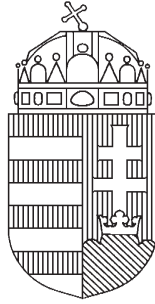

MAGYAR

KÖZLÖNY

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG HIVATALOS LAPJA

Budapest,

2004. szeptember 16.,

csütörtök

130. szám
II/1. kötet

II/1–3. ára: 36 386,- Ft

TARTALOMJEGYZÉK

26/2004. (IX. 16.) OM r.

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről, valamint egyes oktatási jogszabályok módosításáról szóló 17/2004. (V. 20.) OM rendelet módosításáról

II. rész JOGSZABÁLYOK

A Kormány tagjainak rendeletei

Az oktatási miniszter 26/2004. (IX. 16.) OM rendelete

a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről, valamint egyes oktatási jogszabályok módosításáról szóló 17/2004. (V. 20.) OM rendelet módosításáról*

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: közoktatásról szóló törvény) 94. §-a (1) be-

kezdésének *a)* és *f)* pontjában kapott felhatalmazás alapján, továbbá a közoktatásról szóló törvény 8/A. §-ának és 45. §-ának (2) bekezdésében foglaltak végrehajtására a következőket rendelem el:

1. §

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről, valamint egyes oktatási jogszabályok módosításáról szóló 17/2004. (V. 20.) OM rendelet 2. számú melléklete e rendelet *mellékletével* egészül ki.

2. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Dr. Magyar Bálint s. k.,
oktatási miniszter

Melléklet a 26/2004. (IX. 16.) OM rendelethez

[2. számú melléklet a 17/2004. (V. 20.) OM rendelethez]

„5. A kerettanterv neve: **Nyíregyházi Tantervcsalád**

A kerettanterv benyújtója: *Árpád Fejedelem Általános és Művészeti Iskola Komplex Szakszolgálati Intézet, Nyíregyháza.*

6. A kerettanterv neve: **Apáczai kerettantervcsalád**

A kerettanterv benyújtója: *Nyugat-Magyarországi Egyetem (NYME) Apáczai Csere János Gyakorló Általános Iskola, Győr.*

7. A kerettanterv neve: **Értelmileg akadályozott tanulók általános iskolai tanterve. Értelmileg akadályozott tanulók készségfejlesztő speciális szakiskolai tanterve**

A kerettanterv benyújtója: *Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola Készségfejlesztő Speciális Szakiskola és Pedagógiai Szakszolgálat, Budapest.*”

NYÍREGYHÁZI TANTERVCSALÁD

TARTALOM

Nyíregyházi tantervcsalád	
Műveltségterületek lefedése a tantárgyi rendszerrel	
Magyar nyelv és irodalom 1-4. évfolyam	
Magyar nyelv és irodalom 5-8. évfolyam	
Történelem 5-8. évfolyam	
Angol 4-8. évfolyam	
Német nyelv 4-8. évfolyam	
Matematika 1-4. évfolyam	
Matematika 5-8. évfolyam	
Informatika 3-8. évfolyam	
Környezetismeret 1-4. évfolyam	
Természetismeret 5-6. évfolyam	
Fizika 6-8. évfolyam	
Biológia 7-8. évfolyam	
Kémia 7-8. évfolyam	
Földrajz 7-8. évfolyam	
Ének-zene 1-4. évfolyam	
Ének-zene 5-8. évfolyam	
Vizuális kultúra 1-4. évfolyam	
Vizuális kultúra 5-8. évfolyam	
Testnevelés és sport 1-4. évfolyam	
Testnevelés és sport 5-8. évfolyam	
Osztályfőnöki 5-8. évfolyam	
Tánc és dráma 5-6. évfolyam	
Hon- és népismeret 5-6. évfolyam	
Mozgóképkultúra és médiaismeret 8. évfolyam	

Nyíregyházi tantervcsalád

A tantervek íróit az bátorította a NAT-3-nak megfelelő átdolgozásra, hogy mintegy 700 általános iskola használja a Nyíregyházi tantervcsaládot, és számos intézmény jelezte az átdolgozott dokumentumok iránti igényét.

A tantervek a Nyíregyházi tantervcsalád – eredeti hitvallását megtartva –

- átlagos feltételek közepette működő intézmény számára készültek, ahol az iskolát körülvevő közeg is a magyar átlagot tükrözi.
- A szülők műveltsége, a művelődési lehetőségek a településen, a fenntartói támogatás a magyar társadalom egészét reprezentálja.
- A megcélzott iskolamodell pedagógiai értelemben is kerüli a szélsőségeket.
- Egyszerre és azonos ambíciókkal foglalkozik a lemaradókkal és a kiugró képességű tanulókkal, a hátránykezelés és felzárkóztatás mellett a **tehetséggondozással és a tehetségmegtartással**.

Az általános iskola 1-8. évfolyamán a NAT-nak megfelelően valamennyi műveltségterület lefedésre került.

A tanterv főbb jellemzői:

- Tantárgystruktúrában megtalálható az integrált tantárgy.

Tantárgy	Évfolyam	Mely műveltségterületet, - illetve egy részét - integrálja
Magyar nyelv és irodalom	1-4.	Magyar nyelv és irodalom Ember és társadalom
Magyar nyelv és irodalom	7-8.	Magyar nyelv és irodalom Informatika (könyvtár)
Környezetismeret	3-4.	Ember a természetben Ember és társadalom
Természetismeret	5-6.	Ember a természetben Földünk-környezetünk

- Osztályfőnöki tantárgyat is tartalmaz mely szintén integrált.

Tantárgy	Évfolyam	Mely műveltségterületet, - illetve egy részét - integrálja
Osztályfőnöki	5-6.	Ember a természetben Életvitel és gyakorlati ismeretek

- Az idegen nyelvek közül angol és német nyelvre készültek tantervek.

- A tánc és dráma, hon- és népismeret, mozgókép és médiaismeret területek önálló modulként kerültek megtervezésre, mivel eredményes tanításuk speciális az aktív pedagógusok többségének képzésében még nem szereplő kompetenciákat igényel. Így az iskolák önállóan dönthetik el melyik tantárgy keretében tudják megvalósítani.

Modul	Évfolyam	Mely műveltségterületet, - illetve egy részét - integrálja
Tánc és dráma	5-6.	Magyar nyelv és irodalom Művészetek
Hon- és népismeret	5-6.	Magyar nyelv és irodalom Művészetek
Mozgókép és médiaismeret	8.	Magyar nyelv és irodalom Művészetek

Nyíregyházi tantervcsalád órakerete

Az órakeretek megállapításánál figyelembe vettük az évfolyamonkénti maximális óraszámokat, a NAT műveltségterületenként pedagógiai szakaszokra meghatározott minimális és maximális %-os arányait. A NAT által meghatározott minimális és maximális, valamint a törvény szerinti maximális óraszámok szakaszonként a következők:

	1-4. évfolyam	5-6. évfolyam	7-8. évfolyam
NAT szerinti minimum	74,25	40,50	45,00
NAT szerinti maximum	113,85	62,55	71,50
Törvényi maximum	82,50	45,00	50,00

A törvényi maximumtól való százalékos eltérések:

	1-4. évfolyam	5-6. évfolyam	7-8. évfolyam
NAT szerinti minimum	-10%	-10%	-10%
NAT szerinti maximum	+38%	+39%	+43%
Törvényi maximum	100%	100%	100%

A fenti táblázatok elemzése után az órakeretek kialakításánál viszonyítási alapként a NAT által meghatározott minimális %-os arányokat tekintettük, mivel az eltérés a megengedett legnagyobb óraszámától ennek a határnak a kisebb.

Az alábbi táblázatok azt mutatják be, hogy a tanterv milyen tantárgyakon, illetve modulokon keresztül fedi le az egyes műveltségterületeket. Ehhez meghatároztuk az egyes műveltségterületek NAT-ban megadott százalékos arányainak megfelelő óraszámokat, az egyes évfolyamok maximális óraszámait figyelembe véve, majd a tantárgyak óraszámait mellett feltüntettük a NAT minimális arányához való százalékos értékét is. Így sikerült biztosítani, hogy ne lépjük túl a maximális óraterhelést, és eleget tegyünk a NAT-ban megfogalmazott arányoknak is.

Így alakult ki a tantárgyi struktúra.

Műveltségterületek lefedése a tantárgyi rendszerrel

Magyar nyelv és irodalom műveltségterület												
1-4. évfolyam				5-6. évfolyam				7-8. évfolyam				
Törvény szerinti óraszámok												
	Minimum	Maximum		Minimum	Maximum		Minimum	Maximum				
Heti összes óraszám-ból százalékosan	32,00	42,00		17,00	24,00		10,00	15,00				
A százalék-nak megfelelő óraszám	26,40	34,65		7,65	10,80		5,00	7,50				
Nyíregyházi Tanterv szerinti óraszámok												
		1.	2.	3.	4.		5.	6.		7.	8.	
Tantárgy, modul	Magyar nyelv és irodalom	7,50	7,00	7,00	7,00	Magyar nyelv és irodalom	4,50	4,00	Magyar nyelv és irodalom	3,75	3,75	
						Tánc és dráma	0,25	0,25	Mozgókép és médiaismeret		0,25	
						Hon- és népis-meret	0,25	0,25				
	1-4. évfolyamon	Összes óra	Minimum óraszám %-a			5-6. évfolyamon	Összes óra	Minimum óraszám %-a		7-8. évfolyamon	Összes óra	Minimum óraszám %-a
		28,50	107,95				9,50	124,18			7,75	155,00

Élő idegen nyelv műveltségterület												
1-4. évfolyam				5-6. évfolyam				7-8. évfolyam				
Törvény szerinti óraszámok												
	Minimum	Maximum		Minimum	Maximum		Minimum	Maximum				
Heti összes óraszám-ból százalékosan	2,00	6,00		12,00	20,00		12,00	20,00				
A százalék-nak megfelelő óraszám	1,65	4,95		5,40	9,00		6,00	10,00				
Nyíregyházi Tanterv szerinti óraszámok												
		1.	2.	3.	4.		5.	6.		7.	8.	
Tantárgy	Angol nyelv/ német nyelv				2,00	Angol nyelv/ német nyelv	2,50	3,00	Angol nyelv/ német nyelv	3,00	3,00	
	1-4. évfolyamon	Összes óra	Minimum óraszám %-a			5-6. évfolyamon	Összes óra	Minimum óraszám %-a		7-8. évfolyamon	Összes óra	Minimum óraszám %-a
		2,00	121,21				5,50	101,85			6,00	100,00

<i>Matematika műveltségterület</i>													
	<i>1-4. évfolyam</i>				<i>5-6. évfolyam</i>			<i>7-8. évfolyam</i>					
<i>Törvény szerinti óraszámok</i>													
	<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>			<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>		<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>				
Heti összes óraszám-ból százalékosan	17,00	23,00			15,00	20,00		10,00	15,00				
A százalék-nak megfelelő óraszám	14,03	18,98			6,75	9,00		5,00	7,50				
<i>Nyíregyházi Tanterv szerinti óraszámok</i>													
		<i>1.</i>	<i>2.</i>	<i>3.</i>	<i>4.</i>		<i>5.</i>	<i>6.</i>		<i>7.</i>	<i>8.</i>		
Tantárgy	Matematika	4,00	4,00	4,00	4,00	Matematika	4,00	3,00	Matematika	3,00	3,00		
	1-4. évfolyamon	Összes óra		Minimum óraszám %-a		5-6. évfolyamon	Összes óra		Minimum óraszám %-a	7-8. évfolyamon	Összes óra		Minimum óraszám %-a
		16,00		114,08			7,00		103,70		6,00		120,00

<i>Ember és társadalom műveltségterület</i>													
	<i>1-4. évfolyam</i>				<i>5-6. évfolyam</i>			<i>7-8. évfolyam</i>					
<i>Törvény szerinti óraszámok</i>													
	<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>			<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>		<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>				
Heti összes óraszám-ból százalékosan	4,00	8,00			4,00	8,00		10,00	15,00				
A százalék-nak megfelelő óraszám	3,30	6,60			1,80	3,60		5,00	7,50				
<i>Nyíregyházi Tanterv szerinti óraszámok</i>													
		<i>1.</i>	<i>2.</i>	<i>3.</i>	<i>4.</i>		<i>5.</i>	<i>6.</i>		<i>7.</i>	<i>8.</i>		
Tantárgy	Magyar nyelv és irodalom	0,50	1,00	0,50	0,50	Történelem	1,00	1,50	Történelem	3,00	2,00		
	Környezetismeret			0,5	0,5								
	1-4. évfolyamon	Összes óra		Minimum óraszám %-a		5-6. évfolyamon	Összes óra		Minimum óraszám %-a	7-8. évfolyamon	Összes óra		Minimum óraszám %-a
		3,50		106,06			2,50		138,89		5,00		100,00

<i>Ember a természetben műveltségterület</i>											
1-4. évfolyam				5-6. évfolyam				7-8. évfolyam			
<i>Törvény szerinti óraszámok</i>											
	<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>			<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>		<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>		
Heti összes óraszámából százalékosan	4,00	8,00			7,00	11,00		15,00	20,00		
A százalék-nak megfelelő óraszám	3,30	6,60			3,15	4,95		7,50	10,00		
<i>Nyíregyházi Tanterv szerinti óraszámok</i>											
<i>Tantárgy</i>	1. 2. 3. 4.				5. 6.		7. 8.				
	Környezetismeret	1,0	1,50	1,0	0,75	Fizika	1,00	1,00	Fizika	1,00	1,50
						Természetismeret	1,00	1,00	Biológia	1,00	1,00
						Osztályfőnöki	0,30	0,30	Kémia	1,50	1,50
									Osztályfőnöki	0,30	0,30
	1-4. évfolyamon		Összes óra	Minimum óraszám % -a	5-6. évfolyamon	Összes óra	Minimum óraszám % -a	7-8. évfolyamon	Összes óra	Minimum óraszám % -a	
			4,25	128,79		3,60	114,29		8,10	108,00	

<i>Földünk és környezetünk műveltségterület</i>										
1-4. évfolyam				5-6. évfolyam				7-8. évfolyam		
<i>Törvény szerinti óraszámok</i>										
	<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>			<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>		<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>	
Heti összes óraszámából százalékosan					4,00	8,00		4,00	8,00	
A százalék-nak megfelelő óraszám					1,80	3,60		2,00	4,00	
<i>Nyíregyházi Tanterv szerinti óraszámok</i>										
<i>Tantárgy</i>	1. 2. 3. 4.				5. 6.		7. 8.			
						Természetismeret	1,00	1,00	Földrajz	1,00
	1-4. évfolyamon		Összes óra	Minimum óraszám % -a	5-6. évfolyamon	Összes óra	Minimum óraszám % -a	7-8. évfolyamon	Összes óra	Minimum óraszám % -a
						2,00	111,11		2,00	100,00

Művészetek műveltségterület													
1-4. évfolyam				5-6. évfolyam				7-8. évfolyam					
Törvény szerinti óraszámok													
		Minimum		Maximum		Minimum		Maximum		Minimum		Maximum	
Heti összes óraszám		10,00		18,00		12,00		16,00		8,00		15,00	
A százaléknak megfelelő óraszám		8,25		14,85		5,40		7,20		4,00		7,50	
Nyíregyházi Tanterv szerinti óraszámok													
		1.	2.	3.	4.			5.	6.			7.	8.
Tantárgy, modul	Ének	1,00	1,00	1,00	1,00	Ének		1,00	1,00	Ének		1,00	1,00
	Vizuális kultúra	1,50	1,50	1,50	1,50	Vizuális kultúra		1,50	1,00	Vizuális kultúra		1,00	1,00
					Tánc és dráma		0,25	0,25	Mozgóképfelismerés és médiaismeret				0,25
					Hon- és népismeret		0,25	0,25					
		1-4. évfolyamon		Összes óra	Minimum óraszám %-a	5-6. évfolyamon		Összes óra	Minimum óraszám %-a	7-8. évfolyamon		Összes óra	Minimum óraszám %-a
				10,00	121,21			5,50	101,85			4,25	106,25

Informatika műveltségterület													
1-4. évfolyam				5-6. évfolyam				7-8. évfolyam					
Törvény szerinti óraszámok													
		Minimum		Maximum		Minimum		Maximum		Minimum		Maximum	
Heti összes óraszám		2,00		5,00		4,00		8,00		6,00		10,00	
A százaléknak megfelelő óraszám		1,65		4,13		1,80		3,60		3,00		5,00	
Nyíregyházi Tanterv szerinti óraszámok													
		1.	2.	3.	4.			5.	6.			7.	8.
Tantárgy	Informatika			0,50	1,25	Informatika		1,00	1,00	Informatika		1,00	1,50
											Magyar nyelv és irodalom		0,25
		1-4. évfolyamon		Összes óra	Minimum óraszám %-a	5-6. évfolyamon		Összes óra	Minimum óraszám %-a	7-8. évfolyamon		Összes óra	Minimum óraszám %-a
				1,75	106,06			2,00	111,11			3,00	100,00

Életvitel és gyakorlati ismeretek műveltségterület															
1-4. évfolyam				5-6. évfolyam				7-8. évfolyam							
Törvény szerinti óraszámok															
	<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>		<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>		<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>							
Heti összes óraszámól százalékosan	4,00	8,00		4,00	9,00		5,00	10,00							
A százaléknak megfelelő óraszám	3,30	6,60		1,80	4,05		2,50	5,00							
Nyíregyházi Tanterv szerinti óraszámok															
Tantárgy		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.						
		Technika és életvitel	1,00	1,00	1,00	1,00	Technika és életvitel	1,00	1,00	Technika és életvitel	1,50	1,00			
		Osztályfőnöki				0,20	0,20	Osztályfőnöki		0,20	0,20				
	1-4. évfolyamon	Összes óra		Minimum óraszám %-a		5-6. évfolyamon	Összes óra		Minimum óraszám %-a		7-8. évfolyamon	Összes óra		Minimum óraszám %-a	
		4,00		121,21			2,40		133,33			2,90		116,00	

Testnevelés és sport műveltségterület															
1-4. évfolyam				5-6. évfolyam				7-8. évfolyam							
Törvény szerinti óraszámok															
	<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>		<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>		<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>							
Heti összes óraszámól százalékosan	15,00	20,00		11,00	15,00		10,00	15,00							
A százaléknak megfelelő óraszám	12,38	16,50		4,95	6,75		5,00	7,50							
Nyíregyházi Tanterv szerinti óraszámok															
Tantárgy		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.						
		Testnevelés és sport	3,50	3,00	3,00	3,00	Testnevelés és sport	2,50	2,50	Testnevelés és sport	2,50	2,50			
	1-4. évfolyamon	Összes óra		Minimum óraszám %-a		5-6. évfolyamon	Összes óra		Minimum óraszám %-a		7-8. évfolyamon	Összes óra		Minimum óraszám %-a	
		12,50		101,10			5,00		101,10			5,00		100,00	

**A Nyíregyházi Tantervcsalád tantárgyi rendszere
és heti óraszámja**

Tantárgy/évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	8	8	7,5	7,5	4,5	4	4	4
Történelem					1	1,5	3	2
Angol nyelv / német nyelv				2	2,5	3	3	3
Matematika	4	4	4	4	4	3	3	3
Informatika			0,5	1,25	1	1	1	1,5
Környezetismeret	1	1,5	1,5	1,25				
Természetismeret					2	2		
Fizika						1	1	1,5
Biológia							1	1
Kémia							1,5	1,5
Földrajz							1	1
Ének-zene	1	1	1	1	1	1	1	1
Vizuális kultúra	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1	1	1
Technika és életvitel	1	1	1	1	1	1	1,5	1
Testnevelés és sport	3,5	3	3	3	2,5	2,5	2,5	2,5
Osztályfőnöki					0,5	0,5	0,5	0,5
Tánc és dráma (modul)					0,5	0,5		
Hon- és népismeret (modul)					0,5	0,5		
Mozgóképek és médiaismeret (modul)								0,5
Kötelező óraszám a törvény alapján	20	20	20	22,5	22,5	22,5	25	25

Javaslat az óraszervezéshez

A környezetismeret és informatika tantárgyaknál, ahol 1,25 óra szerepel, a heti egy óra mellett félévig tantárgyanként felváltva minden második héten 2 órát kell tartani. Az órarendbe illesztés legegyszerűbb módja, ha a kétórás héten az adott tantárgy aznap az utolsó órája az osztálynak, így csak az az egy nap változik.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

1-4. évfolyam

A tanterv lefedi a NAT magyar nyelv és irodalom és az ember és társadalom műveltségterület követelmény-rendszerét.

A tantárgy összóraszám: **1147**

A Nyíregyházi Tanterv/helyi tervezés aránya: ~80/20%.

Ennek felosztása:

Évfolyam	1.		2.		3.		4.		Összesen
	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	
Tantárgy /modul									
Magyar nyelv és irodalom	8	296	8	296	7,5	277,5	7,5	277,5	1147

Alapelvek, célok (a NAT3 elvárásai alapján)

A magyar nyelv és irodalom alsó tagozatos tanításának célja, hogy az életkori sajátosságok figyelembevételével elindítsa a kisgyermeket a tudatos nyelvhasználat képességének kialakulása felé. Ezáltal a gyermek megtanul igazodni a kommunikációs helyzethez, beszédében pontosabbá válik gondolatainak, érzéseinek, véleményének kifejezése, kialakulnak benne az udvarias nyelvi viselkedés szokásai, eredményesebb lesz együttműködése társaival és a felnőttekkel. Kiemelkedő feladat az olvasás révén való tájékozódás megismertetése és az írásbeli nyelvhasználat alapjainak lerakása.

Olyan tanulási környezet teremtése, amelyben a tanulónak lehetőségük nyílik létrehozni és megkonstruálni magukban a tudásrendszert. Olyan helyzet teremtése, amely megfelel a gyermek, hajlamainak, amelyben kibontakoztathatja erőit. Az ismeretek szerveződjenek egységgé, kötődjenek össze a valós élettel, a tanulók éljék át, hogy életük során használható tudást szereznek.

A kritikai gondolkodás fejlesztéséhez segítő feltételek (tanulói attitűdök, támogató, biztonságos iskolai környezet) teremtése.

Az 1-4. évfolyam alapfeladata az olvasás és a kézírás megtanítása, a helyesírás megalapozása, a szövegértés és a szövegalkotás elemi gondolkodási és nyelvi műveleteinek megismerése és gyakorlása. E célból adunk alapismereteket a nyelv rendszeréről, a szóbeli és írásbeli nyelvhasználat egyszerűbb szabályairól, és gyakoroltatjuk ezeknek az alkalmazását.

Az alsó tagozatra jellemző a nyelvi képességek és az irodalomolvasás integrált fejlesztése. A mesék, történetek olvasása, dramatizálása, szövegrészletek, rövid versek emlékezetből való megtanulása alkalmat ad a tanulók szókincsének bővítésére, kifejezőképességének komplex fejlesztésére. Az olvasottakról való beszélgetés elősegíti a szövegek jobb megértését, ez pedig fejlesztően hat az élőbeszéd, a felolvasás és a szövegfogalmazás minőségére. Az életkori befogadóképességnek megfelelő ismeretterjesztő szövegek megalapozzák az önálló ismeretszerzést a könyvtárhasználat alapismereteivel együtt.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy olvasmányanyaga ismereteket közvetít a társadalomról, a természetéről, a hazáról, a családról és más alapvető személyes emberi kapcsolatokról. Népünk múltjának történetei és példaértékű személyiségeinek ismerete erősíti a nemzeti azonosságtudatukat. Az olvasmányok szolgálják személyiségük fejlesztését, a másik ember tiszteletére, szociális érzékenységre, a környezetért érzett felelősségre nevelést. A drámajátékok elősegítik kapcsolatteremtő képességüket, fejlesztik mozgáskultúrájukat, a beszéd és a testbeszéd (nem verbális kifejezőeszközök) összehangolását.

Az anyanyelv az alapfokú nevelésben a fejlesztés kiemelt területe. Feladatai az anyanyelvi kultúra alapozásához, az irodalmi műveltség fejlesztéséhez, más tantárgyak tanulásának segítéséhez kapcsolódnak.

A magyar nyelv és irodalom kapcsolatban áll más tantárgyakkal, különösen szoros szálak fűzik a Művészetek és az Ember és társadalom, az Élő idegen nyelv és az Informatika műveltségi területek tartalmához és céljaihoz (NAT3).

Fejlesztési feladatok (a NAT3 témakörei szerint)

Beszéd-készség, szóbeli szövegek alkotása és megértése

A társas-társadalmi együttműködéshez szükséges szóbeli és nyelvi képességek fejlesztése. A beszédhelyzetnek megfelelő, kulturált nyelvi magatartás kialakítása. A nem nyelvi kommunikáció, valamint a másik ember megértését és az önkifejezést elősegítő kommunikáció formálása, továbbfejlesztése. A beszéd-készségnek és a szóbeli szövegek megértésének fejlesztésével önismeretre, önbecsülésre, magabiztos fellépésre, mások tiszteletére, véleményének megbecsülésére nevelés.

Szövegalkotási képesség formálása, a képzelet, az önkifejezés, az egyéni stílus bátorítása.

A szóbeli szövegalkotó képesség fejlesztése különböző témájú és szövegtípusú olvasmányok feldolgozásával valósul meg. Ezek szolgálnak mintául a gyermekek fogalmazásaihoz, reprodukálásuk jelenti a szövegalkotás első lépéseit. Ezek nyitnak utat a későbbi kreatív alkotásokhoz: a képzelet, az érzelmek önálló kifejezéséhez. Egyúttal forrásai az árnyalt, gazdag szókinccs kialakításának, hozzájárulnak az önkifejezés igényének és képességének fejlődéséhez.

Olvasás, írott szöveg megértése

A megfelelő olvasási készség.

A pontos és folyamatos olvasási készség elsajátításán túl az 1-4. évfolyam feladata az értelmező (interpretáló), a kritikai és a kreatív olvasási képesség megalapozása is, valamint a kifejező felolvasás és szövegmondás gyakoroltatása.

Kiemelkedő jelentőségű a szövegértés gondozása, amely megalapozza a tanulás egész későbbi folyamatát, fejleszti az intellektuális képességeket, szélesíti a tanulók látókörét. A szövegértés feltétele a folyamatos hangos és néma olvasás, a szöveg-hű, a jelentést értelmező felolvasás – előzetes felkészülés után. A szövegek vizsgálata közben gazdagodik szókinccsük, megismerkednek a szavak köznyelvitől eltérő jelentésével, tapasztalatokat szereznek a rokon és ellentétes jelentésű kifejezések és szólások használatához. Az olvasmányok megértését segítik a különféle szövegelemző eljárások. A feldolgozás során a tanulók szembe-sülnek élethelyzetekkel, magatartásformákkal. Gyakorlatot szereznek a szereplők cselekedeteinek megítélésében, ezáltal fogékonyságra, együttérzésre tehetnek szert mindennapi erkölcsi választásaikban.

Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás

A megfelelő íráskészség.

A kézírás megtanításával alapozzuk meg a tanulók írásbeli nyelvhasználatát. A betűformák, -kapcsolások elsajátításán keresztül vezet az út az írás automatizálásáig. Olyan írástempóra kell szert tenniük a tanulóknak, amely alkalmas az írás eszközi használatára. Az íráskép tetszetős külalakjának érdekében kívánjuk meg a gazdaságos és esztétikus szövegelrendezést, a szabályoshoz közel álló betűtípus használatát, amely nem zárja ki az egyéni vonásokat. El kell érniük a tanulóknak a betűtévesztés, betűcsere, betűkihagyás nélküli írást, a tanult helyesírási szabályok megtartását. Ezt segíti a képi közlés (vizuális információk) szerepének vizsgálata, szövegtagoltság, tipográfiai eszközök, ábrák, jelek figyelembevétele a szöveg jelentésének megértésében.

A tanulási képesség fejlesztése

Az alpműveltség elsajátításához szükséges információk megszerzésének és feldolgozásának csoportos és egyéni technikái, a technikák megismerése, használatuk gyakorlása.

Már az alsó tagozaton megismertetjük a tanulókat az ismeretszerzés írásbeli forrásaival, lehetőségeivel, a könyv- és könyvtárhasználattal. Fontos mozzanata ennek a szótárak, gyermeklexikonok, enciklopédiák tanulmányozása. Az ismeretfeldolgozási technikák közé tartozik a gyűjtött adatok célszerű elrendezése, vázlat készítése tanítói segítséggel. Elemi gyakorlottságot kell szerezniük a tanulóknak az információk felhasználásában, a tanult ismeretek tömörítésében, összefoglalásában.

Könyvtárhasználat: a könyvek tartalmának megállapítása, ismertetése (tartalomjegyzék, bevezető, fül-szöveg alapján, illetve átlapozással). Önálló ismeretszerzés könyvtári munkával: könyvek keresése bármely

tantárgyi témához egyénileg vagy társakkal együttműködve. Segédkönyvek, a korosztálynak készült szótárak, lexikonok használata ismeretlen kifejezések magyarázatára, személyekhez, témákhoz kapcsolódó adatok gyűjtése a tanult anyag bővítésére. Források azonosítása (szerző, cím, kiadó, a kiadás helye, éve), rövid följegyzés készítése a felhasznált könyvekről.

Ismeretek az anyanyelvről

Nyelvtani és helyesírási ismeretek, ennek révén a tudatos nyelvszemlélet fokozatos alakítása. A nyelv eszközként való értelmezése.

A tudatos nyelvszemlélet alakításához elengedhetetlenek a magyar nyelv rendszerére vonatkozó alapvető ismeretek, feltárásukat már az alsó tagozaton megkezdjük. A nyelvtani ismeretekhez kapcsoljuk a helyesírási alapismeretek nyújtását és folyamatos gyakoroltatásukat. A pontos és árnyalt nyelvhasználat gazdagításához hozzájárul a szókincs mennyiségi és minőségi bővítése: a rokon értelmű és az ellentétes jelentésű szavak megismertetése, a közmondások, szólások átvitt jelentésének magyarázata, és mindennek alkalmazása saját szóbeli és írásbeli megnyilatkozásaikban.

Ismeretek az irodalomról

Az irodalom és az olvasó kapcsolatának alakítása, a szövegértés fejlesztése.

Erősíteniünk kell a gyermek fogékonyságát az irodalmi művek érzelmi, erkölcsi, esztétikai értékei iránt. A népköltészetből és az igényes műköltészetből válogatjuk össze a gyermekek olvasnivalóit. Megismerkedhetnek a klasszikus, a kortárs hazai és határon túli magyar irodalommal. Az olvasott szövegek jelentésének kibontásán kívül fölfedezhetünk néhány alapvető irodalmi témát és motívumot a különféle műfajokban, közülük bemutatunk néhányat más művészeti ágban is. Foglalkozunk a lakóhely irodalmi, történelmi és művészeti vonatkozásaival, és megismertetjük az olvasott művekhez kapcsolódó nevezetes emlékhelyeket. Mindez tudatosíthatja, és érzelmileg átélhetővé teheti a magyar nyelv és a magyar kultúra közti elválaszthatatlan kapcsolatot.

Az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történelmi érzék fejlesztése, társadalmi ismeretek

Önálló gondolkodás, az önkifejezés kulturáltsága. Önálló ítéletalkotás társadalmi, történelmi, morális és esztétikai kérdésekről. Igény és fogékonyság a műélvezetre. Képesség a konfliktuskezelésre és az önálló ismeretszerzésre.

Értékelés – értékelés-osztályozás nélkül az első három évfolyamon

A tanuló továbbhaladásához az évfolyamonként megfogalmazott követelményeket kell teljesíteni. Az értékelésnek tükröznie kell a követelmény és a teljesítés viszonyát, a fejlődésben megtett utat. Fel kell tárnia a hibák okait, a pozitívumokra kell támaszkodnia, elő kell segítenie a rendszeres munkavégzést. Törekedni kell a méltányosságra és az objektivitásra.

Elsősorban az elért eredményeket szükséges minősíteni a tanulók fejlődését figyelembe véve. Folyamatosan, rendszeresen kell értékelni a szóbeli és írásbeli (feladatlapok, tollbamondás, szövegalkotás, dolgozatok) munkákat. Figyeljük a tanulók feladatvégzéshez való viszonyát, aktivitását, tanulási fegyelmét. A tapasztaltakról szóveges értékelést szükséges adni a tanulók (szülők) számára, a negyedik osztály végén osztályzatokat is. Iskolai szintű eredményvizsgálat javasolt hangos olvasásból, szövegértésből és helyesírásból a negyedik évfolyam végén.

Diagnosztizáló, formatív és szummatív mérések egyaránt szükségesek az egyes évfolyamokon.

Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

A tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásában a következő szempontokat szükséges figyelembe venni:

- ◆ Általános didaktikai szempontból az a tankönyv jó, amely egyforma súlyt fektet a feladat megértetésére, megtanítására, automatizálására.
- ◆ Szakmódszertani szempontból: NAT - kompatibilis, sorozatjellegű. Érdekes, motiváló, az életkori sajátosságoknak megfelelő szövegeket, feladatokat tartalmaz. Nyelvezete szótani, mondat-tani, szövegtani szempontból (koherencia, terjedelem) tervszerű. Az olvasókönyv nemzeti jellegű, a szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegek egyensúlya jellemzi.
- ◆ Lélektani szempontból: sok játékos feladatot, szöveget tartalmaz, amelyek egyformán fejlesztik a logikus gondolkodást, az érzelmeket és a nyelvi tudatosságot.
- ◆ A külső megjelenés szempontjából: ízléses, ötletes, funkcionális illusztrációkat tartalmaz, amelyek egy könyvön belül egy stílusúak. Tipográfiai szempontból a fokozatosság érvényesül benne (1. osztályban a betűk nagyobb méretűek és vastagabbak, nagyságuk fokozatosan kisebbedik). Jó minőségű papír, szellős, áttekinthető oldalak. Súlyra könnyű, árát tekintve olcsó. Nyelvhelyesség és helyesírás szempontjából kifogástalan.

(Megjegyzés: Mivel az alsó tagozatos magyar nyelv és irodalom tantárgy keretében elsősorban nem ismeretnyújtás-ismeretszerzés folyik, hanem különböző anyanyelvi képességek, készségek továbbfejlesztése, kialakítása, megalapozása, ezért tantervjavánlatunkban a fogalmakat, neveket, évszámokat tartalmazó Ismeretek c. rovatot többször szándékosan kitöltetlenül hagytuk, témakörökként pedig az egyes fejlesztési feladatokat tüntettük fel.

Mivel a nyelvtan és helyesírás egymástól elválaszthatatlan, ezért a helyesírási ismereteket az Ismeretek az anyanyelvről c. témakörben szerepeltetjük.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

1. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
1. Beszédkészség, szóbeli szövegek alkotása és megértése	folyamatos
2. Olvasás, írott szöveg megértése	131
3. Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás	131
4. A tanulási képesség fejlesztése, könyv- és könyvtárhasználat	folyamatos
5. Ismeretek az anyanyelvről	folyamatos
6. Ismeretek az irodalomról	folyamatos
7. Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történelmi érzék fejlesztése; társadalmi ismeretek	folyamatos
Szabadon felhasználható órakeret	34
Összesen:	296

A kötelező órakeretet (262) kiegészíti még 34 szabadon felhasználható óra. Ezeket a szükséges képességek, készségek, jártasságok kialakítására, megalapozására, fejlesztésére valamint könyvtárlátogatásra, színházi, mozielőadások megtekintésére, ünnepi műsorokon való részvételre, játéktevékenységekre, nyelvi, helyesírási, versmondó versenyek rendezésére javasoljuk felhasználni.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

Az általunk írt tantervhez a Nemzeti Tankönyvkiadó, a Mozaik Oktatási Stúdió, az Apáczai Kiadó, a ROMI-SULI Kiadó átdolgozott tankönyvcsaládjait (olvasókönyvek, munkafüzetek, gyakorlókönyvek, gyakorlófüzetek, útmutatók, tanmenetjavaslatok) javasoljuk felhasználni.

A tanítók számára az egyes tankönyvcsaládokhoz megjelöltetett kézikönyveken kívül a következő szakmai, tantárgy-pedagógiai kiadványokat ajánljuk:

- Adamikné Jászó Anna–Kálmánné Bors Irén–Kernya Róza–H. Tóth István: Az anyanyelvi nevelés módszerei 1--4. osztály. Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola, Kaposvár, 1996.
 Adamikné Jászó Anna (szerk.): A magyar nyelv könyve. Trezor Kiadó, Bp., 1993.
 Komáromi Gabriella (szerk.): Gyermekirodalom. Helikon Kiadó, 1999.
 Dr. Szilágyi Imréné: Melyiket válasszam? Olvasás-írás tanítás 1. osztály. OPI MM. Bp., 1990.
 Montágh Imre: Tiszta beszéd. Holnap Kiadó, Bp., 1999.
 Kernya Róza: A szöveg néhány sajátossága kisiskolások fogalmazásaiban. Tankönyvkiadó, Bp., 1988.
 Kunoss Judit: Fogalmazástanítás az alsó tagozatban. Tankönyvkiadó, Bp., 1983.
 Tolnai Mária: Dráma és nevelés. Korona Kiadó, Bp., 1994.
 Gabnai Katalin: Drámajátékok. Helikon Kiadó, Bp., 1999.
 Könyv és könyvtár az általános iskolában. Tankönyvkiadó, Bp., 1980.

A Tanító, a Csengőszó, A fogalmazástanítás, a Magyartanítás című folyóiratok aktuális cikkei.

A tanítást segítő nyomtatott, auditív és vizuális eszközök: kirakható betűsorozat, képes betűtábla, applikációs készletek, betűtáblák az ábécé kis- és nagybetűivel, nyelvtani kép- és szóképek, nagyméretű faliképek; diaképek, hang- és videokazetták, a tanítás anyagához kapcsolódó CD ROM-ok, számítógépes programok.

A továbbhaladás feltételei

Nem határozunk meg feltételeket, mivel az első és második évfolyamot egy fejlesztési szakasznak tekintjük.

Témakör**Beszéd-készség, szóbeli szövegek alkotása és megértése****Óraszám: folyamatos**

<p>ALTÉMÁK CÍMEI</p> <p>Általános részkészségek (emlékezet, logikus gondolkodás, figyelem, ritmusérzék) és speciális részkészségek (kommunikációs magatartás, nyelvi tudatosság, szótagolás, vizuális kommunikáció, önellenőrzés) fejlesztése és kialakítása, gyakorlása.</p> <p>A beszéd, a beszédészlelés és -értés fejlesztése.</p> <p>A helyes beszéd-légzés.</p> <p>A hangok tiszta artikulációja, időtartama. A helyes ejtés.</p> <p>A kijelentő és a kérdő mondat hanglejtése.</p> <p>A mindennapi érintkezés nyelvi fordulatai. Szókincsfejlesztés.</p>
<p>TEVÉKENYSÉGEK</p> <p>A helyes légzés, gazdálkodás a levegővel, a megfelelő beszéd-légzés, légző gyakorlatok hangadással.</p> <p>Játék a hangokkal – gondos hangképzés, a hangok tiszta artikulációja, időtartama. A helyes ejtés: a ritmus, hangsúly, hanglejtés megfigyelése a beszédben, felolvasáskor, rövid mondókák, versek mondásakor. A kijelentő és a kérdő mondat helyes hanglejtésének gyakorlása. Szószerkezetek, szavak ejtése. Mondókák ritmizálása, versek tanulása, előadása.</p> <p>A beszéd, a beszédészlelés és -értés fejlesztése. Törekvés a kifejező és mások számára érthető beszédre.</p> <p>A mindennapi érintkezés, kapcsolatteremtés nyelvi fordulatai: köszönés, visszaköszönés, megszólítás, bemutatkozás, kérés, kérdezés, válaszolás, meghívás, ajándékozás, köszöntés, köszönetnyilvánítás szituációs játékokban. Igazodás a kommunikációs helyzethez. Illemszabályok. Szituációs játékok a páros és csoportos kommunikációban. Az érzelmek kifejezése némajátékokkal: árulkodó tekintet, mozdulat. A nem verbális kommunikáció néhány elemének megfigyelése.</p>
<p>ISMERETEK</p>

Témakör**Olvasás, írott szöveg megértése
(Ismeretek az anyanyelvről)****Óraszám: 131 óra**

<p>ALTÉMÁK CÍMEI</p> <p>Az olvasás tanulásának előkészítése:</p> <p>A mondat felbontása szavakra, a szavak szótagokra, a szótagok hangokra.</p> <p>A mondat, a szó, szótag, hang, szavak használata a gyakorlatban.</p> <p>A jelfunkció, a hangok sorrendje a szavakban.</p> <p>Tájékozódás térben, síkban, a relációs szókincs használata.</p> <p>Az alakfelismerés.</p> <p>A szem és a kéz mozgásának összehangolása, finommozgások fejlesztése.</p> <p>Az olvasás jelrendszerének megtanítása:</p> <p>A beszéd hangjainak és azok írott jeleinek (nyomatott kis- és nagybetűk) megismerttetése.</p> <p>A hangos és a néma olvasás megtanulása szavak, szószerkezetek, mondatok olvasásával.</p>

TEVÉKENYSÉGEK
A hangoknak megfelelő kis és nagy nyomtatott betűk felismerésének gyakorlása. Hang- és betűdifferenciálási gyakorlatok. A betűknek megfelelő hangok helyes ejtése, hang- és betűösszevonási gyakorlatok. A tanult betűk összeolvasása. Fokozatos fejlesztéssel két, három, négy betűből álló szavak olvasása némán, hangosan. Az olvasott és megértett szavak hangsorának és betűsorának elemzése, egyes hangzók helyének jelölése. Szavak, szószerkezetek, mondatok (nyomtatott és írott) hangos és néma olvasása. A megértés bizonyítása mondatba foglalással, rajzzal, cselekvéssel, magyarázatokkal. Előzőleg némán elolvasott és értelmezett szavak, mondatok, rövid szövegek hangos olvasása a pontos, kifejező olvasás érdekében.
ISMERETEK
A következő nyelvtani és helyesírási fogalmak tapasztalati úton való megismertetése: magánhangzó, más-salhangzó (hosszú, rövid); kisbetű, nagybetű; egy-, két-, háromjegyű betű; írásjelek; abc.

Témakör

**Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás
(Ismeretek az anyanyelvről)**

Óraszám: 131 óra

ALTÉMÁK CÍMEI
Az írott kis- és nagybetűk. Betűalakítás, betűkapcsolás. Írásjelek. Szavak, szószerkezetek, rövid mondatok írása, az eszközszintű írás megalapozása. Az önellenőrzési szokás és a hibajavítási mód megalapozása.
TEVÉKENYSÉGEK
A helyzetet meghatározó kifejezések (fönn, lenn, jobbra, balra stb.) gyakoroltatása. Formák felismerése, különbségek, azonosságok megállapítása. A tájékozódás gyakorlása térben és síkban. Színezési feladatok a könnyed ujj- és kézmozgás, a helyes ceruzafogás megtanításához. A kéz izmait erősítő és lazító játékos tornagyakorlatok. Betűelemek vázolása, írása, kapcsolása. A szabályos betűalakítás és valamennyi betűkapcsolási típus gyakorlása. Az írott kisbetűk alakítása és kapcsolása. Az írás jelrendszerének elsajátítása az egyéni sajátosságok figyelembevételével. Az írástechnikát és az íráshasználatot fejlesztő gyakorlatok: szavak, mondatok írása másolással írott vagy nyomtatott mintáról. A szavak hang- és betűsorának hallási és látási megfigyeltetése, elemzése, írása. Legfeljebb hat betűből álló szavak írása látó-halló tollbamonddal és önálló írással. Az írott nagybetűk alakítása, kapcsolása. Mondatalkotás, a mondatok helyesírásának megfigyelése: a mondatkezdő nagybetű, írásjelek, szavakra tagoltság. Az írásmunka gazdaságos, esztétikus elrendezése, tiszta, rendezett külalak gyakorlása.

ISMERETEK
A helyszín és a szereplők megnevezése, az események elmondása kérdések segítségével. A cím vizsgálata, a cím és a szöveg kapcsolata. Címadási gyakorlatok. Kapcsolat keresése az olvasott szöveg és a tanuló saját élményei, tapasztalatai között. Illusztráció készítése. A vers hangulatának felismerése, ritmizálása tanítói segítséggel. Az olvasott szöveg megértésének bizonyítása elmondással és feladatok megoldásával. 5-6 szabadon választható vers, 2-3 népköltészeti mondóka, soroló, nyelvtörő.

*Témakör***A tanulási képesség fejlesztése, könyv- és könyvtárhasználat****Óraszám: folyamatos**

ALTÉMÁK CÍMEI
Az önálló ismeretszerzés lépéseinek megalapozása. Könyvtárlátogatás (lakóhelyi, iskolai). A könyvtár szolgáltatásai, a kölcsönzés módja. Olvasási szokások alakítása. Gyermeklexikonok használata.
TEVÉKENYSÉGEK
Az önálló ismeretszerzés lépéseinek gyakorlása. Kérdésekre válasz keresése ismert szövegből. Látogatás és beiratkozás az iskolai és a lakóhelyi könyvtárba. Mesekönyvek, gyermekversek, ismeretterjesztő könyvek helye a könyvtárban. A könyvtárban szokásos viselkedési szabályok tanulása, gyakorlása. Szavak jelentésének magyarázata gyermeklexikonok segítségével.

*Témakör***Ismeretek az irodalomról****Óraszám: folyamatosan beépül az olvasás, írott szöveg megértése óraszámába**

ALTÉMÁK CÍMEI
Mesék, mondókák, találós kérdések, rövid gyermekjátékok. A mindennapi életből, a természeti környezetből vett témájú rövid szépirodalmi és ismeretterjesztő művek; versek és prózai alkotások. Az olvasottak tartalmának és címének összefüggése.
TEVÉKENYSÉGEK
A helyszín és a szereplők megnevezése, az események elmondása kérdések segítségével. A cím vizsgálata, a cím és a szöveg kapcsolata. Címadási gyakorlatok. Kapcsolat keresése az olvasott szöveg és a tanuló saját élményei, tapasztalatai között. Illusztráció készítése. A vers hangulatának felismerése, ritmizálása tanítói segítséggel. Az olvasott szöveg megértésének bizonyítása elmondással és feladatok megoldásával.
ISMERETEK
5-6 szabadon választható vers, 2-3 népköltészeti mondóka, soroló, nyelvtörő.

Témakör

**Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történelmi érzék fejlesztése;
társadalmi ismeretek**

Óraszám: folyamatosan beépül az olvasás, írott szöveg megértése óraszámába

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>A szomorú és vidám megkülönböztetése. A műélvezet megalapozása.</p> <p>A szűkebb és tágabb család, a családtagok kapcsolatai, a gyermek helye a családban. Mindennapi konfliktusok.</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<p>A szomorú és vidám megkülönböztetése verbális, hangzó és képi szövegekről folytatott beszélgetésekben.</p> <p>Az átélés, belefeledkezés a képzelet, a játék segítségével.</p> <p>Beszélgetés a családtagokról, a szülők foglalkozásáról, a családi ünnepekről. Fotók, rajzok a család életéről. Tárgyi emlékek, hang- és filmanyagok, írásos emlékek bemutatása a családról.</p> <p>Beszélgetés a tanulók addigi életszakaszának jellemzőiről: csecsemőkor, óvodáskor. Az idő tagolására szolgáló kifejezések perc, óra, nap, hét, hónap, év. Időmeghatározó kifejezések használata: amikor kicsi voltam, amikor a szüleim gyerekek voltak. Kire hasonlítok a családban? Hasonló külső és belső tulajdonságok megfigyelése, megbeszélése.</p> <p>A családtagokhoz kapcsolódó érzelmek megnyilvánulási formáinak megbeszélése.</p> <p>Beszámoló a családi munkamegosztásról, a közös tevékenységekről. Rajzok készítése.</p> <p>Az irodalmi olvasmányokban megjelenített felnőtt-gyermek kapcsolatok megbeszélése.</p> <p>Részvétel közösségi tevékenységekben.</p> <p>A mindennapi konfliktusok feldolgozása dramatikus játékok segítségével.</p>
ISMERETEK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

2. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
1. Beszédkészség, szóbeli szövegek alkotása és megértése	folyamatos
2. Olvasás, írott szöveg megértése	148
3. Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás	77
4. A tanulási képesség fejlesztése, könyv- és könyvtárhasználat	folyamatos
5. Ismeretek az anyanyelvről	37
6. Ismeretek az irodalomról	folyamatos
7. Az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése; társadalmi ismeretek	folyamatos
Szabadon felhasználható órakeret	34
Összesen:	296

A kötelező órakeretet (262) kiegészíti még 34 szabadon felhasználható óra. Ezek felhasználását lásd az 1. évfolyamnál.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

(a felsorolást lásd az 1. évfolyamnál).

A továbbhaladás feltételei (bár megjelöljük a feltételeket a továbbhaladás automatikus)

1. Egyszerűbb szóbeli közlések megértése. Kérdésekre értelmes, rövid válaszok adása. A mindennapi kommunikáció alkalmazása a szokás szintjén: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés, köszönetnyilvánítás, köszöntés. Feldolgozott szöveg megértésének bizonyítása, ismert szöveg gyakorlás utáni folyamatos fölolvása.
2. Az ábécérend ismerete. A magán- és mássalhangzók fölismerése, a rövid és hosszú hangok megkülönböztetése. Szavak, szó szerkezetek, rövid mondatok helyes leírása másolással és tollbamondással. A kiejtéssel megegyezően írt rövid szavak biztos helyesírása. A j hang biztos jelölése a tanulók által gyakran használt szavakban. Az egyszerű szavak elválasztása, a mondatra vonatkozó helyesírási ismeretek. Hibajavítás tanítói irányítással.
3. Szókapcsolatok, rövid mondatok helyes hangsúlyozása, ügyelve a hangjelítésre. A helyes nyelvi formák alkalmazása kéréskor, tudakozódáskor. Rövid válasz adása tudakozódásra.
4. 2-3 mondatos szöveg alkotása képről, képsorról. Olvasott és hallott mese befejezése (2-3) mondattal az előzményeknek megfelelően. A megismert olvasmányok eseménysorának elmondása kérdések segítségével. Beszámoló közös és egyéni élményekről kérdések segítségével.
5. Egyszerű szerkezetű 8-10 soros szöveg (a szövegek terjedelmét az adott évfolyam olvasókönyvének betűnagyságához mérjük) folyamatos, szövegű, kifejező olvasása előzetes felkészülés után. Fél oldal terjedelmű szöveg néma olvasás utáni megértése, az olvasott szöveghez kapcsolódóan a megértést igazoló szóbeli vagy írásbeli feladatok megoldása (szereplők, főbb események megnevezése).
6. Másolás írott és nyomtatott szövegről 2-3 percig megszakítás nélkül, 15-20 betű írása percenként. Szavak, 3-4 szóból álló mondatok írása látó-halló tollbamondás után. Másoláskor legfeljebb 1-2, látó-halló tollbamondáskor 2-3 írástechnikai hiba engedhető meg.
7. A kijelentő és kérdő mondat, a szótő, toldalék, szótag, hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó felismerése és megnevezése.
8. A j hang biztos jelölése 20, a tanulók által gyakran használt szóban. A kiejtéssel megegyezően írt rövid szavak biztos helyesírása és elválasztása. A mondat szavakra tagolása, mondatkezdés nagybetűvel.
9. Memoriter: 3-4 szabadon választott vers, 1-2 találós kérdés, népi gyermekjáték.

A hangsúly a készség- és képességfejlesztésre helyeződik.

Témakör**Beszéd-készség, szóbeli szövegek alkotása és megértése****Óraszám: folyamatos**

ALTÉMÁK CÍMEI
Helyes beszéd-légzés, gondos hangképzés, megfelelő hangoztatás. A hangkapcsolatok helyes ejtése, időtartama. A mondat és szövegfonetikai eszközök szerepe. Szókincsfejlesztés. Rövid szövegek alkotása és megértése. Udvarias szokások a felnőttekkel és kortársakkal való érintkezésben.
TEVÉKENYSÉGEK
Légzéstechnikai, hangadási gyakorlatok: szavak, szó szerkezetek, mondatok, mondókák utánmondása. A hangkapcsolatok helyes ejtése, a mondatok helyes hanglejtése, a hangsúly és a hangerő változtatása. Időtartam-gyakorlatok: a hangok időtartamának érzékeltetése a szavakban. A mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása a beszédben és hangos olvasáskor. Tárgykörös szógyűjtés, a szavak értelmezése, jelentésük pontosítása szövegösszefüggésben. Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése, felhasználása mondatalkotás, hiányos szöveg kiegészítése kapcsán. Beszélgetés adott vagy választott témáról különböző beszédhelyzetekben. A beszélő szándékának érzékeltetése kijelentő, kérdő, felkiáltó, felszólító és óhajtó mondatokkal a közlési célnak és szándéknak megfelelően. Törekvés a kifejező és mások számára érthető beszédre. A szóhasználat, a kiejtés, testbeszéd összehangolása a kifejezendő tartalommal. A beszélgetőtársához igazodó helyes nyelvi formák alkalmazása, udvarias nyelvhasználat. A nyelvi kommunikáció pontosabbá, kifejezőbbé tétele nem nyelvi kommunikációs eszközökkel. Aktív részvétel páros, csoportos kommunikációs helyzetekben. Szituációs játékok (könyvtári kölcsönzés, telefonálás, vásárlás, érdeklődés az iskoláról ...) a kulturált nyelvi viselkedés gyakorlására. Szógyűjtés (adott témához képről, képsorról), szó szerkezetek alkotása, mondatalkotás (eseményképről), két-három mondatos szóbeli szöveg alkotása (közös vagy saját élményről). Szóbeli beszámoló 4-5 mondatban a feldolgozott olvasmányról. A tartalom részletező és szűkített elmondása az értelem megtartásával. Vázlatkészítés tanítói segítséggel az olvasott művekről. Olvasott vagy hallott mese befejezése (szóban, írásban) az előzményeknek megfelelően. A kívánt mondatfajták alkalmazása. Szövegkorrigálás szócserevel, mondatbővítéssel, a felesleges részek elhagyásával. Az egyéni stílus alakítása. Némán olvasott szöveg szóbeli reprodukálása 4-5 mondatban. A mindennapi élmények, az olvasottak felidézése, a mondanivaló szóban történő érzékletes megfogalmazása, elmondása. Néhány mondatos szöveg alkotása. A véleményalkotás gyakorlása. Részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben és vitában. Saját vélemény megfogalmazása. A vitakultúra fejlesztése. Ismert szövegek megjelenítése dramatikus játékkal (bábjáték, árnyjáték, némajáték, helyzetgyakorlatok). Memoriterek ismerete – versmondás.

Témakör**Olvasás, írott szöveg megértése****Óraszám: 148 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>Hangos és néma olvasás.</p> <p>A helyes hangsúlyozás és hanglejtés. A szünettartás és a ritmus.</p> <p>Folyamatos, szöveghû, értõ olvasás.</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<p>A hangos és a néma olvasás gyakorlása.</p> <p>Szavak, szó szerkezetek, mondatok olvasása a hangsúlyoknak megfelelõen. Szünettartás a mondaton belül és a mondatok között. Helyes hanglejtés gyakorlása kijelentõ és kérdõ mondatokban. A kiejtéstõl eltérõ hangkapcsolatok helyes olvasása. A sorvégi átmenetek megszakítás nélküli olvasása. Toldalékos szavak kiolvasásának gyakorlása.</p> <p>A pontos olvasás gyakorlása: a betûtévesztés, betûkihagyás, újrakezdés, mást olvasás elkerülése.</p> <p>Hangos olvasás elõzetes felkészülés után. A természetes beszéd tempójához közelítõ hangos olvasás gyakorlása.</p> <p>Olvasmányok, szövegek szerepek szerinti olvasása.</p> <p>A mû témájának, eseményeinek, helyszínének, szereplõinek megállapítása (válogató olvasás, feleletválasztás).</p> <p>A szereplõk cselekedeteinek értékelése, tetteik alapján következtetés jellemvonásaikra.</p> <p>Az események tömör összefoglalása, lényegkiemelés.</p> <p>A cím és a tartalom közötti kapcsolat megfigyeltetése, címadási gyakorlatok.</p> <p>Az olvasott mûvek szóhasználatának megfigyeltetése, az ismeretlen szavak, kifejezések értelmezése szemléltetéssel, magyarázattal, lexikonok, szótárak segítségével.</p> <p>A verses forma felismertetése, a ritmus jelzése tapssal.</p>
ISMERETEK
<p>A vers és próza megkülönböztetése.</p> <p>A felismerés és a megnevezés szintjén: ritmus, ismétlődés.</p> <p>6-8 szabadon választott vers, 2-3 találós kérdés, népi gyermekjáték.</p>

Témakör**Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás****Óraszám: 77 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Betűismeret és -kapcsolás. Írásszokások, egyéni sajátosságok. Az eszközszintű íráshasználat alapozása, fokozatos begyakorlása.
TEVÉKENYSÉGEK
A betűismeret megerősítése. Betűalakítások, betűkapcsolások gyakorlása. Szavak, szó szerkezetek, két-három rövid mondat leírása másolással, tollbamondással és emlékezetből. Válogató másolás és önálló írás. Szóalkotás betűhalmazból, analógiás szósorok, szógyűjtés, rendszerezés. Mondatalkotás, mondatbővítés, átalakítás, kérdésekre válaszok megfogalmazása. Az írásmunka kiegészítése rajzzal. Néhány mondat összekapcsolásával szövegalkotás. Különböző szövegminták megfigyelése szövegszerkesztési szempontból, figyelve a formai követelményekre. Két-három mondatos írásbeli szöveg létrehozásának gyakorlása (kérdésekre válaszolva, önállóan). Helyes írásszokások megszilárdítása: testtartás, írószerfogás. Az írásmunka gazdaságos és esztétikus elrendezésének, önellenőrzési, javítási módoknak a gyakorlása. Áttérés a tollal való írásra, a tollal való írás gyakorlása. A hangok időtartamának helyes jelölése, az elválasztás egyszerűbb esetei, a kiejtés szerinti írásmód, a j hang jelölése ismert szavakban – változatos feladattípusok megoldásával. Az írásfejlesztés és a gondolkodásfejlesztés összefüggése.

Témakör**A tanulási képesség fejlesztése, könyv- és könyvtárhasználat****Óraszám: folyamatos**

ALTÉMÁK CÍMEI
A kép és a szöveg kapcsolata. A könyvtárhasználat alapvető szabályai. A könyvek jellemző adatai. Gyermekújságok jellemzői.
TEVÉKENYSÉGEK
Szövegekben a kép és a szöveg együttes értelmezésének gyakorlása. Könyvek keresésének gyakorlása a könyvtári szabadpolcokon szerző és cím szerint. A könyvek jellemző adatainak megfigyeltetése: író, cím, kiadó. Eligazodás a könyvekben a tartalomjegyzék alapján. Tájékozódás a gyermeklexikon betűrendjében. Ismerkedés a gyermekújságokkal.

Témakör**Ismeretek az anyanyelvről****Óraszám: 37 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>A beszéd/írás részei: szöveg, mondat, szó, hang és betű. A magyar ábécé, a betűrend, a magán- és más-salhangzók megkülönböztetése. Az időtartam jelölése: rövid és hosszú hangok.</p> <p>A szótagolás és az elválasztás.</p> <p>A kiejtés szerinti és a kiejtéstől eltérő szóképző szavak. A <i>j</i> hang kétféle jelölése.</p> <p>A szavak szerkezete. A szótő és a toldalék.</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<p>A nyelv elemeinek felismerése, megkülönböztetése, megnevezése (szöveg, mondat, szó, hang és betű). A magyar ábécé. A betűk rendje. A betűrendbe sorolás szabályai. A társak nevének ábécérendbe állítása. A magánhangzók és a mássalhangzók felismerése. A hosszú és rövid magánhangzók. A mássalhangzók: egyjegyűek, kétjegyűek, háromjegyűek, rövid és hosszú mássalhangzók. A magán- és mássalhangzók időtartamának jelölése (a helyes kiejtés, a beszédhallás és a helyesírás együttes tanításával).</p> <p>Szótagolás és helyesírás. Egyszerű szavak elválasztása, az elválasztás néhány esete, törekvés ezek megfelelő alkalmazására.</p> <p>A kiejtés és a szóelemzés elvének alkalmazása a toldalékos és az összetett szavak helyesírásában, néhány alapvető helyesírási szabály megismerése.</p> <p>Az aktív és passzív szókinccs folyamatos bővítése, szókinccsgyakorlatok.</p> <p>A szavak alakja: a szótő és a toldalékok megkülönböztetése. Néhány toldalék (-ban, -ben; -ba, -be; -ból, -ből) felismerése.</p> <p>Közmondások, szólások átvitt jelentésének magyarázata, értelmezése. Jelentések megadása saját szavaikkal.</p> <p>A <i>j</i> hang kétféle jelölése. A hagyomány elvének érvényesítése, a <i>ly</i> írása közismert szavakban.</p> <p>A kijelentő, kérdő mondatok felismerése, gyakorlása. A mondatfajták (kijelentő, kérdő) tartalmi elemzése, a beszédszándék érvényesülése.</p> <p>A mondatkezdő nagybetű és a mondatzáró írásjelek (pont, kérdőjel) helyes jelölése.</p>
ISMERETEK
<p>A felismerés és a megnevezés szintjén:</p> <p>Kijelentő, kérdő mondat. Szótő és toldalék. Egyszerű szó, összetett szó. Szótag, hang, betű. Magánhangzó, mássalhangzó.</p>

Témakör**Ismeretek az irodalomról****Óraszám: folyamatosan beépül az olvasás, írott szöveg megértése óraszámába**

ALTÉMÁK CÍMEI
Népköltészeti és műköltészeti alkotások a klasszikus és kortárs hazai, határon túli, külföldi irodalomból. Népmesék, népköltések, találós kérdések, népi játékok. Irodalmi mesék. Történetek a mindennapi életből. A cím és tartalom viszonya. A zeneiség eszközei a versben.
TEVÉKENYSÉGEK
A mű témájának, eseményeinek, helyszínének, szereplőinek megállapítása (válogató olvasás, feleletválasztás). A szereplők cselekedeteinek értékelése, tetteik alapján következtetés jellemvonásaikra. Az események tömör összefoglalása, lényegkiemelés. A cím és a tartalom közötti kapcsolat megfigyeltetése, címadási gyakorlatok. Az olvasott művek szóhasználatának megfigyeltetése, az ismeretlen szavak, kifejezések értelmezése szemléltetéssel, magyarázattal, lexikonok, szótárak segítségével. A verses forma felismertetése, a ritmus jelzése tapssal.
ISMERETEK
A vers és próza megkülönböztetése. A felismerés és a megnevezés szintjén: ritmus, ismétlődés. 6-8 szabadon választott vers, 2-3 találós kérdés, népi gyermekjáték.

Témakör**Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történelmi érzék fejlesztése;
társadalmi ismeretek****Óraszám: folyamatosan beépül az olvasás, írott szöveg megértése óraszámába**

ALTÉMÁK CÍMEI
Az esztétikai nézőpont megalapozása. A barátok, baráti kör, az iskolai és egyéb kisebb közösségek. A rászorulóknak segítése. A lakóhely természeti értékei.
TEVÉKENYSÉGEK
A szép megtapasztalása a természeti környezetben, a mindennapi élet tárgyaiban. Felnőttek és gyerekek közötti társas kapcsolatok gyakorlása. Kapcsolatfelvétel (köszönés, megszólítás) családtagokkal, ismerősökkel, gyerekekkel. Résztétel a mindennapi élet különböző helyzeteket felidéző szerepjátékokban. Viselkedési és illemszabályok gyakorlása. Baráti, családi és egyéb kapcsolatok ábrázolásának megfigyeltetése az olvasmányokban, véleményalkotás a szereplők viselkedéséről. Beszélgetés az iskolai életéről, az osztályközösségről. A tanuló saját iskolai és osztályközösségének jellemzése, a tagok viszonya a közösséghez. Iskolai ünnepek. Kapcsolatok, viszonyok felismerése és jellemzése a tanulókat körülvevő emberi környezetben. Beszélgetések a következő kérdésekről: Miben vagyok másokhoz hasonló, miben különbözöm másoktól? Milyen szeretnék lenni? Konfliktusok megfigyeltetése és megbeszélése a baráti, iskolai, osztály- és egyéb gyermekközösségekben. Beszélgetés arról, miért van szükség szabályokra? Konfliktushelyzetek gyermek és felnőtt között szituációs játékokkal. Ismerkedés a természeti környezettel. Közös kirándulások a lakóhely környékén.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

3. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
1. Beszédkészség, szóbeli szövegek alkotása és megértése	folyamatos
2. Olvasás, írott szöveg megértése	148
3. Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás	59
4. A tanulási képesség fejlesztése, könyv- és könyvtárhasználat	folyamatos
5. Ismeretek az anyanyelvről	55
6. Ismeretek az irodalomról	folyamatos
7. Az ítéletképeség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése; társadalmi ismeretek	folyamatos
Szabadon felhasználható órakeret	15,5
Összesen:	277,5

A kötelező órakeretet (262) kiegészíti még 15,5 szabadon felhasználható óra. Ezek felhasználását lásd az 1. évfolyamnál.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

(a felsorolást lásd az első évfolyamnál)

A továbbhaladás feltételei (bár megjelöljük a feltételeket a továbbhaladás automatikus)

- Egyszerű szerkezetű mesék, elbeszélések eseményeinek elmondása néhány összefüggő mondatlall. A feldolgozott művek témájával kapcsolatos kérdések, válaszok megfogalmazása. Ismert feladattípusok írásbeli utasításainak megértése. Ismert témájú szépirodalmi és ismeretterjesztő olvasmányok önálló néma olvasása, a szövegértés bizonyítása egyszerűbb feladatok elvégzésével. Feldolgozott szövegek felolvasása felkészülés után.
- Rövid elbeszélő fogalmazás írása ismert témáról. Egyéni tempójú, rendezett, tiszta írás. Az önálló írásbeli munkák javítása tanítói segítséggel.
- Igék, főnevek, melléknevek felismerése és megnevezése. A tanult tulajdonnevekre vonatkozó helyesírási ismeretek. A mondatra, szavakra vonatkozó helyesírási ismeretek, a j hang jelölése újabb szavakban.
- Részvétel a közös drámajátékokban, illetve a játékok készségfejlesztő gyakorlataiban.
- Szóсорokban, szókapcsolatokban nevelői minta alapján a hangkapcsolatok helyes ejtése. A beszélő szándékának érzékeltetése helyes hanglejtéssel mondatok utánmondásakor és olvasásakor.
- Jókívánság, köszönet megfelelő nyelvi formában való kifejezése.
- Kérdés megfogalmazása a hallott és olvasott mese, történet eseményeivel, szereplőivel kapcsolatban. Összefüggő beszámoló – vázlat alapján – a megismert ismeretterjesztő szövegről. Véleményalkotás (esemény, szereplők magatartása) az olvasott irodalmi szövegekről.
- 5-6 mondatos elbeszélő fogalmazás írása képsor vagy átélt közös élmény alapján, kellő előkészítés után. A címadás, a mondatok tartalmi, logikai kapcsolata.
- Előzőleg megtárgyalt kb. 15 soros szöveg folyamatos, szövegű, a természetes beszéd üteméhez közelítő hangos olvasása, a helyes hanglejtés, a vessző érzékeltetése. Egy oldal terjedelmű szépirodalmi, fél oldal terjedelmű ismeretterjesztő szöveg néma olvasása, a megértés bizonyítása szóbeli és írásbeli feladatok megoldásával (a szereplők megnevezése, főbb események, színhelyek).
- A népmese, népdal felismerése. A versekben a versszak, verssor felismerése, a ritmus érzékelése.
- Nemzeti történelmünk néhány kiemelkedő eseményének, személyiségének az ismerete: honfoglalás, I. István, Mátyás király.
- A tartalomjegyzék segítségével tájékozódás a könyvekben, könyvtári tagság.
- Az egyéni írás kialakulásának megengedésével tiszta, gazdaságos, könnyen olvasható írás. Az írás teljesítményének a szintje 19-25 betű percenként. Tollbamondás után szavak, egyszerű bővített mondatok (2-3) írása. Hibák felismerése és javítása saját írásmunkájában a figyelem ráirányításával.

- Az egyszerű mondat fajtáinak (kijelentő, kérdő, felkiáltó, felszólító, óhajtó), a főnév, köznév, tulajdonnév a tulajdonnév néhány fajtájának (személynév, állatnév, földrajzi név), a melléknév, a fokozott melléknév, az ige, a jelen, múlt, jövő idejű igealakoknak felismerése és megnevezése.
- A tanult tulajdonnevek kezdése nagybetűvel. A korosztály szókincsében megtalálható, kiejtésük szerint írandó szavak helyesírása és elválasztása. A j hang jelölése újabb 25-30 szóban. A szöveg tagolása mondatokra, a mondatkezdés, -zárás helyes jelölése.
- Részvétel a közös drámajátékokban.
- Memoriter: Vörösmarty Mihály Szózat című versének 1 versszaka, 4-5 szabadon választott vers, 3-4 szólás, közmondás.

Témakör

Beszédkézség, szóbeli szövegek alkotása és megértése

Óraszám: folyamatos

ALTÉMÁK CÍMEI
A különféle mondatfajták jelentésének és a mondatfonetikai eszközöknek az összefüggése. A szavak és a nem verbális eszközök (testbeszéd) szerepe különféle kommunikációs helyzetekben. A szavak jelentésárnyalata, stílusértéke, szerepe a beszédben. Szólások, közmondások jelentése.
TEVÉKENYSÉGEK
Helyesejtési és kommunikációs gyakorlatok végzése: a hangsúly, hanglejtés, hangerő és tempóváltás gyakorlása olvasással, szövegmondással, memoriterek mondásakor. Helyes beszédlejtés, gondos hangképzés a bővülő mondatokban. Páros és kiscsoportos beszélgetések különböző kommunikációs helyzetekben. Adott témáról való beszélgetés. A nyelvi és nem nyelvi kommunikációs eszközök alkalmazása a mindennapi beszédben. A nem verbális eszközök összehangolása a kifejezendő tartalommal szövegmondáskor, értelmezésük mások megnyilatkozásaiban. Szókincsbővítés. A mondandónak megfelelő szavak keresése, kiválasztása, jelentésárnyalatuk, stílusértékük megfigyeltetése, szerepük a beszédben. Gondolatok, információk, érzelmek és vélemények érthető és hatékony közlése. A különféle mondatok felismerése, helyes használata a közlési célnak és szándéknak megfelelően. Szólások, közmondások jelentése, használatuk beszédben és írásban. Részvétel vitában. A vitakozás szabályai. Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra. Üzenetek átadása, lényegük, érzelmi tartalmuk megértése. Összefüggő, néhány mondatos szöveg alkotása különféle kommunikációs helyzetekben. Törekvés az érzékletességre, a kifejező, mások számára érthető beszédre. Az összefüggő beszéd gyakorlása. Saját vélemény megfogalmazása. Az olvasmányok tartalmának összefüggő és érzékletes elmondása megfelelő szókincs használatával. Az írásbeli szövegalkotás megalapozása szóbeli szövegalkotással. Olvasókönyvi szövegminták megfigyelése műfaji és szerkezeti szempontból. Véleményalkotás szóban, írásban az olvasott szövegekről. Beszámoló olvasmányokból. A címek megfigyelése, vizsgálata. Címadási gyakorlatok. A cím és a tartalom viszonya. A cím rendező szerepe. Bevezető (előzmény, színhely és időpont) és befejező (következmény, tanulság, egyéni vélemény) részek vizsgálata olvasókönyvi szövegekben. Tematikus kép, képsor alapján előzmény, következmény megfogalmazása. A szöveg koherenciájának megteremtése tématarással, a mondatok tartalmi kapcsolódásával, beszerkesztésével. A lényegtelen mondatok törlése. A témának megfelelő szavak, kifejezések használata, a szóismétlés elkerülése. Ismert mese elmondása tömörítéssel, bővített változatban. 5-7 mondatos szöveg alkotása szóban. Jegyzetkészítési próbálkozások.
ISMERETEK

Témakör**Olvasás, írott szöveg megértése****Óraszám: 148 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
A pontos, szöveghű, folyamatos olvasás. A felolvasás. Helyes tagolás és hangsúlyozás. Értelmező és folyamatolvasás.
TEVÉKENYSÉGEK
Az olvasás pontosságának, folyamatosságának fejlesztése beszéd- és olvasástechnikai gyakorlatokkal (egyéni és csoportos olvasás). Az összetett mondatok helyes tagolása, hangsúlyozása mintakövetés alapján. Az újrakezdés elkerülése. A természetes beszéd ütemének megfelelő folyamatos hangos olvasás gyakorlása. A beszélő szándékának, az érzelmek kifejezésének érzékeltetése a tanult mondatfonetikai eszközök (hangerő, hanglejtés, hangsúly) és az értelemszerű szünettartás alkalmazásával. Cselekményes olvasmányok dramatizáló olvasása. A néma olvasás, a szövegértés ellenőrzése feladatok megoldásával. A néma olvasás tempójának fokozása (szópiramis, mondatpiramis). Az értelmező (interpretáló) olvasás fejlesztése tanulói és tanítói kérdések segítségével. Hosszabb szövegek olvasására való felkészítés folyamatolvasással.

Témakör**Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás****Óraszám: 59 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Az eszközszintű íráshasználat fejlesztése, fokozatos begyakorlása az egyéni sajátosságok figyelembevételével. A gazdaságos és esztétikus írásszokások kialakítása. Olvasható betűformák, az anyanyelvi normákat közvetítő helyesírás.
TEVÉKENYSÉGEK
Betűkapcsolások gyakorlása, típushibák kiküszöbölése. Tempógyorsító gyakorlatokkal az írás eszközszintű használatának, a figyelem megosztásának a fejlesztése. Szósorok, bővülő mondatok írása másolással, látó-halló, halló tollbamondással, emlékezetből írással és önálló írással. Tartalmilag összefüggő mondatok írása képsorról, olvasmányokhoz kapcsolódóan. Részfogalmazások írása, mondatok sorrendbe állítása, leírása. A különböző tantárgyakkal összefüggő feladatok megoldása írásban: vázlatok, kiegészítések, megfigyelések eredménye. Különböző szövegminták megfigyelése műfaji és szövegszerkesztési szempontból. Az egyéni írásmód kialakítása. A kreatív írás, az önkifejezés, az egyéni stílus fejlesztése. Lendületes, olvasható, tetszetős írás alkalmazása. A rendezett, tiszta, olvasható írás gyakorlása. Az igealakok helyesírása, az igekötős igék írásának esetei, a toldalékos főnevek, néhány tulajdonnév helyesírásának gyakorlása változatos feladatmegoldások során. Az önellenőrzés és javítás (tartalmi, alaki és helyesírási szempontból) gyakorlása. A tanult helyesírási, nyelvhasználati és nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása a fogalmazásokban. Az írásfejlesztés és a gondolkodásfejlesztés összefüggése. Az anyaggyűjtés módjai, a gyűjtött anyag elrendezése. Az elbeszélő fogalmazás műfaji jellemzői, nyelvi, stilisztikai eszközei. Az események időrendbe állítása. A hármastagolás, a tagolás alapja. A bevezetés, tárgyalás, befejezés. Elbeszélő fogalmazás írása közös előkészítés segítségével (olvasott mese, kép vagy képsor, közös élmény esetleg egyéni élmény vagy fantázia alapján). A kommunikációs helyzet tisztázása, a 2. személy megválasztása. A párbeszéd szerepe az elbeszélésben. A párbeszéd beillesztése a fogalmazásba.

Témakör**A tanulási képesség fejlesztése, könyv- és könyvtárhasználat****Óraszám: folyamatos**

ALTÉMÁK CÍMEI
Az adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai. Alapismeretek a könyvtár tereiről és állományrészeiről. A könyvek tartalmi csoportjai. A szótárak szerkezeti jellemzői, a szótárhasználat módja. A lexikon és szótár egyező és eltérő vonásai.
TEVÉKENYSÉGEK
Rövid szóbeli beszámoló ismeretterjesztő művekből önálló vagy csoportos anyaggyűjtés alapján. Az olvasott szövegben előforduló ismeretlen szavak értelmezése gyermeklexikon vagy szótár segítségével. Könyvek keresése szabadpolcon szerző és cím szerint. Szépirodalmi és ismeretterjesztő művek témájának megállapítása cím és tartalomjegyzék alapján. Az olvasott könyvek adatainak felsorolása (cím, szerző, kiadó, a kiadás helye, éve). Helyesírási szótár használata tanítói segítséggel.
ISMERETEK
A következő fogalmak tapasztalati úton való megismertetése: szépirodalmi mű, ismeretterjesztő mű; betűrend, címszó.

Témakör**Ismeretek az anyanyelvről****Óraszám: 55 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
A felkiáltó, óhajtó és felszólító mondat és mondatvégi írásjelük. Az ige jelentése (cselekvés, történés, létezés), rokon és ellentétes jelentésű igék. Az ige személyragjai és a személyes névmások. Az igeidők. Az igealakok helyesírása. Az igeikötő. A leggyakoribb igeikötők. Az ige és az igeikötő kapcsolatának esetei. Az igeikötő és ige egybe- és különírásának esetei. A főnév jelentése, fajtái: köznévszám és tulajdonnévszám. A főnév toldalékolása. A leggyakrabban használt tulajdonnévszámok helyesírása. A melléknév és fokozása. A j hang kétféle jelölése igékben, főnevekben, melléknévekben.
TEVÉKENYSÉGEK
Nyelvi-nyelvtani jelenségek felismerése a gyakorlati tudás alapján. A mondatfajták (kijelentő, kérdő, felkiáltó, óhajtó, felszólító) felismerésének és a mondatvégi írásjeleknek (pont, felkiáltó-, kérdőjel) a gyakorlása. A szavak jelentésének vizsgálata, a jelentések megadása saját szavaikkal, a szófaj fogalma. A szókincs folyamatos bővítése, szókincsgyakorlatok. Az ige fogalma, jelentése. Az igék előfordulása. A rokon és ellentétes jelentésű igék. Az ige ragozása (a cselekvő száma és személye, az ige egyes és többes száma). A személyes névmás és az ige kapcsolata. Az igeidők megnevezése (jelen, múlt, jövő) és helyes használata történetek elmondásakor. Az igeikötők szerepe az ige jelentésében. Az igeikötős igék helyesírásának gyakorlása, az egybe- és különírás. A múlt és jövő idejű és a ragozott igealakok helyesírása.

<p>A főnév fogalma, fajtái, a köznév és tulajdonnév megkülönböztetése, felismerésük, szerepük a szövegben. A főnév egyes és többes száma. A többes szám jele. A főnév -t ragjának és a múlt idő jelének megkülönböztetése.</p> <p>A melléknév fogalma, felismerése, szerepe a szóbeli és írásbeli szövegalkotásban. A melléknevek fokozása (az összehasonlított tulajdonságok mértéke), Az alap-, közép- és felsőfok. A fokjelek. A fokozott melléknevek helyesírása.</p>
ISMERETEK
<p>A felismerés és a megnevezés szintjén: a tulajdonnév fajtái, a főnév többes száma, a többes szám jele, az ige ragozása, személyragok, személyes névmások, igekötős igék, az igekötő jelentésmódosító szerepe.</p> <p>A meghatározás és az alkalmazás szintjén: az egyszerű mondat fajtái (kijelentő, kérdő, felkiáltó, óhajtó és felszólító). A főnév fogalma és fajtái: köznév, tulajdonnév. A melléknév fogalma és fokozása. Az ige fogalma és az igeidők.</p>

Témakör

Ismeretek az irodalomról

Óraszám: folyamatosan beépül az olvasás, írott szöveg megértése óraszámába

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>Prózai és verses művek a magyar és a külföldi nép- és műköltészetből. Mesék, mondák, legendák, történelmi elbeszélések, valamint a gyerekek mindennapi életéről szóló történetek, regényrészletek klasszikus és kortárs szerzőktől. Elemi poétikai és verstani ismeretek.</p> <p>Népi játékok, dramatizált szövegek, ismeretterjesztő művek. A mindennapi kommunikáció szövegei (meghívó, recept, hirdetés).</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Népköltészeti és műköltészeti alkotások megkülönböztetése.</p> <p>Az olvasott művek szereplőinek megnevezése, cselekedeteik, érzelmeik, tulajdonságaik megfigyelése, az események helyszíne, időrendje, a mű szerkezetének felismerése. Lényegkiemelés, vázlatírás tanítói segítséggel. Kérdések és válaszok megfogalmazása.</p> <p>A mesék ismétlődő tartalmi és formai elemeinek megfigyelése. A mesekezdő és mesezáró formulák, jellemző szófordulatok használata.</p> <p>Néhány jellegzetes irodalmi téma felismerése az olvasott művekben (család, iskola, barátság, szeretet, hazaszeretet). A szereplők magatartásának értelmezése, a szöveg alap gondolatának felfedeztetése.</p> <p>Versek hangulatának, építőelemeinek, művészi eszközeinek felismerése.</p> <p>Mesék, elbeszélésrészletek dramatizálása.</p> <p>Ismeretterjesztő és mindennapi gyakorlati szövegek értelmezései. Lényeges információk, lényegre utaló kérdések megfogalmazása. Lényeges összefüggések megállapítása.</p> <p>Tájékozódás a lakóhely irodalmi vonatkozásairól.</p>
ISMERETEK
<p>A felismerés és a megnevezés szintjén a következő fogalmak ismerete: népköltészet, műköltészet; a népmesék jellegzetes tartalmi és formai elemei (varázsszék, csoda, meseszám, próbatétel, szerepkör; mesekezdő és -záró nyelvi fordulatok, szófordulatok). Ritmus, rím, refrén, hasonlat.</p> <p>Vörösmarty Mihály Szózat című versének 2 versszaka; 8-10 szabadon választott vers, 6-8 szólás, közmondás; 1 verses mese vagy meserészlet.</p>

Témakör

**Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történelmi érzék fejlesztése;
társadalmi ismeretek**

Óraszám: folyamatosan beépül az olvasás, írott szöveg megértése óraszámába

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>A szép és a csúnya fogalmának használata.</p> <p>A magyar nemzet nagy történelmi eseményei: honfoglalás, államalapítás, Mátyás kora, a török idők.</p> <p>Családi, vallási, nemzeti ünnepek. Néhány magyar nemzeti, etnikai és kisebbségi népszokás. Hagyományos mesterségek.</p> <p>A magyar nemzet jelképei, nemzeti emlékhelyek.</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<p>A szép és a csúnya fogalmainak használata mindennapi – különféle médiumok révén szerzett – élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben.</p> <p>A történelmi idő fogalmának alapozása: régen, nagyon régen, közelmúltban, most ... stb. fogalmak eseményekkel, történetekkel való kitöltése. Események, jelenségek, személyek, tárgyak időrendbe állítása.</p> <p>Versek, legendák, mondák, történetek olvasása a nemzeti múlt nagy eseményeiről. (A honfoglaló magyarok élete, az államalapítás, koronázás, a tatárok pusztítása, a török veszedelem, Mátyás udvara, a könyvnyomtatás, a Dózsa-féle parasztháború, a mohácsi vész, a végvári harcok.)</p> <p>Az olvasottak, látottak reprodukálása szóban, illusztrációban, csoportos megjelenítése szituációs játékkal.</p> <p>Műsorok összeállítása nemzeti ünnepeinkre.</p> <p>Beszámoló családi ünnepekről. Beszámoló nemzeti jelképeinkről. Képek, fotók, ismertető gyűjtése a magyar koronázási jelvényekről.</p> <p>A Szózat első két versszakának kifejező előadása.</p> <p>Tájékozódás a lakóhely hagyományos ünnepi népszokásairól, irodalmi, történelmi emlékhelyeiről. Múzeumlátogatás, helytörténelmi gyűjtemények megtekintése.</p>
ISMERETEK
<p>Honfoglalás 896, államalapítás 1000, a mohácsi csata 1526. Árpád, I. István, Mátyás király, Dózsa György.</p> <p>Ünnepek: március 15., augusztus 20., október 23.; karácsony, húsvét, pünkösd, halottak napja.</p> <p>A magyar zászló, a magyar címer; a lakóhely címere, zászlaja.</p>

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

4. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
1. Beszédkészség, szóbeli szövegek alkotása és megértése	folyamatos
2. Olvasás, írott szöveg megértése	148
3. Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás	59
4. A tanulási képesség fejlesztése; könyv- és könyvtárhasználat	folyamatos
5. Ismeretek az anyanyelvről	55
6. Ismeretek az irodalomról	folyamatos
7. Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése; társadalmi ismeretek	folyamatos
Szabadon felhasználható órakeret	15,5
Összesen:	277,5

A kötelező órakeretet (262) kiegészíti még 15,5 szabadon felhasználható óra. Ezek felhasználását lásd az 1. évfolyamnál.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

(a felsorolást lásd az 1. évfolyamnál)

Ajánlott házi olvasmányok:

Móra Ferenc: Kincskereső kisködmön

Fekete István: Tüskevár

Fekete István: A koppányi aga testamentuma

Tatay Sándor: Kinizsi Pál

Mark Twain: Koldus és királyfi

A felsorolt ifjúsági regények közül 1 mű feldolgozása kötelező.

A magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Érthető, folyamatos beszéd a mindennapi kommunikációban. A tanult udvarias nyelvi fordulatok használata mindennapi beszédhelyzetekben. A mondanivaló értelmes megfogalmazása szóban. Előzetes felkészülés után ismert témájú szöveg folyamatos, a tartalmat kifejező felolvasása. Az életkor-nak megfelelő tartalmú szöveg néma olvasása, a szövegértés bizonyítása a lényeg kiemelésével. Legnagyobb költőink, íróink nevének és olvasott műveik címének ismerete.
- Rendezett, olvasható írás. A szavak szófajának, a szótöveknek, a toldalékoknak a felismerése, helyesírása. Az igealak felismerése, az igekötő és az ige kapcsolatának helyesírása. A többes szám felismerése, a melléknév, számnév fokozott alakjainak helyes írásmódja. A feltárt hibák javítása segítséggel.
- Tájékozódás önállóan a könyvtárban, könyvekben.
- Részvétel a csoportos történetalkotásban, az improvizációkban és az elemző beszélgetésekben.
- A tartalomnak megfelelő tempó, hangerő, hanglejtés és artikuláció alkalmazása versek és szövegrészletek elmondásakor. Nevelői minta alapján a hibák javítása. Vers és próza mondásakor a beszéd-szünetek megtartása.
- Segítségkérés, a segítség megköszönése, ill. elhárítása megfelelő nyelvi formában.
- Az olvasott mesék, mondák, történetek összefüggő elmondása. Az irodalmi művek szavainak, kifejezéseinek használata kellő előkészítés után.
- Összefüggő beszámoló (szükség esetén kérdések segítségével) ismeretterjesztő szövegekről. Összefüggő beszámoló közös vagy egyéni élményekről.

- Elbeszélő fogalmazás (6-8 mondat) írása képsor, egyéni, közös, illetve olvasmányélmény alapján kellő előkészítés után. Tárgyak, állatok, személyek, táj leírása (5-6 mondat) kellő előkészítés után. A gondolatok megfelelő elrendezése, pontos szóhasználat. A felesleges szóismétlések elkerülése rokon értelmű szavak használatával. Az írott szöveg tagolása a tartalomnak megfelelően a közös szerkezeti vázlat alapján. Előkészítés után rövid levél, levelezőlap írása. A helyzethez illő megszólítás, elbúcsúzás, a címzés ismerete.
- Előzőleg megtárgyalt 20-25 soros szöveg folyamatos, a természetes beszéd ütemének megfelelő, szöveghű, hangos olvasása. Felolvasás közben a mondatfonetikai kifejezőeszközök (hangsúly, hanglejtés, szünet) helyes alkalmazása.
- 1 oldal terjedelmű szépirodalmi és fél oldal terjedelmű ismeretterjesztő szöveg néma olvasása. A szépirodalmi szöveg megértésének bizonyítása szóbeli és írásbeli feladatok megoldásával: A szereplők megnevezése, az események színhelye, ideje, sorrendje; véleményalkotás a szereplők magatartásáról. Nevelői kérdések segítségével a szöveg tagolása. Ismeretterjesztő szöveg megértésének bizonyítása lényeges információk önálló kiemelésével.
- A népmese (tündér-, állat-, tréfás mese), népdal, monda, elbeszélés, ifjúsági regény felismerése. A rímek felismerése a versekben.
- Nemzeti történelmünk néhány kiemelkedő eseménye, személyisége: a Rákóczi-féle szabadságharc, az 1848/49-es forradalom és szabadságharc; II. Rákóczi Ferenc, Kossuth Lajos.
- Könyvek önálló keresése a könyvtárban. A könyvek tartalomjegyzékének használata. Gyermeklexikonok és a helyesírási szótár használata tanítói segítséggel.
- Rendezett, olvasható írás a margó, a betű- és a szótávolság megtartásával. A mondat kezdése nagybetűvel, a mondatfajták megnevezése konkrét esetekben, záró írásjelük használata. A szavak szófájának felismerése és megnevezése. Az igeragozás, a személyragok, a személyes névmás, az igekötős igék, a gyakori igekötők felismerése és megnevezése. A toldalékos szóalakok, az ige és igekötő kapcsolatának, a melléknév és határozatlan számnév fokozott alakjainak helyesírása. A j hang jelölése újabb 25-30 szóban.
- Részvétel a csoportos történetalkotásban, az improvizációkban és az elemző beszélgetésekben.
- Memoriter: 1-2 népdal, népmese elmondása. Kölcsey Ferenc Himnusz című versének 1. versszaka. Petőfi Sándor Nemzeti dal című versének 1-2 versszaka. 4-5 szabadon választott vers, 3-4 prózarészlet.

Témakör

Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése

Óraszám: folyamatos

ALTÉMÁK CÍMEI
Gondolatok, információk, érzelmek és vélemények egyszerű, érthető, kifejező, hatékony közlése. A szövegjelentés kifejezése mondat- és szövegfonetikai eszközökkel. A szöveg jelentésének megfelelő helyes dallam és a nem verbális eszközök (a testbeszéd néhány elemének megfigyelése) használata. Párbeszéd a mindennapi kommunikációban.

TEVÉKENYSÉGEK
<p>Helyesejtési és kommunikációs gyakorlatok végzése.</p> <p>A tanult mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása az előbeszédben és felolvasás alkalmával. A helyes beszédlézés, a szünetek megtartása (értelmi, érzelmi hatás) a szöveg jelentéséhez alkalmazkodva.</p> <p>A szóhasználat, a kiejtés és testbeszéd összehangolása a kifejezendő tartalommal és a hallgatóval.</p> <p>A párbeszéd alkalmazása a mindennapi kommunikációban. Párbeszéd során alkalmazkodás a kommunikációs szerepcseréhez, figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra. A nem verbális eszközök (gesztus, mimika, testtartás, távolság ...) összehangolása a beszédhelyzettel. A szereplők helyzetébe való beleélés.</p> <p>Szókincsfejlesztés. Az aktív és a passzív szókincs gyarapítása különféle (irodalmi, ismeretterjesztő) szövegekből. Más tantárgyakban előforduló szakkifejezések, ritkábban használt szavak megértése, használata. Igényes, a tartalmat pontosan közvetítő szókincs használata. Rokon értelmű szavak, kifejezések használata az ismétlések elkerülése érdekében. Hiányos mondatok kiegészítése a szöveggörnyezetbe illő szóval, kifejezéssel. Állandósult szókapcsolatok (szokványos kifejezések, szólások, közmondások) gyűjtése.</p> <p>Részvétel páros és csoportos kommunikációban, vitában. Illemszabályok a vitában. A kérdésfeltevés gyakorlása. A véleménynyilvánítás gyakorlása. Kapcsolattartás beszéd közben. Az üzenet lényegének, érzelmi tartalmának megértése.</p> <p>Az összefüggő, folyamatos beszéd gyakorlása (olvasmányok reprodukálása, részletező tartalommondás, tömörített tartalommondás). Olvasott esemény összefüggő és érzékletes elmondása meghatározott beszédhelyzetben. Megfelelő szókincs használata.</p> <p>A különféle szövegműfajok normáinak figyelembevétele. Információhordozók üzeneteinek megértése, feldolgozása.</p> <p>Az önkorrekciónak képesség fejlesztése javítási gyakorlatokkal.</p> <p>Az olvasottak összefüggő elmondása az irodalmi művekben szereplő szavak, kifejezések használatával. Párbeszéd beépítése a szövegekbe. Részletező és tömörített eseménymondás. A lényeges és lényegtelen gondolatok elkülönítése. Reprodukálás nézőpontváltással. Kedvelt mesehős, történelmi vagy hétköznapi személy bemutatása. Tárgyak élőlények bemutatása, leírása szóban.</p>

*Témakör***Olvasás, írott szöveg megértése****Óraszám: 148 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>A kifejező olvasás előkészítése olvasástechnikai gyakorlatokkal.</p> <p>A kritikai és a kreatív olvasás.</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<p>A kifejező olvasás gyakorlása és a szövegben rejlő érzelmek kifejezése a mondat- és szövegfonetikai kifejezőeszközök alkalmazásával. Párbeszéd és közbeékelődések elkülönítése felolvasáskor mintakövetés alapján. A mondatközi (kettős pont, gondolatjel) írásjelek elkülönítése.</p> <p>A szövegű olvasás gyakorlása, az újrakezdés elkerülése.</p> <p>A cselekményes olvasmányok dramatizáló olvasása.</p> <p>Az értelmező, interpretáló olvasás továbbfejlesztése tanítói és tanulói kérdések segítségével.</p> <p>A kritikai és kreatív olvasás megalapozása.</p>

Témakör**Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás****Óraszám: 59 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Tájékoztató szövegek: hirdetés, értesítés. A leírás, jellemzés tartalmi, szerkezeti jellemzői, nyelvi eszközei, a bemutatás sorrendje. A leírás szemléletessége. A levél, a levelezőlap tartalmi és formai jellemzői, megszólítás, elbúcsúzás, dátum. A levélboríték címezése.
TEVÉKENYSÉGEK
Írást motiváló légkör kialakítása. Olvasható, tetszetős, egyéni, rendezett írás gyakorlása írásbeli feladatok megoldásával, tollbamondással, rövid szövegek alkotásával. Helyesírási gyakorlatok a tanult ismeretek köréből változatos feladatmegoldások során. Az írott szöveg (vázlat, fogalmazás) önálló elrendezése a füzetlapon a lapszélek, betű- és sortávolság megtartásával. A leírás fogalma, műfaji jellemzői. Az elbeszélés és a leírás összehasonlítása. Olvasmányok leíró részleteinek megfigyelése. A leírás és jellemzés irodalmi példákon. Kisebb szemléletes leírás készítése tárgyakra, növényekre, állatokra, személyekre, tájról. A leírás nyelvi eszközei, szemléletessége. Előzetes terv (vázlat) készítése segítséggel. Rövid (néhány soros) jellemzés. A levél, levelezőlap tartalmi és formai sajátosságainak megfigyeltetése. A címzethez alkalmazkodó megszólítás, hangnem, elköszönés, dátum, a boríték címezése, a levél postázása. Levél, üdvözlőlap írása választott partnernek. Egyéb műfajok szerkesztésének megismerése. Hirdetés feladása, értesítés megfogalmazása szóban, meghívó szerkesztése írásban. Fogalmazástechnikai, szövegjavítási gyakorlatok. Lokális és globális javítás helyesírási, nyelvhelyességi, szövegtani szempontból.
ISMERETEK
A leírás, levél, hirdetés, értesítés formai és tartalmi jellemzői.

Témakör**A tanulási képesség fejlesztése, könyv- és könyvtárhasználat****Óraszám: folyamatos**

ALTÉMÁK CÍMEI
Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban (folyóirat, hanglemez, hangkazetta, dia- és videofilm, CD lemez). Ismerkedés a folyóiratokkal. A katalógus szerepe az információforrások keresésében.
TEVÉKENYSÉGEK
Gyerekeknek szóló ismeretterjesztő művekből, folyóiratokból információk gyűjtése és a tanultak kiegészítése az újabb adatokkal. Beszámoló vázlat alapján ismeretterjesztő olvasmányokról, megfigyelésekről, kísérletekről. Gyermekkönyvek keresése a szabadpolcokon. Eligazodás a gyerekeknek készült segédkönyvek (lexikon, enciklopédia, kétnyelvű szótár) használatában. Közmondások, szólások, állandó szókapcsolatok megismerése kézikönyvekből. Katalóguscédulák adatainak értelmezése.

Témakör**Ismeretek az anyanyelvről****Óraszám: 55 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>A szófajokról tanult ismeretek összefoglalása és kibővítése.</p> <p>Az igemódok.</p> <p>A tulajdonnév fajtái. A főnév ragos alakjai (a -val, -vel rag).</p> <p>A névutós és névelős főnév.</p> <p>A tulajdonnévből képzett melléknév egyszerűbb esetei.</p> <p>A számnév és fajtái, a határozatlan számnév fokozása. A keltezés.</p> <p>Az eddig tanult ismeretek rendezése: hangok, ábécé, betűrend, a szótő és a toldalékok, egyszerű és összetett szavak. A nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek összefoglalása.</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Nyelvi – nyelvtani jelenségek felismerése a gyakorlati tudás alapján.</p> <p>A második és harmadik évfolyam anyagának rendszerező áttekintése.</p> <p>A hangok, az ábécé, a betűrend.</p> <p>A szavak szerkezete: az egyszerű és az összetett szavak. A szótő és a toldalékok. A szavak jelentése.</p> <p>A tanult szófajok (ige, főnév, melléknév) felismerése, megnevezése konkrét esetekben.</p> <p>A mondatfajták.</p> <p>Helyesírási gyakorlatok (főleg a kiejtés és szóelemzés elvének figyelembevételével) a tanultak körében az ismeretek alkalmazásával (az igealakok helyesírása, a ragos főnevek helyesírása, a tulajdonnevek helyesírása, -i képzős melléknévek helyesírása, az összetett szavak elválasztása). Törekvés a megismert helyesírási szabályok megfelelő alkalmazására.</p> <p>A szófajokkal kapcsolatos ismeretek bővítése. Szavak jelentésének megadása saját szavaikkal. Az aktív és passzív szókincs folyamatos bővítése.</p> <p>Az ige – a jövő idő változatos kifejezése. Az igemódok (kijelentő, feltételes, felszólító), módjelek. A felszólító módú igealakok helyesírása. Az igemódok használata a különféle mondatfajtákban.</p> <p>A főnév – a tulajdonnevek felismerése olvasmányokban, a lakókörnyezetben előforduló tulajdonnevek, helyes alkalmazásuk, helyesírásuk a fogalmazásokban.</p> <p>A ragos főnevek felismerése. A -val, -vel ragos főnevek írása egyszerűbb esetekben.</p> <p>A névelők. A határozott és a határozatlan névelő fogalma, szerepe, helyes használata.</p> <p>A névutók fogalma, a leggyakoribb névutók. A névutós főnevek helyesírása.</p> <p>A számnév fogalma, fajtái. A határozott és a határozatlan számnév felismerése, megnevezése. A határozatlan számnévek fokozása. A határozott számnév fajtái: tő-, sor-, törtszámnév.</p> <p>A számnevek helyesírásának gyakorlása: a toldalékos számnevek, a keltezés, a számoknak betűvel való írása.</p> <p>Az anyanyelv és idegen nyelv különbségének a felismerése, ennek megfogalmazása saját szavaikkal.</p>
ISMERETEK
<p>A felismerés és a megnevezés szintjén: Igemódok (kijelentő, feltételes, felszólító). A névelő, névutó.</p> <p>A meghatározás és alkalmazás szintjén: A tulajdonnevek fajtái, a számnév fogalma, fajtái.</p>

Témakör**Ismeretek az irodalomról****Óraszám: folyamatosan beépül az olvasás, írott szöveg megértése óraszámába**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>Prózai és verses népköltészeti alkotások magyar és más etnikumok népköltészetéből. Népmesék, mondák, legendák, népdalok, népi játékok, népszokások. A népmesék fajtái, szerkezeti és nyelvi jellemzői. A népdalok jellegzetes témái.</p> <p>Az irodalmi mesék. Elbeszélések, regényrészletek, versek a klasszikus kortárs magyar irodalomból. Az egyszerű szerkezetű gyermekregény.</p> <p>Az irodalmi szöveg művész eszközei.</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Néhány adat megismerése az olvasott művek szerzőjéről. Szövegelemző műveletek bővítése: szerkezet, tér, idő, jellemek; összefüggések, kulcsszavak kiemelése, tömörítés, bővítés. Azonos témájú alkotások összehasonlítása. A lényeges információk kiemelése, összefüggések felismerése, jegyzetelés. Az elbeszélő és leíró részek váltakozásának megfigyelése.</p> <p>A népköltészeti alkotásokról tanultak átismétlése, bővítése.</p> <p>Egyszerű szövegek vázlatának elkészítése tanítói segítséggel.</p> <p>Érzelmek, emberi kapcsolatok fölismerése és értékelése a művekben. Több szempont figyelembevételével a szereplők viselkedésének megfigyelésében. A szereplők jellemzése.</p> <p>A házi olvasmány előkészítése folyamatolvasással, otthoni elolvasása és közös, iskolai megbeszélése. Olvasmányélmények megosztása a társakkal.</p> <p>A művészi nyelv eszközeinek felismerése lírai és elbeszélő művekben. Nyelvi érdekességek, művészi eszközök gyűjtése a szövegből.</p> <p>A népköltészetéről és a műköltészetéről tanultak rendszerezése.</p>
ISMERETEK
<p>A felismerés és megnevezés szintjén:</p> <p>Népköltészeti műfajok: népmese, monda, szólás, közmondás, találós kérdés; népi gyermekvers, népdal; gyermekjáték.</p> <p>Műköltészeti műfajok: mûmese, elbeszélés, ifjúsági regény, meseregény, verses mese; lírai költemény.</p> <p>Ismétlés, ellentét; megszemélyesítés, hasonlat; ritmus, rím, refrén.</p> <p>Két-három népdal, népmese elmondása. Kölcsey Ferenc Himnusz című versének 1-2. versszaka, Petőfi Sándor Nemzeti dal című verse. 8-10 szabadon választott költemény, 5-10 prózai szövegrészlet.</p>

Témakör**Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése;
társadalmi ismeretek****Óraszám: folyamatosan beépül az olvasás, írott szöveg megértése óraszámába**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>A jó és rossz fogalma. A műélvezet.</p> <p>A magyar nemzet nagy történelmi eseményei (XVII–XX. sz.)</p> <p>Rákóczi kora és alakja.</p> <p>A XIX. és a XX. század nagy államférfiai, művészei, tudósai, felfedezői, utazói.</p> <p>Magyarok és más nemzetiségek.</p> <p>Térképhasználat.</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<p>A jó és rossz fogalmainak használata mindennapi – különféle médiumok révén szerzett – élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben.</p> <p>A műélvezet megtapasztalása ritmus, zene révén.</p> <p>Történetek (mondák, elbeszélések, regényrészletek, népdalok, versek, publicisztikai művek) megismerése a magyarság múltjának nevezetes eseményeiről, kiemelkedő személyiségeiről, tetteiről, az emberek életmódjáról az egyes korokban. (A kuruc kor, a Rákóczi-féle szabadságharc, a reformkor, az 1848/49-es forradalom és szabadságharc, az I. világháború, a II. világháború, az 1956-os forradalom).</p> <p>Ismeretek a modern világ úttörőiről, tudósokról, feltalálókról, művészekről szépirodalmi és ismeretterjesztő olvasmányok alapján.</p> <p>Ismeretek a Himnusz és a Szózat szerzőjéről, ismerkedés nemzeti énekeink szövegével és zenéjével.</p> <p>Tájékozódás gyakorlása időszalag segítségével a történelmi időben. A tanult történelmi események idejének jelölése, helyének megmutatása a történelmi térképen.</p> <p>A régió, a lakóhely történelmi, irodalmi emlékeiről adatok gyűjtése, beszámoló a szerzett ismeretekről.</p> <p>Beszélgetés arról, mit jelent az, hogy magyarok vagy más nemzetiségűek vagyunk.</p> <p>A térképhasználat gyakorlása, a legfontosabb elemek felismerése: vizek, domborzati jelölések, államhatárok, települések.</p>
ISMERETEK
<p>Évszázad, évezred.</p> <p>II. Rákóczi Ferenc, Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály, Erkel Ferenc, Egressy Béni, Petőfi Sándor, Kossuth Lajos, Széchenyi István, Deák Ferenc</p> <p>1703–1711; 1848. március 15. ; 1956. október 23.</p>

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

5-8. évfolyam

A tanterv a NAT magyar nyelv és irodalom műveltségterület 5-8. évfolyamok követelményét dolgozza fel. A műveltségterület teljes lefedése kiegészül még 5-6. évfolyamon a külön modulként tervezett Tánc és dráma, illetve a Hon- és népismeret, 8. évfolyamon a Mozgóképek és médiaismeret követelményeivel. Az egyes modulok intézményenként a tanári kompetenciától függően más-más tantárgy keretében valósítható meg. A helyi tanterveknél ennek megfelelően kell beépíteni mind az óraszámot mind a NAT anyagot. Integráltan tartalmazza a 7-8. évfolyamon az informatika könyvtárhasználat egy részét.

A tantárgy óraszámainak felosztása:

Évfolyam	5.		6.		7.		8.	
Tantárgy/modul	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi
Irodalom	2,5	88*	2	69*	2	74	2	74
Nyelvtan	2	74	2	74	2	65*	2	65*
Könyvtárhasználat		5		5		5+4		5+4
Összesen:		167		148		148		148

* A könyvtárhasználat óraszámával csökkentve.

A könyvtárhasználat óraszámait beépítik a szaktárgyi órakeretbe. Ezeket az órákat a könyvtárostánár tartja, az órák színhelye lehetőség szerint az iskolai könyvtár. Egy-egy évfolyam óráit célszerű folyamatos egymásutánosságban, ciklusszerűen bonyolítani. A 7-8. évfolyamon jelölt +4 óra a könyvtárhasználat résznél a szellemi munka technikája témakörön belül a Magyar nyelv és irodalom műveltségterület feldolgozására fordítandó.

Az új ismeretek közlésére szolgáló órákon részt vehet a teljes tanulócsoport, de a munkáltató órák esetén célszerűbb csoportbontást alkalmazni.

Célok és feladatok

Az anyanyelvi és irodalmi nevelés alapvető célja és feladata, hogy gondozza és fejlessze tovább a jövő generációkhoz szükséges és a felnőtt életben használandó olvasni és írni tudást (szövegértés, szövegalkotás)

- ápolja nemzeti kultúránkhöz, hagyományainkhoz való ragaszkodást, a szolidaritást, s tapasztaltassa meg az együttműködés érzését és élményét,
- formálja az erkölcsi, etikai normák iránti fogékonyságot.
- fejlessze a kritikus, a problémamegoldó és fogalmi gondolkodást,
- bátorító, önbizalmat növelő, önismeretet elősegítő nevelést folytasson,
- fejlessze a játékoságot, alkotóképességét, a kreativitást,
- neveljen az olvasás szeretetére, az értékekkel való azonosulásra,
- fejlessze a kommunikációs képességeket; a narratív, a lényegkiemelő, a komplex információk kezelésével kapcsolatos képességeket, kulcskompetenciákat,
- segítse elő a műveltségi terület segítségével az optimális léptékű személyiségfejlesztést, a személyiség kibontakoztatását.

A felső tagozat célja és feladata

Az értelmi, kommunikációs, cselekvési képességek megalapozása,

- a tanulók ön- és világszemléletének, világképének formálása,
- a konstruktív, környezet-harmonikus életvezetéshez szükséges készségek, képességek kialakítása,
- megbízhatóság, becsületesség, őszinteség, segítő- és empátiás készség kialakítása,
- segítségnyújtás az értékekkel való azonosulás kialakításához,

- az egyén és a köz érdekeinek értékrendje, a közösségi magatartás formálása,
- helyes állampolgári magatartás,
- a nemzeti hagyományok ápolása; a magyarságtudatot megőrizve európai polgárokká válás folyamatának elősegítése,
- nemzeti és etnikumhoz tartozó azonosságtudat ápolása, kibontakoztatása,
- az Európához tartozás tudatának kialakítása,
- más népek kultúrájának megismerése,
- az emberiség előtt álló közös problémák bemutatása,
- egyetemes emberi civilizáció eredményeinek megismerése,
- jól megalapozott tanulási szokások, technikák továbbfejlesztése,
- a környezettudatos magatartás kialakítása, felkészítés a jogok és kötelességek törvényes gyakorlására.

Fejlesztési követelmények

Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése

- A szóbeli nyelvi képességek fejlesztése.
- Kulturált nyelvi magatartás kialakítása.
- Az önkifejezést elősegítő kommunikáció formálása, fejlesztése.
- A nem nyelvi kommunikáció és a megértést, önkifejezést elősegítő kommunikáció összehangolása.
- Önismeretre, önbecsülésre, magabiztos fellépésre, mások személyiségének tiszteletére nevelés.

Olvasás, írott szöveg megértése

- A korosztálynak megfelelő hangos és csendes olvasás.
- A képzés szintjének megfelelő szövegértés.
- A szövegben megformált értékek befogadása.
- A nyelvi eszközök és a jelentés kapcsolatának megfigyelése.
- Aktív és passzív szókincs folyamatos gazdagítása.

Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás

- Az európai és a magyar kultúrában hagyományos alapvető szövegtípusok elsajátítása.
- Képzlet, önkifejezés, egyéni stílus bátorítása.
- Életkornak megfelelő írástechnika, íráskép, helyesírás.
- Az elsajátítandó műfajok (hétköznapi történetmondás, érvelő fogalmazás, kiselőadás, feleletterv).

A tanulási képességek fejlesztése

- Ismeretfeldolgozási technikák megtanítása: csoportos és egyéni technikák megismerése, használatuk gyakorlása.
- Szövegfeldolgozó eljárások: lényegkiemelés, tömörítés, szövegkiegészítés elsajátíttatása.
- Önálló témafeldolgozás fejlesztése.

Ismeretek az anyanyelvről

- A tudatos nyelvszemlélet fokozatos kialakítása.
- A leíró nyelvtani ismeretek megszilárdítása (felismerés és megnevezés szintjén; fogalmi meghatározás szintjén).
- A nyelv rendszerezésére vonatkozó tudás önálló, biztonságos alkalmazása, anyanyelvként való birtoklása.
- Nyelvhelyességi kérdésekben való tudatos döntés fejlesztése.
- Igényes önkifejezés alakítása.
- A nyelvi kultúra fejlesztése, birtoklásának megalapozása a tanulók önbecsülésének, önkifejezésének fejlesztéséhez.
- A nyelvszemlélet gazdagítása, értékük megőrzésének felelőssége.

Ismeretek az irodalomról

- Az olvasás, mint műélvezet megtapasztalása.
- Olvasóvá nevelés: annak felismertetése, hogy az irodalomolvasás érzelmi, gondolati, erkölcsi, esztétikai élmények forrása.
- Annak beláttatása, hogy az irodalmi jelentés a szövegből, illetve a mű és az olvasó érzelmi, gondolati kapcsolatából bontható ki.
- Fogékonyság kialakítása az irodalmi művekben megjelenő értékek, emberi problémák felfedezésére.
- Megismerkedés a magyar, az európai, a világirodalom kiemelkedő korszakaival, alkotóival.
- Alapvető irodalmi témák, motívumok felismertetése.
- Az önálló olvasmányválasztás igényének fölkelése.
- A klasszikus és kortárs irodalom epikai, lírai, drámai műveinek változatos feldolgozása.

Az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése

- Önálló gondolkodás, önkifejezés kulturáltságának fejlesztése.
- Kulturális és történeti másság megértése, erre épülő tisztelete.
- Önálló ítéletalkotás társadalmi, történeti, morális és esztétikai kérdésekről.
- A konfliktuskezelés képességének fejlesztése.
- A humor személyiség- és közösségépítő szerepének megértése.

Értékelés

Az alapkészségek és az irodalmi tudás szintjének fejlesztő szándékú, folyamatos és tervszerű értékelése, a célnak megfelelően szóban és írásban. Külön gondot szükséges fordítani a szóbeliségre.

Az értékelés, önellenőrzés, az ítéletalkotás folyamatos fejlesztése.

Memoriterek számonkérése.

Irodalmi feladatlapok, munkafüzetek feladatmegoldásainak értékelése.

Írásbeli szövegszerkesztés (évenként két dolgozat).

Témazáró dolgozatok.

Tanulói kiselőadások készíttetése.

Írásbeli szövegalkotás: differenciáltan önálló felkészülés kijelölt témákban.

Ajánlatos, hogy a könyvtárostanárral az általa tartott ciklusok végén érdemjeggyel is értékelje a tanulók teljesítményét.

Ezek az érdemjegyek a magyar nyelv és irodalom, illetve az informatika érdemjegyei közé kerülhetnek bejegyzésre.

A tantárgy jellegéből adódóan a számonkérés ne a lexikális ismeretekre, hanem a könyv- és könyvtárhasználati jártasságokra, készségekre irányuljon!

Az értékelés céljából összeállított feladatok lehetőség szerint legyenek változatosak, érdekesek, segítsék elő a tanulók kreatív gondolkodását! Ezen követelményeknek csak kellőképpen felszerelt iskolai könyvtárral lehet eleget tenni.

Alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

A tankönyvcsalád legyen:

- a NAT-nak megfelelő,
- tartalmazzon differenciálásra alkalmas feladatokat,
- feleljen meg a jól strukturáltság igényének,
- emelje ki a lényegeset,
- tartalmazzon összefoglaló kérdéseket,
- illusztrálása legyen esztétikus,
- valamint legyen jellemzője még: – a felmenő rendszer,
– kedvező ár,
– tartósság.

MAGYAR IRODALOM

5. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Ráhangelő, bevezető motiváció	8
Népdalok, mesék	20
Petőfi Sándor: János vitéz	20
Természet, táj, szülőföld; Család, szülők, gyerekek	20
Élethelyzetek, emberi kapcsolatok elbeszélő művekben	20
Beépülő könyvtárórák (könyv és könyvtárhasználat)	5
Összesen:	93

A kötelező órakereten belül a témakörök óraszámait szabadon mobilizálhatók a tanulócsoport képességéhez igazodva.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

Varga: Irodalmi olvasókönyv 5. o.
Magyar irodalom munkafüzet 5. o.
Memoriter füzet az 5. o. számára
Nemzeti Tankönyvkiadó

Vörös József: Irodalomtanítás az általános és középiskolában
Nemzeti Tankönyvkiadó (Tanári útmutató)

Fohsz Józsefné: Irodalom 5. o. Regionális modulfüzet Pedellus TK.
Ötlettár 5. o.

Irodalmi szöveggyűjtemény c. tizenegy-tizenkét éves diákoknak – Nemzeti Tankönyvkiadó

Magasabb évfolyamra lépés feltételei**Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése**

A tanuló:

- tudja változatos kommunikációs helyzetekben egyszerű, érthető módon hatékonyan közölni mondanivalóját,
- a közlés céljának és szándékának megfelelően használja a mondatfajtaikat,
- tudja elvégezni az alábbi szövegelemző eljárásokat: lényeg kiemelése, szöveg tagolása, téma megnevezése, tények, adatok kiemelése,
- tudja az üzenet rövid szóbeli összefoglalását elvégezni.

A beszédképesség fejlesztése terén

- törekedjen önkifejezésében a pontosságra, az érzékletességre, a mások számára érthető, nyelvileg is helyes beszédre,
- tudatosan figyeljen a kulturált nyelvi magatartás kialakítására (megfelelő artikuláció, beszédtempó, hangmagasság, hangerő, hanglejtés alkalmazása),
- tudja saját véleményét megfogalmazni a témának és beszédhelyzetnek megfelelően,
- tudjon kommunikációs helyzeteket megjeleníteni dramatikus formában (helyzetgyakorlatok, versmondás, bábjáték).

Olvasás, írott szöveg megértése

A tanuló:

- tudjon különböző szöveget olvasni az életkornak megfelelő tempóban némán és hangosan,
- tudjon ismert tartalmú szöveget értelmező hangos olvasással olvasni,

- tudjon rövidebb szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegeket önállóan olvasni,
- ismerkedjen a szövegértési technikák alapjaival,
- szövegben kifejtett információk visszakeresése,
- a ki nem fejtett tartalmak kikövetkeztetése,
- a fontosabb gondolatok kiemelése és összefoglalása,
- a szó szerinti jelentésen túli lehetséges jelentések létezésének megtapasztalása,
- az aktív és passzív szókincs gazdagítása különböző szövegösszefüggésben,
- tudjon rövidebb műveket önállóan elolvasni házi olvasmányként, a cselekményt felidézni, a szereplők cselekedeteit, jellemét megérteni,
- tapasztalja meg az olvasás örömét,
- tudjon megfogalmazni néhány mondatos véleményt szóban és írásban az olvasott szövegek szereplőinek cselekedeteiről.

Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás

A tanuló:

- ismerje meg az anyaggyűjtés és -elrendezés alapjait, különös tekintettel a gyermekek számára készült lexikonokból, szótárakból tanári irányítással,
- tudjon rövidebb szöveget alkotni különböző szövegtípusokban, az alábbi műfajokban:
 - rövid leírás
 - kisebb elbeszélés
 - néhány soros jellemzés,
- tudja személyes és olvasmányélményeit megfogalmazni röviden leírás, elbeszélés műfajában,
- az életkornak és a tanulási igényeknek megfelelő és rendezett írásmód gyakorlása,
- az évfolyami követelményeknek megfelelő nyelvtani, helyesírási, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása az írásbeli szövegalkotásban.

A tanulási képesség fejlesztése

A tanuló:

- tapasztalja meg az önálló feladatvégzés egyes lépéseit, gyakorolja következetes rendszerességgel azokat (pl: könyvkölcsönzés, könyvtárhasználat),
- ismerkedjen meg a gyermekeknek szóló ismeretterjesztő művek, lexikonok, szótárak használatával,
- tapasztalja meg a különböző információhordozók működését, használatát,
- tudjon vázlatot készíteni tanári segítséggel, vázlatot felhasználni különböző műfajú szövegek megértéséhez és alkotásához.

Ismeretek az irodalomról

A tanuló:

- tapasztalja meg az olvasás örömét; az olvasás iránti érzelmi és gondolati érdeklődés fenntartását a játékoság, a kaland, a képzelet, az önismeret, stb. iránti igénnyel,
- tudjon elbeszélő műveket közösen és önállóan olvasni, azokat feldolgozni tanári segítséggel, csoportosan és egyénileg,
- tudja alkalmazni a megtapasztalt formákat a mindennapi történetmondásban és a kreatív írásban egyaránt,
- tudja megállapítani, hogy ki beszél el a történetet, és kinek a szemével látjuk a történetet,
- érzékelje a tetőpontok, fordulópontok és kitérők szerepét, fontosságát,
- tapasztalja meg a tisztán elbeszélő és dramatikus műrészletek közötti különbségeket,
- tudja dramatizálni az elbeszélések és elbeszélő költemények részleteit, illetve a köznapi helyzeteket.

Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése

A tanuló:

- tudja néhány mondatban véleményét megfogalmazni az élmények és olvasmányok hatásáról,
- tudja felismerni a jó és rossz, az igazság és az igazságosság fogalmait – az ítélkezést, mint cselekedetet a különféle szövegekben és műalkotásokban,

- vegyen részt aktívan a tanulócsoportokban folyó beszélgetésben és vitában a művek és olvasmányok kiváltotta élményekről; tudja kialakítani saját álláspontját a beszédhelyzetnek megfelelően,
- tudja meghallgatni és megérteni mások véleményét.

Könyvtár

- Segítséggel tudjon tájékozódni az információhordozók tartalmában.
- Az ábécé alkalmazása a lexikon és az enciklopédia használatához.
- Egyszerű feladat megoldása megadott forrással.

Témakör

Ráhangoló, bevezető motiváció

Óraszám: 8 óra

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • 3-4. évfolyam irodalmi szemelvényei • Az irodalomtanulást alapozó fogalmak • A kommunikációs képességek
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tájékozódás változatos kommunikációs helyzetekben saját és a szerzett olvasmányélmények alapján <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tájékozódás a hangos és értő olvasás szintjéről <p>Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tájékozódás a szövegalkotás képességének szintjéről <p>A tanulási képesség fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tanulás tanítása • Szokásrendszer kialakítása • Az új tankönyvcsalád használatának praktikumai <p>Ismeretek az irodalomról</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tapasztalatszerzés, tájékozódás az irodalomtanulást alapozó fogalmakról, követelményekről
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Az 1-4. évfolyamon tanult epikai, lírai művek • Olvasmányok, élmények – megértésük bizonyítása • (szerző, a mű címe, témája, formai elemek)

Témakör

Népdalok, mesék

Óraszám: 20 óra

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Népdalok: 4-5 népdal jav.: Imhol kerekedik; Érik a szőlő; Kiskertemben rózsafa...; Két szál pünkösdi rózsa; Jánoshidi vásártéren... • Mesék: a klasszikus, mai magyar és európai gyermekirodalomból • Mesetípusok: Állatmesék jav.: Heltai Gáspár: Száz fabula (részletek) • Varázsmese: Hans Cristián Andersen: A császár új ruhája

<ul style="list-style-type: none"> • Tündérmese: Grimm testvérek: Mesék • Tréfás mese: Hetvenhét magyar népmese • A nép- és műmesék jellemző motívumai, fordulatai, hőstípusai
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hatékony közlés változatos kommunikációs helyzetekben • A közlési célnak és szándéknak megfelelő változatos mondathasználat <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Folyamatos hangos és néma olvasás fejlesztése • A szó szerinti jelentésen túli lehetséges jelentések létezésének megtapasztalása • Szövegelemző eljárások irányított alkalmazása • Szöveg tagolása, lényegkiemelés, szövegtömörítés • Jellemzés kifejezőeszközeinek megfigyeltetése • Az aktív és passzív szókinccs gazdagítása <p>Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás</p> <ul style="list-style-type: none"> • Történetmondás olvasmányról, szóban és rövid fogalmazásban (mesei és valóságos helyzetekről, önállóan vagy megadott témák, motívumok alapján) • Olvasmányélményekre épülő szógyűjtés (szavak, szó szerkezetek, szólások) • Rövidebb szöveg alkotása (kisebb elbeszélés, néhány soros jellemzés) <p>Tanulási képesség fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vázlatkészítés tanári irányítással, vázlat felhasználása a szövegek megértéséhez ill. megfogalmazásához • Önálló feladatvégzés egyes lépéseinek gyakorlása • Szövegelemző gyakorlatok (élethelyzetek, érzelmek megbeszélése) • Ritmikai gyakorlatok (népdalok); ritmika, az ismétlődés formái • Drámajátékok: a mese szereplőinek, kapcsolataik megfigyelése, elsajátítása; hétköznapi helyzetek dramatizálása • Az olvasott művek alapján alapvető témák, motívumok felismerése a népköltészeti alkotásokban • Beszélgetés az érzelmekről: szeretet, együttérzés, segítőkészség, stb. – különös tekintettel a mesék világára <p>Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Néhány mondatos vélemény megfogalmazása (beszélgetés, vita)
ISMERETEK
<p>A felismerés és megnevezés szintjén</p> <ul style="list-style-type: none"> • népdal • ütem • képiség, ritmus, ismétlés, párhuzam • a szó szerinti és metaforikus jelentés • mesetípusok

Témakör

Petőfi Sándor: János vitéz

Óraszám: 20 óra

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Mese és valóság az elbeszélésben • A szerkezet és a megjelenítés eszközei • A hős, a kaland, az erkölcsi választások • Az ütemhangsúlyos verselés

<p>TEVÉKENYSÉGEK</p> <p>Beszédkésztség, szóbeli szövegek alkotása és megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> Szituációs játékok (helyzetgyakorlatok, versmondás, bábjáték) Kommunikációs helyzetek megjelenítése dramatikus formában Pontosság, érzékletesség, lényeg kiemelése Megfelelő artikuláció, beszédtempó, hangmagasság, hangerő, hanglejtés alkalmazása <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> Hangos és néma olvasás fejlesztése, felkészülés utáni értelmes olvasás Szövegelemző eljárások irányított alkalmazása Ismerkedés a szövegértési technikák alapjaival Szövegben kifejtett információk visszakeresése Fontosabb gondolatok kiemelése és összefoglalása Aktív és passzív szókincs gazdagítása A szó szerinti jelentésen túli lehetséges jelentések létezésének megtapasztalása Néhány mondatos vélemény megfogalmazása szóban és írásban a szereplők cselekedeteiről <p>Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás</p> <ul style="list-style-type: none"> Szógyűjtés Rövidebb szövegalkotás, leírás (tájleírás) műfajban Történetmondás – elbeszélő szerepben, megadott motívumok alapján Az évfolyami követelményeknek megfelelő nyelvtani, helyesírási, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása <p>A tanulási képesség fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> Lexikonok, szótárak használata <p>Ismeretek az irodalomról</p> <ul style="list-style-type: none"> Az olvasás örömeinek megtapasztalása Az elbeszélő mű közös és önálló olvasása, feldolgozása tanári segítséggel A tanult mű részleteinek dramatizálása; tisztán elbeszélő és dramatikus műrészletek közti különbség megláttatása <p>Az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> Cselekedetek megítélése, vélemények megfogalmazása Erkölcsi választások indoklása
<p>ISMERETEK</p> <ul style="list-style-type: none"> elbeszélő költemény, cselekmény, helyszín hasonlat, megszemélyesítés, metafora, jelző az ütemhangsúlyos vers alapján ütem, felező tizenkettes (a felismerés és a megnevezés szintjén)

Témakör

**Természet, táj, szülőföld;
Család, szülők, gyerekek**

Óraszám: 20 óra

<p>ALTÉMÁK CÍMEI</p> <ul style="list-style-type: none"> Mitológiai és bibliai történetek (jav: Prométheusz – mítosz; Daidalos és Ikarosz) (jav.: A világ és az ember teremtése; A bűnbeesés; Vízözön; Jézus születése és gyermekkora) Petőfi Sándor: Alföld c. verse további két Petőfi költemény (jav.: Petőfi: István öcsémhez, Egy estém otthon) Arany János: Családi kör c. verse, valamint más, a témához kapcsolódó – különböző korokból szár-
--

mazó – változatos hangulatú és formanyelvű szépirodalmi és egyéb szövegek (jav.: Gárdonyi, Móra, Fekete István művei)

- A régió, a lakóhely irodalmi emlékhelyei, irodalmi és nyelvhasználati vonatkozásai

TEVÉKENYSÉGEK

Beszédkésztség, szóbeli szövegek alkotása és megértése

- Szövegelemző eljárások gyakorlása
- Az üzenet rövid szóbeli összefoglalása
- Saját vélemény megfogalmazása

Olvasás, írott szöveg megértése

- A művek értelmező, hangos olvasása
- A nyelvi eszközök és jelentés viszonyának felismerése
- A szavak alapjelentésének, hangulatának, stílusértékének felismerése
- A szó szerinti jelentésen túli lehetséges jelentések megtapasztalása
- Szövegelemző gyakorlatok: szövegértelmezés, alapvető motívumok

Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás

- Olvasmányélmények megfogalmazása röviden leírás, elbeszélés műfajában
- Igényes és rendezett írásmód gyakorlása
- A szemléletesség nyelvi eszközeinek alkalmazása (nyelvtani, helyesírási, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása)

A tanulási képességek fejlesztése

- Önálló ismeretszerzés könyvtári munkával (önálló feladatvégzés egyes lépéseinek gyakorlása)
- Információhordozók használata
- Eligazodás a gyermekeknek való ismeretterjesztő irodalomban

Ismeretek az irodalomról

- A közlésmód sajátosságainak megfigyelése
- A tanult művek feldolgozása tanári segítséggel csoportosan és egyénileg

Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése

- Néhány mondatos vélemény megfogalmazása az élmények és olvasmányok hatásáról
- Saját álláspont kialakítása
- Aktív beszélgetés, indoklással az élmények és olvasmányok hatásáról

ISMERETEK

- tájleíró vers
- a szó szerkezeti és metaforikus jelentés
- ritmus
- hasonlat, megszemélyesítés, metafora
- képiség, fokozás, párhuzam, ellentét, ismétlés
- életkép (a felismerés és a megnevezés szintjén)

Témakör**Élethelyzetek, emberi kapcsolatok elbeszélő művekben****Óraszám: 20 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Molnár Ferenc: a Pál utcai fiúk, valamint • Más kapcsolódó szépirodalmi művek (válogatásra javasolt: Daniel Defoe: Robinson Crusoe; Jules Verne: Sándor Mátyás; Rudyard Kipling: A dzsungel könyve, stb.) • Egyéb (pl: publicisztikai) művek • A barátság, ellentét, felelősség, közösség élethelyzeteinek, konfliktusainak ábrázolása az irodalomban • A hosszabb prózai elbeszélés jellemzői: szerkezet (tetőpont, fordulópont, kitérők) szereplők és a szereplők közti kapcsolatok, helyszínek
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Beszédkésztség, szóbeli szövegek alkotása és megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az előismeretet feltáró szövegszintű és szójelentésre épülő szövegelemző eljárások irányított alkalmazása (téma, lényegkiemelés, tagolás) • Saját vélemény megfogalmazása a témának megfelelően • Az üzenet rövid, szóbeli összefoglalása • Kulturált nyelvi magatartás formálása • Önkifejezés tudatos fejlesztése – történetmondás <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hangos, értelmező olvasás fejlesztése • Szövegértési technikák gyakorlása • Fontosabb gondolatok kiemelése és összefoglalása • Információk visszakeresése • Szókincs gazdagítás • Cselekmények felidézése, szereplők cselekedeteinek és jellemének megértése • Néhány mondatos vélemény megfogalmazása <p>Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az anyaggyűjtés és elrendezés alapjainak ismerete • Rövid szöveg alkotása – olvasmányélmények megfogalmazása leírás, elbeszélés, jellemzés műfajában • Rendezett írásmód • Helyesírási, nyelvhelyességi ismeretek tudatos alkalmazása <p>A tanulási képesség fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Könyvkölcsönzés, könyvtárhasználat segítségével az önálló feladatvégzés egyes lépéseinek gyakorlása • Lexikonok, szótárak alkalmazása a szövegfeldolgozás megsegítéséhez • Vázlatkészítés, a vázlat felhasználása tanári segítséggel <p>Ismeretek az irodalomról</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az olvasási élmények személyiségfejlesztő hatásának optimális felhasználása • A történet elbeszélőjének és annak megállapítása, kinek a szemével látjuk a történetet • Történetmondás gyakorlása • A tetőpontok, fordulópontok és kitérők szerepe, fontossága <p>Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vélemények megfogalmazása az olvasottakról (beszélgetés, vita) • Ítélezés cselekedetekről, a jó és a rossz fogalmáról • Saját álláspont kialakítása – mások véleményének meghallgatása
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • elbeszélés

- regény
- epikai művek szerkezete; fordulópont, kitérők
- cselekmény, helyszín (a felismerés és a megnevezés szintjén)

*Témakör***Dokumentumismeret****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • A sajtótermékek főbb típusai (napi-, hetilap, folyóirat), főbb formai, szerkezeti jellemzőik. A korosztálynak szánt folyóiratok behatóbb megismerése. A nem nyomtatott dokumentumok főbb típusai. Évfolyam, szám, címfej, impresszum, rovat, vezércikk, magazin fogalma.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Ismerkedés különböző információhordozókkal (vizuális, audiovizuális, elektronikus: Internet, CD-ROM stb.).
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Tantárgyi gyűjtőmunka csoportosan a korosztálynak szánt folyóiratokból.

*Témakör***A könyvtári tájékozódás segédeszközei****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • A direkt tájékoztató eszközök (általános lexikonok, enciklopédiák és szótárak) „műfaji” meghatározása, felépítésük, szerkezetük, bemutatása, használatuk bemutatása egylépcsős referenz kérdések segítségével. Általános és szaklexikon, általános és szakenciklopédia fogalma. A szótárak típusai. A segédkönyvekben használt legismertebb jelölések, rövidítések.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Gyermekeknek szóló ismeretterjesztő művek, lexikonok, szótárak megismerése, használata.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • A korosztálynak készült szótárak, lexikonok használata ismeretlen kifejezések magyarázata, személyekhez, témákhoz kapcsolódó adatok gyűjtése a tanult anyag bővítésére.

*Témakör***A szellemi munka technikája****Óraszám: 1 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • A vázlatkészítés menete, a szöveget tartalmazó dokumentum legfontosabb adatainak megnevezése, szöveg tartalmának megállapítása. Lényegkiemelés, a szövegben tipográfiaiilag kiemelt kulcsszavak segítségével. A vázlat írásban való rögzítése.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Vázlat felhasználása különböző témájú, műfajú szövegek megértéséhez, megfogalmazásához
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Különböző dokumentumokból származó szövegek vázlatának elkészítése a tanár által irányított csoportmunkában.

MAGYAR IRODALOM

6. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Monda, rege, ballada	15
Arany János: Toldi	15
Hősök a történetmondás műfajában	15
Képek és formák a költészetben	15
Szakaszjáró, rendszerező összefoglalás 5-6. évf.	9
Könyv- és könyvtárhasználat	5
Összesen:	74

A kötelező órakereteken belül a témakörök óraszámai szabadon mobilizálhatók a tanulócsoporthoz igazodva. A témakörök óraszámai biztosítják a kommunikációs képességek fejlesztését, az olvasóvá nevelést, valamint az irodalmi élmény személyiségfejlesztő funkciójának erősítését – s magában foglalja a tanév eleji és tanévvégi alapozó ill. rendszerező ismétlés óráit is.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

- Irodalmi olvasókönyv 6. o., Nemzeti Tankönyvkiadó
- Magyar irodalom munkafüzet 6. o.
- Memoriter füzet a 6. o. számára, Nemzeti Tankönyvkiadó
- Vörös József: Irodalomtanítás az általános és középiskolában (Tanári útmutató), NTK
- Goda Imre: Az irodalomtanár műhelyében, Nemzeti Tankönyvkiadó
- Ötlettár 6. o.
- Irodalmi szöveggyűjtemény a tizennégy-tizenhét éves diákoknak, Nemzeti Tankönyvkiadó
- Lengyel Dénes: Régi magyar mondák
- Irodalmi térkép
- CD-ROM, Hang- és filmanyag

Magasabb évfolyamra lépés feltételei**Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése**

A tanuló

- figyelje meg a testbeszéd, az arcjáték, a szemkontaktus működését,
- törekedjen a szóhasználat, a kiejtés, a testbeszéd összehangolására különféle beszédhelyzetekben,
- törekedjen a hallgatósághoz, a beszédhelyzetekhez való alkalmazkodásra, a jó fellépésre, az árnyalatok érzékeltetésére,
- törekedjen a vélemények meghallgatására, megértésére többszereplős helyzetekben,
- különféle dramatikus formák gyakorlása (némajáték, improvizáció, vers, mondás).

Olvasás, írott szöveg megértése

A tanuló

- tapasztalja meg a nyelvi eszközök és a jelentés összefüggését szépirodalmi és nem szépirodalmi olvasmányokban tanári irányítással, csoportosan és egyéni munkával,
- ismerje fel az irodalmi szövegben megjelenő egyszerűbb képeket, alakzatokat, gyakorolja értelmezésüket (hasonlat, metafora, ismétlés, fokozás),
- érzékelje a szövegek műfaji különbségeit:
 - mese – dokumentum
 - lírai költemény – elbeszélés,

- tudjon véleményt megfogalmazni néhány mondatban szóban és írásban az olvasott szöveg szereplőinek cselekedeteiről, nézeteiről, a szövegekben megjelenő emberi helyzetekről.

Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás

A tanuló

- tudja gondolatait, véleményét, érzelmeit, képzeletét kifejezni különböző nézőpontokból rövidebb fogalmazások formájában, kreativitással, különböző műfajokban (szövegek átírása, történet folytatása, olvasott művekhez különböző befejezések készítése).

A tanulási képességek fejlesztése

A tanuló

- tapasztalja meg és gyakorolja az önálló ismeretszerzést (könyvek keresése egyénileg és csoportosan),
- ismerje meg a vizuális, audiovizuális, elektronikus (internet, CD-ROM) információhordozókat,
- tapasztalja meg és értse meg az összefoglalás sajátosságait és szerepét.

Ismeretek az irodalomról

A tanuló:

- ismerkedjen meg a különböző lírai műfajokkal,
- tudjon változatos ritmikai, zenei formálású lírai műveket közösen és önállóan olvasni, feldolgozni a klasszikus és kortárs, magyar és világirodalom köréből,
- ismerje fel a lírai mű témáját, hangulatát, hangnemét,
- ismerjen fel néhány fontosabb költői képet és alakzatot, tapasztalja meg azok szerepét, hangulati hatását,
- értse a versszak és a nagyobb szerkezeti egységek viszonyát,
- tudja azonosítani az idő és a tér egyértelműen megjelölt mozzanatait,
- tudja azonosítani a szereplők külső és belső jellemzőit,
- törekedjen a közvetlenül adott jelentés árnyalására, általánosítására személyes tapasztalatok, más irodalmi és nem irodalmi, verbális hangzó és képi szövegek bevonásának segítségével,
- ismerjen meg alapvető témákat, valamint újabb olvasmányokat a már megismert témakörökből,
- figyelje meg az új szóbeliség, az elektronikus kommunikáció és tömegkommunikáció néhány új formáját.

Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése

A tanuló:

- legyen nyitott a humor kiemelt szerepének érzékelésére a mindennapokban (pl. vicc) és a műalkotásokban a korosztály érdeklődésének megfelelő néhány szöveg kapcsán,
- legyen képes a nem saját álláspont megjelenítésének átélésére, az empátia fontosságának átélésére a közösség életében,
- tapasztalja meg más korokban született mindennapi szövegek, tárgyak és műalkotások „idegenségét”,
- tapasztalja meg a különböző kultúrák eltérő életmódját, szemléletét néhány példa alapján.

Könyvtár

- Ismerje az iskolai könyvtár használati szabályait, igazodjék el a könyvtárban.
- Segítséggel tudjon tájékozódni az információhordozók tartalmában.
- Egyszerű feladat megoldása megadott forrással.
- Tudjon keresni (segítséggel) a betűrendes leíró katalógusban szerző és cím szerint.

Témakör**Monda, rege, ballada****Óraszám: 15 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • 1-2 történeti monda javasolt művek – válogatásra ajánlottan helyi népmondák Szabolcs-Szatmárról (Fohsz Józsefné: Irodalom 5. – Regionális modulfüzet) Lengyel Dénes: Régi magyar mondák c. könyvéből válogatásra ajánlottan: Az Isten kardja A magyarok útra kelnek (a vérszerződés) A fehér ló mondája Lehel kürtje • Kőműves Kelemenné • Kádár Kata • Vörösmarty Mihály: Szép Ilonka • Arany János: Rege a csodaszarvasról • A walesi bárdok • A ballada műfaji jegyei
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Beszédkésztség, szóbeli szövegek alkotása és megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saját álláspont előadása. A hallgatósághoz való alkalmazkodás • Vélemények meghallgatása, megértése • Különböző dramatikus formák gyakorlása (versmondás) <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Műfaji jellemzők, műfaji különbségek (ballada – rege – monda) • Az olvasott művek szereplőinek cselekedeteiről, nézeteiről, emberi helyzetekről vélemények megfogalmazása néhány mondatban szóban és írásban • A nyelvi eszközök és a jelentés összefüggései. Képek, alakzatok értelmezése <p>Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rövid fogalmazás különböző nézőpontokból (jellemezés, értékelő vélemény) • Az olvasott művekhez különböző befejezések készítése, szövegek átírása, történet folytatása, stb. <p>A tanulási képességek fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szövegértési feladatok kiterjesztése a vizuális információkra (illusztrációk, tipográfia, eszközök, stb.) • Önálló ismeretszerzés megtapasztalása <p>Ismeretek az irodalomról</p> <ul style="list-style-type: none"> • A monda, ballada, rege műfaji meghatározása • Alapvető témák, motívumok az egyes műfajokban • Költői képek, alakzatok szerepe, hatása • Szereplők külső és belső jellemzői • Az idő és tér egyértelműen megjelölt mozzanatainak azonosítása • Értőn olvasás, felolvasás • A tanult anyag kiegészítése egyéni olvasmányokból <p>Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Empátia; saját és nem saját álláspont átélése • A tanult művek alapján más korok eltérő életmódja, szemlélete
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • műnemek: líra, epika, dráma • monda, rege, ballada, népballada, műballada, történeti ballada • konfliktus, motívum • szaggatott előadásmód, kihagyásos szerkezet, egyenes beszéd, képes beszéd

Témakör**Arany János: Toldi****Óraszám: 15 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Arany János és a Toldi • Emberi kapcsolatok, konfliktusok, lélekábrázolás • A főszereplő összetett jelleme: próbatételek, bűn és megtisztulás • A jellemzés eszközei • Szerkezeti sajátosságok • Előadásbeli sajátosságok • Nyelvi sajátosságok
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Változatos gyakorlatok a beszédképesség fejlesztésére • Szóhasználat, kiejtés, testbeszéd összehangolása különféle beszédhelyzetekben • Arcjáték, szemkontaktus működésének megfigyelése • Vélemények, azok meghallgatása, megértése többszereplős helyzetekben • Dramatikus formák gyakorlása (improvizáció, versmondás, némajáték) • A hallgatósághoz és a beszédhelyzetekhez való alkalmazkodás • Memoriterek <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A szövegben megjelenő képek, alakzatok, azok értelmezése • Hangos és néma olvasás, felolvasás, értőn olvasás, szövegértés • Vélemények megfogalmazása szóban és írásban (a szereplők cselekedeteiről, nézeteiről, emberi helyzetekről) • Műfaji jellemzők <p>Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rövidebb fogalmazások: gondolatok, vélemények, érzelmek több nézőpontból • Kreatív gyakorlatok (szöveg átváltoztatása) – képzelet mozgósítása <p>A tanulási képességek fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Önálló ismeretszerzés, gyűjtőmunka <p>Ismeretek az irodalomról</p> <ul style="list-style-type: none"> • Közös és önálló olvasás • Az irodalmi mű feldolgozása, műelemzés gyakorlása különböző munkaformákban • Műfaji jellemzők (cselekmény, helyzetek, fordulópontok, szerkezeti egységek) • Az ének és a nagyobb szerkezeti egységek jelentőségének, viszonyának megértése • Szereplők külső és belső jellemzői • Költői képek, alakzatok szerepe, hangulati leírása <p>Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történelmi érzék fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vélemények összehasonlítása, önálló véleménynyilvánítás • Nem saját álláspont megjelenítésének átélése • Empátia
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • műnemek: epika; trilógia, história • konfliktus, epizód, nézőpont, cselekményszál, motívum • allegória, alliteráció, jelző, hasonlat, megszemélyesítés, metafora • állandósult szókapcsolatok, nyelvezet, szövegformálás nyelvi jellemzői, népiesség • hangsúlyos tizenkettes

Témakör**Hősök a történetmondás műfajában****Óraszám: 15 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Fazekas Mihály: Lúdas Matyi • Gárdonyi Géza: Egri csillagok • Egy ifjúsági regény a magyar vagy a világirodalomról. Javasolt, választható művek: Defoe: Robinson Crusoe vagy Verne: Kétévi vakáció vagy Erich Kastner: A két Lotti vagy Móricz Zsigmond műveiből • Helyzetek, kalandok, konfliktusok, a korszakot felidéző írói eszközök, ismétlődő motívumok • Jellemek és sorsok • A prózai és verses elbeszélés különbsége • Az időmértékes verselés
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vélemények meghallgatása, megértése többszereplős helyzetekben a kommunikációs helyzeteknek megfelelő kifejezőmódokkal • Olvasmánytartalmak összefüggő elmondása időrendben, logikai rendben – a hangnem, nézőpont, a hallgatóság megválasztásával <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Folyamatos olvasás különböző funkciókkal, szövegértő olvasás • Műfaji jellemzők, műfaji különbségek (prózai és verses elbeszélés) • Szövegelemzési eljárások gyakorlása • Vélemények megfogalmazása szóban és írásban az olvasott művek szereplőinek cselekedeteiről, nézeteiről, emberi helyzetekről • A nyelvi eszközök és a jelentés összefüggései <p>Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szövegalkotási gyakorlatok írásban különböző műfajokban: elbeszélés, jellemzés • Kreatív írás (variációk a történet folytatására, befejezésére, stb.) <p>A tanulási képességek fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A vizuális információhordozók megismerése (mű és a film) • Önálló ismeretszerzés gyakorlása (kiegészítő információhordozók megismerése) • Az összefoglalás sajátosságainak és szerepének megtapasztalása <p>Ismeretek az irodalomról</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az olvasott művek alapján téma, motívum felismerése, bemutatása • Újabb olvasmányok megismerése az ismert témakörökből – kiegészítés egyéni olvasmányokkal • Az olvasott művek feldolgozása a mű tágabb kontextusában (érzelmi tapasztalatok előhívása – képzelet mozgósítása) • Tömegkommunikáció megfigyelése <p>Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A humor szerepének érzékelése a műalkotásokban és a mindennapokban • Más korokban született műalkotások „idegensége” • Különböző kultúrák eltérő életmódja, szemlélete
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • felvilágosodás, kötött műfaj, időmértékes verselés, hexameter • kalandregény, történelmi regény, eszményített hős, sorsok • jellemzés cselekmény révén, jellemzés leírással • regény, elbeszélő, prózai és verses elbeszélés • expozíció, előzmények, fordulópont, eseménysor, problémalezárás, nagyítás, főszereplő

Témakör**Képek és formák a költészetben****Óraszám: 15 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Tíz lírai alkotás elemzése különböző korokból – helyi választás szerint • Javasolt választható művek: Zrínyi M.: Az idő és hírnév Csokonai Vitéz Mihály: Szerlemdal a csikóbőrös kulacshoz Vörösmarty Mihály: Petike Petőfi Sándor: Pató Pál úr és/vagy más választható Petőfi vers Petőfi Szatmárceken írt versei (megyénk irodalmi öröksége) Arany János: A rab golya; Mátyás anyja XX. századi alkotások: Szabó Lőrinc: Tücsökzene Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom Zelk Zoltán: tetszés szerint Weöres Sándor: tetszés szerint A lírai nyelv sokfélesége: változatok a képiségre, zeneiségre, szerkezetre Világirodalom: tetszés szerint
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A beszédhelyzetekhez való alkalmazkodás • Jó fellépés • Árnyalatok érzékeltetése • Testbeszéd, arcjáték, szemkontaktus megfigyelése • Versmondás – memoriterek kifejező előadása <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tanult művek értelmes felolvasása • Nyelvi eszközök és a jelentés összefüggéseinek megtapasztalása • Egyszerűbb képek, alakzatok felismerése, értelmezése • A lírai költemény műfaji jellemzőinek érzékelése (műfaji eltérések megfigyelése, stílári különbségek megállapítása) <p>Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás</p> <ul style="list-style-type: none"> • Önálló véleménynyilvánítás <p>A tanulási képességek fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Audiovizuális (CD-ROM) információhordozók megismerése <p>Ismeretek az irodalomról</p> <ul style="list-style-type: none"> • Változatos ritmikai, zenei formálású lírai művek közös és önálló olvasása, feldolgozása • A lírai művek témájának, hangulatának, hangnemének ismerete • Költői képek, alakzatok, azok szerepének, hangulati hatásának felismerése • Az elektronikus kommunikáció néhány új formájának megfigyelése • A közvetlenül adott jelentés árnyalására, általánosítására törekvés verbális, hangzó és képi szövegek bevonásával, segítségével <p>Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Más korokban született műalkotások „idegenségének” megtapasztalása • A humor kiemelt szerepének érzékelése
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • líra, alliteráció, figura etimologica, metonimia • rím elhelyezkedés főbb fajtái: vers, ritmus, szótagszám • ciklus, kulcsszó, idill, belső rím, rímképlet • költői stílus eszközök

Témakör**Szakasz záró, rendszerező összefoglalás****Óraszám: 9 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Népköltészet – műköltészet • Monda, rege, ballada • Petőfi Sándor költészete és a János vitéz • Arany János: Toldi • Az epikus műfajok • Képek, formák a költészetben • Kommunikációs képességek – helyzetkép
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Beszédkészség, szóbeli szövegek alkotása és megértése • Olvasás, írott szöveg megértése • Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás • A tanulási képességek fejlesztése • Ismeretek az irodalomról • Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Az 5-6. évfolyam tantervi anyaga

Témakör**Általános könyvtárhasználati ismeretek****Óraszám: 1 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • A szabadpolcos raktári rendről az Informatika órakeretében tanultak felfrissítése.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Az önálló feladatvégzés egyes lépéseinek megtapasztalása, gyakorlása (könyvkölcsönzés, a könyvtárhasználat alapjai).
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Tantárgyi gyűjtőmunka csoportosan vagy egyénileg különböző témákban. A kiválasztott könyvek kikölcsönzése. A könyvekből szerzett ismereteikről a Magyar nyelv és irodalom óráin számolhatnak be.

*Témakör***A könyvtári tájékozódás segédeszközei****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Ismerkedés a betűrendes leíró katalógussal. A katalóguscédulán található bibliográfiai leírás adatcsoportjai, adatelemei. A betűrendes leíró katalógus felépítése, használata. A katalógus fogalma, alaptípusai.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Irányított forrás- és információkeresés indirekt tájékoztató eszközökben.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • A katalóguscédula értelmezése. Tájékozódás a dokumentumokról szerző, cím (és egyéb szempontok) szerint a betűrendes leíró katalógus segítségével.

*Témakör***A szellemi munka technikája****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • A forrásjelölés szabályai, a megadandó legfontosabb adatelemek könyveknél. • Az előző témakörben szereplő ismeretek elmélyítése. A forrásjelölés szabályai, a megadandó legfontosabb adatok sajtótermékek esetén.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Önálló ismeretszerzés megtapasztalása, gyakorlása (pl. könyvek keresése megadott témához egyénileg, csoportosan). Tapasztalatgyűjtés különböző információhordozók működéséről, használatáról.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Források azonosítása (a szerző, cím, a kiadás helye, a kiadó neve, a kiadás éve). Rövid feljegyzéssel információgyűjtés a forrásokból (a lapszám feltüntetésével). A folyóiratokból gyűjtött információk elrendezése vázlatokban, rövid jegyzetekben, a felhasznált forrásokról a szükséges adatok feljegyzése (szerző, cikk címe, a folyóirat címe, évfolyam, szám, oldalszám). A gyűjtött anyag felhasználása (pl. szóbeli és írásbeli beszámolóknál, olvasónaplóban, műsor-összeállításoknál). A tanulók munkája egyénileg értékelhető.

MAGYAR IRODALOM

7. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Ritmus, kép, kifejezőmód – líra alapformái (dal, elégia, óda, epigramma)	15
A kisepika műfaji változatai: Novella – elbeszélés – anekdota	17
A regény változatai	13
Egy drámai mű feldolgozása	8
Irodalom és kulturális élet a reformkorban	15
Könyv- és könyvtárhasználat	6
Összesen:	74
(A könyv és könyvtárhasználat óráit a magyar nyelv óráiból biztosítjuk.)	

Tanulói és tanítást-tanulást elősegítő taneszközök

Javasolt tankönyvcsalád: Alföldy Jenő–Simon Anna: Irodalom a tizenhárom éves diákoknak, Nemzeti Tankönyvkiadó

Magyar irodalom munkafüzet 7. o., Nemzeti Tankönyvkiadó

Budai: Színház az egész világ... – Színház- és drámatörténet, Korona Kiadó

Fohsz Józsefné: Reformkor, forradalom és szabadságharc

Regionális modulfüzet 7. évfolyam, Flaccus 2000.

Vörös József: Irodalomtanítás az általános és középiskolában, Nemzeti Tankönyvkiadó

Irodalmi szöveggyűjtemény

Ötlettár

Memoriter füzet 7. évfolyam, Nemzeti Tankönyvkiadó

Alföldy Jenő: Versek és elemzések a tizenhárom-tizennégy éves diákoknak

Virág Gyuláné: Irodalom az általános iskola 7. osztálya és a 13 éves korosztály számára

Magyar irodalom munkafüzet 7. o.

Olvasónapló 7-8. o., Apáczai Könyvkiadó

Belinszki József: Suli színház

Magasabb évfolyamra lépés feltételei**Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése**

A tanuló:

- tudjon alkalmazkodni a kommunikációs folyamat tényezőihez különféle konkrét beszédhelyzetekben,
- használja mondatait a közlési célnak és szándéknak megfelelően változatosan, tudatosan,
- ismerje a testbeszéd, az arcjáték néhány jelét, törekedjen ezek tudatos alkalmazására,
- tapasztalja meg a szemkontaktus jelentőségét,
- tudja meghallgatni és megérteni mások véleményét, tudja azokat reprodukálni többszereplős helyzetekben,
- tudja a memoriterek szöveghű tolmácsolását kifejező szövegmondással megjeleníteni. Próbálja ki a különféle dramatikus formákat (helyzetgyakorlatok, improvizáció, versmondás, diákszínpadi előadás).

Olvasás, írott szöveg megértése

A tanuló:

- tudjon különböző szövegeket hangosan és némán olvasni,
- ismert tartalmú szövegeket biztonságos, értelmező, hangos felolvasással olvasni,
- tudja a szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegek lehetséges jelentéseit csoportos, egyéni, irányított és önálló formában megérteni, gyakorolni,
- gyakorolja a szövegben ki nem fejtett tartalmak kikövetkeztetését és megértését, ismerkedjen a szövegértési technikákkal,
- ismerje fel a nyelvi eszközök és a jelentés összefüggéseit szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegekben tanári irányítással és önállóan,
- önálló munkával gazdagítsa az aktív és passzív szókincsét,
- ismerje fel az irodalmi szövegekben megjelenő egyszerűbb képeket, alakzatokat, gyakorolja értelmezésüket,
- tudja önállóan olvasni a rövidebb és hosszabb irodalmi és nem irodalmi szövegeket, háziolvasmányként, s tudja feldolgozni a szöveget megadott szempontok alapján.

Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás

A tanuló:

- olvasható, esztétikus írással írjon a tanulási szintnek megfelelően,
- tudjon szöveget alkotni az alábbi szövegtípusokban és műfajokban: leírás; ismertetés és vélemény,
- gyakorolja a különböző nézőpontú elbeszélést és jellemzést,
- tudja összegyűjteni a rövidebb beszámolók anyagát, rendezze és foglalja írásba tanári irányítással, csoportosan és önállóan.

A tanulási képesség fejlesztése

A tanuló:

- ismerje meg az önálló feladatvégzés, információgyűjtés és ismeretszerzés módszereit, gyakorolja az alábbiakat:
 - segédkönyvek, a korosztálynak készült szótárak, lexikonok használata,
 - ismeretlen kifejezések jelentésének önálló megkeresése egynyelvű szótárakban,
- a tanult anyag bővítése különböző információhordozókból,
- ismerje meg, gyűjtson adatokat a különböző információhordozókról tanári segítséggel, csoportosan és önállóan,
- a gyűjtött ismereteket rendezze a kitűzött célnak megfelelő felhasználásra.

Ismeretek az irodalomról

A tanuló:

- tapasztalja meg és tudatosan alkalmazza azt, hogy az elemző-értelmező olvasás elmélyíti az élmény- és tapasztalatszerzést,
- tudja olvasni, feldolgozni a változatos ritmikái, zenei formálású lírai műveket a klasszikus, magyar és világirodalom köréből,
- a zenei és ritmikái eszközök típusainak azonosítása, funkciójuk, hangulati hatásuk felismerése a tanult művekben,
- ismerje meg a lírai és nem lírai verses műfajokat, tudja azonosítani és megérteni jellegzetességeiket, tartalmi és formai sajátosságait,
- tudjon elbeszélő műveket önállóan olvasni, feldolgozni a klasszikus felnőtt és ifjúsági irodalom köréből,
- végezzen kreatív történetelbeszélési és történetírási gyakorlatot,
- tudja azonosítani a jellemzés főbb eszközeit,
- érzékelje az elbeszélői nézőpont és beszédhelyzetet,
- érzékelje az előreutalásokat és késleltetéseket az elbeszélésben.

Az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése

A tanuló:

- törekedjen a tetszésnyilvánítás árnyaltabb nyelvi formáinak elsajátítására, az eltérő ízlésítéletek különbségének megértésére és elfogadására,
- tudja azonosítani a helyzet- és jellemkomikumot a művészetben, a szerzői modalitás különféle formáit, ismerje fel jelentésteremtő szerepüket (pl. irónia, gúny),
- legyen képes az önálló műbefogadás mind teljesebb és gyakoribb megtapasztalására, a hatásra reflektálni csoportos beszélgetésben és önállóan,
- értse meg az igazság és a nézőpont, a személyes és közösségi igazság konfliktusát különféle szövegekben.

Témakör**Ritmus, kép, kifejezőmód – líra alapformái
(dal, elégia, óda, epigramma)****Óraszám: 15 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Különféle témájú lírai alkotások a klasszikus magyar és világirodalomból • Lírai szerkezet, a műfaji sajátosságok, a versformák változatai Janus Pannonius: Pannónia dicsérete Balassi Bálint: Borivóknak való Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez Vörösmarty Mihály: Szózat Arany János: Epilógus Petőfi: Szeptember végén Heine: 1849 októberében Goethe: Vadrózsa
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Változatos, a közlési célnak és szándéknak megfelelő mondathasználat, a kommunikációs folyamat tényezőihez való alkalmazkodás az irodalmi művek feldolgozása során • Az emberi érzelmeket, viszonyulásokat megjelenítő nem nyelvi kifejezőeszközök megfigyelése • Mások véleményének meghallgatása és megértése, azok reprodukálása többszereplős helyzetekben • Memoriterek előadása a verbális és nonverbális kifejezés eszközeivel (hangsúly, hangerő, dallam, beszédtempó, szünettartás ill. testbeszéd, arcjáték, szemkontaktus) <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Értelmező hangos felolvasás • A művekben megjelenő egyszerűbb képek, alakzatok felismerése, gyakorlása • A nyelvi eszközök és a jelentés összefüggéseinek felismerése • Önálló munkával szókinccsgyűjtés <p>A tanulási képességek fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Önálló feladatvégzés, információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek gyakorlása <p>Ismeretek az irodalomról</p> <ul style="list-style-type: none"> • A változatos, ritmikai, zenei formálású lírai művek olvasása, feldolgozása a klasszikus magyar és világirodalom köréből • A zenei és ritmikai eszközök típusainak azonosítása, funkciójuk, hangulati hatásuk felismerése • Annak megtapasztalása és tudatos alkalmazása, hogy az elemző-értelmező olvasás elmélyíti az élmény- és tapasztalatszerzést • A lírai és nem lírai verses műfajok jellegzetességei, tartalmi és formai sajátosságai

<p>Az ítézőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tetszésnyilvánítás árnyaltabb nyelvi formáinak elsajátítása, az eltérő ízlésítéletek különbségének megértése és elfogadása • Önálló műbefogadás megtapasztalása, reflektálás csoportos beszélgetésben és önállóan
<p>ISMERETEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • lírai műnem, műfaj • dal, elégia, óda, epigramma • líra szerkezete • hexameter, pentameter, disztichon, versláb • jambus, trocheus, daktilus, anapestus, spondeus • időmértékes verselés

Témakör

A kisepika műfaji változatai: novella – elbeszélés – anekdota

Óraszám: 17 óra

<p>ALTÉMÁK CÍMEI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anekdotikus történetek, kisepikai alkotások a magyar és világirodalom különböző korszakaiból • Az anekdota változatai, felépítése • A novella szerkezeti jellemzői • Válogatásra javasolt művek: Krúdy Gyula: Az ősök Mikszáth Kálmán: Vidéki alakok 3. A római A Balóthy-domínium A néhai bárány Móricz Zsigmond: Ami megérthetetlen Kosztolányi: Házi dolgozat B. Hrabal: A gyémántszemű vagy Tamási Áron novellák
<p>TEVÉKENYSÉGEK</p> <p>Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A különféle mondatok változatos, tudatos alkalmazása a közlési célnak és szándéknak megfelelően • Mások véleményének meghallgatása és megértése (vitakultúra fejlesztése) • Különféle dramatikus formák (diákszínpadi előadás, improvizáció, helyzetgyakorlatok) • Testbeszéd, arcjáték néhány jelének tudatos alkalmazása <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ismert tartalmú szövegek biztonságos, értelmező, hangos felolvasása • Ismerkedés a szövegértési technikákkal • A szövegben ki nem fejtett tartalmak kikövetkeztetése, megértése • A nyelvi eszközök és a jelentés összefüggéseinek felismerése tanári irányítással és önállóan • Rövidebb szövegek háziolvasmányként olvasása, feldolgozása a megadott szempontok alapján <p>Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás</p> <ul style="list-style-type: none"> • Olvasható, esztétikus írás • Különböző nézőpontú elbeszélés és jellemzés • Rövidebb beszámoló anyagának összegyűjtése, rendezése, írásba foglalása tanári irányítással, csoportosan és önállóan <p>A tanulási képesség fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Önálló feladatvégzés megismerése, információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek gyakorlása • Segédkönyvek, szótárak, információhordozók használata tanári segítséggel, csoportosan és önállóan • Gyűjtött ismeretek rendezése a kitűzött célnak megfelelő felhasználásra • Ismeretek az irodalomról

<ul style="list-style-type: none"> • Az elemző-értelmező olvasás alkalmazásával az olvasott művek élmény- és tapasztalatszerzésének elmélyítése • Elbeszélő művek önálló olvasása, feldolgozása a klasszikus felnőtt és ifjúsági irodalom köréből • Kreatív történetelbeszési és történetírási gyakorlatok • A jellemzés főbb eszközeinek azonosítása • Az elbeszélői nézőpont és beszédhelyzet érzékelése • Az előreutalások és késleltetések érzékelése az elbeszélésben <p>Az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A helyzet- és jellemkomikum azonosítása, a szerzői modalitás különféle formáinak, jelentésteremtő szerepének felismerése (irónia, gúny, humor, komikum) • Az igazság és a nézőpont; a személyes és a közösségi igazság konfliktusainak megértése a különféle szövegekben • Legyen képes az önálló műbefogadás mind teljesebb és gyakoribb megtapasztalására, a hatásra reflektálni csoportos beszélgetésen és önállóan
<p>ISMERETEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • novella, elbeszélés • anekdota • csattanó • humor, komikum, helyzetkomikum, jellemkomikum • epikus művek szerkezete

Témakör

A regény változatai

Óraszám: 14 óra

<p>ALTÉMÁK CÍMEI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Magyar történelmi események és korszakok megidézése az irodalomban: Jókai Mór, Mikszáth Kálmán és mások műveiben • Epikai alkotások a világirodalomból (novellák, regényrészletek) • Javasolt művek: (tetszés szerinti válogatásban) Jókai Mór: A kőszívű ember fiai c. regényből két részlet vagy Az aranyember A nagyenyedi két fűzfa Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője A jó palócok; A tót atyafiak – novelláskötet A gavallérok Charles Dickens: Twist Olivér (részlet)
<p>TEVÉKENYSÉGEK</p> <p>Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mások véleményének meghallgatása és megértése, reprodukálás többszereplős helyzetekben • Alkalmazkodás a konkrét beszédhelyzetekben a kommunikációs folyamat tényezőihez <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ismert tartalmú szövegek biztonságos, értelmező, hangos felolvasása • Ismerkedés a szövegértési technikákkal • A szövegben ki nem fejtett tartalmak kikövetkeztetése, megértése • Rövidebb szövegek háziolvasmányként olvasása, feldolgozása a megadott szempontok alapján <p>Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás</p> <ul style="list-style-type: none"> • Olvasható, esztétikus írás • Véleménynyilvánítás választott témákról, saját álláspont érvelő megfogalmazása, cáfolat és ellenvélemény kifejtése írásban

<ul style="list-style-type: none"> Rövidebb beszámolók anyagának összegyűjtése, rendezése, írásba foglalása tanári irányítással, csoportosan és önállóan <p>A tanulási képesség fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> Önálló feladatvégzés megismerése, információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek gyakorlása Gyűjtött ismeretek rendezése a kitűzött célnak megfelelő felhasználásra <p>Ismeretek az irodalomról</p> <ul style="list-style-type: none"> Az elemző-értelmező olvasás alkalmazásával az olvasott művek élmény- és tapasztalatszerzésének elmélyítése Epikus művek önálló olvasása, feldolgozása a klasszikus felnőtt és ifjúsági irodalom köréből Kreatív történetelbeszési és történetírási gyakorlatok A jellemzés főbb eszközeinek azonosítása Az elbeszélői nézőpont és beszédhelyzet érzékelése Az előreutalások és késleltetések érzékelése az elbeszélésben <p>Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> A helyzet- és jellemkomikum azonosítása, a szerzői modalitás különféle formáinak, jelentésteremtő szerepének felismerése (irónia, gúny, humor, komikum) Legyen képes az önálló műbefogadás mind teljesebb és gyakoribb megtapasztalására, a hatásra reflektálni csoportos beszélgetésen és önállóan
<p>ISMERETEK</p> <ul style="list-style-type: none"> regény, műfaj jellemzői epikus művek szerkezete, téma, ábrázolás, nézőpont, eszmevilág, hangnem, stílus, kor, a mű egyedi jellemzői, sorsfordulatok, szereplők csoportosítása

Témakör

Egy drámai mű feldolgozása

Óraszám: 8 óra

<p>ALTÉMÁK CÍMEI</p> <ul style="list-style-type: none"> A dráma, mint műnem Egy dráma (színmű, vígjáték) feldolgozása Egy dráma megtekintése A szöveg és előadás összehasonlítása A komikum, humor, paródia tartalmi és nyelvi jellemzői Javasolt művek: - válogatásra Moliére: A fősvény vagy Szigligeti Ede: Liliomfi vagy Shakespeare: Vízkereszt... vagy Shakespeare: Rómeó és Júlia
<p>TEVÉKENYSÉGEK</p> <p>Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> A kommunikációs folyamat tényezőihez alkalmazkodás különféle konkrét beszédhelyzetben A közlési célnak és szándéknak megfelelő változatos, tudatos mondathasználat Testbeszéd, arcjáték tudatos alkalmazása Szemkontaktus jelentőségének megtapasztalása Memoriterek szöveghű tolmácsolása, kifejező szövegmondással történő megjelenítése Különféle dramatikus formák kipróbálása

Olvasás, írott szöveg megértése

- Szövegek hangos, csendes olvasása (házi olvasmányként is)
- Ismert tartalmú szöveg biztonságos, értelmező, hangos felolvasása
- A szövegben ki nem fejtett tartalmak kikövetkeztetésének megértése, gyakorlása
- Ismerkedés szövegértési technikákkal
- Szövegek feldolgozása megadott szempontok alapján
- Nyelvi eszközök és a jelentés összefüggései

Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás

- Rövidebb beszámolók anyagának összegyűjtése, rendezése, írásba foglalása tanári irányítással

A tanulási képesség fejlesztése

- A tanult anyag bővítése más információhordozókból

Ismeretek az irodalomról

- A műfaj jellegzetességének, tartalmi és formai sajátosságainak megismerése
- Jellemzés főbb eszközeinek azonosítása
- Elbeszélői nézőpont és beszédhelyzet érzékelése
- Előreutalások, késleltetések érzékelése

Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése

- A helyzet- és jellemkomikum azonosítása, a szerzői modalitás különféle formáinak, jelentésteremtő szerepének felismerése (írónia, gúny, humor, komikum)
- Az igazság és a nézőpont megértése
- Legyen képes az önálló műbefogadás mind teljesebb és gyakoribb megtapasztalására, a hatásra reflektálni csoportos beszélgetésen és önállóan

ISMERETEK

- dráma, tragédia, komédia, színjáték, népszínmű, kép, jelenet, előtörténet, monológ, bonyodalom, cselekményszál, végkifejlet, típus, humor, komikum, helyzetkomikum, jellemkomikum, paródia
- dialógus, írónia, csattanó, díszlet, kellékek, rendező, jelmez, színész

Témakör**Irodalom és kulturális élet a reformkorban****Óraszám: 15 óra****ALTÉMÁK CÍMEI**

- A reformkor irodalma: szerzők és művek, írók és olvasók; írói életpályák, irodalmi társaságok, folyóiratok, színházi élet, irodalmi kapcsolatok
- Romantikus életérzés, életmód, stílusjegyek
- Az irodalom, festészet, a zene néhány közös vonása a romantikában
Kölcsey Ferenc: Hymnus
Parainesis (egy részlet)
Vörösmarty Mihály: Szózat és még egy mű (pl. Késő vágy) Hymnus és Szózat párhuzamos elemzése)

Petőfi Sándor: Nemzeti dal

Szeptember végén és még két mű tetszés szerint (pl. Egy gondolat bánt...)

Föltámadott a tenger

TEVÉKENYSÉGEK

Beszédkésztség, szóbeli szövegek alkotása és megértése

- Különféle dramatikus formák (versmondás, helyzetgyakorlatok, stb.)
- Memoriterek szövegű tolmácsolása kifejező szövegmondással
- Testbeszéd, arcjáték alkalmazása

Olvasás, írott szöveg megértése

- Értelmező hangos felolvasás
- A nyelvi eszközök és a jelentés összefüggéseinek felismerése
- A művekben megjelenő egyszerűbb képek, alakzatok felismerése, gyakorlása

Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás

- Kiselőadáshoz vázlat készítése

A tanulási képesség fejlesztése

- Az önálló feladatvégzés, információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek gyakorlása
- A tanult anyag bővítése különböző információhordozókkal

Ismeretek az irodalomról

- A változatos ritmikai, zenei formálású lírai művek olvasása, feldolgozása a reformkori irodalom köréből. A zenei és ritmikai eszközök típusainak azonosítása, funkciójuk, hangulati hatásuk felismerése.
- A lírai műfajok megismerése, jellegzetességeiknek, tartalmi és formai sajátosságainak azonosítása.

Az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történelmi érzék fejlesztése

- A tetszésnyilvánítás árnyaltabb nyelvi formáinak elsajátítása
- Az igazság és a nézőpont, a személyes és a közösségi igazság konfliktusainak megértése

ISMERETEK

- dal, elégia, óda, himnusz, epigrama, helyzetdal, rapszódia, költői levél, ars poétika, líra szerkezet, erkölcsi példázat, pentameter, disztichon, versláb, jambus, trocheus, daktilus, anapestus, spondeus

MAGYAR IRODALOM

8. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Az irodalom határterületén – a népszerű irodalom műfajai	12
Az irodalom nagy témáiból	19
A Nyugat első nemzedékének irodalmából	17
A dráma világa	12
Kortárs irodalom – kortárs írók és olvasók	14
Összesen :	74

A kötelező órakereten belül a témakörök óraszámai szabadon mobilizálhatók a tanulócsoporthoz igazodva.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

Bene–Gyémánt: Magyar irodalom 8. évfolyam

Munkafüzet 8. évfolyam

Bene: Kalauz a versértelmezéshez

Devecsery–Esztergályos: Magyar irodalom olvasókönyv 8. o.

Magyar irodalom munkafüzet 8. o., Apáczai Tankönyvkiadó

Alföldy Jenő: Irodalom a tizenéves diákoknak

Munkafüzet 8. o.

Memoriter füzet 8. o., Nemzeti Tankönyvkiadó

Goda Imre: Az irodalomtanár műhelyében, Nemzeti Tankönyvkiadó

Vörös József: Irodalomtanítás Nemzeti Tankönyvkiadó

Fohsz Józsefné: Irodalom, 7. o. (Helyi irodalmi értékeink) Modulfüzet, Flaccus 2000.

Fűzfa Balázs: Miért szép – Verselemzések Pazu – Westermann Kiadó

CD-ROM: Hang- és filmanyag

Mezei Éva: Játsszunk színházat

Gabnai Katalin: Drámajátékok

Belinszki József: Suli színház

Alföldi Jenő: Versek és elemzések a tizenhárom-tizenéves diákoknak

Magasabb évfolyamra lépés feltételei**Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése**

A tanuló:

- tudja alkalmazni a szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző kiejtés mód eszközeit (helyes hangképzés, a mondat- és szövegfonetikai eszközök megfelelő alkalmazása). Figyelje meg az egyéni beszédjátékoságokat,
- tudjon a beszédpartnerrel együttműködni,
- tudjon érvelni: mint érvek felkutatása, véleményének, állásfoglalásának kialakítása. Törekedjen a beszédpartnerrel az empatikus viszony kialakítására,
- tudja elvégezni a látottak (átélték) és a feltételezések (következtetések, hipotézisek, stb.) tudatos, nyelvi megkülönböztetését,
- alkalmazza és értékeli a különféle beszédműfajok kommunikációs technikáit (pl. a szándék, a hatás-keltés eszközei a kommunikáció eredményessége szempontjából).

Olvasás, írott szöveg megértése

A tanuló:

- tudja önállóan olvasni és megérteni az irodalmi, ismeretterjesztő és publicisztikai szövegeket a szövegelmzés alapvető eljárásainak önálló alkalmazásával (pl. a téma megállapítása, a lényeg kiemelése, adatkeresés, ok-okozati kapcsolatok, válasz kérdésekre, vázlatkészítés, összefoglalás),
- figyelje meg a különböző szépirodalmi és nem szépirodalmi műfajok közti különbségeket; a tájékoztató és véleményközlő műfajok közti különbséget (pl. a hír és a kommentár),
- tapasztalja meg a rövidebb, a mai köznyelvtől eltérő nyelvhasználatú (pl. régi archaizáló) szövegek jellemzőit, megértésüket gyakorolja különféle segédeszközökkel (egynyelvű szótárak, jegyzetek, stb.),
- tudjon összevetni különböző véleményeket, figyelje meg a különbségeket és hasonlóságokat, fogalmazza meg véleményét szóban és írásban.

Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás

A tanuló:

- tudja alkalmazni a nyelvtani, helyesírási, nyelvhelyességi ismereteket; tudatosan alkalmazza a nyelvi elemek különböző stílusértékéről tapasztaltakat a fogalmazásban, a kreatív szövegalkotásban,
- tudjon kreatív módon az önkifejezés képességével szöveget alkotni az alábbi műfajokban: párbeszédek írása, párbeszédes forma átírása epikus formába, dramatizálás, érvelés,
- tudja gondolatait, érzelmeit, képzeletét kifejezni különböző nézőpontból.

A tanulási képesség fejlesztése

A tanuló:

- szerezzen elemi gyakorlottságot az információ felhasználásában, a források megjelölésében,
- készítse önállóan vázlatot a rövidebb szövegek alapján,
- lássa át és értelmezze az egyszerűbb szövegek vizuális környezetét, az ábrákat és illusztrációkat a szövegösszefüggésben,
- tudjon összefoglalást készíteni, az összefoglalás sajátosságainak ismeretében, megadott szempontok alapján tanári irányítással, csoportosan és önállóan,
- tudjon jegyzetet készíteni tanári irányítással. Gyakorolja a tömörítést, a lényegkiemelést,
- legyen nyitott az információ kritikus befogadásának megalapozására (pl. azonos témáról különböző forrásból származó rövidebb információk összevetése tanári irányítással, csoportosan).

Ismeretek az irodalomról

A tanuló:

- ismerje fel a kompozíciós egység és a versszakok viszonyát,
- ismerje meg és tudja azonosítani a kompozíció meghatározott elemeit (tematikus szerkezet, tér- és időszerkezet, logikai szerkezet, beszédhelyzet és változása),
- ismerje meg a lírai mű beszédhelyzetét és tudja azonosítani a megszólító-megszólított viszony néhány jellegzetes típusát,
- tudja megfogalmazni a téma, a hangnem, beszédhelyzet és műfaj összefüggéseit néhány jellegzetes példán,
- tudjon elbeszélő műveket önállóan olvasni és feldolgozni a kortárs, felnőtt és ifjúsági irodalom köréből,
- tudja azonosítani a közvetett idő- és térmegjelöléseket, tudjon belőlük következtetéseket levonni; törekedjen az idő- és térmegjelölések értelmezésére,
- érzékelje az elbeszélés és a történet időrendje közötti eltéréseket,
- tudja azonosítani az epikai és a drámai történetmegjelenítés közötti hasonlóságokat és eltéréseket,
- tudja önállóan olvasni és feldolgozni a dramatizált formákat, dialógusokat, drámai műveket. Tudja értelmezni és megjeleníteni a szituációkat és instrukciókat,
- ismerje meg a reklám és a popzene új szóbeli költészetét,
- érzékelje, hogy az irodalom szóbelisége nem pusztán archaikus jelenség,
- ismerje meg a magyar és a világirodalom néhány jelentős témáját, formai hagyományát,
- ismerkedjen meg egy-két korstílussal, a korstílus és egy-egy mű közötti összefüggéssel,
- törekedjen a közvetlenül adott jelentés árnyalására, általánosítására, személyes tapasztalatok és más tanult irodalmi művek bevonásának segítségével.

Az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése

A tanuló:

- tudja összehasonlítani az egymástól lényegesen különböző esztétikai normákhoz kapcsolódó műveket, tapasztalja meg a művészi és nem művészi szépség változékonyságát,
- figyelje meg a különféle konfliktuskezelési eljárásokat, és legyen véleménye a különböző műalkotások és mindennapi szövegműfajok kapcsán,
- figyelje meg az életkorfüggő szemléletet az irodalmi és mindennapi szövegműfajok kapcsán,
- figyelje meg a különféle szövegekben: a kulturális különbség mint világlátás és mint életforma; a kulturális identitás, mint az egyéniség feltétele és mint konfliktusforrás.

Témakör**Az irodalom határterületén – a népszerű irodalom műfajai****Óraszám: 12 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Változatos témájú irodalmi művek olvasása és feldolgozása a magyar és világirodalomból, a népszerű, illetve lektűr irodalmi hatáskeltő eszközei és értékelésük <p>Javasolt művek: a tanár és a tanulócsoporthoz közösen választott témái alapján (lektűr, krimi, szórakoztató filmek, fantasztikus művek, sablon, stb.)</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Érvek felkutatása, vélemények, állásfoglalások kialakítása • Beszédpartnerrel együttműködés, empatikus viszony kialakítása • A különböző műfajok kommunikációs technikáinak alkalmazása és értékelése <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A különböző műfajok közti különbségek megfigyelése (tájékoztató, véleményközlő, szórakoztató, stb.) • A különböző műfajú művek önálló olvasása és megértése; a szövegelemzés alapvető eljárásainak önálló alkalmazása (téma, a lényeg kiemelése, adatkeresés, ok-okozati kapcsolatok, válaszok megfogalmazása, vázlatkészítés, összefoglalás, stb.) • Különböző vélemények összevetése, megfogalmazása szóban és írásban, hasonlóságok és különbségek megfigyelése <p>Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás</p> <ul style="list-style-type: none"> • A nyelvtani, helyesírási, nyelvhelyességi ismeretek tudatos alkalmazása, különös tekintettel a nyelvi elemek különböző stílusértékéről tapasztaltakra • Kreatív módon szövegalkotás az alábbi műfajokban: párbeszéd írása, átírása epikus formába; dramatizálás; érvek <p>A tanulási képesség fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyakorlottság az információ felhasználásában • Önálló vázlatkészítés • Jegyzetkészítés tanári irányítással • Tömörítés, lényegkiemelés gyakorlása • Információk kritikus befogadásának megalapozása (különböző forrásokból származó információk összevetése tanári irányítással, csoportosan) <p>Ismeretek az irodalomról</p> <ul style="list-style-type: none"> • A téma, a hangnem, beszédhelyzet és műfaj összefüggéseinek meghatározása néhány jellegzetes példán • Változatos témájú és műfajú művek olvasása és feldolgozása tanári irányítással, illetve önállóan • Reklám és popzene új szóbeli költészete • Epikai és drámai történetmegjelenítés közti hasonlóságok és eltérések

<ul style="list-style-type: none"> • Idő- és térmegjelölések azonosítása, értelmezése • Elbeszélés és a történet időrendje közötti eltérések <p>Az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az egymástól lényegesen különböző esztétikai normákhoz kapcsolódó művek összehasonlítása, a művészi és nem művészi szépség változékonyságának összehasonlítása • Az életkorfüggő szemlélet megfigyelése az irodalmi és mindennapi szövegműfajok kapcsán • A kulturális különbség, mint világlátás, és mint életforma; a kulturális identitás, mint az egyéniség feltétele, és mint konfliktusforrás
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • népszerű irodalom • lektúr, ponyva • toposz, séma, sablon, fantasztikum

*Témakör***Az irodalom nagy témáiból****Óraszám: 19 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Regények, regényrészletek • Elbeszélések • Lírai alkotások a magyar és a világirodalom visszatérő nagy témáit feldolgozó irodalmi alkotások köréből (ifjúkor, felnőtt kor, társas kapcsolatok, utazás stb.) <p>Javasolt művek:</p> <p>Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részlet)</p> <p>Kosztolányi Dezső: Pacsirta (filmváltozat)</p> <p style="padding-left: 40px;">A kövér bíró c. novella</p> <p>Vagy Mikszáth Kálmán: Tímár Zsófi özvegysége vagy Tömörkény I.: Megöltek egy legényt</p> <p>Tamási Áron: Ábel a rengetegben</p> <p>Ábel (filmváltozat)</p> <p>József Attila: Tiszta szívvel</p> <p style="padding-left: 40px;">A Dunánál</p> <p style="padding-left: 40px;">Ringató</p> <p style="padding-left: 40px;">Levegőt</p> <p>Hemingway: Az öreg halász és a tenger (kisregény és filmváltozat)</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Beszédkésztség, szóbeli szövegek alkotása és megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző kiejtés mód eszközeinek alkalmazása; az egyéni beszéd-sajátosságok megfigyelése • Együttműködés a beszédpartnerrel • Érvelés; érvek felkutatása, vélemények, állásfoglalások kialakítása. Empatikus viszony kialakítása • A látottak (átéltek) és a feltételezések (következtetés, hipotézis) tudatos nyelvi megkülönböztetése. Különböző műfajok kommunikációs technikáinak alkalmazása és értékelése (szándék, hatáskeltés eszközei) <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Önálló értőn olvasás; a szövegelemzés alapvető eljárásainak önálló alkalmazása • Köznyelvtől eltérő nyelvhasználatú szöveg jellemzőinek megtapasztalása, megértésük gyakorlása segédeszközökkel (szótárak, jegyzetek) • Különböző vélemények összevetése; hasonlóságok és különbségek megfigyelése, megfogalmazása szóban és írásban

<p>Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás</p> <ul style="list-style-type: none"> Gondolatok, érzelmek, képzetek kifejezése különböző nézőpontból <p>A tanulási képességek fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> Információ kritikus befogadásának megalapozása (különböző források összevetése tanári irányítással) Az irodalom és más művészeti ágak (filmművészet) összefüggései <p>Ismeretek az irodalomról</p> <ul style="list-style-type: none"> Téma, hangnem, beszédhelyzet és műfaj összefüggéseinek megfogalmazása néhány példán A magyar és világirodalom egy-egy jelentős témájának, formai hagyományának megismerése Elbeszélő művek önálló olvasása és feldolgozása a kortárs felnőtt és ifjúsági irodalom köréből A közvetlenül adott jelentés árnyalása, általánosítása, személyes tapasztalatok és más tanult irodalmi művek bevonásának segítségével Dramai művek, dramatizált formák önálló olvasása és feldolgozása Epikai és drámai történetmegjelenítés közötti hasonlóságok és különbségek azonosítása <p>Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> Különböző konfliktuskezelési eljárások megfigyelése és véleményezése a különböző műalkotások kapcsán
<p>ISMERETEK</p> <ul style="list-style-type: none"> regény kisregény epikai szerkezet líra

Témakör

A Nyugat első nemzedékének irodalmából

Óraszám: 17 óra

<p>ALTÉMÁK CÍMEI</p> <ul style="list-style-type: none"> Irodalmi és kulturális élet a Nyugat első korszakában Szépirodalmi alkotások, esszék a Nyugat első nemzedékének íróitól Impresszionista, szimbolista stílusjegyek <p>Javasolt művek:</p> <p>Ady Endre: Párizsban járt az ősz Szeretném, ha szeretnének A föl-földobott kő</p> <p>Babits Mihály: Dal, prózában</p> <p>Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig Hét krajcár c. novella Tragédia</p> <p>Kosztolányi Dezső: A szegény kisgyermek panaszai Egy tetszés szerinti novella</p> <p>Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (egy részlet) vagy Így írtok ti és/vagy Humoreszkek</p>
<p>TEVÉKENYSÉGEK</p> <p>Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> Egyéni beszéd-sajátosságok megfigyelése Együttműködés a beszédpartnerrel Érvek felkutatása, vélemények, állásfoglalások kialakítása Különböző beszédműfajok kommunikációs technikáinak alkalmazása, értékelése (hatáskeltés eszközei) <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> Önálló olvasás A szövegelemzés alapvető eljárásainak önálló alkalmazása Különböző vélemények összevetése, hasonlóságok és különbségek megfigyelése, vélemények megfo-

<p>galmazása</p> <p>Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás</p> <ul style="list-style-type: none"> – Gondolatok, érzelmek kifejezése különféle nézőpontból – Kreatív, önkifejező szövegalkotás (dramatizálás, érvelés) <p>A tanulási képesség fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Elemi gyakorlottság az információ felhasználásában, a források megjelölésében – Önálló vázlatkészítés – Egyszerűbb művek vizuális környezetének értelmezése a szövegösszefüggésben – Összefoglalás készítése megadott szempontok alapján tanári irányítással – Jegyzetkészítés tanári irányítással – tömörítés, lényegkiemelés <p>Ismeretek az irodalomról</p> <ul style="list-style-type: none"> – A kompozíciós egység és a versszakok viszonyának felismerése – A lírai mű beszédhelyzetének megismerése – A téma, hangnem, beszédhelyzet és műfaj összefüggéseinek megfogalmazása – Elbeszélő művek önálló olvasása és feldolgozása – A közvetett idő- és térmegjelölések azonosítása – A korstílus, a stílusjegyek megismerése – Dramatizált formák, dialógus önálló olvasása és feldolgozása <p>Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történelmi érzék fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Konfliktuskezelési eljárások megfigyelése, véleményezése
<p>ISMERETEK</p> <ul style="list-style-type: none"> – nyugat nemzedékei – impresszionista, szimbolista stílusjegyek – szimbólum – szabadvers – humor, gúny, irónia

Témakör

A dráma világa

Óraszám: 12 óra

<p>ALTÉMÁK CÍMEI</p> <p>Legalább egy dráma (tragédia vagy vígjáték) feldolgozása, megtekintése Javasolt mű: (a tanár és a tanulócsoporthoz közös választása alapján) (lásd: 7. évfolyam ajánlásait)</p>
<p>TEVÉKENYSÉGEK</p> <p>Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Különböző kommunikációs technikák alkalmazása – A szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző kiejtés mód eszközeinek alkalmazása; az egyéni beszéd-sajátosságok megfigyelése <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Önálló olvasás <p>Ismeretek az irodalomról</p> <ul style="list-style-type: none"> – Drámai mű, dialógusok, dramatizált formák önálló olvasása és feldolgozása <p>Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történelmi érzék fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vélemény kialakítása a műfaj kapcsán
<p>ISMERETEK</p> <ul style="list-style-type: none"> – epikai szerkezet – drámai szerkezet – monológ, dialógus – tragédia, vígjáték

Témakör**Kortárs irodalom – kortárs írók és olvasók****Óraszám: 14 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> – Olvasmányok a szélesebb értelemben vett kortárs irodalomból – Regionális kultúra és irodalmi élet Javasolt művek: Áprily Lajos: A csavargó a halálra gondol vagy Március Illyés Gyula: A költő felel Nagy László: Ki viszi át a szerelmet Pilinszky János: Francia fogoly Szilágyi Domokos: Hegyek, fák, füvek Nemes Nagy Ágnes: A helyi költő Sütő András műveiből Határon túli irodalmunk Regionális kultúra és irodalmi élet pl.: 1. Nyírbátori Zenei Napok 2. Móricz Zsigmond Színház, Kisvárdai rendezvények, Bessenyei Társaság 3. Ratkó József, Mester Attila, Balázs József, Bory Zsolt, Jánosi Zoltán, Antal Attila, Udud István, stb.
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Érvek felkutatása, vélemény, állásfoglalás kialakítása – Mások véleményének meghallgatása, megértése <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Különböző vélemények összevetése, különbségek, hasonlóságok megfigyelése – Az adott műhöz kötődő kifejezőmód néhány jellemzőjének értelmezése, értékelése <p>Ismeretek az irodalomról</p> <ul style="list-style-type: none"> – A kompozíciós egység és a versszakok viszonyának felismerése – A lírai mű beszédhelyzete, a megszólító-megszólított viszony néhány jellegzetes típusának megismerése és azonosítása – Kortárs irodalom önálló olvasása <p>Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Életkorfüggő szemlélet megfigyelése irodalmi és mindennapi szövegműfajok kapcsán – A kulturális különbség, mint világlátás, és mint életforma, a kulturális identitás, mint az egyéniség feltétele
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> – irodalmi kronológia, irodalmi földrajz – lírai műfajok – kortárs irodalom, művészet

MAGYAR NYELV

5. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
I. Taneszközeink megismerése	8
II. A kommunikáció tényezői	5
III. A beszélt és az írott szöveg	5
IV. A beszédhang és a betű 1. A magánhangzók jellemzői, törvényei	20
V. A beszédhang és a betű 2. A mássalhangzók jellemzői, törvényei	16
VI. A hangalak és a jelentés viszonya. A szavak szerkezete	20
Összesen:	74 óra

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

A jelenleg forgalomban lévő taneszközök közül pl.

Antalné Szabó Ágnes–Raátz Judit: Magyar nyelv és kommunikáció

Munkafüzet 5. évfolyam

Tankönyv 5-6. évfolyam

Bánréti Zoltán: Nyelvtan és kommunikáció III.

Lerchné dr. Egri Zsuzsa: Nyelvtan, Helyesírás, Fogalmazás 5. évfolyam

Munkafüzet, tankönyv

Rácz Endre–Takács Etel: Kis magyar nyelvtan

Zsolnai József: Magyar nyelv 5. évfolyam Munkatankönyv

A magyar helyesírás szabályai (11. kiadás)

A magyar nyelv könyve (sz. A. Jászó Anna)

Helyesírási kézikönyv

Nyelvművelő kézikönyv I-II.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei**Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése**

A tanuló:

- alkalmazza helyesen a kommunikáció tényezőit,
- figyeljen a másik ember beszédének gondolati, értelmi tartalmára,
- legyen képes együttműködni a partnerekkel, figyelni rájuk,
- legyen képes érthető és hatékony közlésre változatos kommunikációs helyzetekben,
- figyeljen a másik ember beszédének gondolati, értelmi tartalmára.

Olvasás, írott szöveg megértése

A tanuló:

- legyen képes felfogni a nyelvi eszközök és a jelentés kapcsolatát.

Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás

A tanuló:

- legyen képes az alapvető helyesírási szabályok készségszintű alkalmazására,
- írása legyen olvasható, rendezett, a tanulási képességeknek megfelelő,
- legyen képes a jártasság szintjén a tanult leíró magyar nyelvtani ismeretek birtokában helyesen másolni, korosztályának megfelelő szöveget tollbamondás után helyesen leírni,
- alkalmazza helyesen a tanult nyelvtani, helyesírási, nyelvhelyességi ismereteket a fogalmazásokban, írásbeli szövegekben.

A tanulási képesség fejlesztése

A tanuló:

- tapasztalja meg és gyakorolja az önálló feladatvégzés egyes lépéseit.

Ismeretek az anyanyelvről

A tanuló:

- ismerje fel és nevezze meg a beszédhangok két fajtáját,
- tudjon különbséget tenni beszédhang és betű között,
- ismerje a beszédhangok két nagy csoportjának jellemzőit,
- ismerje fel és nevezze meg a hangrend törvényét, az összeolvadást, az írásban jelölt teljes hasonulásokat,
- ismerje fel, nevezze meg a szó hangalakjának és jelentésének alábbi viszonyait – gyakorolt példaszavakon – :
 - egyjelentésű,
 - többjelentésű,
 - azonos alakú,
 - rokon értelmű szók
- ismerje fel a beszédhang és a szó szerepét és helyét a nyelvi rendszerben,
- ismerje fel az egyszerű és az összetett szók tanult elemeit: szótő, a mód- és időjelek,
- tudjon 10 szólást és/vagy közmondást a tanórákon elhangzottakból.

Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történelmi érzék fejlesztése

A tanuló:

- tudjon megfogalmazni rövid, néhány mondatos véleményt az élmények, olvasmányok hatásáról.

*Témakör***Tanesczközecink megismerése****Óraszám: 8 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
A tankönyv/munkatankönyv részei (fejezetcím, lecke cím, részegység cím, betűtípusok, jelölések) Munkafüzet, füzetek vezetése nek módja Értékelési szabályok
TEVÉKENYSÉGEK
Olvasás, írott szöveg megértése • A szövegből a lényeg kiemelése. A tanulási képesség fejlesztése • Ismerkedés különböző információhordozókkal (itt: a tanesczközök) Ismeretek az anyanyelvről • A magyar nyelv életének, rendszerének 1-4. évfolyamon elsajátított ismerete: a szakszavak megkeresése, használatának igénye.
ISMERETEK
Az 1-4. évfolyam nyelvtani, helyesírási, nyelvhelyességi ismerete.

*Témakör***A kommunikáció tényezői****Óraszám: 5 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
A kommunikáció és annak tényezői Kommunikáció a mindennapi élethelyzetekben Hogyan viselkedjünk az egyes beszédshituációkban?
TEVÉKENYSÉGEK
Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése • A mindennapi érintkezés kommunikációs helyzeteinek megfigyelése, értékelése. • Az udvarias nyelvi viselkedés formáinak gyakorlása szituációs játékokban. • Egyszerű, érthető és hatékony közlés változatos kommunikációs helyzetekben. • Törekvés a pontosságra, az érzékletességre és a lényeg kiemelésére. • Törekvés a kifejező, a mások számára érthető, nyelvhelyes és helyes beszédre, a megfelelő artikulációra. • A testbeszéd, az arcjáték, a szemkontaktus működésének megfigyelése. • Törekvés a hallgatósághoz a beszédhelyzetekhez való alkalmazkodásra, a személyiséghez illő, jó fellépésre, az árnyalatok érzékeltetésére. • Mások véleményének meghallgatása, megértése többszereplős helyzetekben. • Változatos dramatikus formák kipróbálása.
ISMERETEK
• Beszélő, beszédpart, téma, nyelv. • A nem nyelvi kommunikáció eszközei, testtartás, gesztus, mimika, távolságtartás. • Kapcsolatteremtés és -tartás eszközei.

Témakör**A beszélt és az írott szöveg****Óraszám: 5 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Az előszóbeli beszéd Az írott szöveg
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az előszóbeli beszéd és az írott szöveg hasonlóságainak, különbségeinek megfigyeltetése. • Az előszóbeli közlést kísérő/kísérhető jelenségek gyakoroltatása. • A szó szerinti jelentésen túli lehetséges jelentések létezésének megtapasztalása. <p>Olvadás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az írott szöveg alkotásakor az írástechnika továbbfejlesztése. • A szövegben kifejtett információk visszakeresése. • Ismerkedés a szövegértési technikák alapjaival. <p>Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az írástechnika továbbfejlesztése. <p>A tanulási képesség fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vázlatkészítés tanári irányítással. • Vázlat felhasználása különböző műfajú, témájú szövegek értéséhez, megfogalmazásához. • Rövidebb szépirodalmi és ismeretterjesztő (nem szépirodalmi) szövegekben a lényeges gondolatok kiemelése. <p>Ismeretek az anyanyelvről</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ritmusjelenségek a mindennapi életben. • A diákok írásbeli és szóbeli szövegalkotásához kötődő alapvető nyelvhelyességi tudnivalók megbeszélése a beszéd és a helyesírás terén egyaránt.
ISMERETEK
<p>Miként jut el a szöveg a címzethez?</p> <ul style="list-style-type: none"> – előszóbeli, – írott módon <p>Az epikai művek szerkezete.</p>

Témakör**A beszédhang és a betű 1.****A magánhangzók jellemzői, törvényei****Óraszám: 20 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>A hang keletkezése, a beszédhang helye A beszédhangok keletkezése, felosztása A magánhangzók és a mássalhangzók jellemzői A magyar ábécé, a betűrend A magánhangzók különböző szempontú felosztásai Magánhangzótörvények A szótag, az elválasztás</p>
TEVÉKENYSÉGEK
Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás

<ul style="list-style-type: none"> • A szavak elválasztása a szótagolás szabályai szerint. <p>A tanulási képesség fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A betűrendbe sorolás alkalmazása. <p>Ismeretek az anyanyelvről</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az 1-4. évfolyamban tanult hangtani és helyesírási ismeretek rendszerezése. • A hangképzési sajátosságok megfigyelése. • A magánhangzótörvények megfigyelése. • Magánhangzók a szótőben, toldalékokban. • A magánhangzók időtartam szerinti, illetve a nyelv vízszintes mozgása szerinti felosztásainak rendszerű látása. • A magánhangzók időtartamának jelentésmegkülönböztető szerepe, ennek megfigyelése. • Játékos ritmusgyakorlatok.
<p>ISMERETEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hangok, beszédhangok. Beszélőszervek, magánhangzók, mássalhangzók. Szótagalkotó a magánhangzó. • Rövid és hosszú magánhangzók, magas és mély magánhangzók. • A betűrend. • Az elválasztás, a szótag. • A hangrend, az illeszkedés.

Témakör

A beszédhang és a betű 2.

A mássalhangzók jellemzői, törvényei

Óraszám: 16 óra

<p>ALTÉMÁK CÍMEI</p> <p>A mássalhangzók különböző szempontú felosztásai A mássalhangzók egymásra hatásának rendszere A szóelemzés alapelve a szavakban</p>
<p>TEVÉKENYSÉGEK</p> <p>Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás</p> <ul style="list-style-type: none"> • A szóelemzés alapelveinek érvényesítése. • Helyesírási ismeretek rendszerezése. <p>Ismeretek az anyanyelvről</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az 1-4. évfolyamon tanult hangtani ismeretek továbbfejlesztése. • A mássalhangzók különböző szempontú felosztásai: zöngéesség, időtartam, írásjegy szerinti. • A mássalhangzók időtartamának jelentésmegkülönböztető szerepe. • A mássalhangzótörvények rendszerben látása.
<p>ISMERETEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • A mássalhangzók jellemzői (előző, IV. téma). • Zöngés és zöngétlen mássalhangzók. • Zöngés-zöngétlen párok. • Egy-, két-, háromjegyű mássalhangzó. • Rövid és hosszú mássalhangzó. • A mássalhangzótörvények: kiesés, rövidülés, összeolvadás, hasonulások. • Az alapelvek. • A szóelemző írásmód elve.

Témakör**A hangalak és a jelentés viszonya****A szavak szerkezete****Óraszám: 20 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Hangalak és jelentés. A szó hangalakjának és jelentésének viszonyai. A szó szerkezete, alaki elemei.
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Beszédkésztség, szóbeli szövegek alkotása és megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az aktív és passzív szókincs gazdagítása különböző szövegösszefüggésekben. • A szókincs különféle rétegeiből származó szavak jelentésének gyakoroltatása, használati körük megkülönböztetése. • A nyelv zeneiségének megfigyeltetése a hangutánzó és a hangulatfestő szókban. <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A szó szerinti és az átvitt jelentés megkülönböztetése szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegekben. <p>Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az írástechnika továbbfejlesztése másolás, tollbamondás, emlékezet utáni írással. • Fogalmazási gyakorlatok, a rokon értelmű szók választékos alkalmazása. <p>A tanulási képesség fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A nyelvi egységek közötti egyszerűbb összefüggések felismerése, rendszerszerű összefüggések felfedezése. • Tájékozódás (a korosztály számára készült) egynyelvű szótárakban. <p>Ismeretek az anyanyelvről</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egyjelentésű, többjelentésű, azonos alakú, rokon értelmű hangutánzó és hangfestő szók gyűjtése. • Mondatalkotási gyakorlatok végzése. • Szólások és közmondások használatának megfigyeltetése. • Rokon értelműség a szólások és közmondások szintjén. <p>Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történelmi érzék fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A nyelvi eszközök és a jelentés összefüggéseinek megtapasztalása szépirodalmi és nem szépirodalmi olvasmányokban tanári irányítással.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • A szó fogalma, helye a nyelvi rendszerben. • Hangalak és jelentés. • A hangalak és jelentés viszonyai: <ul style="list-style-type: none"> – egyjelentésű, – többjelentésű, – azonos alakú, – rokon értelmű, – ellentétes értelmű, – hangutánzó, – hangulatfestő, – hasonló alakú szók. • Szólás, közmondás. • Egyszerű és összetett szó. • Szóelemek.

MAGYAR NYELV

6. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
I. Az ember társas lény	5
II. Az ige	20
III. A névszók	32
IV. A határozósók	11
V. A viszonyzó és az indulatszó	6
Összesen:	74 óra

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

A jelenleg forgalomban lévő taneszközök közül, pl.

Antalné Szabó Ágnes–Raácz Judit: Magyar nyelv és kommunikáció,
Munkafüzet 6. évfolyam,
Tankönyv 5-6. évfolyam.

Bánréti Zoltán: Nyelvtan és kommunikáció I-II.

Lerchné dr. Egri Zsuzsa: Nyelvtan, Helyesírás, Fogalmazás 6. évfolyam,
Munkafüzet, tankönyv.

Rác Endre–Takács Etel: Kis magyar nyelvtan.

Zsolnai József: Magyar nyelv 6. évfolyam munkatankönyv.

A magyar helyesírás szabályai (11. kiadás).

A magyar nyelv könyve (sz. A. Jászó Anna).

Helyesírási kézikönyvtár.

Nyelvművelő kézikönyv I-II.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei**Beszédképesség szóbeli szövegek alkotása és megértése**

A tanuló:

- meg tudjon nyilatkozni a beszédhelyzethez, a nyelvi illemhez alkalmazkodó módon,
- a kommunikáció iskolai és gyakorlati helyzeteiben,
- használja helyesen a kommunikáció nyelvi és nem nyelvi eszközeit a kommunikációs gyakorlatokban,
- alkalmazza helyesen a beszédtempót, a hangmagasságot, a hangerőt és a hanglejtést,
- tudja megfogalmazni és megvédeni saját véleményét.

Olvasás, írott szöveg megértése

A tanuló:

- olvassa önállóan a rövidebb szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegeket értelmező hangos olvasással,
- lássa meg és emelje ki ezekből a leglényegesebb gondolatokat,
- foglalja össze e lényeges gondolatokat,
- tudjon néhány mondatos véleményt fogalmazni az olvasott szövegek szereplőinek cselekedeteiről, az ott található emberi helyzetekről.

Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás

A tanuló:

- írása legyen jól olvasható,
- írásképe rendezett,
- helyesírása legyen biztos a gyakorlott példákban, szófajokban.

A tanulási képesség fejlesztése

A tanuló:

- legyen képes az összefoglalás megértésére,
- ismerje és használja a gyermekeknek szóló ismeretterjesztő műveket, lexikonokat, szótárakat.

Ismeretek az anyanyelvről

A tanuló:

- ismerje fel és nevezze meg a tanult szófajok közül az alábbiakat:
 - ige,
 - névszók (főnév, melléknév, számnév, névmások),
 - határozószók,
 - viszonyzószók,
 - indulatszók.

Az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése

A tanuló:

- tudjon néhány mondatos véleményt fogalmazni az élmények és olvasmányok hatásáról.

Témakör**Az ember társas lény****Óraszám: 5 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
A kommunikáció tényezői. Páros és kisközösségi gyakorlatok. Az érvelés.
TEVÉKENYSÉGEK
Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése <ul style="list-style-type: none"> • Az aktív és passzív szókinccs gazdagítása. • Hangzás és testbeszéd jeleinek megfigyelése a beszédpartnerek megnyilatkozásaiban. • A nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök helyes alkalmazása páros és kisközösségi helyzetekben. • Az üzenet rövid szóbeli összefoglalása. • A különféle mondatok változatos használata a közlési célnak és szándéknak megfelelően. • Saját álláspont előadása, megvédése. • Együttműködés a társakkal beszédben, vitában.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Kisközösségi kommunikáció. • Vita.

Témakör**A névszók****Óraszám: 32 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
A főnév fogalma, felosztása, helyesírása. A főnévi igenév. A melléknév fogalma, fokozása. A melléknévi igenév. A számnév fogalma, felosztása, helyesírása. A névmások rendszere, helyesírása.
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Beszédkézség, szóbeli szövegek alkotása és megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szókincsgyakorlatok a magyar nyelv állandóságának és változásának megfigyelésére. • Szólások, közmondások szerepének ismerete, magyarázatuk megfigyeltetése. • Szavak, szólások, állandósult szókapcsolatok megkülönböztetése, jelentésük értelmezése. • Alkalmazásuk a saját nyelvhasználatban. <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A szó szerinti jelentésen túli lehetséges jelentések létezésének megtapasztalása. <p>Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az anyaggyűjtés és -elrendezés alapjainak megismerése, anyaggyűjtés tanári irányítással, csoportosan és önállóan. • A gyűjtött anyag felhasználása. • Önálló ismeretszerzés megtapasztalása, gyakorlása. • A mássalhangzótörvények helyesírási alkalmazása. • A névszók szófajainak a helyesírása, gyakorlatok azok biztonságos alkalmazására. • A szóelemzés alkalmazása a nehezebb helyesírási esetekben. • Gyakorlatok az írásmód tempójának és rendezettségének, a helyesírás biztonságának továbbfejlesztésére. <p>A tanulási képesség fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal. • A névszók rendszerében található összefüggések felismertetése, felfedeztetése. <p>Ismeretek az anyanyelvről</p> <ul style="list-style-type: none"> • A mássalhangzótörvények rendszere. • A szókincs különféle rétegeiből származó szavak jelentésének gyakoroltatása, használati körük megkülönböztetése. • Szinonimák gyűjtése, beépítése különböző szövegekből. • A névszó mint szócikk. • A névszókról, annak rendszeréről szerzett tudás alapján szövegben előfordult névszók felismerése, megnevezése. • Jellemző jegyeik összegyűjtésével magyarázat és/vagy definíció készítése közösen és/vagy tanári segítséggel. • A névszókra, a szóalakokra vonatkozó ismeretek megfogalmazása. • A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek tudatos alkalmazása.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • A főnév, köznévi és tulajdonnévi fajtái, helyesírása. • A főnévi igenév. • A melléknév és fokozása, helyesírása. • A tulajdonnévből képzett melléknévek helyesírása. • A melléknévi igenév. • A számnév fogalma, felosztása, helyesírása. • A névmások fogalma, rendszere, helyesírása.

*Témakör***A határozószók****Óraszám: 11 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
A valóságos határozószók. A határozói igenév. A módosítószó. Az igekötő.
TEVÉKENYSÉGEK
Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás
<ul style="list-style-type: none"> • Önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal. • Az igekötős igék és igenevek helyesírásának gyakoroltatása.
A tanulási képesség fejlesztése
<ul style="list-style-type: none"> • Egy-egy korábbi évszázadban született szöveg megfigyelése, a mai és a korábbi nyelvállapot különbségeinek felismerése életkori szinten. • Annak felismertetése, hogy a magyar nyelv, illetve az anyanyelv ismerete miben segíti, miben nehezíti az idegen nyelv elsajátítását.
Ismeretek az anyanyelvről
<ul style="list-style-type: none"> • A határozószókról szerzett tudás alapján szövegben előforduló határozószók felismerése, megnevezése, jellemző jegyeik összegyűjtésével magyarázat és/vagy definíció tanári segítséggel. • A határozószókra, azok képzésére vonatkozó ismeretek megfogalmazása.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • A határozói igenév fogalma, nyelvhelyességi tudnivalói. • A határozószók és helyesírásuk. • A módosítószók. • Az igekötő szerepe, helyesírása.

*Témakör***A viszonyszók. Az indulatszók****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
A névelő és a névutó, a kötőszó. Az indulatszó.
TEVÉKENYSÉGEK
Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás
<ul style="list-style-type: none"> • Gyakorlatok az írásmód tempójának, rendezettségének, a helyesírás biztonságos továbbfejlesztésére. • Gyakorlatok a viszonyszók és az indulatszók helyesírásának fejlesztésére.
A tanulási képesség fejlesztése
<ul style="list-style-type: none"> • A szófaji rendszerben lévő összefüggések felismertetése, felfedeztetése.
Ismeretek az anyanyelvről
<ul style="list-style-type: none"> • A viszonyszókról és az indulatszókról szerzett ismeretek alapján szövegekben előforduló viszonyszók és indulatszók felismerése, megnevezése. • Magyarázat és/vagy definíció készítése közösen és/vagy tanári segítséggel. • E szófajok nyelvhelyességi tudnivalói.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • A névelő és fajtái, nyelvhelyességi tudnivalói. • A névutó és helyesírása. • A kötőszók, az indulatszók és helyesírásuk.

MAGYAR NYELV**7. évfolyam****ÓRATERV**

Témakör	Óra
I. Magán- és közéleti kommunikáció	8
II. A szó szerkezetek. Az egyszerű mondat és különböző szempontú felosztásai	14
III. Az egyszerű mondat fő részei. A tárgy	20
IV. A határozószók. A jelzők	23
V. Beépülő könyvtárórák	5+4
Összesen:	74 óra

A beépülő könyvtárórák részénél jelölt +4 óra a szellemi munka technikája témakörön belül a Magyar nyelv és irodalom műveltségterület feldolgozására fordítandó (például a IV. téma feldolgozására).

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

A jelenleg forgalomban lévő taneszközök közül pl.

Antalné Szabó Ágnes–Raátz Judit: Magyar nyelv és kommunikáció;
Munkafüzet 7. évfolyam;
Tankönyv 7-8. évfolyam.

Bánréti Zoltán: Nyelvtan és kommunikáció I-II.

Lerchné dr. Egri Zsuzsa: Nyelvtan, Helyesírás, Fogalmazás 7. évfolyam;
Munkafüzet, tankönyv.

Rácz Endre–Takács Etel: Kis magyar nyelvtan.

Zsolnai József: Magyar nyelv 7. évfolyam munkatankönyv.

A magyar helyesírás szabályai (11. kiadás).

A magyar nyelv könyve (sz. A. Jászó Anna).

Helyesírási kézikönyvtár.

Nyelvművelő kézikönyv I-II.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei**Beszéd-készség, szóbeli szövegek alkotása és megértése**

A tanuló:

- legyen képes megnyilatkozni – kevés tanári segítséggel – a közéleti kommunikáció iskolai helyzeteknek megfelelően,
- legyen képes mások véleményét meghallgatni és megérteni,
- legyen képes együttműködni a kortárs és a felnőtt beszédpartnerekkel.

Olvasás, írott szöveg megértése

A tanuló

- legyen képes ismert tartalmú szövegek biztonságos, értelmező felolvasására,
- az aktív és passzív szókinccs gazdagítására önálló munkával,
- alkalmazza önállóan a szövegelemzés alapvető eljárásait.

Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás

A tanuló

- írása legyen esztétikus, olvasható a tanulási szintnek megfelelően,
- alkalmazza a tanult nyelvhelyességi és helyesírási szabályoknak megfelelően a tanulmányai során előforduló tulajdonneveket, belőlük képzett mellékneveket, a központozást,

- használja rendeltetésszerűen A magyar helyesírás szabályai 11. kiadását,
- legyen képes különböző műfajú szövegek alkotására.

A tanulási képesség fejlesztése

A tanuló

- legyen képes az egyre önállóbb információgyűjtésre és ismeretszerzésre, a tanult mondattani tananyag bővítésére,
- készítsen önállóan vázlatot ezek alapján,
- legyen gyakorlott a források megjelölésében.

Ismeretek az anyanyelvről

A tanuló:

- ismerje fel, nevezze meg, és mondattanilag elemezze az egyszerű mondat alábbi mondatrészeit:
 - az állítmány,
 - az alany,
 - a tárgy,
 - a helyhatározó,
 - a társhatározó,
 - az eszközhatározó,
 - az ok- és célhatározó,
- nevezze meg a fenti mondatrészek kifejezőeszközeit (szófajait),
- alkalmazza a tanult nyelvhelyességi szabályokat szóban és írásban,
- legyen képes megkülönböztetni egymástól, és helyesen alkalmazni a beszélő szándékának megfelelő mondatfajtaikat.

Az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése

A tanuló:

- legyen képes a látottak és a feltételezések tudatos, nyelvi megkülönböztetésére.

Könyvtár

- Ismerje meg és tudja használni a legfontosabb segédkönyveket.
- Tudjon feladataihoz (segítséggel) dokumentumokat választani, és legyen képes használatukra.

Témakör

Magán- és közéleti kommunikáció

Óraszám: 8 óra

ALTÉMÁK CÍMEI
Az írásbeli és a szóbeli közlésmód. Kommunikáció csoportban, társakkal, tanárral. A vitakultúra fejlesztése. Az érzelmek visszaadása. Kreatív szövegalkotás.
TEVÉKENYSÉGEK
Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése <ul style="list-style-type: none"> • Az egyéni beszéd-sajátosságok megfigyelése. • Saját álláspont kialakítása, korrigálása, ellenvélemény mérlegelése, érvelése. • Véleménynyilvánítás a mindennapi élet adott témáiról, mások véleményének meghallgatása, megértése. • Az írásbeli és a szóbeli közlésmód különbségeinek tudatos alkalmazása. • Különböző mondatok változatos és tudatos használata a közlési célnak és szándéknak megfelelően.

<ul style="list-style-type: none"> • Közös – a társakkal és tanárral való – kommunikáció, irodalmi művek közös feldolgozása. • Memoriterek szövegghû tolmácsolása kifejező szövegmondással, megjelenítéssel. <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az aktív és passzív szókinccs gazdagítása önálló munkával. • A szövegelemzés alapvető eljárásainak alkalmazása.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Megbeszélés, felszólalás, rövid alkalmi beszéd, köszöntés, kiselőadás. • Vita, érvelés, kommunikációs technikák az egyes beszédműfajokban.

Témakör**A szószerkezetek****Az egyszerű mondat és különböző szempontú felosztásai****Óraszám: 14 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>A szószerkezet fogalma, fajtái. A mondat fogalma, helye a nyelvi rendszerben. A mondat felosztásai a</p> <ul style="list-style-type: none"> – beszélő szándéka, – szerkezete, – logikai minősége szerint.
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A mondatalkotáshoz kapcsolódó nyelvhelyességi ismeretek biztonságos alkalmazása. • Különböző mondatok változatos, tudatos használata a közlési célnak és szándéknak megfelelően. <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A mai köznyelvtől eltérő nyelvhasználatú szövegek megtapasztalása, megértésük gyakorlása segédeszközökkel. <p>Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biztonság az egyszerű mondat központosításában. A gondolatjel, zárójel, kettőspont szerepének ismerete és helyes használata. • Különböző típusú és műfajú szövegek alkotása: leírás, elbeszélés, jellemzés, ismertetés, vélemény készítése.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • A szószerkezet fogalma, fajtái: <ul style="list-style-type: none"> – hozzárendelő, – mellérendelő, – alárendelő. • A mondat fogalma, helye a nyelvi rendszerben. • A mondat a beszélő szándéka szerint. • A mondat szerkezet szerint. • A mondat logikai minőség szerint. • Az egyszerű mondat helyesírása, mondatközi és mondatvégi írásjelei, nyelvhelyességi ismeretei.

Témakör**Az egyszerű mondat fő részei****A tárgy****Óraszám: 20 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>Az egyszerű mondat elemzésének lépései. Az állítmány fogalma, fajtái, kifejezőeszközei. Az alany fogalma, fajtái, kifejezőeszközei. Az állítmány egyeztetése az alannal. A tárgy fogalma, fajtái, kifejezőeszközei.</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Különböző vélemények összevetése. • Hasonlóságok és különbségek megfigyeltetése. • Vélemény megfogalmazása szóban és írásban az adott témakörben. <p>Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás</p> <ul style="list-style-type: none"> • A mondatalkotáshoz kapcsolódó nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek biztonságos alkalmazása. • Az önkifejezés képessége és a kreativitás különböző műfajokban. <p>Ismeretek az anyanyelvről</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az egyszerű mondat elemzésének ajánlott lépései. • Az egyszerű mondat fő részeinek: az állítmánynak és az alannak, valamint a tárgynak a felismerése, megnevezése, meghatározása. • Elemzésük aláhúzással és szerkezeti ábrázolásuk párhuzamos módon. • Kifejezőeszközök felismerése, megnevezése. • Fajtáik megnevezése, rendszerben látása. • A tanult mondatrészekhez, nyelvi ismeretekhez kapcsolódó nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek biztonságos alkalmazása.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Az állítmány fogalma, fajtái, kifejezőeszközei, jelölése. • Az alany fogalma, fajtái, kifejezőeszközei, jelölése. • A hozzárendelő szó szerkezet ábrázolása. • A tárgy fogalma, fajtái, kifejezőeszközei, jelölése. • A mondat szerkezeti ábrázolása. • Az állítmány egyeztetése az alannal.

Témakör**A határozók.****A jelzők**

Óraszám: 23 óra +4 óra javasolt a könyvtári órákból a szellemi munka technikája témakörben a feldolgozásra

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>A határozók fogalma, rendszere, fajtái. A határozós szószerkezetek. A határozók kifejezőeszközei. A jelzők fogalma, fajtái. A jelzős szószerkezet. A jelzők kifejezőeszközei.</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás</p> <ul style="list-style-type: none"> • A mondatalkotáshoz kapcsolódó nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek biztonságos alkalmazása. • Az önkifejezés képessége és a kreativitás különböző műfajokban. • Javítás tanári irányítással és önállóan. <p>Ismeretek az anyanyelvről</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az egyszerű mondat részeinek és a tanult szószerkezeteknek a biztos elemzése, értelmezése. • A határozók felismerése, fogalmának, fajtáinak megnevezése, meghatározása. • A határozók kifejezőeszközeinek felismerése, megnevezése. • A jelzők felismerése, fogalmának, fajtáinak megnevezése, meghatározása. • A jelzős és a határozós szószerkezetek felismerésének gyakorlása.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • A határozók fogalma, fajtái, kifejezőeszközei, jelölése. • A határozós szószerkezet. • A jelzők fogalma, fajtái, kifejezőeszközei, jelölése. • A jelzős szószerkezet. • A határozók közül a következők: <ul style="list-style-type: none"> – helyhatározó, – időhatározó, – állapothatározó, – társhatározó, – eszközhatározó, – módhatározó, – okhatározó, – célhatározó, – részes határozó, – állandó határozó. • A jelzők közül a következők: <ul style="list-style-type: none"> – minőségjelző, – mennyiségjelző, – birtokos jelző, – értelmező jelző.

*Témakör***A könyvtári tájékozódás segédeszközei 7.****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> A könyvtári tájékozódás direkt segédeszközeiről a 6. évfolyamon (az Informatika óra keretében) tanultak felrészítése. A könyvtári tájékozódás egyéb segédeszközei: közhasznú ismerettárak (menetrend, várostérképek, telefonkönyv, szaknévsor, stb.)
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> Az önálló feladatvégzés, információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek megismerése, gyakorlása (segédkönyvek, a korosztálynak készült szótárak, lexikonok használata, ismeretlen kifejezések jelentésének önálló megkeresése egynyelvű szótárakban, a tanult anyag bővítése különböző információhordozókból).
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> A kézikönyvtár összetételének és tájékozódásban betöltött szerepének megismerése. A kézikönyvtár jellemző könyvtípusainak használata szaktárgyi feladatok megoldásában.

*Témakör***A szellemi munka technikája 7.****Óraszám: 2 +4 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> A könyvtár írott és a modern technológián alapuló dokumentumainak felhasználása különféle témák feldolgozásában. Forráshasználat, forrásjegyzék, az idézés módjai. A témáról az 5., 6. évfolyamon tanultak felrészítése, elmélyítése.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> Adatok, ismeretek gyűjtése különböző információhordozókról tanári segítséggel, csoportosan és önállóan. A gyűjtött ismeretek elrendezése, a kitűzött célnak megfelelő felhasználása.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> Érvek, bizonyító erejű példák gyűjtése a könyvtárban, rendszerezésük vázlat és jegyzet készítésével. Egyszerűbb témák önálló feldolgozása: problémafelvetés, forrásválasztás és -feldolgozás, beszámoló készítése szóban vagy írásban, hivatkozás a forrásra az idézés megfelelő módjával. A tanulók egyéni teljesítménye érdemjeggyel értékelhető.

MAGYAR NYELV**8. évfolyam****ÓRATERV**

Témakör	Óra
I. A tömegkommunikáció	5
II. Az összetett mondat	17
III. Szóalkotási módok	13
IV. A leíró magyar nyelvtani ismeretek rendszerezése	18
V. Szövegműfajok és azok kifejezési formája	8
VI. Tájékozódás a magyar nyelv történetéről	4
VII. Beépülő könyvtárórák	5+4
Összesen:	74 óra

A beépülő könyvtárórák részénél jelölt +4 óra a szellemi munka technikája témakörön belül a Magyar nyelv és irodalom műveltségterület feldolgozására fordítandó (például a II. és IV. téma feldolgozására).

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

A jelenleg forgalomban lévő taneszközök közül pl.

Antalné Szabó Ágnes–Raátz Judit: Magyar nyelv és kommunikáció,
Munkafüzet 8. évfolyam,
Tankönyv 7-8. évfolyam.

Bánréti Zoltán: Nyelvtan és kommunikáció I-II.

Lerchné dr. Egri Zsuzsa: Nyelvtan, Helyesírás, Fogalmazás 8. évfolyam.
Munkafüzet, tankönyv.

Rácz Endre–Takács Etel: Kis magyar nyelvtan.

Zsolnai József: A stílus.

A magyar helyesírás szabályai (11. kiadás).

A magyar nyelv könyve (sz. A. Jászó Anna).

Helyesírási kézikönyvtár.

Nyelvművelő kézikönyv I-II.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei**Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése**

A tanuló:

- ismerje fel a köznyelvet, a tanult szaknyelvet, a társalgás szókészletében meglévő eltéréseket,
- tudjon összefoglalást készíteni felelet vagy rövid írásos beszámoló formájában,
- legyen képes önálló véleménynyilvánításra.

Olvasás, írott szöveg megértése

A tanuló:

- legyen birtokában irodalmi, ismeretterjesztő és publicisztikai szövegek önálló olvasása, megértése képességének,
- alkalmazza önállóan a szövegelemzés alapvető eljárásait,
- legyen képes különböző vélemények összevetésére, vélemény megfogalmazására.

Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás

A tanuló:

- írása legyen jól olvasható, esztétikus,
- rendelkezzen eszközszintű írásképességgel,

- alkalmazza tudatosan a nyelvtani, helyesírási, nyelvhelyességi ismeretek és a nyelvi elemek különböző stílusértékéről tapasztaltakat a fogalmazásokban, a kreatív szövegalkotásban.

A tanulási képesség fejlesztése

A tanuló:

- legyen képes egyszerűbb szövegek ábráinak, illusztrációinak értelmezésére,
- legyen képes a gyűjtött ismeretek elrendezésére, a kitűzött célnak megfelelő felhasználására,
- tudjon összefoglalást készíteni egyre nagyobb önállósággal.

Ismeretek az anyanyelvről

A tanuló:

- legyen tisztában a leíró magyar nyelvtani rendszer felépítésével, fogalmaival a beszédhangtól a szövegig,
- alkalmazza az erre épülő helyesírási, nyelvhelyességi szabályokat,
- ismerje fel és nevezze meg a szóalkotás alábbi módjait:
 - szóösszetétel,
 - szóképzés,
 - mozaikszó-alkotás,
- legyen gyakorlott a helyesírási kézikönyvek használatában.

Az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történelmi érzék fejlesztése

A tanuló:

- legyen képes a tetszésnyilvánítás nyelvi formáinak elsajátítására, az eltérő ízlésítéletek különbségének megértésére és elfogadására,
- legyen képes a humor személyiség- és közösségépítő szerepének megértésére.

Könyvtár

- Témakör Iskolai feladatai megoldásához tudjon a dokumentumokból (segítséggel) információkat szerezni, és azokról röviden beszámolni.

Témakör

A tömegkommunikáció

Óraszám: 5 óra

ALTÉMÁK CÍMEI
A tömegkommunikáció és műfajai. A helyes kommunikációs magatartás.
TEVÉKENYSÉGEK
Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése
<ul style="list-style-type: none"> • Törekvés az empatikus viszony kialakítására a beszédpartnerrel. • Különböző beszédműfajok kommunikációs technikáinak alkalmazása és értékelése. • Mások véleményének meghallgatása, megértése és tömör reprodukálása többszereplős helyzetekben. • Tájékozódás az alapvető tömegkommunikációs műfajokban: hír, cikk, kommentár, kritika, interjú, riport. • A tömegkommunikáció szerepének és hatásának felismerése. • Képesség az önellenőrzésre a kommunikációs magatartásban.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • A tömegkommunikáció műfajai: <ul style="list-style-type: none"> – hír, – cikk, – kommentár, – kritika, – interjú, – riport. • A reklám, a hirdetés, az apróhirdetés.

Témakör**Az összetett mondat**

Óraszám: 17 óra+2 óra javasolt a könyvtárórákból a szellemi munka technikája témakörben a feldolgozásra.

<p>ALTÉMÁK CÍMEI</p> <p>A mondat és a szöveg viszonya. Az összetett mondat fogalma, fajtái. A többszörösen összetett mondat. Az alárendelő összetett mondat. A mellérendelő összetett mondat. Sajátos jelentés. Az összetett mondat központosása.</p>
<p>TEVÉKENYSÉGEK</p> <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Különbéféle idézeti módok alkalmazása pl.: egyenes és függő idézet, teljes mondat, kulcsszó idézésével. <p>Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az idézés és a párbeszéd írásmódjának helyes alkalmazása. • Az összetett mondat ismeretére épülő helyesírási, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása. <p>A tanulási képesség fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az önálló feladatvégzés, információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek a megismerése, gyakorlása. • Összefoglalás készítése csoportosan és önállóan. • Jegyzetkészítés tanári irányítással. <p>Ismeretek az anyanyelvről</p> <p>Mondatelemzési jártasság az összetett mondat feldolgozásában: a tagmondatok sorrendjének, a szintagmák szerkezetének és jelentésének felismerése, értelmezése, megnevezése.</p>
<p>ISMERETEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • A szöveg és a mondat. Az összetett mondat. Tagmondat. Mondatelemzési sor. • Az alárendelő összetett mondat. Fajtái: állítmányi, alanyi, tárgyi, határozói, jelzői alárendelés. • Sajátos jelentéstartalmú mellékmondatok. • A mellérendelő összetett mondat. Fajtái: kapcsolatos, ellentétes, választó, következtető, magyarázó. • Az összetett mondat szerkezete. • Az alárendelő összetett mondat tagmondatainak sorrendje. • Az összetett mondat központosása.

Témakör**Szóalkotási módok****Óraszám: 13 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
A szókészlet gyarapodásának módjai. A szóalkotási módok.
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Beszédkézség, szóbeli szövegek alkotása és megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szógyűjtés és játékos szóalkotás képzéssel, összetétellel. <p>Olvasás, írott szöveg megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az aktív és passzív szókincs gazdagítása önálló munkával. • A mai köznyelvtől eltérő nyelvhasználatú szövegek megtapasztalása, megértésük gyakorlása segédeszközökkel. <p>Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tulajdonnevek és a belőlük képzett melléknevek nehezebb eseteinek helyesírása. • Az egybe- és különírás elveinek ismerete és biztos alkalmazása a tanult esetekben. • Hivatkozás az idézés tanult módjaival. • Az összetett szók helyesírása. <p>A tanulási képesség fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tömörítés, a lényegkiemelés gyakorlása. <p>Ismeretek az anyanyelvről</p> <ul style="list-style-type: none"> • A nyelvi egységek szerkezeti, jelentéstani összefüggéseinek megfigyelése. • A tanult szóalkotási módok felismerés és megnevezés szintjén. • A szóképzés, a szóösszetétel és a jelentés összefüggésének elemzése. • A szóösszetétel, az alapszó, a képzett szó, a szókapcsolatok megkülönböztetése. • Szóalaktani elemzések gyakorlása. • A szavak jelentésére vonatkozó kreatív gyakorlatok, a szónál kisebb és nagyobb nyelvi egységek jelentésének megismerése.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • A gyakoribb szóalkotási módok: <ul style="list-style-type: none"> – az összetétel, – a szóképzés, – a mozaikszó-alkotás. • A szó, a szóelem. A szóalaktani elemzés. • A szóösszetétel: <ul style="list-style-type: none"> – előtag – utótag. • Az alá- és mellérendelő szavak. • A mozaikszó és helyesírása. • A tulajdonnevek helyesírási ismereteinek bővítése. • Forrásjegyzék, idézet, hivatkozás.

Témakör**A leíró magyar nyelvtani ismeretek rendszerezése**

Óraszám: 18 óra+2 óra javasolt a könyvtárórákból a szellemi munka technikája témakörben a feldolgozásra.

ALTÉMÁK CÍMEI
A leíró magyar nyelvtani rendszer felépítése, elemei. A beszédhang és a betű, a szó, a szó szerkezet, a mondat, a szöveg. A szófajok rendszere. Szóalaktani ismeretek. Az 5. évfolyamtól tanult helyesírási és nyelvhelyességi ismeretek. A helyesírási alapelvek.
TEVÉKENYSÉGEK
Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás
<ul style="list-style-type: none"> A nyelvtani, helyesírási, nyelvhelyességi ismeretek tudatos alkalmazása. A tanulási képesség fejlesztése <ul style="list-style-type: none"> Az összefoglalás sajátosságainak ismeretére építve összefoglalás készítése megadott szempontok alapján csoportosan és önállóan. Adatok, ismeretek gyűjtése különböző információhordozókról tanári segítséggel, csoportosan és önállóan. A gyűjtött ismeretek elrendezése a kitűzött célnak megfelelő felhasználásra. Ismeretek az anyanyelvről <ul style="list-style-type: none"> Az 5-8. évfolyam ismeretei az anyanyelvről. A nyelvi egységek szerkezeti, jelentéstani összefüggéseinek megfigyelése. A helyesírási rendszer grammatikai meghatározottságának a felismerése, az ismeretek bővítése. Az anyanyelvi és az idegen nyelvi ismeretek összevetésének a képessége, az egyes jelenségek egyre pontosabb megnevezése.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> Az 5., 6., 7. évfolyam adott témakörei tartalmazzák.

Témakör**Szövegműfajok és azok kifejezési formája**

Óraszám: 8 óra

ALTÉMÁK CÍMEI
A mindennapi élet alapvető hivatalos iratai. A véleménynyilvánítás néhány szóbeli és írásbeli módja.
TEVÉKENYSÉGEK
Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése
<ul style="list-style-type: none"> Különböző dramatikus formák kipróbálása. Olvasás, írott szöveg megértése <ul style="list-style-type: none"> Különböző szövegek néma és hangos olvasása, ismert tartalmú szövegek biztonságos, értelmező felolvasása. Az aktív és a passzív szókincs gazdagítása önálló munkával. Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás <ul style="list-style-type: none"> Szövegalkotási képesség különböző szövegtípusokban és műfajokban. Ismeretek az anyanyelvről <ul style="list-style-type: none"> Alapvető tájékozottság az irodalmi stílusjelenségek körében.

<p>Az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tetszésnyilvánítás árnyaltabb nyelvi formáinak elsajátítása, az eltérő ízlésítéletek különbségének megértése és elfogadása. • Az életkorfüggő szemlélet megfigyelése irodalmi és mindennapi szövegműfajok kapcsán.
<p>ISMERETEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • A nyugta, a kérdőív, a kérvény, az önéletrajz. • Az ismertetés, a könyvajánlás, a kritika, az olvasónapló.

Témakör

Tájékozódás a magyar nyelv történetéről

Óraszám: 4 óra

<p>ALTÉMÁK CÍMEI</p> <p>Nyelvváltozatok és nyelvi normák. Nyelvünk eredete, típusa.</p>
<p>TEVÉKENYSÉGEK</p> <p>Ismeretek az anyanyelvről</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tájékozottság a magyar nyelv életére vonatkozó alapvető nyelvtörténeti tényekről. • Tájékozottság a magyar nyelv jellemző sajátosságairól. • Példák megfigyelése régebbi korok szövegei alapján, a nyelvi állandóság és változások, illetve a más állapottal való összevetés során (a szókincsben és a tanult nyelvtani jelenségek szintjén).
<p>ISMERETEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyelvrokonaink. • Legfőbb nyelvtörténeti korszakaink.

Témakör

A szellemi munka technikája 8.

Óraszám: 5+4 óra

<p>ALTÉMÁK CÍMEI</p> <p>Az önálló könyvtári ismeretszerzés lépései: tájékozódás a segédkönyvtárban, keresés a különféle katalógusokban, majd a szabadpolcos állományban. A jegyzetelés, a cédulázás, vázlatkészítés módszerei. A cédulák rendezése, tanácsok beszámoló, írásbeli dolgozatok készítéséhez. A hivatkozások és idézetek felhasználásának etikai, formai követelményei. Forrásjegyzék készítésének módszerei. Az eddigi ismeretek összefoglalása, összegzése.</p>
<p>TEVÉKENYSÉGEK</p> <p>Elemi gyakorlottság az információ felhasználásában, a források megjelölésében. Önálló vázlatkészítés rövidebb szövegek alapján. Jegyzetkészítés tanári irányítással. A tömörítés, lényegkiemelés gyakorlása.</p>
<p>ISMERETEK</p> <p>A könyvtár dokumentumainak vagy az internetnek a felhasználásával egyszerű informatikai téma feldolgozása, pontos megfogalmazása, problémafelvetés, forrásválasztás és -feldolgozás segítségével, beszámoló készítése, hivatkozás forrásra, forrásjegyzék készítése. A tanulók munkája egyénileg értékelhető.</p>

TÖRTÉNELEM

5-8. évfolyam

A tanterv a NAT Ember és társadalom műveltségterület 5-8. évfolyamok követelményét dolgozza fel. 7. évfolyamon a tárgy részeként de külön megtervezve található az etika témaköre heti 1 órában.

A tantárgy óraszám: **278**

Ennek felosztása:

Évfolyam	5.		6.		7.		8.		Összesen
	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	
Tantárgy /modul									
Történelem	1	37	1,5	56	2	74	2	74	241
Etika					1	37			37

Alapelvek, célok (NAT 3)

Az Ember és társadalom műveltségi terület középpontjában az ember világa áll. Három aspektusa a történelem, az emberismeret és a társadalomismeret (jelenismeret). A történelem a társadalom közös emlékezete. Tanításának célja a történelmi műveltség elsajátítása, amely a közös kommunikációs alapot és ezáltal a kölcsönös megértés lehetőségét biztosítja a szűkebb és tágabb közösség (a lakóhelytől a nemzeten át az emberiségig) számára. Mindez nélkülözhetetlen a közösséghez tartozás tudatának, különösen a nemzeti és európai identitástudatnak az elmélyítéséhez. A történelmi folyamatok megértése alapozza meg a történelmi tudat kialakulását, vagyis annak konkrét belátását egyrészt, hogy a jelen – egyéni életünket is beleértve – nagymértékben a múlt eseményeinek eredménye, másrészt, hogy mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára is. Ezért fontos, hogy a történelmi múlttal való találkozás és a történelemből fakadó tanulságok feldolgozása a tanulók számára személyes élmény legyen.

Az emberismeret az etika, az antropológia és a pszichológia alapfogalmainak, értelmezési kereteinek bemutatásával járul önismeretünk elmélyítéséhez. Betekintést nyújt az embert másokhoz és önmagához, a társadalomhoz és a természethez fűző szellemi kapcsolatok világába. Segít tudatosítani az ember sorsától elválaszthatatlan értékilemmákat, megismerteti az erkölcsi vitákban használatos érvelésmódokkal, fejleszti az önálló tájékozódáshoz, felelős döntéshez, a mások álláspontjának megértéséhez szükséges attitűdöket és képességeket.

A társadalomismeret ahhoz segít hozzá, hogy tájékozódni tudjunk saját korunk társadalmi, gazdasági és politikai jelenségei között. Az ismeretek nyújtásán túl ez mindenekelőtt a társadalmi problémák iránti érzékenység növelését, valamint a konfliktusok elemzéséhez szükséges képességek fejlesztését igényli. Látóköre kiterjed a lakóhely, az ország, Európa és az egyesülő világ problémáira, és ezáltal készít fel a demokratikus közéletben való tudatos részvételre.

A társadalmi tapasztalatok és ismeretek megszerzésében az alsóbb évfolyamokon a játékoknak, a konkrét szituációknak, az életszerű helyzeteknek van kitüntetett szerepük. A felsőbb évfolyamokon fokozatosan előtérbe kerül az önálló tanulás, a politikai-társadalmi-gazdasági mozgások és változások figyelemmel kísérése, az egyéni vélemények megfogalmazása, a vita, a demokratikus polgári lét magatartásformáinak kialakítása.

A fejlesztés kiemelt területei: a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelés, a nemzeti identitás, a történelmi és állampolgári tudat erősítése, a szociális érzékenység, az életkornak megfelelő társadalmi problémák iránti nyitottság, a környezetért érzett felelősség, más kultúrák megismerése és elfogadása, a humánus, értékeket védő magatartás fejlesztése, a demokratikus intézményrendszer használatához szükséges ismeretek és képességek kialakítása.

A történelem tanterv alapelvei:

- **Történettanáson alapuló történelemtanítás**
- Önálló tanulói tevékenység, a készségek és képességek fejlesztése.
- **A komplexitás, mely a történelem és állampolgári ismeretek egységét a társadalomtudományok** (régészet, összehasonlító nyelvtudomány, néprajz, szociológia, közgazdaságtan, filozófia) iskolai reprezentálását **és a történettudomány komplexitását** (politika-, társadalom-, gazdasági és kultúrtörténet mellett/helyett a művelődés-, a vallás-, a mentalitás-, a tudománytörténet előtérbe állítását) **jelenti.**
- **A kronológiai elv mellett a tematikus tananyag-elrendezés** is érvényesül.
- "Mába nyúló", azaz **napjainkig tartó történelem** egyes korszakain belül a **nemzeti történelem** aránya meghatározó.
- **A világtörténelmi látásmód** biztosítása.
- **Az évfolyamonkénti tiszta korok tanításának** a biztosítása. Az **életmód- és mentalitástörténet** egyes elemei, a **történelmi személyiségek** bemutatásának nevelő ereje.
- **A helyi szűkebb közösséghez, a lakóhelyhez, a család történetéhez** való kapcsolódása a "nagy" történelemnek.

Célok és feladatok

1. Az általános iskolai történelem tantárgy legfontosabb célja, hogy az emberiség és hazánk múltjának élet-hû – történettanáson alapuló – megjelenítésével járuljon hozzá a tanulók fejlettségi szintjének megfelelően válogatott, alapvető történelmi ismeretek elsajátításához, alkalmazásához és történelemszemlélet megalapozásához.
2. A tanulók fejlettségi sajátosságainak megfelelően értelmi és érzelmi neveléssel olyan állampolgárok formálásához kell hozzájárulnia, akik felnőve tudnak és akarnak a hazáért munkálkodni, művelt emberek, akik a kor színvonalán képesek önállóan felhasználni és továbbfejleszteni a társadalom nyújtotta anyagi, kulturális és politikai lehetőségeket.
3. A tantárgy feladata elsősorban a történelmi szemlélet fejlesztése. A tantárgy célja ebből következően az, hogy megértesse a folyamatosság és a változás-változtatás történelmi szerepét, és ezen keresztül mutassa meg, hogy minden nemzedéknek megvan a maga felelőssége a történelem alakításában.
4. A tananyag feldolgozása alapján a tanulók értelmi és érzelmi azonosuláson nyugvó önálló véleményét formáljuk.
5. A formálódó tanulói erkölcsiséget az a belső szükséglet hassza át, hogy az egyén átvegye, továbbfejlessze és továbbadja az eddig felhalmozott gazdasági, társadalmi és kulturális értékeket, az előrevivő tapasztalatokat.
6. A tantárgy rendszerezze és integrálja a különböző iskolai és iskolán kívüli forrásokból származó ismeretanyagot, s ennek alapján nyújtson összegzett ismereteket.
7. Tudatosan formálni kell a különböző forrásokból származó információk megszerzésének, feldolgozásának és alkalmazásának jártasságait, készségeit és képességeit, az önálló ismeretszerzés igényét.
8. A problémamegoldás folyamatában alakulnak ki a jártasságok, készségek, képességek, ezért a tantárgy rendkívül fontos feladata a tanulók önálló gondolkodási képességének fejlesztése.
9. Fejleszteni kell a történelmi időben és térben való tájékozódó képességet.

Kiemelt közös követelmények

A korszerű műveltség néhány követelménye áthatja az iskolai oktatás szinte valamennyi elemét. Ezek a következők:

Énkép, önismeret

A személyiség fejlődését azzal segíthetjük elő, ha önmagunk megismerésére motiváló **tanulási környezetet** szervezünk a tanulók számára. Énképük és önismeretük gazdagodásához ezért olyan tanulási környezetet célszerű biztosítanunk, amely **fokozza** az őket körülvevő személyek és dolgok egyre tágabb körei iránti érzékenységet, illetve kialakítja bennük az alapvető **erkölcsi, etikai normák** iránti fogékonyságot. A Nemzeti alaptantervben megnevezett **nevelési értékek** abban az esetben épülnek be a fejlődő személyiségbe, ha a tanulási tartalmak elsajátítása során a tanulók maguk is **aktív részeseivé** válnak ezen értékek megnevezésének és azonosításának. Ahhoz, hogy tanulóink képesek legyenek énképükbe integrálni az újabb és újabb ismereteket, folyamatosan gondoskodniuk kell arról is, hogy egyre **kompetensebbnek** érezzék magukat saját nevelésük, személyes biztonságuk, sorsuk és életpályájuk alakításában. Ennek érdekében a Nemzeti alaptanterv műveltségi területein a nevelés és oktatás pedagógiai szervezését a **tanuló ember szempontjából** közelítsük meg, és törekedjünk a tanulók ön- és világszemléletének folyamatos formálására.

Hon- és népismeret

Elengedhetetlen, hogy a tanulók megismerjék népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, **nemzeti kultúránk** nagy múltú értékeit. Mélyedjenek el a kiemelkedő magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók tevékenységének, munkásságának tanulmányozásában. Ismerjék meg a haza földrajzát, irodalmát, történelmét, mindennapi életét. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek. Ismerjék meg a városi és a falusi élet hagyományait, jellegzetességeit.

Segítsük elő a harmonikus kapcsolat kialakítását a természeti és társadalmi környezettel. Alapozzuk meg tanulóinkban a nemzettudatot, mélyítsük el a nemzeti önismeret, a hazaszeretet és ettől elválaszthatatlan módon a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek és eredményeinek megbecsülését. Ösztönözzük a fiatalokat a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására. Készítsük őket elő az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre.

Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra

Európa a magyarság tágabb hazája. A tanulók szerezzenek ismereteket az Európai Unió kialakulásának történetéről, alkotmányáról, intézményrendszeréről, az uniós politika szempontrendszeréről. Diákként és felnőttként tudjanak élni a megnövekedett lehetőségekkel. **Magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká.**

Tanulóink már az Európai Unió polgáraiként fogják felnőtt életüket leélni, ezért arra kell törekednünk, hogy iskolás éve alatt olyan ismeretekkel, személyes tapasztalatokkal gazdagodjanak, amelyek birtokában meg tudják találni helyüket az európai nyitott társadalmakban. Nem kevésbé fontos az sem, hogy európai identitásuk megerősödésével legyenek nyitottak és elfogadóak az Európán kívüli kultúrák iránt is.

A tanulók ismerjék az **egyetemes emberi civilizáció** legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit. Váljanak nyitottá, megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások; a másság iránt. Szerezzenek információkat az emberiség közös, globális problémáiról, az ezek kezelése érdekében kialakuló nemzetközi együttműködésről. Növekedjék érzékenységük a problémák lényege, okai, az összefüggések és a megoldási lehetőségek keresése, feltárása iránt. Az iskolák és a tanulók törekedjenek arra, hogy közvetlenül is részt vállaljanak a nemzetközi kapcsolatok ápolásában.

Környezeti nevelés

A környezeti nevelés átfogó célja elősegíteni a tanulók **környezettudatos magatartásának**, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a **társadalmak fenntartható fejlődését**.

A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal

rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.

Mindez úgy valósítható meg, ha különös figyelmet fordítunk a tanulók természettudományos gondolkodásmódjának fejlesztésére. Ha a tanulók érzékenyebbé válnak környezetük állapota iránt, képesek lesznek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére, a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére, a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességeik vállalására és jogaik gyakorlására. A környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv.

A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció pozitív és negatív egyénre gyakorolt hatásait a környezeti következmények tükrében.

A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére való törekvés váljék meghatározóvá. Magatartásukban alakuljon ki és erősödjön meg a személyes biztonságra való törekvés. Szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

Információs és kommunikációs kultúra

Az információs és kommunikációs kultúra a megismerést, az eligazodást a tanulást, a tudást, az emberi kapcsolatokat, az együttműködést, a társadalmi érintkezést szolgáló információk megtalálása, felfogása, megértése, szelektálása, elemzése, értékelése, felhasználása, közvetítése, alkotása.

Kiemelt feladat a **megismerési képességek fejlesztése**, különös tekintettel a megfigyelési, kódolási, értelmezési, indoklási, bizonyítási képességekre, amelyek az információs és kommunikációs kultúra szerves részét képezik. Kommunikációs kultúránk szerves része az anyanyelv tudatos és igényes használata, valamint az idegen nyelvű, illetve a különböző kultúrák közötti információcsere.

A közoktatás egész időszakában minden műveltségi területen nagy gondot kell fordítani a kritikai és kreatív olvasás képességének fejlesztésére, beleértve mind a valós, mind a virtuális csatornákon keresztül felfogott jelek befogadását, értelmezését és megválaszolását. Az iskolának az **elektronikus média** hatásmechanizmusainak megértésére, általában a különböző médiumokban való eligazodásra, az igényelt információ megtalálására, szelektív használatára kell nevelnie, figyelembe véve az információt befogadó egyén személyisége, lelki egészsége védelmének elősegítését. Olyan fiatalokat kell kibocsátania, akik sikeres tanulási stratégiákkal használják ki az információs világháló lehetőségeit és eszközeit az élethosszig tartó tanulás során.

Az információs és kommunikációs kultúra részben az egyén szocializációjának, a társadalmi érintkezésnek, az egyéni és közösségi érdek érvényesítésének, egymás megértésének, elfogadásának, megbecsülésének döntő tényezője.

Tanulás

A tanulás a pszichikum módosulása külső tényezők hatására, tehát nem csupán ismeretsajátítás és a figyelem, az emlékezet működtetése. Tág értelmezése magában foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését. Ez az iskola alapfeladata.

A tanulás számos összetevője tanítható. Minden nevelő teendője, hogy felkeltse az érdeklődést a különböző szaktárgyi témák iránt, útbaigazítást adjon annak szerkezetével, hozzáféréssel, elsajátításával kapcsolatban, valamint tanítsa a gyermekeket tanulni. A tanulók tegyenek szert fokozatos önállóságra a tanulás tervezésében. Vegyen részt a kedvező körülmények (külső feltételek) kialakításában. Élményeik és tapasztalataik alapján ismerjék meg és tudatosítsák a saját pszichikum feltételeiket. Az **eredményes tanulás módszereinek, technikáinak az elsajátíttatása**, gyakoroltatása főleg a következőket foglalja magában: az előzetes tudás és tapasztalatok mozgósítása; az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése; a csoportos tanulás módszerei, a kooperatív csoportmunka; az emlékezet erősítése, a célszerű rögzítési módszerek kialakítása; a gondolkodási kultúra művelése; az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása; az élethosszig tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása; az alapképességek kialakítása (az értő olvasás, az íráskészség, a számfogalom fejlesztése).

A tanulás fontos színtere és eszköze az **iskola könyvtára** és **informatikai bázisa**. A hagyományos tantermi oktatást az iskola keretein belül is kiegészítik az egyéni tanulás lehetőségei, amelyhez sokféle információforrás elérésére van szükség. A **könyvtár használata** minden ismeretterületen nélkülözhetetlen. A könyvtári

ismeretszerzés technikáját, módszereit – mind a nyomtatott dokumentumok, mind az elektronikus dokumentumok használatával – az önálló ismeretszerzés érdekében a tanulóknak el kell sajátítaniuk. Ismerjék a könyvtárban való keresés módját, a keresést támogató eszközöket, a főbb dokumentumfajtákat, valamint azok tanulásban betöltött szerepét, információk értékét. Sajátítsák el az adatgyűjtés, témafeldolgozás, forrásfelhasználás technológiáját, az interneten való keresés stratégiáját, és alakuljon ki bennük a rendszeres tudás megszerzésének, átadásának képessége. Váljanak rendszeres könyvtárhasználóvá, tanulják meg az iskolai könyvtár, az Országos Dokumentumellátási Rendszer, az elektronikus könyvtárak és a teljes könyvtári rendszer szolgáltatásainak igénybevételét, a könyvtári adatbázisok használatát. Ennek érdekében ismerjék az országos szakkönyvtárat is.

A tanulási folyamatot jelentősen átalakítja az **informatikai eszközök** és az elektronikus oktatási segédanyagok használata. Ez új lehetőséget teremt az ismeretátadásban, a kísérleteken alapuló tanulásban, valamint a csoportos tanulás módszereinek kialakításában.

A pedagógusnak fontos feladata, hogy megismerje a tanulók sajátos **tanulási módjait, stratégiáit, stílusát, szokásait**. Vegye figyelembe a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, ezekre alapozza a tanulás fejlesztését. Gondosan kutassa fel és válassza meg a fejlesztés tárgyi-cselekvéses, szemléletes-képi és elvont-verbális útjait, és ruházza fel azokat életszerű tartalommal. Törekedjen a **gondolkodási képességek**, elsősorban a rendszerezés, a valós vagy szimulált kísérleteken alapuló tapasztalás és kombináció, a következtetés és a problémamegoldás fejlesztésére, különös tekintettel az analízis, szintézis, összehasonlítás, általánosítás és konkretizálás erősítésére, a mindennapokban történő felhasználására. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet új helyzetben lehet alkalmazni. Előtérbe kerül az új ötletek kialakítása, azaz a kreatív gondolkodás fejlesztése. Ezzel párhuzamosan érdemes nagy hangsúlyt helyezni a tanulói döntéshozatalra, az alternatívák végiggondolására, a variációk sokoldalú alkalmazására, a kockázatvállalás, az értékelés, az érvelés és a legjobb lehetőségek kiválasztásának területeire. Fontos feladat a kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása, az életvitel arányainak megtartása, az értelmi, érzelmi egyensúly megteremtése, a teljesebb élet megszervezése.

Tanulási stratégiák és tanulási módszerek kialakítása:

- Tudjon ismereteket meríteni saját emberi-társadalmi környezetéből, történetekből, képekből, a tömegkommunikációs eszközökből és más ismerethordozókból.
- Tudjon ismereteket meríteni egyszerű statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból, törvényekből, egyéb forrásokból.
- Dolgozza fel a különböző forrásokból származó információit nevelői irányítással.
- Legyen képes társadalmi tapasztalataiból, valamint a különböző szöveges és képi információkból származó ismereteit önállóan értelmezni, és belőlük következtetéseket levonni.
- Nevelői irányítással tudja megmagyarázni a különböző társadalmi-történelmi események, jelenségek okait és következményeit.
- Legyen képes adott témához információkat gyűjteni az iskolai vagy más könyvtárakban.
- Ismerje és tudja használni a legfontosabb kézikönyveket, lexikonokat, atlaszokat.

Testi és lelki egészség

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével az iskola segítse azoknak a **pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak** a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészségi állapotát javítják.

Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékévé váló tiszteletére is nevel. A pedagógusok készítsék fel a gyerekeket, a fiatalokat arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, konfliktusokat megoldani. Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást. Ismertessék meg a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés, veszélyes anyagok – leggyakoribb, egészséget, testi épiséget veszélyeztető tényezőit.

Készüljenek fel a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére. Az iskola feladata az is, hogy felkészítsen az önálló gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszközök használatára, az utas-

balesetek elkerülésének módjaira. Figyelmet kell fordítani, továbbá a veszélyes anyagok, illetve készítmények helyes kezelésére, legfontosabb szabályaira (felismerésére, tárolására).

Nyújtsanak támogatást a gyerekeknek – különösen a serdülőknek – a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának megelőzésében. Segítsék a krízishelyzetbe jutottakat. Az iskola megkerülhetetlen feladata, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, és figyelmet fordítson a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésre. Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki. Fontos, hogy az **iskolai környezet** is biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést. Ebben a pedagógusok életvitelének is jelentős szerepe van.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

A felnőtt lét szerepeire való felkészülés egyik fontos eleme a pályaorientáció. Általános célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását. Összetevői: az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése; a legfontosabb pályák, foglalkozási ágak tartalmának, követelményeinek és a hozzájuk vezető utaknak, lehetőségeknek, alternatíváknak tevékenységek és tapasztalatok útján történő megismerése; a lehetőségek és a valóság, a vágyak és a realitások összehangolása. Tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy életpályájuk során többször pályamódosításra kényszerülhetnek.

Az iskolának – a tanulók életkorához és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a **munka világáról**. Ennek érdekében olyan feltételek, tevékenységek biztosítására van szükség, amelyek elősegíthetik, hogy a tanulók kipróbálhassák képességeiket, elmélyedhessenek az érdeklődéseiknek megfelelő területeken, ezzel is fejlesztve ön- és pályaismereteiket.

A pályaorientáció csak hosszabb folyamat során és csak akkor lehet eredményes, ha a különböző tantárgyak, órák és iskolán kívüli területek, tevékenységek összehangolásán alapul. A pályaorientáció területén található kulcskompetenciák közül kiemelt figyelmet igényel a **rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság kezelésének a képessége** egyéni és társadalmi szinten egyaránt.

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttéléshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a **szociális és társadalmi kompetenciák** tudatos, pedagógiaileg megtervezett fejlesztése. Olyan szociális motívumrendszer kialakításáról és erősítéséről van szó, amely gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoz magában. A szociális kompetenciák fejlesztésében kiemelt feladat a segítséssel, együttműködéssel, vezetéssel és versengéssel kapcsolatos területek erősítése. Ezzel párhuzamosan szükséges a **társadalmi-állampolgári kompetenciák** körét is meghatározni, nevezetesen a jogukat érvényesítő, a közéletben részt vevő és közreműködő tanulók képzéséről van szó. A szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztésének fontos részét képezik a gazdasággal, az öntudatos fogyasztói magatartással, a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek, mint például a vállalkozási, a gazdálkodási és a munkaképesség, szoros összefüggésben az ún. **cselekvési kompetenciák** fejlesztésével.

Fejlesztési követelmények (NAT 3)

A Történelem és állampolgári ismertek tantárgy fontos szerepet játszik az ismertszerzés és feldolgozási képességek kialakításában, fejlesztésében. Szükséges, hogy a tanulók ismereteket szerezzenek saját emberi társadalmi környezetükből, történetekből, képekből, a tömegkommunikációs eszközökből, egyszerű statisztikai adatokból, grafikonokból, diagramokból, tárgyi és szöveges forrásokból és más ismerethordozókból. Fontos, hogy ezeket az ismereteket egyre önállóbban és egyre kritikusabban értelmezzék, s belőle következtetéseket tudjanak levonni.

A tananyag-feldolgozás folyamatában a diákok sajátítsák el a sokoldalú információgyűjtés és -felhasználás képességét, a legfontosabb kézikönyvek, atlaszok, lexikonok használatát. Legyenek képesek a legfontosabb történelmi fogalmak és kifejezések készségszintű alkalmazására.

A különböző információk feldolgozása során legyenek képesek különbséget tenni tények és vélemények között, tanulják meg az információt kritikusan szemlélni, a történelmi-társadalmi jelenségek összefüggéseit megkeresni, e jelenségeket összehasonlítani.

Konkrét ismeretekhez kapcsolódóan ismerjék fel a folyamatosság és a változások szerepét a történelmi folyamatokban, tudatosítsák, hogy a folyamatosságnak, az értékek megőrzésének nagy szerepe van a társadalom életében. A tananyag feldolgozása során ismerjék meg azokat az alapvető elemzési, értelmezési szempontokat, módszereket, amelyek segítségével képesek lesznek kialakítani véleményüket személyekről, hely-

zetekről, eseményekről, intézményekről. Ennek alapján véleményüket egyre árnyaltabban tudják megindokolni.

A történelemtanításnak-tanulásnak a tanulók szóbeli és írásos kifejezőképességének fejlesztésében is jelentős szerepe van. A tanulók szerezzenek gyakorlatot események elbeszélésében, különféle szövegek reprodukálásában. Tanuljanak meg írásban válaszolni szóbeli és írásbeli kérdésekre, vázlatot, felelettervet írni, jegyzetelni. Legyenek képesek rövid beszámolót, kiselőadást tartani egy-egy témáról különböző információk alapján. Sajátítsák el a kulturált vita technikáit és szabályait. Véleményüket lényegre törően és érvekkel alátámasztva fejtssék ki. Ugyanakkor legyenek képesek a másik fél véleményét is pontosan megérteni, és figyelembe venni felszólalásaikban.

A történelmi események időben és térben játszódnak, hatékony történelmi tudat nem alakulhat ki időbeli és térbeli tájékozódási képesség nélkül. Ennek gyakorlására ezért mind a négy évben folyamatosan szükség van. Az évszámok segítségével történő tájékozódó képesség fejlesztése mellett a tanulóknak el kell sajátítaniuk az idő tagolásának módszerét. A tanulóknak az eseményeket térben is el kell tudni helyezniük. Gyakorlatot kell szerezniük a különböző méretarányú térképek olvasásában és annak megítélésében, hogy a földrajzi környezet hogyan hat egy-egy ország, térség fejlődésére.

Kiemelt fejlesztési követelmények

- Legyen képes olvasni a tankönyv szövegét, címet fogalmazni a tankönyvi anyag részeihez.
- Legyen képes részegységeire tagolni a tankönyvi szöveget, kiemelni annak lényegét.
- Tudjon a tankönyv szövegéhez kérdéseket megfogalmazni.
- Tudjon szóban és írásban egyaránt a feltett kérdésre 5-6 mondattal válaszolni.
- Legyen képes történelmi eseményekről 8-10 mondatos beszámolót készíteni.
- Fogalmazza meg saját véleményét társadalmi, történelmi jelenségekről és személyekről.
- Ismerje meg, és adjon számot néhány kiemelkedő, történelemformáló személyiség életrajzáról.
- Legyen tudatában annak, hogy az egyes emberek vagy közösségek számára előnyös események mások részére hátrányosak lehetnek.
- Értse, hogy van, amit érdemes megőrizni és van, amin változtatni szükséges.
- Legyen gyakorlott a történelmi irodalom olvasásában; tudjon a tankönyv szövegéből tényeket, ismereteket kiemelni.
- Legyen képes egy-egy téma hosszabb szóbeli és írásbeli megfogalmazására – előkészítve ezzel a történelmi folyamatok értelmezését.
- Építse be ismereteibe a más tárgyak – elsősorban a földrajz, magyar nyelv és irodalom, rajz, énekzene – keretében szerzett ismereteket.
- Ismerje a térkép, térképjelek fogalmait.
- Legyen képes önálló forráselemzés elvégzésére.
- Legyen képes a vita során érveket, ellenérveket megfogalmazni; mások véleményét türelmesen meghallgatni.
- Gyakorolja az értékelés, az önértékelés formáit szóban és írásban.

Értékelés

5-6. évfolyam:

- Folyamatos szóbeli ellenőrzés,
- A kronológiai és topográfiai ismeretek folyamatos ellenőrzése,
- A beszámolók és kiselőadások értékelése,
- Témazárók íratása,
- Diagnosztikus mérés a 6. évfolyam év eleji ismétlését követően,
- Szummatív mérés az év végi összefoglalást követően a kronológiai, topográfiai, alapfogalmak és összefüggések témákból.

7-8. évfolyam:

- Folyamatos szóbeli ellenőrzés,
- A kronológiai és topográfiai ismeretek folyamatos ellenőrzése,
- A beszámolók, kiselőadások értékelése,
- Riport értékelése,
- Témazárók íratása,
- Diagnosztikus mérés a 7. és 8. évfolyam elején az év eleji ismétlést követően,
- Szummatív mérés az év végi összefoglalást követően kronológiai, topográfiai, alapfogalmak és összefüggések témákból.

Alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

- Jól legyen strukturálva, emelje ki a lényegeset,
- Legyenek benne színes képek,
- Legyenek benne térképek, térképvázlatok,
- Az egyes leckék végén legyenek összefoglaló kérdések,
- A tankönyveken kívül más, hozzákapcsolódó taneszközök is segítsék a tananyag feldolgozását: munkafüzet, feladatlap,
- Érvényesüljön a taneszközök felmenő rendszere,
- Mennyire ismert szakemberek írták a tankönyvet, kik lektorálták?
- Hol és milyen eredménnyel tanítanak a taneszközökből?
- Készült-e a taneszközök használatához tanári kézikönyv?
- Milyen kiegészítő anyagok találhatóak a taneszközök használatához?
- Mennyire tartós a tankönyv? (tananyag és kötetzeti szempontból).
- Milyen a tankönyv árfekvése?

A jelenlegi (2004. január) tankönyvkínálatból a tanterv megvalósításához a következő tankönyveket javasoljuk:

- Horváth Péter: Történelem az általános iskolák 5. osztálya számára.
- Horváth Péter: Miről mesél a múlt?
- Bánhegyi Ferenc: Történelem 5. osztály.
- Bánhegyi Ferenc: Történelem munkafüzet 5. osztály.
- Filla István–Szebenyi Péter: Történelem az általános iskolák 5. osztálya számára.
- Balla Árpád: Történelem munkafüzet az általános iskolák 5. osztálya számára.
- Balla Árpád: Megoldási javaslat a Történelem 5. osztályos munkafüzetéhez.
- Filla István: Régen volt, hogy is volt... Történelmi olvasókönyv.
- Szabó Péter: Történelem az általános iskolák 6. osztálya számára.
- Balla Árpád: Történelem az általános iskola 6. osztálya számára.
- Balla Árpád: Történelem munkafüzet az általános iskolák 6. osztálya számára.
- Balla Árpád: Megoldási javaslat a Történelem 6. osztályos munkafüzetéhez.
- Balla Árpád: Történelmi olvasókönyv az általános iskolák 6. osztálya számára.
- Bánhegyi Ferenc: Történelem 6. osztály.
- Bánhegyi Ferenc: Történelem munkafüzet 6. osztály.
- Balla Árpád: Történelem az általános iskolák 7. osztálya számára.
- Balla Árpád: Történelem munkafüzet az általános iskolák 7. osztálya számára.
- Balla Árpád: Megoldási javaslat a Történelem 7. osztályos munkafüzetéhez.
- Balla Árpád: Történelmi olvasókönyv az általános iskolák 7. osztálya számára.
- Dr. Helméczy Mátyás: Történelem az általános iskola 7. osztálya számára.
- Bánhegyi Ferenc: Történelem 7. osztály.
- Bánhegyi Ferenc: Történelem munkafüzet 7. osztály.
- Balla Árpád: Történelem az általános iskolák 8. osztálya számára.
- Balla Árpád: Történelem munkafüzet az általános iskolák 8. osztálya számára.
- Dr. Helméczy Mátyás: Történelem 8. Az általános iskolák 8. osztálya számára.
- Dr. Helméczy Mátyás: Feladatok, rejtvények történelemből 8. osztály munkafüzet.
- Dr. Helméczy Mátyás: Feladatok, rejtvények Történelemből Segédlet a 8. osztályos tananyag feldolgozásához.
- Bánhegyi Ferenc: Történelem 8. osztály.
- Bánhegyi Ferenc: Történelem munkafüzet 8. osztály.

TÖRTÉNELEM

5. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Élet az őskorban	6
Az ókori Kelet világa	8
Az ókori görögök életéből	8
Az ókori Róma évszázadai	8
A magyar történelem kezdetei	3
Év végi ismétlés	4
Összesen:	37 óra

Tanulói és a tanítást-tanulást segítő taneszközök:

- Tankönyv, munkafüzet, témazáró feladatlapok, Képes történelem atlasz, vaktérképek, történelmi olvasókönyvek, a kornak megfelelő falitérképek.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei:**Ismeretszerzés, tanulás:**

A tanuló:

- Tudjon egy-két kérdésre válaszolni az elhangzott történelmi elbeszélésből, tanári magyarázatból;
- Tudjon az életkorának megfelelő történelmi szöveget értelmesen olvasni;
- Egy-egy történelem tankönyvi részegységben tanári irányítással találja meg a legfontosabb gondolatokat, saját szavaival tudja elmondani az olvasott szöveg tartalmát;
- Tanári segítséggel tudja elmondani, mit ábrázol a történelmi kép;
- Tudja használni a különböző léptékű történelmi atlaszokat, segédkönyveket és lexikonokat;
- Tudja alkalmazni a tanult történelmi helyzeteket más-más országok történelmének megismerésekor;
- Tudjon 5-10 mondatos fogalmazást készíteni valamely történelmi-társadalmi témáról;
- Legyen képes türelmesen meghallgatni tanulótársai véleményét, és legyen képes figyelembe venni azt saját véleménye kialakításakor.

Kritikai gondolkodás:

A tanuló:

- Egy-egy történelmi egységben találja meg a legfontosabb gondolatokat tanári segítséggel;
- Legyen képes megkülönböztetni a feltételezést az igaz történettől;
- Tudjon kérdést megfogalmazni a tankönyvi anyag részegységéhez, történelmi eseményhez;
- Legyen képes felismerni és a változásokat nyomon követni egy-egy történelmi jelenség kapcsán;
- Legyen képes megfogalmazni véleményét társadalmi, történelmi eseményekről.

Kommunikáció:

A tanuló:

- Tudja tanári segítséggel elmondani a tankönyvi anyag egy-egy részegységét;
- Tudja egyszerűen ismertetni a leíró szövegek tartalmát;
- Tudja saját véleményét érthetően megfogalmazni;
- Tudjon történelmi témáról tematikus rajzot készíteni;
- Tudjon kérdést feltenni a tankönyvi anyag részegységéről, történelmi eseményről.

Tájékozódás a térben és az időben:

A tanuló:

- Ismerje fel a térképen a földrajzi térképjeleket;
- Tudja megmutatni a történelmi atlaszban és a falitérképen az ókori Kelet államait, Görögországot, a Római Birodalmat és a Kárpát-medencét;
- Tudja megmutatni a térképen a magyarok vándorlásainak fő állomásait;
- Legyen képes egyszerű alaprajzok elkészítésére;
- Tudja alkalmazni az idő tagolására szolgáló kifejezéseket: perc, óra, nap, hét, hó, év, évtized, évszázad, emberöltő;
- Legyen képes egyszerű kronológiai számítások elvégzésére;
- Tudja a megadott történelmi eseményeket időrendbe állítani;
- Tudja, hogy a tanult események közül melyik történet korábban, melyik később;
- Tudja megkülönböztetni az őskor és az ókor eseményeit;
- Ismerje a kiemelt események időpontjait.

Témakör**Élet az őskorban****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>Őskörnyezet; Az ősemlék nyomai a Földön. Hogyan élt a gyűjtögető, halászó, vadászó ember? A földművelő és az állattenyésztő ember; Az első mesterségek és a csere kialakulása. Gyűjtögető, halászó, vadászó életmódot folytató népek napjainkban. Varázslat és művészet.</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – Hasonlítsák össze a régészeti leleteket és a rekonstrukciókat fényképek segítségével. – Számoljanak be olvasmányélményeik alapján a Föld és az emberiség kialakulásáról. – Mutassák be, hogyan emelkedett ki az ember az állatvilágból. – Magyarázzák meg, mi a különbség a zsákmányoló és a termelő életmód között. – Készítsenek beszámolót az ősi hiedelmekről, szokásokról a tudományos irodalom felhasználásával – Készítsenek beszámolót olvasmányélményeik alapján az őskori vadászatokról. – Ismertessék olvasmányélményeik alapján, mit közvetítenek a barlangrajzok. – Játsszák el, hogyan készült a vadászatra az ősemlék. – Számoljanak be olvasmányélményeik alapján a gyűjtögető, halászó, vadászó életmódot folytató népcsoportok életéről.
ISMERETEK
<p><i>Fogalmak:</i> Őskor, ősemlék, régészet, eszközhasználat és eszközkészítés, munkamegosztás gyűjtögetés, vadászat, halászat, földművelés, állattenyésztés, termelés, kézművesség, csere, természetimádat, szellemek, mágia (varázslat), barlangrajz.</p> <p><i>Évszám:</i> Nagyon régen, régen.</p>

Témakör**Az ókori Kelet világa****Óraszám: 8 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Egyiptom, a "Nílus ajándéka"; A rejtélyes piramisok. Történetek Mezopotámiáról. India, Kína. Mítoszok és mondák az ókori Keletről. A Biblia. Ószövetségi történetek a teremtésről, a vízözönről, Mózesről, Dávid királyról és Salamonról.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – Mutassák meg térképen, hol alakultak ki az első városállamok és birodalmak. Indokolják meg, miért éppen itt. – Ismerjék fel a földrajzi környezet és az életmód közötti összefüggést. – Ítélik meg az első államok létrejöttének jelentőségét az emberiség történetében. – Készítsenek időszalagot! Jelöljék meg rajta az őskort és az ókort! – Gyűjtsenek képeket az ókori Kelet művészeti alkotásairól! Készítsenek tablót a képek felhasználásával. – Gyűjtsék össze, mit örököltünk az ókori Kelet emberétől a tudomány, a technika, a mindennapi élet terén. – Keressenek közös sajátosságot az ókori Kelet vallási tanításaiban. – Keressenek közös sajátosságokat az ókori Kelet vallások és a Biblia tanításaiban. – Tanulmányozzák a Bibliát! Állapítsák meg, milyen részei vannak. – Ismertessenek néhány Bibliai történetet. – Mutassák meg a térképen és a vaktérképen az ókori Kelet államait és folyóit! – Tudják megmutatni a térképen Jeruzsálemet. – Ábrázolják az időszalagon: kb. 5000 éve.
ISMERETEK
<p><i>Fogalmak:</i> Ókor, öntözéses földművelés, fáraó, piramis, építészet, szobrászat, múmia, hieroglifa, mértan, csillagászat, orvostudomány, ékírás, hieroglifa, többistenhit, város, birodalom, ékírás, Biblia, Ószövetség, egyistenhit.</p> <p><i>Helynév:</i> Egyiptom, Nílus, Mezopotámia, Tigris, Eufrátesz, India, Indus, Kína, Jangce, Hoangho, Jeruzsálem, Kánaán.</p> <p><i>Évszám:</i> Kb. 5000 éve.</p>

Témakör**Az ókori görögök életéből****Óraszám: 8 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Történetek a görög mondavilágból. Görög istenek és az olimpiai játékok. Görög városállamok: Athén és Spárta. Hősök és csaták. Athén Periklész korában. Az athéni népgyűlés. Mesterek és művészek. Történetek Nagy Sándorról.

TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – Magyarázzák meg, milyen összefüggés van a földrajzi környezet és a görög városállamok kialakulása között. – Fejtsék ki, miben és miért különbözött Athén és Spárta. – Készítsenek beszámolót a spártai nevelésről. – Játsszák el, mi történt a görög piacokon! – Helyezze időrendi sorrendbe a görög háborúkat! – Állapítsák meg a görög háborúk jellegét! – Készítsenek kislexikont a görög istenekről! – Számoljanak be a görög istenekhez fűződő mondákról! – Készítsenek tablót a görög művészek alkotásainak fotóiból! – Készítsenek beszámolót a görög színházról és színházi előadásokról – Mutassák be, milyen hatást gyakorolt a hellenizmus a kultúra fejlődésére! – Értékeljék Nagy Sándor szerepét! – Mutassák meg a térképen: Olümpia, Athén, Spárta, Perzsa Birodalom, Alexandria. – Ábrázolják az időszakon: kb. 2500 éve.
ISMERETEK
<p><i>Fogalom:</i> Városállam, piac, kereskedelem, népgyűlés, démosz, demokrácia, mítosz, színház.</p> <p><i>Név:</i> Zeusz, Pallasz Athéné, Héra, Dareiosz, Xerxész, Miltiádész, Periklész, Nagy Sándor.</p> <p><i>Helynév:</i> Olümposz, Olümpia, Athén, Spárta, Perzsa Birodalom, Alexandria.</p> <p><i>Évszám:</i> Kb. 2500 éve.</p>

Témakör**Az ókori Róma évszázadai****Óraszám: 8 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>Mondák Róma alapításáról, a királyságról és a köztársaságról. Hadvezérek és csaták: a pun háborúk története; Szabadok és rabszolgák. „A császárok kora”.</p> <p>Természet és gazdaság a Római Birodalomban. Egy ókori nagyváros: Róma – vízvezetékek, fürdők, anfiteátrumok, bérházak. Történetek a keresztény egyház kialakulásáról; A keresztény időszámítás. A rómaiak Magyarország területén. A népvándorlás viharában.</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – Ismerjék meg a Római Birodalom történetével foglalkozó mondákat. – Tanulmányozzák a Róma kialakulásáról szóló mondákat! Hasonlítsák össze a mondát a történések megállapításával. – Sorolják fel, milyen államformák váltották egymást Róma történetében. – Gyűjtsék össze ezen államformák jellemzőit. – Ismertessék a pun háborúk legfontosabb eseményeit. – Készítsenek rajzot a háborúk eseményeiről. – Számoljanak be a szabadok és a rabszolgák életéről. – Az olvasott mondák alapján készítsenek riportot a gladiátorok életéről. – Rajzolják le, hogyan harcoltak a gladiátorok.

- Készítsenek beszámolót a gladiátorok egymással vívott küzdelméről az olvasott mondák alapján.
- Készítsenek tablót a legismertebb római császárokról.
- Számoljanak be Jézus életének legfontosabb eseményeiről.
- Ismertessék a keresztény egyházi ünnepekhez kapcsolódó hagyományokat.
- Fejtsék ki Róma és a provinciák kapcsolatának előnyös és hátrányos oldalait.
- Készítsenek tablót a római civilizáció ránk maradt emlékeiből készült fényképekből.
- Ismertessék a népvándorlás hatását a Római Birodalom életére.
- Mutassák meg a térképen: Itália, Róma, Karthágó, Római Birodalom, Betlehem, Pannónia, Aquincum.
- Ábrázolják az időszalagon: kb. 1500 éve, 476.

ISMERETEK*Fogalom:*

Királyság, köztársaság, rabszolga, gladiátor, császár, provincia, amfiteátrum, barbár, népvándorlás, keresztény, evangélium, megváltó, próféta, apostol, vallás, egyház, püspök.

Név:

Romulus, Remus, Hannibál, Julius Caesar, Augustus, Jézus, Mária, József, júdás, Szent Pál, Nagy Konstantin.

Helynév:

Itália, Róma, Karthágó, Római Birodalom, Pannónia, Aquincum (és egy lakóhelyhez közeli római kori település).

Évszám:

Kb. 1500 éve.

Témakör**A magyar történelem kezdetei**

Óraszám: 3 óra

ALTÉMÁK CÍMEI

A magyar nép eredete: mondák és valóság.
Az Uraltól a Kárpát-medencéig.
A honfoglalás.

TEVÉKENYSÉGEK

- Számoljanak be az ősmagyarok életéről olvasott mondákról.
- Gyűjtsenek a könyvtárban szavakat a finnugor nyelvrokonság bizonyítására.
- Mutassák meg a térképen a vándorlás fő állomásait.
- Számoljanak be a vándorlás során kapcsolatba kerülő népek életmódjáról, hatásáról.
- Ismertessék a vérszerződést és annak jelentőségét.
- Számoljanak be néhány, a honfoglalásra vonatkozó forrásról.
- Ismertessék az ősmagyarok vallási szokásait.
- Készítsenek tablót a honfoglalás kori feltárások, ásatások publikációiból.
- Számoljanak be az ősmagyarok öltözködési szokásairól.
- Jelöljék az időszalagon: 895.

ISMERETEK*Fogalom:*

Finnugor, őshaza, nomád pásztorkodás, nemzetség, törzs, törzsszövetség, fejedelem, táltos, honfoglalás.

Név:

Hunor, Magor, Emese, Álmos, Árpád.

Helynév:

Urál, Volga, Levédia, Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence.

Évszám:

895.

TÖRTÉNELEM

6. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Év eleji ismétlés	2
Képek a középkori Európa életéből	12
Magyarország az Árpádok idején	11
Virágzó középkor Magyarországon	11
Az újkor kezdetén	8
Magyarország az újkor kezdetén	9
Év végi ismétlés	3
Összesen:	56 óra

Tanulói és a tanítást-tanulást segítő taneszközök:

- Tankönyv, munkafüzet, témazáró feladatlap, Képes történelem atlasz, vaktérképek, történelmi olvasókönyvek, a kornak megfelelő falitérképek.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei:**Ismeretszerzés, tanulás:**

A tanuló:

- Tudjon egy-két kérdésre válaszolni az elhangzott történelmi elbeszélésből, tanári magyarázatból,
- Tudjon az életkorának megfelelő történelmi szöveget értelmesen olvasni,
- Egy-egy történelem tankönyvi részegységben önállóan találja meg a legfontosabb gondolatokat, saját szavaival tudja elmondani az olvasott szöveg tartalmát,
- Önállóan tudja elmondani, mit ábrázol a történelmi kép,
- Tudja használni a különböző léptékű történelmi atlaszokat,
- Legyen képes adott témához információkat gyűjteni az iskolai vagy más könyvtárakban,
- Tudjon megkeresni kislexikonban, fogalomtárban, tankönyvi függelékben egy-egy történelmi fogalmat,
- Tudja alkalmazni a tanult történelmi helyzeteket más-más országok történelmének megismerésekor,
- Tudjon 10-15 mondatos fogalmazást készíteni valamely történelmi-társadalmi témáról,
- Tudjon tanári segítséggel vázlatot készíteni egy-egy tankönyvi anyagegységhez,
- Tudja, kik voltak a korszak kiemelkedő magyar személyiségei,
- Legyen képes türelmesen meghallgatni tanulótársai véleményét, és legyen képes figyelembe venni azt saját véleménye kialakításakor.

Kritikai gondolkodás:

A tanuló:

- Önállóan találja meg és húzza alá egy-egy tankönyvi anyagegység legfontosabb 3-4 gondolatát,
- Legyen képes megkülönböztetni a feltételezést az igaz történettől,
- Tudjon kérdést megfogalmazni a tankönyvi anyag részegységéhez, történelmi eseményhez,
- Legyen képes felismerni és a változásokat nyomon követni egy-egy történelmi jelenség kapcsán,
- Legyen képes megfogalmazni véleményét társadalmi, történelmi eseményekről,
- Legyen képes megfogalmazni véleményét történelmi személyekről,
- Nevelői irányítással tudja megmagyarázni a különböző társadalmi-történelmi események, jelenségek okait, következményeit.

Kommunikáció:

A tanuló:

- Tudja önállóan elmondani a tankönyvi anyag egy-egy részegységét,
- Tudjon az életkorának megfelelő történelmi szöveget értelmesen olvasni,
- Tudja egyszerűen ismertetni a leíró szövegek tartalmát,
- Tudja saját véleményét érthetően megfogalmazni,
- Tudjon történelmi témáról tematikus rajzot készíteni,
- Tudjon kérdést feltenni a tankönyvi anyag részegységéről, történelmi eseményről.

Tájékozódás a térben és az időben:

A tanuló:

- Ismerje fel a térképen a földrajzi térképjeleket,
- Tudja megmutatni a történelmi atlaszban és a falitérképen a kerettantervben felsorolt történelmi helynevek felét,
- Tudja megbecsülni a térkép segítségével a középkori európai államok egymáshoz és a Kárpát-medencéhez viszonyított helyzetét,
- Tudja megmutatni a térképen a három részre szakadt Magyarország részeit, központjait,
- Tudja megmutatni a térképen a legfontosabb magyar végvárat,
- Tudjon eseményt kapcsolni a magyar történelmi helynevek feléhez,
- Ismerje a középkor korszakainak nevét,
- Tudja a magyar történelem korszakainak elnevezését,
- Tudja a megadott történelmi eseményeket időrendbe állítani,
- Tudja, a különböző területeken végbement eseményeket időrendbe állítani,
- Tudja az évszámokat századokba sorolni.

Témakör**Képek a középkori Európa életéből****Óraszám: 12 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Nagy Károly birodalmában Európa 1000 körül A középkori egyház; A kolostorok világa: oklevelek, krónikák, legendák Milyen volt a középkori uradalom és falu? Hűbérurak és hűbéresek A középkori várak A lovagi élet A középkori városok Céhmesterek és kereskedők Európa a XV. században
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – Tanulmányozzák a Római Birodalom területén kialakult új államok, elsősorban a frankok történetének legfontosabb eseményeit – Ismertessék, milyen új államok alakultak ki Európában 1000 körül – Készítsék el a katolikus egyház szervezetének egyszerűsített vázlatát – Készítsenek beszámolót a kolostorokban élő papok és szerzetesek életéről – Számoljanak be a középkori uradalom lakóinak életéről – Ismertessék a hűbérurak és hűbéresek viszonyát

- Irodalmi példák segítségével mutassák be a lovagi életet és kultúrát
- Készítsenek tudósítást egy lovagi tornáról
- Ismertessék a városi önkormányzat jellemzőit
- Ismertessék milyen kiváltságokkal rendelkeztek a városok
- Ismertessék a céhek szerepét a városok életében
- Olvasmányélményeik alapján ismertessék a találmányok és a céhek megjelenésének kapcsolatát
- Ismertessék, hogyan válhatott valaki céhmesterré
- Olvasmányélményeik alapján meséljék el, milyen volt a szárazföldi és tengeri kereskedők élete
- Mutassák be a XV. századi Európa nagy régióit
- Mutassák meg a térképen a témakörbe tartozó helyneveket

Ábrázolják az időszalagon: 800

ISMERETEK

Fogalom:

Középkor, iszlám, kalifa, pápa, szent, ereklye, eretnek, kolostor, szerzetes, szerzetesrend, egyházszakadás, oklevél, kódex, legenda, uradalom, robot, jobbágy, jobbágytelek, nyomásos gazdálkodás, hűbérúr, hűbéres, hűbérbirtok, vár, lovag, középkori város, kiváltság, önkormányzat, polgár, adó, vám, céh, járványok, távolsági kereskedelem, kereslet-kínálat

Név:

Nagy Károly, Szent Benedek, Szent Ferenc

Helynév:

Frank Birodalom, Bizánc, Német-Római Császárság

Évszám:

800

Témakör

Magyarország az Árpádok idején

Óraszám: 11 óra

ALTÉMÁK CÍMEI

Letelepedés – kalandozó hadjáratok

Géza és I. István

István király udvarában

László és Könyves Kálmán: törvényhozás, bíraskodás, ítélkezés

II. András és IV. Béla

A tatárjárás

A II. honalapítás

Kultúra az Árpád-korban

Árpád-kori emlékek Magyarországon

TEVÉKENYSÉGEK

- Gyűjtsenek olyan foglalkozást jelentő neveket, amelyek a honfoglalás kori lakók mesterségének emlékét őrzik
- Mutassák meg a falitérképen és a kontúrtérképen a honfoglalás irányát és a letelepedés sorrendjét
- Mutassák be a honfoglalás kori magyar társadalom tagolódását
- Jellemezzék a honfoglaló őseink viseletét társadalmi rétegek szerint
- Olvassák le a térképről, Európa mely területeire vezettek zsákmányszerző hadjáratokat az ősmagyarok
- Ismertessék egykorú források alapján a kalandozó hadjáratok célját
- Magyarazzák meg, miért szüntették meg a kalandozó hadjáratokat

- Magyarázzák meg, miért alkalmazott kemény módszereket Géza fejedelem a hittérítés során
- Ismertessék, hogyan készíti elő Géza fejedelem fia számára a fejedelmi trón átvételét
- Készítsenek beszámolót Szent István koronázásának körülményeiről
- Ismertessék I. István államszervező és egyházszerző tevékenységét
- Mutassák be I. István udvarházát
- Készítsenek térképábrát az Árpád-kori védekező háborúkról
- Hasonlítsák össze Szent László és Könyves Kálmán törvényeit
- Bizonyítsák be, hogy a XIII. század elejére meggyengült a királyi hatalom
- Értelmezzék az Aranybulla legfontosabb rendelkezéseit
- Ismertessék, milyen okok következtében pusztult el Magyarország a XIII. század I. felében
- Készítsenek térképábrát a tatárok útvonaláról
- Készítsenek rajzot a muhi csata ütközetéről
- Kövessék a térképen a tatárok és a menekülő magyar király útvonalát
- Fejtsék ki, miért tisztelhetjük IV. Bélát II. honalapítónak
- Ismertessék, hogyan változott meg IV. Béla birtokpolitikája a tatárjárás után
- Tanári segítséggel készítsenek uralkodói táblázatot az Árpád-házi királyokról
- Jellemezzék Géza fejedelmet, I. István és IV. Béla királyunkat
- Készítsenek tablót az Árpád-kori kulturális emlékekről
- Készítsenek tablót az Árpád-kori építészeti emlékekről
- Ismerjék meg a román építészeti stílus jellemzőit
- Készítsenek rajzos vázlatot a román építészeti stílus jellemzőiről
- Tudják megmutatni a térképen és a kontúrtérképen: Esztergom, Székesfehérvár, Erdély, Buda, Muhi
- Jelöljék be az időszalagon a kerettanterv évszámait

ISMERETEK*Fogalom:*

Kalandozás, vármegye, tized, ispán, tatár, kun

Név:

Géza fejedelem, I. István, Gellért püspök, I. László, Könyves Kálmán, II. András, Julianus barát, IV. Béla

Helynév:

Esztergom, Székesfehérvár, Erdély, Buda, Muhi

Évszám:

997-1038, 1000, 1241-42, 1301

Témakör**Virágzó középkor Magyarországon****Óraszám: 11 óra****ALTÉMÁK CÍMEI**

Károly Róbert

Nagy Lajos, a lovagkirály

Zsigmond, a császár és király

Egy középkori magyar város

Hunyadi János

Mátyás király

Mátyás király asztalánál – az étkezés történetéből

Bárok, nemesek, jobbágyok

Mohács

Buda elfoglalása

TEVÉKENYSÉGEK

- Tanári segítséggel állapítsák meg, miért esett szét a királyi hatalom a XIII. század végén
- Számoljanak be az egykorú források felhasználásával Károly Róbert királyá koronázásának körülményeiről
- Ismertessék Károly Róbert gazdasági intézkedéseit
- Tanári segítséggel értelmezzék az ősiség- és kilenced törvényt
- Bizonyítsák be, hogy Nagy Lajos törvényei a köznemesség érdekeit szolgálta
- Kövessék a térképen Nagy Lajos hódításait
- Készítsenek vázlatot Zsigmond uralkodásának legfontosabb eseményeiről
- Mutassák meg a térképen a Zsigmond-kori hét királyi várost
- Soroljanak fel néhány egykori és ma is létező bányavárost és mezővárost
- Készítsenek beszámolót a Hunyadi-család történetéről
- Kövessék a térképen Hunyadi János törökellenes harcainak útvonalát
- Számoljanak be a nándorfehérvári diadalról
- Ismertessék Mátyás trónra kerülésének körülményeit
- Ismertessenek néhány Mátyásról szóló mondát
- Indokolják a központosított államhatalom létrehozásának szükségességét
- Tanári segítséggel bizonyítsák be, hogy Mátyás központosított államhatalma biztosította az ország belső rendjét, nyugalját, védelmét a külső veszély ellen
- Ismerjék meg Mátyás társadalmi, gazdasági, külpolitikai és kulturális törekvéseit
- Kövessék a térképen Mátyás hódító háborúinak útvonalát
- Mutassák be Mátyás udvarát
- Készítsenek fogalmazást: Mátyás királlyal ebédeltem címmel
- Készítsenek tablót a Mátyás-kor művelődéséről
- Ismertessék a Jagellók trónra kerülésének körülményeit
- Bizonyítsák be, hogy a központi államszervezet szétzúzása meggyengítette az országot
- Ismertessék, miért okozott fokozott veszélyt a déli végvár vonal elvesztése
- Bizonyítsák be, hogy a XVI. század első évtizedeiben gyenge volt a királyi hatalom az országban
- Tanári segítséggel hasonlítsák össze a mohácsi csata magyar és török erőviszonyait
- Ismertessék a mohácsi csatavesztés okait és körülményeit
- Olvasmányélményeik alapján számoljanak be arról, hogyan került török kézre Buda
- Mutassák meg a térképen: Bécs, Nándorfehérvár, Visegrád, Mohács, Erdély
- Jelöljék az időszakon a következő évszámokat: 1456, 1514, 1526, 1541

ISMERETEK

Fogalom:

Aranyforint, bandérium, nemes, báró, ősiség, kilenced, kormányzó, végvár

Név:

I. Károly, I. Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, I. Mátyás, Dózsa György, II. Lajos, I. Szulejmán, I. Ferdinánd, Szapolyai János

Helynév:

Bécs, Nándorfehérvár, Visegrád, Mohács, Erdély

Évszám:

1456, 1514, 1526, 1541

Témakör**Az újkor kezdetén****Óraszám: 8 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>Felfedezők és hódítók A felfedezések hatása Spanyolországban és Angliában; Harc a tengerekért Szemben a pápával: Luther és Kálvin A Napkirály udvarában – XIV. Lajos; Ablak Európára – I. Péter Az Európán kívüli világ Kultúra és tudományok az újkor kezdetén</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – Készítsenek beszámolót a tudomány és technika fejlődéséről, amelyek a felfedezéseket elősegítették – Ismertessék a nagy földrajzi felfedezések okait és következményeit – Számoljanak be arról, hogy a felfedezések milyen hatással voltak az európai gazdasági életre – Ismertessék, milyen következményekkel járt a társadalomban a manufaktúrák kialakulása – Számoljanak be arról, milyen szinten álltak az indián kultúrák Amerikában – Kövessék a térképen a világkereskedelem régi és új útvonalait – Vácolják a reformáció és az ellenreformáció hatását a kultúra, az iskoláztatás, a nemzeti nyelv fejlődésére kiemelten a barokk jellemzőire – Ismertessék, hogyan rendeződtek a hatalmi viszonyok a kora újkorban – Olvassák le a térképről, melyek a legnagyobb gyarmattartó hatalmak – Mutassák be, hogyan fejlődött az európai hadsereg a kora középkortól a XVII. századig – Magyarázzák meg XIV. Lajos kijelentését: „Az állam én vagyok!” – Mutassák be Nagy Péter birodalmát, ismertessék reformjait – Készítsenek beszámolót a Napkirály udvaráról – Tudják a tanulók a kerettanterv megjelölt fogalmait – Ismerjék a kerettantervben megjelölt neveket – Mutassák meg a térképen és a "vaktérképen" a kerettantervben megjelölt helyeke
ISMERETEK
<p><i>Fogalom:</i> Újkor, aszték, inka, felfedező, gyarmat, világkereskedelem, manufaktúra, bankár, hitel, humanizmus, reformáció, protestáns, katolikus megújulás, parlament</p> <p><i>Név:</i> Kolombusz, Magellán, Luther, Kálvin, XIV. Lajos, I. Péter, Gutenberg, Leonardo da Vinci, Galileo Galilei</p> <p><i>Helynév:</i> Amerika, Versailles, Párizs, London, Madrid, Szentpétervár</p> <p><i>Évszám:</i> 1492, 1517</p>

Témakör**Magyarország az újkor kezdetén****Óraszám: 9 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Török világ Magyarországon; A várháborúk hősei Életképek a királyi Magyarországról Erdély aranykora Történetek a függetlenségi küzdelmekről A reformáció és az ellenreformáció kulturális hatása Buda visszafoglalása II. Rákóczi Ferenc szabadságharca
TEVÉKENYSÉGEK
A. Gyűjtsék össze az ország három részre szakadásának okait, tényeit B. Mutassák meg a térképen a három országrészt, azok központjait C. Készítsenek beszámolót az egyes országrészek lakóinak életéről D. Készítsenek beszámolót egy-egy jelentősebb végvár törökellenes harcairól E. Ismertessék, hogyan építette ki a fejedelmi hatalmat Bethlen Gábor F. Gyűjtsenek adatokat arról, milyen hatással volt a reformáció az irodalomra, az oktatásra és a könyvnyomtatásra G. Jelöljék be a kontúrterképbe a református kollégiumokat és főiskolákat H. Ismertessék, hogyan akarta kiűzni Zrínyi Miklós a törököt Magyarországról, s a valóságban hogyan valósult meg I. Elemezzék az ország felszabadításának következményeit J. Rákóczi emlékiratai alapján ismertessék a szabadságharc kitörésének okait, célját K. Készítsenek időrendi táblázatot a Rákóczi-szabadságharc legfontosabb eseményeiről L. Értékeljék a Rákóczi-szabadságharc országgyűléseinek határozatait M. Ismertessék a Rákóczi-szabadságharc bukásának okait
ISMERETEK
<i>Fogalom:</i> Szpáhi, janicsár, pasa, hajdú, kollégium, végvár, kuruc, labanc, nádor <i>Név:</i> Dobó István, Zrínyi Miklós, Bocskai István, Bethlen Gábor, Pázmány Péter, Károli Gáspár, II. Rákóczi Ferenc <i>Helynév:</i> Királyi Magyarország, Hódoltság, Erdélyi fejedelemség, Gyulafehérvár, Eger, Szigetvár, Pozsony, Isztambul <i>Évszám:</i> 1552, 1686, 1703-1711

TÖRTÉNELEM

7. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Év eleji ismétlés	3
A polgári átalakulás kora	11
Képek a XVIII. századi Magyarországról	7
A reformkor	7
Forradalom és szabadságharc	11
Nemzetállamok kora	10
A dualizmus kora	10
Az első világháború	8
Év végi ismétlés	3
Szabad órakeret	5
ETIKA	37
Összesen:	111 óra

A kötelező órakeretet (69) kiegészíti még 5 szabadon felhasználható óra. Ezeket használjuk fel a topográfiai ismeretek elmélyítésére, a készségfejlesztésre, az egyes korszakok jellemzőinek megismerésére, helytörténeti kutatásra.

Az etika rész külön szerepel, de javasoljuk a tantárgy keretein belül megvalósítani.

Tanulói és a tanítást-tanulást segítő taneszközök:

Tankönyv, munkafüzet, témazáró feladatlapok, Képes történelem atlasz, vaktérképek, történelmi olvasókönyvek, a kornak megfelelő falitérképek

Magasabb évfolyamra lépés feltételei:**Ismeretszerzés, tanulás:**

A tanuló:

- Tudjon ismereteket meríteni saját emberi-társadalmi környezetéből, történetekből, képekből, a tömegkommunikációs eszközökből és más ismerethordozókból
- Tudjon ismereteket meríteni egyszerű statisztikai adatokból, grafikonokból, diagramokból, törvényekből, egyéb forrásokból
- Legyen képes a tankönyvi anyag részegységeiben a legfontosabb gondolatokat megjelölni
- Legyen képes adott témához információkat gyűjteni az iskolai vagy más könyvtárban, médiában, múzeumban
- Tudja használni a különböző léptékű történelmi térképeket, segédkönyveket és lexikonokat
- Tudja alkalmazni a tanult történelmi helyzeteket más-más országok történelmének tanulmányozásakor
- Tudjon a tankönyv szövegéhez kérdéseket megfogalmazni
- Tudja a tankönyvi grafikonokat, diagramokat, táblázatokat néhány mondattal értelmezni
- Ismerje a tanult történelmi korszak kiemelkedő magyar történelmi személyiségeit
- Tudja néhány mondattal bemutatni e személyiségek szerepét, jelentőségét

Kritikai gondolkodás:

- Nevelői irányítással tudja megmagyarázni a különböző társadalmi-történelmi események okait, következményeit
- Nevelői segítséggel legyen képes véleményét megfogalmazni a történelmi-társadalmi eseményekről
- Legyen képes felismerni és a változásokat nyomon követni egy-egy történelmi jelenség kapcsán
- Tudjon kérdéseket megfogalmazni egy-egy részegységhez
- Tudja megkülönböztetni a feltételezést az igaz történettől

- Legyen képes türelmesen meghallgatni tanulótársa véleményét, és legyen képes figyelembe venni azt saját véleménye kialakításában
- Legyen képes érveket és ellenérveket megfogalmazni a viták során a saját véleménye kialakításakor
- Legyen képes különböző időszakok térképeit összehasonlítani

Kommunikáció:

A tanuló:

- Legyen képes szóban és írásban a feltett kérdésre 6-8 mondattal válaszolni
- Legyen képes ismeretterjesztő irodalom felhasználásával kiselőadást, beszámolót készíteni
- Tudjon nevelői segítséggel vázlatot készíteni a tankönyvi anyaghoz
- Legyen képes a vázlatkészítéskor szimbolikus jeleket alkalmazni
- Tudjon nevelői segítséggel forrásokat elemezni
- Tudjon önállóan egyszerű forrásokat értelmezni
- Tudjon 15-20 mondatos fogalmazást készíteni valamely történelmi, társadalmi témáról
- Tudjon történelmi témáról tematikus rajzot készíteni

Térben-időben való tájékozódás:

A tanuló:

- Tudja alkalmazni az idő tagolására szolgáló kifejezéseket
- Tudja a megadott eseményeket időrendbe állítani
- Legyen képes egyszerű kronológiai számítások elvégzésére
- Tudjon eseményt kapcsolni a kerettantervben felsorolt évszámokhoz
- A tankönyvi kronológiai táblázat segítségével tudja a magyar és az egyetemes történelmi eseményeket összekapcsolni
- Tudja megállapítani, hogy a magyar és az egyetemes történelmi személyiségek közül kik voltak kortársak
- Ismerje a kiemelt események időpontjait
- Tanári segítséggel tudjon egyszerű térkép-vázlatot készíteni
- Tudjon eseményt kapcsolni a kerettantervben felsorolt helynevek feléhez
- Tudja megmutatni a falitérképen és a Képes történelmi atlaszban a kerettantervben megjelölt helynevek felét

Témakör

A polgári átalakulás kora

Óraszám: 11 óra

ALTÉMÁK CÍMEI
Európa a XVII-XVIII. században; a felvilágosodás
Az Amerikai Egyesült Államok megalakulása
A francia forradalom kezdete
Franciaország: köztársaság
Napóleon és Európa
A mezőgazdaság és a gépek forradalma
Az ipari forradalom gazdasági következményei
Az ipari forradalom társadalmi következményei
Életmód a kapitalizálódó Európában

TEVÉKENYSÉGEK

- Ismertessé a felvilágosult gondolkodók nézeteit, a felvilágosodás fő jellemzőit
- Sorolják fel a felvilágosodás francia képviselőit
- Ismertessék, mi okozta az anyaország és a gyarmatok közötti ellentéteket
- Értelmezzék a Függetlenségi Nyilatkozat megállapításait
- Magyarazzák meg, miért mondhatjuk, hogy a felvilágosult gondolkodók is előkészítették a forradalmat
- Ismertessék a francia forradalom fő eseményeit
- Sorolják fel a francia forradalom vezéregyéniségeit
- Ismertessék, milyen volt a XVIII. századi francia parasztok, városi polgárok, nemesek és papok élete
- Olvasmányélményeik alapján számoljanak be arról, hogyan halt meg: Robespierre, Danton, Saint-Juste
- Ismertessék a francia forradalom fő eredményeit
- Készítsenek életrajzi vázlatot Napóleonról
- Ismertessék Napóleon császárrá koronázását
- Készítsenek rajzos tablót Napóleon hadseregéről
- Magyarazzák meg, milyen összefüggés figyelhető meg a polgári forradalom és az ipari forradalom között
- Sorolják fel, milyen új találmányok jelentek meg a századfordulón. Nevezzék meg a feltalálójukat is
- Számoljanak be az ipari forradalmat követő társadalmi változásokról
- Ismertessék, milyen változások következtek be a kapitalizálódó Európa lakóinak életmódjában
- Mutassák meg a térképen a kerettantervben megjelölt helyeket
- Jelöljék az időszalagon a kerettantervben megjelölt évszámokat

ISMERETEK*Fogalom:*

Alkotmány, emberi jogok, felvilágosodás, népfelség elve, hatalmi ágak, forradalom, jakobinus, terror, nemzet, ipari forradalom, mezőgazdasági forradalom, vetésforgó, gyár, vállalkozó, haszon, tőkés, bérmunkás, kapitalizmus, politika

Név:

Washington, Rousseau, XVI. Lajos, Robespierre, Napóleon, Watt Stephenson

Helynév:

Boston, Waterloo

Évszám:

1776, 1789, 1815

Témakör**Képek a XVIII. századi Magyarországról****Óraszám: 7 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Hazánk a szatmári béke után Az ország újjászervezése; a soknemzetiségű Magyarország kialakulása Mária Terézia II. József A francia forradalom és a napóleoni háborúk hatása Magyarországon
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – Tegyenek különbséget Mátyás hatalma és a Habsburgok magyarországi helyzete között – Tanári segítséggel készítsék el a magyar államszervezet működésének vázlatát – Bizonyítsák be: Mária Terézia Úrbéri rendelete a parasztság érdekét szolgálta – Csoportosítsák a XVIII. századi jobbágyterheket – Tanári segítséggel csoportosítsák azokat a tényezőket, amelyek II. József uralkodásának kezdetén hazánk önállóságát, illetve függő helyzetét mutatták – Ismertessék II. József reformkísérleteit, a reformkísérletek bukásának okait – Statisztikai adatok alapján magyarázzák meg Magyarország népességének alakulását, annak okait – Statisztikai adatok alapján vonjanak le következtetést a nemzetiségi összetétel megváltozásáról – Ismertessék, miért kapcsolódott be a jakobinus mozgalomba a nemesek egy része és a társadalmunk leghaladóbb rétege – Készítsenek beszámolót olvasmányélményeik alapján Mária Terézia és II. József életéről – Jelöljék az időszalagon: 1740-1780
ISMERETEK
<p><i>Fogalom:</i> Helytartótanács, Pragmatica Sanctió, kettős vámrendelet, úrbéri szolgáltatás betelepítés, bevándorlás, úrbérrendezés, állandó hadsereg, vallási türelem, államnyelv, oktatáspolitikai</p> <p><i>Név:</i> Mária Terézia, II. József, Martinovics Ignác</p> <p><i>Évszám:</i> 1740-1780, 1780-1790, 1795</p>

Témakör**A polgárosodás kezdetei Magyarországon; A reformkor****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Gróf Széchenyi István, a reformmozgalom elindítója Politikai élet a reformkorban; A reformkor nagyjai A magyar nyelv ügye Nemzeti kultúránk megújulása Kossuth Lajos fellépése és programja Életképek a reformkori Magyarországról
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – Ismertessék az országgyűlés működésének mechanizmusát – Számoljanak be a magyar nyelv ügyének alakulásáról – Készítsenek beszámolót a következő politikusok életéről olvasmányélményeik alapján: Széchenyi István, Kossuth Lajos, Wesselényi Miklós – Tanári segítséggel magyarázzák meg, hogy Széchenyi miért a hitel hiányát tartotta az elmaradottság alapvető okának – Indokolják meg az ősiség eltörlésének szükségességét – Tanári segítséggel csoportosítsák Széchenyi reformelképzeléseit – Csoportosítsák azokat a tényezőket, amelyek a magyar nemest és a magyar jobbágyot összefűzték, és amelyek szétválasztották – A lényeges jegyek alapján tegyenek különbséget a reform és a forradalom között
ÍSMERETEK
<p><i>Fogalom:</i> Országgyűlés, arisztokrácia, alsótábla, felsőtábla, nyelvújítás, reform, közteherviselés, örökváltás, zsellér, nyilvánosság, cenzúra, sajtószabadság</p> <p><i>Név:</i> Kazinczy Ferenc, báró Wesselényi Miklós, gróf Széchenyi István, Kossuth Lajos,</p> <p><i>Helynév:</i> Pozsony</p> <p><i>Évszám:</i> 1825-1848.</p>

Témakör**A polgárosodás kezdetei Magyarországon; Forradalom és szabadságharc Magyarországon****Óraszám: 11 óra**

<p>ALTÉMÁK CÍMEI</p> <p>1848. március 15-e. A forradalom eredményei. Az 1848-as törvények. Nemzetiségek ébredése. A szabadságharc kezdete. Az udvar második támadása. A szabadságharc tetőpontja: a tavaszi hadjárat. A szabadságharc leverése. A szabadságharc és Európa: esélyek és eredmények.</p>
<p>TEVÉKENYSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> – Készítsenek beszámolót a következő politikusok életéről olvasmányélményeik alapján: Wesselényi Miklós, Deák Ferenc, Batthyány Lajos. – Irodalmi tanulmányaik alapján számoljanak be Petőfi Sándor 1848-as tevékenységéről. – Ismertessék 1848. március 15. eseményeit. – Nevelői segítséggel fogalmazzák meg az 1848-as törvényekben rejlő ellentmondásokat. – Indokolják meg a védelem megszervezésének szükségességét! – Gyűjtsék össze Bem erdélyi győzelmeinek a tényeit, eredményeit! – Számoljanak be arról, miért talált egymásra a császár és a cár a magyar szabadságharc leverésében. – Nevelői segítséggel rendszerezék a szabadságharc leverésének külső és belső okait. – Mutassák meg a térképen a kerettantervben megjelölt helyeket. – Jelöljék az időszalagon a kerettantervben megjelölt évszámokat. – Tudjanak eseményt kapcsolni a kerettantervben megjelölt időpontokhoz.
<p>ISMERETEK</p> <p><i>Fogalom:</i> Nyilvánosság, cenzúra, sajtószabadság, választójog, felelős kormány, jobbágyfelszabadítás, nemzetiség, nemzetőrség, honvédség, trónfosztás.</p> <p><i>Név:</i> Gróf Széchenyi István, Kossuth Lajos, Deák Ferenc, Petőfi Sándor, gróf Batthyány Lajos, Görgey Artúr, Bem, Metternich, Haynau.</p> <p><i>Helynév:</i> Debrecen, Isaszeg, Világos, Arad.</p> <p><i>Évszám:</i> 1848. március 15., 1849. október 6.</p>

Témakör**Nemzetállamok kora****Óraszám: 10 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>Az amerikai polgárháború Új európai nemzetállamok: Olaszország, Németország Nemzetállamok a Török Birodalom helyén Az állam új feladatai: oktatásügy, egészségügy, szociálpolitika Európa a XIX. század utolsó évtizedeiben „Boldog békeidők” A sokarcú munkásmozgalom Versenyben a világ felosztásáért</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – Ismertessék az amerikai polgárháború legfontosabb eseményeit – Nevelői segítséggel állapítsák meg, mi a különbség a háború és a polgárháború között – Fogalmazzák meg, milyen ellentétek lehettek az északiak és a déliek között – Számoljanak be arról, milyen körülmények között alakult meg Olaszország és Németország – Magyarázzák meg, mit értenek nemzetállam alatt – Hasonlítsák össze a német császárság és Poroszország területét – Ismertessék, milyen államok alakultak ki a Török Birodalom területén! Mutassák meg a térképen is – Tanári segítséggel számoljanak be az állam új feladatairól – Ismertessék, milyen irányzat hívei voltak a kommunisták – Ismertessék, mely területeket gyarmatosítottak az angolok, a franciák és a németek – Olvasmányélményeik alapján számoljanak be a modern társadalmi csoportok életmódjáról – Számoljanak be arról, hogyan változott meg az emberek életmódja a „boldog békeidőben” – Sorolják fel a XIX. század utolsó éveinek találmányait – Ismerje meg a világ területi felosztásáért folytatott harc okait
ISMERETEK
<p><i>Fogalom:</i> Polgárháború, nemzetállam, szabad verseny, monopólium, szociálpolitika, gyarmatbirodalom, szakszervezet, anarchisták, szocializmus, szociáldemokrácia, utópia, tömegkultúra</p> <p><i>Név:</i> Bismarc, Garibaldi, Lincoln, Edison, Marx</p> <p><i>Helynév:</i> Poroszország, Németország, Olaszország, Szerbia, Románia, Bulgária</p> <p><i>Évszám:</i> 1861-1865, 1871</p>

Témakör**A dualizmus kora****Óraszám: 10 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Magyarország a szabadságharc bukása után A kiegyezés Képek a politikai életből Gazdasági felzárkózás A polgárosodó magyar társadalom Világváros születik: Budapest A millennium: sikerek és válságjelek A dualizmus korának kultúrtörténete
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – Önálló olvasmányok alapján ismertessék október 6. Történetét – Néhány mondatban méltassák Batthyány és a 13 aradi vértanú helytállását – Tanári segítséggel indokolják meg, miért vált szükségsszerűvé és elkerülhetetlenné a kiegyezés – Nevelői segítséggel ismertessék, miért csak a kiegyezés után indulhatott gyors fejlődésnek a mezőgazdaság – Ismertessék iparunk kapitalista fejlődésének körülményeit – Ismertessék, hogyan rétegződött a magyar társadalom a dualizmus korában – Olvasmányélményeik alapján számoljanak be a gazdasági fejlődést követő társadalmi átalakulásról – Ismertessék, hogyan küzdöttek az agrárproletárok a jobb életkörülményeikért – Számoljanak be olvasmányélményeik alapján arról, milyen pártok működtek Magyarországon a kiegyezés után – Ismertessék, minek volt köszönhető Budapest gyors fejlődése – Olvasmányélményeik alapján számoljanak be arról, hogyan alakította át az emberek mindennapjait a nagyvárosi élet – Ismertessék, miért és hogyan ünnepelték meg 1896-ban a honfoglalás ezeréves ünnepét – Ismertessék vázlatosan a kerettantervben megjelölt magyar politikusok életútját – Jelöljék meg az időszalagon a kerettantervben megjelölt évszámokat – Mutassák meg a térképen és a kontúrtérképen a kerettantervben megjelölt helyeket
ISMERETEK
<p><i>Fogalom:</i> Passzív ellenállás, emigráció, kiegyezés, közös ügyek, polgárosodás, dzsenti, nagypolgárság, kispolgárság, asszimiláció, millennium</p> <p><i>Név:</i> Alexander Bach, Ferenc József, gróf Andrássy Gyula, báró Eötvös József, Tisza Kálmán, Ganz Ábrahám, Weiss Manfréd</p> <p><i>Helynév:</i> Osztrák–Magyar Monarchia, Budapest</p> <p><i>Évszám:</i> 1867, 1867-1916</p>

Témakör**Az I. világháború****Óraszám: 8 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Harc a világalomért, a gyarmatokért Az I. világháború kezdete és első évei A tömegek és a gépek háborúja; A hátország Forradalom Oroszországban Győztesek és vesztesek Hazánk részvétele az I. világháborúban
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – Fogalmazzák meg, milyen összefüggés van a gyarmati területek nagysága, elhelyezkedése és a két szembenálló szövetség kialakulása között – Ismertessék a háború kirobbanásának okait és célját – Olvasmányélményeik alapján számoljanak be a háború kirobbanásának ürügyéről – Számoljanak be arról, kiknek az érdekeit szolgáltatta a háború – Értékeljék, mit jelentett a háború további menete szempontjából, hogy Oroszország helyett az Egyesült Államok vált a központi hatalmak ellenfelévé – Ismertessék a cári Oroszország parasztjainak, munkásainak és előkelőinek életét olvasmányélmények alapján – Vázlatszerűen ismertessék Lenin életének legfontosabb eseményeit – Ismertessék az orosz forradalom legfontosabb eseményeit – Számoljanak be vázlatszerűen a kerettantervben megjelölt politikusok életéről – Mutassák meg az időszalagon a kerettantervben megjelölt évszámokat
ISMERETEK
<p><i>Fogalom:</i> Központi hatalmak, Antant, monopólium, villámháború, állóháború, hátország, békerendszer, békefeltétel, bolsevik, szovjet</p> <p><i>Név:</i> Wilson, Ferenc Ferdinánd, Lenin</p> <p><i>Évszám:</i> 1914-1918, 1917</p>

ETIKA

7. évfolyam

Kiemelt fejlesztési feladatok

A hetedik évfolyamon belépő új tantárgy az első félévben az emberi természet, a második félévben a társas kapcsolatok sajátosságait tárgyalja oly módon, hogy ötvözi a leíró embertudományokat (lélektan, szociológia) a normatív etikával.

A tárgy egyszerre szolgálhatja az általános műveltség gyarapítását, a világszemlélet és az erkölcsi értékrend alakulását.

Fejleszti az önismeretet, felkészíti a kulturált társas kapcsolatok építésére és fenntartására, alakítja a környezettudatos magatartást, megalapozza a konstruktív életvezetést. Hozzájárul a differenciált emberkép és (nemzeti és európai) identitástudat kialakulásához.

Fejlesztési követelmények

A tárgy segítse a személyiségjegyek fejlesztését: a társas kapcsolatokban szükséges normák, készségek kialakulását, az ember és környezete viszonyának reális érzékelését, a nyitottság, a bátorság és a kreatív személyiség-beállítódás emberi értéként való kezelését. Aktivizáló és motiváló tanulási környezet megteremtésével a tanulók alakítsák ki a saját önfejlesztő stratégiájukat és kompetenciáikat.

Alapozza meg továbbá a tanulók testi-lelki egészségét, identitástudatát, toleráns törvénytisztelő magatartását, belső kontrolllos kulturált vitakészségét, segítse a felkészülést a felnőtt szerepekre.

Értékelés

Az „**Ember- és társadalomismeret, etika**” modul ismeretanyagának osztályzattal történő minősítő értékeléséről a tantestület dönt. A legfontosabb fogalmak, kategóriák és összefüggések ismeretének, megértésének valamint alkalmazásának mérése lehetséges (a fiatalok szabadságjogának, emberi méltóságának és önérzetének tiszteletben tartása mellett). Az attitűdök minősége felett azonban nem ítélezhetünk; a meggyőződést, világnézetet, értékrendet stb. magánügyként kezeljük.

Nem feltétlenül szükséges minősítő osztályzatot adnunk. A tanulók személyiségében bekövetkező pozitív irányú változás, a helyes szokásrendszer, a konstruktív életvezetés, a testi-lelki harmonikus működés az el-sajátított érték.

A témakörök ex-katedra, leckeszerű feldolgozásától nem remélhetjük a cél megvalósulását. Sokkal inkább a beszélgetés, csoportos műhelymunka, didaktikai játékok alkalmazása, páros gyakorlatok, vita, helyzetgyakorlatok, párbeszéd, jellemzés, kísérlet, önkifejezés művészi eszközökkel, mozgással, drámapedagógiai módszerek stb. hozhatnak eredményt. A tanulókat aktivizáló módszerek a személyiséget mélyebben megérintik, ezáltal az értelmi, érzelmi és szenzomotorikus fejlesztő hatások komplexebben érvényesülnek.

Az önértékelés, egymás értékelése és a tanári értékelés egyensúlyának összhangját kívánatos megteremteni az elsajátított ismeretek, belső normák és pozitív tartalmú cselekvés alapján. A direkt „igazságosító” értékelést és minősítést mellőzzük!

A tanórán végzett munkát a tanulók vállalkozó kedvétől / a tanári motiváció határfokától függően jelentős otthoni (szabadidős) tevékenység egészítse ki, ezért a modul feldolgozása során mutatott – elsősorban az interaktív tanítási-tanulási folyamatban megnyilvánuló – aktivitást értékeljük!

ÓRATERV

Témakör	Óra
Az emberi természet	8
Egyén és személy	8
Társas kapcsolatok	15
Szabadon felhasználható órakeret	6
Összesen:	37 óra

A kötelező órakeretet kiegészíti 6 szabadon felhasználható óra. Ezeket a nevelő az adott osztály igényei szerint hasznosíthatja!

A témakörön belüli óraszámok arányai szabadon módosíthatók.

Az óraszámok téma szintű lebontása a témák egymáshoz való nagyságrendi viszonyát jelzik.

A tanterv megvalósítási feltételei minden általánosan művelő alsó fokú iskolában adottak, illetve megteremthetők.

A tanórai foglalkozásokat sok előzetes kutató-gyűjtő munka egészíti ki.

Az „Ember- és társadalomismeret, etika” modul oktatása bármilyen szakos pedagógus diplomával vállalható, célszerű megoldás lehet a pedagógia szakkal is rendelkező történelmet oktató pedagógusra bízni a feladatot. Az egyes témakörök feldolgozására tanári TEAM-ek létrehozása is jó megoldás.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

Ajánlott tankönyvek:

Fürstné dr. Kólyi Erzsébet–Sipos Endre: Milyen legyek?

Kamarás István–Vörös Klára: Embertan I. 10-13 éveseknek

Kamarás István–Vörös Klára: Embertan II. 13-16 éveseknek

Csendes Éva: Életvezetési ismeretek és készségek, Calibra kiadó, Bp. 1996.

Lelki egészségtan füzetek

Tanári kézikönyvek:

Cs. F.-né Nemes Márta: A családról mint nevelő rendszerről Kiadó: A családi nevelésért Alapítvány, 1995.

Zsíros Lajosné: A szeretetről

Polinger Mária–Zsíros Lajosné: Értelmes élet

Bohár András: Antropológiai és etikai vázlatok

Kamarás István: Íme az ember

Kuslits Katalin: Tanítható-e az ember?

Kamarás István: Emberismeret, erkölcsismeret, vallásismeret tantárgyi útmutató Bp. ÉKP Központ, 1995.

Szabó: Szöveggyűjtemény az Erkölcstani vázlatokhoz

Szabó: Erkölcstani vázlatok

Balogh: Vallási ismeretek, szakrális terek

Kuslits: Tanítható-e az ember?

Zsolnai Józsefné; Zsolnai: Emberismeret 1.

Kiss; Zsolnai: Képes vagyok rá... 2. osztály

Kiss; Zsolnai: Emberismeret

33 osztályfőnöki óra: Óratervek, óravázlatok középiskolai tanárok számára – Tóth Tibor, Szeged: Mozaik, 1995.

Beszéljük meg! Osztályfőnöki témakörök A-tól Z-ig – Hudyné Gyulai Zsuzsanna – Pózna Gabriella, Bp.: Raabe, 1999.

Osztályfőnöki kézikönyv – Szabó Kálmán, Bp.: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1997.

Kézikönyv osztályfőnököknek – Szekszárdi Júlia, Bp.: Szakközépiskolai Projekt, 1995.

A pedagógus új típusú feladatai a modern iskolában

Osztályfőnöki kézikönyv a minőségbiztosítás jegyében – Fürstné Kólyi Erzsébet, Bp.: Flaccus, 1999.

- Osztályfőnöki kézikönyv az általános iskola 5-8. osztálya számára – Majzik Lászlóné (OPI), Bp.: Tankönyvkiadó, 1983.
- Osztályfőnöki kézikönyv az ált. iskolák számára – Tóth Tibor, Pest Megyei Pedagógiai Szolgáltató Intézet, Bp., 1998.
- Száz eset, ezer tanulság: történetek a nevelés-oktatás világából – Benedek István, Bp.: OKKER K., 2000.
- Mit tehet az osztályfőnök? Mit tegyen a szülő? – konfliktusok és feloldásuk az iskolában, a családban – Oláh Erzsébet–Zsidi Zoltán, Debrecen: Tóth Könyvkereskedés, 1998.
- Közösségek rejtett hálózata: A szociometriai értelmezés – Mérei Ferenc, Bp.: TK, 1988.
- Hogyan tanítsuk gyermekeinket tanulni? – Robert Fisher, Bp.: Műszaki Könyvkiadó – Calibra Könyvek, 1999.
- Könyv a tanulásról. Tanulási képességet fejlesztő tréning 12-16 éveseknek – Oroszlány Péter, Bp.: AKG Kiadó, 1998.
- Ferku Imre: A pedagógus munkája az ezredfordulón, Nyíregyháza; MPKITK. 1999.
- Ferku Imre: Tehetségnevelés, Nyíregyháza.; OKTESZT, 1996.
- Tanári kézikönyv a tanulás tanításához – Oroszlány Péter, Bp.: AKG Kiadó, 1994.
- Magánélettan – Bácskai Júlia, Bp.: PannonKlett, 1997.
- Illik tudni, a kultúrált viselkedés szabályai – Köves J. Julianna, Bp.: K. u. K. K., 1994.
- Nyelvi illetan – Deme László, Grétsy László, Wacha Imre, Bp.: ILK, 1987.
- Tanítható-e az ember?: Szöveggyűjtemény – Kuslits Katalin, Bp.: Dinasztia, 1993. Tanítható-e az ember?: Tanári segédkönyv – Kuslits Katalin, Bp.: Dinasztia, 1993.
- Egészségnevelés: Módszertani ajánlás a NAT alapján – Csutor Béla, Bp.: Flaccus, 1998.
- Útmutató és tanmenetjavaslatok a 3., 4., 5., 6., 7., 8. osztályos Lelki egészségtan tankönyvekhez – ö.á.: Zsíros Lajosné, Bp.: Magister, 1993.
- Kísértés a jóra (Etikai olvasókönyv) Mócz István – Bp.: Szent István Társulat, 1993.
- Erkölcstan vázlatok: Tankönyvpótló jegyzet az általános iskolák felső tagozatosai a középiskolák tanárai és 1-4. osztályos tanulói számára, összeáll. és szerk. Szabó Pál Tivadar, Bp.: Ikva, 1994.
- Szöveggyűjtemény az Erkölcstan vázlatok c. jegyzethez – szerk. és válogatta Szabó Pál Tivadar, Bp.: Ikva, 1994.

Tanulói segédletek:

Emberismeret – önismeret:

- Önismereti alapok: Emberismeret 13 éveseknek – Réthy Endréné, Bp.: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1998.
- Hogyan tanuljak, hogy legyek valaki? – Fürstné dr. Kólyi Erzsébet–Sipos Endre, Bp.: Fürst Stúdió, 1996.
- Hogyan viselkedjem?: hasznos tanácsok tizenéveseknek és szüleiknek – Fürstné dr. Kólyi Erzsébet, Bp.: Konsept, 1994.
- Milyen legyek?: Mit kell tudnom, mit kell tennem? Kis etikai kézikönyv: hasznos tanácsok tizenéveseknek és szüleiknek – Fürstné dr. Kólyi Erzsébet, Bp.: Konsept.

Lelki egészségtan (sorozat): Kalauz erkölcstanhoz

- A szeretetről: 8-9 éves tanulóknak – Zsíros Lajosné, Bp.: Magister, 1993.
- Én és a világ: 9-10 éves tanulóknak – H. Nagy Valéria, Bp.: Magister, 1993.
- A jellem értékei és hibái: 10-11 éves tanulóknak – Polinger Mária, Bp.: Magister, 1993.
- Értelmes élet: 11-12 éves tanulóknak – Polinger Mária–Zsíros Lajosné, Bp.: Magister, 1993.
- A küszöbön: 12-13 éves tanulóknak – Zsíros Lajosné, Bp.: Magister, 1993.
- Életutak. Példaértékű tulajdonságok: 13-14 éveseknek – Szabó Judit–Zsíros Lajosné, Bp.: Magister, 1993.
- Egészséged – Testben – Lélekben: Pozitív Döntéshozás: Mondj Nemet a probléma-helyzetekre: Tanári kézikönyv Bp.: CHEF – Hungary Alapítvány
- Ép testben ép lélek: Segédanyag az egészségneveléshez – Dr. Végh Ilona, Bp.: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1998.
- Szeretetfürdőben: Érzelmi-szexuális nevelés és családtervezés, Kézikönyv fiataloknak – Kun János – Kun Jánosné, Bp.: Irkadas, 1994.

Az egészséges életért (sorozat):

- Életünk válsághelyzetei: A depresszió és a stressz – Dr. Bíró Sándor, Bp.: Sub Rosa Kiadó, 1995.
- Szervedélyeink: Megelőzés, felismerés, rehabilitálás – Dr. Buda Béla, Bp.: Sub Rosa Kiadó, 1995.
- Maradj fiatal! A sportolás és az egészség – Dr. Frenkl Róbert, Bp.: Sub Rosa Kiadó, 1995.
- Öröm és öröm: Szexuális úton terjedő betegségek: Megelőzés, felismerés, rehabilitálás – Dr. Timner Margit, Bp.: Sub Rosa Kiadó, 1995.
- Miért ne dohányozzunk? Megelőzés, felismerés – Dr. Kovács András–dr. Kiss András–dr. Landi Anna, Bp.: Sub Rosa Kiadó, 1995.
- Kinek ártanak a vírusok? Megelőzés, felismerés, rehabilitálás – Dr. Berenczi György, Bp.: Sub Rosa Kiadó, 1995.
- Féltékenység (betegség?) – Dr. Haraszi László, Bp.: Sub Rosa Kiadó, 1995.
- Korunk réme, az AIDS: Megelőzés, felismerés, együttélés – Dr. Marcell István, Bp.: Sub Rosa Kiadó, 1995.
- Életvezetési ismeretek és készségek: A 10-14 éves korosztály nevelőinek tanári kézikönyve – Csendes Éva
Budapest: Calibra, 1996.
- Egészségnevelés: Egészségkárosító szervedélyek megelőzése a tanórán és a tanórán kívüli nevelésben – szerk. Csutor Béla, Bp.: Flaccus, 1998.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Osztályozás nélküli értékelés esetén: „A tanuló aktívan részt vett a modul feldolgozásában.”
- Ha a tantestület úgy dönt, hogy osztályzattal minősíti a modul feldolgozása során nyújtott tanulói teljesítményeket, akkor az „elégéges osztályzat” a magasabb évfolyamra lépés feltétele.
- Az emberrel, a társadalommal és az erkölccsel kapcsolatos *ismeretszerzési és -feldolgozási képességek* fejlődése. Életkorának megfelelő szinten legyen képes különböző forrásokból ismeretek összegyűjtésére, osztályozására, elemzésére, a köztük lévő összefüggések keresésére és azokból következtetések levonására.
- Az emberrel, a természeti, a társadalmi környezettel és az erkölccsel kapcsolatos tudását, véleményét legyen képes *kifejezni*, mások megnyilatkozását tudja kritikusan értelmezni.
- Legyen tisztában az egyéni és közösségi értékekkel, az alapvető állampolgári jogokkal és kötelességekkel. Legyen képes erkölcsi értékeket felismerni, tudjon különbséget tenni a jó és a rossz, az igaz és hamis, valamint a szép és a rút között.

*Témakör***Az emberi természet****Óraszám: 8 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>Az ember egyedfejlődése A születés előtti időszak és a születés. Életszakaszok: csecsemőkor, kisgyermekkor, kisiskoláskor, serdülőkor, ifjúkor, felnőttkor, öregkor.</p> <p>Test és lélek A test és a lélek egysége. Egészség, betegség, fogyatékoság, egészség és egészség. Testünk és egészségünk iránti felelősségünk.</p> <p>Pszichikus működésünk és mozgatóink Érzékelés és cselekvés. Ösztönök, indulatok, érzések, érzelmek, értékelés. Megismerés, gondolkodás. Meghatározottságaink és gyökereink. Szükségleteink és érdekeink. Előítéleteink. Nyitottság, empátia és tolerancia. Ismert és rejtett, aktuális és ideális énjeink.</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – <i>Beszélgetés, véleménycsere, vita</i> (szabad asszociációk, vélemények felszínre hozása és ütköztetése, hipotézisek bizonyítása és cáfolata, szövegek megbeszélése és elemzése, többféle embertudományi megközelítés (biológiai, pszichológiai, szociológiai, politológiai, néprajzi, kultúranropológiai, filozófi-ai, esztétikai, teológiai, erkölcsi). – <i>A játék</i> (népi játékok; játékok, szerepjátékok, jelenetek bemutatása, meditáció, szemlélődés, élménybeszámoló, dramatizálás, szociodráma, pszichodráma). Helyzetgyakorlatok megismerkedés és interjú szakemberekkel. Videofilmek vetítése, szituációs játékok elemzése, önelemzés. Bábozás, parodizálás; gyűjtőmunka otthon és az iskolában; saját készítésű fényképekből kiállítás. – <i>Kutatás</i> (önmaguk, események, helyzetek megfigyelése és elemzése, megismerkedés és interjú szakemberekkel, adatok és tények összegyűjtése, rendezése és elemzése, kísérletek, írásos és szóbeli kutatási beszámoló készítése). Filmnézés, olvasás, magyarázat, jegyzetelés, élethelyzetek, szituációk eljátszása, azok elemzése, riportok készítése magnóval és azok megjelenítése írásban, pályázatok kiírása, értékelése, tanulói kiselőadások, ötletroham, kiállítások rendezése, vizuális megjelenítés. – <i>Kiegészíthetik:</i> könyvtári kutatás, referálás, bibliográfia-készítés; napló (munka-, olvasmány-, esemény, belső történet napló) vezetése, írásművek készítése (jegyzet, ismertetés, összegzés, <i>tanulmány</i>, esszé), bibliográfia összeállítása, a tanultak és feltártak vizuális megjelenítése, alkalmi divatbemutatók, sajtófigyelés, élménybeszámoló készítése, a tanult témaköröket bemutató kiállítások rendezése, segítségre szoruló megismerése, és megsegítése, cselekvési program készítése (saját maga, társai, <i>környezete</i> és a helyi társadalom számára), meditáció, szemlélődés; fórum; vetélkedő, művészi alkotás létrehozása egyénileg vagy közösen.

Témakör**Egyén és személy****Óraszám: 8 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>Kommunikáció, nyelv, gondolkodás Nyelv és kommunikáció. Intelligencia, okosság, bölcsesség. Megismerés és tudás. Adottság, készség, képesség és tehetség. Problémamegoldás, tanulás.</p> <p>Emberi szellem – emberi kiteljesedés Kíváncsiság. Kreativitás, intuíció. Hit és tudás. Önmegvalósítás, önszeretet, önzés. Siker és boldogság. Öröm és szenvedés.</p> <p>Az ember mint értékelő és erkölcsi lény Értékek és normák. Az értékelés és nehézségei. Illendőség, helyesség, igazságosság. Jó és rossz. Szokások és erkölcsök. A cselekvő szabadsága, érettsége és tudatossága.</p> <p>Választás és döntés Szándék és tett. A hiba és a bűn. A lelkiismeret. Az erények. A helyes életvezetés alapelvei.</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – <i>Beszélgetés, véleménycsere, vita</i> (szabad asszociációk, vélemények felszínre hozása és ütköztetése, hipotézisek bizonyítása és cáfolata, szövegek megbeszélése és elemzése, többféle embertudományi megközelítés (biológiai, pszichológiai, szociológiai, politológiai, néprajzi, kultúrantropológiai, filozófiai, esztétikai, teológiai, erkölcsi). – <i>A játék</i> (népi játékok; játékok, szerepjátékok, jelenetek bemutatása, meditáció, szemlélődés, élménybeszámoló, dramatizálás, szociodráma, pszichodráma). Helyzetgyakorlatok megismerkedés és interjú szakemberekkel. Videofilmek vetítése, szituációs játékok elemzése, önelemzés. Bábozás, parodizálás; gyűjtőmunka otthon és az iskolában; saját készítésű fényképekből kiállítás. – <i>Kutatás</i> (önmaguk, események, helyzetek megfigyelése és elemzése, megismerkedés és interjú szakemberekkel, adatok és tények összegyűjtése, rendezése és elemzése, kísérletek, írásos és szóbeli kutatási beszámolók készítése). Internet-kutatás. Filmnézés, olvasás, magyarázat, jegyzetelés, élethelyzetek, szituációk eljátszása, azok elemzése, riportok készítése magnóval és azok megjelenítése írásban, pályázatok kiírása, értékelése, tanulói kiselőadások, ötletroham, kiállítások rendezése, vizuális megjelenítés). – <i>Kiegészítő</i>: könyvtári kutatás, referálás, bibliográfia-készítés; napló (munka-, olvasmány-, esemény-, belső történet napló) vezetése, írásművek készítése (jegyzet, ismertetés, összegzés, tanulmány, esszé), bibliográfia összeállítása, a tanultak és feltártak vizuális megjelenítése, alkalmi divatbemutatók, sajtófigyelés, élménybeszámoló készítése, a tanult témaköröket bemutató kiállítások rendezése, segítségre szoruló megismerése, és megsegítése, cselekvési program készítése (saját maga, társai, környezete és a helyi társadalom számára), meditáció, szemlélődés; fórum; vetélkedő, művészi alkotás létrehozása egyénileg vagy közösen.

*Témakör***Társas kapcsolatok****Óraszám: 15 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>Társaink Szülő és gyermek, testvérek, házastársak. Barátság. Munkatársak, diáktársak. Nemzetiségi és nemzeti hovatartozás.</p> <p>Kapcsolatok A kapcsolatok szimmetriája. Rokonszenv és ellenszenv. Őszinteség és hazugság. Hűség. Engedelmesség, tekintély, kritika. Előítéletesség és nyitottság. Alkalmazkodás és önállóság. Gyávaság és bátorság. Bizalom. Erőszak, jogos önvédelem.</p> <p>Nemiség, szerelem, házasság Férfi és női szerepek. A nemi érettség. Szerelem és házasság. A házasság, mint szövetség, mint otthonteremtés, mint biológiai, érzelmi, gazdasági, jogi erkölcsi szövetség, mint szeretetkapcsolat és életadás. Konfliktusok a házasságban és megoldásuk.</p> <p>Az emberi társadalom Az ember, mint csoportlény. Egyén és közösség. Magánélet és közélet a társadalomban.</p> <p>Munka, gazdaság, alkotás Fizikai és szellemi munka. A munka, mint szaktudás, az alkotás mint jog és kötelesség. Megélhetés, gazdálkodás, jólét. Tulajdon. Vállalkozás.</p> <p>Kultúra és művelődés Társadalom, kultúra, vallás. Kultúra és civilizáció. Kultúra és művelődés. Műveltség és képzettség.</p> <p>Életszínvonal, életmód és életminőség Jólét és jól-lét. Munkaidő, szabadidő, szórakozás. Otthonteremtés.</p>

Háztartás.

Ünnep és ünneplés.

Az élet értelme az értelmes élet.

Ember és természet

Beavatkozás, uralom, felelősség.

Természet és világegyetem, környezetvédelem.

Hit, világszemlélet, vallás

Megismerés, hit, meggyőződés.

Természetkép, világkép, világszemlélet.

Istenhitek és vallások.

A vallás, mint hit, ismeret, élmény, szertartás, rítus és közösség.

A vallás, mint világmagyarázat.

Egyéni és közösségi értékek

A demokratikus állampolgárság értékei: a közjó, az egyén jogai, törvényesség, emberi jogok, más kultúrák tisztelete.

Hagyománytisztelet, igazság, törvényesség, igazságosság, a polgári állam értékei.

Társadalmi közösségek.

Az egyén és közösség a társadalomban.

Döntés, megegyezés, együttműködés, többség, kisebbség.

TEVÉKENYSÉGEK

- *Beszélgetés, véleménycsere, vita* (szabad asszociációk, vélemények felszínre hozása és ütköztetése, hipotézisek bizonyítása és cáfolata, szövegek megbeszélése és elemzése, többféle embertudományi megközelítés (biológiai, pszichológiai, szociológiai, politológiai, néprajzi, kultúranropológiai, filozófiai, esztétikai, teológiai, erkölcsi).
- *A játék* (népi játékok; játékok, szerepjátékok, jelenetek bemutatása, meditáció, szemlélődés, élménybeszámoló, dramatizálás, szociodráma, pszichodráma). Helyzetgyakorlatok megismerkedés és interjú szakemberekkel. Videofilmek vetítése, szituációs játékok elemzése, önelemzés. Bábozás, parodizálás; gyűjtőmunka otthon és az iskolában; saját készítésű fényképekből kiállítás.
- *Kutatás* (önmaguk, események, helyzetek megfigyelése és elemzése, megismerkedés és interjú szakemberekkel, adatok és tények összegyűjtése, rendezése és elemzése, kísérletek, írásos és szóbeli kutatási beszámolók készítése). Filmnézés, olvasás, magyarázat, jegyzetelés, élethelyzetek, szituációk eljátszása, azok elemzése, riportok készítése magnóval és azok megjelenítése írásban, pályázatok kiírása, értékelése, tanulói kiselőadások, ötletroham, kiállítások rendezése, vizuális megjelenítés.
- Kiegészíthetik: könyvtári kutatás, referálás, napló (munka-, olvasmány-, esemény-, belső történet napló) vezetése, *írásművek* készítése (jegyzet, ismertetés, összegzés, tanulmány, esszé), bibliográfia összeállítása, a tanultak és feltártak vizuális megjelenítése, alkalmi divatbemutatók, sajtófigyelés, élménybeszámoló készítése, a tanult témaköröket bemutató kiállítások rendezése, segítségre szoruló megismerése, és megsegítése, cselekvési program készítése (saját maga, társai, környezete és a helyi társadalom számára), meditáció, szemlélődés; fórum; vetélkedő, művészi alkotás létrehozása egyénileg vagy közösen.

Szépirodalmi ajánlások:

Mohás Lívia: Mit tudsz önmagadról?
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
Kosztolányi Dezső: A szegény kisgyermek panaszai
Oscar Wilde: Az önző óriás
Ingrid Sjöstrand: A felnőttek furcsák néha
Mihálka György: Én és a nagypapa
Janikovszky Éva: Akár hiszed, akár nem
Kosztolányi Dezső: Halotti beszéd
Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg
Vekerdy Tamás: Beszéljünk iskolásokról
Janikovszky Éva: Már iskolás vagyok
Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami
Gelléri Andor Endre: Ötös
Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig
Fehér Klára: Bezzeg az én időmben
Kölcsey Ferenc: Parainesis Kölcsey Kálmánhoz
Marcus Aurelius gondolatai
Babits Mihály: Hazám
Kölcsey Ferenc: Parainesis Kölcsey Kálmánhoz
Buddha: Gyakorlati útmutatás a helyes élethez
Márai Sándor: Füveskönyv
Ancsel Éva: Százkilencvennégy bekezdés az emberről
Adamis Anna: Arra születtem
Kosztolányi Dezső: Már néha gondolok a szerelemre
Vekerdy Tamás: Beszéljünk iskolásokról
Bruce Lansky: A Murphy szülők törvénykönyve, avagy a gyermeknevelés kelepcei
Vekerdy Tamás: Kamaszkor körül
Janikovszky Éva: A tükör előtt
Janikovszky Éva: A lemez két oldala
Mihálka György: Fáj a fejem
Vámos Miklós: Cédulák
Siv Wideberg: Móránaknál
Mihálka György: Világgá megyek

Forrásjegyzék az irodalmi ajánláshoz:

Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk, Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest 1977. 32. o.
Oscar Wilde: Dorian Gray arcképe
Mesék – elbeszélések, Európa Könyvkiadó, 1987. 202. o.
Ami a szívedet nyomja – Mai svéd gyermekversek, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1975. 66. o. 53. o.
Mihálka György: Tisztán avagy gyermekszemmel a felnőttek világa, Kecskemét, 1992. 10. o., 30. o., 72. o.
Janikovszky Éva: Akár hiszed, akár nem, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1984.
A Nyugat költői Első kötet, Móra Könyvkiadó, 1985. 207. o.
Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg, Láng Kiadó, 1994. 63- 65. o.
Vekerdy Tamás: Beszéljünk iskolásokról
Kamaszkor körül, Lásd a MPKITK könyvtárában
Karinthy Frigyes válogatott művei, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1962. 404. o.
Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig, Móra Könyvkiadó, 1980. 107., 73., 64. o.
Kölcsey Ferenc, Tóth Könyvkereskedés Kft., 1997. 92-93. o., 89-90. o.
Babits Mihály összegyűjtött versei, Századvég kiadó, 1993. 308. o.
Márai Sándor: Füveskönyv, Akadémiai Kiadó, Helikon Kiadó 52. o., 96. o.
Janikovszky Éva: A tükör előtt (Egy kamasz monológja)
Kincskereső, 1990. szeptember 6. o.

TÖRTÉNELEM

8. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Év eleji ismétlés	3
A világ a 20-as és 30-as években	11
Magyarország a két világháború között	12
A második világháború Magyarország részvétele a II. világháborúban	11
A globalizálódó világ	7
Magyarország története napjainkig	11
Állampolgári ismeretek	11
Év végi ismétlés	4
Szabadon felhasználható órakeret	4
Összesen:	74 óra

A kötelező órakeretet (70) kiegészíti még 4 szabadon felhasználható óra. Ezeket használjuk fel a topográfiai ismeretek elmélyítésére, a készségfejlesztésre, az egyes korszakok jellemzőinek megismerésére, helytörténeti kutatásra.

Tanulói és a tanítást-tanulást segítő taneszközök:

Tankönyv, munkafüzet, témazáró feladatlapok, Képes történelem atlasz, vaktérképek, történelmi olvasókönyvek, a kornak megfelelő falitérképek.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei:**I. Ismeretszerzés, tanulás:**

A tanuló:

- Tudjon ismereteket meríteni saját emberi-társadalmi környezetéből, történetekből, képekből, a tömegkommunikációs eszközökből és más ismerethordozókból
- Tudjon ismereteket meríteni egyszerű statisztikai adatokból, grafikonokból, diagramokból, törvényekből, egyéb forrásokból
- Legyen képes a tankönyvi anyag részegységeiben a legfontosabb gondolatokat megjelölni
- Legyen képes egy-egy rövid forrásból merített ismeretből beszámolni
- Legyen képes adott témához információkat gyűjteni az iskolai vagy más könyvtárban, médiában, múzeumban, interneten
- Tudja használni a különböző léptékű történelmi térképeket, segédkönyveket és lexikonokat
- Tudja alkalmazni a tanult történelmi helyzeteket más-más országok történelmének tanulmányozásakor
- Tudjon a tankönyv szövegéhez kérdéseket megfogalmazni
- Tudja a tankönyvi grafikonokat, diagramokat, táblázatokat néhány mondattal értelmezni
- Legyen képes az eltérő adatok, adatsorok összevetésére
- Ismerje a tanult történelmi korszak kiemelkedő magyar történelmi személyiségeit
- Tudja néhány mondattal bemutatni e személyiségek szerepét, jelentőségét

2. Kritikai gondolkodás:

A tanuló:

- Önállóan tudja megmagyarázni a különböző társadalmi-történelmi események okait, következményeit
- Legyen képes véleményét megfogalmazni a történelmi-társadalmi eseményekről
- Legyen képes felismerni és a változásokat nyomon követni egy-egy történelmi jelenség kapcsán
- Tudjon kérdéseket megfogalmazni egy-egy részegységhez
- Tudja megkülönböztetni a feltételezést az igaz történettől
- Legyen képes türelmesen meghallgatni tanulótársa véleményét, és legyen képes figyelembe venni azt saját véleménye kialakításában
- Legyen képes érveket és ellenérveket megfogalmazni a viták során a saját véleménye kialakításakor
- Legyen képes különböző időszakok térképeit összehasonlítani

3. Kommunikáció:

A tanuló:

- Legyen képes szóban és írásban a feltett kérdésre 10-15 mondattal válaszolni
- Legyen képes ismeretterjesztő irodalom felhasználásával kiselőadást, beszámolót készíteni
- Tudjon vázlatot készíteni a tankönyvi anyaghoz
- Legyen képes a vázlatkészítéskor szimbolikus jeleket alkalmazni
- Tudjon nevelői segítséggel forrásokat elemezni
- Tudjon önállóan egyszerű forrásokat értelmezni
- Tudja rendszerezni az egyetemes és magyar történelem eseményeit
- Tudjon 15-20 mondatos fogalmazást készíteni valamely történelmi, társadalmi témáról
- Legyen képes felismerni az adott történelmi események szituációit, tanári irányítással megjeleníteni
- Tudjon történelmi témáról sematikus rajzot készíteni

4. Térben-időben való tájékozódás:

A tanuló:

- Tudja alkalmazni az idő tagolására szolgáló kifejezéseket
- Tudja a megadott eseményeket időrendbe állítani
- Legyen képes egyszerű kronológiai számítások elvégzésére
- Tudjon eseményt kapcsolni a kerettantervben felsorolt évszámokhoz
- A tankönyvi kronológiai táblázat segítségével tudja a magyar és az egyetemes történelmi eseményeket összekapcsolni
- Tudja megállapítani, hogy a magyar és az egyetemes történelmi személyiségek közül kik voltak kortársak
- Ismerje a kiemelt események időpontjait
- Tanári segítséggel tudjon egyszerű térkép-vázlatot készíteni
- Tudjon eseményt kapcsolni a kerettantervben felsorolt helynevek feléhez
- Tudja megmutatni a falitérképen és a Képes történelmi atlaszban a kerettantervben megjelölt helynevek felét

Témakör**A világ a 20-as és 30-as években****Óraszám: 11 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>A világ a XX. század húszas és harmincas éveiben</p> <p>Hatalmi átrendeződés Európában az első világháború után</p> <p>Közép-Európa nyugtalan évei; Politikai és társadalmi küzdelmek a parlamentben és a parlamenten kívül</p> <p>Új államok születése, a régiék újjászületése Kelet-Közép-Európában</p> <p>Nyugat-Európa: a „boldog húszas évek” a győztes országokban; Az Európán kívüli világ</p> <p>A nagy gazdasági világválság</p> <p>A náciizmus Németországban</p> <p>A sztálini Szovjetunió</p> <p>Út a háború felé; Változások a világpolitikában a harmincas évek második felében</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – Ismertessék statisztikai adatok elemzésével, hogyan változott meg az európai országok területe az első világháború után – Készítsenek összehasonlító térkép vázlatot a világháború előtti és utáni Európáról – Mutassák meg a térképen, s rajzolják be a kontúrterképbe Európa új és újjászülető államait – Ismertessék egykorú források felhasználásával az első világháborút lezáró békekötések legfontosabb pontjait – Jelöljék a kontúrterképen az első világháború frontjainak alakulását – Mutassák meg a térképen az első világháború legfontosabb harcainak helyszíneit – Jelöljék az időszalagon az első világháború legfontosabb évszámait – Egykorú források felhasználásával ismertessék a nagy gazdasági világválság kialakulásának körülményeit – Készítsenek beszámolót a nagy gazdasági világválság idején élők életéről – Ismertessék, milyen úton próbált "kilábalni" a válságból: Olaszország, Németország – Olvasmányélményeik alapján számoljanak be Sztálin hatalomra kerülésének körülményeiről, a sztálinizmus kialakulásáról – Irodalmi művek segítségével mutassák be, milyen körülmények között él a Szovjetunió lakossága a sztálini diktatúra idején – Ismertessék, milyen programot dolgozott ki az Amerikai Egyesült Államok a gazdasági világválságból kilábalás érdekében – Számoljanak be arról, hogyan készülődtek a nagyhatalmak az újabb háborúra – Készítsék el a két világháború közötti diplomáciai események kronológiáját
ISMERETEK
<p><i>Fogalom:</i></p> <p>Jelenkor, parlamenti demokrácia, gazdasági válság, nemzeti szocializmus, fajelmélet, antiszemitizmus, sovinizmus, koncentrációs tábor, egypártrendszer, sztálinizmus, koncepció, per, tervgazdálkodás, propaganda, New Deal</p> <p><i>Név:</i></p> <p>Adolf Hitler, Joszip V. Sztálin, F. Roosevel</p> <p><i>Helynév:</i></p> <p>Csehszlovákia, Jugoszlávia, Ausztria, Szovjetunió, New York</p> <p><i>Évszám:</i></p> <p>1929-1933, 1938</p>

*Témakör***Magyarország a két világháború között****Óraszám: 12 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>Az őszi-órszás forradalom A rövid életű polgári köztársaság A tanácskormány harcai és bukása A Horthy-korszak kezdete Trianon és következményei A bethleni konszolidáció; A Horthy-rendszer megszilárdulása Gazdaságunk a húszas években; A gazdasági válság Magyarországon Kiútkeresés a válságból; A Gömbös-kormány Hazánk külpolitikája a Horthy-korszakban Életmód és szellemi élet a két világháború között</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – Ismertessék az "őszi-órszás forradalom" legfontosabb eseményeit – Mutassák meg a térképen a forradalom legfontosabb harcainak helyszíneit – Jelöljék az időszalagon a forradalmi események legfontosabb időpontjait – Számoljanak be a forrásanyagok felhasználásával a trianoni békekötés következményeiről – Számoljanak be a gazdasági világválság magyarországi hatásáról – Készítsenek beszámolót a magyar társadalom két világháború közötti életmódjáról – Korabeli dokumentumok alapján fejtsék ki tanári segítséggel, menyiben változott Horthy Miklós kormányzói jogköre 1920-1944 között – Készítsék el a két világháború közötti kormánykörök diplomáciai lépéseinek kronológiáját – Vegyék számba a Horthy-korszakbeli tudomány és művelődés, kultúra nagyjait – Számoljanak be a szellemi élet okozta fejlődésről
ISMERETEK
<p><i>Fogalom:</i> Őszirórszás forradalom, tanácsköztársaság, konszolidáció, irredentizmus, antiszemita, kommunisták, nyilasok, konzervatív, liberális</p> <p><i>Név:</i> Gróf Károlyi Mihály, Kun Béla, Horthy Miklós, gróf Bethlen István, gróf Teleki Pál, Gömbös Gyula</p> <p><i>Helynév:</i> Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Észak-Erdély</p> <p><i>Évszám:</i> 1918, 1919, 1920</p>

Témakör**A második világháború, hazánk a második világháborúban****Óraszám: 11 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
A második világháború megkezdődik Európai háborúból világháború A totális háború Háború és gazdaság Magyarország a második világháborúban Hazánk a háború sodrában; Magyarország német megszállása Nyilas hatalomátvétel; Hadműveletek hazánk területén Az európai és a magyar zsidóság tragédiája, a holocaust A háború befejezése
TEVÉKENYSÉGEK
Ismertessék a második világháború kitörésének körülményeit Számoljanak be forrásanyagok felhasználásával Gömbös Gyula, Teleki Pál, Szálasi Ferenc életútjáról, politikai pályájáról Gyűjtsenek képeket, és készítsenek tablót a második világháborúban alkalmazott haditechnikai eszközökről Készítsék el tanári segítséggel a Horthy-korszak kormányainak, illetve kormányfőinek kronologikus vázlatát Ábrázolják térképvázlaton Magyarország területi nyereségeit a bécsi döntéseket követően Forrásanyagok felhasználásával ismertessék Magyarország német megszállásának körülményeit Ismertessék a háború befejezésének körülményeit Végezzenek kutatást, milyen katonai események, hadműveletek történtek lakóhelye környezetében Vitassák meg: Mennyiben játszott szerepet az atombomba bevetése a háború befejezésében Értelmezzék a kerettantervben felsorolt fogalmakat Mutassák meg a térképen és a kontúrtérképen a kerettantervben megjelölt helyeket Jelöljék az időszalagon a kerettantervben felsorolt évszámokat Fűzzenek eseményt a kerettantervben felsorolt évszámokhoz
ISMERETEK
<i>Fogalom:</i> Totális háború, hadigazdaság, gettó, deportálás, munkaszolgálat, holocaust, "hintapolitika", partizán, antifasiszta, ellenállás, háborús bűnös, <i>Név:</i> Churchill, Kállay Miklós, Gömbös Gyula, Teleki Pál, Szálasi Ferenc <i>Helynév:</i> Sztálingrád, Normandia, Auschwitz, Hirosima, Jalta, Potsdam <i>Évszám:</i> 1939, 1941, 1944. március 19., 1944. október 15., 1945. május 9., 1945. szeptember 2.

Témakör**A globalizálódó világ****Óraszám: 7 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Földünk a második világháború után; A kétpólusú világ; Az ENSZ A „szabad világ” és a kommunista diktatúrák; Hidegháború A békés egymás mellett élés; A világgazdaság Az európai integráció Az emberi és polgári jogok Globális problémák – a globalizáció problémái
TEVÉKENYSÉGEK
Ismertessék a második világháború után kialakult nemzetközi helyzetet Ábrázolják térképen a katonai tömbök országait, befolyási övezeteit Vitassák meg, hogyan és miért került a háború után a világpolitika irányítása új kezekbe Számoljanak be arról, hogyan kezdődött Földünk kettészakadása Nevezék meg az ENSZ fő szerveit Ismertessék, hogyan biztosította Sztálin maradéktalan befolyását a szocialista tömb országokban Sorolják fel a legfontosabb emberi és polgári jogokat Számoljanak be a globalizálódó világ problémáiról
ISMERETEK
<i>Fogalom:</i> Hidegháború, kommunista diktatúra, harmadik világ, világgazdaság, globalizáció, integráció, népesség-robbanás, fogyasztói társadalom, környezetkárosítás

Témakör**Magyarország története 1945-től napjainkig****Óraszám: 11 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Hazánk a vesztes háború után A koalíciós évek; A koalíció felbomlása és a pártállami rendszer létrehozása Sztálinizmus Magyarországon – a Rákosi-korszak Forradalom és szabadságharc Magyarországon: 1956 Hazánk 1956 után A Kádár-korszak Út a rendszerváltás felé: gazdasági, társadalmi, politikai változások A rendszerváltás A határon túli magyarok
TEVÉKENYSÉGEK
– Ismertessék, hogyan kezdődött hazánk új politikai élete – Értelmezzék a következő fogalmakat: lakosságcsere, internálás, kitelepítés, államosítás, kollektívizálás, rendszerváltás – Ismertessék, milyen politikai változások következtek be hazánkban Sztálin halála után – Készítsék el az 1956-os forradalom és szabadságharc kronológiáját – Számoljanak be a Kádár-korszak jellemzőiről – Vitassák meg: Miért és hogyan rendült meg a szocialista gazdaság

<ul style="list-style-type: none"> – Számoljanak be a határon túl élő magyarok életéről – Ismertessék: Hogyan történt a rendszerváltás – Készítsenek beszámolót a korszak kiemelkedő politikusairól: Rákosi Mátyás, Nagy Imre, Rajk László, Tildy Zoltán, Antal József, Göncz Árpád – Kapcsoljanak a kerettantervben megjelölt évszámokhoz eseményt – Jelöljék az időszalagon a kerettantervben felsorolt évszámokat
ISMERETEK
<p><i>Fogalom:</i> Pártállam, internálás, kitelepítés, lakosságcsere, kollektivizálás, rendszerváltozás, földosztás, államosítás</p> <p><i>Név:</i> Rákosi Mátyás, Nagy Imre, Rajk László, Tildy Zoltán, Kádár János, Antall József, Göncz Árpád</p> <p><i>Évszám:</i> 1945-1948, 1948-1953, 1956. október 23., 1989-1990</p>

Témakör**Állampolgári ismeretek****Óraszám: 11 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>Az állam és polgára</p> <p>A nyilvánosság</p> <p>A politikai rendszer intézményei</p> <p>Részvétel a közügyekben</p> <p>Emberi jogok – társadalmi kötelezettségek</p> <p>A gyermek jogai</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – Számoljanak be az állam felségjeleiről – Tanári segítséggel értelmezzék az alkotmány legfontosabb megállapításait – Számoljanak be az alkotmány alapján az állampolgárság kritériumairól – Ismerjék meg, hogyan lesz valaki képviselő – Rendezzenek az osztályban választási gyűlést – Látogassanak el az önkormányzati hivatalba – Kérjenek tájékoztatást a település jegyzőjétől a helyi önkormányzati választásokról – Ismertessék meg egymást a gyermeki jogokkal – A gyermeke jogainak figyelembevételével készítsék el osztályuk házirendjét – A település idősebb tagjait felkeresve készítsenek riportot a település történetéről – Készítsék el családjuk családfáját – Készítsenek riportot osztálytársukkal a diákjogokról – Ismertessék a diákszervezetek működésének feltételeit – Készítsenek beszámolót a diákjogokhoz kapcsolódó tevékenységekről
ISMERETEK
<p><i>Fogalom:</i> Állam, nemzet, nemzetiség, etnikum, állampolgárság, önkormányzat, családfa, választási alapelvek, népszavazás, emberi jogok, diákjog, diákszervezet</p>

Könyvkatalógus (A teljesség igénye nélkül)

- Dr. Lenkovich Barnáné: Falu – város
Jakab György: Az ókori és görög világ
Jakab György: Az őskor világa – Ókori civilizációk
Jakab György: A középkor világa
Lőrinc László: A kora újkor
Bujdosó Emma: A polgári társadalmak születése és működése
Filla István – Szebenyi Péter: Régen volt, hogy is volt...
Benkes Mihály: Töripuska
Varga Domokos: A magyaroktól Mohácsig
Várkonyi Gábor: Középkor, kora újkor
Szabó György: Mitológiai kislexikon I-II.
Stefány Judit: Ázsiai kultúrák
Markó László: Általános történelmi fogalomgyűjtemény
Lothar Ungerer: Az Európai Unióról röviden
Grant, Michael: Róma császárai
Croiset, Maurice: A görög kultúra
Kósa Csaba: Félhold és kétféjű sas
Bihari Péter: A 20. század története fiataloknak
Mezey László Miklós–Pobori Ágnes: 20 történelmi arckép a 20. század magyar történelméből
Sipos Péter: XX. sz. egyetemes történelem 1914-1990
Martin Roberts: Európa története 1789-1914
Martin Roberts: Európa története 1900-1973
Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei helytörténeti olvasókönyv
Csepela Jánosné–Horváth Péter–Katona András–Nagyajtai Anna: A történelemtanítás gyakorlata
Földes Péter: Az ősidők regénye
Kőszegi Frigyes: Élet az őskorban
Szabó Árpád: A trójai háború
Komjáthy István: Mondák könyve
Lengyel Dénes: Régi magyar mondák
Magyar mondák
Gecse Gusztáv: Kérdések a vallásról
Horváth Pál: Vallásismeret
Dér Katalin–Horváth Pál: Bibliaismeret
Görög regék
Római regék és mondák
Germán, kelta regék
Egyiptomi és mezopotámiai regék és mondák
Indiai regék és mondák
Mítoszok földjén
A világ 100 csodája
A magyarok krónikája
Az emberiség krónikája
A világháborúk krónikája
Királyok könyve
Pannon enciklopédia

Ezeréves Magyarország

A magyar történelem nagy alakjai

Herendi Miklós Művészettörténet I-II.

Pataki Gábor: Művészettörténet III.

Grawes: A görög mítoszok I-II.

Balla Árpád: Történelmi olvasókönyv az általános iskola 6. osztálya számára

Závodszy Géza: Történelmi olvasókönyv az általános iskola

Balogh Béni: Magyar királymondák

Horváth Péter: Feladatok, rejtvények történelemből 5.

Csepela Jánosné: Feladatok, rejtvények történelemből 6.

Dr. Helméczy Mátyás: Feladatok, rejtvények történelemből 7.

Feladatok, rejtvények történelemből 8.

Kovács Gábor: Történelmi olvasókönyv. XX. század

Borhy László: Történelmi olvasókönyv. Ókor

Katona András: Történelmi olvasókönyv. Újkor

Sebestyén Mária: Történelmi személyek lexikona

Képes történelem sorozat:

Varga Domokos: Ős Napkelet

Szabó Miklós: Hellász fénykora

Falus Róbert: A Római Birodalom

Varga Domokos-Vekerdi László: Európa születése

Makkai László: A reneszánsz világa

Erdődy János: Küzdelem a tengerekért

Márkus István: Európa élre tör

Fekete Sándor: A nagy francia forradalom

R. Szabó Jenő: Polgárháború Észak-Amerikában

Randé Jenő: A gépek forradalma

D. Major Klára: Forradalmak százada

Gondos Ernő: Az első világháború és előzményei 1870-1918

Földes Péter: A Nagy Október

D. Major Klára: Lángoló világ

László Gyula: "Emlékezzünk régiekről"

Hegedüs Géza: Korona és kard

Varga Domokos: Magyarország virágzása és romlása

Lengyel Balázs: A török Magyarországon

R. Várkonyi Ágnes: Két pogány közt

Fekete Sándor: Haza és haladás

Márkus István: Forradalom és szabadságharc

Csaba József- Varga Domokos: Vér és arany

Zalka Miklós: Mindenkihez!

Fekete Gyula: Fortélyos félelem igazgat

...Míg megvalósul gyönyörű képességünk, a rend

Larousse új képes történelmi sorozat:

Az ősrobbanástól a gondolkodó emberig

Ősi kultúrák, születő államok

Az ókori Egyiptom és Hellász története

Róma és a római világ története
Korai civilizációk Európán kívül
Nagy vándorlások szárazföldön és tengeren
Lovagvárak és gótikus katedrálisok
A nagy felfedezések kora
A reneszánsz és a humanizmus fényei
Királyok és lázadók küzdelmei
Az és a vér kora
Európa új rendje
Az ipar vértelen forradalma
A megújuló világ rendje
Birodalmak és távoli gyarmatok
A megváltozó Európa képe
A két nagy háború
Mai világunk: gondok és örömök
A modern századvég, amiben élünk
A jövő század hajnala
Új képes történelem sorozat:
"Árpád jöve magyar néppel"
Árpád örökében
Liliom és holló
Megújulások kora
A kétféjű sas hatalmában
Nemzet születik
A boldog békeidők
A csonka ország
A rebellis tartomány
Szentiványi Jenő: A kőbaltás ember
V. G. Jan: Batu kán
 Dzsingisz kán
Makkai Sándor: Magyarok csillaga
 Táltoskirály
 Sárga vihar
Lázár István: Képes magyar történelem
J. P. Taylor: Az első világháború képes krónikája
Magyar Zoltán: Keresztény lovagoknak oszlopa
Szabó Péter: A magyar állam születése

ANGOL

4-8. évfolyam

A tanterv a NAT Élő idegen nyelv műveltségterület, a 4-8. évfolyamok követelményeit dolgozza fel.

A tantárgy óraszám: **555**

A Nyíregyházi Tanterv/helyi tervezés aránya: ~80/20%.

Ennek felosztása:

Évfolyam	4.		5.		6.		7.		8.		Összesen
Tantárgy /modul	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	
Angol	2	74	2,5	93	3	111	3	111	3	111	555

Célok és feladatok

A negyedik évfolyamon kezdődő kisgyermekkorú idegennyelv-oktatás alapvető célja lélektani és nyelvi: egyrészt kedvet ébreszteni a nyelvek tanulása iránt, sikerélményhez juttatni a diákokat, másrészt megalapozni a későbbi nyelvtanulást, főként a receptív készségek fejlesztésével. Ezekhez járul még a nyelvtanulási stratégiák kialakításának megalapozása.

Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A gyerekek számukra érdekes, értelmes, önmagukban motiváló és kognitív szintjüknek megfelelő kihívást jelentő tevékenységekben vesznek részt. Ezek során a célnyelvet hallva, a szituációt, kontextust értve haladnak előre a nyelv elsajátításában. Ez a folyamat lassú, az idősebb korosztályra jellemző látványos nyelvi eredményt nem várhatunk. Egyik tipikus jellemzője a csendes szakasz, melynek során egyes diákok akár hónapokig nemigen szólnak meg, de a játékos tevékenységekbe szívesen bekapcsolódnak.

Az idegen nyelvi órákon a gyerekek az ismeretlen nyelven hallottakat a világról kialakult ismereteik alapján értelmezik, ezért elengedhetetlen, hogy a tananyag általuk ismert tartalmakra épüljön. Ez egyrészt a konkrét helyzet kihasználásával, szemléltetéssel, másrészt már ismert tantárgyak anyagának integrálásával érhető el. Így válik az ismeretlen célnyelvi tanári beszéd érthetővé a diákok számára.

A kerettanterv az 1–4. évfolyamok anyanyelven megismert témaköreire, beszédszándékaira, fogalomköreire és tevékenységeire épül. A készségek közül a hallott szöveg értésének fejlesztése a legfontosabb, melynek fejlődését az órai utasítások és a cselekvésre épülő játékos feladatok teljesítéséből követhetjük nyomon. A beszéd az egyszavas válaszoktól (igen, nem, név, szín, szám stb.), a memorizált, elemzetlen nagyobb egységek használatáig terjed (köszönés, mondóka, körjáték, dal). Természetes része a gyerekek órai beszédének a magyar nyelvű kérdés és válasz, melyet visszajelzésként, megerősítésként használnak a tanár célnyelv-használatával párhuzamosan.

A követelmények a természetes nyelvelsajátítás folyamatát tükrözve a szó és az egyszerű mondat szintjén mozognak. Az olvasás és írás bevezetésével célszerű várni, míg a gyerekekben felmerül erre az igény.

Az ötödik évfolyam megkezdésekor már minden diák (legalább) egy éve tanulja az idegen nyelvet. Megértik a tanár kéréseit, óravezetését, ismerősek a feladattípusok, órai tevékenységek, motiváltak, bíznak magukban, és néhány alapvető stratégiát már használnak.

Az öt tanév céljai között első helyen áll a motiváció fenntartása, a gyerekek sikerélményhez juttatása értelmes munkával. Továbbra is a receptív készségek (hallott és olvasott szöveg értése) fejlesztése áll a középpontban, mivel a produktív készségeket (beszéd és írás) a receptív készségek közvetve fejlesztik. Az évek előrehaladtával egyre nagyobb hangsúlyt kap a beszéd-készség. Lényeges nevelési cél a diákok olvasási igényének kialakítása és fejlesztése érdekes, könnyített vagy eredeti, illusztrált hosszabb szövegek olvastatásával.

A témakörök felölelik a tanterv egyéb tantárgyi tartalmait, hiszen a nyelvet nem önmagáért használjuk, hanem információszerezésre, illetve információfeldolgozásra. A kerettantervi törekvések hozzájárulnak az

idegen nyelvi tananyag érthetővé tételéhez, de a tartalmakat más szempontból, másképp csoportosítva dolgozzuk fel, nehogy unalmassá váljanak.

A 10–14 éves korosztály nyelvelsajátítása során jobban támaszkodik memóriájára, mint a célnyelv szabályrendszerére, de egyre inkább képes szabályszerűségeket észrevenni a nyelvben. A szabályok ismerete ugyanakkor csak kismértékben segíti nyelvi fejlődésüket. A nyelvhasználatban a folyamatosság erősebb a nyelvhelyességgel szemben, de emellett szükség van a legfontosabb struktúrák automatizálására is. Cél, hogy esetleges nyelvi hibáikat maguk vegyék észre és javítsák, így segíthetjük őket autonóm nyelvtanulóvá válni.

A négy év során a diákoknak el kell jutniuk a nyelvtanulási stratégiák olyan szintű használatához, melyek lehetővé teszik számukra az osztályterem falain kívüli idegen nyelvi hatások (filmek, zene, tévéműsorok, újságok) hasznosítását és az irányított önálló haladást.

A nyolcadik osztály végére nyelvtudásuk eléri azt a mérhető szintet, mellyel képesek ismert témakörökben idegen nyelvű információt megérteni és adni, interakcióban sikerrel részt venni.

Kiemelt közös követelmények

A tanterv fő célkitűzése, hogy a nyelvtanulási célok mellett, olyan általános közös nevelési és oktatási célokat is teljesítsen, amelyek a tanulók felnőtté válásának, illetve társadalmi beilleszkedésének alap pillérei lehetnek.

Mivel a nyelvtanítás nem meghatározott ismeretanyag átadását tűzi ki céljául, hanem a nyelvi készségek elsajátítását (a nyelvtani szerkezetek csupán a nyelvi funkciók működését, ill. működtetését teszik lehetővé, és elsajátításuk nem képezi a tanulási folyamat végső célját), ezért lehetségessé válik általános, a társadalom által elismert értékek és tudásanyag közvetítése a nyelvi órán.

Fejlesztési követelmények

A tanuló képes idegen nyelvű információt megérteni és adni, interakcióban sikerrel részt venni. Képes a tanárral és társaival a célnyelven együttműködni a nyelvtanulási feladatok megoldásában. Tisztában van a nyelvtanulás részterületeivel (beszédkészség, olvasásértés, szókincs stb.), kialakult, továbbfejleszthető nyelvtanulási stratégiái vannak. Kialakul az igény benne, hogy az osztályterem kívüli idegen nyelvi hatásokat (tévéműsorok, újságok stb.) is megpróbálja hasznosítani önálló haladása érdekében.

Témalista (ajánlás)

- Én és a családom: személyi adatok; foglalkozások; otthoni teendők, kötelességek; családi ünnepek.
- Emberi kapcsolatok: barátság; emberek külső és belső jellemzése.
- Tágabb környezetünk: falu, kisváros, nagyváros, ország; a lakóhely bemutatása; lakóhelyünk megővése.
- Természeti környezetünk: a természet megővése; Földünk nevezetes tájai; veszélyeztetett növények és állatok.
- Az iskola világa: az iskola bemutatása; az ideális órarend; az ideális iskola.
- Egészség és betegség: a leggyakoribb betegségek; a leggyakoribb sérülések.
- Étkezés: étkezési szokások nálunk és más országokban; különleges ételek és ételreceptek; viselkedés az étkezésnél.
- Vásárlás: mindennapi bevásárlás; ajándékok ünnepekre.
- Utazás: utazási előkészületek; a kedvenc közlekedési eszközöd.
- Szabadidő és szórakozás: sport az iskolában és az iskolán kívül; tévé, videó, számítógép és olvasás.

Értékelés

A számonkérésnél fontos szempont, hogy a tanuló felismerje, nem a nyelvről, annak grammatikai, lexikai, szemantika rendszeréről tanul, hanem magát a nyelvet tanulja. Ennek megvalósítása érdekében kerülni kell a szövegkörnyezetből kiragadott, csupán a nyelvtani, ill. lexikai tudást mérő dolgozatokat. Helyettük olyan kommunikatív feladatokat kell a tanulókkal elvégeztetni, mind írásban, mind pedig szóban, melyek természetüknél fogva képesek jelezni a tanulók nyelvhasználati képességét.

Mindazonáltal figyelembe kell venni a mindenkori vizsgarendszer követelményeit is, hiszen az oktatás egyik célja az, hogy a tanulók sikeres vizsgát tegyenek tanulmányaik végén, esetleg az iskolarendszeren kívül működő nyelvvizsga-követelményeknek megfeleljenek.

Számonkérés módja:

A szóbeli számonkérés mellett évente két nagydolgozat, mely a következő feladattípusokat tartalmazza:

- Olvasásmegértési készséget mérő feladat
- Nyelvhasználatot mérő feladat – hiányzó szavak, nyelvtani szerkezetek behelyettesítése összefüggő szövegbe
- Íráskészséget mérő feladat
- Beszéd utáni megértési készséget felmérő feladatok

Javasoljuk a dolgozatok két tanórára történő lebontását, mivel így a tanulók számára ez kevésbé megterhelő.

Alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

A megfelelő tananyag kiválasztásánál két területet kell a gyakorló tanárnak megvizsgálnia: a tanulói csoport igényeit és annak jellemzőit, illetve az értékelésre kiválasztott tananyagot.

A tanulók megvizsgálásakor a következő pontokra kell a tananyag választónak koncentrálnia:

Kor, nem, társadalmi/kulturális háttér, motiváció/az idegen nyelvhez való hozzáállás, a gyerekek nyelvtudása, ill. Általános ismereteik, érdeklődési körük.

Amikor a tanulók nyelvtanulási igényeit vizsgáljuk, fontos, hogy az alábbi kérdésekre válaszokat kapjunk:

- Melyek azok a leggyakoribb és legvalószínűbb beszédhelyzetek, amelyekben a tanulók a jövőben az idegen nyelvet használni fogják?
- A nyelvi készségeket (beszéd, írás, olvasás, hallás utáni megértés) milyen fontossági sorrendbe lehet állítani az előző kérdés alapján?
- Az órai munkából százalékos arányban mennyi időt kell a fenti készségek fejlesztésére szánni?

A kérdésekre válaszolva már meg lehet határozni, hogy milyen típusú és szerkezetű tananyagra van szükségünk egy adott tanulói csoport oktatásához. Ki kell azonban azt is hangsúlyozni, hogy nem csupán a tanulók igényeit és jellemzőit kell a tananyag kiválasztásakor figyelembe venni, hanem a tantervi előírásokat és az iskola pedagógiai programját is.

Miután megfelelő adatokkal rendelkezik a tanár a tanulókról és a követelményrendszerekről, akkor kerülhet sor a tananyag értékelésére. Az értékelésnél ajánlott az alábbi főbb pontokat megvizsgálni:

Gyakorlati szempontok:

- A tananyag ára reális-e?
- A tananyag részét képező komponensek elérhetőek-e (pl. Hanganyag, videó, tanári kézikönyv, munkafüzet, stb.)?

Tervezés és kivitelezés:

- Mennyire felel meg a tananyag formai kivitelezése a korcsoport igényeinek?

Feladatok:

- Megfelelő arányban tartalmazza-e a tananyag azokat a feladattípusokat, amelyekkel a kitűzött célok elérhetőek?
- Vannak-e olyan feladatok, amelyek a kommunikatív nyelvhasználatot gyakoroltatják? Elegendő-e a számuk?
- Találhatóak-e olyan feladatok a könyvben, amelyek segítik a tanulók logikai képességeinek, ill. készségeinek fejlődését (pl. Ismeretlen szavak jelentésének kitalálása szövegkörnyezet alapján)?
- Az új nyelvi szerkezeteket megfelelő kontextusban mutatja be a könyv?

Nyelvi készségek:

- A gyakorolt készségek összhangban vannak-e a tanulók számára fontos készségekkel?
- A gyakorolt készségeket önmagukban, egymástól elkülönítve, vagy együtt gyakoroltatja-e a könyv?

ANGOL

4. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Én és a családom: bemutatkozás, a család bemutatása.	8
Az otthon: a szűkebb környezet	8
Időjárás: a kedvenc évszak	6
Étkezés: kedvenc és kevésbé kedvenc ételek, italok.	8
Öltözködés: ruhadarabok télen és nyáron; testrészek	8
Iskola: az osztályterem tárgyai, az iskola helyiségei	8
Tágabb környezetünk: állatok a világ különböző tájain.	8
Szabadidő, szórakozás: kedvenc sport; gyűjtemények	8
Szabardon felhasználható órakeret	12
Összesen:	74 óra

A kötelező órakeretet (62) kiegészíti még 12 szabadon felhasználható óra. Ezeket használjuk fel a hallás utáni megértés gyakoroltatására és a beszédképesség fejlesztésére, hiszen az angol nyelvvel történő ismerkedés során a tanulóknak nehézséget okozhat a hallott szöveg megértése a magyar és az angol nyelvek közötti hangsúlyozásbeli különbségekből adódóan. A szabadon felhasználható órakeret felhasználható továbbá egyes angol hangzók kiejtésének gyakoroltatására is. Ki kell hangsúlyozni az olyan feladatok szükségességét is, amelyek a nyelvelsajátítást segítik a tudatos tanulással szemben.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

A következő tankönyvcsaládok könyvei ajánlottak alkalmazásra. A tankönyvcsalád magába foglalja a tankönyvet, a tanári kézikönyvet, a munkafüzetet, a kiegészítő hanganyagot, és egyes esetekben a videó anyagot is. Mindegyik kiadó rendelkezik a tankönyvcsaládokhoz készített kiegészítő gyakorló feladatlapokkal, illetve gyűjteményekkel, amelyek használata az átlagosnál jobb képességű csoportok esetében javasolt.

Stepping Stones 1 Julia Ashworth & John Clark. Longman. 1996.

Chatterbox 1. Holderness, J.A. Oxford University Press. 1990.

Smart Beginner Michael Vince, Judy West, David A. Hill. Macmillan. 2001.

Kommunikációs szándékok

Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok:

- köszönés, elköszönés,
- bemutatkozás,
- köszönet és arra reagálás.

Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok:

- tetszés, nem tetszés.

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok:

- dolgok, személyek megnevezése,
- információkérés, információadás,
- igenlő vagy nemleges válasz,
- tudás, nem tudás.

Fogalomkörök

- Cselekvés, történés, létezés kifejezése,
- Birtoklás kifejezése,
- Térbeli viszonyok,
- Időbeli viszonyok,
- Mennyiségi viszonyok,
- Minőségi viszonyok,
- Logikai viszonyok,
- Szövegösszetartó eszközök.

A továbbhaladás feltételei*Hallott szöveg értése*

A tanuló megért:

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, max. kétmondatos kérést, utasítást megért, arra cselekvéssel válaszol;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott egymondatos kérdést.

Beszédképesség

A tanuló:

- hiányos vagy egyszerű mondatban válaszol az ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésre, szavakat és egyszerűbb szerkezetű szövegeket (legalább néhány mondókát, verset, dalt) tanult minta alapján reprodukál.

Olvasott szöveg értése

A tanuló:

- felismeri ismert szavak írott alakját, ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatot elolvas;
- ismert nyelvi elemekből álló egymondatos szövegben fontos információt megtalál.

Írásképesség

A tanuló:

- felismeri ismert szavak írott alakját, leír ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

A tanuló ismerje fel az egyszerű kommunikációs szándékokat és tudjon reagálni azokra. Legyen képes információt kérni és információt adni személyekre vonatkozóan ill. egyszerű kérdéseket alkotni és azokra válaszolni.

ANGOL

5. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Az én világom	18
Szűkebb és tágabb környezetünk	18
Napirend, szabadidő	15
Múltbeli események	15
Jövőbeli tervek, szándékok	10
Szabadon felhasználható órakeret	17
Ö s s z e s e n :	93 óra

A kötelező órakeretet (76) kiegészíti még 17 szabadon felhasználható óra. Ezeket használjuk fel a hallás utáni megértés gyakoroltatására és a beszédképesség fejlesztésére, hiszen az angol nyelvvel történő ismerkedés során a tanulóknak nehézséget okozhat a hallott szöveg megértése a magyar és az angol nyelvek közötti hangsúlyozásbeli különbségekből adódóan. A szabadon felhasználható órakeret felhasználható továbbá egyes angol hangzók kiejtésének gyakoroltatására is.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

A következő tankönyvcsaládok könyvei ajánlottak alkalmazásra. A tankönyvcsalád magába foglalja a tankönyvet, a tanári kézikönyvet, a munkafüzetet, a kiegészítő hanganyagot, és egyes esetekben a videó anyagot is. Mindegyik kiadó rendelkezik a tankönyvcsaládokhoz készített kiegészítő gyakorló feladatlapokkal, illetve gyűjteményekkel, amelyek használata az átlagosnál jobb képességű csoportok esetében javasolt.

World Class 1. Harris, M. and Mower, D. Longman 1994.

New Project English 1. Hutchinson, Tom. Oxford University Press. 1998.

Go! 1 Elsworth, S. and Rose, J. Longman. 1996.

Wow 1. Nolasco, R. Oxford University Press. 1990.

Cambridge English for Schools 1. Littlejohn, A. and Hicks, D. Cambridge University Press. 1996.

Smart Elementary Michael Vince, Judy West, David A. Hill. Macmillan. 2001.

A továbbhaladás feltételei*Hallott szöveg értése*

A tanuló:

- ismert nyelvi eszközökkel kifejezett kérést, utasítást megért, arra cselekvéssel válaszol;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket megért;
- ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr.

Beszédképesség

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű mondatban válaszol;
- tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz, kérdéseket tesz fel;
- megértési probléma esetén segítséget kér.

Olvasott szöveg értése

A tanuló:

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat elolvas;
- ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokból álló szövegben fontos információt megtalál;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló szöveg lényegét megérti.

Íráskészség

A tanuló:

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat helyesen leír;
- egyszerű közléseket és kérdéseket tanult minta alapján írásban megfogalmaz.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

A tanuló ismerje fel és tudja használni egyszerű kommunikációs helyzetekben az alábbi nyelvtani struktúrákat:

Egyszerű jelen idő ismétlődő cselekvések kifejezésére,

Folyamatos jelen idő a beszéd pillanatában történő cselekvések kifejezésére,

Utalás a múltra és a jövőre alapfokon.

Témakör**Az én világom****Óraszám: 18 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Személyi adatok Bemutatkozás, ismerkedés Mit szerettek, mit nem szerettek Család és barátok Foglalkozások
TEVÉKENYSÉGEK
<i>Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok:</i> megszólítás, köszönés, elköszönés, köszönet és arra reagálás, bemutatkozás, <i>Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok:</i> dolgok, személyek megnevezése, leírása, igenlő vagy nemleges válasz.
ISMERETEK
Létezés kifejezése (<i>there is / there are</i>) A létige (<i>to be</i>) ragozása, különös figyelemmel az egyes szám harmadik személyben jelentkező irregularitásra
Birtoklás kifejezése (<i>to have, to have got</i>) A birtoklás kifejezése a <i>have</i> segédige használatával Megjegyzés: a <i>have</i> segédige illetve annak főigei használata ennél a szintnél még nem jelentkezik, a tanuló csupán kifejezés formájában sajátítja el a birtoklás kifejezésének képességét Birtokos névmások: <i>My, your, his/her, stb.</i>
Mennyiségi viszonyok: Számok 1-100 A többesszám kifejezése egyszerű esetekben: <i>book-books, chair-chairs, stb.</i>
Logikai viszonyok: Határozott és határozatlan névelők: <i>a, an, the</i> Mutató névmások: <i>this, that, these, those</i>
Szókincs: What's your name? Where do you live? My name is . . . He is . . . stb. I like . . . , I don't like . . . , What do you like? Do you like . . . ? Családtagok nevei, szülők, nagymama, nagypapa, testvérek, nagybácsi, nagynéni, unokatestvérek Foglalkozások: <i>DJ, teacher, pupil, a szülők foglalkozása</i>

Témakör**Szűkebb és tágabb környezetünk****Óraszám: 18 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Ház, lakás bemutatása Állatok, növények a ház körül A település, ahol élünk
TEVÉKENYSÉGEK
<i>Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok:</i> információkérés, információadás, dolgok, személyek megnevezése, leírása, igenlő vagy nemleges válasz <i>A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs szándékok:</i> egyszerű utasítások adása, azok követése
ISMERETEK
Térbeli viszonyok kifejezése Helyhatározók: <i>in, on, between, next to, to, at</i> Birtoklás kifejezése (<i>to have, to have got</i>) A birtoklás kifejezése a <i>have</i> segédige használatával A birtoklás kifejezése a 's jelöléssel: pl. <i>Tom's book</i> Minőségi viszonyok Alap színek (<i>colours: blue, red, white, black, green</i>) Alak, kiterjedés: <i>shapes, big, small</i> Mennyiségi viszonyok Sorszámnevek <i>first, second, third, stb.</i> Szókinsz: downstairs, upstairs, living room, bathroom, bedroom, dining room, stb. cat, pet, dog, stb.

Témakör**Napirend, szabadidő****Óraszám: 15 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Egy napom Az iskola Szórakozás, hobbi
TEVÉKENYSÉGEK
<i>A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs szándékok:</i> javaslat és arra reagálás, meghívás és arra reagálás <i>Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok:</i> egyetértés, egyet nem értés, tetszés, nem tetszés

<p>ISMERETEK</p> <p>Mennyiségi viszonyok: Mérték legegyszerűbb kifejezése: <i>small, big, old, young</i></p> <p>Időbeli viszonyok: Időpontok: <i>what's the time? o'clock, to, past</i> Gyakoriság kifejezése: <i>once, twice, ...times, often, usually. stb.</i></p> <p>Fogalmak: Egyszerű jelen idő rendszeres, ismétlődő cselekvések kifejezésére Folyamatos jelen idő pillanatnyi cselekvések kifejezésére: <i>I am reading</i></p> <p>Szókincs: Tantárgyak: Geography, History, Art, P.E., Music, Computer Studies, Maths, English, break, lunch, stb. Különböző sportok nevei (volleyball, football go skiing, go windsurfing, etc.) Szabadidős tevékenységek felsorolása</p>
--

Témakör

Múltbeli események

Óraszám: 15 óra

<p>ALTÉMÁK CÍMEI</p> <p>Mi történt a közelmúltban? A nyári / téli / tavaszi szünet eseményei Múlt héten beteg voltam</p>
<p>TEVÉKENYSÉGEK</p> <p><i>Múltbeli cselekvésekre történésekre való utalás</i></p>
<p>ISMERETEK</p> <p>Fogalmak: A létige múltidejű alakjai: <i>was, were</i> Az igék szabályosan és nem szabályosan képzett múlt idejű alakja: <i>-ed, ill. went, did, took, put, stb.</i> Múltidejű kérdések és tagadások a <i>did</i> segédigével: <i>Did you go to the cinema? No, I didn't</i></p> <p>Időbeli viszonyok: Múlt idejű időhatározók: <i>yesterday, last week, last month, . . . ago, stb.</i></p> <p>Szókincs: A múltidő kifejezését szolgáló szavak és szó szerkezetek, pl. <i>last, ago, before, after, stb.</i> Szabadidős tevékenységek nevei: <i>go skiing, camping, going on holiday, stb.</i> Betegségek nevei: <i>headache, sore throat, cold, to have a temperature, stb.</i></p>

Témakör**Jövőbeli tervek, szándékok****Óraszám: 10 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Mi szeretnél lenni? Mit csinálsz majd a szünetben? Az emberiség jövője.
TEVÉKENYSÉGEK
<i>Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok:</i> Egyetértés, egyet nem értés Véleménykérés, és arra reagálás
ISMERETEK
Fogalom: A jövő idejű cselekmények események kifejezése a <i>will</i> segédige használatával: <i>I will go to London.</i> A jövő idejű cselekmények események tagadása a <i>will not</i> ill. annak rövid alakjának a <i>won't</i> segédigék használatával. Egyes szám első és többes szám első személyekben a <i>shall</i> segédige használata is megengedett a <i>will</i> helyett.
Időbeli viszonyok: A jövő időt kifejező időhatározók: <i>tomorrow, next . . .</i>
Szókincs: Foglalkozások nevei Utazással kapcsolatos tárgyak nevei pl. <i>tent, suntan lotion, rucksack, stb.</i> Utazási módok, pl. <i>by plane, bus, coach, car, train, stb.</i>

ANGOL

5. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Családi kapcsolatok meghatározása.	15
Egészség, betegség	20
Időjárás	15
Étkezés	15
Városok, települések	10
Foglalkozások, szakmák.	15
Szabadon felhasználható órakeret	21
Ö s s z e s e n :	111 óra

A kötelező órakeretet (90) kiegészíti még 21 szabadon felhasználható óra. Ezeket használjuk fel a beszéd-készség fejlesztésére. Különösen ajánlott szituációs játékokon keresztül a nyelvtanulók szociolingvisztikai kompetenciájának fejlesztése.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

A következő tankönyvcsaládok könyvei ajánlottak alkalmazásra. A tankönyvcsalád magába foglalja a tankönyvet, a tanári kézikönyvet, a munkafüzetet, a kiegészítő hanganyagot, és egyes esetekben a videó anyagot is. Mindegyik kiadó rendelkezik a tankönyvcsaládokhoz készített kiegészítő gyakorló feladatlapokkal, illetve gyűjteményekkel, amelyek használata az átlagosnál jobb képességű csoportok esetében javasolt.

World Class 2. Harris, M. and Mower, D. Longman 1994.

New Project English 2. Hutchinson, Tom. Oxford University Press. 1998.

Go! 2 Elsworth, S. and Rose, J. Longman. 1996.

Wow 1, 2. Nolasco, R. Oxford University Press. 1990.

Cambridge English for Schools 1, 2.. Littlejohn, A. and Hicks, D. Cambridge University Press. 1996.

Smart Beginner / Pre-Intermediate Michael Vince, Judy West, David A. Hill. Macmillan. 2001/2002.

A továbbhaladás feltételei*Beszédértési készség:*

- A tanuló ismerje fel a számára fontos részleteket néhány mondatos egyszerű közlésben, képes legyen a meg nem értett szavakat, kifejezéseket átugorva a lényeges információt kiszűrni.
- Tudjon reagálni (szóban, írásban, vagy cselekvést végrehajtva) rövid, három-négy mondatos közlésre.
- Legyen képes megoldani a hallás utáni szövegértéshez kapcsolódó feladatok, ismerkedjen meg és sajátítsa el a feladatok megoldásához szükséges stratégiákat (*igaz/hamis állítások, táblázatok kitöltése, stb.*).

Beszéd-készség:

- A tanuló beszédében minél jobban közelítse meg az angol nyelv hangjainak kiejtését. FIGYELMEZTETÉS: a cél nem a nyelv anyanyelvi beszélőinek kiejtésének imitálása, hanem helyes hangok kiejtése és ezáltal érthető közlések átadása.
- Tudjon néhány szóval, rövid mondatokban reagálni hallott vagy látott jelenségekre, információra.
- Tudjon kérdéseket feltenni a tanult anyaggal, vagy érdeklődési köréhez kapcsolódó ismeretekkel kapcsolatban.
- Ha nehézségei vannak a megértéssel, tudjon angolul segítséget, ismétlést kérni.
- Tudjon képekről röviden beszélni (*jellemezni emberek ruházatát, külső megjelenését*).

Olvasásértési készség:

- A szöveg alaposabb, önállóbb megértése céljából fejlessze tovább és sajátítsa el a néma olvasás készségét.
- Legyen képes új szövegkörnyezetben is felismerni az ismert nyelvi elemeket, képes legyen egyszerű információt kiszűrni a szövegből.
- Értsen meg egyszerű, rövid szövegeket (pl. képeslap, hirdetés, stb.) és képes legyen reagálni rájuk.

Írásbeli készség:

- A tanuló tudjon egyszerű mondatokat logikai kötőelemekkel egymásba fűzni.
- Tudjon (először minta alapján – *parallel writing*) egyszerű szöveget írni.
- Tudjon egyszerű eseménysort önállóan leírni.
- Tudjon képeslapot megírni és megcímezni.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

A tanuló ismerje és tudja használni az alábbi nyelvtani struktúrákat kommunikációs helyzetekben:

Az egyszerű múlt és a folyamatos múlt idők múltbeli cselekvések leírásakor.

A befejezett jelen idő a közelmúltban történt cselekmények leírásakor.

*Témakör***Családi kapcsolatok meghatározása**

Óraszám: 15 óra

ALTÉMÁK CÍMEI
Családfa A királyi család vagy az amerikai elnök családjának bemutatása
TEVÉKENYSÉGEK
<i>A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok:</i> Bemutatás
ISMERETEK
Minőségi viszonyok: Személyek jellemzése, külső, belső tulajdonságok ismertetése, leírása
Modalitás: <i>A can / cannot segédigék</i> használata képesség kifejezésére
Mennyiségi viszonyok: Távolság, súly, méret, hosszúság, űrtartalom legegyszerűbb kifejezése
Logikai viszonyok: Határozatlan névmások: <i>somebody, anybody, nobody, everybody</i> Visszaható névmások: <i>me, him, them, stb.</i>
Szókincs: A családi kapcsolatok részletesebb szókincse, pl. unokatestvér, anyós, após, dédszülők, stb. Melléknevek személyek külső jellemzésére, pl. <i>short, tall, heavy, fat, thin, curly, long, stb.</i> Melléknevek belső tulajdonságok leírására, pl. <i>understanding, patient, happy, clever, stb.</i>

Témakör**Egészség, betegség****Óraszám: 20 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Gyakori betegségek Balesetek Az orvosnál
TEVÉKENYSÉGEK
<i>Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok:</i> Tudás, nem tudás <i>Interakcióban jellemző kommunikációs szándékok, megértés biztosítása:</i> Betűzés kérése, betűzés
ISMERETEK
Fogalom: A múltidő-kör, a <i>Past Simple</i> és a <i>Past Continuous</i> alapvető funkciói és jelentésbeli árnyalataik. A felszólító mód eszköztára, tanácsolás, figyelmeztetés pl. <i>Eat a lot of vegetables but don't eat chocolate.</i> Logikai viszonyok: Kapcsolatos: <i>and</i> választó: <i>either, or</i> ellentétes: <i>but</i> Időbeli viszonyok: Prepozíciók időbeli viszonyok kifejezésére. Pl. <i>in August, on Friday</i> , stb. Modalitás: <i>A must, have to, mustn't</i> és <i>needn't</i> segédigék használata a kötelezettség, szükségesség és a tiltás kifejezésére Szókincs: Gyakori betegségek nevei, pl. <i>flu, cold, chickenpox</i> , stb. Tünetek leírása pl. <i>fever, temperature, running nose, spots, aches and pains</i> , stb. Utasítások, pl. <i>Open your mouth, drink tea, breath deeply</i> , stb. Az orvosnál előforduló kifejezések, pl. <i>surgery, prescription, medicine</i> , stb.

Témakör**Időjárás****Óraszám: 15 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Évszakok Időjárási viszonyok
TEVÉKENYSÉGEK
<i>Interakcióban jellemző kommunikációs szándékok, megértés biztosítása:</i> Visszakérdezés, ismétléskérés

ISMERETEK**Fogalom:**

A *going to* szerkezet használata következtetések levonására.

Minőségi viszonyok:

A melléknevek fokozása pl. *cold, colder, coldest* illetve a rendhagyó fokozás *dangerous, more dangerous, most dangerous*.

Hasonlító kötőszavak, pl. *as as, than*,

Mennyiségi viszonyok:

Számok 100-999

Szókincs:

Évszakok nevei

Melléknevek időjárási viszonyok jellemzésére pl. *sunny, cold, foggy*, stb.

Témakör**Étkezés**

Óraszám: 15 óra

ALTÉMÁK CÍMEI

Főbb étkezések

Étteremben

Főzés

Vásárlás

TEVÉKENYSÉGEK

A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs szándékok:

Meghívás és arra reagálás

Kínálás és arra reagálás

ISMERETEK**Mennyiségi viszonyok:**

Egységek nevei, pl. *a pint of. . . , a kilo of. . . , a tin of. . .*, stb

Határozatlan számnevek: *some, any*

Mennyiségre vonatkozó kérdések: *How much? How many?*

Fogalom:

Megszámlálható és megszámlálhatatlan főnevek pl. *cheese, milk, bread, apple, tomato*

Modalitás:

Udvarias kérések a *can* és a *may* segédigékkel

Szókincs:

Ételek, italok nevei

A főzéssel kapcsolatos igék, kifejezések, pl. *to cook, to bake, to boil, to fry*, stb.

Különböző boltok ill. osztályok nevei pl. *grocery, bakery, butchery*, stb.

Témakör**Városok, települések****Óraszám: 10 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Utazás Útbaigazítás Egy város, település bemutatása
TEVÉKENYSÉGEK
<i>Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok:</i> Információkérés, -adás
ISMERETEK
Fogalom: A <i>Present Perfect</i> igeidő múltbéli események leírására A <i>Present Perfect</i> igeidő a <i>since</i> és <i>for</i> elöljáró szavak használatával Határozott névelő Időbeli viszonyok kifejezése: How long . . . ? When . . . ? Elöljárószavak, pl. <i>in, next to, by bus, on foot, stb.</i> Szókincs: Útbaigazítással kapcsolatos kifejezések Nevezetességek leírása, azok nevei pl. <i>Big Ben, Houses of Parliament, stb.</i> Utazási eszközök pl. <i>bus, train, ferry, foot, plane</i>

Témakör**Foglalkozások, szakmák****Óraszám: 15 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Egy foglalkozás bemutatása Egy munkafolyamat leírása
TEVÉKENYSÉGEK
<i>Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok:</i> Dolgok, személyek megnevezése, leírása
ISMERETEK
Fogalom: A szenvedő szerkezet jelen, múlt és jövő időben A <i>by</i> prepozíció használata Időbeli viszonyok: <i>First, second, then, after that . . . stb.</i> Szókincs: Egy kiválasztott foglalkozáshoz kapcsolódó igék és főnevek

ANGOL

1. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Utazás	20
Szabadidő, szórakozás	25
Tágabb környezetünk	25
Emberi kapcsolatok	20
Szabadon felhasználható órakeret	21
Ö s s z e s e n :	111 óra

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

A következő tankönyvcsaládok könyvei ajánlottak alkalmazásra. A tankönyvcsalád magába foglalja a tankönyvet, a tanári kézikönyvet, a munkafüzetet, a kiegészítő hanganyagot, és egyes esetekben a videoanyagot is. Mindegyik kiadó rendelkezik a tankönyvcsaládokhoz készített kiegészítő gyakorló feladatlapokkal, illetve gyűjteményekkel, amelyek használata az átlagosnál jobb képességű csoportok esetében javasolt.

World Class 3. Harris, M. and Mower, D. Longman 1994.

New Project English 3. Hutchinson, Tom. Oxford University Press. 1998.

Go! 3 Elsworth, S. and Rose, J. Longman. 1996.

Wow 2, 3. Nolasco, R. Oxford University Press. 1990.

Cambridge English for Schools 2, 3. Littlejohn, A. and Hicks, D. Cambridge University Press. 1996.

Smart Pre-intermediate Michael Vince, Judy West, David A. Hill. Macmillan. 2002.

A továbbhaladás feltételei*Beszédértési készség:*

- A tanuló értse meg a tanárának a tananyaggal vagy a mindennapi élettel kapcsolatos egyszerű, angol nyelvű magyarázatát.
- Értse meg az előző évfolyamoknál változatosabb és összefoglalóbb jellegű kérdéseket és tudjon azokra válaszolni.
- Képes legyen a rá vonatkozó információt a szövegből kiemelni és megérteni.

Beszédkészség:

- A tanuló tudjon információt kérni és képes legyen akár több mondatból álló információ közlésére.
- Tudjon embereket, tárgyakat és helyeket egyszerűen jellemezni. Tudja tetszését, nem tetszését, érzelmeit, véleményét kifejezni, ill. ezek iránt másoknál érdeklődni.
- Tudjon egyszerűen, de összefüggően beszélni a mindennapi életben vele, családjával és társaival történekről. Tudjon érdeklődni ezek iránt.

Olvasásértési készség:

- A tanuló tudjon a maga tudásszintjén számára megfelelő szöveget önállóan vagy tanári segítséggel megérteni. Tudjon a szövegről általános képet alkotni. Tudja a számára szükséges információt kikeresni.
- Tudjon az olvasott szöveggel kapcsolatos egyszerű és nehezebb feladatokat megoldani.

Írásbeli készség:

- A tanuló tudjon több mondatból álló egyszerű, összefüggő szöveget írni változatos közlésmódokban és stílusokban (formális, nem-formális). Tudjon megadott szövegmodelleket felhasználva új szövegeket írni.
- Tudja írásban kifejezni tetszését, nem tetszését, érzelmeit és véleményét. Tudjon ezek után másoknál érdeklődni.

- Tudjon egyszerű levelet fogalmazni. Ismerje meg a formai követelményeket.
- Tudjon megoldani egyszerűbb írásbeli feladatokat (pl. jegyzetelés).
- Írásbeli feladatainál tudja használni a kétnyelvű szótárt.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

A tanuló ismerje és tudja használni az alábbi nyelvtani struktúrákat kommunikációs helyzetekben:

Feltételes mód alapesetei a *Type 1* és *Type 2 conditionals*.

A *going to* segédige a szándékok, tervek kifejezésére.

A *used to* szerkezet múltbéli szokások kifejezésére.

Témakör

Utazás

Óraszám: 20 óra

ALTÉMÁK CÍMEI
Jegyvásárlás Szállásfoglalás Útiterv készítése
TEVÉKENYSÉGEK
<i>A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs szándékok:</i> Kérés Javaslat és arra reagálás
ISMERETEK
Fogalom: A feltételes mód kifejezése, a <i>Type 1</i> és <i>Type 2 Conditionals</i> <i>Question tags</i>
Esetviszonyok: Birtokos névmások pl. <i>mine, yours, hers, his</i> A birtoklás kifejezése az <i>of</i> szóval: <i>the corner of the room.</i> Eszközhatározók: <i>with</i> és <i>by</i>
Időbeli viszonyok: A befejezett jelen idő használata időhatározókkal: <i>yet, already, just.</i>
Szókincs: Utazással kapcsolatos kifejezések, pl. <i>trip, journey, route, single / return ticket, stb.</i> Előkészülettel kapcsolatos szókincs pl. <i>to book, to reserve, to pack, arrange, stb.</i>

Témakör**Szabadidő, szórakozás****Óraszám: 25 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Szabadidőközpont Sportok
TEVÉKENYSÉGEK
<i>A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs szándékok:</i> Kérés
ISMERETEK
Modalitás kifejezése: <i>Should és shouldn't; If + might / could; Need + gerund</i> segédigék használata javaslatok, figyelmeztetések esetén <i>A would és a wouldn't</i> segédigék használata kívánság kifejezésére: <i>I would like to go to the cinema.</i>
Fogalom: A gerund használata a <i>like</i> és a <i>go</i> igékkel pl. <i>I like swimming, we go skiing,</i> stb.
Szókincs: Az eddig megtanult sportok nevin kívül új sportágak, sportok nevei pl. <i>fencing, javelin, weight lifting,</i> stb. Ruhák nevei pl. <i>swinning trunks, jogging suit, track suit,</i> stb.

Témakör**Tágabb környezetünk****Óraszám: 25 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Élet a nagyvárosban A falusi világ
TEVÉKENYSÉGEK
<i>Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok:</i> Dolgok, személyek megnevezése, leírása
ISMERETEK
Modalitás: <i>A going to</i> segédige a szándékok, tervek kifejezésére. <i>A will</i> és a <i>going to</i> segédigék használatának jelentésbeli árnyalatai.
Minőségi viszonyok: Hasonlító mellékmondatok: <i>Budapest is bigger than Nyíregyháza.</i> Melléknevek rendhagyó közép- és felsőfoka: <i>good, better, the best.</i>
Fogalom: <i>A used to</i> szerkezet használata múltbéli szokások kifejezésére.
Szókincs: Helyi nevezetességek nevei pl. <i>church, courthouse, mayor's office,</i> stb.

Témakör**Emberi kapcsolatok****Óraszám: 20 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Híres emberek, történelmi személyek A nemzet
TEVÉKENYSÉGEK
<i>Érzelmek és lelkiállapotok kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok:</i> Öröm, sajnálkozás, bánat <i>Személyes beállítódás és vélemény:</i> Véleménykérés és arra reagálás
ISMERETEK
Fogalom: Vonatkozó névmások <i>that, which, who, whose</i> Vonatkozó mellékmondatok <i>His brother, who was a doctor, lived in London.</i> Szókincs: <i>To be famous for, known for, stb.</i> Történelmi eseményekkel kapcsolatos kifejezések pl. <i>discover, invent, revolution, battle, stb.</i>

ANGOL
8. ÉVFOLYAM

ÓRATERV

Témakör	Óra
Étkezés	15
Törvény	25
Természeti környezetünk	25
Vásárlás	25
Szabadon felhasználható órakeret	21
Összesen:	111 óra

A kötelező órakeretet (90) kiegészíti még 21 szabadon felhasználható óra. Ezeket használjuk fel egyrészt az öt év anyagának átismétlésére és felfrissítésére, másrészt olyan kommunikációs szituációk gyakorlására, amelyekkel a tanulók találkozhatnak a mindennapi életükben az iskolán kívül.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

A következő tankönyvcsaládok könyvei ajánlottak alkalmazásra. A tankönyvcsalád magába foglalja a tankönyvet, a tanári kézikönyvet, a munkafüzetet, a kiegészítő hanganyagot, és egyes esetekben a videó anyagot is. Mindegyik kiadó rendelkezik a tankönyvcsaládokhoz készített kiegészítő gyakorló feladatlapokkal, illetve gyűjteményekkel, amelyek használata az átlagnál jobb képességű csoportok esetében javasolt.

World Class 3. Harris, M. and Mower, D. Longman 1994.

New Project English 4. Hutchinson, Tom. Oxford University Press. 1998.

Go! 3 Elsworth, S. and Rose, J. Longman. 1996.

Wow 3. Nolasco, R. Oxford University Press. 1990.

Cambridge English for Schools 3, 4. Littlejohn, A. and Hicks, D. Cambridge University Press. 1996.

Smart Pre-Intermediate / Intermediate. Michael Vince, Judy West, David A. Hill. Macmillan. 2002.

A továbbhaladás feltételei

Beszédértési készség:

- A tanuló megfelelő ismeretek birtokában (kontextus, színhely, kulcsszavak, szereplők) értse meg a tudásszintjének megfelelő hanganyagot.
- Képes legyen a hallott szövegből a fontos, de meg nem értett kifejezéseket kiszűrni és azok jelentését a már ismert szavak segítségével kitalálni.

Beszédkésztség:

- A tanuló tudjon kezdeményezni és fenntartani rövid beszélgetést ismert mindennapi témáról.
- Tudjon az okok iránt érdeklődni, a 'miért' kérdésre egyszerű választ adni.
- Képes legyen valós vagy képzelt beszédhelyzetet szerepjátszóként előadni.
- Tudjon az általa ismert témakörökhöz kapcsolódó képekről összefüggően, röviden beszélni.
- Tudja az órán tanult témaköröket saját életére, körülményeire vonatkoztatni és magáról beszélni.

Olvasásértési készség:

- A tanuló igyekezzon egyes ismeretlen szövegelemek jelentését a szövegkörnyezetből kitalálni.
- Tudjon rövid ismeretlen szöveget önállóan, esetleg házi olvasmányként feldolgozni. Fejleszteni kell az extenzív olvasás készségét is.
- Ismerkedjen meg az autentikus szövegek felépítésével és használatuk által nyerjen betekintést az angolszász kultúrába.
- Tudjon felolvasni, megközelítőleg helyes intonációval és kiejtéssel, egyszerűbb szövegeket.

Írásbeli készség:

- A tanuló tudja egyszerű mondatait logikai kapcsolatok útján egybefűzni.
- Tudjon embereket, eseményeket és jelenségeket írásban jellemezni.
- Tudjon egyszerű fogalmazást írni mindennapi életével kapcsolatos eseményekről és az őt érdeklő jelenségekről. Ismerje meg a fogalmazás egyszerűbb szerkezetét (bevezetés, fő gondolat, befejezés).

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

A tanuló ismerje fel és tudja használni egyszerû kommunikációs helyzetekben az alábbi nyelvtani struktúrákat:

A függõ beszéd alapesetei;

Tiltás kifejezése;

Mûveltetõ szerkezet alapesetei.

Témakör

Étkezés

Óraszám: 15 óra

ALTÉMAK CÍMEI
Egészséges étkezés Étkezési szokások Egészséges életmód
TEVÉKENYSÉGEK
<i>Személyes beállítódás és vélemény:</i> Lehetőség
ISMERETEK
Modalitás: A <i>can, could, may</i> és <i>might</i> segédigék használata engedély kérésére, ill. valamilyen cselekvés, történés engedélyezésére. Logikai viszonyok: Időhatározói mellékmondatok jövő idejû jelentéssel: <i>When . . . As soon as, . . . pl. When the meal is ready, everybody will sit down to eat.</i> Célhatározói mellékmondatok: <i>I eat a lot of vegetable to keep healthy.</i> Fogalom: A függõ beszéd jelen idejû igék kifejezésével. Szókincs: Az egészséges életmódhoz kapcsolódó szavak és kifejezések, amelyek a diákok eddigi tanulmányai során kimaradtak, ill. a már tanult kifejezések új szövegkörnyezetben történõ alkalmazása.

Témakör

Törvény

Óraszám: 25 óra

ALTÉMAK CÍMEI
Szabályok, előírások A bíróságon
TEVÉKENYSÉGEK

A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs szándékok:

Tiltás, felszólítás

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok:

Események leírása

Személyes beállítódás és vélemény:

Kötelezettség

ISMERETEK

Fogalom:

A függő beszéd – kijelentések, kérdések és utasítások

A tiltás kifejezései: *it is forbidden / it is not allowed / it is prohibited*

A gerund használata

Szókincs:

A törvénykezéssel kapcsolatos szavak és kifejezések pl. *judge, lawyer, defence, prosecution, trial*, stb.

Témakör

Természeti környezetünk

Óraszám: 25 óra

ALTÉMÁK CÍMEI

Élet egy lakatlan szigeten

Veszélyeztetett fajok

Kalandozások a térképen

TEVÉKENYSÉGEK

Személyes beállítódás és vélemény:

Tetszés, nemtetszés

Szükségesség

Lehetőség

ISMERETEK

Modalitás:

A modális jelentések kifejezése a már ismert segédigékkel minden igeidőben

A *Shouldn't, ought to, should have / shouldn't have* segédigék használata a kételkedés, megbánás kifejezésére

Minőségi viszonyok kifejezése:

A melléknevek felső foka

Szókincs:

Százalékok

Irányok meghatározása a térképen

Szavak, kifejezések egy hely leírására pl. *shaped like, forest, field*, stb.

A természetszennyezéssel kapcsolatos szavak pl. *acid, substance, power station*, stb.

Témakör**Vásárlás****Óraszám: 25 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Ajándékok vásárlása Lakásvásárlás Tartós fogyasztási cikkek Különleges kiadások
TEVÉKENYSÉGEK
<i>A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok:</i> Gratulációk, jókívánságok és azokra reagálás Megszólítás és elbúcsúzás személyes levélben
ISMERETEK
Fogalom: Függő beszéd <i>reporting verb</i> használatával pl. <i>He suggested / promised / congratulated</i> stb. <i>Wish</i> + egyszerű múlt idő <i>Wish</i> + befejezett múlt idő <i>You had better</i> tanácsok kifejezésére Műveltető szerkezet a <i>have</i> segédigével
Modalitás: <i>Could, might</i> és <i>may</i> segédigék használata lehetőség kifejezésére
Szókincs: Jókívánságok kifejezése A ház ill. lakás berendezései, felszereltsége Javítások nevei, szakmák

NÉMET NYELV

4-8. évfolyam

A tanterv a NAT Élő idegen nyelv műveltségterület, a 4-8. évfolyamok követelményeit dolgozza fel.

A Nyíregyházi Tanterv/helyi tervezés aránya: ~80/20%.

Ennek felosztása:

Évfolyam	4.		5.		6.		7.		8.		Összesen
	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	
Német	2	74	2,5	92	3	111	3	111	3	111	555

Alapelvek és célok

Az **élő idegen nyelv** műveltségi terület céljai és tartalma összhangban vannak az alaptanterv többi műveltségi területének céljaival és tartalmával, valamint az Európa Tanács ajánlásaival.

Az élő idegen nyelvet a közoktatásban részt vevő minden diáknak kötelező tanulnia a negyedik évfolyamtól a tankötelezettség végéig. Meghatározott feltételek teljesülésekor az iskolák a negyedik évfolyamot megelőzően is elkezdhetik a nyelvtanítást. A nyelvtanulás az első öt évfolyamon elsősorban játékos ismerkedést jelent az idegen nyelvvel.

Az általános iskolában minden diáknak legalább egy idegen nyelvet kell tanulnia az anyanyelvén kívül. A gimnáziumokban, valamint azokban a szakközépiskolákban, ahol a feltételek adottak ehhez, a tanulónak két idegen nyelven kell használható nyelvtudásra szert tennie. A közoktatásban szabadon történik a nyelvválasztás, a helyi igények és lehetőségek alapján.

Élő idegen nyelvként taníthatók a gyakran tanult (angol, német), a kevésbé gyakran tanult nyelvek, valamint a kisebbségek nyelvei, illetve a nem magyar anyanyelvűek számára a magyar nyelv. Ezekon kívül második idegen nyelvként taníthatók holt nyelvek is, melyek tanulását az alaptanterv nem szabályozza. A kisebbségek nyelvének nemzetiségi nyelvként történő tanításáról külön jogszabály rendelkezik.

Az idegen nyelv tanításának és tanulásának céljait a tanulók szükségletei határozzák meg. Ahhoz, hogy a diákok hazánk, Európa és a nagyvilág művelt, mobilis, többnyelvű polgárai lehessenek, használható és továbbfejleszhető idegen nyelvi tudással kell rendelkezniük, mely személyiségfejlődésüket is előnyösen befolyásolja.

A fejlesztési feladatok szerkezete

A fejlesztési feladatok minden nyelvvelsajátítási szinten a következő egységekből állnak:

- beszédértés,
- beszédalkétség,
- olvasásértés,
- írás.

Fejlesztési feladatok

Az élő idegen nyelv tanításának és tanulásának alapvető célja a kommunikatív nyelvi kompetenciák kialakítása. A kommunikatív nyelvi kompetencia fogalma azonos a használható nyelvtudással. Az adott szituációnak megfelelő nyelvhasználati képességet jelentik, melyek mérése és értékelése a négy nyelvi alapkészségen (hallás, beszéd, olvasás és írás) keresztül lehetséges. A kommunikatív nyelvi kompetenciák fejlesztése a következőket jelenti:

(1) a kötelező oktatás végére a tanulók legyenek képesek egy vagy két idegen nyelvet személyes, oktatási, közéleti és szakmai kontextusban megfelelően használni;

(2) a nyelvtanulás során a tanulóknak alakuljon ki és maradjon ébren a kedvező attitűd és motiváció a nyelvtanulás, a tanult nyelv, az azon a nyelven beszélő emberek és kultúrájuk, valamint általában más nyelvek és kultúrák megismerésére;

(3) a tanulók legyenek képesek nyelvtudásukat egész életükön át önállóan fenntartani, fejleszteni, emellett új idegen nyelveket hatékonyan és sikeresen tanulni.

A nyelvtanulás folyamata a bevezetőben megfogalmazott általános kompetenciákra épül, melyek magukba foglalják az alaptanterv műveltségi területeinek tartalmait, ismereteit és készségeit. A kommunikatív nyelvi kompetenciák integrálják az általános kompetenciákat és tanulási képességeket, ezeken belül az anyanyelvi kommunikatív nyelvi kompetenciákat.

Az alaptanterv a közoktatás kétéves szakaszaira (6., 8., 10. és 12. évfolyamok végére) minden diák számára a minimális szintet határozza meg, melyet a négy alapkészség területén kell teljesíteni. A helyi tantervekben a lehetőségeknek megfelelően ennél magasabb szint is előírható egy vagy több alapkészség területén. Az első és második idegen nyelv követelményeit szintén a helyi tantervekben kell meghatározni. A témaköröket és a tanterv egyéb tartalmait az alaptantervre épülő programoknak kell meghatározniuk.

A szintek összhangban vannak az európai hatfokú skálán meghatározott szintekkel. A tankötelezettség végére minden diáknak legalább az önálló nyelvhasználói szintre (B1) kell eljutnia. Emelt szintű nyelvtanítás esetén a tankötelezettség végére a tanulónak magasabb szintű, önálló nyelvhasználóvá kell válnia (B2). Az európai hatfokú skálán a mesterfokú nyelvhasználói szintek (C1, C2) elérése a közoktatásban nem tekinthető alapfeladatnak.

Az alaptantervi követelmények az általános iskola végére minden diák számára legalább egy élő idegen nyelvből az A1-es szint elérését tűzik ki célul. A 9–12. évfolyamra kétféle követelményt fogalmaznak meg aszerint, hogy a nyelvtanuló az adott nyelvből milyen szintre szeretne eljutni a kötelező iskolázás végére, illetve milyen szintű érettségi vizsgát kíván tenni. Amennyiben a 12. évfolyam végére a diák a B1-es szintet kívánja elérni, a 10. évfolyam végére az A2-es szintet kell elérnie [(a) program]. Amennyiben a 12. évfolyam végére a cél a B2-es szint, a 10. évfolyam végére a B1-es szint teljesítése a kívánatos [(b) program]. Második idegen nyelvből a 12. évfolyam végére legalább az A2-es szintet kell elérni [(c) program]. Amennyiben a diák a második idegen nyelvből B1-es szintre szeretne eljutni [(d) program], és ebből vizsgázni kíván, azt lehetővé kell tenni számára.

Idegen nyelv	6. évfolyam	8. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv (a)	A1-	A1	B1
Első idegen nyelv (b)	A1	A2	B2
Második idegen nyelv (c)			A2
Második idegen nyelv (d)		A1	B1

Az A1-, A1, A2, B1 és B2 szintek meghatározása

Az európai minimumszint fele: A1-

Ezen a szinten a diák megérti a legegyszerűbb ismert utasításokat, kéréseket, és röviden válaszolni tud azokra.

Beszédértés

Megérti a tanult témákhoz kapcsolódó ismerős szavakat, fordulatokat.

Beszédképesség

Képes egyszerű kérdéseket feltenni, és azokra válaszolni.

Olvasásértés

Felismeri és megérti az ismerős szavakat, igen egyszerű mondatokat.

Írás

A tanult szavakat le tudja írni, ismerős szövegbe be tudja írni.

Az európai minimumszint: A1

Ezen a szinten a diák megérti és használja a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a nagyon alapvető fordulatokat, amelyeknek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése. Be tud mutatkozni, és be tud mutatni másokat, meg tud válaszolni, és fel tud tenni személyes jellegű kérdéseket (pl. hogy hol lakik) ismerős emberekre és dolgokra vonatkozóan. Képes egyszerű interakcióra, amennyiben a másik személy lassan, világosan beszél és segítőkész.

Beszédértés

Megérti az ismerős szavakat, fordulatokat, melyek személyére, családjára, közvetlen környezetére vonatkoznak.

Beszédképesség

Képes egyszerű beszélgetésben részt venni, amennyiben a partner lassan, jól artikulálva beszél. Képes feltenni és megválaszolni egyszerű kérdéseket ismerős témára és helyzetre vonatkozóan. Lakóhelyét, ismerőseit képes egyszerű fordulatokkal leírni.

Olvasásértés

Megérti az ismerős szavakat, egyszerű mondatokat feliratokon, reklámokban, katalógusokban.

Írás

Képes egyszerű nyomtatványt kitölteni, rövid üdvözlést megírni.

Az európai alapszint: A2

Ezen a szinten a diák megért olyan mondatokat és gyakrabban használt kifejezéseket, amelyek az őt közvetlenül érintő területekhez kapcsolódnak (pl. nagyon alapvető személyes és családdal kapcsolatos információk, vásárlás, helyismeret, állás). Az egyszerű és begyakorolt nyelvi helyzetekben tud kommunikálni úgy, hogy egyszerű és direkt módon információt cserél családi vagy mindennapi dolgokról. Tud egyszerű nyelvi eszközöket használva beszélni saját háttéréről, szűkebb környezetéről és a közvetlen szükségleteivel kapcsolatos dolgokról.

Beszédértés

Megérti a leggyakoribb fordulatokat és szókinccset, ha számára ismert, közvetlen dologról van szó. Megérti a rövid, világos és egyszerű üzenetek, bejelentések, egyéb gyakori szövegek lényegét.

Beszédképesség

Részt tud venni egyszerű, begyakorolt, hétköznapi témáról szóló beszélgetésben, mely közvetlen információcserét igényel ismert tevékenységgel kapcsolatban. Képes magát megértetni társasági beszélgetésben. Röviden le tudja írni például családját, lakóhelyét, tanulmányait.

Olvasásértés

Megérti rövid, egyszerű szövegek, köztük történetek lényegét. A kért információt ki tudja keresni.

Írás

Rövid feljegyzéseket, üzeneteket, magánlevelet tud írni.

Az európai középszint: B1 (önálló nyelvhasználó)

Ezen a szinten a diák megérti a fontosabb információkat a világos, standard szövegekben, amelyek ismert témáról szólnak és gyakori helyzetekhez kapcsolódnak a munka, az iskola és a szabadidő stb. terén. Elboldogul a legtöbb olyan helyzetben, amely a nyelvterületre történő utazás során adódik. Egyszerű, összefüggő szöveget tud alkotni ismert vagy az érdeklődési körébe tartozó témában. Le tudja írni az élményeit, a különböző eseményeket, álmokat, a reményeit és ambícióit, továbbá röviden meg tudja indokolni a különböző álláspontokat és terveket.

Beszédértés

A köznyelvi beszédet főbb vonalaiban megérti, ha az rendszeresen előforduló, számára ismert témáról szól. Megérti a legfontosabb információkat olyan rádió- és tévéműsorokban, melyek aktuális eseményekről, illetve az érdeklődési köréhez vagy tanulmányaihoz kapcsolódó témákról szólnak, és melyekben viszonylag lassan és világosan beszélnek.

Beszédképesség

Részt tud venni a nyelvterületen utazás közben felmerülő helyzetekben, valamint ismerős, mindennapi témákról adódó beszélgetésekben felkészülés nélkül. Egyszerű, összefüggő fordulatokkal el tudja mondani élményeit, céljait. Röviden meg tudja indokolni és magyarázni a véleményét, el tudja mondani egy történetet, és véleményét meg tudja fogalmazni.

Olvasásértés

Megérti olyan szövegek lényegét, illetve a bennük lévő információt, melyek hétköznapi témákkal kapcsolatosak, gyakori témákkal foglalkoznak. Megérti az eseményekről, érzelmekről, véleményekről szóló írásokat.

Írás

Meg tud fogalmazni egyszerű, rövid, összefüggő szöveget ismert, hétköznapi témákban. Be tud számolni élményeiről, véleményéről.

Az európai középszint: B2 (önálló nyelvhasználó)

Ezen a szinten a diák megérti az összetett konkrét vagy elvont témájú szövegek gondolatmenetét, beleértve a szakterületének megfelelő szakmai beszélgetéseket is. Folyamatos és természetes interakciót tud kezdeményezni és fenntartani anyanyelvű beszélővel, mely egyik félnek sem megterhelő. Képes világos és részletes szöveget alkotni széles témakörben, véleményét képes aktuális témákról kifejtetni a lehetséges előnyök és hátrányok részletezésével.

Beszédértés

Megérti a hosszabb előadást, képes követni az összetett érvelést. Megérti a rádió és tévé aktuális eseményekről szóló hírműsorait, valamint a köznyelvet használó játékfilmek többségét.

Beszédkésztség

Folyékonyan és természetesen tud részt venni anyanyelvű beszélőkkel folytatott beszélgetésben mindennapi témákról felkészülés nélkül. Részletesen ki tudja fejteni, meg tudja indokolni, magyarázni és védeni a véleményét, el tud mondani egy történetet.

Olvasásértés

Megérti a jelenkor problémáival kapcsolatos szövegek (cikkek, beszámolók, narratívák) lényegét, illetve a bennük lévő információt, érvelést. Megérti az eseményekről, érzelmekről, véleményekről szóló irodalmi prózai szövegeket.

Írás

Képes világosan fogalmazni részletes, összefüggő szöveget a jelenkor problémáival és érdeklődésével kapcsolatos témákban. Be tud számolni élményeiről, képes kifejtetni véleményét, érvelni egy álláspont mellett és ellen.

Célok és feladatok

A negyedik évfolyamon kezdődő kisgyermekkorú idegennyelv-oktatás alapvető célja lélektani és nyelvi: egyrészt kedvet ébreszteni a nyelvek tanulása iránt, sikerélményhez juttatni a diákokat, másrészt megalapozni a későbbi nyelvtanulást, főként a receptív készségek fejlesztésével. Ezekhez járul még a nyelvtanulási stratégiák kialakításának megalapozása.

Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A gyerekek számukra érdekes, értelmes, önmagukban motiváló és kognitív szintjüknek megfelelő kihívást jelentő tevékenységekben vesznek részt. Ezek során a célnyelvet hallva, a szituációt, kontextust értve haladnak előre a nyelv elsajátításában. Ez a folyamat lassú, az idősebb korosztályra jellemző látványos nyelvi eredményt nem várhatunk. Egyik tipikus jellemzője a csendes szakasz, melynek során egyes diákok akár hónapokig nemigen szólnak meg, de a játékos tevékenységekbe szívesen bekapcsolódnak.

Az idegen nyelvi órákon a gyerekek az ismeretlen nyelven hallottakat a világról kialakult ismereteik alapján értelmezik, ezért elengedhetetlen, hogy a tananyag általuk ismert tartalmakra épüljön. Ez egyrészt a konkrét helyzet kihasználásával, szemléltetéssel, másrészt már ismert tantárgyak anyagának integrálásával érhető el. Így válik az ismeretlen célnyelvi tanári beszéd érthetővé a diákok számára.

A kerettanterv az 1-4. évfolyamok anyanyelven megismert témaköreire, beszédszándékaira, fogalomköreire és tevékenységeikre épül. A készségek közül a hallott szöveg értésének fejlesztése a legfontosabb, melynek fejlődését az órai utasítások és a cselekvésre épülő játékos feladatok teljesítésében követhetjük nyomon. A beszéd az egyszavas válaszoktól (ige, nem, név, szín, szám, stb.), a memorizált elemzetlen nagyobb egységek használatáig terjed (köszönés, mondóka, körjáték, dal). Természetes része a gyerekek órai beszédének a magyar nyelvű kérdés és válasz, melyet visszajelzéseként, megerősítésként használnak a tanár célnyelvhasználatával párhuzamosan.

A követelmények a természetes nyelvelsajátítás folyamatát tükrözve a szó és az egyszerű mondat szintjén mozognak. A olvasás és írás bevezetésével célszerű várni, míg a gyerekekben felmerül erre az igény.

Az ötödik évfolyam megkezdésekor már minden diák (legalább) egy éve tanulja az idegen nyelvet. Megértik a tanár kéréseit, óravezetését, ismerősek a feladattípusok, órai tevékenységek, motiváltak, bíznak magukban, és néhány alapvető stratégiát már használnak.

A négy tanév céljai között első helyen áll a motiváció fenntartása, a gyerekek sikerélményhez juttatása értelmese munkával. Továbbra is a receptív készségek (hallott és olvasott szöveg értése) fejlesztése áll a középpontban, mivel a produktív készségeket (beszéd és írás) a receptív készségek közvetve fejlesztik. Az évek előrehaladtával egyre nagyobb hangsúlyt kap a beszédkészség. Lényeges nevelési cél a diákok olvasási igényének kialakítása és fejlesztése érdekes, könnyített vagy eredeti illusztrált hosszabb szövegek olvastatásával.

A témakörök felölelik a tanterv egyéb tantárgyi tartalmait, hiszen a nyelvet nem önmagáért használjuk, hanem információszerezésre, illetve információfeldolgozásra. A kerettantervi törekvések hozzájárulnak az idegen nyelvi tananyag érthetővé tételéhez, de a tartalmakat más szempontból, másképp csoportosítva dolgozzuk fel, nehogy unalmassá váljanak.

A 10-14 éves korosztály nyelvelsajátítása során jobban támaszkodik memóriájára, mint a célnyelv szabályrendszerére, de egyre inkább képes szabályszerűségeket észrevenni a nyelvben. A szabályok ismerete ugyanakkor csak kis mértékben segíti nyelvi fejlődésüket. A nyelvhasználatban a folyamatosság erősségük a nyelvhelyességgel szemben, de emellett szükség van a legfontosabb struktúrák automatizálására is. Cél, hogy esetleges nyelvi hibáikat maguk vegyék észre és javítsák, így segíthetjük őket autonóm nyelvtanulóvá válni.

Az öt év során a diákoknak el kell jutniuk a nyelvtanulási stratégiák olyan szintű használatához, melyek lehetővé teszik számukra az osztályterem falain kívüli idegen nyelvi hatások (filmek, zene, tévéműsorok, újságok) hasznosítását és az irányított önálló haladást.

A nyolcadik osztály végére nyelvtudásuk eléri azt a mérhető szintet, mellyel képesek ismert témakörökben idegen nyelvű információt megérteni és adni, interakciókban sikerrel részt venni.

A NAT 2003. tananyagcsökkentés elveinek megfelelően – főleg a 4. 5. 6. évfolyamon – kevesebb lexikai egységet és nyelvtani fogalomkört kell elsajátítani a tanulóknak, mint korábban. Tehát érvényesülni kell annak az elvnek, hogy kevesebbet, de azt jobban és mélyebben tudja a diák. Idegen nyelvnél ez azt jelenti, hogy a tanuló – bár kisebb szókinccsel – tudjon kommunikálni a megtanult szavak, kifejezések és nyelvtani ismertek segítségével, vagyis amit megtanult, tudja használni.

Kiemelt közös követelmények (4-8. évfolyam)

Az idegen nyelv (így a német) oktatása során számtalan alkalom és lehetőség kínálkozik arra, hogy eleget tegyünk a NAT 2003 megfogalmazott általános és közös fejlesztési követelményeknek.

A test és a lélek harmonikus fejlesztése a német nyelv tanítása során elsősorban a koncentráció képességeinek alapozásával, az érzelmi intelligencia mélyítésével, az önismeret alakításával, az önértékelés képességének fejlesztésével, és az egészséges életmódra való neveléssel történik.

A páros és csoportos tevékenységformák révén rengeteg alkalom kínálkozik az együttműködési készség fejlesztésére és a társas kapcsolatok alakítására. Ezáltal fejlesztjük a tanulóban azt a képességet, hogy tudja elfogadni és tiszteletben tartani mások véleményét.

Mivel az idegen nyelv tanításának fő célja a kommunikációs készség fejlesztése, magától kínálkozik az alkalom, hogy a gyerek éljen az emberi kapcsolatok kialakításának lehetőségével.

Az idegen nyelvi órákon megvalósuló páros és csoportos munkával segítjük tehát a szocializációs folyamatot is. Az egyes témakörök tanítása kapcsán fejlesztjük és gazdagítjuk a gyermek érzelemlátását, pozitív gondolkodását. A mindennapi élet témaköreiben az életvitellel összefüggő praktikus tudást nyújtunk.

Az országismereti tananyagban keresztül a tanulók más népek kultúráját és szokásait ismerik meg, és ez által is neveljük őket a másság elfogadására. Ez a folyamat segíti a csatlakozást Európához és a nagyvilághoz.

Saját lakóhelyük és fővárosunk nevezetességei által hozzájárulunk a hon- és népismeret fejlesztéséhez.

Fontos, hogy felébresszük a tanulóknak az idegen nyelvek tanulása iránti igényt, s ez hozzájárul az alapképesség továbbépítéséhez. A német irodalom és zene, országismeret tanításával szintén hozzájárulunk a tanulók alapképességének és intelligenciájának fejlesztéséhez.

A tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: az életkori jellemzők figyelembevétele. A német nyelv tanítása során a tanulók az első 2-3 évben többnyire reprodukív feladatok elvégzésére képesek. Kb. a 7. évfolyamtól kezdve adhatunk nekik fokozatosan önálló feladatokat, amely az önálló tanulási készséget és kreativitást fejleszti. Ilyen jellegű feladatok például: a páros és csoportos munka, szituációk, interjúk

készítése, történetek írása, vagy átírása, szótár használata, nyelvtani és kommunikatív jellegű feladatok önálló megoldása, fordítás egyik nyelvről a másikra, házi olvasmány feldolgozása, gyakorlás a nyelvi laboratóriumban, és/vagy számítógéppel. Később tanulják meg használni az egynyelvű szótárt is.

A német nyelv tanítása során is fontos, hogy építsünk a tanulók korábban szerzett, illetve otthonról hozott ismereteire.

Kiemelt szempont a koncentráció más tantárgyakkal. Ez különösen lehetséges az irodalom, magyar nyelvtan, földrajz, biológia, ének-zene, testnevelés tárgyak esetében. Ez a tevékenység segíti az összefüggések felismerését, ugyanakkor megkönnyíti bizonyos ismeretek elsajátítását.

Fontos a logikus gondolkodásra való nevelés is. S bár a német nyelvtant nem célként, hanem eszközként tanítjuk, a 7. és 8. évfolyamon, amikor már több mindent tanítunk a tudatosítás szintjén, jó, ha rávilágítunk a német nyelvtan logikus rendszerére. Másrészt bizonyos nyelvi jelenségek esetén nem árt, ha felhívjuk a figyelmet a magyar nyelvtől való eltérésekre, vagy a hasonlóságokra.

Mindez rendszerező ismeretszerzési élményeket kínál.

Már az általános iskolában fontos a gyakorlati ismeretek megszerzése az életben való eligazodáshoz. Az idegen nyelv tanítása során számtalan alkalom kínálkozik erre. Az információkérés, és – adás különböző helyzetekben, a dialógusok, szituációk, szerepjátékok üzletekben és más helyeken, szállásfoglalás, szállodai bejelentőlapok kitöltése, levélírás mind hozzájárulnak a gyakorlati ismeretek megszerzéséhez.

Fejlesztési követelmények

Tudatosodjon a tanulóban, hogy anyanyelvén kívül idegen nyelven is kifejezheti magát. Alakuljon ki a tanulóban a pozitív hozzáállás a nyelvtanulás iránt. Fejlődjön együttműködési készsége, tudjon részt venni pár- és csoportmunkában. Ismerkedjen meg néhány alapvető nyelvtanulási stratégiával.

A tanuló képes idegen nyelvű információt megérteni és adni, interakcióban sikerrel részt venni. Képes a tanárral és társaival a célnyelven együttműködni a nyelvtanulási feladatok megoldásában. Tisztában van a nyelvtanulás részterületeivel (beszéd-készség, olvasásértés, szókincs, stb.), kialakult, továbbfejleszthető nyelvtanulási stratégiái vannak. Kialakul az igény benne, hogy az osztálytermen kívüli idegen nyelvi hatásokat is megpróbálja hasznosítani önálló haladása érdekében.

Az alkalmazott tankönyvek (és tanulmányi segédletek) kiválasztásának elvei

A tankönyvek kiválasztásának néhány lehetséges szempontja:

- Legyenek benne differenciálásra alkalmas feladatok
- Jól legyen strukturálva, emelje ki a lényegét
- Legyen színes, legyenek benne képek
- Az egyes leckék végén tartalmazzon összefoglaló kérdéseket

Természetesen nemcsak a tankönyvben, hanem a tankönyvek mellett taneszközökben, tanulmányi segédletekben is kell gondolkodni. Ehhez kínáljuk segítségként a következő szempontsört:

- Az eddig használt tankönyvek, taneszközök, tanulmányi segédletek áttekintése; előnyeik, problémáik
- Információgyűjtés a tankönyvekről, taneszközökről: MKM tankönyvlista, TANOSZ taneszköz lista, Kiadói reklám és szóró anyagok, MPI könyvtárak
- Szakmai referenciák: kik írták, lektori vélemények, hol tanítják milyen eredménnyel leírások, recenziók
- Teljes felmenő rendszerű-e
 - NAT kompatibilitás vizsgálata
 - Kiegészítő anyagok, tanári kézikönyvek
 - Ár
 - Tartósság

NÉMET NYELV

1. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Szóbeli kezdőszakasz:	8 óra
Az én világom	4 óra
A család	6 óra
Ház, lakás	8 óra
Az iskola	6 óra
Étkezés	6 óra
Öltözködés	4 óra
Dolgoztatás (előkészítő órával és gyakorlással):	6 óra
Dal tanulás, mondókák:	6 óra
Ismétlés:	8 óra
Szabadon felhasználható:	12 óra
Összesen:	74 óra

TANULÓI ÉS TANÍTÁST-TANULÁST SEGÍTŐ TANESZKÖZÖK

Javasolt tankönyvek:

Kocsány Piroska–Liksaj Mária: PASS AUF! 1. (Kezdő német nyelvkönyv 10-14 éveseknek)

(Nemzeti Tankönyvkiadó)

Hangkazetta a tankönyvhöz 60 perces.

Molnár Marianna–Császár Gyöngyi–Kocsány Piroska–Liksaj Mária:

PASS AUF! 1. Tanári kézikönyv

(Nemzeti Tankönyvkiadó)

Jutta Douvitsas – Eleftherios Xanthos; Sigrid Xanthos – Kretschmer: DAS DEUTSCH MOBIL 1.

(Pannon Klett Könyvkiadó Kft.)

P. Forgács Edit: KOMM MIT! 1. (tankönyv)

Kiegészítő füzetek:

- Hausaufgaben
- Klassenarbeiten und Teste

(ZIEL Kiadó, Hatvan)

Gisela Rozek Giusti–Fabiana Zanata Merci : DEUTSCH MIT PETER UND PETRA

(heti három órában a három kötet anyaga két év alatt elvégezhető.)

TAMBURIN c. nyelvkönyv alsótagozatosok számára.

Taneszközök:

- magnetofon (kazettás magnó),
- hangkazetták,
- szemléltető képek,
- tanári kézikönyvek, szakmódszertani könyvek,
- írásvetítő és írásvetítő fóliák.

KÖVETELMÉNYEK**HALLOTT SZÖVEG ÉRTÉSE**

A tanuló megért:

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű kérést, utasítást, s arra cselekvéssel válaszol;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott egymondatos kérdést.

BESZÉDKÉSZSÉG

A tanuló:

- hiányos vagy egyszerű mondatban válaszol az ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésre, szavakat és rövid, egyszerű szerkezetű szövegeket (legalább néhány mondókát, verset, dalt) tanult minta alapján reprodukál;
- részt vesz rövid egyszerű dialógusokban reprodukív szinten.

OLVASOTT SZÖVEG ÉRTÉSE

A tanuló:

- felismeri ismert szavak írott alakját, ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatot elolvas;
- ismert nyelvi elemekből, egyszerű mondatokból álló szövegben fontos információt megtalál.

ÍRÁSKÉSZSÉG

A tanuló:

- tud másolni tábláról, tankönyvből;
- felismeri ismert szavak írott alakját, leír ismert eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat.

A fenti követelmények teljesítését az alábbi tevékenységformákkal lehet segíteni**GYAKORLÁS SZÓBAN:**

- ismétlés kórusban és egyenként, (a tanár vagy a magnó mondatait),
- hangos olvasás,
- mondókák memorizálása,
- rövid dialógusok és szerepjátékok reprodukív szinten,
- rövid kérdések megválaszolása az olvasott szöveg alapján.

GYAKORLÁS ÍRÁSBAN:

- másolás tábláról és tankönyvből,
- egészen könnyű házi feladatok megoldása írásban,
- egyszerű kérdések megválaszolása,
- egyszerű mondatok kiegészítése (nyelvtani, vagy kommunikatív jellegű).

A MAGASABB ÉVFOLYAMRA LÉPÉS FELTÉTELEI

(minimális követelmény)

A 4. évfolyam végén:

A tanuló értsen meg 80-100 szót, illetve lexikai egységet, s ebből egyszerű mondatokban tudjon használni kb. 60 szót, illetve kifejezést.

Rövid mondatokban tudjon beszélni magáról, a családjáról és az otthonáról. Néhány mondatban – kérdések alapján – tudja elmondani a napirendjét. Nevezzen meg néhány étel- és italfajtát a reggelizés témakörben és néhány ruhadarabot.

Tudjon németül köszönni és elköszönni, és tanulótársának vagy tanárának a mindennapi élet témaköreiben néhány egyszerű kérdésre válaszolni. A tanár legfontosabb utasításait értse meg.

Tudjon néhány igét ragozni (a *haben* és a *sein* igét is), és a helyesen ragozott igealakokat rövid mondatokban használni.

Ismerje a tárgyesetet, és néhány ige mellett tudja használni (*haben, essen, trinken, möchte*, igék mellett).

Tudja elmondani a hónapok nevét, és a hét napjait németül.

Tudjon számolni 20-ig.

A legalapvetőbb hangtani szabályokat tartsa be (*diphthongusok, sch, s, z, v, ck, ch* ejtése).

Ismerjen néhány mondókát.

TARTALMAK

KOMMUNIKÁCIÓS SZÁNDÉKOK

Köszönés, megszólítás, elköszönés, bemutatkozás.

Altéma: igeragozás, ezen belül a *sein* létige gyakorlása.

Pl.: *Wie heißt du Wo wohnst du?*

*Wie alt bist du?*s.

Információkérés, információadás saját és közvetlen világunkról

Módszerek: Frontális és páros munka.

Ajánlatos szóbeli kezdőszakaszt alkalmazni.

Dolgok azonosítása, megnevezése.

Lásd: témakörök c. fejezet.

Kívánság kifejezése: *Ich möchte... Möchtest du ...?*

Tetszés, nem tetszés, elégedettség, elégedetlenség, helyeslés, elismerés kifejezése.

Pl.: *Gut. Nicht gut Sehr gut. Toll. Prima*

Hála kifejezése.

Pl.: *Danke. Danke sehr. Vielen Dank.*

Udvariassági formák.

Pl.: *Bitte. Bitte sehr.*

NYELVTANI FOGALOMKÖR

A jelen idejű igeragozás egyes számban (tőhangváltás nélkül)

Pl.: *wohnen, lernen, spielen.* A *sein* létige ragozása egyes számban.

Lásd: Kommunikációs szándékok c. fejezet.

A birtoklás kifejezése: a *haben* ige ragozása egyes számban.

Altéma: A tárgyeset határozatlan névelővel és tagadó névmással.

Térbeli viszonyok

Helyhatározószók: *vorne, hinten, unten, oben, links, rechts.*

Néhány névmási határozó lexikai szinten.

Pl.: *darauf, davor.*

Megjegyzés: Elöljárószókat még csak lexikai szinten tanítunk és keveset.

Pl.: *in der Mitte, in der Ecke, in der Schule, im Zimmer.*

Méret, hosszúság legegyszerűbb kifejezései: *gross, klein, lang, kurz.*

Altéma: a *sein* létige.

Időbeli viszonyok

Időhatározószók: *heute, morgen, übermorgen.*

A hét napjai.

Altéma: A *sein* ige. Pl.: *Heute ist Montag. Morgen ist Dienstag.*

Hónapok nevei.

Időpontok: Az óra és az idő legegyszerűbb kifejezései.

Pl.: – *Wie viel Uh ist es? -Es ist acht Uhr.*

(Csak a „kerek” órát tanítjuk.)

A modalitás kifejezése a *möchte* igével. (csak egyes számban)

Mennyiségi viszonyok

Töszámnevek 20-ig.

Számnév és főnév egyeztetése.

Altéma: A főnevek többes száma.

Mérték, fokozat legegyszerűbb kifejezései: *sehr gut, viel, wenig.*

Életkor kifejezése. *Lásd:* Információkérés és -adás saját világunkról.

Minőségi viszonyok

Alak, kiterjedés: *klein, groß.*

Alapszínnek. *Altéma:* a létige gyakorlása.

Esetviszonyok: alany- és tárgyeset.

Tárgyestet **határozott és határozatlan névelővel (inkább lexikai szinten)**

Altéma: a *haben* ige ragozása egyes számban.

Logikai viszonyok

Az *und* kötőszó.

A tagadás. A *nein* és a *nicht* tagadószók.

Mondatszerkezetek. Igenlés és tagadás: *ja, nein*.

Szórend egyszerű kijelentő és kérdő mondatokban.

Szövegösszetartó eszközök: határozott és határozatlan névelők.

Személyes névmások alanyesete

A *das* mutató névmás. *Das ist die Tafel* típusú mondatokban.

TÉMAKÖRÖK, ALTÉMÁK

– Az én világom

Személyi adatok, köszönés, bemutatkozás, ismerkedés.

Lásd: Kommunikációs szándékok: információkérés, információadás.

– A család

Szülők, testvérek, nagyszülők, nagybácsi, nagynéni.

– Ház, lakás

Mi hol van a szobában? – A szoba bemutatása határozószókkal és kevés előjárószóval. (lexikai szinten)

Lásd: Fogalomkörök. (Térbeli viszonyok.)

Pl.: *Das ist mein Zimmer. Rechts steht ein Schrank. Links ist ein Tisch.*

Oben ist eine Lampe. In der Ecke steht eine Blume.

In der Mitte steht ein Tisch. Darauf steht eine Vase.

Néhány állat és növény a ház körül.

– Mindennapi életünk, a mindennapi élet tevékenységei

A hét napjai, napszakok.

Pl.: *Wann gehen wir in die Schule?*

Wann gehen wir nicht in die Schule (am Samstag, am Sonntag)

Wann lernst du? (Am Nachmittag.)

Az *am* csak lexikai egységként tanítandó.

Időpontok. *Lásd:* Nyelvtani fogalomkörök c. fejezet (időbeli viszonyok).

– Az iskola

Legfontosabb tantárgyak nevei egyszerű mondatokban.

Pl.: *Was habt ihr heute? (Literatur, Deutsch, Mathematik, usw.)*

Was habt ihr morgen?

Tanórai utasítások.

– Étkezés

Reggeli. Pl.: *Was essen wir zum Frühstück?*

Was trinkst du zum Frühstück?

Megjegyzés: az *essen* igét lexikai szinten vegyük.

Néhány étel- és italfajta.

Pl.: *Brot, Brötchen, Butter, Wurst, Marmelade, Tee, Milch, Kakao, Kaffee ...*

– Öltözködés (Tanítható már a szóbeli kezdőszakaszban is.)

Legfontosabb ruhadarabok: *Bluse, Rock, Hose, Hemd, Kleid, Pullover, Anzug, Mantel, Jacke.*

Dalok, mondókák, kiszámolók, játékok

ÉRTÉKELÉS

Szóban: folyamatos, a tevékenységi formáknak megfelelően.

Megjegyzés: Kezdetben csak pozitív értékelésre adjunk érdemjegyet!

Írásbeli ellenőrzés (dolgozatírás): összesen kétszer.

Javasolt formák:

– személyes jellegű kérdések megválaszolása,

– kommunikatív jellegű kiegészítések,

NÉMET NYELV

5. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
<i>Témalista (ajánlás):</i>	<i>62 óra</i>
Az én világom	8 óra
A család	8 óra
Ház, lakás	8 óra
Mindennapi életünk	8 óra
Az iskola	6 óra
Vásárlás	6 óra
Étkezés	6 óra
<i>Daltanulás:</i>	<i>6 óra</i>
<i>Dolgozatírás:</i>	<i>9 óra</i>
<i>Isméltés:</i>	<i>9 óra</i>
<i>Szabadon felhasználható:</i>	<i>18 óra</i>
Összesen:	92 óra.

TANULÓI ÉS TANÍTÁST-TANULÁST SEGÍTŐ TANESZKÖZÖK

Javasolt tankönyvek:

Kocsány Piroska–Liksay Mária: PASS AUF! 2. (Német nyelvkönyv gyermekeknek – Nemzeti Tankönyvkiadó)

Kapható hozzá:

- munkafüzet
- hangkazetta (1 x 60 perc)
- tanári kézikönyv

Jutta Douvitsas – Eleftherios Xanthos; Sigrid Xanthos – Kretschmer: DAS DEUTSCHMOBIL 2.

(Pannon Klett Könyvkiadó Kft.)

P. Forgács Edit: KOMM MIT! 2. (tankönyv)

Kiegészítő füzetekkel

(ZIEL Kiadó, Hatvan)

Kopp Gabriele–Fröhlich Konstanze : PING PONG 1.

Taneszközök:

- hangkazetták,
- kazettás magnó,
- diavetítő, diafilmek,
- szemléltető képek, táblázatok,
- kis német–magyar szótárak,
- tanári kézikönyvek, szak módszertani könyvek,
- írásvetítő és fóliák.

KÖVETELMÉNYEK

HALLOTT SZÖVEG ÉRTÉSE

A tanuló:

- ismert nyelvi eszközökkel kifejezett kérést, utasítást megért, arra cselekvéssel válaszol;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket megért;
- ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr.

BESZÉDKÉSZSÉG

A tanuló:

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű mondatban válaszol;
- tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz, kérdéseket tesz fel;
- megértési probléma esetén segítséget kér;
- rövid dialógusokban és egyszerű szerepjátékokban részt vesz reprodukív szinten.

OLVASOTT SZÖVEG ÉRTÉSE

A tanuló:

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat elolvas;
- ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokból álló szövegben fontos információt megtalál;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló szöveg lényegét megérti.

ÍRÁSKÉSZSÉG

A tanuló:

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat helyesen ír le;
- egyszerű közléseket és kérdéseket tanult minta alapján írásban megfogalmaz.

A fenti követelmények teljesítését az alábbi tevékenységformákkal lehet segíteni

GYAKORLÁS SZÓBAN:

- hangos olvasás,
- a tanár vagy a tanuló társ kérdéseinek megválaszolása,
- ismétlés kórusban és egyenként (a magnó mondatait),
- olvasott szöveg kérdéseinek megválaszolása,
- az olvasott szöveg (csak rövid szövegek) tartalmának elmondása néhány egyszerű mondatban (német nyelven),
- rövid dialógusok és szituációk,
- mondókák, rövid versek memorizálása,
- utasítások alapján cselekvéseket végezni. Pl.: *Steh auf! Öffne, bitte das Fenster.*
- globális és szelektív szövegértés gyakorlása.

GYAKORLÁS ÍRÁSBAN:

- tollbamondás,
- egyszerű kérdések megválaszolása,
- egyszerű mondatok kiegészítése,
- hamis / igaz állítások eldöntése,
- lerajzolni a hallottakat,
- nyelvtani kiegészítések és behelyettesítések,
- kommunikatív jellegű kisebb kiegészítések és helyettesítések.

A MAGASABB ÉVFOLYAMRA LÉPÉS FELTÉTELEI

Az 5. évfolyam végén:

A tanuló értsen meg 120-150 lexikai egységet, és ezekből tudjon használni 70-80 szót, illetve kifejezést.

Értsen meg a tanár egyszerű utasításait, mondatait és egyszerű kérdéseit. Ez utóbbiakra tudjon röviden válaszolni.

Egyszerű mondatokban tudjon beszélni magáról, a családjáról, az otthonáról és napirendjéről. Tudjon megnevezni növényeket és állatokat a ház körül. Tudja röviden elmondani, hogy mit eszik és iszik reggelire, ebédre.

„Vásárlás” témakörben tudjon kérni néhány alapvető élelmiszert.
 Tudja a tantárgyak nevét németül.
 Tanulótársának tudjon feltenni 6-8 kérdést a mindennapi élet témaköreiben.
 Ismert szöveget tudjon érthetően felolvasni.
 Tudjon szavakat és rövidebb mondatokat diktálás után leírni.
 Tudjon megoldani könnyebb tankönyvi feladatokat tanári segítséggel.
 Írásban (is) tudjon egyszerű kérdésekre válaszolni.
 Tudjon igét ragozni (köztük néhány töhangváltós igét is!), és ezeket egyszerű mondatokban használni.
 Ismerjen legalább négy-öt elöljárószt (*in, auf, an, vor, neben*), és az *in, auf* elöljárószt tudja tárgy- és részes esettel használni. (Tévedés megengedett.)
 Ismerjen néhány fontos óra és idő kifejezést (egész, fél).
 Ismerje a *können, müssen, möchte* módbéli segédigét.
 Ismerje és tudja használni az *und* és *aber* kötőszavakat.
 Tudjon kérni és megköszönni valamit.

TARTALMAK

KOMMUNIKÁCIÓS SZÁNDÉKOK

Személyes információkérés, információadás bővülő szókinccsel.

Pl.: *Was ist dein Name?*

Wie alt ist deine Mutter / dein Vater?

Woher kommst du?

Dolgok azonosítása, megnevezése.

Lásd: témakörök c. fejezet.

Egyetértés, egyet nem értés kifejezése.

Pl.: *Du hast (nicht) recht.*

Das stimmt. Es stimmt nicht.

Javaslatétel, beleegyezés.

Pl.: – *Spielen wir?*

– *Ja, wir spielen.*

Tudás, nem tudás kifejezése a *wissen* igével.

Modális jelentések, kívánság kifejezése.

Képesség: *Ich kann schwimmen.*

Kötelezettség: *Ich muss gehen.*

Óhaj: *Ich möchte schlafen.*

Tetszés, nem tetszés kifejezése.

Pl.: *Richtig. Das ist nicht richtig.*

Javaslat. *Gehen wir! Spielen wir!* típusú mondatok.

Udvarias kérés.

Pl.: *Öffne, bitte das Fenster!*

Hilf mir bitte!

Hála kifejezése: *Vielen Dank.*

Jókívánások, búcsúzás, elköszönés, gratuláció.

Pl.: *Viel Spaß! Mach's gut!*

Ich gratuliere.

NYELVTANI FOGALOMKÖRÖK

Az igeragozás, a létige, a birtoklás gyakorlása folyamatos.

Igeragozás többes számban is.

Új: A tőhangváltós igék (*essen, helfen*).

Néhány elváló igekötős ige.

Pl.: *Ich gehe mit. Mach das Fenster zu!* (lexikai szinten)

A *war* egyes számban (a 2. félévben).

Pl.: *Wo warst du gestern?*

Térbeli viszonyok

-ban, -ben, -on, -en, ön, előtt, alatt, fölött, mögött, mellett, -ba, -be, -ra, -re.

Elöljárósók: *in, auf, an* tárgy- és részesesettel.

vor, neben, hinter, über, unter csak részesesettel.

Városnevek elöljárósóval: *nach, in*

Mennyiségi viszonyok

Méret, tömeg, kiterjedés: *dick, dünn, Liter Pfund, Kilo, Gramm, schwer, leicht*.

Lásd: Vásárlás témakör.

A tőszámnevek 100-ig.

Esetviszonyok

A személyes névmások tárgyesete egyes számban.

A részeshatározó eset.

Névmások

Mutató névmások: *dieser, diese, dieses*. (alanyesetben)

Birtokos névmások: *mein/meine, dein/deine, Ihr/Ihre*

Határozatlan névmások: *etwas, nichts*

Alles (csak ez a forma)

Pl.: *Das ist alles. Alles ist in Ordnung.*

Logikai viszonyok

Kötőszók: *aber, oder, sondern, denn*.

Szórend tudatosítása.

TÉMAKÖRÖK, ALTÉMÁK

- **Az én világom és a családom.**

Személyi adatok bővítése.

Néhány foglalkozás megnevezése.

Néhány fontosabb testrész.

Az ember külső leírása az 5. évfolyamon még így ajánlatos:

Meine Augen sind blau. Wie sind deine Augen?

- **Ház, lakás.**

Mi hol van a lakásban? – leggyakrabban használt elöljárósókkal.

Lásd: Nyelvtani fogalomkörök. (Térbeli viszonyok és esetviszonyok.)

Állatok és növények a ház körül bővülő szókinccsel. Virágnevek.

- **Mindennapi életünk.**

Napirend. (A *sich*-es igéket ég nem vesszük.)

Néhány fontosabb házimunka. Mit szeretek/szeretnék csinálni, és mit nem, mit kell, mit tudok csinálni.

Altéma: *möchte, mögen, müssen können*.

- **Az iskola.**

Tanórai kérdések, kérések.

Pl.: *Wann beginnt die Deutschstunde?*

Was macht ihr in der Schule?

A tanórai utasítások köre bővül.

- **Vásárlás.**

Rövid szituációk az élelmiszerboltban.

Altéma: Mennyiségi viszonyok.

Országismeret: Hány forintot ér az euro? (-tól-ig)

- **Étkezés.**

Ebéd: *Suppe, Fleisch, Kartoffel, Reis.*

Altéma: az *essen* és *mögen* igék gyakorlása.

Versek, dalok, mondókák.

ÉRTÉKELEÉS

Szóban: folyamatos.

Javasolt ellenőrzési formák:

- kérdésekre adott válaszok,
- tartalommondás németül,
- szókincs, nyelvtan (lehetőleg nem a szövegtől elszigetelten),
- szituációk
- mondókák memorizálása.

Megjegyzés: a szituációknál csak pozitív értékelésnél adjunk érdemjegyet. Cél, hogy a tanuló merjen beszélni.

Írásban: három dolgozat.

A dolgozatok javasolt témái:

- kérdések megválaszolása,
- nyelvtani és kommunikatív jellegű kiegészítések.

NÉMET NYELV

6. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Emberi kapcsolatok	7 óra
Otthonunk	7 óra
Tágabb környezetünk	5 óra
Természeti környezetünk	5 óra
Az iskola világa	7 óra
Étkezés	6 óra
Szabadidő, szórakozás	12 óra
Öltözködés	7 óra
Versek és dalok:	6 óra
Dolgozatírás, javítás és írásbeli gyakorlás:	9 óra
Isméltés:	12 óra
Szabad órakeret:	18 óra
Összesen:	111 óra

TANULÓI ÉS TANÍTÁST-TANULÁST SEGÍTŐ TANESZKÖZÖK

Javasolt tankönyvek:

Kocsány Piroska–Liksay Mária: PASS AUF! 2.

(Nemzeti Tankönyvkiadó)

P. Forgács Edit: KOMMS DU MIT! 1. (tankönyv)

Kiegészítő füzetekkel

(ZIEL Kiadó, Hatvan)

Kopp Gabriele–Fröhlich Konstanze: PING PONG 1.

(Max Hueber Verlag)

Krausz Piroska: DER SPRUNG

Német irodalmi olvasókönyv

(Nemzeti Tankönyvkiadó)

Taneszközök:

- hangkazetták,
- kazettás magnó,
- diavetítő, diafilmek,
- szemléltető képek,
- nyelvtani táblázatok,
- német–magyar és magyar–német kisszótárak,
- tanári kézikönyvek, szakmódszertani könyvek,
- írásvetítő és fóliák.

Javasolt (anyag fedezet megléte esetén): nyelvi laboratórium megfelelő hangkazettákkal.

KÖVETELMÉNYEK**HALLOTT SZÖVEG ÉRTÉSE**

A tanuló:

- utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket megért;

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szöveg lényegét megérti.

BESZÉDKÉSZSÉG

A tanuló:

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrákba rendezett mondatokban válaszol;
- jórészt tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz;
- kérdéseket tesz fel;
- megértési probléma esetén segítséget kér;
- tanult minta alapján egyszerű párbeszédben részt vesz.

OLVASOTT SZÖVEG ÉRTÉSE

A tanuló:

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat elolvas;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt megtalál;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló szöveg lényegét megérti.

ÍRÁSKÉSZSÉG

A tanuló:

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat helyesen leír;
- egyszerű közléseket és kérdéseket tanult minta alapján írásban megfogalmaz;

A fenti követelmények teljesítését az alábbi tevékenységformákkal lehet segíteni

A frontális munka mellett páros és kiscsoportos munka.

GYAKORLÁS SZÓBAN:

- kérdések megválaszolása,
- a tartalom elmondása egyszerű mondatokban németül (olvasott szöveg alapján),
- rövid dialógusok és szituációk (irányítottan),
- rövid kérdések szerkesztése egyszerű mondatokhoz (olvasott szöveg alapján),
- rövid versek memorizálása,
- hallott szöveg lényegének elmondása rövid mondatokban németül (néha esetleg magyarul),
- globális és szelektív szövegértés gyakorlása.

Javasolt: Ha van, gyakorlás nyelvi laboratóriumban.

GYAKORLÁS ÍRÁSBAN:

- tollbamondás,
- kérdések megválaszolása,
- hamis / igaz kérdések eldöntése,
- nyelvi és kommunikatív jellegű kiegészítések,
- eseménysor leírása egyszerű mondatokban (pl.: napirend),
- személyes jellegű egyszerű leírások (pl.: családtagok külső jellemzése, a lakás, mit szeretek csinálni, stb., ...),
- rövid, egyszerű szövegek fordítása németről magyarra (kiegészítő anyagként).

A MAGASABB ÉVFOLYAMRA LÉPÉS FELTÉTELEI**A 6. évfolyam végén:**

A tanuló értsen meg 200-220 lexikai egységet, és ebből tudjon használni kb.150 szót, illetve kifejezést.

Értsen meg tanára beszédének a lényegét, valamint tanára és tanulótársai egyszerűbb kérdéseit. Ez utóbbiakra tudjon egy-egy szóval, vagy rövid mondatokkal reagálni.

A tankönyv leckéihez feltett kérdésekre tudjon egyszerű mondatokkal válaszolni.

Kazettáról hallott rövid szövegből értsen meg egyszerű információkat.

Néhány mindennapi egyszerű beszédhelyzetben tudjon információt kérni (pl.: *Wo ist der Bahnhof?, Wo finde ich eine Kaufhalle?*)

A NAT által javasolt témakörök közül a következőkből legyen néhány mondatos ismerete:

- Családi élet, házimunka,
- Otthonunk,
- Természeti környezetünk,
- Iskola,
- Étkezés,
- Szabadidő, szórakozás,
- Rövid szituációs játékban tudjon „vásárolni” néhány ruhadarabot.

Ismerjen egy-két rövidebb verset, néhány mondókát.

Tudjon használni 6-8 elöljárószót.

Tudjon néhány földrajzi nevet németül.

Az időbeli viszonyoknál a „perc” egyszerűbb kifejezéseit tudja használni (pl.: *Es ist 8 Uhr 10 Minuten.*).

Ismerje a hét napjait az *am* elöljárószóval.

Tanulja meg a leggyakrabban használt igék Perfekt alakját.

Ismerje fel a jövő időt.

Tudja ragozni a személyes névmásokat.

Tudja ragozni jelen időben a *mögen* és *wollen* módbeli segédigéket és a *wissen* igét.

Ismerjen néhány birtokos névmást (*mein / meine, dein / deine*).

Tudja használni a *denn* és *deshalb* kötőszavakat.

Ismert szavakból álló olvasott szöveget tudjon megérteni.

Néhány könnyebb nyelvtani és kommunikatív gyakorlatot tudjon írásban megoldani.

Néhány mondatban tudjon írni magáról, a családjáról és a napirendjéről.

Tudjon részt venni páros és csoportmunkában.

TARTALMAK**KOMMUNIKÁCIÓS SZÁNDÉKOK**

Személyes információk bővülő szókinccsel.

Pl.: *Wann bist du geboren?*

Lásd: Évszámok.

Remény kifejezése.

Pl.: *Ich hoffe, dass er kommt.*

Altéma: A mellékmondati szórend dass kötőszóval.

Sajnálkozás, együttérzés.

Pl.: *Es tut mir Leid.*

Schade. Schade, dass er nicht kommt.

Öröm.

Pl.: *Es ist sehr gut, dass er kommt.*

Ich freue mich.

Meghívás.Pl.: *Ich lade dich zum Geburtstag ein.**Kommst du mit?***Egyetértés, egyet nem értés kifejezése.**Pl.: *Du hast (nicht) recht.**Das stimmt. Es stimmt nicht.**In Ordnung. Es ist nicht in Ordnung.***Vélemény kérése, kifejezése.**Pl.: *Was meinst du?**Ich meine, das ist schön.**Meiner Meinung nach ist es schön.***Modális jelentések, akarat kifejezése.***Ich will gehen.***Tetszés, nem tetszés kifejezése**Pl.: *Diese Bluse gefällt mir (nicht).***Bocsánatkérés, megbocsátás.***Entschuldigung! Entschuldigen Sie mir bitte.**Macht nichts.***Érdeklődés, csodálkozás.**Pl.: *Wirklich? Ist es wahr?***Közömbösség.**Pl.: *Es ist mir egal.***Utasítás.**Pl.: *Kaufe ein Kilo Brot!*

Altéma: A felszólító mód. (Lásd: Nyelvtani fogalomkörök.)

Lelkesedés kifejezése.*Das macht mi Spaß.*(kerülendő a zu + *Infinitiv*)**Elégedetlenség, rosszállás.**Pl.: *Ich mag es nicht.**Das gefällt mir nicht.**Das ist so nicht richtig.***Hála kifejezése.***Viele Dank für...* (Altéma: A tárgyeset gyakorlása.)**Figyelmeztetés. Segítség kérése, felajánlása, elfogadása.**Pl.: *Pass auf! Achtung! Bitte...**Kann ich dir /Ihnen helfen? Ja, danke.*

Altéma: A személyes névmások ragozása egyes számban.

(Az *Ihnen* lexikai szinten.)**Gratuláció: Ich gratuliere dir zum / zur ...****Meghívás.**Pl.: *Besuche mich.**Komm zu mir heute!*

NYELVTANI FOGALOMKÖRÖK

Igék.

A tanult módbeli segédigék ragozása végig.

Umlau-os igék. Pl.: *fahren schlafen.*Újabb *Brechung*-os igék. Pl.: *nehmen.*

Leggyakrabban használt *sich*-es igék. A visszaható névmás tárgyesete.
A felszólító mód egyes sz. 2.személyben és többes szám 1. személyben.
(Néhány tőhangváltós ige lexikai szinten.)

A létezés kifejezése az *es gibt* igével.

Igeidő-használat. A *Perfekt* (a tanév elején).

A *jönő idő* (a tanév végén).

Térbeli viszonyok árnyaltabb kifejezése.

Helyhatározók bővítése újabb előjárószókkal: *zu, aus*.

Egyéb előjárósók: *mit, für*

Helyhatározók *wohin* kérdésre (is) a *vor, hinter, neben, über, unter* után.

Birtokos névmások: *unser /unsere, euer/ euere*.

ihr (többes sz. 3.sz.)

Egyes szám 3.személyű birtokos névmások: *sein, ihr, sein*

Időbeli viszonyok.

Folyamatosság: *lange nicht lange*.

Gyakoriság: *manchmal*.

Időpontok *vor* és *nach* előjárószóval.

Pl.: *Es ist 5 Minuten vor /nach 8 Uhr*.

Évszámok.

Gyakorlás: *Wann bist du geboren?*

Ich bin geboren (csak hónap és évszám).

A függő beszéd alapformája kötőmód nélkül.

Pl.: *Er sagt, dass er morgen kommt*.

Altéma: A mellékmondati szórend *dass* kötőszóval.

Modalitás.

A tanult módbeli segédigék ragozása többes számban is.

Új: A *wollen* segédige.

Mennyiségi viszonyok árnyaltabb kifejezése: megszámlálható és megszámlálhatatlan mennyiségek. Határozatlan számnevek főnévvel való egyeztetése.

Pl.: *viel Zeit, wenig Zeit, viel Geld, wenig Geld, viele Bücher*.

A tőszámnevek 1000-ig.

Határozatlan névmások: *jemand, niemand* (csak alanyesetben).

Logikai viszonyok.

Kötőszók: *deshalb, sondern*.

TÉMAKÖRÖK, ALTÉMÁK

1. Emberi kapcsolatok.

Családi élet, esti elfoglaltságok. Barátok.

Családtagok, barátok külső jellemzése állítmányi szerkezetekkel.

Foglalkozások.

Ünnepek: *Weihnachten*.

2. Otthonunk bővülő szókinccsel.

A szoba és a konyha berendezése.

3. Tágabb környezetünk.

Lakóhelyünk néhány nevezetessége.

Közös követelmény: Honismeret.

4. Természeti környezetünk.

Növények és állatok az állatkertben és az erdőben.

Közös követelmény: Természetvédelem.

5. Az iskola világa.

Iskolám bemutatása egyszerű mondatokban.

Mi hol van a tanteremben?

Étkezés.

Reggeli és ebéd téma ismétlése. Vacsora. Ételkínálás.

Évszakok, időjárás.

Közös követelmény: Gyakorlati ismeretek.

Szabadidő, szórakozás.

Olvasás, tévénézés, mozi, zenehallgatás, sportolás.

Öltözködés, ruhavásárlás.

Mivel a melléknévragozást még nem tanulták, a színeket így érdemes kifejezni:

Eine Bluse in Weiss, ein Kleid in Blau

Vagy szituációban így: – *Welche Farbe möchten Sie?*

– *Blau.*

(a *welche* lexikai szinten)

Lexikai egységként előfordulhatnak könnyebb jelzős szerkezetek is.

Pl.: *eine weisse Bluse, ein blaues Kleid*

Közös követelmény: Gyakorlati ismeretek.

Versek, dalok, nyelvtörők.**ÉRTÉKELÉS**

Szóban: folyamatos, de ne osztályozzunk mindig (pl.: hallás utáni értésnél és szituációknál).

Formái: a tevékenységformáknak megfelelően.

Írásbeli ellenőrzés

3 nagydolgozat és 1-2 egyéb jellegű írásbeli ellenőrzés.

A nagydolgozatok témái lehetnek:

- kérdések megválaszolása,
- nyelvtani és kommunikatív jellegű kiegészítések,
- rövid leírások, jellemzések.

NÉMET NYELV

7. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Emberi kapcsolatok	6 óra
Otthonunk	6 óra
Tágabb környezetünk	8 óra
Az iskola világa	6 óra
Egészség, betegség	6 óra
Étkezés	6 óra
Utazá	6 óra
Szabadidő, szórakozás	12 óra
Évszakok, időjárás	6 óra
Dal tanulás, versek:	5 óra
Dolgozatírás, javítás, írásbeli gyakorlás:	12 óra
Ismétlés:	12 óra
Szabad órakeret:	20 óra
Összesen:	111 óra

TANULÓI ÉS TANÍTÁST-TANULÁST SEGÍTŐ TANESZKÖZÖK

Javasolt tankönyvek:

Kocsány Piroska–Liksay Mária: PASS AUF! 3.

(Nemzeti Tankönyvkiadó)

Kopp Gabriele–Fröhlich Konstanze: PING PONG 2.

(Max Hueber Verlag)

Neunner, Desmartes: DEUTSCH KONKRET 1A (tankönyv)

DEUTSCH KONKRET 1B (munkafüzet)

(Langenscheidt Kiadó)

P. Forgács Edit: KOMMS DU MIT! 2. (tankönyv)

Kiegészítő füzetekkel

(ZIEL Kiadó, Hatvan)

Bedő Éva: STUFENGRAMMATIK

Nyelvtani gyakorlókönyv

(Nemzeti Tankönyvkiadó)

Krausz Piroska: DER SPRUNG

Német irodalmi olvasókönyv

(Nemzeti Tankönyvkiadó)

Taneszközök:

- hang- és videokazetták,
- magnetofon, videolejátszó, tv-készülék,
- diavetítő, diafilmek,
- lemezjátszó, néhány lemez (német dalokkal),
- szemléltető képek,
- nyelvtani táblázatok,
- Németország térképe,

- kis magyar–német szótárak és közepes méretű német–magyar szótárak,
- legalább egy példányban nagyméretű magyar–német és német–magyar szótár,
- tanári kézikönyvek, szakmódszertani könyvek,
- országismereti könyv a német nyelvű országokról,
- Jugendmagazin (15 db),
- írásvetítő és fóliák.
Javasolt (anyagi fedezet megléte esetén): nyelvi laboratórium megfelelő hangkazettákkal.

KÖVETELMÉNYEK

HALLOTT SZÖVEG ÉRTÉSE

A tanuló:

- megérti az utasításokat, azokra cselekvéssel válaszol;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket, eseményeket megért;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűri;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szöveg lényegét megérti; ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből kikövetkezteti.

BESZÉDKÉSZSÉG

A tanuló:

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrákba rendezett mondatokban válaszol;
- egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz;
- kérdéseket tesz fel;
- eseményeket mesél el röviden,
- megértési probléma esetén segítséget kér;
- részt vesz egyszerű párbeszédekben és rövid szerepjátékokban;
- beszélgetést kezdeményez, befejez.

Olvasott szöveg értése

A tanuló:

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget elolvas;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegben fontos információt megtalál;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg lényegét megérti (kb. fél gépelt oldal);
- egyszerű, képekkel illusztrált szöveget megért;
- ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott szövegben kikövetkezteti.

ÍRÁSKÉSZSÉG

A tanuló:

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget helyesen leír;
- egyszerű közléseket és kérdéseket írásban megfogalmaz;
- egyszerű, strukturált szöveget (baráti üzenet, üdvözlés) létrehoz;
- ismert struktúrák felhasználásával tényszerű információt közvetítő rövid szöveget ír.

A fenti követelmények teljesítését az alábbi tevékenységformákkal lehet segíteni

GYAKORLÁS SZÓBAN:

- kérdések megválaszolása,
- olvasott szöveg tartalmának, lényegének elmondása németül,
- hallott szöveg lényegének összefoglalása rövid mondatokban németül (jegyzetelés alapján),
- dialógusok,
- szituációk egyre önállóbban,
- versek memorizálása,
- kérdések szerkesztése olvasott szöveg alapján,
- képleírások.

Javasolt: Ha van, gyakorlás nyelvi laboratóriumban.

GYAKORLÁS ÍRÁSBAN:

- kérdések megválaszolása,
- olvasott szöveghez kérdésszerkesztés,
- hamis / igaz válaszok eldöntése,
- nyelvtani és kommunikációs jellegű kiegészítések,
- eseménysorok leírása, fogalmazás (pl.: nyári szünetről),
- témaköröknek megfelelő fogalmazások (pl.: a lakásunk, hogyan töltöm a szabad időt),
- rövid, összefüggő szövegek fordítása németről magyarra (kiegészítő anyagként),
- képleírások,
- hallott szöveggel kapcsolatos gyakorlatok.

A MAGASABB ÉVFOLYAMRA LÉPÉS FELTÉTELEI**A 7. évfolyam végén:**

A tanuló értsen meg kb. 300 lexikai egységet, és ebből tudjon használni 220-250 szót, illetve kifejezést.

Mindennapi beszédhelyzetekben tudja kifejezni magát, tudjon egyszerű információt kérni és adni. Tudja érzelmeit egyszerűen kifejezni.

Kazettáról hallott rövid szövegekből értsen meg fontos információkat.

A NAT javasolt témakörei közül tudjon röviden beszélni a következő témákról:

- Saját maga, család, rokonok, barátok
- Lakás
- Szűkebb és tágabb környezetünk
- Étkezés
- Szabadidő, szórakozás
- Időjárás

Tudjon elmondani 2-3 rövid verset.

Tanulja meg a kétnyelvű szótár használatát, és néhány ismeretlen szót is tartalmazó szövegből szótár segítségével értse meg a lényeget.

Olvasott szöveg alapján tudja megállapítani a hamis és igaz válaszokat.

Könnyebb nyelvtani és kommunikatív feladatokat tudjon írásban önállóan megoldani. (Bizonyos hibaszázalék megengedett.)

A tanult témakörökről tudjon röviden írni.

A tananyaggal kapcsolatos kérdésekre tudjon írásban és szóban röviden válaszolni.

Tudja kifejezni egy-egy szóval, vagy rövid mondatokban sajnálkozását, örömét, bosszúságát.

Ismerjen néhány – leggyakrabban használatos – *sich*-es és ige kötös igét.

Tudjon használni fontos elöljárószókat. Pl.: *in, an, auf, über, unter, neben, vor, mit, bei, zu, von, um, für*. (Tévedés az esetek használatánál megengedett.)

Ismerjen néhány földrajzi helymeghatározást.

Tudja használni a birtokos esetet a *von* elöljárószóval.

Ismerje meg a *sonntags, jeden Tag, jedes Jahr, voriges Jahr, nächtes Jahr* időhatározó szókat.

Tudja használni a jövő időt.

Tanulja meg néhány gyakrabban használt ige felszólító módját.

A melléknévragozásról legyen fogalma, és néhány jelzős kifejezést tudjon használni. (Pl.: *Ich trinke kalte Milch, kaltes Wasser, Ich kaufe einen schwarzen Rock, eine weiße Bluse, ein schönes Kleid.*)

Ismerje a *dass* kötőszót és a mellékmondati szórendet.

TARTALMAK

KOMMUNIKÁCIÓS SZÁNDÉKOK

Kérdezés, információkérés, válaszadás, információadás: tovább bővülő szókinccsel és egyre árnyaltabban.

Információk a pályaudvaron.

Figyelmeztetés: Vorsicht!

Bizonyosság, bizonytalanság kifejezése.

Pl.: *Ich weiss sicher, dass er kommt.*

Ich weiss nicht, ob er kommt.

Altéma: A mellékmondati szórend *dass* és *ob* kötőszóval.

Emlékezés, emlékeztetés.

Pl.: *Vergiss nicht*

Ich werde es nicht vergessen.

Altéma: A tőhangváltós igék felszólító módja.

Új: *zu + Infinitiv.*

Modalitás.

A *sollen* és *dürfen* jelentése és használata.

Engedélykérés, tiltás.

Pl.: *Darf ich ins Kino gehen?*

Du darfst es nicht machen.

Előrejelzés kifejezése.

Pl.: *Er wird morgen kommen*

Kétkedés.

Pl.: *Das kann nicht wahr sein.*

Attitűdök egyszerű kifejezése, kíváncsiság, meglepetés.

Pl.: *Wirklich Wieso? Ist es wahr?*

Das ist eine Überraschung!

Ich bin gespannt, ob es klappt.

Félelem: *Ich habe Angst vor*

NYELVTANI FOGALOMKÖRÖK

Igék.

A felszólító mód többes számban is.

A tőhangváltós igék felszólító módja.

A *Präteritum.*

Újabb *sich*-es igék. Pl.: *sich ärgern, sich beschäftigen.*

Térbeli viszonyok árnyaltabb kifejezése.

Újabb elöljárószók. Pl.: *von, zwischen, bei, ohne, um, durch.*

Földrajzi helymeghatározás.

Néhány országnév és egyéb földrajzi név elöljárószóval is.

Időbeli viszonyok.

Időtartamok *Wie lange?* kérdésre.

Pl.: *eine Stunde, 2 Stunden, ein Jahr, 2 Jahre, usw.*

Időtartam vége.

Bis wann? Bis Sonntag, bis 2 Uhr

Gyakoriság.

Pl.: *jeden Tag, jede Stunde, usw.*

Keltezés, dátum.

Altéma: a sorszámnevek.

Gyakorlás: *Der wie vielte ist heute?*

Am wie vielten? Wann?

Wann bist du geboren? (nap, hónap, év)

Gyakoriság kifejezése. Pl.: *sonntags, vormittags*

Egyéb időbeli viszonyok.

Pl.: *dieses Jahr diese Woche, voriges Jahr, vorige Woche usw.*

Modalitás.

A korábbiak ismétlése.

Új: *sollen* és *dürfen*.

Minőségi viszonyok.

A *melléknév erős és vegyes ragozása* alany- és tárgyesetben. (A vegyes ragozás csak határozatlan névelővel.)

Az erős ragozást csak a gyakrabban előforduló kifejezésekben érdemes gyakorolni.

Pl.: – köszönések.

– emberek külső jellemzése (Pl.: *Ich habe braunes Haar.*).

– szólások

A *melléknév fokozása*.

A hasonlítás és a hasonlító kötőszók.

Mennyiségek összehasonlítása.

viel – mehr – am meisten

wenig – weniger – am wenigsten

Esetviszonyok gyakorlása folyamatos.

Új: A birtokos eset *von* előjárószóval.

Névmások.

Az egyes sz. 3. sz. és többes sz. 3. sz. birtokos névmás: *sein, ihr, sein, ihr*.

Határozatlan névmások: *jeder, jede, jedes, aller, alle, alles*.

Altéma: időhatározók (*jeden Tag, jedes Jahr, usw.*)

Szövegösszetartó eszközök.

Mellékmondatok *ob* és *weil* kötőszóval.

Logikai viszonyok.

A *wenn* kötőszó (feltételes mód nélkül).

Pl.: *Wenn ich Zeit habe, spaziere ich gern.*

TÉMAKÖRÖK, ALTÉMÁK

1. Emberi kapcsolatok.

Emberek jellemzése jelzős szerkezetekkel.

Mit szabad otthon csinálni és mit nem?

Altéma: a *dürfen* módbeli segédige.

Kötelességek. *Lásd: sollen* módbeli segédige.

2. Otthonunk bővülő szókinccsel. Pl.: a fürdőszoba.

A szoba leírása jelzős szerkezetekkel (alanyesetben).

3. Tágabb környezetünk.

– a mi utcánk

– fővárosunk fontosabb nevezetességei (hon- és népismeret)

– egy célnyelvi város rövid bemutatása (országismeret)

– városi közlekedés

– információkérés és -adás busz- és villamosmegállóban.

4. Az iskola világa, iskolai élet.

*Was machen wir in den Stunden, in den Pausen und ausser dem Unterricht? (in der Schule)
Einige bedeutende Veranstaltungen in der Schule.*

Pl.: *Weihnachtsfest, Sportleben, Sportprogramme, Schul – und Klassenausflüge.*

5. Egészség, betegség.

Az emberi test részei.

Leggyakoribb betegségek, panaszok, kezelés.

Jelenet az orvosnál.

Közös követelmény: Egészséges életmód.

6. Étkezés – bővülő szókinccsel.

Közös követelmény: Az egészséges étkezés.

7. Utazás.

Közlekedési eszközök, távolsági közlekedés.

Utazás, vonattal, busszal. Jegyváltás.

Szituációk. Egy konkrét utazás rövid leírása és elmondása.

Közös követelmény: Gyakorlati ismeretek.

8. Szabadidő, szórakozás.

Olvadás, tévé, mozi bővülő szókinccsel.

Új: diszkó, koncert (könnyűzenei).

Szituációk. Pl.: meghívás moziba, színházba, diszkóba, koncertre.

Jegyváltás a mozi vagy színházpénztárnál.

Sport.

Legismertebb nyári sportágak.

Kedvenc sportágam. Én mit sportolok?

Fejlesztési követelmény: Az egészséges életmód.

Dialógusok a sportról.

Közös követelmény: Testnevelés.

9. Évszakok, Időjárás bővülő szókinccsel.**Versek, dalok, nyelvtörők.**

Közös követelmény: Más népek kultúrájának megismerése.

ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS

Szóban: folyamatos a tevékenységformáknak megfelelően. (Ne adjunk minden értékeléskor érdemjegyet!)

Írásbeli ellenőrzés

3 nagydolgozat és 2-3 egyéb jellegű.

A nagydolgozatok javasolt témái:

- fogalmazás szótár segítségével,
- kommunikatív és nyelvtani jellegű kiegészítések,
- szövegértés ellenőrzése olvasott szöveg alapján.

NÉMET NYELV

8. ÉVFOLYAM

ÓRATERV

Témakör	Óra
Ember és társadalom	7 óra
Tágabb környezetünk	10 óra
Az iskola világa	6 óra
A munka világa	6 óra
Étkezés	8 óra
Szabadidő, szórakozás	12 óra
Kultúra	6 óra
Technika az otthonunkban	4 óra
Évszakok, időjárás	4 óra
Utazás	8 óra
<i>Dolgozatírás és egyéb írásbeli ellenőrzés:</i>	<i>12 óra</i>
<i>Szabadon felhasználható órakeret:</i>	<i>16 óra</i>
<i>Ismétlés:</i>	<i>12 óra</i>
Összesen:	111 óra

TANULÓI ÉS TANÍTÁST-TANULÁST SEGÍTŐ TANESZKÖZÖK

Javasolt tankönyvek:

Kocsány Piroska–Liksay Mária: PASS AUF! 4.

(Nemzeti Tankönyvkiadó)

Neunner, Desmarter: DEUTSCH KONKRET 2A (tankönyv)

DEUTSCH KONKRET 2B (munkafüzet)

(Langenscheidt Kiadó)

Bedő Éva: STUFENGRAMMATIK

Nyelvtani gyakorlókönyv

(Nemzeti Tankönyvkiadó)

Krausz Piroska: DER SPRUNG

Német irodalmi olvasókönyv

(Nemzeti Tankönyvkiadó)

Taneszközök:

- hang- és videokazetták,
- magnetofon, videolejátszó, tv-készülék,
- diavetítő, diafilmek,
- lemezjátszó, néhány lemez,
- szemléltető képek,
- nyelvtani táblázatok,
- Németország, Ausztria és Svájc térképe,
- közepes nagyságú magyar–német és német–magyar szótárak,
- nagyméretű magyar–német és német–magyar szótár 2 példányban,
- tanári kézikönyvek, szakmódszertani könyvek és egyéb szükséges szakkönyvek,
- országismereti könyvek, prospektusok,
- német nyelvű étlapok,
- Jugendmagazin (15 db) és még legalább egyféle német nyelvű képesújság,
- írásvetítő és fóliák.

Javasolt (anyagi fedezet megléte esetén):

- nyelvi laboratórium megfelelő hangkazettákkal,
- számítógép és számítógépes nyelvi programok.

A tanítás-tanulás folyamatát segíthetik még az alábbi taneszközök a különböző évfolyamokon:

Folyóiratok:

Spatzenpost
Kleines Volk
JÖ (jobb csoportokban)

Nyelvi CD-k:

Manó Német 1.
Manó Német 2.
PICDIC
Multimédia képes szótár
Nyelvlabor nyelvoktató sorozat: Német
Von Aachen bis Zwickau (interaktív multimédiás nyelvi program)

Videofilm:

Szabó Katalin: Grüss dich!

KÖVETELMÉNYEK (lásd: Európai alapszint A2)

HALLOTT SZÖVEG ÉRTÉSE

A tanuló:

- utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket, eseményeket megért;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kb. 100 szavas szövegből fontos információt kiszûri;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kb. 100 szavas szöveg lényegét megérti;
- ismeretlen nyelvi elem jelentését jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kb. 100 szavas szövegből kikövetkezteti;
- jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott kb. 100 szavas szövegben képes a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníteni.

BESZÉDKÉSZSÉG

A tanuló:

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrákba rendezett mondatokban válaszol;
- egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz;
- kérdéseket tesz fel;
- eseményeket elmesél;
- megértési probléma esetén segítséget kér;
- párbeszédekben és egyszerű szerepjátékokban részt vesz
- fenntartja a beszélgetést, pl. új témát kezdeményez.

OLVASOTT SZÖVEG ÉRTÉSE

A tanuló:

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg lényegét megérti;
- ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott szövegben kikövetkezteti;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveget elolvas;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, de néhány ismeretlen szót is tartalmazó kb. 100 szavas szövegben fontos információt megtalál;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveg lényegét megérti;
- egyszerű történetet megért; kb. 100 szavas szövegben ismeretlen nyelvi elemek jelentését kikövetkezteti;
- jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníti.

ÍRÁSKÉSZSÉG

A tanuló:

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget helyesen leír;
- egyszerű közléseket és kérdéseket írásban megfogalmaz;
- egyszerű, strukturált szöveget (baráti üzenet, üdvözlés) létrehoz;
- ismert struktúrák felhasználásával tényszerű információt közvetítő kb. 50 szavas szöveget ír;
- rövid jellemzést ír,
- 50-70 szavas fogalmazást ír a tanult témakörök alapján.

A fenti követelmények teljesítését az alábbi tevékenységformákkal lehet segíteni**HALLOTT SZÖVEG ALAPJÁN:**

- a tartalom, illetve a lényeg elmondása (jobb tanulók esetében németül, egyébként magyarul),
- kérdések megválaszolása,
- feleletválasztós tesztek megoldása,
- hiányzó részek kitöltése, adatok beírása,
- igaz és hamis válaszok megállapítása,
- a Grüß dich! videokazettán lévő jelenetek lényegének megértése.

KOMMUNIKÁCIÓS TEVÉKENYSÉGFORMÁK:

- információkérés és információadás,
- hétköznapi témákról beszélgetés német nyelven,
- „idegenvezetői” feladatok ellátása lakóhelyen,
- interjú készítés,
- rövidebb versek, közmondások memorizálása,
- szerepjátékok,
- kapcsolatok keresése és felvétele német anyanyelvű diákokkal,
- vásárlás, szállásfoglalás, ételrendelés, jegyváltás, szituációs játékban, vagy a valóságban német nyelvtérületen.

OLVASÁSI TEVÉKENYSÉGEK:

- ifjúsági folyóiratok olvasása,
- néhány vers, irodalmi szemelvény, vagy rövid novella olvasása,
- időjárás jelentések, ételreceptek, reklámszövegek olvasása,
- egyszerűbb technikai eszközök használati utasításának olvasása,
- tájékoztató jellegű táblák, rövidebb információs szövegek olvasása,
- német nyelvű menürendek olvasása.

GYAKORLÁS OLVASOTT SZÖVEG ALAPJÁN:

Szóban:

- a tanuló a témakörökhöz kapcsolódó olvasott szöveg tartalmának, lényegének elmesélése német nyelven,
- a tanult témakörhöz nem kapcsolódó, ismeretlen szavakat is tartalmazó szöveg tartalmának, lényegének összefoglalása magyarul (erősebb csoportokban lehet németül),
- kérdések megválaszolása,
- irodalmi szövegek feldolgozásánál véleménynyilvánítás (jobb csoportokban németül),

Írásban:

- szöveg kiegészítés emlékezetből (jobb tanulók számára),
- feleletválasztás tesztek,
- igaz és hamis válaszok eldöntése,
- megfelelő szövegrészek kikeresése számozott sorú szövegekben (pl.: melyik sorban található az alábbi mondatnak megfelelő tartalom? 0-5, 5-10, 10-15, 15-20.) Javasolt: a csoportmunka.

ÍRÁS:

- kommunikatív jellegű és nyelvtani kiegészítések,
 - feleletválasztós tesztek megoldása,
 - önéletrajz írás,
 - könnyebb fogalmazások írása a mindennapi élet témáival kapcsolatban,
 - levélírás, levelezés,
 - fordítás németről magyarra (kiegészítő anyag),
 - rövid nyelvtani példamondatok fordítása magyarról németre (kiegészítő anyag),
 - megkezdett történetek befejezése,
 - cím nélküli történetekhez címek kitalálása,
 - képsorról összefüggő történet írása,
 - német nyelvű plakát készítése,
 - reklámszövegek írása (jobb csoportokban),
 - üdvözlőlapok írása,
 - szállodai bejelentőlapok kitöltése,
- A fenti tevékenységformák egy részénél javasolt a *páros, vagy csoportmunka*.

A MAGASABB ÉVFOLYAMRA LÉPÉS FELTÉTELEI (lásd: Európai minimumszint A1)

Részletesen:

A 8. évfolyam végén:

KészségekHallott szöveg értése

A tanuló:

Tudja követni a tanár idegen nyelvű óravezetését,

Értse meg rövid, jól tagolt beszéd lényegét az általa ismert témakörökben (ugyanígy értse a kazettáról hallott szövegeket is),

Értsen meg rövidebb kérdéseket, információkat.

Beszédképesség

Az alábbi témakörökről tudjon egyszerű mondatokban beszélni:

- Családtagok, rokonok
- Otthon
- Szűkebb és tágabb környezetünk
- Iskola, pályaválasztás
- Étkezés
- Szabadidő, szórakozás, sport
- Évszakok, időjárás
- Egészség, betegség
- Bevásárlás
- Utazás, kirándulás
- Tudjon megnevezni háztartási gépeket
- Kultúra

Tudjon egy-egy képről 2-3 egyszerű mondatot mondani.

Mindennapi beszédhelyzetekben tudjon egyszerű információt kérni és adni.

Minimális követelmény, hogy ha hibásan is, de tudja megérteni magát.

Néhány mondatban tudjon mesélni lakóhelyéről és Magyarországról.

Ismerjen néhány német dalt és rövid verset.

Legyen némi ismerete a német nyelvű országokról és az ottani szokásokról.

Szituációs játékokban, vagy német nyelvterületen tudjon „vásárolni”, „ételt rendelni”, „szállást foglalni”, „jegyet venni” (egyszerű mondatokban, akár nyelvtani hibákkal is).

Olvasott szöveg értése

Tudjon érthetően elolvasni néhány ismeretlen szót is tartalmazó rövidebb német nyelvű szöveget, és szótár segítségével értse meg.

Értsen meg (ha kell, szótár segítségével) ifjúsági folyóiratból képaláírásokat.

Értsen meg rövid, tájékoztató jellegű szövegek lényegét utcán, áruházakban, és pályaudvaron (lehetőleg szótár nélkül).

Tudjon rövid, személyes jellegű levelet elolvasni és megérteni (ha szükséges, szótár segítségével).

Íráskészség

Tudjon néhány tanult témakörből rövid, egyszerű mondatokból álló fogalmazást írni.

(Pl.: Én és a családom)

A lakásunk

Az iskolánk

Nyári és téli szünet

Egy kirándulás)

Tudjon elégséges szinten nyelvtani és kommunikatív jellegű feladatokat megoldani.

Tudjon rövid, személyes jellegű levelet írni (szótár segítségével) és képeslapot megírni (szótár nélkül).

Tudjon egyszerű szállodai bejelentőlapot kitölteni.

Tudjon képekről 2-3 mondatot írni.

Tudjon lefordítani ismeretlen szavakat is tartalmazó, egyszerű mondat szerkesztésű, nem hosszú szöveget németről magyarra (szótár segítségével).

A szókinccse kb. 300 aktív és 100–150 passzív kifejezés legyen.

Kommunikációs szándékok

Tudja egy-egy szóval vagy egyszerű mondatokkal kifejezni örömét, bánatát, kételkedését, félelmét, reményét, bizonyosságot, bizonytalanságot, bocsánatkérést.

Fogalomkörök

Igeragozás jelen időben (néhány töhangváltós ige is). Gyakrabban használt igeik felszólító módja (néhány töhangváltós ige is). Módbeli segédigék: *können, müssen, wollen, sollen, dürfen, mögen*.

A Perfekt és a jövő idő használata (közepes szinten) Präteritum (ismeret szintjén). Feltételes mód csak a „*möchte*” igével. Néhány gyakrabban használt ige-kötős ige. Esetviszonyok: alany-, tárgy-, részeshatározó eset közepes szinten.

Leggyakrabban használt elöljárószók alkalmazása közepes szinten. Melléknévragozás elégséges szinten. Töszámszavak 1000-ig. Néhány határozatlan számnév (viel, einige, wenig einige). Keltezés, dátum közepes szinten. Óra és idő kifejezések legegyszerűbb formái. Időbeli viszonyok leggyakrabban használt formái. Pl.: évszakok, napok, napszakok, kifejezése.

A melléknév fokozása (csak állítmányként) és a hasonlítás legegyszerűbb formái.

Személyes névmások alany-, tárgy-, és részeshatározó esetének használata közepes szinten. Birtokos névmások ismerete. (Legalább a *mein, meine / deine, deine* birtokos névmásokat tudja használni is – közepes szinten.) A birtokviszony kifejezésére „von” elöljárószóval. Néhány földrajzi név.

Mondattani ismeretek:

Egyenes és fordított szórend, a kérdő mondat szórendje. Kötőszók: *und, aber, oder, sondern, denn*.

Mellékmondati szórend a *dass, ob* és *weil* kötőszóval elégséges szinten.

A módbeli segédigék, a *haben*, a *sein* helye a mondatban, Perfektben és a jövő idő szórendje (közepes szinten).

Megjegyzés:

A magasabb évfolyamra lépés feltételeinél a minimális követelményekről van szó, a 8. Osztályban viszont néhány nyelvtani fogalom ismerete illetve használata – véleményem szerint – közepes szinten kívánatos. Ez azért szükséges pl. a főnévragozás, vagy a Perfekt idő esetében, mert különben a mondatot, mondanivalót nem lehetne megérteni. (Ez utóbbinál akár a segédigét hagyja el, akár a Partizip Perfektet, értelmetlenné válik a mondat.)

Én úgy vélem, hogy inkább kevesebb szót, és kevesebb nyelvtani jelenséget ismerjen a tanuló (elégséges vagy közepes szinten), de azt úgy tudja használni, hogy mondanivalója érthető legyen. Vagyis a nyelvtani hibákat addig el kell fogadni, amíg nem teszik lehetetlenné a kérdés, kérés, a válaszadás megértését, vagyis a kommunikáció létrejöttét. Az írásbeli követelményszinteknél is hasonló a helyzet.

Természetesen felmerülhet a kérdés, hogy mégis mit tekintünk közepes, illetve elégséges szintnek, de ezt a gyakorló tanárok általában tudják. Idegen nyelvek esetében a hangsúly azon van, hogy néhány hétköznapi beszédhelyzetben a tanuló – bár szűk szókinccsel és nyelvtani hibákkal, az átlagos beszédtempótól lassabban tud-e kommunikálni.

Az általam megfogalmazott minimális követelményszint csak javaslat. Az iskolák maguk döntenek el, hogy a központilag kiadott tantervekből mit vesznek át eredeti, és mit adaptált formában. A saját helyi tantervükben a magasabb évfolyamra lépés feltételeit is mindenképpen megfogalmazzák.

TARTALMAK

KOMMUNIKÁCIÓS SZÁNDÉKOK

Kérdezés, válaszadás, információkérés, információadás: A korábbi szókinccsel, de egyre tudatosabban és biztosabban.

Modalitás.

A tanult módbeli segédigék gyakorlása, összetettebb mondatokban való alkalmazása.

Új: a *brauchen* ige.

Valószínűség, sejtés, valószínűtlenlenség kifejezése.

Pl.: *Vielleicht wird es regnen.*

Wahrscheinlich haben Sie es verloren.

Es ist möglich / unmöglich, dass

Érvelési szándék kifejezése.

Pl.: *Ich glaube, dass*

Vélemény: *Ich bin der Meinung, dass*

Ich habe die Meinung, dass

Egyetértés, egyet nem értés.

Pl.: *Ich bin mit dir / mit Ihnen einverstanden / nicht einverstanden.*

Ich bin anderer Meinung.

Tanácsolás.

Pl.: *Ich empfehle es dir (nicht).*

Ich empfehle / rate diese Jeans zu kaufen.

Emlékezés.

Pl.: *Ich erinnere mich nicht daran.*

NYELVTANI FOGALOMKÖRÖK

Igeragozás, múlt idő, jövő idő gyakorlása folyamatos.

Térbeli viszonyok.

Néhány fontosabb földrajzi név a német nyelvű országokban és Magyarországon.

Pl.: *die Donau, der Schwarzwald, der Rhein, die Alpen*

die Theiß, der Balaton (Plattensee)

Időbeli viszonyok.

Átmenet, változás legegyszerűbb kifejezései.

Pl.: *von Jahr zu Jahr, von Tag zu Tag*

A *seit* és *ab* előjárósók: *Seit wann?*-*Seit Montag.*

Ab wann, Ab September.

Esetviszonyok.

A birtokos eset. A *wessen* kérdőszó.

Néhány előjárósó birtokos esettel.

Minőségi viszonyok.

A melléknév gyenge ragozása a *der, die, das* és a *dieser, diese, dieses* után.

A melléknév erős és vegyes ragozása részeshatározó esetben is.

Néhány **névmási határozó** lexikai szinten.

Pl.: *darüber, daran, darauf.* (igék vonzataként)

Altéma: Leggyakrabban használt vonzatos igék.

Pl.: *sprechen warten, denken danken, sich freuen sich, argern, sich treffen* usw.

Függő beszéd kötőmód nélkül.

A *dass* kötőszó ismétlése.

Mellékmondatok *als, wenn* kötőszóval.

Néhány kérdőszó kötőszóként.

Pl.: *wann wo, wohin, warum.*

TÉMAKÖRÖK, ALTÉMÁK

• **Emberi kapcsolatok.**

Önéletrajz: Emberek belső jellemzése.

Emberi kapcsolatok. (A tanulók életkorának megfelelően.)

Követelmény: Szocializáció.

• **Tágabb környezetünk.**

A városi és a vidéki élet főbb jellemzői.

Hazánk és a célnyelvi országok legfőbb jellemzői.

Szokások és hagyományok hazánkban és német nyelvterületen.

Követelmény: Hon- és népismeret.

Kapcsolódás Európához és a nagyvilághoz.

• **Az iskola világa.**

A diákok élete hazánkban és Németországban.

Rendezvények az iskolában. Pl.: *Fasching, Deutschzirkel, Deutschklub.*

• **A munka világa.**

Munka otthon.

A szülők foglalkozása. (Néhány mondatban elmondani, ki mit csinál a munkahelyén.)

Pályaválasztási elképzelések.

• **Étkezés otthon és étteremben.**

Szituációk: ételrendelés.

Követelmény: Egészséges étkezés.

Étkezési szokások Magyarországon és Németországban. Néhány magyar és német ételspecialitás neve.

Követelmény. Hon- és népismeret. Országismeret.

• **Szabadidő, szórakozás.**

Mozi, tévé, színház, koncert, olvasás, múzeum.

Kedvenc tv- és rádióműsorok, kedvenc együttesek, énekesek. Aktualitások.

Film- és olvasmányélmény.

Szituációk: Meghívás moziba színházba koncertre.

• **Sport.**

Sportaktualitások (pl.: olimpia, világbajnokságok).

Párbeszéd a sporttal kapcsolatban.

Követelmény: Ép testben ép lélek.

- **Kultúra.**

Szemelvények a német irodalomból: rövid irodalmi művek és néhány könnyű vers.

Zene. Német zeneszerzők, akikről énekórán is tanultak.

Daltanulás.

Követelmény: Általános műveltség fejlesztése.

- **Technika az otthonunkban.**

Legfontosabb háztartási gépek és néhány híradástechnikai eszköz megnevezése.

Követelmény: életmóddal kapcsolatos ismeretek.

- **Évszakok, időjárás.**

A korábbi szinthez képest árnyaltabban és bővülő szókinccsel.

Pl.: *Was macht man auf den Feldern im Frühling, im Sommer, im Herbst?*

Követelmény: Gyakorlati tudnivalók.

- **Utazás.**

Szállásfoglalás, pénzváltás.

Tájékozódás közlekedési eszközök menetrendjéről, információk a pályaudvaron.

(Egy konkrét utazás leírása és elmondása az előző szinthez képest bővebb szókinccsel.).

Követelmény: Gyakorlati tudnivalók.

Megjegyzés: A szabadon felhasználható órák tartalma lehet (bármelyik évfolyamon):

- részismétlés: 2-3 lecke után.
- a tanult lexikai és nyelvtani anyag gyakorlása, elmélyítése.
- több szerepjáték és szituáció (8. évfolyamon önállóan is).
- gyakorlati ismeretek.
- országismereti anyag.
- irodalmi szemelvények.

ÉRTÉKELÉS

Szóbeli ellenőrzés a leírt követelményeknek megfelelően.

Írásbeli ellenőrzés.

3 nagydolgozat és 3 egyéb jellegű írásbeli ellenőrzés.

A nagydolgozatok témái lehetnek:

- fogalmazás szótár segítségével,
- kommunikatív és nyelvtani jellegű feladatok,
- szövegértés ellenőrzése olvasott szöveg alapján.

MATEMATIKA

1-4. évfolyam

A tanterv a NAT Matematika műveltségterület 1-4. évfolyamok követelményeit fedi le.

A tantárgy óraszám: 592

A NAT-ban megfogalmazott „Fejlesztési feladatokat” nem külön fejezetként dolgoztuk ki, hanem szervesen beépítettük a „Továbbhaladás feltételei” illetve „Az átlagos vagy annál magasabb szintű követelmények” fejezetekbe. Szükség esetén az egyes témakörök után is megemlítjük a leginkább érvényesíthető, elérhető célokat. Így a kialakítandó jártasságok, készségek, rutinok konkrétan az adott tartalomnál jelentkeznek, s ez jelentősen megkönnyíti a pedagógus tervező munkáját.

Az egyes tananyagok után található “Kibővített anyag” nem kötelező jelleggel tanítandó, de ha az ott említett időt biztosítani tudjuk rá, akkor javasoljuk ezen témakörök tanórán történő feldolgozását. Ez egyben lehetőséget ad a tanórai differenciált foglalkoztatásra is.

Óraszámok

Évfolyam	1.		2.		3.		4.	
Óraszám	heti	évi	heti	évi	heti	évi	heti	évi
	4	148	4	148	4	148	4	148

Célok és feladatok

A matematikai nevelés célja az általános iskola kezdő szakaszán azon képességek fejlesztése, melyek segítségével a tanulók felkészülnek az önálló ismeretszerzésre. Ennek elérésére életkoruknak megfelelő, tapasztalaton nyugvó megismerési módszereket sajátítanak el. Tapasztalatgyűjtés keretében foglalkozunk:

- az alapvető matematikai képességek kialakításával,
- a gondolkodás fejlesztésével,
- a helyes tanulási szokások kiépítésével,
- az ismeretszerzés során alkalmazott önállóság mértékének fokozásával,
- a matematika iránti érdeklődés felkeltésével,
- a pozitív attitűd kialakításával,
- az életkornak megfelelő pontos matematikai szaknyelv elsajátításával.

A matematika tanulásának alapja a tapasztalatszerzésből kiinduló induktív megismerés. Ennek keretében kerül sor a megfigyelés irányítására, a spontán megfigyelésből a tudatos, célirányos megfigyelésre való felkészülésre, az észrevételek megfogalmazására, rendezésére, értelmezésére és lejegyzésére, valamint a szerzett tapasztalatok más tanulási helyzetekben való alkalmazására.

A matematika tanulása az első négy évfolyamon alapozó jellegű. A nevelési-oktatási feladatok sorában a képességfejlesztésnek kiemelt szerepet szánunk.

Az ismeretnyújtás, a képességek gazdag tárházának fejlesztése közben, a kisiskolás korosztály fejlődési ütemének figyelembevételével történik.

A fejlesztés fontosabb területei:

- összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés képessége, megfigyelőképesség,
- emlékezet (mozgásos, tárgyi, fogalmi),
- válogató, osztályozó és rendszerező képesség,
- adatok gyűjtése, rögzítése, rendezése,
- lényegkiemelő képesség,
- absztraháló és konkretizáló képesség,
- összefüggések felismerése, oksági és egyéb kapcsolatok feltárása,
- probléma felismerése, problémamegoldás tárgyi tevékenységgel és egyszerűbb esetekben gondolati úton,
- tevékenységekhez kötött alkotó gondolkodás,
- kreativitás,

- analógiák felismerése, követése,
- algoritmikus gondolkodás, algoritmusok követése,
- logikai gondolkodás elemi szinten,
- tapasztalatok kifejezése különféle módokon (megmutatással, rajzzal, adatok rendezésével, példák, ellenpéldák gyűjtésével, stb.), megfogalmazása saját szókinccsel, egyszerűbb esetekben matematikai szaknyelv, illetve jelrendszer alkalmazásával,
- a munkavégzéshez szükséges általánosabb képességek (pl.: pontosság, rendszeresség, megbízhatóság, a részletszámítások és az eredmény ellenőrzése).

A kezdő szakasz feladata az alapvető matematikai ismeretek elsajátítása, a problémamentes továbbhaladás biztosítása a kötelező oktatás keretében. Az alapozás a matematika kiemelt témaköreiben az ismeretek koncentrikus és spirális bővülését segíti elő. Ezért kiemelten kezeljük azokat a tanítási tartalmakat, amelyekre a következő iskolaszakasz tananyaga épül:

- a természetes szám fogalmát gazdag tartalommal építjük ki tízezres számkörben,
- segítjük a biztonságos eligazodást a tízes számrendszerben,
- kidolgozzuk és fejlesztjük a biztonságos szám- és műveletfogalomra épülő számolási készségeket,
- formáljuk a sík- és térbeli tájékozódási képességét,
- alakzatok megismerésével, formai és mennyiségi tulajdonságok felismerésével, egyszerű transzformációkkal alakítjuk a geometriai szemléletet,
- tapasztalati függvények és sorozatok vizsgálatával, ábrázolásával segítjük a problémalátást, problémamegoldási képesség fejlődését,
- valószínűségi játékokkal, megfigyelésekkel, kísérletekkel a valószínűségi szemléletet alapozzuk meg,
- konkrét szituációkkal, példákkal alakítjuk a tanulók szemléletét a valóság és a matematikai modell kapcsolatáról.

Alapvető fontosságú, hogy nem mennyiségi, hanem minőségi fejlesztés történjen, tehát a tanulók tempójának megfelelően haladjunk, ne a többre, hanem az alaposabbra helyezzük a hangsúlyt.

A matematika tanítása kettős célrendszerre épül. Egyrészt a kognitív képességek fejlesztésére szolgál, és lehetőséget teremt a gondolkodási módszerek alkalmazására. Másrészt a tanulási szokások kiépülését segíti, rendszerességre, tudatosságra, a megismerési módszerek önálló alkalmazására nevel. Az önellenőrzés képességének fejlesztésével további felfedezésre, kutatásra ösztönöz.

A matematikai képességek kiépítését és folyamatos fejlesztését az iskolai kezdő szakasz alapvető feladatának tekintjük. A fejlesztés eredményeként azt várjuk, hogy a 4. évfolyam befejezése után a tanulók a megismerési módszerekben gazdagodva, a matematika és a matematikatanulás iránt pozitív beállítódással, érdeklődéssel, a továbbhaladáshoz szükséges ismeretek birtokában folytathassák tanulmányaikat.

Értékelés

A tanuló továbbhaladásához az évfolyamonként megfogalmazott követelményeket kell teljesíteni. Az értekezésnek tükröznie kell a követelmény és a teljesítés viszonyát, a fejlődésben megtett utat. Fel kell tárnia a hibák okait, a pozitívumokra kell támaszkodnia, elő kell segítenie a rendszeres munkavégzést. Törekedni kell a méltányosságra és az objektivitásra.

Elsősorban az elért eredményeket szükséges minősíteni a tanulók fejlődését figyelembe véve. Folyamatosan, rendszeresen kell értékelni a szóbeli és írásbeli munkákat.

Diagnosztizáló, formatív és szummatív mérések egyaránt szükségesek az egyes évfolyamokon.

A követelmények három szinten kerülnek megfogalmazásra a „Továbbhaladás feltételei” illetve „Az átlagos vagy annál magasabb szintű követelmények”.

A tanuló órai munkája és a hat alkalommal írásban végzett ellenőrzés-értékelés alapján a tanuló munkáját írásban értékelni kell, a negyedik osztály végén osztályzatokkal is. Az írásbeli értékelés terjedjen ki a következő területekre:

- A tanuláshoz való hozzáállásra (pozitív, negatív, közömbös).

- Az adott tananyag elsajátítása után elvárt tudástartalmakra, teljesítményekre.
- A tanítási-tanulási folyamatban fejlesztett területekre, problémamegoldás, alkalmazás, algoritmikus gondolkodás, döntéshozatal, ítélőképesség, összefüggések meglátása stb.
- A fejlesztett képességekre, a kialakult jártasságokra, készségekre.

Mindezeket az adott iskola Pedagógiai Programja rögzíti.

Példák az értékelésre:

„A tanuló munkához való hozzáállása pozitív, kicsit több munkával azonban jobb eredményeket érhetne le. A 20-as számkörben jól ki tudja olvasni a számokat, a bontással és a műveletekkel nem mindig boldogul, segítségre szorul. A szöveges feladatok megoldásában fejlődnie kell, főleg az adatok közti összefüggések feltárásában jelentkeznek a gondok. A mértékváltás elfogadhatóan megy.

Ezek alapján a tanuló a 2. osztályba léphet, mert hiányosságai – jobb odafigyeléssel – pótolhatók, s az alapokat megszerezheti ahhoz, hogy a 2. osztályos ismereteket – legalább minimális szinten – elsajátítsa”.

Fejlesztési feladatok

Mivel az első két évfolyamot egy pedagógiai szakaszként értelmezzük a fejlesztési feladatai megegyeznek, mindkét évfolyam tantervében megtalálhatók.

Az elsajátított matematikai fogalmak alkalmazása.

A matematikai szemlélet fejlesztése, tájékozódás térben és időben.

Az általános iskola első négy évfolyamán a matematikai fogalmak elsajátításának alapozása történik. Gyakorlati tevékenységekre, konkrét tapasztalatszerzésre épül. A számfogalom és műveletfogalom építése, a számolási készség fejlesztése az alpműveletek körében az életkornak megfelelő mélységben, fokozatosan bővülő számkörben folyik.

A mennyiségek közötti kapcsolatok felfedezése, a változások, összefüggések megfigyelése tárgyi tevékenység során történik. A tapasztalatok megfogalmazásával a szóbeli kifejezőképességet fejleszthetjük.

A tér- és síkgeometriai szemléletet a gyermekek konkrét tárgyi tevékenységével, a valóságot bemutató, a legkülönbözőbb technikákkal nyert anyagok, modellek segítségével alakítjuk. (Pl. fotók, videó, számítógép).

A matematikai logika legegyszerűbb elemeinek (pl.: “vagy”, “és”, “nem”) használatával fejlesztjük az összefüggések belátásának és pontos megfogalmazásnak képességét.

A matematika életkornak megfelelő elemi fogalmait (pl. több, kevesebb, mértékegységek) a mindennapi életben való előfordulásnak megfelelően használjuk. Folyamatosan fejlesztjük a modellalkotás képességét, a lényeges és lényegtelennek tűnő dolgok szétválasztását. Egyszerű esetekben vizsgáljuk a “modell jóságát”.

Felhívjuk a figyelmet a hétköznapi és a matematikai nyelv különbségeire.

A sokoldalú gondolkodásmód fejlesztése érdekében konkrét tevékenységgel, kísérletezéssel példákat gyűjtünk a biztos, véletlen, lehetséges esetekre.

Gyakorlottság a matematikai problémák megoldásában, jártasság a logikus gondolkodásban, az ismeretek alkalmazása

A problémamegoldó gondolkodás fejlesztésére a matematikai összefüggések szöveges megfogalmazását, modellezését (kirakás, eljátszás) alkalmazzuk.

A matematikai szövegértő képesség alapozása és folyamatos fejlesztése összetett feladat. A beszédértésre épül és az értő olvasás színvonalának megfelelően fejlődik. A szövegösszefüggések értelmezése, az adatok kiválasztása a szövegből, az adatok közötti kapcsolatok felfedezése tevékenység, ábrázolás keretében történik, majd fokozatosan térünk át a számokkal, műveletekkel való kifejezésére. A megoldásban a próbálgatásnak, következtetésnek, logikus gondolkodásnak elsődleges szerepet tulajdonítunk. Csak ezután következhet

az algebrai úton történő megoldás alkalmazása. A mérés témakörének tanításakor kiemelt szerepet tulajdonítunk a konkrét mérési tevékenységben való jártasságnak.

Az elsajátított megismerési módszerek és gondolkodási műveletek alkalmazása, a kreativitás fejlesztése

Az ismeretszerzésben az életkornak megfelelő induktív eljárások alkalmazása, a konkrétból való kiindulás, a sokféle tevékenységből származó tapasztalat összegyűjtése vezet el az általánosabb összefüggések megfogalmazásáig, elvontabb ismeretek rögzítéséig. Az általánosítás az iskolázási szakasz befejezéséhez közeledve, bőséges tapasztalati alapozás után következhet.

A gondolkodás fejlesztése a gondolkodási műveletek következetes alkalmazásán keresztül történik. Ilyenek: az egyszerű állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése, a megadott vagy választott szempont szerinti csoportosítás, osztályozás, néhány elem sorbarendezése, bizonyos feltételeknek eleget tevő elemek kiválasztása, adatok gyűjtése, lejegyzése, grafikonok készítése, értelmezése, szabályszerűségek észrevétele.

A matematikai problémák megoldását konkrét tevékenységen való értelmezéssel és ugyancsak a konkrét tárgyi tevékenységben való megoldáskereséssel, a matematikai modellalkotás aprólékos kidolgozásával, esetenként egy-egy feladat apró lépésekre bontásával, elemi algoritmusok alkalmazásával segítjük.

A helyes tanulási szokások akarati, érzelmi képességek fejlesztése

A matematikai tevékenységek megszerettetése, a matematikai szemlélet formálása a kezdő szakasz alapvető feladata. A helyes tanulási módok kialakítása a gondolkodási képességek fejlődését eredményezi, mely a tanulás más területén is hasznosítható. A kognitív képességek együttes fejlesztéséhez a matematika a következő területeken járulhat hozzá: az anyanyelv és a szaknyelv adott szinten elvárható, megfelelő pontosságú használata, a megértett és megtanult fogalmak, eljárások eszközként való használata, megoldási tervek készítése, kellő pontosságú becslések, számítások a mérések előtt, feladatmegoldások helyességének ellenőrzése, indoklások, érvelések, kérdésseltevések, kételkedések, igazolás keresése, a megértés igénye, tapasztalatok gyűjtése a matematika érdekességeiről, tankönyvek, feladatlapok önálló használata.

A matematika tanulásának szokásrendjébe tartozik a pontos munkavégzés, a fegyelmezett számjegy- és jelírás, a rendezett írásbeli munka és értelmes, rendezett szóbeli megfogalmazás.

MATEMATIKA

1. évfolyam

Óraszám: 148 óra

A rendelkezésre álló órakeret felosztása:

Témakör	Óraszám
Számтан, algebra:	78
1. számfogalom	46
2. műveletek	18
3. szöveges feladatok	14
Sorozatok, függvények:	20
4. számsorozatok	10
5. összefüggések, táblázatok	10
Geometria, mérés:	25
6. alakzatok, tulajdonságok, mozgások	10
7. mérések, mértékegységek	15
Valószínűség, statisztika:	5
8. adatok táblázatba rendezése	3
9. biztos, lehetetlen esemény	2
Összesen:	128
Ismétlésekre (évközi, év végi):	10
Mérésekre, értékelésre (diagnosztikus, felmérő):	10

A közölt óraszámok rugalmasan kezelendők, hiszen a témakörökben erős átfedés van. (Pl.: a sorozatok 20 órája is a számfogalom és a műveletek kialakítását szolgálja.)

Amennyiben lehetőség van arra, hogy az évfolyamon a matematika óraszámot heti 1 órával (vagy 1/2 órával) növeljük, akkor ezt az órakeretet az ún. "kibővített anyag" tanítására, illetve gyakorlásra célszerű fordítani. (1/2 óra/hét növekmény esetén arányosan használandók fel az órák a felsorolt anyagrészek tanítására.)

Ezen órák felosztására vonatkozó javaslatainkat a témakörök végén található "Kibővített anyag" címszó alatt taglaljuk.

TANANYAG**SZÁMTAN, ALGEBRA****Számfogalom:**

- A természetes számok fogalma 0-tól 20-ig.
- Számok írása, olvasása. Ismerkedés a római számírással.
- Tárgyak, személyek, dolgok összehasonlítása, rendezése, csoportosítása.
- A természetes szám, mint véges halmaz számossága, mint sorszám, mint mérőszám, mint műveleti eredmény.
- Számok nagyság szerinti összehasonlítása, rendezése.
A $<$, $>$, $=$ jelek megismerése, használata.
- Számegyenes, számok ábrázolása, ábrázolt számok leolvasása.
- Számszomszédok fogalma, meghatározásuk.
- Páros számok, páratlan számok fogalma, felismerésük.
- Egyjegyű, kétjegyű számok fogalma.

Műveletek:

- A hozzáadás/összeadás és az elvétel/kivonás értelmezése.
- Az összeadás és a kivonás fogalma, kapcsolatuk felismerése.
- Számok összeg és különbség alakjai.
- Az összeadás és a kivonás elemi tulajdonságai.
- Többtagú összeadások.
- Számok bontása két szám összegére.
- Képről művelet megfogalmazása, műveletek megjelenítése képpel, kirakással.
- Nyitott mondatok megoldása.

Szöveges feladatok:

- Összeadással és kivonással kapcsolatos szöveges feladatok értelmezése, megoldása (játék, rajz, matematikai modell stb.).
- Szövegről számfeladat, számfeladatról szöveg alkotása.

Kibővített anyag: (20 óra)

Amennyiben lehetőség van a matematikát heti 5 órában tanítani, akkor az évi plusz 37 órából 20-at javasunk a következő témakörökre fordítani (ha a tanulók képzettsége ezt megengedi):

- Számok összehasonlítása; a \leq , \geq , \prec , \succ , \neq relációk megismerése, használata.
- A római számírás.
- Egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása.
- Kitekintés a 100-as számkörre, analóg számítások kerek tízesekkel.

A korábban felsorolt törzsanyag begyakorlása.

SOROZATOK, FÜGGVÉNYEK**Sorozatok:**

- Számok, mennyiségek, formák, tárgyak, jelenségek stb. közti kapcsolatok felismerése, közös tulajdonságok keresése.
- Tárgysorozatok képzése, periodikus sorozatok.
- Sorozatok folytatása megadott, felismert, választott szabály alapján.
- Adott szabály szerint növekvő, csökkenő számsorozatok képzése, folytatása.
- Számsorozatok elemeinek ábrázolása számegyenesen, számegyenesen ábrázolt sorozat-elemek leolvasása.

Összefüggések, táblázatok:

- Adathalmazból egymással kapcsolatban lévő elempárok keresése.
- A számok, mennyiségek közti kapcsolatok jelölése nyíllal.
- Egymással összefüggő elempárok táblázatba rendezése.
- Grafikonokról elempárok leolvasása.
- Táblázatok kitöltése, szabályok felismerése, megfogalmazása.

Kibővített anyag: (5 óra)

- Szabályokhoz elempárok, elempárokhoz szabályok. Táblázatba rendezés.
- A szabályok többféle megfogalmazása.
- Sorozatok többféle folytatása.

GEOMETRIA, MÉRÉS**Alakzatok, tulajdonságok, mozgások:**

- Sík- és térbeli alakzatok szétválogatása tulajdonságok alapján.
- Alakzatok jellemző tulajdonságainak meghatározása.
- Tájékozódás térben. (Helymeghatározás: alatta, felette, mellette, előtte, mögötte stb.)
- A tengelyes szimmetria fogalmának előkészítése, tengelyesen szimmetrikus formák vizsgálata.
- Tengelyesen szimmetrikus formák előállítás. (Kirakás, papírkivágás stb.)

Mérések, mértékegységek:

- Összehasonlítások, összemérések a gyakorlatban.
- Mérési eljárások, mérések alkalmilag választott egységekkel.
- Ismerkedés különböző mérőeszközökkel.
- Hosszúság, tömeg, űrtartalom mértékegységei.
- Az idő mértékegységei. (Hét, nap, óra)
- A mérőszám és mértékegység közti kapcsolatok felismerése.

Kibővített anyag: (12 óra)

- Mivel a mérés és a mértékegységek témaköre nagyon fontos (és nagyon nehezen megy a tanulóknak) ezért – szoros koncentrációban a számtan algebra témakörrel – 12 plusz órát javasolunk erre a fejezetre.
- Mérési eredmények kifejezése különböző mértékegységekkel.
- Mértékegységek átváltása.

VALÓSZÍNŰSÉG, STATISZTIKA

- Adatok gyűjtése, táblázatba rendezése. Táblázatokból összetartozó elempárok megállapítása.
- Valószínűségi játékok kimenetelének megfigyelése.
- Biztos, lehetséges, lehetetlen esemény.
- Adatok ábrázolása diagramon.
- (Az esetleges plusz órákból nem célszerű erre a témakörre fordítani.)

A továbbhaladás feltételei, illetve az átlagos vagy annál magasabb szintű követelmények megfogalmazása olyan, hogy az konkrétan tartalmaz minden **belépő tevékenységformát**, így annak külön kiemelését, részletezését nem tartjuk szükségesnek.

A továbbhaladás feltételei

- Tudjanak két halmazt, mennyiséget összehasonlítani; darabszámot, mérőszámot megállapítani megszámlálással, leszámolással 20-ig.
- Ismerjék fel, önállóan olvassák, írják a számokat 20-ig.
- Tudjanak számokat nagyság szerint összehasonlítani, sorba rendezni a 20-as számkörben.
- Tudjanak számokat ábrázolni az egyesével beosztott számegyenesen, tudjanak ilyen számegyenesről számokat leolvasni 20-ig.
- Tudjanak számokat kéttagú összeg- illetve különbségalakban felírni a 20-as számkörben.
- Ismerjék fel a 20-nál nem nagyobb páros és páratlan számokat.
- Tudják a számok szomszédait felsorolni 20-ig.
- Begyakorlottság szintjén tudják az összeadás és a kivonás műveleteit elvégezni a 20-as számkörben.
- Legyenek képesek egyszerű szöveges feladatok adatai közötti összefüggések lejegyzésére számokkal, műveletekkel.
- Tudjanak hosszúságokat, tömegeket, űrtartalmakat összehasonlítani, összemérni, alkalmi mértékegységekkel meg- és kimérni.
- Tudják a méter, a kilogramm, a liter egységeket szám és egyszerű szöveges feladatokban alkalmazni.
- Értelemszerűen – helyesen – használják a helymeghatározások kifejezésére alkalmas szavakat (alatta, fölötte, mellette stb.)

Az átlagos, vagy annál magasabb szintű követelmények

- Tudják a $<$, $>$, \leq , \geq , $=$ jeleket helyesen használni.
- Tudjanak rajzról tevékenységet leolvasni, leírni jelekkel.
- Begyakorlottság szintjén tudják a “hiányos összeadás” és a “hiányos kivonás” műveleteket elvégezni. (Nyitott mondatok megoldása a tanult számhalmazon.)
- Tudjanak három- vagy négytagú összeget kiszámítani, illetve kéttagú összegre visszavezetni az ilyen összeadást.

- Tudjanak tárgyak dolgok kapcsolataira vonatkozó állításokat megfogalmazni, illetve ezek igazságtartalmát eldönteni.
- Szöveges feladathoz tudjanak önállóan kérdést megfogalmazni.
- Tudjanak egyszerű – a tanult számokhoz és műveletekhez kapcsolódó – növekvő és csökkenő sorozatokat képezni adott szabály alapján.
- Tudjanak egyszerű – szabállyal megadott – kapcsolatokhoz összetartozó elempárokat kiválasztani adott számhalmazokból.
- Helyesen használják a hét, a nap, az óra időtartamokat számításokban és szöveges feladatokban.
- Tudjanak térbeli és síkbeli alakzatokat adott szempont szerint kiválasztani, tudják őket geometriai tulajdonságuk alapján megkülönböztetni.

Értékelés

Folyamatosan szóban és legalább 6 alkalommal írásban. A szám- és műveletfogalmat illetve számolási rutint mérő feladatokon túl komplex (a többi témával kapcsolatos) feladatok is szerepeljenek a mérőlapokon. (Lásd a tanulást segítő eszközöket.)

Fejlesztési feladatok: (Az 1-2. évfolyamon azonosak a fejlesztési feladatok)

- Tájékozódás térben, időben és a világ mennyiségi viszonyaiban
- Tapasztalatszerzés cselekvés útján, modellezés
- Mozgáskoordináció
- Összehasonlítás, megkülönböztetés
- Tudatos megfigyelés, lényegkiemelés
- Valóság és képzelet
- Emlékezés, memória, logikus gondolkodás
- Kommunikáció, együttműködés

Tanulói és a tanítást-tanulást segítő taneszközök

Hajdu Sándor–Novák Lászlóné–Scherlein Márta: Matematika 1., Tankönyv

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Hajdu Sándor–Scherlein Márta: Mesélő fejtörő, iskolaelőkészítő munkafüzet

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Czeglédy István–Hadházy Jenő–Hajdu Sándor–Köves Gabriella–Scherlein Márta: Matematika 1-2. Eszköztár

(Tanulói segédlet) Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek.

Hajdu Sándor–Novák Lászlóné–Scherlein Márta: Felmérő feladatsorok. Matematika 1.

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek.

Hajdu Sándor–Novák Lászlóné–Scherlein Márta: Matematika 1. Program. (Tanári segédlet)

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

MATEMATIKA

2. évfolyam

Óraszám: 148 óra

A rendelkezésre álló órakeret felosztása:

Témakör	Óraszám
Számтан, algebra: 10. számfogalom 11. műveletek 12. szöveges feladatok	85 30 45 10
Sorozatok, függvények: 13. összefüggések, relációk 14. sorozatok 15. táblázatok	10 4 2 4
Geometria, mérés: 16. alakzatok, transzformációk 17. mérés, mértékegységek	30 10 20
Kombinatorika, statisztika, valószínűség 18. kiválasztás, sorrendezés 19. táblázatok, diagramok 20. kísérletek, események	7 2 3 2
Összesen:	132
Ismétlésekre (évközi, év végi):	8
Mérések, értékelés (diagnosztikus, felmérő): (Legalább 6 mérést javas- lunk)	8

Amennyiben lehetőség van arra, hogy az évfolyamon a matematika óraszámot heti 1 órával (vagy $\frac{1}{6}$ órával) növeljük, akkor ezt az órakeretet az ún. "kibővített anyag" tanítására, illetve gyakorlásra célszerű fordítani. Ezen órák felosztására vonatkozó javaslatainkat a témakörök végén található "Kibővített anyag" címszó alatt taglaljuk.

A fenti óraszám szerinti felosztáshoz nem szabad mereven ragaszkodni. Ez csak iránymutató, hiszen az egyes témakörök között erős átfedés van.

A számтан, algebra témakör keretén belül foglalkozunk a számok sorrendezésével, a köztük lévő relációkkal, a sorozatképzésekkel, az adott műveletekhez kapcsolódó nyitott mondatokkal és a táblázatok kitöltésével, a mérőszámokkal és a mértékegységekkel, azaz minden témakörrel.

Ugyanakkor a sorozatok, függvények, a geometria, mérés és a kombinatorika, statisztika, valószínűség témakörök tanítását a számfogalom és a műveletek tanításán keresztül valósítjuk meg. Például az összefüggések, sorozatok, valamint a kombinatorika, statisztika, valószínűség témakörök tananyagai nem jelennek meg önálló tanítási anyagként az általunk javasolt tanmenetekben, tankönyvekben, (Hajdu Sándor szerkesztette tankönyvcsalád) de tartalmilag beépülve a többi anyagrészbe arányaiban körülbelül annyit foglalkozunk vele, mint amit az órafelosztás mutat.

TANANYAG**SZÁMTAN, ALGEBRA**

(A következők a 100-as számkörre vonatkoznak. Az egyéb eseteket külön jelöljük.)

Számfogalom:

- A természetes szám fogalma.
- A természetes szám, mint véges halmazok számossága, mint sorszám, mint mérőszám s mint műveleti eredmény.
- Mennyiségek meg- és leszámolása kettesével, hármásával, négyesével, ötösével, tízesével.
- Páros, páratlan számok.
- A kerek tízesek fogalma.
- Alakiérték, helyiérték, tényleges érték.
- Számok írása, olvasása.
- Számok bontása tízesek és egyesek összegére.
- Számok helye a számegyenesen.
- Számok egyes, tízes, páros, páratlan szomszédai.
- Római számírás az I, V, X segítségével.
- Számok 2-vel, 5-tel, 10-zel való oszthatósága.
- A mennyiségek legegyszerűbb törtrészei. Az egész valamekkora része.
- Kitekintés a 1000-es számkörre.

Műveletek:

- Összeadás, kivonás értelmezésének kiterjesztése a 100-as számkörre.
- Az összeadás és a kivonás elemi tulajdonságai.
- Az összeadás és a kivonás közti kapcsolat.
- Az összeg és a különbség változásai.
- Számok felírása összeg- és különbségalakban.
- A szorzás értelmezése. (Egyenlő tagok összege; számolás kettesével, ötösével, tízesével; számegyenesen való lépegetés stb.)
- A szorzás elemi tulajdonságai (felcserélhetőség).
- A szorzótáblák.
- A szorzat változásai.
- Az osztás értelmezése. (Osztás mint a szorzás fordított művelete, mint bennfoglalás, mint részekre osztás.)
- A maradékos osztás értelmezése.
- Műveletek sorrendje.
- Összeg, különbség hozzáadása, elvétele; zárójelek a műveletekben.
- Kétjegyű számok szorzása egyjegyűvel.
- Összeg és különbség szorzása. (Zárójelek használata.)

Nyitott mondatok, szöveges feladatok:

- Összefüggések megállapítása rajzról, a megállapított összefüggések lejegyzése számokkal.
- Rajzhoz, szöveghez nyitott mondatok felírása.
- Nyitott mondatok igazsághalmazának keresése véges alaphalmaz esetén. (Próbálgatás.)
- Nyitott mondatok két vagy több változóval.
- Egyenes és fordított szövegezésű szöveges feladatok.
- Az eredmények előzetes becslése, becslés a műveletekben.
- A megoldások lépéseinek rekonstruálása.
- Következtetések egyről többre, többről egyre.

Kibővített anyag:

(1 óra/hét esetén 20 óra, ½óra/hét esetén 10 óra)

- Összeg, különbség kivonása, zárójel-használat.
- Műveletek sorrendje.
- Kétjegyű számok szorzása egyjegyű számmal.

- Két-háromműveletes egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megoldása.
- Kerek 100-asokkal végzett összeadás, kivonás az 1000-es számkörben.

SOROZATOK, FÜGGVÉNYEK

Összefüggések, relációk:

- Halmazok összehasonlítása. (Mennyivel több, mennyivel kevesebb, hányszor annyi elemet tartalmaz.)
- Számok nagysági viszonyai.
- Számszomszédok.
- Összefüggések az összeg, különbség tagjainak változása és az eredmény között.
- Egyszerű tapasztalati függvények.
- Összefüggések keresése adott halmazok elemei között.
- Összefüggések kapcsolatok szabályainak megfogalmazása szóban.

Sorozatok:

- Számok növekvő és csökkenő sorozata adott szabályok alapján.
- Tárgy, rajz, jelsorozatok kiegészítése folytatása adott vagy felismert szabály alapján.
- Sorozatok készítése önállóan választott szempontok szerint.
- Sorozatok tulajdonságai (növekedés, csökkenés, periodikusság, stb.).
- Különbségsorozatok, hányadosorozatok.
- Geometriai transzformációk a sorozatképzésben. (Alakzatok elmozgatottjának sorozata.)

Táblázatok:

- Számpárok, számhármak közti kapcsolatok felismerése, megállapítása.
- Táblázatok hiányzó adatainak meghatározása adott szabály alapján, a táblázat kiegészítése.
- Számpárok táblázatba rendezése.
- "Gépjátékok" szabályainak megkeresése, a szabályok megfogalmazása.

Kibővített anyag: (5 óra vagy 2 óra)

- Táblázattal adott függvényhez szabály keresése, a szabály többféle megfogalmazása, számokkal való felírása.
- Sorozatok képzése a szorzás és a bennfoglalás műveletek felhasználásával.
- Adott halmazból elempárok, elemhármak kiválasztása adott összefüggések alapján.

GEOMETRIA, MÉRÉS

Alakzatok, transzformációk:

- Síkbeli, térbeli alakzatok válogatása, csoportosítása megadott szempont szerint.
- Testek építése kockákból, színes rudakból, egyéb testekből.
- Testek geometriai tulajdonságai, alkotó elemei.
- Egyszerű síkidomok másolása, előállítása egyéb síkidomokból.
- Síkidomok tulajdonságai (megfigyelés).
- Sokszögek néhány tulajdonsága.
- Téglalap, négyzet, téglatest, kocka előállítása.
- Alakzatok mozgatása, tükröképek előállítása, építése, az egybevágóság előkészítése.
- Kerületek meghatározása méréssel.

Mérés, mértékegység:

- Hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő összehasonlító mérése.
- Mértékegységek (m, dm, cm; kg, dkg; l, dl; év, hónap, hét, nap, óra, perc).
- Az egyes mértékegységek közti kapcsolatok, sorrendjük, átváltásuk.
(Pl: $1\text{ cm} < 1\text{ dm} < 1\text{ m}$)
- Összefüggés adott mennyiséget mérő mértékegység és mérőszám között.

Kibővített anyag: (12 óra vagy 6 óra)

- Mértékegységek, mértékváltások alkalmazása szöveges feladatokban.
- Sík- és térgeometriai alakzatok csoportosítása tulajdonságaik szerint.
(Legfeljebb két szempont.)
- A tengelyes tükrözés fogalmának bővítése.
- Tengelyesen szimmetrikus alakzatok.

KOMBINATORIKA, STATISZTIKA, VALÓSZÍNŰSÉG

- Periodikus ábra és számsorozatok előállítása adott szabályok alapján.
- Kétjegyű számok képzése adott (egyjegyű számokból álló) számhalmaz elemeiből.

Statiztika:

- Gyakorlati adatok gyűjtése, táblázatba rendezése.
- Adatpárok ábrázolása grafikonon, oszlopdiagramon.

Kombinatorika:

- Adatpárok leolvasása grafikonról, diagramról, táblázatból.

Valószínűség:

- Biztos, nem biztos, lehetséges, lehetetlen események megkülönböztetése.
- A mindennapi élet véletlen eseményeinek megfigyelése, lejegyzése.

A továbbhaladás feltételei, illetve az átlagos vagy annál magasabb szintű követelmények megfogalmazása olyan, hogy az konkrétan tartalmaz minden **belépő tevékenységformát**, így annak külön kiemelését, részletezését nem tartjuk szükségesnek.

A továbbhaladás feltételei

- Tudjanak két halmazt, mennyiséget számosságuk szerint összehasonlítani, darabszámot, mérőszámot megállapítani 100-ig.
- Ismerjék fel, önállóan olvassák, írják a számokat 100-ig.
- Tudják a kétjegyű számokat tízesek és egyesek összegére bontani, illetve bontott alakból kétjegyű számként felírni.
- Legyenek tisztában az alakiérték, a helyiérték és a tényleges érték fogalmával a kétjegyű számok körében.
- Tudják beosztott számegyenesen a számok pontos helyét meghatározni, ill. a számokat ilyen számegyenesről leolvasni.
- Tudják a számokat nagyság szerint sorrendezni.
- Ismerjék és helyesen használják a sorszám fogalmát.
- A gyakorlottság szintjén tudják a szorzó és bennfoglaló táblákat (kisegyszeregy).
- Tudják, hogy az összeg tagjai és a szorzat tényezői felcserélhetők.
- Tudjanak egyszerű (egy-, legfeljebb kétműveletes) szöveges feladatot értelmezni, megoldani.
- Tudjanak síkidomokat, sokszögeket adott tulajdonság alapján szétválogatni, csoportosítani.
- Ismerjék és használják a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom és az idő mértékegységeit.

Átlagos vagy annál magasabb szintű követelmények

- Tudják a számok körülbelüli helyét meghatározni számegyenes-darabokon.
- Ismerjék fel az 5-tel, 10-zel osztható számokat.
- Tudják a páros és a páratlan számok legfontosabb tulajdonságait.
- Tudják az összeg és a különbség változásainak alapeseteit.
- Tudják a szorzat és a hányados változásainak alapeseteit.
- Biztos tudással rendelkezzenek az összeadás és a kivonás műveletének elvégzésében a 100-as számkörben.
- Tudjanak összeget kivonni, összeget és különbséget szorozni.
- Tudják a műveletek helyes sorrendjét megállapítani.
- Helyesen használják a zárójeleket.
- Tudják megkeresni a hiányos összeadásban, kivonásban, szorzásban, osztásban a hiányzó komponens.
- Tudjanak táblázathoz függvényt, függvényhez táblázatot készíteni, a felfedezett szabályt tudják többféleképpen megadni.
- Tudjanak kétjegyű számot egyjegyűvel szorozni szóban.
- Tudjanak kerek százasokkal, tízesekkel az 1000-es számkörben összeadást, kivonást, szorzást, osztást végezni.

- Legyenek tisztában a biztos, a lehetséges és a lehetetlen esemény fogalmával.
- Tudjanak képezni adott különbségű számsorozatot.
- Tudjanak mennyiségekkel műveleteket végezni.
- Legyenek képesek mértékegységeket átváltani.
- Tudjanak adott szabályú sorozatot folytatni. (Ugyanannyival, ill. ugyanannyiszorosára nő vagy csökken.)
- Ismerjék fel a kockán és a téglatesten az éleket, a csúcsoakat, a lapokat, tudják leolvasnia testről annak tulajdonságait.
- Tudjanak adott tulajdonságoknak megfelelő sík- és térbeli alakzatokat kiválasztani, csoportosítani (két-három tulajdonság).
- Egyszerű kísérleteknél, eseményeknél tudják eldönteni, hogy mi a valószínűbb.

A 3. évfolyamba lépés feltételei

- Biztos számfogalom 100-ig (Írás, olvasás, alakérték, helyiérték, tényleges érték, számegyenes, számszomszédok stb.)
- Biztos műveletvégzés az összeadásban és a kivonásban a 100-as számkörben.
- A szorzó és bennfoglaló táblák biztos ismerete. (1-10.)
- Biztos tudás a műveletvégzés sorrendjében.
- Tudjanak legfeljebb kétműveletes egyszerű szöveges feladatot értelmezni, megoldani.
- Rendelkezzenek biztos ismeretekkel az alapmértékegységek terén.

Értékelés

Folyamatosan szóban és az év folyamán legalább 6 alkalommal írásban. (Mérőlap minta a Hajdu Sándor szerkesztette felmérő feladatsorokban.)

Fejlesztési feladatok:

- Tájékozódás térben, időben és a világ mennyiségi viszonyaiban
- Tapasztalatszerzés cselekvés útján, modellezés
- Mozgáskoordináció
- Összehasonlítás, megkülönböztetés
- Tudatos megfigyelés, lényegkiemelés
- Valóság és képzelet
- Emlékezés, memória, logikus gondolkodás
- Kommunikáció, együttműködés

Tanulói és a tanítást-tanulást segítő taneszközök

Hajdu Sándor–Novák Lászlóné–Scherlein Márta: Matematika 2. , Tankönyv

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Hajdu Sándor–Köves Gabriella–Novák Lászlóné–Scherlein Márta: Matematika 2. Program (Tanári segédlet)

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Czeglédy István–Hadházy Jenő–Hajdu Sándor–Köves Gabriella–Scherlein Márta: Matematika 1-2. Eszköztár. (Tanulói segédlet)

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Hajdu Sándor–Novák Lászlóné–Scherlein Márta: Felmérő feladatsorok, Matematika 2. osztály

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

MATEMATIKA

3. évfolyam

Óraszám: 148 óra

A rendelkezésre álló órakeret felosztása:

Témakör	Óraszám
Számтан, algebra: – számfogalom – műveletek – nyitott mondatok, szöveges feladatok	85 30 50 5
Összefüggések, függvények, sorozatok: – összefüggések, sorozatok – táblázatok, grafikonok	6 4 2
Geometria, mérés: – alakzatok, transzformációk – mérés, mértékegységek	35 10 25
Kombinatorika, valószínűség, statisztika: – elemek kiválasztása, sorrendezése – táblázatok, diagramok – kísérletek, események	6 2 2 2
Összesen:	132
Ismétlésekre (évközi, év végi):	8
Mérések, értékelés (diagnosztikus, felmérő): (Legalább 6 mérést javas- lunk)	8

Amennyiben lehetőség van arra, hogy az évfolyamon a matematika óraszámot heti 1 órával (vagy $\frac{1}{2}$ órával) növeljük, akkor ezt az órakeretet az ún. "kibővített anyag" tanítására, illetve gyakorlásra célszerű fordítani. Ezen órák felosztására vonatkozó javaslatainkat a témakörök végén található "Kibővített anyag" címszó alatt taglaljuk.

A táblázatban közölt óraszámokhoz nem célszerű mereven ragaszkodni. A Számтан, algebra témakörbe komplex módon beépülnek az egyéb témakörök tartalmi elemei, s a többi témakör tanításába is szervesen beilleszkedik a Számтан, algebra témakör. Például az Összefüggések, függvények, sorozatok tartalmi elemeinek csak kis részét tanítjuk önálló témaként, nagyobb része eszközként szolgál a többi tananyag tanításához. A mérések, mértékegységek átváltása nagyon szorosan kapcsolódik a számfogalomhoz, illetve a műveletek tanításához.

A közölt óraszámok inkább az egyes anyagrészek tanítására fordított idő arányát mutatják. (Ezt az arányt viszont célszerű figyelembe venni, mert ez szinkronban van a követelményekkel.)

TANANYAG

SZÁMTAN, ALGEBRA

(A következők a természetes számok 2000-es számkörére vonatkoznak. Az egyéb eseteket külön jelöljük.)

Számfogalom:

- A természetes számok fogalma.
- A természetes szám, mint véges halmazok számossága, s mint mérőszám.
- A tízes számrendszer fogalma, számok alakiértéke, helyiértéke, tényleges értéke.
- Számok bontása, képzése helyiérték szerint.
- Számok ábrázolása számegyenesen (pontos érték, közelítő érték).
- Számok nagysági viszonyai.
- Számok számszomszédai (egyes, tízes, száz, páros, páratlan stb. szomszéd).

- Római számírás. (Számok írása, olvasása I, V, X, L, D, C jelekkel).
- Számok összeg, különbség, szorzat, hányados alakjai.

Műveletek:

- A négy alpművelet értelmezése.
- Szóbeli számolási eljárások a 200-as számkörben.
- Analóg számítások kerek tízesekkel, százassal a 2000-es számkörben.
- Szorzás, osztás 10-zel és 100-zal.
- Összeg, különbség, szorzat, hányados változásai.
- Összeg, különbség, szorzat, hányados becslése.
- Műveleti tulajdonságok. (Felcserélhetőség, csoportosíthatóság.)
- Műveletek sorrendje. Zárójelek.
- Írásbeli összeadás, kivonás.
- Egyjegyűvel való szorzás, osztás írásban.
- Az írásbeli műveletek eredményeinek előzetes becslése.
- A műveletek közti összefüggések.
- Oszthatóság 2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel. (Kétjegyű számok oszthatóságának vizsgálata.)

Nyitott mondatok, szöveges feladatok:

- Állítások logikai értékének meghatározása.
- Nyitott mondatok igazsághalmazának megkeresése tervszerű próbálgatással.
- Nyitott mondatok lejegyzése matematikai jelekkel: $<$, $>$, \leq , \geq , $=$ jelek használata.
- Szöveges feladatok értelmezése, megoldása: matematikai modell.
- Szöveges feladatról nyitott mondat készítése.

Kibővített anyag:

(1 óra/hét esetén 20 óra; 1/4 óra/hét esetén 10 óra)

- Negatív számok és a törtszámok fogalmának előkészítése.
- Összeg, különbség, szorzat, hányados változásainak alkalmazása feladatokban.
- Zárójelek a műveletsorban.
- Kitekintés a 10 000-es számkörre.
- Egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása próbálgatással, következtetéssel.
- Összetettebb szöveges feladatok megoldása.

ÖSSZEFÜGGÉSEK, FÜGGVÉNYEK, SOROZATOK

Összefüggések, sorozatok:

- Kapcsolatok ábrázolása nyíldiagrammal.
- Adott szabályú sorozatok folytatása.
- Elemeivel adott sorozatok szabályának (szabályainak) felismerése, megfogalmazása.
- Összefüggések felismerése sorozatok elemei között.

Táblázatok, grafikonok:

- Megfigyelések, mérések, szöveggel adott függvények számadatainak táblázatba rendezése.
- Kapcsolatok ábrázolása grafikonon.
- Grafikonok, diagramok olvasása.

(Ehhez a témakörhöz nem célszerű kibővített anyagot tervezni.)

GEOMETRIA, MÉRÉS

Alakzatok, transzformációk:

- Síkidomok, testek vizsgálata, csoportosítása különböző szempontok szerint.
- Párhuzamos, merőleges egyenespárok fogalma, felismerése, vizsgálata.
- Téglalap, négyzet.
- Téglatest, kocka.
- Testek építése.
- Síkidomok előállítás. (Kirakás, papírhajtogatás, nyírás, rajz.)

- Egybevágósági transzformációk végrehajtása rács, parkettázás, kirakás stb. segítségével (Eltolás, tükrözés.)
- Tájékozódás vonalon, síkban, térben.
- Adott transzformációk szabályainak megkeresése: nagyítás, kicsinyítés, egybevágóság, nyújtás, zsugorítás, torzítás stb.

Mérés, mértékegységek:

- Mérések alkalmi egységekkel a már ismert mennyiségek körében.
- Hosszúságok becslése, mérése, összehasonlítása.
- Űrtartalmak becslése, mérése, összehasonlítása.
- Tömegek becslése, mérése, összehasonlítása.
- Az idő mérése.
- A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg, az idő mértékegységei.
- A szög és a térfogat mérése, mértékegységei.
- A mérőszám és a mértékegység kapcsolata.
- Kerületmérés, területmérés.

Kibővített anyag:

(1 óra/hét esetén 17 óra; 1/2óra/hét esetén 8 óra)

- Sokszögek csoportosítása adott szempontok szerint.
- Sokszögek kerülete.
- Ismerkedés a derékszög fogalmával.
- Tengelyesen szimmetrikus alakzatok felismerése, a tengely meghatározása.
- A síkidomokkal, a testekkel kapcsolatos elnevezések kapcsolata elnevezések használata.
- Mértékváltások a 2000-es számkörben.
- A téglalap és a négyzet kerületének, területének meghatározása számítással.

KOMBINATORIKA, VALÓSZÍNŰSÉG, STATISZTIKA

Kombinatorika:

- Elemek kiválasztása, sorbarendezése.
- Adatok rendezése, ábrázolása, a kapcsolatok elemzése.
- Próbálgatások, sejtések, tippelések, indoklások.

Valószínűség:

- Valószínűségi kísérletek kimenetele.
- Biztos esemény, lehetséges esemény, lehetetlen esemény.
- Gyakoriságok megfigyelése; a valószínűbb és a kevésbé valószínű események megkülönböztetése.

Statisztika:

- Statisztikai adatok, mérési eredmények megfigyelése, gyűjtése, táblázatba rendezése.
- Oszlopdiagram, grafikon.

(Erre a témakörre a kibővített anyag lehetséges óraszámából nem célszerű fordítani.)

A továbbhaladás feltételei, illetve az átlagos vagy annál magasabb szintű követelmények megfogalmazása olyan, hogy az konkrétan tartalmaz minden **belépő tevékenységformát**, így annak külön kiemelését, részletezését nem tartjuk szükségesnek.

A továbbhaladás feltételei

- Ismerjék fel, önállóan olvassák, írják a számokat 1000-ig.
- Tudják a háromjegyű számokat százasok, tízesek, egyesek összegére bontani, illetve bontott alakból háromjegyű számként felírni.
- Legyenek tisztában az alakiérték, a helyiérték és a tényleges érték fogalmaival a háromjegyű számok körében.
- Tudják beosztott számegyenes-részekon számok pontos helyét meghatározni, illetve a számokat ilyen számegyenes-részekről leolvasni a 0-1000-es intervallum részhalmazain.

- Tudják a számokat nagyság szerint sorrendezni az 1000-es számkörben, helyesen használják a $<$, $>$, $=$ jeleket.
- Tudják a számok egyes, tízes, százasként megállapítani.
- Tudjanak számokat kerekíteni tízesekre, százásokra.
- Ismerjék fel a páros, a páratlan, az ötös, a tízzel a százzal osztható számokat.
- Ismerjék és helyesen használják a sorszám fogalmát 1000-ig.
- Biztos tudással rendelkezzenek az írásbeli összeadás és a kivonás műveletében a 1000-es számkörben.
- Legyenek képesek az összeadás és a kivonás szóbeli elvégzésére a százaskörben.
- Ismerjék és alkalmazzák a szorzótáblákat (1-10) készség szintjén.
- Tudjanak kerek tízeseket, százásokat szóban egyjeggyel szorozni az 1000-es számkörben.
- Legyenek képesek az egyjeggyel való írásbeli szorzás, osztás elvégzésére az ezres számkörben.
- Tudják, hogy az összeg tagjai és a szorzat tényezői felcserélhetők.
- Ismerjék és helyesen alkalmazzák a műveletek sorrendjét, tudják a zárójel használatát.
- Tudjanak egyszerű (két-háromműveletes) szöveges feladatot értelmezni, megoldani.
- Tudjanak egyszerű egyenletet, egyenlőséget megoldani próbálgatással – véges alaphalmaz esetén.
- Tudják a táblázattal, grafikonnal, diagrammal adott összefüggések összetartozó értékpárjait leolvasni.
- Tudjanak táblázatot kiegészíteni, kitölteni adott szabály alapján.
- Tudjanak adott szabályú sorozatot folytatni.
- Ismerjék fel a párhuzamos és a merőleges egyenespárokat.
- Ismerjék fel a téglalapot és a négyzetet, s tudják ezek legfontosabb tulajdonságait felsorolni.
- Ismerjék fel a téglalapot és a kockát, tudják a köztük lévő kapcsolatokat.
- Tudjanak hosszúságot, űrtartalmat, tömeget mérni.
- Ismerjék a tanult mértékegységek közti összefüggéseket.

Átlagos, vagy annál magasabb szintű követelmények

- A **továbbhaladás feltételeinél** írottakat (a számok és a műveletek vonatkozásában) a 2000-es számkörben várjuk el a tanulóktól.
- Legyenek képesek az összeadás és a kivonás szóbeli elvégzésére a 200-as számkörben.
- Számok közelítő helyének meghatározása nagyobb léptékű (nem egyesével beosztott) számegyenesen, számok leolvasása ilyen számegyenes-részekről.
- Tudjanak kettőnél több műveletet tartalmazó összetett számfeladatot megoldani.
- Tudjanak nyitott mondatokat megoldani próbálgatással, következtetéssel. Tudják az igazsághalmazt számegyenesen ábrázolni.
- Legyenek képesek összetett (két-háromműveletes) szöveges feladatot megoldani.
- Ismerjék fel modellel, rajzzal a negatív számokat.
- Tudjanak egyszerű törtrészt meghatározni (nyírás, hajtogatás, színezés, stb.), egységet egyenlő részekre osztani.
- Tudják a táblázattal, diagrammal, grafikonnal megadott összefüggés szabályát értelmezni, a táblázat hiányzó értékeit pótolni.
- Tudjanak sorozatokat folytatni adott vagy felismert szabály alapján.
- Legyenek képesek mértékegységek átváltására a 2000-es számkörben.
- Ismerjék fel a párhuzamos és a merőleges egyeneseket térbeli alakzatokon.
- Tudjanak síkbeli tengelyes tükrözést végrehajtani építéssel, négyzetráccson stb.
- Ismerjék fel a tükrös alakzatokat (síkbeli, térbeli).
- Tudják és helyesen használják a testekkel kapcsolatos elnevezéseket.

A 4. évfolyamba lépés feltételei

- Biztos számfogalom 1000-ig.
- Biztos műveletvégzés 1000-ig (összeadás, kivonás, egyjeggyel való szorzás, osztás.)
- A műveletek helyes sorrendjének ismerete.
- Legfeljebb kétműveletes – egyszerű – szöveges feladatok megoldása.
- A tanult mértékegységek biztos ismerete.

Értékelés

Folyamatosan szóban és az év folyamán legalább 6 alkalommal írásban (Mérőlap minta a Hajdu Sándor szerkesztette felmérő feladatsorokban.).

Fejlesztési feladatok

- Tájékozódás térben, időben és a mennyiségi viszonyokban
- Tevékenységek, algoritmusok, folyamatok rekonstruálása
- Adott szempontok szerinti csoportosítás, rendezés, rendszerezés
- Lényeges – lényegtelen jegyek szétválogatása
- Tudatos manipulatív tevékenység
- Ismeretek memorizálása, új eljárásokban való alkalmazása
- Osztályozás, sorbarendezés
- Problémák értelmezése, értelmes elemző olvasás
- Gondolkodási műveletek
- Gondolatmenet követése, értelmezése, értékelése
- Megoldások konstruálása, megoldási tervek készítése
- Kommunikáció, együttműködés

Tanulói és a tanítást-tanulást segítő taneszközök

Hajdu Sándor–Novák Lászlóné–Scherlein Márta: Matematika 3., Tankönyv

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek.

Hajdu Sándor–Novák Lászlóné–Scherlein Márta: Matematika 3. Gyakorló

(Tanulói segédlet) Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Hajdu Sándor–Novák Lászlóné–Scherlein Márta: Felmérő feladatsorok. Matematika 3.

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Czeglédy István–Hadházy Jenő–Hajdu Sándor: Eszköztár Matematika 3-5. (Tanulói segédlet)

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Hajdu Sándor–Köves Gabriella–Novák Lászlóné–Scherlein Márta: Matematika 3. Program. (Tanári segédlet)

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Hajdu Sándor–Novák Lászlóné–Scherlein Márta–Róka Sándor: Matematika 3-4. Feladatgyűjtemény

(Tanulói segédlet) Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

MATEMATIKA

4. évfolyam

Óraszám: 148 óra

A rendelkezésre álló órakeret felosztása:

Témakör	Óraszám
Számтан, algebra:	88
– számfogalom	25
– műveletek	45
– nyitott mondatok, szöveges feladatok	18
Sorozatok, függvények:	8
– számsorozatok	5
– hozzárendelések, függvények, grafikonok	3
Geometria, mérés:	35
– síkbeli, térbeli alakzatok	15
– transzformációk	5
– mérés, mértékegységek	15
Valószínűség, statisztika	5
– táblázatok, diagramok, grafikonok	3
– kísérletek, események	2
Összesen:	136
Ismétlésekre (évközi, év végi), gyakorlásra:	6
Mérések, értékelés: (Legalább 6 mérést javaslunk)	6

Amennyiben lehetőség van arra, hogy az évfolyamon a matematika óraszámot heti 1 órával (vagy ½órával) növeljük, akkor ezt az órakeretet az ún. “kibővített anyag” tanítására, a súlyponti részek begyakoroltatására illetve az elsajátított ismereteknek magasabb szinten (problémaszituációban) történő alkalmazására célszerű fordítani.

Ezen órák felosztására az egyes témakörök végén található “Kibővített anyag” címszó alatt teszünk javaslatot.

Ha viszont, sajnálatos módon, a 4 óra/hét keretet nem biztosítja az iskola, akkor a kétjegyűvel való osztást csak 5. osztályban célszerű tanítani, ugyanígy a 100 000-re való kitekintést is későbbre halaszthatjuk. A megtanított műveletek és a mértékegységek gyakoroltatása nem szenvedhet csorbát. A gyakorlásból órát elvenni nem ajánlatos.

A táblázatban olvasható órafelosztáshoz nem szabad mereven ragaszkodni, hiszen az egyes témakörök között szoros összefüggés van. A tananyagok az egyes témakörökben komplex módon vannak jelen. Ez azt jelenti, hogy egyrészt a számтан, algebra tanítása során az összes többi témakör tananyagát tanítjuk valamilyen szinten, másrészt a többi a témakör tanítása a számтан, algebra témakör tananyagán keresztül, annak komplex módon való felhasználásával valósul meg.

TANANYAG**SZÁMTAN, ALGEBRA**

(A következők a 20 000-es számkörre vonatkoznak. Az egyéb eseteket külön jelöljük.)

Számfogalom:

- A természetes szám fogalma.
- A természetes szám mint véges halmazok számossága, mint mérőszám.
- A tízes számrendszer fogalma.
- Alakiérték, helyiérték, tényleges érték.
- Számok bontása, képzése helyiérték szerint.
- Számok ábrázolása számegyenesen. (Pontos ábrázolás, közelítő ábrázolás.)
- Számok nagysági viszonyai.
- Számok kerekítése tízesre, századra, ezresre.
- Számok számszomszédjai (egyed, tízes, század, ezres, szomszédok).
- Római számírás.
- Számok összeg-, különbség-, szorzat-, hányados- és összetett alakjai.
- Törtszámok előállítására tárgyi tevékenységgel, értelmezésük.
(Az egység egyenlő részekre osztása, ezek többszöröse.)
- Negatív számok fogalmának előkészítése.

Műveletek:

- A négy alpművelet értelmezése.
- Szóbeli összeadás, kivonás az 1000-es számkörben.
- Analóg számítások kerek tízesekkel, századokkal, ezresekkel a 20 000-es számkörben.
- Szorzás, osztás 10-zel, 100-zal, 1000-rel.
- Összeg, különbség, szorzat, hányados változásai.
- Műveleti tulajdonságok.
- Műveletek sorrendje. Zárójelhasználat.
- Összeg, különbség kivonása, szorzása.
- Írásbeli összeadás, kivonás a 20 000-es számkörben.
- Írásbeli szorzás, osztás kétjegyűvel.
- Az írásbeli műveletek eredményeinek előzetes becslése.
- A műveletek közötti kapcsolatok.
- Kitekintés a 100 000-es számkörre. (Alakiérték, helyiérték, tényleges érték, számszomszédok, nagysági relációk stb.)
- Összeadás, kivonás a 100 000-es számkörben.
- A 2-vel, 5-tel, 10-zel, 100-zal, 1000-rel való oszthatóság.

Nyitott mondatok, szöveges feladatok:

- Állítások logikai értéke; állítások tagadása.
- Nyitott mondatok igazsághalmazának megkeresése véges halmazon, egyszerű esetekben következtetéssel.
- Nyitott mondatok lejegyzése matematikai jelekkel: a $<$, $>$, \leq , \geq , $=$ jelek használata.
- Szöveges feladatok értelmezése, az adatok ábrázolása, táblázatba rendezése, modellek készítése, többféle megoldási mód keresése.
- Szöveges feladatok tervszerű megoldása.
- Szöveghez nyitott mondat, nyitott mondatához szöveg készítése.

Kibővített anyag:

(1 óra/hét esetén 30 óra; 1/2 óra/hét esetén 15 óra)

- Írásbeli szorzás háromjegyű szorzóval.
- Összetettebb szöveges feladatok megoldása.
- Mennyiségek törtrészének fogalma, törtrész kiegészítése 1 egészre, az 1 egész előállítása különböző törtrészekből.

- Modellekről, számegyenesről negatív értékek (egész számok)
(Amennyiben csak $\frac{1}{2}$ óra/hét plusz órát tudunk a matematikaórák többleteként felhasználni, akkor a tö rtek és a negatív számok alaposabb előkészítésétől tekintünk el.)

SOROZATOK, FÜGGVÉNYEK:

Számsorozatok:

- Összefüggések keresése egyszerű sorozatok elemei között.
- Különbségsorozat, hányadossorozat felismerése, képzése.
- Szám-tani sorozatok fogalma, képzési szabályuk, a 10., 20., 100. elemének megkeresése.

Hozzárendelések, függvények, grafikonok:

- Adatok sorozatba, táblázatba rendezése.
- Hozzárendelések, leképezések szabályainak megkeresése, adott szabályok alapján képelemek keresése.
- Szám-szám függvény többféle megjelenítése.
- Grafikonok ábrázolása, olvasás grafikonról.

(Ehhez a témakörhöz nem tervezzük kibővített anyagot.)

GEOMETRIA, MÉRÉS

Síkbeli, térbeli alakzatok:

- Síkidomok, testek vizsgálata, csoportosításuk 2-3 szempont szerint.
- Testek építése testekből, lapokból.
- Testháló; a téglatest és a kocka testhálója.
- Síkidomok előállítása adott feltételek szerint.
- Párhuzamos, merőleges egyenesek. A derékszög fogalma.
- A terület, a területe és a térfogat fogalma.
- A téglalap és a négyzet kerülete, területe, a téglatest és a kocka térfogata.
- Sokszögek átdarabolása, lefedése különböző alakú és méretű modellekkel.

Transzformációk:

- Egybevágósági, hasonlósági transzformációk fogalmának előkészítése: eltolás, tengelyes tükrözés, elforgatás, kicsinyítés, nagyítás.
- Különböző transzformációk végrehajtása rács, parkettázás, kirakás, tükrözés, vetítés stb. segítségével.
- A hasonlósági és az egybevágósági transzformációk felismerése, megkülönböztetése egyéb transzformációktól.
- Alakzatok tükrösségének vizsgálata modellekkel.

Mérés, mértékegységek:

- Hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő mérése alkalmi és szabvány egységekkel.
- A tömegmérés kiterjesztése, a tonna fogalma.
- Az időmérésről tanultak kiterjesztése.
- Mértékegységek átváltása a 10 000-es számkörön belül maradván.
- A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mennyiségek becslése, mennyiségek összehasonlítása.
- A terület mérése, a terület mértékegységei.
- Szögmérés a derékszöggel, a derékszög felével, negyedével.

Kibővített anyag:

(1 óra/hét esetén 7 óra; $\frac{1}{2}$ óra/hét esetén 3 óra)

- A mértékegységek és a köztük lévő kapcsolatok alkalmazása számításos és szöveges feladatokban.
- Mértékegységek átváltása.
- Területmérés átdarabolással.

VALÓSZÍNŰSÉG, STATISZTIKA

Táblázatok, diagramok, grafikonok:

- Adatok gyűjtése, rendezése, ábrázolása grafikonon.
- Táblázatok, diagramok, grafikonok készítése, leolvasása, értelmezése.
- Számítási közép, átlag fogalma, használata egyszerű esetekben.

Kísérletek, események:

- Valószínűségi kísérletek lehetséges kimenetelének előzetes megállapítása, sejtések megfogalmazása. A kísérleti eredmények összevetése a becsléssel.
- Véletlen események gyakorisága.

(Erre a témakörre a kibővített anyagra szánt óraszámából nem célszerű fordítani.)

A továbbhaladás feltételei, illetve az átlagos vagy annál magasabb szintű követelmények megfogalmazása olyan, hogy az konkrétan tartalmaz minden **belépő tevékenységformát**, így annak külön kiemelését, részletezését nem tartjuk szükségesnek.

A továbbhaladás feltételei

- Ismerjék fel, önállóan olvassák, írják a számokat 10 000-ig.
- Legyenek tisztában az alakiérték, a helyiérték és a tényleges érték fogalmával a négyjegyű számok körében.
- Tudjanak négyjegyű számokat helyiérték szerint bontani, illetve ilyen összegalakban írt számokat négyjegyű számként felírni.
- Tudjanak négyjegyű számokat beosztott számegyenes-részekben ábrázolni, illetve arról számokat leolvasni.
- Tudják a számokat nagyság szerint sorrendezni a 10 000-es számkörben; helyesen használják a $<$, $>$, $=$ jeleket.
- Tudják a számok egyes, tízes, száz, ezres szomszédait meghatározni a 10 000-es számkörben.
- Tudjanak számokat kerekíteni tízesekre, százakra, ezrekre.
- Ismerjék fel a páros, a páratlan, az öttel, a tízzel, a százal és az ezerrel osztható számokat, tudják azokat ezen tulajdonságok szerint csoportosítani.
- Biztos tudással rendelkezzenek az írásbeli összeadás és kivonás műveletében a 10 000-es számkörben.
- Tudjanak kerek számokat szóban összeadni, kivonni, szorozni, osztani a 2000-es számkörben.
- Tudjanak 10-zel, 100-zal, 1000-rel szorozni, osztani a 10 000-es számkörben. (Az osztásnál az osztandó legalább annyi 0-ra végződjön, ahány 0 van az osztóban.)
- Ismerjék és helyesen alkalmazzák a négy alapművelet sorrendjére vonatkozó szabályt.
- Helyesen használják a zárójeleket.
- Legyenek képesek az írásbeli kétjegyűvel való szorzásra és osztásra a 10 000-es számkörben.
- Legyenek képesek egyszerű (egy-kétféle műveletes) szóveges feladatot értelmezni és megoldani, önállóan.
- Tudjanak egyenleteket, egyenlőségeket megoldani próbálgatással vagy következtetéssel a 10 000-es számkörben.
- Tudják a táblázattal, grafikonnal, diagrammal adott összefüggések összetartozó értékpárjait leolvasni, illetve az összetartozó értékpárokat ábrázolni.
- Néhány elemével adott sorozathoz tudjanak szabályt alkotni, adott szabály szerint sorozatokat folytatni.
- Tudjanak hosszúságot, űrtartalmat, tömeget becsülni, mérni, alkalmi illetve szabványos mértékegységekkel.
- Tudjanak mértékegységeket átváltani a 10 000-es számkörben.
- Tudjanak adott feltételeknek megfelelő sík- és térbeli alakzatokat építeni.
- Tudják adott alakzatsorozatnak a közös tulajdonságát felismerni.
- Tudjanak eltolást és tükrözést modellekkel végrehajtani, illetve e két transzformáció felhasználásával újabb mozgatót végrehajtani.

- Tudják sokszögek területét meghatározni méréssel.
- Tudják a téglalap és a négyzet területét és területét meghatározni számolással.
- Legyenek tisztában a biztos, a lehetséges és a lehetetlen események fogalmával.

Átlagos vagy annál magasabb szintű követelmények

- A **továbbhaladás feltételeinél** írottakat (a számok és a műveletek vonatkozásában) itt a 100 000-es számkörben várjuk el a tanulóktól.
- A “nem”, “és”, “vagy”, “minden”, “van olyan” kifejezéseket helyesen használják.
- Legyenek képesek számok közelítő helyének meghatározására a húszasával, ötvenesével, kétszázával, ezresével beosztott számegyenesen.
- Ismerjék fel és alkalmazzák a műveletek közti kapcsolatot az egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása során.
- Legyenek képesek összetett (esetleg felesleges adatot is tartalmazó) szöveges feladatok megoldására.
- Ismerjék fel az egyszerű törteket, tudják előállítani tárgyi tevékenységgel.
- Tudjanak példát mondani negatív számokkal kifejezhető mennyiségre.
- Tudják a szöveggel, táblázattal, grafikonnal adott függvény szabályát felírni – többféleképpen.
- Ismerjék fel az elemeivel adott sorozat képzési szabályát, tudják azt megfogalmazni többféleképpen.
- Legyenek képesek mértékegységek átváltására a 100 000-res számkörben.
- Ismerjék fel az egybevágó síkidomokat.
- Tudják és helyesen használják a síkidomokra, testekre vonatkozó elnevezéseket.

Ha kibővített anyag tanítására is lehetőségünk van, akkor:

- Biztos tudással rendelkezzenek a kétjegyűvel való osztásról.
- Tudják a számfogalom legfontosabb ismérveit a 100 000-es számkörben.
- Tudják a háromjegyűvel való írásbeli szorzást.

Követelmények a 4. évfolyam végén

Ezek egyben az 5. évfolyamba lépés feltételei is.

Számтан, algebra, sorozatok, függvények

(Az 1)-17) megállapítások a 10 000-es számkörre érvényesek.)

- Biztos számfogalom; a számok írása, olvasása készség szinten.
- Az alakiérték, a helyiérték és a tényleges érték ismerete; számok bontása ezresek, százaskok, tízesek, egyesek összegére, és az ilyen összegalakban megadott számok felírása.
- Számok nagyság szerinti összehasonlítása; növekvő, csökkenő sorrend.
- Számok ábrázolása adott számegyenesen.
- Tíz, száz, ezres számszomszédok meghatározása.
- A négy alapművelet értelmezése, ismerete.
- Összeadás, kivonás szóban a százask számkörben.
- A szorzótáblák (10-esig) ismerete és készségszintű alkalmazása.
- Az írásbeli összeadás és kivonás biztos elvégzése. (Az összeg kettőnél több tagot is tartalmazhat.)
- Írásbeli szorzás egy- és kétjegyű számmal, írásbeli osztás egyjegyű számmal – műveletek biztos elvégzése.
- A műveletek helyes sorrendjének ismerete, zárójelek helyes használata.
- A műveletek eredményeinek ellenőrzése.
- Műveletek eredményeinek előzetes becslése, becslött értékkel való műveletvégzés, ellenőrzés.
- Szorzás, osztás 10-zel, 100-zal, 1000-rel. (Az osztandóban legalább annyi 0 van, mint az osztóban.)
- Egyszerű, legfeljebb két művelettel leírható, szöveges feladatok önálló megoldása.
- Sorozatok képzése adott szabályok alapján, a szabályok megfogalmazása.
- Táblázattal adott összefüggések összetartozó értékpárjainak meghatározása, táblázatok kitöltése. Összetartozó elemek táblázatba rendezése.

Geometria, mérés

- Hosszúságok, űrtartalmak, tömegek, idő megmérése, kimérése. (Gyakorlati mérések.)
- A hosszúság, a tömeg, az idő és az űrtartalom mértékegységeinek ismerete.
- A mértékegységek egyszerű átváltásának végrehajtása.
- Négyzet, téglalap, négyzet, háromszög, kör felismerése, kiválasztása alakzatok közül.
- A téglalap és a négyzet tulajdonságainak ismerete.
- A téglalap és a négyzet kerületének, területének mérése (alkalmi egységekkel), kiszámítása.
- A téglalap és a kocka tulajdonságainak ismerete.
- Az egyes alakzatok közti halmaz-rész-halmaz viszony meghatározása.

Valószínűség, statisztika

- Adatok, mérési eredmények leolvasása táblázatból, grafikonról.
- Események kimenetelének megállapítása egyszerű esetekben.
(Biztos esemény, lehetetlen esemény. Mi a valószínűbb?)

Fejlesztési feladatok:

- Tájékozódás térben, időben és a mennyiségi viszonyokban
- Tevékenységek, algoritmusok, folyamatok rekonstruálása
- Adott szempontok szerinti csoportosítás, rendezés, rendszerezés
- Lényeges – lényegtelen jegyek szétválogatása
- Tudatos manipulatív tevékenység
- Ismeretek memorizálása, új eljárásokban való alkalmazása
- Osztályozás, sorbarendezés
- Problémák értelmezése, értelmes elemző olvasás
- Gondolkodási műveletek
- Gondolatmenet követése, értelmezése, értékelése
- Megoldások konstruálása, megoldási tervek készítése
- Kommunikáció, együttműködés

Értékelés

Folyamatosan szóban és az év folyamain legalább 6 alkalommal írásban. (A mérőlap minta a Hajdu Sándor szerkesztette tankönyvcsalád "Felmérő" feladatsoraiban található.)

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök:

Hajdu Sándor – Novák Lászlóné – Scherlein Márta: Matematika 4., Tankönyv

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Hajdu Sándor – Novák Lászlóné – Scherlein Márta: Matematika 4. Gyakorló (Tanulói segédlet)

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Hajdu Sándor – Novák Lászlóné – Scherlein Márta – Róka Sándor: Matematika 3-4. Feladatgyűjtemény (Tanulói segédlet)

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Czeplédy István – Hadházy Jenő – Hajdu Sándor: Eszköztár Matematika 3-5. (Tanulói segédlet)

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Hajdu Sándor – Novák Lászlóné – Scherlein Márta: Felmérő Feladatsorok. Matematika 4.

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Hajdu Sándor – Novák Lászlóné – Scherlein Márta: Matematika 4. Program (Tanári segédlet)

MATEMATIKA

5-8. évfolyam

A tanterv a NAT Matematika műveltségterület 5-8. évfolyamok követelményét fedi le.

A tantárgy óraszám: 481

A NAT-ban megfogalmazott „Fejlesztési feladatok” fejezetet szervesen beépítettük a „Továbbhaladás feltételei” illetve „Az átlagos vagy annál magasabb szintű követelmények” fejezetekbe. Így a kialakítandó jártasságok, készségek, rutinok konkrétan az adott tananyagnál jelentkeznek, s ez jelentősen megkönnyíti a pedagógus tervező munkáját.

Az egyes tananyagok után található „Kibővített anyag” nem kötelező jelleggel tanítandó, de ha az ott említett időt biztosítani tudjuk rá, akkor javasoljuk ezen témakörök tanórán történő feldolgozását. Ez egyben lehetőséget ad a tanórai differenciált foglalkoztatásra is.

Óraszámok

Évfolyam	5.		6.		7.		8.	
Óraszám	heti	évi	heti	évi	heti	évi	heti	évi
	4	148	3	111	3	111	3	111

Célok és feladatok

Az első négy osztályban a korábbi évekhez képest folyamatosan csökkent a kötelezően biztosított matematika órák száma, ezért az 5. osztályba lépéskor nagyobb szerepet kap az ismétlésre épülő rendszerezés. Különös figyelmet kell fordítani a fogalmak kialakítására, elmélyítésére, s ez nem nélkülözheti a színes tevékenységeket, változatos cselekvéseket. A kísérletezés, a játék szerepe nem szűnhet meg a felsős évfolyamokon sem. A fentiek és az életkori sajátosságok figyelembevétele indokolja, hogy a felső tagozat első két évfolyamán tananyagban és időráfordításban is lényegesen nagyobb szerepet kap a Számтан-algebra témakör, mint a további két évfolyamon. A megfelelően kialakított számfogalom, a bővülő számkörben végzett műveletek értése és begyakorlottsága alapfeltétele a további eredményes munkának.

Alapvető célunk a megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése, a valóságos szituációk és a matematikai modellek közötti kétirányú út megismertetése, és azok használatának fokozatos kialakítása.

A matematikatanítás célja és ennek kapcsán feladata: megismertetni a tanulókat az őket körülvevő konkrét környezet mennyiségi és térbeli viszonyaival, megalapozni a korszerű, alkalmazásra képes matematikai műveltségüket, fejleszteni a gondolkodásukat, az életkornak megfelelő szinten biztosítani a többi tantárgy tanulásához, a mindennapok gyakorlatához szükséges matematikai ismereteket és eszközöket.

A matematikával való foglalkozás fejlessze a tapasztalatból kiinduló önálló ismeretszerzést, alakítsa ki az önálló gondolkodás igényét, ismertesse meg a problémamegoldás örömét és szolgálja a pozitív személyiségjegyek kialakulását.

Törekedni kell a tanulók pozitív motiváltságának biztosítására, önállóságának fejlesztésére, a pontos és kitartó munkára való nevelésre, a reális önbizalom, az akaraterő, az igényes kommunikáció kialakítására, a gondolatok érvekkel való alátámasztásának fejlesztésére.

Az általános iskola felső tagozatán egyre nagyobb szerepet kap az elemző gondolkodás fejlesztése, a problémamegoldás mellett az igazolások keresése, egyszerűbb következtetések megértése, észrevétele, önálló megfogalmazása.

Különböző területekről érkező, más és más módon megfogalmazott információk önálló értelmezésével és az ismeretek megtanulásával fokozatosan el kell sajátítani – és alkalmazni is tudni kell – a deduktív út egyszerűbb, legegyszerűbb formáit. Eközben nem csökken az induktív út jelentősége sem a felső tagozaton.

Ebben a szakaszban míg a matematikai ismeretek egy része absztraktabbá válik, addig jelentős részük továbbra is a konkrét tapasztalatokhoz kapcsolódik. Éppen ezért hangsúlyt kell helyezni a sokszínű tevékeny-

ségre, a tapasztalatok tudatosítására, különböző módokon való rögzítésére, értelmezésére, rendszerezésére, összefüggések keresésére. A matematika tanításának-tanulásának a felső tagozaton is jellemzője a felfedeztetés, a probléma felvetésétől a megoldásig vezető – néha tévedésektől sem mentes – útnak az egyre önállóbb bejárása.

Nagy jelentőséget tulajdonítunk a következtetésre épülő problémamegoldásnak, az egyszerű algoritmusok kialakításának, követésének is. Mindezt eleinte konkrét helyzetekben végezzük, majd erre építve – az életkori sajátosságok figyelembevételével – általánosítunk.

A tanulási folyamatnak legyen jellemzője a fokozatos absztrahálás mellett a gyakori konkretizálás, az általánosítás mellett a specializálás.

A matematika – a lehetőségekhez igazodva – támogassa az elektronikus eszközök (zsebszámológép, grafikus kalkulátor, számítógép, internet, stb.) információhordozók célszerű felhasználásának megismerését, alkalmazásukat az ismeretszerzésben, a problémák megoldásának egyszerűsítésében.

Az általános iskolai matematikai nevelés adjon biztos alapot a középfokú tanulmányok folytatásához.

Fejlesztési követelmények

A tanulók jelentős hányada ezen négyéves időszak során jut el a konkrétól az elvontabb gondolkodáshoz. Ez a fejlődési folyamat alapvetően befolyásolja a fejlesztéshez kapcsolódó követelmények meghatározását.

Az elsajátított matematikai fogalmak alkalmazása.

A matematikai szemlélet fejlesztése.

Az időszak első részében a számtan-algebra témakörben a gyakorlati tevékenységekkel alakítjuk a számfogalmat, majd az egyre bővülő számkörben dolgozunk.

Az alapl műveletek körében törekedjünk az egyre biztosabb műveletfogalom kialakítására, a számolási készség továbbfejlesztésére. Az újonnan bevezetett műveletek megértéséhez, elvégzéséhez, gyakorlásához különböző zsebszámológépet is használhatunk.

A matematika elemi fogalmait, összefüggéseit más tantárgyakban és a mindennapi életben is alkalmazzuk.

A változó mennyiségek közötti kapcsolatok vizsgálatával fejlesztjük a függvény szemléletet, megismerkedünk a gyakorlatban előforduló egyszerű függvényekkel, grafikonokkal.

Geometriában eszközök felhasználásával fejlesztjük a síkban való tájékozódást és a térszemléletet.

Tevékenységgel juttatjuk el a tanulókat az egyszerű geometriai transzformációk megismeréséhez, használathoz. Ennek segítségével alakítható ki a későbbiekben a dinamikus geometriai szemlélet.

A matematikai logika bizonyos elemeit („és”, „vagy”, „nem”, „minden”, „van olyan”) tudatosan használjuk. Az időszak vége felé egyszerű sejtések igazolásakor ill. cáfolásakor a „ha ... akkor” típusú következtetések is belépnek tanításunkba.

Gyakorlottság a matematikai problémák megoldásában, jártasság a logikus gondolkodásban

Nagy súlyt fektetünk a szövegértő képesség fejlesztésére, szöveg alapján nyitott mondatok felírására, s ezek (módszeres) próbálgatással, következtetéssel, majd algebrai úton történő megoldására. A későbbiekben matematikai szövegek értelmezésével, elemzésével segítjük a diszkussziós képesség fejlesztését, a többféle megoldás keresését.

A modellalkotás a matematizálás fontos eszköze, segítséget nyújt a problémák megoldásához.

Kellő figyelmet fordítunk a mindennapi gyakorlatban fontos mérések és szerkesztések elvégzésére. Így érjük el, hogy a szemléletesen kialakított kerület, terület, felszín, térfogat fogalmakat, számítási módjukat a tanulók alkalmazzák a gyakorlatban.

Különböző feladatok segítségével értjük meg, hogy vannak biztos és lehetetlen események, ill. olyanok, amelyeknek bekövetkezése lehetséges. Fokozatosan kialakítjuk a valószínűség szemléletes fogalmát.

Az elsajátított megismerési módszerek és gondolkodási műveletek alkalmazása

A matematikai ismeretszerzésben hosszú ideig nagy szerepet játszik az induktív módszer, de ezen tanítási időszakban is mutatunk már néhány lépéses bizonyítást, deduktív következtetést is.

Fontos, hogy ne csak a matematikából, hanem a mindennapi életből is szerepeltessünk állításokat, melyeknek igaz vagy hamis voltát a tanulókkal együtt elemezzük. Ily módon juttatjuk el őket sejtések és szabályszerűségek megfogalmazásához.

A különböző feladatokban a tanulók által végzett csoportosítás, osztályozás, sorbarendezés, a bizonyos tételeknek eleget tevő elemek kiválasztása fejleszti a matematika különböző területein és más témakörökben is fontos halmazszemléletet.

A különböző feladatokhoz készített ábrák, egyszerű gráfok segítségével megértetjük a tanulókkal a modellek alkalmazásának szerepét.

Kezdetől fogva adatok gyűjtésével, lejegyzésével, grafikonok készítésével, néhány lépéses elemi algoritmusok alkalmazásával kifejlesztjük az adatsokaságok elemzésének, jellemzésének, ábrázolásának képességét, a statisztika legalapvetőbb elemeinek megismerését. Mindezzel elérjük, hogy a tanulók képesek legyenek néhány lépéses algoritmusokat önállóan is készíteni.

Helyes tanulási szokások fejlesztése

A tanulókat hozzászoktatjuk ahhoz, hogy számítások, mérések előtt becsléseket végezzenek, s a feladatmegoldások helyességét ellenőrizzék. Az előbb felsoroltak, s a gyakorlati számításoknál elkerülhetetlen kerekítés alkalmazásával is el kell érniük, hogy a tanulók reális eredményeket fogadjanak el.

Hozzászoktatjuk a tanulókat, hogy a feladatok megoldása előtt megoldási tervet, egyes esetekben vázlatrajzot készítsenek. El kell érniük, hogy a megoldást le is tudják írni. A leírás szabatosságára, a lényeg kiemelésére tanítjuk a tanulókat.

A matematikaórákon, a feladatmegoldásokban az életkornak megfelelően elvárható pontossággal használjuk az anyanyelvet ill. a szaknyelvet, s fokozatosan bővítjük a jelölésrendszert.

A fogalmak tartalmi megismerése, megértése megelőzi azok definiálását. Az általános iskola felsőbb évfolyamain a tanult definíciók alkalmazására is sor kerül. Különböző eljárások, s egyes tételek eszközként való felhasználását feladatmegoldásban fontos fejlesztési területnek tekintjük.

Az érvelés, a cáfolás, a vitakészség, a helyes kommunikáció állandó fejlesztése folyamatos feladatunk.

A tankönyvek, feladatgyűjtemények, statisztikai zsebkönyvek, majd lexikonok, kisenciklopédiák használatára meg kell tanítanunk diákjainkat. Lehetőség szerint multimédiás eszközökkel is ismertessük meg a tanulókat. Ezek interaktív módon való használata aktivizálja a tanulókat, segíti a tanulásukat, fejleszti a matematikai szemléletüket. Pozitív motivációval felkelthetjük érdeklődésüket a matematikai érdekességek, a matematika története iránt. Felhívjuk a figyelmet néhány magyar ill. más nemzetiségű neves matematikus életére és munkásságára.

MATEMATIKA

5. évfolyam

Óraszám: 148 óra

A rendelkezésre álló órakeret felosztása:

Témakör	Óraszám
Számтан, algebra: – természetes számok, műveletek, osztó, többszörös – egész számok – törtek – tizedestörtek (Az óraszámok magukban foglalják a 4 területhez tartozó nyitott mondatokat és szöveges feladatokat is.)	75 23 12 20 20
Összefüggések, függvények, sorozatok: – koordináta-rendszer, táblázatok, grafikonok, sorozatok	10
Geometria, mérés: – síkidomok, testek, kerület, terület, felszín, térfogat – szögek, szögfajták – adott tulajdonságú ponthalmazok – mértékek, mértékegységek, mértékváltás	35 12 8 10 5
Valószínűség, statisztika: – biztos, lehetetlen, lehetséges események – statisztikai adatok gyűjtése, táblázatba rendezése – átlag	5
Összesen:	125
Ismétlésre (évközi, év végi):	9
Felmérésekre, értékelésre (diagnosztikus, témazáró): (Legalább 6 témazáró felmérőt célszerű íratni.)	14

A közölt óraszámok rugalmasan kezelendők, hiszen a témakörök között erős átfedés van. Az összefüggések, sorozatok témakör 10 óráját és a valószínűség 5 óráját azért nem bontottuk, mert ezek az anyagrészek szervesen beépülnek a számтан, algebra témakörbe. [Pl.: A koordináta-rendszer mind a 4 számhalmaz (természetes számok, egészek, törtek, tizedestörtek) tanításánál jelen van, a valószínűség és a statisztika pedig a törtek, tizedestörtek tanításánál tölt be fontos szerepet. A mértékek, mértékegységek tanítására hasonlóké igazak.]

Ily módon a számтан algebra 75 órája – a többi témakör „besegítése” révén – akár 10-15 órával is növekedhet. A gyakorlásra szánt óraszámokat a diagnosztikus (tájékozódó) mérés eredményeinek feldolgozása után célszerű felosztani.

Amennyiben lehetőség van arra, hogy a heti 4 órát heti 1 (vagy $\frac{1}{2}$ órával növeljük, akkor ezt a plusz órakeretet az ún. „Kibővített anyag” tanítására illetve gyakorlásra célszerű fordítani.

Ezen órák felosztására vonatkozó javaslatainkat a témakörök végén található „Kibővített anyag” címszó alatt taglaljuk.

TANANYAG**SZÁMTAN, ALGEBRA****Természetes számok:**

- A természetes szám fogalma, a számkör bővítése milliókra.
- A tízes számrendszer, ismerkedés a nem tízes alapú számrendszerekkel.
- Helyiérték táblázat; alakiérték, helyiérték, tényleges érték.
- Számok bontása helyiértékek szerint, bontott alakban adott számok felírása.
- Számok nagysági viszonyai, sorrendezésük; ábrázolásuk a számegyenesen.
- A két-, háromjegyű számok szóbeli összeadásának, kivonásának algoritmusai.
- Az írásbeli összeadás, kivonás algoritmusai.
- Szorzás, osztás 10-zel, 100-zal, 1000-rel.
- Kerek 10-esek, 100-asok, 1000-esek szorzása természetes számmal „fejben”.
- Írásbeli szorzás többjegyűvel, írásbeli osztás kétjegyűvel.
- Osztó, többszörös.
- Összeg, különbség, szorzat, hányados változásai.
- Összeg, különbség szorzása, osztása.
- Műveletek sorrendje, zárójelek a műveletsorban.
- Műveleti tulajdonságok.
- Egyszerű lineáris egyenletek, egyenlőtlenségek. (Alaphalmaz: \mathbb{N})
- Egyszerű szóveges feladatok.

Egész számok:

- A negatív szám értelmezése, ellentett, abszolútérték.
- Egészek ábrázolása számegyenesen.
- Egészek nagysági viszonyai.
- Összeadás, kivonás az egészek körében.
- Egészek szorzása, osztása természetes számmal.
- Egyszerű lineáris egyenletek, egyenlőtlenségek. (Alaphalmaz: \mathbb{Z})
- Egyszerű szóveges feladatok.

Törtek:

- Törtek értelmezése, számláló, nevező, törtvonal.
- 1-nél nagyobb, 1-nél kisebb, 1-gyel egyenlő törtek.
- Törtek nagyság szerinti összehasonlítása.
- Egyszerűsítés, bővítés.
- Törtek összeadása, kivonása, (ha a nevezők egyenlők vagy szemlélet alapján könnyen közös nevezők hozhatók), természetes számmal való szorzása, osztása.
- Egyszerű lineáris egyenletek, egyenlőtlenségek. (Alaphalmaz a törtek halmaza.)
- Egyszerű szóveges feladatok.
- A negatív törtek értelmezése.
- Törtek ellentettje, abszolútértéke.

Tizedestörtek:

- Tizedestörtek értelmezése; alakiérték, helyiérték, tényleges érték.
- Tizedestörtek ábrázolása a számegyenesen.
- Egyszerűsítés, bővítés.
- Nagysági relációk.
- Kerekítés.
- Tizedestörtek összeadása, kivonása; az írásbeli összeadás, kivonás algoritmusai.
- Szorzás, osztás 10-zel, 100-zal, 1000-rel.
- Tizedestörtek szorzása, osztása természetes számmal.
- Tört, tizedestört alakja, tizedestört tört alakja.
- Egyszerű lineáris egyenletek, egyenlőtlenségek. (Alaphalmaz: \mathbb{Q})
- Egyszerű szóveges feladatok.

Kibővített anyag: 27 óra (vagy 10 óra)

- Nem tízes alapú számrendszerek, csoportosítás, helyiértékek.
- Oszthatósági feltételek keresése, közös osztók, közös többszörösök.
- Írásbeli szorzás 3 vagy többjegyű szorzóval, írásbeli osztás 3 jegyű osztóval.
- Pozitív, negatív számok (egészek, törtek, tizedestörtek) összeadása, kivonása. (A törtek azonos nevezőjűek, vagy könnyen azzá alakíthatók.)
- Egész részből törtrész, törtrészből egész rész következtetéssel.
- Egyenletek, egyenlőtlenségek, szóveges feladatok megoldása a tanult számok halmazán.

ÖSSZEFÜGGÉSEK, FÜGGVÉNYEK, SOROZATOK

- Számok, alakzatok, mennyiségek közti összefüggések keresése, vizsgálata.
 - Számhalmazok, ponthalmazok részhalmazainak képzése, vizsgálata.
 - Derékszögű koordináta-rendszer, kapcsolatok ábrázolása koordináta rendszerben.
 - Grafikonok, diagramok olvasása, elemzése.
 - Egyenes és fordított arányosság – következtetés.
 - Sorozatok elemeinek felírása adott szabály alapján.
- Ehhez a témakörhöz nem tervezünk „Kibővített anyagot”.

GEOMETRIA, MÉRÉS**Síkidomok, testek, kerület, terület, felszín, térfogat:**

- Alakzatok síkban, térben.
- Térelemek kölcsönös helyzete.
- Síkidomok, testek csoportosítása adott tulajdonságok alapján.
- Téglatest (kocka) tulajdonságai, testhálója.
- Négyyszög, háromszög, kör, gömb fogalma, tulajdonságai.
- Téglalap (négyzet) kerülete, területe.
- Téglatest (kocka) felszíne térfogata.

Szögek, szögfajták:

- A szög fogalma.
- A szögek csoportosítása nagyság szerint – elnevezések.
- A szögek mérése.
- Szögek rajzolása, másolása.

Adott tulajdonságú ponthalmazok:

- Ponthalmazok távolsága.
- Kör, gömb, alkotórészek, elnevezések.
- Szakaszelező merőleges.
- Merőlegesség, párhuzamosság.
- Háromszög szerkesztése, három oldalból.

Mérés, mértékek, mértékegységek:

- Hosszúság, tömeg, idő, űrtartalom becslése, mérése.
- Terület, térfogat mérése, számítása.
- Mértékegységek átváltása.

Kibővített anyag: 10 óra (vagy 5 óra)

- Távolságmérés térképen.
- Tájékozódás térképen; szögmérő vagy tájoló használata.
- A sokszög értelmezése, konvexitás, konkávitás.
- Mértékegységek átváltása.
- Párhuzamos, merőleges egyenespárok rajzolása, szerkesztése.

VALÓSZÍNŰÉGSZÁMÍTÁS, STATISZTIKA

- Véletlen események megfigyelése, gyakoriság, relatív gyakoriság.
- Valószínűségi játékok, kísérletek.
- Adatok tervszerű gyűjtése, táblázatba rendezése.
- Átlagszámítás (néhány adat estén).

Erre a témakörre nem terveztünk „Kibővített anyagot”.

A) A továbbhaladás feltételei**Számтан, algebra:**

- Tudjanak önállóan írni, olvasni természetes számokat a milliós számkörben, ismerjék az alakiérték, helyiérték tényleges érték fogalmát, s tudják ezeket feladatokban is alkalmazni.
- Készség szintjén tudják az írásbeli összeadás, kivonás, a kétjegyűvel való szorzás, osztás műveletét elvégezni a milliós számkörben.
- Tudják a 10-zel, 100-zal, 1000-rel való szorzást elvégezni, s azt műveletsorban, szöveges feladatban alkalmazni. (Tizedestörtek körében is.)
- Legyenek tisztában a negatív egész számokkal, tudják képezni egész számok ellentettjét
- Tudjanak egészeket összeadni, kivonni, természetes számmal szorozni – segítséggel, egyszerűbb esetekben.
- Ismerjék az abszolútérték fogalmát. Tudják pozitív és negatív egészek abszolútértékét képezni.
- Tudják az egészek nagysági viszonyait meghatározni, tudjanak egészeket nagyság szerint sorrendezni.
- Legyenek tisztában a törtekkel, ismerjék a számláló és a nevező jelentését.
- Tudjanak egyenlő számlálójú és egyenlő nevezőjű törteket összehasonlítani.
- Ismerjék fel az 1-nél nagyobb, 1-nél kisebb, 1-gyel egyenlő törteket.
- Tudjanak törteket, tizedestörteket egyszerűsíteni, bővíteni, illetve könnyen egyenlő nevezőjűvé alakítható (legfeljebb kétjegyű szám van a nevezőben) törteket összeadni, kivonni.
- Tudjanak (legfeljebb kétjegyű nevezőjű) pozitív törteket természetes számmal szorozni.
- Legyenek képesek konkrét mennyiségek törtrészeit meghatározni rajzzal, modellel, következtetéssel.
- Tudják a tizedestörtek pontos írását, olvasását, a helyiértékek pontos használatát legfeljebb ezredek tartalmzó tizedestörtekben.
- Tudjanak tizedestörteket ábrázolni alkalmasan beosztott számegyenesen, arról számokat leolvasni.
- Tudjanak tizedestörteket összeadni, kivonni, természetes számmal szorozni, osztani.
- Tudják a számok kerekített értékeit meghatározni természetes számok és tizedestörtek esetében is.
- Ismerjék a kerekítés szabályát.
- Ismerjék a helyes műveleti sorrendet, tudják a zárójeleket helyesen alkalmazni a műveletsorban.
- Legyenek képesek egyszerű szöveges feladatokat értelmezni, a megoldási tervüket felírni, megoldani.

Összefüggések, függvények, sorozatok:

- Helyesen használják a $<$, $>$, \leq , \geq , $=$ jeleket.
- Ismerjék a Descartes féle derékszögű koordináta-rendszert, tudjanak benne pontokat ábrázolni, tudják pontok koordinátáit leolvasni.
- Tudják táblázatok hiányzó adatait pótolni – adott szabály alapján.
- Tudják egyszerű számtani sorozatok elemeit pótolni a szabály ismeretében.

Geometria, mérés:

- Ismerjék a hosszúság, a tömeg, az idő, az űrtartalom mérését szabvány mértékegységekkel, tudjanak mennyiségeket összehasonlítani.
- Tudjanak adott szakaszt másolni, adott távolságot félegyenesre felmérni.
- Ismerjék a felezőmerőleges fogalmát.
- Tudják a téglalap (négyzet) kerületét és területét kiszámítani konkrét esetekben.
- Tudják a téglatest (kocka) felszínét és térfogatát kiszámítani konkrét esetekben.
- Tudjanak kört rajzolni körzővel.
- Ismerjék fel az egyenesek párhuzamosságát, merőlegességét.
- Tudjanak szögmérővel szöget mérni.
- Ismerjék fel a szögfajtákat.

Valószínűség, statisztika:

- Ismerjék fel konkrét feladatok kapcsán a biztos, a lehetetlen és a lehetséges eseményeket

B) Átlagos vagy annál magasabb szintű követelmények

Az A)-ban leírt követelményeken túl:

Számтан, algebra:

- Számok felírása nem tízes alapú számrendszerekben. (Alakiérték, helyiérték, tényleges érték fogalmának kiterjesztése.)
- Tudják a számok „helyesírását” (természetes számok, tizedestörtek).
- Ismerjék és helyesen alkalmazzák a műveletekkel kapcsolatos elnevezéseket.
- Tudják – műveletekben alkalmazzák – az összeg, a különbség, a szorzat, a hányados változásainak ismeretét.
- Jártasság szintjén tudjanak háromjegyűvel szorozni, osztani a milliós számkörben.
- Ismerjék az osztó és a többszörös fogalmát.
- Tudjanak negatív számokat is tartalmazó számegyenes-részekben számokat, illetve koordináta-rendszerben pontokat ábrázolni.
- Begyakorlottság szintjén tudjanak negatív számokat összeadni, kivonni, természetes számmal szorozni, osztani.
- Tudjanak különböző nevezőjű törteket összeadni, kivonni.
- Legyenek képesek kerekített és becült értékkel számolni.
- Tudjanak törteket tizedestört illetve tizedestörteket tört alakban felírni.
- Legyenek képesek arányos következtetéseket végrehajtani a tanult számok halmazán, a tanult műveletekkel.
- Tudjanak több lépésben megoldható lineáris egyenleteket, egyenlőtlenségeket megoldani a tanult számok halmazán.
- Legyenek képesek két-három lépésben megoldható szóveges feladatokat értelmezni, megoldani.

Összefüggések, függvények, sorozatok:

- Tudják számhalmazok, ponthalmazok részhalmazait meghatározni.
- Helyesen használják a legalább, legfeljebb, pontosan, kisebb, nem kisebb, nagyobb, nem nagyobb kifejezéseket.
- Tudjanak egyszerű tapasztalati függvényeket koordináta-rendszerben ábrázolni.
- Tudjanak elemeivel adott sorozatokhoz szabályokat megfogalmazni, adott szabály szerint sorozatokat képezni.

Geometria, mérés:

- Készség szinten tudják a szabványmértékegységeket átváltani.
- Tudják sokszögek területét meghatározni.
- Legyenek képesek téglalap (négyzet) területéből, kerületéből következtetni az oldalak hosszára.
- Tudjanak párhuzamos és merőleges egyenespárokat rajzolni.
- Ismerjék a trapéz, a paralelogramma, a rombusz fogalmát, tudják ezeket adott síkidomhalmazból kiválasztani.

Valószínűség, statisztika:

- Tudjanak adatokat gyűjteni, táblázatba rendezni.
- Tudjanak adathalmazt rendszerezni, abból következtetéseket levonni.
- Tudjanak adathalmazoknak megfelelő oszlopdiagramokat, grafikonokat készíteni, azokat értelmezni, elemezni.

A magasabb évfolyamba lépés feltételei

- A számtan, algebra témakörnél az A) pontban írtak. Ezen túl:
- Helyesen használják a $<$, $>$, $=$ jeleket számok nagysági viszonyainak eldöntésében.
- Ismerjék és helyesen használják a tanult szabvány mértékegységeket.
- Tudják a téglalap területét, területét, a téglalapot felszínét, térfogatát konkrét adatokkal kiszámítani.
- Tudjanak szöveget rajzolni, szögmérővel szöveget mérni.
- Ismerjék fel két egyenes párhuzamosságát, merőlegességét.

Értékelés

Folyamatosan szóban, írásban, de éves viszonylatban legalább 7 témazáró felmérést és több diagnosztikus mérést célszerű végezni. (Lásd a Hajdu Sándor szerkesztette Témazáró mérőlapokat.)

Tanulói és a tanítást-tanulást segítő taneszközök

Dr. Czeglédy István – dr. Czeglédy Istvánné – dr. Hajdu Sándor: Matematika 5., Tankönyv

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Dr. Czeglédy István – dr. Czeglédy Istvánné – dr. Hajdu Sándor: Matematika 5. feladatainak megoldása

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek (Tanári, tanulói segédlet)

Dr. Czeglédy István – dr. Czeglédy Istvánné – dr. Hajdu Sándor – Novák Lászlóné – Zankó Istvánné:

Matematika 5. Gyakorló

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek (Tanulói segédlet, rendszerezett feladatgyűjtemény)

Dr. Czeglédy István – dr. Czeglédy Istvánné – dr. Hajdu Sándor – Novák Lászlóné – Róka Sándor – dr. Szalontai Tibor:

Matematika feladatgyűjtemény 5-6. osztály

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek (Tehetséggondozó tanulói segédlet)

Dr. Czeglédy István – dr. Hadházy Jenő: Eszköztár. Matematika 5. osztály

(vagy Eszköztár, Matematika 3-5. osztály)

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek (Tanulói segédlet)

Dr. Czeglédy István – dr. Czeglédy Istvánné – dr. Hajdu Sándor: Témazáró felmérő feladatsorok. Matematika 5. osztály (Tanári – tanulói példány – A, B, C, D sorozat)

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Dr. Czeglédy István – dr. Czeglédy Istvánné – dr. Hajdu Sándor – Novák Lászlóné: Matematika 5., Program

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek (Tanári segédlet)

MATEMATIKA

6. évfolyam

Óraszám: 111 óra

A rendelkezésre álló órakeret felosztása:

Témakör	Óraszám
Számтан, algebra: – racionális számok, műveletek – a számelmélet elemei – százalékszámítás, arány – egyenletek egyenlőtlenségek	58 28 10 10 10
Összefüggések, függvények, sorozatok: – elsőfokú függvények – arányosság (egyenes, fordított) – sorozatok	10 2 6 2
Geometria, mérés: – síkbeli, térbeli alakzatok, kerület-, területszámítás, mértékek, mértékegységek – adott tulajdonságú ponthalmazok – transzformációk, tengelyes tükrözés	19 5 6 8
Valószínűség, statisztika: – adathalmazok, diagramok, átlagszámítás	3
Összesen:	90
Felmérésekre, értékelésre (diagnosztikus, témazáró): (legalább 6 felmérést célszerű íratni az év folyamán)	12
Gyakorlásra, ismétlésre (évközi, év végi):	9

A közölt óraszámok rugalmasan kezelendők, hiszen a témakörök között erős átfedés van. A százalékszámítás és az arány tanítása „besegít” a függvények tanításába, míg az egyenes és a fordított arányosság, a sorozatok tanítása sem képzelhető el számтан, algebra nélkül. A valószínűség, statisztika tanítására fordítható 3 óra is növelhető úgy, hogy a racionális számokkal végzett műveletek kapcsán ezzel a témakörrel kapcsolatos feladatokat oldunk meg. A mértékváltással kapcsolatos feladataink teljesítéséhez is zömmel a racionális számok körében végzett műveleteket hívjuk segítségül.

Amennyiben lehetőség van arra, hogy a heti óraszámot 1 órával növeljük (erre nagyon nagy szükség lenne ahhoz, hogy a kitűzött célokat legalább 80%-ban teljesítsük), akkor ezt a plusz órakeretet az ún. „Kibővített anyag” tanítására, illetve a törzsanyag súlyponti részeinek gyakorlására célszerű fordítani. Ezen órák felosztására vonatkozó javaslatainkat a témakörök végén található „Kibővített anyag” címszó alatt taglaljuk.

[Ha csak 1/2 óra/hét plusz órát tudunk biztosítani a matematikatanításra, akkor annak zömét a fontosabb (a továbbhaladáshoz nélkülözhetetlen) anyagrészek begyakoroltatására ajánlatos fordítani.]

TANANYAG**SZÁMTAN, ALGEBRA****Racionális számok, műveletek:**

- A racionális számok fogalma. (Egészek, törtek, tizedestörtek).
- Nagysági viszonyok. Ábrázolás számegyenesen, leolvasás számegyenesről.
- Számok reciprokának fogalma.
- Műveletek a racionális számok körében: összeadás, kivonás, szorzás, osztás a természetes, az egész, a tört és a tizedestörtek halmazában.
- Tört tizedestört alakja, tizedestört tört alakja.
- Tizedestörtek szorzása, osztása 10 hatványaival.
- Összeg, különbség, szorzat, hányados változásai.
- Műveletek sorrendje, zárójelek a műveletsorban.
- Műveleti tulajdonságok.
- Hatványozás; a pozitív egész kitevőjű hatványok értelmezése.
- Szöveges feladatok a racionális számok halmazán értelmezett műveletekre.

A számelmélet elemei:

- Osztó, többszörös, közös osztó, közös többszörös.
- Egyszerű oszthatósági szabályok: 2-vel, 5-tel, 10-zel; 4-gyel, 25-tel, 100-zal.
- Prímszám, összetett szám.
- Törzstényezőkre bontás.
- Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös, és ezek alkalmazása törtek egyszerűsítésében, illetve törtek összeadásában, kivonásában.
- Szöveges feladatok a számelmélet témaköréből.
- Százalékszámítás, arány
- A törtrész, a századrész, a százalék fogalma, értelmezése.
- A százalékkérték, a százalékláb, az alap értelmezése.
- Összefüggés a százalékszámítási alapfogalmak között.
- Két szám aránya, arányos osztás.
- Egyszerű szöveges feladatok arányra, százalékszámításra.

Egyenletek, egyenlőtlenségek:

- Egyenletek, egyenlőtlenségek, azonosság, azonos egyenlőtlenség fogalma.
- Lineáris, egyismeretlenes egyenletek megoldása: próbálgatás, lebontogatás, mérlegelv.
- Egyszerű szöveges feladatok megoldása egyenlettel.

Kibővített anyag: 20 óra (vagy 10 óra)

- Számkörbővítés: 10^{-5} – 10^6 nagyságrendű számok.
- Tetszőleges alakban adott racionális számokkal végzett alpműveletek. (Pl. törtek, tizedestörtek összege, különbsége, törtek összege szorozva egészszel stb.).
- Következtetés egészről a törtrészre, illetve törtrészből az egészre.
- Oszthatóság 3-mal, 9-cel. Összetett oszthatósági szabályok.
- Több természetes szám legnagyobb közös osztójának, legkisebb közös többszörösének meghatározása, alkalmazásuk törtekkel végzendő műveletekben.
- Azonos átalakítást nem igénylő két-három lépésben megoldható elsőfokú egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása lebontogatással, mérlegelvel.
- Összetettebb szöveges feladatok megoldása.

ÖSSZEFÜGGÉSEK, FÜGGVÉNYEK, SOROZATOK**Elsőfokú függvények:**

- Kísérleti eredmények, mérési adatok táblázatba rendezése, diagramok, grafikonok készítése, elemzése.

Arányosság:

- Az egyenes és a fordított arányosság értelmezése, megkülönböztetésük.
- Százalékszámítás arányos következtetéssel.
- Az arányossággal kapcsolatos szöveges feladatok megoldása következtetéssel, egyenlettel.

Sorozatok:

- Racionális számok sorozatának folytatása adott szabály szerint; adott sorszámú tagok felírása.

Kibővített anyag: 5 óra (vagy semmi)

- Az egyenes és a fordított arányosság szabálya $\left(y = ax; y = \frac{a}{x} \right)$, grafikonjaik ábrázolása értéktáblázattal, adott grafikonokon pontok leolvasása, grafikonok elemzése. (Értelmezési tartomány, értékészlet, meredekség, növekedés, csökkenés stb.)
- Összetettebb egyenes és fordított arányossági szöveges feladatok megoldása.
- Összetettebb példák arányos osztásra. (Az arányos osztás és a százalékszámítás kapcsolata a törtrészekkel.)

GEOMETRIA, MÉRÉS**Alakzatok, kerület, terület, mértékek:**

- A háromszögek, a négyszögek tulajdonságai, csoportosításuk.
- Tételek kölcsönös helyzete.
- A szög, a szögmásolás.
- Összefüggés a háromszög oldalai és szögei között.
- Sokszögek, szabályos sokszögek fogalma.
- Sokszögek belső és külső szöge.
- Sokszögek kerülete; téglalap, négyzet területe.
- Téglalapok szerkesztése.
- Testek tulajdonságai, testek építése, testhálók. A testekkel kapcsolatos fogalmak.
- A téglalatest felszíne, térfogata.
- Alap- és származtatott mértékegységek használata, átváltásuk.

Adott tulajdonságú ponthalmazok:

- A kör, a gömb. A körrel kapcsolatos fogalmak.
- Szakaszelező merőleges, szögfelező.
- Adott egyenesre merőleges egyenes szerkesztése.
- Az adott tulajdonságú ponthalmazok felhasználása szerkesztésekben.
- Adott tulajdonságú ponthalmazok kapcsolata a tengelyes tükrözéssel.

Transzformációk:

- Mozgások síkban, térben. Egybevágósági transzformációk.
- A tengelyes tükrözés fogalma, tulajdonságai.
- Pont, szakasz, háromszög tükörképének megszerkesztése.
- Tengelyesen szimmetrikus alakzatok tulajdonságai.
(Tükrös háromszögek, húrtrapéz, deltoid, rombusz, szabályos sokszögek, kör.)

Kibővített anyag: 12 óra (vagy 8 óra)

- Származtatott mértékegységek átváltása.
- Sokszögek belső és külső szögeire vonatkozó összefüggések.
- A tükrös háromszögek, a deltoid és a rombusz területe.
- Alakzatok tükörképének megszerkesztése.
- Tengelyesen tükrös háromszögek szerkesztése.

VALÓSZÍNŰSÉG, STATISZTIKA

- Valószínűségi játékok a kísérletek kimenetelei.
- Adatok gyűjtése, táblázatba rendezése, diagramok készítése (kördiagram).
- Adathalmazok elemzése.
- Átlagszámítás.
(Kibővített anyagot itt nem tervezünk.)

A továbbhaladás feltételei**Számтан, algebra:**

- Legyenek tisztában a racionális számok fogalmával, tudjanak felsorolni különböző alakú (egész, tört, tizedestört) racionális számokat, tudják ezeket kiválasztani adott számhalmazokból.
- Tudják a műveletek eredményeit megbecsülni.
- Tudjanak összeadást, kivonást elvégezni az egészek, a törtek és a tizedestörtek körében.
- Tudjanak tizedestörteket kerekíteni (ezredtől – százezerig).
- Tudjanak törtet egészszel, törttel szorozni, osztani, illetve tizedestörtet egészszel, tizedestörttel szorozni, osztani. (A pozitív racionális számok esetében.)
- Ismerjék a reciprok fogalmát.
- Tudják konkrét mennyiség konkrét százalékát (századrészét) meghatározni.
- Ismerjék a műveleti tulajdonságokat és a helyes műveleti sorrendet.
- Tudjanak egészeket és tizedestörteket 10-zel, 100-zal, 1000-rel szorozni, osztani.
- Ismerjék és tudják kiszámítani természetes számok konkrét hatványait.
- Ismerjék az osztó és a többszörös fogalmakat.
- Ismerjék és egyszerű feladatokban tudják alkalmazni a 2-vel, 5-tel, 10-zel, 100-zal való oszthatósági szabályokat.
- Tudjanak értelmezni, elemezni, megoldani legfeljebb két művelettel leírható szöveges feladatot.
- Legyenek képesek elsőfokú, egyismeretlenes egyenletet megoldani szabadon választott módon.

Összefüggések, függvények, sorozatok:

- Tudjanak pontokat (egész, tört, tizedestört koordinátákkal is) ábrázolni koordináta-rendszerben, adott pontok koordinátáit leolvasni.
- Ismerjék fel mennyiségek között az egyenes és a fordított arányosságot.
- Tudjanak egyenes arányossági következtetéseket végrehajtani. (Következtetés egyről többre, többről egyre.)
- Adott szabályok alapján tudják egyszerűbb sorozatok elemeit pótolni.

Geometria, mérés:

- Helyesen használják a pont, az egyenes, a sík és a tér alapfogalmakat.
- Ismerjék és helyesen használják a síkidomokkal és a testekkel kapcsolatos fogalmakat. (Csúcs, lap, él, oldal, kör, körív stb.)
- Tudjanak szöget mérni másolni. Ismerjék a szögfajtákat.
- Tudjanak párhuzamos és merőleges egyeneseket rajzolni.
- Tudják szakasz felezőmerőlegesét megszerkeszteni.
- Tudjanak háromszöget, téglalapot, négyzetet szerkeszteni az oldalak ismeretében.
- Tudják sokszögek területét, téglalap területét, területét, téglalatest felszínét, térfogatát meghatározni.
- Ismerjék a tengelyes tükrözés fogalmát.
- Tudjanak pontot, szakaszt, tengelyesen tükrözni.
- Tudják és helyesen használják a tanult mértékegységeket, tudják azok átváltását.

Valószínűségyszámítás, statisztika:

- Konkrét feladatok kapcsán ismerjék fel a biztos és a lehetetlen eseményeket.
- Tudják néhány szám számtani átlagát meghatározni.

Átlagos, vagy annál magasabb szintű követelmény

Az A)-ban mondottakán túl:

Számтан, algebra:

- Tudják az A)-ban írt műveleteket negatív törtekkel és tizedestörtekkel is elvégezni. (A tört nevezőjében kétjegyűnél nagyobb szám is szerepelhet, illetve a tizedestörtek 10^{-5} -től 10^6 -ig nagyságrendűek is lehetnek.)
- Tudják a törteket tizedestört alakban, a véges tizedestörteket tört alakban megadni.
- Tudják két szám arányát kiszámítani.
- Ismerjék a százalékláb és az alap fogalmát.
- Ismerjék a százaléérték, az alap és a százalékláb közti összefüggést, s ezt feladatokban is tudják alkalmazni.
- Ismerjék a prímszám és az összetett szám fogalmát.
- Tudják a természetes számokat prímszámok szorzatára bontani.
- Tudják két szám legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét meghatározni.
- Ismerjék a 3-mal és a 9-cel való oszthatóságot.
- Ismerjenek egyszerűbb összetett oszthatósági szabályokat (Pl. 6-tal, 15-tel való oszthatóság.)
- Tudjanak $ax=b$, illetve $ax+b=c$ típusú egyenleteket (egyenlőtlenségeket) megoldani a racionális számok halmazán.
- Ismerjék az összeg, a különbség, a szorzat, a hányados változásainak alapeseteit, s tudják azokat műveletekben, szöveges feladatokban alkalmazni.
- Tudjanak mennyiségeket adott (konkrét) arányban felosztani.
- Legyenek képesek összetettebb – legfeljebb 3 művelettel megoldható – arányossággal és százalékszámítással kapcsolatos szöveges feladatokat megoldani.
- Tudjanak összetettebb egyenes vagy fordított arányossági következtetéseket is elvégezni. (Következtetés többről többre.)

Összefüggések, függvények, sorozatok:

- Tudjanak grafikonokat elemezni, a grafikon geometriai jellemzőiből az ábrázolt folyamatra következtetni.
- Ismerjék fel táblázat adathalmazából az egyenes, illetve a fordított arányosságot.
- Tudják az egyenes és a fordított arányosság grafikonját ábrázolni.
- Tudjanak „vegyes” arányossági feladatokat megoldani.
- Tudják mennyiségeken az arányos osztást elvégezni.
- Egyenes vagy fordított arányosságot kifejező szabály alapján tudjanak sorozatokat képezni, adott sorozatelemekből tudjanak szabályt alkotni.

Geometria, mérés:

- Legyenek tisztában a háromszögegyenlőséggel.
- Tudják a háromszög belső szögeire, a sokszögek belső és külső szögeire, illetve sokszögek külső szögeinek összegére vonatkozó összefüggést.
- Tudjanak szöveget felezni, nevezetes szögeket szerkeszteni felezéssel, másolással.
- Tudják ábrán szemléltetni és felsorolni a tengelyes tükrözés tulajdonságait.
- Ismerjék fel a tengelyesen szimmetrikus síkidomokat, tudják az ábrába berajzolni a tükörtengelyt.
- Ismerjék a húrtrapéz, a deltoid, a rombusz tulajdonságait.
- Ismerjék fel a szabályos sokszögeket, tudják kapcsolatba hozni a tengelyes tükrözéssel.
- Tudják a tengelyes tükrözés tulajdonságait felhasználni téglalap, négyzet, tükrös háromszög szerkesztésében, ill. e síkidomokkal kapcsolatos számításokban.

Valószínűség, statisztika:

- Több szám, mennyiség átlagának meghatározása.
- Statisztikai kiadványok adathalmazainak értékelése, ábrázolása diagramon.

A magasabb évfolyamba lépés feltételei

- Tudjanak racionális számokat írni, olvasni. (természetes számok, egészek – milliós számkörben; törtek – legfeljebb kétjegyű szám a nevező, tizedestörtek – ezredtől ezerig).
- Tudják a racionális számok körében tanult műveleteket elvégezni a „Továbbhaladás feltételeiben” mondottaknak megfelelően.
- Ismerjék a helyes műveleti sorrendet.
- Legyenek képesek egyszerű lineáris, egyismeretlenes egyenleteket, egyenlőtlenségeket megoldani.
- Ismerjék a 2-vel, 5-tel, 10-zel, 100-zal való oszthatósági szabályokat.
- Ismerjék és helyesen használják a $<$, $>$, \leq , \geq , $=$ jeleket a tanult számok halmazán, tudjanak számokat sorrendezni.
- Tudjanak koordináta-rendszerben pontokat ábrázolni, ill. pontok koordinátáit leolvasni.
- Legyenek képesek egyenes és fordított arányossági következtetések elvégzésére.
- Ismerjék és használják az alapmértékegységeket. Tudjanak mennyiségeket összehasonlítani.
- Ismerjék fel a párhuzamos és a merőleges egyeneseket.
- Ismerjék a szakaszfelező merőleges fogalmát.
- Tudjanak szakaszt, szöveget másolni, szöveget mérni.
- Tudják a téglalap (négyzet) területét, területét illetve a téglalapot (kocka) felszínét, térfogatát meghatározni.
- Tudjanak pontot, szakaszt tengelyesen tükrözni.
- Tudják 2-3 szám átlagát kiszámolni.

Értékelés

Folyamatosan szóban, írásban, de éves viszonylatban legalább 6 írásbeli (diagnosztikus és témazáró) mérést célszerű beiktatni a tanítási-tanulási folyamatba. (Lásd a Hajdu Sándor szerkesztette Témazáró mérőlapokat.)

Tanulói és a tanítást-tanulást segítő taneszközök

Dr. András Tiborné – dr. Czeglédy István – dr. Czeglédy Istvánné – dr. Hajdu Sándor – Novák Lászlóné: Matematika 6., Tankönyv

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Dr. András Tiborné – dr. Czeglédy István – dr. Czeglédy Istvánné – dr. Hajdu Sándor – Novák Lászlóné: Matematika 6. feladatainak megoldása

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek (Tanári, tanulói segédlet)

Dr. Czeglédy István – dr. Czeglédy Istvánné – dr. Hajdu Sándor – Novák Lászlóné: Matematika 6., Gyakorló Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek (Tanulói segédlet, rendszerezett feladatgyűjtemény)

Dr. Czeglédy István – dr. Czeglédy Istvánné – dr. Hajdu Sándor: Témazáró felmérő feladatsorok. Matematika 6. osztály

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek (Tanári, tanulói példány, A, B, C, D feladatsorok)

Dr. András Tiborné – dr. Czeglédy István – dr. Czeglédy Istvánné – dr. Hajdu Sándor – Novák Lászlóné: Matematika 6., Program

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek (Tanári segédlet)

Dr. Czeglédy István – dr. Czeglédy Istvánné – dr. Hajdu Sándor – Novák Lászlóné – Róka Sándor – dr. Szalontai Tibor: Matematika feladatgyűjtemény 5-6. osztály

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek (Tehetséggondozó tanulói segédlet.)

MATEMATIKA

7. évfolyam

Óraszám: 111 óra

A rendelkezésre álló órakeret felosztása:

Témakör	Óraszám
Számтан, algebra: – racionális számok, műveletek, arány, aránypár, arányos osztás, egyenes, fordított arányosság, mértékváltás, százalékszámítás, kamatszámítás – hatványozás, számelmélet, oszthatóság – algebrai kifejezések, egyenletek, egyenlőtlenségek – szöveges feladatok, mértékváltás	41 11 5 20 5
Összefüggések, függvények, sorozatok: – egyértelmű hozzárendelések, táblázatok, grafikonok, egyenes arányosság, fordított arányosság, grafikonjaik – lineáris függvények, ábrázolásuk, néhány nem lineáris függvény – elsőfokú egyismeretlenes egyenletek grafikus megoldása – egyszerű sorozatok vizsgálata, a számtani sorozat	14 4 5 3 2
Geometria: – háromszögek, speciális négyszögek, kör tulajdonságai, kerületük, területük; mértékváltás, mértékegységek – szögek; szögmásolás, szögfelezés; nevezetes szögek szerkesztése – háromszögek, négyszögek belső, külső szögeinek összege; háromszögek, négyszögek szerkesztése – testek; egyenes hasábok testhálója, felszíne, térfogata – egybevágóság; egybevágósági transzformációk; középpontos tükrözés, középpontosan szimmetrikus alakzatok; szabályos sokszögek; fordított állású szögek; eltolás, vektorok, egyállású szögek, kiegészítő szögek	32 10 5 8 5 2 10
Valószínűség, statisztika: – esemény, kísérlet, gyakoriság, relatív gyakoriság – adatok táblázatba rendezése, táblázatok elemzése; diagramok, grafikonok	4 2 2
Összesen:	91
Ismétlésre (évközi, év végi) gyakorlásra:	8
Ellenőrzésre, értékelésre (diagnosztikus, témazáró): (legalább 6 témazáró felmérést szükséges íratni)	12

A heti három óra nagyon kevés a kitűzött célok eléréséhez. Csak jól szervezett munkával, a külső és a belső koncentráció kínálta lehetőségek maximális kihasználásával tudjuk a szükséges alapismereteket elsajátíttatni a tanulókkal. Ehhez szükséges, hogy a mértékváltással, a mértékegységekkel kapcsolatos ismeretek minden lehetséges helyen szerepeljenek a napi tananyagban. A háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságainak a kialakításához, elmélyítéséhez felhasználjuk a transzformációk tanítását, és viszont. Az egyenes és a fordított arányosságnak sem csak a függvényeknél kell előfordulnia, hanem az algebra tanításánál is, miként az arány, az arányos osztás, a százalékszámítás, az egyenletek, egyenlőtlenségek is részét képezik a függvények témakörnek. (A komplexitás fontosságára hívjuk fel itt a tanárok figyelmét.)

Amennyiben lehetőség van arra, hogy heti plusz 1 órát (vagy ½órát) matematikatanításra fordítsunk a felhasználható órakeretből – erre nagyon nagy szükség lenne – akkor az a súlyponti részek gyakorlására, illetve

olyan „Kibővített anyag” tanítására fordítandó, amelyek a tanulók előmenetele szempontjából nagyon fontosak. (A korábbi tantervekben benne voltak, de az óraszámcsökkenés miatt kimaradtak, vagy későbbre tolódtak.) Ezeket az egyes témakörök végén taglaljuk.

Az eltolást, a vektorok fogalmát a NAT a 8. évfolyamra teszi de a fizika tantárgy korábban igényli ezt az ismeretet, így már 7. osztályban célszerű bevezetni. (Ahogy ez korábban is volt.).

TANANYAG

SZÁMTAN, ALGEBRA

Racionális számok, műveletek:

-
- A racionális számok értelmezése. $\left(\frac{p}{q}, \text{ ahol } p, q \in \mathbb{Z} \text{ és } q \neq 0 \right)$
 - A négy alpművelet a racionális számok különféle alakjaival. (Egészek, törtek, tizedestörtek.)
 - Műveletek sorrendje, zárójelek a műveletsorban.
 - Arány, aránypár.
 - Arányos osztás.
 - Egyenes, fordított arányosság.
 - Százalékszámítás, kamatszámítás.

Algebrai kifejezések, egyenletek, egyenlőtlenségek:

-
- Algebrai kifejezések fogalma, csoportosításuk, helyettesítési értékeinek kiszámítása.
 - Algebrai kifejezések összevonása, műveletek algebrai kifejezésekkel.
 - Egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása.
 - Szöveges feladatok.

Hatványozás, számelmélet, oszthatóság:

-
- A hatvány fogalma; a pozitív egész kitevőjű hatványokra vonatkozó azonosságok.
 - Számok normálalakja.
 - Prímtényező felbontás; a legnagyobb közös osztó és a legkisebb közös többszörös meghatározása.
 - Oszthatósági szabályok (3-mal, 9-cel, 8-cal, 125-tel, 1000-rel), összetett oszthatósági szabályok.

Kibővített anyag: 20 óra (vagy 10 óra)

-
- A 0 és a negatív egész kitevőjű hatvány.
 - Azonos alapú hatványok szorzása, osztása, hatvány hatványozása (pozitív egész kitevők esetén).
 - A 10-nél nagyobb, illetve a 0 és 1 közé eső számok normálalakja.
 - Egyszerű műveletek 10-nél nagyobb számok normálalakjával.
 - Több szám legnagyobb közös osztójának, illetve legkisebb közös többszörösének meghatározása prímhatalványok segítségével.
 - Egytagú, többtagú, algebrai egész, algebrai tört kifejezések értelmezése.
 - Többtagú kifejezés szorzása egytagú kifejezéssel; kiemelés.
 - Összetett arányossági, illetve százalékszámítási szöveges feladatok megoldása.

ÖSSZEFÜGGÉSEK, FÜGGVÉNYEK, SOROZATOK

-
- Függvények értelmezése, vizsgálata.
 - A lineáris függvény; grafikonja, vizsgálata.
 - Az egyenes arányosság, mint lineáris függvény; grafikonja, elemzése.
 - A fordított arányosság grafikonja (értéktáblázattal), a grafikon elemzése.
 - Elsőfokú, egyismeretlenes egyenlet grafikus megoldása.
 - A számtani sorozat fogalma.
- (Ehhez a témakörhöz nem tervezünk kibővített anyagot.)

GEOMETRIA**Síkbeli, térbeli alakzatok:**

- Szögek, szögmásolás, szögfelezés. (15, 30, 45, 60, 90, 120, 135, 180 fokos szögek szerkesztése).
- Síkidomok, sokszögek: a háromszög, a paralelogramma, a trapéz, a deltoid tulajdonságai, kerülete, területe.
- A háromszög belső és külső szögeinek összege.
- Háromszögek szerkesztése.
- A kör, a körrel kapcsolatos fogalmak a kör kerülete, területe.
- A hasáb származatása, tulajdonságai.
- A háromszög- és a négyszögalapú hasáb testhálója.
- Hasábok felszíne, térfogata.
- Mértékek, mértékegységek, mértékváltás.

Transzformációk:

- Egybevágóság, egybevágósági transzformációk értelmezése.
- A háromszögek egybevágóságának alapesetei.
- Középpontos tükrözés; tulajdonságai.
- Pont, szakasz középpontos tükrképének megszerkesztése.
- Középpontosan szimmetrikus alakzatok.
- Szabályos sokszögek.
- A szögpárok fogalma.

Kibővített anyag: 17 óra (vagy 8 óra)

- Sokszögek külső szögei összegére vonatkozó összefüggés.
- Háromszögek belső és külső szögeire vonatkozó összefüggés.
- Paralelogramma, trapéz, deltoid szerkesztése.
- Az eltolás értelmezése, tulajdonságai.
- Vektorok; vektorok összege, különbsége.

VALÓSZÍNŰSÉG, STATISZTIKA

- Valószínűségi kísérletek konkrét példákkal.
- A gyakoriság és a relatív gyakoriság fogalma.
- A relatív gyakoriság kapcsolata a valószínűséggel.
- Statisztikai és gyűjtött adatok táblázatba rendezése, az adathalmaz elemzése.

(Ehhez a témakörhöz nem tervezzük kibővített anyagot.)

A továbbhaladás feltételei**Számтан, algebra:**

- Tudják a négy alapműveletet elvégezni, kis abszolútértékű egészek, törtek, tizedestörtek körében.
- Tudjanak törtrészt illetve törtészből egészet kiszámítani.
- Tudják 10-nél nagyobb számok normálalakját képezni.
- Ismerjék a műveletek sorrendjét, helyesen használják a zárójelet.
- Tudjanak egyszerű egyenes és fordított arányossági, illetve százalékszámítási feladatokat megoldani.
- Tudják a természetes számok osztóit, többszöröseit, két vagy több természetes szám közös osztóját közös többszörösét meghatározni.
- Ismerjék, és helyesen használják a terminológiát (együttható, változó, hatvány stb.).
- Tudjanak egynemű egyváltozós – a változó az első hatványon szerepel – algebrai kifejezéseket összevonni.
- Tudják egyszerű algebrai kifejezések helyettesítési értékeit meghatározni.
- Tudják felírni azonos tényezőkből álló szorzat hatványalakját, illetve tudják a hatványt szorzatokban felírni.
- Tudjanak egyszerű egyismeretlenes, elsőfokú egyenleteket megoldani.
- Tudjanak egyszerű szöveges feladatot megoldani egyenlettel.

Összefüggések, sorozatok:

- Ismerjék az egyenes arányosság egyenletét ($y = ax$).
- Tudjanak lineáris függvényt ($y = ax + b$, illetve $y = ax$ alakúakat) koordináta-rendszerben ábrázolni értéktáblázattal.
- Tudjanak lineáris függvény grafikonjáról értékeket leolvasni.
- Ismerjék a számtani sorozat fogalmát, tudják a sorozatot folytatni, illetve elemeiből a szabályt felismerni.

Geometria:

- Ismerjék a körrel kapcsolatos fogalmakat, tudják azokat ábrán megmutatni.
- Tudjanak szöveget másolni, mérni, felezni (szerkesztéssel).
- Tudják háromszög területét kiszámítani mért vagy adott adatokból.
- Tudják a háromszög és a konvex négyszög belső szögeinek összegét meghatározni.
- Ismerjék az egyenes hasáb tulajdonságait, ismerjék fel a háromszög- és a négyszögalapú hasáb testhálóját.
- Tudják speciális hasábok (téglatest, kocka) felszínét és térfogatát meghatározni.
- Ismerjék a középpontos tükrözés fogalmát, ismerjék fel a középpontosan szimmetrikus alakzatokat.
- Tudják adott pont, szakasz középpontos tükörképét megszerkeszteni.
- Ismerjék a paralelogramma, a trapéz és a deltoid tulajdonságait.

Valószínűség, statisztika:

- Tudják meghatározni adott esemény előfordulásának gyakoriságát, ebből tudjanak következtetni a relatív gyakoriságra (egyszerű esetekben).
- Tudjanak készíteni egyszerű grafikonokat, tudjanak grafikonról értékeket leolvasni.

Átlagos vagy annál magasabb szintű követelmények

Az A)-ban írtakon túl:

Számtan, algebra:

- Ismerjék a 0 és a negatív egész kitevőjű hatvány jelentését.
- Tudják az azonos alapú hatványok szorzására, osztására vonatkozó összefüggést. (A kitevő természetes szám.)
- Tudjanak hatványt hatványozni.
- Tudjanak normálalakból adott számokat összeadni, kivonni.
- Tudják felírni két vagy több szám legnagyobb közös osztóját, illetve legkisebb közös többszörösét prímhatalványok szorzataként.
- Tudják a 3-mal, 9-cel, 8-cal, 125-tel való oszthatóság szabályát. Ismerjék az összetett oszthatósági szabályokat. (Pl. 15-tel, 18-cal, 6-tal stb.)
- Ismerjék az algebrai egész és tört fogalmát, tudják a tört esetében az értelmezési tartományt meghatározni.
- Tudjanak 2-3 tagú összeget kiemeléssel szorzattá alakítani.
- Legyenek képesek bonyolultabb szöveges feladatokat megoldani. (Vegyes egyenes és fordított arányosság, arány és százalék, arányos osztás és százalék stb.).
- Tudjanak törtegyütthetős lineáris egyenletet és egyenlőtlenséget megoldani.

Összefüggések, függvények, sorozatok:

- Tudjanak lineáris függvényt ábrázolni, tudják a grafikont elemezni (növekedés, fogyás, zérushely, meredekség stb.).
- Ismerjék az $y = ax + b$ -ben az 'a' és a 'b' jelentését. (Konkrét esetekben.)
- Tudják az $y = ax$ egyenes arányosság grafikonját ábrázolni.
- Ismerjék a fordított arányosság fogalmát, tudják a grafikonját ábrázolni értéktáblázattal.
- Legyenek képesek egyszerű egyismeretlenes lineáris egyenletet (egyenlőtlenséget) grafikusán megoldani.

Geometria:

- Tudjanak nevezetes szöveget másolással, felezéssel szerkeszteni.
- Tudják a paralelogramma, a deltoid, a trapéz területét, területét kiszámítani.
- Ismerjék a kör területének és kerületének kiszámítási módját.
- Ismerjék a háromszögek egybevágóságának alapeseteit.
- Ismerjék a konvex sokszögek belső és külső szögeinek összegére vonatkozó összefüggést.
- Tudjanak paralelogrammát, trapézt, deltoidot szerkeszteni a tanult tulajdonságok illetve transzformációk felhasználásával.
- Tudják felsorolni és ábrán mutatni a középpontos tükrözés tulajdonságait.
- Tudjanak háromszöget, négyszöget, kört középpontosan tükrözni.
- Ismerjék fel, és tudjanak rajzolni egyállású, váltó és csúcshögeket.
- Ismerjék az eltolás és a vektor fogalmát. Tudjanak két vektort összeadni, kivonni.
- Ismerjék a forgatás fogalmát; tudjanak megnevezni, felismerni forgásszimmetrikus alakzatokat.
- Ismerjék fel ábrán a merőleges szárú szögeket.
- Ismerjék a szabályos sokszögek tulajdonságait.

Valószínűség, statisztika:

- Legyenek képesek események relatív gyakoriságát meghatározni.
- Tudják eldönteni eseményekről, hogy melyek bekövetkezése valószínűbb.
- Tudjanak táblázatokat elemezni.

A magasabb évfolyamba lépés feltételei

- Biztos műveletvégzés a racionális számok körében.
- A mértékegységek helyes használata, a mértékváltás pontos végrehajtása.
- Arányos következtetésekkel, százalékszámítással kapcsolatos egyszerű szöveges feladatok megoldása – következtetésekkel.
- 10 pozitív egész kitevőjű hatványainak ismerete, illetve 10-nél nagyobb számok normálalakjának felírása.
- A hatvány fogalmának értelmezése.
- Egyszerű algebrai kifejezések (egyváltozós, elsőfokú, egynemű) összevonása, behelyettesítési érték meghatározása.
- Elsőfokú, egyismeretlenes egyenlet (egyenlőtlenség) megoldása.
- Két szám közös osztójának, közös többszörösének meghatározása.
- Lineáris függvény ábrázolása értéktáblázattal, értékek leolvasása grafikonról.
- Paralelogramma, trapéz, deltoid tulajdonságainak ismerete, területük kiszámítása.
- A középpontos tükrözés tulajdonságainak ismerete, pont tükörképének megszerkesztése.
- Háromszög- és négyszögalapú egyenes hasábok tulajdonságainak ismerete, a henger testhálójának felismerése.
- Háromszögszerkesztés alapesetekben.
- A háromszög és a konvex négyszög belső szögeinek összege.

Értékelés

Folyamatosan szóban, írásban, de éves viszonylatban legalább 6 írásbeli (diagnosztikus és témazáró) mérést célszerű beiktatni. (Mérőlap tervezeteket lásd a Hajdu Sándor szerkesztette Calibra tankönyvcsaládban.)

Tanulói és a tanítást-tanulást segítő taneszközök

Dr. Czeglédy István – dr. Czeglédy Istvánné – dr. Hajdu Sándor – Novák Lászlóné – dr. Sümegei Lászlóné:
Matematika 7. Alapszint (Tankönyv), Matematika 7. Emelt szint (Tankönyv)

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Dr. Czeglédy István – dr. Czeglédy Istvánné – Fried Katalin – dr. Hajdu Sándor – Köves Gabriella – Novák Lászlóné – dr. Sümegei Lászlóné: Matematika 7. feladatainak megoldása

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek (Tanári, tanulói segédlet)

Dr. Czeglédy István – dr. Czeglédy Istvánné – dr. Hajdu Sándor – Novák Lászlóné – dr. Sümegei Lászlóné:
Matematika 7-8. Gyakorló (tanulói segédlet)

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Dr. András Tiborné – dr. Czeglédy István – dr. Czeglédy Istvánné – dr. Hajdu Sándor – Novák Lászlóné – dr. Sümegei Lászlóné – dr. Szalontai Tibor: Matematika 7-8. Feladatgyűjtemény, Tehetséggyondozó tanulói segédlet

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Dr. Czeglédy István – dr. Czeglédy Istvánné – dr. Hajdu Sándor – Zankó Istvánné: Témazáró felmérő feladatsorok, Matematika 7. osztály (A, B, C, D, E, F feladatsorok, tanári, tanulói példány)

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

MATEMATIKA

8. évfolyam

Óraszám: 111 óra

A rendelkezésre álló órakeret felosztása:

Témakör	Óraszám
Számтан, algebra:	36
– racionális számok	10
– algebrai kifejezések	10
– egyenletek, egyenlőtlenségek, szóveges feladatok	16
Összefüggések, függvények, sorozatok:	10
– lineáris függvények, egyenes arányosság, lineáris egyenletek grafikus megoldása	6
– egyéb nem lineáris függvények	2
– sorozatok; mértani sorozat	2
Geometria:	42
– síkidomok, testek; szerkesztések, számítások; Pitagorasz tétele	22
– transzformációk, eltolás, vektorok, forgatás, kicsinyítés, nagyítás, szerkesztések, számítások	20
Valószínűség, statisztika:	6
– gyakoriság, relatív gyakoriság, valószínűség	2
– „középső adat” meghatározása	2
– grafikonok készítése, elemzése	2
Összesen:	94
Ismétlésre (évközi, év végi), gyakorlásra:	9
Ellenőrzésre, értékelésre (diagnosztikus, témazáró):	8

A fenti óraszám szerinti felosztáshoz nem szabad mereven ragaszkodni. Ezek az óraszámok inkább az adott témakörökre fordítandó idő arányát mutatják. Az egyes témakörök között szoros átfedés van. A racionális számokon végzett műveletekkel gyakoroltathatjuk a geometriai számításokat is (kerület, terület, felszín, térfogat), a lineáris függvények grafikus ábrázolásához szervesen hozzákapcsolható az egyenletek (grafikus) megoldása, az algebrai kifejezések tanítása szoros kapcsolatban áll az egyenletek megoldásával, és a geometriai számításokkal (képlethasználat). A relatív gyakoriság tanítása nem képzelhető el a racionális számokon végzett műveletek nélkül. A geometriai transzformációk mind a szerkesztéses, mind a számításos feladatban jól használhatók, ugyanakkor a síkidomok, testek tulajdonságainál is a transzformációk ismeretanyagát hívjuk segítségül.

Mindezekkel a tervezés és a komplexitás valamint a külső, belső koncentráció fontosságát hangsúlyozzuk.

A kombinatorika nem külön fejezetként, de szerepel a tananyagban. A racionális számokkal végzett műveletekben, a számelméleti részben, a hatványoknál, a valószínűségnél, a geometriában sok kombinatorikai feladatot oldathatunk meg a tanulókkal. (Ezáltal eleget tudunk tenni a „kombinatorikus gondolkodás fejlesztése”, elvárásnak is.)

Amennyiben lehetőség van arra, hogy a matematika óraszámot heti 1 órával (vagy ½ órával) növeljük, akkor ezt az órakeretet a fontosabb anyagrészek gyakorlására, illetve a „Kibővített anyag” tanítására célszerű fordítani.

A továbbhaladáshoz (a középiskolába lépéshez) feltétlen szükséges, hogy a tanulók heti 3 óránál többet foglalkozzanak a matematikával – szervezett keretek között, tanári irányítással.

Ezáltal teremthetünk erős alapot a középiskolai tanulmányokhoz, s juttathatjuk a tanulókat a törzsanyagon túlmutató olyan ismeretanyaghoz, amire a későbbiekben szükségük lesz.

Ezen óraszámok felosztására vonatkozó javaslatainkat az egyes témakörök után található „Kivőbített anyag” címszó alatt taglaljuk.

TANANYAG

SZÁMTAN, ALGEBRA

Racionális számok:

- A racionális számok fogalma, véges, végtelen szakaszos tizedestörtek. A racionális számok halmazának részhalmazai.
- Példák irracionális számokra.
- Számok négyzete, négyzetgyöke.
- Műveletek különböző alakban felírt racionális számokkal. (Egészek, törtek, tizedestörtek.)
- Műveletek eredményeinek becslése, becslült értékkel való számolás.
- Műveletek sorrendje, zárójelek a műveletsorban.
- Hatványok, a hatványozás azonosságai, számolás hatványokkal. (Egészek, törtek, egyszerű tizedestörtek hatványai.)
- Normálalak. Műveletek normálalakban adott számokkal.
- Arány, aránypár, arányos osztás, százalékszámítás.
- Szöveges feladatok.
- A feladatokhoz kapcsolódó mértékek, mértékegységek, mértékváltás.

Algebrai kifejezések:

- Együttható, változó, algebrai kifejezés.
- Egynemű, különemű algebrai kifejezések.
- Algebrai egészek, algebrai törtek, értelmezési tartomány.
- Egytagú, többtagú algebrai kifejezések.
- Helyettesítési értékek meghatározása.
- Egynemű kifejezések összevonása.
- Többtagú algebrai kifejezések szorzattá alakítása kiemeléssel.
- Többtag szorzása egytagú algebrai kifejezéssel.
- Képletek átalakítása.

Egyenletek, egyenlőtlenségek, szöveges feladatok megoldása egyenlettel.

- Kijelentés, nyitott mondat, egyenlet, egyenlőtlenség, azonosság, azonos egyenlőtlenség fogalma.
- Egyenletek megoldása próbálgatással, mérlegelvel. Az alaphalmaz és az igazsághalmaz fogalma.
- Egyéb területeken tanult képletek (geometria, racionális számok) átalakításai, a keresett változó kifejezése a többi változó segítségével.
- Szöveges feladatok alaptípusai. (Helyiértékkel, számokkal kapcsolatos, mozgásos, kereséses, együttes munkavégzéses feladatok.)

Kivőbített anyag: 20 óra (vagy 10 óra)

- A négy alapművelettel kapcsolatos „bonyolult” műveletsor eredményének meghatározása. (A racionális számok különböző alakjai egy műveletsorban, összeg, különbség kivonása, szorzása stb.).
- Törtek, tizedestörtek hatványai, s az ezekkel végzett műveletek.
- A 0 és a negatív egész kitevőjű hatványok.
- A 0 és az 1 közé eső számok normálalakja.
- Törtek tizedestört alakja, tizedestört tört alakja. (Végtelen szakaszos tizedestört felírása $\frac{p}{q}$ alakban.)
- Számok négyzetgyökének meghatározása táblázattal, zsebszámológéppel.
- Többtagú algebrai kifejezés szorzása többtagú kifejezéssel.
- Nevezetes azonosságok.
- Algebrai törtek értelmezési tartományának meghatározása.

[Amennyiben csak ½óra/hét plusz órát tudunk beállítani, akkor célszerű a racionális számok körében, illetve az algebrai kifejezésekkel végzett műveleteket (összevonás, zárójelbontás, kiemelés, többtag szorzása többtaggal) gyakoroltatni.]

ÖSSZEFÜGGÉSEK, FÜGGVÉNYEK, SOROZATOK**Lineáris függvények:**

- Hozzárendelés, függvény.
- Az $y = ax$ és az $y = ax + b$ alakú lineáris függvények értelmezése, ábrázolásuk koordináta-rendszerben.
- Lineáris egyenletek megoldása grafikusán.

Nem lineáris függvények:

- Az $y = x^2$ értelmezése, ábrázolása értéktáblázattal, vizsgálata. (Értelmezési tartomány, értékkészlet, növekedés, csökkenés, szélsőérték).
- Az $y = |x|$ függvény értelmezése, ábrázolása értéktáblázattal, vizsgálata.
- Az $y = x^2$ és $y = |x|$ függvények néhány nagyon egyszerű transzformációja, s ezeknek az ábrázolása.
- Az $y = \frac{1}{x}$ függvény értelmezése, ábrázolása értéktáblázattal.

Sorozatok:

- A sorozat, mint függvény. A sorozatok fogalma.
- A mértani sorozat.

Kibővített anyag: 5 óra (vagy semmi)

- A nemlineáris függvények néhány transzformációja, ezek értelmezése.
- Az $y = \sqrt{x}$ függvény értelmezése, ábrázolása értéktáblázattal.
- A számtani és a mértani sorozat n-edik eleme, az első n elem összege.

GEOMETRIA**Síkidomok, testek:**

(A korábban tanult ismeretek ismétlése, rendszerezése, elmélyítése, bővítése.)

- Tételek; tételek kölcsönös helyzete.
- Síkidomok csoportosítása.
- A háromszögek; csoportosításuk, oldalai és szögeik szerint; a háromszög magassága, területe, kerülete. A háromszög egyenlőtlenség.
- Háromszögek szerkesztése.
- Pitagorasz tétele, a tétel alkalmazása számításokban.
- A négyszögek; halmazábrájuk, speciális négyszögek. (trapéz, húrtrapéz, paralelogramma, deltoid).
- A háromszögek, a négyszögek, a sokszögek belső és külső szögeinek összegére vonatkozó összefüggések.
- A tanult négyszögek kerülete, területe.
- Négyszögek szerkesztése.
- A testek csoportosítása.
- A hasábok tulajdonságai, felszínük, térfogatuk.
- A gúla, a kúp, a gömb tulajdonságai.
- Mértékek, mértékegységek, mértékváltások. (Hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, tömeg.)

Transzformációk:

(A korábban tanult ismeretek ismétlése, rendszerezése, elmélyítése, bővítése.)

- Az egybevágóság fogalma.
- A tengelyes tükrözés és a középpontos tükrözés tulajdonságai.
- A tengelyes tükrözés és a középpontos tükrözés tulajdonságainak felhasználása szerkesztésekben, számításokban, bizonyításokban.
- Az eltolás fogalma, a vektor, mint irányított szakasz.
- Két vektor összege, különbsége.
- Adott pont, szakasz, háromszög adott vektorral való eltoljának megszerkesztése.
- A forgatás fogalma. Az irányított szög, mint vektor.
- A hasonlóság fogalma.
- A középpontos kicsinyítés és nagyítás fogalma, tulajdonságai.
- Szerkesztések a transzformációk tulajdonságainak felhasználásával.

Kibővített anyag: 12 óra (vagy 6 óra)

A plusz órák 40-50%-át az alapvető ismeretek begyakoroltatására célszerű fordítani.

Nevezetesen: mértékváltás, kerület-, terület-, felszín-, térfogatszámítás, alapszerkesztések, transzformációk tulajdonságai.

A többi órában:

- Az eltolás, a forgatás és a középpontos kicsinyítés, nagyítás felhasználása szerkesztésekben, számításokban, bizonyításokban.
- Thalesz tétele.
- Hasonló síkidomok kerületének, területének aránya.
- Hasonló testek térfogatának aránya.
- A háromszögek nevezetes vonalai, pontjai.

VALÓSZÍNŰSÉG, STATISZTIKA

- Eseményrendszerek, kísérletek.
 - Gyakoriság, relatív gyakoriság, valószínűség.
 - Átlagok, közepek meghatározása adott adathalmazból (számtani közép, medián, módusz).
 - Adathalmazhoz grafikonok készítése, grafikonok elemzése.
- (Ehhez a témakörhöz nem tervezünk kibővített anyagot.)

A) A továbbhaladás feltételei**Számtan, algebra:**

- Ismerjék a racionális szám fogalmát. Tudják, hogy két egész szám hányadosaként felírható számokról van szó.
- Tudják a racionális számok halmazán a négy alapműveletet elvégezni.
- Ismerjék a műveletek helyes sorrendjét, tudatosan használják a zárójeleket.
- Ismerjék a hatvány fogalmát, tudják a hatványozásra vonatkozó azonosságokat konkrét esetekben alkalmazni.
- Tudják kiszámítani két szám arányát.
- Tudjanak egyenes és fordított arányossági, illetve százalékszámítási feladatokat (szöveget is) következtetéssel megoldani.
- Készség szintjén tudják a tanult mértékegységeket, s tudják azokat átváltani, a tanult ismereteket szöveges feladatokban alkalmazni.
- Tudják egyszerű algebrai kifejezések helyettesítési értékét kiszámítani.
- Tudjanak egyszerű algebrai kifejezéseket összevonni.
- Tudjanak egyismeretlenes lineáris egyenletet megoldani próbálgatással, vagy mérlegelvével.
- Tudjanak egyszerű szöveges feladatot megoldani következtetéssel vagy egyenlettel.

Összefüggések, függvények, sorozatok:

- Tudják a lineáris függvényeket (ezen belül az egyenes arányosságot) koordináta-rendszerben ábrázolni (értéktáblázattal).
- Tudjanak grafikonról értékpárokat leolvasni, grafikont elemezni.
- Tudják néhány elemével adott számtani és mértani sorozat elemeinek felsorolását folytatni.

Geometria:

- Tudják a háromszögeket, a négyszögeket csoportosítani tulajdonságaik szerint.
- Tudják a trapéz, a paralelogramma, a rombusz, a deltoid, a téglalap, a négyzet tulajdonságait felsorolni.
- Tudjanak háromszöget, paralelogrammát, rombuszt, téglalapot, négyzetet szerkeszteni. (Alapszerkesztések)
- Tudják a tanult háromszögek, négyszögek kerületét, területét meghatározni.
- Tudják a háromszög és négyszög alapú egyenes hasábok felszínét és térfogatát kiszámítani.
- Ismerjék az egybevágóság fogalmát.
- Tudják a tengelyes és a középpontos tükrözés tulajdonságait felsorolni.
- Ismerjék az eltolás fogalmát. Tudjanak pontot, szakaszt eltolni.
- Legyenek tisztában a vektor fogalmával.
- Ismerjék fel ábrák kicsinyített és nagyított képeit.

- Ismerjék Pitagorasz tételét. Tudják derékszögű háromszögek ismeretlen oldalait kiszámítani a másik kettő ismeretében.

Valószínűség, statisztika:

- Tudjanak valószínűségi kísérleteket végrehajtani.
- Tudják a relatív gyakoriság fogalmát, tudják események relatív gyakoriságát meghatározni.
- Tudják a leggyakoribb és a középű elemet meghatározni adott adathalmazból.

Tudjanak adathalmazhoz grafikont készíteni, grafikont elemezni.

B) Átlagos vagy annál magasabb szintű követelmények

Az A)-ban írtakon túl:

Számтан, algebra:

- Ismerjék a 0 és a negatív egész kitevőjű hatványok fogalmát.
- Tudják törtek és tizedestörtek pozitív egész kitevőjű hatványait meghatározni.
- Tudjanak normálalakban adott számokkal műveleteket végezni.
- Tudják a 0 és az 1 közé eső szám normálalakját felírni.
- Tudjanak összeget szorzattá alakítani kiemeléssel.
- Tudjanak többtagot többtaggal szorozni.
- Tudják az $(a+b)^2$, az $(a-b)^2$, az $(a+b)(a-b)$ -re vonatkozó összefüggéseket.
- Tudják számok négyzetét, illetve négyzetgyökét meghatározni táblázattal és zsebszámológéppel.
- Ismerjék az algebrai egészek és az algebrai törtek fogalmát.
- Tudják algebrai törtek értelmezési tartományát meghatározni.
- Tudjanak összetett szöveges feladatokat megoldani következtetéssel vagy egyenlettel.

Összefüggések, függvények, sorozatok:

- Tudjanak lineáris egyenleteket, egyenlőtlenségeket grafikusán megoldani.
- Ismerjék az $y = x^2$, $y = |x|$, $y = \frac{1}{x}$ függvények tulajdonságait, tudják ezeket ábrázolni koordináta-rendszerben. (Értéktáblázattal)
- Tudják az $y = x^2$ és az $y = |x|$ néhány egyszerűbb transzformációját végrehajtani.
- Ismerjék az $y = \sqrt{x}$ függvény fogalmát, tudják ábrázolni értéktáblázattal.
- Tudják meghatározni az adott szabályú számtani és mértani sorozat elemeit, adott elemekhez tudjanak szabályt találni.

Geometria:

- Ismerjék a sokszögek belső és külső szögeinek összegére vonatkozó összefüggést.
- Ismerjék a gúla, a kúp és a gömb tulajdonságait.
- Ismerjék és tudják alkalmazni az egybevágósági transzformációk tulajdonságait (alakzattartás, szögtartás, körüljárási irány).
- Tudják a tanult transzformációk tulajdonságait szerkesztésekben, számításhoz és bizonyításhoz feladatokban alkalmazni.
- Tudják két vektor összegét, különbségét megrajzolni.
- Tudjanak háromszöget, négyszöget, kört tengelyesen és középpontosan tükrözni, adott vektorral eltolni.
- Ismerjék a forgatás fogalmát, tulajdonságait.
- Tudjanak középpontos kicsinyítést, nagyítást végrehajtani, szerkesztésben, számításban felhasználni.
- Ismerjék Thalesz tételét.
- Tudják hasonló síkidomok kerületének, területének, illetve hasonló testek térfogatának arányait.
- Ismerjék – az ábrába tudják berajzolni – a háromszögek nevezetes pontjait, vonalait, tudják a rájuk vonatkozó összefüggéseket.

Valószínűségszámítás, statisztika:

- Ismerjék a valószínűség fogalmát és kapcsolatát a relatív gyakorisággal.
- Tudjanak konkrét eseményrendszerben
- Valószínűségeket meghatározni.

A magasabb évfolyamba lépés feltételei

Mivel a magasabb évfolyamba lépés itt iskolaváltást is jelent fontos, hogy olyan alapismeretekkel rendelkezzenek a tanulók, amire a középiskolában építeni lehet.

Ezért a magasabb évfolyamba lépés feltételei megegyeznek az A)-ban írt feltételekkel annyi megszorítással, hogy az **alpműveleteket** a racionális számok halmazán, és a **mértékegységeket készség szintjén** kell tudniuk a tanulóknak, továbbá tudniuk kell az **alapszerkesztéseket**, valamint a **transzformációknál tanultakat** alkalmazni a **szerkesztésekben, számításokban, bizonyításokban**. A **lineáris egyenletek** megoldását (mérlegelvével, grafikusán), a tanult síkidomok, testek **kerületének, területének, felszínének, térfogatának meghatározását** is **készség szintjén** várjuk el a továbbtanulóktól.

Értékelés

Folyamatosan szóban és írásban. Legalább 6 témazáró megíratása szükséges. (Lásd a Hajdu Sándor szerkesztette tankönyvcsalád mérőlapjait.)

Tanulói és a tanítást-tanulást segítő taneszközök

Dr. Czeglédy István – dr. Czeglédy Istvánné – dr. Hajdu Sándor – Novák Lászlóné – dr. Sümegei Lászlóné – dr. Szalontai Tibor: Matematika 8. Tankönyv (Alapszint, emelt szint.)

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Dr. Czeglédy István – dr. Czeglédy Istvánné – dr. Hajdu Sándor – Novák Lászlóné – dr. Sümegei Lászlóné – Zankó Istvánné: Matematika 8. feladatainak megoldása. (Tanulói segédlet)

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Dr. Czeglédy István – dr. Czeglédy Istvánné – dr. Hajdu Sándor – Novák Lászlóné – dr. Sümegei Lászlóné: Matematika 7-8. Gyakorló. (Rendszerezett tanulói feladatgyűjtemény)

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Dr. András Tiborné – dr. Czeglédy István – dr. Czeglédy Istvánné – dr. Hajdu Sándor – Novák Lászlóné – dr. Sümegei Lászlóné – dr. Szalontai Tibor: Matematika 7-8. Feladatgyűjtemény, Tehetséggyozdzoói tanulói, tanári segédlet.

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

Dr. Czeglédy István – dr. Czeglédy Istvánné – dr. Hajdu Sándor: Témazáró felmérő feladatsorok. Matematika 8. osztály (A, B, C, D, E, F) (Tanulói, tanári példány)

Műszaki Könyvkiadó, Budapest, Calibra Könyvek

INFORMATIKA

3-8. évfolyam

A tanterv a NAT Informatika **1-8. évfolyamok** követelményeit fedi le.

Az Informatika és a Könyvtárhasználat heti óraszámainak felosztása, összesítése 37 tanítási héttel:

Évfolyam Tantárgy / téma	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	Összesen
Informatika	0	0	0,5	1,255	1	1	1	1,5	
Óra/évfolyam	0	0	18	46	37	37	37	55	230
Könyvtárhasználat (ó/év)									
Könyvtári informatika*	0	0	2	4	4	4	4	5	23
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4	5	5	5+4	5+4	44
Összesen:	4	4	6	8	9	9	9+4	10+4	67

Alapelvek, célok (NAT 3)

Mindennapi életünkben megnőtt az információ társadalmi szerepe, és felértékelődött az információszerzés képessége. Az egyén érdeke, hogy időben hozzájusson a munkájához, az életvitelének alakításához szükséges információkhoz, képes legyen azokat céljának megfelelően feldolgozni és alkalmazni. Ehhez el kell sajátítania a megfelelő információszerzési, -feldolgozási, adattárolási, -szervezési és -átadási technikákat, valamint az információkezelés jogi és etikai szabályait.

E gyorsan változó, fejlődő területen nagyfokú az ismeretek elavulása, ezért különösen fontos, hogy a tanuló figyelmet fordítson informatikai ismereteinek folyamatos megújítására. Mind nagyobb szerepet kap az intelligens és interaktív hálózati technológia. Nemcsak a különböző intelligens szolgáltatások száma nő folyamatosan, hanem ezzel egyidejűleg a rendszerek egyre szélesebb körben teszik lehetővé a felhasználói beavatkozást. Növekszik a vizuális kommunikáció hatása; a multimédia közvetítésével a szavak és a szövegszerkesztés mellett a látványyszerkesztés is rendelkezésünkre áll üzeneteink kifejezésére.

Az informatika mindennapi életünk szerves részévé vált. A földrajzi elhelyezkedésből és az anyagi lehetőségek különbözőségéből adódó esélyegyenlőtlenségek jelentősen csökkenthetők az informatikai eszközök használatával. Az információ nyilvánossá és mindenki számára hozzáférhetővé válásával nagyobb esély van a demokrácia erősítésére.

Megváltozik a pedagógus szerepe, az ismeretátadó és számon kérő pedagógusból az ismeretek közötti eligazodást segítő, tanácsadó, a megtalált információt értékelné, abban kételkedni tudó tanulók nevelőjévé válik. A tanulókat fel kell készítenie a problémamegoldó gondolkodásra mint a feladatmegoldás magasabb szintjére.

Változik az iskola mint szervezet szerepe is. Az önálló ismeretszerzés elérése érdekében a könyvtárhoz hasonlóan a számítógépteremben is lehetővé kell tenni az eszközökhöz való hozzáférést a tanórákon és azokon kívül is. A többi műveltségterület, tantárgy számára is biztosítani kell a géphasználatot. Meg kell jelennie a hagyományos tanórákon túlmutató informatikával támogatott projektmunkáknak is.

A korszerű iskolarendszerben az iskolai könyvtár információs-tanulási forrásközponttá, nyitott szellemi műhelyé válik. Gyűjteménye széleskörűen tartalmazza azokat az információkat és információhordozókat, amelyeket az intézmény hasznosít, befogadva és felhasználva a különféle rögzítési, tárolási, átviteli és kereső technikákat. Saját és a hálózaton elérhető információs és dokumentációs bázisával stratégiai fontosságú szerepet tölt be a tartalomszolgáltatásban, a kibővülő ismeretszerzési lehetőségek megismertetésében, és biztosítja széles körű alkalmazásukat a tanulásban és a mindennapi tájékozódásban. A könyvtár használata minden ismeretterületen nélkülözhetetlen, hiszen informatikai szolgáltatásai az iskolai tevékenység teljességére irányulnak. Használatának technikáját, módszereit – az önálló ismeretszerzés érdekében – a tanulónak el kell sajátítania. Ez a kompetencia magába foglalja az informatika egyéb területein szerzett tudás integrált alkalmazását is.

A fejlesztési feladatok szerkezete (NAT 3)

1. Az informatikai eszközök használata
2. Informatika-alkalmazói ismeretek
 - 2.1 A gyakorlati életben használt legfontosabb írásos formátumok gépi megvalósítása, igény a mondanivaló lényegét tükröző esztétikus külalak kialakítására
 - 2.2 Adatbázisok, adattáblák alkalmazása, adatbázisban keresés
3. Infotechnológia (problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel)
 - 3.1 Az adott probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása
 - 3.2 Algoritmizálás, adatmodellezés (a hétköznapi életben és az iskolában előforduló tevékenységek algoritmizálható részleteinek felismerése és különféle formákban történő megfogalmazása)
 - 3.3 Egyszerűbb folyamatok modellezése, a paraméterek módosítása
4. Infokommunikáció
 - 4.1 Tapasztalatok szerzése a hagyományos és az új technológiákon alapuló kommunikációs formákban
5. Médiainformatika
6. Az információs társadalom
7. Könyvtári informatika

Az Informatika tananyagának beosztása

Évfolyam Téma altéma	3.	4.	5.	6.	7.	8.	Összesen
Az informatikai eszközök használata	4	3	5	2	3	4	21
Informatika alkalmazói ismeretek							
Dokumentumok gépi megvalósítása (szöveg, kép, zene, animáció, film)	7	9	15	5	8	12	56
Adatbázisok, adattáblák alkalmazása, keresés adatbázisban	0	4	0	10	0	15	29
Infotechnológia							
Problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	5	12	5	5	5	3	35
Algoritmizálás, adatmodellezés	0	6	0	2	10	3	21
Egyszerűbb folyamatok modellezése, a paraméterek módosítása	0	0	0	2	0	3	5
Infokommunikáció							
Tapasztalatok, információk szerzése a hagyományos és az új technológiákon	0	4	4	3	3	5	19
Médiainformatika	0	4	2	2	2	3	13
Információs társadalom	0	0	2	2	2	2	8
Könyvtári informatika	2	4	4	4	4	5	23
Összesen (az évfolyamokon)	18	46	37	37	37	55	230

A Könyvtári informatika tananyagának beosztása témakörök, évfolyamok és a befogadó tantárgyak szerint

I= Informatika tantárgy, M= Magyar nyelv és irodalom

Évfolyam	3.	4.	5.		6.		7.		8.		Össz.
Befogadó tantárgy	I.	I.	I	M	I	M	I	M	I	M	
Téma											
Általános könyvtárhasználati ismeretek	2	-	2	-	-	1	2	-	-	-	7
Dokumentumismeret	-	2	2	2	-	-	2	-	-	-	8
A könyvtári tájékozódás segédeszközei	-	2	-	2	3	2	-	3	4	-	16
A szellemi munka technikája	-	-	-	1	1	2	-	2+4	1	5+4	12+8
Összesen (az évfolyamon)	2	4	9		9		9+4		10+4		51

Megjegyzés: a táblázat nem tartalmazza az 1-4. évfolyam Magyar nyelv és irodalomba beépülő könyvtári informatika tananyagát, amelyet az alapfokú nevelés oktatás első szakaszára készült kerettanterv tartalmaz.

Könyvtárhasználat

Fejlesztési követelmények

A tanulás fontos színtere és eszköze az **iskola könyvtára és informatikai bázisa**. A hagyományos tantermi oktatást az iskola keretein belül is kiegészítik az egyéni tanulás lehetőségei, amelyhez sokféle információforrás gyors elérésére van szükség. A **könyvtár használata** minden ismeretterületen nélkülözhetetlen. A könyvtári ismeretszerzés technikáját, módszereit – mind a nyomtatott dokumentumok, mind az elektronikus dokumentumok használatával – az önálló ismeretszerzés érdekében a tanulóknak el kell sajátítaniuk. Ismerjék a könyvtárban való keresés módját, a keresést támogató eszközöket, a főbb dokumentumfajtákat, valamint azok tanulásban betöltött szerepét, információs értékét. Sajátítsák el az adatgyűjtés, témafeldolgozás, forrásfelhasználás technológiáját, az interneten való keresés stratégiáját és alakuljon ki bennük a rendszerezett tudás megszerzésének, átadásának képessége. Váljanak rendszeres könyvtárhasználóvá, tanulják meg az iskolai könyvtár, az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer, az elektronikus könyvtárak és a teljes könyvtári rendszer szolgáltatásainak igénybevétele, a könyvtári adatbázisok használatát. Ennek érdekében ismerjék az országos szakkönyvtárakat is.

Ezeknek az óráknak a megtartására a legalkalmasabb személy az informatikus könyvtáros szakképzettséggel rendelkező iskolai könyvtáros. Számuk a jövőben várhatóan növekedni fog, mert ilyen irányú szakképzés folyik a képző intézményekben.

Az órák színhelye lehetőség szerint az iskolai könyvtár.

Egy-egy évfolyam óráit célszerű folyamatos egymásutániségben, ciklusszerűen lebonyolítani.

Az új ismeretek közlésére szolgáló órákon részt vehet a teljes tanulócsoport, de a munkáltató órák esetén célszerűbb csoportbontást alkalmazni.

A 67 órán túlmenően a Könyvtári informatika, mint tantárgyközi tantárgy beépül a többi tantárgy tananyagába is. Az egyes tantárgyak kerettantervei tartalmazzák azokat a könyvtárhasználaton alapuló tevékenységformákat, amelyek a tanulók önálló ismeretszerzési és feldolgozási képességeit vannak hivatva fejleszteni.

A könyvtárhasználatra épülő szakórákat a szaktanárok tartják, de a könyvtárostanár aktív közreműködésével.

A tanterv kidolgozója és segítséget, tájékoztatást ad:

Értékelés

Félévente legalább két írásbeli és két gyakorlati produktumot értékeljünk. Kapjon hangsúlyt az órai munka a teljesítmény megfigyelése.

A 3. évfolyamon írásbeli értékelést alkalmazzunk.

Ajánlatos, hogy a könyvtárostanár az általa tartott ciklusok végén érdemjeggyel is értékelje a tanulók teljesítményét. Ezek az érdemjegyek a Magyar nyelv és irodalom, illetve az Informatika érdemjegyei közé kerülhetnek bejegyzésre.

A tantárgy jellegéből adódóan a számonkérés ne a lexikális ismeretekre, hanem a könyv- és könyvtárhasználati jártasságokra, készségekre irányuljon!

Az értékelés céljából összeállított feladatok lehetőség szerint legyenek változatosak, érdekesek, segítsék elő a tanulók kreatív gondolkodását! Ezen követelményeknek csak kellőképpen felszerelt iskolai könyvtárral lehet eleget tenni.

A könyvtári informatika oktatására használható, az OM hivatalos tankönyvlistáján szereplő tankönyvek:

- Gyermáné Huga Ibolya: Vár a könyvtár: Könyvtárhasználati ismeretek 3-4 osztály számára. – Cellőmölk, Apáczai Kiadó. – AP-338
- Homor Tivadar – Mészáros Antal: Az információ és az ember. 1. köt., Segédkönyv az ismeretszerzés elsajátításához 12-18 éves tanulók részére. 2. köt., Feladatgyűjtemény az ismeretszerzés gyakorlásához 12-18 éves tanulók részére. – Szeged, Mozaik Oktatási Stúdió, 1999. – MS-3125, MS31-26
- Rác Tiborné: Könyvtárhasználati tudnivalók általános iskolásoknak 5-8 osztály. – Debrecen, Pedellus Tankönyvk. – PD-103
- Szabó Pap Edit: Könyvtári informatika I. – Budapest, Nemzeti Tankönyvk. – NT-73041

Megjegyzés

A Könyvtárhasználat oktatását szolgáló tankönyveket nem kell feltétlenül megvásárolniuk a tanulóknak. A tartós tankönyvek beszerzésére fordítható pénzüsszegeből (a központilag biztosított tankönyvtámogatási összeg 25%-ból) vásárolhatunk a könyvtár számára 10-15 példányt helybeni használatra.

INFORMATIKA

3. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
<i>Az informatikai eszközök használata</i>	4
<i>Informatika alkalmazói ismeretek</i>	7
Dokumentumok gépi megvalósítása (szöveg, kép, zene, animáció, film)	
Adatbázisok, adattáblák alkalmazása, keresés adatbázisban	0
<i>Infotechnológia</i>	5
Problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	
Algoritmizálás, adatmodellezés	0
Egyszerűbb folyamatok modellezése, a paraméterek módosítása	0
<i>Infokommunikáció</i>	0
Tapasztalatok, információk szerzése a hagyományos és az új technológiákon	
<i>Médiainformatika</i>	0
<i>Információs társadalom</i>	0
<i>Könyvtári informatika</i>	2
Összesen (az évfolyamon)	18

A továbbhaladás feltételei

- A technika és a matematika tananyagának alapvető ismerete a 3. évfolyam végére elvárható szinten.
- készségek: beszéd, mozgás, arányérzékelés
- képességek: megfigyelő, felismerő, térbeli tájékozódó
- pszichikus funkciók: vizuális és akusztikus érzékelés, szín-, forma- és nagyságemlékezet
- gondolkodási műveletek: összehasonlítás, azonosítás
- gondolkodási fajták: logikus és kauzális gondolkodás

Témakör

Az informatikai eszközök használata

Óraszám: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Ismerkedés az adott informatikai környezettel.	Az informatikai labor/terem használatának rendje. Baleset- és egészségvédelem. Eszközhasználat alapvető szabályai. Adatvédelem, felhasználói név	Ülésrend. Eszköz rendezése, át-helyezése (átállítása). Ergonómiai szempontok érvényesítése.
A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás ismert programokon keresztül.	A billentyűzet, az egér és a monitor szerepe a gép és az ember viszonyában. A számítógép felépítése. Lemezegységek. (floppy- és keménylemez-egység).	A számítógép indítása, kikapcsolása. Az eszközök szerepének bemutatása, kipróbálása. Programindítás, futtatás és kilépés. A számítógép újraindítása.

*Témakör***Informatika alkalmazói ismeretek***Altéma**Dokumentumok gépi megvalósítása (szöveg, kép, zene, animáció, film)***Óraszám: 7 óra**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TÉMA, TARTALOM FOGALMAK	TEVÉKENYSÉGEK
Egyszerű rajzos dokumentumok készítése, "kép- és betűnyomdák".	A szöveggézés alapjai. A Wordpad megismerése. Szövegbevitel, alapvető helyes gépelési szabályok. Egyszerű formázási műveletek (betűtípus-méret, igazítások). Kész állomány mentése, megnyitása	Programindítás, szövegbevitel, mentés, megnyitás. Szöveg módosítása, javítása (karakterek törlése, átírása). Wordpad, kis-nagybetű, sorvég, bekezdés vége, üreshely.

*Témakör***Infotechnológia***Altéma**Problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása***Óraszám: 5 óra**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TÉMA, TARTALOM FOGALMAK	TEVÉKENYSÉGEK
Információ kifejezése beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel.	Képi információk, hang információk, egyéb érzékszerveink által érzékelhető információk. Több érzékszervünkre ható információk (multimédia) Jelek, jelzések, piktogramok	Az információ és megjelenési formái, a beszéd, az írás, a grafika, a műalkotások, mint információhordozók megismertetése. Ismerkedés az információ megjelenési formáival. Az információ kifejezése különféle jelekkel, rajzzal, tárgyakkal, írásban és szóban.

Témakör**Könyvtári informatika****Óraszám: 2 óra**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TÉMA, TARTALOM FOGALMAK	TEVÉKENYSÉGEK
Az iskolai könyvtár tér-, állomány szerkezetében és használati rendjében való eligazodás	A könyvtár állományegységei: könyvkiválasztó övezet, kézi-könyvtár, folyóirattár, médiatár. Olvasóterem, olvasósarok, kölcsönzőpult, könyvtári szolgáltatások: kölcsönzés, helyben használat, zenehallgatás stb. A könyvtárhasználat alapvető szabályai.	Ismerkedés a könyvtár állományegységeivel. Válogatás a szabadpolcos állományból, kölcsönzések.

Megjegyzés

A témakörben szereplő ismeretek kiegészülnek a Magyar nyelv és irodalom óráin elsajátított könyvtárhasználati ismeretekkel.

Felzárkóztatásra javasolt, ha nem teljesíti a követelményeket

Téma	Ismeret, eszközismeret	Alkalmazás, eszközhasználat, gyakorlat
<i>Az informatikai eszközök használata</i>	<ul style="list-style-type: none"> A számítógép ki- és bemeneti eszközeinek felsorolása, ismeri azok feladatát. Ismerjék a helyes és balesetmentes munkavégzés szabályait. 	<ul style="list-style-type: none"> A tanult informatikai eszközök jelkészletének alkalmazása. A billentyűzet és az egér alapszintű használata. A számítógép rendeltetésszerű használata.
<i>Informatika alkalmazói ismeretek</i>	<ul style="list-style-type: none"> Ismeri a helyes gépelés szabályait. 	<ul style="list-style-type: none"> Néhány soros szöveg bevitele, szöveg javítása (kijelölés, törlés, átírás).
<i>Infotechnológia</i>	<ul style="list-style-type: none"> A felénk áramló információk közül az alapvetők felismerése 	<ul style="list-style-type: none"> Legegyszerűbb információk jelekkel történő rögzítése.
<i>Könyvtári informatika</i>	<ul style="list-style-type: none"> Sajátítsa el a könyvtárhasználat alapvető szabályait. 	<ul style="list-style-type: none"> Igazodjon el a könyvtár állományrészeiben, tudjon különbséget tenni a szépirodalmi és az ismeretközlő könyvek között.

INFORMATIKA

4. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
<i>Az informatikai eszközök használata</i>	3
<i>Informatika alkalmazói ismeretek</i>	
Dokumentumok gépi megvalósítása (szöveg, kép, zene, animáció, film)	9
Adatbázisok, adattáblák alkalmazása, keresés adatbázisban	4
<i>Infotechnológia</i>	
Problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	12
Algoritmizálás, adatmodellezés	6
Egyszerűbb folyamatok modellezése, a paraméterek módosítása	0
<i>Infokommunikáció</i>	
Tapasztalatok, információk szerzése a hagyományos és az új technológiákon	4
<i>Médiainformatika</i>	4
<i>Információs társadalom</i>	0
<i>Könyvtári informatika</i>	4
Összesen (az évfolyamon)	46

A továbbhaladás feltételei

- A számítógép alapszintű használata. Alapvető perifériák ismerete, használata. A megismert és már használt programok működtetése.
- Tudjon eligazodni az iskolai könyvtár szabadpolcos állományában.

Témakör

Az informatikai eszközök használata

Óraszám: 3 óra

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás ismert programokon keresztül.	A billentyűzet, az egér és a monitor szerepe a gép és az ember viszonyában. Lemezegységek elérése, megtekintése. Állomány megnyitás, mentés. Sajátgép; megható/állomány, lista-ablak.	A számítógép indítása, kikapcsolása. Az eszközök szerepének bemutatása, kipróbálása. Beállítás, tesztelés. Programindítás, futtatás és kilépés.
Számítógépes játékok, egyszerű fejlesztő szoftverek megismertetése.	A kiválasztott programok felépítése, használata. Használati utasítás értelmezése, betartása. Menü, fokozat, pontszám, százalékok, stb.	Programfuttatás. Matematika és a magyar tantárgyi fejlesztő programok alkalmazása.

Témakör**Informatika alkalmazói ismeretek****Altéma***A gyakorlati életben használt legfontosabb írásos formátumok gépi megvalósítása***Óraszám: 9 óra**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Egyszerű zenés alkalmazások, animációk elkészítése és használata.	Az ábrakeresztő-program egyes alapszolgáltatásainak alkalmazása. A megfelelő rajzeszköz kiválasztása. Egyszerű rajzok, fázisok készítése. ComLogo, Gif Animator	A rajzoló program alapszintű szolgáltatásai. A rajzeszközök és a színek. Rajzok, ábrák készítése. Hanganyagok és képsorok lejátszása számítógéppel.
A feladat megoldásához szükséges, mások által összeépített alkalmazói környezet használata.	Szöveg, kép megtekintése. Hang, videó lejátszása Dia, film, keret	Multimédiás program használata. PowerPoint

Altéma*Adatbázisok, adattáblák alkalmazása, adatbázisban keresés***Óraszám: 4 óra**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Adatok csoportosítása, értelmezése.	Személyi adatok, iskolai adatok. Adatok összekapcsolása, csoportba rendezés (sor, oszlop)	Egyszerű adattábla létrehozása Word-ben a csoport adataival
Közhasznú információforrások megismerése.	Nyomtatott és elektronikus információforrások elérhetősége, használata.	Órarend (iskolai, osztály), Menetrendek (MÁV, busz, hajó, repülő), Rádió – TV – Mozi műsorok, Teletext, Internet elérhetőség

Témakör**Infotechnológia****Altéma***Az adott probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása***Óraszám: 12 óra**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Információ kifejezése beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel.	Az információ tárolása írással. Írott információk olvasása. Régi korok írásai, képirások. Az iskolai élet jelei. Piktogramok, képirás. Játékok az iskolai élethez kapcsolódó jelekkel: új jelek kitálálása, kipróbálása.	Üzenet készítése a társaknak, a szülőknek írással – rajzzal – képpel. Gyűjtőmunka: "beszélő képek", piktogramok kivágása újságokból, ezek felismerése, értelmezése. Márkanévek, emblémák keresése reklámanyagokban vagy ezek rajzolása.
Informatikai eszközökkel történő problémamegoldás gyakorlása.	Egy rajzoló program használata; eszközök, módosítás, mentés	Kép, jel, piktogram, embléma, fénykép, digitális kép
Egyszerű problémák megoldása részben tanári segítséggel, részben önállóan.	Szöveg, kép, animáció összekapcsolása. Vágólap, hivatkozás, szövegdoboz, dia, vázlat	A Word HTML vagy a PowerPoint lehetőségei. Rövid történet, "mesefilm" összeállítása.

Altéma**Algoritmizálás, adatmodellezés**

(a hétköznapi életben és az iskolában előforduló tevékenységek algoritmizálható részleteinek felismerése és különféle formákban történő megfogalmazása)

Óraszám: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Egyszerűbb algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása.	Algoritmusok keresése a mindennapi életből. A bonyolultabb feladatok részekre bontása. Az algoritmus lerajzolásának legfontosabb jelei. Mindennapi feladatok algoritmusai: változatosabb, összetettebb feladatok. Az algoritmusok lépésekre bontása. Ismétlődések keresése.	Algoritmusok, kipróbálása, robotjátékok. Csoportos játék, megfigyelés. Az algoritmusok helyes sorrendjének megkeresése. Irány- és robotjátékok algoritmusainak megkeresése és lejegyzetelése egy egyszerű jelrendszerrel. Közös játék, beszélgetés, ötletes feladatok gyűjtése. Az algoritmusok eljátszása, módosítása.
Az algoritmusokban használt adatok értelmezése.	Írányok; előre-hátra Fordulás; jobbra-balra Lépésszám Paraméteres utasítás	Adott technőcmozgás-sor lebontása elemi lépésekre Ciklusok felhasználása a többször ismétlődő mozdulatok kiváltására
Mindennapi adatok leírása (számok, szövegek, rajzok...)	Egyszerű program összetett technőcmozgásra Parancsadás, eljárás	Programtervezés adott rajz megrajzolására
Egy egyszerű fejlesztő rendszer használata.	Ismerkedés a COM-LOGO programnyelvvvel Utasítások adása a technőcnek; parancssorból, eljárásból.	Játékos rajzolás a technőccel Szabályos alakzatok rajzolása; négyzet, téglalap, sokszög, kör.

Témakör**Infokommunikáció****Altéma**

Tapasztalatok szerzése a hagyományos és az új technológiákon alapuló kommunikációs formákban

Óraszám: 4 óra Párhuzamos ® Adatbázisok, adattáblák alkalmazása, adatbázisban keresés 4.

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Információszerzés az Internetről, irányított keresés.	Közhasznú információk elérése, értelmezése, felhasználása	Az Internet Explorer használata; Web-cím, web-hely, web-lap, link

Témakör**Médiainformatika**

Óraszám: 4 óra Párhuzamos ® Az adott probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Az új, informatikai eszközöket alkalmazó média egyes lehetőségeinek megismertetése.	Tájékozódás az Interneten. Kereső eszközök, keresési módok. Elektronikus könyvek, folyóiratok.	Internetes portálok elérése, használata. Megadott témához szöveg, kép gyűjtése, letöltése.

Témakör**Könyvtári informatika**

Óraszám: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban.	Ismerkedés a különféle gyermeklexikonokkal (Móra lexikon, Szókinestár kislexikon) Tájékozódás az általános lexikonokban (előszó, rövidítések, előfej, hasáb, címszó, szócikk) Az egynyelvű szótárak: helyesírási szótár, értelmező szótár, szinonima szótár stb. A lexikon és a szótár egyező és eltérő vonásai. A lexikon és a szótár fogalmi, mutatók, betűrend.	A különféle lexikonok szerkezetének megfigyelése, összehasonlítása. Tájékozódás a lexikonok betűrendjében, címszavak keresése. A legfontosabb rövidítések, jelölések megfigyelése. A könyv részeinek felismerése, gyakorlása. Könyvek keresése szabadpolcon szerző és cím szerint. A szépirodalmi és ismeretközlő könyvek megkülönböztetése cím és tartalom alapján. Szépirodalmi könyvek keresése műfaj szerint. Ismeretközlő könyvek csoportosítása szakjelzetük szerint. Az olvasott könyvek adatainak felsorolása (író, cím, kiadó, a kiadás éve).
A főbb dokumentumfajták megkülönböztetése, tartalmának és adatainak megállapítása.	A könyvtár legfontosabb dokumentuma: a könyv. A könyv jellemző adatai: szerző, cím, kiadás, illusztrátor, tartalomjegyzék. A gyermekújságok jellemzői: címlap, rovatok, szerkesztés. Címlap, szerző, cím, kiadó, kiadás, illusztrátor, tartalomjegyzék, folyóirat, rovat.	A könyv részeinek megfigyelése. A jellemző adatok olvasgatása, felismerése. Keresés a tartalomjegyzék segítségével. A gyermekfolyóiratok állandó rovatainak megfigyelése. A könyvek és az újságok összehasonlítása: hasonlóságok, különbségek.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei 4.É 5.

Téma	Ismeret, eszközismeret	Alkalmazás, eszközhasználat, gyakorlat
<i>Az informatikai eszközök használata</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Ismerje az információ fogalmát, megjelenítési formáit. • A számítógép ki- és bemeneti eszközeinek felsorolása, ismeri azok feladatát. 	<ul style="list-style-type: none"> • A tanult informatikai eszközök jelkészletének alkalmazása. A számítógép, billentyűzet és az egér rendeltetésszerű használata.
<i>Informatika alkalmazói ismeretek</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Az ábrakeresztő-program egyes alapszolgáltatásainak alkalmazása. 	<ul style="list-style-type: none"> • Egyszerű rajzok, fázisok készítése.
<i>Infotechnológia</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Piktogramok felismerése, értelmezése. 	<ul style="list-style-type: none"> • Üzenet készítése a társaknak, a szülőknek írással – rajzzal – képpel.
<i>Infokommunikáció</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Közhasznú információk elérése. 	<ul style="list-style-type: none"> • Az Internet Explorer alapszintű használata.
<i>Médiainformatika</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Kereső eszközök, keresési módok. 	<ul style="list-style-type: none"> • Megadott témához szöveg, kép gyűjtése, letöltése.
<i>Könyvtári informatika</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Tudja használni a könyvek tartalomjegyzékét. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ismerje a betűrendezés szabályait.

INFORMATIKA

5. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
<i>Az informatikai eszközök használata</i>	5
<i>Informatika alkalmazói ismeretek</i>	15
Dokumentumok gépi megvalósítása (szöveg, kép, zene, animáció, film)	
Adatbázisok, adattáblák alkalmazása, keresés adatbázisban	0
<i>Infotechnológia</i>	5
Problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	
Algoritmizálás, adatmodellezés	0
Egyszerűbb folyamatok modellezése, a paraméterek módosítása	0
<i>Infokommunikáció</i>	4
Tapasztalatok, információk szerzése a hagyományos és az új technológiákon	
<i>Médiainformatika</i>	2
<i>Információs társadalom</i>	2
<i>Könyvtári informatika</i>	4
Összesen (az évfolyamon)	37

*Témakör***Az informatikai eszközök használata****Óraszám: 5 óra**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Adott informatikai környezet tudatos használata.	Az operációs rendszer szolgáltatásai: Win. ablak(ok), menük, váltás meghajtó-, könyvtár- és fájllista ablakban. Az ablak felépítése, menükezelés.	Műveletek: a Win. ablakkal, menükkel, meghajtó-, könyvtár- és fájllista ablakkal.
A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás, a legszükségesebb perifériák megismerése.	Az operációs rendszer szolgáltatásai: Legfontosabb beállítások, tulajdon-ságlapok, Win. vezérlő elemek.	Asztal beállítás. Képernyő szoftveres beállítása.
A számítógép könyvtárstruktúrájának, mappaszerkezetének könyvtár- és állományműveleteinek megismertetése.	A számítógép használatával kapcsolatos ismeretek bővítése: Állománytípusok megismerése (indítható, szöveges, grafikus, hang). Állomány másolása, törlése.	A meghajtók kezelése, váltása valamilyen segédprogrammal (WinC) Tájékozódás a könyvtárszerkezetben, segédprogrammal (Sajátgép, W.Intéző, WinComm.).
A leggyakrabban használt eszközök működési elveinek bemutatása és használata.	A monitor, a billentyűzet és az egér működése.	A billentyűzet, az egér legfontosabb paramétereinek beállítása. Képernyő hardveres beállítása.

Témakör**Informatika-alkalmazói ismeretek****Altéma****A gyakorlati életben használt legfontosabb írásos formátumok gépi megvalósítása****Óraszám: 15 óra**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása. Kézi szövegfeldolgozás.	Szöveg begépelése, az esetleges hibák javítása: törlés, beszúrás, átírás. Új lap. A helyes gépelés szabályai. Alapfogalmak: karakter, szóköz, (sor), bekezdés, dokunemtum, cím. Karakterformázás a feladatokhoz illeszkedően: betűtípus, -stílus, -méret, használata. Bekezdésformázás: igazítások, sor- és térközök.	Egyszerűbb dokumentumok készítése pl. névjegy, hirdetés, meghívó, levél, vers, feladatlap, tantárgyi kiselőadás. Az elkészült munka mentése. Kész dokumentum betöltése, módosítása. A dokumentumok nyomtatása [tanári segítséggel].
Multimédiás dokumentumok előállításához szükséges alapelemek (szöveg, rajz, zene, fénykép, animáció, film) szerkesztése.	Egy egyszerű rajzolóprogram alapszintű megismerése. Rajzeszközök, rajzlap, beállítási lehetőségek. Rajzi alapelemek. "Szabadkézi" vonal, szakasz, négyzet, kör rajzolása. Színbeállítás, a háttér kifestése. Rajzolás képpontonként. Szöveg írása a rajzlapra. Az esetleges hibák javítása, radírozás, új lap. Kép formátumok.	Egyszerű rajzok készítése pl. névjegy, logo(embléma), meghívó, plakát, vers- vagy meseillusztráció, feladatlap. Az elkészült munka mentése. Kész rajz betöltése, módosítása. A sikeres rajzok nyomtatása [tanári segítséggel].
A feladat megoldásához szükséges, mások által összeépített alkalmazói környezet használata.	Képek, rajzok elhelyezése a szöveges dokumentumban – beágyazás – képfomázás	Az elkészült szöveges dokumentum és kép, rajz összeépítése

Témakör**Infotechnológia****Altéma***Az adott probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása***Óraszám: 5 óra Párhuzamos ® A gyakorlati életben használt legfontosabb írásos formátumok gépi megvalósítása**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Az információ különféle formái jellemző felhasználási lehetőségeinek bemutatása.	Digitális anyag létrehozása – nyomtatott szöveges dokumentumból; – képről, fényképről.	Szkennelés Karakterfelismerő használata
Problémák informatikai jellegű megfogalmazása. Az algoritmus hétköznapi fogalmának megismertetése. Egyszerű problémák önálló megoldása.	A dokumentum készítés lépései, algoritmus. Mondatszerű leírása, tervezése. Digitális anyag előállításának lépései.	Word Recognita Képszerkesztő (Ph.Editor, Ph.Finis, ACD See, stb.)

Témakör**Infokommunikáció****Altéma***Tapasztalatok szerzése a hagyományos és az új technológiákon alapuló kommunikációs formákban***Óraszám: 4 óra**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Hatékony, céltudatos információ-szerzés az Internetről.	Barangolás az Interneten. Keresés a Neten: – kulcsszavas keresők – tematikus keresők	AltaVista, AltaVizsla, Heureka, Lycos, www.infostart.hu www.hudir.hu www.yahoo.com stb.
Csoportos kommunikációs eszközök segítségével információ küldése és fogadása. Az elektronikus levelezés alapjai.	Levelezés: – mi szükséges a levelezéshez? – levelek küldése, fogadása. – postafiók létrehozása.	Internet Explorer (web-es) Outlook Express stb.

*Témakör***Médiainformatika**

Óraszám: 2 óra Párhuzamos ® Tapasztalatok szerzése a hagyományos és az új technológiákon alapuló kommunikációs formákban

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Internetes portálok, szöveges és képi információforrások használata.	Az információhoz jutás esélyegyenlősége. Milyen számítógépes technikák segítségével lehet az ismereteket másként, önállóan megtalálni, alkalmazni? Nyilvános adatbázisok pl. könyvtárak az Interneten	Információkeresési gyakorlatok megadott és választott témában Tévutak, veszélyek a "böngészés", "szörfölés" során.

*Témakör***Információs társadalom**

Óraszám: 2 óra

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Szabadon felhasználható források megismertetése.	Szoftverkészítő, fejlesztő vállalatok elérhetősége, kínálata.	A szoftverek fontos jellemzői, lehetőségek.
Személyi információk, személyes adatok fogalmának tisztázása.	Adatvédelem az információs rendszereken.	

*Témakör***Könyvtári informatika**

Óraszám: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismerése. Az iskolai könyvtár, mint információs rendszer.	Az információs rendszer részei (személyek, hagyományos és nem hagyományos tájékoztató eszközök) A szabadpolcos rendről korábban tanultak felfrissítése. Állományrészek az iskolai könyvtárakban: szépirodalom betűrendben, ismeretközlő irodalom szakrendben, helyi sajátosságokként kiemelések (tankönyvek, tematikus kiemelések stb.). Cutter-szám, szakrendi jelzet.	Megadott művek keresése és tematikus gyűjtőmunka a könyvtár szabadpolcos állományában.
A médiumok megkülönböztetése közlésmód, információs érték szerint és irányított feldolgozása az azonosítási adatok feltüntetésével.	A könyv formai elemei, adatközlő helyei, belső tartalmi egységei (bevezetés, fejezetek, tartalomjegyzék stb.), a könyvek tartalom szerinti csoportosítása (szépirodalom és ismeretközlő irodalom).	A könyvek tartalmának megállapítása, ismertetése tartalomjegyzék, bevezető fűlszöveg alapján, ill. átlapozással. Önálló ismeretszerzés könyvtári munkával: könyvek keresése bármely tan-

	Könyvtest, gerinc, kötéstábla, borítófedél, fülszöveg, előcímlap, címlap, homlokoldal, verzó, kolofon, copyright, tábla, függelék, melléklet, exlibris, harántalak, lábjegyzet, széljegyzet, előszó, bevezető, ívjelzés, előfej, hibajegyzék.	tárgyi témához egyénileg vagy társakkal együttműködve.
--	---	--

Megjegyzés

A téma folytatása a Magyar irodalomba beépülő könyvtári informatikai órákon történik (2 órában).

Magasabb évfolyamra lépés feltételei 5.É 6.

Téma	Ismeret, eszközismeret	Alkalmazás, eszközhasználat, gyakorlat
<i>Az informatikai eszközök használata</i>	<ul style="list-style-type: none"> Ismerje az információ fogalmát, megjelenítési formáit. A számítógép ki- és bemeneti eszközeinek felsorolása, ismeri azok feladatát. 	<ul style="list-style-type: none"> A tanult informatikai eszközök jelkésztetének alkalmazása. A billentyűzet és az egér szakszerű használata. A számítógép balesetmentes és rendeltetésszerű használata.
<i>Informatika alkalmazói ismeretek</i>	<ul style="list-style-type: none"> Szöveg begépelése, az esetleges hibák javítása: törlés, beszúrás, átírás 	<ul style="list-style-type: none"> Egyszerűbb dokumentumok készítése
<i>Infotechnológia</i>	<ul style="list-style-type: none"> A dokumentum készítés lépései, mondat szerű leírása 	<ul style="list-style-type: none"> Képszerkesztő alapszintű használata
<i>Infokommunikáció</i>	<ul style="list-style-type: none"> kulcsszavas keresés a Neten; levelek küldése, fogadása 	<ul style="list-style-type: none"> Internet Explorer alapszintű használata
<i>Médiainformatika</i>	<ul style="list-style-type: none"> veszélyek a "böngészés", "szörfölés" során. 	<ul style="list-style-type: none"> Információkeresés megadott témában
<i>Információs társadalom</i>	<ul style="list-style-type: none"> Szoftverek elérhetősége 	<ul style="list-style-type: none"> Adatbiztonság ellenőrzése az Internet Explorer-ben.
<i>Könyvtári informatika</i>	<ul style="list-style-type: none"> Ismerje az iskolai könyvtár használati szabályait, igazodjék el a könyvtárban. 	<ul style="list-style-type: none"> Segítséggel tudjon tájékozódni az információhordozók tartalmában.

INFORMATIKA

6. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
<i>Az informatikai eszközök használata</i>	2
<i>Informatika alkalmazói ismeretek</i>	5
Dokumentumok gépi megvalósítása (szöveg, kép, zene, animáció, film)	
Adatbázisok, adattáblák alkalmazása, keresés adatbázisban	10
<i>Infotechnológia</i>	5
Problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	
Algoritmizálás, adatmodellezés	2
Egyszerűbb folyamatok modellezése, a paraméterek módosítása	2
<i>Infokommunikáció</i>	3
Tapasztalatok, információk szerzése a hagyományos és az új technológiákon	
<i>Médiainformatika</i>	2
<i>Információs társadalom</i>	2
<i>Könyvtári informatika</i>	4
Összesen (az évfolyamon)	37

A továbbhaladás feltételei

- A számítógép alapszintű használata. Alapvető perifériák ismerete, használata. A megismert és már használt programok működtetése. Ismerje a parancsbevitel szintaktikai és szemantikai szabályait.
- Tudja a képernyő felépítését.
- Ismeri a LOGO-nyelv néhány elemi parancsát.
- Ismerje a könyvtári tájékozódás legfontosabb direkt eszközeit, a korosztálynak készült lexikonokat, enciklopédiákat.
- Jártasság a korosztály számára készült szótárak használatában. Tudjon belőlük adatokat gyűjteni.
- Legyen képes szerző és cím szerint dokumentumokat keresni a betűrendes leíró katalógusban, az indirekt tájékoztató eszközök legalapvetőbb típusában, illetve a tudjon keresni a helyi könyvtári adatbázisban.
- Tudja, hogy milyen könyvtípusok tartoznak a kézikönyvtárhoz.
- Tudjon információt keresni a segédkönyvekben (szótár, lexikon, enciklopédia, egyéb segédeszközök).

*Témakör***Az informatikai eszközök használata**

Óraszám: 2 óra

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Adott informatikai környezet tudatos használata.	A Windows Intéző alapfunkcióinak ismerete. Grafikus felületekkel történő munkavégzés – ismerkedés a WINDOWS-zal.	Az operációs rendszer használatának eddig megtanult lépéseinek gyakorlása, új funkciók megismerése.
A számítógép könyvtárstruktúrájának, mappaszerkezetének könyvtár- és állományműveleteinek megismertetése.	Tájékozódás és mozgás a könyvtárszerkezetben. Indító file-ok megkeresése, programok betöltése.	Könyvtárak készítése, file-ok mozgatása, másolása, átnevezése, rendezése különböző szempontok szerint.

	A WINDOWS rendszerének megismerése.	File-ok keresése valamely jellemzőjük alapján. Programok önálló futtatása, példák adatok mozgatására egyes alkalmazások között, bemutatás szintjén.
A leggyakrabban használt eszközök működési elveinek bemutatása és használata.	A számítógép felépítése. Az egyes egységek, modulok üzemi feszültség szintje. Ismertessük a moduláris felépítést.	Lásson szétszedett számítógépet. Mutassuk meg az egyes részegységeket funkciójuk rövid leírásával. Tanulja meg, hogy bekapcsolt gépbe nem nyúlhat!

Témakör**Informatika-alkalmazói ismeretek****Altéma**

A gyakorlati életben használt legfontosabb írásos formátumok gépi megvalósítása

Óraszám: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Multimédiás dokumentumok előállításához szükséges alapelemek (szöveg, rajz, zene, fénykép, animáció, film) szerkesztése.	Multimédiás dokumentum létrehozása. Kép digitalizálása. Képszerkesztő program szolgáltatásai: fény, megvilágítás, kontraszt, szűrés, tónus, forgatás, átméretezés stb.	Összeállítás Word szövegszerkesztőben. Mentés doc. és HTML formátumban is. Szkennelés fotopapírról, filmről, kiadványról.

Altéma

Adatbázisok, adattáblák alkalmazása, adatbázisban keresés

Óraszám: 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Adatok csoportosítása, értelmezése, táblázatba rendezése.	Adathalmazból következtetések megfogalmazása; kész táblázatból és diagramból az adatok között meglévő összefüggések kiolvasása. A táblázatkezelés alapfogalmainak (cella, sor, oszlop, hivatkozás, képlet) megismerése egyszerű példákon.	Az adatok táblázatos formában történő megjelenítése, előnyeinek bemutatása. Adatok táblázatos formába rendezése. Táblázathoz diagram készítése. Különböző tantárgyakhoz kapcsolódó (matematika, fizika, kémia, földrajz, gazdasági ismeretek) táblázatok megismerése, egyszerű tantárgyi feladatok megoldása táblázatkezelővel.
Közhasznú információforrások használata (menetrend, moziműsor, időjárás).		Digitális Tudásbázis-rendszer használata, keresés az adatbázisban.

Témakör**Infotechnológia****Altéma****Az adott probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása****Óraszám: 5 óra**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Problémák informatikai jellegű megfogalmazása. Az algoritmus hétköznapi fogalmának megismertetése.	Algoritmus felépítésének módja: <ul style="list-style-type: none"> – elemi lépések rögzített sorának végrehajtása (szekvencia), – elemi lépések közül egy kiválasztott lépés végrehajtása (elágazás), – egy elemi lépés ismételt végrehajtása (ismétlés). Algoritmus fogalmának közelítése: <ul style="list-style-type: none"> – elemi lépések sorozata, – rögzített sorrend, – megvalósítható legyen, – [általános érvényű]. 	Egyszerűbb algoritmusok lejegyzése szöveges formában, folyamatábrával, struktogrammal vagy más módon. Algoritmusok eljátszása. Algoritmusok tervezése, kipróbálása. Logo-t előkészítő feladatok. Automata játékok.
Egyszerű problémák önálló megoldása.	Megadott egyszerű alakzatok megrajzolása. Rajzok egyéni terv alapján. Záródó alakzatok rajzolása. Színezés. Sorminták, körbeforgatott minták. Érdekes alakzatok rajzolása. Eljárások írása és hívása. Eljárások paraméterezése egyszerűbb esetekben.	Az ismétlés (számláló ciklus) megvalósítása a Logo-ban. Szabályos alakzatok rajzolása: háromszög, négyszög, hatszög, csillag, kör. Egymásba ágyazott ismétlések A moduláris programozás kezdete.

Altéma**Algoritmizálás, adatmodellezés**

(a hétköznapi életben és az iskolában előforduló tevékenységek algoritmizálható részleteinek felismerése és különféle formákban történő megfogalmazása)

Óraszám: 2 óra Párhuzamos ® Adatbázisok, adattáblák alkalmazása, adatbázisban keresés 6.

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
A problémamegoldás során az ismert adatokból az eredmények meghatározása. Táblázatok, diagramok megismerése, adatok rendezése. Feladatok megoldása egyszerű fejlesztő rendszerrel.	“Egy felmérés kiértékelése” A táblázatkezelés alapjai Sor, oszlop, cella, tartomány,	Táblázatok számítógéppel történő létrehozása, módosítása (adatbevitel, mozgatás, másolás, törlés). Az elkészült munka tárolása. MsExcel

Altéma**Egyszerűbb folyamatok modellezése, a paraméterek módosítása****Óraszám: 2 óra Párhuzamos ® Adatbázisok, adattáblák alkalmazása, adatbázisban keresés 6.**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
A szabályozó eszközök hatásának megfigyelése oktatóprogramokban.	Az adattábla és diagram kapcsolata. Adatváltoztatás hatásának megfigyelése. Táblázatok összetartozó adatainak, egyszerű összefüggéseinek felismerése	Összeget, átlagot számító függvény alkalmazása.

Témakör**Infokommunikáció****Altéma****Tapasztalatok szerzése a hagyományos és az új technológiákon alapuló kommunikációs formákban****Óraszám: 3 óra**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Hatékony, céltudatos információszerezés az Internetről.	Adattáblák az Interneten	Adattáblák alkalmazásának megfigyelése
Csoportos kommunikációs eszközök segítségével információ küldése és fogadása. Az elektronikus levelezés alapjai.	Csatolt állomány küldése, fogadása.	A levelezőprogram egyéb lehetőségei.

Témakör**Médiainformatika****Óraszám: 2 óra Párhuzamos ® A gyakorlati életben használt legfontosabb írásos formátumok gépi megvalósítása 6.**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Internetes portálok, szöveges és képi információforrások használata.	Anyaggyűjtés adott téma feldolgozáshoz (szöveg, kép).	

Témakör**Információs társadalom****Óraszám: 2 óra**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Szabadon felhasználható források megismertetése.	Szerverek, Béta-verziók Szoftver beszerzés; Kód, kulcs, regisztráció, frissítés	Szabadon felhasználható szoftverek; folyóiratok lemezmemlékletei, Internet-oldalak
Az informatika múltjára vonatkozó történetek megismertetése.	A számítástechnika története. Számítógép generációk	Mikro-számítógép bemutatása (C-16/64)
Annak tisztázása, hogy az informatikai eszközök alkalmazásának melyek a fontosabb etikai kérdései.	A szoftverhasználat jogi kérdései. Alkalmazás lehetőségei.	Verziók. Licenzek Update, upgrade

Témakör**Könyvtári informatika****Óraszám: 4 óra**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Tanulmányi feladathoz keresőkérdeések megfogalmazása.	Referenz kérdések megfogalmazása a tájékozódás direkt eszközeinek használatával.	Egyszerűbb témák önálló feldolgozása: problémafelvetés, forrásválasztás és -feldolgozás
Egyszerűbb irányított forrás-, és információkeresés direkt eszközökben és a helyi adatbázisban.	A lexikonokról, enciklopédiákról, szótárakról az 5. évfolyamon (a Magyar nyelv és irodalom órakeretében) tanultak felfrissítése. A könyvtári tájékozódás egyéb segédeszközei: a kézikönyv, egyéb eszközök (adattárak, statisztikák, kronológiák). Kézikönyv, adattárak, statisztikák, kronológiák.	A kézikönyvtár összetételének és tájékozódásban betöltött szerepének megismerése. A kézikönyvtár jellemző könyvtípusainak használata szaktárgyi feladatok megoldásában.

Megjegyzés

A téma a Magyar irodalomba beépülő könyvtári informatikai órákon is szerepel (2 órában).

Magasabb évfolyamra lépés feltételei 6.É 7.

Téma	Ismeret, eszközismeret	Alkalmazás, eszközhasználat, gyakorlat
<i>Az informatikai eszközök használata</i>	<ul style="list-style-type: none"> A Windows Intéző alapfunkcióinak ismerete. A számítógép ki- és bemeneti eszközeinek felsorolása, ismeri azok feladatát. 	<ul style="list-style-type: none"> A tanult informatikai eszközök jelkészletének alkalmazása. A billentyűzet és az egér szakszerű használata. A számítógép balesetmentes és rendeltetésszerű használata.
<i>Informatika alkalmazói ismeretek</i>	<ul style="list-style-type: none"> Képszerkesztő program szolgáltatásai 	<ul style="list-style-type: none"> Kép szövegbe illesztése
<i>Infotechnológia</i>	<ul style="list-style-type: none"> Az algoritmus leírásának módjai Sor, oszlop, cella, tartomány, 	<ul style="list-style-type: none"> Egyszerűbb algoritmusok lejegyzése szöveges formában Táblázatok számítógéppel történő létrehozása
<i>Infokommunikáció</i>	<ul style="list-style-type: none"> E-mail küldése, fogadása 	<ul style="list-style-type: none"> A levelezőprogram alapszintű használata
<i>Médiainformatika</i>	<ul style="list-style-type: none"> Anyaggyűjtés az Internetről (szöveg) 	<ul style="list-style-type: none"> Szöveg másolása
<i>Információs társadalom</i>	<ul style="list-style-type: none"> A számítástechnika története. Számítógép generációk 	<ul style="list-style-type: none"> Szabadon felhasználható szoftverek
<i>Könyvtári informatika</i>	<ul style="list-style-type: none"> 	<ul style="list-style-type: none"> Egyszerű feladat megoldása megadott forrással.

INFORMATIKA

7. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
<i>Az informatikai eszközök használata</i>	3
<i>Informatika alkalmazói ismeretek</i>	
Dokumentumok gépi megvalósítása (szöveg, kép, zene, animáció, film)	8
Adatbázisok, adattáblák alkalmazása, keresés adatbázisban	0
<i>Infotechnológia</i>	
Problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	5
Algoritmizálás, adatmodellezés	10
Egyszerűbb folyamatok modellezése, a paraméterek módosítása	0
<i>Infokommunikáció</i>	
Tapasztalatok, információk szerzése a hagyományos és az új technológiákon	3
<i>Médiainformatika</i>	2
<i>Információs társadalom</i>	2
<i>Könyvtári informatika</i>	4
Összesen (az évfolyamon)	37

A továbbhaladás feltételei

- A számítógép alapszintű használata. Alapvető perifériák ismerete, használata. A megismert és már használt programok működtetése. Ismerje a parancsbevitel szintaktikai és szemantikai szabályait.
- Tudja a képernyő felépítését.
- Ismeri a LOGO-nyelv néhány elemi parancsát. Tudjon eligazodni az iskolai könyvtár szabadpolcos állományában.
- Tudja, hogy az iskolai könyvtáron kívül használhatja a közművelődési könyvtárat is.
- Tudja, hogy hazánk nemzeti könyvtára az Országos Széchényi Könyvtár.
- Ismerje a különböző könyvtártípusok sajátosságait.
- Legyen képes választani az iskolai és a lakóhelyi közművelődési könyvtár szolgáltatásai között.

Tanulási képesség

- A tanuló legyen képes tárgyalt irodalmi művekhez, a mindennapi élet kérdéseinek megválaszolásához ismeretanyagot keresni a könyvtár nyomtatott és elektronikus információhordozóinak felhasználásával.
- Legyen tisztában a tanuló a különböző dokumentumfajták információs tartalma és szerepe közötti különbségekkel és hasonlóságokkal!
- Ismerje és tudja használni a nyomtatott dokumentumok tájékoztató apparátusát!

Témakör**Az informatikai eszközök használata****Óraszám: 3 óra**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Tájékozódás, különböző informatikai környezetekben.	Az iskolai hálózat vázlatos felépítése, a szolgáltató és munkaállomások kapcsolata. Hálózatok csoportosítása összekötés és kiterjedés szerint. A hálózati szolgáltatások kialakulásának rövid története. A hálózat használatának alapszabályai.	Bejelentkezés, kijelentkezés. Felhasználói név, jelszó, jogosultság. Hálózatmegosztás, hozzáférés.
A számítógép és perifériáinak kezelése felhasználói szinten.	Lemez formázása, használhatóságának ellenőrzése újraformázás nélkül.	Floppy formázása, azon a kívánt könyvtárszerkezet kialakítása a formázás, létrehozás, törlés parancsok használatával.
Az operációs rendszer és a fontos segédprogramok alapszolgáltatásainak bemutatása.	Könyvtárszerkezet kialakítása a háttértárolón. Kiválasztott állományok másolása, mozgatása, átnevezése, törlése.	Windows Intéző Egy ismert nevű állomány megkeresése adott háttértáron. Egymásután és szórtan elhelyezkedő állományok kijelölése, azok másolása, mozgatása, átnevezése, törlése.
Az informatikai eszközök működési elveinek bemutatása és használata.	A nyomtató működése. Típusai, legfontosabb paraméterei. Hangkeltés a számítógépen	Nyomtatás a hálózaton Hangkártya vezérlő beállítása

Témakör**Informatika-alkalmazói ismeretek****Altéma****A gyakorlati életben használt legfontosabb írásos formátumok gépi megvalósítása****Óraszám: 8 óra**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Szöveges – rajzos – táblázatos dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása.	Szöveges, táblázatos, grafikonos dokumentum létrehozása. Kimutatás, beszámoló, jelentés, összegzés stb., esemény feldolgozás készítése.	Word, Excel dokumentumok, objektumok egyesítése Wordben.

Témakör**Infotechnológia****Altéma**

Az adott probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása

Óraszám: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Iskolához kapcsolódó problémák megoldása önálló, illetve irányított csoportmunkában (projekt).	Egy tananyag feldolgozása multimédiás dokumentumban (szöveg, rajz, zene, fénykép, animáció, hang) készítése.	Egyesítés PowerPoint-ban. Elektronikus faliújságok, kirakati bemutatók, készítése.

Altéma**Algoritmizálás, adatmodellezés**

a hétköznapi életben és az iskolában előforduló tevékenységek algoritmizálható részleteinek felismerése és különféle formákban történő megfogalmazása

Óraszám: 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Adott feladat megoldásához algoritmusok, algoritmusok tervezése, megvalósítása és végrehajtása. Az algoritmikus absztrakció eszközei, a lépésenkénti finomítás elve. A problémamegoldás során szükséges adatok és az eredmény kapcsolata.	Hétköznapi algoritmusok, térbeli tájékozódási képességet fejlesztő, egyszerű Logo-algoritmusok. Grafikával, szöveggel kapcsolatos programok készítése. Szekvenciális vezérlés, feltételes vezérlés, számlálós ciklusos programok értelmezése, futtatása.	Tantárgyi gyűjtőmunka az életkor-nak megfelelő folyóiratokból, könyvekből, a gyűjtött adatok célszerű elrendezése, csoportosítása és felhasználása segítséggel.

Témakör**Infokommunikáció****Altéma**

Tapasztalatok szerzése a hagyományos és az új technológiákon alapuló kommunikációs formákban

Óraszám: 3 óra Párhuzamos ® *Az adott probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása 7.*

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Hatékony, céltudatos információ-szerzés az Internetről, információ elhelyezése az Interneten.	Szabad hang- és zenei anyagok az Interneten. Letöltési módok.	Letöltés vezérlő használata

*Témakör***Médiainformatika**

Óraszám: 2 óra Párhuzamos ® A gyakorlati életben használt legfontosabb írásos formátumok gépi megvalósítása

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
A hagyományos médiumok (könyv, folyóirat, rádió, zene, film, tévé) informatikai eszközöket alkalmazó lehetőségei, azok alkalmazása a megismerési folyamatban.	Hang, zene digitalizálása Hangszerkesztés; Zenei CD előállítás	Hangfelvétel külső eszközzel; Mikrofon, kazettás magnó, rádió, TV, lemezjátszó stb.

*Témakör***Információs társadalom**

Óraszám: 2 óra

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Az informatikai biztonság kérdéseinek, illetve az információk a hitelessége.	Adatátviteli rendszerek. Távközlő hálózat. Csomagkapcsolt hálózat.	
Az informatika emberi kapcsolatokra gyakorolt hatása példákkal: múlt és jelen.	Az információ-infrastruktúra jellemzői: Biztonságos kommunikáció. Felhasználóbarát. Kompatibilitás stb.	

*Témakör***Könyvtári informatika**

Óraszám: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Az iskolai könyvtár eszköztárának teljes körű és készségszintű használata. A könyvtártípusok, az elektronikus könyvtár lehetőségei és alkalmazása a tanulási folyamatban, a közhasznú tájékozódásban és a rekreációban.	Rövid könyvtártörténeti áttekintés az ókortól napjainkig. Az alapvető könyvtártípusok (nemzeti könyvtár, szak-, köz- és iskolai könyvtár) és azok sajátosságai; kiemelt hangsúlyt helyezve a híres hazai könyvtárakra, ezen belül a régiókban található muzeális gyűjteményekre (Debrecen, Sáropatak). A könyvtár fogalma, összehasonlítása a dokumentumok megőrzésére szolgáló más intézményekkel (levéltár, múzeum, film-és hangarchívum). 1802 – a nemzeti könyvtár megalapítása (Széchényi Ferenc). A korszerű könyvtár igénybe vehető szolgáltatásai (Internet hasz-	Különböző típusú könyvtárak megismerése könyvtárlátogatással, illetve virtuális könyvtárlátogatás Internet vagy CD-ROM segítségével.

	nálat, könyvtárközi kölcsönzés, előjegyzés, másolatkészítés stb.). Mely dokumentumok tartoznak a hungarika körébe?	
A tanulmányi problémának megfelelő médium kiválasztása és feldolgozása a forrásfelhasználás algoritmusának és etikai szabályainak alkalmazásával.	A könyv tájékoztató apparátusa. A folyóiratok tájékoztató apparátusa. Az elektronikus információhordozók használatával kapcsolatos tudnivalók. A forrásjelölés szabályai. Tárgymutató, névmutató, jegyzetek, irodalomjegyzék, tartalomjegyzék, évfolyam összevont tartalomjegyzéke.	A könyvtár nyomtatott dokumentumainak és elektronikus információhordozóinak felhasználásával egyszerűbb témák csoportos feldolgozása.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei 7.É 8.

Téma	Ismeret, eszközismeret	Alkalmazás, eszközhasználat, gyakorlat
<i>Az informatikai eszközök használata</i>	<ul style="list-style-type: none"> A hálózat használatának alapszabályai. Könyvtárszerkezet kialakítása a háttértárolón. 	<ul style="list-style-type: none"> Bejelentkezés, kijelentkezés. Lemez formázása, használhatóságának ellenőrzése újraformázás nélkül.
<i>Informatika alkalmazói ismeretek</i>	<ul style="list-style-type: none"> Objektum beszúrása 	<ul style="list-style-type: none"> Szöveges, táblázatos, grafikonos dokumentum létrehozása.
<i>Infotechnológia</i>	<ul style="list-style-type: none"> Szekvenciális vezérlés, programok értelmezése, futtatása. 	<ul style="list-style-type: none"> A gyűjtött adatok célszerű elrendezése, csoportosítása
<i>Infokommunikáció</i>	<ul style="list-style-type: none"> Szabad hang- és zenei anyagok az Interneten. 	<ul style="list-style-type: none"> Letöltés adott helyről
<i>Médiainformatika</i>	<ul style="list-style-type: none"> Hangszerkesztés elemi műveletei 	<ul style="list-style-type: none"> Hangfelvétel külső eszközzel
<i>Információs társadalom</i>	<ul style="list-style-type: none"> Távközlő hálózatok 	
<i>Könyvtári informatika</i>	<ul style="list-style-type: none"> Ismerje meg és tudja használni a legfontosabb segédkönyveket. Ismerje a lakóhelyi (vagy a legközelebbi) közkönyvtárat. 	<ul style="list-style-type: none"> Tudjon feladataihoz (segítséggel) dokumentumokat választani, és legyen képes használatukra.

INFORMATIKA

8. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
<i>Az informatikai eszközök használata</i>	4
<i>Informatika alkalmazói ismeretek</i>	12
Dokumentumok gépi megvalósítása (szöveg, kép, zene, animáció, film)	
Adatbázisok, adattáblák alkalmazása, keresés adatbázisban	15
<i>Infotechnológia</i>	3
Problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	
Algoritmizálás, adatmodellezés	3
Egyszerűbb folyamatok modellezése, a paraméterek módosítása	3
<i>Infokommunikáció</i>	5
Tapasztalatok, információk szerzése a hagyományos és az új technológiákon	
<i>Médiainformatika</i>	3
<i>Információs társadalom</i>	2
<i>Könyvtári informatika</i>	5
Összesen (az évfolyamon)	55

A továbbhaladás feltételei

- A számítógép alapszintű használata. Alapvető perifériák ismerete, használata. A megismert és már használt programok működtetése. Ismerje a parancsbevitel szintaktikai és szemantikai szabályait.
- Tudja a képernyő felépítését.
- Ismeri a LOGO-nyelv néhány elemi parancsát.
- Tudja, hogy milyen könyvtípusok tartoznak a kézikönyvtárhoz.
- Tudjon információt keresni a segédkönyvekben (szótár, lexikon, enciklopédia, egyéb segédeszközök).
- Tudja, hogy a tárgyszó, illetve szakjelzet a könyv tartalmát fejezi ki.
- Tudjon a szakjelzet alapján a szabadpolcon ismeretterjesztő műveket keresni.
- Legyen képes – segítséggel – egyszerű keresési feladatokat megoldani a tárgyi katalógus felhasználásával.
- Jártasság az önálló könyvtári munkában, a tárgyi katalógus használatában.

Oktatási segédeszközök: a kézikönyvtárban fellelhető általános és szaklexikonok, enciklopédiák, egy- és kétnyelvű szótárak, egyéb tájékozási eszközök 1-2 példányban. Szabályosan szerkesztett csoportképzéses szakkatalógus (minimálisan annyi cédulával, hogy a modellt szemléltetni lehessen rajta). Szakkatalógus hiányában a lakóhelyen levő közkönyvtárat kell felkeresni.

Témakör**Az informatikai eszközök használata****Óraszám: 4 óra**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Tájékozódás, különböző informatikai környezetekben.	Tömörítés fogalma, célja, egyszerű tömörítési módok. Tömörített állomány tartalmának megtekintése, kiválasztott állományok kicsomagolása. Kiválasztott könyvtár tartalmának tömörítése.	Tömörített állományok létrehozása, tömörített állományok megtekintése kibontása.
A számítógép és perifériáinak kezelése felhasználói szinten.	Felhasználói hely karbantartása	
Az operációs rendszer és a fontos segédprogramok alapszolgáltatásainak bemutatása.	Vírus fogalma, hatása. Víruskereső indítása és üzenetei. Vírusterjedés megakadályozása.	Víruskereső indítása és üzenetei
Az informatikai eszközök működési elveinek bemutatása és használata.	Kép- és videó digitalizálás eszközei	Digitális fényképező, DVC

Témakör**Informatika-alkalmazói ismeretek****Altéma****A gyakorlati életben használt legfontosabb írásos formátumok gépi megvalósítása****Óraszám: 12 óra**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Multimédiás dokumentumok (szöveg, rajz, zene, fénykép, animáció, film) készítése. A feladat megoldásához szükséges alkalmazói környezet kiválasztása.	HTML alapjai; Saját Web lap készítése vagy Prezentáció, hasonló témában	Szöveg, kép, hang esetleg rövid videó egy helyen; FrontPage97, FrontPage Express Web hely kialakítás PowerPoint

Altéma**Adatbázisok, adattáblák alkalmazása, adatbázisban keresés****Óraszám: 15 óra**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Az információ szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök, illetve módszerek megismerése. A megtalált információ gyűjtése, értelmezése, feldolgozása.	Bevezetés az adatkezelésbe. Adattáblák használata a mindennapi életben. Adattípusok, adatok táblázatos formába rendezése, feldolgozása. Sor, oszlop, rekord, mező.	MS-Access Adattábla, lekérdezés, űrlap, jelentés készítése. Táblák összekapcsolása. Keresés meglévő adatbázisban.

Témakör**Infotechnológia****Altéma**

Az adott probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása

Óraszám: 3 óra Párhuzamos ® A gyakorlati életben használt legfontosabb írásos formátumok gépi megvalósítása 8.

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
A problémák megoldásához szükséges informatikai eszközök és módszerek megismerése.	A Web lap készítés menete; Web hely, honlap Web hely kialakítás Web lap szerkesztés, közzététel	Editorok. Állományok és kapcsolatok Állományok karbantartása

Altéma**Algoritmizálás, adatmodellezés**

A hétköznapi életben és az iskolában előforduló tevékenységek algoritmizálható részleteinek felismerése és különféle formákban történő megfogalmazása.

Óraszám: 3 óra

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Adott feladat megoldásához algoritmusok tervezése, megvalósítása és végrehajtása. Az algoritmikus absztrakció eszközei, a lépésenkénti finomítás elve. Feladatok megoldása fejlesztő rendszerrel.	Folyamatábra készítése a program-szerkezetek felhasználásával. Szekvencia, ismétlés, elágazás Rekurzió	Csillagok, spirálok Sorminták, fraktálok (Koch-fraktál), három, négyszöget rajzoló fraktálok.

Altéma**Egyszerűbb folyamatok modellezése, a paraméterek módosítása**

Óraszám: 3 óra Párhuzamos ® Algoritmizálás, adatmodellezés

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Véletlen jelenségek modelljeinek megismerése, a paramétermódosítás hatásainak megfigyelése.	Paraméteres eljárások alkalmazása a paraméterek megválasztásával és módosításával.	ComLogo

Témakör**Infokommunikáció****Altéma**

Tapasztalatok szerzése a hagyományos és az új technológiákon alapuló kommunikációs formákban

Óraszám: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Hatékony, céltudatos információ-szerzés az Internetről, információ elhelyezése az Interneten.	Internetes adatbázisokból, számítógépes hálózatból való információ-szerzés módjainak megismerése.	Internet Explorer
Infokommunikációs eszközzel egyéni információ küldése és fogadása, mobilkommunikációs eszközök.	Információ küldése, lekérdezése mobiltelefonnal.	Mobil telefon használata

*Témakör***Médiainformatika****Óraszám: 3 óra**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
A hagyományos médiumok (könyv, folyóirat, rádió, zene, film, tévé) informatikai eszközöket alkalmazó lehetőségei, azok alkalmazása a megismerési folyamatban.	Kép és hang; Rövid videó digitalizálása; "kisfilm".	Videotechnikai alapok, digitális hang- és képrögzítés technikai lehetőségei.

*Témakör***Információs társadalom****Óraszám: 2 óra**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Szerzői jogi alapfogalmak, a szabad felhasználás körébe tartozó adatok, dokumentumok példákön történő bemutatása.	Szerzői jog. Vagyoni jog. A programalkotással kapcsolatos törvény. Az adattárral kapcsolatos szabályok.	
Az infokommunikációs világban kialakult alapvető viselkedési szabályok bemutatása példákön.	NETIKETT Egy-egy kommunikáció szabályai Az E-levelezés, talk szabályai Az információs szolgáltatások szabályai	Általános szabályok Információs szolgáltatások szabályai

*Témakör***Könyvtári informatika****Óraszám: 5 óra**

FEJLESZTÉSI FELADAT	TARTALOM	TEVÉKENYSÉGEK
Keresési szempontok kifejezése a könyvtár kódrendszerével.	Az információkeresés lehetséges formái az iskolai könyvtárban a korábban tanultak összegzése alapján: kézi keresés a szabadpolcon a szakrendi jelek és a Cutter-számok alapján keresés a hagyományos és elektronikus katalógusokban betűrend ill. szakjelzet szerint	Információkeresési gyakorlatok a tanult kódok alapján, a szaktanár irányításával.
Irányított forrás- és információkeresés a direkt és indirekt tájékoztató eszközöknek megfelelő keresési módszerek alkalmazásával.	A lexikonokról, enciklopédiákról, szótárakról a 6. évfolyamon tanultak felfrissítése. A könyvtári tájékoztató egyéb segédeszközei: a kézikönyv, egyéb eszközök (adattárak, statisztikák, kronológiák). Kézikönyv, adattárak, statisztikák, kronológiák. A katalógusok fajtái: betűrendes leíró (ismétlés szinten a Magyar	A kézikönyvtár összetételének és tájékoztató szerepének betöltött szerepének megismerése. A kézikönyvtár jellemző könyvtípusainak használata szaktárgyi feladatok megoldásában. Források keresése szaktárgyi feladatokhoz tárgyi katalógusok segítségével (frontális tevékenységként). A keresett téma kifejezése tárgy-

	<p>nyelv és irodalom keretében 6. évfolyamon elsajátított tananyag), tárgyi (ETO – szakkatalógus, tárgyszó katalógus).</p> <p>Az ETO felépítése, az ETO – jelzetek szerkezete (főtáblázati szám, általánosan közös alosztások), a szakkatalógus betűrendes mutatója.</p> <p>A raktári jelzet és az ETO – jelzet összehasonlítása.</p> <p>A leggyakrabban használt általánosan közös alosztások (felismerési szinten).</p> <p>Főtárgyszó, altárgyszó.</p>	<p>szóval, illetve szakjelzettel. (A keresés lépéseinek felismerése és gyakorlása.)</p> <p>Katalóguscédulákon szereplő ETO – jelzetek értelmezése.</p> <p>Egyéni keresések a közkönyvtár tárgyi katalógusaiban önálló feladatok megoldásához.</p> <p>A lakóhelyi közkönyvtár felkeresése: ismerkedés a tárgyi katalógusokkal. Osztályozás, ETO = Egyetemes Tizedes Osztályozás, a 10 főosztály, osztályok, alosztályok.</p>
--	--	---

Magasabb évfolyamra lépés feltételei 8.É 9.

Téma	Ismeret, eszközismeret	Alkalmazás, eszközhasználat, gyakorlat
<i>Az informatikai eszközök használata</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Tömörítés fogalma, célja, egyszerű tömörítési módok. • Vírus fogalma, hatása. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tömörített állományok létrehozása • Víruskereső indítása
<i>Informatika alkalmazói ismeretek</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Multimédiás dokumentum létrehozása; szöveg, kép 	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentáció vagy HTM készítés egyszerű változatban
<i>Infotechnológia</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Adattípusok, adatok táblázatos formába rendezése 	<ul style="list-style-type: none"> • Adattábla létrehozása
<i>Infokommunikáció</i>	<ul style="list-style-type: none"> • A Web lap készítés menete • Internetes információszerzés adott címről 	<ul style="list-style-type: none"> • Egy "honlap" elkészítése • A keresett információ letöltése, mentése
<i>Médiainformatika</i>	<ul style="list-style-type: none"> • A videó rögzítés feltételei 	<ul style="list-style-type: none"> • Videó anyag lejátszása
<i>Információs társadalom</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Általános szabályok az Interneten 	
<i>Könyvtári informatika</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Tudjon keresni (segítséggel) tartalom szerint a tárgyi katalógusban. 	<ul style="list-style-type: none"> • Iskolai feladatai megoldásához tudjon a dokumentumokból (segítséggel) információkat szerezni, és azokról röviden beszámolni

KÖRNYEZETISMERET

1-4. évfolyam

A tanterv, a NAT Ember a természetben 1-4. évfolyamok és az Ember és természet 3-4. évfolyamok egy részének követelményeit fedi le.

A tantárgy óraszám: 197

A Környezetismeret óraszámainak felosztása:

Évfolyam	1.		2.		3.		4.		Összes
Tantárgy /modul	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Óra
ÖSSZESEN:	1	37	1,5	55	1,5	55	1,25	46	197

Célok és feladatok

A környezeti nevelés célja: a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakítását segíteni annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását.

Meg kell tanulniuk eligazodni a természet, a környezet, a társadalom a közvetlen környezet „világában”.

Ehhez különös figyelmet kell fordítani a tanulók természetes gondolkodásmódjának fejlesztésére.

Ha a tanulók érzékenyvé válnak környezetük állapota iránt, képesek lesznek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére, a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére, a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességeik vállalására és jogaik gyakorlására.

A környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv.

A környezetismereti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek negatív módon befolyásolják a környezeti változásokat, meglátatva azokat a környezeti következmények tükrében.

A tantárgy feladata, hogy felkeltse a tanulóknak a környezetük élő és élettelen világa iránti érdeklődést. Bátorítson a természet és a lakóhelyi környezet önálló megismerésére, alkotóinak, jelenségeinek „felfedezésére”. Jól értelmezett, könnyen felidézhető, egyszerű kognitív műveletek végzésére alkalmas képzeteket alakítson ki a közvetlenül vagy közvetve megismerhető természeti és ember által létesített környezetről. Javítsa a tanulóknak a környezetük állapota iránti érzékenységét, alapozza meg a környezet értékeit tisztelő, azokat megóvni kész magatartásukat. Segítse őket tájékozódni természeti és társadalmi környezetükben, intse őket a veszélyhelyzetekkel kapcsolatos óvatosságra.

A környezetismeret tantárgy tanulása során a tanulók ismerkedjenek meg lakóhelyük, majd – egyre táguló körben – távolabbi természeti és ember által létrehozott környezetük jellemző anyagaival, jelenségeivel, élőlényeivel, illetve azok változásával, valamint az emberek és környezetük kapcsolatával. Fedezzék fel a természet sokszínűségét, szépségét, és ébredjenek rá pótolhatatlan, értékes mivoltára.

A tanítás-tanulás folyamatában elsősorban a tanuló lakóhelyi, iskolai, települési környezete, majd hazánk értékeinek megismertetésére, megszerettetésére törekedjünk. Ezen keresztül segítsük olyan pozitív attitűd kialakulását, mely az élő és élettelen környezet megóvására, védelmére ösztönöz, erősíti a lakóhelyhez való kötődést, s ezzel a hazánkhoz és a nemzetünkhöz tartozás érzését alapozza meg.

A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.

Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megőrzésére való törekvés váljék meghatározóvá.

A tantárgy fontos feladata, hogy az elemi természettudományos műveltség megalapozása érdekében a tanulóknak az új ismeretek megszerzéséhez, azok rendszerezéséhez, rögzítéséhez és a mindennapi életben való

alkalmazásához szükséges képességeit folyamatosan és rendszeresen fejlessze. Az élő és élettelen környezettel kapcsolatos fogalomalkotást mind személyes, mind közös, tevékeny tapasztalatszerzéssel készítse elő. Az egyszerű megismerési, tanulási módszerek megtanításával, begyakorlásával, alkalmazásával keltse fel – a gondolkodás fejlettségéhez illeszkedő mértékben – a természeti jelenségek, folyamatok ésszerű, tudományos magyarázata iránti igényt.

Lakóhelyi környezetük megismerése során tanítsa meg a tanulókat elemi fokon tájékozódni a térben, és az időben. Kiemelt cél az óvatosságra intés, az élet- és környezetkímélő, a veszélyhelyzetek megelőzését szolgáló magatartásformák kialakítása, s ezzel a személyes biztonság növelése. Nyújtson ismereteket az anyag különböző formáinak érzékelhető tulajdonságairól. Segítse észlelni, és elemi szinten értékelni azok mennyiségi és minőségi változásait. Fejlessze helyes egészségzokásaikat, alapozza meg önmaguk, valamint az élő és élettelen környezetük iránti felelősségérzetüket, segítse a környezeti harmónia létrejöttéhez és fenntartásához szükséges magatartásuk és életvitelük alakulását.

Magatartásukban alakuljon és erősödjön meg a személyes biztonságra való törekvés. Szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

Az ember a természetben műveltségi területen folyó nevelés-oktatás a természeti folyamatok, összefüggések s az ember ezekkel való kapcsolatának tényleges megértésére épül.

Az értelmes tanulás feltétele, hogy a tanulók megismeréssel kapcsolatos beállítódásait a tudás önálló, tevékeny formálásának lehetőségébe és fontosságába vetett meggyőződés határozza meg.

Maga a megismerési, tanulási folyamat a tanulók aktív, értelmező tevékenysége, a tapasztalatoknak a már meglévő elképzelések keretei között történő feldolgozása, az eredmények önálló, kritikus értékelése és alkalmazása.

Az iskola 1–4 évfolyamán zajló természettudományos nevelés a természeti világ elemi megismerésének lehetőségét biztosítja a 6–10 éves korú tanulók számára.

A tanulók elsajátíthatják a tudományos megismerés legelemibb eljárásait, a megismerési folyamatokkal kapcsolatos általános tudásrendszereket és műveleteket, mint amilyen:

- az előzetes elképzelések formába öntése, a hipotézisalkotás, a megfigyelések és a kísérletek tervezése,
- a mindennapokból ismert mennyiségek elemi szintű értelmezése, tudatos használata, mérése,
- a tapasztalatok szóban, írásban való nyelvileg helyes megfogalmazása, rajzban, grafikonon történő rögzítése, a problémamegoldás elemi műveletei,
- az ismeretszerzés, tájékozódás már kisiskoláskorban elérhető és gyakorolható módszerei.

Kiemelt fejlesztési feladatok

Tudomány – technika – társadalom – tudományos világkép

A tudományos vizsgálat iránti igény fokozatos formálása.

Természettudományos ismeretekkel tárgyalható kérdések megfogalmazása az egyes életkori szakaszoknak megfelelő ismeretrendszerekből kiindulva.

A mindennapi életben használt, a gyermekek által jól ismert néhány technikai eszköz működésének megismertetése korábbi ismeretekre építve.

A nyersanyagból termékké való átalakulás végig kísérése – példákban.

Természettudományos megismerés

A természeti és technikai tárgyakkal, jelenségekkel összefüggő elképzelések megfogalmazása, megbeszélése.

A mindennapi életben használt és fontos mennyiségek és azok mérésének megismerése, gyakorlása.

Az ismerethordozók használata tanítói segítséggel egyszerűbb forrásanyagokban.

Változások felismerése, azok okainak megnevezése.

Különböző tárgyak, élőlények, jelenségek tanult jellemzőinek elemi szintű összehasonlítása, csoportosítása a megismert szempontok és saját elképzelései alapján.

Tájékozódás az anyagról, az élő és élettelen természetről

- Tárgy (test) és anyag megkülönböztetése a nyelvhasználatban.
- Anyagfajták, anyagnevek megismerése, különbözőségek felismerése.
- Halmazállapot bemutatása, felismerése, megkülönböztetése.
- Az anyag szerkezetével kapcsolatos gyermeki elképzelések megismerése, ismereteik bővítése.
- Ismerkedés egyszerű keverékekkel, oldatkészítéssel.
- A környezetünkben lévő anyagok felismerése, megkülönböztetése, osztályozása.
- Az információátadás módjainak megismerése.

Tájékozódás térben, időben

- Irányok, távolságok, hosszúságok, nagyságrendek meghatározása (becslés, mérés).
- Az idő becslése, mérése.
- Tájékozódás a mindennapok időviszonyaiban.
- Helyváltoztatás és idő összefüggésének felismertetése.

A lakóhely, Magyarország, a Föld, az Univerzum

- Az égitestekkel kapcsolatos elképzelések megismerése, megbeszélése.
- Elemi ismeretek gyűjtése égitestekről.
- A Naprendszerbeli égitestek viszonyai.
- A Föld alakjával kapcsolatos tudományos kép kialakítása.
- Egyszerű megfigyelések végzése.
- Otthon, lakóhely, szülőföld, haza fogalmának mélyítése, megismertetése.
- A haza megbecsüléséhez, szeretetéhez vezető út megalapozása.

Állapot, változás, az élővilág rendszerezése

- Ismert állapotok, változások elkülönítése, megnevezése.
- Az élet értelmezésére vonatkozó gyermeki elképzelések megismerése.
- Az élő és élettelen összehasonlítása.
- Az élővilág szerveződési szintjei: a szerv, szervezet, fajta, fajtaszintekkel való ismerkedés példákon keresztül.
- Az élővilág rendszerezése – állat és növényfogalmakkal kapcsolatos ismeretek (fogalmak) bővítése életkori sajátosságoknak megfelelő szinten.
- Az élőlények egyszerű csoportokba sorolása.
- A növények anyagcseréjével kapcsolatos gyermeki elképzelések megismerése, ismereteik bővítése.

Fejlesztési követelmények (NAT 3)*Ismeretszerzési, -feldolgozási és alkalmazási képességek*

A tanuló váljék nyitottá a természet szépségei, értékei iránt. Érdeklődésének megfelelően tudjon ismeretekhez jutni a valóság megtapasztalásával, valamint különböző képi és szöveges ismerethordozók révén. Legyen képes a természet tárgyait, élőlényeit, jelenségeit és folyamatait észlelni, és azokat elemi szinten megfigyelni. Tanítói irányítással, segítséggel tudjon ismeretekhez jutni a természeti és technikai környezet jelenségeinek, folyamatainak mérése, egyszerű kísérleti vizsgálata és modellezése által. Ismerje fel a vizsgálódásokhoz, mérésekhez, kísérletekhez szükséges eszközöket, és használja azokat balesetmentesen. Szerezzon gyakorlatot a mindennapi életben előforduló mérésekben, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom, a hőmérséklet és az idő mértékegységeinek használatában. Szerezzon jártasságot a jelenségek, folyamatok egy-egy körének megadott szempontú csoportosításában. Megfigyeléseit, tapasztalatait saját szavaival, egyszerűen tudja megfogalmazni és tanítói segítséggel rajzban, és írásban rögzíteni.

Tudja a megszerzett ismereteit elmondani, ábrázolni, leírni. Legyen gyakorlata a különböző tárgyak, élőlények, jelenségek minőségi és mennyiségi jellemzőinek elemi szintű összehasonlításában. Legyen képes a természeti, és ember alkotta környezetről különféle módon szerzett ismereteit egymással összevetni, különböző szempontok szerint csoportokba rendezni, vizsgálódásainak eredményeit elemezni, értelmezni.

Tudja magyarázni ismereteinek mennyisége és mélysége szerint a természeti jelenségeket és folyamatokat, ismerje fel a környezetében előforduló veszélyhelyzeteket. Legyen képes felhasználni, alkalmazni a mindennapi élet problémáinak megoldásában a tanultakat.

Lássa be, hogy környezetének állapota saját egészségére is hatással van, igényelje az egészséges életkörülményeket. Ismeretei ébresszék rá, hogy felelős a természet védelméért, és ezért becsülje meg környezetének értékeit. Ismerje a biztonságot szolgáló szervezetek munkáját (mentők, tűzoltók, rendőrség, polgári védelem). Tudja, hogyan kell viselkednie veszélyhelyzetben (menekülés, segítségkérés). Az élő és élettelen természet.

Tájékozottság az anyagról

Ismerje meg vizsgálódásai alapján a környezetében előforduló fontosabb élő és élettelen anyagok néhány jellemző tulajdonságát, tudja az anyagokat különböző megadott szempontok szerint csoportosítani. Legyen tájékozott arról, hogy mely élelmiszerek fogyasztása szükséges szervezetünk egészséges fejlődéséhez. Tartózkodjék az élvezeti és kábítószeres kipróbálásától. Tudja, mely anyagok szennyezhetik leggyakrabban a környezetét, mely anyagok, eszközök a háztartás leggyakoribb veszélyforrásai.

Tájékozódás az időben. Az idő és a természeti jelenségek

Ismerje a napszakok és évszakok változását. Szerezzen gyakorlatot az idő mérésében, a mindennapi életünket meghatározó időtartamok becslésében. Tudja, hogy az idő múlásával az élőlények is – magunk is – változnak. Ismerje fel e változások szabályszerűségét, okait.

Tájékozódás a térben. A tér és a természeti jelenségek

Tudja a környezetében előforduló tárgyak méretét saját testméreteihez, majd szabvány mértékegységekhez viszonyítani, helyzetét, mozgását különböző nézőpontból szemlélni, elképzelni, jellemezni. Tudjon tájékozódni a lakóhelyén és annak környékén, tudjon útbaigazítást adni. Ismerje a környezetében előforduló veszélyhelyzeteket. Tudja, hogyan kell viselkedni különböző veszélyhelyzetekben. Ismerje Magyarországon belül lakóhelye elhelyezkedését. Ismerkedjen meg az őt körülvevő táj jellegzetességeivel, felszínének formáival, az ottani élőlények jellemző tulajdonságaival. Tudja lakóhelye tájképi sajátosságait összehasonlítani más hazai tájakkal.

Tájékozódás a természettudományos megismerésről

Tudatosuljon benne, hogy a természetről szerzett ismereteket megfigyelés, vizsgálódás, kísérletezés, mérés útján szerezzük meg. Legyen tájékozott arról, hogy a természettel kapcsolatos ismereteit felkészültségének megfelelő könyvek, cikkek és a média segítségével is fejlesztheti, de sok téves nézettel is találkozhat.

Tudjon önállóan a környezetére vonatkozó kérdéseket megfogalmazni. Tudjon beszámolni a saját tapasztalataiból, álló- és mozgóképekről, történetekből, leírásokból, a különböző kommunikációs eszközökből szerzett ismereteiről tanítói segítséggel. Tudjon írásban válaszolni egyszerű szóbeli vagy írásbeli kérdésekre. Tudjon egyszerű jelenségeket vázlatosan ábrázolni.

Ismerje meg a tudósok kiemelkedő eredményeit, kitartó szorgalmát, erőfeszítéseit.

Emberismeret, önismeret, honismeret, a lakóhely, Magyarország, a Föld és az Univerzum

Legyen igénye a személyes higiéniára, a test és a ruházat gondozására. Alkalmazza az egészségmegőrzés alapvető szabályait. Ismerje a korszerű táplálkozás, az egészséges életmód feltételeit.

Ismerje fel a harmonikus kapcsolat kialakításának szükségességét a természeti és társadalmi környezettel. Ismerkedjen szűkebb környezetének kulturális és vallási emlékeivel, hagyományaival. Gyakorolja azokat a tevékenységeket, szokásokat, amelyek az otthona, a lakóhelye, a szülőföldje és a hazája megismeréséhez, megbecsüléséhez, szeretetéhez vezetnek.

Értékelés

A tanuló értékelését szóban, illetve szöveges módon írásban végezzük.

Fontos, hogy a tanulók valamennyi pozitív megnyilatkozását értékeljük, mely a tanuló magatartásában egymáshoz, a környezethez való viszonyulásban tapasztalható.

A tanulók értékelését a tanév során szóbeli, illetve szöveges módon írásban végezzük. Minden olyan megnyilatkozását értékeljük a tanulónak, mely a tanuló magatartásában, egymáshoz, környezetéhez való viszonyában tapasztalható.

Értékelésünk legyen ösztönző: rajzos, képes, nyomdás, jutalomkártyás.

Jutalmazzuk, dicsérjük, ha már a megtanult ismereteket tudja, alkalmazza, cselekvésében betartja a megismert szabályokat.

- értékelésünk legyen folyamatos és értékeljük a tanulás,
- nyitottságát, elfogadni tudást, szóbeli kifejezőkészségét,
- szorgalmát,
- érzelmi megnyilvánulásait,
- kötelességtudatát (vállalt feladatok teljesítését, milyenségét, hogyanját),
- rajzait, gyűjteményeit,
- órai aktivitását, séták alkalmával tanúsított magatartását, érdeklődését, kíváncsiságát.

Alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek

Valamennyi forgalomban lévő tankönyv többségében tartalmazza azt az ismeretanyagot, amelyet a tanulóknak az 1-4. évfolyam során meg kell ismerniük, el kell sajátítaniuk.

KÖRNYEZETISMERET**1. évfolyam****ÓRATERV**

Témakör	Óra
A megismerési módszerek alapozása	folyamatos
Az élettelen természet alapismeretei	8
Az élő természet alapismereti	9
Testünk és életműködésük	7
Tájékozódási alapismeretek	3
Közlekedés	4
A lakóhely ismerete	3
Szabadon felhasználható órakeret	3
Összesen:	37

Ajánlás

Az 1. osztályban a környezet megismertetésének, a tanulók által történő felfedeztetése, a körülöttük lévő tárgyak, dolgok megfigyeltetése a feladatunk.

A gyermeki kíváncsiság, érdeklődés az alapja, hogy maguk is fel tudják fedezni a tájra, lakóhelyükre jellemző élővilágot. Fontos, hogy legyenek nyitottak, mindent vegyenek észre környezetükben, mindent tapasztaljanak meg, ezáltal éljék meg a felfedezés örömét. Fontos, hogy megfigyeléseiket szóban, rajzban is jelenítsék meg.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

Munkatankönyv, környezetismereti tablók, tankönyvjegyzékben meghatározott eszközök, tablók, gyűjtemények készítéséhez szükséges eszközök (karton, ragasztó stb.) rajzkészítéshez megfelelő eszközök (színes, rajzlap).

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Tudja megnevezni a napszakokat, egy nap időtartamát.
- Ismerje az időjárás legfontosabb elemeit.
- Ismerje a víz különböző megjelenési formáit.
- Tudja a hónapok, évszakok sorrendjét, nevét.
- Ismerjen fel néhány növényt, állatot a közvetlen környezetére jellemzők közül.
- Tudja megnevezni testének főbb részeit.
- Ismerje a helyes tisztálkodási, öltözködési szabályokat.
- Ismerje a segítségkérés módjait.
- Tudja megnevezni a saját testéhez viszonyított irányokat.
- Ismerje az iskola legfontosabb helyiségeit.
- Tudja, hogyan jut el lakásától az iskoláig.
- Tudja megnevezni települését, lakóhelyét, iskoláját.

Témakör**A megismerési módszerek alapozása****Folyamatos**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
Megfigyelés, összehasonlítás, csoportosítás a tanulók közvetlen környezetében lévő tárgyak, élőlények érzékelhető tulajdonságai körében.	Tapasztalatszerzés a környezetről az osztályteremben és az osztálytermen kívül séták és kirándulások során. A megfigyelték pontos megfogalmazása szóban. Saját korábbi élményeiről néhány mondatos beszámoló szóban. A tanuló közvetlen környezetében élőlények megfigyelése a tanító irányításával. Tapasztalatok rajzos rögzítése, a korábbi személyes élmények beépítése.
A tapasztalatok kifejezése előszóban, rajzban tanítói segítségével. Technika, technológia.	A valóságban megfigyelt jellemzők felismerése fényképen és rajzon. Anyagok, tárgyak, képek, szóképek csoportosítása tetszőleges és megadott szempont szerint. Csoportosítási szempont észrevétele. A megismert élőlények, jelenségek felismerése képeskönyvek, diaképek, filmfelvételek segítségével. Feladatértés bizonyítása aláhúzással, összekötéssel, színezéssel. A mindennapi életben használt, a gyerekek által jól ismert néhány technikai eszköz működésének magyarázata.
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> • épületek, tantermek, egyéb helyiségek, dolgozók, élőlény, tárgy 	

Témakör**Az élettelen természet alapismeretei 1.****Óraszám: 8 óra**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
Tudomány, technika, társadalom Természettudományos ismeretekkel tárgyalható technikai, társadalmi kérdések megfogalmazása a családi környezetből hozott s az életkornak megfelelő ismeretrendszerekből kiindulva. A nap időtartama, a napszakok váltakozása, jellemzői.	A kérdésfeltevés, az alapos vizsgálat igényének kialakítása, fejlesztése.
Az időjárás elemeinek megfigyelése: nap-sugárzás, hőmérséklet, szél, felhőzet, csapadék. A víz megjelenési formái a természetben.	Az időjárás elemeinek és változásának megfigyelése, rajzos rögzítése. Az időjárás megfigyelése során a víz különböző megjelenési formáinak felismerése: eső, hó, zúzmara, dér, jég, hó, köd, pára. A szélsőséges időjárás okozta veszélyhelyzetek és a védekezés lehetőségei. <i>Egyszerű beszámoló szóban a napi időjárásról, a különböző napszakokban történetekről.</i>
Az évszakok jellemző időjárása. Az évszakok sorrendje, a hónapok neve és sorrendje.	Napszakok, hónapok, évszakok sorba rendezése időrend alapján. Évszakok jellemző időjárásának, és a szélsőséges időjárás okozta veszélyhelyzeteknek (villámcsapás, vihar, hóvihár, áradás stb.) a felismerése képről, filmről.

Az évszakokhoz kapcsolódó ünnepek, helyi szokások.	Az évszakokhoz kapcsolódó ünnepek, szokások megismerése (pl. szüret, Márton nap, karácsony, regölés, húsvét, madarak és fák napja), részvétel a helyben hagyományos ünneplésben, népszokásban.
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> • napszakok, időjárás, eső, hó, dér, jég, köd, pára, hőmérséklet, borult idő, szellő, szél, felhőzet, csapadék, napsugárzás; • hónapok, évszakok; • időjárás okozta veszélyhelyzetek (villámcsapás, vihar, áradás), felismerésük képről, filmről, • ünnepi szokások: Márton-nap, karácsony regölés, húsvét, madarak és fák napja. 	

Témakör**Az élő természet alapismeretei****Óraszám: 9 óra**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
A természet megismerése. Az élő és az élettelen közötti különbség. A közvetlen környezetben előforduló gyakori növények megfigyelése (mérete, alakja, színe, illata, jellemző részei, élőhelye). Elemi ismeretek a növénygondozásról (magvetés, ültetés, öntözés).	A tanuló közvetlen környezetben gyakran, előforduló növények és állatok megfigyelése, érzékszervi tapasztalatszerzés a tanító irányításával. A sokféleség bemutatása. A valóságban megfigyelt jellemzők felismertetése fényképen és rajzon.
A közvetlen környezetben gyakran előforduló állatok, társállatok megfigyelése (mérete, alakja, színe, szaga, hangja, mozgása, táplálkozása, jellemző tevékenységei, szaporodása).	A közvetlen környezetben előforduló gyakori növények, állatok, növényi részek (pl. levelek, termések) közül néhány megfigyelése, lerajzolása, egyszerű csoportosítások hasonló tulajdonságaik alapján. Növények gondozása az osztályban, az iskolakertben (öntözés, tápoldat készítés, ültetés, magvetés) Tanítói kérdésre egy-egy élőlény jellegzetességeinek felsorolása.
Allatmesék és a valóság.	A mese és valóság összevetése dramatikus helyzetjátékokban.
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> • élőhely, levél, termés, fa, bokor, gyökér, lomb, virág. • állat, növény, rovar, táplálkozás, szaporodás, magvetés, ültetés, öntözés. 	

Témakör**Testünk és életműködésünk 1.****Óraszám: 7 óra**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
Az ember egészsége Testünk főbb részei. <i>Szervezetünk megfigyelhető ritmusai</i> (szívdobogás, lélegzés, alvás és ébrenlét, mozgások) Érzékszerveink szerepe a környezet megismerésében.	Tájékozódás a saját testen. Játékos gyakorlatok az irányok, helyzetek megkülönböztetésére. Testük működésének változásainak megfigyelése különböző hatásokra.
Az egészség és a betegség. Táplálkozási szokások Az évszaknak és az időjárásnak megfelelő öltözködés. A tisztálkodás. A leggyakoribb balesetek megelőzésének módja. Segítségkérés balesetkor (mentők, tűzoltók, rendőrség)	Óvodai szokások folytatása, gyakorlása. A helytelen szokások megbeszélése. Játékok, dramatikus helyzetgyakorlatok a helyes öltözködéssel, a tisztálkodással, a betegséggel, balesettel kapcsolatban. Törekvés a szervezet számára szükséges táplálékok ismeretére alapozott, megfelelő táplálkozási szokások kialakítására.

ISMERETEK, GYAKORLATOK

- szívdobogás, légzés, alvás, ébrenlét, érzékszervek, egészség, betegség, táplálkozás, tisztálkodás, mentők, tűzoltók, rendőrség,
- látom, hallom, tapintom, érzékelem.

*Témakör***Tájékozódási alapismeretek****Óraszám: 3 óra**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
<i>Saját testhez viszonyított irányok (előtte, mögötte, mellette, fölötte, alatta, jobbra, balra).</i>	Játékos gyakorlatok az alatta, fölötte, mellette, közötté, előtte, stb. bal, jobb irányok helyes használatára.
Az iskola neve. Az iskola legfontosabb helyiségei, azok rendeltetése. Az iskola környékének jellemző közterei.	Az iskola épületének megismerése. Tájékozódás az iskola épületében. A különböző helyiségek rendeltetésének megbeszélése. Beszámoló az otthontól az iskoláig vezető útvonalról.
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> • előtte, mögötte, mellette, fölötte, alatta, jobbra, balra irányok; • úttest, járda, közlekedési lámpa, zebra, tér. 	

*Témakör***Közlekedés****Óraszám: 4 óra**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
A gyalogos közlekedés legfontosabb veszélyhelyzetei, szabályai (<i>átkelés az úttesten, vasúti átjárón. A közlekedési lámpa és a rendőr jelzései</i>).	Az iskola gyalogos megközelítése. Közös gyalogos közlekedési élmény megélése, megbeszélése. A gyalogos közlekedés szabályainak gyakorlása dramatikus játék helyzetekben. Szabálytudat alakítása. Az iskola megközelítése során adódó veszélyhelyzetek megbeszélése.
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> • jármű, rendőr, lámpa, járda, zebra, szegély; • tömegközlekedési eszköz, közlekedési szabályok. 	

*Témakör***A lakóhely ismerete****Óraszám: 3 óra**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
A település (településrész) neve. A tanuló lakóhelyének pontos címe. Az iskola pontos címe.	Az iskola környékének bejárása.
A környék nevezetes épületei. A lakóhely jellegzetességei.	Ismerkedés a lakóhely jellegzetességeivel.
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> • helységnév, lakhely, cím, iskola neve, címe. 	

KÖRNYEZETISMERET**2. évfolyam****ÓRATERV**

Témakör	Óra
A megismerési módszerek alapozása	folyamatos
Az élettelen természet alapismeretei	13
Az élő természet alapismeretei	15
Testünk és életműködésünk	8
Tájékoztató alapismeretek	5
Közlekedés	3
A lakóhely ismerete	6
Szabadon felhasználható órakeret	5
Összesen:	55

Ajánlás

A 2. évfolyamon a környezet egyszerű megismerésén túl fontos, hogy fedezzék fel a tanulók a dolgok, jelenségek közötti kapcsolatot, ezért a környezet elemei közötti kapcsolatára irányítjuk a tanulók figyelmét. Észre kell venniük, hogy a környezetben minden változik, átalakul. Fontos annak felismeréséig eljutni, hogy a természetben minden változásban, kapcsolatban van egymással. Kapjon nagyobb hangsúlyt a megfigyelések, tapasztalások, összehasonlítások szóbeli megfogalmazása.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

Munkatankönyv, környezetismereti tablók, eszközök a megfigyelés, egyszerű kísérleti lehetőségeinek biztosítására. Mérési eszközök: űrmérték, idő, hosszúság, hőmérséklet méréséhez.

Anyagok; fa, üveg, kelme, papír, cserép, fém, ásvány.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

Legyen képes a természet jelenségét (tárgyakat, élőlényeket) és folyamatait észrevenni, azokat elemi szinten megfigyelni. Tanítói irányítással tudjon egyszerű megfigyeléseket és vizsgálatokat végezni.

- Vizsgálódásai alapján ismerje a környezetében előforduló fontosabb élő és élettelen anyagok tulajdonságait.
- Tudjon önállóan megfigyelést, egyszerű méréseket, összehasonlítást végezni; elemi következtetést levonni, véleményt alkotni. Megfigyeléseit, tapasztalatait saját szavaival tudja megfogalmazni, és írásban rögzíteni.
- Tudja a környezetében előforduló tárgyak méretét saját testméretéhez viszonyítani.
- Lássa, tudja, hogy környezetének állapota saját egészségére is hatással van, igényelje az egészséges életkörülményeket. Ismerje a napszakok és évszakok változását, ennek okát.
- Fejlődjön munkaszokásaiban (helyes testtartás, gondosság, tisztaság, rendszeret).
- Ismerje a helyes táplálkozás, egészséges életmód alapjait.
- Tudja, hogy a rendszeres mozgás nagyon fontos része életünknek.

Értékelés

- A szöveges értékelés, mely tájékoztatás a tanulónak a tananyagban nyújtott teljesítményéről.
- Egy-egy témakör lezárásakor a szóbeli feleletek mellett az írásbeli számonkérést is alkalmazzuk.

Témakör**A megismerési módszerek alapozása****Folyamatos**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
Megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, vizsgálódás a tanulók közvetlen környezetében lévő tárgyak, élőlények érzékelhető tulajdonságai körében.	A dolgok érzékelhető tulajdonságainak megtapasztalása. Összehasonlítások az érzékek alapján (<i>pl.: nagyobb, hangosabb</i>). Megfigyelések rögzítése tanítói irányítással írásban. A tanuló környezetében – a természetben, a háztartásban, a lakóhelyen – található gyakori tárgyakból (<i>pl.: lehullott levelek, száraz termések, kavicsok, üres csigaházak, kelmedarabok, címkék, kupakok stb.</i>) különböző gyűjtemények készítése és rendezésük.
Idő és mozgás Becslések, egyszerű mérések alkalmilag választott és szabvány egységekkel (m, dm, cm; kg, dkg; l, dl; óra, perc, nap, hét, hónap, év; °C) tanítói segítséggel.	Az idő becslése, saját mérések Mérések, mértékegységek használata. A mindennapi életben fontos szerepet játszó mennyiségek és azok mérésének fokozatos megismerése, gyakorlása. A közvetlen és közvetett tapasztalatszerzés megkülönböztetése.
Megfigyelés, kísérletezés, mérés A tapasztalatok kifejezése élőszóban, rajzban, írásban tanítói segítséggel.	A vizsgált jelenségekkel kapcsolatos előzetes tudás számbavétele a tanulás során mindinkább tért nyerő megfigyelések, kísérletek végzése előtt. A tanulói tapasztalatok rögzítése tanítói segítséggel rajzban és írásban. Rövid, szóbeli vagy írásbeli kérdésre írásbeli válasz adása önállóan. Nem tanórán szerzett ismeretekről rövid szóbeli beszámoló adása. Kérdések megfogalmazása az összefüggések keresésekor. Vélemények megfogalmazása helyzetelemzéskor. Az információátadás egyszerű módjai.
Információ.	
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> nagyobb, hangosabb, tömeg, hosszúság, űrtartalom (+- C°). 	

Témakör**Az élettelen természet alapismeretei****Óraszám: 13 óra**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
Az érzékszerveink szerepe a környezetünk megismerésében. A környezetben előforduló anyagok érzékelhető tulajdonságainak (színének, alakjának, hőmérsékletének, felületének, keménységének, rugalmasságának, ízének, szagának) megfigyelése. Megmérhető és nem megmérhető tulajdonságok. Megfigyelés, kísérletezés, mérés.	A tanuló közvetlen környezetében lévő tárgyak és élelmiszerek érzékelhető tulajdonságainak (<i>alak, szín, felület, alaktartás, összenyomhatóság, illat, íz, hang, stb.</i>) megtapasztalása. Az érzékszervi tapasztalatokra épülő felismerő gyakorlatok. A mindennapi életben fontos szerepet játszó mennyiségek és azok mérésének fokozatos megismerése és gyakorlása. A vizsgált jelenségekkel kapcsolatos előzetes tudás számbavétele a tanulás során mindinkább tért nyerő megfigyelések, kísérletek végzése előtt.

<p>Az anyagok csoportosítása (fa, kelme, üveg, papír, cserép, fém, ásvány stb.). Az anyagok tulajdonságai és felhasználásuk, hatásuk közötti kapcsolat. Élelmiszerek.</p>	<p>Összehasonlítások, sorba rendezések az érzékek és mérések alapján. Kapcsolat keresése a tulajdonság és a funkció között. A tapasztalatok lejegyzése, rendezése tanítói segítséggel. Az anyagok azon tulajdonságainak észrevétele, amelyek miatt a környezetet szennyezhetik, veszélyeztethetik.</p>
<p>ISMERETEK, GYAKORLATOK</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • fa, kelme, üveg, papír, cserép, fém, alak, szín, felület, alaktartás, összenyomhatóság, illat, íz, hang-érzékszervek. 	

Témakör

Az élő természet alapismeretei

Óraszám: 15 óra

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
<p>A természetű növények megfigyelése, leírása, vizsgálata, csoportosításuk, felhasználásuk szerint. Növényi táplálékaink. Gyümölcsök, zöldségek szerepe az egészséges táplálkozásban.</p>	<p>Tapasztalatszerzés előzetes megfigyelési szempontok alapján a különböző élőhelyek (<i>a település, a kert, az erdő, a mező, a vízpart</i>) élővilágáról.</p>
<p>A vadon élő és a tenyésztett, kedvtelésből vagy társként tartott állatok élete közötti különbség. Az állatok viselkedésének megfigyelése, leírása, összehasonlítása.</p> <p>Az ismeretszerzés eredményeinek feldolgozása.</p>	<p>Tájékozódás az időben. Időmérések végzése, mértékegységeinek használata. Az élőlények változásának megfigyelése az időben (<i>növekedés, fejlődés, pusztulás</i>). Az idő és az életmód kapcsolatának észrevétele (<i>téli álmom, költöző madarak, lombhullatás, több évig élő növények</i>). Élőlények csoportosítása a jellemző jegyek alapján (<i>pl. növény, állat, fás szárú, lágyszárú, egy évig élő, több évig élő; emlős, madár</i>). A megfigyelt jelenség okainak keresése, annak észrevétele, hogy egy adott ok megléte befolyásolja a jelenség létrejöttét (életfeltételek). Az ismétlődő jelenségek, tevékenységek észrevétele. Változások felismerése, azok fontosabb okainak megnevezése tanítói segítséggel. A különböző tárgyak, élőlények jelenségek tanult jellemzőinek elemi szintű összehasonlítása csoportosítása a megismert szempontok és saját elképzelések alapján. Egyszerű képi és szöveges információk, jelek értelmezése a megismert területeken.</p>
<p>ISMERETEK, GYAKORLATOK</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • a kert, az erdő, a mező, vízpart, növekedés, fejlődés, pusztulás, • téli álmom, költöző madarak, lombhullás, több évig élő növények, • növények: fás szárú, lágyszárú növények, egy évig élő – több évig élő, • emlős, madár – életfeltételek. 	

Témakör**Testünk és életműködésünk 2.****Óraszám: 8 óra**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
<i>Az ember egészsége</i> <i>Életműködéseink főbb jellemzői</i> (mozgás, táplálkozás, légzés, fejlődés) Legfontosabb szerveink szerepe életünkben.	A 8–9 éves gyermek helyes napirendjének kialakítása. Különböző mérések elvégzése a saját testen. Fogalomalkotás a belső szerveinkről, szerepükről.
A helyes fog- és testápolás. A fogorvos és az orvos gyógyító munkája. A környezet szervezetünkre gyakorolt leggyakoribb ártalmas hatásai (pl. napsugárzás, hő, zaj, szennyezett levegő, víz, talaj, erős fény, a képernyő hatása, vérszívó élősködők). Fogyatékos, sérült embertársaink.	Fog- és testápolási technikák gyakorlása. Beszélgetések, dramatikus gyakorlatok a sérülés, betegség, gyógyítás, gyógyulás, a fogyatékos, sérült emberekhez fűződő viszonyok témakörében. Annak felismerése, hogy a környezet állapota az ember egészségére is hatással van. Az egészséges életkörülmények igénylése a testi fogyatékkal élő emberek elfogadására való tudatos nevelés.
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> • mozgás, táplálkozás, légzés, fejlődés • napsugárzás, hő, zaj, szennyezett levegő, víz, talaj, erős fény • a televízió képernyője (számítógép képernyője) és hatása • vérszívók, élősködők • testápolás 	

Témakör**Tájékozódási alapismeretek****Óraszám: 5 óra**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
Út az otthontól az iskoláig. Az iskola környékének megfigyelése (közterületek, közlekedési eszközök, üzletek, a szabadidő eltöltésének helyei, intézmények, nevezetes és érdekes épületek, helyek, a felszín formái).	Tapasztalatgyűjtés az iskola környékén: Séta, kirándulás a település környékének nevezetes helyeire. Az iskola környékének nevezetes épületeinek, természeti formáinak megfigyelése, számbavétele, sorba rendezése. Rajz és képgyűjtemények készítése.
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> • közterület, járművek • szabadidő, intézmények 	

*Témakör***Közlekedés****Óraszám: 3 óra**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
A közlekedés illemszabályai. A helyes viselkedés járműveken.	Közös élményszerzés különböző közlekedési eszközökön.
Gyermekekkel történt balesetek okai, megelőzésük.	Esetelemzések gyermekekkel történt balesetek kapcsán. Veszélyhelyzetek felismerése az iskola megközelítésekor. <i>Dramatikus játékok a helyes magatartásformák begyakorlására. Tanult szabályok, jó tanácsok szövegű ismerete.</i>
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> • gyalogos, közlekedés szabályai 	

*Témakör***A lakóhely ismerete****Óraszám: 6 óra**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
A település és környéke felszínének jellemző formái, vizei.	A település jellemző természeti formáinak megfigyelése (<i>síkság, dombok, hegyek, völgyek, patakok, folyók</i>) elnevezése, felismerése. Természeti értékeinek, szépségének felfedezése.
A településhez fűződő hagyományok, mesék, mondák, történetek. A település utcái, házai egykor. A település lakóinak élete régen és most.	<i>Helytörténeti bemutatóhely, kiállítás megtekintése. Történetek, emlékek, mondák gyűjtése, olvasása. Helyi hagyományok ápolása.</i>
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> • felszín, síkság, domb, hegy, völgy, patak, folyó • természeti értékek, szépségek • hagyomány, kiállítás 	

KÖRNYEZETISMERET

3. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
A megismerési módszerek alapozása	folyamatos
Az élettelen természet alapismeretei	15
Az élő természet alapismeretei	10
Testünk és életműködésük	8
Tájékozódási alapismeretek	10
Közlekedés	4
Országismeret	4
Szabadon felhasználható órakeret	4
Összesen:	55

Ajánlás

A kötelező órakeret 55 óra, melyből 4 szabadon felhasználható. Ezeket használjuk fel tanulmányi séták, kirándulások, gyakorlati tevékenységekre és feladatmegoldásokra.

A harmadik évfolyamon a természeti környezetben végbemenő folyamatok megfigyelése kiemelt hangsúlyt kap. Nagyon fontos a jelenségek, dolgok közötti kapcsolatok felismertetése, megismerése.

Kiemelt: elemi megismerési módszerek, a vizsgálat, elemi kísérletek alkalmazása a tanulók által.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

Mérőeszközök: hosszúság, tömeg, idő, hőmérséklet méréséhez; térképek, egyszerű képes határozók, álló és mozgóképek.

Kísérleti eszközök: anyagok tulajdonságainak megfigyeléséhez (olvadás, párolgás, forrás, lecsapódás) égés; mágnes.

Veszélyt jelző jelzések – táblázatok, jelek, útvonalrajzok, térképek, iránytű, filmek a fővárosról, tablók.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Legyen képes a természet jelenségeit, folyamatait elemi szinten megfigyelni.
- Tanítói irányítással tudjon egyszerű megfigyeléseket és vizsgálatokat végezni.
- Tudjon a mindennapi életben előforduló méréseket elvégezni, tudja azok mértékegységeit használni: hosszúság, tömeg, idő.
- Használja helyesen az oldódás és olvadás szavakat.
- Ismerje környezetének legjellemzőbb felszíni formáit és vizeit.
- Tudja megnevezni a világtájakat. Tudja használni az iránytűt.
- Ismerje saját testének élettani jellemzőit, életműködésének változását, az egészségtől eltérő állapotát.
- Ismeretei alapján tudja, hogy felelős a természet jövőjéért, fenntarthatóságáért, ezért becsülje környezetének értékeit.
- Tudja felsorolni a növények és állatok életéhez szükséges életfeltételeket.

Értékelés

Fontos, hogy ismeretekről egyre több szóbeli feleletet tudjanak adni a tanulók. A szóbeli és írásbeli számonkérés értékelés folyamatos.

Egy-egy témakör lezárását tudáspróba íratásával zárjuk.

Környezet- és természetvédelmi tevékenységért dicséret, jutalmazás.

Témakör**A megismerési módszerek alapozása****Folyamatos**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
Idő, mozgás Megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, vizsgálódás, egyszerű kísérletek végzése a tanulók közvetlen környezetében lévő tárgyak, élőlények érzékelhető tulajdonságai körében, a folyamatok nyomon követése, egyszerű természeti jelenségek felismerése.	Az idő becslése, saját mérések. Tájékozódás a mindennapok időviszonyaiban. A tapasztalatok lejegyzése, rendezése tanítói segítséggel. Egyszerű kísérletek megfigyelése és elvégzése. Oksági összefüggések keresése a kísérletek tapasztalatai és a mindennapi tapasztalatok között.
Becslések, egyszerű mérések szabvány egységekkel (<i>m, dm, cm, mm; t, kg, dkg, g; l, dl, cl, ml, hl; óra, perc, másodperc; °C</i>) tanítói segítséggel.	Mérések, mérés-sorozatok végzése.
A tapasztalatok általánosítása. Ismerkedés a közvetlen tapasztalással nem megszerezhető ismeretek forrásaival (gyermekenciklopédiák, egyszerű képes határozók, térképe, álló és mozgóképek). A tapasztalatok kifejezése élőszóban, rajzban, írásban tanítói segítséggel. Információ.	Tapasztalatok megjelenítése egyszerű ábrával, rajzzal. Saját korábbi tapasztalatok beépítése. Gyermekenciklopédiák, könyvek használata adott feldolgozási algoritmus segítségével. <i>Tévémsorok, reklámok és az azokban esetleg előforduló helyes és téves tájékoztatások megfigyelése, elemzése (pl. táplálkozás, gyógymódok).</i> <i>Az információátadás módjai.</i>
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> • táplálkozás, gyógymódok. • mm, t, g, hét, hónap, év, enciklopédia, térkép, álló és mozgókép. 	

Témakör**Az élettelen természet alapismeretei****Óraszám: 15 óra**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
Anyag. Környezetünk anyagai, az anyagok osztályozása. Állapot, változás, folyamat. A környezetben előforduló anyagok mérhető tulajdonságai. A változások megfigyelése. A hőmérséklet változása. A halmazállapot-változások a mindennapi életben.	Tárgy, test és anyag megkülönböztetése a nyelvhasználatban. Anyagfajták különbözőségének felismerése, anyagnevek anyagfajtákhoz rendelése. Az anyagfajta és a használat közti összefüggés felismerése konkrét példákon. Különböző anyagok felismerése, megkülönböztetése. Megfigyelések, tapasztalatok, mérési eredmények rögzítése írásban önállóan, előzetes megbeszélés után. Mondatok, rövid szövegek igazságtartalmának eldöntése tapasztalatok, megfigyelések alapján. Rövid szóbeli beszámoló a megfigyelésekről, tapasztalatokról. Tapasztalatszerzés a különböző anyagok halmazállapotainak főbb jellemzőiről. A halmazállapot-változás megtapasztalása, feltételeinek előállítás.

Az időjárási jelenségek és az anyag tulajdonságainak változása. Fagyás, olvadás, párolgás, forrás, lecsapódás megfigyelése. Az olvadás és oldódás megkülönböztetése. Vizsgálódás mágnesekkel.	Öksági összefüggés keresése a halmazállapot-változás és egyes hétköznapi jelenségek között. Az anyagok változása, az annak folyamán megfigyelhető tulajdonságok észrevétele (pl.: égés, oldódás, forrás). Az elemzett konkrét rendszerek vizsgálata során az elemek állapotaival, a változásokkal kapcsolatos előzetes tudás felszínre hozása, összegyűjtése.
Éghető és éghetetlen anyagok. Az égés, mint veszélyforrás. Veszélyre figyelmeztető jelek, jelzések.	Teendők tűz (pl. épülettűz, erdőtűz, ruhatűz) esetén. Önmentési gyakorlat.
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> • hőmérsékletváltozás, halmazállapot-változás; időjárási jelenségek; • fagyás, olvadás, párolgás, forrás, égés, éghető és éghetetlen anyagok, • veszélyforrások; épülettűz, erdőtűz, ruhatűz, mentés. 	

Témakör**Az élő természet alapismeretei****Óraszám: 10 óra**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
A növények életéhez nélkülözhetetlen környezeti feltételek vizsgálata. A környezet változásainak (pl.: fény, talaj, időjárás, szennyező anyagok) hatása a növények életére. A növényi élet évszakos ritmusa.	A növények változásának folyamatos megfigyelése. Egyszerű kísérletek az életfeltételek bizonyítására.
Az állatok életéhez nélkülözhetetlen környezeti feltételek vizsgálata. A környezet változásainak hatása az állatok életére. Az állatok évszakok szerinti viselkedése. A növények és állatok kapcsolata, egymásrataltsága.	Különböző állatok viselkedésének, életmódjának, az élőhelyükhöz és más élőlényekhez fűződő kapcsolataiknak megfigyelése a valóságban, valamint álló és mozgóképeken.
Helyes viselkedésünk a természetben.	Az ember szerepének tisztázása a környezetében élő más élőlények életfeltételeinek alakításában. Tetteink következményeinek kutatása.
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> • fény, talaj, időjárás, szennyező anyagok. 	

Témakör**Testünk és életműködésünk****Óraszám: 8 óra**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
Az ember egészsége. Testünk mérhető tulajdonságai. Életünk nélkülözhetetlen környezeti feltételeinek vizsgálata. A környezet változásainak hatása életünkre. Egészséges életmód. Helyes napirend. Az egészség és a sport.	Annak felismerése, hogy a környezet állapota az ember egészségére is hatással van. Az egészséges életkörülmények igénylése. Az életjelenségek változásainak megfigyelése, mérése. Saját tapasztalatok megbeszélése, összehasonlítása a társakéival.
A betegség tünetei (<i>rossz közérzet, láz, fájdalom, hasmenés, hányás, vérzés</i>). A leggyakoribb fertőző betegségek és megelőzésük. A védőoltások fontossága.	A magatartási és illemszabályok, valamint a betegségek, balesetek megelőzése közötti oksági összefüggések keresése (<i>pl. kézmosás, zsebkendőhasználat</i>).
A beteglátogatás, betegápolás szabályai. A kuruzslás veszélyei.	Dramatikus játék során a helyes egészségszokások gyakorlása. Az információk átadásának egyszerű módjai, az érzékelés, mint információszerzés.
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> egészséges életmód, helyes napirend, egészség – sport, közérzet, betegség, láz, fájdalom, hasmenés, hányás, vérzés. fertőző betegség, védőoltás, kuruzslás. 	

Témakör**Tájékozódási alapismeretek****Óraszám: 10 óra**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
A tárgyak alaprajza. Kicsinyítés rajzolással.	Egyszerű alaprajzok készítése. Útvonalak berajzolása az alaprajzba. Térképszerű képes ábrázolások, térképvázlat készítése az iskola környékéről.
Útvonalrajzok, térvázlatok, térképszerű ábrázolások ismert terepről. A valóság térképi ábrázolása jelekkel. A négy fő világtáj. Az iránytű.	<i>A térképvázlaton útvonalak bejelölése, bejárása. Szimbolikus jelek alkalmazása.</i> <i>Tájékozódás iránytű segítségével.</i> <i>Térérzet tudatosítása, tájékozódás a térben, irányok, távolságok, hosszak, nagyságrendek meghatározása (becslés, mérés).</i>
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> alaprjz, kicsinyítés, térképvázlat, térképjelek, világtáj, iránytű 	

Témakör**Közlekedés****Óraszám: 4 óra**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
A lakóhely jellemző közlekedési eszközei. A helyi és távolsági tömegközlekedés eszközei. Helyes és helytelen utazási szokásaink.	Utazás tömegközlekedési eszközökön. A szabálytudat alakítása. Helyes magatartásformák bemutatása, gyakorlása valós helyzetekben.
A gyerekek, mint a balesetek okozói.	<i>A gyermekbalesetek és a veszélyhelyzet okainak keresése. Kapcsolat keresése a viselkedés és a gyermekbalesetek között.</i>
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> • közlekedési szabályok; utazási ismeretek, veszélyhelyzetek az utazásban 	

Témakör**Országismeret****Óraszám: 4 óra**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
Élet a fővárosban és az ország más vidékein. Hazánk fővárosa Budapest. Ismerkedés a főváros nevezetes és a gyerekek szempontjából érdekes épületeivel, létesítményeivel, helyeivel.	Közvetlen vagy közvetett (<i>tv, videó, dia, könyv, könyvtár</i>) tapasztalatszerzés: Duna, Vár, Gellérthegy, Országház, hidak, nagykörút, üzletek, színházak, bábszínház, Állatkert, Margitsziget, közlekedés.
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> • főváros, Budapest, Duna, Országház, Vár, Gellérthegy, hidak, Margit sziget, üzletközpontok, körút • közlekedési eszközök: METRO, villamos, HÉV 	

KÖRNYEZETISMERET

4. ÉVFOLYAM

ÓRATERV

Témakör	Óra
A megismerési módszerek alapozása	folyamatos
Az élettelen természet alapismeretei	10
Az élő természet alapismeretei	10
Testünk és életműködésük	6
Tájékozódási alapismeretek	6
Közlekedés	2
Országismeret	8
Szabadon felhasználható órakeret	4
Összesen:	46

Ajánlás

A kötelező órakeret 37 óra, melyből 4 szabadon felhasználható. Ezeket használjuk fel tanulmányi séták, kirándulások és kerékpártúrák megrendezésére.

Az előző három évfolyamon tanultak összegzése, melyen túl közelebb kerülnek a tanulók a természeti és társadalmi környezethez.

Megismerési módszerek tudatos alkalmazása, gondolkodás fejlesztése, ok-okozati összefüggések felismerése.

Természetmegismerési módszerek fejlesztése – törvényszerűségek felismerése.

Egészséges életmódhoz, betegség megelőzéséhez kapcsolódó szokások kialakítása.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

- Gyermekenciklopédiák, egyszerű képes határozók, térképek, álló és mozgóképek.
- A levegő, a víz és a talaj vizsgálathoz szükséges eszközök, nagyító, szűrőpapír.
- Képek, tablók; lágú és fás szárú növények bemutatása, emlősök, madarak, gerinctelen állatok.
- Filmek, videó, tablók – dohányzás, alkoholfogyasztás, kábítószer káros hatásai.
- Magyarország domborzati, közigazgatási térképe.
- Közlekedési tablók, táblák – a gyalogos és kerékpáros közlekedési szabályainak megismeréséhez.
- Képek, tablók hazánk nevezetességeiről. Híres magyarok – képsorozat.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Ismerje a különböző halmazállapotú anyagok főbb jellemzőit (alaktartás, átlátszóság, összenyomhatóság).
- Ismerje a levegő, a víz, talajszennyező forrásokat, károsító hatásának következményeit.
- Szándékosan ne szennyezze környezetét, tudja, hogy helytelen viselkedésének milyen környezeti hatásai lehetnek.
- Ismerje az összefüggést az élőlény helye, életmódja és testfelépítése között.
- Tudja felismerni, megnevezni egy fás szárú, egy lágyszárú növény, egy emlős, egy gerinctelen állat testrészeit.
- Ismerje lakóhelyének jellemző növényeit, madarait, állatait.
- Ismerje főbb testméreteit (magasság, tömeg, mellbőség) és életműködésének jellemző értékeit (lépésszám, pulzusszám, testhőmérséklet).
- Ismerje, mely "anyagok" hatnak károsan az egészségére.
- Tudja megnevezni, homokasztalon kialakítani a különböző felszíni formákat (domb, hegy, síkság), felismerni a domborzat és vízrajz ábrázolását a térképen.

- Tudjon tájékozódni Magyarország domborzati és közigazgatási (megyei) térképén, lakóhelyének térképén és annak környékén.
- Ismerje, tudja felsorolni hazánk nagy tájait, legnagyobb folyóit, tavait.
- Legyen ismerete a Föld mozgásairól.

Értékelés

A tanulók szóbeli számonkérése, érdemjeggyel való értékelése folyamatos. Fontos, hogy egy-egy anyagrészből összefüggő szóbeli feleletet tudjanak adni. Egy-egy témakör végét tudáspróba íratásával zárjuk. Értékeljük órai aktivitását, csoportokban végzett tevékenységét (együttműködési képességét).

Témakör

A megismerési módszerek alapozása

Folyamatos

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
Tudomány, tudományos világkép, a tudomány természete Állapot, változás, folyamat. Megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, vizsgálódás, egyszerű kísérletek végzése, a tanulók közvetlen környezetében lévő tárgyak, élőlények érzékelhető tulajdonságai körében, a folyamatok nyom követése, következtetések, egyszerű összefüggések felismerése.	A tudományos vizsgálat iránti igény fokozatos formálása Ismert állapotok, változások, folyamatok elkülönítése, megnevezése, a rendszerek leírásában való használata. A tapasztalatok lejegyzése, rendezése, elemzése tanítói segítséggel. Folyamatos megfigyelés.
Önálló mérés a gyakori szabvány mértékegységek alkalmazásával	<i>Méréssor megtervezése, végzése.</i>
Az ismeretforrások (gyermekenciklopédiák, egyszerű képes határozók, térképe, álló és mozgóképek) felhasználása a megismeréshez tanítói segítséggel.	Az egyéni ismeretszerzés megalapozása. <i>Búvárkodás a könyvtárban. Önálló beszámoló a könyvtári tájékozódás eredményéről.</i>
A tapasztalatok rögzítése előszóban, rajzban, írásban tanítói segítséggel. Információ.	<i>Összefüggő feleletek tanítói kérdésekre. A jelenségek megfigyelésével, okok keresésével következtetések levonása. Az információ átadásának egyszerű módjai, az érzékelés, mint információszerzés.</i>
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> • vizsgálódás, kísérlet, ismeretforrások: enciklopédiák, lexikonok, álló és mozgókép. 	

Témakör**Az élettelen természet alapismeretei****Óraszám: 10 óra**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
Természet. Az otthon tisztasága, szennyező forrásai. Környezetünk tisztasága, szennyezettsége.	A természeti környezetnek mint a világ védelemre szoruló részének értelmezése. Annak fokozatos belátása, hogy az emberi tevékenység és maga az ember a természeti folyamatok szerves része. Folyamatos megfigyelések egyszerű vizsgálatok, kísérletek a levegő, a víz a talaj tisztaságáról.
A lakóhely levegőjének, vizeinek tisztasága, szennyezettsége. Szennyező források a környezetben, a szennyezés hatása az élőlényekre, az emberre. Fenntarthatóság, a környezet védelme. A megelőzés, a védekezés lehetőségei.	Környezetünkben vett vízminták egyszerű vizsgálata. Egyszerű eljárás a víz tisztítására, szűrésére. A lakóhely levegőtisztaságának megfigyelése. Levegő-, víz-, talajvizsgálat érzékszervekkel és egyszerű vizsgáló eszközökkel (pl. nagyító, szűrőpapír).
Az anyag nyersanyagból terméké váló átalakulásának végigkísérése. Különválogató hulladékgyűjtés.	A különválogató hulladékgyűjtés jelentőségének felismerése és szükségességének belátása.
A környezet szennyeződése miatt kialakuló veszélyhelyzetek felismerése, az önvédelem lehetőségének megismerése. Halmazállapot. Halmazállapot-változás. Anyagszerkezet (részecskeelmélet).	A lakóhely környezetében előforduló anyagok összetettségének észrevétele. Kapcsolat keresése az egyes anyagok tulajdonságai és a környezetszennyezés között. Jelenlegi viselkedésünk, szokásaink és azok jövőbeli környezeti hatásai közötti egyszerű összefüggések felismerése. Ismerkedés egyes technikai eszközök folyamatos működésével. A halmazállapotok bemutatása, a tudományos értelmezéseknek megfelelő megkülönböztetése. A porok nem kemény, de szilárd anyagok, a folyadék és a víz fogalma világosan elkülönül, a nagyobb viszkozitású folyadékok is folyadékok, természetesen a viszkozitás fogalmának meghatározása nélkül. Halmazállapot-változások felismerése, besorolásuk a főbb típusokba. Konkrét halmazállapot-változások során annak bemutatása, elemzése, hogy az anyagok nem tűnnek el. Az anyag szerkezetével kapcsolatos gyermeki elképzelések feltárása, ezzel kapcsolatos beszélgetések.
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> • környezetszennyező források, víztisztaság, levegőtisztaság, szelektív hulladékgyűjtés 	

Témakör**Az élő természet alapismeretei****Óraszám: 10 óra**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
Életműködések Az élővilág szerveződési szintjei.	A szerv, szervezet, fajta, fajszintekkel való ismerkedés példákon keresztül, megnevezések tanulása már ismert „egységekkel” kapcsolatban.
A növények anyagcseréjével kapcsolatban kialakult gyermeki elképzelések feldolgozása A tanuló környezetében megfigyelhető élőhelyek jellemzői. Az erdő, a füves és vizes élőhelyek néhány gyakori, jellemző növény- és állatfajának jellemzői (mérete, testfelépítése, jellemző részei, szervei, táplálkozása, szaporodása, változása illetve viselkedése, alkalmazkodása).	Egyszerű összefüggések keresése az élőlény élőhelye, életmódja és testfelépítése között. A helyi környezet és az élőlények környezetalakító hatásának vizsgálata. A lakóhelyen megfigyelhető néhány lágú- és fás szárú növény, valamint néhány emlős, madár, gerinctelen állat tulajdonságainak rendszerezett megismerése, ezek táplálékláncba sorolása.
Az ember hatása az élőhelyekre. A természet védelmének fontossága, védett helyi természeti értékek.	<i>Annak észrevétele, hogy jelen cselekedeteink befolyásolják a jövőt. Kapcsolat keresése az ember tevékenysége és a természet veszélyeztetettsége között.</i>
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> • élőhely, életmód, testfelépítés, lágú és fás szárú növény, emlős, madár, gerinctelen állat, tápláléklánc. 	

Témakör**Testünk és életműködésünk****Óraszám: 6 óra**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
Evolúciós szemlélet	A születéssel, az egyedfejlődéssel és az öröklődéssel kapcsolatos gyermeki elképzelések felszínre hozása, összehasonlítása más, köztük a tudományos nézetekkel való összevetése (természetesen csak a gyerekek létező, előzetes tudásával feldolgozható témákban).
Az ember életkori szakaszai. A különböző korú emberek szervezetének, életműködéseinek, viselkedésének összehasonlítása.	Megfigyelés, mérés a testen. A mérések rögzítése, tanítói segítséggel.
Az élet	Az élet értelmezésére vonatkozó gyermeki elképzelések felszínre hozása, ütköztetése más elképzelésekkel. Az életjelenségekhez kötött életértelmezés fokozatos erősítése. Az élő és élettelen összehasonlítása.

Helyes és helytelen szokásaink. Az egészséget károsító szokások (<i>dohányzás, alkoholfogyasztás, kábítószerelés</i>) kialakulása, veszélye, felkészülés az elutasításukra. A reklámok hatása életmódunkra.	Dramatikus játékok az életkorok jellemzőiről, helyes és helytelen szokásainkról. A reklámok elemzése az elérni kívánt hatás és a valóság összevetésével.
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> életkorok, szokások, reklámok 	

*Témakör***Tájékozódási alapismeretek****Óraszám: 6 óra**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
A lakóhely, Magyarország, a Föld, az Univerzum	Térérzet tudatosítása, tájékozódás a térben, irányok, távolságok, hosszak, nagyságrendek meghatározása (becslés, mérés) Földön kívüli térségek létének felismerése. Az égitestekkel kapcsolatos elképzelések felszínre hozása, megfogalmazása, megbeszélése. A Naprendszerbeli égitestek viszonyaival (heliocentrikus kép), valamint a Föld alakjával kapcsolatos tudományos kép megformálása. Elemi ismeretek gyűjtése égitestekről, egyszerű megfigyelések végzése a meglévő tudás ellenőrzése érdekében.
A domborzat és a vízrajz ábrázolása a térképen. Különböző domborzatú tájak, legnagyobb folyóink, tavaink felismerése Magyarország domborzati és vízrajzi térképén.	Közvetlen tapasztalatszerzés a lakóhely jellemző felszíni formáiról és felszíni vizeiről. Közvetett tapasztalatszerzés a helyben nem megtapasztalható felszíni formákról és vizekről.
A lakóhely a térképen.	<i>Tájékozódási gyakorlat a lakóhely térképével, egyszerű tájolóval. Elemi szintű tájékozódás Magyarország domborzati térképén. A lakóhely megkeresése Magyarország térképén.</i>
Tájaink képekben.	Magyarország nagytájainak felismerése jellemző képek, leírások alapján.
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> domborzat, vízrajz, térkép, folyók, tavak, tájoló, égitestek, a Föld 	

Témakör**Közlekedés****Óraszám: 2 óra**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
A kerékpáros közlekedés szabályai. A kerékpározás veszélyei.	Gyakorlatok a kerékpáros közlekedés szabályainak elsajátítására.
Utazás megtervezése.	<i>Egyszerű utazás megtervezése menetrend segítségével.</i>
A kerékpáros balesetek elkerülése.	<i>Veszélyhelyzetek elemzése.</i>
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> • közlekedési táblák, veszélyek a közlekedésben 	

Témakör**Országismeret****Óraszám: 8 óra**

TARTALOM	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
Hazánk természeti szépségei, kulturális emlékei, értékei képekben. Településtípusok (város, falu, tanya)	A lakóhely és környékének természeti és kulturális értékeinek megkeresése a térképen, felismerése képről. Jellemző képek gyűjtése, rendezése.
Népesség, kisebbségek hazánkban. Magyarok a határon túl.	Tájékozódás arról, hogy magyarokon kívül más népek is élnek határainkon belül, és hogy magyarok élnek határainkon kívül is.
Híres magyarok, hírünk a világban. A lakóhely nevezetes szülöttei.	<i>Híres emberek fennmaradt emlékeinek felkutatása a lakóhely múltjából.</i>
ISMERETEK, GYAKORLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> • város, falu, tanya, kisebbségek, kulturális értékek 	

TERMÉSZETISMERET

5-6. évfolyam

A tanterv a NAT Ember a természetben és a Földünk – környezetünk műveltségterület követelményeit fedi le integrált tantárgyként.

A tantárgy óraszám: 148

Ennek felosztása:

Évfolyam	5.		6.		Összesen
Tantárgy	Heti	Évi	Heti	Évi	óra
Természetismeret	2	74	2	74	148

Alapelvek, célok és feladatok

Az Ember a természetben műveltségi területen folyó nevelés-oktatás során a tanulók lehetőséget és hathatós segítséget kapnak ahhoz, hogy korszerű természettudományos műveltséget, világképet, gondolkodás- és szemléletmódot építsenek fel magukban. Megismerkedhetnek az anyagok tulajdonságaival, a természeti környezet változásaival, kölcsönhatásaival, a jelenségekkel, a törvényszerűségekkel. Több más műveltségi területtel együttműködve tekinthetik át az embernek, az általa létrehozott társadalomnak, valamint az őt körülvevő természetnek a kölcsönhatásait. A műveltségi területen zajló nevelés-oktatás a fenntartható fejlődés és az elvárható biztonság igényeinek megfelelően formálja a tanulók gondolkodásmódját, természethez való viszonyát. A környezettudatos, a természet kincseit védő, óvó magatartás a Föld iránt érzett felelősség kialakításához járul hozzá. A műveltségi terület arra hívja fel a tanulók figyelmét, hogy az ember része a természetnek, annak rendszereivel megbonthatatlan egységet alkot, társadalmi és egyéni cselekvései a természet folyamatainak részét képezik. Ez az összefonódás mutat rá az ember, az emberiség és az egyének sajátos felelősségére is. A műveltségi terület keretei között a természeti és technikai problémák társadalmi viszonyokat is figyelembe vevő megoldására nevelhetjük a tanulókat, aktív, viszonyaikat változtatni képes, kritikus, kreatív emberekké formálva őket.

Az Ember a természetben műveltségi terület keretében zajló nevelő-oktató munka feladata, célja sokrétű:

- a diszciplínáktól független általános természettudományos fogalmak, eljárások és szemléletmódok formálása;
- készségek, képességek alakítása, a személyiségjegyek pozitív formálása;
- a tudomány, a tudományos kutatás mint társadalmi tevékenység bemutatása;
- a fizikai, kémiai és az életre vonatkozó tudásrendszerek alakítása;
- a tudományok egymásra épülését biztosító külső és belső feltételek kiemelése, a tudásrendszerek összehangolása;
- a tudomány és technika, valamint a társadalom fejlődésének kapcsolatát érintő meggyőződések formálása;
- a tanulók rendszerben, kölcsönhatásban, kapcsolatokban történő gondolkozásának erősítése;
- az életben nélkülözhetetlen s elsősorban a természettudományokban begyakorolható megismerési, tanulási, értelmezési technikák és módszerek azonosítása, fejlesztése (pl. megfigyelés, kísérletezés, mérés, következtetés, összehasonlítás);
- a természettudomány szerepének megismertetése a társadalmi folyamatokban, a személyes sorsok alakulásában, nevelés arra, hogy az így szerzett tudás felelős cselekvésben nyilvánuljon meg;
- a tudomány természetére, történetére és a kiemelkedő alkotók munkásságára vonatkozó ismeretek alakítása. (A magyar vonatkozások, s ezek európai kapcsolatainak kiemelésével.)

Az Ember a természetben műveltségi területen folyó nevelés-oktatás a természeti folyamatok, összefüggések s az ember ezekkel való kapcsolatának tényleges megértésére épül. Az értelmes tanulás feltétele, hogy a tanulók megismeréssel kapcsolatos beállítódásait a tudás önálló, tevékeny formálásának lehetőségébe és fontosságába vetett meggyőződés határozza meg. Maga a megismerési, tanulási folyamat a tanulók aktív, értelmező tevékenysége, a tapasztalatoknak a már meglévő elképzelések keretei között történő feldolgozása, az eredmények önálló, kritikus értékelése és alkalmazása. Az értelmes tanulás során létrejövő tudásrendszernek alkalmazhatónak kell lennie környezetünk jelenségeinek előrejelzésére, magyarázatára, s alkalmazhatónak kell bizonyulnia a mindennapi tevékenységek során.

Az iskolázás 1–6. évfolyamában zajló természettudományos nevelés a természeti világ elemi megismerésének lehetőségét biztosítja a 6–12 évesek számára. A tanulók elsajátíthatják a tudományos megismerés leg-
elemibb eljárásait, a megismerési folyamatokkal kapcsolatos általános tudásrendszereket és műveleteket, mint amilyen:

- az előzetes elképzelések formába öntése, a hipotézisalkotás, a megfigyelések és a kísérletek tervezése;
- a mindennapokból ismert mennyiségek elemi szintű értelmezése, tudatos használata, mérése;
- a tapasztalatok szóban, írásban való nyelvileg helyes megfogalmazása, rajzban, grafikonon történő rögzítése, a problémamegoldás elemi műveletei;
- az ismeretszerzés, tájékozódás már kisiskoláskorban elérhető és gyakorolható módszerei.

A természetismeret tantárgy tartalmában és szemléletében szervesen épül az 1-4. évfolyam környezetismeret tantárgyára, azzal egységes rendszert alkot. Célja az 1-4. évfolyamon megalapozottak továbbfejlesztése mind az elemi természettudományos megismerés módszereinek, mind az egészséges és környezettel harmonikus életvezetési szokások tekintetében.

Célja, hogy a tanulók képessé váljanak a természet jelenségeinek elemi szintű értelmezésére. A tantárgy vizsgálódásának középpontjában ezért nem az egyes természettudományok alaptételei, hanem az élő és életelen természet konkrét valósága, a jelenségek, a táj és a környezet áll. A megismerés ebből következőleg komplex, egészes.

Az 5-6. évfolyamon tanuló gyermek természettudományos gondolkodását jobbra még a szemléletes képi tartalmak jellemzik, de ebben az életkori szakaszban már megalapozódnak annak absztrakt kategóriái is. Ugyanakkor a valóságos természeti folyamatok, összefüggések, törvényszerűségek megértéséhez szükséges térbeli és időbeli elvonatkoztatás képessége egyre árnyaltabb és biztosabb képzetek kialakítását teszi lehetővé. Az elemi természettudományos nevelés fontos feladata tehát a konkretizálásra és általánosításra építve az elvonatkoztatás képességének alapozása, az egyszerű absztrakt fogalmak, ítéletek és következtetések használatának megtanítása.

Ismeretei alapján elvárható, hogy a gyermek egyre biztosabban igazodjék el közvetlen, majd távolabbi környezetében, a közvetlenül, majd közvetetten megismerhető természeti folyamatok, történések körében. Továbbra sem törekszünk azonban az elvont tudományos fogalmak meghatározására, definíciószerű megtanítására. Ebben az életkori szakaszban a természettudományos gondolkodáshoz szükséges képességeket kell megalapoznunk. Kívánatos, hogy a gyermek a természetismeret tantárgy képzési folyamatában találkozzék az értelmes, összefüggésekre épülő tanulás eljárásaival, gyakorolhassa azokat egyénileg és társaival együttműködve is. Legyen módja kielégíteni egyéni érdeklődését, illetve szerezhessen örömteli megismerési, tanulási élményeket. A lehetőségekhez képest segítsen a tantárgy az iskolán kívül szerzett ismeretek feldolgozásában is.

A természetismeret tanítása során a környezet állapota iránti érzékenység, az ökológiai szemlélet, valamint a helyes környezeti attitűdök, magatartás, értékrend alakítására is figyelmet kell fordítanunk. Támogassuk a tanulókat a környezetük használatára vonatkozó helyes döntéseik meghozatalában, segítsük környezettudatuk, felelősségérzetük fejlődését.

Mind a természetismeret tanulása során elsajátított ismereteknek, mind a gondolkodási képességeknek biztonságos alapot kell képezniük a későbbi természettudományos tantárgyak – a fizika, a kémia, a biológia és egészségtan, illetve a földrajz – elsajátításához. A fizika 6. évfolyamban külön tantárgy lesz heti egy órában.

Kiemelt fejlesztési feladatok

Énkép, önismeret

A személyiség fejlődését azzal segíthetjük elő, ha önmaguk megismerésére motiváló tanulási környezetet szervezünk a tanulók számára. Énképük és önismeretük gazdagodásához ezért olyan tanulási környezetet célszerű biztosítanunk, amely fokozza az őket körülvevő személyek és dolgok egyre tágabb körei iránti érzékenységet, illetve kialakítja bennük az alapvető erkölcsi, etikai normák iránti fogékonyságot. A Nemzeti alaptantervben megnevezett nevelési értékek abban az esetben épülnek be a fejlődő személyiségbe, ha a tanulási tartalmak elsajátítása során a tanulók maguk is aktív részeseivé válnak ezen értékek megnevezésének és azonosításának. Ahhoz, hogy tanulóink képesek legyenek énképükbe integrálni az újabb és újabb ismereteket, folyamatosan gondoskodnunk kell arról is, hogy egyre kompetensebbnek érezzék magukat saját nevelésük, személyes biztonságuk, sorsuk és életpályájuk alakításában. Ennek érdekében a Nemzeti alaptanterv műveltségi területein a nevelés és oktatás pedagógiai szervezését a tanuló ember szempontjából közelítsük meg, és törekedjünk a tanulók ön- és világszemléletének folyamatos fejlesztésére.

Hon- és népismeret

Elengedhetetlen, hogy a tanulók megismerjék népiünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Mélyedjenek el a kiemelkedő magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók tevékenységének, munkásságának tanulmányozásában. Ismerjék meg a haza földrajzát, irodalmát, történelmét, mindennapi életét. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek. Ismerjék meg a városi és a falusi élet hagyományait, jellegzetességeit.

Segítsük elő a harmonikus kapcsolat kialakítását a természeti és társadalmi környezettel. Alapozzuk meg tanulóinkban a nemzettudatot, mélyítsük el a nemzeti önismeretet, a hazaszeretetet és ettől elválaszthatatlan módon a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek és eredményeinek megbecsülését. Ösztönözzük a fiatalokat a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására. Készítsük őket az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre.

Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra

Európa a magyarság tágabb hazája. A tanulók szerezzenek ismereteket az Európai Unió kialakulásának történetéről, alkotmányáról, intézményrendszeréről, az uniós politika szempontrendszeréről. Diákként és felnőttként tudjanak élni a megnövekedett lehetőségekkel. **Magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká.**

Tanulóink már az Európai Unió polgáraiként fogják felnőtt életüket leélni, ezért arra kell törekednünk, hogy iskolás éveik alatt olyan ismeretekkel, személyes tapasztalatokkal gazdagodjanak, amelyek birtokában meg tudják majd találni helyüket az európai nyitott társadalmakban. Nem kevésbé fontos az sem, hogy európai identitásuk megerősödésével legyenek nyitottak és elfogadóak az Európán kívüli kultúrák iránt is.

A tanulók ismerjék meg az **egyetemes emberi civilizáció** legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit. Váljanak nyitottá és megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt. Szerezzenek információkat az emberiség közös, globális problémáiról, az ezek kezelése érdekében kialakuló nemzetközi együttműködésről. Növekedjék érzékenységük a problémák lényege, okai, az összefüggések és a megoldási lehetőségek keresése, feltárása iránt. Az iskolák és a tanulók törekedjenek arra, hogy közvetlenül is részt vállaljanak a nemzetközi kapcsolatok ápolásában.

Környezeti nevelés

A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését.

A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.

Mindez úgy valósítható meg, ha a különös figyelmet fordítunk a tanulók természettudományos gondolkodásmódjának fejlesztésére. Ha a tanulók érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, képesek lesznek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére, a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére, a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességeik vállalására és jogaik gyakorlására. A környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv.

A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció pozitív és negatív egyénre gyakorolt hatásait a környezeti következmények tükrében.

A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére való törekvés váljék meghatározóvá. Magatartásukban alakuljon ki és erősödjön meg a személyes biztonságra való törekvés. Szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

Információs és kommunikációs kultúra

Az információs és kommunikációs kultúra a megismerést, az eligazodást, a tanulást, a tudást, az emberi kapcsolatokat, az együttműködést, a társadalmi érintkezést szolgáló információk megtalálása, felfogása, megértése, szelektálása, elemzése, értékelése, felhasználása, közvetítése, alkotása.

Kiemelt feladat a megismerési képességek fejlesztése, különös tekintettel a megfigyelési, kódolási, értelmezési, indoklási, bizonyítási képességekre, amelyek az információs és kommunikációs kultúra szerves részét képezik. Kommunikációs kultúránk szerves része az anyanyelv tudatos és igényes használata, valamint az idegen nyelvű, illetve a különböző kultúrák közötti információcsere.

A közoktatás egész időszakában minden műveltségi területen nagy gondot kell fordítani a kritikai és kreatív olvasás képességének fejlesztésére, beleértve mind a valós, mind a virtuális csatornákon keresztül felfogott jelek befogadását, értelmezését és megválaszolását. Az iskolának az elektronikus média hatásmechanizmusainak megértésére, általában a különböző médiumokban való eligazodásra, az igényelt információ megtalálására, szelektív használatára kell nevelnie, figyelembe véve az információt befogadó egyén személyisége, lelki egészsége védelmének elősegítését. Olyan fiatalokat kell kibocsátania, akik sikeres tanulási stratégiákkal használják ki az információs világháló lehetőségeit és eszközeit az élethosszig tartó tanulás során.

Az információs és kommunikációs kultúra részben az egyén szocializációjának, a társadalmi érintkezésnek, az egyéni és közösségi érdek érvényesítésének, egymás megértésének, elfogadásának, megbecsülésének döntő tényezője.

Tanulás

A tanulás a pszichikum módosulása külső tényezők hatására, tehát nem csupán ismeretelsajátítás és a figyelem, emlékezet működtetése. Tág értelmezése magában foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését. Ez az iskola alapfeladata.

A tanulás számos összetevője tanítható. Minden nevelő teendője, hogy felkeltse az érdeklődést a különböző szaktárgyi témák iránt, útbaigazítást adjon annak szerkezetével, hozzáféréssel, elsajátításával kapcsolatban, valamint tanítsa a gyerekeket tanulni. A tanulók tegyenek szert fokozatos önállóságra a tanulás tervezésében. Vegyenek részt a kedvező körülmények (külső feltételek) kialakításában. Élményeik és tapasztalataik alapján ismerjék meg és tudatosítsák saját pszichikus feltételeiket. Az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatása, gyakoroltatása főleg a következőket foglalja magában: az előzetes tudás és tapasztalatok mozgósítása; az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése; a csoportos tanulás módszerei, a

kooperatív csoportmunka; az emlékezet erősítése, a célszerű rögzítési módszerek kialakítása; a gondolkodási kultúra művelése; az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása; az élethosszig tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása; az alapkészségek kialakítása (az értő olvasás, az íráskészség, a számfogalom fejlesztése).

A tanulás fontos színtere és eszköze az iskola könyvtára és informatikai bázisa. A hagyományos tantermi oktatást az iskola keretein belül is kiegészítik az egyéni tanulás lehetőségei, amelyhez sokféle információforrás gyors elérésére van szükség. A könyvtár használata minden ismeretterületen nélkülözhetetlen. A könyvtári ismeretszerzés technikáját, módszereit – mind a nyomtatott dokumentumok, mind az elektronikus dokumentumok használatával – az önálló ismeretszerzés érdekében a tanulóknak el kell sajátítaniuk. Ismerjék a könyvtárban való keresés módját, a keresést támogató eszközöket, a főbb dokumentumfajtákat, valamint azok tanulásban betöltött szerepét, információs értékét. Sajátítsák el az adatgyűjtés, témafeldolgozás, forrásfelhasználás technológiáját, az interneten való keresés stratégiáját és alakuljon ki bennük a rendszerezett tudás megszerzésének, átadásának képessége. Váljanak rendszeres könyvtárhasználóvá, tanulják meg az iskolai könyvtár, az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer, az elektronikus könyvtárak és a teljes könyvtári rendszer szolgáltatásainak igénybe vételét, a könyvtári adatbázisok használatát. Ennek érdekében ismerjék az országos szakkönyvtárakat is.

A tanulási folyamatot jelentősen átalakítja az informatikai eszközök és az elektronikus oktatási segédanyagok használata. Ez új lehetőséget teremt az ismeretátadásban, a kísérleteken alapuló tanulásban, valamint a csoportos tanulás módszereinek kialakításában.

A pedagógus fontos feladata, hogy megismerje a tanulók sajátos tanulási módjait, stratégiáit, stílusát, szokásait. Vegye figyelembe a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, ezekre alapozza a tanulás fejlesztését. Gondosan kutassa fel és válassza meg a fejlesztés tárgyi-cselekvéses, szemléletes-képi és elvont-verbális útjait, és ruházza fel azokat életszerű tartalommal. Törekedjen a gondolkodási képességek, elsősorban a rendszerezés, a valós vagy szimulált kísérleteken alapuló tapasztalás és kombináció, a következtetés és a problémamegoldás fejlesztésére, különös tekintettel az analízis, szintézis, összehasonlítás, általánosítás és konkretizálás erősítésére, a mindennapokban történő felhasználására. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet új helyzetekben is lehet alkalmazni. Előtérbe kerül az új ötletek kitalálása, azaz a kreatív gondolkodás fejlesztése. Ezzel párhuzamosan érdemes nagy hangsúlyt helyezni a tanulói döntéshozatalra, az alternatívák végiggondolására, a variációk sokoldalú alkalmazására, a kockázatvállalás, az értékelés, az érvelés és a legjobb lehetőségek kiválasztásának területeire. Fontos feladat a kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása, az életvitel arányainak megtartása, az értelmi, érzelmi egyensúly megteremtése, a teljesebb élet megszervezése.

Testi és lelki egészség

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével az iskola segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészségi állapotát javítják.

Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékékként való tisztelésére is nevel. A pedagógusok készítsék fel a gyerekeket, a fiatalokat arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, konfliktusokat megoldani. Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást. Ismertessék meg a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés, veszélyes anyagok – leggyakoribb, egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőit. Készüljenek fel a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére. Az iskola feladata az is, hogy felkészítsen az önálló gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszközök használatára, az utasbalesetek elkerülésének módjaira. Figyelmet kell fordítani továbbá a veszélyes anyagok, illetve készítmények helyes kezelésére, legfontosabb szabályaira (felismerésére, tárolására). Nyújtsanak támogatást a gyerekeknek – különösen a serdülőknek – a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának megelőzésében. Segítsék a krízishelyzetbe jutottakat. Az iskola megkerülhetetlen feladata, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, és figyelmet fordítson a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésre. Az egészséges, harmonikus életvitel megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki. Fontos, hogy az iskolai környezet is biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést. Ebben a pedagógusok életvitelének is jelentős szerepe van.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

A felnőtt lét szerepeire való felkészülés egyik fontos eleme a pályaaorientáció. Általános célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását. Összetevői: az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése; a legfontosabb pályák, foglalkozási ágak tartalmának, követelményeinek és a hozzájuk vezető utaknak, lehetőségeknek, alternatíváknak tevékenységek és tapasztalatok útján történő megismerése; a lehetőségek és a valóság, a vágyak és a realitások összehangolása. Tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy életpályájuk során többször pályamódosításra kényszerülhetnek.

Az iskolának – a tanulók életkorához és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételek, tevékenységek biztosítására van szükség, amelyek elősegíthetik, hogy a tanulók kipróbálhassák képességeiket, elmélyedhessenek az érdeklődéseiknek megfelelő területeken, ezzel is fejlesztve ön- és pályaismereteiket.

A pályaaorientáció csak hosszabb folyamat során és csak akkor lehet eredményes, ha a különböző tantárgyak, órák és iskolán kívüli területek, tevékenységek összehangolásán alapul. A pályaaorientáció területén található kulcskompetenciák közül kiemelt figyelmet igényel a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság kezelésének a képessége egyéni és társadalmi szinten egyaránt.

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttéléshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és társadalmi kompetenciák tudatos, pedagógiaileg megtervezett fejlesztése. Olyan szociális motívumrendszer kialakításáról és erősítéséről van szó, amely gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoz magában. A szociális kompetenciák fejlesztésében kiemelt feladat a segítséssel, együttműködéssel, vezetéssel és versengéssel kapcsolatos területek erősítése. Ezzel párhuzamosan szükséges a társadalmi-állampolgári kompetenciák körét is meghatározni, nevezetesen a jogaikat érvényesítő, a közéletben részt vevő és közreműködő tanulók képzéséről van szó. A szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztésének fontos részét képezik a gazdasággal, az öntudatos fogyasztói magatartással, a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek, mint például a vállalkozási, a gazdálkodási és a munkaképesség, szoros összefüggésben az ún. cselekvési kompetenciák fejlesztésével.

Fejlesztési követelmények

Ismeretszerzési, -feldolgozási és -alkalmazási képességek

A tanuló váljék nyitottá a természet szépségei, értékei, illetve a környezeti problémák iránt. Legyen képes a természeti és az ember alkotta környezetről különféle módon szerzett ismereteit egymással összehasonlítani, csoportosítani, rendszerezni, egyszerű vizsgálatokat, kísérleteket elvégezni, megtervezni, és azok eredményeit elemezni, kiértékelni. Legyen gyakorlata a különböző természeti tárgyak, élőlények, jelenségek minőségi és mennyiségi jellemzőinek elemi szintű összehasonlításában, mérésében, az adatok ábrázolásában.

Ismerje és használja a vizsgálódásokhoz, mérésekhez szükséges eszközöket, és kezelje azokat balesetmentesen, környezetkímélő módon. Szerezzen gyakorlottságot a mindennapi életben előforduló mérésekben, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom, a sűrűség, a nyomás, a hőmérséklet és az idő mértékegységeinek használatában. Tudja ismereteit megadott szempontok szerint rendszerezni, a lényeges tulajdonságokat a lényegtől elkülöníteni, a jellemző tulajdonságokat kiválasztani, azok alapján általánosítani, majd elvonatkoztatni. Megfigyeléseit, tapasztalatait a tanult szakkifejezések alkalmazásával, tanári segítséggel tudja megfogalmazni és önállóan, rajzban és írásban rögzíteni. Tanári segítséggel legyen képes tájékozódni egyszerűbb enciklopédiákban, lexikonokban, tudjon ismeretekhez jutni különböző szöveges és képi ismerethordozókból. Tudjon térképen tájékozódni, térképvázlatot készíteni.

Tudja magyarázni az egyszerű természeti jelenségek és folyamatok okait, az egyszerűbb technikai eszközök működését. Tanári segítséggel tudja összehasonlítani a környezetében megnyilvánuló kölcsönhatásokat, változásokat. Legyen képes a megfigyelt és megvizsgált élőlények életmódjára, testfelépítésére, az élettelen és az élő környezetükhöz fűződő kapcsolataikra vonatkozó tárgyilagos ismeretek megszerzésére. Legyen képes felhasználni, alkalmazni a mindennapi élet problémáinak megoldásában az elemi természettudományos ismereteit. Lássá be, hogy környezetének állapota saját egészségére is hatással van, igényelje az egészséges életkörülményeket. Ismeretei ébresszék rá, hogy ő maga is felelős a természet jövőjéért, a környezet egészséges állapotának fenntarthatóságáért. Becsülje meg környezetének értékeit. Készüljön tudatosan a természet megóvására, a környezeti problémák megelőzésére, önmaga és a társai védelmére.

Tájékozottság az anyagról

Ismerje a környezetében előforduló legfontosabb – különböző szerveződési szintű – anyagok alapvető tulajdonságait. Ismeretei tegyék lehetővé az élvezeti és kábítószeres (szeszessital, dohány, kábítószer) elutasítását. Ismerje fel a környezetét szennyező leggyakoribb folyamatokat és anyagokat.

Tájékozódás az időben – az idő és a természeti jelenségek

Szerezzen gyakorlatot az idő mérésében, a különböző folyamatok időtartamának becslésében.

Értse, hogy az idő múlásával természeti és társadalmi környezete is változik.

Tudja, hogy vannak megfordítható és nem megfordítható folyamatok.

Tájékozódás a térben – a tér és a természeti jelenségek

Ismerje a világtájakat, tudja azokat a valóságban és a térképen azonosítani.

Tudjon tájékozódni a lakóhelyén és annak környékén.

Ismerje hazánk tájainak, életközösségeinek legfontosabb jellegzetességeit, ismerje fel a főbb felszínformákat.

Ismerje hazánk legjellemzőbb élőlényeit.

Tájékozottság a természettudományos megismerésről, a természettudomány fejlődéséről

Legyen tájékozott arról, hogy a természettel kapcsolatos ismereteit felkészültségének megfelelő könyvek, cikkek olvasása, a rádió és a televízió adásainak hallgatása, nézése, a számítógépes kapcsolatteremtés révén is fejlesztheti, de sok téves nézettel is találkozhat.

Tudjon önállóan problémákat megfogalmazni a környezetére vonatkozólag. Tudjon beszámolni a saját tapasztalataiból, álló- és mozgóképekről, történetekből, leírásokból, a különböző kommunikációs eszközökből szerzett ismereteiről önállóan.

Tudjon írásban válaszolni ismereteinek megfelelő szóbeli vagy írásbeli kérdésekre. Tudjon egyszerű jelenségeket, folyamatokat, összefüggéseket vázlatosan ábrázolni.

Legyen tájékozott arról, hogy a természettudományok milyen meghatározó szerepet töltek be új kérdések felvetésében és az emberiség problémáinak megoldásában, az élet minőségének javításában. Értékelje, tisztelje a tudósok kiemelkedő eredményeit, kitartó szorgalmát.

Értékelés

Az értékelés az ellenőrzéshez szorosan kapcsolódik. Az ellenőrzés és az értékelés két funkciója – a megerősítés és a hibákra való figyelemfelhívás – mindig érvényesüljön.

Az értékelés terjedjen ki az oktatási folyamat egészére, legyen sokoldalú, változatos, és mindig motiváljon. Az ismeretek alkalmazását követeljük meg a tanulóktól. A rövid megjegyzéseken (jól van, pontosabban stb.) kívül konkrét tájékoztató értékelést is adjunk.

A szóbeli, írásbeli, gyakorlati és rajzos ellenőrzést, illetve az egyéni és kollektív ellenőrzést a tanulók életkori sajátosságainak illetve tudásszintjének és a tananyagnak megfelelően kell alkalmazni.

A tanulónak mindig legyen lehetősége mulasztását pótolni, hibáját javítani. Fontos, hogy igazságosnak érezze az értékelést, még ha pillanatnyilag nem is örül neki. A haragos dorgálás többnyire nem motivál, különösen, ha sértő.

Követeljük, de legyünk megértőek. A cél a természetismeret megszerettetése legyen! Az értékelésnek ebben nagy szerepe van.

Az átfogó, teljesítményképes ismeretek ellenőrzésére szolgáló munka- és feladatlapokkal szummatív értékelést végezhetünk. Az év eleji ismétlés befejezése után történjen meg a szintfelmérő feladatlap megírása, és tájékoztató, motiváló értékelése. A témazáró értékelés legcélszerűbb módja az írásbeli feladatlapos ellenőrzés minden tanuló számára.

Legyen lehetősége a tanulónak a topográfiai ismereteiről számot adni a falitérkép előtt és a vaktérképen is, vagy esetenként a saját atlaszában. Minden tanuló kapjon egyéni értékelést.

A tanulók életkorából adódóan (5-6. évfolyam) csak a jobb tanulóktól várhatjuk el az összefüggő szóbeli feleleteket, amelyeket mind gyakrabban alkalmazzunk, főleg a 6. évfolyamon.

A szóbeli feleleteket a következő szempontok alapján értékeljük:

- Tényanyagismeret
- Logikai szerkezet
- Összefüggések értelmezése
- Szaknyelv alkalmazása
- A felelet folyamatossága
- Stílus

Törekedjünk a változatos ellenőrzési technikák alkalmazására.

Pl.:

- A felelőnek a tanulótársak is tesznek fel kérdéseket a felelet végén.
- Csak az osztálytársak kérdezik a felelőt és a nevelővel közösen értékelnek.
- Két tanuló kölcsönösen egymásnak tesz fel kérdéseket a leckéből, és a tanár mindkettőjüket értékeli.
- A falitérképnél történő topográfiai feleletkor az első felelőt a pedagógus kérdezi, a következőt az előtte sikeresen lefelelt tanuló és így tovább. Így minden tanuló felel is, meg kérdez is az osztály nyilvánossága előtt, s mindenki érdeklődéssel figyel.
- Nagyon népszerű, és minden tanulót sikerélményhez lehet juttatni az otthon elkészíthető – önként vállalt vagy kijelölt – rajzos szemléltető képek, térképek, ábrák, magyarázó rajzok értékelésével.
- Gyűjtőmunkákból beszámolók, kiselőadások készítése, ismertetése. Jó, ha a “kiselőadó” kérdéseket is tesz fel az osztálynak az ismertetője végén, mert így jobban figyelnek a tanulók.
- Témazárás, rendszerezés után villámkérdésekkel frontális osztálymunkában gyors visszajelzést kaphatunk a tanulók tudásáról.
- Év végén: ki melyik leckéből szeretne felelni?
- Minden órán érdemes megkérdezni, hogy ki szeretne felelni? Az önként jelentkezőn kívül mindig válasszunk mi is felelőt (ez folyamatos tanulásra ösztönöz).

Lényeg, hogy a tanulók tudásának mérése, a tanítás-tanulás hatékonyságának ellenőrzése legyen folyamatos. Az értékelés módjai között kapjon elsőbbséget a szóbeli feleltetés. A természetismeret-órákon is szükségszerűen alkalmaznunk kell a helyzetfeltáró vagy diagnosztizáló és a tanulást fejlesztő formatív értékelést, illetve a végállapotot tükröző, lezáró, minősítő, vagyis szummatív értékelést. Az értékelés alapja pedig a tanulók önmagukhoz viszonyított fejlődésén túl a kerettantervi fejlesztési követelmények – a továbbhaladás feltételei – teljesítése, illetve a NAT minimál követelmények, amely a magasabb évfolyamra lépés feltételeként jelenik meg ebben a tantervben.

Alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

Kiindulási szempont lehet, hogy a tanítás-tanulás folyamata szervezésének alapja a tanterv, s nem a tankönyv! A tankönyv ehhez csak egy – bár nagyon fontos – segédeszköz. Így a pedagógus felelőssége az, hogy a tantervben rögzített fejlesztési követelményeket, minimális teljesítményeket megszerezhetővé, elérhetővé tegye a tanulók számára. A tankönyvírók felelőssége pedig, hogy a lehető legjobb tankönyvet készítsék el, mert a tanuló és a tanár munkáját a jó tankönyv segíti a leghatékonyabban. Ha a választott tankönyvben nem áll rendelkezésre ehhez szükséges tananyag, akkor ezt a tanárnak kell pótolnia. A tankönyvek mellett taneszközökre, tanulmányi segédletekre is szükségünk lehet. Bár a tankönyvpiacra óriási a kínálat, mégsem könyvnyű választani.

A tankönyvek és egyéb taneszközök választásában az alábbi szempontsor segíthet:

- Illeszkedik-e a tankönyv/tankönyvcsalád a helyi tanterv tananyagstruktúrájához? Lefedi-e a tankönyv tartalma a tantervben foglalt tananyagtartalmakat? Miben nyújt többet vagy kevesebbet a tantervi tartalmaknál? Szükséges-e kiegészítő tankönyv vagy feladatgyűjtemény használata?
- Milyen tanulási stratégiára épül a tankönyv? Nehézségi foka megfelel-e a tanulók életkori sajátosságainak?
- Tartalma megfelel-e a tudományosság igényének, alkalmas-e a képesség- és készségfejlesztésre? Lehetőseget teremt-e a tehetséggondozásra, a differenciált fejlesztésre, az önálló munkáltatásra?

- Milyen a nyelvi igényességének szintje? Milyen a használhatósága? (kevés szöveg, sok kép, ábra és rajz, áttekinthető szerkezet, szemléletesség, jó és szép ábrák, megfelelő tipográfia, praktikus méret, jó kötés, tartósság).
- Esztétikai szempontok: igényes szerkesztés, grafika és nyomdai kivitel.
- Árfekvés.

Jelenleg, a tanterv írása idején (2004 januárjában) van több olyan természetismeret-tankönyv, amely az új NAT követelményeinek, tartalmának megfelel kisebb átdolgozással. A tankönyvkiadók bizonyára törekszenek majd arra, hogy az új NAT-hoz igazodó tankönyvet jelentessenek meg minden tantárgyból. Amennyiben a fenti elveknek és a jelen tantervnek megfelelő természetismeret-tankönyv születik, természetesen azt javasoljuk a tanterv használóinak, hogy azt rendeljék meg a tanulóiknak.

- Mándics Dezső – dr. Molnár Katalin: Természetismeret 5-6. Műszaki Kiadó 2002.
- Hartdégenné Rieder Éva – dr. Köves József – Rugli Iлона: Természetismeret 5-6. Nemzeti Tankönyvkiadó 2002.
- Szentirmainé Brecksok Mária: Természetismeret 5-6. Apáczai Kiadó 2002.

TERMÉSZETISMERET**5. évfolyam****ÓRATERV**

Témakör	Óra
1. Megismerési módszerek fejlesztése	8
2. Tájékozódás a térképen, térképismeret	10
3. Az időjárás és az éghajlat elemei	12
4. A földfelszín változása	16
5. Hazai gyümölcsök és zöldségfélék	11
6. Haszon állatok és a ház körül élő egyéb állatok	11
7. Év végi rendszerezés	6
Összesen:	74

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

A legfontosabb taneszközök: a tankönyv, a munkafüzet, az atlasz. Ezeken kívül a természetismeret-órákon használunk még: földgömböt, falitérképet, a természettel kapcsolatos ismeretterjesztő szakkönyveket, diaképeket, videofilmeket, írásvetítőt, fóliára elkészített ábrákat, transzparenszeket, mágneses táblát applikációval, kontúrtérképpel, közet- és ásványgyűjteményt, homokasztalt, fali posztereket, tablókat (pl. víz körforgása, a talaj), az iskolai könyvtár könyveit, folyóiratait és minden más információhordozót (számítógép, Internet).

Jó, ha van meteorológiai mérésekre alkalmas felszerelés: egy hőmérőházikóban, minimum-maximum hőmérő, ezen kívül szélmérő, csapadékmérő, esetleg napsugárzásmérő, netán horizontárium és napóra. (Földrajzi gyakorlótér).

Fizikai kísérletekhez néhány egyszerű eszköz szükséges: prizma, tükör, hőmérő, melegítő eszköz, víztisztító szűrők, mérleg, mérőszalag. Térképen és szabadban való tájékozódáshoz elengedhetetlen a tájoló, iránytű, térképek.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló legyen képes konkrét természeti formák, élőlények és egyszerű jelenségek, folyamatok megfigyelésére, tapasztalatainak rögzítésére élőszóban, rajzban és írásban. Tudja felidézni a természeti és az ember által létesített környezetre vonatkozó konkrét, szemléletes képi tartalmakat. E képzetek alapján tudjon ítéleteket alkotni, következtetéseket levonni.

Legyen képes a leggyakoribb térképjelek alapján elemi térképhasználatra. Fogalmazza meg, milyen az aktuális időjárás. Tudja a tanult mértékegységek alkalmazásával a vizsgált jelenségeket mennyiségileg is jellemezni, és a mért adatokat értelmezni. Tudja megkülönböztetni a különböző halmazállapotokat, és értse azok változását. Jellemezze az évszakokat időjárásuk szerint. Ismerje az időjárást kialakító legfontosabb tényezőket. Jellemezze éghajlatunkat. Ismerje az időjárási események és a felszín változása közötti összefüggéseket.

A tanuló ismerje fel a megfigyelt táj legfontosabb felszínformáit. Tudja értelmezni az egyszerű felszínformákat kialakulásuk szerint. Tudjon jellemző tulajdonságokat mondani megfigyelt közetmintákról. Ismerje fel az emberek földrajzi környezetet veszélyeztető tevékenységét. Értse meg, hogy a környezet állapotának romlásáért az emberek a felelősek.

Tudja megkülönböztetni leggyakoribb gyümölcsöket, zöldségnövényeinket. Megfigyelt tulajdonságaik alapján jellemezze azokat. Ismerje a táplálkozásunkban betöltött szerepüket.

Ismerje fel a települési környezet leggyakrabban előforduló állatait és a háziállatokat. Tudja azok tenyésztésének célját. Legyen tisztában az állatvédelem jelentőségével, erkölcsi szabályaival.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Az információszerzés alapvető eszközeinek és módszereinek ismerete és elemi szintű gyakorlása.
- Halmazállapot-változások a mindennapi életben példák felsorolásával.
- A hőtágulás jelentőségére a gyakorlatban egy példa megnevezése.

- A hőterjedés felismerése a gyakorlatban a felsorolt példákból kiválasztva.
- Az időjárást alakító tényezők felsorolása.
- A víz és a szél felszínalakító hatására egy-egy példát megnevezni.
- A gyakoribb térképjelek ismerete, elemi térképhasználat.
- Hazánk jellegzetes tájainak és fontosabb vizeinek felismerése és megnevezése a térképen.
- A minimális topográfiai fogalmak ismerete és felismerése a térképen.
- A megismert növények és állatok felismerése és megnevezése legalább 50%-ban.
- A megismert állatok jelentősége az ember életében, egy példát ismertetve.
- Az ember szerepének ismertetése egy példán keresztül a környezetének alakításában.
- A környezetbarát növénytermesztés és állattenyésztés főbb ismérvei.
- Az állattartás főbb egészségügyi, etikai követelményei.

Témakör

Megismerési módszerek fejlesztése

Óraszám: 8 óra

ALTÉMÁK
<ul style="list-style-type: none"> – Mennyiségek mérése, megfigyelések – Megfigyelések, vizsgálatok rögzítése, ábrázolása – Tájékozódás a térben – A térkép és a valóság – A televízió és a film – A könyvtár – Rendszerezés – Ellenőrzés
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – A jelenségről szerzett tapasztalatok összevetése a tanulók már meglévő képzeivel, fogalomalkotás az analógiás, az elemző és az egészszleges gondolkodás fejlesztése által. – Természeti folyamatok és egyszerűbb összefüggések felismertetése, magyarázata, bizonyítása, általánosítás és egyszerű elvonatkoztatás. – Önálló és együttműködő ismeretszerzésre, feladat- és problémamegoldásra való felkészítés a különböző ismerethordozók, információforrások alkalmazásával. – Az anyag mérhető tulajdonságainak, kölcsönhatásainak és változásainak elemi szintű értelmezését segítő bemutatások, kísérletek, modellek alkalmazása, megtervezése, baleset-, tűz- és környezetvédelmi szabályok betartásával azok elvégzése, a tapasztalatok értékelése.
ISMERETEK
<p>Megfigyelés, vizsgálódás, kísérletezés adott szempont szerint, a megfigyelést segítő egyszerű eszközök használatával, és a tapasztalatok értelmezése, egyszerű megfogalmazása, rögzítése, ábrázolása.</p> <p>Pl. A testek hőmérséklet-változása: hőmérséklet-hőmérő, napi, heti és havi középhőmérséklet, napi hőingás, táblázatkészítés, grafikonos ábrázolás – termikus kölcsönhatás.</p> <p>Az alapvető fizikai változásokat jellemző mennyiségek mérése, egyszerű kísérletek reprodukálása (hőmérséklet, idő, oldódás, olvadás).</p> <p>Változás csak kölcsönhatás közben jöhet létre.</p> <p>Alapfokú tájékozódás a térben (elől, hátul, jobbra, balra, fent, lent, alatt, felett), a valóság és annak képi, térképi ábrázolása révén (alaprajz, vázlat, térképvázlat, térkép).</p> <p>A rész és egész viszonyának értelmezése, kibővítés (arány, mértékszám). Oksági kapcsolatok, összefüggések felismerése, egyszerű magyarázata példák segítségével.</p> <p>Információszerzés ismeretterjesztő természetismereti kiadványok, térképek, filmek segítségével. A könyvtár, a bemutatóhelyek, a kísérletek és a valóságos környezet információforrásként való felhasználása (katalogizálás, jegyzetelés, vázlatrajz, stb.).</p>

Témakör**Tájékozódás a térképen, térképismeret****Óraszám: 10 óra**

ALTÉMÁK
<ul style="list-style-type: none"> – A térkép titkai – Irány és távolság meghatározása a térképen – Helymeghatározás a térképen keresőhálóval – A fő- és mellékvilágtájak a térképen – A tájoló működése és használata – A domborzat és a vizek ábrázolása a térképen – A települések ábrázolása – Rendszerezés – Gyakorlás – Ellenőrzés
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – A szöveges és képi információk értelmezése, rendszerezése, egyszerű következtetések megfogalmazása. – Iránymeghatározás térképen, tájékozódás, egyenes vonalú távolságmérés. – A főbb felszínformák bemutatása példák alapján, álló- és mozgóképen, térképen. – Információk nyújtása közvetlenül a valóságos környezet megfigyelésével, vizsgálatával, valamint közvetve ismeretterjesztő kiadványok, képek, filmek, modellek segítségével. – Szabatos fogalomhasználat konkrét fogalmi szinten.
ISMERETEK
<p>A pontos helyzet meghatározásához tudni kell: mihez viszonyítva, milyen irányban, milyen távolságra keresünk valakit vagy valamit.</p> <p>A tárgyak, személyek helyének ismerete alapján tájékozódunk.</p> <p>A tájékozódásban segít az alaprajz, a térképvázlat, a térkép. A térkép egy földrajzi terület kisebbített mása. A kisebbítés mértékét mértékszámunk nevezzük. A távolságot a térképen a vonalas mértékkel mérjük.</p> <p>A térképen az irányokat a világtájak segítségével határozzuk meg: a lap felső szélé felé van az északi irány, jobb szélé felé a keleti irány, bal szélé felé a nyugati, alsó szélé felé a déli irány.</p> <p>A valóságban a világtájak irányát az iránytű vagy tájoló mutatja. Fővilágtájakat és mellékvilágtájakat különböztetünk meg.</p> <p>A pólus – görög szó, jelentése: sarok. A Földnek is van mágneses mezője. A mágneses kölcsönhatás (északi pólus, déli pólus) vagy vonzásban, vagy taszításban nyilvánul meg.</p> <p>A térkép a domborzatot színekkel és magassági számokkal ábrázolja. A magasságot a tenger szintjéhez viszonyítjuk. Domborzati formák: alföld, dombság középhegység, magashegység. A vizeket a térkép kék színnel jelöli. Állóvizek: tenger, tó, mocsár. Folyóvizek: forrás, patak, folyó, folyam, csatorna. Torkolatnak nevezzük azt a helyet, ahol a mellékfolyó a főfolyóba, vagy egy folyó a tengerbe ömlik.</p>

Témakör**Az időjárás és az éghajlat****Óraszám: 12 óra**

ALTÉMÁK
<ul style="list-style-type: none"> – Napsugárzás, a napfény – Felmelegedés, hőterjedés, hőmérséklet – A hőmérséklet észlelése, mérése, a hőingás – Halmazállapot-változások a természetben – A gázok jellemzői, a levegő – A szél és a csapadék – Időjárás és éghajlat – Hazánk éghajlatának jellemzői – Hogyan viselkedjünk időjárási katasztrófák esetén? – Időjárási megfigyelések – Rendszerezés – Ellenőrzés
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – Konkrét fogalmak kialakítása egyszeri és rendszeres észlelés, megfigyelés, vizsgálat, egyszerű kísérlet alapján. – A vizsgált történések közül a természeti jelenségek megkülönböztetése másoktól. – Konkretizálás és általánosítás a megfigyelt jelenségekre építve. – A megismert természeti jelenségekben az anyag változásainak alapfokú értelmezése. – Az egyszerű jelenségek okszerű magyarázata. – A szöveges és képi információk értelmezése, rendszerezése, egyszerű következtetések megfogalmazása. – Egyszerű mérések és kísérletek önálló elvégzése és eredményeik értelmezése. – A tanulói tevékenységek anyag- és energiatakarékos megvalósítása. – Információk gyűjtése és nyújtása közvetlenül a valóságos környezet megfigyelésével, vizsgálatával, valamint közvetve ismeretterjesztő kiadványok, képek, filmek, modellek segítségével. – Szabatos fogalomhasználat konkrét fogalmi szinten.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> – A fényforrások a fényt kibocsátó testek (pl. Nap, gyertya). A fény egyenes vonalban terjed. A növények fejlődéséhez fényre van szükség. A nap- és holdfogyatkozás árnyékjelenség. A fény szabályos vagy szétszóródó visszaverődése a felülettől függ (földfelszín). A napsugarak és az esőcseppek optikai kölcsönhatása → szivárvány. – Halmazállapot-változások a természetben: olvadás és fagyás (víz-jég), párolgás, forrás és lecsapódás (csapadék keletkezése). – A szélsőséges időjárási viszonyok által okozott hazai veszélyhelyzetek (belvíz, árvíz, villámcsapás, erdőtüz, szélvihar, hóvihar) és azoknak megfelelő magatartás. – Az időjárás és az éghajlat fogalma: A napsugárzás, a hőmérséklet, a szél és a csapadék állandó változását időjárásnak nevezzük. Egy terület időjárásainak rendszerét éghajlatnak nevezzük. Az időjárás és az éghajlat elemei: napsugárzás, hőmérséklet, szél, csapadék. – A Nap sugárzása biztosítja Földünkön a fényt és a meleget. A napsugárzás alakítja a hőmérsékletet. A napsugarak először a földfelszínt melegítik fel, és a felszín fokozatosan melegíti fel a vele érintkező levegőréteget. – A hőmérsékletet hőmérővel mérjük. A hőmérséklet napszakonként és évszakonként változik, de függ a domborzattól is. Napi középhőmérséklet, havi középhőmérséklet, évi középhőmérséklet, hőingás. – A szél a levegő földfelszínrel párhuzamos áramlása. A szeleket arról a világtájról nevezik el, amely felől fújnak. – A csapadék a levegőben levő vízgőzből keletkezik (eső, jégeső, hó, harmat, dér, zúzmara). – Hazánk területén különböző az évi középhőmérséklet, és az évi csapadékmennyiség is az egyes tájakon több, máshol kevesebb (éghajlati térképek).

Témakör**A földfelszín változása****Óraszám: 16 óra**

ALTÉMÁK
<ul style="list-style-type: none"> – A hőingadozás és hőtágulás felszínformáló hatása – A jég és a csapadék felszínformáló munkája – A szél munkája – A víz körforgása a természetben, felszínformáló munkája – Folyóvizek és állóvizek – A víz tisztítása egyszerű módszerekkel – Domborzati elemek és formák – A hegységek kialakulása – A legjellemzőbb kőzetek tulajdonságai – A síkságok kialakulása – A talaj keletkezése, jellemzői, talajvédelem – Az emberi tevékenység felszínformáló hatása – A táj arculatának védelme, természetvédelem – Kőzettani gyakorlat – Rendszerezés – Ellenőrzés
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – Konkrét fogalmak kialakítása egyszeri és rendszeres észlelés, megfigyelés, vizsgálat, egyszerű kísérlet alapján. – A vizsgált történések közül a természeti jelenségek megkülönböztetése másoktól. – Konkretizálás és általánosítás a megfigyelt jelenségekre építve. – A megismert természeti jelenségekben az anyag változásainak alapfokú értelmezése. – Az egyszerű jelenségek okszerű magyarázata. – A szöveges és képi információk értelmezése, rendszerezése, egyszerű következtetések megfogalmazása. – Egyszerű mérések és kísérletek önálló elvégzése és eredményeik értelmezése. – A tanulói tevékenységek anyag- és energiatakarékos megvalósítása. – A főbb felszínformák bemutatása példák alapján, álló- és mozgóképen, térképen. – Információk gyűjtése és nyújtása közvetlenül a valóságos környezet megfigyelésével, vizsgálatával, valamint közvetve ismeretterjesztő kiadványok, képek, filmek, modellek segítségével. – Szabatos fogalomhasználat konkrét fogalmi szinten.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> – A szilárd testeknek, a folyadékoknak és a gázoknak melegítéskor nő, hűtéskor pedig csökken a térfogata. Hőtágulás a gyakorlatban (híd, csővezetékek). A folyadékok hőtágulása balesetet is okozhat. A folyadékos hőmérő és a lázmérő (Celsius-skála). – A szárazföldek felszíne nem állandó, hanem folyamatosan változik. Alakításukban a belső és a külső erők együttesen vesznek részt. A külső erők: a hőmérséklet-változás, a folyó és csapadékvíz, a jég, a szél, a tenger, az élőlények és a társadalom (aprózódás, mállás, anyagszállítás, üledékképzés, lepusztulás, kőfolyások, hegyomlások, lejtőcsuszamlások, iszapfolyások, pusztító munka, talajerózió, karsztosodás, romboló és építőmunka, völgyek, kanyonok, zuhatagok, szigetek, feltöltött síkságok, gleccser, jégtakaró, morénák). A szél a szállított hordalékkal csiszol és mar (szélformák). A mozgatott homok a futóhomok (buckák, dűnék). – A víz körforgása a természetben (a lehulló csapadék, a lefolyó víz, párolgás, vízgőz, kicsapódás, felhő), és felszínformáló munkája. Folyóvizek (csermely, ér, patak, folyó, folyam, mellékfolyó, főfolyó, folyásirány). Felszín alatti vizek (talajvíz, rétegvíz, karsztvíz, hévíz, gyógyvíz). Állóvizek (mocsár, tó, tenger, óceán). – A víz tisztítása egyszerű módszerekkel (ülepítés, szűrés, fertőtlenítés). – Domborzati elemek és formák (lejtő, síkság, völgy, medence, fennsík, hegy, hegység, domb, domb-ság). A hegységek kialakulása (vulkán, gyűrődés, vetődés). A legjellemzőbb kőzetek (gránit, mészs-

kő, andezit, bazalt, homok, kavics) tulajdonságai (színe, keménysége, súlya). A síkságok kialakulása (feltöltődés, hordalékanyag, lepusztulás). Mélyföld-alföld, fennsík (felföld).

- A talaj keletkezése (aprózódás, mállás, szerves anyag, humusz, talajnedvesség). Jellemzői: színe és a humusz mennyisége közötti összefüggés; kötöttsége, lazasága, morzsalékossága, víztartó képessége; termékenysége, tápanyag-utánpótlás. A talaj védelme (talajlepusztulás vagy erózió, szennyeződés, vegyi anyagok, művelődési módok, megkötése).
- Az emberi tevékenység felszínformáló hatása (bányák, nagy építkezések, utak, vezetékek, folyószabályozás, csatornázás, gátépítés). A táj arculatának védelme (tájba illő építkezés, természetvédelem, tájidegen épületek, tárgyak, növények). Felelős magatartás a természetben (a tisztaság, csend, nyugalom, környezetbarát tájművelés, a természet egyensúlya, energia és anyagtakarékosság).

Témakör

Hazai gyümölcsök és zöldségfélék

Óraszám: 11 óra

ALTÉMÁK
<ul style="list-style-type: none"> – A szilvafa és rokonai – Az almafa – A szőlő és a borászat – A paradicsom és a paprika – A sárgarépa és a petrezselyem – A fejes káposzta és rokonai – A burgonya – A vöröshagyma és a fokhagyma – A gyümölcsök és zöldségfélék szerepe táplálkozásunkban – Rendszerezés – Ellenőrzés
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – Konkrét fogalmak kialakítása egyszeri és rendszeres észlelés, megfigyelés, vizsgálat, egyszerű kísérlet alapján. – Az egyszerű jelenségek okszerű magyarázata. – A szóveges és képi információk értelmezése, rendszerezése, egyszerű következtetések megfogalmazása. – A tanulói tevékenységek anyag- és energiatakarékos megvalósítása. – Információk gyűjtése és nyújtása közvetlenül a valóságos környezet megfigyelésével, vizsgálatával, valamint közvetve ismeretterjesztő kiadványok, képek, filmek, modellek segítségével. – A környezetben megfigyelt élőlényekre vonatkozó köznapi ismeretek természettudományos szemléletű bővítése és rendszerezése. – Szabatos fogalomhasználat konkrét fogalmi szinten. – A megismert élőlények testfelépítése és életmódja közötti összefüggések felismertetése.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> – A szilvafa kedveli a meleget. Gyökerei, törzse, koronája, lomblevelek. Virága szíromlevelekből, csészelevelekből, porzókból és termőből áll. Termése csonthéjas. A termés részei: mag, csonthéj, terméshús, hamvas terméshéj. Csonthéjas termésű gyümölcsök, pl. cseresznye, meggy, őszibarack, kajszibarack, dió. – Az almafa koronája terebélyes, gyökérzete hasonlóan. A fás szár részei: törzs, ág, gally, vessző. Faiskolák (magonc, husáng, csemete). Gyümölcse almatermés (a körte is). – A szőlő termesztése (csemegeszlő → gyümölcs, borszőlő → bor). A szőlőnövénny részei: gyökérzet, tőke, vessző, kacs, szőlőfürt, levél, virág, bogyótermés. Az alkohol fogyasztása a fejlődő szervezetre nagyon ártalmas! A szüret, a must, borélesztő gombák. – A gyümölcs fogalma: gyümölcsnek nevezzük a növények nyersen is ehető, többnyire lédús, nagy

cukortartalmú, vitaminokban gazdag termését. A gyümölcsök és zöldségfélék szerepe táplálkozásunkban rendkívül fontos (savak, rostanyagok, vitaminok, ásványi anyagok). Csak érett, jól megmosott gyümölcsöt fogyasszunk!

- A paradicsom és a paprika, forró éghajlatú területről származik (Közép-Amerika). Élete tavasztól őszig tart → egynyári növény; termését folyamatosan érleli egész nyáron. Lágyszárú: puha hajlékony, nedvdús. Főgyökérzet: főgyökér + oldalgyökerek. Termése: sokmagú bogyó, üreges bogyó. Paprikatermesztés: étkezési és fűszerpaprika (Kalocsa, Szeged). A paprika C-vitamin tartalma (Szent-Györgyi Albert → Nobel-díj).
- A sárgarépa és a petrezselyem legfontosabb zöldségfélék (ételízesítés). Jellemzőik: raktározó főgyökér (cukor, vitamin), illatos levelek, kétnyári növény.
- A fejes káposztának húsos, széles levelei vannak (káposztafej) → tápanyag-raktározás. Kétnyári növény. Fejlődése első nyáron: főgyökér, torzsa, húsos levelek; második nyáron: hosszú szár, virágok, termés magvak. Fajtái: nyári, nyárvégi, őszi, téli káposzta. Rokonai: a kelkáposzta, bimbóskel, karalábé, karfiol. Savanyú káposzta → C-vitamin.
- A burgonya lágyszárú növény. Levelei összetettek, bársonyos tapintásúak. Ötágú virágai lilák vagy fehérek. Zöld bogyótermése mérgező hatású. A közismert krumpli tulajdonképpen gumó, mely a növény föld alatti hajtásain fejlődik, ezt fogyasztjuk. A burgonya származása (Amerika), elterjedésének legendája.
- A vöröshagyma föld alatti részei: mellékgökerek, tönk, húsos hagymalevelek, buroklevelek (hagyma). Föld feletti részei: lágyszár, üreges levél, gömb alakú virágzat (második nyáron). Rokona a fokhagyma (orvosság is).
- A gyümölcsös és a zöldségeskert legfontosabb növényeinek a testfelépítését, életét, környezeti igényét és termesztését összefüggéseiben kell tanítani.
- A gyümölcsök és zöldségfélék károsítói (cserebogár, almamoly, káposztalepke, peronoszpóra). A cserebogárnak három testtája van, a fej, a tor és a potroh. Fej: érzékszervek, rágó szájszerv. Tor: három pár ízelt láb, két pár szárny (1 pár kemény fedőszárny, 1 pár hártyás szárny). Potroh: légzés. A cserebogár ízelt lábú állat, bogár. Bőre kemény (kitines). A cserebogár fejlődése: pete → lárva (vedlés) → báb → kifejlett bogár. Fejlődésük teljes átalakulás, amely három vagy négy évig tart. A cserebogarak nagyon kártékony rovarok (növények gyökereit rágják a lárvaik). Védekezés → számuk csökkent. A káposztafélék veszedelmes kártevője a káposztalepke. Szárnyait kitinpikkelyek borítják. Fejlődése teljes átalakulás: pete, lárva (hernyó), báb, lepke. A hernyók a leveleket pusztítják. A peronoszpóra-gomba a szőlő kártevője. A "kukacos" almát az almamoly (lepke) hernyója okozza.

Témakör

Haszonállatok és a ház körül élő egyéb állatok

Óraszám: 10 óra

ALTÉMÁK

- A ló
- A szarvasmarha a juh és a kecske
- A sertés
- A házityúk, a házikacsa, a házi lúd és a pulyka
- A kutya és a házimacska
- Ház körül élő állataink: házi egér, patkány, fecske, veréb
- Kedvtelésből tartott állatok
- A város és jellemző élőlényei
- Állatvédelmi szabályok
- Rendszerezés
- 1. Ellenőrzés

TEVÉKENYSÉGEK

- Konkrét fogalmak kialakítása egyszeri és rendszeres észlelés, megfigyelés, vizsgálat, egyszerű kísérlet alapján.
- Az egyszerű jelenségek okszerű magyarázata.
- A szöveges és képi információk értelmezése, rendszerezése, egyszerű következtetések megfogalmazása.
- A tanulói tevékenységek anyag- és energiatakarékos megvalósítása.
- Információk gyűjtése és nyújtása közvetlenül a valóságos környezet megfigyelésével, vizsgálatával, valamint közvetve ismeretterjesztő kiadványok, képek, filmek, modellek segítségével.
- A környezetben megfigyelt élőlényekre vonatkozó köznapi ismeretek természettudományos szemléletű bővítése és rendszerezése.
- Szabatos fogalomhasználat konkrét fogalmi szinten.
- A megismert élőlények testfelépítése és életmódja közötti összefüggések felismertetése.

ISMERETEK

- Leggyakoribb háziállataink (sertés, szarvasmarha, ló, házityúk, házimacska, kutya) testfelépítése, élete, tenyésztése.
- A szarvasmarha testrészei: fej (tülkös szarv), nyak, törzs, végtagok (páros ujjú patás állat). Gerinces (csontváz, gerincoszlop), emlősállat, növényevő (redős zápfogak, kérődző). Tehén, bika, borjú. A mezőgazdaság leghasznosabb állata. Rokona a kecske és a juh. Páratlan ujjú patások: a ló amely egyre népszerűbb, a szamár és az öszvér.
- A házisertés: gerinces, emlősállat, párosujjú patás, mindenevő (metszőfogak, szemfogak, gumós zápfogak), kan, koca, malac.
- A házityúk: gerinces, madár, mert testét toll fedi (fedőtoll, pehelytoll), első pár végtagja szárny, csőre van (erős, hegyes). tojással szaporodik. Lába erős kapirgáló láb, a kiscsibék fészekhagyók. Kakas, tyúk, csibe. Rokona a gyöngytyúk.
- A házikacsa teste: csónak alakú, úszóláb, úszóhátya, lemezes csőr, faggyúmirigy, faggyú, fészekhagyó, madár (toll, szárny, csőr, tojás). Gácsér, tojój, pipe. Rokona a házilúd. Nagytollú házi madár a pulyka.
- A házimacska: gerinces, emlős, ragadozó állat (karmok, tépőfogak). Éjszaka is kitűnően lát. Tápláléka: apró emlősök (egér), madarak, hús, hal, tej, macskaeledel.
- A kutya az ember legősibb háziállata. Az állatok közül az ember legelső szövetségese, vadásztársa. Ragadozó, gerinces, emlősállat. Megeszi mindazt, amit az ember eszik, de legjobban a húst szereti. Kan, szuka, kölyök. Őrző-védő, mentő, vakvezető stb.
- Ház körül élő állataink:
- A házi egér: szürke, hegyes orrú, hosszú farkú (kormányoz, egyensúlyoz), rágcsáló, mindenevő, kitűnő a hallása és a látása, bajusza a tapogatószerve, rendkívül szapora, kártékony. Irtása (macska, egérfogó, mérge). Kísérleti egerek, mezei egér. A házi egér rokona a patkány.
- A fecske: gerinces, madár, hasznos, füstifecske, molnárfecske, parti fecske más-más fészkelési mód és külső megjelenés. Az ember közelében élő egyéb madarak: veréb, galamb, feketeterítő, gólya.
- Kedvtelésből tartott állatok, társállatok: díszhalak, hullők, teknősök, madarak (papagájok, pintyek gerlék), emlősök (tengerimalac, aranyhórcsög).
- A város és jellemző élőlényei. A legfontosabb állatvédelmi szabályok. Vadon élő állatok védelme: természetvédelem, védett állatok, veszélyeztetésük, háborgatásuk és gyűjtésük bármelyik fejlődési szakaszban (pl. tojás, fióka, kölyök), pusztításuk tilos. Eszmei értékük van, törvényerejű védelem, bírság, büntetés. Háziállatok illetve ember által tartott (hobby) állatok esetén is érvényesek az állatvédelmi szabályok: megfelelő gondoskodás, etetés, itatás, tisztántartás, ápolás; megfelelő életkörülmények, elegendő hely, megfelelő hőmérséklet, az állatra jellemző szokások és életmód tiszteletben tartása. Tilos a bántalmazás, kínzás, éheztetés és minden, ami az állat sérülését vagy vesztét okozhatja. Az állatkísérletek is szigorú szabályok keretei között történhetnek. Az állatokat nemcsak hasznuk miatt tartjuk. Szébbé teszik életünket, meghálálják a gondoskodást, a szeretetet.

TERMÉSZETISMERET

1. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
1. Megfigyelési módszerek fejlesztése	11
2. Tájékozódás a térképen és a földgömbön	14
3. Éghajlat, éghajlati övezetek	11
4. Magyarország nagytájainak jellegzetességei	14
5. Hazai tájaink életközösségei	20
6. Év végi rendszerezés	4
Összesen:	74

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

A legfontosabb taneszközök: a tankönyv, a munkafüzet, az atlasz. Ezeken kívül a természetismeret órákon használunk még: földgömböt, falitérképet, a természettel kapcsolatos ismeretterjesztő szakkönyveket, nedves és száraz preparátumokat, mikroszkópi metszeteket, tanulói gyűjteményeket (tollak, magvak, termések stb.) diaképeket, videofilmeket, írásvetítőt, fóliára elkészített ábrákat (transzparenszeket), mágneses táblát applikációval, kontúrtérképpel, közet és ásványgyűjteményt, homokasztalt, fali posztereket, tablókat (pl. víz körforgása, a talaj), az iskolai könyvtár könyveit, folyóiratait és minden más információhordozót (számítógép, Internet).

Jó, ha van meteorológiai mérésekre alkalmas felszerelés egy hőmérőházikóban: hőmérő, minimum-maximum hőmérő, ezen kívül szélmérő, csapadékmérő, esetleg napsugázmérő, netán horizontárium és napóra. (Földrajzi gyakorlótér).

Tiszadobon a Széchenyi István Általános Iskolában megtekinthető a Földrajzi gyakorlótér. A napóra egyszerű kivitelű, bárhol könnyen elkészíthető (horizontális). Tartozéka egy alumínium lemezre készített grafikon és használati leírás, amely a napóra által mért helyi idő zónaidőre való átszámítását segíti. Különösen a 6. évfolyam tananyagához ajánljuk. A hajlásszög modell a napsugarak beesési szögét szemlélteti jól érthetően.

Fizikai kísérletekhez néhány egyszerű eszköz szükséges: prizma, tükör, hőmérő, melegítő eszköz, víztisztító szűrők, mérleg, mérőszalag. Térképen és szabadban való tájékozódáshoz elengedhetetlen a tájoló, iránytű.

Alapmérésekhez szükséges mérőeszközök. Egyszerű kísérletekhez szükséges eszközök (állványok, fogók, tálak, üvegedények, mikroszkóp, modellek stb.).

A továbbhaladás feltételei

Tudjon a konkrét környezeti jelenségekből általánosítani, elvonatkoztatni. Ismerje fel és értse meg a vizsgált jelenségekben, folyamatokban megmutatkozó oksági kapcsolatokat, összefüggéseket, törvényszerűségeket. Legyen képes alapvető méréseket elvégezni, és a mért adatokat értékelni. Ismerje fel ezek közül azokat, amelyek veszélyesek lehetnek, tudja elkerülni azokat! Bemutatása után legyen képes egyszerű kísérleteket fegyelmezetten és balesetvédelmi, érintésvédelmi, tűzvédelmi szabályok betartásával megismételni, a tapasztalt jelenségeket elmondani.

Elemi szinten tájékozódjon térképen és földgömbön a földrajzi fókuszát segítségével. Használja a térképet egyszerű földrajzi ismeretek megszerzésére, tudjon adatokat leolvasni a domborzati és vízrajzi térképekről. Tudja felsorolni a kontinenseket, óceánokat. Legyenek egyszerű, szemléletes képzetei a földrajzi övezetekről.

Ismerje fel jellemző álló- vagy mozgóképről és leírás alapján hazánk nagytájakait, lakóközösségének néhány nevezetes települését, az ország fővárosát.

Tudja felidézhető képzei segítségével jellemezni a hazai életközösségeket. Tudjon egyszerű tápláléklánco-
kat bemutatni. Ismerje a legjellegzetesebb hazai növény- és állatfajok testfelépítését, életmódját. Értse meg a
természet védelmének jelentőségét.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Folyamatos megfigyelés, vizsgálódás képessége, az anyagok tulajdonságainak összehasonlítására való
képesség egyszerű esetekben.
- Alapfogalmak helyes használata a tapasztalatok értékeléséhez, alpmérések gyakorlati alkalmazása, a
mértékegységek pontos használata egyszerű esetekben.
- Az égés feltételei és a tűzoltás elemi tudnivalói. Baleset-védelmi szabályok ismerete alapfokon.
- Alapfokú tájékozódás a térben, térképen, földgömbön egyszerű feladatok során.
- Információk szerzése a lehetséges forrásokból, és az információk hasznosítása, a mindennapi életből vett
példák segítségével.
- Elemi tájékozódás a térképen és a földgömbön. A topográfiai követelmények minimumának teljesítése.
- A Föld mozgásai és következményei; a napi és az évi időszámítás elemi ismerete és gyakorlati felhasz-
nálása.
- Az éghajlatot kialakító és módosító tényezők ismerete alapfokon.
- Hazánk jellegzetes tájainak és fontosabb vizeinek megnevezése és felismerése a térképen.
- A szűkebb lakókörnyezet természeti és társadalmi jellemzőiből néhány konkrétum.
- Hazai tájaink életközösségeinek egy-egy jellemző növényének vagy állatának megnevezése, felismerése
képről vagy leírás alapján és életmódjának ismertetése részletesen.
- Az erdők, vizek és füves területek jelentőségének és védelmének példával illusztrált ismertetése.
- Nemzeti parkjaink felsorolása, helyének térképen való megtalálása, jelentőségük ismerete egy példán
bemutatva.
- A hazai élővilág legkiválóbb kutatóinak megnevezése, munkásságuk rövid bemutatása.

Témakör

Megfigyelési módszerek fejlesztése

Óraszám: 11 óra

ALTÉMÁK
<p>1. Az anyagok jellemzése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Anyagok tulajdonságainak összehasonlítása – Távolság és hosszúság – Terület, térfogat és tömeg – Hőmérséklet és idő – Megfigyelés, vizsgálódás – Balesetvédelem, tűzbiztonság, a tűzoltás szabályai – Alapfokú tájékozódás a térben és az időben – Információszerzés forrásai: multimédia és Internet – Rendszerezés – Ellenőrzés
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – A jelenségről szerzett tapasztalatok összevetése a tanulók már meglévő képzeivel, fogalomalkotás az analógiás, az elemző és az egészes gondolkodás fejlesztése által. – Természeti folyamatok és egyszerűbb összefüggések felismertetése, magyarázata, bizonyítása, ál- talanosítás és egyszerű elvonatkoztatás. – Önálló és együttműködő ismeretszerzésre, feladat- és problémamegoldásra való felkészítés a kü- lönböző ismerethordozók, információforrások alkalmazásával. – Az anyag mérhető tulajdonságainak, kölcsönhatásainak és változásainak elemi szintű értelmezését segítő bemutatások, kísérletek, modellek alkalmazása, megtervezése, baleset-, tűz-, és környezetvé- delmi szabályok betartásával azok elvégzése, a tapasztalatok értékelése.

ISMERETEK

- Az időjárás folyamatos megfigyelése (napsugárzás, hőmérséklet, szél, csapadék) és a mért adatok több szempontból (időjárás elemek kölcsönhatása) történő vizsgálata, elemzése. Az anyag mérhető tulajdonságainak (hőmérséklet, idő, hosszúság, terület, térfogat, tömeg, sűrűség) összehasonlítása, az alapfogalmak és mértékegységek helyes használata. A testek anyaga lehet szilárd, cseppfolyós és légnemű halmazállapotú. A jég, a víz és a vízgőz ugyanaz az anyag.

Mennyiség neve	jele	mértékegysége
Hőmérséklet	T	°C, K
Idő (tartam)	t	s, min, h, nap, év
Hosszúság	l	cm, dm, m, km
Terület	A	cm ² , dm ² , m ² , km ²
Térfogat	V	cm ³ , dm ³ , m ³ , km ³

- Egyszerű kísérletek: fagyás, olvadás, párolgás.
- A gőz lecsapódása folyadék (csapadék).
- A víz mint nedvesítő illetve nem nedvesítő folyadék (víz + üveg; víz + olajos, zsíros kéz).
- Balesetvédelem: önmagunk és társaink testi épségének megóvása kötelességünk. Tűzbiztonság, tűzvédelem: gyúlékony anyagok, gyújtó anyagok (pl. gyufa), robbanó anyagok (pl. benzin, PB-gáz), nagy figyelmet, óvatosságot igényelnek. Mentők, tűzoltók értesítése, telefonszáma, együttműködés. Biztonságos közlekedés, figyelmes tájékozódással, meggondolt, tervszerű cselekedetekkel.
- Nagyobb utazás megtervezéséhez használjunk térképet, esetleg földgömböt. A lezajlott események mindig bizonyos időrendben követik egymást.
- Az információszerezést gyakorolni kell, lehet természetismereti kiadványok, térkép, földgömb, film, könyvtár, bemutatóhely, elektronikus média és a valóságos környezet által.

Témakör**Tájékozódás a térképen és a földgömbön****Óraszám: 14 óra****ALTÉMÁK**

- Tájékozódás a fókuszterület alapján
- Tájékozódás Magyarország térképén
- Hazánk helye a Kárpát-medencében, Európában és a Földön
- Kontinensek, óceánok
- A Föld alakja
- A Föld tengely körüli forgása
- A helyi idő és a zónaidő, időmérés
- A Föld Nap körüli keringése
- Az évi időszámítás, a naptár
- A Nap és a Naprendszer
- A Hold
- Gyakorlás
- Rendszerezés
- Ellenőrzés

TEVÉKENYSÉGEK

- A jelenségről szerzett tapasztalatok összevetése a tanulók már meglévő képzetivel, fogalomalkotás az analógiás, az elemző és az egészséges gondolkodás fejlesztése által.
- Természeti folyamatok és egyszerűbb összefüggések felismertetése, magyarázata, bizonyítása, általánosítás és egyszerű elvonatkoztatás.
- Önálló és együttműködő ismeretszerzésre, feladat- és problémamegoldásra való felkészítés a különböző ismerethordozók, információforrások alkalmazásával.
- Egyszerű tájékozdási gyakorlatok a térképen és a földgömbön a földrajzi fókuszterület segítségével.

ISMERETEK

- A földgömbön és a térképen a földrajzi fókhalózat segítségével tájékozódunk. A földrajzi fókhalózatot a szélességi és hosszúsági körök alkotják. Nevezetes szélességi körök: Északi-sarkkör, Ráktérítő, Egyenlítő, Baktérítő, Déli-sarkkör.
- Tájékozódás gyakorlása Magyarország térképén: helymeghatározás, irány meghatározás, távolság meghatározás
- Hazánk helye: A Naprendszer Föld nevű bolygóján, az északi félgömbön, az északi mérsékelt övben, Európa középső részén (Közép-Európa) a Kárpát-medencében található (Közép-Dunamedence).
- Topográfiai követelmények (fogalmak): Észak-Európa, Dél-Európa, Nyugat-Európa, Kelet-Európa, Közép-Európa, Északi-tenger, Földközi-tenger, Adriai-tenger, Fekete-tenger, Urál hegység, Alpok, Kárpátok, Ausztria, Szlovákia, Ukrajna, Kárpátalja, Románia, Erdély, Jugoszlávia, Horvátország, Szlovénia.
- Kontinensek, óceánok.
- A legnagyobb kiterjedésű állóvizeket óceánoknak nevezzük. A Föld óceánjai: Csendes-óceán, Atlanti-óceán, Indiai-óceán (nagyságrendben). Az óceánok között elhelyezkedő nagy kiterjedésű szárazföldek a kontinensek: Ázsia, Amerika, Afrika, Európa, Ausztrália (öt lakott földrész), és a Déli-sarkvidék vagy Antarktisz (lakatlan). Óceánia a Csendes-óceáni szigetvilág neve. Eurázsia = Európa + Ázsia.
- A Föld alakja: megközelítőleg gömb alak (geoid); a gömb alak következményei
- A Nap látszólagos égi útja.
- A napóra a nap járásának megfelelően az adott földrajzi pont helyi idejét mutatja. Grafikon segítségével könnyen átszámítható a helyi idő zónaidőre (a karóránk szerinti időre).
- A jelenségek lejátszódásához rövidebb vagy hosszabb időre (időtartamra) van szükség. Az időben való tájékozódás nélkülözhetetlen.
- Az időmérés módjai, eszközei: különböző típusú órák. Alapja a Föld mozgásaihoz (illetve a Nap látszólagos járásához) igazodó nap (24 óra) és az év (365 nap és 6 óra). A Föld forgása nyugatkelet irányú, a képzeletbeli földtengely (É-D irányú) körül. Egy fordulatot 1 nap = 24 óra alatt tesz meg. A forgás egyik következménye: a nappalok és éjszakák váltakozása. A napi időszámítás az alapja a Föld tengely körüli forgása. Egy nap = 24 óra. Helyi idő, zónaidő, időzónák, világidő (Greenwich), dátumváltató. A Föld Nap körüli keringése ellipszis alakú pályán. Egy keringés időtartama: 1 év 365 nap és 6 óra. Az évszakok változásának egyik oka a Föld keringése a Nap körül. Az évi időszámítás alapja a Föld Nap körüli keringési ideje. Időtartama 365 és ¼ nap.

Témakör**Éghajlat, éghajlati övezetek****Óraszám: 11 óra****ALTÉMÁK**

- Az éghajlati övezetek kialakulásának okai
- Éghajlatot kialakító és módosító tényezők
- Az éghajlat vízszintes változása
- Az éghajlat függőleges változása
- A hideg éghajlati övezet
- A mérsékelt éghajlati övezet
- A forró trópusi éghajlati övezet
- A Kárpát-medencét érő éghajlati hatások
- Éghajlati térképek, grafikonok (gyakorlás)
- Rendszerezés
- Ellenőrzés

<p>TEVÉKENYSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> – A jelenségről szerzett tapasztalatok összevetése a tanulók már meglévő képzeivel, fogalomalkotás az analógiás, az elemző és az egészséges gondolkodás fejlesztése által. – Természeti folyamatok és egyszerűbb összefüggések felismertetése, magyarázata, bizonyítása, általánosítás és egyszerű elvonatkoztatás. – Önálló és együttműködő ismeretszerzésre, feladat- és problémamegoldásra való felkészítés a különböző ismerethordozók, információforrások alkalmazásával. – Egyszerű tájékozódási gyakorlatok a térképen és a földgömbön a földrajzi fókálózat segítségével. – Képi információk és szemléletes leírások felhasználásával a földrajzi övezetekre vonatkozó elsődleges képzetek kialakítása.
<p>ISMERETEK</p> <ul style="list-style-type: none"> – A gömb alakú Föld különböző felmelegedése miatt egymástól eltérő éghajlati övek alakultak ki: a forró vagy trópusi, a mérsékelt és a hideg éghajlati öv. – Legmelegebb az Egyenlítő térsége. A sarkok felé haladva a napsugarak hajlásszöge egyre kisebb, ezért a felmelegedés mindinkább csökken. Ha nagyobb a napsugarak hajlásszöge, akkor ugyanakkora területre szélesebb sugárnyaláb jut, ezért az jobban felmelegszik. – Az egyes éghajlati övezetek leíró jellemzése. <ul style="list-style-type: none"> A Trópusi éghajlati öv: egyenlítői, szavanna (változatok) és sivatagi éghajlati terület. B Szubtrópusi éghajlati öv: mediterrán és szubtrópusi nedves (monszun) éghajlati terület. C Mérsékelt éghajlati öv: óceáni, kontinentális (vannak változatai), száraz és szubarktikus éghajlati terület. D Hideg éghajlati öv: tundra és állandóan fagyos éghajlati terület. E Hegyvidéki éghajlatok: egymás fölött helyezkednek el az éghajlati övezetek, illetve területek. A tengerszint feletti magasság szerint övezetesség jött létre a trópusi magashegységben és a mérsékelt övi magashegységben, de jelentős eltéréssel. <p>Az éghajlat vízszintes és függőleges változása befolyásolja, sőt, többnyire meghatározza az életlehetőségeket.</p> <p>Megállapítható, hogy egy terület éghajlatát a földrajzi szélesség, az óceántól való távolság, a tengerszint feletti magasság, a domborzat és a tengeráramlások egyaránt befolyásolják. Ezért Földünk éghajlata nagyon változatos.</p>

Témakör

Magyarország nagytájainak jellegzetességei

Óraszám: 14 óra

<p>ALTÉMÁK</p> <ul style="list-style-type: none"> – A Kárpát-medence kialakulása, jellemző felszínformái – Az Alföld – A Kisalföld – Az Alpokalja – A Dunántúli-dombság és a Mecsek – A Dunántúli-középhegység – Az Északi-középhegység – Budapest, hazánk fővárosa – Közigazgatásunk – Régióink, kistérségünk, településünk – Idegenforgalom – Idegenvezetés gyakorlása – Rendszerezés – Ellenőrzés

<p>TEVÉKENYSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> – A jelenségről szerzett tapasztalatok összevetése a tanulók már meglévő képzeivel, fogalomalkotás az analógiás, az elemző és az egészszleges gondolkodás fejlesztése által. – Természeti folyamatok és egyszerűbb összefüggések felismertetése, magyarázata, bizonyítása, általánosítás és egyszerű elvonatkoztatás. – Önálló és együttműködő ismeretszerzésre, feladat- és problémamegoldásra való felkészítés a különböző ismerethordozók, információforrások alkalmazásával. – Egyszerű tájékozódási gyakorlatok a térképen és a földgömbön a földrajzi fókusz segítségével. – Magyarország helyzetének, nagytájainak, környezeti értékeinek, életközösségeinek leíró jellegű bemutatása, a hazai tájról alkotott képzetek gazdagítása.
<p>ISMERETEK</p> <ul style="list-style-type: none"> – Topográfiai követelmények: Kárpát-medence, Alföld, Kisalföld, Alpokalja, Dunántúli-dombság, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Duna-Tisza köze, Kiskunság, Pesti-síkság, Margitsziget, Tiszántúl, Nagykunság, Dunántúl, Mecsek, Bakony, Budai-hegység, Gellért-hegység, Duna-kanyar, Mátra, Kékes, Bükk; Duna, Tisza, Rába, Sajó, Körös, Balaton, Velencei-tó, Fertő tó; Budapest, Miskolc, Debrecen, Szeged, Pécs, Győr. – Magyarország nagytájainak kialakulása és jellemző felszínformái: Az Alföld, Kisalföld, Alpokalja, a Dunántúli-dombság, a Dunántúli-középhegység és az Északi-középhegység leíró jellemzése. – Budapest természeti és társadalmi jellemzői: Kevés főváros büszkélkedhet olyan gyönyörű természeti környezettel, mint Budapest, amely a Duna két partján fekszik. – A szűkebb lakókörnyezet (régió, megye, kistérség, település) természeti és társadalmi jellemzői A város elnevezésének története. Budapest kereskedelmi, idegenforgalmi központ. – Államigazgatási központ (Országház, minisztériumok).

Témakör

Hazai tájaink életközösségei

Óraszám: 20 óra

<p>ALTÉMÁK</p> <ul style="list-style-type: none"> – A hazai erdők kialakulásának környezeti feltételei – Az erdők legjellemzőbb növényei – Az erdők legjellemzőbb állatai – Az erdők jelentősége, pusztulásuk okai – A folyók, tavak legjellemzőbb növényei – A folyók, tavak legjellemzőbb állatai – A vizek szennyezése és öntisztulása – A hazai vízparti élőlények környezeti adottságai – Növények és állatok a vizek partján – A vízi és vízparti élőlények kapcsolata – Rendszerezés – Ellenőrzés – A hazai füves területek kialakulásának környezeti feltételei, jelentőségük – A hazai füves területek legjellemzőbb növényei – A hazai füves területek legjellemzőbb állatai – Magyarország nemzeti parkjai – A lakóhelyed és környékének védett és védelem alatt nem álló természeti értékei

- A hazai élővilág legkiválóbb kutatóinak munkássága
- Rendszerezés
- Ellenőrzés

TEVÉKENYSÉGEK

- A jelenségről szerzett tapasztalatok összevetése a tanulók már meglévő képzeivel, fogalomalkotás az analógiás, az elemző és az egészséges gondolkodás fejlesztése által.
- Természeti folyamatok és egyszerűbb összefüggések felismertetése, magyarázata, bizonyítása, általánosítás és egyszerű elvonatkoztatás.
- Önálló és együttműködő ismeretszerzésre, feladat- és problémamegoldásra való felkészítés a különböző ismerethordozók, információforrások alkalmazásával.
- Magyarország helyzetének, nagytájainak, környezeti értékeinek, életközösségeinek leíró jellegű bemutatása, a hazai tájról alkotott képzetek gazdagítása.
- A hazai tájak élővilágának – jellemző társulásainak és fajainak – ökológiai szemléletű jellemzése, a hazai élővilág sokféleségének, értékének bemutatása.

ISMERETEK

- Az erdő egy életközösség: a növények és az állatok megtalálják az életfeltételeiknek megfelelő környezetet (táplálékláncok, egymásrautaltság). Az erdők legjellemzőbb élőlényei a fák. Lombos erdeink leggyakoribb fái: a bükkfa és a tölgyfa. A magasabb hegyvidékek fája: az erdei fenyő. Gyakori fenyőfélék hazánkban: a lucfenyő, a feketefenyő és a vörösfenyő.
- Cserjék az erdőben: kőkény, vadrózsa, mogyoró, som.
- Az erdő aljnövényzete: a hóvirág, az orvosi tüdőfű, az erdei pajzsika, a mohák és a gombák. Kalapos gombák, ehető és mérgező gombák, a gombafogyasztás szabályai.
- Az erdő állatai. Nagyvadak: őz, szarvas, vaddisznó.
- A fákon élő rovarok: szarvasbogár, szú, gyapjaslepke.
- Rovarpusztítók az erdőben: a széncinege, a fülemüle, a nagy fakopáncs. Mindhárom madár szigorúan védett! Vannak állandó és költöző madarak.
- A rovarvő emlősök: a denevér, a sün, védett állatok.
- A koronás keresztespók: fejtör, potroh. Külső váz: kitin. Átalakulás nélkül petéből fejlődnek.
- Az aljnövényzet és a talaj állatai: az éti csiga. Gerinctelen állat, puhatestűek. Az erdei egér: gerinces, emlős, mindenevő, rágcsáló, szapora, rejtőszín. Az erdei vöröshangya: ízeltlábú, rovar, hangyaboly.
- Az erdő ragadozói: a róka és az erdei fülesbagoly. A veszethez az emberre is veszélyes, halálos betegség!
- Az erdők jelentősége, pusztulásuk okai: Oxigént termel, táplálék- és nyersanyagforrás, levegőtisztítás, a szél hatásának mérséklése, a páratartalom növelése, víztárolás, talajpusztulás megakadályozása, hőmérséklet-kiegyenlítő hatás, üdülés, csend. Veszélyeztető tényezők: ipari termelés, közlekedés, savas esők, erdőtűz, rongálás, szemét. A folyók, tavak legjellemzőbb élőlényei élete.
- Vízínövények: a hínárnövények. Pl.: hínáros békaszőlő, békalencsék, fonalas zöldmoszatok.
- A vizek parányi élőlényei: az egysejtű növények és állatok. Édesvízi planktonok. Pl.: zöld szemes ostorosok, amőbák, papucsállatkák, baktériumok.
- Ízeltlábúak a vízben: A folyami rák: kitinpáncél, fejtör, potroh. Átalakulás nélküli fejlődés.
- Iszaplakók: az orvosi pióca és a tavi kagyló.
- A vizek gerinces állatai a halak. Pl.: ponty, dévérkeszeg, lesőharcsa.
- Vízparti fák: a fűzfa.
- Vízparti lágyszárúak: a nád és a gyékény.
- Ízeltlábúak a vízparton: szitakötők, szúnyogok.

- A vizek és vízpartok gerinces állatai: a békák és a vízisikló. Gerincesek, kétéltűek: hüllők. Minden kétéltű és hüllő szigorúan védett állat.
- A vizek, vízpartok madarai. Pl.: a fehér gólya, a tőkés réce.
- Gerincesek, madarak. Gólya: gázlómadár, gázlóláb, ék alakú csőr, hosszú nyak, fészeklakó fiókák, költöző, védett.
A szennyezés hatása a vízi életközösségekre.
- A víz az élő szervezetek számára nélkülözhetetlen, sok élőlény élettere. A víz a természetben örök körforgást végez.
- A hazai vízparti élőhelyek környezeti adottságai.
- A vízpartok élőlényei is életközösséget alkotnak.
- A növények és állatok alkalmazkodnak környezetükhöz.
- A vízi és vízparti élőlények kapcsolata (tápláléklánc, élettér, búvóhely).
- A hazai füves területek kialakulásának környezeti feltételei.
- Az erdőhöz hasonlóan a rét is életközösség. Meghatározó növényei a füvek és más lágyszárú növények. A környezeti tényezőktől függően kétféle rét alakul ki: a száraz rét és a nedves rét.
- A hazai füves területek legjellemzőbb növényei.
- A rét virágai: a réti boglárka és a mezei zsálya.
- Növényevő rovarok a réten: sáskák, szöcskék, tücskök.
- Növényevő emlősök a réten: a mezei nyúl és a mezei pocok.
- Rovarevők a réten: a fűgöcske és a vakondok.
- A rétek madarai: a fácán és az egerészölyv. A füves területek jelentősége, pusztulásuk okai. A rét, akárcsak az erdő és a vízpart, életközösség (táplálkozási kapcsolat).
- Nemzeti parkjaink: Aggteleki Nemzeti Park, Balaton-felvidéki Nemzeti Park, Bükk Nemzeti Park, Duna-Dráva Nemzeti Park, Duna-Ipoly Nemzeti Park, Fertő-Hanság Nemzeti Park, Hortobágyi Nemzeti Park, Kiskunsági Nemzeti Park, Körös-Maros Nemzeti Park, Őrségi Nemzeti Park.
- A lakóhely és környékének védett és védelem alatt álló természeti értékei (geológiai, növénytan, állattani).
- A hazai élővilág legkiválóbb kutatóinak munkássága.

FIZIKA

6-8. évfolyam

A tanterv a NAT Ember a természetben műveltségterület **6-8. évfolyamok** követelményeinek egy részét dolgozza fel.

A teljes lefedést a bevezetőben jelzettek szerint több tantárgy biztosítja.

A tantárgy összóraszám: 129 óra

Ennek felosztása:

Évfolyam	6.		7.		8.		Összesen
Tantárgy /modul	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	
FIZIKA	1	37	1	37	1,5	55	129

A nevelés és oktatás célja

A 6-8. évfolyamokon a fizikatanítás célja a tanulók érdeklődésének felkeltése a természet jelenségei iránt. Ezek kezdeti, elemi szintű értelmezésével, majd a konkrétira és az általánosra építve az absztrakció képességének kialakításával egy korszerű természettudományos világgép alapjainak lerakása.

Célunk a mechanikai, termodinamikai, elektromágneses, fénytani és anyagszerkezeti jelenségek közül azok bemutatása, melyekhez kapcsolódó fogalmak megértése a gyermek jelen életkorban elvárható absztraháló képességét nem haladja meg. Az elvégezhető kísérletek közül minél több csoportos, később egyéni kiviteleztetése, a kapcsolódó fogalmak bevezetése, a törvények felfedeztetése, közös megfogalmazása. A fizikai demonstrációk és kiértékelésük során a megismerési módszerek fejlesztése, lépéseinek tudatosítása, s ezzel az élet más helyzeteiben is használható tudás megalapozása.

Cél a tanulók kölcsönhatásokban történő gondolkodásának illetve rendszerszemléletének kialakítása, ezek segítségével kvalitatív problémák megoldatása. Ahol az életkori sajátosságok engedik, a törvények matematikai formába öntése, a matematikai apparátus felhasználása: egyszerű példákban egy jelenség kimenetelének kvantitatív előjelzése (s ha lehet, annak kísérleti ellenőrzése).

Célunk a technikai és társadalmi fejlődés viszonyának, az ember környezetére gyakorolt hatásának bemutatása, az embernek a természet szerves részeként történő megmutatása, a jövőjéért felelősséget érző tanulói attitűd kialakítása.

Fontos cél a tanulás és a tudás értékékként való felmutatása. Példa adása (ha lehet, magyar) tudósok munkásságával, a tanuló sikerélményhez juttatása az eredményes tanulás módszereinek elsajátíttatása során.

Értékelés

Diagnosztikus mérés – értékelés:

Írásban év elején a tanítási-tanulási folyamat megkezdése előtt különböző pedagógiai döntések (felzárkóztatás, módszer választása, folyamattervezés, stb.) meghozatalához.

Érdemjeggyel nem minősítjük!

Formatív mérés – értékelés:

Szóban, írásban az egyes témakörökön belül a tanítási-tanulási folyamat közben a tanulási hibák és nehézségek feltárásához, illetve a jól végzett munka megerősítéséhez, az eredményes tanulás elősegítésére. Ebből következően itt sem az osztályozás az elsődleges cél, hanem az, hogy információhoz juttassuk és ösztönözzük a tanulót az önkorrekcióra, ami a tanár részéről a pótlási-javítási lehetőségek biztosítását követeli meg.

A tantárgy jellegzetességéből következően a szóbeli és írásbeli feleleteken kívül szükséges a mérési jegyzőkönyvek vezetésének (egyáltalán a füzetvezetésnek) és az egyszerűbb kísérletek kezdetben csoportos, később egyéni bemutatásának-elemzésének az értékelése is. A tanulók ösztönzése céljából nem maradhat el órai aktivitásuk (például a bemutatott kísérletek közös elemzésében való részvétel) és a tanulói kiselőadások megtartásának díjazása sem.

Szummatív mérés – értékelés:

Írásban a tanítási-tanulási folyamat egyes szakaszainak a végén kifejezetten minősítő célzattal, mely egyúttal visszajelzés is a tanárnak a végzett munkáról. Az egyes témakörök végén megíratott témazárók részletesebben is számon kérhetik a tananyagot, míg az év végi felmérések összpontosítanak inkább a tanulók rendszerező képességére és lényeglátására.

Ha a tanuló évközi mulasztásait korrigálja az év végi felmérésig, akkor az itt kapott érdemjegy befolyásolja pozitívan az év végi osztályzatot! (Ez ugyanis nemcsak a magasabb évfolyamra lépés, de a továbbtanulás szempontjából is szûri, szelektálja a tanulókat.).

FIZIKA**6. évfolyam****ÓRATERV**

Témakör	Óra
Fizikai mennyiségek és méréjük	6
Kölcsönhatások	9
Az anyag	14
Az energia	8
Összesen:	37

*Témakör***Fizikai mennyiségek és méréjük****Óraszám: 6 óra**

TARTALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • A hosszúság, az idő, a tömeg és méréjük • Vonatkoztatási rendszer, a hely meghatározása • Az űrtartalom, a térfogat és mérése • A sűrűség és kiszámítása
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Az idő, térfogat, tömeg, sűrűség fogalmának tartalmi pontosítása, szabatos használata, jártasság szerzése ezek SI és a gyakorlatban használt SI-n kívüli mértékegységének, azok törtrészeinek és többszöröseinek használatában, a sűrűség (a tömeg és a térfogat) kiszámításában • Jártasság szerzése a tömeg és a térfogat méréseiben • A vonatkoztatási rendszer fogalmának megismerése

*Témakör***Kölcsönhatások****Óraszám: 9 óra**

TARTALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • Mozgás, mozgásállapot-változás • Testek kölcsönható képessége • Az erő és mérése • Erő és ellenerő • Egyensúly két erő hatására • A testek súlya • A tehetetlenség törvénye • A tömeg és az erő kapcsolatának kvalitatív jellemzése

TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • A testek tehetetlenségének felismerése a mindennapi gyakorlatban, egyszerű jelenségek magyarázata a tehetetlenség törvényével • Az erő, a súly, és az egyensúly fogalmának tartalmi pontosítása. Jártasság szerzése az erő és a súly mérésében • A mozgásállapot-változással járó kölcsönhatások megkülönböztetése: a rugalmas, a súrlódási, a közegellenállási, a gravitációs, az elektromos és a mágneses erőhatás felismerése • Egyszerű kísérletek összeállítása és végrehajtása csoportosan a rugalmas, a súrlódási, a közegellenállási és a súlyerő bemutatására, a hatás és ellenhatás törvényének valamint a két erő hatására létrejövő egyensúlynak a demonstrálására. Az együttműködési képességek fejlesztése • Ismerkedés tanári irányítás mellett az iskolai könyvtár fizikával kapcsolatos anyagaival, Newton munkásságának a megismerése

*Témakör***Az anyag****Óraszám: 14 óra**

TARTALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • Az anyag fogalma, az anyagok jellemzése • Az anyag szerkezete, a részecskekép • Gázok, folyadékok és szilárd anyagok tulajdonságai • Szilárd anyag folyadékban • A hőmérséklet és mérése, a hőtágulás • A hő terjedése • Az anyag szerkezetének változásai: oldódás, halmazállapot-változások, lassú és gyors égés • A fény
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Egyszerű golyómodell konstruálása, az anyagok egyes tulajdonságainak, a gázok tömegének és súlyának értelmezése a részecskekép segítségével • Testek folyadékban való úszásának, lebegésének, elmerülésének vizsgálata • A hőmérséklet fogalmának szabatos használata. Jártasság szerzése a hőmérséklet mérésében, hőmérséklet-idő grafikon készítése a mért adatokból, a tapasztalatok önálló, szóbeli összefoglalása, elemzése • Szilárd anyagok és folyadékok hőtágulásának megfigyelése, értelmezése • Egyszerű kísérletek bemutatása önállóan a hő és a fény terjedésével kapcsolatban • A tanár által bemutatott kémiai átalakulások és halmazállapot-változások megfigyelése, a golyómodell tesztelése, a történések leírása saját szavakkal, a lényegkiemelés képességének fejlesztése. Az anyagmegmaradás törvényének felismerése, a természet egységére vonatkozó elképzelések alapjainak lera-kálsa • A tanult fogalmak és a mindennapok jelenségeinek összekapcsolása, a természetben megfigyelhető halmazállapot-változások felismerése, magyarázása • A tűzvédelmi szabályok elsajátítása, az ember felelősségének elemzése

Témakör**Az energia****Óraszám: 8 óra**

TARTALMAK
<ul style="list-style-type: none">• A belső energia, energiaváltozás hőközléssel• A munka, energiaváltozás munkavégzéssel• Az energia fajtái és átalakulásai, az energia megmaradása• Energiaforrások, energiahordozók
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none">• Az energia és a munkavégzés fogalmának kvalitatív értelmezése• Az energia fajtáinak, átalakulásának felismerése konkrét, hétköznapi folyamatokban• Egyszerű kísérletek bemutatása az energia megmaradásának kvalitatív vizsgálatára• Joule munkásságának megismerése, az iskolai könyvtár használata csoportmunkában• Az energiaforrások végességének felismerése, az energiatakarékos magatartás igényének felkeltése

A magasabb évfolyamra lépés feltételei

- A tanuló ismerje a tehetetlenség, illetve az energiamegmaradás törvényét!
- Tudja értelmezni és használni a tanult fizikai mennyiségeknek (hosszúság, térfogat, idő, tömeg, sűrűség, erő, hőmérséklet) a mindennapi életben is használt mértékegységeit!
- Ismerje fel az egyenletes és a változó mozgást, a testek tehetetlenségét, az erőt és ellenerőt, a súrlódást és a közegellenállást, az energiamegmaradást, a hőtágulást, a halmazállapot-változásokat, az úszást, lebegést, elmerülést a gyakorlatban konkrét példákon!
- Tudjon sűrűséget kiszámítani mértékegységváltás nélkül!
- Tudja megkülönböztetni a mozgásállapot-változással járó kölcsönhatásokat!
- Ismerje az egyszerű golyómodellt, segítségével legyen képes az anyag néhány tulajdonságának magyarázatára!
- Legyen képes kisebb csoportban, társaival együttműködve egyszerű jelenségek demonstrálására, értelmezésére!

FIZIKA

7. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
A mozgás leírása	7
A dinamika alapjai	13
Hőtan	10
A folyadékok és a gázok egyensúlya	7
Összesen:	37 óra

*Témakör***A mozgás leírása****Óraszám: 7 óra**

TARTALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • A mozgás leírása • Az egyenes vonalú egyenletes mozgás, a sebesség • Az átlagsebesség és a pillanatnyi sebesség • Az egyenletesen változó mozgás, a gyorsulás • A szabadesés • Néhány nem egyenes vonalú változó mozgás
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Az út, elmozdulás, sebesség, gyorsulás, fogalmának tartalmi pontosítása, szabatos használata, jártasság szerzése a sebesség SI és a gyakorlatban használt SI-n kívüli mértékegységeinek használatában, a sebesség (az út és az idő) kiszámításában • Jártasság szerzése a kísérlet adatainak lejegyzésében; út-idő grafikon készítése, elemzése egyenletes és egyenletesen változó mozgás leírásakor. Az út és az idő közti matematikai összefüggés felismerése egyenes vonalú egyenletes mozgás esetén • Az átlag- és a pillanatnyi sebesség megkülönböztetése, mérések csoportos tervezése és végrehajtása különböző testek mozgása átlagsebességének a meghatározására a szabadban, a mérés eredményének becslése, pontosságának vizsgálata

*Témakör***A dinamika alapjai****Óraszám: 13 óra**

TARTALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • Különbféle kölcsönhatások mozgásállapot-változtató hatása, az erő dinamikai értelmezése • Különbféle erőhatások • A földi gravitáció és a súly • A bolygók mozgása, a kozmikus folyamatok iránya • A mechanikai munka • A mechanikai energiák • A mechanikai energia megmaradásának törvénye • A forgatónyomaték • Kiterjedt (merev) test egyensúlya • Egyszerű gépek

TEVÉKENYSÉGEK

- Az erő, súly, energia, munka fogalmak további pontosítása, szabatos használata. Jártasság szerzése SI - mértékegységük használatában, az erőhatás nagyságának illetve a végzett munkának a kiszámításában
- A mozgásállapot-változással járó kölcsönhatásoknál a sebességváltozás okának kvalitatív elemzése a lényeges és a lényegtelen tényezők megnevezésével, a kölcsönhatásban, kapcsolatokban történő gondolkodás mint szemléletmód elsajátítása. Egyszerű kísérletek önálló összeállítása és végrehajtása a rugalmasság, a súrlódási, a közegellenállási és a súlyerő bemutatására
- A testek tömegének és súlyának világos megkülönböztetése, a mérésükkor kapott eredmények értelmezése, azokból következtetések levonása
- Ismerkedés tanári irányítás mellett az iskolai számítógépes hálózat fizikával kapcsolatos anyagaival, Eötvös Loránd munkásságának a megismerése, az elmélet „diadalának”, az empiria ellenőrző szerepének a felismerése
- A földi gravitáció és az általános tömegvonzás felismerése konkrét példákon, a táguló világ (Föld, Naprendszer, Világegyetem) nagyságrendi viszonyainak, változásainak érzékelése, megismerése
- Egymással kölcsönhatásban lévő testek állapotváltozásának megfigyelése, elemzése, az energiatípusok és az energiamegmaradás felismerése különböző helyzetekben, nyitott és zárt rendszer fogalmának megismerése
- Tapasztalatszerzés kísérletezés útján az erőhatás forgásállapot-változtató képességéről, a forgatónyomaték sztatikai bevezetése, kiszámítása és kvalitatív dinamikai vizsgálata
- Kísérleti tapasztalatok birtokában merev test egyensúlya feltételeinek a megértése, az egyensúly létesítéséhez szükséges erő (illetve erőkar) nagyságának kiszámítása, irányának meghatározása
- Az egyszerű gépeknek (egykarú és kétkarú emelő, lejtő, álló- és mozgósíga) a mindennapokban történő alkalmazása fontosságának a felismerése kísérleti tapasztalatok útján. A kísérletek eredményeinek előrejelzése. A problémamegoldó képességek fejlesztése

*Témakör***Hőtan****Óraszám: 10 óra****TARTALMAK**

- Energiaközlés rendezett és rendezetlen úton, a termikus kölcsönhatás
- Hőközlés és fajhő, a belső energia változása hőmérsékletváltozásnál
- Energiamegmaradás termikus kölcsönhatásnál
- Az égéshő, a belsőenergia-változás kiszámítása égés esetén
- A termikus energia felhasználása munkavégzésre
- Az energia átalakításának környezeti hatásai
- Olvadás és fagyás
- A párolgás
- Forrás és lecsapódás
- A teljesítmény
- A hatások

TEVÉKENYSÉGEK

- A hőközlés, fajhő, égéshő, olvadáshő, fagyáshő, párolgáshő, forráshő, teljesítmény fogalmak szabatos használata, jártasság szerzése ezek SI mértékegységének használatában, a hőközlés, a halmazállapot-változás közben bekövetkező energiaváltozás, a teljesítmény és a hatások kiszámításában
- Az egymással termikus kölcsönhatásban lévő testek állapotváltozásának megfigyelése, elemzése, a termikus egyensúly anyagszerkezeti értelmezése
- A halmazállapot-változások értelmezése a tanult anyagszerkezeti képpel, a tapasztalatoknak a legfontosabb szakkifejezések használatával történő pontos lejegyzése, elmondása
- Egyszerű kísérletek összeállítása, végrehajtása és elemzése a teljesítmény és a hatások meghatározására

- Hőmérséklet-idő grafikon készítése a mért adatokból, a tapasztalatok önálló, szóbeli összefoglalása, elemzése; a hőmérséklet-hőfelvétel grafikon értelmezése a szilárdtól a légnemű halmazállapot eléréséig (az anyag atomos szerkezete)
- Az energiamegmaradás felismerése különböző helyzetekben, kimondása zárt rendszerre, alkalmazása egyszerű problémák megoldásában. A természet egységére vonatkozó elképzelések formálása
- A tanult fogalmak és a mindennapok jelenségeinek összekapcsolása, a gyakorlati alkalmazások (hőerőgépek, belsőégésű motorok) felismerése modellről
- Az embernek az energia átalakítása során a környezetére gyakorolt hatása elemzése, „új” energiaátalakítási módok és más tiszta technológiák megismerése, társadalmi, gazdasági és politikai megközelítések kritikus vizsgálata. A kritikai, a narratív és a döntési képességek fejlesztése
- Önálló információgyűjtés a világhálóról, Watt munkásságának a megismerése

Témakör

A folyadékok és a gázok egyensúlya

Óraszám: 7 óra

TARTALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • A nyomás • Pascal törvénye • A hidrosztatikai nyomás • A felhajtóerő, Arkhimédész törvénye • A légnyomás • Mi a hang? • Hajszálcsőves jelenségek, a felületi feszültség
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Egyszerű kísérletekből szerzett tapasztalatok segítségével a nyomóerő és a nyomott felület közötti kapcsolat felfedezése, a nyomás fogalmának tartalmi pontosítása, SI és a gyakorlatban használt SI-n kívüli mértékegységeinek a megismerése • Jártasság szerzése a nyomás, a nyomóerő és a nyomott felület kiszámításában • A folyadékok súlyából származó nyomással kapcsolatos kísérletek megfigyelése, elemzése, a tapasztalatok megfogalmazása, Pascal törvényének alkalmazása konkrét gyakorlati példák elemzésekor • A felhajtóerő fogalmának, Arkhimédész törvényének kísérletek útján történő megismerése • Kísérletek önálló megtervezése és végrehajtása az úszás – lebegés – elmerülés, az egyensúly feltételének vizsgálatára • A hajszálcsőves jelenségek, a felületi feszültség jelenségének a megismerése, kísérleti bemutatása, értelmezése, a mindennapok ezekkel kapcsolatos egyszerűbb jelenségeinek a magyarázata • A gázok súlyából származó nyomás létezését igazoló kísérlet elemzése • Egyszerű kísérletek bemutatása és értelmezése a hang keletkezésére és terjedésére • Arkhimédész munkásságának a megismerése

A magasabb évfolyamra lépés feltételei

- A tanuló ismerje az energiamegmaradás törvényét, a Pascal-törvényt és Arkhimédész törvényét!
- Ismerje fel az egyenletes és a változó mozgást, az anyagmegmaradást és az energiamegmaradást, a halmazállapot-változásokat, az egyszerű gépeket, valamint Pascal törvényének az alkalmazását, az úszás, lebegés, elmerülés feltételét, a felületi feszültséget és a hajszálcsőességet természeti folyamatok illetve gyakorlati alkalmazások elemzése során!
- Tudja értelmezni és használni a tanult fizikai mennyiségeknek (sebesség, energia, forgatónyomaték, nyomás, teljesítmény) a mindennapi életben is használt mértékegységeit!
- Tudja megkülönböztetni az átlag- és a pillanatnyi sebességet!

- Tudjon sebességet, munkavégzést, erőhatás és forgatónyomaték nagyságát, teljesítményt, hatásfokot és erőhatás adott felületre kifejtett nyomását kiszámítani mértékegységváltás nélkül!
- Legyen képes egyszerû kísérletek, mérések önálló elvégzésére, a mért adatok táblázatba rendezésére tanári segítséggel, út-idő grafikon felvételére és elemzésére, anyagalmaz hőmérséklet-hőfelvétel grafikonjának a legfontosabb szakkifejezések használatával történő értelmezésére!
- Tudja alkalmazni az anyag szerkezetéről tanultakat a halmazállapotok értelmezésére, a halmazállapot-változások elemzésére!
- Ismerje az ember által megvalósított energiaátalakítási folyamatok környezeti hatásait, ismerje fel a környezetkímélő magatartás és a tiszta technológiák alkalmazásának fontosságát!

FIZIKA
8. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Elektrosztatikai alapjelenségek, az elektromos áram	14
Az elektromos áram hatásai, az elektromos munka és teljesítmény	10
Az elektromágneses indukció és a váltakozó áram	12
Fénytan	10
A 6-8. évfolyam fizika tananyagának rendszerezése	9
Összesen:	55

Témakör

Elektrosztatikai alapjelenségek, az elektromos áram

Óraszám: 14 óra

TARTALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • Elektromos alapjelenségek, a töltés fogalma • Elektromos vezetők és szigetelők • Az elektromos mező és munkája • Az elektromos mező munkavégző-képességének jellemzése, az elektromos feszültség • Töltések áramlásának feltétele, az elektromos áram. Az áramerősség mérése • Az áramforrás és az elektromos áramkör. A feszültség mérése • Ohm törvénye, az elektromos ellenállás • Vezetékek ellenállása • Ellenállások soros, illetve párhuzamosan kapcsolása, az eredő ellenállás • Egyszerűbb gyakorlati alkalmazások és kapcsolási rajzaik
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • A legalapvetőbb elektromos jelenségek megfigyelése, elemzése (egyszerű atomszerkezeti magyarázatok), felismerése a gyakorlatban; egyszerű kísérletek összeállítása és végrehajtása • Az elektromos töltés, áramerősség, feszültség, ellenállás fizikai fogalmának tartalmi pontosítása, szabatos használata, jártasság szerzése SI mértékegységük, azok törtrészeinek, illetve többszöröseinek használatában • Az áramerősség és a feszültség mérése, a kísérlet során nyert adatok áttekinthető rendezése, a vizsgálódás eredményeinek pontos megfogalmazása, következtetések levonása párhuzamosan és sorosan kapcsolt fogyasztók esetén is. Az eszközök balesetmentes használata (a szabályok ismerete és betartása), egyszerű áramköri rajzok készítése, azok gyakorlati kivitelezése, kész ábrák értelmezése • Elsősegélynyújtási ismeretek elsajátítása áramütéses balesetek következményeinek enyhítéséhez. A villámcsapás elleni védekezés megismerése • Ok-okozati kapcsolat felismerése a feszültség és az áramerősség közti összefüggés feltárása során (adott fogyasztó esetén). Az ellenállás szemléletes jelentésének megismerése, jártasság szerzése az ellenállás, feszültség, áramerősség Ohm törvénye alapján történő kiszámításában • A tananyaghoz kapcsolódó kiegészítő információk önálló gyűjtése az iskolai könyvtárból, Coulomb, Galvani, Volta, Ampere és Ohm munkásságának megismerése

Témakör**Az elektromos áram hatásai, az elektromos munka és teljesítmény****Óraszám: 10 óra**

TARTALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • Az elektromos áram hőhatása • Az elektromos mező munkája és teljesítménye az áramkörben, az elektromos energia terjedése a vezetékben • A lakásban található elektromos berendezések elektromos-, illetve pénzfogyasztása • Az elektromos áram vegyi hatása • Az elektromos áram élettani hatása • Mágneses alapjelenségek, az elektromos áram mágneses hatása • Az elektromos áram mágneses hatásának gyakorlati alkalmazásai
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Jártasság szerzése az elektromos munka és az elektromos teljesítmény kiszámításában • A háztartásban megtalálható áramforrások, elektromos berendezések adatainak, teljesítményének megismerése, fogyasztásuk kiszámítása. Az energiatakarékosság – mint a környezetvédelem egyik lehetséges megnyilvánulása – fontosságának felismerése a mindennapokban is, az energiatakarékos szemlélet további mélyítése. Az életvezetési képességek fejlesztése • A legalapvetőbb mágneses jelenségek megfigyelése, felismerése a gyakorlatban • Az elektromos energia terjedésének, az áram hő-, vegyi- és mágneses hatásának, ezek gyakorlati alkalmazásainak a megismerése • Az elektromos áram élettani hatásainak, a környezetünkben előforduló és a technikában leggyakrabban alkalmazott anyagok vezetési tulajdonságainak a megismerése • Az elektromágnes leggyakoribb gyakorlati alkalmazásai működésének a magyarázata • Az elektronikus információhordozók, a multimédia és az oktatóprogramok alapszintű használata, Jedlik Ányos és Kandó Kálmán munkásságának a megismerése

Témakör**Az elektromágneses indukció és a váltakozó áram****Óraszám: 12 óra**

TARTALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • Az indukciós alapjelenségek • Az indukált feszültség és az indukált áram • A váltakozó áram előállítása, a váltakozó áramú generátor • A váltakozó áram és feszültség jellemzése • A váltakozó áram hatásai • A transzformátor • Távvezetékrendszer, a váltakozó áram előnyei • Az elektromosság megismerésének „története” • Generátorok energiaellátása, energiaforrások, a fenntartható fejlődés biztosíthatóságának kérdése
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Egyszerű kísérletek összeállítása és végrehajtása a nyugalmi és a mozgási indukció bemutatására, az indukált áram erősségét befolyásoló tényezők vizsgálatára. A tapasztalatok alkalmazása a váltakozó áramú generátorra • A váltakozó áram jellemzése (frekvencia, effektív érték), hő-, mágneses, vegyi és élettani hatásainak a megismerése • A kísérleti eredmények rendszerezésével a transzformátor tekercseinek menetszáma és a feszültségek (illetve áramerősségek) közötti összefüggés felismerése, a feszültség, az áramerősség vagy a menetszám kiszámítása egyszerű feladatok megoldása során. • Az indukcióról tanult alkalmazásával a transzformátor működési elvének a magyarázata

- A váltakozó áram előnyeinek, a fizikai kutatások jelentőségének, a tudományos fejlődés elméletirányítottságának érzékelése, az elmélet és a gyakorlat kapcsolata fontosságának a felismerése
- Az elektromosság megismerésének, alkalmazásának az emberiség fejlődésére gyakorolt hatása, a társadalom, a technika és a tudomány kölcsönhatásának vizsgálata. A komplex információk kezelésével kapcsolatos képességek fejlesztése
- Faraday, Déri Miksa, Bláthy Ottó Titusz és Zipernovszky Károly munkásságának a megismerése, önálló forráshasználat tanári útmutatás alapján: jelenleg folyó gyakorlatorientált kutatások, fejlesztések és eredményeik

Témakör

Fénytan

Óraszám: 10 óra

TARTALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • Elsődleges és másodlagos fényforrások • A fény egyenes vonalú terjedése • A fény kölcsönhatásai, energiája • A fény két közeg határán, a fény visszaverődése és törése • Tükrök képalkotása, tükrök a mindennapokban • Lencsék képalkotása, lencsék a mindennapokban • A színek
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • A fényforrások osztályozása, a fény kölcsönhatásainak és egyenes vonalú terjedésének a megismerése • Megfigyelések alapján az anyagok csoportosítása a fényvel kapcsolatos kölcsönhatásuk alapján • A fényvisszaverődés, a fénytörés, a teljes visszaverődés és a diszperzió jelenségének felismerése a mindennapokban (magyarázatuk), a törvényszerűségek megfogalmazása megfigyelés útján, kísérlet összeállítása és végrehajtása bemutatásukra • A sík- és gömbtükrök, illetve a lencsék nevezetes sugarainak, képalkotásuknak a magyarázata • A mindennapokban alkalmazott tükrök, lencsék osztályozása, a gyakoribb alkalmazások használata, működésének magyarázata • Az emberi szem működésének, esetleges hibáinak és ezek korrekciójának, a dioptria fogalmának megismerése

A magasabb évfolyamra lépés feltételei

- A tanuló ismerje a fényvisszaverődés és Ohm törvényét!
- Ismerje fel a legalapvetőbb elektromos, mágneses és fénytani jelenségeket, az elektromágneses indukciót, az elektromos áram hatásait és ezek alkalmazását, valamint a tükrök, lencsék alkalmazását a gyakorlatban konkrét példákon! Tudja az anyagokat csoportosítani elektromos és optikai tulajdonságaik szerint!
- Ismerje fel kapcsolási rajzon a legfontosabb áramköri jeleket és a fogyasztók soros és párhuzamos kapcsolását ténylegesen összeállított áramkörben is!
- Tudjon áramforrásból, fogyasztóból, kapcsolóból és vezetőkekből álló egyszerű elektromos áramkört összeállítani, áramerősséget és feszültséget mérni tanári segítséggel!
- Tudjon ellenállást, áramerősséget, feszültséget, elektromos munkát és teljesítményt kiszámítani mértékegységváltás nélkül!
- Tudja leolvasni és értelmezni a háztartásban előforduló elektromos berendezéseken feltüntetett adatokat, ismerje fel az energiatakarékosság szükségességét!
- Ismerje a transzformátor működési elvét és a távvezetékrendszer lényegét!
- Ismerje a szem védelmével kapcsolatos tudnivalókat, az érintésvédelmi és balesetmegelőzési szabályokat és tartsa be azokat!
- Ismerje fel a társadalom, a technika és a tudomány fejlődésének szükségszerű összefonódását, legyen képes önálló álláspont kialakítására a fenntartható fejlődés biztosíthatóságának kérdéseiben! Ismerje fel a takarékoság szükségességét az élet legkülönbözőbb területein!

BIOLÓGIA

7-8. évfolyam

A tanterv a NAT Ember a természetben műveltségterület, **7-8. évfolyamok** követelményeinek egy részét dolgozza fel.

A teljes lefedést a bevezetőben jelzettek szerint több tantárgy biztosítja.

A tantárgy összóraszám: 74 óra

Ennek felosztása:

Évfolyam	7.		8.		Összesen
	Heti	Évi	Heti	Évi	
Tantárgy /modul					
Biológia	1	37	1	37	74

A nevelés és oktatás célja

- Az általános iskolai biológiatanítás célja, hogy a tanulók tájékozottak legyenek a földi élővilág sokféleségéről, az emberek és biológiai környezetük közötti kapcsolatrendszeréről.
- Célunk, hogy az alsóbb osztályokban megtanult közvetlen környezet elemi megismerésén túl ismerjék meg a távoli tájak ökológiai rendszerét, az élő és élettelen környezetet, mint dinamikusan változó ökológiai rendszert.
- Cél a természet egységére vonatkozó elképzelések formálása, valamint a meglévő változatosság, sokféleség (diverzitás) fennmaradásának tudatosítása, a szerveződési szintek közötti funkcionális kapcsolatok felismerése.
- Cél az élő szervezetek energia-átalakító folyamatainak átfogó elemzése – az anyagmegmaradás törvényeinek megismertetése. Az életjelenségek mélyebb alapjainak, az élő szervezetekben zajló folyamatoknak a megismerése, ezzel az életfogalom jobb megalapozása. A diákok ismerjék saját testük felépítését és működését, az egészséges életmód legfontosabb szabályait, az élő szervezetekben lejátszódó szabályozási folyamatokat. Fontos tanulóinkkal megismertetni azokat az emberi szervezet veszélyeztető anyagokat, amelyekkel kapcsolatba kerülhetnek életük során.
- Célunk, hogy a tudományos ismeretszerzés iránti határozott igény kialakításához, tanulói megfigyelések, vizsgálatok, tanulókísérletek szervezésével, az ismeretterjesztő művek közös feldolgozásával kell kialakítani az önálló ismeretszerzés képességét és igényét. Tanulói kiselőadások tartásával foglalkozni a környezet-szennyezés problémáival, hogy a szerzett tudás felelős cselekvésben nyilvánuljon meg.
- Cél a természeti folyamatok, összefüggések és az ember ezekkel való kapcsolatának tényleges megértése. Törekvés a fenntartható fejlődés biztosításával kapcsolatos problémák enyhítésére, a természettudatos tantárgyakban megszerzett ismeretek, képességek felhasználására, és ezzel egy környezetet kímélő magatartásforma kialakítására.

Értékelés

Szóbeli feladatok az alapfogalmak ismeretének és a közöttük lévő összefüggések megértésének ellenőrzésére frontális beszélgetés és feleltetés formájában. Célja az eredményes tanulás elősegítése, a hibák feltárása és kijavítása.

Írásbeli számonkérés feladatlapok segítségével. Az írásbeli feladatok, amelyek a fogalmak önálló megfogalmazását, rajzok, ábrák részeinek felismerését és megnevezését, jelenség leírását., egyszerû problémák megoldását ellenőrzik.

Formái:

Év eleji diagnosztikus felmérő dolgozat.

Szóbeli feleltetés helyett az egész osztály tudását felmérő rövid pár kérdést tartalmazó ellenőrzési forma.

Témazáró dolgozat feladatlappal egyes témakörök befejezése után.

Tanulók önálló és csoportos **tevékenységének** értékelése.

Formái:

kiselőadások,

gyűjtemények,

csoportmunkák készítése.

BIOLÓGIA**7. évfolyam****ÓRATERV**

Témakör	Óra
Az élőlények környezete	4
Tájak és életközösségek	19
Az élőlények rendszerezése	14
Összesen:	37

*Témakör***Az élőlények környezete****Óraszám: 4 óra**

TARTALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • Az életközösség, a környezet fogalma • Az élőhely élő és élettelen tényezői. • A tűrőképesség és alkalmazkodás • Táplálkozási kapcsolatok. • Anyag- és energiaforgalom az életközösségekben. • Az életközösségek pusztulásának okai, védelmük jelentősége a földi élővilág és ezen belül az emberiség szempontjából.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • A tanult életközösségek jellemzőinek felidézésével a környezet és életközösség fogalmának megalkotása. • Jártasság szerzése az egyes élőlények tűrőképességének meghatározásában. • Kölcsönhatások felfedezése az élőlények között. • Táplálkozási szintek az egyes életközösségekben és az anyagforgalom törvényszerűségeinek felismerése. • A Földet veszélyeztető szennyező anyagok káros hatásainak bemutatása.

*Témakör***Tájak és életközösségek****Óraszám: 19 óra**

TARTALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • Trópusi vagy forró éghajlati övezet növényöveinek élőlényei. • A mediterrán és trópusi tájak természetű növényei. • Övezetesség, magassági övezetek, a hegyvidék élővilága. • A tajga, a tundra, a sarkvidék jellemző élővilága. • A tenger, óceán, tengerpart élővilága.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • A földrajzi térképek és kontúrtérképek használata az élővilág biomjainak földrajzi elhelyezésében. • Az egyes biomok jellemzőinek összegyűjtése és önálló bemutatása. • A környezethez való alkalmazkodás, a tűrőképesség szerepe az életben maradásban. • Az élőlények jellemzésével a hasonló és eltérő tulajdonságok felfedezése. • Az élőlények életmódja és az élőhelyek közti kapcsolat felfedezése. • A média használata a távoli tájak bemutatásában, nagy földrajzi felfedezők és híres természettudósok életével való ismerkedés. • Az ember szerepe a környezet helyes és helytelen átalakításában. Pl.: esőerdő irtása, a tenger szennyezése.

Témakör**Az élőlények rendszerezése****Óraszám: 14 óra**

TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> • A rendszerezés alapelvei, kategóriái, a rendszertan híres tudósai. • A faj, az osztály, a törzs fogalma. • A sejtmagnélküliek és a sejtmagvas egysejtűek. • A gombák. • A moszatok törzsei, a zuzmók, a mohák, a harasztok törzsei. • A nyitvatermők törzse. • A zárvatermők törzse és az egy-és kétszikűek osztályai. • A szivacsok, csalánozók és a gyűrűs férgek törzsei. • A puhatestűek törzse – ezen belül a csigák, a kagylók és a fejlábúak osztályai. • Az ízeltlábúak törzse – ezen belül a rákok, a rovarok és a pókszabásúak osztályai. • A gerincesek törzse – ezen belül a halak, a kétéltűek, a hullők, a madarak és az emlősök osztályai.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Diszciplínáktól független általános természettudományos fogalmak, eljárások, szemléletmódok formálása, a fogalmak helyes használata. • A tanulók rendszerben, kölcsönhatásban, kapcsolatokban történő gondolkodásának erősítése. • A megismert élőlények csoportosítása különböző szempontok alapján. • A megismert élőlények rendszertani besorolása a tudományos rendszerezés alapját figyelembe véve. • A növény és állatfelismeréshez kapcsolódó segédanyagok (határozó könyvek) használata.

A magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Legyen képes elemezni az ökológiai rendszer élő és élettelen környezeti tényezőit. Tudja meghatározni az életközösség fogalmát és legfontosabb ismérveit.
- Ismerjék az életközösségek legjellemzőbb, táplálékláncot alkotó fajainak a nevét, testének felépítését, életmódját.
- Tudjanak táplálékláncot összeállítani a megismert élőlényekből.
- Ismerjék fel, hogy az egyes élőlények milyen szervezeti adottságuk miatt képesek más-más életközösségben élni. (Környezethez való alkalmazkodási példák.)
- A tananyagban nem szereplő élőlények esetében is legyenek képesek az élőlény testfelépítése és életmódja alapján környezetére és a környezet alapján az élőlény testfelépítésére, életmódjára, rendszertani helyére következtetni.
- Legyenek képesek példákat mondani az ember környezetet károsító magatartására, tudják annak káros következményeit.
- Ismerje az élővilág kutatásában legjelentősebb szerepet játszó néhány tudós munkáját, életrajzát.
- Legyen gyakorlatuk abban, hogyan kell az élőlényeket hasonló tulajdonságaik alapján rendszerbe sorolni.
- Legyenek képesek egy-egy témából önálló ismeretszerzéssel röviden, összefüggő beszámolót tartani.

BIOLÓGIA**8. évfolyam****ÓRATERV**

Témakör	Óra
Az emberi szervezet felépítése és működése	37
Összesen:	37

*Témakör***Az emberi szervezet felépítése és működése****Óraszám: 37 óra**

TARTALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • Az emberi test szerveződése: sejt, szövet, szerv, szervrendszer, szervezet fogalma. • Az emberi bőr szerkezete, feladata, védelmi funkciója. • A mozgás szervei: a csontváz és az izomzat. A csontok kapcsolódási formái. • A táplálkozás szervrendszere – a tápcsatorna részei, feladatuk. • Tápanyagok, vitaminok. Az egészséges táplálkozás fontossága. • A légzés szervrendszere. A gázcsere. A légzőszervekre ható környezeti ártalmak. • A keringés szervrendszere. A vér- és a vércsoportok. • A szív és érrendszeri betegségek és megelőzésük. • A kiválasztás szervrendszere. • A férfi és női szaporító szervrendszer felépítése és működése. • Az ember nemi élete – fogamzásgátlás, terhesség, szülés. • Az embrionális fejlődés szakaszai, főbb egészségügyi problémái. • A szabályozás szerepe az egészséges életműködésben • Az érzékelés mechanizmusai. • Az idegrendszer felépítése és működése. • Az idegi és a hormonális szabályozás.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Az emberi szervezet egészének és részeinek bemutatása, jellemzése. • A szerveződési szintek közötti funkcionális kapcsolatok felismerése, ezek jellemzése. • Az ember legfontosabb szöveteinek felismerése, a felépítés és működés közötti kapcsolat felfedezése. • Az élő szervezet energiaátalakító folyamatainak átfogó értelmezése. • Egyszerű élettani megfigyelések és vizsgálatok elvégzése. • Önálló információgyűjtés az emberi szervezet működéséről, az egészséges életmódról. • Az élő szervezetben lejátszódó szabályozási folyamatok elemzése, egyszerű kísérletekkel bemutatás. • Az ember életmódja és egészségi állapota, az egészségi állapot és a környezet minősége közti kölcsönhatások elemzése. • Kiselőadások tartása a szervezetet károsító anyagokról, élvezeti szerekről, a káros szenvedélyekről.

A magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Ismerje a legfontosabb belső szervek elhelyezkedését az emberi testben. Tudja megnevezni a szervrendszerekhez tartozó szerveket.
- Ismerjék fel az emberi testet felépítő szöveteket.
- Tudja alkalmazni a bőrápolásról tanultakat, ismerje a bőr védelmi funkcióit.
- Ismerje a csontváz legfontosabb csontjait, a leggyakoribb mozgásszervi sérüléseket és azok megelőzésének módjait. Legyen képes megérteni a csontváz és az izomzat működését.
- Tudja ismertetni a táplálék útját, ismerje az emésztés egyes helyeit. Tudja melyek a legfontosabb tápanyagaink, milyen élelmiszerekben fordulnak leginkább elő. A fogápolás legelemibb szabályaival legyen tisztában.
- Tudja végigvezetni a levegő útját, legyen képes elmondani a hangadás lényegét.
- Legyen képes elemezni a kis- és nagyvérkört, ismerje a vér szerepét az anyagszállításban, tudja, hogyan lehet megelőzni a leggyakoribb szív- és érrendszeri megbetegedéseket.
- Ismerje a kiválasztó szervrendszer működését, a leggyakoribb betegségeket és megelőzésüket.
- Ismerje a szaporító szervrendszer működését, az ivarsejtek termelődésének helyét, tudja ismertetni a menstruáció folyamatát.
- Legyen képes felsorolni a méhen belüli és méhen kívüli fejlődési szakaszokat rövid jellemzéssel.
- Ismerje az idegrendszer felépítését, és értse a működésének alapjelenségeit, a hormonális szabályozás lényegét.
- Tudja összehasonlítani az idegi és a hormonális szabályozás folyamatát. Tudjon példát mondani rá.
- Értse a szimpatikus és paraszimpatikus hatás lényegét.
- Ismerje fel a szervezetet károsító anyagok romboló hatását az idegrendszerre, Válgjon meggyőződésévé, hogy ezeknek az anyagoknak a fogyasztása csak káros lehet, ezért kerülni kell.

KÉMIA

7-8. évfolyam

A tanterv a NAT Ember a természetben műveltségterület, **7-8. évfolyamok** követelményeinek egy részét dolgozza fel.

A teljes lefedést a bevezetőben jelzettek szerint több tantárgy biztosítja.

A tantárgy óraszám: 111

Ennek felosztása:

Évfolyam	7.		8.		Összesen
	Heti	Évi	Heti	Évi	
Kémia	1,5	55	1,5	56	111

A nevelés és oktatás célja

- A 7-8. évfolyamokon a kémiatanítás célja, hogy a tanulók – mozgósítva az előzetesen megszerzett tudásukat és képességeiket – megismerkedjenek környezetük fontosabb anyagaival, ezek tulajdonságaival, változásaival és gyakorlati alkalmazásával.
- A tananyag megválasztása azt a célt is szolgálja, hogy a tanulók megismerhessék a nemzeti kultúra tudománytörténeti vonatkozásait.
- A legtöbbet használt anyagok felhasználási lehetőségeinek számba vétele során fontos a tudomány és a technika kapcsolódási pontjainak megértése.
- Cél annak belátása, milyen kihatásai vannak a tudomány fejlődésének a társadalomra, illetve az egyénre; illetve a társadalom hogyan tudja befolyásolni a környezetterhelő technológiák alkalmazását.
- A felnövekvő nemzedékek jobb életesélyei érdekében fontos a környezettudatos magatartás formálása. Ennek érdekében szükséges a megfelelő ismeretek összegyűjtése, az összefüggések felfedezése, az egyéni és társadalmi cselekvési lehetőségek tudatosulása.
- A tantárgy tanulása során cél, hogy a diákokat eredményes tanulási technikákkal ismertessük meg és adjunk segítséget ezek elsajátítására, rendszeres használatára.
- Cél az, hogy a tantárgy tanítása során megtaláljuk azokat a területeket és módokat, amelyek lehetőséget adnak a tanulói képességek és kulcskompetenciák eredményes fejlesztésére.
- Célunk, hogy a megszerzett jártasságok és ismeretek segítségével tanítványaink világról alkotott képét teljesebbé formáljuk.
- A végső cél az, hogy tanítványaink az életük során adódó helyzetekben felelős, minél hosszabb távon helytálló egyéni és közösségi döntéseket hozzanak.

Értékelés

Év elején **diagnosztizáló mérés**, ami 7. évfolyamon az előző években természetismeret tantárgyból tanultakat méri.

Tanév közben a témakörök végén **formatív ellenőrzés** írásban.

Év végén **írásos összegző ellenőrzés**.

Elsődleges mércét jelentenek – a tantárgyi tantervben az adott évfolyamnál – a *magasabb évfolyamra lépés feltételeként* jelzett követelmények, így ez alapján szükséges az *ismeret, a megértés és az alkalmazásszintű feladatok arányát* meghatározni a mérő- és ellenőrző lapon.

Az **egyszerű vizsgálatok és kísérletek** önálló végzése tantárgyi követelmény, így lényeges a *gyakorlati tevékenység* kezdetben csoportos, később egyéni értékelése.

A *kommunikációs képességek* fejlesztése céljából fontos – a lehetőségekhez mérten – az alkalmankénti **szóbeli felelet**, az *írásbeli szövegalkotás* fejlesztéséért pedig a témaközi rövid **írásos beszámoló**.

Az értékelésre sokrétű lehetőséget ad még a **kiselőadások** tartása önálló gyűjtőmunka alapján, az **órai aktivitás mértéke** és a **fűzetvezetés** minősége is.

Projektmunka alkalmazása esetén ennek értékelése.

KÉMIA**7. évfolyam****ÓRATERV**

Témakör	Óra
Bevezetés a kémiába	5
Környezetünk anyagai	16
Az anyagok összetétele	12
Az anyagok szerkezete	22
Összesen:	55

Témakör**Bevezetés a kémiába****Óraszám: 5 óra**

TARTALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • A kémia tárgya – helye a tudományok rendszerében • A kémia története – legfontosabb állomásai • A kémia jelentősége – helye a mindennapokban (háztartási vegyszerek és élelmiszerek kémiai tulajdonságai, kezelése, tárolása, felhasználása) • A kémia megismerési módszerei – anyagvizsgálat, kísérlet – alapvető laboratóriumi eljárások • Balesetvédelmi rendszabályok
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • a kémia elhelyezése a tudományok között; • a kémia nagy korszakainak megismerése, néhány példa felsorakoztatása a különböző korokhoz vagy népekhez kapcsolódó kémiai vonatkozású felfedezésekre (kiemelve a magyar és európai vonatkozásokat); szerepük tanulmányozása az emberiség fejlődése, ill. társadalmi következményei szempontjából; • szócikkek kikeresése lexikonokból megadott témában, az ott fellelt ismeretek közül megadott szempont szerint a szükségesek kiemelése, s néhány szavas vagy mondatos összefoglalása tanári segítséggel; • az alapvető laboratóriumi eszközök nevének és funkciójának megismerése, használatának gyakorlása tanári segítséggel, később önállóan, ill. csoportmunkában; • anyagok és kémiai folyamatok felsorolása a mindennapi életből; • a háztartásban és kémiaórán előforduló vegyszerek használatának, tárolásának, valamint a balesetvédelmi rendszabályoknak a megismerése, használati utasításainak értelmezése (piktogramok) és alkalmazása; a takarékos anyaghasználat szükségességének belátása, alkalmazása; • a tömeg- és a térfogatmérés eszközeinek és technikájának a korábban megismertek szerinti alkalmazása; • a bemutató és a tanulói kísérletek menetének, tapasztalatainak és magyarázatának rögzítése rajzban és szövegben tanári segítséggel.

Témakör**Környezetünk anyagai****Óraszám: 16 óra**

TARTALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • Az anyagok tulajdonságai és csoportosítása – szervetlen és szerves anyagok • A levegő – összetétele, szerepe <ul style="list-style-type: none"> – szennyeződése és környezeti hatásai – tisztaságának védelme • A víz – előfordulása <ul style="list-style-type: none"> – fizikai tulajdonságai, jelentősége – a természetes vizek összetétele – leggyakoribb szennyeződései, tisztaságának védelme, szennyvíztisztítás • Halmazállapotok és változásai • A halmazállapot-változásokat kísérő energiaváltozások – ábrázolásuk • A talaj – tulajdonságai, összetétele, jelentősége <ul style="list-style-type: none"> – szennyeződése és környezeti hatásai • Az égés – feltételei, a tűzoltás <ul style="list-style-type: none"> – fajtái • Energiaforrások – meg nem újulók és megújulók <ul style="list-style-type: none"> – az atomenergia – energiatermelés, energiatakarékosság • Az élő szervezet építőanyagai és energiahordozói – a biológiai változás
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • a vizsgált anyagok főbb tulajdonságainak, valamint felhasználási lehetőségeinek megismerése, az eredeti csomagolásokon feltüntetett használati utasítások értelmezése, a takarékos anyaghasználat; • környezetünk anyagainak csoportosítása eredet szerint; • a levegő összetételének, az alkotók arányának, főbb tulajdonságainak, az égésben betöltött szerepének megismerése, ismeretek önálló és csoportos gyűjtése a légkör leggyakoribb szennyeződéseiről, a szennyezések csoportosítása kibocsátó források szerint, a megelőzési lehetőségek megismerése és konkrét példák felsorakoztatása a gyakorlatban való alkalmazásról; • a víz körforgásáról megszerzett ismeretek felidézése, az anyagmegmaradás törvényének alkalmazása a folyamat elemzése során; a természetben előforduló vizek csoportosítása, a Föld vízkészlete korlátosságának felismerése; • a természetes víz tulajdonságainak, összetételének, jelentőségének és leggyakoribb szennyeződéseinek megismerése; a víztisztaság fontosságának megértése; információk gyűjtése önállóan vagy csoportmunkában ipari, ill. lakossági vízszennyezésekről, a megelőzés lehetőségeiről és ennek megvalósulásáról a szűkebb és tágabb környezetben (háztartás település régió stb.); • a víztisztítási eljárások elemi szintű értelmezése, különös tekintettel a biológiai tisztításra (a modern technikai alkalmazások jelentőségének megértése); folyamatábrák elemzése, ill. készítése; • a halmazállapot-változásokról korábban tanultak felidézése, alkalmazása a mindennapi jelenségek magyarázatában, a halmazállapot-változásokat kísérő energiaváltozások elemi szintű értelmezése, ábrázolása; • a talaj jellemzőinek összegyűjtése; az emberi tevékenység talajra gyakorolt közvetlen és közvetett hatásainak, valamint a megelőzés módjainak megismerése; • az égés feltételeinek, fajtáinak és a tűzoltás elemi szabályainak felidézése; • az energiaforrások rendszerezése, felhasználásuknak és környezetre gyakorolt hatásuknak a megismerése (alternatív energiaátalakítási módok); a takarékos energiafelhasználás jelentőségének elemzése gyakorlati példákon keresztül; • az egyén környezetre gyakorolt hatásának megértése, az egyéni felelősség belátása, cselekvési alternatívák gyűjtése az egyén és a társadalom szempontjából; ezek rendszerezése és értékelése alkalmazhatóság szerint;

- a tápanyagok alapvető tulajdonságainak, jelentőségének és forrásainak megismerése; az egészséges táplálkozás fontosságának megértése;
- példák gyűjtése fizikai, kémiai és biológiai tulajdonságokra, valamint változásokra a köztük lévő különbségek megértése; a megismert anyagok és változások különböző szempontok szerinti csoportosítása.

Témakör**Az anyagok összetétele****Óraszám: 12 óra****TARTALMAK**

- Keverékek: – fajtái, készítése
– szétválasztási módszerek
- Oldatok: – összetétele, készítése
– telített és telítetlen oldat
– híg és tömény oldat
– oldhatóság és hőmérsékletfüggése
– tömegszázalékos összetétel
– jelentősége
– szétválasztási módszerek
– pH-skála, univerzál – indikátor
- A természetes vizek és a talaj pH-jának vizsgálata – jelentősége
- Tisztító- és testápoló szerek pH-jának vizsgálata – bőrre gyakorolt hatásuk.
- A desztillált víz: – tulajdonságai
– előállítása
– alkalmazási lehetőségei
- A víz alkotórészei – az egyesülés és a bomlás
- Egyszerű és összetett anyagok, elem, vegyület, keverék

TEVÉKENYSÉGEK

- a keverékek fajtái, a keverékek szétválasztása elemi módszereinek, a szétválasztás alapjainak és gyakorlati jelentőségüknek a megismerése; keverékek készítése és szétválasztása a gyakorlatban (takarékos anyaghasználat);
- az oldott anyag, oldószer és oldat fogalmak megismerése és használata, a köztük lévő mennyiségi viszonyok értelmezése;
- a telített és telítetlen oldat közti különbség és az oldhatóság fogalmának megértése;
- az oldhatóság hőmérsékletfüggésének belátása gyakorlati példák segítségével; grafikonok értelmezése és készítése a vizsgált folyamatok alapján;
- oldatok tömegszázalékos összetételének kiszámítása, a mindennapi életben (háztartás, növényvédelem, közlekedés) előforduló oldatok készítési és felhasználási adatainak értelmezése;
- a pH fogalmának elemi szintű értelmezése, adott oldat kémhatásának univerzál indikátorral történő meghatározása; a savasság és a lúgosság fogalmának elemi szintű értelmezése és használata; természetes víz és talaj pH-jának megállapítása, talajok csoportosítása kémhatás szerint;
- a háztartási anyagok és kozmetikumok kémhatásának (s egyben a bőrre gyakorolt várható hatásának) a megállapítása a csomagoláson szereplő pH adatok alapján; vásárláskor alkalmazható döntési szempontok közös összegyűjtése;
- a desztillált víz tulajdonságainak, előállításának megismerése, alkalmazási lehetőségeinek összegyűjtése;

- a megismert kémiai folyamatok csoportosítása a résztvevő anyagok száma szerint;
- az anyagok csoportosítása a megfigyelésekkel és kísérletekkel megállapított tulajdonságok alapján, a csoportokon belüli hasonlóságok és különbségek felismerése;
- az egyszerű és az összetett anyag, az elem, a vegyület és a keverék kifejezések megértése, definiálása, a környezetben található anyagok ezen kategóriákba történő besorolása;

Témakör**Az anyagok szerkezete****Óraszám: 22 óra****TARTALMAK**

- Az elektromos töltés
- Az atom:
 - fogalma, szerkezete, jelölése
 - az anyagmennyiség és a mól fogalma, a kémiai jelek mennyiségi értelmezése
 - elemi részecskék: – név, jel, tömeg, töltés
 - atomtömeg
 - az elektronszerkezet: – az elektronhéjak kiépülésének szabályai, ábrázolása
- A periódusos rendszer:
 - rendszám, főcsoportszám, periódusszám
 - az anyagszerkezeti ismeretek fejlődése
 - fémek és nemfémek
 - nemesgázok
- Az ion:
 - a külső elektronhéj
 - elektronleadás és -felvétel, pozitív és negatív töltésű ionok
 - neve, jele, töltése, tömege
- A molekula:
 - az azonos és a különböző atomokból felépülő molekulák
 - neve, összegképlete
 - molekulatömeg
 - elemmolekulák: hidrogén-, klór-, oxigén- és nitrogénmolekula
 - vegyületmolekulák: víz-, hidrogén-klorid, ammónia- és szén-dioxid molekula
 - az elektronvonzó képesség – dipólusmolekulák
- A kémiai reakcióegyenlet – a tömegmegmaradás törvénye

TEVÉKENYSÉGEK

- néhány elektrosztatikai jelenség megfigyelése, elemzése, az anyag szerkezetéről alkotott eddigi kép (golyómodell) meghaladása;
- az atom modelljének értelmezése;
- az atom szerkezetének, valamint az atommag és az egész atom méretés tömegviszonyainak megismerése;
- a leggyakrabban előforduló elemek vegyjelének elsajátítása és használata, a vegyjel jelentéseinek megértése;
- az anyagmennyiség mértékegységének, valamint a tömeggel és a részecskeszámmal való összefüggésének a megértése, egyszerű számítási feladatok megoldása;
- a proton, a neutron és az elektron jelölésének, tömegének, töltésének és az atomban való elhelyezkedésének a megismerése; az atomok semlegessége okának megértése, atomtömeg számítása; a jelölések alkalmazása;
- az első három periódusban található atomok elektronszerkezetének ábrázolása a periódusos rendszer segítségével; a periódusos rendszer felépítésének megértése; használata az atomok szerkezetének megállapítására; adott főcsoportos elem besorolása a fémek vagy a nemfémek közé – elhelyezkedésük alapján; a nemesgázok többi elemtől eltérő tulajdonságai szerkezeti magyarázatának megértése;
- az atomok periódusos rendszerben való elhelyezkedése és az atom protonszáma közti összefüggés belátása és alkalmazása;

- korai atommodellek megismerése Dalton, Thomson, Rutherford;
- az ionok atomokból való keletkezésének, a legfontosabb egyszerű ionok nevének, jelének és töltésének megismerése, az ionok töltése és az ionarány közti összefüggés megértése, ionképlet szerkesztése; a képletek használata;
- a hidrogén-, az oxigén-, a nitrogén-, a klór-, illetve a víz-, az ammónia-, a hidrogén-klorid és a szén-dioxid molekula nevének és összegképletének megismerése; az elemes vegyületmolekulák megkülönböztetése; a megismert molekulák elemi összetételének megállapítása és modellezése megadott összegképletük alapján; a képletek alkalmazása;
- az elektromos folyamatok egyszerű atomszerkezeti értelmezése;
- a reakcióegyenlet-írás elemi lépéseinek megértése és alkalmazása a reakciók során bekövetkező változások leírására; a reakcióban résztvevő anyagok megnevezése;
- az egyenletrendezéskor írt együtthatók jelentésének megértése, egyszerű egyenletek közös, majd önálló rendezése;
- egyenleteken alapuló egyszerű számítási feladatok megoldása;
- Mengyelejev, Becquerel, Pierre és Marie Curie valamint Hevesy György munkásságának megismerése.

A magasabb évfolyamra lépés feltételei

A tanuló:

- legyen képes különböző forrásokból információt gyűjteni megadott szempont alapján;
- tudjon egyszerű tanulókísérletet írásos vagy szóbeli utasítás alapján elvégezni, rögzíteni, értékelni;
- legyen képes táblázatot, grafikont értelmezni, ezekből adatot kikeresni;
- tudja a mindennapokban használt anyagok használati és tárolási utasításait értelmezni, alkalmazni;
- ismerje a víz, a levegő és a talaj alapvető tulajdonságait, szennyezési forrásait, megóvásának lehetőségeit és a szennyvíz tisztításának alapvető szakaszait;
- tudjon különbséget tenni a megújuló és meg nem újuló energiahordozók között, ismerje ezek felhasználásának környezeti hatásait;
- legyen képes megkülönböztetni fizikai, kémiai és biológiai tulajdonságokat, ill. változásokat; tudjon példákat sorolni;
- tudjon keverékeket szétválasztani;
- legyen képes a mindennapi életben előforduló oldatok felhasználási adatait értelmezni, adott töménységű oldatot készíteni;
- ismerje a pH fogalmát hétköznapi szinten, ugyanígy alkalmazza a lúgosság és savasság fogalmát ismert anyagokkal kapcsolatban;
- tudjon különbséget tenni a desztillált víz és a csapvíz között;
- tudja alkalmazni a tűzoltás szabályait;
- ismerje az atom felépítését, értse a rendszám, a tömegszám és a periódusszám jelentését, tudja használni a periódusos rendszert ezek megállapítására;
- értse az ionok és molekulák keletkezésének módjait; a képletek jelentését; legyen képes a tanult molekulák modelljét értelmezni;
- ismerje a tanult elemek, vegyületek és keverékek gyakorlati jelentőségét, tudja ezeket rendszerezni megadott szempontok szerint.

KÉMIA

8. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
A nemfémes elemek és vegyületeik	22
A fémes elemek és vegyületeik	20
A gazdaság, a társadalom és a környezet	14
Összesen:	56

Témakör

A nemfémes elemek és vegyületeik

Óraszám: 22 óra

TARTALMAK	
<ul style="list-style-type: none"> • Az elemek csoportosítása • A nemfémes elemek általános jellemzése • A nemfémes elemek jellemzésének szempontjai: 	<ul style="list-style-type: none"> - atomjaik elektronszerkezete - fizikai tulajdonságaik - legjellemzőbb reakcióik - előfordulásuk, előállításuk - jelentőségük, élettani hatásuk - felhasználásuk
<ul style="list-style-type: none"> • Fontosabb vegyületeik jellemzésének szempontjai: 	<ul style="list-style-type: none"> - összetételük és tulajdonságaik - előfordulásuk, élettani szerepük - jelentőségük, felhasználásuk
<ul style="list-style-type: none"> • A kiemelt elemek és vegyületek környezeti hatásai (ózon, kén-dioxid, kénsav, kénessav, nitrogén-oxidok, nitrátok, foszfátok, szén-dioxid, szén-monoxid) • Különleges tulajdonságokkal rendelkező anyagok, új technológiák pl. (halogének, fullerének, szilícium) 	
TEVÉKENYSÉGEK	
<ul style="list-style-type: none"> • a korábban megszerzett általános ismeretek felidézése és alkalmazása az egyes elemek és vegyületek jellemzésekor; • a nemfémes elemek periódusos rendszerben való elhelyezkedésének, a főcsoportokon belüli hasonló és különböző tulajdonságának, fontosabb jellemzőinek, előállításuknak, felhasználásuknak a megismerése, rendszerezése; • szerkezeti modellek értelmezése, használata; • a megismert anyagok csoportosítása különböző szempontok alapján; összetételük és tulajdonságaik közti összefüggések belátása és felhasználása később megismert anyagok jellemzésekor; következtetések levonása, kritikai értékelése, alkalmazása a hétköznapi életben; • a leggyakrabban előforduló elemek és szerves vegyületek legjellemzőbb tulajdonságainak és reakcióinak, néhányuk laboratóriumi és/vagy ipari előállításának és gyakorlati felhasználásának megismerése; a megismert molekulák és ionvegyületek összegképletének értelmezése, a képletek használata; • az elemi folyamatok csoportosítása különböző szempontok alapján, egyenletekkel való rögzítése és értelmezése a tömegmegmaradás törvényének megfelelően; egyszerű kémiai számítások végzése a megszerkesztett egyenletek alapján; • a tanult elemek és vegyületek élettani, a kiemelt elemek és vegyületek környezeti hatásainak megértése, néhányuk kísérleti úton történő megismerése, a felelősség kérdésének tudatosulása, egyéni cselekvési lehetőségek felsorakoztatása a megelőzésre vonatkozóan; • a technológiai folyamatábrák és a mindennapi életben előforduló anyagokhoz mellékelt használati 	

utasítások kémiai szempontból történő értelmezése; egyszerű folyamatábrák készítése önállóan;

- a témakör során megismert új fogalmak megértése és szakszerű használata;
- az alapvető laboratóriumi eszközök biztos használata, egyszerű kísérleti leírások megértése és utasítás alapján való végrehajtása, az elvégzett vizsgálatok menetének és eredményének szóbeli összefoglalása, rajzos és írásos rögzítése; a megszerzett tapasztalatok és elsajátított ismeretek szóbeli és/vagy írásos kifejtése;
- információk egyéni vagy csoportos gyűjtése önállóan a témához kapcsolódó, kiemelkedő tudománytörténeti jelentőségű tudósok tevékenységéről (Müller Ferenc, Bródy Imre, Semmelweis Ignác, Irinyi János), valamint az anyagok felhasználásának lehetőségeiről különböző információhordozók segítségével beszámolókat tartása;
- a tanuló-kísérletek végzésekor megfelelő anyagkezelés (anyagtakarékoság), a használt vegyszerek összegyűjtése, az ezzel kapcsolatban szerzett ismeretek hasznosítása az otthoni tevékenységben is; a vegyszereken feltüntetett piktogramok ismerete, a jelzésekkel ellátott anyagok körültekintő használata.

Témakör

A fémek és vegyületeik

Óraszám: 20 óra

TARTALMAK

- A fémek általános jellemzése
- A fémek redukálósora – korróziós jelenségek, korrózióvédelem
- A fémek jellemzésének szempontjai:
 - atomjaik elektronszerkezete
 - fizikai tulajdonságaik
 - legjellemzőbb reakcióik
 - előfordulásuk,
 - jelentőségük, élettani hatásuk, felhasználásuk
- Néhány gyakorlati szempontból fontos fém:
 - fizikai tulajdonságaik
 - jelentőségük, élettani hatásuk, felhasználásuk
- Fontosabb vegyületeik jellemzésének szempontjai:
 - fizikai tulajdonságaik
 - legjellemzőbb reakcióik
 - előfordulásuk, élettani hatásuk
 - jelentőségük, felhasználásuk
- Különleges tulajdonságokkal rendelkező anyagok (ötvözetek)
- A megismert vegyületek csoportosítása

TEVÉKENYSÉGEK

- a korábban megszerzett általános ismeretek felelevenítése és alkalmazása az általános és részletes jellemzések során;
- a fémek periódusos rendszerben való elhelyezkedésének, főcsoportokon belüli hasonló és különböző tulajdonságának, összefüggéseinek fontosabb jellemzőiknek és felhasználásuknak a felismerése, a lényeges jegyek kiemelése;
- a szerves vegyületek tárgyalása során megismert új fogalmak értelmezése, ezek szakszerű használata;
- a leggyakrabban előforduló szerves fémvegyületek legjellemzőbb tulajdonságainak és reakcióinak, néhányuk laboratóriumi előállításának és gyakorlati felhasználásának megismerése;
- a megismert ionvegyületek képletének megszerkesztése, a megismert elemi folyamatok egyenletekkel való rögzítése a tömegmegmaradás törvénye szerint; egyszerű kémiai számítások végzése a megszerkesztett egyenletek alapján;
- a tanult elemek és vegyületek környezeti és élettani hatásának megértése, gyakorlati példák önálló vagy csoportos gyűjtése különböző információhordozók segítségével;
- a mindennapi életben előforduló anyagokhoz mellékelt használati utasítások kémiai szempontból

történő értelmezése;

- a megismert elemek és vegyületek csoportosítása különböző szempontok alapján;
- a piktogramok ismerete, az ilyen jelzéssel ellátott anyagok körültekintő használata a mindennapi életben;
- az alapvető laboratóriumi eszközök biztos használata, egyszerű kísérleti leírások megértése és utasítás alapján való végrehajtása egyénileg és csoportosan; az elvégzett vizsgálatok menetének és eredményének szóbeli összefoglalása, rajzos és írásos rögzítése önállóan;
- a megszerzett tapasztalatok és elsajátított ismeretek szóbeli és/vagy írásos kifejtése;
- szerkezeti modellek értelmezése, használata;
- információk gyűjtése önállóan a témához kapcsolódó, kiemelkedő tudománytörténeti jelentőségű tudósok tevékenységéről, az anyagok természetbeni előfordulásáról és felhasználásának lehetőségeiről különböző forrásokból;
- a tanulókísérletek végzésekor megfelelő anyagkezelés (anyagtakarékoság), a használt vegyszerek összegyűjtése, az ezzel kapcsolatban szerzett ismeretek hasznosítása az otthoni tevékenységek során is.

Témakör

A gazdaság, a társadalom és a környezet

Óraszám: 14 óra

TARTALMAK

- A mezőgazdaság – a termelés növekedését biztosító módszerek hatásai (műtrágyák és növényvédőszer)
- Az ipar
 - a vaskohászat, az acélgyártás
 - az alumíniumkohászat
 - az építőipar
 - az üveggyártás
 - az elektronikai ipar
 - a műanyagok
 - ipari szennyezések
- Az ember
 - a közlekedés
 - a fogyasztói társadalom és a hulladék
 - egészségkárosító anyagok
- Környezetünk állapota
 - a talaj
 - a víz
 - a levegő
- A Föld globális problémái
 - üvegházhatás éghajlatváltozás
 - ózonréteg elvékonyodása
 - savas esők
 - nukleáris energia
 - erdőirtás
 - hulladék
- Környezetkímélő eljárások
 - alternatívák a mezőgazdaságban
 - tiszta technológiák
 - hulladékhasznosítás
- A fenntartható fejlődés – környezetpolitika

TEVÉKENYSÉGEK

- a megszerzett általános ismeretek alkalmazása a tárgyalt ipari és környezeti folyamatoknál;
- az előző évfolyamon a környezetünk állapotával kapcsolatban tanultak felidézése és kibővítése – támaszkodva a leíró kémiában szerzett elméleti ismeretekre is;
- a mezőgazdaságban leggyakrabban használt kemikáliáknak, a tárgyalt ipari folyamatok legfontosabb lépéseinek valamint környezeti következményeinek a megismerése;

- egyszerű folyamatábrák értelmezése, használata és készítése önállóan;
- a nyersanyagok gazdaságos felhasználása szükségességének belátása;
- néhány modern tudományos eredmény mezőgazdasági és ipari alkalmazásának megismerése;
- egyszerű környezeti vizsgálatok tervezése tanári segítséggel, elvégzése egyénileg vagy csoportosan, az eredmények táblázatba rendezése, elemzése, értékelése;
- az eddig megismert környezetet terhelő emberi tevékenységek rendszerezése;
- korunk jellemző fogyasztási szokásainak összegyűjtése, hatáselemzése, kritikai értékelése;
- a szemléletváltás szükségességének belátása;
- annak megértése, hogy a fenntarthatóság a környezet és a társadalom minden kérdését együttesen szemlélő és megfontoló tudatos társadalmat követel;
- egyéni és közösségi cselekvési lehetőségek felsorakoztatása;
- különböző ismerethordozók használata az önálló gyűjtőmunkához.

A magasabb évfolyamra lépés feltételei

A tanuló:

- legyen jártas különböző forrásokból információt gyűjteni megadott szempont alapján;
- tudjon egyszerű tanulókísérletet írásos vagy szóbeli utasítás alapján elvégezni, rögzíteni, értékelni;
- használati utasítások alapján szakszerűen dolgozzon a háztartási és laboratóriumban alkalmazott vegyszerekkel;
- tudja a mindennapokban használt anyagok tárolási utasításait értelmezni, alkalmazni;
- legyen képes táblázatot, grafikont értelmezni, ezekből adatot kikeresni;
- ismerje a fémek és nemfémek általános tulajdonságait;
- legyen képes elhelyezni a tanult elemeket a periódusos rendszerben;
- ismerje a korrózió fogalmát, megelőzésének néhány módját;
- értse az ötvözetek készítésének célját, tudjon példákat sorolni alkalmazásukra;
- jártasság szintjén használja az első két témakörben tanult legfontosabb elemek és vegyületek kémiai jelét, ismerje fel a tanult molekulák modelljét;
- sorolja be a megismert anyagokat a megfelelő anyagcsoportokba, reakcióikat a megfelelő típusba;
- ismerje a legfontosabb anyagok felhasználási lehetőségeit, ill. élettani szerepüket, hatásukat;
- legyen képes egyenlettel rögzíteni a tanult elemi folyamatokat, s az anyagmegmaradás törvénye alapján rendezni;
- ismerje a kemikáliák lehetséges környezeti hatásait, alkalmazásának szabályait;
- tudja egyszerű folyamatábrával rögzíteni a megismert gyártási folyamatokat;
- értse ember szerepét a környezet mai állapotának kialakulásában; tudjon példákat sorolni környezetkímélő eljárásokra a gazdaság és a mindennapok minél több területéről;
- értse a szemléletváltás szükségességét; tudjon példákat sorolni arra, egyéni döntéseivel hogyan befolyásolhatja a környezet állapotát.

FÖLDRAJZ

7-8. évfolyam

A tanterv a NAT Földünk – környezetünk műveltségterület, **7-8. évfolyamok** követelményeit dolgozza fel.

A földrajz tanterv a NAT által meghatározott órakeret %-os arányait vette figyelembe.

Ennek értelmében a földrajz tantárgy 7-8. évfolyamon heti 1-1 órát kapott. A tantervben megadott óraszámok kitöltik a tanév teljes időszakát. A szoros időkeret nem ad lehetőséget a szabad óraszám biztosítására, gyakorlásra, illetve a helyi sajátosságokra. A 7-8. évfolyam ismeretanyaga a természetismeret tantárgy földrajzi ismeretanyagára épül.

A tanterv célrendszere a NAT követelményeit figyelembe véve készült. A távoli táj felől közelít a hazai táj felé. Vizsgálódásának alapját a kontinensek, a tájak és az országok adják. A tanterv praktikus ismereteket kíván nyújtani a tanulóknak a világban való eligazodáshoz. Nagymértékben támaszkodik a tanulók tapasztalatszerzésére. A hangsúlyt a kreatív tanulói és tanári munkára, a taneszközökön kívüli egyéb információhordozók használatára helyezi. A tantárgy a témaköröket altémákra bontva fogalmazza meg a témakörök tartalmát. Az ajánlott tevékenységek a NAT szellemiségének megfelelően a képesség és készségfejlesztést, a gondolkodásmód kialakítását segítik.

A tantárgy óraszám: 74

Ennek felosztása:

Évfolyam	7.		8.		Összesen
Tantárgy	Heti	Évi	Heti	Évi	
Földrajz	1	37	1	37	74

Célok és feladatok

A földrajz megismerteti a tanulókat a szűkebb és tágabb környezet természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőivel, folyamataival. Elősegíti, hogy reális kép alakuljon ki bennük nemzeti értékeinkről, a magyarság világban elfoglalt helyéről, hazánk kedvező és kedvezőtlen természeti, társadalmi-gazdasági adottságairól, jellemző társadalmi-gazdasági folyamatairól, valamint európai integrációjáról.

Megismerteti a gyakorlatban a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetben való tájékozódás, eligazodás alapvető eszközeit és módszereit.

Vizsgálódásának középpontjában a természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok jelenségek, valamint napjaink eseményei állnak. Tananyagát oknyomozó és problémára koncentráló módon dolgozza fel. A tantárgy tartalmainak feldolgozása során fejlődik a tanulók földrajzi-környezeti gondolkodása, helyi, regionális és globális szemlélete.

Minden jelenséget és folyamatot változásában, fejlődésében mutat be, megláttatva azok okait és lehetséges következményeit is. Így folyamatosan kialakulhat a tanulók környezetért felelős magatartása.

Megértik, hogy a természet egységes egész, a Föld egységes, de állandóan változó rendszer, amelyben az ember természeti és társadalmi lényként él, és ez megköveteli az erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodást.

A globalizálódó gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok értékelésével lehetővé válik, hogy a tanulók megismerjék az emberiség egész bolygónkra kiterjedő természetátalakító tevékenységét, világméretű természeti és társadalmi problémáit.

Az elsajátított ismeretek birtokában érthetővé válnak azok az új kihívások, amelyek a 21. század elején át-szabják a hagyományos gazdaság kereteit. A jövőben az emberiségnek sokféle kihívással kell szembenéznie, amelyek alapvetően földrajzi problémákból indulnak ki. A földrajz tantárgy feladata, hogy az ismeretek átadásával és a világban való eligazodáshoz szükséges képességek kialakításával felkészítse a tanulókat ezen problémák kezelésére.

A tantárgy oktatásának célja, hogy ráébressze a tanulókat a földrajzi ismeretek fontos szerepére napjaink környezeti jelenségeinek, folyamatainak megértésében, kifejlessze bennük az aktív részvétel készségét közösségük, lakóhelyük, országuk, régiójuk és a világ problémáinak megoldásában. A tantárgy a hazai és az európai természeti, társadalmi, kulturális és tudományos értékek megismertetésén keresztül járuljon hozzá a hazához való kötődés, a reális alapokon nyugvó nemzet és Európa-tudat kialakításához.

Tananyaga komplex és több szempontból is szemléletformáló, hiszen a földrajzi-környezeti jelenségeket, folyamatokat részben a természettudományok, részben a társadalomtudományok, részben az egyéb környezettudományok szempontjai szerint vizsgálja. Ezt a szemléletformáló szerepét – az életkori sajátosságoknak megfelelően a 7-8. évfolyamon a regionális földrajzi ismeretanyag feldolgozásán keresztül valósítja meg.

Kiemelt közös követelmények

A műveltségi területek közös követelményei közül kiemelten fontosnak tartjuk a következőket:

1. Hon- és népismeret

Minden tanuló ismerje meg népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Ismerjék meg a kiemelkedő magyar államférfiak, tudósok, feltalálók, földrajzi felfedezők, nagy utazók tevékenységét, munkásságát. Legyenek jól tájékozottak a haza földrajzában és mindennapi életében. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek. Ismerjék a városi és a falusi élet hagyományait, jellegzetességeit.

A tanulók legyenek nyitottak a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek és eredményeinek megismerésére, megbecsülésére.

A hon- és népismeret segítse elő harmonikus kapcsolat kialakítását a természeti és társadalmi környezettel. Alapozza meg a nemzettudatot, mélyítse el a nemzeti önismeretet, a hazaszeretet, ösztönözzön a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására. Késztessen az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre. (Pl. szakkörök, kirándulások, vetélkedők, kutatómunka, utazás, médiahasználat, kommunikálás, stb.).

2. Kapcsolódás Európához és a nagyvilághoz

Alakuljon ki a tanulóknak pozitív viszony a közös európai értékekhez. Becsüljék meg az európai fejlődés során létrehozott eredményeket, köztük Magyarország szerepét, hozzájárulásait. Legyenek érdeklődők, nyitottak az európai kultúra, életmód, szokások, hagyományok iránt, különös tekintettel a hazánkat környező országokra, népekre. Ismerjék meg az európai egység erősödésének jelentőségét, ellentmondásait, szerepét a tagországoknak és lakosainak életében.

A tanulók ismerjék az egyetemes emberi kultúra legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményét. Legyenek nyitottak, megértők a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt, becsüljék meg ezeket. Szerezzenek információkat az emberiség közös (globális) – főleg Magyarországot közelebről érintő – problémáiról, az ezek kezelése érdekében kialakuló nemzetközi együttműködésről. Legyenek érzékenyek a problémák lényege, okai, összefüggéseinek és megoldási lehetőségeinek keresése, feltárása iránt. Az iskolák és a tanulók törekedjenek arra, hogy valamilyen módon közvetlenül is részt vállaljanak a nemzetközi kapcsolatok ápolásában. (Pl. testvériskolai kapcsolat, táborozás, kirándulás, tanulmányút pedagógusoknak és diákoknak, ösztöndíj, versenyek, levelezés külföldi diákokkal, internetes kapcsolat stb.).

3. Környezeti nevelés

A környezeti nevelés átfogó célja elősegíteni a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakítását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntarthatóságát.

A tanulók váljanak érzékennyé környezetük állapota iránt. Legyenek képesek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére, a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és jogaik gyakorlására, alakuljon ki bennük bátorító, vonzó jövőkép, amely elősegíti a környezeti harmónia létrejöttéhez szükséges életvitel, szokások kialakítását és környezet iránti pozitív érzelmi viszonyulások megerősödését. Alakuljon ki bennük a környezet ismeretén és személyes felelőségen alapuló környezetkímélő magatartás és globális gondolkodás egyéni és közösségi szint egyaránt, s legyen ez a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv.

A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció pozitív és negatív környezeti következményeit. A tanulók kapcsolódjanak be

közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére törekvés váljon meghatározóvá. Szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén. (Pl. tisztasági akciók, illegális személtlerakók felkutatása, vízszennyezettségi vizsgálat, csapadékvíz savasságának mérése, meteorológiai megfigyelések: napsugárzás, szél, hőmérséklet, csapadék, együttműködés környezetvédő szervekkel, stb.).

Fejlesztési követelmények

A tananyag feldolgozása során el kell érni, hogy a tanulók felismerjék a földi képződményeket, az alapvető természeti és társadalmi jelenségeket, folyamatokat és összefüggéseket. Vegyék észre a természetföldrajzi és a regionális társadalmi-gazdasági folyamatok egymásutánosságát és időbeli fejlődését. Értelmezzék, hogy a természeti környezet miként befolyásolja az egyes országok társadalmi-gazdasági életét, és ismerjék fel a természeti környezet változásainak társadalmi hatásait.

A tanulók ismerjék fel a kontinensek, a tipikus tájak, az országok regionális sajátosságait, a közöttük lévő hasonlóságokat és különbségeket, kapcsolataik rendszerét. Ismerjék meg a gazdasági élet jelenségeinek kölcsönhatásait. Értsék meg, hogy a társadalmi-gazdasági élet eseményei hogyan hatnak az egyes országok fejlődésére.

Ismerjék meg példákon keresztül, hogy a népek természeti és gazdasági körülményei, hagyományai hogyan határozzák meg gondolkodás módjukat, gazdasági helyzetüket, világszemléletüket. Tudják, hogy az emberek különböznek egymástól, de emberi mivoltában mindenki egyenrangú.

Annak érdekében, hogy a tanulóknál kialakuljon a hazai tájhoz, természeti és társadalmi értékeinkhez való kötődés, meg kell ismerniük természeti és társadalmi értékeinket, valamint a természeti tényezők hatásait és földrajzi összefüggéseit a Kárpát-medence népeinek elhelyezkedésében, hagyományaiban, településeiben és gazdasági életében.

A tantárgynak azt is el kell érnie, hogy a tanulók összefüggéseikben ismerjék a környezetet veszélyeztető folyamatokat, azok forrásait, megelőzésük és megszüntetésük lehetséges módjait, és megértsék, hogy a környezet károsodása nem ismer országhatárokat, a károk megakadályozása érdekében nemzetközi összefogásra, együttműködésre van szükség.

A földrajztanítás során el kell érni, hogy a tanulók az alapozó képzés befejezésekor legyenek képesek önállóan a szemléleti, tanári irányítással az okfejtő térképolvasásra különböző tartalmú és méretarányú földrajzi térképeken. Ismerjék a földrajzi térben való eligazodáshoz nélkülözhetetlen topográfiai fogalmakat. Legyenek helyes képzeteik a környezet elemeinek méreteiről, a számszerűen kifejezhető adatok nagyságrendjéről. Alakuljon ki a megfelelő földrajzi-környezeti információhordozók kiválasztására és azok tartalmának felhasználására való képesség, igazodjanak el ezek gyűjteményeiben (pl. könyvtári és múzeumi anyagokban) is tanári segítséggel.

A tanulók legyenek képesek pontos megfigyelésekre, tudjanak vizsgálni a föld- és környezettudományok megfelelő szempontjai szerint kezdetben tanári irányítással, majd egyre önállóbban. Megfigyeléseiket, ismereteiket helyesen, kifejezően tudják elmondani, írásban és rajzban rögzíteni, egyszerű térképeken ábrázolni. Használják a szakkifejezéseket életkori sajátosságaiknak megfelelően. Tudják elemezni és értékelni tapasztalataikat, megfigyeléseik és vizsgálataik alapján alkossanak véleményt. Legyenek képesek a környezetben történő események, helyzetek bemutatása mellett azok reális értékelésére és indoklására.

Értékelés

Az értékelés a tanulók tényismeretére és képességeik szintjére terjedjen ki a résztémák lezárásakor, és havonta legalább egy alkalommal érdemjeggyel történjen. Alapját a tanulói tevékenységek és egyéni ellenőrzések adják. Az értékelés az ellenőrzéshez szorosan kapcsolódik. Az értékelés terjedjen ki az oktatási folyamat egészére. Legyen sokoldalú, objektív és mindig motiváljon. Követeljük meg a tanulóktól az ismeretek alkalmazását. A témák lezárásakor (feladatlapos ellenőrzés) célszerű külön értékelni a tanulók tényismereti tudását, földrajzi gondolkodását és tudásának gyakorlati alkalmazási szintjét. A szóbeli, írásbeli, gyakorlati, és rajzos ellenőrzést, illetve az egyéni és kollektív ellenőrzést a tanulók életkori sajátosságainak és tudásszintjének megfelelően kell alkalmazni. Mindenkor érvényesüljön a megerősítés és a hibákra való figyelemfelhívás funkciója. A 7–8. évfolyamon a tanulók életkorából adódóan elvárhatjuk az összefüggő szóbeli feleletet, amelyeket fokozatosan alkalmazzunk.

A tanulók értékelésének főbb szempontjai:

- önálló megfigyelési, kísérletezési, feldolgozási képességük szintjei
- eszközhasználatuk szintje
- tényismeretük és annak kifejezési képessége
- problémafelismerő, feladatmegértő és feladatmegoldó képességük szintje
- ismeretek alkalmazásának szintje
- összehasonlító és rendszerező képességük szintje
- kommunikációs és társadalmi képességeik szintje
- környezethez való viszonyuk, cselekvőképességük

Az értékelés valamennyi szempontjánál azt az alapelvet kell szem előtt tartani, hogy az adott tanuló hogyan fejlődött önmagához, előző teljesítményéhez képest. Az értékelés alapja a kerettanterv fejlesztési követelménye, ami a magasabb évfolyamba lépés feltétele.

Az értékelés-ellenőrzés formái feltétele:

- frontális kérdésekre adandó rövid, szakmailag pontos válaszok
- egy-egy téma összefüggő, szabatos kifejtése 10-20 mondatban
- fogalommagyarázat (definíció és példa)
- topográfiai felelet (név, hely, jellemzők)
- szóbeli felelet értékelése, kiegészítése
- ábra, kép, földrajzi tartalmának elemzése, leírása
- kiselőadás tartása önálló búvárkodás alapján (könyv és lexikonhasználat)
- szóbeli magyarázat fűzése videofilm képanyagához
- tematikus térképek összehasonlító elemzése
- grafikonok, diagramok készítése és értékelése
- rajzos feladatmegoldás tábla, vagy írásvetítő alkalmazásával
- kontúr és munkatérképek kitöltése (név, hely, információ hozzárendelése.)

Magasabb évfolyamba lépés feltételei

A tanulóknak a 8.évfolyam végére alapvető jártasságot és készséget kell szerezniük a földrajz tantárgyból.

A 8. évfolyam végére teljesítendő követelmények

az általános fogalmak jellemző tartalmi jegyeinek ismerete, valamint képesség arra, hogy felismerjék azokat a valóságban, vagy képeken, ábrákon, térképen

képesség a természetföldrajzi környezetben való tájékozódásra, a természeti és társadalmi-gazdasági jellemzők közötti kapcsolat felismerésére

készség a földi képződmények, jelenségek, folyamatok önálló vizsgálatában, elemzésében és értékelésében

készség a szakkifejezések használata, adatértelmezés és feldolgozás kérdésében, problémák felismerése és megoldása, általános törvényszerűségek felismerése terén

képesség abban, hogy felismerjék és megmutassák a topográfiai fogalmakat különféle térképen, bejelöljék körvonalas térképbe, megfogalmazzák tényleges és viszonylagos földrajzi fekvésüket

Elérendő cél: a térkép jelkulcsának készség szinten való, komplex logikus alkalmazása /ok – okozati összefüggések felismerése/ legyenek képesek bármely térképről tartalomszerűen olvasni.

A tevékenységek egymásra épülése a földrajzi tartalmak tanításában**7-8. évfolyam**

önálló vizsgálódás, mérés

önálló gyűjtés, adatgyűjtés

ábrázolás (diagram, keresztmetszet)

önálló ismeretszerzés (információhordozók segítségével)

elemzés (adatok, ábrák, képek)

szemléleti és logikai térképolvasás

beszámoló készítés
irányított kiselőadás
beszélgetés, vita
szituációs játék (a természet és a társadalmi élet kapcsolata)

Magasabb évfolyamra lépés feltételei képességek szerint

Ismeretszerzési és ismeretfeldolgozási képesség:

A tanuló:

- Legyen képes a tankönyv szövegében a legfontosabb gondolatokat értelmezni.
- Tudja a tankönyvi táblázatokat, diagramokat, ábrákat értelmezni.
- Ismerje, s néhány mondatban tudja bemutatni földrészenként a kiemelt országokat természeti, társadalmi és gazdasági szempontból

Kifejezőképességek:

A tanuló

- Legyen képes ismertetni a tankönyvi anyagegységet tömören szóban vagy írásban.
- Tudjon anyagot gyűjteni adott témához különböző információhordozók segítségével.

Tájékozódás időben:

A tanuló:

- Ismerje a földtörténeti korokat, és hatásait érzékeltesse a Föld állandó változásában.
- Ismerje, az egyes tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi összefüggéseit.
- Tudjon példákat említeni az országok társadalmi-gazdasági fejlődésére, az eltérések időbeli okaira.

Tájékozódás a térben:

A tanuló:

- Tudjon tanári segítséggel egyszerű földrajzi térkép vázlatot készíteni.
- A kerettantervben felsorolt topográfiai fogalmak 30%-ához tudjon jellemző ismeretet kapcsolni.
- Legyen képes megmutatni földrajzi atlaszában, illetve falitérképen a tantervben felsorolt földrajzi nevek (topográfia) 30%-át.

Alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

A tanítás-tanulás folyamatának egyik fontos eszköze a tankönyv. A tananyag elsajátításának alapja azonban a tanterv és nem a tankönyv. Így a pedagógus felelőssége, az hogy a tantervben rögzített fejlesztési követelményeket, minimális teljesítményeket elérhetővé tegye a tanulók számára. Ezért olyan tankönyvet célszerű választani, amelynek tartalma lefedi a tantervben foglalt tananyag tartalmakat. Ha a választott tankönyvben nem áll rendelkezésre ehhez szükséges tananyag, akkor ezt a tanárnak kell pótolnia. A tankönyvek mellett taneszközre, tanulmányi segédletre is szükség van.

A tankönyvek és egyéb taneszközök választásában az alábbi szempontsor segít:

Lefedi-e a tankönyv tartalma a tantervben foglalt tananyag tartalmakat?

Tartalmilag, formailag korszerű-e a tankönyv, tartalmazza-e a legfrissebb földrajzi ismereteket?

A gyerekek számára érthető nyelven fogalmaz-e? Megfelel-e a tanulók életkori sajátosságának?

Milyen a használhatósága? (Témák felépítése egységes szemléletű, lehetővé teszi a differenciálást, táblázatait, ábrái, diagramjai az elemzést).

Praktikus méret, jó kötés, tartósság.

Esztétikai szempontok: igényes szerkesztés, grafika és képanyag, nyomdai kivitel.

Árfekvés.

FÖLDRAJZ**7. évfolyam****ÓRATERV**

Témakör	Óra
Tájékozódás a földtörténeti időkben	3
Európán kívüli kontinensek tipikus tájainak és néhány Kiemelt országának természet- és társadalom- földrajza	22
Európa országainak természet- és társadalom- földrajza	12
Összesen:	37

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

A legfontosabb tanulási munkaeszközök: a tankönyv, az atlasz és a munkafüzet. Jelenleg több tankönyv áll rendelkezésünkre, amiből választhatunk. A tankönyvválasztás fő kritériuma a tantervi lefedettség. Földrajz órán rendszeresen használjuk még: a földgömböket (tanári és tanulói) a falitérképeket.

Felhasználható tankönyvek:

- Tamasics Katalin: Kontinensek földrajza tk (NT-00779) mf (NT-0079/M) (Nemzeti Tankönyvkiadó)
- Füsi Lajos – Mészáros Rezsőné: Földrajz általános isk. 7. évfolyama tk (NT-00776) mf (NT-00776/M)
- Dr. Döbrönte Zoltánné – Szentirmainé Brecksok Mária: Földrajztkönyv 7. o. (Apáczai Kiadó)
- Vízvári Albertné – dr. Mészáros Rezsőné – dr. Kovács Lászlóné – Jónás Ilona: Kontinensek földrajza tk (MS2609) mf (MS 2809) (Mozaik Kiadó)

Felhasználható taneszközök még: szemléltetésre alkalmas könyvek statisztikai kiadványok, diáképek, filmek (videotár) írásvetítő és transzparens ábrák, applikációs tábla kontúrtérképekkel, körvonalas falitérképek. Faliképek, tablók, poszterek. Szakirányú folyóiratok, számítógépes programok, CD-ROM, Internet.

Ajánlott videofilmek:

Az egyetlen Föld	1 – 10 (Televideo 6342-6344)
Az élő bolygó	1 – 13 (Televideo)
Bolygónk a Föld	1 – 7 (Televideo)
A megsebzett bolygó	1 – 13 (Televideo 6041-6043)
Végveszélyben a Föld	(Televideo)
Afrika lakói. Élet Afrikában	(OOK) (9')
Andok	(Televideo 6365)
A Himalája fennsíkján	(OOK) (20')
Évmilliók emlékei	1 – 13 (Televideo)
Magyar tájak	1 – 9 (Televideo 6366-6367)
Levegőszennyezés. Vízszennyezés (Tanért – OOK, 1989)	
A Kossuth Kiadó kontinens-sorozata	

Modellek: szétszedhető Föld modell, vetődés-modell, gyűrődés-modell, Tellurium

Diasorozatok:

- Ember és környezete (Nemzeti Szakképzési Intézet, 1991)
 Magyarország az általános iskolák 8.o. számára (OOK, 1986)
 Magyarország diasorozat (Földrajztanárok Egylete, 1997)

Egyéb:

- Tanári és tanulói közetgyűjtemény (Tanért 1984)
 Ősmeradvány gyűjtemény (Tanért,1977)
 Magyarország talajai (dobozos készítmény)
 Időjárás-jelentések
 Műholdfelvételek (FÖMI, OMI)

Ajánlott tanári és tanulói segédkönyvek:

- Almási A. (szerk.): Ember és környezete Tanári kézikönyv (OPI, 199)
 Balázs E. – Szakáll S. Magyarországi ásványritkaságok (Képzőművészeti, 1991)
 Bándi Gy. (szerk.): Környezetvédelmi kézikönyv (Közgazdasági és Jogi 1995)
 Bognár L.: Ásványhatározó (Gondolat, 1987)
 Cameron: A világgazdaság rövid története a kőkorszaktól napjainkig (Macenas könyvek) Talentum, 1998
 Hellyer: A globális pénzügyi válság túlélése, avagy a remény gazdaságtana (Altern-csoport-Gonola'96 Kiadó, 1998)
 Kalotás Zs. (szerk.): Nemzeti parkjaink – jelen és jövő (AQUA, 1996)
 Kerényi A.: Általános környezetvédelem. Globális gondok, lehetséges megoldások (Mozaik Oktatási Stúdió,1996)
 H.P.Martin- H. Schumann: A. globalizáció csapdája. Támadás a demokrácia és a jólét ellen (Perfekt, 1998)
 Tokodiné Újházi A.: Földrajz a számok tükrében. Földrajzi statisztikai adatok (Tóth könyvkereskedés, Debrecen, 1999)

Témakör**Tájékozódás a földtörténeti időben****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMAK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> – A földtörténeti időszámítás (egységei és nagyságrendje) – A föld arculatának változásai (események időben és térben) – Az élővilág fejlődésének bizonyítékai: az ősmaradványok
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – Tájékozódás a földtörténeti időoszlopon – Földtörténeti időszak készítése, összehasonlítva a történelmi időszalaggal – Tanulói beszámolók a földtörténeti korok egyes eseményeiről (könyv vagy filmélmény felhasználásával) – A témákhoz kapcsolódó tablók készítése
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> – Földtörténeti időszámítás: idő, időszak, kor – Idő, ősidő, előidő, óidő, középidő, újidő – Időszak: kambrium, ordovicium, szilur, devon, karbon, perm, triász, jura, kréta, harmadidőszak, negyedidőszak – Kor: paleocén, eocén, oligocén, miocén, pliocén, Pleisztocén (Jégkor), holocén, (jelenkor) – az ember fejlődése – Kaledóniai-hegységrendszer, Variszkuszi-hegységrendszer – Őskontinens-Pangea, Ősóceán-Panthalassza, Földközi-tenger – Tethys – Ősmaradványok, kőületek, Őshüllők, dinoszauruszok, Ősmadár, Nyitvatermők, zárvatermők – Emlősök, első emberfélék

Témakör**Európán kívüli kontinensek tipikus tájainak és néhány kiemelt országának természet- és társadalomföldrajza****Óraszám: 22 óra**

Altémák	Óra
1. Afrika, Ausztrália, Óceánia és Sarkvidékek	6
2. Amerika	7
3. Ázsia	9
Összesen:	22

Altéma**AFRIKA, AUSZTRÁLIA, ÓCEÁNIA ÉS SARKVIDÉKEK****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
1. Afrika természetföldrajza 2. Afrika népessége és település földrajza 3. Afrika gazdasága 4. Ausztrália természeti képe, társadalmi-gazdasági jellemzői, Óceánia 5. Sarkvidékek 6. Ellenőrzés, témazárás
TEVÉKENYSÉGEK
<p>A különböző tartalmú földrajzi térképeken közölt információk felhasználása a kontinensek, illetve egyes országok természetföldrajzi és társadalmi-gazdasági megismeréséhez. Körvonalas (kontúrtérképes) feladatok irányított megoldása.</p> <p>Szemelvények gyűjtése a természeti környezetet veszélyeztető folyamatokról (pl. a trópusi esőerdők kiirtásáról, a talajerózióról, a savas esőről).</p> <p>Példák gyűjtése a környezetszennyezésre, egyéb környezetkárosításra, a környezeti problémák megelőzésére és megoldására, természeti és civilizációs katasztrófákra, azok tapasztalataira. A témához kapcsolódó tablók készítése.</p> <p>Gyűjtőmunka könyvek segítségével a nagy földrajzi felfedezésekről és ezeknek a társadalmi-gazdasági fejlődésre gyakorolt hatásairól.</p> <p>Információk gyűjtése különböző jellegű (elsődleges és másodlagos) információhordozókból az egyes népek életéről, szokásairól, kultúrájáról és hagyományairól.</p> <p>A kontinensek felszínét, éghajlatát, növényzetét talaját és gazdaságának jellemzőit bemutató képek és ábrák – kiemelten keresztmetszetek elemzése, jellemző elemek közötti összefüggések bemutatása. Tájékozódás légifotókon és űrfelvételeken tanári irányítással.</p> <p>Tényleges adatok, statisztikai adatsorok és különböző típusú diagramok összehasonlító elemzése. Egyszerű számítási feladatok megoldása (pl. népsűrűség, az éghajlatra jellemző értékek kiszámítása, statisztikai adatok feldolgozása).</p> <p>A tipikus tájak különböző, megadott szempontok szerinti önálló bemutatása, jellemzése. Példák keresése a természeti és társadalmi jellemzők kölcsönhatásaira és a természeti környezet társadalmi fejlődésre gyakorolt hatásáról.</p> <p>A természeti adottságok és a gazdasági élet kölcsönhatásainak bemutatása példák alapján. "Terméklisták" összeállítása az egyes országok hazánkban is kapható jellemző termékeiről.</p> <p>Irányított beszámoló tartása a magyar utazók, földrajzi felfedezők szerepéről a Föld és népeinek megismerésében.</p>
ISMERETEK
<p>Általános fogalmak:</p> <p>Tagolt és tagolatlan part, táblás vidék, ösmasszívum, sivatag, szél munkája, magasföld, árok, fennsík, passzátszél rendszer, trópusi őserdő, egyenlítői, szavanna és sivatagi öv, oázis, zuhatag, vízjárás, lefo-</p>

Iyástalan terület, emberfajták, europid, arab, fekete, szudáni, bantu törzs, gyarmatosítás, ültetvényes gazdálkodás, faji megkülönböztetés, busman, hottentotta, szigethegy, farm, korallszigetek, atoll, Arktisz, Antarktisz jéghegy.

Egyedi fogalmak (topográfiai fogalmak):

Afrika

Atlanti-óceán, Gibraltári-szoros, Guineai-öböl, Indiai-óceán, Kongó, Niger, Nílus, Szezi-csatorna, Tanganyika-tó, Viktória-tó, Vörös-tenger;

Afrikai-árokrendszer, Atlasz, Dél-afrikai-magasföld, Kelet-afrikai-magasföld, Kilimandzsáró-csoport, Kongó-medence, Madagaszkár, Szahara, Szudán;

Dél-afrikai Köztársaság, Egyiptom, Nigéria; Kairó.

Ausztrália és Óceánia

Csendes-óceán, Murray;

Ausztráliai-alföld, Nagy-Artézi-medence, Nagy-korallzátony, Nagy-Vízválasztó-hegység, Nyugat-ausztráliai-ösföld, Új-Guinea;

Ausztrália, Új-Zéland; Canberra, Melbourne, Sydney.

Sarkvidékek

Antarktika, Déli-sarkvidék, Északi-sarkvidék.

Altéma

AMERIKA

Óraszám: 7 óra

ALTÉMÁK CÍMEI

1. Amerika természetföldrajza
2. Amerika népessége és települései
3. Amerika gazdasága
4. Az Amerikai Egyesült Államok
5. Közép-Amerika: Mexikó
6. Dél-Amerika: Brazília
7. Ellenőrzés, témazárás

TEVÉKENYSÉGEK

A kontinensek illetve az egyes országok természetföldrajzi társadalomföldrajzi megismerése különböző információhordozók segítségével.

Feladatok megoldása tankönyv, munkafüzet és atlasz segítségével. Szemelvények gyűjtése és feldolgozása a kapcsolódó témákból.

Különböző jellegű adatok elemzése, értékelése.

A tipikus tájak bemutatása, jellemzése megadott szempontok alapján. A természeti adottságok és gazdasági élet kölcsönhatásainak bemutatása, példák alapján. "Terméklista" összeállítás az egyes országok hazánkban is kapható jellemző termékeiről. Tanulói beszámoló önállóan gyűjtött információk alapján. Forráselemzés az országok gazdasági átalakulásáról könyvekből, folyóiratokból, napilapokból. Videofilmelek felhasználása az egyes országok gazdasági, társadalmi életéből, természeti értékeiből.

ISMERETEK

Általános fogalmak:

Szárazföldi híd, kettős kontinens, ösföld, tóhátság, lépcsős vetődés, hóhatár, fennsík, vulkán, tornádó, hurrikán, tajga, préri, vízválasztó, kanyon, bevándorlás, mesztic, mulatt, monopólium, tőke kivitel, termelékenység, szakosodás, trópusi ültetvény

Egyedi fogalmak (topográfiai fogalmak):

Amerika

Alaszka, Amazonas, Colorado, Jeges-tenger, Kanadai-ösföld, Karib (Antilla)-tenger, Mississippi, Mexikói-öböl, Nagy-tavak, Panama-csatorna, Paraná, Szt. Lőrinc-folyó;

Észak-Amerika, Közép-Amerika, Dél-Amerika, Latin-Amerika;

Amazonas-medence, Andok, Antillák, Appalache, Brazil-felföld, Floridai-félsziget, Guyanai-hegyvidék, Hawaii-szigetek, Kaliforniai-félsziget, Kanadai-ösföld, Kordillerák, Labrador-félsziget, Mexikói-fennsík, Mississippi-alföld, Paraná-alföld, Préri, Sziklás-hegység;

Amerikai Egyesült Államok, Argentína, Brazília, Kanada, Kuba, Mexikó, Venezuela;
Brazíliaváros, Buenos Aires, Chicago, Los Angeles, Mexikóváros, New Orleans, New York, Ottawa, Rio de Janeiro, San Francisco, São Paulo, Washington.

*Altéma***ÁZSIA****Óraszám: 9 óra****ALTÉMÁK CÍMEI**

1. Ázsia természetföldrajza
2. Ázsia népessége és településföldrajza
3. Ázsia gazdasága
4. A felkelő nap országa: Japán
5. Kína
6. India
7. Dél-Ázsia
8. Délnyugat-Ázsia
9. Ellenőrzés, témazárás

TEVÉKENYSÉGEK

A kontinensek illetve az egyes országok természetföldrajzi, társadalomföldrajzi megismerése különböző információhordozók segítségével.

Feladatok megoldása tankönyv, munkafüzet és atlasz segítségével. Szemelvények gyűjtése és feldolgozása a kapcsolódó témákból.

Különböző jellegű adatok elemzése, értékelése.

A tipikus tájak bemutatása, jellemzése megadott szempontok alapján. A természeti adottságok és gazdasági élet kölcsönhatásainak bemutatása, példák alapján. "Terméklista" összeállítása az egyes országok hazánkban is kapható jellemző termékeiről. Tanulói beszámoló önállóan gyűjtött információk alapján. Forráselemzés az országok gazdasági átalakulásáról könyvekből, folyóiratokból, napilapokból. Videofilmelek felhasználása az egyes országok gazdasági, társadalmi életéből, természeti értékeiből.

ISMERETEK

Általános fogalmak:

Tengeri árok, láncos röghegység, magasföld, monszun szélrendszer, tájfun, sztyepp, bambusz, természetes szaporodás, mongoloid, europid, buddhizmus, hinduizmus, iszlám, kőolaj-exportáló országok, oázisgazdálkodás, datolya, teraszos földművelés, szubtrópusi monszun, alkotmányos császárság

Egyedi fogalmak (topográfiai fogalmak):

Ázsia

Aral-tó, Bajkál-tó, Boszporusz, Indus, Jangce, Japán-tenger, Jeges-tenger, Jenyiszej, Gangesz, Kaszpi-tenger, Léna, Ob, Perzsa(Arab)-öböl, Sárga-folyó, Tigris;

Dél-Ázsia, Délkelet-Ázsia, Délnyugat-Ázsia, Észak-Ázsia, Kelet-Ázsia, Közép(Belső)-Ázsia;

Arab-félsziget, Csomolungma, Dekkán-fennsík, Dél-kínai-hegyvidék, Fuji, Góbi, Himalája, Hindusztáni-alföld, Hindusztáni-félsziget, Indokínai-félsziget, Indonéz-szigetvilág, Japán-szigetek, Kaszpi-mélyföld, Kaukázus, Kínai-alföld, Kis-Ázsia, Koreai-félsziget, Közép-szibériai-fennsík, Mezopotámia, Nyugat-szibériai-alföld, Pamír, Szibéria, Tajvan, Tibet, Tien-san;

Dél-Korea, Fülöp-szigetek, India, Indonézia, Irak, Irán, Izrael, Japán, Kína, Malajzia, Szaúd-Arábia, Thaiföld, Törökország;

Ankara, Bagdad, Bombay, Calcutta, Hongkong, Isztambul, Kanton, Novoszibirszk, Osaka, Peking, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Tokió, Újdelhi.

Témakör**Európa országainak természet- és társadalomföldrajza****EURÓPA ÁLTALÁNOS TERMÉSZETI ÉS GAZDASÁGI JELLEMZŐI****ÉSZAK-EURÓPA****NYUGAT-EURÓPA****DÉL-EURÓPA****KELET-EURÓPA****Óraszám: 12 óra****ALTÉMÁK CÍMEI**

1. Európa természetföldrajzi adottságai
2. Európa népessége és társadalom földrajza
3. Az Európai Unió általános társadalmi és gazdasági jellemzői
4. Észak-Európa természeti adottságai és országai
5. Nyugat-Európa: Franciaország
6. Egyesült Királyság
7. Dél-Európa: Olaszország, Spanyolország
8. Horvátország és Szerbia és Montenegró
9. Görögország
10. Kelet-Európa: Oroszország
11. Ukrajna
12. Ellenőrzés, témazárás

TEVÉKENYSÉGEK

A kontinensek illetve az egyes országok természetföldrajzi, társadalomföldrajzi megismerése különböző információhordozók segítségével.

Feladatok megoldása tankönyv, munkafüzet és atlasz segítségével. Szemelvények gyűjtése és feldolgozása a kapcsolódó témákból.

Különböző jellegű adatok elemzése, értékelése.

A tipikus tájak bemutatása, jellemzése megadott szempontok alapján. A természeti adottságok és gazdasági élet kölcsönhatásainak bemutatása, példák alapján. "Terméklista" összeállítása az egyes országok hazánkban is kapható jellemző termékeiről. Tanulói beszámoló önállóan gyűjtött információk alapján. Forráselemzés az országok gazdasági átalakulásáról könyvekből, folyóiratokból, napilapokból. Videofilmek felhasználása az egyes országok gazdasági, társadalmi életéből, természeti értékeiből.

ISMERETEK

Általános fogalmak:

Jégkorszaki jég, fjord, moréna, gleccser, lavina, végmoréna, mélyföld, dűne, laguna, meleg tengeráramlás, tajga, tundra, Lappok, Európai Unió, Európa Tanács, tengeri olajkitermelés, nagybirtok, Riviéra, elektronikai iparág, kikötők szerepe, hágó, alagút, jég alkotta formakincs, macchia, paratölgy, olivabogyó, kivándorlás, vendégmunkások, soknemzetiségű ország

Egyedi fogalmak (topográfiai fogalmak):

Európa

Adriai-tenger, Balti-tenger, Dnyeper, Don, Duna, Ebro, Elba, Északi-tenger, Fekete-tenger, Földközi-tenger,

La Manche, Pó, Rajna, Rhône, Szajna, Temze, Urál folyó, Volga;

Alpok, Appenninek, Appennini-félsziget, Balkán-félsziget, Balkán-hegység, Balti-ösföld, Brit-szigetek, Ciprus, Dalmácia, Dinári-hegység, Donyec-medence, Etna, Finn-tóvidék, Francia-középhegység, Grönland, Holland-mélyföld, Izland, Kárpátok, Kelet-európai-síkság, Kréta, Londoni-medence, Lotaringia, Mont Blanc, Párizsi-medence, Pennine, Pireneusi(Ibériai)-félsziget, Pireneusok, Skandináv-félsziget, Skandináv-hegység, Szicília, Urál, Vezúv;

Dél-Európa, Észak-Európa, Kelet-Európa, Kelet-Közép-Európa, Közép-Európa, Nyugat-Európa;

Albánia, Anglia, Belgium, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Dánia, Egyesült Királyság, Észtország, Fehéroroszország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Írország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Macedónia, Moldávia, Moldova, Nagy-Britannia, Norvégia, Olaszország, Oroszország, Portugália, Spanyolország, Svédország, Szerbia és Montenegró, Ukrajna; Kárpátalja;

Amszterdam, Athén, Barcelona, Belgrád, Birmingham, Brüsszel, Chi^oinau, Dublin, Genova, Glasgow, Göteborg, Hága, Helsinki, Kijev, Koppenhága, Lisszabon, Ljubljana, London, Luxemburg, Lyon, Madrid, Manchester, Marseille, Miláno, Minszk, Moszkva, Munkács, Murmanszk, Nápoly, Odessza, Oslo, Párizs, Podgorica, Reykjavík, Rijeka, Róma, Rotterdam, Skopje, Stockholm, Strasbourg, Szabadka, Szarajevó, Szentpétervár, Szófia, Tirana, Torino, Újvidék, Ungvár, Velence, Volgograd, Zágráb.

FÖLDRAJZ**8. évfolyam****ÓRATERV**

Témakör	Óra
Közép-Európa tájainak és országainak természeti és társadalomföldrajza	10
Kárpát-medence földrajza	3
Természeti adottságok és társadalmi-gazdasági lehetőségek Magyarország tájain	24
Összesen:	37

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

A legfontosabb tanulási munkaeszközök: a tankönyv, az atlasz és a munkafüzet. Jelenleg több tankönyv áll rendelkezésünkre, amiből választhatunk. A tankönyvválasztás fő kritériuma a tantervi lefedettség. Földrajz órán rendszeresen használjuk még: a földgömböket (tanári és tanulói) a falitérképeket.

Felhasználható tankönyvek:

Vízvári Albertné – dr. Kovács Lászlóné – Jónás Ilona: Európa és a FÁK Földrajz 8 tk (MS2613) mf (MS 2813) /Mozaik Kiadó/

Vízvári Albertné – dr. Kovács Lászlóné – Jónás Ilona: Magyarország Földrajz 8 tk (MS2617) mf (MS 2817) /Mozaik Kiadó/

Nemerkényi Antal – Rugli Ilona: Hazánk Magyarország tk. (NT00859) mf (NT00859/M) (Nemzeti Tankönyvkiadó)

Kürti György: Térképismereti gyakorlatok I-II (Nemzeti Tankönyvkiadó)

Felhasználható taneszközök még: szemléltetésre alkalmas könyvek, statisztikai kiadványok, diaképek, filmek (videotár), írásvetítő és transzparens ábrák, applikációs tábla kontúrtérképekkel, körvonalas falitérképek. faliképek, tablók, poszterek. Szakirányú folyóiratok, számítógépes programok, CD-ROM, Internet.

Ajánlott videofilmek:

Magyar tájak 1 – 9 (Televideo 6366-6367)

Diasorozatok:

Ember és környezete (Nemzeti Szakképzési Intézet, 1991)

Magyarország az általános iskolák 8. o. számára (OOK, 1986)

Magyarország diasorozat (Földrajztanárok Egylete, 1997)

Egyéb:

Tanári és tanulói közetgyűjtemény (Tanért 1984)

Magyarország talajai (dobozos készítmény)

Időjárás-jelentések

Műholdfelvételek (FÖMI, OMI)

Ajánlott tanári és tanulói segédkönyvek:

Almási A. (szerk.) Ember és környezete

Bándi Gy. (szerk.) Környezetvédelmi kézikönyv
(Közgazdasági és Jogi 1995)

Bognár L. Ásványhatározó (Gondolat, 1987)

Kalotás Zs. (szerk.) Nemzeti parkjaink – jelen és jövő
(AQUA, 1996)

- Kerényi A. Általános környezetvédelem.
Globális gondok, lehetséges megoldások
(Mozaik Oktatási Stúdió, 1996)
- Tokodiné Újházi A. Földrajz a számok tükrében.
Földrajzi statisztikai adatok
(Tóth könyvkereskedés, Debrecen, 1999)

Témakör

**Közép-Európa tájainak és országainak természeti
és társadalomföldrajza**

Óraszám: 10 óra

ALTÉMÁK CÍMEI
<ol style="list-style-type: none"> 1. Közép-Európa általános képei a sík és rögvidék természeti adottságai, gazdasági feltételei. 2. A középhegységek és a feltöltött alföldek mint tipikus tájak. 3. A térség országainak közös és eltérő földrajzi vonásai, Németország szerepe az európai gazdaságban. 4. Csehország földrajzi jellemzése. 5. Közép-Európa magashegységei, a Kárpátok országai, Szlovákia földrajzi jellemzése. 6. Románia földrajza. 7. Lengyelország földrajzi jellemzése. 8. Az alpi országok: Ausztria földrajza, Szlovénia földrajza. 9. Társadalmi sokszínűség Közép-Európában a hazánkkal szomszédos országokban. 10. Ellenőrzés, témazárás.
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Különböző jellegű adatok, aktuális információk gyűjtése Közép-Európáról. Tematikus térképek használata a természetföldrajzi adottságok megismeréséhez, az egyes országok gazdasági különbségének bemutatásához. Tematikus térképek összehasonlító elemzése. Körvonalas (kontúrtérképes) feladatok önálló megoldása. Tanulói beszámolók, kiselőadások a különböző országok életéről, szokásairól, természeti és gazdasági jellemzőiről önálló kutatómunka alapján. Videofilmek felhasználása az egyes országok jellemzőinek megismeréséhez.</p>
ISMERETEK
<p>Általános fogalmak: Hegyvidéki éghajlat, magassági növények, szövetségi köztársaság, piacgazdaság, privatizáció, infrastruktúrák</p> <p>Egyedi fogalmak (topográfiai fogalmak): Mura, Odera, Olt, Rajna–Majna–Duna vízi út, Vág, Visztula. Bécsi-medence, Burgenland, Csallóköz, Cseh-medence, Morva-medence, Germán-alföld, Hargita, Keleti-Alpok, Lengyel-alföld, Lengyel-középhegység, Nyugati-Alpok, Román-alföld, Ruhr-vidék, Szilézia, Szudéták, Vajdaság Ausztria, Csehország, Lengyelország, Németország, Románia, Svájc, Szlovákia, Szlovénia. Arad, Bécs, Berlin, Bern, Bonn, Brassó, Bréma, Brno, Bukarest, Constanca, Drezda, Eszék, Frankfurt, Gdansk, Genf, Graz, Halle, Hamburg, Katowice, Kolozsvár, Köln, Krakkó, Linz, Lipcse, Marosvásárhely, München, Nagyvárad, Ploiesti, Plzen, Pozsony, Prága, Salzburg, Steyer, Stuttgart, Székelyudvarhely, Temesvár, Varsó.</p>

Témakör**A Kárpát-medence földrajza****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
1. A Kárpát-medence természetföldrajzi felosztása. 2. A Kárpátok részei. 3. Az Erdélyi középhegység és az Erdélyi medence.
TEVÉKENYSÉGEK
Tematikus térképek használata a természetföldrajzi adottságok megismeréséhez. Kontúrtérképes feladatok önálló megoldása. Folyamatábrák használata felszínfejlődés és következményeik feltárásához. A Kárpát-medence népeinek és hagyományainak, a tájak eltérő földrajzi jellemzőinek bemutatása szemelvények alapján.
ISMERETEK
Általános fogalmak: Kristályos kőzet, mészkőszirtek, vulkáni vonulat Egyedi fogalmak (topográfiai fogalmak): Erdélyi-középhegység, Erdélyi-medence, Északnyugati-Kárpátok, Északkeleti-Kárpátok, Keleti Kárpátok, Déli-Kárpátok. Gerlahfalvi-csúcs, Magas-Tátra, Székelyföld, Vereckei hágó.

Témakör**Természeti adottságok és a társadalmi-gazdasági lehetőségek
Magyarország tájain****Óraszám: 24 óra**

Altémák	Óra
1. Magyarország földrajzi tájai	6
2. Magyarország társadalma és gazdasága	9
3. Hazai tájak komplex földrajzi bemutatása	9
Összesen:	24

Altéma**MAGYARORSZÁG FÖLDRAJZI TÁJAI****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
1. Hazánk földrajzi fekvése, helyzete a Kárpát-medencében és Európában. 2. Magyarország földtörténete. 3. Hazánk természeti erőforrásai, ásványi nyersanyagai. 4. Magyarország éghajlati adottságai. 5. Hazánk vízrajzi adottságai. 6. Természetes növénytakaró és a talajviszonyok.
TEVÉKENYSÉGEK
Tematikus térképek használata a természetföldrajzi adottságok megismeréséhez. Kontúrtérképes feladatok önálló megoldása. Folyamatábrák használata felszínfejlődés és következményeik feltárásához A természetföldrajzi adatok megismeréséhez tematikus térképek használata A Kárpát-medence időjárásának megismerése különböző típusú időjárás-jelentések segítségével, az adatok értelmezésével.

Az éghajlat jellemzőinek ábrázolása diagramokon, következtetések levonása az adatokból.
Folyamatábrák használata földtörténeti események, a felszínfejlődés és következményeik feltáráshoz.

ISMERETEK

Általános fogalmak:

Mérsékelt övezet, kontinentális hatás, folyóteraszok, fosszilis és megújuló energiahordozók, karsztvíz, légszennyezés, természetes növényzet, alföldi, dombsági, középhegységi növénytársulások

Egyedi fogalmak (topográfiai fogalmak):

Balaton, Bodrog, Dráva, Duna, Fertő, Hernád, Ipoly, Kis-Balaton, Körös, Maros, Rába, Sajó, Sió, Szamos, Száva, Tisza, Tisza-tó, Visztula, Zagyva, Zala

Aggteleki-karszt, Alföld, Alpokalja, Badacsony, Bakony, Balaton-felvidék, Baradla-barlang, Baranyai-dombság, Bodrogtó, Borsodi-medence, Börzsöny, Budai-hegység, Bükk, Bükk-fennsík, Csepel-sziget, Cserhát, Dráva menti síkság, (Dráva mellék) Duna-Tisza köze, Dunakanyar, Dunántúli-dombság, Dunántúli-középhegység, (középhegyvidék), Dunazug-hegység, Északi-középhegység, (Észak-magyarországi közép-hegység), Gerecse, Győri-medence, Hajdúság, Hortobágy, Írott-kő, Jászság, Kárpát-medence, Kárpátalja, Kékes, Kisalföld, Kiskunság, Kőszegi-hegység, Marcal-medence, Maros-Körös köze, Mátra, Mecsek, Mezőföld, Mohácsi-sziget, Móri-árok, Nagykunság, Nógrádi-medence, Nyírség, Nyugat-magyarországi-peremvidék, Őrség, Pesti-síkság, Pilis, Somogyi-dombság, Soproni-hegység, Szigetköz, Szekszárdi-dombság, Szentendrei-sziget, Tapolcai-medence, Tihanyi-félsziget, Tiszántúl, Tolnai-dombság, Velencei-hegység, Vértes, Villányi-hegység, Visegrádi-hegység, Zalai-dombság, Zempléni-hegység

Altéma

MAGYARORSZÁG TÁRSADALMA ÉS GAZDASÁGA

Óraszám: 9 óra

ALTÉMÁK CÍMEI

1. Magyarország népessége, nemzetiségek, etnikai csoportok, népességföldrajzi jellemzői.
2. Településtípusok, településhálózat és infrastruktúra Magyarországon.
3. Hazánk gazdasági életének általános vonásai.
4. Iparunk földrajzi és társadalmi alapjai, iparunk jellemzői.
5. A mezőgazdaság és élelmiszeripar.
6. Hazánk idegenforgalma.
7. A közlekedés és távközlés.
8. Külkereskedelmünk és az Európai Unió.
9. Ellenőrzés, témazáró

TEVÉKENYSÉGEK

A gazdasági élet változásainak, tendenciájának bemutatása statisztikai adatok feldolgozásával.

Különböző jellegű adatok, aktuális információk gyűjtése hazánkról.

Információk gyűjtése a népesedési problémák kialakulásának okairól statisztikák, tömegkommunikációs források felhasználásával.

Forráselemzés a gazdasági ágak átalakulásáról könyvekből, folyóiratokból és napilapokból szerzett ismeretek alapján.

Tanulói beszámoló önállóan gyűjtött információk alapján hazánk és különféle európai szervezetek kapcsolatáról (EU).

ISMERETEK

Általános alapfogalmak:

Demográfiai folyamatok, természetes szaporodás, munkaerő, szakképzettség, termelési tényező, település típusok, lakóhely, urbanizáció, város, falu, infrastruktúra, vonzáskörzet, folyami átkelőhely

Egyedi fogalmak (topográfiai ismeretek)

Bács-Kiskun megye, Baranya megye, Békés megye, Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Csongrád megye, Fejér megye, Győr-Moson-Sopron megye, Hajdú-Bihar megye, Heves megye, Jász-Nagykun-Szolnok megye, Komárom-Esztergom megye, Nógrád megye, Pest megye, Somogy megye, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, Tolna megye, Vas megye, Veszprém megye, Zala megye, Budapesti agglomeráció, Ajka, Algyő,

Baja, Balassagyarmat, Balatonfüred, Beregszász, Békéscsaba, Biharkeresztes, Budapest, Bük, Cegléd, Debrecen, Dorog, Dunaújváros, Eger, Esztergom, Galyatető, Gyöngyös, Győr, Gyula, Hajdúszoboszló, Harkány, Hatvan, Hegyeshalom, Hévíz, Hódmezővásárhely, Hollókő, Jászberény, Kalocsa, Kaposvár, Kazincbarcika, (Berente), Kecskemét, Kelebia, Keszthely, Komárom, Kőszeg, Komló, Lábatlan, Letenye, Miskolc, Mohács, Mosonmagyaróvár, Nagykanizsa, Nyíregyháza, Orosháza, Ózd, Paks, Pannonhalma, Pápa, Pécs, Rábafüzes, Rajka, Révkomárom, Salgótarján, Sárospatak, Siófok, Sopron, Százhalombatta, Szeged, Székesfehérvár, Szekszárd, Szentendre, Szentgotthárd, Szolnok, Szombathely, Tata, Tatabánya, Tihany, Tiszaújváros, Vác, Várpalota, Veszprém, Visegrád, Visonta, Záhony, Zalaegerszeg, Zalakaros, Zsolna

Altéma**HAZAI TÁJAK KOMPLEX BEMUTATÁSA****Óraszám: 9 óra****ALTÉMÁK CÍMEI**

1. Magyarország táji kerete, a Kárpát-medence
2. Az Alföld gazdasági élete. A Kiskunság
3. Észak-Tiszántúl, Dél-Tiszántúl.
4. Kisalföld és az Alpokalja.
5. Dombvidékek, szigethegységek: a Dunántúli-dombság
6. Árkokkal tagolt röghegység: a Dunántúli-középhegység
7. A Balaton földrajza.
8. Kárpáti tájakon: az Északi-középhegység
9. Budapest földrajza, lakóhelyünk földrajza

TEVÉKENYSÉGEK

Tanulói kiselőadás könyvtári kutatómunka alapján hazánk tájairól, szokásairól stb.
 "Terméklista" összeállítása Magyarország legfontosabb termékeiből és kiviteli cikkeiből.
 Tabló, illetve riport készítése hazánk idegenforgalmi vonzerejével kapcsolatban.
 Videofilmek felhasználása a természetvédelemlről.

ISMERETEK

Általános fogalmak:

Vasúthálózat, idegenforgalom, alföldi domborzattípusok, hordalékkúpok, süllyedék területek, árterületek, energiagazdaság, fogyasztópiac

Egyedi fogalmak (topográfiai fogalmak):

Aggteleki Nemzeti Park, Balaton-felvidéki Nemzeti Park, Bükk Nemzeti Park, Duna-Dráva Nemzeti Park, Duna-Ipoly Nemzeti Park, Fertő-Hanság Nemzeti Park, Hortobágyi Nemzeti Park, Kiskunsági Nemzeti Park, Körös-Maros Nemzeti Park

Dél-Alföld régió, Dél-Dunántúli régió, Észak-Alföld régió, Észak-Magyarország régió, Közép-Dunántúli régió, Közép-Magyarország régió, Nyugat-Dunántúli régió

ÉNEK-ZENE**1–4. évfolyam**

A tanterv a NAT Művészetek műveltségterület, **1-4. évfolyamok** követelményeinek egy részét dolgozza fel. A teljes lefedést a bevezetőben jelzettek szerint több tantárgy biztosítja.

A tantárgy óraszám: 148

A Nyíregyházi tanterv/helyi tervezés aránya: ~80/20%.

Ennek felosztása:

Évfolyam	1.		2.		3.		4.		Összesen
Ének- zene	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	
	1	37	1	37	1	37	1	37	148

Célok és feladatok

Az iskolai zenei nevelés fontos szerepet vállal a gyermek érzelmi, értelmi és jellemnevelésében. A zene örömet ad, lelkesít és megnyugtat. A gazdag érzelmi hatás a beleélés-átélés és a közvetlen cselekvés által színesíti a fantáziát, formálja az ízlést, és fogékonytá teszi a gyermeket más emberek, közösségek és kultúrák befogadására.

A zene megszerettetéséhez az egyes zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén át vezet az út. Ehhez nélkülözhetetlen a felszabadult alkotó légkör, a játékoság, a zenei élményt gátló feszültségek feloldása, a jó iskolai környezet, valamint a tanulók pozitív viszonya tanítójukhoz, zenetanárukhöz. A sokszínű, igényes és céltudatos zenei élmények alakítják az éneklés, az aktív muzsikálás igényét és a zenehallgatási szokásokat.

Az énekhang minden gyermek veleszületett, „hangszere”. Ezért az énekes tevékenységek a zenei foglalkozások alapját képezik.

Az éneklés a zenei élmény elsődleges forrása és az ismeretszerzés tapasztalati alapja. A mozgással, táncsal, játékkal egybekötött csoportos éneklés a közös muzsikálás, az egymásra figyelés és a közösségformálás más-
sal alig pótolható lehetőségét kínálja.

A ritmuskészség fejlődése, amely a ritmusjátékok és az énekléshez kapcsolódó különféle mozgások nyomán gyorsan és látványosan történik, segíti az esztétikus, jól koordinált mozgás, szép testtartás, jó légzés, jó fizikai állóképesség kialakítását, ill. erősödését.

Az éneklési kultúra megalapozása, a szöveg tartalmának megfelelő érzelmek, karakterek zenei kifejezése az előadói készséget gazdagítja.

A néphagyománynak, népszokásoknak, a szűkebb zenei környezet kultúrájának fontos szerepe van a zene megszerettetésében, a zenei anyanyelv megismerésében. A zenei emlékezet, a belső hallás fejlesztése, a zenei ismeretek elsajátítása megteremti a játékos alkotás, a zenei improvizáció feltételét. A gyermekek csoport előtti éneklése, előadása módot ad az egyéni készségek kibontakoztatására, a helyes önértékelés kialakítására és a kiemelkedő adottságú gyermekek fejlesztésére.

A gyermekhangszerek használata fejleszti a hangszínhallást, és kedvet ébreszthet a rendszeres hangszertanuláshoz.

A zenehallgatás az auditív befogadókészség fejlesztésének eszköze és a gyermeki élményvilág fontos része.

Kiemelt közös követelmények

A Hon- és népismeret, Kapcsolódás Európához és a nagyvilághoz és a Kommunikációs kultúra követelményei a legfontosabbak az ének-zene tanításánál a NAT 7 keresszttantervből.

- Minden tanuló ismerje meg népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit.
- Ismerjék a kiemelkedő művészek tevékenységét, munkásságát.
- Legyenek nyitottak a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek és eredményeinek megismerésére, megbecsülésére.
- Alakuljon ki a tanulóknál pozitív viszony a közös európai értékekhez.
- Legyenek nyitottak az európai kultúra, szokások, hagyományok iránt.
- A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.
- Legyenek képesek önálló véleményalkotásra, alkotótevékenységre, önálló ismeretszerzésre.
- Kommunikációs képességei tegyék alkalmassá az egyéni és a közösségi érdek érvényesítésére, egymás megértésére, elfogadására, megbecsülésére.
- Egészséges, harmonikus életmód, életvitel kialakítására törekedjenek.
- A tanulás és az önművelés igénye, az önismeret kialakulása elősegíti a tanulók képességeinek, érdeklődésének megfelelő pályaválasztást.

Fejlesztési követelmények

Éneklés

Az énekhangra épülő tanítás első lépése a kifejező, „saját hangszer” megformálása, vagyis az éneklési készség fejlesztése és az éneklési kultúra kialakítása. Fejlesztési követelménye a csoport egységes, szép közös éneklése helyes légzéssel, értelmes szövegkiejtéssel, helyes artikulációval, pontos dalkezdéssel és zárással. Énekes játékok táncos dallamok előadása mozgással, jó ritmusban, a dalok hangulatának megfelelően. Daléneklés könnyű osztató kísérettel emlékezetből és kottából. Könnyű kétszólamú művek éneklése.

Zenei hallás

A zenei hallás fejlesztése a dallamhallás, a ritmusérzék, a tempó- és dinamikaérzék kialakítására irányul, tanult dalokon. A hangszínhallás fejlesztése tegeye képessé a gyerekeket hangszerek és énekkari szólamok felismerésére.

A belső hallás megalapozása, a zenei memória fejlesztése, a zenei élmény szóbeli, vizuális és mozgásos megfogalmazása is fejlesztési követelmény.

Zenei olvasás-írás

A zenei olvasás-írás fejlesztésének követelménye ebben az életkori szakaszban a tanult dallami és ritmikai elemek felismerése betűkottáról és kottaképről. Ismert dalok szolmizált olvasása és felismerése kottaképről, kézjelről.

A megismert szolmizált hangok éneklése dalokban, motívumokban, írása a tanult dó-helyekkel.

Zeneértés

A zeneértő és -érző képesség fejlesztésének követelménye a többször meghallgatott zeneművek felismerése, megnevezése, az emberi hangfajok, hangszerek hangszínének megkülönböztetése, a zenei karakterek különbségének, kifejező erejének megfigyelése.

Fejlesztési feladatok

1. Zenei alkotóképesség

1.1 Interpretáció

- A dalok élményekből kiinduló, szövegtartalmat kifejező megszólaltatása, az éneklési öröm felkeltése.
- Egységes hangzás kialakítása a csoportos énekléskor, a kiscsoportos és az egyéni éneklés fejlesztése.
- A tanult gyermek- és játékdalok mozgással kísért csoportos előadása.
- Népzenei dalanyag tanítása többnyire hallás után.

- Népszokások megismertetése, dramatizálása bábos megjelenítéssel vagy mozgással, tánccal.
- Életkornak megfelelő műdalok megszólaltatása zeneileg megfelelő előadással.
- Felkészítés az ünnepekre a hangszert tanuló diákok bevonásával is.

1.2 Improvizáció

- A zenei fantázia fejlesztése, mozgósítása, énekes szabad rögtönzések bevezetése.
- A ritmus- és dallamhangszeres improvizáció készségének kialakítása a tanult tempók és dinamikák, egyszerű zenei szerkezetek, valamint az eltérő karakterek felhasználásával.
- Mozgásos improvizáció szervezése a fantázia szabadságával.

2. Megismerő- és befogadóképességek

2.1 Zenehallgatás

- A csend, a zaj, a zörej elkülönítése. Az emberi hang színeinek és a hangszerek hangszínének megismertetése, megkülönböztetése vizuálisan is.
- Tanult dalok felismertetése vokális vagy hangszeres feldolgozásokban.
- Cselekményes zenék bemutatása, tartalmuk szóbeli vagy egyéb társművészetekből kölcsönzött eszközzel való kifejtése.
- Életkornak megfelelő, zenetörténeti korokból válogatott nép- és műzenei szemelvények bemutatása.
- Az emocionális érzékenység kifejlesztése.

2.2 Zenei hallás és kottaismeret

- Alapritmusok, ütemfajták és dallammotívumok felismertetése, olvasása és lejegyzése tanári segítséggel.
- Ritmushangszerek megismertetése, használata, a ritmikai többszólamúság megalapozása, szolmizációs jelek alkalmazása.
- A dalok ritmikai sajátosságainak megjelenítése mozgással, tánccal, kreatív játékokkal.
- Hangnevek meghatározása a vonalrendszerben a relatív szolmizáció alapján.
- A hang tulajdonságainak megfigyeltetése. A hangmagasság, a hangerő, a hangszín iránti érzékenység fejlesztése. A hangközhallás megalapozása.
- A többszólamúság készségének megalapozása.
- A belső hallás képességének megalapozása.
- A hallás utáni éneklés képességének kialakítása. A tanult dallamok felismerési képességének kialakítása.
- A zenei karakterek elkülönítése, motorikus megjelenítése. A dalok szerkezetének hallás utáni megfigyeltetése, felismertetése.

Értékelés

A követelményeknek megfelelően, az egyéni fejlődést is figyelembe véve egyéni és csoportos értékelések szóban és írásban az Éneklés, Zenehallgatás, Improvizálás, Zenei ismeretek területén. A kimagasló órai teljesítmények értékelése (pontozással, jutalmazással), figyelemmel kísérése.

Az első osztályban osztályzat nélkül – „A közoktatási törvény 70. § (3) bekezdése alapján ez külön tantestületi döntést igényel.” – a 2-3-4. évfolyamokon osztályzattal.

Alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

- az új NAT-nak megfelelő legyen
- legyenek benne készségfejlesztő gyakorlatok
- válogatásra szánt dalanyag
- legyen színes, legyenek benne képek hangszerekről, zeneszerzőkről
- felmenő rendszerű legyen

ÉNEK-ZENE**1. évfolyam****ÓRATERV**

Témakör	Óra
Éneklés	17
Zenehallgatás	4
Improvizáció	3
Zenei ismeretek	6
Szabadon felhasználható órakeret	7
Összesen:	37

Az ének-zene órákon az aktív éneklés, az új zenei ismeretek elsajátítása, gyakorlása, a készségfejlesztés, a zenei ismeretszerzés együtt valósul meg, arányosan egészítik ki egymást. Az egyes témák éves óraszámainak javaslatánál ezt vettük alapul. Ezért az óraszámokat helyesebb az azoknak megfelelő százalékos arányként figyelembe venni. A szabadon felhasználható órakeretet készségfejlesztésre, képességfejlesztésre, gyakorlásra javasoljuk.

A jelenlegi tankönyvkínálatból a tanterv megvalósításához a következő tankönyveket javasoljuk.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök*Tanulói:*

Ádám- Kodály: Énekes könyv 1. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.

Lantos Rezsőné – Lukin Lászlóné: Ének-zene 1. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.

Süle Ferenc: Első daloskönyvem. Apáczai Kiadó

Tanári:

Kodály Zoltán: válogatott biciniumok

333 olvasógyakorlat

Énekeljünk tisztán

Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában I.

Dobszay László: A magyar dal könyve

Tárgyi:

ritmus- és dallamhangszerek, CD-lemezjátszó, magnó, lemezek, kazetták, videomagnó, pianínó, szaktanterem

A továbbhaladás feltételei

Az első évfolyam végén a kerettanterv nem határoz meg a továbbhaladáshoz feltételt, az első és a második évfolyamot egy fejlesztési szakasznak tekinti.

Követelmények*Éneklés:*

A tanuló:

- tudjon 4–5 mondókát, kiolvasót önállóan vagy tanári segítséggel elénekelni
- törekedjen a csoportmunkában aktív részvételre, a meghatározott magatartásformák betartására

Zenehallgatás:

- ismerje a közös zenehallgatás szabályait, feltételeit
- tudja használni a ritmushangszereket
- legyen képes a zenei élmények megjelenítésére szóban, mozgással, vizuálisan

Improvizáció:

- ismerje a játékos készségfejlesztés szabályait, aktívan vegyen részt benne

Zenei ismeretek:

- törekedjen a pontos és szabályos kottakép kialakítására
- legyen képes egy adott ritmusmotívumot egyetlen metrumban tapssal megszólaltatni

Témakör**Éneklés****Óraszám: 17 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Magyar népi mondókák Népi gyermekjátékok Kis hangterjedelmű magyar népdalok Ünnepkörök dalai (mikulás, lucázás, karácsony, márc. 15., anyák napja) Művészi értékű komponált gyermekdalok (pl. gyermek és környezete természeti és emberi környezet témákban)
TEVÉKENYSÉGEK
A tanulók: – tudjanak emlékezetből elénekelni gyermekjáték, ünnepek dalait tanári irányítással – törekedjenek a pontos, érthető szövegejtésre – énekeljenek kézjelről ismert dallami fordulatokat tanári irányítással – a dalok, mondókák ritmusát hangoztassák tapssal, ritmushangszerekkel – a dalokat megfelelő tempóban és pontos ritmussal énekeljék – éneklés közben ügyeljenek a helyes testtartásra, a helyes légzésre – tudják az énekelt dalokat a kezdőhang megadása után magasabban, mélyebben, lassabban, gyorsabban, halkabban, erősebben énekelni
ISMERETEK
– 20 gyermekjátékdal, ünnepek dalai, népdalok – dalszövegek pontos ismerete – gyermekjátékok, hagyományok, viselkedésformák – helyes légzés, testtartás – tempó: egyenletes, gyors-lassú – hangerő: közepes, hangos, halk – helyes artikulálás

Témakör**Zenehallgatás 1. évfolyam****Óraszám: 4 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Tárgyi, környezeti zajok, zörejek Énekes anyaghoz kapcsolódó vokális és hangszeres feldolgozások Tanult magyar népzenei anyag, eredeti felvételen Karakterdarabok
TEVÉKENYSÉG
A tanulók – tegyenek különbséget dinamikai fokozatok – halk, hangos, közepes, erős – között – hasonlítsanak össze tempóbeli fokozatokat- lassú, gyors, mérsékelt – tudjanak 1–2 perces zenei bemutatóra figyelni – különböztessék meg egymástól a gyermek és női, férfihangot, a gyermek-, női és férfikar hangzását – ismerjék fel a hangszereket hangzásuk alapján (ritmushangszerek, metallofon, furulya, zongora, hegedű) – figyeljenek meg hallás után zenei karaktereket

ISMERETEK

- környezetünk és a természet hangjai
- hangszínek: emberi hang (gyermek, női, férfi) hangszerek: metallofon, furulya, zongora, hegedű
- dinamikai és tempófokozatok
- vokális és hangszeres zene
- formai ismeretek

*Témakör***Improvizáció 1. évfolyam****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Dallammodellként: Tanult mondókák, gyerekversek, énekes játékok Tanult dallami elemek
TEVÉKENYSÉGEK
A tanulók <ul style="list-style-type: none"> – tudjanak adott ritmushoz, gyermekdalhoz rögtönzött szabad mozgásokat társítani – tudják a megismert ritmikai elemek felhasználásával ritmuskígyók, ritmusfelelgetők, ritmusosztinátók tartalmát színesíteni – énekeljék névhelyettesítéssel a leánykérők, párosítók és kifordulós körjátékok dallamait – próbáljanak ismert ritmus- és dallamotívumokat variálni, bővíteni, hasonló ritmusmotívummal kezdődő dalt társítani – játsszanak szolmizációs nevekkel zenei párbeszédet, visszhangjátékot
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> – kötött és szabad improvizációs lehetőségek – rögtönzött párbeszéd zenei hangokon – improvizált mozgások ritmushoz, gyermekdalhoz – adott ritmussor felcserélése, átalakítása – dallamotívumok variálása

*Témakör***Zenei ismeretek 1. évfolyam****Óraszám: 7 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI	
1. Ritmikai ismeretek Egyenletes lüktetés, motívumhangsúly, ütemszűrés, kettes ütem, elemi ritmusértékek (negyed- és szünet- jelek, páros nyolcad); ritmusvisszhang, felelgetős; ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel	2. Dallami ismeretek Magas-mély képzet, pentaton dallamelemek, szolmizációs szótagok (szó-mi, lá-szó-mi) Olvasás-írás: A vonalrendszer ismerete, tanult pentaton dallamelemek, szolmizációs szótagok (kézjel, betűkotta, hangjegy); elhelyezés vonalrendszerben Pentaton fordulatok (dó vagy alsó lá alaphanghoz viszonyítva)

TEVÉKENYSÉGEK	
<p>A tanuló</p> <p>1.</p> <p>- ismerje a tá, ti-ti szünet ritmikai elemek jelét, gyakorlónevét, írásukat a vonalrendszerben</p> <p>- ismerje az ütem fő- és mellékhangsúlyait, az ütem, kettes ütem, a motívum fogalmát, az ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel elnevezéseket</p> <p>- törekedjen egy adott ritmusmotívumot folyamatosan, egyenletes metrumban megszólaltatni</p> <p>- legyen képes az ismert ritmikai elemekből ritmusvisszhang felelgetős játékokban részt venni</p>	<p>2.</p> <p>-ismerje a lá-szó mi-dó dallamhangok szolmizációs nevét</p> <p>– kézjelét, betűjelét, viszonyított helyüket a vonalrendszerben – magas-mély képzet kialakítása</p> <p>– legyen tisztában a hangjegyírás alapjaival, a hozzá fűződő fogalmakkal</p> <p>– törekedjen a pontos és szabályos kottakép kialakítására</p> <p>– tudjon a tonális főhang megszólalásával egy időben pentaton dallamfordulatot énekelni</p>
ISMERETEK	
<p>– 1.</p> <p>– -mérőütés</p> <p>– -ritmusértékek</p> <p>– -tempó: lassú-gyors-mérsékelt</p> <p>– -fő- és mellékhangsúly: kettes ütem</p>	<p>2.</p> <p>-vonalrendszer</p> <p>-hangjegy, betűkotta</p> <p>– hangerő: hangos-halk</p> <p>-szolmizációs nevek: kézjel, betűjel</p>

ÉNEK-ZENE**2. évfolyam****ÓRATERV**

Témakör	Óra
Éneklés	17
Zenehallgatás	4
Improvizáció	3
Zenei ismeretek	6
Szabadon felhasználható órakeret	7
Összesen:	37

A szabadon felhasználható órakeretet készségfejlesztésre, képességfejlesztésre, gyakorlásra javasoljuk.

A jelenlegi tankönyvkínálatból a tanterv megvalósításához a következő tankönyveket javasoljuk.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök*Tanulói:*

Kodály–Ádám: Énekes könyv 2. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.

Lantos Rezsőné–Lukin Lászlóné: Ének- zene 2. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.

Süle Ferenc: Második daloskönyvem Apáczai Kiadó

Tanári:

Kodály Zoltán: Válogatott bicíniumok

333 olvasógyakorlat

Énekeljünk tisztán

Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában

Dobszay László: A magyar dal könyve

Kerényi György: Magyar énekes népszokások

Tárgyi:

ritmus- és dallamhangszerek, CD-lemezjátszó, magnó, lemezek, kazetták,

videomagnó, pianínó, szaktanterem

Magasabb évfolyamra lépés feltételei*Éneklés:*

A tanuló

- tudjon 5–8 népi mondókát, gyermekdalt, népdalt önállóan vagy tanári segítséggel énekelni
- törekedjen a dalok intonációs biztonsággal való előadására
- legyen aktív a csoportmunkában

Zenehallgatás:

- ismerjen fel a tanult hangszerek közül néhányat a hangszínükről
- ismerjen a jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó népzenei felvételeket
- próbálja meg kifejezni a zenei élményeit szóban, mozgással, vizuálisan

Improvizáció:

- aktívan vegyen részt a játékos készségfejlesztő gyakorlatokban
- tudja két motívum terjedelmű ritmuskígyó, felelgető tartalmát színesíteni

Zenei ismeretek:

- ismerje fel és hangoztassa a tanult ritmusértékeket, dallamhangokat önállóan vagy tanári segítséggel
- próbálja meg adott dó helyvel elhelyezni a vonalrendszerben
- törekedjen a pontos, szabályos kottakép kialakítására

Témakör**Éneklés 2. évfolyam****Óraszám: 17 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Újabb népi mondókák Népi gyermekjátékdalok, népszokások Magyar és rokon népek dalai Nemzetiségi és etnikai kisebbségek dalai Ünnepkörök dalai (új esztendő, farsang, húsvét, iskolai ünnepek) Műdalok (az életkornak megfelelően válogatva)
TEVÉKENYSÉGEK
A tanulók <ul style="list-style-type: none"> – tudjanak népdalokat, ünnepek dalait, gyermekjátékdalokat emlékezetből tanári irányítással énekelni – az éneklést színesítsék osztinátók tapsolásával – tanuljanak pentaton dallamfordulatokat tanári irányítással kézjelről is – törekedjenek az érthető szövegmondásra, a dalok hangulatának kifejezésére, a zenei hangsúlyok betartására – ismerjenek fel hallás után tanult dallamokat, dallamváltozatokat – ismerjenek és adjanak elő jeles napokhoz kapcsolódó népi szokásokat, játékokat – énekeljenek könnyű kánonokat, hangoztassanak ritmuskánonokat
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> – 20 népdal, mondóka, népi játék, műdal, kánon – ritmosozstinátók, ritmuskánonok – pentaton dallamfordulatok – zenei hangsúlyok kifejezése – ünnepek, jeles napok szokásai

Témakör**Zenehallgatás 2. évfolyam****Óraszám: 4 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Ünnepkörökhöz tartozó, életkorhoz igazodó szemelvények (vokális–hangszeres) Magyar, tanult kisebbségi és rokon népek népzenei felvételei Gyermekdalok és magyar népzene feldolgozásokban Cselekményes zenék
TEVÉKENYSÉGEK
A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – ismerje fel és tegyen különbséget vonós- és rézfúvós együttes hangzása között – ismerje fel és különböztesse meg a hegedű, fuvola, fagott hangszínt – tegyen különbséget zenekari és vokális hangzás között, különítse el a magas és a mély szólamokat – figyelje meg hallás után a különböző hangszíneket, hangmagasságokat, karaktereket – hallás után ismerje fel és tegyen különbséget egyszerű zenei formák között: kérdés-felelet, motívum, ismétlődés

ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> - vonós- és fúvóegyüttesek, hangszere - gyermekkari hangzás - zenei karakterek, hangszínek, hangmagasságok - zenei formák: kérdés-felelet, motívum, ismétlődés

Témakör**Improvizáció 2. évfolyam****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Dallammodellként: Magyar gyermekdalok Népzenei-műzenei énekes anyag Olvasógyakorlatok
TEVÉKENYSÉGEK
A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – tudjon ismert népdalokhoz, gyermekdalokhoz egyszerű ritmusosztinátót szerkeszteni, előadni – tudjon ritmuspárbeszédet (felelgetőst) rögtönözni 2 motívum terjedelemben – irányítással tudjon adott hangkészletben 2 motívum terjedelmű zenei kérdés-feleletet improvizálni – próbáljon ritmuskíséretet rögtönözni kötött, osztinátó és szabad formában a tanult ritmuselemek felhasználásával
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> – kötött és szabad improvizációs lehetőségek – zenei kérdés-felelet – osztinátó szerkesztése, előadása – ritmuskíséret rögtönzése – szerkesztésmódok: kánon, dallamkíséret

Témakör**Zenei ismeretek 2. évfolyam****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
1. <i>Ritmikai ismeretek</i> Félértékű ritmus és szünetjel; ritmusosztinátó, ritmushangszerek
2. <i>Dallami ismeretek</i> Pentaton dallamhangok (lá-szó-mi / ré-dó-lá) Olvasás-írás: Újonnan belépő pentaton dallamhangok (kézjel, betűkotta, hangjegy) Első alsó pótvonál Pentaton hangkészlet elhelyezése különböző magasságokban az öt vonalon Olvasógyakorlatok Pentaton fordulatok (dó vagy alsó lá hanghoz viszonyított értelmezéssel) Lá és dó-pentaton, átmenő fá és ti hangkészletű dallamok

TEVÉKENYSÉGEK

1.

A tanuló:

- ismerje a félértékű ritmust és a szünetjelét, gyakorlónevét, ritmustapsát
- tudja elhelyezni a ritmuselemeket a vonalrendszerben
- tudjon adott dallamhoz egyszerű osztinátót hangoztatni
- legyen képes a tanult ritmikai elemekből tanári irányítással ritmuskánonokat megszólaltatni különböző ritmushangszerekkel

2.

A tanuló:

- ismerje a ré (r) és az alsó lá (l,) dallamhangok szolmizációs nevét, kézjelét, betűjelét, helyüket a hangoszlopon, vonalrendszerben
- tudja elhelyezni a pentaton fordulatokat dó-hely megjelölésével a vonalrendszerben
- ismerje a pótvonala helyét és szerepét a hangjegyírásban
- ismerjen és énekeljen lá és dó pentaton, átmenő fá és ti hangkészletű dallamokat, olvasógyakorlatokat

ISMERETEK

1.

- félértékű ritmus, szünet
- osztinátó, ritmuskánon
- ritmusírás, vonalrendszer
- motívumpár

2.

- vonalrendszer, pótvonala
- ré (r) és alsó lá (l,) szolmizációs neve, kézjele, betűjele
- olvasógyakorlatok
- mérsékelt tempó
- éneklés kézjelről
- kétszólamú éneklés kézjelről

ÉNEK–ZENE**3. évfolyam****ÓRATERV**

Témakör	Óra
Éneklés	17
Zenehallgatás	4
Improvizáció	3
Zenei olvasás-írás	6
Szabadon felhasználható órakeret	7
Összesen:	37

A szabadon felhasználható órakeretet készségfejlesztésre, képességfejlesztésre, gyakorlásra javasoljuk.

A jelenlegi tankönyvkínálatból a tanterv megvalósításához a következő tankönyveket javasoljuk.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök*Tanulói:*

Kodály – Ádám: Énekes könyv 3. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.

Lantos Rezsőné – Lukin Lászlóné: Ének – zene 3. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt

Albertné Balogh Márta: Harmadik daloskönyvem Apáczai Kiadó

Tanári:

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

333 olvasógyakorlat

Énekeljünk tisztán

Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában I.

Dobszay László: A magyar dal könyve

Kerényi György: Magyar énekes népszokások

Gyermekjátékdalok

Tárgyi:

ritmus- és dallamhangszerek, CD-lemezjátszó, magnó, lemezek, kazetták, videomagnó, pianínó, szaktanterem

Magasabb évfolyamra lépés feltételei*Éneklés:*

A tanuló

- tudjon 5–8 gyermekdalt, népdalt önállóan vagy tanári segítséggel énekelni
- ismerje a népszokások hagyományait, szokásrendjét
- legyen aktív az órai tevékenységben

Zenehallgatás:

- törekedjen felismerni a tanult hangszereket hangszínük alapján
- legyen képes megkülönböztetni a hangszercsoportokat hangzásuk alapján
- ismerjen a jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó népzenei felvételeket
- próbálja meg kifejezni a zenei élményeit mozgással, vizuális formában is

Improvizáció:

- tudja párosítók, leánykérők szövegét adott helyen megváltoztatni
- legyen aktív a játékos készségfejlesztő gyakorlatokban

Zenei ismeretek:

- törekedjen a szabályos kottakép kialakítására
- tudja elhelyezni adott dó helyllyel a tanult ritmuselemeket a vonalrendszerben tanári irányítással
- ismerje fel a tanult dalokat jellemző ritmusáról

Témakör**Éneklés 3. évfolyam****Óraszám: 17 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Szerepjátszó gyermekjátékok Magyar népdalok, népszokások dalanyagának bővítése Európai gyermekdalok Nemzetiségi és etnikai kisebbségek újabb dalai Újabb műdalok Ünnepkörök dalai (regölés, tavaszi népszokások) Iskolai ünnepek újabb dalai Könnyű kétszólamúság (kánonok)
TEVÉKENYSÉGEK
A tanulók – tudjanak emlékezetből énekelni népdalokat, gyermekdalokat, ünnepek dalait, más népek dalait tanári irányítással, több versszakkal – törekedjenek a pontos ritmusra, érthető szövegmondásra, a dalok hangulatának kifejezésére – alkalmazzák a tanult kifejező eszközöket a dalok karakterének megfelelően – tudjanak énekes gyermekjátékokhoz táncos mozgáselemeket kapcsolni – gyakorolják az alkalmazkodó ritmusú népdalok éneklését – ismerjenek és énekeljenek könnyű kánonokat – tudjanak kétszólamú ritmusgyakorlatokat előadni különböző ritmushangszerekkel
ISMERETEK
– 20-25 népdal, kánon, műdal, népi játék, ünnepek dalai, más népek dalai – ritmuskánonok, osztinátók – tempójelzések, dinamikai jelek – kétszólamú ritmusgyakorlatok – előadásmódok: alkalmazkodó ritmus, tempo giusto, parlando

Témakör**Zenehallgatás 3. évfolyam****Óraszám: 4 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Eredeti népzenei felvételek (kisebbségi és nemzetiségi) Cselekményes zenék Női kari, férfi kari, vegyeskari művek Műzenei szemelvények
TEVÉKENYSÉGEK
A tanuló – tudja a zenehallgatás során megfigyelni és alkalmazni a tanult zenei ismereteit: tempó, dinamika, előadásmód, hangszín, hangzás, karakter, forma – figyelje meg a tartalom és a zenei kifejezőeszközök összefüggéseit a cselekményes zenék hallgatásakor – ismerje a női és férfi hangfajtákat, tudja felismerni és megnevezni a kórusfajtákat hallás után – ismerje fel és nevezze meg a tanult hangszereket (kürt, üstdob)

ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> – zenei ismeretek alkalmazása – cselekményes zenék – női-férfi hangfajták – kórusok: női, férfi – hangszerek: kürt, üstdob – előadásmód: legato staccato

*Témakör***Improvizáció 3. évfolyam****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Dallammodellként: Olvasógyakorlatok Magyar népzene, műzene, más népek dalai
TEVÉKENYSÉGEK
A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – tudja egy adott ritmussor elemeit variálni, felcserélni, átalakítani, szaporítani, ritkítani – színesítse a készségfejlesztő játékokat az előadásmódok variálásával: tempó, dinamika, hangsúly, hangulat – legyen képes egy megadott ritmus- vagy dallamsor hiányzó motívumait pótolni – próbáljon azonos dallamhoz különböző befejezést rögtönözni, dallamokat kiegészíteni
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> – improvizációs ritmus- és dallamkészség-fejlesztő gyakorlatok: szaporítás, bővítés, ritkítás, átalakítás – előadásmódok – tanult ritmikai és dallami elemek

*Témakör***Zenei olvasás-írás 3. évfolyam****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p><i>1. Ritmikai ismeretek</i> Egészértékű hang és szünetjele, átkötött hang, önálló nyolcad és szünetjele; szinkópa A négyes ütem; a kétszólamú ritmusgyakorlat</p> <p><i>2. Dallami ismeretek</i> Felső dó, alsó szó, dallamosztinató Olvasógyakorlatok. Magyar népdalok, sorszerkezetek Életkornak megfelelő műdalok</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<p><i>1.</i> A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismerje az egészértékű hangot és szünetjelét, az önálló nyolcadot és szünetjelét, az átkötött hangot, a szinkópát

- tudja a ritmusértékek gyakorlónevét, ismerje a ritmustapsukat
- tudja elhelyezni a ritmuselemeket a vonalrendszerben, értelmezni ütemmutató szerint
- ismerje a négyes ütem súlyrendjét
- legyen képes tanári irányítással a tanult ritmuselemekből kétszólamú ritmusgyakorlatokat megszólaltatni ritmushangszerekkel

2.

A tanuló

- ismerje az alsó szó (s,) és felső dó (d') dallamhangok szolmizációs nevét, kézjelét, betűjelét, helyüket a hangoszlopon és a vonalrendszerben
- tudjon dallamosztinátót énekelni alsó szó és felső dó hangokkal
- írásban törekedjen a szabályos kottakép kialakítására, a ritmusértékek pontos jelölésére
- figyeljék meg a népdalok sorszerkezetét, különböztessék meg egymástól a sorokat
- tudjanak énekelni kézjelről, betűkottáról
- tanári irányítással tudjanak lejegyezni a vonalrendszerbe utószolmizált dallamokat két motívum terjedelemben

ISMERETEK

1.

- egészértékű hang, szünet
- önálló nyolcadérték, nyolcad szünetjel
- átkötött hang
- négyes ütem
- szinkópa

2.

- alsó szó, felső dó
- dallamosztinátó
- népdalok sorszerkezete
- előadásmódok
- éneklés jelrendszerről

ÉNEK–ZENE**4. évfolyam****ÓRATERV**

Témakör	Óra
Éneklés	17
Zenehallgatás	4
Improvizáció	3
Zenei olvasás-írás	6
Szabadon felhasználható órakeret	7
Összesen:	37

A szabadon felhasználható órakeretet készségfejlesztésre, képességfejlesztésre, gyakorlásra javasoljuk. A jelenlegi tankönyvkínálatból a tanterv megvalósításához a következő tankönyveket javasoljuk:

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök*Tanulói:*

Kodály – Ádám: Énekes könyv 4. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.

Tegzes György: Ének – zene 4. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.

Albertné Balogh Márta: Negyedik daloskönyvem. Apáczai Kiadó

Tanári:

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

333 olvasógyakorlat

Énekeljünk tisztán

Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában I.

Dobszay László: A magyar dal könyve

Kerényi György: Magyar énekes népszokások

Jeles napok dalai

Tárgyi:

ritmus- és dallamhangszerek,

CD-lemezjátszó, magnó, lemezek, kazetták, videomagnó, pianínó, szaktanterem

Magasabb évfolyamra lépés feltételei*Éneklés:*

A tanuló:

- tudjon 5-8 népdalt, szokásdalt önállóan vagy tanári irányítással énekelni
- ismerje a népszokások hagyományait, játékmenetét
- legyen aktív az órai tevékenységben

Zenehallgatás:

A tanuló:

- ismerje fel a tanult hangszereket hangszínük alapján
- ismerje a népszokásokhoz tartozó népzenei felvételeket
- különböztesse meg a kórusfajtákat hangzásuk alapján: gyermek-, női-, férfi-, vegyeskar

Improvizáció:

A tanuló:

- aktívan vegyen részt a játékos készségfejlesztő gyakorlatokban: ritmuskígyó, osztinató, ritmusfelelgetés
- variációk stb.
- próbálja meg a zenei élményeit mozgással és vizuálisan is kifejezni

Zenei ismeretek:

A tanuló:

- törekedjen a szabályos kottakép kialakítására
- próbálja felismerni a tanult dalokat jellemző ritmussoráról
- tudja elhelyezni tanári irányítással a tanult ritmuselemeket ritmus- és hangjegyírás esetén a vonalrend-szerben

Témakör**Éneklés 4. évfolyam****Óraszám: 17 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Újabb magyar népdalok (eltérő stílusrétegből) Európai népdalok Nemzetiségi és etnikai kisebbségek újabb dalai Egyházi népénekek Jeles napok, ünnepkörök dalai (betlehemes játékok) Iskolai ünnepek újabb dalai Könnyű kétszólamúság (kánonok, bicíniumok) Himnusz
TEVÉKENYSÉGEK
A tanulók: – tudjanak emlékezetből énekelni népdalokat, nemzetiségi és etnikai kisebbségek, jeles napok dalait, kánonokat, műdalokat több versszakkal, tanári irányítással – törekedjenek a pontos ritmusra, érthető szövegmondásra, a dalok hangulatának megfelelő kifejezésére, megformálására – műzenei példákon gyakorolják a fokozatos halkítás-erősítés előadásmódot – ismerjék és tudják előadni a Himnuszt – énekeljenek könnyű bicíniumokat tanári segítséggel – tudjanak hétfokú dallamokat énekelni kottaképről szolmizálva, kézjelről – az éneklést színesítsék ritmusjátékokkal a tanult ütemformákban
ISMERETEK
– 20-25 népdal, műdal, más népek dalai – ritmusgyakorlatok, olvasógyakorlatok – ütemfajták: $\frac{3}{4}$ es – előadásmód: fokozatos halkítás-erősítés – könnyű kétszólamú gyakorlatok, kánonok

Témakör**Zenehallgatás 4. évfolyam****Óraszám: 4 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Karművek (tanult énekes anyag vegyeskari feldolgozásai) Népdalfeldolgozások (giusto karakter), szülőföld dalkincse Hangszeres karakterdarabok Műzenei szemelvények

TEVÉKENYSÉGEK
<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – alkalmazza a zenehallgatás és elemzés során a tanult zenei ismereteit: tempó, dinamika, előadásmód, hangzás, karakter, forma – ismerje a vegyeskar szólamait, hangzását – ismerje fel a hangszínéről a klarinétot és a csellót – tudja megnevezni a zenei részletekben a már ismert hangszereket – figyelje meg a fokozatos halkítás-erősítés szerepét a zenei mondanivaló kifejezésében
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> – zenei ismeretek alkalmazása – a vegyeskar szólamai – hangszerek: klarinét, cselló – előadásmód: crescendo-decrescendo – népdalfeldolgozások, népzenei felvételek – népi hangszerek

Témakör**Improvizáció 4. évfolyam****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>Dallammodellként: Tanult ritmikai, dallami elemek Olvasógyakorlatok Magyar népdalok és más dallamok Zenehallgatási szemelvények</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – egyen képes egy adott ritmus- vagy dallamsor elemeit variálni, felcserélni, átalakítani, szaporítani a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával – próbáljon ritmuskíséretet rögtönözni az újonnan tanult ritmusokkal ismert dallamokhoz, ritmus-hangszerek felhasználásával – tudjon ereszkedő dallamvonalú népdalt szerkeszteni megadott dallamsorokból – zenei élményeit legyen képes kifejezni mozgással és vizuálisan
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> – ritmus- és dallamotívumok variálása – improvizált mozgások – ereszkedő dallamvonalú népdalok, formai ismeretek – előadásmódok: tempó, hangerő, hangulat improvizálása

Témakör**Zenei olvasás-írás 4. évfolyam****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI	
<p><i>1. Ritmikai ismeretek</i> Pontozott félkotta és szünetjele, nagy éles-nyújtott ritmus, 3-as ütem, a váltakozó ütem fogalma.</p> <p><i>2. Dallami ismeretek</i> Fá-ti hangok, hétfokúság Belépő új szolmizációs hangok kézjele, betűjele; elhelyezés relációkban a vonalrendszerben; ismert hangkészletekben kottaolvasás tanári irányítással; prim volta – secunda volta</p>	
TEVÉKENYSÉGEK	
<p><i>1.</i> A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismerje a pontozott félérték jelét, értékét, gyakorló nevét, ritmustapsát – ismerje a nagy éles-nyújtott ritmus jelét, értékét, gyakorló nevét, ritmustapsát – tudja elhelyezni a tanult ritmuselemeket a vonalrendszerben – ismerje a hármass ütem súlyrendjét – tudjon adott ritmuselemekből ritmussort alkotni, hármass ütembe osztani 4-8 ütem terjedelemben – figyelje meg, és énekeljen váltakozó ütemű dalokat, olvasógyakorlatokat <p><i>2.</i> A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismerje a fá és az alsó ti dallamhangok szolmizációs nevét, kézjelét, betűjelét, helyüket a hangszolon és a vonalrendszerben – szolmizáljanak tanári irányítással öt- és hétfokú olvasógyakorlatokat fá-ti hangokkal – tudjon hétfokú dallamfordulatokat diktálás után a vonalrendszerbe lejegyezni négy motívum terjedelemben – törekedjen a szabályos kottakép kialakítására – figyelje meg a népdalok dallamvonalát, szerkezetét, hangkészletét – tudjon tanári irányítással megadott dallammotívumot jelrendszerről jelrendszerre átírni, alkalmazza a prima volta ill. a secunda volta jelzéseket 	
ISMERETEK	
<p><i>1.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – pontozott félérték, szünetjele – nagy éles-nyújtott ritmus – hármass ütem – váltakozó ütem – páros és páratlan lüktetés 	<p><i>2.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – fá-ti hangok – népdalok sorszerkezete – hétfokú olvasógyakorlatok – pentachord, hexachord hangkészlet – prima volta – secunda volta

ÉNEK-ZENE**5-8. évfolyam**

A tanterv a NAT Művészetek műveltségterület, **5-8. évfolyamok** követelményeinek egy részét dolgozza fel. A teljes lefedést a bevezetőben jelzettek szerint több tantárgy biztosítja.

A tantárgy óraszám: 148

A Nyíregyházi Tanterv/helyi tervezés aránya: ~80/20 %.

Ennek felosztása:

Évfolyam	5.		6.		7.		8.		Összesen
Ének-zene	Heti	<i>Évi</i>	Heti	<i>Évi</i>	Heti	<i>Évi</i>	Heti	<i>Évi</i>	
	1	37	1	37	1	37	1	37	148

Célok és feladatok

A zenei nevelés célja: muzsikáló közösség és zeneszerető/értő közönségnevelés. Ehhez a zenei műveltség megalapozása, a nemzeti és egyetemes zenekultúra megismertetése, a művészi kifejezőkészség kibontakoztatása, az igényes zene mindennapos szükségletté válásának alakítása.

Az előadott, énekelt és meghallgatott zeneművek nyújtotta élmények fejlesztik, tudatosítják a zenei esztétikai érzéket és azt a meggyőződést, hogy a zene az emberi élet alapvető értéke. A zenei élmények és az ismeretszerzés eredményeként a zenei tudat állandóan alakul, formálódik az egyszerűtől az összetettig, a magyartól a nemzetköziig, az empirikustól a tudatosig. Fontos azonban, hogy a fejlettség bármely szintjén átfogó, teljes képbe rendeződjön a zenei valóság.

Az iskolai énektanítás zenei anyaga többségében énekes zene. Így a zenei nevelés a dalok szövege révén jelentősen hozzájárulhat a történelmi, erkölcsi tudat fejlődéséhez is.

Az éneklés és a hangszerjáték a zenei nevelés alaptevékenységei, mivel a zene megértésére, a zeneművek befogadására elsősorban az válik képessé, aki valamilyen mértékben részt tud venni zenei alkotótevékenységben. Az aktív muzsikálása zenei önkifejezés lehetőségével segít kialakítani a zenéhez fűződő attitűdöket.

Az ismeretszerzés forrásai bővülnek ebben az életkori szakaszban: az éneklés mellett megnő a zenehallgatásból eredő ismeretek köre, és egyre nagyobb szerepet kap az ismeretszerzésben a tankönyvek, szakkönyvek tanórai és önálló használata.

A zenekultúrák sajátosságainak megismerése és elfogadása, a hazai zeneművészet alkotásai iránti érdeklődés fontos része a tanulók zenei világgképének.

A zene jelrendszerének megismerése és alkalmazása a zenei olvasás-írás tevékenységeiben nem öncélú: a zenei tartalmak, ismeretek fejlesztik a zenei fantáziát, segítik a zeneértővé válást.

A zene szeretete, a zenehallgatás szokásának kialakítása együtt jár az ízlésformálással és elősegíti a tanórán kívüli zenei alkalmakba (énekkar, hangverseny látogatás) való bekapcsolódást.

Kiemelt közös követelmények

A Hon- és népismeret, Kapcsolódás Európához és a nagyvilághoz és a Kommunikációs kultúra követelményei a legfontosabbak az ének-zene tanításánál a NAT 7 keresszttantervéből.

- Minden tanuló ismerje meg népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit.
- Ismerjék a kiemelkedő művészek tevékenységét, munkásságát.
- Legyenek nyitottak a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek és eredményeinek megismerésére, megbecsülésére.
- Alakuljon ki a tanulóknál pozitív viszony a közös európai értékekhez.
- Legyenek nyitottak az európai kultúra, szokások, hagyományok iránt.
- A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.
- Legyenek képesek önálló véleményalkotásra, alkotótevékenységre, önálló ismeretszerzésre.
- Kommunikációs képességei révén legyen képes az egyéni és a közösségi érdek érvényesítésére, egymás megértésére, elfogadására, megbecsülésére.

- Egészséges életmód, életvitel kialakítására törekedjenek.
- A tanulás és az önművelés igénye, az önismeret kialakulása elősegíti a tanulók képességeinek, érdeklődésének megfelelő pályaválasztást.

Fejlesztési követelmények

Éneklés

Az éneklési készség fejlesztésének az 5-8. évfolyamon az élményt adó, örömet hozó, szép és kifejező éneklés formálására – mint a zenei önkifejezés egyik alapvető formájának kialakítására és az ismeretszerzés eszközeként továbbfejlesztésére irányul. Ezért követelménye az egyéni és közös éneklés természetes, szép hangzással, az arzis-tézis akusztikus kifejezésével. Oldottabb metrikájú parlando, szabadabb rubato és feszes giusto lüktetéssel történő éneklés. Magyar népdalok, a hazai nemzeti és etnikai kisebbségek, a szomszéd és más népek dalainak éneklése. Kétszólamú művek csoportos éneklése emlékezetből, tisztán, kifejezően, a zenei kifejezőeszközöket a zenei mondanivaló közvetítésére felhasználva.

Zenei hallás

A zenei hallás fejlesztése lényegében a dallamhallás és tonalitásérzék, a hangszínhallás, a ritmus- és tempóérzék, a dinamika- és formaérzék fejlesztése. Dúr és moll tonalitás megfigyeltetése dallamokban. A belső hallás és a többszólamúság fejlesztése a műzene többszólamúságával, annak megfigyelésével. Zenei memória fejlesztése dalok és témák gyakorlásával és előadásával.

Zenei olvasás-írás

A zenei olvasás-írási készség fejlesztésének eredményeképpen a tanuló iránt támasztható követelmény az öt- és hétfokú dalok hangnemének megállapítása 2# és 2b előjegyzésig. A tanult hangközök felismerése kottából, kottakép ritmusának megszólaltatása, ritmushangoztatás egy- és több szólamban. Rövid, könnyebb dalok kottaolvasása közösen. Ismert öt- és hétfokú dallamok írása megadott kezdőhangról, emlékezetből. Az ABC-s hangok ismerete G-kulcsban.

Zeneértés

A zeneértő és -érző képesség fejlesztése: a tanult zenei korszakokhoz kapcsolódó zenei formák, műfajok felismerése, ill. megkülönböztetése, továbbá a zenemű gondolati tartalmait közvetítő kifejezőeszközök – tempók, dinamika, tonalitás, karakterek, hangszerelés – átélési és értelmezési képességének fejlesztése. A meghallgatott zeneművekben előforduló hangszerek, hangszeres együttesek, zenekarok hangzásának felismerésére való képesség.

Fejlesztési feladatok

5-6. évfolyam

1. Zenei alkotóképesség

1.1 Interpretáció

- Az éneklési kultúra fejlesztése. A dallam és szöveg kapcsolatára épülő megfelelő előadásmód kialakítása. Dalkarakterek összehasonlítása.
- A csoportos éneklés mellett a kiscsoportos és az egyéni éneklés továbbfejlesztése. A zenei emlékezet aktivizálása.
- A hangszeres tanuló diákok aktivizálása a közös muzsikálásra.
- Népdaléneklés összekapcsolása a néptánc alapelemeivel. A néphagyományok jellegzetességeinek megismertetése.
- Életkornak megfelelő magyar, európai és Európán kívüli nép- és műdalok megszólaltatása.
- Felkészítés a hangversenyekre, a művészeti tevékenységek megjelenítésére.

1.2 Improvizáció

- Gyermekek ritmizálása, „megzenésítése”, szabad dallam- és ritmusrögtönzések segítése.
- Formaalkotás fejlesztése (népdalszerű sorszerkezetek létrehozása, egyszerű műzenei formák mintájára énekes és/vagy hangszeres improvizációk).
- Zenei karakterek megfigyeltetése, majd motorikus, akár táncos megjelenítése (csoportos/ egyéni rögtönzése).

2. Megismerő- és befogadóképességek

2.1 Zenehallgatás

- Hangzásbeli különbségek, hangszínek megismertetése, azonosítása. Az emberi hangfajták és hangszerek felismertetése, megnevezése hangzás és alak alapján. A zenei karakterek megfigyeltetése, azonosítása.
- Eredeti népzenei – vokális és hangszeres – felvételek megismertetése.
- Többször hallott zenei szemelvények felismertetése.
- Olyan műzenei szemelvények bemutatása, amelyek témái a korosztálynak megfelelően énekelhetők, vagy ritmikája megszólaltatható, vagy valamely zenei összetevője könnyen reprodukálható (akár hangszeren is).
- A zenetörténet nagy korszakainak átfogó ismertetése, az egyéb műveltségterületekhez tartozó kapcsolódások bemutatása (történelem, irodalom, társművészetek kapcsolata, múzeumlátogatások).
- A zenei korszakokhoz kapcsolódó alapvető stílusok, műfajok, formák, szerkezetének megismertetése.
- A zeneművek üzenetének befogadása, értelmezése. Önálló véleményalkotás fejlesztése a zenei élmény szóbeli megfogalmazásával, és nem verbális kommunikációval (más művészeti ág kifejezési eszközeinek használatával).
- Ösztönzés önálló kérdésfeltevésre az ismeretlen zeneművek kapcsán.
- A nép- és műzenéhez, a nemzeti hagyományokhoz kapcsolódva országismeret, hon- és népismeret és a közös európai kulturális értékek megismertetése.

2.2 Zenei hallás és kottaismeret

- A hangzó ritmikai elemek, valamint a dalok ritmikai összetevőinek felismertetése, motívumok lejegyzése.
- Ritmushangszerek használata (pl. osztinató), a ritmikai többszólamúság és csoportos, szolmizált kottaolvasás fejlesztése.
- A tanultak kreatív zenei játékokkal történő elmélyítése.
- Hangok elhelyezése a vonalrendszerben a relatív és abszolút rendszer alapján.
- A dallam, a hangmagasság, a tempó, a dinamika, a metrum, a hangerő, a hangszín, a hangzási színezetek, a zenei mozgásformák érzékeltetése, a hangközhallás fejlesztése, az azonosságok és a különbözőségek meghatározása, az összehasonlító képesség erősítése.
- A többszólamúság készségének továbbfejlesztése.
- A belső hallás tudatos fejlesztése.
- Az egyszerűbb kottakép alapján történő csoportos éneklési készség fejlesztése (a fokozatosság elvét követve a hangnevek és az előjegyzések tekintetében).
- A zenei karakterek elkülönítése, verbális vagy nem verbális értelmezése. Népzenei és műzenei dallamszerkezetek felismertetése. Egyszerű műfaji, formai, szerkezeti ismeretek megismertetése, elsajátítása.

7-8. évfolyam

1. Zenei alkotóképesség

1.1 Interpretáció

- A dalok zeneileg igényes megszólaltatása az érzelmi tartalmak megjelenítésével (megfelelő artikuláció, tiszta intonáció, a pontos ritmust, dinamikát, formát, előadásmódot figyelembe vevő megszólaltatás megközelítése).
- Esztétikai élményszerzés biztosítása az éneklés során.
- Életkori sajátosságokat figyelembe vevő (mutálás) fejlesztés az éneklési tevékenység során. A zenei emlékezet erősítése.
- A hangszeres tanuló diákok bevonása a közös muzsikálásba.
- Oldottabb metrikájú és kötött lüktetésű népdalok énekelgetése. A nemzeti önismeret fejlesztése.
- Eltérő műfajokat képviselő magyar és idegen népdalok, valamint műdalok kifejező előadása. Összefüggések keresése az énekelte dalanyag és a népművészet, illetve a zenetörténet rendszere között.
- Könnyű gyermekkori művek éneklése kórusban, a többszólamúság készségének a fejlesztése.

1.2 Improvizáció

- Kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése a különféle zenei kifejezőeszközök felhasználásával (ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai, szövegből kiinduló variálós és rögtönző készség fejlesztése).
- A rögtönzési tevékenység fejlesztése népdalszerű és egyszerű műzenei formák keretei között (ritmus- és dallamhangszeres improvizációk).
- Dramatizálható zenei anyagok mozgásos megjelenítésének segítése.

2. Megismerő- és befogadóképességek

2.1 Zenehallgatás

- Hangfajok, hangszerek, hangszercsoportok felismertetése, megnevezése hangzás alapján. A zenekarok fajtáinak megkülönböztetése.
- Népi hangszerek felismertetése hangzás és kép alapján.
- Zeneművek felismertetése jellegzetes témáik alapján.
- Jelentős zeneszerzők, előadóművészek életrajzi történeteinek megismertetése, feldolgozás akár önállóan vagy tanár segítségével elkészített kiselőadás formájában is (pl. könyvtárhasználat, Internet segítségével).
- A legjelentősebb zeneirodalmi alkotások, a kortárs zene megismertetése. A különböző korok populáris zenéinek bemutatása.
- A műelemző képesség fejlesztése, a zeneművek alapvető belső szerkezetének felismertetése.
- A zenei élmény érzelmi és intellektuális megragadásának segítése.
- Törekvés a verbális közlésre vagy más művészeti ág kifejezési eszközeibe való átkódolással a zenei mondanivaló kifejtésére a vokális és hangszeres zenei szemelvények hallgatása után.
- A zenei korszakokhoz tartozó társzművészeti kapcsolódások keresése, információk önálló gyűjtése a könyvtárhasználati ismeretek segítségével is.

2.2 Zenei hallás és kottaismeret

- A dalanyagban előforduló valamennyi ritmusképlet hangoztatása egy vagy több szólamban. Egyszerű ritmusképletek és dallamkapcsolatok önálló lejegyzése.
- A ritmushangszerek önálló használatának továbbfejlesztése (pl. dalkíséret). Egyszerű ritmusképletek és dallamsorok olvasása.
- A ritmus megfigyeltetése más művészeti ágakban.
- Csoportos éneklés a zenei elemek abszolút nevének használatával.
- A hangkarakterek felismertetése. A legfontosabb dallami és harmóniai relációk hallási felismertetése és megszólaltatása. A tanult előjegyzési kör alkalmazása a zenei olvasás-írás során.
- Bevezetés a többszólamú kiscsoportos éneklésbe.
- A zenei emlékezet fejlesztése a belső hallás működtetésével.
- A csoportos és az egyéni kottaolvasási szint fejlesztése.
- A magyar népdalok zenei jelenségeinek felismertetése, a népzenei szakszókincs szerinti jelölés, meghatározás alkalmazása. Műzenei dallamszerkezetek és formák felismertetése, elemzése, a műfaji, a formai és a szerkezeti azonosítási képesség fejlesztése.

Értékelés

A követelményeknek megfelelő szempontok szerint, az egyéni fejlődést is figyelembe véve, egyéni és csoportos értékelések az Éneklés, a Zenehallgatás, az Improvizálás és a Zenei ismeretek területén szóban és írásban. A kimagasló órai teljesítmények értékelése, figyelemmel kísérése. A 7-8. évfolyamon a dalok önálló és csoportos éneklése az egyéni hangterjedelemnek (mutálás) megfelelően.

Alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

- Az új NAT-hoz illeszkedő legyen
- legyenek benne készségfejlesztő gyakorlatok
- válogatásra szánt dalanyag
- legyen színes, a képanyag hangszereket, zeneszerzői portrékat is tartalmazzon
- felmenőrendszerű legyen

ÉNEK-ZENE**5. évfolyam****ÓRATERV**

Témakör	Óra
Éneklés	17
Zenehallgatás	5
Improvizáció	3
Zenei olvasás-írás	5
Szabadon felhasználható órakeret	7
Összesen:	37

Az ének – zene órákon az aktív éneklés, az új zenei ismeretek elsajátítása, gyakorlása, a készségfejlesztés, a zenei ismeretszerzés együtt kerül megvalósításra, arányosan egészítik ki egymást. Az egyes témák éves óraszámainak javaslatánál ezt vettem alapul. Ezért az óraszámokat helyesebb az azoknak megfelelő százalékos arányként figyelembe venni.

A szabadon felhasználható órakeretet készségfejlesztésre, képességfejlesztésre, gyakorlásra javasoljuk.

A jelenlegi tankönyvkínálatból a tanterv megvalósításához a következő tankönyveket javasoljuk.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök*Tanulói:*

Riznerné – Ördögh László: Ének – zene 5. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.

Kodály – Ádám: Énekes könyv 5. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.

Raffay Katalin: Ötödik daloskönyvem Apáczai Kiadó

Tanári:

Kodály: Válogatott bicíniumok

333 olvasógyakorlat

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Dobszay László: A magyar dal könyve

Tárgyi:

ritmus – és dallamhangszerek, CD lemezjátszó, magnó, lemezek, kazetták, videomagnó, pianínó, szaktanterem.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei*Éneklés*

A tanuló:

- törekedjen legalább 6–8 dal önálló előadására emlékezetből
- ktív éneklésre az órán

Zenehallgatás

A tanuló:

- törekedjen a bemutatott zenei részletek megfigyelésére
- ismerjen fel tanári segítséggel többször hallgatott zenei szemelvényekből jellemző részleteket

Improvizáció

A tanuló:

- legyen aktív a ritmus- és dallami rögtönzésekben, próbálja alkalmazni a zenei ismereteit

Zenei ismeretek

A tanuló:

- törekedjen az ismert ritmusok, ritmuselemek önálló felismerésére, hangoztatására
- törekedjen egyszerű, ismert dallamok szolmizálására, lejegyzésére tanári segítséggel
- tájékozódjon a vonalrendszerben tanári segítséggel

Témakör**ÉNEKLÉS****Óraszám: 17 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Újabb magyar népdalok – régi és új stílus Más népek dalai Ünnepkörök új dalai Régi magyar dallamok a középkorból Középkori gregorián dallamok Reneszánsz és barokk zenei szemelvények témái Egyszerű többszólamúság – kánonok, bicíniumok, quodlibetek Szózat
TEVÉKENYSÉGEK
A tanulók: – tudjanak új stílusú népdalokat, műdalokat tanári hangadás után emlékezetből, a dalok hangulatának megfelelően önállóan énekelni – törekedjenek a pontos szövegismeretre, a zenei hangsúlyok helyének megtartására, tiszta éneklésre, az alkalmazkodó ritmus betartására – a műzenei szemelvények éneklésénél tartsák be az előadási utasításokat – ismerjenek és énekeljenek gregorián dallamokat, reneszánsz és barokk zeneművek témáit – kánonéneklésnél törekedjenek a tiszta éneklésre – ismerjék és tudják előadni a Szózatot
ISMERETEK
– 20 népdal, műdal, más népek, jeles napok dalai, gregorián dallamok, kánonok, Szózat – előadásmódok: alkalmazkodó ritmus, Parlando – népdalok szerkezete, dallamvonala, stílusrétegződése – régi stílus: sorszerkezet, ereszkedő dallamvonal, kvintváltás – új stílus: visszatérő sorszerkezet, kupolás dallamvonal

Témakör**Zenehallgatás****Óraszám: 5 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Népszokások zenéje – magyar, kisebbségi és nemzetiségi Népdalfeldolgozások Gregorián dallamok Reneszánsz zenei szemelvények Barokk zenei szemelvények Zeneszerzők életútja, munkássága, rövid kortörténet – középkor, reneszánsz, barokk
TEVÉKENYSÉGEK
A tanuló – ismerje fel önállóan és nevezze meg a tanult népdalfeldolgozásokat jellemző részletei alapján – különböztesse meg a népi hangszereket, a népi zenekart hangzásuk alapján ismerjen fel néhány reneszánsz és barokk zenei szemelvényt a stílusjegyek alapján – tudjon felismerni és megkülönböztetni egymástól egyszerű zene formákat

- tudjon megnevezni barokk zeneszerzőket és műfajokat
- ismerje fel a barokk zenekar hangszercsoportjait, jellemző barokk hangszereket hangsínük, hangzásuk alapján

ISMERETEK

zenetörténeti korok: ókor, reneszánsz, barokk; stílusjegyek

zeneszerzők: Lassus, Palestrina

Vivaldi, J.S. Bach, Handel

műfajok: énekes, hangszeres

zenei formák, szerkesztésmódok

barokk zenekar, barokk hangszerek

népi hangszerek: duda, tekerő, citera, cimbalom

Témakör**Improvizáció**

Óraszám: 3 óra

ALTÉMÁK CÍMEI

Dallammodelként:

Kvintváltó népdalok

Tanult ritmikai és dallami elemek

Olvasógyakorlatok

Zenehallgatási szemelvények

TEVÉKENYSÉGEK

A tanuló

- tudjon régi stílusú kvintváltó népdalformát rögtönözni megadott kezdősorral
- szerkesszen ritmuskíséretet az újonnan tanult ritmikai elemek felhasználásával
- legyen képes egy adott ritmus- vagy dallamsor elemeit variálni, átalakítani az új ritmikai és dallami ismeretek felhasználásával
- zenei élményeit tudja kifejezni mozgással és vizuálisan is

ISMERETEK

- régi stílusú, kvintváltó dallamok
- előadásmódok, tempó és dinamikai jelek
- improvizációs formák, lehetőségek
- ritmus- és dallamkíséretetek, osztinátók

Témakör**Zenei olvasás-írás****Óraszám: 5 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI	
<p><i>1. Ritmikai ismeretek</i> a tizenhatod ritmus alkalmazkodó ritmus a kis éles és nyújtott ritmus</p> <p><i>2. Dallami ismeretek</i> felső ré és mi hangok tisza hangközök ABC-s hangnevek hétfokúság imitációs szerkesztés</p>	
TEVÉKENYSÉGEK	
<p><i>1.</i> A tanuló: – ismerje fel hallás után és kottaképről a tizenhatod értéket és szünetjelét, gyakorlónevét, formáit – tudja pontosan hangoztatni és írásban jelölni a tanult ritmusértékeket – figyelje meg a kis éles és kis nyújtott ritmust, különböztesse meg az éles és nyújtott ritmustól – hangoztassanak ritmussorokat egy és több szólamban a tanult ritmuselemekkel, ritmusképletekkel</p> <p><i>2.</i> – tudjon öt és hétfokú dallamokat tanári irányítással énekelni betűkottáról, szolmizálni kottából az új dallami elemek felhasználásával – tudjon lejegyezni ismert dallamotívumokat betűkottából a vonalrendszerbe – ismerje meg és tudja a hangok ABC-s neveit, jelölését g-kulcsban (c' – c'')</p>	
ISMERETEK	
<p><i>1.</i> – tizenhatod ritmus formái, elnevezése, jelölése, értéke, – ritmustapsa – kis éles és nyújtott ritmus elnevezése, jelölése, értéke, – ritmustapsa – alkalmazkodó ritmus</p>	<p><i>2.</i> – felső ré és mi hangok – prim, kvart, kvint, oktáv hangközök egész és félhang távolság – ABC-nevek g-kulcsban – hétfokú hangsorok -dur-moll tonalitás – imitációs szerkesztés</p>

ÉNEK-ZENE**6. évfolyam****ÓRATERV**

Témakör	Óra
Éneklés	17
Zenehallgatás	5
Improvizáció	3
Zenei olvasás- írás	5
Szabadon felhasználható órakeret	7
Összesen:	37

A szabadon felhasználható órakeretet készségfejlesztésre, képességfejlesztésre, gyakorlásra javasoljuk. A jelenlegi tankönyvkínálatból a tanterv megvalósításához a következő tankönyveket javasoljuk.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök*Tanulói:*

Riznerné – Ördög László: Ének- zene 5. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.

Kodály – Ádám: Énekes könyv 5. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt,

Németh Endréné: Hatodik daloskönyvem Apáczai Kiadó

Tanári:

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Válogatott bicíniumok

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Dobszay László: A magyar dal könyve

Tárgyi:

Ritmus- és dallamhangszerek, CD lemezjátszó, magnó, lemezek, kazetták, videomagnó, pianínó, szaktanterem

Magasabb évfolyamra lépés feltételei*Éneklés*

A tanuló

- törekedjen legalább 6-8 dal kifejező előadására emlékezetből, pontos szöveggel
- aktív éneklésre az órán

Zenehallgatás

- törekedjen a bemutatott zenei részletek megfigyelésére, felismerésére
- legyen képes megkülönböztetni egyszerű zenei formákat egymástól tanári segítséggel

Improvizáció

- legyen aktív a ritmus- és dallami rögtönzésekben, próbálja alkalmazni eddigi zenei ismereteit

Zenei ismeret

- törekedjen a tanult ritmikai elemek felismerésére, önálló hangoztatására,
- egyszerű dallamok éneklésére szolmizálva, lejegyzésére tanári segítséggel
- önálló tájékozódásra a vonalrendszerben

Témakör**Éneklés****Óraszám: 17 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Újabb magyar népdalok és népszokások dalai Nemzeti és etnikai kisebbségek újabb dalai Ünnepek dalai Más népek dalai Történeti énekek – históriás énekek, virágénekek, kuruc dalok Klasszikus műdalok Műzenei témák, zenehallgatási szemelvények Többszólamú szemelvények: kánonok, bicíniumok, könnyű kórusművek Népdalfeldolgozások
TEVÉKENYSÉGEK
A tanulók - ismerjenek és tudjanak népdalt, műdalt, más népek, ünnepek dalait, történeti énekeket tanári hangadás után önállóan, emlékezetből, a dalok hangulatának megfelelően előadni - tudjanak énekelni kottaképről klasszikus műdalokat, zenehallgatási szemelvények témáit szolmizálva - figyeljenek a kánonéneklésnél a tiszta éneklésre - gyakorolják a 6/8-os ütem lüktetésrendjét - figyeljék meg az új hangközöket, a módosított hangokat a tanult dallamokban, törekedjenek a tiszta intonálásra
ISMERETEK
- 20 népdal, műdal, történeti ének, más népek dalai, kánon, könnyű kórusművek - előadásmódok, dinamikai kifejezések, karakterek - a népdalok szerkezete, stílusrétegződése

Témakör**Zenehallgatás****Óraszám: 5 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Népzenei felvételek (szülőföld és más földrész népzenejéből) Népzenei ihletésű művek Szemelvények a XVI–XVIII. század magyar történelmi zenéjéből A bécsi klasszicizmus alkotásai – klasszikus dalok
TEVÉKENYSÉGEK
A tanuló - ismerje fel és tudja megnevezni a többször meghallgatott népdalfeldolgozásokat, klasszikus zenei szemelvényeket jellegzetes részleteik alapján - tudja felismerni és megkülönböztetni egymástól a tanult zenei formákat, műfajokat hallás után - hasonlítsa össze és tegyen különbséget a magyar történeti zene és a bécsi klasszikus zene között jellemző jegyeik alapján - figyelje meg a dúr-moll színezet különbségét a zenei példákban

ISMERETEK
Zeneirodalom - Magyar történeti műfajok: históriás ének - Zenetörténeti kor: bécsi klasszicizmus, stílusjegyek - Zeneszerzők: Haydn, Mozart, Beethoven - Műfajok: énekes -dal, opera, oratórium hangszeres- szonáta, szimfónia, versenymű, szerenád, divertimento - Zenei formák, szerkezetek: triós forma, menüett, szonáta forma, rondó, scherzo - Művek pontos jelölése: opus, numero - Együttesek: szimfonikus zenekar, vonósnégyes, trió - Hangszerek: harsona, lant

*Témakör***Improvizáció****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Dallammodellként: Tanult dalok és olvasógyakorlatok (ritmikai, dallami, formai elemek) Az énekes és a zenehallgatási anyag tartalmi Kérdés- felelet elvű dallamok
TEVÉKENYSÉGEK
A tanuló - tudjon a tanult ritmikai elemekből ritmust variálni, rögtönözni 3/8-os és 6/8-os ütemformákban - tanári segítséggel próbálkozzon dallamalkotással az ismert dallami elemekkel adott témára: - nyitás-zárás, visszatérő dallammotívumok, ismétlések, periódusok, kérdés-felelet - a zenében megfigyelt formákat, jelenségeket fejezze ki mozgással, képalkotással, színekkel
ISMERETEK
- tanult ritmikai és dallami ismeretek - előadásmódok - népdalstílusok - zenei formák - improvizált mozgások

*Témakör***Zenei olvasás-írás****Óraszám: 5 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Énekes tananyag Olvasógyakorlatok Zenehallgatási anyag szemelvényei Zeneelmélet: új dallami elemek, hangsorok, hangközök

TEVÉKENYSÉGEK
<p>1. Ritmikai ismeretek A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none">- ismerje fel hallás után és kottáról a triolát, tudja a jelölését, ritmusnevét, értékét- tudja pontosan megnevezni, hangoztatni, és hallás után lejegyezni a tanult ritmusokat- figyelje meg a műdalokban a felütés és a csonka ütem összefüggését <p>2. Dallami ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none">- ismerje fel a szekund és a terc hangközöket hallás után és kottából, tudja szolmizálva énekelni és lejegyezni a vonalrendszerbe- tudják a hangok ÁBC –s neveit a kis és egyvonalas oktávban- ismerjék meg és tudják alkalmazni az előjegyzéseket és a módosító jeleket, tudják a módosított hangok szolmizációs és abc-s neveit
ISMERETEK
<p>1. Ritmika: felütés, csonka ütem, triola</p> <p>2. Módosító jelek: #, b, feloldójel Módosított hangok: fi, szí, ta, ri Hangközök: szekund, terc Hangsorok: dúr, moll; hangnemek 1#-1b-ig Forma: periódus, szimmetria</p>

ÉNEK-ZENE**7. évfolyam****ÓRATERV**

Témakör	Óra
Éneklés	16
Zenehallgatás	7
Improvizáció	3
Zenei olvasás-írás	4
Szabadon felhasználható órakeret	7
Összesen:	37

A szabadon felhasználható órakeretet készségfejlesztésre, képességfejlesztésre, gyakorlásra javasoljuk.

A jelenlegi tankönyvkínálatból a tanterv megvalósításához a következő tankönyveket javasoljuk.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök*Tanulói:*

Lukin László – Lukin Lászlóné: Ének-zene 7.

Kodály–Ádám: Énekes könyv 7.

Németh Endréné: Hetedik daloskönyvem

Tanári:

Kodály Zoltán: Válogatott bicíniumok

333 olvasógyakorlat

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Dobszay László: A magyar dal könyve

Tárgyi:

Ritmus- és dallamhangszerek, CD lemezjátszó, magnó, lemezek, kazetták, videomagnó, pianínó, szaktanterem

Magasabb évfolyamra lépés feltételei*Éneklés:*

A tanuló:

- törekedjen legalább 8- 10 dal kifejező előadására önállóan saját hangterjedelmében
- aktívan vegyen részt az órai közös éneklésben

Zenehallgatás:

A tanuló:

- törekedjen a többször meghallgatott művek önálló felismerésére jellemző részleteik alapján
- legyen képes tanári segítséggel tájékozódni az ismert zenei stílusokban

Improvizáció:

A tanuló:

- aktívan vegyen részt a ritmus és dallami rögtönzésekben, próbálja alkalmazni zenei ismereteit

Zenei ismeretek:

A tanuló:

- törekedjen az ismert népdalok ritmusára visszaemlékezni, lejegyezni tanári segítséggel
- egyszerű dallamok éneklésére, szolmizálására, lejegyzésére tanári segítséggel

Témakör**Éneklés****Óraszám: 16 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Magyar népdalok (pl. Kodály Zoltán) daljátékaiból Nemzetiségi és etnikai kisebbség újabb népdalai Ünnepkörök újabb dalai, más népek dalai A verbunkos dallamok Romantikus dalok és zeneművek könnyebb énekelhető témái, részletei Kánonok, bicíniumok, könnyű kórusművek (az évfolyam népzenei és műzenei anyagához és a korábban tanult stílusokhoz kapcsolódó anyagból)
TEVÉKENYSÉGEK
A tanuló - tudjon népdalt, műdalt, nemzetiségi, ünnepkör, más népek dalait, verbunkos és romantikus dalokat, kánonokat hangadás után emlékezetből, a dalok hangulatának megfelelő tempóban énekelni - tudjanak egyszerű, kétszólamú feldolgozásokat megszólaltatni - törekedjenek a pontos szövegismeretre, ritmusra, a helyes artikulációra, a megfelelő előadásmódra - a verbunkos és a romantikus dalok éneklésénél tartsák be az előadási, dinamikai jelöléseket - a kétszólamú művek és a kánonok éneklésénél törekedjenek a tiszta éneklésre - ismerjenek és énekeljenek más földrész dalait is - figyeljék meg az új hangközöket a tanult dallamokban, törekedjenek az éneklésnél a tiszta intonálásra
ISMERETEK
- 20 népdal, más népek, ünnepkörök dalai, verbunkos dallam, romantikus dalok, kánonok, könnyű kórusművek - előadási, dinamikai jelek - tempójelzések: andante, moderato, allegro vivace - régi és új stílusú népdalok szerkezete, dallamvonala, hangneme

Témakör**Zenehallgatás****Óraszám: 7 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Népdalfeldolgozások (meghallgatott kórusművekből) Ünnepek zenéje A nemzeti romantika Európában (pl. nemzeti operák) A XIX. sz. zenéje A XIX. sz. európai zeneművészetének alkotásai
TEVÉKENYSÉGEK
A tanuló - ismerje fel önállóan és nevezze meg a többször meghallgatott műveket jellegzetes részletei alapján - figyelje meg a romantikus stílusjegyeket a meghallgatott zenei részletekben - tudjon megnevezni romantikus zeneszerzőket, műfajokat - ismerje fel és tudja megnevezni a hallgatott zenei anyag előadói apparátusát, hangszereit - tájékozódjon tanári segítséggel az eddig megismert zenei stílusokban, zenetörténeti korszakokban - hallgasson más földrész népzenejéből részleteket, hasonlítsa össze az eddig megismert népzenei stílusokkal

ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> - Zeneművek és részletek a XIX. sz. zenéjéből - Zenetörténeti kor: romantika - Zeneszerzők: Erkel, Liszt, Schubert, Schumann, Mendelssohn, Brahms, Chopin, Dvorak, Smetana, Csajkovszkij, Muszorgszkij, Verdi, Wagner - Műfajok: népies műdal, verbunkos, rapszódia, programzene, szimfonikus költemény, romantikus dal, nemzeti opera - Zenekar: romantikus nagyzenekar, a virtuozitás jegyei.

Témakör**Improvizáció****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Dallammodellek. Kupolás és visszatérő sorszerkezetű dallamok: AABA; ABBA
TEVÉKENYSÉGEK
A tanuló <ul style="list-style-type: none"> - tudjon önállóan rögtönözni megadott kezdősorral új stílusú népdalformát, kupolás visszatérő dallamot - tudjon ritmussorokat képezni, megadott ütemekbe rendezni, variálni - ismerjen sokféle improvizációs lehetőséget, s ezekben tudja alkalmazni a zenei ismereteit - zenei élményeit bátran fejezze ki mozgással, táncsal, vizuálisan is
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> - dallami és ritmikai ismeretek - népdalok stílusjegyei - előadási, dinamikai jelek - zenei formák, hangszerek

Témakör**Zenei olvasás-írás****Óraszám: 4 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Énekelt és meghallgatott zenei szemelvények ritmikai, melodikai, szerkezeti stb. anyagához kapcsolódó tartalmak Hangköz: szext, szeptim
TEVÉKENYSÉGEK
A tanuló <ul style="list-style-type: none"> - ismerje fel önállóan a tanult dalok ritmusát, tudja hangoztatni emlékezetből - tudjanak ritmust hangoztatni csoportosan egy vagy több szólamban is - ismerje fel önállóan a szext, szeptim hangközöket kottáról és hallás után, tudja szolmizálva énekelni és lejegyezni - tudjon önállóan lejegyezni könnyű, ismert öt- és hétfokú dallamokat 2# – 2b-ig. - ismerje fel és tudja alkalmazni az előjegyzéseket, a módosító jeleket, a leggyakoribb tempó és dinamikai jeleket
ISMERETEK
<p>Hangközök: k6, n6, k7, n7</p> <p>Hangsorok: dúr-moll hangnemek 2#- 2b-ig</p> <p>Előadási jelek, zenei szakkifejezések</p> <p>Dinamikai jelek: pp, p, mp, mf, f, ff, crescendo- decrescendo</p> <p>Tempójelzések: andante, moderato, allegro vivace</p>

ÉNEK-ZENE**8. évfolyam****ÓRATERV**

Témakör	Óra
Éneklés	16
Zenehallgatás	8
Improvizáció	3
Zenei olvasás-írás	3
Szabadon felhasználható órakeret	7
Összesen:	37

A szabadon felhasználható órakeretet készségfejlesztésre, képességfejlesztésre, gyakorlásra javasoljuk.

A jelenlegi tankönyvkínálatból a tanterv megvalósításához a következő tankönyveket ajánljuk.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök*Tanulói:*

Lukin László–Lukin Lászlóné: Ének-zene 8. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.

Kodály–Ádám: Énekes könyv 8. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.

Németh Endréné: Nyolcadik daloskönyvem, Apáczai Kiadó

Tanári:

Kodály Zoltán: Válogatott bicíniumok

333 olvasógyakorlat

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlat

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Dobszay László: A magyar dal könyve

Magasabb évfolyamra lépés feltételei*Éneklés:*

A tanuló:

- törekedjen legalább 8-10 dal kifejező előadására emlékezetből, önállóan, saját hangterjedelmében aktívan kapcsolódjon be egyszerû kétszólamú művek éneklésébe

Zenehallgatás:

A tanuló:

- törekedjen az önálló tájékozódásra az ismert zenei stílusokban
- legyenek ismeretei a zenei korszakok kiemelkedő zeneszerzőiről

Improvizáció:

A tanuló:

- aktívan vegyen részt a ritmus- és dallami rögtönzésekben, próbálja alkalmazni a zenei ismereteit

Zenei olvasás-írás

A tanuló:

- törekedjen a tanult dalok ritmusának felismerésére, hangoztatására, egyszerû dallamok lejegyzésére a vonalrendszerben

Témakör**Éneklés****Óraszám: 16 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Magyar népdalok (minden stílusrétegből válogatva) Más földrészek dalai Egyházi énekek Bartók, Kodály és Bárdos műveinek énekes szemelvényei A századforduló és a XX. század zeneirodalmának énekelhető szemelvényei Többszólamú szemelvények
TEVÉKENYSÉGEK
A tanuló - ismerjen és tudjon énekelni népdalokat, más földrészek dalait, egyházi énekeket, zeneművekből énekes szemelvényeket önállóan, emlékezetből - tudjon egyszerű kétszólamú feldolgozásokat énekelni csoportosan - tudjon összeállítani és előadni egy adott témakörhöz énekes műsort csoportosan - törekedjen az önálló megismerésre, gyűjtőmunkára, könyvtárhasználatra (néprajzi vonatkozások, zenei műszavak, népies kifejezések stb.)
ISMERETEK
- 20 népdal, műdal, egyházi ének, énekes szemelvények - népzenei anyag fogalmai (parlando – rubato – tempo giusto) - népdaltípusok - dinamikai és tempó jelölések

Témakör**Zenehallgatás****Óraszám: 8 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Ismétlés anyaga: - a magyar és európai zeneművészet századai - a zenei műfajok A XX. század zenei irányzatainak kiemelkedő alkotásai, kortárművészet A dzsessz és jellegzetes műfajai A zene szórakoztató funkciói: táncok a zenetörténetben (a szvittől a rock and rollig) A könnyűzene ma
TEVÉKENYSÉGEK
A tanuló - ismerje fel a többször hallott zeneművek jellegzetes részleteit a stílusjegyek, karakterek alapján - legyen tájékozott a tanult zenei stílusokban, zenetörténeti korszakokban - ismerje fel Bartók és Kodály énekkari, zenekari és színpadi műveit részletek alapján - legyen tájékozott a XX. század zenei irányzataiban - lássa meg az összefüggéseket a zene és a társ művészetek között - a dzsessz műfaji ismereteit tudja a műzenei anyaghoz kapcsolni - legyen tájékozott a könnyű műfaj megjelenési formáiban, módjaiban

ISMERETEK
Népzene: autentikus előadásmód a magyar, európai és világzenében Zeneirodalom, zenetörténet: Zeneszerzők: Bartók, Bárdos, Kodály, Weiner és más kortárs szerzők Gershwin, Debussy, Ravel, Stravinsky, Honegger, Prokofjev, Hacsaturján, Britten, Penderecki Írányzatok: impresszionizmus, neoklasszicizmus, folklorizmus Új kifejezési, megjelenési formák: elektronikus zene Könnyűzene: Batles, Presley, Webber, Szörényi A dzsessz és a könnyűzene műfajai A mai könnyűzene (aktualitások)

*Témakör***Improvizáció****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Dallammodellként: a tanult zenei anyag tartalmi
TEVÉKENYSÉGEK
A tanuló - tudjon a tanult népdalformákban és hangkészletekben önállóan rögtönözni kezdősor, forma megadása után - zenei élményeit tudja megjeleníteni vizuálisan, színekkel, formákkal - zenei tartalmakat, formákat, hangulatokat legyen képes kifejezni mozgással, tánccal, ritmussal
ISMERETEK
- népdalstílusok - zenei műfajok, formák - dallami, ritmikai ismeretek - zenei irányzatok, stílusok

*Témakör***Zenei olvasás-írás****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
A tanult énekes és hangszeres szemelvények anyaga
TEVÉKENYSÉGEK
A tanuló - ismerje fel a tanult ritmuselemeket, ritmusképleteket, tudja önállóan hangoztatni egy vagy több szólamban is - tudjon önállóan ismert dallamokat szolmizálva énekelni betűkottáról vagy kottából, módosított hangokkal is - tudjon lejegyezni öt- és hétfokú dallamokat a tanult hangnemekben - nevezze meg a tanult hangközöket oktávon belül, tudja tisztán, szolmizálva énekelni - ismerje és alkalmazza helyesen a leggyakoribb tempó és dinamikai jele
ISMERETEK
Összegzés. A nyolc év alatt tanult dallami, ritmikai ismeretek, hangközök, hangsorok, előadási és dinamikai jelek

VIZUÁLIS KULTÚRA

1-4. évfolyam

A tanterv a NAT Művészetek műveltségterület, **1-4. évfolyamok** követelményeinek egy részét dolgozza fel.

A teljes lefedést a bevezetőben jelzettek szerint több tantárgy biztosítja.

A tantárgy óraszám: 220

Ennek felosztása:

Évfolyam	1.		2.		3.		4.		Összesen
	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	
Tantárgy /modul									
Vizuális kultúra	1,5	55	1,5	55	1,5	55	1,5	55	220

Célok és feladatok

„A vizuális kultúra célja hozzásegíteni a tanulókat a sajátos képi közlések, vizuális művészeti alkotások mélyebb átéléséhez, értelmezéséhez. Célja továbbá azoknak a képességeknek, készségeknek a fejlesztése, ismereteknek az átadása, amelyek a vizuális kommunikáció magasabb szintű műveléséhez, a látható világ használatához, alakításához, a kreativitás fejlesztéséhez szükségesek.

A képzőművészet, a vizuális kommunikáció, illetve a tárgy- és környezetkultúra területei a különböző életkorban, sőt személyenként is eltérő mértékben képesek kifejteni motiváló hatásukat, és különböző képességek fejlesztésére alkalmasak.

A vizuális kultúra megfelelő szintű tanítása meghatározó ismeretszerzési és feldolgozási eszközt biztosít a többi műveltségi terület oktatásához, és hatással van azok elsajátításának színvonalára is.” (NAT 3)

Feladata vizuális megismerő, befogadó, alkotó képességek fejlesztése, a kommunikáció köznapi, művészi, műszaki és tudományos módjainak, a közlés és kifejezés képi formáinak megismertetése. A tantárgy különösen a látvány mélyebb tartalmának, jelentésének, esztétikai üzenetének megértéséhez járul hozzá. Lehetővé teszi a gyermekek számára a látható, tapintható tárgyi valóságban, a képi világban való eligazodást és személyes alkotói utak bejárására bátorít. Fejleszti síkbeli, térbeli ábrázoló, kifejező, közlő, alakító, konstruáló képességeiket; a gondolatban és érzelmekben gazdag tevékenységek által a világ érzéki-tapasztalati birtokbavételére nevel, feladata a látás és a kéz intelligenciájának kiművelése. A térszemlélet, a forma-, színdinamika és szerkezeti érzék, az anyagismeret képességei a tantárgy fejlesztő hatására emelkednek magasabb szintre. A megsokszorozódott vizuális hatások, technikai információk korábban a tantárgy újszerű célja az információk közti szelekció, a tanulók kritikus befogadási képességének megalapozása. Az általános nevelési célokhoz a kreativitás, a problémafelismerő- és megoldó képesség, a képzelet, a képi gondolkodás, az ízlés, a nyitottság, az empátia, az érzelmi élet gazdagításával járul hozzá. A művészeti nevelés értékközvetítő, értékteremtő, egyben személyiségformáló szerepet tölt be, jelentősen hozzájárul a kultúra értékeit becsülő, környezettudatos magatartás formálásához. Az 1-4. osztályban a vizuális nevelés célja az érzelmekkel kísért önkifejezés elmélyültségének megőrzése mellett az egyre céltudatosabb megismerés ösztönzése. Képi gondolkodásuk fejlesztése, vizuális képzetkincsük bővítése, érdeklődésük ébrentartása érdekében a tantárgy feladata a tanulók ábrázolásbeli formakészletének további gazdagítása, megfigyelőképességük, tér és időérzékük fejlesztése a látvány és a mozgás ábrázolásával, térbeli rendezéssel; szín-forma és szerkezeti érzékük alakítása rajzolással, festéssel, mintázással, konstruálással. Esztétikai érzékenységük fejlődését a manuális munka, a látványélmények és a bemutatott műalkotások szolgálják. Az alkotó és befogadó tevékenységek szabálytudatuk, akaratauk, önértékelésük megerősítését célozzák, a csoportmunka lehetősége együttműködési készségeiket fejleszti. A vizuális kultúra műveltségi részterületének megfelelően a tantárgyi tartalmakat három nagy témakörbe sorolja. A képzőművészet témakör a gyermekek személyes, kifejező-expresszív tevékenységének és az elvárható műelemzési, művészeti ismereteinek leírását tartalmazza. A vizuális kommunikációhoz a vizuális megismerést szolgáló tevékenységek és a köznapi, informatív, tudományos képi közlésekkel kapcsolatos ismeretanyag tartoznak. A tárgy- és környezetkultúra témaköre a használati tárgyakkal, a tárgyalakító művészetekkel és az építészettel kapcsolatos alkotó és elemző tevékenységeket tartalmazza. A vizuális nyelv a témakörök kifejező elemeit és rendező elveit sorolják fel, a technikák fejezete pedig az

anyagokra, technikákra, eszközökre, eljárásokra tesz javaslatot. A tananyag bővülő, spirális elrendezésű, a témakörök és a fő tevékenységi formák évenként ismétlődnek, tartalmukban gyarapodnak, műveleti szintjük emelkedik. A tananyag jellegét tekintve mind a négy évfolyamon gyakorlati tevékenység-központú. A tanítás során a kerettantervi követelmények leghatékonyabban a több témakör szempontjait magába foglaló komplex feladatokkal teljesíthetők.

Kiemelt fejlesztési feladatok

A kiemelt fejlesztési feladatok az iskolai oktatás valamennyi elemét áthatják, elősegítik a tárgyközi kapcsolatok erősítését, a tanítás-tanulás szemléleti egységeit, a tanulók személyiségének fejlődését.

A Nemzeti alaptanterv fejlesztési feladatait az alábbi területeken határozza meg:

- Énkép, önismeret
- Hon- és népismeret
- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
- Környezeti nevelés
- Információs és kommunikációs kultúra
- Tanulás
- Testi és lelki egészség
- Felkészülés a felnőtt szerepre

Énkép, önismeret

A tanulók egészséges személyiségfejlődése érdekében törekednünk kell a megismerést motiváló tanulási környezet kialakítására. Fokoznunk kell a szűkebb és tágabb környezet iránti érzékenységet, ki kell alakítanunk az alapvető erkölcsi és etikai normák iránti fogékonyságot.

El kell érünk, hogy a tanulók önmaguk is aktív részeseivé váljanak e normáknak.

Gondoskodnunk kell arról, hogy egyre kompetensebbnek érezzék magukat saját nevelésük, biztonságuk, sorsuk alakításában.

Törekednünk kell a tanulók ön- és világszemléletének folyamatos formálására.

Hon- és népismeret

A tanulók ismerjék meg népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú emlékeit.

El kell érünk, hogy belső igényükké váljon az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei iránti érdeklődésük. Megbecsülésük mellett jussanak el az azonosulásig.

Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra

Törekednünk kell arra, hogy a magyarságtudat mellett váljanak európai polgárokká.

El kell érünk, hogy felnőtté válva találják meg helyüket az európai nyitott társadalmakban. Ennek érdekében fontos, hogy ismereteket szerezzenek az Európai Unió kialakulásának történetéről, alkotmányáról, intézményrendszeréről, az uniós politika szempontrendszeréről.

Ugyanakkor erősítenünk kell európai identitásukat, nyitottabbá kell tennünk őket az Európán kívüli kultúrák iránt is. Ennek érdekében az egyetemes civilizáció megismerése mellett el kell érünk, hogy részt vállaljanak a nemzetközi kapcsolatok ápolásában.

Környezeti nevelés

Tanulóinak képessé kell tenni a környezet iránti szeretetre, környezettudatos magatartás kialakítására. Ennek érdekében fontos a tanulók természettudományos gondolkodásmódjának fejlesztése.

Életmódjukban váljon meghatározóvá a természeti károk megelőzésére való törekvés.

Információs és kommunikációs kultúra

Törekednünk kell arra, hogy tanulóinkban fejlődjenek a megismerési képességek, s egyre önállóbban legyenek képesek az információk megtalálására, megértésére és felhasználására.

Képesé kell tenni gyermekeinket szűkebb és tágabb környezetükben kulturált információcserére. Ennek érdekében tudatosan és igényesen használják anyanyelvüket, valamint legyenek képesek idegen nyelvű információcserére is.

Fejlesztünk kell a valós és virtuális csatornákon keresztül érkezett jelek befogadási, értelmezési és megválaszolási képességét.

Tanulás

Törekednünk kell arra, hogy a tanulóinkban kialakítsuk a sajátos, legcélravezetőbb tanulási módokat és stratégiákat.

Fejlesztünk kell a gondolkodási, elsősorban a rendszerezési problémamegoldó képességét.

Meg kell ismertetnünk a tanulás módszereit és technikáit. Közvetlen tanulói segédleteik mellett legyenek képesek más információs adatbázis használatára.

Törekednünk kell olvasóvá nevelni. Mind a hagyományos, mind az elektronikus könyvtárak megismertetésével el kell érni, hogy információik megszerzéséhez használják is ezeket.

A szerzett ismeretek birtokában olyan tudást kell kialakítanunk, amely segíti a tanulót eligazodni az új helyzetekben, s kialakul kreatív képessége.

Testi és lelki egészség

Pozitív magatartások és szokások kialakításával el kell érni a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését.

A prevenció mellett az egészséges örömteli állapot megélésére, a harmonikus élet értékékként való tiszteletére is képesé kell tennünk.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

Képesé kell tennünk tanulóinkat saját képességeinek felmérésére, egyéni adottságainak felismerésére.

Ki kell alakítani a felelősségtudatot a munka iránt.

El kell érni, hogy képességeiknek megfelelően válasszanak pályát, és életpályájuk során legyenek képesek pályamódosításra. Ennek érdekében alakítsuk ki bennük a rugalmasság és az együttműködés képességét.

A vizuális kultúra tevékenységi területei

- Megismerő-, befogadóképesség
- Kreativitás
- Önismeret, önértékelés, önszabályozás

Megismerő-, befogadóképességek

- Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége
- Ismeretszerzési, tanulási képességek, térbeli tájékozódás
- Kommunikációs képességek

Kreativitás

- Alkotóképesség
- Problémamegoldó képesség

Megismerő-, befogadóképességek

Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége – motoros készségek

A vizuális nevelés gyakorlati tevékenységeinek egyik célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való érintkezés, az érzékelés érzékenységének fokozása. Tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (látás, tapintás, hallás, kinetikus stb.) kapcsolatát. Kialakítani a látványok élvezetének képességét. A „kéz intelligenciájának” működtetése, a manuális készség életkornak megfelelő módon történő fejlesztése.

Ismeretszerzési képességek – tanulási képességek – térbeli tájékozódás

A fejlesztés átfogó célja segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek a nagy mennyiségű képi információt, valamint az őket érő számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten kritikusan feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, arról önálló véleményt megfogalmazni, különös tekintettel azokra a látványokra, műalkotásokra, amelyek esetében az értelmezés nem teljesen magyarázható a textualitás modellje alapján.

A képességek fejlesztése mindvégig három fő képzési területen folyik: a képzőművészet mellett a vizuális kommunikáció köznapi formái, valamint a tárgy- és környezetkultúra műveltségterület képezik a megismerés alapját, illetve a készség és képességfejlesztés „gyakorló terepeit”. Mivel ezek a területek számos ponton szorosan kapcsolódnak egymáshoz, illetve gyakran átfedik egymást, lehetséges és kívánatos, hogy az órai tevékenységek során komplex feladatokban, projektekben szerves egészként jelenjenek meg.

Kommunikációs képességek

A fejlesztés célja a művészi és a köznapi vizuális közlések értelmezésének segítése, a kifejezés árnyaltságának fokozása. A vizuális „nyelv” alapelemeinek (pont, vonal, folt, forma, tónus, szín, forma, stb.) tudatos alkalmazása a közlő, kifejező szándékú alkotásokban.

Kreativitás*Alkotóképességek*

A vizuális nevelés kiemelt fontosságú feladata a kreativitás működtetése, illetve fejlesztése. A fejlesztés célja az örömteli élményt nyújtó, a személyes megnyilvánulásnak legnagyobb teret adó alkotó tevékenység megszerettetése, ezáltal a motiváció fokozása, egy szélesebb értelemben vett alkotómagatartás kialakítása, egyúttal pedig segíteni a művészeti alkotások mélyebb megértését, a katartikus hatású művek átélését. A vizuális alkotó tevékenység, amely a képességek széles spektrumát fejleszti, korosztályonként más-más műfajban és technikákkal történik.

Problémamegoldó képesség

A spirális felépítésnek megfelelően a feladatok fokozottan önálló megoldása bizonyos rutinok, készségek kialakításával kezdődik, és egyre önállóbban végzett tevékenységeken keresztül jut el a projektfeladatok önálló megoldásáig.

Önismeret, önértékelés, önszabályozás

A vizuális nevelés gyakorlati tevékenységeinek szinte mindegyike – eredeti céljától függetlenül is – személyiségfejlesztő hatású. Motiváló hatásuk mellett segítik az érzelmi gazdagodást, az empátia, az intuíció fejlesztését, az önálló ízlés, belső igényesség kialakulását. Az önreflexió, az önismeret kialakulása révén a céltudatos önszabályozást.

Fejlesztési követelmények

Legyen képes a gyermek gondolatait, érzéseit, élményeit vizuális nyelvi eszközökkel, saját kifejezési céljai szerint és a tanuláshoz szükséges formában, a megismert technikák egyre jártasabb használatával megjeleníteni. Értse a műalkotások képi közlések, tárgyak életben betöltött szerepét. Tudjon a térben tájékozódni, tudja a maga számára értelmezni a tankönyveiben, környezetében található vizuális közlő, eligazító jeleket. Ízlésítéletét néhány szempont alapján indokolja. Általános nevelési követelmény a saját és mások munkájának megbecsülése, a kultúra és a környezetvédelem fontosságának megértése, az esztétikai élmények iránti nyitottság, törekvés az értékes és az értéktelen megkülönböztetésére.

A tantárgyi fejlesztés eredményeképpen várható a tanulók egyéni eltéréseket mutató képesség-, készség-, ismeret- és magatartásbeli fejlődése, melynek tényét minden esetben önmaguk év eleji szintjéhez, valamint az életkori jellemzőkhöz viszonyítva ítélünk meg.

Legyen képes önmaga megismerésére, önértékelésre, önszabályozásra, mely hozzásegíti a világ értékeinek reális látására.

Értékelés

Első évfolyamon célszerű diagnosztizáló felmérést végezni. Ezáltal felismerhetők a kiemelt adottságokkal rendelkező tehetségesek, kreatív típusú és a szintévesztő gyerekek. Formatív értékelés rendszerességgel történik.

A tanító értékeli az egyes csoportok, tanulók egyéni munkáját szóban és írásban, szöveggel. Szummatív értékelés a tanév végén a tantervi minimum figyelembevételével írásban történik. 2-4. évfolyamon formatív értékelés a befejezett feladat vagy feladatsor után, szóban és érdemjeggyel egyénenként, csoportmunka esetén szóban. Osztályzat tanév végén a továbbhaladás feltételeinek figyelembevételével.

Értékelheti még a nevelő a tanórán kívüli gyűjtőmunkát pontozással, vagy osztályzattal, valamint a pályázatokon elért eredménynek megfelelően a Pedagógiai programban megfogalmazottak alapján.

Alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

- a tanulói, tanári segédleteket a Pedagógiai programban rögzítettek alapján lehet kiválasztani
- a tankönyv(-ek) kiválasztásának alapja az, hogy a helyi tanterv követelményeinek megfelelő ismeretanyagot tartalmazza(-ák)
- csak lektorált kiadványt használjanak
- feleljenek meg az életkori sajátosságoknak
- nyelvezetük világos, érthető legyen
- tartalmazzon a tananyag elmélyítésére szolgáló kérdéseket, feladatokat
- legyen tartós
- árban elfogadható
- teljes felmenő rendszerű

Tanári segédkönyvek

- csak lektoráltak lehetnek(MKM tankönyvlistán szereplők)
- tartalmazzák a helyi tanterv követelményeinek megfelelő, minimum követelményeknek megfelelő és differenciálásra szolgáló információs anyagot
- iskolai könyvtárban kellő példányszámban hozzáférhetőek legyenek
- árban elfogadhatóak

Tankönyvlista

- Ábrázolás és művészet az általános iskola 4. osztálya számára. Nemzeti Tankönyvkiadó
- Rajzfüzet az általános iskola 1. osztálya számára I. félév. Nemzeti Tankönyvkiadó
- Rajzfüzet az általános iskola 1. osztálya számára II. félév. Nemzeti Tankönyvkiadó
- Rajzfüzet az általános iskola 2. osztálya számára I. félév. Nemzeti Tankönyvkiadó
- Rajzfüzet az általános iskola 2. osztálya számára II. félév. Nemzeti Tankönyvkiadó
- Rajzfüzet az általános iskola 3. osztálya számára I. félév. Nemzeti Tankönyvkiadó
- Rajzfüzet az általános iskola 3. osztálya számára II. félév. Nemzeti Tankönyvkiadó
- Rajzfüzet az általános iskola 4. osztálya számára I. félév. Nemzeti Tankönyvkiadó
- Rajzfüzet az általános iskola 4. osztálya számára II. félév. Nemzeti Tankönyvkiadó

Tanulói és tanári nyomtatott segédletek

- A képzőművészet iskolája. I. Képzőműv. Alap Kiadó, 1979.
- A képzőművészet iskolája. II. Képzőműv. Alap Kiadó, 1979.
- A televízió és a film felhasználásának módszertani kérdései. OPI 1970.
- Apostol Éva: Maskarák. Reflektor Kiadó, 1987.
- Artner Tivadar: Évezredek művészete. Gondolat Kiadó, 1968.
- Aver Kálmán: Fényképezőgép ma és holnap. Gondolat, Bp. 1979.
- Csillag Julianna–Baricz Katalin: Első nagyításaim. Műszaki Kiadó, 1979.
- Dercsényi Dezső–Zádor Anna: Kis magyar művészettörténet
- Életrajzi lexikon. Kossuth Kiadó, 1992.
- Esztétikai kislexikon. Kossuth Kiadó, 1972.
- Ezer év mesterművei. Corvina, 1987.
- Falus Róbert: Az arany metszés legendája. Magvető, 1982.
- Fehér Imre–dr. Horváth Árpád: Fizika és haladás I–IV. Tankönyvkiadó, Bp. 1967.
- Fizikai kislexikon, Műszaki Kiadó, Bp. 1977.
- Granaszló Pál: Szép magyar városok egy építész szemével. Corvina, 1978.

- Henry Moore: A szobrászatról. Helikon Kiadó, 1985.
- Herendi Miklós: Művészettörténet I–II.
- Hímzés mintalapok
- Horváth Lászlóné: A művészet születése. Holnap Kiadó, 1992.
- Horváth Lászlóné: Barangolás a művészettörténetben V–XVIII. sz.
- Horváth Lászlóné: Őskor és ókor művészete
- Karla Bilang: Felfedezők és művészek. Művészetről gyerekeknek. Corvina. 1982.
- Képelemzés. Park Kiadó, 1995.
- Kovács Károly: Népművészet
- Léderer Emma: Egyetemes művészettörténet. Aqua Kiadó, Budapest, 1991.
- Lyka Károly: Nagy magyar művészek. Gondolat. 1957.
- Magyar életrajzi lexikon. Akadémiai Kiadó, Bp.
- Magyar néprajz
- Mezei Éva: Játsszunk színházat!
- Mihály Ottó–Trencsényi László: Világkerék. Altern. füzetek. OKI Iskolafejlesztési Alapítvány, Bp. 1991.
- Művészeti lexikon I–IV. Akadémiai Kiadó, 1965.
- Művészettörténeti ABC. Akadémiai Kiadó, 1961.
- Nagy Pál: Barangolás a képzőművészetben. Kriterion. Bukarest, 1979.
- Népi hímzések a lakásban. Népművészet Prop. Ir.
- Origami mindenkinek Buda Péter figuráiból. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
- Papp László: Papírvarázs I–II. Méliusz Kiadó, 1966.
- Pázmány Ágnes–Permay Éva: Látás és ábrázolás I–III.
- Péter András: A trecentó festészete. Corvina, 1983.
- Reisinger János: A Biblia a társművészetekben
- Reisinger János: Bibliográfia és antológia. Kecskemét, 1987.
- Szabóné Balázs Edit: Írástörténet. Tankönyvkiadó, Bp. 1986.
- Szemtanú művészet. Park Kiadó, 1995.
- Színészlexikon
- Sztrókay Kálmán: Barkácskönyv. Ifjúsági Kiadó, 1952.
- Telepy Katalin: Benczúr. Jósa András Múzeum kiadványa. Nyíregyháza, 1963.
- Tóthné Sándor Zsuzsa: Ábrázolás és művészet. Tankönyvkiadó, 1988.
- Valter Konrád: Távolbalátás. Gondolat, Bp. 1962.
- Varga Péter: Hajtogatás. Móra Kiadó, 1981.
- Világkerék. Altern. füzetek. OKI Iskolafejlesztési Központ. Bp, 1991.
- Zolnay Vilmos: A művészetek eredete. Magvető, 1983.

Taneshközök kiválasztásának szempontjai

- a taneshközök szolgálják az oktató-nevelő munka hatékonyságát
- igazodjanak a NAT követelményeihez illetve a kerettanterv tananyagához
- igazodjanak a helyi tanterv követelményeihez
- a taneshközlistán kötelezően szerepeljenek
- a Pedagógiai programban elfogadottak alapján szerepelnek a költségvetési tervben
- elfogadható áruk legyen

Taneshközlista

- a vizuális nyelv alapelemeinek, egyszerű kompozíciós eljárásainak (síkon, térben) megértésére, a megalapozó ismeretek szemléltetésére alkalmas eszköz
- a vizuális művészetek legfontosabb ágainak, műfajainak felismerési képességét fejlesztő, a gyermekek élmény és érzelmvilágához közel álló művészeti alkotások bemutatására alkalmas eszköz
- köznapi gyakorlati vizuális nyelv legfontosabb konvencionális jelzéseinek megértésére, alkalmazásának elősegítésére alkalmas eszköz
- forma, funkció, anyag és méret összefüggéseinek megértésére, megfigyelésére alkalmas demonstrációs eszköz
- a tárgy-kultúra modellező anyagainak tapasztalati ismeretet adó, szemléltetésre alkalmas munkaeszköz
- egyszerű kézműves technikák bemutatására, jártasság szintű fejlesztésére alkalmas eszköz.

VIZUÁLIS KULTÚRA

1. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Képzőművészet	23
Vizuális kommunikáció	24
Tárgy- és környezetkultúra	8
Összesen:	55 óra

A kötelező órakeret: 55

Tanítói, tanulói tanítást-tanulást segítő taneszközök

Tankönyv:

- Rajzfüzet az általános iskola 1. osztálya számára, I. félév. Nemzeti Tankönyvkiadó
- Rajzfüzet az általános iskola 1. osztálya számára, II. félév. Nemzeti Tankönyvkiadó
- Kézikönyv, segédkönyv:

Taneszközök:

a) tanári:

- nagyobb méretű idomdarabok
- kisebb méretű kézi modellek
- legalább három darab tárgyasztal
- reflektor
- diavetítő
- vetítövászon
- táblai körző, vonalzó
- tanulói munkák bemutatására alkalmas tárló vagy paraván
- reprodukciók, albumok, demonstrációs táblák
- diapozitívek, diafilmek
- Művészeti lexikon

b) tanulói:

- 2B-s ceruza, puha radír
- golyóstoll
- kréta, 6 színű
- vízfesték, 6 színű
- kettő darab ecset (vastagabb, vékonyabb), ecsetes tál, törlőruha, próbalap
- agyag
- pasztilin
- színes papír, olló, ragasztó
- rajzlap A/4-es vagy vázlatfüzet
- rajztábla /csak rajzlap használat esetén/ A/4-es illetve A/3-as
- hurkapálca
- egyenes vonalzó

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- ismerje az évfolyam számára előírt eszközöket, és tudja azokat rendeltetésszerűen használni
- ismerkedjen meg a természet és az ember alkotta jelekkel
- tudjon viszonyítani (kisebb-nagyobb)
- ismerje fel a főszíneket, a fehéret és a feketét
- tudjon vonal, folt és színeképzéssel alkotást létrehozni
- legyen képes egyszerű tárgyak létrehozására
- fejlődjön esztétikai érzéke
- tudjon közös beszélgetésekbe bekapcsolódni, egy-egy látványra rácsodálkozni
- tudja mi a sík, tömeg, térforma (tapasztalás, érzékelés)
- tudja mi a pont, egyenes, görbe, kör

*Témakör***Képzőművészet****Óraszám: 23 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Nyelv Alkotás, kreativitás Befogadás, megismerés
FEJLESZTÉSI FELADATOK
<i>Belépő tevékenységek</i> Személyes élmények, látvány, történet kifejezése síkban, térben rajzolással, festéssel, mintázással. Műalkotások, illusztrációk szemlélése, megbeszélése. <i>Nyelv</i> Formák, vonalak és színek használata, megnevezése. Kiemelés mérettel, színnel. Képi elemek helyének meghatározása és rendezése. <i>Alkotás, kreativitás</i> Történetek, versek, kitalált dolgok vizuális megjelenítése Élmények személyes hangú kifejezése rajzokban, festményekben, szobrokban (pl. emberekhez, állatokhoz, növényekhez kötődő vagy családi, iskolai témák.) Szépirodalmi téma (pl. meseélmény) megjelenítése síkban, térben. <i>Befogadás, megismerés</i> Esztétikai élmények szóbeli megfogalmazása. Tájékozódás az iskolában és környékén. Rácsodálkozás a természet szép látványaira. Tanulói munkák és műalkotások szemlélése. Közös beszélgetés a szépnek ítélt látványról, ábrázolt tárgyokról, élőlényekről, színekről, formákról. Szépirodalmi illusztrációkon a cselekmény és a szereplők jellemzőinek összekapcsolása. Megfigyelés, beszélgetés (lehetőleg eredeti) szoborról, festményről.
ISMERETEK
<i>Önismeret</i> - tudja érzelmeit a látottakról kifejezni néhány mondatban <i>Fogalmak</i> - rajzeszközök megnevezése - pont, egyenes, görbe, kör - sík, tömeg, térforma (tapasztalás, érzékelés útján) - színek megnevezése

Műalkotások

Steindl Imre: Országház, kispaládi parasztház, Medgyessy Ferenc: Anyaság, Kovács Margit: Szamarras, Szőnyi István: Este, Pablo Picasso: Mária arcképe, cifraszűr, bölcső, csengős népi játék.
(A tanár szabad választása alapján elosztva első és második évfolyamra.)

Technikák

- rajzolás grafittal
- festés temperával
- gyurma.

Témakör**Vizuális kommunikáció****Óraszám: 24 óra****ALTÉMÁK CÍMEI**

Nyelv

Alkotás, kreativitás

Befogadás, megismerés

FEJLESZTÉSI FELADATOK*Belépő tevékenységek*

Látványok megfigyelése és értelmezése.

Vizuális jelek felismerése, megértése.

Nyelv

Vonalak és foltok képeken, ábrákon.

A jelek vizuális tulajdonságai.

Alkotás, kreativitás

Tárgyak, élőlények témába ágyazott ábrázolása legjellemzőbb vonásaik egyéni megragadásával, mozdulatok egyéni módú megjelenítésével síkon és térben.

Látványok megfigyelése, leírása (formák, arányok, színek, felületek).

Befogadás, megismerés

Egyszerű közlő ábrák értelmezése, készítése (pl. órarendi jelek, évszakok)

Elemi térviszonyok megfigyelése (lent-fent, jobbra-balra, elől-hátul).

Testmozgások, gesztusok legfontosabb jellemzőinek megállapítása.

Testek, ábrák gyűjtése, válogatása, csoportosítása a közlés rendeltetése szerint (pl. közlekedési, postai információs jelek).

ISMERETEK*Önismeret*

Látványokról, témákról alkotott véleményét legyen képes kifejezésre juttatni.

Fogalmak

- kisebb-nagyobb

- fent-lent

- elől-hátul

- jobbra-balra

- jelek (természetes, mesterséges)

- vonal, folt

Technikák

- Rajzolás grafittal, tollal.

- A nyomhagyás módjai (különbféle nyomatok)

- Formaalkotás tépéssel

- Modell papírból, gyurmából (gyümölcsök, egyszerű tárgyak készítése).

Témakör**Tárgy- és környezetkultúra****Óraszám: 8 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Nyelv Alkotás, kreativitás Befogadás, megismerés
FEJLESZTÉSI FELADATOK
<i>Belépő tevékenységek</i> Tárgyak csoportosítása, rendezgetése, formájuk és rendeltetésük megfigyelése. Tárgykészítés, díszítés, környezetalakító tevékenység. <i>Nyelv</i> Forma- és színisméltések, ritmusok. Tárgyak térbeli helyének meghatározása. <i>Alkotás, kreativitás</i> Egyszerű tárgyak (pl. játékok) készítése elképzelés alapján és mintázással. Díszítés. A környezet szépítése. <i>Befogadás, megismerés</i> Különböző anyagok élményszerű megtapasztalása. Tárgyak formája és rendeltetése közötti összefüggés felfedezése, megbeszélése, tudatosítása. Tárgyak csoportosítása, rendeltetésük, nagyságuk, színük, formájuk, anyaguk szerint.
ISMERETEK
<i>Önismeret</i> Természetes és mesterséges formákról alkotott véleményét tudja kifejezésre juttatni. <i>Fogalmak</i> - rendeltetés - forma - nagyság - anyag - sík, tér <i>Technikák</i> - Ceruza-, filctoll-, kréta-, ecsetrajz. - Vízfestés (ecsettel, ujjal). - Vegyes technikák (pl. kréta és festék). - Mintázás agyagból plasztilinből. - Tárgykollázs, konstruálás, anyagalakítás, hajtogatás, vágás papírból textiltől. - Nyomat készítés (pl. krumplinyomat, frottázs).

VIZUÁLIS KULTÚRA

2. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Képzőművészet	22
Vizuális kommunikáció	25
Tárgy- és környezetkultúra	8
Összesen:	55 óra

A kötelező órakeret: 55 óra

Tanulói és tanítói, tanítást-tanulást segítő taneszközök*Tankönyv:*

- Rajzfüzet az általános iskola 2. osztálya számára, I. félév. Nemzeti Tankönyvkiadó
- Rajzfüzet az általános iskola 2. osztálya számára, II. félév. Nemzeti Tankönyvkiadó
- Kézikönyv, segédkönyv: -

*Taneszközök:**a) tanári:*

- nagyobb méretű idomdarabok
- kisebb méretű kézi modellek
- legalább három darab tárgyasztal
- drapériák többféle színben
- reflektor
- diavetítő
- filmvetítő vászon
- táblai körző, vonalzó
- tanulói munkák bemutatására alkalmas tárló vagy paraván
- reprodukciók, albumok, demonstrációs táblák
- diapozitívek, diafilmek
- művészeti lexikon

b) tanulói:

- 2B-s ceruza, puha radír
- golyóstoll
- kréta, 6 színű
- vízfesték, 6 színű
- kettő darab ecset (vastagabb, vékonyabb), ecsetes tál, törlőruha, próbalap
- agyag
- pasztilin
- színes papír, olló, ragasztó
- rajzlap A/4-es vagy vázlatfüzet
- rajztábla (csak rajzlap használat esetén) A/4-es, illetve A/3-as
- hurkapálca
- egyenes vonalzó

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Tudja, mi az ismétlés, ritmus.
- Tudja személyes élményeit megjeleníteni képi formában.
- Tudjon mintázni, gyurmával plasztikát létrehozni.
- Legyen képes egyszerű lenyomat készítésére.
- Tudjon szabályos vonal, folt és színritmusra épített sor- és terüldíszet alkotni.
- Ismerje fel a műalkotások témáit.
- Legyen képes egyszerű báb tervezésére.
- Tudjon egyszerűbb tárgyakat rajzolni modellezés után.
- Legyen képes néhány művészeti alkotás és azok alkotóinak megnevezésére.
- Legyen képes egyszerűbb tárgyak ábrázolására közvetlen szemlélet és emlékezet után.

*Témakör***Képzőművészet****Óraszám: 22 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Nyelv Alkotás, kreativitás Befogadás, megismerés
FEJLESZTÉSI FELADATOK
<p><i>Belépő tevékenységek</i> Egyéni élményfeldolgozás. A kifejezőeszközök (vonalak, foltok, színek, felületek, ritmusok, síkbeli és térbeli formák) árnyaltabb alkalmazása. Műalkotások megismerése, alkotók és művek megnevezése.</p> <p><i>Nyelv</i> Árnyaltabb vizuális minőségek (többféle színárnyalat, vonalvastagság, szabályos és szabálytalan forma). Formák, színek szabályos elrendezése, egyensúly. Egyszerű vonal, folt, színritmusok.</p> <p><i>Alkotás, kreativitás</i> Átélt, elképzelt vagy hallott esemény vizuális megjelenítése. Személyes és közös élmények képi-plasztikai feldolgozása. Elképzelt jelenet ábrázolása rajzban, festményben, szoborban. Művészeti élmény (pl. bábszínház) megjelenítése síkban, térben.</p> <p><i>Befogadás, megismerés</i> Egymás munkáinak és műalkotásoknak megfigyelése, az élmény összetevőinek (pl. anyag, forma, tér, szín, elhelyezés, téma) megbeszélése. A legismertebb festészeti műtípusok (pl. csendélet, portré) megismerése, felismerése. A körplasztika, dombormű jellemzőinek összehasonlítása (azonosságok, különbségek). Néhány festmény, szobor alkotójának, a mű címének megnevezése.</p>

ISMERETEK
<p><i>Önismeret</i> Tudja érzelmeit a látottakról kifejezni néhány mondatban.</p> <p><i>Fogalmak:</i> Szabályos, szabálytalan forma. Ritmus. Szimmetrikus elrendezés. Csendélet, portré.</p> <p><i>Műalkotások</i> Steindl Imre: Országház, kispaládi parasztház, Medgyessy Ferenc: Anyaság, Kovács Margit: Szamaras, Szőnyi István: Este, Pablo Picasso: Mária arcképe, cifraszűr, bölcső, csengős népi játék.</p> <p><i>Technikák</i> - Rajzolás, festés a tanult technikákkal. - Festés vízfestékkel, temperával.</p>

Témakör**Vizuális kommunikáció****Óraszám: 25 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>Nyelv Alkotás, kreativitás Befogadás, megismerés</p>
FEJLESZTÉSI FELADATOK
<p><i>Belépő tevékenységek</i> Ábrázolás közvetlen szemléletre támaszkodó emlékezet alapján. Képzetépítés, az egyéni formakincs gazdagítása érzéki-tapasztalati úton, a természet és a mesterséges környezet látványainak, emberi gesztusoknak megfigyelése által.</p> <p><i>Nyelv</i> A síkbeli ábrázolás elemei (pontok, vonalak, foltok, színek). A vonalfajták (egyenesek, görbék, vékonyabbak, vastagabbak, határolók, felületkitöltők).</p> <p><i>Alkotás, kreativitás</i> Élőlények, tárgyak ábrázolása közvetlen szemlélet és emlékezet alapján. Mimika, grimasz tanulmányozása, utánzása, megjelenítése, felhasználása az élményfeldolgozásban. Változások tudatosan megfigyelt vizuális jellemzőinek megjelenítése (pl. évszak, időjárás). Saját információközlő jelek létrehozása (pl. tornazsák, az öltözőszekrény megjelölésére).</p> <p><i>Befogadás, megismerés</i> Emberi gesztusok értelmezése. Tájékozódás a lakóhelyen: a település központi része. Élőlények, tárgyak adott szempontok szerinti vizsgálata (pl. anyag, jellemző forma és szín, változás). Egyszerű, mindennapi magyarázórajzok, jelek értelmezése, megfejtése (pl. tankönyv ábrái). Karakteres emberi gesztusok (testbeszéd, mimika) olvasása.</p>
ISMERETEK
<p><i>Önismeret</i> Látványokról, témákról alkotott véleményét legyen képes kifejezésre juttatni.</p> <p><i>Fogalmak</i> Mimika, grimasz. Vonalfajták, vonalminőségek.</p>

Természetes és mesterséges jelek.
Az ábra.
Technikák
- Modellkészítés papírból.
- Rajzolás tollal.
- Nyomhagyás nyomtatással (tárgyak nyomtat).

Témakör**Tárgy- és környezetkultúra****Óraszám: 8 óra****ALTÉMÁK CÍMEI**

Nyelv
Alkotás, kreativitás
Befogadás, megismerés

FEJLESZTÉSI FELADATOK*Belépő tevékenységek*

Tárgyformálás, díszítés, a tárgyalkotó folyamat, forma és rendeltetés viszonyának tapasztalati megismerése.

Nyelv

Funkcionális és díszítő formálás. A díszítés mintái, elemei.

Alkotás, kreativitás

Tárgyak készítése, könnyen alakítható anyagokból (játékhoz, ünnephez, meséhez).

Csomagolás készítése mintakövetéssel, csomagolóanyag díszítése egyénileg (pl. ajándékhoz).

Környezetalakító tevékenység.

Befogadás, megismerés

Köznapi és ünnepi tárgyak formája, díszítése és rendeltetése közötti összefüggések.

Használat és jelentés.

Tárgyak megadott szempontok szerinti csoportosítása, vizsgálata.

A tárgyak üzenetének megfejtése.

ISMERETEK*Önismeret*

Természetes és mesterséges formákról alkotott véleményét tudja kifejezésre juttatni.

Fogalmak

A díszítés mintái, elemei, motívum.

Forma és rendeltetés.

Használat és jelentés.

Üzenet.

Technikák

- Ceruza-, filctoll-, golyóstoll-, kréta- és ecsetrajz.

- Vízfestés és vegyes technikák.

- Formázás agyagból, plasztilinből (pl. mintázás, hurkafelrakás, formába nyomás, pecsételés).
Origami jellegű papírhajtogatás.

- Papírvágás, ragasztás.

- Dúckészítés, nyomtatás, nyomhagyás (pl. papír, termés, levél).

- Egyszerű bábkészítési technikák (pl. síkbáb, ujjbáb, hengerbáb).

- Konstruálás tárgyakkól (pl. termékek, dobozok, textil).

- Nemezelés gyajpúból (ahol ez megvalósítható).

VIZUÁLIS KULTÚRA

3. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Képzőművészet	20
Vizuális kommunikáció	20
Tágy- és környezetkultúra	15
Összesen:	55óra

A kötelező órakeret: 55 óra

Tanulói és tanítói, tanítást-tanulást segítő taneszközök

Tankönyv:

- Rajzfüzet az általános iskola 3. osztálya számára, I. félév. Nemzeti Tankönyvkiadó
- Rajzfüzet az általános iskola 3. osztálya számára, II. félév. Nemzeti Tankönyvkiadó
- Tanári segédkönyvek: -

Taneszközök:

a) tanári:

- nagyobb méretű idomdarabok
- kisebb méretű kézi modellek
- legalább három darab tárgyasztal
- drapériák többféle színben
- reflektor
- diavetítő
- filmvetítő vászon
- táblai körző, vonalzó
- tanulói munkák bemutatására alkalmas tárló vagy paraván
- reprodukciók, albumok, demonstrációs táblák
- diapozitívek, diafilmek
- Művészeti lexikon

b) tanulói:

- 2B-s ceruza, puha radír
- golyóstoll
- kréta, 6 színű
- vízfesték, 6 színű
- tempera, 6 színű
- kettő darab ecset (vastagabb, vékonyabb), ecsetes tál, törlőruha, próbalap
- agyag
- színes papír, olló, ragasztó
- rajzlap A/4-es vagy vázlatfüzet
- rajztábla (csak rajzlap használat esetén) A/4-es illetve A/3-as
- rosttoll
- egyenes vonalzó

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Tudja, mi az azonosság, hasonlóság.
- Legyen tisztában a beállítás tárgyainak arányával.
- Tudja, mi a kontraszt.
- Ismerje a fő- és mellékszíneket.
- Tudja a tempera és vízfesték jellemző fogásait alkalmazni.
- Tudjon valamely eseményt, élményt megfogalmazni.
- Tudjon valamely eseményt, élményt vizuálisan megjeleníteni.
- Legyen képes egyszerű bábokat tervezni, megalkotni.
- Ismerjen néhány népművészeti technikát.
- Legyen képes alkalmazni néhány technikát (pl. szövés, fonás).
- Gyermekkorai sajátosságainak megfelelően tudjon jeleket felismerni, új jeleket alkalmazni a közlekedés vagy tanulmányaihoz kapcsolódóan más területen.
- Legyen képes élmény befogadására saját és társai munkájának elemzése során.
- Ismerjen legalább 3-3 műalkotást és alkotóját, azokról tudjon összefüggően beszélni.
- Ismerje lakóhelyének legalább egy nevezetes műalkotását.
- Tudja, mi a tájkép, csatakép, emlékmű, kislasztika.
- Legyen képes alkalmazni néhány kézműves technikát.

*Témakör***Képzőművészet****Óraszám: 20 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Nyelv Alkotás, kreativitás Befogadás, megismerés
FEJLESZTÉSI FELADATOK
<i>Belépő tevékenységek</i> Forma, szín és tónusárnyalatok megfigyelése, kompozíció, ritmus tudatosabb megválasztása. Események illusztrációja, történetek kifejezése képsorozatokban. Műalkotás vizsgálata adott szempont szerint. Műfajok (festészet, szobrászat) és műtípusok (pl. tájkép, életkép, csatakép) ismerete, műélmény megfogalmazása. <i>Nyelv</i> Az ábrázolási szándék, a vizuális nyelvi elemek és az elrendezés viszonya. Vonal-, folt-, forma- és színritmusok. A képmező. Komponálás különböző formákban (pl. álló, fekvő téglalapon). Az elbeszélő ábrázolás, a lényeges mozzanat kiemelésének eszközei. <i>Alkotás, kreativitás</i> Élmények, elképzelt vagy valós események megfogalmazása. Egyéni és közös élmények feldolgozása, festményben, rajzban, plasztikában. Térviszonyokat és mozgást kifejező ábrázolások a téma feldolgozásában. Események, történetek illusztratív jellegű elbeszélő ábrázolása egy képben, közös megjelenítése képsorozatokban (pl. rajzos napló egy kirándulásról). Átélt művészeti (pl. szépirodalmi, film-) események feldolgozása síkban és térben.

Befogadás, megismerés

Műalkotás olvasása, összehasonlítása szempontok szerint, a műélmény megfogalmazása.

Egyes képzőművészeti műfajok (festészet, szobrászat) és műtípusok (pl. tájkép, csatakép, emlékmű, kisplasztika) jellemzőinek elemzése.

Néhány tanult műalkotás, valamint szerzőjének és a mű címének ismerete.

Könyvtárhasználat, elérhető helytörténeti vagy közgyűjtemény felkeresése.

ISMERETEK*Önismeret*

Vizuális és esztétika preferenciák érvényre juttatása.

Fogalmak

- Folt-, forma-, színritmus
- Komponálás
- Képző
- Illusztráció, rajzos napló
- Tájkép, csatakép, emlékmű, kisplasztika

Műalkotások

Matyó tisztaszoba, Mai lakóház külső és belső képe, Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum, Ferenczy Béni: Jászó fiúk, Albrecht Dürer: Nyúl, Önarckép- ezüstvessző rajz, Eugène Delacroix: Villámtól megriadt ló, Paul Cézanne: Csendélet, Fényes Adolf: Testvérek.

Technikák

- Modellkészítés papírból.
- Rajzolás tollal, grafitval.

VIZUÁLIS KULTÚRA

4. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Képzőművészet	21
Vizuális kommunikáció	26
Tárgy- és környezetkultúra	8
Összesen:	55 óra

A kötelező órakeret: 55 óra

Tanulói és tanítói, tanítást-tanulást segítő taneszközök

Tankönyvek:

- Rajzfüzet az általános iskola 4. osztálya számára, I. félév Nemzeti Tankönyvkiadó
- Rajzfüzet az általános iskola 4. osztálya számára, II. félév Nemzeti Tankönyvkiadó
- Kézikönyv, segédkönyv

Taneszközök:

a) tanári:

- nagyobb méretű idomdarabok
- kisebb méretű kézi modellek
- legalább három darab tárgyasztal
- drapériák többféle színben
- reflektor
- diavetítő
- vetítövászon
- táblai körző, vonalzó
- tanulói munkák bemutatására alkalmas tárló vagy paraván
- reprodukciók, albumok, demonstrációs táblák
- diapozitívek, diafilmek
- Művészeti lexikon
- számítógép – internet
- kéziszerszámok – fajtánként 10-15 db

b) tanulói:

- 2B-s ceruza, puha radír
- filctoll, rosttoll
- kréta, 6 színű
- vízfesték, 6 színű
- tempera, 6 színű
- kettő darab ecset (vastagabb, vékonyabb), ecsetes tál, törölruha, próbalap
- agyag
- színes papír, olló, ragasztó
- rajzlap A/4-es vagy vázlatfüzet
- A/4-es rajztábla rajzlap használata esetén illetve A/3-as
- textildarabok
- egyenes vonalzó
- gyöngyök (apró)
- dróthuzal

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Legyenek képesek a valóság téri viszonyait rajzukban takarással, feljebb-lejjebb helyezéssel, nagyságviszonyuk érzékeltetésével kifejezni.
- Tanári irányítással tudják az összetettebb mesterséges és természetes formák arányait, részarányait megközelítő pontossággal ábrázolni nézőpont figyelembevételével takarásban, rálátásban.
- Ismerjék a fő- és mellékszíneket, legyenek képesek a színek keverésére, a színárnyalatok megkülönböztetésére.
- Ismerjék a tanult kompozíciós elemeket, kifejező eszközöket, tudják azokat alkalmazni.
- Tudják a látványnak megfelelően meghatározni a rajzlap helyzetét.
- Legyenek képesek értékelő véleményt mondani saját és társaik munkájáról.
- A műalkotások elemzése során ismerjék fel a tartalmi vonatkozásokat.
- Ismerkedjenek meg lakóhelyük, környezetük művészeti emlékeivel, népművészeti hagyományaival.
- Igazodjanak el a számukra fontos jelekben, ábrákban, tudjanak maguk is jól értelmezhető jelet konstruálni.
- Ismerjenek legalább három műalkotást és azok alkotóját.
- Tárgyalkotás során ismerjék és alkalmazzák a balesetvédelmi szabályokat.

Témakör**Képzőművészet****Óraszám: 21 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Nyelv Alkotás, kreativitás Befogadás, megismerés
FEJLESZTÉSI FELADATOK
<i>Belépő tevékenységek</i> Ellentétek megjelenítése, hangsúlyozás kiemeléssel. Vizuális nyelvi elemek árnyalt alkalmazása, tudatos komponálás. A gondolat, hangulat kifejezéséhez az eszköz megválasztása: a formák, foltok, tömegek, elrendezése. Műalkotások hatása, témája és technikája közötti összefüggés jellemzőinek felismerése. Képzőművészeti műfajok rendszerezése, népművészeti tárgyak megismerése.
<i>Nyelv</i> Összetettebb vizuális minőségek szélesebb skálájának ismerete és használata az alkotásban. Ellentétek, színkontraszt, vonalkontraszt. A színek hangulati hatása. Kiemelés forma- és színminőséggel, mérettel, elhelyezéssel, kontraszttal, vonalvastagsággal. Egyensúly és feszültség, szimmetria, aszimmetria. Komponálási, kifejezési eljárások gondolkodási módszerei.
<i>Alkotás, kreativitás</i> Adott témához kapcsolódó élmény, hangulat feldolgozása síkban, térben. Élmények, emlékek, gondolatok és történetek feldolgozása közös alkotásokban (pl. illusztrációban, képsorozatban, szoborkompozícióban). Képek, tárgyak jelentésmódosítása formaátírással, átszínezéssel, megszemélyesítéssel.
<i>Befogadás, megismerés</i> Tájékozódás a lakóhelyen és annak környékén (műemlékek, vagy régi épületek). Képzőművészeti alkotások leírása, a legfontosabb vizuális nyelvi, kompozíciós, tematikai és a mű típusából adódó hatás értelmezése. Egyes képzőművészeti műtípusok jellemzői (pl. vallásos téma, életkép, történelmi kép, illusztráció, lovas szobor, kisplasztika). Festmény, grafika és szobor szerzője, címe, műfaja, technikája, műtípusa.

A múzeumok szerepe. Az elérhető közgyűjtemény, kiállítás megtekintése, a lakóhely nevezetes szobrainak, épületeinek megismerése.
Könyvtári munka.

ISMERETEK

Önismeret

Tudja elmondani, hogy a látvány miért tetszik, nem tetszik.

Fogalmak

- ellentét, színkontraszt, vonalkontraszt
- egyensúly, feszültség, szimmetria, aszimmetria
- formaátírás
- műtípusok közül: vallásos téma, életkép, történelmi kép, illusztráció, lovas szobor, kisplasztika

Műalkotások

Kerített ház – Pityerszer, Füstös konyha, Matyó tisztaszoba, Mai lakóház belső és külső képe, Budapest Hősök tere, Ligeti Miklós: Anonymus, Michelangelo: Ádám teremtése, Wágner Sándor: Dugovics Titusz, Glatz Oszkár: Birkózók, kunsági gyapjúhímzés, hímes tojás, mézeskalács báb, aratókorsó, tálak, miskakancsó, Magyar koronázási jelvények

A műfaj tipikus alkotásait a tanító választja ki. Az 1-4 évfolyamra ajánlott lista csak segítségül szolgál.

A kiválasztás szempontjai

- Legyenek az egyetemes és a magyar művészettörténet kiemelkedő alkotásai.
- Kapcsolódjanak műfajban, műnemben a témához.
- Történelmi és mai alkotások vegyesen szerepeljenek.
- Kiemelten mutassák be a regionális és helyi művészeti értékeket.

Technikák

- Rajzolás, festés szabadon választott technikákkal.
- Mintázás agyaggal.

Témakör

Vizuális kommunikáció

Óraszám: 26 óra

ALTÉMÁK CÍMEI

Nyelv

Alkotás, kreativitás

Befogadás, megismerés

FEJLESZTÉSI FELADATOK

Belépő tevékenységek

A térábrázolás új eleme a közvetlen megfigyelésen alapuló forma- és színtanulmány, a takarás megfigyelése, dinamikus mozgásábrázolás.

Nézetrajzok, útvonalrajzok, térképek készítése.

Nyelv

A formák (foltok, tömegek) és színek közlési szándékának megfelelő elrendezési módjai a kiválasztott képmezőformában illetve a térben.

Foltok, tömegek mint a testesség hangsúlyozásának eszközei.

A vonal kiemelő szerepe a „keresgélő”, vázoló vonalak, a körvonal, vonalrendszerek, szerkesztett és szabadkézi vonalak.

A sötét-világos, hideg-meleg színkontrasztok figyelemfelhívó jellege.

Alkotás, kreativitás

Élmények, elképzelt vagy valós események megfogalmazása.

Modellek rálátásos ábrázolása megfigyelés alapján (színbeli és tónusos megjelenítés).

Tapasztalati úton megismert folyamatok jellegzetes állapotainak ábrázolása (pl. egy növény élete).
Egyszerű térosztásokat közlő alap- és térképrajzi vázlatok készítése.
Jelalkotó forma-, vonal- és színredukciók.
Befogadás, megismerés
- fotók, reklámképek értelmezése, olvasása
- műalkotások, természeti látványok megfigyelése, esztétikai minőségeinek jellemzése.
- tájékozódás közlekedési és gyalogos útvonalon a településen belül.
Térkifejezési módok: nézőpont jelölése, takarás, feljebb-lejjebb helyezés.
A felülnézet.
Magyarázó rajzok, folyamatábrák, vizuális közlőjelek funkciója; olvasásuk, üzenetük értelmezése.
Sík- és térformák jellemzői.
Színismeretek összefoglaló áttekintése.
Ábra és látvány kapcsolatának elemzése.

ISMERETEK*Önismeret*

Tárgyak megítélése funkció, tartalom szempontjából

Fogalmak

- a formák, tömegek és színek elrendezési módja a képmezőben illetve térben
- sötét-világos, hideg-meleg színkontraszt
- folyamat és ábrázolás
- alaprajz és térképvázlat
- forma-, vonal- és színredukció

Technikák

- Modellkészítés papírból.
- Origami-hajtogatás.
- Nyomhagyás: kagylók, levelek, termések.

*Témakör***Tárgy- és környezetkultúra**

Óraszám: 8 óra

ALTÉMÁK CÍMEI

Nyelv

Alkotás, kreativitás

Befogadás, megismerés

FEJLESZTÉSI FELADATOK*Belépő tevékenységek*

Tárgykészítés adott igény alapján.

Tárgyelemzés, épületelemzés az anyag, a rendeltetés és forma kapcsolatának feltárásával.

Nyelv

A tárgyakat használó (fogyasztó) egyéni stílusa, formajegyei.

A rendeltetés, az anyag, a forma, a díszítés és a méret összehangolása, célnak megfelelő megválasztása.

Az épület külső kifejező eszközei (méret, tömeg, tagoltság, anyag, hely).

Alkotás, kreativitás

Új technikák kipróbálása

A terem átrendezése a tevékenységnek megfelelően.

Egyéni igényt kielégítő tárgyak használatának megfelelő elkészítése.

Egyszerű tárgy, épület modellezése (pl. jármű).

Környezetalakító tevékenység (pl. kiállítás rendezése, alkalmi teremdíszítés).

Befogadás, megismerés

Eszköz nélküli és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás.

Köznapis és ünnepi tárgy és tárgycsalád elemzése a rendeltetés, az anyag, a méret, a forma legegyszerűbb összefüggésének bemutatásával (magyar és más kultúrából származó példák). Az épített környezet és egyes épülettípusok (pl. lakó- és középület) elemzése a rendeltetés és a forma legegyszerűbb összefüggéseinek vizsgálatával (pl. a mai épületek, népi építészet emlékei).

A helytörténeti gyűjtemények, közgyűjtemények rendeltetése.

ISMERETEK

Önismeret

Eszztétikus átrendezés, indoklással.

Fogalmak

- egyéni stílus
- formajegyek
- méret, tömeg, tagoltság
- a modell
- lakóépület, középület, népi építészet

Technikák

Az előző évben már tanult technikák újabb technológiai változatai.

Kollázs és montázs.

Fonás, madzagszövés, gyöngyfűzés.

Textil-, drót- és papírplasztikák, tárgykonstrukciók, modellek.

Művészeti technikák ismertetése a megismert műtípusok kapcsán (pl. egyedi rajz, sokszorosító grafika, olajfestés, bronzöntés, kőfaragás, fafaragás, agyagmunkák).

VIZUÁLIS KULTÚRA

5-8. évfolyam

A tanterv a NAT Művészetek műveltségterület, **5-8. évfolyamok** követelményeinek egy részét dolgozza fel. A teljes lefedést a bevezetőben jelzettek szerint több tantárgy biztosítja.

A tantárgy óraszám: 166

Ennek felosztása:

Évfolyam	5.		6.		7.		8.		Összesen
Tantárgy /modul	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	
Vizuális kultúra	1,5	55	1	37	1	37	1	37	166

Célok és feladatok

„A vizuális kultúra célja hozzásegíteni a tanulókat a sajátos képi közlések, vizuális művészeti alkotások mélyebb átéléséhez, értelmezéséhez. Célja továbbá azoknak a képességeknek, készségeknek a fejlesztése, ismereteknek az átadása, amelyek a vizuális kommunikáció magasabb szintű műveléséhez, a látható világ használatához, alakításához, a kreativitás fejlesztéséhez szükségesek.

A képzőművészet, a vizuális kommunikáció, illetve a tárgy- és környezetkultúra területei a különböző életkorban, sőt személyenként is eltérő mértékben képesek kifejteni motiváló hatásukat, és különböző képességek fejlesztésére alkalmasak.

A vizuális kultúra megfelelő szintű tanítása meghatározó ismeretszerzési és feldolgozási eszközt biztosít a többi műveltségi terület oktatásához, és hatással van azok elsajátításának színvonalára is.” (NAT 3)

Tantárgyunk látni és láttatni tanít. Átfogó szakmai célja a tanulók látáskultúrájának megalapozása. Feladata vizuális megismerő, befogadó, alkotó képességek fejlesztése, a kommunikáció köznapi, művészi, műszaki és tudományos módjainak, a közlés és kifejezés képi formáinak megismertetése. A tantárgy különösen a látvány mélyebb tartalmának, jelentésének, esztétikai üzenetének megértéséhez járul hozzá. Lehetővé teszi a gyermekek számára a látható, tapintható tárgyi valóságban, a képi világban való eligazodást, és személyes alkotói utak bejárására bátorít. Fejleszti síkbeli, térbeli ábrázoló, kifejező, közlő, alakító, konstruáló képességeiket; a gondolatban és érzelmekben gazdag tevékenységek által a világ érzéki-tapasztalati birtokbavételére nevel, feladata a látás és a kéz intelligenciájának kiművelése. A térszemlélet, a forma-, színdinamika és szerkezeti érzék, az anyagismeret képességei a tantárgy fejlesztő hatására emelkednek magasabb szintre. A megsokszorozódott vizuális hatások, technikai információk korában a tantárgy újszerű célja az információk közti szelekció, a tanulók kritikus befogadási képességének megalapozása. Az általános nevelési célokhoz a kreativitás, a problémafelismerő és megoldó képesség, a képzelet, a képi gondolkodás, az ízlés, a nyitottság, az empátia, az érzelmi élet gazdagításával járul hozzá. A művészeti nevelés értékközvetítő, értékteremtő, egyben személyiségformáló szerepet tölt be, jelentősen hozzájárul a kultúra értékeit becsülő, környezettudatos magatartás formálásához. Az 5-8. osztályos tanulók fogalmi gondolkodása magasabb szintre emelkedik. Növekvő önismeretük, kritikára hajló magatartásuk erősödésével egyidőben, az alsóbb évfolyamokra jellemző szabad önkifejezési formát a realitás igénye, az objektívebb világszemléletre törekvés és az ennek megfelelő ábrázolásmód iránti igény váltja fel. Ezért a tantárgy feladata a vizuális megismerő képesség fejlesztése, az általános vizuális műveltség tudatos rendszerbe foglalása. Az alkotó tevékenységeken belül ez a síkbeli, térbeli kifejezőeszközök, a térábrázolási konvenciók, a szintani ismeretek, a tervezési és elemi konstruálási eljárások szabályainak elsajátítását, a létrehozásukhoz szükséges technikák megismerését jelenti. A befogadó képesség fejlesztése a látvány analízisén, a műalkotások elemzésén, értékelésén, leírásán és a vizuális ítéletalkotás szabályainak elsajátításával az egyetemes és benne a magyar művészettörténet stíluskorszakai és a magyar népművészet megismerése által valósul meg.

Kiemelt fejlesztési feladatok

A kiemelt fejlesztési feladatok az iskolai oktatás valamennyi elemét áthatják, elősegítik a tárgyközi kapcsolatok erősítését, a tanítás-tanulás szemléleti egységeit, a tanulók személyiségének fejlődését.

A Nemzeti alaptanterv fejlesztési feladatait az alábbi területeken határozza meg:

- Énkép, önismeret
- Hon- és népismeret

- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
- Környezeti nevelés
- Információs és kommunikációs kultúra
- Tanulás
- Testi és lelki egészség
- Felkészülés a felnőtt szerepre

Énkép, önismeret

A tanulók egészséges személyiségfejlődése érdekében törekednünk kell a megismerést motiváló tanulási környezet kialakítására. Fokoznunk kell a szűkebb és tágabb környezet iránti érzékenységet, ki kell alakítanunk az alapvető erkölcsi és etikai normák iránti fogékonyságot.

El kell érünk, hogy a tanulók önmaguk is aktív részeseivé váljanak e normáknak.

Gondoskodnunk kell arról, hogy egyre kompetensebbnek érezzék magukat saját nevelésük, biztonságuk, sorsuk alakításában.

Törekednünk kell a tanulók ön- és világszemléletének folyamatos formálására.

Hon- és népismeret

A tanulók ismerjék meg népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú emlékeit.

El kell érünk, hogy belső igényükké váljon az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei iránti érdeklődésük. Megbecsülésük mellett jussanak el az azonosulásig.

Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra

Törekednünk kell arra, hogy a magyarságtudat mellett váljanak európai polgárokká.

El kell érünk, hogy felnőtteé válva találják meg helyüket az európai nyitott társadalmakban. Ennek érdekében fontos, hogy ismereteket szerezzenek az Európai Unió kialakulásának történetéről, alkotmányáról, intézményrendszeréről, az uniós politika szempontrendszeréről.

Ugyanakkor erősíteniük kell európai identitásukat, nyitottabbá kell tennünk őket az Európán kívüli kultúrák iránt is. Ennek érdekében az egyetemes civilizáció megismerése mellett el kell érünk, hogy részt vállaljanak a nemzetközi kapcsolatok ápolásában.

Környezeti nevelés

Tanulóinak képessé kell tenni a környezet iránti szeretetre, környezettudatos magatartás kialakítására. Ennek érdekében fontos a tanulók természettudományos gondolkodásmódjának fejlesztése.

Életmódjukban váljon meghatározóvá a természeti károk megelőzésére való törekvés.

Információs és kommunikációs kultúra

Törekednünk kell arra, hogy tanulóinkban fejlődjenek a megismerési képességek, s egyre önállóbban legyenek képesek az információk megtalálására, megértésére és felhasználására.

Képessé kell tenni gyermekeinket szűkebb és tágabb környezetükben kulturált információcserére. Ennek érdekében tudatosan és igényesen használják anyanyelvüket, valamint legyenek képesek idegen nyelvű információcserére is.

Fejlesztünk kell a valós és virtuális csatornákon keresztül érkezett jelek befogadási, értelmezési és megválaszolási képességét.

Tanulás

Törekednünk kell arra, hogy a tanulóinkban kialakítsuk a sajátos, legcélravezetőbb tanulási módokat és stratégiákat.

Fejlesztünk kell a gondolkodási, elsősorban a rendszerezési problémamegoldó képességét.

Meg kell ismertetnünk a tanulás módszereit és technikáit. Közvetlen tanuló segédleteik mellett legyenek képesek más információs adatbázis használatára.

Törekednünk kell olvasóvá nevelni. Mind a hagyományos, mind az elektronikus könyvtárak megismertetésével el kell érünk, hogy információik megszerzéséhez használják is ezeket.

A szerzett ismeretek birtokában olyan tudást kell kialakítanunk, amely segíti a tanulót eligazodni az új helyzetekben, s kialakul kreatív képessége.

Testi és lelki egészség

Pozitív magatartások és szokások kialakításával el kell érniük a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését.

A prevenció mellett az egészséges örömteli állapot megélésére, a harmonikus élet értékékként való tiszteletére is képessé kell tennünk.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

Képessé kell tennünk tanulóinkat saját képességeinek felmérésére, egyéni adottságainak felismerésére.

Ki kell alakítani a felelősségtudatot a munka iránt.

El kell érni, hogy képességeiknek megfelelően válasszanak pályát, és életpályájuk során legyenek képesek pályamódosításra. Ennek érdekében alakítsuk ki bennük a rugalmasság és az együttműködés képességét.

A vizuális kultúra tevékenységi területei

- Megismerő-, befogadóképesség
- Kreativitás
- Önismeret, önértékelés, önszabályozás

Megismerő-, befogadóképességek

- Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége
- Ismeretszerzési, tanulási képességek, térbeli tájékozódás
- Kommunikációs képességek

Kreativitás

- Alkotóképesség
- Problémamegoldó képesség

Megismerő-, befogadóképességek

Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége – motoros készségek

A vizuális nevelés gyakorlati tevékenységeinek egyik célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való érintkezés, az érzékelés érzékenységének fokozása. Tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (látás, tapintás, hallás, kinetikus stb.) kapcsolatát. Kialakítani a látványok élvezetének képességét. A „kéz intelligenciájának” működtetése, a manuális készség életkornak megfelelő módon történő fejlesztése.

Ismeretszerzési képességek – tanulási képességek – térbeli tájékozódás

A fejlesztés átfogó célja segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek a nagy mennyiségű képi információt, valamint az őket érő számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten kritikusan feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, arról önálló véleményt megfogalmazni, különös tekintettel azokra a látványokra, műalkotásokra, amelyek esetében az értelmezés nem teljesen magyarázható a textualitás modellje alapján.

A képességek fejlesztése mindvégig három fő képzési területen folyik: a képzőművészet mellett a vizuális kommunikáció köznapi formái, valamint a tárgy- és környezetkultúra műveltségterület képezik a megismerés alapját, illetve a készség és képességfejlesztés „gyakorló terepeit”. Mivel ezek a területek számos ponton szorosan kapcsolódnak egymáshoz, illetve gyakran átfedik egymást, lehetséges és kívánatos, hogy az órai tevékenységek során komplex feladatokban, projekteknél szerves egészként jelenjenek meg.

Kommunikációs képességek

A fejlesztés célja a művészi és a köznapi vizuális közlések értelmezésének segítése, a kifejezés árnyaltságának fokozása. A vizuális „nyelv” alapelemeinek (pont, vonal, folt, forma, tónus, szín, forma, stb.) tudatos alkalmazása a közlő, kifejező szándékú alkotásokban.

Kreativitás

Alkotóképességek

A vizuális nevelés kiemelt fontosságú feladata a kreativitás működtetése, illetve fejlesztése. A fejlesztés célja az örömteli élményt nyújtó, a személyes megnyilvánulásnak legnagyobb teret adó alkotó tevékenység megszerettetése, ezáltal a motiváció fokozása, egy szélesebb értelemben vett alkotómagatartás kialakítása, egyúttal pedig segíteni a művészeti alkotások mélyebb megértését, a katartikus hatású művek átélését. A vizuális alkotó tevékenység, amely a képességek széles spektrumát fejleszti, korosztályonként más-más műfajban és technikákkal történik.

Problémamegoldó képesség

A spirális felépítésnek megfelelően a feladatok fokozottan önálló megoldása bizonyos rutinok, készségek kialakításával kezdődik, és egyre önállóbban végzett tevékenységeken keresztül jut el a projektfeladatok önálló megoldásáig.

Önismeret, önértékelés, önszabályozás

A vizuális nevelés gyakorlati tevékenységeinek szinte mindegyike – eredeti céljától függetlenül is – személyiségfejlesztő hatású. Motiváló hatásuk mellett segítik az érzelmi gazdagodást, az empátia, az intuíció fejlesztését, az önálló ízlés, belső igényesség kialakulását. Az önreflexió, az önismeret kialakulása révén a céltudatos önszabályozást.

Fejlesztési követelmények

A tantárgyi fejlesztés eredményeképpen várható a tanulók egyéni eltéréseket mutató képesség-, készség-, ismeret- és magatartásbeli fejlődése, melynek tényét minden esetben önmaguk év eleji szintjéhez, valamint az életkori jellemzőkhöz viszonyítva ítélünk meg.

Értékelés

5. évfolyamon célszerű az év elején diagnosztizáló mérést végezni. Nemcsak a szintévesztő tanulókat szűrhetjük ki ezáltal, hanem a tehetséges, kreatív képességű gyermekek kiválasztásával előkészíthetjük a tehetséggondozást, a differenciált feladatokat is.

Az értékelés szöveges és számjegyes, de nem képezi a félévi és év végi osztályzatok összességét. Mérés-értékelés lehet emlékezet utáni rajz a 4. évfolyam anyagából színes és grafikus megoldással, kreativitást mérő feladat adott vonal és (vagy) folt továbbképzésével.

A tanár szóban és írásban értékeli egyéni és csoportos munkát adott feladat megoldása után, vagy egy-egy feladatsor alkalmával.

Érdemjegy adása havonta legalább egy jegy erejéig történjen.

Az értékelés másik módja, hogy egy lezárt feladatsor után a tanár figyelembe veszi a továbbhaladás mértékét, a fejlődést is.

Értékelhető jeggyel egyéni gyűjtőmunka, műalkotás-elemzés, a Pedagógiai programban megfogalmazottak alapján a versenyeken elért eredmény.

Műalkotások elemzése során értékelhető a tanulók szóbeli és írásbeli munkája, vagy önálló felkészülése egy-egy témából.

Alkalomszerűen adott házi feladat (album készítése, következő órai anyaghoz anyaggyűjtés, szorgalmi feladat) szintén jeggyel értékelhető.

6-7-8. évfolyamon csak akkor végzünk diagnosztizáló mérést, ha tanárváltás történik.

Szummatív mérés-értékelés a Pedagógiai programban megfogalmazottak alapján történhet, ha a Témakörök, a feladatsorokat a tanár jól előkészítette. Ez minden esetben két részből áll: átfogó fogalmi, műfajbeli és műnemekre, technikai eljárásokra vonatkozó teszt, valamint a vizuális kommunikáció témakörből adott rajzos feladat.

Alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

- A tanulói, tanári segédleteket a Pedagógiai programban rögzítettek alapján lehet kiválasztani
- A tankönyv(-ek) kiválasztásának alapja az, hogy a helyi tanterv követelményeinek megfelelő ismeretanyagot tartalmazza(-ák)
- Csak lektorált kiadványt használjanak

- Feleljenek meg az életkori sajátosságoknak
- Nyelvezetük világos, érthető legyen
- Tartalmazzon a tananyag elmélyítésére szolgáló kérdéseket, feladatokat
- Legyen tartós
- Árban elfogadható
- Teljes felmenőrendszerű
- Tipográfiaiilag feleljen meg a követelményeknek

Tankönyvlista

- Kresleine – tvar – farba
- Népművészet I. Nemzeti Tankönyvkiadó
- Czibula Ferenc–Czibula Ferencné: Hon-és népismeret 5-6. o. RPI Kiadó
- Művészettörténet I. 10-14 éves tanulóknek, Nemzeti Tankönyvkiadó
- Rajz 10-14 éves tanulóknek, Nemzeti Tankönyvkiadó

Tanulói és tanári nyomtatott segédletek

- A képzőművészet iskolája. I. Képzőműv. Alap Kiadó, 1979.
- A képzőművészet iskolája. II. Képzőműv. Alap Kiadó, 1979.
- A televízió és a film felhasználásának módszertani kérdései. OPI 1970.
- Apostol Éva: Maskarák. Reflektor Kiadó, 1987.
- Artner Tivadar: Évezredek művészete. Gondolat Kiadó, 1968.
- Aver Kálmán: Fényképezőgép ma és holnap. Gondolat, Bp. 1979.
- Csillag Julianna–Baricz Katalin: Első nagyításaim. Műszaki Kiadó, 1979.
- Dercsényi Dezső–Zádor Anna: Kis magyar művészettörténet
- Életrajzi lexikon. Kossuth Kiadó, 1992.
- Esztétikai kislexikon. Kossuth Kiadó, 1972.
- Ezer év mesterművei. Corvina, 1987.
- Falus Róbert: Az arany metszés legendája. Magvető, 1982.
- Fehér Imre–dr. Horváth Árpád: Fizika és haladás I–IV. Tankönyvkiadó, Bp. 1967.
- Fizikai kislexikon, Műszaki Kiadó, Bp. 1977.
- Granaszlói Pál: Szép magyar városok egy építész szemével. Corvina, 1978.
- Henry Moore: A szobrászatról. Helikon Kiadó, 1985.
- Herendi Miklós: Művészettörténet I–II.
- Hímzés mintalapok
- Horváth Lászlóné: A művészet születése. Holnap Kiadó, 1992.
- Horváth Lászlóné: Barangolás a művészettörténetben V–XVIII. sz.
- Horváth Lászlóné: Őskor és ókor művészete
- Karla Bilang: Felfedezők és művészek. Művészetről gyerekeknek. Corvina. 1982.
- Képelemzés. Park Kiadó, 1995.
- Kovács Károly: Népművészet
- Léderer Emma: Egyetemes művészettörténet. Aqua Kiadó Budapest, 1991.
- Lyka Károly: Nagy magyar művészek. Gondolat. 1957.
- Magyar életrajzi lexikon. Akadémiai Kiadó, Bp.
- Magyar néprajz
- Mezei Éva: Játsszunk színházat!
- Mihály Ottó–Trencsényi László: Világkerék. Altern. füzetek. OKI Iskolafejlesztési Alapítvány, Bp. 1991.
- Művészeti lexikon I–IV. Akadémiai Kiadó, 1965.
- Művészettörténeti ABC. Akadémiai Kiadó, 1961.
- Nagy Pál: Barangolás a képzőművészetben. Kriterion. Bukarest, 1979.
- Népi hímzések a lakásban. Népművészet Prop. Ir.
- Origami mindenkinek Buda Péter figuráiból. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
- Papp László: Papírvarázs I–II. Méliusz Kiadó, 1966.
- Pázmány Ágnes–Permay Éva: Látás és ábrázolás I–III.
- Péter András: A trecentó festészete. Corvina, 1983.
- Reisinger János: A Biblia a társ művészetekben
- Reisinger János: Bibliográfia és antológia. Kecskemét, 1987.
- Szabóné Balázs Edit: Írástörténet. Tankönyvkiadó, Bp. 1986.
- Szemtanú művészet. Park Kiadó, 1995.

- Színészlexikon
- Sztrókay Kálmán: Barkácskönyv. Ifjúsági Kiadó, 1952.
- Telepy Katalin: Benczúr. Jóna András Múzeum kiadványa. Nyíregyháza, 1963.
- Tóthné Sándor Zsuzsa: Ábrázolás és művészet. Tankönyvkiadó, 1988.
- Valter Konrád: Távolbalátás. Gondolat, Bp. 1962.
- Varga Péter: Hajtogatás. Móra Kiadó, 1981.
- Világkerék. Altern. füzetek. OKI Iskolafejlesztési Központ. Bp., 1991.
- Zolnay Vilmos: A művészetek eredete. Magvető, 1983.

Taneszközök kiválasztásának szempontjai

- A taneszközök szolgálják az oktató-nevelő munka hatékonyságát
- Ilgazodjanak a NAT követelményeihez illetve a kerettanterv tananyagához
- Ilgazodjanak a helyi tanterv követelményeihez
- A taneszközlistán kötelezően szerepeljenek
- A Pedagógiai programban elfogadottak alapján szerepelnek a költségvetési tervben
- Elfogadható áruk legyen
- Feleljenek meg az iskola helyi adottságainak (szaktanterem, szertár)
- A taneszközök száma a csoportlétszámhoz igazodjon
- Az eszköz alkalmas legyen a tananyag elsajátítására

Taneszközlista

5-6. évfolyam:

- alapvető ábrázolásmódok, kifejezőeszközök, kompozíciós eljárások alkalmazását szemléltető demonstrációs eszköz
- képzőművészeti műfajok (festészet, szobrászat, grafika és építészet) jellemzőinek megismertetésére, a műalkotások technikai eljárásának megkülönböztetésére alkalmas eszköz
- a környezet elvont információiban való eligazodási képesség fejlesztésére, információközlés legfontosabb módjainak és jellegzetességeinek bemutatására alkalmas eszköz
- a köznapi gyakorlati vizuális nyelv magyarázó-közlő rajzainak értelmezése, használati jártasság szintű kialakításra (szerkezeti rajz) alkalmas eszköz
- ábrázolási konvenciókat bemutató, alkalmazásukat elősegítő eszköz
- tervezési folyamat alapjainak megértését, életmód és környezet, funkció és jelentés összefüggését felismerő képesség fejlesztésére alkalmas eszköz
- a térbeli modellezés képességét fejlesztő kézműves technikák ismertetésére alkalmas munkaeszköz-készlet

7-8. évfolyam:

- szintani ismeretek rendszerezését, a fény színmódosító szerepének jelentőségét is bemutató eszköz
- az időbeliség, a mozgás megragadását megértető modellek bemutatását megértető modellek bemutatására alkalmas eszköz
- különböző alkotások bemutatására, a művészettörténet nagy korszakaiban való tájékozottságra, valamint a műalkotások és a kor kapcsolatának értelmezésére alkalmas eszköz
- technikák jártasság szintű elsajátítására, egyénileg választott technika készség szintű alkalmazását szemléltető eszköz, illetve munkaeszköz-készlet
- köznapi gyakorlati vizuális nyelvet magyarázó-közlő rajzok rendszerének szemléltetésére alkalmas eszköz
- téri helyzeteket, összetett formák felépítésének, szerkezetének rajzi-plasztikai értelmezését segítő eszköz
- térábrázolási konvenciók használatának képességét fejlesztő, a különböző korokban, kultúrákban való alkalmazásuk ismeretét bemutató eszköz
- művészettörténeti stíluskorszakok és formajegyeik megismertetésére alkalmas eszköz
- életstílusok, épületek és tárgyak formavilága közötti kapcsolat megértésére (népművészet, művészettörténet) alkalmas eszköz

VIZUÁLIS KULTÚRA

5. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Képzőművészet	20
Vizuális kommunikáció	27
Tárgy- és környezetkultúra	8
Összesen:	55 óra

Integrálható: Hon- és népismeret modul**Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök***Tankönyvek:*

- Czibula Ferenc–Czibula Ferencné: Hon- és népismeret munkatankönyv 5-6. o. RPI
- Rajz 10-14 éves tanulóknak. Nemzeti Tankönyvkiadó

Segédkönyvek:

- Kresleine Priestor – tvar – farba. Nemzeti Tankönyvkiadó
- Művészettörténet I. 10-14 éves tanulóknak. Nemzeti Tankönyvkiadó
- Népművészet I. Nemzeti Tankönyvkiadó

*Taneszközök:**a) tanári:*

- nagyobb méretű idomdarabok
- kisebb méretű kézi modellek
- legalább három darab tárgyasztal
- drapériák többféle színben
- reflektor
- diavetítő
- vetítövászon
- táblai körző, vonalzó
- tanulói munkák bemutatására alkalmas tárló vagy paraván
- reprodukciók, albumok, demonstrációs táblák
- diapozitívek, diafilmek
- művészeti lexikon
- Számítógép - internet
- Agyag

b) tanulói:

- 2B-s ceruza
- puha radír
- kréta, 6 színű
- vízfesték, 6 színű
- tempera, 6 színű
- kettő darab ecset (vastagabb, vékonyabb), törlőruha, próbalap
- ragasztó
- rajzlap A/4-es vagy vázlatfüzet
- rajztábla csak rajzlap használat esetén A/4-es illetve A/3-as
- egyenes vonalzó

- tus
- diófafác

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Tudja, mi a vonal, folt, forma, szín, fény-árnyék szerepe az ábrázolásban.
- Ismerje fel a ritmust, a szimmetriát és aszimmetriát a kompozíciókon.
- Képein tükröződjön az egyensúly.
- Tudjon sor- és terüldíszet tervezni.
- Tudja a mellékszínket kikeverni.
- A műalkotás élményét legyen képes a vizuális nyelv kifejező eszközeivel megfogalmazni.
- Tudjon természetes tárgyakból kompozíciót összeállítani, tanult technikák valamelyikével a nézőpontnak megfelelően ábrázolni.
- Tudjon tanulmányaihoz jeleket tervezni.
- Ismerje a nemzeti szimbólumot, jelképeket.
- Ismerkedjen meg a korongozás technikájával.
- Tudjon konstruálni egyszerűbb tárgyakat a funkció, rendeltetés jegyében.
- Ismerkedjen meg a népi díszítőművészet ágival.
- Ismerje és tudja alkalmazni a monotípiát.
- Ismerje meg az őskor, valamint az ókor kiemelkedő művészeti értékeit.

Témakör

Képzőművészet

Óraszám: 20 óra

ALTÉMÁK CÍMEI
Nyelv Alkotás, kreativitás Befogadás, megismerés Művészettörténet
FEJLESZTÉSI FELADATOK
<i>Belépő tevékenységek</i> A tantárgy sajátossága, hogy a fő tevékenységi formák az egész iskolaszakaszon áthúzódnak, ám a művelési szintjük évfolyamonként emelkedik. Síkbeli és térbeli alkotások létrehozásával tudatosabb kifejezőeszköz-használat. Műalkotások elemzése, művészeti ágak, stílusok megismerése a művészettörténet nyomvonalán haladva. <i>Nyelv</i> A vizuális nyelvi eszközök (pont, folt, színpont, vonalakkal alkotott folt), minőségek (textúra, faktúra, szín, forma). A vonal térkifejező, formahatároló figyelemvezető, kiemelő szerepe. Keresgélő, vázoló vonalak, vonalfajták. Síkjellegű és plasztikai formák. A színek hangulati hatása, figyelemfelhívó jellege. Mozgás kifejezése (formaismétlés, mozgásfázisok, ritmus). Komponálás síkban, térben. <i>Alkotás, kreativitás</i> - szabad asszociációs játék - árnyjátékok - reflektálás irodalmi, zenei, filmes élményekre. Személyes élmények, képzeleti képek megjelenítése, szubjektív -tudatos kiemelésekkel, fokozásokkal. A véletlen hatások kreatív beépítése a térbeli és síkbeli kompozíciókban. Konkrét események, történetek elbeszélése, irodalmi illusztráció készítése kép- vagy szoborsorozatokban. Mozgás kifejezése a témának megfelelő grafikai, plasztikai feldolgozásokkal. Látványok, műalkotások képi, plasztikai átírása, egyszerűsítése, gazdagítása, átalakítása.

Befogadás, megismerés

- műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtése
- jelenségek megfigyelése
- egyszerű téri helyzetek leírása.

Műalkotások elemzése a különféle feladatokhoz és korszakokhoz kapcsolva.

Képzőművészeti ágak (építészet, szobrászat, festészet, grafika), iparművészet, népművészet, műfajok (dombormű, körplasztika) főbb jellemzői, a megfigyelt műalkotások technikái (akvarell, tempera, olaj, mintázás, fafaragás).

Művészettörténet

Az ókori művészet: Egyiptom, Mezopotámia művészete. Görög és római művészet. A megismert alkotások szerzője, címe, műfaja, technikája. Népművészeti alkotások példái (szerszám, fafaragás, bútor, mézesbáb, tojásfestés). A múzeumok, a Szépművészeti Múzeum rendeltetése, szerepe.

ISMERETEK*Önismeret*

Mások munkájának összehasonlítása.

Fogalmak

- textúra
- faktúra
- formaisméltés, mozgásfázisok, ritmus
- képzőművészeti ágak
- képzőművészeti műfajok
- iparművészet
- népművészet
- művészeti technikák

Megismerésre, elemzésre ajánlott műalkotások

Stonehenge, Willendorfi Vénusz, Altamirai bölény, Karnaki nagytemplom, Gizai piramisegyüttes, Írnok, Halastó (thébai festmény), Zikkurát, Athéni Akropolisz, Polükleitosz: Dárdavivő, Múron: Diszkoszvető, Vörös alakos váza, Pantheon, Titusz diadalíve, Colosseum, Marcus Aurélius lovasszobra.

Technikák

- Vázolás ecsettel, tollal,
- Levonat készítése,
- Papírplasztika.

Témakör**Vizuális kommunikáció**

Óraszám: 27 óra

ALTÉMÁK CÍMEI

Nyelv

Alkotás, kreativitás

Befogadás, megismerés

FEJLESZTÉSI FELADATOK*Belépő tevékenységek*

Közvetlen megfigyelésen alapuló, nézőpontnak megfelelő téri, formai, színbeli tanulmányok.

Ábrázolási módok szemléleti megismerése.

Színtapasztalatok rendezése.

Alkalmazott grafikai tervezés.

A közvetlen és rögzített kommunikáció és a tömegtájékoztatás formáinak megkülönböztetése.

Nyelv

A vizuális nyelvi elemek, minőségek értelmező, tájékoztató, felhívó szerepe.

Alkotás, kreativitás

- felület dekoratív kialakítása

- (társzművészeti) élmények kifejezése vizuális módon, választott technikával

Téri helyzeteket ábrázoló látszati rajzok készítése látvány után és képzelet alapján.

Modellek (tárgyak, formák) térbeli helyzetének, arányainak és színviszonylatainak megfigyelése és nézőpontnak megfelelő grafikus, színes és plasztikai ábrázolása. Tárgyak nézeti ábrázolása, származtatás egyszerű geometrikus formákból.

Tervezés adott közlő célnak megfelelő forma- és színredukciók alkalmazásával.

Szöveg és kép összerendezése különböző konkrét célú közlésekben.

Befogadás, megismerés

- önálló kérdések megfogalmazása egy tárggyal, témával kapcsolatban

- rajzos válasz szóbeli kérdésekre

- ismert útvonal rajza.

A térbeli helyzet meghatározási módja a viszonyítás. Térjelölési lehetőségek síkon (lejjebb-feljebb helyezés, takarás, elől-, oldal- és felülnézetek). A térkifejező ábrázolás. A nagy rálátás. Síkszerűség, testesség. A részformák kapcsolódása. A testesség tónusokkal való megjelenítése. A fény-árnyék. A színek. A sötét-világos kontrasztok, a fő- és mellékszínek. Telt színek, tört színek. A közvetlen kommunikáció (testbeszéd, gesztus) és a rögzített (írás, képírás, ábrázolás) vizuális közlés köznapi és művészeti formái. A tömegtájékoztatás főbb típusainak megkülönböztetése (sajtó, televízió, rádió).

ISMERETEK*Önismeret*

Saját képességek számbavétele.

Fogalmak

- nézet, arány

- forma és színredukció

- plakát, meghívó, felhívás

- viszonyítás

- nagy rálátás

- síkszerűség, testesség

- fény-árnyék

- telt színek, tört színek

- testbeszéd, gesztus

- írás, képírás, ábrázolás

- tömegtájékoztatási eszközök

Technikák

Foltképzés ceruzával, tollal.

Kompozíciók különféle színárnyalatokkal.

*Témakör***Tárgy- és környezetkultúra**

Óraszám: 8 óra

ALTÉMÁK CÍMEI

Nyelv

Alkotás, kreativitás

Befogadás, megismerés

<p>FEJLESZTÉSI FELADATOK</p> <p><i>Belépő tevékenységek</i> Használati tárgy tervezése. Igény és stílus közötti kapcsolat feltárása. <i>Nyelv</i> A vizuális nyelvi elemek funkcionális és díszítő szerepe. <i>Alkotás, kreativitás</i> - tervvázlat készítése - egyszerű tárgy létrehozása - gazdaságos anyaghasználat. Egy saját használatra készülő tárgy (pl. társasjáték, ruha, taneszköz) kitalálása, elkészítése, az alkalmas anyagok és formai megoldás kiválasztásával. <i>Befogadás, megismerés</i> - ismerkedés egyszerű kifejező és tárgykészítő technikákkal. A személyes felhasználói igény és a tárgy stílusa közötti kapcsolat felismerése. A tárgyalakotó művészet területei: a formatervezés és az iparművészet, népművészet. A környezet és a tárgy, a természeti és az épített környezet viszonya.</p>
<p>ISMERETEK</p> <p><i>Önismeret</i> Páros munkák esetén tolerancia, együttműködés. <i>Fogalmak</i> - nyelvi elemek funkcionális és díszítő szerepe - felhasználói igény, stílus - formatervezés, iparművészet, népművészet - természeti és épített környezet - papírmetszet - monotípiá - tónus, tónusértékek. <i>Technikák</i> Vázolás ecsettel, filctollal, ceruzával. Felületképzés ponthalmazzal, vonalráccsal, ecsettel, kollázssal. Szabadkézi tónusrajzok. Grafikák. tus, diófpác, monotípiá, papírmetszet. Festés akvarellal, krétával, kevert eljárással. Színes munkák kollázssal (grafikai kiegészítés), frottázssal, nyomhagyással. Egyszerű levonatok (monotípiá). Mintázás. Fazekas munkák a korong nélküli ősi eljárások alapján. Modellezés szabásmintával, papírtárgyak készítése hajtogatással. Papírmásé. Egyszerű szerkesztés körzővel, vonalzóval. Betű kivágással, esetleg számítógéppel.</p>

VIZUÁLIS KULTÚRA

6. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Képzőművészet	15
Vizuális kommunikáció	14
Tárgy- és környezetkultúra	8
Összesen:	37 óra

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök*Tankönyvek:*

- Czibula Ferenc–Czibula Ferencné: Hon- és népismeret munkatankönyv 5-6.o. RPI
- Rajz 10-14 éves tanulóknek, Nemzeti Tankönyvkiadó

Segédkönyvek:

- Művészettörténet I. 10-14 éves éveseknek, Nemzeti Tankönyvkiadó
- Népművészet I. Nemzeti Tankönyvkiadó

*Taneszközök:**a) tanári:*

- nagyobb méretű idomdarabok
- kisebb méretű kézi modellek
- legalább három darab tárgyasztal
- drapériák többféle színben
- reflektor
- diavetítő
- filmvetítő vászon
- táblai körző, vonalzó
- tanulói munkák bemutatására alkalmas tárló vagy paraván
- reprodukciók, albumok, demonstrációs táblák
- diapozitívek, diafilmek
- művészeti lexikon
- Számítógép - internet
- Linómetszés eszközei

b) tanulói:

- 2B-s ceruza
- puha radír
- kréta, 6 színű
- vízfesték, 6 színű
- tempera, 6 színű
- kettő darab ecset (vastagabb, vékonyabb), törlőruha, próbalap
- vonalzó, ragasztó
- rajzlap A/4-es vagy vázlatfüzet
- rajztábla /csak rajzlap használat esetén (A/4-es illetve A/3-as)
- papír, textil, drót
- agyag

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Tudjanak elemeket elhelyezni síkon, térben (adott szempontok szerint).
- Tudják a tárgyak vetületét három képsíkon ábrázolni.
- Tudjanak önálló véleményt alkotni egy adott művészeti alkotásról. (kompozíció, mondanivaló, technika).
- Tudjanak műveket elhelyezni korban stílusjegyeik alapján (román, gót, reneszánsz, a honfoglaló magyarok művészete).
- Legyenek képesek valamely irodalmi, zenei élmény képi, plasztikai megjelenítésére (közös megbeszélés és tanári irányítás alapján).
- Ismerjék a diafilm és képregény fogalmát.
- Legyenek képesek több képben időrendiséget ábrázolni.
- Tudják felhasználni a média által kínált ismereteket ismeretbővítéshez.
- Tudjanak olvasni a televízió ábráiból, jeleiből.
- Legyenek képesek új jelek megfogalmazására, a tömörítés, érthetőség, egyszerűség elve alapján.
- Legyenek képesek a monotípiá technikát önállóan alkalmazni.
- Ismerjék és tudják használni a tárgytervezés során szükséges kéziszerszámokat.
- Tudjanak összetettebb tárgyakat látványnak megfelelően megrajzolni.
- Tudjanak kicsinyíteni, nagyítani, árnyékot szerkeszteni.
- Ismerkedjenek meg a magyar népművészet tájegységeivel (fonás, szövés, viselet).
- Legyenek képesek formaelemző szerkezeti rajzok, metszetek, redukciók készítésére.
- Bővítsék művészeti technikai ismereteiket (lavírozás, linómetszés, batikolás, papírmetszés).
- Ismerkedjenek meg betűtípusokkal.
- Legyenek képesek szöveget és képet összeszerkeszteni a tanár irányításával.

Témakör**Képzőművészet****Óraszám: 15 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Nyelv Alkotás, kreativitás Befogadás, megismerés Művészettörténet
FEJLESZTÉSI FELADATOK
<i>Belépő tevékenységek</i> A kifejező alkotásokban a szín, a textúra és a faktúra, a komponálás tudatosabb alkalmazása. Növekvő önállóság az élmények, témák feldolgozásában. Műalkotások elemzése, művészeti ágak, stílusok, műfajok megismerése a művészettörténeti korokat követve.
<i>Nyelv</i> Építészeti hatáselemek (tömeg, szerkezet, centrális és tengelyes tételrendezés). A plasztikai kifejezés eszközei (térbeliség, tömeg, anyag, forma, felület). A szín kiemelő és ritmusképző szerepe. Felületképzés (vonalháló, folt- és tónusvariációk, faktúrák). Jellegzetes kompozíciós megoldások (egyensúly, kiemelés, ritmus, szimmetria-aszimmetria) síkban, térben.
<i>Alkotás, kreativitás</i> - szín, hang, kép együttes alkalmazása saját élmények és érzések kifejezésére Mindennapi élmények, mozgalmas történelmi jelenetek képi-plasztikai feldolgozása. Eseménysor megjelenítése egy képen belül és képsorozattal.
<i>Befogadás, megismerés</i> - elemző beszélgetés műalkotásokról - információgyűjtés műalkotásokról

A térélmény. A statikus és dinamikus elrendezés kifejező hatása a síkbeli, térbeli alkotásban. Az időbeliség ábrázolási lehetőségei. A fázisok, képsorok, kép a képben.

Néhány alkotás (grafika, festmény, szobor, épület, tárgy) rajzos és szóbeli elemzése, összehasonlítása a téma, a kompozíció, az anyag és technika alapján. A képzőművészeti ágak (grafika, festészet, szobrászat, építészet), műfajok (táblakép, szárnyas oltár, freskó, mozaik, kislasztika, emlékmű, magán- és középület), műtípusok (tájkép, csendélet, portré) példái.

Művészettörténet (benne a magyar művészet)

A honfoglaló magyarok művészeti emlékei.

Az ókeresztény művészet. A román kor. A gótika. A reneszánsz művészet.

A népművészet példái (szövés, fonás, hímzés, viselet).

A megismert alkotások címe, szerzője, műfaja, technikája. Tájékozódás a Magyar Nemzeti Galériáról.

ISMERETEK

Önismeret

Személyes preferenciák tudatosítása.

Fogalmak

- statika, dinamika
- képzőművészeti ágak
- képzőművészeti műfajok (táblakép, szárnyas oltár, freskó, mozaik)
- műtípusok (tájkép, csendélet, portré)
- technika: poncolás, tarsolylemez
- korstílus: román, gót, reneszánsz
- népművészeti ágak (fonás, szövés, hímzés, viselet).

Megismerésre, elemzésre ajánlott műalkotások

Galgóci és bezdédi tarsolylemezek, Nagyszentmiklósi kincs 2. sz. edény, Theodóra vagy Justiniánus mozaik, Jáki templom, Bélapátfalvi apátsági templom, Pisai dóm, a Magyar Szent Korona, Kölni dóm, Giottó: Szt. Ferenc elajándékozta köpenyét, M.S. mester: Mária és Erzsébet találkozása, Lőcsei Pál főoltára a lőcsei Szt. Jakab-templomból, Kolozsvári testvérek: Szt. György szobra, Kolozsvári Márton: Szt. László-herma, Bakócz-kápolna, Michelangelo: Dávid, Botticelli: Vénusz születése, Leonardo: Mona Lisa, Raffaello: Athéni iskola, Jan Van Eyck: Arnolfini házaspár, Dürer: Az apokalipszis lovasai

Technikák

- Vázolás a tanult technikákkal.
- Monotípia.
- Képkötés vegyes technikával.

Témakör

Vizuális kommunikáció

Óraszám: 14 óra

ALTÉMÁK CÍMEI

Nyelv

Alkotás, kreativitás

Befogadás, megismerés

FEJLESZTÉSI FELADATOK

Belépő tevékenységek

Tanulmányaikhoz kötődő formaelemzések és grafikai, festői, plasztikai megjelenítő munkák.

A nézőpont jelentőségének megértése, a vetületi ábrázolás alapjai.

Színismeretek.

Információk képi rögzítése, értelmezése.

A képi, az írott közlés szabályainak, az információhordozók szerepének megértése.

Nyelv

A megformálás és a közlés tartalma, célja közötti összefüggés. A vonal, a vonalvastagság, az alakzatok, színek értelmező, jelentést hordozó szerepe a magyarázó rajzokban, közlő ábrákban.

Alkotás, kreativitás

- tervvázlatok készítése
- árnyjátékok készítése és használata
- gyakorlati feladatok fokozottan önálló megoldása.

Tagoltabb testes formák (tárgy, emberalak, növény) ábrázolása rajzbeli, színbeli, plasztikai tanulmányokban (arányok, belső szerkezet, fény-árnyék és színviszonyok).

Rajzi vagy plasztikai tanulmány alak, tárgy mozgásáról, mozgássor ábrázolása téma feldolgozása kapcsán.

Formaelemző szerkezeti rajzok, metszetek, redukciók készítése.

Tervezés: Képi sűrítés, redukált formák, színek alkalmazása, szóbeli üzenet átalakítása képi üzenné, jellé. (pl. összeszerelési utasítás, működést magyarázó rajz)

Befogadás, megismerés

- leírás alapján kép készítése
- különféle mozgások vizuális rögzítése
- tájékozódás városi térképen
- ismert útvonal rajzának elkészítése.

A nézőpont szerepe a téri helyzetek megítélésében (rálátás, szemmagasság, alálátás) és ábrázolásában. A formakarakter, a formakontrasztok. A vetületi ábrázolás. Tárgyak, természeti formák térbeli modellezése. Metszősíkok, tengelyek.

Színkontrasztok (hőfok, mennyiségi, minőségi kontraszt). A színek dekoratív és figyelemfelhívó szerepe.

A képi közlések szabályai (ábrák, közismert jelek, szimbólumok, betű- és szövegkép, egyszerű mozgóképi példák).

A sokszorosított információ (könyv, reprodukció, plakát, képes folyóirat, fotó, film, videó) egy-egy példa leírása, képi tartalom, információ feltárása.

ISMERETEK*Önismeret*

Saját és mások munkájának összehasonlítása.

Fogalmak

- nézőpont
- vetületi ábra
- kevert színek, színkontrasztok
- magyarázó rajz, közlő ábra, metszősík, tengely
- arány, belső szerkezet
- képi sűrítés, redukálás
- formakarakter, formakontraszt
- sokszorosított információ és fajtái.

Technikák

Szöveg és képsor összeállítása.

Montázs adott témára.

Tanult technikák látványnak megfelelő alkalmazása.

Témakör**Tárgy- és környezetkultúra****Óraszám: 8 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Nyelv Alkotás, kreativitás Befogadás, megismerés
FEJLESZTÉSI FELADATOK
<p><i>Belépő tevékenységek</i> Adott funkciójú tárgy tervezése.</p> <p><i>Nyelv</i> A tárgyak használati és jelképes funkciójának kifejező elemei: anyag, forma, szín, felületi díszítés. A tervezés képanyelvi formái: vonalas, műhelyvázlatok, részletrajzok, szabásrajzok.</p> <p><i>Alkotás, kreativitás</i> - tárgytervezői feladatoknál természeti „előképek” alkalmazása - egyszerű tárgy létrehozása - rögtönzött eszközök készítése.</p> <p>Egy választott tárgy rajzos, írásos felmérése, dokumentálása a felhasználó megjelölésével. Adott személy (pl. családtag) számára használati tárgy tervezése, modelljének elkészítése.</p> <p><i>Befogadás, megismerés</i> - ismerkedés tárgykészítő technikákkal. A tárgyakból leolvasható információ (jelentés, funkció, forma, anyag, szerkezet, technika). Tárgyak formájának kialakítása a kézművességben és a sorozatgyártásban. A tárgy rendeltetésének és formájának összefüggése.</p>
ISMERETEK
<p><i>Önismeret</i> Önszabályozás munka, véleményalkotás során.</p> <p><i>Fogalmak</i> - jelképes és funkcionális elemek - jelentés, funkció, forma, anyag, szerkezet, technika - kézművesség - sorozatgyártás.</p> <p><i>Technikák</i> Az eddigi megismert technikák, valamint: lavírozás, faktúraképzés, linómetszés. Szerkesztés körzővel, vonalzóval. Szövegírás (kivágott betűkkel, számítógéppel). Szöveg- és képösszeállítás (gyűjtött reprodukciókkal, képekkel, betűkkel). Vegyes technikák (fénymásolat, rajz, fotó és fénymásolás, esetleg fotogram). Tér- és formaképzés, konstruálás (agyag, fa, papír, textil, drót, talált tárgyak). Kézműves technikák a lehetőség szerint (pl. batikolás, papírmerítés). Művészeti technikák (pl. testfestés a törzsi művészetben, kavicsszobor, agyagmunkák, dombormű, falfestés) esetleg az elérhető eljárások kipróbálása.</p>

VIZUÁLIS KULTÚRA

7. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Képzőművészet	11
Vizuális kommunikáció	20
Tárgy- és környezetkultúra	6
Összesen:	37 óra

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök*Tankönyvek:*

- Művészettörténet I. Nemzeti Tankönyvkiadó
- Rajz 10-14 éves tanulóknak, Nemzeti Tankönyvkiadó

Segédkönyvek:

- Népművészet I. Nemzeti Tankönyvkiadó

*Taneszközök:**a) tanári:*

- Az előző évfolyamok taneszközei, valamint – lehetőség szerint átíró és átvivő eszközök

b) tanulói:

- Az előző évfolyamok taneszközei, valamint: rajzszen, monopol-radír, különféle papírfajták, makettek, szabásminták készítéséhez

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Tudják ábrázolni a fényt, árnyékot grafikusan és színekkel.
- Tudják mi a színvázlat.
- Legyenek képesek nézőpontnak megfelelően ábrázolni síkon teret.
- Tudják mi az ön- és vetett árnyék.
- Tudjanak Monge-vetületi ábrát készíteni.
- Ismerjék meg az axonometrikus ábrázolás alapjait.
- Legyenek képesek a korstílusok jegyeinek felismerésére.
- Ismerjék a tanult korstílusok legalább három-három alkotását megnevezni cím, alkotó, műfaj és műnem meghatározásával.
- Legyenek képesek a tanult, megismert műalkotásokról, a vizuális nyelv felhasználásával összefüggő véleményt mondani.
- Tudjanak vetületből rekonstruálni.
- Tudjanak téri helyzeteket rekonstruálni.
- Tudják, mi a makett.
- Legyenek képesek adott eseményekhez képi és szöveges közlést megfogalmazni (pl. plakát).
- Ismerkedjenek meg a külső és belső térdíszítő elemekkel.
- Ismerjék meg a tömegtájékoztató eszközök közléselemeit, alapvető formáit.
- Legyenek képesek szabásminták értelmezésére, a tárgyalgó folyamat követésére, önálló használati tárgy létrehozására.
- Legyenek képesek ábrák, magyarázó rajzok olvasására, értelmezésére.

- Tudjanak maguk is ábrákat, működést magyarázó rajzokat és szövegeket megfogalmazni.
- Ismerkedjenek meg törzsi kultúrák jellegzetes művészetével.
- Ismerjék meg a lakóhelyük, megyéjük képzőművészeti örökségét.
- Használják az eddig megismert technikákat.
- Tudják kiválasztani a témának leginkább megfelelő technikát.
- Ismereteik gyarapítása érdekében használják a számítógépet, az internetet.
- Ismerkedjenek meg a fotózás és fénymásolás technikájával.

Témakör**Képzőművészet****Óraszám: 11 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Nyelv Alkotás, kreativitás Befogadás, megismerés Művészettörténet
FEJLESZTÉSI FELADATOK
<i>Belépő tevékenységformák</i> Az önkifejezési érzék további kibontakoztatása. A művészeti alkotások és a kor, kultúra leglényegesebb összefüggéseinek vizsgálata. Műalkotások elemzése, művészeti ágak, műfajok, stílusok megismerése a művészettörténet szerint haladva.
<i>Nyelv</i> Építészeti hatáselemek (tömeg, anyag, szerkezet, méret, arány, tagoltság, felület, fényviszonyok, kiemelések, ritmusok, szimmetrikus, aszimmetrikus térelrendezés, a külső térben betöltött hely). A plasztikai kifejezés eszközei (a térbeli kiterjedés mértéke, irányok, anyag, formatömeg, a tagoltság, méret, felület, a környezetben elfoglalt hely). A síkbeli kifejezés eszközei (téri hatás vagy síkjelleg, redukált, átírt formák, színek). Jellegzetes kompozíciós megoldások (szimmetrikus, aszimmetrikus, centrális, horizontális, vertikális elrendezés).
<i>Alkotás, kreativitás</i> - gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezése választott művészeti technikával Érzelmek, hangulatok megfogalmazása, az egyéni színvilág érvényesítésével. Ember vagy állatfigurák elemző rajzi és plasztikai tanulmányozása, a karakterben, látványban rejlő többletjelentés keresése egyéni asszociációkra támaszkodva; átírás, fokozás, átalakítás. Irodalmi (zenei) mű vagy történelmi esemény feldolgozása szabadon választott grafikai technikával.
<i>Befogadás, megismerés</i> - műelemzés formai jegyek alapján. A fény, a megvilágítás hatása a színekre, a hangulatokra. A fények, színek, formák jelentést hordozó érzelmi vagy gondolati tartalmakat kifejező szerepe. Szóbeli műleírások, elemzések, kompozíciós és színvázlatok. A vizuális művészet szerepe a megismert korokban és kultúrákban. A korstílusok jellemző jegyei.
<i>Művészettörténet</i> (benne a magyar művészet) A barokk kor. A XIX. sz. és a századforduló művészete, a klasszicizmus, a romantika, a realizmus. Az impresszionizmus, a posztimpresszionizmus, a szecesszió. A népművészet példái (fazekasság). Tájékozódás a Szépművészeti Múzeumról. Elérhető művészeti gyűjtemény, kiállítás látogatása. Könyvtár és médiahasználat önálló feladathoz.
ISMERETEK
<i>Önismeret:</i> Mások alkotásának értékelése.

Fogalmak

- tömeg, anyag, méret, szerkezet, arány, tagoltság, felület az építészetben
- redukált, átfírt forma
- látvány, karakter
- átfírt, fokozás, átalakítás
- természetes és mesterséges fény
- színvázlat

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások

Il Gesu, Esterházi Fényes Miklós: Fertődi kastély, Szt. Péter-templom és tér, Rembrandt: Éjjeli őrjárat, Velazquez: Bréda átadása, Mányoki Ádám: II.Rákóczi Ferenc, Parasztbarokk épületek, Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum, Hild József: Esztergomi főszékesegyház, Ferenczy István: Pásztorlányka, id.Markó Károly: Visegrád, Steindl Imre: Országház, Izsó Miklós: Táncoló paraszt, E. Delacroix: A szabadság vezeti a népet, Paál László: Nyárfák, Millet: Kalászszedők, Munkácsy Mihály: Rőzsehordó nő, Madarász Viktor: Hunyadi László siratása, Szinyei Merse Pál: Majális, C.Monet: A roueni székesegyház, Gauguin: Tahiti nők, A szecesszió valamely alkotása pl. Rippl-Rónai József és Lechner Ödön egy-egy alkotása.

Technikák

- Rajzolás tollal, náddal, szénnel.
- Sokszorosító technikák pl. fotó.

*Témakör***Vizuális kommunikáció****Óraszám: 20 óra****ALTÉMÁK CÍMEI**

Nyelv

Alkotás, kreativitás

Befogadás, megismerés

FEJLESZTÉSI FELADATOK*Belépő tevékenységek*

Vizuális-asszociatív analízisek, téri, formai és színtanulmányok, alkotó alkalmazásuk.

A Monge-vetület, a Kavalieri-axonometria megismerése.

Színrendszerezés.

Nyomtatott információk hatásrendszerének vizsgálata.

Nyelv

A geometrikus alapformák. A nézőpont, a fény-árnyék, a távlat mint vizuális hatáselemek. A tónusok. Színek értelmező, információs funkciója. Az érthető, pontos rajz, az egyértelmű rendezettség és közmegegyezés (konvenció) szerepe a képi közlőnyelvben.

Alkotás, kreativitás

- a látványnak megfelelő technika helyes megválasztása

- ábra alapján téri helyzet rekonstruálása

Nagyobb méretű mesterséges és természeti formák szerkezete és távlati ábrázolása.

Modellek rajzi, színbeli analízise a formai-szerkezeti, színbeli összefüggések szempontjából.

A megértett formák átalakítása (csonkolással vagy összevonásával, nagyításával stb.).

Monge-vetület és egyméretű axonometrikus ábrák szerkesztése modelltől kiindulva.

Térbeli helyzet olvasása vetületi vázlatokról: rekonstrukciós vázlatok készítése vetület alapján.

Pontos információt tartalmazó közlő ábrák, diagramok készítése.

Befogadás, megismerés

- tárgyak, jelenségek megadott szempontok alapján történő rajzos felmérése, elemzése, értelmezése
- tájékozódás a lakóhelyen kívül (szomszédos település, kirándulóhely).

A megjelenítő, kifejező és közlő, a szabad és geometrikus jellegű ábrázolásmód összevetése.
 A Monge háromképsíkös vetületi ábrázolás. Az axonometrikus ábrázolás.
 Az önárnyék, vetett árnyék. Színezet, telítettség, világosság.
 A telített, derített, a tört szín. A színreflex. A színek téri, hangulati hatása.
 A tudományos közlések képi formái. Az alkalmazott grafika, a könyvművészet, a fotó és a reklám példáinak hatásrendszere.

ISMERETEK

Önismeret

Együttműködés, csoportmunkában.

Fogalmak

- nézőpont
- távlat
- konvenció
- szerkezet és távlati rajz
- csonkolás, összevonás, nagyítás
- Monge-vetület
- Axonometrikus ábrázolás (egyméretű)
- diagram
- önárnyék, vetett árnyék
- telítettség, világosság, telített, derített, tört szín
- alkalmazott grafika

Technikák

- Vegyes technikák.
- Rajzolás és fénymásolás.

Témakör

Tárgy- és környezetkultúra

Óraszám: 6 óra

ALTÉMÁK CÍMEI

Nyelv

Alkotás, kreativitás

Befogadás, megismerés

FEJLESZTÉSI FELADATOK

Belépő tevékenységek

Használati tárgy tervezése.

Funkció- és formaelemzések.

A tárgykultúra társadalmi, ökológiai összefüggéseinek vizsgálata.

Nyelv

A tervezés vizuális nyelvi eszközei: vázlatok, részletrajzok, szabásrajzok, megjelenítő ábrák.

A tárgy stílusjegyei, egyéni ízlésünk kifejeződése tárgyainkban. A környezet és az építmény viszonya mint a hatásrendszer eleme.

Alkotás, kreativitás

- egy tárgy funkciójának megváltoztatása egyszerű átalakítással

Használati tárgy (pl. öltözés, öv, gomb) tervezése adott funkcióra és stílusban, látszati és vetületi rajzban, szín- és anyagmintával.

Tárgyak gyűjtése, funkció- és formaelemzése rajzban, írásban.

Befogadás, megismerés

- önálló jegyzetelés
- vázlaterv készítése.

A funkció és a forma kapcsolatának vizsgálata régi, ismeretlen, érdekes tárgyak megfigyelésével. A tárgyak és az életmód kapcsolata.

ISMERETEK*Önismeret*

Saját értékek felmérése.

Fogalmak

- vázlat
- szabásrajz
- funkció és forma kapcsolata

Technikák

Mint az előző évfolyamon valamint:

kompozíciók készítése síkban, festmények készítése; körplasztikák mintázása; a megismert grafikai eljárások alkalmazása.

Grafikus megoldások (vázolás, tónusmegjelenítés vonallal).

Szerkesztés körzővel, vonalzókkal, vonalzókezelési pontosság.

Képi közlések, ábrák, reprodukciók gyűjtése és felhasználása a különböző ábrázolásmódok elemzéséhez. Papírmakettek és modellek készítése.

Szabásrajz szerkesztése, a tervet tartalmazó mappa, doboz készítése.

Átíró és átvívó eszközök használata, a lehetőségeknek megfelelően.

VIZUÁLIS KULTÚRA

8. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Képzőművészet	11
Vizuális kommunikáció	20
Tárgy- és környezetkultúra	6
Összesen:	37 óra

Integrálható: Mozgókép- és médiaismeret modul**Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök***Tankönyvek:*

- Rajz 10-14 éves tanulónak, Nemzeti Tankönyvkiadó

Segédkönyvek:

- Művészettörténet I. Nemzeti Tankönyvkiadó
- Népművészet I. Nemzeti Tankönyvkiadó

*Taneszközök:**a) tanári:*

- Az előző évfolyamok taneszközei, valamint: szerkesztő eszközök, számítógépes rajzoló programok

b) tanulói:

- Az előző évfolyamok taneszközei valamint: kollázs, montázs (papír, fotó) készítésére alkalmas eszközök, anyagok.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Legyenek képesek személyes témák, érzelmek, gondolatok síkbeli vagy térbeli kifejezésére.
- Legyenek képesek tanulmány festésére, természet utáni tanulmányt színes technikákkal készíteni.
- Legyenek képesek színek hangulati elemzésére, redukálásra és analízisre.
- Legyenek képesek műelemzéseket történelmi korokhoz és stílusokhoz kapcsolni.
- Legyenek képesek a mozgás és idő változásának megjelenítési formáit megérteni és ábrázolni álló- és diaképeken.
- Ismerjék a XX. század első felének művészeti irányzatait.
- Legyenek képesek egy vagy két iránypontos perspektivikus kép szerkesztésére.
- Tudjanak feliratokat, diagramokat, grafikonokat készíteni.
- Ismerjék meg a középületek tájékoztató rendszerét.
- Tudják elemezni az épület és környezete harmóniáját.
- Ismerjék a médiumok képírási formáit.
- Ismerkedjenek a szín- és hőfokkontraszttal, a mennyiségi és minőségi kontrasztokkal.
- Tudjanak valamely sokszorosító eljárást alkalmazni.
- Tudjanak mozgásokat ábrázolni síkban és térben.
- Tudjanak összetettebb ipari formát ábrázolni képsíkon.
- Tudjanak alaprajzon eligazodni, és abból makettet készíteni.
- Legyenek képesek önálló tárgy tervezésére és létrehozására.
- Legyenek képesek a témának, látványnak leginkább megfelelő technikát alkalmazni.
- Tudják az 5-8. évfolyam során tanult technikákat alkalmazni.
- Vegyenek részt egyénileg vagy csoportosan legalább egy tárlaton, s legyenek képesek a műelemzés formanyelvének megfelelően a látottakról véleményt mondani, illetve beszámolót készíteni.

Témakör**Képzőművészet****Óraszám: 11 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Nyelv; Alkotás, kreativitás; Befogadás, megismerés; Művészettörténet
FEJLESZTÉSI FELADATOK
<p><i>Belépő tevékenységek</i> A vizuális nyelvi elemek, kompozíciós formák önálló alkalmazása. Műalkotások elemzése, művészeti ágak, műfajok, stílusok megismerése a XX. sz. első felének irányzataiban.</p> <p><i>Nyelv</i> A szórt, vonalas, koncentrikus, szimmetrikus, aszimmetrikus, sűrített, ritkított elrendezés térben és síkban. Egyensúly, nyugalom, mozgalmasság, feszültség, a figyelem vezetése (formák, színek, kontrasztok, vonalritmusok, fény-árnyék, tömegek). A térhatás és a síkban tartás tartalmi szerepe festészeti, grafikai és fotóművészeti alkotásokban. A látványrendezés vizuális eszközei, hatáselemei, a mesterséges fényhatások.</p> <p><i>Alkotás, kreativitás</i> - gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezése a művészet képi, plasztikai műfajaiból tanult kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával. Személyes témák, érzelmek, gondolatok plasztikai vagy síkon történő kifejezése választott mérettel, technikával, inspiráló műalkotás felhasználásával. Tanulmány festése (emberalak, modellek közös beállítása), színbeli bontás, redukálás a látvány analízise alapján. Vizuális illúziókra, érzéki csalódásokra épülő feladatok megoldása művészeti példák nyomán.</p> <p><i>Befogadás, megismerés</i> - műelemzés, formai jegyek alapján, - művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek felismerése, - tanári előadás önálló jegyzetelése. Műelemzések a feladathoz és történelmi korokhoz kapcsolva. A művészet funkciói, a korstílus és az egyéni stílus (kompozíció, vizuális nyelvi megoldások, anyag-forma-tartalom összefüggései) különböző korokból és kultúrákból származó alkotásokon. A mozgás és az idő megjelenítése álló- és mozgóképben.</p> <p><i>Művészettörténet</i> A XX. sz. első felének művészeti irányzatai, a fauvizmus, kubizmus, futurizmus. Az expresszionizmus, a konstruktivizmus, a szürrealizmus és az op-art. A kortárs képzőművészet néhány alkotásának elemzése, megismerése. A népművészet példái (népi építészet). Tájékozódás a Magyar Nemzeti Galériáról. A közeli művészeti gyűjtemény, kiállítás meglátogatása. Könyvtár- és médiahasználat a feladatok önálló megoldásához.</p>
ISMERETEK
<p><i>Önismeret</i> Saját és mások alkotásának értékelése (realitás)</p> <p><i>Fogalmak</i> - szórt, vonalas, sűrített, ritkított elrendezés - egyensúly, nyugalom, mozgalmasság, feszültség - mesterséges fényhatások - színbeli bontás, redukálás, analízis - érzéki csalódás - mozgás és idő - álló- és mozgókép - a fauvizmus, kubizmus, futurizmus, expresszionizmus, konstruktivizmus, szürrealizmus, op-art.</p> <p><i>Megismerésre, elemzésre ajánlott műalkotások</i> T. Lautrec egy plakátja, Ferenczy Károly: Márciusi est, Hollósy Simon: Rákóczy induló, Vincent Van Gogh: Auvers-i templom, Lechner Ödön: Iparművészeti Múzeum, Rodin: Gondolkodó, Klimt: A csók, Rippl-Rónai József: Apám és Piacek bácsi vörösbor mellett, Csontváry Kosztka Tivadar: Magányos cédrus, W.Gropius: A Bauhaus központi épülete, Picasso: Vasalónő és a Guernica,</p>

Braque: Gitáros csendélet, Piet Mondrian: Kompozíció, Chagall: Én és a falum, Dali: Égő zsiráf, Szőnyi István: Zebegény, Egry József: Visszhang, Medgyessy Ferenc: Anyaság, Barcsay Jenő: Festőállvány, Schaár Erzsébet: Az utca, Vasarely: Alakzat III., Kondor Béla: Darázskirály.

Technikák

- Speciális technikák, eljárások;
- Sokszorosítás, technikai kísérletek.

Témakör

Vizuális kommunikáció

Óraszám: 20 óra

ALTÉMÁK CÍMEI
Nyelv Alkotás, kreativitás Befogadás, megismerés
FEJLESZTÉSI FELADATOK
<p><i>Belépő tevékenységek</i> Tér-, forma-, színviszonyok tanulmányozása az analízisből kiinduló absztrakciókra épülő átalakítások. A forma és a funkció elemzése. Perspektivikus szerkesztések. Színismeretek összegzése. A tudományos és műszaki közlésmódoknak, a tömmegekommunikáció műfajainak, a médiumok képnyelvi sajátosságainak megismerése.</p> <p><i>Nyelv</i> Az értelmező ábrák nyelvi elemei: geometrikus formák, vonalminőségek, értelmező színek, formaelemek, térbeli összefüggései, arányviszonyok, faktúrák. A vázoló és szerkesztett vonal.</p> <p><i>Alkotás, kreativitás</i> - gyakorlati feladatokban saját elképzelés megvalósítása - családfa tervezése, vagy népszerűség ábrázolása diagramon, grafikonon. Épített téri egység (épület, utcarészlet) megfigyelése, vázlatos tapasztalati perspektivikus ábrázolása. Egy vagy két iránypontos perspektív kép szerkesztése. Tanulmány: összetettebb természeti forma részletesebb analízise (pl. értelmező vázlat, részekre bontás, kiegészítés vagy fázisrajzok, szintvonalak, hossz- és keresztmetszetek) felhasználása szemléltető ábrák készítéséhez. Rekonstrukciók vetületi és axonometrikus rajzok alapján. Fotómontázs, képes történet összeállítása, esetleg animációs filmvázlat készítése. Grafikonok, diagramok és feliratok tervezése.</p> <p><i>Befogadás, megismerés</i> - téri helyzetek rekonstruálása - szabadkézi rajzvázlatok készítése - reklámok képi eszközeinek értelmezése - tájékoztató Magyarország autótérképén vagy domborzati térképén. A tér illúzióját keltő ábrázolás tapasztalati alapon: látszati rövidülések, méretváltozások, nézőpont. Vonaltávlát, szintávlát. A perspektivikus ábrázolásmód. A tanult ábrázolási rendszerek áttekintése. Térábrázolási módok, kevert nézőpontú ábrázolásmódok különböző korokban, kultúrákban. Színismeretek: Színritmus. Harmónia. Kontrasztok (színezet- és hőfokkontraszt, sötét-világos, komplementer, szimultán, mennyiségi és minőségi kontrasztok). A középületek tájékoztató rendszere (feliratok, logotípiák, emblémák, jelek). Újabb médiumok képráírás formái (pl. fotó, film, televízió, videó, digitális kép, fiktív terek, térillúziók a mai számítógépes játékokban, filmekben).</p>
ISMERETEK
<p><i>Önismeret</i> Önkritikai érzék felismerése, gyakorlata.</p> <p><i>Fogalmak</i> - kétiránypontos perspektíva - szintvonal, keresztmetszet, hosszmetset - grafikon, diagram - látszati rövidülés</p>

- hőfokkontraszt, komplementer, szimultán, mennyiségi és minőségi kontrasztok
- logotípiá, embléma
- digitális kép
- fiktív terek, térillúziók.

Technikák

- Szövegírás tussal.
- Redisztoll, fapálcika, esetleg kínai ecsetírás.

Témakör**Tárgy- és környezetkultúra****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Nyelv Alkotás, kreativitás Befogadás, megismerés
FEJLESZTÉSI FELADATOK
<i>Belépő tevékenységek</i> A külső és belső építészeti tér elemzése. Tértervezési feladat megoldása. <i>Nyelv</i> Szöveg és ábra kompozíciós egysége. A valódi épületet kicsinyítve megjelenítő makett tömegviszonyai, részarányai, redukált formái. <i>Alkotás, kreativitás</i> - egy tárgy más funkcióra történő átalakítása Rajzos, írásos dokumentáció készítése különböző korosztályok életmódot reprezentáló környezetéről (lakószobák, lakberendezési tárgyak). Adott méretű tér megtervezése megbeszél stílusban, konkrét személy számára. <i>Befogadás, megismerés</i> - téri helyzetek pontos ábrázolása - egyszerű térkép készítése adott útvonalról Az épület és környezet formai kapcsolata (pl. külső tér, kert). Az építészeti tér és stílus az épület, az életmód és a hely összefüggése. A természeti környezet védelme, gazdagítása: a környezettudatosság.
ISMERETEK
<i>Önismeret</i> Közös munkákban való együttműködés. <i>Fogalmak</i> - külső és belső építészeti tér - kicsinyítés - dokumentáció - környezetvédelem, környezettudatosság. <i>Technikák</i> A megismert grafikai, festői, szobrászati és egyéb gépi technikák önálló megválasztása a feladatok megoldásához, igényes kivitelezés. Szabadkézi rajzok és szerkesztések. Szerkesztőeszközök (esetleg számítógépes rajzoló programok) alkalmazása, igényes, pontos kivitelezés. Kollázs, papír- és fotomontázs készítése. Technikai kísérletek. - Makettkészítés papírból, vegyes technikával.

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK

1-8. évfolyam

A tanterv a NAT Életvitel és gyakorlati ismeretek műveltségterület, 1-8. évfolyamok követelményeinek egy részét dolgozza fel.

A teljes lefedést a bevezetőben jelzettek szerint több tantárgy biztosítja.

A tantárgy óraszám: 314

Ennek felosztása:

<i>Évfolyam</i>	1		2		3		4		Összesen
Tantárgy /modul	Heti	<i>Évi</i>	Heti	<i>Évi</i>	Heti	<i>Évi</i>	Heti	<i>Évi</i>	
TECHNIKA ÉS ÉLETVITEL	1	37	1	37	1	37	1	37	148

<i>Évfolyam</i>	5		6		7		8		Összesen
Tantárgy /modul	Heti	<i>Évi</i>	Heti	<i>Évi</i>	Heti	<i>Évi</i>	Heti	<i>Évi</i>	
TECHNIKA ÉS ÉLETVITEL	1	37	1	37	1,5	55	1	37	166

Célok és feladatok

A Technika és életvitel tantárgy a világ tapasztalati megismerésére és gyakorlati tudás szerzésére nyújt lehetőséget, egyben hozzájárul a munka megszeretéséhez, a tudás megbecsüléséhez. A tantárgy a gyakorlati problémamegoldás folyamatában szintetizálja a tanulók ismereteit. Konkrét problémahelyzetekből indul ki, életszerű megoldásokkal, eljárásokkal dolgozik, végső soron kapcsolatot teremt az iskolai tanulás és az iskolán kívüli világ között.

Fejleszti a tanulók problémaérzékenységét, önálló, logikus és rugalmas gondolkodását, és kialakítja a képességeiknek megfelelő optimális tevékenységre törekvés szokását.

A tantárgy célja a mesterséges környezet területeinek és összefüggéseinek bemutatásával a tanulók tájékozottságának, biztonságérzetének növelése, az emberi alkotások megismertetésével a világ teljességének és szépségének átéreztetése. További célja a civilizáció társadalmi, környezeti vonásainak feltárása révén a felelős, környezettudatos, toleráns beállítottság kifejlesztése, a fenntartható fejlődés megértetése, elfogadtatása, a kritikus fogyasztói magatartás kialakítása. Az alkotómunka folyamatának, összetevőinek gyakorlati elsajátításával az alkotás örömeinek átéreztetése, a munka megbecsültetése, végső soron a pozitív magatartás kialakítása a cél. A munkafolyamatok és egyes szakmák bemutatása, megismertetése a pályaorientációt alapozza meg. A problémák megoldása, a konfliktusok kezelése segít rátalálni az identitásra, segíti a helyes önértékelés, valamint a fejlődőképes, autonóm személyiség kialakítását.

A tantárgy fejlesztési feladatai a tanulók életkorának megfelelő módon, mértékben és szinten akkor érvényesülnek, ha a tantárgy:

- felkészíti a mesterséges környezetben való tájékozódásra;
- megismerteti az ember alkotta környezet legfontosabb jellemzőivel;
- a megszerzett ismeretek alapján segíti, hogy tanulók tudatos szemléletűvé és a gyakorlatban előhívható magatartási mintává váljon a környezet és a természet védelme az egyéni életük biztonságát is szem előtt tartva;
- bemutatja az emberi alkotásokban megtestesülő használati, esztétikai, formai és etikai értékeket;
- kialakítja, fejleszti a kritikus fogyasztói magatartást;
- fejleszti a problémakezelő képességet, az alkotóképességet, a kreativitást, amelyekkel a környezet és a személyiség alakítható;
- megteremti a feltételeket a munkának, mint értéknek és örömforrásnak az elfogadásához, előkészíti a pálya kiválasztását;
- megteremti a rendszerelemzési, rendszerdiagnosztikai képességet;
- a tanulói alkotás folyamatában az alkalmazott tudás szintjére emeli, egységbe szervezi a különböző tantárgyak ismereteit;
- lehetőséget ad a műszaki kommunikációs eljárások alkalmazásának gyakorlására;

- munkaműveletekhez kötődve fejleszti a kéz intelligenciáját és az érzékelést;
- fejleszti a fogékonyságot és a rugalmasságot;
- az emberi tevékenységek, az átélt alkotások és életpályák megismertetése révén hozzájárul a tanulók tudatosabb iskolaválasztásához;
- tudatosítja az egyén szerepét és felelősségét az életpálya tervezésében és szervezésében.

A tanulók életvitelét a hétköznapokban is hasznos ismeretek, tevékenységek körének tágításával; a természeti, társadalmi és humán dimenziók kapcsolatainak tudatosításával; a technikai környezet strukturáló alapkategóriák kiemelésével, valamint a munka alkotóelemeinek elsajátíttatásával alapozhatjuk meg.

A műveltségterület fő témakörei a következők lehetnek:

<i>munkakultúra</i>	alkotófolyamatok: igény, tervezés, döntés, szervezés, kivitelezés; anyagismeret, anyagmegmunkálás, eszköz, műveletek, gazdaságosság;
<i>termelési kultúra</i>	anyag, energia, információ (eredete, termelés, elosztás, szállítás, fogyasztás, gazdálkodás), természeti rendszerek, termelési rendszerek;
<i>háztartáskultúra</i>	háztartásökonómia, háztartási technológiák, lakáskultúra, háztartási gépek, háztartás energia- és más ellátó rendszerei;
<i>környezeti kultúra</i>	tárgyi környezet, épített környezeti rendszerek, agrotechnikai rendszerek, környezetgazdálkodás;
<i>közlekedéskultúra gazdálkodáskultúra</i>	közlekedés rendszere, közlekedési eszközök, közlekedési szabályok; tervezés, költségvetés, források, költség, haszon, elosztás, idő, beruházás, befektetés, technikai változás gazdasági, ökológiai és szociális hatásai, foglalkozási ágak;
<i>egészségkultúra</i>	egészséges életmód, korszerű táplálkozás, napi testmozgás, öltözködés, baleset megelőzés, ergonómia, pályaártalmak, káros szenvedélyek, mentálhigiéné;
<i>biztonságkultúra</i>	az egyéni és társadalmi létet veszélyeztető tényező felismerése, az egyén felelőssége a vészhelyzetek kialakulásában, kialakításában, katasztrófavédelem (tűz- és polgári védelem, tervezés, megelőzés, beavatkozás, értékelés);
<i>fogyasztói kultúra</i>	termék, termékszerkezet, termékelemzés, áru, piac, marketing, reklámkereskedelem, fogyasztóvédelem, tudatos fogyasztás, pénzgazdálkodás, takarékoság gazdaságosság, minőség és biztonság;
<i>szabadidő-kultúra információs kultúra</i>	önfejlesztés, társas kapcsolatok, sport, művelődés, szórakozás, játék; kommunikációs rendszerek, információs rendszerek, modellezés, mérés, vezérlés és szabályozás, automatizált rendszerek, robotika, technikai újdonságok befogadása;
<i>pályaorientáció</i>	személyes igények meghatározása, a tanulás szerepe a sikerben, az ismeretek, tapasztalatok, élmények hatása a pályacélok kitűzésében, a folyamatos fejlődés lehetősége és szükségessége.

(Forrás: NAT 3)

Értékelés

A tanulói tevékenység folyamatos megfigyelése alapján szóban, a kész produktumot az előzetesen meghatározott szempontok szerint elsősorban funkcionálisan.

Tanulói önértékelés.

Konkrét közlekedési helyzetek megoldásának értékelése, tesztlapon, szóban.

A feltételeket a mért követelmények szintje szerint kell megválasztani témaként, vagy jól behatárolható altémaként.

Szóbeli értékelés minden alkalommal az órai közös munkára vonatkozóan, valamint egyénileg, adott szempontoknak megfelelően.

Érdemjeggyel értékeljük a tevékenységeket, amit a produktum jelenít meg. Nem az esztétikum, hanem az önállóság, munkatempó a meghatározó.

Szintén érdemjeggyel minősítjük az elméleti ismeretekről számot adó mérőlapokat, táblázatokat, feleletválasztós teszteket, összefüggő szóbeli feleleteket.

Alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

- A tanítás-tanulás folyamata szervezésének alapja a tanterv, s nem a tankönyv. A tankönyv segédeszköz.
- A tankönyv legyen:
 - NAT / Kerettanterv kompatibilis.
 - Teljes felmenőrendszerű.
 - Jól strukturált, emelje ki a lényegét.
 - Ábra- és képanyaga segítse a tanulói megértést.
 - A segédletek és taneszközök szolgálják a tevékenykedtetést, segítsék a tanulói önállóságot.

A tanterv alkalmazásának feltételei

Személyi feltétel: technika, műszaki ismeretek szakos főiskolai végzettségű tanár.

Tárgyi feltételek: speciális bútorzattal berendezett műhelyterem, tankönyha, melyekben kézi szerszámok és eszközök, a tanulói munkáltatáshoz szükséges anyagok rendelkezésre állnak.

Taneszköz javaslat: a funkcionális taneszközjegyzék szerinti információhordozók, modellezés eszközei.

Foglalkozások szervezése: a tanulók testi épségének megóvása és a balesetmentes munkavégzés érdekében 16 fő fölött csoportbontást javasolunk.

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK**1. évfolyam****ÓRATERV**

Témakör	Óra
Munkakultúra	18
Háztartáskultúra	3
Környezetkultúra	3
Közlekedéskultúra	4
Egészségkultúra	3
Biztonságkultúra	2
Fogyasztói kultúra	2
Szabadidő-kultúra	2
Összesen:	37

Javaslat az órakeret felhasználásához, valamint a témakörök tanmenetbe rendezéséhez:

- 1 óra – az év bevezető órája. A tantárgy speciális elvárásainak megbeszélése. Felhívás a gyűjtőmunkára, pl. anyagmaradékok, dobozok, képek.
- 2-3 óra – ünnepi készülődés (a tanultak önálló alkalmazása).
- 1-2 óra tanulmányi kirándulás (termések, levelek gyűjtése, építmények, tárgyak megfigyelése).
- 1 óra filmvetítés, közvetlenül nem megtekinthető kézműves szakmákról.

A témaköröket (ismeretköröket) a párhuzamos feldolgozást lehetővé tevő témákba kell rendezni annak érdekében, hogy a tantárgyi sajátosságok érvényesüljenek, és ez által a tantárgy betöltse a személyiségfejlesztésben vállalt szerepet.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

Első technika könyvem, vagy Technika 1. osztályosoknak (az alkalmazásban a tanterv az irányadó).

Tanári kézikönyvek, szemléltető sorok.

Fázisrajzok, mintadarabok.

Technika 1-4. Tantervi útmutató.

Technika kézikönyv az 1-2. osztály tanítói számára.

Építő- és szerelőkészlet, valamint ezek munkalapjai.

A továbbhaladás feltételei

Az első évfolyam végén a NAT nem határoz meg a továbbhaladáshoz szükséges feltételeket, az első és második évfolyamot egy fejlesztési szakasznak tekinti.

Témakör**Munkakultúra 1.**

Óraszám: 18 óra

ALTÉMÁK CÍMEI

- Anyagok.
- Az anyagok felhasználása.
- Tervezés
- Mérés.

Feldolgozásuk párhuzamosan történjen.

TEVÉKENYSÉGEK

- Természetes anyagok – agyag, homok, fa, termések, levelek – érzékszervi vizsgálata.
- A célnak megfelelő anyag kiválasztása a tulajdonságok figyelembevételével.
- Anyagalakítások: képlékeny anyagok (agyag, gyurma, só-liszt gyurma)
 - gyúrás, lapítás, sajtolás, formázás kézzel és mintázó eszközökkel, mérés becsléssel, méretre alakítás
 - papír (kulőr, tafett, selyem, rajzlap) sodrás, hajtogatás, tépés, nyírás, ragasztás, mérés becsléssel,

<p>összehasonlítással, fonal (hímző, kötő), fa (hurkapálca) darabolás tördeléssel, csiszolás, mérés összehasonlítással, azonos méretre alakítás, fém (alumínium fólia) darabolás, sodrás, mintázás.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Építés, alkotás egyéni elképzelés, minta vagy fénykép, esetleg látszati rajz alapján, a tanultak alkalmazása során.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Természetes és mesterséges anyag. • Látás és tapintás útján észlelt tulajdonságok: alak, alakíthatóság, keménység, képlékenység, puhaság, simaság, szilárdság, törekenység. • Terv, munkamenet, műveleti sorrend. • Kézművesség. • Méret, becslés. • Hosszúság, szélesség, mélység, magasság, távolság. • Használati tárgy, modell. • A munkahely rendje. • A szerszámok rendeltetészerű használata (olló, ecset, csiszolóvászón, mintázóeszköz).

*Témakör***Háztartáskultúra 1.****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Család • Házimunkák • Takarékoság.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Családi munkamegosztás megjelenítése szimbólumok felhasználásával. • Napirend tervezése. • Zsebpénz beosztása.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Család, háztartás, házimunka. • Munkamegosztás, önkiszolgálás. • Gazdálkodás, takarékoság, szolgáltatások.

*Témakör***Környezetkultúra 1.****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Tárgyi környezet. • Építés, modellezés.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Építés síkban építőelemekből. • Alakrajz és körvonalrajz használata, készítése. • Szerelőgyakorlatok: csuklózó és merev szerkezetek elemzése, létrehozása.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Fogalmak: modell, használati tárgy, funkció, építőelem, alakrajz, körvonalrajz, szerkezeti tulajdonságok, kötőelem. • Tárgyak szerkezeti részei, azok funkciója.

*Témakör***Közlekedéskultúra 1.****Óraszám: 4 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Gyalogos közlekedés. • Tömegközlekedés. • Utazás.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Részvétel a közlekedésben: haladás a gyalogjárón, áthaladás az útesten. • Utazás tömegközlekedési eszköz igénybevételével. • Elemi tájékozódás az autóbusz vagy villamos menetrendben.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Közlekedés, gyalogos közlekedés, tömegközlekedés, a közlekedés résztvevői. • Jelek, jelzések, szabályok a közlekedésben. • Helyes magatartás és viselkedés a közlekedésben való részvételkor és veszélyhelyzet esetén.

*Témakör***Egészségkultúra 1.****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Elemi higiénés szokások. • Egészségvédő motívumok: rendszeres táplálkozás, mozgás, kézmosás, zsebkeendő használata. • Az egészségügyi szolgáltatások igénybevétele.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Fogmosás, kézmosás. • Beteglátogatás. • Fogászati vizsgálat, fogmosás.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Egészséges életmód, rendszeres táplálkozás, helyes napirend, higiéné, egészségvédelem. • Teendők betegség észlelésekor. • Egészségügyi szolgáltatás, helyes viselkedés a fogorvosi rendelőben.

*Témakör***Biztonságkultúra 1.****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Baleseti lehetőségek a háztartásban. • Baleseti lehetőségek a közlekedésben. • Teendők baleset vagy sérülés észlelése esetén.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Segélyhívás gyakorlása. • Veszélyforrások elemzése. • Horzsolásos seb ellátása.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Veszélyhelyzet, baleset, közérdekű telefonszámok. • Mosó és tisztítószerek a háztartásban. • A kéziszerszámok veszélyei. • Felkészülés a fogorvosi vizsgálatra; előzetes teendők, viselkedési elvárások.

*Témakör***Fogyasztói kultúra 1.****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Vásárlás. • Takarékoság. • Szolgáltatások.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Napi bevásárlási terv készítése. • Zsebpénz felhasználásának tervezése. • Levélfeladás.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Munkamegosztás, önként vállalt feladatok, napi bevásárlás (hol, mit, mennyiért, mennyi idő alatt?). • Gazdálkodás, bevétel, kiadás, megtakarítás. • Szolgáltatások a takarékoságban. • Postai küldemények.

*Témakör***Szabadidő-kultúra 1.****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Napirend. • Könyvtár. • Színházlátogatás.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Időbeosztás, napirend tervezése. • Folyóirat-olvasó igénybevétele. • Színházi előadás megtekintése.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Tervszerűség, időterv. • Művelődés, önfejlesztés. • Művelődés, szórakozás.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Az első évfolyam végén a kerettanterv nem határoz meg a továbbhaladáshoz szükséges feltételeket, az első és második évfolyamot egy fejlesztési szakasznak tekinti.

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK

2. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Munkakultúra	16
Háztartáskultúra	4
Környezetkultúra	4
Közlekedéskultúra	4
Egészségkultúra	3
Biztonságkultúra	2
Fogyasztói kultúra	2
Szabadidő-kultúra	2
Összesen:	37

Javaslat az órakeret felhasználásához, valamint a témakörök tanmenetbe rendezéséhez:

- 1 óra – (az év bevezető órája) A tantárgy speciális elvárásainak megbeszélése. Felhívás a gyűjtőmunkára, pl. anyagmaradékok, dobozok, képek.
- 1 óra – (az év utolsó órája) az évi munka értékelése, a következő év előkészítése.
- 2-3 óra – ünnepi készülődés (a tanultak önálló alkalmazása).
- 1-2 óra tanulmányi kirándulás (termések, levelek gyűjtése, építmények, tárgyak megfigyelése).

A témaköröket (ismeretköröket) a párhuzamos feldolgozást lehetővé tevő témákba kell rendezni annak érdekében, hogy a tantárgyi sajátosságok érvényesüljenek, és ez által a tantárgy betöltse a személyiségfejlesztésben vállalt szerepet.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

Második technika könyvem, vagy Technika 2. osztályosoknak (az alkalmazásban a tanterv az irányadó).

Tanári kézikönyv.

Technika 1-4. Tantervi útmutató.

Technika kézikönyv az 1-2. osztály tanítói számára.

Mintadarabok.

Folyamatábrák.

Építő- és szerelőkészlet + ezek munkalapjai.

Témakör**Munkakultúra 2.**

Óraszám: 16 óra

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Az anyagok feldolgozása. • Tervezés. • Mérés. <p>Az altémák párhuzamosan kerüljenek feldolgozásra.</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Anyagok (papír, textil, fa, háncs, vessző, kukoricaszár) hasítással, csavarással, nyújtással, összenyomással történő vizsgálata. • A papírkészítés folyamatának elemi szintű megismerése.

- Egyszerű tárgyak tervezése, készítése papírból, fonalból, textilből; előrajzolás, szabás, szerelés ragasztással, csomózással, varrással.
- Rajzvázlatok készítése: kicsinyítés, nagyítás, méretmegadás.
- Tárgyak készítése hagyományos kézműves technológiával háncsból, vesszőből, faágból, kukoricaszárból.
- Takarékos anyagfelhasználás.
- Mérés becsléssel.

ISMERETEK

- Anyagvizsgálat.
- Nyersanyag, alapanyag, termék (a papírgyártáson keresztül).
- Anyagátalakítás.
- Anyagtakarékosság.
- Vázlatrajz, méret, méretarány.

*Témakör***Háztartáskultúra 2.****Óraszám: 4 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Rokonság. • Házimunkák • Takarékoság.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Meghívó, pohárjelző és asztaldísz készítése. • Szalvétahajtogatás. • Rendrakás, ruhadarabok hajtogatása, portörítés.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Rokonsági viszonyok. • Vendégvárás, vendéglátás, viselkedési szabályok, elvárások. • Munkaterv, takarékoság az idővel, energiával munkavégzés közben.

*Témakör***Környezetkultúra 2.****Óraszám: 4 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Építőelemekkel végzett gyakorlatok. • Szerelőelemekkel végzett gyakorlatok.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Szobabelső térbeli megépítése modell-lapról, majd önálló elképzelés alapján. • Makett építése látszati rajz alapján, építőelemekből. • Térbeli tárgyi modellek szerelőelemekből. A működés feltételeinek megállapítása és biztosítása a modellen.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Tárgy és funkció látszati kép, arány. • Alaprajz, szimbólum. • Folyamatábra. • Szerkezeti megoldás, sarokpánt, toldás lapolással, rácsos szerkezet.

*Témakör***Közlekedéskultúra 2.****Óraszám: 4 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Közlekedési helyzetek. • Utazás.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Közlekedési helyzetek modellálása terepasztalon, szituáció-elemzés. • Az iskola környékének felvázolása a közlekedési táblák és jelek feltüntetésével, terepasztal összeállítása modulokból. • Utazás a vonaton, a mozgólépcsőn. Magatartásformák gyakoroltatása.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Forgalmirányítás és jelzései: jelzőtáblák, jelzőlámpák, gyalogátkelőhelyek, biztonsági sáv. • Vasúti átjáró, sorompók. • Felszállás, leszállás. Írott és íratlan szabályok utazás alkalmával. • Veszélyhelyzetet előidéző magatartás, és annak kiküszöbölése.

*Témakör***Egészségkultúra 2.****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Időbeosztás, napirend. • Egészséges életmód. • Környezetünk és az egészség.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Az én napom: rajzos bemutatás. • Mozgásos játékok, séta. • Különböző csomagolóanyagok csoportosítása a hatásuk alapján.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Napi testmozgás, hasznos időtöltés, pótcselekvés. • Egészséges életmód. Az évszaknak megfelelő öltözködés. • Egészséget károsító anyagok, szerek.

*Témakör***Biztonságkultúra 2.****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Baleseti lehetőségek a háztartásban. • Baleseti lehetőségek a közlekedésben. • Teendők baleset vagy sérülés észlelése esetén.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Segélyhívás gyakorlása. • Veszélyforrások elemzése. • Kisebbségi vágott seb ellátása.

ISMERETEK

- Veszélyhelyzet, baleset, közérdekű telefonszámok.
- A környezet anyaga mint veszélyforrás.
- Elektromos készülékek veszélyei.

*Témakör***Fogyasztói kultúra 2.****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Vásárlás. • Takarékoság. • Szolgáltatások.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Napi bevásárlási terv készítése. Bevásárlási útvonal tervezése az áruk elhelyezkedésének megfelelően. • Zsebpénz felhasználásának tervezése. Fontossági sorrend a pénz beosztásakor. • Látogatás a ruhatisztító felvevőhelyén.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Munkamegosztás, önként vállalt feladatok, napi bevásárlás (hol, mit, mennyiért, mennyi idő alatt?). • Gazdálkodás, bevétel, kiadás, megtakarítás. Gazdálkodás az idővel. • Szolgáltatások a takarékoságban.

*Témakör***Szabadidő-kultúra 2.****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Napirend. • Könyvtár. • Színházlátogatás.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Időbeosztás, napirend tervezése. • Folyóirat-olvasó igénybevétele. Könyvkölcsönzés. • Színházi előadás megtekintése.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Tervszerűség, időterv. Tanulási idő, időbeosztás a felkészülésben. • Művelődés, önfejlesztés. Képes enciklopédia. • Társas kapcsolatok, művelődés, szórakozás.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- A munka és a technika szükségessége, jelentősége és szerepe az emberi életben, haszna és veszélyei: a fenntartható fejlődés gondolata.
 - Tudja felsorolni a természetes és mesterséges környezet néhány elemét.
 - Konkrét esetekben ismerje fel a technikai problémát.
 - Nevezze meg környezete tárgyainak anyagát.

- Dokumentumismeret (tárgy, könyv, hálózati dokumentum).
- Keressen tanári irányítással saját tapasztalatai alapján megoldásokat a probléma helyzetekre.
- Az alkotás folyamata, a gyakorlati probléma-felismerési és problémamegoldó folyamat részei.
 - Fogalmazza meg szóban, tanári segítséggel az adott technikai problémát.
- Mutasson be egy általa megismert szakmát.
 - Mondja el a munkafolyamatot rajzos folyamatábráról.
 - Állapítsa meg, hogy egy anyagon belül az egyes fajták tulajdonságai hogyan befolyásolják a megmunkálhatóságot.
 - Azonosítsa a térbeli képet a tárggyal.
 - Ábrázolja a szobája egy-két berendezési tárgyát vázlatrajzban.
 - Tudjon összehasonlítással mérni.
 - Soroljon fel néhány fontos háztartási munkát.
 - Mondja el elemi szinten a gazdálkodás, takarékoság, szolgáltatás fogalmak tartalmát.
- Munkavégzési és tanulási szokások:
 - Vegye figyelembe az építés során az arányokat, oldja meg a tárgy és a funkció összhangját.
 - Jellemezzen egy-két természeti anyagot.
 - Mutasson rá a megismert anyagok legjellemzőbb tulajdonsága és a felhasználhatósága közötti összefüggésre.
 - Válassza ki a tanult megmunkáláshoz szükséges szerszámot, eszközt.
 - Cselekedjen a kiadott munkaszokásoknak megfelelően.
 - Alkosson ítéletet adott probléma megoldásáról.
 - Törekedjen a tanult eljárások, munkafogások szabályos alkalmazására, elvégzésére.
 - Viselkedjen az előírásoknak megfelelően az úttesten való áthaladáskor.
 - Vegye figyelembe és alkalmazza a közlekedési táblák nyújtotta információkat.
 - Mutassa be a járművekre való fel- és leszállást.
 - Fogadja el a közlekedésben résztvevőkkel szemben alkalmazandó írott és íratlan szabályokat.
 - Soroljon fel néhány fontos háztartási munkát.
 - Mondja el elemi szinten a gazdálkodás, takarékoság, szolgáltatás fogalmak tartalmát.
 - Vállaljon el egy-két háztartási munkát és hajtsa végre.

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK

3. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Munkakultúra	16
Háztartáskultúra	4
Környezetkultúra	4
Közlekedéskultúra	4
Egészségkultúra	3
Biztonságkultúra	2
Fogyasztói kultúra	2
Szabadidő-kultúra	2
Összesen:	37

Javaslat az órakeret felhasználásához, valamint a témakörök tanmenetbe rendezéséhez:

- 1 óra – (az év bevezető órája) A tantárgy speciális elvárásainak megbeszélése. Felhívás a gyűjtőmunkára, pl. anyagmaradékok, dobozok, képek.
- 1 óra – (az év utolsó órája) az évi munka értékelése, a következő év előkészítése.
- 2-3 óra – ünnepi készülődés (a tanultak önálló alkalmazása).
- 1-2 óra tanulmányi kirándulás (termések, levelek gyűjtése, építmények, tárgyak megfigyelése).

A témaköröket (ismeretköröket) a párhuzamos feldolgozást lehetővé tevő témákba kell rendezni annak érdekében, hogy a tantárgyi sajátosságok érvényesüljenek, és ez által a tantárgy betöltse a személyiségfejlesztésben vállalt szerepet.

Az utolsó három témakör az előző évfolyam tananyagának továbbfejlesztése, valamint elmélyítése.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

Harmadik technika könyvem, vagy Technika 3. osztályosoknak (az alkalmazásban a tanterv az irányadó).

Tanári kézikönyv.

Technika 1-4. Tantervi útmutató.

Technika kézikönyv a 3-4. osztály tanítói számára.

Mintadarabok.

Folyamatábrák.

Építő- és szerelőkészlet + ezek munkalapjai.

Témakör**Munkakultúra 3.**

Óraszám: 16 óra

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> – • Anyagalakítás. – • Műszaki ábrázolás. – • Mérés <p>Az altémák párhuzamosan kerüljenek feldolgozásra.</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Anyagok összeválogatása használati tárgyak készítéséhez a szerkezet, a tulajdonság, funkció összefüggéseire alapozva: papír, textil, fa, fém felhasználásával. • Munkamenet összeállítása műszaki rajz alapján.

- Előkészítő és alakító műveletek végzése a választott anyagokon: előrajzolás, darabolás, hajlítás, faragás.
- Saját ötlet megvalósítása a funkció, forma, esztétikum együttes figyelembevételével.
- A nyírás, a fonás, faragás gyakorlása.
- A szükséges szerszámok és eszközök balesetmentes használata.
- Méretek leolvasása rajzokról.
- Mérés, előrajzolás vonalzóval.
- Mérési eredmények följegyzése.

ISMERETEK

- Műszaki rajz.
- Méretezés, méretezés elemei: méretsegédvonal, méretvonal, méretnyíl, méretszám.
- Vonalfajták, és jelentésük.
- Előkészítő művelet, alakító művelet.
- Szerkezet.
- Formálhatóság, terhelhetőség.

*Témakör***Háztartáskultúra 3.****Óraszám: 4 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Házimunkák. • Takarékoság.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • A háztartást megkönnyítő eszközök megismerése és használatuk gyakorlása: kézi takarító és konyhai eszközök használata. • Az életkornak megfelelő önkiszolgáló tevékenység: tisztálkodás, öltözködés. • Helyes idő-, anyag- és pénzbeosztás. • Terítés reggelihez, vacsorához. • A telefon használata.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Háztartási eszközök: kézi, gépi. • Takarítóeszközök, konyhai eszközök. • Napirend. • Alapteríték. • Jövedelem, bevétel, kiadás, megtakarítás.

*Témakör***Környezetkultúra 3.****Óraszám: 4 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Építőelemekkel végzett gyakorlatok. • Szerelőelemekkel végzett gyakorlatok.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Egyszerű épület makettek irányított készítése megadott alaprajz szerint: a lakás belső tereinek megjelenítése. • A rajz és a tárgy megfeleltetése. • A környezeti objektumok szerkezeti megoldásainak modellezése.

- Billenő és lengő szerkezet modellezése.
- Stabilitást és mozgást biztosító megoldások modellezése.

ISMERETEK

- Település, lakástípusok, lakásalaprajz.
- Belső tér, belső terek esztétikája.
- Álló és mozgó szerkezet.
- Stabilitás.

*Témakör***Közlekedéskultúra 3.****Óraszám: 4 óra****ALTÉMÁK CÍMEI**

- Kerékpáros közlekedés.
- Balesetmegelőzés.

TEVÉKENYSÉGEK

- A kerékpár biztonsági berendezéseinek ellenőrzése.
- Elindulás, megállás, kanyarodás.
- Veszélyhelyzetek elemzése.

ISMERETEK

- Láthatóság.
- Biztonsági berendezés: világítás, prizmák, fékek, lánc- és sárvédők.
- Helyes magatartás és viselkedés a közlekedésben való részvételkor és veszélyhelyzet esetén.

*Témakör***Egészségkultúra 3.****Óraszám: 3 óra****ALTÉMÁK CÍMEI**

- Táplálkozás.
- Öltözködés.
- Egészségmegőrzés.

TEVÉKENYSÉGEK

- Egészséges reggeli megtervezése.
- Az időjárásnak megfelelő öltözködés gyakorlása.
- Szemtorna.

ISMERETEK

- Rendszeres étkezés, táplálék, tápanyag.
- Hőérzet, réteges öltözködés.
- Izomfáradás.

*Témakör***Biztonságkultúra 3.****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Baleseti lehetőségek a háztartásban. • Baleseti lehetőségek a közlekedésben. • Teendők baleset vagy sérülés észlelése esetén.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Segélyhívás gyakorlása. • Veszélyforrások elemzése. • Kisebb vágott seb ellátása.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Veszélyhelyzet, baleset, közérdekű telefonszámok. • A környezet anyaga mint veszélyforrás. • Elektromos készülékek veszélyei.

*Témakör***Fogyasztói kultúra 3.****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Vásárlás. • Takarékoság. • Szolgáltatások.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Napi bevásárlási terv készítése. Bevásárlási útvonal tervezése az áruk elhelyezkedésének megfelelően. • Zsebpénz felhasználásának tervezése. Fontossági sorrend a pénz beosztásakor. • Látogatás a ruhatisztító felvevőhelyén.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Munkamegosztás, önként vállalt feladatok, napi bevásárlás (hol, mit, mennyiért, mennyi idő alatt?). • Gazdálkodás, bevétel, kiadás, megtakarítás. Gazdálkodás az idővel. • Szolgáltatások a takarékoságban.

*Témakör***Szabadidő-kultúra 3.****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Napirend. • Könyvtár. • Színházlátogatás.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Időbeosztás, napirend tervezése. • Folyóirat-olvasó igénybevétele. Könyv kölcsönzés. • Színházi előadás megtekintése.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Tervszerűség, időterv. Tanulási idő, időbeosztás a felkészülésben. • Művelődés, önfejlesztés. Képes enciklopédia. • Társas kapcsolatok, művelődés, szórakozás.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- A munka és a technika szükségessége, jelentősége és szerepe az emberi életben, haszna és veszélyei: a fenntartható fejlődés gondolata
 - Sorolja fel az élővilág és a tárgyi környezet lényeges kapcsolódási pontjait.
 - Konkrét esetekben ismerje fel a technikai problémát.
 - Mondjon példát az anyag alakítás és a tulajdonság módosulása közötti összefüggésre.
- Dokumentumismeret (tárgy, könyv, hálózati dokumentum)
- Gyűjtsön információkat a foglalkozásokhoz.
- Az alkotás folyamata, a gyakorlati probléma-felismerési és problémamegoldó folyamat részei
 - Fogalmazza meg önállóan az adott technikai problémát.
 - Indokolja meg a választott megoldást.
 - Fogalmazza meg s próbálkozzon a funkció, forma és esztétikum együttes érvényesítésével.
 - Állapítsa meg, hogy egy anyagon belül az egyes fajták tulajdonságai hogyan befolyásolják a megmunkálhatóságot.
 - Azonosítsa a tárgyat a műszaki rajzával.
 - Olvassa le a tárgy méreteit.
 - Alkalmazza önállóan a vonalzóval való mérést és előrajzolást.
 - Fogadja el társai véleményét.
- Munkavégzési és tanulási szokások
 - Tartsa rendben és tisztán a munkahelyét.
 - Foglalja össze tapasztalatait a megismert anyagokról, szerkezetekről.
 - Tudatosan bővítse ismereteit az anyagok tulajdonságai területén.
 - Fogadja el, lássa be a szimbólumok szükségességét a műszaki információközlésben.
 - Mutasson rá a megismert anyagok legjellemzőbb tulajdonsága és a felhasználhatósága közötti összefüggésre.
 - Válassza ki a tanult megmunkáláshoz szükséges szerszámot, eszközt.
 - Cselekedjen a kiadott munkaszokásoknak megfelelően.
 - Alkosson ítéletet adott probléma megoldásáról.
 - Törekedjen a tanult eljárások, munkafogások szabályos alkalmazására, elvégzésére.
 - Ismerje fel a veszélyhelyzeteket és találja meg az elkerülés lehetőségét.
 - Sorolja fel a városokban használt tömegközlekedési eszközök igénybevételének módját.
 - Ismerje fel az alapvető háztartási munkákhoz tartozó eszközöket.
 - Tervezze meg napirendjét.
 - Magyarázza el konkrét példán a takarékosági lehetőségeket.

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK

4. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Munkakultúra	16
Háztartáskultúra	4
Környezetkultúra	4
Közlekedéskultúra	4
Egészségkultúra	3
Biztonságkultúra	2
Fogyasztói kultúra	2
Szabadidő-kultúra	2
Összesen:	37

Javaslat az órakeret felhasználásához, valamint a témakörök tanmenetbe rendezéséhez:

- 1 óra – (az év bevezető órája) A tantárgy speciális elvárásainak megbeszélése. Felhívás a gyűjtőmunkára, pl. anyagmaradékok, dobozok, képek.
- 1 óra – (az év utolsó órája) az évi munka értékelése, a következő év előkészítése.
- 2-3 óra – ünnepi készülődés (a tanultak önálló alkalmazása).
- 1-2 óra tanulmányi kirándulás (termékek, levelek gyűjtése, építmények, tárgyak megfigyelése).

A témaköröket (ismeretköröket) a párhuzamos feldolgozást lehetővé tevő témákba kell rendezni annak érdekében, hogy a tantárgyi sajátosságok érvényesüljenek, és ez által a tantárgy betöltse a személyiségfejlesztésben vállalt szerepet.

Az utolsó három témakör az előző évfolyam tananyagának továbbfejlesztése, valamint elmélyítése.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

Negyedik technika könyvem, vagy Technika 4. osztályosoknak (az alkalmazásban a tanterv az irányadó).

Tanári kézikönyv.

Technika 1-4. Tantervi útmutató.

Technika kézikönyv a 3-4. osztály tanítói számára.

Mintadarabok.

Folyamatábrák.

Építő- és szerelőkészlet + ezek munkalapjai.

*Témakör***Munkakultúra 4.**

Óraszám: 14 óra

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Anyagalakítás. • Műszaki ábrázolás. • Mérés <p>Az altémák párhuzamosan kerüljenek feldolgozásra..</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Technológiai lépések helyes alkalmazása, önálló tervezés és kivitelezés pl. papírdoboz, ékszerek tervezése és készítése, különböző anyagok (üveg, műanyag, fa, fém, kerámia) felhasználásával. • Az alapanyagok célszerű kiválasztása és a legkevesebb hulladékra törekvés a munkafolyamatokban. • A festés, szövés, papírmerítés technológiai lépéseinek megismerése és helyes alkalmazása. • A mérés és a rajzeszközök használatának gyakorlása

- Nézeti képek olvasása.
- A feladat elképzelése, megoldási tervek készítése.
- A forma, a funkció és a méret közötti összefüggések megállapítása és felhasználása a tervezés során.
- A műveleti sor önálló megalkotása és végrehajtása.

ISMERETEK

- Szerkezeti anyagok és szerepük.
- Technológia, célszerűség.
- Hulladék és melléktermék.
- Termék.
- Nézeti ábrázolás.

*Témakör***Háztartáskultúra 4.****Óraszám: 4 óra****ALTÉMÁK CÍMEI**

- Házimunkák.
- Takarékoság.

TEVÉKENYSÉGEK

- A háztartást megkönnyítő eszközök megismerése és használatuk gyakorlása: kézi takarító és konyhai eszközök használata.
- Az életkornak megfelelő önkiszolgáló tevékenység: tisztálkodás, öltözködés.
- Helyes idő-, anyag- és pénzbeosztás.
- Terítés reggelihez, vacsorához.
- A telefon használata.

ISMERETEK

- Háztartási eszközök: kézi, gépi.
- Takarítóeszközök, konyhai eszközök.
- Napirend.
- Alapteríték.
- Jövedelem, bevétel, kiadás, megtakarítás.

*Témakör***Környezetkultúra 4.****Óraszám: 6 óra****ALTÉMÁK CÍMEI**

- Építőelemekkel végzett gyakorlatok.
- Szerelőelemekkel végzett gyakorlatok.

TEVÉKENYSÉGEK

- A városi és falusi élet összehasonlítása és vélemény megfogalmazása: épített környezet városon és falun.
- A nagyvárosi élet előnyeinek és hátrányainak megbeszélése.
- Épületek, építmények, házak modellezése különböző természeti és átalakított anyagokból.
- Működő modellek: közlőművek modellezése.

ISMERETEK

- Épített környezet, építmények (épület, út, alagút, híd, felüljáró, toronyház, torony).
- Életfeltételek, életkörülmények.

- Az építkezés anyagai.
- Stabilitás, cserélhetőség, szabvány.
- Közlőmű.

*Témakör***Közlekedéskultúra 4.****Óraszám: 4 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Tömegközlekedés. • Kerékpáros közlekedés.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Közlekedés tömegközlekedési eszközökkel: szárazföldi, vízi- és légi közlekedési eszközök. • A tömegközlekedési eszközök igénybevételéhez szükséges információk elérése. • A kerékpáros közlekedés gyakorlása.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Menetrend, a menetrendben használt jelölések. • A forgalomban való részvétel előírásai.

*Témakör***Egészségkultúra 4.****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Betegségek. • Egészségmegőrzés.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Fájdalomcsillapítás gyógyszerek nélkül. • Egészségügyi szolgáltatások igénybevétele.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • A fájdalomérzés. • Az egészséget károsító szerek: nikotin, alkohol, drogok veszélyei.

*Témakör***Biztonságkultúra 4.****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Baleseti lehetőségek a háztartásban. • Baleseti lehetőségek a közlekedésben. • Teendők baleset vagy sérülés észlelése esetén.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Segélyhívás gyakorlása. • Veszélyforrások elemzése.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Az egyéni létet veszélyeztető tényezők. • Egyéni felelősség. • Katasztrófa.

*Témakör***Fogyasztói kultúra 4.****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Vásárlás. • Takarékoság. • Szolgáltatások.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Napi bevásárlási terv készítése. • Zsebpénz felhasználásának tervezése. • Néhány szolgáltatás bemutatása.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Reklám, marketing. • Olcsóbb beszerzés. • Családi költségvetés. • Szolgáltatások a takarékoságban.

*Témakör***Szabadidő-kultúra 4.****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ul style="list-style-type: none"> • Napirend. • Szabadidő-tevékenységek.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Időbeosztás, napirend tervezése. • Klubfoglalkozás tervezése, lebonyolítása. • Kedvenc olvasmány és televízió-műsor bemutatása.
ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> • Tervszerűség, időterv. • Művelődés, önfejlesztés. Képes enciklopédia. Társas kapcsolatok, művelődés, szórakozás.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- A munka és a technika szükségessége, jelentősége és szerepe az emberi életben, haszna és veszélyei: a fenntartható fejlődés gondolata.
- Sorolja fel az épített környezet hagyományos és korszerű elemeit.
- Alkosson véleményt és indokolja a nagyvárosi élet előnyeit és hátrányait.
- Lássá be a szelektív hulladékgyűjtés hasznosságát.
- Felismert technikai problémákhoz végezzen anyagvizsgálatot.
- Alkosson ítéletet a vizsgálati eredményekről.
- Dokumentumismeret (tárgy, könyv, hálózati dokumentum).
- Gyűjtsön információkat az alkotómunkához, a foglalkozásokhoz és a tervezéshez.
- Az alkotás folyamata, a gyakorlati probléma-felismerési és problémamegoldó folyamat részei.
- Indokolja döntéseit az anyagválasztásban.
- Keressen megoldást az anyagok helyettesítésére.
- Tervezzen dobozokat papírból, ékszereket, használati tárgyakat műanyagból, fémből.
- Készítsen rajzvázlatot szabásmodellhez, az elrendezési szabályok alapján.

- Vázolja fel egy tárgy / makett nézeti képeit.
- Azonosítsa a tárgyat a nézeti képével.
- Alkalmazza alkotómódon az anyagmegmunkáló műveleteket az építmények modellezésénél.
- Elemezze a modelleket működőképesség szerint.
- Munkavégzési és tanulási szokások:
 - Legyen gyakorlott az olló, kés, reszelő, tű, laposfogó, huzalvágó, vonalzó használatának alapfogásaiban.
 - Tervezze meg tevékenységét.
 - Rendelkezzen az elemi munkaszokásokkal: helyes testtartás, rend, pontosság, takarékoság.
 - Használja rendeltetésének megfelelően a szerszámokat, eszközöket.
 - Önként vállaljon részt a háztartás munkafeladataiból.
 - Alkalmazza következetesen az önkiszolgáló tevékenységek elemeit.
 - Mutassa be a lakóhelyén található szolgáltató-helyeket.
 - Ismerje és alkalmazza az egészségmegővást szolgáló öltözködési módokat.

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK

5. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Munkakultúra	11
Termelés-kultúra	2
Háztartás-kultúra	8
Környezet-kultúra	4
Közlekedés-kultúra	3
Gazdálkodás-kultúra	0
Egészség-kultúra	3
Biztonság-kultúra	2
Fogyasztói kultúra	0
Szabadidő-kultúra	2
Információs-kultúra	2
Pályaorientáció (lásd: osztályfőnöki tantervben)	
Összesen:	37

Témakör

Munkakultúra 5.

Óraszám: 11 óra

ALTÉMÁK CÍMEI	
Anyagvizsgálat, anyagmegmunkálás, mérés, műszaki ábrázolás	
TEVÉKENYSÉGEK	
Belépő tevékenységformák	Tartalom
Egyszerű tervek, vázlatok készítése. Adott terv megvalósítása rajz alapján Algoritmusk alkalmazása. Egyszerű megvalósítható terv készítése.	A tervezés folyamata. A funkció, forma és esztétikum szerinti tervezés. Ezek összefüggése.
<i>Mérés:</i> mérés milliméter pontossággal, az eredmények rögzítése.	A méret és mérés pontosságának szerepe a technikában. A méretmegadás elemei, becslés, mérés, méretjelölés.
<i>Műszaki ábrázolás:</i> méretek és elrendezés leolvasása egyszerű műszaki rajzokról.	A műszaki rajz jelképei, rajzjelek. Az elrendezés szabályai.
Elemi anyagvizsgálati módszerek használata (pl. töréspróba) Tapasztalatok szerzése az anyagok tulajdonságairól.	Az anyagok fizikai vizsgálata. Fizikai tulajdonságok figyelembevétele, az alkalmazásnál, alakíthatóságnál. Anyagok csoportosítása: természetes és feldolgozott anyagok. A vizsgálatok, az alakítások algoritmusai.
<i>Az anyagok megmunkálása</i> Anyagkiválasztás tulajdonság és funkció összefüggéseinek alapján, az előnyök és a hátrányok mérlegelése. Az anyagok helyettesíthetősége. Gazdaságos, környezet-kímélő tevékenységsor tervezése és alkalmazása. Szelektív hulladékgyűjtés az iskolában.	A rendeltetésnek, a formának valamint a készítési eljárásnak megfelelő megoldás kiválasztása és elkészítése. Egyszerű alapanyagok alakítása, a kéziszerszámok kezelése. Rend, időbeosztás, gazdálkodás az anyaggal. Technikatörténet, pályaismeret. A közlekedés fejlődéstörténetének állomásai; szárazföldi, vízi, légi közlekedés.

ISMERETEK, FOGALMAK

Algoritmus, művelet, feldolgozott anyagok, természetes anyagok, fémek, műanyagok, forma, funkció. A mérés pontossága, mérés milliméter-pontossággal, vázlatrajz, műszaki rajz, balesetvédelem, célszerűség, szerkezet, értékelési szempontok, környezetkímélő tervezés, műveleti algoritmus, szerszámhasználati alapfogalmak.

*Témakör***Termelési kultúra 5.****Óraszám: 2 óra**

TEVÉKENYSÉGEK	
Belépő tevékenységformák	Tartalom
<p>Elemi anyagvizsgálati módszerek használata (pl. töréspróba)</p> <p>Tapasztalatok szerzése az anyagok tulajdonságairól.</p> <p>A fa és kő szerepének bemutatása az építészet fejlődésén keresztül. Jellemző tulajdonságainak összehasonlítása.</p> <p>Technikai rendszerek vizsgálata:</p> <p>Egyszerű technikai rendszer vizsgálata a rendeltetés, célszerűség, szerkezet, tulajdonság, forma szempontjából. A tapasztalatok rögzítése, rendszerezése. A szempontok összefüggéseinek felfedezése.</p>	<p>Az anyagok fizikai vizsgálata.</p> <p>Fizikai tulajdonságok figyelembevétele, az alkalmazásnál, alakíthatóságnál.</p> <p>Anyagok csoportosítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – természetes és – feldolgozott anyagok. <p>A vizsgálatok, az alakítások algoritmusai</p>
ISMERETEK, FOGALMAK	
<p>Alapanyag, félkész termék, hulladék, művelet, feldolgozott anyagok, természetes anyagok, fémek, műanyagok, forma, funkció.</p>	

*Témakör***Háztartási kultúra 5.****Óraszám: 8 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI	
Háztartás, Táplálkozás, Ruházkodás, Gazdálkodás	
TEVÉKENYSÉGEK	
Belépő tevékenységformák	Tartalom
<p><i>Háztartás</i></p> <p>Takarítás, a takarítóeszközök használata.</p>	<p>Otthon, háztartás, háztartási munkák, munkamegosztás.</p> <p>Az élettér és higiénia szempontjai.</p>
<p><i>Táplálkozás</i></p> <p>Előkészítő, elkészítő és befejező konyhatechnológiai műveletek: tisztítás, darabolás.</p> <p>Hidegtál összeállítása.</p> <p>Terítés reggelihez, uzsonnához.</p> <p>Mosogatás.</p>	<p>Szervezetünk működése, a zavartalan működést biztosító tényezők: ivóvíz, táplálék.</p> <p>Étrend, az étkezés alkalmi.</p> <p>Ételkészítés, tápanyagarány, energia.</p> <p>Terítés, tálalás, mosogatás.</p>

<i>Ruházkodás</i> A textilanyagok egyszerű anyagvizsgálati módjai. Néhány öltésfajta elsajátítása. Hagyományos textilkészítési eljárások.	A textilanyagok eredete. Fonal, cérna, textília. Ruházkodás és divattörténet. Alapvető varró- és díszítőöltések. Szövés, horgolás.
<i>Gazdálkodás</i> A háztartási munka megszervezése. A ruhaneműk célszerű használata, gondozása. Az életmód és a gazdálkodás összefüggése. Jövedelem, bevétel, kiadás.	A család jövedelme. A pénz felhasználása „nagyban” és „kicsiben” Árak, anyagi lehetőségek.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Otthon, otthonosság. A háztartási munka, munkamegosztás. Takarítás. Ételkészítő eljárások. Tisztaság, hulladékkezelés. A magyar konyha jellegzetességei. Alapterületek. A terítés eszközei. Varrás, hímzés. A szövés és a horgolás alapfogalmai. Jövedelem, bevétel, kiadás. Gazdálkodás: Idő, mozdulatszám, pénz.	

*Témakör***Környezetkultúra 5.****Óraszám: 4 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI	
Az ember és környezete, Eszközhasználat	
TEVÉKENYSÉGEK	
Belépő tevékenységformák	Tartalom
Az ember és környezete Az ember környezetének megfigyelés A természetes és mesterséges környezet összehasonlítása. Eszközhasználat Az ember és állat eszközhasználatának összehasonlítása, a fejlesztés fontosságának felismerése.	A természetes és mesterséges környezet. Az állatok alkalmazkodása a környezetükhöz. Az ember védekezése a környezet hatásai ellen. Az állatok szerszámhasználata. Az emberi szerszámhasználat kialakulása, egyszerű eszközök.
Épített tér és környezet: Egyszerű tárgyak, szerkezetek megalkotásának tervszerű előkészítése és kivitelezése. A környezet esztétikus kialakításának és a környezetkímélő lakásépítésnek bemutatása, pl. kiskert tervezésével. A kertek, a parkok és a szobanövények szerepének bemutatása, pl. egy háznak és udvarának berendezésével. A textíliák lakásban betöltött funkcióinak felsorolása.	Az ember környezet-átalakító tevékenysége. A mesterséges környezet kialakulása, hatása a természetes környezetre A természetes és az emberi alkotással létrehozott terek, formák és térképző elemek esztétikai és ergonómiai követelményei. A harmónia és az esztétikus környezet kialakítása. A lakóházak jellemzői, építési módok változása. A falu és a város. Az otthon és az iskolát díszítő növények ápolása.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Természetes környezet, mesterséges környezet, alkalmazkodás a környezethez, eszköz használat, eszközfejlesztés. Esztétikus környezet, harmónia.	

*Témakör***Közlekedéskultúra 5.****Óraszám: 3 óra**

TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
Példák felsorolása a közlekedés szabályozásának és a szabályok betartásának szükségességére. A járműhasználattal járó veszélyhelyzetek megelőzése. A kerékpáros közlekedés gyakorlása. A kerékpár karbantartása. Az utazással kapcsolatos helyes magatartásformák elsajátítása.	Gyalogosközlekedés településeken. A városi és vidéki gyalogosközlekedés sajátosságai. Tömegközlekedés. A tömegközlekedés szabályai. A kerékpár története. A kerékpár biztonsági felszerelése. A kerékpáros közlekedés szabályai. A balesetek megelőzésének lehetőségei, elsősegélynyújtás balesetnél.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Gyalogosközlekedés, jel, jelzés, közlekedési szabályok, szállítás, tömegközlekedés.	

*Témakör***Egészségkultúra 5.****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI	
Egészséges életmód, Ergonómia	
TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
Rendszeres táplálkozás. Táplálkozási ritmus. Az ételek higiénikus elkészítése. Betegség tünetek azonosítása. Elemi ergonómiai követelmények értelmezése.	A fejlődő szervezet energiaigénye; ötszöri étkezés. Az alapanyagok tisztítási műveletei. A leggyakoribb fertőző betegségek jellemző tünetei. Konyhatípusok, a konyha célszerű kialakítása, berendezése.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Táplálkozáskultúra, két- és hárompillérű étkezés; a konyhai edények fertőtlenítése, mosás folyó víz alatt, áztatás, hőkezelés; munkafelületek, tárolóhelyek;	

*Témakör***Biztonságkultúra 5.****Óraszám: 2 óra**

TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
Műhelyrend, szerszámismeret, szerszámhasználat. Az egyén felelőssége önmagáért és társaiért.	Az egyénileg és közösségben végzett szerszámhasználat, anyagok alakításának veszélyei.

Témakör**Szabadidő-kultúra 5.****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI	
A szabad idő tervezése. Társas kapcsolatok.	
TEVÉKENYSÉGEK	
Belépő tevékenységformák	Tartalom
A szabad idő tervezése. A hobbi és a szórakozási lehetőségek ötödikes korban.	Gyűjtemények készítése, csere, gyűjtés, rendszerezés, tárolás, bemutatás. Múzeum-, kiállításlátogatás.
Társas kapcsolatok. Ünnepek, vendégvárás, vendéglátás. Ajándék kiválasztása, elkészítése, csomagolása.	Születés- vagy névnap ünnepség megtervezése, megtartása. Ünnepi díszítőelemek, díszítési megoldások. Ajándékozás. Csomagolási módok.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Hobbi, szórakozás, gyűjtemény, hagyományok a díszítésben, illemszabályok az ajándékozásban.	

Témakör**Információs-kultúra 5.****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI	
TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
A hír, a jel, a jelrendszer és az információ fogalmak megkülönböztetése és használata. Tömegkommunikációs eszközök használata. Adatkommunikációs hálózatok. (ISDN, ADSL) Tv, rádió, telefon, (Internet).	A telefon, rádiózás, televíziózás és fejlődésük. A kommunikáció elemei (adó, vevő, csatorna, jel, hír, kódolás, dekódolás). Korszerű információs és kommunikációs rendszerek. (Internet, mobiltelefon).
ISMERETEK, FOGALMAK	
Adat, hír, információs rendszer, jel, kód, kódolás, tömegkommunikáció, adó, vevő, csatorna.	

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Legyenek képesek arra a tanulók, hogy kifejtsék és megvitassák azokat az értékelési alapelveket, amelyekkel lemérhetik a saját és mások terveinek megvalósítását, eredményeit és hatásait.
- A vizsgálat, megfigyelés eredményeit jegyezze le.
- Alkalmazza a szabványos műszaki rajzi lejelöléseket, a vonalfajtaikat a méretmegadás elemeit.
- Tanári irányítás mellett egyszerű vázlatból készítsen a szabványos jelölések alkalmazásával áttekinthető, műszaki rajzot.
- Nevezze meg a közlekedés fejlődésének legfontosabb szakaszait. Nevezze meg az állat és az ember szerszámhasználatának döntő különbségét. Alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait. Tudjon mérni milliméter pontossággal. Tudja kezelni az alapvető kommunikációs eszközöket (TV, rádió, telefon). Legyen képes a használt szerszámok segítségével biztonságos anyagalakítására. Tudjon példát mondani a szerkezet, forma, funkció összhangjára. Alkalmazza a textilanyagok egyszerű anyagvizsgálatát. Soroljon fel az egészség szempontjából fontos tápanyagokat.
- Tervezze meg a takarítás menetét. Soroljon fel az egészség szempontjából fontos tápanyagokat. Mondja el az otthonosság kritériumait. Értelmezze a textilanyagok kezelési útmutatóját. Tudjon egészséges hidegtálat, salátát készíteni. Lásza be, hogy a rendszeres étkezés nélkülözhetetlen az egészséghez. Alkalmazza a fonás, szövés, hímzés, csomózás valamelyikét dísz- vagy használati tárgy készítésénél. Mutasson rá a tervezett munkafolyamat időigényére. Mutassa be a zsebpénz felhasználásának optimális módját

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK

6. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Munkakultúra	10
Termelés-kultúra	3
Háztartás-kultúra	6
Környezet-kultúra	4
Közlekedés-kultúra	3
Gazdálkodás-kultúra	0
Egészség-kultúra	3
Biztonság-kultúra	2
Fogyasztói kultúra	0
Szabadidő-kultúra	3
Információs-kultúra	3
Pályaorientáció (lásd: osztályfőnöki tantervben)	0
Összesen:	37

Témakör

Munkakultúra 6.

Óraszám: 10 óra

ALTÉMÁK CÍMEI	
Az anyagok megmunkálása, mérés, műszaki ábrázolás.	
Tevékenységek	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
Technikai összefüggések meglátása az ábrából. Munkaterv készítése segítségével.	Tervezés és vázlatrajz készítése. A feladat megoldásának algoritmusát a tervezéstől a megvalósulásig.
<i>Mérés:</i> A méretmegadás helyes alkalmazása. Tárgyak különböző méretarányban való rajzolása.	A mérés pontossága, méretarányok. A mérési pontosság jelentősége a technikában.
<i>Műszaki ábrázolás:</i> A vetületi ábrák értelmezése, tárgyak fölismerése vetületek alapján. Egyszerű műszaki rajz készítése a műveleti algoritmus betartásával.	Rajzok értelmezése, műszaki rajz készítése. Műszaki rajzi szabványok. Vetületi ábrázolás, axonometria.
Újabb tapasztalatok szerzése az anyagok tulajdonságairól. A fémek, műanyagok, textilek, élelmiszer alapanyagok vizsgálata, pl. hajlíthatóság, forgácsolhatóság, keménység, éghetőség, tárolhatóság, víztartalom.	Az anyagok fizikai vizsgálata.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Gép, gépsor, hulladék, ipari választék, kiindulási anyag, melléktermék, munkaterv, nedvesség, nyersanyag, technológia, tervezés, választék, pontosság, szabvány, vetület, vetületi ábrázolás.	

*Témakör***Termelés kultúra 6.****Óraszám: 3 óra**

TEVÉKENYSÉGEK	
Belépő tevékenységformák	Tartalom
Az energia. A rendszerfogalom és a rendszerek működésének fokozatos megértése. Példák fölsorolása, hogy a (természetes vagy mesterséges) rendszerek működéséhez mindig energiára van szükség.	Változás és változtatás.
<i>Az anyagok megmunkálása</i> Egyszerű rendszerek készítése az irányítási formák bemutatására.	A gép, mint technikai rendszer. Gépsorok, gép-rendszerek. A gépek irányítása. A szabvány szerepe a technikában.
<i>Az anyagok feldolgozása</i> Anyagkiválasztás tulajdonság és funkció összefüggéseinek alapján, az előnyök és a hátrányok mérlegelése. Az anyagok helyettesíthetősége. Gazdaságos, környezet-kímélő tevékenység sor tervezése és alkalmazása.	A technikai rendszer folyamatai, a folyamatok energiaigénye. A technológia fogalma. Nyersanyag és alapanyag. Ásványi és más energiahordozók. A bányászat és hatásai a környezetre. A környezet-szennyezés megelőzése, környezetkímélő technológiák.
ISMERETEK, FOGALMAK	
A rendszer bemenete, a rendszer kimenete, technológia, tervezés, választék.	

*Témakör***Háztartáskultúra 6.****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI	
A lakás	Gazdálkodás
Konyhatechnológia	Ruházkodás
Munkaszervezés	
TEVÉKENYSÉGEK	
Belépő tevékenységformák	Tartalom
<i>A lakás</i> Kiegyensúlyozott, harmonikus környezet kialakítása ápolása és karbantartása. A lakás és az iskola otthonossá tétele. Szép téralakítás és gazdaságos térkihasználás.	A környezetalakítás fontossága. Összefüggés a környezet és a közérzet között. Bútor történet. A bútorok díszítése. Az egészséges bútorok megismerése. Saját szoba berendezése.
<i>Gazdálkodás</i> A bevétel és kiadás tervezési módjai.	A család gazdálkodásának belső összefüggései
<i>Konyhatechnológia</i> Egyszerű konyhatechnikai eszközök, egyszerűbb gépek használata. Az esztétikus terítés szabályainak gyakorlása. Ételkészítési gyakorlatok pl. főzés, párolás. Energiaszámítás. Praktikus tevékenységelemek az ételkészítés során.	A tápanyagszükséglet, az energiaszükséglet és az életmód összefüggései. Alapterítékek, szokások, szabályok. Egytálételek, egyszerű ételek készítése. Maradékok tárolása.

<i>Ruházkodás</i> A ruhaneműk egyszerű gondozása, rendben tartása. Kötött, hurkolt textilanyagok. A lakóhely népművészete. Díszítő öltések.	Hagyományos és korszerű textilkészítési eljárások. textíliák javítása, ápolása. Kézi síkkötés. Tájegységek népművészete. A díszítő öltések alkalmazása.
<i>Munkaszervezés:</i> A háztartási munkafolyamat megfigyelése, elemzése. A munka beosztása. Beszélgetés a szelektív hulladékgyűjtés feltételeiről és lehetőségeiről.	A háztartási munkák fajtái. Háztartási munkamegosztás. A háztartási hulladékok szelektív gyűjtése.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Bútorok, berendezés, lakótér, térkihasználás, főzés, párolás, energiaszámítás, tápanyagszükséglet, esztétikus terítés, háztartási munkamegosztás, hulladékkezelés.	

Témakör**Környezetkultúra 6.****Óraszám: 4 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI	
Természetes és mesterséges környezet, Az energia	
TEVÉKENYSÉGEK	
Belépő tevékenységformák	Tartalom
<i>Természetes és mesterséges környezet</i> A természeti folyamatok megfigyelése, pl. mozgás, változás, élet és pusztulás. Szobanövények nevelése vagy kertművelés A környezet rendszeres tisztántartása. Hulladékgyűjtés. <i>Épített tér és környezet:</i> makett és modell szerepének megismerése a környezetformálásban. Lakás modellezése, makett készítése. Anyag, forma, stabilitás, egyensúly és elrendezés, mint lakberendezési szempontok alkalmazás egy lakás berendezésének példájában.	A természetes rendszerek és folyamataik, a természet törvényei. Az ember védekezése a környezet kellemetlen hatásai ellen. A technikai környezet körültekintő, gondos felhasználása. Változtatás a legkisebb környezeti kár okozásával. Gazdálkodás a természeti erőforrásokkal. A lakás jellemzői, funkciói, belső terei, a részek kapcsolatai. A lakás és környezete. Energiatakarékos lakások.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Környezeti kár, természeti erőforrások.	

Témakör**Közlekedéskultúra 6.****Óraszám: 3 óra**

TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
A balesetet megelőző magatartás gyakoroltatása, elsajátítása.	A közúti közlekedés kialakulása. Kerékpáros közlekedés főúton. A kerékpár működése és állapota. Felelősség a közlekedésben.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Az úttest részei, besorolás, elsőbbségadás, kanyarodó sáv, közúti jelzőtáblák, osztott pályás útvonal, veszélyhelyzet.	

*Témakör***Egészségkultúra 6.****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI	
A család egészsége, Baleset megelőzés a háztartásban.	
TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
<i>A család egészsége</i> A környezet rendszeres tisztántartása. Hulladékgyűjtés.	Az ember védekezése a környezet kellemetlen hatásai ellen. Takarítás, szellőztetés. Szelektív hulladékgyűjtés.
<i>Baleset megelőzés a háztartásban.</i> Tűzbiztonság. A gyógyszerek tárolása.	Elemi tűzvédelmi előírások a lakás egyes helyiségeiben. Házi patika felszerelése, helye a lakásban.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Hőérzet, levegőszükséglet, allergia, házi por, szemét, hulladék, hulladékgazdálkodás, tűzveszély, tűzbiztonság, házi patika, gyógyszermérgezés.	

*Témakör***Biztonságkultúra 6.****Óraszám: 2 óra**

TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
Épített környezetünk baleseti veszélyei. Vészhelyzetek kialakulása.	Műhelyrend. Szerszámok, eszközök, anyagok tárolási rendje, használatának veszélyei. Gyúlékony anyagok, tűzmelegelőzés. Tennivalók, beavatkozások.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Munkahely rendje, tárolás, égés, mérgezés, égési sérülések.	

*Témakör***Szabadidő-kultúra 6.****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI	
Szabadidő tervezés	
TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
Szabadidő-program összeállítása, a program levezetése.	Játékdélután a szabadban. Tervezési, szervezési feladatok megoldása.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Pihenés, felüdülés, tervezés, szervezés, informálás, szabályok a játékban, tolerancia.	

Témakör**Információs-kultúra 6.****Óraszám: 3 óra**

TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
A hír, a jel, a jelrendszer és az információ fogalmak használata. Az információtárolás és továbbítás eszközeinek megismerése, gyakorlati működtetésük. Internet alapok. Logikus, algoritmikus gondolkodás használata.	A jelek világa. Jelrendszer és információ. Elektromos áram. Alapáramkörök. Az elektromos áram veszélyei. Logikai áramkörök. A számítógép részei. Számítógépes kapcsolatok.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Áramkör, bit, igaz-hamis állítás, jelrendszer, kapcsolatok, számítógép.	

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Tudjon egy-két kérdésre válaszolni olvasott, elhangzott magyarázatból. Tudjon az életkorának megfelelő tankönyvi szöveget értelmezni. Tanári segítséggel néhány mondatban ismertesse, mit szemléltet egy-egy ábra. Tankönyvi részekben önállóan találja meg a leglényegesebb két-három gondolatot. Tudja a kérdések segítségével reprodukálni a tanári magyarázat főbb vonalait. Ismerje fel egy vizsgált tárgy, modell adott szempontból lényeges tulajdonságait. Ismert megoldások közül tanári segítséggel válassza ki a megfelelőt. Ismertesse a főúton való kerékpározás szabályait. Mutassa be, egy kiválasztott szerszám, eszköz balesetmentes és szakszerű használatát. Soroljon fel néhány XIX. századi magyar feltalálót, tanári segítséggel utaljon munkásságukra. Egyszerű tárgyak, működő modellek, szerkezetek és berendezési tárgyak készítésének tervszerű előkészítése és kivitelezése. Ismertesse a technikai fejlődés és a környezetvédelem összhangjának fontosságát.
- Tervezze meg szobája berendezését. Igényelje és hajtsa végre a api tisztálkodást és a naponta szükséges takarítási tevékenységeket. Ismerje fel a múlt értékeit és törekedjen ezek feltárására, ápolására. Soroljon fel a korszerű lakás helyiségeit, azok funkcióit. Ismerje meg a tápanyagok energiatartalmának kiszámítási módját. Gyűjtsön képeket régi és új lakástípusokról. Sajatítson le néhány ételkészítési eljárást. Alkalmazza az ízléses tálalás, terítés szabályait. Alkalmazza a ruházat karbantartásának elemi műveleteit. Sajatítsa el a kötés technikáját. Készítsen díszítőöltésekkel egyszerű használati tárgyat. Fejtse ki következtetéseit a jelenségek megfigyelése útján nyert tapasztalatait. Ismerje meg lakóhelye népművészetét. Vizsgálja és dokumentálja a háztartási munkafolyamatokat időigény szempontjából.

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK

7. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Munkakultúra	7
Termelés-kultúra	5
Háztartás-kultúra	8
Környezet-kultúra	4
Közlekedés-kultúra	4
Gazdálkodás-kultúra	6
Egészség-kultúra	5
Biztonság-kultúra	3
Fogyasztói kultúra	6
Szabadidő-kultúra	3
Információs-kultúra	4
Pályaorientáció (lásd: osztályfőnöki tantervben)	0
Összesen:	55

*Témakör***Munkakultúra 7.**

Óraszám: 7 óra

ALTÉMÁK CÍMEI	
Az anyagok tulajdonságai, anyagvizsgálatok	Építés, tervezés
TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
<p><i>Az anyagok tulajdonságai, anyagvizsgálatok</i></p> <p>Anyagkiválasztás. az összetétel, tulajdonság és funkció alapján. A pontosság és funkció közötti összefüggés felismertetése.</p> <p>A helyettesíthetőség és cserélhetőség szempontjainak megállapítása az anyag tulajdonságainak és a kívánt funkciónak megfelelően.</p>	<p>Az anyag szerkezetének és tulajdonságainak kapcsolata. A fémek technológiai tulajdonságai és alkalmazásai. Ötvözet, ötvözés. Az acél és vas anyagvizsgálata (rugalmasság, keménység). Anyagalakítás darabolással, hajlítással, nyújtással. A tolómérő, menetkészítés.</p> <p>A mechanikai transzformátorok, mozgás-átalakítók modellezése.</p> <p>A műanyagok alapanyagai, előállításuk és tulajdonságaik. A műanyagok alkalmazásai. Az anyagok helyettesíthetősége, cserélhetősége. A textíliák alapanyagai és felhasználásuk. A környezetet szennyező anyagok újrahasznosítása.</p>

<p>Tervezés, építés A gépek működésnek bemutatása szóban vagy vázlatrajzon, pl. a varrógép működése. A mechanikus és nem mechanikus gépek ismerete (pl. számítógép, fényképezőgép, fénymásoló). Önálló tervkészítés, műveleti algoritmus készítése. Gépegységek modellezése.</p>	<p>Gépek a környezetünkben. Az ember és a gép kapcsolata. A gépek általános jellemzői. A gépegység. Mechanikai transzformátorok. Géprendszerek és részeik. A gépek és géprendszerek fejlődése (robotok, CNC). Erőgépek. A dugattyús gőzgép, a belsőégésű motor, a villamos motor és a generátor működése. Fejlesztés, szabadalom. A gépfogalom általános értelmezése, pl. fényképezőgép, számítógép</p>
<p>ISMERETEK, FOGALMAK</p>	
<p>Cserélhetőség, fémek, helyettesíthetőség, műanyagok, nyersanyag, résztechnológia, technológia, termelés, belsőégésű motorok, gépek, gépelemek, géprendszerek, gőzgép, robot, rugalmas gyártósor.</p>	

Témakör

Termelékultúra 7.

Óraszám: 5 óra

<p>ALTÉMÁK CÍMEI</p>	
<p>Nyersanyag és energiahordozók Energiatermelő technológiák</p>	<p>Állapotváltoztató és megóvó technológiák</p>
<p>TEVÉKENYSÉGEK</p>	
<p>BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK</p>	<p>TARTALOM</p>
<p><i>Nyersanyag és energiahordozók</i> A bányaművelési módok (pl. külszíni fejtés) és az ércbányászat vázlatos megismerése.</p>	<p>Ércék és építőipari ásványi anyagok és bányászatuk. A fosszilis energiahordozók (kőszén, kőolaj, földgáz). Az energiahordozó ásványok bányászata. A kőszén és a kőolaj kéntartalma, savas esők.</p>
<p><i>Állapotváltoztató és megóvó technológiák</i> Néhány konkrét gyártási technológia vagy vertikum (pl. acél, alumínium, papír) bemutatása és összehasonlítása. A korrózió elleni védelem néhány lehetséges módjai. Példák felsorolása arra, hogy az állapotmegóváshoz is szükség van energiára.</p>	<p>A termelés, mint technológiák láncolata. A gyártás folyamata. Alapanyag, termék, hulladék, melléktermék, tervszerű megelőző karbantartás, korrózió elleni védelem.</p>
<p><i>Energiatermelő technológiák</i> Az erőművek működésének összehasonlítása. Az alternatív energiahasznosítás egy formájának bemutatása, pl. egyszerű napkollektor összeállítása vízmelegítésre.</p>	<p>Az erőművek működése. Hulladékégetők. Az erőművek és a bányászat környezetkárosító hatásai Környezetkímélő technológiák, környezetkímélő és alternatív energiaforrások. A napenergia, a szélenergia, a földkéreg melege és a biomassza, mint energiaforrás.</p>
<p>ISMERETEK, FOGALMAK</p>	
<p>Alternatív energiaforrás, cserélhetőség, energiahordozó, erőmű, fémek, fosszilis energiahordozó, földgáz, kerámiák, kőolaj, környezetkímélő energiaforrások, lignit, megújuló energia, nyersanyag, résztechnológia, savas eső, technológia, termelés, újrahasznosítás, uránérc, üvegházhatás.</p>	

Témakör

Háztartáskultúra 7.

Óraszám: 8 óra

ALTÉMÁK CÍMEI	
Táplálkozás és konyhatechnológiai eljárások Kézi és gépi varrás	A lakókörnyezet tervezése Háztartási munkák
TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
<i>Táplálkozás és konyhatechnikai eljárások</i> A helyes étkezési szokások kialakítása Étrend, tápanyagtartalom, ebéd tervezése ár- és idő kalkulációval. Az egészséges táplálkozás szabályai szerinti ételsor tervezése. A konyhai gépek használata. Élelmiszervásárlási szempontok: ár és minőség összevetése.	A mai táplálkozási szokások eredete. Más népek, országok étkezési szokásai. Az élelmiszerek tárolása. A hűtőgép működése és helyes használata. Anyag-átalakítások a konyhában. Élelmiszer alapanyagok mezőgazdasági előállítása, a nagyüzemi és a háztáji mezőgazdasági termelés jellegzetességei. Biotechnológia az élelmiszerkészítésben.
<i>A lakókörnyezet tervezése</i> Lakástervezés. Gyakorlati példák a lakás ésszerű és ötletes berendezése. Az átlagos háztartás gépeinek szakszerű, energiatakarékos működtetése. A lakás villany-, víz- és földgáz vezetékeinek megkülönböztetése. Kerti vagy szobanövények gondozása.	Az infrastruktúra elemei. A lakás tervezését befolyásoló tényezők. A lakás energiaellátása. Energia megtakarítási lehetőségek a háztartásban. Energia-takarékos világítás és fűtés. Megfelelő hőszigetelés. Növények szerepe az életünkben.
<i>Kézi és gépi varrás</i> Felsőruházati textíliák. Varrógép használata. Szabás, varrás. A különféle öltésfajták kipróbálása, összehasonlítása.	Divat és öltözködés. Textíliák. A varrógép felépítése, működtetése. Ruhajavítás kézzel, géppel. Szabásminta használata.
<i>Háztartási munkák</i> A napi, heti takarítás és időszakos nagytakarítás szervezési feladatai. Vendéglátás tervezése és gyakorlati szervezése.	A háztartási munkák megszervezésének célszerű módjai A munkák napi, heti, havi tervezése. Vendéglátás.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Élelmiszer alapanyagok, élelmiszer összetevők, fehérjék, szénhidrátok, zsiradékok, vitaminok, ásványi anyagok, energiatáblázat, ételkészítés, ételsor, fogyasztói érdekvédelem, háztartási munkák tervezése, higiénia, infrastruktúra, lakástextilek, ruhaanyagok, alsó és felső szál, öltésképzés varratok, szabás, szabásminta, veteményeskert, energiatakarékosság.	

*Témakör***Környezetkultúra 7.****Óraszám: 4 óra**

TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
Motorizáció és a környezetterhelés kapcsolata. Gyártástechnológiák és környezetkárosító hatásai. Tájékozódás az élő környezetben. Ipari technológiák és az élelmiszertermelés kapcsolata.	Nyersanyag biztosítás és gyártás környezeti hatásai. Hulladékgazdálkodás, hulladékégetők. Környezetkímélő technológiák, környezetkímélő és alternatív energiaforrások. A talaj, a víz, a levegő szennyezettsége. Biotermesztés, biotermékek. A növények fejlődését elősegítő agrotechnikai rendszerek, öntözés, tápanyagellátás.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Hulladékégető, hulladékgazdálkodás, környezetkímélő energiaforrások, megújuló energia, újrahasznosítás.	

*Témakör***Közlekedéskultúra 7.****Óraszám: 4 óra**

TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
Vasúti és autóbusz menetrendek használata. A közlekedési helyzetek megítélése. A közlekedési jelzések biztonságos értelmezése. Gyakorlatok a kerékpározás szabályainak alkalmazására.	A közúti-, légi-, vízi és vasúti közlekedés rendszere. Közlekedéstörténet. A közlekedési eszközök környezetkímélő használata. A közúti közlekedés szabályai; kerékpárra. A kerékpár biztonsági be rendezései.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Láthatóság, elvakítás, előrelátó vezetés, útburkolati jelek, jelzőablák, párhuzamos közlekedés, úthálózat, vasúthálózat.	

*Témakör***Gazdálkodáskultúra 7.****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMAK CÍMEI	
Munkaszervezés Háztartási jövedelmek és kiadások	
TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
<i>Munkaszervezés</i> Munkafajta időigényének vizsgálata, mérése. Munkafolyamatok idő- és útigényének mérése. Időmérleg készítés. Heti munkaterv készítése.	A háztartásirányítás tartalmi elemei. Munkamegosztás, heti terv.
<i>Háztartási jövedelmek és kiadások</i> Költségvetés készítése.	A család jövedelme. Bevétel, kiadás, megtakarítás.

ISMERETEK, FOGALMAK
Munkafajták, időigény, útigény, időmérleg, háztartásirányítás, költségvetés, bevétel, kiadás, megtakarítás.

*Témakör***Egészségkultúra 7.****Óraszám: 5 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI	
Családi életvitel Egészséges táplálkozás	
TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
<i>Családi életvitel</i> Házi betegápolás. Elsősegélynyújtás.	A rendezett családi együttélés. Generációk kapcsolata, együttélése. Beteg a családban. Háziszerek az elsősegélynyújtásban. Szolgáltatások a beteggondozásban.
<i>Egészséges táplálkozás</i> Beteg ember étrendje. Eltérő táplálkozást igénylő személy étrendje- ételkészítés.	A táplálkozási hibákból eredő betegségek. Diétás ételek. Komplettálás.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Együttélés, betegellátás, beteggondozó szolgáltatások, eltérő táplálkozás, diéta, komplettálás, gyógynövények.	

*Témakör***Biztonságkultúra 7.****Óraszám: 3 óra**

TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
Vészhelyzetek felismerése, kezelése. Előrejelzések, riasztások.	A fémek megmunkálásának veszélyei. A lakás, háztartás, mint veszélyforrás. Foglalkozási ártalmak. Katasztrófavédelmi, polgárvédelmi jelzések.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Vészhelyzet, előrejelzés, riasztás, polgárvédelem.	

*Témakör***Fogyasztói kultúra 7.****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Piac és kereskedelem Szolgáltatói környezet

TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
Piac és kereskedelem. A piaci kínálat megítélése az árak és a minőség alapján. A fogyasztói érdekvédelem lehetőségeinek kihasználása. Írásbeli bizonylatok kezelése. Beszerzési források.	Tudatos fogyasztás; szavatosság, jótállás. A fogyasztó jogai.
Szolgáltatói környezet. Banki szolgáltatás igénybevétele.	Banki szolgáltatás; számlavezetés, kölcsönfajták.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Kereslet, kínálat, piac, kereskedelem, szavatosság, jótállás, bizonylatok, számlák, érdekvédelem, érdekérvényesítés, banki szolgáltatás, hitel, kölcsön.	

*Témakör***Szabadidő-kultúra 7.****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI	
Családi élet	
TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
Családi szabadidő tervezése. Kirándulási terv összeállítása a család számára. Utazási terv menetrend alapján.	Együtt a család. Családi kapcsolatok.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Pihenés, kikapcsolódás.	

*Témakör***Információs kultúra 7.****Óraszám: 4 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI	
Információs rendszerek, információs csatornák, analóg-digitális rendszerek.	
TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
Az egyszerű érzékelők ismerete és használata. Jel-átalakítók. A jel és a kód fogalmának alkalmazása. Rádióadás-vétel, telefonhasználat. Internethasználat.	Információszerzés-és feldolgozás. Információs rendszer. Információforrás. Kódolás. Információs csatorna. Információtárolás. A forrás-kódoló-csatorna-dekódoló-nyelő lánc bemutatása.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Adathordozó, elem, információs rendszerek, memória, rendszer, részrendszer, számítógép vezérelt rendszerek.	

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Legyen képes a tankönyv szövegében a legfontosabb gondolatokat értelmezni. Tanári segítséggel adja magyarázatát a pontosság és a funkció összefüggéseinek. Tudja a tankönyvi táblázatokat, grafikonokat,

ábrákat néhány mondattal értelmezni. Ismertesse a szabványok jelentőségét a gyakorlatban. Tanári segítséggel ítélje meg, az egyes technológiákat környezetvédelmi szempontból. Ismerje fel a fontosabb mozgás-átalakító gépelemeket. Alkalmazza a KRESZ szabályait a behajtani tilos helyzetre.

- Tudja tanári segítséggel saját elképzeléseit műszaki rajzban ábrázolni. Ismertesse a korrózióvédelem néhány gyakorlatban elterjedten használt módozatát. Jelentős magyar XX. századi feltalálók azonosítsa. Tanári segítséggel jellemezzen egy konkrét gyártási folyamatot (alapanyag, termék, hulladék).
- Sorolja fel a lakás tervezését befolyásoló tényezőket. Alkalmazza az energiatakarékos eljárásokat a háztartási berendezések használata során. Csoportosítsa a háztartási gépeket adott szempontok szerint. Legyen képes ellenállni a táplálkozási divatoknak, hibás szokásoknak. Ismerje meg a költségvetés tartalmi elemeit. Ismerjen meg néhány magyar és nemzeti ételt. Mutasson be egy helyesen kialakított lakóteret. Készítsen napi, heti és időszakos tervet adott háztartási tevékenységhez. Alkalmazza a kézi és gépi ruhajavítási módokat. Ismerje fel a mai divat jellemző jegyeit. Készítsen el egy napi egészséges étrendet. Alkalmazza konkrét esetben a helyes munkaszervezési módot. Fejtse ki következtetéseit a jelenségek megfigyelése útján nyert tapasztalatait. Mutassa be a háztartási munkákhoz kapcsolódó tervező tevékenységeket. Vizsgálja és dokumentálja a háztartási munkafolyamatokat időigény szempontjából.

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK

8. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Munkakultúra	4
Termelés-kultúra	4
Háztartás-kultúra	5
Környezet-kultúra	3
Közlekedés-kultúra	3
Gazdálkodás-kultúra	3
Egészség-kultúra	3
Biztonság-kultúra	3
Fogyasztói kultúra	4
Szabadidő-kultúra	2
Információs-kultúra	3
Pályaorientáció (lásd: osztályfőnöki tantervben)	0
Összesen:	37

*Témakör***Munkakultúra 8.****Óraszám: 4 óra**

ALTÉMAK CÍMEI	
A villamos energia	
TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
<p><i>A villamos energia</i></p> <p>Az elektromos áram útjának bemutatása az erőműtől a fogyasztóig. A fogyasztás kiszámolása fogyasztók névleges teljesítményeinek ismeretében.</p> <p><i>Vezérlések és szabályozások a gyakorlatban</i></p> <p>A vezérlés fogalmának elmélyítése programkapcsolós áramkörök tervezésével, pl. automata mosógép program modellezésével. A szabályozás és a visszacsatolás lényegének bemutatása, pl. a hűtőgép működésének modellezésével. Jelfogós áramkör építése.</p> <p>A korszerű technológiák összehasonlítása és a közös vonások kiemelése.</p>	<p>Villamos energia rendszerek. A lakás elektromos hálózatának modellezése, szerelvények és szabványos jelölésük.</p> <p>Villamos berendezések a lakásban. A fogyasztók és névleges teljesítményük. Baleset megelőzés érintésvédelem.</p> <p>A villanyvilágítás története.</p> <p>Hőmérséklet-szabályozók. Számítógéppel vezérelt rendszerek. CNC, robotok, rugalmas gyártórendszerek, pl. az integrált áramkörök gyártástechnológiája, a CD-gyártás technológiája. Jelfogós áramkörök építése.</p>
ISMERETEK, FOGALMAK	
Biztosíték, fázisvezeték, fogyasztó, nagyfeszültség, nullavezeték, szigetelés, kettős szigetelés, törpefeszültség, transzformátor, villamos energia, villamos energia hálózat, villanyáram, vezérlés, szabályzás, visszacsatolás	

Témakör**Termelés-kultúra 8.****Óraszám: 4 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI	
A villamos energia. Energiahordozók szállítása. A jövő energiaforrásai.	
TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
<i>A villamos energia</i> Az elektromos áram útjának bemutatása az erőműtől a fogyasztókig. A fogyasztás kiszámolása fogyasztók névleges teljesítményeinek ismeretében.	Villamos energia rendszerek. A lakás elektromos hálózata. Villamos berendezések a lakásban. A fogyasztók és névleges teljesítményük. Érintésvédelem. Teendők áramütéskor és elektromos tűz esetén. A villanyvilágítás története.
<i>Energiahordozók szállítása</i> A kőolaj és a földgáz szállítási módjainak megismertetése. A lakás gázkészülékeinek helyes használata.	Szállítás módjai (csővezetékeken, tankhajóval, vasúti szállítás). Földgázvezetékek a lakásban.
<i>A jövő energiaforrásai</i> Az alternatív energiaforrások lehetőségeinek bemutatása. Kísérletek környezetkímélő energiaforrásokkal a közlekedésben. Beszámolók ismeretterjesztő filmek az űrállomásokról.	A természet kizsákmányolása és a fenntartható fejlődés. Környezetkímélő energiaforrások. Nap-elemek működése. Kísérletek a napenergia közvetlen felhasználására. Üzemanyagcellák, mint az űreszközök.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Biztosíték, érintésvédelem, fázisvezeték, fogyasztó, földelés és védőföldelés, környezetkímélő energiaforrások, központi, nagyfeszültség, napelem, névleges teljesítmény, nullavezeték, szigetelés, kettős szigetelés, törpefeszültség, távvezeték, transzformátor, űrállomás, üzemanyag cella, villamos energia, villamos energia hálózat, villanyáram.	

Témakör**Háztartás-kultúra 8.****Óraszám: 5 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI	
Konyhatechnikai eljárások Ruházkodás	
TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
<i>Konyhatechnikai eljárások</i> A befőzés, a konzervgyártás, a hús füstölése, az aszalás és a fagyasztás technológiájának összehasonlítása. Annak fölismerése, hogy az élelmiszerek helyes tárolása és tartósítása nemcsak takarékosági, hanem egészségügyi szempontból is fontos. A korszerű konyhafelszerelés megismerése, használata.	Az élelmiszerek tartósítása, tartósítási módok. Egészségügyi és takarékosági szempontok. Ételkészítési gyakorlatok.

<i>Ruházkodás</i> A ruhakészítés algoritmusa. Szabásminta felvétele, használata. Textilkresz értelmezése.	Szabás-varrás. Kézi és gépi mosás.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Életrend, ergonómia, étrend, hulladékkezelés, tartósítás, méretvétel, szabásminta, próba, textilkresz.	

*Témakör***Környezetkultúra 8.****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI	
Közművek	
TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
<i>Közművek</i> Különböző korok vízvezetékrendszerei és fűtésrendszereinek összehasonlítása. A közlekededények elvén alapuló modellek építése. A csáposkutak, a víztározók és a víztornyok funkciójának ismertetése. A csatornahálózat jelentőségének bemutatása. Globális és lokális környezetvédelmi lehetőségek.	A fűtés története Egyedi, központi és távfűtés. Hőközpontok, fűtőművek, fűtőerőművek szerepe a távfűtésben. Energiatakarékosság és a környezet megóvása. Szerelvények, szelepek, csapok. A települések és a lakások vízvezeték és csatornahálózata. Nagyüzemi szennyvíztisztítás.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Ccsáposkút, fűtőerőmű, fűtőmű, hőközpont, közmű, szelep, termosztát, víztározó, víztorony.	

*Témakör***Közlekedéskultúra 8.****Óraszám: 3 óra**

TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
A motorizáció előnyeinek, hátrányainak és veszélyeinek fölismerése azonosítása. Közúti balesetek elemzése.	A gépjárművek osztályozása. A gépjárművek története. A közlekedés káros környezeti hatásai, pl. levegőszennyezés, zajártalom. Környezetkímélő közlekedési eszközök. A közúti közlekedés szabályai. Elsősegélynyújtás. Közlekedési együttműködés, a defenzív vezetés alapjai.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Elsősegélynyújtás, gépjármű, levegőszennyezés, ózonlyuk, üvegházhatás, zajártalom.	

*Témakör***Gazdálkodáskultúra 8.****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI	
Háztartási pénzgazdálkodás Hulladékgazdálkodás	
TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
<i>Háztartási pénzgazdálkodás</i> Az azonos pénzmennyiség értéknövelő vagy pazarló hasznosítása. A megtakarított összeg megőrzése, gyarapítása. Háztartási könyv vezetése.	Biogazdálkodás A tervezés lehetőségei és módjai a pénzgazdálkodás területén. Ár és minőség. Kirándulás a piacra.
<i>Hulladékgazdálkodás</i> Szelektív hulladékgyűjtés	Hulladékkezelés
ISMERETEK, FOGALMAK	
Befektetés, értékpapírok, háztartási könyv, újrahasznosítás biogazdálkodás.	

*Témakör***Egészségkultúra 8.****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI	
Káros szenvedélyek. Egészségtelen életmód.	
TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
<i>Káros szenvedélyek</i> Az egészségkárosító szerek hatásmechanizmusa.	Drogmegelőzés.
<i>Egészségtelen életmód</i> Túlzott fogyás. Elhízás.	Helytelen táplálkozási szokásokból adódó kóros elváltozások.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Kábítószeres, ajzószeres, pszichés eredetű elváltozás.	

*Témakör***Biztonságkultúra 8.****Óraszám: 3 óra**

TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
Berendezések, eszközök balesetmentes használata. Épített környezetünk biztonsága. Katasztrófák, balesetek elemzése.	Elektromos berendezések használatának veszélyei. Az áram hatása az emberi szervezetre. Elsősegélynyújtás, érintésvédelem, villámvédelem. Teendők elektromos tűz esetén. Épített környezetünk veszélyei: panelházak, irodaházak, acélszerkezetű építmények, hidak, alagutak biztonsága.

ISMERETEK, FOGALMAK

Túlterhelési áram, zárlat, izomhatás, földelés, nullázás, anyagok fáradása, menekülési útvonalak.

*Témakör***Fogyasztói kultúra 8.****Óraszám: 1 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI	
Minőség és biztonság	
TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
A fogyasztói érdekvédelem érvényesítése.	A fogyasztói társadalom és a reklám.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Befektetés, reklamáció, reklám, marketing.	

*Témakör***Szabadidő-kultúra 8.****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI	
Önfejlesztés. Művelődés.	
TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
<i>Önfejlesztés</i> Nyelvtanulási lehetőségek.	A szabadidő hasznos eltöltése.
<i>Művelődés</i> Egy látott film megvitatása.	A szabadidő hasznos eltöltése.
ISMERETEK, FOGALMAK	
Nyelvtanfolyam, magánóra, filmkritika.	

*Témakör***Információs-kultúra 8.****Óraszám: 3 óra**

TEVÉKENYSÉGEK	
BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALOM
Az elektroakusztikus átalakítók (mikrofon, hangszórók) működtetése. A korszerű érzékelők és elektroakusztikus átalakítók alkalmazása. A hanghordozó és lejátszó eszközök (magnetofon, lemezjátszó, CD lejátszó) használata.	Távírányítás, távvezérlés. Programvezérlés. Elektromágneses hullámok. Korszerű érzékelők. Az információs rendszerek működése. Digitális rendszerek működése
ISMERETEK, FOGALMAK	
Adatbázis, elektromágneses hullám, távírányítás, világháló.	

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Készítsen részletes szerkezeti és kivitelezési tervet a műszaki rajz szabályainak megfelelően. Mondjon példát energiatermelési és átalakítási formákra. Sorolja fel mikroelektronika legjellemzőbb jegyeit. Mutassa be a közúti közlekedés biztonságát befolyásoló legalapvetőbb tényezőket. Válassza ki az anyagok célszerű alakítási módját adott probléma megoldásához. Soroljon fel technikai rendszereket. Ismertessen néhány fontos technikai találmányt.
- Szervezze meg szakszerűen a munkafolyamatot. Alkalmazza az energiatakarékos eljárásokat a háztartási berendezések használata során. Ismerje meg a korszerű konyhatechnológiai eljárásokat. Indokolja az elképzelését a háztartás gépesítéséről. Használja szakszerűen a varrógépet. Tájékozódjon a tartósítási eljárások hatásairól. Hajtsa végre szabályosan a szabásminta felvételt. Az alkotás folyamata, a gyakorlati probléma felismerési és problémamegoldó folyamat részei. Tervezze meg a rendeltetésnek, a formának, valamint a készítési eljárásnak, a választott anyagnak megfelelő megoldást a ruhakészítés során. Alkalmazza konkrét esetben a helyes munkaszervezési módot. Fejtse ki a jelenségek megfigyelése útján nyert tapasztalataiból levont következtetéseit. Mutassa be a háztartási munkákhoz kapcsolódó tervező tevékenységeket. Jellemezze a korszerű konyhatechnológiai eljárásokat.

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

1-4. évfolyam

A tanterv a NAT Testnevelés és sport 1-4. évfolyamok követelményrendszerét dolgozza fel.

A tantárgy óraszám: 462 óra

Ennek felosztása:

Évfolyam	1		2		3		4		Összesen	
	heti	évi	heti	évi	heti	évi	heti	évi	heti	évi
Testnevelés és sport	3,5	129	3	111	3	111	3	111	462	

Célok és feladatok

Az iskolai testnevelés és sport az iskola egységes nevelő-oktató munkájának szerves részeként a testkultúra eszközeinek (testgyakorlatok, mozgásos játékok, sportági tevékenységek és az ezekhez kapcsolódó intellektuális ismeretek), valamint a természet egészségfejlesztő tényezőinek integrált hatásaként hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók életigenlő, az egészséget saját értékrendjükben kiemelt helyen kezelő személyiséggé váljanak. Ennek feltétele, hogy ismerjék motorikus képességeik szintjét, a motorikus képességek fejlesztésének és/vagy fenntartásának módját, a mozgásos játék, a versengés örömét. A testnevelés és a sport hozzájárul ahhoz, hogy a diákok megbecsülik társaik teljesítményét, motorikusan képzettek, mozgásuk kulturált, felismerik a testnevelés és a sport egészségügyi és prevenció értékét. Cél, hogy a rendszeres fizikai aktivitás váljon magatartásuk részévé.

A testnevelés és sport felkészít – transzferálódó hatásaival – az élet és munkanehezségek elviselésére, a kapcsolatteremtő képesség fejlesztésére, a szolidaritás, a tolerancia és a fair play szellemének megismertetésére is.

Az ember bio-, pszichikai természetéről ismereteket, meggyőződéseket, értékítéleteket alakít ki. Képesé tesz a környezetben végbemenő változások egészségügyi jelentőségének értékelésére, egyben összhangot teremt az egyéni tevékenység és életmód között. Higiéniai szokások alakításával az egészségfejlesztő eljárások, módszerek megismertetésével szükségleteket fejleszt az egészség megőrzése és fenntartása érdekében. A testnevelés a köznap, kulturált viselkedés társadalmilag kialakult és hasznos mozgáskészletének elsajátítását, az alapvető viselkedési sémák alkalmazását segíti elő. Igényt kelt és segíti az esztétikus szép test, és a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását.

Az iskolai testnevelés és sport aktívabb szerepvállalásra nevel, sajátos eszközein keresztül önkifejezésre, önmegvalósításra ad lehetőséget.

Az alsó tagozatos testnevelés és testkultúra elemeiből nyert értékekből olyan testi műveltséggel

(ismeretekkel, jártasságokkal, készségekkel, képességekkel) ruházza fel a kisiskolásokat, amely későbbi cselekvési biztonságukat, rendszeres fizikai aktivitásukat megalapozza. Ez teszi alkalmassá őket arra, hogy a későbbiekben képesek legyenek sportági feladatok és mozgásrendszerek eredményes elsajátítására, motorikus képességeik hatékony fejlesztésére. Sajátos módszereivel, elsősorban mozgásos játékokkal és versengésekkel segíti a zökkenőmentes átmenetet a kötetlenebb óvodai élet és az önálló munkát követelő iskolai élet között, kötődést jelentő élményeket nyújt mozgásvágyuk fenntartásához.

Az egészséggel kapcsolatos feladatok: a testi fejlődés, érés támogatása, a higiénia szokások kialakítása, erősítése, az ellenálló képesség, edzettség fejlesztése, az ortopédiai elváltozások megelőzése, ellensúlyozása, megfelelő felkészítés keringési és légzőrendszeri megbetegedések megelőzésére, a károsodások csökkentésére, a prevenció lényegének és relaxációs eljárásoknak a megismerése, megértése.

A mozgáskultúra fejlesztése: az alapvető (generikus) mozgáskészségek megfelelő szintű kialakítása, fejlesztése, az úszás elsajátítása, a kondicionális és a koordinációs képességeknek az életkorhoz és az egyéni adottságokhoz igazított fejlesztése, sokoldalú mozgástapasztalat és jól alkalmazható mozgáskészség-készlet megszerzése, a feladatmegoldáshoz, a képességfejlesztéshez és a játékhoz, sporttevékenységhez, azok károsodás nélküli végzéséhez kapcsolódó ismeretek (szabályok, történeti vonatkozások, mechanikai-biomechanikai

törvényszerűségek, feladatmegoldó sémák, egészségügyi megfontolások) megszerzése, mozgáskommunikáció.

Tanulási, játék- és sportolási élmények nyújtása: elsajátítás, teljesítmény, kollektív siker, a tevékenység öröme.

Értékes személyiségvonások fejlesztése: a félelem leküzdése, a szabályok betartása, összpontosítás, céltartás, a nehézségek leküzdése, kudarc tűrése, a természet szeretete, környezetkímélő magatartás.

Kiemelt közös követelmények

Hon- és népismeret

- Ismerjék meg népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit.
- Ismerjék a kiemelkedő magyar sportolók tevékenységét.

Környezeti nevelés

- A környezet ismeretén és személyes felelősségén alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi legyen a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv.
- Kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.

Kommunikációs kultúra

- Összetevője a szimbolikus jelek útján történő, a képi, valamint a mozgásban, a tevékenységben, a magatartásban megnyilvánuló kommunikáció képességei.

Testi és lelki egészség

- Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében.
- Minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését.

Fejlesztési követelmények

Az egészséges testi fejlődés segítése

A tanulók életkorának megfelelően fejlődjön keringési, légzési és mozgatórendszerük.

Rendszeresen végezzenek mozgástevékenységet.

Aktív és egyre tudatosabb testmozgással előzzék meg a tartási rendellenességek kialakulását, kerüljék a gerincoszlopot károsító helyzeteket és mozgásokat. Alakuljon ki a testtartásért felelős izmok izomegyensúlyának és a medence középállásának automatizálása.

A foglalkoztatás hatására szilárduljon egészségük, váljanak ellenállóvá a megbetegedésekkel szemben.

A mozgáskultúra fejlesztése

Tudjanak gyorsan, illetve kitartóan futni, igyekezzenek iramukat a távhoz és a terephez igazítani, futás közben akadályokat leküzdeni. Sajátítsanak el ugrás-, dobás- (hajítás, lökés, vetés) technikákat, ezzel is gazdagítva alapvető (generikus) készségkészletüket.

Sajátítsanak el egyszerű, torna jellegű támasz- és függéshelyzeteket, legyenek képesek egyszerű hely- és helyzetváltoztatásokra támaszban és függésben.

készség birtokában szívesen vegyenek részt egyszerűsített sportjátékokban.

Váljanak vízbiztossá, sajátítsanak el egy úszásnemet.

Sajátítsanak el viselkedési mintákat a fenyegetettség elkerülésére.

Fejlődő tendencia jellemezze kondicionális és koordinációs képességszintjüket, mozgásos cselekvési biztonságukat.

Életkoruknak megfelelően fejlett izomzattal legyenek képesek uralni testtömegüket a különböző feladatmegoldások során.

Legyenek képesek összerendezett mozgásokra.

Ismerjék a játékok elemi szabályait. Értsék a feladatmegoldások elemi logikáját.

A mozgásigény fenntartásának követelményei

Élményként éljek meg az új feladatmegoldások elsajátítását, a játékot, versengést, sportolást. Alapozódjon meg az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igényük.

Fejlesztési feladatok**1-2. évfolyam:**

- Egyszerű 1-4 ütemű alapgimnasztika.
- Rövid távú gyors futások, futás saját tempóban külső kényszer nélkül.
- Futások irányváltoztatással.
- Egyszerű szabályokon alapuló fogójátékok.
- Rövid idejű, kis erő kifejtésű szökdelések és ugrások.
- Kúszások, mászások, statikus jellegű egyensúlygyakorlatok, egyéb természetes mozgások.
- A rúd-, kötélmászás technikája.
- Egy- és kétkezes dobások, hajítások kis súllyal (marok-, teniszlabda, könnyű gumilabdák).
- A labdakezelés alapjai (gurítás, elkapás, dobás, labdavezetés kézzel, lábbal, célzás álló és mozgó tárgyra).
- Egyszerű koreografált játékok, gyermek-, népi játékok, táncok, gyermekmondókákra, gyermekdalokra koreografált mozgássorok.
- Vízhez szoktatás, az úszás technikai alapjai.
- Higiéniai ismeretek feltárása, növelése.
- A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, automatizálása és fenntartása a gimnasztika részeként

3-4. évfolyam:

- Egyszerűbb alapformájú 1-8 ütemű gimnasztika, esetleg rövidebb gyakorlatsorral kapcsolva, statikus egyensúlyviszonyok gyakoroltatása talajon és szereken is.
- Játékos testtartást javító feladatok és játékok, talpboltozatot erősítő testgyakorlatok.
- Rövid távú vágtafutások, gyors futások irányváltoztatással.
- Hosszú távú futások saját tempóban.
- Fogó játékok, különböző sor- és váltóversenyek, fokozatosan nehezedő szabályokkal.
- Rövid idejű, fokozatosan növekvő erőszükséglet jellegű szökdelések, ugrások saját erőbeosztással.
- Kúszások, mászások, statikus és dinamikus egyensúlygyakorlatok, egyéb természetes gyakorlatok.
- Rúd-, kötélmászás fokozódó gyorsasággal, mászóversenyek.
- Egy- és kétkezes dobások, hajítások, vetések kis súllyal (gyorsító fejlesztése).
- Célzás álló és mozgó tárgy(ak)ra, vízszintes és függőleges célirányokat képezve, a céltárgy mozgásának bonyolítása, a mozgás sebességviszonyainak variálása, a kiszámíthatatlansági tényezők növelése.
- Nehezedő labdakezelési gyakorlatok kézzel és lábbal, sor-, váltóversenyek részeként is gyakoroltatva, a labdakezelés elmélyítése. A cselezés, a másik társ mozgással való becsapásának tanítása.
- Tanulási, testgyakorlási-edzési anyag ágyazása játékokba, testnevelési játékokba, gyermektáncokba, sportágakat előkészítő, egyszerűsített szabályú játékokba.
- Egyszerűbb sportági technikai elemek tanítása (szertorna, RG, atlétikai jellegű technikai elemek).
- Eszközhasználatú sportági technikák tanulása (labda, karika, szalag, kislabda stb) a gyermek méreteihez és erejéhez igazodó súllyal kiválasztásával, sportágat előkészítő játékok tanulása.
- Rövidebb, egyszerű mozgásrendszerű koreográfiák betanulása.
- Az úszás technikája, egy biztonságot nyújtó úszásnem megtanulása.
- Az 1-2. évfolyam tananyagának bővített és nehezített formában történő továbbvitele.

- Higiéniai elemek növelése, szoktatás az alkalmazásukra.
- A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, automatizálása és fenntartása a gimnasztika részeként

Értékelés

Az értékelés helyesen alkalmazva hatékony módszere a pozitív tulajdonságok kibontakoztatásának, a negatívak korrigálásának, a testnevelés megkedveltetésének.

A testnevelés tantárgyi osztályzatának kialakításánál

- a teljesítményt,
- a technikai végrehajtást,
- a tanuló aktivitását,
- előző teljesítményéhez viszonyított fejlődését azonos mértékben kell figyelembe venni.

Nem kell mindig számon kérnünk ahhoz, hogy képet kapjunk a tanuló tudásáról.

Egyidejűleg kell alkalmaznunk a folyamatos megfigyelés és az időszakos ellenőrzés során való értékelés, osztályozás módszerét.

A testnevelés és sport tanításának feltételei

Eszközök, sportszerek, felszerelések:

kondicionálóterem
futópálya
ugrógödör
dobóterület
sportjátékpálya

Tornatermi berendezések:

bordásfal (2 tanulónként 1 db.)
tornapad 4 db
gerenda 2 db
gyűrű 2 db
ugrószekrény 2 db
mászókötél 4 db
talajszőnyeg 8 db
ugródomb 1 db
ugródeszka 2 db
ugrózsámoly 12 db
súlypont-emelkedésmérő 1 db
testmagasságmérő 1 db
mérleg 1 db

Atlétikai szerek:

futógát 10 db
kislabda 36 db.
magasugró mérce 1 db
magasugróléc 2 db
rajttámla 5 db
súlygolyó (3-5 kg-os) 12 db
váltóbot 18 db
mérőszalag 2 db
stopperóra 4 db
ásó, gereblye 1-1 db.

Kéziszerkek:

gumi v. műanyag labda 18 db
medicinlabda (1, 2, 3, 4 kg) 32 db
ugrókötél, gumikötél 40 db
kézisúlyzó (2,3 kg-os) 18 pár
tornabot, vasbot 30 db
erőfejlesztő gépek
karika 40 db

Sportjátékok eszközei:

kézilabda kapu 1 pár
kézilabda 10 db
kosárlabda palánk 1 pár
kosárlabda 10 db
röplabda állvány 1 pár
kosárlabda 10 db
röplabda állvány 1 pár
röplabda 10 db
futball-labda 6 db
tollaslabda
tollaslabda háló
pumpa 1 db

Egyéb:

mentőláda 1 db
magnetofon 1 db
locsolócső 40 m
faliképek
videokamera
szánkó

TESTNEVELÉS ÉS SPORT**1. évfolyam****ÓRATERV**

Témakör	Óra
Rendgyakorlatok	3
Előkészítés és prevenció	12
Járások, futások, szökdelések és ugrások, valamint	
Dobások	30
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	30
Labdás gyakorlatok	30
Küzdő feladatok, játékok	6
Szabadidős sporttevékenységek	6
Úszás (amennyiben lehetőség van rá)	
Szabadon felhasználható órakeret	12
Összesen:	129

A szabadon felhasználható órakeret 12 óra amelyet úszásoktatásra, vagy a szabadidős sporttevékenységek gyakorlására fordíthatnak.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Ismerjék meg a tanórai gyakorlás során alkalmazott jeleket (taps, sípszó, kézfeltartás, stb.).
- Tudják elvégezni a tanult egyszerű gimnasztikai gyakorlatokat bemutatás után.
- Tudjanak 1-2 percig futómozgást tartalmazó játékos tevékenységet végezni.
- Tudjanak felugrani egy és páros lábról.
- Ismerjenek 1-2 szabadidős játékot.

Témakör**Rendgyakorlatok****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK
- Sorakozás vonalban segédvonalak, tárgyak segítségével. Vigyázzállás, pihenjállás.
- Testfordulatok helyben. Köralakítás kézfogással.
- Szétszórt alakzat felvétele.
- Járás ütemre.
- Játékok (vetkőző-öltöző verseny, párkereső, mozdulatlanság stb.).
TEVÉKENYSÉGEK
- Alakzatok gyors felvétele és változtatása.
- Az öltöző és a gyakorlóhely rendjének kialakítása.

Témakör**Előkészítés és prevenció****Óraszám: 12 óra****ALTÉMÁK**

- Utánzó és játékos alapformájú szabad, kéziszer (labda, babzsák, ugróköté, karika) és szeryakorlatok (pad, bordásfal).
- A biomechanikailag helyes testtartást tudatosító, kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszer végzése (valamint légzőgyakorlatok) a gimnasztika részeként, testtájanként végighaladva a testtartásért felelős valamennyi izomcsoport erősítését és nyújtását szolgáló mozgásanyagon, a tanév során ismételve, a kiindulási és véghelyzetek pontos megtartására, valamint a lassú és pontos kivitelezésére ügyelve, a hibás kivitelezés javításával, valamint a korosztály jellemzőinek megfelelő illesztéssel a testnevelési óra többi eleméhez.
- Az előkészítést és a motorikus képességek alapozását jól szolgáló gyakorlatok.
- Játékok, ritmikus feladatok énekre, zenére.

TEVÉKENYSÉGEK

Játékos és határozott formájú szabad-, társas- és kéziszeryakorlatok végrehajtása.

Témakör**Járások, futások, szökdelések és ugrások, valamint dobások****Óraszám: 30 óra****ALTÉMÁK***Járások és futások*

- Járások és futások kötetlenül és alakzatban, meghatározott útvonalon, rövid és nyújtott lépésekkel.
- *Játékok:* utánzó és szerepjátékok, fogójátékok, átfutásos játékok, egyéni-, sor- és váltóversenyek futásfeladattal.

Szökdelések, ugrások

- Szökdelések egy-, váltott-, páros-lábon meghatározott távolságig. Szökdelések kötéláthajtással.
- Távolugrás helyből és nekifutással, elugrósávból.
- Játékos egyéni-, sor- és váltóversenyek szökdelési feladatokkal, elsősorban nem gyorsaságra törekvéssel.

Dobások

- Gurítások, dobások különböző súlyú és mértékű szerekkel távolba, célra, falra különböző testhelyzetekből, egy és két kézzel.
- Kislabdahajtás helyből
- Játékok dobásfeladattal, gurítással, célzással.

TEVÉKENYSÉGEK

- Az ütközések elkerülése a fogójátékokban és a futásfeladatokban, tényeres a fogóval szemben.
- Tartós futás 3-4 percig pihenő nélkül, illetve kisebb séták beiktatásával.
- Futómozgást tartalmazó feladatok (játékok) végzése.
- Szökdelések és ugrások megfelelő ritmusban.
- Távolba és célba dobás egy és kétkézzel.

*Témakör***Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok****Óraszám: 30 óra**

ALTÉMÁK
<ul style="list-style-type: none"> – Játékos és utánzó mászás-, kúszás- és függésgyakorlatok. – Egyensúlygyakorlatok hely- és helyzetváltoztatással, koordinációs gyakorlatok. – „Vándormászás” függőállásból bordásfalán. – Mászókulcsolás boton, mászórúdon, kötélén. – Gurulóátfordulás előre guggolótámaszból, terpeszállásból zsugor- és terpeszülésbe. – Játékok: egyéni-, sor- és váltóversenyek állatutánzó feladatokkal.
TEVÉKENYSÉGEK
Egyszerű támasz-, függő- és egyensúlygyakorlatok biztonságos végrehajtása.

*Témakör***Labdás gyakorlatok****Óraszám: 30 óra**

ALTÉMÁK
<ul style="list-style-type: none"> – gyéni labdakezelést fejlesztő ügyességi gyakorlatok. – Átadás-átvételi gyakorlatok előkészítése. – Játékok labdacica gurítással, dobással, szabadulás a labdától, sor- és váltóversenyek ügyességi feladatokkal).
TEVÉKENYSÉGEK
Egyszerű labdakezelési feladatok végzése.

*Témakör***Küzdő feladatok, játékok****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK
<ul style="list-style-type: none"> – Húzások, tolások párokban, csoportokban. – Leülések, felállások párokban kézfogással és a hátukat összetámasztva. – Játékok (kézvívás fekvőtámaszban, kakasviadal).
TEVÉKENYSÉGEK
A kulturált, sportszerű test-test elleni küzdelem elfogadása és végrehajtása.

*Témakör***Szabadidős sporttevékenységek****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK
<ul style="list-style-type: none"> – Fogó-, futójátékok és labdaiskola gyakorlatok. – Séták, ügyességet fejlesztő közlekedési eszközök. – Szánkózás, hócsata és hóemberépítés.
TEVÉKENYSÉGEK
Néhány egyszerű, az évszaknak megfelelő és a szabadban végezhető játékok.

Témakör**Úszás**

ALTÉMÁK
<ul style="list-style-type: none">– Vízhez szoktató játékok. Sorakozás és vonulás derékig érő vízben.– Siklás és lábtempó a választott úszásnemben.– Siklás és kartempó.– Kar- és lábtempó összehangolása.– Játékok a vízben.
TEVÉKENYSÉGEK
Barátkozás a vízzel, vízbiztonság szerzése. 6-8 m leúszása lábletétel nélkül.

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

2. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Rendgyakorlatok	2
Előkészítés és prevenció	12
Járások, futások, szökdelések és ugrások, valamint dobások	23
Támasz-, függés és egyensúlygyakorlatok	25
Labdás gyakorlatok	25
Küzdő feladatok, játékok	6
Szabadidős sporttevékenységek	6
Úszás	
Szabadon felhasználható órakeret	12
Összesen:	111 óra

A szabadon felhasználható órakeretből 12 órát használhatnak fel úszásoktatásra, vagy a többi témakör gyakorlására.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Ismerjék és tartsák meg a kialakult szokásrendet.
- Ismerjenek néhány játékos formájú szabad- és kéziszergyakorlatot.
- Tudjanak 3-4 percig futómozgást tartalmazó játékos tevékenységet végezni.
- Tudjanak futásból egylábról elugrani és páros lábra guggolásba érkezni.
- Tudjanak célba dobni megfelelő találatbiztonsággal.
- Tudják megtartani saját testsúlyukat függéshelyzetben.
- Tudják a labdát egyéni elképzelés szerint mozgatni.
- Ismerjék az időjárás hatása elleni védekezést.

*Témakör***Rendgyakorlatok****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK
- Sorakozás. Köszöntés. Testfordulatok jobbra, balra. - Járás ütemtartással helyben és tovahaladással zenére, tapsra, dobbantásra. - Játékok a feladatok szebb, pontosabb végrehajtására.
TEVÉKENYSÉGEK
Az alakzatok gyors kialakítása és változtatása. Az öltöző, a szertár és a gyakorlóhely rendjének kialakítása.

Témakör**Előkészítés és prevenció****Óraszám: 12 óra**

ALTÉMÁK
<ul style="list-style-type: none"> - Utánzó és játékos szabad, társas, szabadgyakorlati alapformájú kéziszer és kiegészítőszer (pad, bordásfal) gyakorlatok. - Határozott formájú szabad- és páros gyakorlatok, padgyakorlatok és szabadgyakorlati alapformájú kéziszergyakorlatok. - A biomechanikailag helyes testtartást tudatosító, kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzése (valamint légzőgyakorlatok) a gimnasztika részeként, testtájanként végighaladva a testtartásért felelős valamennyi izomcsoport erősítését és nyújtását szolgáló mozgásanyagban, a tanév során ismételve, a kiindulási és véghelyzetek pontos megtartására, valamint a lassú és pontos kivitelezésére ügyelve, a hibás kivitelezés javításával, valamint a korosztály jellemzőinek megfelelő illesztéssel a testnevelési óra többi eleméhez. - Játékos, tréfás gyakorlatok.
TEVÉKENYSÉGEK
Játékos és határozott formájú szabad-, társas- és kéziszergyakorlatok végrehajtása.

Témakör**Járások, futások, szökdelések és ugrások, valamint dobások****Óraszám: 23 óra**

ALTÉMÁK
<p><i>Járások és futások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Járás, futás különböző alakzatokban, játékos és utánzó feladatokkal, iram- és irányváltoztatással. - Járás, futás zenére, futás kötéláthajtással előre. - Futás különböző jelekre történő reagálás után. - Játékok futásfeladatokkal (vonatozás, tűz- víz- repülő). <p><i>Szökdelések, ugrások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Szökdelések egy, váltott, páros lábon 15-20 m-ig. - Szökdelések ugrókötéllel. - Távolugrás helyből és nekifutásból, elugrósávból. - Játékok szökdelési feladatokkal (fogók, egyéni-, sor és váltóversenyek). <p><i>Dobások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Hajítási kísérletek papírgombóccal, csomózott végű szalaggal (üstökös). - Dobások vízszintes és függőleges célba, távolba különböző szerekekkel, egy és két kézzel. - Dobójátékok (labdacica, kiszorító, tűzharc stb.).
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> - Gyors indulás különféle testhelyzetből. - Tartós futás 4-8 percig pihenő nélkül, illetve kisebb séták beiktatásával. - Futómozgást tartalmazó feladatok (játékok) végzése. - Szökdelések és ugrások megfelelő ritmusban. - Távolba és célba dobás egy- és kétkézzel.

*Témakör***Támasz-, függés-, egyensúlygyakorlatok****Óraszám 25 óra**

ALTÉMÁK
<ul style="list-style-type: none"> - Helyváltoztatás állatmozgást utánozva (pókjárás, sánta róka,....) - Helyváltoztatás vízszintes és rézsutos padon, hason- és hanyattfekvésben, kéz-, lábtámaszban, rákjárásban, pókjárásban. - Gurulóátfordulás előre: terpesz, hajlított- és guggolóállásból, nyújtott és zsugorülésbe, guggolótámaszba. - Gurulóátfordulás hátra enyhén lejtős felületen. - Tarkóállás. - Zsugor fejenállás. - Mászó kulcsolás rúdon, kötélén, mászási kísérletek - Felugrások állásból páros lábon kéztámasszal különböző szerekre - Egyensúlyozó járás vonalon és parton, part merevítő gerendáján előre, hátra és oldalra. - Játékok (gépkocsik kéz- és lábtámaszban, sor- és váltóversenyek állatutánozó járással).
TEVÉKENYSÉGEK
Egyszerű támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok biztonságos végrehajtása.

*Témakör***Labdás gyakorlatok****Óraszám: 25 óra**

ALTÉMÁK
<ul style="list-style-type: none"> - Labdás ügyességfejlesztés álló labda megfogása, felemelése, visszahelyezése, labdagörgetés egy-, kétkézzel helyben a lábak körül és továbbhaladással, gurítás társhoz oda-vissza terpeszülésben, feldobott labda elfogása, eldobott labda elfogása utánfutással egy pattanás után és földreérés előtt. - Labdavezetés kézzel helyben (állásban, ülésben, guggolásban) és továbbhaladással kötetlenül. - Labdavezetési kísérletek lábbal. - Játékok (szabadulás a lufi labdától, adogató versenyek, vadászok, bombázó).
TEVÉKENYSÉGEK
Egyszerű labdakezelési (átadási-átvételi) feladatok végzése.

*Témakör***Küzdőfeladatok, játékok****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK
<ul style="list-style-type: none"> - Tréfás párosgyakorlatok a küzdő játékok előkészítése érdekében (pirospecsenye, sőtörés). - Karemelés, illetve leszorítás társ ellenállásával szemben. - Játékos tolások-húzások párokban, csoportosan (kötélhúzás, botbirkózás). - Emelések, hordások.
TEVÉKENYSÉGEK
Egyszerű küzdőfeladatok elfogadása és végzése.

Témakör**Szabadidős sporttevékenységek****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK
- Népi- és gyermekjátékok játszása (adj király katonát,...). - Testnevelés óra tartása nem iskolai környezetben (játszótér, erdő,...). - Ügyességet fejlesztő közlekedési eszközök (kerékpározás, gördeszkázás, korcsolyázás,...).
TEVÉKENYSÉGEK
Néhány egyszerű, az évszaknak megfelelő és a szabadban végezhető játék.

Témakör**Úszás**

ALTÉMÁK
- Szabadgyakorlatok a vízben. - A választott úszásnem kar- és lábtempójának összehangolása a levegővétellel. - Vízi játékok (halacska, hajóvontatás stb.).
TEVÉKENYSÉGEK
Vízbiztonság szerzése, 8-10 m távolság átúszása lábletétel nélkül.

TESTNEVELÉS ÉS SPORT**3. évfolyam****ÓRATERV**

Témakör	Óra
Rendgyakorlatok	4
Előkészítés és prevenció	8
Járások, futások, szökdelések és ugrások, valamint dobások	25
Támasz, függés és egyensúlygyakorlatok	25
Labdás gyakorlatok	25
Küzdő feladatok, játékok	6
Szabadidős sporttevékenységek	6
Úszás	
Szabadon felhasználható órakeret	12
Összesen:	111 óra

A szabadon felhasználható órakeret 12 óra, amelyet úszásoktatásra, vagy a többi témakör gyakorlására fordíthatjuk.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Tudják követni a tanár utasításának megfelelően a gimnasztikai gyakorlatok végzését.
- Tudjanak 5-6 percig saját iramban futni.
- Tudják szabályozni ugrásaik erejét, irányát.
- Tudjanak kislabdával 12 m-t hajítani.
- Tudják mászókulcsolással, hajlított karú függésben testhelyzetüket 4-5 mp-ig megtartani.
- Tudjanak folyamatosan haladni labdavezetéssel.
- Ismerjék és alkalmazzák a labda birtokbavételének és továbbításának legegyszerűbb módjait.
- Ismerjen néhány szabadidős játékot.

*Témakör***Rendgyakorlatok****Óraszám: 4 óra**

ALTÉMÁK
<i>Az eddig tanultak gyakorlása</i>
- Kétsoros vonal, kettes oszlop alakítása.
- Megindulás, megállás két ütemben.
- Fejlődések menet közben. menet lépéstartással.
- Nyitódás, zárkózás, tér- és távköz felvétele.
- Játékok (csoportok, nemek, sorok között a vezető parancsára).
Tevékenységek
A rendgyakorlatoknál az egyöntetű végrehajtás fokozatos kialakítása, az utasítások késlekedés nélküli végrehajtása.

Témakör**Előkészítés és prevenció****Óraszám: 8 óra**

ALTÉMÁK
<i>Gimnasztika</i>
- Önállóan, társutánzással, valamint szaknyelvi utasításra végzett szabadgyakorlatok, valamint szabadgyakorlati alapformájú társas-, kéziszer- és szergyakorlatok (pad, bordásfal, zsámoly).
- Előkészítő, képességfejlesztést szolgáló testnevelési játékok (fogójátékok, versenyzések kettős körben, kakasviadal(stb.)).
-A biomechanikailag helyes testtartást tudatosító, kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzése (valamint légzőgyakorlatok) a gimnasztika részeként, testtájanként végighaladva a testtartásért felelős valamennyi izomcsoport erősítését és nyújtását szolgáló mozgásanyagban, a tanév során ismételve, a kiindulási és véghelyzetek pontos megtartására, valamint a lassú és pontos kivitelezésére ügyelve, a hibás kivitelezés javításával, valamint a korosztály jellemzőinek megfelelő illesztéssel a testnevelési óra többi eleméhez
TEVÉKENYSÉGEK
Az alapvető gimnasztikai alapformák pontos végrehajtása.

Témakör**Járások, futások, szökdelések és ugrások, valamint dobások****Óraszám: 25 óra**

ALTÉMÁK
<i>Járások</i>
- Járás, futás zenére, ütemtartással.
- Járás ütem- és lépéshossz szabályozással, hátrafelé, oldalirányban keresztlépéssel, magas térdemeléssel, párokban végzett játékos feladatokkal (vak fogó tapssal, stb.).
<i>Futások</i>
- Álló- és guggoló rajt.
- Tartós futások, akadályfutás 40-60 m-es távon 4-5 akadállyal.
- Futás kötélhajtással.
- Futóversenyek.
- Játékok (fogók, üsd a harmadikat, fekete-fehér).
<i>Szökdelések, ugrások</i>
- Mint az előző évfolyamokon, valamint kötéláthajtási kísérletek 3 fős csapatokban (ketten hajtják a kötelet).
- Szökdelések egy, váltott és páros lábon taps ritmusát követve.
- Játékok (kakasviadal, kenguru, fogó, stb.).
<i>Dobások</i>
- Hajítások, dobások távolba és célba különböző méretű labdával, döngető, fogyasztó, "bombázás".
TEVÉKENYSÉGEK
- Rajtolás jelre. Gyorsfutás 20-30 méteren, versenyszerűen.
- Tartós futás 8-10 percen keresztül.
- Ugrások változatos formában, megfelelő szabályozottsággal végrehajtva.
- A hajító mozdulat lehetőleg nyújtott karhelyzetből indítva.
- Dobóterpeszből (a hajítókarral ellentétes láb van elől) célbadobás a dobásbiztonságot növelve.
- Futó-, ugró, és dobóügyesség fejlesztése változatos feltételek között.

*Témakör***Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok****Óraszám: 25 óra**

ALTÉMÁK
Az 1-2. évfolyamon felsoroltak, valamint mellső és hátsó fekvőtámaszban "körző". - Gurulóátfordulás előre és hátra guggolótámaszból és terpeszállásból. Sorozatgurulóátfordulás előre. - Fejállás és kézállási kísérletek. - Mászási kísérletek kötélben. Függeszekedés vízszintes irányba bordásfalon. - Egyensúlyozó járás és fordulatok gerendán, pad merevítő gerendáján. - Játékok (kígyóvedlés, talicskázás, akadályverseny).
TEVÉKENYSÉGEK
A torna (jellegű gyakorlatok kis segítséggel biztonságosan és szép tartással történő végrehajtása).

*Témakör***Labdás gyakorlatok****Óraszám: 25 óra**

ALTÉMÁK
Labdás ügyességfejlesztés mint az előző évfolyamokon, valamint: labdavezetés jobb, bal kézzel helyben és továbbhaladással, egy lábon szökdeléssel, szlalom útvonalon, labdavezetés lábbal meghatározott útvonalon, valamint kis területen, az ütközések elkerülésével. - Egykezes átadás és átvétel párokban. - Rúgási kísérletek belsővel falra és felfordított padra. - Játékok (fogyasztó körben, váltóversenyek labdavezetéssel, kétudvaros fogyasztó, stb.).
TEVÉKENYSÉGEK
Együttműködés a társakkal a labdás játékokban.

*Témakör***Küzdő feladatok, játékok****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK
- Önellenállásos feladat-végrehajtások (karemelés-, leengedés-, csigafutás-, lökésimitációk). - Mögékerülési és kiemelési kísérletek párokban. - Játékok (kakasviadal, kézvívás fekvőtámaszban, lábvívás támadóállásban, botbirkózás).
TEVÉKENYSÉGEK
Kultúrált, sportszerű test-test elleni küzdelem.

Témakör**Szabadidős sporttevékenységek****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK
- Gyalogos, kerékpáros túrák. - Hócsata, korcsolyázás, szánkózás.
TEVÉKENYSÉGEK
Néhány egyszerű, az évszaknak megfelelő és a szabadban végezhető játék.

Témakör**Úszás**

ALTÉMÁK
- Az eddig gyakorolt úszásnem megfelelő elsajátítása. - Vízbeugrás. - Játékok (alagút, bűvár, dugattyú).
TEVÉKENYSÉGEK
Megadott távolság átúszása.

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

4. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	óra
Szervezési feladatok	2
Előkészítés és prevenció	10
Járások, futások, szökdelések és ugrások, valamint dobások	25
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	25
Labdás gyakorlatok	25
Küzdő feladatok, játékok	6
Szabadidős sporttevékenységek	6
Úszás	
Szabadon felhasználható órakeret	12
Összesen:	111 óra

A szabadon felhasználható órakeret 12 óra, amelyet úszásoktatásra, vagy a többi témakör gyakorlására fordíthatjuk.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- Tudják alkalmazni a vezényszónak megfelelő gyakorlatot.
- Tudják végrehajtani az alapvető mozgásformákból összeállított szabadgyakorlatokat.
- Tudjanak 6-7 percig saját iramban futni.
- Tudják szabályozni ugrásaikat a változó feltételeknek megfelelően.
- Tudjanak kislabdával 14 métert hajítani.
- Tudják megtartani testtömegüket függésben és támaszban, valamint egyensúlyozni változó feltételek között.
- Ismerjék és tudják a tanult labdajátékok nevét, szabályait és vegyenek részt a játékokban.
- Ismerjék a küzdőjátékok szabályait.
- Ismerjenek speciális szabadtéri játékokat.
- Ismerjék az uszoda és a természetes vizeknek a veszélyeit.

Témakör

Szervezési feladatok

Óraszám: 2 óra

ALTÉMÁK
Sorakozás kétsoros vonalban, kettős oszlopban. - Vigyázz- és pihenjállás. - Menet közben fejlődések, szakadozások, egyes-, kettős-, hármás-, négyes oszlopba és oszlopból. - Játékok mint eddig.
TEVÉKENYSÉGEK
Az óraszervezés szempontjából szükséges foglalkozási formák fegyelmezett és az életkornak megfelelő alakisággal történő végrehajtása, a testnevelési órán megkívánt szokásrend betartása.

Témakör**Előkészítés és prevenció****Óraszám: 10 óra**

ALTÉMÁK
Gimnasztika
- Határozott formájú szabadgyakorlatok és szabadgyakorlati alapformájú társas-, kéziszer- és kiegészítő-szer-gyakorlatok.
- A biomechanikailag helyes testtartást tudatosító, kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzése (valamint légzőgyakorlatok) a gimnasztika részeként, testtájanként végighaladva a testtartásért felelős valamennyi izomcsoport erősítését és nyújtását szolgáló mozgásanyagban, a tanév során ismételve, a kiindulási és véghelyzetek pontos megtartására, valamint a lassú és pontos kivitelezésére ügyelve, a hibás kivitelezés javításával, valamint a korosztály jellemzőinek megfelelő illesztéssel a testnevelési óra többi eleméhez
- Játékos előkészítő- és a motoros képességeket fejlesztő gyakorlatok és játékok.
TEVÉKENYSÉGEK
A tanult gimnasztikai gyakorlatokból összeállított mozgások pontos és folyamatos végzése, a különböző időtartalmú alapformák (gyorsulások, lassulások) kapcsolati megteremtése, mászás rúdon vagy kötélén.

Témakör**Járások, futások, szökdelések és ugrások, valamint dobások****Óraszám: 25 óra**

ALTÉMÁK
<i>Járások:</i> mint az 1-3. évfolyamon
- Járás behunyt szemmel előre, hátra és oldalra.
- Tengerészjárás (oldalirányban kitámasztással).
- Játék (gyalogló verseny, váltó).
<i>Futások</i>
- Tartós futások, futás feladatokkal.
- Futóversenyek.
- Játékok (füle-farka, nyúl a bokorban, versengések kettő közben stb.).
<i>Szökdelések, ugrások</i>
- Szökdelő iskolák, sorozatugrások egy és páros lábon.
- Távolugrás, magasugrás nekifutással.
- Helyből magasugrás. Leugrás függésből.
<i>Dobások</i>
- Hajítási kísérletek kidobóállásból befordulással és nekifutásból.
- Játékok: Fogyasztó, Döngető, Ki a legügyesebb a körben, Vadászlabda.
TEVÉKENYSÉGEK
- Vágtafutás, illetve tartós futás 10-12 percig.
- Helyből és a nekifutásból történő ugrások hangsúlyozott elrugaszkodással, harmonikusan.
- A feladatnak legjobban megfelelő dobásmód megválasztása, a hajító mozdulat elfogadható végrehajtása.
- Célbadobás elvárható biztonsággal.
- Jó futó-, ugró- és dobókészség kialakítása.

Témakör**Támasz,- függés- és egyensúlygyakorlatok****Óraszám: 25 óra**

ALTÉMÁK
<p>Az 1-3. évfolyamon felsoroltak</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bakugrás társon át. vetődés mellső fekvőtámaszból előre hátsó fekvőtámaszba. Guggoló támasz háttal a bordásfalnak- mászás lábbeakasztással felfelé, kéztámasszal befelé kézállás helyzetbe (hegycsúcs). Kézállásba fellendülés bordásfalnál, társ segítségével. - Magas gurulófordulás előre. Mellső mérlegállás. - Felguggolás, függőleges repülés zsámolyon, 2-3 részes szekrényen. - Leugrások bordásfalról , mellső és hátsó függőállásból mellső és hátsó oldal állásba. - Kötélmászás: mászó kulcsolással – fél-vagy teljes magasságig - Alacsonygyűrű: hajlított függőállásból ugrással fellendülés lebegőfüggésbe, ereszkedés hátsó függő állásba, elrugaskodással fellendülés lebegőfüggésbe, lábleengedés kiinduló helyzetbe. - Játékok (üldözőfogó bordásfalon függőállásban, kötél tánc földön fekvő kötélén).
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> - Testtömegük megtartása támaszban és függésben. - Egyensúlyozás, térben tájékozódás. - A tornagyakorlatok koordinált végrehajtása.

Témakör**Labdás gyakorlatok****Óraszám: 25 óra**

ALTÉMÁK
<ul style="list-style-type: none"> - Labdavezetés mindkét kézzel kis területen, társhoz igazodva (tükörkép). - Kétkézes mellső átadás és átvétel párokban (helyben és továbbhaladással). - Labda passzolgatási kísérletek párokban, helyben. - Kapuradobási, rúgási kísérletek (kis kapura kapus nélkül és nagyobb kapura kapussal). - Kosárradobási kísérletek állóhelyből. - Labdaütögetési kísérletek kézzel. - Játékok (labdavezető versenyek, bombázás, partizán labda, zsinórlabda).
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> - Játék sikerélményt biztosító szinten. - A labda kézzel, illetve lábbal vezetése, továbbítása, birtokbavétele, gól vagy pont elérése. - A labdához és a társakhoz igazodás, a megoldási lehetőségek felismerése, a társakkal együttműködés, a játék- és a magatartási szabályok betartása.

Témakör**Küzdő feladatok, játékok****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK
<i>Mint az 1-3. évfolyamon</i> - Szabadulás csuklón fogásból. - Legyező (szemben álló kézfogó társsal dőlés hátra karnyújtásig és vissza). - Grundbirkózás. Kötélhúzás.
TEVÉKENYSÉGEK
A siker és a kudarc sportszerű elviselése a küzdő feladatokban és a játékban.

Témakör**Szabadidős sporttevékenységek****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK
- Számháború (lehetőségek függvényében). - Járőrversenyek (tájékozódási feladatokkal).
TEVÉKENYSÉGEK
Néhány egyszerű, a feltételeknek és az évszaknak megfelelő, a szabadban végezhető játék ismerete és játszása.

Témakör**Úszás**

ALTÉMÁK
- Az elsajátított úszásnem mellett egy további úszásnem kar- és lábtempójának elsajátítása. - Játékok a vízben (víz alatti fogó, fejelő csata).
TEVÉKENYSÉGEK
Biztonságos mozgás a vízben, alapfokú úszástudás, és egy meghatározott távolugrás átúszása.

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

5-8. évfolyam

A tanterv a NAT Testnevelés és sport műveltségterület 5-8. évfolyamok követelményeit fedi le.

A tantárgy óraszám: 368 óra

A Nyíregyházi Tanterv (helyi tervezés aránya: 80/20 %

Ennek felosztása:

Évfolyam	5		6		7		8	
	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi
Testnevelés és sport	2,5	92	2,5	92	2,5	92	2,5	92

Célok és feladatok

Az iskolai testnevelés célja, hogy az iskola egységes nevelő-oktató munkájának szerves részeként a testkultúra eszközeinek (testgyakorlatok, mozgásos játékok, sportági tevékenységek és az ezekhez kapcsolódó intellektuális ismeretek), valamint a természet egészségfejlesztő tényezőinek integrált hatásaként járuljon hozzá, hogy a tanulók életigenlő, az egészséget saját értékrendjükben kiemelt helyen kezelő személyiséggé váljanak, akik ismerik motorikus képességeik szintjét, fejlesztésének és/vagy fenntartásának módját, a mozgásos játék, a versengés örömét, és igénylik azt. Megbecsülik társait teljesítményét, felismerik a testnevelés és sport egészségügyi és prevenció értékét, a rendszeres fizikai aktivitás magatartásuk részévé válik.

A testnevelés célja továbbá az 5–8. évfolyamon, hogy - szoros összefüggésben az alsó tagozat számára megfogalmazott célokkal, figyelembe véve azokat az élettani, valamint az azokkal összefüggő lélektani változásokat, amelyek ezt az életszakaszt jellemzik – támogassa a tanulók egészséges testi fejlődését, az alapelveit (generikus) mozgáskészségben esetlegesen még mutatkozó hiányok felszámolását, ragadja meg a koordinációs alapképességek fejlesztési lehetőségének utolsó éveit, az élettani és az előképzettségből adódó lehetőségek figyelembevételével fejlessze tovább a tanulók kondicionális képességeit, és segítse elő a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, automatizálását és fenntartását. Az alsó tagozat megalapozó jellegére építve, gazdagítsa tovább a tanulók sportági mozgáskészségét, fejlessze motorikus cselekvési biztonságukat, mozgás- és sportolás iránti igényüket. A kötelező tanórák és a sportórák lehetőségeinek igénybevételével sajátítsák el legalább két sportági rendszer technikáját olyan szinten, hogy élmény és siker forrása legyen számukra. Ismerjék meg a motorikus feladatmegoldásokban érvényesülő törvényszerűségeket, szabályszerűségeket, és tanuljanak meg feladatmegoldó sémákat, transzferálható cselekvési elveket.

Az egészséggel kapcsolatos feladatok: a testi fejlődés-érés támogatása, a higiénia szokások kialakítása, erősítése, az ellenállóképesség, edzettség fejlesztése, az ortopédiai elváltozások megelőzése, ellensúlyozása, megfelelő felkészítés a keringési és légzőrendszeri megbetegedések megelőzésére, a károsodások csökkentésére, értsék és ismerjék a prevenció lényegét, ismerjenek relaxációs eljárásokat.

A mozgáskultúra fejlesztése: az alapvető (generikus) mozgáskészségek megfelelő szintű kialakítása, fejlesztése, az úszás elsajátítása, a kondicionális és a koordinációs képességeknek az életkorhoz és az egyéni adottságokhoz igazított fejlesztése, sokoldalú mozgástapasztalat és jól alkalmazható mozgáskészség megszerzése, a feladatmegoldáshoz, a képességfejlesztéshez és a játék-sporttevékenységhez, azok károsodás nélküli végzéséhez kapcsolódó ismeretek (szabályok, történeti vonatkozások, mechanikai – biomechanikai törvényszerűségek, feladatmegoldó sémák, egészségügyi megfontolások) megszerzése, mozgáskommunikáció.

Tanulási, játék- és sportolási élmények nyújtása: az elsajátítás, a teljesítmény, a kollektív siker és a tevékenység öröme.

Értékes személyiségvonások fejlesztése: a félelem leküzdése, a szabályok betartása, összpontosítás, céltartás, a nehézségek leküzdése, empátia, kudarctűrés, a természet szeretete és környezetkímélő magatartás.

Kiemelt közös követelmények***Hon- és népismeret***

- Ismerjék meg népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit.
- Ismerjék a kiemelkedő magyar sportolók tevékenységét.

Környezeti nevelés

- A környezet ismeretén és személyes felelősségén alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt legyen a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv.
- Kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.

Kommunikációs kultúra

- Összetevője a szimbolikus jelek útján történő, a képi, valamint a mozgásban, a magatartásban megnyilvánuló kommunikáció képességek.

Testi és lelki egészség

- Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésben.
- Minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését.

Fejlesztési követelmények***Az egészséges testi fejlődés segítése***

A tanulók tudatosan vegyenek részt testük fejlesztésében. Alkati adottságaiknak megfelelően, károsodástól mentesen következzenek be a prepubertás és a pubertás kori fejlődés változásai. Rendszeresen végezzenek mozgástevékenységet, hogy megfelelően fejlődjön keringési légzési és mozgató rendszerük.

Előzzék meg a testtartási rendellenességek kialakulását, kerüljék a gerincoszlopot károsító helyzeteket, mozgásokat.

Egységük szilárduljon. Váljanak ellenállóvá a terhelésekkel és a megbetegedésekkel szemben.

Ismerjék a mozgástevékenységnek és a sportolásnak az egészséges életmódban betöltött szerepét, és alkalmazzák azt.

A mozgáskultúra fejlesztése

Teljesítményképes tudás szintjén birtokolják az atlétikában tanult technikákat. Sajátítsanak el egyszerűbb torna jellegű elemeket, elemkapcsolatokat. A tanult elemekből legyenek képesek összefüggő gyakorlatot végrehajtani.

Tudjanak játszani két sportjátékot. Ismerjék azok szabályait, és alkalmazzák a játéknak megfelelő támadási és védekezési megoldásokat.

Továbbfejleszhető szinten tudják két úszásnem alaptechnikáját.

Sajátítsanak el önvédelmi fogásokat. Ismerjenek meg és tudatosan alkalmazzanak cselekvési elveket, törvényszerűségeket, a rokon szerkezetű és funkciójú tevékenységekben érvényesíthető feladatmegoldó sémákat. Fejlődjenek erőben, gyorsasági erőben, állóképességben.

Motorikus képességeiket fejlesszék, ez mutakozzon meg atlétikai-, torna-, sportjáték-, úszás- és küzdősportbeli teljesítményeikben. Ismerjenek meg és alkalmazzanak egyszerűbb képességfejlesztő eljárásokat.

Fejlődjön izomérzékelésük, ritmuskészségük, reakció- térbeli tájékozódási képességük, labilis egyensúlyi helyzetben is biztonsággal uralják testüket.

A mozgásigény fenntartás

Igényeljék a testnevelési és sportfoglalkozásokat. Jellemezze a tanulókat motorikus cselekvési biztonság, életvitelüket a rendszeres fizikai aktivitás.

Fejlesztési feladatok

5-6. évfolyam:

- Alaki képzés (egy és többes oszlop, egy- és többsoros vonal kialakítása, haladás az alaki szabályoknak megfelelően egy- és többsoros alakzatban, különböző téralakzatok kialakítása, fordulatok helyben és mozgásban együttes osztályfoglalkoztatások tartásához).
- Hosszabb alapgimnasztika-sorok egyszerűbb alapformákból.
- A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, automatizálása és fenntartása a gimnasztika részeként.
- Rövid távú vágtafutások, gyors futások irányváltoztatással.
- Aerob jellegű kitartó futás.
- Rajtolási versenyek különböző jelekre, szituációkra.
- Szökdelések, ugrások (magas, távol, folyamatos munkavégzésben).
- Mászási-függeszkedési kísérletek rúdra-kötélre, mászóversenyek, mászó váltóversenyek.
- Dobások, lökések, hajítások kis súllyal távolba, kornak megfelelő méretű és súlyú szerrel, a technika fejlesztését, a végrehajtás gyorsaságát célozva.
- Mozgásban lévő társakkal mozgásból történő labdakezelés.
- Előző években tanultak módszeres képességfejlesztést célzó alkalmazása, cselezés, cselsorok, sportági technikai elemek kapcsolásának variálása, nehezítése.
- A tanult sportági technikai-taktikai elemek játék-, versenyszerű helyzetbe állítása.
- Szertorna, összefüggő gyakorlatok.
- Minden sportág technikai repertoárja, pontosságra, minőségre törekedve (a helyi viszonyok és a tantestület választása szerint, a tanulók érdeklődésének figyelembevételével).
- Sportági alaptaktikák (egyszerű mechanikus szinten).
- Esések, gurulások, vetődések minden formája sportágelőkészítő, egészségmegőrző jelleggel.
- Küzdősportok alapjai (elsősorban fiúk, kisebb küzdő jellegű versengések), esztétikai sportok alapjai (lányok).
- Korcsolyázás, sízés, görkorcsolyázás, gördeszkázás alapjai, technikája.
- Nép-, modern tánc technikai elemek, rövidebb koreográfiák, etűdök.
- Tanult úszástechnikák fejlesztése, folyamatos úzás távolságnövelő céllal, kisebb versenyek már jónak nevezhető technikai tudásszint elérése esetén.
- Testkultúra-történeti ismeretek alapozása, higiéniai ismeretek növelése, alkalmazásuk ellenőrzöten.

7-8. évfolyam:

- Az 1-6. évfolyamokon alaki képzésként tanultak tanórai alkalmazása.
- Gimnasztika kéziszerrel felhasználásával, zenére bemutatott összefüggő gimnasztikai sorok kialakítása.
- A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, automatizálása és fenntartása a gimnasztika részeként.
- Húzóerő, gyorsító, erő-állóképesség fejlesztése kisebb súlyokkal.
- Mászás, függeszkedési kísérletek (lányok), függeszkedés (fiúk).
- Dobások, hajítások, vetések, lökések, szökdelések sportágnak és életkornak megfelelő eszközzel, kis súllyal, nehezékekkel.
- Aerob jellegű futások a sebesség növelésével.
- Aerob jellegű különböző távú úszások a jó technikai szint szilárdítása céljával, rövidebb távú versenyek, versengések.
- Rövid távú vágtafutások, gyorsfutások versenyszerűen is.
- Küzdősportok (fiúk), esztétikai sportok (lányok) gyakorlása, technikai fejlesztése.
- Minden sportág (a helyi lehetőségektől függően) a hozzátartozó technikai és taktikai repertoárral, versenyszabályoknak megfelelő keretek kialakításával történő gyakorlása.
- Koreografált torna-, tánc-, etűdrepertoár, nemnek megfelelő stílus erősítésével.
- A mozgásműveltséget fejlesztő képzés elméleti hátterének folyamatos átadása, történetiséget és globális felhasználhatóságot érzékeltető módon.

Értékelés

A tanulók teljesítményét a tanév elején, végén, és az egyes témák végén célszerű mérni.

Az értékelés alapját elsősorban az önmagához viszonyított fejlődés kell, hogy jelentse. A fejlődés lehet magatartásbeli, ismeretbeli és végső sorban a személyiség egészére vonatkozó.

Az alacsonyabb évfolyamokon inkább az ismeret és a technikai végrehajtás domináljon, a magasabb évfolyamokon jelenjen meg az alkalmazás is.

Az értékelés összetevői:

- ismeret (szerek, eszközök nevei, szakkifejezések megértése, egyszerű szervezési formák megvalósítása),
- technikai végrehajtás,
- taktikai megoldások,
- a teljesítmény és annak változása,
- szervezés (sportöltözet, versenybíráskodás vállalása, társak segítése).

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

5. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Rendgyakorlatok	2
Előkészítés, alapozás és prevenció	10
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	16
Torna jellegű feladatmegoldások	16
Testnevelési és sportjátékok: kézilabda, kosárlabda, labdarúgás	24
Szabadidős sporttevékenységek	6
Önvédelmi sportok, küzdőjátékok	6
Úszás (amennyiben lehetőség van rá)	
Szabadon felhasználható órakeret	12
Összesen:	92 óra

A szabadon felhasználható órakeret 12 óra, amelyet úszásoktatásra, vagy a sportjátékok és a szabadidős sporttevékenységek gyakorlására fordíthatnak.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei***Rendgyakorlatok***

- Ismerjék az alapvető vezényszavakat, szakkifejezéseket.
- Lássák be a szervezettség és a fegyelmezetttség előnyeit.

Előkészítés, alapozás és prevenció

- Ismerjék a gimnasztikai alapformákat.
- Tudjanak bemutatni kötetlen formában 5-6 gimnasztikai gyakorlatot.

Atlétikai jellegű feladatmegoldások

- Ismerjék az atlétikában használatos alapvető szakkifejezéseket.
- Legyenek képesek futni 3-4 percig (leány - fiú).
- Érjenek el helyből távolugrásban 120 cm-t,
- Kislabdahajításban 14-15 m-t (leány - fiú).

Torna jellegű feladatmegoldások

- Ismerjék a tornában használatos alapvető szakkifejezéseket.
- Tegyen egy-két fogásnyi kísérletet mászásban.

Testnevelési és sportjátékok***Sajátítsák el a következő alaptechnikai elemeket:***

- labdavezetés haladással,
- labdaátvétel - átadás,
- a labda célba juttatása,
- támadó - védőszerepek felismerése.

Szabadidős sport tevékenységek

- Rendszeresen végezzenek sport jellegű mozgásos tevékenységet a szabadban.

Önvédelmi sportok, küzdő játékok

- Értsék a küzdősportok lényegét.
- Ismerjék az önvédelmi módokat.

Úszás

- Tudjanak 10-15 métert a választott úszásnemben leúszni.

Témakör:**Rendgyakorlatok****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK
- Alakzatkialakítás: oszlop és vonal – vonalból oszlop, oszlopból vonal-alakítás. - Menet zárt rendben. - Alakzatváltozások (fejlődések, szakadozások, nyitódás, zárkózás). - Testfordulatok ütemtartással.
TEVÉKENYSÉGEK
A rendgyakorlatoknál a kijelölt hely késedelem nélküli megtalálása, az együttes mozgások vezényszavakhoz igazodó, pontos végrehajtása.

Témakör**Előkészítés, alapozás és prevenció****Óraszám: 10 óra**

ALTÉMÁK
– Gimnasztika (önállóan szabadon végezhető, vagy játékos és határozott formájú szabad-, kézyszer-, társas-, és szergyakorlatok). – A biomechanikailag helyes testtartást tudatosító, kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzése (valamint légzőgyakorlatok) a gimnasztika részeként, testtájanként végighaladva a testtartásért felelős valamennyi izomcsoport erősítését és nyújtását szolgáló mozgásanyagon, a tanév során ismételve, a kiindulási és véghelyzetek pontos megtartására, valamint a lassú és pontos kivitelezésére ügyelve, a hibás kivitelezés javításával, valamint a korosztály jellemzőinek megfelelő illesztéssel a testnevelési óra többi eleméhez – Játékos előkészítő feladatmegoldások. – Légzőgyakorlatok.
TEVÉKENYSÉGEK
Bemelegítésre és a testtartási rendellenességek megelőzésére is alkalmas gimnasztikai gyakorlatok ismerete és a pedagógus utasításainak megfelelő végzése.

Témakör:**Atlétikai jellegű feladatmegoldások****Óraszám: 16 óra**

ALTÉMÁK
Speciálisan előkészítő (cél- és rávezető) gyakorlatok a feldolgozandó anyag függvényében (futó-, ugró-, dobóiskola).
<i>Futások</i>
– Rajtok (indulások jelre különböző kiinduló helyzetekből megkötés nélkül, állórajt). – Vágtafutások, – Iramfutások, – Tartós futások, – Futás feladatokkal.
<i>Szökdelések, ugrások</i>
– Távolugrás (lépőtechnika) ugrósávból. – Magasugrás megkötés nélkül és átlépő technikával. – Szökdelések egy-, váltott- és páros lábon.

<p><i>Dobások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hajítások, lökések, vetések egy és két kézzel, helyből és nekifutásból, – Célbadobások. <p><i>Testnevelési játékok futással, szökdeléssel és dobással kombinálva.</i></p>
<p>TEVÉKENYSÉGEK</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Gyorsfutások versenyszerűen – Kötetlen tartós futás 8-10 percig az egyéni képességeknek megfelelő szinten. – Az ugrások legfontosabb mozzanatainak (fázisainak) elugrás, légmunka, talajra érkezés – ismerete, a felugrás hangsúlyosabb tétele. – A hajítás jellegzetesebb mozdulatának, az ívképzésnek az elsajátítása.

Témakör

Torna jellegű feladatmegoldások

Óraszám: 16 óra

<p>ALTÉMÁK</p> <ul style="list-style-type: none"> – Speciálisan előkészítő és célgyakorlatok <p><i>Támaszhelyzetek és támaszgyakorlatok</i></p> <p><i>Függéshelyzetek és függésgyakorlatok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Mellső támaszhelyzet magas padon, gerendán és/vagy KT-n (kiegészítő tornakészlet). – Támlázás oldalirányba. – Gurulóátfordulások (előre és hátra különböző kiinduló helyzetből). – Kézenátfordulás oldalt. – Támaszok talajgyakorlati testhelyzetekben (tarkóállás, fejállás, kézállás). – Egyszerű támaszugrások (függőleges repülés, "huszár" ugrás, zsugorkanyarlati átugrás). – Kötél - és rúdmaszás. – Gyűrűn (esetleg két kötél) lendületek előre-hátra. – Bordásfalon lendületek oldalra. – A felsorolt függőszerkeken nyújtott és hajlítottkarú függésben térd- és sarokemelések. <p><i>Kúszás, mászás, egyensúlygyakorlatok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – talajra rajzolt vonalon, vízszintes és ferde padon, gerendán járás előre, hátra, oldalt. – mászás kéz- és lábtámaszban, mászás fekvőfüggésben, kúszás hason, háton. <p><i>Aerobic (csak leányoknak)</i></p> <p>Alapjárás. Karemelések és lendítések. lábemelések és lendítések.</p> <p>Érintő járás.</p>
<p>TEVÉKENYSÉGEK</p>
<p>A tanult talajgyakorlat-elemek, illetve azok kapcsolatának biztonságos végrehajtása, a saját testtömeg feletti uralom a támasz- és függésgyakorlatokban.</p> <p>Támaszugrásoknál a nekifutás és a támaszba érkezés zökkenőmentes összekapcsolása.</p>

Témakör**Testnevelés és sportjátékok (kézilabda, kosárlabda, labdarúgás)****Óraszám: 24 óra**

ALTÉMÁK
- Speciálisan előkészítő, a labdás ügyességet fejlesztő feladatok és testnevelési játékok. - A labdakezelés egyszerű módjai (labdavezetés kézzel, lábbal, átadások, átvételek helyben, majd tovahaladással). - Gól- és pontszerzés egyszerű megoldásai (fektetett dobás, kapura lövés belsővel, belső csüddel). - Játék egyszerű szabályokkal. - Labdás testnevelési játékok.
TEVÉKENYSÉGEK
- Aktív bekapcsolódás a választott sportjátékba.

Témakör**Szabadidős sporttevékenységek****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK
Szabadtéri sportok: - A téli sportformák megvalósítható módjai és téli játékok (korcsolyázás, síelés, szánkózás, hócsaták). - Kerékpározás. - Helyváltoztató eszközök használata (görkorcsolya, gördeszka).
TEVÉKENYSÉGEK
A szabadban végzett mozgásos tevékenységek (játékok) végzése.

Témakör**Önvédelmi sportok, küzdőjátékok****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK
- Húzások, tolások párokban (húzd át a határon, told át a határon, kéz-, lábívás) és csoportban (kötélhúzás, ki a legény a csárdában) játékosan. - Mögékerülési és kiemelési kísérletek. - Gurulóésés előre, hátra.
TEVÉKENYSÉGEK
Sportszerű test-test elleni küzdelem.

Témakör**Úszás
(amennyiben lehetőség van rá)**

ALTÉMÁK
- Játék a vízben. - A választott úszásnem technikájának tökéletesítése. - Teljesítménynövelés.
TEVÉKENYSÉGEK
A vízbiztonság továbbfejlesztése, legalább egy úszásnem technikájának elmélyült ismerete.

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

6. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Rendgyakorlatok	2
Előkészítés és prevenció	10
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	16
Torna jellegű feladatmegoldások	16
Testnevelés és sportjátékok: kézilabda, kosárlabda, labdarúgás, röplabda	24
Szabadidős sporttevékenységek	6
Önvédelmi sportok, küzdőjátékok	6
Úszás (amennyiben lehetőség van rá)	
Szabadon felhasználható órakeret	12
Összesen:	74 óra

A szabadon felhasználható órakeret 12 óra, amelyet úszásoktatásra, vagy a sportjátékok és a szabadidős sporttevékenységek gyakorlására fordítható.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei**Rendgyakorlatok**

- Értsék a rendgyakorlatok végzésének jelentőségét.
- Tudják követni a vezényszavakat.

Előkészítés és prevenció

- Ismerjék a gimnasztika legalapvetőbb szakkifejezéseit és vezényszavait.
- Tudjanak kötetlen formában bemutatni 8-10 gimnasztikai gyakorlatot.

Atlétikai jellegű feladatmegoldások

- Ismerjék az indítás mozgáselemeit.
- Legyenek képesek futni 4-5 percig (leány-fiú).
- Értjenek el helyből távolugrásban 130 cm-t.
- Kislabdahajtásban 16-18 m-t (leány-fiú).

Torna jellegű feladatmegoldások:

- Ismerjék támasz- és függéshelyzetekben a tanult gyakorlatelemek helyes technikai végrehajtását.
- Vállalják el a támaszugrást tanári segítségadás mellett.

Testnevelési és sportjátékok

- Jártasságszinten sajátítsák el a következő elemeket:
 - labdavezetés,
 - labdaátvétel, -átadás,
 - a labda célba juttatása,
 - védőmozgás,
 - aktívan vegyenek részt a tanult sportjátékban.

Szabadidős sport tevékenységek

- Rendszeresen végezzenek sport jellegű mozgásos tevékenységet a szabadban.

Önvédelmi sportok, küzdőjátékok

- Szerezzenek alapvető ismereteket a küzdősportokról,
- Sajátítsanak el önvédelmi fogásokat.

Úszás

- Tudjanak 15-20 métert a választott úszásnemben leúszni.

Témakör**Rendgyakorlatok****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK
- Az 5. évfolyamon jelzett alakzatalakítás és az alakzatváltoztatások teljesítésének fegyelmezett, gyors végrehajtása. - Tér- és térköz érzékelése alakzatban. - Menet megindítása, megállítása ütemtartással.
TEVÉKENYSÉGEK
A testgyakorlatoknál az alakzatok változtatásának biztonságos végrehajtása, közlekedés zárt alakzatban. A gyakorlási rend betartása, egyszerűbb szervezési feladatok vállalása.

Témakör**Előkészítés és prevenció****Óraszám: 10 óra**

ALTÉMÁK
- Egyénileg vagy együttesen végzett szabad- vagy szabadgyakorlati alapformájú kéziszer-, társas- és szergyakorlatok (pad, bordásfal, zsámoly). - A biomechanikailag helyes testtartást tudatosító, kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzése (valamint légzőgyakorlatok) a gimnasztika részeként, testtájanként végighaladva a testtartásért felelős valamennyi izomcsoport erősítését és nyújtását szolgáló mozgásanyagon, a tanév során ismételve, a kiindulási és véghelyzetek pontos megtartására, valamint a lassú és pontos kivitelezésére ügyelve, a hibás kivitelezés javításával, valamint a korosztály jellemzőinek megfelelő illesztéssel a testnevelési óra többi eleméhez - Egyszerű relaxációs eljárások. - Játékos előkészítő feladatmegoldások.
TEVÉKENYSÉGEK
Gimnasztikai gyakorlatok, valamint a sokoldalú előkészítő feladatok egyéni- és együttes végzése, azok szak kifejezéseinek ismerete.

Témakör**Atlétikai jellegű feladatmegoldások****Óraszám: 16 óra**

ALTÉMÁK
- Speciálisan előkészítő és célgyakorlatok a feldolgozandó anyag hatékonyabb elsajátítása érdekében. (futó-, ugró- és dobó iskolák). <i>Futások:</i> - Állórajt. Guggoló-, térdelőrajt. Fokozó futás. - Tartós futás, növekvő időtartamig. - Futás feladatokkal (kerülés, átugrás, jelre egyes feladatok végzése). <i>Szökdelések, ugrások:</i> - Távolugrás elugró vonalból. - Magasugrás (átlépő technika). - Szökdelések egy, váltott és páros lábon. <i>Dobások:</i> - Hajítások, lökések, vetések (1-2 kg-os medicinlabdával), egy- és két kézzel helyből nekifutásból. - Kislabdahajítás távolba és célba. - <i>Játékos versengések futással, szökdeléssel, dobással kombinálva.</i>

TEVÉKENYSÉGEK

- Gyors megindulások és futások jelre.
- Állóképességi futás 10-12 percig egyéni iramban, a futósebességnek a távhoz igazítása.
- Ugrások a kar- és láb munka összhangjának megteremtésével.
- Kislabdahajtás a dobás hátulról történő indításával, a labda minél hosszabb úton történő gyorsításával.

*Témakör***Torna jellegű feladatmegoldások****Óraszám: 16 óra****ALTÉMÁK****Speciális előkészítő és célgyakorlatok.***Támaszhelyzetek és támaszgyakorlatok*

- Támlázás oldalirányba magas padon, KTK-n, gerendán, két magas padon előre és hátra.
- Guruló átfordulás előre, hátra- és sorozatban is.
- Kézenátfordulás oldalt.
- Kézállási kísérletek.

Támaszugrások

- Felguggolás, terpeszleugrás.
- Felguggolás, gurulóátfordulás előre.
- Támaszugrások első és második ívének növelése.

Függéshelyzetek és függésgyakorlatok

- Gyűrűn, két kötélén, bordásfalon a szer jellegétől függően lendületek előre, hátra, oldalra, haladás oldalirányban.
- Fellendülés zsugorlefuggésbe, emelés zsugorlefuggésbe.

Kúszás, mászás, egyensúlygyakorlatok

- Járások talajra rajzolt vonalon, vízszintes és ferde padon, gerendán előre, hátra, oldalra térdelő és négykézláb támaszban, kúszás hason- és hanyattfekvésben.

*Ritmikus gimnasztika (csak lányoknak)**Aerobic (csak lányoknak)*

Alapjárás, karemelések és lendítések. Lábemelések és lendítések.

*Érintő járás.***TEVÉKENYSÉGEK**

A talajon, valamint a függőszeren tanult gyakorlatoknak, illetve ezek kapcsolatainak végzése.
Támaszugrások erőteljes elugrással, növekvő első ívvel, egyensúlyvesztés nélküli talajra érkezéssel.

*Témakör***Testnevelési és sportjátékok
(kézilabda, kosárlabda, labdarúgás, röplabda)****Óraszám: 24 óra****ALTÉMÁK**

- Speciálisan előkészítő, labdás ügyességet fejlesztő feladatok és testnevelési játékok.
- Az alapvető technikai és taktikai elemek (labdavezetés, továbbítás, átvétel, lekezelés, alapérintés, gól- és pontszerzés) elsajátítása és alkalmazása játékhelyzetekben.
- Egy-egy ellen támadási és védekezési megoldás.
- Játék egyszerűsített szabályokkal.

TEVÉKENYSÉGEK

- Labdakezelés mozgás közben.
- Támadásban labdaátvételre (üres helyre) helyezkedés, illetve labdatovábbítás a szabadon lévő társnak, védekezésben a labdát birtokló zavarása.
- Röplabdában helyezkedés és hozzáállás a labda fogadásához, az alkar érintésével történő továbbítás és az alsó egyenes nyitás ismerete.

*Témakör***Szabadidős sporttevékenység****Óraszám: 6 óra****ALTÉMÁK***Szabadtéri sportok:*

- A téli sportok megvalósítható formái és téli játékok (szánkózás, sielés, korcsolyázás, hócsata, stb.)
- Tájékoztató futás (ahol a feltételek adottak).
- Kerékpározás. Helyváltoztatási eszközök alkalmazása (görkorcsolya, gördeszka, stb.).

TEVÉKENYSÉGEK

A szabadban végzett mozgásos tevékenységek (játékok) végzése.

*Témakör***Önvédelmi sportok, küzdőjátékok****Óraszám: 6 óra****ALTÉMÁK**

- A dzsúdó elemi guruló- és esésgyakorlatok (guruló esés előre, hátra, csúsztatott esés oldalra, zuhanó esés előre és hátra).
- Az aikidó anyagából szabadulások kézlefogásból.
- Húzások és tolások párokban és csoportokban.

TEVÉKENYSÉGEK

Néhány önvédelmi fogás elsajátítása.

*Témakör***Úszás
(amennyiben lehetőség van rá)****ALTÉMÁK**

- Játékok és gimnasztika a vízben.
- A választott úszásnem technikájának csiszolása.
- A teljesítmény növelése.

TEVÉKENYSÉGEK

Az előző évfolyamon tanultakra építve, a körülményekhez igazodóan egy meghatározott távolság úszása egy vagy két úszásnemben.

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

7. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Rendgyakorlatok	2
Előkészítés, prevenció	10
Atlétika jellegű feladatmegoldások	14
Torna jellegű feladatmegoldások	14
Testnevelési és sportjátékok: kézilabda, kosárlabda, labdarúgás, röplabda	28
Természetben űzhető sportok	6
Önvédelmi, küzdősportok, játékok	6
Úszás (amennyiben lehetőség van rá)	
Szabadon felhasználható órakeret	12
Összesen:	92 óra

A szabadon felhasználható órakeretből 10 óra úszásoktatásra, vagy a sportjátékok és a szabadidős sporttevékenységek gyakorlására fordítható.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei**Rendgyakorlatok**

- Egységesen és gyorsan hajtsák végre a rendgyakorlatokat.

Előkészítés, prevenció

- Ismerjék a különböző gimnasztikai alapformák jelentőségét, a hatás növelésének néhány módozatát.
- Mutassanak be önállóan összeállított 6-10 bemelegítő gyakorlatot.

Atlétikai jellegű feladatmegoldások

- Futástechnikájuk mutasson eltérést vágta- és tartós futás esetén.
- Fejlődjön ugró- és dobóteljesítményük az előző évfolyamokhoz képest.

Torna jellegű feladatmegoldások

- Tudjanak bemutatni egy-egy elemet talajon és szereken.

Testnevelési és sportjátékok

- Tudjanak együtt játszani a többiekkel.
- Vállaljanak egyszerű szervezési feladatokat (csapatalkítás, játékvezetés stb.).

Természetben űzhető sportok

- Rendszeresen végezzenek sport jellegű mozgástevékenységet a szabadban, és válják igényükké a természetben végzett fizikai munka.

Önvédelmi, küzdősportok, játékok

- Tudják, hogy a küzdősportok nem az agresszió eszközei, sajátítsanak el néhány önvédelmi fogást.

Úszás

- Tudjanak 20-25 métert a választott úszásnemben leúszni.

Témakör**Rendgyakorlatok**

Óraszám: 2 óra

ALTÉMÁK
- A foglalkoztatási formák módosításához szükséges alakzatváltoztatások (sorakozó, fejlődések, foglalkoztatási formák módosítása utasításra). - Egyszerű ellenvonulások (fejlődések és szakadások ellenvonulásban) járásban és futásban.
TEVÉKENYSÉGEK
A rendgyakorlatok pontos és egyöntetű végrehajtása. Hasznosítható ismeretszerzés a játékok és versenyek szervezésében, lebonyolításában.

Témakör**Előkészítés és prevenció****Óraszám: 10 óra**

ALTÉMÁK
<ul style="list-style-type: none"> – 2-4-8 ütemű szabadgyakorlatok és szabadgyakorlati alapformájú társas, kéziszer- és egyszerű szergyakorlatok, amelyek egyidejűleg két alapformát is tartalmazhatnak (hajlításban, döntésben fordítás, fordításban döntés, stb.). – A biomechanikailag helyes testtartást tudatosító, kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzése (valamint légzőgyakorlatok) a gimnasztika részeként, testtájanként végighaladva a testtartásért felelős valamennyi izomcsoport erősítését és nyújtását szolgáló mozgásanyagban, a tanév során ismételve, a kiindulási és véghelyzetek pontos megtartására, valamint a lassú és pontos kivitelezésére ügyelve, a hibás kivitelezés javításával, valamint a korosztály jellemzőinek megfelelő illesztéssel a testnevelési óra többi eleméhez – Játékos előkészítő gyakorlatok.
TEVÉKENYSÉGEK
A bemelegítést, a sokoldalú előkészítést és a tartási rendellenességek megelőzését szolgáló gyakorlatok végzése, ezek hatásának növelését eredményező megoldások (formák) ismerete.

Témakör**Atlétikai jellegű feladatmegoldások****Óraszám: 14 óra**

ALTÉMÁK
<ul style="list-style-type: none"> – Futásokat, ugrásokat és dobásokat speciálisan előkészítő és célgyakorlatok. <p><i>Futások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A korábban tanult rajtformák pontos, célszerű végrehajtása. Fokozófutás. Vágtafutás. – Tartós futás iramnehezítésekkel. <p><i>Szökdelések, ugrások</i></p> <p><i>Szökdelő iskola</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Távolugrás helyből, távol- és magasugrás nekifutással (átlépő technikával). <p><i>Dobások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kislabdahajtás távolba és célba – Lökések tömött labdával helyből egy- és két kézzel. <p><i>Játékok, versengések futással, szökdeléssel, dobással kombinálva.</i></p>
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – Az egyéni adottságoknak és a feladat jellegének megfelelő feladatmegoldások: laza, könnyű, gyors (vágtá) futás, valamint 10–12 percig kitaró futás növekvő intenzitással. – Ugrásoknál optimális sebességű nekifutás, a kar- és láblendítés jelentőségének ismerete. – A hajító és lökö mozgulat csiszolása.

Témakör**Torna jellegű feladatmegoldások****Óraszám: 14 óra**

ALTÉMÁK
<p><i>A feldolgozandó témát speciálisan előkészítő és célgyakorlatok.</i></p> <p><i>Támaszhelyzetek és támaszgyakorlatok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Talajtorna. Guruló-átfordulás előre és hátra (sorozatban is) és repülő guruló – átfordulás. Fejenállás. Kézállási kísérletek. Kézenátfordulás oldalt. – Támlázás gerendán, emelt padon oldalirányba.

<ul style="list-style-type: none"> – Összefüggő, 3-4 elemből álló talajgyakorlatok. – Gurulásokkal és gördülésekkel kapcsolatos testnevelési játékok (“kígyóvedlés”, “hármass fonás”, “ördög szekér” stb.) <p><i>Támaszúgrások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Terpeszátugrás harántterpeszben előrehajló társon át (bakugrás). – Guggolóátugrás 4 részes (keresztbe állított) szekrényen segítségadással. <p><i>Függéshelyzetek, függésgyakorlatok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Gyűrűn, két kötélen lendület előre, hátra, lebegő függés, hátsó függés, homorított leugrás hátra lendületből. <p><i>Gerenda (pad merevítő gerendája)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Helyváltoztatások előre, hátra, oldalra. Fordulatok. – Homorított leugrás <p><i>Ritmikus gimnasztika, aerobic (csak leányoknak)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A sportgimnasztikában tanult elemek.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – Legalább 3-4 elemből álló összetett talajgyakorlat bemutatása, az összekötő elemek szerepének ismeretése és azok alkalmazása. – Függőszeren 2-3 elem összekapcsolása. – Támaszúgrások nagyobb kiterjedésben.

Témakör

**Testnevelési és sportjátékok
(kézilabda, kosárlabda, labdarúgás, röplabda)**

Óraszám: 28 óra

ALTÉMÁK
<ul style="list-style-type: none"> – Speciálisan előkészítő, a labdás ügyességet fejlesztő feladatok és testnevelési játékok. – A helyi adottságok, a tanulók érdeklődése és a tanár irányultsága függvényében választott két sportjáték legfőbb játékelemeinek tökéletesítése. – Támadás és védekezés alapvető megoldásai az adott sportjátékban. – A sportjátékok és a motorikus képességek fejlesztését szolgáló, a tanulók játékigényét kielégítő testnevelési játékok.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – Labdajátékokban a társakhoz és a labdához való igazodás, emberfogásos védekezés. – A tanult technikai elemek passzív, majd aktív védővel szembeni végrehajtása. – Röplabdában a labda továbbítása alkar-, illetve karérintéssel a társhoz, valamint az ellenfél térfelére.

Témakör

Természetben űzhető sportok

Óraszám: 6 óra

ALTÉMÁK
<ul style="list-style-type: none"> – Felkészülés a sí-, természetjáró-, vízi- és kerékpáros táborozásra. – A lehetőségektől függően szánkózás, korcsolyázás, sélés, kerékpározás, görkorcsolya, gördeszka, evezés, kajak-kenu stb. – Futással, dobással, ütéssel kombinált népi játékok (nemzetek labdája, várméta, kötélhúzás).
TEVÉKENYSÉGEK
A szabadon végzett mozgásos tevékenységek (játékok) végzése.

*Témakör***Önvédelmi küzdősportok, játékok****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK
– A birkózás egyszerűbb elemei (grundbirkózás). – Dzsúdó: gurulások, esések, zuhanások. Csípődobás. – Aikidó: szabadulás fogásból, lefogásból. – Játékok húzással, tolással (húzd, told át a határon, told ki a körből, kötélhúzás).
TEVÉKENYSÉGEK
Sportszerű test-test elleni küzdelem.

*Témakör***Úszás**

ALTÉMÁK
– A választott úszásnem gyakorlása, fokozódó edzésadagok teljesítése.
Tevékenységek
Az előző évfolyamokon tanultakra építve: teljesítményképes úszástechnika kialakítása egy-vagy két úszásnemben.

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

8. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Rendgyakorlatok	2
Prevenció, relaxáció	10
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	14
Torna jellegű feladatmegoldások	14
Testnevelési és sportjátékok: kézilabda, kosárlabda, labdarúgás, röplabda, asztalitenisz, tenisz, tollaslabda, floor-ball	28
Szabadidős sporttevékenység	6
Önvédelem, küzdősportok	6
Úszás	
Szabadon felhasználható órakeret	12
Összesen:	92

A szabadon felhasználható órakeret 10 óra, amely felhasználható úszásoktatásra, vagy a sportjátékok és a szabadidős sporttevékenységek gyakorlására.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei***Rendgyakorlatok***

- Tudják követni az utasításokat.

Prevenció, relaxáció

- Tudjanak önállóan 8-10 gyakorlattal bemelegíteni.
- Tudják a légzésüket szabályozni nyugalomban és terhelés közben.

Atlétikai jellegű feladatmegoldások

- Ismerjék az atlétikában használatos alapvető szakkifejezéseket.
- Javuljon a teljesítményük az előző évfolyamhoz képest:
- tartós futásban,
- távolugrásban és,
- kislabdahajításban.

Torna jellegű feladatmegoldások

- Tudjanak bemutatni egy-egy elemet (szükség szerint segítségadás mellett)

Testnevelési és sportjátékok

- Aktívan vegyenek részt a tanult sportjátékokban.

Szabadidős sport tevékenységek

- Rendszeresen folytassanak szabadtéri sporttevékenységeket.

Önvédelem, küzdősportok

- Ismerjenek néhány önvédelmi fogást.

Úszás

- Tudjanak biztonságosan egy úszásnemben úszni.

Témakör**Rendgyakorlatok****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK
<ul style="list-style-type: none"> - Ellenvonulások, mint a 7. évfolyamon futással végrehajtva. - Foglalkoztatási formák öntevékeny átszervezése. (Csapatok alakítása. Játékrend, váltások önálló megszervezése). - A testnevelésben alkalmazott és szükséges rendgyakorlatok teljes köre.
TEVÉKENYSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> - Az előző évfolyamokon tanult rendgyakorlatok pontos és gyors végrehajtása, az utasítások fegyelmezett követése. - Versenyek, mérkőzések szervezői és rendezői feladatainak ellátása.

Témakör**Prevenció, relaxáció****Óraszám: 10 óra**

ALTÉMÁK
<ul style="list-style-type: none"> - 2-4-8-16 ütemű, 2-3 alapformát tartalmazó szabadgyakorlatok és szabadgyakorlati alapformájú társas-, kéziszer- és egyszerű szerygyakorlatok együttes és önálló végrehajtása. - A biomechanikailag helyes testtartást tudatosító, kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzése (valamint légzőgyakorlatok) a gimnasztika részeként, testtájanként végighaladva a testtartásért felelős valamennyi izomcsoport erősítését és nyújtását szolgáló mozgásanyagon, a tanév során ismételve, a kiindulási és véghelyzetek pontos megtartására, valamint a lassú és pontos kivitelezésére ügyelve, a hibás kivitelezés javításával, valamint a korosztály jellemzőinek megfelelő illesztéssel a testnevelési óra többi eleméhez. - Játékos előkészítő feladatmegoldások
TEVÉKENYSÉGEK
A sokoldalú előkészítésre és a prevencióra alkalmas gyakorlatok (részben) önálló végzése, az ismétlésszám és az intenzitás növelésével azok hatásfokának emelése, az alapvető fizikai képességek önmagukhoz mért optimális fejlesztése.

Témakör**Atlétika jellegű feladatmegoldások****Óraszám: 14 óra**

ALTÉMÁK
<ul style="list-style-type: none"> - A tanítandó anyag elsajátítását speciálisan előkészítő és célgyakorlatok. - Futások <ul style="list-style-type: none"> - Eredményes rajtvégrehajtás feladathelyzetben. - Fokozó futás, vágtafutás. Váltófutás. - Futás nehezítésekkel (terep, akadály). - Tartós futás a táv növelésével. - Szökdelések, ugrások <ul style="list-style-type: none"> - Szökdelő iskolák. Helyből ugrások. Sorozatugrások. - Távol- és magasugrás az atlétikai versenyeken alkalmazott fejlettebb technikával. - Dobások <ul style="list-style-type: none"> - Kislabdahajtás távolba. - Súlylökés helyből és becsúszással tömött labdával. - Vetések tömött labdával két kézzel, mindkét oldalra. - Játékok, versengések futással, szökdeléssel és dobással kombinálva.

TEVÉKENYSÉGEK

- Az atlétikai mozgások helyes technikai végrehajtása, görcsös erőlködés nélküli vágtafutás, valamint kitartó futás 10-12 percig, a futás távját fokozatosan növelve.
- Energikus elugrás, térnyerő légmunka az ugrásoknál.
- A hajításnál és a lökésnél a lendületszerzés és a kidobás harmonikus összekapcsolása.

*Témakör***Torna jellegű feladatmegoldások****Óraszám: 14 óra****ALTÉMÁK**

- A tanítandó anyagot speciálisan előkészítő és célgyakorlatok. Gurulással és gördüléssel kombinált testnevelési játékok, mint a 7. évfolyamon.

Támaszhelyzetek és támaszgyakorlatok

- Talajtorna. Gurulóátfordulás előre, hátra, sorozatban is, valamint két gurulóátfordulás között felugrás fél-, és egész fordulattal.
- Repülő gurulóátfordulás sérülést nem okozó tárgyon át (összetekert szőnyeg, szőnyeggel letakart zsámoly) és fekvő, térdelő társon át.
- Fejállás. Kézállás. Kézenátfordulás oldalra.
- Támlázás két emelt, párhuzamos ponton előre, hátra.
- Összefüggő gyakorlat a tanult elemekből.

Támaszugrások

- Felguggolás, terpeszleugrás 4 részes szekrényen hosszában. Terpesz- és guggoló átugrás keretszben álló 3-4 részes szekrényen.

Függéshelyzetek és függésgyakorlatok

- Mászás, vándormászás kötélén. Függeszkedési kísérletek.
- Gyűrűn, két kötélén lendület előre-hátra, lebegőfüggés, lefüggés, hátsó függés, lendület hátra és homorított leugrás.
- 3-4 elemből álló összefüggő gyakorlat. *Gerenda*
- Helyváltoztatások, mint a 7. évfolyamon, valamint ereszkedés guggolótámaszba és felállás.
- Mellső mérlegállás.

Ritmikus gimnasztika (csak lányoknak)

A sportgimnasztikában tanult elemek és kombinációk.

TEVÉKENYSÉGEK

Tornában a talajon, illetve a támasz- és függőszeren a tanult mozgáselemekből összeállított gyakorlatok, valamint támaszugrások végrehajtása, biztonságos talajra érkezéssel.

*Témakör***Testnevelési és sportjátékok****Óraszám: 28 óra****ALTÉMÁK**

- Speciális előkészítő, a labdás ügyességet fejlesztő feladatok, játékok.
- A motorikus képességek fejlesztését és a tanulók játékigényének kielégítését szolgáló testnevelési játékok.
- Az iskola feltételei, a tanulók érdeklődése és a tanév irányultsága függvényében választott két sportjáték elemeinek gazdagítása, főbb támadási és védekezési megoldásainak elsajátítása.

TEVÉKENYSÉGEK

Labdajátékokban a legáltalánosabb támadási és védekezési megoldások ismeretének birtokában a választott játék(ok) aktív és élményszerű játszása.

Témakör**Szabadidős sporttevékenységek****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK
– Felkészülés sí-, természetjáró-, vízi-, kerékpáros táborozásra.
– Az iskola lehetőségei szerint korcsolyázás, szánkózás, sielés, kerékpározás, görkorcsolya, gördeszka, evezés, kajak-kenu stb.
– Futással, dobással, ütéssel kombinált népi játékok.
TEVÉKENYSÉGEK
A szabadban végzett mozgásos tevékenységek (játékok) végzése.

Témakör**Önvédelem, küzdősportok****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK
- A birkózás egyszerű elemei (grundbirkózás).
- Dzsúdó: gurulások, esések, zuhanások, csípődobás, fejen átdobás.
- Aikidó: mint a 7. évfolyamon, valamint fojtófogás háritása.
TEVÉKENYSÉGEK
Sportszerű küzdelem az oktatott sportág (önvédelmi illetve küzdősport) szabályainak betartásával.

Témakör**Úszás**

ALTÉMÁK
Az úszás távolságának növelése a választott két úszásnemben.
Tevékenységek
Az előző évfolyamokon tanultakra építve: két úszásnemben teljesítményképes technika kialakítása.

OSZTÁLYFŐNÖKI

5-8. évfolyam

A tanterv a NAT Ember és társadalom, Életvitel és gyakorlati ismeretek, műveltségterületek követelményeinek egy részét fedi le, az 5-8. évfolyamon.

A tantárgy óraszám: 72

Ennek javasolt felosztása:

Évfolyam	5.		6.		7.		8.		Összesen
Tantárgy/modul	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	
Osztályfőnöki	0,5	18	0,5	18	0,5	18	0,5	18	72

Kiemelt fejlesztési feladatok

- Énkép, önismeret,
- Hon- és népismeret,
- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra,
- Környezeti nevelés,
- Információs és kommunikációs kultúra,
- Tanulás,
- Testi és lelki egészség,
- Felkészülés a felnőtt lét szerepeire.

Célok és feladatok

A Nemzeti Alaptantervben és a Kerettantervben képviselt értékek, az egységes, alapvető követelmények és az ezekre épülő differenciálás egyaránt azt a célt szolgálják, hogy a tanulók – adottságaikkal, fejlődésükkel, iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal, egyéb tevékenységeikkel, szervezett és spontán tapasztalataikkal összhangban – minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket.

A Kerettanterv a gyermekek, a serdülők és ifjak képességeinek fejlődéséhez szükséges követelmények meghatározásával ösztönzi a személyiségfejlesztő oktatást. Ez azonban csak akkor lehet eredményes, ha az intézmények pedagógiai programja, nevelési, tanítási-tanulási folyamata teret ad a színes, sokoldalú iskolai életnek, a tanulásnak, a játéknak, a munkának: ha fejleszt a tanulók önismeretét, együttműködési készségüket, edzi akaratukat; ha hozzájárul életmódjuk, motívumaik, szokásaik, az értékekkel történő azonosulásuk fokozatos kialakításához, meggyökereztetéséhez.

Az osztályfőnök nevelő munkája

A NAT alapján készült Kerettanterv tehát olyan iskolai pedagógiai munkát feltételez, amelyben a tanulók tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll a középpontban; figyelembe véve, hogy az oktatás, a nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem a társadalmi élet és tevékenység számos egyéb fóruma is. Az ismeretek, a készségek, a képességek elmélyítése során sokféle nevelő hatás éri a tanulókat. Bármilyen színes és tartalmas is a tanítási órák tananyaga, a szükséges nevelési hatásokat, a tanulók személyiségének sokoldalú fejlesztését csak tervszerűen kialakított nevelési rendszerrel, gondosan egymásra épített nevelési tartalmakkal lehet megvalósítani. A tanulók személyiségfejlődését kibontakoztató pedagógiai folyamatokat, az osztályban érvényesülő nevelési hatásokat az osztályfőnöknek kell összehangolnia.

Az osztályfőnök céltudatosan irányítja az osztályban folyó nevelő-oktató munkát, összehangolja az iskolai és iskolán kívüli nevelési tényezőket, pedagógiai törekvéseket. A tanulókkal közösen tervezi, elemzi, és alakítja az osztály életét, biztosítja annak bekapcsolódását az iskola egészének nevelési rendszerébe. A tanulók közvetlen megismerése és az osztályközösség arculatának formálása kiváló lehetőségeket kínál az iskolai és iskolán kívüli programok: szakkörök, klubdelutánok, sportfoglalkozások, rendezvények, diákgyűlések, utazások, kirándulások, színház- és múzeumlátogatások stb.

Az osztályfőnöki munka eredményessége érdekében a pedagógus kapcsolatot tart tanítványai szüleivel, erősíti a családból származó pozitív nevelési hatásokat, megismeri a család viszonyulását az iskolához, a gyermekhez. Az osztályfőnöki munka kritikus pontja a torz családi nevelési minták és szokások ellensúlyozása, a negatív társadalmi hatások kivédése.

Az osztályfőnök nevelő munkáját az iskola pedagógiai programja, a helyi tanterve és a tanmenete alapján végzi.

Tevékenysége három fontos feladatkörre terjed ki:

- A) ügyviteli (adminisztrációs) teendők ellátása,
- B) szervezési, koordinációs feladatok végrehajtása,
- C) közvetlen nevelőmunka.

A Kerettanterv által biztosított osztályfőnöki órákon sajátos rendszerező, szintetizáló módszerrel kerül sor a tanulók nevelésében szerepet játszó nevelési tartalmak, témakörök feldolgozására. Jellemezze az osztályfőnöki órákat a mai fiatalokhoz közel álló tartalom és forma! Az osztályfőnöki óra a helyes vitakultúra kialakításának nélkülözhetetlen gyakorlóterepe.

Célunk, hogy a gyerekek fejében megfogalmazódott kérdések ne haljanak el. Gondolkodjanak, kérdezzenek, vitakozzanak ők és az osztályfőnök is. A válaszokat ne a tanár fogalmazza meg, ő csak a saját véleményét mondja el, de társ legyen a megoldáskeresésben. Sokszor egy-egy problémát alternatív módon lehet csak kezelni és megoldani, ebben segíthet a szülő is. Lényeges, hogy az osztályfőnök – akinek célja a gyerek sokoldalú megismerése és fejlesztése – élvezze ezt a szabadságot adó együttléteket. Serkentő környezetet teremt sen, bátorítsa a gyermekek autonóm törekvéseit, fogadja el fantáziavilágukat. Biztonságos háttérrel adjon a gyermekeknek, a fejlesztő szándék mellett is elfogadva őket olyannak amilyenek, hisz élettapasztalatukat, társadalmi – emberi mintáikat és személyes élményeiket saját környezetükből, életterükből hozzák.

Az osztályfőnöki órákon törekedniünk kell olyan légkör kialakítására, amely feloldja a tanulóban lévő gátlásokat, segíti őket abban, hogy őszintén nyilatkozzanak meg a „kényes” témákban is. A feloldódáshoz más környezet kell, mint a hagyományosan merev tantermi berendezés, az egymás hátát látó gyerekekkel. Klubszobát célszerű berendezni, ami témától függően átrendezhető: puffokkal, ülőpárnákkal, vitrinekkel, polcokkal, meseszőnyeggel. A falon legyen lehetőség „területeket” kialakítani saját osztály-, faliújságra, akár falfirkára is. Ki lehessen alakítani osztálykuckókat. Legyen a teremben hagyományos és modern audiovizuális eszköz, fényképezőgép, üres magnókazetták. Hangszerek: furulyák, dobok, szintetizátor. Kartonok, színes papírok, ollók, ragasztó, színes ceruzák, zsírkréta, festékek, folyóiratok, könyvek. Művészeti alkotások reprodukciói, bábok. Nem szükséges minden órát ebben a megszokott környezetben tartani, lehet színhely: könyvtár, múzeum, közösségi ház, vagy éppen a természet.

Az osztályfőnöki tevékenység jellemzői:

- Az 5–8. évfolyamon kötelező osztályfőnöki órák nevelési témái lehetnek: kötöttek, szabadon választhatók és aktuális eseményekhez kapcsolódóak.
- Az osztályfőnöki óra egyszerre szolgálja az általános műveltség gyarapítását, a világszemlélet és az erkölcsi értékrend alakulását. Fejleszti az önismeretet, felkészíti a tanulókat a kulturált társas kapcsolatok építésére és fenntartására. Hozzájárul a differenciált emberkép és identitástudat alakulásához.
- A tanulókat tudományosan megalapozott ismeretekhez juttatja a természeti és társadalmi környezetről, az emberről, és megismerteti őket a magatartási szabályokkal és etikai normákkal.
- Az „Ember-, és társadalomismeret, etika” 7. osztályos modul ismeretanyagához számos ponton kapcsolódnak az osztályfőnöki órák témái. Szükség van azonban arra, hogy a javasolt osztályfőnöki program koncentrikusan bővülő ismeretrendszere már 5. osztálytól járuljon hozzá a fiatalok önismeretének, önfejlesztő stratégiájának és erkölcsiségének alakításához (egészséges életmód, konstruktív életvezetés, magatartáskultúra, erkölcsismeret, vallásismeret).
- Az életkornak megfelelő ember- és társadalomismeretek nyújtásával segítse elő a tanuló szocializációs folyamatát, természeti és társadalmi környezetébe való beilleszkedését.
- Segítse a tanuló kapcsolat- és viszonyrendszereinek felismerésében, nevelje értékes és hasznos kapcsolatok kialakítására és ápolására.
- Fejlessze a tanuló szociális érzékenységét, toleranciáját, valamint empatikus képességét az életkornak megfelelő társadalmi problémák iránt.

Elengedhetetlen a tanulók aktív részvétele mind az óra előkészítésében, mind a nevelési téma feldolgozásában!

Kiemelésre javasolt fejlesztési követelmények

- A tanuló legyen képes az embert, mint összetett biológiai, szellemi, társadalmi és erkölcsi lényt értelmezni.
- Ismerje a pszichikus működés fő törvényszerűségeit, a személyiség komponenseit.
- Felelősen szabályozza szükségleteit, értékrendjét és kapcsolatrendszerét.
- Dialektikus összefüggéseiben értelmezze saját létét, céljait és tudatosan alakítsa / alapozza konstruktív életvezetését.
- A tanulók ismerjék meg önmagukat és egymást, legyenek közösségük és saját személyiségük tudatos formálói.
- Helyesen értelmezzék azt a tényt, hogy az egészség megőrzése egyéni tetteik, választásaik, személyközi kapcsolataik minőségének függvénye.
- Alakuljon ki bennük az egészséges életvezetés igénye és gyakorlata.
- Ismerjék hazánk kiemelkedő államfőit, tudósait, feltalálóit, művészeit, íróit, költőit és sportolóit, akiknek kulturális örökségünket köszönhetjük.
- Alkalmazzák a társadalmi normáknak megfelelő tanult és ismert magatartási formákat és szabályokat a mindennapi életben.
- Gyakorolják a társas érintkezési formák szabályait konkrét élethelyzetekben: köszönés, bemutatkozás, kérés, meghívás, tájékoztatás, ajándékozás, megfelelő módon való visszautasítás bemutatkozás.
- Készüljenek fel a sikeres pályaválasztásra, s az egészséges és konstruktív életvezetésre!
- Érezzenek felelősséget a természeti, társadalmi és emberi környezetükért, legyenek annak aktív alakítói, formálói!

Ezek a fejlesztési követelmények természetesen csak a nevelési-oktatási folyamat egészében valósíthatók meg, az osztályfőnöki óráknak kitüntetett szerepe lehet a szintézisteremtésben.

KONCENTRIKUSAN BŐVÜLŐ AJÁNLOTT TÉMAKÖRÖK, JAVASOLT ÓRASZÁMOK

<i>ÉVFOLYAMOK</i>	5.	6.	7.	8.
<i>HETI ÓRASZÁM</i>	0,5	0,5	0,5	0,5
<i>ÉVES ÓRASZÁM</i>	18	18	18	18
Közösség és személyiség alakítása	6	6	6	5
Tanulás és munka	3	3	3	3
Ember és társadalom	1	1	1	2
Emberismeret	2	2	2	2
Életvitel és gyakorlati ismeretek	3	3	3	2
Pályaorientáció	1	1	2	2
Szabadon felhasználható órák	2	2	1	2
Összesen:	18	18	18	18

Az osztályfőnöki órák konkrét tematikája csak helyben állítható össze. Az általunk ajánlott témák a helyi körülményeknek megfelelően bővíthetők vagy szűkíthetők. Az évfolyamonként 18 óra / év osztályfőnöki óra témáját tanévenként és tanulócsoportonként a tanmenetekben kell meghatározni.

A javasolt tematikánkban „félkövér dőlt” betűvel szedtük az ide sorolható tananyagot. (Javasoljuk az osztályfőnöki programot összehangolni az „Egészségtan” 6. és 8. évfolyamos modul tartalmával.)

A vázolt tematika és órakeret rugalmasan kezelendő, amelyet javasolt tantervünkben is kiegészít 4–5 szabadon felhasználható óra. A nevelő szakmai autonómiáját és felelősségét érvényesítve az adott osztály igénye szerint – az aktualitásokat is figyelembe véve – hasznosíthatja!

- A témakörön belüli óraszámok arányai szabadon módosíthatók.
- Az óraszámok téma szintű lebontása a témák egymáshoz való nagyságrendi viszonyát jelzik, amelyek azonban nem jelentenek kötöttséget a tanárra nézve.
- A tanterv megvalósítási feltételei minden általánosan művelő alsó fokú iskolában adottak, illetve megteremthetők.
- A tanórai foglalkozások annál sikeresebbek lehetnek minél több tanulói előzetes kutató-gyűjtő munkára épül.
- Az osztályfőnöki tevékenység bármilyen szakos pedagógus diplomával vállalható, de természetesen a pedagógia szakot végzett kollégáink előnyös helyzetben vannak, s a TEAM-ek létrehozása is jó megoldás lehet.
- Egyes témák feldolgozásához célszerű speciális szakembereket bevonni, esetleg az iskolából indult volt diákok és vendégek közreműködését kérni.

OSZTÁLYFŐNÖKI

5. évfolyam

JAVASOLT ÓRATERV

Témakör	Óra
Közösség és személyiség alakítása	6
Tanulás és munka	3
Ember-, és társadalom	2
Emberismeret	2
Életvitel gyakorlati ismeretek	2
Pályaorientáció	1
Szabadon felhasználható órák	2
Összesen:	18

KÖZÖSSÉG ÉS SZEMÉLYISÉG

- A közösség céljai, feladatai a felső tagozatba lépve (a Házi rend áttekintése, változások az alsó tagozathoz képest).
- Tartalmas, vonzó élet a közösségben (a felelősi rendszer kialakítása, a felelősök munkájának értékelési rendszere).
- Az együttműködő közösség felé (a közös célok elérésének akadályozói: rongálók, rendbontók, passzívak, stb., a fegyelem fontossága, a helyzetképből adódó újabb feladatok meghatározása).
- *Személyes kapcsolatok az osztályban (szociometriai felmérés)*
- A tanulmányi és magatartási helyzet értékelése (a közösség fejlődésének értékelése: eredmények és feladatok).
- Ismerem-e önmagammat? (tulajdonságaink megismerésének módjai: rendszeres önvizsgálat; mások véleményének meghallgatása, tulajdonságtáblázat készítése alapvető jellemzőinkről (alkat, vérmeleglet, érzelmi világ, stb.).)
- Milyen szeretnék lenni? (önismereti teszt alapján a kívánt tulajdonságok meghatározása, megközelítésének módjai).
- Eszményképeim (ki a személyiség és az egyéniség? Mi a jellem? Eszménykép-életcél, a pozitív példa serkentő ereje).
- *Társas kapcsolatok az osztályban [a kapcsolatok kialakulása feltétele, változásai (tisztelet, szeretet, barátság)].*
- Őszinteség, titoktartás, segítőkészség (az igaz barátság ismérvei az őszinteség, a titoktartás, segítőkészség, cinkosság).
- Én és az önfegyelem (az önfegyelem mozgatórugói: szeretet, félelem, stb. az önfegyelem különböző szinterei és fokai).
- A társas kapcsolatok illemtana (megszólítás, üdvözlések, bemutatkozások, bemutatások).
- Hogyan viselkedjem? (mi a viselkedés és tanulható-e?, utánzás, azonosulás, önfegyelem, alapvető illemszabályok).

TANULÁS ÉS MUNKA

- Tanulás és tudás (a tanulás és tudás közti különbség és összefüggés).
- Hogyan tanuljunk eredményesen? (tanulási stratégiák: mélyreható, szervezett, mechanikus; tanulási technikák: szöveg hangos olvasása, néma olvasás, elmondás más személynek, önmagunknak, ismétlés, lényegkiemelés stb.).
- Munka az iskolában (a házi rendben szereplő feladatok megbeszélése, a hetes és az ügyeletesek feladatai, a házi feladat-felelős teendői, minden gyerek feladata az iskolában).
- Hogyan írjunk pályázatot? (lépései: témaválasztás, anyaggyűjtés, vázlatkészítés, első fogalmazvány megírása, a dolgozat újraindítása, a dolgozat dokumentálása, a végleges változat elkészítése; egyéni és csoportmunka összehangolása).

- A tanulás akadályai (a tömeg hiánya, túl meredek grádiens, a meg nem értett szó).
- A figyelem mérése és fejlesztése (figyelemkoncentrációt javító gyakorlatok, játékok beiktatása).
- Hogyan tanuljunk humán és reál tantárgyat? (a módszertani különbségek, megoldási javaslatok).
- Munkám a családban (mindennapi megbízatások, szünidei illetve hétfégi tevékenységek, állandó feladatok, napi illetve heti programok).
- **A tanulás és munka értékelése (önértékelés, külső – tanári, osztálytársi, szülői – értékelés, ennek szerepe a mentális egészség szempontjából).**
- Munkafegyelem – tervszerű munka (az előre elfogadott rendhez való alkalmazkodás, a munkafegyelem betartása, munkarend készítése és érvényesítése).

EMBER ÉS TÁRSADALOM

- A család (fogalma, típusai, tagjai, feladatai, családfa; demokrácia a családban; generációk együttélése; családi munkamegosztás; a pénz értéke, megbecsülése a család életében; gazdálkodás a családban – zsebpénz).
- **A legmeghittebb közösség a család (a család és annak szerepe az egyén egészséges, harmonikus fejlődésében; a család feladatai: szeretet, érzelmi biztonság, lelki támasz nyújtása, anyagi gondoskodás, idős / beteg családtagokkal való törődés; ami a családi életet meghitté teszi; az én családom – jövőkép; munkamegosztás a családban; mikor és hogyan ünnepelünk a családban: születésnap, névnap, házassági évforduló, karácsony, húsvét, anyák napja, nőnap, gyermeknap, stb.; illemtan az ünnepekkel kapcsolatban).**
- Életem az iskolában (az iskolai közösség hatása a gyermekre; alkalmazkodás az iskola rendjéhez, társaihoz, tanáraihoz; az iskola törvénye: a Házirend; az iskola hagyományainak megismerése; az iskolai és otthoni élet összehasonlítása; az adott iskola szokásai, hagyományai; mit teszek én, hogy tovább öregbítsem iskolám jó hírét? – hogyan tehetem széppé, otthonosabbá az iskolámat, tantermemet?).
- **Életem színtere: az otthon, az iskola, a lakóhely (otthonom – iskolám – lakóhelyem környezetének rendben tartása; miért szeretek/nem szeretek itt élni?; virággondozás, parkgondozás, faültetés (pl.: minden tanuló hoz virágot az iskola szebbé tételéhez; tisztasági őrző az iskola környékén, a lakóhelyén; tiszta környezet – egészséges ember; a lakóhely értékeinek védelme).**

EMBERISMERET

- Ember és állat I. (az ember egy biológiai folyamat része; az emberré válás néhány kérdése; az ember biológiai és társadalmi jellegű tulajdonságai; állat az emberben, ember az állatban; közöttük levő kapcsolat tükröződése a nyelvben, hasonlóságok a csoportosulás módjában; állatok erkölce; különbözőség; testi sajátosságok, agyműködés, ösztönösség, tudatosság, kommunikációs formák, társas magatartás).
- Ember és állat II. (szelídítés, idomítás, elvadítás; az állatok védelme, állatok „jogai”; agresszió állatoknál, embereknél; felelősség az állatvilágért).
- **Életünk különböző szakaszai [csecsemő- és kisgyermekkor (0-3 év); óvodáskor (3-6 év); az iskolába lépés kora (6-7 év); kisiskoláskor (8-10 év); serdülőkor (11-14 év); ifjúkor (15-18 év); felnőtt és öregkor; életmód, kapcsolat, szokások, értékek, örömök, vágyak alakulása az egyes szakaszokban].**

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK

- **Az egészség érték: testi jólléti állapot (elemi higiéniai követelmények) testápolási vetélkedő; alkalomnak, időjárásnak megfelelő öltözködés; egészséges táplálkozás, az elhízás veszélyei (teljesítmény és táplálkozás).**
- **Kísértésnek kitéve: a dohányzás (élettani kísérletek, a cigaretta összetevői; közvetlen hatása az emberre; betegségek okozója, következményei az utódokra; hogyan lehet leszokni?, hogyan tudok visszautasítani?).**
- **Szabadidő: olvasás, hobbi (a műveltség iránti igény megalapozása; a könyv tanít, nevel, szórakoztat; a könyvtár jelentősége, a helyes könyv-, és könyvtárhasználat; hogyan befolyásolhatja későbbi pályaválasztásomat?).**
- Szabályok vagy korlátok: illik, nem illik (iskolában hogyan viselkedjünk?; étkezés az iskolai ebédlőben; telefonálás).

PÁLYAORIENTÁCIÓ

- Ami érdekel, amit szívesen csinállok (érdeklődésem, képességeim, életpálya-elképzelés).
A szülők, ismerősök foglalkozása, mennyit kell ahhoz tanulni, nehézségek, munkakörülmények, fizetés).

OSZTÁLYFŐNÖKI

6. évfolyam

JAVASOLT ÓRATERV

Témakör	Óra
Közösség és személyiség alakítása	6
Tanulás és munka	3
Ember és társadalom	2
Emberismeret	2
Életvitel gyakorlati ismeretek	2
Pályaorientáció	1
Szabadon felhasználható órák	2
Összesen:	18

KÖZÖSSÉG ÉS SZEMÉLYISÉG

- A közösség céljai, feladatai a tanévben (a helyzet értékelése, újabb feladatok megjelölése)
- A köz- és magántulajdon tisztelete (közös terület, öltöző, tanterem, stb. megbecsülése, rendben tartása, megóvása, a károkozás megelőzése és büntetése, a megrongált tárgyak mint lehetséges veszélyforrások, személyi tulajdon)
- Együtt–egymással (feladatvállalás a közös tevékenységben, a vállalt feladatok pontos, lelkiismeretes elvégzése a tanuló képességeinek megfelelően; legmagasabb rendű emberi tevékenység: az együttműködés)
- *Testre szabott feladatok kiválasztása az egyes tanulók számára tulajdonságainak ismeretében*
- *Felelős vagy önmagadért és másokért (a felelősségtudat kialakítása önmagunk, barátaink, családtagjaink, embertársaink iránt; barátság vagy haverság? – különbségtétel a fogalmak között; lelkiismeretességre nemcsak a munkához, de társainkhoz fűződő viszonyunkban is szükség van, a lelkiismeretesség hiánya lelkifurdaláshoz, s így rossz közérzethez, súlyosabb esetben betegséghez is vezethet)*
- *„Tükröm, tükröm mondd meg nékem!” (a testi–lelki harmónia alapja az önismeret, képzettség és önhittség vagy kishitűség? – a torzult énképek)*
- *Önzés–önzetlenség (különbségtétel az egészséges önszeretet és a túlzott önimádat, az önzés között; lemondás a másik ember javára; önzetlen cselekedeteink pozitívan hatnak közérzetünkre)*
- *Őszinteség–hazugság (társas kapcsolataink, őszinte és igaz barátság, családi életünk alapköve az őszinteség; az őszinteség hiánya mindig konfliktust okoz; a tények különböző okok miatt és különböző mértékben eltorzulhatnak: betyárbecsület, kegyes hazugság, elhallgatás, füllentés, rágalmozás)*
- Tolerancia a másság iránt (más népek, nemzetiségek, különféle embercsoportok (cigányság, zsidók, fogyatékosok, stb.) elfogadása, értékeinek megismerése, elismerése, a velük való helyes bánásmód)
- Milyen az én osztályom? (az osztály feladata törődni minden egyes tagjával, egyidejűleg szem előtt tartani a közösség érdekét; az együttes tevékenységben való részvétel képességének kialakítása)
- *Hogyan küzdjem le rossz szokásaimat? (rossz szokásaim – egészségkárosító hatása, reális énkép kialakítása bíráló, önbírálat által; reális célok kitűzése a személyiség pozitív megváltoztatására a fokozatosság érvényesítésével)*
- Helyem az osztályközösségben (az egyes egyének meghatározó szerepe a közösségben, annak megítélésében; az alkalmazkodási képesség, a viselkedési kultúra fejlesztése, helyes önismeret, mások véleményének fontossága)
- Baráti kapcsolatok az osztályban (baráti kapcsolatok megtartása, erősítése; újabb lehetséges barátságok kezdeményezése; szociometriai felmérés)

TANULÁS ÉS MUNKA

- Tanulási stílusok – tanulási stílusom (auditív, vizuális, mozgásos, társas, egyéni, impulzív, reflektív)
- Munka és alkotás (a fizikai és szellemi munka közötti különbségek, munka és alkotás kapcsolata)
- A tanulás motívumai (miért tanulunk?, érdeklődés – tudásvágy kapcsolata, környezetünk elvárásai; reális célok kitűzése, célok és a realitás)

- Nemcsak az iskolában tanulunk (a tanulás tág értelmezése, iskolán kívüli tanulás lehetőségei, az etikus magatartás)
- A munka létünk alapja (az emberi szükségletek kielégítésének forrása, igény szint, kedvelt és kevésbé kedvelt tanulási és munkalehetőségek)
- Munka és személyiség (munkasiker – örömforrás – személyiség, kudarc hatása a személyiségre)

EMBER ÉS TÁRSADALOM

- Nemzeti ünnepeink: március 15.; augusztus 20.; október 23. (a haza iránti szeretet és a magyar nemzethez tartozás érzésének kialakítása az ünnepek helyi aktualitásának segítségével; az ünnepek történelmi hátterének rövid megismertetése; hogyan ünnepeltünk? – hogyan ünnepelünk? – helytörténeti vonatkozások, történelmi emlékhelyek megismertetése)
- Szokások – hagyományok (csak az szeretheti igazán szülőföldjét, lakóhelyét, aki ismeri történelmét, az itt élő emberek szokásait, hagyományait; ismerje meg szűkebb környezetének (lakóhely, környező történelmi emlékhely, megye) történetét, az emberek hitében fellelhető szokásokat, hagyományokat, ezen keresztül a szűkebb pátria szeretetének, értékei megővésének kialakítása a tanulóknak; a hagyományok ismerete nélkül nem létezik teljes emberi élet)
- Hazánk természeti kincsei és ezek védelme (a világörökség részévé nyilvánított értékek bemutatása: Hollókő, Budai várnegyed, Aggteleki cseppkőbarlang; hogyan védjük, óvjuk ezeket?; tanulmányi kirándulás viselkedési szabályai)

EMBERISMERET

- *Segítség! – megváltoztam!?* (a serdülőkor korai szakaszának – 11-14 éves kor – állomásai és ennek hatása a serdülóre, a családra. „Lázadásaim”)
- *Építem önmagam I.* (egészséges életrend, napirend összeállítása, annak betartása, hogy távlati célkitűzéseimet megvalósíthassam; szellemi, fizikai munka, a feltöltődés helyes aránya; igényes szórakozás; a „saját idő” fontossága)
- *Építem önmagam II.* (a test és a lélek egyensúlya; rendszeres mozgással, sporttal építem a testem és lelkem; testi és lelki tulajdonságok gyűjtése, amit a sport megváltoztat)
- *Önismeret* (Ismerd meg önmagad! Te is felelsz önmagad alakításáért. Hit önmagunkban vagy önhittség. Ki legyen a példaképem? Mi legyenek, ha nagy lesznek?)

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK

- *Az egészség érték:* szociális jólléti állapot (milyen a családunk időbeosztása?; nagytó alatt a napirendem; a tevékenységünk sorrendjét, valamint a hozzá szükséges időbeosztást tervezni kell!)
- *A család:* konfliktusok mindenütt (kommunikációs zavarok a családban; az összeütközések feloldása; véleményalkotás, útéletformálás; kritikus gondolkodás; a megfelelő szülő-gyerekek kapcsolat)
- *Kísértésnek kitéve:* az alkohol (élettani kísérletek, egészségkárosító hatása, italozás következményei, az alkoholizmus, mint betegség, a családi élet ellensége, vigyázz: osztálykirándulás, házibuli, diszkó)
- *Szabadidő:* társakkal a szabadidőben (játék, sport, vetélkedés, babazsúr v. házibuli, társas – baráti együttlét)
- Szabályok vagy korlátok: egy kis illemtan (köszönés, bemutatkozás, megszólítás, levél üdvözlőlap)

PÁLYAORIENTÁCIÓ

- A fizikai és a szellemi munka (a szülők és ismerősök szakmája; ismert szakmák rendszerezése fizikai és szellemi munkacsoportba; melyek a két szakmacsoport lényegi különbségei és hasonlóságai; mennyit kell az egyes szakmákhoz tanulni, milyen iskolatípusban?; milyen a kétfajta munkacsoport társadalmi megítélése és anyagi elismerése?; a fizikai és szellemi munka egyaránt fontos, nem létezhet egymás nélkül)
- Munkahely-látogatás (más életterek, foglalkozások, életformák megismerése; a munkahelyen „helyszínen” ismerjenek meg néhány szakmát, foglalkozást a valós környezetben; a szellemi és fizikai munka megfigyelése; figyeljék meg a használt anyagokat, szerszámokat, munkakörülményeket, tevékenységeket; kérjenek munkaköri leírásokat)
- Pályaválasztási elképzelések (a gyerek és a szülők pályaválasztási elképzelései; ezek egybevetése; azonossági pontok és lényeges eltérések keresése; mi motiválta a két „oldal” választását?; kik és hogyan használnak a gyerekekre a döntés előtt?; ki döntsön?)

OSZTÁLYFŐNÖKI

7. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Közösség és személyiség alakítása	6
Tanulás és munka	3
Ember és társadalom	2
Emberismeret	2
Életvitel gyakorlati ismeretek	2
Pályaorientáció	1
Szabadon felhasználható órák	2
Összesen:	18

KÖZÖSSÉG ÉS SZEMÉLYISÉG

- A közösség céljai, feladatai a tanévben (a közösség további fejlesztése; a helyesen kialakult értékek, magatartási normák megerősítése; az egyéni és a körérdek érvényre jutását szolgáló tevékenységekre való rávilágítás)
- Társakkal a közös munkában (felelősségvállalás a feladatok megfelelő végrehajtásáért; a közösséggel való együttműködés az egyén számára is védelmet és előnyt jelent; egymás segítése az iskolai élet különböző szinterein biztosítja a sikert)
- A kultúrált magatartás szabályai a lányok és fiúk kapcsolatában (legyenek udvariasak, tapintatosak egymással és a kívülállókkal szemben is; tartózkodjanak a kirívó magatartástól!)
- Milyen vagyok? (a helyes önértékelés kialakítása bírálat, önbírálat alapján)
- *Milyen legyek, milyen lehetek? (az ideális „én” elérésére tett erőfeszítések fejlesztik a jellemet; elvárásaim magammal szemben, mások elvárásai velem szemben)*
- Azt gondolod, amit mondasz? (a kommunikáció, metakommunikáció szerepe, fejlesztése; a testnyelv fontossága a mindennapi érintkezésben)
- *Mi motiválja cselekvéseinket? (ösztönök és tudatos cselekvések; szükségleteink hierarchiája a fizikai szükségletektől az önmegvalósításig)*
- Az emberi együttélés írott és íratlan szabályai (a szabályok szintjei és egymásra épülésük: szokás, erkölcs, jog; a szabályok megszegésének büntetése)
- A család, mint a nevelés legfőbb színtere (nevelés, érzelmi védettség; generációk együttélése, munkamegosztás; családi szokások és ünnepek; egymás tiszteletben tartása; demokrácia a családban)
- *Konfliktusok a családban (a türelem, megértés, odafigyelés szerepe a konfliktus kezelésében, feloldásában; a válás káros hatása a családtagokra, a gyermek fejlődésére)*
- Vitában formálódik a közvélemény (a közös ügyek nyílt, kultúrált vitában való megtárgyalása alakítja a helyes közvéleményt; a jó vita jellemzői: fontos kérdéstről folyik; őszinte, előítéletektől mentes; következményei láthatóak)

TANULÁS ÉS MUNKA

- A magatartás, a szorgalom és a tanulmányi helyzet értékelése (helyzetelemzés, összehasonlítás a korábbi állapottal; a közösség és az egyén céljainak felelevenítése a helyes továbbhaladási irány megtartásáért)
- *A tanulás mentálhigiénés feltételei (a lelki tényezők szerepe a tanulásban, a teljes nyugalom, megfelelő testi erőnlét, képességünk – terhelhetőségünk, hit az elvégzett munka sikerében, önellenőrzés szerepe a megszilárdításban, sikereim és kudarcaim a tanulásban, tanulás a céljaim elérése érdekében)*
- Ki miben jobb? Önellenőrzés, önértékelés

EMBER ÉS TÁRSADALOM

- „Akikre büszkék lehetünk” (kiemelkedő államfők, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságán keresztül bővítsék ismereteiket kulturális örökségünkről; helyezték el ezen keresztül hazánkat Európában és a világban – helytörténeti vonatkozások is)

- Politika, politizálás (a tévé, rádió, sajtó segítségével kapjanak képet a hazánkban folyó politikai eseményekről, fejlődő demokráciánkról, politikai kultúránkról; ismerje meg, hogy a különféle társadalmi csoportok érdekeit a pártok képviselik, s ezért a pártok sokfélék lehetnek; a politizálás szerepe a mindennapi életben)
- Életünk a „megsebzett bolygón” (a környezetvédelem szükségességének megértése; a környezeti ártalmak számbavétele (gépjármű-közlekedés, energiatermelés; a környezetszennyezés elleni védekezés lehetőségei; a környezetvédelem általában és közvetlen környezetünkben; mit tehetek én környezetem védelmében?)

EMBERISMERET

- *Önismeret (reális – ideális énkép, önfejlesztő stratégiák, példakép)*
- *A serdülőkor biológiai és higiéniai problémái (a serdülődéssel járó biológiai és pszichológiai változások; a változások biológiai gyökerei; a természet rendjének elfogadása; én-képed új fényképe)*
- Testkultúra a serdülőkorban (hogyan és miért törődöm a testemmel?; ki a szép ember?; divat, ízlés, ízléstelenség; az én egyéni stílusom; a serdülőkor kozmetikai problémái; mindenki szép valamiben)
- Ismerkedés – kapcsolatteremtés (kikkel vagyok kapcsolatban? – kortárssal, felnőttel, „idegennel”, más neművel; a kapcsolat mozgatórugói: azonos érdeklődés, érdek, szeretet; a kapcsolatteremtés feltétele: ön- és másik ismerete vagy megismerésének vágya; mi a jó kapcsolat „receptje”?; az ismerkedés illemtana; emberi kapcsolatok alakulása: átalakulása pl. szerelemmé vagy véget érése)

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK

- *Az egészség érték: lelki jólléti állapot (a jó lelki állapot fogalma, a gyilkos stressz, a stresszkezelés és szabályozás)*
- A család: miről vallanak otthonunk tárgyai? (esztétikus környezet, kényelem vagy luxus, a giccs, célok vagy álmok)
- *Kísértésnek kitéve: a drog (első lépések a kábítószer-fogyasztás felé, a kábítószeres fajtái és a fogyasztás formái, drogok idegrendszeri hatása, a kábítószer okozta élmény, vigyázat: koncert, házibuli, diszkó, barátok, nem élek vele)*
- *Szabadidő: a tömegkommunikáció hatása életmódunkra (színház, mozi, videó, tv., reklám, virtuális valóság)*
- Szabályok vagy korlátok (a gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, az utca illemtana)

PÁLYAORIENTÁCIÓ

- Érdeklődés, jellem, motiváció a pályaválasztásban (kiindulási pont az 5. Osztályban elkészített fogalmazás, kérdőív az érdeklődésről; az érdeklődés változékonyságának felismerése; érdeklődési terület ismerete; a jellem ismerete; érdeklődési területek és pályaelképzelések közötti összefüggés; jellemed hogyan befolyásolhatja pályaválasztási szándékodat?; mi motiválhatja a pályaválasztást?)
- Egy érdekes életpálya (vendégek fogadása, vagy riportok készítése; az életpályája milyen tanulmányok, erőfeszítések mentén alakult olyanná amilyen?; Voltak-e korrekciók, bukások?; Hogyan tudott újból „építkezni”?; Lezártnak tekinti-e az életpályáját?)
- Pályaválasztási elképzelések (gyerek – szülő, motivációk, döntés joga)
- Pályaválasztási vetélkedő (ismeretek, helyzetfelismerés, kreativitás, magatartási kultúra, kommunikáció)

OSZTÁLYFŐNÖKI

8. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Közösség és személyiség alakítása	6
Tanulás és munka	3
Ember és társadalom	2
Emberismeret	2
Életvitel gyakorlati ismeretek	2
Pályaorientáció	1
Szabadon felhasználható órák	2
Összesen:	18

KÖZÖSSÉG ÉS SZEMÉLYISÉG

- Céljaink, feladataink a 8. osztályban (a továbbtanulás megalapozása; elvárás velük szemben a példamutatás tanulmányi, magatartási, stb. téren)
- *Csoportok az osztályban (klikkek és barátok; sztárok és magányosok)*
- *Egyéni képességek a közösség szolgálatában (a kapcsolatteremtés a kooperáció fontossága a közösségben; empátia, tolerancia, konfliktus-, és kudarcűrő képesség)*
- *Harcban önmagunkkal (sajátos ellentmondása ennek az életkornak, hogy a vágyak és igények nincsenek összhangban a lehetőséggel; az én-ideál megközelítését segítik a helyes önismeret (önkritika), az egészséges ambíció és akarat a gátlások és negatívumok leküzdésére)*
- A felnőtté válás jellemző viselkedési normái (a felnőttkor jellemzői már gyermekkorban jelentkeznek; a szó és a tett, a vágy és az értelem viszonya)
- *Barátság, szerelem, szexualitás (a barátság és szerelem azonos és eltérő elemei, értékeik; a serdülőkorban a szexuális élet kerülendő, mert a fiatalok biológiai, szellemi és társadalmi érettsége, helyzete nem alkalmas a felelősségteljes kapcsolat létesítésére)*
- Mi dolgunk a világon? (életünk értelmét mi adjuk céljainkkal, cselekedeteinkkel, hitünkkel; az élet értelme az értelmes élet!)
- Generációk együttélése a családban (a tisztelet korra való tekintet nélkül mindenkinek kijár; a család szokásaihoz alkalmazkodni kell; az alkalmazkodás gyakorlással fejleszhető)
- Az önkormányzat működése az osztályban és az iskolában (a vállalt feladatok elvégzése kötelesség, melyet önzetlenül, lelkiismeretesen, pontosan kell végezni; a dicséret, elismerés új erőt ad a további munkához)
- Közéletiség, demokrácia (az igazi demokrácia gyakorlásához szükséges a saját, a csoport és a közösségi érdek felismerése; az osztályfőnöki óra a demokrácia gyakorlásának színtere)
- Isten, hit, vallásosság (a hit világa, a vallásos ember, minden ember kizárólagos joga)

TANULÁS ÉS MUNKA

- A tanulmányi és magatartási helyzet értékelése (helyzetelemzés és célmeghatározás a tanulók önértékelése alapján)
- Aki mer, az nyer (kezdeményezőkézség, kockázatvállalás, vállalkozói bátorság)
- Én és a nyári munka
- Versengés és együttműködés

EMBER ÉS TÁRSADALOM

- Én is hazám polgára vagyok (az állampolgárok alapvető jogainak és kötelességeinek megismerésén keresztül egyensúly kialakítása a joggyakorlás és a kötelesség–végrehajtás között)
- „Magyarországról jövök” (a leggyakrabban látogatott idegenforgalmi nevezetességek, földrajzi helyek bemutatásán keresztül érezzék szükségét ezek védelmének, erkölcsi és anyagi szempontból egyaránt (pl.: nemzeti parkjaink, Balaton, Velencei- tó, Tisza- tó bemutatása – felhasználhatók a tanulmányi kirándulások tapasztalatai is, illetve ezek előkészítésére is!)

EMBERISMERET

- *Kamaszszerelm (az élet természetes ajándéka: szeretet, szerelem, imádat; vonzalomtól a szerelemig; a szerelmes állapot; hogyan fejezzem ki a szerelmem? – a szerelmesek illemtana; a szerelemtől más lettem? hogyan lehet szerelmeket megszakítani anélkül, hogy a másik ember önbizalmát megsérteném; tudjon különbséget tenni a szerelem és a nemi vágy megnyilvánulása között)*
- *Szexualitás (a testi szerelem, mint az emberiség közös titka; a szex, a sexualitás; mi a különbség a szerelem és a sexualitás között?; miért káros a szexuális élet túl korai megkezdése?; szemérmes, szemérmetlen, pornográf; a tömegkommunikáció és a szex; uralom a nemi ösztönök felett)*
- *Boldogság és szomorúságforrások (mit jelent: boldogság, szomorúság?; a boldogság összetevői, szintjei: szerencsejavak, örömeztetés, megelégedettség, értelemmel telített élet; a boldogság kellékei: nyitottság, lendület, életkedv, szeretet, helyes önértékelés, tettek; szomorúságforrás: félelem, önbizalom hiánya; állandó szomorúság következménye: depresszió, magány, öngyilkosság; nyújts kezdet!)*
- *Élet és halál (az emberi lét értelme, a véges és végtelen összefüggései, a folytatásra vonatkozó legfontosabb elképzelések, a különböző „túlélési” elképzelések, a vallások válaszai a halállal kapcsolatban, a célok, perspektívák és a vég összefüggései, a lét küzdelem az önmegvalósításért, az ember alkotásaiban és utódaiban "él tovább", mi dolgunk a világon?)*

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK

- *Az egészség érték: megtörtént a baj (háztartási és idénybalesetek, elsősegélynyújtás, betegápolás, beteglátogatás)*
- *A család: önkiszolgálás otthon (háztartási eszközök használata, konyhatechnika, korszerű táplálkozás)*
- *Kísértésnek kitéve: az AIDS (fogalma, fertőző források, tünetei, védekezés ellene, szűrés és tanácsadás)*
- *Szabadidő: elhatározástól a megvalósításig (kirándulás szervezése, ruhatár, programkészítés, viselkedési szabályok)*
- Szabályok vagy korlátok: kerékpárral a közúton (kerékpáros közlekedés, KRESZ-ismeret, közlekedési morál)

PÁLYAORIENTÁCIÓ

- Jövönkre készülünk (pálya, szakma, foglalkozás, beosztás, munkakör, képesítés, képzettség, pályakép)
- ÉN-KÉPEM – személyiségleltár (képességeim, erősségek – gyengeségek – lehetőségek – veszélyek)
- Középfokú iskoláztatás (iskolaszerkezet, felvételi követelmények, pályaalkalmasság, iskolaváltás, helytárlás)
- Pályaválasztási döntés (elképzelések, döntés, alternatívák, érvek–ellenérvek)
- „Próba felvételi” (felkészülés, feszültségoldás, megjelenés, bemutatkozó beszélgetés, kommunikációs stratégiák, taktikák, siker – kudarc)
- A munkanélküliség állapota, folyamata (munkaerő kereslet és kínálat, esélyteremtés)

A nevelési témák feldolgozásához széles tevékenységrepertoár és módszergazdagság szükséges.

A gyakorlatban leginkább hatásos módszerek:

- Beszélgetés, vita, véleménycsere
- Élethelyzetek, szituációk eljátszása azok elemzése
- Kiselőadások
- Jelenetek bemutatása, dramatizálás, pszichodráma
- Riportok készítése magnóval és azok írásban való megjelenítése
- Pályázatok kiírása, értékelése
- Régi népi játékok
- Kiállítások
- Osztálytükör
- Fórum
- Vetélkedő

- Irodalmi, zenei szemelvények
- Keresztrejtvények
- Tablók
- Alkalmi divatbemutatók
- Népi játékok
- Játékok
- Sajtófigyelő
- Kirándulás, múzeum és színházlátogatás
- Videofilmek vetítése
- Bábozás
- Gyűjtőmunka otthon és klubszobában (fejleszti a szelektív képességet, növeli az aktív szókinccset, összefogottabbá teszi a csapongó képzeletet)
- Saját készítésű fényképekből kiállítás
- Kamaszpanasz – kérdésláda. Mindenki bedobhatja a kérdését, problémáját jellegével. 7. és 8. osztályosokból egy „szerkesztőbizottság” alakul ún. „pszichológus csoport”. Ők válaszolnak a kérdésekre a faliújságon, segítséget kérhetnek a válaszhoz az iskolapszichológustól, gyógytornásztól, iskolaorvostól, gyógyszerésztől, kozmetikustól, védőnőtől, osztályfőnöktől
- Célzott kérdések az igazgatóhoz, osztályfőnökhöz, tanárokhoz, kortársakhoz

Értékelés

- Az érdeklődés felkeltésére és aktív cselekvésre alapozott, oldott légkörű személyiségfejlesztés a célunk.
- A nyílt, őszinte légkör megteremtése alapvetően befolyásolhatja a foglalkozások sikerességét.
- A tevékenységek eredményessége egyes témák esetében nehezen objektívizálható, ezért természetesen nem osztályozunk.
- Az ismeretek elsajátításának, a megértésnek és a pozitív viszonyulás kialakulásának végső mércéje a tanulók személyiségében (a kognitív, affektív és szenzomotorikus szférákban) rögzült pozitív irányú változás, a magatartás minősítésére a magatartási osztályzat szolgál.
- Elsősorban az interaktív tanítási-tanulási folyamatban megnyilvánuló aktivitást értékeljük.
- Az anyag megértését a csoportos megbeszélés, feldolgozás, önálló példák és elemzések sora igazolja.
- A tanulók helyes szokásrendszere, életvezetése, testi-lelki harmónikus működése az érték.
- A fogalmak és összefüggések egyéni és csoportos értelmezése, a pozitív értéktételezés, tanulók személyiségében bekövetkezett pozitív irányú változás az érték, a minőség.
- A legfontosabb fogalmak, kategóriák és összefüggések ismeretének mérésére és az eredmények indirekt visszacsatolására számtalan lehetőség kínálkozik a fiatalok szabadságjogának és emberi méltóságának megsértése nélkül.
- Törekedjünk az önértékelés és egymás értékelése valamint a tanári értékelés egyensúlyának összehangjára.
- A helyes ismeretek, belsővé vált normák és pozitív tartalmú cselekvések alapján indirekt visszajelzésre törekedjünk, s az „igazságosztó” értékelést és minősítést mellőzzük!

A meggyőződést, világnézetet, értékrendet stb. az alkotmányos keretek között magánügyként kezeljük, s az attitűdök minősége felett nem ítélezhetünk.

Segédletek

Tanári kézikönyvek:

- 33 osztályfőnöki óra: Óratervek, óravázlatok középiskolai tanárok számára – Tóth Tibor, Szeged: Mozaik, 1995.
- Beszéljük meg! Osztályfőnöki témakörök A-tól Z-ig – Hudyné Gyulai Zsuzsanna – Pózna Gabriella, Bp.: Raabe, 1999.
- Osztályfőnöki kézikönyv – Szabó Kálmán, Bp.: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1997.
- Kézikönyv osztályfőnököknek – Szekszárdi Júlia, Bp.: Szakközépiskolai Projekt, 1995.
- A pedagógus új típusú feladatai a modern iskolában
- Osztályfőnöki kézikönyv a minőségbiztosítás jegyében – Fürstné Kólyi Erzsébet, Bp.: Flaccus, 1999.
- Osztályfőnöki kézikönyv az általános iskola 5-8. osztálya számára – Majzik Lászlóné (OPI), Bp.: Tankvkiadó, 1983.
- Osztályfőnöki kézikönyv az ált. iskolák számára – Tóth Tibor, Pest Megyei Pedagógiai Szolgáltató Intézet, Bp., 1998.
- Száz eset, ezer tanulság: történetek a nevelés-oktatás világából – Benedek István, Bp.: OKKER K., 2000.
- Mit tehet az osztályfőnök? Mit tegyen a szülő? - konfliktusok és feloldásuk az iskolában, a családban Oláh Erzsébet – Zsidi Zoltán, Debrecen: Tóth Könyvkereskedés, 1998.
- Közösségek rejtett hálózata: A szociometriai értelmezés – Mérei Ferenc, Bp.: TK, 1988.
- Hogyan tanítsuk gyermekeinket tanulni? – Robert Fisher, Bp.: Műszaki Könyvkiadó – Calibra Könyvek, 1999.
- Könyv a tanulásról. Tanulási képességet fejlesztő tréning 12-16 éveseknek – Oroszlány Péter, Bp.: AKG Kiadó, 1998.
- Tanári kézikönyv a tanulás tanításához - Oroszlány Péter, Bp.: AKG Kiadó, 1994.
- Ferku Imre: A pedagógus munkája az ezredfordulón, Nyíregyháza.; MPKITK. 1999.
- Ferku Imre: Tehetségnevelés, Nyíregyháza.; OKTESZT Kiadó, 1996.
- Magánélettan – Bácskai Júlia, Bp.: Pannon - Klett, 1997.
- Illik tudni. a kultúrált viselkedés szabályai – Köves J. Julianna, Bp.: K. u. K. K., 1994.
- Nyelvi illetan – Deme László, Grétsy László, Wacha Imre, Bp.: ILK, 1987.
- Tanítható-e az ember?: Szöveggyűjtemény – Kuslits Katalin, Bp.: Dinasztia, 1993.
- Egészségnevelés: Módszertani ajánlás a NAT alapján – Csutor Béla, Bp.: Flaccus, 1998.
- Útmutató és tanmenetjavaslatok a 3., 4., 5., 6., 7., 8. osztályos Lelki egészségtan tankönyvekhez Összeállította: Zsíros Lajosné, Bp.: Magister, 1993.
- Kísértés a jóra (Etikai olvasókönyv) Mócz István – Bp.: Szent István Társulat, 1993.
- Erkölcstani vázlatok: Tankönyvpótló jegyzet az általános iskolák felső tagozatosai a középiskolák tanárai és 1-4. osztályos tanulói számára, összeáll. és szerk. Szabó Pál Tivadar, Bp.: Ikva, 1994.
- Szöveggyűjtemény az Erkölcsei vázlatok c. jegyzethez – szerk. és válogatta Szabó Pál Tivadar, Bp.: Ikva, 1994.

Tanítást-tanulást segítő taneszközök

Emberismeret – önismeret

- Önismereti alapok: Emberismeret 13 éveseknek – Réthely Endréné, Bp.: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1998.
- Hogyan tanuljak, hogy legyek valaki? – Fürstné dr. Kólyi Erzsébet–Sipos Endre, Bp.: Fürst Stúdió, 1996.
- Hogyan viselkedjem?: hasznos tanácsok tizenéveseknek és szüleiknek – Fürstné dr. Kólyi Erzsébet, Bp.: Konsept, 1994.

- Milyen legyek?: Mit kell tudnom, mit kell tennem? Kis etikai kézikönyv: hasznos tanácsok tizenéveseknek és szüleiknek – Fürstné dr. Kólyi Erzsébet, Bp.: Konsept.

Lelki egészségtan (sorozat): Kalauz erkölcsstanhoz

- A szeretetről: 8-9 éves tanulónak – Zsíros Lajosné, Bp.: Magister, 1993.
- Én és a világ: 9-10 éves tanulónak – H. Nagy Valéria, Bp.: Magister, 1993.
- A jellem értékei és hibái: 10-11 éves tanulónak – Polinger Mária, Bp.: Magister, 1993.
- Értelmes élet: 11-12 éves tanulónak – Polinger Mária–Zsíros Lajosné, Bp.: Magister, 1993.
- A küszöbön: 12-13 éves tanulónak - Zsíros Lajosné, Bp.: Magister, 1993.
- Életutak. Példaértékű tulajdonságok: 13-14 éveseknek – Szabó Judit–Zsíros Lajosné, Bp.: Magister, 1993.
- Egészséged – Testben – Lélekben: Pozitív Döntéshozás: Mondj Nemet a probléma-helyzetekre: Tanári kézikönyv Bp.: CHEF – Hungary Alapítvány
- Ép testben ép lélek: Segédanyag az egészségneveléshez – Dr. Végh Ilona, Bp.: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1998.
- Szeretetfürdőben: Érzelmi-szexuális nevelés és családtervezés, Kézikönyv fiataloknak – Kun János–Kun Jánosné, Bp.: Irkadas, 1994.

Az egészséges életért (sorozat):

- Életünk válsághelyzetei: A depresszió és a stressz – Dr. Bíró Sándor, Bp.: Sub Rosa Kiadó, 1995.
- Szenvedélyeink: Megelőzés, felismerés, rehabilitálás – Dr. Buda Béla, Bp.: Sub Rosa Kiadó, 1995.
- Maradj fiatal! A sportolás és az egészség – Dr. Frenkl Róbert, Bp.: Sub Rosa Kiadó, 1995.
- Öröm és öröm: Szexuális úton terjedő betegségek: Megelőzés, felismerés, rehabilitálás – Dr. Timner Margit, Bp.: Sub Rosa Kiadó, 1995.
- Miért ne dohányozzunk? Megelőzés, felismerés – Dr. Kovács András – Dr. Kiss András – Dr. Landi Anna, Bp.: Sub Rosa Kiadó, 1995.
- Kinek ártanak a vírusok? Megelőzés, felismerés, rehabilitálás – Dr. Berenczi György, Bp.: Sub Rosa Kiadó, 1995.
- Féltékenység (betegség?) – Dr. Haraszi László, Bp.: Sub Rosa Kiadó, 1995.
- Korunk réme, az AIDS: Megelőzés, felismerés, együttélés – Dr. Marcell István, Bp.: Sub Rosa Kiadó, 1995.
- Életvezetési ismeretek és készségek: A 10-14 éves korosztály nevelőinek tanári kézikönyve – Csendes Éva Budapest: Calibra, 1996.
- Egészségnevelés: Egészségkárosító szenvedélyek megelőzése a tanórán és a tanórán kívüli nevelésben – szerk. Csutor Béla, Bp.: Flaccus, 1998.

Forrásjegyzék az irodalmi ajánláshoz:

- Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk, Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest 1977. 32.o.
- Oscar Wilde: Dorian gray arcképe
- Mesék – elbeszélések, Európa Könyvkiadó, 1987. 202. o.
- Ami a szívedet nyomja: Mai svéd gyermekversek, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1975. 66. o; 53. o.
- Mihálka György: Tisztán avagy gyermekszemmel a felnőttek világa, Kecskemét, 1992. 10. o., 30. o., 72. o.
- Janikovszky Éva: Akár hiszed, akár nem, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1984.
- A Nyugat költői Első kötet, Móra Könyvkiadó, 1985. 207.o.
- Antonie de Saint- Exupéry: A kis herceg, LángKiadó, 1994. 63- 65. o.
- Vekerdy Tamás: Beszélgessünk iskolásokról
- Kamaszkor körül, Lásd a MPKITK könyvtárában
- Karinthy Frigyes válogatott művei, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1962. 404. o.
- Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig, Móra Könyvkiadó, 1980. 107., 73., 64. o.

- Kölcsey Ferenc, Tóth Könyvkereskedés Kft., 1997. 92-93. o., 89-90. o.
- Babits Mihály összegyűjtött versei, Századvég kiadó, 1993. 308. o.
- Márai Sándor: Füveskönyv, Akadémiai Kiadó, Helikon Kiadó 52.o., 96. o.
- Janikovszky Éva: A tükör előtt (Egy kamasz monológja)
- Kincskereső, 1990. szeptember 6. o.

Szépirodalmi ajánlások:

- Mohás Livia: Mit tudsz önmagadról?
- Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
- Kosztolányi Dezső: A szegény kisgyermek panasza
- Oscar Wilde: Az önző óriás
- Ingrid Sjöstrand: A felnőttek furcsák néha
- Mihálka György: Én és a nagyapa
- Janikovszky Éva: Akár hiszed, akár nem
- Kosztolányi Dezső: Halotti beszéd
- Antoine de Saint – Exupéry: A kis herceg
- Vekerdy Tamás: Beszélgessünk iskolásokról
- Janikovszky Éva: Már iskolás vagyok
- Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami
- Gelléri Andor Endre: Ötös
- Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig
- Fehér Klára: bezzeg az én időmben
- Kölcsey Ferenc: Parainesis Kölcsey Kálmánhoz
- Marcus Aurelius gondolatai
- Babits Mihály: Hazám
- Kölcsey Ferenc: Parainesis Kölcsey Kálmánhoz
- Buddha: Gyakorlati útmutatás a helyes élethez
- Márai Sándor: Füveskönyv
- Ancsel Éva: Százkilencvennégy bekezdés az emberről
- Adamis Anna: Arra születtem
- Kosztolányi Dezső: Már néha gondolok a szerelemre
- Vekerdy Tamás: Beszélgessünk iskolásokról
- Bruce Lansky: A Murphy szülők törvénykönyve avagy a gyermeknevelés kelepcei
- Vekerdy Tamás: Kamaszkor körül
- Janikovszky Éva: A tükör előtt
- Janikovszky Éva: A lemez két oldala
- Mihálka György: Fáj a fejem
- Vámos Miklós: Cédulák
- Siv Wideberg: Móránaknál
- Mihálka György: Világgá megyek

TÁNC ÉS DRÁMA

5-6. évfolyam

A tanterv a NAT Művészetek műveltségterület, 5-6. évfolyamok követelményeinek egy részét dolgozza fel.

A teljes lefedést a bevezetőben jelzettek szerint több tantárgy biztosítja.

A tantárgy óraszám: 36

A Nyíregyházi Tanterv/helyi tervezés aránya: ~80/20 %.

Ennek felosztása:

Évfolyam	5.		6.		7.		8.		Összesen
Tantárgy /modul	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	
Tánc és dráma	0.5	18	0.5	18	-	-	-	-	36 *

Javasoljuk, hogy egymásnak „kölcson adva” az órákat; 5. osztályban csak táncot, 6. osztályban pedig csak drámát tanítsanak.

Megjegyzés a dráma és a tánc tárgy tanításához:

A) Az 6. évfolyamos dráma modul *alapjaiban épít az alsó tagozatos tantárgyszakaszban a magyar nyelv és irodalom tárgyhoz integrált dramatikus ismeretanyag során szerzett jártasságokra és készségekre.* A továbbhaladás azokat kiegészítve bővíti a tárgyi ismereteket és a gyakorlatot.

A tárgyi szakasz befejezése után pedig alapot teremt arra, hogy a 7–8. évfolyamon ismét a magyar nyelv és irodalom tárgy keretében a „belépő tevékenységek” tantervi elképzelése alapján tovább bővíthessék a tanulók drámajátékos ismereteiket.

B. Az 5. évfolyamos tánc modul alapjaiban épít az alsó tagozatban tanult énekes-táncos, illetve sport-küzdő karakterű gyermekjátékokra. Ezenkívül a testnevelés és ének - zene órákon megszerzett ritmusérzékre, valamint az ének-zene órákon elsajátított népdalkincsre.

Célok és feladatok

A rendelkezésre álló időt táncsal és mozgással dúsított drámajátékokkal tudják használni a nevelők. Így szervezhető meg az a komplex művészetpedagógiai munka, amely mint módszer az alsóbb évfolyamokat teljes egészében áthatja, a felsőbb évfolyamokat tetszés szerint áthathatja, mint órával rendelkező tantárgy pedig - szakképzett tanár által vezetve - bármely szinten bevezethető. Az órákon zajló nevelőmunka és tanulási folyamat dráma érettségivel is zárulhat.

A dráma és tánc kreatív folyamata a csoportos játékok együttes élménye révén segíti elő a tanulók alkotó- és kapcsolatteremtő képességének kibontakozását; összpontosított, megtervezett munkára szoktatását; testi, térbeli biztonságának javulását; idő- és ritmusérzékének fejlődését. Hozzájárul mozgásuk harmóniájának és beszédük tisztaságának kialakulásához, szolgálja ön- és társismeretük gazdagodását. A dráma és tánc tantárgyként az érzékelés és a kommunikáció iskolája. Cél a képességek fejlesztése: a fogékonyság, a fantázia, a koncentráció és a jó értelemben vett érzékenység fokozása, az észlelés finomságának, a kifejezés árnyaltságának fejlesztése, valamint az értékek iránti fogékonyság, a tolerancia és az együttműködés magas szintjének kialakítása.

A Dráma és tánc mint tantárgy – tevékenységközpontú. A tevékenységet követő elemző beszélgetések a fogalmi ismeretek bővítésével járnak. Akkor hatékonyak igazán, ha megszerzett tudásukat, alakulóban lévő véleményüket, felvetődő kérdéseiket beépítik a tanulók a megjelenítő játékokba. Az egyes drámai és színházi kifejezési formák megismerése és használata tanuló és tanár számára egyaránt haszonnal jár: a nehezebben megfogalmazható vagy épp formálódó gondolatok és érzelmek kifejezését, s a meglévő ismeretek ellenőrzését egyként szolgálja ez az eljárás. A művészeti tevékenység szakmai szabályainak betartása nem lehet ellentmondásban azzal az elvárással, hogy az órákon való részvétel a tanulók számára örömet és szellemi izgalmat jelentsen.

1. A csoportos játékhöz és a megjelenítéshez szükséges képességek fejlesztése, készségek kialakítása

A kifejező közlés alapjainak elsajátítása: artikulációs gyakorlatok, tempó-, hangsúly- és hanglejtés-gyakorlatok.

Nem verbális kommunikációs játékok.

Koncentrációs és lazítógyakorlatok.

Egyszerűbb interakciós játékok.

Páros bizalomgyakorlatok.

Alapfokú mozgástréning.

2. Rögtönzési és együttműködési képességek fejlesztése

Egyszerű elemekből építkező mozgássor létrehozása (indítás, megállítás, gyorsítás, lassítás, fordulat, járás, futás, mozdulatkitartás).

Mozgásos improvizáció a tanár által megadott cselekményvázra, a tanult egyszerű tánctechnikai elemek felhasználásával.

Improvizáció a megismert színházi technikák alkalmazásával.

Maszkos játékok.

Jeles napok játéka.

3. Ismeretszerzési, tanulási, problémamegoldó képességek erősítése, kifejezőkészség fejlesztése és alkalmazása: pl. gondolatkövetés, mimes játék, levél és napló, telefonbeszélgetés, állókép

Az alapvető fogalmak (pl. mese, cselekmény, szándék, feszültség, konfliktus, fordulópont) ismerete és alkalmazása a saját játékok értékelő megbeszélése során.

Játékok a megismert színházi formai elemek hatásának tanulmányozására.

Történetek feldolgozása komplex drámaórák keretében

Dramatikus improvizációk – a tanár által megadott és/vagy a tanulók által létrehozott történetváz alapján. Döntések elemzése.

Dramatikus improvizációk irodalmi művek alapján.

Dramatikus improvizációk ismert történelmi események kapcsán. Eljátszás, kiegészítés, folytatás, fordulat-építés.

4. A megismerő- és befogadóképesség fejlesztése

Színházi előadás megtekintése. A látottak kollektív elemzése a megismert fogalomkészlet alkalmazásával.

A hagyomány szokáscselekményeinek megismerése és – kedv esetén – kipróbálása. Jeles napok szokásai (lucázás, betlehemezés, regölés).

Énekes-táncos játékok: *fogyó-gyapodó, vonulós-kapuzós* játékok.

Ugrósok, karikázók, eszközös táncok. Szatmári csárdás.

A Tánc és dráma tantárgy tanterve nem elméleti ismeretek tanítását helyezi a középpontba, hanem a dráma-játék eszköztárának és a különböző színházi nyelvek elemeinek megtapasztalását a tanulók saját tevékenységén keresztül. Ez természetesen nem az elméleti ismeretek figyelmen kívül hagyását jelenti; mindössze arról van szó, hogy az elmélet minden esetben a gyakorlati tevékenység eredményeképpen, az így szerzett tapasztalatokból leszűrve jelenjék meg. A Tánc és dráma mint tantárgy tevékenységközpontú. A tevékenységet követő elemző beszélgetések a fogalmi ismeretek bővítésével járnak, de nem valósulhatnak meg anélkül, hogy a tanulók megszerzett tudásukat, alakulóban lévő véleményüket, felvetődő kérdéseiket cselekvésbe ne emelnék. Az egyes drámai és színházi konvenciók megismerése és használata ezért tanár és tanuló számára egyaránt azzal a haszonnal is jár, hogy a nehezen megfogalmazható (vagy épp formálódó) gondolatok és érzelmek kifejezésére, illetve a meglévő ismeretek gyakorlati ellenőrzésére teremt lehetőséget.

Ezt a tevékenységközpontú szemléletet tükrözi a tantervünkben követett szóhasználat is – gyakran szerepel együtt a játék és a munka szó. Ezek együttes szerepeltetése megerősíti, hogy a különböző területeken folyó művészeti tevékenységet szigorú szakmai folyamatok vezérlik ugyan, az órákon való részvétel azonban a tanulók számára minden esetben örömet és szellemi izgalmat kell jelentsen.

A tánc és dráma lehetőséget nyújt a minél változatosabb dramatikus, táncos, bábos tevékenységformákban való részvételre; a tanulók képesség és adottság szerinti differenciált foglalkoztatására; a drámajátékban, a táncban és a bábjátékban fellelhető öröm- és szabadságélmény megtapasztalására. Differenciált feladatokon keresztül a dramatikus, illetve bábos technikák és konvenciók, a táncot felépítő technikai elemek és formák elsajátítására és széles körű alkalmazására; a drámai formával, a bábjátékos technikákkal, a táncot felépítő technikai elemekkel való improvizációra, kísérletezésre; a dráma, a tánc és a bábjáték mint művészi kommunikációs forma megtapasztalására.

Kiemelt célja a valós emberi szituációk, illetve fiktív történések megjelenítése különböző színházi formákban, valamint az, hogy a tanulók a más területeken elsajátított ismereteiket, készségeiket a drámában, a táncban, a bábjátékban is alkalmazni tudják.

A Tánc és dráma foglalkozásai alkalmat adnak az önértékelésre annak érdekében, hogy a tanulók képessé váljanak saját eredményeik felismerésére és tapasztalataik beépítésére a művészeti tevékenységükbe, arra, hogy egyénileg és csoportosan előadást tervezhessenek, létrehozassanak, illetve a létrejött előadást bemutathassák.

Fontos, hogy a tanulóknak legyen módjuk minél több élő és felvett színházi, tánc-, mozgás- és bábszínházi előadás – köztük társaik által készített produkciók – megtekintésére; a különböző színházi formák kulturális tradícióinak tanulmányozására; az alapvető színpadtechnikai eljárások megismerésére; drámával és a különböző színházi formákkal kapcsolatos fogalmi készletük, aktív szókincsük bővítésére.

A tárgy speciális sajátosságaiból fakadó konkrét feladatok

A) Dráma

- A dráma tárgy tevékenység központú, melynek következtében nem az elméleti ismertek megszerzése, hanem a gyakorlati tapasztalatok kipróbálása és elmélyítése a tanulói tevékenység fő mozgatója.
- A drámajátékok sajátos eszközeinek kipróbálása és a színházi formanyelvek megismerése a közvetlen élményeken keresztül történő tanulói tapasztalatszerzést részesíti előnybe.
- A fogalmi ismeretek bővülését az elemző beszélgetések során a drámatanár irányítása révén szerzik meg a tanulók.
- A játékos gyakorlatokon keresztül a tanulók személyisége gazdagodik, jelentősen javul a kapcsolatfelvétel-, kapcsolattartó- és a közlési képességeik, miközben megtanulnak egymással együttműködni.
- A tárgy kiemelt célja, hogy a játékokban résztvevők a valós emberi tevékenységek és a fiktív történetek megjelenítésére alkalmassá váljanak.
- Az órai munkák nyújtsanak lehetőséget arra hogy a tanulók:
 - Változatos dramatikus tevékenységformákban vegyenek részt.
 - o Az adottságaiknak és képességeiknek megfelelő differenciált foglalkozásokon vehessenek részt.
 - o Leljenek örömet és szellemi izgalmat az egyes tevékenységekben.
 - o Gazdagodjanak gondolati és érzelmi kifejezéseik.
 - o A tevékenységek során mélyüljön önismeretük, önértékelésük.
 - o Fedezzék fel önmaguk és mások teljesítményében az értékeket.
 - Más tárgyak ismereteit alkalmazzák, a gyakorlatban legyen lehetőségük annak helyességét megtapasztalni.
 - A színházi formanyelvek megismerésével váljanak alkalmassá a művészi élmények befogadására.
 - Ismerjenek meg tradicionális ünnepi szertartásokat.
 - Ismereteik elmélyítésére hozzanak létre előadásokat a maguk és társaik épülése érdekében.

B) Tánc

- A tanterv a tanulók sokoldalú személyiségfejlesztését tűzte ki célul, melynek része a táncművészet is.
- A tanterv fő célja a tevékenység-központúság, melyben a tevékenység fő formája: a játék és a munka, amely a táncban fellelhető öröm és szabadságélmény megtapasztalásával oktat és nevel.
- Értjük el, hogy a szaktárgy elméleti ismeretei a tevékenységeket követő elemző beszélgetések során, ill. a tánc élményéből leszűrve jelenjenek meg.
- Kiemelt célunk, hogy a szintetizáló művészeti ág: a tánc tevékenysége során tanulóink ismerjék felé és tudják alkalmazni más tantárgyak oktatása során szerzett információikat, tapasztalataikat.

- Az órákon való közösen végzett munka a tanulók számára örömet és folyamatos késztetést kell, hogy jelentsen arra, a közösségi együttlét egyik alapvető formája - a tánc során biztosítsák a testi és lelki egészségük zavartalan fejlődését pl. erkölcsi nevelés, önértékelés, viselkedés, kapcsolatteremtés, esztétikai nevelés stb.
- Célunk, hogy tanulóink az érdeklődésen alapuló öntevékenység formájában a táncról szerzett ismereteiket szabadon alkalmazzák, és igény szerint bemutassák azokat.
- Céljaink eléréséhez szükséges olyan alkalmakat biztosítani tanulóinknak (tanórán és azon kívüli tevékenységek során), amelyben minél több élő és felvett színházi, tánc- és mozgásművészeti produkciót tekinthetnek meg.
- Tanulóink ismerjék meg táncaink történeti fejlődését, európai kapcsolatait, párhuzamait a hazánkban élő nemzetiségek táncaiban.

Fejlesztési követelmények

A tanulók játékos gyakorlatok során sajátítsák el az alapvető táncos, bábos és drámai kifejezési formákat. Tudják a mindennapi élet és különböző történetek szituációit közösen elemezni.

A koncentráció és lazítás képességének fejlesztése. A követendő és az elvetendő beszédpélda hallás alapján történő felismerése, a durva légzéstechnikai, hangadási és artikulációs hibák felismerése mások beszédében és a saját beszédükben. A fejlesztő és szinten tartó beszédes játékok és egyszerű beszédgyakorlatok ismerete, alkalmazása.

Saját ötletek és egyes történetek jelenetvé szerkesztése a tanulói csoportok önálló munkájával. A szerepváltás technikájának alapszintű elsajátítása. Saját ötletek és egyes történetek jelenetsorrá szerkesztése a tanulói csoportok önálló munkájával.

Különböző bábfigurák (marionett és árnybábok) készítése és mozgatása az adott technikának megfelelően. Ritmusképletek alkalmazása, megtartása negyedes és nyolcados járástempo mellett. A tanult tánc- és mozgásmotívumok utánzása, stílusos előadása.

Látott vagy részvételükkel zajló drámapunka és/vagy színházi előadás elemző értékelése

Értékelés

A tantárgyi sajátosságokból fakadóan a tanulók fejlődésének értékelése a tanár és a tanulói tevékenység folyamatában valósulhat meg.

Az *alakító értékelés* célja a tanulói munka fejlesztése, segítése és motiválása. Az értékelés a közös játékok során az egyéni tanulói tevékenység megfigyelésén alapul. A tevékenység befejeztével a gyermek fejlesztése, megerősítése érdekében szóbeli formában történik.

Összegző értékelést a tánc és drámatanár egy téma, vagy hosszabb szakasz lezárása után elemző értékelést szóban, vagy esetenként írásos formában is adhat.

Értékelési szempontok lehetnek (az életkori sajátosságokat figyelembe vevő más-más szinteken):

- az együttműködő-képesség
- értékelés, önértékelés mélysége képessége
- milyen mértékű a mások ötleteinek elfogadása
- a döntési készség és az abból fakadó következmények felvállalása
- a kreativitás mértéke, aktivitás
- a verbális és non-verbális kifejezések használatának mélysége
- egyéni képességek egy szerep, feladat elvállalásában
- jártasságok és készségek megléte a különböző táncos és drámai formák használata során a mozgáskoordináció és ritmuskészség fejlettsége

Alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

A) Tánc

Tantárgyunk mozgásos jellegéből adódóan egyrészt nem szükséges szaktárgyi tankönyv alkalmazás, másrészt az ilyen jellegű kiadványok még hiányoznak a tankönyvpiacról.

A tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásánál a tanítási órán betöltendő szerepük legyen az elsődleges cél, és ne az egyéni érdeklődés, divat stb.

B) Dráma

A tanulói felkészülést segítő irodalom jegyzéke

A tanulók két éven át használható tankönyve illetve segédkönyve lehet:

Belinszki József: Suliszínház: Kreatív drámajátékok kicsiknek és nagyoknak Szabolcs – Szatmár – Bereg Megyei Pedagógiai Intézet (tankönyv), 1997.

Mezei Éva: Játsszunk színházat! Móra, 1979.

Montágh Imre: Mondjam vagy mutassam?!, Móra Könyvkiadó, 1985.

A tanári felkészülést segítő szakirodalom jegyzéke

Általános szakmai könyvek:

Aronson, Eliot: A társas lény. Közgazdasági és Jogi könyvkiadó, Bp. 1979.

Bagdy-Telkes: Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában, Tankönyvkiadó, Bp. 1988.

Buda Béla: Az empátia a beleélés lélektana. Gondolat, Bp. 1978.

Clauss-Hiebsch: Gyermekpszichológia, Akadémia, 1978.

Erika Landau: A kreativitás pszichológiája, Tankönyvkiadó, 1973.

Mérei Ferenc-Binét Ágnes: Gyermeklélektan, Gondolat, 1975.

Művészeti nevelés, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 2000.

Gergencsik Eszter: Kreativitás és közösség, Tankönyvkiadó, Bp., 1987.

Alen Pease: Testbeszéd, Park kiadó, 1993.

Drámapedagógiai összefoglalók:

Belinszki József: Suliszínház: Kreatív drámajátékok kicsiknek és nagyoknak, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Intézet (tankönyv), 1997 *

* A tankönyv tanári kézikönyv változata kidolgozás alatt

Eric Berne: Emberi játszmák, Gondolat, 1984.

Dramatikus nevelési program (szerk.: Gabnai Katalin) Népművelési Propaganda Iroda, 1978.

Bolton, Gabin: A tanítási dráma elmélete, Magyar Drámapedagógiai Társaság, Bp. 1993.

Debreczeni Tibor: Drámajáték és pedagógia, Pedagógiai Szemle, 1986.VI/5.

Dráma, oktatás, nevelés Szerk.: Szauder Erik, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1994.

Drámapedagógiai olvasókönyv Szek. Kaposi László, Magyar Drámapedagógiai Társaság, Bp., 1993-1996.

Gabnai Katalin: Drámajátékok, Marczibányi Téri Művelődési Központ Bp., 1993.

Gyermekdramaturgia I-II., Népművelési Propaganda Iroda, Bp., 1980-82.

Játék, színjáték, személyiség: Dokumentumgyűjtemény, Szerk.: Gabnai Katalin, Ardó Mária Népművelési Propaganda Iroda, 1980.

Karen R. Kruper: Kommunikációs játékok, Népművelési Propaganda Iroda, Bp., 1975 (oktatási segédanyag)

Katona Ferenc: A színjáték, Gondolat, 1976.

Cristina Lastrego: Nézz..., láss..., kérdezz ! I-III., Gondolat, 1983.

Neelands, Jonothan: Dráma a tanulás szolgálatában, Magyar Drámapedagógiai Társaság, Bp. 1994.

Rendezési ismeretek:

(közönség előtti szereplés segítéséhez)

"Így rendeztem" I-IV. (Szerk.: Debreczeni Tibor), Múzsák Közművelődési Kiadó, 1979-1984.

Máté Lajos: Rendezésemélet, Múzsák Közművelődési Kiadó, 1984.

Mezei Éva: Játszunk színházat! Móra, 1979.

Nánay István: A színpadi rendezésről, Magyar Drámapedagógiai Társaság, Bp., 1999.

A színjáték művészete: I-II. köt. (Szerk.: Keleti Márton), 1980.

Színésznevelés breviáriuma (Szerk.: Nánay István, Gabnai Katalin), :Szöveggyűjtemény, Múzsák, 1985.

Játékgyűjtemények:

Barsi Ernő: Népi hagyományaink iskolai és amatőr színpadon, Hazánk Könyvkiadó, Győr, 1995.

Bújj, bújj, zöld ág... Népi gyermekjátékok. (Szerk.: Kovács Ágnes) Móra, 1976.

Cinege, cinege, kismadár Népi mondókák, gyermekjátékok MRT - Minerva 3.kiadás 1983.

Dömötör Tekla: Magyar népszokások, Corvina, 1972.

Dömötör Tekla: Naptári ünnepek. Népi színjátszás, Akadémia Kiadó, 1979.

Játékoszori: Színjátékok gyermekeknek, Népművelési Propaganda Iroda, 1979.

Játékkönyv (Szerk.: Kaposi László) Marczibányi Téri Művelődési Központ - Kerekasztal Színházi Nevelési Központ, 1993.

Karlóczainé Kelemen Marianne: Kisgyermekes játékos könyve, Medicina, 1976.

Kiss Áron: Magyar gyermekjáték-gyűjtemény, Könyvértékesítő Vállalat, Bp., 1984.

Kivirágzott a diófa.... Népi gyermekjátékok, Móra, 1977.

Szín-kör-játék (Szerk.: Debreczeni Tibor) Népművelési Propaganda Iroda, Bp., 1981.

Ünnepi műsorok:

(közönség előtti szerepléshez)

Belinszki József: Sulikomédiák, Nyíregyháza, Szabolcs- Szatmár. Bereg Megyei Önkormányzati Hivatal, 1997

Belinszki József-Belinszki Józsefné: „Tavasza van! Gyönyörű!”, Nyíregyháza, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Pedagógiai Intézete és Továbbképző Központja, 1998.

Belinszki József: Zenés suliszínház Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Pedagógiai Intézete és Továbbképző Központja, 1998.

Cini-cini muzsika: Óvodások verseskönyve, Móra Könyvkiadó, 1985.

Csigalagzi: Magyar költők gyermekversei, Móra Könyvkiadó, 1985.

Csiribiri komédiák, Népművelési Propaganda Iroda

Fecskeköszöntő: Gyermekversek a világirodalomból, Móra Könyvkiadó, 1971.

Jeles napjaink: Irodalmi antológia iskolai ünnepekhez, Múzsák, 1991.

Nefelejcs: magyar költők gyermekversei, Móra Könyvkiadó, 1984.

Ünnepigéző: Játékok, versek, szerkesztet műsorok általános iskolásoknak (Szerk.: Gabnai Katalin) Népművelési Propaganda Iroda, É.n.

Beszédművelési segédkönyvek:

Fisher Sándor: A beszéd művészete, Gondolat, Bp. 1982.

Hernádi Sándor: Mondd mondatban, Gondolat, Bp. 1991.

A gyakori beszédhibák, Szerk.: Szabó László, Tankönyvkiadó, Bp. 1970.

Montágh Imre: Gyermekszínjátékok beszédnevelő könyve, Múzsák Közművelődési Kiadó, 1984.

Montágh Imre: Mondjam vagy mutassam?!, Móra Könyvkiadó, 1985.

Montágh Imre: Nyelvűvesség: A beszéd művészete, Múzsák Közművelődési Kiadó, 1989.

Montágh Imre: Tiszta beszéd, NPI, 1979.

Murayné Szy Éva: Játékos beszédnevelés, Múzsák Közművelődési Kiadó 1987.

TÁNC
5. évfolyam

ÓRATEV

Témakör	Óra
I. Énekes, táncos gyermekjátékok	2
II. Leánykarikázók	2
III. Ugrós-legényes táncok	4
IV. Páros forgató típusú táncok	1
V. Verbunk és csárdás	6
VI. Lác-, körtáncok	2
VII. Szlovák, román táncpárhuzamok	1
Összesen:	18 óra

Gondoskodjunk arról, hogy tanulóink személyes élmények alapján (pl. videofilm, táncelőadások, bemutatók, vizsgakoncertek megtekintése, játszó- és táncházakban való részvétel stb.) ne csak a tanórákon, hanem szabadidejükben is érdeklődjenek a tánc iránt.

Az órák minden esetben élmény és tevékenység-központúak legyenek, melyek során a pedagógus szerepe ne pusztán a korrigálás, hanem játékszervezés legyen!

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

Könyvek:

- Dancs Lajos: Kör-kör ki játszik? Nyíregyháza, 1992.
- Foltin J. – Neuwirth A.: Játék és tánc az iskolában I-IV. Néptáncosok Szakmai Háza, Bp.
- Pesovár E. – Felföldi L.: A magyar nép és nemzetiségeinek táncai Bp., Planétás, 1992.

Hangzóanyagok:

- Aprók táncházában – Kalamajka együttes, Hungaroton, 1990.
- Táncra tánc – Somogyi dalok és táncok JU-NA-pÉ production, 1991.
- Hangfelvétel néptáncoktatáshoz – Dél-Dunántúl, Néptáncosok Szakmai Háza, Bp.
- Hangfelvételek néptáncoktatáshoz – Szatmár-Kalotaszeg. Néptáncosok Szakmai Háza, Bp.
- Gyimesi, moldvai népzene – CD és audió kazettán Videokazetta.

Video kazetta:

- Foltin J. – Neuwirth A.: Játék és tánc az iskolában
- IV. Motívumfűzések
- V. Játékok, játékfűzések
- Aprók táncházában c. MTV sorozat

Faliterképek:

- a. domborzati térképek
- b. applikációk (viseletek, hangszerek, tájak, táncmozdulatok, ábrázolása)

Tárgyi feltételek:

- a. szaktantermek (tánc terem, tánc-szoba vagy jól szellőztethető tágas terem)
- b. megfelelő teljesítményű audió és vizuális berendezések (magnó, erősítő, videorecorder, tv-készülék)
- c. táncos öltözet - fiúk: testnevelés órai öltözet
- leányok: testnevelés órai öltözet, szoknya

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

Egyszerű játékos, táncos tevékenység során sajátítsák el az alapvető mozdulatokat, térformákat, ritmusokat, viselkedési formákat.

Alakuljon ki a táncbátorság és a csoporthoz igazodó tevékenység képessége.

Őrizték meg a játékok természetes, rögtönző technikáját a táncok gyakorlatában is.

A tanulók ismerjék a tánc rituális szokásait, a jeles napok mozzanataikhoz kapcsolódó mágikus mozzanato-
kat.

Tanulják meg a tantervünkben található tananyag tartalmakat.

Legyenek képesek egyenletes löktetésű zenei és táncmotívumok egymáshoz illesztésére!

Témakör

I. Énekes, táncos gyermekjátékok

Óraszám: 2 óra

ALTÉMÁK CÍMEI
Párválasztó játékok Vonulós-kapuzós játékok Fogyó-gyarpodó játékok * Kanyargó járása *Hidasjáték *Játékfűzések
TEVÉKENYSÉGEK
Párválasztó játékok: Hopp, Sárinka..., Hatan vannak a mi ludaink...,* A gúnárom fekete...,* Fordulj bolha... stb. Vonulós-kapuzós játékok: Bújj, bújj zöld ág...,* Bújj, bújj medve...,* Nem megyünk mi messzire..., * Lánc, lánc, lánc, cigerlánc Fogyó-gyarpodó játékok: A kassai szőlőben..., * A tokaji szőlőhegyen... *Kanyargó járás: Tekeredik a kígyó..., Süssünk, süssünk valamit... *Hidasjáték: Bújj, bújj bokrosan, *Játékfűzés: a) „Falumérő futás” – Nem megyünk mi messzire... b) Körjáték – Hatan vannak a mi... c) Párvá- lasztó - Hopp, Sárinka A játékokban előforduló táncos mozdulatok és motívumok: negyedes, nyolcados járás, nyolcados futás, kézfo- gások, kapuzás, vonulások alakzatokban(pl. kígyóvonal), egyes csárdás, kettes csárdás, tovahaladó csárdás, páros forgások stb.
ISMERETEK
Minimum három gyermekjátékból álló improvizált játékfűzés. A gyermekjátékok dallamainak, cselekményének, térformáinak, sorrendiségének ismerete. A játékbátorság megerősítése az improvizált játéktevékenységben. Ismeretszerzés (elemző beszélgetések, néprajzi, táncfolklorisztikai előadások, táncprodukciók megtekintésével stb.) formájában a gyermekjátékról hajdanvolt világáról, funkciójáról, típusairól. A gyermek- és ifjúkor táncos játékainak, s azok funkcióinak megismerése (pl. hajlikázás-párválasztó játék).

Témakör

II. Leánykarikázók

Óraszám: 3 óra

TEVÉKENYSÉGEK
Az egyszerű körtáncok (leánykarikázók) mozgásanyagának alkalmazása saját énekhangra. A leánykarikázók szokásrendszerének megismerése. A leánykarikázók szerepe a paraszti életben. Az alakzatok tudatos használatának gyakoroltatása (pl. körforma). Az éneklési technika alkalmazása a tánc (karikázó) szerepkörében.

ISMERETEK	
Motívumfűzés:	
Somogyi karikázó:	
népdalok:	Kerekiben lakom... Még egy kicsit itt legyünk...
motívumok:	ingó csárdás-ingó lépő ingó belépő irányváltásokkal
térformák:	a kör
fogásmód:	elől-hátul kresztezett kézfogás
hangsúly:	lent hangsúlyos inda

*Témakör***III. Ugrós-legényes táncok****Óraszám: 4 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI	
1. Dél-dunántúli dudálás	
2. Ugrós tánc	
TEVÉKENYSÉGEK	
Elméleti ismeretek bővítése a tánc földrajzi elhelyezkedéséhez kapcsolódása. A táncfolklorisztikai ismeretek párhuzamba állítása az ugrós tánc és a körtáncok vonatkozásában a Dél-dunántúlon (elemző beszélgetések kiselőadások, tanári bemutatások segítségével). A vegyes körtánc (dudálás) megismerése, mozgásanalógiákútján: a tanult „somogyi karikázó” alapján. Az ugrós tánc, mint új táncforma megismerése, motívumainak gyakorlása, ritmusainak illesztése a hangszeres zenéhez. Az ugrós táncban alkalmazott új alakzatok alkalmazása. A hangszeres zene, az ének- és a táncművelés egyidejű használatának gyakorlása.	
ISMERETEK	
Táncfolklorisztika: Dél-Dunántúl, a régi stílusú táncok	
Vegyes körtánc – dudálás	
Dudanóták: Kisangyalom szeme - szája... Mégfúvom a csumát...	
Motívumok: ingó Csárdás – ingó Lépő – ingó Dudálás lépés	
Ugrós tánc:	
ugrós nóták: Házasodik a tücsök... Béres vagyok béres... Érik a szőlő Két szál pünkösdirózsa... stb.	
alakzatok: párok kiskörök csillag	

motívumok: cifra
 höcögő
 lengető
 fogásmódok: elől kézfogás
 szemben vállfogás
 oldalt vállfogás
 a tánc összetevői:
 ritmika – idő
 plasztika – tér
 dinamika – erő

Témakör**IV. Páros forgató típusú táncok****Óraszám: 1 óra**

TEVÉKENYSÉGEK
1. A tánc típus megismerése élményszinten történjen! (pl. táncműsorok megtekintése; táncos előadók meghívása; táncgyűttesezsakkörök meglátogatása). 2. A forgós-forgató táncok területi elhelyezkedésének megismerése (Erdély). 3. Kiegészítésképpen önálló, elemző tevékenység a tánc típusal kapcsolatban (pl. gyűjtőmunka, tablókészítés ... stb.). 4. Rendszerező, összefoglaló, elemző beszélgetések az eddig tanultak alapján a régi stílusú táncokról. Kapcsolatteremtés más tantárgyakkal: ének-zene, történelem, rajz, irodalom, testnevelés... stb.
ISMERETEK
Régi stílus Páros forgató táncok (pl. székely forgató) Táncfolklorisztika: Erdély Székelyföld forgató

Témakör**V. Verbunk és csárdás****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Verbunk – magyar verbunk Csárdás – friss csárdás (lassú Szatmár – Nyírség)
TEVÉKENYSÉGEK
Az új tánc mozdulatainak utánzása, zenei illeszkedésének gyakorlása. Az újonnan tanult tánc felismerése és reprodukálása az improvizáció folyamán. A magyar verbunk stílusos előadása. Ismeretszerzés (elemző beszélgetések, néprajzi táncfolklorisztikai előadások, táncprodukciók megtekintésével stb.) formájában az új táncról. A csárdás lassú és gyors tempójú változatainak gyakorlása, speciális csárdás változatokkal (kör és hármascárdás) való megismerkedés.

Ismeretszerzés (elemző beszélgetések, néprajzi táncfolklorisztikai előadások, táncprodukciók megtekintésével stb.) formájában az új táncról.

A tánc stílusos előadása.

ISMERETEK

Zene, verbunkzene – a szatmári síkság verbunkjainak zenéi pl. rézhúros verbunk, csizmakopogós verbunk, magyar verbunk.

Mozdulattanítás: a negyedes zene és a negyedes mozdultok illesztése.

Motívumtanulás: a mozdulatok motívumokban való összefoglalása, pl. negyedes höcögő, séta előre-hátra, andalgó, bokázó, fonás előre-hátra, kisharang, negyedes csapások elől és oldalt ill. láb alatt és felett.

A tánc néprajzi és táncfolklorisztikai jellemzői, s azoknak alkalmazása az improvizáció során.

Zene: csárdás zene – szatmári, nyírségi csárdás nóták, legalább öt dallam pl. Zúg az erdő..., Szivárványos az ég alja..., Szól a figemadár... stb.

Mozdulattanítás: a negyedes zene és a negyedes mozdultok illesztése.

Motívumtanulás: a mozdulatok motívumokban való összefoglalása pl. kettes csárdás, páros forgások irányváltásokkal, félfordulósok, átvétősök, táncolás nyitott és félig nyitott formákban, különtáncolás lábfigurázással és csapásokkal díszítve stb.

A tánc néprajzi és táncfolklorisztikai jellemzői, s azoknak alkalmazása az improvizáció során.

Táncrend – táncpár. Magyar verbunk, lassú és frisscsárdás.

Megyénk táncgyománnyainak összegzése a tánctevékenységben – bevezető leányjátékok, hajlikázás, férfitánc (magyar verbunk), lassú és frisscsárdás.

Témakör

VI. Lán-, körtáncok

Óraszám: 2 óra

ALTÉMÁK CÍMEI

Körtáncok – gyimesi, moldvai körtáncok

TEVÉKENYSÉGEK

Az új tánc mozdulatainak utánzása, zenei illeszkedésének gyakorlása.

Az újonnan tanul tánc felismerése és reprodukálása az improvizáció folyamán.

A tánc stílusos előadása.

Ismeretszerzés (elemző beszélgetések, néprajzi táncfolklorisztikai előadások, táncprodukciók megtekintésével stb.) formájában a gyeges körtáncokról, a balkáni lánctáncok kultúrájáról.

A lánckörtáncok táncos szokásrendjének megismerése, alkalmazásának gyakorlása.

ISMERETEK

Zene: A lánctáncok régies hangszerkísérete – tilinkó, ütőgardon, kobza stb.

Mozdulattanítás: a negyedes és a nyolcados zene, valamint a negyedes ill. a nyolcados mozdulatok illeszkedésének gyakorlása

Motívumtanulás: a mozdulatok motívumokban való összefoglalása, pl. cifra, lépő cifra, futó cifra, futó lépések cifrával kombinálva stb., új összekapaszkodási módok pl. övfogás.

A tánc néprajzi és táncfolklorisztikai jellemzői, s azoknak alkalmazása az improvizáció során.

A lánctáncok: Gyimes – öreges héjsza, * tisztí héjsza, * kerekes

Moldva – serény magyaros, * öves

A lánctáncok (egynemű és vegyes lánctáncok) európai összefüggéseinek megismerése a tánctevékenységben, ill. az elemző beszélgetések során.

Témakör**VII. Szlovák, román táncpárhuzamok****Óraszám: 1 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Szlovák – nyírségi szlovák (tirpák) polgári táncai. Román - alföldi románság körtáncai.
TEVÉKENYSÉGEK
Az újonnan tanul táncok felismerése és reprodukálása az improvizáció folyamán. Ismeretszerzés (elemző beszélgetések, néprajzi táncfolklorisztikai előadások, táncprodukciók megtekintésével stb.) formájában a táncok történetiségéről, interetnikus kapcsolatairól
ISMERETEK
* Zene: a magyar és az idegen népek népzenejének hasonlóságai, különbözőségei, kapcsolatai. Mozdulattanítás, motívumtanítás: a már megismert magyar táncok elemeinek idegen táncokban való használata. Táncok: szlovák – gólya, * zsidóhatsz román – hora, * sirba A zene és a mozgás határnélkülisége. Interetnikus kapcsolatok.

Megjegyzés:

*- gal jelzett tanítási egységek elsajátítása nem kötelező!

DRÁMA
6. évfolyam
ÓRATERV

Témakör	Óra
I. Készségfejlesztő gyakorlatok	4
II. Improvizációk a megismert technikák felhasználásával a tanár által megadott és/vagy a tanulók által létrehozott történetváz alapján.	3
III. Színházi, dramaturgiai alapfogalmak	2
IV. Az alapvető drámai konvenciók megismerése és alkalmazása	2
V. Történetek feldolgozása a dráma eszköztárával, bábjátékkal, tánccal	2
VI. A színházi formanyelv tanulmányozása	2
VII. Különböző technikák a szereplők – hős és a többiek – jellemzésére	1
VIII. Színházi előadás megtekintése és véleményezése	2
Összesen:	18 óra

* Ebben az óra lehetőségben, építve az alsó tagozatos integrált magyar és dráma tárgy ismereteire; elsajátítható a mindennapi élet és különböző történetek szituációinak közös elemzése. A koncentráció és lazítás készségének fejlesztése, a követendő és az elvetendő beszédpélda hallás alapján történő felismerése. Saját ötletek és egyes történetek jelenetté szerkesztése a tanulói csoportok önálló munkájával. A látott vagy részvételükkel zajló drámamunka, esetleg színházi előadás elemző értékelése.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

A tanulói felkészülést segítő irodalom jegyzéke:

A tanulók két éven át használható tankönyve, illetve segédkönyve lehet:

Belinszki József: Suliszínház: Kreatív drámajátékok kicsiknek és nagyoknak Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Intézet (tankönyv), 1997.

Mezei Éva: Játsszunk színházat! Móra, 1979.

Montágh Imre: Mondjam vagy mutassam?!, Móra Könyvkiadó, 1985.

A tanári felkészülést segítő szakirodalom jegyzéke:

Belinszki József: Suliszínház: Kreatív drámajátékok kicsiknek és nagyoknak Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Intézet (tankönyv), 1997*

* A tankönyv tanári kézikönyv változata kidolgozás alatt.

Bolton, Gabin: A tanítási dráma elmélete, Magyar Drámapedagógiai Társaság, Bp. 1993.

Gabnai Katalin: Drámajátékok, Marczibányi Téri Művelődési Központ Bp., 1993.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

A játékokban való aktív közreműködés, kezdeményező képesség. A valós emberi tevékenységek és kitalált történetek közös elemzése. A cselekmény, szereplő, konfliktus és a drámai sűrítés eszközeinek ismerete. Életszerep játékok megjelenítése a színházi eszközök segítségével.

*Témakör***I. Készségfejlesztő gyakorlatok****Óraszám: 4 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
1. Kapcsolatteremtő és kommunikációfejlesztő játékok 2. Koncentrációs és lazító gyakorlatok 3. Beszéd- és légzéstechnikai gyakorlatok 4. Egyszerűbb interakciós játékok 5. Páros- illetve csoportos egyensúly- és bizalomgyakorlatok, szituációs játékok
TEVÉKENYSÉGEK
1. Játékos gyakorlatok során alakuljon ki és mélyüljön el, hogy az osztály tanulói képesek az együttműködésre differenciált csoport munkákban is hatékonyan tudnak együtt munkálkodni. A mindennapi élet és a különböző történetek szituációit képesek közösen elemezni és feldolgozni. <i>Javaslat: pl. bizalomerősítő-, vakvezető játékok, az érzékszervek finomítását fejlesztő eljárások.</i>
2. A koncentrációs és lazító technikák megismerésével alkalmassá válnak a tartós és intenzív munka végzésére. Tevékenységüket, szellemi és fizikai állapotukat legyenek képesek az elvégzendő feladatok szükségleteihez igazítani. <i>Javaslat: pl. mozgás koncentráló gyakorlatok, egyszerű utánzó játékok, szöveges ritmus gyakorlatok.</i>
3. A gyakorlatban alkalmazzák a helyes légvétél módját. Ismerjék és különböztessék meg az élettani légzés és a beszédlégzés közötti különbségeket. A hangképző szervek szerepének ismerete mellett a gyakorlatban is érzékeljék a saját és mások beszédében fellelhető különbségeket, esetleges hiányosságokat. <i>Javaslat: pl. légvétél megfigyeltetése, levegőgazdálkodást segítő gyakorlatok, hangszín próbálgatások, kiejtést elmélyítő játékos feladatok.</i>
4. Az egyszerűbb történetek jelenetben történő megfogalmazásában tevékenyen részt vesznek. Kiscsoportos formákban is képesek dolgozni. Bábbal végzett improvizációkban való részvétel. <i>Javaslat: pl.: ön és társismeret játéka. Az emberi kapcsolatok alapvető formáinak megjelenítése mimes és szöveges improvizációk formájában szoborépítés, üzenetváltás non-verbális eszközökkel.</i>
5. A térérzékelés elmélyítése, a testek térbeli együttműködésének megismerése. <i>Javaslat: pl. Mozgó mértan, Légy része az egésznek, A tér anyaga típusú játékok.</i>
ISMERETEK
1. Ismerjenek néhány kapcsolatteremtő játékot Az osztály valamennyi tanulója képes legyen csoportokban vagy osztály szinten együtt munkálkodni. Tudjanak mesterséges vagy természetes csoportalakító játékok során együttműködni.
2. A tartós figyelem fenntartásának legalább egy-két játékát ismerjék meg.
3. A légzés mechanizmusát alapvetően ismerjék. Tudjanak gazdálkodni a levegővel. A kiejtésben tudatosan alkalmazzák a beszélő szervek funkcióit.
4. Az improvizációk folyamatában tudjanak elemezni, sűríteni. Tudatosan alkalmazzák a képteremtés eszközeit. Tudjanak sűríteni a történetből, kiemelni és elhagyni a kevésbé fontos részeket.
5. A testek térbeli elrendeződésével tudatosan tudjanak szituációkat megjeleníteni. A játékok során tapasztalják meg a tanulók, hogy a drámai kifejezés fontos eszköze maga az emberi test.

Témakör**II. Improvizációk a megismert technikák felhasználásával a tanár által megadott és vagy a tanulók által létrehozott történetváz alapján****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
1. Dramatikus improvizációk 2. Mozgásra épülő csoportos improvizáció 3. Improvizációk egyszerű bábtechnikákkal
TEVÉKENYSÉGEK
1. Sajátos ötleteik alapján tudatosan alkalmazzák a tanulók a drámai megjelenítés egyszerű eszközeit. Tudjanak mimesen és szövegesen improvizálni. Szívesen és otthonosan mozogjanak a megjelenítés egyszerű lehetőségeiben. Könnyen és ötletesen tudjanak szituációkat elemezni. <i>Javaslat: dramatikus népi játékok megismerése, improvizáció képekről vagy tárgyról, végszavazás, tárgy összetettebb mozgásutánzó gyakorlatok, stopp játék stb.).</i>
2. A mimes improvizáció módszerével a hétköznapi élet vagy az irodalmi alkotás képi megformálásában és sűrítésében tudatosan alkalmazzák. <i>Javaslat:(pl. légy része az egésznek, működő modellek, közmondások, szólások állképbe történő besűrítése.</i>
3. Egyszerű bábos technikák megismerésével tudjanak megjeleníteni írott vagy általuk kitalált történeteket. <i>Javaslat: Síkbábok készítése és azokhoz kitalált történetek rögtönzése. Árnytechnikák kipróbálása, marionett figurák készítése.</i>
ISMERETEK
Az improvizáció gyakorlatának megismerése. Kreatív közreműködés a mimes és szöveges feladatokban egyaránt. Gyors reagáló készség kialakulása. Szituációk kibontása a csoport együttműködés folyamatában.

Témakör**III. Színházi, dramaturgiai alapfogalmak****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
1. Mese és a cselekmény fogalmának ismerete. 2. Szándék, feszültség, konfliktus, fordulópont.
TEVÉKENYSÉGEK
1. Az elemzések során a tanulók tudják megkülönböztetni a mese és a cselekmény közötti különbségeket. <i>Javaslat: irodalom órán tanult állatmesék, tréfás mesék, mítoszok közös elemzése, azokhoz rövid improvizációk készítése.</i>
2. Irodalmi alkotások részleteinek feldolgozásával ismerjék meg a tanulók a szereplőket mozgató erőket, a cselekvésük irányultságát. <i>Javaslat: Fazekas M.: Lúdas Matyi, Petőfi S.: János vitéz vagy Arany J.: Toldi részleteinek feldolgozása.</i>
ISMERETEK
A tanulók tudjanak műveket elemezni. Különböztessék meg a mesét a cselekménytől. Ismerjék fel a szereplők indítékait, egymáshoz való viszonyát. Érezzék meg a cselekmény feszültségeit, a fordulópontok jelentőségét.

Témakör**IV. Az alapvető drámai konvenciók megismerése és alkalmazása****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ol style="list-style-type: none"> 1. Forró szék, fórumszínház, szerep a falon. 2. Levél és napló, telefon- és rádióbeszélgetés, interjúk. 3. Belső hangok, monológok, gondolatközvetítés. 4. Szertartás, ünnep, a pillanat megjelölése.
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Sajátos ötleteik alapján tudatosan alkalmazzák a tanulók a drámai megjelenítés egyszerű eszközeit. Tudjanak mímesen és szövegesen improvizálni. Szívesen és otthonosan mozogjanak a megjelenítés egyszerű lehetőségeiben.</p> <p><i>Javaslat: hétköznapi történések megjelenítése (az iskola, a család, közvetlen környezet eseményeinek feldolgozásával).</i></p> <p><i>Közösen olvasott irodalmi alkotás színi megvalósítása (mesék, tréfás mesék, mitológiai és bibliai történetek feldolgozása).</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A kontextus teremtés tanítási drámában alkalmazott eljárásainak kipróbálása. A szituációk kibontásának segítő elemei lehetnek bármilyen téma feldolgozása során. <i>Javaslat: Szerep a falon, forró szék, fórumszínház segítségével.</i> 2. Narratív konvenció néhány módszerével építeni tudják a cselekményt. <i>Javaslat: Telefon-, vagy rádióbeszélgetés, interjú, levél, napló részletek segítségével.</i> 3. Költői konvenciókon keresztül ismerjék meg a szereplők belső gondolatait, indítékait. <i>Javaslat: Belső hangok, monológok, gondolatközvetítés.</i> 4. Reflektív konvenciók segítségével ismerjék meg a tanulók a mélyebb összefüggéseket, ismerjék fel a fontos pillanatokot a cselekményben. <i>Javaslat: az igazság pillanata, szertartás, ünnep segítségével.</i>
ISMERETEK
<p>A tanulók a gyakorlatból ismerjék a drámai konvenciók legfontosabb kifejezési formáit. A megbeszélések során alkalmazzák a kontextus teremtés egy-két formáját. Ismerjenek egy-két költői és néhány narratív megjelenítési forma egyszerű eszközét.</p> <p>A reflektív konvenciók segítségével érezzék rá a cselekményben előforduló fontos pillanatokra.</p>

Témakör**V. Történetek feldolgozása a dráma eszköztárával, bábjátékkal, tánccal****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dramatikus improvizációk – a tanár által megadott, vagy a tanulók által létrehozott történetváz alapján. 2. Improvizációk a megismert bábtechnikák felhasználásával.
TEVÉKENYSÉGEK
<ol style="list-style-type: none"> 1. Mozgásra épülő csoportos improvizációk, egyszerű cselekmény vázra felépítve. <i>Javaslat: a hétköznapi történések, emberi kapcsolatok megjelenítése</i> 2. Bábfigurák készítése különféle technikákkal, azokhoz történetek felépítése, majd közös elemzés. <i>Javaslat: marionett és árny technikák kipróbálása egyszerű hétköznapi történetek megjelenítésére.</i>
ISMERETEK
<p>A rögtönzési technikák elmélyítésére bábos, mozgás elemeket is tartalmazó módszereket próbáljanak ki a tanulók. A megjelenítés bábos eszközeiből néhányat ismerjenek meg a tanulók.</p>

*Témakör***VI. A színházi formanyelv tanulmányozása****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
1. A megismert színházi formai elemek hatásmechanizmusának tanulmányozása. 2. Bábozási technikák; merevpálcás, egypálcás marionett, árnytechnikák.
TEVÉKENYSÉGEK
1. A színházi előadások alapelemeinek megismerése és a gyakorlatban történő kidolgozása. Közös dramatisztika. A dráma szövegek és egyéb látvány elemekkel történő kiegészítése(díszlet, jelmez, egyéb színházi effektusok alkalmazása). <i>Javaslat: egy tanult irodalmi alkotás részleteinek színi megjelenítése (pl. Petőfi S.: János vitéz, Molnár F: Pál utcai fiúk).</i>
2. Bábos technikák segítségével előadást létrehozni. <i>Javaslat: korábban tanult mese részletek bábos megjelenítése.</i>
ISMERETEK
A tanuló a gyakorlatban tapasztalják meg a színházi alkotómunka folyamatát. Ismerkedjenek meg olyan eszközökkel, melynek segítségével feszültséget lehet teremteni, hitelesebbé lehet tenni a játékot. Szerep, szereplő, cselekmény, helyszín színházi fogalmainak ismerete. A fontosabb színházi látványelemek és effektusok ismerete. Bábjátékos elemek felhasználása a játékok során.

*Témakör***VII. Különböző technikák a szereplők – hős és a többiek - jellemzése****Óraszám: 1 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Figurajellemzés verbális, vokális és nonverbális eszközökkel
TEVÉKENYSÉGEK
A szereplők jellemzése, egymáshoz fűződő érzelmi viszonyaik tisztázása. A dialógusok építésén túl annak felismerése, hogy a szereplők térbeli elhelyezkedése és metakommunikatív megnyilvánulásai is hozzájárulnak a pontosabb megjelenítéshez.
ISMERETEK
A szereplők cselekvésének okait, mozgató rugóit ismerjék fel a tanulók. Tudják jellemezni a főhős cselekedeteit. Ismerjék fel a mellékszereplők viszonyulását a főhőshöz.

*Témakör***VIII. Színházi előadás megtekintése és véleményezése****Óraszám: 2 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
A látott előadás elemzése a megismert fogalomkészlet alkalmazásával. A megismert színházi formai elemek alkalmazása improvizációkban.
TEVÉKENYSÉGEK
Egy előkészítet színházi produkció megtekintése és annak élményszerű feldolgozása. A látottak alapján a tanulók képesek. Legyenek mozgásos és szöveges improvizációkra. A megjelenítés eszközeivel árnyaltan ki tudják fejezni jeleketekben megjelenő egyszerű figurákat. A bábozás módszereivel marionett, vagy árny technikával is képesek legyenek a megjelenítésre.

Javaslat: életkori sajátosságoknak megfelelő, színházi vagy bábszínházi produkció megtekintése. Esetleg a szereplőkkel, vagy alkotókkal való személyes találkozás.

ISMERETEK

Ismerjék a tanulók az improvizálás mimes és szöveges megoldásainak szabályait. A bábozás alapvető formáival képesek legyenek kifejezni a szituációk valóságos tartalmát. A színházi alkotás folyamatát tapasztalják meg. Érezzenek rá, hogy az alkotó munka erőfeszítésekkel jár.

Megjegyzés:

A tantestület döntése alapján a szabadon felhasználható órakeret terhére a dráma tárgy 36 órás is lehet. Ez a lehetőség csak alternatíva, amely megvalósítása nem kötelező!

A további munkához ajánlott témakörök, altémák:

Témakör

IX. Üzenetváltás nonverbális kommunikációval

Óraszám: 5 óra

ALTÉMÁK CÍMEI

- Térközsabályozás
- Testtartások; állás, ülés, járás típusok
- A gesztusok
- Arcjáték és a tekintet
- Teststílizáció

TEVÉKENYSÉGEK

- A testek térbeli helyzetét meghatározzák az interakcióban résztvevő egymáshoz való viszonyai; érzelmi, társadalmi és földrajzi helyzetük lapján.
Javaslat: a szoborépítő játékok köre, páros gyakorlatok az érzelmi és alá-, fölérendeltség viszonyok megismerésére.
- A tanulók a gyakorlatban ismerjék meg a különféle testhelyzetek hogyan tükrözik az interakcióban résztvevő partnerek viszonyait.
Javaslat: egyéni és páros gyakorlatok során a leginkább tipizálható testhelyzetek utánzása a tanár instrukciói alapján.
- A szűkebb és tágabb értelemben vett testmozgások és a kézmozgások játékos gyakorlatokon történő megismerése.
Javaslat: szinkronizálások, gesztus utánzások játéka.
- Az arc és a tekintet hogyan tükrözi a mondanivalónk hitelességét, mennyire fejezi ki a színpátiát az interakcióban résztvevő partnerek között.
*Javaslat: fényképek, fotókról alkotott benyomásaink tisztázása, kontaktusfelvétel a tekintet segítségével. Az öltözködésünk hogyan fejezi ki a személyiségünk egyes elemeit, a fiatalok öltözködésének néhány sajátossága.
*Javaslat: fotók, képek segítségével közös megbeszéléseken tisztázni a benyomásainkat, néhány ruhadarab megváltoztatásával a gyakorlatban is kipróbálni a változtatásokat és annak ránk gyakorolt hatásait.**

ISMERETEK

A tanulók játékos gyakorlatok során közvetlen élmények útján kipróbálhassák és megtapasztalhassák a meta-kommunikáció hatásait. Az érzelmi és gondolati kifejezéseik árnyaltabb megjelenítésére legyenek képesek. Ismerjék fel a mások irányából érkező jelzések valódi tartalmát. Tudják viszonyaikat mindezekhez szabályozni, személyiségük természetességéhez igazítva.

Témakör**X. Történetek feldolgozása a dráma eszköztárával****Óraszám: 4 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Dramatikus improvizáció a tanár által megadott és / vagy a tanulók által létrehozott történetváz alapján. Mozgásra és szöveges improvizációra épített gyakorlatok.
TEVÉKENYSÉGEK
A tanulók képesek legyenek mozgásos és szöveges improvizációkra. A megjelenítés eszközeivel árnyaltan ki tudják fejezni a jelenetekben megjelenő egyszerű figurákat. A bábozás módszereivel marionett vagy árnytechnikával is képesek legyenek a megjelenítésre. Javaslat: tanult irodalmi alkotás vagy élethelyzetek bemutatása (család, barátság, szerelem, egyéb a tanulókat érdeklő témák).
Ismeretek
Ismerjék a tanulók az improvizálás mimes és szöveges megoldásainak szabályait. A bábozás alapvető formáival képesek legyenek kifejezni a szituációk valóságos tartalmát. Jussanak el a közös dramatizálás színházépítő módszerekig. Bátran kezdeményezzenek, szívesen vállaljanak szerepeket a közös játékokban.

Témakör**XI. Versmondási készség fejlesztése****Óraszám: 4 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
A fejlesztés területeinek elmélyítése a drámatanár belátására bízva. A tanár abból indul ki milyen készségek gyakorlására van szüksége az adott tanuló közösségnek. <i>Javaslat: a beszédkészség fejlesztése, versmondás alapelemeinek elsajátítása, irodalmi olvasmányok közös dramatizálása a némajátéktól a „színpadra álmodásig”. Település vagy táj jellegéhez kapcsolódó néphagyományok megismerése.</i>
TEVÉKENYSÉGEK
A tanulók képesek legyenek mozgásos és szöveges improvizációkra. A megjelenítés eszközeivel árnyaltan ki tudják fejezni jelenetek egyszerű figuráit. A bábozás módszereivel marionett vagy árnytechnikával is képesek legyenek a megjelenítésre.
ISMERETEK
Beszédkészség tudatos fejlesztése, versmondási tapasztalat megszerzése, szerepek szerepvállalás készségének elmélyülése. Dramaturgiai kifejezések közül ismerje a szereplő, cselekmény, helyszín, konfliktus fogalmát. Hagyományok ápolása, népi mondókák, szokások megismerése az emberi tevékenységek köréhez köthető népszokások tanulmányozása.

Témakör**XII. Közös színházi produkció létrehozása****Óraszám: 5 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
A fejlesztés területeinek elmélyítése a drámatanár belátására bízva. A tanár abból indul ki milyen készségek gyakorlására van szüksége az adott tanuló közösségnek. A közös alkotómunka folyamatában a tanulók az egész éven át tapasztalt módszereket tudatos látványelemekké szerkesztik.
A színházi alkotó munka folyamatának megtapasztalását egy közösen választott irodalmi művön keresztül alkalmazzák.

Hagyományok ápolása, népi mondókák, szokások megismerése az emberi tevékenységek köréhez köthető népszokások tanulmányozása.

A megismert színházi formai elemek hatásmechanizmusának tanulmányozása.

A színházi előadások alapelemeinek megismerése és a gyakorlatban történő kidolgozása. Közös dramatizálás. A dráma szövegek egyéb látvány elemekkel történő kiegészítése.

Javaslat: Ismert irodalmi alkotások részleteinek megjelenítése verbális és non-verbális kifejezési eszközökkel (pl. Arany J.: Toldi, vagy Gárdonyi G.: Egri csillagok részletei).

ISMERETEK

Szereplő, főszereplő, hős jellemzése. A szereplők közötti cselekmény viszony felismerése. Értsék meg a tanulók, hogy kinek mi a szándéka, mi mozgatja a cselekedeteiket, egymással milyen szituációba keverednek a szereplők. Tudatos effektusok alkalmazásával keltsenek feszültségeket, mozgás és hang segítségével váltsanak ki effektusokat, színházi hatásokat. A tanulók szerepvállalása és szerep biztonsága alakuljon ki. A szereplés, produkció bemutatása nem feltétlenül közönség előtt kel hogy megtörténjen.

HON- ÉS NÉPISMERET

5-6. évfolyam

A tanterv a NAT Művészetek és a Magyar nyelv és irodalom műveltségterületek, 5-6. évfolyamok követelményeinek egy részét dolgozza fel.

A teljes lefedést a bevezetőben jelzettek szerint több tantárgy biztosítja.

A tantárgy óraszám: 36

A Nyíregyházi Tanterv/helyi tervezés aránya: ~80/20%.

Ennek felosztása:

Évfolyam	5.		6.		7.		8.		Összesen
Műveltségterület	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	
Magyar nyelv és irodalom	0,25	9	0,25	9	-	-	-	-	18
Művészetek	0,25	9	0,25	9	-	-	-	-	18

Célok és feladatok

A hon és népismeret tantárgy a magyar nyelv és irodalom és a művészetek műveltségterületbe integrálódott. Egyik központi rendező elve a hagyományismeret. Ennek témaköreiben részletezett példák általában a 19. század végén és a 20. század első felében élt gazdálkodó parasztcsalád életéből valók. Ezt szemléltetni tudjuk a szakirodalom, a múzeumok, a szabadtéri néprajzi múzeumok és a tájházak alapján.

A hagyományismeret tanításának célja: a hagyományos paraszti kultúra és értékrend megismertetése.

A természetközvetben élő, a természetet tisztelő, azt felhasználó és nem kihasználó paraszti életmód értékeinek bemutatása. A szűkebb szülőföld hagyományainak alaposabb ismeretén keresztül a hazaszeretet megerősítése, olyan egészséges identitástudat kialakítása, amely pátoz és túlzó romantika nélkül tanítja meg nemzeti örökségünket megbecsülni, szeretni és tisztelni (*Kerettanterv*).

Saját kultúránk megismerése mellett először a közvetlen környezetben, majd a tágabb hazában élő más hagyományú kisebbségek, nemzetiségek kultúrájának, tiszteletének megtanítása. Ösztönzés a szülőföld cselekvő felfedezésére, felkészítés a magyar kultúra egyre tágabb és egyre mélyebb megismerésére. A saját szűkebb környezet, szülőföld példáin keresztül általános kép kialakítása a hagyományos paraszti kultúra rendjéről és szokásairól. Nagyobb városok esetében a tágabb régiót hozunk fel példának, illetve olyan vidékeket, amelyekhez a gyerekek érzelmileg kötődnek, akár közös élmény, akár rokoni kapcsolatok révén.

Igen fontos az érdeklődés felkeltése a "hétköznapi történelem", a néprajz, a művelődéstörténet, a népköltészet iránt.

A történelem és a néprajz forrásainak (archív fotók, filmek, múzeumi tárgyak, régi dokumentumok, családi történetek, fényképek és iratok, könyvek stb.) bemutatása. A hagyományos családi formák, a természet ismeretéhez alkalmazkodó munkarend, a paraszti erkölcs- és értékrend megismertetésén keresztül olyan biztos háttér nyújtása, amely segít eligazodni a világban, amely megvéd a fogyasztói társadalom szélsőséges megnyilvánulásaitól és az értékválságtól.

Kiemelt közös követelmények

Minden tanuló ismerje meg népünk kulturális örökségének sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Sajátítsák el azokat az ismereteket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza, a magyarság, a határon túli magyarság megismeréséhez, megbecsüléséhez vezetnek. Ismerjék a városi és a falusi élet hagyományait, jellegzetességeit.

A tanulók legyenek nyitottak a hazánkban és szomszédságunkban élő népcsoportok, nemzetiségek értékeinek és eredményeinek megismerésére, megbecsülésére.

A hon- és népismeret segítse elő harmonikus kapcsolat kialakítását a természeti és társadalmi környezetben.

A hagyományismeret kapjon szerepet a tanulók értelmi, érzelmi, etikai és esztétikai fejlődésében, munkára nevelésében, a felnőtté válásban, segítse elő a társadalomba való beilleszkedésüket. Alapozza meg a nemzet tudatot, mélyítse el a nemzeti önismeretet és a hazaszeretetet.

Ösztönözzön a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására. Fedezze fel a tanuló, hogy a nemzedékeken át létrehozott közösségi hagyományok összekötnek a múlttal, és segítik a jelenben való eligazodást.

A hon- és népismeret tanítása és tanulása késztesse a még emlékezetből felidézhető, vagy a még élő néphagyományok gyűjtésére, a szokásgyakorlásra.

Törekedni kell arra, hogy a tanulóknak minél több alkalma legyen az élményszerű megismerésre, a cselekvő és alkotó részvétellel, az érzékelésen, észlelésen, érzelmi nevelésen keresztül jussanak el az elvontabb ismeretekig, a néprajz, mint tudomány megismeréséig.

Fejlesztési követelmények

A bemutatott példák, a tevékenységek és az olvasmányélmények alapján váljanak világossá a természeti környezet, a gazdálkodás, a társadalom, a tárgyi és a szellemi kultúra kölcsönhatásai és összefüggései. Ezek ismeretében a történelem és a földrajz tantárgyak elsajátítása is élvezetesebbé és könnyebbé válik.

A 6. évfolyam végére (a történelemben párhuzamosan tanult segítségével is) váljon egyértelművé, hogy a hagyományismeret tárgykörben tanult, megismert tárgyak, jelenségek is változnak az időben, ugyanakkor a népművészeti alkotásoknak tájankénti eltérései vannak. Azaz tudatosodjon, hogy másképpen éltek az emberek az egyes történelmi korszakokban és az egyes földrajzi tájakon.

A tárgyi kultúra (a ház külseje, a szoba berendezése, a használati tárgyak, a gazdasági épületek száma és nagysága) alapján a tanuló tudja megkülönböztetni a szegény és módosabb rétegeket (a differenciáltabb szétválasztásra a szellértől a parasztpolgárig az adott korosztálynál nincs szükség), valamint a szobában lévő képek és dísz tárgyak alapján a katolikus és a protestáns felekezetűeket.

Ismerjen néhány népművészeti motívumot, és azokat tudja térben elhelyezni, illetve ismerje azok díszítési technikáit is (szövés, hímzés, nemezelés, faragás, festés stb.) legalább elméletben, ha a gyakorlati foglalkozásra nincs mód.

Ismerjen néhány fontos népszokást, azok vallási tartalmát és hátterét, a hozzá kapcsolódó szövegfolkloort (dramatikus játékot, kántálást, éneket stb.) és a szokáshoz kötődő hiedelmeket (*Kerettanterv*).

Értékelés

Az alapkövetelményeknek megfelelően, egyéni fejlődések nyomon követése, órai munka értékelése osztályzattal. A tananyag feldolgozása során a kimagasló hozzászólások értékelése.

Az egyes témakörök lezárása után a tanulói és a tanítást-tanulást segítő eszközöknél felsorolt feladatlapok közül a megfelelő lap kitöltetése és értékelése.

A témakörökhöz kiadott gyűjtőmunkák (családi fényképek, régi használati tárgyak, stb.) teljesítésének értékelése.

Az aktuális jeles napokhoz tartozó élményanyag gyűjtésének értékelése.

Alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

A tananyag jellegéből adódóan a hon- és népismeret tanító tanároknak széleskörű "kutató" tevékenységet kell folytatniuk, hogy a felhasználandó tankönyveket, szakkönyveket, segédleteket, feladatlapokat beszerezzék.

A tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközöket felsoroltuk az adott évfolyam oktatásánál. Ezek jól felhasználható, jelenleg már forgalomban lévő, illetve megjelenés alatt álló kiadványok. Ez a lista azonban nem teljes!

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy az iskolák hon- és népismeret tanító pedagógusai vegyék fel a kapcsolatot a környezetükben lévő szabadtéri néprajzi múzeum (skanzen), néprajzi gyűjtemény, tájház munkatársaival,

hiszen a néprajzkutatók által készített kiállítás-vezetők, foglalkoztató munkafüzetek, feladatlapok jól használhatóak az oktatásban, a számonkérésnél és az értékelésnél.

A hon- és népismeret oktatásában leginkább a szabadtéri néprajzi gyűjtemények (skanzenek), a múzeumokban látogatható néprajzi kiállítások lehetnek a pedagógusok segítségére. Ezek pontos címét, nyitvatartását a Magyarország múzeumi című kiadvány tartalmazza (Kulturtrade Kiadó Kft. 1996, Főszerkesztő: Balassa M. Iván).

Magyarországi skanzenek:

- Szabadtéri Néprajzi Múzeum, 2000 Szentendre, Sztaravodai út Tel.: (26) 312-017
- Sóstói Múzeumfalu, 4431 Nyíregyháza-Sóstó, Tölgyes utca 1. Tel.: (42) 479-704
- Vasi Múzeumfalu, 9700 Szombathely, Árpád utca 30. Tel.: (94) 311-004
- Göcseji Falumúzeum, 8900 Zalaegerszeg, Falumúzeum utca Tel.: (92) 313-494
- Falumúzeum, 7477 Szenna, Rákóczi utca 2. Tel.: (82) 317-153
- Nemzeti Történelmi Emlékpark, 6767 Ópusztaszer, Szoborkert 68. Tel.: (62) 375-133
- Néprajzi Múzeum, 1055 Budapest, Kossuth L. tér 12. Tel.: (1) 132-63-40

A hon- és népismeret tananyagának oktatásában nagy szerepe van a szemléltetésnek, bemutatásnak. Erre a célra jól használhatók a különböző témakörökhöz kapcsolódó térképek, diasorozatok, videofilmek, CD-k. Amennyiben az iskolában van Internet hozzáférés, ezt a forrást is érdemes kihasználni.

HON- ÉS NÉPISMERET

5. évfolyamon

ÓRATERV

„A” változat

Témakör <i>a MŰVÉSZETEK</i> műveltségterület keretében	Óra
<i>Egy család lakóhelye</i>	8
Szabadon felhasználható órakeret	1
Témakör <i>MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM</i> műveltségterület keretében	
Jeles napok, ünnepi szokások	8
Szabadon felhasználható órakeret	1
Összesen:	18 óra

A kötelező órakeretet (16) kiegészíti még 2 szabadon felhasználható óra. Ezeket használjuk fel a környezetünkben lévő szabadtéri néprajzi múzeum (skanzen), néprajzi gyűjtemény, tájház megismerésére.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

Az utóbbi időben a Hon- és népismeret tananyagának tanításához számos tankönyv, munkafüzet és segédlet jelent meg, a pedagógusnak ezek közül kell kiválasztania a legmegfelelőbbet!

Szakirodalom a tanulók részére:

- Heffner Anna–Molnár Tibor–Ungvári Judit: Néprajz I. Tankönyv
Holnap KKT-Nodus Kiadó, 1995.
- Csatlósné Halász Ágnes–Kiss Ágnes: Hagyományaink I. Tanulói segédlet
Korona Kiadó Kft, Budapest, 1993.
- Bodnár Zsuzsanna–Ratkó Lujza–Szabó Sarolta: Néprajzi munkafüzet
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Pedagógiai Intézete és Továbbképző Központja, Nyíregyháza, 1999.
- Lenkovics Barnáné: Falu-város Társadalomismeret-életmódtörténet
Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2003.
- Múltba néző Feladatlapok a falu és a mezőváros mindennapjainak megismeréséhez
 - o Bardócz Gáborné: Felső-Tiszavidék tájegység
 - o Kustánné Hegyi Füstös Ilona: Kisalföldi tájegység
 - o Bardócz Gáborné: Nyugat-Dunántúli tájegység
 - o Kustánné Hegyi Füstös Ilona: Alföldi állattartó tanya
Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Szentendre, 1999.
- Kósa László–Szemerkenyi Ágnes: Apáról fiúra
Móra Könyvkiadó, Budapest, 1975.
- Bihari Anna–Pócs Éva: Képes magyar néprajz
Corvina Könyvkiadó, Budapest, 1985.
- Tarján Gábor: Mindennapi hagyomány. Néprajzi ismeretek mai használatra
Magyar Médiapedagógiai Műhely, 1993.

Szakkönyvek a tantárgyat tanító pedagógusok számára:

- A magyarság néprajza I-IV. Budapest, 1933-1937.
- Magyar Néprajzi Lexikon I-V. Budapest, 1977-1982.
- Magyar Néprajz VII. Népszokás, néphit, népi vallásosság Akadémiai Kiadó, Budapest, 1990.
- Magyar Néprajz III. Kézművesség Akadémiai Kiadó, Budapest, 1991.
- Magyar Néprajz IV. Életmód Akadémiai Kiadó, Budapest, 1997.

- Magyar Néprajz VIII. Társadalom Akadémiai Kiadó, Budapest, 2000.
- Magyar Néprajz II. Gazdálkodás Akadémiai Kiadó, Budapest, 2001.
- Balassa Iván–Ortutay Gyula: Magyar néprajz Corvina Kiadó, Budapest, 1979.
- Tátrai Zsuzsanna–Karácsony Molnár Erika: Jeles napok, ünnepi szokások
Planétás Kiadó, Budapest, 1997.
- Bodnár Zsuzsanna: Évszázadok hétköznapjai, ünnepei
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Pedagógiai Intézete és Továbbképző Központja, Nyíregyháza, 1998.
- Páll István–Szabó Sarolta-Bodnár Zsuzsanna-Erdős Jenő-Ratkó Lujza:
A megye néphagyományai
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye értékei
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat
Megyei Pedagógiai, Közművelődési Intézete és Továbbképző
Központja, Nyíregyháza, 2001.
- Ágh Zsófia: Útmutató a tárgyi és szellemi néprajz tanításához
Tárogató Kiadó, Budapest, 1993.
- Bodnár Zsuzsanna–Páll István: Sóstói Múzeumfalu
A Sóstói Múzeumfalu állandó kiállításainak vezetői 2.
(2. bővített kiadás).
Múzeumfalú Baráti Köre, Nyíregyháza-Sóstófürdő, 1999.

Videofilmek:

Néprajzi értékeink sorozat Televideo Kiadó, MTV, Budapest

Örökségünk sorozat Televideo Kiadó, MTV, Budapest

Hónapsoroló (Meló-Diák 6303)

Filmfelvételek: a Néprajzi Múzeum filmarchívumából (Néprajzi Filmkatalógus, Budapest, 1995.)

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- tudják felsorolni a parasztszoba legfontosabb bútorait, textiljeit
- ismerjék a szoba és a konyha legfontosabb tűzhelytípusait
- ismerjék fel az egyes háztartási eszközök alapanyagait
- tudják a konyha különböző eszközeinek funkcióit
- tudjanak felsorolni hagyományos ételalapanyagokat
- ismerjenek régi paraszti ételeket
- ismerjék a parasztszaládon belüli munkamegosztást
- tudjanak felsorolni fából készült használati tárgyakat
- ismerjék a Luca-naphoz kapcsolódó szokásokat
- ismerjék a karácsonyi ünnepkör legfontosabb népszokásait
- ismerjenek egy karácsonyi dalt
- tudjanak tanári segítséggel farsangi maszkot készíteni

Témakör**Egy család lakóhelye****Óraszám: 9 óra****ALTÉMÁK CÍMEI**

Településformák: falu, tanya, bokortanya, mezőváros

A ház:

- kunyhó, jurta, veremház, boronaház, paticsfalu, sár-, és földfalu házak, egy és több helyiséges lakóház, stb.
- a magyar paraszti lakóházak külső jellegzetességei és az egyes táji típusok bemutatása (erdélyi, palóc, közép-dunántúli, alföldi, déli magyar)

A szoba (tisztaszoba):

- bútortípusok: sarokpad, asztal, ágy, dikó, ácsolt láda, stb.
- textilek (hétköznapi és ünnepi lakástextíliák)
- dísz tárgyak vallási felekezet szerinti megoszlása, szentsarok
- tüzelőberendezések: kandalló, kemence, takaréktűzhely, kályha
- a szoba berendezési tárgyainak anyaga, készítési módja, díszítése, funkciója

A konyha:

- tűzhely típusai: kemence, rakott tűzhely, csikóspór, sparher, stb.
- a füstelvezetés módjai: füstös konyha, szabadkémény, stb.
- konyhai eszközök: kerámia, fa-, vas-, rézedények típusai, díszítésük
- a konyhában végzett munkafolyamatok: kenyérsütés, tejfeldolgozás, ételkészítés, stb.

Hétköznapi a paraszti házban és a ház körül:

- nemek, korosztályok szerinti munkamegosztás a házban és a ház körül: férfi, női, gyermeki munkák
- a napi, a heti és az éves munkarend, munkaritmus
- az étkezések rendje: téli, nyári és heti étrend
- hagyományos paraszti viseletek (hétköznapi viselet ruhadarabjai)
- a megélhetés különböző forrásai (vessző, gyékény munkák, fafaragás, piac)

TEVÉKENYSÉGEK

A tanulók gyűjtsenek fénymásolatokat, rajzokat a megyében vagy a településükön található paraszti lakóházakról, azok jellegzetességeiről.

Rajzoljanak vagy fessenek le néhány helyi népművészeti motívumot, készítsék el egy tulipános láda mintatervét!

Ha van az iskolában valamilyen kézműves foglalkozás (hímzés, szövés, agyagozás, fafaragás stb.), a megismert motívumokat ott alkalmazzák.

Bővüljön a szókincsük, a fogalomismeretük a paraszti háztartás tárgyainak megismerésével. A különleges, ma már nem használt eszközöket, tárgyakat (pl. köpülő, gereben, rokka, sulykoló, mángorló, sütőlapát, teknő stb.) képi formában is mutassuk be, ha lehet, használatuk közben!

Gyűjtsünk a diákok közreműködésével régi családi fotókat, festmények reprodukcióit például a lakásbelsőről, munkafolyamatokról, vagy a viseletről tanultaknál, a képeket csoportosítsuk korok, földrajzi hely vagy társadalmi réteg (szegény paraszti, módos paraszti, városi, polgári) szerint.

Kérdezzenek önállóan is a falubeli öregektől és/vagy a nagyszülőktől a saját gyerekkorukról, életük-ről, háztartásukról, akkor is, ha már ők is városban nőttek fel. Családi fényképek alapján fedezzék fel például az épületek, a lakásbelső, a viseletek változásait. Akár írott, akár képi formában hasonlítsuk össze, a magyar paraszti kultúráról tanultakat, más kultúrákkal (néprajzi vagy nyelvjárási tájegységgel, szomszédos néppel, vagy városi kultúrával stb.).

Készítsenek gyűjtőalbumot arról, hogyan éltek régen, és hogyan élnek ma a háziasszonyok! (rajz, fotó, fénymásolat, riport).

Alakítsunk ki az iskola területén a helyi gyűjtött néprajzi tárgyakból helytörténeti termet!

Használják a diákok a könyvtárat, ismerjék meg a legfontosabb néprajzi szakirodalmat. Ismerjenek meg a múzeumlátogatásokból, filmekből minél több tárgyat, munkafolyamatot és szokást.

ISMERETEK

A tanulók a témakör tanulása során ismerjék meg a következő fontosabb fogalmakat:

- tanya, bokortanya, orsós faluközpont, mezőváros
- boronafal, paticsfal, vert fal, vályogfal, nád-, szalma-, zsupp-, gyékénytető, tornác
- tisztaszoba, elsőház, hátsóház, kamarásasztal, nyoszolya, gyalogszék, szuszék, dísztrükköző, abrosz, szent sarok, szentelmények, sarkos elrendezésű szobabelső, búbos kemence, szemeskályha
- füstökonyha, szilke, vizeskorsó, köcsög, kacsasütő, tarkedlisütő, köpülő, rocska, vajformázó, szita, dagasztótál, sütőlapát, köcsögfa
- rokka, szövőszék, sulyok, mángorló, pendely, ingváll, bőgatya, bocskor

Témakör

Jeles napok, ünnepi szokások

Óraszám: 9 óra

ALTÉMÁK CÍMEI

Az ünnep fogalma, szerepe, világi, vallási és személyhez kötődő ünnepek

Ünnep a paraszti házban

- a liturgikus (egyházi) év ünnepei a parasztházban
- ünnepi előkészületek

Karácsonyi ünnepkör

- advent
- Borbála napja
- Szent Miklós napja
- Luca napja
- szenteste
- karácsony
- szilveszter, újév
- a helyi hagyományban ma is élő, vagy újra felelevenített népszokások, (kántálás, betlehemezés, stb.)
- a vízkereszt fogalma, háromkirály járás szokásai, hiedelmei

A farsang

- a farsang változó időpontjának magyarázata,
- a farsangi időszak jeles napjai, szokásai (farsangvasárnap farsanghétfő, húshagyó kedd, hamvazószerda
- farsangi köszöntők, maszkos alakoskodások
- állatmaszkos alakoskodások felelevenítése

TEVÉKENYSÉGEK

A népszokások betanításánál szem előtt kell tartani, hogy lehetőség szerint:

- a tanárok a tanulók korosztályának megfelelő eredeti szokásokat tanítsanak be
- a hangfelvételek, illetve a videofelvételek (Hónapsoroló) meghallgatása, megnézése után mindig kerüljön sor a népszokások stílusos, hagyományhű elsajátítására

- a tanulók a kellékeket, jelmezeket saját maguk készítsék el, hogy ily módon is a hagyomány átélőjévé, részeseivé váljanak
- az iskolában jelmezes felvonuláson szerepeltethetünk maskarás csoportot-jelmezbál szervezése
- gyűjtsenek, tanuljanak névnap, születésnap, újévi köszöntőket, készítsenek riportokat újévi népszokásokról
- Mutassunk be képeket, diákat álarcos felvonulásokról, állatmaszkos alakoskodásról, a busójárásról! Hasonlítsuk össze a szokásgyakorlásokat! A megyében milyen speciális farsangi szokások éltek?
- Érdeklődjenek a gyerekek szüleitől, nagyszüleitől a farsangi bálokról, gyűjtsék össze, hogy milyen farsangi ételeket készítettek régen, és milyeneket fogyasztanak napjainkban!

ISMERETEK

A tanulók a témakör tanulása során ismerjék meg a következő fontosabb fogalmakat:

- jeles napok, naptári ünnepek, gazdasági élet ünnepei, az emberi élet ünnepei, emlékünnepek.
- kalendárium, liturgia, böjt, dologtiltó napok, böjti ételek.
- advent, szenteste, karácsonyfa, téli napforduló, karácsonyi kántálás, betlehemezés, csillagozás, bábtáncoltató betlehemezés, regölés, háromkirályjárás.
- farsang, karnevál, maszk, dramatikus játékok, busójárás, kongózás, tuskóhúzás, szalmabábégetés, vízkereszt, hamvazószerda, batyusbál.

HON- ÉS NÉPISMERET

6. évfolyamon

ÓRATERV

„A” változat

Témakör a <i>MŰVÉSZETEK</i> műveltségterület keretében	Óra
A paraszti gazdálkodás és a gazdasági élet szokásai	8
Szabadon felhasználható órakeret	1
Témakör a <i>MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM</i> műveltségterület keretében	
Közösségi élet a faluban	5
A tavaszi és nyári ünnepkör népszokásai	3
Szabadon felhasználható órakeret	1
Ö s s z e s e n :	18 óra

A kötelező órakeretet (16) kiegészíti még 2 szabadon felhasználható óra. Ezeket használjuk fel kirándulásra a környezetünkben lévő, ma is működő paraszti portára, vagy gazdaságba, ahol megfigyelhető a hagyományos paraszti élet rendje.

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök

A hon- és népismeret 5. és 6. osztályban tanítandó tananyaga szerves egységet alkot, ezért évfolyamonként külön tankönyv és szakkönyv javaslatot nem lehet megadni. Az 5. osztályban célszerű a két tanévre szükséges könyvek és segédletek beszerzése.

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

- tudják felsorolni, hogy mit tartottak régen, és mit tartanak ma az éléskamrában
- ismerjék, hogy milyen eszközöket és szerszámokat tartottak a kamrában
- ismerjék a legfontosabb földművelési eszközöket
- ismerjék a legfontosabb háziállatokat és azok hasznát
- tudják felsorolni az állattartás épületeit
- ismerjék a kaláka fogalmát, és a fontosabb kalákamunkákat
- tudjanak felsorolni a régi időkből ismerkedési és párválasztási alkalmakat, helyeket
- ismerjenek, és tanári segítséggel tudjanak elkészíteni természetes anyagokból gyermekjátékokat
- tudják felsorolni a lakodalom legfontosabb tisztségviselőit
- ismerjék a húsvét régi és ma is élő népszokásait
- tudjanak elmondani egy hagyományos locsolóverset
- ismerjék a pünkösdkirály-választás szokását

Témakör**A paraszti gazdálkodás és a gazdasági élet szokásai****Óraszám: 9 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>A paraszti gazdálkodás épületei, eszközei:</p> <ul style="list-style-type: none"> - az éléskamra tárgyai, tárolóeszközei és az azokban tárolt élelmiszerek - a kamra tárgyai (hombár, szuszék, szénagyűjtés eszközei, terményes zsákok, véka, stb.) - a gazdasági udvar épületei - a földművelés épületei és eszközei, - az állattartás épületei és eszközei, a bennük élő háziállatok és azok haszna <p>A paraszti munka éves rendje, a gazdálkodáshoz kapcsolódó népszokások:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a gazdasági év tavasztól őszig - gazdasági tevékenységek (szántástól a betakarításig), és a hozzájuk köthető legfontosabb jeles napok, hiedelmek - a kenderfeldolgozás legfontosabb munkafázisai, eszközei <p>A gazdasági élet ünnepei, szokásai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aratás, aratóünnep - szüret, szüreti multságok - fonó - toll-, kukoricafosztó - disznóölés, disznótor, (maskurázás) - pásztorünnepek
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Bővüljön a tanulók szókincse, fogalomismerete a paraszti gazdálkodás tárgyainak megismerésével. A gazdasági élet ünnepeinek megismerése önálló gyűjtőmunka segítségével (könyvek, szülők, nagyszülők, falusi öregek kikérdezésével).</p> <p>Látogassanak el egy jellegzetes paraszti portára! Minden tanuló készítsen alaprajzot, nevezze meg a rajta található épületeket!</p> <p>Megfigyeléssel, gyűjtőmunkával fedezzék fel a gazdaságban használt eszközöket! Készítsenek a jellegzetes tárgyakról egyszerű, magyarázó rajzokat!</p>
ISMERETEK
<p>A tanulók a témakör tanulása során ismerjék meg a következő fontosabb fogalmakat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - éléskamra, stelázsi, vakablak, rúd, lisztesputina, kukoricagóré, emeletes kástu, csűr, pajta, verem, abora, présház - eke, borona, szántás, cséplés, nyomtatás, cséphadaró, szekér, vendégrúd - aratókoszorú, Szent György nap, Péter-Pál napja, - szilaj, félszilaj, istállózó állattartás, ól, istálló, járom, zabola, billog, kolomp, tehénvakaró, patkó - aratóbál, szüreti bál, maskurázás, védőszent, baksus - nyüvés, tiló, gereben, rokka, szövőszék (esztováta)

Témakör**Közösségi élet a faluban****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>A falu közössége:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a falu társadalmi rétegződése (nemes, értelmiségi, gazdagparaszt, summás, stb.) - társasmunkák, kalákamunkák (házépítés, kaszálás, szénagyűjtés, szüret, disznóölés, stb.) - a fonó ideje, helye, az itt végzett munkák, fonóbeli szokások <p>Családi és társadalmi kapcsolatok a falun belül:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kis-, és nagycsalád, rokonság, szomszédság - a falu öngazgatási szervei - a faluban élés a születéstől az öregkorig (gyermekes közös játékaik, ismerkedés, párválasztás, stb.) - felnőtt és idősebb férfiak falubeli tisztségei, az asszonyok feladatai a közösségben - vásár és piac <p>Az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó szokások:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a születéshez és a keresztelezéshez kapcsolódó szokások és hiedelmek - a házasságkötés szokásai, dramaturgiája - a lakodalom tisztségviselői, vőfélyversek - egy lakodalmas (lehetőleg helyi) megismerése - a halál és a temetés szokásai, hiedelmei
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Az irodalmi, zenei élményeket (Móricz Zsigmond, Petőfi Sándor, Arany János, Kodály Zoltán) építjük be az egyes témakörök példái közé. A munkákról, az emberi kapcsolatokról tanultakhoz játszunk el a gyerekek élethelyzeteket, munkafolyamatokat (fonóbeli játék, komatál küldés). Egy helyi lakodalmas megismerése, egyes jeleneteinek betanulása.</p> <p>Kulcsfogalmak értelmezésekor (ipa, napa) használják a magyar nyelvészeti-irodalmi lexikonokat, végezzenek kutatómunkát a könyvtárban!</p>
ISMERETEK
<p>A tanulók a témakör tanulása során ismerjék meg a következő fontosabb fogalmakat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - paraszt, kulák, cseléd, summás, kubikus - kaláka, csúrdöngölő, szőlőörzés, fonóbeli játékok - kisbíró, bakter, mezőőr, harangozó, útkaparó - koma, komatál, legényjáró napok, háztűznéző - jegykendő, kézfogó, vőfély, koszorúslányok, násznép, kásapénz, kontyolás, menyasszonytánc - halottkém, koporsó, sírjel, halotti tor

Témakör**A tavaszi és nyári ünnepkör népszokásai****Óraszám: 3 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
Húsvéti ünnepkör: <ul style="list-style-type: none">- a húsvét eredete, időpontjának meghatározása, húsvét a nagyvilágban- a húsvéti ünnepkör népszokásai (virágvasárnapi kiszehajtás, barkaszentelés, villőzés, húsvétvasárnapi pászkaszentelés, zöldágjárás, locsolás, vesszőzés, tojásjátékok, komatál küldése) Pünkösdi ünnepkör és a nyári napforduló népszokásai: <ul style="list-style-type: none">- májusfaállítás- pünkösdi népszokások (pünkösdkirály-választás, pünkösödölés, pünkösdkirálynéjárás)- Szent Iván-napi tűzgyújtás és tűzgrás (egészség-, szerelemvarázslás), párosító dalok- Péter-Pál napja, aratási szokások, hiedelmek
TEVÉKENYSÉGEK
A tanulók gyűjtsenek környezetükből helyi szokásszövegeket, locsoló verseket. Gyűjtsenek és rajzoljanak hagyományos tojásmintákat, alkalmazzák a különféle tojásdíszítő eljárásokat! Tanuljanak húsvéti énekes szokásokat! Dramatikus játék keretében játsszák el e zöldágjárást! Sport jellegű népi játékokkal válasszanak pünkösdi királyt!
ISMERETEK
A tanulók a témakör tanulása során ismerjék meg a következő fontosabb fogalmakat: <ul style="list-style-type: none">- nagyböjt, barkaszentelés, passiójáték, villőzés, pászka, sárgatúró, cibere, íróka, mátkálás- pünkösdi királyság, mavagyonolás, májusfaállítás- tűzimádat, tűzgrás, mágikus varázslás- aratási végzés, aratókoszorú, kepebál, aratóbál

MOZGÓKÉPKULTÚRA ÉS MÉDIAISMERET

8. évfolyam

A tanterv a NAT Művészetek műveltségterület, 8. évfolyam követelményeinek egy részét dolgozza fel. A teljes lefedést a bevezetőben jelzettek szerint több tantárgy biztosítja.

A tantárgy óraszám: 18

Ennek felosztása:

Évfolyam	5.		6.		7.		8.		Összesen
Tantárgy /modul	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	
MOZGÓKÉPKULTÚRA ÉS MÉDIAISMERET	-	-	-	-	-	-	0,5	18	18

Célok és feladatok

A Mozgóképkultúra és médiaismeret a mozgóképi szövegértés fejlesztését és a média társadalmi szerepének, valamint működésének a feltárását célozza. Ez az audiovizuális írás-, olvasástudás alapjainak az elsajátítását és a kritikai médiatudatosság fejlesztését jelenti. A médianevelés olyan képesség- és személyiségfejlesztő eszközrendszer, amely szükséges ahhoz, hogy az állampolgárok az információrobbanás és a modern piacgazdaság korában ténylegesen tudjanak tájékozódni és választani. Mivel a média erősen meghatározza, hogyan gondolkodjunk a világ dolgairól, s hatása vetekszik a hagyományos szocializáció ágenseivel – a családdal és az iskolával –, a mozgóképkultúra és médiaoktatás a demokráciára nevelésnek és olyan értékek elsajátításának az iskolája, mint a másság elfogadása, a kritikai gondolkodás vagy a tudatos választás képességének a fejlesztése. A mozgóképkultúra és médiaismeret oktatása során a tanulók felkészültséget szereznek a különböző médiaszövegekkel kapcsolatban az önálló és kritikus attitűd kialakítására, és olyan módszereket sajátítanak el, amelyek segítik őket abban, hogy nyitott szemlélettel használják a hagyományos és az új médiumokat.

Kiemelt fejlesztési feladatok

A kiemelt fejlesztési feladatok az iskolai oktatás valamennyi elemét áthatják, elősegítik a tantárgyközi kapcsolatok erősítését, a tanítás-tanulás szemléleti egységét, a tanulók személyiségének fejlődését.

Énkép, önismeret

A személyiség fejlődését azzal segíthetjük elő, ha önmaguk megismerésére motiváló **tanulási környezetet** szervezünk a tanulók számára. Énképük és önismeretük gazdagodásához ezért olyan tanulási környezetet célszerű biztosítanunk, amely **fokozza az** őket körülvevő személyek és dolgok egyre tágabb körei iránti érzékenységet, illetve kialakítja bennük az alapvető **erkölcsi, etikai normák** iránti fogékonyságot. A Nemzeti alaptantervben megnevezett **nevelési értékek** abban az esetben épülnek be a fejlődő személyiségbe, ha a tanulási tartalmak elsajátítása során a tanulók maguk is **aktív részeseivé** válnak ezen értékek megnevezésének és azonosításának. Ahhoz, hogy tanulóink képesek legyenek énképükbe integrálni az újabb és újabb ismereteket, folyamatosan gondoskodnunk kell arról is, hogy egyre **kompetensebbnek** érezzék magukat saját nevelésük, személyes biztonságuk, sorsuk és életpályájuk alakításában. Ennek érdekében a Nemzeti alaptanterv műveltségi területein a nevelés és oktatás pedagógiai szervezését a **tanuló ember szempontjából** közelítsük meg, és törekedjünk a tanulók ön- és világszemléletének folyamatos formálására.

Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra

Európa a magyarság tágabb hazája. A tanulók szerezzenek ismereteket az Európai Unió kialakulásának történetéről, alkotmányáról, intézményrendszeréről, az uniós politika szempontrendszeréről. Diákként és felnőttként tudjanak élni a megnövekedett lehetőségekkel. **Magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká.**

Tanulóink már az Európai Unió polgáraiként fogják felnőtt életüket leélni, ezért arra kell törekednünk, hogy iskolás éveik alatt olyan ismeretekkel, személyes tapasztalatokkal gazdagodjanak, amelyek birtokában meg tudják majd találni helyüket az európai nyitott társadalmakban. Nem kevésbé fontos az sem, hogy európai identitásuk megerősödésével legyenek nyitottak és elfogadóak az Európán kívüli kultúrák iránt is.

A tanulók ismerjék meg az **egyetemes emberi civilizáció** legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit. Váljanak nyitottá és megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt. Szerezzenek információkat az emberiség közös, globális problémáiról, az ezek kezelése érdekében kialakuló nemzetközi együttműködésről. Növekedjék érzékenységük a problémák lényege, okai, az összefüggések és a megoldási lehetőségek keresése, feltárása iránt. Az iskolák és a tanulók törekedjenek arra, hogy közvetlenül is részt vállaljanak a nemzetközi kapcsolatok ápolásában.

Információs és kommunikációs kultúra

Az információs és kommunikációs kultúra a megismerést, az eligazodást, a tanulást, a tudást, az emberi kapcsolatokat, az együttműködést, a társadalmi érintkezést szolgáló információk megtalálása, felfogása, megértése, szelektálása, elemzése, értékelése, felhasználása, közvetítése, alkotása.

Kiemelt feladat a **megismerési képességek fejlesztése**, különös tekintettel a megfigyelési, kódolási, értelmezési, indoklási, bizonyítási képességekre, amelyek az információs és kommunikációs kultúra szerves részét képezik. Kommunikációs kultúránk szerves része az anyanyelv tudatos és igényes használata, valamint az idegen nyelvű, illetve a különböző kultúrák közötti információcsere.

A közoktatás egész időszakában minden műveltségi területen nagy gondot kell fordítani a kritikai és kreatív olvasás képességének fejlesztésére, beleértve mind a valós, mind a virtuális csatornákon keresztül felfogott jelek befogadását, értelmezését és megválaszolását. Az iskolának az **elektronikus média** hatásmechanizmusainak megértésére, általában a különböző médiumokban való eligazodásra, az igényelt információ megtalálására, szelektív használatára kell nevelnie, figyelembe véve az információt befogadó egyén személyisége, lelki egészsége védelmének elősegítését. Olyan fiatalokat kell kibocsátania, akik sikeres tanulási stratégiákkal használják ki az információs világháló lehetőségeit és eszközeit az élethosszig tartó tanulás során.

Az információs és kommunikációs kultúra részben az egyén szocializációjának, a társadalmi érintkezésnek, az egyéni és közösségi érdek érvényesítésének, egymás megértésének, elfogadásának, megbecsülésének döntő tényezője.

Tanulás

A tanulás a pszichikum módosulása külső tényezők hatására, tehát nem csupán ismeretelsajátítás és a figyelem, emlékezet működtetése. Tág értelmezése magában foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését. Ez az iskola alapfeladata.

A tanulás számos összetevője tanítható. Minden nevelő teendője, hogy felkeltse az érdeklődést a különböző szaktárgyi témák iránt, útbaigazítást adjon annak szerkezetével, hozzáféréssel, elsajátításával kapcsolatban, valamint tanítsa a gyerekeket tanulni. A tanulók tegyenek szert fokozatos önállóságra a tanulás tervezésében. Vegyenek részt a kedvező körülmények (külső feltételek) kialakításában. Élményeik és tapasztalataik alapján ismerjék meg és tudatosítsák saját pszichikus feltételeiket. Az **eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatása**, gyakoroltatása főleg a következőket foglalja magában: az előzetes tudás és tapasztalatok mozgósítása; az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése; a csoportos tanulás módszerei, a kooperatív csoportmunka; az emlékezet erősítése, a célszerű rögzítési módszerek kialakítása; a gondolkodási kultúra művelése; az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása; az élethosszig tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása; az alapkészségek kialakítása (az értő olvasás, az íráskészség, a számfogalom fejlesztése).

A tanulás fontos színtere és eszköze az **iskola könyvtára és informatikai bázisa**. A hagyományos tantermi oktatást az iskola keretein belül is kiegészítik az egyéni tanulás lehetőségei, amelyhez sokféle információforrás gyors elérésére van szükség. A **könyvtár használata** minden ismeretterületen nélkülözhetetlen. A könyvtári ismeretszerzés technikáját, módszereit – mind a nyomtatott dokumentumok, mind az elektronikus dokumentumok használatával – az önálló ismeretszerzés érdekében a tanulóknak el kell sajátítaniuk. Ismerjék a könyvtárban való keresés módját, a keresést támogató eszközöket, a főbb dokumentumfajtákat, valamint azok tanulásban betöltött szerepét, információs értékét. Sajátítsák el az adatgyűjtés, témafeldolgozás, forrásfelhasználás technológiáját, az interneten való keresés stratégiáját és alakuljon ki bennük a rendszere-

zett tudás megszerzésének, átadásának képessége. Váljanak rendszeres könyvtárhasználóvá, tanulják meg az iskolai könyvtár, az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer, az elektronikus könyvtárak és a teljes könyvtári rendszer szolgáltatásainak igénybe vételét, a könyvtári adatbázisok használatát. Ennek érdekében ismerjék az országos szakkönyvtárakat is.

A tanulási folyamatot jelentősen átalakítja az **informatikai eszközök** és az elektronikus oktatási segédanyagok használata. Ez új lehetőséget teremt az ismeretátadásban, a kísérleteken alapuló tanulásban, valamint a csoportos tanulás módszereinek kialakításában.

A pedagógus fontos feladata, hogy megismerje a tanulók sajátos **tanulási módjait, stratégiáit, stílusát**, szokásait. Vegye figyelembe a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, ezekre alapozza a tanulás fejlesztését. Gondosan kutassa fel és válassza meg a fejlesztés tárgyi-cselekvéses, szemléletes-képi és elvont-verbális útjait, és ruházza fel azokat életszerű tartalommal. Törekedjen a **gondolkodási képességek**, elsősorban a rendszerezés, a valós vagy szimulált kísérleteken alapuló tapasztalás és kombináció, a következtetés és a problémamegoldás fejlesztésére, különös tekintettel az analízis, szintézis, összehasonlítás, általánosítás és konkretizálás erősítésére, a mindennapokban történő felhasználására. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet új helyzetekben is lehet alkalmazni. Előtérbe kerül az új ötletek kitalálása, azaz a kreatív gondolkodás fejlesztése. Ezzel párhuzamosan érdemes nagy hangsúlyt helyezni a tanulói döntéshozatalra, az alternatívák végiggondolására, a variációk sokoldalú alkalmazására, a kockázatvállalás, az értékelés, az érvelés és a legjobb lehetőségek kiválasztásának területeire. Fontos feladat a kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása, az életvitel arányainak megtartása, az értelmi, érzelmi egyensúly megteremtése, a teljesebb élet megszervezése.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

A felnőtt lét szerepeire való felkészülés egyik fontos eleme a pályaorientáció. Általános célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását. Összetevői: az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése; a legfontosabb pályák, foglalkozási ágak tartalmának, követelményeinek és a hozzájuk vezető utaknak, lehetőségeknek, alternatíváknak tevékenységek és tapasztalatok útján történő megismerése; a lehetőségek és a valóság, a vágyak és a realitások összehangolása. Tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy életpályájuk során többször pályamódosításra kényszerülhetnek.

Az iskolának – a tanulók életkorához és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a **munka világáról**. Ennek érdekében olyan feltételek, tevékenységek biztosítására van szükség, amelyek elősegíthetik, hogy a tanulók kipróbálhassák képességeiket, elmélyedhessenek az érdeklődéseiknek megfelelő területeken, ezzel is fejlesztve ön- és pályaismereteiket.

A pályaorientáció csak hosszabb folyamat során és csak akkor lehet eredményes, ha a különböző tantárgyak, órán és iskolán kívüli területek, tevékenységek összehangolásán alapul. A pályaorientáció területén található kulskompetenciák közül kiemelt figyelmet igényel **a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság kezelésének a képessége** egyéni és társadalmi szinten egyaránt.

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttéléshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a **szociális és társadalmi kompetenciák** tudatos, pedagógiaiilag megtervezett fejlesztése. Olyan szociális motívumrendszer kialakításáról és erősítéséről van szó, amely gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoz magában. A szociális kompetenciák fejlesztésében kiemelt feladat a segítséssel, együttműködéssel, vezetéssel és versengéssel kapcsolatos területek erősítése. Ezzel párhuzamosan szükséges a **társadalmi-állampolgári kompetenciák** körét is meghatározni, nevezetesen a jogaikat érvényesítő, a közéletben részt vevő és közreműködő tanulók képzéséről van szó. A szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztésének fontos részét képezik a gazdasággal, az öntudatos fogyasztói magatartással, a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek, mint például a vállalkozási, a gazdálkodási és a munkaképesség, szoros összefüggésben az ún. **cselekvési kompetenciák** fejlesztésével.

Fejlesztési feladatok

7–8. évfolyam	
Megfigyelés	A közönség médiafogyasztási szokásainak tanulmányozása megadott szempontok alapján, az eredmények lejegyzése. Az emberek viselkedésének megfigyelése a valóságban és a filmekben, illetve a televíziós műsorokban megadott, majd a tanulók által önállóan javasolt szempontok alapján. Azonosságok, eltérések regisztrálása, azok lejegyzése. Helyszín- és időviszonylatok, illetve karakter- és konfliktusviszonylatok felismerése, megfigyelése a médiaszövegekben. Lényeges információk, tények azonosítása.
Ismeretszerzés	Mozgóképi szövegek felidézése (elmesélése, illetve lejegyzése), a mozgóképi memória működtetése. Ismeretszerzés személyes beszélgetésekből, tanári előadásokból, statisztikai táblázatokból, lexikonból, könyvtárból, internetről.
Kommunikáció	Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerése, mozgóképolvasás. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok alkalmazása, mozgóképirás. Egyszerű (időben és térben egybefüggő) cselekmények képsorozatokkal történő megjelenítése, tagolása. Átélt, elképzelt vagy hallott esemény mozgóképi megjelenítésének megtervezése az életkornak megfelelő szinten (story-board, animáció, interjú).
Értelmezés, elemzés, tolerancia	Mozgóképi szövegek környezetben megfigyelt emberi kommunikáció értelmezése, kifejtése előszóban és írásban. Sztereotípiák és konvenciók azonosítása a mozgóképi szövegek környezetben. Mozgóképi szövegek környezetben megfigyelt egyszerű (teret és időt formáló) képkapcsolatok értelmezése előszóban és írásban. Mozgóképi szövegek környezetben megfigyelt kép-hang kapcsolatok értelmezése előszóban. Vita a média használatával kapcsolatos megfigyelések alapján a média társadalmi szerepéről, működésmódjáról.
Kritikai gondolkodás, problémaérzékenység	Önálló kérdések megfogalmazása a tárgyalt témával kapcsolatban. A lényeg kiemelése írott, látott és hallott szövegekből. Mozgóképi szövegek értelmezése alapján feltevések, állítások megfogalmazása a szöveg keletkezésének háttéréről, a közlő (szerző, médiainstítmény) szándékairól. Érvek gyűjtése a feltevések mellett és ellen.
Önismeret, együttműködés, választás, tolerancia, alkotásra való beállítódás	Saját médiahasználati szokások kritikus megfigyelésére alapozó tudatos mű- és műsorválasztás. A művekben, műsorokban megjelenő konfliktusok, viselkedési módok és megoldások tudatos-kritikai elemzésén, illetve a valóságismereten alapuló szerepjátékok, szövegek készési gyakorlatok. Egyszerű mozgóképi szövegek létrehozásának előkészítése és azok kivitelezése.

A tudatosítást irányító fontosabb kérdések

- Mi a televízió (mozi, rádió, újság) szerepe az életemben és mások életében?
- Befolyásolja-e (és hogyan) a média használata a napirendemet (és másokét)?
- Miben különbözik egymástól a személyes (közvetlen) kommunikáció és a médiumokon keresztül történő (közvetett) kommunikáció?
- Mit tekinthetünk médiumnak?
- Miért élt az ember mindig is a közvetett kommunikáció (pl. a képiség) eszközeivel?
- Miért akarja magát az ember minél inkább természetűen megörökíteni? Hol tartunk ebben most?
- Mit jelent a nyilvánosság az életünkben? Hogyan alakulhatott ki a mai nyilvánosság?
- Hogyan vizsgálhatjuk valamely korban és társadalomban a nyilvánosságot?
- Miféle médium az, amelyik egyszerre ábrázol és reprodukál? Vajon miért képes erre?
- Milyen eszközökkel tereli a mozgóképi szöveg szerzője a figyelmünket? Vajon miért érdemes ennek utánajárnunk?

- Milyen szempontok szerint különböztethetők meg a mozgóképi szövegek egymástól?
- Mi köze van a valóságnak a médiában megjelenő világhoz, miféle világot jelenít meg a média?
- Kinek az érdeke, hogy sok csatorna sokféle műsort közvetítsen?
- Miért van annyi reklám a világban? Vajon mit lehet és mit nem lehet reklámozni? Milyen szempontok szerint, milyen módon elemezhető egy reklámfilm?
- Miért és hogyan lesz valamiből hír a médiában?

A **Vizuális kultúra** a teljes látható és láthatóvá tett tárgy- és jelenségvilág (a természet, a mesterséges környezet és a képzelet világa) használata és alakítása. A vizuális nevelés feladata azoknak a képességeknek és készségeknek a fejlesztése és ismereteknek az átadása, amelyek a látható világ használatához, alakításához szükségesek.

A gyermekek információik és élményeik tekintélyes részét képi úton, sokrétű vizuális benyomások révén szerzik. A sokféle látásélmény befogadására, célszerű hasznosítására és elrendezésére készít fel a **Mozgóképkultúra és médiaismeret** is.

E területek közös feladata, hogy a nemzeti műveltséget és a világörökség részét képező egyetemes műveltséget egyaránt közvetítse.

A mozgóképkultúra és médiaoktatás célja:

Aktív mozgóképi kommunikációs készség, az értelmezés és a közlés képességének fejlesztése a mozgóképi sajátos kifejezési eszközeinek tanulmányozásával, valamint

Annak a bonyolult mechanizmusnak a megértése, ami az adó és a vevő, a néző és a gyártó, a műsorrend és a polgár hétköznapi szokásai körül kialakul.

A tárgy ún. általános követelményei az alábbiak szerint foglalhatóak össze:

Mozgóképipírás- és olvasás, a "nyelvtan"

A helyes "szövegértés" és az értelmes "szövegalkotás" képességének elsajátítása; vagyis a mozgóképi szövegek olvasását lehetővé tevő kódok megfigyelése és megkülönböztetése, az aktív mozgóképi kommunikációhoz szükséges kifejezési készség, formaérzék és kreativitás fejlesztése.

Művészeti ismeretek

Az alkotás és a befogadás folyamatainak tudatosítása; vagyis a mozgóképi elemi kifejezőeszközök felismerése, azok hatásának értelmezése, a művészi hatás összetevőinek, a jelentés szintjeinek felismerése.

Művelődéstörténet

A diákok értsék és ismerjék a mozgóképi nyelvnek, művészi alkotásnak, az audiovizuális média kialakulásának és formálódásának fontosabb művelődéstörténeti összefüggéseit; vagyis ismerjék és értsék az audiovizuális reprodukciós és távközlési technikák fejlődésének és kulturális-társadalmi hatásának meghatározó mozzanatait, a filmművészet fejlődésének alapvető állomásait, és tudjanak különbséget tenni a mozgóképi különféle alkalmazási területei között.

Kommunikációs rendszerek

A diákok értsék és ismerjék az audiovizuális médium működését, tudják azt szuverén módon használni; vagyis a tudatos, szelektív befogadói stratégiák kialakítása és az audiovizuális média tömegkommunikációs szerepéből adódó hatásmechanizmusainak felismerése, a műsorelemzés képességének fejlesztése.

Az oktatás során a fenti célkitűzések értelmében törekednünk kell arra, hogy a képzés

- alkalmat adjon a tanulóknak a megfelelő mozgóképi alkotások tanulmányozása útján saját személyiségük jobb megismerésére, történelmi, társadalmi és kulturális összefüggések feltárására,
- megszerettesse a mozgóképi kultúra értékeit, esztétikai élményhez segítse a tanulókat, minőségi műsorok megtekintésére ösztönözze őket,
- gazdagítsa tapasztalataikat a filmi és más típusú mozgóképi szövegek olvasásában, tartalmuk és rejtett mondanivalójuk megértésében,
- tanítsa és nevelje a tanulókat a tömegkommunikációs eszközök kritikus és szuverén használatára,
- legyen segítségére a tanulóknak abban, hogy elsajátíthassák a hétköznapi életben előforduló kamerateleviselési viselkedési normákat,
- fejlessze a tanulók mozgóképi kifejezőképességét és kifejezőkedvét, segítse őket személyes és árnyalt audiovizuális üzeneteik megfogalmazásában,

- segítse a tanulókat abban, hogy a magyar nyelvű kultúra részeseivé, aktív alakítójává válhassanak. (Hartai László: Mozgóképkultúra és médiaismeret – Tanári kézikönyv).

A Mozgóképkultúra és médiaismeret természeténél fogva érintkezik az irodalommal – anyanyelvvel, a zenével, a drámával, a vizuális kultúra számos elemével, így alkalmas arra, hogy az említett műveltségterületek (tantárgyak) bizonyos mozzanatait szintetizálja. A jelen tanterv több helyütt lehetővé teszi ezt.

Fejlesztési követelmények

A célokból és a feladatokból adódóan a sikeres mozgóképkultúra médiaismeret-oktatás kiemelten fejleszti a kommunikációs és együttműködési készséget, támogatja az alkotásra való beállítódást, fejleszti a problémamegoldó képességet, a megfigyelés, a tájékozódás, a rendszerezés képességét. Elemzéssel és az alkotói szerepek gyakoroltatásával fejleszti a reális énkép kialakítását. A művészi alkotásokban feltáruló konfliktusok értelmezésével, a valós emberi sorsok átélhető megjelenítésével segíti a toleráns, másokkal szemben empátikus személyiség kialakítását, az életvezetés és az érvényesülés során adódó krízishelyzetek humánus kezelését.

A mozgóképkultúra és médiaismeret oktatása során tudatosítani kell, hogy a mozgóképi közlés módja miatt és miképpen alkalmas a tapasztalati világ reprodukálására és egyúttal személyes közlésre. Tudatosítani kell, hogy a mediatiszáló kommunikáció (pl. a szórakoztatóiparban) miatt és miképpen veszélyezteti a magaskultúrát és egyúttal a személyiség autonómiáját (pl. információfüggőség, kényszerfogyasztás), de azt is, hogy a technikai képreprodukció és a hálózati kommunikáció egyidejűleg miféle esélyt hordoz a kulturális örökség védelmére, a választás képességének fejlesztésére (pl. digitális archívumok, társadalmi nyilvánosság).

Az audiovizuális szövegek szövegértési képességének fejlesztése során arra is törekedni kell, hogy a tanulók ismerjék fel a médiaszövegekben megjelenő kulturális mintákat. Az értelmezés egyik rétege tehát az ábrázolásban megmutatkozó szerzői vagy műfaji dominancia (személyesség, stílus, konvenció) és a befogadásban megmutatkozó nézői szerep (elvárás, azonosulás) felismerése, míg a másik meghatározó réteg a média-szövegek befolyásoló, gyakran rejtett érték- és érdekrendszerének felismerését jelenti.

Ezért a tárgy oktatása során az iskolának biztosítani kell, hogy a tanulók a megfelelő mozgóképi alkotások tanulmányozása útján lehetőséget kapjanak saját személyiségük jobb megismerésére, történelmi, társadalmi és kulturális összefüggések felismerésére, a tömegkommunikációs eszközök kritikus használatára.

A mozgóképkultúra és médiaismeret óráin a diákoknak lehetőséget kell biztosítani arra, hogy alkalmas kreatív gyakorlatokkal fejlesszék mozgóképi kifejező képességüket és kifejezőkedvüket, ezzel segítve őket személyes és árnyalt audiovizuális mondandójuk megfogalmazásában.

Értékelés

Az első értékelés az első három fejezet 11 órája után célszerű. Ebben az egységben lezárul a “mozgóképi” nyelvnek és rendszerének a vizsgálata, ezt követően a tömegkommunikáció kérdései kerülnek előtérbe. A gyűjtőmunkát, a beszámolót, a kiselőadást jeggyel értékelhetjük. Az órán tanúsított aktív szereplés szintén jutalmazható. Az elméleti anyagból íratható dolgozat, amely – akár feladatlap, akár esszé formában – a legfontosabb tényekre, nevekre, fogalmakra kérdezhet rá.

A második értékelés tömegkommunikáció 6 óráját követően tervezhető. A média-téma színes, sok egyéni és csoportfeladat megoldása nyomán sajátítható el megfelelően. A beszámolókat, rajzokat, műsorterveket, újságelképzéseket, logorajzokat, felméréseket külön érdemes értékelni.

Az órai aktivitás szintén honorálandó, különösen az egyéni vélemények, meglátások, sajátos kreatív ötletek esetében.

A médiaismeretben inkább a sokoldalú gyakorlati tevékenységet célszerű minősíteni, mint a tankönyvi szövegek szó szerinti visszaadását. (Természetesen, óráról órára is lehetséges a tanulói tevékenység értékelése, ám a tárgy jellegéből adódóan kevésbé tanácsos a hagyományos feleltetés.)

Alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

Az utóbbi fél évtizedben örvendetesen megszorodott a médiaismereteket tartalmazó könyvek száma. A hozzáférhetőség és taníthatóság szempontjai elsődlegesek. Mivel teljesen új, a magyar közoktatásból eddig hiányzó tantárgyról van szó, ezért fontos néhány alapelv figyelembe vétele.

A tankönyv korszerű ismereteket közöljön

A média teljesen áthatja mindennapjainkat, ezért a tankönyv legyen “naprakész”, friss, ugyanakkor igényes. Szükséges az elméleti-tudományos háttér megalapozottsága.

A tankönyv sokoldalú legyen: tartalmazzon az elméleti ismeretek átadásán túl feladatokat; legyen munkáltató jellegű

A média – lévén a hétköznapok elidegeníthetetlen része – beleszól a diák életébe, alakítja azt. Emiatt folyamatos, személyes kapcsolatban áll vele; hozzá- és róla szól. Ezért fontos, hogy legyenek értelmes, érdekes feladatok, amelyeket a gyerek örömmel old meg.

A tankönyv ne legyen száraz, szájbarágós

A tárgy egyik legfontosabb sajátossága az élmény: az élményszerzés illetve az élménykésztség alakítás. Az ismereteket közérthetően, befogadható módon taglalja. A tárgy természetéből fakad, hogy a könyvnek ösztönöznie kell a tanulói személyiség szabadságának megvalósulását.

A tankönyv neveljen gondolkodásra

Végső soron minden tárgynak ez a célja, itt azonban különösen fontos, mert a média – olykor csak látens módon – a személyiség legbensőbb övezeteit veszi célba, azaz: manipulálja. A “tudatos” médiafogyasztó hamarabb rájön a manipulációra, ezért ellenállhat neki. A tankönyv a tudatos médiafogyasztóvá történő nevelésnek fontos eszköze.

A tankönyv legyen izlées, ötletes, szép kiállítású

Ezeknek a kritériumoknak a jelenleg kapható kiadványok jelentős hányada megfelel. A Boda Edit-féle Médiakalauz I-IV. tetszetős kivitelű, elsősorban munkáltató jellegű, inkább feladatokat tartalmazó, olykor játékos, szellemes bevezetés a témába.

Honffy Pál könyve (Képek, mozgó képek, hangos képek) kevésbé munkafüzet célzatú, sok értékes információt tartalmaz; a gyerekek nyelvén beszél mindkettő.

A tantárgy oktatása technikafüggő: legalább egy videomagnó és egy színes televíziókészülék szükséges hozzá. [Az eszközök száma persze az iskola lehetőségeinek mértékében növelhető: a digitális fényképezőgép(ek)től a videokamera(ko)n keresztül a vágószettig, stúdióig bővíthető. Szakköri szinten nyilvánvalóan sokkal több, elsősorban gyakorlati ismeret adható-szerzhető. A tárgy értelmét nagyban növelheti a kreatív médiapedagógia: az, amikor – a technikai felszereltség függvényében – a diák maga veheti kézbe a kamerát, s maga hozhat létre vizuális-auditív alkotást. Ekkor bizonyosodik meg arról, hogy a média demokratikus eszköz: nemcsak a hivatásos tévé-munkatársak monopóliuma. A ma és a jövő tanulója számára az informatikai ismeretek, az internethasználat és a média termékei már nem az elmélet szintjén, hanem a mindennapi gyakorlatban hasznosíthatók.]

A tantárgy ismeretanyagának igényes oktatását segíthetik a módszertani videoanyagok (*Filmnyelvi gyakorlatok Herskő Jánossal I-II; Filmórák, médiaórák*), és a filmművészet jelentős alkotásainak elemzése-értelmezése. E kérdéskörben a legnagyobb gond a kazetták beszerezhetősége. A tankönyvírók hangsúlyozzák: nem kizárólag az általuk ajánlott-feldolgozott művek alapján lehet megtanítani a “filmértést”. A televíziós csatornák tucatszám ontják a filmeket: a tanulók ezeket amúgy is, szinte válogatás nélkül nézik. Bizonyos elméleti – esztétikai – szociológiai – médiatörténeti tanulságok ezeken keresztül is remekül elemezhetők.

A film-(illetve televízió)-szociológiai, befogadáslélektani jelenségek nemcsak az “ajánlott”, hanem az éppen aktuálisan vetített opuszok megbeszélésekor is jól szemléltethetők. A cél az, hogy ne rendszeres művészet-történetet oktassunk, hanem az életkori sajátosságoknak megfelelő filmeket-műsorokat állítsuk a középpontba.

Az értékes műalkotások túlnyomórészt hozzáférhetők a Regionális Médiaoktatási Központ(ok)ban illetve a Megyei Pedagógiai Közművelődési és Képzési Intézet.

Az új tárgy jövőbeni sikere elsősorban a tanáron múlik: a média, mivel a gyerekek világához az elvont tantárgyakhoz képest lényegesen közelebb áll, képes megmozgatni fantáziájukat, kreativitásukat, vizuális alkotókedvüket. Így talán önmaguk és a világ dolgaiban biztosabban eligazodó embereket nevelhetünk.

A személyi feltételek: a tárgyat csak olyan pedagógus taníthatja, aki elvégzett egy minimum 120 órás akkreditált pedagógus továbbképzési tanfolyamot. (később már felsőfokú diploma szükséges).

MOZGÓKÉPKULTÚRA ÉS MÉDIAISMERET

8. évfolyam

ÓRATERV

Témakör	Óra
Korunk, a technikai gépek kora	1
A kommunikáció	4
A mozgóképi közlésmód	6
A tömegkommunikáció	6
Ismétlés	1
Összesen:	18 óra

Tanulói és tanítást-tanulást segítő taneszközök**Tankönyv:**

Hartai László–Muhi Klára: Mozgókép- és médiaismeret. 1. Bp., Korona Kiadó. 2002.

Tanári segédanyagok:

Hartai László: Mozgóképkultúra és médiaismeret. Tanári kézikönyv. Bp., Korona Kiadó. 1998.
Mozgóképkorszak – médiatudatosság. Bp. MMME-OKI. 2002.

Egyéb ajánlott kötetek:

- Beke László: Médium/elmélet. Bp., Balassi Kiadó. 1997.
 Bíró Yvette: A hetedik művészet. Bp., Századvég. 1994.
 Boda Edit: Média-kalauz. I-IV. Bp., Média Egyesület. é.n.
 Bordwell: Elbeszélés a játékfilmben. Bp. 1996.
 Buda Béla: A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei. Bp., Animula. [2000.]
 Buldózer. Médiaelméleti antológia. Szerk. Ivacs Ágnes és Sugár János. Bp., Media Research Alapítvány. 1997.
 Ifj. Csákvári József–Malinák Judit: Média-Galaxis. Bp., Szimbiózis Kulturális Antropológia Alapítvány. 1998.
 Film- és médiafogalmak kisszótára. Szerk. Hartai László. Bp. Korona Kiadó. 2002.
 A film krónikája. Bp., Officina Nova. 1995.
 Filmlexikon. Bp., Totem Könyvkiadó. 1994.
 Frydman, Marcel: Televízió és agresszió. Bp., Pont Kiadó. 1999.
 György Péter: A Digitális Éden. Bp. 1998.
 Az elsüllyedt sziget. Bp., 1992.
 Az Ó-Újvilág. Bp. 1997.
 Hickethier, Knut: Film- és televízióelemzés. Bp., Krónika Nova Kiadó. 1998.
 Honffy Pál: Képek, mozgó képek, hangos képek. Bp., Műszaki Könyvkiadó. 1999.
 Jakab György: A gyermekfilozófia és a médiapedagógia. In: Gyermekfilozófia. Szöveggyűjtemény III. Szerk. Falus Katalin és Jakab György. Bp., Krónika Nova. é.n. 255-271.
 Jóna Dávid: Elmélkedés a médiapedagógiáról. Art'húr Kortárs Művészeti és Kulturális Alapítvány. 1997.
 Kelecsényi László: A magyar hangosfilm hét évtizede 1931-2000. Bp. Palatinus. 2003.
 Király Jenő: Frivol műzsa. I-II. Bp., Nemzeti Tankönyvkiadó. 1993.
 Király Jenő: Mágikus mozi. Bp., Korona Kiadó. 1998.
 Kósa Éva–Vajda Zsuzsanna: Szemben a képernyővel. Bp., Eötvös József Kiadó. 1998.
 Kovács András Bálint: Film és elbeszélés. Bp., Korona Kiadó. 1997.
 A kovakőtől a szilíciumig. A tömegkommunikációs eszközök törtnete. Szerk. P. Giovanni. Bp., Püski. 1990.
 Lastrego, C. –Tresta, F.: A tömegkommunikáció. Láss, Nézz, Kérdezz. Bp., Gondolat. 1983.

- Marx József: A kétdimenziós ember. A játékfilm dramaturgiája. Bp. Vince Kiadó. 2003.
McLuhan, Marshall: A Gutenberg-galaxis. Bp. Trezor. 2001.
Médiakritika. Szerk. Terestyéni Tamás. Bp., 1995.
Médiakönyv. Bp., E.N.A.M.I.K.É. 1998., 1999., 2000., 2001., 2002.
Médiatörténeti szöveggyűjtemény. Szerk. Peternák Miklós. Bp., Barabás Ilona Kkt. 1994.
Mozgóképkultúra. Szöveggyűjtemény. Szerk. Kakuk Jenő, Hauser Zoltán, Szilágyi Erzsébet. Eger, 1995.
Ogilvy, Davis: A reklámról. Bp. 1997.
O'Sullivan, Tim-Dutton, Brian-Rayner, Philip: Médiaismeret. Bp. Korona Kiadó. 2002
Oxford filmenciklopédia. Bp., Glória Kiadó. 1998.
Parkinson, David: A mozi. Bp. 1996.
Platt, Richard: Mozi. Bp. 1992.
Price, Monroe E.: A televízió, nyilvános szféra és nemzeti identitás. Bp. 1998.
Rivers-Mathews: Médiaetika. Bp., 1993.
Sugár János (szerk.): Hypertext+Multimédia. Bp. 1996.
Szilágyi Gábor: elemi KÉPTAN elemei. Bp., Magyar Filmintézet. 1999.
Toscani, Olivero: Reklám, te mosolygó hulla. Bp. 1999.
Töreky Ferenc: Vizuális kommunikáció. Bp. Nemzeti Tankvk. 2002
Varga Csaba: Film és story board. Bp., Minores Alapítvány. 1998.
Varga Csaba: A 8. Művészet felfedezése. Bp., Minores Alapítvány és Fríg Kft. 2000.
Wallace, Patricia: Az Internet pszichológiája. Bp. Osiris. 2002

Módszertani videoanyagok:

- Filmnyelvi gyakorlatok Herskó Jánossal I-II.
Filmórák, médiaórák.

Folyóiratok:

- Fordulópont, Jel-Kép, Új Pedagógiai Szemle, Filmspirál, Filmvilág, stb.

Internetcímek:

- www.c3.hu/~mediaokt/szaki:htm
<http://irisz.sulinet.hu/media/konyvek-L.htm>
www.oki.hu/rovat.php?rovat=Mozgokepkultura-melleklet
www.mediakutato.hu/cikk.php?i=4680=3
<http://diafilm.neumann-haz.hu/>

Magasabb évfolyamra lépés feltételei

A tanuló rendelkezzen azon alapvető fogalmi bázissal (a mozgóképek és annak természete; film és cselekmény; a mozgóképek kifejező formái; kollázs-montázs; audiovizualitás; video; CD-ROM, DVD, internet, hálózat, web-oldal, média és mediatizált környezet, közszolgálati és kereskedelmi média; vizuális manipuláció; virtuális valóság, stb.), amelynek birtokában a felsőbb osztályokban elmélyítheti tudását.

Témakör**Korunk, a technikai képek kora****Óraszám: 1 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
A képernyő világa Közönség és televízió Egy kis „környezetismeret”
TEVÉKENYSÉGEK
Beszélgetés a televíziózási szokásokról Az egy főre jutó televíziózás adatainak vizsgálata a tankönyv ábráinak segítségével A diák családjának televíziózási szokásai – beszámoló A tévé és a nyomtatott sajtó viszonya – az osztály tagjainak sajtófogyasztási szokásai
ISMERETEK
Televíziózási szokások – nézettség – korcsoport – napilapok – hetilapok – televíziós szolgáltatás

Témakör**A kommunikáció****Óraszám: 4 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
A kommunikáció fogalma – a Jakobson-modell A kép mint közvetett kommunikáció A kép mágikus természete A kép – a képsor A modern tömegkommunikáció kialakulásának társadalmi és technikai előzményei A könyvnyomtatás és jelentősége A polgári nyilvánosság A modern távközlés kialakulása A mozgókép és a mozi – a mozgás fotografikus ábrázolása A mozgókép kezdetei A modern nyilvánosság kialakulása Hatalom és társadalmi nyilvánosság
TEVÉKENYSÉGEK
A közvetlen emberi kommunikáció megfigyelése – a metakommunikáció jellegzetességei – fotók elemzése, esetleg készítése egymásról, mindennapi cselekvés közben. Lehetséges újságokból kivágott, embereket ábrázoló fotók elemzése. Festmény és fotó összehasonlítása. Elképzelhető tanulói beszámoló a sajtó illetve a fényképezés, majd a film (a mozi) felfedezéséről. Tanulói fotó-gyűjtés alapján vita arról: a fényképezés reprodukál és/vagy ábrázol. A családi fotó és a riportfotó – tanulói gyűjtőmunka Napilapok összevetése: hogyan írnak ugyanarról az eseményről A bulvárlap és fogalma: vessük össze a bulvárlapok szenzációit – tanulói kiselőadások

<p>ISMERETEK</p> <p>Verbális- vokális és metakommunikáció – közvetlen és közvetett kommunikáció</p> <p>A képsorozat – a képmás – kép és mulandóság</p> <p>Írásbeliség – tömeges sokszorosíthatóság – a sajtó – a nyilvánosság fogalma – az információhoz jutás társadalmisága – audiovizualitás – audiovizuális médium – távközlés – hírközlés – hírügynökség – a telefon – a médiaszöveg – a médiaszöveg továbbítása – a távíró – Bell és a telefon – Niépce, Talbot, Daguerre, Lumière – tömegközlési technikák – sorozatfotók és pillanatfelvételek – Muybridge – a mozgókép – vizuális játékok – camera obscura – Edison, Agost és Louis Lumière – „A munkaidő vége” – „A vonat érkezése”</p> <p>A tömegkommunikáció – a nyilvánosság funkciói – médium – médiainstanz – a kulturális befolyásolás</p>

Témakör

A mozgóképi közlésmód

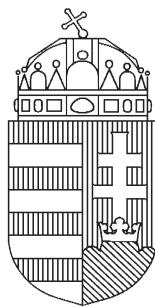
Óraszám: 6 óra

<p>ALTÉMÁK CÍMEI</p> <p>A mozgóképi közlésmód alaptulajdonságai</p> <p>A folyamatos tér és idő felbontása és újraszerkesztése</p> <p>A montázs</p> <p>A mozgóképi elbeszélés</p> <p>A cselekmény</p> <p>A mozgóképi szövegek rendezése</p> <p>A megjelenítés eltérő közegei: mozi, televízió, komputer</p> <p>Filmműfajok és televíziós műsortípusok</p> <p>Dokumentumfilm és játékfilm</p>
<p>TEVÉKENYSÉGEK</p> <p>Találjunk ki történetet hozott képek (fotók) segítségével – készítsünk kollázst!</p> <p>Filmrészletek megtekintése és megvitatása</p> <p>Készítsünk story board-ot!</p> <p>Vizsgáljuk meg egy-egy film expozícióját illetve befejezését!</p> <p>Vitassuk meg: hogyan lehetne másképpen befejezni? Mit jelent a befejezés? Gyűjtsünk jellemző filmbejezéseket!</p> <p>Tervezzünk – hozott fotók alapján – közösen egy-egy rövidfilmet!</p> <p>Tekintsünk meg közösen egy-egy „szerzői” filmet! (pl. Szabó István: Apa, Szerelmesfilm, stb.) Jellemezzük az efféle filmkészítés sajátosságait!</p> <p>Elemezzünk egy-egy szappanoperát a tanult kifejezésmódok alapján!</p> <p>Képzeld el: ki miről forgatna dokumentumfilmet? Készítsünk vázlatot ehhez!</p>
<p>ISMERETEK</p> <p>Reprodukció – ábrázolás – kiválasztás – keretezés – az utalás – beállítás és jelenet – a kiemelés – megvilágítás és színkezelés – az ismétlés – a hossz és a tempó – vágás és montázs – a jelen idejű kép</p> <p>A történet – történet és cselekmény – expozíció és lezárás</p> <p>Adathordozók – műsortípus – valóságviszony – dokumentumfilm – szerzői film</p>

Témakör**A tömegkommunikáció****Óraszám: 6 óra**

ALTÉMÁK CÍMEI
<p>A tömegkommunikáció meghatározó jegyei A tömegkommunikációs közlés egyirányúsága Az infokommunikációs eszközök A médiaipar Kereskedelmi és közszolgálati média A műsoridő – a műsorrend A tömegkommunikáció hatása A valóság médiareprezentációja A roma kisebbség és a média A választás szabadsága A reklám A hír és fogalma</p>
TEVÉKENYSÉGEK
<p>Projektmunka-kísérlet: tervezzük meg például a közeljövőben indítandó (fiktív) „TV 2004” logóját! Állítsunk össze (elképzelt) ifjúsági műsorrendet! Tervezzünk műsorújságot, középpontban a „TV 2004” adásaival. Tervezzük meg az új csatorna híradójának, reklámblokkjának, magazinműsorának, stb. főcímét! Ha van videofelvételi lehetőség: hasonlítsuk össze a közszolgálati és kereskedelmi csatornák ugyanolyan típusú műsorait illetve műsorrészleteit! Értelmezzük a látottakat! Elemezzük az osztály infokommunális eszközökkel való ellátottságát! Vessünk pillantást a DVD elterjedtségére, a házimozi megjelenésére! Elemezzük a sztereotípiákat! Beszéljünk például a különböző csatornák híradóinak műsorvezetőiről! Szóljunk a valóságshow-k szereplőinek figuráiról! Vitassuk meg, ki mit jelent! Elemezzük – például egy hétvégi televíziózási adatok alapján – az osztály tagjainak illetve családtagjainak médiafogyasztását! Vitassuk meg a reklám befolyásoló szerepét! Tervezzük meg egy termék plakátját! (Rendezhetünk plakátversenyt!) Tervezzük meg az iskolánk sajtóban közzeendő reklámját! Felvételek alapján értelmezzünk néhány televíziós reklámot! Rajzoljuk meg kedvenc ételünk, autómárkánk, mobiltelefon-márkánk reklámját! Írjunk reklámszlogeneket! Tervezzük meg iskolánk reklámfilmjének néhány snittjét!</p>
ISMERETEK
<p>A médiaszöveg mint árucikk Közönség – fogyasztás – választás – műfaj – műfajtypus – a sztereotípiá Adásidő – közönség és áru – multinacionális médiavállalkozás A közszolgálati média és verseny – a műsorsáv – a manipuláció – a médiahatás – „húzó termék” – a jól kialakított imázs A valóság és annak megjelenítése – a kisebbség fogalma A reklám és alkalmazott művészet – a reklámfelület – a célcsoport – a reklámüzenet A hír – a szelekció – hír és tömegmédia – hírforrás és hírügynökség – tényfeltárás – pártatlanság és média</p>

MAGYAR

KÖZLÖNY

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG HIVATALOS LAPJA

Budapest,

2004. szeptember 16.,

csütörtök

130. szám
II/2. kötet

II/1–3. ára: 36 386,- Ft

TARTALOMJEGYZÉK

26/2004. (IX. 16.) OM r.

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről, valamint egyes oktatási jogszabályok módosításáról szóló 17/2004. (V. 20.) OM rendelet módosításáról

APÁCZAI KERETTANTERVCSALÁD

GYŐR, 2004

BEVEZETŐ**AZ ALAPFOKÚ NEVELÉS-OKTATÁS KERETTANTERVE****(1–8. évfolyam)****A jogi háttér**

Az Országgyűlés a 2003. év június 23-i ülésnapján elfogadta a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény módosításáról rendelkező 2003. évi LXV. törvényt.

2004. szeptember 1-jén lép hatályba lépő rendelkezések.

– az új követelményrendszerre történő áttérés szabályai, ehhez kapcsolódóan az új pedagógiai programra, helyi tantervre, kerettantervre vonatkozó előírások;

– a pedagógusok alkalmazására vonatkozó rendelkezések, amelyek a szakrendszerű, illetőleg a nem szakrendszerű oktatásban való részvétel feltételeit, az első–negyedik évfolyamon történő tanítás követelményeit fogalmazzák újra;

– a testnevelési órák megszervezésére vonatkozó előírások, amelyek megemelik a testnevelési órák számát;

– a tanuló továbbhaladásra vonatkozó új rendelkezések az általános iskola első–harmadik évfolyamán, valamint ehhez kapcsolódó szöveges értékelés bevezetésére vonatkozó előírások.

A módosított törvény elvárása szerint az általános műveltséget megalapozó szakaszban az iskolai nevelés-oktatás tartalmi egységét, az iskolák közötti átjárhatóságot a Nemzeti alaptanterv biztosítja. „A Nemzeti alaptantervben foglaltakat az oktatási miniszter által kiadott kerettantervek segítik.” (2004. szeptember 1-jétől lép hatályba az első évfolyamon, majd felmenő rendszerben.)

8/A. § (1) A kerettanterv ajánlást tartalmaz:

a) a nevelés és oktatás céljára, a tantárgyak rendszerére, az egyes tantárgyak témaköreire, a témakörök tartalmára, a tantárgyak évfolyamonkénti követelményeire, a követelmények teljesítéséhez rendelkezésre álló időkeretre, az iskolai egészségfejlesztéssel, fogyasztóvédelemmel, környezetvédelemmel összefüggő feladatok végrehajtására.

8. § (3) Az alapfokú nevelés-oktatás szakasza az első évfolyamon kezdődik, és a nyolcadik évfolyam végéig tart. Az alapfokú nevelés-oktatás szakasza négy részre tagolódik, melyek a következők:

b) az első évfolyamon kezdődő és a második évfolyam végéig tartó bevezető,

c) a harmadik évfolyamon kezdődő és a negyedik évfolyam végéig tartó kezdő,

d) az ötödik évfolyamon kezdődő és a hatodik évfolyam végéig tartó alapozó,

e) a hetedik évfolyamon kezdődő és a nyolcadik évfolyam végéig tartó fejlesztő szakasz. A bevezető és kezdő szakaszban, továbbá – a tanulók igényéhez igazodóan, a helyi tantervben meghatározottak szerint – az alapozó szakasz kötelező tanórai foglalkozása időkeretének huszonöt–negyven százalékban nem szakrendszerű oktatás, az alapozó szakasz fennmaradó időkeretében és a fejlesztő szakaszban szakrendszerű oktatás folyik.

48. §. (2) „Az iskola első–negyedik évfolyamán a helyi tantervbe évfolyamonként legalább heti három, a többi évfolyamán két és fél testnevelési órát be kell építeni.”

71. § (1) „A tanuló az első–harmadik évfolyamon csak abban az esetben utasítható évfolyamismétlésre, ha a tanulmányi követelményeknek az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztás miatt nem tudta teljesíteni.”

A fentiek alapján kell átgondolni és átrendezni a 6–14 éves korra, az alapfokú nevelés-oktatás szakaszára vonatkozó tantervi egységet, a Nemzeti alaptanterv koncepcióját figyelembe véve.

Szakmai háttér a nemzeti alaptanterv új koncepciója

A Nemzeti alaptanterv a közoktatás tartalmát műveltségi területek szerint rendezi el. Az egyes iskolák tantárgyi rendszerét a műveltségi területek figyelembevételével a helyi tantervek határozzák meg. A kötelező oktatás 12 évfolyama négy képzési szakaszra oszlik:

- 1–4. évfolyam;
- 5–6. évfolyam;
- 7–8. évfolyam;
- 9–12. évfolyam.

A fejlesztési feladatok – amelyek meghatározzák a tanulók képességfejlesztésének különböző területeit, és kijelölik, hogy mely kulcskompetenciák fejlesztése kívánatos – ezekhez a szakaszokhoz kapcsolódnak. Tehát a korábbiakhoz képest, más szempont szerint a fejlesztési feladatokra irányulnak a műveltségi területeken belül megfogalmazottak. Ezért látszik célszerűnek a fejlesztési feladatok szerkezete szerint kialakítani az évfolyamokon belüli arányokat, s csak azután lehet foglalkozni témakörökkel és tananyagtartalmakkal.

A Nemzeti alaptanterv kiemeli a kommunikációs, a narratív, a döntési, a szabálykövető, a lényegkiemelő, az életvezetési, az együttműködési, a problémamegoldó, a kritikai, valamint a komplex információk kezelésével kapcsolatos képességeket és kulcskompetenciákat. A Nemzeti alaptanterv tételesen épít a kulcskompetenciákra, amelyek a modern, tudás alapú, erős gazdasági versenyre, politikai demokráciára, az emberi kapcsolatok humanitására épülő társadalomban az iskolázás során kialakítandó, megerősítendő és fejlesztendő kompetenciák (tudások, készségek, képességek) rendszerének leglényegesebb, alapvető elemei.

A tudomány és technika gyors fejlődése, a társadalmi szükségletek új megjelenési formái és a társadalom kihívásai miatt szükségessé vált a hagyományos tantárgyak integrációja és/vagy interdiszciplináris megjelenítése, új tantárgyak kialakítása. Az integratív és tantárgyközi tantervi szemlélet – mely a tanulók érdeklődését, tapasztalatait is figyelembe veszi – a Nemzeti alaptantervben úgy érvényesül, hogy a dokumentum nem határoz meg egységes, minden iskolára kötelezően érvényes tantárgyi rendszert. Ennek kialakítását a kerettantervek, illetve a helyi tantervek hatáskörébe utalja. Ezzel a lehetőséggel éltek a kerettanterv szerzői a műveltségi területeken alapuló tantárgyi rendszerük kialakításakor

A kerettanterv jellemzői

Ez a kerettanterv átlagos feltételekkel rendelkező iskolák, átlagos felkészültségű és előképzettségű tanulói számára készült, de természetesen figyelembe veszi az iskolák tehetséggondozó és felzárkóztató tevékenységét. Az iskolákban folyó pedagógiai munka tervezését oly módon kívánja segíteni, hogy a középpontba a tanulók kompetencia alapú tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlesztését állítja.

Mivel a műveltségi területek négy képzési szakasz szerint új arányokat jelölnek meg, ezért a kerettanterv készítői az 1–4. évfolyamot, az 5–6. évfolyamot, illetve a 7–8. évfolyamot egységben szemlélték, csak azután bontották fel évfolyamokra a kerettantervi tartalom szerint.

A Nemzeti alaptanterv által megjelölt kiemelt fejlesztési feladatokkal a kerettanterv is hangsúlyozottan foglalkozik.

Kerettanterv képzési szakaszonként tartalmaz ajánlást

- a nevelés és oktatás céljára,
- a fejlesztés kiemelt területeire,
- a tantárgyak rendszerére és az óraszámokra,
- az egyes tantárgyak témaköreire,
- a témakörök tartalmára,
- a tantárgyak évfolyamonkénti követelményeire, a továbbhaladás feltételeire,
- az iskolai egészségfejlesztéssel,
- fogyasztóvédelemmel,
- környezetvédelemmel összefüggő feladatok végrehajtására.

AZ ALAPFOKÚ NEVELÉS-OKTATÁS BEVEZETŐ ÉS KEZDŐ SZAKASZA

(1–4. évfolyam)

Célok és feladatok

Az alapfokú nevelés-oktatás bevezető szakasza (1–2. évfolyam) az iskolába lépő kisgyerekekben megőrzi és továbbfejleszti az megismerés, a tudás iránti kíváncsiságot, érdeklődést és nyitottságot. Átvezeti a gyermekben az óvodai játékközpontú tevékenységből az iskolai tanulás tevékenységeibe a játékosság elvének szem előtt tartásával. Az iskola teret ad a gyermek játék- és mozgás iránti vágyának, ugyanakkor fogékonyá teszi a környezete megismerésére, a társas kapcsolatok, később a társadalom értékei iránt. A tanítási tartalmak feldolgozásakor elemi ismereteket közvetít, alapvető képességeket és alapkészségeket fejleszt.

Ugyancsak a gyermeki kíváncsiságra és érdeklődésre épít az alapfokú nevelés-oktatás kezdő szakasza (3–4. évfolyam). Motivált tanulási tevékenység során fejleszti a gyermekben a felelősségtudatot, a munkafegyelmet, növeli a kitartását, s egyben gazdagítja érzélemvilágát. Mintákat ad az ismeretszerzés lehetőségeire, a feladat- és problémamegoldó képesség fejlesztésével lerakja a tanulási szokások alapjait, megismerteti a tanulási stratégiák elemi szintjével.

Támogatja az egyéni képességek kibontakozását, lehetővé teszi a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatását, a hátrány akár a gyermek szociális-kulturális környezetéből, akár eltérő ütemű éréséből fakad.

A pedagógiai munka középpontjában a személyre szóló fejlesztésre való törekvés áll. Ennek során a kisiskolás megismeri szűkebb és tágabb környezetének erkölcsi értékeit, olyan humánus magatartásmintákkal, szokásokkal szembesül, amelyek formálják jellemét, ezáltal elősegítik a személyiségének érését.

Kiemelt fejlesztési feladatok

Énkép, önismeret

A tanulók számára olyan motiváló tanulási környezetet kell biztosítani, amely a személyiség fejlődését úgy segíti elő, hogy közben önmagukat is megismerik. A tanulási tartalmak elsajátítása során a gyermekek maguk is aktív részesei legyenek ennek a folyamatnak. Képesé kell tenni őket az értékek megnevezésére és azonosítására. A kerettanterv készítői az egyes műveltségi területekhez kapcsolódó tantárgyak tananyagtartalmának összeállításakor és a tanulói tevékenységek megtervezésekor a tanuló gyermek szempontját vették figyelembe.

Hon- és népismeret

Elengedhetetlen, hogy a gyerekek megismerjék népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, Nemzeti kultúránk nagy múltú emlékeit. Meg kell ismerniük kiemelkedő magyar történelmi személyeket, tudósokat, művészeket stb. Olyan tevékenységeket kell gyakorolniuk, amelyek lehetővé teszik az otthon, a lakóhely, a szülőföld megismerését, amelyek ezek megbecsüléséhez, illetve az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek.

Törekednünk kell arra, hogy harmonikus kapcsolatot alakítsanak ki a természeti és a társadalmi környezettel.

Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra

Az alapfokú nevelés-oktatás bevezető és kezdő szakaszában is megértik a gyermekek, hogy a magyarság tágabb hazája Európa. Ismerjenek meg körülöttünk élő népeket, olvassanak, halljanak eltérő szokásaikról, életmódjukról, kulturális értékeikről. Ezáltal kialakul bennük a másság elfogadása, a másság iránti tisztelet.

Környezeti nevelés

A környezeti nevelés átfogó célja, a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulása, annak érdekében, hogy felnőtként képesek legyenek a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, s ezáltal elősegítik nemcsak az élő természet fennmaradását, hanem a társadalmak fejlődését. Különösen gondot kell fordítani a tanulók természettudományos gondolkodásmódjának fejlesztésére. Érzékennyé kell tenni őket a környezetük állapota iránt. Így lesznek képesek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére, elemi szintű értékelésére. Be kell vonni a tanulókat közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe és gyarapításába, ezáltal alakul ki bennük a természet iránti tisztelet és felelősség.

Információs és kommunikációs kultúra

Kommunikációs kultúránk szerves része az anyanyelv tudatos és igényes használata. Az alapfokú nevelés-oktatás kezdő és bevezető szakaszában a spontán nyelvhasználatól az egyre tudatosabb nyelvhasználatig kell eljuttatni a gyerekeket.

A közoktatás egész időszakában minden műveltségi területen nagy gondot kell fordítani az olvasási képesség fejlesztésére a valós és virtuális csatornákon keresztül felfogott jelek vonatkozásában egyaránt.

Az iskolának az elektronikus média hatásmechanizmusának megértésére, az információk megtalálására, és szelektív használatára kell ösztönözni a gyerekeket.

Tanulás

A tanulás az iskola alapfeladata, amely magába foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését.

A tanulási stratégiák megválasztásában a taneszközök használatában kitüntetett szempont az életkori sajátosságok figyelembe vétele. A 6–10 éves gyermekek első sorban tapasztalati úton szerzik ismereteiket, biztosítani kell számukra a felfedezés lehetőségét, a kreativitás fejlesztését. Fejlődésüket folyamatosan nyomon kell követni, és alkalmazandó számukra a személyre szóló, fejlesztő értékelés. A tanulás elengedhetetlen feltétele a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek és készségek elsajátítása.

A tanulás fontos színtere az iskola könyvtára, amelynek használata minden ismeretterületen nélkülözhetetlen. Az 1–4. évfolyamon szükséges a könyvtárhasználat elemi ismereteinek elsajátítása.

Testi lelki egészség

Az iskolának minden tevékenységével a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését kell szolgálni. Azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakítását kell segítenie, amelyek javítják a gyerekek egészségi állapotát. Igyekezni kell kielégíteni a gyermekek mozgásigényét, fejleszteni a mozgáskultúrájukat, ritmusérzéküket, hallásukat. A tanulók ismerjék meg az egészséges életmód alapvető összetevőit, szokásait.

Kerettantervi ajánlás a tantárgyak követelményeinek teljesítéséhez rendelkezésre álló időkeret felhasználására

Az 1–4. évfolyam ajánlott tantárgyi rendszere és óraszámai

A) változat humán orientációval

Tantárgy/évfolyam	1.	2.	3.	4.
Magyar nyelv és irodalom	296	296	296	277,5
Matematika	148	148	129,5	129,5
Idegen nyelv				111
Környezetismeret	37	37	55,5	55,5
Informatika			18,5	18,5
Ének-zene	37	55,5	37	37
Rajz	55,5	37	55,5	37
Technika és életvitel	37	37	37	37
Testnevelés és sport	111	111	111	111
Szabadon tervezhető	18,5	18,5	18,5	18,5
Kötelező óraszám a törvény alapján	740	740	740	832,5

A) változat humán orientációval

Tantárgy/évfolyam	1.	2.	3.	4.	arány
Magyar nyelv és irodalom	8	8	8	7,5	38,5%
Matematika	4	4	3,5	3,5	17,6%
Idegen nyelv				2 (3)	3,6%
Környezetismeret	1	1	1	1	4,8%
Informatika			0,5	1,5	2,4%
Ének-zene	1	1,5	1	1	5,5%
Rajz	1,5	1	1,5	1	6,1%
Technika és életvitel	1	1	1	1	4,8%
Testnevelés és sport	3	3	3	3	14,5%
Szabadon tervezhető	0,5	0,5	0,5	0,5	2,4
Kötelező óraszám a törvény alapján	20	20	20	20	20

B) változat reál orientációval

Tantárgy/évfolyam	1.	2.	3.	4.
Magyar nyelv és irodalom	277,5	277,5	277,5	259
Matematika	166,5	148	148	148
Idegen nyelv				74
Környezetismeret	37	55,5	37	55,5
Informatika			18,5	55,5
Ének-zene	37	55,5	37	37
Rajz	55,5	37	55,5	55,5
Technika és életvitel	37	37	37	37
Testnevelés és sport	111	111	111	111
Szabadon tervezhető	18,5	18,5	18,5	18,5
Kötelező óraszám a törvény alapján	740	740	740	832,5

A helyi tanterv készítőinek szíves figyelmében ajánljuk, hogy a szabadon tervezhető órák felhasználását az egyes tantárgyak kerettantervének készítői a megfelelő helyen jelezték.

Tantárgy/évfolyam	1.	2.	3.	4.	arány
Magyar nyelv és irodalom	7,5	7,5	7,5	7	35,8%
Matematika	4,5	4	4	4	20,0%
Idegen nyelv				2	2,4%
Környezetismeret	1	1,5	1	1,5	6,1%
Informatika			0,5	1,5	2,4%
Ének-zene	1	1,5	1	1	5,5%
Rajz	1,5	1	1,5	1	6,1%
Technika és életvitel	1	1	1	1	4,8%
Testnevelés és sport	3	3	3	3	14,5%
Szabadon tervezhető	0,5	0,5	0,5	0,5	2,4
Kötelező óraszám a törvény alapján	20	20	20	20	20

AZ ALAPFOKÚ NEVELÉS-OKTATÁS ALAPOZÓ ÉS FEJLESZTŐ SZAKASZA**(5–8. évfolyam)****Célok és feladatok**

Az alapfokú nevelés-oktatás alapozó (5–6. évfolyam) és fejlesztő (7–8. évfolyam) szakasza szervesen folytatja az előző két szakasz – a bevezető szakasza (1–2. évfolyam) és a kezdő szakasza (3–4. évfolyam) nevelő-oktató munkáját, a készségek és képességek fejlesztését.

A hagyományos felső tagozat két szakaszra bontása figyelembe veszi a 10–12 éves és a 13–14 éves tanulók gondolkodásának különbözőségét.

Az előbbi korosztály gondolkodása erősen kötődik az érzékelés útján szerzett tapasztalatokhoz, ezért az 5–6. évfolyamon az integratív - képi gondolkodásra alapozó fejlesztés folyik. A serdülőkor kezdetétől, a 7–8. évfolyamon viszont előtérbe kerül az elvont fogalmi és elemző gondolkodás.

Az alapozó és fejlesztő szakasz az együtt nevelt, különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, képességű, motivációjú, szocializáltságú és kultúrájú gyerekeket egyéni képességüknek, érdeklődésüknek és tehetségüknek megfelelően készíti fel a további tanulásra, sőt az élethosszig tartó tanulásra. Azokat a képességeket és készségeket fejleszti bennük, amelyek szükségesek a környezettel való harmonikus és konstruktív kapcsolatok kiépítésére és fenntartására. A tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségben való élet során fejleszti a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, segítőkészségét, akaratát, empátiáját és szolidaritását. Gyakorlatban igazolja a becsületesség, szavahihetőség és megbízhatóság értékét.

Az iskola a szocializációs folyamatban tudatosítja a közösség demokratikus működésének értékét és néhány általános szabályát. Tisztázza az egyéni és közérdek, a többség és kisebbség fogalmát, ezek fontosságát az egyén és a közösség életében. Megalapozza a jogok és kötelességek törvényes gyakorlását.

Ezekben a képzési szakaszokban is kiemelkedő feladat a Nemzeti, Nemzetiségi és etnikai hagyományok megismerése, tisztelete és őrzése. Az iskola nevelési-oktatási tevékenységével fejleszti a tanulók Nemzeti azonosságtudatát, ugyanakkor erősíti az Európához tartozás tudatát, valamint arra készíteti a tanulókat, hogy megismerjék és megbecsüljék más népek hagyományait, kultúráját, szokásait és életmódját. Ugyanakkor figyelmet fordít az egyetemes emberiség közös problémáinak bemutatására.

Kiemelt fejlesztési feladatok**Énkép, önismeret**

A tanulók énképének és önismeretének gazdagodásához olyan tanulási környezet szükséges, amely fokozza az őket körülvevő személyek és dolgok iránti érzékenységüket, illetve kialakítja bennük az alapvető erkölcsi, etikai normák iránti fogékonyságot. Ahhoz, hogy énképükbe tudják integrálni az újabb és újabb ismereteket, érezniük kell, hogy egyre kompetensebbek saját nevelésük, személyes biztonságuk, sorsuk és életpályájuk alakításában.

A pedagógusoknak törekedniük kell a tanulók ön- és világszemléletének folyamatos formálására.

Hon- és népismeret

Elengedhetetlen, hogy a tanulók az alapozó és fejlesztő szakaszban tovább ismerkedjenek né-pünk kulturális örökségének jellemző sajátosságaival, Nemzeti kultúránk nagy múltú emlékeivel. Ismerjék meg a haza földrajzát, irodalmát, történelmét, mindennapi életét. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat a tevékenységeket, amelyek a család, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek. Ismerjék meg a városi és falusi élet hagyományait, jellegzetességét.

Alapozzuk meg a tanulóknál a nemzettudatot, mélyítsük el bennük Nemzeti önismeretet, a hazaszeretetet. Ugyanakkor ismerjék meg a hazánkban és a szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeit, becsüljék elért eredményeiket. Ösztönözzük a fiatalokat a szűkebb és tágabb környezetük történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására.

Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra

A tanulók szerezenek ismereteket az Európai Unió kialakulásának történetéről, alkotmányáról, intézményrendszeréről, az uniós politika szempontrendszeréről. Diákként s majdan felnőttként is tudjanak élni az Európai Unió adta lehetőségekkel. Magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká, de legyenek nyitottak és elfogadóak az Európán kívüli kultúrák iránt is.

Ismerjék meg az egyetemes emberi civilizáció legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit. Váljanak nyitottá és megértővé a különböző szokások, életmódok, vallások, a másság iránt. Szerezenek információkat az emberiség közös, globális problémáiról, s az ezek megoldására kialakuló nemzetközi együttműködésről. Növekedjen érzékenységük a problémák lényege, okai, az összefüggések és a megoldási lehetőségek keresése, feltárása iránt. Törekedjenek arra, hogy közvetlenül is részt vállaljanak a nemzetközi kapcsolatok ápolásában.

Környezeti nevelés

A környezeti nevelés átfogó célja, a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulása, annak érdekében, hogy felnőttként képesek legyenek a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, s ezáltal elősegítik nemcsak az élő természet fennmaradását, hanem a társadalmak fejlődését.

A tanulókat képessé kell tenni arra, hogy felismerjék és megőrizzék a környezet sajátosságait, minőségi változásait, a környezet természeti és ember alkotta értékeit. A környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv.

A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció pozitív és negatív egyénre gyakorolt hatásait. Magatartásukban alakuljon ki és erősödjön a személyes biztonságra való törekvés. Szerezenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

Információs és kommunikációs kultúra

Kommunikációs kultúránk szerves része az anyanyelv tudatos és igényes használata mellett az idegen nyelvű, illetve a különböző kultúrák közötti információcsere.

A közoktatás egész időszakában minden műveltségi területen nagy gondot kell fordítani a kritikai és kreatív olvasási képesség fejlesztésére, beleértve mind a valós, mind a virtuális csatornákon keresztül felfogott jelek befogadását, értelmezését és megválaszolását.

Az iskolának az elektronikus média hatásmechanizmusának megértésére, általában a különböző médiumokban való eligazodásra, az igényelt információk megtalálására, szelektív használatára kell nevelnie a gyerekeket, figyelembe véve az információs egyén személyisége, lelki egészsége védelmének elősegítését. Olyan fiatalokat kell kibocsátania, akik sikeres tanulási stratégiákkal használják ki az információs világháló lehetőségeit és eszközeit az élethosszig tartó tanulás során.

Az információs és kommunikációs kultúra részben az egyén szocializációjának, a társadalmi érintkezésnek, az egyéni és közösségi érdek érvényesítésének, egymás megértésének, elfogadásának, megbecsülésének döntő tényezője.

Tanulás

A tanulás az iskola alapfeladata, amely magában foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését.

Az iskola valamennyi nevelőjének feladata, hogy felkeltse a tanulók érdeklődését saját szaktárgyainak témái iránt, útba igazítsa őket a téma szerkezetével, elsajátításával kapcsolatban, tanítsa tanulni a gyerekeket. A tanulás elengedhetetlen feltétele az olvasási képesség megfelelő szintjének elérése, valamint az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátítása, gyakoroltatása, mely a következőket foglalja magában:

1. az alapképességek kialakítása (az értő olvasás, az íráskészség, a számfogalom fejlesztése),
2. az előzetes tudás és tapasztalatok mozgósítása,
3. az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése,
4. a csoportos tanulás módszerei, a kooperatív csoportmunka,
5. az emlékezet erősítése, célszerű rögzítési módszerek kialakítása,

6. a gondolkodási kultúra művelése,
7. az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása,
8. az élethosszig tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása.

A tanulás fontos színtere és eszköze az iskola könyvtára és informatikai bázisa. Az önálló ismeretszerzés érdekében a tanulóknak el kell sajátítaniuk a könyvtári ismeretszerzés technikáját, módszereit – mind a nyomtatott dokumentumok, mind az elektronikus dokumentumok használatával. A tanulók ismerjék meg a könyvtárban való keresés módját, a keresést támogató eszközöket, főbb dokumentumfajtákat. Sajátítsák el az adatgyűjtés, témafeldolgozás, forrásfelhasználás technológiáját, az interneten való keresés stratégiáját, és alakuljon ki bennük a rendszerezett tudás megszerzésének és átadásának képessége.

Testi lelki egészség

Az iskola személyi és tárgyi feltételével segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek javítják a gyerekek és a fiatalok egészségi állapotát.

Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tisztelésére is nevel.

A gyerekeket fel kell készíteni arra, hogy önálló, felnőtt életükben életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozzanak. Elfogadó és segítőkész magatartást tanúsítsanak beteg, sérült és fogyatékos embertársaik iránt. Ismerjék meg a környezet – otthon, iskola, közlekedés stb. – leggyakoribb egészségét, testi épséget veszélyeztető tényezőit. Készüljenek fel a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére.

A pedagógusok nyújtsanak támogatást a gyerekeknek – különösen serdülőkorban – a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának megelőzésében. Segítsék a krízishelyzetbe jutottakat.

Az iskola megkerülhetetlen feladata a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel való foglalkozás. Figyelmet kell fordítani a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésre. Fontos, hogy az iskolai környezet is biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

A felnőtt lét szerepeire történő felkészülés egyik fontos eleme a pályaeorientáció. Általános célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását. Összetevői:

- az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése,
- a legfontosabb pályák, foglalkozási ágak tartalmának, követelményeinek, a hozzájuk vezető utaknak, lehetőségeknek, alternatíváknak tevékenységek és tapasztalatok útján történő megismerése,
- a lehetőségek és a valóság, a vágyak és realitások összehangolása.

Tudatosítani kell a tanulóknak, hogy életpályájuk során akár többször is pályamódosításra kényszerülhetnek.

Az iskolának – a tanulók életkorának megfelelően, a lehetőségekhez igazodva – a lehető legszélesebb képet kell nyújtani a munka világáról. Ennek érdekében olyan lehetőségeket kell biztosítani a tanulóknak, amelyekben kipróbálhatják képességeiket, adottságaikat.

A pályaeorientáció hosszabb folyamat során valósulhat meg, amelyben a tanórai és az iskolán kívüli tevékenységeket összehangolják. A pályaeorientáció során a kulcskompetenciák közül kiemelt szerepet kap a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság kezelésének képessége.

A szociális és társadalmi kompetenciák tudatos, pedagógiaileg megtervezett fejlesztése elengedhetetlenül szükséges a tanulók társadalmi beilleszkedéséhez és az együttéléshez. A szociális kompetenciák fejlesztésében kiemelt feladat a segítséssel, együttműködéssel, vezetéssel és versengéssel kapcsolatos területek erősítése. A társadalmi-állampolgári kompetenciák fejlesztésekor a jogukat érvényesítő, a közéletben résztvevő és közreműködő tanulók képzése folyik. A szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztésének fontos részét képezik a gazdasággal, az öntudatos fogyasztói magatartással, versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek, mint például a vállalkozási, a gazdálkodási és munkaképesség szoros összefüggésben az ún. cselekvési kompetenciák fejlesztésével.

Kerettantervi ajánlás a tantárgyak követelményeinek teljesítéséhez rendelkezésre álló időkeret felhasználására

Az 5–8. évfolyam ajánlott tantárgyi rendszere és óraszámai

1. változat

Tantárgy/évfolyam	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	166,5	148	129,5	148
Történelmi és állampolgári ismeretek*	55,5	74	74	74
Idegen nyelv	111	111	111	111
Matematika	148	148	111	111
Informatika	37	37	55,5	55,5
Természetismeret	37	37		
Fizika			55,5	55,5
Biológia			55,5	55,5
Egészségtan		18,5		18,5
Kémia			55,5	37
Földrajz	37	37	37	37
Ének-zene	37	37	37	37
Rajz	55,5	55,5	37	37
Mozgókép- és médiaismeret				18,5
Technika és életvitel	37	37	37	18,5
Testnevelés és sport	92,5	92,5	92,5	92,5
Osztályfőnöki	18,5	18,5	18,5	18,5
<i>Tantervi modulok**</i>				
Tánc és dráma	(18,5) ***			
Szabadon tervezhető	(18,5) ***	(18,5) ***	(18,5) ***	(18,5) ***
Kötelező óraszám a törvény alapján	832	832,5	925 (943,5)	925 (943,5)

* A történelem tantárgy tartalmazza, az állampolgári ismereteket, a hon- és népismereteket, emberismereteket és a társadalmi ismereteket.

** A tantervi modulok a szabadon tervezhető órakeret terhére jelennek meg.

*** A szabadon tervezhető órakeret ezen esetekben nem része az összes kötelező órakeretnek, mert felhasználást nyert az óraháló belső struktúrájában.

Tantárgy/évfolyam	5.	6.	Arány	7.	8.	Arány
Magyar nyelv és irodalom	4,5	4	18,9%	3,5	3,5	13,0%
Történelmi és állampolgári ismeretek*	1,5	1,5	5,6%	2,5	2,5	10,0%
Idegen nyelv	3	3	13,3%	2,5	2,5	12,0%
Matematika	4	4	17,8%	3	3	12,0%
Informatika	1	1	4,4%	1,5	1,5	6,0%
Természetismeret	1 (1,5)	1 (1,5)	4,4%			
Fizika						
Biológia						
Egészségtan						
Kémia						
Földrajz	1	1	4,4%	1	1,5	5,0%
Ének-zene	1	1	4,4%	1	1	4,0%
Rajz	1,5	1,5	6,7%	1	1	4,0%
Mozgókép- és médiaismeret					0,5	1,0%
Technika és életvitel	1	1	4,4%	1	1	4,0%
Testnevelés és sport	2,5	2,5	11,1%	2,5	2,5	10,0%
Osztályfőnöki	0,5	0,5	2,0%	0,5	0,5	2,0%
<i>Tantervi modulok**</i>						
Tánc és dráma	(0,5)*					
Szabadon tervezhető	(0,5)*	0,5	2,2%	0,5	0,5	2,0%
Kötelező óraszám a törvény alapján	22,5	22,5	100%	25	25	100%

* A tantervi modul, illetve a szabadon tervezhető órakeret ezen esetekben nem kell hozzá számolni az összes kötelező óraszámhoz.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

1–4. évfolyam

Alapelvek, célok

Az általános iskola kezdő szakaszában az anyanyelv és irodalom tanulása alapvetően két célt szolgál. A fejlesztés részint az anyanyelvi kultúra, részint pedig az irodalmi műveltség alapozására irányul.

Az anyanyelvi nevelés elsődleges feladata a szóbeli és az írásbeli kommunikáció eszközi használatának elsajátíttatásához szükséges alapvető képességek intenzív fejlesztése, új nyelvhasználati módok tanítása, illetve a nyelvhasználat változatos tanulói tevékenységekre épülő, folyamatos gyakoroltatása. A tanulási tartalmak feldolgozása kedvező feltételeket teremt anyanyelvi örökségünk ápolásához, hagyományozásához, a különféle kommunikációs helyzetekben való aktív részvétel gyakorlásához, valamint az önálló tanulás és önművelés képesség- és szokásbeli alapjainak megerősítéséhez.

A kisiskolások az iskolai tanulmányaik megkezdésekor – általában – birtokolják és használják anyanyelvüket. Az első iskolai években mégsem az elméleti rendszerezés a tanító kiemelt feladata, hanem a változatos és egyre emeltebb igényekkel fellépő gyakoroltatás a különféle nyelvhasználati tevékenységekben, különös tekintettel a szókinccs gazdagságának és felhasználási lehetőségeinek felfedeztetésére, a játékos, önkifejező gyakorlatok ösztönzésére. E tanulás tapasztalataira – mint szilárd alapra – épülhet majd rá a továbbiakban a nyelvi rendszer fogalmi megközelítésének folyamata és az anyanyelv tudatos, kulturált használata.

Az irodalmi nevelés a befogadói magatartást fejleszti. Elsődleges feladata az irodalom, az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv megerősítése és szokássá alakítása. Az irodalmi műveltség megalapozásához kisiskolás korban a szövegolvasáshoz és gyakorláshoz kapcsolódó szövegelemző és értelmező feladatok megoldása, a szövegről való együttgondolkodás, egymás olvasatának megismerése, valamint az elemi irodalmi ismeretekkel kapcsolatos tapasztalatszerzés, az esztétikai, erkölcsi és valóságértékek felfedezése, érzelmileg is megalapozott befogadása nyit utat.

A különféle nyelvhasználati tevékenységekhez kapcsolódó feladatmegoldások kedvező feltételeket teremtenek az önálló tanulás képességeinek célirányos fejlesztéséhez, az ismeretfeldolgozás kulturális technikáinak megismeréséhez és gyakorlásához.

A fejlesztés területei

Beszédképesség, szóbeli szövegalkotás és megértés: megalapozza a társas együttműködés nyelvi képességeit és a kulturált nyelvi magatartást.

Olvasás-szövegértés; elemi ismeretek az irodalomról: az olvasás jelrendszerének elsajátításával és az olvasástechnika eszközzé fejlesztésével feltételt teremt az írott szövegek tartalmának önálló megértéséhez. A szövegek értelmezésével felkészít a lényeg megértésére, a mélyebb tartalmi rétegek felfogására. Az olvasmányok tartalmi és formai vizsgálata fejleszti a tanulók ítélőképességét, erkölcsi és esztétikai értékek iránti fogékonyságát. Lehetőséget teremt elemi irodalmi ismeretekkel kapcsolatos tapasztalatok szerzésére, irodalmi kifejezésformák, stílusbeli és szerkezeti sajátosságok felfedezésére, a magyar nyelv és a magyar kultúra érzelmi átélésére, az olvasás megszerettetésére.

Az önálló tanulás képességének fejlesztése: feladata az olvasás-szövegértés képességének fejlesztésébe ágyazva a megismerő képességek intenzív fejlesztése, tanulási szokások és technikák tanulása, a könyvtárhasználat helyes módjának, az információszerzés lehetőségeinek megismerése, helyes szokásainak elsajátíttatása.

Írás-helyesírás: lényege az írástechnikának a tanulást és az írásos önkifejezést kiszolgáló eszközzé fejlesztése a helyesség, az olvashatóság és a rendezettség igényével.

Írásbeli szövegek alkotása: a tanulók elsajátítják az írásbeli anyanyelvhasználat normáihoz igazodó szövegalkotás alapjait. Bátorítást kap a képzelet, az egyéni stílus kipróbálása, az önkifejezés megtapasztalása különféle szövegformákban.

Ismeretek szerzése az anyanyelvről: hogy a tapasztalati megalapozottságú, elemi szintű grammatikai ismeretek szerzésével megkezdődhessen a tudatos nyelvszemlélet kialakulásának folyamata. Fejlődésnek indul a nyelvi kifejezésre irányuló figyelem, az önértékelő képesség és az igényes nyelvhasználatra való törekvés.

1. évfolyam

Éves óraszám:	A változat:	296 óra 8 óra/hét	
	B változat:	277,5 óra/év 7,5 óra/hét	Amennyiben az adott iskola reál orientáltságú és a matematika tanítására 4,5 óra/hét arányt kíván kialakítani az 1. osztályban.

Időkeret

Témakörök	A változat 8 óra/hét	B változat 7,5 óra/hét
1. Az olvasás és az írás megtanításának előkészítése	32 óra	32 óra
2. Az olvasás-szövegértés képességének fejlesztése <i>Betűismertetés és olvasásgyakorlás.</i> <i>Az értő olvasás fejlesztése, szövegolvasás.</i>	96 óra 54 óra	92 óra 54 óra
3. Írástanítás, az íráshasználat fejlesztése <i>Az írott betűalakok tanítása.</i> <i>Írástechnikát fejlesztő gyakorlatok.</i>	54 óra 46 óra	50 óra 40 óra
4. Ismétlések, rendszerező összefoglalások, felmérések a tanév során	14 óra	10 óra
ÖSSZESEN	296 óra	278 óra

Fejlesztési feladatok

- Beszoktatás az iskolai életbe, az óvodából az iskolába való átmenet elősegítése.
- A tanulás eszközeinek és az eszközök használatának megismertetése, gyakorlása, elemi tanulási szokások kialakítása.
- Az iskolai tanuláshoz szükséges pszichikus funkciók, alapvető képességek célirányos fejlesztése (pl. a figyelem tudatossága, tartóssága; feladattudat; a kivárási képessége; differenciált látási és hallási megfigyelések; mozgáskoordináció; finommozgások; beszéd és beszédértés).
- A tanulás iránti érdeklődés és motiváltság erősítése és továbbfejlesztése.
- Széles körű nyelvi tapasztalatszerzési lehetőségek teremtése. A nyelvhasználat tudatosodási folyamatainak megindítása.
- Intenzív szókincs- és beszédfejlesztésre alapozottan új nyelvhasználati módok (olvasás, írás) megismerése, eszközi használatának megalapozása.
- Szövegek olvasásával az értő olvasás fejlesztése. Az olvasottak megbeszélése során erkölcsi és igazságértékek felismertetése.

– A társadalomban való eligazodáshoz a felnőtt-gyerek kapcsolatok és a családi élet körében irányított tapasztalatszerzés és megbeszélés.

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>1. Az olvasás és az írás megtanításának előkészítése, fejlesztése.</p> <p>A beszéd és a beszédértés.</p> <p><i>Az olvasás és az írás megtanulását előkészítő tevékenységek és gyakorlatok.</i></p> <p><i>Az írás megtanulásának technikai alapozása.</i></p> <p>2. Az olvasás-szövegértés képességének fejlesztése.</p> <p><i>Betűismertetés és olvasás. gyakorlat:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a beszéd és a beszédértés – fejlesztése; – betűismertetés; – olvasási gyakorlatok. – tapasztalatszerzés az anyanyelvi ismeretek körében. <p><i>Az értő olvasás fejlesztése, szövegolvasás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – mesék, versek, történetek gyermekjátékok a népköltészet és a műköltészet köréből, – a természet szeretetének, védelmének érzelmi alapozása, 	<p>Beszédléggző, artikulációs, időtartam és helyes kiejtési gyakorlatok. Mondókák, versek, gyermekdalok, találós kérdések tanulása, mondása. Érzékelő, memóriafejlesztő játékok, bábozás, szerepjátékok. Témakörös szógyűjtésekkel szókincsfejlesztő gyakorlatok, képolvasás, mesemondás. Mesehallgatás, szóbeli feladatadás, utasítás szövegének értelmezése. Üzenet vétele és továbbítása.</p> <p>Tapasztalatszerzés a szövegről, mondatról, szóról, hangokról.</p> <p>Hangok helyének, időtartamának megfigyelése szavakban. Hang kiemelése szóból, önálló hangoztatása és összekapcsolása más hanggal. Analizáló, szintetizáló feladatok: mondatok, szavak felbontása, szótagolás, szóalkotások, szavak kiegészítése, mondatalkotások.</p> <p>Tájékozódás a térben, a testsémán, a síkban. Relációkat, térben vagy síkban elfoglalt helyet, helyzetet kifejező szavak értelmezése, pontosítása, tanulása.</p> <p>A füzet és az írószerek használatának gyakorlása. Finom mozgásokat, mozgáskoordinációt fejlesztő gyakorlatok. Vonalvezetési gyakorlatok, betűelemek vázolása, írása.</p> <p>Artikulációs és léggözyaklatok. Szavak, szókapcsolatok, mondatok helyes kiejtése. Szavak értelmezése, mondatalkotások. Képolvasás. Beszélgetés képekről, eseményekről, élményekről.</p> <p>Válaszadás kérdésekre. Szóban elhangzó utasítások végrehajtása. Mese tartalmának követése hallás után. A megértést vizsgáló kérdések megválaszolása, feladatok megoldása.</p> <p>Hang kiemelése szóból; a hang és a betű azonosítása; a hallási, a látási kép és a beszédmozgás kapcsolatának kiépítése és megerősítése. Betű felismerése betűsorban, betűcsoportban, szavakban; betűk összeolvasása; szavak, szókapcsolatok, mondatok, rövid, egyszerű, néhány mondatos szövegek szótagoló, majd folyamatos elolvasásának gyakorlása csendesen és hangosan. Az olvasottak megértésének bizonyítása egyszerű feladatok megoldásával.</p> <p>A szöveg, a mondat, a szó, a szótag, a hang és a betű felismerése és megnevezése konkrét esetekben. Megfigyelések a hangok képzéséről és fajtáiról; a szöveg és a mondat tagoltságáról (mondathatár, szavak külön írása).</p> <p>Helyesírási szabályosságok felismerése és alkalmazása: hangok időtartamának szerepe, jelölésük; mondatkezdés és zárás; nagy kezdőbetűs szavak begyakorolt esetekben.</p> <p>Rövid szövegek olvasása, szövegértést fejlesztő feladatok megoldása: szereplő, helyszín események megfigyelése. Szavak, szövegrészek értelmezése szövegösszefüggésben. Az olvasmány tartalmára irányuló kérdések megválaszolása. Az olvasmány címének, hangulatának megfigyelése. Tapasztalatszerzés a versek és a prózai szövegek formájának különbségeiről, a versek rímeiről.</p> <p>Az olvasmányok tartalmához kapcsolódva az időjárás és a természet változásainak, az emberek, az állatok és a növények életének megfigyelése</p>

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>– az egymás iránti szeretet, elfogadás, tapintat, felelősség tudatosítása;</p> <p>– szociális képességek fejlesztése, szociális technikák bemutatása;</p> <p>– a mindennapi érintkezés nyelvi fordulatai;</p> <p>– az önálló tanulás képességének fejlesztése: (feladatmegoldási algoritmusok, könyv- és könyvtárhasználat; verstanulás).</p> <p>Kiegészítő anyag</p> <p><i>Az olvasástechnika fejlesztése: pontosság; tempó, folyamatosság.</i></p> <p>3. Írástanítás, az íráshasználat fejlesztése <i>Az írott betűalakok tanítása.</i></p> <p><i>Az írástechnikát fejlesztő gyakorlatok.</i></p> <p>Kiegészítő anyag</p> <p>4. Ismétlések, rendszerező összefoglalások, felmérések</p>	<p>Élethelyzeteket modellező szerepjátékokban a helyes magatartásformák tanulása, gyakorlása.</p> <p>Érzelmek kifejezése mimikával, mozdulattal. Dramatikus játékokban együttműködés a társakkal. Szituációs játékokban a köszönés, a bemutatkozás, a kérés, az ajándék átadás, a köszöntés és a megköszönés gyakorlása. A feladatmegoldás lépéseinek gyakorlása. Látogatás a könyvtárban. A könyvtárhasználat szabályainak megfigyelése. A gyermeklexikonok használata segítségadással. Memoriterek megtanulása: 2-3 mondóka, soroló, találós kérdésnépdal; Petőfi Sándor: A tavaszhoz; Weöres Sándor: Szunnyadj, kisbaba; Kocsi és vonat; Csanádi Imre: Farkas üvölt; Szabó Lőrinc: Tavasz; Kányádi Sándortól 1-2 szabadon választott vers.</p> <p>Olvasmányok tartalmának elmondása; állatok, növények bemutatása olvasott szöveg alapján; történet alkotása képsor segítségével; párbeszéd felolvasása szerepek szerint; telefonálás modellezése szituációs játékban. -Szövegek ismételt néma és hangos olvasása. Begyakorolt szöveg felolvasása az előbeszédhez közelítő hanglejtéssel. Írott kis- és nagybetűk alakítása, kapcsolása. Gyakorlás betűk, betűkapcsolatok, rövid szavak írásával. A hangok időtartamának jelölése. Másolás írott, majd nyomtatott mintáról: szavak, szókapcsolatok, rövid mondatok írása. Hat betűnél nem hosszabb szavak látó-halló tollbamondásra írása.</p> <p>Rövid szavak írása emlékezetből. Rövid mondatok írása tollbamondásra és emlékezetből. Szavak írása betűrendben. A tanulási folyamat szükség szerinti pontjain a tanultak ismétlése, gyakorlása. Egyszerű feladatmegoldások formatív és szummatív jellegű felmérésekben.</p>

2. évfolyam

Éves óraszám:	A változat:	296 óra 8 óra/hét
	B változat:	277,5 óra/év 7,5 óra/hét

Időkeret

Témakörök	A változat 8 óra/hét	B változat 7,5 óra/hét
1. Beszédkészség, szóbeli szövegalkotás és a megértés fejlesztése	15 óra	15 óra
2. Az olvasás-szövegértés, elemi ismeretek az irodalomról		
<i>Szövegfeldolgozás.</i>	45 óra	45 óra
<i>Olvasásgyakorlás.</i>	73 óra	70 óra
<i>Az önálló tanulás képességének fejlesztése.</i>	17 óra	17 óra
3. Írás, íráshasználat		
<i>Az írástechnika fejlesztése.</i>	42 óra	36 óra
<i>Az írás eszközi használatának gyakorlása.</i>	22 óra	22 óra
4. Ismeretek az anyanyelvről		
<i>Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása.</i>	22 óra 50 óra	20 óra 43 óra
<i>Helyesírási szabályismeret és alkalmazás.</i>		
5. Ismétlések, rendszerező összefoglalások, felmérések a tanév során	10 óra	10 óra
ÖSSZESEN	296 óra	278 óra

A heti óraszám javasolt felosztása:	A változat	B változat
olvasás:	4	4/5*
írás:	2	2
nyelvtan:	2	3/2*

(A * félévenként váltó óraszámot jelöl.)

Fejlesztési feladatok

- A szóbeli és az írásos kommunikációban a megértés pontosságának és a kifejezés érthetőségi szintjének emelése. A környezettel való nyelvi kapcsolattartás biztonságának elősegítése.
- Két vagy több mondat összekapcsolásával a gondolatok, érzések, vélemények pontosabb kifejezésére ösztönzés.

- Az első évfolyamon elsajátított új nyelvhasználati módok készségeinek továbbfejlesztése: az olvasás pontosságának, folyamatosságának és tempójának fokozása, a megértés minőségének javítása; az írásmozgások automatizmusainak és az íráshoz kapcsolódó helyes szokásoknak a megerősítése.
- Az anyanyelvhasználat tudatosításának megindítása, a helyesírás biztonságának megalapozása.
- Gazdag olvasmányélményekre építve az irodalomolvasás és a könyvek iránti érdeklődés megerősítése, az információhordozók használatával kapcsolatos helyes viszonyulások és felhasználói szokások alakítása.
- Társadalmi tapasztalatok szerzésével és azok feldolgozásával a környezetben való eligazodás támogatása a baráti körben, az iskola közösségeiben, a felnőtt-gyerek kapcsolatokban és a felelős környezeti magatartás területén.

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>1. A beszéd-készség, szóbeli szövegalkotás és a megértés fejlesztése</p> <p>Kiegészítő anyag</p> <p>2. Olvasás-szövegértés elemi ismeretek az irodalomról <i>Szövegfeldolgozás:</i> – prózai szövegek, versek, mondókák, találós kérdések a népköltészet és a műköltészet, a klasszikus és a mai magyar, valamint a szomszédos népek gyermekirodalmából; egyszerű, rövid ismeretterjesztő és hétköznapi szövegek; – barátság, kölcsönösség, felelősség egymásért;</p>	<p>Légyőgyakorlatok, a beszédlevegzés helyes beidegződésének gyakorlása. Artikulációs gyakorlatok az időtartam és a hangkapcsolatok helyes kiejtéséhez. Mondatok, szövegek olvasásával, memoriterek elmondásával a hanglejtés, a hangsúly szerepének megfigyelése és helyes alkalmazásának gyakorlása.</p> <p>A szókincs gazdagításához szavak gyűjtése, értelmezése, szókapcsolatok, mondatok alkotása, kiegészítése, átalakítása.</p> <p>Mondatok összekapcsolása. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok segítségével, adott vagy választott témáról.</p> <p>Páros és csoportos beszélgetés. A kérdés és a válaszadás gyakorlása. Beszélgetés a barátságról, iskolai, családi témákról, a természetről.</p> <p>Szituációs játékokban a felnőttek és a kortársak megszólításának és az udvarias nyelvhasználat fordulatainak megismerése és gyakorlása.</p> <p>Nem verbális jelzések tartalmának felismerése, használata beszéd közben.</p> <p>Dramatikus játékokkal mindennapi élethelyzetek modellezése a felnőtt-gyerek kapcsolatokban alkalmazható magatartásformák és nyelvi formulák gyakorlásához.</p> <p>Mímes játékok, felkészülés karácsonyi és anyák napi műsorra.</p> <p>Az olvasmány témájának, szereplőinek, főbb eseményeinek megnevezése. A szereplők cselekedeteinek megítélése, tulajdonságaik megfigyelése. Egyszerű oksági összefüggések felismerése. Mese és valóság megkülönböztetése. Tapasztalatszerzés szavak, kifejezések többletjelentéséről a szövegben. Gondolategységek lényegének összefoglalása, vázlatpont megfogalmazása. A cím és a tartalom kapcsolatának felismerése. Verselek formájának megfigyelése, a ritmus, a rím, az ismétlődések felfedezése tapasztalati alapon.</p> <p>A baráti kapcsolatokat, családi, iskolai közösségek életét meghatározó motívumok megfigyelése, ezek érzelmi hátterének és megnyilatkozásainak vizsgálata az olvasottakhoz kapcsolódva.</p>

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>Kiegészítő anyag</p> <p>– dramatikus játékok.</p> <p><i>Olvasásgyakorlás.</i></p> <p><i>Az önálló tanulás képességének fejlesztése:</i></p> <p>– szövegmondás;</p> <p>– memoriterek tanulása;</p> <p>– könyvtárhasználat</p>	<p>Mesejellemzők megfigyelése, véleményalkotás az olvasottakról. Olvasmányok szerzőjének megnevezése. Az író és költő fogalom különbségéről tapasztalatok gyűjtése.</p> <p>Rövid mesék, történetek dramatikus, bábos megjelenítése.</p> <p>Népszokások bemutatása. Az olvasmány tartalmához kapcsolódó improvizációs és beleélő játékok. A szövegmondás összekapcsolása mozgással, mimikával.</p> <p>Szavak, szókapcsolatok, mondatok és szövegrészek ismételt hangos olvasása a pontosságra, a folyamatosságra, a hanglejtésre, a hangsúlyra, az írásjelekre irányuló valamely szempont figyelembevételével.</p> <p>Szempontokkal irányított felkészülés után ismert, begyakorolt szöveg(részlet) felolvasása.</p> <p>Mesemondás. Olvasmányok tartalmának elmondása saját megfogalmazásban. Beszámoló az olvasmányokhoz kapcsolódó személyes élményekről. Vázlat felhasználása a tartalomelmondáshoz.</p> <p>Mondókák, sorolók, találós kérdések, népdalok. Petőfi Sándor: Itt van az ősz, itt van újra...(részlet), Anyám tyúkja; József Attila: Altató; Szabó Lőrinc: Csiga-biga; Weöres Sándor és Kányádi Sándor verseiből szabadon választva.</p> <p>A szövegfeldolgozást előkészítő vagy annak folyamatához kapcsolódó érzékelő, utánzó és memóriafejlesztő játékok.</p> <p>Könyvek jellemző adatainak megfigyelése (szerző, cím, kiadó, kiadás éve, tartalomjegyzék, terjedelem, illusztráció). Tapasztalatszerzés a jellemzők olvasót segítő szerepéről. Az illusztráció és a szöveg kapcsolatának megfigyelése értelmezéssel.</p> <p>Tájékozódás a könyvekben, újságokban. A tartalomjegyzék használata.</p> <p>A Szivárvány gyermekújság szerkezetének, rovatainak megfigyelése. Olvasás a gyermekújságból.</p> <p>A könyvtárhasználat szabályainak értelmezése, alkalmazásuk gyakorlása.</p> <p>Könyvkeresés a könyvtárban szerző és cím szerint.</p>
<p><i>Az írástechnika fejlesztése.</i></p> <p><i>Az írás eszközi használatának gyakorlása.</i></p> <p>Kiegészítő anyag</p> <p>4. Ismeretek az anyanyelvről <i>Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása:</i></p> <p>– mondat, szó, hang, betű; szótagolás;</p>	<p>A szabályos betűalakítás és kapcsolás gyakorlása betűkapcsolások, szavak, szókapcsolatok, mondatok és rövid szövegek írásával.</p> <p>Figyelem az íráshasználat normáinak megtartására.</p> <p>Lendületfejlesztő gyakorlatok.</p> <p>Két-három összefüggő mondat leírása másolás, tollbamondás után vagy emlékezetből. Válogató másolás. Válaszadás kérdésre.</p> <p>Mondatok kiegészítése, kibővítése, bennük szavak kicserélése.</p> <p>Önállóan alkotott mondat leírása.</p> <p>Versek, olvasmányvázlatok leírása, illusztrálása.</p> <p>Összefüggő mondatok alkotása és leírása akaratlagos írással.</p> <p>A mondat, a szó, a hang, a betű felismerése és megnevezése. Az ábécé hangjainak felsorolása. A betűrend használata gyakorlati feladatokban.</p> <p>A hangok csoportosítása fajtájuk és időtartamuk szerint. A szótagolás szabályszerűségeinek felismerése.</p> <p>A szavak jelentést hordozó szerepének megtapasztalása. Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak szerepének felismerése és használatuk gyakorlása.</p>

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>– szótó és toldalék;</p> <p>– mondatfajták.</p>	<p>Szavak megfigyelése a mondatban: tapasztalatok a szóalak és a jelentés változásairól, szótó-felismerési gyakorlatok. A többes szám jelölésének felfedezése, felismerése szövegben is szövegértelmezéssel. Szavak többes számú alakjának alkotása.</p> <p>Beszélói szándék felismerése a kijelentő és a kérdő mondatokban. Megnevezésük. Az <i>-e kérdőszó</i> helyes használatának gyakorlása.</p>
<p>Kiegészítő anyag</p> <p><i>Helyesírási szabályismeret és -alkalmazás:</i></p> <p>– az időtartam jelölése: - o, -ó, -u, -ú, -ü, -ű, -i, -í; - út, -ul, -ül; - tól, -től, -ból, -ből, - ról, -ről;</p> <p>- a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok;</p> <p>– a hagyomány szerinti írásmód;</p> <p>– az elválasztás szabályai;</p> <p>– a kijelentő és a kérdő mondat jelölése.</p> <p>Kiegészítő anyag</p> <p>5. Ismétlés, rendszerezés, összefoglalások, felmérések</p>	<p>Tapasztalatszerzés a felkiáltó, az óhajtó és a felszólító mondatok használatáról. A <i>-ba, -be, -ban, -ben, -val, -vel</i> ragos szóalakok helyes használata és leírása.</p> <p>Szabályszerűségek felismerése és alkalmazása írásbeli feladatokban. Hibajavításkor indoklás a szabály felidézésével.</p> <p>A helyesírási eset felismerése, a jelölés gyakorlása szóelemzés segítségével. A leírás és a helyes kiejtés együttes alkalmazása. A <i>j</i> és <i>ly</i> használata a tankönyvi szókinccs körében.</p> <p>A tanuló által ismert személy- és állatnevek, a lakóhely földrajzi neveinek írása.</p> <p>Szabályismeret és -alkalmazás.</p> <p>A mondatkezdő nagybetű és a megfelelő mondatvégi írásjel alkalmazása írásbeli feladatokban.</p> <p>A Duna, a Tisza, a Balaton és Magyarország nevének helyes leírása. A tanultak felidézése, áttekintése és rendszerbe foglalása. A megszerzett tudás bizonyítása írásbeli feladatok megoldásával.</p>

A továbbfejlesztés alapjai

- A tanuló érthetően beszél. Megérti az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszol. Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének illendő nyelvi formáit.
- Képes két-három összefüggő mondat alkotására. Követhetően számol be élményeiről, olvasmányai tartalmáról. Szövegűen mondja el a memoriterekét.
- Ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvas fel. A mondat végét és a vesszőt érzékelteti. Felismeri, szükség esetén modellkövetéssel javítja olvasási hibáit.
- Az olvasott szöveg témáját, szereplőit, főbb eseményeit megnevezi. A szöveg használatával megoldja a szövegértést vizsgáló egyszerű, ismert feladatokat. Tanítója segítségével kiemeli az olvasottak lényegét.
- Felismeri és megnevezi a tanult nyelvtani fogalmakat, szükség szerint felidézi és alkalmazza a helyesírási szabályokat begyakorolt szókészlet körében. 30-40 begyakorolt szó esetében helyesen jelöli a *j* hangot. Az egyszerű szavakat helyesen választja el.
- Írása rendezett, a betűket olvashatóan alakítja és kapcsolja egymáshoz. Másoláskor nem vét írástechnikai hibát. Szövegminta alapján felismeri és kijavítja hibáit. Percenként 15-20 betűt ír.
- Tanítója segítségével használja az iskolai könyvtárat. Felsorolja a könyvek fő adatait.
- Bekapcsolódik a közös tevékenységekbe. Alkalmazkodik azok szabályaihoz.
- Eligazodik szűkebb környezete társas kapcsolatrendszerében. Vállal közösségi feladatot. Felismeri, értékeli és segíti társai ilyen irányú tevékenységét.

3. évfolyam

Éves óraszám:	A változat:	296 óra 8 óra/hét
	B változat:	277,5 óra/év 7,5 óra/hét

Időkeret

Témakörök	A változat 8 óra/hét	B változat 7,5 óra/hét
1. Beszédkészség, szóbeli szövegalkotás és a megértés fejlesztése	15 óra	13 óra
2. Az olvasás-szövegértés, elemi ismeretek az irodalomról <i>Szövegfeldolgozás.</i> <i>Olvasásgyakorlás.</i> <i>Az önálló tanulás képességének fejlesztése.</i>	35 óra 66 óra 18 óra	30 óra 63 óra 16 óra
3. Írás, íráshasználat <i>Az írástechnika fejlesztése.</i> <i>Az írás eszközi használatának gyakorlása.</i>	14 óra 16 óra	14 óra 15 óra
4. Írásbeli szövegek alkotása <i>Fogalmazási alapismeretek.</i> <i>Szövegalkotási gyakorlatok.</i>	12 óra 20 óra	12 óra 20 óra
5. Ismeretek az anyanyelvről <i>Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása</i> <i>Helyesírási szabályismeret és alkalmazás</i>	30 óra 56 óra	26 óra 54,5 óra
6. Ismétlések, rendszerező összefoglalások, felmérések a tanév során	14 óra	14 óra
ÖSSZESEN	296 óra	277,5 óra

A heti óraszám javasolt felosztása:	A változat	B változat
olvasás:	4/5*	3,5/3*
írás:	1	1
fogalmazás	1	1
nyelvtan:	2/3*	2/2,5*

(A * félévénként váltó óraszámot jelöl.)

Fejlesztési feladatok

- A beszéd tartalmának, hangzásának, stílusának és kifejező erejének egymással összefüggő fejlesztése.
- Az olvasás és az írás készségeinek eszközszintre emelése. E tevékenységekben a kitartás és a folyamatjellegű gyakorlás ösztönzése.
- A szövegelemzésben való jártasság elmélyítésével a szövegértés színvonalának emelése és az irodalmi értékek iránti fogékonyság erősítése.
- Az olvasmányok tartalmához kapcsolódva a nemzeti kultúra megismerése és a hagyományok ápolása iránti nyitottság ösztönzése, a nemzettudat alapozása.
- Új ismeretfeldolgozási technikák tanítása.
- Az írástempó fokozása mellett a helyesség, az íráskép rendezettségének, esztétikumának értékékként való elfogadtatása.
- Az önkifejezés iránti igény erősítése, különféle formáinak és lehetőségeinek megismertetése, megvalósításának támogatása.
- A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében.
- A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; az információszerzésben és felhasználásban; a szabályalkalmazásban (pl. helyesírás, szövegalkotás, nyelvi érintkezés); az önellenőrzésben és a hibajavításban.

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>1. Beszédkészség, szóbeli szövegalkotás és a megértés fejlesztése</p>	<p>A beszédléggzés, a helyes kiejtés és a mondatfonetikai eszközök alkalmazásának gyakorlása kommunikációs helyzetekben. Szólások, közmondások, a hangzó beszéd, az olvasott szövegek értelmezésekor szavak jelentésének, stílusértékének megfigyelése. A tapasztalatok felhasználása szövegalkotáskor és beszélgetés közben. Felolvasáskor, szövegmondáskor nonverbális eszközök értelemszerű használata a kifejezés segítségével. Páros és csoportos beszélgetések a gyerekek élethelyzeteiből vett témákról. Vélemény kulturált megfogalmazása. Figyelem a beszélgetőtársra. Az üzenet lényegének és érzelmi hátterének megfigyelése, értékelése. Értelmező versmondás.</p>
<p>Kiegészítő anyag</p> <p>2. Olvasás-szövegértés, elemi ismeretek az irodalomról <i>Szövegfeldolgozás.</i> Próza művek, versek, népköltészeti alkotások a hazai és a külföldi szépirodalomból. Történelmi tárgyú olvasmányok. Néphagyományokat feldolgozó, nemzeti ünnepeket, jelképeket, a társadalom életét bemutató írások. Hétköznapi szövegek. – Emberismeret – Népköltészet és műköltészet</p>	<p>A segítségkérés és -adás jellemzőinek megfigyelése és használata a gyakorlatban szituációs játékokban. Üzenetek tartalmának pontos közvetítése. Játékszabályok értelmezése, elmondása, a játék megszervezése. Szövegek megismerése önálló, csendes olvasással. Beszélgetés a szövegről. Drámás megközelítéssel a beleélés fokozása. A szöveghez kapcsolódó szövegelemző feladatokkal a szövegértés, értelmezés gyakorlása. Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása. Az olvasmányok szerkezeti jellemzőinek vizsgálata.</p> <p>Lényegkiemelés, vázlatkészítés. A szereplők tulajdonságainak értékelése. Érzelmek kifejezésének megfigyelése. Véleményalkotás cselekedetéről, helyzetekről, magatartásról. Jellegzetes irodalmi témák (emberi kapcsolatok, hazaszeretet, barátság, szeretet, segítőkészség) megfigyelése, értékelése. Mesékre jellemző kezdő és befejező fordulatok, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok megfigyelése.</p>

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>Dramatikus játékok – Műélvezet, átélés, belefeledkezés.</p> <p><i>Olvasásgyakorlás. Az önálló tanulás képességének fejlesztése.</i></p> <p>– Könyv- és könyvtárismeret – Gyakorlatok a könyvtárban – Prózai szöveg- és vers tanulási technikák</p> <p>3. Írás, íráshasználat <i>Az írástechnika fejlesztése:</i> – írásszokások megszilárdítása; – lendület és tempó fokozása. <i>Az írás eszközi használata</i></p> <p>4. Írásbeli szövegek alkotása <i>Fogalmazási alapismeretek. Szövegalkotási gyakorlatok.</i></p>	<p>Tapasztalatszerzés versekből művészi eszközökről (ritmus, rím, hasonlat, refrén). Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált koncentrációs és memóriafejlesztő gyakorlatok. Beleélő játékok: játék a tárggyal, tárgyak, személyek, más élőlények megjelenítése. Szövegek dramatizálása, megjelenítése. Egyéni és csoportos improvizációk. Gyermekversek előadása ritmus- és mozgásváltással. A produkciók megbeszélése. Olvasmányok szövegének reprodukálása, illusztrálása rajzzal, zenével, képzőművészeti alkotással. Műsorok összeállítása és előadása nemzeti és családi ünnepekre. Folyamatosságra és pontosságra figyelő felolvasási tréningek. A szöveget értelmező felolvasás felkészülés után, a mondatfonetikai eszközök használatával. A nagyobb terjedelmű szövegek olvasását elősegítő értelmező olvasás tanulói és tanítói kérdések megválaszolásával. Egyszerű szerkezetű ifjúsági regény elolvasása a tanító irányításával. Tájékozódás a szövegben. A szövegből kiemelt tények, információk felhasználása új összefüggésben, más feladathelyzetben. Kutatómunka az olvasmányok szerzőjének, eseményeinek, szereplőinek mélyebb megismeréséhez. Ismeretszerzési technikák tanulása: adatgyűjtés, elrendezés, feljegyzések készítése és felhasználása szóbeli beszámolóhoz. Lexikonok, szótárak használata feladatmegoldáshoz.</p> <p>Olvasmánytartalmak szűkítő és bővítő elmondása. Beszámolók, pl. kutató, gyűjtő munkáról több összefüggő mondattal.</p> <p>A könyvtár tereinek, elrendezésének, rendszerének megfigyelése. Könyvek csoportosítása, keresése, kiválasztása adott szempontok szerint.</p> <p>Könyvek adatainak ismertetése. Szépirodalmi és ismeretterjesztő alkotások megkülönböztetése a téma és a tartalomjegyzék alapján. Memoriterek tanulása: <i>Mondókák, sorolók, találós kérdések, népdalok; Vörösmarty Mihály: Szózat (legalább az 1–2. vsz.); Petőfi Sándor: A füstbement terv; Weöres Sándor: Éren-nádon; Gárdonyi Géza: Éjjel a Tiszán; József Attila: Betlehemi királyok; 5-8 soros prózai szövegek történelmi olvasmányokból.</i></p> <p>A betűtorzulásokat és hibás kapcsolásokat javító alakítási és kapcsolási tréningek. Szavak, szó szerkezetek, bővülő mondatok írásával az írás lendületének és tempójának fokozása. Hosszabb szövegek folyamatos írása különféle írástevékenységekben.</p> <p>Fogalmazások, nyelvtani feladatok javított változatának leírása. Vázlatírás, ábrák feliratozása. Meghívó tervezése, szövegezése. Postai nyomtatványok kitöltése. Olvasmánynapló vezetése.</p>

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>5. Ismeretek az anyanyelvről <i>Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása:</i> – mondatfajták; – szófajok.</p> <p><i>Helyesírási szabályismeret és -alkalmazás.</i></p> <p>6. Ismétlés, rendszerezés, felmérések</p>	<p>Tapasztalatszerzés olvasmányokból és tanulói fogalmazásokból: a cím szerepéről, jellemzőiről; a szövegek felépítéséről, az időrendről, az esemény, az előzmény és a következmény kapcsolatáról; a szöveg mondatainak kohéziójáról, a tématartrásról, a nyelvi megformáltságról, az elbeszélő szövegforma jellemzőiről. A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása szövegalkotásakor. Önálló írásbeli fogalmazások készítése elbeszélő szövegformában. A fogalmazásokba párbeszédes részek illesztése.</p> <p>Az önálló szövegalkotások elemzése, javítása a megismert szövegalkotási szabályok felidézésével.</p> <p>A felkiáltó, a felszólító és az óhajtó mondatokban a beszélő szándékának felismerése és megnevezése.</p> <p>Az ige felismerése és megnevezése szójelentés alapján. Különböző időben végbemenő cselekvések, történések, létezés megkülönböztetése. Az igeik idejének felismerése és megnevezése. Az igezők szerepének és írásmódjának megfigyelése.</p> <p>Tudatos alkalmazások. Tapasztalatszerzés a rokon értelmű és ellentétes jelentésű igeik szerepéről. Felismerésük és adekvát használatuk.</p> <p>A főnevek felismerése és megnevezése szójelentés alapján. Fajtainak csoportosítása, megnevezése. A főnevek megfigyelése a mondatban.</p> <p>A <i>-ba, -be, -ban, -ben</i> ragos főnevek helyes használatának gyakorlása mondatalkotással, szövegtelmezéssel.</p> <p>A melléknév felismerése és megnevezése szójelentés alapján. Külső és belső tulajdonságot jelentő melléknevek megfigyelése, megkülönböztetése.</p> <p>A tanult szófajok felismerése toldalékos formában is szócsoportokban, mondatban és szövegben.</p> <p>Mondatfajták jelölése írásban.</p> <p>Igezők, valamint különböző idejű igeik helyesírásának gyakorlása. Tulajdonnevek, ragos főnévi alakok, <i>-ó, -ő, -ú, -ü</i> végű főnevek, <i>-ít, -ul, -ül</i> végű és a kiejtéstől eltérő írásmódú igeik, <i>-s</i> végű toldalékos melléknevek írása. Újabb 20-30 szóban a <i>j</i> hang biztonságos jelölése a tanult szófajok körében.</p> <p>Témazáró logikai rögzítés. Az elsajátított tudás bemutatása formatív és szummatív felméréseken.</p>

A továbbfejlesztés alapjai

- A tanuló értelmesen, érthetően mondja el gondolatait. Bekapcsolódik a csoportos beszélgetésekbe. Figyel beszélgető társaira.
- Az egyszerű szerkezetű mesék, elbeszélések tartalmát helyes időrendben, több összefüggő mondatral mondja el.
- Megnevezi olvasmányai szerzőjét, szereplőit és tulajdonságaikat. Magyarítja cselekedeteiket. Az olvasmányok témájával kapcsolatban kérdéseket fogalmaz, illetve az ilyen kérdésekre választ tud adni.
- Tanítója segítségével felismeri az olvasottak lényegét. A szövegrészekhez vázlatpontot fogalmaz.
- Konkrét esetekben felismer mesére jellemzőfordulatokat, szókapcsolatokat, mesejellezőket.
- Fél-egy oldal terjedelmű, életkorának megfelelő témájú és szövegnehézségű olvasmányt néma olvasás útján megért. Megoldja a megértést vizsgáló ismert típusú szövegelemző feladatokat.
- Ismert tartalmú szöveget folyamatosan, kifejezően olvas fel felkészülés után. Felolvasása értelmező, az írásjelek szerint tagolt. Hanglejtése és tempója élő beszédéhez közelítő.
- Szöveghűen, jól érthetően mondja el a memoritereket. Kapcsolatot tart a hallgatósággal.
- Feladatainak megoldásakor szükség szerint használ lexikont, szótárt.
- Eligazodik az iskola könyvtárában. Röviden ismerteti egy általa olvasott könyvet, újságcikket vagy érdekesnek talált ismeretterjesztő filmet.
- A tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával kb. egy oldal terjedelmű elbeszélő fogalmazást készít.
- A tartalmi egységek kezdetét bekezdéssel jelzi. Tanítója útmutatásai alapján kijavítja fogalmazási és helyesírási hibáit. Írása jól olvasható, lendületes. Füzetei rendezettek, tiszták.
- Felismeri, megnevezi és megfelelően jelöli a mondatfajtákat. Toldalékos formájukban, szövegben is felismeri és megnevezi a tanult szófajokat. A szöveggörnyezetnek megfelelően használja az igeidőket és az igekötőket.
- A mondatot nagybetűvel kezdi és írásjellel zárja. A mondat szavait külön írja. A begyakorolt szókészlet körében biztonsággal alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat.
- Szívesen vesz részt a közös tevékenységekben. A közös produkciókban segítő, együttműködő attitűd és a szabályokhoz igazodásra törekvés jellemzi.
- A könyvtárban egyszerű kutatási feladatokat elvégez, tapasztalatairól beszámol.

4. évfolyam

Éves óraszám:	A változat:	277,5 óra 7,5 óra/hét
	B változat:	259 óra 7 óra/hét

Időkeret

Témakörök	A változat 7,5 óra/hét	B változat 7 óra/hét
1. Beszédkészség, szóbeli szövegalkotás és a megértés fejlesztése	12 óra	16 óra
2. Az olvasás-szövegértés, elemi ismeretek az irodalomról		
<i>Szövegfeldolgozás.</i>	46 óra	46 óra
<i>Olvasásgyakorlás.</i>	30 óra	30 óra
<i>Az önálló tanulás képességének fejlesztése.</i>	20 óra	20 óra

Témakörök	A változat 7,5 óra/hét	B változat 7 óra/hét
3. Írásbeli szövegek alkotása <i>Fogalmazási alapismeretek.</i> <i>Szövegalkotási gyakorlatok.</i>	15 óra 48 óra	15 óra 34 óra
4. Ismeretek az anyanyelvről <i>Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása.</i> <i>Helyesírási szabályismeret és alkalmazás.</i>	28 óra 63 óra	26 óra 56 óra
5. Ismétlések, rendszerező összefoglalások, felmérések	15,5 óra	16 óra
ÖSSZESEN	277,5 óra	259 óra

A heti óraszám javasolt felosztása:	A változat	B változat
olvasás:	3	3
fogalmazás:	2	1/2*
nyelvtan:	2,5	3/2*

(A * félévenként váltó óraszámot jelöl.)

Fejlesztési feladatok

- A beszéd és a megértés továbbfejlesztése, különös tekintettel a pontosságra, a folyamatosságra és a kifejezőerőre, valamint az aktív szókinccs intenzív gyarapítására.
- A különböző nyelvi tevékenységekben az elmélyültség, a kitartás és az igényesség fokozása.
- Az irodalomolvasás folyamatában a mélyebb tartalmi rétegekbe hatoló elemzés útján az értőolvasás továbbfejlesztése, és az olvasással kapcsolatban kialakuló pozitív viszonyulás megerősítése az irodalommal való élményszerű találkozásokkal.
- A tanításhoz felhasznált szemelvények tartalmára építve a nemzeti azonosságtudat tartalmának gazdagítása, ismerkedés nemzeti és etnikai kisebbségek kultúrájával, néphagyományaival, az etikai normák iránti fogékonyság és az értékörző magatartás fejlesztése, az élő és az élettelen környezettel való harmonikus kapcsolat alapjainak megerősítése.
- A képzelet, az önkifejezés aktivizálása újabb szövegformák megismerésével és az írásbeli szövegalkotás képességének továbbfejlesztésével.
- Az alsó tagozatban elsajátított anyanyelvi ismeretek rendszerbe foglalása, megerősítése és működőképességének fokozása.
- Az alapvető nyelvi készségek automatizmusainak megszilárdítása. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazására ösztönzés a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.
- Az önálló tanulás technikai ismereteinek bővítése, az egyéni tanulási stílus alakulásának támogatása, tanulási szokások megerősítése.

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>1. Beszédkészség, szóbeli szövegalkotás és a megértés fejlesztése</p> <p>Kiegészítő anyag</p> <p>2. Olvasás-szövegértés elemi ismeretek az irodalomról <i>Szövegfeldolgozás.</i> Prózai és verses alkotások, népi játékok, népszokás ismertető a magyar és a hazai nemzetiségek, népcsoportok népköltészetéből. Elbeszélések és regényrészletek, versek a hazai és külföldi klasszikus és élő irodalom gyermekekhez szóló alkotásaiból. Történetek a magyarság múltjából, kiemelkedő események, személyiségek megismeréséhez. Nagyobb terjedelmű irodalmi szöveg (pl. ifjúsági regény) feldolgozása. Hétköznapi szövegek.</p> <p>– Drámajátékok</p>	<p>A mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazásának gyakorlása különféle kommunikációs helyzetekben (pl. párbeszéd, felolvasás, kiscsoportos beszélgetés, vita, beszámoló). Nonverbális eszközök használata szituációs játékokban, beszélgetésben.</p> <p>A helyes beszédlégzés gyakorlása: gazdálkodás a levegővel, a pótlevegő vételének módja.</p> <p>Állandósult szókapcsolatok, a különböző tantárgyak tanulásakor használt szakkifejezések, olvasmányokból kiemelt ritkábban használt szavak célzott használatával, mondatbővítéssel, kiegészítésekkel az aktív szókinccs gyarapítása.</p> <p>Több mondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről. Hosszabb szóbeli közlések tartalmának rövidített elmondása.</p> <p>Az egyetértés és az eltérő vélemény kulturált megfogalmazása. Párbeszédes forma alkalmazása olvasmányok tartalmának elmondásakor.</p> <p>Szövegek megismerése csendes olvasással. Az olvasmányok témájának megfigyelése, azonos témájú szövegek összehasonlítása. Szereplők érzelmeinek felismerése, emberi kapcsolatok, szereplők magatartásának értékelése többféle szempont figyelembevételével. Olvasmányélmények megosztása társakkal. A szövegről folytatott beszélgetésben a <i>szép, csúnya, vidám, szomorú, jó, rossz</i> minősítő kifejezések használata és indoklása a szövegből vett bizonyítékok kiemelésével.</p> <p>Művészi eszközök keresése lírai és elbeszélő művekben (ritmus, rím, refrén, hasonlítások, megszemélyesítés). Mesefajták jellemzőinek megfigyelése. A mesék nyelvi és szerkezeti jellemzőinek felismerése. Jellegzetes irodalmi témák, motívumok felfedezése olvasmányokban. A művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismerése.</p> <p>Nagyobb terjedelmű gyermekirodalmi alkotás elolvasása a tanító irányításával. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált memóriagyakorlatok. Fantáziajátékok, elképzelt és valóságos helyzetek megjelenítése. Részvétel csoportos játékokban, állóképek tervezése, kivitelezése és megbeszélése. Mozgás a térben: térkitöltő, térkihasználó gyakorlatok. A mozgás és a szövegmondás összekapcsolása. Egyszerűbb drámai konvenciók és a színházi formanyelv alapjainak tapasztalati megismerése (jelenet, felvonás, kezdet és vég, díszlet, berendezés, jelmez, kellék, fény- és hanghatások). A tanultak felhasználása saját produkcióhoz, bábelőadások, színházi előadások megbeszélésekor.</p>

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p><i>Olvasásgyakorlás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – hangos olvasás; – néma olvasás. <p><i>Az önálló tanulás képességének fejlesztése:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – hangos olvasás; – néma olvasás. <p>– könyvtárismeret;</p> <p>– könyvtárhasználati gyakorlatok;</p> <ul style="list-style-type: none"> – tanulási technikák bővítése; – memoriterek tanulása. 	<p>Szövegek felkészülés utáni felolvasásakor a tartalom minél pontosabb kifejezéséhez a szövegfonetikai eszközök felhasználása.</p> <p>Párbeszéd szövegrészek értelmező felolvasása.</p> <p>Az interpretáló (értelmező) olvasás fejlesztéséhez kérdésekre válaszkeresés a szövegből. A kritikai és a kreatív olvasást fejlesztő feladatok megoldása. Nagyobb terjedelmű irodalmi mű olvasására való felkészülés folyamatolvasással.</p> <p>Adatgyűjtés, összefüggések keresése szövegből. Az adatok csoportosítása, felhasználása új feladathelyzetben.</p> <p>A szöveg kulcsszavainak kiemelése, szövegtömörítés és bővítés.</p> <p>Egyszerű szövegek vázlatának elkészítése. Ennek felhasználása tartalom elmondáshoz.</p> <p>Tájékozódás a történelmi időben és térben. Adatgyűjtés, rendezés, beszámoló a régió, a lakóhely irodalmi, történelmi nevezetességeiről, emlékeiről.</p> <p>A könyvtári állomány megfigyelése. Az állomány tárolásának, hozzáférési lehetőségének megismerése. A katalógus szerepének megfigyelése, és használatának gyakorlása.</p> <p>Könyvkeresés szabad polcon. A tanítási órán szerzett ismeretek bővítése, elmélyítése könyvtári „kutatással”. Beszámoló a gyűjtőmunkáról. Feljegyzések az olvasottakról. Olvasmánynapló vezetése segítségadással.</p> <p><i>Közmondások, népdalok, rövid népmese. Kölcsey Ferenc: Himnusz (részletek); Petőfi Sándor: Nemzeti dal, Csatadal, Tisza (részletek); József Attila: Mama; Juhász Gyula: Karácsony felé (részlet); Nagy László: Itthon vagyok; prózai szövegekből 6-8 soros részletek.</i></p>
<p>3. Írásbeli szövegek alkotása <i>Fogalmazási alapismeretek.</i></p> <p><i>Szövegalkotás.</i></p>	<p>A leírás tartalmi, szerkezeti jellemzőinek, a bemutatás sorrendjének, nyelvi eszközeinek megfigyelése irodalmi példákon és tanulói fogalmazásokon.</p> <p>Megírt levelek, üdvözlőlapok, postai levelezőlapok gyűjtése, megfigyelése, tartalmi és formai összehasonlításuk, jellemzőik összegyűjtése. A címzethez igazodó stílus felfedezése.</p> <p>Szemléletes leírások készítése egyszerű tárgyról, növényről, állatról, emberről.</p> <p>Elbeszélő fogalmazás írása párbeszéd alkalmazásával.</p> <p>Levélírás füzetben, majd levélpapíron. Borítékcímzés. Üdvözlések írása különféle alkalmakra. Igazodás a címzethez.</p> <p>Az írásbeli fogalmazások elemzése, javítás a tanító irányításával.</p> <p>Szófaj-felismerési gyakorlatok.</p>
<p>4. Ismeretek az anyanyelvről <i>Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek</i> A szófajokról tanultak bővítése, elmélyítése.</p> <p>Kiegészítő anyag</p>	<p>Az igék megfigyelése a mondatban. A személyes névmások és az igei személyragok szerepének megértése. Felismerésük és megnevezésük, alkalmazásuk gyakorlása. A tulajdonnevek újabb csoportjainak megismerése: földrajzi nevek, intézmények neve, márkanevek, címek.</p> <p>A névelők és a névutók szerepének megfigyelése. Felismerésük és megnevezésük mondatban, szövegben. A névelők helyes használata.</p> <p>A melléknév fokozhatóságának felismerése. Fokozott melléknévi alakok használata szövegalkotáskor. A számnév fogalmának és fajtáinak felismerése és megnevezése. A fokozott számnévi alakok helyes használatának gyakorlása.</p>

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p><i>Helyesírási szabályismeret és -alkalmazás.</i></p> <p>5. Ismétlés, rendszerezés, összefoglalások, felmérés</p>	<p>Az állító és a tagadó mondatok tartalmának vizsgálata, összehasonlításuk. Tapasztalatszerzés a szavak rendjéről a mondatban. Az igemódok fogalmának megismerése. Az igemódok és a mondatfajták kapcsolatának felfedezése. Az igék különféle módú alakjainak helyes leírása.</p> <p>Az egyszerű és az összetett szavak jelentésének megfigyelése.</p> <p>Szóalkotások: összetett szavak, tulajdonnévből képzett melléknevek. Helyesírási szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben: igeidők, ragos és kiejtéstől eltérő írásmódú igék; felszólítást kifejező igealakok; igekötős igék; tulajdonnevek, fokozott melléknevek és számnevek; ragos névszók; névutós szerkezetek; betűvel írt számnevek; a keltezés többféle formája. 30 újabb szóban a <i>j</i> hang helyes jelölése a tanult szófajok köréből.</p> <p>Az alsó tagozaton tanult nyelvtani ismeretek rendszerezése. A tanultak alkalmazása az elsajátítás szintjét vizsgáló formatív és szummatív felmérésekben. A tapasztalt hiányosságok pótlására irányuló gyakorlások.</p>

A továbbhaladás feltételei

- A tanuló értelmesen és érthetően fejezi ki gondolatait. Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát beszélgető partneréhez igazítja.
- Bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segíti.
- Másfél oldal terjedelmű – életkorának megfelelő – szöveget megért néma olvasás útján.
- Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg.
- Elmondja az olvasottak lényegét. Megjegyzi és megnevezi olvasmányai írójának nevét.
- Önállóan elolvas egy nagyobb terjedelmű irodalmi művet és azt tanítója irányításával feldolgozza.
- Felkészülés után folyamatosan, érthetően és értelmezően olvassa fel az ismert szöveget.
- A memoritereket szöveghűen mondja el.
- Feladatainak megoldásához szükség szerint igénybe veszi az iskola könyvtárát. Eligazodik a könyvek között. Használja az ismert kézikönyveket. A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével eligazodik.
- Adott vagy választott témáról 8-10 mondatos fogalmazást készít a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával.
- Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak. Helyesírását önellenőrzéssel felülvizsgálja, szükség esetén javítja.
- Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek. Biztonsággal felismeri a tanult szófajokat és megnevezi azokat szövegben is.
- A begyakorolt szóképzlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat. Nem ejt mondatkezdési, mondatzárasi, elválasztási hibát, nem hagy ki vagy cserél fel betűket.
- Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban (kb. 20-25 perc) képes tudatos figyelemmel irányítani.

Ajánlás az értékelési eljárásokra

A kisiskolások anyanyelvi nevelésében is kitüntetett szerepe van a tanulás folyamatát kísérő, folyamatos fejlesztő értékelésnek. Ennek módja elsősorban szóbeli, ritkábban írásbeli. Célja, hogy megőrizze a kezdeti tanulási motiváltságot, segítse az esetleges fejlődésbeli lemaradások pótlását és átsegítse a tanulókat az új nyelvhasználati módok elsajátításának nehézségein, útmutatásokkal orientálja az igényes anyanyelvhasználat és a kultúraelsajátítás képességeinek, készségeinek megalapozását.

A szóbeli értékelés általában a tanító feladata, de értékelhetik a tanulók is egymást és önmagukat is (pl. felolvasáskor, írásbeli feladatok esztétikumának megítélésekor, versmondáskor, olvasmányok tartalmával kapcsolatos szóbeli beszámolók, gyűjtő munka, dramatikus játékok, megjelenítések kivitelezésének megbeszélésekor).

A tanulók fejlesztésében és fejlődésük követésében megkülönböztetett szereppel bír az írásbeli munkák azonnali javítása, értékelése és javíttatása, valamint az e tapasztalatokra épülő, személyre szóló, differenciált tartalommal szervezett folyamatos gyakorlás. Igen fejlesztő hatású, ha a tanító az írásbeli feladatok megoldását rövid, figyelemfelhívó, orientáló írásbeli szöveges észrevételekkel, megjegyzésekkel értékeli (pl. írásmunkák tartalmának, kivitelezésének, fogalmazványok tartalmának, helyesírásának, külső alakjának, tollbamondásra írás helyességének, feladatlapos munkák tartalmának ellenőrzésekor).

Mind a szó-, mind pedig az írásbeli értékelés két nézőpontot egymásra vetítve vizsgálja a teljesítményt, regisztrálja a fejlődést: a tanuló aktuális teljesítményét/fejlettségét összeveti az elvárható, a kívánatos tevékenység normákkal, fejlettségi kritériumokkal. Akkor éri el célját, ha értékeket közvetít, segítve a diákok a vele szemben támasztott követelmények megértésében és az ezeknek való megfeleléshez vezető utak, módok megtalálásában, felismerésében és megvalósulásában.

A közoktatási törvény értelmében az alsó tagozatban félévkor, az első három iskolai évben pedig a tanév végén is szövegesen kell értékelni a tanulókat. Ezek a szummatív jellegű értékelések a fent jelzett szó-és írásbeli értékelésekre épülnek, azok tapasztalatait összegzik, s az adott időszak fejlesztési prioritásai határozzák meg tartalmukat.

MATEMATIKA

1–4. évfolyam

Bevezetés

A matematika tanítását az általános iskola 1–4. évfolyamán a Nemzeti alaptanterv szabályozza. A célok megfogalmazásában kiemelt szerepet kap a tapasztalatszerzésen nyugvó megismerési módszerek átadása mint a sokoldalú képességfejlesztés lehetősége.

A fejlesztési feladatokat az alapvető matematikai gondolkodáshoz szükséges tevékenységformák gyakorlásán keresztül teljesítjük, a tananyagot a képességfejlesztés célszerű eszközeként választjuk. A fejlesztés közös, általános és részletes feladatait a NAT életkori szakaszokra osztva körvonalazza. A kerettanterv évfolyamokra bontva írja elő.

Az iskola helyi tantervének átvizsgálásakor a kerettantervi szabályozás elsődlegesen a fejlesztési feladatok maradéktalan teljesítésére vonatkozik, ennek függvényében kerül sor a tananyag tartalmának és mennyiségének átvizsgálására.

A matematika tanításának középpontjába azoknak a képességeknek a fejlesztése kerül, melyek biztosítják a tantárgy iránti érdeklődés fenntartását, a tevékenységhez kötött alkotó gondolkodás kiépülését, a problémalátást és problémamegoldást, valamint az önálló ismeretszerzés és felfedezés örömeit a korosztály életkori sajátosságainak figyelembevételével.

A kerettantervben előírt minimális óraszám keretében elsősorban a fenti feladatokra kell összpontosítanunk. A tananyag mennyiségi növelése helyett a tanultak elmélyítésére, a „minőségre” helyezük a hangsúlyt! A kerettantervben leírtak szerint a felső tagozatba lépés alapvető feltételeit is a „kevesebb, de alaposabb” tudás határozza meg. Ennek értelmében a felső tagozat 5–6. évfolyamán is rendkívül fontosnak tartjuk a tevékenységen nyugvó tapasztalatszerzés módszerét.

Alapelvek, célok

Az iskolai matematikatanítás célja, hogy a megfelelő nevelő, orientáló és irányító funkciók ellátásával lehetőleg hiteles – ezért egységes, összefüggő – képet nyújtson a matematikáról, nemcsak mint kész, merev ismeretrendszerrel, hanem mint sajátos emberi megismerési tevékenységről, szellemi magatartásról. A matematikatanítás formálja és gazdagítja az egész személyiséget, a gondolkodást érzelmi és motivációs vonatkozásokban egyaránt, alkalmazásra érett ismereteket nyújt. A matematikai gondolkodás területeinek fejlesztésével emeli a gondolkodás általános kultúráját. Szerepe a matematika különböző arculatainak bemutatása és érvényre juttatása, úgy mint: kulturális örökség, gondolkodásmód, alkotótevékenység, a gondolkodás örömeinek forrása, a mintákban, struktúrákban tapasztalható rend és esztétikum megjelenítője, tudomány, egyéb tudományok segítője, az iskolai tantárgyak segítője, a mindennapi élet és a szakmák eszköze.

A műveltségi terület a matematika különböző témaköreinek szerves összeépülésével kívánja a matematika és a matematikai gondolkodás világát feltárni. A matematikai fogalmak, összefüggések érlelése és a gondolkodásmód kialakítása az egyre emelkedő szintű spirális felépítést indokolja az életkori, egyéni fejlődési és érdeklődési sajátosságoknak, a bonyolódó ismereteknek, a fejlődő absztrakciós képességnek megfelelően. Ez a felépítés lehetővé teszi a lassabban haladókkal való foglalkozást és a tehetség kibontakoztatását egyaránt.

A célok és feladatok teljesíthetősége igényli, hogy a tananyagok megválasztásában a tanulói érdeklődés és a pályorientáció egyre nagyobb szerepet kapjon. Az életkori szakaszok folyamatában a differenciálásnak is egyre nagyobb szerepet kell kapnia.

A matematikai nevelés célja az *általános iskola kezdő szakaszán* azon képességek fejlesztése, melyek segítségével a tanulók felkészülnek az önálló ismeretszerzésre. Ennek elérésére életkoruknak megfelelő, tapasztalaton nyugvó megismerési módszereket sajátítanak el.

A személyiség sokoldalú formálása, gazdagítása, a pozitív attitűd kialakítása a kisiskolás korosztály fejlődési ütemének figyelembevételével történik.

Az ismeretsajátítás módja az induktív megismerés a fokozatosság elvének betartásával. Ily módon eljuthatunk az egyszerű megfigyeléstől a tudatos megfigyelésen át az észrevételek értelmezésén, megfogalmazásán keresztül a rendszerezésig, alkalmazásig. Ezzel segítjük a helyes tanulási szokások kialakítását, és más tanulási helyzetekben való alkalmazását.

A matematika műveltségi terület fejlesztésének kiemelt területei a következők

A személyiség tisztelétére nevelés.

A beszélt és írott kommunikációs kultúra: mások szóban és írásban közölt gondolatmenetének meghallgatása, megértése; saját gondolatok közlése; a jelenségek értelmezéséhez illeszkedő érvek keresése; az érveken alapuló vitakészség fejlesztése.

A matematika természettudományokban, társadalomtudományokban, a humán kultúra számos ágában betöltött fontos szerepének az értése, a döntési kompetencia fejlesztése.

A modellek érvényességi körének és a gyakorlatban való alkalmazhatóságának eldöntésére alkalmas kompetenciák és képességek kialakítása.

A jelenségekhez illeszkedő modellek gondolkodásmódok (analógiás, heurisztikus, becslésen alapuló, matematikai logikai, valószínűségi, konstruktív, kreatív), módszerek (aritmetikai, algebrai, geometriai, statisztikai) és leírások kiválasztásának és alkalmazásának tudása.

A matematikai ismeretek gyakorlati alkalmazása.

Hozzájárulás a történeti szemléletmód kialakításához.

A tanulás, a matematikatanulás szokásainak képességének alakítása.

A reprodukív, problémamegoldó alkotó gondolkodásmód fejlesztése.

Pontos, kitartó, fegyelmezett munka végzése.

A önellenőrzés igénye, módszereinek megismerése és alkalmazása.

A gyors és helyes döntés képességének megalapozása, fejlesztése.

Alapvető tevékenységek (pl. mérés), műveletek (aritmetikai, algebrai műveletek) automatizált végzése.

A tervszerű és célirányos feladat-megoldási készség megalapozása, fejlesztése.

A világról alkotott egyre pontosabb kép kialakítása.

A tanult ismeretek alkotó alkalmazása más tantárgyakban, a mindennapi életben.

Fejlesztési feladatok szerkezete

A matematika tanulása az 1–4. évfolyamon alapozó jellegű, kettős célrendszerre épül. Egyrészt a kognitív képességek fejlesztésére szolgál, és lehetőséget teremt a gondolkodási módszerek alkalmazására. Másrészt a tanulási szokások kiépülését segíti, rendszerességre, tudatosságra a megismerési módszerek önálló alkalmazására nevel. Az önellenőrzés képességének fejlesztésével további felfedezésre, kutatásra ösztönöz. A nevelési-oktatói feladatok sorában a képességfejlesztésnek kiemelt szerepe van.

1. Térben és időben való tájékozódás;

tájékozódás térben,

tájékozódás időben,

tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban.

2. Megismerés

tapasztalatszerzés,

képzelet,

emlékezés,

gondolkodás,

ismeretek rendszerezése,

ismerethordozók használata.

3. Ismeretek alkalmazása.

4. Problémakezelés és -megoldás.

5. Alkotás és kreativitás: alkotás öntevékenyen, saját tervek szerint; alkotások adott feltételeknek megfelelően; átstrukturálás.

6. Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek és együttéléssel kapcsolatos értékek fejlesztése
- kommunikáció,
 - együttműködés,
 - motiváltság,
 - önismeret, önértékelés, reflektálás, önszabályozás.

7. A matematika épülésének elveiben való tájékozottság.

Ezeket a fejlesztési területeket a matematika tanítása során tudatosan terveznünk kell. Ez a fejlesztés nem mennyiségi, hanem a tanulók tempójának megfelelő minőségi fejlesztés kell, hogy legyen. Természetesen nem lehet valamennyi fejlesztési cél mindig egyaránt hangsúlyos. Egy-egy tevékenység során a helyzetnek megfelelően állapítja meg a tanító azokat, amelyeket kiemelten szem előtt kíván tartani.

Képességek fejlesztésének lehetőségei a matematika témaköreiben

Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés képessége, megfigyelőképesség.

Emlékezet (mozgásos, tárgyi, fogalmi).

Válogató-, osztályozó- és rendszerező képesség.

Adatok gyűjtése, rögzítése, rendezése.

Lényegkiemelő képesség.

Absztraháló és konkretizáló képesség.

Összefüggések felismerése, oksági és egyéb kapcsolatok feltárása.

Probléma felismerése, problémamegoldás tárgyi tevékenységgel és egyszerűbb esetekben gondolati úton.

Tevékenységekhez kötött alkotó gondolkodás.

Kreativitás.

Analógiák felismerése, követése.

Algoritmikus gondolkodás, algoritmusok követése.

Logikai gondolkodás elemi szinten.

Tapasztalatok kifejezése különféle módokon (megmutatással, rajzzal, adatok rendezésével, példák – ellenpéldák gyűjtésével stb.), megfogalmazása saját szókinccsel, egyszerűbb esetekben matematikai szaknyelv, illetve jelrendszer alkalmazásával.

A munkavégzéshez szükséges általánosabb képességek (pl. pontosság, rendszeresség, megbízhatóság, a részletszámítások és az eredmény ellenőrzése).

Általános fejlesztési követelmények

Az elsajátított matematikai fogalmak alkalmazása A matematikai szemlélet fejlesztése

Az általános iskola első négy évfolyamán a matematikai fogalmak elsajátításának alapozása történik. Gyakorlati tevékenységre, konkrét tapasztalatszerzésre épül. A számfogalom és műveletfogalom építése, a számolási készség fejlesztése, az alapműveletek körében az életkornak megfelelő mélységben, fokozatosan bővülő számkörben folyik.

A mennyiségek közötti kapcsolatok felfedezése, a változások, összefüggések megfigyelése tárgyi tevékenység során történik. A tapasztalatok megfogalmazásával a szóbeli kifejezőképességet fejleszthetjük. A tér- és síkgeometriai szemléletet a gyermekek konkrét tárgyi tevékenységével, a valóságot bemutató, a legkülönbözőbb technikákkal nyert anyagok, modellek segítségével alakítjuk (pl. fotók, videó, számítógép).

A matematikai logika legegyszerűbb elemeinek (pl. „vagy”, „és”, „nem”) használatával fejlesztjük az összefüggések belátásának és pontos megfogalmazásának képességét.

Az életkornak megfelelő elemi matematikai fogalmakat (pl. több, kevesebb, mértékegységek) a mindennapi életben való előfordulásnak megfelelően használjuk. Folyamatosan fejlesztjük a modellalkotás képességét, a lényeges és lényegtelennek tűnő dolgok szétválasztását. Egyszerű esetekben vizsgáljuk a modell helyességét.

Felhívjuk a figyelmet a hétköznapi és a matematikai nyelv különbségeire. A sokoldalú gondolkodásmód fejlesztése érdekében konkrét tevékenységgel, kísérletezéssel példákat gyűjtünk a biztos, véletlen, lehetséges esetekre.

Gyakorlottság a matematikai problémák megoldásában, jártasság a logikus gondolkodásban

A problémamegoldó gondolkodás fejlesztésére a matematikai összefüggések szöveges megfogalmazását, modellezését (kirakás, eljátszás) alkalmazzuk.

A matematikai szövegértő képesség alapozása és folyamatos fejlesztése összetett feladat. A beszédértésre épül és az értő olvasás színvonalának megfelelően fejlődik. A szövegösszefüggések értelmezése, az adatok kiválasztása a szövegből, az adatok közötti kapcsolatok felfedezése tevékenység, ábrázolás keretében történik, majd fokozatosan térünk át a számokkal, műveletekkel való kifejezésére. A megoldásban a próbálgatásnak, következtetésnek, logikus gondolkodásnak elsődleges szerepet tulajdonítunk. Csak ezután következhet az algebrai úton történő megoldás alkalmazása. A mérés témakörének tanításakor kiemelt szerepet tulajdonítunk a konkrét mérési tevékenységben való jártasságnak.

Az elsajátított megismerési módszerek és gondolkodási műveletek alkalmazása

Az ismeretszerzésben az életkornak megfelelő induktív eljárások alkalmazása, a konkrétból való kiindulás, a sokféle tevékenységből származó tapasztalat összegyűjtése vezet el az általánosabb összefüggések megfogalmazásáig, elvontabb ismeretek rögzítéséig. Az általánosítás az iskolázási szakasz befejezéséhez közeledve bőséges tapasztalati alapozás után következhet. A gondolkodás fejlesztése a gondolkodási műveletek következetes alkalmazásán keresztül történik. Ilyenek: az egyszerű állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése, a megadott vagy választott szempont szerinti csoportosítás, osztályozás, néhány elem sorba rendezése, bizonyos feltételeknek eleget tevő elemek kiválasztása, adatok gyűjtése, lejegyzése, grafikonok készítése, értelmezése, szabályszerűségek észrevétele.

A matematikai problémák megoldását, konkrét tevékenységen való értelmezéssel és ugyancsak a konkrét tárgyi tevékenységben való megoldáskereséssel, a matematikai modellalkotás aprólékos kidolgozásával, esetenként egy-egy feladat apró lépésekre bontásával, elemi algoritmusok alkalmazásával segítjük.

A helyes tanulási szokások fejlesztése

A matematikai tevékenységek megszerettetése, a matematikai szemlélet formálása a kezdő szakasz alapvető feladata. A helyes tanulási módok kialakítása a gondolkodási képességek fejlődését eredményezi, mely a tanulás más területén is hasznosítható. A kognitív képességek együttes fejlesztéséhez a matematika a következő területeken járulhat hozzá: az anyanyelv és a szaknyelv adott szinten elvárható, megfelelő pontosságú használata; a megértett és megtanult fogalmak, eljárások eszközként való használata; megoldási tervek készítése; kellő pontosságú becslések, számítások a mérések előtt, feladatmegoldások helyességének ellenőrzése; indoklások, érvelések, kérdésfeltevések, kételkedések, igazolás keresése; a megértés igénye; tapasztalatok gyűjtése a matematika érdekességeiről; tankönyvek, feladatlapok önálló használata. A matematika tanulásának szokásrendjébe tartozik a pontos munkavégzés, a fegyelmezett számjegy- és jelírás, a rendezett írásbeli munka és értelmes, rendezett szóbeli megfogalmazás.

Kiemelt tanítási tartalmak 1–4. évfolyamon

A 10 000-ig bővülő számfogalom készségi szintű alkalmazása.

Biztonságos eligazodás a tízes számrendszerben.

Biztos műveletfogalom és számolási készség az alpműveletek körében.

Becslés, kerekítés alkalmazása, az eredmények realitásának eldöntése, a hibás eredmények kiszűrése.

Fejlődő függvényszemlélet kialakítása.

A problémamegoldás lépéseinek megtervezése, algoritmusok készítése.

Sík- és térbeli tájékozódási képesség formálása.

Sík- és térgeometriai szemlélet kialakítása, egyszerű geometriai transzformációk használata.

Mértékszerek ismerete, alkalmazása.

Adatok, grafikonok elemzése.

Valószínűségi játékokkal, megfigyelésekkel a valószínűségi szemlélet alapozása.

Konkrét szituációkkal, példákkal alakítjuk a tanulók szemléletét a valóság és a matematikai modell kapcsolatáról.

Matematikai szakszövegek értő elemzése, adott szinten elvárható, megfelelő pontosságú alkalmazása.

A kezdő szakasz feladata az alapvető matematikai ismeretek elsajátítása, a problémamentes továbbhaladás biztosítása a kötelező oktatás keretében.

Az alapozás a matematika kiemelt témaköreiben az ismeretek koncentrikus és spirális bővülését segíti elő.

Kerettantervünk szerkezete és óraterve

A „fejlesztési feladatok, tevékenységek” az első oszlopban kaptak helyet, ezzel is jelezve a fejlesztés fontosságát. A matematika tanításában a fejlesztés és a tevékenység egymással szorosan összefügg, ezért együtt szerepel. A fejlesztési feladatok a középső oszlopban felsorolt témakör tartalmának egészére vonatkoznak. A második oszlop a részletes tananyagtartalom felsorolása mellett a gondolkodási módszerek elsajátításának körét is tartalmazza, ugyanis az alsó tagozatban ez minden témakör esetében kiemelt feladat, beépül a tanítás menetébe.

A harmadik oszlopban 1–3. évfolyamon a továbbfejlesztés alapjait, 4. évfolyamon pedig a továbbhaladás feltételeit sorakoztattuk fel, melyek biztosítják az egységességet és az átjárhatóságot az iskolák között.

Tantervünk követi a Magyar Közlöny 2003/43/II. számában megjelent szerkezetet és az ott javasolt időkeretet (1. változat) használjuk föl.

Évfolyam	1.	2.	3.	4.
Heti óraszám 1/A változat	4	4	3,5	3,5*
Évi óraszám	148	148	129,5	129,5*
Heti óraszám 1/B változat	4,5	4	4	4
Évi óraszám	166,5	148	148	148

*A szabadon tervezhető órakeret felhasználásával.

Kétféle óratervet készítettünk.

Az **1/A változat** a minimális időkeretet tartalmazza 1–3. osztályban. A 4. évfolyam óraszámát a szabadon tervezhető heti 1 óra felhasználásával terveztük. A NAT a matematika műveltség területére 17–23% időt ad. A heti 3 matematikaóra az összóraszámnak csupán 13–14%-a. A NAT javaslata 4. osztályban csak 3+1 óra megtartásával érhető el.

Az **1/B változat** a szabadon tervezhető heti 1 óra felhasználásával készült minden évfolyamon.

Időkeret a matematika témaköreihez 3–4. évfolyamra

Témakörök	1.	2.	3.	4.
Számтан-algebra	71%	74%	48%	42%
Sorozatok, függvények	10%	6%	14%	16%
Geometria, mérések	16%	17%	24%	28%
Valószínűség, statisztika	3%	3%	14%	14%

A tantervben dőlt betű jelzi a magasabb óraszámokban megvalósítható tartalmakat.

1. évfolyam

Számтан, algebra

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
Számfogalom a húszas számkörben		
<p>Tájékozódó mérés a tanév elején – tájékozódás az óvodai ismeretekről.</p> <p>A megfigyelőképesség fejlesztése konkrét tevékenység útján.</p> <p>A szám- és műveletfogalom tapasztalati úton való alakítása a 20-as számkörben.</p> <p>A sorszám helyes használata.</p> <p>A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése.</p>	<p>Természetes számok 0-tól 20-ig.</p> <p>A számfogalom építésének előkészítése: tárgyak, személyek összehasonlítása, válogatása, rendezése, csoportosítása, halmazok képzése közös tulajdonságok alapján.</p> <p>Tárgyak hosszúságának, szélességének, tömegének, edények űrtartalmának összehasonlítása, összemérése.</p> <p>Halmazok összehasonlítása elemszám szerint.</p> <p>Darabszám, mérőszám, sorszám.</p> <p>Tárgyak meg- és leszámlálása egyesével, kettesével, számnevek sorolása növekvő és csökkenő sorrendben.</p> <p>Római számok I-től XX-ig.</p>	<p>Tárgyak, személyek, dolgok érzékelhető Tulajdonságainak felismerése, válogatás közös és eltérő tulajdonság alapján.</p> <p>Számfogalom a 20-as számkörben; biztos számlálás, mérés.</p>
	<p>Számok tulajdonságai:</p> <p>Számok jele, összeg- és különbségalakjaik a számok bontott alakja, számjegyek száma, páros, páratlan számok, számszomszédok, helyi és valódi érték szerinti bontás.</p>	<p>Számok írása, olvasása.</p> <p>A számok kéttagú összeg- és különbség alakjainak felsorolása.</p> <p>Páros és páratlan számok felismerése.</p>
	<p>A számok összeg és különbségalakjainak előállításuk kirakással, rajzzal, leolvasása kirakásról, rajzról.</p>	
	<p>Számok kapcsolatai:</p> <p>nagyságrend, számszomszéd.</p> <p>Viszonyítások, rendezések, számok helyének megkeresése számegegyesen.</p> <p>Kitekintés 100-ig.</p>	<p>A számok szomszédainak ismerete.</p> <p>Növekvő és csökkenő számsorozatok képzése adott szabály alapján.</p>

Fejlesztési feladatok tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
Műveletek értelmezése, műveletvégzés		
<p>A számok közötti összefüggések felismerése; a műveletek értelmezése tárgyi tevékenységgel és</p>	<p>A hozzáadás /összeadás és elvétel/kivonás értelmezése tevékenységgel, rajzzal és szöveges feladattal.</p> <p>Az összeadás tagjainak felcserélhetősége.</p>	<p>Hozzátevés, elvétel tevékenységgel, megfogalmazása szóban.</p> <p>Kéttagú összeg- és</p>

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
az ezt felidézõ szöveg alapján.	Háromtagú összeadások. <i>Az összeadás tagjainak csoportosítása. Bûvös négyzet megoldása.</i> Két halmaz egyesítése hozzátevéssel konkrét esetekben. <i>Halmaz elemszámának növelése.</i> Egy halmaz felbontása: elvétellel konkrét esetekben. <i>Kivonás a különbség szemléltetésére</i>	különbségalakok ismerete húszas számkörben.
Szóbeli számolási eljárások készségszintû alkalmazása a 20-as számkörben.	Számok bontása két szám összegére, pótlás. <i>Hiányzó műveletek hiányzó számának pótlása, hiányos művelet ellenõrzése.</i> Halmaz elemeinek szétválogatása. <i>Hiányos művelet ellenõrzése.</i>	
	Képrõl művelet megfogalmazása, művelet megjelenítése képpel, kirakással. Összefüggések a számok körében. Állítások igazságtartalmának megítélése. Több megoldás keresése. <i>Több, kevesebb, ugyanannyi, sok, kevés, néhány fogalmának használata.</i> <i>Fele, kétszerese.</i> <i>Szorzás, osztás elõkészítése.</i>	Gyakorlottság az összeadás, kivonás, bontás, pótlás alkalmazásában kirakás segítségével lejegyzés számokkal. Egyszerû összefüggések megfogalmazása szóban és lejegyzése.
	Összefüggések szöveges feladatokban	
Lényegkiemelõ és problémamegoldó képesség formálása matematikai problémák ábrázolásával, szöveges megfogalmazásával.	Tevékenységrõl, képrõl szöveges feladatalkotása. Szöveges feladat megjelenítése tárgyi tevékenységgel, rajzzal. Szövegrõl számfeladatalkotása. Számfeladatról szöveg alkotása. Matematikai szöveg alkotása adott számfeladathoz. Műveletek értelmezése szöveg alapján.	Egyszerû szöveges feladat értelmezése tevékenységgel; modell választása. Szövegösszefüggés lejegyzése számokkal, művelettel.

Sorozatok, függvények

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
	Sorozatok	
Összefüggéseket felismerõ és rendezõ képesség fejlesztése a változások, periodikusság, ritmus, növekedés, csökkenés megfigyelésével.	Tárgysorozat képzése, ismétlõdések, tulajdonságok megfigyelése. Sorozatok folytatása megadott, választott, felismert szabály alapján. Számsorozatok képzése növekvõ, csökkenõ sorrendben.	Egyszerû sorozat képzése kirakással, rajzzal. Növekvõ és csökkenõ számsorozatok felismerése,

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
A változások felismerése, értelmezése tárgyi tevékenységek alapján, kifejezése számokkal. Számok, mennyiségek közötti elemi kapcsolatok megjelenítése, összefüggések megfogalmazása.	A változások megfigyelése, felismert szabályok követése, ismétlődések, ritmus értelmezése mozgással, hanggal, szóval, számmal.	képzése adott szabály alapján.
Több szabály keresése megadott elemű sorozatokhoz.	Kapcsolatban levő elemek (tárgyak, személyek, hangok, szavak, számok) összekeresése, párosítása egyszerű esetekben. Számok, mennyiségek közötti kapcsolatok jelölése nyíllal. Számok táblázatba rendezése, grafikonok, szabályjátékok (gépjátékok). <i>Szabályjáték szabályának felírása többféleképpen.</i> <i>Egyszerű függvényre vezető szöveges feladatok.</i> Egyszerűbb összefüggések, szabályszerűségek felismerése.	Összetartozó elempárok keresése egyszerű esetekben.

Geometria, Mérés

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
Testek, síkidomok		
A tér- és síkbeli tájékozódó képesség alapozása érzékszervi megfigyelések segítségével. Kifejezése megmutatással, szóban. Ilyen tartalmú közlések megértése, követése. Testek, alakzatok érzékelhető tulajdonságainak elismerése, azonosságok és különbözőségek kifejezése megmutatással, válogatással, sorba rendezéssel, szavakkal.	Testek építése szabadon, majd modell alapján. Síkidomok előállítás tevékenységgel. Sík- és térbeli alakzatok szétválogatása tulajdonságok alapján. Játékos tapasztalatszerzés síktükörrel. <i>Alakzatok felismerése, bizonyítása színezéssel.</i>	Térbeli és síkbeli alakzatok azonosítása és megkülönböztetése néhány megfigyelt geometriai tulajdonság alapján.
	Tájékozódás, helymeghatározás, irányok, irányváltoztatások. <i>Viszonyítások: előtte, mögötte, fölött, alatta, jobbra, balra stb. kifejezések értelmezése.</i> Geometriai tulajdonságok felismerése, összehasonlítások.	Helymeghatározás a tanult kifejezések alkalmazásával (pl. alatt, fölött, mellett).
	<i>Egyszerű geometriai formák megnevezése, hasonló formák felismerése (négyzet, kör, háromszög). Tapasztalatszerzés a logikai lapok segítségével.</i>	

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
	Mérés	
A becslés és mérés képességének fejlesztése, gyakorlati tapasztalatszerzés alapján. Az összehasonlító, Megkülönböztető képesség alakítása mennyiségek tevékenységgel történő rendezése útján.	Összehasonlítások, összemérések a gyakorlatban (pl. magasabb, alacsonyabb, hosszabb, rövidebb...) Mérési eljárások: kirakás, egyensúlyozás. Mérőeszközök. Mérés alkalmilag választott mérőeszközökkel. Különböző mennyiségek mérése azonos mértékegységgel. Azonos mennyiségek mérése különböző mértékegységekkel.	Összehasonlítás, mérés gyakorlati tevékenységgel, az eredmény megfogalmazása a tanult kifejezésekkel.
	Mértékegységek: méter, <i>deciméter</i> kilogramm, liter, <i>deciliter</i> . <i>Összehasonlító mérések szabvány mértékegységekkel.</i>	A m, kg, l egységek használata szám és egyszerű szöveges feladatokban.
	Az idő: hét, nap, óra, <i>fél óra</i> , év, <i>évszak</i> , <i>hónap</i> , <i>hét</i> . <i>Időpont és időtartam tapasztalati úton történő megkülönböztetése.</i>	A hét, nap, óra időtartamok helyes alkalmazása.
	Kapcsolatok felismerése mennyiségek, mértékegységek és mérőszámok között. <i>Különböző mennyiségek becslése mérés előtt. Gyakorlás, rendszerezés: hosszúság, tömeg, űrtartalom megkülönböztetése.</i> Mérési tapasztalatok megfogalmazása.	

Valószínűség, Statisztika

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
	Testek, síkidomok	
A matematikai tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése matematikai játékok segítségével. A megfigyelő és rendszerező képesség fejlesztése valószínűségi játékokkal.	Események, ismétlődések játékos tevékenység során „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” érzékelése találgatással, próbálgatással. Adatok gyűjtése, ábrázolás oszlopdiagram építésével (tárgyi tevékenység formájában). <i>Egyszerű kombinatorikai feladatok megoldása.</i>	

Az első évfolyamon a továbbfejlesztés alapjai (korábban a továbbhaladás feltételei) címszó alatt olvasható elvárások kizárólag tájékoztató jellegűek, mivel az Oktatási Törvény módosítása alapján az első 3 évfolyamon nincs osztályismétlés. (Csak a szülő kérésére.)

2. évfolyam

Számtan, Algebra

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
Számfogalom a száz-as számkörben		
Tulajdonságok felismerése, elemek szétválogatása adott szempont szerint. Analógiás gondolkodás. A megfigyelések kifejezése rajzban, szóban, írásban.	Elemek szétválogatása saját és megadott szempont szerint. A természetes szám fogalma a száz-as számkörben. A szám, mint halmazok tulajdonsága.	
Összefüggések felismerése. Viszonyítási képesség fejlesztése. Eligazodás a tízes számrendszerben. Absztrakció a számfogalom kiépítéséhez.	Halmazok összehasonlítása: számlálás. Megállapítások: mennyivel több, mennyivel kevesebb elemet tartalmaz, hányszor annyit. Számolás tárgyi tevékenységgel kettesével, hármasával, négyesével, ötösével, tízesével. Darabszám, mérőszám, sorszám. <i>Ismerkedés a relációs jelekkel: < ></i>	Halmazok összehasonlítása, meg- és leszámlálás. Viszonyítások: nagyobb, több, hányszor akkora megfogalmazása. Darabszám, mérőszám helyes használata. Biztos számfogalom 100-ig.
Algoritmusok követése az egyesekkel és tízesekkel végzett műveletek körében. Kreativitás. Önállóság.	Számok írása, olvasása 100-ig. <i>Római számok írása, olvasása az I, V, X jelek segítségével.</i> Számok bontása tízesek és egyesek összegére. <i>Algoritmusok megfigyelése és követése a tízes számrendszerben.</i> Számok nagysága, számszomszédok. Számok helye a számegyenesen. <i>Számképzés adott számokkal, adott feltételekkel.</i>	A számok írása, olvasása. Az egyes, tízes fogalmának ismerete. Tájékozottság a tízes számrendszerben.
	Számok közelítő helye a többféle beosztású számegyenesen. Számok tulajdonságai: páros, páratlan. Oszthatóság megfigyelése pl. 3-mal, 5-tel 10-zel. <i>Oszthatóság 2-vel, 6-tal.</i>	Számok helye a szám egyenesen, nagyság szerinti sorrendje.
	Számok kapcsolatai, számok nagyságának vizsgálata. <i>Számok összehasonlítása, viszonyítása, rendezése.</i> <i>Számok bontott alakjainak összehasonlítása.</i>	A számok néhány tulajdonságának ismerete: adott szám jellemzése a megismert tulajdonságokkal. A számok közötti kapcsolatok felismerése.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
Műveletek értelmezése, műveletvégzés		
<p>A tevékenység megfogalmazása. Az összeadás és a szorzás kapcsolatának megértése Értelmezés rajzról, jelekről. Összefüggések felismerése. Emlékezetfejlesztés. Analogiás gondolkodás. Szóbeli számolási képesség fejlesztése. Kétkedés, ellenőrzés, igazolás megmutatással. Indoklások megfogalmazása. Szóbeli beszámolás a megfigyelésekről. Megfigyelések a szorzó és bennfoglaló tábla esetei körében.</p>	<p>Műveletfogalom építése tevékenységgel: kirakások, darabszám, mérőszám megállapítása. Összeadás, kivonás értelmezésének kiterjesztése a százaskörre. <i>Bűvös négyzet megoldása.</i> Szorzás bevezetése az egyenlő tagok összeadásával, számlálás kettesével, ötösével, tízesével. Szorzás, osztás, bennfoglalás értelmezése a százaskörben. <i>Szorótáblákról összefüggések leolvasása.</i> Részekre osztás, bennfoglalás kirakással, jelölés bevezetése (részekre osztás 15/5, bennfoglalás 15:3). Maradékos osztás kirakással, maradék jelölése. <i>Számok válogatása maradékosztályok szerint.</i></p>	<p>Alapműveletek (összeadás, kivonás, szorzás, részekre osztás, bennfoglalás, maradékos osztás) értelmezése kirakással. Műveletek megoldása szóban. A kisegyszeregy biztonságos ismerete. A számok közötti kapcsolatok műveletekkel történő megjelenítése.</p>
<p>Algoritmusok segítségével történő számolás.</p>	<p>Műveleti tulajdonságok. Összeadás: a tagok felcserélhetősége, csoportosíthatósága, összefüggés a tagok növelése, csökkenése és az eredmény változása között. Szorzás: a tényezők felcserélhetősége. <i>Műveleti jelek pótlása.</i> <i>Műveletek közti kapcsolat.</i></p>	<p>Tagok felcserélhetőségének ismerete. Fordított műveletek alkalmazása.</p>
	<p>Műveletek sorrendje. A tényezők felcserélhetőségének értelmezése, leolvasása tárgyi tevékenységről. Az összeadás, kivonás kapcsolatai: pótlás, hiányos kivonás, összeg, különbség elvétele, a zárójel használatának bevezetése. Szorzás és osztás kapcsolata. Összeg és különbség szorzása, zárójel használata. Háromtagú összegek kiszámítása. <i>Műveletek alkotása számhalmazokból adott műveleti jelekkel.</i> <i>Kéttényezős szorzatok kiszámítása a kisegyszeregyen kívüli esetekben is.</i></p>	<p>A műveletek közötti kapcsolatok felismerése. A kapcsolatok kifejezése szóban.</p>

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
Összefüggések, kapcsolatok		
Megfigyelés. Önállóság a mennyiségek közötti kapcsolatok felismerésében. Tevékenységek kifejezése szóban. Igaz, hamis állítások megfogalmazása, az igazság megítélése.	Számok, mennyiségek jellemzése állításokkal. Nytított mondat kiegészítése, igazsághalmazának keresése. Nytított mondatok egy-két változóval. <i>Állítások igazságtartalmának megítélése, több megoldás keresése.</i>	Állítások megfogalmazása tevékenységről, rajzról. Állítások igazságának megítélése. Nytított mondat kiegészítése, igazzá tevése. Nytított mondat készítése ábráról.
Problémamegoldó képesség, kreativitás. Egyszerű szöveges feladatok ábrázolása, megoldása. A szöveges feladatok megoldási lépéseinek kialakítása és alkalmazása.	Összefüggések, kapcsolatok megállapítása rajzról, lejegyzés számokkal. Alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz szerepe a nyitott mondat megoldásában. Nyitott mondatokat igazzá, hamissá tevő elemek keresése próbálgatással. Nyitott mondat felírása ábra alapján. Egyenes és fordított szövegezésű feladatok megoldása. Képről szöveges feladat megfogalmazása. Nyitott mondatról, műveletről szöveg készítése. <i>Tréfás szöveges feladatok. Gondolkodtató feladatok.</i> A szöveges feladatok megjelenítése, értelmezése, leírása, számokkal. <i>Műveletek értelmezése szöveg alapján. Becslés, megoldás, válaszadás szóban és írásban.</i> A megoldás lépéseinek visszaidézése. <i>Ugyanannak a feladatnak többféle művelettel történő megoldása. A szöveges feladatok megoldásának algoritmusa.</i>	Szöveges feladatok értelmezése, megoldása: lejegyzés (ábrázolás), műveltek kijelölése, számolás, ellenőrzés, válasz megfogalmazása.

Sorozatok, Függvények

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
Testek, síkidomok		
Összefüggések, szabályosságok felismerése. Szabályok megfogalmazása a sorozat elemei közti különbségek megállapításával.	Tárgy-, rajz- és jelsorozatok kiegészítése, folytatása adott vagy felismert összefüggés szerint. Sorozatok készítése önállóan választott szempont alapján.	Adott szabályú sorozat folytatása. Sorozatok képzése.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
Testek, síkidomok		
<p>Periodikusság megfigyelése.</p> <p>A valóság és a matematika kölcsönös kapcsolatának bejárása. Kreatív gondolkodás. Többféle szabály keresése adott elemű sorozatokhoz.</p>	<p>Egyenletesen növekvő vagy csökkenő sorozatok.</p> <p>Szabályok felismertetése, követése. A kapcsolatok szavakkal való kifejezése, a kapcsolatok kifejezése különbségsorozattal. Sorozat elemeinek megfigyelése, megállapítások (növekedés, csökkenés, periodikusság). Sorozat szabályának megfogalmazása szóban.</p> <p>Egyszerű tapasztalati függvények. Összefüggések keresése az adatok között. Számpárok, számhármak közötti kapcsolatok megállapítása, táblázatba rendezése, összefüggések megfigyelése, lejegyzése. Többféle elrendezésű szabályjátékok megoldása.</p>	

Geometria, Mérés

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
Testek, síkidomok, tükrözés		
<p>Megfigyelés.</p> <p>Tulajdonságok felismerése.</p> <p>Összehasonlítás.</p> <p>Formafelismerés, azonosítás, megkülönböztetés.</p> <p>Alkotóképesség.</p>	<p>Testek válogatása, osztályozása megadott szempont szerint.</p> <p>Építések kockákból, téglatestekből; geometriai tulajdonságok érzékelése az alkotások során. <i>A kocka és a téglatest tulajdonságainak vizsgálata, összehasonlításuk.</i></p> <p>Testek másolása modellről. Építés különféle helyzetben, tükrökép építése egyszerű esetekben.</p>	<p>Testek létrehozása másolással megadott egyszerű feltétel szerint.</p> <p>Élek, csúcsok, lapok felismerése, számbavétele a kocka és a téglatest esetében.</p>
<p>Tudatos eszközhasználat.</p> <p>Pontosság. Sík- és térbeli tájékozódás.</p>	<p>Síkidomok másolása, előállítása egy-két feltétel szerint: kirakás, befedés, másolás átlátszó papírral. Vonalzó, sablon használata. <i>Egymásra rajzolt síkidomok felismerése.</i></p>	<p>Síkidomok létrehozása másolással, megadott egyszerű feltétel szerint.</p> <p>Csoportosítás, válogatás tulajdonságok szerint.</p>
<p>Tulajdonságok megnevezése.</p> <p>A megfigyelések megfogalmazása, kifejezése válogatással.</p>	<p>Tapasztalatgyűjtés egyszerű alakzatokról, a megfigyelések megfogalmazása.</p> <p>Téglalap, négyzet, kocka, téglatest előállítása.</p> <p>Kerület mérése tevékenységgel.</p>	

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
	<p>Sokszögek néhány tulajdonsága. Egyszerű tükrözés megfigyelése, tükörkép előállítás hajtogatással. <i>A valós tárgy és tükörképének összehasonlítása.</i></p> <p><i>Egy pontból kiindulva adott lépésekkel (irány, méret, egység) alakzat rajzolása.</i></p>	

Mérés

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
Mérhető tulajdonságok, mérés		
<p>Megfelelő pontosság elérése, a pontatlanság kifejezése.</p> <p>Helyes eszközhasználat.</p> <p>Összefüggések felismerésének képessége.</p>	<p>Hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő mérése alkalmilag választott és szabványegységekkel (m, dm, cm, kg, dkg, l, dl, óra, perc, nap, hét, hónap, év).</p> <p><i>Időpont és időtartam megkülönböztetése.</i></p> <p>Gyakorlati mérések az egység többszöröseivel.</p>	<p>Gyakorlati mérések a tanult egységekkel.</p> <p>A tanult szabvány mértékegységek ismerete; használata.</p>

Valószínűség, Statisztika

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
<p>A valószínűségi szemlélet alapozása.</p> <p>A szóbeli kifejezőképesség fejlesztése.</p> <p>Ábrázolási képesség.</p> <p>Szokások kialakítása az adatok lejegyzésére.</p> <p>Kombinatorikus képességek fejlesztése, tapasztalatok megfogalmazása, összegzés.</p>	<p>Adatok gyűjtése megfigyelt történésekről, mért vagy számlált adatok.</p> <p>Adatok ábrázolása táblázat, grafikon, oszlopdiagram segítségével, megállapítások leolvasása.</p> <p>A „biztos, nem biztos, valószínű, lehetséges” fogalmak alapozása játékkal, tevékenységgel, példák gyűjtése.</p> <p>Az elképzelés és a valóság összevetése.</p> <p><i>Könyvajánlás, bűvárkodásra ösztönzés, adatok gyűjtése megadott szempontok szerint.</i></p>	

3. évfolyam

Számтан-Algebra

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
Számfogalom 1000-es számkörben		
<p>Gyakorlati tevékenységre épülő, az életkornak megfelelő számfogalom használata. Megfigyelőképesség fejlesztése. Halmazok alkotása elemek két szempontú osztályozása szerint. A mindegyik, „van olyan”, „egyik sem”, „nem mind”, kifejezések használata konkrét tevékenységek kíséretében. Alaphalmazhoz részhalmazának képzése választott és adott tulajdonságok szerint. Halmazok kapcsolatainak megfigyelése: van közös elemük, nincs közös elemük, az egyik része a másiknak. Halmazábrázolás Venn-diagrammal, <i>fa-diagrammal</i>. <i>Diszjunkt halmazok egyesítése.</i> <i>Összes elem számának meghatározása.</i> Biztonságos tájékozódás</p> <p>a 10-es számrendszerben és helyiérték-rendszerben 1000-es számkörön belül. Számok jellemzése tulajdonságaikkal. Az anyanyelv és a szaknyelv elvárható szintű alkalmazása. Kerekítések a jó becslőképesség érdekében. Alaki, helyi érték alapos megértése.</p>	<p>Számkörbővítés 1000-ig.</p> <p>A természetes szám, mint halmazok számossága és mint mérőszám. Becslések (mennyiségek, halmazok számossága).</p> <p><i>A matematikai logika elemeinek (logikai „és”, „vagy”) megfigyelése, alkalmazása.</i> <i>Állítások megfogalmazása tagadással.</i></p> <p>A 10-es számrendszer értelmezése, kialakítása. Csoportosítások 10-esével. Helyiérték-táblázat kitöltése. Helyi értékek és jelölésük: egyes (e), tízes (t), száz (sz), ezres (E). Számok helye a számegyenesen.</p> <p>Közelítő helyek meghatározása. Számok jellemzése tulajdonságaikkal, kapcsolatokkal: osztható, többszörös, kisebb, nagyobb, nem kisebb, nem nagyobb stb. Számképzés kombinatorikai</p>	<p>Számok írása, olvasása 1000-ig.</p> <p>Halmazok tulajdonságainak felismerése, részhalmaz jellemzése.</p> <p>Számok nagyságrendjének és helyi értékének biztos ismerete. Számok képzése, helyi érték szerinti bontása.</p>

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
Számfogalom 1000-es számkörben		
Számszerű összefüggések megállapítása. Római számok olvasása, írása.	feladatokkal – alaki és helyi érték. Számok különböző, alakjai: összeg, különbség, szorzat, hányados. Római számok: I, V, X, L, C, D,	

Negatív számok és törtszámok fogalmának alapozása		
Egységtörtek előállítása tárgyi tevékenységgel, majd adott területű téglalapok törtrészeinek színezésével. Az egységtörtek viszonyítása, sorba állítással nagyság szerint. Az <i>egységtörtek többszöröseinek előállítása tevékenységgel, színezéssel. Törtrészek pótlása egy egészre, egészből törtrész elvétele.</i> Hőmérsékletek leolvasása hőmérőről, beállításuk hőmérőmodellen. Hőmérőről pozitív és negatív hőmérsékletek leolvasása és lejegyzése. Összehasonlítások sorba rendezések a melegeedésnek megfelelően. <i>Hőmérsékletváltozások leolvasása.</i>	Egy egész törtrészeinek értelmezése. Az egységtörtek nagyságviszonyai. <i>Egységtörtek többszörösei.</i> Negatív számok a hőmérőn. A hőmérséklet egysége: °C. Pozitív és negatív hőmérsékleti értékek nagyságviszonyai. Előjelek alkalmazása. Negatív hőmérsékletek megfigyelése: nagyobb számhoz alacsonyabb hőmérsékleti érték tartozik. <i>Hőmérsékletváltozások megfigyelése, leolvasása, lejegyzése nyíljelöléssel.</i>	
Műveletfogalmak a természetes számok körében		
A műveleti eljárások kiterjesztése az írásbeli műveletek körére. Becslés értelmezése és alkalmazása. Kellő pontosságú becslések számítások előtt. Számolási analógiák alkalmazása az 1000-es számkörben szóbeli számolások körében. A szorzótábla kiterjesztése kétjegyű számokra (nagyegyszeregy).	Műveletek értelmezése tevékenységgel, rajzzal, elvontabb ábrákkal. Összeg, különbség, szorzat, hányados becslése, a „közelítő érték” fogalmának bevezetése. A jel megismerése, alkalmazása. A négy alapművelet elnevezéseinek megismerése, használata: összeadás – összeadandók vagy tagok, összeg; kivonás – kisebbítendő, kivonandó, maradék vagy különbség; szorzás – tényezők, szorzat; osztás – osztandó, osztó, hányados. Műveleti tulajdonságok: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága. Összeg, különbség, szorzat, hányados változásai.	Műveletek leolvasása ábráról, megjelenítése tevékenységgel. Az alapműveletek eljárásainak alkalmazása szóban és írásban.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
Műveletfogalmak a természetes számok körében		
<p>A megértett és megtanult eljárások eszközként való használata.</p> <p>Az önellenőrzés különböző módjainak alkalmazása.</p> <p>Műveletek közötti kapcsolatok alkalmazása ismeretlen összetevő számítására.</p> <p>Rugalmas gondolkodás fejlesztése többféle megoldás keresésével.</p>	<p>Műveleti sorrend.</p> <p>Műveletek kapcsolata: inverzitás; összeg, különbség szorzása.</p> <p>Számolási eljárások analógiák megfigyelésével.</p> <p>Szóban összeadás, kivonás, szorzás és osztás 10-zel; 100-zal; összeadás és kivonás</p> <p>írásbeli művelettel, írásbeli szorzás egyjegyűvel.</p> <p>Összefüggések felismerése, Kapcsolatok leolvasása ábráról, rendezések, becslések.</p>	
Összefüggések, kapcsolatok		
<p>Logikai gondolkodás fejlesztése az igaz és hamis állítások megítélésével.</p> <p>Megoldási algoritmusok megismerése, alkotása, alkalmazása.</p> <p>A kreativitás fejlesztése többféle megoldás keresésével.</p> <p>Szövegek megjelenítése tevékenységgel, ábrázolással.</p> <p>Becslés képességének fejlesztése.</p> <p>Matematikai szövegértő és szóbeli kifejezőképesség fejlesztése.</p> <p><i>Kölcsönös és nem kölcsönös összefüggések felismerése, alkotása.</i></p>	<p>Állítások igazságának megítélése.</p> <p>Adott állításokhoz halmazok képzése.</p> <p>Nyitott mondatok igazsághalmazának megkeresése módszeres próbálgatással, közelítéssel. Egyszerű esetekben összes megoldás keresése.</p> <p>Nyitott mondatok megoldása műveletek gyakorlására.</p> <p>Nyitott mondatok megértése, lejegyzése, megoldása számelméleti fogalmakat, kifejezéseket tartalmazó matematikai szöveg alapján (nem szöveges feladat).</p> <p>Szöveges feladatok megoldása modellek segítségével: sorozatok, táblázatok, rajzok, grafikonok.</p> <p>Szöveges feladatról nyitott mondat készítése, többféle megoldási mód keresése.</p> <p>Kapcsolatok felismerése, jelölése szöveges feladatokban.</p> <p>Relációk leolvasása két irányból.</p> <p><i>Szimmetrikus és nem szimmetrikus relációk.</i></p>	<p>Egyszerű nyitott mondat kiegészítése igazzá, hamissá.</p> <p>Nyitott mondat igazsághalmazának megkeresése kis véges alaphalmazon, behelyettesítéssel.</p> <p>Szöveges feladatok értelmezése, adatainak lejegyzése, megoldási terv készítése.</p> <p>Szöveges feladat megoldása közvetlenül az értelmezésre szolgáló tevékenységgel, ábrákkal és matematikai Modellekkel.</p> <p>A számítások helyességének ellenőrzése és az eredmény értelmezése.</p>

Sorozatok, Függvények

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
<p>Döntési képesség formálása.</p>	<p>Számsorozatok folytatása, kiegészítése adott vagy felismert szabály alapján.</p>	<p>Egyszerű sorozatok szabályának megállapítása.</p>
<p>Néhány eleméve</p>		

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
<p>elkezdett sorozathoz többféle szabály alkotása.</p> <p>A kapcsolatokat kifejező tevékenységek, ábrák megismerése.</p> <p>Konstruktív gondolkodás, összefüggés-felismerő képesség fejlesztése.</p> <p>Ismert kapcsolatok, összefüggések, szabályok kifejezése.</p> <p>Új, ismeretlen kapcsolatok felismerése, kifejezése.</p> <p>Feladatmegoldások egyszerűbb esetekben önállóan, szabály alkalmazásával.</p> <p>Becslő, felismerő és alkotó képesség fejlesztése problémafelvetésekkel.</p> <p>Függvényre vezető szöveges feladatok megoldása táblázat készíttéssel. Az elemzett kapcsolatok közös lejegyzése alapján önálló elempárok keresése, alkotása.</p>	<p>Tapasztalati adatok táblázatba való lejegyzése, rendezése,</p> <p>Grafikonok.</p> <p>Hozzárendelések. Megkezdett párosítások folytatása.</p> <p>Függvényre vezető szöveges feladatok megoldása egyszerű, esetekben.</p>	<p>Egyszerű sorozat folytatása</p> <p>kapcsolatok keresése táblázatok adatai között.</p>

Geometria, Mérés

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
Testek, síkidomok, egyszerű transzformációk		
<p>A sík- és térgeometriai szemlélet fejlesztése geometriai modellek segítségével.</p>	<p>Testek építése, modellezése másolással és adott feltételekkel. Szétválogatás 1-2 tulajdonság szerint.</p> <p><i>A kocka és a téglatest felismerése, kiválasztása más testek közül, megnevezésük.</i></p>	<p>Testek építése modellről.</p>

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
<p>Tapasztalatok gyűjtése alakzatok előállításával. Ráismerések, megnevezések. Tulajdonságok önálló megfogalmazása.</p> <p>Körzőhasználat.</p> <p>A megértett és megtanult új geometriai kifejezések alkalmazása a téglalap, négyzet jellemzésére. <i>A kocka és a téglatest összehasonlítása a négyzettel és téglalappal.</i> <i>Vonalak rajzolása, megfigyelése.</i> <i>Rajzolás és válogatás adott feltételekhez.</i></p> <p>Térlátás és a kreativitás fejlesztése. Megfigyelés, tulajdonságok számbavétele.</p>	<p><i>Jellemző tulajdonságaik megmutatás: lapok, élek, csúcsok száma.</i></p> <p>Síkidomok előállítása nyírással, rajzolással (körzővel is), hajtogatással, kirakással 1-2 feltételnek megfelelően. Téglalap és négyzet tulajdonságai: oldalak, csúcsok száma. A tulajdonságok összehasonlítása.</p> <p><i>Pontok, vonalak.</i> <i>Vonalak tulajdonságai: egyenes, görbe, zárt, nyitott.</i></p> <p>Tapasztalatok gyűjtése síkbeli tükrözésről. Tengelyesen szimmetrikus alakzatok válogatása, előállítása tevékenységgel. Tájékozódás vonalon, síkban, térben. Nagyítás, kicsinyítés, tükrözés, eltolás egyszerű esetekben.</p>	<p>Síkidomok előállítása tevékenységgel.</p> <p>Téglalap, négyzet tanult tulajdonságainak felsorolása modell segítségével.</p>
Mérhető tulajdonságok, mérések		
<p>Mérőeszközök és mértékegységek ismerete és önálló használata gyakorlati mérések során. Mérések előtt becslés. Átváltások szabványegységek között. Sokszögek területének mérése, számítása. A téglalap és a négyzet területének számítása. A pontosság mértékének kifejezése gyakorlati mérésekben.</p>	<p>A mérés fogalmának mélyítése. Mérések alkalmi egységekkel. A mérőszám és mértékegység viszonyának megfigyelése, megfogalmazása. Mérések szabványegységekkel: hosszúság – mm, cm, dm, m, km, tömeg – gr, dkg, kg, t, űrtartalom – ml, cl, dl, l, hl, időmérés – óra, perc, másodperc. Érzékszervi megfigyelés alapján összehasonlítások végzése. Kapcsolatok, összefüggések megállapítása – átváltások konkrét mérések esetében. Mértkegységek használata és átváltása szöveges és számfeladatokban. Kerületmérés körülkerítéssel, területmérés lefedéssel.</p>	<p>Mérés alkalmi és szabványegységekkel.</p> <p>A gyakorlatban végrehajtott mérések alapján a mértékegység és mérőszám kapcsolatának megállapítása. Át- és beváltások a tanult mértékegységekkel, gyakorlati mérésekhez kapcsolódva. A tanult szabványegységek gyakorlati alkalmazása.</p>

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
<p>A kerület, terület és a térfogat fogalmának alapozása konkrét tevékenységekkel. A matematika és a valóság kapcsolatának építése.</p> <p><i>Pont körüli elfordulás megfigyelése mozgásos játékokkal, óramodellen a mutatók elfordításával. Szögek mérése derékszöggel.</i></p>	<p>Négyzet és téglalap kerületének mérése és számítása. Térfogat mérése kirakásokkal.</p> <p><i>A szöveg fogalmának értelmezése. Derékszög előállítása hajtogatással.</i></p>	

Valószínűség, Statisztika

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
Valószínűség		
<p>Konkrét valószínűségi játékok alapján, a biztosan bekövetkező, lehetséges, a lehetetlen események megkülönböztetése. Kifejezőképesség fejlesztése a sejtések megfogalmazásával.</p>	<p>Valószínűségi játékokban a lehetséges és lehetetlen fogalmak értelmezése. A biztos és a véletlen esetek megállapítása. Próbálgatások tárgyi tevékenységek kíséretében. Sejtések megfogalmazása, egybevetés a kísérlettel.</p>	<p>A biztos és a véletlen megkülönböztetése konkrét tapasztalatszerzés útján.</p>
Statisztika		
<p>Adatok gyűjtése, grafikon értelmezése, szabályszerűségek észrevétele. A matematika és a valóság kapcsolatának folyamatos figyelemmel kísérése. Logikus gondolkodás fejlesztése.</p>	<p>Statisztikai adatok gyűjtése, rendezése, ábrázolása, táblázatok és grafikonok olvasása, felhasználása számolási eljárások gyakorlására. Adatok gyűjtése, rendezése, szélsőértékek és leggyakoribb adat megkeresése. <i>A számtani közép értékének (osztás) keresése.</i></p>	

4. évfolyam

Számtan, Algebra

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
Számfogalom 10 000-es számkörben		
<p>A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak továbbépítése.</p> <p>Matematikai ismeretek bővítése: számfogalom bővítése 10 000-ig, kapcsolatok keresése változó mennyiségek között.</p> <p>Alaki, helyi és valódi érték fogalmának alapos megértése.</p> <p>Biztonságos tájékozódás a 10-es számrendszerben és helyiérték-rendszerben 10 000-es számkörben.</p> <p>Számok bontása sokféleképpen.</p> <p>Törtszámok leolvasása mérési eredményként, megjelenítése adott vagy választott egységek esetén.</p> <p>Hőmérsékletek leolvasása, lejegyzése, beállítása hőmérőmodellen.</p> <p>Hőmérsékletek összehasonlítása, sorba rendezése növekvő, csökkenő sorrendbe.</p> <p>Annak tudatosítása, hogy nagyobb számalakhoz alacsonyabb érték tartozik.</p>	<p>Számok olvasása és írása 10 000-ig.</p> <p>A természetes szám mint halmazok számossága összehasonlítások.</p> <p>Számok nagyságviszonyai.</p> <p>Számok helye a számegyenesen. Közelítő helyek, becslés, kerekített értékek.</p> <p>Számok tulajdonságai. Számszomszédok megállapítása.</p> <p>Számok megjelenítése bontott alakokban a négy alpművelet bármelyikével (összetett alakok is).</p> <p>Római számok írásának gyakorlása. A számképzés szabályainak tudatosítása, alkalmazása.</p> <p>Törtszámok előállítása tárgyi tevékenységgel, értelmezése különféle mennyiségek mérőszámaként.</p> <p>Egységtörtek viszonyítása, sorba állítás nagyság szerint.</p> <p><i>Egységtörtek többszöröseinek előállítása. Pótlás 1 egészre, elvétel 1 egészből. 1 egésznél nagyobb törtek felismerése, előállítása, lejegyzése. Egységtörtek helye a számegyenesen.</i></p> <p>Számok törtrészeinek számolása visszavezetve a részekre osztásra: a törtrész egész szám.</p> <p>A negatív számok fogalmának tapasztalati úton való előkészítése: hőmérséklet, vagy adósság.</p> <p><i>Hőmérsékletváltozások leolvasása, lejegyzése. Adott változáshoz hőmérséklet megállapítása.</i></p>	<p>Biztos számfogalom 10 000-es számkörben.</p> <p>Számok helyi érték szerinti írása, olvasása, számok képzése, bontása.</p> <p>Számok nagysága és a számjegyek különféle értékének biztos ismerete.</p> <p>A 10-es, 100-as, 1000-es számszomszédok meghatározása.</p>
Műveletek értelmezése, műveletvégzés		
<p>Biztos műveletfogalom és számolási készség az alpműveletek körében.</p> <p>Az anyanyelv és a szak nyelv elvárható szintű alkalmazása. Becslések,</p>	<p>Műveletek értelmezése tevékenységgel, ábrával és szöveggel. Becslés, közelítő érték.</p> <p>Műveleti tulajdonságok kiterjesztése 10 000-es számkörre.</p> <p>A műveletek közötti kapcsolatok tudatosítása.</p>	<p>Szóbeli és írásbeli műveletek értelmezése és megoldása. A becslés, ellenőrzés eszközként való alkalmazása.</p> <p>A helyes műveleti sorrend</p>

Fejlesztési feladatok tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
<p>kerekítések az önellenőrzés különböző módjai.</p> <p>Szóbeli számolások. Kisebb számok körében megfigyelt analógiák kiterjesztése a „nagy” számokra is. Szóbeli összeadás és kivonás négyjegyű számokkal, melyek legfeljebb tízesekre végződnek. Szóbeli szorzás, osztás tízzel, százzal, ezerrel. Kisebb számkörben tanult műveleti tulajdonságok ki terjesztése. Tudatosítás, alkalmazás a számolások egyszerűsítésére.</p> <p><i>Műveletek közötti kapcsolatok alkalmazása ismeretlen összetevő számítására.</i></p> <p>Számelméleti alapfogalmak alapos megértése, alkalmazásuk számok tulajdonságainak és kapcsolatainak jellemzésében.</p>	<p>A négy alpművelet végzése fejben kerek számok esetében. Szorzás, osztás 10-zel, 100-zal, 1000-rel.</p> <p>Írásbeli összeadás, kivonás négyjegyű számokkal. Írásbeli szorzás kétjegyűvel, osztás egyjegyűvel.</p> <p>A zárójel használata, műveleti sorrend.</p> <p><i>Írásbeli összeadás több taggal is.</i></p> <p><i>Hiányos írásbeli műveletek megoldása.</i></p> <p>Számelméleti alapfogalmak formálása: osztója, osztható, többszörös.</p>	<p>ismerete és alkalmazása a négy alpművelet körében.</p>
Összefüggések, kapcsolatok		
<p>A problémamegoldó gondolkodásban való gyakorlottság és eredményesség fokozása.</p> <p>Önállóság növelése a feladatok szövegének értelmezésében, megoldási algoritmusok kialakítása és alkalmazása.</p> <p>Szöveges feladathoz többféle megoldás keresése.</p>	<p>A nyitott mondatok igazsághalmazának megkeresése véges alaphalmazon, egyszerű esetekben következtetéssel.</p> <p>Tervszerű próbálgatás alkalmazása a megoldás keresésére (közelítő módszer).</p> <p>Egyszerű állítások tagadása, nyitott mondat kiegészítése.</p> <p>Alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz kapcsolatának értelmezése.</p>	<p>Nyitott mondat igazsághalmazának megkeresése véges alaphalmazon. Adott halmaz elemeinek szétválogatása adott szempont szerint.</p> <p>Szöveges feladathoz tartozó számfeladat alkotása és ezzel a</p>

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
Testek, síkidomok		
<p>Tanulási szokások továbbfejlesztése: kerekített értékekkel végzett becslés, az ellenőrzés többféle módjának ismerete, megoldási terv készítése feladatokhoz, írásbeli válaszadás. Az adatok értelmezéséhez szükséges fogalmak biztos használata, megfelelő művelettel történő kifejezése önállóan. Számítások, mérések feladatmegoldások helyességének ellenőrzése.</p>	<p>Szöveges feladatok értelmezése, adatok ábrázolása, modell készítése. Szöveges feladatok tevékenységhez, rajzhoz kapcsolódva. Szöveges feladat megoldási algoritmusának tudatos alkalmazása.</p>	<p>szöveges feladat megoldása. Szöveges feladatok megoldása, megoldási algoritmusok alkalmazása.</p>

Sorozatok, Függvények

<p>A gondolkodási műveletek körének bővítése: lényegkiemelő és általánosító képesség fejlesztése; következmények meglátására való képesség fejlesztése (pl. osztályozás, szabályfelismerés, grafikonkészítés, elemi algoritmus alkalmazása). Összefüggések észrevétele és megfogalmazása, általánosításra való törekvés. Kifejezőképesség alakítása világos, rövid fogalmazás. Absztrakciós képesség alapozása. <i>Szöveges feladatokban kapcsolatok felismerése, lejegyzése, megoldási terv készítése.</i></p>	<p>Számsorozatok folytatása, kiegészítése adott vagy felismert szabály alapján. Összefüggések keresése egyszerű sorozatok elemei között. Képzési szabályok megállapítása Többféle folytatás lehetőségének felismerése. Adatok sorba rendezése, folytatásra vonatkozó sejtések megfogalmazása. Hozzárendelések. Grafikonok készítése, olvasása. <i>Relációk felismerése, megállapítása, alkalmazása, megjelenítése a matematika különböző területein.</i> <i>Függvényre vezető szöveges feladatok megoldása. A kapcsolatok felismerése, elemzése, önálló lejegyzése után táblázat készítése, elempárok alkotása.</i></p>	<p>Sorozat szabályának felismerése. Sorozat folytatása. A szabály megfogalmazása egyszerű formában. Összetartozó elemek táblázatba rendezése. Összefüggés felismerése a táblázat elemei között.</p>
---	---	---

Geometria, Mérés

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
Testek, síkidomok, transzformációk		
<p>Konstruációs képesség alakítása. Sík- és térgeometriai tapasztalatok szerzése. Az alakzat egészének és részeinek érzékelése. A helymeghatározás képességének fejlesztése.</p> <p>Tapasztalatgyűjtés tükör képek megjelenítésével.</p> <p>Az „egybevágó” és „hasonló” fogalmak alapos értése. Tapasztalatgyűjtések változatos tevékenységekkel, adott távolságú eltolások függőleges és vízszintes irányba, arányos kicsinyítés és nagyítás négyzethálón és pontrácson. Pontos kifejezések alkalmazása a tapasztaltak megfogalmazásában. <i>A konvex és nem konvex alakzatok megfigyelése, felismerése, megnevezése (síkban).</i></p>	<p>Testek, síkidomok másolása és előállítása már ismert és újabb szempontok szerint: legyen párhuzamos lapja vagy oldala, legyenek merőleges lapjai, oldalai, legyenek egybevágó lapjai.</p> <p>Testháló kiterítése, tervezése, összeállítása: téglatest, kocka.</p> <p>Tükörképek előállítása rajzzal négyzetrácson, pontrácson.</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése egybevágóságról, hasonlóságról. Egybevágó síkidomok előállítása eltolással, forgatással, tengelyes tükrözéssel.</p> <p>Kicsinyítés, nagyítás négyzetrácsos papíron.</p> <p><i>Konvex és nem konvex alakzatok.</i></p>	<p>Adott feltételeknek megfelelő geometriai alakzatok építése síkban és térben. Geometriai tulajdonságok felismerése, alakzatok kiválasztása a felismert tulajdonság alapján. Transzformációk létrehozása eltolás és tükrözések segítségével.</p>
Mérhető tulajdonságok, mérések		
<p>Összehasonlítások, viszonyítások, ismeretek önálló alkalmazása. Mérőeszközök és mértékegységek ismerete és önálló használata gyakorlati mérések során.</p>	<p>A mérés fogalmának mélyítése. Mérések alkalmi egységekkel. Mérőszám és mértékegység viszonyának megfigyelése, megfogalmazása. Konkrét mérések, átváltások szabvány mértékegységekkel az összefüggések ismeretében, szám- és szöveges feladatokban.</p>	<p>Mérés szabványegységekkel. Át- és beváltások a tanult mértékegységekkel gyakorlati mérésekhez kapcsolva, illetve ilyenek felidézése nyomán.</p>

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
<p>Mérések, számítások előtt becslés. A számítások ellenőrzése. Átváltások szabványegységek között. Sokszögek kerületének mérése, számítása szöveges feladatok megoldásával. A négyzet és a téglalap területének mérése, számítása szabványegységekkel. Kirakások 1cm^2-es egységekkel. A kiszámítás módjának felfedeztetése. Téglatestek térfogatának mérése és értelmezése építkezésekkel. A szög fogalmának alapos megértése. A derékszög és a merőleges fogalmának kapcsolata.</p>	<p>A terület mérése lefedéssel, a terület kiszámítása a területegységek összeszámolásával. Térfogatmérés kirakással építéssel. Téglalap területének mérése, számolása a kirakást felidéző módon. Szögfogalom előkészítése tapasztalati úton. Szögmérés derékszöggel, felével, negyedével.</p>	<p>Számítások a kerület és terület megállapítására.</p>

Valószínűség, statisztika

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tananyag és a gondolkodási módszerek alapozása	A továbbfejlesztés alapjai
<p>Tapasztalatok szerzésével későbbi fogalomalkotás előkészítése (a biztos, a lehetséges és a lehetetlen események, törtszámok).</p> <p>A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p> <p>A gyakoriság, valószínű, kevésbé valószínű értelmezése konkrét példákon.</p>	<p>Adatok gyűjtése, rendezése, ábrázolása grafikonon. Táblázatok, grafikonok készítése, leolvasása, értelmezése.</p> <p>Néhány szám számtani közepének értelmezése, az átlag használata.</p> <p>Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések.</p> <p>A véletlen események gyakoriságának megállapítása kísérletek végzésével. Sejtések megfogalmazása adott számú kísérlettel.</p> <p>Sejtés, kísérletezések, a kísérleti eredmények összevetése a sejtéssel, az esetleges eltérés megállapítása és magyarázata.</p>	<p>Adatgyűjtés táblázatok leolvasásával.</p> <p>Példák megfogalmazása a biztos, a lehetséges és a lehetetlen fogalmának használatával.</p>

Ajánlás az értékelési eljárásokhoz

Matematika 1–4. évfolyam

A tantárgyi értékelés közös követelményei

A hagyományos értékelési kategóriák a Közoktatási törvény 70.§-a alapján:

1. Az **első osztályban** az értékelés szöveges bejegyzéssel készül.
2. Az **első-harmadik évfolyamon** félévkor és tanév végén, valamint a **negyedik évfolyamon** félévkor osztályzattal és szöveges minősítéssel történik a tanuló teljesítményének értékelése.
3. A **4. évfolyam végén és a felsőbb osztályokban az 5 fokozatú osztályzatok/érdemjegyek skálájának alkalmazása.**

Az ellenőrzés és értékelés folyamatának kulcsfogalmai (NAT)

- Kommunikáció
- Problémafelismerés
- Problémamegoldó döntések
- Együttműködés
- Konfliktuskezelés
- Kritikai gondolkodás
- Megbízhatóság
- Felelősségvállalás
- Pozitív viszonyulás
- Állampolgárrá válás alapjai

A kisgyerek matematikai teljesítményét, ismereteit az iskolába lépéstől kezdve folyamatosan megfigyeljük, ellenőrizzük és értékeljük.

Ellenőrzés

Az ellenőrzés lehet:

tanítói: megfigyelés

tanulói: önellenőrzés vagy a tanulók egymás munkáját ellenőrzik, pl. padtárs.

Megfigyelés

A gyerekek szóbeli és írásbeli tevékenysége közben történik. Különböző munkaformákban: önálló, páros, csoportos tevékenység. A tanulási folyamatban megfigyeljük a munkatempót, használatát stb.

Értékelés

Fajtai

Szóbeli.

Írásbeli: szöveges értékelés; teljesítményszintek jelölése százalékosan és érdemjeggyel.

Alapjai

A helyi tantervben rögzített továbbfejlesztéshez szükséges ismeretek, készségek és képességek. A tanuló egyéni fejlődése önmagához képest.

A tudásszint mérése

Tanév eleji tájékozódó mérés, félévi és tanévvégi felmérés.

Témaközi és témazáró felmérések.

A felmérésekről

Az írásbeli feleleteknek két fajtáját ismerjük: a tesztek és az esszé típusú feleleteket. A tesztek értékelése azért objektívebb, mert a zárt vagy kiegészítéses feladatokhoz egyértelműen rendeljük a pontokat.

Funkciójuk szerint a tesztek lehetnek formatív, szummatív és diagnosztikus tesztek.

- *Formatív (segítő, formáló)* tesztek alkalmazása azért tanácsos, mert adott tananyagból adott időpontban képet kapunk a tanulók tudásáról. Ezzel a teszttel kiszűrhetjük a hibákat, segítve a továbbhaladást.
- *Szummatív (összegző, lezáró)* tesztet alkalmazunk a leggyakrabban, egy-egy témakör végén, félévkor és tanév végén.
- *Diagnosztikus* értékelést több esetben is írathatunk. Például, ha témazáráskor biztosak akarunk lenni abban, hogy tanulóink elsajátították-e a szükséges ismereteket, akkor a szummatív mérés előtt diagnosztikus méréssel kiszűrhetjük a szükséges hibákat. Írathatunk akkor is, ha differenciálás céljából külön csoportokban szeretnénk fejleszteni tanulóinkat. Diagnosztikus mérést végezhetünk akkor is, amikor tehetséggondozó szakkört vagy osztályt szeretnénk indítani.

Javaslat az értékeléshez

A tanulók év közbeni írásbeli munkájának százalékos értékelését a következőképpen válthatjuk át a törvény által előírt szóveges bejegyzésre, 4. osztályban pedig érdemjegyekre (ez csak javaslat, a helyi értékelési rendszerbe beépíthető, de el is lehet térni ettől).

Százalékhatárok	Az érdemjegynek megfelelő szóveges bejegyzés a tv. 70. §-a alapján	Érdemjegyek
0–40%	felzárkóztatásra szorul	elégtelen
41–55%	megfelelően teljesített	elégséges
56–75%	megfelelően teljesített	közepes
76–90%	jól teljesített	jó
91–100%	kiválóan teljesített	jeles

Taneszközjavaslatok*Javasolt tanulói eszközök*

színes-rúdkészlet,
szám- és jelkártyák,
logikai készlet,
korongok (piros, kék),
korongkirakó (óriás dominó),
számolópálcika,
számegyenes,
dobókockák,
játékpénz,
mérőszalag,
golyós számológép,
Babilon-készlet,
zsebtükör,
egyenes és háromszögű vonalzó,
mozaik játék,
körző,
Dienes-készlet,
lyukas és szögestábla gumigyűrűkkel,

óra mozgatható mutatókkal,
tér- és síkmértani modellező készlet,
törtes készlet,
pontrácsok, vonalhálók,
sablonok,
mérőeszközök,
olló,
síkidom készlet,
modellkészlet testek építéséhez,
zsinegek,
átlátszó papír,
hőmérőmodell,
adósság- és vagyoncédulák,
százastáblák,
kocka- és téglatesthálók,
helyi érték táblázat

Javasolt demonstrációs eszközök

számhívó képek 0–20-ig – falitáblák,
szorzótáblák falitábla,
számegegyenesek,
dominók nagy méretben,
síkmértani készlet,
lyukas tábla gumigyűrűkkel,
fóliakészlet:
– síkidomok,
– kocka- és téglatest hálók,
– milliméter papír,
– pontrács lap, golyós számológép,
– szám- és jelkártyák,
– tematikus képek,
– játékpénz,
– mérőeszközök:
– méterrúd,
– mérőszalag,
– eszközök az űrtartalom méréséhez (pl. literes edény),
– kétkarú mérleg,
– falióra mozgatható mutatókkal, mérések- mértékegységek falitáblák.

ANGOL ÉLŐ IDEGEN NYELV

1–4. évfolyam

Általános célok és alapelvek

Az idegen nyelv tanítása elsősorban a gyakorlati készségek elsajátítását szolgálja. Egyben megismereti egy másik kultúra sajátos értékeit. A tankötelezettség ideje alatt legalább egy idegen nyelvet kell megtanítani olyan fokon, hogy a tanuló hétköznapi helyzetekben, turisztikai, később munkavállalói, fogyasztói helyzetekben a nyelvet használni tudja. Egy élő idegen nyelv tanítását a negyedik évfolyamon, azaz legalább 10 éves korban meg kell kezdeni, s a tankötelezettség egész időtartama alatt folytatni kell. Magyarországon tehát minden iskolába járó gyerekeknek legalább hat éven keresztül egy élő idegen nyelvet kötelező tanulnia.

Ha a személyi és tárgyi feltételek lehetővé teszik, különösen pedig ha az iskola hagyományai arra köteleznek, *lehet, sőt kívánatos az idegen nyelv tanítását egy vagy több évvel korábban megkezdeni.*

Az idegen nyelv általános követelményrendszerének a kidolgozásánál az Európa Tanács ajánlásait követtük. Az Európai Unió országaiban ezeket az alapelveket alkalmazzák minden idegen nyelvi tanterv kidolgozásánál.

Fontos, hogy a követelményrendszert az iskolák rugalmasan, a helyi sajátosságoknak és igényeknek megfelelően alkalmazzák. A tananyag elrendezése változhat, módosíthatunk a témák elrendezésén. A tanítási folyamat tervezésénél a tanulók egyéni szükségleteit és képességeit is vegyük figyelembe. Segítsünk nekik abban, hogy készségeik a számukra optimális ütemben fejlődjenek.

ANGOL ÉLŐ IDEGEN NYELV

4. évfolyam

Célok és feladatok

A negyedik évfolyamon kezdődő kisgyermekkorú idegennyelv-oktatás alapvető célja lélektani és nyelvi: egyrészt kedvet ébreszteni a nyelvek tanulása iránt, sikerélményhez juttatni a diákokat, másrészt megalapozni a későbbi nyelvtanulást, főként a receptív készségek fejlesztésével. Ezekhez járul még a nyelvtanulási stratégiák kialakításának megalapozása.

Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A gyerekek számukra érdekes, értelmes, önmagukban motiváló és kognitív szintjüknek megfelelő kihívást jelentő tevékenységekben vesznek részt. Ezek során a célnyelvet hallva, a szituációt, kontextust értve haladnak előre a nyelv elsajátításában. Ez a folyamat lassú, az idősebb korosztályra jellemző látványos nyelvi eredményt nem várhatunk. Egyik tipikus jellemzője a csendes szakasz, melynek során egyes diákok akár hónapokig nemigen szólnak meg, de a játékos tevékenységekbe szívesen bekapcsolódnak.

Az idegen nyelvi órákon a gyerekek az ismeretlen nyelven hallottakat a világról kialakult ismereteik alapján értelmezik, ezért elengedhetetlen, hogy a tananyag általuk ismert tartalmakra épüljön. Ez egyrészt a konkrét helyzet kihasználásával, szemléltetéssel, másrészt már ismert tantárgyak anyagának integrálásával érhető el. Így válik az ismeretlen célnyelvi tanári beszéd érthetővé a diákok számára.

A kerettanterv az 1–4. évfolyamok anyanyelven megismert témaköreire, beszédszándékaira, fogalomköreire és tevékenységeire épül. A készségek közül a hallott szöveg értésének fejlesztése a legfontosabb, melynek fejlődését az órai utasítások és a cselekvésre épülő játékos feladatok teljesítéséből követhetjük nyomon. A beszéd az egyszavas válaszoktól (igen, nem, név, szín, szám stb.), a memorizált, elemezetlen nagyobb egységek használatáig terjed (köszönés, mondóka, körjáték, dal). A gyerekek órai beszédének természetes része a magyar nyelvű kérdés és válasz, melyet visszajelzéseként, megerősítésként használnak a tanár célnyelvhasználatával párhuzamosan.

A követelmények a természetes nyelvelsajátítás folyamatát tükrözve a szó és az egyszerű mondat szintjén mozognak. Az olvasás és írás bevezetésével célszerű várni, míg a gyerekekben felmerül ennek az igénye.

Fejlesztési feladatok, követelmények

Tudatosodjon a tanulóban, hogy anyanyelvén kívül idegen nyelven is kifejezheti magát. Alakuljon ki a tanulóban pozitív hozzáállás a nyelvtanulás iránt. Fejlődjön együttműködési készsége, tudjon részt venni pár- és csoportmunkában. Ismerkedjen meg néhány alapvető nyelvtanulási stratégiával.

Témalista (ajánlás)

- Én és a családom: bemutatkozás, a család bemutatása.
- Az otthon: a szűkebb környezet: a lakás bemutatása; a lakószoba bemutatása; kedvenc állatok; kedvenc játékok.
- Étkezés: kedvelt és kevésbé kedvelt ételek, italok.
- Öltözködés: ruhadarabok télen és nyáron; testrészek.
- Iskola: az osztályterem tárgyai, az iskola helyiségei.
- Tágabb környezetünk: állatok a világ különböző tájain.
- Szabadidő, szórakozás: kedvenc időtöltés.

Témakörök, tartalmak

a) Kommunikációs szándékok A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok:

- köszönés, elköszönés,
- bemutatkozás,
- köszönet és arra reagálás.

Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok: tetszés, nem tetszés.

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok:

- dolgok, személyek megnevezése,
- információkérés, információadás,
- igenlő vagy nemleges válasz.

b) Fogalomkörök

- cselekvés, történet, létezés kifejezése,
- birtoklás kifejezése,
- térbeli viszonyok,
- időbeli viszonyok,
- mennyiségi viszonyok,
- minőségi viszonyok.

A továbbhaladás feltételei (4. oszt.)

Várható eredmények az 1–3. osztályban, mivel még ebben a korai életkorban követelményrendszerrel nem lehet beszélni

Hallott szöveg értése:

A tanuló megért

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, rövid kérést, utasítást, arra cselekvéssel válaszol;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid kérdést.

Beszédképesség:

A tanuló

- egy szóval vagy hiányos, egyszerű mondatban válaszol az ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésre,

- ismert dolgokat megnevez,
- néhány mondókát, verset, dalt reprodukál.

Olvasott szöveg értése:

A tanuló

- felismeri a tanult szavak írott alakját,
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatot megért;
- ismert nyelvi elemekből álló egymondatos szövegben fontos információt megtalál.

Íráskészség:

A tanuló

- helyesen lemásol ismert szavakat.

4. évfolyam

1–3. évben ezek előkészítése

Tartalom

a) *Kommunikációs szándékok. A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok*

	Kezdeményezés	Válasz
Köszönés	<i>Good morning. Hello Tom. Hi! Hello, how are you?</i>	<i>Good morning. Hello Mary. Hi! Very well; thank you.</i>
Elköszönés	<i>Goodbye. Bye-bye.</i>	<i>Goodbye. Bye!</i>
Bemutatkozás	<i>My name is...</i>	<i>Hello. Hi!</i>
Köszönet	<i>Thank you very much.</i>	<i>No problem.</i>

Személyes beállítódás és vélemény kifejeződésére szolgáló kommunikációs szándékok

	Kezdeményezés	Válasz
Tetszés, nem tetszés	<i>Do you like it</i>	<i>I like it. I don't like it. Yes, I do. No, I don't.</i>

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

	Kezdeményezés	Válasz
Dolgok, személyek megnevezése	<i>What is it?</i>	<i>It's...</i>
Információkérés, információadás	<i>Where is he? What is she doing?</i>	<i>He is in the classroom. She is sleeping.</i>
Igenlő vagy nemleges válasz	<i>Where is it?</i>	<i>I don't know.</i>

b) *Fogalomkörök*

Fogalomkörök		Fogalomkörök	Nyelvi kifejezések
Cselekvés, történés, létezés kifejezése	<i>Jelenidejűség</i>	<i>Present forms of verb be</i>	<i>I'm a boy. Are you... ?</i>
		<i>Imperatives</i>	<i>Sit down</i>
Birtoklás kifejezése		<i>Possessive adjectives Present forms of have got</i>	<i>My book... I've got a cat. Have you got... ?</i>

Fogalomkörök		Fogalomkörök	Nyelvi kifejezések
<i>Térbeli viszonyok</i>	<i>Irányok, helymeghatározás</i>		<i>Where? Here, left In, or, under</i>
<i>Időbeli viszonyok</i>			<i>What time is it? It's 9 o'clock.</i>
<i>Mennyiségi viszonyok</i>		<i>Singular/plural forms Cardinal numbers</i>	<i>How many...? 1–20 (20–100)</i>
<i>Minőségi viszonyok</i>	<i>Időpont</i>		<i>It's big, small. What colour is it? It's red, blue,...</i>

ELŐKÉSZÍTŐ IDŐSZAK, BEVEZETŐ SZAKASZ

1–3. OSZT.

Lehetőségek a Kerettantervben az alapfokú nevelés-oktatás első szakaszára megadottakhoz

A Minisztérium által kiadott kerettanterv a 4. osztálytól indítja az idegen nyelv oktatását. Mégis sok iskola biztosít erre lehetőséget az első-harmadik osztályban is. A közoktatásról szóló törvény 52. §-ának (7) bekezdésében meghatározott időkeret terhére szervezhető nem kötelező tanórai foglalkozás lehet az első-harmadik évfolyamon az idegen nyelv tanítását szolgáló tanórai foglalkozás. A szabadon tervezhető tanórai foglalkozások a készségek és képességek fejlesztését, valamint a kerettantervben meghatározott követelményeket kiegészítő ismeretek elsajátítását szolgálják.

Nemcsak a szülők igénye ez, de az iskolák is előtérbe helyezik az idegen nyelvek oktatását. A NAT szerint, ha a személyi és tárgyi feltételek lehetővé teszik, különösen pedig ha az iskola hagyományai arra köteleznek, lehet, sőt kívánatos az idegen nyelv tanítását egy vagy több évvel korábban megkezdeni. A valószínűségben tehát létezik ez a forma.

Valóban a 4. osztálytól lehet oktatni egy idegen nyelvet eredményesen, mérhetően. Bizonyos területeken mégis lehet eredményeket elérni a korábbi időszakban is.

A kerettantervben szereplő gondolatokra utalva a következők lehetőséget kínálnak egy előkészítő időszak bevezetésére:

– A kisgyermekkorú idegennyelv-oktatás alapvető célja lélektani és nyelvi: egyrészt kedvet ébreszteni a nyelvek tanulása iránt, sikerélményhez juttatni a diákokat, másrészt megalapozni a későbbi nyelvtanulást.

– Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvsajátítás folyamataira épül. A gyerekek számukra érdekes, értelmes, önmagukban motiváló és kognitív szintjüknek megfelelő kihívást jelentő tevékenységekben vesznek részt, bepillantanak egy másik nép kultúrájába.

Ha az életkori sajátosságoknak megfelelő anyagot biztosítunk az 1–3. osztályos tanulóknak, olyan eredményt érhetünk el, amely a későbbi nyelvtanulást segíti. Nem a 4. osztályos anyag előrehozása a cél, hanem olyan lehetőségek kiaknázása, amit az adott életkor, érdeklődési kör lehetővé tesz. Így lesz értelme az előkészítő időszak bevezetésének.

Milyen lehetőségekre építhetünk a 6–9 éves gyermekeknél

A fő tevékenységi forma még a játék, mely számukra érdekes, önmagában motiváló tevékenység, melybe szívesen bekapcsolódnak.

A tananyag az általuk már ismert tartalmakra épülhet. A játékok, állatok, számok, színek, gyümölcsök, zöldségek, iskolai tárgyak és utasítások, a család és a vásárlás világa már ismerős számukra. Ezek konkrét helyzetekben, szituációs és szerepjátékokban, szemléltetéssel történő felhasználása a megfelelő szinten és módszerekkel már megvalósítható.

A nyelvtanulás a természetes nyelvsajátítás folyamataira épül. Az utánzás során megismert nyelvi elemek, szavak, alapmondatok kész egységként felhasználhatóak kommunikációra. A gyermekek eszközként

használják a nyelvet nem elvont tananyagként alkalmazzák. Szívesen és könnyen tanulnak verseket, mondókákat és dalokat. Ezek tartósan rögzülnek és szókészletük, nyelvi formáik később kamatoztathatóak. Még él a belső motiváció a beszéd elsajátítására.

A ritmus, a dallam, az érzelemvilág bevonása segíti a mindkét agyfélteke használatát feltételező nyelvtanulást.

Az informális tanulás sem elhanyagolható, hiszen évről évre növekszik azoknak a szavaknak a száma, melyeket már tudnak a gyerekek, amikor elkezdik az idegen nyelvet tanulni. Építhetünk arra a sok információra is, ami a gyermekeket a valós életben körbeveszi. A számítógép világa belépett az életünkbe, a családos külföldi utazások száma is jelentősen megnőtt. A média eláraszt minket reklámokkal, az üzletek feliratai (sajnos) egyre több idegen szót használnak. Méginkább így lesz ez az Unióba való belépésünk után.

Az életben megismert szavakat és kifejezéseket a tanórán is meg kell ismerni, mert tudatos szinten is el kell sajátítani. Tudni kell ezek pontos jelentését, írását, használatát. Mivel a tananyag életszerű helyzetekre kell, hogy épüljön, hiszen ez áll közel a kisgyermek világához, ezért az informális úton szerzett ismeretek nagyon közel állnak, néha még azonosak is a tanítandó anyaggal (pl. a számok). Színesíthetjük, bővíthetjük is ezt, személyesebbé tehetjük az anyagot, ha közösen gyűjtünk külföldi képeslapokat, matricákat, mesehősöket.

Várható eredmények

- alapszavak ismerete (szókép, hangalak, kiejtés és esetleg az íráskép),
- alapmondatok verssel, dallal a megfelelő helyzetben való felhasználása,
- rövid reagálás, válaszadás,
- az utasítások megértése, az egyszerű tanári nyelv lényegének megértése,
- az idegen nyelven való önkifejezési forma elfogadása, a kész elemek gátlásmentes használata.

További tényezők

Gyorsan fejlődő világunkban a gyermekek évről évre egyre több idegen szót ismernek a valós életből, látják, hallják és értik ezeket (pl. game, computer...). Ez az iskolától független tény. Az idegen hanglejtés és intonáció sem ismeretlen fülüknek. Hangképzési bázisuk még igen alkalmas a különböző, a magyarban ismeretlen hangok pontos képzésére. Itt igen nagy a felelőssége a képzett nyelvtanárnak a mintaadás területén. A hibásan rögzült kiejtést később igen nehéz korrigálni.

Közelebb áll ez az életkor az anyanyelv elsajátításának természetes szakaszához. Magyar nyelvük is napról napra gazdagodik új szavakkal, s a felnőttek beszédéből sem értenek még minden egyes szót. Még nem olyan nehéz elfogadniuk az eltérő írásképet sem.

A megvalósítható anyagnak határt szab a heti 1 óra lehetősége teljes osztálylétszámmal. A megfelelő szakemberek hiánya is nehezíti az ideális bevezető angol oktatást. Nemcsak nyelvi, de módszertani szinten is alkalmasnak kell lennie annak a pedagógusnak, aki vállalkozik az 1–3. osztályos gyermekek tanítására.

A nehezítő körülmények szigorú határt szabnak a további lehetőségeknek is. A színes nyugati kiadványok gyermek nyelvű, életszerű képregény olvasmányai ilyen keretek között nem alkalmazhatóak, mivel számonkérhetetlen és ellenőrizhetetlen az anyag elsajátításának folyamata. Kiscsoportos foglalkozások keretein belül, néhány fővel lehet eredményeket elérni.

Nagyon kevés és megkérdőjelezhető az idegen nyelv oktatásának eredményessége az 1–3. évfolyamon. Mégis, ha a kor szelleme ezt igényli, és sok iskola is választja, akkor olyan anyagot kell adni, olyan tevékenységekkel kell lekötöni a tanulókat, amiből később hasznuk származik. A gyerekek nagyon örülnek az új tudásnak, büszkén használják a tanultakat. Környezetük sikerélményben részesíti őket megnyilatkozásaikért. Nem kell hát lebecsülni azt a keveset, amit adni tudunk ezek között a lehetőségek között. Fontos az is, hogy megszeressék az idegen nyelv tanulását, s előkészüljenek egy nehéz és fárasztó útra, amit az ő koruk már megkövetel tőlük. Használniuk kell, életük szerves része lesz az elkövetkezendőkben.

Évről évre érezhetően növekszik a gyermekek kapacitása a nyelvtanulás terén. A szülői háttér hatalmas segítsége sem elhanyagolható. A mai gyerekek könnyedebben használják az idegen nyelvet, mint néhány évvel ezelőtt. Szinte tökéletesen képesek a hangok, szavak kiejtésére. A számítógép világában a nyelvhasználat lassan nemcsak társadalmi, de hétköznapi cél és eszköz lesz.

Összegezve

A 4. évfolyam számára a kerettantervben megadott *célok és feladatok* közel azonosak az előkészítő időszak céljaival és feladataival, de módszereiben, a megvalósítás módjában eltérnek attól.

A *fejlesztési feladatok* között szerepel az idegen nyelven való önkifejezés tudatosítása, a nyelvtanuláshoz való pozitív hozzáállás kialakítása, a közös munkában való részvétel. Mindezek az 1–3. évfolyamon tanulóknak is fontos szempontok. Bár a követelmények helyett még csak várható eredményeket említhetünk.

A 4. osztályosok számára megadott *témalista ajánlás* az előkészítő időszakra vonatkoztatva csak kis mértékben tér el, az életkori sajátosságokból adódó érdeklődési és feldolgozási kört figyelembe véve. A világról kialakult ismeretek alapján az általuk eddig ismert tartalmakra épül. (Én és a családom, a szűkebb környezet, étkezés, öltözködés, iskola, szabadidő, szórakozás.)

A korai időszakban ezeket a témákat nem feldolgozni, inkább előkészíteni, alapozni lehet. A *Témakörök és tartalmak* címszavak alatt felsorolt területek előkészíthetők olyan versekkel, dalokkal, tematikus játékokkal, melyek az 1–3. osztályos gyermek életkorának megfelelők. Később felhasználható az ezekből megismert anyag, de maguk a dalok, játékok már később túl kisgyermekesek a 4. osztályosok számára.

A *továbbhaladás feltételei* részben egyeznek csak, mert az olvasás-írás még nem követelmény. A hallott szöveg értése és a beszédkészség is egy adott szint elérését jelenti, nem feltétele a továbbtanulásnak. Mivel az 1–3. osztályos anyag plusz órában történik és csak előkészítő jellegű, ezért nem lehet feltételeket szabni. Az alapszavak, mondatok ismerete bizonyos mértékben szükséges. A dalok, versek, játékok ismerete, előadása és megértése javasolt.

Célok és feladatok az 1–3. évfolyamon

- Az angol nyelv tanulásának megszerettetése játékos megközelítéssel.
- A nyelv hangzsvilágának, zenéjének megismerése. Az artikulációs bázis fejlesztése, a speciális hangzók, hanglejtés, szóhangsúly megfigyelése.
- Az idegen nyelven való önkifejezés megismerése.
- Bepillantás más nép életébe, kultúrájába, szokásaiba.
- A főbb nyelvtani alapegységek tanulásának alapozása, illetve megkezdése. A továbbiakban erre koncentrikusan bővülve épülhet a tananyag.
- Dalok, versek megismerése, melyek tematikusan segítik a beszélt nyelv és nyelvtan elsajátítását. Aktív és passzív szókincs gyűjtése a dalokon, a játékokon keresztül is.
- Az utasítások megértése és végrehajtása.
- Mondatok átalakítása szócserevel, használatuk élő helyzetekben is.
- Cselekvéssel összekötött szövegek, rímek, szerepjátékok tanulása.

Várható eredmények

- Ismerjék a tanulók a megadott szavakat és alapmondatokat.
- Magyarul is nevezzék meg ezek jelentését.
- A tanult kérdéseket és válaszokat párbeszédés játékokban használják.
- A megtanult mintamondatokban helyesen mondják a szavakat és nyelvtani elemeket. Ezek segítségével, szócserevel önálló mondatokat is képesek legyenek alkotni.
- Értsék meg és hajtsák végre a tanult utasításokat.
- Az írás és olvasás még nem követelmény, de a szóképek és mondatképek legyenek ismerősek. A tanult verseket, dalokat egyedül is mondják, énekeljék.

Témalista

Az én világom: bemutatkozás, a szűkebb környezetben szereplő személyek, tárgyak, játékok, a legismertebb gyermekdalok, versek, mozgásos játékok megismerése.

Számok: önálló értelmezésük és tárgyakhoz kapcsolódó használatuk.

Színek: megnevezésük, jellemző tárgyakkal való kapcsolásuk.

Iskola: az osztályterem tárgyai, személyek és tevékenységek.

Vásárlásételek, játékok, ismert tárgyak kérése, vásárlása udvarias formában.

Testünk és ruháink: a testrészek és a ruhadarabok nevei, kapcsolható cselekvésekkel.

Család: a közvetlen családtagok elnevezése, családi ünnepek, szokások.

Mesék: folyamatos, összefüggő szövegek reprodukálása életszerű mondatokkal.

A témák feldolgozása

Egy témakör nem dolgozható fel egy év alatt. A benne rejlő lehetőségek nem meríthetők ki egyszerre. Érdemes visszatérni ugyanezekre a témákra minden évben és új elemekkel bővítve feldolgozni, nyelvtani elemekkel továbbfejleszteni. Ez az életkori sajátosságoknak is jobban megfelel, hiszen a kisgyermek befo-gadóképesége, az elvont ismeretek megértése még korlátozott. Érdeklődésüket sem lehet egy témához hosz-szabb ideig lekötöni. Az előző években tanultak újra felidézése, átismétlése megerősíti a tudást és biztonságot ad a továbbhaladáshoz. **Koncentrikusan bővüljön a tananyag. Mivel az írás-olvasás nem alapkövetel-mény, a felidézés ezért még indokoltabb. Így a 4. osztályban már kevés, de biztos alapra építhet a va-lódi nyelvoktatás.**

Javasolt időelosztás, órakeret

1. évfolyam: heti 1 óra, évi 37 óra
2. évfolyam: heti 1 óra, évi 37 óra
3. évfolyam: heti 1 óra, évi 37 óra

Témánként 4 óra feldolgozási idő javasolt évfolyamonként.

A fennmaradó óraszámban lehetőség van ismétlésre, gyakorlásra, az egyéni szereplés meghallgatására. Az osztályok igénye és képessége szerint lehet ezen változtatni.

Javasolt időelosztás és javasolt tankönyvek

Órakeret

1. évfolyam: heti 1 óra, évi 37 óra
2. évfolyam: heti 1 óra, évi 37 óra
3. évfolyam: heti 1 óra, évi 37 óra
4. évfolyam: heti 2 óra (3 óra), max. évi 111 óra

Ajánlás oktatási programcsomagra

Az eddig említett szempontokat figyelembe véve az Apáczai Kiadó gondozásában megjelent *angol tankönyvsorozat* lehetőséget biztosít a nyelv eredményes oktatására. A tankönyvek munkáltató könyvek, tehát a *munkafüzet* szerepét is betöltik. Mivel nem az írásbeliség áll előtérben még, ezért a kis óraszámra tekintettel a feladatok száma az alapszintnek megfelelő. A könyvek végén található *gyűjtemény* további hasznos anyagot biztosít a nevelőknek és a tanulóknak egyaránt. Ezekben játékok, mesék, ünnepek, szótárak, fonetikus jelek, további hasznos információt közlő feladatok szerepelnek. A nyelvtanárok munkáját segíti a *tanári kézikönyv*, mely mindegyik tankönyvhöz megjelent. Nemcsak a tanítandó anyag magyarázatát, de módszertani útmutatást is ad, s további ötletek, gyakoroltatási módok sorakoznak minden oldalhoz. A tan-könyvek anyagát segítő **hanganyag** lehetőséget ad a kiejtés pontos tanítására, tanulására, az otthoni gyakor-lásra. A dalok és versek színesítik a tanórát, s megkönnyítik azoknak a tanároknak a munkáját, akik nem énekelnek túl nagy örömmel.

TÉMAKÖRÖK ÉS TARTALMAK

1. osztály

évi 37 óra, heti 1 óra

Ebből kb.

- 28 óra az új anyag feldolgozására
- 9 óra a kommunikáció gyakorlására, készségfejlesztésre, ellenőrzésre és értékelésre

AZ ÉN VILÁGOM

A bevezető időszak játéka, versei, dalai (4–8 óra)

Cél: Ismerkedés egymással, a környezettel és az idegen nyelvvel.

Tartalom: A köszönési formák, néhány alapszó megismerése. A gyermekek körül lévő tárgyak neve. A legismertebb gyermekdalok, versek, mozgásos játékok megismerése. Alaputasítások.

Kommunikációs szándékok: Köszönés, elköszönés, bemutatkozás, dolgok, személyek megnevezése.

Fogalomkörök: Cselekvés, történet, létezés kifejezése, felszólítások.

Szókészlet: Kb. 15 alapszó és további 15 szó a passzív szókincs gyarapítására

Tevékenységszabványok

Listening	Versek, dalok hallgatása, a játékok összekötő szövegének megfigyelése a tanár előadásában.
Speaking	Reagálás köszönésre, kérdések és válaszok adása minta után, s később önállóan is. Felsorolás, a dalok és versek szövegének reprodukálása.
Reading	Álolvassal a könyv szövegének, szavainak, verseinek és dalainak hangoztatása. Néhány fontosabb szó megkeresése a szövegben.
Writing	A szavak értelmének rajzokkal való megjelenítése, azaz képes mini szótár készítése.

Várható eredmények, melyeket a továbbhaladáshoz kérhetünk

Ez a bevezető szakasz főleg dalokból, versekből, mondókákból áll. Fontos, hogy ezeket az értelmükkel együtt tanulják meg a gyerekek. Néhány szó önálló ismerete is szerepel. (boy, girl, dog, cat, up, down,...) Néhány alapkérdésre válasz adása. (What's your name?, What's this?) Az utasítások végrehajtása. (Come here, Sit down...) Egyszerű tárgyak felismerése, megmutatása megnevezés után. (pencil, door, ball...)

SZÁMOK

(4–8 óra)

Cél: A számok nevének megismerése, használata játékos tevékenységekben. Számlálás, s néhány kifejezés megismerése többes számban is.

Tartalom: A számok nevének önálló értelmezése, nemcsak sorban történő felmondása. A számokhoz kapcsolódó játékos gyakorlatok, versek, dalok tanulása. A számok tárgyakhoz való kapcsolása, számlálás segítségével.

Kommunikációs szándékok: Dolgok és személyek megnevezése,

Fogalomkörök: Mennyiségi viszonyok (Cardinal numbers 1–10)

Az elsajátítandó szókészlet mennyisége: A 10 szám és további 10 szó a számláláshoz

Tevékenységszabványok

Listening	Versek, dalok hallgatása, a számlálások megfigyelése.
Speaking	Felsorolás, számlálás, a dalok és versek szövegének reprodukálása.

Reading	Álolvással a könyv szövegének, szavainak, verseinek és dalainak hangoztatása. Néhány fontosabb szó megkeresése a szövegben.
Writing	A szavak értelmének rajzokkal és számjegyekkel való megjelenítése.

Várható eredmények

A számok ismerete 1–10-ig. Önálló megnevezésük. Néhány egyszerűbb számlálási feladat megoldása.

SZÍNEK
(4–8 óra)

Cél: A színek nevének megismerése és használata játékos tevékenységekben.

Tartalom: A színek megnevezése, s az ezekhez

Tevékenységformák: Kapcsolódó dalok, versek, játékok megismerése. Kérdések és válaszok színes tárgyakról. A színek nevének főnevekhez kapcsolása.

Kommunikációs szándékok: Információkérés és -adás.

Fogalomkörök: Minőségi viszonyok (What colour? Red. A red apple.)

Az elsajátítandó szókészlet mennyisége: A 10 szín és további 10 szó a szókapcsolatok kialakításához.

Tevékenységformák

Listening	Versek, dalok hallgatása, az ezekben szereplő színek felismerése.
Speaking	A színek megnevezése, a szókapcsolatok hangoztatása, a dalok és versek szövegének reprodukálása.
Reading	Álolvással a könyv szavainak, verseinek és dalainak hangoztatása. Néhány fontosabb szó felismerése a szövegben.
Writing	A szavak értelmének rajzokkal és színekkel való megjelenítése.

Várható eredmények:

A fontosabb színek megnevezése. Néhány gyakoribb szín megnevezése a hozzá kapcsolódó tárggyal együtt. Néhány vers, dal reprodukálása. Kérdésre rövid válasz adása.

AZ ISKOLA
(4–8 óra)

Cél: Az osztályteremben lévő személyek és tárgyak elnevezése. Az ezekhez kapcsolódó cselekvések végrehajtása rövid utasítások segítségével.

Tartalom: Az íróasztal és az osztályterem bemutatása. Mozgásos játékok az osztályterem belül, és hétköznapi szerepjátékok előadása.

Kommunikációs szándékok: Köszönés, bemutatkozás, dolgok, személyek megnevezése, információkérés és -adás.

Fogalomkörök: Cselekvés, történet, létezés kifejezése, (jelenidejűség, felszólító alakok, utasítások).

Az elsajátítandó szókészlet mennyisége: a 10 iskolai tárgy és további 4 ige a cselekvések végrehajtásához.

Listening	A tanterem és az íróasztal tárgyainak hallás utáni megismerése, versek, dalok hallgatása.
Speaking	A tárgyak megnevezése, a dalok és versek szövegének reprodukálása.
Reading	Álolvással a könyv szavainak, verseinek és dalainak hangoztatása. Néhány fontosabb szó felismerése a képek mellett.
Writing	A szavak értelmének egyszerűsített rajzokkal való megjelenítése. Néhány Egyszerűbb szó képhez való másolása.

Várható eredmények

A közvetlen tárgyak megnevezése (pen, pencil, book, board...). Egyszerű játékokban szereplő utasítások végrehajtása. (Go to the door. Open your book.)

ÉTELEK, VÁSÁRLÁS (4–8 óra)

Cél: Ételek, játékok vásárlása, kérése.

Tartalom: Gyümölcsök, egyszerű ételek, ruhák, játékok nevének megismerése s egyszerű formában való kérése vásárlásnál. Életszerű helyzetekben való eligazodás, pl. üzletben, étteremben. Játékos étlap gyerekeknek, állatkáknak. Rendelések, udvarias válaszok használata.

Kommunikációs szándékok: Köszönés, elköszönés, köszönet (Good morning. Hello. Goodbye. Bye. Bye-bye. Thanks. Thank you very much.) Információkérés, információadás.

Fogalomkörök: Cselekvés, történet, létezés kifejezése (I'm hungry.)

Az elsajátítandó szókészlet mennyisége: 5 gyümölcs és 5 étel, a, an, some, I like, I don't like, Do you like?, I'm hungry, s további fontos kifejezések az ételek kéréséhez.

Tevékenységsformák

Listening	Versek dalok hallgatása a piaci hangulat megteremtéséhez, a bolt és az étlap ételeinek hallás utáni megismerése.
Speaking	Az ételek és gyümölcsök megnevezése, a dalok és versek szövegének reprodukálása.
Reading	Álolvással a könyv szavainak, verseinek és dalainak hangoztatása.
Writing	A szavak rajzokkal való megjelenítése. Egyszerűbb mondatok alkotása képekkel.

Várható eredmények

Egyszerű szavak megnevezésével vásárlási jelenetek előadása. Tetszés, nem tetszés kifejezése kérdés után. Egyszerű udvarias kérés megismerése.

TESTÜNK ÉS RUHÁINK

(4–8 óra)

Cél: A testrészek és a ruhadarabok nevének megismerése. Az ezekhez kapcsolódó cselekvések kifejezése.

Tartalom: A tanult szavakkal a saját és a barátok testének, ruháinak bemutatása. A dalok, versek, játékok felhasználásával ezek beszédbe illesztése. Néhány egyszerűbb képesség kifejezése a testrészekhez kapcsolódó mozgással, cselekvéssel.

Kommunikációs szándékok: Bemutatás, dolgok, személyek megnevezése.

Fogalomkörök: Cselekvés, történet, létezés kifejezése, mennyiségi viszonyok.

Az elsajátítandó szókészlet mennyisége: A 8 fontosabb testrész neve és 5 ruhadarab, néhány ige a cselekvések kifejezéséhez (clap, walk)

Tevékenységszabványok

Listening	Versek, dalok hallgatása, a szavak hallás utáni megismerése.
Speaking	A testrészek és a ruhadarabok megnevezése, a dalok és versek szövegének használata.
Reading	Álolvással a szavak hangoztatása.
Writing	A szavak rajzokkal való megjelenítése. Egyszerűbb mondatok alkotása képekkel.

Várható eredmények

A testrészek megnevezése dalok és mondókák segítségével. Néhány egyszerű ruhadarab bemutatása és megnevezése játékos divatbemutatóval, rajzzal, színezéssel. Játékos személyleírás, körözés segítségével minőségi viszonyok kifejezése (big, small, red, blue...). A can segédige használatának megismerése egyszerű mozgást kifejező igékkel dalos játék segítségével (Can you walk on one leg...? No, I can't.).

A CSALÁD

(4–8 óra)

Cél: A közvetlen családtagok megnevezése.

Tartalom: A család bemutatása, érdeklődés a testvérek felől. Családi ünnepek, ajándékok, szokások megismerése.

Kommunikációs szándékok: Köszönés, elköszönés, bemutatkozás, bemutatás, személyek megnevezése, információkérés, információadás.

Fogalomkörök: Birtoklás kifejezésének megfigyelése (Have you got a brother or a sister?), dolgok és személyek megnevezése.

Az elsajátítandó szókészlet mennyisége: A fontosabb családtagok neve, a testvérekről szóló kérdés és válasz kifejezéséhez szükséges szavak.

Tevékenységszabványok

Listening	Versek, dalok hallgatása, a szavak hallás utáni megismerése.
Speaking	A családtagok megnevezése, a dalok és versek szövegének használata.
Reading	Álolvással a szavak hangoztatása.
Writing	A szavak rajzokkal való megjelenítése.

Várható eredmények

A közeli családtagok megnevezése. A megfelelő köszönési és megszólítási formák használata. (Good morning, Mr Brown. Hi, Tom.) Karácsonyi ajándék választása a családtagoknak. (A pen for Dad. A bike for my brother...) Ismert egyszerű szavak rajza szülinapokra is. A testvérek bemutatása. Kérdések és válaszok a

birtoklás kifejezésével. (I've got two sisters.) Anyák napi köszöntő vers előadása. Kisállatok családja, elnevezése (kitten, puppy).

MESÉK

(4–8 óra)

Cél: Ismert gyermekirodalmi mesék megismerése, előadása.

Tartalom: A mesék életszerű mondataival folyamatos, összefüggő szöveg reprodukálása. Az ezekben szereplő kifejezések, nyelvi elemek megismerése, használata. A mesék eljátszása szereposztással, összehangolt csoportmunkával.

Kommunikációs szándékok: Köszönés, elköszönés, bemutatkozás, bemutatás, köszönet (Excuse me, sir.) tetszés, nem tetszés (I like this cake. It's good!), dolgok és személyek megnevezése (It's me, the wolf !), információkérés, információadás (Where are you running in such a hurry?)

Fogalomkörök: Cselekvés, történés, létezés kifejezése (I'm hungry. Run, run as fast as you can...), térbeli viszonyok (Here I am !), időbeli viszonyok (Once upon a time...) mennyiségi viszonyok (The three little pigs), minőségi viszonyok (Oh! I can see seven hungry little foxes!)

Az elsajátítandó szókészlet mennyisége: A meseszereplők neve és az ismétlődő mondatok egészben való reprodukálása

Tevékenységekformák

Listening	A mesék hallgatása, a szerepjátékhoz szükséges szöveg hallás utáni megismerése.
Speaking	Az ismétlődő meserészek játékos használata.
Reading	Álolvással a mese fontosabb részeit követése.
Writing	A mesék rajzokkal való megjelölése. Egyszerűbb mondatok alkotása képekkel.

Várható eredmények

Egy dalos mese előadása kézjелек kíséretével, megértést segítő képekkel. A lényeges szavak leválasztása, külön értelmezése (In a cottage).

Egy láncmese bemutatása mozgásos elemekkel, a rövid szöveg többszöri ismétlésével (The sky is fanning down). Az adott elemek értelemeszerű használata a valós életben is (I'm running to the Queen to tell her.).

Egy ismert mese (The three little pigs) megismerése, előadása, melyben sok eddig tanult nyelvtani elem és téma is előfordul (család, kérés, utasítások...).

Egy tanmese megismerése (pl. Aki nem segít, ne is...) lehetőséget ad a hétköznapi élet jeleneinek bemutatására is. A mesékben előforduló sok ismétlődés nagyon megkönnyíti a megtanulásukat. (I'm cooking).

2. osztály

évi 37 óra, heti 1 óra

Ebből kb.

- 25 óra az új anyag feldolgozására –4 óra a kommunikáció gyakorlására, képességfejlesztésre
- 4 óra ellenőrzésre és értékelésre
- 4 óra szabadon tervezhető (ünnepek, jelenetek, aktualitások)

A GYEREKEK VILÁGA
(4–8 óra a lehetőségek szerint)

Cél: Ismerkedés egymással, a környezettel, és az idegen nyelvvel.

Tartalom: A köszönési formák, néhány alapszó megismerése. A gyermekek körül lévő tárgyak neve. A legismertebb gyermekdalok, versek, mozgásos játékok megismerése. A játék világának szavai, kifejezései. Alapvető utasítások. A környezetben és a világban élő emberek, állatok és nevezetességek bemutatása.

Kommunikációs szándékok: Köszönés, elköszönés, bemutatkozás, dolgok, személyek megnevezése. Információkérés, információadás.

Fogalmkörök: Cselekvés, történet, létezés kifejezése, felszólítások.

Az elsajátítandó szókészlet mennyisége: Kb. 10 alapszó és további 10 szó a passzív szókincs gyarapítására.

Tevékenységsformák

Listening	Versek, dalok hallgatása, a játékok összekötő szövegének megfigyelése a tanár előadásában.
Speaking	Reagálás köszönésre, kérdések és válaszok adása minta után, s később önállóan is, a dalok és versek szövegének reprodukálása.
Reading	Álolvással a könyv szövegének, szavainak, verseinek és dalainak hangoztatása. Néhány fontosabb szó megkeresése a szövegben.
Writing	A szavak értelmének rajzokkal való megjelenítése, azaz képes miniszótár készítése.

Várható eredmények

Néhány alapkérdésre válasz adása. (What's your name?, What's this?) Az utasítások végrehajtása. (Come here, Sit down...) Egyszerű tárgyak felismerése, megmutatása megnevezés után. Az első osztály bevezető időszakában tanult felelevenítése. A kérdések és válaszok előadása már önállóan. A környezetükben, életükben szereplő új kifejezések megismerése, használata. Tudjon a tanuló néhány szavas mondatokat mondani magáról, és rövid kérdéssel érdeklődjön társáról. (I'm a boy. How old are you?) Értsen meg és hajtson végre egyszerűbb utasításokat. Tudjon ilyet mondani is. (Come here.)

SZÁMOK

(4–8 óra)

Cél: A számok nevének megismerése, használata játékos tevékenységekben. Számlálás, s a mennyiségek kifejezése többes számban is.

Tartalom: A számok nevének önálló értelmezése, nemcsak sorban történő felmondása. A számokhoz kapcsolódó játékos gyakorlatok, versek, dalok tanulása. Kérdések megértése és válaszadás. A számok tárgyakhoz való kapcsolása, számlálás.

Kommunikációs szándékok: Dolgok és személyek megnevezése.

Fogalmkörök: Mennyiségi viszonyok (Cardinal numbers 1–10. Singular/plural forms of nouns).

Az elsajátítandó szókészlet mennyisége: A 10 szám és további 10 szó a számláláshoz.

Tevékenységsformák:

Listening	Versek, dalok hallgatása, a számlálások megfigyelése.
Speaking	Felsorolás, számlálás, a dalok és versek szövegének reprodukálása.

Reading	A könyv szövegének, szavainak, verseinek és dalainak hangoztatása. Néhány fontosabb szó megkeresése a szövegben. A fontosabb szavak önálló olvasása is.
Writing	A szavak értelmének rajzokkal és számjegyekkel való megjelenítése. Néhány alapszó másolása.

Várható eredmények

A számok 1–10-ig. Önálló megnevezésük. A számok ismerete 20-ig. A kérdésekre rövid válasz adása. A számokhoz tartozó tárgyak, állatok többes számú alakjának használata minta alapján.

SZÍNEK (4–8 óra)

Cél: A színek nevének megismerése és használata játékos tevékenységekben.

Tartalom: A színek megnevezése, s az ezekhez kapcsolódó dalok, versek, játékok megismerése.

Kérdések és válaszok színes tárgyról. A színek nevének főnevekhez kapcsolása.

Kommunikációs szándékok: Információkérés és -adás.

Fogalomkörök: Minőségi viszonyok. (What colour is it? Red. It's red. A red apple.)

Az elsajátítandó szókészlet mennyisége: a 10 szín és további 10 szó a szókapcsolatok kialakításához.

Tevékenységformák

Listening	Versek, dalok hallgatása, az ezekben szereplő színek felismerése
Speaking	A színek megnevezése, a tanult kérdések és válaszok hangoztatása, a dalok és versek szövegének reprodukálása.
Reading	Álolvással a könyv szavainak, verseinek és dalainak hangoztatása. A fontosabb szavak felismerése a szövegben. Ezek önálló olvasása is.
Writing	A szavak értelmének rajzokkal és színekkel való megjelenítése. A fontosabb szavak szóképének másolása.

Várható eredmények

A fontosabb színek megnevezése. Kérdésre rövid válasz adása.

Több szín megnevezése a hozzá kapcsolódó tárggyal együtt. Kérdés dal, játék segítségével. A tanultak önálló használata a többi témakörhöz kapcsolódva is. (What colour are your eyes?) Egyszerű válaszok adása. Néhány vers, dal reprodukálása.

AZ ISKOLA (4–8 óra)

Cél: Az osztályteremben lévő személyek és tárgyak elnevezése. Az ezekhez kapcsolódó cselekvések és viszonyok kifejezése.

Tartalom: Az íróasztal és az osztályterem bemutatása. Egyszerű tevékenységek és tárgyak kapcsolatának kifejezése. Mozgásos játékok az osztályteremben belül, és hétköznapi szerepjátékok előadása.

Kommunikációs szándékok: Köszönés, bemutatkozás, dolgok, személyek megnevezése, információkérés és adás.

Fogalomkörök: Cselekvés, történet, létezés kifejezése (jelenidejűség, felszólító alakok, utasítások), birtoklás kifejezése, térbeli és időbeli viszonyok, mennyiségi, minőségi viszonyok.

Az elsajátítandó szókészlet mennyisége: A 10 iskolai tárgy és további szavak a cselekvések végrehajtásához.

Tevékenységszabványok

Listening	A tanterem és az íróasztal tárgyainak hallás utáni megismerése, versek, dalok hallgatása.
Speaking	A tárgyak megnevezése, a dalok és versek szövegének reprodukálása
Reading	Álolvással a könyv szavainak, verseinek és dalainak hangoztatása. Néhány fontosabb szó felismerése a képek mellett. A fontosabb szavak önálló olvasása.
Writing	A szavak értelmének egyszerűsített rajzokkal való megjelenítése. A szavak képekhez való másolása. A fontosabb szavak önálló írása gyakorlás után.

Várható eredmények

A közvetlen tárgyak megnevezése (pen, pencil, book, board...). Egyszerű játékokban szereplő utasítások végrehajtása. (Go to the door. Open your book.) További utasítások végrehajtása és játékokon keresztül egymás irányítása is (Give me...). Egyszerű információkérés és adás. (Where is...? In my bag.)

A birtoklás kifejezésénél a my/your önálló használata. A térbeli viszonyok kifejezése (in, on, under). Egyszerű osztályjelenetek közös előadásában aktív részvétel.

A CSALÁD ÉS OTTHON

(4–8 óra)

Cél: Az otthon főbb részei, a közvetlen családtagok megnevezése. Cselekvések kifejezése.

Tartalom: Néhány szoba, a ház főbb részeinek megismerése.

A családtagok nevei és a hozzájuk kapcsolódó hagyományos szerepek, cselekvések kifejezése. A család bemutatása, érdeklődés a testvérek felől.

Kommunikációs szándékok: Köszönés, elköszönés, bemutatkozás, bemutatás, dolgok, személyek megnevezése, információkérés, információadás.

Fogalomkörök: Cselekvés, történet, létezés kifejezése. (Mum is cooking. Are you sleeping?) birtoklás kifejezése (Have you got a brother or a sister?), dolgok és személyek megnevezése.

Az elsajátítandó szókészlet mennyisége: 20 szó: a családtagok neve, a ház fontosabb részei, alapigék.

Tevékenységszabványok

Listening	A szavak és mondatok hallás utáni megismerése, versek, dalok hallgatása.
Speaking	A személyek és tárgyak megnevezése, a dalok és versek szövegének reprodukálása.
Reading	Álolvással a könyv szavainak, verseinek és dalainak hangoztatása. Néhány fontosabb szó felismerése a képek mellett. A fontosabb szavak önálló olvasása.

Writing	A szavak értelmének Egyszerűsített rajzokkal való megjelenítése. A szavak képekhez való másolása. A fontosabb szavak önálló írása gyakorlás után. Néhány rövid mondat másolása, írása segítséggel.
----------------	--

Várható eredmények

A ház részeinek megnevezése. A közeli családtagok megnevezése. Egyszerű cselekvések mozgással együtt történő kifejezése. (I am cooking.)

A testvérek bemutatása. Kérdések és válaszok a birtoklás kifejezésével. (I've got two sisters.) Kisállatok családja, elnevezése (kitten, puppy).

Játékos feladatok segítségével különböző cselekvések megnevezése folyamatos jelen idejű alakjukban. Kérdésekkel ezek kitalálása, megnevezése, válaszok adása röviden.

Kedvelt időtöltés megnevezése, kifejezése a tanult alakokkal. (I am reading a book.)

SZABADIDŐ, SZÓRAKOZÁS

A cirkusz világa (4–8 óra)

Cél: A szabadidős tevékenységek, mozgások kifejezése. A testrészek nevének és az ezekhez kapcsolódó cselekvések megnevezése.

Tartalom: A tanult szavakkal és az ezekhez kapcsolódó igék, jelzők, kifejezések segítségével a saját, a barátok és az állatok testének bemutatása. A dalok, versek, játékok felhasználásával ezek beszédbe illesztése. Képességek kifejezése a testrészekhez kapcsolódó mozgással, cselekvéssel. Az egyes és többes számú testrészek megkülönböztetése.

Kommunikációs szándékok: Bemutatás, tetszés, nem tetszés, dolgok, személyek megnevezése.

Fogalomkörök: Cselekvés, történet, létezés kifejezése, mennyiségi és minőségi viszonyok.

Az elsajátítandó szókészlet mennyisége: 10 ige és a segédigék, 10 ezekhez tartozó kifejezés és testrész neve.

Tevékenységszabványok

Listening	A szavak és mondatok hallás utáni megismerése, versek, dalok hallgatása.
Speaking	A személyek és tárgyak megnevezése, a cselekvések megnevezése, a dalok és versek szövegének reprodukálása.
Reading	Álolvással a könyv szavainak, verseinek és dalainak hangoztatása. Néhány fontosabb szó, kifejezés és mondat felismerése a képek mellett. A fontosabbak önálló olvasása is.
Writing	A szavak képekhez való másolása A fontosabb szavak önálló írása gyakorlás után. Néhány rövid mondat másolása, írása segítséggel

Várható eredmények

A testrészek megnevezése dalok és mondókák segítségével.

A can segédige használatának megismerése egyszerű mozgást kifejező igékkel dalos játék segítségével. Páros és páratlan testrészek megkülönböztetése, az egyes és többes számú alakok helyes használata minták segítségével. Ismert gyermekversek segítségével további cselekvések nevének megismerése. Kedvelt időtöltés megnevezése, kifejezése a tanult alakokkal. (I am reading a book.) Érdeklődés képességekről egyszerű mondatokkal ezek kifejezése. (I can play football.)

VÁSÁRLÁS, ÉTKEZÉS

(4–8 óra)

Cél: Ételek, játékok vásárlása, kérése. Étkezési szokások megismerése.**Tartalom:** A különböző étkezések megismerése. Gyümölcsök, egyszerű ételek nevének megismerése. Egyszerű formában való kérése vásárlásnál. Életszerű helyzetekben való eligazodás, pl. otthon, üzletben, étteremben. Játékos étlap gyerekeknek, állatkáknak. Rendelések, udvarias válaszok használata.**Kommunikációs szándékok:** Köszönés, elköszönés, köszönet (Good morning. Hello. Goodbye. Bye. Bye-bye. Thanks. Thank you very much.)

Információkérés, információadás (Where is..? It is...)

Fogalmkörök: Cselekvés, történés, létezés kifejezése (I'm not hungry.), birtoklás kifejezése (my, your, I've got, I haven't got, Have you got...?), minőségi viszonyok. (What colour is it? It's red, blue,...It's big, small, ugly, beautiful...)**Az elsajátítandó szókészlet mennyisége:** 10 étel neve, 10 vásárláshoz, étkezéshez szükséges szó.**Tevékenységek formái**

Listening	A szavak és mondatok hallás utáni megismerése, versek, dalok hallgatása.
Speaking	Az ételek megnevezése, önálló szöveghasználat a vásárlásoknál és étkezéseknél, a dalok és versek szövegének reprodukálása.
Reading	Álolvással a könyv szavainak, verseinek és dalainak hangoztatása. Néhány fontosabb szó felismerése a képek mellett. A fontosabb szavak önálló olvasása.
Writing	A szavak értelmének egyszerűsített rajzokkal való megjelenítése. A szavak képekhez való másolása. A fontosabb szavak önálló írása gyakorlás után. Néhány rövid mondat másolása, írása segítséggel.

Várható eredmények

Egyszerű szavak megnevezésével vásárlási jelenetek előadása. Tetszés, nem tetszés kifejezése kérdés után. Egyszerű udvarias kérés használata.

Egész mondatokban való kérés és eladás játékokon keresztül. Udvarias formák használata. A névelők helyes használata. Egyszerűbb minőségi viszonyok kifejezése.

MESÉK

(4–8 óra)

Cél: Ismert gyermekirodalmi mesék felidézése (megismerése), előadása.**Tartalom:** A mesék életszerű mondataival folyamatos, összefüggő szöveg reprodukálása. Az ezekben szereplő kifejezések, nyelvi elemek megismerése, használata. A mesék eljátszása szereposztással, összehangolt csoportmunkával.**Kommunikációs szándékok:** Köszönés, elköszönés, bemutatkozás, bemutatás, köszönet, tetszés, nem tetszés, dolgok és személyek megnevezése, információkérés, információadás.**Fogalmkörök:** Cselekvés, történés, létezés kifejezése. Térbeli, időbeli, mennyiségi, minőségi viszonyok.**Az elsajátítandó szókészlet mennyisége:** A meseszereplők neve és az ismétlődő mondatok egészben való reprodukálása.

Tevékenységformák

Listening	A mesék hallgatása, a szerepjátékhoz szükséges szöveg hallás utáni megismerése.
Speaking	Az ismétlődő meserészek játékban való használata.
Reading	Álolvással a mese fontosabb részeinek követése
Writing	A mesék rajzokkal való megjelenítése. Egyszerűbb mondatok alkotása képekkel.

Várható eredmények

Rövid mese közös olvasása az egérkéről.

Bővülő szövegű mese az erdei madárkáról.

A tavaly tanult mesék továbbfejlesztése. (Ha nem tanulták, akkor most érdemes megismerni ezeket!) Egy láncmese bemutatása mozgásos elemekkel, a rövid szöveg többszöri ismétlésével (The sky is fanning down). Az adott elemek értelemeszerű használata a valós életben is. Egy ismert mese (The three little pigs) megismerése, előadása, melyben sok eddig tanult nyelvtani elem és téma is előfordul (család, kérés, utasítások...). Egy tanmese megismerése (pl. Aki nem segít, ne is...) lehetőséget ad a hétköznapi élet jeleneinek bemutatására is. A mesékben előforduló sok ismétlődés nagyon megkönnyíti a megtanulást (I'm cooking).

3. osztály**évi 37 óra, heti 1 óra**

Ebből kb.

- 25 óra az új anyag feldolgozására
- 4 óra a kommunikáció gyakorlására, képességfejlesztésre
- 4 óra ellenőrzésre és értékelésre
- 4 óra szabadon tervezhető (ünnepek, jelenetek, aktualitások)

I. A MI VILÁGUNK

Közvetlen és tágabb környezetünk, állatok a világ különböző tájain. (10–12 óra)

Cél: Ismerkedés egymással, a környezettel és az idegen nyelvvel.

Tartalom: A köszönési formák, néhány alapszó megismerése. A gyermekek körül lévő tárgyak neve. Ismertebb gyermekdalok, versek, mozgásos játékok megismerése. Alapvető utasítások. A környezetben és a világban élő állatok és nevezetességek bemutatása.

Kommunikációs szándékok: Köszönés, elköszönés, bemutatkozás, dolgok, személyek megnevezése. Információkérés, információadás.

Fogalomkörök: Cselekvés, történés, létezés kifejezése, felszólítások.

Szókészlet: 10-15 személyes bemutatkozáshoz szükséges alapszó, 10–15 a közvetlen környezetben való eligazodáshoz szükséges szó, kifejezés, utasítások, egyszerű melléknevek, néhány állat neve.

Fontosabb országnevek, személyek, nevezetességek, kifejezések megismerése.

Tevékenységformák

Listening	A tanult szavakat hallás utáni felismerése. A tanult utasításokat végrehajtása. Értsen meg a tanuló ismert nyelvi elemeket tartalmazó szöveget hallás után.
------------------	---

Speaking	Egyszerű kérdés feltevése és arra rövid választ adása. A tanult mintamondatokban egy-egy szó cseréjével önálló mondatalkotás.
Reading	Tanult kifejezéseket tartalmazó szöveg megértése, magyarra fordítása. Ismert szöveg megközelítően helyes kiejtéssel való, érthető felolvasása.
Writing	Kis segítséggel néhány alapszó leírása. Tudjon röviden írásban reagálni adott helyzetben.

Várható eredmények

Az eddig tanultak alapján a közvetlen környezetben szereplő személyek és tárgyak bemutatása. Mondatokban való önkifejezés minták segítségével a 2. osztályos anyagra építve. (My name is..., I'm.) Az egyes szám harmadik személyű alakok használatának megismerése új dalok, versek segítségével. A tanultak felidézése a régi dalok, versek, mintamondatok segítségével. Az új elemek megismerés még játékokon keresztül.

Tudjon a tanuló néhány szavas mondatokat mondani magáról, és rövid kérdéssel érdeklődjön társáról. (I'm a boy. How old are you?) Értsen meg és hajtson végre egyszerűbb utasításokat. Tudjon ilyet mondani is. (Come here.) Ismerjen néhány nevezetességet a világból.

2. AZ ISKOLA (10–12 óra)

Cél: Az osztályteremben lévő személyek és tárgyak elnevezése. Az iskolai élettel kapcsolatos ismeretek gyűjtése. Az ezekhez kapcsolódó cselekvések és viszonyok kifejezése, használata játékos tevékenységekben.

Tartalom: Az íróasztal és az osztályterem bemutatása. Egyszerű tevékenységek és tárgyak kapcsolatának kifejezése. Mozgásos játékok az osztályteremben belül, és hétköznapi szerepjátékok előadása.

Kommunikációs szándékok: Köszönés, dolgok, személyek megnevezése, információkérés és -adás.

Fogalomkörök: Cselekvés, történés, létezés kifejezése, (felszólító alakok, utasítások), birtoklás kifejezése, térbeli és időbeli viszonyok, mennyiségi, minőségi viszonyok.

Szókészlet: 10-15 az iskolai életet bemutató alapszó.

Továbbá a számok, színek, tantárgyak neve, s még 10–15 további szükséges szó, kifejezés.

Tevékenységformák

Listening	A tanult szavakat hallás utáni felismerése. A tanult utasításokat végrehajtása. Értsen meg a tanuló ismert nyelvi elemeket tartalmazó szöveget hallás után.
Speaking	Egyszerű kérdés feltevése és arra rövid választ adása. A tanult mintamondatokban egy-egy szó cseréjével önálló mondatalkotás.
Reading	Tanult kifejezéseket tartalmazó szöveg megértése, magyarra fordítása. Ismert szöveg megközelítően helyes kiejtéssel való, érthető felolvasása. Írott utasítások végrehajtása.
Writing	Kis segítséggel néhány alapszó leírása. Tudjon röviden írásban reagálni adott helyzetben.

Várható eredmények

A közvetlen tárgyak megnevezése. Egyszerű játékokban szereplő utasítások végrehajtása, irányítása egyszerű osztályjelenetek közös előadásában aktív részvétel.

A térbeli viszonyok kifejezése (in, on, under). Egyszerű információkérés és -adás. (Where is...? In my bag.)

A számok ismerete 100-ig. Önálló megnevezésük. Az egyes és többes számú alakok használata számoláskor. A kérdések használata játékos feladatokon keresztül. Ezekre válaszadás már egész mondatokkal. Alkalmazásuk minták alapján. A számok és ismert szavak felismerése, olvasása és másolása.

Több szín megnevezése a hozzá kapcsolódó tárggyal együtt. Kérdés feltevése dal, játék segítségével. Ezekre egyszerű, értelmes válasz adása.

Az eddig tanultak önálló használata a többi témakörhöz kapcsolódva is. A főbb testrészek felelevenítése. Néhány vers, dal reprodukálása. Közös játékokban aktív részvétel.

3. SZABADIDŐ, KEDVELT IDŐTÖLTÉS
(10–12 óra)

Cél: Cselekvések, képességek kifejezése.

Tartalom: Kedvelt időtöltések, a tevékenységek közben használt kifejezések megismerése. Képességek kifejezése. A can segédige használatának megismerése egyszerű mozgást kifejező igékkal, játékok segítségével használatuk gyakorlása. Barátaink, az állatok kedvelt tevékenységei és jellemző képességei. Szabadidős tevékenységek a természetben, különböző évszakokban és időjárásnál.

Kommunikációs szándékok: Dolgok, személyek megnevezése, információkérés, információadás.

Fogalomkörök: Cselekvés, történet, létezés kifejezése, dolgok és személyek megnevezése.

Szókészlet: a fontosabb nyelvi elemek megismerése (can, can't), 10-12 alapige és kifejezés, a négy évszak és a rájuk jellemző időjárás megnevezése, a passzív szókinccset bővítő érdekes tevékenységek szavai.

Tevékenységszabványok

Listening	A tanult szavak hallás utáni felismerése. Ismert nyelvi elemeket tartalmazó szöveg hallás utáni megértése.
Speaking	Egyszerű kérdés feltevése és arra rövid válasz adása. A tanult mintamondatokban egy-egy szó cseréjével önálló mondatalkotás.
Reading	Tanult kifejezéseket tartalmazó szöveg megértése, magyarra fordítása. Ismert szöveg megközelítően helyes kiejtéssel való, érthető felolvasása.
Writing	Kis segítséggel néhány mondat leírása, lemásolása.

Várható eredmények

Érdeklődés képességekről, egyszerű mondatokkal ezek kifejezése. (I can play football.) A dalok, versek, játékok felhasználásával ezek beszédbe illesztése. Kedvelt időtöltés megnevezése, kifejezése a tanult alakokkal. Játékos feladatok segítségével különböző cselekvések megnevezése. Kérdésekkel ezek kitalálása, megnevezése, válaszok adása röviden.

A tanult szavak írott alakjának felismerése. Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondat megértése adott szövegben. Fontos információ megtalálása rövid szövegben.

Tudjon röviden írásban saját képességeiről Egyszerű mondatokat alkotni a tanult minták alapján (másolással).

4. osztály**Évi 111 óra, heti 3 óra**

Ha 4. osztálytól kezdődik az idegen nyelv oktatása, akkor az előző évfolyamon megkezdett témaköröket is ebben az évben kell feldolgozni, ami a teljes könyv anyagát jelenti. Ebben az esetben az elvárható eredm-

nyeket rövidebb idő alatt kell teljesíteni, de ez a 4. osztályban már könnyebben is megy.

Ha a 3. osztályban már megismerkedtek a gyerekek A MI VILÁGUNK, AZ ISKOLA és A SZABADIDŐ témakörével, akkor az első hónapban ismételjük át a tanultakat. (10–12 óra).

A CSALÁD ÉS AZ OTTHON (20–24 óra)

Cél: A közvetlen családtagok megnevezése, az otthon főbb részei.

Tartalom: A családtagok nevei és a hozzájuk kapcsolódó hagyományos szerepek, cselekvések kifejezése. A család bemutatása, érdeklődés a testvérek felől. Családi ünnepek, ajándékok, szokások megismerése. Néhány szoba, a ház főbb részeinek megismerése.

Kommunikációs szándékok: Köszönés, elköszönés, bemutatkozás, bemutatás.

Fogalomkörök: Cselekvés, történés, létezés kifejezése, birtoklás kifejezése, térbeli viszonyok kifejezése, mennyiségi és minőségi viszonyok.

Szókészlet: 10–12 szó a házról, szobákról, 8–10 ige és a hozzájuk kapcsolódó kifejezések.

A fontosabb családtagok neve, a fontosabb berendezési tárgyak neve, játékok, szabadidős tevékenységek.

Tevékenységszabványok

Listening	A tanult szavakat hallás utáni felismerése. Ismert nyelvi elemeket tartalmazó szöveg hallás utáni megértése.
Speaking	Egyszerű kérdés feltevése és arra rövid válasz adása. A tanult mintamondatokban egy-egy szó cseréjével önálló mondatalkotás.
Reading	Tanult kifejezéseket tartalmazó szöveg megértése, magyarra fordítása. Ismert szöveg megközelítően helyes kiejtéssel való, érthető felolvasása.
Writing	Kis segítséggel néhány mondat leírása, lemásolása.

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése: Játékos feladatok segítségével különböző cselekvések megértése, felismerése. Kérdésekre reagálás, a tanult alakokkal válasz adása vagy a cselekvés bemutatása.

Beszédképesség: A tanult cselekvések megnevezése folyamatos jelen idejű alakjukban. Kérdésekkel ezek kitalálása, megnevezése, válaszok adása röviden. A közeli családtagok megnevezése. A testvérek bemutatása. Egyszerű cselekvések mozgással együtt történő kifejezése. Kedvelt időtöltés megnevezése, kifejezése a tanult alakokkal. (I am reading a book.) A dalok, versek, játékok felhasználásával ezek beszédbe illesztése.

Olvasott szöveg értése: A tanult szavak és mondatok írott alakjának felismerése. A tanult nyelvtani elemekkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondat megértése adott szövegben. Fontos információ megtalálása rövid szövegben.

Írásképesség: Egyszerű mondatokat alkotása a tanult minták alapján, még lehet másolással, kikereséssel. Hiányos mondatok kiegészítése a tanult nyelvtani elemek alkalmazásával, melyek jól láthatók a feladat megoldásakor.

VÁSÁRLÁS, ÉTELEK, RUHADARABOK (20–26 óra)

Cél: Ételek, játékok, ruhadarabok vásárlása, kérése.

Tartalom: Gyümölcsök, egyszerű ételek, ruhák, játékok nevének megismerése, s egyszerű formában való kérése vásárlásnál. Életszerű helyzetekben való eligazodás, pl. üzletben, étteremben. A ruhadarabok nevének megismerése. Az egyes és többes számú ruhadarabok megkülönböztetése. A birtoklás kifejezésének megismerése.

A megszámlálható és nem megszámlálható ételek fogalmának bevezetése. Sporteszközök, kisállatok, informatikai tárgyak és más, a gyermekeket a valós életben körbevevő tárgyak megismerése.

Kommunikációs szándékok: Köszönés, elköszönés, köszönet. Információkérés, információadás bemutatás, tetszés, nem tetszés, dolgok, személyek megnevezése.

Fogalomkörök: Cselekvés, történés, létezés kifejezése, birtoklás kifejezése (my, your, I've got, I haven't got, Have you got...?) mennyiségi és minőségi viszonyok.

Szókészlet: 10-12 étel, 8-10 sporteszköz, 6-8 kisállat, 10-12 informatikai eszköz neve, 14 ruhadarab, s a nyelvtani elemeket tartalmazó kifejezések, passzív szókinccs gyűjtése.

Tevékenységformák

Listening	A tanult szavakat hallás utáni felismerése. Ismert nyelvi elemeket tartalmazó szöveg hallás utáni megértése.
Speaking	Egyszerű kérdés feltevése és arra rövid választ adása. A tanult mintamondatokban egy-egy szó cseréjével önálló mondatalkotás.
Reading	Tanult kifejezéseket tartalmazó szöveg megértése, magyarra fordítása. Ismert szöveg megközelítően helyes kiejtéssel való, érthető felolvasása.
Writing	Kis segítséggel néhány mondat leírása, lemásolása.

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése: Játékos feladatok segítségével különböző cselekvések megértése, felismerése. Kérdésekre reagálás, a tanult alakokkal válasz adása vagy a cselekvés bemutatása.

Beszédkésztség: Egyszerű szavak megnevezésével vásárlási jelenetek előadása.

Egész mondatokban való kérés és eladás játékokon keresztül. Udvarias formák használata. A névelők helyes használata. Egyszerűbb minőségi viszonyok kifejezése. Különböző boltokban vásárolhatnak játékokat, iskolai felszerelési tárgyakat, gyümölcsöket, ételeket, ruhákat, kazettákat, komputert, egyéb már ismert angol szóval kifejezhető tárgyat.

Olvasott szöveg értése: A tanult szavak és mondatok írott alakjának felismerése. A tanult nyelvtani elemekkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondat megértése adott szövegben. Fontos információ megtalálása rövid szövegben.

Íráskészség: Egyszerű mondatok alkotása, ahol a tanult nyelvtani elemek már adottak. Hiányos mondatok kiegészítése a tanult nyelvtani elemek alkalmazásával, melyek jól láthatók a feladat megoldásakor.

MINDENNAPI ÉLETÜNK

(26–30 óra)

Cél: A napirend megismerése, Egyszerű tevékenységi formák kifejezése, szokásos cselekvések megnevezése, érdeklődés.

Tartalom: Egy szokásos napunk programjai. Az egyszerű jelen idő nyelvtani elemeinek bevezetése. Heti elfoglaltságaink, különórák. Az egyes szám harmadik személyű alakok bevezetése, a tagadás, kérdés formai elemeinek megfigyelése, gyakorlása.

Kommunikációs szándékok: Információkérés, információadás bemutatás, tetszés, nem tetszés, dolgok, személyek megnevezése. Igenlő vagy nemleges válasz adása.

Fogalomkörök: Cselekvés, történés, létezés kifejezése, időbeli, mennyiségi és minőségi viszonyok.

Szókészlet: 10-12 ige, 8-10 kapcsolódó tárgy, 6-8 program, a hét napjai, s a nyelvtani elemeket tartalmazó kifejezések, passzív szókinccs gyűjtése.

Tevékenységsformák

Listening	Ismert nyelvi elemeket tartalmazó szöveg hallás utáni megértése. A tanult szavakat hallás utáni felismerése.
Speaking	Egyszerű kérdés feltevése és arra választ adása. A tanult mintamondatok felhasználása önálló mondataalkotásra.
Reading	Ismert szöveg érthető felolvasása. Tanult kifejezéseket tartalmazó szöveg megértése, magyarra fordítása.
Writing	Néhány mondat leírása, lemásolása alkotása segítség igénybevételével. Minták használata.

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése: Játékos feladatok segítségével különböző cselekvések megértése, felismerése. Kérdésekre reagálás, a tanult alakokkal válasz adása vagy a cselekvés bemutatása.

Beszédkésztség: Egyszerű szavak megnevezésével vásárlási jelenetek előadása.

Egész mondatokban való kérés és eladás játékokon keresztül. Udvarias formák használata. A névelők helyes használata. Egyszerűbb minőségi viszonyok kifejezése. Különböző boltokban vásárolhatnak játékokat, iskolai felszerelési tárgyakat, gyümölcsöket, ételeket, ruhákat, kazettákat, komputert, egyéb már ismert angol szóval kifejezhető tárgyat.

Olvast szöveg értése: A tanult szavak és mondatok írott alakjának felismerése. A tanult nyelvtani elemekkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondat megértése adott szövegben. Fontos információ megtalálása rövid szövegben.

Íráskésztség: Egyszerű mondatok alkotása, ahol a tanult nyelvtani elemek már adottak. Hiányos mondatok kiegészítése a tanult nyelvtani elemek alkalmazásával, melyek jól láthatók a feladat megoldásakor.

MESÉK, ÜNNEPEK, JÁTÉKOK*(4–6 óra)*

Cél: Ismert gyermekirodalmi mese megismerése, előadása. Más ország szokásainak, kultúrájának nevezetéseinek megismerése.

Tartalom: A mese életszerű mondataival folyamatos, összefüggő szöveg reprodukálása. Az ezekben szereplő kifejezések, nyelvi elemek megismerése, használata. A mesék eljátszása szereposztással, összehangolt csoportmunkával. Információ megértése, gyűjtése egyszerű szövegeken keresztül.

Kommunikációs szándékok: Köszönés, elköszönés, bemutatkozás, bemutatás, köszönet tetszés, nem tetszés, dolgok és személyek megnevezése, információkérés, információadás.

Fogalomkörök: Cselekvés, történet, létezés kifejezése birtoklás kifejezése (His name is Gingerbreadman.) Térbeli, időbeli, mennyiségi, minőségi viszonyok.

Szókészlet: 6-8 ige, 8-10 kapcsolódó tárgy, s a nyelvtani elemeket tartalmazó kifejezések, passzív szókinccs gyűjtése.

Tevékenységformák

Listening	Ismert nyelvi elemeket tartalmazó mese szöveg hallás utáni megértése. A tanult szavak hallás utáni felismerése.
Speaking	A tanult mintamondatok felhasználása igazi előadás bemutatására.
Reading	Ismert szöveg érthető felolvasása. Tanult kifejezéseket tartalmazó szöveg megértése.
Writing	Néhány lényeges szó leírása. Minták használata.

Várható eredmények

Hallott szöveg értése: A tanár felolvasása után a mese megismerése, előkészítés után a lényeges elemek megértése. A társasjáték utasításainak és a közvetlen beszéd ismert fordulatainak megértése és ezekre reagálás.

Beszédkészség: Az ismert mese előadása, melyben sok eddig tanult nyelvtani elem és téma is előfordul. A mesélő szerepét az osztály kórusban ismételheti, így mindenki megtanulhatja a mese teljes szövegét. A társasjáték utasításainak, összekötő szövegeinek használata.

Olvasott szöveg értése: A mesében előforduló sok ismétlődés nagyon megkönnyíti az olvasást, tanulást. A képek és a hozzájuk tartozó szavak, rövid szövegek egyeztetése.

Íráskészség: A mese több kellékének rajza és megnevezése is színesíti az előadást (pl. The Gingerbreadman). Képes ismertető készítése az ünnepi szokások bemutatására. Rövid egyszerű szöveggel kiegészítés. További képek, képeslapok gyűjtése, melyekkel egyre többet megismerhetnek a gyerekek a minket körülvevő világból.

Tanácsok az anyag feldolgozásához és értékeléséhez

Ennek az életkornak az idegen nyelven való tanítását egészen másképp kell megközelíteni. Más célok, más módszerek, más típusú óravezetés és más nevelői hozzáállás szükséges.

A gyermekek agya sok információt képes befogadni. De van kulcsa ennek az elraktározásához. Ez a *játék*. Játékokkal izgalmasan, érdekesen, gyorsan kötődik az információ. Ha ezt a kulcsot jól használjuk, csodás siker lesz az eredmény. A gyerekek akarnak angolul tanulni, de igazából a versek ritmusa, játékosága, a dalok zenéje, a mesék eljátszhatósága izgatja őket. Az a szó, kifejezés, dal vagy vers marad meg emlékezetükben, amelyhez valamilyen *élmény, érzelem* kapcsolódik. Ez az izgalmas, érdekes, érzelemdús csomagolás rögzíti be agyukba a tanultakat. Ez a katalizátor. Az így tanult szavak jól rögzülnek, könnyen felidézhetőek. Ezekhez lehet a későbbiekben további ismereteket kapcsolni. Ha csak szavakat, száraz mondatokat tanítunk, a gyerekek igyekezete, erőlködése ellenére sem jutunk eredményre. Sikerül a tanár után elismételniük, fejből is elmondaniuk, de igen hamar el is felejtik. Ne a hagyományos nyelvoktatást kezdjük el korábbi életkorra kiterjeszteni. Ne a nyelvtani szabályok oktatása legyen a cél. Adjunk mintákat játékokon, rövid párbeszédeken, dalokon, verseken keresztül. A gyakorlatban ezek segítségével fejezzék ki magukat. Lomb Kató, a több nyelven beszélő szinkrontolmács hívta fel a figyelmet a *mintamondatok* szerepére. Adott nyelvtani szerkezetű, állandó szókapcsolatok ezek, melyek egy-egy része cserélhető. Így többféle helyzetben is alkalmazhatók, önálló gondolatok kifejezésére is alkamasak lesznek.

Adjunk *mintákat*. A gyakorlatban ezek segítségével fejezzék ki magukat. Így a helyes mód vésődik be. Javítsunk. Ne zavaróan, korholón, de mondjuk el utánuk jól, hogy ez maradjon a fülükben. Ha megszokják a gyerekek, hogy a tanár folyamatos háttér hibajavítással mondja a helyes alakokat, nem zavarja meg őket a játékokban, a jelenet előadásában.

Sok szót, kifejezést ismernek meg a gyerekek a *dalokon* keresztül. Aktív és passzív szókincsük is gyarapodik, nyelvtani fordulatokat kapnak készen és könnyedén jön nyelvükre sok életszerű, sokat használt kifejezés. Szeretnek énekelni a gyerekek, szívesen és könnyen tanulják a dalokat. Tanításukkor segítségünkre

lehet a fülbemászó dallam, az izgalmas ritmus, a mulatságos történet, könnyen felismerhető szavak, az ismétlések, tetszetős fordulatok, mókás mozdulatok. Mondjuk el magyarul, miről szól a dal. Ne értelmetlenül vésődjön be a szövege. Használjuk fel a megismert szöveget egy-egy cselekvés kifejezésére.

A mesék varázslatos világa is olyan motiváló erő ebben az életkorban, amit kár nem felhasználni az idegen nyelv oktatásában. A mesékben előforduló sok ismétlődés nagyon megkönnyíti a megtanulásukat. Folyamatos beszédre készíti a gyerekeket. Élő, eredeti nyelvtani fordulatokat tartalmazó mondatokból állnak. Ezek a mondatok az élő beszédben is felhasználhatók. Sokszor és szívesen hallgatják meg és játsszák el a gyerekek. Előadhatók műsoros rendezvényeken is, amik nemcsak sikerélményt adnak, de magabiztosságot is az idegen nyelv használatában.

Az olvasás megtanulása előtti szakaszban is megfigyelhetjük, hogy a gyerekek szavakat, mondatokat képesek az írott szöveg után elmondani. Az előzőleg hallás után megismert és megtanult szöveget könnyen idézik fel a jól megfigyelt sorokról. Szívesen próbálkoznak, lelkesen utánozzák az igazi olvasást. Mondjuk el, hogy az angolok másképp írják le a szavakat, mint ahogy halljuk. Mindig a fülükre hallgassanak, s ne akarják betű szerint kiolvasni azokat. Ha mégis nekiállnának kibetűzni, halkán mondjuk ki segítségül a helyes hangalakot. Ismételtessük el ezt, miközben szemükkel kövessék a leírt alakot is. Az *áolvasásnak* sok hasznát vehetjük a szövegek felismerésénél, felidézésénél. Gyakorolhatnak leírt feladatokat, bátorítja őket a szöveg felmondásában, s a későbbi olvasást is hamarabb elsajátítják.

Nyelvet tanulni nem ugyanaz, mint egy hagyományos tantárgyat. Itt beszélni tanítunk. Saját gondolatok kifejezésére kell használniuk majd az idegen nyelvet. A kisgyermek világ a játék, ezen keresztül ismerik meg a nagyvilágot is.

Hogyan értékeljük, ellenőrizzünk?

Mivel az előkészítő időszak anyagának elsajátítása nem kötelező, a kerettanterv csak 4. osztálytól kéri ezt, minden iskola a helyi sajátosságoknak megfelelő formát választhat. A NAT szerint fontos, hogy a követelményrendszer az iskolák rugalmasan, a helyi sajátosságoknak és igényeknek megfelelően alkalmazsák. Mivel az élő idegen nyelvek tantervfelépítése eltér a többi műveltségi terület követelményrendszerétől, a tananyagot, a fejlesztési követelményeket és a minimális teljesítményt nem lehet táblázatban egymás mellé rendelni.

Bármilyen módot is választunk az értékelésre, adjunk sok dicséretet a jó szereplésekért. Elmarasztalás helyett új lehetőséget a próbára. Ebben az életkorban még a pozitív megerősítés hoz eredményt, ellenkező esetben bezárkóznak a gyerekek a beszéd elől, és kialakulnak a felnőtteknél oly jól ismert gátlások. Az értékelő, gyakorló feladatok megoldásánál ne hagyjuk még magára a gyerekeket. Ha, bár segítséggel, de megoldja, jutalmazzuk szöveges dicsérettel, szóval, piros ponttal, jó jeggyel.

Nem kell nagy mennyiségű szót, anyagot belesulykolnunk a tanulóba. Inkább keveset, de azt alaposan. A szavakat kérdezzük szóban. Írásban még adjunk lehetőséget a helyes szókép megkeresésére. A megértés ellenőrzésére jó módszer a rajzolás, összekötés, bekarikázás, kiválasztás. Az Első angolkönyvem sok ilyen ellenőrző feladatsort tartalmaz. Az egységek végén és a függelék részben is található több feladatsor.

Hogy optimális ütemben fejlődhessenek, vegyük figyelembe egyéni képességeiket is. Az osztályok között is nagy lehet a különbség, ezért követelményeinkben ne legyünk túl szigorúak, de túl keveset se kérjünk számon, hiszen ezzel nem támogatjuk fejlődésüket.

Ne feledjük, hogy tudásuk még csak most épül. Egy ház alapjai alig látszanak, de biztos alapozásra szükség van!

Tanmenetjavaslatok

Az Első angolkönyvem anyagának felépítése

Témakörök	Tartalmak	Fogalomkörök, nyelvtani elemek	Nyelvi kifejezések
Az én világom (dalok, játékok) HELLO	Dalok, versek, játékok köszönési formák, bemu- tatkozás, utasítások végrehajtása, mozgásos játékok, alap- szavak, tárgyak neve.	Cselekvés, történés, léte- zés kifejezése. A to be létige bemutatása.	<i>Hello. Good morning.</i> <i>What's your name? I'm...</i> <i>I'm a boy.. (dal, játék)</i> <i>Stand up. Sit down...</i> <i>I am walking... (dal)</i> <i>What is it? pen, pencil</i>
1. Számok NUMBERS	A számok önálló ismerete, számlálás, kérdésre válasz adása	Mennyiségi viszonyok kifejezése. Többes szám -s .	<i>numbers 1–10, 10–1 !</i> <i>two potatoes, more,</i> <i>How old are you? Six.</i>
2. Színek COLOURS	A színek megnevezése, szókapcsolás.	Minőségi viszonyok kife- jezése. Jelzős szerkezetek.	<i>What colour is it?</i> <i>Red apple, yellow</i> <i>banana,...</i>
3. Iskola SCHOOL	A közvetlen tárgyak neve, utasítások adása.	Dolgok, személyek meg- nevezése. Egyszerű birtoklás kife- jezése.	<i>teacher, desk, board,</i> <i>chair,</i> <i>my, your rubber, ruler,</i> <i>Go to the door.</i>
4. Vásárlás SHOPPING	Érdeklődés, tetszés, nem tetszés. Egyszerű tárgyak vásárlása jelenetekkel.	Mennyiségi és minőségi viszonyok kifejezése. Dolgok, személyek meg- nevezése, I like, I don't like.	<i>Do you like.. ? Yes, I do.</i> <i>I like. I don't like.</i> <i>Can I have two apples,</i> <i>please? Here you are.</i> <i>Thank you.</i>
5. Testrészek BODY	Megnevezés, számlálás, páros részek, ruházat bemutatása.	Mennyiségi és minőségi viszonyok, többes számú alakok.	<i>eye, ear, nose, mouth,</i> <i>hair, finger, toe, hand, leg,</i> <i>foot, feet dress, jeans, shoes,</i> <i>T shirt</i>
6. Család FAMILY	Közeli családtagok, cselekvések játékkal.	Cselekvés, történés, léte- zés kifejezése. A folyamatos jelen megis- merése, Dolgok, személyek megnevezése.	<i>Mother, father, sister,</i> <i>brother</i> <i>Are you sleeping? I'm not.</i> <i>present</i>
7. Mesék COLLECTION	Rövid szövegek megta- nulása, értelmező kézje- lekkel, mozgással bemuta- tás, közös előadás.	Cselekvés, történés, léte- zés kifejezése. Életszerű kifejezések hasz- nálata.	<i>Story in the wood (dal)</i> <i>The sky is falling down</i> <i>(láncmese)</i> <i>The three little pigs</i> <i>I am cooking (tanmese)</i>

A Második angolkönyvem anyagának felépítése

Témakörök	Tartalmak	Fogalomkörök, nyelvtani elemek	Nyelvi kifejezések
1. Az én világom HELLO	Köszönés, bemutatkozás. Beszéljünk magunkról. Beszéljünk társunkkal.	Információkérés és -adás. Utasítások. A to be létige bevezetése.	<i>I am. You are.</i> <i>Go! Look at me.</i> <i>What's your name?</i> <i>How old are you?</i>
2. Számok NUMBERS	Az íróasztalom tárgyai. Dolgok megnevezése. Születésnapunk.	A többes szám jelölése. Mennyiségi viszonyok.	<i>two pencils</i>
3. Színek COLOURS	Ruháink. Ruhadarabok nyáron és télen. Szemünk és hajunk színe.	Egyes és többes számú mondatok. Minőségi viszonyok.	<i>What colour?</i> <i>My eyes are blue.</i>
4. Az iskola SCHOOL	Az osztályteremben. Felszereléseink. Dolgok és személyek megnevezése.	Helymeghatározás: in, on, under. Térbeli viszonyok. Dolgok és személyek megnevezése.	<i>Where is it?</i> <i>in, or, under</i>
5. Otthonunk AT HOME	Családunk és otthoni tevékenységek. A családtagok megnevezése.	Folyamatos jelen. Cselekvések kifejezése. Dolgok és személyek megnevezése.	<i>I am reading.</i> <i>Are you playing?</i>
6. A cirkuszban CIRCUS	Testrészeink. Cselekvések, mozgások. Szabadidő, szórakozás. Kedvenc időtöltés.	Képesség kifejezése. can, can't Cselekvés, történés, létezés kifejezése.	<i>Can you ride a bike?</i> <i>can, can't</i>
7. Ételek PICNIC	Étkezések. Kedvelt ételek és italok. Udvariassági formák. Szokások megismerése. Vásárlás.	Egyszerű jelen. Minőségi viszonyok.	<i>Can I have a ...? I like.</i> <i>I don't like. Do you like?</i>
8. Gyűjtemény COLLECTION	Mesék, ünnepek. Játékok.	Szótár, feladatlapok. Utasítások.	Christmas, Easter, Boardgame. words, songs, tests

A Harmadik angolkönyvem anyagának felépítése

Témakörök	Tartalmak	Fogalomkörök, nyelvtani elemek	Nyelvi kifejezések
1. A mi világunk HELLO	Köszönés, bemutatkozás. Fontos információk magunkról és társunkról. Érdekességek a nagyvilágból. Állatok a világban.	Cselekvés, történés, létezés kifejezése. A to be ige megismerése. Egyes és többes számú alakok. Minőségi viszonyok.	<i>I am, you are</i> <i>he, she, it</i> <i>What's this? We are from Hungary.</i> <i>What's your name? Where are you from?</i> <i>big, small, old, young</i>
2. Az iskola SCHOOL	Dolgok, személyek megnevezése. Számok, színek, betűzés. Testrészek. Tantárgyak.	Mennyiségi viszonyok. Egyes és többes számú alakok. Minőségi viszonyok. Térbeli viszonyok. Írányok és helymeghatározás.	<i>in the classroom my bag</i> <i>there is, are</i> <i>numbers, timetable, abc</i> <i>Where is it?</i> <i>in, on, under, next to</i>
3. A szabadban SEASONS	Képességek, cselekvések kifejezése. Szórakozás, kedvenc időtöltés. Az évszakok, az időjárás.	Cselekvések, történések kifejezése. Képességek kifejezése. can, can't Időbeli viszonyok.	<i>can, can't</i> <i>What can we do?</i> <i>I can run.</i> <i>What's the weather like? It's raining.</i>
4. A házban HOUSE	A ház részei, szobái. A családtagok és fő tevékenységeik. Játék, sport, tevékenységek.	Cselekvések, történések kifejezése. A folyamatos jelen idő.	<i>Where are you?</i> <i>I'm in the kitchen.</i> <i>What are you doing? I'm cooking.</i>
5. Vásárlás SHOPPING	Üzletek és fontos árucikkek. Kérés. Tulajdonviszonyok.	A birtoklás kifejezése. A have got szerkezet. Mennyiségi viszonyok.	<i>some, any</i> <i>my, your, his, her</i> <i>How much/many? a pair of</i>
6. Egy napom MY DAY	Napirend, szokásos tevékenységek. Időbeosztás.	Időbeli viszonyok. Cselekvés, történés, létezés kifejezése. Az Egyszerű jelen idő	<i>in the morning on Monday;</i> <i>I get up. I don't go to school. Who? What? Where?</i> <i>When do you... ?</i>
7. Mesék, játékok COLLECTION	A mesevilág és a valóság élet megismerése.	Cselekvés, történés kifejezése. Információszerzés.	<i>In London.</i> <i>words, songs, tests</i>

NÉMET ÉLŐ IDEGEN NYELV

1–8. évfolyam

Kedves kollégák!

A nevelő-oktató munka tartalmi szabályozásában a főszerep ismét a Nemzeti alaptantervé. A háromszintű szabályozás (NAT, kerettanterv, helyi tanterv) kétpólusúvá válik a közoktatási törvény 2003. évi módosítása értelmében.

Mostantól a kerettantervek csak ajánlásokat tartalmaznak; a helyi tantervekkel szemben támasztott követelmény újra az, hogy megfeleljenek a NAT szellemének és előírásainak. A közoktatási törvény 93. § (1) bekezdése értelmében legalább háromévenként értékelni kell a NAT bevezetésével és alkalmazásával kapcsolatos tapasztalatokat.

A módosított NAT elfogadása után a közoktatási intézmények felülvizsgálják saját pedagógiai programjukat, ill. helyi tantervüket (melyet a fenntartó hagy jóvá).

2004 szeptemberében bevezetik a felülvizsgált NAT-ot és a helyi tantervet az első évfolyamon.

A kerettantervek a pedagógiai programok felülvizsgálatát segítik elő. Ajánlást tartalmaznak a „nevelés és oktatás céljára, a tantárgyak rendszerére, az egyes tantárgyak témaköreire, a témakörök tartalmára, a tantárgyak évfolyamonkénti követelményeire, a követelmények teljesítéséhez rendelkezésre álló időkeretre, az iskolai egészségfejlesztéssel, a fogyasztóvédelemmel, környezetvédelemmel összefüggő feladatok végrehajtására”.

A kerettanterv kidolgozása során a korszerű ismeretkörök beemelésére, a készség és képesség jellegű követelmények előtérbe állítására, valamint az irreálisan szélesre duzzadt ismeretanyag csökkentésére törekedtek a készítőik. Fontos szempont, hogy a NAT által képviselt fejlesztőközpontúság ne sikkadjon el, ill. közvetlenül is hasznos szakmai segítséget nyújtson a kerettanterv a pedagógusoknak a fejlesztési követelmények megvalósulását szolgáló feladatok differenciált megtervezéséhez. (Lásd a közoktatásról szóló 1993. évi törvényt!)

Ezeket a gondolatokat magunkévá téve alakítottuk ki kerettantervi ajánlásunkat, mellyel a tanulók iskola- és programváltásának gondját is megoldjuk, azaz az átjárhatóságot biztosítjuk az egyes iskolatípusok között.

Bár a kerettantervi ajánlások csak 4. osztálytól határoznak meg célokat és feladatokat, az egyéb feltételek fennállása esetén az iskolának lehetősége van már az 1. osztálytól kezdve az idegen nyelv oktatását megszervezni.

Tantervünk használható – szándékunk szerint – a magyar közoktatás bármely iskolatípusában, az iskolai oktatás általános műveltséget megalapozó szakaszában az 1–8. évfolyamon, a hatosztályos gimnázium 7–8., a nyolcosztályos gimnázium 5–8. évfolyamán is.

A javasolt kerettanterv olyan átlagos adottságú iskolákban alkalmazható, ahol a minőséget és a hatékonyságot célozzák meg. Továbbra is széles körű szabadságot biztosít a jelen tantervet helyi tantervként alkalmazó iskolák, pedagógusok számára. A tantervhez tankönyvcsalád-, ill. taneszköz javaslat is tartozik.

Alapelvek, célok

Jelen tanterv célja, hogy a 2003. december 17-i kormányrendelet (243/2003.) figyelembevételével hatóságos segítséget nyújtson az iskolák helyi tantervének felülvizsgálatához, módosításához.

„A tartalmi szabályozást a NAT úgy valósítja meg, hogy az egységesítést szolgáló közös alapra az iskolák, a pedagógusok, a tanulók sokféle, differenciált tevékenysége épülhessen. Kiemeli a kommunikációs, a narratív, a döntési, a szabálykövető, a lényegkiemelő, az életvezetési, az együttműködési, a problémamegoldó, a kritikai, valamint a komplex információk kezelésével kapcsolatos képességeket. Korunkban az emberiség tudása korábban soha nem látott mértékben növekedett.

A NAT-ban képviselt értékek, a fejlesztési feladatok és az ezekre épülő differenciálás egyaránt azt a célt szolgálják, hogy a tanulók... minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket.”

(Melléklet a 243/2003. sz. kormányrendelethez, M. Közlöny, 2003/147. sz.)

Német nyelv mint idegen nyelv az oktatás alapoó szakaszában, az általános iskola alsó és felső tagozatában**Éves óraterv**

Évfolyam	Heti óraszám kétszer fél óra (a szabadon választott órák terhére)	Éves óra- szám
1. évfolyam	0,5	18,5
2. évfolyam	1	37
3. évfolyam	1,5	55,5
4. évfolyam	3	111
5. évfolyam	3	111
6. évfolyam	3	111
7. évfolyam	2,5	92,5
8. évfolyam	2,5	92,5

Meghatározott feltételek teljesülésekor az iskolák a 4. évfolyamot megelőzően is elkezdhetik a nyelvtanítást. Ezért tantervünkben az 1. osztálytól terveztük az idegen nyelv oktatását.

Az idegen nyelv tanításának és tanulásának a céljait a tanulók szükségletei határozzák meg. Ahhoz, hogy a diákok hazánk, Európa és a nagyvilág művelt polgárai lehessenek, használható és továbbfejleszhető idegen nyelvi tudással kell rendelkezniük, mely személyiségfejlődésüket is előnyösen befolyásolja.

A fejlesztési feladatok a négy alapkészség (beszédértés, beszédkézség, olvasásértés, írás) területén határozhatók meg.

A német nyelv mint idegen nyelv tanításának általános céljai 1–4. osztályig

Kedvet ébreszteni az idegen nyelv tanulásához.

Megalapozni a későbbi nyelvtanulást (főképp a receptív készségek fejlesztésével).

Segíteni – a közös játékok és csoportmunkák kapcsán – a tanulók együttműködési készségét, toleranciáját.

Néhány alapvető tanulási stratégiát elsajátíttatni az alsó tagozatos tanulókkal.

A gyermekkorban kezdődő nyelvtanulás az anyanyelvhez hasonlóan történik. A tanulók az életkoruknak és értelmi szintjüknek megfelelő érdekes, értelmes tevékenységekben vesznek részt, és ennek során a célnyelvet hallva haladnak előre a nyelvsajátítás folyamatában. A szituációk, kontextusok és egyéb ráutaló, megértést szolgáló eszközök segítik őket az idegen nyelv adekvát használatában.

A német nyelv mint idegen nyelv tanításának általános céljai és feladatai az 5–8. évfolyamon

Első helyen a motiváció fenntartása áll. Értelmes munkával kell a tanulókat sikerélményhez juttatni.

Az élő idegen nyelv műveltségi terület céljai és tartalmai összhangban vannak az alaptanterv többi műveltségi területének céljaival és tartalmaival, valamint az Európa Tanács ajánlásaival.

Az élő idegen nyelvet a közoktatásban részt vevő minden diáknak kötelező tanulnia a negyedik évfolyamtól a tankötelezettség végéig.

Továbbra is a receptív készségek fejlesztése áll a középpontban, de egyre nagyobb hangsúlyt kap a beszédkézség fejlesztése is. Fontos cél a tanulók olvasási igényének kialakítása (autentikus szövegek segítségével), valamint az íráskészség fokozatos fejlesztése. A témakörök a tanterv egyéb tantárgyi tartalmait is felölelik, megkönnyítve ezzel az idegen nyelvi megértésüket.

E korosztály (10–14 évesek) még mindig főképp a memóriájára támaszkodik, de már képes a szabályszerűségek megértésére is. Fontos feladat, hogy segítsük autonóm nyelvtanulóvá válni tanulóinkat. A négy

év során el kell jutniuk a nyelvtanulási stratégiák olyan szintű használatáig, hogy képesek legyenek az iskolán kívüli világ (televízió, film, zene, irodalom stb.) idegen nyelvi hatásainak hasznosítására, a használható nyelvtudás elsajátítására.

Fejlesztési feladatok

Az élő idegen nyelv tanításának és tanulásának alapvető célja a kommunikatív kompetenciák kialakítása. A kommunikatív nyelvi kompetencia fogalma a használható nyelvtudással azonos. Olyan, a szituációnak megfelelő nyelvhasználati képességet jelent, amelynek mérése, ill. értékelése a négy alapkészségen keresztül lehetséges. A kommunikatív kompetenciák fejlesztése azt jelenti, hogy személyes, oktatási, közéleti és szakmai szempontból használható nyelvtudással kell rendelkezniük a tanulóknak a kötelező oktatás végére.

Kedvező attitűd és megfelelő motiváció alakuljon ki a nyelv, a nyelvtanulás és a tanult nyelvet beszélő népek kultúrája iránt!

Legyenek képesek a tanulók nyelvtudásukat egész életükben megtartani, önállóan fejleszteni, az elsajátított nyelvtanulási stratégiák segítségével új nyelveket megtanulni!

A helyi tantervekben a NAT által meghatározott minimális szintnél magasabb is előírható egy vagy több alapkészség esetében. Ezek a szintek összhangban vannak az Európa Tanács szintjeivel, és a tankötelezettség végére minden tanulónak legalább önálló nyelvhasználóvá kell válnia (*BI*); az általános iskola végére pedig – egy nyelvből – a NAT követelményei alapján *AI*-es szintre kell a tanulónak eljutnia.

(A 6. évf. végén min. *AI* szintre. Lásd a mellékleteket!)

A tanterv szókinccse

1. évfolyam: 130–150 szó/év
2. évfolyam: 180–200 szó/év
- 3–8. évfolyam: 270–300 szó/év.

Ajánlott tanítási módszerek (módszertani ajánlások)

1. A témakörök koncentrikus elrendezése.
2. A helyes kiejtés és intonáció elsajátíttatása hangoztatással.
3. Játékoság és változatosság a nyelvtanításban.
4. A dalok, mondókák, rigmusok értő felhasználása pl. a szókinccsfejlesztésben.
5. Olvasástanítás és írástanítás idegen nyelven csak az anyanyelvi készségek megszilárdulása után.
6. Életkoruknak megfelelő, érdekes olvasmányok nyújtása ismeretszerző jelleggel is.
7. A közös, hangos olvasás gyakoroltatása.
8. A csendes, néma, értő olvasás használata.
9. A szókinccsfejlesztés fontosságának megértetése a tanulókkal; elsajátíttatásuk szövegösszefüggésbe ágyazva.
10. A cselekedtetés és fontossága, jó légkörű, stressz mentes nyelvi óra, amely további motiváció forrása.

1. évfolyam

Éves óraszám

(A nem kötelező órák terhére) 18 óra, ebből 10 óra a tananyag feldolgozására, 8 óra készségfejlesztésre használandó, különös tekintettel a helyes kiejtésre, az intonációra, valamint az óravezetés, a játékos cselekedtetés gyakorlására.

Cél

A tanuló figyelmének ráirányítása egy eddig számára teljesen ismeretlen kultúrára, és az érdeklődés felkeltése az idegen világ iránt.

Fejlesztési követelmények (feladatok)

A tanuló tudjon köszönni és köszönést elfogadni német nyelven; ismerje a legtöbbször használt udvariassági formulákat; tudjon néhány verset, mondókát elmondani, gyermekdalt elénekelni, gyermekjátékban részt venni, fejlődjön együttműködési készsége.

Tartalmak (témakörök szerint)

A tanár összeállítása vagy gyermektankönyv alapján gyermekjátékok megismerése, éneklése, eljátszása, kedvenc játékainak megnevezése.

Kommunikációs szándékok: bemutatkozás, üdvözlés, kapcsolatfelvétel, érdeklődés a beszédpartner személye iránt, rákérdezés személyre, dolgokra, dolgok azonosítása.

Fogalmakörök: Létezés (*bin/bist/ist/sind*) kifejezése, minőségi viszonyok (*wie ist/wie sind*) kifejezése, mennyiségi viszonyok (töszámnevek 1–12-ig), a főnevek névelőkkel együtt történő használata (*was ist, wer ist*).

Fejlesztési alapok (az eredményes továbbhaladáshoz)

(Hallott szöveg értése.) A tanuló megért ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid kérést, utasítást, arra cselekvéssel válaszol; valamint megért ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid kérdést.

(Beszédkészség.) A tanuló egy szóval, hiányos, egyszerű mondatban válaszol az ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésre, szavakat és egyszerűbb szerkezetű szövegeket (legalább néhány mondókát, verset, dalt) tanult minta alapján reprodukál.

A tanterv javasolt szókinccse 130 szó (ebből kb. 20 a magyarhoz hasonló).

TÉMAKÖR: AZ ÉN VILÁGOM**Cél**

Köszönés, ismerkedés, bemutatkozás, a nyelvtanulás motiválása.

Követelmény

Iskolai értelemben vett követelményről nem beszélhetünk. Nem „nyelvtanítás” történik, hanem ismerkedés a nyelvel, annak tudatosítása, hogy más nyelvek is vannak. A készségfejlesztésben a hallás-értést és az idegen nyelven történő megszólalást készítjük elő.

Tartalom

A köszönési formákon kívül mintegy 30-40 szó, többnyire főnevek, a gyerek körül lévő tárgyak. A legismertebb gyermekdalok éneklése, mozgásos játékok, a tárgyak kicsinyített mása (játékok) vagy azok kivágva keménypapírból, a kedvenc játékok a nyelvórán.

Értékelés

Csupán annyi, hogy a gyerek részt vegyen a közös játékokban, feladatokban.

Feltételek

Beszédszándékok (bemutatkozás, köszönés, a tárgyak után való kérdezés, a tárgyak azonosítása). Néhány ismert dal, gyerekjátékok vagy ezek rajzai.

TÉMAKÖR: A CSALÁD**Cél**

A közvetlen családtagok elnevezése, lakás, otthon, a „szobám”.

Követelmény

A szavakat rámutatással, rákérdezéssel próbálja a gyermek megismerni, azonosítani. Tanári segítséggel, közösen tudjon énekelni, aktívan vegyen részt a körjátékokban, figurális mozgásokban!

Tartalom

Körülbelül 50 szó, a családtagok nevei, illetve a családtagokhoz tartozó hagyományos cselekedetek (testvér – tanuló, anya – főz stb.).

Értékelés

Az értékelés szempontja: közös részvétel a „munkában”, a bátorítalanabb tanulókat biztatni, lelkesíteni kell.

Feltételek

Körjátékok közösen, apróbb gyermekjátékok.

TÉMAKÖR: AZ ÁLLATOK VILÁGA**Cél**

A tanulókat érdeklő kedvencek megnevezése.

Követelmény

Mintegy 30 szó segítségével megnevezni a kedvenc állatokat, ügyelve a helyes kiejtésre, intonációra.

TÉMAKÖR: SZÁMOK ÉS SZÍNEK**Cél**

A bennünket körülvevő világ – idegen nyelvi szempontból egyre bővülő – néhány sajátossága: számok, színek.

Követelmény

A beszédkészség fejlesztése, egyszerű egyszavas válaszok. A számok ismerete 1–12 között, játékos gyakorlatokkal a színek felismerése, ünnepek (karácsony, húsvét, Mikulás vagy más ünnep). Mondókák, versek, énekek.

Tartalom

Hozzávetőlegesen 30 szó. A színekhez, számokhoz kapcsolódó játékos gyakorlatok, esetleg videofelvétel német gyerekekről, gyermekünnepekről. A tanítás ebben a szakaszban még ne legyen tankönyvhöz szorosan kötődő, a tanítási óráknak csak kis hányadát tegyék ki a könyvvel kapcsolatos manipulációk!

Értékelés

Aktivizálás a közös játékra, önállóságra biztatás. Köznapi értelemben (osztályzatokkal) értékelés nincs. A pedagógus legfőbb szempontja az legyen, hogy a bátortalanabb, később érő gyerekeket serkentse, nehogy az osztályban már kezdéskor kialakuljon nagy teljesítménykülönbség. Próbálja a szaktanár a tanulókat korrekt módon sikerélményhez vezetni! A szülőkkel tartani kell a kapcsolatot a tanuló előmeneteléről.

Feltételek

Plüssállatok (pl. kutya, macska, róka, elefánt, zsiráf stb.).

Szemléltető számlapos óra minden tanulónak, illetve nagyobb méretű a tanár számára.

2. évfolyam**Éves óraszám**

37 óra, 20 óra a tananyag feldolgozására, 17 óra készségfejlesztésre, elsősorban a hallás utáni értés fejlesztésére (tevékenységek elvégzése), a játékos cselekedtetés eszközeként

Cél

A fogalomkörökben megismert szavak gyakorlása, egyszerű mondatalkotás (kijelentés, kérdés), illetve a tanult szavak másolása.

Fejlesztési követelmények (feladatok)

Az első és második évfolyamban megismert témakörök szavainak ismerete. A tanuló értse meg a legegyszerűbb tanári óravezetési utasításokat, ismerje a német ábécé betűit, tudjon másolni szöveget, amelyben csak ismert szavak fordulnak elő, tudjon kérdezni vele hasonló korú gyermek neve, lakhelye iránt!

Tartalmak

A legfontosabb az, hogy a beszéd mellett megjelenik az írás. Természetesen a szövegértés és a beszéd, beszéltetés marad a fő feladat. Az évfolyam szókinccse 200 szó.

Kommunikációs szándékok(hallás utáni értés)

Megszólítás, köszönés, köszönet kifejezése, érdeklődés, bocsánatkérés. Érdeklődés a dolgok és a dolgok holléte iránt (wo ist..?). Gratuláció, jókívánság kifejezése.

Fogalomkörök

A *haben* ige alkalmazása, egyszerű térbeli viszonyok kifejezése (*hier, dort*), az idő megjelölése, a jelen idejű ragozás (E/1., 2., 3., T/3.), a főnevek tárgyesetének felismerése, alkalmazása határozott és határozatlan névelővel a nyelvtani fogalom megnevezése nélkül.

Fejlesztési alapok

Lásd 1. osztály. (Olvasott szöveg értése.) A tanuló felismeri a tanult szavak írott alakját.

TÉMAKÖR: KEDVENCEINK**Cél**

Néhány jellegzetes, a gyerekek számára általában kedves állat, mely gyakran a gyerekek számára kabala is, nevének és a vele kapcsolatos fogalmaknak a megismerése.

Követelmény

Az alapkészségek közül a hallás utáni értés és a beszédalkésség fejlesztése.

A tanuló nevezze meg kedvenc állatfiguráját, tudjon annak színére, hollétére rákérdezni! Egy-egy gyermekdal közös (esetleg önálló) eléneklése néhány állatról (pl. medve, róka stb.).

Tartalom

Körülbelül 20 szó. Ezek részben állatnevek, részben helymegjelölésre vonatkozó szavak. Rákérdezés helyre, illetve válaszadás az effajta kérdésekre. *Ich habe...* típusú mondatok gyakorlása.

Értékelés

Képekről, figurákról az állatok nevének ismerete, illetve az elhangzott névről a figura vagy rajz azonosítása, kölcsönös felidézése.

Feltételek

A megismert állatfigurák rajza vagy maga a gyerekjáték, plüssállatok.

TÉMAKÖR: ÉVSZAKOK, ÖLTÖZKÖDÉS TÉLEN, NYÁRON**Cél**

A körülöttünk levő világ közvetlen érzékelése és annak kifejezése, néhány alapvető természeti jelenség, folyamat németül történő megismerése, az évszakoknak megfelelő öltözködés.

Követelmény

Néhány gyermekdal, mondóka ismerete a természetről, évszakokról, időjárásról. A tanuló a legegyszerűbb szinten próbálja kifejezni a környező világ gyakori jelenségeit (eső, hó, meleg stb.), illetve a legegyszerűbb módon próbáljon ezekre rákérdezni, utánuk érdeklődni!

Tartalom

Körülbelül 30 szó ismerete az adott témakörből. Fokozatosan gyakoroltatni kell a rákérdezést a helyes intonációval és szórenddel. Rákérdezés cselekvésre, tulajdonságra. Újabb versikék, mondókák a közvetlen környezetről, az évszakokról.

Értékelés

Fokozatosan rá kell szoktatni a félénkebb, visszahúzódó tanulókat is arra, hogy másodmagukkal, harmadmagukkal egy-egy kis mondókát, versikét elmondjanak vagy elénekeljenek. Sok gyakorlással próbáljanak a tanulók kis dialógusokat előadni!

Feltételek

Az aktualitásnak megfelelően hozzon a tanuló, illetve a tanár fotókat, postai képeslapokat, amelyek egy-egy évszakot a legjellegzetesebben ábrázolnak (pl. tél – hóesés, nyár – fürdés stb.), a tájat, jelenséget valamilyen cselekvéssel vagy tulajdonsággal összekötve.

TÉMAKÖR: MINDENNAPI ÉLETÜNK**Cél**

Az iskolán kívüli, mindennapos tevékenységgel kapcsolatos szavak, elsősorban cselekvések kifejezése; az előző témakör folytatásaként: az öltözködés és a ruházat.

Követelmény

Részben a tanulás, részben a tanuló életkorából adódik, hogy egyre több helyen fordul meg, egyre több dolgot ismer meg. Próbálja a tanuló elemi szinten kifejezni ezeket az új élményeket német nyelven is, és társaitól is kérdezzen rá hasonlókra! Törekedni kell arra, hogy az első szakasz „én-központúsága” mellett a „Mi van veled?” is megjelenjék, tehát a kommunikáció alapja a gyakori kérdés-felelet.

Tartalom

Körülbelül 60 szó. A téma több helyszínt foglal magában már a címből adódóan is (pl. bolt, uszoda, orvos, múzeum stb.). Ismerkedjék meg a tanuló a legfontosabb közlekedési eszközökkel és alapvető közlekedési helyzetekkel (piros – tilos, zöld – szabad); az időjárásnak megfelelő ruházatok német elnevezésével.

Értékelés

A különböző helyzetekben a nyelvi reagálást értékeljük elsősorban, ahogy a tanuló a különböző helyzetekben utasításokra reagál, illetve társa figyelmét hívja fel valamire.

Feltételek

A sok beszédhelyzet szimulálásához kedvenc baba (orvosi vizsgálatra), autó (közlekedés) vagy különböző járművek szükségesek, melyeket a tanulók magukkal hoznak, vagy a tanár készít(tet), illetve rajzol hasonlót. Saját ruhájuk, öltözékük.

TÉMAKÖR: A CSALÁD ÉS BARÁTOK**Cél**

A közvetlen környezet, a szűkebb értelemben vett család kibővül újabb hozzátartozókkal, rokonokkal, barátokkal.

Követelmény

Az alapvető otthoni cselekvések kifejezése. Kérdések vagy képek alapján a családtagok legjellemzőbb cselekedeteinek elmondása, illetve a kép(ek) alapján rákérdezés különböző cselekvésekre.

Tartalom

Körülbelül 40 szó. Gyermekdalok, mondókák, versikék a témával kapcsolatban, a család tagjainak bemutatása. Az egyes napszakokban végzett legjellemzőbb cselekedetek, tevékenységek. Játékszerek.

Értékelés

A tanulókat ösztönözzük; a kérdés-felelet és az értékelés alapja legyen az, hogy a tanuló kérdéseivel hogyan kezdeményezi a kommunikációt.

Feltételek

Gyermekdalok hangfelvételről, a tanulók által rajzolt, gyűjtött képek a családról, játszó gyerekekről, otthonról, napszakokról. Kedvenc játékok.

TÉMAKÖR: ÉTKEZÉS**Cél**

Az alapvető, mindennapi élelmiszerek, a leggyakrabban fogyasztott ételek nevének ismerete.

Követelmény

Tudjon a gyermek a társával rövid párbeszédet, kis dialógust folytatni az étkezésről, illetve a kép alapján tudjon rákérdezni az egyes megismert ételekre, és tudjon választ adni, ha ilyen kérdéseket kap!

Tartalom

Körülbelül 40 szó, jórészt az étkezések, ételek nevével kapcsolatban.

Értékelés

Egy étlap önálló összeállítása reggelire, ebédre, vacsorára irányított kérdések, illetve (2-3 mondatos) összefoglaló, hogy az egyes étkezésekkor mit fogyaszt a tanuló. (Csak jellegzetes, mindennapi alapételek!)

Feltételek

Tablók, rajzok étkezésekről, ételekről, gyümölcsökről, egy egyszerű német nyelvű étlap (esetleg a tanár összeállítása alapján).

Értékelés

Az írásbeli feladatokat állandóan figyelemmel kell kísérni, útbaigazítani, értékelni a tanulók írásbeli munkáját. De a félévi és év végi osztályzat természetesen a szóbeli megnyilatkozásokat, a szóbeli kommunikációs készséget tükrözze elsősorban!

Feltételek

Az egyes témakörökben jelzett szemléltető anyagok, játékok, képek, szemléltető (számlapos) óra.

3. évfolyam**Időkeret**

55 óra, 30 óra a tananyag feldolgozására, 25 az íráskészség fejlesztésére

Cél

A német nyelvű óravezetés egyszerű mondatainak megértése, a tanuló tudja helyesen felolvasni a témakörön belül tanult szövegeket, tudjon egy szóval, hiányos egyszerű mondattal válaszolni a kérdésekre!

Fejlesztési követelmények

Tudja a nem túlságosan nehéz helyesírású szavakat tollbamondás után leírni! Értse meg a témakörökben feldolgozott anyagon belül az egyszerű mondatokat, és tudjon a tanult témakörön belül helyes intonációval válaszokat adni, illetve kérdéseket feltenni!

Tartalmak

Az első, ill. második osztályos anyag ismétlésén túl a visszatérő témák több kifejezési lehetőséget adnak, és a tanulók mind jobban megismerkednek a német nyelv mondatszerkesztési lehetőségeivel.

Az évfolyam szókinccse 270 szó.

Kommunikációs szándékok. Megszólítás; egyetértés, egyet nem értés kifejezése; igenlő, nemleges válasz.

Fogalomkörök

Térbeli viszonyok a „hol?” kérdésre; az esetviszonyok közül az alany- és tárgyeset kifejezése, határozott és határozatlan névelővel; a számnevek 1–1000-ig; a személyes névmások alany- és tárgyesete; az idő kifejezése (a „Stunde” és az „Uhr” különbsége).

Fejlesztési alapok

Beszédértés: hallás utáni szöveg megértése többszöri meghallgatás után, ha a szöveg idegen szót nem tartalmaz.

Beszédképesség: Rövid, memorizált párbeszéd előadása – esetleg kis egyéni variálással.

Olvasási készség: Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondat elolvasása.

Íráskészség: ismert szavak írott alakjának felismerése, ezeknek diktálás utáni leírása. (Az új német helyesírás alkalmazása.)

TÉMAKÖR: AZ ÉN VILÁGOM (SZABADIDŐ, SZÓRAKOZÁS)**Cél**

Kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás társakkal, barátokkal, meghívás vendégségbe, családi ünnepségre. Barátok jellemzése.

Követelmény

A szóbeli kommunikáció (pl. meghívás születésnapra) mellett egyszerű írásbeli meghívás. Alapvető ismeretek vásárláshoz, bevásárlás vendégség előtt.

Tartalom

A vendégség és a vásárlás összekapcsolásával valódi, élethű helyzetben érezhetik magukat a tanulók, hiszen ilyen szituációkkal valóban évente többször találkozhatnak. A témakör szókinccse is ezt tükrözi, az aktív szókinccs 70 szó, amely alapvetően a két területhez kapcsolódik. Az írásbeli munkák nagyobb részét a meghívó készítése jelenti.

Értékelés

A szóbeli és írásbeli munkák értékelése körülbelül 3:1 arányban legyen! Ügyelni kell a meghívó pontosságára.

Feltételek

Célnyelvi meghívók, képeslapok (meghívásokkal), hanganyag a téma feldolgozásához. A tankönyv hanganyaga, illetve a tanár által összeállított szöveg hallás utáni megértése.

TÉMAKÖR: MINDENNAPI ÉLETÜNK (ÜNNEPEINK, SZÜNIDŐ)**Cél**

A legkedveltebb, legelterjedtebb ünnepek, jeles napok megismerése.

Követelmény

Alapvető ismeretek a célnyelvi országok ünnepi szokásairól, illetve az ezekhez kapcsolódó szókinccs, cselekvési formák, szokások. Lehetőleg minden tanuló mondjon (írjon) 2-3 mondatos, összefüggő eseményt, élményt egy átélt ünnepről!

Tartalom

Szünidei élmények (téli sportok).

A Mikulás, a karácsony, a húsvét mellett (illetve ezekhez kapcsolódóan) néhány kedves, érdekes szokás megismerése (Márton-nap, Barbara-ág, Luca-nap), amely a célnyelvi országokban a hasonló korú gyerekek kedvenc időtöltése, szokása. Az aktív szókinccs 100 szó.

Értékelés

Elsősorban a saját élményt, élményszerűséget (aktivitást) vegyük számításba, akár szóban, akár írásban!

Feltételek

Az ünnepekhez, ünnepkörökhöz tartozó tárgyak (hímes tojás, hajtásra alkalmas faág, virgács stb.) vagy azok képei. A legismertebb és legkedveltebb dalok, versikék hangfelvételekről, esetleg videofelvételről. A figyelem felhívása a német nyelvű ünnepi gyermekműsorokra a német vagy osztrák televízióban (a műholdas csatornák már szinte mindenhol hozzáférhetőek).

TÉMAKÖR: AZ ISKOLA**Cél**

Az iskolában tanult tárgyak, az azokhoz tartozó taneszközök nevei, a leggyakoribb cselekvések ismerete. A napirend.

Követelmény

Tudjon 2-3 mondatos dialógust kezdeményezni és folytatni az iskoláról, a tantárgyról és egy-egy iskolai óráról vagy óráközi szünetről.

Tartalom

Az iskolai órarend összeállítása, kedvenc órák, tantárgyak, azok rövid (2–4 mondatos) bemutatása, az iskola, az osztály leírása, bemutatása. Kérdések és érdeklődés az iskoláról, a tantárgyról. Az aktív szókinccs 40 szó.

Értékelés

Szóbeli és írásbeli beszámoló, leírás az iskoláról vagy egy-egy óráról, és a munkák közös értékelése a tanulókkal.

Feltételek

Hanganyag a feldolgozandó anyaghoz, szövegértés hallás után (tanári bemutató vagy hangfelvétel) és értő néma olvasással. A szöveg nem tartalmazhat ismeretlen szót.

TÉMAKÖR: ÉVSZAKOK**Cél**

Az előzőeket folytatva a még fontos időjárási jelenségek és az évszakok összekapcsolása.

Követelmény

Az évszakokhoz tartozó fontos, jellegzetes természeti jelenségek.

Tartalom

Évszak, idő, időjárás, cselekvések, tulajdonságok összekapcsolása (pl. tavasz – meleg – virágszedés). Párbeszéd, monológok (2–5 mondatos) egy-egy évszokról. A témakör szókinccse 60 aktív szó ismerete.

Értékelés

Versikék, mondókák számonkérése, önálló szöveg szerkesztése a témakörön belül szóban és írásban, 4–5 mondat terjedelemben.

Feltételek

Hangfelvételek az időjárásról, évszakokról, természetről szóló dalokról. Színes képek a természetről – tanári és tanulói gyűjtés alapján –, melyekről a tanulók „mesélni” tudnak, és melyekhez kérdéseket tehetnek fel.

Értékelés

Írassunk a tanulókkal olyan szövegeket, amelyekben nehezebb helyesírású szavak is előfordulnak! A meghívó, levél formai követelményeinek betartását ellenőrizzük! A tanulónak szóban és írásban összefüggő leírást, elbeszélést kell alkotnia (3–5 mondatos terjedelemben, a tanult témakörön belül), megfelelő előkészítés után. Értékeljük a tanulónak azt a teljesítményét, amely megpróbál elszakadni a reprodukálástól, a tankönyvi szöveg visszaadásától! Minden tanulót értékeljünk idegen szöveg értéséből (szóbeli és írásbeli), évente legalább kétszer!

Feltételek

Az állandó taneszközökön kívül a tanulók vagy a tanár által gyűjtött képek az egyes témákhoz, szövegértéshez a tanár által összeállított szövegek, melyeket a tanulónak vagy hallás után, vagy értő néma olvasással kell megértenie.

4. évfolyam**Éves óraszám**

111 óra, 87 óra a tananyag feldolgozására, új témák (testi-lelki egészség, városi és vidéki élet, vásárlás) bemutatására, 24 óra készségfejlesztésre

Cél

A tanuló tudja magát kifejezni egyszerű mondatokban, köznapi helyzetekben; tudjon kérdezni, segítséget kérni, egyszerű párbeszédekben részt venni!

Fejlesztési követelmények (feladatok, a fejlesztés érdekében elvégzendő tanulói tevékenységek megnevezése)

Tudjon kérésre, utasításra cselekvéssel válaszolni; egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből információt kiszűrni; néhány szóból álló mondatot elolvasni, lényegét megérteni, hallás után leírni!

Tartalmak

Az otthon, az iskola, a mindennapi élet, a célnyelvi országokhoz kapcsolódik az évfolyam anyaga, a témakörök 270 szó tanítását feltételezik.

Kommunikációs szándékok: Információkérés, -adás; tetszés, nem tetszés kifejezése. Bocsánatkérés és arra reagálás; akarat, kívánság, képesség kifejezése; igenlő vagy nemleges válasz; kérés, javaslat és arra reagálás; meghívás, kínálás és arra reagálás.

Fogalomkörök

Jelenidejűség (*Vokalwechsel, trennbare Verben*).

Jövőidejűség (*mit Präsens*).

Sich - Verben.

Főnévragozás (alany-, tárgy- és részeseset).

Birtokos névmások (E/1., 2., T/1., 2.).

Fejlesztési alapok

Hallott szöveg értése:

A tanuló megért

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid kérést, utasítást, arra cselekvéssel válaszol;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid kérdést.

Beszédképesség:

A tanuló

- egy szóval hiányos, egyszerű mondatban válaszol az ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésre;
- ismert dolgokat megnevez;
- néhány mondókát, verset, dalt reprodukál.

Olvast szöveg értése:

A tanuló

- felismeri a tanult szavak írott alakját,
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatot megért;
- ismert nyelvi elemekből álló egymondatos szövegben fontos információt megtalál.

Írásképesség: A tanuló helyesen lemásol ismert szavakat. (Az idegen nyelvi követelményeket két évfolyamonként átlagosan 10 %-kal csökkentették.)

TÉMAKÖR: AZ ISKOLA

Időkeret

10 óra + 2 óra készségfejlesztés

Cél

A saját iskola és egy célnyelvi országban lévő iskola bemutatása. (Bemutató konkrét, átélt élmény, illetve olvasmányélmény alapján).

Követelmény

Beszámoló iskolai élményekről az iskola bemutatásával, érdeklődés egy másik iskola iránt. A tanuló tudjon szóban és írásban iskolájáról kérdések alapján és összefüggően beszélni, írni; kérjen információt egy idegen tanulótól az iskoláról (riportkészítés)! Szövegértési feladatok szóban (hanganyag, tanári előadás alapján) és írásban (néma olvasás), ha a szöveg ismeretlen szót csak minimális mértékben tartalmaz.

Tartalom

Levélírás, beszámoló levélben az iskoláról, családról, a családtagok foglalkozásáról. A témakör szókincese, hozzávetőlegesen 40 új szó aktív tudása.

Értékelés

Önálló fogalmazás készítése – nem csupán reprodukció – 5-6 mondatban az iskoláról szóban és írásban, illetőleg különböző kérdéstípusok az iskolára vonatkozóan.

Feltételek

Térkép a német nyelvű országokról, különböző iskolák képei. A tanár által szerkesztett szöveg szövegértéshez, német gyermekdalok.

TÉMAKÖR: HÁZ, LAKÁS

Időkeret

20 óra + 6 óra készségfejlesztés

Cél

Egymástól eltérő jellegű hazai és célnyelvi országban lévő házak, lakások bemutatása, megismerése. A városi és a vidéki ember élete.

Követelmény

Az egymástól eltérő házak (pl. falusi és városi) leírása. A tanuló tudja kifejezni véleményét a házakkal, lakásokkal kapcsolatban (tetszik, nemetszik), tudja őket főbb vonásaikban összehasonlítani!

Tartalom

A már eddig megismert házak, lakások mellett beszélgetés a célnyelvi országok házairól, lakásairól, az ott élő gyerekek körülményeiről, életmódjáról. A témakörhöz 60 aktív szó ismerete szükséges.

Értékelés

A tanuló írja le, mutassa be saját lakását; alaprajz, kép alapján mutasson be egy lakást! Kérdések szerkesztése egy-egy kép alapján bemutatott lakáshoz.

Feltételek

Jellegzetes német (osztrák, svájci) házak, alpesi házak képei útikönyvekből, képeslapokról – egyéni és tanári gyűjtés alapján. Szövegértés nyomán egy ház alaprajzának lerajzolása, bemutatása.

TÉMAKÖR: NÉP- ÉS ORSZÁGISMERET

Időkeret

20 óra + 2 óra készségfejlesztés

Cél

A különböző körülmények, földrajzi adottságok között élő gyerekek környezetének közelebbi megismerése. (A NAT *Az én világom* című témaköréhez kapcsolódó téma kibővítése).

Követelmény

Alapfokú ismeret szerzése a célnyelven a célnyelvi országok sajátosságairól, földrajzi, történelmi, építészeti nevezetességeiről az életkornak megfelelő szinten.

Tartalom

Mindegyik célnyelvi országról alapfokú ismereteket szereznek a tanulók olvasmányok, szövegek feldolgozása során. Anyaggyűjtés a célországokról, és vetélkedők rendezése. A szókincs sok az óraszámhoz, de a szavak nagy része a tanulók számára már ismert, hiszen sok nemzetközi szó van az országismereti anyagokban (pl. *Zentrum, Hotel, Museum* stb.). A témakör körülbelül 100 szó aktív tudását teszi szükségessé.

Értékelés

Az ellenőrzésben, értékelésben különösen törekedjünk a szövegértésre (ismeretlen szöveg értése), a szövegben előfordulhat egy-két ismeretlen szó, de ez ne a szöveget meghatározó kulcsszó legyen!

Feltételek

Hanganyagok a szövegértéshez, térképek, várostérképek, útikönyvek, képeslapok.

TÉMAKÖR: MINDENNAPI ÉLETÜNK

Időkeret

37 óra + 10 óra készségfejlesztés (Hivatalos ügyintézés – 8 óra; vásárlás, utazás, munka – 14 óra; A testi-lelki egészség – 15 óra)

Cél

A mindennapi életünkhöz tartozó élethelyzetek bemutatása.

Követelmény

Alapvető formanyomtatványok (bejelentőlap, levelezőlap, távirati űrlap, csomagfeladó-szelvény) kitöltése. A leggyakoribb – elsősorban a környezetvédelemre vonatkozó – feliratok megértése.

Tartalom

Foglalkozások megnevezése; vásárlás. Betegségek megnevezése. A mindennapi élethez ma már hozzá tartozó utazás, szállodai elhelyezés, a kirándulás, az utazás során található információk, az utazás során megismerhető legfontosabb fajták, erdei állatok (a környezet). A szókincs 75 aktív szó ismerete.

Értékelés

A témakörben megismert közkeletű utasítások, információk megértésének ellenőrzése szóban és írásban.

Feltételek

Természetvédelmi, környezetvédelmi képek, néhány védett állat, madár képe. Prospektusok, űrlapok, nyomtatványok.

Értékelés

Az évfolyam során a szóbeli és írásbeli értékelés egyaránt szükséges, de a kettő egymáshoz való viszonya hozzávetőlegesen 1:3 legyen a szóbeliség javára! Feltétlenül figyelembe kell venni az értékeléskor (osztályozáskor) a tanulók aktivitását például a gyűjtőmunkában, a párbeszéd kezdeményezésében, illetve a tankönyvtől való elszakadási törekvésekben, azaz a mindinkább produktívabbá váló nyelvtudást.

Feltételek

Az alapfelszerelésen kívül térképek a célnyelvi országokról, néhány nagyobb városról, nevezetességek képi bemutatása tanári válogatás és tanulói gyűjtés alapján. Szövegértésre alkalmas szövegek a tanár összeállítása alapján.

Kapcsolatok

Kapcsolat más tárgyakkal: az iskolai egészségfejlesztéssel, a fogyasztóvédelemmel, a környezetvédelemmel összefüggő feladatok, kapcsolódás Európához.

5. évfolyam**Éves óraszám**

111 óra, új anyag feldolgozására kb. 74 óra, 9 óra három írásbeli dolgozatra (előkészítés, dolgozatírás, javítás, értékelés), 2 óra felmérésre, 2 óra a felmérések javítására, megbeszélésére, 2 óra szabad feldolgozású (ünnep, fordított nap stb.), 22 óra a belépő kommunikációs szándékok feldolgozására, készségfejlesztésre.

Cél

A tárgyalt témakörökön belül a tanuló tudjon egyszerű kérdéseket feltenni, ill. ilyenekre válaszolni! Az olvasási igény kialakítása és az *önálló nyelvtanulóvá nevelés* az évfolyam célja.

Fejlesztési követelmények

Az előző évfolyamok témaköreit részben ismételve, részben bővítve legyen képes a tanuló arra, hogy a leggyakrabban előforduló összetett mondatokban is tudjon válaszolni (*und, oder, aber, denn*), illetve egyszerű mondatokban tudjon a tanult fogalmakra, cselekvésekre, körülményekre rákérdezni!

Kommunikációs szándékok: tetszés, nem tetszés; nem értés, visszakérdezés, betűzés kérése, betűzés.

Fogalomkörök

- múltidejűség (Präteritum, Perfekt);
- jövőidejűség (*Futur*);
- időbeli viszonyok, gyakoriság;
- térbeli viszonyok, helymeghatározás (előjárószók);
- modalitás (*können, dürfen*), felszólítás;
- szövegösszetartó eszközök, kötőszók (mellérendelés).

A továbbhaladás feltételei*Hallott szöveg értése:*

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel kifejezett kérést, utasítást megért, arra cselekvéssel válaszol;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket megért;
- ismert nyelvi eszközökkel, egyszerűen megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr.

Beszédkésztség:

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre néhány szóban vagy egyszerű mondatban válaszol;
- tanult minta alapján egyszerű mondatokat mond, kérdéseket tesz fel;
- megértési probléma esetén segítséget kér.

Olvasott szöveg értése:

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat megért;
- ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokból álló rövid szövegben fontos információt megtalál;
- nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló szöveg lényegét megérti.

Íráskészség: A tanuló ismert nyelvi elemekből álló rövid mondatokat helyesen lemásol.

TÉMAKÖR: AZ ÉN VILÁGOM

Időkeret

5 óra + 1 óra készségfejlesztés

Cél

Hogyan látja magát és társait a tanuló? Jellemzés, „életrajz” írása.

Követelmény

A tanuló tudjon beszámolni arról, hogy ő saját maga milyennek látja a környezetét és saját helyzetét környezetében! Használja beszédében a *Perfekt, Präteritum* igealakot (*fogalomkör*)!

Tartalom

Hozzávetőlegesen 20 szó, melyek jórészt szabadidős tevékenységre, kirándulásokra, túrákra vonatkoznak. Cselekvések, de tárgyak elnevezése is, melyek múzeumlátogatásokon, túrákon gyakran előfordulnak. Pár mondatos beszámoló (4–5) mondat a tanult múlt idő alkalmazásával (*Perfekt, Präteritum*).

Ellenőrzés, értékelés

Képleírások, szimulált beszédhelyzetek (szituációk), írásbeli ellenőrzésként élmény elbeszélése, levél (8–10 mondatos) írása barátnak, szülőnek.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Fényképfelvételek, képek gyűjtése téli-nyári üdülőhelyekről; társasjáték személyek jellemzésére.

TÉMAKÖR: A CSALÁD ÉS A BARÁTOK

Időkeret

9 óra + 3 óra készségfejlesztés + 3 óra dolgozat

Cél

Egy családi ünnep (például születésnap) bemutatása, elbeszélése, társasjáték a vendégekkel.

Követelmény

A tanuló tudjon bemutatni egy-egy családi ünnepet az előkészületektől kezdve egészen az ünnep utáni rendrakásig! Szituációkban tudja imitálni az előkészületeket, a vendégek fogadását, kínálását, tudjon javaslatot tenni közös programokra (társasjáték, zenehallgatás stb.), és tudjon elbúcsúzni fiattól, felnőttől! Tudja alkalmazni a helyes szórendet a mellérendelő összetett mondatokban (*fogalomkör*)!

Tartalom

Körülbelül 30 szó. Elsősorban főnevek a kellékek kifejezésére, illetve melléknevek a tulajdonságok, hangulatok bemutatására.

Ellenőrzés, értékelés

Önállóan vagy irányító kérdésre egy átélt ünnepség elmesélése, illetve egyik társával való elmeséltetése. Az ellenőrzés szempontjából lényeges, hogy a tanuló is tudjon élmények, események, azok helye, lefolyásának módja iránt érdeklődni.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Önállóan gyűjtött képek a családi rendezvényekről, ünnepségekről.

TÉMAKÖR: HÁZ, LAKÁS

Időkeret

10 óra + 3 óra készségfejlesztés

Cél

A tanuló lakásának (házának) bemutatása, a legfontosabb berendezési tárgyak ismerete, a nálunk élő háziállatok.

Követelmény

A tanuló tudjon önállóan beszélni lakásáról vagy a házról, amelyben lakik – kérdésekre válaszolva és önálló, összefüggő leírásban is (6-8 mondat)! Ismerje a falusi gazdaságban leginkább előforduló állatokat!

Tartalom

Mintegy 40 szó, jórészt lakberendezési tárgyak, háztartási gépek (mosógép, hűtőszekrény stb.) ismerete és az alapvető otthoni tevékenységek (rendrakás). A háziállatok és hasznuk megnevezése (tehén – tej, sertés – hús).

Ellenőrzés, értékelés

Fényképről, képről képleírás, illetve kérdezés egy adott kép alapján és válaszok. Mondatok összekapcsolása *und, oder, aber, denn* kötőszókkal.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Házak, lakások, képek, háztartási eszközök, bútorok képei, prospektusok.

TÉMAKÖR: MINDENNAPI ÉLETÜNK

Időkeret

10 óra + 3 óra készségfejlesztés + 3 óra dolgozat

Cél

Mindennapi tevékenységek, gyakori foglalkozások, foglalatosságok. Divat, filmek, könyvek.

Követelmény

Tudja a diák felsorolni a legismertebb foglalkozásokat, a szülők foglalkozását, és tudja a foglalkozásokhoz tartozó legalapvetőbb műveleteket (pl. festő – fest, eladó – elad, szakács – főz stb.)! Tudja az egyes személyek tulajdonát kifejezni (*fogalomkör*)!

Tartalom

Körülbelül 60 szó, a különböző foglalkozások elnevezése, a szerszámok nevei, a leggyakoribb munkaműveletek az egyes szakmákban.

Ellenőrzés, értékelés

Tudjon az öt érdeklő könyvekről, filmekről beszélni! Beleéléses szituációk, képleírások szóban és írásban.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Képek különböző foglalkozást végző emberekről, kétnyelvű szótár.

TÉMAKÖR: AZ ISKOLA

Időkeret

10 óra + 3 óra készségfejlesztés + 2 óra félévi felmérés + 1 szabad feldolgozású óra (karácsonyra készülünk)

Cél

Az iskolának és az iskola életének bemutatása.

Követelmény

Tudjon beszélni a gyermek az iskolai mindennapi tevékenységekről, arról, hogy mi minden folyik az iskolában (órákon, óráközi szünetben, délután), és tudja összefüggő mondatokban (8-10 mondat) bemutatni iskoláját kívülről és belülről! A lehetőség és az engedély kifejezése szóban és írásban. A *können – dürfen* igék kapcsolata, ragozása (*fogalomkör*).

Tartalom

Körülbelül 45 szó, amelyek iskolai és tanórán kívüli tevékenységekre, elfoglaltságokra vonatkoznak (sportfoglalkozások, szakkörök, énekkar, az iskola és környezetének rendbetétele, hulladékgyűjtés stb.).

Ellenőrzés, értékelés

Élmény, egy-egy iskolai esemény elbeszélése összefüggően (monológ), illetve érdeklődés egy hasonló korú társától, hogy ő mit tesz az iskolában. Feladatlapon „párhuzamos mondatok” a két módbeli segédige gyakorlására, használatának ellenőrzésére.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Fénykép az iskoláról (más iskoláról), amely valamely iskolai eseményt ábrázol.

TÉMAKÖR: VÁSÁRLÁS**Időkeret**

10 óra + 3 óra készségfejlesztés

Cél

Árucikkek, pénznemek, árak kifejezése. Cipő, ruha, élelem, zöldségfélék megnevezése, megrendelőlap kitöltése.

Követelmény

A legfontosabb árucikkek, amelyeket mindennap vásárolunk, postai szolgáltatások igénybevétele. A vásárláskor használt leggyakoribb nyelvi sztereotípiák megértése és alkalmazása. A jövő idejű (*Futur I.*) cselekvés kifejezésének lehetőségei (*fogalomkör*), a jövő idő jelentésárnyalatai.

Tartalom

Hozzávetőlegesen 40 szó, illetve kifejezés. Vásárlási szituációk gyakorlása, melyek során elsősorban nem a tankönyvi szövegek reprodukálása áll a középpontban, hanem a spontaneitás, ügyelve az adekvát nyelvi kifejezések használatára.

Ellenőrzés, értékelés

Beszédhelyzetek kidolgozása, eljátszása a tanár által megadott szempontok szerint, illetve önálló ötletek alapján, otthoni felkészülés nyomán önként választott társakkal. Egy vásárlás „elmesélése” különböző időkből (*Präsens, Futur, Perfekt, Präteritum*) (*fogalomkör*).

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Színes képek, prospektusok boltokról, kirakatokról leíráshoz. Játékszerek, eszközök a szituációs játékokhoz.

TÉMAKÖR: IDŐJÁRÁS**Időkeret**

14 óra + 4 óra készségfejlesztés + 3 óra dolgozat + 1 szabad feldolgozású óra (húsvétra készülünk)

Cél

Az évszakok, az ezzel kapcsolatos öltözködés.

Követelmény

A tanuló tudja az évszakhoz tartozó legfontosabb természeti, időjárási jelenségeket, illetve az öltözködés legfőbb ruhadarabjait az egyes évszakokban (a már tanult ruhadarabok megnevezésével), és az évszakokhoz tartozó tevékenységeket (pl. őszi – szántás, tavasz – ültetés, jó idő – kirándulás stb.)!

Tartalom

Körülbelül 50 szó, nagyrészt az évszakokban végzett jellegzetes cselekedetek, illetve a legismertebb gyümölcsök nevei, valamint természeti jelenségek megnevezése (pl. köd, hóesés, szélcsend, fagy stb.). A természet, az évszakok bemutatása emlékeztetőből, illetve kép alapján. Képleírások, beszédhelyzetek: legkedvesebb évszaki (indoklással). Az ember kapcsolata a természettel, környezetével (pl. nyári – nyaralás, fürdés, őszi – gyümölcszedés, iskolakezdés stb.).

Ellenőrzés, értékelés

Előzetes felkészülés alapján egy tetszés szerint választott képről leírás, illetve egy másik tanuló képéhez kérdő mondatok szerkesztése.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Tájképek önálló gyűjtés alapján, illetve a tanulók természetismeret- (földrajz-) tankönyvének néhány jellegzetes képe az évszakok, az időjárás bemutatására.

TÉMAKÖR: MONDÓKÁK, DALOK, JÁTÉKOK**Időkeret**

6 óra + 2 óra készségfejlesztés + 2 óra felmérés

Cél

Betekintés a német gyerekek világába, szórakozásába, olvasmányaiába.

Követelmény

Vegyen részt a gyermek egy-egy dal közös eléneklésében, társaival tudjon egy begyakorolt német gyerekjátékot eljátszani! Tanuljon meg önállóan, és helyes kiejtéssel tudjon elmondani egy verset vagy mesét (meserészletet), körülbelül 8-10 sor (600-700 „n” betűhely) terjedelemben!

Tartalom

A tanár által tetszés szerint kiválasztott vers, mondóka vagy játék.

Ellenőrzés, értékelés

A memoriter elmondatása.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

A tanár és/vagy a tanulók önálló választása alapján.

Értékelés

Az általános részben leírtak alapján történik, de egyre nagyobb szerepet kap a számonkérésben az összefüggő beszámoló, képleírás.

Feltételek

A tanár vagy a tanulók által gyűjtött, bemutatott képek, prospektusok nem kiegészítő anyagnak számítanak, hanem azok a taneszközök elhanyagolhatatlan részei. A tanár állítson össze rövidebb szövegeket egy-egy tárgy, jelenség (pl. könyv, eső) bemutatására, és a tanulónak rá kell ismerniük a bemutatott dologra (szövegértés)!

Kapcsolatok

Kapcsolat más tárgyakkal: iskolai egészségfejlesztés, fogyasztóvédelem, környezetvédelem. Kapcsolódás Európához.

6. évfolyam

Éves óraszám

111 óra, ebből az új anyag feldolgozására kb. 74 óra, 9 óra három írásbeli iskolai dolgozatra, 2-2 óra felmérésre és annak javítására, 2 óra ünnepekre vagy egyéb szabad feldolgozásra (névnap, születésnap), 24 óra készségfejlesztésre (szövegértés, TV, video, könyv, számítógépes nyelvi programok felhasználásával).

Cél

A témakörökön belül kommunikálás, nyelvtani, nyelvhasználati ismeretek felhasználásával.

Fejlesztési követelmények

A tanuló kérdésre vagy önállóan tudjon beszélni egyre bővülőbb körben környezetéről, társairól, a felnőttekről.

Kommunikációs szándékok: Egyetértés, egyet nem értés; tetszés, nem tetszés. Kérés, meghívás, kínálás és arra reagálás.

Fogalomkörök

A tanuló ismerje és tudja használni a főnévragozás alany-, tárgy- és részes esetét, a nyelvhelyesség szabályainak megfelelően használja az igeidőket (*Präsens, Präteritum, Perfekt, Futur I.*)! A térbeli viszonyok (két esettel álló elöljárószók használatának) gyakorlása, minőségi viszonyok (*Wie...?*), névmások (személyes névmás D.; birtokos névmás E/3., T/3.), a módbeli segédigék használata (múlt időben is).

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése:

A tanuló

- utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket megért;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szöveg lényegét megérti.

Beszédkészség:

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű mondatokban válaszol;
- tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz;
- kérdéseket tesz fel;
- megértési probléma esetén segítséget kér;
- tanult minta alapján egyszerű párbeszédben részt vesz.

Olvasott szöveg értése:

A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat megért;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegben fontos információt megtalál;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló rövid szöveg lényegét megérti.

Íráskészség:

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat helyesen lemásol.
- (Az idegen nyelvi követelményeket két évfolyamonként átlagosan 10 %-kal csökkentették.)

TÉMAKÖR: AZ ÉN VILÁGOM

Időkeret

17 óra + 5 óra készségfejlesztés + 3 óra dolgozat

Cél

A tanuló érdeklődési körének bemutatása, tanuláson kívüli tevékenysége, szórakozási szokások (televízió, videó, számítógép, olvasás).

Követelmény

Beszédképesség: a tanuló tudjon beszámolni arról, hogy mivel tölti szabadidejét, illetve annak egy részét!
Fogalomkör, beszédszándék: tudja kifejezni a cselekvés lefolyásának különböző módjait (lehetőség, szükségszerűség, engedély, készlet, akarat, szándék, cselekedtetés)! A módbeli segédigék és a „lassen” ige alkalmazása. Képleírás kérdésekre, illetve önállóan (5-6 mondat terjedelemben). Értse meg az idegen nyelvű tv-adások lényegét (hírek, gyermekműsorok, időjárás-jelentések); tudjon használni számítógépes nyelvi programokat!

Tartalom

Körülbelül 40 szó, melyek tárgyakra vonatkoznak (kedvenc foglalatosság és annak tárgyai), illetve az ehhez kapcsolódó cselekvések, barátokkal, társakkal való kapcsolat szavai (pl.: veszekedni, ugratni, becsapni, megsérteni, megbízni stb.). Képleírások, fordítási gyakorlat szótár segítségével, tanári irányítással.

Ellenőrzés, értékelés

Önálló beszámolók, monológok.

Feltételek (a szükséges tanári, tanulói eszközök)

Fényképek, tárgyak a tanuló kedvenc időtöltésére vonatkozóan. Német nyelvű szöveg fordítása tanári válogatás (ifjúsági folyóiratok) vagy összeállítás alapján.

TÉMAKÖR: AZ ISKOLA VILÁGA

Időkeret

7 óra + 2 óra készségfejlesztés

Cél

Az iskola, iskolai élet részletesebb bemutatása, a tanuló iskolájának néhány jellegzetessége.

Követelmény

Részletesebb beszámoló, leírás az iskoláról önállóan, és a tanult szóanyagban belül válasz az iskolára vonatkozó kérdésekre, érdeklődés hasonló korú társtól egy másik iskoláról, annak szokásairól. A múlt idők (*Imperfekt, Perfekt*) összefüggése a németben, a jövő idő használata és jelentésárnyalatai – grammatikai megokolás nélkül (*fogalomkör*).

Tartalom

Beszédképesség, szövegértés: hozzávetőlegesen 30 szó, melyek a tanulást kiszolgáló, segítő létesítményekre vonatkoznak (könyvtár, tornaterem, nyelvi labor, műhely stb.). Mondat átalakítások különféle igeidőkbe. A múlt idő alkalmazásának 22 megfigyelése mondákban, mesékben. Tartalmi tömörítés tanári segítséggel. Egy-egy monda, vicc önálló elmondása (8-10 mondatban).

Írásképesség: az iskola vagy iskolaudvar, nyelvi labor stb. bemutatása levélben vagy leírás formájában (6–8 mondat).

Ellenőrzés, értékelés

Szóbeli és írásbeli részletező leírás az iskola valamely létesítményéről. Egy feldolgozott történet elmondása. Az igeidők alkalmazására feladatlapok. A múlt idő – felhasználásának gyakori volta és fontossága miatt – az egyik írásbeli dolgozat központi feladatait adja.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Fénykép az iskola különböző létesítményeiről (pl. könyvtár, tornaterem stb.). Rövid, tanulókhöz szóló viccek (diákviccek), adomák, kis történetek tanári válogatás alapján.

TÉMAKÖR: TÁGABB KÖRNYEZETÜNK

Időkeret

14 óra + 3 óra készségfejlesztés + 3 óra dolgozat

Cél

Alapvető ismeretek a településtípusokról, a fővárosról és a célnyelvi országokról.

Követelmény

A lakhely (falu, város) pár mondatos bemutatása, a főváros főbb nevezetességeinek célnyelvi megfelelője, a német nyelvű országok és fővárosaik. A cselekvés különböző körülményeinek kifejezésére a tárgy- és részes esettel járó elöljárószók használata beszédben és írásban (*fogalomkör*). Személyekre és tárgyakra vonatkozó kiegészítendő kérdések (pl.: *Mit wem? – Womit?* szembeállítás). Információszerzés és információ adása. Sikeres részvétel interakcióban.

Tartalom

45 szó az utazással, egy-egy város, táj bemutatásával kapcsolatosan. Alapvető ismeretek a térképolvasásról (topográfia). Rövid párbeszéd, kis dialógusok, elsősorban az utazás, útbaigazítás beszédszituációiban.

Ellenőrzés, értékelés

Önálló beszámoló, kérdés-felelet játék a térkép előtt, egy útvonal leírása egy célnyelvi országba (8–10 mondatban) és helyi közlekedés (közlekedési lehetőség) a megyeszékhelyre vagy a vonzáskörzet városába. Feladatlapokon az elöljárószók alkalmazása (pl. halmazból való válogatás, pótlás, helyesbítés hibás szövegben, önálló alkalmazás).

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Magyarország térképe, Európa-térkép, képeslapok, prospektusok.

TÉMAKÖR: NÉVNAP, SZÜLETÉS NAP

Időkeret

2 szabadon felhasználható óra

TÉMAKÖR: EMBERI KAPCSOLATOK

Időkeret

5 óra + 1 óra készségfejlesztés + 2 óra felmérés

Cél

A szóbeli és írásbeli kommunikálás alapjai a családon, osztálytársakon kívüli személyekkel, elsősorban távolabbi ismerősökkel, levelezőtársakkal. A német nyelvű országokban élő gyermekek életének megismerése személyes kontaktus által.

Követelmény

Üdvözlőlap, rövid levél írása egy célnyelvi országban élő, hasonló korú társnak vagy barátának. Folyamatos kapcsolat-tartás levélben. Helységnevek, országnevek, földrajzi nevek alkalmazása beszédben és írásban (*fogalomkör*).

Tartalom

Körülbelül 20 szó, elsősorban a levélírás jellegzetes szó- és kifejezés fordulatai. Rövid beszámoló a nyaralásról vagy az iskoláról írásban, érdeklődés a levelezőtárs hogyléte, az ottani szokások felől. Úticélok, indoklással kis dialógusokban.

Ellenőrzés, értékelés

Szövegértés, íráskészség: elsősorban írásban, valódi levél, levelezőlap vagy imitált levelezőlap írásával, illetve célnyelven írt hasonló írásmű megértésével (néma olvasással is).

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Utazási irodák prospektusai. Írott vagy kapott levelek (német nyelven). Fényképek német barátokról rokonokról, levelezőtársakról.

TÉMAKÖR: MINDENNAPI ÉLETÜNK

Időkeret

20 óra + 3 óra készségfejlesztés + 3 óra dolgozat

Cél

Az otthoni, mindennapi élet bemutatása munka- és szabadidős programokban is. Híres emberek mindennapjai. Egészséges életmód. Iskolai és iskolán kívüli sportolás.

Követelmény

Fogalomkör, beszédszándék: Tudjon a tanuló szabadidős programokról beszélni képek alapján, tanári és tanulói kérdésekre, illetve ilyen tárgyú élményt elmesélni 10-12 mondatban. Egy hosszabb történet (20–25 mondatos) tömörítése, visszaadása, leegyszerűsítve (8-10 mondat). Egy kulturális élmény (színház, hangverseny, diákelőadás stb.) önálló elmesélése 10-12 mondatban. A szinonimák a nyelvben: *gern haben, lieben, mögen*. A vegyes ragozású igék alakjainak ismerete, használata (*fogalomkör*).

Tartalom

Beszédszándék, beszéd-készség: 100-120 szó, melyek elsősorban a szabadidős tevékenységekre, tárgyakra vonatkoznak, másrészt az ehhez kapcsolódó emberi érzelmekre, véleményalkotásra. Egy-egy szabadidős program, hétfői program elmesélése és elmeséltetése párbeszédekben: tanár-diák és diák-diák között. Párbeszéd tegező formában és udvariassági formában (önözés).

Ellenőrzés, értékelés

Beszédgyakorlat, mely során a tanulók kérdezik egymást szabadidős tevékenységekről, a szülők, felnőttek szokásairól. Egy feldolgozott történet tömör elmesélése.

Íráskészség: Beszámoló levélben egy élményről.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Képek otthonról, kirándulásról, összefüggő képsorok, képregények, anekdoták híres emberek szokásairól. *Szövegértés:* egy tanár által összeállított, didaktikai célú levél (az öröm, lelkiállapot, elutasítás stb. kifejezésével).

TÉMAKÖR: ÖLTÖZKÖDÉS

Időkeret

8 óra + 2 óra készségfejlesztés

Cél

A leggyakrabban használt ruhadarabok nevei és egy személy leírása ruházata alapján. A ruhaviselet és az időjárás összefüggései.

Követelmény

Ismerje a tanuló a divatos ruhadarabok nevét, a legfontosabb anyagneveket (farmer, selyem stb.), és a ruházattal kapcsolatos legfontosabb cselekvéseket, az ide tartozó mellékneveket (pl.: csíkos, tarka stb.).

Tartalom

Hozzávetőlegesen 40 szó. Saját öltözet és az osztálytársak öltözetének leírása. A legfontosabb öltözködési kellékek megnevezése (pl. gomb, csat, zseb stb.)!

Ellenőrzés, értékelés

Párbeszéd egymás ruháiról, kép alapján egy személy öltözetének leírása.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Fényképek, reklámfotók a fiatalok divatos viseletéről.

TÉMAKÖR: MONDÓKÁK, DALOK, JÁTÉKOK**Időkeret**

7 óra + 2 óra készségfejlesztés + 2 óra felmérés

Cél

A német gyermekvilág, kultúra megismerése. Tartalmas, emlékeztető fejlesztő társasjátékok használata.

Követelmény

Egy dal közös eléneklése, egy gyermekjáték vagy társasjáték közös eljátszása a társakkal, egy verses vagy prózai szöveg (8-10 sor) helyes kiejtéssel való előadása.

Tartalom

A tanár vagy a tanulók által közösen kiválasztott játék, dal, vers. Könnyű, reprezentatív vers (részlet) a klasszikus német irodalomból (Heine, Goethe).

Ellenőrzés, értékelés

A memoriterek számonkérése, dalok egyéni vagy közös éneklése.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

A tanár vagy a tanulók által választott anyag.

Értékelés

Az általános részben leírtak szerint. Az írásbeli dolgozatok legalább négy különböző fajtájú és nehézségi fokú feladatot tartalmazzanak! Értékelésük az általános részben megadott százalékos értékelés alapján történik. Próbáljuk a tanulókat arra rászoktatni, hogy az általuk gyűjtött anyagokat (prospektusok, képek stb.) próbálják társaiknak önállóan bemutatni német nyelven.

Feltételek

Az általános részben előírtakon kívül aktuális fényképek, fotók a témakörökhöz kapcsolódóan, menetjegyek, menetrendek. Adomák, anekdoták, viccek a tanár önálló válogatása alapján.

Kapcsolatok

Kapcsolat más tárgyakkal: iskolai egészségfejlesztés, környezetvédelem, tanulás. Kapcsolódás Európához.

7. évfolyam**Éves óraszám**

111 óra, 74 óra a tananyag elsajátítására, 9 óra a három iskolai dolgozathoz, 2-2 óra felméréshez és annak javításához, 2 óra szabad felhasználásra, 24 óra kommunikációs szándékok fejlesztésére (kérés, felszólítás, visszakérdezés, nem értés stb.).

Cél

A tárgyalt témaköröket tudja a diák egyszerűbb helyzetekben aktualizálni, tudjon interakcióban részt venni. Szótár segítségével tudjon írott szöveget fordítani a témakörökhöz kapcsolódóan!

Fejlesztési követelmények

Előzetes felkészülés alapján tudjon önállóan elmondani átélt eseményt, beszámolni cselekedeteiről, tetteiről!
Kommunikációs szándékok: Bemutatás, levélírás, véleménynyilvánítás, kötelezettség, szükségesség, események leírása, tudás – nem tudás kifejezése.

Fogalomkörök

Személytelenség (es); birtoklás (haben, gehören, Gen., von, Possessivpronomen); irányok meghatározása (Präp. mit dem Akk.; mit dem Dat.; mit dem A/D); időtartam (wie lange...?); mennyiségi viszonyok; minőségi viszonyok (mn. ragozás der-die-das névelővel...); fokozás, összehasonlítás (wie... als...); szövegösszetartó eszközök (dass, weil, ob); névmások (Dativ).

A továbbhaladás feltételei*Hallott szöveg értése:*

A tanuló

- megérti az utasításokat, azokra cselekvéssel válaszol;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket, eseményeket megért;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből a fontos információt kiszűri;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szöveg lényegét megérti;
- ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből kikövetkezteti.

Beszédkésztség:

A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre mondatokban válaszol;
- egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz;
- kérdéseket tesz fel;
- megértési probléma esetén segítséget kér;
- beszélgetést kezdeményez, befejez.

Olvasott szöveg értése:

A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget megért;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegben fontos információt megtalál;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg lényegét megérti;
- egyszerű, képekkel illusztrált szöveget megért;
- ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott szövegben kikövetkezteti.

Íráskésztség:

A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid szöveget diktálás után leír;
- egyszerű, strukturált szöveget (baráti üzenet, üdvözet) létrehoz;
- ismert struktúrák felhasználásával tényszerű információt közvetítő szöveget ír.

TÉMAKÖR: EMBERI KAPCSOLATOK**Időkeret**

11 óra

Cél

Emberi tulajdonságok, emberek közti viszonyok kifejezése, egyéni és közösségi ünnepek, ünnepi szokások.

Követelmény

A tanuló tudjon leírni embereket külső tulajdonság alapján és jellemezni a legfontosabb belső tulajdonságok, szokások alapján! Tudja a mellékneveket jelzőként használni beszédben és írásban, ismerje a leggyakoribb „ragozhatatlan” mellékneveket (*fogalomkör*). Fokozás, összehasonlítás, a melléknevek „gyenge” ragozása.

Tartalom

Hozzávetőlegesen 40 szó, két fő területről: emberi tulajdonságokkal és nagy ünnepekkel, az ünnepekkor szokásos emberi érzelmekkel, szokásokkal kapcsolatos szavak, kifejezések. „Mesélés és meséltetés”, azaz beszámoló családi, nemzeti ünnepekről, illetve az ünnepekkel kapcsolatos szokások iránti érdeklődés.

Beszédkésztség, beszédszándék: Információk kérése, adása, személytelenség, birtoklás kifejezése. Modalitás. Szövegértési feladatok szóban és írásban tanári válogatás alapján. (Autentikus szövegek a német gyermekirodalomból.)

Ellenőrzés, értékelés

Egy ismert történelmi személy vagy művész bemutatása a tanuló környezetéből. Egy felnőtt, élő személy leírása előre megbeszélte szempontok, gyakran használt nyelvi kifejezések, szólások alapján. Feladatlapok a melléknévragozáshoz kapcsolódóan (gyenge ragozás).

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Képek, népszokások nagy ünnepekről (pl. advent, karácsony, húsvét). Szöveggyűjtemények az általános részben felsoroltak vagy tanári válogatás alapján.

TÉMAKÖR: TÁGABB KÖRNYEZETÜNK

Időkeret

33 óra

Cél

Budapest és a német nyelvű országok részletesebb megismerése.

Követelmény

Tudjon a gyermek 8-10 összefüggő mondatot mondani Budapestről, körülbelül ugyanennyit hazánk történelméről! A tanuló ismerje a német nyelvű országokat, tudjon beszámolni ezek földrajzi helyzetéről, éghajlatáról, népéről, legfontosabb nevezetességeiről! Ismerje a mennyiségi és sorrendi meghatározottságot határozott és határozatlan számnevekkel, sorszámnevekkel, néhány sajátos, mennyiséget kifejező szó alkalmazását (*alle, beide, viel, mehr...*), a *zu zweit...*, a *die Eins – die Einser...* stb. jelentését, a keltezés különböző mód-jait, a törtszámneveket, illetve a legismertebb, birtokos esetet vonzó előljárószókat (*fogalomkör*)!

Tartalom

Körülbelül 100-120 szó hazánk főbb jellegzetességeiről és a német nyelvű országokról. Képek alapján tudjon pár (5-6) mondatot mondani hazánk, illetve Budapest legfontosabb nevezetességeiről (*Hősök tere, Halászbástya, Margitsziget, Parlament* stb.), illetve tudjon érdeklődni egy-egy idegen város helyéről, lakóiról, nevezetességeiről! Globális szövegértési gyakorlatok prospektusok, idegenforgalmi kiadványok szövegei alapján. Mondatalkotási gyakorlatok a számnevek köréből.

Ellenőrzés, értékelés

Sztereotípiák alapján (hely, lakosság, éghajlat) önálló beszámoló hazánk fővárosáról, illetve a német nyelvű országokról. Feladatlapok a számnevek különféle (jelzői, állítmányi) használatáról.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Ország térkép, várostérképek, prospektusok (tanulói és tanári gyűjtés alapján).

TÉMAKÖR: AZ ISKOLA VILÁGA

Időkeret

5 óra

Cél

Vélemények, érzelmek az iskolával kapcsolatban.

Követelmény

A tanuló érzelmeinek, gondolatainak kifejezése az iskolával, társaival kapcsolatban. Fotókról lelkiállapotot, hangulatot kifejező szavak képezik az új szavak nagy részét. Tulajdonságok összehasonlítása. A tulajdonság mértékeinek kifejezése, fokozás (fogalomkör).

Tartalom

Hozzávetőlegesen 20-25 szó az iskolával, a nyári szünettel kapcsolatban. Tulajdonságot, lelkiállapotot, hangulatot kifejező szavak képezik az új szavak nagy részét. Tulajdonságok összehasonlítása, a *wie* és az *als* használata (fogalomkör).

Ellenőrzés, értékelés

Közösen megbeszélte szempontok szerint riport készítése egy-egy tanulóval a szünetről, az iskolával kapcsolatos véleményéről, különböző dolgok összehasonlításáról.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Képek az iskolai életről, iskolákról (például régi falusi iskolákról, illetve mai nagy, modern iskolákról), az iskolához kapcsolódó személyekről (osztálytárs, tanár, igazgató, technikai személyzet).

TÉMAKÖR: EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD**Időkeret**

30 óra

Cél

A tanuló egészségi állapotának leírása, érdeklődés az egészség felől.

Követelmény

A tanuló tudjon válaszolni az egészségre vonatkozó alapvető kérdésekre, a leggyakrabban előforduló panaszokat (fejfájás, láz, hasmenés stb.) tudja elmondani, ezek iránt érdeklődni!

Tartalom

Hozzávetőlegesen 30 szó az egészséghoz kapcsolódóan. Alapvető kérdések és az adható feleletek, illetve egy betegség (baleset) lezajlásának ismertetése (fogalomkör). Kérdés jelzői melléknévre (*Was für...?*).

Ellenőrzés, értékelés

Dialógusok, monológok.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Képek kórteremről, közlekedési vagy más balesetről. Baleset-megelőzés.

TÉMAKÖR: ÉTKEZÉS**Időkeret**

6 óra

Cél

Étkezés otthon és az étteremben (a témakör bővítése).

Követelmény

Előkészületek az étkezéshez, asztalterítés, rendrakás étkezés után, ételek, italok rendelése étteremben, vélemény az ételről, italról, fizetés. Önálló beszámoló egy otthoni ünnepi étkezésről. *Kommunikációs szándék* események leírása; tudás, nem tudás kifejezése.

Tartalom

Körülbelül 30 szó, amely ételek megnevezését, elkészítését, éttermi szolgáltatásokkal kapcsolatos kifejezéseket foglal magában.

Ellenőrzés, értékelés

Étlap-összeállítás, egy egyszerű étel elkészítésének módja. Önálló beszámoló, éttermi „riportok”.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Eszközök terítéshez, ebédeléshez (tányér, kanál, villa, kés, pohár stb.), szituációs játékok eszközként.

TÉMAKÖR: UTAZÁS

Időkeret

20 óra

Cél

Az utazással kapcsolatos nyelvi sztereotípiák elsajátíttatása.

Követelmény

Tudjon a tanuló információkat szerezni utazásról, utazási lehetőségekről, tudjon menetjegyeket, helybiztosítást rendelni! Indokolja meg az utazás célját, tudjon az utazásról önállóan beszámolni (8–10 mondat)!

Érzelmek kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok: sajnálkozás, öröm, csodálkozás, remény, bosszúság, bánat.

Tartalom

Hozzávetőlegesen 25 szó az utazással, útiránnyal, úticéllal kapcsolatban. „Menetjegyolvasás” (a tanuló tudja a menetjegyről leolvasni a legfontosabb utazási adatokat), helyjegyrendelés telefonon, személyesen, érdeklődés késés, csatlakozás iránt.

Ellenőrzés, értékelés

Beszédshituációk utas-ügyintéző, utas-utas között. Megadott szempontok szerint egy utazási terv összeállítása, beleértve egy-két látnivalót utazás közben.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Térkép, utazási prospektus, tanulók vagy tanár által gyűjtött menetjegyek.

TÉMAKÖR: VERSEK, DALOK

Időkeret

6 óra (a tanári felhasználás órakeretéből)

Cél

Betekintés a német kultúrába.

Követelmény

A tanuló tanuljon meg 8-10 sor (600-800 „n” betűhely) prózai vagy verses szöveget helyes hangsúlyozással, jó kiejtéssel (klasszikusok, német gyermekirodalom).

Tartalom

A tanár vagy a tanulók által választott írásmű vagy írásműrészlet.

Ellenőrzés, értékelés

A memoriter számonkérése, dal közös vagy egyéni éneklése, a dal szövegének ismerete.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

A tanár által kiválasztott anyag (verses vagy prózai mű) részlete.

Értékelés

Az általános részben leírtak szerint. Az iskolai dolgozatok legalább négy eltérő fajtájú és nehézségi fokú feladatot tartalmazzanak dolgozatonként! A dolgozatokban a kreatív feladatok domináljanak! Az írásbeli

feladatok közül elsősorban a levél műfaját értékeljük, illetve a tanulók által gyűjtött prospektusokból a globális értést! Minden tanulót értékelünk fordítási gyakorlatokból! A fordítások esetében mindkét „fordítási irányt” alkalmazzuk: anyanyelvről németre, illetve németről anyanyelvre! Kerüljenek előtérbe azok a feladatok az értékeléskor, melyek a tankönyv szövegétől elszakadnak, de a nyelvi sztereotípiákat, szófordulatokat gyakrabban tartalmazzák!

Feltételek

A standard eszközökön kívül aktuális menetrendek, vasúti jegy, helyjegy, anekdota vagy viccgyűjtemény a tanár választása szerint. Írásvetítőre fóliák a tanár által összeállított feladatokból, melyek a gyors, közös javítást teszik lehetővé – elsősorban a melléknévragozás témakörében.

Kapcsolatok

Kapcsolat más tárgyakkal: testi és lelki egészség, egészséges életmód, környezetvédelem. Kapcsolódás Európához.

8. évfolyam

Időkeret

111 óra, 74 óra a tananyag elsajátítására, 9 óra a három iskolai dolgozathoz, 2-2 óra a felméréshez és annak javításához, 2 óra szabad felhasználásra, 24 óra kommunikációs szándékok fejlesztésére (kérés, felszólítás, visszakérdezés, nem értés stb.).

Cél

Értse meg a tanuló a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és az alapvető fordulatokat! Véleményét köznapi dolgokról tudja elmondani! Legyen képes egyszerű interakcióra!

Fejlesztési követelmények

Globálisan értse meg a tanult témakörökön belül elhangzó, normális beszédütemű szöveget! Szótár segítségével értsen meg apró közléseket (hirdetés, ismertető stb.)! Tudja magát szóban és írásban (levél) a köznapi élet témaköreiben kifejezni! Az évfolyam során sajátítson el 300 új szót!

Kommunikációs szándékok: engedélykérés, bocsánatkérés és ezekre reagálás. Érzelmek kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok (öröm, bánat, csodálkozás, bosszúság); valaki igazának elismerése (el nem ismerése); egyetértés (egyet nem értés); tetszés (nem tetszés); ígéret, szándék, dicséret, kritika kifejezése. Bizonyosság (bizonytalanság); javaslat megtétele, elfogadása.

Fogalomkörök

Az eddigieken túl minőségi viszonyok kifejezése (névelő nélküli és határozatlan névelővel álló melléknevek ragozása). Logikai viszonyok (*Objektsatz*, *Temporalsatz*). Független beszéd (*mit dem Präsens* – a felismerés fokán). Szövegösszetartó eszközök (kötőszók, névmások – utóbbiak előljárószóval együtt történő alkalmazása is, illetve az ezekre vonatkozó kérdőszók – *mit wem, womit*).

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése:

A tanuló

- utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket, eseményeket megért;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegből fontos információt kiszűr;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveg lényegét megérti;
- ismeretlen nyelvi elem jelentését jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegből kikövetkezteti;
- jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben képes a lényeges információt a lényegtől elkülöníteni.

Beszédkésztség:**A tanuló**

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű mondatokban válaszol;
- egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz;
- kérdéseket feltesz;
- eseményeket elmesél;
- megértési nehézség esetén segítséget kér;
- egyszerű párbeszédben részt vesz.

Olvasott szöveg értése:**A tanuló**

- ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott szövegben kikövetkezteti;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben fontos információt megtalál;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveg lényegét megérti;
- egyszerű történetet megért;
- jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben ismeretlen nyelvi elemek jelentését kikövetkezteti;
- jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníti.

Íráskésztség:**A tanuló**

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget diktálás után leír;
- egyszerű közléseket és kérdéseket írásban megfogalmaz;
- egyszerű, strukturált szöveget (üzenet, üdvözlés, baráti levél) létrehoz;
- ismert struktúrák felhasználásával tényszerű információt közvetítő kb. 50 szavas szöveget ír.
(Az idegen nyelvi követelményeket két évfolyamonként átlagosan 10%-kal csökkentették.)

TÉMAKÖR: EMBERI KAPCSOLATOK**Időkeret**

27 óra + 9 óra készségfejlesztés + 3 óra dolgozat

Cél

Emberek belső tulajdonságai és cselekedeteik, ezek összefüggésének kifejezése.

Követelmény

Beszédkésztség, beszédszándék: tudjon a tanuló másokat bemutatni, személyes levélben adekvát módon megszólítani valakit, elbúcsúzni tőle! Tudja kifejezni az alapvető emberi tulajdonságokat, és a tulajdonságok és cselekedetek közötti kapcsolatot! A tulajdonságok alapján tudjon véleményt alkotni, helyeslését, illetve rosszallását kifejezni. Értse és alkalmazza a melléknévi igenévek és a határozói igenév alakjait, tudja alkalmazni az összetett mondatokban a *vajon*, *-e* módosítószókat tartalmazó alárendelő összetett mondatokat (*ob-Sätze*)! Az összetett mondatokban tudja kifejezni az időkülönbségeket, előidejűséget (*fogalomkörök*)! Fordítson figyelmet a nyelvi párhuzamokra és kontrasztokra az anyanyelv és a német nyelv között (*vonatok*)! Beszédében törekedjék az összetett mondatok használatára a folyamatos gondolatközlés érdekében! Alkalmazza a vonatkozó mondatokat és azok névmási alakjait, a vonatkozó névmások között (*wer, der, welcher*), egyes alakjainak használata között tudjon különbséget tenni!

Tartalom

Mintegy 110 szó emberi cselekedetéről, tulajdonságokról, jellemző emberi helyzetekről. Véleményalkotás emberi kapcsolatokról, felnőtt-gyerek, gyerek-gyerek, felnőtt-felnőtt kapcsolatában. Szövegértési feladatok hallás után és értő, néma olvasással, nagy személyiségek néhány jellemző tulajdonsága. Jellemzés képleírással. Fordítási feladatok alárendelő mellékmondatokkal, nyelvi hasonlóságokkal és kontrasztokkal. (Az *aki, ami* és a *hogyan* kötőszavak alkalmazása a fordításokban.)

Ellenőrzés, értékelés

Vélemények alkotása egyes cselekedetekről, a tanulságok rövid (1-2 mondatos) összefoglalása. Egy-egy anekdota, adoma tartalmi visszaadása, elmondása, leírása.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Anekdoták, arcképek, vidám grafikák, rajzok újságokból.

TÉMAKÖR: TERMÉSZETI KÖRNYEZETÜNK**Időkeret**

10 óra + 3 óra készségfejlesztés + 3 óra dolgozat

Cél

A bennünket körülvevő növény- és állatvilág legjellemzőbb szavai, a velük kapcsolatos legfontosabb kifejezések.

Követelmény

A gyermek ismerje a háziállatokat, a nálunk élő legfontosabb vadállatokat, környezetünkre legjellemzőbb vadon élő fákat (fenyő, tölgy, akác stb.)! Tudjon egy falun vagy erdőben tett látogatásról kérdések alapján beszámolni, illetve tudjon ilyen helyzetekre rákérdezni! Tudja felismerni és a megadott minták alapján használni a feltételes múlt idejű (*Konjunktív II., Plusquamperfekt*) igealakokat: *wäre, hätte (fogalomkör)*!

Tartalom

Körülbelül 40 szó, főleg növények, állatok, madarak nevei. Szituációk feltételes múlt időre vonatkozóan (*Mit tettél volna, ha.../Mi lett volna, ha...?*).

Ellenőrzés, értékelés

Beszámoló irányított kérdések alapján. Mondat átalakítások. Fordítási feladatok feltételes mondatokkal.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

A földrajz- és biológia-tankönyvek legjellemzőbb képei. Képek a közlekedés és a környezetvédelem összefüggéseiről.

TÉMAKÖR: AZ ISKOLA VILÁGA**Időkeret**

12 óra + 4 óra készségfejlesztés + 2 óra felmérés

Cél

Az iskola, az iskolai élet részletes ismerete, ismertetése, az iskola kapcsolatai szülőkkel, intézményekkel.

Követelmény

A tanuló tudjon beszámolni szóban és írásban iskolája munkájáról, pozitív és negatív iskolai élményekről, az iskola adottságairól, környezetéről. Véleményt mondani az iskoláról. Kötelezettség, szükségesség, lehetőség kifejezése az iskolai élettel kapcsolatban.

Tartalom

Körülbelül 50 szó, melyek elsősorban az iskola tanításon kívüli eseményeire, rendezvényeire vonatkoznak (pl. ünnepek, kiállítások, szakköri bemutatók, sportnap stb.). Fordítási feladatok. Melléknévragozás: erős és egyes ragozású melléknévek (*fogalomkörök*). Dicséret, kritika kifejezése (*beszédszándékok*).

Ellenőrzés, értékelés

Élmény elmesélése résztvevőként, illetve nézőként – beleéléses (elsősorban szóbeli) fogalmazás.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Fotó az iskola életéről; tablók az iskola tanulóiról, tanáiról, az iskola egykori hírességei, büszkeségeit, fotók életképek egy-egy iskolai kirándulásról.

TÉMAKÖR: UTAZÁS

Időkeret

5 óra + 1 óra készségfejlesztés + 3 óra dolgozat

Cél

Utazással, úti előkészületekkel kapcsolatos feladatok.
Kommunikációs szándékterv, ígéret, szándék kifejezése.

Követelmény

Ismerje a tanuló az útlevigénylés, valutaváltás, szállásfoglalás elintézéséhez szükséges legalapvetőbb szavakat, kifejezéseket! Tudja kifejezni (utazási) szándékait feltételes módban! Tudja és használja a feltételes mód körülírástos (*würde-Form*) alakját (*fogalomkör*)!

Tartalom

Körülbelül 20 szó, elsősorban nyelvi sztereotípiák a külföldi utazással kapcsolatban. Mondat átalakítások a valóság és a lehetőség kifejezésére (kijelentő és feltételes módú beszédhelyzetek). Összehasonlítások feltételes módban (*Wenn ..besser, schöner wäre,...*) – az ismeret fokán.

Ellenőrzés, értékelés

Párbeszéd, illetve monológ (cselekménysor elmesélése). Feladatlap a feltételes mód elsajátításának értékelésére. Az írásbeli dolgozat egyik feladata a feltételes módú mondatípusok. Fordítási gyakorlatok feltételes mondatokkal.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Formanyomtatványok az utazással kapcsolatban (szállodai bejelentő, számla). Különböző típusú szállodák, panziók fényképei.

TÉMAKÖR: SZABADON FELHASZNÁLHATÓ ÓRA

Időkeret

2 óra

TÉMAKÖR: SZABADIDŐ, SZÓRAKOZÁS

Időkeret

20 óra + 7 óra készségfejlesztés + 2 óra felmérő

Cél

Részvétel interakcióban (a valóságban megtapasztalni a használható nyelvtudás örömeit levél, utazás vagy beszámoló kapcsán).

A legismertebb szabadidős tevékenységi formák és az azokkal kapcsolatos kifejezések.
Kommunikációs szándék. bizonyosság, bizonytalanság, javaslat, meghívás.

Követelmény

Tudjon a tanuló szóban és írásban is beszámolni kedvenc időtöltéséről, egy-egy ismertebb társasjátékról vagy közösségi játékról (pl. barkochba), tudjon érdeklődni mások szabadidős tevékenységéről! Tudja kedvenc időtöltését, szórakozását összetett mondatokat is felhasználva indokolni! Vendégének tudjon összeállítani szabadidős programot jó és rossz időben, illetve tudjon érdeklődni mások szabadidős programjáról! Értse, és próbálja használni a *zu* + *Infinitív* szerkezeteket (*fogalomkör*)!

Tartalom

Körülbelül 50 szó az egyéni szabadidős tevékenységi formákról, hobbiokról, illetve a szervezett szabadidős formákról (pl.: túra, színházi est, sportmérkőzés stb.). Történetek megértése nagy emberek szórakozásáról, életmódjáról (*szövegértés*). Párbeszéd, „riportok” készítése. Kis vidám történetek, viccek fordítása magyarról németre, illetve németről magyarra. Mondat átalakítások, mondatrövidítések (*zu + főnévi igenév*).

Ellenőrzés, értékelés

Élmény elmesélése, illetve egy jövőbeli tervezett program ismertetése önállóan (12–15 mondat) és kérdésekre. Szövegértési feladatok hallás után és néma értő olvasással. Fordítási gyakorlatok.

Feltételek (*a szükséges tanári és tanulói eszközök*)

Tanulói és tanári gyűjtés alapján képek kedvenc időtöltéséről, rendezvényekről (pl. hangverseny, vidámpark, falusi búcsú stb.). Anekdotalgyűjtemény, apróhirdetések újságokból (lakás, állás), színes fényképek az aktuális témákhoz, komikus grafikák, ceruzarajzok újságokból.

Értékelés

Az értékelés alapelvei az általános rész szerint. A feladatok között nagyobb szerepet kell kapnia a fordítási gyakorlatoknak, a szófordulatoknak, a vonzatos kifejezéseknek (valencia), a stílusbeli különbségeknek. Értékeléskor törekedni kell a komplex feleletekre, a többoldalú számonkérésre egy adott jegyen belül.

Kapcsolatok

Kapcsolat más tárggyal: egészséges életmód, környezetvédelem. Kapcsolódás Európához, tanulás.

Nyelvi szintleírások magyarázata az Európa Tanács idegennyelv-oktatásra vonatkozó ajánlásai alapján

C2 Minden hallott vagy olvasott szöveget könnyedén megért. A különböző beszélt vagy írott forrásokból származó információkat össze tudja foglalni, összefüggően tudja felidézni az érveket és a beszámolókat. Spontán	módon ki tudja fejezni magát, teljesen összefüggően és pontosan, a jelentések kisebb árnyalatai között is különbséget tud tenni, még a bonyolultabb helyzetekben is.
C1 Meg tud érteni különböző fajtájú igényesebb és hosszabb szövegeket, és a rejtett jelentéstartalmakat is érzékeli. Folyamatosan és spontán módon tudja kifejezni magát anélkül, hogy túl sokszor kényszerülne arra, hogy keresse a kifejezéseket. A nyelvet rugalmasan és hatékonyan tudja használni társadalmi,	továbbá a tanuláshoz és a munkához kapcsolódó célokra. Világos, jól szerkesztett, részletes szöveget tud alkotni összetettebb témában is, eközben megbízhatóan használja a szövegszerkesztési mintákat, szövegösszekötő elemeket.
B2 Meg tudja érteni az összetettebb konkrét vagy elvont témájú szövegek fő gondolatmenetét, beleértve ebbe a szakterületének megfelelő szakmai beszélgetéseket is. Olyan szintű normális interakcióra képes anyanyelvű beszélővel, folyamatosan és spontán módon,	hogy az egyik félnek sem megterhelő. Világos, részletes szöveget tud alkotni különböző témákról, és képes kifejteni a véleményét valamilyen témáról úgy, hogy részletezni tudja a különböző lehetőségekből adódó előnyöket és hátrányokat.
B1 Megérti a fontosabb információkat a világos, standard szövegekben, amelyek ismert témáról szólnak, és gyakori helyzetekhez kapcsolódnak a munka, az iskola és a szabadidő stb. terén. Elboldogul a legtöbb olyan helyzetben, amely a nyelvterületre történő utazás során adódik. Egyszerű, folyamatos szöveget tud	alkotni olyan témában, amelyet ismer, vagy amelyek az érdeklődési körébe tartoznak. Le tudja írni a tapasztalatait és különböző eseményeket, álmokat, reményeket és ambíciókat, továbbá vázlatosan meg tudja indokolni a különböző álláspontokat és terveket.

A2 Megért olyan mondatokat és gyakrabban használt kifejezéseket, amelyek az őt közvetlenül érintő területekhez kapcsolódnak (pl. nagyon alapvető személyes és családdal kapcsolatos információk, vásárlás, helyismeret, állás). Az egyszerű és rutinszerű nyelvi helyzetekben tud kommunikálni úgy, hogy egyszerű	és direkt módon információkat cserél családi vagy mindennapi dolgokról. Le tudja írni nagyon egyszerű formában a viszonyulását valamihez, a közvetlen környezetében és olyan területeken, amelyek a legalapvetőbb szükségleteket érintik.
A1 Megérti és használja a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a nagyon alapvető fordulatokat, amelyeknek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése. Be tud mutatkozni és be tud mutatni másokat, meg tud Válaszolni, és fel tud tenni olyan kérdéseket,	amelyek személyes jellegűek (pl. hogy hol lakik), amelyek olyan emberekre vonatkoznak, akiket ismer, vagy olyan dolgokra, amelyekkel rendelkezik. Képes nagyon egyszerű interakcióra, amennyiben a másik személy lassan és világosan beszél és segítőkész.

(Modern Languages: Learning, Teaching, Assessment. A Common European Framework of Reference (1996). Strasbourg, Council of Europe, 131. p.)

Az európai minimumszint fele: A1

Ezen a szinten a diák megérti a legegyszerűbb ismert utasításokat, kéréseket, és röviden válaszolni tud azokra.

Beszédértés: megérti a tanult témához kapcsolódó ismerős szavakat, fordulatokat.

Beszédkézség: képes egyszerű kérdéseket feltenni, és azokra válaszolni.

Olvasásértés: felismeri és megérti az ismerős szavakat, igen egyszerű mondatokat.

Írás: a tanult szavakat le tudja írni, ismerős szövegbe be tudja írni.

Az európai minimumszint: A1

Ezen a szinten a diák megérti és használja a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és az alapvető fordulatokat, amelyeknek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése. Be tud mutatkozni, és be tud mutatni másokat, meg tud válaszolni és fel tud tenni személyes jellegű kérdéseket (pl. hogy hol lakik) ismerős emberekre és dolgokra vonatkozóan. Képes egyszerű interakcióra, amennyiben a másik személy lassan, világosan beszél és segítőkész.

Beszédértés: megérti az ismerős szavakat, fordulatokat, melyek személyére, családjára, közvetlen környezetére vonatkoznak.

Beszédkézség: képes egyszerű beszélgetésben részt venni, amennyiben a partner lassan, jól artikulálva beszél. Képes feltenni és megválaszolni egyszerű kérdéseket ismerős témára és helyzetre vonatkozóan. Lakóhelyét, ismerőseit képes egyszerű fordulatokkal leírni.

Olvasásértés: megérti az ismerős szavakat, egyszerű mondatokat feliratokon, reklámokban, katalógusokban.

Írás: képes egyszerű nyomtatványt kitölteni, rövid üdvözetet megírni.

4. évfolyam

Kommunikációs szándékok

A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok

Köszönés, elköszönés	Guten Morgen/Tag! Auf Wiedersehen! Tshüs!
Bemutatkozás	Ich heisse...
Köszönet és arra reagálás	Danke! Bitte!

Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok

Tetszés, nem tetszés	Das finde ich gut/blöd!
----------------------	-------------------------

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

Dolgok, személyek megnevezése, leírása	Das ist...
Információkérés, információadás	Wie ist...? Prima.
Igenlő vagy nemleges válasz	ja, nein, nicht

Fogalomkörök

Fogalomkörök	Fogalomkörök nyelvi kifejezései
<i>Cselekvés, történés, létezés kifejezése: jelenidejűség</i>	<i>Präsens</i> Ich bin zu Hause. Die Sonne scheint schön.
<i>Térbeli viszonyok: irányok, helymeghatározás</i>	hier, dort, links, rechts, oben, unten
<i>Időbeli viszonyok: időpont</i>	um, am, wann? um 8 Uhr, am Freitag
<i>Mennyiségi viszonyok: határozott mennyiség</i>	eins, zwei... ein Ball, eine Schülerin
<i>Minőségi viszonyok</i>	Wie? Ich bin gross, meine Freundin ist klein.
<i>Esetviszonyok: névszók a mondatban</i>	Nominativ Die Katze ist schwarz.

5–6. évfolyam**Kommunikációs szándékok****Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok**

– köszönés, elköszönés	Guten Morgen/Tag! Auf Wiedersehen!
– köszönet és arra reagálás	Danke! Bitte!
– bemutatkozás	Ich heisse... Ich bin...
– megszólítás	Entschuldigung, ...
– érdeklődés hogylét iránt, arra reagálás	Wie Geht's dir? Danke, prima.
– bocsánatkérés és arra reagálás	Entschuldigung! Kein Problem!
– gratuláció, jókívánságok, arra reagálás	Herzlichen Glückwunsch zum..., Danke.
Fröhliche Weihnachten

Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok

- véleménykérés, arra reagálás Magst du Mathe? Ja.
- valaki igazának az elismerése, el nem ismerése Da hast du (nicht) recht!
- egyetértés, egyet nem értés Ja, das stimmt! Nein, du hast nicht recht!
- tetszés, nem tetszés 4–5. o. Das finde ich gut/blöd!
- akarat, kívánság, képesség ich will..., ich möchte..., ich kann...

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

- dolgok, személyek megnevezése, leírása Das ist... Meine Mutter ist...
- információkérés, -adás Wie ist...? Prima. /Wie alt bist du? 12.
- igenlő vagy nemleges válasza, nein, nicht, kein, doch
- tudás, nem tudás Ich weiss (nicht).

A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs szándékok

- kérés Gib mir bitte...!
- javaslat, arra reagálás Möchtest du...? Ja, gerne!
- meghívás és arra reagálás Kommst du mit? Ja. Nein, es tut mir leid.
- kínálás és arra reagálás Noch ein Stück Kuchen? Ja, bitte. Nein, danke.

Interakcióban jellemző kommunikációs szándékok

- visszakérdezés Wie bitte?
- nem értés Ich verstehe nicht.
- betűzés kérése, betűzés Buchstabiere bitte.

Fogalomkörök (5-6. évfolyam)		A fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Cselekvés, történés létezés kifejezése	Jelenidejűség	Präsens	Ich bin heute zu Hause. Die Sonne scheint.
		Präsens mit Vokalwechsel, trennbare Verben	Er liest das Buch vor.
	Múltidejűség	Präteritum (haben, sein)	Er hatte ein Fahrrad. Ich war schon in England.
		Perfekt	Ich habe ein Eis gegessen.
	Jövőidejűség	Futur (mit Präsens)	Ich bleibe morgen zu Hause.
Birtoklás kifejezése		Sich-Verben Haben Possessivpronomen	Ich freue mich. Ich habe einen Bruder. Das ist meine Familie.
Térbeli viszonyok	Írányok, helymeghatározás	Hier, dort, links, rechts, oben, unten, hinten... in, auf, vor, hinter, neben (A/D)	Ich lege das Heft auf den Tisch.
Időbeli viszonyok	Gyakoriság	Wie oft, selten, manchmal, oft, immer, nie	Ich spiele oft mit Peter.
	Időpont	In, um, am, wann?	Im Winter, um 8 Uhr, am Freitag
Mennyiségi viszonyok	Határozott mennyiség, határozatlan mennyiség	Alles, viel, wenig, nichts	Eins, zwei, eine Portion Pommes Ich lerne viel, und ich habe wenig Zeit.
Minőségi viszonyok		Wie?	Ich bin zufrieden. Das finde ich prima.
Modalitás		möchte können, wollen	Ich möchte ein Eis. Er kann nicht schwimmen. Ich will nach Hause.
Esetviszonyok	Felszólítás	névszók a mondatban Nominativ, Akkusativ	Komm morgen wieder! Spielt Tennis! Mein Freund zeichnet Bilder.
Szövegösszetartó eszközök	Kötőszók, névmások	und/oder/aber/denn das/ich, mich, mein/dieser/man	

7–8. o.

Kommunikációs szándékok**Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok**

– megszólítás	Entschuldigung,...
– köszönés, elköszönés	Guten Morgen/Tag! Auf Wiedersehen!
– köszönet és arra reagálás	Danke! Bitte!
– bemutatás, bemutatkozás 7. o.	Das ist Peter. Ich heiße... Ich bin...
– érdeklődés hogylét iránt, arra reagálás	Wie geht's dir? Danke, prima. Was fehlt dir? Ich habe Kopfschmerzen.
– engedélykérés, arra reagálás 8. o.	Kann ich das Fenster öffnen? Ja, bitte.
– bocsánatkérés és arra reagálás 8. o.	Entschuldigung! Kein Problem!
– gratuláció, jókívánások, arra reagálás	Herzlichen Glückwunsch zum... Danke, Fröhliche Weihnachten. Gute Besserung!
– személyes levélben megszólítás, elbúcsúzás 7. o.	Liebe(r) ... Dein(e) ..., Viele Grüße.

Érzelmek kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok

– sajnálkozás 8. o.	Es tut mir leid!
– öröm 7. o.	Ich freue mich, dass.../Toll!
– elégedettség, elégedetlenség 8. o.	Es ist prima, dass... Schade, dass...
– csodálkozás 8. o.	Oh, das ist aber schön!
– remény 8. o.	Ich hoffe, du kannst kommen!
– bosszúság 8. o.	Das ist aber schlimm!

Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok

– véleménykérés, arra reagálás	Magst du Mathe? Ja.
– véleménynyilvánítás 7. o.	Was meinst du dazu?
– valaki igazának az elismerése, el nem ismerése 8. o.	Da hast du (nicht) recht!
– egyetértés, egyet nem értés	Ja, das stimmt! Nein, du hast nicht recht!
– tetszés, nem tetszés	Das finde ich gut/blöd! Das gefällt mir (nicht)!
– akarat, kívánság, képesség 7. o.	ich will..., ich möchte..., ich kann
– ígéret 8. o.	Ich mache das schon!
– szándék 8. o.	Ich will...
– dicséret 8. o.	Klasse!

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

– dolgok, személyek megnevezése, leírása	Das ist... Meine Mutter ist...
– események leírása 7. o.	Zuerst... dann..., zum Schluss. Es war einmal...
– információkérés, -adás	Wie ist...? Prima./ Wie alt bist du? 12./ Weißt du...? Können Sie mir, bitte sagen?
– igenlő vagy nemleges válasz	Ja, nein, nicht, kein, doch
– tudás, nem tudás 7. o.	Ich weiß (nicht), dass/ob...
– bizonyosság, bizonytalanság 8. o.	Ich weiss es (nicht) genau. Ich bin mir (nicht) sicher, dass/ob...

A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs szándékok

- kérés 7. o. Gib mir bitte...! Kannst du bitte...?
- felszólítás 7. o. Schreib noch nicht. Öffne die Tür!
- javaslat, arra reagálás 8. o. Möchtest du...? Ja, gerne! Können wir gehen?
- meghívás és arra reagálás 7. o. Kommst du mit? Ja. Nein, es tut mir leid.
- kínálás és arra reagálás 7. o. Noch ein Stück Kuchen? Ja, bitte. Nein, danke.

Interakcióban jellemző kommunikációs szándékok

- visszakérdezés, ismétléskérés 7. o. Wie, bitte? Wiederholen Sie bitte. Sag es noch einmal!
- nem értés 7. o. Ich verstehe nicht. Entschuldigung, ich habe es nicht verstanden.
- betűzés kérése, betűzés 7. o. Buchstabiere bitte.
- felkérés lassabb, hangosabb beszédre 7. o. Kannst du bitte langsamer/leuter sprechen?

Fogalomkörök (7–8. évfolyam)		A fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Cselekvés, történet, létezés kifejezése	Jelenidejűség	sein, es gibt Präsens Präsens mit Vokalwechsel, trenn-bare Verben	Ich bin heute zu Hause. Hier gibt es keinen Hamburger. Die Sonne scheint. Er liest das Buch vor.
	Múltidejűség	Präteritum (haben, sein) Perfekt	Er hatte ein Fahrrad. Ich war schon in England. Ich habe ein Eis gegessen.
	Jövőidejűség	Futur (mit Präsens) sich-Verben	Ich bleibe morgen zu Hause. Ich freue mich.
	Személytelenség	es	Es ist kalt. Es regnet.
Birtoklás kifejezése		haben gehören Wessen? von, -s	Ich habe einen Bruder. Die Tasche gehört mir. Das buch von Peter, Peters Geschichte
		Possessivpronomen	Das ist meine Familie.
Térbeli viszonyok	irányok, helymeghatározás		hier, dort, links, rechts, oben, unten, hinten...
		an, auf, in, hinter, neben, über, unter, vor, zwischen (A/D)	Ich lege das Heft auf den Tisch.
		durch, um (A) bei, zu, von (D)	Gehen Sie durch den Park! Die Bücher sind bei Karl. Ich komme von meiner Oma.
		oberhalb, unterhalb	(Gen.)
Időbeli viszonyok	Gyakoriság	Wie oft? selten, manchmal, immer, nie	Ich spiele oft mit Peter.
	Időtartam, időpont	Wie lange? in, um, am, wann?	eine Woche, von... bis, den ganzen Tag im Winter, um 8 Uhr, am Freitag diesen/letzten/vorigen/nächsten Monat
Mennyiségi viszonyok	Határozott mennyiség	(tő-, sor-, törtszámnevek)	eins, zwei, eine Portion Pommes
	Határozatlan mennyiség	alles, viel, wenig, nichts, alle, einige, keine	Ich lerne viel, und ich habe wenig Zeit.

		Sorszám-név				+				
		100 – 1M								
		12 – 1000			+					
		1 – 12	+	+						
Mel-léknév	rago-zás	Fokozása				+			wieals +	
		Vegyes (ein, eine, enin)								+
		Gyenge (der, die, das)							+	
		Erős				+				+
Főnév		G							+	
		D				dem eine +		+		
		A			+den einen	+		+		
		N			+derein	+		+		
Ige		Függő beszéd							+	hätte wäre felis- merés szint- jén
		Felsz. mód					+			
		Jövő i.				+	+	+		
		Múlt i. (Perf.)					+	+		
		Múlt i. (Prät.)					+	+		
		Jelen i.	Binbistist- sind	habensein E/1.,2.,3. M/3.	+	+sich	+			
		1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.	

KÖRNYEZETISMERET

1– 4. évfolyam

A NAT „Ember és természet” műveltségterülete alapján

Célok és feladatok

A tantárgy célja, hogy felkeltse a tanulóknak a környezetük élő és élettelen világa iránti érdeklődést. Bátorítsa a természet és a lakóhelyi környezet önálló megismerésére, alkotóinak, jelenségeinek „felfedezésére”! Jól értelmezett, könnyen felidézhető, egyszerű kognitív műveletek végzésére alkalmas képzeteket alakítsa ki a közvetlenül vagy közvetve megismerhető természeti és ember által létesített környezetről! Javítsa a tanulóknak a környezetük állapota iránti érzékenységét, alapozza meg a környezet értékeit tisztelő, azokat megóvni kész magatartásukat! Segítse őket tájékozódni természeti és társadalmi környezetükben, intse őket a veszélyhelyzetekkel kapcsolatos óvatosságra! E célok öt rész célra bonthatók, melyek elérésében segíteniük kell a gyerekeket.

A környezetismereti tantárgy tanulása során a tanulók ismerkedjenek meg lakóhelyük, környezetük jellemző anyagaival, jelenségeivel, élőlényeivel, illetve azok változásával, valamint az emberek és környezetük kapcsolatával! Fedezzék fel a természet sokszínűségét, szépségét, és ébredjenek rá pótolhatatlan, értékes mivoltára.

A tanítás – tanulás folyamatában elsősorban a tanuló lakóhelyi, iskolai, települési környezete, majd hazánk értékeinek megismertetésére, megszerettetésére törekedjünk! Ezen keresztül segítsük olyan pozitív attitűd kialakulását, mely az élő és élettelen környezet megóvására, védelmére ösztönöz, erősíti a lakóhelyhez való kötődést, s ezek a hazánkhoz és a nemzetünkhöz tartozás érzését megalapozzák.

A tantárgy fontos feladata, hogy az elemi természettudományos műveltség mindennapi életben való alkalmazásához szükséges képességeket folyamatosan és rendszeresen fejlessze. Az élő és élettelen környezettel kapcsolatos fogalomalkotást mind személyes, mind közös, tevékeny tapasztalatszerzéssel készítse elő! Az egyszerű megismerési, tanulási módszerek megtanításával, begyakorlásával, alkalmazásával keltse fel – a gondolkodás fejlettségéhez illeszkedő mértékben – a természeti jelenségek, folyamatok ésszerű, tudományos magyarázata iránti igényt!

Lakóhelyi környezetük megismerése során tanítsa meg a tanulókat egyre nagyobb önállósággal szabályosan, balesetmentesen közlekedni, elemi fokon tájékozódni a térben és az időben! Kiemelt cél az óvatosságra intés, az élet- és környezetkímélő, a veszélyhelyzetek megelőzését szolgáló magatartásformák kialakítása, s ezzel a személyes biztonság növelése. Nyújtsa ismereteket az anyag különböző formáinak érzékelhető tulajdonságairól! Segítse észlelni, és elemi szinten értékelni azok mennyiségi és minőségi változásait! Fejlessze helyes egészségzokásaikat, alapozza meg önmaguk, valamint az élő és élettelen környezetük iránti felelősségérzetüket, segítse a környezeti harmónia létrejöttéhez és fenntartásához szükséges magatartásuk és életvitelük alakulását!

A tanulók tudása legyen életközei, alkalmazható! Az elérendő célok érdekében a következő alapelveket követjük: tevékeny tanulás, mélyebb ismeretszerzés (elegendő idő, forrás), együttműködés, kommunikáció, szülők bevonása, fejlesztés megfelelő időben, közösségi kapcsolatok.

Rácsodálkozni, megismerni, megszeretni, megvédeni

(Rácsodálkozás – kíváncsiság – érdeklődés – tudás)

A természet és az élet lényege a fejlődés, a dinamizmus, ezért a vele való összekapcsolódás természetes módon biztosítja az örök megújulást.

Mindkettő kultúránk, civilizációnk hordozója, ezért közvetlenül általuk, róluk, belőlük tanulhatjuk a legtöbbet. Az alkotó-teremtő munka alapvető eszköz a személyiség fejlesztésében.

A környezeti nevelés során fontos szempont:

- a természetközelség;
- az életközelség;
- a munkálkodás – alkotás – önkifejezés.

A gyermek pszichikuma legyen a meghatározó, az ő érdeklődése és szükségletei legyenek fontosak, és minden esetben hozzá igazodjanak az oktatási-nevelési módszerek! Segíteni kell a gyermek kutató-kereső tapasztalatszerzését, spontán aktivitását, alkotó hajlamait. Adjunk szabad utat a gyermeki személyiség kibontakozásának, nyissuk ki az iskolák kapuit az élet felé!

A természetközeli nevelés ma is korszerű, szükségszerű. Mai életünkben nem ugyanaz, mint 60-70 évvel ezelőtt volt. Eltávolodtak az emberek a természettől. Vissza kell vezetni őket! Ha az elveszett természeti értékeket nem is tudjuk pótolni, a gyerekeket arra nevelhetjük, hogy ismerjék, szeressék, óvják a még meglévő kincseinket. Alakítsuk ki bennük a pozitív érzelmi viszonyt a környezetükhöz, és a tiszteletet. Az érzelmek iskolázottsága éppolyan fontos, mint az értelemé! Ez a szemléletmód elvezethet a természet egymás megbecsüléséhez, és a mások munkájának elismeréséhez.

Fejlesztési feladatok

1. Tájékozódás a tudomány – technika – társadalom kölcsönhatásáról, a természettudományról, a tudomány és a tudományos megismerés természetéről.

	1– 4. évfolyam
Tudomány–technika– társadalom	Természettudományos ismeretekkel tárgyalható technikai, társadalmi kérdések megfogalmazása a családi környezetből hozott s az életkornak megfelelő ismeretrendszerekből kiindulva. A kérdésfeltevés, az alapos vizsgálat igényének kialakítása, fejlesztése.
Természet	A természeti környezetnek mint a világ védelemre szoruló részének értelmezése. Annak fokozatos belátása, hogy az emberi tevékenység és maga az ember a természeti folyamatok szerves része.
Tudomány, tudományos világkép, a tudomány természete	A tudományos vizsgálat iránti igény fokozatos formálása.
Technika, technológia	A mindennapi életben használt, a gyerekek által jól ismert néhány technikai eszköz működésének magyarázata már ismert összefüggések vagy hétköznapi ismeretek segítségével. Az anyag nyersanyagból terméké váló átalakulásának végigkísérése példákon.

2. Természettudományos megismerés

A természet megismerése	A természeti és technikai tárgyakkal, jelenségekkel összefüggő elképzelések megfogalmazása, az ezekkel kapcsolatos megbeszélésekben való részvétel.
Megfigyelés, kísérletezés, mérés	A mindennapi életben fontos szerepet játszó mennyiségek és azok mérésének fokozatos megismerése, gyakorlása. A vizsgált jelenségekkel kapcsolatos előzetes tudás számbavétele a tanulás során mindinkább teret nyerő megfigyelések, kísérletek végzése előtt.
Az ismerethordozók használata a megismerési folyamatban	Tanítói segítséggel tájékozódás egyszerűbb forrásanyagokban.
Az ismeretszerzés eredményeinek feldolgozása	Változások felismerése, azok fontosabb okainak megnevezése tanítói segítséggel. A különböző tárgyak, élőlények, jelenségek tanult jellemzőinek elemi szintű összehasonlítása, csoportosítása a megismert szempontok és saját elképzelések alapján. Egyszerű képi és szöveges információk, jelek értelmezése a megismert területeken.

3. Tájékozódás az élő és élettelen természetről

Anyag	Tárgy (test) és anyag megkülönböztetése a nyelvhasználatban. Anyagfajták különbözőségének felismerése, anyagnevek anyagfajtákhoz rendelése. Az anyagfajta és a használat közti összefüggés felismerése konkrét példán.
Halmazállapot	A halmazállapotok bemutatása, a tudományos értelmezéseknek megfelelő megkülönböztetése. (A porok nem kemény, de szilárd anyagok, a folyadék és a víz fogalma világosan elkülönül, a nagyobb viszkozitású folyadékok is folyadékok, természetesen a viszkozitás fogalmának meghatározása nélkül.)
Halmazállapot-változás	Halmazállapot-változások felismerése, besorolásuk a főbb típusokba. Konkrét halmazállapot-változások során annak bemutatása, elemzése, hogy az anyagok nem tűnnek el.
Anyagszerkezet (részecskeszemlélet)	Az anyag szerkezetével kapcsolatos gyermeki elképzelések feltárása, ezzel kapcsolatos beszélgetések.
Elemek, vegyületek, keverékek, oldatok, elegyek	Játékos ismerkedés egyszerű keverékekkel, oldatkészítéssel.
Környezetünk anyagai, az anyagok osztályozása	Különböző anyagok felismerése, megkülönböztetése.
Energia	Változások párkölcsönhatásokban. Mi változtat, mi változik, mi csökken, mi nő.
Információ	Az információk átadásának egyszerű módjai, az érzékelés mint információszerzés.
A tér	Térérzet tudatosítása, tájékozódás a térben, irányok, távolságok, hosszak, nagyságrendek meghatározása (becslés, mérés). Földön kívüli térségek létének felismerése.
Idő és mozgás	Ismerkedés a természet könnyen megfigyelhető ciklusaiival. Ezek megfigyelése, az eredmények rögzítése. Az idő becslése, saját mérések. Tájékozódás a mindennapok időviszonyaiban. A helyváltoztatás és az eltelt idő összefüggésével való ismerkedés. A mozgásban megnyilvánuló állandóság és változás tanulmányozása egyszerű példák segítségével.
A lakóhely, Magyarország, a Föld és az Univerzum	Az égitestekkel kapcsolatos elképzelések felszínre hozása, megfogalmazása, megbeszélése. A naprendszerbeli égitestek viszonyaival (heliocentrikus kép), valamint a Föld alakjával kapcsolatos tudományos kép megformálása. Elemi ismeretek gyűjtése égitestekről, egyszerű megfigyelések végzése a meglévő tudás ellenőrzése érdekében.
Rendszer	A szó használata nélkül konkrét rendszerek konkrét elemzése. (Miből áll? Milyen kapcsolatokban vannak az elemek? Hogyan működik? Mi történik a rendszerrel? Stb.)
Állapot, változás, folyamat	Az elemzett konkrét rendszerek vizsgálata során az elemek állapotaival, a változásokkal kapcsolatos előzetes tudás felszínre hozása, összegyűjtése. Ismert állapotok, változások, folyamatok elkülönítése, megnevezése, a rendszerek leírásában való használata.
Az élet	Az élet értelmezésére vonatkozó gyermeki elképzelések felszínre hozása, ütköztetése más elképzelésekkel. Az életjelenségekhez kötött életértelmezés fokozatos erősítése. Az élő és élettelen összehasonlítása.
Evolúciós szemlélet	A születéssel, az egyedfejlődéssel és az öröklődéssel kapcsolatos gyermeki elképzelések felszínre hozása, összehasonlítása, más, köztük a tudományos nézetekkel való összevetése (természetesen csak a gyerekek létező, előzetes tudásával feldolgozható témákban).

Az élővilág szerveződési szintjei	A szerv-, szervezet-, fajta-, fajszintekkel való ismerkedés példákon keresztül, megnevezések tanulása már ismert „egységekkel” kapcsolatban.
Az élővilág rendszerezése	Az élőlények három „felsőbb” nagy országához tartozó fogalmak (állat, növény, gomba) kiszélesítése, az állat- és növényfogalom gazdagítása, a kezdeti gyermeki elképzelések meghaladása. Az élőlények egyszerű csoportokba sorolása, a hierarchikus osztályozás igényének felkeltése.
Életműködések	A növények anyagcseréjével kapcsolatban kialakult gyermeki elképzelések feldolgozása, alternatívák felállítása.
Az ember egészsége	Törekvés a szervezet számára szükséges táplálékok ismeretére alapozott, megfelelő táplálkozási szokások kialakítására. Annak felismerése, hogy a környezet állapota az ember egészségére is hatással van. Az egészséges életkörülmények igénylése. A testi fogyatékkal élő emberek elfogadására való tudatos nevelés. Önismeretre nevelés, társas kapcsolatok, barátság, szeretet.
Fenntarthatóság, a környezet védelme	Néhány könnyen átlátható, megérthető, a gyerekeket közvetlenül, a gyakorlatban is érintő, helyi környezetvédelmi problémával való foglalkozás. Egyéni és közösségi környezetvédelmi cselekvési formák kialakítása.

Ember és természet, Ember és társadalom 6–10 éves korban

I. Ismeretszerzés, tanulás: személyes beszélgetésekből, tárgyak, épületek, képek, közvetlen környezet megfigyeléséből, hallott és olvasott szövegekből. A tanultak felhasználása új feladathelyzetekben.

II. Kritikai gondolkodás: kérdések önálló megfogalmazása a tárgyalt témával kapcsolatosan, cselekvés és annak következményei közötti kapcsolat felismerése, érvek gyűjtése a saját vélemény megfogalmazásához.

III. Kommunikáció: beszélgetés, vita, saját vélemény érthető megfogalmazása. Szóbeli beszámoló a saját tapasztalatokról, gyűjtőmunkáról, a gyűjtőmunkával szerzett tapasztalatok szempont szerinti rendezése.

IV. Térben és időben való tájékozódás: tájékozódás az osztályban, az iskolában, az iskola környékén. Az idő tagolására szolgáló kifejezések használata. Időt meghatározó kifejezések (amikor óvodás, amikor kicsi voltam stb.). Viszonyítások gyakorlása előbb, később, régen, régebben. A térkép elemeinek felismerése – vizek, domborzati jelölések, államhatárok, települések. Helyszínek modellezése (pl. vázlatrajz, terepasztal, makett).

V. A tartalom kulcselemei: nemzeti ünnepekhez és jelképekhez kapcsolódó események megismerése. Néhány helyi hagyomány, történelmi emlék, a lakóhely természeti értékei. Az iskolai élet legfontosabb szabályai, azok szerepének megbeszélése.

VI. A reflexiót irányító kérdések: melyek a saját tulajdonságaim? Miben vagyok másokhoz hasonló? Miben vagyok különböző? Mire vagyok képes? Mire nem vagyok képes?

Módszerek

A környezeti nevelés első aranyszabálya: egy élmény felér ezer képpel.

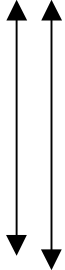
„A korai gyermekkori évei a talaj előkészítésének évei. Ha az érzelmeiket sikerült felébreszteni – a szép, az izgalmas, az új és az ismeretlen szeretetét, az együttérzést, a sajnálatot, a csodálatot és a szeretetet –, akkor felébred a vágy arra, hogy meg is ismerjük érzelmeink tárgyát. Fontosabb, hogy kikövezzük a gyermek előtt a tudásvágy felé vezető utat, minthogy olyan tényekkel tömjük, melyeket még nem tud megérezni.” „A tevékenykedés a gyermekkori alaptörvénye.”

Közvetlen tapasztalatok

A közvetlen tapasztalatok megszerzése során a tanulóknak alkalmuk nyílik minden érzékszervüket korlátozás nélkül használni.

Közvetett tapasztalatok

„Öt érzésem van, melyeket meg kell érintened, ha tanítani akarsz, és azt akarod, hogy tanuljak. Remek ízlelésem és szaglásom, éles szemem és finom tapintásom van. Miért a fülelmen keresztül kellene mindent megismernem?”

A tanítási-tanulási tevékenységek csoportosítása			
Legkonkrétabb Legelvontabb	Közvetlen tapasztalatok Közvetett tapasztalatok Drámajáték Bemutató Számítógépes szimuláció Kiállítások, modellek Film, videó Hangfelvétel, diagramok, képek Képi szimbólumok Nyelvi szimbólumok	Érzékszervek leg- több használata	Legnagyobb tanulói aktivitás
		Érzékszervek leg- kevesebb használata	Legkisebb tanulói aktivitás

Hasonlítanak a közvetlen tapasztalatokra, csak bizonyos elemeket elhagyunk. A valós helyzethez képest egyszerűbbek. Pl. Legóból, makettből megépítjük az iskola vagy a lakóhely környékét, nem megyünk el több alkalommal is tanulmányi sétára a témával kapcsolatosan.

Drámajáték

Mások tapasztalatait elevenítjük fel, belebújunk a növények, állatok, tárgyak „bőrébe”. A gyerekek részt vehetnek szereplőként vagy nézőként, így együtt érző módon élnek meg bizonyos élethelyzeteket, bele tudják élni magukat a mások sorsába.

*Műalkotások, rajz, film, zene, vers**Bemutató*

Vizuális eszközök segítségével magyarázunk, bizonyítunk bizonyos folyamatokat. A jó bemutatást színesíthetjük drámajátékkal, modellekkel, eredeti élőlényekkel, tárgyakkal, film- vagy diavetítéssel, számítógépes programokkal.

Kiállítások, modellek

Biztosítsunk lehetőséget minél több érzékszerv használatára (pl. érinthető tárgyak, állatsimogatás), mert ezek nagymértékben gazdagítják a tapasztalatot! A gyerekek maguk is készíthetnek kiállítást, modellt, maketteket.

Film, videó

Lehetővé teszik, hogy a figyelmet a fontos kérdésekre összpontosítsuk, megtekinthetünk többször, lassított felvételen is jelenségeket, történéseket. A televízióban sok érdekes környezeti témájú filmet nézhetnek a gyerekek.

Hangfelvétel, diagramok, képek

A hangfelvételek, diagramok, képek egy-egy érzékszervünkre (látás vagy hallás) hatnak. Egyénileg vagy csoportosan használhatók. A képek, grafikonok tartalmát elmondhatjuk, értelmeztethetjük a gyerekekkel. A fotókat helyettesíthetjük esetenként egyszerű rajzokkal, amelyek a részletek elhanyagolásával a lényegre irányítják a figyelmet.

Képi szimbólumok

A tanítás és tanulás legelvontabb eszközei. Leggyakrabban táblán vagy írásvetítővel jeleníthetjük meg. Ilyen, pl. a kórházat jelző piros kereszt, a patakot jelző kék vonal, a számok, a szavakká összerakható betűk. Nyelvi szimbólumok.

*A megismerési módszerek a kezdő szakaszban**Az óvodából hozott tapasztalatok*

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- a gyerekek ismerik lakcímüket, szüleik foglalkozását, nevét
- gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában
- ismerik testüket és a testápolási szokásokat
- különbséget tudnak tenni az évszakok és a napszakok között
- tudják csoportosítani az ismert állatokat, növényeket
- jól tájékozódnak az óvoda épületében és közvetlen környezetükben
- ismerik a növényápolás legegyszerűbb műveleteit
- kialakult bennük a természet és a környezetvédelmének igénye.

Témakörök az óvodában

Évkezdés Nyári élmények, a környezet szépítése Ősz; Tél; Tavasz; Nyár

Kiegészítő témakörök

A család. A testünk. Állatok. Növények. Színek. Az idő. Anyagok. Közlekedés.

Témakörök az általános iskola 1–4. évfolyamában

A megismerési módszerek alapozása (folyamatosan). Közlekedés. Az élő természet alapismeretei. Az élettelen természet alapismeretei. Testünk és életműködésünk. (Lelki egészségünk.) Tájékozódási alapismeretek. A lakóhely ismerete. Országismeret. Hon- és népismeret.

1. évfolyam

Évi óraszám: 37 óra

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>A megismerési módszerek alapozása (folyamatosan). Megfigyelés, összehasonlítás, csoportosítás a tanulók közvetlen környezetében lévő tárgyak, élőlények érzékelhető tulajdonságai körében.</p> <p>A tapasztalatok kifejezése előszóban, rajzban tanítói segítséggel.</p> <p>Az iskola neve. Az iskola legfontosabb helyiségei, azok rendeltetése. A helyiségekben dolgozó felnőttek munkája. Az iskola környékének jellemzői.</p> <p>Saját testhez viszonyított irányok (előtte, mögötte, fölötte, alatta, jobbra, balra).</p> <p>Közlekedés A gyalogos közlekedés legfontosabb veszélyhelyzetei, szabályai (átkelés az úttesten, vasúti átjárón). A közlekedési lámpák és a rendőr jelzései. Óvatos közlekedés a kistelephelyeken, ahol nincs felfestett gyalogátkelőhely.</p> <p>A lakóhely ismerete A település (településrész) neve. A tanuló lakóhelyének pontos címe. Az iskola pontos címe, neve. A környék nevezetes épületei.</p> <p>A lakóhely jellegzetességei.</p>	<p>Tapasztalatszerzés a környezetről az osztályteremben és az osztálytermen kívül séták és kirándulások során. A megfigyelések pontos megfogalmazása szóban.</p> <p>Saját korábbi élményeiről néhány mondatos beszámoló szóban. A tanuló közvetlen környezetében élőlények megfigyelése a tanító irányításával. Tapasztalatok rajzos rögzítése, a korábbi személyes élmények beépítése. A valóságban megfigyelt jellemzők felismerése fényképen és rajzon. Anyagok, tárgyak, képek, szókártyák csoportosítása tetszőleges és megadott szempont szerint. Csoportosítási szempont észrevétele. A megismert élőlények, jelenségek felismerése képeskönyvek, diaképek, filmfelvételek segítségével. Feladatértés bizonyítása aláhúzással, összekötéssel, színezéssel.</p> <p>Az iskola épületének megismerése. Tájékozódás az épületben. A különböző helyiségek rendeltetése. Viselkedési szabályok a mosdóban, ebédlőben, tornateremben stb. Beszámoló az otthontól az iskoláig vezető útvonalról. Utcák neve, nevezetesebb épületek.</p> <p>Játékos gyakorlatok az irányok helyes használatára.</p> <p>Séta az iskola környékén. A közös gyalogos közlekedési élmények megbeszélése.</p> <p>Dramatikus játékok a közlekedés gyakorlására.</p> <p>Szabálytudat kialakítása. Az iskola megközelítése során adódó veszélyhelyzetek megbeszélése. Hogyan lehet elkerülni.</p> <p>Az iskola környékének bejárása. Parkok, játszóterek, utcák, nevezetes épületek (templomok, önkormányzat, művelődési ház, üzletek stb.). Emlékművek, szobrok. Adatak kitöltése a munkatankönyvben tanítói segítséggel. A lakóhely és iskola címének ismerete. A lakóhely néhány jellegzetességének megjelenítése rajzban, kiállítás formájában.</p>

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Az élettelen természet alapismertetei Az évszakok. Az évszakok sorrendje, a hónapok neve és sorrendje. Az időjárás elemeinek megfigyelése: napsugárzás, hőmérséklet, szél, felhőzet, csapadék. A víz megjelenési formái a természetben. Az évszakokhoz kapcsolódó ünnepek, helyi szokások. A nap időtartama, a napszakok váltakozása, jellemzői.</p> <p>Használati tárgyaink anyaga (az óvodából hozott ismeretek megerősítése). Játékok a levegővel.</p> <p>Játékok a folyadékokkal.</p> <p>A mi házunk, otthonunk, családkunk. Munkamegosztás a családban. Foglalkozások.</p> <p>Akik segítenek a bajban.</p> <p>Az élő természet alapismeretei A közvetlen környezetben előforduló gyakori növények megfigyelése (szín, alak, méret, illat, jellemző testrészei). Elemi ismeretek a növénygondozásról (mag- és palántaültetés, öntözés).</p>	<p>Évszakok, hónapok, napszakok sorba rendezése időrend alapján képek segítségével. Az évszakokhoz kapcsolódó ünnepek, jelképek, megismerése. Részvétel az ünnepeken, megjelenítés dramatikus játékokkal (pl. szüret, karácsony, húsvét, március 15., madarak és fák napja stb.). Egyszerű beszámoló a napi időjárásról szóban, a megfelelő rajzos jelek bekarikázása a munkatankönyvben. Évszakonként a víz különböző megjelenési formáinak érzékszervi megtapasztalása (eső, hó, zúzmara, dér, jég, hó, köd, pára). Az időjárás okozta veszélyhelyzetek felismerése tapasztalatból, képről, filmről (vihar, villámcsapás, hóvihár, árvíz). Védekezési lehetőségek a balesetek megelőzésére. Hogyan telik el egy napom? Szóbeli beszámolók, képsor alkotása. Különböző anyagok felismerése érzékszervi tapasztalással, játékos formában.</p> <p>Játékok a levegő jelenlétének és nélkülözhetetlenségének bizonyítására. A szellőtetés fontosságának megbeszélése. Spontán megnyilatkozások meghallgatása a levegőszennyezéssel, a környezetszennyezéssel kapcsolatosan. A tiszta levegő fontosságának felismertetése. Játékok a vízzel, színes folyadékokkal. Annak bizonyítása, hogy a víz a növények, állatok, emberek számára nélkülözhetetlen. Mimetikus játékok: szomszédos növény, állat, ember „mozgása, testbeszéde”. A vízrel való takarékoskodás lehetőségei otthon és az iskolában. A vizek tisztaságának óvása. Hogyan tehetjük széppé, barátságosabbá otthonunkat. Mit vállalok a házimunkából? Szóbeli és rajzos beszámolók a család közös időtöltéseiről. A foglalkozások sokfélesége, megbecsülése. Szülők meghívása a tanórára vagy a napközis foglalkozásra. Kérdésfeltevések a munkájukkal kapcsolatosan. A tűzoltók, mentők és a rendőrség telefonszámának lejegyzése.</p> <p>Fák, bokrok, virágok megfigyelése a parkban, kertben. A sövény élővilága. Növénygondozási munkák megfigyelése (ültetés, öntözés, fűnyírás, talajlazítás). Segítség a szobanövények vagy a kertben élő növények gondozásában. Növényi részek csoportosítása, rajzolása.</p>

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
A gyümölcsök, zöldségfélék érzékszervi vizsgálata, felhasználása táplálkozásunkban. (Az óvodában szerzett tapasztalatok felelevenítése.)	Séta a piacra, vásárcsarnokba vagy a lakóhely kertés részébe. A látott zöldség- és gyümölcsfélék folyóvízben való mosásának gyakorlása. A nyersen fogyaszthatók illatának, ízének megtapasztalása. Gyümölcs- és zöldségszobrocskák készítése.
A közvetlen környezetben előforduló állatok, társállatok megfigyelése (mérete, alakja, színe, hangja, mozgása, táplálkozása, szaga, jellemző tevékenységei, szaporodása). A sokféleség bemutatása.	Állatok a parkban, kertben (csiga, rovarok, madarak). Két-három napra vendégül látunk egy csigát, megfelelő életfeltételeket teremtünk számára. Meghallgatjuk a reszelő nyelv munkálkodását a salátalevélen. Kirándulás egy faluba (háziállatok megtekintése) vagy állatkereskedésbe (kedvtelésből tartott állatok megfigyelése). Állatkert, háziállatpark megtekintése.
A vadon élő és a háziállatok életmódja közötti alapvető különbség. A madarak és emlősök közötti érzékszervekkel megtapasztalható különbségek.	Egy-egy élőlény jellegzetességeinek felsorolása kérdésekre.
Állatmesék és a valóság.	Állatmesék eljátszása dramatikus játékokkal. A mese és a valóság összehasonlítása.
<p>Testünk, életműködésünk</p> <p>Testünk részei. Szervezetünk megfigyelhető ritmusai (szívdobogás, légzés, mozgások, ébrenlét, alvás). Érzékszerveink szerepe a környezet megismerésében. Az egészség és a betegség. Az évszakoknak, az időjárásnak megfelelő öltözködés. Helyes tisztálkodási szokások. Érzékszerveink óvása. Balesetmegelőzés, segítségkérés. A rendszeres, változatos táplálkozás fontossága.</p>	<p>Tájékozódás a saját testen. Saját légzés megfigyelése, játékos légzőgyakorlatok. Társ szívdobogásának meghallgatása. Testünk működésének, változásainak megfigyelése különböző hatásokra. Játékos felismerési gyakorlatok a különféle érzékszervekkel. Helyzetgyakorlatok. Helyes öltözködés, tisztálkodás. Szituációs játékok: megbetegedtem, az orvosnál, baleset történt. A szükséges táplálékcsoportok bemutatása képekben, rajzos napi étrend készítése.</p>

A továbbfejlesztés alapjai

Az első és második évfolyamot egy fejlesztési szakasznak tekintjük.

2. évfolyam

Évi óraszám: 37

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>A megismerési módszerek alapozása (folyamatosan). Megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, vizsgálódás a tanulók közvetlen környezetében lévő tárgyak, élőlények érzékelhető tulajdonságai körében. Becslések, egyszerű mérések alkalmilag választott és szabványegységekkel (m, dm, cm; kg, dkg; l, dl; óra, perc, nap, hét, hónap, év; °C) tanítói segítséggel. A tapasztalatok kifejezése élőszóban, rajzban, írásban tanítói segítséggel. Mi a környezet? Tedd széppé a közvetlen környezetet! Kedvtelésből tartott állatok gondozása az osztályteremben.</p> <p>Tájékozódási alapismeretek Út az otthontól az iskoláig. Az iskola környékének megfigyelése (közterületek, üzletek, intézmények, érdekes épületek, szabadidőközpontok, felszíni formák).</p> <p>Közlekedés Közlekedési eszközök a lakóhelyen. Helyes viselkedés a járműveken, a közlekedés illemszabályai. A gyermekbalesetek okai, megelőzésük.</p>	<p>A dolgok érzékelhető tulajdonságainak megtapasztalása. Összehasonlítások az érzéketek alapján (pl. nagyobb, hangosabb). Megfigyelések rögzítése tanítói irányítással írásban. A tanuló környezetében – a természetben, a háztartásban, a lakóhelyen – található gyakori tárgyakkal (pl. lehullott levelek, száraz termések, kavicsok, üres csigaházak, kelmedarabok, címkék, kupakok stb.) különböző gyűjtemények készítése és rendezésük. Mérések, mértékegységek használata. A közvetlen és közvetett tapasztalatszerzés megkülönböztetése. A tanulói tapasztalatok rögzítése tanítói segítséggel rajzban és írásban. Rövid, szóbeli vagy írásbeli kérdésre írásbeli válasz adása önállóan. Nem tanórán szerzett ismeretekről rövid szóbeli beszámoló adása. Kérdések megfogalmazása az összefüggések keresésekor. Vélemények megfogalmazása helyzetelemzéskor. Pozitív és negatív tapasztalatok, példák a saját környezetből (iskola, otthon).</p> <p>Séta az iskola környékén, kirándulás a település környékének nevezetes helyeire. Nevezetes épületek az iskola környékén, természeti formák. A látottak ábrázolása rajzban. Kiállítás a rajzokból, képekből.</p> <p>Közlekedési eszközök csoportosítása választott szempontok szerint. Utazás különféle közlekedési eszközökön. Veszélyhelyzetek felismerése az iskola megközelítésekor. Helyes magatartásformák gyakorlása dramatikus játékokkal. Szabályok, jó tanácsok a közlekedéssel, a baleset-megelőzéssel kapcsolatosan.</p>
<p>Az erdő, mező élővilága. A termesztett növények megfigyelése, vizsgálata. Csoportosítás felhasználásuk szerint. A vadon élő és a tenyésztett, kedvtelésből vagy társként tartott állatok élete közötti különbség. Az állatok viselkedésének megfigyelése, leírása, összehasonlítása. Utódgondozás az állatvilágban.</p>	<p>Tapasztalatszerzés – előzetes megfigyelési szempontok alapján – a különböző élőhelyek élővilágáról. Az 1. osztályban tanult ismeretek felidézése (kert, park). Tájékozódás az időben. Időmérések mértékegységek használatával. Az élőlények változásának megfigyelése az időben (növekedés, fejlődés, pusztulás). Az idő és életmód kapcsolata (több évig élő növények, egy évig élők, lombhullatás, költöző madarak, téli álmom).</p>

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Az élettelen természet alapismeretei Az érzékszerveink szerepe környezetünk megismerésében. A környezetben előforduló anyagok érzékelhető tulajdonságainak (szín, alak, hőmérséklet, keménység, rugalmasság, íz, szag) megfigyelése. Mérhető és nem mérhető tulajdonságok. Az anyagok csoportosítása (fa, kelme, üveg, papír, cserép, fém, ásvány, műanyag). Az anyagok tulajdonságai és felhasználásuk közötti kapcsolat. Élelmiszerek. Az időjárás. Az időjárás hatása az élőlényekre.</p> <p>Testünk, életműködésünk Életműködéseink főbb jellemzői (mozgás, táplálkozás, légzés, fejlődés). Legfontosabb szerveink szerepe életünkben. A helyes táplálkozás fontossága. Hogyan kerül a kenyér az asztalunkra? A tej útja a tehéntől a tejes dobozig. A helyes fog- és testápolás. A fogorvos és az orvos gyógyító munkája. A környezet szervezetünkre gyakorolt ártalmas hatásai (napsugárzás, hő, zaj, szennyezett levegő, víz, talaj, erős fény, a képernyő hatása, vérszívó élősködők). Fogyatékos, sérült embertársaink elfogadása.</p> <p>A lakóhely ismerete A település és környékének jellemző felszíni formái, vizei. A településhez fűződő hagyományok, mesék, mondák, történetek. A település egykori utcái, házai. Az emberek élete régen és most.</p>	<p>Az érzékszervi tapasztalatokra épülő felismerő gyakorlatok. A tanuló közvetlen környezetében lévő tárgyak és élelmiszerek érzékelhető tulajdonságainak (alak, szín, felület, alaktartás, összenyomhatóság, illat, íz, hang) megtapasztalása.</p> <p>Összehasonlítások, sorba rendezések az érzékletek és mérések alapján. Kapcsolat keresése a tulajdonság és a funkció között. A tapasztalatok lejegyzése, rendezése tanítói segítséggel. Az anyagok környezetszennyező tulajdonságainak észrevétele. Megfigyelések, hőmérsékletmérés, lejegyzés. Napi megfigyelések.</p> <p>A 8–9 éves gyermek helyes napirendjének kialakítása. Különböző mérések elvégzése a saját testen. Fogalomalkotás a belső szerveinkről, szerepükről.</p> <p>Séta egy élelmiszerboltban, áruházban. Beszélgetések, példák, tapasztalatok. A táplálkozás szerepe a betegségek elleni védekezésben. A táplálék mennyisége, a táplálkozás minősége, rendszeressége. A helyes fogmosás, kézmosás gyakorlása. A mindennapos tisztálkodás megbeszélése.</p> <p>Dramatikus játékok a betegség, baleset, gyógyítás, gyógyulás témakörében. Beszélgetés, példák a fogyatékos emberek segítésére, elfogadására.</p> <p>Tanulmányi séta a település környékére. A természeti formák megfigyelése, elnevezése, felismerése (síkság, dombok, hegyek, völgyek, patakok, folyók, tavak). Tájház, múzeum, helytörténeti bemutatóhely, kiállítás megtekintése. Idős emberek meghívása beszélgetésre. Történetek, mondák, szokások, hagyományok gyűjtése. A helyi hagyományok ápolása.</p>

A továbbfejlesztés alapjai

Megfigyeléseiről, tapasztalatairól a tanuló tudjon szóban beszámolni tanítói kérdések alapján! Tapasztalatait rögzítse tanítói segítséggel! Ismerje fel a tanult jelenségeket rajzról, képről! Ismert témakörben csoportosítson megadott szempont szerint! Legyen képes méréseket végezni, használja helyesen a tanult mértékegységeket! Használja helyesen a napszakok nevét! Sorolja fel az évszakokat és a hónapokat helyes sorrendben! Nevezze meg az évszakok jellemző időjárási jelenségeit! Mutasson be a tanult élőlények közül egyet, sorolja fel jellemző jegyeit! Tájékozódjon jól saját testén! Ismerje a fontosabb élőlímszercsoportokat, valamint ezek arányos fogyasztását egészsége érdekében! Fogadja el a másságot és a testi fogyatékos embereket! Ismerje és használja pontosan a helyet, helyzetet jelentő (előtte, mögötte, között, alatta, fölött, mellett) kifejezéseket! Nevezze meg otthona és az iskola között lévő legfőbb közlekedési veszélyforrásokat, ismerje azok elkerülésének módját! Ismerje lakóhelye főbb jellegzetességeit! Ismertessen egyet a település hagyományai közül! Tudja útba igazítani az idegent lakóhelyén!

3. évfolyam

Évi óraszám: 55,5 óra* (A tantárgyi tanterv órakerete a "B" változatban a szabadon tervezhető órákkal egészíthető ki)

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
A megismerési módszerek alapozása (folyamatosan). Megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, vizsgálódás, egyszerű kísérletek végzése a tanulók közvetlen környezetében lévő tárgyak, élőlények érzékelhető tulajdonságai körében, a folyamatok nyomon követése, egyszerű természeti jelenségek felismerése.	A tapasztalatok lejegyzése, rendezése tanítói segítséggel. Egyszerű kísérletek megfigyelése és elvégzése. Oksági összefüggések keresése a kísérletek tapasztalatai és a mindennapi tapasztalatok között.
Becslések, egyszerű mérések szabványegységekkel (m, dm, cm, mm; t, kg, dkg, g; l, dl, cl, ml, hl; óra, perc, másodperc; °C) tanítói segítséggel.	Mérések, méréssorozatok végzése.
A tapasztalatok általánosítása. Ismerkedés a közvetlen tapasztalással nem megszerezhető ismeretek forrásaival (gyermekenciklopédiák, egyszerű képes határozók, térképek, álló- és mozgóképek). A tapasztalatok kifejezése élőszóban, rajzban, írásban tanítói segítséggel.	Tapasztalatok megjelenítése egyszerű ábrával, rajzzal. Saját korábbi tapasztalatok beépítése. Gyermekenciklopédiák, könyvek használata adott feldolgozási algoritmus segítségével. Tévéműsorok, reklámok és az azokban esetleg előforduló helyes és téves tájékoztatások megfigyelése, elemzése (pl. táplálkozás, gyógy módok).

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Az élő természet alapismeretei A növények életéhez nélkülözhetetlen környezeti feltételek vizsgálata.</p>	<p>Szeptemberi séta a vizek, vízpartok élővilágának megfigyelésére. (Tavasszal újra visszatérünk!)</p>
<p>A környezet változásának hatása a növények életére (pl. fény, talaj, időjárás, szennyező anyagok). A növényi élet évszakos ritmusa.</p>	<p>A növények alkalmazkodása az életkörülményekhez (a fény felé igyekvő növények, az uralkodó szélirány által formálódott fák). A talaj minőségének, víztartalmának összehasonlítása más élőhelyekkel (kert, erdő, mező).</p>
<p>A környezet változásainak hatása az állatok életére. Az állatok évszakok szerinti viselkedése. A növények és állatok kapcsolata, egymásrautaltsága a természetben.</p> <p>Viselkedéskultúra a természetben.</p>	<p>Halak, hüllők, rovarok, békák, madarak, emlősök megfigyelése a természetben, videofilmen. Hogyan alkalmazkodnak az évszakokhoz, az időjárás változásaihoz.</p> <p>A növények rejtőzködő helyet, táplálékot biztosítanak az állatok számára. Az állatok segítenek a növények szaporodásában, életfeltételeik javításában. Táplálékláncok, táplálékhálózatok alkotása applikációs képekből többféleképpen. Indoklásuk. Hogyan befolyásolja az ember környezete alakulását? Pozitív és negatív emberi tevékenységek, ezek következményei. Helyes magatartásformák gyakorlása. Zaj nélkül, a kitaposott úton közlekedünk, nem háborgatjuk az állatokat stb.</p>
<p>Testünk és életműködésünk Az egészséges életmód, helyes napirend, életrend. Egészség, sport. Testünk mérhető tulajdonságai. A környezet változásainak hatása életünkre. A helyes táplálkozás. Fontosabb élelmiszerek, táplálkozási ártalmak. A légzés. A tiszta levegő fontossága. A betegség tünetei (rossz közérzet, láz, fájdalom, hasmenés, hányás, vérzés). A leggyakoribb fertőző betegségek. A betegségmegelőzés lehetőségei. A betegápolás, beteglátogatás szabályai. A kuruzslás veszélyei.</p> <p>Találkozás önmagaddal.</p>	<p>Az életjelenségek változásainak megfigyelése saját testen és a társakén.</p> <p>A változatos étrend fontossága. Az étkezés és a betegségekkel szembeni ellenálló képesség közötti összefüggés.</p> <p>A kulturált viselkedési szabályok és a betegségek, balesetek közötti összefüggések (pl. tisztálkodás, zsebkendőhasználat, udvariasság).</p> <p>Dramatikus játékok.</p> <p>A természetgyógyászati készítmények helyes használata. Az orvos tanácsainak betartása. Az önismeret alapjainak kialakítása irodalmi szemelvények, dramatikus játékok, önelemzés segítségével.</p>

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Az élettelen természet alapismertetei A környezetben előforduló anyagok mérhető tulajdonságai. A változások megfigyelése. A hőmérséklet változása. Halmazállapot-változások a mindennapi életben. A víz előfordulási formái a természetben. Időjárási hatások. A fagyás, olvadás, oldódás, forrás, párolgás, lecsapódás megfigyelése. E jelenségek hasznosítása a mindennapi életünkben.</p> <p>Az égés. Éghető és éghetetlen anyagok. A tűz haszna, káros hatásai. Mi okozhat tüzet a háztartásban (elektromos készülékek, gyufa, karácsonyfa, gyertya)? Játékos vizsgálódások mágnesekkel. Mágneses működésű eszközök a környezetünkben (pl. zárok, sakktábla, hangszóró). Vonzás, taszítás megfigyelése.</p> <p>Közlekedés Jellemző közlekedési eszközök a lakóhelyen (modern és hagyományos). Helyi és távolsági közlekedési eszközök. Helyes és helytelen utazási szokásaink. A gyerekek mint a balesetek okozói.</p> <p>Tájékozódási alapismeretek A tárgyak alaprajza. Kicsinyítés rajzolással. Útvonalrajzok, térképvázlatok készítése jól ismert terepről. Együttesen tervezett térképjelek használata. Az iránytű. A négy fő világtáj (mellékvilágtájak). Felszínformák. A lakóhely és környékének felszínformái. Állóvizek, folyóvizek. Hogyan alakítja az időjárás a felszínt?</p>	<p>Megfigyelések, tapasztalatok, mérési eredmények elmondása szóban, rögzítés írásban megbeszélés után. Rövid szövegek igazságtartalmának elemzése, megvitatása, eldöntése előzetes tapasztalatok, megfigyelések alapján. A különféle anyagok halmazállapotának főbb jellemzői. A halmazállapot-változás megtapasztalása a természetben és kísérletek alapján. A levegő páratartalmának bizonyítása. A gőz feszítő erejének bizonyítása kísérlettel.</p> <p>Különféle tűzoltási módszerek (homok, hab, víz). Az iskolai poroltó készülék használata. Gyakorlatok: gyors kivonulás az iskola tűzriadó terve szerint. Pánikhelyzet elkerülése, a tűzoltók telefonszáma. A megelőzés fontossága.</p> <p>Mit vonz a mágnes? Játékok különféle anyagokkal.</p> <p>Következtetések megfogalmazása szóban.</p> <p>Magatartásformák gyakorlása valós helyzetekben. Információ, jegyváltás, helyes viselkedés a különböző élethelyzetekben. A veszélyhelyzet, a gyermekbalesetek okai és a viselkedés közötti összefüggés.</p> <p>Útvonalak berajzolása az alaprajzba. Térképvázlat készítése az iskola környékéről. Jelek alkalmazása. Tájékozódás a szabadban iránytű segítségével. A felszínformák megismerése tanulmányi séta, videofilmek, képek segítségével. Kialakításuk homokozóban, terepasztalon. Időjárási jelenségek előidézése kísérletekkel. Megfigyelés, következtetések levonása.</p>

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Országismeret Földünk, hazánk, lakóhelyünk. Elemi tájékozódás Magyarország domborzati térképén. A lakóhely megjelölése Magyarország megyéinek térképén. Anyanyelvünk, jelképeink (címer, zászló, himnusz). Hazánk fővárosa Budapest. A lakóhely élete.</p>	<p>Személyes élménybeszámolók, tv, videó, dia, könyvek alapján életképek Magyarországról. Budapest nevezetességei, várostörténete. Országház (jelképek), hidak, színházak, Nemzeti Múzeum, Duna, Vár, Allatkert, Margitsziget, bevásárlóközpontok, közlekedés.</p> <p>Tapasztalatgyűjtés, megfigyelés. A lakóhely társadalmi, gazdasági, kulturális élete. Közlekedés, hírközlés, hagyományok, lakóhelyi közösségek.</p> <p>Kiállítás fotókból, rajzokból, fogalmazásokból, hagyományos eszközökből és az itt gyártott ipari termékekből.</p> <p>Idegenvezető játék a lakóhely nevezetes helyeire.</p>

A továbbfejlesztés alapjai

A tanuló rögzítse írásban tapasztalatait, megfigyeléseit, méréseit az előzetesen megbeszélteknek megfelelő módon! Tapasztalatai alapján döntsön mondatok, rövid szövegek igazságtartalmáról! Olvassa le helyesen a hőmérőt! Használja helyesen a tanult mértékegységeket!

Nevezze meg az anyag halmazállapotait, azok néhány jellemzőjét! Közvetlen környezetéből nevezzen meg példákat a halmazállapot-változásra! Használja helyesen az oldódás, olvadás szavakat. Ismerje a mentők, tűzoltók, rendőrség telefonszámát, értesítésük módját!

Nevezzen meg a környezetéből néhány fontosabb jellemző fajt! Sorolja fel az élőlények életfeltételeit, ismerje az életjelenségeket!

Ismerje, hogyan kerülhetők el a betegségek. Tudja megkülönböztetni az egészséges és a beteg állapotot! Tervezze meg változatos, egészséges étrendjét!

Tájékozódjon az iskola környékéről készített térképvázlaton! Állapítsa meg helyesen iránytű segítségével a fő világtájakat! Nevezze nevén a település jellemző felszíni formáit, felszíni vizeit, nevezetes épületeit, közlekedési eszközeit. Ismertessen egyet a település hagyományai közül. Tudja útbaigazítani az idegent lakóhelyén.

4. évfolyam

Évi óraszám: 37 vagy 55,5 óra

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>A megismerési módszerek alapozása (folyamatosan). Megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, vizsgálódás, egyszerű kísérletek végzése a tanulók közvetlen környezetében lévő tárgyak, élőlények érzékelhető tulajdonságai körében, a folyamatok nyomon követése, egyszerű természeti jelenségek felismerése. Önálló mérés a gyakori szabvány mértékegységek alkalmazásával.</p>	<p>A tapasztalatok lejegyzése, rendezése tanítói segítséggel. Folyamatos megfigyelés.</p> <p>Méréssor megtervezése, végzése.</p>

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Az ismeretforrások (gyermeken-ciklopédiák, egyszerű képes határozók, térképek, álló- és mozgóképek) felhasználása megismeréshez tanítói segítséggel.</p> <p>A tapasztalatok rögzítése előszóban, rajzban, írásban tanítói segítséggel.</p> <p>Az élő természet alapismeretei A tanuló környezetében megfigyelhető élőhelyek jellemzői. Növény- és állatfajok jellemzői (testfelépítése, szervei, táplálkozása, szaporodása, viselkedése, alkalmazkodása a környezethez). Táplálkozási kapcsolatok.</p> <p>Testünk, életműködésünk Az ember életkori szakaszai.</p> <p>A különböző korú emberek szervezetének, életműködésének, viselkedésének összehasonlítása. Táplálkozási betegségek és az egészséget károsító szokások (vegyszerek, mérgező anyagok). Szervedélybetegségek: dohányzás, alkoholizmus, drogfogyasztás. Légúti betegségek, allergiát okozó növények. Kapcsolat a kisebbekkel, idősebbekkel és a társakkal. Barátság, szeretet. A reklámok hatása életmódunkra.</p> <p>Az élettelen természet alapismeretei Élőhelyünk a Föld. Időjárás, éghajlat. Az időjárás hatása életünkre. Környezetünk tisztasága, szennyezettsége (a talaj, a víz, a levegő, az erdők, az állatok, az emberiség veszélyeztetettsége). A szennyezettség hatása az élőlényekre. A megelőzés, a védekezés lehetőségei. Otthonunk tisztasága, szennyező forrásai. Mit tehetünk lakókörnyezetünk védelméért?</p>	<p>Az egyéni ismeretszerzés megalapozása. Búvárkodás a könyvtárban. Önálló beszámoló a könyvtári tájékoztató eredményéről. Internet használata.</p> <p>Összefüggő feleletek tanítói kérdésekre. A jelenségek megfigyelésével, okok keresésével következtetések levonása.</p> <p>Egyszerű összefüggések keresése az élőlény élőhelye, életmódja és testfelépítése között. A helyi környezet és az élőlények környezetalkító hatásának vizsgálata. A lakóhelyen megfigyelhető néhány lágyszárú és fás szárú növény, valamint néhány emlős, madár, gerinctelen állat tulajdonságainak rendszerezett megismerése, ezek táplálékláncba sorolása.</p> <p>Dramatikus játékok az egyes életkori szakaszokról. Megfigyelés, mérések. Érzékszervi tapasztalások (testtartás, a haj, a bőr minősége).</p> <p>A vitaminok szerepe a táplálkozásban.</p> <p>Beszélgetés, példák a káros szervedélyekről, és azok következményeiről.</p> <p>Az emberi kapcsolatainkat befolyásoló tulajdonságok. Példák, szituációk a mindennapi életből, az irodalomból.</p> <p>Plakátok, tv-reklámok megbeszélése, elemzése, hatásuk.</p> <p>Feldolgozás csoportmunkában, kutatás a könyvtárban, videofilm. Folyamatos megfigyelések, egyszerű vizsgálatok, kísérletek a levegő, a víz, a talaj tisztaságával kapcsolatban. Levegő-, víz-, talajvizsgálat érzékszervekkel, egyszerű eszközökkel (nagyító, szűrőpapír, vattadarab). A különválogató hulladékgyűjtés szükségességének belátása, kezdeményezés, segítségkérés a felnőttektől. A lakóhelyen és környezetében előforduló szennyező anyagok hatása, tartós jelenlétének veszélyessége (füst, por, zaj, szennyvíz helytelen kezelése).</p>

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Tájékoztató alapismeretek „Amiről a térkép mesél...”</p> <p>A domborzat és vízrajz ábrázolása a térképen. Az életfontosságú víz. A vizek haszna. Elemi szintű tájékozódás Magyarország domborzati és közigazgatási térképén. A lakóhely a térképen. Tájaink képekben.</p> <p>Országismeret Magyarország és környezete. Szomszédaink, népcsoportok, kisebbségek hazánkban. Magyarok a határokon túl. Településtípusok (város, falu, tanya). Hazánk természeti szépségei, kulturális emlékei, értékei képekben. Híres magyarok, hírünk a világban. A lakóhely nevezetes szülöttei.</p> <p>Közlekedés A kerékpáros közlekedés szabályai. A balesetek elkerülése. Utazás megtervezése.</p>	<p>Közvetlen és közvetett tapasztalatszerzés a felszíni formákról és a vizekről. A víz minősége, okos használata, takarékoság.</p> <p>A víz mint megújuló energiaforrás. Tájékoztató gyakorlatok egyszerű tájolóval, a lakóhely térképével. Magyarország nagytájainak felismerése jellemző képek, leírások alapján. Tájékoztató a nemzeti parkok élővilágáról olvasmányszinten.</p> <p>Fotók, képek gyűjtése, tablók készítése.</p> <p>Nevezetes épületek, szobrok, templomok, népviseletek, népi építészet, hagyományok. Fotók, képek, könyvek gyűjtése, kiállítás. Egyéni élménybeszámolók, videofilmek alapján.</p> <p>A világörökség részei: Budapest dunai panorámája a várnegyeddel, az Aggteleki Nemzeti Park, Hollókő, a Pannonhalmi Apátság bemutatása röviden, könyvtárban való búvárkodás alapján. Híres magyarok. Kutatás a könyvtárban. A lakóhely híres szülötteinek felkutatása, tevékenységük.</p> <p>Gyakorlatok a kerékpáros közlekedés szabályainak elsajátítására. A veszélyhelyzetek okainak elemzése. Vonat-, autóbusz-menetrend használata. Udvarias viselkedés a közlekedésben.</p>

A továbbhaladás feltételei

A tanuló keressen a tankönyvön kívül más ismerethordozókból a tananyaghoz kapcsolódó információkat! Tanítói kérdésre néhány mondatos összefüggő felelettel válaszoljon! Mutasson be egy-egy ismert növényt, emlőt, madarat és gerinctelen állatot a lakóhely környezetéből! Nevezze meg az életükhöz szükséges környezeti feltételeket!

Nevezzen meg a környezetéből környezetszennyező forrásokat, ismerje azok egészségkárosító hatásait! Legyen képes méréseket végezni a tanult körben az emberi testen, nevezze meg a tanult élettani jellemzőket! Tudja, hogyan őrizheti meg egészségét, és mi veszélyezteti azt leginkább!

Ismerje a domborzat jelölését a térképen! Találja meg lakóhelyét, nagytájainkat Magyarország domborzati térképén! Ismerje lakóhelyének védett természeti értékeit! Mutassa be a lakóhelyéhez közeli kirándulóhelyek egyikét! Nevezze meg a különbségeket az eltérő településtípusok között!

Tudja, hogyan lehet megközelíteni a szomszédos településeket! Nevezzen meg veszélyhelyzeteket járművel való közlekedés, kerékpározás közben! Nevezze meg a lakóhelyén élő népcsoportokat, beszéljen szokásaikról, hagyományaikról!

Rendelkezzen az életkorának megfelelő környezeti erkölccsel, társadalmi – természeti felelősséggel, együttműködő képességgel, a személyes és közös felelősségtudat alapjaival!

Szemléltetés, tárgyi eszközrendszer

A környezetismeret órákon használatos szemléltető és kísérleti eszközök egy része „házilag” is elkészíthető (vagy pl. technika órán) egy részük a biológiai-kémiai szertárból elhozható. Sokszor egyszerű mindennapi eszközökkel is tudunk „csodát” mutatni a gyerekeknek.

A legfontosabb valamennyi szemléltetési módszer közül a tanulmányi séta. Alsó tagozatban minden jellemző élőhelyet meg kell mutatnunk a gyerekeknek. Legyen fél- vagy egésznapos. (Pl. környezetismeret; ének: énekelünk növényekről, állatokról szóló dalokat; magyar: verseket, történeteket, mondókákat, találós kérdéseket mondunk, olvasunk növényekkel, állatokkal kapcsolatosan a pihenő alatt; testnevelés: bújócska, fogócska, labdajátékok; technika: állatnyomok kiöntése gipsszel, kéregminták készítése; rajz: tájkép rajzolása a szabadban.)

Választhatunk lehetőség szerint, így alaposan, nyugodtan minden nézőpontból tanulmányozzák a gyerekek a természetet.

Mivel a környezeti nevelésnek 30 százaléka helyi sajátosságokra kell, hogy épüljön, attól függően, hogy hogyan élnek és milyen képességűek a gyerekek, válogathat a pedagógus a jelölt témák közül. Így mozgásteret hagyunk a helyi tantervek számára.

1. évfolyam

Optimum	Maximum
<ul style="list-style-type: none"> – Környezetismereti munkatankönyv – Különféle anyagú tárgyak – Tárgyakat, növényeket, állatokat ábrázoló képek – Képeskönyvek – Hőmérő – Zöldség- gyümölcsfélék, kenyér és tésztafélék, hús-félék, felvágottak, tej, tejtermékek – Tisztálkodási eszközök – Fogápolási eszközök 	<ul style="list-style-type: none"> – „Házunk táján” (videofilm, Szilágyi Márta Reflektor Videostúdió) – „Élősarok” kialakítása a tanteremben: szobanövények, akvárium (benne karmosbéka, vízcsigák, vízínövények) – Sáskák vagy kéktücskők – Játék orvosi táska eszközeivel (fonendoszkóp, recept stb.)

2. évfolyam

Optimum	Maximum
<ul style="list-style-type: none"> – Környezetismereti munkatankönyv – Előzetesen gyűjtött anyagok: lehullott levelek kavicsek, termések, üres kagyló-, csigahéjak, képek – Órák (ébresztőóra, stopper, homokóra, metronóm) – Különféle élelmiszerek, ízesítő anyagok – Magnetofon vagy CD-lejátszó, kazetták, CD-k: zene, állathangok, a víz, a szél hangja stb. – Mérőszalag – Lázmérő 	<ul style="list-style-type: none"> – Videofilmek: „Kis növényismeret”, „Erdő mélyén” (Reflektor Videostúdió) – „Élősarok” kialakítása (mint az 1. o.-ban) – Terepasztal a felszínformák építéséhez – A lakóhelyre és környékére jellemző tárgyak, írásos hagyományok gyűjteménye – Gyereklexikonok

3. évfolyam

Optimum	Maximum
<ul style="list-style-type: none"> – Tankönyv + munkafüzet – Mérőeszközök: hőmérő, űrmértékek, mérőszalag, tömegmérő eszközök, időmérő eszközök – Gyermekenciklopédiák, növény- és állathatórozók – Terepasztal – Borszeszégő, petri csészék – Technikaórán készített kártyagyűjtemény növényekről, állatokról, táplálékláncok összeállításához stb. – Földgömb, Magyarország domborzati térképe, a lakóhely és környékének térképe – Eszközök, anyagok a tűzoltási módszerek modellezéséhez (fémálca, hab, homok) – Iránytűk csoportonként – A lakóhely és környékén termesztett növények, ipari termékek – Magnetofon, kazetta, mikrofon az idegenvezető játékokhoz 	<ul style="list-style-type: none"> – Szobamérleg – Videofilm: „Vizek mentén”, „Élősarok”: növények, állatok gondozása (akvárium halakkal) – „Kis könyvtár” a tanteremben a gyerekek saját könyveiből Folyóiratok: Természetbúvár, Süni, National Geographic, Szivárvány – Videofilmek Magyarország tájairól – Egyhetes erdei iskola – A biológia szertárban található preparátumok, gyűjtemények

4. évfolyam

Optimum	Maximum
<ul style="list-style-type: none"> – Tankönyv + munkafüzet + Földrajzi atlasz – Az egyéni ismeretszerzés megalapozását segítő eszközök: Könyvek (iskolai, lakóhelyi, saját könyvtár), internet használata – Földgömb, Magyarország domborzati és özigazgatási térképe, a lakóhely térképe – Plakátok (reklámok) – A gyerekek készítette tablók képeslapokból, fotókból, rajzokból – Terepasztal – Vonat és autóbusz menetrendek – Néhány népviselet bemutatása 	<ul style="list-style-type: none"> – Rendszeres folyóirat előfizetés (lásd 3. o.) – Kirándulás Budapestre és egy nemzeti parkba – Egy hetes erdei iskola – A biológia szertárban található preparátumok, gyűjtemények – Tematikus térképek (túratérképek, időjárási térképek) – Videofilmek Magyarország tájegységeiről (Reflektor Videostúdió) – Hajó, komp menetrend – Repülőgép menetrend

Ellenőrzés, mérés, értékelés

Folyamatosan (lásd a mellékelt értékelő lapon). Az első évfolyam elején szóbeli attitűdfelmérés.

Értékelés érdemjeggyel vagy ponttal (1-5-ig)		Értékelő lap							Név: _____
Hónap	Gyűjtő- és kuratórnemű	Részvétel a csoport- munkában (együttműködés, segítségesség)	Szóbeli felelet	Rajzos feladatok	Feladatlapok megoldása	Témazáró felmérések	Környezetiud- los megatartás (az iskolában, otthon, utcán, parkban, a ter- mészetben)	Rendszerez növény- vagy állatgondozás iskolában, otthon (lehetőség szerint)	Tanfői munka
szeptember									
október									
november									
december									
január									
február									
március									
április									
május									
június									

Oszály: _____

INFORMATIKA

3– 4. évfolyam

A NAT „Informatika” műveltségterülete alapján

Célok, feladatok

Az egész életen át való tanulás koncepciója szükségessé teszi a sokféle informatikai eszközzel való megismerkedést, annak használatát. A régi pedagógiai módszerek és eszközök már nem alkalmasak az ismeretszerzésre. A gyorsan változó világ, a napi tájékozottság megköveteli a világháló használatát. Aki gyerekkorától kezdve nem ilyen szellemben nő fel, hátrányos helyzetbe kerül. E felismerés alapján került a NAT 2003. évi módosításába, hogy az informatika tantárgyat már az 1– 4. évfolyamokon is tanítani kell.

Ez a tanterv nem tartalmazza a könyvtári informatikát, az a „**Magyar nyelv és irodalom 1–4.**” tanterv része.

Az oktatás kezdeti szakaszában a tanulóknak tapasztalatokat kell szerezni a legalapvetőbb informatikai eszközökről, azok használatáról. Olyan tanulási környezetet kell kialakítani, mely segíti a felfedezést, fejleszti a kreativitást. Elvárható már ebben a korban is a multimédiás kommunikáció, mely nagymértékben segíti a képességfejlesztést, a kompetenciák kialakulását.

A korosztályban alapvető fejlesztési forma a játék. Informatikában erre tág keretek vannak, s ezt kell kihasználni. Már itt fel kell hívni a figyelmet a veszélyekre, melyek ergonómiai és személyiségfejlesztési aspektusokat is felvetnek (a túlzott számítógép-használat, függőség kialakulása).

Már ebben a korban is el kell kezdeni a megváltozott pedagógusszerep szerinti foglalkozásokat. Az eligazodást segítő, tanácsadó szerepet kell növelni. Bátorítsuk tanulóinkat, hogy kétkedjenek, ezt fogalmazzák meg, a pedagógus pedig irányítsa gondolataikat.

Kiemelt célok

- Olyan tanulói attitűd kialakítása, melyek segítik az informatikai környezetben való eligazodást, a tanulási folyamatok bővítését.
- Olyan tanulói hozzáállás kialakítása, mely megalapozza a területhez való pozitív viszonyulást.
- Érdeklődés felkeltése az informatika iránt.
- Megismertetni az informatika eszközeit, módszereit és fogalmait.
- Az informatika eszközeivel más tárgyakban is alkalmazásképes tudás kifejlesztése.

Kiemelt feladatok

Balesetmentes, károkozásmentes munkafeltételek megteremtése.

Biztonságos, interaktív kapcsolattartás a számítógéppel.

A Comenius LOGO nyelvezetének és alkalmazási lehetőségének megismerése, egyszerű alkalmazása (gyerekjátékok, a teknős mozgatója).

Számítógépes (logikai) játékok, egyszerű fejlesztő szoftverek megismerése, alkalmazása.

Rajzoló programok megismerése, egyszerű rajzos dokumentumok készítése.

A szoftverek eredetének, kategóriáinak ismerete (jog, etika).

A tanterv órakerete

3. évfolyam: 0,5 (1) óra/hét

4. évfolyam: 1,5 (2) óra/hét

Tárgyi és személyi feltételek

Az informatika-oktatáshoz szaktanterem szükséges: megfelelő világítás, elektromos hálózat, fehértabla, ergonómiailag megfelelő számítógépasztalok. Annyi számítógép, hogy lehetőleg minden diáknak jusson. Szükséges helyi hálózat szerverrel, nagysebességű Internet kapcsolattal, hálózati nyomtatóval és szkennelvel.

Ajánlott projektor, vagy olyan szoftver, amely segíti a tanári bemutatást, az irányított közös munkát.

A szükséges gépek számának megállapítása:

- Egy gépnél legfeljebb 2 tanuló ülhet.
- Igazán jó hatásfokot csak akkor várhatunk el, ha minden diák egyedül használhat egy gépet az informatikaórákon. Az „egy diák, egy gép” koncepció különösen a korszerű, azaz a számítógép mellett történő számonkérés érdekében szükséges.
- Elengedhetetlen tartalékgépeket és eszközöket tervezni, számítva az elkerülhetetlenül előforduló meghibásodásokra.
- Termenként szükséges nyomtató, multimédiás számítógép, modem, nagykapacitású háttértár (pl. CD-ROM, streamer), CD- (esetleg DVD-) író berendezés.

Az informatika kerettanterv feltételezi a multimédia számítógépes hátteret, megfelelő méretű memóriával és háttértárakkal CD-olvasóval (jó ha DVD-olvasó is van), hangkártyával, hangszóróval, mikrofonnal, színes monitort.

Feltételezi továbbá a magyar nyelvű jogtisztá programokat: grafikus operációs rendszert a szükséges segédprogramokkal, (vírusellenőrző, tömörítő programokkal) böngésző, rajzoló, képszerkesztő programokkal, továbbá szövegszerkesztőt, bemutató-készítőt, valamint a LOGO programot. Szükségesek az oktatóprogramok és a digitális oktatási anyagok is (pl. CD-n), továbbá szakkönyvek, folyóiratok, transzparenszek, képek.

Jó, ha rendelkezésre állnak más informatikai eszközök is: DVD, digitális kamera, TV, játék- és oktatórobotok, mobiltelefonok, számológépek.

Informatika vagy számítástechnika szakos főiskolai vagy egyetemi végzettségű tanító vagy tanár, oktathatja a tárgyat.

Az átmeneti időben – képesítés nélkül – a számítástechnika oktatását felvállalhatja más szakos tanár, tanító. Ilyen esetben minimum az ECDL tanfolyam meglétét, majd felsőfokú informatikusi végzettség megszerzését kell megkövetelni.

Tartalmak	Fejlesztési feladatok	Tevékenységek
Teremrend Munka- és balesetvédelem.	Ismerkedés az adott informatikai környezettel.	Ülésrend. A számítógép balesetmentes, helyes használata.
A számítógép és perifériái (billentyűzet, egér, monitor). A számítógép üzemeltetési rendje.	A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás ismert programokon keresztül. Szituációs játékok technikai eszközökkel (telefon).	A számítógép bekapcsolása. A billentyűzet és az egér használata. Felhasználói felület jeleinek értelmezése.
Programok futtatása.	Számítógépes játékok, egyszerű fejlesztő szoftverek megismertetése.	Készségfejlesztő oktatóprogramok, logikai játékok indítása, használata önállóan vagy segítséggel, kilépés a programból.

3. évfolyam

A megvalósítás eszközrendszere

Időkeret: 0,5 (1) óra/hét

Az informatikai eszközök használata

Ismerkedés a számítástechnikai eszközökkel. Infokommunikáció

Informatika-alkalmazói ismeretek

Tartalmak	Fejlesztési feladatok	Tevékenységek
Egyszerű rajzok, ábrák elkészítése A rajzos dokumentum Nyomtatása. Játékstratégiák	Egyszerű rajzos dokumentumok készítése, „kép- és betűnyomdák”. A feladat megoldásához szükséges, mások által összeépített alkalmazói környezet használata.	Készségfejlesztő oktatóprogramok, logikai játékok, rajzoló programok indítása, használata. Számkitalálós és betűkitalálós játékok futtatása. LOGO gyerekjátékok.

Infotechnológia (problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel)

Életünket – akár tudattalanul is – algoritmusok sorozatával irányítjuk. Törekedjünk arra, hogy ezek tudatosuljanak a tanulóknál! Mutassunk rá, hogy a problémák mely része oldható meg az informatika módszereivel! A leginkább ajánlott eszköz a Comenius LOGO.

Tartalmak	Fejlesztési feladatok	Tevékenységek
A mindennapi életben előforduló információs jelek, szimbólumok	Információ kifejezése beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel. Egyszerűbb algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása.	Adatok gyűjtése és csoportosítása. A LOGO gyerekjátékok sorozata, vasúti pálya építése.

Infokommunikáció

Fellépés az Internetre.

Tartalmak	Fejlesztési feladatok	Tevékenységek
Ismert honlap meglátogatása	Információszerzés az Internetről, irányított keresés.	Az iskolai (más iskolai) honlap megtekintése. Keresőprogram használatának bemutatása. A keresés eredményességének és idejének megfigyelése.

4. évfolyam

Időkeret: 1,5 (2) óra/hét*Az informatikai eszközök használata*

Az informatikai eszközök át- és átszövik világunkat, a számítógép mellett intelligens eszközök sokasága jelent meg, illetve jelenik meg a közeljövőben. Csak azok használhatják ki jól az új információs társadalom lehetőségeit, akik rendszeresen alkalmazzák ezeket az eszközöket. Bonyolultságuk miatt nemcsak a működésük ismeretén, a rutinszerű, ösztönös használaton, hanem az eszközök lehetőségeinek ismeretén, alkotó felhasználásán van a hangsúly.

Tartalmak	Fejlesztési feladatok	Tevékenységek
Teremrend. Munka és balesetvédelem	Ismerkedés az adott informatikai környezettel.	Ülésrend. A számítógép balesetmentes, helyes használata.
Programok futtatása.	Számítógépes játékok, egyszerű fejlesztő szoftverek megismertetése.	Készségfejlesztő oktatóprogramok, logikai játékok indítása, használata önállóan vagy segítséggel, belépés és szabályos kilépés a programból.

Informatika-alkalmazói ismeretek

Mutassunk rá, hogy adott egy probléma, aminek több megoldási lehetősége van, s ennek egyik formája a számítógép felhasználhatósága. A tanulók munkáit nyomtassuk is ki, mert a többirányú észlelés fontos a használhatóság megítélésében.

Tartalmak	Fejlesztési feladatok	Tevékenységek
Egyszerű rajzok, ábrák, animációk elkészítése. A rajzos dokumentum nyomtatása.	Egyszerű rajzos dokumentumok készítése, nyomtatása.	Munka egy rajzoló programmal.
Egy egyszerű fejlesztő rendszer, a LOGO használata	Egyszerű zenés alkalmazások, animációk elkészítése és használata.	Információhordozók és kommunikációs eszközök kezelése. LOGO gyerekjátékok.
Rövid szöveges dokumentum készítése. A szöveg begépelése, javítása.	A feladat megoldásához szükséges, mások által összeépített alkalmazói környezet használata.	Munka egy szövegszerkesztőben.
A jel, adat, információ.	Adatok csoportosítása, értelmezése.	Látható, hallható, tapintható jelek, adatok keresése környezetünkben.
	Közhasznú információforrások megismerése.	Anyaggyűjtés. Az adatok lejegyzése.

Infotechnológia (problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel)

Az EU-hoz való csatlakozás kapcsán (pályázatok elkészítése, kérdőívek kitöltése, nyomtatványok értelmezése) egyre több információáramlási folyamatot generál. Az iskolai és a mindennapi életben lépten-nyomon algoritmusokat hajtunk végre. Ezt a világot az érti igazán, aki tisztában van e tevékenységek alapjaival. Az iskolában, az egyes szaktárgyakban, a mindennapi életben sok olyan probléma merül fel, amelyet számítógéppel lehet, sőt célszerű megoldani. Itt elsősorban eszközválasztásról, eszköz-összeállításról, illetve eszközmegismerésről beszélhetünk. Törekedjünk arra, hogy a tanulók ismerjék fel, hogy a probléma vagy annak egyes részei informatikai eszközökkel megoldhatók-e. A leginkább ajánlott eszköz a Comenius LOGO.

Tartalmak	Fejlesztési feladatok	Tevékenységek
Az informatikai környezet algoritmusai.	Információ kifejezése beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel.	Adatok gyűjtése és csoportosítása.
Algoritmusok a számítógépen.	Informatikai eszközökkel történő problémamegoldás gyakorlása.	Információhordozók felfedezése.
Térbeli tájékozódási képességet fejlesztő, egyszerű.	Egyszerű problémák megoldása részben tanári segítséggel, részben önállóan.	Vonalas ábrák rajzolása LOGO programmal.
LOGO algoritmusok bemutatása, értelmezése.		Rajzeszközök. Színek.
	Egyszerűbb algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása. Az algoritmusokban használt adatok értelmezése.	A LOGO gyerekjátékok sorozata, vasúti pálya építése. Rövid LOGO programok alapján az ábra megrajzolása. (Mit rajzol a teknőc?)
Gyermeki fantáziához közelálló témák megjelenítése rajzban: tájkép, állatok, mese illusztrálása, kifestők	Mindennapi adatok leírása (számok, szövegek, rajzok...).	A rajzóprogram indítása, rajzolgatás, javítása.
	Egy egyszerű fejlesztő rendszer használata.	

Infokommunikáció

Már kisiskolás korban is élénk érdeklődés mutatkozik a hálózati kommunikálás iránt. Nagyon gyorsan terjed és fejlődik a mobilkommunikáció, és integrálódik az internetes kommunikációval. Az Internet felhasználásával kétféle tevékenységet végezhetünk: információt közlünk (saját honlap), vagy információt szerzünk (más honlapjának látogatása, elektronikus levelezés, videokonferencia). Ezek bemutatása, az érdeklődés felkeltése, az etikus használat tanítása képezi e terület feladatait.

Tartalmak	Fejlesztési feladatok	Tevékenységek
Ismert honlap meglátogatása.	Információszerzés az Internetről, irányított keresés.	Az iskolai (más iskolai) honlap megtekintése. Keresőprogram használatának bemutatása. A keresés eredményességének és idejének megfigyelése.

Médiainformatika

A hagyományos médiák elektronikus változata – az újdonság erejével – jobban megfogják a leginkább fejlődésben levő személyiségeket. Megjelentek az informatikai eszközökkel jelentősen átszőtt médiumok (internetes portálok, interaktív digitális tévé, digitális fényképezés), melyek értő használata informatikai tudást is feltételez. A virtuális valóság, az interaktivitás lehetősége csak az informatika segítségével képzelhető el. Az informatikai eszközöket tartalmazó média mind a megismerési folyamatot, mind pedig a szórakozást más szintre emelheti.

Tartalmak	Fejlesztési feladatok	Tevékenységek
A hagyományos és elektronikus média lehetőségei, eszközei	Az új, informatikai eszközöket alkalmazó média egyes lehetőségeinek megismertetése.	Szituációs játékok, beszélgetések. Interaktív játékok. Digitális fényképezés.

Követelmények a 4. évfolyam végén

A tanuló tudja megnevezni a számítógép fő részeit (gépház, monitor, billentyűzet, egér), ezeket ismerje fel.

Tartsa be a számítógépterem rendjét, vigyázzon saját és társai épségére, a számítógépre.

Legyen képes – tanári segítséggel – az életkorának megfelelő oktatási célú programokkal dolgozni.

Ismerjen meg egy rajzoló programot. Tudjon egyszerű ábrákat elkészíteni, színezni.

Ismerje meg a Comenius LOGO program szolgáltatásait, tudja használni a gyerekjátékokat.

Tudjon egyszerű szakmai, didaktikai programokat (didaktikai játékokat) futtatni, a menüpontokban tájékozódni.

Legyen képes a térbeli tájékozódást igénylő programmal dolgozni.

Az értékelés eljárásai

A tantárgy a tanulók munkájának speciális ellenőrzését kívánja meg. Az értékelés alapja elsősorban a tanulói tevékenység, csoport- és projektmunkában való részvétel legyen, és csak másodlagos a tanulói produktum. Törekednünk kell arra, hogy a feladatok a tanulók életkorának megfelelőek legyenek. Kicsiknél elsősorban az érdekes, játékos, a manualitáshoz közelálló feladatok domináljanak és ezeket is értékeljük. A negyedik évfolyamon már lehet a gyakorlati tennivalók ismerete, önálló alkalmazások végzése az értékelés alapja.

A tanulók tevékenységének (gyűjtőmunka, kiselőadás, adatgyűjtés stb.) megfigyelése és a közös beszélgetésben való részvétel értékelése is szolgáltatson adatot az érdemjeggyel való értékeléshez.

Ebben az életkorban a több, kisebb munka értékelése a célszerűbb, és érdemes helyet adni a játékos formáknak is (könyvtári vetélkedő, rejtvényfejtés, színezés stb.).

MŰVÉSZETEK

ÉNEK-ZENE

1– 4. évfolyam

Célok és feladatok

Az ének-zene a szavak fölött “hangzó nyelv” élményével és az aktív zenei tevékenységekkel hat az érzelmekre, az emberi lélekre. A zenei nevelés középpontjában a zenei élmény áll, mely az élet minden mozzanatát tartalmassá, gazdagabbá teszi. Cél a zene megszerettetése, a zenei kifejezőeszközök megismertetése révén olyan motivációk kialakítása, melyek lehetővé teszik a tanulók aktív részvételét a zenei kommunikációban. A zenei nevelés sajátos eszközei a zene megértésén, befogadásán és reprodukálásán keresztül lehetőséget teremtenek a harmonikus személyiség kibontakozásához. Kiemelkedően fontos a zenei ízlésformálás, a zenei ítélőképesség fejlesztése, mert ez teszi lehetővé az értékes műalkotások felismerését és elfogadását, a kritikai képesség kialakulását. A magyar népzene megismerése igen fontos a nemzeti identitás megőrzésében. Zenei hagyományaink, az európai zenekultúra alkotásainak tanulmányozása és a távoli kontinensek zenei nyelvének megismerése együttesen segíti a tanulókat zenei világképük kialakításában.

Éves óraszám

1. évfolyam 37 óra	heti 1 óra
2. évfolyam 55,5 óra	heti 1,5 óra
3. évfolyam 37 óra	heti 1 óra
4. évfolyam 37 óra	heti 1 óra

Fejlesztési feladatok

Zenei alkotóképesség

Interpretáció

A zenének sokféle funkciója létezik, melyben a megismerő, a szórakoztató, a gyógyító, a preventív szerep éppúgy megtalálható, mint a szocializáló. Ezért az éneklési készség fejlesztésekor nem csak az életkornak megfelelő éneklés technikai képzésére, az éneklési kultúra kialakítására, az élményekből fakadó aktív zenélési kedv felkeltésére, továbbfejlesztésére kell hangsúlyt fektetni, hanem az értelmi, érzelmi kifejezés gazdagságára, az éneklés vagy éppen a gyermekjáték, a tánc, a hangszerjátás személyiségépítő, nevelő, kataritikus élményt is magában rejtő funkciójára.

Az előzőek miatt az 1–4. évfolyamon a következők a feladatok:

- A dalok élményekből kiinduló, szövegtartalmat kifejező megszólaltatása, az éneklési öröm felkeltése.
- Egységes hangzás kialakítása a csoportos énekléskor, a kiscsoportos és az egyéni éneklés fejlesztése.
- A tanult gyermek- és játékdalok mozgással kísért csoportos előadása. – A népzenei dalanyag többnyire hallás utáni megtanítása.
- Népszokások megismertetése, dramatizált előadása akár bábos megjelenítéssel vagy mozgással, tánccal is.
- Felkészítés az ünnepekre a hangszert tanuló diákok bevonásával is.

Improvizáció

A zenei alkotás, az improvizáció feltételezi a személyiség nyitottságát, fejleszti a zenei fantáziát. Alapját képezik a már megismert ritmikai, dallam-, tempó-, dinamikai és formai elemek. A kreatív játékok a zene belső lényegének megértésén túl segítenek az oldott, örömteli muzsikálásban. Az 1–4. évfolyamon különösen fontos:

- A zenei fantázia fejlesztése, mozgósítása, énekes szabad rögtönzések bevezetése.

- A ritmus- és dallamhangszeres improvizáció készségének kialakítása a tanult tempók és dinamikák, egyszerű zenei szerkezetek (kérdés-felelet játékok), valamint az eltérő karakterek felhasználásával.
- Mozgásos improvizáció szervezése a fantázia szabadságával.

Megismerő- és befogadóképességek

Zenehallgatás

A zenehallgatás értelmi és érzelmi erőket mozgósít, és hozzájárul a személyiség belső harmóniájához. A fejlesztés során kialakuló értékrend lehetővé teszi a művészi értékek felismerését, a kritikai gondolkodást és az ízlés formálódását. Az 1–4. évfolyam sajátos feladatai:

- A csend, a zaj, a zöreij elkülönítése.
- Az emberi hang színeinek és a hangszerek hangszínének megismertetése, megkülönböztetése vizuálisan is.
- Tanult dalok felismertetése vokális vagy hangszeres feldolgozásokban.
- Cselekményes zenék bemutatása, tartalmuk szóbeli vagy egyéb társ művészetekből kölcsönzött eszközzel való kifejtése.
- Az emocionális érzékenység kifejlesztése.

Zenei hallás és kottaismeret

A zenei hallásfejlesztés célja, hogy aktivizálja az emlékezetet, a zenei képzeletet és a gondolati tevékenységeket. A zenei hallásképzés eredményeként eljuthatunk az önálló zenei gondolkodás kifejlődéséig, mely magában rejt az összehasonlítás, a viszonyítás lehetőségét, a rövid zenei formák felismerését.

A hangzó zene és a kottakép megfeleltetésének kétirányú kapcsolata a zenei műveleti képességek alapja. Ezt a kapcsolatot a zenei olvasás-írás elemi ismerete, a belső hallás fejlesztése teremti meg. A zenei élményből kiinduló elvonatkoztatás a ritmikai és a dallami elemek megismerését, felismerését és csoportos megszólaltatását szolgálja.

Az 1–4. évfolyamon az alapritmusok, ütemfajták és dallamotívumok felismertetése, olvasása és lejegyzése tanári segítséggel lehetséges.

- Lehetőség van a ritmushangszerek megismertetésére, használatára, a ritmikai többszólamúság megalapozására.
- A dalok ritmikai sajátosságainak megjelenítése mozgással, tánccal, kreatív játékokkal javasolt.
- Hangnevek meghatározása a vonalrendszerben a relatív szolmizáció alapján lehetséges.
- Feladat a hang tulajdonságainak megfigyeltetése. A hangmagasság, a hangerő, a hangszín iránti érzékenység fejlesztése. (Ezzel a hangközhallás megalapozása.)
- A hallás utáni éneklés képességének kialakítása.
- A tanult dallamok felismerési képességének kialakítása.
- A dalok szerkezetének hallás utáni megfigyeltetése és felismertetése.

Az ének-zene szak eszközigényei

- Ötvonalas applikációs tábla;
- korongok;
- hordozható CD-s, mágneses rádió;
- mindegyik osztály részére CD vagy kazetta;
- 1–2. osztályban munkafüzet;
- 3–4. osztályban ötvonalas hangjegyfüzet.

Tantárgyközi kapcsolatok

Az 1–4. osztályos dalok tartalma nagyban kapcsolódik az alsó tagozatos irodalmi könyvek anyagához. Ezenkívül több alkalommal felhasználhatók a környezetismereti tantárgy oktatásához nem csak a tankönyvekben közölt dalok, hanem a CD, illetve a kazetta anyaga is. Erről részletesebben a kézikönyvben olvashatnak a nevelők.

Ajánlás az értékelési eljárásokra 1–4. osztályig

Az 1–2. osztályban kapjon elsőbbséget a szöveges értékelés. Ennek elsődleges és főbb szempontjai a következők lehetnek:

Hogyan vesz részt a tanuló a közös éneklésben és játékban? Mennyire tudja megfigyelni a dallami elemeket, amelyeket a 1-2. osztályban tanítunk? Mennyire tudja az elsajátított dallami ismereteket kreatívan felhasználni?

3–4. osztályban ajánlott értékelni a tanuló egyéni és csoportban mutatott teljesítményét szóban és osztályzattal egyaránt.

Kiemelt szempontként: a ritmikai elemek felismerése, a ritmikai elemek reprodukálása és a ritmusírás jelenhet meg. Az értékelési tevékenység legyen folyamatos és segítő szándékú. Értékeljük a tanulók éneklését, segítsük őket a tiszta dallam elsajátításban.

1. évfolyam

Éves óraszám: 37 óra

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Éneklés Magyar népi mondókák. Népi gyermekjátékok. Kis hangterjedelmű magyar népdalok. Az ünnepkörök dalai (Mikulás, lucázás, karácsony, március 15., anyák napja). Művészi értékű komponált gyermekdalok (pl.: gyermek és környezete a természeti és emberi környezet témákban).</p> <p>Zenehallgatás Tárgyi, környezeti zajok, zörejek.</p> <p><i>A hangszínhallás fejlesztése</i> Énekes anyaghoz kapcsolódó vokális és hangszeres feldolgozások. Tanult magyar népzenei anyag eredeti felvételen. Karakterdarabok. <i>Improvizáció</i> <i>Dallammodellként:</i> tanult mondókák, gyermekversek, énekes játékok; tanult dallami elemek.</p> <p>Zenei ismeretek <i>Dallami elemek:</i> magas-mély képzet, pentaton dallamelemek, szolmizációs szótagok (szó-mi, lá – szó - mi). <i>Ritmikai elemek:</i> egyenletes lüktetés, motívumhangsúly-ütemsúly, kettes ütem, elemi ritmusértékek (negyed hang és szünetjelek, páros nyolcad), a ritmusvisszhang-felelgetős, az ütem vonal, a záróvonalt, az ismétlőjel.</p>	<p>Dalos játékok előadása. Éneklés szöveggel emlékezetből. Ismert dallami fordulatok kézjeles éneklése tanári irányítással. Dalok, mondókák ritmusának meghatározása. Megfelelő tempóválasztás, tempótartás. Helyes testtartás, levegővétel alkalmazása. Megadott hangmagasság (kezdőhang) felismerése, átvétele. Dinamikai ellentétpárok (halk-hangos) megkülönböztetése. 1-2 perces zenei bemutatás (ismert gyermekdal feldolgozásának) figyelemmel kísérése. Alapvető tempókülönbségek (gyors-lassú) összehasonlítása.</p> <p>– Emberi hangfajták hallás utáni megkülönböztetése (gyermek–női–férfi). – Hangszerek felismerése hangzás alapján (ritmushangszerek, metallofon, furulya, zongora, hegedű). Zenei karakterek hallás utáni megfigyelése. – Énekes és ritmikus variációs játék elemi ritmusértékek felhasználásával. – Énekes párbeszéd-visszhangjáték (névéneklés). Ritmus és dallamotívum variálása.</p> <p>Olvasás-írás A vonalrendszer ismerete, tanult pentaton dallamelemek, szolmizációs szótagok (kézjel, betűkotta, hangjegy) elhelyezése vonalrendszerben.</p>

2. évfolyam

Éves óraszám: 55,5 óra

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Népi mondókák. Népi gyermekjátékdalok, népszokások. Magyar dalok és rokon népek dalai. Nemzetiségi és etnikai kisebbségek dalai.</p> <p>Az ünnepkörök dalai (újesztendő, farsang, húsvét, iskolai ünnepek). Műdalok (az életkornak megfelelően válogatva).</p> <p>Zenehallgatás Az ünnepkörökhöz tartozó, életkorhoz igazodó szemelvények (vokális-hangszeres). A magyar, a tanult kisebbségi és a rokon népek népzenei felvételei. Gyermekdalok és magyar népzene feldolgozásokban. Cselekményes zenék.</p> <p><i>Improvizáció</i> <i>Dallammodellként:</i> Magyar gyermekdalok Népzenei-műzenei énekes anyag. Olvasógyakorlatok</p> <p>Zenei ismeretek <i>Ritmikai elemek:</i> félértékű ritmus- és szünetjel; ritmusosztinato, ritmuskánon; ritmushangszerek. <i>Dallami elemek:</i> pentaton dallamhangok (lá – szó – mi, ré - dó - lă).</p>	<p>Népi gyermekjátékok, népszokások előadása Éneklés osztinatóval. Ritmuskánonok megszólaltatása csoportos osztásban. Zenei hangsúlyok kifejezése az énekes előadásban. Pentaton dallamok éneklése, tanulása kézjegyről. Dallamváltozatok felismerése hallás után.</p> <p>Újabb zenei együttesek felismerése hangzás alapján (gyermekkar; vonós- és fúvószenekar; hegedű, fuvola, fagott). Különböző karakterek, hangmagasságok hallás utáni megfigyelése. Egyszerű zenei kérdés-felelet motívumpár hallás utáni felismerése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ritmusosztinato szerkesztése, előadása; – Ritmusfelelgetős; – Ritmuskíséret rögtönzése (kötött, pl. osztinato, ill. szabad); – Irányított improvizáció a zenei kérdés-felelet formájára. <p>Olvasás-írás Újonnan belépő pentaton dallamhangok (kézjel, betűkotta, hangjegy). Első alsó pótvonál. Pentaton hangkészlet elhelyezése különböző magasságokban.</p>

A továbbfejlesztés alapjai

Kifejező éneklés. Egyenletes lüktetéshez alkalmazkodó éneklés, járás. Együttműködés csoportos éneklésben, népi játékban. Saját név megjelenítése (ritmussal és dallammal).

Dallamotívumok csoportos éneklése szolmizációs kézjegről. Vokális és hangszeres hangszínek felismerése. Vonós és fúvós hangszerek hangszínének megkülönböztetése egymástól.

3. évfolyam

Éves óraszám: 37 óra

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Éneklés Gyermekdalok és népdalok.</p> <p>A tanult dalok közül a kánonéneklésre alkalmas dalok közös éneklése dallambújtatással is. Felkészülés könnyű kétszólamú dalok előadására.</p> <p><i>Műdalok:</i> Kodály–Weöres: Pörccs pogácsa, Fut a kicsi kordé, Árnyék ül a falu dombján, Mondok egyet Elemér, Jön a tavasz, megy a tél, Eresz alól, De jó a dió</p> <p>Zenei ismeretek <i>Dallami elemek:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A leggyakoribb pentaton fordulatok felismerése és lejegyzése. – A zenei írás-olvasás elemeinek megszilárdítása a pentaton hangkészleten belül. – Dalrészletek reprodukciója, elemzése. – Új dallamhangok (<i>felső dó, alsó szó</i>) megismertetése, dallamosztinátó megszólaltatása. – A magyar népdalok sorszerkezete. – A formaérzék fejlesztése az azonos, a hasonló, az eltérő megkülönböztetésével a relatív szolmizáció alapján. – A <i>felső dó és az alsó szó</i> megfigyelése, elhelyezése a hangsorban és az ötvonalas rendszerben. – Ismert dalok motívumainak lejegyzése. – A zenei kérdés-felelet jellegzetességei. – Zenei kérdésre felelet egyszerű dallamfordulatokkal. 	<p>A gyermekdalok és népdalok, valamint más népek gyermekdalainak a szöveghez igazodó hangulatos előadása.</p> <p>Légzéstechnikai és hangképző gyakorlatok, a helyes artikuláció gyakorlása.</p> <p>Az éneklési készség fejlesztése a <i>kvart-, kvint- és szeptimugrás</i> gyakorlásával.</p> <p>Daléneklés tisztán, pontos ritmusban a <i>c'-d'</i> hangok közötti magasságban.</p> <p>Táncos mozgáselemek összekapcsolása énekes gyermekjátékokkal.</p> <p>Alkalmazkodó ritmus, tempo giusto, parlando szerinti népdaléneklés.</p> <p>Tudjon az osztály kánonokat és könnyű kétszólamú dalokat énekelni.</p> <p>Legato éneklés.</p> <p>Dalfelismerés a jellemző motívumról, lejegyzés önállóan a közös előkészület után.</p> <p>Pentaton dallamfordulatok éneklése, felismerése.</p> <p>Az olvasógyakorlatokból pentaton fordulatok gyakorlása, éneklése tanítói segítséggel.</p> <p>Pentachord és hexachord hangkészlet (<i>dó-hexachord, lá pentachord</i>).</p> <p>Kvart-, kvint- és szeptimugrás ismert dallamfordulatokban.</p>
<p><i>Ritmikai elemek:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az egész értékű hangnak és szünetjelének megismerése. Önálló nyolcad hang és szünetjele (dalokban és versekben). – Egész értékű kotta és szünete. – A négyes ütem és ritmusértékeinek megismerése. A szinkópa lüktetésének érzékeltetése. A lejegyzés és hangoztatás gyakorlása. – Ritmuskíséret az ismert dalokhoz, ritmushangszerekkel és mozgással. – A ritmusértékek önálló elhelyezése a négyes ütemben. – Ritmikai azonosságok és különbségek megállapítása. 	<p>A tempó és dinamika különbségeinek megfigyelése a természet zajain, zenei alkotásokban.</p> <p>Hangulatok, előadásmódok (pl. parlando), karakterisztikus elemek megállapítása.</p>

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>– A szinkópa ritmusképlet megismerése, érzékeltetése, jelölése.</p> <p>– Az önálló nyolcad hangnak és szünetjelének megismerése.</p> <p>– Kétszólamú ritmusgyakorlatok hangoztatása.</p> <p>Zenehallgatás</p> <p><i>A természet hangjai:</i> eső, patak, vihar, tűz (kicsi, közepes, nagy)</p> <p><i>Indulók:</i> Erkel Ferenc: Hunyadi László (részlet)</p> <p>Id. J. Strauss: Radetzky-induló</p> <p>Corriero F.: MÁV-induló</p> <p>Egressy B.: Klapka-induló (részlet)</p> <p><i>A trombita hangjának megfigyelésére:</i> trombitajelek (ébresztő, riadó)</p> <p><i>A kürt hangjának megfigyelésére:</i> C. M. Weber: A bűvös vadász (részlet)</p> <p>Csajkovszkij: VI. szimf. (részlet)</p> <p>A. Vivaldi: Négy évszak. Az ősz I. tétel (részlet)</p> <p>C. Debussy: Gyermekkuckó. A néger baba tánca (részlet)</p> <p>Bárdos L.: Tücsöklakodalom</p> <p>W. A. Mozart: Kis éji zene. IV. tétel. Rondó (részlet)</p> <p>O. Lassus: Visszhang</p> <p>Fenyvesi B.–Györe I.: Adventi ének (részlet)</p>	<p>Tartalom és zenei kifejezőeszközök összefüggéseinek megfigyelése a cselekményes zenék hallgatásakor. Különböző zenei karakterek megfigyelése a zenében. Az induló tempó megismerése. A fúvószenekar, a trombita, a kürt, az üstdob hangszíneinek megfigyelése. A női kar, a férfikar és a vegyeskar hangzásának megfigyelése. A <i>legato</i> és a <i>staccato</i> előadásmód megfigyelése.</p>
<p>Lakner T. – Csorba Gy.: Csörög a fagyos föld (részlet)</p> <p>M. P. Muszorgszkij: Egy kiállítás képei. Baba Jaga konyhója (részlet)</p> <p>Saint - Saëns: Az állatok farsangja. Kenguruk</p> <p>A. Vivaldi: Négy évszak. A tavasz. I. tétel (részlet)</p> <p>Népi gyermekjátékok</p> <p><i>Párválasztó, párcserélő</i> Hajlik a meggyfa levele, Most viszik, most viszik, Cickom, cickom, Éva szívem, Járok egyedül.</p> <p><i>Fogyó-gyarapodó:</i> Itt ül egy kis kosárba, Mit akar ez az egy ember?</p> <p><i>Párosító:</i> Csipkefa bimbója.</p> <p><i>Bújó-vonuló:</i> Jöjj által, jöjj által.</p> <p><i>Szerepjátszó:</i> Volt nekem egy kecském, Készen áll már a híd, A faragószék nótája.</p>	<p>Olvasás-írás</p> <p>Kodály Z.: Ötfokú I. és 333 Olvasógyakorlat.</p> <p>A dalanyagban szereplő magyar gyermekjátékok, népdalok, műdalok.</p> <p>Tanult dalok utószolmizálása.</p> <p>Az eddig tanult ritmusok leírása és olvasása, felismerése kottaképről.</p> <p>Daltanulás kézzelről és betűkottáról. Új ritmusmotívumok és dallammotívumok leírása.</p>

A továbbfejlesztés alapjai

Tudják tanítói segítséggel az új dallamhangokat megfigyelni és elhelyezni a vonalrendszerben (*felső dó, alsó szó*).

Ismerje a hangok nevét, betűjelét, kézjelét, egymáshoz viszonyított helyét a vonalrendszerben. Tudjanak ismert dalhoz egyszerű dallamosztinátót hangoztatni.

Figyeljék meg a tanult magyar népdalok sorait: azonos, ill. különböző sorok.

Figyeljék meg olvasógyakorlatokban, műzenei példákban rejlő variációkat. Szerkesszenek önállóan egyszerű dallam- és ritmusvariációkat. Tudjanak azonos dallamhoz különböző befejezést szerkeszteni. Mutassák be ismert mondóka, vers szövegét különböző tempóban, dinamikával.

4. évfolyam

Éves óraszám: 37 óra

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Éneklés Jeles napok dalai. Alkalmi dalok. Más népek dalai. Műdalok. 25 népdal, műdal és gyermekdal közös éneklése és játéka (a helyi tantervben megjelölt törzsanyaggal).</p> <p>Zenei ismeretek <i>Dallami elemek:</i> – A dalok hangkészletének megállapítása. – A pentaton és a hétfokú hangsor különbségének megfigyelése. – Dalrészletek reprodukciója és elemzése, jellegzetes dallamfordulatok ismert dalokban. –A dalok szerkezete, zenei kérdés-felelet megállapítása. <i>A pentatónia jelentése, fogalma, jellemző jegyei.</i> <i>Ritmikai elemek:</i> – A többszólamú érzék fejlesztése a dalokhoz kapcsolódó ritmosztinátó - kíséret és ritmus segítségével. – A háromnegyedes ütemmutató és ütemfajta, pontozott félkotta és szünetjele, váltakozó ütem, nagy éles és nyújtott ritmus.</p> <p>Zenehallgatás Zenei karakterek megfigyelése közös szempontok szerint. A zeneművekben megszólaló ismert hangszerek megnevezése. A vegyes kar szólamainak felismerése és megnevezése.</p>	<p>A tanult dalok átélt, hangulatnak megfelelő éneklése. A hangszín és a hangerő szövegtartalomnak megfelelő megválasztása. A hangterjedelem növelése <i>g–e</i> hangig. Légzéstechnikai és hangképző gyakorlatok. A jeles napok szokásainak és dalainak megismerése. Gyermek- és népdalok: A négy év során tanult dalok ismétlő gyakorlása.</p> <p>A <i>fá</i> és a <i>ti</i> hang megfigyelése, tudatosítása, kézjele, helye a vonalrendszerben. Hétfokú dallam éneklése kézjelről, szolmizált éneklés kottaképről. A pentatónia dallamhangjainak és dallam-fordulatainak éneklése a tanult népdalok és a 333 olvasógyakorlat segítségével.</p> <p>A hármas ütem, hangsúlyrend összehasonlítása a hármas és a kettes ütemben. Nagy éles ritmus, nagy nyújtott ritmus felismerése. A váltakozó ütem fogalma. Kétszólamú ritmusgyakorlatok. Ritmosztinátó a dalok előadásakor.</p> <p>Zenei részletek szereplőinek felismerése, a karakterek megfigyelése. Hangszerfelismerési gyakorlatok (a négy év alatt megismert hangszerek hangszínei). A hangszerismeret bővítése (klarinét, cselló). A kórustípusok ismeretének bővítése.</p>

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Bárdos L.: Kossuth Lajos táborában, Liszt F.: Mazeppa (részlet), Saint-Saëns: Az állatok farsangja. Az elefánt <i>Táncok a zenében:</i> J. Strauss: Kék Duna keringő (részlet), L. Delibes: Walzer, W. A. Mozart: Három német tánc. Utazás szánon, L. Boccherini: Menüett (részlet), L. Delibes: Mazurka (részlet) P. I. Csajkovszkij: Diótörő (részlet): Virágok keringője, I. Sztravinsky: Petruska (részlet), Kodály Z.: Hajnövesztő, Bartók B.: Jóságigéző, Afrikai varázsének (feldolgozás) <i>Karácsonyi dalok:</i> J. S. Bach–Gounod: Ave Maria, Kodály Z.: Karácsonyi pásztortánc, Áldott éj (Farkas F. feldolg.), Dicsőség, Pásztorok, pásztorok, Jingle Bells (Köcsky T. feldolg.), I. Berlin: Fehér karácsony (Köcsky T. feldolg.), Schóber T.–Szenci M. A.: Ünnepre jöttünk, M. P. Muszorgszkij: Egy kiállítás képei (részlet: Séta-téma-zongora), Séta téma (szimf. zenekar, Ravel hangszerelése), P. I. Csajkovszkij: Diótörő (részlet: Induló), T. Albinoni: Adagio (részlet), Kodály Z.: Háry János – daljáték: Intermezzo; I. kaland – Ó, mely sok hal; II. kaland – A bécsi harangjáték; III. kaland – A franciák indulója, Napóleon gyászindulója, Toborzótánc; IV. kaland – Ábécédé, Szegény vagyok, Felszántom a császár Kodály Z.: Gergely-járás, Rózsavölgyi M.: Verbunkos (részlet), Csárdás (részlet), Erkel F.–Kölcsey F.: Himnusz (szimf. zenekar, gyermekkar),</p>	
<p>Kodály Z.: Villő, L. Daquin: A kakukk, G. Rossini: Tarantella (részlet), F. Chopin: Esz-dúr noktürn, C. Orff: Carmina Burana. In taberna (részlet) Kodály Z.: Pünkösdlő Dél-szláv, sváb, roma népzenei felvételek</p> <p>Népi gyermekjátékok: <i>Párválasztó-párcserélő</i>Kösziklán felfutó, Láttál-e már valaha,</p>	<p>Az elemi dramaturgiai szabályok szerint a szerepek megtartása.</p>

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p><i>Vonulás, kapuzós:</i> Hej, tulipán, Kivirágzott a diófa, Beültettem kiskertemet, <i>Csúfoló:</i> Csömödéri faluvégén, Szép szakmári lányok, Csütörtökön virradóra, <i>Szerepjátszó:</i> Nézd meg lányom Kotyolás, Pásztorjáték, Új eszten-dő(köszöntő), Hipp, hopp, farsang Balázsolás, pünkösdi királynőjárás.</p> <p>Improvizáció <i>Dallammodellként</i> a tanult ritmikai, dallami elemek, olvasógyakorlatok. A tanult népdalok és más dallamok, zenehallgatási szemelvények.</p> <p>Zenei olvasás-írás Hétfokú dallamok, dallamfordulatok kottaképből. Öt és hétfokú olvasgyakorlatok</p>	<p>A hagyományos ünnepi alkalmakra színpadi bemutatás előkészítése.</p> <p>Megismert ritmikai, dallami elemek felhasználásával variációs készség fejlesztése. A megismert ritmikai és dallami elemekkel variációkat készítse. Ritmuskíséret rögtönzése ismert dallamhoz az újonnan tanult ritmusokkal.</p> <p>A belépő új szolmizációs hangok kézjelének, betűjelének megismerése, azok elhelyezése relációkban a vonalrendszerben. A tanult ritmusképletek felismerése, olvasása kottaképről, leírása.</p>

Követelmény

Éneklés:

Emlékezetből további 10 magyar népdal, mûdal közös éneklése. A Himnusz éneklése pontos szöveggel. Iskolai ünnepélyek dalainak éneklése.

Zenehallgatás: A meghallgatott zenés mesék felidézése. Zene karakterdarabok szóbeli jellemzése.

Improvizáció: Ritmussor szabad és adott szempontok szerinti rögtönzése (max. 8 ütem terjedelemben).

Zenei olvasás-írás, zenei ismeret:

Tudjon ismert dalokat tanári segédlettel szolmizálni. A tanult ritmusértékek és ritmusképletek felismerése és megszólaltatása kottaképről, hármassal ütemben is. Tudjon dalrészleteket olvasni és kottába írni tanítói segítséggel.

MŰVÉSZETEK VIZUÁLIS KULTÚRA

1–8. osztály

1–4. évfolyam

Célok és feladatok

A vizuális kultúra tanításának célja, hogy a művészeti alkotások értelmezésével fejlessze a tanulók vizuális megismerő-, befogadó- és alkotóképességét. A tantárgy célja nem csupán a kézügyesség fejlesztése. A művészeti látvány észlelésén, megfigyelésén és megbeszélésén keresztül fejlődik a tanulók szókinccse, kommunikációs készsége, gondolkodása, emlékezete, logikai készsége, esztétikai érzéke, sőt érzelmi élete is gazdagodik. Ez a komplex hatás nemcsak az alkotóképességekre hat pozitívan, hanem a tanulók szellemi gazdagodását is elősegíti. Az a cél, hogy a megismert műalkotás motiváló legyen, témája, színe, stílusa, kompozíciója stb. felkeltse a tanulók érdeklődését, kíváncsiságát, hozzásegítse a tanulókat a vizuális művészeti alkotások mélyebb átéléséhez, értelmezéséhez, és ezáltal maradandó élményt hagyjon bennük. Kíváncsiságukat élménygazdag, érdekes feladatokkal kelthetjük fel, és ezeken keresztül vezethetjük be őket a művészet birodalmába. Az a cél, hogy gondolkodtató, tartalmas, de ugyanakkor élményszerű, játékos feladatokat adjunk a tanulóknak, mert így jobban fejlődik a műalkotások iránti érzékenységük, és azok a képességek, készségek, amelyek a vizuális kommunikáció magasabb szintű műveléséhez, a látható világ használatához, alakításához, a kreativitás fejlesztéséhez szükségesek. Az a cél, hogy a képességek fejlesztése ne csak a hagyományos képző- és iparművészeti ágakon keresztül történjen. Fontos, hogy a tanulók térábrázoló képessége, formaérzéke, szín- és anyagismerete mellett fejlődjön az esztétikai-ítéletalkotási képességük, az ízlésük, kreativitásuk, képi gondolkodásuk és értékrendjük. Mivel a képzőművészet, a vizuális kommunikáció, illetve a tárgy- és környezetkultúra területei a különböző életkorokban, sőt személyenként is eltérő mértékben képesek kifejteni motiváló hatásukat, és különböző képességek fejlesztését teszik lehetővé, ezért célnk a differenciált tevékenykedtetés alkalmazása.

Mindezek együttesét a művészeti nevelés során valósítjuk meg, amelynek értékközvetítő és -teremtő, egyben személyiségformáló szerepe igen jelentős. Mi a művészeti nevelés célja? Fogékonnyá teszi a lelket, majd az értelmet annak érdekében, hogy a művészet élvezete igazi élménnyé válhasson mindenki számára, és a tanulók nyitottan, átéléssel és megértéssel, esztétikai fogékonysággal álljanak a műalkotások és az élet szépségei előtt. A vizuális kultúra megfelelő szintű tanítása meghatározó ismeretszerzési és -feldolgozási eszközt biztosít a többi műveltségi terület oktatásához, és hatással van azok elsajátításának színvonalára is.

A művészetekkel való foglalkozás megszépíti, feltölti, érzelmekkel gazdagítja a lelket. Már óvodában is nagyon szeretnek a gyerekek rajzolni, festeni, egyszerű tárgyakat készíteni, és erre a meglévő tudásra alapozva lehet felépíteni – a felfelé egyre bővülő – ismeretanyagot.

Az 1–4. osztályban a vizuális nevelés célja az érzelmi nevelés, a kreativitás, az esztétikai érzékenység fejlesztése mellett a vizuális szókinccs bővítése, a megfigyelőképesség fejlesztése a spontán rácsodálkozástól, gyönyörködéstől a képolvasásig. Tudjon véleményt mondani a látványról, és tudja továbbgondolni, továbbalakítani, ezáltal a képzeletét fejleszteni!

Fejlődjön a tér-, arány- és színérzék, az idő- és mozgásábrázolás, ismerjék meg a tanulók az alkalmazott eszközök, anyagok helyes használatát!

Éves óraszám

Évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	1,5	1,5	2	1,5	1,5	1,5	1	1
Éves óraszám	55	55*	74*	55*	55	55	37	37

* A tantárgyi tanterv óraterve ajánlatát az egyes évfolyamokhoz hozzárendelt szabadon tervezhető órakerettel van mód biztosítani.

Fejlesztési feladatok

A képességek fejlesztése három fő képzési területen folyik.

Képzőművészet: műalkotások megismerése, olvasása, beszélgetés a műről, érzések kifejezése véleményalkotással. Hangsúlyozni kell az aktív szemlélet jelentőségét, hiszen tanításunk lényege, hogy tapasztalati úton, saját alkotásain keresztül jusson el a műalkotások megértéséhez és élvezéséhez.

Vizuális kommunikáció: a vizuális megismerést szolgáló gyakorlati tevékenységek (rajz, festmény, szobor, tárgy) és a vizuális közlések elemzése. Tudjanak a tanulók képi közléseket, jeleket, ábrákat, természeti látványt, formát értelmezni, térben tájékozódni!

Tárgy- és környezetkultúra: a közvetlen környezet (lakóhely, otthon, iskola) épületeinek és tárgyainak megismerése, elemzése, környezetalakító tevékenységek végzése, használati tárgyak tervezése és készítése!

Értsék meg a kultúra és a környezetvédelem fontosságát! Tudjanak örömet szerezni másoknak egy saját maguk által készített tárgy alkotásával!

A megismerő- és a befogadóképességek fejlesztése

Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége, motoros készségek

A vizuális nevelés gyakorlati tevékenységeinek egyik célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése. Fejlődjön a tanulók esztétikai érzéke, legyenek kíváncsiak, nyitottak különböző esztétikai élményekre, fejlődjön szépérzékük, tudják megkülönböztetni az ízléset az ízléstelentől! Találják meg a látványban rejlő szépséget, alakuljon ki a látványok élvezetének képessége.

– Gyűjtsenek közvetlen tapasztalatokat különböző látványról (textúra, szín, méret, térbeli elrendezés, mozgás)! Tudatosítsák az érzékelés különböző formáinak (látás, tapintás, hallás, kinetikus stb.) kapcsolatát! Vegyenek észre a látványban minél több részletet, majd próbálják alkotásaikban megörökíteni! A megfigyelőképesség fejlesztésével párhuzamosan a manuális készség életkornak megfelelő fejlesztése is cél.

– A tapasztalatok, élmények felhasználásával alkossanak szubjektív kompozíciókat, melyek a vizuális emlékezetüket és a kreativitásukat fejlesztik!

Ismeretszerzési képességek – tanulási képességek – térbeli tájékozódás

A fejlesztés átfogó célja, segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek a nagy mennyiségű képi információt, valamint az őket érő számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten kritikusan feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, arról önálló véleményt megfogalmazni, különös tekintettel azokra a látványokra, műalkotásokra, amelyek esetében az értelmezés nem teljesen magyarázható a textuális modellje alapján.

A vizuális kultúra feladatai segítik a vizuális információk formáinak és lelőhelyeinek megismerését (újság, könyv, plakátok, internet, kiállítások stb.).

Kommunikációs képességek

A fejlesztés célja a művészi és a köznapi vizuális közlések értelmezésének segítése, a kifejezés árnyaltságának fokozása, a környezet információinak felfogása, jelek, szimbólumok jelentésének megértése és értelmezése.

– Egyre magasabb szinten alkalmazza a tanuló a vizuális „nyelv” alapelemeit (pont, vonal, folt, forma, tónus, szín stb.) a közlő, kifejező szándékú alkotásokban!

– Képes legyen a tanuló egyéni kifejezésmóddal, saját stílusban élmények, látványok feldolgozására!

– Tudja alkalmazni a megismert formákat egyéni hangvétellő alkotásaiban (formai, színbeli átírás, átalakítás, torzítás, részek összekeverése stb.)!

– Fejlődik a kompozíciós készsége (ritmikus felületek, térkitöltés, képkivágás, lényegkiemelés, szimmetria).

– A síkbeli megjelenítés mellett alkalmazza a térbeli megjelenítés módszereit (vázlatok, tanulmányrajzok készítése)!

Kreativitás

Alkotóképességek

A vizuális nevelés kiemelt fontosságú feladata a kreativitás működtetése, illetve fejlesztése. A fejlesztés célja az örömteli, élményt nyújtó, a személyes megnyilvánulásnak legnagyobb teret adó alkotótevékenység megszerettetése, ezáltal a motiváció fokozása. A tanulók alkotóképessége, kreativitása a korosztály érdeklődéséhez közel álló feladatokkal fejleszhető. Kreatívvá és sikeressé csak az a gyermek válhat, aki kipróbálhatja ötleteit, és kialakíthatja egyéni stílusát. A gyermek művészete a játék, ezért ezen keresztül lehet megszerettetni vele a műalkotásokat, és ezáltal válhat később műélvező felnőtté. A játékban utánozza a felnőtteket, játékvilágot épít fel magának, és ezzel fejleszti képzeletét. Azáltal, hogy eljuttatja a dolgokat vagy megrajzolja a formákat, egyúttal életre is kelti azokat. A lelkesedéssel, örömmel végzett munka és a jó hangulat a sikeres és eredményes munka feltétele.

Problémamegoldó képesség

A spirális felépítésnek megfelelően a feladatok fokozatosan önálló megoldása bizonyos rutinok, készségek kialakításával kezdődik.

Ismerje fel a tanuló az adott vizuális problémát, tudja értelmezni, majd találmányosan, leleményesen megoldani! Tudja az adott problémát saját képzeletével kiegészíteni, alkotó módon átalakítani, eredeti alkotásokat létrehozni!

Önismeret, önértékelés, önszabályozás

A vizuális nevelés gyakorlati tevékenységének szinte mindegyike – eredeti céljától függetlenül is – személyiségfejlesztő hatású. Motiváló hatásuk mellett segítik az érzelmi gazdagodást, az empátiát, az intuíciós fejlesztését, az önálló ízlés, a belső igényesség kialakulását.

Ha a vizuális kultúra tantárgy feladatai érzelmileg közel állnak a tanulóhoz, ha bátran kísérletezhet egy-egy témával, technikával, egyéni anyaghasználattal, akkor növekszik alkotóképessége és kreativitása.

Ha sikerélményhez juttatjuk, dicsérettel, szereplési lehetőségekkel, egyedi megbízásokkal, akkor növekedhet a tanuló tettekészsége, aktivitása, kitartása, és ezáltal egyre jobb, majd kiemelkedő eredményeket érhet el.

1. évfolyam

Éves óraszám: 55 óra

	Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Képzőművészet	A vizuális nyelv alapelemeinek (pont, vonal, folt, forma, tónus, szín) helyének meghatározása. A formák, a vonalfajták, fő- és mellékszínnek megnevezése, a színárnyalatok megkülönböztetése. Kiemelés mérettel és színnel.	Történetek, versek, kitalált dolgok vizuális megjelenítése. Átélt, elképzelt vagy hallott esemény vizuális megjelenítése. Kitalált történet eljátszása közösen készített bábokkal. Az évszakok jellemző színeinek festése. Tárgyak, egyéb formák megismerésének személyesítése.	Műalkotások és tanulói munkák szemlélése. Beszélgetés a látott formákról, színekről, elrendezésről (képolvasás). Közös beszélgetés a látványról, formákról, színekről (rácsodálkozás, gyönyörködés, véleményalkotás). A legjellemzőbb külső tulajdonságok kiemelése. Versek és mesék cselekményének és szereplőinek megfigyelése és jellemzése.

	Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Vizuális kommunikáció	Pontok, vonalak, foltok játékos alkalmazása a képeken. A jelek vizuális tulajdonságai (forma- és színegyszerűsítés). Tér-idő észlelése. A formák térkitöltő szerepe, a minták elrendezése a síkon.	Érdekes felület képzése a vizuális alapelemek változatos alkalmazásával (sűrűsödés, ritkulás, fedés, rétegződés, vékony, vastag, egyenes és hullámzó vonalak). Tárgyak és élőlények ábrázolása jellegzetes vonásainak kiemelésével. Egyszerű közlő ábrák készítése. Ritmikus felületek, mintasorok tervezése (pl. csomagolópapír).	Szabadkézi rajzolás, ismétlődés, ritmikus felületek megfigyelése (formák, árnyok, színek, felületek). Jelek, ábrák gyűjtése, válogatása. A néma beszéd (testmozgások, gesztusok) szakba foglalása. Sorrendiség, időbeliség észlelése. Elemi térviszonyok megfigyelése, megbeszélése (lent-fent, jobbra-balra, elől-hátul).
Tárgy- és környezetkultúra	Forma- és színismétlések, ritmusok. Díszítőminták. Környezetalakító tevékenység.	Egyszerű tárgyak (pl. játékok) készítése elképzelés alapján és mintakövetéssel. Teremdekoráció az évszakokhoz, ünnepekhez kapcsolódó saját készítésű képekkel, tárgyakkal.	Tárgyak formája és rendeltetése közötti összefüggés felfedezése, megbeszélése, tudatosítása. Eszköz nélkül végzett anyagalakítás.

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások

Mezopotámiai pecsétnyomó formák; Szerencsét hozó kék víziló (egyiptomi szobor); Paul Klee: Parányi mese egy parányi törpéről; Paul Cézanne: Húshagyókedd; Georges Seurat: A cirkusz; Albrecht Dürer: Virágok; Czóbel Béla: Fiú labdával; Egry József: Vihar után.

Technikák, anyagok

- Ceruza, színes ceruza, filctoll, kréta.
- Vízfestés, ecsettel és ujjal.
- Vegyes technikák: kréta és festék, filctoll és színes ceruza.
- Mintázás agyagból, plasztilinből.
- Tárgykollázs, konstruálás, anyagalakítás, hajtogatás, vágás (pl. papírból, textilből).
- Nyomatkészítés: levélnyomat, krumplinyomat, frottázs.

2. évfolyam

Éves óraszám: 55 óra

	Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Képzőművészet	Egyszerű vonal-, folt-, színritmusok. Fő- és mellékszínnek megkülönböztetése. A formák, színek elrendezése. Egyensúly, szimmetria, képi kiemelés. Többféle vizuális minőség alkalmazása egy képen belül (színárnyalatok, vonalvastagság, szabályos és szabálytalan, kicsi és nagy forma).	A zene hangulatának kifejezése mozgással, gesztusokkal, ecsetkezeléssel és színekkel. Történetek, versek, mesék, kitalált dolgok és események vizuális megjelenítése rajzban, festményben, szoborban. Térviszonyok megfigyelése és alkalmazása, térbeliség érzékeltetése takarással.	Az alkotómunkák témáihoz, hangulatához illeszkedő műalkotások megfigyelése, legfontosabb tulajdonságainak, jellemzőinek összegyűjtése (téma, szereplők, anyag, forma, szín, felület, térhatás, hangulat). A legismertebb festészeti műtípusok (pl. portré, tájkép) megismerése. A körplasztika és a dombormű jellemzőinek összehasonlítása (azonosságok és különbségek kiemelése). Néhány festmény és szobor alkotójának és a mű címének megnevezése.
Vizuális kommunikáció	Vonalfajták (vékony-vastag, egyenes-görbe, szabályos-szabálytalan stb.) és a különböző vonalkarakterek megjelenítése. Különböző tónusok, sötét-világos kontraszt alkalmazása a formák kiemeléséhez. A síkbeli ábrázolás elemei (pont, vonal, folt, szín). A betű mint jel. Képirás. Titkosírás.	Élőlények, tárgyak ábrázolása közvetlen szemlélet és emlékezet alapján. Valóságtól eltérő, furcsa, mesebeli formák, karikatúrafigurák tervezése. Mimika, grimasz tanulmányozása, utánzása, megjelenítése, felhasználása az élményfeldolgozásban. Vers, mese főszereplőjének karakteres kifejezése forma- és színtúlzásokkal. A tulajdonságok és a színek. A sötét-világos foltok formaképző, formakiemelő szerepének alkalmazása. Egyszerű képi jelek tervezése (pl.: tantárgyak jele, saját tulajdonjel).	Tárgyak, anyagok gyűjtése, megfigyelése, külső tulajdonságainak összehasonlítása megadott szempontok alapján (anyag, jellemző forma és szín, változás, átalakulás). Karakteres emberi gesztusok (testbeszéd, mimika) olvasása és értelmezése. Átélt, elképzelt vagy hallott esemény (vers, mese) vizuális megjelenítése. A hangulat és a mimika közötti összefüggés megfigyelése. Egyszerű közlő ábrák, mindennapi magyarázó rajzok, jelek értelmezése, megfejtése (pl. tankönyv ábrái).
Tárgy- és környezet-kultúra	A tartalom és forma összhangja. A tárgyak funkcionális megfelelő használata. Funkcionális és díszítő formálás. Díszítőminták.	Tárgyak készítése könnyen alakítható anyagokból (papír, textil, természeti formák). Síkbábok, origami formák, karácsonyi füzérek, farsangi álarcok és díszek, gyöngyfűzés és egyedi ajándékok készítése. Csomagolás készítése mintakövetéssel.	Összefüggés keresése a köznapi és ünnepi tárgyak formája, színe, díszítése, anyaga és rendeltetése között. Tárgyak csoportosítása megadott szempontok szerint. Játékok elemzése.

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások

Kandinszkij: Panel; Würtz Ádám: Meseillusztráció; Henri Rousseau: A víg tréfamesterek; Szyksznian Wanda: Lovas kép; Vincent van Gogh: Országút éjjel, Napraforgó; Leonardo da Vinci: Anghiari csata (részlet); Picasso: Paloma arcképe; Borsos Miklós: Női portré.

Technikák, anyagok

- Ceruza, színes ceruza, golyóstoll, kréta, olaj pasztell.
- Vízfestés és vegyes technikák.
- Formálás agyagból, plasztilinből (pl. mintázás, hurkafelrakás, formába nyomás, pecsételés).
- Origami jellegű papírhajtogatás.
- Papírvágás, ragasztás.
- Dúckészítés, nyomtatás, nyomhagyás (pl. papír, termés, levél).
- Egyszerű bábkészítési technikák (pl. síkbáb, ujjbáb, hengerbáb).
- Konstruálás talált tárgyakból (pl. termékekből, dobozokból, textilből).

3. évfolyam

Éves óraszám: 74 óra

	Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Képzőművészet	Vonal-, folt-, forma- és színritmusok. A 12 tagú színek megismerése és a színárnyalatok kikeverése. A színek hangulati hatása. Kompozíciós megoldások (szimmetrikus, középpontos, átlós). Az anyagok felületének kifejezése különböző pont- és vonal-sűrűséggel (textúra-faktúra). Mintázás: dombormű és körplasztika.	Az egyéni és közös élmények feldolgozása rajzban, festményben, plasztikában. Képalakítás csoportmunkával (pl. víz alatti város, akvárium). Térbeliséget és mozgásfázisokat bemutató tanulmányrajzok készítése (oldal-, elől-, hátulnézet). Állókép-mozgóképek. Jellegzetes mozdulat kiemelése (holtpon). Különböző vonalminőségek és tónusok kialakításával változatos felületek leutánzása grafikai eszközökkel és kitalált minta tervezése. Gipszlenyomat készítése: a pozitív és negatív forma megkülönböztetése. A képzelőerő fejlesztése a valóságos formák különös, furcsa társításával.	Különböző események átélése, és az élmények szóbeli megfogalmazása (a történet hangulata, helyszín, a főszereplő jellemzése, érdekes részletek stb.). Műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése. Műalkotások összehasonlítása adott szempontok szerint (pl. téma, hangulat, színek, a kiemelés módja, az ecsetkezelés módjai, műfaj, technika). Egyes képzőművészeti műfajok: festészet, szobrászat és műtípusok (tájkép, csatakép, kiplasztika) jellemzőinek megbeszélése és kiemelése. Néhány tanult műalkotás alkotójának és a mű címének ismerete. A gipszöntés technikájának megismerése. Könyvtárhasználat. Kiállítás, helytörténeti gyűjtemény megtekintése.

	Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Vizuális kommunikáció	Egyszerű közlő ábrák értelmezése és készítése. A jellemző nézet és a forma jele. A körvonal és a folt. A forma egyszerűsítése foltra. A folt mint a felület betöltésének eszköze. A befoglaló forma. A képregény rajzolásának jellegzetességei: közelkép,	Egyszerű természeti vagy mesterséges tárgy ábrázolása látvány szerint, majd elől- és oldalnézetből (pl. játékbaba, autó). Tervezés az egyszerűsített formával. Fantáziálás: körvonalról a belső részletekig. Dekoratív díszítőfelület tervezése (papírdúc).	Különböző tárgyak külső jegyeinek összehasonlítása, a tárgyak vizuális jellemzőinek megállapítása (sík vagy térforma, áttört vagy tömbszerű, szögletes vagy gömbölyű stb.). A művészi átalakítás jellemzői: formaredukció. Példák keresése a népművészetben,
Vizuális kommunikáció	távolkép, időrendiség. A térbeliség megjelenítése síkon. Tömeg-alaprajz. Tájékozódás az alaprajzon, jelek olvasása. Piktogram, felül- és oldalnézet, formaredukció	Élmények, változások, események ábrázolása képsorokkal (képregény). Egyszerű összefüggések ábrázolása magyarázó rajzzal. Konkrét útvonal megrajzolása emlékeztetőből. Elképzelt tér ábrázolása felülnézetből, esetleg makettjének közös elkészítése (pl. vár alaprajza és tömege, különleges, titkos varázstérkép).	a képzőművészetben és a mesékben. Az esemény sorrendjének értelmezése fázisrajzok alapján. Képes történetek régebbi korokból (pl. a firenzei Paradicsomkapu). Képi információk értelmezése: egyszerűség, érthetőség, a jelek és a jelentés viszonya. Tájékozódás a lakóhelyen és környékén. Egyszerű alaprajzok és térképek olvasása, értelmezése. Az alaprajz fogalmának megismerése. A felülnézeti ábrázolás jellegzetességeinek felfedezése. Nagyítás, kicsinyítés, arányok tanulmányozása.
Tárgy- és környezetkultúra	A használati tárgyak külső megjelenése és funkciója (használata) közti összefüggés. Anyagszerűség. A tervezés eszköze a vonal. Vázolás a befoglaló formától a részletekig.	Egy elképzelt funkciónak megfelelő egyszerű tárgy tervezése (vázlatok, működés, fázisok). A tárgyalkotó folyamat végigvitele az ötlettől a megvalósításig. Környezetalakító tevékenység (pl. a terem átrendezése). Ajándék készítése gyöngyből, textilből.	Formaelemzés: használati tárgyak, játékok. A játékok anyagainak megfigyelése (természetes és mesterséges). Régi és mai tárgyak képen és a valóságban. A funkcionális, használható tárgy készítésének szabályai (közös beszélgetés). Néhány tárgy készítésének lépései, a tárgyalkotás folyamatának megbeszélése vagy megnézése filmen.

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások

Ferenczy Noémi: Teremtés, Kalotaszegi világfa; Giotto: Krisztus születése; Michelangelo: Ádám teremtése, Brüggei Madonna; Fényes Adolf: Testvérek; Ferenczy Károly: Kődobáló fiúk; Glatz Oszkár: Birkózó fiúk; Picasso: Az első lépések; Leonardo: Tanulmányrajz a madár repüléséről; Limbourg testvérek: Kalendárium Berry herceg óráskönyvéből; Diósgyőri vár; Wágner Sándor: Dugovics Titusz önfeláldozása; id. Pieter Bruegel: Gyermekjátékok.

Technikák, anyagok

- Ceruza, színes ceruza, filctoll, kréta, golyóstoll.
- Festés temperával, vízfestékekkel. Vegyes technika (kréta, festék). Viaszkarc.
- A mintázás újabb technológiai változatai: építés lapokból szabásminták alapján, díszítés nyomhagyással.
- Különböző tárgy- és anyagnyomatok, kollázstechnikák.
- Papírtárgyak, papírmunkák (kivágások, papírmetszetek, mozaik, kollázs).
- Konstruálás különböző modellező anyagokból (textil, papír, agyag, talált tárgyak, termékek).
- Ismeretek a megismert műalkotás-technikákról (akvarell, olajfestmény, kő, agyag-, bronzszobor).

Továbbfejlesztési alapok

Az első, második és harmadik évfolyam végén a kerettanterv nem határoz meg kimeneti követelményeket. Az első három év programjában a vizuális kultúra tanításának elsődrendű célja, hogy a tanulók örömmel vegyenek részt az alkotómunkában. Érdeklődéssel, kíváncsian figyeljen környezetére és a feladatokra, törekedjen élményeit, elképzeléseit minél érdekesebben és változatosabban megörökíteni! Szívesen kísérletezzon új technikákkal! Ne végeredmény-centrikusan, hanem folyamatában értékeljük a feladatok elvégzését!

4. évfolyam

Éves óraszám: 55 óra

	Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Képzőművészet	Ellentétek ismerete és alkalmazása az alkotásban: szíkontraszt, vonalkontraszt, tónuskontraszt. Színkeverés: derítés, tompítás. Kiemelés forma- és színminőséggel, mérettel, elhelyezéssel, kontraszttal, vonalvastagsággal. A színek hangulati hatása. Tulajdonságok kifejezése színekkel. Kompozíciós eljárások. Egyensúly és feszültség. Szimmetria és aszimmetria.	Képek, látványok, események leírása, a leírás alapján kép készítése. Élmények, emlékek, gondolatok feldolgozása közös alkotásokban (pl. utcakép). Csoportmunka: színtorony vagy színpiramis festése. Adott műalkotás vagy festmény dramatikus eljátszása közösen (megmozdul a szobor, hogyan folytatódik a kép cselekménye, mire gondol a főszereplő). Képek, tárgyak jelentésmódosítása formaátírással, átszínezéssel, megismerésével. Szokatlan forma kialakítása a különböző részletek egy képpé formálásával.	Műalkotások csoportosítása különböző szempontok alapján. Műalkotások származási helyének megkeresése térképen. Elemző beszélgetés műalkotásokról. Képzőművészeti alkotások leírása, a legfontosabb vizuális nyelvi, kompozíciós hatás értelmezése. Egyes képzőművészeti műtípusok jellemzői (tájkép, életkép, történelmi kép, illusztráció, csendélet, portré, enteriőr, lovas szobor, kisplasztika). Műalkotások elemzése az adott vizuális témákhoz kapcsolódóan (motiválás, hangulatkeltés). Emberi karakterek, jellemek és magatartásformák megfigyelése a művészi ábrázolásokban. Néhány festmény, grafika és szobor szerzőjének és a mű címének ismerete.

	Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Vizuális kommunikáció	<p>Egyszerű közlő ábrák értelmezése, készítése. A formák és a színek kifejező elrendezése a képmezőben. A térbeliség hangsúlyozásának eszköze a formakövető tónusozó vonal. Fényárnyék megfigyelése és érzékeltetése tónusfokozatokkal.</p> <p>Formaegyszerűsítés – a forma jele. A sötét-világos, hideg-meleg színkontrasztok figyelemfelhívó jellege. Pozitív-negatív forma.</p>	<p>Tervezés a leegyszerűsített formák felhasználásával (pl. memóriajáték, virágdominó, emblémák). A színek hangulati hatásának alkalmazása az évszakok bemutatására (naptárlapok, évszaktündér tervezése). Természet utáni tanulmányok készítése természeti formákról. A modellek rálátásos ábrázolása megfigyelés alapján (szín- és tónusos megjelenítés).</p> <p>Csendélet festése. Dekoratív felület tervezése a valóságos forma egyszerűsítésével, továbbgondolásával. Érdekes faktúrák kialakítása pontok, vonalak és foltok segítségével. A jelalkotó forma: vonal és színredukciók. Tervezés a látványtól az ábráig. Egyszerű térosztásokat közlő alap- és térképvázlatok készítése. A fekete-fehér kontrasztra épülő szimmetrikus papírkivágás készítése.</p>	<p>Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása, „olvasása”, értelmezése. Márkajelek, emblémák vi-seletünkben. Térkifejezési módok: a takarás, a lejjebb-feljebb helyezés, előtér-háttér. A felülnézet. A formakarakter és a részletek megfigyelése, magyarázó rajzok, metszetek, nagyított részletek és folyamatábrák elemzése.</p> <p>Magyarázó rajzok, folyamatábrák értelmezése. Az ábra és a látvány kapcsolatának elemzése. A színismeretek összefoglaló áttekintése. Sík- és térformák jellemzői.</p>
Tárgy- és környezetkultúra	<p>Az egyéni stílus jellemzői. A rendeltetés, az anyag, a forma, a díszítés és a méret összehasonlítása, a célnak megfelelő megválasztása. Forma- és színritmus. Az épület külső kifejezőeszközei: méret, tömeg, tagoltság, anyag, hely. Homlokzat- és alaprajz. Illúzió a térábrázolásban. Optikai csalódások, lehetetlen, kétértelmű helyzetek.</p>	<p>Egyéni igényt kielégítő tárgyak készítése. A mintaképzés különböző lehetőségeinek megismerése és alkalmazása különböző textiltervek készítésénél (pl. kockás anyag). Emblémák, piktogramok tervezése.</p> <p>Környezetalkotó tevékenység: az utcakép közízlést formáló dekorációi.</p> <p>Egyszerű tárgy, épület modellezése. Makett készítés szabásminta alapján.</p> <p>Egyszerű tömeg, az alaprajz és a homlokzat egyeztetése. Álomképszerű jelenet tervezése valóságos és kitalált formák összekeverésével (pl. fantáziaváros, élet egy távoli bolygón).</p>	<p>Köznapi és ünnepi tárgy elemzése, a rendeltetés, az anyag, a méret, a forma bemutatásával. A viseletdivat változásának megismerése. Régi korok öltözködési szokásai és a mai divat. Beszélgetés az alkalomhoz illő viseletekről. Az egyéni ízlés. Az épített környezet és egyes épülettípusok (pl. lakó- és középület) elemzése. A rendeltetés és a forma összefüggésének vizsgálata. A népi építészeti emlékeinek megismerése. Nevezetes épületek. A helytörténeti gyűjtemények és a lakóhely múzeumainak megismerése. Könyvtárhasználat.</p>

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások

Giuseppe Arcimboldo: Az ősz; id. Pieter Bruegel: Babel tornya, Tél; Zórád Ernő: Hegyalja út – Fehérsas tér; Pollack Mihály: Magyar Nemzeti Múzeum; M. C. Escher: Belvedere; Frans Hals: Dada a gyermekkel; Aba-Novák Vilmos: Álarckészítő; Auguste Renoir: Krizantémcsokor; Kisalföldi mángorló (Néprajzi Múzeum); Bakonyi cifraszûr (Néprajzi Múzeum); Albrecht Dürer: Nyúl; Jan Brueghel: A Paradicsom, Perui totemoszlop.

Technikák, anyagok

Az előző években már tanult technikákon kívül:

- kollázs, fonás, madzagszövés, gyöngyfűzés;
- textil-, drót- és papírplasztikák és tárgykonstrukciók, modellek;
- művészeti technikák ismertetése a megismert műtípusok kapcsán (pl. egyedi rajz, sokszorosító grafika, olajfestés, freskó, bronzöntés, kőfaragás, fafaragás, agyagmunka).

Kimeneti követelmény

Természet utáni tanulmányok készítése: felismeri és elemzi a forma jellemzőit, halvány vonalakkal felvázolja a tömeget, a térbeli helyzetet jelöli a forma lejjebb-feljebb helyezésével és a takarásokkal. Néhány tónus alkalmazásával kifejezi a domborodást, megkülönbözteti a megvilágított és az árnyékos oldalt.

Kompozíciós feladatok: kiemeli egy hallott vagy kitalált történet főszereplőjét, az ábrázolásban tudja hangsúlyozni mérettel, színnel, elhelyezéssel. A felületalakításban változatos faktúrákat alkalmaz, többféle technikát ismer.

Színismeret: megnevezi a fő- és mellékszíneket, tudja keletkezésük módját. Ismeri a 12 tagú színkör színeinek kikeverését 3 főszínből kiindulva.

Tárgykészítés: Ötletes ajándéktárgyakat készít alkalmakra. Képes az elemzett mindennapi tárgyak, eszközök formája (anyaga, mérete) és funkciója (jelentése) közötti kapcsolat felismerésére.

Műalkotás-elemzés: a képolvasástól eljutott a tanuló a művészeti élmények árnyaltabb kifejezéséig. Ismeri a képzőművészet több műtípusát. Felismeri és megnevezi a tanult műalkotások közül háromnak az alkotóját és címét.

Ajánlások értékelési eljárásokra

Az értékelés nélkülözhetetlen az oktatás folyamatában, hiszen ezáltal kapnak a tanulók folyamatos visszajelzést a teljesítményük minőségéről és az elért eredményekről. Az értékelés stílusa formálja a tanuló magatartását, motivál, alakítja az önértékelést és a közösség mércéjét, tájékoztatja a szülőket az elért eredményekről. Az értékelés stílusa akkor jó, ha elősegíti a gyermek fejlődését. A következetes, differenciált, türelmes hangnemű, pozitívumokat hangsúlyozó értékelés fejleszti a tanulók önértékelő képességét, ami az önálló munkavégzés egyik feltétele.

A jól motivált tanulók nem kötelességből, hanem a siker élményéért végzik feladatukat.

Az értékelés akkor hátrányos, ha szubjektív, a hangulattól függően következetlen, igazságtalan, ha szorongást kelt, ha nem a teljesítményre összpontosít, és ha a tanuló nem érzi és tudja a javítás lehetőségeit. Túlzottan gyakori ellenőrzés és értékelés nem szükséges, mert nem hat kedvezően a kreatív fejlődésre. Az állandó visszajelzés gátolja a szabad asszociációt, a tévedés szabadságát.

A tanári munka gyakori hibája, ha a tanulók ellenőrzése nem válik értékeléssé. A visszajelzés hiánya miatt a tanulók nem érzik tevékenységük eredményeit és hibáit, ezért egy idő után passzívakká válhatnak.

A megerősítés, értékelés módszerei

Szóbeli értékelés

A tanulók tanórai aktivitása, a munkamorál, a munkatempó, a munka minősége javul az ösztönző, biztató tanári értékelés segítségével. Fejlesztő hatású az óra végén tartott közös értékelés, ahol a tanulók is elmondhatják véleményüket nemcsak saját, de mások munkájáról is. Az egymástól kapott ötletek, tanácsok is nagyon hasznosak. Mindenképpen pozitív értékelést kapjon az a tanuló, aki munkáját igyekezettel, szorgalommal végezte, és képességeihez mérten a legjobbat nyújtotta.

Írásbeli értékelés

Az alsó tagozaton csak a negyedik évfolyamon osztályozunk. Az alsóbb évfolyamokon a tanító szóban értékeli a tanulók teljesítményét, a szülőket pedig írásban tájékoztatja a tanulók tevékenységének erényeiről és hibáiról. Az írásbeli értékelés akkor jó, ha a szülő a segítő hozzáállást látja, és egyértelműen tájékoztatja a tanulót, illetve a szülőt az elért teljesítményéről, konkrét eredményekre vonatkozik, s megjelöli a továbbhaladást segítő javaslatokat, a pozitívumok mellett a negatívumokra is felhívja a figyelmet. Az általánosító, sematikus értékelés nem eredményes, nincs fejlesztő hatása, mert a tanuló, ha nem érzi a továbbhaladáshoz szükséges feladatokat, akkor passzívvá is válhat.

Osztályozás

A negyedik évfolyamtól kezdve már osztályozással is értékeljük a tanulók teljesítményét.

Az osztályzatokat érthető, világos szöveges értékeléssel is ki kell egészíteni, hiszen a művészi munka nem mérhető számokban.

Fontos, hogy az osztályzatok mellé egyénre szabott szóbeli kritikát is kapjanak a tanulók. Érezzék a tanár segítőkész, pozitív hozzáállását, mert az elismerő értékelés többet segít, mint a korholás. Ne adjunk jegyet minden tanórán! Az elsajátítás, vázlatok, tervek készítésének időszakában csak szóbeli értékelés legyen, és csak egy-egy nagyobb tartalmi egységet átfogó időszakot zárjanak le osztályzattal a tanítók. Ez elősegíti a nyugodt alkotói légkör létrejöttét, és biztosítja a szabad kísérletezés lehetőségét. Ez egyben rajztanítás egyik legfontosabb célja, hiszen a művészi munka nem mérhető számokban.

5–8. évfolyam

Célok és feladatok

A vizuális kultúra tanításának célja, hogy a művészeti alkotások értelmezésével fejlessze a tanulók vizuális megismerő-, befogadó- és alkotóképességét. A tantárgy célja nem csupán a kézügyesség fejlesztése. A művészeti látvány észlelésén, megfigyelésén és megbeszélésén keresztül fejlődik a tanulók szókinccse, kommunikációs készsége, gondolkodása, emlékezte, logikai készsége, esztétikai érzéke, sőt értelmi élete is gazdagodik. Ez a komplex hatás nemcsak az alkotóképességekre hat pozitívan, hanem a tanulók szellemi gazdagodását is elősegíti. Cél, hogy a megismert műalkotás motiváló legyen, témája, színe, stílusa, kompozíciója stb. felkeltse a tanulók érdeklődését, kíváncsiságát, és ezáltal hozzásegítse a tanulókat a vizuális művészeti alkotások mélyebb átéléséhez, értelmezéséhez, és ezáltal maradandó élményt hagyjon bennük. Kíváncsiságukat élménygazdag, érdekes feladatokkal kelthetjük fel, és ezeken keresztül vezethetjük be a művészet birodalmába. Cél, hogy gondolkodtató, tartalmas, de ugyanakkor élményszerű, játékos feladatokat adjunk a tanulóknak, mert így jobban fejlődik a műalkotások iránti érzékenységük és azok a képességek, készségek, amelyek a vizuális kommunikáció magasabb szintű műveléséhez, a látható világ használatához, alakításához, a kreativitás fejlesztéséhez szükségesek. Cél, hogy a képességek fejlesztése ne csak a hagyományos képző- és iparművészeti ágakon keresztül történjen. Fontos, hogy a tanulók térábrázoló képessége, formaérzéke, szín- és anyagismerete mellett fejlődjön az esztétikai ítéletalkotó képességük, az ízlésük, kreativitásuk, képi gondolkodásuk és értékrendjük. Mivel a képzőművészet, a vizuális kommunikáció, illetve a tárgy- és környezetkultúra területei a különböző életkorokban, sőt személyenként is eltérő mértékben képesek kifejteni motiváló hatásukat, és különböző képességek fejlesztését teszik lehetővé, ezért célunk a differenciált tevékenykedtetés alkalmazása.

Mindezek együttesét a művészeti nevelés során valósítjuk meg, amelynek érték közvetítő és -teremtő, egyben személyiségformáló szerepe igen jelentős. Mi a művészeti nevelés célja?

Fogékonnyá teszi a lelket, majd az értelmet annak érdekében, hogy a művészet élvezete igazi élménnyé válhasson mindenki számára, és a tanulók nyitottan, átéléssel és megértéssel, esztétikai fogékonysággal álljanak a műalkotások és az élet szépségei előtt. A vizuális kultúra megfelelő szintű tanítása meghatározó ismeretszerzési és feldolgozási eszközt biztosít a többi műveltségi terület oktatásához, és hatással van azok elsajátításának színvonalára is.

A művészetekkel való foglalkozás megszépíti, feltölti, érzelmekkel gazdagítja a lelket. Már óvodában is nagyon szeretnek a gyerekek rajzolni, festeni, egyszerű tárgyakat készíteni, és erre a meglévő tudásra alapozva lehet felépíteni – a felfelé egyre bővülő – ismeretanyagot.

Az 5–8. évfolyamon a vizuális nevelés célja az esztétikai igény, az érdeklődés felkeltése a művészeti emlékek megismerése irányában. Fontos feladat az általános műveltség kibővítése mind elméleti (művészettörténeti ismeretek, fogalmak), mind gyakorlati (rajzolás, festés, szobrászati és kézműves) tevékenységek által. Törekedni kell a síkbeli, térbeli kifejezőeszközök, a térábrázolási konvenciók, a színtani ismeretek, a tervezési és elemi konstruálási eljárások szabályainak megismertetésére. Cél az egyetemes kultúrtörténet alapjainak megismertetése a tanulókkal.

Az eredményes művészeti nevelés lényege, hogy az aktív szemlélődés és kevés szóval történő elemzés után tapasztalati úton jussanak el a tanulók a műalkotások megértéséhez. Az elméleti ismeretekre épülő tevékenykedtető, kreatív gyakorlati feladatok megoldásán keresztül észrevétlenül sajátítják és mélyítik el a tanulók az elméleti ismereteket. A komplex feladatok a tantárgyi koncentráció alkotó jellegű alkalmazását teszik lehetővé. Cél a különböző tevékenységformák eredményes egymásra épülése: műelemzési gyakorlatok és szakkifejezések megismerése, alkalmazása, a megfigyelőképesség és befogadóképesség fejlesztése az összehasonlító műelemzések segítségével, majd kreatív alkotómunka a megszerzett ismeretek gyakorlati alkalmazásával. Ebben a korosztályban egyre kritikusabban nézik a tanulók nemcsak a környezetüket, hanem saját tevékenységüket és viselkedésüket is. A tantárgy célja, hogy a korábbi években meglévő spontán érdeklődés megmaradjon, és alakuljon ki a tanulóknál az alkotó szemlélet, melyhez minden szakmai ismeretet (anyagérzék, formaérzék, térérzék, kompozíciós és színérzék) elsajátíthatassanak. Az egyik legfontosabb cél, hogy érdeklődéssel, kíváncsian forduljanak a művészetek és a művészettörténeti emlékek megismerése irányába, ismerjék meg a kutatás örömét és a megismeréshez vezető módszereket (könyvek, újságok, film, múzeumok, internet).

Fejlesztési feladatok

Megismerő- és befogadóképességek

Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége, motoros készségek

A vizuális nevelés gyakorlati tevékenységeinek egyik célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés. Tudatosítani kell az érzékelés különböző formáinak (látás, tapintás, hallás stb.) kapcsolatát. Ki kell alakítani a látványok élvezetének képességét. Fejleszteni kell a kezűgyűességet is az életkornak megfelelő feladatokkal.

Igényeljék az esztétikai minőség jelenlétét! Legyenek igényesek munkájuk során!

Értsék meg a természeti és mesterséges formákban rejlő törvényszerűségeket, a formaszervezet – funkció összefüggéseit!

Ismeretszerzési képességek, tanulási képességek, térbeli tájékozódás

A fejlesztés átfogó célja, hogy segítse a tanulókat abban, hogy képesek legyenek nagy mennyiségű képi információkat és a környezetükből érkező különböző vizuális hatást kritikusan feldolgozni. Tudják megkülönböztetni a szépet az ízléstelentől és a giccesestől! Nyitottak legyenek az új iránt, de ne fogadjanak el kritika nélkül mindent! Alakítsanak ki helyes esztétikai értékrendet, és törekedjenek a pozitív egyéni vélemény kialakítására!

Kommunikációs képességek

A fejlesztés célja a művészi és a köznapi vizuális közlések segítése, a kifejezés árnyaltságának fokozása. A vizuális nyelv alapelemeinek (pont, vonal, folt, tónus, szín, forma) tudatos alkalmazása a közlő, kifejező szándékú alkotásokban.

A cél, hogy legyenek értő használói környezetük vizuális információinak, legyenek képesek a szöveges és képi közlés összekapcsolására és együttes alkalmazására. Ismerjék a tömegkommunikáció legfontosabb formáit!

Kreativitás

Alkotóképességek

A vizuális nevelés kiemelt fontosságú feladata a kreativitás működtetése és fejlesztése. Célunk, hogy az érdekes, változatos alkotótevékenység motiválja a tanulókat, működésbe hozza alkotókedvüket és

képzőerejüket. A jól motivált tanuló eredményesebbé és sikeresebbé válik. Szeretik a szokatlan megoldásokat, ezért gyakran iktassunk be a korosztály érdeklődéséhez közel álló újszerű feladatokat! A művészeti stílusok tanítása ne csak elméleti síkon történjen! Az eredményes művészeti nevelés lényege, hogy a tanuló produktív vagy reprodukív módon kipróbálhatja a különböző stílusokat. Az aktív módon, tapasztalati úton megszerzett tudás eredményesebbé és maradandóbbá teszi az ismereteket.

Problémamegoldó képesség

A spirális felépítésnek megfelelően a feladatok fokozottan önálló megoldása rutinok, készségek kialakításával kezdődik, és egyre önállóbban végzett tevékenységekig jut el.

Önismeret, önértékelés, önszabályozás

A vizuális nevelés gyakorlati tevékenységeinek szinte mindegyike – eredeti céljától függetlenül is – személyiségfejlesztő hatású. Motiváló hatásuk mellett segítik az érzelmi gazdagodást, az aktivitást, sikerélményt szereznek, növelik a tudásvágyat, fejlesztik az önértékelő képességet, az ízlést, és elősegítik a belső igényesség kifejlődését. Saját munkájának másokéhoz hasonlítása során kritikai érzéke fejlődik, mely segíti a helyes én-kép kialakítását.

5. évfolyam

Éves óraszám: 55 óra

	Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Képzőművészet	A sík- és térbeli kifejezés, közlés, vizuális nyelvi elemek (vonal, sík, forma, szín) használata. Textúra, faktúra. A vonal térkifejező, formahatároló, figyelemvezető, kiemelő szerepe. Vonalfajták. A színek hangulati hatása, figyelemfelhívó jellege. A mozgás kifejezése (formaismétlés, mozgásfázisok, ritmus).	Felületképzés különböző anyagokkal. Faktúra. A véletlen hatások kreatív beépítése a térbeli és síkbeli kompozíciókba. A forma jellegzetes felülete. Kompozíció tervezése a különböző léptékű mintákkal. Rekonstrukciós feladatok a műalkotás-elemzéshez kapcsolódóan. Műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtése: könyvtárhasználat, múzeumok. Szabad asszociációs játékok a színek tulajdonságaiból kiindulva. Hang és kép együttes alkalmazása. Mozcásélmények megjelenítése a témának megfelelő grafikai, plasztikai eszközökkel. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Irodalmi, zenei, filmes vagy személyes élmények megjelenítése. Illusztráció. Látványok, műalkotások képi, plasztikai átírása, egyszerűsítése, átalakítása. Különbözö festötechnikák kipróbálása.	Ismerkedés a műalkotásokkal. Elemző beszélgetés műalkotásokról a különféle feladatokhoz és stíluskorszakokhoz kapcsolódva. A képzőművészeti ágak (építészet, szobrászat, festészet, grafika, iparművészet, népművészet) és a műfajok (dombormű, körplasztika) főbb jellemzői. A megfigyelt műalkotások technikájának megismerése (akvarell, olaj, mintázás, faragás), és egyes technikák alkalmazása. Művészettörténeti ismeretek: <i>öskori művészet, Egyiptom művészete, Mezopotámia művészete, Görög művészet, Római művészet.</i> Népművészeti alkotások néhány jellegzetes példája (szerszám, fafaragás, bútorok, tojásfestés). Helytörténeti múzeumok látogatása és a Szépművészeti Múzeum gyűjteményének megismerése (egyiptomi, görög és római emlékek).

	Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Vizuális kommunikáció	<p>A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, tájékoztató, felhívó szerepe. Vázoló és formakövető vonalak, tónusfokozatok. Ön- és vetett árnyék, bevetett árnyék. Előtér, háttér, takarások. Anyagszerű felület. Textúra, faktúra. A színek tulajdonságai. Színkompozíció. A színek. Fő- és mellékszínek. A színek jellemzői (színezet, tónus, telítettség). Hideg és meleg színek. Semleges és tarka színek. A színek hangulati hatása, tulajdonságokhoz, érzelmekhez kötődő színek.</p>	<p>Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése szabadkézi rajzban. Látvány utáni és képzeletbeli rajzok készítése. Modellek térbeli helyzetének, arányainak és színviszonyainak megfigyelése és a nézőpontnak megfelelő grafikus és színes nézeti ábrázolása. Formák származtatása egyszerű geometrikus alakzatokból. Változatos felületképzés különböző faktúrák alkalmazásával. Forma- és színredukciók alkalmazása a tervezésben. Forma és szövegfolt harmonikus egysége különböző közlésekben. Képi utasítások létrehozása. Tervvázlatok készítése. Színkeverési feladatok: – térhatás elérése semleges és tiszta színek árnyalataival; – tulajdonságok kifejezése derített és tompított színárnyalatokkal; – monokróm képek; – a színek hangulati hatásának alkalmazása egy fantasztikus történet illusztrálásában.</p>	<p>Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján a célirányos figyelem fejlesztése céljából. Térbeli helyzetek meghatározása viszonyítással. Térjelölési lehetőségek síkon (lejjebb-feljebb helyezés, takarás, elől-, oldal- és felülnézetek). Térkifejező ábrázolás. A nagy rálátás. Síkszerűség, testesség. A részformák kapcsolódása. A testesség megjelenítése tónusokkal. Sötét-világos kontraszt. A közvetlen kommunikáció (testbeszéd, gesztus) és a rögzített (írás, képírás, ábrázolás) vizuális közlés köznap és művészi formái. A tónus és színkontrasztok figyelemfelhívó szerepe. A képi közlések szabályai. Rajzos és írásos válasz szóbeli vagy írásbeli kérdésekre. Önálló kérdések megfogalmazása a tárgyaló témával kapcsolatban.</p>
Tárgy- és környezetkultúra	<p>A vizuális nyelvi elemek funkcionális és díszítő szerepe. A látványtól a jelig. Forma-redukció.</p>	<p>Egyszerű képzőművészeti használatok használata. Egy saját használatra készülő egyszerű tárgy (pl. ruha, ékszer, álarc, társasjáték, taneszköz) létrehozása. Természeti „előképek” alkalmazása a tárgytervezői feladatokban. Tervvázlatok készítése. Saját elképzelések megvalósítása.</p>	<p>Tárgyakkal kapcsolatos információk gyűjtése. A tárgy stílusa és a felhasználói igény közti kapcsolat felismerése. A tárgykötő művészet területei: <i>formatervezés, iparművészet, népművészet</i>. Ismerkedés egyszerű tárgykészítő technikákkal.</p>

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások*Őskor:*

a Stonehenge-i megalit építmény; barlangfestmények: Altamira, Lascaux; a Willendorfi Vénusz.

Egyiptom:

az egyiptomi sírépítmények (Dzsószer lépcsős piramisa és a gizai piramisegyüttes – Kheopsz, Khephrén, Mükerinosz); Királyok Völgye (Tutanhamon sziklasírja; Tutanhamon koporsói – hatalmi jelképek és amulettek); Karnaki nagytemplom; II. Ramszesz sziklatemploma (Abu-Szimbel); falfestmények (a Halastó, A fáraó vadászata); szobrok (az Írnok, Rahotep és Nofret, Nofertiti királyné mellszobra).

Mezopotámia:

Zikkurat; Gudea szobra; vadászcsoport Assurbanipal ninivei palotájából; kapuőrző lény II. Assurnaszirpal nimrúdi palotájából; Hammurapi törvénykönyve; Babilon (Istar-kapu).

Görög művészet:

Knósszoszi palota (Kréta); az Oroszlán-kapu; Atreusz kincsesháza (Mükéné); Az athéni Akropolisz; Polükleitosz: Lándzsavívő; Müron: Diszkoszvető; Laokoón-csoport; kerámiaedények (geometrikus, feketealakos, vörösalakos).

Római művészet:

etruszk falfestmény (Tarquinia); Terrakotta szarkofág (Cerveteri); Római lakóház; Pompeji; Colosseum; Pantheon; Constantinus császár diadalíve; Marcus Aurelius császár lovas szobra.

Technikák, anyagok

- Vázolás ceruzával, filctollal, ecsettel.
- Felületképzés pontthalmazzal, vonalráccsal, ecsettel, kollázssal.
- Szabadkézi tónusos rajzok, grafitceruzával, színes ceruzával és golyóstollal.
- Grafikák: tus, diófafác, monotípiá, papírmetszet.
- Festés akvarellal, temperával, kevert eljárással (kréta + festék, festék + tus).
- Színes munkák kollázssal (grafikai kiegészítés), frottázssal, nyomhagyással. Egyszerű levonatok (monotípiá).
- Mintázás. Fazekas munkák a korong nélküli eljárással alapján.
- Modellezés szabásmintával, papírtárgyak készítése hajtogatással. Papírmasé.
- Egyszerű szerkesztés körzővel, vonalzóval. Betűk kivágása. A szerkesztés egyszerű lépéseinek megismerése és betartása.

Kimeneti követelmény

Ismeri és megkülönbözteti a vizuális művészeti ágakat és műfajokat, kérdések segítségével véleményt alkot a műalkotásokról, ismeri a műelemzés néhány módszerét. Ismeri a tanult művészettörténeti korok fő stílusjegyeit. Felismer és megnevez koronként legalább három-három alkotást.

Természet utáni tanulmányokban képes megfigyelni és megörökíteni az egyszerű látványt formailag, színben és tónusban.

Képes élményeit, emlékeit megörökíteni, a történet legjellegzetesebb részleteit a kompozícióban kiemelni. Ismeri a téri helyzetek megjelenítésének néhány módját.

Ismeri a tömegkommunikáció fő jellemzőit.

Ismeri a 12 tagú színkör színeinek nevét és a színek keletkezési jellemzőit.

A tanult ábrázolási technikákat többnyire önállóan alkalmazza.

6. évfolyam

Éves óraszám: 55 óra

	Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Képzőművészet	<p>A plasztikai kifejezés eszközei (térbeliség, tömeg, anyag, forma, felület). Építészeti hatáselemek (tömeg, szerkezet, centrális és hossz tengelyes tereprendezés). A térlefedés. Felületképzés (vonalháló, folt- és tónusvariációk, faktúrák). Jellegzetes kompozíciós megoldások (egyensúly, kiemelés, ritmus, szimmetria, aszimmetria). Színkontrasztok (hőfok, mennyiségi, minőségi színezet, tónus, szimultán komplementer). A betű. Tipográfia.</p>	<p>A térélmény. A statikus és a dinamikus elrendezés kifejező hatása a síkbeli és térbeli alkotásokban. Egyszerű téri helyzetek leírása és megjelenítése szabadkézi rajzban. Mindennapi élmények, mozgalmasság történelmi jelek képi-, plasztikai feldolgozása. Egy híres történet főszereplőjének megjelenítése. Néhány alkotás (grafika, festmény, szobor, épület, tárgy) rajzos és szóbeli elemzése, és a műalkotás továbbgondolása (képfolytatás, behelyettesítés, átalakítás, átszínezés, stílusváltás). Irodalmi, zenei és saját élmények kifejezése színekkel. Képi információk gyűjtése, elemzése, és tervezése. Betűtervezés (iniciálé, monogram, szóképek, egyedi betűk tervezése).</p>	<p>Elemző beszélgetés a műalkotásokról. Műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtése (könyvtárhasználati óra, múzeumlátogatás, a Nemzeti Múzeum, Szépművészeti Múzeum, Történelmi Múzeum). Műalkotások csoportosítása adott szempont szerint: téma, kompozíció, anyagtechnika. Azonosságok és különbségek keresése. A képzőművészeti ágak (grafika, festészet, szobrászat, építészet), műfajok (táblakép, szárnyasoltár, freskó, mozaik, kisplasztika, emlékmű, magán- és középület), műtípusok (tájkép, portré, csendélet) példái. <i>Művészettörténet:</i> A honfoglaló magyarok művészeti emlékei. Az ókeresztény művészet. Bizánci művészet. A román stílus. Gótikus stílus. A reneszánsz művészet. (A népművészet néhány példája: szövés, hímzés.) A képi közlések szabályainak megismerése (ábrák, közismert jelek, szimbólumok, betű- és szövegképek, egyszerű Mozgóképi példák elemzése). A színkontrasztok hatásának megfigyelése festményeken. A festett könyv művészete.</p>

	Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Vizuális kommunikáció	A megformálás és a közlés tartalma és célja közötti összefüggés. A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése (mimika, gesztus). Formakarakter, forma-kontraszt, fázisrajzok. Elmozdulás, mozgás. Képsorozat. Pillanatkép. Holtpont. Távol-közel, mozgásváltozás. A vonal, a folt és a színek értelmező, jelentést hordozó szerepe a magyarázó rajzokban, közlő ábrákban. Képi utasítások. Rajzos jel (piktogram, címer, olimpiai emblémák.)	Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése szabadkézi rajzban. Ismert útvonal rajzának elkészítése. Tagoltabb, testes formák (tárgy, emberalak, növény) ábrázolása rajzbeli, színbeli, plasztikai tanulmányokban (arányok, belső szerkezet, tónus, szín). Valós forma módosítása megszemélyesítéssel (pl. kéz-fa, kéz-madár). Különböző mozgások vizuális rögzítése, síkbeli, térbeli megjelenítése. Rajzos vagy plasztikai tanulmány alak, tárgy mozgásáról. Mozcassor ábrázolása egy téma feldolgozása kapcsán. Eseménysor megjelenítése. Reklámgrafikai feladatok (pl. bélyeg, plakát, csomagolóanyagok, dobozok, sporteszközök tervezése). Tervezés: képi sűrítés, redukált formák, színek alkalmazása. A szóbeli információ átalakítása képi üzenetté.	A térélmény. A statikus és dinamikus elrendezés kifejező hatása a síkbeli és térbeli alkotásokban. Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. A cél: a figyelem fejlesztése. Érzékelhető tulajdonságok alapján az azonosságok és különbségek észrevételezése. Egyszerű téri helyzetek megfigyelése, az azonosságok és különbségek keresése és megbeszélése vagy leírása. A nézőpont szerepe a téri helyzetek megítélésében (rálátás, szemmagasság, alálátás) és ábrázolásában. A sokszorosított információ (sajtó, rádió, televízió, könyv, reprodukció, plakát, fotó film, videó) egy-egy példájának megismerése és jellemzése. A képi tartalom (információ) feltárása.
Tárgy- és környezetkultúra	A tárgyak használati és jelképes funkciójának kifejező elemei: anyag, forma, szín, felület, díszítés. A tervezés képnyelvi formái: tömegvázlat, részletrajzok, szabásrajzok.	Egy tárgy rajzos, írásos felmérése, dokumentálása a felhasználó megjelölésével. Egyszerű használati tárgy tervezése és létrehozása egy ismerős számára. Természeti előképek alkalmazása a tárgytervezői feladatokban (a forma módosítása, egyszerűsítése). Felületek dekoratív kialakítása.	Különböző tárgyak képek gyűjtése és csoportosítása. A tárgyakról leolvasható információk (jelentés, funkció, forma, anyag, szerkezet, technika). Kézműves és sorozatgyártásban készült tárgyak közti különbség. Összefüggés keresése a tárgy rendeltetése és formája között. Önálló kérdések és észrevételek megfogalmazása a tárgyalta témával kapcsolatban.

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások*Ókeresztény művészet:*

San Apollinare in Classe-bazilika

Bizánci művészet:

Hagia Szophia; Justinianus mozaik (Ravenna).

A honfoglaló magyarok művészeti emlékei:

Galgóci és bezdédi tarsolylemezek.

Román stílus:

Pisai dóm, keresztelőkápolna és harangtorony; a Jáki templom; a bélapátfalvi apátsági templom; az Apostolok csoportja; oltárkép; a bayeux-i szőnyeg; a magyar koronázási jelvények (korona, jogar, országalma, kard); I. István király palástja.

Gótikus művészet:

Notre Dame (Párizs); a chartres-i székesegyház; a reims-i dóm; Limbourg fivérek: Január hónapja Berry herceg óraskönyvéből; a toporci Madonna, (festett szobor hársfából); Kolozsvári Márton: Szent Lászlóherma; M. S. Mester: Mária és Erzsébet találkozása; Lőcsey Pál főoltára a lőcsei Szt. Jakab-templomból; Kolozsvári testvérek: Szent György szobra.

Reneszánsz művészet:

ifj. Hans Holbein: VIII. Henrik arcképe; Pitti palota, Firenze; Bakócz-kápolna; Andrea Mantegna: Piétá; Giotto: Szent Ferenc kiűzi az ördögöket Arezzóból; Jan van Eyck: Az Arnolfini házaspár; Botticelli: Vénusz születése; Leonardo: Mona Lisa, Szent Anna harmadmagával; Raffaello: Athéni iskola; Dürer: Az apokalipszis lovasai; Michelangelo: a Sixtus-kápolna freskói, Dávid, Mózes; id. Pieter Bruegel: Parasztlakodalom.

Technikák, anyagok

Az alapvető technikák leírása az 5. évfolyamnál található.

Továbbá: lavírozás, faktúraképzés, szerkesztés körzővel, vonalzóval.

Szövegírás. Szöveg- és képösszeállítás (gyűjtött reprodukciókkal, képekkel, betűkkel).

Vegyes technikák (fénymásolat, rajz, fotó és fénymásolás).

Kézműves technikák (pl. testfestés a törzsi művészetben, agyagmunkák, dombormű, falfestés) kipróbálása.

Kimeneti követelmény

Ismeri a tanult művészettörténeti korok legjellemzőbb stílusjegyeit, alkotásait, alkotóit. Felismer és megnevez stílusonként legalább három-három műalkotást. Segítséggel alkalmazza a műelemzési módszereket, észreveszi a méretben, színben, tónusban, felületi különbözőségben rejlő kiemelési lehetőségeket.

Ismeri a természet utáni tanulmányok készítésének folyamatát, a tér illúzióját keltő módszereket (megfigyelés, vázolás, viszonyító vonalak, a tónusozás többféle módszere, ön- és vetett árnyékok). Törekszik az anyagszerű felületképzésre. Textúra, faktúra. Ismeri és alkalmazza az absztrahálás módjait. Egyéni megoldásokat, ötleteket alkalmaz a dekoratív felületek tervezésekor.

Ismeri és érti a szíkontrasztok alkalmazásának jelentőségét.

Érti a funkció szerepének fontosságát a tárgytervezésben, ismeri a készítés menetét a tervezéstől a sokszorosításig (pl. bélyeg).

7. évfolyam

Éves óraszám: 37 óra

	Témakörök, tartalmak		Tanulói tevékenységek	
	vizuális nyelv, fogalmak		kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Képzőművészet	<p>Jellegzetes kompozíciós megoldások: szimmetrikus, aszimmetrikus, centrális, horizontális, vertikális. Építészeti hatáselemek (tömeg, anyag, szerkezet, méret, arány, tagoltság, felület, fényviszonyok, kiemelések, ritmusok). A plasztikai kifejezés eszközei (térbeli, a kiterjedés mértéke, irányok, anyag, formatömeg, tagoltság, méret, felület). A síkbeli kifejezés eszközei (térfi hatás vagy sík jelleg, redukált, átírt formák, színek). Átírás, fokozás, átalakítás. Érzelemábrázolás (mimika és a színek). A karikatúra. A mozaikkép.</p>		<p>Gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezése a művészet képi, plasztikai műfajaiból a tanult kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával. Pl. Időutazás: divattervek készítése régi korok stílusában; a képzeletbeli riport készítése a festmény egyik szereplőjével. Ember- vagy állatfigurákról tanulmányrajzok vagy plasztikák készítése a jellegzetes karakter hangsúlyozásával. Mozgások megfigyelése és megjelenítése. Érzelmek, hangulatok megfogalmazása egyéni színvilág érvényesítésével és a plasztika műfajaiból tanult kifejezőeszközök, módszerek alkalmazásával. Elképzelt forma megrajzolása leírás alapján.</p>	<p>A művészettörténeti korok stílusjegyeinek vizsgálata. A <i>barokk</i>, a <i>klasszicizmus</i>, a <i>romantika</i>, a <i>realizmus</i>, az <i>impreszionizmus</i>, a <i>posztimpreszionizmus</i>. A Magyar Nemzeti Galéria kép- és szoborgyűjteményének megismerése. A Magyar Néprajzi Múzeum népművészeti tárgyai. A vizuális művészetek szerepe a megismert korokban és kultúrákban. Műelemzés a formai jegyek alapján. Formák helyes arányviszonyainak elemzése, megítélése. Látványok, jelenségek kapcsán a célirányos megfigyelés szempontjainak önálló kiválasztása. Mozgások megfigyelése, jellemzése.</p>
Vizuális kommunikáció	<p>Geometrikus alapformák. A nézőpont. A fény-árnyék, a tónusok és színek szerepe a térhatás kifejezésében. Ábrázolási rendszerek: a Monge-féle vetületi ábrázolás. Képsíkrendszer. Egy- és kétméretű axonometrikus ábrázolás. Az érthető, pontos rajz, az egyértelmű rendezettség és a közmegegyezés (konvenció) szerepe a képi közlőnyelvben.</p>		<p>Megfigyelt és elképzelt térbeli helyzetek ábrázolása. Szabadkézi rajzvázlatok készítése mesterséges formákról. Szögletes formák távlati ábrázolása. A megismert formák átalakítása csonkolással vagy a részek összevonásával, nagyítással stb. Axonometrikus ábrák szerkesztése térbeli látvány alapján.</p>	<p>Tárgyak megadott szempontok alapján történő rajzos felmérése, elemzése, értelmezése. A szabadkézi rajz és a szerkesztett geometrikus ábrázolás összehasonlítása. Időbeni folyamatok képi tagolása, értelmezhető megjelenítése. Műszaki rajzok alkalmazási területei, szükségességének indoklása.</p>

	Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Vizuális kommunikáció	Látványok, képek jellemzése, elemzése rajzban, szóban, írásban. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.	Térbeli helyzet olvasása vetületi vázlatokról. Rekonstrukciós vázlatok készítése vetület alapján (szabadkézi vázlatok és szerkesztések). A kifejezés, közlés különböző rajzi technikáinak használata. A többértelmű térábrázolás értelmezése színekkel.	A műszaki ábrák készítésének hagyományos és új megoldásai (a számítógépes rajzolás jelentősége). Reklámok képi eszközeinek elemzése. Lehetetlen ábrák, többértelműség, optikai csalódás.
Tárgy- és környezetkultúra	A tervezés vizuális nyelvi eszközei: – vázlatok, – részletrajzok, – megjelenítő ábrák, tömegvázlatok, – szabásrajzok, – makettkészítés. A használati tárgyak stílusa és az egyéni ízlés.	Használati tárgy (pl. öltözők, öv) tervezése adott funkcióra és stílusban. A tervezési folyamat bemutatása látszati és vetületi rajzban szín- és anyagmintával. Bútortervek készítése egy elképzelt személy számára. Egy tárgy más funkcióra történő átalakítása: különleges ülőbútorok tervezése. Kézműves technikák munkafolyamatainak kipróbálása. Napjaink tárgyainak megjelenítése régi művészeti korszakok stílusában (pl. barokk vasaló, gótikus kávédaráló).	A forma és a funkció kapcsolatának vizsgálata régi, ismeretlen, érdekes tárgyak megfigyelésével. A használati tárgyak és az életmód közti összefüggés vizsgálata. Tárgyak gyűjtése: funkció és formaelemzés (pl. az ülőbútorok különböző változatai, anyaga, a felhasználás területei). Faragott, festett népművészeti bútorok tanulmányozása.

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások

Barokk stílus:

a Vignola: Il Gesu, a Versailles-i palota, a fertői Esterházy-kastély, a Szent Péter-templom és tér (Róma); Bernini: Szent Teréz extázisa; Andrea Pozzo: A római Szent Ignác-templom mennyezet - freskója; Velazquez: Breda átadása; Rembrandt: Éjjeli őrjárat; Mányoki Ádám: II. Rákóczi Ferenc portréja.

Klasszicizmus:

Pollack Mihály: Magyar Nemzeti Múzeum; Hild József: Főszékesegyház (Esztergom); Ferenczy István: Pásztorlányka; L. David: Horatiusok esküje; id. Markó Károly: Visegrád.

Romantika:

J. Paxton: Kristálypalota; Steindl Imre: Parlament; Delacroix: A szabadság génusza diadalra viszi a népet; Székely Bertalan: Egri nők; Benczúr Gyula: Hunyadi László búcsúja; Madarász Viktor: Hunyadi László siratása; Székely Bertalan: II. Lajos holttestének megtalálása; Rude: Marseillaise; Izsó Miklós: Táncoló paraszt.

Realizmus:

Corot: Mortefontaine-i emlékek; Millet: Kalászszedők; Goya: 1808. május 3.; Daumier: A mosónő; Munkácsy Mihály: Köpülő asszony; Munkácsy Mihály: Siralomház.

Impresszionizmus:

C. Monet: A roueni székesegyház; Szinyei Merse Pál: Majális; Degas: A tánc csillaga.

Posztimpresszionizmus:

Cézanne: A Saint Victoire-hegy; Gauguin: Tahiti nők; Vincent van Gogh: Az auvers-i templom. Önarcképek.

Technikák, anyagok

Az előző évfolyamokon megismert technikákból válogatva, valamint: síkbeli kompozíciók, festmények készítése, körplasztikák mintázása, a megismert grafikai eljárások alkalmazása.

Grafikus megoldások (vázolás, tónusmegjelenítés vonallal).

Szerkesztés körzővel, vonalzókkal, vonalkezelési pontosság.

Képi közlések, ábrák, reprodukciók gyűjtése és felhasználása a különböző ábrázolásmódok elemzéséhez.

Papírmakettek és modellek készítése.

Kimeneti követelmény

Ismeri a tanult művészettörténeti korok legjellemzőbb stílusjegyeit, alkotásait, alkotóit. Felismer és megnevez stílusonként legalább három-három műalkotást. Alkalmazza a megismert elemzési módszereket, ismeri a művészi kiemelés módjait és kérdések, adott szempontok segítségével képes műalkotásokat összehasonlítani, le tudja olvasni a műalkotások tartalmi és formai jegyeit.

Ismeri a különböző korok térábrázolási konvencióit.

Képes néhány jellegzetes műalkotás kompozíciós vázlatának elkészítésére.

Érti a tanuló a természeti formák és a mesterséges tárgyak törvényszerűségeit, a forma – szerkezet – funkció összefüggéseit. Felismeri a célszerű és az esztétikus, ízléses formákat környezetük tárgyaiban.

Alkalmazza a tónusfokozatokat a térmélység kifejezésében. Önárnyék, vetett árnyék, reflex, telefény, ellenfény.

Ismeri a főszíneket, a mellékszíneket, a kiegészítő színeket, a színreflex fogalmát, a színkontrasztokat. Ismeri a kivonó színkeverés lényegét.

Képes mozdulatsort néhány fázisban megörökíteni.

Ismeri és alkalmazni tudja a geometriai testek természet utáni ábrázolása során a befoglaló formát, a nem látható éleket, az irány- és arányméréseket.

Ismeri a Monge - vetület és az axonometrikus ábrázolás alapjait és a szerkesztés lépéseit.

Ismeri a tárgykészítés útját a tervezéstől a sokszorosításig, ismeri néhány egyszerű anyagból készíthető tárgy előállítási módját. Alkalmazza a tárgytervezés elemi szabályait.

Képes eligazodni vizuális információkban.

Igényli az esztétikai minőség jelenlétét, munkájában igényes.

Fontos az önálló munkavégzés és az önellenőrzés képességének kialakítása.

8. évfolyam

Éves óraszám: 37 óra

	Témakörök, tartalmak		Tanulói tevékenységek	
	vizuális nyelv, fogalmak		kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Képzőművészet	<p>A szórt, vonalas, sűrített, ritkított elrendezés térben és síkban. Jellegzetes kompozíciós megoldások:</p> <ul style="list-style-type: none"> – szimmetrikus, – aszimmetrikus, – centrális, – horizontális, – vertikális, – diagonális. <p>Egyensúly, nyugalom, mozgalmasság, feszültség, a figyelem vezetése (formák, színek, kontrasztok, vonalritmusok, fény-árnyék, tömegek). Építészeti hatáselemek (tömeg, anyag, szerkezet, méret, arány, tagoltság, felület, fényviszonyok, kiemelések, ritmusok). Pl. a funkcionalizmus és az organikus építészet jellemzői. A plasztikai kifejezés eszközei (térbeli, a kiterjedés értéke, irányok, anyag, formatömeg, tagoltság, méret, felület). A síkbeli kifejezés eszközei (téri hatás vagy sík jelleg, redukált, átírt formák, színek). Átírás, fokozás, átalakítás.</p>		<p>Adott témákhoz kapcsolódó élmény, hangulat feldolgozása síkban és térben. Például a mai kor Ádámjának és Évájának megjelenítése színes technikával. Színek és érzelmek összefüggései (önjellek tervezése festéssel). Személyes témák, érzelmek, gondolatok plasztikai vagy síkbeli kifejezése választott mérettel, technikával álmképek festése. Beszédés képkeretek (gondolatok, érzelmek képpé formálása). Festés zenére. A Kapcsolat című kép megjelenítése. Tanulmány festése, színbeli bontása, rajzolása. Például drapériatanulmányok rajzolása, festése. Redukálás a látvány analízise alapján (pl. állatformák redukálása, a forma jelle egyszerűsítése). Emberábrázolás (rajzos, illetve plasztikus formában). Vizuális illúziókra, érzéki csalódásokra épülő feladatok megoldása művészeti példák nyomán.</p>	<p>A képzőművészeti alkotások leírása, a legfontosabb vizuális, nyelvi, kompozíciós, tematikai és a mű típusaiból adódó hatás értelmezése. Az alkotások szerzője, címe, műfaja, technikája. Műelemzések a feladatokhoz és történelmi korokhoz kapcsolva. A művészet funkciói, a korstílus és az egyéni stílus (kompozíció, vizuális nyelvi megoldások anyag-forma-tartalom összefüggései) különböző korokból származó alkotásokon. A művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek vizsgálata. A szecesszió, a fauvizmus, a kubizmus, a kubizmus magyarországi hatása, a futurizmus, az expresszionizmus, a konstruktivizmus, az absztrakt expresszionizmus, a magyar avantgard kezdetei, a dadaizmus, a szürrealizmus, az op-art. A modern építészet és szobrászat jellegzetességei. Tájékozódás a Magyar Nemzeti Galéria anyagáról. A népművészet kiemelkedő példáinak megismerése (pl. a népi szöttek). Egy közeli művészeti gyűjtemény, kiállítás meglátogatása. Műelemzés a formai jegyek alapján, összehasonlító műelemzés (pl. Medgyessy Ferenc Anyaság, ill. Borsos Miklós Anyaság című szobrainak összehasonlítása). A mozgás és az idő megjelenítése álló- és mozgóképen.</p>

	Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Vizuális kommunikáció	<p>Az értelmező ábrák nyelvi elemei: geometrikus formák, vonalminőségek, értelmező színek, formaelemek térbeli összefüggései, arányviszonyok, faktúrák. Az eddig tanult ábrázolási rendszerek (Monge-féle vetületi ábrázolás, egy- és kétméretű axonometrikus ábrázolás) kialakulásának története, rendszere. Az érthető, pontos rajz, az egyértelmű rendezettség és a közmegegyezés (konvenció) szerepe a képi közlőnyelvben. A vázoló és a szerkesztett vonal. Látványok, képek jellemzése, elemzése rajzban, szóban, írásban. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.</p>	<p>Megfigyelt és elképzelt térbeli helyzetek ábrázolása. Rekonstrukciók vetületi és axonometrikus rajzok alapján. Épített téri egység (épület, utcárszlet) megfigyelése, vázlatos tapasztalati-perspektív ábrázolása. A perspektivikus kép szerkesztési szabályai. Összetett mértani test vagy épület ábrázolása. A perspektivikus ábrázolás fajtái. Egy vagy két irányponos perspektív kép szerkesztése. Tanulmány: összetettebb természeti forma részletesebb analízise (pl. értelmező vázlat, részekre bontás, kiegészítés vagy fázisrajzok, szintvonalak, hossz- és keresztmetszetek) felhasználása szemléltető ábrák készítéséhez. Fotómontázs, képes történet összeállítása (esetleg animációs filmvázlat készítése). Grafikonok, diagramok és feliratok tervezése. A többértelmű térábrázolás értelmezése.</p>	<p>A tér illúzióját keltő ábrázolás tapasztalati alapon: látszati rövidülések, méretváltások, nézőpont. Vonaltávtlat, szintávtlat. Térábrázolási módok, kevert nézőpontú ábrázolásmód a különböző korokban, kultúrákban. A szabadkézi rajz és a szerkesztett geometrikus ábrázolás összehasonlítása. Színismeretek: színritmus, színharmónia, kontrasztok. A valódi épületet kicsinyítve megjelenítő makett tömegviszonyai, részarányai, redukált formái. Újabb médiumok képírási formái (pl. fotó, film, televízió, videó, digitális kép, fiktív terek, térillúzió a mai számítógépes játékokban, filmekben). A középületek tájékoztató rendszerre (feliratok, logotípiák, emblémák, jelek). Szöveg és ábra kommunikációs egysége. Lehetetlen ábrák, többértelműség, optikai csalódás.</p>
Tárgy- és környezetkultúra	<p>Egy valódi épületet kicsinyítve megjelenítő makett tömegviszonyai, részarányai, redukált formái. A tervezés vizuális nyelvi eszközei:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vázlatok; – részletrajzok, – megjelenítő ábrák, tömegvázlatok; – szabásrajzok; – makettkészítés. 	<p>Rajzos-írásos dokumentáció készítése különböző korosztályok életmódot reprezentáló környezetéről (lakószobák, lakberendezési tárgyak). Adott méretű tér megtervezése megbeszél stílusban. Tárgytervezési feladatok szabadon választott funkcióra és stílusban.</p>	<p>Az épület és a környezet formai kapcsolata (pl. külső tér, a kert). Az építészeti tér és stílus, az épület, az életmód és a hely összefüggése. A természeti környezet védelme, gazdagítása: a környezettudatosság. Az anyag, a forma és a funkció összefüggéseinek</p>

	Témakörök, tartalmak		Tanulói tevékenységek	
	vizuális nyelv, fogalmak		kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Tárgy- és környezetkultúra	A használati tárgyak stílusa és az egyéni ízlés.		(pl. ékszerek tervezése, a terv három dimenziós kivitelezése). Papírmasé álarc készítése. Ajándék-dobozok készítése. Modelllezés geometrikus formákból. Szobabelső berendezésének megtervezése konkrét személy számára.	vizsgálata. A használati tárgyak és az életmód közti összefüggés vizsgálata.

Megismerésre, elemzésre ajánlott műalkotások

Gustave Eiffel: Eiffel-torony; Lechner Ödön: Iparművészeti Múzeum, Posta Takarékpénztár; Rippl-Rónai József: Cserépváza, a Japán kávéház üvegablaka, Lazanne és Anella, Apám és Piacsek bácsi vörösbor mellett; Csontváry Kosztka Tivadar: Magányos cédrus; Antoni Gaudí: Sagrada Familia templom, Griell-park padjai, épületei, Casa Batlló, Casa Milá villa; Gustav Klimt: A csók; Toulouse-Lautrec: Moulin Rouge, Divan Japonais; Deim Pál: Ádám és Éva; Hollósy Simon: Rákóczi-induló (vázlat); Barcsay Jenő: Dombos táj, Festőállvány; Kondor Béla: Emberpár, Darázskirály; André Derain: Estague, Henri Matisse archipe; Maurice de Vlaminck: Bargival; Ziffer Sándor: Tájérszlet kerítéssel; Henri Matisse: Madame Matisse, Önarckép, A kék ablak, Kreol táncosnő, Ölelés; Pablo Picasso: Avignoni kisasszonyok, Gyümölcsöstál és kenyér, Guernica, Bika-sorozat, Női akt, Gitár, Las Meninas, Vasaló nő, Síró nő, George Braque: Gyertyatartó, Gitáros csendélet; Robert Delaunay: Az Eiffel-torony; Juan Gris: A majom ánizsos üvege; Marcel Duchamp: Lépcsőn lemenő akt, Szökőkút, Palackszáritó; Tihanyi Lajos: Tristan Tzara arcképe, Fülep Lajos arcképe; Giacomo Balla: Kutya porázon, Erkélyen szaladó kislány; Umberto Boccioni: Rugalmasság, Az utca erői, Izmok sebességben; Gino Severini: Formák dinamizmusa, fény a térben; Ernst Ludwig Kirchner: Utcai jelet, Franzi faragott szék előtt, Híd a Rajnán; Janes Ensor: Intrika; Edvard Munch: A sikoly; Emil Nolde: Tánc az aranyborjú előtt; Franz Marc: Kis sárga tavak, Kék ló, Harcoló formák; Mattis Teutsch János: Tájékép; Vaszilij Kandinszkij: Festmény No. 199, Vonal, Sárga, vörös és kék; Paul Klee: Fiala erdő, Táncoló úr; Piet Mondrian: Kompozíció vörössel, sárgával és késsel, Rombuszfestmény; Moholy Nagy László: Kompozíció Z VIII.; Walter Gropius: A Bauhaus épülete; Le Corbusier: Nagy lakóház, Rochampi kápolna; Frank Lloyd Wright: Guggenheim Múzeum; Auguste Rodin: Isten keze, Gondolkodó, Csók; Constantin Brancusi: Alvó múzsa, Női fej; Medgyessy Ferenc: Anyaság; Borsos Miklós: Anyaság; Vilt Tibor: Anatómia; Kazimir Malevics: Fekete Négyzet, Fehér a fehéren, Szuprematista kompozíció; Vlagyimir Tatlin:

III. Internacionálé emlékmű-terve; Jackson Pollack: Nyáridő No. 9 A; perspektivikus ábrák, szerkesztések; William Hogart: Abszurd Perspektíva;

M. C. Escher: Másik világ II., Fent és lent; Salvador Dali: Szellemarc és gyümölcskehely a tengerparton, A gyöngy, A vágy rejtélye, Az emlékezet állandósága, Emberpár felhővel teli fejjel, Az égő zsiráf, Álom egy gránátalmafa körül..., Homártelefon, A fiókos milói Vénusz, A polgárháború előérzete; Francis Picabia: Szerelmi paradé; Kurt Schwitters: Forgás, Cím nélkül; Bálint Endre: Vonattal ki a világból; Otto Dix: Kártyázó hadirokkantak; George Grossz: A társadalom oszlopai; Joan Miró: Segítetek Spanyolországnak, Holland belső II., Hajnalcsillag; Andy Warhol: Marilyn Monroe; Giorge de Chirico: Hektor és Andromakhé, Múzsák; Meret Oppenheim: Az én házvezetőnőm, Reggeli börben; Marc Chagall: Én és a falu, A kakast hallgatva, A zöld hegedűs, Önarckép 7 ujjal; Korniss Dezső: Tücsöklakodalom; Victor Vasarely: Boo, Toroni-Nagy, Zebrák, Alakzat III.; Bridget Riely: Zuhanás; Egry József: Visszhang, Napfelkelte; Szönyi István: Zebegény, Zebegényi temetés

Technikák, anyagok

A megismert grafikai, festői, szobrászati és egyéb technikák önálló megválasztása, igényes kivitelezés. Szabadkézi rajzok és szerkesztések. Szerkesztőeszközök (körző, vonalzó) alkalmazása. Grafitceruza, színes ceruza, filctoll, olajpasztell, tus, viaszkar. Vízfestés temperával, akvarellal.

Nyomatkészítés (frottázs).
Kollázs, papír és fotómontázs készítése. Technikai kísérletek.
Makettezés papírból. Origami technika alkalmazása.
Vegyes technikák: kréta és festék, filctoll és színes ceruza.
Mintázás agyagból és plasztikból. Papírmasé készítése.

Kimeneti követelmény

Az általános iskola befejezésekor a tanuló – a tantárgyi munkára fordítható idő függvényében – személyiségének megfelelő szinten rendelkezzen a vizuális intelligencia és ítélőképesség alapjaival, többé-kevésbé önálló ábrázoló és kifejező alapképesség birtokában legyen!

Alkotó képzetét érvényesítse a szabad alakító, tervező feladatokban!

Befogadóképességének intuitív megnyilvánulása mellett törekedjen esztétikai élményei tudatos átélésére!

Adott szempontokat követve alkalmazza a tanult tapasztalati és összehasonlító műelemzési módszerek valamelyikét!

Ismerje a tanult művészettörténeti korszakok jellemzőbb stílusjegyeit, koronként és áganként legalább három-három műalkotást, alkotót ismerjen fel és nevezzen meg!

Legyen jártas a téri, formai, színbeli tanulmányok készítésében, értse, hogy ezek a látható jelenségek megértésének az eszközei! A megértés és közlés céljával alkalmazza a téri, formai, színbeli analízis és redukció tanult eljárásait!

Rendelkezzen az ábrázolási konvenciókhoz szükséges térszemléleti alapokkal, legyen képes egyszerű vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrákat szerkeszteni!

Tudja, hogy a vizuális kommunikáció a dolgok elvont jeleit, képeit, szimbólumait használó vizuális nyelv által működik, értse a közhasznú, a tudományos, a műszaki és a művészi, a tömegkommunikáció funkcióját, ismerje fel különbségeiket!

Legyenek ismeretei a tárgy- és térformálás, az építészet tanult alapkérdéseiről, törekedjen betartani a kultúrált, környezettudatos, az emberi alkotást és művészetet tiszteletben tartó magatartás szabályait!

Legyen tájékozott a vizuális megjelenítés hagyományosabb és újabb (technikai) formáiban!

Ajánlások értékelési eljárásokra

Az értékeléskor a tanuló tevékenységét viszonyítjuk a tantervben rögzített célokhoz és követelményekhez. A minősítésnek többféle formáját lehet alkalmazni: szóbeli és írásbeli értékelést, valamint az osztályozást.

A tanulók órai aktivitását, munkatempóját figyelő és a teljesítményt következetesen és differenciáltan értékelő tanár kedvet teremt a további munkához. A legnagyobb hatékonysággal az a tanár dolgozik, aki rámutat a teljesítmény pozitív és negatív oldalára is úgy, hogy a javítás módját is megjelöli. Az igyekvő, de kevésbé ügyes tanuló munkája még akkor is jó osztályzatot érdemel, ha a végeredmény kevésbé látványos és sikeres. Nem szabad csak a végső teljesítményre figyelni, és a tanuló pozitív viszonyulásának, igyekezetének figyelembevétele nélkül értékelni.

Szóbeli értékeléskor nagy hangsúlyt adjunk az aktivitásnak, a szabad kísérletező kedvnek és az ötletességnek! Emeljük ki, hogy a jó ötletek elmélyült munkavégzés és gondolkodás közben születnek! Nagyon fontos, hogy az értékeléshez jó munkaléghőzt teremtsünk az osztályban, jó kapcsolatot és egészséges rivalizációt a tanulók között. Túl gyakori ellenőrzésre és értékelésre nincs szükség, mert gátolja a szabad asszociációt és a tévedés szabadságát. Részfeladatokat szóban értékeljünk, és csak feladatsorokra, időigényesebb munkákra adjunk osztályzatot! A munkavégzéskor feltétlenül ismerjék a követelményszintet, mely alapján a tőlük telhető legjobb megoldást és minőséget tűzhetik ki maguk elé.

Lehetőséget kell adni a rosszul sikerült munkák javítására, mert ha érzik, hogy a tévedés korrigálható, akkor nem vesztik el az alkotó kedvüket! Adjunk differenciáltan feladatokat a különböző képességű tanulóknak! Az egyszerűbb feladatokat a gyengébben rajzolók is sikeresen oldhatják meg, és ha értékeléskor dicséretet kapnak érte, az a későbbiekben még jobb teljesítményre fogja ösztönözni őket.

Vigyázzunk azonban arra, hogy ne állítsuk túl alacsonyra a követelményszintet, mert a tartósan kisebb erőfeszítéssel is elvégezhető feladat érdektelenné teszi a tanulót. Az értékelés helyes stílusa pozitív irányba formálja a tanuló magatartását, motivál és fejleszti az önértékelést. Nem elég csupán az osztályzat értékét közölni a tanulóval, mert sok esetben nem tudja, hogy a kapott érdemjegy milyen minőségű teljesítményt jelent. Szükséges az érthető szöveges értékelés is, melyben érezhető a tanár segítőkész hozzáállása.

TECHNIKA ÉS ÉLETVITEL**1–4. osztály***Életvitel és gyakorlati ismeretek műveltségterület***Bevezető**

Az *Életvitel és gyakorlati ismeretek műveltségterületre* készült kerettanterv célja és feladata az iskolának és a műveltségterületet oktatóknak biztos alapot nyújtani a kisiskolások személyiségfejlesztését szolgáló feladatok ellátásához.

A kerettanterv fő fejlesztési feladatai

A közvetlen mesterséges környezet megtapasztalása (lakás, iskola, közlekedés). A saját élményből adódó problémák technikai oldalának felismerése. Technikai érdekességek, természeti találmányok megfigyelése. Az ember, technika és természet kapcsolatának felfedezése, megértése. Információ gyűjtése az alkotó munkához.

Az alkotás folyamatának átélése, tudatos szervezése. Személyes igények, szükségletek megnevezése. Az egyéni indíttatású probléma felismerése megfogalmazása. Gondolati tervek, később vázlatok készítése. A rendeltetésnek, a formának, valamint a készítési eljárásnak, az anyagnak és a szerkezetnek megfelelő szokásos megoldás kiválasztása, majd alkalmazása.

Műszaki kommunikáció alapjainak elsajátíttatása: a terv megjelenítése, szóban, írásban, rajzban, anyagban, tárgyban.

A terv, elképzelés értékelése, megfeleltetése az igénynek és a lehetőségeknek.

Konstruálás, kivitelezés: tárgyak, modellek, szerkezetek és agrotechnikai eljárások, háztartás és egészségügyi eljárások irányított és önálló megvalósítása.

A rendeltetésnek, az anyagnak és szerkezetnek megfelelő egyszerű megoldás kiválasztása és elkészítése mintakövetéssel, önállóan.

Az alkotói és befogadói munka során, a következményekért felelős magatartás tanúsítása. Más véleményének figyelembevétele. Az önellenőrzés fejlesztése.

A legegyszerűbb emberi szükségletek felismerése és a kapcsolódó technikai lehetőségek belátása, a funkció, forma, anyag, szerkezet, eljárás összefüggéseinek tapasztalati feltárása.

Munkavégzési és tanulási szokások. Gyermekbalesetek okai, forrásai, megelőzésük. Jó testtartás. Elővigyázatosság az anyagalakításban. Munkahely rendje, tisztasága.

Technológiai rend, térszemlélet kialakítása.

Az anyagalakító, a szerelő- és az építőmunka fázisainak megismerése. A műveleti sorrend betartása a munka során.

Jártasság az eszköz nélküli anyagalakításban és a legegyszerűbb eszközök használatában.

Gazdálkodás az anyaggal, az energiával, a munkával és az idővel.

Technikai szemléleten alapuló környezettudatos fogyasztói magatartás alakítása.

Ajánlás*Műveltségi terület:*ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK *Tantárgy:* TECNIKA ÉS ÉLETVITEL *Iskolatípus:* bármely általánosan képző 1–4. o.

	1. osztály	2. osztály	3. osztály	4. osztály
heti	1(1,5)	1(1,5)	1(1,5)	1(1,5)
éves	37(55)	37(55)	37(55)	37(55)

Óraszám

Megvalósítási feltételek:

- technika szaktanterem,
- 4. osztálytól bontott létszámú csoportok (vegyes fiú-lány),
- 1–4 osztályban tanító főiskolai képesítéssel

Kidolgozási szint: téma**Cél**

A nélkülözhetetlenné vált magas szintű technikai környezet (iskola, otthon, háztartás, közlekedés, szolgáltatás, ipar, mezőgazdaság stb.) színvonala és a következő évtizedekre várhatóan egyre emelkedő színvonalú és fejlettségű technika indokolja, hogy a ma iskolásainak ismernie kell a szűkebb és tágabb környezetük technikai összetevőit, összefüggéseit.

A tantárgy tanításának célja és feladata a tanulók életkorának megfelelő módon, mértékben és szinten:

- technikai felkészültséget kialakítani,
- felkészíteni a mesterséges környezetben való tájékozódásra (múlt, jelen, várható jövő, térbeli változások),
- megismertetni az ember alkotta környezet legfontosabb jellemzőit,
- bemutatni az emberi alkotásokban megtestesülő használati, esztétikai és etikai értékeket,
- fejleszteni az alkotóképességet, amellyel a közvetlen környezet alakítható,
- a megszerzett ismeretek alapján a tanulók tudatos szemléletévé és magatartásává váljon az emberi környezet és a természet védelme a technika segítségével,
- kritikus fogyasztói magatartás alakítása, fejlesztése,
- szintetizációs képesség megteremtése,
- a megismertetett emberi tevékenységek, szakmák, életpályák, az átélt alkotások, a technikai beállítódás egyúttal pályaaorientálók legyenek.

Tartalom

A mindennapi életben is hasznos ismereteket, tevékenységeket, a természeti, társadalmi és humán dimenziókkal rendelkező technikai alpműveltséget, a technikai kultúra fő területeit közvetíti a műveltségi terület.

Munkakultúra: anyagismeret, anyagmegmunkálás, eszköz, műveletek, alkotás folyamata, szervezés, gazdaságosság, ergonómia, baleset megelőzés.

Termelési kultúra: anyag, energia, információ (eredete, termelés, elosztás, fogyasztás, gazdálkodás). Agro-technika, élelmiszeripar.

Háztartáskultúra: lakáskultúra, háztartási technológiák, háztartásgazdaság.

Környezetkultúra: tárgyi környezet, épített környezet, környezetgazdálkodás.

Közlekedéskultúra: közlekedési szabályok, közlekedési eszközök.

Gazdálkodási kultúra: áru, piac, termékszerkezet, marketing, reklám, foglalkozási ágak, pályaaorientáció, beruházás, befektetés, költség, haszon.

Fogyasztói kultúra: kereskedelem, termékelemzés, pénzgazdálkodás, takarékoság.

Szabadidős kultúra: művelődés, szórakozás, szórakoztatás, játék.

Információs kultúra: kommunikáció, információs gépek, információs rendszerek.

Követelmény

A kisiskolások (6–10 éves) előzetes tudása, tapasztalása alapján, a környezetről szerzett információi segítségével fejlessze, alakítsa, szintetizálja a technikai környezethez kapcsolódó ismereteit. Lehetővé tenni, hogy életkoruknak megfelelően tájékozottságot szerezzenek az ember környezetalakító tudatos, aktív tevékenységeiről, a technika hasznosságáról, nélkülözhetetlenségéről, veszélyeiről. A technikai műveltség alapozását kell elérni:

- a mindennapokban (otthon, iskola, közlekedés) nélkülözhetetlen *elemi ismeretek* funkciók, anyagok jellemzői, működési elv, szerkezet stb.) és *gyakorlati tevékenységek* (tervezés, szervezés, építés, eszközhasználat, szerelés, alakítás, gazdaságosság, stb.) közvetítésével;
- a műszaki kommunikáció, a magatartási szokások formálásával;
- a technikai alkotósvágy, alkotóképesség, a manipulatív képességek, a technikai kötődések, érdeklődések, a pályaismeret fejlesztésével.

Részei

Technika és életvitel	1. osztály
Technika és életvitel	2. osztály
Technika és életvitel	3. osztály
Technika és életvitel	4. osztály

Értékelés

A tanulók munkájának értékelésére használhatók a tantárgy sajátosságaiból adódóan:

- a tanult ismeretek alkalmazása,
- szakkifejezések használata,
- a munkadarab vagy modell megfelel-e a funkciójának,
- a munkadarab vagy modell kivitele, esztétikussága,
- a műszaki rajzi feladatok szabványossága,
- a munkahely rendje, a munkaszokások,
- a tanulók aktivitása, figyelme, kreativitása, önértékelése.

Az értékelésnek át kell szőnie az oktatási folyamat minden mozzanatát, sikerélményt biztosítónak, személyiségfejlesztőnek kell lennie.

Értékelés módjai: metakommunikáció, szóbeli, pontozás, érdemjegy

Jeles: tananyag, követelmények 90–100%-át teljesítő.

Jó: a tananyag, követelmények 75– 90%-át birtokló.

Közepes: a tananyag és a követelmények 50 – 75%-át teljesítő.

Elégséges: a tananyag és a követelmények 30 – 50%-át teljesítő

Feltételek

Tanterem biztosítása a manuális tevékenységekre alkalmas berendezéssel (padok, munkaasztalok, ülőhelyek).

Alapvető szerszámkészlet (papír-, fa-, fém-, műanyag-, textilmunkához).

Építőkészlet, szerelőkészlet. Háztartástechnikai eszközök. Anyagalakításhoz alapanyagok.

Iskolai költségvetésből 0,05% anyagra és eszközfejlesztésre.

1. évfolyam

Éves óraszám: 37/51 óra

Cél

A 6-7 éves gyermek szintjén tapasztalati úton megismertetni környezetének anyagaival, azok tulajdonságaival. Az anyagok tulajdonságai, alakíthatósága, a tulajdonság és felhasználás közötti összefüggések megláttatása.

Egyszerű anyagalakítási módok elsajátíttatása. Szemmérték, számolási készség, megfigyelőképesség fejlesztése.

Rajzi algoritmusok, munkamenet értése, olvasása. Tájékozódás rajzolvasás alapján.

Helyes munkaszokások, munkarend kialakítása. Kulturális örökségeink jellemző tárgyi, jelképi sajátosságainak ápolása.

Megismertetni a lakóhely gyalogos közlekedési rendjével, közlekedési jelzésekkel, táblákkal.

Egyszerű háztartási tevékenységek elvégzése (terítés, szobanövény ápolás). Tudatosítani, hogy a környezetünk berendezései, tárgyai az emberi munka eredményei.

Tartalom

Anyagok és alakításuk: képlékeny anyagok felismerése, alakítása, felhasználása.

Lágy papír tulajdonságai, fajtái, alakítása.

Fa és a természet kincseinek megismerése, hurkapálca alakítása.

Zsineg, fonal, szál as anyagok tulajdonságainak tapasztalása, felhasználásuk.

Építés építőkészletből. Szerelőelemekkel végzett gyakorlatok.

Helyes testtartás, tisztálkodás, a kézmosás kötelező alakalmi, kultúrált étkezés.

A gyalogos közlekedés jellemzői és szabályai.

Tárgyalakítás jeles napokra, ünnepnapokra.

Követelmény

Különböztesse meg a tanuló a természetes és emberi alkotással létrehozott tereket, formákat, Személyes igényeit, szükségleteit tudja megnevezni, a megvalósításában legyenek ötletei.

Rendelkezzen alapvető tervezési jártassággal algoritmus alapján. A természetben és környezetében található lapszerű, vonalszerű anyagot tudja összehasonlítani érzékelhető tulajdonságaik alapján.

Tapasztalatai alapján válogassa szét milyen célra, miért, milyen feltételek mellett, milyen műveletek során, milyen eszközökkel lehet a megismert anyagot felhasználni.

Fokozott önállósággal készítsenek egyszerű játékokat, hasznos tárgyat, ajándékot.

Vigyázzon munkahelyének rendjére, öltözete tisztaságára.

Biztonsággal közlekedjen járdán és úttesten, ismerje a forgalomirányítás jelzéseit.

Részei

Anyagok és alakításuk 1.

Épített szerelt modellek 1.

Jeles napok 1.

Életvitel-háztartás 1.

Közlekedés 1.

Feltételek

Első technikakönyvem tanuló segédlet

Építődoboz tanuló segédlet

Szerelőkészlet tanuló segédlet (fémépítő, legó)

ANYAGOK ÉS ALAKÍTÁSUK 1.

Időkeret: 13 óra

Cél

A tanulók környezetében megfigyelhető természeti anyagok, feldolgozott anyagok tapasztalati megismertetése, egyszerű állapotváltoztatási módok (alakítás, formálás) elsajátíttatása.

Mikromanipulációs koordinációk (két kéz összerendezettsége) fejlesztése.

Elemi munkaszokások alakítása (helyes testtartás, rend, pontosság, balesetvédelem).

Estétikus munka örömeinek, értékének kialakítása.

Tartalom

Képlékeny anyagok fajtái, tulajdonságaik (lágú, puha, nyújtható stb.), alakításuk, felhasználásuk.

A papír tulajdonságai (vékony, vastag, négyzet, téglalap, kör, sima, érdes, rostsos, lapszerű, lágú, kemény, hajlítható, téphető), fajtái, darabolása (tépéssel, nyírással), hajtogatás (felező és átlóhajtogatás), alakítás (tépés, sodrás stb.), szerelés ragasztással.

A hurkapálca tulajdonságai (hajlítható, törhető, rugalmas, rugalmatlan) felhasználása, darabolása (tördeléssel, késsel), szerelése. A zsineg, fonal tulajdonságainak érzékelése tapasztalással, kötözésük, csomózásuk, felhasználhatóságuk. Kézműves szakmák azonosítása.

Követelmény

Különböztesse meg környezetük természetes és mesterséges anyagait, azok alapvető tulajdonságait. Tudja párosítani környezetének tárgyait és azok anyagait.

Alakuljanak ki az elemi munkavégzéshez szükséges alapvető ideg-izom koordinációk. Ismerjék meg a képlékeny anyagok lényeges tulajdonságait, felhasználásuk gazdaságos módjait.

Ismerjen meg a környezetében található lapszerű anyagokat. Tapasztaljon a papírból készült tárgyak alakjáról, méretéről, felületéről érzékelhető tulajdonságokat.

Tudja, hogy milyen célra és miért lehet a papírt felhasználni.

Fejlődjenek jártasságaik a lágú papír darabolásában, hajtogatásában, alakításában, ragasztásban, az olló balesetmentes használatában.

Értékelje, hogy a fa a természet kincse. Ismerje a hurkapálca megmunkálási tulajdonságait. Tudjon hurkapálcát darabolni tördeléssel és/vagy késsel, hurkapálcát csiszolni, szerelni.

Ismerje fel a természetben és a környezetében található vonalszerű anyagokat.

Szerezzen tapasztalatokat ezek felhasználásáról, jellemző tulajdonságok szerinti szétválogatásukról, összehasonlítási módjukról. Tudjon csomót és csokrot kötni.

Értékelés

Nagyon jó

Jól tudja használni az eszközöket.

A munkafolyamatot el tudja mondani.

Tud gyurmát formázni, papírt hajtogatni és csomót kötni.

A munkája pontos, tiszta és tetszetős.

Jó

Tudja használni az eszközöket.

A tankönyv ábrái, táblai algoritmus alapján el tudja mondani a műveleti sorrendet.

Tud legalább 2-3 modellt/munkadarabot agyagból formázni, papírból hajtogatni.

Munkája pontos, tiszta.

Megfelelő

Segítséggel tudja használni az eszközöket.

Tanítói segítséggel meg tudja határozni a munkafolyamat sorrendjét.

Segítséggel tud anyagot alakítani, szerelni.

Munkája tiszta.

ÉPÍTETT ÉS SZERELT MODELLEK 1.

Időkeret: 5 óra

Cél

Tájékozódás az új iskolai környezetükben. A természetes és az ember által alkotott tárgyak, terek elkülönítése, összehasonlítása. A tárgyak egyszerű elemzési készségének kialakítása.

Alapvető műszaki információk értése, olvasása, térérzékelés fejlesztése.

Alakrajz, körvonalrajz közti különbség meglátása.

Összefüggések keresése a tárgyak funkciója, anyaga, alakja, méretei között. Alakfelismerés, arányok mérlegelése. Adott időre elvégzett esztétikus munka örömeinek, értékének kialakítása. Felelősségérzet alakítása, fejlesztése a környezetért (iskola, otthon).

Tartalom

Ismerkedés az építőelemekkel. Elemcsaládok kirakása. Néhány elemből álló alakzat, modell kirakása. Szerkezetek összeállítása minta, rajz, fénykép alapján.

Tetszés szerinti elemszámú alakzatok, építmények kirakása, felépítése egyéni ötletek, elképzelések alapján. Ismerkedés a szerelőelemekkel. Szerelőelemek felismerése az iskolai tárgyakon, rajzról, modelltől. Egyszerű modellek konstruálása szerelőelemekből: oldható kötések létrehozása (csavarozással, fémgyűrűvel, gumigyűrűvel). A szerelés elemeinek, eszközeinek, szerszámainak balesetmentes használata, elrendezése.

Követelmény

Szerezzen tapasztalatot arról, hogyan lehet az építőelemeket szétválogatni, adott feladathoz, probléma megoldásához megfelelő elemeket kiválogatni.

Legyen jártas építőelemek pontos egymáshoz és egymásra illesztésében, egyszerű modell megépítésére saját elképzelés alapján.

Ismerjék fel a csavarral történő szerelést környezetükben, a szerelés szerszámait (csavarhúzó, villáskulcs) és az oldható kötőelemeket (csavar, csavaranya, fémgyűrű, gumigyűrű). Szerezzen tapasztalatot adott feladat és probléma megoldása során alkatrészek megfelelő egymáshoz illesztésében, csavarozásában, a szerelőelemek laza és szoros összeszerelésében (az erő kifejtés mértékében), utánzással (algoritmus alapján).

Értékelés

Nagyon jó

Jól tudja használni az eszközöket.

Tud építő és szerelőelemekből egyszerű alakzatot, szerkezetet önállóan építeni.

A munkája pontos.

Jó

Tudja használni az eszközöket. Minta vagy rajz alapján tud konstruálni.

Megfelelő

Segítséggel tudja használni az eszközeit.

Segítséggel tud szerelni.

JELES NAPOK I.

Időkeret: 6 óra

Cél

A családi és a közösségi együttélés érzelmi és tartalmi erősítése.

Kulturális örökségeink jellemző sajátosságainak ápolása.

A tanult ismeretek és tevékenységek szintetizálása egy ünnepi funkcióra.

Tartalom

Mikulás – agyag, sógyurma, papír felhasználása.

Karácsony – természetes anyagok, papír (láncfigurák, ablakdíszek, fenyődíszek).

Farsang – papír, textil, agyag (jelmezkészítés).

Nemzeti ünnep – fonál, szalag (masni, zászló).

Húsvét – fonál, textil (tojástartó).

Anyák napja – fonál, textil, papír, természeti anyag (ajándék).

Követelmény

Ismerje meg az ünnepekhez fűződő népi hagyományokat, az ünnepnapok jelképeit, az ünnepnapokhoz kapcsolódó tárgyalakítás szokásait

Tudja a már megismert anyagokat felhasználni az ünnepi készülődésben.

Értékelés

Nagyon jó

Ismeri az ünnepekhez fűződő tevékenységeket. A megismert anyagokat fel tudja használni önállóan egyszerű jelképek készítésében.

Jó

Ismeri az ünnepekhez kapcsolódó tevékenységeket.

Kevés segítséggel képes adott funkcióra tárgyat, díszet készíteni.

Megfelelő:

Tanítói irányítással, segítséggel tud egyszerű ünnepi jelképet készíteni.

ÉLETVITEL-HÁZTARTÁS 1.

Időkeret: 9 óra

Cél

Személyes higiénia iránti igény megalapozása, fejlesztése. Felismertetni, hogy az otthon, a lakás, berendezési tárgyai, a ruházat a személyes holmi tudatos emberi tevékenység eredményei.

Életkoruknak megfelelően vegyenek részt a családi munkamegosztásban.

Megismertetni a kulturált étkezés szokásait.

Figyelem felkeltése az egészséges táplálkozás alapjaira. Egyszerű eszközök előnyeinek és veszélyeinek feltárása.

Tartalom

Tisztálkodás kötelező alkalmai. Munkahely tisztán tartása. Helyes testtartás.

Táplálkozási szokások (étkezési rend). Terítés.

Egészséges és kulturált étkezés.

Otthonunk elrendezése (szobám).

Munkamegosztás a családban.

Lakás növényeinek (állatainknak) ápolása, ezek technikai eszközei.

Követelmény

Az egészségmegőrzés alapvető szokásainak belátása, betartása. A higiénias szokások alkalmazása.

Étkezési szokások következményeinek mérlegelése.

Tudja párosítani környezetének tárgyait és azok anyagait. Fogalmazza meg, hogy ezek milyen emberi igényeket elégítenek ki.

Személyes holmik megbecsülése.

A szobai növényápolás szükségessége, gyakorlati alkalmazása.

A tisztaság hiányából eredő hátrányok felsorolása.

Értékelés

Életkori sajátosságainak megfelelően tudja megnevezni, felsorolni az otthon használati tárgyait, eszközeit. Az anyagalakítással párhuzamosan értékeljük a háztartási funkcióra készített egyszerű tárgyak kivitelezését (pohár, poháralátét).

KÖZLEKEDÉSI ISMERETEK 1.

Időkeret: 4 óra

Cél

A gyalogos közlekedéssel kapcsolatos helyes magatartási szokások kialakítása, gyakoroltatása. Gyalogos közlekedés veszélyhelyzeteinek tudatosítása.

Tartalom

Jelzőtáblák. Gyalogos, úttest, járda, járdaszegély, gyalogátkelő.
A gyalogos közlekedés szabályai, gyalogosra vonatkozó tilalmak.
Közlekedés városban, falun.
Veszélyhelyzetek (parkoló járművek közti átkelés).

Követelmény

Különböztessék meg a gyalogos közlekedést irányító forgalmi jelzéseket.
Tudjanak az úttesten biztonságosan átkelni forgalomirányítás nélkül, rendőri karjelzésnél, jelzőlámpás irányításnál.
Hasonlítsa össze a falusi és a városi közlekedés jellemzőit.

Értékelés

A helyes és helytelen magatartási szokások megkülönböztetése alapján.
A forgalomirányítási jelzések ismerete, gyakorlati alkalmazása.

2. évfolyam

Éves óraszám: 37/55 óra

Cél

Fejleszteni a tanulók technikai szemléletét, problémamegoldó gondolkodását, kritikai érzékét, a modell és valóság viszonyának elemzését, a technika iránti érdeklődését.
Lehetőséget adni a tanulóknak játék, használati tárgy, ajándék tervezésére, készítésére, egyéni kezdeményezésekre, az alkotó (konstruáló) munka sikerének, örömeinek biztosítására. Ezekkel együtt megismertetni egyszerű anyagvizsgálatokat, amelyek a terveik megvalósításához, a tudatos anyagválasztást teszik lehetővé.

A természet tiszteletére, megbecsülésére buzdítás.

Önkiszolgálásra, egyszerű háztartási tevékenységek elvégzésére szoktatás.

Egymás munkájának megbecsülésére, segítésére nevelni a tanulókat.

Közlekedéssel kapcsolatos helyes ismeretek és magatartási szokások kialakítása a gyalogos közlekedésben, tömegközlekedésben.

Tartalom

Anyagok és alakításuk: Képlékeny anyagok tulajdonságai, alakításuk, felhasználásuk.

Papírmunkák: lágy papírok csoportosítása felhasználásuk alapján, lágy papírok darabolása, hajtogatása, szerelése.

Fa és a természet kincsei: természeti anyagok, vékony lécek, pálcák darabolása, alakítása, felhasználásuk.

Fonal és textil: anyagok vizsgálata, darabolása, alapöltések fajtái és alkalmazásuk.

Épített és szerelt modellek

Elemek, elemcsaládok. Méretarányok.

Összetett alakzatok szerkezetek összeállítása építőelemekből, dobozokból.

Szerelőelemekkel végzett gyakorlatok. Rögzítés.

Jeles napok

Népi hagyományok. Tárgykultúra. Ajándékok.

Életvitel - Háztartás

A lakás belső terei. Bútoraink.

Munkamegosztás a családban.

Közlekedési ismeretek

Gyalogos közlekedés. Közlekedés járműveken.

Követelmény

Térérzékelés, konstruáló képesség fejlesztése. Többféle megoldás keresése a tervezésben. Méretarányok megfigyelése és alkalmazása.

Lényeges és lényegtelen ismérvek szétválasztása. Játéktárgyak kialakítása, elkészítése egyre nagyobb önállósággal.

Összefüggések felfedezése tárgyak funkciója és anyagi tulajdonságaik között. Az anyagokhoz és a készítendő munkadarabhoz megfelelő művelet tervezése, munkaeszköz megválasztása.

Feladattudat fejlesztése. Veszélytudat kialakítása (a járművek használatával kapcsolatos veszélyhelyzetek ismerete).

Részei

Anyagok és alakításuk 2.

Épített és szerelt modellek 2.

Jeles napok 2.

Életvitel – Háztartás 2.

Közlekedési ismeretek 2.

Feltételek

Második technikakönyvem tanulói segédlet

Építődoboz tanulói segédlet

Szerelőkészlet tanulói segédlet

ANYAGOK ÉS ALAKÍTÁSUK 2.

Időkeret: 16 óra

Cél

Az anyagok és alakításuk közben a természetes és feldolgozott (átalakított) anyagok tulajdonságainak tapasztalati úton, anyagvizsgálattal történő megismerése, okok és összefüggések keresése. Különböző formák, alakok, arányok felismerése. Gazdaságos anyagfelhasználás.

A technika és környezet kapcsolatának felfedezése, értékelése.

Egyszerű modellek építésével az absztrakciós képesség fejlesztése.

Tartalom

Képlékeny anyagok

– vizsgálata (megpuhul, kenődik képlékenység),

– alakítása (gyúrás, gömbölyítés, hengerítés, sodrás, kúposítás, lapítás, mélyítés) alapanyag, termék

Papír

– anyagvizsgálat (nedvszívó képesség), miből készülhet

– csoportosítása felhasználásuk alapján

– előrajzolás eszközei (alaklemez használata)

– daraboló műveletek és szerszámai

– alakító műveletek (gömbölyítés, redőzés, hajtogatás: felező, átló, szegélyhajtogatás, zsebkendő-hajtás, szalvéta hajtás),

– szerelő műveletek anyagai, eszközei (ragasztás)

Természet kincseiből készült termékek vizsgálata (háncs, vessző, faág, kukoricaszár, vékony lécek), egyszerű munkadarab tervezése, készítése

- darabolás,
- alakítás (csiszolással, késsel),
- szerelés (ragasztással, kötözéssel).

Fonalak és textíliák érzékszervi összehasonlítása, felhasználásuk, egyszerű öltések, fonás.

Követelmény

Az anyagok tulajdonsága, alakíthatósága és felhasználása közti kapcsolatok ismerete. A megmunkálás során végzett műveletek sorrendjének, a használt eszközök, az anyagok megmunkálásához kötődő mesterségek megnevezése.

Elemezze környezetének papírból, képlékeny anyagokból, fából, fonalból készült tárgyait, azok funkcióját, tulajdonságait, felhasználásuk gazdaságos módjait (környezeti hatásait).

Tudjon kézzel, egyszerű eszközökkel lágy anyagból egyszerű formát alakítani; *papírt* darabolni (nyírással, tépéssel), alaklemez használatával előrajzolni, alakítani hajtogatással (felező-, átló- és szegélyhajtogatás), formázni (gömbölyítéssel, redőzéssel, sodrással), szerelni (pont- és foltragasztás); *cérnát* tûbe fûzni, egyszerű öltésekkel *fonalat* vezetni, csomót és csokrot kötni; *hurkapálcát* és vékony lécet darabolni (tördeléssel, késsel), csiszolni, faragni, szerelni; a gyalogos *közlekedés* szabályait alkalmazni, a tömegközlekedési eszközöket használni; a *családi* munkamegosztásba besegíteni (portalanítás, takarítás, növényápolás, terítés).

Legyen képes tárgyak (játék, használati tárgy, báb stb.) tervezésére, kivitelezésére csoportosan, önállóan.

Értékelés

Kiemelt szempontok:

- tud-e a tanuló önállóan (kis segítséggel) segítséggel a megismert anyagok közül tulajdonságaik alapján választani; anyagot alakítani, szerelni?
- ismeri-e a műveleti sorrendeket, a használatos eszközöket?
- terveit szóban ki tudja-e fejezni?
- munkáját tudja-e értékelni?

ÉPÍTETT ÉS SZERELT MODELLEK 2.

Időkeret: 5 óra

Cél

Fejleszteni a tanulók technikai szemléletét a modell és a valóság viszonyának elemzésével.

Fejlődjenek manuális képességeik egyszerű szerkezetek kialakításában. Statikus egyensúlyozás, erőszabályozó képesség fejlesztése.

Tartalom

Építőelemek felhasználásával minta, rajz, fénykép alapján összetettebb alakzatok, szerkezetek, összeállítás. Nagyítás, kicsinyítés megfigyelése.

Konstruálás egyéni elképzelések alapján próbálgatással.

Az összeállított modellek (szerkezetek) részei közti kapcsolatok (illeszkedés, támasztás, áthidalás, határolás) vizsgálata és alkalmazása egyéni konstrukciók elkészítésében. Rögzítés – helyhez és helyzethez – a technikában, merevítés, egyszerű rácsos szerkezetek szerelése önállóan és társakkal.

A szerkezeti elemek gondos rögzítésének jelentősége.

Követelmény

Ismerje

- az illeszkedik, támaszt, támaszkodik, összeköt, áthidal, határol, tart, tartott technikai összefüggéseket az építőelemekből összeállított szerkezetekben.
- a kicsinyítés, nagyítás fogalmát.

Tudja

- megnevezni a környezetében található (otthon, iskola, utca, játszótér stb.) rögzítési módokat.
- az elmozdulások megakadályozását elősegítő rögzítést, helyhez és helyzethez rögzítés jellemzőit.

Legyenek jártasak adott egyszerű modellek utánzással történő összeállításában, az összeállított modellek kapcsolatainak feltárásában, elemzésében, annak mérlegelésében, hogy egy-egy elemet melyik másikkal lehet helyettesíteni.

Képes legyen összetettebb modellek felépítésére egyéni elképzelés alapján.

Értékelés

Ismeri-e

- az építőkészlet, szerelőkészlet elemeinek, elemcsaládjainak nevét?
- a térbeli építés alapelveit, gyakorlatát? –a kicsinyítés, nagyítás közti különbségeket?

Tud-e megnevezni környezetében megtalálható rögzítési módokat?

Képes-e egyszerű modell felépítésére egyéni elképzelés alapján?

JELES NAPOK 2.

Időkeret: 6 óra

Cél

A családi és a közösségi együttélés érzelmi és tartalmi erősítése. Kulturális örökségeink jellemző sajátosságainak ápolása. A tanult ismeretek és tevékenységek szintetizálása egy ünnepi funkcióra.

Tartalom

Mikulás – papír, textil, ezek közös alkalmazása.

Karácsony – természetes anyagok, papír (asztaldísz, ültetőkártya, fenyődíszek).

Farsang – papír, textil, agyag, (álarc, jelmez).

Nemzeti ünnep – fonal, szalag, zsinór (három-színű zsinórfonás).

Húsvét – fonal, textil, (húsvéti fa).

Anyák napja – fonal, textil papír, természeti anyag (ajándék).

Követelmény

Ismerje meg

- az ünnepekhez fűződő népi hagyományokat.
- az ünnepnapok jelképeit.
- az ünnepnapokhoz kapcsolódó tárgyalakítás szokásait.

Tudja a már megismert anyagokat felhasználni az ünnepi készülődésben.

Értékelés

Ismeri-e a jeles napokhoz fűződő emberi tevékenységeket?

Tud-e a megismert anyagok közül céljainak megfelelően választani?

Képes-e terveinek megfelelően anyagot alakítani?

ÉLETVITEL-HÁZTARTÁS 2.

Időkeret: 5 óra

Cél

A közvetlen környezet megfigyeltetése, annak gondozása, megbecsülése. A család szerepének erősítése. Az egymásért végzett tevékenység erősíti a felelősségtudatot és fejleszti az egymásrautaltság érzését.

Kialakítani és fejleszteni a környezetkultúra és tárgykultúra alapjait, szokásait.

Egészséges életvitelre, életmódra szoktatni.

Tartalom

A lakás belső terei.
Bababútorok építése.
Házi munkák fajtái. Munkamegosztás a családban.
Szolgáltatóhelyek lakóhelyünkön.
Ünnepi terítés.

Követelmény

Ismerjék meg
– otthonuk nélkülözhetetlen lakberendezési tárgyait, azok anyagait, méreteiket,
– a háztartási munkaformákat,
– a takarítás műveleteit, eszközeit, gépeit, anyagait,
– a háztartási balesetek forrását,
– növények ápolását (portalanítás),
– alapvető tisztasági szokásokat.
Tudjanak egyszerű ajándékot készíteni, azt alkalomhoz illően becsomagolni.

Értékelés

A lakás belső tereinek megnevezése (funkciójuk szerint).
Legalább 4-5 lakberendezési tárgy felsorolása, funkciójuk megnevezése.
Háztartási munkák megnevezése (3-4).
Portalanítás eszközeinek megnevezése (anyaguk, tulajdonságaik).

KÖZLEKEDÉSI ISMERETEK 2.

Időkeret: 4 óra

Cél

Felkészíteni a tanulót a balesetmentes, kultúrált közlekedésre, a közlekedési szokások, illemszabályok és előírások betartására, közlekedési veszélyhelyzetek elkerülésére.

Tartalom

Közlekedés – útjelző táblák készítése (terepasztal).
Gyalogos közlekedés gyakorlása.
Közlekedés járművekkel, tömegközlekedés.

Követelmény

Ismerje a tájékoztató, utasító, veszélyt jelző, tiltó közlekedési jelzőtáblák jellegzetes alak-ját, színét.
Teljes biztonsággal közlekedjen gyalogként, ismerve a gyalogos közlekedés veszély-helyzeteit.
Legyen képes megfogalmazni a tömegközlekedési eszközök használatához szükséges tennivalókat (jegyváltás-kezelés, bérlet, megálló stb.), a tömegközlekedési eszközön alkalmazott illemszabályokat.

Értékelés

Tudja összehasonlítani alakjuk és színük szerint a közlekedési jelzőtáblákat, gyalogosok közlekedési helyzeteit elemezni terepasztalon, kép alapján, leginkább a gyakorlatban.

3. évfolyam

Éves óraszám: 37/55 óra

Cél

Megláttatni az ember szerepét a házak, lakások, otthonok kialakításában. A korszerű lakásfelosztás meg-

figyeltetése. Rámutatni a technika hasznára otthonunkban, ez milyen társadalmi, emberi, technikai fejlődés eredménye. Neveljünk a technikai vívmányok megbecsülésére, környezetharmonikus használatukra. A tanulók tervező, kivitelező képességeit, kreativitását, technikai problémamegoldó képességeit fejleszteni.

Ösztönöznünk a környezetbarát anyagok felhasználására, a hulladék újrahasznosítására.

A műszaki rajz alapjainak oktatásával elősegíteni a tervezőképességet, a műszaki kommunikáció fejlesztését.

Tartalom

Papír a környezetünkben: lágypapír, karton, papírlemez tulajdonságainak ismerete, felhasználásuk, alakításuk.

Fonal és textil: az anyagtulajdonság változtathatósága, vizsgálata. Kézi varrás alapöltése.

Természetes anyagok, vékony pálcák, lécek tulajdonságainak vizsgálata, alakításuk adott funkcióra.

Lágylumínium huzal tulajdonságai, alakíthatósága, egyszerű tárgy formálása.

Rajzolás, műszaki rajz készítési gyakorlatok.

Vetületi ábrák származtatása.

Modellalkotások építő- és szerelőkészletekkel, szerkezetek, modellek, valóság elemzése.

Jeles napokra komplex munkadarabok, modellek tervezése, kivitelezése, a tanultak alkalmazása, gyakorlása.

Házak, lakások, otthonok. Lakás elrendezése, otthon a lakásban.

Tárgyak, korszerű eszközök otthonunkban. Étkezési szokások.

Egészségmegőrzés. Szolgáltatások.

Közlekedési eszközök csoportosítása. A közlekedés irányítása. Közúti közlekedés gyakorlása.

Követelmény

Készítsenek egyszerű, jól használható terveket gyakorlati tevékenységükhöz.

Tervezőmunkájukban mérlegeljék a feltételrendszert és annak megfelelően válasszák a legjobb megoldást.

Váljanak képessé a tanulók arra, hogy egyre nagyobb önállósággal hozzanak létre egyszerű tárgyakat, modelleket, játékokat.

Rendelkezzenek a személyes higiénia iránti igényekkel, begyakorlott munkaszokásokkal.

Ismerjék meg környezetük (otthon, közlekedés, játszótér stb.) összetettségét, részeit, a részek kapcsolódását.

Részei

Anyagok és alakítás 3.

Épített és szerelt modellek 3.

Jeles napok 3.

Háztartási ismeretek 3.

Közlekedési ismeretek 3.

Feltételek

Harmadik technikakönyvem tanulói segédlet. Építődoboz tanulói segédlet. Szerelőkészlet tanulói segédlet

ANYAGOK ÉS ALAKÍTÁSUK 3.

Időkeret: 13 óra

Cél

Saját tapasztalataival, élményeinek elemzésével, modellezési gyakorlattal megismertetni a házépítés vázlatos történetét, a lakásbelsőket, a közlekedés, változását, változatosságát. A változás okainak megértése: az emberek igényének, életmódjainak módosulása, az anyagok, eszközök, technológiák fejlődése, korszerűsödése a technika hatására.

Hasznos, játékos tárgyak készítése közben megtanítani a műszaki rajz alapjait, mint a tervezés lényeges részét.

Ésszerű fogyasztói magatartásra, takarékosagra (energia, idő, pénz, anyag stb.) nevelés.

Életkorának, fejlettségi szintjének megfelelően alakuljanak manuális képességei.

Tartalom

A papír otthonunkban: a lágy papír, karton, lemez érzékszervi összehasonlítása (téphetőség, hajlékonyság, vastagság, rugalmasság, felületi tulajdonságok stb. szerint) és sorbarendezeése.

Fonal és textil: fonalak és textíliák szerkezetének megfigyelése. Fonal sodrása. Fonal és szövet közti azonosságok, különbségek.

Fából készíthető szerkezetek összeállítása: elképzelés, tervvázlat, mérés, jelölés az anyagon, megmunkálás, összeszerelés, kipróbálás. A fa feldolgozása és felhasználása otthon, iparban, művészetben.

Fémek a környezetünkben: lágy alumíniumhuzal darabolása, alakítása. Anyagvizsgálat.

Követelmény

Ismerje meg és tudja a munka tervezésének főbb fázisait, a *műszaki rajz* szabványosított jeleit, vonalfajtaakat, a méretmegadás elemeit (méretvonalat, méretsegédvonalat, méretnyilat, mérekszámot), a vetületi ábrázolás elvét; a lágy *papírok*, kartonok, lemezek jellegzetes tulajdonságai és a felhasználhatóságuk közti kapcsolatot; a *textíliák* nevét (fonal és szövet közti különbséget), a kézi varrás eszközeit; a *fát* mint a környezetének egyik lényeges természetes anyagát; az *alumíniumhuzal* és -szalag jellegzetes tulajdonságait, felhasználhatóságát, legalapvetőbb megmunkálási módokat, szerszámokat.

Legyen képes a rajzeszközöket használni; egyszerű rajzokat olvasni; kartont, lemezt karcolni, hajlítani, szerelni; textíliát darabolni, egyszerű öltésekkel varrni, díszíteni; kést balesetmentesen használni, fát szerelni kötözéssel és szegezéssel.

Értékelés

A tervező munkájában a műszaki rajzi ismeretek alkalmazása, a rajzok szabványossága, pontossága, tisztsága, rajzolvadási képessége.

A készített munkadarabok, modellek megfelelnek-e a funkciójuknak?

A munkadarabok és modellek kivitelezése.

Önálló műveleti sorrend megállapítása, eszközválasztás a papír, fonal és textilmunkáknál.

ÉPÍTETT ÉS SZERELT MODELLEK 3.

Időkeret: 6 óra

Cél

A tanulók térszemléletének mélyítése. Fejlesztani a műszaki ábrázolási készséget, a tér és sík érzékelését. Megértetni a vetületi ábrázolás szükségességét és szabályait. Szerezzenek tapasztalatot a tanulók a legfontosabb gépelemek működéséről.

Fejlesztani a manipulációs készségüket, kreativitásukat, rendszerszemléletüket.

Tananyag

Hely és helyzetváltoztatásra alkalmas mozgó modellek és játékok konstruálása. Játsszóter tervezése, modellezés.

Csúszás, gurulás, lengés, csuklózás, forgás megvalósítása szerkezetekben.

Álló és mozgó szerkezetek jellemzői.

Tapasztalatszerzés egyensúlyról, ismerkedés egyszerű gépek működésével, a kerék és a tengely alkalmazásával járó előnyökkel.

Szerelési ábrák, kész modellek, valóságos rendszerek elemzése (részek, elemek kapcsolatai, szerepük a konstrukcióban), az elemsszükséglet és szerelési sorrend meghatározása.

Vetületi képek származtatása, elhelyezése.

Követelmény

Ismerje és tudja a hely és helyzetváltoztatás formáit, módjait, a köztük lévő különbséget; a kerék és tengely alkalmazásával járó előnyöket.

Szerezzenek tapasztalatokat az egyensúlyi helyzetekről, az egyszerű gépek működéséről.

Tudja megkülönböztetni az álló és mozgó szerkezeteket a környezetében (pl. játsszóter, közlekedés stb.).

Ismerjék fel a valóságos tárgyak és a modellek közti hasonlóságot.
Tudjanak szerelési ábrát és kész modelleket elemezni, lengő, billenő, forgó guruló szerkezeteket tervezni.
Fejlődjön térszemléletük, konstruáló képességük, találékonyságuk, együttműködési készségük.

Értékelés

Ismerje az elemcsaládokat.
Tudjon épített és szerelt modelleket elemezni.
Legyen képes 4-5 elem együtteséből egyszerű szerkezetet kialakítani.

JELES NAPOK 3.

Időkeret: 4 óra

Cél

A családi és a közösségi együttélés érzelmi és tartalmi erősítése.
Kulturális örökségeink jellemző sajátosságainak ápolása.
A tanult ismeretek és tevékenységek szintetizálása egy ünnepi funkcióra.

Tartalom

Mikulás – papír, textil, dobozok, ezek közös alkalmazása.
Karácsony – természetes anyagok, papír (asztaldísz, csomagolás, fenyődíszek). Farsang – papír, textil, agyag (álarc, jellemez).
Tavaszcímke ünnepek – fonál, textil papír, természeti anyagok.

Követelmény

Ismerje meg az ünnepekhez fűződő népi hagyományokat, az ünnepnapok jelképeit, az ünnepnapokhoz kapcsolódó tárgyalakítás szokásait
Tudja a már megismert anyagokat felhasználni az ünnepi készülődésben.

Értékelés

Ismeri-e a jeles napokhoz fűződő emberi tevékenységeket?
Tud-e a megismert anyagok közül céljainak megfelelően választani?
Képes-e terveinek megfelelően anyagot alakítani?

HÁZTARTÁSI ISMERETEK 3.

Időkeret: 12 óra

Cél

Megfelelő technikai motívumok kialakítása a tanulóknak lakókörnyezetükről, otthonukról, az otthon technikai eszközeiről. Megismerteti azokat az emberi igényeket, szükségleteket, amelyekért az ember házakat épített, épít, berendez.
Bemutatni azokat a célszerű emberi tevékenységeket, amelyeket az ember azért végez, hogy mindennapi szükségleteit kielégítse.
Közgazdasági szemlélet alapozása.
Beláttatni, hogy a háztartási munka (korra és nemre való tekintet nélkül) hozzátartozik az emberi létezéshez.
Egészséges életmódra szoktatás.

Tartalom

Házak, lakások, otthonok.
Lakások belülről.
Otthon a lakásban.
Tárgyak otthonunkban.
Korszerű eszközök otthonunkban.

Étkezési szokásaink.

Így készül a narancsital.

Gazdálkodás – bevétel, kiadás.

Ünnep a családban.

Egészségünk védelme.

Követelmény

Ismerjék meg és tudják a tömbház és családi házak közti különbségeket; lakás helyiségeinek funkcióit; a lakás beosztását; a használati tárgy és dísz tárgyak közti alapvető különbséget.

Az otthon technikai folyamatait, eljárásait (fűtés, világítás, főzés, melegítés, mosás, takarítás stb.) és a szükséges anyagokat; az ezekkel kielégíthető egyéni és családi célokat, igényeket; a háztartási és kommunikációs eszközök és berendezések rendeltetését, használatukat, és változásukat a régi időktől napjainkig.

A háztartási gyermekbalesetek okait. A leggyakoribb betegségek elkerülésének módjait, az egészséges táplálkozás alapjait.

Egyszerű konyhatechnológiai algoritmusokat, gazdaságossági számítást.

Képesse kell tenni a tanulót a családi munkamegosztásban való aktív részvételre; a konyhai műveletek rendszerezésére; egy ünnepi asztalterítés tervezésére.

Értékelés

Lakásának helyiségeit, azok funkcióját tudja meghatározni.

Soroljon fel 3-4 berendezési tárgyat funkciójukkal együtt.

Mutasson be egy háztartási eszközt vagy gépet (régen és ma).

Tudjon párosítani ételekhez evőeszközt, étkészletet. Ismerje a terítés alapvető szabályait.

KÖZLEKEDÉSI ISMERETEK 3.

Időkeret: 4 óra

Cél

Ki kell alakítani a közlekedési eszközökre, azok használatára vonatkozó hasznosságtudatot, de egyúttal be kell mutatni a közlekedés veszélyhelyzeteit.

A lakóhelyhez kötődő konkrét helyzetelemzések járuljanak hozzá a szabályismeretekhez, szabályalkalmazásokhoz.

Tartalom

Közlekedési eszközök csoportosítása.

A közlekedés irányítása.

Közúti közlekedés gyakorlása (terepasztal, Kresz-park).

Követelmény

Ismerje és tudja a biztonságos közlekedést segítő közúti létesítményeket, azok feladatait; a forgalomirányítást szolgáló fényjelző készülékek jelzéseit; a tömegközlekedési eszközök használatára vonatkozó szabályokat; a közlekedési eszközöket csoportosítani (ki, mire, hol, mikor használja?).

Közlekedési ismeretei birtokában biztonsággal tudjon gyalogosan és tömegközlekedési járművön közlekedni.

Értékelés

A közvetlen lakókönyezet úthálózatának, forgalmi jellemzőinek ismerete.

A közlekedési eszközök csoportosítása (kik használják, hol használják).

A gyalogos közlekedés szabályainak teljes ismerete.

4. évfolyam

Éves óraszám: 55 óra

Cél

Rendelkezzenek a tanulók mindazon technikai ismeretekkel, manuális készségekkel és magatartásbeli képességekkel, amelyekkel tájékozódni tudnak közvetlen technikai környezetükben.

Szintetizálni az 1–3. évfolyamokon tanult technikai ismereteket. Összehasonlítani a természeti - technikai-társadalmi környezet változásait, a változások és változtatások okait, lehetőségeit feltárni.

Rávilágítani olyan lokális és globális problémákra mint a környezetvédelem, környezet-szennyezés, környezetgazdálkodás, környezetkultúra.

A technika iránti érdeklődés, beállítódás fejlesztése, a pályaaorientálás.

Tartalom

Technikatörténeti áttekintés az ember mesterséges környezetének fejlesztéséről.

A műszaki ábrázolás alapjai (vonelvastagságok, vonalfajták, méretezés).

Az anyagok csoportosítása jellegzetes tulajdonságaik alapján.

Egyszerű tárgyak, modellek készítése. Műveleti sorrend megállapítása, eszköz, szerszámválasztás, balesetmentes használat.

Építmények elemzése.

A lakások külső és belső terei. Háztartási tevékenységek.

Konyhatechnológia.

Test és a környezet tisztántartása.

Gyalogos, kerékpáros közlekedés szabályai.

Követelmény

Ismerje fel a tanuló a technika szükségességét az emberiség életében.

Alakuljanak ki a technika tanulásához, a munkavégzéshez megfelelő szokásaik. Problémafelismerési és elemzési képességeik fejlődjenek. Váljanak képessé technikai megoldások tervezésére, kivitelezésére, értékelésére, háztartási feladatok gyakorlására. A közlekedésben biztonsággal vegyenek részt (gyalogosként, tömegközlekedésben, kerékpárosként).

Részei

Technikatörténet 4.

Műszaki ábrázolás 4.

Modellezés 4.

Gépek a környezetünkben 4.

Háztartástan 4.

Közlekedési ismeretek 4.

Feltételek

Negyedik technikakönyvem tanulói segédlet

Építőkészlet tanulói segédlet

Szerelőkészlet tanulói segédlet

TECHNIKATÖRTÉNET 4.

Időkeret: 7 óra

Cél

A modellezéssel, anyagalakítás témakörével párhuzamosan, azokba beépítve is kialakítani a technikai fejlődést értő, értékelő szemléletmódot. A technikai fejlődés főbb állomásainak felismertetése, az okok megláttatása.

Tudatosítani a tanulókkal, hogy az ember környezetei (természeti környezet, társadalmi környezet, technikai környezet) nem választhatók el egymástól.

A lakóhely jellegzetes technikatörténeti emlékeinek bemutatása.

Tartalom

Tematikus képek:

Háborítatlan természet.

Első lépések a természet meghódítására.

Az ember meghódítja a vizet.

Az ember már várakat épít.

Az ember felhasználja a természet energiáját.

Az ember megépíti a vasszerkezetű hidat.

Az ember a levegőt is meghódítja.

Tematikus képek alapján a következő gondolatlánc szerint elemzés:

Hogyan élt az ember? Hol lakott, milyen építményei voltak? Milyen anyagokat adott a természet az ember számára? Hogyan tudta átalakítani az anyagokat saját igényeinek megfelelően?

Milyen szerszámai, eszközei voltak? Mivel táplálkozott? Milyen volt a ruházata? Hogyan közlekedett? Jellegzetes mesterségek, foglalkozások?

Követelmény

Ismerje fel a tanuló a technika fejlődésének főbb állomásait.

Lássa be a technika szükségességét az ember életében.

Tudjon megnevezni technikai fejlesztést befolyásoló tényezőket.

MŰSZAKI ÁBRÁZOLÁS 4.

Időkeret: 8 óra

Cél

A tanulók absztrakciós képességeinek fejlesztése, a műszaki ábrázolás alapelemeinek megismertetése. A tervezési képesség fejlesztése.

Többféle megoldási terv közül a legmegfelelőbb kiválasztása.

Térérzékelés fejlesztése.

Tartalom

A műszaki ábrázolás jelei.

A méretmegadás elemei.

A tárgyak nézeti képei.

Tervezési, rajzolásai, rajzkészítési gyakorlatok.

Követelmény

Technikai megoldások tervezési képességének kialakulása (képzelet, lényegkiemelés, térérzékelés, vázlat-rajzkészítés, becslés, alakfelismerés, arányok mérlegelése, rajzeszközök használata, cm pontosságú mérés, többféle megoldási terv készítése, legmegfelelőbb kiválasztása, döntési képesség, értékelés adott szempontok szerint).

Értékelés

Alakrajz, nézetrajz és a tárgy megfeleltetése.

Egyszerű műszaki rajzok olvasása.

Síkbeli méretezett rajz készítésének szabványossága, rajzeszközök használata.

Mérési eredmények feljegyzése, méretek leolvasása rajzos ábrákról.

MODELLEZÉS 4.

Időkeret: 20 óra

Cél

Az emberi alkotótevékenység folyamatának bemutatása, átélése egyszerű használati tárgy, játék, ajándék készítése során.

A tanulók alkalmazkodási és cselekvési képességének fejlesztése.

Rendszerezési, összehasonlító képesség fejlesztése (környezetünk anyagai, eredetük felhasználásuk, tulajdonságaik, megmunkálás műveletei, szerszámai). Lényegkiemelő képesség alakítása a hasonlósági (azonos, különböző) tulajdonságok alapján. A természetes és mesterséges anyagok közti különbségek felismertetése. A természeti energiák (víz, szél) felhasználási módjainak, átalakításának bemutatása.

Az ember természetátalakító tevékenységének értékelése napjainkban. Vitakészség fejlesztése. Modellszemlélet fejlesztése.

Tartalom

Ősi lakhelyek: agyagkunyhó, pászorkunyhó, vályogház stb.

Az agyag felhasználása napjainkban. Fazekasság.

Szövőkeret készítése, szövés.

Vízi közlekedési eszköz modellezése (fa megmunkálása, szerelése). Vízkerék. Építmények elemzése. Karton, alumíniumlemez alakítása (szélmalom modellezése).

Tárgyak alakja és terhelhetősége.

Követelmény

Anyagok (agyag, lágy papír, karton, lécs, alumínium, szálas anyagok) tulajdonságainak felismerése, vizsgálata.

A technikai ismeretek elsajátításához, a manuális tevékenységek végrehajtásához szükséges munkaszokások kialakulása (információ szerzése, technikai ismeretterjesztő anyagok használata, egy adott terv megvalósítása algoritmus segítségével és önállóan, anyagválasztás, eszközválasztás, műveletek sorrendisége, szerszámválasztás és balesetmentes használata, önellenőrzés, önértékelés).

Értékelés

Ismerje az építés főbb anyagait.

Tárgyak, játékok, modellek tervezése, kivitelezése, kipróbálása önállóan különböző mértékű segítséggel. Modell és valóság viszonyának elemzése.

Tudja a papírt önállóan darabolni, karcolni, hajlítani, szerelni. A faalakítás műveleteinek ismerete.

GÉPEK A KÖRNYEZETÜNKBEN 4.

Időkeret: 6 óra

Cél

Bemutatni, hogy a technikai kultúra alakulása során a gépek milyen jelentőséggel bírtak, milyen veszélyeket rejtettek és rejtenek az ember számára.

Megismertetni a környezetükben (otthon, iskola, közlekedés stb.) előforduló gépek közös jellemzőit, különbözőségeiket.

A mozgásátvitel szükségességét és lehetőségét bemutatni. Játékos ismerkedés a számítógéppel.

Tartalom

Környezetünk gépei.

Gépek fő részei.

A kerékpár mint környezetbarát közlekedési eszköz.

A számítógép.

Követelmény

Ismerje fel a tanuló a gépek szerepét az ember életében, a gépek jellegzetes anyagát, fő részeit, a mozgásátvitel szükségességét és lehetőségét.

Tudja a környezetében leggyakrabban előforduló gépek rendeltetését megfogalmazni. Ismerje a tanuló a számítógép széleskörű alkalmazási lehetőségét, fő funkcionális egységeit.

Értékelés

Tudjon felsorolni gépeket a környezetéből.

Gépek funkciójának megfogalmazása.

Gépek fő részeinek megnevezése.

A gépek előnyeinek megfogalmazása, veszélyeik felismerése. Példák a számítógép felhasználási területeire.

A számítógép fő részei.

HÁZTARTÁSTAN 4.

Időkeret: 10 óra

Cél

A lakások, otthonok külső és belső környezetének megfigyeltetése, fejlődésük vizsgálata. Rávilágítani, hogy a háztartás eszközeink fejlettsége is célszerű emberi tevékenység eredménye. Alapvető háztartási munkafajták, munkaformák, munkaszervezési módok, a családi szerepek bemutatása.

A családi együttélés, munkamegosztás, az önellátás, a lakásgondozás alapvető módjainak ismerete. Takarékoság, gazdaságosság lehetőségeinek elemzése. Elemi háztartástechnikai műveletek elvégztetése. Esztétikus környezet igényére nevelés, környezetvédelem a lakásban és a lakóhelykörnyékén.

Tartalom

Ahol szüleinkkel élünk, lakásunk külső és belső környezete a konyha és eszközei.

Születésnapomra készülök.

Meghívó, meghívás.

Takarítás.

Játéktervezés.

Ételkészítés.

Terítés.

Konyhatechnológia.

Követelmény

Összetett háztartási feladatot tudjon résztevékenységekre bontani, a résztevékenységeket rangsorolni. Nyilvánítson véleményt a családi együttélés szokásairól. Határozza meg személyes tennivalóit a családi munkamegosztásban. A konyhatechnológiai műveletek sorrendiségét ismerje egyszerű étel elkészítése során.

A leggyakrabban használt háztartási eszközök funkcióját, szerkezetét, gazdaságos, takarékos használatát ismerje.

Igényesség környezete tisztasága iránt. Környezet tisztelete, védelme.

Értékelés

Háztartási tevékenységek közül 3-4 megnevezése.

Gyerekek feladatai a családban, családi szerepek elemzése.

Egy konyhai eszköz, gép bemutatása (funkciója, története, részei, anyaga, használata, tisztítása stb.).

KÖZLEKEDÉSI ISMERETEK 4.

Időkeret: 4 óra

Cél

A tanulók felkészítése a biztonságos, balesetmentes közlekedésre a gyalogos közlekedési szabályok gyako-

roltatásával. A balesetmentes járműhasználat szabályainak felismerése, magyarázata.
Kerékpárosra vonatkozó közlekedési szabályok, veszélyhelyzetek megismertetése.
A közlekedéssel kapcsolatos helyes magatartási szokások, elvárt udvariassági szabályok alkalmaztatása.

Tartalom

A kerékpár mint környezetbarát közlekedési eszköz.
Kresz teszt, kresz játék.

Követelmény

Az úttesten való átkelés szabályainak ismerete, tudatos gyakorlati alkalmazása.
Járműhasználattal kapcsolatos veszélyhelyzetek elemzése, a balesetek megelőzési lehetőségeinek ismerete.
A kerékpáros közlekedés szabályainak ismerete.
A kerékpár vezetésére vonatkozó szabályok ismerete: le és felszállás, egyenes haladás és kanyarodás, követési távolság.
A kerékpár közlekedésbiztonsági berendezéseinek felsorolása.

Értékelés

A gyalogos közlekedés szabályainak biztonságos alkalmazása.
A kerékpárosokra vonatkozó jelzőtáblák, útburkolati jelek jelzéseinek ismerete.
Az udvarias magatartási szokások ismerete a közlekedésben.

TESTNEVELÉS

1– 8. évfolyam

Bevezető

A kerettanterv a NAT alapján készült, tartalmaz többletanyagot, a „normál” osztályhoz viszonyítva magasabb szintű követelményt.

A **magasabb szintű tartalmakat, követelményt, célt vastag, a minimálisat, a továbbhaladás feltételül megjelölt szövegrészeket dőlt betűvel** jelöltük.

Az értékelés alapelve is a tanuló önmagához mért fejlődése, akarása, szorgalma, együttműködése.

Az elsajátítandó tananyagra a teljes évi óraszám 80%-a biztosított, a további 20% az egyes osztályokban kiemelten kezelendő mozgásanyagra, az iskolában hagyományos sportágra, vagy a nehezebben elsajátítható tananyag gyakorlására szolgál.

Óraszámok: 1–4. osztály heti 3 óra

5–8. osztály heti 2,5 óra

(4) A Kt. 52. §-ának (9) bekezdése a következő hetedik-tizedik mondattal egészül ki:

Az **iskolai sportköri foglalkozások megszervezéséhez** – sportágak és tevékenységi formák szerint létrehozott iskolai csoportonként – (a továbbiakban: sportcsoport) **hetente legalább kétszer negyvenöt percet biztosítani kell, a nem kötelező tanórai foglalkozások megszervezésére rendelkezésre álló, a (7) bekezdés alapján számított időkeretből.** Az iskolai sportkör kezdeményezésére a (7) bekezdés alapján az egész iskolára számított nem kötelező tanórai foglalkozásokra rendelkezésre **álló időkeret legalább húsz százalékát** (a továbbiakban: minimális időkeret) **az iskolai sportkör foglalkozásainak a megszervezéséhez kell biztosítani,** ha az iskolában a sportcsoportok száma eléri az egész iskolára számított nem kötelező tanórai foglalkozások számának tíz százalékát. A minimális időkeret arányosan csökkenthető, ha a sportcsoportok száma kevesebb a nem kötelező tanórai foglalkozásra rendelkezésre álló időkeret tíz százalékánál. **A sportköri foglalkozásokat testnevelő végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező tanár vezeti.**

(5) A Kt. 52. §-ának (10) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(10) **Az általános iskolai első–negyedik évfolyamán biztosítani kell a mindennapos testmozgást.**

A mindennapos testmozgás a helyi tantervben meghatározott **legalább heti három testnevelési óra, és a játékos testmozgás keretében valósul meg.** Az általános iskola első–negyedik évfolyamain minden olyan tanítási napon, az iskolaotthonos nevelés és oktatás esetén minden olyan délelőtti tanítási időszakban, amelyben nincs testnevelési óra, meg kell szervezni a – tanuló életkorához, és fejlettségéhez igazodó – játékos, egészségfejlesztő testmozgást. A játékos, egészségfejlesztő testmozgás ideje **naponként legalább harminc perc,** amelyet több, legalább tizenöt perces foglalkozás keretében is meg lehet tartani. A játékos, egészségfejlesztő testmozgást a tanítási órák részeként és szükség szerint legfeljebb egy óraközi szünet ideje legfeljebb ötven százalékának felhasználásával lehet megszervezni.”

(2) A Kt. 48. §-a a következő (2)–(4) bekezdéssel egészül ki és az eredeti (2)–(5) bekezdés számozása (5)–(8) bekezdésre változik:

„(2) Az iskola első–negyedik évfolyamán a helyi tantervbe évfolyamonként legalább heti három, a többi évfolyamán heti átlagban két és fél testnevelési órát be kell építeni. A helyi tantervbe

– a nem kötelező tanórai foglalkozások időkeretének terhére – további egy vagy több testnevelési óra is beépíthető. A többlet testnevelési órákkal az e törvény 52. §-ának (3) bekezdésében meghatározott tanulói kötelező tanórai foglalkozások száma megnövelhető, ha az iskolában iskolaotthonos nevelés és oktatás folyik, a helyi tantervbe minden tanítási napra – a délelőtti vagy a délutáni tanítási időszakra – be kell építeni a testnevelési órát. A többlet testnevelési órákat az első–negyedik évfolyamon – az e törvény 17. §-ának (8) bekezdésében meghatározott feltételeknek megfelelő – testnevelés végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező tanár is taníthatja.

1– 4. évfolyam

Célok és feladatok

Az iskolai testnevelés és sport az iskola egységes nevelő-oktató munkájának szerves részeként a testkultúra eszközeinek (testgyakorlatok, mozgásos játékok, sportági tevékenységek és az ezekhez kapcsolódó intellektuális ismeretek), valamint a természet egészségfejlesztő tényezőinek integrált hatásaként hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók életigenlő, az egészséget saját értékrendjükben kiemelt helyen kezelő személyiséggé váljanak. Ennek feltétele, hogy ismerjék motorikus képességeik szintjét, a motorikus képességek fejlesztésének és/vagy fenntartásának módját, legyen személyes és társas élményük a mozgásos játék, a versengés öröme. A testnevelés és a sport hozzájárul ahhoz, hogy a diákok megbecsüljék társaik teljesítményét, motorikusan képzettek, mozgásuk kulturált, felismerik a testnevelés és a sport egészségügyi és prevenciós értékeit. Cél, hogy a rendszeres fizikai aktivitás váljon magatartásuk részévé.

Az alsó tagozatos testnevelés a testkultúra elemeiből nyert értékekből olyan testi műveltséggel (ismeretekkel, jártasságokkal, készségekkel, képességekkel) ruhazza fel a kisiskolásokat, amely későbbi cselekvési biztonságukat, rendszeres fizikai aktivitásukat megalapozza. Ez teszi alkalmassá őket arra, hogy a későbbiekben képesek legyenek sportági feladatok és mozgásrendszerek eredményes elsajátítására, motorikus képességeik hatékony fejlesztésére. Sajátos módszereivel, elsősorban mozgásos játékokkal és versengésekkel segíti a zökkenőmentes átmenetet a kötetlenebb óvodai élet és az önálló munkát követelő iskolai élet között, kötődést jelentő élményeket nyújt mozgásvágyuk fenntartásához.

Az egészséggel kapcsolatos feladatok: a testi fejlődés, érés támogatása; a higiéniai szokások kialakítása, erősítése; az ellenálló képesség, edzettség fejlesztése; a biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, automatizálása és fenntartása; megfelelő felkészítés keringési és légzőrendszeri megbetegedések megelőzésére, a károsodás csökkentése; a prevenció lényegének és a relaxációs eljárásoknak a megismerése, megértése.

A mozgáskultúra fejlesztése: az alapvető mozgáskészségek megfelelő szintű kialakítása, fejlesztése; az úszás elsajátítása; a kondicionális és a koordinációs képességeknek az életkorhoz és az egyéni adottságokhoz igazított fejlesztése; sokoldalú mozgástapasztalat és jól alkalmazható mozgáskészség készlet megszerzése; a feladatmegoldáshoz, készségfejlesztéshez és a játékhöz, sporttevékenységhez, azok károsodás nélküli végzéséhez kapcsolódó ismeretek (szabályok, történeti vonatkozások, mechanikai - biomechanikai törvényszerűségek, feladatmegoldó sémák, egészségügyi megfontolások) megszerzése; mozgáskommunikáció.

Tanulási, játék- és sportolási élmények nyújtása: elsajátítás, teljesítmény, kollektív siker, a tevékenység öröme.

Értékes személyiségvonások fejlesztése: a félelem leküzdése, a szabályok betartása, összpontosítás, céltartás, a nehézségek leküzdése, kudarc tűrése, a természet szeretete, környezetkímélő magatartás.

Fejlesztési követelmények

Az egészséges testi fejlődés segítése

A tanulók életkorának megfelelően fejlődjön keringési, légzési és mozgatórendszerük. Rendszeresen végezzenek mozgástevékenységet.

Aktív és egyre tudatosabb testmozgással előzzék meg a tartási rendellenességek kialakulását, kerüljék a gerincet károsító helyzeteket és mozgásokat. Alakuljon ki a testtartásért felelős izmok izomegyensúlyának és a medence középállásának automatizálása.

A foglalkoztatás hatására szilárduljon egészségük, váljanak ellenállóvá a megbetegedésekkel szemben.

A mozgáskultúra fejlesztése

Tudjanak gyorsan, illetve kitartóan futni, igyekezzenek iramukat a távhoz és terephez igazítani, futás közben akadályokat leküzdni. Sajátítsanak el ugrás-, dobás- (hajítás-, lökés-, vetés-) technikákat, ezzel is gazdagítva alapvető készségkészletüket.

Sajátítsanak el egyszerű, torna jellegű támasz- és függéshelyzeteket, legyenek képesek egyszerű hely- és helyzetváltoztatásokra támaszban és függésben.

Jellemezze tevékenységüket a kreativitás a legváltozatosabb feladathelyzetekben. Elemi szintű játék-készség birtokában szívesen vegyenek részt egyszerűsített sportjátékokban.

Váljanak vízbiztossá, sajátítsanak el egy úszásnemet.

Sajátítsanak el viselkedési mintákat a fenyegetettség elkerülésére.

Fejlődő tendencia jellemezze kondicionális és koordinációs képességszintjüket, mozgásos cselekvési biztonságukat.

Életkoruknak megfelelően fejlett izomzattal legyenek képesek uralni testtömegüket a különböző feladatmegoldások során.

Legyenek képesek összerendezetten mozogni.

Ismerjék a játékok elemi szabályait. Értsék a feladatmegoldások elemi logikáját.

Értékelés

Az értékelés, osztályozás összetevői

Tanórán kívüli komponensek

- tanórán kívül egyéb sportos tevékenységek (reakciók stb.),
- sportági eredmények (igazolt sportolók),
- „paraversenyeken” nyújtott teljesítmény (könnyített, gyógytestnevelésen résztvevők),
- tanórán kívüli iskolai testnevelés (iskolai sportkör).

Tanórai komponensek

- játék-, versenyszabály-, sportszer- és létesítményismeret,
- szervezési ismeretek, aktivitás,
- taktika (játékban, versengésben),
- technikai ismeretek,
- egészséges sport- és versenyszellem,
- aktivitás az órán (hozzáállás)
- effektív teljesítmény,
- önmagához viszonyított fejlődés.

A taneszköz igény a testnevelés és sport kerettanterv anyagának feldolgozásához

A tantárgy sajátosságaiból adódó előzetes megfontolások.

1. A taneszköz (sportszer, sporteszköz) létesítmény függősége:

Noha a tornaterem csak áttételesen tekinthető taneszköznek, megléte nem csak a fedett gyakorlóhely funkcióját látja el. Bizonyos, a tantervi anyag feldolgozásához elengedhetetlenül szükséges sportszerek (bordásfal, függőszer-tartó, mászókötel, mászórúd, gyűrűhinta, kosárlabda palánk) eleve rögzített formában jelennek meg a teremben. Ugyancsak további szerek (tornapad, zsámoly, ugrószekrény, ugródeszka, falinyújtó, korlát, felemáskorlát, gerenda, talajszőnyeg, korlátkocsi, KTK) tárolása is a tornateremben oldható meg, ha nincs csatlakozó szertár.

2. A taneszközök jelentős része nem kötődik iskolatípushoz és/vagy iskolafokhoz. Azok valamennyi évfolyam testnevelésében felhasználhatók.

3. A fizikai fejlettség és fejlesztés szempontjából nem különböztethetünk meg azonos életkorú, de eltérő iskolatípusba járó tanulót. Ebből adódik, hogy a kerettantervben sem látunk lényeges eltérést sem tananyagban, sem követelményekben a középfokú nevelés-oktatás egyes területein. Így taneszközök tekintetében sem indokolt a differenciálás.

4. Tantárgyi sajátosság az is, hogy a sportruházat kivételével a szükséges sporteszközöket az iskolának kell biztosítania, amelyeket a tornateremben, illetve a szertárban kell elhelyeznie.

5. A tevékenységek fejlesztésének hatékonyságát alapvetően meghatározza a rendelkezésre álló szerek, eszközök száma. E tekintetben ma még óriási az eltérés az egyes iskolák között. Befolyásolja az eredményességet a rendelkezésre álló létesítmények és sporteszközök mellett a tanulócsoportok száma és az egy tanuló-csoportba tartozó tanulók létszáma is.

6. A foglalkoztatottak szinte kivétel nélkül koedukált osztályba járnak. A nemenkénti megoszlás a legtöbb esetben aránytalan, ami további létszámproblémát okoz valamelyik nem hátrányára. A szertári állománynak legtöbbször egyidejűleg kell kielégíteni kettő, esetleg három azonos időben dolgozó tanár, illetve tanuló csoport igényét. Ez is növeli az eszközigényt, amelyet az egyes tornaszerek beszerzésekor figyelembe kell venni.

7. A tantárgy sajátosságából adódóan a demonstrációt elsősorban az egyes tornaszerekkel, illetve tornaszere-

ken végzett gyakorlatok bemutatása jelenti, amit a pedagógus, vagy valamelyik arra alkalmas tanuló végez. A demonstrációt és a tevékenykedtetést segítő eszközök ezért sok esetben nem különíthetők el.

Valamennyi iskolatípusban és évfolyamon szükséges eszközök

Témakör	Minimális
Eszközök a motoros próbák ellenőrzéséhez	Értékelő táblázatok Mérőszalag (10, 30, 50 m) Stopperóra Testmagasságmérő Személymérleg Súlypontemelkedés-mérő Szorítóerő-mérő (gyermek, serdülő és felnőtt)

Testnevelés és sport

Alapfokú nevelés–oktatás 1–4. évfolyam

Témakör	Minimális		Ajánlott	
	Demonstrációs	Tevékenykedtető	Demonstrációs	Tevékenykedtető
Rendgyakorlatok	–	–	–	–
Előkészítés és preventió	Oktatótáblák az alapvető testhelyzetekről és kártartásokról	Bordásfal Torna-pad Zsámoly Ugrókötel Karika Tornabot Kézisúlyzó Tömöttlabda Babzsák	Oktatótáblák egyszerű 2-4 ütemű gimnasztikai gyakorlatokról	A minimális felszerelésnél megnevezett eszközökből az igényeknek és a lehetőségeknek megfelelően több darab
Járások, futások, szökdelések és ugrások, valamint dobások Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	Mozgássorozat ábrák: – az állórajt fázisai – helyből távolugrás – kislabdahajtás	Tornapad Zsámoly Ugrókötel Kislabda Jelzőszalag Magasugró mérce Magasugró lécs	Mozgássorozat ábrák és videofilmek a magasugrás átlépő technikával és a nekifutással távolugrás szemléltetésére	A minimális felszerelésnél megnevezett eszközökből az igényeknek és a lehetőségeknek megfelelően több darab
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	Mozgássorozat ábrák a gurulóátfordulás, a zsugorfejenállás és a fejenállás szemléltetésére	Bordásfal Torna-pad Tornaszőnyeg (2 és 4 m) Gyűrűhinta Mászókötel Mászórúd Gyűrűhinta Kiegészítő tornakészlet Gerenda Ugrószekevény Ugródeszka	Videofilmek és mozgássorozat ábrák a kötélmászás, a kézenállás szemléltetésére	A minimális felszerelésnél megnevezett eszközökből az igényeknek és a lehetőségeknek megfelelően több darab
Labdás gyakorlatok	Képsorozatok: – a labda átadása és elfogás – labdavezetés kézzel és	Műanyag labda Futball-labda Kézilabda Kosárlabda (mini)	Képsorozat: – a labda rúgása belsővel	A minimális felszerelésnél megnevezett eszközökből az igényeknek és a

Témakör	Minimális		Ajánlott	
	Demonstrációs	Tevékenykedtető	Demonstrációs	Tevékenykedtető
	lábbal	Röplabda Ping-pongasztal Pingpongütő Pingponglabda Tollaslabda Tollaslabdaütő		lehetőségeknek megfelelően több darab
Küzdő feladatok	Mozgássorozat ábrák	Talajszőnyeg Húzókötel	Tematikusan összeállított videofilm a különböző küzdősportok bemutatására	A minimális felszerelésnél megnevezett eszközökből az igényeknek és a lehetőségeknek megfelelően több darab
Szabadidős sporttevékenységek	Kerékpár Görkorcsolya Szánkó		Montain-bike Gördeszka Szánkó	
Úszás	Képsorozatok Videofilmek	Úszólap		

Testnevelés és sport

Összesített taneszköz igény – 1–4. évfolyam

Tornatermi és szabadtéri felszerelések	Atlétikai szerek, eszközök	Tornaszerek, eszközök	Sportjátékszerek és eszközök	Egyéb felszerelések és eszközök
1. Bordásfal 2. Tornapad 3. Zsámoly 4. Tornaszőnyeg 5. Gyűrűhinta 6. Mászókötel 7. Mászórúd 8. KTK 9. Gerenda 10. Ugrószekrény 11. Ugródeszka 12. Röplabdaháló és állvány 13. Kosárlabdapalánk 14. Kézilabdakapu	1. Magasugró mérce 2. Kislabda 3. Váltóbot	1. Ugrókötel 2. Karika 3. Tornabot 4. Tömöttlabda 5. Babzsák	1. Jelzőszalag 2. Műanyag labda 3. Futball-labda 4. Kézilabda 5. Kosárlabda 6. Röplabda 7. Pingpongasztal 8. Pingpongütő 9. Pingponglabda 10. Tollaslabda 11. Tollaslabdaütő	1. Húzókötel 2. Kerékpár 3. Mountain-bike 4. Görkorcsolya 5. Szánkó 6. Úszólap 7. Gördeszka 8. Korcsolya 9. Stopperóra 10. Mérőszalag 11. Személymérleg 12. Testmagasságmérő 13. Szorítóerő-mérő 14. Súlypont-emelkedés-mérő 15. Oktatótáblák, faliképek az alapvető testhelyzetekről 16. Mozgássorozat ábrák: járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúly gyakorlatokról küzdő feladatokról

Tornatermi és szabadtéri felszerelések	Atlétikai szerek, eszközök	Tornaszerek, eszközök	Sportjátékszerek és eszközök	Egyéb felszerelések és eszközök
				17. Képsorozatok: labdajátékok, küzdő feladatok, úszás 18. Videofilmek különféle mozgásformákról, technikákról, az úszásról

Feltételek

Testnevelési kézikönyv 1–2. évfolyam

Testnevelési kézikönyv 5–6. évfolyam

Tanári kézikönyv 5–6. évfolyam

Tanári kézikönyv 7–8. évfolyam

Játékgyűjtemény 1–6. évfolyam

1–2. évfolyam

Évi óraszám: 111

Belépő tevékenységformák

Alakzatok gyors felvétele és változtatása. Az öltözők és a gyakorlóhely rendjének kialakítása.

Játékos és határozott formájú szabad-, társas és kéziszer gyakorlatok végrehajtása.

Gyors indulás különféle testhelyzetekből. Az ütközések elkerülése a fogójátékokban és a futásfeladatokban, térnyerés a fogóval szemben. Tartós futás 4–8 percig pihenő nélkül, illetve kisebb séták beiktatásával. Futómozgást tartalmazó feladatok (játékok) végzése. Szökdelések és ugrások megfelelő ritmusban. Távolba és célba dobás egy és két kézzel.

Egyszerű támasz-, függő- és egyensúlygyakorlatok biztonságos végrehajtása.

Labdás feladatok. Néhány egyszerű, az évszaknak megfelelő a szabadban végezhető játék. Barátkozás a vízzel, vízbiztonság szerzése. 8–10 m távolság átúszása lábletétel nélkül.

RENDSZERGYAKORLATOK, GIMNASZTIKA, PREVENCIÓS FELADATOK

Egyszerű 1–4 ütemű alapgimnasztika.

Rövid távú gyors futás, futás saját tempóban külső kényszer nélkül.

Cél

Célunk, hogy

– a tanulók alakzathoz kötött mozgását kialakítsuk,

– a tanulók mozgását célszerűen és gyorsan valósítsuk meg,

– megismertessük az egyszerű szervezési formákat, a tanuláshoz, gyakorláshoz használt szerek, eszközök nevét (pl. babzsák, karika stb.), valamint az alkalmazott gyakorlatok, szakkifejezések nevét (pl. alapállás, zártállás stb.),

– megismertessük az egyszerű szabad- és kéziszer gyakorlatokat.

Követelmény

Sajátítsa el az alaki formákat, sorakozó, oszlop-, vonalalakzat, vigyázz! – pihenj! állást. Tér és térköz betartása.

Ismerjék meg az egyszerű szabad- és kéziszer gyakorlatokat. Tanulják meg az alapvető testhelyzeteket, ujjtartásokat, fogásmódokat, kartartásokat. Ismerjenek néhány kar-, nyak-, törzsgyakorlatot, lábgyakorlatot.

Tartalom

Sorakozás: vonalban, oszlopban, tér és térköz.

Egyenes, feszes állás. Alapállás, vigyázz- és pihenj állás. Testfordulatok. Köralakítás kézfogással. Menet megindítása és megállítása. Járás, lépéstartással. Ritmikus feladatok énekre, zenére. Fejlődések. Gimnasztikai alapgyakorlatok: nyak, kar, törzs, lábgyakorlatok. A biomechanikailag helyes testtartást tudatosító, kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzése (valamint légzőgyakorlatok) a gimnasztika részeként, testtájanként végighaladva a testtartásért felelős valamennyi izomcsoport erősítését és nyújtását szolgáló mozgásanyagban, a tanév során ismételve, a kiindulási és véghelyzetek pontos megtartására, valamint a lassú és pontos kivitelezésére ügyelve, a hibás kivitelezés javításával, valamint a korosztály jellemzőinek megfelelő illesztéssel a testnevelési óra többi eleméhez. Kéziszer, pad, bordásfal és társas gyakorlatok. Játékok (mozdulatlanság, szobor).

Értékelés

A gyakorláshoz használt szerek, eszközök nevének ismerete.

A szakkifejezések megértése, gyakorlatok neveinek ismerete (pl. terpesz-, zsugor-, nyújtottülés, vagy csípőre, mellhez, tarkóra).

JÁRÁSOK, FUTÁSOK

Futások irányváltoztatással.

Egyszerű szabályokon alapuló fogójátékok.

Cél

- a biztonságos járás kialakítása zárt és szabad térben,
- járás közben feladatok végeztetése,
- a szép, harmonikus járás elsajátítása,
- a kötetlen, tartós futás megismertetése,
- a tanulók futógyorsaságának fejlesztése,
- reakció- és cselekvésgyorsaság kialakítása.

A játékok: fogójátékok ismerete.

A futásgyakorlatok játék közben való végzése.

Követelmény

Tudjanak járásgyakorlatokat végezni

- hullámvonalban, kézfogással, guggolásban, térdemeléssel,
- külső talpélen, lábujjon, sarkon,
- csukott szemmel, továbbá ütemre, iram- és irányváltoztatással.

Tudjanak egyenletes iramban (gyengébbeknek kisebb séta beiktatásával) 4-6 percig futni, vagy 6-8 percig tartó fogó- és futójátékban részt venni.

Fejlődjön futógyorsaságuk

- gyors indulások különböző testhelyzetekből,
- gyorsfutás 20–30 m-en (versengés). Fejlődjön reakció- és cselekvésgyorsaságuk. Tudjanak átfutni alacsony akadályok felett a futómozgás folyamatosságának megtartásával.

Tartalom

Járásgyakorlatok.

Utánzó járások: „hegymászó”, „golya”, „óriás”, „törpe”, „majom” stb.

Járás dalra, zenére: „Kis kacska fürdik...”, „Tekeredik a kígyó...”, „A gazda rétre megy...”, „Megy a gözös...” stb.

Futások:

- kötetlen, tartós futás,

- futás különböző akadályok leküzdésével,
 - egyéni versenyek rövid távon,
 - gyorsfutás párokban,
 - futás szerek fölött,
 - reagálás különböző jelekre,
 - gyorsfutás cikcakkban. Játékok: „Nappal és éjszaka”, „Kecskézés”, „Utolsó pár előre fuss”.
- Sportversenyek: „Tűz, víz, repülő”, „Házatlan mókus”, „Őrbácsi”, „Kézfogás a ház” stb.

Értékelés

A tanult játékok nevének, szabályainak ismerete.

Önmagukhoz mért fejlődés a járásban, tartós, gyorsfutásban (dicséret, elismerés, piros pont stb.).

SZÖKDELÉSEK, UGRÁSOK

Rövid idejű, kis erő kifejtésű szökdelések és ugrások.

Cél

- *Koordinációs képességek fejlesztése* összetett feladatokkal.
- Futás közben végeztetett szökdelések, ugrások megtorpanás nélkül a biztonságos mozgás érdekében.
- Ugrókészség fejlesztése: sorozatugrásokkal, ügyelve a folyamatosságra, rugalmas talajra érkezésre.
- *Alapvető ugrásformák elsajátítása játékos formában.*

Követelmény

- A gyakorláshoz felhasznált szerek, eszközök nevének ismerete.
- A játékok, gyakorlatok nevének, szabályainak ismerete.
- *Oly mértékben fejlődjön a gyerekek dinamikus koordinációs képessége, hogy a feladatot a legcélszerűbben tudják teljesíteni.*

Tudják a testnevelési órán tanított, kidolgozott mozgásformákat és gyakorlatokat önállóan bemutatni, fel- és leugrani, egy és páros lábról egyensúlyvesztés nélkül, rugalmasan talajra érkezni.

Tanulják meg az ugrókötel áthajtását.

Tartalom

Szökdelések

- páros és egy lábon helyben, haladással, előre, hátra, oldal irányban,
- páros és egy lábon vonalak, ugrókötelek fölött,
- különböző feladatokkal. Ugrókötel áthajtási kísérletek.

Ugrások

- helyből, páros lábról,
- fel- és elugrások egy és páros lábról, futásból,
- akadályok fölött,
- felfutás tornaszerekre, leugrás,
- dalra, zenére: „Mackó, mackó” stb.

Játékok: „Pám-pám paripám”, „Koszorú, koszorú”, (békaugrás, nyúlugrás, galopp).

Értékelés

Az ugrásban, szökdelésben, játékfeladatokban nyújtott mozgásügyesség javulása alapján egyéni és csoportos értékelés.

DOBÁSOK

Egy- és kétkezes dobások, hajítások kis súllyal (marok-, teniszlabda, könnyű gumilabdák).

Cél

- *Az alapvető fogásbiztonság fejlesztése.*
- *A különféle feldobásokban, elkapásokban jártasság kialakítása.*

- A pontosságra törekvés a célba dobásokban,
- A dobásoknál az erőközlés mértékének érzékelése (távolságbecslés, téri tájékozódóképesség).
- Eredményre törekvés a kislabdahajításban és dobásokban!
- Öntevékeny és kreatív feladatmegoldások.

Követelmény

- a gyakorláshoz használt szerek, eszközök nevének ismerete!
- szakkifejezések megértése: hajítás, lendítés, lökés stb.!
- egy- és kétkezes dobások ismerete! Tudjanak célba dobni 4-5 m-es távolságra, 30%-os biztonsággal! Ismerjék az alapvető biztonsági rendszabályokat és tartásuk be!

Tartalom

Dobások különböző méretű és súlyú szerekkel távolba és célba (különböző testhelyzetekből).
 Babzsák feldobása, elkapása helyben, járás közben.
 Célba dobás 4-5 m-re lévő vízszintes, és függőleges célba.
 Játékok: „Célba dobó verseny babzsákkal”, „Dobáló örbácsi”.

Értékelés

Értékeljük és jutalmazuk (piros pont, társai megtapsolják) a labda feldobásában, elkapásában, továbbá a találat pontosságában elért javulásukat.
 Pontozzuk az elért fejlődésüket a kislabdadobásban.

TÁMASZ-, FÜGGÉS- ÉS EGYENSÚLYGYAKORLATOK

Kúszások, mászások, statikus jellegű egyensúlygyakorlatok, egyéb természetes mozgások.
 A rúd- és a kötélmászás technikája.

Cél

Támaszhelyzetben való haladás a test súlyának kézre helyezésével.
Mászási kísérleteknél kitartás az erőfeszítésben.
 Mászás fölfelé és lefelé folyamatos fogással mászókán, bordásfalon, kötélen vagy rúdon.
 Ügyesség és általános erőfejlesztés lejtős padon, támaszfeladatok végzésénél.
Egyensúlyérzék fejlesztése hely- és helyzetváltozásokkal.
 Bizonytalan egyensúlyi helyzetben és függésben korrekciós mozgások.

Követelmény

A gyakorlatokhoz használt szerek, eszközök nevének ismerete: bordásfal, mászórúd, mászóka stb.
Szakkifejezések megértése: kúszás, mászás, átbújás, átcúszás, mászókulcsolás stb.
 Oly mértékben fejlődjön a dinamikus koordinációs képesség, hogy a **feladatokat biztonságosan, pontosan tudja teljesíteni: tovahaladás a szereken támaszban, függésben.**
Legyen képes a kézzel, lábbal történő hely- és helyzetváltozások, **egyszerű mozgásformák**, továbbá azok **elemi korrekcióinak** önálló végrehajtására: kúszás, mászás, függés, támasz, egyensúlyozás stb.

Tartalom

- haladás utánzó járásokkal (kutyafutás, pókjárás, sánta róka),
 - csúszás, átbújás, kúszás, átmászás,
 - gurulóátfordulások előre guggolótámaszból,
 - tarkóállás,
 - „kiscsikó”,
 - felugrás számolyra, szekrényre, és leugrások,
- Játékok: sor- és váltóversenyek „Sánta róka”, „Pókjárás”, „Kúszó örbácsi” stb.
- játékos függésgyakorlatok természetes akadályokon, tornaszereken,
 - feladatok bordásfalon, mászókötélen, mászókán.

Játékok: „Kötélhúzás”, „Függőfolyosó”, „Lajhármaszás” stb.

- állás egy lábon (sarkon, lábujjon),
- egyensúlyozó járás vonalon és padon, padmerekítő gerendáján előre, hátra és oldalra.

Játékok: gépkocsik kéz és lábtámaszban, sor és váltóversenyek utánzó járással.

Értékelés

Az „ügyességben” bekövetkezett változást kísérik figyelemmel és ismerjük el: gurulások, tarkóállás, „kiscsikó”, utánzó járások, kötélmászás, ugrókötél áthajtása.

LABDÁS GYAKORLATOK

A labdavezetés alapjai (gurítás, elkapás, dobás, labdavezetés kézzel, lábbal, célzás álló és mozgó tárgyra).

Cél

Ismerkedés a labda sajátosságaival.

A hajító mozdulat elsajátítása.

Egyszerű labdakezelési módokkal a dobás- és fogásbiztonság fejlesztése.

A labdatovábbítások, elkapások ismerete.

Labdajátékok elsajátítása.

Követelmény

A gyakorlatokhoz használt szerek, eszközök nevének ismerete: terpeszállás, harántterpesz, térdelőtámasz stb. *Szakkifejezések megértése, a játékok neveinek, szabályinak ismerete.*

Ismerjék

- a labdafogást **egy és két kézzel,**
- a labdagurítást, **labdaterelgetést,**
- a labdaadogatást, **labdapofozást,**
- **a labda leejtését és feldobását,**
- **átadásokat, labdapattintást!**

Labdajátékok ismerete!

Tartalom

Labdás ügyességfejlesztés

- a labda fogása, gurítása, terelgetése kézzel, lábbal, gurítás társhoz oda-vissza terpeszülésben,
- labdaadogatás, feldobott labda elfogása,
- labdapattogtatás,
- labdadobás távolba, célba (gumilabdával).

Játékok: „Labdacica”, „Dobáló őrbácsi”, „Vigyázz a labdára”, „Váltóverseny labdával” stb.

Értékelés

Értékeljük a dobás irányának, távolságának, erőközlésének összhangját, a labdaérintést, „birtoklást”, labdatovábbítást kézzel, lábbal.

KÜZDŐ FELADATOK ÉS JÁTÉKOK

Cél

- az akarati tulajdonságok fejlesztése, a szabályok megtartására nevelés,
- együttműködés a közös tevékenységben,
- pontos feladat-végrehajtás,
- biztonságos mozgás kialakítása a küzdőfeladatok végzésekor,
- a balesetveszély elhárítása,
- a fegyelem fenntartása a feladatok végzése közben.

Követelmény

Alakuljon ki saját teljesítményével kapcsolatos egészséges becsvágy.

Önellenőrzés a feladat végrehajtása közben.

Biztonságos mozgás a páros gyakorlatok végzésében.

Tartalom

- állásban húzások-tolások párokban (Húzd-told el a párodat!),
- a társ áttolása (háttal ülve egymásnak),
- lábhaladás,
- kakasviadal.

Játékok: „Lovascsata”, „Körszakítás” stb.

Értékelés

Értékeljük az egyes feladatok pontos végrehajtását, a szabályok betartását, a sportszerű küzdelmet.

SZABADIDŐS SPORTTEVÉKENYSÉGEK

Az 1–4. osztályban változatos tartalommal az alábbi cél és követelmények figyelembevételével tervezzük a szabadidő foglalkozásokat.

Cél

- tervezzünk és végezzünk mind a négy évszaknak megfelelő foglalkozást a szabadban.

Legyen örömszerzés forrása a szabadban eltöltött óra, ennek érdekében célunk és feladatunk

- a szabadidő órákat előre tervezzük meg és a tanulókat tájékoztatjuk a megfelelő ruha és cipő kiválasztásáról, a felszerelésről történő gondoskodást illetően,
- törekedjünk az érdekes, változatos óravezetésre (kellő bemelegítés, sok játék stb.),
- gyakorlás közben folyamatosan figyeljük a gyerekek állapotát, reagálását,
- fokozottan ügyelünk a sérülések megelőzésére.

Követelmény

- *Végezzenek rendszeres mozgásos tevékenységek a szabadban!*
 - Viseljék az időjárás kellemetlen hatásait!
 - Készüljenek fel a szabadidő foglalkozásra (ruházat, felszerelés)!
 - Váljék szokásukká az évszaknak megfelelő mozgás (játék) űzése a szabadban!
- Ismerjék meg a speciális szabadidő játékokat: ugróiskola, labdaiskola, labdajátékok, mezei futás stb.*

Tartalom

- görkorcsolyázás, gördeszkázás,
- duatlon, (triathlon),
- csúszkálás, korcsolyázás, szánkózás,
- hógolyózás.

Játékok:

- a jégen,
- hóember építése,
- távdobás, célbadobás hógolyóval, hógolyó-csata,
- szánkó húzó-toló verseny,
- lesiklóverseny szánkóval.

Értékelés

Értékeljük a növendékek szervezési készségét, aktivitását, egészséges versenyszellemét.

ÚSZÁS

Vízhez szoktatás, az úszás technikai alapjai.

Cél

Az úszástanítással, -tanulással kapcsolatos célkitűzés a ráfordítható időkeret miatt behatárolt. A legtöbb iskolában az 1–2. osztályban, valamint a 3–4. osztályban legfeljebb 2×16-26 órás tanfolyamszerű oktatásra kerülhet sor.

Olyan mértékű haladás érhető és várható el, mely szerint az 1–2. osztályban a tanuló képes legyen fennmaradni a vízben és 6-10 m-t levegővétellel (vagy anélkül) leúszni (háton, illetve hason),

- az alapmozgások elsajátítása,
- az alapvető tapasztalatok megszerzése (szárazon, vízben),
- az egyes mozgásformák megtanítása,
- a precíz végrehajtás és folyamatos gyakorlás,
- segédeszközök felhasználásával az oktatáshatékonyságának növelése,
- siklási kísérletek,
- kar és lábtempó összehangolása,
- fogójáték, halacska, hajóvontatás.

Követelmény

Ne féljen a derékig, mellig érő vízben!

Abban önállóan tudjon járni, futni, haladni, labdázni!

Ne okozzon félelmet az arcra, szembe kerülő víz!

Tudjon:

- szárazon szabályosan ki- és belégzést végezni,
- víz alá bukni és kb. 3-5 számolásig ott maradni,
- levegőt víz alatt kifújni,
- **3-6 foglalkozás után háton, hason lebegést, siklást végezni,**
- a víz hátán az egyensúlyt megtartani,
- kéz- és lábtempót végezni!

A jobbak tudjanak levegővétellel 6–8 m-t leúszni!

Tartalom

- vízhez szoktatás,
- viza alatti tartózkodás-, merülés,
- légzés-lebegés,
- „felhajtóerő”, haladás, siklás,
- vízfekvés- és siklási gyakorlatok,
- segédeszközök használata a siklásnál,
- lábmunka bevezetése levegővétel nélkül, majd levegővétellel,
- a kéz- és lábmunka összekapcsolása levegővétel nélkül, majd levegővétellel.

A továbbfejlesztés alapjai

Alakzatok felvétele és változtatása az utasításnak megfelelően. A gimnasztikai feladatok teljesítése utánzás-sal. Az alapvető mozgáskészségek (járás, futás, ugrás, dobás, kúszás, mászás stb.) elfogadható végrehajtása. Félelem nélküli részvétel a vízben végzett feladatok során.

3-4. évfolyam

Évi óraszám: 111

Belépő tevékenységformák

A rendgyakorlatoknál az egyöntetű végrehajtás fokozatos kialakítása, az utasítások késlekedés nélküli végrehajtása.

Az alapvető gimnasztikai alapformák pontos végrehajtása.

Rajtolás jelre, gyorsfutás 20-30 m-en versenyszerűen. Tartós futás 8-10 percen keresztül. Ugrások változatos formában, megfelelő szabályozottsággal végrehajtva. A hajító mozdulat lehetőleg nyújtott karhelyzetből indítva. Dobóterpeszből (a hajító karral ellentétes láb van elől) célba dobás a dobásbiztonságot növelve. Futó-, ugró- és dobóügyesség fejlesztése változatos feltételek között.

A torna (jellegű) gyakorlatok kis segítséggel biztonságosan és biomechanikailag helyes testtartással történő végrehajtása.

Együttműködés a társakkal a labdás játékokban.

Sportszerű test-test elleni küzdelem. Néhány egyszerű, az évszaknak megfelelő és szabadban végezhető játék. Megadott távolság átúszása.

RENDGYAKORLATOK, GIMNASZTIKA PREVENCIÓS FELADATOK

Egyszerű alapformájú 1-8 ütemű gimnasztika, esetleg rövidebb gyakorlatsorra kapcsolva, statikus egyensúlyviszonyok gyakoroltatása talajon és szereken.

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, automatizálása és fenntartása.

Tanulási, testgyakorlási-edzési anyag ágyazása játékokba, gyermektáncokba, sportágakat előkészítő, egyszerűsített szabályú játékok.

Egyszerűbb sportági technikai elemek tanítása (szertorna, RG, atlétikai jellegű technikai elemek).

Eszközhasználatú sportági technikák tanulása (labda, karika, szalag, kislabda stb.) a gyermek méreteihez és erejéhez igazodó szersúly kiválasztásával; sportágat előkészítő játékok tanulása.

Rövidebb, egyszerű mozgásrendszerű koreográfiák betanulása.

Higiéniai ismeretek növelése, szoktatás az alkalmazásukra.

Cél

- az alkalmazott szervezési szakkifejezések el-sajátítása,
- az alapvető személyi és mentálhigiéniai szokások kialakítása,
- a sportöltözet, sportfelszerelés használatának tudatosítása,
- a felelősök munkájának megszervezése,
- a tanult gimnasztikai alapformák szép kivitelezése, pontos bemutatása,
- a gimnasztikai alapformák összekapcsolása,
- gimnasztikai gyakorlatok összeállítása.

Követelmény

Ismerjék a szervezési szakkifejezéseket: igazodás, takarás, oszloj, nyitódás, ütemtartás, szakadozás stb.!

Vállaljanak tervezési feladatokat!

Segítsék egymást önzetlenül!

Legyenek képesek

- a tanult szabad- és kéziszer gyakorlatok alkalmazására, önálló kombinálására tanórán (tanórán kívül is).

- **Az egyszerű láb, nyak, kar és váll, has, hát, törzs egyensúlyozó és ügyességi, nehéz lábgyakorlatok pontos végrehajtására!**

(Mozgásukat jellemezze a biomechanikailag helyes testtartás!)

Tartalom

Az eddig tanultak gyakorlása.

Kétsoros vonal, kettes oszlop alakítása.

Megindulás, megállás két ütemben.

Fejlődések, szakadozások járás közben.

Vonulások lépéstartással.

Nyitódás, zárkózás tér- és távköz felvétele.

Statikus és dinamikus alapformájú szabadgyakorlatok.

A biomechanikailag helyes testtartást tudatosító, kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzése (valamint légzőgyakorlatok) a gimnasztika részeként, testtájanként végighaladva a testtartásért felelős valamennyi izomcsoport erősítését és nyújtását szolgáló mozgásanyagban, a tanév során ismételve, a kiindulási és véghelyzetek pontos megtartására, valamint a lassú és pontos kivitelezésére ügyelve, a hibás kivitelezés javításával, valamint a korosztály jellemzőinek megfelelő illesztéssel a testnevelési óra többi eleméhez.

Páros gyakorlatok. Pad, bordásfal, labdagyakorlatok.

Ugrókötél-gyakorlatok.

Előkészítő, képességfejlesztést szolgáló testnevelési játékok (fogójátékok, versengések kettős körben, kakasviadal stb.).

Értékelés

A tanult gyakorlatok bemutatása, illetve az önállóan összeállított gyakorlatsor bemutatása alapján.

JÁRÁSOK ÉS FUTÁSOK

Rövid távú vágtafutások, gyors futások irányváltoztatással.

Hosszú távú futások saját tempóban.

Fogójátékok, különböző sor- és váltóversenyek, fokozatosan nehezedő szabályokkal.

Cél

Fejlesszük:

- a jelzésekre történő gyors reagálást,
- a járásvariációkat (pl. utánlépéssel történő járás),
- az árnyékmozgást!

Végeztessünk változatos feladatokat járás közben!

Valósítsuk meg a rendszeres futás lehetőségét tanítványaink számára, ezáltal az egészséges életmódra nevelést, az ellenálló képesség növelését a szabadtéri órákon!

Alakítsuk ki tanulóink gyors indulását a különböző jelre végzett feladatokban, futás közben a feladatok pontos végrehajtását!

Követelmény

- Az akadálypályák útmutatással történő felépítése, változtatása, megszüntetése.
- *Törekedjenek egyéni teljesítményük növelésére!*
- *Tudjanak egyenletes iramban 7-9 percig (12 perc) futni, vagy minimum 10-12 percig tartó futómozgást tartalmazó tevékenységet végezni (fogó-, futó játék)!*
- *Törekedjenek a maximális sebesség elérésére 30-40 m-en!*

Tartalom

Járások, mint előbb, valamint hátrafelé, ütem és lépéshossz szabályozással, oldalirányú keresztlépéssel, magas térdemeléssel.

Futási álló képesség fejlesztése

- tartós futással,
- játékos formában,
- iram és irányváltoztatással,
- végtelenített akadálypályán.

A futógyorsaság fejlesztése

- változatos feladatok végzése futás közben, fokozófutás.
- Reakció- és a cselekvésgyorsaság fejlesztése
- rajtversenyek, indulások különböző testhelyzetekből. Állórajt és guggolórajt.

Játékok: „Szalagos fogó”, „Szalagszerző”, „Négykézláb fogó”, „Félperces fogó”, „Páros fogó”, „Fészek fogó”, „Nyúl a bokorban”. Futóversenyek.

Értékelés

A gyorsfutásban, a gyorsindulásokban, a tartósfutásban nyújtott fejlődésük alapján.

SZÖKDELÉSEK ÉS UGRÁSOK

Rövid idejű, fokozatosan növekvő erőszükséglet jellegű szökdelések, ugrások saját erőbeosztással.

Cél

- fejlesszük a tanulók öntevékenységet a szerek elhelyezésében,
- cél a különböző mozgásformák összekapcsolása,
- a sorozatugrásoknál: emelkedő elugrás, gördülékeny talajra érkezés,
- összetett feladatokkal a koordinációs képesség fejlesztése,
- *növeljük a tanulók ugróerejét, ugrási állóképességét!*

Követelmény

A tanult játékok és gyakorlatok neveinek, szabályinak ismerete.

Tudjanak szökdelni

- **páros lábon karkörzésekkel,**
- **negyed-, félfordulattal, térdkulcsolással,**
- **ugrókötéssel, hátra, helyben, mozgás közben,**
- **társak által hajtott lengőkötéssel páros és egy lábon!**

Tudják az egyszerű gyakorlatok lényegi hibáit korrigálni!

Mutassanak be jártasságszinten különféle szökdelési variációkat, fel-, le- és átugrásokat!

Biztonsággal végezzék a sorozatugrásokat, szerekre való mozgást, futással, ugrással.

Jártasságszinten tudjanak néhány lépés nekifutással távolba ugrani.

Tartalom

Szökdelések

- páros és egy lábon, különböző kartartásokkal (továbbá váltott lábos is),
- ugrókötéssel előre, hátrahajtással, helyben, guggolásban (egyidejű koordinációs képesség fejlesztés),
- szökdelés cikcakkban,
- futás, szökdelés összekapcsolása,
- szökdelések zenére, taps ritmusát követve. Ugrások.
- futó-, ugrás gyakorlatok akadályok fölött,
- átugrás szereken (zsugorkanyarlati ugrás),
- ugródeszkáról történő felugrás (bukfenc szekrényen),
- ugrás távolba (nekifutással egy lábról, páros lábra),
- ugrási kísérletek (magasba),
- sorozatugrások.

Játékok: „Jöjj velem”, „Kenguru fogó”, „Kecskézés”, „Akadályváltó”.

Értékelés

Szökdeléseknél a koordinációs képesség (szökdelési variációk nehezített feltételek mellett is) alapján.

Továbbá futásból az ugrásba történő átmenet, hangsúlyozott elrugaszkodással egy lábról távolba, érkezés páros lábra.

DOBÁSOK

Egy- és kétkezes dobások, hajítások, vetések kis súllyal (gyorsító fejlesztése).

Célzás álló és mozgó tárgy(ak)ra, vízszintes és függőleges célirányokat képezve, a céltárgy mozgásának bonyolítása, a mozgás sebességviszonyainak variálása, a kiszámíthatatlansági tényezők növelése.

Cél

- *dobókészség fejlesztése* a dobás szabályozásával kapcsolatos feladatokkal,
- távolba dobáskor felgyorsuló, erőteljes hajító mozdulat,

- célunk, hogy a tanulók a dobásoknál eredményesen alkalmazkodjanak a labda súlyához, és a dobás távolságához (célba dobásoknál) megfelelő módosítás,
- a tanult dobásmód pontos kivitelezése,
- teljesítményre törekvés (vízszintes, függőleges cél, és a távolság növelése terén),
- általános erősítés.

Követelmény

Ismerjék a gyakorláshoz használt különböző méretű, súlyú, és anyagú labdák tulajdonságait, nevét! Értsék a használt szakkifejezéseket (pl. célkeret stb.)!

Ismerjék az egy- és kétkezes dobások biztonsági rendszabályait!

Tudjanak

- *állásból*, járásból fekvő és függő karikába, vagy *zsámolyba célba dobn*i,
- *kislabdával távolba dobn*i!

Tartalom

Dobások – hajítások

- különböző szerekekkel egy és két kézzel,
- távolba és célba (helyből, járva, társra),
- mozgásból,
- kislabdahajítás néhány lépés nekifutással távolba.

Játékok: „Labdacica dobással”, „Célbadobó versenyek”, „Döngető”, „Fogyasztó”.

Értékelés

A célba dobásnál a találatarány javulását (a távolság növelésével), valamint távolba kislabdával a fejlődést értékeljük.

TÁMASZ-, FÜGGÉS- ÉS EGYENSÚLYGYAKORLAT

Kúszások, mászások, statikus és dinamikus egyensúlygyakorlatok, egyéb természetes gyakorlatok. Rúd-, kötélmászás fokozódó gyorsasággal; mászóversenyek.

Cél

- *biztonságos haladás függésben*,
- gyors haladás az akadályra fel- és lemászásban, az utánzó járásokban,
- koordinációs képesség fejlesztése összetett feladatokkal,
- váll- és izomzat erősítése, a teherbíró képesség növelése,
- akarati tulajdonságok fejlesztése: kitartás az erőfejlesztésben, figyelemben,
- pontos kitartó munkára nevelés.

Követelmény

Vállaljanak szervezési feladatokat, önzetlenül segítsék egymást.

A tanult játékok, gyakorlatok neveinek, szabályinak ismerete.

- *A tanulók váljanak képessé növekvő erő kifejtésekre a függés gyakorlatokban*, függeszkedésben és a kézlábtámasszal (pók-, rákjárás) *végzett haladásban*.

Legyenek lépések a tanított mozgásformák és gyakorlatok lényegi hibáinak önálló korrekciójára (függek, támaszok).

Tartalom

- utánzó járások,
- csúszás- kúszásgyakorlatok
- gurulóátfordulások, előre és hátra guggolótámaszból, terpeszállásból, sorozat gurulóátfordulások előre
- haránt-, oldalspárga kísérletek,
- zsugorfejjállás, fejjállás és kézállási kísérletek,

- lépegetés kézállásban,
- cigánykerék,
- zsuporkanyarlati és bátor ugrás,
- mászási kísérletek kötélben. Vízszintes függeszkedés bordásfalán.
- lajhármászás rézsutosan elhelyezett szereken,
- gyűrűn húzódkodás,
- függésben térd-, lábemelés, lengés, lengetés,
- egyensúlygyakorlatok különböző testhelyzetek változtatásával, akadályok leküzdésével (tornapad, létra, mászóka stb.).

Játékok: „Mozdulatlanság”, „Pókfoci”, „Csőszjáték”, „Talicskaverseny”. Sor- és váltóversenyek utánzó járássokkal.

Értékelés

Értékeljük:

- a játékszabályok tudatos alkalmazását, betartását,
- a feladatok gyakorlatok célszerű gazdaságos végrehajtását,
- az egyszerű gyakorlatok lényegi hibáinak önálló korrekcióját!

LABDÁS GYAKORLATOK

Cél

- a labdás ügyesség fejlesztése a labda mozgatásával,
- javítsuk az irányítás pontosságát a dobásokban, átadásokban,
- folyamatos haladás labdavezetéssel tárgykerüléssel,
- egymás segítése a feladatok jó megoldásában, együttműködés a labdagyakorlatokban.

Követelmény

A tanított mozgásformák, labdagyakorlatok önálló gyakorlása.

A labda továbbításában, elfogásában adódó lényegi hibák önálló korrekciója.

A tanulók **helyezkedjenek a labda várható érkezési irányába, figyelembe véve a labda sebességét is.**

Jól mozogjanak.

Legyen összhang a labdával együtt mozgó társukkal.

Ismerjék a labda birtokba vételének, továbbításának módját, vezetését kézzel, lábbal, mozgás közben is.

Tudjanak elhajolni, elugrani a labda előtt játék közben.

Tartalom

Labdás ügyességfejlesztés

- labdapattogtatása, váltott kézzel, különböző testhelyzetekben és tovahaladással, egy lábon, szökdeléssel, szlalomozva
- labda gurítása, vezetése helyben, mozgásközben feladatokkal,
- átadások: egy-, kétkezes, felső, pattintott stb.,
- dobások, hajítások távolba, célba,
- rúgások távolba, célba, labdavezetés lábbal meghatározott útvonalon, valamint kis területen az ütközések elkerülésével,
- labda visszafejelése.

Játékok: „Pontszerző”, „Labdahajtsza”, „Fogyasztó körben”, „Fogyasztó szétszórtan”, „Vándorlabda”, Labdás váltóversenyek.

Értékelés

A labdás-ügyesség terén valamint a játékban nyújtott fejlődésük, teljesítményük figyelembevételével végezzük a tanulók értékelését, osztályozását.

KÜZDŐ FELADATOK ÉS JÁTÉKOK

A testnevelési órák előkészítő, fő vagy befejező részében ajánlatos 5 perces időkeretben lehetőséget biztosítani a küzdő feladatok elvégzésére.

Cél

- a mozdulatlanság fejlesztése
- az ellenfél megbecsülése,
- az akarati tulajdonságok fejlesztése: kitartás az erő kifejtésben,
- a társ mozgásához igazodás,
- az önellenőrzés mozgás közben, tudatos feladatmegoldás,
- a balesetveszély elhárítása.

Követelmény

Tartsa be a játék- és magatartási szabályokat és másokkal is tartassa be.

Javuljon helyzetfelismerése a védekező és támadó helyzetben.

Váljon képessé a mozgásban előforduló hibák felismerésére, ezek kijavítására. Kerülje a szándékos durvaságot. Teljesítmény: **szabályok ismeretében betartásával – mögékerülés – grundbirkózás.**

Tartalom

- Grundbirkózás.
- Mögékerülés, kiemelés.
- Vívás két kézzel.
- Kézráütés mellső fekvőtámaszban.

Értékelés

Értékeljük a szabályos, sportszerű küzdelmet, marasztaljuk el a szándékos durvaságokat.

SZABADIDŐS SPORTTEVÉKENYSÉGEK

Az 1–4. osztályban változatos tartalommal az alábbi cél és követelmények figyelembevételével tervezzük a szabadtéri foglalkozásokat.

Cél

- tervezzünk és végezzünk mind a négy évszaknak megfelelő foglalkozást a szabadban!
- Legyen örömszerzés forrása a szabadban eltöltött óra, ennek érdekében célunk és feladatunk:
- a szabadtéri órákat előre tervezzük meg és a tanulókat idejében tájékoztassuk a megfelelő ruha, cipő kiválasztását, a felszerelésről történő gondoskodást illetően,
- törekedjünk az érdekes, változatos óravezetésre (kellő bemelegítés, sok játék stb.),
- gyakorlás közben folyamatosan figyeljük a gyerek állapotát, reagálását,
- fokozatosan figyeljük a sérülések megelőzésére!

Követelmény

- végezzenek rendszeres mozgásos tevékenységet a szabadban,
 - viseljék el az időjárás kellemetlen hatásait,
 - készüljenek fel a szabadtéri foglalkozásokra (ruházat, felszerelés).
- Válják szokásukká:
- az évszaknak megfelelő mozgás (játék) űzése a szabadban,
- Ismerjék meg a speciális szabadtéri játékokat: ugróiskola, labdaiskola, labdajátékok, mezei futás stb.

Tartalom

- számháború (a lehetőségek függvényében),
- járőrversenyek (tájékoztató feladatokkal),
- duatlon, (triatlon),

- csúszkálás, korcsolyázás, szánkózás,
- hógolyózás.

Játékok:

- a jégen,
- hóember építése,
- távdobás, célbadobás hógolyóval, hógolyó-csata,
- szánkó húzó-toló verseny,
- lesikló verseny szánkóval.

Értékelés

Értékeljük a gyerekek szervezési készségét, aktivitásukat, egészséges versenyszellemüket.

ÚSZÁS

Az úszás technikája, egy biztonságot nyújtó úszásnem megtanulása.

Az 1–2. évfolyam tananyagának bővített és nehezített formába történő továbbvitele.

Az eddig tanult úszásnem gyakorlása, megfelelő elsajátítása.

Vízbeugrás.

Játékok: alagút bújás, Búvár Kund, dugattyú.

A továbbfejlesztés alapjai, 3. évfolyam

Vezényszavak ismerete, a rendgyakorlatok végrehajtása. Az alapvető gimnasztikai alakformák követése. Elfogadható mozgásminta reprodukálása a rajtolás, futás, ugrás és dobás végrehajtás során. Megfelelő kísérletek a kúszás, mászás, támasz és függés feladatainak teljesítésére. Örömmel vegyen részt a testnevelési játékokban. A test-test elleni küzdelem elfogadása. Biztonságos viselkedés mellmagas vízben.

A tovább haladás feltételei, 4. évfolyam

Az óraszervezés szempontjából fontos rendgyakorlatok fegyelmezett végrehajtása. Részvétel a közös gimnasztikában. Mászás kötélén 2-3 fogással. A futás, az ugrás és a dobás feladatok elfogadható végrehajtása. A támasz-, függő-és egyensúlygyakorlatok teljesítése. Részvétel a testnevelési és sportjátékokban. Bízató kísérletek a tanult úszásnemben.

5–8. évfolyam

Célok és feladatok

Az iskolai testnevelés célja, hogy az iskola egységes nevelő-oktató munkájának szerves részeként a testkultúra eszközeinek (testgyakorlatok, mozgásos játékok, sportági tevékenységek és az ezekhez kapcsolódó intellektuális ismeretek), valamint a természet egészségfejlesztő tényezőinek integrált hatásaként járuljon hozzá, hogy a tanulók életigenlő, az egészséget saját értékrendjükben kiemelt helyen kezelő személyiséggé váljanak, akik ismerik motorikus képességeik szintjét, fejlesztésének és/vagy fenntartásának módját, a mozgásos játék, a versengés örömeit, és igénylik is azt. Megbecsülik társaik teljesítményét, felismerik a testnevelés és sport egészségügyi és prevenciók értékeit, a rendszeres fizikai aktivitás magatartásuk részévé válik.

A testnevelés célja továbbá az 5–8. évfolyamon, hogy – szoros összefüggésben az alsó tagozat számára megfogalmazott célokkal, figyelembe véve az élettani, valamint az azokkal összefüggő lélektani változásokat, amelyek ezt az életszakaszt jellemzik – támogassa a tanulók egészséges testi fejlődését, az alapvető mozgáskészségben esetlegesen még mutatkozó hiányok felszámolását, ragadja meg a koordinációs alapképességek fejlesztési lehetőségének utolsó éveit, az élettani és az előképzettségből adódó lehetőségek figyelembevételével fejlessze tovább a tanulók kondicionális képességeit. Az alsó tagozat megalapozó jellegére építve, gazdagítsa tovább a tanulók sportági mozgáskészségét, fejlessze motorikus cselekvési biztonságukat, mozgás és sportolás iránti igényüket. A kötelező tanórák és a sportórák lehetőségeinek igénybevételel sajátítsák el legalább két sportági rendszer technikáját olyan szinten, hogy az élmény és siker forrása legyen számukra. Ismerjék meg a motorikus feladatmegoldásokban érvényesülő törvényszerűségeket, és tanuljanak meg feladatmegoldó sémákat, transzferálható cselekvési elveket.

Az egészséggel kapcsolatos feladatok: a testi fejlődés-érés támogatása; a higiéniai szokások kialakítása, erősítése; az ellenálló képesség, edzettség fejlesztése; a biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, automatizálása és fenntartása; megfelelő felkészítés a keringési és légzőrendszeri megbetegedések megelőzésére, a károsodások csökkentésére; a tanulók értsék és ismerjék a prevenció lényegét, ismerjenek relaxációs eljárásokat.

A mozgáskultúra fejlesztése: az alapvető mozgáskészségek megfelelő szintű kialakítása, fejlesztése; az úszás elsajátítása; a kondicionális képességeknek az életkorhoz és az egyéni adottságokhoz igazított fejlesztése; sokoldalú mozgástapasztalat és jól alkalmazható mozgáskészség megszerzése; a feladatmegoldáshoz, a képességfejlesztéshez és a játék-sporttevékenységhez, azok károsodás nélküli végzéséhez kapcsolódó ismeretek (szabályok, történeti vonatkozások, mechanikai, biomechanikai törvényszerűségek, feladatmegoldó sémák, egészségügyi megfontolás) megszerzése; mozgáskommunikáció.

Tanulási, játék- és sportolási élmények nyújtása: az elsajátítás, a teljesítmény, a kollektív siker és a tevékenység öröme.

Értékes személyiségvonások fejlesztése: a félelem leküzdése, a szabályok betartása, összpontosítás, céltartás, a nehézségek leküzdése, empátia, kudarctűrés, a természet szeretete és környezetkímélő magatartás.

Fejlesztési követelmények

Az egészséges testi fejlődés segítése

A tanulók tudatosan vegyenek részt testük fejlesztésében. Alkati adottságaiknak megfelelően, károsodástól mentesen következzenek be a prepubertás és a pubertás kori fejlődés változásai. Rendszeresen végezzenek mozgástevékenységet, hogy megfelelően fejlődjön keringési, légzési és mozgató rendszerük.

Előzzék meg a testtartási rendellenességek kialakulását, kerüljék a gerincet károsító helyzeteket, mozgásokat.

Egészségük szilárduljon. Váljanak ellenállóvá a terhelésekkel és a megbetegedésekkel szemben.

Ismerjék a mozgástevékenységnek és a sportolásnak az egészséges életmódban betöltött szerepét, és alkalmazzák azt.

A mozgáskultúra fejlesztése

Teljesítményképes tudás szintjén birtokolják az atlétikában tanult technikákat. Sajátítsanak el egyszerűbb torna jellegű elemeket, elemkapcsolatokat. A tanult elemekből legyenek képesek összefüggő gyakorlatot végrehajtani. Tudjanak játszani két sportjátékot. Ismerjék azok szabályait, és alkalmazzák a játéknak megfelelő támadási és védekezési megoldásokat.

Továbbfejleszhető szinten tudják két úszásnem alaptechnikáját.

Sajátítsanak el önvédelmi fogásokat. Ismerjenek meg és tudatosan alkalmazzanak cselekvési elveket, törvényszerűségeket, a rokon szerkezetű és funkciójú tevékenységekben érvényesíthető feladatmegoldó sémákat.

Fejlődjenek erőben, gyorsasági erőben, állóképességben.

Motorikus képességeiket fejlesszék, ez mutatkozzon meg atlétikai, torna-, sportjáték-, úszás- és küzdősportbeli teljesítményeikben. Ismerjenek meg és alkalmazzanak egyszerűbb képességfejlesztő eljárásokat.

Fejlődjön izomérzékenységük, ritmuskészségük, reakció-, térbeli tájékozódási képességük, labilis egyensúlyi helyzetben is biztonsággal uralják testüket.

A mozgásigény fenntartás

Igényeljék a testnevelési és sportfoglalkozásokat. Jellemezze a tanulókat motorikus cselekvési biztonság, életvitelüket a rendszeres fizikai aktivitás.

Valamennyi iskolatípusban és évfolyamon szükséges eszközök

Témakör	Minimális
Eszközök a motoros próbák ellenőrzéséhez	Értékelő táblázatok Mérőszalag (10,30, 50 m) Stopperóra Testmagasságmérő Személymérleg Súlypontemelkedés-mérő Szorító-mérő (gyermek, serdülő és felnőtt)

Testnevelés és sport**Alapfokú nevelés – oktatás 5– 8. évfolyam**

Témakör	Minimális		Ajánlott	
	Demonstrációs	Tevékenykedtető	Demonstrációs	Tevékenykedtető
Rendgyakorlatok	–	–	–	–
Előkészítés, alapozás, prevenció	Oktatótáblák: gimnasztikai gyakorlatsorok	Bordásfal Tornapad Zsámoly Ugrókötel Gumikötél Karika Tornabot Kézisúlyzó Tömöttlabda (1, 2, 3, 4 kg) Mászókötel	Oktatótáblák: tartásjavító és relaxációs gyakorlatok	A minimális felszerelésnél megnevezett eszközökből az igényeknek és a lehetőségeknek megfelelően több darab Mászórúd
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	Mozgássorozat ábrák Videofilm A térdelőrajt fázisai A lökés helyes végrehajtása	Rajttámla Váltóbot Kislabda Magasugró mérce Magasugró lécs (műanyag) Tömöttlabda	Mozgássorozat ábrák Távolugrás guggoló technikával	A minimális felszerelésnél megnevezett eszközökből az igényeknek és a lehetőségeknek megfelelően több darab
Torna jellegű feladatmegoldások	Falitóbla Videofilm Oktatótábla: kézenátfordulás oldalt, és a guggoló átugrás szemléltetése	Pad Gerenda Kiegészítő tornakészlet Ugrószőnyeg (2 m) Talajszőnyeg (4 m) Bordásfal Ugrószekrény Ugródeszka Mászórúd Mászókötel Gyűrűhinta Karika (R.G.)	Falitóbla Videofilm Oktatótábla: sportgimnasztikai elemek bemutatása.	A minimális felszerelésnél megnevezett eszközökből az igényeknek és a lehetőségeknek megfelelően több darab
Testnevelési- és sportjátékok	Oktatótábla és videofilm a játékok bemutatására Játékszabályok leírása	Műanyag labda Futball-labda Kézilabda Kosárlabda Röplabda Ping-pongasztal Pingpongütő Ping-ponglabda Tollaslabda Tollaslabdaütő		A minimális felszerelésnél megnevezett eszközökből az igényeknek és a lehetőségeknek megfelelően több darab

Témakör	Minimális		Ajánlott	
	Demonstrációs	Tevékenykedtető	Demonstrációs	Tevékenykedtető
Szabadidős sporttevékenység	Oktatótábla, videofilm a különböző tevékenységek bemutatására	Kerékpár Görkorcsolya Gördeszka Szánkó Síléc Sícipő		A minimális felszerelésnél megnevezett eszközökből az igényeknek és a lehetőségeknek megfelelően több darab Mountain bike Korcsolya
Önvédelmi sportok	Oktatótábla, falikép, videofilm az önvédelmi sportok bemutatására	Talajszőnyeg Tatami		Dzsúdó kabát
Úszás	Képsorozatok Videofilmek	Úszólap		

Testnevelés és sport

Összesített taneszköz igény 5–8. évfolyamon

Tornatermi és szabadtéri felszerelések	Atlétikai szerek, eszközök	Tornaszerek, eszközök	Sportjátékszerek és eszközök	Egyéb felszerelések és eszközök
1. Bordásfal 2. Tornapad 3. Zsámoly 4. Tornaszőnyeg 5. Gyűrűhinta 6. Mászókötél 7. Mászórúd 8. KTK 9. Gerenda 10. Ugrószekevény 11. Ugródeszka 12. Röplabdaháló és állvány 13. Kosárlabda palánk 14. Kézilabdakapu	1. Magasugró mérce 2. Kislabda 3. Rajttámla 4. Váltóbot 5. Súlygolyó	1. Ugrókötél 2. Karika 3. Tornabot 4. Kézisúlyzó 5. Tömöttlabda	1. Jelzőszalag 2. Műanyag labda 3. Futball labda 4. Kézilabda 5. Kosárlabda 6. Röplabda 7. Pingpongasztal 8. Pingpongütő 9. Pingponglabda 10. Tollaslabda 11. Tollaslabdaütő	1. Húzókötel 2. Kerékpár 3. Mountain bike 4. Görkorcsolya 5. Szánkó 6. Úszólap 7. Gördeszka 8. Korcsolya 9. Dzsúdó kabát 10. Tatami 11. Síléc 12. Sícipő 13. Térképek 14. Tájéolók 15. Stopperóra 16. Mérőszalag 17. Személmérleg 18. Testmagasságmérő 19. Szorítóerő-mérő 20. Súlypontemelkedés mérő 21. Oktatótáblák, faliképek gimnasztikai gyakorlat-sorozokról, egyes technikákról, torna-elemekről

Tornatermi és szabadtéri felszerelések	Atlétikai szerek, eszközök	Tornaszerek, eszközök	Sportjátékszerek és eszközök	Egyéb felszerelések és eszközök
				22. Mozgássorozat ábrák 23. Videofilmek az egyes sport- és szabadidős tevékenységek bemutatására

5–6. évfolyam

Évi óraszám: 92,5

Belépő tevékenységformák

A rendgyakorlatoknál a kijelölt hely késlekedés nélküli megtalálása, az együttes mozgások vezényszavakhoz igazodó, pontos végrehajtása.

Bemelegítésre alkalmas, valamint a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, automatizálását és fenntartását szolgáló gyakorlatok gimnasztikai gyakorlatok ismerete és a pedagógus utasításainak megfelelő végzése.

Gyorsfutások versenyszerűen. Kötetlen tartós futás 8-10 percig az egyéni képességeknek megfelelő szinten. Az ugrások legfontosabb mozzanatainak (fázisainak) – elugrás, légmunka, talajra érkezés – ismerete, a felugrás hangsúlyosabbá tétele. A hajítás legjellegzetesebb mozdulatának, az ívképzésnek az elsajátítása.

A tanult talajgyakorlat-elemek, illetve azok kapcsolatának biztonságos végrehajtása; a saját testtömeg feletti uralom a támasz- és függésgyakorlatokban. Támaszugrásoknál a nekifutás és a támaszvétel zökkenőmentes összekapcsolása.

A **labdatovábbítás** és -birtoklás biztonságának növelése, labdaátvétellel helyezkedés üres helyre futással. Aktív bekapcsolódás a választott sportjátékba. Sportszerű test-test elleni küzdelem. A vízbiztonság továbbfejlesztése, legalább egy úszásnem technikájának elmélyült ismerete (amennyiben az úszásoktatásban az alapképzés az 1–4. évfolyamon megtörtént). **A szabadban végzett mozgásos tevékenységek (játékok) végzése.**

RENDGYAKORLATOK, ELŐKÉSZÍTÉS, ALAPOZÁS ÉS PREVENCIÓ

Alaki képzés (egy és többszlopos, egy- és többsoros vonal kialakítása, haladás az alaki szabályoknak megfelelően egy- és többsoros alakzatban, különböző téralakzatok kialakítása, fordulatok helyben és mozgásban együttes osztályfoglalkoztatások tartásához).

Hosszabb alapgimnasztika – sorok egyszerűbb alapformákból.

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, automatizálását és fenntartását szolgáló gyakorlatok egész tanéven át történő rendszeres végzése.

Testkultúra-történeti ismeretek alapozása, higiéniai ismeretek növelése, alkalmazásuk ellenőrzöten.

Cél

A rendszergyakorlatok minden osztály visszatérő anyagét képezik, ezért elsajátítása nevelő – oktatómunkánk alapvető célja.

Ennek érdekében feladatunk:

- a tanulók szabályhoz és alakzathoz kötött mozgásának kialakítása,
- az alaki formaságok megismertetése, begyakorlata, elsősorban rendgyakorlati órarendek keretében.

Minden órán következetesen (minden osztályban) használjuk és alkalmazzuk az egységes vezényszavakat.

Gimnasztikai feladatok végeztetésével célunk a kitartó, figyelem-összpontosításra nevelés, illetve a pontos végrehajtás.

Páros, társas gyakorlatok végzésekor az együttműködés, segítőkészség érzésének formálása.

Követelmény

- ismerjék meg az alaki formaságokat, s a többszöri előfordulás alapján gyakorolják be,
 - a végrehajtást elrendelő vezényszóval együttcselekedjenek,
 - a rendgyakorlatok szolgálják és járuljanak hozzá fegyelmük kialakításához!
- Gimnasztikai gyakorlatok végzésénél törekedjenek a pontos, szép kivitelezésre!*

Tudják a gyakorlatokat zenére, vezényszó nélkül végezni!

Tudjanak 6-8 gyakorlatot (4 ütemű) önállóan összeállítani és bemutatni!

Legyenek képesek 10-12 percen át folyamatosan (állandó mozgással) gimnasztikai gyakorlatot végezni!

Tartalom

- sorakozzanak egyes és kettes oszlopban, vonalban, hármás, négyes oszlop,
- igazodás, takarás, oszloj,
- vigyázz-, pihenj állás, térköz, távköz,
- jelentésadás,
- testfordulatok,
- nyitódás és záródás, fejlődés,
- megindulás, megállás, menet lépéstartással, vonulások zárt rendben.

Gimnasztika: önállóan szabadon végezhető vagy játékos és határozott formájú szabad-, páros-, társasgyakorlatok. A biomechanikailag helyes testtartást tudatosító, kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzése (valamint légzőgyakorlatok) a gimnasztika részeként, testtájanként végighaladva a testtartásért felelős valamennyi izomcsoport erősítését és nyújtását szolgáló mozgásanyagon, a tanév során ismételve, a kiindulási és véghelyzetek pontos megtartására, valamint a lassú és pontos kivitelezésére ügyelve, a hibás kivitelezés javításával, valamint a korosztály jellemzőinek megfelelő illesztéssel a testnevelési óra többi eleméhez

Kéziszer gyakorlatok:

- Botgyakorlat.
- Kézisúlyzó-gyakorlat.
- Labda- és nagylabda-gyakorlatok.
- Ugrókötel-gyakorlatok.
- Karikagyakorlatok.

Értékelés

Értékeljük a fegyelmezett, pontos, szép kivitelezést a tanult mozgás feladatoknál, valamint a tanulók a gyakorlatok önálló összeállításában nyújtott teljesítményét!

ATLÉTIKA JELLEGŰ FELADATMEGOLDÁSOK

Rövid távú vágtafutások, gyors futások irányváltoztatással.

Aerobic jellegű kitartó futás.

Rajtolási versenyek különböző jelekre, szituációkra.

Szökdelések, ugrások (maga, távol, folyamatos munkavégzésben).

Dobások, lökések, hajítások kis súllyal távolba, kornak megfelelő méretű és súlyú szerrel, a technika fejlesztése, a végrehajtás gyorsaságát célozva.

Cél

- Motorikus, ezen belül elsősorban atlétikus mozgáskészségek alapjainak elsajátítása.
- A munkabíró képesség kialakítása.
- A futó-, ugró-, dobókészség fejlesztésében a sokoldalú képzés biztosítása.
- *A helyes futótechnika kialakítása.*
- Ismertessük meg az állórajtból indulást az elől és hátul lévő láb indulásával.
- Rövid nekifutással jussanak át a tanulók a különféle akadályok fölött.
- Erőtéljes láblendítés és felugrás a magasugrásnál.
- Alakítsuk ki a távolugrás guggoló technikáját.
- A dobás helyes technikáját.

Követelmény

Sajátítsa el:

- a magas- és távolugrás alapvető fázisainak, a nekifutásnak és az ugrásnak lényeges elemeit!
- a hajítás legjellegzetesebb mozzanatát, az ívképzést!

Tudják megválasztani a futás távjának megfelelő iramot!

Ismerjék a légmunka legegyszerűbb szabályait!

Sajátítsák el a hajításnál a kar és a váll mozgásának összhangját!

FUTÁSOK, SZÖKDELÉSEK, UGRÁSOK, DOBÁSOK

- rajtok (indulások jelre különböző kiinduló helyzetből megkötés nélkül; állórajt)
- gyorsfutás,
- iramfutás,
- kitartó futás,
- váltófutás, futás feladatokkal,
- helyből távol, magas, ötös ugrása,
- szökdelések feladatokkal,
- távolugrás (guggoló technika) ugrósorból, magasugrás megkötés nélkül és átlépő technikával,
- hajítások, lökések, vetések célba és távolba helyből és 3-4 lépéssel, lendületből egy és két kézzel,
- kislabdahajítás helyből, nekifutással,
- testnevelési játékok futással, szökdeléssel és dobással kombinálva.

Értékelés

A teljesítménypróbákban az egyéni teljesítmény javulása alapján, továbbá a mozgás-, mozdulatügyességben mutatott fejlődés alapján.

TORNAJELLEGŰ FELADATMEGOLDÁSOK

Mászási-függeszkedési kísérletek rúdra-kötélre, mászóversenyek, mászó váltóversenyek.
Szertorna összefüggő gyakorlatok.

Cél

Győzödjünk meg a tanulók tornászos előképzettségéről! (A fejlettebbek akár több oktatási fokozatot is átléphetnek.) Az oktatás során biztosítsuk a differenciált haladást!

A torna mozgásanyaga járuljon hozzá a tanulók biomechanikailag helyes testtartásának kialakításához!

Ismertessük meg és gyakoroltassuk a kúszással, mászással, csúszással járó feladatokat talajon, szereken!

Ismertessük meg és fejlesszük:

- az előkészítő célgimnasztikai feladatokat,
- a rávezető gyakorlatokat,
- a mászást, függeszkedést,
- fekvőtámaszban a karhajlítást és nyújtást,
- a gurulóátfordulásokat,
- a tarkóállást, a mérlegállást, (segítséggel) a kéz-állást,
- a mérleget, a hidat, a cigánykereket,
- szereken a tartalomban felsorolt gyakorlatokat.

Követelmény

Alakítsa helyesen részmozdulataiban az egyes talajelemeket!

Érezze támasz helyzetét biztonságosnak nem szokványos testhelyzetben, átfordulásokban!

Támaszugrásoknál a nekifutás, elugrás, támaszvétel legyen lendületes, folyamatos!

Függésben tudja végrehajtani az egyes tanult elemeket!

Alakuljon ki biztonságérzete függéshelyzetben.

Tudjon bemutatni három tanult talajelemből önállóan összeállított gyakorlatot!

TÁMASZHELYZETEK, KÚSZÁS, MÁSZÁS, EGYENSÚLYOZÁS, AEROBIK

- célgimnasztikai-, rávezető-, képességfejlesztő gyakorlatok,
 - gurulóátfordulások előre, hátra,
 - tarkóállás (nyújtott testtel) feladatokkal,
 - mérlegállás, híd, zsugorfejállás (fejállás),
 - fellendülés kézállásba segítséggel (önállóan) kézenátfordulás oldalra,
 - összefüggő talajgyakorlat,
 - ugrás a szekrényre: függőleges repülés: gurulóátfordulás; „gyertya” ugrás, „huszár” ugrás, bátorugrás, zsugorkanyarlat, vetődési átugrás
 - gyűrűn lendületek előre, hátra, bordásfalon lendületek oldalra,
 - kúszás, mászás, egyensúly gyakorlatok gerendán, vízszintes és ferde padon, járások előre, hátra, oldalra, haladások térdelőtámaszban, hason,
 - kötél- és rúdmaszás
- Aerobic:**
- alapjárás, karemelések és lendítések (csak lányoknak) lábemelések- és lendítések érintőjárás.

Értékelés

A tanulónak a tornagyakorlatokban nyújtott (biomechanikailag helyes testtartás, hajlékonyság, erő, bátorság, ügyesség) teljesítménye, fejlődése alapján.

TESTNEVELÉSI ÉS SPORTJÁTÉKOK

Mozgásban lévő társakkal mozgásból történő labdakezelés.

Előző években tanultak módszeres képességfejlesztést célzó alkalmazása, cselezés, cselsorok, sportági technikai elemek kapcsolásának variálása, nehezítése.

A tanult sportági technikai-taktikai elemek játék-, versenyszerű helyzetbe állítása.

Sportági alaptaktikák (egyszerű mechanikus szinten).

Az iskola feltételei, a tanár irányultsága és a tanulók érdeklődése függvényében két sportjáték játékelemeinek: támadás és védekezés megismertetése.

Cél**Kézilabda**

Képezzük és fejlesszük tanulóink:

- sokoldalú mozgásismereteit,
- koordinációs képességeit,
- labda és gondolkodási ügyességét!

A mozgásrendszerből adódó feladatokkal a terhelés, munkabíró képesség, az erő, a gyorsaság és az állóképesség fejlesztése.

Segítse a kreatív gondolkodást, önmegvalósítást.

Kosárlabda

- a kosárlabdázás sokoldalú megalapozása a futó-, ugró- és dobókészség kialakításával,
- a koordinált együttes tevékenység fejlesztése,
- a csapattárs és az ellenfél teljesítményének, eredményeinek tisztelete,
- a megállás, irányváltoztatás, sarkazás ismerete,
- a védekezés alapjainak elsajátítása,
- a könnyített szabályokkal történő játék.

Labdarúgás

Megjegyzés: A tanulók egyre kevésbé képzetten jönnek az 5. osztályokba, ezért indokolt (új feladatként, esetleg ismétlésként) a motorikus, az ügyesség fejlesztését célzó játékelemek oktatása (taktikai jellegű feladatok megvalósításához elengedhetetlen).

Technikai tudás gyarapítása terén:

- belsővel való rúgások (a támasztó- és rúgóláb helyzete),
- a labda megállítása,
- labdavezetés belsővel,
- átadás mozgás közben.

Taktika:

- a védekező és támadójáték alapmozgásai.

Követelmény

Kézilabda

- *tegyen szert fogásbiztonságra a fej- és térdmagasság között, a szemből és oldalról érkező labdák helyben történő megfogásában és a labdaátadásban,*
- **tudjon 3-5 m-es távolságra pontos átadásokat végrehajtani,**
- **labdavételre való helyezkedésben törekedjen a védőtől elszakadni.**

Kosárlabda

- **rendelkezzen fogás- és dobásbiztonsággal, mozgás közben a társakkal végzett labdaadogatásban,**
- **labdaátvételre való helyezkedésben törekedjen a védőtől elszakadni, üres helyre futni.**

Labdarúgás

- *szerezzen biztonságot az álló és szemből lassan guruló labda rúgásában, eltalálásában a labda megállításaiban, labdavezetésben belsővel,*
- **védekezésben, a támadó fedezésében,**
- **támadásban a védőtől való elszakadásban, üres helyre helyezkedésben.**

Tartalom

Kézilabda

- alapállás, alapmozgás, indulás, megállás, **irányváltoztatás labda nélkül**
- a labda fogása,
- különböző magasságból érkező labda elfogása,
- egykezes felső átadás, labda átvétel helyben, majd tovahaladással,
- labdavezetés,
- **felugrós dobás**
- kapura lövés,
- **kapus játék** (kapus kiválasztása),
- a védő mozgása,
- szabályok ismerete.

Kosárlabda

- *alapállás, sarkazás, indulás (hosszú és rövidindulás), megállás labda nélkül és labdával,*
- kétkezes labdafogás mellmagasságban,
- kétkezes mellső átadás,
- labdavezetés állásban, járás és futás közben,
- kosárra dobás helyből, fektetett dobás,
- labda nélküli játékos helyezkedése,
- egyéni védekezés,
- szabályok ismerete, játék egyszerűsített szabályokkal.

Labdarúgás

technikai:

- belsővel, belső csüddel való rúgások,
- a labda megállítása,
- labdaátvétel,

- labdavezetés belsővel,
 - átadás mozgás közben, kapura lövés belsővel taktikai:
 - szabadulás a labdától (lábbal)
 - a támadó lefogása,
 - üres helyre helyezkedés.
- Labdás testnevelési játékok.

Értékelés

A labda nélküli mozgásokban (taktikai elemek, védő, támadó) valamint a labdával végzett feladatoknál: a fogásbiztonság, labdaátvétel, dobásbiztonság, valamint az átadásban mutatott tanulói szorgalmat, teljesítményt értékeljük, osztályozzuk.

SZABADIDŐS SPORTTEVÉKENYSÉGEK

Korcsolyázás, sízés. Görkorcsolyázás, gördeszkázás alapjai, technikája.

Cél

Elsődleges cél és feladat, hogy a gyerekek a szabad levegőn tartózkodva szokják azt, váljanak ellenállóbbá az időjárással szemben, növekedjen edzettségi szintjük!

Az időjárás változásainak megfelelően, (a lazább keretek ellenére) aprólékosan szervezzük meg a foglalkozásokat (sérülés, télen megfázás, fagyás elkerülése érdekében). A szabadban végzett mozgásokra készítjük fel tanítványainkat (öltözet, felszerelés)!

A szánkóval, sível stb. történő foglalkozások lebonyolításához gondosan válasszuk ki a terepet, mely megfelel a tanulók tudásának, felkészültségének!

A szabadban eltöltött képességfejlesztő órákon (játékok, futások, versenyek) biztosítjuk a fokozatosan növekvő terhelést!

Követelmény

- megfelelő öltözéssel, felszereléssel készüljenek a szabadban végzett mozgásokra.
- **ismerjék meg a téli foglalkozások örömeit és veszélyeit,**
- *vállalják a szabadtéri tevékenységet,*
- **alkalmazkodjanak a növekvő terhelés elviseléséhez,**
- a szabadban végzett futás váljék számukra tudatos, örömet adó tevékenységgé.

Tartalom

- valósuljanak meg az évszakok változásaitól függetlenül a szabadtéri tanórák,
- képezzék a tananyagot a téli sportok, (korcsolyázás, sízés, szánkózás, hócsaták), túrakerékpározás, BMX, görkorcsolya, gördeszka, változatos akadálypályák!

Értékelés

A szabadtéri órákra való felkészülés, az ott eltöltött idő hatékonysága, aktív, intenzív hozzáállás alapján értékeljük tanítványaink munkavégzését.

ÖNVÉDELMI SPORTOK, KÜZDŐJÁTÉKOK

Esések, gurulások, vetődések minden formája sportág előkészítő egészségmegőrző jelleggel.

Küzdősportok alapjai (elsősorban fiúk, kisebb küzdőjellegű versengések), esztétikai sportok alapjai (lányok).

Tartalom

- húzások-tolások párokban, (húzd át a határon told át a határon – kéz, lábvívás)
- csoportban (kötélhúzás, ki a legény a csárdában)
- mögékerülések – kiemelési kísérletek
- gurulóesés előre, hátra.

ÚSZÁS

Tanult úszástechnikák fejlesztése, folyamatos úszás távolságnövelő céllal, kisebb versenyek már jónak nevezhető technikai tudásszint elérése esetén.

Tartalom

- játék a vízben,
- a választott úszásnem technikájának tökéletesítése, teljesítménynövelés.

A továbbhaladás feltételei

A tanult rendgyakorlatok végrehajtása az utasításoknak megfelelően. Aktív részvétel a sokoldalú előkészítő és gimnasztikai gyakorlatok végzésében. Alapvető jártasság az atlétikai és tornamozgásokban, a saját test feletti uralom a támasz- és függésgyakorlatokban. Aktív bekapcsolódás a választott sportjátékba. A test-test elleni küzdelem vállalása. A vízbiztonság megszerzése.

7–8. évfolyam

Évi óraszám: 92,5

Az előző évfolyamokon tanult rendgyakorlatok pontos és gyors végrehajtása, az utasítások fegyelmezett követése. Versenyek, mérkőzések szervezői és rendezői feladatainak ellátása.

A sokoldalú előkészítésre és a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, automatizálását és fenntartását szolgáló gyakorlatok ismerete és pontos végzése, az ismétlésszám és az intenzitás növelésével azok hatásfokának emelése, **az alapvető fizikai képességek önmagukhoz mért optimális fejlesztése.**

Az atlétikai mozgások *helyes technikai végrehajtása*, görcsös erőlködés nélkül vágtafutás, valamint kitarító futás 10-12 percig, a futás távját fokozatosan növelve. Energikus elugrás, térnyerő légmunka az ugrásoknál. **A hajításnál és a lökésnél a lendületszerzés és a kidobás harmonikus összekapcsolása.** Tornában a talajon, illetve a függőszeren, biztonságos talajra érkezéssel végrehajtott támaszugrások végzése. Lányoknál a **sportgimnasztikai gyakorlatoknak a ritmushoz igazodó végzése.**

Labdajátékokban a legáltalánosabb támadási és védekezési megoldások ismeretének birtokában a választott játék(ok) aktív és élményszerű játszása.

Sportszerű küzdelem az oktató sportág (önvédelmi, illetve küzdősport) szabályainak betartásával. Az előző évfolyamokon tanultakra építve: két úszásnemben teljesítményképes technika kialakítása. A szabadban végzett mozgásos tevékenységek (játékok) végzése.

RENDGYAKORLATOK, GIMNASZTIKA ELŐKÉSZÍTŐ, PREVENCIÓ

Az 1–6. évfolyamokon alaki kiképzésként tanultak tanórai alkalmazása.

Gimnasztika kéziszer használásával, zenére bemutatott összefüggő gimnasztikai sorok kialakítása.

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, automatizálását és fenntartását szolgáló gyakorlatok egész tanéven át történő rendszeres végzése.

A mozgásműveltséget fejlesztő képzés elméleti háttérének folyamatos átadása, történetiséget és globális felhasználhatóságot érzékeltető módon.

Cél

A rendgyakorlatok alaki formásaiban előtérbe kerülnek a menet közben történő alakzatváltozások, fejlődések, szakadozások. Ezen alakváltozásoknak a megtanítása fontos mind zárt, mind a nyitott oszlopok sorainak többszörösére növelésével az órát előkészítő gimnasztikai anyaghoz, illetve a sportnapon, sportünnepélyek alakzatainak kialakításához.

További célunk:

- Fejlesszük a tanulókat a sportöltözet, sportfelszerelés használatában, a személyi higiénia szükségességének tudatosításában, betartásában!
- Gyakorlatsorok, gyakorlatfüzetek összeállítása tanári segédlettel (zenére is).

Követelmény

A pedagógus számára:

A rendgyakorlatok büntetésként való felhasználása a pedagógiai tehetetlenség jele.

A tanulók:

– Igényeljük a külső rendet, tudatosuljon ennek hasznossága és a rend szépsége!

Értsék meg az alaki formások fontosságát, az együttes mozgásban rejlő harmóniát, rendet!

Gimnasztika terén:

Következetesen követeljük meg tanulóinktól

– a pontos kiinduló és befejező helyzeteket,

– a mozgások kiterjedésének csorbítatlan megvalósítását,

– a törekvést az esztétikus, pontos végrehajtásra a gimnasztikai gyakorlatok végzésénél!

– a dinamikai elképzelések visszaadását,

– a mozgásütemnek a zenei ütemhez kapcsolását.

Tartalom

A rendgyakorlatok, gimnasztika 5– 6. osztályos anyaga, továbbá:

– a fejlődés, szakadozások a nyitott oszlopok sorainak többszörösére növelésével,

– menetsebesség és lépéshossz változtatása,

– a menet irányának megváltoztatása egyes oszlopban járás közben, egyszerű ellenvonulások, fejlődések, szakadozások ellenvonulásban.

Gimnasztika:

– 2-4-8 ütemű szabadgyakorlatok és szabadgyakorlati alapformájú társas, kéziszeres- és egyszerű szabadgyakorlatok.

– A biomechanikailag helyes testtartást tudatosító, kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzése (valamint légzőgyakorlatok) a gimnasztika részeként, testtájanként végighaladva a testtartásért felelős valamennyi izomcsoport erősítését és nyújtását szolgáló mozgásanyagon, a tanév során ismételve, a kiindulási és véghelyzetek pontos megtartására, valamint a lassú és pontos kivitelezésére ügyelve, a hibás kivitelezés javításával, valamint a korosztály jellemzőinek megfelelő illesztéssel a testnevelési óra többi eleméhez.

Értékelés

A tanuló mozgáskultúrájában, higiéniai szokásainak változásában, fegyelmezett, kitarító munkavégzésében történt pozitív vagy negatív változás alapján.

ATLÉTIKA JELLEGŰ FELADATMEGOLDÁSOK

Dobások, hajítások, vetések, lökések, szökdelések sportágnak és életkornak megfelelő eszközzel, kis súllyal, nehezezzel.

Aerobic jellegű futások a sebesség növelésével.

Rövid távú vágtafutások, gyorsfutások versenyszerűen.

Cél

5. osztály szerint, továbbá:

Célgimnasztikai, valamint rávezető gyakorlatokkal, feladathelyzetekkel készítjük elő az atlétikai mozgások oktatását.

– futás egyéni ütemre a táv növelésével,

– akadályfutás 3-4 akadállyal, 100-110 cm-es sáv átugrásával,

– térdelőrajtnál: indulás fokozatosan növekvő, és gyorsuló lépésekkel,

– váltófutásnál a váltóhatárt kisegítő vonal alkalmazásával,

– szökdelések, ugrások változatosan összeállított szereken,

– a guggoló távolugró-technika csiszolása,

– a dobásnál hátulról történő indítások tudatosítása.

Követelmény

- *Fokozzák teljesítményüket a kitartó, iram, fokozó és akadályfutásban!*
- Mutassanak saját teljesítményükhöz képest fejlődést a gyorsfutásban, 30- 60-100 m-en!
- Rendelkezzenek a nekifutás sebessége, a kitámasztás és a lendítés közötti összefüggésre vonatkozó tapasztalatokkal az ugrásokban!
- **Ismerjék meg a számukra optimális nekifutási sebességet a magas- és távolugrásban!**
- **Legyen kifejezetten gyorsuló a kidobás mozdulata súlylökésben és kislabdahajításban!**

FUTÁSOK, UGRÁSOK, SZÖKDELÉSEK, DOBÁSOK

Futásokat, ugrásokat, dobásokat speciálisan előkészítő és célgyakorlatok. Állórajt, indulás elől és hátul lévő lábbal. Térdelőrajt helyes technikai végrehajtás, vezényszavak ismerete. Gyorsfutások 60, 100 m-en. Vágtafutások. Iramfutás 1000 m-es. Tartós futás iramnehezítéssel. Kitartó futás 10-12 percig. Futás akadályok felett. Váltófutás két- és egykezes váltással. Távolugrás guggoló technikával. Magasugrás lépő, vagy (ugródomb esetén *flop*) (guruló technika) *átlépő technikával*. Kislabdahajítás távolságra, célra. Súlylökés helyből (3 kg). Lökések tömötlabdával helyből egy- és két kézzel. Játékok: Egyéni-páros, csapat-, sor-, és váltóversenyek futó, ugró és dobó feladatokkal.

Értékelés

Az atlétikai számokban (az egyéni stílus kialakítása, s ebben) eredményességre törekvés, valamint a kitartó munkavégzésben nyújtott teljesítmény alapján.

TORNA JELLEGŰ FELADATMEGOLDÁSOK

Húzóerő, gyorsító, erő-állóképesség fejlesztése kisebb súlyokkal.
Mászás, függeszkedési kísérletek (lányok), függeszkedés (fiúk).

Cél

A torna mozgásanyagának hatékony, intenzív feldolgozásához vegyük figyelembe:

- azonos szerigényű anyagok oktatásának, a különböző osztályokban azonos időszakokra ütemezését,
- a foglalkoztatási formák helyes megválasztását (együttes osztály stb.)
- a fokozott tanulói segítségadás bevonását,
- a minél jobb bemutatás érdekében a tanulók aktív részvételével minél több versenyszerű helyzet kialakítását,
- a haladás ütemének fokozása érdekében a feladatoknak a tanulók képességeihez történő igazítását!

Követelmény

A támasz- és függőszerkeken tanult gyakorlatelemek. Jellegzetes kulcsmozzanatait hajtsák végre helyesen, készség szinten:

- talajon az alapelemeket,
- támaszugrásoknál az alapugrást, ellökést,
- gyűrűn az alaplendületeket,
- gerendán a hely- és helyzetváltoztatásokat.

Tudjanak bemutatni összekötő elemeket is tartalmazó 2-3 (3-4) elemből álló önálló talajgyakorlatot.

Legyen jellemző mozgásukra a határozottság, könnyedség.

Biztonsággal tudjanak mászni (függeszkedni).

Tartalom

Támaszhelyzetek, támaszugrások, függéshelyzetek, gerenda

A feldolgozandó témát előkészítő:

- célgimnasztikai, rávezető, képességfejlesztő gyakorlatok,
- repülő gurulóátfordulás nekifutással,
- fejjállás különböző kiinduló helyzetekből,
- kézenátfordulás oldalt,
- **csúsztatás, vetődés,**

- **fellendülés kézállásba (kísérletek)**
- **mérlegállás, híd, spárga, tarkóbillenés, fejbillenés (kísérlet)**
- összefüggő talajgyakorlat,
- **terpeszátugrás ugrószekrényen (3-4 rész) hosszában, bakugrás,**
- guggolóátugrás ugrószekrényen (3-4 rész) szélteben (segítséggel)
- gerendán futólépés, érintőjárás, hármaslépés, karkörzések,
- gyűrűn: *alaplendület, zsugorlefuggés, nyújtott lefuggés, lebegőfuggés, lefuggés, hátsó fuggés, homorított leugrás hátra lendületből.*

Értékelés

A sportgimnasztikában tanult elemek. Homorított leugrás. Gurulásokkal és gördülésekkel kapcsolatos testnevelési játékok (kígyóvedlés, „hármason fonás”, „ördögsekér”)

A követelmények között felsorolt tevékenységekben, továbbá a teljesítménypróbákban nyújtott eredményesség alapján a tanulók fejlődését értékeljük.

TESTNEVELÉSI ÉS SPORTJÁTÉKOK

Minden sportág (a helyi lehetőségektől függően) a hozzátartozó technikai és taktikai repertoárral, versenyszabályoknak megfelelő keretek kialakításával történő gyakorlása.

Cél

Kézilabda

A kézilabdajáték célja lényegét tekintve megegyezik az 5–6. osztályban megfogalmazottakkal, de magasabb szinten realizálódik. A gyermek fejlődési sajátosságaiból fakadóan előtérbe kerül:

- az értelmi képességek,
- a felelősség, csapatszellem,
- az ésszerűsége alapuló helyzetfelismerés képessége,
- a sportszerűség betartása,
- az önfegyelem sajátosságainak formálása.

Kosárlabda

Az 5–6. osztályban kitűzött célok itt is követendők magasabb szintű megfogalmazással. A kosárlabdázás továbbra is képezze és fejlessze a tanulóink:

- **sokoldalú mozgásismeretét,**
- **koordinatív és kombinatív képességeit,**
- labdás ügyességét és kreatív gondolkodását,
- csapatjátékból adódóan a társsal, a csapattal szembeni pozitív elvárások érvényre jutását.

Labdarúgás

Lényegi eltérés nincs, de az elvárások magasabb szinten kell, hogy realizálódjanak, mint az 5–6. osztályban.

Célunk:

- a technikai tudás fejlesztése a labda le- és átvételében, a csüddel történő rúgásban, a fejelésben, alapszerelésben, labdavezetésben,
- taktikai megoldásoknál: összjáték a támadásokban, védőjátékosok mozgása, helyezkedése, szerelése,
- kapusképzés,
- szabályok ismerete.

Követelmény

Kézilabda készség szinten:

- végezze a rövid és változó irányú adogatást élénk ritmusban,
- a védők helyezkedésének megzavarása,
- sajátítsa el a mozgásból végrehajtott kapura lövést!

Tudjanak a védekezés során a kapu előtér vonal előtt szétszórta, de egymáshoz igazodva helyezkedni úgy, hogy a támadó betörését megakadályozzák.

Az egyén szereplésének mérése:

- **egyéni védekezés,**
- **támadásból a védekezésbe való gyors visszarendeződés,**
- **résekre helyezkedés,**
- **gyors átadás, bejátszás,**
- **esések, bevetődések,**
- **kapura lövés, kapus játéka,**
- szabályismeret.

Kosárlabda

- *a tanulók támadásban állandó mozgással szakadjanak el védőiktől a labdaátvételtre, a kosárra dobáshoz,*
- *kellő időben adja át a játékos a labdát a legkedvezőbb helyzetben lévő társnak,*
- **tudjon futás közben labdát kezelni, egy leütés után fektetett dobást végrehajtani, sarkazni,**
- **tudjon egy lépés után megállni két ütemben, páros lábról felugrani a lehető legmagasabbra, az ugrás „holtpontján” taposni, labdával célba dobni.**

Védekezésben tudja a labdát birtokló ellenfélhez legközelebb álló védő a támadó játékost kizárni. A tanuló szereplésének a mérése:

1. Megállás futásból, labda nélkül.
2. Irányváltoztatás, cselezés labda nélkül.
3. Az egyéni védekezés lábmunkája.
4. Megállás két leütéssel, megállás labdavezetéssel.
5. Kétkezes mellő átadás futás közben.
6. Támadás kettő egy ellen.

Labdarúgás

- **fejlődjön technikai tudásuk a labda birtoklásában: átvétel, labdatovábbítás, labdavezetés,**
- **tudják a tanulók az elmozduló társnak a labdát pontosan továbbítani,**
- **labdaátvételtre helyezkedjenek üres helyre,**
- védekezésben a védő azonnal fedezze le a támadót, zavarja a labdatovábbításban, a kapura lövésben.

A tanuló teljesítményének mérése:

1. Álló és mozgó labda rúgása belsővel.
2. Labdavezetés belsővel.
3. Labdaátvétel lábbal.
4. Kapura lövés 9 m-ről kézilabda kapura.

Tartalom

Speciálisan előkészítő, a labdás ügyességet fejlesztő feladatok és testnevelési játékok.

Kézilabda

- egyéni védekezés,
- a gólveszélyes terület védelme,
- a kapura törő játékos sáncolása,
- támadásból védekezésbe való gyors visszarendeződés,
- résekre helyezkedés,
- labda átvétele helyből indulva, mozgásból,
- kapura lövés, gyors átadások, bejátszások,
- esések, **bevetődések,**
- védekezés egy zavaró játékosal (5+1),
- támadás felállt védelem (5+1) ellen.

Kosárlabda

- átadás futás közben párokban,
- labdavezetés irányváltoztatással,
- fektetett dobás labdavezetéssel,
- **összetett technikai feladatok: sarkazás – megindulás – labdavezetés – megállás - sarkazás:** előredobott labdával megállás, sarkazás, egy leütés után fektetett dobás,
- büntetődobás,
- egyéni védekezés lábmunka,
- bejátszás befutó játékosnak,
- **szerezés, emberfogásos védekezés a labdát birtokló játékos helyzetének megfelelően,**
- ötletjáték könnyített szabályokkal.

Labdarúgás

- álló és mozgó labda rúgása belső csüddel, álló és mozgó célba,
- labdaátvétel talppal,
- **levegőből érkező labda átvétele belsővel,**
- fejelés állva, mozgás közben,
- alapszerelés,
- labdavezetés, elhúzó csel,
- **kapus: magas labdák fogása; kirúgás; kidobás,**
- játék: kétudvaros futball, cicajáték, kispályás játék.

Röplabda

Támadás és védekezés alapvető megoldásai.

Értékelés

A tanulót az egyes labdajátékok labda nélküli és labdás feladatokban mutatott alapmozgásokban, technikában, valamint a játékban a taktikai megoldásokban nyújtott teljesítmény alapján értékeljük, osztályozzuk (a tanév során mutatott fejlődése legyen az irányadó)!

ÖNVÉDELEM, KÜZDŐSPORTOK

Küzdősportok (fiúk), esztétikai sportok (lányok) gyakorlása, technikai fejlesztése.

Ajánlás

A dzsúdó nem önvédelmi gyakorlatokat tartalmaz. AIKIDO dzsúdóhoz kapcsolt önvédelmi mozgásanyag. Együttes alkalmazásuk aláhúzza a rokon eredetet. Ősalapjukat ugyanis egyaránt olyan keleti harci játékok képezik, amelyeket sok száz, sőt több ezer éves tapasztalati úton csiszolták. Innen ered a rokonság.

Cél

Tudatosítsuk tanítványainkban: az önvédelmi sporttól túlzott elvárást ne tanúsítsanak (a sportág ismerete nem teszi őket legyőzhetetlenné).

- A speciális előkészítő gyakorlatok megismertetése,
- az esések, zuhanások, gurulások leghétköznapibb, leginkább alkalmazható fajtáinak megtanítása,
- fogások, lefogások ismerete,
- a fej védelme,
- a kéz leérkezést tompító hatásainak kiiktatása,
- a helyes gördüléssel a gerincoszlop védelmének biztosítása,
- a tömeges izmokon való átgördülés (esés) elsajátítása,
- számtalan esésből eredő sérülés megelőzése a helyes eséstechnika elsajátítása révén.

Követelmény

Eséseknél tanulja meg a helyes eséstechnikát:

- a nagy izomcsoportokra érkezen,
- a fej sohasem érintheti a talajt,
- óvja a kezét, könyököt, térdet.

Gurulásoknál a háton átlós vonalú gördüléssel védje gerincoszlopát.

Váljon szokássá: az óvatosság, a bátor kiállás, a józan helyzetmegítélés. Küzdje le önmagában az elbizakodottságot, vigyázatlanságot, félelmet.

Ha van elég kitartása, becsvágya, űzze ezt a sportot.

Tartalom

1. Speciális előkészítő gyakorlatok:

- alap kézgyakorlatok,
- húzó-taszító kézgyakorlatok,
- hajító-feszítő kézgyakorlatok,
- lenyomó-emelő kézgyakorlatok,
- forgató-csavaró kézgyakorlatok.

2. Botgyakorlatok.

3. Esések, zuhanások.

4. Gurulások, csípődobás.

5. Leszorítások.

6. Szabadulás a fogságból, lefogásból. Küzdő játékok: „Ne lépj ki a körből”, „Vedd el a botot”, „Bottal körben”. A birkózás egyszerűbb elemei (grundbirkózás).

Értékelés

Értékeljük a küzdősportban elsajátított alapttechnikák végrehajtását, tanítványaink magatartásbeli megnyilvánulásait.

TERMÉSZETBEN ŰZHETŐ SPORTOK

Cél

Az iskolai környezet és az időjárást figyelembe véve a tanórákat lehetőleg a szabad téren valósítsuk meg. A változó hőmérséklethez igazodva fokozzuk tanítványaink tűrőképességét, edzettségét, fizikai teljesítményüket. A szabadidősportágakat nagyobb arányban ismertessük meg tanulóinkkal, mert ha megszeretik valamelyiket, valószínű meghatározóvá válik a szabadidejük eltöltésében. Biztosítsunk széles kínálatot, hogy mindenki találjon számára megfelelő sportágat. A foglalkozásokat a lazább keretek ellenére aprólékosan szervezzük (tervezzük), gondosan határozzuk meg a játékszabályokat, ezzel is biztosítva a sérülések elkerülését.

Követelmény

A szabadban végzett testedzés (az évszaktól függetlenül) váljék számára megszokott tevékenységgé. Ismerje a szabadtéri testedzés (testnevelési óra) legfontosabb egészségi és balesetvédelmi rendszabályait. Rendszeresen végezzen szabadtéri sporttevékenységet. **Egy szabadtéri sportágban nyújtson elfogadható (jó) teljesítményt.**

Tartalom

- túrázási formák, gyalog-, kerékpártúra (duatlon) a helyi tantervben pontosan meghatározott időpontban, szép élményt adó helyszínen,
- különböző helyváltoztató eszközök: BMX, görkorcsolya, gördeszka, futball stb.
- téli sportok: szánkózás, síelés, korcsolyázás, (jégkorong),
- vízi sportok: evezés, kajak, kenu, (hétvégi program - tábor keretében, szünidőben),

- asztalitenisz, tollaslabda (tenisz a testnevelési órán a legalapvetőbb technikai elemek, elsősorban a sportág megismertetése lehetséges, főleg az órán kívüli keretekben végezhető).
- futással, dobással, ütéssel kombinált népi játékok (várméta stb.).

Értékelés

Tanórán kívüli egyéb „sportos” tevékenység (rekreáció). Tanórán kívüli iskolai testnevelés (iskolai sportkör). Munkamorál, munkafegyelem.

ÚSZÁS

Aerobic jellegű különböző távú úszások a jó technikai szint szilárdítása céljával, rövidebb távú versenyek, versengések.

Tartalom

Játékok és gimnasztika a vízben.

A választott úszásnem technikájának csiszolása, gyakorlása.

Teljesítmény növelése.

A továbbhaladás feltételei

A rendgyakorlatoknál törekvés a társakhoz igazodó, egyöntetű végrehajtásra. Néhány alapvető gimnasztikai gyakorlat végzése. az atlétikai mozgások megközelítően helyes technikai végrehajtása. A torna gyakorlat-elemek összekötésének biztonsága. Labdajátékokban a csapattársakkal való együttműködésre törekvés. Küzdeni tudás és sportszerűség. Teljesítményre törekvés a tanult úszásnem(ek)ben.

Az emberi motorikum fejlesztése, fejleszthetősége

Az emberi mozgásteljesítmények biofizikai, fiziológiai és pszichológiai jellemzői különböző megjelenési formákban mérhetők, ezért a mozgásfejlődés törvényszerűségeit több szakterület kutatói vizsgálják (orvosok, pszichológusok, biológusok, a testnevelés és a sport szakemberei stb). A testnevelés és sport saját modelljében a különböző életkori és teljesítményszakaszokban a motorikus fejlettség szintjére keresi a választ.

A hazai és külföldi szakemberek a motorikus képességek fejlődésének tanulmányozásához legfőbb faktor-ként:

- a kondicionális képességek, és
- a koordináció vizsgálatát jelölik meg.

A motorikus képességek fejlődését, fejlesztését befolyásoló legfőbb tényezők:

- a biológiai fejlődés/érés és
- a sokoldalú általános és speciális fizikai képzés.

A motorikus képességek színvonala függ:

- az adottságtól (öröklött fiziológiai, biológiai, testi adottságok) és
- a gyakorlástól.

A motoros képességek, tehát adottságokra épülnek és tevékenység közben, gyakorlás folyamán fejlődnek. A biológiai érés során a szervrendszerek eltérő ütemű fejlődést mutatnak, s ennek következtében az egyes életkorokban a képzésben, a sportbeli felkészítésben más és más képesség, vagy tulajdonság fejlődés/fejlesztési lehetősége kerül előtérbe. Azokat a testnevelés és sport szempontjából legfogékonyabb időszakokat, amikor a szervrendszeri funkciók különösen érzékenyen válaszolnak a külső ingerekre a „fejlesztési optimum” szakaszának, vagy az ún. szenzitív időszaknak nevezzük.

A teljes érettség elérésével – a felnőtt kor kezdetén, amikor a kronológiai és biológiai életkor között a legkisebb az eltérés – a motorikus fejlettség (a koordinációs és kondicionális képességek) színvonala eléri az egyénre jellemző felnőttkori szintet. Ezért olyan lényeges az egész nemzet számára, hogy az általános politika szerves részeként egy preventív szemléletű iskolai testnevelés és sport keretén belül fiataljaink fizikai állapotának tervszerű, tudatos fejlesztése kiemelt feladat legyen a közoktatás minden szintjén.

Az eddigi vizsgálataink azt bizonyítják, hogy az oktatásban eltöltött évek alatt – a „pillanatnyi” fizikai állapotának megfelelő, képesség szerinti differenciált terheléssel – még a leggyengébb testi – biológiai - fiziológiai adottságú fiatal általános fizikai teherbíró-képessége is fejleszhető arra a szintre, hogy gyenge fizikuma miatt „egészségileg hátrányos” helyzetét megszüntetve, azonos eséllyel lépjen ki a „nagybetűs életbe”.

A motoros tesztek és végzésük ajánlott sorrendje (a motoros tesztek végzésekor a gerinc- és ízületek szabályait be kell tartani.)

1. Egyensúlyi teszt (ha használják a tesztet, ennek kell lennie az elsőnek)
2. Végtagmozgás gyorsaságát mérő teszt: lapérintés
3. Hajlékonysági teszt: ülésben előrenyúlás (kötelező)
4. Dinamikus láberőt mérő teszt: helyből távolugrás (kötelező)
5. Statikus erőt mérő teszt: kézi szorítóerő
6. Törzsereőt mérő teszt: sit-up teszt, felülések (kötelező)
7. Funkcionális karerőt mérő teszt: függés hajlított karral (kötelező)
8. Futási sebességet, fűrgeséget mérő teszt: 10x5 m ingafutás
9. Kardio - respiratorikus állóképességi teszt:
 - a) 20m-es ingafutás (mindig utolsónak kell elvégezni)
 - b) 6 perces futás Cooper-tesztszerűen (csak 5 évesek számára)
 - c) 12 perces futás – Cooper-teszt

Az általános fizikai teherbíró képesség mérésének fő célja

Az oktatás területén

Az iskolai testnevelés és sport egészségmegőrző hatásának növelése, egészségmegőrző szerepének népszerűsítése, és tudatosítása az iskoláskorú fiatalok körében.

– Minőségellenőrzés

(Az általános fizikai teherbíró-képesség egységes mérése, értékelése és minősítése)

– Minőségbiztosítás

(Minden fiatal – képessége szerinti differenciált terheléssel, szükség esetén felzárkóztató program biztosításával – úgy jusson el a felnőtté válásig, hogy az egészséges létezéshez szükséges fizikai fitness szint „megkívántás”, vagy „kell” értékét elérje és megtartsa.)

– Az oktatásban eltöltött évek alatt a rendszeres testedzés egészségmegtartó, egészségjavító szerepének tudatosítása.

(A fizikai fitness méréséhez, önálló tudatos alkalmazásához szükséges edzéselméleti, humánbiológiai és sportági elméleti ismeretek folyamatos népszerűsítése, készség szintjéig gyakoroltatása.)

Az egészségügy területén

Az iskolaorvosok és védőnők vizsgálati módszereinek, illetve adatainak kibővítése, hogy a testnevelők által mért adatok ismeretében az egészségügyiek felvilágosítást kapjanak a tanulók funkcionális állapotáról, az egészség szempontjából lényegesebb kondicionális képességek alapján, segítve ezzel a gyógyítást és a betegségek megelőzését. (kardiorespiratórikus állóképesség, általános testi izomerő, vagy gyengeség). A népességnek számító gerinc-porcokopás megelőzése érdekében a testnevelő a tanulókkal rendszeresen végezteti a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatsort. Ennek során feltűnhet neki, ha valamely gyermek rendszeresen képtelen a gyakorlatok helyes kivitelezésére (ez a gyermek testtartásáért felelős izmainak gyengeségét és/vagy zsugorodott voltát jelenti). Erről a felismeréséről a testnevelő tájékoztatja az iskolaorvost, aki további vizsgálattal megállapíthatja, hogy csak tartáshibáról van-e szó, vagy valódi gerincbetegség gyanúja áll-e fenn. Ha a testnevelő pontosabb képet kíván kapni a gyermekek testtartásáért felelős izmainak az állapotáról (a kellő erő és nyújthatóság meglétéről vagy hiányáról), akkor erre egy 12 gyakorlatból álló teszt áll rendelkezésére (l. www.gerinces.hu honlap) Amennyiben a testnevelő ezeket az izomteszteket elvégzi a tanulókkal, s ily módon ellenőrzi a testtartásért felelős izmok erejét és nyújthatóságát helyreállító tartásjavító torna eredményességét, erről tájékoztathatja a gyermekeken kívül az iskolaorvost és a szülőket is.

A primér prevenció alapján: a közvetlen kapcsolattartásra épített szoros orvos-pedagógus együttműködés.

Az általános fizikai teherbíró-képesség mérésének gyakorlati haszna

1. A terhelhetőség/egészség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek mérésének kifejlesztett mérési és értékelési útmutató alapján elvégzett vizsgálatok lehetővé teszik az egyén, a közösség, a társadalom egészségének, vagy bizonyos rétegeinek egészség szempontú fizikai állapotának számszerűen is kifejezhető megbecslését, a mért adatok egészséggel összefüggő értelmezését, elemzését.
2. A teljesítmény-élettani paraméterek különbözőségének felfedése lehetőséget ad az egyénre szabott optimális edzésintenzitás szakszerű megválasztásához.
3. Biztosítja a pillanatnyi fizikai állapottal valószembesülést, a megadott követelményértékekhez viszonyítást.
4. Felfedi az egészség, a terhelhetőség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek területén mutatkozó esetleges hiányosságokat, ezáltal lehetővé teszi azok mielőbbi tudatos felszámolását.
5. Objektíven és megbízhatóan tükrözi társadalmi és helyi szinten egy-egy programcsomag, egyéni vagy csoportos foglalkozások hatására bekövetkező változást.
6. A rendszeres időszakos ellenőrzés, folyamatos visszacsatolás jelent a hibák kiküszöböléséhez.
7. Egy-egy edzésprogram befejezése után az elért teljesítmény értelmezése és elemzése:
 - a kitűzött cél elérése (vagy el nemérése),
 - az egyén fizikai állapotában bekövetkezett változás értelmezése pszichikai hatása miatt nagymértékben fejleszti az akaratot, a fegyelmet, az önfegyelmet, az önismeretet, az önbecsülést.
8. Összehasonlítási, viszonyítási lehetőséget ad az azonos módszerrel, de pl. különböző földrajzi területen élő, tevékenykedő (dolgozó), különféle sportágakat űző egyének teljesítményeihez.
9. A fitness vizsgálata során a tanár egészség- és test-kulturális alapismereteket ad át, ezen ismeretek elsajátítása a rendszeres, tudatos testedzésre mozgósít, így nagymértékben hozzájárul, hogy fiataljaink mind nagyobb hányada felismerje, megtapasztalja, hogy a rendszeres fizikai aktivitásra szánt idő és anyagi ráfordítás többszörösen megtérül, ha az egészség, a cselekvőképesség és a jó közérzet egész életünk folyamán megmarad.

A testnevelő által elvégzendő feladatok

Egységes minőségellenőrzés

Az országosan egységes adatszolgáltatáshoz tanév elején és a tanév végén meg kell mérni a fizikai állapot minősítéséhez szükséges motorikus próbákban elért teljesítményt, és a mért eredmények, pontértékei alapján kell az értékelést és a minősítést elvégezni. A testnevelő pedagógus ismerje meg azon gerinc és izületvédelmi szabályokat, amelyeket a fizikai teherbíró-képesség mérésekor alkalmaznia kell (lásd fizikai teherbíró-képesség mérésről 2001-ben kiadott OM tájékoztatót). A testnevelő részére létezik olyan izomteszt sorozat is (információ a www.gerinces.hu honlapon), amellyel a tanulók testtartásért felelős izmainak erejét és nyújthatóságát mérheti fel, és ezzel növelheti a tanulók érdeklődését a testnevelési órákon rendszeresen végzett tartásjavító gyakorlatok iránt.

Egységes minőségbiztosítás

Fel kell tárnai az egészség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek területén mutatkozó esetleges hiányosságokat, és képesség szerinti differenciált terheléssel törekedni kell azok mielőbbi felszámolására. Rendszeres testedzési lehetőség biztosításával – a tanárnak, a tanulónak és a szülőnek – törekedni kell az egészséges létezés stabilabb megtartását elősegítő „kell szint” megtartására.

Folyamatos visszacsatolás

A tanulók aktív közreműködésével, a megtervezett foglalkozások keretében végzett rendszeres testedzés hatásának elemzése. Az elért változás nyomon követésének biztosítása: a tanár, a diák és a szülő számára. A pillanatnyi fizikai állapottal való szembesülés során a fiatalok önismeretének, tárgyilagos önértékelésének, akaratának és önbecsülésének fejlesztése.

Az adatok nyilvántartása

Az oktatásban

Az „Egyéni adatlapokat” osztályonkénti bontásban a vizsgálatot elvégző tanár kezeli. *Osztályonkénti adatlapot* a vizsgálatot végző tanár vezeti.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

5–8. évfolyam

Alapelvek, célok

Az anyanyelvi és irodalmi nevelés megérteni, beszélni, írni, gondolkodni tanít, ezzel valamennyi tantárgy, integrált tantárgy tanulását segíti. Ugyanakkor az anyanyelvi kompetencia valamennyi műveltségi terület – tantárgy, modul – feladata. Az anyanyelv ugyanis az emberi kommunikáció, a gondolkodás és a tanulás előfeltétele és legfőbb közege. Az irodalom, mint nyelvi művészet a kultúra egyik fő hordozója és megújítója, ugyanakkor a szövegértési és szövegalkotási képességek fejlesztésének egyik legátfogóbb és leghatékonyabb eszköze. Az előzőekből következik, hogy az anyanyelvi és irodalmi nevelés alapvető célja és feladata a jövő tanulóikhoz szükséges és a felnőtt életben használandó olvasni és írni tudás (szövegértés, szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése. A diákok az iskoláztatás e négy évében igen nagy lépést tesznek (tehetnek) a szociális érésben, az önmagukra eszmélésben, kortársaik megismerésében, környezetük összefüggéseinek megértésében. E szakasz alapozza meg viszonyukat a nemzeti kultúrához, melyen keresztül átélhetik a magyar nyelv és a magyar kultúra elválaszthatatlanságát. *Célunk tehát az értelmes beszéd, az értő olvasás és a helyesírás képességének a kialakítása, fejlesztése, azaz a biztos kommunikációs készség elsajátíttatása.* A Nemzeti alaptanterv kiemelt feladatként kezeli a megismerési képességek fejlesztését, különös tekintettel a megfigyelési, kódolási, értelmezési, indoklási, bizonyítási képességekre, amelyek az információs és kommunikációs kultúra szerves részét képezik. Kommunikációs kultúránk alapja az anyanyelv tudatos és igényes használata, valamint az idegen nyelvű, illetve a különböző kultúrák közötti információcsere. Minden műveltségi területen, de a magyar nyelv és irodalom műveltségi területen különösen nagy gondot kell fordítani a kritikai és a kreatív olvasási képesség fejlesztésére, beleértve mind a valós, mind a virtuális csatornákon keresztül felfogott jelek befogadását, értelmezését és megválaszolását. A tanulókat az elektronikus média hatásmechanizmusának megértésére, a különböző médiumokban való eligazodásra, a szükséges információk megtalálására kell nevelni. Olyan fiatalokat kell oktatni és nevelni, akik sikeres tanulási stratégiákkal rendelkeznek, és képesek is felhasználni az információs világháló adta lehetőségeket és eszközöket, s ezáltal birtokolják az élethosszig tartó tanulás képességét. Az információs és kommunikációs kultúra döntő tényezője az egyén szocializációjának, a társadalmi érintkezésnek, az egyéni és közösségi érdekek érvényesítésének, egymás megértésének, elfogadásának és megbecsülésének.

Az **anyanyelv** sokoldalú és árnyalt fejlesztése a társadalmi kommunikáció alapja. Az anyanyelv a kultúra közvetítője. Lehetővé teszi az értelmi képességek fejlődését, az értékek sokoldalú és irányú megismerését, segíti a társas kapcsolatok megfelelő, az empátián, a másság elfogadásán alapuló kialakulását és fejlődését; ezáltal a társadalomba való beilleszkedés elengedhetetlen feltétele. A társadalom kisebb-nagyobb közösségeiben való részvétel, a hatékony szereplőként való viselkedés feltételezi az anyanyelv biztos ismeretét.

Az **anyanyelvi nevelés** alapvető feladata az anyanyelvi kompetencia fejlesztése. A kompetencia oly módon érvényesül, hogy a tanulók az életkorunknak megfelelően birtokolják a szóbeli és írásbeli kommunikáció képességét. A nyelvi kompetencia döntő eleme a kommunikációs helyzetek megfelelő értelmezése, a megértés képessége és a megértéssel összhangban álló aktív részvétel a kommunikációs folyamatokban. A folyamatosan fejlődő szövegértési és szövegalkotási képességek teszik lehetővé, hogy az egyén önállóan és másokkal együttműködve képes legyen a verbális, valamint a nem verbális kommunikáció eszközeinek és kódjainak a különböző információhordozók üzeneteinek megértésére és feldolgozására. A tanulókat képessé kell tenni, hogy megértsék a különböző céllal és helyzetben létrejött szövegeket, azokat tudják értelmezni, kritikusan vizsgálni. A szövegek értelmezésekor fel kell ismerniük nemcsak a szó szerinti, hanem az átvitt jelentést is. Meg kell őket tanítani arra is, hogy szövegalkotáskor vegyék figyelembe a beszédhelyzetet, a hallgató(k) igényeit, a különböző szövegműfajok sajátosságait és normáit, a morális, esztétikai és kulturális elvárásokat. Ennek előfeltétele, hogy a tanulók ismerjék meg az anyanyelvük rendszerét, annak jelenét és múltját. Az anyanyelv kellő színvonalú ismerete alapul szolgál más nyelvek megismeréséhez és elsajátításához. Az anyanyelv az egyéni és a kollektív tudatvilág a társadalom múltját is őrzi: hagyományörző és -mentő funkciója révén a nemzeti identitástudat megalapozója.

Az **anyanyelvi és irodalmi nevelés** elválaszthatatlan egységet alkot, így szolgálja az anyanyelvi kompetencia fejlesztését. A nyelv ugyanis – mint grammatikai rendszer és stilisztikai mód – az irodalom anyaga, megvalósulási formája. Kultúrát közvetít, lehetővé teszi az értékek megismerését, az értelmi képességek

fejlesztését, a társas kapcsolatok kialakítását. Tehát a tanulók logikai funkcióinak, erkölcsi magatartásának, esztétikai érzékük kibontakozásának letéteményese. Az anyanyelvi és irodalmi nevelés beszélgetések és olvasmányok feldolgozása révén tartalmakkal tölti meg a tanulók érzelmi kapcsolatok iránti igényét, átélhetik a szolidaritás, az együttműködés érzését és élményét. Az anyanyelv- és irodalomtanítás tehát bátorító, önbizalmat növelő, ezzel is az önismeretet elősegítő nevelés. Ezt szolgálja: a játékoság, az alkotóképesség fejlesztő támogatása, az életkorra jellemző érdeklődés, a kíváncsiság kielégítése és irányítása az olvasás, az önművelés irányába. Az anyanyelvi és irodalmi nevelés sok lehetőséget nyújt a kritikus gondolkodás fejlesztésére: a problémamegoldó és a fogalmi gondolkodásra, a térben és időben való tájékozódásra, az ellentétek, a párhuzamok, az ok-okozati viszonyok feltárására is. Az irodalmi művekkel folytatott aktív kommunikáció révén jön létre a kapcsolat a múlt, a jelen és a jövő között. Ez biztosítja a kultúra folytonosságát és folyamatos megújulását, segíti az egyént kulturális önazonosságának kialakításában, valamint meghatározó szerepe van az emberi és társadalmi problémák megértésében, átélésében, az azok megoldására való hajlam kialakításában, a saját és mások kultúrájának megismerésében, az én és a mások közötti különbség megfogalmazásában és a másság erre épülő elfogadásában, tiszteletében. Továbbá fejleszti az emlékezetet, az élmények feldolgozásának és megőrzésének képességét. Hozzájárul a történeti érzék kialakulásához. Segíti a tanulókat abban, hogy kialakuljon bennük a tradíció elfogadásának és alakításának párhuzamos igénye.

Az **irodalmi nevelésnek** a korábban említett célokon túl feladata az olvasási kedv felkeltése, az irodalomnak, mint művészetnek, mint az emberi kommunikáció sajátos formájának megszerettetése, közlésformáinak, kifejezési módjainak a megismertetése.

Az irodalmi művek olvasása és értelmezésének elsajátítása, gyakorlása képessé teszi a tanulókat az esztétikai, morális és kulturális értékek befogadására. Fejleszti a kritikai érzéküket, empátiájukat; segíti őket abban, hogy megértsék az emberi, társadalmi problémákat, tudatosabbá váljon önmagukhoz és a környezetükhöz való viszonyuk. Lehetőséget teremt az ön- és emberismeret, a képzelet, a kreativitás és a kritikai gondolkodás fejlesztésére, miközben a tanulók megismerik a sokoldalú és sokjelentésű hagyomány fogalmát, a nyelvi és művészeti konvenciókat. Mindezekben szoros szálak fűzik a *Művészetek*, az *Ember és társadalom*, az *Élő idegen nyelv* és az *Informatika* műveltségi területek céljához és tartalmához.

Az anyanyelvi és irodalmi nevelés az 5–8. évfolyamon egységes kerettantervi anyagban – fejlesztési feladatokban, témakörökben, tananyagtartalmakban, tanulói tevékenységekben és továbbhaladási feltételekben – épül egymásra. Ugyanakkor a két szakasz több vonatkozásban eltér egymástól. Az 5–6. évfolyam folytatja és továbbfejleszti az első szakaszban (1–4. osztály) kialakult szóbeli és írásbeli képességeket: a beszédértést, a szóbeli önkifejezést, a szóbeli és az írásos szövegműfajok megértését, az írást, a sokirányú kreativitást. Az 5–6. évfolyamon irodalmi és nem irodalmi szövegek feldolgozásával bevezeti a gyermekeket az anyanyelv életének, a magyar nyelv használatának megértését elősegítő rendszerébe olyan módon, hogy megismerteti a magyar irodalom néhány összetettebb emberi kapcsolatokat megjelenítő, nagyobb lélegzetű klasszikus művével. Ezáltal építi tovább a gyermek társas nyelvhasználati, fogalmi gondolkodásbeli, érzelmi, ízlésbeli, erkölcsi műveltségét.

A 7–8. évfolyam már a következő iskolafokozat tanulmányaira készít elő. A művelődési szokások és alapszerkezetek ebben az életszakaszban alakulnak ki. Mind a nyelvi, mind az irodalmi nevelés feladata a diákok érzelmi, szociális és intellektuális érésének támogatása. Erre a nyelvhasználati, a grammatikai, a jelentéstani témák és az irodalmi olvasmányok adnak módot.

A fejlesztési területek kiemelt feladatai

1. Beszédkészség, szóbeli szövegek alkotása és megértése

A társas-társadalmi együttműködéshez szükséges szóbeli nyelvi képességek fejlesztése. A kulturált nyelvi magatartás kialakítása, a szituációhoz, a címzetthez, a témához való rugalmas alkalmazkodással, a partnerekkel való együttműködés képességének fejlesztése, mely megköveteli a tanulóktól a másik ember beszédének gondolati, értelmi tartalmára való odafigyelést. A szóhasználat, a mondatfonetikai eszközök és a nem verbális kifejezőeszközök (testbeszéd) összehangolása. A különféle beszédműfajok felfogását és alkalmazását, a konfliktus fölismerési és megítélési képességét, valamint az életkorban elvárható kritikus magatartásnak a kialakítása a manipulációs szándékokkal szemben. A szöveg jelentésére és stílusára vonatkozó

ismeretek alkalmazása szóbeli szövegalkotásban, a szöveg megértésében, elemzésében. A kommunikáció lényegének és tényezőinek megértése, az író, a mű és az olvasó viszonyának mint sajátos kommunikációnak felfogása. Az életkornak megfelelő tájékozottság a médiumok szerepéről az egyén és a társadalom életében, valamint a leggyakoribb tömegkommunikációs műfajok kifejezőmódjának megismerése. A beszédképességnek és a szóbeli szövegek megértésének fejlesztésével önismeretre, önbecsülésre, az ezeken alapuló magabiztos fellépésre és mások személyiségének tiszteletére, véleményének megbecsülésére nevelés.

2. Olvasás, írott szövegek megértése

Az életkornak megfelelő tempójú, minél teljesebb megértést biztosító hangos és néma olvasás fejlesztése. A nyelvi eszközök és a jelentés kapcsolatának megfigyelése, felfogása, a különféle tartalmú és rendeltetésű, a mindennapi életben és az iskolai tanulmányokban előforduló élőszóbeli és írott szövegek (magáncélú, hivatalos, publicisztikai, tudományos és szépirodalmi) szerkezetének, jelentésrétegeinek fokozódó önállóságú értelfogása és befogadása, kritikája. Az aktív és passzív szókinccs folyamatos gazdagítása, az alapvető helyesírási szabályok készségszintű alkalmazása. A művészi szövegek metaforikus jelentéseinek megértése a korosztály szintjének megfelelő szinten.

3. Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás

A köznyelvi normához alkalmazkodó szabatos kifejezőmód kialakítása. A képzelet, az önkifejezés, az egyéni stílus bátorítása. A szöveg jelentésére és stílusára vonatkozó ismeretek alkalmazása írásbeli szövegalkotásban, a szöveg megértésében, elemzésében. Az anyanyelvű írásbeliség normáinak megismerése, az európai és a magyar kultúrában hagyományos alapvető szövegtípusok elsajátítása. Írásbeli szövegalkotáskor a megfelelő íráskészséget tükröző, rendezett, olvasható írás használatára való ösztönzés. Az életkornak megfelelő írástechnika, olvasható betűformák, esztétikai íráskép kialakítása. Az anyanyelvi normákat követő helyesírás begyakorlása.

4. A tanulási képesség fejlesztése

Az alpműveltség elsajátításához szükséges információk megszerzésének és feldolgozásának csoportos és egyéni technikái (lényegkiemelés, tömörítés, szöveg kiegészítés stb.), ezek megismerése és használatuk gyakorlása. A verbális és vizuális információ együttes kezelésében való jártasság kialakítása. A könyvtári munka megismertetése. Tapasztalatszerzés a segédkönyvek, a szak- és ismeretterjesztő irodalom használatában, ismeretek az anyaggyűjtés és -rendezés módszeréről, a forrásfeldolgozás és az idézés etikai és formai követelményeiről. A modern technológián alapuló információhordozók megismerése. A mindennapi élethez, irodalmi vagy egyéb tanulmányokhoz kapcsolódó témák önálló feldolgoztatása, illetve az ezek módszerébe való fokozatos bevezetés.

5. Ismeretek az anyanyelvről

A mai magyar nyelv árnyalt és igényes használatához szükséges nyelvtani ismeretek elsajátítása. A tudatos nyelvszemlélet fokozatos kialakítása. A leíró nyelvtani ismeretek megszilárdítása, a felismerés és megnevezés, majd a fogalmi meghatározás szintjén. A nyelv rendszerének, az anyanyelv nyelvközösséget összetartó erejének felismerése. A nyelv rendszerére vonatkozó tudás önálló, biztonságos alkalmazásának fejlesztése mind az írásbeli, mind a szóbeli megnyilatkozásokban. Nyelvhelyességi kérdésekben való tudatos döntés és a helyesírási biztonság továbbfejlesztése. A grammatikai, jelentéstani ismeretek megtanítása az egyéni nyelvhasználat igényesebbé tétele, az irodalmi művek jobb megértése, valamint az idegen nyelvek tanulásának könnyebbé tétele végett. A nyelvszemlélet gazdagítása a magyar nyelv sajátosságainak, szépségének fölismerésével, értékeinek megőrzésére vállalt felelősséggel. A nyelvi kultúra fejlesztése, amely megalapozza a tanulók sikeres szocializációját, hozzájárul megfelelő önértékelésük kialakulásához, önbecsülésük fejlesztéséhez.

6. Ismeretek az irodalomról

Az irodalom, mint művészet befogadásának megalapozása és fejlesztése. Az olvasás, mint műélvezet megtapasztalása, az olvasás iránti igény felkeltése. Az irodalmi olvasmányok élményt, örömet, szórakozást nyújtó; érzelmi, gondolati, erkölcsi, esztétikai élményforrás mivoltának fölismertetése. A tanulók olvasási kedvének fenntartásával (felkeltésével) a műértő, örömszerző olvasás kialakítása. Az alsó tagozatban elsajátított ismeretekre építve az elemi szintű kommunikációs készségek továbbfejlesztése a gondolatok megértésében, megfogalmazásában és továbbításában. A műalkotások megértéséhez szükséges esztétikai, irodalomelmélet (műfajelméleti, szerkezet-tani, stilisztikai, verstani) alapszintű ismeretek megszerzése. A költői nyelv sajátosságainak megfigyelése, megértésének megalapozása és fejlesztése.

Irodalmi művek feldolgozásakor annak megláttatása, hogy a mű jelentése, hatása, szépsége és a nyelvi kifejezőmód szoros kapcsolatban áll egymással. A diákok aktuális életproblémáival rokon kérdéseket tárgyaló művek közös értelmezése, megvitatása. Annak beláttatása, hogy az irodalmi jelentés a szövegből, illetve a mű és az olvasó érzelmi, gondolati kapcsolatából bontható ki. Az olvasott művekben megjelenített élethelyzetekhez, érzelmekhez, emberi kapcsolatokhoz fűződő véleményalkotás és -nyilvánítás elősegítése. Az irodalmi művek jobb megértése és a kommunikációs képességek fejlesztése drámajátékkal, dramatizálással és színdarabok előadásával. Átgondolt, hatásos személyiségfejlesztés, amelyben fontos szerephez jut – az irodalmi anyag segítségével – a helyes önismeret kialakítása. A magyar és az európai, valamint a világirodalom kiemelkedő korszakainak, alkotóinak és műveinek megismerése. A *Művészetek*, az *Ember- és társadalomismeret*, az *Élő idegen nyelv* és az *Informatika* műveltségi területek anyagával a belső koncentráció kialakítása.

7. Az ítéloképesség, az erkölcsi esztétikai és történelmi érzék fejlesztése

Önálló gondolkodás, az önkifejezés kulturáltsága, a kulturális másság felismerése, megértése és erre épülő tisztelete. A klasszikus és kortárs magyar irodalom különféle epikai, lírai, drámai műveinek változatos feladathelyzetekben való feldolgozása, esztétikai jellemzőik tudatosítása. Az olvasott művek alapján néhány alapvető irodalmi téma, motívum fölismerése különféle műfajokban, más művészeti ágakban. A műalkotások aktív befogadása, igény és fogékonyság a műélvezetre. A műélvezet fiktív létmódjának megértése. A tanulók érzelmeinek és élettapasztalatainak gazdagítása, erkölcsi ítéletalkotásra való ösztönzése. A humor személyiség- és közösségépítő szerepének megértése. Az ítéletalkotás képességének fejlesztése a népszerű irodalom szerepéről, értékéről, sajátos eszközeiről.

Az önálló olvasmányválasztás igényének felkeltése, fogalmaztatása, a személyes élmény kifejezésének és a tárgyalt művekről önálló véleményalkotásra való buzdítás, az elméleti ismeretek felhasználási képességének bizonyítására.

5. évfolyam

Éves óraterv

Évi óraszám: 166,5 óra 4,5 óra/ hét

Magyar nyelv: 86 óra (2,5 óra/hét) Irodalom: 80 óra (2 óra/hét)

Fejlesztési feladatok

1. Beszédképesség, szóbeli szövegek alkotása és megértése

A mindennapi érintkezés kommunikációs helyzeteinek, szereplőinek, tényezőinek és szóhasználatának megfigyelése, néhány szempont szerinti értékelése – a korábban elsajátított ismeretek felidézésével. Szituációs játékok az udvarias nyelvi viselkedés formáinak gyakorlására. Helyzetgyakorlatok: a helyes beszédlegzés és hangképzés, hangsúlyozás, tempó és szünettartás. A szavak, a mondatfonetikai eszközök és a nem verbális kifejezőeszközök (testbeszéd) összehangolása a beszédhelyzetnek megfelelően. A hangzás és a testbeszéd jeleinek megfigyelése a beszédpartnerek megnyilatkozásaiban és a képi, mozgóképi megjelenítésben.

Történetmondás, olvasmányról szóban és rövid fogalmazásban (különböző elbeszélő szerepében, mesei és valóságos helyzetekről, önállóan vagy megadott témák, motívumok alapján).

2. Olvasás, írott szövegek megértése

Gyakorlatok az életkorban elvárható tempójú, folyamatos hangos és néma olvasás fejlesztésére, különböző témájú művek fölkészülés utáni értelmes felolvasása. A szöveg megértésének bizonyítása a mondatfonetikai eszközök helyes használatával. A nyelvi eszközök és a jelentés viszonyának fölismerése, a szó szerinti és az átvitt jelentés megkülönböztetése szépirodalmi és más olvasmányokban. Az előismeretet feltáró szövegszintű és a szójelentésre épülő szövegelemző eljárások irányított és önálló alkalmazása irodalmi és ismeretterjesztő szövegek jelentésének feltárásában. Feladatok a szöveg tagolására, a lényeg kiemelésére, a szöveg tömörítésére. A kreativitás fejlesztése válogató olvasással, előremondással (jóslással), megbeszéléssel, átalakítással, kiegészítéssel. A leírás különféle kifejezőeszközeinek megfigyelése szépirodalmi és nem irodalmi művekben.

3. Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás

Az írástechnika továbbfejlesztése másolással, tollbamondással, emlékezet utáni írással. A tanulási igényeknek megfelelő és rendezett írásmód begyakorlása. Irodalmi és ismeretterjesztő olvasmányélményekre, szótári vizsgálódásokra épülő szógyűjtés (szavak, szó szerkezetek, szólások). Kreatív játékos szókincs-gyakorlatok a szóképzés lehetőségeinek felhasználásával, a szóhangulat figyelembevételével. Személyes és olvasmányélmény megfogalmazása az elbeszélés műfajában. *Leíró fogalmazás előkészítése*: megfigyelés, azonosítás, különbségek összevetése, lényeges és lényegtelen vonások elkülönítése. Tájéleírás készítése valóságos vagy elképzelt tájról, lakókörnyezetről különféle szerkezeti megoldásokkal (egész – rész, közel – távol, részletező – egyben látó). A szemléletesség nyelvi eszközeinek alkalmazása.

A korábban tanult helyesírási ismeretek rendszerezése, alkalmazása fogalmazásokban, írásbeli szövegekben.

4. A tanulási képesség fejlesztése

Eligazodás a gyermekeknek szóló ismeretterjesztő irodalomban, az olvasott művek, műrészletek rövid szóbeli ismertetése, ajánlása. Vázlatkészítés tanári irányítással és önállóan. Vázlat felhasználása különböző műfajú, témájú szövegek megértéséhez, ill. megfogalmazásához. *Könyvtárhasználat*: a könyvek tartalmának megállapítása, ismertetése tartalomjegyzék, bevezető fülszöveg alapján, ill. átlapozással. Önálló ismeretszerzés könyvtári munkával: könyvek keresése bármely tantárgyi témához egyénileg vagy társakkal együttműködve. Segédkönyvek, a korosztálynak készült szótárak, lexikonok használata ismeretlen kifejezések magyarázatára, személyekhez, témákhoz kapcsolódó adatok gyűjtése a tanult anyag bővítésére. Források azonosítása (szerző, cím, kiadó, a kiadás helye, éve), rövid följegyzés készítése a felhasznált könyvekről. Tapasztalatgyűjtés különböző információhordozók működéséről, használatáról.

5. Ismeretek az anyanyelvről

A korábban tanult nyelvtani (hangtani, alaktani) és helyesírási ismeretek rendszerezése, az ismeretek biztonságos alkalmazása különféle feladatokban. A hangképzési sajátságok megfigyelése. Ritmusjelenségek megfigyelése a mindennapi beszédben, művészi szövegmondásban. Játékos ritmusgyakorlatok szóban és írásban. Gyakorlottság a szavak jelentésviszonyai feltérképezésében a korosztály szintjén. Hangutánzó, hangulatfestő, azonos és hasonló alakú szavak gyűjtése; fogalmazási gyakorlatok a gyűjtött anyaggal. Vizsgálódás a szóképzés és a jelentés viszonyáról, a rokon és ellentétes értelmű szavak kapcsolatáról. A szójelentés értelmezése különféle célú és műfajú irodalmi és nem irodalmi (gyakorlati, tantárgyi-szakmai) szövegekben. Gyakorlatok a szókincs különféle rétegeiből származó szavak (például társalgási, diáknyelvi szavak, szakszavak) jelentésének, használati körének megkülönböztetésére és helyes használatuk a különféle beszédhelyzetekben. A nyelv és a nyelvhasználat rétegzettségének megtapasztalása, felismerése különféle nyelvváltozatok konkrét példái alapján. Egynyelvű szótárak, diákoknak szánt kézikönyvek használata.

6. Ismeretek az irodalomról

Szövegelemző gyakorlatok a művekben megjelenített élethelyzetek, érzelmek, a gyermek érdeklődésére számot tartható alapvető irodalmi témák részletesebb megbeszélése. Az olvasás örömeinek megtapasztalása. Különböző műfajú, változatos ritmikájú alkotások értelmezése, irodalmi szövegek kreatív, játékos feldolgozása, ritmikagyakorlatok. *Drámajátékok*: szövegmondás mozgással összekötve; szereplők kapcsolatának (egymásra hatásának, együttműködésének, ellentéteinek stb.) megfigyelése, eljátszása. Az olvasott művek alapján néhány alapvető irodalmi téma, motívum fölismerése epikai, lírai művekben, népköltészeti és műköltészeti alkotásokban. A közlés mód sajátosságainak, szerepének megfigyelése az olvasott művekben (pl. szerkezet; egyszerűbb képek, alakzatok felismerése, értelmezése; a ritmika; az ismétlődés különböző formái; a túlzás). Látott, hallott, elképzelt élmények önálló megfogalmazása, elsősorban szóban.

7. Az ítéloképesség, az erkölcsi esztétikai és történelmi érzék fejlesztése

Erkölcsi választások indoklása, beszélgetés érzelmekről: szeretet, együttérzés, segítőkészség, félelem, bizalom, hála stb. Rövid, néhány mondatos vélemény megfogalmazása az élmények és az olvasmányok hatásáról. A humor kiemelt szerepének érzékelése a mindennapokban. Részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben. Mások véleményének meghallgatása. A jó és a rossz, az igazság és az igazságosság megítélése.

MAGYAR NYELV

Tantervi témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>Eligazodás a mindennapi élethelyzetekben (12 óra)</p> <p><i>Alapismeretek a kommunikáció tényezőiről</i></p> <p><i>Az emberi beszéd kialakulása, szerepe az emberiség történetében.</i></p> <p><i>Az írás kialakulása, fejlődése, szerepe az írásbeli kommunikációban.</i></p> <p><i>A hangsúlyozás, dallam, tempó és szünet-tartás szerepe a beszédben.</i></p> <p><i>A nem nyelvi kifejezőeszközök (testbeszéd) fő formái (arcjáték, gesztus, testhelyzet, távolságtartás), szerepük a kommunikációban és kapcsolatuk a nyelvi kifejezőeszközökkel.</i></p> <p><i>A testbeszéd viszonya a verbális beszédhez.</i></p> <p><i>Mindennapi beszédhelyzeteink:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – kapcsolatfelvétel: (köszönés, megszólítás, bemutatkozás) – szándéknyilvánítás: (kérdés, tudakozódás, kérés, felszólítás) – véleménynyilvánítás. – beszélgetés. <p><i>Az elemi udvariassági formák ismerete és használata.</i></p> <p>A beszélt nyelv (16 óra)</p> <p><i>A beszédhangok, a hangképzési folyamat, a magán- és a mássalhangzó törvények.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A beszédhangok csoportosítása, rövid hosszú magánhangzók; – magas és mély magánhangzók. <p><i>A hangrend.</i></p> <p><i>Az illeszkedés.</i></p>	<p>A kommunikáció tényezőinek (feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna) megismerése, alkalmazása különböző beszédhelyzetekben.</p> <p>Ismerettartalmú szövegek értelmező hangos olvasásának gyakorlása.</p> <p>A különböző kultúrák eltérő létmódjának, szemléletének, kommunikációjának megtapasztalása.</p> <p>A különböző mondatok változatos használata a közlési cél- nak és szándéknak megfelelően.</p> <p>A helyes beszédlejtés, artikuláció gyakorlása. A megfelelő beszédtempó, hangmagasság, hangerő és hanglejtés alkalmazása. Beszédművelési gyakorlatok.</p> <p>A testbeszéd, az arcjáték, a szemkontaktus működésének megfigyelése. A szóhasználat, a kiejtés, a testbeszéd összehangolása különböző beszédhelyzetekben.</p> <p>A kapcsolatfelvétel és szándéknyilvánítás nyelvi- helyes, udvarias formáinak megismerése, használata a nem nyelvi kifejezőeszközök alkalmazásával.</p> <p>Rövid, néhány mondatos vélemény megfogalmazása egyéni élményekről. Mások véleményének meghallgatása. Részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben.</p> <p>A beszédhelyzetnek megfelelő, kulturált nyelvi magatartás megismerése, egyénre szabott alkalmazása.</p> <p>Rendszerszerű összefüggések felfedezése a hangok között.</p> <p>A beszélőszervek működésének megfigyelése, megismerése.</p> <p>A beszédhangok csoportosítása különböző szempontok szerint: időtartam szerint.</p> <p>A hangrend szerepének felismerése, szerepe a toldalékolásban. Az illeszkedés megfigyelése, szerepe a toldalékolásban.</p>

Tantervi témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>– A mássalhangzók csoportosítása jegyeik és időtartamuk szerint.</p> <p>– Zöngés és zöngétlen mássalhangzók.</p> <p>– Az ábécé és a betűrend. <i>A szótag és az elválasztás.</i></p> <p>– Az egyszerű és az összetett szavak elválasztása.</p> <p>Kiegészítő anyag</p> <p><i>Cselekményismertetés, beszámoló, tömörítés, szöveg kiegészítése szóban.</i></p>	<p>A mássalhangzók csoportosítása különböző szempontok szerint: jegyeik alapján és zöngésség szerint. A betűrendbe sorolás szabályainak megismerése és gyakorlása. Az egyszerű és az összetett szavak elválasztása közötti különbség megismerése, a szavak elválasztásának gyakorlása.</p> <p>A hangutánzó és hangulatfestő szavak szerepe a szövegalkotásban. Stiliztikai értékük felfedezése.</p> <p>Szóbeli szövegek alkotása: cselekményismertetés, beszámoló, tömörítés kifejező, mások számára érthető, nyelvi igényes és helyes formában. Szóbeli szöveg (pl. történet) kiegészítése szóban.</p>
<p>Az írott nyelv (24 óra)</p> <p><i>Az élőszó és az írott szöveg azonos és eltérő jellemzői (szövegszerkesztés, nyelvi forma, szövegtagolás) néhány gyakori műfajban: elbeszélés, leírás, írásos beszámoló.</i></p>	<p>Az élő és az írott szövegek közötti azonosságok és különbségek megfigyelése.</p> <p>Különböző műfajú szövegek néma és hangos olvasása. A szövegben kifejtett információk visszakeresése.</p> <p>Ismerkedés a szövegértési technikák alapjaival: adatkeresés, lényegkiemelés stb.</p> <p>Nem szépirodalmi szövegek önálló olvasása.</p> <p>Vázlat készítése különböző műfajú szövegek megértésének igazolására, fogalmazások írásához.</p> <p>Rövidebb szövegek: (leírás, elbeszélés) alkotása.</p> <p>Személyes és olvasmányélmények megfogalmazása leírásokban, elbeszélésekben.</p> <p>Magánlevél megfogalmazása; a szóhasználat, a levél hangnemének megválasztása a címzethez igazodva.</p>
<p><i>Az írástechnika továbbfejlesztése.</i></p> <p><i>A mássalhangzótvények helyesírási kérdései.</i></p> <p><i>A helyesírási alapelvek.</i></p> <p><i>A szóelemző írásmód:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a hasonulások, – az összeolvadás, – a mássalhangzó-rövidülés és -kiesés. <p><i>A kiejtés szerinti írásmód:</i></p> <p><i>A hagyományos és az egyszerűsítő írásmód.</i></p>	<p>A tanulási igényeknek megfelelő és rendezett írásmód gyakorlása.</p> <p>A helyesírás alapvető szabályainak megismerése és alkalmazása. A helyesírás rendszerének (helyesírási alapelvek) megismerése, gyakorlati alkalmazása.</p> <p>Helyesírási, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása fogalmazásokban, írásbeli szövegekben. Ismerkedés helyesírási kézikönyvekkel, elsősorban A magyar helyesírási szabályai című könyvvel. Írásbeli munkák javítása tanári irányítással és önállóan.</p>

Tantervi témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>A szavak jelentése és szerkezete (18 óra) <i>A hangalak és a jelentés viszonya:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – egy- és többjelentésű szavak, – rokon értelmű szavak, – ellentétes jelentésű szavak, – azonos alakú szavak, – hasonló alakú szavak. <p><i>Szólások, szóláshasonlatok, közmondások.</i> <i>A szavak szerkezete:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – szótő és toldalék, toldalékfajták; – egyszerű és összetett szavak. 	<p>A nyelvi eszközök és a jelentés összefüggésének megtapasztalása szépirodalmi és nem szépirodalmi olvasmányokban tanári irányítással, csoportosan és egyéni munkával. Az aktív és passzív szókinccs gazdagítása különböző szövegösszefüggésekben. A szó szerinti jelentésen túli lehetséges jelentések létezésének megtapasztalása, megértésük gyakorlása. Memoriterek tanulása: <i>szólások, közmondások.</i> A szavak szerkezetének megfigyelése, a szóelemek (szótő, képző, jel, rag) felismerése és megnevezése. Alaktani elemzések gyakorlása tanári irányítással.</p>
<p>Könyv- és könyvtárhasználat (4 óra) <i>Tájékozódás különféle dokumentumtípusokban:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – könyvek (ismeretközlő és szépirodalmi), – segédkönyvek (szótár, lexikon, enciklopédia). 	<p>Az önálló feladatvégzés egyes lépéseinek megtapasztalása, gyakorlása. Könyvkölcsönzés, a könyvtárhasználat alapjai. Az önálló ismeretszerzés megtapasztalása, gyakorlása. Megadott könyvek keresése a könyvtárban egyénileg és csoportosan.</p>

A továbbhaladás feltételei

A kapcsolatfelvétel, a megszólítás, a köszönés, a kérdés illemszabályainak ismerete és helyes alkalmazása. A hangsúly, a dallam, a tempó, a szünet és a nem nyelvi kifejezőeszközök (testbeszéd) használata a kommunikációs helyzetnek megfelelően. Az élőbeszéd tempójával egyező, folyamatos hangos és néma olvasás. Képesség a másolásra, tollbamondásra és emlékezet utáni írásra, önálló írásbeli feladatok megoldására. A tanult irodalmi és egyéb szövegek szerkezetének, tartalmának bemutatása.

Történetmondás mindennapi személyes élményről, olvasmányról szóban és rövid fogalmazásban. Leírás készítése tárgyról, személyről, tájról. A hang, a szó és a szóelem megkülönböztetése. Alapismeretek a hangok képzéséről, tulajdonságairól. Rokon és ellentétes jelentésű szavak, hangutánzó szavak, valamint szólások, közmondások jelentésének értelmezése a közösen feldolgozott ismeretterjesztő, tantárgyi-szakmai és szépirodalmi szövegekben. A gyakran használt és az olvasott művekben előforduló szavak jelentésének értelmezése.

IRODALOM

Tantervi témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>Népdalok, mesék (28 óra) <i>Néhány (két-három) népdal, mondóka.</i> Mesék a klasszikus és mai magyar irodalomból és a világirodalomból. A nép- és műmesék jellemző motívumai, fordulatai, hőstípusai.</p> <p>Kiegészítő anyag</p>	<p>A népdal, mondóka műfaji sajátosságainak (zeneiség, ritmus) felfedezése. A mesék néma és hangos olvasása. Az olvasás örömeinek megtapasztalása. A népmesék korábbi nyelvéllapotot tükröző kifejezéseinek felfedezése. A nyelvi eszközök és a jelentés összefüggéseinek megtapasztalása.</p> <p>A gyakori mesetípusok (csalimese, állatmese, tündérmese) felismerése, megnevezése. A humor kiemelt szerepének érzékelése. Vélemény megfogalmazása a mesék hőseinek cselekedeteiről. A jó és a rossz, az igazság és az igazságtalanság felismerése. A mesék tartalmának elmondása. Mese(részlet) dramatizált megjelenítése.</p>

Tantervi témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>Petőfi Sándor: János vitéz (20 óra) <i>Mese és valóság az elbeszélő költeményben.</i></p> <p><i>A szerkezet és a megjelenítés eszközei. Az elbeszélő költemény. Próza és vers közötti különbség. Szókincsfejlesztés.</i></p> <p><i>A képiség megjelenése a műben. A szereplők cselekedetei, a hős kalandjai, erkölcsi választásai. Az ütemhangsúlyos verselés.</i></p>	<p>A valóságos és mesei elemek elkülönítése. Az olvasás örömeinek megtapasztalása. Műrészlet felolvasása.</p> <p>Az epikus művek szerkezeti egységeinek felfedezése, megismerése, megnevezése. A nyelvi eszközök és a jelentés összefüggéseinek megtapasztalása. A versszak és a nagyobb szerkezeti egységek viszonyának megértése.</p> <p>Szómagyarázatok készítése tanári irányítással az aktív és passzív szókincs fejlődése végett. A szövegben megjelenő egyszerűbb képek (hasonlat, megszemélyesítés metafora), alakzatok (ismétlés, fokozás) felismerése, értelmezésük gyakorlása. Néhány mondatos vélemény megfogalmazása szóbeli és írásbeli megfogalmazása a szereplők cselekedeteiről, nézeteiről, helyzeteiről. A hangsúlyos és hangsúlytalan szótagok szabályos váltakozásának megfigyelése. Az ütemhangsúlyos felező 12-es felismerése.</p> <p>Memoriter tanulása: <i>húsz versszak a műből.</i></p>
<p>Természet, táj, szülőföld; család, szülők, gyerekek (14 óra)</p> <p><i>Mitológiai és bibliai történetek. Tájjal, szülőfölddel, családdal kapcsolatos versek olvasása, feldolgozása.</i></p> <p>Petőfi Sándor: Az alföld (Szülőföldemen, István öcsémhez, Egy estém otthon), Arany János: Családi kör.</p> <p><i>A kortárs magyar gyermekköltészet néhány alkotása.</i></p> <p><i>A régió, a lakóhely irodalmi emlékei.</i></p>	<p>A művek közös és önálló olvasása.</p> <p>A különböző kultúrák létmódjának, szemléletének megtapasztalása.</p> <p>Annak megállapítása, hogy ki az elbeszélő, és kinek a szemével látjuk a történetet.</p> <p>Az empátia fontosságának átélése a közösség életében.</p> <p>Az ítélezés, mint cselekedet felismerése a feldolgozott műalkotásokban.</p> <p>A versekben előforduló egyszerűbb képek (hasonlat, megszemélyesítés, metafora), alakzatok (ismétlés, fokozás) felismerése, értelmezésük gyakorlása.</p> <p>A tájleíró vers műfaji sajátosságainak felfedezése.</p> <p>A megismert, 19. században született lírai alkotások idegeniségének megtapasztalása.</p> <p>Memoriterek tanulása: <i>Petőfi Sándor: Az alföld, Arany János: Családi kör.</i></p> <p>A versek témájának és hangulatának, hangnemének felismerése.</p> <p>Az egyszerűbb képek, alakzatok felismerése, értelmezésük gyakorlása.</p> <p>A versek ritmusa közötti különbség megfigyelése (időmértekes – ütemhangsúlyos verselés).</p> <p>Memoriterek tanulása: <i>Petőfi Sándor egy verse (pl. Fa leszek, ha), Weöres Sándor: A tündér és/vagy Déli felhők, Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz.</i></p> <p>A feldolgozott szövegek műfaji és formai különbségeinek megfigyelése, ezek érzékelésére irányuló képesség kialakítása.</p>
<p>Élethelyzetek, emberi kapcsolatok elbeszélő művekben (12 óra)</p> <p><i>Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk</i></p> <p><i>A barátság, ellentét, felelősség, közösség élethelyzeteinek, konfliktusainak ábrázolása az irodalomban.</i></p>	<p>Egy ifjúsági regény elolvasása házi olvasmányként, a cselekmény utólagos felidézése, a szereplők cselekedeteinek, jellemének, kifejtett és ki nem fejtett nézeteinek megértése.</p> <p>Idő és tér egyértelműen jelölt mozzanatainak azonosítása.</p> <p>A történet elbeszélőjének felismerése.</p> <p>Az epikus művek szerkezeti egységeinek felfedezése, megismerése, megnevezése.</p>

Tantervi témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
	<p>Néhány mondatos vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazása az olvasott szöveg szereplőinek cselekedeteiről, nézeteiről, a szövegekben megjelenő emberi helyzetekről. Memoriter tanulása: <i>Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk (10sor).</i></p>

A továbbhaladás feltételei

A tanult irodalmi és egyéb szövegek szerkezetének, tartalmának bemutatása. Néhány alapvető irodalmi téma fölismerése az olvasott művekben. Az epikai és lírai művek, a nép- és műköltészet jellemző vonásainak ismerete: a cselekményrészei, a szereplők, a szerkezet, a képiség, a zeneiség eszközei, az ütemhangsúlyos verselés. Személyes és olvasmányélmény egyszerű megfogalmazása elsősorban szóban.

Jártasság a korosztály számára készült szótárak használatában. Tájékozódás a könyvtárban.

6. évfolyam

Éves óraterv

Évi óraszám: 148 óra 4 óra/hét

Magyar nyelv: 74 óra (2 óra/hét) Irodalom: 74 óra (2 óra/hét)

Fejlesztési feladatok

1. Beszédkészség, szóbeli szövegek alkotása és megértése

A nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök helyes alkalmazása és értelmezése a páros és kisközösségi helyzetekben. Változatos gyakorlatok a beszédkultúra fejlesztésére: együttműködés a társakkal beszélgetésben, vitában, feladatmegoldásban. Saját álláspont előadása, megvédése a témának, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kifejezőmóddal. Kérdések és válaszok megfogalmazása különböző helyzetekben. Mindennapi élmények, olvasmánytartalmak összefüggő elmondása időrendben, logikai rendben, más hangnemben, más nézőpontból; többféle hallgatósághoz igazodva. *Szövegalkotási feladatok szóban:* elbeszélés adott téma, szempont alapján és terjedelemben (pl. tetőpontos, időrendi szerkezetben); leírás készítése megfigyelt tárgyakról, jelenségekről; jellemzés készítése csoportmunkával és önállóan családtagokról, ismerősökről, irodalmi hősekről; külső és belső tulajdonságaik, kapcsolataik, cselekedeteik, indítékaik megfigyelése alapján értékelő vélemény megfogalmazása.

2. Olvasás, írott szövegek megértése

Folyamatos hangos és néma olvasási képesség és szövegértés bizonyítása kérdésekre adandó válasszal, rövid szóbeli beszámolóval, különböző témájú és műfajú művek értelmes felolvasásával. Feladatok a szövegelemzés bővítésére: (a téma önálló megállapítása, lényegkiemelés, adatkeresés, kérdésekre adandó válaszként részletek kiemelése, időrend, ok-okozati összefüggés fölismerése). A műfaji eltérések megfigyelése, a stílus különbségek megállapítása (pl. mese és dokumentum, lírai költemény és epikai alkotás, monda és ballada), a tanult műfaji jellemzők megnevezése.

3. Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás

Gyakorlatok az írásmód tempójának és rendezettségének, a helyesírás biztonságának továbbfejlesztésére. Mindennapi élmények, olvasmánytartalmak összefüggő elmondása, időrendben, logikai rendben, más hangnemben, más nézőpontból; többféle hallgatósághoz igazodva.

Szövegalkotási feladatok írásban:

- elbeszélés adott téma, szempont alapján és terjedelemben (pl. tetőpontos, időrendi szerkezetben);
- leírás készítése megfigyelt tárgyakról, jelenségekről;
- jellemzés készítése csoportmunkával és önállóan családtagokról, ismerősökről, irodalmi hősről; külső és belső tulajdonságaik, kapcsolataik, cselekedeteik, indítékaik megfigyelése alapján értékelő vélemény megfogalmazása. Kreatív írás „mi lenne, ha” szerkezetben. Önálló véleménynyilvánítás mindennapi helyzetekről, olvasmányélményekről. Képzett igék, főnevek, melléknevek gyűjtése – különös tekintettel a szinonimitásra, a szóhangulatra, a köznyelvi, a diáknyelvi és a szakszavak használatbeli eltéréseire – a gyűjtött anyag felhasználása megadott témák kidolgozásában és kreatív, játékos feladatokban.

4. A tanulási képesség fejlesztése

A szövegértési feladatok kiterjesztése a vizuális információkra (illusztrációk, tipográfiai eszközök, szövegtagolás), értelmezésük, szerepük megvilágítása a szöveg jelentésének gazdagításában, próbálkozás a szöveg és a vizuális lehetőségek együttes felhasználására saját fogalmazásaikban. Önálló vizsgálódás a könyvtárban: a korosztálynak szánt sajtótermékek megismerése, kézikönyvek használata a tárgyalt irodalmi művekkel és tanulmányaik egyéb területeivel kapcsolatban. Tantárgyi gyűjtőmunka csoportosan vagy egyénileg az életkornak megfelelő folyóiratokból, talált adatok célszerű, gondos elrendezése vázlatban, rövid jegyzetben, a felhasznált forrásokról a szükséges adatok följegyzése. A gyűjtött anyag felhasználása (pl. szóbeli és írásbeli beszámolóban, olvasónaplóban, műsor-összeállításban).

5. Ismeretek az anyanyelvről

A nyelvi rendszerről szerzett tudás alapján a szövegben előforduló szavak szófajának fölismerése, megnevezése, jellemző jegyeik összegyűjtésével magyarázat (definíció) készítése közösen és/vagy tanári segítséggel. Szókincsgyakorlatok a nyelv állandóságának és változásának megfigyelésére, a szavak, szólások, állandósult szókapcsolatok megkülönböztetése, jelentésük értelmezése, megfelelő alkalmazásuk a saját nyelvhasználatban. A szófajra, szóalakra, szóképzésre vonatkozó ismeretek megfogalmazása. Gyakorlatok az egyes szófajok helyesírásának biztonságossá tételére, a szóelemzés alkalmazása a nehezebb helyesírási esetekben. A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek tudatos alkalmazása, önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal.

6. Ismeretek az irodalomról

Az olvasott művek alapján néhány alapvető irodalmi téma, motívum fölismerése és bemutatása (pl.: gyerekek és felnőttek, próbatételek, szeretet, féltés, hősiesség), a tanult anyag kiegészítése egyéni olvasmányokból. Változatos ritmikai, zenei formálású lírai művek közös és önálló olvasása, feldolgozása a klasszikus és kortárs magyar és világirodalomból. Néhány fontosabb költői kép, alakzat felismerése, szerepük, hangulati hatásuk megtapasztalása. Ismerkedés különböző lírai műfajokkal. A szereplők külső és belső jellemzőinek azonosítása. A tetőpontok, fordulópontok és kitérők érzékelése. Azonos témák más-más műfajú megjelenítése (pl. elbeszélés vagy párbeszéd formájában). Azonos motívumok megfigyelése és összevetése különböző művészeti ágakban. A cselekmény, a helyzetek, a szereplők megfigyelése, megnevezése, jellemzése elbeszélő művek olvasása és dramatizált alkotások, színdarabok, tévéjátékok megtekintése alapján.

Szövegelemzési, -átalakítási gyakorlatok, a mű szövegére és hatására irányuló figyelem fejlesztésére: képzettársítások, érzelmi tapasztalatok előhívása, a képzelet mozgósítása. Drámajátékok helyzetek megalakításával, dramatizálással, improvizációval, utánzással.

7. Az ítélőképesség, az erkölcsi esztétikai és történeti érzék fejlesztése

Érzelmek, gondolatok megjelenítésének megfigyelése irodalmi művekben, a tapasztalatok megbeszélése, a vélemények összehasonlítása különféle műfajú olvasmányélményekkel kapcsolatban. A humor kiemelt szerepének érzékelése a mindennapokban, napokban és a műalkotásokban a korosztály érdeklődésének megfelelő szövegekben. Résztétel a tanulócsoporthoz folyó vitában a mindennapok művek és olvasmányok kiváltotta élményekről. Mások véleményének meghallgatása, megértése. Más korokban született mindennapi szövegek, tárgyak és műalkotások idegenségnek megtapasztalása.

MAGYAR NYELV

Tantervi témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>Páros és kisközösségi kommunikáció (12 óra) <i>A nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök tudatos alkalmazása.</i> <i>A kifejezőeszközök értelmezése a beszéd partnerek megnyilatkozásaiban:</i> <i>A testbeszéd és a verbális kommunikáció szupraszegmentális eszközei.</i> <i>Véleménynyilvánítás, egyéni álláspont kifejtése, reagálás mások véleményére kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a vita; érv, cáfolat, indok, bizonyítás; – kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás; – szándéknyilvánítás: segítségkérés, tudakozódás. 	<p>Egyszerű, érthető és hatékony közlésmódok gyakorlása. Beszédművelési gyakorlatok rendszeres végzése a beszédtempó, a hangmagasság, hangerő, hanglejtés tudatos alkalmazása. A szóhasználat, a testbeszéd, a kiejtés összehangolása különféle beszédhelyzetekben. A hallgatósághoz, a beszédhelyzethez való alkalmazkodás, a személyiséghez illő fellépés érzékeltetése. Üzenet rövid, szóbeli összefoglalása. Saját vélemény megfogalmazása és megvédése a témának és beszédhelyzetnek megfelelően. Mások véleményének meghallgatása, megértése többszereplős helyzetekben. A kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás különböző módozatainak gyakorlása. A segítségkérés, tudakozódás gyakorlása.</p>
<p>Szóbeli és írásbeli szövegműfajok főbb ismérvei (10 óra) <i>A nézőpont szerepe az elbeszélésben és a leírásban, nézőpontváltás.</i> <i>Elbeszélés párbeszéddel.</i> <i>Az olvasottak reprodukálásának módjai.</i> <i>A jellemzés tartalmi és formai követelményei:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a jellemzés mint műfaj, – a jellemzési módok. <p><i>Kombinált jellegű szövegek (elbeszélés leírással, jellemzéssel).</i></p>	<p>Elbeszélés és leírás alkotása különböző nézőpontból. Elbeszélés alkotása párbeszéddel. Rövidebb szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegek fontosabb gondolatainak összefoglalása. Néhány soros jellemzés alkotása. személyes vagy olvasmányélmények megfogalmazása a jellemzésben. Kombinált jellegű fogalmazások alkotása.</p>
<p><i>Elbeszélés, leírás, jellemzés az ismeretterjesztésben.</i> <i>Egyszerűbb dialogikus formák, dramatikus népszokások.</i> A szavak jelentése és szerkezete, szófaj-tani besorolása (48 óra) <i>A szófajok kialakulása, a magyar nyelv szófaji rendszere:</i> <i>Az ige – jelentése,</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – az igékhez járuló ragok, – az igemódok, – az igemódok és igeidők kapcsolata, – az ikes igék. 	<p>Az elbeszélés, a leírás, a jellemzés szerepének megfigyelése és alkalmazása ismeretterjesztő szövegekben. Egyszerűbb dialogikus formák, dramatikus népszokások előadása.</p>

Tantervi témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>A névszók. A főnév és fajtái.</p>	<p>A nyelvi egységek közötti rendszerszerű összefüggések felismerése a szavak között, a szavakat alkotó szóelemek között. A szófaj fogalmának értelmezése a szójelentés, a toldalékolhatóság alapján. Szófaji rendszerek megismerése. Az ige fogalmi jegyeinek felfedezése. Az igei személyragok felismerése. A módjelek felismerése és megnevezése. Az igeidők kifejezésének megfigyelése. A módjel és időjel értelmezése. Az igeidők és igemódok közötti összefüggések felfedezése. A főnév, a köznév és a tulajdonnév fogalmának meghatározása önállóan és/vagy tanári segítséggel az első szakaszban szerzett ismeretek alapján. A tulajdonnév fajtáinak megismerése és a hozzájuk kapcsolódó helyesírási szabályok alkalmazása az írásbeli szövegekben.</p>
<p>A melléknév. A számnév. A névmások. Az igenevek: – a főnévi igenév, – a melléknévi igenév, – a határozói igenév. A határozószók. A viszonszók. A mondatszók. <i>A szófajok alaktani és jelentésbeli jellemzői, képzésmódjuk.</i></p>	<p>A melléknév fogalma. A melléknév fokozásának gyakorlása, toldalékos alakjai. A számnév fogalmának pontosítása, fajtái, a határozatlan számnevek fokozása. A számnévképzők megismerése. A számnevekhez kapcsolódó helyesírási szabályok rendszerezése. A névmások fogalma, fajtáinak megismerése. A képzők szerepe a szóalkotásban, az igenévképzők felismerése, megnevezése. Az igenevek igei és névszói sajátosságainak felfedezése. A határozószók fogalma, felismerése. A viszonszók fogalma, használatuk, kiemelten a névelők, névutók, igekötők. A mondatszók fogalma, kiemelten az indulatszók. A megismert szófajok felismerése szövegben, toldalékos formában is, képzésmódjuk. Helyes használatuk a szóbeli és írásbeli kommunikációban.</p>
<p><i>A szavak közötti kapcsolatok, a jelentésmező; állandósult szókapcsolatok. A szófajok helyesírása és nyelvhelyességi kérdései. A tulajdonnevek és a belőlük képzett melléknevek helyesírásának egyszerűbb esetei.</i></p>	<p>Különbféle nyelvváltozatok konkrét – szószintű – példái alapján a nyelv és a nyelvhasználat rétegezettségének megtapasztalása. A szófajokhoz kapcsolódó alapvető helyesírási szabályok megismerése, rendszerezése, alkalmazásuk. A földrajzi és az intézménynevek és a belőlük képzett melléknevek helyesírásának gyakorlása.</p>
<p>Könyv- és könyvtárhasználat (4 óra)* <i>A korosztálynak szánt fontosabb sajtótermékek főbb fajtái, formai és szerkezeti jellemzői. A könyvekből gyűjtött adatok rendezésének alapvető ismeretei. Tapasztalatgyűjtés különböző információhordozók működéséről.</i></p>	<p>Napilapok, hetilapok, folyóiratok olvasása, böngészése. Különbféle sajtótermékek fejlécének vizsgálata. Cikk rovatok olvasása, műfaji sajátosságok megfigyelése. Az anyaggyűjtés és -elrendezés alapjainak megismerése, anyaggyűjtés gyermekek számára készült lexikonokból, kézikönyvekből tanári irányítással és önállóan. Ismerkedés az internettel, a CD-ROM - mal.</p>

*A könyvtári informatikát szabad választás alapján a magyar nyelv és irodalom tantervében vagy az informatika tantervében, de csak egyik helyen indokolt szerepeltetni.

A továbbhaladás feltételei

A beszédhelyzethez (címezett, szándék, tartalom) és a nyelvi illem alapvető szabályaihoz alkalmazkodó beszédmód a kommunikáció iskolai és gyakorlati helyzeteiben. A nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök helyes használata az élőbeszédben. Különböző témájú és műfajú szövegek értő olvasása, értelmes felolvasása. Jól olvasható írás, az írásos szöveg rendezett elhelyezése.

Elbeszélés, leírás, jellemzés, beszámoló készítése személyes élmény alapján. Szavak szófajának felismerése, megnevezése a szövegben, a szófajok jellemzőinek, a szófajok helyesírására, helyes használatára vonatkozó szabályok ismerete és alkalmazása. Az irodalmi olvasmányokhoz, egyéb tanulmányokhoz kapcsolódó információk gyűjtése a könyvtárban, az adatok elrendezése és feljegyzése. Jártasság a korosztály számára készült lexikonok használatában.

IRODALOM

Tantervi témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>Monda, rege, ballada (20 óra) Kiegészítő anyag <i>Két-három magyar történeti monda.</i> A magyarok eredete, A csodaszarvas, A fehér ló mondája. <i>Egy népballada.</i> Kömíves Kelemenné <i>A ballada műfaji jellemzői. A műballada.</i> Kiegészítő anyag</p>	<p>Ismeretek gyűjtése az ösköltészet (műveltség, művészet) kialakulásáról. A monda hangos és néma értő olvasása. A monda műfaji sajátosságainak megfigyelése, összehasonlítása a mese műfaji sajátosságaival. A tömörítés és a vázlatírás gyakorlása. Egy népballada hangos és néma értő olvasása, szerepenkénti felolvasása, dramatizálása. A ballada műfaji jellemzőinek felismerése, összegyűjtése. A nyelvi eszközök és a jelentés kapcsolatának, az érzelmek, gondolatok megjelenítésének megfigyelése. A népballada és a műballada összehasonlítása. Arany János: <i>A walesi bárdok</i> Vörösmarty Mihály: <i>Szép Ilonka</i> (részlet) A tisztán elbeszélő és a dramatikus műrészek közötti különbségek megtapasztalása. Legendák olvasása, feldolgozása, szövegfeldolgozási technikák gyakorlása. Memoriter tanulása: <i>Arany János: A walesi bárdok.</i></p>
<p>Arany János: Toldi (24 óra) <i>A mű szerkezete.</i></p> <p><i>Az elbeszélő költemény. A főszereplő összetett jelleme: próbatételek, konfliktusok, lélekábrázolás. A jellemzés eszközei.</i> <i>Előadásmódbeli, nyelvi sajátosságok.</i></p>	<p>A mű cselekményének, logikai menetének megfigyelése. A mű szerkezetének vizsgálata tanári segítséggel, az epikus művek szerkezeti egységeinek (előkészítés, bonyodalom, az események kibontakozása, tetőpont, megoldás) felismerése és megnevezése. A tetőpontok, fordulópontok, kitérők érzékelése. Az elbeszélő költemény műfaji sajátosságainak megfigyelése. Az elbeszélő költemény fogalmának meghatározása tanári segítséggel vagy önállóan. A szereplők külső és belső jellemzőinek azonosítása. A főhős belső vívódásainak megfigyelése. Az epizód szerepe a jellemzésben. A jellemábrázolás módjainak, az epizód szerepének, a főhős jellemfejlődésének megfigyelése, a tapasztalatok felhasználása jellemzés írásakor. Rövid, néhány mondatos vélemény megfogalmazása a szereplők jelleméről. Az elbeszélői előadásmód sajátosságainak, az érzelmi-indulati feszültség fokozása eszközeinek megfigyelése. Költői képek (megszemélyesítés, hasonlat, metafora, allegória), alakzatok, (ellentét, fokozás, ismétlés, halmozás, felsorolás) felismerése és megnevezése. A költő nyelvhasználatának (képes beszéd, hangulatteremtés, szórend stb.) megfigyelése, folyamatos szógyűjtés.</p>

Tantervi témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<i>A versforma.</i>	Népi motívumok gyűjtése. A <i>János vitéz</i> és a <i>Toldi</i> összehasonlítása: rokon vonások és különbségek számbavétele. A versforma megállapítása: felező tizenkettes. A rímelés megfigyelése. Memoriter tanulása: <i>10–15 versszak a műből.</i>
<p>Hősök a történetmondás műfajában (16 óra)</p> <p>Gárdonyi Géza: <i>Egri csillagok</i>, Daniel Defoe: <i>Robinson Crusoe</i>, Robert Louis Stevenson: <i>A kincses sziget</i> vagy Thea Beckman: <i>Keresztes hadjárat far- merben</i> című regénye. <i>Helyzetek, kalandok, konfliktusok, jellemek és sorsok.</i> <i>A regény fogalmának bővítése.</i> <i>Elbeszélő költemény.</i> Fazekas Mihály: <i>Lúdas Matyi</i> <i>Az időmértékes verselés.</i></p> <p>Kiegészítő anyag <i>Elbeszélések.</i> <i>Kuckó király</i>, Kosztolányi Dezső: <i>A kövér bíró</i>, Fekete István: <i>Fészekrablás</i>, Gyurkovics Tibor: <i>Tükröm, tükröm, mondd meg nékem.</i></p>	<p>A regények önálló elolvasása. Az olvasás örömeinek megta- pasztalása. Műrészletek felolvasása. A mű feldolgozása tanári irányítással. Önálló ismeretszerzés, előzetes gyűjtőmunka a regény történeti koráról, helyszínekről. A regény cselekményének és szerkezetének, valamint az ismétlődő motívumok szerepének megfigyelése. Az idő és tér mozzanatainak azonosítása. A főszereplők életútjának nyomon követése (pl.: közösen készített életúttérkép készítése). Az életutak összekapcsoló- dása. A szereplők – történelmi személyek és költött alakok – megkülönböztetése. A mellékszereplők főhősökhöz fűződő viszonyának megítélése. Véleményalkotás a szereplők jel- leméről. Az önkifejezés képességének kiteljesítése szövegek átírásá- val, az olvasott művekhez különböző befejezések készítése. A regény műfaji sajátosságainak felfedezése, megnevezése. A történelmi regény fogalma. A történet megismerése, a mű egy rövid részletének olvasása. Az archaikus szöveg sajátosságainak megfigyelé- se. A mai és a korábbi nyelvállapot különbségeinek felfede- zése. Az időmértékes verselés, a rövid és hosszú szótagok fogalmának megismerése. A hexameter szerkezetének megfigyelése. Műrészlet „skandáló” olvasása. Rövid vers írása időmértékes verselésben. Az elbeszélések hangos és néma értő olvasása. A szöveg feldolgozási technikák gyakorlása. Az ábrázolási alapformák: elbeszélés, leírás, párbeszéd felismerése. A történet elbeszélőjének megállapítása. Tetőpontok, fordulópontok keresése az olvasott művekben.</p>

Tantervi témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p><i>A prózai és a verses elbeszélés különbsége.</i> Képek és formák a költészetben (14 óra). <i>Lírai alkotások elemzése különböző korokból.</i> Legalább nyolc lírai mű elemzése különböző korokból (négy-öt a 20. századi irodalomból); pl.: Tóth Árpád: <i>Láng</i>, Szabó Lőrinc: <i>Ima a gyermekekért</i>, Weöres Sándor: <i>Szánccsengő</i>, Romhányi József: <i>A macskafogó egér</i>, Utassy József: <i>A hajnali rigók</i>. <i>A lírai formanyelv sokfélesége: változatok a képiségre, zeneiségre, szerkezetre.</i></p>	<p>A humor szerepének érzékelése, nyelvi megjelenési formái. Beszélgetés a művek által kiváltott élményekről. A verses és prózai elbeszélések összehasonlítása. Memoriter tanulása: <i>Dobó esküje</i>. Változatos ritmikai, zenei formálású lírai művek közös és önálló olvasása, feldolgozása a klasszikus és kortárs magyar irodalom köréből. A lírai mű témájának és hangulatának, hangnemének felismerése. A lírai műnem eddig tanult sajátosságainak összegzése. A költői szöveg- és képalakítás vizsgálata. A versekben megjelenő egyszerűbb képek, alakzatok felismerése, megnevezése, szerepük és hangulati hatásuk megtapasztalása. Allegória, alliteráció, figura etimologica, metonímia. A versszak és a nagyobb szerkezeti egység viszonyának megértése. Memoriterek tanulása: <i>Tóth Árpád: Láng,</i> <i>Szabó Lőrinc: Ima a gyermekekért,</i> <i>Utassy József: A hajnali rigók,</i> <i>Romhányi József: A macskafogó egér.</i></p>

A továbbhaladás feltételei

Különböző témájú és műfajú szövegek értő olvasása, értelmes felolvasása. Olvasmánytartalmak összefüggő ismertetése az időrend, az ok-okozati összefüggések bemutatásával, a műfaj és a téma megállapítása. Rövid tárgyyszerű beszámoló a feldolgozott művekről: szerző, cím, téma, műfaj. Az epikai művek néhány fontos adatának megnevezése: a helyzet, a helyszín, a szereplők, a főhős életútjának állomásai, a cselekmény menete.

A lírai művek formanyelvének (verselés, képiség) felismerése. Jól olvasható írás, az írásos szöveg rendezett elhelyezése. Elbeszélés, leírás, jellemzés, beszámoló készítése megbeszélte olvasmányok alapján. A személyes élmény néhány mondatos megfogalmazása az olvasott irodalmi művek szereplőinek jellemével, a műben megjelenített élethelyzetekkel, érzelmekkel kapcsolatban.

7. évfolyam

MAGYAR NYELV

Éves óraterv

Évi óraszám:	129,5 óra/év (3,5 óra/hét)	
	Magyar nyelv	56 óra/év (1,5 óra/hét)
	Magyar irodalom	74 óra/év (2 óra/hét)

Fejlesztési feladatok

1. Beszédkészség, szóbeli szövegek alkotása és megértése

Gyakorlatok a vitakultúra fejlesztésére: saját álláspont kialakítása és korrigálása, az ellenvélemény mérlegelése. Különböző beszédműfajok kommunikációs technikáinak megfigyelése, alkalmazása elsősorban a szándékkifejezés és a hatáskeltés szempontjából. Az írásbeli és a szóbeli közlésmód különbségeinek ismerete és tudatos alkalmazása.

2. Olvasás, írott szövegek megértése

Minél teljesebb megértést biztosító néma olvasás, kifejező felolvasás. A szövegelemző eljárások bővítése szakmai-tudományos, gyakorlati és szépirodalmi művek feldolgozásában: összetettebb logikai kapcsolatok felismerése, eltérő álláspontok elkülönítése, érvek és ellenérvek feltárása. A hétköznapi és az irodalmi kommunikáció sajátosságainak megfigyelése, különbségtétel az irodalmi kontextusban megjelenő és az egyéb nyelvi közlések értelmezése között.

3. Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás

Véleménynyilvánítás a mindennapi élet megadott vagy választott témáiról: saját álláspont érvelő megfogalmazása, cáfolat és ellenvélemény kifejtése írásban. Hozzászóláshoz, felszólaláshoz, kiselőadáshoz vázlat készítése és felhasználása a szóbeli előadáskor. Kreatív szövegalkotás a tartalomhoz, a kommunikációs alkalomhoz illő nyelvi, stilisztikai eszközök megfelelő kiválasztásával, összehangolásával.

4. A tanulási képesség fejlesztése

Beszámoló, fiktív tudósítás, újságcikk stb. készítése egy adott irodalmi alak életéről, egy korszakról, eseményről korabeli dokumentumok, irodalmi művek, naplók, a témával foglalkozó, a korosztálynak szóló szakmunkák felhasználásával, önálló vagy csoportos vizsgálódás útján. Érvek, bizonyító erejű példák gyűjtése a könyvtárban, rendszerezésük vázlat és jegyzet készítésével, más tantárgyak témáiból, tankönyveiből is. A könyvtár nyomtatott dokumentumainak (segédkönyv, kézikönyv, ismeretterjesztő könyv, folyóirat), elektronikus információhordozóinak felhasználásával egyszerűbb téma önálló vagy csoportos feldolgozása: problémafelvetés, forrásválasztás és -feldolgozás segítségével, beszámoló készítése szóban vagy írásban, hivatkozás a forrásra az idézés megfelelő módjával.

5. Ismeretek az anyanyelvről

Az egyszerű mondat részeinek és szintagmáinak biztos elemzése, értelmezése. A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentésének felismerése, az elsődleges és másodlagos jelentés megkülönböztetése. A mondatfajták és kifejezőeszközök felismerése, megnevezése, helyes használata. Mondat átalakítás rokon és ellentétes értelmű mondatokkal szóban és írásban. A mondatalkotáshoz kapcsolódó nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása. Biztonság az egyszerű mondat központozásában, a gondolatjel, zárójel, kettőspont, pontosvessző értelmező szerepének ismerete és helyes használatuk. A tulajdonnevek és a belőlük képzett melléknevek nehezebb eseteinek helyesírása.

Tantervi témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>Magán- és közéleti kommunikáció (12 óra vagy 15 óra). <i>A szóbeli és írásbeli közlésmód kifejezési formáinak azonossága és különbsége a magán- és a közéleti kommunikációban. A közéleti kommunikáció iskolai helyzetei és műfajai:</i> – megbeszélés, – vita, – felszólalás, – hozzászólás, – rövid alkalmi beszéd, – köszöntés, – kiselőadás.</p>	<p>Szóbeli és írásbeli szövegek közötti azonosságok és különbségek felismerése, megnevezése a magán- és közéleti kommunikációban. A közéleti kommunikáció műfajainak megismerése, sajátosságaik megfigyelése. Alkalmazkodás a kommunikációs folyamat tényezőihez különböző konkrét beszédhelyzetekben, megbeszélés alkalmával. *A beszédpartnerrel való együttműködés gyakorlása. Az érvelés tudatos megfogalmazása: érvek felkutatása, vélemény, állásfoglalás kialakítása. Empatikus viszony kialakítása.</p>

Tantervi témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
	A felsorolt beszédműfajok kommunikációs technikáinak alkalmazása és értékelése. *Rövidebb beszámolók anyagának gyűjtése, rendszerezése, írása tanári segítséggel, csoportosan, önállóan. *Mondat- és szövegfonetikai eszközök megfelelő alkalmazása a felsorolt műfajok szóbeli alkalmazásakor. A testbeszéd, arcjáték néhány jelének ismerete, ezek tudatos alkalmazása. A szemkontaktus jelentőségének megtapasztalása.
<p>Az egyszerű mondat (35 óra vagy 37 óra) <i>A szöveg. A mondat fajtái:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a mondatok a beszélő szándéka szerint, – a mondatok logikai minősége. <i>Az egyszerű mondat szerkezete, a mondatrészek és a szintagmák.</i> – a predikatív szerkezet. – az állítmány és az alany szófaja, fajtái. – a tárgy, a tárgyias szerkezet, a tárgy alakja, fajtái. – Az alanyi és tárgyias ragozás. 	<p>Ismerettartalmú (metanyelvi) szövegek biztonságos, értelmező felolvasása. A nyelvi eszközök és a jelentés összefüggéseinek felismerése tanári irányítással és önállóan. *A szövegelemzés alapvető eljárásainak önálló alkalmazása pl.: témamegállapítás, lényegkiemelés, adatkeresés, ok-okozati kapcsolatok felismerése stb.), önálló vázlatkészítés rövidebb szövegekhez. *Jegyzetkészítés tanári irányítással. Olvasható, esztétikus írás a tanulási szintnek megfelelően. Alkalmazkodás a kommunikációs folyamat tényezőihez különféle konkrét beszédhelyzetekben. A szöveg (mondat) tartalmát és a beszélő szándékát tükröző kiejtés mód eszközeinek alkalmazása (helyes hangképzés, hangsúly, hanglejtés stb.), a különféle mondatfajták változatos és tudatos használata a közlési célnak és szándéknak megfelelően. A mondatrészek és a szintagmák felismerése, fogalmi jegyeik összegyűjtése, meghatározás készítése tanári segítséggel, önállóan. A nyelvi egységek szerkezeti, jelentéstani összefüggéseinek megfigyelése: az azonos szófajba tartozó szavak jellemzői, ezek összefüggése a szavak mondatbeli viselkedésével.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – A határozók, a határozós szerkezetek. – A jelzők, a jelzős szerkezetek. <p><i>A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentése. A mondattanhoz kapcsolódó nyelvhelyességi ismeretek. *A szöveg és a mondat kapcsolata.</i></p>	<p>Azonos jelentésviszonyokat kifejező, de eltérő szerkezetű mondatok megfigyelése, szerkezetek átalakítása. *A szavak jelentésére vonatkozó kreatív gyakorlatok, a szónál nagyobb nyelvi egységek jelentésének, valamint a nyelvi szerkezetből, formából fakadó jelentés megismerése.</p> <p>Az összefoglalás sajátosságainak ismerete. Összefoglalás készítése megadott szempontok alapján tanári irányítással, csoportosan és önállóan. *A pragmatikai funkció fontosságának felfedezése. *A <i>téma, réma</i> fogalmának megismerése. Mindig az adott mondatrészsel kapcsolatban előforduló nyelvhelyességi hibák felfedezése, tudatos anyanyelvi ismereteken alapuló javítása (pl.: az alany és az állítmány egyeztetése, a határozóragok helytelen használata). *A szöveg makro- és mikroszerkezete.</p>
<p>Helyesírási ismeretek (12 óra vagy 16 óra) <i>Az egyszerű mondat helyesírása (veszsző, gondolatjel, zárójel, kettőspont, pontosvessző).</i></p>	<p>A helyesírási rendszer grammatikai meghatározottságának felismerése, az ismeretek bővítése.</p> <p>*A helyesírás gyakorlása a mondatrészekhez és az egyszerű mondatok helyesírási tudnivalóinak alkalmazásához.</p>

Tantervi témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p><i>A tulajdonnevek helyesírási ismereteinek bővítése:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a tanult idegen személynevek, – a többemlű földrajzi nevek, intézménynevek és a belőlük képzett melléknevek helyesírása. 	<p>A tulajdonnevekhez kapcsolódó helyesírási szabályok bővebb megismerése.</p> <p>Az egybe-, külön- és kötőjeles írásmódú földrajzi nevek és intézménynevek helyesírásának gyakorlása <i>-i</i> képzős alakjaikkal együtt.</p> <p>*A helyesírási kézikönyvek használatának gyakorlása.</p> <p>Helyesírási hibák javítása tanári irányítással és önállóan.</p>
<p>Könyv- és könyvtárhasználat (4,5 óra vagy 6 óra) A könyvtár írott és a modern technológián alapuló dokumentumainak felhasználása különféle témák feldolgozásában.</p> <p>Forráshasználat, forrásjegyzék.</p>	<p>Az önálló feladatvégzés, információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek megismerése, gyakorlása. Segédkönyvek, a korosztálynak készült szótárak, lexikonok használata, a tanult anyag bővítése információhordozókból. Adatok, ismeretek gyűjtése különböző információhordozókról tanári segítséggel, csoportosan, *önállóan. A gyűjtött ismeretek elrendezése, a kitűzött célnak megfelelő felhasználása.</p> <p>A források megjelölésének gyakorlása, *forrásjegyzékek összeállítása.</p>

* A 2. változatban magasabb óraszámú történelmi tevékenység vagy kiegészítő tanulói tevékenység.

A továbbhaladás feltételei

Részvétel a közéleti kommunikáció iskolai helyzeteinek különféle formáiban felszólalás, hozzászólás formájában. A mindennapi élet problémáiról, olvasmányokról a saját vélemény megfogalmazása az érvelés szabályait követve. Udvarias együttműködés felnőtt és kortárs beszédpartnerekkel. A megértést biztosító hangos és néma olvasás, szövegű folyamatos felolvasás, szövegmondás. Rendezett, egyéni íráskép. vázlat készítése szóbeli megnyilatkozáshoz, cselekményvázlat írása. Az egyszerű mondat részeinek, szintagmáinak megnevezése, elemzése. A mondatfajták biztos megkülönböztetése. A tanult nyelvhelyességi és helyesírási szabályok megfelelő alkalmazása: a központozás, a tanulmányok során előforduló tulajdonnevek, a belőlük képzett melléknevek helyesírásának ismerete és megfelelő alkalmazása. A magyar helyesírási szabályai című kiadvány önálló használata.

IRODALOM

Éves óraterv 129,5 óra (3,5 óra/hét)

Magyar nyelv	66 óra/év (2 óra/hét)
Magyar irodalom	64 óra/év (1,5 óra/hét)

Fejlesztési feladatok

1. Beszédkészség, szóbeli szövegek alkotása és megértése

Az emberi érzelmeket, viszonyulásokat megjelenítő nem nyelvi kifejezőeszközök ábrák Egyszerűbb algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása, ábrázolásának megfigyelése irodalmi művekben, jelentésük értelmezése írásban és szóban. Egy-egy drámai vagy dramatizált részlet (dialógus vagy monológ) kifejező előadása: az érzelmek visszaadása, a szereplők közötti viszonyok érzékeltetése a nem nyelvi és a verbális kifejezés eszközeivel (hangsúly, hangerő, dallam, beszédtempó, szünettartás).

2. Olvasás, írott szövegek megértése

Minél teljesebb megértést biztosító néma olvasás, kifejező felolvasás; a szövegek tolmácsolása kifejező szövegmondással, megjelenítéssel. Különféle műfajú és rendeltetésű (szépirodalmi, ismeretterjesztő, értekező) művek szerkezetének és jelentésének feltárása. A szövegelemző eljárások bővítése szakmai-tudományos, gyakorlati és szépirodalmi művek feldolgozásában: összetettebb logikai kapcsolatok felismerése, eltérő álláspontok elkülönítése, érvek és ellenérvek feltárása.

3. Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás

Párbeszéd, érvelés az irodalmi művek formájáról és a bennük megjelenített mögöttes tartalomról a megismert szakszókincs alkalmazásával. Cselekményvázlat, olvasónapló készítése önállóan. Epikus részletek dramatizálása, illetve drámai jelenetek tartalom- és stílushű visszaadása epikus formában.

4. A tanulási képesség fejlesztése

Önálló olvasmányválasztás, segédletek, képzőművészeti ábrázolások felkutatása megadott témához. A könyvtár nyomtatott dokumentumainak (segédkönyv, kézikönyv, ismeretterjesztő könyv, folyóirat), elektronikus információhordozóinak felhasználásával egyszerűbb téma önálló vagy csoportos feldolgozása: problémafelvetés, forrásválasztás és -feldolgozás segítségével.

Beszámoló készítése szóban vagy írásban, hivatkozás a forrásra az idézés megfelelő módjával.

5. Ismeretek az irodalomról

Az olvasott irodalmi művekben megjelenő szituációk és jellemek, érzelmek, gondolatok és a köznapi, tapasztalati úton megismert „valóság” egyszerűbb összefüggéseinek felfedezése és bemutatása. A verselés, a zeneiség elemeinek és hatásának felismerése verses alkotásokban. A lírai formanyelv változásának vizsgálata (szerkezeti változatok, szókincs, a képiség eszközei). Ismeretek az irodalmi élet legfőbb szereplőiről, fórumairól. Beszámoló epikus és drámai művekről, tévéjátékokról: a szerkezet, a cselekményt alkotó elemek, fordulatok, a szereplők, a főhős(ök), a mellékszereplő(k), a mű kezdete és befejezése bemutatásával; a szereplők önálló jellemzése. A műfajoknak mint a műnemek alá rendelt kategóriáknak ismerete tanult, olvasott művek esetében. Az olvasott művek legfontosabb ismerveinek megnevezése: szerző, műfaj, téma. A cselekmény legfontosabb szerkezeti elemeinek elkülönítése, azonosítása, szerepének, tartalmának értékelése. Az egyes kompozíciós elemek közötti összefüggés, strukturális kapcsolat felfedezése, végigkövetése drámákban, nagyobb terjedelmű epikai művekben.

Tér- és időviszonyoknak és ábrázolási módjuknak felismerése, összefüggésének keresése a jelentéssel a műben megjelenő tartalmakkal. A túlzás és általánosítás szerepének megértése, bemutatása egyes típusok ábrázolásában, a komikum tartalmi és nyelvi eszközeinek felismerése. Párhuzamok keresése a romantikus irodalom, zene és képzőművészet alkotásai között – a más tárgyakban tanult ismeretek és önálló könyvtári gyűjtőmunka felhasználásával. Különböző típusok megjelenítése a tartás- és járásmód megfigyelését követően. Improvizáció a megismert drámai konvenciók és színházi formanyelv elemeinek alkalmazásával.

6. Az ítélőképesség, az erkölcsi esztétikai és történeti érzék fejlesztése

A helyzet- és jellemkomikum a művészetben, a szerzői modalitás különféle formáinak azonosítása, jelentésteremtő szerepük felismerése. Az önálló műbefogadás mind teljesebb és gyakoribb megtapasztalása. A személyes és a közösségi igazság konfliktusának megértése különféle szövegekben. Különböző konfliktuskezelési eljárások megfigyelése és reflexiója különféle műalkotások és mindennapi szövegműfajok esetén. Életkorfüggő szemlélet megfigyelése irodalmi és mindennapi szövegműfajok kapcsán.

Tantervi témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>Ritmus, kép, kifejezőmód – a líra alapformái (dal, elégia, óda, epigramma) (12 óra vagy 17 óra)</p> <p>Különböző lírai témájú lírai alkotások a klasszikus és kortárs, magyar és világirodalomból.</p> <p>Janus Pannonius: <i>Pannonia dicsérete</i> *</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: <i>A Reményhez</i></p> <p>Radnóti Miklós: <i>Virágének</i></p> <p>Vörösmarty Mihály: <i>Ábránd</i></p> <p>Nagy László: <i>Ki viszi át a szerelmet</i></p> <p>Heinrich Heine: <i>Mint egy virág,</i></p> <p>Robert Burns: <i>John Anderson, szívem, John</i></p>	<p>A feldolgozott művekhez kötődő kifejezőmódok jellemzőinek megnevezése a megfelelő fogalmak segítségével. Annak tudatosítása, hogy az irodalom (művészet) érzelmi, gondolati, erkölcsi és esztétikai élmények forrása.</p> <p>A lírai művek elemzési, értelmezési képességének tágítása. A dal, helyzetdal, elégia, óda, himnusz, epigramma, költői levél műfaji sajátosságainak megfigyelése. Műfaji meg határozások készítése tanári irányítással. A lírai szerkezet megismerése.</p> <p>Az időmértékes verselésről tanultak bővítése. A pentameter, disztichon felismerése. *Verslábak: jambus, trocheus, daktilus, anapestus, spondeus. Azonos téma értelmezése különböző művészeti ágakban.</p>

Tantervi témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>A kisepika műfaji változatai: novella, elbeszélés - anekdota. A regény változatai (25 óra vagy 25 óra) <i>Anekdotikus történetek, kisepikai alkotások a magyar és a világirodalom különböző korszakaiból.</i> <i>Magyar történelmi események és korszakok megidézése az irodalomban, Jókai Mór, Mikszáth Kálmán és mások műveiben.</i> <i>Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa</i> <i>A kőszívű ember fiai</i> <i>Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője</i> <i>A néhai bárány</i> <i>*A mák</i> <i>Lázár Ervin: Az asszony</i> <i>Thea Beckmann: Keresztes hadjárat farmerban</i> <i>Az anekdota változatai, felépítése.</i> <i>A novella szerkezeti jellemzői.</i></p>	<p>Egyéni olvasmányok feldolgozása megadott szempontok szerint. A prózai művek önálló olvasása, feldolgozása a magyar és a világirodalomból a történetmondás hallgatói szempontokat is figyelembe vevő gyakorlása. A szövegekhez kapcsolódó vizuális tényezők figyelembe vétele. Az olvasott művek kifejezőmódbeli és műfaji jellemzőinek a megfigyelése. Az anekdota, novella fogalma, illetve a regény fogalmának bővítése. Az olvasott művek legfontosabb műfaji ismérveinek megnevezése és a téma megjelölése. A helyzet, helyszín, a szereplők, a cselekményelemek ismerete, az idő és eseményszerkezet követése. Érzelmek, magatartások, jellemelek, kapcsolatok, indítékok bemutatása az olvasott művekben. A művel, a műfajjal az olvasatok összetevőivel összhangban az élményt elmélyítő, a megértést elősegítő szövegelemző eljárások alkalmazása. A megismert alkotások elemző értékelése az erkölcsi és esztétikai értékek feltárásával.</p>
<p>Egy drámai mű feldolgozása (4 óra vagy 6 óra) <i>Egy dráma (vígjáték) feldolgozása, megtekintése.</i> <i>Moliere: A fősvény (részlet)</i> <i>A komikum, humor, paródia tartalmi és nyelvi eszközei.</i> <i>A szöveg és az előadás összehasonlítása.</i></p>	<p>A drámai műnem fogalma. A dráma jellemző szövegtípusa: párbeszéd a szereplők nevével. A komédia műfaji sajátosságainak megfigyelése. A feldolgozandó mű cselekményének megismerése, szerkezetének vizsgálata tanári irányítással. Jellem- és helyzetkomikumok felfedezése a vígjátékban. *Az előadás megtekintése, a szöveg és az előadás összehasonlítása. A díszlet és jelmez szerepe az előadásban.</p>
<p>Irodalom és kulturális élet a reformkorban (18 vagy 20 óra) <i>Kölcsey Ferenc: Himnusz</i> <i>Parainesis Kölcsey Kálmánhoz (részletek)</i> <i>Vörösmarty Mihály: Szózat</i> <i>Petőfi Sándor: Nemzeti dal, Szeptember végén A XIX. század költői, Egy gondolat bánt engemet</i> <i>Arany János: Szondi két apródja</i> <i>Olvasmányok a reformkor irodalmából, szerzők és művek, írók és olvasók, írói életpályák, irodalmi társaságok, folyóiratok, színházi élet, irodalmi kapcsolatok.</i> <i>Romantikus életérzés, életmód, stílusjegyek.</i></p>	<p>Irodalmi társaságok, folyóiratok, a színházi élet hőskorának megismerése. Költők életútjának elolvasása, szövegfeldolgozási technikák gyakorlása. Jegyzetkészítés tanári irányítással. Minél teljesebb megértést biztosító néma, illetve kifejező olvasás. Elemzések a művek retorikai, szövegépítkezési sajátosságainak figyelembevételével. Az elolvasott művekben megjelenített témák, élethelyzetek, motívumok kapcsolódási pontjainak felismerése. Fogalmak értelmezése. *Tájékozódás a művek kontextusaiban. A romantikus életmód, életérzés; a stílusjegyek közös vonásainak megfigyelése a művészetek különböző ágaiban. Stílusalakzatok, szóképek, a megismert műfajok felismerése és megnevezése. Memoriterek tanulása: <i>Kölcsey Ferenc: Himnusz,</i> <i>Vörösmarty Mihály: Szózat,</i> <i>Petőfi Sándor: Szeptember végén,</i> <i>A XIX. század költői.</i></p>

Tantervi témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>Tánc és dráma (4 vagy 6 óra) <i>Figurateremtés hanggal és nem verbális eszközökkel.</i> <i>Improvizáció közösen egyeztetett témára, történetváz alapján a megismert drámai konvenciók elemeinek alkalmazásával.</i></p>	<p>Dramatikus improvizációk, különböző technikák alkalmazása a szereplők jellemzésére. Memoriterek tanulása: <i>15-20 soros prózarészlet előadása (pl. Mikszáth Kálmán: A néhai bárány), 15-20 soros drámarészlet előadása (pl.: Moliere: A fösvény).</i></p>

*A 2. változatban magasabb óraszámúban történő tevékenység vagy kiegészítő tanulói tevékenység

A továbbhaladás feltételei

A megértést biztosító hangos és néma olvasás, szöveghû folyamatos felolvasás, szövegmondás. Rendezett, egyéni íráskép. Különböztetett műfajú és rendeltetésű (szépirodalmi, ismeretterjesztő, értekező) szövegek szerkezetének és jelentésének bemutatása. Epikus olvasmányok, olvasott, látott drámai alkotások szerkezeti elemeinek elkülönítése, a fő- és mellékszereplők jellemzése. A szépirodalmi művekben megjelenő helyzetek és jellemek, érzelmek és gondolatok összefüggéseinek bemutatása szóban és írásban. A lírai formanyelv (ritmus, rím, hangzás, képiség) stíluseszközeinek felismerése, szakszerű megnevezése. Vázlat készítése szóbeli megnyilatkozáshoz, cselekményvázlat írása. A tárgyalt irodalmi művekhez, a mindennapi élet kérdéseinek megválaszolásához ismeretanyagok keresése a könyvtár nyomtatott és elektronikus információhordozóinak felhasználásával. Résztétel a csoportos történetalkotásban, az improvizációban és az elemző beszélgetésekben.

8. évfolyam

MAGYAR NYELV

Éves óraszám: 48 óra

1,25 óra/hét

Fejlesztési feladatok

1. Beszédkészség, szóbeli szövegek alkotása és megértése

Tájékozódás az alapvető tömegkommunikációs műfajokban; a tömegkommunikáció szerepének és hatásának fölismerése. Együttműködés a beszédpartnerekkel, a másik ember közlésének egyre pontosabb felfogása a mindennapi helyzetekben, képesség az önellenőrzésre a kommunikációs magatartásban. A nyelvváltozatok szókészletének tudatos, a nyelvi illemnek megfelelő használata a különféle kommunikációs helyzetekben. Együttműködés a társakkal például szituációs vagy szerepjátékban.

2. Olvasás, írott szövegek megértése

A gyakoribb tömegkommunikációs műfajok elemzése, jelentésének kibontása, hatáskeltő eszközeinek fölismerése, megnevezése, értékelése tanári segítséggel. A tájékoztató és a véleményt közlő műfajok elkülönítése: hír, tudósítás; cikk, kommentár; riport, interjú.

3. Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás

Tapasztalatszerzés a mindennapi élet alapvető hivatalos iratainak (kérdőív, nyugta, kérvény, önéletrajz) megfogalmazásában. Mindennapi élethelyzetekhez, irodalmi olvasmányokhoz kapcsolódó véleményal-

kötés és véleménynyilvánítás árnyalt kifejezőmódjainak ismerete és használata. Ismertetés, könyvajánlás, kritika írása, kiselőadás tartása irodalmi művekről különféle idézési módok alkalmazásával, (pl. egyenes és függő idézet, teljes mondat, kulcsszó stb.) idézésével.

4. A tanulási képesség fejlesztése

Mindennapi, közéleti és szakmai problémákról vagy irodalmi témákról. Ismeretek, érvek, példák gyűjtése a könyvtári tárgyi katalógus segítségével. Önálló problémafelvetés, források kiválasztása, többféle forrásból gyűjtött anyag válogatása, feldolgozása önállóan vagy csoportmunkával, az összegyűjtött anyagról szóbeli és/vagy írásos beszámoló készítése. A tanult művek közvetlen és tágabb kontextusára vonatkozó ismeretek bővítése önálló könyvtári munkával; az adatok felhasználása az értelmezésben, elemzésben.

5. Ismeretek az anyanyelvről

Mondatelemzési jártasság az összetett mondat feldolgozásában: a tagmondatok sorrendjének, a szintagmák szerkezetének és jelentésének fölismerése, értelmezése, fogalmi szintű megnevezése. A szóalkotási módok ismerete, a szóösszetétel, a szóképzés és a jelentés összefüggésének elemzése szépirodalmi és nem irodalmi szövegekben; szógyűjtés játékos összetétellel. Szóösszetétel, alapszó, képzett szó, szókapcsolat megkülönböztetése. A magyar nyelv legfőbb szórendi szabályainak helyes alkalmazása. A mondattani és nyelvhelyességi ismeretek biztonságos alkalmazása a szóbeli és írásbeli megnyilatkozásokban. Az idézés és a párbeszéd írásmódjának helyes alkalmazása. A helyesírás értelem-tükrözőtő szerepének belátása és felhasználása. Tájékozottság a magyar nyelv életére vonatkozó alapvető nyelvtörténeti tényekről, a magyar nyelv jellemző sajátosságairól (nyelvtípusáról). Igény a magyar nyelv és a tanult idegen nyelvek nyelvtani szerkezetének összehasonlítására. Tájékozottság a tanulók nyelvhasználatában előforduló nyelvváltozatok nyelvhelyességi kérdéseiben.

Tantervi témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>A tömegkommunikáció (10 óra) <i>Alapismeretek a tömegkommunikációról nyelvi szempontból, elsősorban a befogadás oldaláról. A tömegkommunikáció néhány gyakori szövegműfaja: hír, tudósítás; cikk, kommentár, kritika; interjú, riport. A reklám, a hirdetés, az apróhirdetés eszközei és hatása.</i></p>	<p>Publicisztikai szövegek önálló olvasása és megértése. A szövegelemzés alapvető eljárásainak önálló alkalmazása (pl. a téma megállapítása, a lényeg kiemelése, adatkeresés, ok-okozati kapcsolatok felfedezése, válaszadás kérdésekre, vázlatkészítés, összefoglalás stb.) Különféle tömegkommunikációs szövegműfajok kommunikációs technikáinak alkalmazása és értékelése (pl. a szándék és hatáskeltés eszközei a kommunikáció eredményessége szempontjából.) Tájékoztató és véleményközlő műfajok közötti különbségek (hír és kommentár) megfigyelése. Különböző vélemények összevetése. Az információ kritikus befogadásának megalapozása (pl.: azonos témáról különböző forrásból származó rövidebb információk összevetése tanári irányítással, csoportosan). A reklám, a hirdetés, az apróhirdetés vizuális környezetének átlátása, ábrák, illusztrációk értelmezése.</p>
<p>Az összetett mondat (20 óra) <i>Az összetett mondat szerkezete, a tagmondatok sorrendje.</i> <i>Az alárendelő összetett mondat fajtái:</i> – az állítmányi alárendelő összetett mondat, – az alanyi alárendelő összetett mondat, – a tárgyi alárendelő összetett mondat, – a határozói alárendelő összetett mondat, – a jelzői alárendelő összetett mondat. <i>A mellérendelt összetett mondat fajtái:</i> – a kapcsolatos mellérendelt összetett mondat, – az ellentétes és a választó mellérendelt</p>	<p>Az összetett mondat fogalmi jegyeinek összegyűjtése. A sajátos jelentéstartalmú mellékmondatok feltételes, hasonlító, (megengedő, következményes) megismerése. A mondatrend változatainak megfigyelése, tudatos alkalmazása. Az alárendelő összetett mondatok fajtáinak felismerése, összehasonlítása, különbözőségeik felfedezése. A tagmondatok közötti tartalmi, logikai és grammatikai kapcsolatok felfedezése. Az alárendelő összetett mondatok elemzése algoritmusának elsajátítása. A mellérendelő összetett mondatok fajtái. A tagmondatok közötti tartalmi és logikai kapcsolatok nyelvi kifejezési módjainak megfigyelése. Mondatelemzési gyakorlatok. A következtető és magyarázó mellérendelő összetett</p>

Tantervi témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>összetett mondat, – a következtető és a magyarázó mellérendelt összetett mondat. <i>A többszörösen összetett mondat.</i> <i>A mondat és a szöveg viszonya.</i></p>	<p>mondatok összehasonlítása, különbözőségük meghatározása tanári irányítással. A többszörösen összetett mondatok vizsgálata. Elemzési gyakorlatok. A szöveg mibenléte. A szöveg mikroszerkezete: a mondategész, mondat egység, tagmondat felismerése, szerepük megfigyelése a szövegszerkesztésben, szövegalkotásban. A makroszerkezet: bevezetés, tárgyalás, befejezés használata szövegalkotáskor.</p>
<p>A szóalkotási módok (10 óra) <i>A szóösszetétel: az alá- és a mellérendelő összetett szavak. A gyakori szóalkotási módok – szóképzés, szóösszetétel – rendszerező összefoglalása. A mozaikszók.</i></p>	<p>A szóösszetétel fogalma. Az alárendelő összetett szavak fajtái: alanyos, tárgyas, határozós, jelzős. A mellérendelő összetett szavak: szóismétlés, ikerszavak, jelentéssűrítő összetételek. A gyakori névszó és ige-képzők felismerése, új szavak képzésének gyakorlása. Alaktani elemzések gyakorlása. A mozaikszók keletkezése, használatuk.</p>
<p>A tanult leíró nyelvtani fogalmak rendszerezése (7 óra) <i>A nyelvi szintek. A nyelvi szintekről tanultak rendszerezése: a mondat szerkezete és jelentése, a szó szerkezetek (szintagmák) kifejezőeszközei a szófajok rendszere. Alaktani ismeretek: szó szóelem, egyszerű szó, összetett szó, alapszó, képzett szó. A magyar hangrendszer, a mondatfonetikai eszközök.</i></p>	<p>Az egyes nyelvi szintek felismerése és megnevezése: szó, szó szerkezet, mondat, szöveg. A nyelvi egységek szerkezeti, jelentéstani összefüggéseinek megfigyelése. A nyelvi egységek szövegbeli (kommunikációbeli) szerepének a megfigyelése. A szófajokról tanultak rendszerező ismétlése, összefoglalása. Alaktani ismeretek rendszerezése: szótő, képző, jel, rag. A toldalékok kapcsolódásának sorrendje. A leggyakoribb névszó-, ige- és igenévképzők. A képzett szavak alkalmazása. Alaktani elemzések gyakorlása. A magyar hangrendszerrel tanultak rendszerező ismétlése. A magán- és mássalhangzók közötti különbség. A hang-rend. A magán- és mássalhangzótörvények felismerése. A mondatfonetikai eszközök alkalmazása a kommunikáció és a szóbeli szövegalkalmazás, a szövegek felolvasása alkalmával. Az anyanyelvi és az idegen nyelvi ismeretek összevetése, az egyes jelenségek egyre pontosabb megnevezése. Az összefoglalás sajátosságainak megismerése, összefoglalás készítése megadott szempontok alapján tanári irányítással, csoportosan és önállóan.</p>
<p>Helyesírási ismeretek (9 óra) <i>A magyar helyesírás alapelvei. Az összetett mondat központosítása.</i></p>	<p>A helyesírási rendszer grammatikai meghatározottságának felismerése, az ismeretek bővítése, rendszerezése. A kiejtés, a szóelemzés, a hagyomány és az egyszerűsítés elvének érvényesülése. Az összetett mondatok központosítása: a mondatközi (vessző, pontosvessző, kettőspont) és a mondatvégi írásjelek helyes használata.</p>
<p><i>A párbeszéd és az idézetek írásmódja. A szóösszetételek helyesírása.</i></p>	<p>A párbeszéd helyes írásmódja. Az egyenes és függő idézet írásmódja. Az idézetek helyes alkalmazása írásbeli szövegek alkotásakor. Olvasható, esztétikus írásmód a tanulási szintnek megfelelően.</p>

Tantervi témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>Kitekintés a magyar nyelv életére (8 óra) <i>Nyelvváltozatok és nyelvi normák a mai magyar nyelvben.</i> <i>Nyelvünk eredete, rokonsága.</i> <i>A magyar nyelv típusa: néhány hangtani, alaktani, mondattani sajátossága, szórendjének jellemzői.</i></p>	<p>Rövidebb, a mai köznyelvtől eltérő (rég, archaikus) szövegek olvasása, idegenségük megtapasztalása, megértésük gyakorlása segédeszközökkel (pl. egynyelvű szótárakkal). A nyelvi állandóság és változás megfigyelése a mai állapottal való összevetés során a szókincs és a tanult nyelvtani jelenségek szintjén.</p>
<p>Szövegműfajok és kifejezési formájuk (6 óra) <i>A mindennapi élet néhány alapvető hivatalos irata: a nyugta, a kérdőív, a kérvény, önéletrajz tartalmi és formai kérdései.</i> <i>Ismeretek a véleménynyilvánítás néhány szóbeli és írásbeli műfajáról az olvasmányok feldolgozásához kapcsolva:</i> – könyvismertetés, könyvajánlás; – kritika; – olvasónapló. <i>Az idézés módja: egyenes és függő idézet. A paródia kifejezőeszközei.</i></p>	<p>Nyugta, kérdőív, kérvény kitöltése. Az önéletrajz tartalmi és formai kérdései. önéletrajz írása. Különböző beszédműfajok kommunikációs technikáinak alkalmazása. Könyvismertetés és -ajánlás írása. Az anyag összegyűjtése, rendezése és írásba foglalása tanári irányítással, csoportosan és önállóan. Kritika megfogalmazása olvasmányélményekről. Mások véleményének meghallgatása, megértése és tömör reprodukálása. A tetszésnyilvánítás árnyaltabb nyelvi formáinak elsajátítása, az eltérő ízlésű ítéletek különbségének megértése és elfogadása. Olvasónapló készítése tanári irányítással vagy önállóan. Idézetek: egyenes és függő idézetek használata a mindennapi beszédhelyzetekben, a tömegkommunikációs műfajokban stb. A paródia kifejezőeszközeinek megfigyelése, alkalmazása.</p>
<p>Könyv- és könyvtárhasználat (4 óra) <i>A tárgykatalógus használata önálló feladat megoldásához, cédulázás, vázlat, forrásjegyzék készítése a gyűjtött adatokról.</i></p>	<p>Ismerkedés a tárgykatalógus felépítésével. A cédulázás technikájának elsajátítása tanári irányítással. Önálló vázlat készítése. Elemi gyakorlatosság megszerzése az információ felhasználásában, a források megjelölésében. Forrásjegyzék készítése.</p>

A továbbhaladás feltételei

A köznyelv, a tanult szaknyelv, a társalgás és a szleng szókészletében meglévő eltérések felismerése és a kommunikációs helyzetnek megfelelő használatuk. Tájékozottság és ítéletalkotás az alapvető tömegkommunikációs műfajokban, a média szerepének

és hatásának felismerése. A szöveg értő befogadását biztosító olvasás, különböző műfajú szövegek kifejező felolvasása, elmondása. A tanulmányokhoz szükséges eszközszintű íráskészség, jól olvasható esztétikus írás. A megismert műfajok stíluseszközeinek megnevezése tárgyszerűen a tanult szakkifejezésekkel, jellemzésük példákkal. A leíró nyelvtani ismeretek rendszerezése: hangtani, szó- és alaktani, jelentéstani, mondattani jelenségek fogalmi szintű megnevezése, elemzése egyszerűbb esetekben, a szórend és a jelentés összefüggésének fölismerése. Mondattani nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása szóban és írásban. Az idézés, a párbeszéd, a központozás helyesírása. A gyakrabban használt mindennapi hivatalos iratok jellemzőinek ismerete. Tájékozottság a magyar nyelv eredetéről, helyéről a világ nyelvei között. Jártasság az önálló könyvtári munkában, a tárgyi katalógus használatában.

IRODALOM

Éves óraszám: 63 óra 1,75 óra/hét

Fejlesztési feladatok

1. Beszédkészség, szóbeli szövegek alkotása és megértése

Az olvasott szépirodalmi és egyéb szövegek mögöttes jelentéseinek tudatos keresése, önálló megfogalmazása. A művészi kifejezésmódok, stílusesszók funkciójának megfigyelése, értelmezése. Az adott műhöz kötődő kifejezésmód néhány jellemzőjének értelmezése, értékelése a szükséges fogalmak használatával az egyéni vélemény néhány szavas megfogalmazásával.

2. Olvasás, írott szövegek megértése

Mindennapi élethelyzetekhez, irodalmi olvasmányokhoz kapcsolódó véleményalkotás és -nyilvánítás árnyalt kifejezésmódjainak ismerete és használata. Ismertetés, könyvajánlás, kritika írása, kiselőadás tartása irodalmi művekről különféle idézési módok alkalmazásával. Irodalmi és filmszereplők jellemének megítélése, érvelés a saját álláspont mellett a szöveg felhasználásával. Olvasmányválasztás indoklása néhány szempont felsorolásával.

3. Írásbeli szövegek alkotása, íráskép, helyesírás

Önálló problémafelvetés, források kiválasztása, többféle forrásból gyűjtött anyag válogatása, feldolgozása önállóan vagy csoportmunkával, az összegyűjtött anyagról szóbeli és/vagy írásos beszámoló készítése.

4. A tanulási képesség fejlesztése

Vizsgálódás a népszerű irodalom műfajaiban: a lektúr, a krimi hatáskeltő eszközeinek megismerése. Népszerű epikus műfajok, drámai vagy filmalkotások elemzése a hatáskeltés, a bennünk megjelenő tipikus helyzetek és jellemek szempontjából. Toposzok, sémák és sablonok fölismerése és szerepének értékelése a szórakoztató irodalmi és filmalkotásokban. Különféle olvasók véleményének, attitűdjének fölismerése az elemzett művekben. A befogadás tapasztalatainak tudatosítása, a téma, az írói látásmód és álláspont megértése.

5. Ismeretek az irodalomról

A szöveg hangzásának és írott képének összefüggése, az illusztráció, a tipográfiai eszközök szerepének átlátása. A képversnek mint sajátos formának megismerése és értelmezése. A művészi kifejezésmódok, stílusesszók funkciójának megfigyelése, értelmezése. A megismert műfajok, stílusalakzatok, szóképek megnevezése, jellemzése példákkal. A magyar irodalom nagyobb korszakaira vonatkozó ismeretek önálló összefoglalása. Korokhoz kötődő ismétlődő témák, kérdésselvetések meglátása irodalmi művekben és értekező prózai alkotásokban. Egy-egy irodalmi mű fogadtatásának ismerete a saját korában, jelentősége az utókor szemében. Párhuzamok keresése a Nyugat első nemzedékének irodalmi alkotásai és a korabeli képzőművészet között – más tantárgyakban tanult ismeretek, könyvtári adatgyűjtés felhasználásával. Tájékozódás az irodalom kronológiájában és „földrajzában”, a helyi hagyományok, irodalmi emlékek ismerete. Az olvasott művek elhelyezése a korban, néhány fontos részlet fölidézése az alkotók életrajzából. Figyelem a kortársi kapcsolatokra, az irodalom és más művészeti ágak közti összefüggésekre. Hasonló témájú, azonos műfajú művek összehasonlítása. Néhány alapvető irodalmi téma és motívum jelentésének elemzése. Rögtönzés a megismert drámai konvenciók és a színházi formanyelv elemeinek alkalmazásával, a társművészetek eszköztárának bevonásával.

6. Az ítéloképesség, az erkölcsi esztétikai és történeti érzék fejlesztése

A tetszésnyilvánítás árnyaltabb nyelvi formáinak elsajátítása, az eltérő ízlésítéletek különbségének megértése és elfogadása. A helyzet- és jellemkomikum a művészetben, a szerzői modalitás különféle formáinak azonosítása, jelentésteremtő szerepük felismerése. Az önálló műbefogadás mind teljesebb és gyakoribb megtapasztalása, a hatás reflektálása csoportos beszélgetésben és önállóan. A személyes és a közösségi igazság konfliktusának megértése különféle szövegekben. Különböző konfliktuskezelési eljárások megfigyelése és reflexiója különféle műalkotások és mindennapi szövegműfajok esetén. A kulturális különbség mint világlátás és mint életforma, a kulturális identitás mint az egyéniség feltétele és mint konfliktusforrás megfigyelése különféle szövegekben.

Tantervi témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>Az irodalom határterületén - a népszerű irodalom műfajai (8 óra)</p> <p><i>Változatos témájú irodalmi művek olvasása és feldolgozása a magyar és világirodalomból.</i></p> <p><i>A sci-fi, az utópia és a fantasztikus regény.</i></p> <p>Nemere István: <i>Az úrtárs</i> (részlet)</p> <p>W. Kotzinkl: <i>E. T., a földönkívüli kalandjai a Földön</i> (részlet)</p> <p>H. G. Wells: <i>Világok harca</i> (részlet)</p> <p>J. R. Tolkien: <i>A Gyűrűk ura</i> (részlet)</p> <p>Ray Bradbury: <i>Fahrenheit 451</i> (részlet)</p> <p><i>A népszerű, illetve lektűr irodalom hatás-keltő eszközei.</i></p>	<p>Elbeszélő művek önálló olvasása, feldolgozása a felnőtt és ifjúsági irodalom köréből.</p> <p>Kreatív történet-elbeszélési és történetírási gyakorlatok.</p> <p>A közvetett idő- és termegjelölések azonosítása, belőlük következtetések levonása. Törekvés az idő- és termegjelölések értelmezésére. Az elbeszélés és a történet időrendje közötti eltérés érzékelése.</p> <p>Előreutalások és késleltetések érzékelése az elbeszélésben.</p> <p>A népszerű irodalom fogalma. A sci-fi, az utópisztikus és a fantasztikus regény műfaji sajátosságainak felfedezése.</p> <p>A lektűr és a ponyva közötti különbségek feltárása.</p> <p>Egymástól lényegesen különböző esztétikai normákhoz kapcsolódó művek összehasonlítása, a művészi és nem művészi szépség változékonyságának megtapasztalása.</p> <p>Könyvajánlás készítése önállóan, szabadon választott lektűr regényről.</p>
<p>Az irodalom nagy témáiból (6 óra)</p> <p><i>Regények, regényrészletek, elbeszélések, lírai alkotások a magyar és a világirodalom visszatérő nagy témáit feldolgozó irodalmi alkotások köréből.</i></p>	<p>Az elemző-értelmező olvasás élmény- és tapasztalatszerzést elmélyítő szerepének tudatosítása.</p> <p>Változatos ritmikai, zenei formálású lírai művek olvasása és feldolgozása. A zenei és ritmikai eszközök azonosítása, funkciójuk, hangulati hatásuk felismerése.</p>
<p>József Attila: <i>Mama Tiszta szívvel Levegőt!</i></p> <p>Tamási Áron: <i>Ábel a rengetegben</i> Kertész Imre: <i>Sorstalanság</i></p> <p>Radnóti Miklós: <i>Nem tudhatom</i></p> <p><i>Hetedik ecloga</i></p>	<p>A kompozíciós egység és a versszakok viszonyának felismerése. A kompozíció meghatározó elemeinek (tematikus szerkezet, logikai szerkezet, tér- és időszerkezet stb.) megismerése és azonosítása. A lírai mű beszédhelyzetének, a megszólító-megszólított viszony néhány jellegzetes típusának megismerése és azonosítása.</p>
<p>Sánta Ferenc: <i>Nácik</i></p>	<p>Elbeszélő művek önálló olvasása, feldolgozása. Kreatív történet-elbeszélés és történetírás gyakorlása. A magyar irodalom néhány jelentős témája és formai hagyománya.</p> <p>Memoriterek tanulása: <i>József Attila: Tiszta szívvel, Radnóti Miklós: Hetedik ecloga, Kertész Imre: Sorstalanság (részlet: 15-20 sor).</i></p>

Tantervi témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenységek
<p>A Nyugat első nemzedékének irodalmából (31 óra) <i>Irodalmi élet a Nyugat első korszakában. Szépirodalmi alkotások, esszék a Nyugat első nemzedékének íróitól.</i> Ady Endre: <i>Szeretném, ha szeretnének, Párisban járt az ősz, Lédával a bálban</i> Babits Mihály: <i>Messze... messze, és/vagy Hazám</i> Móricz Zsigmond: <i>Tündérvár (részlet)</i>, <i>A hét krajcár</i> Kosztolányi Dezső: <i>Téli alkony</i>, <i>Esti Kornél</i> Karinthy Frigyes: <i>Tanár úr kérem</i></p>	<p>Eddig tanult lírai verses műfajok azonosítása. Téma, hangnem, beszédhelyzet és műfaj összefüggéseinek megfogalmazása néhány jellegzetes példán. Szóképek, alakzatok, rím és verselés felismerése, megnevezése. Ismerkedés korstílusokkal, a korstílus és egy-egy mű közötti összefüggéssel. Memoriterek tanulása: <i>Ady Endre: Szeretném, ha szeretnének, Babits Mihály: Hazám.</i></p>
<p>A dráma világa (4 óra) <i>Egy dráma (tragédia) feldolgozása, megtekintése.</i> W. Shakespeare: <i>Rómeó és Júlia</i></p>	<p>A drámai szerkezet felismerése, egyes szerkezeti egységek megnevezése. A monológ és dialógus közötti eltérések megfigyelése. A jellemzés főbb eszközeinek azonosítása. Különböző konfliktuskezelési eljárások megfigyelése és reflexiója a tragédia kapcsán. Az epikai és a drámai történetmegjelenítés közötti hasonlóságok és eltérések felismerése, megfogalmazása. A mű továbbélése: filmfeldolgozások.</p>
<p>Kortárs irodalom - kortárs írók és olvasók (21 óra) <i>Olvasmányok, versek a szélesebb értelemben vett kortárs irodalomból.</i></p>	<p>Főbb költői képek és alakzatok, szókincsbeli és mondattani jellegzetességek azonosítása a lírai szövegben. Az előbbieket jelentésteremtő szerepének megértése. Lírai verses műfajok azonosítása, tartalmi és formai sajátosságainak megértése.</p>
<p>Bacsó Péter: <i>A Tanú</i> (részlet) Weöres Sándor: <i>Bóbita</i> (versek a kötetből) <i>Bors néni és a többiek</i></p>	<p>A lírai mű beszédhelyzete. Téma, hangnem, beszédhelyzet és műfaj összefüggéseinek megfogalmazása. Az önálló műbefogadás mind teljesebb és gyakoribb megtapasztalása.</p>
<p>Illyés Gyula: <i>Egy mondat a zsarnokságról</i> Hajnóczy Péter: <i>Ki a macska?</i> Petri György: <i>Mondogatnivaló Regionális kultúra és irodalmi élet.</i></p>	<p>A hatás reflektálása csoportos beszélgetésben és önállóan. Az életkorfüggő szemlélet megfigyelése irodalmi szövegműfajok kapcsán. A reklám és popzene új szóbeli költészete. Annak érzékelése, hogy az irodalom szóbelisége nem pusztán archaikus jelenség. A lakóhely, a régió irodalmi élete, kulturális értékei. Memoriter tanulása: <i>egy szabadon választott vers vagy prózarészlet.</i></p>
<p>Tánc és dráma (4 óra) <i>Improvizáció - közösen egyeztetett témára, együttesen kidolgozott történetváz alapján.</i></p>	<p>Dramatizált formák, dialógusok, drámai művek közös és önálló olvasása, szituációk és instrukciók értelmezése és megjelenítése Memoriterek tanulása: <i>15-20 soros próza- és drámarészlet előadása.</i></p>

A továbbhaladás feltételei

A szöveg értő befogadását biztosító olvasás, különféle műfajú szövegek kifejező felolvasása, elmondása. A tanulmányokhoz szükséges eszközszintű íráskészség, jól olvasható esztétikus írás. A feldolgozott művekről, olvasmányélményekről, színházi előadásról összefoglalás készítése a témának, a kommunikációs alkalomnak megfelelő stílusban felelet vagy rövid írásos beszámoló formájában. A megismert műfajok stílus eszközeinek megnevezése tárgyyszerűen a tanult szakkifejezésekkel, jellemzésük példákkal. Az olvasott művekben megjelenített emberi problémák bemutatása önálló véleménynyilvánítással. Ismeretek a magyar irodalom nagyobb korszakairól (reformkor, a 20. század első és második fele), néhány alkotó portréja, az olvasott művek elhelyezése a korban. A népszerű irodalom néhány gyakori műfajának ismerete, hatáskeltő eszközeik jellemzése. Színházi előadás megtekintésének élménye alapján beszámoló készítése. Részvétel az improvizációs játékokban.

Ajánlás az értékelési eljárásokra

A humánus, objektivitásra törekvő értékelésnek át kell hatnia a tanítás-tanulás, valamint a nevelés folyamatát.

Javasolom, hogy havonta legalább két érdemjegyet kapjanak a tanulók magyar irodalomból és magyar nyelvből is. Ezek az érdemjegyek, a félévi és év végi osztályzatokhoz hasonlóan a szülők tájékoztatására is szolgálnak.

Törekedni kell minél nagyobb hangsúlyt fektetni a szóbeli feleletekre. Ezáltal a tanulók nemcsak ismereteikről, hanem szóbeli kifejezőképességük, előadói képességük fejlettségéről, illetve fejlődéséről is tanúbizonyságot tehetnek. A szóbeli feleleteket tartalmuktól és terjedelmüktől függően lehet érdemjeggyel vagy szövegesen értékelni. Mind a szöveges értékelésnek mind az érdemjeggyel történőnek motiváló hatásúnak kell lennie, mely további teljesítmény növelése sarkallja a tanulókat. Érdemjeggyel történő értékeléskor is tanácsos néhány mondatos szóbeli, szöveges értékelést adni a tanulónak a teljesítményéről. A szöveges értékelés megalkotásakor a gyermeket önmagához, korábbi fejlettségi szintjéhez is viszonyítani kell.

Évfolyamonként legalább három felmérést – irodalomból két esszé jellegű szöveget (fogalmazást) – ajánlatos íratni. Magyar nyelvből mindenképp szükséges egy év eleji diagnosztizáló felmérés megírása. Így nemcsak a felejtés mértéke mérhető fel, hanem lehetővé válik annak feltérképezése, hogy milyen alapokról indul a tanítás-tanulás folyamata az adott évfolyamon. Ezt a felmérést nem célravezető érdemjeggyel értékelni. Javasoljuk helyette a %-os összegzést, illetve a tanuló teljesítményének rövid írásbeli értékelését. A félévi és az év végi felmérések esetében a %-os teljesítményt viszont már szükséges érdemjegyekké átváltani.

Az érdemjegyek, a félévi és év végi osztályzatok tükrözzék, milyen mértékben sajátították el a tanulók az adott évfolyamra, tanulási szakaszra előírányozott ismereteket, milyen feladattudattal rendelkeznek, hogyan fejlődnek képességeik. A félévi és év végi osztályzatok kialakításakor mindenképp figyelembe kell venni a tanulók fejlődésének egyéni ütemét, a javuló esetleg romló tendenciát.

Lehetőség szerint a tanulók minden tanórai megnyilvánulását értékeljük, ha másképp nem, egy-két szóban. Ne fukarkodjunk a dicsérő szóval. A leggyengébb képességű, a leglassabb ütemben haladó tanuló is megdicsérhető valamiért.

TÖRTÉNELEM, EMBERISMERET ÉS TÁRSADALMI ISMERETEK

5–8. osztály

Kedves kollégák!

Az Alaptanterv meghatározza az általános képzés keretében zajló nevelő-oktató munka kötelező közös céljait, a nevelő-oktató munka alapjául szolgáló, az egyes tartalmi szakaszokban érvényesítendő fejlesztési feladatokat. A közvetítendő műveltségi területeket és a műveltségi területeken átívelő kiemelt fejlesztési feladatokat definiálja. A Nemzeti alaptanterv kiindulópontként szolgál a kerettantervek, helyi tantervek és vizsgakövetelmények készítői és alkalmazói, végső soron a katedrán álló tanárok számára.

Az 5–6., illetve a 7–8. osztályosoknak szóló tankönyvek mellett minden kolléga kézbe veheti a könyvhöz tartozó munkafüzetet, annak megoldókulcsát, a témazárót megoldókulcsával együtt, valamint a tanári kézikönyvet.

A tankönyvek és kiegészítő taneszközök szerkezete ugyanezt a stílust, logikát követi négy éven át. A könyvek tartalma az őskortól napjainkig – szerkezetét, kronológiáját tekintve – egymásra épül a Nemzeti alaptantervnek megfelelően.

A kötetek szerkezete magán viseli a NAT azon jegyeit, mint például a tantervi beosztás és a műveltségi elemek.

A kerettanterv és a NAT 2003 fejezeteinek címszavai történelmi logikájukat tekintve megegyeznek, belső tartalmukat nézve lényeges eltérések nem tapasztalhatók.

Olyan tanmeneteket készítettünk, amelyeket az iskola minden nehézség nélkül adaptálhat, s mégis megmarad mozgási szabadsága. Az intézmény megtarthatja, illetve kialakíthatja önálló profilját.

A konkrét órakeretet kiegészítő ajánlások a tankönyvekben szerepelnek az egyes fejezetek összefoglalásait követően.

Taneszközeinket folyamatosan bővítjük, gazdagítjuk, szolgálva ezáltal is a szaktanárok és a tanulók munkáját.

A tankönyvek, munkafüzetek, témazárók, tanári kézikönyvek mellett a Nemzeti alaptanterv bevezetésével együtt CD-lemezt ajánlunk. Először az 5. osztályos interaktív játékokat próbálhatják ki a kollégák a tanítványaikkal.

A Nemzeti alaptanterv szerepe a közoktatásban

A Nemzeti alaptanterv új műveltség-tartalmával, szerkezeti változásaival fontos lépést jelent a magyar közoktatásban. A tapasztalatok azonban azt mutatták, hogy a NAT önmagában nem elégséges a pedagógusok, gyerekek, szülők számára egy összehangolt, átlátható tartalmi szabályozás kialakításához. Ez a hiányosság tette szükségessé az alaptanterv tartalmi-tantervi szabályozásnak háromszintű kidolgozását.

EMBER ÉS TÁRSADALOM

Alapelvek, célok

Az *Ember és társadalom* műveltségi terület középpontjában az ember világa áll, amelynek részei a történelem, az emberismeret és a társadalomismeret (jelenismeret).

A történelem a társadalom közös emlékezete, amely a kölcsönös megértés lehetőségét biztosítja a szűkebb és tágabb közösség számára. A cél a nemzeti és európai identitástudat elmélyítése. A történelmi folyamatok megértése alapozza meg a történelmi tudat kialakulását, amely nélkül nem lehet a jelent megtartani és a jövőt építeni. Ez a tanulási folyamat segít abban, hogy a tanulók számára a történelemóra személyes élmény legyen.

Az emberismeret az etika, az antropológia és a pszichológia alapfogalmainak bemutatásával járul hozzá önismeretünk elmélyítéséhez. Betekintést nyújt az ember másokhoz és önmagához, a társadalomhoz és a természethez fűződő szellemi kapcsolatok világába. Megismertet az etikai vitákban használatos érvelésmóddal, fejleszti az önálló tájékozódáshoz, felelős döntéshez, a mások álláspontjának megértéséhez szükséges attitűdöket, képességeket.

A társadalomismeret ahhoz segít hozzá, hogy tájékozódni tudjunk saját korunk társadalmi, gazdasági és politikai jelenségei között. A társadalom ismerete növeli a társadalmi problémák iránti érzékenységet, a konfliktusok feldolgozásának képességét. Látóköre kiterjed a lakóhely, az ország, Európa és az egyesülő világ problémáira, és ezáltal készít fel a demokratikus közéletben való tudatos részvételre.

A felsőbb évfolyamokon fokozatosan előtérbe kerül az önálló tanulás, a politikai – társadalmi - gazdasági mozgások és változások figyelemmel kísérése, az egyéni vélemények megfogalmazása, a vita, a demokratikus polgári lét magatartásformáinak kialakítása.

A 10–14 éves korosztály számára a fejlesztés kiemelt területei: a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelés, a nemzeti identitás, a történelmi és állampolgári tudat erősítése, a szociális érzékenység, az életkornak megfelelő társadalmi problémák iránti nyitottság, a környezetért érzett felelősség, más kultúrák megismerése és elfogadása, a humánus, értékeket védő magatartás fejlesztése, a demokratikus intézményrendszer használatához szükséges ismeretek és képességek kialakítása.

Kiemelten fontos, hogy a NAT-hoz sok energiával, időráfordítással elkészített helyi tantervek érvényben maradhassanak, illetve azok csak kevés változtatást igényeljenek.

Olyan helyi kerettanterveket kell készíteni, amelyekkel a helyi pedagógiai programok nem állnak ellentétben.

A nemzeti alaptanterv készítésének alapelvei

Az ember és társadalom kerettanterv elkészítéskor két szabályt vettünk figyelembe.

Elsőként az *Oktatási Minisztérium* elvi szabályozóit, a kerettanterv tervezetét és az órakeretet tartottuk szem előtt.

Másodszor a *NAT értékrendjéből* mindazokat, melyek által a pedagógus megvalósíthatja eddig is jól bevált nevelési-oktatási módszereit.

A tervezéskor gondosan ügyelnünk kell a *tanulók terhelhetőségének* és a *tananyag mennyiségének egyensúlyára*.

Azt a vezérelvet soha ne tévesszük szem elől, hogy az ember és társadalom műveltségi terület nem egy a sok közül, hanem a *legelső, a legfontosabbak közé tartozik*.

Az általános elveken belül speciális elveket is figyelembe kell venni.

Az egyértelműség elve: az iskolák rendelkezésére kell állnia olyan dokumentumoknak, amelyek egyértelmű útmutatást adnak a konkrét pedagógiai program elkészítéséhez.

A szükséges és elégséges elve: a kerettanterv tartalma csak annyi legyen, amennyit a közoktatási törvény előír. Ezt azonban a sajátos követelményeknek megfelelően lehet tágítani, alakítani.

A megvalósíthatóság elve: az életkort, az adott időkereteket, a már kész pedagógiai programot, valamint a helyi tapasztalatokat összhangba hozva kell a követelményrendszert kialakítani. Ez a működésképesség alapfeltétele.

A differenciáltság elve: ahány iskola, annyiféle pedagógus. A pedagógiai sokszínűség megengedhető, sőt az oktatás előnyére válik. A pedagógiai rendszerek lehetnek többfélék, de azonos értéket képviseljenek. Azaz a

tantervek, a tankönyvek, a taneszközök és a továbbképzések lehetnek ugyan egymástól eltérőek, de mégis összhangot kell alkotniuk.

Ebből következően lehetőség van a szabad taneszköz választásra, illetve -váltásra.

Az önálló tantárgyakká nem szervezhető új műveltség elemeket is be kell emelni a helyi tantárgyi szerkezetbe. Iskolája, szaktanára, gyereke válogatja, hogy mi kerüljön be az órakeretbe. Ezt a helyi alkuk szabályozzák.

A *moduloknak* – önálló tantervi csomagban – az új tudásterületek kialakításában van fontos szerepük.

Az osztályfőnöki órák a helyi tervezés alapján részben vagy egészben szintén felhasználhatók a történelmi és állampolgári ismeretek tanítására.

Éves óraszám

Hon- és népismeret:

5–6. évfolyam 18–18 óra

Ember- és társadalomismeret, etika:

7. évfolyam 37 óra

A tanterv jellemzői

Tantervünk szigorúan a tudományosság elvéből indul ki. Messzemenően tekintetbe veszi a tényeket, csak az azokból levonható következtetéseket tartja a történelem-tananyag tárgyának. *Nem vállalja fel* semmilyen *ideológiai-politikai nézet* koncepcióját, szemléletmódját. Ugyanakkor feladatának tartja, hogy a tanulók ismerjék meg az ezeréves államisággal rendelkező Magyarország és a hozzá kapcsolódó egyetemes világ valóságos történetét.

Ez a *korszerű tudományosság, az újabb kutatások, a magyar és az egyetemes történelem arányainak* átértékelésével történik.

A világ- és a magyar történelmet szinkronban tárgyaljuk. Csak így tehetünk kísérletet arra, hogy bemutassuk: a magyar történelem része és meghatározója az egyetemes történelemnek. Nemzetünk történelme az adott órakereten belül nagyobb hangsúlyt kell hogy kapjon, mint amennyit kapott a korábbi évtizedek tanterveiben.

A *politikatörténet* mellett egyre nagyobb figyelmet fordítunk a *gazdaság, a kultúra, a tudomány és az életmód-történeti* folyamatok bemutatására.

A Nemzeti alaptanterv figyelembe veszi a *korosztályi sajátosságokat* is. Ennek érdekében az 5–6. osztályosok, azaz a *10–12 éves korosztály*, akikre a *konkrét gondolkodás* jellemző, történeteken keresztül ismerkednek meg a múlt nagy vonulataival. A 7–8. osztályosok, azaz a *13–14 éves korosztály* számára a *múlt történetét* már összetettebben mutathatjuk be. Az *elvont gondolkodásra* is képes tanulókat a történetek megismerése mellett a történelmi összefüggések felismerésére is meg kell tanítanunk.

Bármennyire is eluralkodik azonban az a nézet, miszerint az általános iskolai évek csupán arra valók, hogy előkészítsék a tanulót a középiskolára, ez nem fogadható el. Konkrét ismeretek, konkrét tudás nélkül a tanulás semmilyen fokon nem lehet eredményes.

A Nemzeti alaptanterv eredményes megvalósításához nem szükségesek különleges feltételek. Kell viszont a tantárgy fontosságát hangsúlyozó központi szándék és a megfogalmazott pedagógiai programot következetesen végrehajtó akarat. Ez utóbbi, ami az összes feltétel közül a legfontosabb, a gyerekekkel közvetlenül foglalkozó pedagógus feladata.

Előzmény

Az ember és társadalom eredményes tanulásához elengedhetetlen az 1–4. osztályokban elsajátított biztos olvasástudás. Ezzel párhuzamosan az alsó tagozatban a gyerekek megismerkednek a magyar történelem nevezetes eseményeivel és híres történelmi személyiségeivel. Ehhez nyújtanak kiváló segítséget a *Hétszínvarázs, a Hétszínvirág és a Hétszínvilág* című olvasókönyvek, különösen a „Történetek az emberiség és hazánk múltjáról”, a „Haza csak egy van” és „A haza minden előtt” témakörök.

A fentiekén túl szükséges némi *topográfiai* készség elsajátítása, valamint az *idő* és a *tér* fogalmának elemi ismerete.

Tartalom

A kerettanterv az emberré válás, illetve az őskor nagy ívű korától az ókoron, a középkoron, az újkoron át napjainkig húzódó történelmet dolgozza fel. Kiemelt szerepet kap a magyarság ezeregyszáz éves története, amely az 5. osztályos anyag utolsó fejezetében a honfoglalással kezdődik. A 8. osztályos anyag pedig az ezredforduló Magyarországnak történetével ér véget.

Értékelés

A tanulók tudásának, készségeinek értékelése több szinten folyhat. A legfontosabb a *tanár–tanuló személyes* kapcsolatán nyugvó szóbeli számonkérés. Tekintettel arra, hogy a gyerekek egy része írásban könnyebben és biztosabban tud számot adni felkészültségéről, lehetővé kell tenni az értékelésnek ezt a módját is. Az idő szorítása, azaz az egy tanulóra fordítható szóbeli értékelés rövidege szinte megköveteli az írásban történő tájékoztatást a tanár részéről. Ennek ellenére törekedjünk arra, hogy a tanulók érdemjegyeinek legalább a fele szóbeli megnyilatkozásból származzék. A feladatokat készítheti a szaktanár, de minden évfolyam minden témaköréhez elegendő feladat található a megoldásokkal együtt a *munkafüzetben*. A témazáró feladatok pedig az egyes anyagrészek elsajátításának mélységéről számoltatják be a tanulót. A feladatokban hangsúlyt kaptak az évszámok, a topográfiai ismeretek, a legfontosabb események, a történelmi személyiségek ismerete mellett a gondolkodtató, a 6 gyerekek aktivitását megmozgató módszerek is. A munkafüzet egészen végigvonul a játékosság, a feladatok sokfélesége, s ezáltal növelhető a könnyen tanulható és bevéshető ismeretek száma.

Az önálló tanulás bármelyik formája előnyben részesítendő.

Célok és feladatok

A történelem és az állampolgári ismeretek fogalmát a szaktanár nevelőmunkája során kettős feladatként alkalmazza. A történelem nem más, mint a társadalom kollektív memóriája, az ember azonosságtudatának egyik alapja. Az ember, esetünkben a 10–14 éves gyerek először szűkebb, majd tágabb környezetét ismeri meg, saját tapasztalatai és a felnőttek elmondása alapján. Számára ez a történelem első építőköve. A tágabb környezet, nemzeti értékeink sora, a térben való mozgás révén tárul ki előtte, amely végül elvezetheti a nemzeti identitás felismeréséig. Az időben történő utazás a tanulóban folyamatosan alakítja ki a történelem tanulásának fontosságát, amelyben döntő szerepe van a tanárnak. Szűkebb környezetének megismerése után a *nemzet* történetével, majd az *európai*, végül a *világtörténelem* csomópontjaival ismerkedhet meg a tanuló.

Az állampolgári ismeretek a nemzetek, népek egymás kölcsönös megismerésére, megértésére, a magyar népnek az európai, valamint a világ népeinek körében elfoglalt helyére tanítja meg a gyerekeket. Alapot ad a demokratikus közéletben való tudatos részvételhez, a mindennapi gyakorlati életben való eligazodáshoz.

A történelem tantárgy feladata annak a szemléletnek a fejlesztése, amely rámutat, hogy a történelem nem más, mint az emberi műveltség évszázadok, évezredek alatt egymásra épülő folyamata. Célunk, hogy megértessük a tanulókkal ezt a folyamatosságot, változatos egymásra épülést. E folyamatban a jelen sem kivétel, csak más, mert megéljük. Nem mindegy, hogy mindez csupán passzív befogadással vagy aktív alkotó tevékenységgel töltődik-e ki. A jelen ellentmondásos folyamataiban való eligazodáshoz a legtöbb segítséget a múlt ismerete adhatja.

Különösen vonatkozik ez a magyar történelem összefüggéseinek mélyebb megismerésére, megértésére.

A 10–14 éves korosztály, gyakorlatilag az általános iskolások történelemtanításának a történettanításon kell alapulnia.

A 10–12 éveseket a konkrét gondolkodás jellemzi. Az 5–6. évfolyamosok élményszerű történetek, egyszerű folyamatok révén ismerik meg legjobban a történelmi tényeket, fogalmakat. A múlt színes, sodró valósága szerencsésen érzékeltethető az ősemlék világán, az ókori birodalmak mesés történeteiben, a középkori lovagok színes életén keresztül. A történetek, ellentétben az alsó tagozatos olvasmányokkal, rendszerbe foglalt történelmi folyamatokat ábrázolnak. A kiemelt csomópontok olyan logikai rendszert alkotnak, amelyek megalapozzák a történelemtanítást.

A 13–14 évesek, gyakorlatilag a 7–8. évfolyamosok történelemtanítása a múlt valóságát már összetettebben, az általánosítás magasabb szintjén dolgozza fel. A történetek ezúttal sem maradnak el, de a történelmet már nemcsak a jellemző életképek bemutatásával, hanem a tudományosság elvét is szem előtt tartva, a kiemelkedő eseményeket történelmi valóságában tanítjuk. A képszerű megjelenítés mellett egyre több elvont fogalmat közlünk, melyre a 19–20. század bonyolult társadalmi változásai következtében elengedhetetlenül szükség van. De nemcsak a bonyolultabbá váló korszak miatt, hanem a középiskolára történő felkészítés érdekében is szükséges az elvont gondolkodás fejlesztése. Mindezek együttes alkalmazása lehetővé teszi, hogy a tanulók a történelem megismerésének, elemzésének alapvető módszereit elsajátítsák.

A történelem tantárgy tanulásának legfontosabb eredménye, hogy a tanulókat megtanítjuk a jelenismertetre. Az alapvető állampolgári ismeretekre támaszkodva megteremthető a feltétele annak, hogy a fiatal állampolgárok el tudjanak igazodni a jelen egyre bonyolultabbá váló közéletében. Legyenek tisztában jogaikkal, de kötelességeikkel is, amely a demokratikus állam működésének alaptétele. A magyar történelemoktatás kiemelt céljaként azt határozzuk meg, hogy a globalizálódó világban ne váljanak a gyerekeink egy nagy gépezet egyszerű csavarjaivá. Ne legyenek manipulálhatók olyan érdekek mentén, amelyek nemzeti érdekeink „föle” emelkednek. Ennek a nemes célnak a megvalósításában az összes tantárgy közül a történelem felel meg a leginkább.

Éves óraszám (A tanév óratervének elkészítésekor figyelembe vettük az 5–6. évfolyam 832,5 tanóra 4–8%-át, illetve a 7–8. évfolyam 925 tanóra 10–15%-át)

5. évfolyam: 55,5 óra	7. évfolyam: 92,5 óra
6. évfolyam: 55,5 óra	8. évfolyam: 92,5 óra

Fejlesztési feladatok

A tanulók nemzeti és állampolgári azonosságtudatának fejlesztéséhez elengedhetetlenül szükség van bizonyos jártasságok, képességek és készségek formálására. Az általános fejlesztési követelmények minden tantárgyra érvényesek. A történelem tanítása azonban megkövetel bizonyos speciális pedagógiai tevékenységeket.

A körülöttünk zajló élet – különösen napjaink átpolitizált világában – maga az élő történelem. A gyerekekben ki kell alakítani azokat az ismeretszerzési és -feldolgozási képességeket, amelyek alkalmassá teszik őket arra, hogy elsősorban a tömegkommunikációs eszközökből hasznos ismereteket szerezzenek. Ehhez azonban ismerni kell a saját szűkebb és tágabb környezetüket, az emberi és társadalmi közösségeket.

A könyvekből, munkafüzetekből, a képekből, ábrákból, térképekből, diagrammokból, statisztikai adatokból, valamint a szöveges feladatokból, játékos rejtvényekből, forrásokból és egyéb ismerethordozókból nyerjenek a tanulók fontos történelmi ismereteket! Tudják ezeket az ismereteket önállóan és kritikusan használni, értelmezni, majd belőlük önmaguk számára hasznos következtetéseket levonni!

Tekintettel arra, hogy az ezredforduló iskolapadban ülő generációja a képi világ nemzedéke, ügyelnünk kell ennek várható következményeire. A könyvekben szereplő képek célja nem az, hogy leszoktassuk az egyébként is olvasási nehézségekkel küszködő tanulókat az olvasásról, hanem éppen az ellenkezője. Fejlesztési követelményeink között szerepel a képaláírások elemzése, s a kép tartalmával való szinkronba hozása. Gyakori feladat, hogy tudjon önállóan véleményt mondani, írni az adott képről vagy képekről. A képanyag természetesen csak a tankönyv szövegének ismeretében értelmezhető, amely szintén az olvasás fontosságára, kikerülhetetlenségére serkenti a tanulókat.

A tankönyvek sok térképet tartalmaznak. Az egyes fejezetek utáni összegzések fogalomtára, a kötet végén szereplő kislexikon, kronológia és irodalomjegyzék önmagáért beszél. Mindezek azonban nem teszik kikerülhetővé az atlaszok, lexikonok, kézikönyvek használatát. A tanulóknak el kell sajátítaniuk a könyvtár és egyéb informatikai eszközök használatát. A veszély éppen ezekben – főleg a vizuális kultúra egyre bővülő eszköztárában – rejlik. A történelmi témákat feldolgozó CD-lemezek, videofilmek sokkal több kárt okozhatnak a valóságot nélkülöző feldolgozásaikkal, mint amennyit a kritikátlan szemlélő – gyerek és felnőtt – remél tőlük. Arra viszont alkalmasak az említett információhordozók, hogy képessé tegyék – tanári segítséggel

– a gyereket arra, ami által aztán egyedül különbséget tud tenni tények és vélemények, valóság és áltudományos, hatásvadász feldolgozás között. Ez az összehasonlítás és az összefüggések keresésének képessége.

Konkrét történet(ek)hez kapcsolódóan ismerjék fel a tanulók a folyamatosság és az abban bekövetkező változások szerepét! Ismerjék fel, hogy a folyamatosan egymásra épülő szellemi és tárgyi értékek megőrzésének jelentős szerepe van a szűkebb és tágabb közösség életében! A megőrzés szerepe kiemelt fontosságú a történelem tanításában, hiszen e nélkül nincs értékfelhalmozás. Ez a képesség lehetőséget ad arra, hogy a tanuló tudjon véleményt kialakítani híres történelmi személyekről, eseményekről, intézményekről. Ezáltal fejlődik az egyén vitakultúrája, valamint egyre árnyaltabban tudja megindokolni véleményét.

Tanítsuk meg a 10–14 éves korosztályt a történelemtanítás hármaskövetelményére: a *mi történt, mikor történt és hol történt* összefüggéseire, illetve a válaszadás képességére!

Legegyszerűbb a történelmi események átadása, amik akkor maradnak meg leginkább a tanulók tudatában, ha élményszerűen, érdekesen, röviden, a lényegét kiemelve adjuk át azokat.

A történelmi események azonban időben és térben játszódnak. Nem alakulhat ki a gyerekekben hatékony történelmi tudat az időbeli és térbeli tájékozódás képessége nélkül. Ezt sok gyakorlással, feladatokkal, eleinte több közös, majd egyre több egyéni munkával érhetjük el. A fejlesztés az önképzésre irányul, de nem lehet öncélú. A tanulóknak el kell sajátítaniuk az idő tagolódásának módszerét, ami már az őskor és az ókor tanulása során elkezdődik. A térben való tájékozódás a topográfiai ismeretek nélkül elképzelhetetlen. A földrajzi ismeretek alapjait a tanulók már az alsó tagozatban elsajátítják. A történelmi térképek műfajukból adódóan még a földrajzi térképektől is elvontabbak, nehezebben értelmezhetők. A gyakoroltatás, a vaktérképek folyamatos alkalmazása lehetőséget ad a topográfiai ismeretek biztos megszerzéséhez. Erre annál is inkább szükség van, mert a tapasztalatok szerint a történelemtanulás hatékonyságának leggyengébb pontja a földrajzi ismeretek hiányossága.

A tantervben feltüntetett fogalmak, történelmi és földrajzi nevek, évszámok elsősorban a tájékozódást szolgálják. A történelem tantárgy jellegéből adódóan az egyes témakörökhöz fűződően ezeket fel kell sorolni, mert nélkülük az adott témáról nem beszélhetünk. A differenciálás tehát szükséges, a helyi tanterv, illetve a szaktanár hajtja végre az osztályközösség figyelembevételével.

Az előzőekben elmondottak gyakorlatának, azaz a történelemtanításnak, -tanulásnak a tanulók szóbeli és írásos kifejezőképességének fejlesztésében jelentős szerepe van. Egyrészt szerezen a tanuló gyakorlatot a szövegek reprodukálásában, az események elbeszélésében, azaz a szóbeli kifejezésben. Másrészt tudjanak beszámolni, kiselőadást készíteni és azt a jegyzeteikből előadni.

A szóbeli kifejezőképesség mellett hasonló súlyt fektetünk az írásbeli válaszadásra. Tudjanak a tanulók írásban válaszolni szóbeli és írásbeli feladatokra, vázlatot, feladattervet, kiselőadást, jegyzeteket készíteni!

A NAT fejlesztési követelményeit hat szinten kell megoldani. Ezek a következők:

1. ismeretszerzés, tanulás;
2. kritikai gondolkodás;
3. kommunikáció;
4. térben-időben való tájékozódás;
5. a tartalom kulcselemei;
6. a reflexiót irányító kérdések.

Az első négy fejezet a fejlesztendő képességeket sorolja fel és rendszerezi. Az ötödik fejezet már a tananyagról szól. Az itt felsorolt tartalmi elemek azonban semmiképpen nem tekinthetők tantervi témáknak: különböző témákhoz kapcsolódhatnak, és feldolgozásuk a tananyag kiválasztásának s elrendezésének különböző modelljei keretében történhet meg. Az utolsó fejezet olyan – egyértelműen nem megválaszolható és a filozófiai gondolkodás felé is utat nyitó – kérdéseket fogalmaz meg, amelyeket az adott szakaszban a gondolkodásfejlesztés középpontjába kell állítani. A többi fejezettel eltérően itt nincs átfedés az egyes szakaszok között: ez azonban csak annyit jelent, hogy a képzési szakaszok központi kérdéseit fogalmaztuk meg, amelyek természetesen más képzési szakaszokban is relevánsak lehetnek.

1. ISMERETSZERZÉS, TANULÁS

5–6. évfolyam

Az ismeretek szerzésekor alapozzunk a személyes beszélgetésekre, tárgyak, épületek, képek közvetlen megfigyelésére, hallott és olvasott elbeszélő szövegekre, filmekre, a tömegkommunikációs eszközökre!

Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelése.

A műveltségi területhez kapcsolódó szövegek érthető olvasása.

Kulcsszavak és kulcsmondatok keresése a szövegekben. Információk gyűjtése az adott témához az iskolai vagy más könyvtárban, médiatárban, múzeumban.

Segédkönyvek, atlaszok, lexikonok használata.

A tanultak felhasználása új feladatokban.

7–8. évfolyam

Ismeretszerzés személyes beszélgetésekből, tárgyak, épületek, képek közvetlen megfigyeléséből, hallott és olvasott elbeszélő szövegekből, filmekből, a tömegkommunikációs eszközökből.

A műveltségi területhez kapcsolódó szövegek érthető olvasása. Kulcsszavak és kulcsmondatok keresése szövegekben. Információk gyűjtése adott témához az iskolai vagy más könyvtárban, médiatárban, az interneten.

A gyűjtött adatokról rövid tartalmi ismertető készítése.

Néhány kézikönyv, atlasz, lexikon használata.

A tanultak felhasználása új feladatokban.

2. KRITIKAI GONDOLKODÁS

5–6. évfolyam

Kérdések önálló megfogalmazása a tárgyalt témával kapcsolatban.

A lényeg kiemelése írott és hallott szövegekből.

A fikciók megkülönböztetése az igaz történettől.

Híres emberek, történelmi személyiségek jellemzése.

Feltevés megfogalmazása a történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról.

A cselekvés és annak következménye közötti kapcsolat felismerésének gyakorlása. Történelmi jelenetek elbeszélése, eljátszása különböző szempontokból.

Önálló vélemény megfogalmazása társadalmi, történelmi eseményekről, jelenségekről és személyekről. Érvek gyűjtése saját vélemény alátámasztására. Ellenérvek gyűjtése, az ellenvélemények cáfolása.

A különbségek felismerése és változások nyomon követése egy-egy történelmi jelenség kapcsán.

Tapasztalatok szerzése a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséről (pl.: helyszín, idő, szereplők, események kapcsán).

7–8. évfolyam

Kérdések önálló megfogalmazása a tárgyalt témával kapcsolatban.

A lényeg kiemelése írott és hallott szövegekből, tételmondat meghatározása, szövegtömörítés, szövegátfogalmazás adott szempont szerint.

A fikció megkülönböztetése. Többféleképpen értelmezhető szövegek jelentésrétegeinek feltárása.

Híres emberek, történelmi személyiségek jellemzése. Feltevés megfogalmazása a történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról.

A cselekvés és annak következménye közötti kapcsolat felismerésének gyakorlása.

Történelmi jelenetek elbeszélése, eljátszása különböző szempontokból.

Önálló vélemény megfogalmazása társadalmi, történelmi eseményekről. Érvek gyűjtése a saját vélemény alátámasztására.

Ellenérvek gyűjtése meghatározott álláspontok cáfolására.

Feltevések megfogalmazása egyes társadalmi-történelmi jelenségek háttéréről, feltételeiről, okairól. Érvek gyűjtése a feltevések mellett és ellen.

Tapasztalatok szerzése a valós, a lehetséges, a lehetetlen és a valószínű megítéléséről (pl. helyszín, idő, szereplők, események kapcsán).

3. KOMMUNIKÁCIÓ

5–6. évfolyam

Beszélgetés és vita egy-egy emberismereti, társadalmi, történelmi témáról. A tárgyilagos érvelés és a személyeskedés megkülönböztetése.

Saját vélemény érthető megfogalmazása.

Mások véleményének türelmes meghallgatása és figyelembevétele.

Események, történetek elbeszélése emlékezetből élőszóban.

Szóbeli beszámoló a saját tapasztalatokról, önálló gyűjtő-, illetve kutatómunkával szerzett ismeretekről.

Fogalmazás írása valamely történelmi-társadalmi témáról. Rajzos vázlat készítése. Modellek, makettek, tárgymásolatok készítése. Tárgyak készítése hagyományos kézműves technikákkal.

Események, történetek, jelenségek mozgásos, dramatikus megjelenítése.

7–8. évfolyam

Beszélgetés és vita egy-egy emberismereti, társadalmi, történelmi témáról. A tárgyilagos érvelés és a személyeskedés megkülönböztetése.

Saját vélemény érthető megfogalmazása.

Mások véleményének türelmes meghallgatása és figyelembevétele.

Események, történetek elbeszélése emlékezetből élőszóban.

Szóbeli beszámoló a saját tapasztalatokról, önálló gyűjtő-, illetve kutatómunkával szerzett ismeretekről.

Fogalmazás írása valamely történelmi-társadalmi témáról. Rajzos vázlat készítése. Modellek, makettek, tárgymásolatok készítése. Tárgyak készítése hagyományos kézműves technikákkal.

Események, történetek, jelenségek mozgásos, dramatikus megjelenítése.

4. TÉRBEN-IDŐBEN VALÓ TÁJÉKOZÓDÁS

5–6. évfolyam

Az idő tagolására szolgáló kifejezések használata: perc, óra, évtized, évszázad, emberöltő.

Időmeghatározás más ismert eseményre, jelenségre való utalással (pl. a honfoglalás után, Mátyás uralkodása idején, Krisztus előtt, Krisztus után). Viszonyítások gyakorlása: előbb, később, ugyanakkor, most, régebben, nagyon régen.

Az idő ábrázolása téri-vizuális eszközökkel (pl. időszalag készítése).

Néhány kiemelt esemény, jelenség időpontjának ismerete. A tanultak elhelyezése az időben ezekhez a kiemelt időpontokhoz képest. Egyszerű kronológiai számítások elvégzése.

Események, jelenségek, tárgyak, személyek időrendbe állítása. Egyszerű térképek másolása kézi munkával. A térképek legfontosabb elemeinek felismerése: vizek, domborzati jelölések, államhatárok, települések. A tanult helyek megkeresése a térképen. Események, jelenségek leolvasása történelmi térképekről. Távolságok becslése és számítása történelmi térképekről. Egyszerű alaprajzok készítése. Történelmi helyszínek modellezése. Események kapcsolása a tanult helyekhez.

7–8. évfolyam

Az idő tagolására szolgáló kifejezések használata: hónap, év, évtized, évszázad, emberöltő. Időmeghatározás más ismert eseményre, jelenségre való utalással. Krisztus előtt, Krisztus után. Az idő ábrázolása téri-vizuális eszközökkel, kronológiai adatok rendezése.

Néhány kiemelt esemény, jelenség időpontjának ismerete. A tanultak elhelyezése az időben ezekhez a kiemelt időpontokhoz képest. Egyszerű kronológiai számítások.

Események, jelenségek, tárgyak időrendbe állítása. Egyszerű térképek másolása kézi munkával. A térképek legfontosabb elemeinek felismerése: vizek, domborzati jelölések, államhatárok, települések. A tanult helyek megkeresése a térképen. Események, jelenségek leolvasása történelmi térképekről. Távolságok becslése és számítása történelmi térképeken. Egyszerű alaprajzok készítése. Történelmi helyszínek modellezése. Események kapcsolása a tanult helyekhez.

5. A TARTALOM KULCSELEMEI

5–6. évfolyam

Legyen alkalmuk a tanulónak arra, hogy

- további ismereteket szerezzenek a helyi hagyományokról, lakóhelyük múltjáról, továbbá a környék, a lakóhely természeti értékeiről, az azokat fenyegető veszélyekről és a megóvásukra tett erőfeszítésekről;
- megismerjenek néhány mondát, elsősorban a magyar történelemből;
- a történelmi múlt egy-egy térben és időben határolt darabját mélységében tanulmányozzák (pl. a honfoglalók élete, Mátyás udvara);
- egy-egy jelenség változását az időben több korszakot átfogóan is tanulmányozzák (pl. a közlekedési eszközök fejlődése, a higiénés szokások alakulása);
- ismereteket szerezzenek a magyar állam és a magyar nép történetének fontosabb fordulópontjairól, megismerkedjenek a magyar történelem kiemelkedő személyiségeivel;
- ismereteket szerezzenek az európai történelem jelentős állomásairól és legalább egy Európán kívüli civilizációról;
- ismereteket szerezzenek arról, milyenek voltak az emberek hétköznapijai a különböző korokban és kultúrákban;
- különbözőképpen értelmezzenek egyes történeteket a múltból aszerint, hogy melyik szereplő nézőpontját fogadják el;
- további ismereteket szerezzenek a magyar és nemzetiségi népszokásokról, a hagyományos életmódról;
- ismerkedjenek a lakóhelyen élő nemzeti és etnikai kisebbségek életével, kultúrájával, közös múltunkkal;
- tájékozódjanak arról, hogyan élnek napjainkban az emberek – különösen a gyerekek – a világ különböző pontjain, különböző civilizációkban;
- felkészültségüknek megfelelő szinten kommunikációt folytassanak olyan témakörökről, mint az emberek közötti különbségek, a nemek közötti kapcsolatok, az egyén és a közösség viszonya, a gazdálkodás kérdései.

7–8. évfolyam

Legyen alkalmuk a tanulónak arra, hogy

- további ismereteket szerezzenek a helyi hagyományokról, a lakóhely múltjáról, továbbá a környék, a lakóhely természeti értékeiről, az azokat fenyegető veszélyekről és a megóvásukra tett erőfeszítésekről;
- a történelmi múlt egy-egy térben és időben körülhatárolt darabját mélységében elemezzék;
- egy-egy jelenség változását az időben több korszakot átfogóan is tanulmányozzák;
- további ismereteket szerezzenek a magyar állam és a magyar nép történetének fontosabb fordulópontjairól, megismerkedjenek a magyar történelem jelentős állomásaival és legalább egy Európán kívüli civilizációval;
- ismereteket szerezzenek arról, hogy milyenek voltak az emberek hétköznapijai a különböző korokban és különböző kultúrákban;
- ismereteket szerezzenek a politikai konfliktusokról (forradalmakról, háborúkról), különösen azok hétköznapi, emberi, erkölcsi vonatkozásairól;
- különbözőképpen értelmezzenek egyes történeteket a múltból aszerint, hogy melyik szereplő nézőpontját fogadják el;
- ismerkedjenek a lakóhelyen élő nemzeti és etnikai kisebbségek életével, kultúrájával, közös múltunkkal;
- felkészültségüknek megfelelő szinten kommunikációt folytassanak olyan témakörökről, mint az emberek közötti kapcsolatok, az egyén és közösség viszonya, a gazdálkodás kérdései, a demokrácia és az emberi jogok;
- szembesüljenek a szabadság és a felelősségemberi dimenzióival a magán- és a közélet különböző területein;

– ismerkedjenek olyan köznapi és kiélezett élethelyzetekkel, konfliktusokkal, melyek rávilágítanak az erkölcsi értékminőségek és az emberi helytállás jelentőségére, illetve az azokkal kapcsolatos problémákra.

6. A REFLEXIÓT IRÁNYÍTÓ KÉRDÉSEK

5–6. évfolyam

Legyen alkalmuk a tanulóknak arra, hogy választ keressenek olyan kérdésekre, mint a következők:

- Mi az ember? Miben különbözik az állatoktól?
- Miben vagyunk mindannyian hasonlóak? Honnan erednek az emberek közötti különbségek?
- Miért gondolkodnak másként a különböző életkorú emberek?
- Mi mindentől függhet a döntések és a tettek megítélése?
- Miért vannak szegények és gazdagok?
- Milyen mértékben határozza meg a természeti környezet az emberek mindennapi életét és kultúráját?
- Miért van az, hogy ugyanazt a történelmi eseményt vagy jelenséget különböző emberek különbözőképpen élik át?

7–8. évfolyam

Legyen alkalmuk a tanulóknak arra, hogy választ keressenek olyan kérdésekre, mint a következők:

- Mít jelent az, hogy minden embert egyenlő méltóság illet meg?
- Mít tehet az egyes ember másokért, a közösségért, a rászorulókéért?
- Van-e fejlődés a történelemben?
- Miért vannak a háborúk?
- Milyen szerepet játszik a természeti környezet az egyes országok, civilizációk életében?
- Mitől függnek az egyes emberek, embercsoportok érdekei?
- Miért vannak gazdag és szegény országok?
- Mennyiben hatnak a „nagy emberek” a történelmi eseményekre és folyamatokra?
- Mi a hit, a vallás szerepe az egyes ember és a társadalmak életében?
- Mi a célja az emberi életnek, illetve az emberi történelemnek?

A kiemelt fejlesztési feladatok az iskolai oktatás valamennyi területét áthatják, segítik a tantárgyközi kapcsolatok erősítését, a tanítástanulást egységét, a tanulók személyiségének fejlődését.

KIEMELT FEJLESZTÉSI FELADATOK

Énkép, önismeret

Énképük és önismeretük gazdagodásához olyan tanulási környezetet célszerű biztosítanunk, amely fokozza az őket körülvevő személyek és dolgok egyre tágabb körei iránti érzékenységet, illetve alakítja bennük az alapvető **erkölcsi, etikai normák** iránti fogékonyságot. A Nemzeti alaptantervben megnevezett **nevelési értékek** abban az esetben épülnek be a fejlődő személyiségbe, ha a tanulási folyamatok elsajátítása során a tanulók maguk is **aktív részeseivé** válnak ezen értékeknek. A NAT műveltségi területein a nevelés-oktatás pedagógiai szervezését a **tanuló ember szempontjából** közelítsük meg!

Hon- és népismeret

A téma külön tantervi egységként szerepel a NAT keretén belül.

Elengedhetetlen, hogy a tanulók megismerjék népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, **nemzeti kultúránk** nagy múltú értékeit. Mélyedjenek el a kiemelkedő magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók tevékenységének, munkásságának tanulmányozásában! Ismerjék meg a haza földrajzát, irodalmát, történelmét, néprajzát, mindennapi életét! Sajátítsák el az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülő-

föld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek! Ismerjék meg a városi és a falusi élet hagyományait, jellegzetességeit!

Alapozzuk meg tanulóinkban a nemzettudatot, mélyítsük el a nemzeti önismeretet, a hazaszeretetet és ettől elválaszthatatlan módon a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek, eredményeinek megbecsülését! Ösztönözzük a fiatalokat a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási értékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására!

Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra

Európa a magyarság tágabb hazája. A tanulók szerezzenek ismereteket az Európai Unió kialakulásának történetéről, alkotmányáról, intézményrendszeréről, az uniós politika szempontrendszeréről! Diákként és felnőttként tudjanak élni a megnövekedett lehetőségekkel! **Magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká.**

Tanulóink már az Európai Unió polgáraiként fogják felnőtt életüket leélni, ezért arra kell törekednünk, hogy iskolás éveik alatt olyan ismeretekkel, személyes tapasztalatokkal gazdagodjanak, amelyek birtokában meg tudják majd találni helyüket az európai nyitott társadalmakban. Nem kevésbé fontos az sem, hogy európai identitásuk megerősödésével legyenek nyitottak és elfogadóak az Európán kívüli kultúrák iránt is.

A tanulók ismerjék meg az egyetemes emberi civilizáció legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit! Váljanak nyitottá és megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások iránt! Szerezzenek információkat az emberiség közös globális problémáiról!

Környezeti nevelés

A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására. Segítse elő az élő természet fennmaradását és a **társadalmak fenntartható fejlődését!**

Akik kreatív, problémamegoldó gondolkodással rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.

Ha a tanulók érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, képesek lesznek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére, a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére, a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességeik vállalására és jogaik gyakorlására.

A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába! Magatartásukban alakuljon ki és erősödjön meg a személyes biztonságra való törekvés!

Információs és kommunikációs kultúra

Az információs és kommunikációs kultúra a megismerést, az eligazodást, a tanulást, a tudást, az emberi kapcsolatokat, az együttműködést, a társadalmi érintkezést szolgáló információk megtalálását, megértését, elemzését, felhasználását és közvetítését segíti elő.

Kiemelt feladat a **megismerési képesség fejlesztése**, különös tekintettel a megfigyelési, kódolási, értelmezési, indoklási, bizonyítási képességekre. Kommunikációs kultúránk szerves része az anyanyelv tudatos és igényes használata, valamint az idegen nyelvű, illetve a különböző kultúrák közötti információcsere.

Nagy gondot kell fordítani a kritikai és kreatív olvasás képességének fejlesztésére. Az iskolának az **elektronikus média** hatásmechanizmusainak megértésére, az igényes információ megtalálására, szelektív használatára kell nevelnie. Olyan fiatalokat kell kibocsátania, akik sikeres tanulási stratégiákkal használják ki az információs világháló lehetőségeit és eszközeit az élethosszig tartó tanulás során.

Az információs és kommunikációs kultúra részben az egyén szocializációjának, a társadalmi érintkezésnek, az egyéni és közösségi érdekérvényesítésének, megbecsülésének döntő tényezője.

Tanulás

A tanulás számos összetevője tanítható. Minden nevelő teendője, hogy felkeltse az érdeklődést különböző szaktárgyi témák iránt, útbaigazítást adjon annak szerkezetével, hozzáféréssel, elsajátításával kapcsolatban, valamint tanítsa a gyerekeket tanulni. A tanulók tegyenek szert fokozatos önállóságra a tanulás tervezésében.

Az **eredményes tanulás módszereinek, technikájának elsajátíttatása**, gyakoroltatása főleg a következőket foglalja magában: az előzetes tudás és tapasztalatok mozgósítása; az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése; a csoportos tanulás módszerei, a kooperatív csoportmunka; az emlékezet erősítése, az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása; az élethosszig tartó tanulás eszközeinek megismerése. A tanulás fontos színtere és eszköze az **iskola könyvtára és informatikai bázisa**. A hagyományos tantermi oktatást az iskola keretein belül is kiegészítik az egyéni tanulás lehetőségei, amelyhez sokféle információforrás gyors elérésére van szükség. A **könyvtár használata** minden ismeretterületen nélkülözhetetlen. Sajtátsák el az adatgyűjtés, témafeldolgozás, forrásfelhasználás technológiáját, az interneten való keresés stratégiáját, és alakuljon ki bennük a rendszerezett tudás megszerzésének, átadásának képessége! Tanulják meg az iskolai könyvtár, az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer, az elektronikus könyvtárak és a teljes könyvtári rendszer szolgáltatásainak igénybevételét, a könyvtári adatbázisok használatát!

A tanulási folyamatot jelentősen átalakítja az **informatikai eszközök** és az elektronikus oktatási segédanyagok használata.

A pedagógus fontos feladata, hogy megismerje a tanulók sajátos **tanulási módjait, stratégiáit, stílusát, szokásait**. Vegye figyelembe a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, ezekre alapozza a tanulás fejlesztését! Törekedjen a **gondolkodási képességek**, elsősorban a rendszerezés, a valós vagy szimulált kísérleteken alapuló tapasztalás és kombináció, a következtetés és a problémamegoldás fejlesztésére! Olyan tudást kell kialakítani, amelyet új helyzetekben is lehet alkalmazni. Előtérbe kerül az új ötletek kitalálása, azaz a kreatív gondolkodás fejlesztése. Fontos feladat a kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása, az életvitel arányainak megtartása.

Testi-lelki egészség

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Személyi és tárgyi környezetével az iskola segítse azoknak a **pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak** a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészségi állapotát javítják!

Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékévé való tiszteletére nevel. A pedagógusok készítsék fel a gyerekeket, a fiatalokat arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, konfliktusokat megoldani! Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást! Ismertessék meg a háztartás, az iskola, a közlekedés és a veszélyes anyagok leggyakoribb, egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőit! Az iskola feladata az is, hogy felkészítsen az önálló gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszközök használatára, az utas balesetek elkerülésének módjaira. Nyújtsanak támogatást a gyerekeknek – különösen a serdülőknek – a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának megelőzésében! Segítsék a krízishelyzetbe jutottakat! Az iskola feladata, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, és figyelmet fordítson a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésre. Fontos, hogy az iskolai környezet is biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést. Ebben a pedagógusok életvitelének is jelentős szerepe van.

Felkészülés a felnőtt lét szerepére

A pályaaorientáció általános célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását. Összetevői: az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése; a legfontosabb pályák, foglalkozási ágak tartalmának, követelményeinek és a hozzájuk vezető utaknak, lehetőségeknek, alternatíváknak tevékenységek és tapasztalatok útján történő megismerése; a lehetőségek és a valóság, a vágyak és a realitások összehangolása. Tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy életpályájuk során többször pályamódosításra kényszerülhetnek.

Az iskolának átfogó képet kell nyújtania a **munka világról**, amely elősegítheti, hogy a tanulók kipróbálhassák képességeiket, elmélyedhessenek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, ezzel is fejlesztve ön- és pályaismereteiket.

A pályaaorientáció csak hosszabb folyamat során és csak akkor lehet eredményes, ha a különböző tantárgyak, órán és iskolán kívüli területek, tevékenységek összehangolásán alapul. Kiemelt figyelmet érdemel a **rugalmasság, az együttműködés** és a bizonytalanság kezelésének a képessége egyéni és társadalmi szinten egyaránt.

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttéléshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a **szociális és társadalmi** kompetenciák tudatos, pedagógiailag megtervezett fejlesztése. A szociális kompetenciák fejlesztésében kiemelt feladat a segítséssel, együttműködéssel, vezetéssel és versengéssel kapcsolatos területek erősítése. Ezzel párhuzamosan szükséges a **társadalmi-állampolgári kompetenciák** körét meghatározni, nevezetesen a jogaitat érvényesítő, a közéletben részt vevő és közreműködő tanulók képzéséről van szó.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének és oktatásának elvei

A sajátos nevelési igényű – a testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, a halmozottan fogyatékos, a pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott – tanulók esetében is a NAT-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni.

A tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva a következő elvek alkalmazandók:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavok, keretek megjelölése ott, ahol erre szükség van;
- szükség esetén sajátos, a fogyatékoságnak megfelelő tartalmak, követelmények kialakítása és teljesítése;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, differenciáltan, egyénileg is segítsék ezeket a tanulókat.

A nemzeti és etnikai kisebbségi nevelés és oktatás elvei

A nemzeti kisebbségi nevelés és oktatás célja a tanulók nemzetiségi közösséghez való tartozásának erősítése. Ezt a célt a nemzetiségi nyelv és kultúra közvetítésével, a nemzeti kisebbség sajátos helyzetének megismerésével éri el a következő elvek szerint:

- a helyi tantervekben megjelenő szabad sáv a kötött nyelvi és népismereti óraszám miatt általában kisebb mértékű az általánosnál;
- ezt a hátrányt a műveltségi területek erőteljesebb integrációjával kell a helyi tantervi szabályozás szintjén kiegyenlíteni;
- az órarend kialakításakor biztosítani kell egy világnyelv oktatását is;
- az iskolák nevelő és oktató munkája arra irányuljon, hogy minden műveltségi területen a tanulói készségek és képességek fejlesztése az általános követelmények szerint érvényesüljön.

A speciális követelményekre vonatkozóan további eligazítást a nemzeti és etnikai kisebbségi nevelés és oktatás irányelvei adnak.

5. évfolyam

Témakörök

ÉLET AZ ŐSKORBAN

Tartalma: őskörnyezet Európában és a világ más helyein. Az ősember nyomai a Földön. Eszközök, lakásvi-szonyok a barlangtól az ácsolt faházakig, hogyan élt a gyűjtögető és a halászó, vadászó ember. A földművelő és állattenyésztő ember. A munka szerepe az ember életében, a munkamegosztás. Az első mesterségek kialakulása. A kereskedelem ősi formája, a cserekereskedelem. A természeti népek napjainkban.

Fogalmak: őskor, ősember, régészet, eszközhasználat, eszközkészítés, munkamegosztás, gyűjtögetés, vadász, halász, állattenyésztés, földművelés, termelés, kézművesség, csere, természetimádat, szellemek, mágia (varázslat), barlangrajz.

Nevek: Lucy, Samu, Willendorfi Vénusz

Földrajzi nevek: Afrika, Ausztrália, Ázsia, Európa, Vérteszölős.

Évszámok: nagyon régen, régen.

AZ ÓKORI KELET MESÉS VILÁGA

Tartalma: A történelem korszakai. Az időszámítás. Az ókori Kelet színterei. Egyiptom, a „Nílus ajándéka”. A piramisok rejtélye. Mezopotámia földje: az államalapító sumérektől a Babiloni Birodalomig. Az írás kialakulása. India, Kína, Fönícia. Az ókori Kelet mítoszai, mondái.

Fogalmak: őskor, öntözéses gazdálkodás, birodalom, fáraó, piramis, építészet, szobrászat, múmia, város, ékírás, hieroglifa, többistenhit (politeista).

Nevek: Gilgames, Hammurapi, Istar, Amon, Ré, Tutanhamon, Kheopsz, Ízisz, Ozirisz, II. Ramszesz.

Földrajzi nevek: Egyiptom, Nílus, Mezopotámia, Tigris, Eufrátesz, India, Indus, Kína, Jangce.

Évszámok: kb. 5000 év, évezred, Krisztus előtt, Krisztus után.

ÓSZÖVETSÉGI TÖRTÉNETEK

Tartalma: A Biblia. Bibliai tájak. Ószövetségi történetek a teremtésről, a vízözönről, Mózesről, Dávidról, Salamonról.

Fogalmak: Biblia, Ószövetség, egyistenhit (monoteizmus).

Nevek: Ádám, Éva, Noé, Mózes, Dávid, Salamon.

Földrajzi nevek: Kánaán, Jeruzsálem.

AZ ÓKORI GÖRÖGORSZÁG

Tartalma: A görög táj, a mediterrán éghajlat. Történetek a görög mondavilágból. A krétai mondakör. A görögöket összetartó erők: az istenek, az olimpiai játékok, a művészetek, a közös ellenség, a nyelv. A tengeri hajózás. Kereskedelem szárazföldön és vízen. Görög városállamok. Athén és Spárta. A nagy csaták hősei és katonái. Athén Periklész korában. Görög mesterek, görög művészek. Nagy Sándor a világhódító.

Fogalmak: mítosz, piac, kereskedelem, népgyűlés, démosz, demokrácia, polisz (városállam), színház.

Nevek: Zeusz, Pallasz Athéné, Héra, Homérosz, Dareiosz, Xerxész, Miltiádész, Periklész, Nagy Sándor.

Földrajzi nevek: Kréta, Olümposz, Olümperia, Athén, Spárta, Marathón, Perzsa Birodalom, Alexandria.

Évszámok: évszázad, Kr. e. 776., kb. 2500 éve, Kr. e. 490.

AZ ÓKORI RÓMA ÉVSZÁZADAI

Tartalma: római regék és mondák. Róma alapítása. Itália földje. A római királyság. A római köztársaság. Csaták és hadvezérek a pun háborúk történetéből. Szabadok és rabszolgák. Julius Caesar és hadserege. Történetek Augustusról és a császárkorról. A Római Birodalom a Földközi-tenger és három világrész ura. Róma az ókori világváros. Utak, vízvezetékek, fürdők, bérházak, paloták, amfiteátrumok, templomok. A rómaiak Pannóniája. A népvándorlás viharában.

Fogalmak: királyság, köztársaság, gladiátor, rabszolga, császár, provincia, amfiteátrum, barbár, népvándorlás.

Nevek: Romulus, Remus, Hannibál, Julius Caesar, Augustus (Octavianus), Constantinus, Attila.

Földrajzi nevek: Itália, Tiberis, Róma, Szicília, Karthágó, Capua, Pó folyó, Vezúv, Zama, Rubicon folyó, Pompeji, Nicea, Pannónia, Duna, Aquincum, Savaria, Arrabona, Scarbantia, Sophiane, Konstantinápoly, Catalaunumi-síkság.

A KERESZTÉNYSÉG SZÜLETÉSE

Tartalma: Történetek Jézus életéből. A kereszténység fő tanításai. Történetek a keresztény egyház kialakulásáról. A keresztény időszámítás.

Fogalmak: keresztény, Megváltó, Evangélium, próféta, apostol, vallás, egyház, püspök.

Nevek: Jézus, Mária, József, Szent Péter, Júdás, Szent Pál, Nagy Konstantin.

Földrajzi nevek: Palesztina, Betlehem, Jeruzsálem, Szentföld.

Évszámok: kb. 1500 éve.

A MAGYAR TÖRTÉNELEM KEZDETEI

Tartalma: A magyar nép eredete a mondák és a valóság tükrében. Az Uráltól a Kárpát-medencéig, a népek országútján. A magyar nép társadalma és hitvilága. A vérszerződés. A honfoglalás.

Fogalmak: finnugor, őshaza, nomád, pásztorkodás, nemzetség, törzs, törzsszövetség, fejedelem, táltos, honfoglalás.

Nevek: Hunor, Magor, Emese, Álmos, Árpád.

Földrajzi nevek: Ural, Volga, Levédia, Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence.

Évszámok: 9. század, 895–900.

Tanulói tevékenység

A történelemkönyvek bő képanyaggal segítik a tanulókat a régmúlt eseményei közötti eligazodásban. A képekhez fűződő feladatok további képek gyűjtésére, azok rendszerezésére serkentik a diákokat. Az első képek, rajzok a **régészettel**, a leletekkel kapcsolatosak.

Mutassuk be először képekkel, rajzokkal, majd a valóságban is, hogy mi a különbség a **lelet** és a **rekonstrukció** között!

A régészet tárgyalása mellett a **néprajz** legjellemzőbb vonásait is a bevezetés során, illetve a **természeti népek** témakörnél tárgyaljuk. A 20. században még élő – és a róluk készült fényképfelvételekkel bemutatható – természeti népeket ismerhetnek meg a gyerekek. A felvételeket összehasonlítva a régészeti leletekkel és rekonstrukciókkal, a régmúlt szinte „élő közelségbe” kerül. (Ajánlás: látogatás a Néprajzi Múzeumba.)

A korra jellemző rajzok, képek, tárgyak gyűjtése mellett talán nagyobb hatással van a gyerekekre, ha elkészítik azokat. Akár másolva, akár saját fantáziájára hagyatkozva alkosson a tanuló az ösközöségi társadalomról életképeket! A modellek, rajzok, festmények felhalmozásával kiállítást rendezhetünk, amely a gyerekek, pedagógusok, szülők számára közös munkát, közös élményt jelenthet.

Az egyes szituációkat meg lehet jeleníteni is, melynek pedagógiai hatása vitathatatlan. A történelmi szituációkat néhány perces jelenettel el tudják a gyerekek játszani.

(Gondoljunk csak olyan kínálkozó lehetőségekre, mint amikor egy őshorda elejti a nagyvadat, a fáraó trónra ül, vagy amikor Mózes népével átkel a Vörös-tengeren, vagy a maratoni futásra, Julius Caesar meggyilkolására, Krisztus születésére, Attila halálára és temetésére, a magyarok vérszerződésére, vagy a honfoglalásra. Mennyi hálás, eljátszható téma.)

Kiemelt szerepe van a történelemtanításban a könyveknek és a **könyvtáraknak**. A gyerekek tanári segítséggel tájékozódjanak a gyermek- és ifjúsági irodalom jeles művei között! A könyvek által események, történelmi személyiségek jellemzésének elemzésére nyílik mód. Az érvelés, indoklás képességére vezethetjük rá a tanulókat. Itt kell megismertetnünk velük az egyszerű írásos formákat is.

Nélkülözhetetlen a **topográfiai** ismeretek elmélyítése, folyamatos gyakoroltatása. Az alsó tagozatban megismert környezeti, földrajzi térképek mellett meg kell ismertetni a tanulókkal a történelmi térképeket. Ennek egyik leghatékonyabb módja a földrajzi és történelmi atlaszok összehasonlítása. A topográfiai ismereteket 5. osztályban már a vaktérképek alkalmazásával is elmélyíthetjük. Végeztessünk helybejelöléseket, számításokat, távolságbecsléseket a különböző léptékű térképeken!

Az évfolyam könyvének minden fejezetét a **mondakör** (mesék) és a valóság párhuzamba állításával kezdjük! Különösen szépen bemutatható ez a mesei és történelmi egymás mellé állítás a görög, a római és a keresztény világ tárgyalásakor vagy a magyar eredetmonda és a honfoglalás tanulása kapcsán.

Elengedhetetlen a **helyszínek** megnevezése, s ha lehet bemutatása. A fővárosi és a dunántúli gyerekek a panóniai városok, épületmaradványok könnyebb elérhetőségében, az alföldi és tiszántúli tanulók pedig a honfoglalás emlékhelyeinek felkeresésében élveznek előnyt. A helyszíneken rajz, fotó, térkép, beszámoló készíttetése ajánlatos. Közös utazásaink során szokhatnak rá a gyerekek a prospektusok, képeslapok, útikönyvek, emléktárgyak vásárlására, beszerzésére.

A helyszínek megismerésekor, jobb esetben felkeresésekor, tanítsuk az **idő** fogalmát is! Melyik helyszín emlékének eredetije épült előbb vagy később. (Például a szabolesi földvár vagy a táci Gorsium. A százhalombattai vaskori település vagy a pécsi ókeresztény sírok.) Számítsuk ki, hogy mennyi idő telt el az egyes alkotások megszületése között, illetve azt, hogy hány év telt el azóta napjainkig!

Támaszkodjunk egy-egy osztályközösség, illetve annak a tanuló(k)nak az élménybeszámolóira, aki(k) már járt(ak) a világ valamely nevezetes, számunkra éppen aktuális helyén! Ilyenek lehetnek: Egyiptom, Izrael, Kréta vagy Görögország műemléki szempontból neves helyei, valamint Róma, Dél-Itália, Dalmácia (Split, Salona, Pula), Tunézia, Vereckei-hágó.

Előadást, beszámolót, vázlatot minden tanuló legkésőbb a tanév végére tudjon készíteni, hiszen ez a tanulás (önálló munka) egyik legjobban mérhető eszköze!

Az elvont fogalmak megértésére még kevésbé alkalmas 10 éves korosztálynak jut az a feladat, hogy időben a legtávolabbi történelmi korszakokkal kezdjék a történelemtanulást. Ezt a nehézséget csak úgy hidalhatjuk át, ha érdekes, színes történeteken keresztül ismerkednek meg a históriával. Mindezt azonban úgy kell elmélyítenünk a gyerekekben, hogy kialakuljon a történelmi (kronológia) tudatuk, a tárggyal kapcsolatos fogalmi rendszerük.

Erről írásban, feladatlapokban, élőbeszédben tudjanak számot adni!

Játék fogalomkártyával és memóriajátékkal.

6. évfolyam**Témakörök****KÉPEK A KÖZÉPKORI EURÓPA ÉLETÉBŐL**

Tartalma: Nagy Károly birodalma, a nyugati államszervezés és a kereszténység összefonódásának példája. Az arab hódítások, azok hatása Európára. Európa 1000 körül. A középkori keresztény egyház. A templomok és a kolostorok világa: legendák, krónikák, oklevelek, a papok és szerzetesek élete. A középkori falvak és uradalmak élete. A jobbágyrendszer kialakulása. A hűbéri rendszer Nyugat-Európában. A középkori várak és a lovagok élete. A középkori városok kialakulása. A céhek működése, az iparosok és a kereskedők szerepe a gazdasági és kulturális fejlődésben. Európa a 15. században.

Fogalmak: középkor, iszlám, kalifa, pápa, szent, ereklye, eretnek, kolostor, szerzetes, szerzetesrend, egyházszakadás, oklevél, kódex, legenda, uradalom, robot, jobbágy, nyomásos gazdálkodás, hűbérúr, hűbéres, hűbérbirtok, vár, lovag, középkori város, kiváltság, önkormányzat, polgár, adó, vám, céh, járványok, távolsági kereskedelem, kereslet-kínálat.

Nevek: Nagy Károly, Mohamed, Allah, Szent Benedek, Szent Ferenc.

Földrajzi nevek: Frank Birodalom, Arab Birodalom, Mekka, Bizánc, Német-római Császárság, Velence, Firenze.

Évszámok: 622, 711, 800, 1054, 1453.

MAGYARORSZÁG AZ ÁRPÁDOK IDEJÉN

Tartalma: A kalandozások kora. „A magyarok nyilaitól ments meg uram minket!” Géza és Szent István jelentősége. Szent István király udvarában. Szent László és Könyves Kálmán: törvényhozás, bíraskodás, ítékezés. II. András és IV. Béla uralkodása. A tatárjárás. A második honalapítás. Az Árpád-ház kihalása. Kultúra az Árpád-korban.

Fogalmak: kalandozás, vármegye, tized, ispán, tatár, kun.

Nevek: Géza fejedelem, Sarolt, Koppány, Szent István, Gellért püspök, Imre herceg, Szent László, Könyves Kálmán, II. András, Julianus barát, IV. Béla.

Földrajzi nevek: Pannonhalma, Esztergom, Kalocsa, Erdély, Fehérvár, Várad, Muhi, Buda, Ják.

Évszámok: 997–1038, 1000, 1241–1242, 1301.

VIRÁGZÓ KÖZÉPKOR MAGYARORSZÁGON

Tartalma: Károly Róbert „kincses Magyarország”. Nagy Lajos, a lovagkirály. Zsigmond, a császár és király. Egy középkori magyar város. A Hunyadiak kora. Mátyás király palotái. Bárók, nemesek, jobbágyok. Tragédia Mohácsnál. Buda elfoglalása.

Fogalmak: aranyforint, bandérium, nemes, báró, ösiség, kilenced, kormányzó, végvár.

Nevek: Károly Róbert, Nagy Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, Mátyás király, Janus Pannonius, Vitéz János, Bakócz Tamás, Dózsa György, II. Lajos, Szapolyai János, II. Szulejmán, I. Ferdinánd.

Földrajzi nevek: Visegrád, Nándorfehérvár, Bécs, Erdély, Mohács.

Évszámok: 1456, 1458–1490, 1514, 1526, 1541.

AZ ÚJKOR KEZDETÉN

Tartalma: Felfedezők, kalandorok, hódítók. Kolumbusz és követői. I. Erzsébet Angliája. II. Fülöp spanyol birodalma. Harc a tengereken a tengerekért. Szemben a pápával: Luther Márton és Kálvin János, a hitújítók. Az angol polgári forradalom. XIV. Lajos Franciaországa. Versailles fényei és árnyai. Ablak Európára – Nagy Péter Oroszországa. Az Európán kívüli világ. Találmányok, felfedezések, újítások.

Fogalmak: újkor, felfedező, gyarmat, világkereskedelem, manufaktúra, bankár, hitel, humanizmus, parlament, reformáció, protestáns, katolikus megújulás (ellenreformáció), azték, inka.

Nevek: Kolumbusz Kristóf, Magellán, V. Károly, Luther Márton, Kálvin János, Oliver Cromwell, XIV. Lajos, Nagy Péter, Gutenberg, Leonardo da Vinci, Galileo Galilei.

Földrajzi nevek: Amerika, Versailles, London, Nagy-Britannia, Párizs, Madrid, Szentpétervár.

Évszámok: 1492, 1517.

MAGYARORSZÁG AZ ÚJKOR KEZDETÉN

Tartalma: Törökvilág Magyarországon. A várháborúk hősei, a végvári katonák. A marhahajtók útjain, a hajdúk élete. Erdély aranykora. Portrék a 16–17. századi királyi Magyarországról. Történetek a függetlenségi küzdelmekről. A reformáció és ellenreformáció kulturális hatása. Buda visszafoglalása. II. Rákóczi Ferenc a szabadságharc élén.

Fogalmak: szpáhi, janicsár, pasa, hajdú, kollégium, végvár, kuruc, labanc, nádor.

Nevek: Dobó István, Zrínyi Miklós, Károli Gáspár, Pázmány Péter, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós, Thököly Imre, Zrínyi Ilona, II. Rákóczi Ferenc.

Földrajzi nevek: Hódoltság, Erdélyi Fejedelemség, Királyi Magyarország, Gyulafehérvár, Pozsony, Kőszeg, Eger, Szigetvár, Sárospatak.

Évszámok: 1532, 1552, 1604–1606, 1613–1629, 1686, 1703–1711, 1735.

Tanulói tevékenység

A tankönyvsorozat könyvei közül talán a 6. osztályos rendelkezik a legszebb, leggazdagabb képanyaggal. A középkor magyar és európai történelmével foglalkozó kiadványok a bőség zavarával kínálják a várakról, fegyverekről, ruhákról, kastélyokról készített színes felvételeket, illetve korabeli metszeteket. A rekonstrukciós rajzok, a témával foglalkozó festmények és még számos más képanyag eredményes gyűjtőmunkával kecsegtetik a kutatómunkát végző diákokat. A feladat azonban nem csupán a képek gyűjtése, hanem azok rendszerezése, eredetük feltárása, az összefüggések felismerése.

Középkori építészeti emlék fellelhető az ország szinte minden részén. Tegyük lehetővé, hogy a tanulók megfigyelhessék a korabeli építészeti emlékeket eredeti környezetükben, a középkori tárgyakat a megyei vagy fővárosi múzeumok valamelyikében. Készítsenek a diákok jegyzeteket, amelyek alapján fel tudják idézni szóban, írásban, rajzban a látott emlékeket!

Különösen fontos a korabeli **használati tárgyak** funkciójának megismerése. A mezőgazdasági és közlekedési eszközök, fegyverek, a **céhes iparral** kapcsolatos tárgyak a gyerekek számára érdekesek. A tárgyak által a középkor világa, az akkori emberek életmódja könnyebben megérthető.

Szorosan kötődik a tárgyak használatához az élő népi hagyományok, szokások gyűjtése, megismerése. A néprajzi adatok: képek, dokumentumfilmek, múzeumi tárgyak szinte élővé teszik a régmúlt korok emberének életét.

A középkor tanulmányozását számos ismeretterjesztő mű, lexikon, enciklopédia segíti. A pedagógus feladata, hogy a diák tudjon tájékozódni a történelmi témájú könyvek között, és megismerje a használatukat.

Lényegesen könnyebben megtanulhatja a gyerek, hogy mit jelentenek az olyan fogalmak, mint: *krónika*, *legenda*, *intelmek*, *emlékirat*, *bullá*, *históriás ének*, *alapítólevél*, ha az említett forrásfajtákat részben vagy egészben elolvashatja.

A tárgyak, írásos források bemutatásakor ügyeljünk arra, hogy a tanuló ismerje fel az azokhoz tartozó korokat is. (Tudja azt, hogy egy nehézpáncélos lovag vagy egy huszár melyik századhoz tartozik, ismerje fel a korok építészeti stílusát, ruházatát.)

A tanultakat sokféleképpen visszakerdezhethetjük a diákoktól. A 12 éves korosztálytól a tapasztalati úton szerzett ismereteiket egyszerű kérdés és az arra adott válasz formájában ellenőrizhetjük. Tudniuk kell összefüggő élőbeszéddel jellemezni egy-egy kort. Minden esetben gyakorolniuk kell a korra jellemző fogalmakat, neveket, földrajzi helyneveket.

Az előadások, feltételek nem egyszerűen a szövegek reprodukálásában nyilvánulnak meg, kiterjednek történelmi személyiségek és koruk kapcsolatának elemzésére, a középkori életképek bemutatására is. A témákat tanári segítséggel, kutatómunka alapján állítsák össze a tanulók!

A történelmi témájú előadásoknak párosulnia kell topográfiai ismeretekkel. Az eltérő léptékű atlaszok és térképek földrajzi és történelmi összefüggéseit tanári segítséggel ismerje meg a tanuló. Egyik legfontosabb a történelmi területi változások felismerése. A környezeti változások, azaz a múlt és jelen térképeken történő összevetése, a változások felderítése tanári segítséggel történjen.

A 6. osztályban a középkor ismert és történelmi szerepet játszó földrészeit is be kell mutatnunk. Kivételes helyet foglal el Európa, amelyben mi is élünk. Nem maradhat ki a 15. században az európaiak által felfedezett Amerika sem.

A tanulók fogalmi rendszerébe beépíthetők a technikai fejlődés, a termelő kultúra változása, a gazdasági élet és az emberek életmódjának összefüggései. Mindezekre a változásokra már a földrészek és az országok közötti kereskedelmi és kulturális kapcsolatok is hatással voltak.

A történetek még a 12 éves korosztály történelmi tudatának kialakításában is döntő szerepet játszanak. A tárggyal kapcsolatos fogalmi rendszer kialakításában az élőbeszéd mellett az írásban és a feladatlapokon elvégzett tanulói munka is szerves részét képezi a korszak mélyebb megismerésének. A játékos megoldásokat, a fogalomkártyával és memóriajátékkal történő ismétlő, összefoglaló módszereket is folyamatosan alkalmazzuk!

7. évfolyam

Témakörök

A POLGÁRI ÁTALAKULÁS KORA (13 óra)

Tartalma: Vállalkozók és vállalkozások. Az Amerikai Egyesült Államok megalakulása, törvényhozása. A felvilágosodás és a francia forradalom eszméi, kiemelkedő személyiségei, főbb eseményei. Napóleon és a korabeli Franciaország. Európa Napóleon korában. A mezőgazdaság és a gépek forradalma. Az ipari forradalom társadalmi következményei. A „világ műhelye”. Életmód a kapitalizálódó Európában. Új eszmei irányzatok és hatásuk. A Szent Szövetség Európája.

Fogalmak: alkotmány, emberi jogok, felvilágosodás, népfelség elve, hatalmi ágak, köztársaság, forradalom, jakobinus, terror, nemzet, ipari forradalom, vetésforgó, vállalkozó, haszon, tőkés, gyár, bérmunkás, kapitalizmus, politika.

Nevek: Washington, Jefferson, Rousseau, Voltaire,

XVI. Lajos, Robespierre, Danton, Napóleon, Watt, Stephenson, Metternich, Marx.

Földrajzi nevek: USA, Boston, Lipcse, Waterloo, Latin-Amerika.

Évszámok: 1776, 1789. július 14., 1815.

MAGYARORSZÁG A HABSBERG BIRODALOMBAN. KÉPEK A 18. SZÁZADI MAGYARORSZÁGRÓL (7 óra)

Tartalma: III. Károly és a Pragmatica Sanctio. „A jóságos királynő” – Mária Terézia és a magyarok. II. József – „a türelmetlen ész politikája”. A soknemzetiségű Magyarország kialakulása. Magyarország a francia forradalom és a napóleoni háborúk korában. A polgárosodás kezdete.

Fogalmak: betelepítés, bevándorlás, úrbérrendezés, állandó hadsereg, vallási türelem, államnyelv, oktatás-politika.

Nevek: Mária Terézia, II. József, I. Ferenc, Kazinczy Ferenc, Kölcsey Ferenc, Martinovics Ignác.

Földrajzi nevek: Bécs, Kufstein, Bányácska (Széphalom), Kassa, Vérmező.

Évszámok: 1740–1780, 1777, 1780–1790, 1795, 1809.

MAGYARORSZÁG A REFORMKOR KÜSZÖBÉN. A POLGÁROSODÁS KEZDETEI (8 óra)

Tartalma: a pozsonyi országgyűlések. A jobbágyfelszabadítás és a magyar nyelv ügye. Gróf Széchenyi István a „legnagyobb magyar”. Kossuth Lajos programja, politikai pályafutása. Jobbágysors Magyarországon. A nemesség harca a polgári átalakulásért. A soknemzetiségű Magyarország.

Fogalmak: országgyűlés, arisztokrácia, alsótábla, felsőtábla, reformkor, közteherviselés, örökváltság, zsellér, nyilvánosság, cenzúra, nemzetiség.

Nevek: báró Wesselényi Miklós, gróf Széchenyi István, Kossuth Lajos, Petőfi Sándor.

Földrajzi nevek: Pozsony, Nagycenk, Pest, Monok.

Évszámok: 1791–1860, 1802–1894, 1825, 1830–1848, 1832–1836.

A MAGYAR FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC 1848–49-BEN (8 óra)

Tartalma: Forradalmi események 1848 tavaszán Európában és Pesten. Polgári törvények. A Batthyány-kormány. A szabadságharc kezdete. A nemzeti hadsereg. A dicsőséges tavaszi hadjárat. A szabadságharc bukása. Európa hallgatása.

Fogalmak: sajtószabadság, választójog, felelős kormány, jobbágyfelszabadítás, nemzetőrség, honvédség, trónfosztás.

Nevek: gróf Batthyány Lajos, Deák Ferenc, Görgey Artúr, Ferenc József, Bem József, Klapka György.

Földrajzi nevek: Cegléd, Pákozd, Debrecen, Kápolna, Vác, Isaszeg, Komárom, Segesvár, Arad, Világos.

Évszámok: 1848. március 15., 1849. április 14.

A NEMZETI ÁLLAMOK ÉS BIRODALMAK KORA (1849–1871) (7 óra)

Tartalma: Európa nagyhatalmai. Centrumok és perifériák a 19. század második felében. Harc a gyarmatokért. A világ felosztása a 19. században. Nemzetállamok születése: Olaszország és Németország. Az amerikai polgárháború.

Fogalmak: polgárháború, nemzetállam, szabad verseny, monopólium, szociálpolitika, gyarmatbirodalom.

Nevek: Viktória királynő, Palmerston, Garibaldi, Bismarck, Lincoln.

Földrajzi nevek: Indokína, Németország, Marsala, Olaszország, Königrätz, Szerbia, Románia, Bulgária, Balkán.

Évszámok: 1861–1865, 1866, 1870, 1871.

MEGTORLÁS, KIEGYEZÉS, BOLDOG BÉKEIDŐK. A DUALIZMUS KORA (9 óra)

Tartalma: A szabadságharc bukása. A Bach-rendszer programja. Passzív ellenállás. A kiegyezés. Pártok és politikusok. Gazdasági fejlődés. A polgárosodó magyar társadalom. Világváros születik: Budapest. A millennium: ellentmondások és válságjelek.

Fogalmak: passzív ellenállás, emigráció, kiegyezés, közös ügyek, polgárosodás, dzsenti, nagypolgárság, kispolgárság, asszimiláció, millennium.

Nevek: Haynau, Bach, gróf Andrássy Gyula, báró Eötvös József, Tisza Kálmán, Baross Gábor, Ganz Ábrahám, Weiss Manfréd.

Földrajzi nevek: Arad, Osztrák-Magyar Monarchia, Pest-Buda, Budapest, Zágráb.

Évszámok: 1849. október 6., 1867, 1867–1916, 1896.

EURÓPA NAGYHATALMAI ÉS MAGYARORSZÁG AZ IMPERIALIZMUS KORÁBAN (13 óra)

Tartalma: A párizsi kommün hatása az európai munkásmozgalomra. Az állam új feladatai: oktatásügy, egészségügy, szociálpolitika, közlekedés. A fény százada. A központi hatalmak és az antant megalakulása. A sokarcú munkásmozgalom. Parasztszervezkedések, aratósztrájkok.

Fogalmak: szakszervezet, anarchisták, központi hatalmak, utópia, antant, szociáldemokrácia, szocializmus, tömegkultúra.

Nevek: Edison, gróf Tisza István, Puskás Tivadar, Wekerle Sándor.

Földrajzi nevek: Viharsarok, Albánia.

Évszámok: 1912, 1913.

AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ ÉS AZ OROSZ FORRADALOM (9 óra)

Tartalma: a nagy háború okai és céljai. A frontvonalak kialakulása. Az állóháború. A háterszág. Forradalom Oroszországban, a bolsevik hatalomátvétel. A világháború győztesei és vesztesei.

Fogalmak: villámháború, állóháború, háterszág, békerendszer, bolsevik, szovjet.

Nevek: Ferenc Ferdinánd, Hindenburg, II. Vilmos, II. Miklós, Wilson, Lenin.

Földrajzi nevek: Sarajevó, Verdun, Galícia, Somme, Isonzó, Doberdó, Piave.

Évszámok: 1914–1918, 1917. február 23., 1918. november 11.

Tanulói tevékenységek

A 7. évfolyamos, 13 éves korosztály már alkalmas arra, hogy egyszerűbb, **elvont fogalmakat** alkotson. A történetek szerepe megmarad, de csak kiegészítő formában. A tanulók a 7. évfolyamon megismerkednek a **történelemtudomány** alapjaival, amelyre az egyre bonyolultabbá váló 18–19. századi események megértéséhez elengedhetetlenül szükség van. A történelmi összefüggések megértetése, elsajátíttatása a diákokkal komoly pedagógiai felkészültséget kíván. Ugyanakkor a szaktanár számíthat arra, hogy a gyerekek egyre több konkrét történelmi kérdést vetnek fel, amelyekre válaszolni kell.

A tárgyalat időszak térbeli és időbeli változásainak felismertetése részben a történelmi térképek segítségével történik.

Ha a térbeli változásokat összevetjük a különböző léptékű térképekkel – illetve a jelrendszerek és színezések segítségével az időben történő változásokkal –, a történelem tantárgy tanulásának legfontosabb elemeit tanulja meg a diák.

A korszak – többek között – a magyar történelem dicsőséges szakaszát is tárgyalja, ami az egyetemes és a magyar történelmi események összevetését igényli.

Az összeegyeztetés térképek segítségével történjen.

Meg kell tanulni az információgyűjtést és annak feldolgozását is. Az információkat a már ismert források mellett **statisztikai adatokból, táblázatokból, grafikonokból** nyerjük.

Ezekkel kapcsolatban el kell sajátítanunk a **diagramok** olvasását, készítését, az összehasonlító diagramok elemzésének tudományát.

Megadott témák alapján minden tanuló végezzen önálló kutatómunkát a könyvtárban!

Ismerkedjen meg a témával foglalkozó kézikönyvekkel, lexikonokkal, **ismeretterjesztő művekkel!** Megadott szempontok alapján készítsen kiselőadást vagy **esszét!**

A témafeldolgozás történhet kiscsoportokban, tanári irányítással.

Ebben az esetben viszont az adott esemény többszempontú feldolgozást kíván, azaz a csoport minden tagjának jelenjen meg a véleménye.

A közös munka során a **szerepjáték** is alkalmas valamely korszak tárgyalására, például oly módon, hogy a tanuló egyes szám első személyben mint „részvevő” mutatja be az adott korszak egy mozzanatát.

Izgalmas feladatnak ígérkezik, mikor a 13 éves diák **írásos források** alapján összeveti személyek és események korabeli és mai, utólagos megítélését. (Gondoljunk Rákóczi vagy Széchenyi példamutató alakjára!)

A gazdasági élet az előző korszakokban is meghatározó volt. Ennek megfelelően kell hangsúlyt adnunk a technikai fejlődésnek, feltalálók, tudósok bemutatásának.

Rá kell világítani a politika és a gazdasági élet szoros összefüggéseire, amelyek döntő társadalmi változásokat idéztek elő.

A gazdasági, technikai, társadalmi jelenségek összefüggéseinek bonyolult kérdéseit nem lehet megkerülni. Ennek fontossága egyrészt a 20. század történelmi tanulmányainál, másrészt a jelen ismeret alkalmazásánál mutatkozik meg.

A **történelem színterei** változatosak. Az adott térség társadalmi változásai egy másik térségben nem akkor és nem úgy jelennek meg, ha megjelennek egyáltalán. A térbeli és időbeli eltolódások értelmezése a 13 éves korosztály számára tehát elengedhetetlen.

A leglényegesebb, hogy a ma is érvényes eszmék, jelenségek, konvenciók, intézményrendszerek, ha módosult formában is, de felismerhetőek legyenek.

A történelem tanulásának értelmét, lényegét foghatja meg a tanuló, ha megérti a **nemzetállam** fogalmát, illetve kialakulásának szükségességét. Ma, a 21. század elején pedig éppen ellenkező folyamatok zajlanak Európában. Az összefüggések, múlt, jelen és jövőkép felvázolása a történelemtanulás lényege.

A tanuló térkép, ismeret és a **fantázia segítségével** utazzon el (vonattal) Prágából Bécsen, Budapesten keresztül Kolozsvárra vagy Fiuméba. Ez az utazás mikor volt egyszerűbb: a Monarchia időszakában vagy ma?

Végezzünk hasonló fantáziajátékot **Budapest városépítésével** kapcsolatban. Melyek a mai Budapestet meghatározó épületek, intézmények, hidak épültek a dualizmus időszakában, s melyek a 20. század második felében?

Hogyan gondoltak a 19. század második felében a magyarok a **Habsburgokra**, és hogyan ma?

Milyen viszonya volt a magyaroknak a **nemzetiségiakkal**, s milyen ma?

A témákat folytathatjuk, s a végeredmény, a tanulói válaszok érdekesnek és tanulságosnak ígérkeznek. De csak akkor fogalmazódnak meg valóságos válaszok, ha azt sokrétű kutatómunka előzi meg.

A gazdasági, politikai, nemzetiségi ellentétek az **első világháborúba** torkolltak. Az osztályban alakuljon annyi munkacsoport, ahányféle ellentét jellemezte a 20. század eleji Európát, s mindegyik kutasson a választott témakörében a háborúhoz vezető problémák feltárása után.

8. évfolyam

Témakörök

HÁBORÚTÓL HÁBORÚIG. A VILÁG A HÚSZAS ÉS A HARMINCAS ÉVEKBEN (14 óra)

Tartalma: A győztesek békerendszere, hatása Európa népeire. A sztálini Szovjetunió. A kommunizmus. „Modern idők” Amerikában és Európában. A társadalom és az életforma változásai. Gazdasági világválság. Hitler Németországa. A náciizmus. Az Egyesült Államok és Rooseveltt politikája. Úton az újabb háború felé. Európa újrafelosztása.

Fogalmak: jelenkor, parlamenti demokrácia, gazdasági válság, nemzeti szocializmus, fajelmélet, antiszemitizmus, sovinizmus, koncentrációs tábor, egypártrendszer, sztálinizmus, koncepció per, tervezdélködés, propaganda, New Deal.

Nevek: Wilson, Sztálin, Rooseveltt, Mussolini, Hitler.

Földrajzi nevek: Breszt-Litovszk, Észtország, Lettország, Litvánia, Ukrajna, Belorusszia, Szovjet-Oroszország, Csehszlovákia, SHS Királyság (Jugoszlávia), Ausztria, Szovjetunió, New York.

Évszámok: 1929–1933, 1933. január 30., 1933–1945, 1936, 1938.

MAGYARORSZÁG A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT (14 óra)

Tartalma: Forradalom és ellenforradalom. Trianon és következményei. A kisantant. Magyarország elszigetelődése. A bethleni konszolidáció. A Horthy-rendszer megszilárdulása. Kiútkeresés és kényszerpálya a harmincas években. Életmód a két világháború közötti Magyarországon. Urbánusok és népiesek. A nemzeti szocializmus feléledése.

Fogalmak: öszirózsás forradalom, tanácsköztársaság, konszolidáció, irredentizmus, kommunisták, nyilasok, konzervatív, liberális.

Nevek: gróf Károlyi Mihály, Kun Béla, gróf Bethlen István, gróf Teleki Pál, Horthy Miklós, Klebelsberg Kunó, Gömbös Gyula, Szálasi Ferenc.

Földrajzi nevek: Belgrád, Szatmárnémeti, Szeged, Trianon, Sopron, Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Észak-Erdély.

Évszámok: 1918. október 30–31., 1918. november 16., 1920. június 4., 1920–1944., 1938.

A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ (16 óra)

Tartalma: Európai háborúból világháború. A totális háború. A háború, a gazdasági élet és a hátország. Háború és diplomácia. A világháború főszereplői, nagy történelmi alakjai. Magyarország a második világháborúban. Tragédia a Don-kanyarban. Az európai zsidóság tragédiája. Magyarország német megszállása. A háború befejezése.

Fogalmak: totális háború, hadigazdaság, gettó, deportálás, munkaszolgálat, holokauszt, „hintapolitika”, partizán, háborús bűnös, antifasiszta ellenállás.

Nevek: Mao Ce-tung, Churchill, De Gaulle, Bárdossy László, Kállay Miklós, Bajcsy-Zsilinszky Endre.

Földrajzi nevek: Dunkerque, Vichy, Pearl Harbor, Midway-szigetek, Don-kanyar, Sztálingrád, Volga, Leningrád, Teherán, Auschwitz, Normandia, Hirosima, Jalta, Potsdam.

Évszámok: 1939. szeptember 1., 1941. június 22., 1941. december 7., 1944. március 19., 1944. október 15., 1945. február 13., 1945. május 8., 1945. augusztus 6., 1945. szeptember 2.

A GLOBALIZÁLÓDÓ VILÁG (16 óra)

Tartalma: A kétpólusú világ. Az ENSZ megalakulása. Kommunista diktatúrák. A harmadik világ kialakulása. A gyarmati rendszer felbomlása. A hidegháború. A világ gazdaság. Az európai integráció. Az emberi és polgári jogok. A szovjet birodalom szétesése. Globális problémák, ökológiai kihívások. A fogyasztói társadalom.

Fogalmak: hidegháború, kommunista diktatúra, harmadik világ, világ gazdaság, globalizáció, integráció, népességrobbanás, fogyasztói társadalom, környezetkárosítás.

Nevek: Ceausescu, Tito, Gandhi, Eisenhower, Adenauer, Kennedy, Brezsnyev, Gorbacsov, Tőkés László.

Földrajzi nevek: Nürnberg, NSZK, NDK, Korea, Tajvan, Indokína, Vietnam, Izrael, Brüsszel, Strasbourg, Dallas, Helsinki, Afganisztán, FÁK, Koszovó, Csehország, Szlovákia.

Évszámok: 1945–1946, 1947, 1949. január 25., 1949, 1961, 1968, 1979, 1985, 1990. október 3., 1991. december 25., 1993. január 1., 1998.

MAGYARORSZÁG TÖRTÉNETE NAPJAINKIG

Tartalma: Magyarország a keleti blokkban – a koalíciós évek. A sztálinizmus Magyarországon. A Rákosi-korszak. Forradalom Magyarországon – 1956. A Kádár-korszak. „A legvidámabb barakk”. A magyar társadalom átalakítása. A határon túli magyarok. A rendszerváltás. A magyar társadalom átalakítása. Magyarország Alkotmánya. A magyar választási rendszer. Politikai tagoltság Magyarországon. Törvényhozó hatalom: az országgyűlés. Végrehajtó hatalom: a kormány. Bírói hatalom: az igazságszolgáltatás. A hatalommegosztás más tényezői: a köztársasági elnök, az Alkotmánybíróság, a nyilvánosság. Önkormányzatok, civil szervezetek. Magyarország és az európai integráció.

Fogalmak: pártállam, kollektivizálás, rendszerváltás, földosztás, államosítás, állampolgárság, választási alapelvek, népszavazás, nemzet, nemzetiség, etnikum, emberi jogok.

Nevek: Rákosi Mátyás, Rajk László, Mindszenty József, Gerő Ernő, Péter Gábor, Nagy Imre, Kádár János, Pozsgay Imre, Németh Miklós, Antall József, Göncz Árpád.

Földrajzi nevek: Recsk, Bem tér, Corvin tér, Széna tér, Köztársaság tér, Rákoskeresztúri temető, Monor, Lakitelek, Bős-Nagymaros.

Évszámok: 1944. december 21., 1945–1948, 1946. február 1., 1946. augusztus 1., 1948–1953, 1949, 1950. június, 1956. október 23., 1968, 1989. augusztus 20., 1989, 1990. május 22., 1998, 2000. augusztus 20.

Tanulói tevékenységek

A 8. évfolyamos, 14 éves korosztály tanulási módszerét az összefüggések keresése, az elvont fogalmak egyre gyakrabban történő alkalmazása hatja át.

Az **önálló jegyzet** készítését minden tanulónak gyakorolnia kell. Egyrészt csak így lesz képes követni a 20. század egyre bonyolultabbá váló történelmi változásait, másrészt ez felkészülést jelent a középiskolai tanulmányokra.

Az **egyetemes és magyar történelem rendszerbe állítása** elengedhetetlen feladat, hiszen Magyarország a 20. század elején Európa egyik nagyhatalmának alkotórésze, a következő évtizedekben pedig a kis országok sorába süllyedt. Ennek a történelmi jelentőségű folyamatnak a megértése összefügg hazánk jelenlegi állapotának megismerésével.

A tanulás során a diákoknak el kell sajátítaniuk a **statisztikai adatok** gyűjtésének, rendszerezésének gyakorlatát, melyet a **legfrissebb információk** feldolgozására is alkalmazhatunk. A kutatást a tanulók a legmodernebb **informatikai eszközök** segítségével is végezhetik tanári irányítással, majd önállóan. A modern informatikai eszközök más tantárgyak történelmi vonatkozású részeit is tartalmazzák, melyeket az adott technikai eszközök segítségével elemezni is tudnak a tanulók.

A jelentős tudósok, feltalálók, közéleti személyiségek életének, alkotásainak a megismerése a **számítógép** és a **videotechnika** révén könnyebben megy. Az adott téma feldolgozása a tanár által csoportosan, az általa megadott szempontok alapján történhet.

Ennek keretében korabeli írásos források párhuzamba állításával, meghatározott szempontok alapján dolgozhatjuk fel a történelmi témát. Hasonlóképpen, saját szempontsor megfogalmazásával **riportot, interjút** készíthetnek a diákok.

A háborúk szörnyűségei intő példaként szerepeljenek a gyerekek ismereteiben.

A térképismeret alapvető követelmény, hiszen a **világ újrafelosztását**, az országhatárok változásait, birodalmak szétesését, szövetségi rendszerek alakulását, megszűnését csak így érthetik meg a diákok.

A gazdasági, politikai, társadalmi és kulturális jelenségek egymástól függően alakulnak, változnak. Egyik a másik ismerete nélkül nem érthető, nem értelmezhető.

Az **összefüggések elemzése** egyéni és csoportos formában történhet.

A 20. század történelmi eseményeinek egy részéről – így a világháborúról is – készültek fotók, sőt filmfelvételek is.

A korabeli fotókat és **dokumentumfilmeket** tanári irányítással nézzék meg, dolgozzák fel!

A **modern hírközlő szerek** – mint amilyen a televízió, a rádió, a hetilapok, a napilapok és a folyóiratok – nyújtják a legtöbb jelenismeretről szóló információt.

Különös gondot, figyelmet kell fordítaniuk arra, hogy a 14 éves korosztályhoz azok a hírek is eljussanak, amelyek a társadalmi valóságot tükrözik.

Kiemelt szempont, hogy a diákok folyamatában tudják kezelni az **ökológiai problémák** összefüggéseit. A hazánkban és határainkon túl történő természeti katasztrófák és az ember tevékenységének kapcsolatát látniuk kell.

Földünk ma már legégetőbb problémája az ökológiai folyamatokban rejlik, amelynek kulcsa a **globalizáció**. A 8. osztályban a történelem tanulása, különösen a második félévben, szorosan összefügg a napi hírek figyelésével, elemzésével.

Alapvető feladat, hogy a tanulók elsajátítsák azt a szemléletet, amely alapján a 20. század meghatározó eseményeit tudják összevetni a mai történésekkel. Tudjanak – segítséggel – magyarázatot adni napjaink eseményeinek gyökereire, mely gyökerek a 20. században fellelhetők.

A globalizáció fogalmát a sajtóhírek, aktualizálható mozifilmek, internet révén tudják megmagyarázni.

A kutatómunka mellett ajánlott módszer a **szülőkkal**, de különösen a **nagyszülőkkal való beszélgetés**. Hasznos lehet a **második világháborús, 1956-os memoárok** olvasása, a **Terrorháza Múzeum** látogatása, régi újságok, folyóiratok lapozgatása, **dokumentumfilmek** nézése.

A **rendszer váltás** fogalmát, eseményeit a tanár már saját tapasztalatai, élményei alapján is át tudja adni diákjainak.

A továbbhaladás feltételei

5. osztály

A TÖRTÉNELMI ISMERETEK, KÉSZSÉGEK ÉS KÉPESSÉGEK MÉRÉSE

A mérés nem jelent feltétlenül érdemjegyen való számonkérést, hanem a tanár részére nyújt tájékoztatást minden fejezet után, minden tanulóról.

A gyerek tudjon különbséget tenni a történelem tárgyi, írásos és szóbeli forrásai között! Tudjon tájékozódni az időben és térben! Tudja, hogy melyik esemény történt korábban, melyik később, és mennyi idő telt el a két esemény között! Tudja elhelyezni a térképen a tanult eseményeket, s tudjon ahhoz rendelni neveket, helyszíneket!

Az idő és tér fogalmát csak úgy érti jól, ha az ahhoz fűződő eseményt el tudja mesélni, illetve a tanult történetekhez kérdéseket tud feltenni. Az ókor egyes fejezetei kapcsán tudjon különbséget tenni a történetek mondai (mesei) világa és a valóság között!

6. osztály

A TÖRTÉNELMI ISMERETEK, KÉPESSÉGEK ÉS KÉSZSÉGEK MÉRÉSE

Képek, tárgyak, épületek, azok stílusa után ismerje fel a tanuló az adott korszakot! A tanár tudja a tanulók készségét felmérni a középkori tárgyakról alkotott véleményük alapján!

Készítsenek minden fejezet után legalább egy térképet a diákok!

Ismerje a tanuló a kerettantervben szereplő földrajzi nevekhez tartozó helyeket!

Tudjon a tanuló a legjellemzőbb középkori tárgyakról, fogalmakról rövid jellemzést adni!

7. osztály

A TÖRTÉNELMI ISMERETEK, KÉPESSÉGEK ÉS KÉSZSÉGEK MÉRÉSE

Készítsen a diák önálló vázlatot az adott témáról!

Önálló könyvtári kutatómunka alapján tartson kiselőadást a történelmi eseményről, személyről!

Legyen képes arra, hogy grafikonokat, táblázatokat, diagramokat tudjon értelmezni és azokról rövid szöveges elemzést adni!

Tudjon önállóan vagy tanári segítséggel egyszerűbb forrásokat értelmezni, azokat elhelyezni a megfelelő korba, a megfelelő eseményekhez kapcsolva azokat!

Ismerje a kiemelkedő politikusok, történelmi személyiségek tevékenységét, jelentőségüket az adott korban, időszakban!

Tudja a főbb személyiségek szerepét, tetteit összehasonlítani, tevékenységét elemezni!

Tudja, hogy a magyar és egyetemes történelem kiemelt személyei közül kik voltak kortársak!

Tudjon összehasonlítani – térkép segítségével – határváltozásokat, területváltozásokat!
Legyenek képesek elhelyezni kiemelt történelmi eseményeket és személyeket térben és időben!

8. osztály

A TÖRTÉNELMI ISMERETEK, KÉPESSÉGEK ÉS KÉSZSÉGEK MÉRÉSE

A diákok végezzenek egyre több kutatómunkát, amelyek alapján vázlatokat készíthetnek és kiselőadásokat tudnak tartani! Tudjanak párhuzamot vonni a magyar és az európai események között! Tudják azt, hogy a magyar történelem kiemelkedő eseményei idején mi történt Európa és a világ más régióiban!

Tudatosuljon a 14 éves korosztályban, hogy a történelmi, társadalmi események szorosan összefüggenek a gazdasági-technikai fejlődéssel!

Nagyon fontos a történelmi tudat fejlesztése szempontjából, hogy a gyerekek tudják a 20. századi magyar és egyetemes történelem legjelentősebb fordulópontjainak helyét és idejét.

Legalább ilyen alapvető tudni a diktatúra és a demokrácia legjellemzőbb vonásait.

Legyenek képesek a kiválasztott eseményhez kapcsolódó forrást felkutatni és összehasonlítani más adatokkal!

Ismerjék a mai Magyarország közjogi és politikai rendszerének alapintézményeit, működésük rendszerét!

Dolgozzák fel a magyar társadalom történetének egy-egy szeletét 1989-től napjainkig, különös tekintettel a lakóhelyi eseményekre!

Tanári segítséggel tudják elhelyezni személyes tapasztalataikat az országos és az egyetemes történelem folyamatában!

HON- ÉS NÉPISMERET**5–6. osztály****EMBER- ÉS TÁRSADALOM ISMERET, ETIKA****7. osztály****HON- ÉS NÉPISMERET****5–6. évfolyam**

A hon- és népismeret modul a történelem tantárgyhoz kapcsolódik, de ez nem zárja ki, hogy más tárgyat gondozó szaktanár ne taníthassa. Önálló feldolgozást igényel, melyet féléves ciklusban heti 1, egyéves periódusban kéthetente 1 órában taníthatunk. A törvény azonban lehetőséget ad arra is, hogy a két tanévre osztott 18–18 órát összevonjuk, s azt egy tanévben, például a **6. évfolyamon 37 órában** tanítsuk. Ezt a **helyi pedagógiai programban** kell meghatározni. Az 5. évfolyamon a 18 órás időkeretben tanítható ismereteket célszerű a második félévben elkezdni, amikor a gyerekek már némi tapasztalattal rendelkeznek a felső tagozatos tanulási szokásokat illetően.

A hon- és népismeret önálló cél- és feladatrendszerrel készült el, melynek két változata – nevezetesen az *A* és *B* lehetőség – közül lehet választani. A helyi tanterv készítésekor dönteni kell az egyik mellett. A kettő kombinációja, átfedéssel megoldott tanítása nem javasolt.

A VÁLTOZAT**Alapelvek, célok**

A 2001/2002-es tanévben bevezetett hon- és népismeret modul előzményeit a NAT Ember és társadalom műveltségi területei között fedezhetjük fel. A 18 órás **modul** a 19. század végi, 20. század eleji magyarországi parasztság életét mutatja be.

Figyelembe véve az életkori sajátosságokat, törekednünk kell a sokoldalú szemléltetésre.

Igyekezünk több tájházat, szabadtéri néprajzi múzeumot, szakirodalmat, képanyagot bemutatni!

A **hagyományismeret** tanításának fő célja, hogy a **hagyományos paraszti értékrendet**, az erre épülő kultúrát megismertessük ifjúságunkkal.

A 21. század küszöbén élő – különösen a nagyvárosi – gyerekek számára ezek az ismeretek már anakronisztikusak, nehezen érthetőek.

Mégis, a természetközelen élő, a természet adottságait felhasználó, azt újratemtő paraszti életmód megismerése csak hasznos lehet a gyerekek számára. Az a tisztelet, amivel a magyar paraszt közelített a természethez, mindenképpen példaértékű.

A hagyományismeret tanításának másik fontos célja a **szűkebb szülőföld** alaposabb megismerése, megszerettetése. Ez egyben a **hazaszeretet** megerősítéséhez vezető út, amely a túlzásoktól, a torzult romantikától mentesen alakítja ki a gyermekekben nemzeti örökségünk megbecsülését, tiszteletét, szeretetét.

Közvetlen környezetünk, saját kultúránk megismerése mellett a tágabb hazában élő, hasonló, vagy eltérő, **más hagyománnyal rendelkező nemzetiségek, kisebbségek** szokásait, életét is be kell mutatnunk. Ezt követően a szomszédos népek kultúrájából villantunk fel részleteket.

A 10–11 évesek számára a szülőföld felfedezése, megismerése még nem késő. Sőt, éppen ez a legfontosabb korosztály, amellyel a szűkebb és tágabb régiót bebarangolva, azt lépésről lépésre felfedezve, az így szerzett élményeknek a gyermekekre gyakorolt pozitív hatása elvitathatatlan lesz.

A **néprajz** az „**élő történelem**”, ami a még tapintható eszközök, régi fotók, családi emléktárgyak, filmek, iratok, könyvek révén átélhetővé teszi a múltat.

A hagyományismeret tanításának céljai közé tartozik az is, hogy segítse az eligazodást a sokszor szélsőséges megnyilvánulásoktól sem mentes fogyasztói társadalomban. A paraszti erkölcs, a természet diktálta munkarend, a lakás, étkezés, ruházkodás emberi léptékű mércéje védelmet nyújthat a globalizáció – sokszor természetellenes – kultúrájával szemben.

Éves óraszám

5. évfolyam	18 óra
6. évfolyam	18 óra

Fejlesztési feladatok

A tevékenységek, bemutatott példák, olvasmányélmények alapján váljanak egyértelművé a társadalmi és természeti környezet, a gazdálkodás, a szellemi és tárgyi kultúra összefüggései.

A 6. évfolyam végére a tanulóknak tudatosuljon, hogy a megismert jelenségek, folyamatok, tárgyak **térben és időben** egyaránt **eltérhetnek**. A népművészeti alkotások országrészenként, tájegységenként változnak. (Más egy kalocsai és egy matyó hímzés, más egy hortobágyi és egy bakonyi cifraszűr. Még akkor is, ha azok azonos időben készültek.) Ugyanakkor változhatnak ugyanazon tájegységen belül időben is az alkotások. (Egy parasztház ötven-hatvan év elteltével – ugyanabban a faluban – nem biztos, hogy ugyanúgy néz ki, új elemek, új stílusjegyek fedezhetők fel rajta az idő előrehaladtával).

A tanulóknak 12 éves korukra tudatosuljon, hogy a **környezet, a gazdálkodás módja, a használati eszközök, a szellemi örökség kölcsönhatásai**, összefüggései más-más eredményt hoznak! (Nem mindegy, hogy az adott falu az Alföldön, a Mátrában vagy a Balaton mellett terül-e el. Más a kultúrája egy síkvidéki, egy hegyi, egy vízparti közösségnek. Más eszközöket használnak, más a munkarendjük, más a természethez igazodó életük.)

Fel kell ismernie a 6. osztályos gyermeknek néhány jellegzetes **népművészeti motívumot**, s azokat térben el kell tudni helyezni. (A magyar motívumkincs jelei közül néhány hímzés- és faragásmintát, fazekas terméket, ruhaviseletet, háztípust, festést, nemezelést fel kell ismernie.)

A történelmi tanulmányokkal párhuzamosan fejleszteni kell a **földrajzi** ismereteket, hiszen a népművészeti tárgyak térben való elhelyezése alapkövetelmény.

Hasonlóképpen a földrajzi ismeretekhez, meg kell különböztetni néhány **zenei** motívumot, **irodalmi** alkotást, érdekes **népszokást**.

A paraszti társadalom megismerési folyamatában fontos elem a **vallás**. A római katolikus és református felekezet mellett számos más vallás színesítette a magyar és nemzetiségi csoportok társadalmát.

A gyermekek az előzőeken túl képet nyerhetnek az egyes **rétegek vagyoni helyzetéről**, a paraszti társadalom belső eltéréseiről.

5. évfolyam

Témakörök

A HÁZ (3 óra)

A **ház „ősei”**: a kunyhó, a jurta, a veremház, a boronaház, az osztott ház.

A Föld különböző részein az éghajlattól, a természeti környezettől, az adott társadalmi kultúrától, az építési alapanyagoktól függően **eltérő háztípusok** alakultak ki. A kőszőlőtől kezdve az iglun és a fűkunyhón keresztül, a vízre épített cölöpházig, a sivatagi sátorig mindenféle emberi hajlék előfordul.

Az érdekes példák megemlézése mellett törekedjünk a **magyar házepítés történetiségének** bemutatására! Kezdvé a honfoglalás előtti nomád pásztortársadalom hordozható jurtáitól a kora Árpád-kori veremházakon át, a 18–19. században kialakult **magyar paraszti lakóházakig**.

Ez utóbbiak külső megjelenési formái, belső felosztása alapján az egyes **tájegységek szerint lényeges eltéréseket mutatnak**. Ránézésre meg lehet különböztetni egy tiszaháti parasztházat egy székely, egy alföldi, egy bakonyi vagy egy palóc háztól.

A SZOBA (2 óra)

Egy szoba beszédes tárgyi hirdetője a ház gazdájának, annak tájegységi, nemzetiségi, vallási hovatartozásának.

A szövést és más textilmunkákat a nők, a fafaragásokat, kovácsmunkákat a férfiak végezték.

A bútorok faragása és színezése, azok elnevezése (mint például a sarokpad, a dikó, a sublót, a szuszék, a gyalogszék, a szökröny, a láda, a tálás, a kamarásasztal) sokat elárult a ház gazdájáról.

Hasonlóképpen a tisztaszoba textíliái (mint például a lepedők, díszpárnák, terítők, abroszok, ágyneműk, szőttesek, ruhadarabok).

A szentsarok díszei, a kereszt, a szentképek, a kegyszobrok, hazafias tárgyú képek, nyomatok, díszcsészék, emlékpoharak a szűkebb környezet életére utaltak.

A berendezések, a padló vagy a döngölt föld utalt a család vagyoni helyzetére, társadalmi rangjára.

A KONYHA 2 óra)

Középpontjában állt a **tűzhely**, ami lehetett kandalló, kemence, kályha, rakott tűzhely és ezek változatos formái. A fűtőtestek elhelyezése úgy történt, hogy praktikusán a konyhát és a szobát egyaránt fűtötte.

Külön gondot jelentett a **füst elvezetésének** módja. Ennek alapján beszélhetünk füstös konyháról, szabad kéményről és zárt kéményről.

A **konyhai eszközök** általában kerámiából készültek. Típusai alapján fazekak, tálak, kancsók, sütőformák, szilkék, bögrék, vizeskorsók lehettek.

A fából és a fémből készült konyhai eszközök közül megemlíthető a dagasztóteknő, a mozsár, a hurkatöltő, a krumplinyomó, a diótörő, a szita, a köpülő, a csigakészítő, a kanalak.

Az eszközök bemutatásából önkéntelenül adódik annak használata. Megtudhatjuk, hogyan történt a kenyérsütés, a disznóölés, a tejfeldolgozás, a vajköpülés, az adott tájegységre jellemző ételek elkészítése. A szabadtéri múzeumokban gyakran rendeznek kóstolót az egyes tájegységek finomságaiból.

HÉTKÖZNAPOK A PARASZTI HÁZBAN ÉS A HÁZ KÖRÜL (3 óra)

Megemlíthető az általában 7–10 tagú **nagycsalád** mellett az **egykezés** időszaka, ami a parasztcsalád és a föld elszakíthatatlan kapcsolatára utal.

A korosztályok és a nemek szerepe a házban és a ház körül. A kisgyermek játékaik, kialakuló szokásai már a munkához, a hasznos feladatokhoz kötődtek. Játékaik, játékszereik a munkaeszközöket, szerszámokat utánózták.

A **10–12 éves lányok, fiúk** csoportos játékaik a szórakozás mellett már hasznos tevékenységet is jelentettek. Liba- és disznópásztorkodás, tehénörzés, víz- és ételhordás, takarítás, állatok etetése, segítség a mosásban, főzésben, kisebb gyerekek felügyelete.

A **felnőttek** mindennapi munkája közé tartozott az állatok ellátása, a föld megművelése, a fafaragás, a kosárfonás, a lekvárfőzés, a zöldség- és gyümölcselrakás, a befőzés, a szövés, a fonás, a baromfiudvar körüli munkák.

A napi, a heti, a havi, az évszakonkénti, az éves **munkaritmus** ismétlődése, rendje sokat elmond a dolgos hétköznapokról.

Az étkezések nyári és téli rendje igazodott a sok évszázados hagyományokhoz (paraszti ételek bemutatása, lehetőség szerint elkészítése).

A hétköznapi ruhaviselet típusai: a gatyá, az ing, a pendely, a kapca, a kötény, a kendő, a szoknya.

AZ ÜNNEP (2 óra)

A magyar ünnepkörök kialakulása az európai kultúrában.

Az ünnep szerepe az emberek életében.

Világi és vallási ünnepek.

Személyhez kötődő (névnap, születésnap) és közös ünnepek.

ÜNNEP A PARASZTI HÁZBAN (2 óra)

Az **egyházi év ünnepei** a parasztek életében.

Az ünnepek előkészületei. A munkához kötődő tilalmak, a böjt időszakai, az ételek elkészítése és fogyasztása, az ünnepekhez kötődő szokások betartása.

A nemek és a korosztályok viselete, az ünnephez kötődő hagyományok szigorú betartása.

A KARÁCSONYI ÜNNEPKÖR (2 óra)

A paraszti világ legjelesebb, legszebb ünnepe a karácsony.

Az advent kezdete, Miklós napja, Luca-szék készítése, kántálás, betlehemezés, regölés, szenteste, szilveszter, újév, vízkereszt.

Élő és részben elfeledett szokások.

A FARSANG (2 óra)

A farsangi időszak jeles napjai.

Farsangi szokások, köszöntők, maszkos játékok, busójárás, alakoskodások jelentése.

Tanulói tevékenység

Az elméleti **ismeretek** mellett meg kell ismerniük a gyerekeknek néhány **gyakorlati tevékenységet** is. Szerecsés és előnyös helyzetben vannak azok az iskolák, települések, ahol lehetőség van valamilyen **kézműves foglalkozásra** (mint amilyen például az agyagozás, a szövés, a nemezelés, a hímzés, a fafaragás és a festés).

Bárhon megoldható, hogy a gyermekek **népdalokat, népi gyermekjátékokat, meséket, népi dramatikus játékokat** (pünkösddőlés, betlehemezés, húsvéti szokások), balladákat tanuljanak meg. Ezekhez a játékokhoz készítsenek, válogassanak kellékeket, jelmezeket!

A szokások, a népi nyelvezet tanulásával, a paraszti életmód kellékeinek bemutatásával, megismerésével **bővül a tanulók szókinése, fogalmi rendszere**.

Az **eszközök megismertetése** történhet az eredeti tárgyak vagy azok képeinek bemutatásával. A bevésés legjobb formája a rajzoltatás és a festés. A teknő, a rokka, a guzsaly, a gereben, a szövőszék, a motolla, a köpülő, a kuglófsütő, a csobolyó, a szilke, a sütőlapát, a dézsa képi formában való bemutatása, használatuk magyarázata, majd rajzolása, festése elengedhetetlen.

A **népköltészet**, a 19–20. század jeles **költőinek, íróinak** (Petőfi, Arany, Móra, Mikszáth, Móricz) **alkotásait** szintén be kell mutatni és beépíteni a néprajzi ismeretek közé.

Pályázatok, gyűjtőmunka, kutatások révén a diákok meglepően sok és értékes anyagot tehetnek közkinccsé. Ezzel egyrészt a tanulók aktivitását, alkotóképességét lehet fejleszteni, másrészt valóban értékes forrásokhoz, tárgyakhoz juthatunk. A családok féltett kincsei, régi festmények, reprodukciók, fotók, könyvek, tárgyak, levelek, játékok, bútordarabok kerülhetnek elő, amelyekkel az évfolyamon mindenki megismerkedhet. A gyűjtőmunka részét képezheti a helyi öregekkel, a család idősebb tagjaival készített **riport**.

Tanári segítséggel mérjék fel, hogy **mi és hogyan változott meg** az eltelt évtizedek alatt! Mi az, ami végérvényesen megváltozott, melyik az a hagyomány, népszokás, ami részben vagy egészben még él a mai faluban. (Ezeket konkrét esetek kapcsán derítsük fel!)

Tanulják meg a **könyvtár**, a **hanglemezek**, a **kazetták** használatát, a **videofelvételek** alapján a szokások, táncok kategorizálását!

Lehetőség szerint a gyermekek legyenek tagjai néptánc együttesnek, zenekarnak vagy valamilyen képzőművészeti alkotóközösségnek!

Látogassunk el a helyi vagy a közelben lévő **néprajzi, helytörténeti** kiállításra!

Törekedjünk arra, hogy az 5–6. évfolyamosok közül a két tanév alatt legalább egyszer minden gyermek eljusson Budapestre a **Néprajzi** és a **Mezőgazdasági Múzeumba**, illetve Szentendrére, a **Szabadtéri Néprajzi Múzeumba**!

A szülők, családtagok segítségével rendezzenek az osztályközösségek közös főzéseket, sütéseket!

A rendezvényt valamely jeles nap, illetve ünnep kapcsán tartsuk meg, rögzítve ezáltal is a tanulóknak a hétköznapoktól eltérő napok fontosságát!

A korongnaptár segítségével tanítsuk meg az évszakok, hónapok, jeles napok többféle nevét, jelentését!

Készítsük fel a tanulókat az ünnepekre, hogy azok ne csupán a vásárlás és étkezés kultuszát jelentsék számukra!

Lehetőség szerint látogassunk el olyan helyekre, ahol a hagyományok ápolása „élőben” látható! Ilyen többek között a mohácsi busójárás, a hortobágyi hídivásár vagy a borvidékeken a szüreti felvonulás. Fordítsunk kiemelt figyelmet az adventi ünnepkörre, illetve a karácsony ünnepére! A lucázás, a betlehemezés, az adventi koszorú készítése jó alkalmat ad a felkészülésre.

6. évfolyam

Témakörök

A KAMRA ÉS A GAZDASÁGI ÉPÜLETEK (2 óra)

A **kamra** a parasztszalád legféltettebb helyisége, ahol az éves élelem (liszt, zsír, szalonna, gyümölcs, kukorica, méz, dió stb.) mellett a legfontosabb kézi szerszámokat, eszközöket (favilla, sarló, gereben, tiloló, teknő, taliga) tárolták.

A **gazdasági udvar** épületei közé tartozott a csűr, a góré, a pajta, amelyekben a nagyobb mezőgazdasági eszközöket (eke, borona, henger, rosta, cséplőgép, szekér) tartották.

Az **állattartás épületei** (ketrecek, ólak, istállók) a haszon- és igásállatok helye volt. Az állatok száma jelezte a paraszti család anyagi helyzetét.

A PARASZTI MUNKA ÉVES RENDJE (3 óra)

A földhöz kötődő **gazdasági év tavasztól őszig** tartott, azaz a szántástól, a vetéstől az aratásig, a betakarításig. Az egyes gazdasági tevékenységekhez jeles napok kapcsolódnak. Ilyen például az aratáshoz kapcsolódó Péter-Pál, az állatok kihajtásához kapcsolódó Szent György, a behajtáshoz kapcsolódó Szent Márton napja.

A **férfi és a női munkák szétválasztása**, az egyes munkafázisok összekapcsolása a szórakozással, mint a kukoricahántás, a tollfosztás, a dohány vagy kenderfeldolgozás, a betakarítás utáni munkákat jellemezte. Például a tollfosztás kifejezetten a hosszú, téli esték munkája, illetve szórakozása volt. A szomszédok, rokonok egymás házához mentek. Népdalok éneklése, történetek mesélése közben dolgoztak – fosztották az egész évben összegyűjtött tollat, s természetesen ettek-ittak, szórakoztak. Ebben a munkában is tudtak segíteni a gyermekek, vagy ha nem, akkor élményt adott a késő éjszakába nyúló játék lehetősége, a mesék hallgatása, a közös éneklés.

A gazdálkodás összefüggött a **természet ismeretével**, különösen az időjáráshoz, a jeles naptári napokhoz kötődő mezőgazdasági folyamatokkal.

A megfigyelések, az időjóslások hozzátartoztak a paraszti élet mindennapjaihoz.

A MUNKAALKALMAKHOZ KAPCSOLÓDÓ SZOKÁSOK (3 óra)

A gazdálkodás ősi szokásai közé tartozott a **terméshozammal járó öröm**, ami ünneppé alakult át. Ilyenek a szüreti mulatságok, az aratóünnepek, a pásztorünnepek, a búzaszentelés, a gyümölcsoltó egyházi ünnep, a kenyér ünnepe, s az ezekkel járó mondókák, énekek, táncok, szokások.

A FALU KÖZÖSSÉGE (2 óra)

A **falu** a **paraszti világ** legnagyobb **összetartó ereje**. A faluközösség egymásra utalt munkaalkalmi – egymás segítése, a termés és az állatszaporulat növelése – legtöbbször csak egymás támogatásával valósulhatott meg.

A **kalákamunka** (házépítés, szüret, aratás, tollfosztás, disznóölés, kukoricafosztás) a falu életképességét jelentette.

Külön szerepe volt a **fonónak**, ahol a munkával a szórakozás, a párválasztás, a játékok, szokások is együtt jártak.

TÁRSADALMI KAPCSOLATOK A FALUN BELÜL (2 óra)

A faluban a legerősebb kötelék a **család**.

A **családon kívüli kapcsolatok** kialakulása összefügg a születéssel, házassággal, vallási eseményekkel, barátsággal.

Komák, keresztszülők, bérmakeresztszülők, nászok, sógorok.

Az ezekkel járó feladatok, kötelezettségek az egyén életét végigkísérik a születéstől a halálig.

A közös tevékenységek – a leány- és legényavatás, a **párválasztás** – a falu **idősebb férfiain és asszonyait** különböző tisztségekkel, **feladatokkal** látták el.

AZ EMBERI ÉLET FORDULÓIHOZ KAPCSOLÓDÓ SZOKÁSOK (2 óra)

A **születéshez** és a **keresztelőhöz** kapcsolódó szokások és hiedelmek.

A **házasságkötés** szokásai a lánykéréstől és a legénybúcsútól kezdve a vendégek meghívásán és a lakodalmas szokásokon keresztül, a vőfély és a násznagy szerepéig számos érdekességgel ismerkedhetnek meg a tanulók. (Szerencsés eset, ha alkalom adódik egy-egy tanuló számára, hogy részt vehet egy falusi lakodalmon.)

A **temetés**, attól függően, hogy faluban vagy városban történik, egyházi vagy polgári szertartás szerint zajlik, sokféle lehet.

HÚSVÉTI ÜNNEPKÖR (2 óra)

A **húsvét** a Biblia ószövetségi és újszövetségi elemeiből eredendően számos hagyományt olvaszt magába. A húsvéti ünnepkörhöz kötődik talán a legtöbb falusi szokás, mint amilyenek a **virágvasárnap**, a **villőzés**, a **zöldágjárás**, a **tojásfestés**, a **locsolás**, a **komatál** küldése, a **köszöntő versek**.

A PÜNKÖSDI ÜNNEPKÖR ÉS A NYÁRI NAPFORDULÓ (2 óra)

A szokások tájanként változnak, ezekből szabadon fel lehet dolgozni egy-egy témát. Pünkösdi királyság, pünkösdlés, „hesspávázás”. A **májusfaállítás** szokása. **Szent Iván napja** a nyári napfordulót eleveníti fel. Az ünnepkör énekei közül ismerjenek meg egy kiválasztott éneket a gyerekek!

Tanulói tevékenység

A tanulók a foglalkozások során ismerkedjenek meg a parasztgazdaságok lakóházon kívüli épületeivel! Az ismerkedés történhet – városi gyerekek számára – falun, illetve az ország valamelyik skanzenében.

Fotók, rajzok, leírások készítése, szakkönyvek, prospektusok tanulmányozása révén hasonlítsuk össze a száz évvel ezelőtti épületeket a mai hasonló célokat szolgáló épületekkel!

Az összevetés során térünk ki az épületek funkcióira, illetve az építőanyagokra.

Jó lehetőséget nyújt a régi és a mai világ összevetése a paraszti munka, illetve ritmusa a mai munkavégzéssel és annak ritmusával.

Térjünk ki a téma megbeszélésekor a munkanélküliség, a bérezés, a sztrájk fogalmára. Hogyan volt ez régen és hogyan van ma?

Vizsgáljuk meg a női és a férfimunkák közötti eltéréseket!

Vitassuk meg, hogy a család szempontjából melyik női szerep a természetesebb! A régi, amikor az anya otthon maradt, vagy a mai, amikor ő is egész nap a munkahelyén dolgozik.

A tanulók nevelésében nagy szerepet játszik, amikor a természet szeretetére, ismeretére tanítjuk őket.

Nagyon fontos lenne, hogy a gyereke ismerjék meg a leggyakrabban előforduló fák, virágok, gabonafélék, zöldségek, illetve házi és vadon élő állatok nevét. Ez történhet úgy is, hogy minden tanuló feldolgoz – szorgalmi munkával – egy-egy növényt és állatot.

Az osztályközösségekkel játsszunk el egy adott kalákamunkát, s beszéljük meg annak összetartó erejét! Létezik-e ma ez a fajta összefogás? Érvényes-e a kaláka a mai faluközösségben?

A kalákamunka tárgyalásakor emeljük ki a pénz szerepét.

A család szerepe régen és ma. Hasonlítsuk össze a nagycsalád és a mai családszerkezet életét! Melyik természetesebb, a gyerek fejlődésére nézve előnyösebb családszerkezet? A régi nagycsalád, vagy a mai család? Vélemények ütköztetése.

Milyen eltérés tapasztalható az élet nagy fordulópontjai tekintetében a régi és a mai, illetve a mai nagyvárosi és falusi családi események között?

Soroljunk fel példákat, illetve mondják el véleményeiket azok a tanulók, akik már vettek részt az említett családi események valamelyikén!

Fordítsunk kiemelt figyelmet a húsvéti ünnepkör, kiemelten a húsvét és a pünkösöd jelentésére, jelentőségére! Próbáljuk elérni a közös tevékenység révén, hogy a tanulók számára a húsvét ne csak a vásárlás és az étkezés eseménye legyen!

A húsvét a kereszténység legnagyobb ünnepe. Érdeemes néhány gondolat erejéig kitérni arra, hogy Európában és Magyarországon miért vonják ezt sokat kétségbe!

A húsvét és a pünkösdi tanulását időzítjük arra az tavaszi időszakra, amikor az valóban van, s így „élőben” foglalkozhatunk a témával.

A továbbhaladás feltételei

A 12 éves gyerekek fel kell ismernie a népművészeti tárgyakat és motívumokat, a naptári év legfontosabb népszokásait.

A szokások közül kiemelkednek a húsvéti és a karácsonyi ünnepekhez kötődő népszokások, amelyeket egy dramatikus játék keretében ismerhetnek meg a tanulók.

A paraszti kultúra megértéséhez a régi paraszti háztartás, a használati tárgyak, a gazdasági épületek ismeretén keresztül vezet az út.

A paraszti munka éves rendjének a városi kultúrától, munkarendtől való eltérését ismernie kell a 6. évfolyam végén. Erre szükség van azért is, hogy a tanulók érzékelhessék a paraszti társadalom hatását az általános társadalmi változásokra vonatkozóan.

A hatás azonban kölcsönös, hiszen a modern polgári vonások egyre inkább felfedezhetők a még létező paraszti társadalomban.

A megismeréshez elengedhetetlen a néprajzi kézikönyvek, kiadványok, múzeumok anyaga, fotók, filmek, egyéb források ismerete.

Legyen képes a tanuló arra, hogy a múlt értékeit, társadalmi folyamatait hasonlítsa össze a jelen hasonló értékeivel, társadalmi folyamataival!

B VÁLTOZAT

Alapelvek, célok

A *B-modul* alapvető célja ugyanaz, mint az *A-modulé*, tehát a **néphagyományok**, a **magyar népi kultúra** megismertetése.

A különbség a megközelítés módjában, a súlyponti elemek kiválasztásában fedezhető fel.

A 10–12 éves korosztály életkori sajátosságainak megfelelően ismerje meg **lakóhelye** néphagyományait, nyelvjárását, földrajzi, történelmi, néprajzi értékeit!

A következő lépésben a régió életét, hagyományait kutatva hasonlítsa össze a lakóhelyi tapasztalataival!

A lehetőségeket és az időkeretet figyelembe véve ismerkedjünk meg a még nagyobb **tájégséggel**, végső soron az egész **magyar nyelvterülettel**!

A tanulmányok, illetve a gyűjtőmunka során fedezze fel a tanuló a **hagyományokon alapuló kultúra erős fonalát**, mely összeköt a múlttal, s a jövőbe vezet!

A felhalmozódott tapasztalat választ ad napjaink legfontosabb kérdéseire, még akkor is, ha úgy tűnik, rohanó korunk szakított a múlttal.

A **nyelv**, a **hagyományok** rendszere, **nemzeti értékeink** megtartó ereje átível a múlt, torz divathullámokon.

A szűkebb és tágabb szülőföld ismerete, tárgyi, történelmi, vallási emlékeink tudatunkba építése ösztönző erővel hat az igazi értékek átmentésére.

Éves óraszám

5. évfolyam 18 óra

6. évfolyam 18 óra

Fejlesztési feladatok

A tanítás, a hagyományok elmélyítése legyen élményszerű!

A **zenehallgatás** – mi több, egy népdalkör munkájában való részvétel – meghatározó művészeti élményt ad.

Hasonlóképpen a különböző **néptáncok** filmen vagy élő előadásban történő megfigyelése, illetve egy **nép-**

tánc csoportban való részvétel a szép feladatokon túl komoly értékek elsajátítását jelenti.

Egyre több lehetőséget kell teremteni arra, hogy **aktív tagjai** legyenek a tanulók **népi játékokat, kézműves foglalkozásokat, honismereti** tevékenységet felvállaló **köröknek**.

Akár aktív, akár passzív szemlélője a tanuló a hagyományokat ápoló csoportoknak, fel kell ismernie a magyar népi kultúra sokszínűségét és közös vonásait. Mindezeket konkrét példán, lehetőleg a hozzá legközelebb eső földrajzi és népművészeti környezet bemutatásával dolgozza fel!

5. évfolyam

Témakörök

ETNIKAI CSOPORTOK, NEMZETISÉGEK, FÖLDRAJZI, NÉPRAJZI TÁJAK, TÁJEGYSÉGEK (4 óra)

Az **etnikai** csoport és a **nemzetiség** fogalma. Hogyan élnek a magyarországi nemzetiségek és hogyan a határainkon túl élő magyarok mint nemzetiségek?

A **magyar nyelvterület** etnikai csoportjainak elhelyezkedése földrajzi és néprajzi **tájegységek** szerint.

A magyarországi nemzetiségek arányainak változása az elmúlt száz év tükrében.

A LAKÓHELY TERMÉSZETI ADOTTSÁGAI, GAZDASÁGI, TÁRSADALMI, HON- ÉS NÉPISMERETI, NÉPRAJZI JELLEMZŐI (4 óra)

A lakóhely **gazdasági tevékenységei** az adott térség lehetőségeinek függvényében alakultak ki. A síkvidéken búzatermesztéssel, a hegyvidéken fakitermeléssel, a vizek mellett halászattal foglalkoznak.

A **helytörténet**, a **néphagyomány** hűen tükrözi a természet adta megélhetésből eredő szokásokat, munkakultúrát.

A **lakóhely** megtartó erejét növelik az ahhoz kötődő neves személyiségek, történelmi jellegű intézmények és épületek, vonzó természeti jelenségek.

A szűkebb és tágabb lakóhely, a régió feldolgozása a nyelvjárás, népművészeti emlékek, néprajz, építészet jellemzői alapján történjen!

NÉPRAJZI ÉS NYELVJÁRÁSI TÁJEGYSÉGEK (10 óra)

A tanév során a tájegységek közül legalább egynek a feldolgozása, elemzése kötelező. Természetesen lehet kettő, illetve adott szempontok alapján több is.

A Dunántúl: jellegzetes földrajzi tájegységek, erős történelmi gyökerek jellemzik hazánk nyugati felét.

A néprajzi jellemzők gazdagsága nem tárgyalható egyben, hiszen a **Balaton-felvidék**, az **Őrség**, **Göcsej**, **Somogy**, a **Mecsek** mind önálló földrajzi, néprajzi tájegység.

Bő lehetőséget nyújt a néprajzi ismeretek megértéséhez az állattartás, a halászat, a nádfeldolgozás, a makkoltató sertéstartás, és számos más tájegységhez kötődő foglalkozás.

A **társadalmi ismeretek** magukba foglalják a gazdag parasztok, a féltelkesek, a zsellérek, az uradalmi cseléddek, a kanászok, a pásztorok rangját, vagyoni helyzetét.

A **települések szerkezete**, a **népi építészet** stílusa egyértelművé teszik, hogy azok melyik tájegységhez tartoznak. Ilyenek az őrségi szeres települések, a Balaton-felvidéki árkaDOS tornáccal épült házak. Ugyanez vonatkozik a kézműves alkotásokra is. Ilyen a somogyi **cifraszûr**, a bakonyi **fafaragások**, a Tolna megyei sárközi **szõttesek**.

A **népszokások** alapján szintén meghatározhatjuk, hogy az melyik tájegységhez tartozik.

A regölés, a pünkösdkirályné-járás, a rönkhúzás, a busójárás, a kakasütés mind-mind dunántúli népszokás.

A **népzene** eszközei és dallamai, a **néptánc** egy - egy faluhoz, tájegységhez kötődő lépései és koreográfiái határtalanul gazdaggá teszik népművészetünket.

A dunántúli hagyományok a **határon túli magyarság** életében is felfedezhetők, például Szlavóniában, Burgenlandban, Szlovákiában vagy a Vend-vidéken.

A Kisalföld: a Dunántúllal szoros egységben élő kisalföldi emberek megteremtették a maguk jellegzetes hagyományrendszerét. A régió egyik néprajzi értékekben gazdag központja **Kapuvár**.

A **paraszttvarrónők** munkái, a **fafaragások**, a **szokások**, a **fazekasok** termékei, a **rábaközi táncok (szanyi verbunk)** jellegzetes kisalföldi hagyománykört alkotnak.

A határon túli magyarság kisalföldi hagyományvilága lelhető fel a szlovákiai **Csallóközben**.

Észak-Magyarország: a színes néprajzi, földrajzi tájegységből is kiemelkedik kettő: a **matyók** és a **palócok**.

A **hegyes, erdős vidék** egyik fő megélhetési forrása az erdő. A fakitermelés és a kőbányászat mellett a **fa-szén-és mészegetés** sajátos foglalkozás a Bükkben. A **boksák** és **mészegető kemencék** még ma is működnek.

A **juhászat**, a **szőlőtermelés** és a **vadgazdálkodás** rányomja bélyegét a tájegység gazdasági életére.

A **népi építészet** falu településszerkezetei közé tartozik a **szalag -**, a **halmaz -**, és az **orsósfalu**, vagy a házak típusai közül a **hollókői palócházasok**, amelyek már évek óta a világörökség részét képezik.

A népművészet páratlan szépségű terméke a **matyó hímzés**, de a **palóc szöttesek**, az áttört bútorok és más egyedi népművészeti alkotások is ide sorolhatók.

A népszokások közül a **kiszehajtás**, a lakodalmi szokások, a népzene, valamint a „faragó falu”, Cserépfalu művészete emelkedik ki alkotásaival.

A határon túli, felvidéki magyarok lakta térség néprajzi tájegységei közül **Medvesalja**, **Galánta** és **Gömör** érdemel említést.

Az *Alföld:* a nagy kiterjedésű földrajzi térség olyan világhírű településeket, néprajzi tájegységeket foglal magába, mint **Kalocsa**, **Bugac**, **Hortobágy**, **Mezőtúr**, **Szatmár** vagy a **Hajdúság**. Olyan érdekes, rendhagyó népcsoportokat találhatunk itt, mint a **kunok**, a **jászok**, a **hajdúk**, a **svábok** (ez utóbbiak számos más tájegységben is, színes, gazdag hagyománnyal rendelkeznek), s Békéscsabán és környékén a **szlovákok**. Ma is élő **megélhetési formák** a rideg állattartás, a halászat, a földművelés, a gyümölcs- (alma, szilva) és zöldségtermesztés. A **társadalom** meghatározó rétegei voltak a pásztorok, a kubikusok, a földművelők, a mezővárosi parasztpolgárok. A **településformákra** jellemző a nagy kiterjedésű falvak és városok létrejötte, a tanyavilág, a településközpontok, a szállások, a bokros települések. A **házakra** többek között jellemző a szegedi napsugaras oromfal, vagy a különböző pásztoréptípusok. A **kézművesség** gazdag tár-házából elég, ha csupán a **mezőtúri** és a **vásárhelyi fazekasokat**; a **hortobágyi** és a **bugaci pásztorfaragásokat**; a **kalocsai népviseletet** és a **pingálós asszonyokat**; a **hajdúsági szötteseket**, **kerámiákat**, a **debreceni cifraszűrt** említjük meg. A **népköltészet** és a **népszokások** hosszú sorából a **mondákat**, a **betyárnótákat**, a **népdalokat**, illetve a **pütkösdölést**, a **lakodalmast**, a **néptáncokat**, a **népi hangszereket** említjük meg. A határon túli Magyarorságnak részben vagy egészben az Alföldhöz kapcsolódó tájai: **Bácska**, **Bánát**, **Erdély**, **Kárpátalja**.

Tanulói tevékenységek

Fontos, nélkülözhetetlen eszköz a térkép, amelyen megmutatunk minden **tájjegységet**, nevezetes, hagyományairól híres falvakat, városokat. Különbséget teszünk **földrajzi** és **néprajzi tájegységek** között, bemutatva az ott élő etnikai csoportokat, nemzetiségeket.

Használják a földrajzi és történelmi atlaszt, illetve a tankönyv térképeit, valamint a tankönyvhöz készített néprajzi falitérképet!

Ismerkedés a lakóhely **természeti** adottságaival, **földrajzi** környezetével, fontosabb **gazdasági** tevékenységeivel, **néprajzi** sajátosságaival.

Szervezzünk **tanulmányi kirándulásokat** a szűkebb és tágabb környezetben! Keressük fel a **nevezetes épületeket**, **intézményeket**, kutassuk fel a múltban és a jelenben egyaránt eligazodó, a **lakóhelyhez kötődő neves személyiségeket!**

Ismerkedjünk meg olyan **hagyományos mesterségekkel**, amelyek a lakóhelyhez kötődnek!

Keressük fel a legközelebbi **tájháza**t, **falumúzeumot**, ahol ismereteket szerezhetünk a táj hagyományairól, népművészetéről!

Minden „felfedező” útra úgy induljunk el, hogy a tanulók mindegyike feladatot kap, amelyet közben megold. Ez lehet jegyzetelés, feladat lap kitöltés, fotózás, rajzolás, gyűjtőmunka.

Kiemelt jelentősége van a **gyűjtőmunkának**, melynek segítségével a **családról** és a szűkebb **környezetről** fényképeket, tárgyakat, leveleket, képeslapokat szerezhetünk be. Ezeket **összehasonlítva** más családok, tájegységek tárgyaival, érdekes következtetésre juthatunk.

Aki teheti, vegyen részt lakodalmon, búcsún, vásáron, szüreti ünnepeken, disznóvágáson vagy más élő hagyománytisztelő közösségi eseményen, s azt írja le, vagy gyűjtsön arról anyagot!

Az így kialakult **tevékenységformák** megteremtik a lehetőségét annak, hogy a tanulók felkészültebben tudjanak részt venni a kézműves szakkörök, néptáncot művelő és népzenei játékos csoportok munkájában. Ez utóbbiakra szerencsére egyre több lehetősége van a gyerekeknek.

Olvasmányaik, filmélményeik, gyűjtőköriük sorába beletartozik a hagyományok ápolása, különös tekintettel a viseletekre, a népi építészeti elemekre.

A tanulók végezzenek gyűjtőmunkát minden nagyobb tájegységről! Javasolt, hogy az osztályközösség alakítson annyi tanulócsoporthoz, amennyi tájegységet fel akarnak dolgozni.

Az első csoport ismertesse meg az osztály többi tagjával a Dunántúlt, a második a Kisalföld, a harmadik Észak-Magyarországot, míg a negyedik az Alföld tájait, jellegzetes településeit, népviseletét, szokásait, ételeit, mesevilágát, zenéjét, s mindazon értékeit, amelyek az adott tájegységet jellemzik!

A legnagyobb hangsúlyt természetesen a saját szűkebb és tágabb lakóhelyünk megismerésére kell fordítanunk.

Az ismeretekből kiindulva vonjunk párhuzamot, emeljük ki a hasonlóságokat és az eltéréseket!

Dolgunkat megkönnyítheti a térkép használata, egy-egy jellegzetes népművészeti tárgy, illetve képek, könyvek, filmek összevetése.

Egy-egy tájegységet úgy lehet a leghatékonyabban megtanulni, megismerni, ha az ahhoz tartozó **nevezetességeket** (épület, történelmi esemény, természeti képződmény stb.), **néprajzi** elemeket (matyó, palóc, kalocsai, sárközi stb. viselet), **szokásokat** (busójárás, hídivásár, betlehemezés stb.) tanítjuk meg a gyerekeknek.

Derítsük ki, hogy melyek azok a foglalkozások, szokások, ételek, viseletek, épületek, amelyek ma is felfedezhetők az adott tájegységen!

6. évfolyam

Témakörök

KITEKINTÉS SZOMSZÉDAINK ÉS A VILÁG NÉPEINEK KULTÚRÁJÁRA (3 óra)

Figyeljük meg, hogy a **határon túli magyarokra** milyen **hatással** volt a **szomszédos nem magyar** népek kultúrája! Különösen a viselet, a táncok, az építkezés és az étrend vizsgálatával fedezhetünk fel hasonlóságokat és különbségeket.

Hasonló vizsgálatot végezhetünk a **rokon népekkel**, valamint a világ közeli és távolabbi, **egzotikus népeinek** kultúrájával kapcsolatban. A törzsi társadalmak, a letűnt magas kultúrák megismerése más megvilágításba helyezheti a saját népünkről alkotott véleményünket is.

Ilyen reprezentatív népek a buszmanok, az eszkimók, az indiánok és más természeti népek.

A HATÁRAINKON TÚLI NÉPRAJZI ÉS NYELVJÁRÁSI EGYSÉGEK (15 óra)

A tanév során a határainkon túli, magyarok lakta tájegységek közül legalább egyet fel kell dolgozni.

Erdély és a Részek: Erdély és a Részek olyan földrajzi terület, amely területi nagyságban fölülmúlja az anyaországot, azaz a mai Magyarországot. Történelmi és néprajzi értékei, hagyományai alapján európai mértékű, és jelentőségű tájegység. Magába foglalja a **szatmári** és a **bihari** részeket, a **Fekete-Körös** völgyétől kezdve **Kalotaszeg, Szék, Mezőség, Torockó** jellegzetes tájait, míg **Székelyföld** és **Gyimes** („ország az országban”) szinte külön történelmi, nyelvi, néprajzi sajátosságokkal rendelkezik. *2 óra*

Kalotaszeg: földrajzi elhelyezkedésével Nagyvárad és Kolozsvár között, különleges természeti adottságaival, kereskedelmi központ jellegével, akárcsak a múltban, a jelenben is meghatározó szereppel rendelkezik a „szegek” tájegysége.

Hagyományos gazdálkodása mellett kiemelkedő néprajzi gazdagsága, néptánc-, népzenehagyománya, népszokása, akárcsak Kós Károly népi építészete. *1 óra*

Mezőség: a földrajzi sajátosságai, hagyományos mezőgazdasága révén különleges tárgyi kultúra alakult ki ezen a tájon, amit a szőttek, a hímzés, a népviselet, a szalmakalapfonás, a faragások bizonyítanak. Talán még nagyobb jelentőséggel bír az a szellemi kultúra, amit a néptánc, a népzene, a népdal, a népszokások jellemeznek. Ilyen néptánc a széki lassú, vagy a szokások közül a betlehemezés, a kántálás. *1 óra*

Székelyföld: különleges földrajzi táj. Hegyei, fenyvesei, vizei minden más tájjal összevetve páratlan értékűvé teszik. Történelme, katonai, öngazgatási hagyományai, kiváltságai, népének titokzatos eredete évszázadok óta erőt ad a székelységnek.

A hagyományos gazdálkodás mellett a havasi pásztorkodás és az erdőgazdálkodás is a megélhetés forrásai közé tartozott.

Különleges tárgyi kultúra (székelykapu, fafaragások, festett bútorok, csergék, szöttesek, korondi fazekastermékek, népviseletek) jellemzik a székely népi kultúra gazdag hagyományvilágát.

Nem marad el mellette a szellemi kultúra sem, hiszen a népzene, a néptánc, a népszokások sehol más helyen nem látható alkotásokat hoztak létre. A székely népmesék, balladák, mondák a magyar kultúrkinccs becses emlékei közé tartoznak. *4 óra*

Gyimes: a magyarság legtávolabbi, legnehezebb helyzetben élő, sokat szenvedett ága él Gyimesben.

Hagyományos gazdálkodást, állattartást és erdőgazdálkodást folytatnak a Csíki-havasokban élő magyarok. Tárgyi kultúrájuk nevezetességei közé tartozik a boronafalú ház, a népviselet, a népi díszítőművészet. A népi vallásosság (az ősi népi imádságok), a népzene összetéveszthetetlené teszik a gyimesi hagyományokat. *1 óra*

A Kárpátokon túli tájegységek: az erdélyi magyarság legmostohább körülmények között élő, hányatott sorsú népe a moldvai csángók. Erős nyelvi és vallási nyomás alatt voltak és vannak, ami a 20. század során a lakóhelyeik elhagyására készítette őket. Egész falvak kerekedtek fel és telepedtek le többek között a Dunántúlon. Életmódbeli jellegzetességeik közül megemlítendő a gazdag tárgyi és szellemi kultúra, ami népviseletükben, lakásberendezéseikben, szöttesekben, illetve táncaikban, népdalaikban, népköltészetükben jelenik meg. *1 óra*

Kárpátalja: a legkeletibb tájegység, ahol magyarok élnek. Mellettük rutén, szlovák, román, német őslakosság teszi változatossá a sokszor gazdát cserélő hegyvidéki országrészt. Gazdálkodásukra jellemző az irtásos fakitermelés, a kenderfeldolgozás, a havasi pásztorkodás. Az itt élő magyarság tárgyi kultúráját a jellegzetes szövés- és hímzésminták, a fafaragások, a házépítés hirdeti.

Népköltészetét a betyárballadák, a mondák, a versek képviselik. *1 óra*

A Felvidék: a Magyarország határaitól északra elterülő tájegység szoros szálakkal kötődik az anyaországhoz. A történelmi, nyelvi kötődéseken túl a néphagyományok is egységet alkotnak. A Kisalföld tárgyalásakor a már említett Csallóköz mellett **Gömör**, a **Szepesség**, az **Alacsony-Tátra** bányavidéke mind megannyi önálló kultúrkört jelent. *2 óra*

Bácska és a Bánság: a déli határainkon túli terület magyarjai olyan vidéken élnek, ami valaha szerves egységet alkotott Magyarországgal, hiszen az a **Duna – Tisza-közének** folytatása. Gazdasági életére az alföldi búzatermesztő életmód s az ehhez kapcsolódó kultúra jellemző. A magyar lakosság mellett a svábok, a többséget adó szerbek és szórványosan bolgárok népesítik be ezt a földet.

Szötteseik, népviseletük, táncaik, népdalaik, építészetük színes, változatos hagyományrendszert alakított ki. *2 óra*

Tanulói tevékenységek

A **határon túli** néprajzi, nyelvjárási **tájegységek** közül **kiválasztunk egyet**, és azt részletesebben elemezzük. A bevezetőben értelmezni kell a tájegység nevének eredetét. (Székelyföld, Kárpátalja, Kalotaszeg, Csallóköz.)

A **térképhasználat** elengedhetetlen. A tanulónak a tájegységeket, a városokat, a nevezetes településeket el kell tudnia helyezni a térképen.

A **gyűjtés**, a **rajzolás** fontos része a megismerés folyamatának.

Tárgyak, képek, zenei feldolgozások, videofilmek segítik az elmélyedést.

A gyerekeknek **meg kell tanulnia** néhány népdalt, mesét, balladát, felelevenítve egy-két játékot, népszokást.

Fordítsunk időt a **határon túli magyarok** művészetének a magyarországi magyar művészettel való összehasonlítására!

A tanulói tevékenység központjában a határon túli magyarok által lakott tájegységek kutatása álljon!

Az egyik legnagyobb munkát igénylő országrész **Erdély** és a **Részek** néprajzának feldolgozása.

Erdély, amely országnyi országrész, olyan nagy – néprajzi értékeit tekintve gazdag – terület, hogy csak több részre osztva tárgyalható. Egyik csoport a Kalotaszeget, a másik a Mezőséget, a harmadik Gyimest, újabb két-három csoport pedig a hét székely széket dolgozza fel!

A feldolgozáshoz elengedhetetlen a térkép használata, amit szakkönyvek, filmek, használati tárgyak **egészít-
tenek ki**.

Az újabb, határon túli tájegységek – **Felvidék, Kárpátalja, Délvidék** – néprajzát újabb tanulócsoportok dolgozzák fel, s készítsenek azokról kiselőadást!

Természetesen a tanulócsoportok mellett egyéni munkával is el lehet készíteni egy-egy beszámolót.

A témakörök feldolgozását segíti a tankönyvhöz készült munkafüzet, a tanárok pedig a nekik készített módszertani kézikönyvet forgathatják haszonnal.

Tudatosítsuk a gyerekekben, hogy Erdély és a Partium nem esik egybe, s hogy Erdélyen belül számos tájegység megkülönböztethető.

Minden egyes tájegységhez szerezzünk be egy-egy jellemző tárgyat, könyvet, zenét, térképet. Ezt végezheti a tanár, s természetesen a gyerek is.

Induljunk ki a **szatmári** és **bihari** részekből, amely tájegységek a mai Magyarországon és a határon túl egyaránt fellelhetők.

Erdély területén belül elsőként **Kalotaszeg** és **Mezőség** tájait járjuk be, kiemelve a kalotaszegi viseleteket, illetve a mezősegi táncokat, szokásokat.

A legtöbb óraszámot a **Székelyföld** hét székére kell fordítanunk. Feladat, hogy minden egyes székről a legjellemzőbb néprajzi motívumokat keressük meg és tudatosítsuk a gyerekekben.

A tőlünk legtávolabb élő magyarokat, a **csángókat** sajátos nyelvük, viseletük, zenéjük, zenéjük révén ismerjük meg.

Az egyik legmostohább körülmények között élő magyarság a **kárpátaljai**, akik Munkács, Ungvár, és a Vereckei-hágó vidékén honfoglaló őseink hagyományait őrzik.

A **felvidéki** és **délvidéki** magyarok gazdag szellemi és tárgyi kultúrájából ha válogatunk, a bőség zavarával küszködünk.

A továbbhaladás feltételei

Vegyen részt a tanuló a néphagyományok megismerésében, amelyeknek keretében sajátítson el egy-egy tájegységre jellemző népszokást, népdalt, népi játékot, népmesét! Végezzen honismereti gyűjtőmunkát, ha teheti, vegyen részt a helyi tájház, szakkör munkájában! Ismerjen néhány kézműves tevékenységet, és lehetősége szerint tudjon elvégezni néhány alapfogást az egyes népi mesterségek közül! Válasszon a könyvtár, a televízió, a videotéka, az internet kínálatából néprajzi témájú könyveket, fotókat, filmeket, képeket! Tudja megfogalmazni ismereteit, megfigyeléseit, az adott tájegységhez kapcsolódó jellegzetességeket! Ismerje a vidék nyelvének szokásainak néhány sajátosságát, különös tekintettel a határon túl élő magyarság helyzetére! Ismereteit tudja más műveltségi területekhez csatolni, például a történelemhez, az énekhez, a földrajzhoz, a rajzhoz, a biológiához, a vizuális kultúrához!

ETIKA

7. évfolyam

Az **etika** alapfogalmainak tanítása egy évtizedek óta tétlenül állt, hiszen a **test és lélek harmóniájáról** kevés szó esett eddig a 13–14 évesek nevelésében.

Alapelvek, célok

Az etika tantárgy tanítását két részre bontottuk. Az év első felében **az emberi természet**, illetve az **egyén és személy**, az év második felében a **társas kapcsolatok** témaköreit tárgyaljuk.

A tankönyv kísérletet tesz arra, hogy a **13–14 éves korosztály szintjén, nyelvén**, jól érthetően írja le a lélektan, a szociológia, a kreativitás és a társadalmi kapcsolatok ötvözetét.

A tárgy célja, hogy szolgálja az **általános műveltséget**, az **erkölcsi értékrendet**, az egészséges **világszemléletet**. Ugyanakkor felkészíti a tanulót a kulturált **társas kapcsolatok** kialakítására és az **önismeret** fejlesztésére.

Külön hangsúlyt fektetünk arra, hogy a **különböző** bőrszínű, vallású, felfogású **emberekről** képet alkosassanak, s kialakuljon bennük az **identitástudat**. Nemzetünkhöz, magyarságunkhoz való tartozásunkat – amennyire lehet – a könyv szemléletes példákon át fogalmazza meg.

Éves óraszám

7. évfolyam 37 óra

Fejlesztési feladatok

Az etika fejleszti a **személyiségjegyeket**, ami a társas kapcsolatokban érhető tetten leginkább.

A környezettel való kapcsolatteremtésben fontos a nyitottság, a bátorság, a humorérzék, a kommunikáció-készség.

Az egyéni értékek megteremtése alapot ad arra, hogy kulturált vitakészséggel, az értékest az értéktelentől való elválasztani tudással, s toleráns törvénytisztelettel rendelkezzen a tanuló.

Az etikai (erkölcsi) nevelést már a csecsemőkortól kezdve az óvodában, az alsó tagozatban folyamatosan gyakorolni kell. Mire a gyerek 13 éves lesz, addig ki kell alakulnia a belső **egység** tudatának. Harmóniát kell teremtenie önmagával, társaival, a társadalommal. Meg kell szereznie azt a **tudást**, amely a megismerés, a nyitottság, a kritikai szellem, a kíváncsiság területén alapvetően szükséges. Továbbá el kell sajátítania a **szabadság** (függetlenség, önállóság, döntés), az **erkölcsiség** (becsület, erény, jóság, lelkiismeretesség), az **életkedv** (egészség, öröm, természetesség), a **munka** (alkotás, tanulás, kreativitás), valamint a **szerepet** (önzetlenség, segítőkészség, empátia) és a **szépség** (rend, harmónia, művészet) képességét.

Témakörök

AZ EMBERI TERMÉSZET (6 óra)

Az ember egyedfejlődése: a születés előtti időszak és a születés, azaz a fejlődés kezdete. Az ember életének meghatározó szakaszai: csecsemőkori, kisgyermekkor, kisiskoláskor, serdülőkor, ifjúkor, felnőttkor, öregkor. 1 óra

Test és lélek: az emberi test és lélek harmóniája, kölcsönhatása. Mi a lélek? (*Ép testben ép lélek.*) Az egészség az ember legfőbb értéke. A betegség kikerülhetősége és törvényszerűsége. Fogyatékoság és egészség. Mennyiben vagyunk felelősek testünk épségéért és egészségünkért? 2 óra

Pszichikus működésünk és mozgatóink: az érzékelés és a cselekvés egymásra hatása. Miként cselekszünk? Ösztönösen, indulatokkal, érzésekkel, érzelmekkel telve. Cselekvéseinket értékeljük ki!

Fontos a megismerés folyamata, melyet a gondolkodás révén szabályozhatunk.

Nem mindegy, ki hol, mikor, milyen családban születik. Ez meghatározza az egyén sorsát.

A gyökerek kitéphetetlenek.

Az ember szükségleteit erkölcsi értékei alakítják, ami szorosan összefügg az érdekeivel.

Az előítéletek alakíthatósága, befolyásolása pozitív irányba elsősorban a tanulás révén lehetséges.

Feltételei a nyitottság, az empátiakészség elsajátítása és a tolerancia. Ezek azok a tulajdonságok, amelyek révén változtatni tudunk a negatív beidegződéseinken.

Az éntudat kialakulása, annak szabályozhatósága ugyancsak bonyolult folyamat, hiszen vannak rejtett és ismert, ideális és az éppen aktuális *énjeink*. 3 óra

EGYÉN ÉS SZEMÉLY (12 óra)

Kommunikáció, nyelv, gondolkodás: az ember legfontosabb, „legemberibb” képessége, tulajdonsága a nyelv. Az emberek egymás közötti érintkezésének legelemibb része a kommunikáció.

Az ember sajátosságai közé tartozik az intelligencia, ami aztán minden mozzanatára kiterjed.

Szorosan összefügg ezzel az okosság és a bölcsesség. Bár nem törvényszerű, hogy az okos ember intelligens is.

A tanulás hosszú folyamatának célja a megismerés és a tudás.

Hogy ki milyen tudásra, intelligenciára tesz szert élete különböző szakaszaiban, ezt adottságai, képességei, készségei, s végső soron a tehetsége határozzák meg.

A tanulás – többek között – kulcsa lehet a problémamegoldásnak is. 3 óra

Emberi szellem, emberi kiteljesedés: az emberiséget sokszor a kíváncsiság vitte előre a fejlődés útján. Olyan dolgoknak a feltárása, megismerése hajtotta, amit még senki, vagy csak kevesen tudtak. Ehhez kitartás, hit és tudat kell. Mindez azonban még mindig kevés, ha nem rendelkezik az egyén kreativitással és intuícióval, azaz beleélő képességgel.

Az ifjúságra veszélyként hat az önmegvalósítás sokszor hamis felhangokkal párosuló, ebből eredően törtető, másokon átgázoló eszméje. Ez tévesen értelmezett önszeretethez, sőt önzéshez vezethet. A pozitív önmegvalósításból így lehet negatív tulajdonság.

Szoros összefüggésben van ezekkel a siker és a boldogság, mely fogalmak tartalma erősíthetik, de ki is oltatják egymást.

Az ember kiteljesedéséhez vezető úton ha akarjuk, ha nem, megismerkedünk az örömmel és a szenvedéssel egyaránt. 5 óra

Az ember mint értékelő és erkölcsi lény: az érték, a norma a célhoz vezető út irányjelzőiként fogható fel. Sokszor nehéz az értékelés, hiszen az függ az ember szubjektivitásától.

Az erkölcsiség alapeleme, hogy az igazságosság hogyan érvényesül az emberek között. Alapfeltétel, hogy tudni kell, mi az illendő, mi a helyes.

A legismertebb, legtöbbet használt fogalmak a jó és a rossz harca, váltakozása.

Az etikához legközelebb álló emberi tulajdonság az erkölcs. Milyen erkölcsöket különböztetünk meg?

A szokások az egyén, azaz a cselekvő szabadságát, tudatosságát és érettségét is meghatározhatják.

Az ember élete során számos alkalommal kerül választás és döntés elé, ami kijelöli a tetteit. A döntés minősége szerint rossz esetben az ember hibát, még rosszabb esetben bűnt követ el. Ilyenkor feltámad a lelkiismeret, amely az életvezetéstől függően megoldja az alapvető problémákat. Különösen akkor, ha a helyes életvezetés jó eredményekkel párosul. 4 óra

TÁRSAS KAPCSOLATOK (19 óra)

Társaink: a társas kapcsolatok alapja a család, amelyben a szülők egymással, gyermekeikkel, testvéreikkel élnek szorosan együtt. A gyermek (tanuló) szempontjából a szülő, testvér, nagyszülő jelenti az igazodási pontokat. A barátság – különösen serdülő- és ifjúkorban – meghatározó erővel bír. A barátokat a diáktársak, a felnőttek esetében a munkatársak követik.

Szélesebb értelemben a néphez, azaz nemzethez vagy nemzetiséghez való tartozás jelentős összetartó erővel bír. 2 óra

Kapcsolatok: a kapcsolatok alapja a rokonszenv és az ellenszenv. Az egyensúly attól függ két ember kapcsolatában, hogy őszinték-e egymáshoz. A hazugság előbb-utóbb az egyensúly megbomlásához vezet.

A hűség alapvető két ember között, akár házastársi, akár baráti kötődésről van szó. Embereket, embercsoportokat rövidebb vagy hosszabb távon összeköthet, de el is választhat az engedelmesség, a tekintély, a kritika, de az előítéletesség és a nyitottság is. A helyzettől függően lehetünk alkalmazkodóak és önállóak, gyávák és bátrak, de tudni kell azok mértékét.

A bizalom erős kötelék, de mégis könnyen elszakadhat. Különbséget kell tennünk az erőszak és a jogos önvédelem között. 2 óra

Nemiség, szerelem, házasság: napjainkban a férfi és női szerepek felcserélődnek, részben értelmüket veszítik. Tegyük a helyére a nemek szerinti feladatokat!

A nemi érettség a lányok és a fiúk esetében.

A szerelem a házasság feltétele, de ez nem törvényszerű, a két dolog nem minden esetben függ össze. A házasság, a családalapítás a legfontosabb szövetség, hiszen abban jogi, erkölcsi és gazdasági kapcsolaton túl érzelmi, biológiai kötődés is szerepet kapott. Az otthonteremtés értelme az új élet adása. A házasság célja a konfliktusok megoldása, a tartós kapcsolat fenntartása. *2 óra*

Az emberi társadalom: az ember csoportlány, s csak közösségben érzi jól magát, annak ellenére, hogy őrzi egyéniségét.

A társadalom a legnagyobb közösség, egyben a magánélet közege is. *1 óra*

Munka, gazdaság, alkotás: a diák munkája a tanulás. Az etika tanulása során bepillantást nyerhetnek a felnőttek világába, amelyben a fizikai és szellemi munka váltják egymást. A felnőtt társadalom munkája a társadalom fennmaradásának alapja. Mindenki a szaktudását, tehetségét kamatoztatja, ami az egyik legfőbb joga, de egyben kötelessége is az egyénnek. Ez a gazdasági tevékenység az alkotókedv, a megélhetés, a jólét alapját adja. A polgári társadalomban a vállalkozás és a tulajdonszerzés lehetősége mindenki előtt adott. A munka a megélhetést biztosítja, de szerencsés esetben az egyben az ember hobbija is. *2 óra*

Kultúra és művelődés: egy társadalom kulturáltsága visszahat az egyénre és viszont. Az öskultúrák alapeleme a vallás, amelynek intenzitása az idők változásával maga is változik.

A kultúra, a civilizáció és a művelődés szoros összefüggésben vannak egymással, amely végeredményben meghatározza az egyén műveltségét, közvetetten pedig a képzettségét. *2 óra*

Életszínvonal, életmód és életminőség: A társadalom fokmérője az életszínvonal, amit a társadalomtudósok a jólétben mérnek. Összefügg a jóléttel a jól-lét, bár ez utóbbi nem gazdasági elégedettség, hanem a kielégítő közérzet jelzője. Az egyén testi, lelki egyensúlya a munkaidő, a szabadidő és a szórakozás függvényében alakul ki. Az életmód kialakításának alapfeltétele az otthonteremtés, ami részben az élet értelmét, az értelmes életet jelenti.

Az élet fontos része az ünnep, ami lehetőséget ad az egysíkú életvitel feloldására. *2 óra*

Ember és természet: az ökológiai egyensúly megbomlásáért az ember a felelős, aki beavatkozott a természet rendjébe.

A környezetvédelem csak részben tudja megakadályozni a környezeti katasztrófákat. Az emberiség ezáltal, hogy uralma alá hajtotta a világegyetemet, hibák sorozatát követte el. Mit tehetünk a hibák kijavításáért? Ez a feladat az emberiség közös erkölcsi felelőssége. *2 óra*

Hit, világnézet, vallás: hite minden embernek van. A megismerés folyamatából eredően, hogy kinek milyen vilásképe, világszemlélete, természetképe alakul ki, az az egyén környezetétől, meggyőződésétől függ. A legősibb hit az istenhit, és az azt megtestesítő vallás, ma már az ember magánügye. Az egyén a valláshoz, hitéhez élményei, ismeretei, a szertartás, az adott egyház rítusa alapján kötődik. A kötődés, a valahova tartozás, a közösségi érzés meghatározó az egyén életében. *2 óra*

Egyéni és közösségi értékek: az egyén erkölcsi értékei alapján válik az állam hasznos polgárává, ha egyéni jogait, tehetségét a közjó szolgálatába tudja állítani. Betartva a törvényességet, az emberi jogok, a más kultúrák iránti tisztelet, a hagyománytiszteletet és az igazságosság elvét, így válhat harmonikussá az egyén és a közösség élete a polgári társadalomban.

Tudni kell dönteni, ha úgy adódik, megegyezni, együttműködni akár a többség, akár a kisebbség tagjai vagyunk. *2 óra*

Tanulói tevékenység

Az etikával kapcsolatos tevékenységformákat részben már megismerték a tanulók a történelem, illetve a hon- és népismeret feldolgozásakor. Ugyanakkor az egyik ilyen tevékenységforma, a **beszélgetés** számos új elemet hordoz magában.

A vita során a **szabad vélemények** felszínre hozása és ütköztetése, a **szövegek** értelmezése és **elemzése**, valamint a **feltételezések** (hipotézisek) **bizonyítása** az élőbeszédet fejleszti.

A modul tanításának rögtön az elején alakítsuk ki azt a gyakorlatot, hogy **minden tanuló folyamatosan vállaljon valamilyen feladatot**. Aki nem akar szerepelni szituációs játékban, az végezzen kutatómunkát, vagy fordítva. Van, aki képanyagot, újságcikkeket, van, aki videofilmeket és könyveket, s van, aki tárgyakat gyűjt vagy naplót vezet. A tevékenységi kört olyan széles skálán kell bemutatni, hogy azon – kevés kivétellel – minden tanuló megtalálja a kedvére valót.

A játék, ami alatt a **szerepjátékokat**, dramatizálásokat, helyzetesemények reprodukálását értjük, szintén sokat csiszolhat a tanulók jellemén.

Az etika tanulásakor, tanításakor a **kutató feladatok** kikerülhetetlenek. Ez az a feladatkör, amikor önmagunkat, a bennünket körülvevő eseményeket, élethelyzeteket megfigyeljük, elemezzük.

Lehetőséget teremtünk arra is, hogy **interjút** készítsünk szakemberekkel, a gyűjtött anyagokat rendezzük, elemezzük. Az eredményekről szóbeli és írásbeli beszámolót készíthetnek a tanulók.

Teremtsük meg a lehetőségét annak, hogy a tanulók gyűjtéseiket, munkáikat bemutathassák, mert az így válik **hatékonyá**, élővé.

Az új tantárgy feldolgozása során számos **kiegészítő** tevékenységgel kell megismerkednie a 13–14 éves korosztálynak. Többek között a tanultakról, megfigyeléseikről naplót vezethetnek, egyéni vagy csoportos sajtó-megfigyelést végezhetnek (televízió, rádió, újságok), kiállításokat látogathatnak, valamint helyi kiállítást rendezhetnek az adott témából.

A cselekvési program szép példája, amikor a környezetükben támogatásra szoruló **társaikon** vagy **felnötteken** (öregeken) **segítenek**. Az erkölcsi nevelés felöleli az élet valamennyi területét, így lehetőség van művészi alkotások létrehozására, a szemlélődésre, a környezet egyéni vagy csoportos tanulmányozására.

Vigyáznunk kell arra, nehogy az **egyén** (gyerek), illetve a **családja** az információk áramlása következtében **hátrányos helyzetbe kerüljön**. Fordítsunk figyelmet a tanulók tevékenysége során arra, hogy az egyén tudja megvédeni saját érdekeit, de legyen toleráns a másik iránt.

A tanulást segítik a megadott **szakkönyvek**, a tankönyvekben és tanári kézikönyvekben szereplő feladatlapok, képek.

Az erkölcsi nevelés fontos eszközei a könyvben és a tanári kézikönyvben szereplő **idézetek**, amelyek az emberiség több évezredes kultúráját tükrözik vissza.

Eldurvuló, elszűrődő világunkban, ami különösen a tizenéves kamaszok fejlődésére van hatással, kiemelkedő szerepe van a **több ezer éves emberi kultúra** átadásának, befogadásának. Kiváló módszer erre a **tanmesék** feldolgozása, értelmezése, amelyre a 13 éves korosztály is fogékony.

A **tanmesék** az erkölcsi üzenet mellett a közeli és a távoli kultúrák megismerését is lehetővé teszik. A történetek nem csak térben, hanem időben is széles skálát járnak be.

A nevelés hatékonyságát nagyban elősegíti a **videofilmek** vetítése, majd a látott bejátszások megbeszélése.

Korunk adottságait, a fiatalok befogadóképességét tekintve talán leghatékonyabban a **videofilmek**, **CD-lemezek** révén adhatunk át tudást a gyerekeknek. Különösen úgy, hogy megadott tematika és televízió-, Internet - figyelő tevékenység eredményeként maga a tanuló végzi el a gyűjtőmunkát.

A leghatékonyabb módszerek közé tartozik, amikor a tanulók a társadalom különböző területeiről végeznek **gyűjtést**. Például a sajtótermékekből, a televízió műsoraiból, az internetről, családi, baráti beszélgetésekből tallóznak.

Ezeket a témához kapcsolódó információkat a tanuló „magáénak érzi”, így jobban beépül a tudatába.

A 13 éves korosztály életét legmarkánsabban a **társas kapcsolata**, azon belül is a **baráti kapcsolatok** határozzák meg. Ebbe a kapcsolatrendszerbe osztály előtt, főleg a felnőttek számára nagyon nehéz bepillantást nyerni. Mégis, a perifériális ismeretek révén is próbáljuk meg irányítani az elfogadott etikai normák szerint a belső tartalmakat. Hiszen itt komoly veszélyeket háríthatunk el: egymás elleni erőszakot, dohányzást, italozást, s a legnagyobbat, a drogozást.

Az etika a tanulók napi tevékenységének, természetes életének tükré, ezért az élet bármely szeletét vizsgáljuk, azáltal egy-egy etikai problémát tárgyalunk.

A tanulói tevékenységet legmarkánsabban az **ember és természet** témakörében kamatoztathatjuk. Másként viszonyul a természethez egy falusi, s másként egy városi gyerek. A tevékenységi folyamatban szerepet játszhatnak feladatlapok, szakkönyvek, s a gyűjtőmunka.

Foglalkoznunk kell feltétlenül a vallás fogalmával, a Magyarországon ismert és gyakorolt vallási felekezettekkel. Ismerjék meg a gyerekek az **ökuménia** fogalmát.

A továbbhaladás feltételei

Az **etikai** tanulmányok olyan erkölcsi **ismereteket** és **feldolgozási képességeket** fejlesztenek ki, amelyek birtokában a tanulók tovább tudják alakítani értékrendjüket. Ez **források összegyűjtésére, osztályozására, elemzésére, a következtetések** levonására teszi képessé az egyént. Legyen képes felismerni az erkölcsi értékeket, tudjon különbséget tenni a **jó** és a **rossz**, az **igaz** és a **hamis**, a **szép** és a **rút** között. Az alapvető erkölcsi értékek elmélyítése az egyén fejlődésének fontos állomását jelenti.

ANGOL ÉLŐ IDEGEN NYELV

5–8. évfolyam

Általános célok és alapelvek

Az élő idegen nyelv műveltségi terület céljai és tartalma összhangban vannak az alaptanterv többi műveltségi területének céljaival és tartalmával, valamint az Európa Tanács ajánlásaival.

Az idegen nyelv tanításának és tanulásának céljait a tanulók szükségletei határozzák meg. Ahhoz, hogy a diákok hazánk, Európa és a nagyvilág művelt, mobilis, többnyelvű polgárai lehessenek, használható és továbbfejleszhető idegen nyelvi tudással kell rendelkezniük, mely személyiségfejlődésüket is előnyösen befolyásolja.

Az ötödik évfolyam megkezdésekor már minden diák (legalább) egy éve tanulja az idegen nyelvet. Megértik a tanár kéréseit, óravezetését, ismerősek az órai tevékenységek és az azzal kapcsolatos kifejezések, motiváltak és bíznak magukban.

A négy tanév céljai között első helyen áll a motiváció fenntartása, a gyerekek sikerélményhez juttatása pl. életszerű szituációkkal, érdekes – eleinte könnyített, néhány mondatos, majd eredeti olvasmányokkal, ritmikus mondókákkal (ún. chantokkal), az életkori sajátosságaiknak megfelelő dalokkal. Fontos szerephez jut a humor, mind a szövegekben, mind az illusztrációkban. (A tapasztalat azt mutatja, hogy a tanulók sokkal szívesebben, ezért könnyebben is tanulnak humorral átszőtt tananyagot.) Igyekezzünk minél több reáliát felhasználni a tananyagban (pl. zeneszámok, újságok, jegyek, csomagolások stb.)!

Továbbra is a receptív készségek (hallott és olvasott szöveg értése) fejlesztése áll a középpontban, de az évek előrehaladtával egyre nagyobb hangsúlyt kap a beszédkézség. Lényeges nevelési cél a diákok olvasási igényének kialakítása és fejlesztése érdekes, könnyített vagy eredeti, illusztrált szövegek olvastatásával.

A 10–14 éves korosztály nyelvelsajátítása során jobban támaszkodik memóriájára, mint a célnyelv szabályrendszerére, de egyre inkább képes szabályszerűségeket észrevenni a nyelvben. A szabályok ismerete ugyanakkor csak kis mértékben segíti nyelvi fejlődésüket. A nyelvhasználatban a folyamatosság erősségük a nyelvhelyességgel szemben, de emellett szükség van a legfontosabb struktúrák automatizálására is.

A négy év során a diákoknak el kell jutniuk a célnyelv olyan szintű használatához, ami lehetővé teszi számukra az osztályterem falain kívüli idegen nyelvi hatások (filmek, zene, tévéműsorok, újságok) hasznosítását és az irányított önálló haladást.

A nyolcadik osztály végére nyelvtudásuk eléri azt a mérhető szintet, mellyel képesek ismert témakörökben idegen nyelvű információt megérteni és adni, interakciókban sikerrel részt venni.

A fejlesztési feladatok szerkezete

A fejlesztési feladatok minden nyelvelsajátítási szinten a következő egységekből állnak:

- beszédértés
- beszédkézség
- olvasásértés
- írás

Fejlesztési feladatok

Az élő idegen nyelv tanításának és tanulásának alapvető célja a használható nyelvtudás megszerzése (= kommunikatív nyelvi kompetenciák kialakítása). Ez az adott szituációnak megfelelő nyelvhasználati képességet jelenti, melyek mérése és értékelése a négy nyelvi alapkészségen (hallás, beszéd, olvasás és írás) keresztül történhet.

Az alaptanterv a közoktatás kétéves szakaszaira (6., 8., 10. és 12. évfolyamok végére) minden diák számára a minimális szintet határozza meg, melyet a négy alapkészség területén kell teljesíteni. Ezek a szintek összhangban vannak az európai hatfokú skálán meghatározott szintekkel.

Az alaptantervi követelmények az általános iskola végére minden diák számára legalább egy élő idegen nyelvből az A1-es szint elérését tűzik ki célul.

Ezen belül a nyelvtanulás az első öt évfolyamon elsősorban játékos ismerkedést jelent az idegen nyelvvel, de az a cél, hogy a tanulók a 6. osztály végére érijék el az A1-es szintet, amely az európai minimumszint fele.

Ezen a szinten a diák

- megérti a legegyszerűbb ismert utasításokat, kéréseket, és röviden válaszolni tud,
- megérti a tanult témákhoz kapcsolódó ismerős szavakat, fordulatokat,
- képes egyszerű kérdéseket feltenni és azokra válaszolni,
- felismeri és megérti az ismerős szavakat, igen egyszerű mondatokat.
- a tanult szavakat le tudja írni, ismerős szövegbe be tudja írni.

Az európai minimumszint: A 1

Ezen a szinten a diák megérti és használja a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a nagyon alapvető fordulatokat, amelyeknek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése. Be tud mutatkozni, és be tud mutatni másokat, meg tud válaszolni és fel tud tenni személyes jellegű kérdéseket (pl. hogy hol lakik) ismerős emberekre és dolgokra vonatkozóan. Képes egyszerű interakcióra, amennyiben a másik személy lassan, világosan beszél és segítőkész.

Beszédértés

– Megérti az ismerős szavakat, fordulatokat, melyek személyére, családjára, közvetlen környezetére vonatkoznak.

Beszédalképeség

- Képes egyszerű beszélgetésben részt venni, amennyiben a partner lassan, jól artikulálva beszél.
- Képes feltenni és megválaszolni egyszerű kérdéseket ismerős témára és helyzetre vonatkozóan.
- Lakóhelyét, ismerőseit képes egyszerű fordulatokkal leírni.

Olvasásértés

– Megérti az ismerős szavakat, egyszerű mondatokat feliratokon, reklámokban, katalógusokban.

Írás

– Képes egyszerű nyomtatványt kitölteni, rövid üdvözlést megírni.

Minimum, ill. optimum szókészlet az A1 eléréséhez, teljesítéséhez az 5–8. évfolyamon évente minimálisan 300 szó, optimálisan 400 szó.

(Részletezve ld. az egyes témaköröknél)

A tanári és tanulói tevékenységformák között első helyen a kommunikatív feladatok állnak. Szakítani kell az évtizedeken keresztül szinte egyeduralgkodó ún. nyelvtani – fordító módszerrel (Grammar – Translation Method). Idegen nyelvet azért tanulunk, hogy használjuk. Ha a kommunikáció folyamatos és sikeres, a nyelvtani hibák kevésbé lényegesek. Mind a négy alapkészség beszédértés (listening), beszédalképeség (speaking), olvasásértés (reading), írás (writing) fejlesztésében a kommunikatív tevékenységekre kell a hangsúlyt fektetni. A nyelvtani szabályok sulykolása helyett életszerű feladatokra koncentráljunk! Sokkal motiválóbba azok a helyzetek, amelyekkel az életben is találkozhatnak a tanulók.

Szemponatok a tanulók teljesítményének az értékeléséhez

A tanulói teljesítmények értékelésének három célja van: egyrészt visszajelzést nyújtani az előírt tananyagban elért előrehaladásról, az erős és gyenge pontokról, másrészt a tanulók nyelvtanulási motivációját fenntartani és tovább erősíteni, harmadrészt hozzájárulni reális önértékelésük kialakításához.

Mivel a kerettantervi célok között első helyen a hallott és olvasott szövegek értésének fejlesztése áll, a diákokat elsősorban ezekből az alapkészségekből kell értékelni. Alapelve, hogy értékeléskor a gyakorlás során alkalmazott tevékenységeket kell használni, és a tanulók értékelése folyamatosan történjen. Legalább minden hónapban kapjanak visszajelzést az előrehaladásról, és értsék, miben és hogyan fejlődhetnek tovább. Az értékelésnek pozitívnak kell lennie, mely nem azonos a hibák összeszámolásával. Azt értékeljük, amit a diákok tudnak, ne a hiányosságokat hangsúlyozzuk. Mivel ennek a korosztálynak a beszédértésben és beszédalképeség területén is a folytonosság (*fluency*) az erőssége, csak tapintatosan és nagy türelemmel törekedhetünk a hibátlan megoldásokra (*accuracy*).

A számonkérés történhet csoportban, párban vagy egyénileg, a gyakorláshoz hasonlóan. A gyengébb teljesítményt nyújtó gyerekeknek több alkalmat kell biztosítani arra, hogy fejlődésükről számot adjanak.

Lehetőleg kerülni kell a hagyományos „felelés” jellegű számonkérést, mivel ez egyértelműen hozzájárul a gátlások erősödéséhez.

A felső tagozatban már számíthatunk a tanulók önértékelésére is. Fontos, hogy tisztában legyenek saját fejlődésük menetével, hol kell még jobban teljesíteniük, milyen területen igazán jók.

A teljesítmények értékelésekor is fontos alapelv: ne a nyelvről való tudást, hanem a nyelvi készségeket, a használható nyelvtudást fejlesszük és értékeljük.

5. évfolyam

Évi óraszám: 111

Ebből kb.

- 70 óra új anyag feldolgozására
- 21 óra a kommunikációs szándékok gyakorlására és képességfejlesztésre
- 10 óra ellenőrzésre és értékelésre
- 10 óra szabadon tervezhető (aktualitások, pl. ünnepek; vetélkedők, jelenetek; országismeret; videós v. számítógépes óra)

Ajánlott témakörök

- Én és a családom, háziállataink
- Személyi adatok (életkor, születésnap, lakcím, foglalkozás)
- Ünnepek (családi ünnepek, néhány fontos magyar és brit állami ünnep)
- Emberek külső és belső jellemzése; állatok, tárgyak külsejének leírása
- Lakóhelyünk bemutatása (otthonunk helyiségei, fontosabb tárgyai; falu / kisváros / nagyváros és környéke)
- Napirend; iskolai és otthoni tevékenységek, órarend, szabadidő
- Öltözködés, fontosabb ruhadarabok

1. ÉN ÉS A CSALÁDOM, HÁZIÁLLATAINK (kb. 12 óra)

Fejlesztési követelmények

A tanuló legyen képes a szituációnak megfelelően köszönni és elköszönni, bemutatkozni és bemutatni szűkebb családját, közelebbi rokonait. Családfa alapján ismerje fel az alapvető rokonsági fokokat. Tudjon érdeklődni más családjáról (pl. hány testvére van). Tudjon beszélni saját állatairól és megnevezni egyéb, kedvtelésből tartott állatokat is.

Használja a létigét (*am, are, is*) és a *have got / has got* alakokat.

Szókincs

Kb. 45 szó, ill. kifejezés (elsősorban rokonsági fokokat kifejező főnevek, háziállatok; üdvözléssel, bemutatkozással, bemutatással kapcsolatos kifejezések, köszönések; személyes, birtokos és mutató névmások)

Tevékenységformák

Listening	Reading	Speaking	Writing
– hallás után lejegyezni egy család tagjait, a család „házikedvenceit”	– tipikus angol és magyar családról szóló szövegek – gyakoribb angol nevek – képek és szövegek párosítása: kinek milyen állata van	– saját család bemutatása fénykép alapján – saját háziállat bemutatása – szituációs játékok (pl. ismerkedés) – betűzés kérése, betűzés	– „scrapbook”: családfa készítése, milyen háziállata van, ill. nincs háziállata

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Önismeret, környezetismeret, országismeret, illetan

2. SZEMÉLYI ADATOK – ÉLETKOR, LAKCÍM, SZÜLETÉSNAP, FOGLALKOZÁS (kb. 8 óra)

Fejlesztési követelmények

A tanuló legyen képes megmondani és az iránt érdeklődni, ki hány éves és mikor van a születésnapja, mi a címe, a telefonszáma és a foglalkozása. Tudja ezeket az adatokat kérdőívbe beírni, borítékot helyesen megcímezni, rövid e-mailt, üzenetet, születésnap meghívót (minta alapján) írni. Ismerje a leggyakoribb foglalkozásokat és munkahelyeket.

Használja a birtokos névmásokat, szerkezeteket.

Szóincs

Kb. 50 szó, ill. kifejezés (tő- és sorszámnevek 100-ig; napok, hónapok, évszakok; foglalkozások; országok, nemzetiségek, néhány külső és belső tulajdonságra utaló melléknév)

Tevékenységformák

Listening	Reading	Speaking	Writing
– fontosabb adatok (életkor, születésnap, telefonszám, lakcím és foglalkozás) hallás utáni lejegyzése	– születésnap meghívó – születésnap Nagy-Britanniában, születésnap buli, képeslapok	– szituációs játékok – érdeklődés a családtagok, barátok, híres emberek adatai iránt, saját adatok összefüggő ismertetése – telefonbeszélgetés: információkérés és -adás	– rövid üzenet, e-mail – boríték megcímezése – születésnap meghívó – egyszerű kérdőív kitöltése (személyi adatok)

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Földrajz, környezetismeret, hon- és népismeret, matematika

3. ÜNNEPEK – CSALÁDI ÜNNEPEK, NÉHÁNY FONTOSABB BRIT ÉS MAGYAR ÁLLAMI ÜNNEP
(kb. 6 óra)

Fejlesztési követelmények

A tanuló legyen képes megnevezni a fontosabb ünnepeket (születésnap, névnap, karácsony, húsvét, pünkösd, Szilveszter, Újév), állami ünnepeket (márc. 15., okt. 23., aug. 20.) és legalább egy-egy mondatban elmondani, mit ünneplünk azon a napon. Ismerjen néhány angolszász nyelvterületre jellemző ünnepet (pl. Guy Fawkes Day, Halloween, Valentine's Day). Használja az évszámokat és a dátumokat.

Szóincs

Kb. 30 szó, ill. kifejezés (ünnepek, családi események neve és az azzal kapcsolatos kifejezések és cselekedetek, néhány étel és ital)

Tevékenységformák

Listening	Reading	Speaking	Writing
– események dátumának lejegyzése	– ünnepek Nagy-Britanniában és Amerikában, az ezekhez kapcsolódó szokások	– ünnepeink a családban és az iskolában – szokások nálunk és más országokban	– karácsonyi, húsvéti, Bálint-napi képeslap írása – rövid gratuláció írása

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Történelem, földrajz, hon- és népismeret

4. EMBEREK KÜLSŐ ÉS BELSŐ JELLEMZÉSE, ÁLLATOK ÉS TÁRGYAK KÜLSEJÉNEK LEÍRÁSA
(kb. 10 óra)

Fejlesztési követelmények

A tanuló legyen képes személyek, állatok, tárgyak külsejét leírni, megnevezni néhány fontosabb belső tulajdonságot. Mások leírása alapján az adott személyt, állatot, tárgyat több közül kiválasztani. Tudjon tetszést / nemtetszést nyilvánítani és ezt röviden (egy mondatban) megindokolni, valamint mások véleményét megkérdezni. Tudja fokozni a mellékneveket, ezáltal összehasonlítást tenni. Képes rövid jellemzést írni saját magáról, egyéb személyekről, állatokról és tárgyokról.

Használja a személyes névmások tárgyias alakját és a melléknevek fokozott alakjait.

Szókincs

Kb. 50 szó, ill. kifejezés (testrészek, külső és belső tulajdonságokra utaló melléknevek, a minket körülvevő leggyakoribb tárgyak, anyagok neve; érzelmeket / tetszést / nemtetszést kifejező igék, kedvelt és nem kedvelt tevékenységek)

Tevékenységformák

Listening	Reading	Speaking	Writing
– állat, személy v. képzeletbeli alak (szörny, marslakó) rajzolás hallás után – egy bizonyos személy, állat, tárgy több közül kiválasztása leírás alapján	– képek és leírások párosítása – egy ismert személy – egy érdekes állat	– saját maguk és általuk ismert személyek jellemzése – interjú készítése / adása (mit kedvel, mi a véleménye) – barkochba	– rövid jellemzés, leírás fogalmazása – kérdőív kitöltése (kedvelt és nem kedvelt dolgok)

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Környezetismeret, biológia, művészetek, médiaismeret

5. LAKÓHELYÜNK BEMUTATÁSA
(**OTTHONUNK HELYISÉGEI, FONTOSABB**
TÁRGYAI; FALU / KISVÁROS / NAGYVÁROS ÉS KÖRNYÉKE)
(kb. 12 óra)

Fejlesztési követelmények

A tanuló legyen képes 5-6 összefüggő mondatban bemutatni saját otthonát, további 5-6 összefüggő mondatban lakóhelyét. Tudjon érdeklődni más lakásáról, lakóhelyéről. Tudjon néhány mondatot mondani Magyarországról és Nagy-Britanniáról. Tudja megnevezni a lakás berendezési tárgyait, a falu / kisváros / nagyváros jellemző helyeit, épületeit, természeti környezetére vonatkozó kifejezéseket.

Használja a there is / there are szerkezetet és a képességet, lehetőséget kifejező can segédigét és a helymeghatározáshoz szükséges elöljárószókat.

Szókincs

Kb. 60 szó, ill. kifejezés (berendezési tárgyak, lakás helyiségei, épületek, természeti formák, melléknevek, elöljárószavak, képességhez kötött cselekvések)

Tevékenységszabványok

Listening	Reading	Speaking	Writing
– helymeghatározás alapján beazonosítani v. térképre berajzolni tárgyakat, épületeket – lejegyezni egy ház helyiségeit, egy településen található látnivalókat	– egy tipikus magyar, ill. brit falu / kisváros / nagyváros – egy tipikus angol otthon – apróhirdetések – prospektusok	– szituációs játékok – „information gap” – képleírás – saját lakás, lakóhely bemutatása, érdeklődés másérol	– rövid ismertető és programjavaslat a saját lakóhelyről – „scrapbook”: az én otthonom

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Földrajz, környezetismeret, hon- és népismeret, médiaismeret

*6. NAPIREND; ISKOLAI ÉS OTTHONI TEVÉKENYSÉGEK, ÓRAREND,
SZABADIDŐ (Kb. 12 óra)*

Fejlesztési követelmények

A tanuló legyen képes elmondani, hogyan tölti egy átlagos napját, illetve hétvégéjét. Milyen tantárgyakat tanul, melyiket szereti, ill. nem szereti. Mivel tölti szabadidejét, milyen sportokat kedvel, mi a hobbija. Tudjon a fentiekről érdeklődni. Legyen képes megmondani, mennyi az idő, ill. mit mikor szokott csinálni. Használja az egyszerű jelen időt és az idővel kapcsolatos előjárószókat.

Szókinccs

Kb. 60 szó, ill. kifejezés (mindennapi cselekvések, hobbik, sportok, tantárgyak, idővel kapcsolatos kifejezések, előjárósók)

Tevékenységszabványok

Listening	Reading	Speaking	Writing
– időpontokat feljegyezni (pl. menetrend, mozifilm kezdési időpontja) – egy személy napi rendje – tanórákat, sportokat, egyéb tevékenységeket felismerni zajok vagy szövegek alapján	– egy ismert személy napirendje – érdekes hobbik, különleges sportok – brit gyerekek óra-rendje, tipikus napja – időzónák	– interjúkészítés, -adás (napirend, kedvelt / nem kedvelt tantárgyak és tevékenységek) – egy nap (hétköznap, hétvége) elmesélése	– rövid levél írása a mindennapi tevékenységekről – kérdőív kitöltése – „scrapbook”: az én órarendem

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Testi és lelki egészség, tanulás, kultúra, médiaismeret, földrajz

7. ÖLTÖZKÖDÉS, FONTOSABB RUHADARABOK (Kb. 8 óra)

Fejlesztési követelmények

A tanuló ismerje a leggyakoribb ruhadarabok nevét, legyen képes leírni saját és mások ruházatát. Tudja a fontosabb anyagneveket, mintákat, ezeket leíró mellékneveket. Használja az öltözködéssel kapcsolatos igéket, a folyamatos jelen időt.

Szókincs

Kb. 35 szó, ill. kifejezés (ruhadarabok, öltözködési kellékek, anyagok, minták, melléknevek, öltözködéssel kapcsolatos igék)

Tevékenységszabványok

Listening	Reading	Speaking	Writing
– egy személyt több közül kiválasztani a ruházata alapján	– divat – öltözékek régen és most – katalógus	– képleírás – kedvenc ruhadarabjaim – egy személy ruházatát leírni	– ruházati katalógus megrendelőlapjának kitöltése – rövid leírás egy személy ruházatáról

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Történelem, divattörténet, képzőművészetek, médiaismeret

Tartalom

a) Kommunikációs szándékok. A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok

Megszólítás	Kezdeményezés és válasz	
	<i>Excuse me.</i>	<i>Yes?</i>
Üdvözlési formák	<i>Good morning / afternoon / evening / night. Hello / Hi. How are you? Goodbye / Bye / See you.</i>	<i>Good morning / afternoon / evening / night. Hello / Hi. I'm fine / very well, thanks / thank you. Goodbye / Bye / See you.</i>
Köszönet	<i>Thanks. Thank you (very much).</i>	<i>That's alright. You're welcome.</i>
Bemutakozás, bemutatás	<i>I'm... My name is... This is...</i>	<i>Hello. Hi.</i>
Érdeklődés hogylét iránt	<i>How are you (today)? What's the matter?</i>	<i>Fine / OK / Much better, thanks. I'm afraid I'm not very well.</i>
Bocsánatkérés	<i>I'm sorry. Merry Christmas!</i>	<i>That's alright. Never mind.</i>
Jókívánások	<i>Happy Birthday / New Year! Have a nice holiday!</i>	<i>Merry Christmas! Happy Birthday / New Year! Thank you.</i>

Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok

Véleménykérés	<i>What do you think (of...)? Do you like...?</i>	<i>I think it is... I like it / I don't like it.</i>
Érzelmek és lelkiállapot kifejezése	<i>I'm (so) happy / sad.</i>	<i>Great! Oh dear. Oh no!</i>

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

Dolgok, személyek megnevezése, leírása	<i>What / Who is it? What's ... in English? What does ... mean? What is ... like?</i>	<i>It's ... / That's... It means... It's...</i>
Tudás, nemtudás	<i>Where does he live?</i>	<i>I don't know. Now I know.</i>

A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs szándékok. Interakcióban jellemző kommunikációs szándékok

Kérés	Can I have..., please? Give me..., please.	Yes, of course. Here you are. Sorry, I need it.
Javaslat	Let's go to the...	Good idea.

Megértés biztosítása – visszakérdezés, ismétléskérés – betűzés kérése, betűzés – nem értés	Sorry? Pardon? Repeat it, please. Can you spell it, please? Sorry, I don't understand. What does it mean?
--	---

b) Fogalomkörök

Fogalomkörök	Fogalomkörök	nyelvi kifejezései
Cselekvés, történés, létezés kifejezése – jelenidejűség	Present Simple Present Continuous	<i>I get up at...</i> <i>Now I'm sitting.</i>
Birtoklás kifejezése	Possessive adj. Have / has got Genitive 's	<i>My, your, his, her...</i> <i>Tom's sister</i>
Térbeli viszonyok – irányok, helymeghatározás	Prepositions Prepositional phrases Adverbs	<i>In, on, under...</i> <i>On the left / right...</i> <i>Here, there...</i>
Időbeli viszonyok	When? What time? What's the time?	<i>Now, on Monday...</i> <i>At 6 o'clock...</i> <i>It's half past ten.</i>
Mennyiségi viszonyok	Irregular plurals Cardinal numbers 1–100 Ordinal numbers	<i>Children, men...</i> <i>One, two...</i> <i>First, second...</i>
Minőségi viszonyok	Comparative Superlative	<i>Younger, better...</i> <i>The highest, the best...</i>
Modalitás	Ability: can	<i>I can swim...</i>
Logikai viszonyok	Linking words	<i>And / or / but</i>
Szövegösszetartó eszközök	Articles Some, any + plural noun Nominative personal pronouns Accusative pers. pr. Demonstrative pronouns	<i>A / an / the There are some pens. There aren't any pens. I, you, he... Me, him, us... This, that, these...</i>

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel kifejezett kérést, utasítást megért, arra cselekvéssel válaszol;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket megért;
- ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr.

Beszédkésztség

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű mondatban válaszol;
- tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz, kérdéseket tesz fel;
- megértési probléma esetén segítséget kér.

Olvasott szöveg értése

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat elolvas;
- ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokból álló szövegben fontos információt megtalál;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló szöveg lényegét megért.

Íráskésztség

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, rövid mondatokat helyesen leír;
- egyszerű közléseket és kérdéseket tanult minta alapján írásban megfogalmaz.

6. évfolyam**Évi óraszám: 111**

Ebből kb.

- 70 óra új anyag feldolgozására
- 21 óra a kommunikációs szándékok gyakorlására és képességfejlesztésre
- 10 óra ellenőrzésre és értékelésre
- 10 óra szabadon tervezhető

Ajánlott témakörök:

- Ételek, étkezések otthon és étteremben; viselkedés az asztalnál – Vendégségben: bemutatkozás, bemutatás, ismerkedés, kínálás
- Meghívás, programjavaslat – Tárgyak leírása (forma, anyag, használat)
- Hobbik, szórakozás – Vásárlás (mindennapos, ajándék), pénz
- Kedvenc együttes, tévéműsor, játék, sport
- Híres emberek

1. ÉTELEK, ÉTKEZÉSEK OTTHON ÉS ÉTTEREMBEN; VISELKEDÉS AZ ASZTALNÁL (Kb. 12 óra)**Fejlesztési követelmények**

A tanuló ismerje az alapvető étkezéseket, ételféleségeket mind Magyarországra, mind Nagy-Britanniára jellemzően. Tudjon étlapról udvariasan rendelni, az ételekről, italokról információt kérni, véleményt nyilvánítani. Képes legyen helyesen viselkedni étkezéskor. El tudja mondani egy egyszerűbb étel receptjét. Használja a would segédigét, ismerje a megszámlálható és megszámlálhatatlan kategóriát.

Szókincs

Kb. 50 szó, ill. kifejezés (étkezések, ételek, evőeszközök, edények, főzéssel kapcsolatos igék)

Tevékenységszabványok

Listening	Reading	Speaking	Writing
– leírni egy étel hozzávalóit – étlapon bejelölni, ki mit rendelt	– hagyományos brit ételek – recept – különböző vendéglátóipari üzemegységek Magyarországon és külföldön (pl. MacDonald's, hagyományos éttermek, önkiszolgáló éttermek, büfék stb.)	– éttermi párbeszéd: rendelés, rendelésfelvétel – asztali párbeszéd – kedvenc étel ismertetése – teaőzés	– néhány egyszerűbb recept – étlap összeállítása

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Gasztronómia, egészségügy, hon- és népismeret

2. VENDÉGSÉGBEN: MEGHÍVÁS, BEMUTATKOZÁS, BEMUTATÁS, ISMERKEDÉS, KÍNÁLÁS
(Kb. 10 óra)

Fejlesztési követelmények

A tanuló legyen képes udvariasan bemutatkozni, másokat bemutatni, ismerkedést kezdeményezni, ill. arra megfelelően reagálni. Tudja, hogyan illik viselkedni vendégként, ill. vendéglátóként; kínálni és kínálást elfogadni, ill. visszautasítani. Tudjon egyszerű meghívót írni.

Használja a could, shall, may segédigéket.

Szókinccs

Kb. 40 szó, ill. kifejezés (udvariassági formulák; kommunikáció kezdeményezése, fenntartása, zárása; telefonálással kapcsolatos kifejezések)

Tevékenységszabványok

Listening	Reading	Speaking	Writing
– emberek közti viszonyok felismerése – telefonon kapott információ lejegyzése	– érdekes szokások más országokban – hivatalos és baráti meghívók	– szituációs játékok: meghívás, vendégségben, bemutatás – telefonbeszélgetés	– meghívás

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Hon- és népismeret, illetve, egészségügy

3. IDŐJÁRÁS (Kb. 8 óra)

Fejlesztési követelmények

A tanuló tudjon az évszakhoz tartozó legfontosabb természeti, időjárási jelenségekről, illetve az egyes időjárással kapcsolatos öltözködésről beszélni (a már tanult ruhadarabok megnevezésével), valamint az egyes évszakokhoz tartozó legfontosabb tevékenységekről.

Tudjon különbséget tenni a folyamatos és egyszerű jelen idő között.

Szókinccs

Kb. 40 szó, ill. kifejezés (időjárási jelenségek megnevezése, évszakokhoz kötött tipikus tevékenységek, gyümölcsök, zöldségek, téli sportok)

Tevékenységformák

Listening	Reading	Speaking	Writing
– időjárás-jelentés – tevékenységek felismerése	– hogyan élnek az emberek távoli tájakon (pl. Kanada, Ausztrália, Új-Zéland)	– képleírások – beszédhelyzetek: kedvenc évszakom (indoklással)	– időjárásjelentés – „scrapbook”: kedvenc évszakom

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Természetismeret, hon- és népismeret, sport, egészségügy

4. PROGRAMJAVASLAT, HOBBI, SZÓRAKOZÁS (Kb. 12 óra)**Fejlesztési követelmények**

A tanuló legyen képes szóban és írásban is beszámolni kedvenc időtöltéséről, néhány ismertebb társasjátékról (pl. activity, scrabble, 20 questions), tudjon érdeklődni mások szabadidős tevékenységéről. Tudjon vendégének programot összeállítani (jó és rossz időre is), s azt megindokolni.

Tudja használni a folyamatos jelen időt jövő idejű értelemben és a gyakoriságot kifejező határozószókat (always, sometimes...), valamint a Let's... szerkezetet.

Szókinccs

Kb. 50 szó, ill. kifejezés (egyéni és szervezett szabadidős tevékenységeket kifejező igék, azokkal kapcsolatos főnevek)

Tevékenységformák

Listening	Reading	Speaking	Writing
– programjavaslat (megfelelőt kiválasztani)	– ki hogyan tölti a szabadidejét – viccek – újsághirdetések	– párbeszéd, szituációs gyakorlatok: programjavaslat – kedvenc időtöltésem, hobbim (indoklással) – képleírás	– program összeállítása külföldi vendég részére (jó időre, rossz időre) – „scrapbook”: az én hobbim

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Médiaismeret, sport, képzőművészetek, kultúra, egészségügy, környezetismeret

5. VÁSÁRLÁS (MINDENNAPOS, AJÁNDÉK), PÉNZ; TÁRGYAK LEÍRÁSA (FORMA, ANYAG, HASZNÁLAT) (Kb. 12 óra)**Fejlesztési követelmények**

A tanuló képes megnevezni a mindennap vásárolt árucikkeket és a fontosabb egyéb árucikkeket; az üzletfajtákat, áruházi osztályokat. Tudja használni a vásárláskor használatos leggyakoribb kifejezéseket, az árucikkekről információt kérni, azok árát megérteni. Le tud írni tárgyakat.

Szókinccs

Kb. 60 szó, ill. kifejezés (alapvető árucikkek, boltfajták, áruházi osztályok, szolgáltatások, anyagnevek, vásárlással kapcsolatos igék, kifejezések)

Tevékenységformák

Listening	Reading	Speaking	Writing
– időjárásjelentés – tevékenységek felismerése	– hogyan élnek az emberek távoli tájakon (pl. Kanada, Ausztrália, Új-Zéland)	– képleírások – beszédhelyzetek: kedvenc évszakom (indoklással)	– időjárásjelentés – „scrapbook”: kedvenc évszakom

- tárgyak felismerése
- üzlet, áru megnevezése
- katalógusok, reklámok, áruismertető, blokkok, jótállási jegyek
- szituációs játékok (vásárlás)
- napi bevásárlás
- árucikkek ismertetése, „reklámja”
- rendelés katalógusból
- postai feladóvevény kitöltése
- árucikk ismertetése

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Hon- és népismeret, médiaismeret, természetismeret, illetan

6. KEDVENCEINK (EGYÜTTES, TÉVÉMŰSOR, JÁTÉK, SPORT STB.) (Kb. 8 óra)

Fejlesztési követelmények

A tanuló legyen képes kedvenc együtteséről, zenei stílusáról, könyveiről, tévé- vagy rádióműsoráról, filmjéről, játékaról stb. néhány mondatban beszámolni, azokról mástól érdeklődni, véleményt nyilvánítani. Igazodjon el tévé-, rádió- vagy moziműsorban.

Pontosan használja az időmeghatározással kapcsolatos kifejezéseket.

Szókincs

Kb. 50 szó, ill. kifejezés (zenei stílusok, tévéműsorok, filmek fajtái, gyakoriságot kifejező határozószók, játékokkal, sporttal, szórakozással kapcsolatos igék)

Tevékenységformák

Listening	Reading	Speaking	Writing
– zenei stílusok felismerése – kezdési időpontok lejegyzése	– részlet (könnyített) egy ifjúsági műből – tévé-, rádió-, moziműsor – film, színdarab színpopsza	– kedvenc együttes, műsor, könyv stb. bemutatása – interjúkészítés, -adás (milyen gyakran csinál bizonyos dolgokat)	– kérdőív kitöltése (milyen gyakran csinál bizonyos dolgokat) – „scrapbook”: kedvenc együttesem

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Zene, sport, irodalom, képzőművészet, médiaismeret

7. HÍRES EMBEREK (Kb. 8 óra)

Fejlesztési követelmények

A tanuló legyen képes saját életrajzát röviden elmondani, ill. néhány általa jól ismert híres személyiség életét ismertetni. Tudjon múltra vonatkozó kérdéseket feltenni és azokra válaszolni. Ismerje a létige és a leggyakoribb igék múlt idejű alakját.

Szókinccs

Kb. 40 szó, ill. kifejezés (életrajzzal kapcsolatos kifejezések, igék rendhagyó múlt idejű alakjai, foglalkozások, felfedezések, találmányok)

Tevékenységformák

Listening	Reading	Speaking	Writing
– évszámok és életrajzi adatok párosítása	– egy ma élő és egy régebben élt ismert személy élete	– életrajz ismertetése (saját és másé)	– életrajz – kérdőív kitöltése (életrajzi adatok)

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Irodalom, történelem, képzőművészet, földrajz stb.

Tartalom

(Az előző évfolyamokhoz képest újonnan belépő kommunikációs szándékok, fogalomkörök és új példák)

a) Kommunikációs szándékok. A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok

Köszönet	Kezdeményezés és válasz	
	<i>Thanks a lot. It's very kind of you.</i>	<i>No problem. Don't mention it..</i>
Bemutakozás, bemutatás	<i>Can I / Let me introduce myself. Can I / Let me introduce you to...?</i>	<i>Pleased / Nice to meet you.</i>
Bocsánatkérés	<i>I beg your pardon.</i>	<i>It doesn't matter. No problem.</i>
Jókívánságok	<i>Many happy returns of the day! Congratulations! All the best! Cheers!</i>	<i>Thank you. The same to you. Cheers!</i>

Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok

Véleménykérés	<i>How do you like it?</i>	<i>I think it is... I like it / I don't like it.</i>
Akarat, kívánság	<i>Would you like ...?</i>	<i>I'd like... I want...</i>
Valaki igazának elismerése / el nem ismerése	<i>You are right. You are wrong.</i>	

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

Dolgok, személyek megnevezése, leírása	<i>What is it? What is ... like?</i>	<i>It's a kind of... It's used for... It's...</i>
Tudás, nemtudás	<i>Where does he live?</i>	<i>I have no idea.</i>
Információkérés, -adás	<i>Did you see him?</i>	<i>Yes, I did. / No, I didn't.</i>

A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs szándékok

Kérés	Could you give me a...? Could you pass the sugar, please?	Yes, sure. Here you are.
Javaslat	Why don't we...?	Good idea.
Meghívás	Would you like to come to...? Can we meet at 6? Are you free on Monday? Let's meet...	Yes, I'd love to. That's very kind of you, but... I'm sorry, I can't. I'm afraid I can't. Yes, that would be OK. What shall we do?
Kínálás	Would you like another drink? What would you like? Help yourself. Have a piece of cake.	That's very kind of you. Yes, please. / No, thanks. An orange, please.

Interakcióban jellemző kommunikációs szándékok

Megértés biztosítása – visszakérdezés, ismétléskérés – nem értés	<i>Can you say that again slowly, please?</i>	
---	---	--

b) Fogalomkörök

Fogalomkörök	Fogalomkörök	nyelvi kifejezései
Cselekvés, történéis, létezés kifejezése – múltidejűség – jövőidejűség	Past Simple Present Cont.	<i>I got up at...</i> <i>What are you doing tomorrow?</i>
Birtoklás kifejezése	Past forms of have	<i>I had to go.</i>
Térbeli viszonyok – irányok, helymeghatározás	Prepositions Prepositional phrases	<i>opposite, above...</i> <i>In the middle...</i>
Időbeli viszonyok – gyakoriság	How often?	<i>Always, often, never...</i> <i>Once a week...</i>
Mennyiségi viszonyok	Cardinal numbers over 100 Countable nouns Uncountable nouns	<i>Two thousand... How many?</i> <i>A lot of / few CDs... How much? A little cheese...</i>
Modalitás	Must / needn't	<i>I must read it.</i>
Logikai viszonyok	Linking words	<i>so / because</i>
Szövegösszetartó eszközök	Some, any + singular noun Indefinite pronouns	<i>There is some rices.</i> <i>There isn't any water.</i> <i>somebody, everybody, nobody...</i>

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, utasításokat, kérdéseket, közléseket megért;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szöveg lényegét megérti.

Beszédkésztség

A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre válaszol;
- tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz;
- tanult minta alapján kérdéseket tesz fel;
- tanult minta alapján egyszerű párbeszédben részt vesz.

Olvasott szöveg értése

A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat elolvas;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegben fontos információt megtalál;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló szöveg lényegét megért.

Íráskésztség

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat helyesen leír;
- egyszerű közléseket és kérdéseket tanult minta alapján írásban megfogalmaz;
- egyszerű szöveget (baráti üzenet, üdvözlét) tanult minta alapján létrehoz.

7. évfolyam**Évi óraszám: 92,5****Ajánlott témakörök**

- Utazás, nyaralás: előkészületek, közlekedési eszközök
- Időjárás
- Útbaigazítás – Képleírás
- Barátság; levelezés, e-mail, internet
- Egészség, betegség
- Sportolás télen és nyáron; a teremben és a szabadban – Telefonálás, posta
- Magyarország

*1. UTAZÁS, NYARALÁS: ELŐKÉSZÜLETEK, KÖZLEKEDÉSI ESZKÖZÖK (Kb. 12 óra)***Fejlesztési követelmények**

A tanuló legyen képes információt szerezni utazásról, utazási lehetőségekről, tudjon jegyet váltani. Tudjon az előkészületekről és az utazásról beszámolni. Ismerje a közlekedési eszközöket, azok főbb előnyeit, hátrányait.

Használja a múlt idejű igealakokat és a going to jövő időt.

Szókincs

Kb. 50 szó, ill. kifejezés (közlekedési eszközök, utazással kapcsolatos kifejezések, további rendhagyó múlt idejű igealakok)

Tevékenységszabványok

Listening	Reading	Speaking	Writing
– pályaudvaron, repülőtéren (utazással kapcsolatos információk lejegyzése)	– menetrend – menetjegyek – híres utazók, nagy utazások	– szituációs játékok (utas – ügyintéző; utas) – utas) – beszámoló egy utazásról – képleírás	– utazási terv összeállítása (néhány látnivalóval) – beszámoló levélben egy utazásról

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Földrajz, természetismeret, technika

2. ÚTBAIGAZÍTÁS, TÖMEGKÖZLEKEDÉS (Kb. 8 óra)**Fejlesztési követelmények**

A tanuló legyen képes útbaigazítást kérni és adni, a térképen eligazodni. Ismerje a tömegközlekedési eszközöket és használatuk módját (jegyváltás, mozgólépcső stb.), alapvető előnyeiket és hátrányait.

Szókinccs

Kb. 40 szó, ill. kifejezés (tömegközlekedési eszközök, útbaigazításhoz szükséges kifejezések, városban található dolgok)

Tevékenységszabványok

Listening	Reading	Speaking	Writing
– térképen eligazodás, adott úticél megtalálása	– menetjegyek – metró-térkép – jegykezelő automata használata utasítása	– szituációs gyakorlatok: útbaigazítás – egy tömegközlekedési eszköz bemutatása – jegyvásárlás	– üzenet írása – „scrapbook”: hogyan jövök iskolába

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Földrajz, környezetismeret, technika, illetan

3. BARÁTSÁG; LEVELEZÉS, E-MAIL, INTERNET (Kb. 10 óra)**Fejlesztési követelmények**

A tanuló legyen képes másokat bemutatni, kifejezni az alapvető emberi tulajdonságokat. A tulajdonságok alapján tudja véleményét kifejezni (tetszés / nemtetszés / helyeslés / rosszallás). Ismerje az angol levélírás sajátosságait, ezeket tudja alkalmazni. Tudjon e-mailt írni. El tudja mondani pár mondatban, mire való az internet.

Helyesen használja a melléknevek fokozott alakjait, a hasonlítás különböző formáit.

Szókinccs

Kb. 40 szó, ill. kifejezés (levélíráshoz szükséges kifejezések, melléknevek, informatikai kifejezések)

Tevékenységformák

Listening	Reading	Speaking	Writing
– személyek jellemzés alapján történő kiválasztása	– levél – e-mail – internetes honlap – cikkek	– barátja jellemzése – képleírás	– baráti levél – e-mail – internetes kérdőív kitöltése

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Informatika, illeten, irodalom

*4. EGÉSZSÉG, BETEGSÉG (Kb. 12 óra)***Fejlesztési követelmények**

A tanuló tudjon válaszolni az egészségére vonatkozó alapvető kérdésekre, legyen képes elmondani a leggyakoribb panaszokat (fejfájás, láz, köhögés, hasmenés stb.) és ezek iránt érdeklődni. Ismerje a leggyakoribb betegségeket. El tudja mondani, hogyan zajlott le egy betegsége, mi történt az orvosnál. Tudjon egyszerű tanácsokat adni. Használja a should / shouldn't segédigét.

Szóincs

Kb. 60 szó, ill. kifejezés (betegségek, tünetek, gyógyszerek, orvos utasításai)

Tevékenységformák

Listening	Reading	Speaking	Writing
– betegség felismerése tünetek alapján	– gyógyszerek használati utasításai – elsősegélynyújtás – betegségek régen és most (pl. a londoni pestisjárvány)	– szituációs játékok: orvosnál, patikában – egy betegség lezajlása – képleírás	– tanácsadás – mielőbbi gyógyulást kívánó üdvözlőlap írása

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Egészségtan, biológia, környezetismeret, történelem, kémia, fizika, orvostudomány

*5. SPORTOLÁS TÉLEN ÉS NYÁRON; TEREMBEN ÉS A SZABADBAN (Kb. 8 óra)***Fejlesztési követelmények**

A tanuló ismerje a különféle sportágakat, tudja őket csoportosítani (téli sportok, terem sportok, küzdősportok, labdajátékok stb.). Be tud számolni saját sportolási szokásairól és tud erről érdeklődni. El tudja mondani, milyen sportolási lehetőségek vannak az iskolában.

Szóincs

Kb. 40 szó, ill. kifejezés (sportágak, sportfelszerelések, helyszínek, sportolással kapcsolatos igék)

Tevékenységformák

Listening	Reading	Speaking	Writing
– sportversenyek eredményeinek lejegyzése	– híres sportolók – extrém sportok – hagyományos sportok Angliában	– beszámoló a kedvenc sportágról, kedvenc sportoló/csapat bemutatása – sportolási lehetőségek az iskolában – képleírás	– „scrapbook”: kedvenc sportom vagy sportolóm/focicsapatom

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Testnevelés és sport, egészségtan, hon- és népismeret

6. TELEFONÁLÁS, POSTA (Kb. 8 óra)**Fejlesztési követelmények**

A tanuló legyen képes egyszerűbb telefonbeszélgetésre; telefonhívást fogadni és kezdeményezni, majd lezárni, üzeneteket lejegyezni, ill. átadni. Tudja elmagyarázni, hogyan kell telefonfülkéből telefonálni, ill. hogyan használjuk a mobiltelefont (ennek előnyeit és hátrányait). Tudja, milyen szolgáltatások érhetők el a postán, hogyan kell valamit feladni, postai feladóvevényt kitölteni.

Szókincs

Kb. 40 szó, ill. kifejezés (telefonálással, levél- és csomagküldéssel kapcsolatos kifejezések)

Tevékenységformák

Listening	Reading	Speaking	Writing
– telefonbeszélgetésből bizonyos információkat kiszűrni – telefonszámokat, egyéb üzeneteket lejegyezni	– nyilvános készülék használati utasítása – hogyan telefonáljunk külföldről	– telefonbeszélgetés – elmagyarázni, hogy működik a telefon – képleírás	– postai feladóvevény kitöltése – „scrapbook”: az én mobiltelefonom

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Informatika, illetan

7. MAGYARORSZÁG (Kb. 12 óra)**Fejlesztési követelmények**

A tanuló legyen képes 6-8 összefüggő mondatot mondani Magyarországról, 6-8 mondatot annak történelméről. Tudja ismertetni a legnépszerűbb idegenforgalmi célpontok (Balaton, Budapest) és néhány nagyobb város látnivalóit (képek alapján), és természetesen saját lakóhelyének nevezetességeit. Tudjon érdeklődni egy idegen vidék látnivalóiról.

Szókincs

Kb. 60 szó, ill. kifejezés (nevezetességek, földrajzi nevek, történelemmel kapcsolatos kifejezések).

Tevékenységformák

Listening	Reading	Speaking	Writing
– adatok lejegyzése egy ország / tájegység / város ismertetőjéből	– prospektusok, idegenforgalmi kiadványok	– Magyarország nevezetességeinek bemutatása (különös tekintettel a saját lakóhely és környékére) – szituációs játék: érdeklődés egy utazási irodában – képleírás	– prospektus összeállítás – „scrapbook”: az én lakóhelyem

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Földrajz, természetismeret, hon- és népismeret, kultúra, idegenforgalom

Tartalom

(Az előző évfolyamokhoz képest újonnan belépő kommunikációs szándékok, fogalomkörök és új példák)

a) *Kommunikációs szándékok. A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok*

	Kezdeményezés és válasz	
Megszólítás	<i>Excuse me.</i>	<i>Yes, can I help you?</i>
Elköszönés	<i>Take care.</i>	<i>Thanks. Bye!</i>
	<i>Have a good trip.</i>	<i>Thanks. OK, bye.</i>
Bemutakozás, bemutatás	<i>May I introduce myself. May I introduce you to...?</i>	<i>Hello. Hi! Pleased to meet you. Nice to meet you.</i>
Köszönet	<i>I'd like to thank you for your help.</i>	<i>My pleasure.</i>
Bocsánatkérés	<i>Please, forgive me.</i>	<i>No problem.</i>
Megszólítás és elbúcsúzás személyes levélben	<i>Dear John, Best wishes, Love (from), I am looking forward to hearing from you soon.</i>	

Érzelmek és lelkiállapotok kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok

Csodálkozás	<i>This is a book for you.</i>	<i>What a surprise!</i>
--------------------	--------------------------------	-------------------------

Személyes beállítódás és vélemény. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

Véleménykérés	<i>What's your opinion about it? You are right.</i>	<i>I think it is difficult. I don't like it. I think it's fair enough.</i>
Valaki igazának elismerése és el nem ismerése	<i>You are wrong.</i>	
Egyetértés, egyetnemértés	<i>Do you agree?</i>	<i>OK. / All right. I'm afraid I don't agree.</i>
	<i>How do you feel about it?</i>	<i>I think he's wrong/right.</i>
Kötelezettség, szükségesség, lehetőség	<i>Must we fill in this form now? When do we have to leave?</i>	<i>We must fill it in now Right now.</i>
Ígéret	<i>Will you come and meet me at the station?</i>	<i>Don't worry, I will. I promise to be there at five.</i>
Szándék, kívánság	<i>What would you like to do? Would you like to have a rest?</i>	<i>I'd like to see that film.</i>

Események leírása	<i>What happened?</i>	<i>First she opened the window, then she phoned the ambulance...</i>
Információkérés, -adás	<i>How do you make an omelette?</i>	<i>You take two eggs and some milk and flour.</i>
	<i>Please, can you tell me the way to the station?</i>	<i>Take the second turning on the right</i>
Bizonyosság, bizonytalanság	<i>Do you think they will come?</i>	<i>They will probably come.</i>

A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs szándékok

Kérés	<i>Could you do me a great favour? Could you give me your telephone number? Would you pass me the sugar please?</i>	<i>Yes, sure. Of course. Yes, of course.</i>
Kínálás és arra reagálás	<i>How about...?</i>	<i>That's very kind of you.</i>

Interakcióban jellemző kommunikációs szándékok / Kommunikációs stratégiák

Megértés biztosítása	<i>Did you say the castle?</i>	
Visszakérdezés, ismétléskérés	<i>Sorry, where does she live?</i>	
Nem értés, magyarázatkérés, magyarázatértés ellenőrzése	<i>Could you understand?</i>	

b) Fogalomkörök

Fogalomkörök	Fogalomkörök nyelvi kifejezései
Cselekvés, történes, létezés kifejezése – jelenidejűség	Going to <i>What are you going to do on Saturday?</i> Future with Will <i>When will you be fourteen?</i>
Birtoklás kifejezése	Have with will <i>I will have a Porshe when I'm 20. Of the corner of the room</i>
Térbeli viszonyok	picture location <i>at the top of/at the bottom of, on the left hand side...</i>
Időbeli viszonyok Időtartam	<i>How long?+Past Simple How long were you in hospital? For two weeks.</i> Uncountable nouns <i>A cup of tea, a piece of cake</i>
Mennyiségi viszonyok	<i>What does it look/taste/sound/feel like? It's too big, It's not small enough.</i> Should/shouldn't <i>You should ask her.</i>
Függő beszéd	Reported speech with <i>He says he is tired.</i> present reporting verb <i>I don't know where he lives. Tell him to stop it.</i>

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, utasításokat, kérdéseket, közléseket, eseményeket megért;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűri;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szöveg lényegét megérti; ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből kikövetkezteti.

Beszédkésztség

A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrákba rendezett mondatokban válaszol;
- egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz;
- kérdéseket tesz fel;
- tanult minta alapján eseményeket mesél el;
- részt vesz egyszerű párbeszédben;
- beszélgetést kezdeményez, befejez.

Olvasott szöveg értése

A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget elolvas;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegben fontos információt megtalál;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg lényegét megérti;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló szöveg lényegét megérti;
- egyszerű, képekkel illusztrált szöveget megért;
- ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott szövegben kikövetkezteti.

Íráskészség

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget helyesen leír;
- egyszerű közléseket és kérdéseket írásban megfogalmaz;
- egyszerű szöveget (baráti üzenet, üdvözlét) létrehoz;
- tanult minta alapján tényszerű információt közvetítő szöveget ír.

8. évfolyam**Évi óraszám: 92,5****Ajánlott témakörök**

- Földünk nevezetes tájai, természeti környezetünk – A természet megóvása, veszélyeztetett növények és állatok
- Balesetek, tüzesetek, katasztrófák
- Nevezetes történelmi események
- Házimunka; otthoni és iskolai rendszabályok
- Főzés, receptek, egészséges életmód – Továbbtanulás, pályaválasztás; az ideális iskola, nyelvtanulás
- Tervek a szünidőre és a jövőre

*1. FÖLDÜNK NEVEZETES TÁJAI, TERMÉSZETI KÖRNYEZETÜNK.**A TERMÉSZET MEGÓVÁSA, VESZÉLYEZTETETT NÖVÉNYEK ÉS ÁLLATOK (Kb. 12 óra)***Fejlesztési követelmények**

A tanuló ismerje a nálunk élő fontosabb állatokat és növényeket, valamint néhány jellegzetes, más földrészen élő állat- és növényfajt. Tudjon néhány mondatot mondani a legégetőbb környezetvédelmi problémákról, veszélyeztetett növény- és állatfajokról.

Használja a feltételes módú, jelen idejű igealakokat (would).

Szókincs

Kb. 50 szó, ill. kifejezés (növények, állatok, földrajzi fogalmak, országok, népek, nyelvek, környezetvédelemmel kapcsolatos fogalmak)

Tevékenységszabványok

Listening	Reading	Speaking	Writing
– nyelvek felismerése – állatok, növények azonosítása	– veszélyeztetett állat- és növényfajok – Földünk néhány nevezetes tája – a Világörökség részei (főként Magyarországon)	– képleírás (növények, állatok, tájak) – beszámoló irányított kérdések alapján	– plakát készítése (veszélyeztetett növény- és állatfajok) – egy ország rövid ismertetése

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Földrajz, biológia, természetismeret, környezetvédelem

2. UTAZÁS EGY ANGLIAI NYELVTANFOLYAMRA (Kb. 12 óra)**Fejlesztési követelmények**

A tanuló ismerje azokat az alapvető szavakat, kifejezéseket, amelyek szükségesek egy angliai nyelvtanfolyamra való jelentkezéshez, az utazáshoz és a részvételhez. Tudja, hogyan kell viselkedni egy vendéglátó családban, képes a velük való alapvető kommunikációra.

Szókincs

Kb. 60 szó, ill. kifejezés (jelentkezési lap kitöltéséhez szükséges szavak, mindennapi tevékenységgel, kirándulással, nyelvórával kapcsolatos kifejezések, tárgyak nevei)

Tevékenységformák

Listening	Reading	Speaking	Writing
– repülőtéren vagy kompon hallható információ – idegenvezető által mondottakból fontos információ kiszűrése	– tájékoztató a nyelvtanfolyamról – prospektusok, szórólapok – figyelmeztető feliratok	– szituációs gyakorlatok, párbeszéd a vendéglátó családdal – segítségkérés – érdeklődés nevezetességekkel kapcsolatban – beszámoló egy (képzelt) utazásról fényképek alapján	– jelentkezési lap kitöltése – kiszállókártya (landing card) kitöltése – tanfolyam-értékelési kérdőív kitöltése – beszámoló levélben a tanfolyamról és a családról

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Földrajz, hon- és népismeret, illetan

3. BALESETEK, TŰZESETEK, KATASZTRÓFÁK (Kb. 8 óra)**Fejlesztési követelmények**

A tanuló legyen képes megnevezni néhány katasztrófaféleséget, pár mondatban egy ilyet ismertetni. Értse meg egyszerűbb újságcikkek lényegét.

Használja a folyamatos múlt időt.

Szókincs

Kb. 40 szó, ill. kifejezés (katasztrófákkal kapcsolatos főnevek, pl. tűzvész, földrengés, vulkánkitörés, autóbaleset, repülőgép-szerencsétlenség stb., valamint igék)

Tevékenységformák

Listening	Reading	Speaking	Writing
– rádiós hírek katasztrófákról	– újságcikkek	– túlélőként beszámoló egy képzelt esetről – szituációs játékok	– minta alapján rövid cikk írása

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Természetismeret, földrajz, technika

*4. NEVEZETES TÖRTÉNELMI ESEMÉNYEK (Kb. 8 óra)***Fejlesztési követelmények**

A tanuló legyen képes pár mondatban hazánk történelmének és a világtörténelem néhány jelentős eseményét elmondani. Ismerjen néhány jelentős brit és amerikai történelmi személyiséget, tudjon róluk pár mondatot mondani. Értse meg a történelemről szóló egyszerűbb szövegek, regényrészletek lényegét.

Szókincs

Kb. 40 szó, ill. kifejezés (történelmi eseményekkel kapcsolatos igék, népek, helyszínek, fegyverek stb.)

Tevékenységformák

Listening	Reading	Speaking	Writing
– történelmi eseményből információkat kiszűrni, lejegyezni	– népekről (pl. vikingek, indiánok) – egy történelmi ifjúsági regény egyszerűsített részlete – angol királyok, királynők	– egy történelmi esemény bemutatása – képleírás – szerepjátékok (indiánok / cowboyok)	– „scrapbook”: kedvenc királyom (vagy egyéb történelmi személyiségem)

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Történelem, földrajz, hon- és népismeret, irodalom

*5. HÁZIMUNKA; FŐZÉS, RECEPTEK, EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD (Kb. 10 óra)***Fejlesztési követelmények**

A tanuló legyen képes beszámolni a mindennapos, illetve ritkábban végzett házimunkákról, a családi munkamegosztásról, valamint érdeklődni ezekről a tevékenységekről. Ismerje a leggyakoribb ételeket, konyhai és egyéb háztartási eszközöket és tevékenységeket. El tudja mondani néhány egyszerű étel receptjét. Tudjon pár mondatot mondani az egészséges életmódról; mit együnk / ne együnk; igyunk / ne igyunk; hogyan éljünk. Ismeri a befejezett jelen időt (Present Perfect).

Szókincs

Kb. 50 szó, ill. kifejezés (házimunkával kapcsolatos igék, háztartási gépek, konyhai eszközök, alapanyagok, ételek, italok)

Tevékenységformák

Listening	Reading	Speaking	Writing
– egy étel hozzávalóinak, elkészítési módjának lejegyzése	– receptek – háztartási gépek használati utasítása – prospektusok, reklámok	– beszámoló a kedvelt / nem kedvelt házimunkákról – egy étel elkészítési módjának ismertetése – tanácsadás	– „scrapbook”: kedvenc étel, italom

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Gasztronómia, egészségtan, technika

6. OTTHONI ÉS ISKOLAI RENDSZABÁLYOK; AZ IDEÁLIS ISKOLA (Kb. 8 óra)

Fejlesztési követelmények

A tanuló tudjon szóban és írásban beszámolni iskolai munkájáról, pozitív és negatív iskolai élményekről, az iskola adottságairól, környezetéről, véleményt mondani mindezekről, valamint mástól ezek iránt érdeklődni. Ki tudja fejezni a kötelességet (must / have to / needn't), tiltást (mustn't), szükségességet (need), lehetőséget (may / can) az otthoni és az iskolai étellel kapcsolatban.

Szókincs

Kb. 40 szó, ill. kifejezés (iskolai étellel kapcsolatos igék, főnevek; tanításon kívüli eseményekre utaló szavak és kifejezések, otthoni kötelességek)

Tevékenységformák

Listening	Reading	Speaking	Writing
– utasítássorozatból a lényeges információt kiszűrni	– tiltó táblák, feliratok – szokások brit és egyéb külföldi iskolákban	– beszámoló az iskolai és az iskolán kívüli tevékenységekről, kötelességekről – képleírás	– poszter készítése: mit szabad és mit nem szabad az iskolában

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Környezetismeret, illetan, hon- és népismeret

7. TERVEK A SZÜNIDŐRE ÉS A JÖVŐRE: TOVÁBBTANULÁS, PÁLYAVÁLASZTÁS
(Kb. 12 óra)**Fejlesztési követelmények**

A tanuló legyen képes közelebbi és távolabbi terveiről beszélni, azokat megindokolni, más tervei felől érdeklődni. Ismerje az iskolatípusokat, a választott iskoláról tudjon néhány mondatot mondani. Ismerjen minél több foglalkozást.

Használja a jövő időt (*will*).

Szókincs

Kb. 50 szó, ill. kifejezés (foglalkozások, az ezekkel kapcsolatos igék, iskolatípusok, melléknevek)

Tevékenységformák

Listening	Reading	Speaking	Writing
– útitervek közül a megfelelő kiválasztása – foglalkozások felismerése	– prospektusok, reklámok – iskolák a világban	– nyaralás tervezése, szervezése – beszámoló közeli és távolabbi tervekről – képleírás	– életrajz írása – jelentkezési lap kitöltése – levélírás a választott iskoláról, szakmáról

Kapcsolatok más műveltségi területekkel

Pályaorientáció, technika, földrajz

Tartalom

(Az előző évfolyamokhoz képest újonnan belépő kommunikációs szándékok, fogalomkörök és új példák)

a) Kommunikációs szándékok. A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok

	Kezdeményezés és válasz	
Megszólítás	<i>I am sorry to disturb you.</i>	<i>Yes, can I help you?</i>
Elköszönés	<i>Give me a ring some time.</i>	<i>Thank you, I will.</i>
	<i>Keep in touch!</i>	<i>I will. OK, bye.</i>
Bemutatkozás, bemutatás	<i>Have you met Jane? May I introduce myself? May I introduce you to...?</i>	<i>Hello. Hi! Pleased to meet you. Nice to meet you.</i>
Engedélykérés	<i>May I use your telephone? Do you mind if I open the window?</i>	<i>Yes, go ahead. Not at all.</i>

Érzelmeik és lelkiállapotok kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok

Öröm, sajnálkozás, bánat	<i>Are you happy about that?</i>	<i>I am so glad. I am glad to hear that. I am so pleased that... Good for you. Congratulations.</i>
	<i>How do you feel about that?</i>	<i>I feel so happy for... I'm sorry to hear that. What a pity. I feel so sorry for...</i>
Elégedettség, elégedetlenség, bosszúság	<i>What do you think of...?</i>	<i>That was fine/good/ nice</i>
	<i>Are you pleased with...?</i>	<i>I'm quite satisfied with...</i>
	<i>Are you happy with...?</i>	<i>I'm quite happy with...</i>
	<i>Are you satisfied with...?</i>	<i>I'm quite pleased with...</i>

		<i>It's not good enough. That wasn't very good. I'm tired of...</i>
Csodálkozás	<i>Jane has lost her money. Tom is twenty.</i>	<i>How come? Is he?</i>
Remény	<i>What are you hoping for? What are you looking forward to?</i>	<i>I am looking forward to... I hope you'll have time to join me for dinner.</i>

Személyes beállítódás és vélemény

Egyetértés, egyetnemértés	<i>What's your opinion?</i>	<i>I think he's wrong/right. I doubt whether...</i>
Tetszés, nemtetszés	<i>You like meat, don't you?</i>	<i>I don't think much of...</i>
Akarat, kívánság	<i>I want you to pay.</i>	
Képesség	<i>Are you able to ride a horse?</i>	<i>I am unable to ride a horse.</i>
Kötelezettség, szükségesség, lehetőség	<i>Is that necessarily so? It may rain. She might be late.</i>	<i>People must sleep sometimes..</i>

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

Információkérés, -adás	<i>How far is your school? How long does it take to get there?</i>	<i>It's 20 minutes by bus.</i>
Bizonyosság, bizonytalanság	<i>Do you think they will come?</i>	<i>They will probably come. They might come, or they might not come.</i>
	<i>How old do you think she is?</i>	<i>She can't be very old. She must be 25.</i>

A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs szándékok

Kérés	<i>Do you have a stamp by any chance? I'd like you to...</i>	<i>Yes, sure. I'm afraid I can't.</i>
Tiltás, felszólítás	<i>Keep off the grass. You must not smoke here.</i>	
Javaslat	<i>I suggest going to...</i>	<i>I'd prefer to go to... I'd rather not.</i>
Kínálás	<i>Let me get you a drink.</i>	<i>That's very kind of you.</i>

Interakcióban jellemző kommunikációs szándékok / Kommunikációs stratégiák

Megértés biztosítása	<i>Sorry, what did you say his name was?</i>	
Visszakérdezés, ismétléskérés	<i>Am I making myself clear?</i>	
Nem értés, magyarázatkérés, magyarázatértés ellenőrzése		

b) Fogalomkörök

Fogalomkörök	Fogalomkörök	nyelvi kifejezései
Cselekvés, történes, létezés kifejezése – Jelenidejűség – Múltidejűség	Present Perfect Simple Past Simple Continuous	<i>Have you done your room?</i> <i>I haven't finished it yet.</i> <i>I was irining when he came in.</i>
Időbeli viszonyok	Adverbs of time with Present Perfect Simple	<i>already, yet, just</i>
Mennyiségi viszonyok		<i>All, both, none, neither</i> <i>Each, every</i>
Modalitás	Should/shouldn't	<i>You should ask her.</i>
Logikai viszonyok	Conditional 1 Conditional 2 Time clauses with future meaning angry with you. Infinitive to express purpose	<i>We'll stay at home if it rains. If I had some money, i would buy it.</i> <i>When dad comes home, he'll be</i> <i>I've been to London to visit the Queen.</i>
Függő beszéd	Reported speech with past reporting verb	<i>He said he was tired.</i>
Szövegösszetartó eszközök	Reflexive pronouns	<i>myself...</i>

A továbbhaladás feltételei*Hallott szöveg értése*

A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, utasításokat, kérdéseket, közléseket, eseményeket megért;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kb. 100 szavas szövegből fontos információt kiszűr;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel, megfogalmazott kb. 100 szavas szöveg lényegét megérti;
- ismeretlen nyelvi elem jelentését jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kb. 100 szavas szövegből kikövetkezteti;
- jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott kb. 100 szavas szövegben képes a lényeges információt a lényegtől elkülöníteni.

Beszédkésztség

A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű mondatokban válaszol;
- egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz;
- kérdéseket feltesz;
- eseményeket elmesél;
- fenntartja a beszélgetést, pl. új témát kezdeményez.

Olvasott szöveg értése

A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg lényegét megérti;
- ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott szövegben kikövetkezteti;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveget elolvas;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben fontos információt megtalál;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveg lényegét megérti;
- egyszerű történetet megért; jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott kb. 100 szavas szövegben ismeretlen nyelvi elemek jelentését kikövetkezteti;
- jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníti.

Íráskésztség

A tanuló

- egyszerű szöveget (üzenet, üdvözlés, baráti levél) létrehoz;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget helyesen leír;
- ismert struktúrák felhasználásával tényszerű információt közvetítő kb. 50 szavas szöveget ír;
- egyszerű közléseket és kérdéseket írásban megfogalmaz;
- kb. 50 szavas jellemzést, beszámolót ír.

NÉMET ÉLŐ IDEGEN NYELV

1–8. évfolyam

Kedves kollégák!

A nevelő-oktató munka tartalmi szabályozásában a főszerep ismét a Nemzeti alaptantervé. A háromszintű szabályozás (NAT, kerettanterv, helyi tanterv) kétpólusúvá válik a közoktatási törvény 2003. évi módosítása értelmében.

Mostantól a kerettantervek csak ajánlásokat tartalmaznak; a helyi tantervekkel szemben támasztott követelmény újra az, hogy megfeleljenek a NAT szellemének és előírásainak. A közoktatási törvény 93. § (1) bekezdése értelmében legalább háromévenként értékelni kell a NAT bevezetésével és alkalmazásával kapcsolatos tapasztalatokat.

A módosított NAT elfogadása után a közoktatási intézmények felülvizsgálják saját pedagógiai programjukat, ill. helyi tantervüket (melyet a fenntartó hagy jóvá).

2004 szeptemberében bevezetik a felülvizsgált NAT-ot és a helyi tantervet az első évfolyamon.

A kerettantervek a pedagógiai programok felülvizsgálatát segítik elő. Ajánlást tartalmaznak a „nevelés és oktatás céljára, a tantárgyak rendszerére, az egyes tantárgyak témaköreire, a témakörök tartalmára, a tantárgyak évfolyamonkénti követelményeire, a követelmények teljesítéséhez rendelkezésre álló időkeretre, az iskolai egészségfejlesztéssel, a fogyasztóvédelemmel, környezetvédelemmel összefüggő feladatok végrehajtására.”

A kerettanterv kidolgozása során a korszerű ismeretkörök beemelésére, a készség és képesség jellegű követelmények előtérbe állítására, valamint az irreálisan szélesre duzzadt ismeretanyag csökkentésére törekedtek a készítőik. Fontos szempont, hogy a NAT által képviselt fejlesztőközpontúság ne sikkadjon el, ill. közvetlenül is hasznos szakmai segítséget nyújtson a kerettanterv a pedagógusoknak a fejlesztési követelmények megvalósulását szolgáló feladatok differenciált megtervezéséhez. (Lásd a közoktatásról szóló 1993. évi törvényt!)

Ezeket a gondolatokat magunkévá téve alakítottuk ki kerettantervi ajánlásunkat, mellyel a tanulók iskola- és programváltásának gondját is megoldjuk, azaz az átjárhatóságot biztosítjuk az egyes iskolatípusok között.

Bár a kerettantervi ajánlások csak 4. osztálytól határoznak meg célokat és feladatokat, az egyéb feltételek fennállása esetén az iskolának lehetősége van már az 1. osztálytól kezdve az idegen nyelv oktatását megszervezni.

Tantervünk használható – szándékunk szerint – a magyar közoktatás bármely iskolatípusában, az iskolai oktatás általános műveltséget megalapozó szakaszában az 1–8. évfolyamon, a hatosztályos gimnázium 7–8., a nyolcosztályos gimnázium 5–8. évfolyamán is.

A javasolt kerettanterv olyan átlagos adottságú iskolákban alkalmazható, ahol a minőséget és a hatékonyságot célozzák meg. Továbbra is széles körű szabadságot biztosít a jelen tantervet helyi tantervként alkalmazó iskolák, pedagógusok számára. A tantervhez tankönyvcsalád-, ill. taneszköz javaslat is tartozik.

Alapelvek, célok

Jelen tanterv célja, hogy a 2003. december 17-i kormányrendelet (243/2003.) figyelembevételével hathatós segítséget nyújtson az iskolák helyi tantervének felülvizsgálatához, módosításához.

„A tartalmi szabályozást a NAT úgy valósítja meg, hogy az egységesítést szolgáló közös alapra az iskolák, a pedagógusok, a tanulók sokféle, differenciált tevékenysége épülhessen. Kiemeli a kommunikációs, a narratív, a döntési, a szabálykövető, a lényegkiemelő, az életvezetési, az együttműködési, a problémamegoldó, a kritikai, valamint a komplex információk kezelésével kapcsolatos képességeket. Korunkban az emberiség tudása korábban soha nem látott mértékben növekedett.

A NAT-ban képviselt értékek, a fejlesztési feladatok és az ezekre épülő differenciálás egyaránt azt a célt szolgálják, hogy a tanulók... minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket.”

(Melléklet a 243/2003. sz. kormányrendeletéhez, M. Közlöny, 2003/147. sz.)

Német nyelv mint idegen nyelv az oktatás alapoó szakaszában, az általános iskola alsó és felső tagozatában

Éves óraterv

Évfolyam	Heti óraszám kétszer fél óra (a szabadon választott órák terhére)	Éves óraszám
1. évfolyam	0,5	18,5
2. évfolyam	1	37
3. évfolyam	1,5	55,5
4. évfolyam	3	111
5. évfolyam	3	111
6. évfolyam	3	111
7. évfolyam	2,5	92,5
8. évfolyam	2,5	92,5

Meghatározott feltételek teljesülésekor az iskolák a 4. évfolyamot megelőzően is elkezdhetik a nyelvtanítást. Ezért tantervünkben az 1. osztálytól terveztük az idegen nyelv oktatását.

Az idegen nyelv tanításának és tanulásának a céljait a tanulók szükségletei határozzák meg. Ahhoz, hogy a diákok hazánk, Európa és a nagyvilág művelt polgárai lehessenek, használható és továbbfejleszhető idegen nyelvi tudással kell rendelkezniük, mely személyiségfejlődésüket is előnyösen befolyásolja.

A fejlesztési feladatok a négy alapkészség (beszédértés, beszédalkészség, olvasásértés, írás) területén határozhatók meg.

A német nyelv mint idegen nyelv tanításának általános céljai 1–4. osztályig

Kedvet ébreszteni az idegen nyelv tanulásához.

Megalapozni a későbbi nyelvtanulást (főképp a receptív készségek fejlesztésével).

Segíteni – a közös játékok és csoportmunkák kapcsán – a tanulók együttműködési készségét, toleranciáját.

Néhány alapvető tanulási stratégiát elsajátíttatni az alsó tagozatos tanulókkal.

A gyermekkorban kezdődő nyelvtanulás az anyanyelvhez hasonlóan történik. A tanulók az életkoruknak és értelmi szintjüknek megfelelő érdekes, értelmes tevékenységekben vesznek részt, és ennek során a célnyelvet hallva haladnak előre a nyelvelsajátítás folyamatában. A szituációk, kontextusok és egyéb ráutaló, megértést szolgáló eszközök segítik őket az idegen nyelv adekvát használatában.

A német nyelv mint idegen nyelv tanításának általános céljai és feladatai az 5–8. évfolyamon

Első helyen a motiváció fenntartása áll. Értelmes munkával kell a tanulókat sikerélményhez juttatni.

Az élő idegen nyelv műveltségi terület céljai és tartalmi összhangban vannak az alaptanterv többi műveltségi területének céljaival és tartalmaival, valamint az Európa Tanács ajánlásaival.

Az élő idegen nyelvet a közoktatásban részt vevő minden diáknak kötelező tanulnia a negyedik évfolyamtól a tankötelezettség végéig.

Továbbra is a receptív készségek fejlesztése áll a középpontban, de egyre nagyobb hangsúlyt kap a beszédalkészség fejlesztése is. Fontos cél a tanulók olvasási igényének kialakítása (autentikus szövegek segítségével), valamint az íráskészség fokozatos fejlesztése. A témakörök a tanterv egyéb tantárgyi tartalmait is felölelik, megkönnyítve ezzel az idegen nyelvi megértésüket.

E korosztály (10–14 évesek) még mindig főképp a memóriájára támaszkodik, de már képes a szabályszerűségek megértésére is. Fontos feladat, hogy segítsük autonóm nyelvtanulóvá válni tanulóinkat. A négy év során el kell jutniuk a nyelvtanulási stratégiák olyan szintű használatáig, hogy képesek legyenek az iskolán kívüli világ (televízió, film, zene, irodalom stb.) idegen nyelvi hatásainak hasznosítására, a használható nyelvtudás elsajátítására.

Fejlesztési feladatok

Az élő idegen nyelv tanításának és tanulásának alapvető célja a kommunikatív kompetenciák kialakítása. A kommunikatív nyelvi kompetencia fogalma a használható nyelvtudással azonos. Olyan, a szituációnak megfelelő nyelvhasználati képességet jelent, amelynek mérése, ill. értékelése a négy alapkészségen keresztül lehetséges. A kommunikatív kompetenciák fejlesztése azt jelenti, hogy személyes, oktatási, közéleti és szakmai szempontból használható nyelvtudással kell rendelkezniük a tanulóknak a kötelező oktatás végére.

Kedvező attitűd és megfelelő motiváció alakuljon ki a nyelv, a nyelvtanulás és a tanult nyelvet beszélő népek kultúrája iránt!

Legyenek képesek a tanulók nyelvtudásukat egész életükben megtartani, önállóan fejleszteni, az elsajátított nyelvtanulási stratégiák segítségével új nyelveket megtanulni!

A helyi tantervekben a NAT által meghatározott minimális szintnél magasabb is előírható egy vagy több alapkészség esetében. Ezek a szintek összhangban vannak az Európa Tanács szintjeivel, és a tankötelezettség végére minden tanulónak legalább önálló nyelvhasználóvá kell válnia (*BI*); az általános iskola végére pedig – egy nyelvből – a NAT követelményei alapján *A1*-es szintre kell a tanulónak eljutnia.

(A 6. évf. végén min. *A1* szintre. Lásd a mellékleteket!)

A tanterv szókincse

1. évfolyam: 130–150 szó/év
2. évfolyam: 180–200 szó/év
- 3–8. évfolyam: 270–300 szó/év.

Ajánlott tanítási módszerek (módszertani ajánlások)

1. A témakörök koncentrikus elrendezése.
2. A helyes kiejtés és intonáció elsajátíttatása hangoztatással.
3. Játékosság és változatosság a nyelvtanításban.
4. A dalok, mondókák, rigmusok értő felhasználása pl. a szókincsfejlesztésben.
5. Olvasástanítás és írástanítás idegen nyelven csak az anyanyelvi készségek megszilárdulása után.
6. Életkoruknak megfelelő, érdekes olvasmányok nyújtása ismeretszerző jelleggel is.
7. A közös, hangos olvasás gyakoroltatása.
8. A csendes, néma, értő olvasás használata.
9. A szókincsfejlesztés fontosságának megértetése a tanulókkal; elsajátíttatásuk szövegösszefüggésbe ágyazva.
10. A cselekedtet és fontossága, jó légkörű, stressz mentes nyelvi óra, amely további motiváció forrása.

1. évfolyam

Éves óraszám

(A nem kötelező órák terhére) 18 óra, ebből 10 óra a tananyag feldolgozására, 8 óra készségfejlesztésre használandó, különös tekintettel a helyes kiejtésre, az intonációra, valamint az óravezetés, a játékos cselekedtetés gyakorlására.

Cél

A tanuló figyelmének ráirányítása egy eddig számára teljesen ismeretlen kultúrára, és az érdeklődés felkeltése az idegen világ iránt.

Fejlesztési követelmények (feladatok)

A tanuló tudjon köszönni és köszönést elfogadni német nyelven; ismerje a legtöbbször használt udvariassági formulákat; tudjon néhány verset, mondókát elmondani, gyermekdalt elénekelni, gyermekjátékban részt venni, fejlődjön együttműködési készsége.

Tartalmak (témakörök szerint)

A tanár összeállítása vagy gyermektankönyv alapján gyermekjátékok megismerése, éneklése, eljátszása, kedvenc játékainak megnevezése.

Kommunikációs szándékok: bemutatkozás, üdvözlés, kapcsolatfelvétel, érdeklődés a beszédpartner személye iránt, rákérdezés személyre, dolgokra, dolgok azonosítása.

Fogalomkörök: Létezés (*bin/bist/ist/sind*) kifejezése, minőségi viszonyok (*wie ist/wie sind*) kifejezése, mennyiségi viszonyok (tőszámnevek 1–12-ig), a főnevek névelőkkel együtt történő használata (*was ist, wer ist*).

Fejlesztési alapok (az eredményes továbbhaladáshoz)

(Hallott szöveg értése.) A tanuló megért ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid kérést, utasítást, arra cselekvéssel válaszol; valamint megért ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid kérdést.

(Beszédkészség.) A tanuló egy szóval, hiányos, egyszerű mondatban válaszol az ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésre, szavakat és egyszerűbb szerkezetű szövegeket (legalább néhány mondókát, verset, dalt) tanult minta alapján reprodukál.

A tanterv javasolt szókinccse 130 szó (ebből kb. 20 a magyarhoz hasonló).

TÉMAKÖR: AZ ÉN VILÁGOM**Cél**

Köszönés, ismerkedés, bemutatkozás, a nyelvtanulás motiválása.

Követelmény

Iskolai értelemben vett követelményről nem beszélhetünk. Nem „nyelvtanítás” történik, hanem ismerkedés a nyelvvel, annak tudatosítása, hogy más nyelvek is vannak. A készségfejlesztésben a hallás-értést és az idegen nyelven történő megszólalást készítjük elő.

Tartalom

A köszönési formákon kívül mintegy 30-40 szó, többnyire főnevek, a gyerek körül lévő tárgyak. A legismertebb gyermekdalok éneklése, mozgásos játékok, a tárgyak kicsinyített mása (játékok) vagy azok kivágva keménypapírból, a kedvenc játékok a nyelvórán.

Értékelés

Csupán annyi, hogy a gyerek részt vegyen a közös játékokban, feladatokban.

Feltételek

Beszédszándékok (bemutatkozás, köszönés, a tárgyak után való kérdezés, a tárgyak azonosítása). Néhány ismert dal, gyerekjátékok vagy ezek rajzai.

TÉMAKÖR: A CSALÁD**Cél**

A közvetlen családtagok elnevezése, lakás, otthon, a „szobám”.

Követelmény

A szavakat rámutatással, rákérdezéssel próbálja a gyermek megismerni, azonosítani. Tanári segítséggel, közösen tudjon énekelni, aktívan vegyen részt a körjátékokban, figurális mozgásokban!

Tartalom

Körülbelül 50 szó, a családtagok nevei, illetve a családtagokhoz tartozó hagyományos cselekedetek (testvér – tanuló, anya – főz stb.).

Értékelés

Az értékelés szempontja: közös részvétel a „munkában”, a bátortalanabb tanulókat biztatni, lelkesíteni kell.

Feltételek

Körjátékok közösen, apróbb gyermekjátékok.

TÉMAKÖR: AZ ÁLLATOK VILÁGA**Cél**

A tanulókat érdeklő kedvencek megnevezése.

Követelmény

Mintegy 30 szó segítségével megnevezni a kedvenc állatokat, ügyelve a helyes kiejtésre, intonációra.

TÉMAKÖR: SZÁMOK ÉS SZÍNEK**Cél**

A bennünket körülvevő világ – idegen nyelvi szempontból egyre bővülő – néhány sajátossága: számok, színek.

Követelmény

A beszédkészség fejlesztése, egyszerű egyszavas válaszok. A számok ismerete 1–12 között, játékos gyakorlatokkal a színek felismerése, ünnepek (karácsony, húsvét, Mikulás vagy más ünnep). Mondókák, versek, énekek.

Tartalom

Hozzávetőlegesen 30 szó. A színekhez, számokhoz kapcsolódó játékos gyakorlatok, esetleg videofelvétel német gyerekekről, gyermekünnepekről. A tanítás ebben a szakaszban még ne legyen tankönyvhöz szorosan kötődő, a tanítási óráknak csak kis hányadát tegyék ki a könyvvel kapcsolatos manipulációk!

Értékelés

Aktivizálás a közös játékokra, önállóságra biztatás. Köznapi értelemben (osztályzatokkal) értékelés nincs. A pedagógus legfőbb szempontja az legyen, hogy a bátortalanabb, később érő gyerekeket serkentse, nehogy az osztályban már kezdéskor kialakuljon nagy teljesítménykülönbség. Próbálja a szaktanár a tanulókat korrekt módon sikerélményhez vezetni! A szülőkkal tartani kell a kapcsolatot a tanuló előmeneteléről.

Feltételek

Plüssállatok (pl. kutya, macska, róka, elefánt, zsiráf stb.).

Szemléltető számlapos óra minden tanulónak, illetve nagyobb méretű a tanár számára.

2. évfolyam

Éves óraszám

37 óra, 20 óra a tananyag feldolgozására, 17 óra készségfejlesztésre, elsősorban a hallás utáni értés fejlesztésére (tevékenységek elvégzése), a játékos cselekedtetés eszközeként.

Cél

A fogalomkörökben megismert szavak gyakorlása, egyszerű mondatalkotás (kijelentés, kérdés), illetve a tanult szavak másolása.

Fejlesztési követelmények (feladatok)

Az első és második évfolyamban megismert témakörök szavainak ismerete. A tanuló értse meg a legegyszerűbb tanári óravezetési utasításokat, ismerje a német ábécé betűit, tudjon másolni szöveget, amelyben csak ismert szavak fordulnak elő, tudjon kérdezni vele hasonló korú gyermek neve, lakhelye iránt!

Tartalmak

A legfontosabb az, hogy a beszéd mellett megjelenik az írás. Természetesen a szövegértés és a beszéd, beszélgetés marad a fő feladat. Az évfolyam szókinccse 200 szó.

Kommunikációs szándékok (hallás utáni értés)

Megszólítás, köszönés, köszönet kifejezése, érdeklődés, bocsánatkérés. Érdeklődés a dolgok és a dolgok holléte iránt (wo ist..?). Gratuláció, jókívánság kifejezése.

Fogalomkörök

A *haben* ige alkalmazása, egyszerű térbeli viszonyok kifejezése (*hier, dort*), az idő megjelölése, a jelen idejű ragozás (E/1., 2., 3., T/3.), a főnevek tárgyesetének felismerése, alkalmazása határozott és határozatlan névelővel a nyelvtani fogalom megnevezése nélkül.

Fejlesztési alapok

Lásd 1. osztály. (Olvasott szöveg értése.) A tanuló felismeri a tanult szavak írott alakját.

TÉMAKÖR: KEDVENCEINK

Cél

Néhány jellegzetes, a gyerekek számára általában kedves állat, mely gyakran a gyerekek számára kabala is, nevének és a vele kapcsolatos fogalmaknak a megismerése.

Követelmény

Az alapkészségek közül a hallás utáni értés és a beszéd-készség fejlesztése.

A tanuló nevezze meg kedvenc állatfiguráját, tudjon annak színére, hollétére rákérdezni! Egy-egy gyermek-dal közös (esetleg önálló) eléneklése néhány állatról (pl. medve, róka stb.).

Tartalom

Körülbelül 20 szó. Ezek részben állatnevek, részben helymegjelölésre vonatkozó szavak. Rákérdezés helyre, illetve válaszadás az effajta kérdésekre. *Ich habe...* típusú mondatok gyakorlása.

Értékelés

Képekről, figurákról az állatok nevének ismerete, illetve az elhangzott névről a figura vagy rajz azonosítása, kölcsönös felidézése.

Feltételek

A megismert állatfigurák rajza vagy maga a gyerekjáték, plüssállatok.

TÉMAKÖR: ÉVSZAKOK, ÖLTÖZKÖDÉS TÉLEN, NYÁRON**Cél**

A körülöttünk levő világ közvetlen érzékelése és annak kifejezése, néhány alapvető természeti jelenség, folyamat németül történő megismerése, az évszakoknak megfelelő öltözködés.

Követelmény

Néhány gyermekdal, mondóka ismerete a természetről, évszakokról, időjárásról. A tanuló a legegyszerűbb szinten próbálja kifejezni a környező világ gyakori jelenségeit (eső, hó, meleg stb.), illetve a legegyszerűbb módon próbáljon ezekre rákérdezni, utánuk érdeklődni!

Tartalom

Körülbelül 30 szó ismerete az adott témakörből. Fokozatosan gyakoroltatni kell a rákérdezést a helyes intonációval és szórenddel. Rákérdezés cselekvésre, tulajdonságra. Újabb versikék, mondókák a közvetlen környezetről, az évszakokról.

Értékelés

Fokozatosan rá kell szoktatni a félénkebb, visszahúzódó tanulókat is arra, hogy másodmagukkal, harmadmagukkal egy-egy kis mondókát, versikét elmondjanak vagy elénekeljenek. Sok gyakorlással próbáljanak a tanulók kis dialógusokat előadni!

Feltételek

Az aktualitásnak megfelelően hozzon a tanuló, illetve a tanár fotókat, postai képeslapokat, amelyek egy-egy évszakot a legjellegzetesebben ábrázolnak (pl. tél – hóesés, nyár – fürdés stb.), a tájat, jelenséget valamilyen cselekvéssel vagy tulajdonsággal összekötve.

TÉMAKÖR: MINDENNAPI ÉLETÜNK**Cél**

Az iskolán kívüli, mindennapos tevékenységgel kapcsolatos szavak, elsősorban cselekvések kifejezése; az előző témakör folytatásaként: az öltözködés és a ruházat.

Követelmény

Részben a tanulás, részben a tanuló életkorából adódik, hogy egyre több helyen fordul meg, egyre több dolgot ismer meg. Próbálja a tanuló elemi szinten kifejezni ezeket az új élményeket német nyelven is, és társaitól is kérdezzen rá hasonlókra! Törekedni kell arra, hogy az első szakasz „én-központúsága” mellett a „Mi van veled?” is megjelenjék, tehát a kommunikáció alapja a gyakori kérdés-felelet.

Tartalom

Körülbelül 60 szó. A téma több helyszínt foglal magában már a címből adódóan is (pl. bolt, uszoda, orvos, múzeum stb.). Ismerkedjék meg a tanuló a legfontosabb közlekedési eszközökkel és alapvető közlekedési helyzetekkel (piros – tilos, zöld – szabad); az időjárásnak megfelelő ruházatok német elnevezésével.

Értékelés

A különböző helyzetekben a nyelvi reagálást értékeljük elsősorban, ahogy a tanuló a különböző helyzetekben utasításokra reagál, illetve társa figyelmét hívja fel valamire.

Feltételek

A sok beszédhelyzet szimulálásához kedvenc baba (orvosi vizsgálatra), autó (közlekedés) vagy különböző járművek szükségesek, melyeket a tanulók magukkal hoznak, vagy a tanár készít(tet), illetve rajzol hasonlót. Saját ruhájuk, öltöztékük.

TÉMAKÖR: A CSALÁD ÉS BARÁTOK**Cél**

A közvetlen környezet, a szűkebb értelemben vett család kibővül újabb hozzátartozókkal, rokonokkal, barátokkal.

Követelmény

Az alapvető otthoni cselekvések kifejezése. Kérdések vagy képek alapján a családtagok legjellemzőbb cselekedeteinek elmondása, illetve a kép(ek) alapján rákérdezés különböző cselekvésekre.

Tartalom

Körülbelül 40 szó. Gyermekdalok, mondókák, versikék a témával kapcsolatban, a család tagjainak bemutatása. Az egyes napszakokban végzett legjellemzőbb cselekedetek, tevékenységek. Játékszerek.

Értékelés

A tanulókat ösztönözzük; a kérdés-felelet és az értékelés alapja legyen az, hogy a tanuló kérdéseivel hogyan kezdeményezi a kommunikációt.

Feltételek

Gyermekdalok hangfelvételtől, a tanulók által rajzolt, gyűjtött képek a családról, játszó gyerekekről, otthonról, napszakokról. Kedvenc játékok.

TÉMAKÖR: ÉTKEZÉS**Cél**

Az alapvető, mindennapi élelmiszerek, a leggyakrabban fogyasztott ételek nevének ismerete.

Követelmény

Tudjon a gyermek a társával rövid párbeszédet, kis dialógust folytatni az étkezésről, illetve a kép alapján tudjon rákérdezni az egyes megismert ételekre, és tudjon választ adni, ha ilyen kérdéseket kap!

Tartalom

Körülbelül 40 szó, jórészt az étkezések, ételek nevével kapcsolatban.

Értékelés

Egy étlap önálló összeállítása reggelire, ebédre, vacsorára irányított kérdések, illetve (2-3 mondatos) összefoglaló, hogy az egyes étkezésekkor mit fogyaszt a tanuló. (Csak jellegzetes, mindennapi alapételek!)

Feltételek

Tablók, rajzok étkezésekről, ételekről, gyümölcsökről, egy egyszerű német nyelvű étlap (esetleg a tanár összeállítása alapján).

Értékelés

Az írásbeli feladatokat állandóan figyelemmel kell kísérni, útbaigazítani, értékelni a tanulók írásbeli munkáját. De a félévi és év végi osztályzat természetesen a szóbeli megnyilatkozásokat, a szóbeli kommunikációs készséget tükrözze elsősorban!

Feltételek

Az egyes témakörökben jelzett szemléltető anyagok, játékok, képek, szemléltető (számlapos) óra.

3. évfolyam

Időkeret

55 óra, 30 óra a tananyag feldolgozására, 25 az íráskészség fejlesztésére.

Cél

A német nyelvű óravezetés egyszerű mondatainak megértése, a tanuló tudja helyesen felolvasni a témakörön belül tanult szövegeket, tudjon egy szóval, hiányos egyszerű mondattal válaszolni a kérdésekre!

Fejlesztési követelmények

Tudja a nem túlságosan nehéz helyesírású szavakat tollbamondás után leírni! Értse meg a témakörökben feldolgozott anyagon belül az egyszerű mondatokat, és tudjon a tanult témakörön belül helyes intonációval válaszokat adni, illetve kérdéseket feltenni!

Tartalmak

Az első, ill. második osztályos anyag ismétlésén túl a visszatérő témák több kifejezési lehetőséget adnak, és a tanulók mind jobban megismerkednek a német nyelv mondat szerkesztési lehetőségeivel.

Az évfolyam szókinccse 270 szó.

Kommunikációs szándékok: Megszólítás; egyetértés, egyet nem értés kifejezése; igenlő, nemleges válasz.

Fogalomkörök

Térbeli viszonyok a „hol?” kérdésre; az esetviszonyok közül az alany- és tárgyeset kifejezése, határozott és határozatlan névelővel; a számnevek 1–1000-ig; a személyes névmások alany- és tárgyesete; az idő kifejezése (a „Stunde” és az „Uhr” különbsége).

Fejlesztési alapok

Beszédértés: hallás utáni szöveg megértése többszöri meghallgatás után, ha a szöveg idegen szót nem tartalmaz. *Beszéd-készség:* Rövid, memorizált párbeszéd előadása – esetleg kis egyéni variálással. *Olvasási készség:* Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondat elolvasása. *Íráskészség:* ismert szavak írott alakjának felismerése, ezeknek diktálás utáni leírása. (Az új német helyesírás alkalmazása.)

TÉMAKÖR: AZ ÉN VILÁGOM (SZABADIDŐ, SZÓRAKOZÁS)

Cél

Kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás társakkal, barátokkal, meghívás vendégségbe, családi ünnepségre. Barátok jellemzése.

Követelmény

A szóbeli kommunikáció (pl. meghívás születésnapra) mellett egyszerű írásbeli meghívás. Alapvető ismeretek vásárláshoz, bevásárlás vendégség előtt.

Tartalom

A vendégség és a vásárlás összekapcsolásával valódi, élethű helyzetben érezhetik magukat a tanulók, hiszen ilyen szituációkkal valóban évente többször találkozhatnak. A témakör szókinccse is ezt tükrözi, az aktív szókinccs 70 szó, amely alapvetően a két területhez kapcsolódik. Az írásbeli munkák nagyobb részét a meghívó készítése jelenti.

Értékelés

A szóbeli és írásbeli munkák értékelése körülbelül 3:1 arányban legyen! Ügyelni kell a meghívó pontosságára.

Feltételek

Célnyelvi meghívók, képeslapok (meghívásokkal), hanganyag a téma feldolgozásához. A tankönyv hanganyaga, illetve a tanár által összeállított szöveg hallás utáni megértése.

TÉMAKÖR: MINDENNAPI ÉLETÜNK (ÜNNEPEINK, SZÜNIDŐ)**Cél**

A legkedveltebb, legelterjedtebb ünnepek, jeles napok megismerése.

Követelmény

Alapvető ismeretek a célnyelvi országok ünnepi szokásairól, illetve az ezekhez kapcsolódó szókinccs, cselekvési formák, szokások. Lehetőleg minden tanuló mondjon (írjon) 2-3 mondatos, összefüggő eseményt, élményt egy átélt ünnepről!

Tartalom

Szünidei élmények (téli sportok).

A Mikulás, a karácsony, a húsvét mellett (illetve ezekhez kapcsolódóan) néhány kedves, érdekes szokás megismerése (Márton-nap, Barbara-ág, Luca-nap), amely a célnyelvi országokban a hasonló korú gyerekek kedvenc időtöltése, szokása. Az aktív szókinccs 100 szó.

Értékelés

Elsősorban a saját élményt, élményszerűséget (aktivitást) vegyük számításba, akár szóban, akár írásban!

Feltételek

Az ünnepekhez, ünnepkörökhöz tartozó tárgyak (hímes tojás, hajtatásra alkalmas faág, virgács stb.) vagy azok képei. A legismertebb és legkedveltebb dalok, versikék hangfelvételekről, esetleg videofelvételről. A figyelem felhívása a német nyelvű ünnepi gyermekműsorokra a német vagy osztrák televízióban (a műholdas csatornák már szinte mindenhol hozzáférhetők).

TÉMAKÖR: AZ ISKOLA**Cél**

Az iskolában tanult tárgyak, az azokhoz tartozó taneszközök nevei, a leggyakoribb cselekvések ismerete. A napirend.

Követelmény

Tudjon 2-3 mondatos dialógust kezdeményezni és folytatni az iskoláról, a tantárgyokról és egy-egy iskolai óráról vagy óraközi szünetről.

Tartalom

Az iskolai órarend összeállítása, kedvenc órák, tantárgyak, azok rövid (2–4 mondatos) bemutatása, az iskola, az osztály leírása, bemutatása. Kérdések és érdeklődés az iskoláról, a tantárgyakról. Az aktív szókincs 40 szó.

Értékelés

Szóbeli és írásbeli beszámoló, leírás az iskoláról vagy egy-egy óráról, és a munkák közös értékelése a tanulókkal.

Feltételek

Hanganyag a feldolgozandó anyaghoz, szövegértés hallás után (tanári bemutató vagy hangfelvétel) és értő néma olvasással. A szöveg nem tartalmazhat ismeretlen szót.

TÉMAKÖR: ÉVSZAKOK**Cél**

Az előzőeket folytatva a még fontos időjárási jelenségek és az évszakok összekapcsolása.

Követelmény

Az évszakokhoz tartozó fontos, jellegzetes természeti jelenségek.

Tartalom

Évszak, idő, időjárás, cselekvések, tulajdonságok összekapcsolása (pl. tavasz – meleg – virágszedés). Párbeszéd, monológok (2–5 mondatos) egy-egy évszacról. A témakör szókincse 60 aktív szó ismerete.

Értékelés

Versikék, mondókák számonkérése, önálló szöveg szerkesztése a témakörön belül szóban és írásban, 4–5 mondat terjedelemben.

Feltételek

Hangfelvételek az időjárásról, évszakokról, természetről szóló dalokról. Színes képek a természetről – tanári és tanulói gyűjtés alapján –, melyekről a tanulók „mesélni” tudnak, és melyekhez kérdéseket tehetnek fel.

Értékelés

Írassunk a tanulókkal olyan szövegeket, amelyekben nehezebb helyesírású szavak is előfordulnak! A meghívó, levél formai követelményeinek betartását ellenőrizzük! A tanulónak szóban és írásban összefüggő leírást, elbeszélést kell alkotnia (3–5 mondatos terjedelemben, a tanult témakörön belül), megfelelő előkészítés után. Értékeljük a tanulónak azt a teljesítményét, amely megpróbál elszakadni a reprodukálástól, a tankönyvi szöveg visszaadásától! Minden tanulót értékeljünk idegen szöveg értéséből (szóbeli és írásbeli), évente legalább kétszer!

Feltételek

Az állandó taneszközökön kívül a tanulók vagy a tanár által gyűjtött képek az egyes témákhoz, szövegértéshez a tanár által összeállított szövegek, melyeket a tanulónak vagy hallás után, vagy értő néma olvasással kell megértenie.

4. évfolyam**Éves óraszám**

111 óra, 87 óra a tananyag feldolgozására, új témák (testi-lelki egészség, városi és vidéki élet, vásárlás) bemutatására, 24 óra készségfejlesztésre.

Cél

A tanuló tudja magát kifejezni egyszerű mondatokban, köznapi helyzetekben; tudjon kérdezni, segítséget kérni, egyszerű párbeszédekben részt venni!

Fejlesztési követelmények (feladatok, a fejlesztés érdekében elvégzendő tanulói tevékenységek megnevezése)

Tudjon kérésre, utasításra cselekvéssel válaszolni; egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből információt kiszűrni; néhány szóból álló mondatot elolvasni, lényegét megérteni, hallás után leírni!

Tartalmak

Az otthon, az iskola, a mindennapi élet, a célnyelvi országokhoz kapcsolódik az évfolyam anyaga, a témakörök 270 szó tanítását feltételezik.

Kommunikációs szándékok: Információkérés, -adás; tetszés, nem tetszés kifejezése. Bocsánatkérés és arra reagálás; akarat, kívánság, képesség kifejezése; igenlő vagy nemleges válasz; kérés, javaslat és arra reagálás; meghívás, kínálás és arra reagálás.

Fogalomkörök

Jelenidejűség (*Vokalwechsel, trennbare Verben*).

Jövőidejűség (*mit Präsens*).

Sich - Verben.

Főnévragozás (alany-, tárgy- és részeseset).

Birtokos névmások (E/1., 2., T/1., 2.).

Fejlesztési alapok

Hallott szöveg értése: A tanuló megért

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid kérést, utasítást, arra cselekvéssel válaszol;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid kérdést.

Beszédképesség: A tanuló

- egy szóval hiányos, egyszerű mondatban válaszol az ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésre;
- ismert dolgokat megnevez;
- néhány mondókát, verset, dalt reprodukál.

Olvasott szöveg értése: A tanuló

- felismeri a tanult szavak írott alakját,
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatot megért;
- ismert nyelvi elemekből álló egymondatos szövegben fontos információt megtalál.

Írásképesség: A tanuló helyesen lemásol ismert szavakat. (Az idegen nyelvi követelményeket két évfolyamonként átlagosan 10%-kal csökkentették.)

TÉMAKÖR: AZ ISKOLA**Időkeret**

10 óra + 2 óra készségfejlesztés

Cél

A saját iskola és egy célnyelvi országban lévő iskola bemutatása. (Bemutató konkrét, átélt élmény, illetve olvasmányélmény alapján).

Követelmény

Beszámoló iskolai élményekről az iskola bemutatásával, érdeklődés egy másik iskola iránt. A tanuló tudjon szóban és írásban iskolájáról kérdések alapján és összefüggően beszélni, írni; kérjen információt egy idegen tanulótól az iskoláról (riportkészítés)! Szövegértési feladatok szóban (hanganyag, tanári előadás alapján) és írásban (néma olvasás), ha a szöveg ismeretlen szót csak minimális mértékben tartalmaz.

Tartalom

Levélírás, beszámoló levélben az iskoláról, családról, a családtagok foglalkozásáról. A témakör szókinccse, hozzávetőlegesen 40 új szó aktív tudása.

Értékelés

Önálló fogalmazás készítése – nem csupán reprodukció – 5-6 mondatban az iskoláról szóban és írásban, illetőleg különböző kérdéstípusok az iskolára vonatkozóan.

Feltételek

Térkép a német nyelvű országokról, különböző iskolák képei. A tanár által szerkesztett szöveg szövegértéshez, német gyermekdalok.

TÉMAKÖR: HÁZ, LAKÁS**Időkeret**

20 óra + 6 óra készségfejlesztés

Cél

Egymástól eltérő jellegű hazai és célnyelvi országban lévő házak, lakások bemutatása, megismerése. A városi és a vidéki ember élete.

Követelmény

Az egymástól eltérő házak (pl. falusi és városi) leírása. A tanuló tudja kifejezni véleményét a házakkal, lakásokkal kapcsolatban (tetszik, nem tetszik), tudja őket főbb vonásaikban összehasonlítani!

Tartalom

A már eddig megismert házak, lakások mellett beszélgetés a célnyelvi országok házairól, lakásairól, az ott élő gyerekek körülményeiről, életmódjáról. A témakörhöz 60 aktív szó ismerete szükséges.

Értékelés

A tanuló írja le, mutassa be saját lakását; alaprajz, kép alapján mutasson be egy lakást! Kérdések szerkesztése egy-egy kép alapján bemutatott lakáshoz.

Feltételek

Jellegzetes német (osztrák, svájci) házak, alpesi házak képei útikönyvekből, képeslapokról – egyéni és tanári gyűjtés alapján. Szövegértés nyomán egy ház alaprajzának lerajzolása, bemutatása.

TÉMAKÖR: NÉP- ÉS ORSZÁGISMERET

Időkeret

20 óra + 2 óra készségfejlesztés

Cél

A különböző körülmények, földrajzi adottságok között élő gyerekek környezetének közelebbi megismerése. (A NAT *Az én világom* című témaköréhez kapcsolódó téma kibővítése).

Követelmény

Alapfokú ismeret szerzése a célnyelven a célnyelvi országok sajátosságairól, földrajzi, történelmi, építészeti nevezetességeiről az életkornak megfelelő szinten.

Tartalom

Mindegyik célnyelvi országról alapfokú ismereteket szereznek a tanulók olvasmányok, szövegek feldolgozása során. Anyaggyűjtés a célországokról, és vetélkedők rendezése. A szókincs sok az óraszámhoz, de a szavak nagy része a tanulók számára már ismert, hiszen sok nemzetközi szó van az országismereti anyagokban (pl. *Zentrum, Hotel, Museum* stb.). A témakör körülbelül 100 szó aktív tudását teszi szükségessé.

Értékelés

Az ellenőrzésben, értékelésben különösen törekedjünk a szövegértésre (ismeretlen szöveg értése), a szövegben előfordulhat egy-két ismeretlen szó, de ez ne a szöveget meghatározó kulcsszó legyen!

Feltételek

Hanganyagok a szövegértéshez, térképek, várostérképek, útikönyvek, képeslapok.

TÉMAKÖR: MINDENNAPI ÉLETÜNK

Időkeret

37 óra + 10 óra készségfejlesztés (Hivatalos ügyintézés – 8 óra; vásárlás, utazás, munka – 14 óra; A testi-lelki egészség – 15 óra).

Cél

A mindennapi életünkhöz tartozó élethelyzetek bemutatása.

Követelmény

Alapvető formanyomtatványok (bejelentőlap, levelezőlap, távirati űrlap, csomagfeladó-szelvény) kitöltése. A leggyakoribb – elsősorban a környezetvédelemre vonatkozó – feliratok megértése.

Tartalom

Foglalkozások megnevezése; vásárlás. Betegségek megnevezése. A mindennapi élethez ma már hozzá tartozó utazás, szállodai elhelyezés, a kirándulás, az utazás során található információk, az utazás során megismerhető legfontosabb fafajták, erdei állatok (a környezet). A szókincs 75 aktív szó ismerete.

Értékelés

A témakörben megismert közkeletű utasítások, információk megértésének ellenőrzése szóban és írásban.

Feltételek

Természetvédelmi, környezetvédelmi képek, néhány védett állat, madár képe. Prospektusok, űrlapok, nyomtatványok.

Értékelés

Az évfolyam során a szóbeli és írásbeli értékelés egyaránt szükséges, de a kettő egymáshoz való viszonya hozzávetőlegesen 1:3 legyen a szóbeliség javára! Feltétlenül figyelembe kell venni az értékeléskor (osztályozáskor) a tanulók aktivitását például a gyűjtőmunkában, a párbeszéd kezdeményezésében, illetve a tankönyvtől való elszakadási törekvésekben, azaz a mindinkább produktívabbá váló nyelvtudást.

Feltételek

Az alapfelszerelésen kívül térképek a célnyelvi országokról, néhány nagyobb városról, nevezetességek képi bemutatása tanári válogatás és tanulói gyűjtés alapján. Szövegértésre alkalmas szövegek a tanár összeállítása alapján.

Kapcsolatok

Kapcsolat más tárgyakkal: az iskolai egészségfejlesztéssel, a fogyasztóvédelemmel, a környezetvédelemmel összefüggő feladatok, kapcsolódás Európához.

5. évfolyam

Éves óraszám

111 óra, új anyag feldolgozására kb. 74 óra, 9 óra három írásbeli dolgozatra (előkészítés, dolgozatírás, javítás, értékelés), 2 óra felmérésre, 2 óra a felmérések javítására, megbeszélésére, 2 óra szabad feldolgozású (ünnepek, fordított nap stb.), 22 óra a belépő kommunikációs szándékok feldolgozására, készségfejlesztésre.

Cél

A tárgyalt témakörökön belül a tanuló tudjon egyszerű kérdéseket feltenni, ill. ilyenekre válaszolni! Az olvasási igény kialakítása és az *önálló nyelvtanulóvá nevelés* is az évfolyam célja.

Fejlesztési követelmények

Az előző évfolyamok témaköreit részben ismételve, részben bővítve legyen képes a tanuló arra, hogy a leggyakrabban előforduló összetett mondatokban is tudjon válaszolni (*und, oder, aber, denn*), illetve egyszerű mondatokban tudjon a tanult fogalmakra, cselekvésekre, körülményekre rákérdezni!

Kommunikációs szándékok: tetszés, nem tetszés; nem értés, visszakérdezés, betűzés kérése, betűzés.

Fogalomkörök

- múltidejűség (*Präteritum, Perfekt*);
- jövőidejűség (*Futur*);
- időbeli viszonyok, gyakoriság;
- térbeli viszonyok, helymeghatározás (előljárószók);
- modalitás (*können, dürfen*), felszólítás;
- szövegösszetartó eszközök, kötőszók (mellérendelés).

A továbblétezés feltételei

Hallott szöveg értése: A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel kifejezett kérést, utasítást megért, arra cselekvéssel válaszol;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket megért;
- ismert nyelvi eszközökkel, egyszerűen megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr.

Beszéd-készség: A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre néhány szóban vagy egyszerű mondatban válaszol;

- tanult minta alapján egyszerű mondatokat mond, kérdéseket tesz fel;
- megértési probléma esetén segítséget kér.

Olvasott szöveg értése: A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat megért;
- ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokból álló rövid szövegben fontos információt megtalál;
- nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló szöveg lényegét megérti.

Íráskészség: A tanuló ismert nyelvi elemekből álló rövid mondatokat helyesen lemásol.

TÉMAKÖR: AZ ÉN VILÁGOM

Időkeret

5 óra + 1 óra készségfejlesztés

Cél

Hogyan látja magát és társait a tanuló? Jellemzés, „életrajz” írása.

Követelmény

A tanuló tudjon beszámolni arról, hogy ő saját maga milyennek látja a környezetét és saját helyzetét környezetében! Használja beszédében a *Perfekt, Präteritum* igealakot (*fogalomkör*)!

Tartalom

Hozzávetőlegesen 20 szó, melyek jórészt szabadidős tevékenységre, kirándulásokra, túrákra vonatkoznak. Cselekvések, de tárgyak elnevezése is, melyek múzeumlátogatásokon, túrákon gyakran előfordulnak. Pár mondatos beszámoló (4-5) mondat a tanult múlt idő alkalmazásával (*Perfekt, Präteritum*).

Ellenőrzés, értékelés

Képleírások, szimulált beszédhelyzetek (szituációk), írásbeli ellenőrzésként élmény elbeszélése, levél (8-10 mondatos) írása barátnak, szülőnek.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Fényképfelvételek, képek gyűjtése téli-nyári üdülőhelyekről; társasjáték személyek jellemzésére.

TÉMAKÖR: A CSALÁD ÉS A BARÁTOK

Időkeret

9 óra + 3 óra készségfejlesztés + 3 óra dolgozat

Cél

Egy családi ünnep (például születésnap) bemutatása, elbeszélése, társasjáték a vendégekkel.

Követelmény

A tanuló tudjon bemutatni egy-egy családi ünnepet az előkészületektől kezdve egészen az ünnep utáni rendrakásig! Szituációkban tudja imitálni az előkészületeket, a vendégek fogadását, kínálását, tudjon javaslatot tenni közös programokra (társasjáték, zenehallgatás stb.), és tudjon elbúcsúzni fiattól, felnőttől! Tudja alkalmazni a helyes szórendet a mellérendelő összetett mondatokban (*fogalomkör*)!

Tartalom

Körülbelül 30 szó. Elsősorban főnevek a kellékek kifejezésére, illetve melléknevek a tulajdonságok, hangulatok bemutatására.

Ellenőrzés, értékelés

Önállóan vagy irányító kérdésre egy átélt ünnepség elmesélése, illetve egyik társával való elmeséltetése. Az ellenőrzés szempontjából lényeges, hogy a tanuló is tudjon élmények, események, azok helye, lefolyásának módja iránt érdeklődni.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Önállóan gyűjtött képek a családi rendezvényekről, ünnepségekről.

TÉMAKÖR: HÁZ, LAKÁS**Időkeret**

10 óra + 3 óra készségfejlesztés

Cél

A tanuló lakásának (házának) bemutatása, a legfontosabb berendezési tárgyak ismerete, a nálunk élő háziállatok.

Követelmény

A tanuló tudjon önállóan beszélni lakásáról vagy a házról, amelyben lakik – kérdésekre válaszolva és önálló, összefüggő leírásban is (6-8 mondat)! Ismerje a falusi gazdaságban leginkább előforduló állatokat!

Tartalom

Mintegy 40 szó, jórészt lakberendezési tárgyak, háztartási gépek (mosógép, hűtőszekrény stb.) ismerete és az alapvető otthoni tevékenységek (rendrakás). A háziállatok és hasznuk megnevezése (tehén – tej, sertés – hús).

Ellenőrzés, értékelés

Fényképről, képről képleírás, illetve kérdés egy adott kép alapján és válaszok. Mondatok összekapcsolása *und, oder, aber, denn* kötőszókkal.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Házak, lakások, képek, háztartási eszközök, bútorok képei, prospektusok.

TÉMAKÖR: MINDENNAPI ÉLETÜNK**Időkeret**

10 óra + 3 óra készségfejlesztés + 3 óra dolgozat

Cél

Mindennapi tevékenységek, gyakori foglalkozások, foglalatosságok. Divat, filmek, könyvek.

Követelmény

Tudja a diák felsorolni a legismertebb foglalkozásokat, a szülők foglalkozását, és tudja a foglalkozásokhoz tartozó legalapvetőbb műveleteket (pl. festő – fest, eladó – elad, szakács – főz stb.)! Tudja az egyes személyek tulajdonát kifejezni (*fogalomkör*)!

Tartalom

Körülbelül 60 szó, a különböző foglalkozások elnevezése, a szerszámok nevei, a leggyakoribb munkaműveletek az egyes szakmákban.

Ellenőrzés, értékelés

Tudjon az öt érdeklő könyvekről, filmekről beszélni! Beleéléses szituációk, képleírások szóban és írásban.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Képek különböző foglalkozást végző emberekről, kétnyelvű szótár.

TÉMAKÖR: AZ ISKOLA**Időkeret**

10 óra + 3 óra készségfejlesztés + 2 óra félévi felmérés + 1 szabad feldolgozású óra (karácsonyra készülünk)

Cél

Az iskolának és az iskola életének bemutatása.

Követelmény

Tudjon beszélni a gyermek az iskolai mindennapi tevékenységekről, arról, hogy mi minden folyik az iskolában (órákon, óraközi szünetben, délután), és tudja összefüggő mondatokban (8-10 mondat) bemutatni iskoláját kívülről és belülről! A lehetőség és az engedély kifejezése szóban és írásban. A *können – dürfen* igék kapcsolata, ragozása (*fogalomkör*).

Tartalom

Körülbelül 45 szó, amelyek iskolai és tanórán kívüli tevékenységekre, elfoglaltságokra vonatkoznak (sportfoglalkozások, szakkörök, énekkar, az iskola és környezetének rendbetétele, hulladékgyűjtés stb.).

Ellenőrzés, értékelés

Élmény, egy-egy iskolai esemény elbeszélése összefüggően (monológ), illetve érdeklődés egy hasonló korú társától, hogy ő mit tesz az iskolában. Feladatlapon „párhuzamos mondatok” a két módbeli segédige gyakorlására, használatának ellenőrzésére.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Fénykép az iskoláról (más iskoláról), amely valamely iskolai eseményt ábrázol.

TÉMAKÖR: VÁSÁRLÁS**Időkeret**

10 óra + 3 óra készségfejlesztés

Cél

Árucikkek, pénznemek, árak kifejezése. Cipő, ruha, élelem, zöldségfélék megnevezése, megrendelőlap kitöltése.

Követelmény

A legfontosabb árucikkek, amelyeket mindennap vásárolunk, postai szolgáltatások igénybevétele. A vásárláskor használt leggyakoribb nyelvi sztereotípiák megértése és alkalmazása. A jövő idejű (*Futur I.*) cselekvés kifejezésének lehetőségei (*fogalomkör*), a jövő idő jelentésárnyalatai.

Tartalom

Hozzávetőlegesen 40 szó, illetve kifejezés. Vásárlási szituációk gyakorlása, melyek során elsősorban nem a tankönyvi szövegek reprodukálása áll a középpontban, hanem a spontaneitás, ügyelve az adekvát nyelvi kifejezések használatára.

Ellenőrzés, értékelés

Beszédhelyzetek kidolgozása, eljátszása a tanár által megadott szempontok szerint, illetve önálló ötletek alapján, otthoni felkészülés nyomán önként választott társakkal. Egy vásárlás „elmesélése” különböző igeidőkben (*Präsens, Futur, Perfekt, Präteritum*) (*fogalomkör*).

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Színes képek, prospektusok boltokról, kirakatokról leíráshoz. Játékszerek, eszközök a szituációs játékokhoz.

TÉMAKÖR: IDŐJÁRÁS**Időkeret**

14 óra + 4 óra készségfejlesztés + 3 óra dolgozat + 1 szabad feldolgozású óra (húsvétra készülünk)

Cél

Az évszakok, az ezzel kapcsolatos öltözködés.

Követelmény

A tanuló tudja az évszakhoz tartozó legfontosabb természeti, időjárási jelenségeket, illetve az öltözködés legfőbb ruhadarabjait az egyes évszakokban (a már tanult ruhadarabok megnevezésével), és az évszakokhoz tartozó tevékenységeket (pl. őszi – szántás, tavasz – ültetés, jó idő – kirándulás stb.)!

Tartalom

Körülbelül 50 szó, nagyrészt az évszakokban végzett jellegzetes cselekedetek, illetve a legismertebb gyümölcsök nevei, valamint természeti jelenségek megnevezése (pl. köd, hóesés, szélcsend, fagy stb.). A természet, az évszakok bemutatása emlékeztetőből, illetve kép alapján. Képleírások, beszédhelyzetek: legkedvesebb évszacom (indoklással). Az ember kapcsolata a természettel, környezetével (pl. nyár – nyaralás, fürdés, őszi – gyümölcszedés, iskolakezdés stb.).

Ellenőrzés, értékelés

Előzetes felkészülés alapján egy tetszés szerint választott képről leírás, illetve egy másik tanuló képéhez kérdő mondatok szerkesztése.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Tájképek önálló gyűjtés alapján, illetve a tanulók természetismeret- (földrajz-) tankönyvének néhány jellegzetes képe az évszakok, az időjárás bemutatására.

TÉMAKÖR: MONDÓKÁK, DALOK, JÁTÉKOK

Időkeret

6 óra + 2 óra készségfejlesztés + 2 óra felmérés

Cél

Betekintés a német gyerekek világába, szórakozásába, olvasmányába.

Követelmény

Vegyen részt a gyermek egy-egy dal közös eléneklésében, társaival tudjon egy begyakorolt német gyerekjátékot eljátszani! Tanuljon meg önállóan, és helyes kiejtéssel tudjon elmondani egy verset vagy mesét (meserészletet), körülbelül 8-10 sor (600-700 „n” betűhely) terjedelemben!

Tartalom

A tanár által tetszés szerint kiválasztott vers, mondóka vagy játék.

Ellenőrzés, értékelés

A memoriter elmondatása.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

A tanár és/vagy a tanulók önálló választása alapján.

Értékelés

Az általános részben leírtak alapján történik, de egyre nagyobb szerepet kap a számonkérésben az összefüggő beszámoló, képleírás.

Feltételek

A tanár vagy a tanulók által gyűjtött, bemutatott képek, prospektusok nem kiegészítő anyagnak számítanak, hanem azok a taneszközök elhanyagolhatatlan részei. A tanár állítson össze rövidebb szövegeket egy-egy tárgy, jelenség (pl. könyv, eső) bemutatására, és a tanulónak rá kell ismerniük a bemutatott dologra (szövegértés)!

Kapcsolatok

Kapcsolat más tárgyakkal: iskolai egészségfejlesztés, fogyasztóvédelem, környezetvédelem. Kapcsolódás Európához.

6. évfolyam**Éves óraszám**

111 óra, ebből az új anyag feldolgozására kb. 74 óra, 9 óra három írásbeli iskolai dolgozatra, 2-2 óra felmérésre és annak javítására, 2 óra ünnepekre vagy egyéb szabad feldolgozásra (névnap, születésnap), 24 óra készségfejlesztésre (szövegértés, TV, video, könyv, számítógépes nyelvi programok felhasználásával).

Cél

A témakörökön belül kommunikálás, nyelvtani, nyelvhasználati ismeretek felhasználásával.

Fejlesztési követelmények

A tanuló kérdésre vagy önállóan tudjon beszélni egyre bővülő körben környezetéről, társairól, a felnőttekről. *Kommunikációs szándékok:* Egyetértés, egyet nem értés; tetszés, nem tetszés. Kérés, meghívás, kínálás és arra reagálás.

Fogalomkörök

A tanuló ismerje és tudja használni a főnévragozás alany-, tárgy- és részes esetét, a nyelvhelyesség szabályainak megfelelően használja az igeidőket (*Präsens, Präteritum, Perfekt, Futur I.*)! A térbeli viszonyok (két esettel álló elöljárószók használatának) gyakorlása, minőségi viszonyok (*Wie...?*), névmások (személyes névmás D.; birtokos névmás E/3., T/3.), a módbeli segédigék használata (múlt időben is).

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése: A tanuló

- utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket megért;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szöveg lényegét megérti.

Beszédképesség: A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű mondatokban válaszol;
- tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz;
- kérdéseket tesz fel;
- megértési probléma esetén segítséget kér;
- tanult minta alapján egyszerű párbeszédben részt vesz.

Olvasott szöveg értése: A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat megért;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegben fontos információt megtalál;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló rövid szöveg lényegét megérti.

Írásképesség: A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat helyesen lemásol.
- (Az idegen nyelvi követelményeket két évfolyamonként átlagosan 10%-kal csökkentették.)

TÉMAKÖR: AZ ÉN VILÁGOM

Időkeret

17 óra + 5 óra készségfejlesztés + 3 óra dolgozat

Cél

A tanuló érdeklődési körének bemutatása, tanuláson kívüli tevékenysége, szórakozási szokások (televízió, videó, számítógép, olvasás).

Követelmény

Beszédképesség: a tanuló tudjon beszámolni arról, hogy mivel tölti szabadidejét, illetve annak egy részét! *Fogalomkör, beszédszándék:* tudja kifejezni a cselekvés lefolyásának különböző módozatait (lehetőség, szükségyszerűség, engedély, késztetés, akarat, szándék, cselekedtetés)! A módbeli segédigék és a „lassen” ige alkalmazása. Képleírás kérdésekre, illetve önállóan (5-6 mondat terjedelemben). Értse meg az idegen nyelvű tv-adások lényegét (hírek, gyermekműsorok, időjárás-jelentések); tudjon használni számítógépes nyelvi programokat!

Tartalom

Körülbelül 40 szó, melyek tárgyakra vonatkoznak (kedvenc foglalatosság és annak tárgyai), illetve az ehhez

kapcsolódó cselekvések, barátokkal, társakkal való kapcsolat szavai (pl. veszekedni, ugratni, becsapni, megsérteni, megbízni stb.). Képleírások, fordítási gyakorlat szótár segítségével, tanári irányítással.

Ellenőrzés, értékelés

Önálló beszámolók, monológok.

Feltételek (a szükséges tanári, tanulói eszközök)

Fényképek, tárgyak a tanuló kedvenc időtöltésére vonatkozóan. Német nyelvű szöveg fordítása tanári válogatás (ifjúsági folyóiratok) vagy összeállítás alapján.

TÉMAKÖR: AZ ISKOLA VILÁGA

Időkeret

7 óra + 2 óra készségfejlesztés

Cél

Az iskola, iskolai élet részletesebb bemutatása, a tanuló iskolájának néhány jellegzetessége.

Követelmény

Részletesebb beszámoló, leírás az iskoláról önállóan, és a tanult szóanyagban belül válasz az iskolára vonatkozó kérdésekre, érdeklődés hasonló korú társtól egy másik iskoláról, annak szokásairól. A múlt idők (*Imperfekt, Perfekt*) összefüggése a németben, a jövő idő használata és jelentésárnyalatai – grammatikai megokolás nélkül (*fogalomkör*).

Tartalom

Beszédképesség, szövegértés: hozzávetőlegesen 30 szó, melyek a tanulást kiszolgáló, segítő létesítményekre vonatkoznak (könyvtár, tornaterem, nyelvi labor, műhely stb.). Mondat átalakítások különféle igeidőkbe. A múlt idő alkalmazásának 22 megfigyelése mondákban, mesékben. Tartalmi tömörítés tanári segítséggel. Egy-egy monda, vicc önálló elmondása (8-10 mondatban). *Írásképesség*: az iskola vagy iskolaudvar, nyelvi labor stb. bemutatása levélben vagy leírás formájában (6-8 mondat).

Ellenőrzés, értékelés

Szóbeli és írásbeli részletező leírás az iskola valamely létesítményéről. Egy feldolgozott történet elmondása. Az igeidők alkalmazására feladatlapok. A múlt idő – felhasználásának gyakori volta és fontossága miatt – az egyik írásbeli dolgozat központi feladatait adja.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Fénykép az iskola különböző létesítményeiről (pl. könyvtár, tornaterem stb.). Rövid, tanulókhöz szóló viccek (diákviccek), adomák, kis történetek tanári válogatás alapján.

TÉMAKÖR: TÁGABB KÖRNYEZETÜNK

Időkeret

14 óra + 3 óra készségfejlesztés + 3 óra dolgozat

Cél

Alapvető ismeretek a településtípusokról, a fővárosról és a célnyelvi országokról.

Követelmény

A lakhely (falu, város) pár mondatos bemutatása, a főváros főbb nevezetességeinek célnyelvi megfelelője, a német nyelvű országok és fővárosaik. A cselekvés különböző körülményeinek kifejezésére a tárgy- és részes esettel járó elöljárószók használata beszédben és írásban (*fogalomkör*). Személyekre és tárgyakra vonatkozó kiegészítendő kérdések (pl. *Mit wem? – Womit?* szembeállítás). Információszerzés és információ adása. Sikeres részvétel interakcióban.

Tartalom

45 szó az utazással, egy-egy város, táj bemutatásával kapcsolatosan. Alapvető ismeretek a térképolvasásról (topográfia). Rövid párbeszéd, kis dialógusok, elsősorban az utazás, útbaigazítás beszédhelyzetekben.

Ellenőrzés, értékelés

Önálló beszámoló, kérdés-felelet játék a térkép előtt, egy útvonal leírása egy célnyelvi országba (8-10 mondatban) és helyi közlekedés (közlekedési lehetőség) a megyeszékhelyre vagy a vonzáskörzet városába. Feladatlapokon az elöljárószók alkalmazása (pl. halmazból való válogatás, pótlás, helyesbítés hibás szövegben, önálló alkalmazás).

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Magyarország térképe, Európa-térkép, képeslapok, prospektusok.

NÉVNAP, SZÜLETÉS NAP

Időkeret

2 szabadon felhasználható óra

TÉMAKÖR: EMBERI KAPCSOLATOK

Időkeret

5 óra + 1 óra készségfejlesztés + 2 óra felmérés

Cél

A szóbeli és írásbeli kommunikálás alapjai a családon, osztálytársakon kívüli személyekkel, elsősorban távolabbi ismerősökkel, levelezőtársakkal. A német nyelvű országokban élő gyermekek életének megismerése személyes kontaktus által.

Követelmény

Üdvözlőlappal, rövid levél írása egy célnyelvi országban élő, hasonló korú társnak vagy barátának. Folyamatos kapcsolattartás levélben. Helységnevek, országnevek, földrajzi nevek alkalmazása beszédben és írásban (*fogalomkör*).

Tartalom

Körülbelül 20 szó, elsősorban a levélírás jellegzetes szó- és kifejezés fordulatai. Rövid beszámoló a nyaralásról vagy az iskoláról írásban, érdeklődés a levelezőtársról, az ottani szokások felől. Úticélok, indoklással kis dialógusokban.

Ellenőrzés, értékelés

Szövegértés, íráskészség: elsősorban írásban, valódi levél, levelezőlappal vagy imitált levelezőlappal írásával, illetve célnyelven írt hasonló írásmű megértésével (néma olvasással is).

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Utazási irodák prospektusai. Írott vagy kapott levelek (német nyelven). Fényképek német barátokról rokonokról, levelezőtársakról.

TÉMAKÖR: MINDENNAPI ÉLETÜNK

Időkeret

20 óra + 3 óra készségfejlesztés + 3 óra dolgozat

Cél

Az otthoni, mindennapi élet bemutatása munka- és szabadidős programokban is. Híres emberek mindennapjai. Egészséges életmód. Iskolai és iskolán kívüli sportolás.

Követelmény

Fogalomkör, beszédszándék: Tudjon a tanuló szabadidős programokról beszélni képek alapján, tanári és tanulói kérdésekre, illetve ilyen tárgyú élményt elmesélni 10-12 mondatban. Egy hosszabb történet (20-25 mondatos) tömörítése, visszaadása, leegyszerűsítve (8-10 mondat). Egy kulturális élmény (színház, hangverseny, diák-előadás stb.) önálló elmesélése 10-12 mondatban. A szinonimák a nyelvben: *gern haben, lieben, mögen*. A vegyes ragozású igék alakjainak ismerete, használata (*fogalomkör*).

Tartalom

Beszédszándék, beszédképesség: 100-120 szó, melyek elsősorban a szabadidős tevékenységekre, tárgyakra vonatkoznak, másrészt az ehhez kapcsolódó emberi érzelmekre, véleményalkotásra. Egy-egy szabadidős program, hétvégi program elmesélése és elmeséltetése párbeszédekben: tanár-diák és diák-diák között. Párbeszéd tegező formában és udvariassági formában (önözés).

Ellenőrzés, értékelés

Beszédgyakorlat, mely során a tanulók kérdezik egymást szabadidős tevékenységeikről, a szülők, felnőttek szokásairól. Egy feldolgozott történet tömör elmesélése. *Írásképesség:* Beszámoló levélben egy élményről.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Képek otthonról, kirándulásról, összefüggő képsorok, képregények, anekdoták híres emberek szokásairól. *Szövegértés:* egy tanár által összeállított, didaktikai célú levél (az öröm, lelkiállapot, elutasítás stb. kifejezésével).

TÉMAKÖR: ÖLTÖZKÖDÉS

Időkeret

8 óra + 2 óra készségfejlesztés

Cél

A leggyakrabban használt ruhadarabok nevei és egy személy leírása ruházata alapján. A ruhaviselet és az időjárás összefüggései.

Követelmény

Ismerje a tanuló a divatos ruhadarabok nevét, a legfontosabb anyagneveket (farmer, selyem stb.), és a ruházattal kapcsolatos legfontosabb cselekvéseket, az ide tartozó mellékneveket (pl. csíkos, tarka stb.).

Tartalom

Hozzávetőlegesen 40 szó. Saját öltözet és az osztálytársak öltözetének leírása. A legfontosabb öltözködési kellékek megnevezése (pl. gomb, csat, zseb stb.)!

Ellenőrzés, értékelés

Párbeszéd egymás ruháiról, kép alapján egy személy öltözetének leírása.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Fényképek, reklámfotók a fiatalok divatos viseletéről.

TÉMAKÖR: MONDÓKÁK, DALOK, JÁTÉKOK**Időkeret**

7 óra + 2 óra készségfejlesztés + 2 óra felmérés

Cél

A német gyermekvilág, kultúra megismerése. Tartalmas, emlékezetfejlesztő társasjátékok használata.

Követelmény

Egy dal közös eléneklése, egy gyermekjáték vagy társasjáték közös eljátszása a társakkal, egy verses vagy prózai szöveg (8-10 sor) helyes kiejtéssel való előadása.

Tartalom

A tanár vagy a tanulók által közösen kiválasztott játék, dal, vers. Könnyű, reprezentatív vers (részlet) a klasszikus német irodalomból (Heine, Goethe).

Ellenőrzés, értékelés

A memoriterek számonkérése, dalok egyéni vagy közös éneklése.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

A tanár vagy a tanulók által választott anyag.

Értékelés

Az általános részben leírtak szerint. Az írásbeli dolgozatok legalább négy különböző fajtájú és nehézségi fokú feladatot tartalmazzanak! Értékelésük az általános részben megadott százalékos értékelés alapján történik. Próbáljuk a tanulókat arra rászoktatni, hogy az általuk gyűjtött anyagokat (prospektusok, képek stb.) próbálják társaiknak önállóan bemutatni német nyelven.

Feltételek

Az általános részben előírtakon kívül aktuális fényképek, fotók a témakörökhöz kapcsolódóan, menetjegyek, menetrendek. Adomák, anekdoták, viccek a tanár önálló válogatása alapján.

Kapcsolatok

Kapcsolat más tárgyakkal: iskolai egészségfejlesztés, környezetvédelem, tanulás. Kapcsolódás Európához.

7. évfolyam

Éves óraszám

111 óra, 74 óra a tananyag elsajátítására, 9 óra a három iskolai dolgozathoz, 2-2 óra felméréshez és annak javításához, 2 óra szabad felhasználásra, 24 óra kommunikációs szándékok fejlesztésére (kérés, felszólítás, visszakérdezés, nem értés stb.).

Cél

A tárgyalt témaköröket tudja a diák egyszerűbb helyzetekben aktualizálni, tudjon interakcióban részt venni. Szótár segítségével tudjon írott szöveget fordítani a témakörökhöz kapcsolódóan!

Fejlesztési követelmények

Előzetes felkészülés alapján tudjon önállóan elmondani átélt eseményt, beszámolni cselekedeteiről, tetteiről!
Kommunikációs szándékok: Bemutatás, levélírás, véleménynyilvánítás, kötelezettség, szükségesség, események leírása, tudás – nem tudás kifejezése.

Fogalomkörök

Személytelenség (*es*); birtoklás (*haben, gehören, Gen., von, Possessivpronomen*); irányok meghatározása (*Präp. mit dem Akk.; mit dem Dat.; mit dem A/D*); időtartam (*wie lange...?*); mennyiségi viszonyok; minőségi viszonyok (*mn. ragozás der-die-das névelővel...*); fokozás, összehasonlítás (*wie... als...*); szövegösszetartó eszközök (*dass, weil, ob*); névmások (*Dativ*).

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése: A tanuló

- megérti az utasításokat, azokra cselekvéssel válaszol;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket, eseményeket megért;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből a fontos információt kiszűri;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szöveg lényegét megérti;
- ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből kikövetkezteti.

Beszédkésztség: A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre mondatokban válaszol;
- egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz;
- kérdéseket tesz fel;
- megértési probléma esetén segítséget kér;
- beszélgetést kezdeményez, befejez.

Olvasott szöveg értése: A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget megért;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegben fontos információt megtalál;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg lényegét megérti;
- egyszerű, képekkel illusztrált szöveget megért;
- ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott szövegben kikövetkezteti.

Íráskésztség: A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid szöveget diktálás után leír;
- egyszerű, strukturált szöveget (baráti üzenet, üdvözet) létrehoz;
- ismert struktúrák felhasználásával tényszerű információt közvetítő szöveget ír.

TÉMAKÖR: EMBERI KAPCSOLATOK

Időkeret

11 óra

Cél

Emberi tulajdonságok, emberek közti viszonyok kifejezése, egyéni és közösségi ünnepek, ünnepi szokások.

Követelmény

A tanuló tudjon leírni embereket külső tulajdonság alapján és jellemezni a legfontosabb belső tulajdonságok, szokások alapján! Tudja a mellékneveket jelzőként használni beszédben és írásban, ismerje a leggyakoribb „ragozhatatlan” mellékneveket (*fogalomkör*). Fokozás, összehasonlítás, a melléknevek „gyenge” ragozása.

Tartalom

Hozzávetőlegesen 40 szó, két fő területről: emberi tulajdonságokkal és nagy ünnepekkel, az ünnepekkor szokásos emberi érzelmekkel, szokásokkal kapcsolatos szavak, kifejezések. „Mesélés és meséltetés”, azaz beszámoló családi, nemzeti ünnepekről, illetve az ünnepekkel kapcsolatos szokások iránti érdeklődés.

Beszédkésztség, beszédszándék: Információk kérése, adása, személytelenség, birtoklás kifejezése. Modalitás. Szövegértési feladatok szóban és írásban tanári válogatás alapján. (Autentikus szövegek a német gyermekirodalomból.)

Ellenőrzés, értékelés

Egy ismert történelmi személy vagy művész bemutatása a tanuló környezetéből. Egy felnőtt, élő személy leírása előre megbeszélte szempontok, gyakran használt nyelvi kifejezések, szólások alapján. Feladatlapok a melléknévragozáshoz kapcsolódóan (gyenge ragozás).

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Képek, népszokások nagy ünnepekről (pl. advent, karácsony, húsvét). Szöveggyűjtemények az általános részben felsoroltak vagy tanári válogatás alapján.

TÉMAKÖR: TÁGABB KÖRNYEZETÜNK

Időkeret

33 óra

Cél

Budapest és a német nyelvű országok részletesebb megismerése.

Követelmény

Tudjon a gyermek 8-10 összefüggő mondatot mondani Budapestről, körülbelül ugyanennyit hazánk történelméről! A tanuló ismerje a német nyelvű országokat, tudjon beszámolni ezek földrajzi helyzetéről, éghajlatáról, népéről, legfontosabb nevezetességeiről! Ismerje a mennyiségi és sorrendi meghatározottságot határozott és határozatlan számnevekkel, sorszámnevekkel, néhány sajátos, mennyiséget kifejező szó alkalmazását (*alle, beide, viel, mehr...*), a *zu zweit...*, a *die Eins – die Einser...* stb. jelentését, a keltezés különböző mód-jait, a törtszámneveket, illetve a legismertebb, birtokos esetet vonzó elöljárószókat (*fogalomkör*)!

Tartalom

Körülbelül 100-120 szó hazánk főbb jellegzetességeiről és a német nyelvű országokról. Képek alapján tudjon pár (5-6) mondatot mondani hazánk, illetve Budapest legfontosabb nevezetességeiről (*Hősök tere, Halászbástya, Margit-sziget, Parlament* stb.), illetve tudjon érdeklődni egy-egy idegen város helyéről, lakóiról, nevezetességeiről! Globális szövegértési gyakorlatok prospektusok, idegenforgalmi kiadványok szövegei alapján. Mondatalkotási gyakorlatok a számnevek köréből.

Ellenőrzés, értékelés

Sztereotípiák alapján (hely, lakosság, éghajlat) önálló beszámoló hazánk fővárosáról, illetve a német nyelvű országokról. Feladatlapok a számnevek különféle (jelzői, állítmányi) használatáról.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Ország térkép, várostérképek, prospektusok (tanulói és tanári gyűjtés alapján).

TÉMAKÖR: AZ ISKOLA VILÁGA**Időkeret**

5 óra

Cél

Vélemények, érzelmek az iskolával kapcsolatban.

Követelmény

A tanuló érzelmeinek, gondolatainak kifejezése az iskolával, társaival kapcsolatban. Fotókról lelkiállapotot, hangulatot kifejező szavak képezik az új szavak nagy részét. Tulajdonságok összehasonlítása. A tulajdonság mértékeinek kifejezése, fokozás (fogalomkör).

Tartalom

Hozzávetőlegesen 20-25 szó az iskolával, a nyári szünettel kapcsolatban. Tulajdonságot, lelkiállapotot, hangulatot kifejező szavak képezik az új szavak nagy részét. Tulajdonságok összehasonlítása, a *wie* és az *als* használata (fogalomkör).

Ellenőrzés, értékelés

Közösen megbeszélte szempontok szerint riport készítése egy-egy tanulótárrsal a szünidőről, az iskolával kapcsolatos véleményéről, különböző dolgok összehasonlításáról.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Képek az iskolai életről, iskolákról (például régi falusi iskolákról, illetve mai nagy, modern iskolákról), az iskolához kapcsolódó személyekről (osztálytárs, tanár, igazgató, technikai személyzet).

TÉMAKÖR: EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD**Időkeret**

30 óra

Cél

A tanuló egészségi állapotának leírása, érdeklődés az egészség felől.

Követelmény

A tanuló tudjon válaszolni az egészségére vonatkozó alapvető kérdésekre, a leggyakrabban előforduló panaszokat (fejfájás, láz, hasmenés stb.) tudja elmondani, ezek iránt érdeklődni!

Tartalom

Hozzávetőlegesen 30 szó az egészséghez kapcsolódóan. Alapvető kérdések és az adható feleletek, illetve egy betegség (baleset) lezajlásának ismertetése (*fogalomkör*). Kérdés jelzői melléknévre (*Was für...?*).

Ellenőrzés, értékelés

Dialógusok, monológok.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Képek kórteremről, közlekedési vagy más balesetről. Baleset-megelőzés.

TÉMAKÖR: ÉTKEZÉS**Időkeret**

6 óra

Cél

Étkezés otthon és az étteremben (a témakör bővítése).

Követelmény

Előkészületek az étkezéshez, asztalterítés, rendrakás étkezés után, ételek, italok rendelése étteremben, vélemény az ételről, italról, fizetés. Önálló beszámoló egy otthoni ünnepi étkezésről.

Kommunikációs szándék: események leírása; tudás, nem tudás kifejezése.

Tartalom

Körülbelül 30 szó, amely ételek megnevezését, elkészítését, éttermi szolgáltatásokkal kapcsolatos kifejezéseket foglal magában.

Ellenőrzés, értékelés

Étlap-összeállítás, egy egyszerű étel elkészítésének módja. Önálló beszámoló, éttermi „riportok”.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Eszközök terítéshez, ebédeléshez (tányér, kanál, villa, kés, pohár stb.), szituációs játékok eszközként.

TÉMAKÖR: UTAZÁS**Időkeret**

20 óra

Cél

Az utazással kapcsolatos nyelvi sztereotípiák elsajátíttatása.

Követelmény

Tudjon a tanuló információkat szerezni utazásról, utazási lehetőségekről, tudjon menetjegyeket, helybiztosítást rendelni! Indokolja meg az utazás célját, tudjon az utazásról önállóan beszámolni (810 mondat)!

Érzelmek kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok: sajnálkozás, öröm, csodálkozás, remény, bosszúság, bánat.

Tartalom

Hozzávetőlegesen 25 szó az utazással, útiránnyal, úticéllal kapcsolatban. „Menetjegyolvasás” (a tanuló tudja a menetjegyről leolvasni a legfontosabb utazási adatokat), helyjegyrendelés telefonon, személyesen, érdeklődés késés, csatlakozás iránt.

Ellenőrzés, értékelés

Beszédhelyzetek utas-ügyintéző, utas-utas között. Megadott szempontok szerint egy utazási terv összeállítása, beleértve egy-két látnivalót utazás közben.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Térkép, utazási prospektus, tanulók vagy tanár által gyűjtött menetjegyek.

TÉMAKÖR: VERSEK, DALOK**Időkeret**

6 óra (a tanári felhasználás órakeretéből)

Cél

Betekintés a német kultúrába.

Követelmény

A tanuló tanuljon meg 8-10 sor (600-800 „n” betűhely) prózai vagy verses szöveget helyes hangsúlyozással, jó kiejtéssel (klasszikusok, német gyermekirodalom).

Tartalom

A tanár vagy a tanulók által választott írásmű vagy írásműrészlet.

Ellenőrzés, értékelés

A memoriter számonkérése, dal közös vagy egyéni éneklése, a dal szövegének ismerete.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

A tanár által kiválasztott anyag (verses vagy prózai mű) részlete.

Értékelés

Az általános részben leírtak szerint. Az iskolai dolgozatok legalább négy eltérő fajtájú és nehézségi fokú feladatot tartalmazzanak dolgozatonként! A dolgozatokban a kreatív feladatok domináljanak! Az írásbeli feladatok közül elsősorban a levél műfaját értékeljük, illetve a tanulók által gyűjtött prospektusokból a globális értést! Minden tanulót értékelünk fordítási gyakorlatokból! A fordítások esetében mindkét „fordítási irányt” alkalmazzuk: anyanyelvről németre, illetve németről anyanyelvre! Kerüljenek előtérbe azok a feladatok az értékeléskor, melyek a tankönyv szövegétől elszakadnak, de a nyelvi sztereotípiákat, szófordulókat gyakrabban tartalmazzák!

Feltételek

A standard eszközökön kívül aktuális menetrendek, vasúti jegy, helyjegy, anekdota vagy viccgyűjtemény a tanár választása szerint. Írásvetítőre fóliák a tanár által összeállított feladatokból, melyek a gyors, közös javítást teszik lehetővé – elsősorban a melléknévragozás témakörében.

Kapcsolatok

Kapcsolat más tárgyakkal: testi és lelki egészség, egészséges életmód, környezetvédelem. Kapcsolódás Európához.

8. évfolyam

Időkeret

111 óra, 74 óra a tananyag elsajátítására, 9 óra a három iskolai dolgozathoz, 2-2 óra a felméréshez és annak javításához, 2 óra szabad felhasználásra, 24 óra kommunikációs szándékok fejlesztésére (kérés, felszólítás, visszakérdezés, nem értés stb.).

Cél

Értse meg a tanuló a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és az alapvető fordulatokat! Véleményét köznapi dolgokról tudja elmondani! Legyen képes egyszerű interakcióra!

Fejlesztési követelmények

Globálisan értse meg a tanult témakörökön belül elhangzó, normális beszédütemű szöveget! Szótár segítségével értsen meg apró közléseket (hirdetés, ismertető stb.)! Tudja magát szóban és írásban (levél) a köznapi élet témaköreiben kifejezni! Az évfolyam során sajátítson el 300 új szót! *Kommunikációs szándékok*: engedélykérés, bocsánatkérés és ezekre reagálás. Érzelmek kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok (öröm, bánat, csodálkozás, bosszúság); valaki igazának elismerése (el nem ismerése); egyetértés (egyet nem értés); tetszés (nem tetszés); ígéret, szándék, dicséret, kritika kifejezése. Bizonyosság (bizonytalanság); javaslat megtétele, elfogadása.

Fogalomkörök

Az eddigieken túl minőségi viszonyok kifejezése (névelő nélküli és határozatlan névelővel álló melléknevek ragozása). Logikai viszonyok (*Objektsatz, Temporalsatz*). Függő beszéd (*mit dem Präsens* – a felismerés fokán). Szövegösszetartó eszközök (kötőszók, névmások – utóbbiak előljárószóval együtt történő alkalmazása is, illetve az ezekre vonatkozó kérdőszók – *mit wem, womit*).

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése: A tanuló

- utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket, eseményeket megért;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegből fontos információt kiszűr;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveg lényegét megérti;
- ismeretlen nyelvi elem jelentését jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegből kikövetkezteti;
- jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben képes a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníteni.

Beszédkésztség: A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű mondatokban válaszol;
- egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz;
- kérdéseket feltesz;
- eseményeket elmesél;
- megértési nehézség esetén segítséget kér;
- egyszerű párbeszédben részt vesz.

Olvasott szöveg értése: A tanuló

- ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott szövegben kikövetkezteti;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben fontos információt megtalál;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveg lényegét megérti;

- egyszerű történetet megért;
- jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben ismeretlen nyelvi elemek jelentését kikövetkezteti;
- jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníti.

Íráskészség: A tanuló

ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget diktálás után leír;
egyszerű közléseket és kérdéseket írásban megfogalmaz;
egyszerű, strukturált szöveget (üzenet, üdvözlés, baráti levél) létrehoz;
ismert struktúrák felhasználásával tényszerű információt közvetítő kb. 50 szavas szöveget ír.
(Az idegen nyelvi követelményeket két évfolyamonként átlagosan 10%-kal csökkentették.)

TÉMAKÖR: EMBERI KAPCSOLATOK

Időkeret

27 óra + 9 óra készségfejlesztés + 3 óra dolgozat

Cél

Emberek belső tulajdonságai és cselekedeteik, ezek összefüggésének kifejezése.

Követelmény

Beszédkészség, beszédszándék: tudjon a tanuló másokat bemutatni, személyes levélben adekvát módon megszólítani valakit, elbúcsúzni tőle! Tudja kifejezni az alapvető emberi tulajdonságokat, és a tulajdonságok és cselekedetek közötti kapcsolatot! A tulajdonságok alapján tudjon véleményt alkotni, helyeslését, illetve rosszallását kifejezni. Értse és alkalmazza a melléknévi igenevek és a határozói igenév alakjait, tudja alkalmazni az összetett mondatokban a *vajon*, *-e* módosítószókat tartalmazó alárendelő összetett mondatokat (*ob-Sätze*)! Az összetett mondatokban tudja kifejezni az időkülönbségeket, előidejűséget (*fogalomkörök*)! Fordítson figyelmet a nyelvi párhuzamokra és kontrasztokra az anyanyelv és a német nyelv között (*vonatok*)! Beszédében törekedjék az összetett mondatok használatára a folyamatos gondolatközlés érdekében! Alkalmazza a vonatkozó mondatokat és azok névmási alakjait, a vonatkozó névmások között (*wer, der, welcher*), egyes alakjainak használata között tudjon különbséget tenni!

Tartalom

Mintegy 110 szó emberi cselekedetéről, tulajdonságokról, jellemző emberi helyzetekről. Véleményalkotás emberi kapcsolatokról, felnőtt-gyerek, gyerek-gyerek, felnőtt-felnőtt kapcsolatában. Szövegértési feladatok hallás után és értő, néma olvasással, nagy személyiségek néhány jellemző tulajdonsága. Jellemzés képleírással. Fordítási feladatok alárendelő mellékmondatokkal, nyelvi hasonlóságokkal és kontrasztokkal. (Az *aki, ami* és a *hogy* kötőszavak alkalmazása a fordításokban.)

Ellenőrzés, értékelés

Vélemények alkotása egyes cselekedetéről, a tanulságok rövid (1-2 mondatos) összefoglalása. Egy-egy anekdota, adoma tartalmi visszaadása, elmondása, leírása.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Anekdoták, arcképek, vidám grafikák, rajzok újságokból.

TÉMAKÖR: TERMÉSZETI KÖRNYEZETÜNK

Időkeret

10 óra + 3 óra készségfejlesztés + 3 óra dolgozat

Cél

A bennünket körülvevő növény- és állatvilág legjellemzőbb szavai, a velük kapcsolatos legfontosabb kifejezések.

Követelmény

A gyermek ismerje a háziállatokat, a nálunk élő legfontosabb vadállatokat, környezetünkre legjellemzőbb vadon élő fákat (fenyő, tölgy, akác stb.)! Tudjon egy falun vagy erdőben tett látogatásról kérdések alapján beszámolni, illetve tudjon ilyen helyzetekre rákérdezni! Tudja felismerni és a megadott minták alapján használni a feltételes múlt idejű (*Konjunktív II., Plusquamperfekt*) igealakokat: *wäre, hätte (fogalomkör)*!

Tartalom

Körülbelül 40 szó, főleg növények, állatok, madarak nevei. Szituációk feltételes múlt időre vonatkozóan (*Mit tettél volna, ha.../Mi lett volna, ha...?*).

Ellenőrzés, értékelés

Beszámoló irányított kérdések alapján. Mondat átalakítások. Fordítási feladatok feltételes mondatokkal.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

A földrajz- és biológia-tankönyvek legjellemzőbb képei. Képek a közlekedés és a környezetvédelem összefüggéseiről.

TÉMAKÖR: AZ ISKOLA VILÁGA

Időkeret

12 óra + 4 óra készségfejlesztés + 2 óra felmérés

Cél

Az iskola, az iskolai élet részletes ismerete, ismertetése, az iskola kapcsolatai szülőkkel, intézményekkel.

Követelmény

A tanuló tudjon beszámolni szóban és írásban iskolája munkájáról, pozitív és negatív iskolai élményekről, az iskola adottságairól, környezetéről. Véleményt mondani az iskoláról. Kötelezettség, szükségesség, lehetőség kifejezése az iskolai élettel kapcsolatban.

Tartalom

Körülbelül 50 szó, melyek elsősorban az iskola tanításon kívüli eseményeire, rendezvényeire vonatkoznak (pl. ünnepek, kiállítások, szakköri bemutatók, sportnap stb.). Fordítási feladatok. Melléknévragozás: erős és egyes ragozású melléknévek (*fogalomkörök*). Dicséret, kritika kifejezése (*beszédszándékok*).

Ellenőrzés, értékelés

Élmény elmesélése résztvevőként, illetve nézőként – beleéléses (elsősorban szóbeli) fogalmazás.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Fotó az iskola életéről; tablók az iskola tanulóiról, tanáiról, az iskola egykori hírességei, büszkeségeit, fotók életképek egy-egy iskolai kirándulásról.

TÉMAKÖR: UTAZÁS

Időkeret

5 óra + 1 óra készségfejlesztés + 3 óra dolgozat

Cél

Utazással, úti előkészületekkel kapcsolatos feladatok.

Kommunikációs szándék: terv, ígéret, szándék kifejezése.

Követelmény

Ismerje a tanuló az útlevegénylés, valutaváltás, szállásfoglalás elintézéséhez szükséges legalapvetőbb szavakat, kifejezéseket! Tudja kifejezni (utazási) szándékait feltételes módban! Tudja és használja a feltételes mód körülírástos (*würde-Form*) alakját (*fogalomkör*)!

Tartalom

Körülbelül 20 szó, elsősorban nyelvi sztereotípiák a külföldi utazással kapcsolatban. Mondat átalakítások a valóság és a lehetőség kifejezésére (kijelentő és feltételes módú beszédhelyzetek). Összehasonlítások feltételes módban (*Wenn ..besser, schöner wäre,...*) – az ismeret fokán.

Ellenőrzés, értékelés

Párbeszéd, illetve monológ (cselekménysor elmesélése). Feladatlap a feltételes mód elsajátításának értékelésére. Az írásbeli dolgozat egyik feladata a feltételes módú mondat típusok. Fordítási gyakorlatok feltételes mondatokkal.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Formanyomtatványok az utazással kapcsolatban (szállodai bejelentő, számla). Különböző típusú szállodák, panziók fényképei.

TÉMAKÖR: SZABADON FELHASZNÁLHATÓ ÓRA

Időkeret

2 óra

TÉMAKÖR: SZABADIDŐ, SZÓRAKOZÁS

Időkeret

20 óra + 7 óra készségfejlesztés + 2 óra felmérő

Cél

Részvétel interakcióban (a valóságban megtapasztalni a használható nyelvtudás örömeit levél, utazás vagy beszámoló kapcsán).

A legismertebb szabadidős tevékenységi formák és az azokkal kapcsolatos kifejezések.

Kommunikációs szándék: bizonyosság, bizonytalanság, javaslat, meghívás.

Követelmény

Tudjon a tanuló szóban és írásban is beszámolni kedvenc időtöltéséről, egy-egy ismertebb társasjátékról vagy közösségi játékról (pl. barkochba), tudjon érdeklődni mások szabadidős tevékenységéről! Tudja ked-

venc időtöltését, szórakozását összetett mondatokat is felhasználva indokolni! Vendégének tudjon összeállítani szabadidős programot jó és rossz időben, illetve tudjon érdeklődni mások szabadidős programjáról! Értse, és próbálja használni a *zu + Infinitív* szerkezeteket (*fogalomkör*)!

Tartalom

Körülbelül 50 szó az egyéni szabadidős tevékenységi formákról, hobbiokról, illetve a szervezett szabadidős formákról (pl. túra, színházi est, sportmérkőzés stb.). Történetek megértése nagy emberek szórakozásáról, életmódjáról (*szövegértés*). Párbeszéd, „riportok” készítése. Kis vidám történetek, viccek fordítása magyarra németre, illetve németről magyarra. Mondat átalakítások, mondatrövidítések (*zu + főnévi igenév*).

Ellenőrzés, értékelés

Élmény elmesélése, illetve egy jövőbeli tervezett program ismertetése önállóan (12-15 mondat) és kérdésekre. Szövegértési feladatok hallás után és néma értő olvasással. Fordítási gyakorlatok.

Feltételek (a szükséges tanári és tanulói eszközök)

Tanulói és tanári gyűjtés alapján képek kedvenc időtöltéséről, rendezvényekről (pl. hangverseny, vidámpark, falusi búcsú stb.). Anekdotagyűjtemény, apróhirdetések újságokból (lakás, állás), színes fényképek az aktuális témákhoz, komikus grafikák, ceruzarajzok újságokból.

Értékelés

Az értékelés alapelvei az általános rész szerint. A feladatok között nagyobb szerepet kell kapnia a fordítási gyakorlatoknak, a szófordulatoknak, a vonzatos kifejezéseknek (valencia), a stílusbeli különbségeknek. Értékeléskor törekedni kell a komplex feleletekre, a többoldalú számonkérésre egy adott jegyen belül.

Kapcsolatok

Kapcsolat más tárggyal: egészséges életmód, környezetvédelem. Kapcsolódás Európához, tanulás.

Nyelvi szintleírások magyarázata az Európa Tanács idegennyelv-oktatásra vonatkozó ajánlásai alapján

C2 Minden hallott vagy olvasott szöveget könnyedén megért. A különböző beszélt vagy írott forrásokból származó információkat össze tudja foglalni, összefüggően tudja felidézni az érveket és a beszámolókat. Spontán	módon ki tudja fejezni magát, teljesen összefüggően és pontosan, a jelentések kisebb árnyalatai között is különbséget tud tenni, még a bonyolultabb helyzetekben is.
C1 Meg tud érteni különböző fajtájú igényesebb és hosszabb szövegeket, és a rejtett jelentéstartalmaikat is érzékeli. Folyamatosan és spontán módon tudja kifejezni magát anélkül, hogy túl sokszor kényszerülne arra, hogy keresse a kifejezéseket. A nyelvet rugalmasan és hatékonyan tudja használni társadalmi,	továbbá a tanuláshoz és a munkához kapcsolódó célokra. Világos, jól szerkesztett, részletes szöveget tud alkotni összetettebb témában is, eközben megbízhatóan használja a szövegszerkesztési mintákat, szövegösszekötő elemeket.
B2 Meg tudja érteni az összetettebb konkrét vagy elvont témájú szövegek fő gondolatmenetét, beleértve ebbe a szakterületének megfelelő szakmai beszélgetéseket is. Olyan szintű normális interakcióra képes anyanyelvű beszélővel, folyamatosan és spontán módon,	hogy az egyik félnek sem megterhelő. Világos, részletes szöveget tud alkotni különböző témákról, és képes kifejezni a véleményét valamilyen témáról úgy, hogy részletezni tudja a különböző lehetőségekből adódó előnyöket és hátrányokat.

B1 Megérti a fontosabb információkat a világos, standard szövegekben, amelyek ismert témáról szólnak, és gyakori helyzetekhez kapcsolódnak a munka, az iskola és a szabadidő stb. terén. Elboldogul a legtöbb olyan helyzetben, amely a nyelvterületre történő utazás során adódik. Egyszerű, folyamatos szöveget tud	alkotni olyan témában, amelyet ismer, vagy amelyek az érdeklődési körébe tartoznak. Le tudja írni a tapasztalatait és különböző eseményeket, álmokat, reményeket és ambíciókat, továbbá vázlatosan meg tudja indokolni a különböző álláspontokat és terveket.
A2 Megért olyan mondatokat és gyakrabban használt kifejezéseket, amelyek az őt közvetlenül érintő területekhez kapcsolódnak (pl. nagyon alapvető személyes és családdal kapcsolatos információk, vásárlás, helyismeret, állás). Az egyszerű és rutinszerű nyelvi helyzetekben tud kommunikálni úgy, hogy egyszerű	és direkt módon információkat cserél családi vagy mindennapi dolgokról. Le tudja írni nagyon egyszerű formában a viszonyulását valamihez, a közvetlen környezetében és olyan területeken, amelyek a legalapvetőbb szükségleteket érintik.
A1 Megérti és használja a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a nagyon alapvető fordulatokat, amelyeknek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése. Be tud mutatkozni és be tud mutatni másokat, meg tud Válaszolni, és fel tud tenni olyan kérdéseket,	amelyek személyes jellegűek (pl. hogy hol lakik), amelyek olyan emberekre vonatkoznak, akiket ismer, vagy olyan dolgokra, amelyekkel rendelkezik. Képes nagyon egyszerű interakcióra, amennyiben a másik személy lassan és világosan beszél és segítőkész.

(Modern Languages: Learning, Teaching, Assessment. A Common European Framework of Reference (1996). Strasbourg, Council of Europe, 131. p.)

Az európai minimumszint fele: A1

Ezen a szinten a diák megérti a legegyszerűbb ismert utasításokat, kéréseket, és röviden válaszolni tud azokra.

Beszédértés: megérti a tanult témákhoz kapcsolódó ismerős szavakat, fordulatokat.

Beszédkézség: képes egyszerű kérdéseket feltenni, és azokra válaszolni.

Olvasásértés: felismeri és megérti az ismerős szavakat, igen egyszerű mondatokat.

Írás: a tanult szavakat le tudja írni, ismerős szövegbe be tudja írni.

Az európai minimumszint: A1

Ezen a szinten a diák megérti és használja a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és az alapvető fordulatokat, amelyeknek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése. Be tud mutatkozni, és be tud mutatni másokat, meg tud válaszolni és fel tud tenni személyes jellegű kérdéseket (pl. hogy hol lakik) ismerős emberekre és dolgokra vonatkozóan. Képes egyszerű interakcióra, amennyiben a másik személy lassan, világosan beszél és segítőkész.

Beszédértés: megérti az ismerős szavakat, fordulatokat, melyek személyére, családjára, közvetlen környezetére vonatkoznak.

Beszédkézség: képes egyszerű beszélgetésben részt venni, amennyiben a partner lassan, jól artikulálva beszél. Képes feltenni és megválaszolni egyszerű kérdéseket ismerős témára és helyzetre vonatkozóan. Lakóhelyét, ismerőseit képes egyszerű fordulatokkal leírni.

Olvasásértés: megérti az ismerős szavakat, egyszerű mondatokat feliratokon, reklámokban, katalógusokban.

Írás: képes egyszerű nyomtatványt kitölteni, rövid üdvözetet megírni.

4. évfolyam

Kommunikációs szándékok

A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok

Köszönés, elköszönés	Guten Morgen/Tag! Auf Wiedersehen! Tshüs!
Bemutatkozás	Ich heiße...
Köszönet és arra reagálás	Danke! Bitte!

Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok

Tetszés, nem tetszés	Das finde ich gut/blöd!
----------------------	-------------------------

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

Dolgok, személyek megnevezése, leírása	Das ist...
Információkérés, információadás	Wie ist...? Prima.
Igenlő vagy nemleges válasz	ja, nein, nicht

Fogalomkörök

Fogalomkörök	Fogalomkörök nyelvi kifejezései
Cselekvés, történés, létezés kifejezése: jelenidejűség	Präsens Ich bin zu Hause. Die Sonne scheint schön.
Térbeli viszonyok: irányok, helymeghatározás	hier, dort, links, rechts, oben, unten
Időbeli viszonyok: időpont	um, am, wann? um 8 Uhr, am Freitag
Mennyiségi viszonyok: határozott mennyiség	eins, zwei... ein Ball, eine Schülerin
Minőségi viszonyok	Wie? Ich bin gross, meine Freundin ist klein.
Esetviszonyok: névszók a mondatban	Nominativ Die Katze ist schwarz.

5–6. évfolyam**Kommunikációs szándékok****Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok**

– köszönés, elköszönés	Guten Morgen/Tag! Auf Wiedersehen!
– köszönet és arra reagálás	Danke! Bitte!
– bemutatkozás	Ich heisse... Ich bin...
– megszólítás	Entschuldigung, ...
– érdeklődés hogylét iránt, arra reagálás	Wie Geht's dir? Danke, prima.
– bocsánatkérés és arra reagálás	Entschuldigung! Kein Problem!
– gratuláció, jókívánságok, arra reagálás	Herzlichen Glückwunsch zum..., Danke. Fröhliche Weihnachten

Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok

– véleménykérés, arra reagálás	Magst du Mathe? Ja.
– valaki igazának az elismerése, el nem ismerése	Da hast du (nicht) recht!
– egyetértés, egyet nem értés	Ja, das stimmt! Nein, du hast nicht recht!
– tetszés, nem tetszés	4–5. o. Das finde ich gut/blöd!
– akarat, kívánság, képesség	ich will..., ich möchte..., ich kann...

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

– dolgok, személyek megnevezése, leírása	Das ist... Meine Mutter ist...
– információkérés, -adás	Wie ist...? Prima. /Wie alt bist du? 12.
– igenlő vagy nemleges válasz	ja, nein, nicht, kein, doch
– tudás, nem tudás	Ich weiss (nicht).

A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs szándékok

- kérés Gib mir bitte...!
- javaslat, arra reagálás Möchtest du...? Ja, gerne!
- meghívás és arra reagálás Kommst du mit? Ja. Nein, es tut mir leid.
- kínálás és arra reagálás Noch ein Stück Kuchen? Ja, bitte. Nein, danke.

Interakcióban jellemző kommunikációs szándékok

- visszakérdezés Wie bitte?
- nem értés Ich verstehe nicht.
- betűzés kérése, betűzés Buchstabiere bitte.

Fogalomkörök (5–6. évfolyam)		A fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Cselekvés, történéis létezés kifejezése	Jelenidejűség	Präsens	Ich bin heute zu Hause. Die Sonne scheint.
		Präsens mit Vokalwechsel, trennbare Verben	Er liest das Buch vor.
	Múltidejűség	Präteritum (haben, sein) Perfekt	Er hatte ein Fahrrad. Ich war schon in England. Ich habe ein Eis gegessen.
	Jövőidejűség	Futur (mit Präsens)	Ich bleibe morgen zu Hause.
Birtoklás kifejezése		Sich-Verben Haben Possessivpronomen	Ich freue mich. Ich habe einen Bruder. Das ist meine Familie.
Térbeli viszonyok	Írányok, helymeghatározás	Hier, dort, links, rechts, oben, unten, hinten... in, auf, vor, hinter, neben (A/D)	Ich lege das Heft auf den Tisch.
Időbeli viszonyok	Gyakoriság	Wie oft, selten, manchmal, oft, immer, nie	Ich spiele oft mit Peter.
	Időpont	In, um, am, wann?	Im Winter, um 8 Uhr, am Freitag
Mennyiségi viszonyok	Határozott mennyiség, határozatlan mennyiség	Alles, viel, wenig, nichts	Eins, zwei, eine Portion Pommes Ich lerne viel, und ich habe wenig Zeit.
Minőségi viszonyok		Wie?	Ich bin zufrieden. Das finde ich prima.
Modalitás		möchte können, wollen	Ich möchte ein Eis. Er kann nicht schwimmen. Ich will nach Hause.
Esetviszonyok	Felszólítás	névszók a mondatban Nominativ, Akkusativ	Komm morgen wieder! Spielt Tennis! Mein Freund zeichnet Bilder.
Szövegösszetartó eszközök	Kötőszók, névmások	und/oder/aber/denn das/ich, mich, mein/dieser/man	

7–8. osztály**Kommunikációs szándékok****Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok**

– megszólítás	Entschuldigung,...
– köszönés, elköszönés	Guten Morgen/Tag! Auf Wiedersehen!
– köszönet és arra reagálás	Danke! Bitte!
– bemutatás, bemutatkozás 7. o.	Das ist Peter. Ich heiße... Ich bin...
– érdeklődés hogylét iránt, arra reagálás	Wie geht's dir? Danke, prima. Was fehlt dir? Ich habe Kopfschmerzen.
– engedélykérés, arra reagálás 8. o.	Kann ich das Fenster öffnen? Ja, bitte.
– bocsánatkérés és arra reagálás 8. o.	Entschuldigung! Kein Problem!
– gratuláció, jókívánságok, arra reagálás	Herzlichen Glückwunsch zum... Danke, Fröhliche Weihnachten. Gute Besserung!
– személyes levélben megszólítás, elbúcsúzás 7. o.	Liebe(r) ... Dein(e) ..., Viele Grüße.

Érzelmek kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok

– sajnálkozás 8. o.	Es tut mir leid!
– öröm 7. o.	Ich freue mich, dass.../Toll!
– elégedettség, elégedetlenség 8. o.	Es ist prima, dass... Schade, dass...
– csodálkozás 8. o.	Oh, das ist aber schön!
– remény 8. o.	Ich hoffe, du kannst kommen!
– bosszúság 8. o.	Das ist aber schlimm!

Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok

– véleménykérés, arra reagálás	Magst du Mathe? Ja.
– véleménynyilvánítás 7. o.	Was meinst du dazu?
– valaki igazának az elismerése, el nem ismerése 8. o.	Da hast du (nicht) recht!
– egyetértés, egyet nem értés	Ja, das stimmt! Nein, du hast nicht recht!
– tetszés, nem tetszés	Das finde ich gut/blöd! Das gefällt mir (nicht)!
– akarat, kívánság, képesség 7. o.	ich will..., ich möchte..., ich kann
– ígéret 8. o.	Ich mache das schon!
– szándék 8. o.	Ich will...
– dicséret 8. o.	Klasse!

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

– dolgok, személyek megnevezése, leírása	Das ist... Meine Mutter ist...
– események leírása 7. o.	Zuerst... dann..., zum Schluss. Es war einmal...
– információkérés, -adás	Wie ist...? Prima./ Wie alt bist du? 12./ Weißt du...? Können Sie mir, bitte sagen?
– igenlő vagy nemleges válasz	Ja, nein, nicht, kein, doch
– tudás, nem tudás 7. o.	Ich weiß (nicht), dass/ob...
– bizonyosság, bizonytalanság 8. o.	Ich weiss es (nicht) genau. Ich bin mir (nicht) sicher, dass/ob...

A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs szándékok

– kérés 7. o.	Gib mir bitte...! Kannst du bitte...?
– felszólítás 7. o.	Schreib noch nicht. Öffne die Tür!
– javaslat, arra reagálás 8. o.	Möchtest du...? Ja, gerne! Können wir gehen?
– meghívás és arra reagálás 7. o.	Kommst du mit? Ja. Nein, es tut mir leid.
– kínálás és arra reagálás 7. o.	Noch ein Stück Kuchen? Ja, bitte. Nein, danke.

Interakcióban jellemző kommunikációs szándékok

- visszakérdezés, ismétléskérés 7. o. Wie, bitte? Wiederholen Sie bitte. Sag es noch einmal!
- nem értés 7. o. Ich verstehe nicht. Entschuldigung, ich habe es nicht verstanden.
- betűzés kérése, betűzés 7. o. Buchstabierte bitte.
- felkérés lassabb, hangosabb beszédre 7. o. Kannst du bitte langsamer/leuter sprechen?

Fogalomkörök (7–8. évfolyam)		A fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Cselekvés, történet, létezés kifejezése	Jelenidejűség	sein, es gibt Präsens Präsens mit Vokalwechsel, trenn-bare Verben	Ich bin heute zu Hause. Hier gibt es keinen Hamburger. Die Sonne scheint. Er liest das Buch vor.
	Múltidejűség	Präteritum (haben, sein) Perfekt	Er hatte ein Fahrrad. Ich war schon in England. Ich habe ein Eis gegessen.
	Jövőidejűség	Futur (mit Präsens) sich-Verben	Ich bleibe morgen zu Hause. Ich freue mich.
	Személytelenség	es	Es ist kalt. Es regnet.
Birtoklás kifejezése		haben gehören Wessen? von, -s	Ich habe einen Bruder. Die Tasche gehört mir. Das buch von Peter, Peters Geschichte
		Possessivpronomen	Das ist meine Familie.
Térbeli viszonyok			
	irányok, helymeghatározás		hier, dort, links, rechts, oben, unten, hinten...
		an, auf, in, hinter, neben, über, unter, vor, zwischen (A/D)	Ich lege das Heft auf den Tisch.
		durch, um (A) bei, zu, von (D)	Gehen Sie durch den Park! Die Bücher sind bei Karl. Ich komme von meiner Oma.
		oberhalb, unterhalb	(Gen.)
Időbeli viszonyok	Gyakoriság	Wie oft? selten, manchmal, immer, nie	Ich spiele oft mit Peter.
	Időtartam, időpont	Wie lange? in, um, am, wann?	eine Woche, von... bis, den ganzen Tag im Winter, um 8 Uhr, am Freitag diesen/letzten/vorigen/nächsten Monat
Mennyiségi viszonyok	Határozott mennyiség	(tő-, sor-, törtszámnevek)	eins, zwei, eine Portion Pommes
	Határozatlan mennyiség	alles, viel, wenig, nichts, alle, einige, keine	Ich lerne viel, und ich habe wenig Zeit.

Fogalomkörök (7–8. évfolyam)		A fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Minőségi viszonyok		Wie? Was für ein? Welcher? (Adjektivdeklination) vergleiche	Ich bin zufrieden. Das finde ich prima. Das ist eine leichte Aufgabe. Dieses Buch ist besser, als...
	Felszólítás		Komm morgen wieder! Esst schnell! Nehmen Sie bitte Platz!
Modalitás		mögen, können, wollen, müssen, sollen, dürfen	Ich möchte ein Eis. Er kann nicht schwimmen. Ich will nach Hause.
Esetviszonyok	Névszók a mondatban	Nominativ, Akkusativ, Dativ, Genitiv	Mein Freund zeichnet Bilder.
Logikai viszonyok	Alárendelések	Kausalsatz Objektsatz	denn, weil Ich weiss (nicht), dass (ob)... Ich weiss, wo du wohnst.
Szövegösszetartó eszközök	Kötőszók	Und/oder/aber/denn Weil/dass/ob	
	Névmások		Das/ich, mich, mir, mein/dieser, jener, man

	Kötőszók kérdőszók kérdések	Wie ist...?	Wo ist...?	Wie spät ist es?	denn und oder, aber	dass- weil, ob, wo	wer, als, der, wenn, welcher	E = Einzahl N = Nominativ D = Dativ M = Mehrzahl A = Akkuzativ	
Elöl-járó szók	G					+			
	A/D				+	+	+		
	D						+		
	A						+		
Név- mások	Mutató, kérdő, hat.lan								
	Birto- kos			E/1. 2. M/1. 2. N-A		E/1. 2. M/1. 2. D	E/3 .M/ 3+ D		
	Vissza- ható Szem.			+		+		Präp-val is	
Számnev	Határozatlan szn.				+				
	Törtszámnev								
	Sorszámnev				+				
	100 – 1M								
	12 – 1000				+				
	1 – 12	+	+						
Mellék- név	ragozás	Fokozása				+	wieals+		
		Vegyes (ein, eine, enin)						+	
		Gyenge (der, die, das)						+	
		Erős				+			+
Főnév	G						+		
	D				deme ine+		+		

		A			+den-einen	+		+			
		N			+derein	+		+			
Ige		Függő beszéd							+		hättewä rea felis- merés szint- jén
		Felsz. mód					+				
		Jövő i.				+	+	+			
		Mult i. (Perf.)						+	+		
		Mult i. (Prät.)						+	+		
		Jelen i.	binbististsind	habenseinE/ 1.,2.,3.M/3.	+	+sich	+				
			1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.	

MATEMATIKA

5–8. évfolyam

Bevezető

A **matematika kerettanterv** az Oktatási Minisztérium által kiadott hivatalos NAT, és az ahhoz illeszkedő kerettanterv alapelvei szerint készült.

A kerettantervet olyan **általános képzésű**, átlagos követelményrendszerű **iskolák** számára javasoljuk, amelyek az oktatás minőségét és hatékonyságát fontosnak tartják.

A kerettanterv alkalmazható bármilyen általános iskolai tankönyvcsalád mellett.

Az óraszámok, melyek az Oktatási Törvényben meghatározott lehetséges számokhoz igazodnak, az alábbi táblázatban szerepelnek:

Évfolyam	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	4	4	3	3
Éves óraszám	148	148	111	111
Ebből szabadon felhasználható óraszám	16	1	12	12

Javaslat a szabadon felhasználható órákra:

- további gyakorlás a lemaradó tanulókkal,
- tehetséggondozás.

Azoknak az iskoláknak, amelyek a megadott óraszámnál heti 1 órával több matematikaórájuk van, javaslatunkat a többletórák felhasználására, a tematikus tantervben szereplő címek mellé írva jelöljük (így: alapóraszám + x).

Célok és feladatok

Az általános iskola 5–8. évfolyamán a matematikaoktatás megismerteti a tanulókat az őket körülvevő világ konkrét mennyiségi és térbeli viszonyaival, megalapozza korszerű, alkalmazásra képes matematikai műveltségüket és az életkoruknak megfelelő szinten biztosítja a többi tantárgy tanulásához szükséges matematikai ismereteket és eszközöket. Alapvető célunk a gondolkodás képességének folyamatos fejlesztése, a kompetencia alapú tudás kialakítása.

Az általános iskola 5–8. évfolyama egységes rendszert alkot, de – igazodva a gyermeki gondolkodás fejlődéséhez az életkori sajátosságokhoz – két, pedagógiaileg elkülöníthető periódusra tagolódik. Az 5–6-os tanulók gondolkodása erősen kötődik az érzékelés útján szerzett tapasztalatokhoz, ezért itt az integratív – képi gondolkodás fejlesztése a cél. A 7–8. évfolyamon elkezdődik az elvont fogalmi és elemző gondolkodás kialakítása.

A tanulási folyamat jellemzője a fokozatos absztrahálás mellett a gyakori konkretizálás, az általánosítás mellett a specializálás.

A matematika tanulás során a tanulók

- összegyűjtik a mindennapi élet tapasztalatait,
- elemzik a felmerülő problémákat a matematika nyelvére lefordítva következtetéseket vonnak le,
- ellenőrzik a probléma megoldása során végzett lépéseiket,
- az általánosítások után nyert az új ismeretet beépítik a korábban tanult ismeretek rendszerébe,
- alkalmazzák azokat más tudományokban, illetve a mindennapi életben.

Ebben a folyamatban állandó motiválással szoktathatók a tanulók a rendszeres, önálló munkára. A tanulási tevékenység közben fejleszteni kell a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, segítőkézségét, szolidaritásérzetét, empátiáját.

Az általános iskola felső tagozatán egyre nagyobb szerepet kap az elemző gondolkodás fejlesztése, a problémamegoldások mellet a felvetett kérdések igazságának vagy hamisságának eldöntése, a döntések igazolása. A tanulók legnagyobb része ebben a korban jut el a konkrét gondolkodástól az absztrahálásig. Ezért a legfontosabb cél a konstruktív gondolkodás kialakítása, melyet a tanulók életkorának megfelelően manipulatív tevékenységek elvégeztetésével, az összefüggések önálló felfedeztetésével érhetünk el. Az önellenőrzéssel növeljük a tanulók önbizalmát, a változatos módszerekkel, a korosztálynak megfelelő játékos formákkal, kis lépéseken keresztül, természetes módon hangoljuk őket a matematika tudományának befogadására.

Fontos, hogy a valóságban előforduló problémákra a tanulók meg tudják találni a megfelelő matematikai modellt, azokat helyesen tudják alkalmazni. Ezért nagy hangsúlyt kell fektetni a szövegértő, elemző olvasásra. Ugyanakkor azt is el kell érni, hogy a matematikában tanult ismereteket a tanulók alkalmazni tudják más tantárgyakban, például a fizikában, a kémiában, a földrajzban, mellyel a gyakorlatban való felhasználás kompetenciái is kialakulnak.

Fokozatosan kell kialakítani a matematika szaknyelvének pontos használatát és jelölésrendszerének alkalmazását.

Az általános iskolai matematikaoktatás alapvető célja, hogy a négy év alatt kialakított teljesítőképes tudás a tanulók középiskolai tanulmányaihoz minden területen biztos alapokat adjon.

Általános fejlesztési követelmények

- A tanulók értelmi képességeinek – logikai készségeinek, problémamegoldó, helyzetfelismerő képességeinek – folyamatos fejlesztése.
- A tanulók képzelőerejének, ötletességének fejlesztése.
- A tanulók önellenőrzésének fejlesztése.
- A gyors és helyes döntés képességének kialakítása.
- A problémák egyértelmű és egzakt megfogalmazása.
- A tervszerű és célirányos feladatmegoldási készség fejlesztése.
- A kreatív gondolkodás fejlesztése.
- A világról alkotott egyre pontosabb kép kialakítása.
- A tanult ismeretek alkotó alkalmazása más tudományokban, a mindennapi életben.

A fejlesztési feladatok tartalmi jegyei

1. Térben és időben való tájékozódás,
 - tájékozódás térben,
 - tájékozódás időben,
 - tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban.
2. Megismerés
 - tapasztalatszerzés,
 - képzelet,
 - emlékezés,
 - gondolkodás,
 - ismeretek rendszerezése,
 - ismerethordozók használata.
3. Ismeretek alkalmazása.
4. Problémakezelés és -megoldás.
5. Alkotás és kreativitás; alkotás megadott feltételek, illetve saját tervek szerint.
6. Akarati, érzelmi képességek és az együttéléssel kapcsolatos értékek fejlesztése
 - kommunikáció,
 - együttműködés,
 - motiváltság,
 - önismeret, önértékelés.
7. Tájékozottság a matematika épülésének elveiben.

A fejlesztési feladatok témaköröként

Az algebra, számtan témakörben

A tanulóknak tudniuk kell

- fokozatosan bővülő számkörökben az *alapműveleteket* hibátlanul elvégezni, a műveleti sorrendről és a zárójelekről tanultakat helyesen alkalmazni;
- bonyolultabb művelet sorok eredményét megbecsülni és zsebszámológép segítségével meghatározni;
- az egyszerűbb egyenleteket és egyenlőtlenségeket megoldani, a szóveges feladatokat átírni az algebra nyelvére;
- a mindennapi életben előforduló arányos, százalékos és kamatos kamatra vezető feladatokat kiszámolni!

A függvények, sorozatok témakörben

A változó mennyiségek viszonyainak vizsgálatával fokozatosan ki kell kialakítani a függvény szemléletet. A tanulóknak tudniuk kell egyszerűbb kapcsolatokat ábrázolni a koordináta-rendszerben és a grafikonokról különböző összefüggéseket leolvasni!

A geometria, mérés témakörben

A mindennapi élet tárgyainak vizsgálata kapcsán a tér és a sík geometriai szemléletét fejlesztjük. A tanulóknak tisztában kell lenni a merőlegesség és párhuzamosság fogalmával. Készség-szinten kell alkalmazniuk a mennyiségek alapvető mértékegységeit! El kell tudniuk végezni egyszerűbb szerkesztési feladatokat! Ki kell tudniuk számítani speciális síkidomok kerületét és területét, valamint a téglatest felszínét és térfogatát az életkoruknak megfelelő fogalomértés alapján! El kell tudniuk készíteni az egyszerűbb hengerszerű és kúpszerű testek hálóját! Ismerniük kell az egybevágósági transzformációkat és a középpontos hasonlóságot!

A valószínűség, statisztika témakörben

A valószínűség-fogalom és a statisztikai szemlélet kialakításának igénye szorosan összefügg megváltozott világunk új szemléletével, ezért el kell érniük, hogy a matematikatanítás során ez a tanulóknak is fokozatosan kialakuljon. Nevezetesen: fel kell ismerniük a lehetetlen és a biztos eseményeket, kísérletek elvégzése után ki kell számítaniuk és értelmezniük kell adott események relatív gyakoriságát. Adott adatsokaság elemeit értő módon elemezniük kell, és több elem átlagát, móduszát és mediánját ki kell tudniuk számítani.

A gondolkodási módszerek témakörben

A tanulóknak ismerniük kell a halmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz fogalmát, az alapvető halmazműveleteket (egyesítés, metszet), és alkalmazniuk azokat a matematika különböző területein.

A matematikatanulmányok során fokozatosan fejlődve a tanulóknak tudatosan használniuk kell a matematikai logika bizonyos elemeit „és”, „vagy”, „minden”, „van olyan”, „nincs olyan”, az időszak vége felé pedig a „ha ... akkor” típusú következtetéseket is.

A matematikai ismeretszerzésben kezdetben az induktív módszer játszik nagy szerepet, melyet fokozatosan (felvált) *kiegészít* a deduktív következtetés, és a néhány lépésből álló bizonyítás megértése.

Értékelés

A házi feladatok a tanulási folyamat szerves részét képezik, ezért elengedhetetlen azok rendszeres figyelemmel kísérése. Geometria feladatoknál és a függvényeknél különösen fontos az írásbeli munkák differenciált ellenőrzése, a beadott házi feladatok javítása, a milliméterpapíron megrajzolt grafikonok, a pontosan és esztétikusan elkészített szerkesztések, valamint a térbeli modellek nyilvános értékelése.

Az óránkénti szóbeli számonkéréssel, biztosítjuk a folyamatos készülést, visszajelzést kapunk az új fogalmak megértéséről, azok alkalmazási szintjéről, és gyakoroltatjuk a matematikai szakszöveg használatát. Ezek értékelése történhet pontozással (egyéb jelekkel), illetve osztályzatokkal. Figyeljünk arra, hogy állandó legyen a javítás lehetősége. A szóbeli számonkérések során fejlődik a tanulók szövegértése, a matematikai fogalmak helyes használata, javul a tanulók önértékelése, kommunikációs készsége. Lehetőség nyílik *vitákra*, egymás gondolatmenetének meghallgatására, a hibák javítására. Így a szakmai előrehaladással együtt pozitívan motiválható a tanulók mentális fejlődése is.

Minden fejezet után javasoljuk egy-egy tájékozódó felmérő megíratását. Egy tanév folyamán pedig, több témát összevonva, négy értékelő felmérő dolgozatot tervezünk.

A helyes tanulási szokások kialakítása

A tanulókat hozzá kell szoktatni ahhoz, hogy

- a számítások, mérések előtt becsléseket végezzenek, a feladatmegoldások helyességét ellenőrizzék, a feladatok megoldása előtt megoldási tervet készítsenek,
- a geometriai szerkesztések elkészítése előtt a vázlatrajz készítésének fontosságát külön kiemeljük,
- a szöveges feladatok megoldásánál a szöveget pontosan értelmezzék és a választ, valamint az ellenőrzést szabatosan írják le!

A tanulóknak ki kell alakítani azt a képességet, hogy

- gondolataikat pontosan, életkoruknak megfelelően a szaknyelv használatával el tudják mondani,
- használják a zsebszámológépet,
- önálló ismeretszerzéssel is gyarapítsák tudásukat,
- keressenek adatokat az interneten és a statisztikai zsebkönyvben,
- tájékozódjanak a korosztálynak megfelelő újságok és szaklapok körében,
- ismerjék a tananyaghoz kapcsolódó matematikatörténeti érdekességeket!

A négy év során tudatosan kell fejleszteni lényegkiemelő képességüket, analízáló és diszkussziós készségüket, átfogó, nagyobb összefüggések felfedezésére is képes gondolkodásukat. Erre irányul a matematikaoktatásban a sokféle logikai feladat, a felfedezettő tanítás, az állandó ismétlés és rendszerezés, a szövegelemzés, a különböző megoldások vizsgálata, a matematikai tartalmú játék, és a tanár egyéniségétől és igényességétől függő változatos módszer.

5. évfolyam

Évi óraszám: 148 + 37

GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
Az elsajátítás képességének fejlesztése. Pozitív motiváció kialakítása. Kommunikációs készség fejlesztése.	A matematika tanulási módszereinek megismerése. Matematikatörténeti érdekességek.	
Értő-elemző olvasás fejlesztése. Szöveg leírása matematikai jelekkel.	Változatos tartalmú szövegek értelmezése, a matematikai szaknyelv fokozatos kialakítása.	
A nyelv logikai elemeinek helyes használata.	Összehasonlítás, viszonyítás (pl. több, kevesebb, egyenlő, kisebb, nagyobb, legalább, legfeljebb). Állítások igazságának eldöntése (minden, van olyan).	
Valószínűségi és statisztikai szemlélet fejlesztése.	Valószínűségi játékok, relatív gyakoriság.	
Halmazszemlélet fejlesztése.	Konkrét dolgok adott szempont szerinti halmazba rendezése.	

SZÁMTAN, ALGEBRA

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
A számfogalom mélyítése, a számkör bővítése.	Természetes számok milliós számkörben. Tíz-es számrendszer. Alaki érték, helyi érték. A tízes számrendszer. Negatív szám értelmezése. Törtek kétféle értelmezése, tizedes törtek. Ellentett, abszolút érték.	A tanult számok helyes leírása, olvasása, számegyenesen való ábrázolása, két szám összehasonlítása.
A műveletfogalom továbbfejlesztése. A műveletek közötti logikai kapcsolat ismeretének kialakítása.	Műveletek szóban (fejben) és írásban, szemléltetés számegyenesen. Szorzás, osztás 10-, 100-, 1000-rel. Szorzás, osztás többjegyű számmal. Osztók, többszörösök a természetes számok körében. Összeadás, kivonás az egészek és a törtek körében. Törtek és a tizedes törtek szorzása, osztása egészszel. (0 szerepe a szorzásban, az osztásban.)	Összeadás, kivonás, szorzás, kétjegyűvel való osztás a természetes számok körében. Egyjegyű pozitív nevezőjű törtek összeadása, kivonása két tag esetén. Egyjegyű nevezőjű pozitív törtek, és legfeljebb ezredeket tartalmazó tizedes törtek összeadása és kivonása.
Fegyelmezetttség, következetesség fejlesztése.	Műveleti sorrend.	A helyes műveleti sorrend ismerete a négy alapművelet esetén.
A becslési készség fejlesztése.	Kerekítés, becslés, ellenőrzés.	
Következtetési képesség fejlesztése.	Elsőfokú egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása következtetéssel, lebontogatással, ellenőrzés behelyettesítéssel. Arányos következtetések. Egyszerű szöveges feladatok.	Egyszerű egyenletek, szöveges feladatok megoldása következtetéssel.

ÖSSZEFÜGGÉSEK, FÜGGVÉNYEK, SOROZATOK

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
Helymeghatározás, adott tulajdonságú pontok keresése.	Számegyenes, számintervallumok ábrázolása.	
Tájékozódás a derékszögű koordináta-rendszerben.	Helymeghatározás a mindennapi környezetben. Descartes-féle derékszögű koordináta-rendszer.	Pontok ábrázolása koordinátarendszerben, pontok koordinátáinak leolvasása.
Összefüggések felismerésének fejlesztése. Táblázatok, grafikonok értelmezése és készítése. A függvény fogalmának előkészítése.	Változó mennyiségek közötti kapcsolatok. Egyszerűbb szabállyal megadott táblázatok kitöltése. Összeg, különbség, szorzat, hányados változásai. Sorozatok képzése.	

GEOMETRIA, MÉRÉS

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
Térszemlélet fejlesztése, testek készítése.	Testek építése, testek tulajdonságai.	
Halmazszemlélet fejlesztése. Tulajdonságok megfigyelése.	Testek csoportosítása adott tulajdonságok alapján. Kocka, téglatest tulajdonságai, hálózata. Párhuzamosság, merőlegesség. Térelemek kölcsönös helyzete. Síkidomok. Sokszögek fogalma, tulajdonságai.	
Körző, vonalzó használata. Két vonalzóval párhuzamosok és merőlegesek rajzolása.	Háromszögek, négyszögek és tulajdonságaik, valamint szerkesztésük. Távolság fogalma. Adott tulajdonságú pontok keresése. A kör és a gömb. Szakaszfelező merőleges.	A háromszög és a speciális négyszögek ismerete. A szakaszfelező merőleges ismerete.
A szögmérő helyes használata.	A szög fogalma, mérése, szögfajták.	A szögfajták ismerete.
Mérések, mérőeszközök használata. A becslés képességének fejlesztése.	Téglalap kerülete, területe. Téglatest felszíne és térfogata. Mértékegységek átváltása.	Egyszerű számítási feladatok. A hosszúság mértékegységeinek ismerete.

VALÓSZÍNŰSÉG, STATISZTIKA

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
A valószínűségi és statisztikai szemlélet fejlesztése. A megfigyelőképesség és elemző képesség fejlesztése. A számolási készség fejlesztése.	Valószínűségi játékok és kísérletek. Adatok tervszerű gyűjtése és rendezése. Oszlopdiagram készítése. Grafikonok értelmezése.	A biztos és a lehetetlen esemény felismerése.
	Átlagszámítás néhány adat esetén.	Két szám számtani közepének kiszámítása.

5. évfolyam tananyag beosztása**Évi óraszám: 148 + 37**

Szabadon felhasználható óra: 16.

Természetes számok (22+3 óra)

Számok alakja, helyesírása, ábrázolása számegyenesen.

Halmazok.

Műveletek természetes számokkal.

Szorzat, hányados változása.

Műveletek sorrendje.

Összeg, különbség szorzása.

Alakzatok (20+7 óra)

Környezetünk tárgyai, alakzatok csoportosítása, testek építése.

A testek geometriai jellemzői.

Párhuzamos és metsző síkok.

Párhuzamos, metsző és kitérő egyenesek.

Merőleges és párhuzamos egyenesek rajzolása.

Mennyiségek. Azonos mennyiségek összehasonlítása: mérés.

A sokszögek kerülete.

A terület mérése, a téglalap területe.

A testek hálójá, a téglatest felszíne.

Az egész számok (14+2 óra)

Az egész számok. Az egész számok a számegyenesen.

Számok abszolút értéke.

Egész számok összeadása, kivonása.

Szorzás, osztás természetes számmal.

Szorzat és hányados változásai.

Nyitott mondatok.

Helymeghatározás, derékszögű koordináta-rendszer (6+2 óra)

Helymeghatározás a mindennapi környezetünkben.

Derékszögű koordináta-rendszer.

Pontok ábrázolása és leolvasása a koordináta-rendszerben.

Alakzatok ábrázolása a koordináta-rendszerben.

Ponthalmazok (14+8 óra)

Ponthalmazok; ponthalmazok távolsága.

A kör és a gömb.

Kör és egyenes kölcsönös helyzete a síkon.

Pont és egyenes távolsága.

Gömb és sík kölcsönös helyzete; pont és sík távolsága.

Egyenes a síkon.

Két egyenes távolsága.

Két sík távolsága.

Az egyenlő szárú háromszög szerkesztése.

Nevezetes ponthalmazok.

A testek térfogat. A térfogat mérése. Az úrtartalom. A téglatest térfogata.

Törtek (22+6 óra)

A törtszám fogalma és írása.

Kisebb vagy nagyobb 1 egésznel? Pontosan 1 egész.

Törtek helye a számegyenesen; negatív törtek.

Törtek egyszerűsítése és bővítése.
 Törtek összeadása és kivonása.
 Törtek szorzása és osztása természetes számmal.
 Összeg és különbség szorzása természetes számmal.
 Relatív gyakoriság kísérleteknél.

Szögek (6+3 óra)

A szög fogalma, jelölése.
 A szögek fajtái, a szögek összege és különbsége.
 A szögek mérése.

Tizedes törtek (20+5 óra)

Tizedes törtek értelmezése, ábrázolása a számegyenesen.
 Tizedes törtek egyszerűsítése, bővítése, kerekítése.
 Tizedes törtek összeadása és kivonása.
 Tizedes törtek szorzása és osztása 10-zel, 100-zal és 1000-rel.
 Tizedes törtek szorzása természetes számmal, osztása pozitív egész számmal.
 Az átlag kiszámítása.
 Tört alakban írt szám tizedes tört alakja.

6. évfolyam

Évi óraszám: 148 + 37 óra

GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
Az elsajátítás képességének fejlesztése. Pozitív motiváció kialakítása. Kommunikációs készség fejlesztése.	A matematika tanulási módszereinek továbbfejlesztése. Matematikatörténeti érdekességek. Könyvtár és informatikai eszközök használata.	
A nyelv logikai elemeinek helyes használata.	Összehasonlításhoz, viszonyításhoz szükséges kifejezések értelmezése, használata (pl. egyenlő, kisebb, nagyobb, legalább, legfeljebb). Állítások igazságának eldöntése (és, vagy, minden, van olyan). Igaz és hamis állítások megfogalmazása.	
Valószínűségi és statisztikai szemlélet fejlesztése.	A biztos, a lehetséges és a lehetetlen fogalma.	
Szövegértelmező és szövegalkotó képesség fejlesztése.	Változatos tartalmú szöveges feladatok megoldása, a szaknyelv fokozatos elsajátítása.	Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi situációk megfogalmazása szóban és írásban.
Tervezés, ellenőrzés igényének kialakítása. A kombinatorikus gondolkodás fejlesztése. Esetek rendszerezett felsorolása.	Megoldások megtervezése, eredmények ellenőrzése. Elemek rendezése, rendszerezése. Néhány elem kiválasztása és sorbarendezése.	

SZÁMTAN, ALGEBRA

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	tartalom	a továbbhaladás feltételei
A műveletfogalom mélyítése, kiterjesztése. A számolási készség fejlesztése gyakorlati feladatokon keresztül	A racionális számok. A számok reciproka. Műveletek racionális számkörben: – szorzás, osztás törttel, tizedes törttel, – alpműveletek negatív számokkal. Műveletek rendszerezése a racionális számkörben. Műveleti tulajdonságok. A helyes műveleti sorrend.	A tört, a tizedes tört, a negatív szám fogalma. Műveletek racionális számokkal. Műveletek sorrendje, zárójelek szerepe.
A becslési készség fejlesztése.	Becslés a törtek körében is. 10 hatványai és használatuk mennyiségek átváltásánál.	
A bizonyítási igény felkeltése.	Oszthatósági szabályok (10-,100-,1000-rel, 2-vel, 5-tel, 4-gyel, 25-tel,)	2-vel, 5-tel, 10-zel, 100-zal való oszthatósági szabályok.
Racionális számok többféle alakja.	Két szám közös osztói, közös többszörösei. Törtek egyszerűsítése, bővítése.	Alkalmazása törtekkel végzett műveleteknél.
Egyenes és fordított arányosság felismerése gyakorlati feladatokban és a természettudományos tárgyakban. A következtetési képesség fejlesztése.	Arányossági következtetések egyenes, fordított arányosság. A százalék fogalma. Alap, százalék értékék százalékkláb.	A mindennapi életben felmerülő egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel.
Az egyenlőség fogalmának elmélyítése. A mérlegelv megismerése. Az ellenőrzési igény kialakítása.	Elsőfokú egyismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása mérlegelvvvel. A megoldások ábrázolása számegyenesen. Szöveges feladatok megoldása egyenlettel.	Egyszerű elsőfokú egyenletek megoldása szabadon választható módszerrel.

ÖSSZEFÜGGÉSEK, FÜGGVÉNYEK, SOROZATOK

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
A gyakorlati életből vett egyszerű példákban a kapcsolatok felismerése. A függvényszemlélet fejlesztése.	Változó mennyiségek közötti kapcsolatok, azok ábrázolása derékszögű koordinátarendszerben. Az egyenes és fordított arányosság grafikonja. Példák konkrét sorozatokra.	Az egyenes arányosság grafikonja.

GEOMETRIA, MÉRÉS

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
A szimmetria felismerése a természetben és a művészetben.	Példák egyszerű transzformációkra .	
A hozzárendelés fogalmának előkészítése.	A tengelyes tükrözés. Tengelyesen szimmetrikus alakzatok.	Adott alakzat tengelyes tükröképének megszerkesztése.
A térszemlélet fejlesztése térbeli analógiák keresésével.	Síkszimmetrikus testek.	
Körző, vonalzó és szögmérő használata. Megoldási terv készítése.	Háromszögek, négyszögek speciális fajtái, elemi tulajdonságai. Párhuzamos és merőleges egyenesek szerkesztése. Szögmásolás, szögfelezés, nevezetes szögek. Háromszögek és speciális négyszögek szerkesztése.	A szimmetrikus háromszög tulajdonságainak ismerete. Az elemi szerkesztési feladatok elvégzése.
A területfogalom továbbfejlesztése. Térszemlélet fejlesztése.	A tengelyesen szimmetrikus háromszögek, négyszögek kerülete és területe. Testek építése.	Háromszögek, négyszögek kerületének kiszámítása.

VALÓSZÍNŰSÉG, STATISZTIKA

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
Valószínűségi és statisztikai szemlélet fejlesztése.	Valószínűségi játékok és kísérletek. Egyenlően valószínű események valószínűségének meghatározása egyszerű esetekben.	Konkrét feladatok kapcsán a biztos és lehetetlen események felismerése.
Megfigyelőképesség elemzőképesség fejlesztése. Számolási készség fejlesztése.	Adatok gyűjtése, rendezése. Kördiagram. Lehetséges események gyakorisága. Adathalmaz jellemzése, ábrázolása (leggyakoribb adatt, szélső adatok).	Több szám számítani közepének kiszámítása.

6. évfolyam tananyag beosztása**Évi óraszám: 148 + 37**

Szabadon felhasználható óra: 16

Hány eset van? (4+1 óra)

Műveletek egész számokkal (18+5 óra)

Mit tudunk az egész számokról?

Egész számok összeadása és kivonása.

Több tag összege és különbsége.

Szorzás és osztás egész számokkal.

Több előjeles szám szorzása és osztása.

Műveletek sorrendje.

Tengelyes tükrözés (16+4 óra)

Képek és tükörképek.

Tükrözés mozgatóval.

Tengelyes tükrözés tulajdonságai, tükrözés pontonként, tükörkép szerkesztése.

Szimmetrikus alakzatok.

Szakaszfelező merőleges, szögfelező.

Szimmetrikus háromszögek, négyszögek.

Számelmélet (15+5 óra)

Ritmusok, periódusok.

A számok maradékai.

A számok osztói.

Oszthatóság megállapítása az utolsó számjegyek alapján, illetve a számjegyek összegéből.

Törzsszám (prímszám), összetett szám, összetett számok prímtényezős felbontása.

Közös osztók, a legnagyobb közös osztó.

Közös többszörösök, a legkisebb közös többszörös.

Műveletek törtekkel (22+7 óra)

A tört értelmezés (ismétlés).

Tört alakú szám tizedes tört alakja.

Törtek összeadása és kivonása.

Szorzás törttel és tizedes törttel.

Százalék fogalma.

Számok reciproka.

Osztás tört alakú számmal és tizedes tört alakú számmal.

Háromszögek, négyszögek (21+7 óra)

Háromszög belső és külső szögei; parkettázás.

Háromszögek szerkesztése.

Speciális négyszögek.

Konvex négyszög belső szögeinek összege.

Tengelyesen szimmetrikus háromszögek és négyszögek kerülete, területe.

Testhálók a megismert sokszögekből; egyszerűbb testek felszíne és térfogata.

Egyenletek, egyenlőtlenségek (18+4 óra)

Nyitott mondatok, egyenletek, egyenlőtlenségek.

Egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása lebontogatóval.

Mérlegetlv, szöveges feladatok.

Arány, százalék (18+4 óra)

Arányos következtetések.

Egyenes arányosság.

Fordított arányosság.

A százalékszámítás alapja.

A százalékérték fogalma.

A százalékláb.

Bevezetés a statisztikába.

7. évfolyam

Évi óraszám: 111 + 37

GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
Pozitív motiváció kialakítása.	Matematikatörténeti érdekességek a tananyaghoz kapcsolódóan.	
Kommunikációs készségek fejlesztése.	Adathalmaz rendezése. Grafikonok értelmezése. A logikai szita alkalmazása. A skatulyaelv megismerése.	
A nyelv logikai elemeinek helyes használata.	Az „és”, „vagy”, „ha”, „akkor”, „nem”, „van olyan”, „minden” kifejezések jelentése. Egyszerű állítások átfogalmazása, cáfolata konkrét példákban. Fogalmak, állítások logikai kapcsolata.	Gondolatok világos, érthető szóbeli és írásbeli közlése. Egyszerű állítások igazságának eldöntése.
A halmazszemlélet fejlesztése. Szövegelemzés, lefordítás a matematika nyelvére, ellenőrzés.	Példák konkrét halmazokra. Unió, metszet, részhalmaz, kiegészítő halmaz. Szöveges feladatok megoldása.	Sorbarendezés, kiválasztás legfeljebb négy elem esetén.
A kombinatorikus gondolkodás fejlesztése.	Sorbarendezés ismétléssel vagy-vagy eset vizsgálata.	

SZÁMTAN, ALGEBRA

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
Műveletek gyakorlása a racionális számkörben. Zsebszámológép használata.	Műveletek a racionális számok körében.	A műveleti sorrend biztos alkalmazása.
A bizonyítási igény fejlesztése.	A hatványozás fogalma pozitív egész kitevőre. A hatványozás azonosságai konkrét példákban. Normálalak.	10 pozitív egész kitevőjű hatványai, 10-nél nagyobb számok normál alakja.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
A következtetési készség fejlesztése összetettebb feladatokban.	Arány, aránypár, arányos osztás. Arányossági összefüggések gyakorlati esetekben. Százalékszámítási és egyszerű kamatszámítási feladatok.	Az egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása konkrét feladatokban. Számolás aránypárral. Százalékos feladatok megoldása.
Matematikatörténeti érdekességek megismerése.	Prímtényező felbontás. Két szám legnagyobb közös osztója, legkisebb közös többszöröse. Oszthatósági szabályok (3-mal, 9-cel, 8-cal, 125-tel, 6-tal).	Osztó, többszörös. Két szám közös osztója, közös többszöröse. Ezek alkalmazása a törtekkel végzendő műveleteknél.
A fizikában tanult képletek használata. A mérlegelv alkalmazása.	Az algebrai egész kifejezés fogalma. Egynemű kifejezések. Algebrai egész kifejezések átalakítása, helyettesítési értékének kiszámítása. Egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása következtetéssel vagy mérlegelvével.	Elsőfokú egyenletek megoldása.
A mindennapi élet problémáinak, összefüggéseinek leírása a matematika nyelvén.	Szöveges feladatok megoldása.	Egyszerűbb szöveges feladatok megoldása.

ÖSSZEFÜGGÉSEK, FÜGGVÉNYEK, SOROZATOK

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
Táblázatok, grafikonok készítése konkrét hozzárendelések esetén.	Két halmaz elemei közötti hozzárendelés konkrét esetekben. Egyértelmű hozzárendelések ábrázolása a derékszögű koordináta-rendszerben.	Hozzárendelési utasítások végrehajtása.
	Lineáris függvények: elsőfokú és konstans függvények. Példák nem lineáris függvényekre: $x \lfloor x$;	Lineáris függvények ábrázolása táblázattal vagy anélkül.
Számolási készség fejlesztése a racionális számkörben.	Elsőfokú egyismeretlenes egyenlet grafikus megoldása. Sorozatok vizsgálata, számtani sorozat.	Sorozatok folytatása adott szabály szerint.

GEOMETRIA

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
Fejlesztés a gyakorlati mérések és mértékegységváltások helyes elvégzésében.	Mértékegységek átváltása konkrét gyakorlati példák kapcsán.	Az alapvető mértékegységek biztos ismerete (szög, hosszúság, terület térfogat, idő).
A transzformációs szemlélet továbbfejlesztése.	Középpontos tükrözés. Középpontosan szimmetrikus alakzatok a síkban.	Adott alakzat középpontosan szimmetrikus képének megszerkesztése.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
	A paralelogramma és tulajdonságai. Szögpárok (egyállású, váltó-, kiegészítő szögek). Szabályos sokszögek.	A paralelogrammára vonatkozó ismeretek. Szögfelező szerkesztése.
A bizonyítási igény felkeltése.	A háromszög belső és külső szögeinek összege. A négyszögek belső szögeinek összege.	Háromszögek és konvex négyszögek belső szögeinek összege.
Megoldási terv készítése. Esztétikai nevelés.	Háromszög szerkesztése alapesetekben. A háromszögek egybevágósági alapesetei.	Egyszerű szerkesztési feladatok elvégzése.
Térszemlélet fejlesztése. A valóság tárgyainak modellezése.	Egyenes hasábok, forgáshenger hálójá, felszíne, térfogata.	Háromszög és négyszög alapú egyenes hasábok valamint a forgáshenger hálójának ismerete.

VALÓSZÍNŰSÉG, STATISZTIKA

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
Valószínűségi és statisztikai szemlélet fejlesztése.	Valószínűségi kísérletek a teljes eseményrendszerben.	
Statisztikai adatok elemzése, értelmezése.	Adatok gyűjtése, rendszerezése, adatsokaság szemléltetése, grafikonok készítése.	Oszlop- és kördiagramok értelmezése és készítése.

7. évfolyam tananyag beosztása

Évi óraszám: 111+37

Szabadon felhasználható óra: 12

Törd a fejed! (0+5 óra)

Hány eset van: sorbarendezés.

Logikai szita egyszerű esetekre. Skatulyaelv. Valószínűség-számítási feladatok.

Számok és műveletek (13+4 óra)

Hatványozás-térfogat mértékegységek, normál alak.

Zsebszámológép használata.

A számok különböző alakjai.

Műveletek törtekkel.

Középpontos tükrözés (12+4 óra)

Középpontos tükrözés.

Mozgások a síkon.

A paralelogramma.

A szabályos sokszögek.

Hozzárendelések, függvények, sorozatok (13+5 óra)

Halmazok közötti hozzárendelések.

Grafikonok és függvények.

Lineáris függvény grafikonja.

Sorozatok, számtani sorozat.

Az arány fogalma, arányos következtetések (7+4 óra)

Arány, aránypár.

Arányos osztás.

Egyenes, fordított arányosság.

Számelmélet (9 + 3 óra)

Az oszthatóság fogalma.

Oszthatósági szabályok.

Prímszámok, összetett számok.

Prímtényező felbontás.

Sokszögek és a kör (14 + 5 óra)

Háromszögek szögei, nevezetes vonalai.

A háromszög területe.

Belső és külső szögek összege.

A speciális négyszögek kerülete, területe.

Szabályos sokszögek.

A kör kerülete, területe.

Algebra (15+4 óra)

Képletek kifejezések.

Helyettesítési érték.

Egyenlet megoldása mérlegelvvel.

Szöveges feladatok.

Hasábok hengerek (8+3 óra)

A hasábok jellemzése.

A hasáb hálójá, felszíne, térfogata.

A forgáshenger jellemzése.

A forgáshenger hálójá, felszíne, térfogata.

8. évfolyam

Évi óraszám: 111 + 37 óra

GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
Igényes szóbeli és írásbeli közlés fejlesztése.	A „ha, akkor...” logikai művelet alkalmazása. Állítások és azok megfordításainak megfogalmazása.	Szabatos, pontos írásbeli és szóbeli fogalmazás.
A bizonyítási igény fejlesztése. Ellenpéldák szerepe a cáfolásban.	A matematikai bizonyítás előkészítése, sejtések, kísérletezés, módszeres próbálkozás, cáfolás.	
Könyvtár és informatikai eszközök használatának igénye.	Matematikatörténeti érdekességek.	

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
Szövegelemzés, értelmezés, lefordítás a matematika nyelvére, a kifejezőképesség fejlesztése. Az ellenőrzés, az önellenőrzés igényének fejlesztése. Rendszerszemlélet fejlesztése. A tanult ismeretek közötti összefüggések felismerése, azok értő alkalmazása.	Szöveges feladatok értelmezése, megoldási terv készítése, a feladat megoldása és a szöveg alapján történő ellenőrzése. Elemek halmazokba rendezése, halmazok elemeinek felsorolása. A tanult halmazműveletek alkalmazása.	Szöveges feladatok megoldása. A halmazműveletek alkalmazása két halmazra a matematika különféle területein.
Kombinatorikus gondolkodás fejlesztése.	Egyszerű kombinatorikai feladatok megoldása változatos módszerekkel.	Sorbarendezés, kiválasztás néhány elem esetén.

SZÁMTAN, ALGEBRA

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
Zsebszámológép használata.	A racionális szám fogalma (véges, végtelen tizedes törtek), példák nem racionális számra (végtelen, nem szakaszos tizedes törtek). A négyzetgyök fogalma.	
A rendszerező képesség fejlesztése.	A természetes, az egész és a racionális számok halmazának Kapcsolata.	
A műveleti tulajdonságok alkalmazása.	Műveletek racionális számkörben.	Alapműveletek helyes sorrendű elvégzése a racionális számkörben.
A helyettesítési érték kiszámítása.	Műveleti azonosságok rendszerező áttekintése. Algebrai egész kifejezések, képletek átalakításai. Szorzattá alakítás kiemeléssel egyszerű esetekben. Algebrai egész kifejezések szorzása, osztása.	Egyszerű algebrai egész kifejezések (képletek) átalakítása, helyettesítési értékek kiszámítása.
Ellenőrzés igényének fejlesztése.	Elsőfokú egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása. Alaphalmaz, megoldáshalmaz. Kétismeretlenes elsőfokú egyenletrendszer.	Elsőfokú egyenletek megoldása.
Szövegértelmezés, lefordítás a matematika nyelvére.	Különböző szöveges feladatok megoldása.	Egyszerű szöveges feladatok megoldása és ellenőrzése.

ÖSSZEFÜGGÉSEK, FÜGGVÉNYEK, SOROZATOK

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
A függvényszemlélet fejlesztése. Táblázatok, grafikonok készítése konkrét függvények esetén.	Az x $ax+b$, x^2 , x függvények tulajdonságai, és grafikonjaik ábrázolása.	Az x $ax+b$ függvény grafikonjának ábrázolása konkrét racionális együtthatók esetén.
Grafikus megoldási módszerek alkalmazása (lehetőség szerint számítógépen, illetve grafikus kalkulátoron is).	Egyismeretlenes egyenletek grafikus megoldása. Sorozatok és vizsgálatuk (mérési sorozat).	

GEOMETRIA

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
A halmazszemlélet fejlesztése.	Speciális ponthalmazok.	Négyszögek, sokszögek csoportosítása
A térszemlélet fejlesztése. Zsebszámológép használata.	A tanult testek, hasábok rendszerezése. A forgáskúp, a gúla, a gömb.	Háromszög és négyszög alapú egyenes hasábok felszíne és térfogata.
A geometria módszereinek alkalmazása más tantárgyak és a mindennapi élet problémáinak megoldása során.	A vektor fogalma, két vektor összege és különbsége. Eltolás síkban. A tanult egybevágósági transzformációk rendszerezése.	Adott alakzat eltolása adott vektorral.
A transzformációs szemlélet fejlesztése.	Középpontos nagyítás és kicsinyítés konkrét arányokkal. A tanult transzformációk áttekintése.	Kicsinyítés és nagyítás felismerése a valóság tárgyain és alkalmazása más tantárgyakban.
A bizonyítási igény fejlesztése. Matematikatörténeti anyagok gyűjtése.	Pitagorasz tétele.	A Pitagorasz tételének ismerete.
Algebrai műveletek alkalmazása geometriai feladatokban.	Számításos geometriai feladatok a geometria különböző területeiről.	Egyszerű számításos feladatok megoldása.

VALÓSZÍNŰSÉG, STATISZTIKA

Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Tartalom	A továbbhaladás feltételei
Valószínűségi és statisztikai szemlélet fejlesztése.	Valószínűségi kísérletek. A valószínűség előzetes becslése, szemléletes fogalma.	A relatív gyakoriság kiszámítása.
Adatsokaságban való eligazodás képességének fejlesztése.	Adatsokaságok elemzése. Mintavétel. Grafikonok és diagramok készítése. A medián és a módusz értelmezése.	A leggyakoribb és a középső adat meghatározása konkrét adatsokaságban. Grafikonok készítése, olvasása egyszerű esetekben.

8. évfolyam tananyag beosztása**Évi óraszám: 111+ 37**

Szabadon felhasználható óra: 12

Gondolkodjunk együtt (0+5 óra)

Hány eset van? Logikai szita. Skatulya elv.

Algebra (16+5 óra)

Műveletek egytagú és többtagú algebrai kifejezésekkel.

Azonosságok.

Algebrai kifejezések helyettesítési értéke.

Kiemelés.

Szöveges egyenletek.

Négyzetgyök fogalma, Pitagorasz-tétel (10+3 óra)

A négyzetgyök. Pitagorasz-tétel. Pitagorasz-tétel alkalmazása.

Síkgeometria (9+4 óra)

Háromszögek, négyszögek, sokszögek csoportosítása.

A kör és részei.

Pitagorasz-tétel alkalmazása sík- és térgeometriai feladatokban.

Középiskolába készülünk (10+4 óra)

Műveletek racionális számokkal. Algebrai kifejezések átalakítása.

Függvények, sorozatok. Geometriai alakzatok. Geometriai számítások.

Függvények, sorozatok (15+4 óra)

Hozzárendelések, függvények.

Lineáris függvény grafikonja és tulajdonságai.

Abszolútérték függvény.

Másodfokú függvény

$$x - \frac{1}{x} \text{ függvény.}$$

Egyenletek, egyenlőtlenségek grafikus megoldása Sorozatok, mértani sorozat.

Térgeometria (12+4 óra)

A mértani testek és a valóság. A gúla jellemzése, hálójá. Forgáskúp jellemzése, hálójá. Ismerkedés a gömbbel.

Valószínűség-számítás és statisztika (9+3 óra)

Valószínűségi játékok, kísérletek. Geometriai valószínűség. Adathalmazok elemzése, grafikonok. Számítási közép, módusz, medián.

Geometriai transzformációk (10+5 óra)

Eltolás, vektorok.

Párhuzamos szárú szögek.

Egybevágósági transzformációk.

Középpontos nagyítás és kicsinyítés.

Tananyag javaslatok

A tanterv alkalmazható bármilyen általános iskolai tankönyvcsalád mellett.

Témánként ajánlott **eszközök**

Rendszeresen használható **eszközök**

- írásvetítő,
- mágnestábla,
- négyzethálós tábla,
- szerkesztő eszközök,
- zsebszámológép,
- számítógép, projektor (oktatóprogramokkal, a matematika oktatását segítő szoftverekkel, Internet adta lehetőségekkel).

Algebra	Függvények	Geometria	Valószínűség, statisztika
Helyiérték-táblázat Demonstrációs számegyenes Számkártyák Kézpénz Adósságcédulák Hőmérőmodell Színesrúd-készlet Prímszámok táblázata Prímtéglák Pozitív egész számok 1-től, 100-ig Kétkarú mérleg	Földgömb Sakktábla Vasúti menetrend Grafikonok fénymásolatai fólián Milliméterpapír	Síkgeometriai modellező készlet Egységkockák 1 dm ³ -es kocka 1 literes mérőedény Mértani testek, élvázastestek, kiteríthető és összeállítható testek Térbeli építőelemek Szívószál, hurkapálca Olló, kartonpapír, ragasztó Fóliák Milliméterpapír Másolópapír	Dobókockák, dobótestek Pénzérmék Urna, számkártyák, számozott golyók Statisztikai zsebkönyv Fóliák Grafikonok, táblázatok mindenholnan Galton-deszka

INFORMATIKA

5–8. évfolyam

Bevezető

A Kormány elfogadta A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 243/2003. (XII. 17.) Korm. rendeletet. Jelen *kerettanterv* a fenti rendeletben megfogalmazott pedagógiai elvek és az érvényes szakmai dokumentumok figyelembevételével készült. A tanterv célja, hogy az *Informatika kerettantervét* olyan gyakorlatias tantervvé formálja, amely közvetlenül felhasználható iskolai helyi tantervként és alapul szolgálhat a műveltségterülethez illeszkedő tankönyvek kifejlesztéséhez.

Jelen tanterv elkészítésekor felhasználtuk mindazokat a tapasztalatokat, amelyeket

- a NAT *Informatika* műveltségterületre készített *Számítástechnika – Könyvtárhasználat apácza*is tanterv, valamint az ehhez kapcsolódó tankönyvcsalád *Informatika – Könyvtárhasználat – Számítástechnika*,
- a kerettantervre kifejlesztett Apácza kerettanterv család *Informatika* tantervének használata, alkalmazása valamint az ezekre épülő *Informatika* tankönyvek készítése és használata során szereztünk.

A mellékelt tanterv kiemelten figyel arra, hogy az iskolák oktatási feltételei és adottságai különbözőek, így a kerettantervi ajánlás lehetőséget nyújt rugalmas helyi tantervi adaptálásához is.

A kerettanterv főbb alapelvei

- A tanterv a NAT modernizációját megfogalmazó *Informatika* c. műveltségterületet teljes egészében feldolgozza.

- A tanterv az 5–6. osztályokra vonatkozóan heti *1,5 óra* tervezésével készült, mely az optimális programot tartalmazza (az ajánlott 4–8%-os órakeret átlagának figyelembe vételével), de a keret felső határa alapján számított *heti 2 óra* anyagát is tartalmazza, *kiegészítő* anyag jelleggel.

- A tanterv a 7–8. osztályokra vonatkozóan heti *2 óra* tervezésével készült, mely az optimális programot tartalmazza (az ajánlott 6–10%-os órakeret átlagának figyelembe vételével), de a keret felső határa alapján számított *heti 2,5 óra* anyagát is tartalmazza *kiegészítő* anyag jelleggel.

- A tanterv jellege, téma megfogalmazása, tartalom- és követelményszintje olyan, hogy az a *modernizált Nemzeti alaptanterv* műveltségterületének maradéktalanul megfeleljen.

- A tanterv összehangolja a modernizált NAT alapelveit és a célokat az iskola (várható) cél- és értékrendszerét.

- A tanterv olyan témafeldolgozást javasol, mely a logikai láncot követve dolgozza fel a tananyagot és fejlesztési követelményeit.

- A feldolgozás témacsoportjai integráló, szintetizáló szemléletűek, míg az órai témák és tartalmi tervek analízis, a kreativitásra építő jellegű hordoznak.

- A tanterv figyelembe veszi a feltételezett helyi adottságokat, javaslatot ad esetleges szabadon tervezhető órák tartalmi kitöltéséhez is.

- A tanterv javaslatot tesz (az iskolai tapasztalatok alapján) az informatikaórák maximális tanulói létszámára. Ez nagy létszámú osztályok esetén csoportbontást jelent. Ezt a számítógépes rendszer használatából eredő balesetveszély és a feltételrendszer indokolja.

- A tanterv olyan alternatívát kínál, melyet a tanár életszerűen, egységben tud feldolgozni.

- A tanterv messzemenően figyelembe veszi az előírt/ajánlott *fejlesztési feladatokat*, így:

- = az informatikai eszközök használatát;

- = informatikai–alkalmazói ismeretek (írásos formátumok, adatbázisok, adattáblák) használatát,

- = infotechnológia (problémamegoldás, algoritmizálás, adatmodellezés, folyamatmodellezés, paramétermódosítás) alkalmazását;

- = infokommunikáció (hagyományos és új technológiák) használatát;

- = médiainformatika alkalmazását;

- = az információs társadalom problémáinak megértését;
- = a könyvtári informatika alapjainak elsajátítását.
- A tanulás-tevékenység eredményeként minden tanuló képes legyen az informatikai környezetben jól eligazodni, és bekapcsolódni az egész világba kiterjedő informatikai társadalomba.
- A tanterv ajánlást tartalmaz a tantárgytémaköreire,
- a témakörök tartalmára,
- a tantárgy évfolyamonkénti követelményeire,
- a követelmények teljesítésére rendelkezésre álló időkeretre.
- Az iskolák és a település speciális feltételrendszereit (iskolai hálózat, internet, közkönyvtár, médiatár stb.) a NAT tantervi ajánlásán túl is figyelembe veszi a tanterv.

A Nemzeti alaptanterv általános szabályozásából eredő feladatok

Nemzeti és európai értékek közvetítése.

Az interdiszciplinitás elvének megvalósítása.

A tanulás, a játék és a munka harmonikus kapcsolatának biztosítása.

A nemzeti kultúra értékeinek ismerete (feltalálók stb.) a hagyományok megismerése és folytatása.

Az egyetemes emberi civilizáció értékeinek megismerése és megbecsülése.

A kommunikációs és informatikai kultúra elemeinek elsajátítása.

Az eredményes tanulás módszereinek hatékony alkalmazása.

Az egészséges életmód igényének kialakítása.

A természettudományos gondolkodásmód fejlesztése.

A kritikai és kreatív olvasás képességének fejlesztése.

A foglalkozások megismerése, pályorientáció kifejlesztése.

A tanterv szelleméhez igazodó lényeges módszertani elvek

- A problémacentrikus oktatás;
- Jogi- és etikai szemléletű tanulás;
- Az informatikatörténet felhasználása;
- A rendszerszemléletű tevékenység;
- Algoritmus szemléletű tanulás;
- A tervszemléletű tanítás-tanulás;
- Önművelődési képesség alkalmazása;
- Az alkotó és cselekvő munkára ösztönzés.

Jelen tantervet mindazoknak az iskoláknak és pedagógusoknak ajánljuk, akik fontosnak tartják a komplex szemléletű, „gyakorlati” életre való nevelést abban a szellemben, hogy gyermekeinknek a *legkorszerűbbet*, a legérdekesebbet és további életükben a lehető *legjobban hasznosítható* információkat, gyakorlati tudnivalókat, praktikus készségeket nyújtsuk.

A tanterv tananyaga az iskolák többségében megvalósítható – a korábbi feltételek fenntartása vagy részleges fejlesztése mellett.

Amennyiben az eszközfeltételek nem adóttak, az órákat eszközökkel nem igénylő témák részletesebb, és mélyebb feldolgozására kell fordítani.

INFORMATIKA 5–8.

Célok

Keltse fel a tanulók érdeklődését az informatika iránt.

Alakuljon ki a tanulóknak egy olyan informatikai szemlélet, amely alkalmassá teszi őket arra, hogy különböző tantárgyakban és a mindennapi életben is használják tudásukat.

Olyan képességek, készségek, beállítódások kialakítása, melyek segítik az informatikai környezetben való eligazodást.

Az informatikai ismeretek folyamatos megújítására törekedjenek.
A könyvtárakat biztosan, tudatosan használják.

Feladatok

Információszerzési, tárolási és átadási technikák alkalmazása.
Az információkezelés jogi és etikai szabályainak elsajátítása.
A könyvtárhasználat révén képes legyen információk elérésére, kritikus szelekciójára, feldolgozására és értékelésére.
Az újfajta kommunikációs lehetőség elsajátítása.
Önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése.
Saját és társai munkájának értékelése.

Követelmények

A számítógépes munka során balesetmentesen, az ergonómiai szempontok figyelembevételével dolgozzon.
A berendezéseket a használati utasításoknak megfelelően alkalmazza.
Sajátítsa el a számítógépes rendszer felhasználói szintű kezelését.
Képes legyen az információt felismerni, megjeleníteni és kezelni.
Szerezzen jártasságot a könyv- és médiatár, az internet használatában.
Szokjon hozzá az ismeretterjesztő irodalom, folyóiratok, kézikönyvek és a multimédia használatához.
Értse a technikai kommunikáció lényegét.
Tudja alkalmazni az operációs rendszereket és a segédprogramok szolgáltatásait.
Tudjon kapcsolatot létesíteni hálózat segítségével.
Ismerje az alapvető dokumentumformákat és képes legyen használni. Tudjon keresni nyilvántartásokban.
Legyen képes a problémamegoldásokhoz a legcélszerűbb módszereket és eszközöket kiválasztani.
Igazodjon el a könyvtárakban. Használja az iskolai és közkönyvtárakat.

Tartalom

Az informatika tantárgyhoz szaktantermi oktatásra van szükség. A számítógépes szaktanterem kisebb átalakításokkal és bővítésekkel alkalmassá tehető a tanterv teljesítéséhez. Ideális feltételek esetén internetes hozzáférés, hálózatról működtethető nyomtató, multimédiás program fogadására alkalmas gép, iskolai könyvtár áll rendelkezésre. Könyvtár- és üzemplátogatásokkal és tanulmányi utakkal is segíthetjük a képzést. Az órai munkák jellemző módszere a kiscsoportos, párokban és egyénileg végzett munka. Az informatikaórákat a tevékenység, a gazdag szemléltető anyag használata jellemzi.

Értékelés

Az ismeretek, a tevékenységek és a munkafolyamatok eredményeinek folyamatos és záró értékelése. Az értékelés és ellenőrzés mindenkor előre megadott szempontok alapján történik.

5. évfolyam

Jellemzők

Időkeret: 37 hét: 1/1,5/2 óra/hét (rugalmasan átalakítható).
Otthoni / szakköri / iskolai szabad számítógép hozzáférés: 1 óra/hét.

Cél

Felkelteni a tanulók érdeklődését az informatika iránt.
A számítógép alapvető kiépítésének megismerése, a felhasználás alapelehetőségeinek megtanulása, alkalmazása alkotó munka keretében.
A könyvtári dokumentumtípusok megismerése, tudatos felhasználói magatartás kialakítása.

Követelmény

Értse, hogy ugyanaz az ismeret különféle jelekkel leírható.

Ismerje és tartsa be a számítógép balesetmentes használati szabályait; a számítógépet az ergonómiai elvárások szerint használja.

Ismerje a számítógép-kezelés algoritmusát és ezt tudatosan alkalmazza; felhasználói szinten kezelje a perifériákat.

Tudjon a könyvtárszerkezetben tájékozódni, mozogni, valamely módszerrel könyvtárakat létrehozni, törölni különböző háttértárakon.

Ismerje az algoritmizálás fontosságát, értelmezni tudjon egyszerű algoritmusokat (pl. Logo segítségével).

Ismerje meg valamely szövegszerkesztő és egy egyszerű rajzoló program alkalmazási lehetőségeit, képes legyen a felvetett probléma, feladat esztétikus külalakú megvalósítására.

Igazodjon el az iskolai könyvtár állományában, tudja igénybe venni a szolgáltatásokat.

Speciális feladatok

Az informatikai eszközök balesetmentes használata. Kezelési utasítások megismerése és figyelembe vétele. Tiszta környezet kialakítása.

Tartalom

1. Az informatikai környezet.
2. A számítógép környezetünkben.
3. Kommunikáció a számítógéppel.
4. Informatika elmélet – gyakorlat.
5. Könyvekről, könyvtárakról.
6. Részösszefoglaló, összefoglaló.

Értékelés

Tevékenység megfigyelése és szóbeli megbeszélése.

Az elkészített dokumentumok előre megadott szempontok szerinti elemzése és osztályozása.

Feltételek

Tanulók száma legfeljebb: 16 fő

1. AZ INFORMATIKAI KÖRNYEZET**Időkeret: 3 hét****Cél**

Az információ fogalmának értelmezése. Az információátvitel rendszerének megértése.

Az információ átadás és rögzítés történeti áttekintése.

Követelmény

Ismerje az információ fogalmkörét.

Értelmezni tudja az ismeretek különböző jelrendszerekkel való leírását.

Tudja alkalmazni a távközlési eszközöket.

Függőség

A köznapi információátvitel módjainak ismerete (telefon, rádió, tv stb.).

Tartalom

- 1.1. Az információszerzésről.
- 1.2. Az információ rögzítése.

*2. A SZÁMÍTÓGÉP KÖRNYEZETÜNKBEN***Időkeret: 6 hét****Cél**

A számítógép alapkiépítésének és perifériáinak megismerése.
A számítógép-történet főbb állomásainak megismerése.
A használat hardver alapjainak elsajátítása, a balesetmentes működtetés szabályainak megismerése.

Követelmény

Ismerje és tartsa be a szaktanterem rendjére vonatkozó előírásokat.
Tudja a számítógépet szakszerűen ki és bekapcsolni.
Tudja kezelni a számítógép perifériáit.

Függőség

Nagyértékű berendezések, eszközök megbecsülése.

Tartalom

- 2.1. A számítógép közelében.
- 2.2. A számítógép mint algoritmikus gép.
- 2.3. A számítógép perifériái.

Értékelés

A végzett tevékenység értékelő megbeszélése.
Rendszerezés, elemzés szóbeli értékelése.

*3. KOMMUNIKÁCIÓ A SZÁMÍTÓGÉPPEL***Időkeret: 12 hét****Cél**

A szakszerű és biztonságos számítógép (egyedi és hálózati) használat megtanulása és alkalmazása.
Tudjon eligazodni a háttértárak között és a könyvtárszerkezetben.
Tudja saját munkáit meghatározott helyen tárolni.
Tudja a dokumentumok készítésére szolgáló programokat használni, egyszerű dokumentumokat tervezni és elkészíteni.

Követelmény

Képes legyen a háttértárak és a könyvtárak közötti mozgásra, a könyvtárszerkezet átalakítására. Tudjon alapszinten szöveges állományt létrehozni, formázni, menteni, nyomtatni. Ismerje a szövegszerkesztő rajzoló funkcióit és egy egyszerű rajzoló program használatát.
Képes legyen audio- és multimédia programok futtatására.

Függőség

Multimédiás oktatóprogramok beszerzése.

Tartalom

- 3.1. Könyvtárstruktúra kezelése.
- 3.2. Szövegszerkesztés alapfokon.
- 3.3. Rajzok készítése.
- 3.4. Egyszerű szöveges-rajzos dokumentumok készítése.
- 3.5. Audio és multimédia eszközök használata.

Értékelés

Lenyomatott dokumentumok önértékelése, előre megadott szempontok figyelembevételével. Rendszerezés, elemzés szóbeli értékelése.

*4. INFORMATIKA ELMÉLET – GYAKORLAT***Időkeret: 6 hét****Cél**

Egyszerű algoritmusok megfogalmazása, ábrázolása. Logo algoritmusok megismerése.

Követelmény

Legyen képes algoritmusok értelmezésére, egyszerű programok futtatására.

Függőség

Egyszerű programok (pl. Logo) jogtisza használata.

Tartalom

- 4.1. Az informatika alapjai.
- 4.2. Az algoritmus.
- 4.3. Problémamegoldás Logóval.

Értékelés

A feladatok szóbeli értékelése. Gyűjtőmunka értékelése csoportos megbeszélés alapján.

*5. KÖNYVEKRŐL, KÖNYVTÁRAKRÓL****Időkeret: 8 hét****Cél**

- A dokumentumok csoportjainak felismerése.
- A könyv jellemzőinek ismerete.
- Egy mű keresési algoritmusának elsajátítása.
- A katalógus céljának értése, keresés betűrendes katalógusban.
- A könyvtárhasználat alapjainak elsajátítása.

* Tananyag

Követelmény

Tudjon eligazodni az iskolai könyvtár állományában.
Ismerje a dokumentumtípusokat.
Tudjon betűrendes katalógusban keresni.

Függőség

Otthoni könyvek (könyvtár) ismerete. Tájékozottság különböző dokumentumokban.

Tartalom

- 5.1. Dokumentumtípusok
- 5.2. A könyv, a könyv olvasása
- 5.3. Információszerzés könyvtári környezetben
- 5.4. Könyvtári katalógusok kezelése

Értékelés

Keresési tevékenység szóbeli elemzése.

6. RÉSZÖSSZEFOGLALÓ, ÖSSZEFOGLALÓ

Időkeret: 2–4 hét

6. évfolyam**Jellemzők**

Időkeret: 37 hét: 1/1,5/2 óra/hét (rugalmasan átalakítható).
Otthoni / szakköri / iskolai szabad számítógép hozzáférés: 1 óra/hét.

Cél

A tanulók informatikai érdeklődésének elmélyítése.
A számítógép alapvető kiépítésének megismerése, a felhasználás alaplehetőségeinek megtanulása, alkalmazása alkotó munka keretében.
A hagyományos és az új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatás megismerése.

Követelmény

Az adott informatikai környezetet tudatosan használja.
Ismerje és tartsa be a számítógép balesetmentes használati szabályait. A számítógépet az ergonómiai elvárások szerint használja.
A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás elsajátítása. Ismerje a számítógép kezelés algoritmusát és ezt tudatosan alkalmazza. Felhasználói szinten kezelje a perifériákat.
Tudjon a mappa és könyvtárszerkezetben tájékozódni, mozogni, valamely módszerrel könyvtárakat létrehozni, törölni különböző háttértárakon.
Ismerje az algoritmizálás fontosságát, értelmezni tudjon egyszerű algoritmusokat (Logo, Qbasic stb. segítségével).
Ismerje meg valamely szövegszerkesztő és egy egyszerű rajzoló program alkalmazási lehetőségeit, képes legyen a felvetett probléma, feladat esztétikus külalakú megvalósítására.
Igazodjon el az iskolai könyvtár állományában, tudja igénybe venni a szolgáltatásokat.

Speciális feladatok

Az informatikai eszközök balesetmentes használata. Kezelési utasítások megismerése és figyelembe vétele. Tiszta környezet kialakítása.

Tartalom

1. A számítógép környezetünkben.
2. Kommunikáció a számítógéppel.
3. Informatika elmélet – gyakorlat.
4. Hogyan készül a könyv?
5. Részösszefoglaló, összefoglaló.

Értékelés

Tevékenység megfigyelése és szóbeli megbeszélése.

Az elkészített dokumentumok előre megadott szempontok szerinti elemzése és osztályozása.

Feltételek

Tanulók száma legfeljebb: 16 fő

1. SZÁMÍTÓGÉP KÖRNYEZETÜNKBEN**Időkeret: 6 hét****Cél**

A számítógép alapkiépítésének és perifériáinak használata.

A számítógép-történet főbb állomásainak megismerése.

A használt hardver alapjainak elsajátítása, a balesetmentes működtetés szabályinak tudatos alkalmazása.

Képes legyen közhasznú információk keresésére.

Követelmény

Tudja biztonságosan kezelni a számítógép perifériáit.

Kezeli tudjon oktató adatbázisokat, egyszerű oktató–tanító és játék programokat.

Függőség

Nagyértékű berendezések, eszközök megbecsülése. Jogtiszta programok használatának szabályai.

Tartalom

- 1.1. Számítógép környezetünkben.
- 1.2. A működő számítógép.
- 1.3. A számítógép perifériái.

Értékelés

A végzett tevékenység értékelő megbeszélése.

Rendszerezés, elemzés szóbeli értékelése.

2. KOMMUNIKÁCIÓ A SZÁMÍTÓGÉPPEL

Időkeret: 14 hét

Cél

Rajzos és szöveges dokumentumok létrehozása. Multimédiás dokumentumok kezelése. Közhasznú információk használata.

Követelmény

Képes legyen egyszerű szöveges, rajzos dokumentumokat követelményeknek megfelelően létrehozni. Ismerje a hálózatban való keresés algoritmusát. Képes legyen adatbázisban keresni. Képes legyen audio- és multimédia programok futtatására.

Függőség

Multimédiás oktatóprogramok beszerzése.

Tartalom

- 2.1. Könyvtárstruktúra kezelése.
- 2.2. MS-DOS gyakorlatok.
- 2.3. Windows alapú fájlkezelés.
- 2.4. Egyszerű szöveges-rajzos dokumentumok készítése, nyomtatás.
- 2.5. Játék és logikai programok használata.
- 2.6. Audio és multimédia eszközök használata.

Értékelés

Lenyomtatott dokumentumok önértékelése előre megadott szempontok figyelembevételével. Rendszerezés, elemzés szóbeli értékelése.

3. INFORMATIKA ELMÉLET – GYAKORLAT

Időkeret: 8 hét

Cél

Egyszerű algoritmusok megfogalmazása, ábrázolása.
Logo algoritmusok megismerése.
Számolási műveletek elvégzése számítógéppel.
Egyszerű problémák és feladatok megoldása.

Követelmény

Legyen képes algoritmusok értelmezésére, egyszerű programok futtatására. Képes legyen egyszerű programok átalakítására megadott szempontok szerint.

Függőség

Egyszerű programok jogtisza használata.
Operációs rendszerek jogtisztasága.

Tartalom

- 3.1. Az informatika alapjai.
- 3.2. Az algoritmus.
- 3.3. Problémamegoldás egyszerű programokkal.
- 3.4. Windows alapok, DOS alapok.
- 3.5. Kalkulátorok – számítógépek.

Értékelés

A feladatok szóbeli értékelése.
Gyűjtőmunka értékelése csoportos megbeszélés alapján.
Egyszerű cselekvéssorok algoritmizálása, folyamatábra készítése.

*4. HOGYAN KÉSZÜL A KÖNYV?***Időkeret: 8 hét****Cél**

A dokumentumok csoportjainak felismerése.
A könyv jellemzőinek ismerete.
A hagyományos és az új könyvkészítés lényegének megértése. A könyvkészítés műveleteinek ismerete.
Nyomda, grafikai stúdió, másolószalon tevékenységének megismerése.

Követelmény

Tudjon eligazodni a nyomtatott dokumentumok körében. Ismerje a könyvkészítés algoritmusát. Elemezni tudjon könyveket tipográfiai, esztétikai, tartalmi szempontból.

Függőség

Könyvtárak ismerete.
Üzem / iroda / stúdió látogatása.

Tartalom

- 4.1. A hagyományos könyvkészítés.
- 4.2. Könyvkészítés új módon.
- 4.3. A korszerű nyomda.
- 4.4. Nyomdai előkészítés számítógéppel.

Értékelés

Üzemlátogatásról készített dokumentum elemzése.
Gyűjtőmunka elemzése megadott szempontok alapján.

*5. RÉSZÖSSZEFOGLALÓ, ÖSSZEFOGLALÓ***Időkeret: 1–4 hét**

7. évfolyam

Jellemzők

Időkeret: 37 hét: 1,5/2/2,5 óra/hét (rugalmasan átalakítható).

Otthoni / szakköri / iskolai szabad számítógép hozzáférés: 1 óra/hét.

Cél

A tanuláshoz, munkához, egyéni élet alakításához szükséges információgyűjtés, feldolgozás és alkalmazás képességének kialakítása.

Az információszerzés, -feldolgozás és -felhasználás jogi és etikai szabályainak megismerése és betartása.

Az informatikai ismeretek megújítási igényének erősítése, a számítógépes hálózatokban való kommunikációs ismeret és készség elsajátítása.

Tudatos és biztos könyvtárhasználói magatartás kialakítása.

Követelmény

Képes legyen a számítógép perifériáit kezelni, a könyvtárszerkezetben tudjon tájékozódni, új szerkezetet képes legyen kialakítani.

Ismerje és használja a rendelkezésre álló operációs rendszert (DOS, Windows stb.) és a legfontosabb segédprogramokat.

Készítsen egyszerű algoritmusokat és ezeket képes legyen megjeleníteni (Logo, Qbasic stb.).

Ismerje az internet lehetőségeit, használja levelek forgalmazására és információszerzésre.

Tudjon információt keresni a kézikönyvtár segédkönyveiben.

Ismerje a könyvtárak jellegzetességeit, típusait, képes legyen a legnagyobb könyvtárakat internet segítségével felkeresni, azokról információt gyűjteni.

Speciális feladatok

Az informatikai eszközök balesetmentes használata. Kezelési utasítások megismerése és figyelembe vétele.

Tiszta környezet kialakítása.

Közkönyvtárak látogatása.

Tartalom

1. Informatikai környezet.
2. Kommunikáció a számítógéppel.
3. Kommunikáció a hálózaton.
4. Informatika elméletéből.
5. Dokumentumkészítés számítógéppel.
6. Könyvtárközelben.
7. Részösszefoglaló, összefoglaló.

Értékelés

Tevékenység megfigyelése és szóbeli megbeszélése.

Az elkészített dokumentumok előre megadott szempontok szerinti elemzése és osztályozása.

Feltételek

Tanulók száma legfeljebb: 16 fő

1. INFORMATIKAI KÖRNYEZET

Időkeret: 4 hét

Cél

Az informatikai eszközöket tudatosan, mértéktartóan használja.
Megfelelő tájékozottság a korosztály számára készült informatika tárgyú művekben.

Követelmény

Ismerje a számítógép és perifériáinak felépítését, a fő részek funkcióit a működés és használat lényegét.
Értelmezni tudja az informatikai alapfogalmakat (jel, információ, adat, kódok).

Függőség

Informatikai szakkönyvtár kialakítása.

Tartalom

- 1.1. A sokoldalú számítógép.
- 1.2. A számítógép alapkiépítése.

Értékelés

Megfigyelés, elemzés, összehasonlítás szóbeli értékelése.

2. KOMMUNIKÁCIÓ A SZÁMÍTÓGÉPPEL

Időkeret: 8 hét

Cél

Az informatikai eszközök és szoftverek szakszerű és etikus használatának elsajátítása.
Tanulást segítő oktatóprogramok használata.
Önálló munkavégzés számítógéppel.

Követelmény

Tudjon tájékozódni a számítógép könyvtárstruktúrájában.
Ismerje és használja az operációs rendszer szolgáltatásait.
Tudjon egy segédprogramot biztosan használni.

Függőség

Víruskezelő és tömörítő programok beszerzése.

Tartalom

- 2.1. Állománykezelő programok használata.
- 2.2. Vírusok felismerése.
- 2.3. A vírusok hatástalanítása, a fertőzés megelőzése.
- 2.4. Adattömörítések.
- 2.5. Oktatóprogramok alkalmazása.

Értékelés

Rendszerezés, elemzés szóbeli értékelése.

3. KOMMUNIKÁCIÓ A HÁLÓZATON

Időkeret: 8 hét**Cél**

Levelezőprogram használata.

Ismerje a hálózati keresés algoritmusát és önállóan képes legyen kulcsszavas vagy tematikus keresésre. Képes legyen közérdekű (és érdeklődési körbe tartozó) információkhoz jutni hálózat segítségével.

Követelmény

Ismerje az elektronikus levelezés szabályait.

Küldjön és fogadjon elektronikus leveleket.

A hálózatról letöltött állományokat tudja tárolni és kezelni.

Függőség

Hálózati hozzáférhetőség biztosítása.

E-mail címek létrehozása.

Tartalom

3.1. Hálózati rendszerek.

3.2. Az iskolai hálózat.

3.3. Az internet felépítése.

3.4. Tallózás az interneten. Keresők.

3.5. Tanulás az internet segítségével. Csevegők.

3.6. Levelezés új módon – e-mail.

Értékelés

A hálózati munka értékelése megbeszélés alapján.

4. AZ INFORMATIKA ELMÉLETÉBŐL

Időkeret: 4 hét**Cél**

Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.

Követelmény

Legyen képes egyszerű algoritmusokat készíteni. Tudjon egyszerű programokat futtatni, módosítani vagy készíteni.

Függőség

Egyszerű programok (pl. Logo) jogtisza használata.

Tartalom

4.1. Algoritmusok leírása és szerkezete.

4.2. Egyszerű problémamegoldások.

4.3. Egyszerű grafikai program készítése (Logo).

Értékelés

Tevékenység értékelése csoportos megbeszélés alapján.

5. DOKUMENTUMKÉSZÍTÉS SZÁMÍTÓGÉPPEL

Időkeret: 8 hét

Cél

Egyszerű szöveges-rajzos dokumentumok tervezése és kivitelezése számítógépes környezetben.
Képek rögzítése és feldolgozása.

Követelmény

Képes legyen egy dokumentumot többféle tipográfiai megjelenésben előállítani.
Ismerje a dokumentumkészítés algoritmusát.

Függőség

Mintadokumentumok megismerése, elemzése.
Képgyűjtemények beszerzése.

Tartalom

- 5.1. Szövegszerkesztéstől a kiadványszerkesztésig.
- 5.2. Kis méretű dokumentumok tervezése és kivitelezése.
- 5.3. Az iskolaújság és szerkesztése.

Értékelés

Tevékenység értékelése csoportos megbeszélés alapján.

6. KÖNYVTÁRKÖZELBEN

Időkeret: 4 hét*

Cél

A kézikönyvtár használatának elsajátítása. Könyvtárak látogatása.

Követelmény

Tudjon információkat keresni segédkönyvekben. Ismerje a közművelődési könyvtár használati szabályait.

Függőség

Kézikönyvtár otthon és az iskolában. Közkönyvtár (gyerekkönyvtár) látogatása.

Tartalom

- 6.1. A könyvtári állomány áttekintése.
- 6.2. A kézikönyvtár és használata.
- 6.3. Problémamegoldás a könyvtárban.
- 6.4. Látogatás könyvtárba.
- 6.5. Híres magyar könyvek és könyvtárak.

Értékelés

Könyvhasználat elemzése.

* A könyvtári informatikát szabad választás alapján a magyar nyelv és irodalom tantervében vagy az informatika tantervében, de csak egyik helyen indokolt szerepeltetni.

7. RÉSZÖSSZEFOGLALÓ, ÖSSZEFOGLALÓ**Időkeret: 1–4 hét****8. évfolyam****Jellemzők**

Időkeret: 37 hét: 1,5/2/2,5 óra/hét (rugalmasan átalakítható).

Otthoni / szakköri / iskolai szabad számítógép hozzáférés: 1 óra/hét.

Cél

Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése.

Az információszerzés, feldolgozás és felhasználás jogi és etikai szabályainak megismerése és betartása.

Az információs társadalomba való bekapcsolódás igényének kialakítása.

A könyvtárhasználat olyan szinten való használata, hogy alapot nyújtson az önműveléshez és a tanuláshoz.

Követelmény

Ismerje a számítógép fontosabb alkalmazási területeit és jelentőségét; tájékozott legyen az informatika történetében.

Ismerje fel az algoritmikus szerkezeteket, tudjon egyszerű algoritmusokat alkotni.

Képes legyen adatokat rendezni, feldolgozni.

Tudjon önállóan egyszerű (tantárgyi) dokumentumokat készíteni.

Tudjon szak- és tárgyi katalógust használni.

Speciális feladatok

Közkönyvtárak látogatása.

Internetes hozzáférés biztosítása.

Tartalom

1. Az informatikai robbanásról.
2. Informatika elmélet – gyakorlat
3. Dokumentumkészítés számítógéppel.
4. A „számítógépes” iroda.
5. Könyvtárközelben.
6. Részösszefoglaló, összefoglaló.

Értékelés

Tevékenység megfigyelése és szóbeli megbeszélése.

Az elkészített dokumentumok előre megadott szempontok szerinti elemzése és osztályozása.

Feltételek

Tanulók száma legfeljebb: 16 fő

1. AZ INFORMATIKAI ROBBANÁSRÓL**Időkeret: 7 hét****Cél**

Tájékozódás a hardver eszközök körében. Ismeretgyűjtés a számítógép alkalmazásairól.

Megfelelő tájékozottság az informatika tárgyú művekben és internetes ismertetőkből.

Követelmény

Ismerje a magyar tudósok szerepét a számítógépek fejlesztésében.
Használja és ismerje a korosztálynak szóló informatikai folyóiratokat.

Függőség

Informatikai szakkönyvtár kialakítása.

Tartalom

- 1.1. A számítógép mint rendszer.
- 1.2. A PC-k kialakulása és fejlődése.
- 1.3. PC-től a célszámítógépekig.
- 1.4. Az elektronikus háttérpar fejlődése.
- 1.5. Az informatika tudósairól.

Értékelés

Megfigyelés, elemzés, összehasonlítás szóbeli értékelése.

*2. INFORMATIKA ELMÉLET ÉS GYAKORLAT***Időkeret: 6 hét****Cél**

Algoritmus leírás értelmezése és használata.
Egyszerű logikai és matematikai feladatok megoldása.
Algoritmusok kódolása egyszerű programozási nyelven.

Követelmény

Tudjon utasítássorozatot, feltételes elágazást és ciklusokat értelmezni.
Ismerje az algoritmus kódolt formájú leírásának logikáját.

Függőség

Egyszerű programok jogtiszta használata.

Tartalom

- 2.1. Algoritmusok és leírásuk.
- 2.2. Eljárások és programok.
- 2.3. Feladatok megoldása.
- 2.4. Programozásról.

Értékelés

Rendszerezés, elemzés szóbeli értékelése.

*3. DOKUMENTUMKÉSZÍTÉS SZÁMÍTÓGÉPPEL***Időkeret: 8 hét****Cél**

Iskolai dokumentumok készítése minta alapján. Jártasság dokumentumok kezelésében.

Követelmény

Ismerje a dokumentumkészítés algoritmusát.
Ismerje a tipográfiai terv fogalmát és alapjait.
Tudatosan használja helyesírás ellenőrző programrészt.
Tudjon egyszerűen dokumentumokat továbbítani elektronikus levél útján.

Függőség

Szövegszerkesztő programok jogtiszta használata.
Egyszerű dokumentumgyűjtemény összeállítása.

Tartalom

3.1. Dokumentumok tervezése és kivitelezése.
3.2. Rajzok, képek beillesztése dokumentumokba.
3.3. Komplex dokumentum készítése.

Értékelés

Önálló munka értékelése előre megadott szempontok alapján.

4. A „SZÁMÍTÓGÉPES” IRODA**Időkeret: 8 hét****Cél**

Adatsorok, táblázatok és grafikonok jellemzőinek megismerése, összefüggések felismerése.
Egyszerű feladatok megoldása táblázatkezelővel.
Egyszerű adatbázis kezelés alkalmazása.

Követelmény

Képes legyen adatokat táblázatba rendezni, grafikonokat készíteni.
Tudja önállóan használni a táblázatkezelő menürendszerét.
Tudjon adatbázisokat és táblázatokat menteni és nyomtatni.
Képes legyen oktatóprogramokat futtatni és értelmezni.

Függőség

Nyomtatási lehetőség.
Tantárgyi oktatóprogramok beszerzése.

Tartalom

4.1. A számítógép irodai felhasználási lehetőségei.
4.2. Adattárolási alapok.
4.3. Táblázatok készítése.
4.4. Grafikonok rajzolása.
4.5. Oktatóprogramok használata.

Értékelés

Tevékenység értékelése csoportos megbeszélés alapján.
Elkészített munkák elemzése.

*5. KÖNYVTÁRKÖZELBEN***Időkeret: 6 hét****Cél**

Törekedjen források szakszerű felhasználására.
Hagyományos és számítógépes keresők használata.

Követelmény

Tudjon szakjelzet alapján ismeretterjesztő művet keresni.
Tudjon forrásanyagokat feldolgozni.

Függőség

Internet használata.
Könyvtárak ismerete.

Tartalom

- 5.1. Keresés hagyományos katalógusokban.
- 5.2. Keresés számítógépes katalógusokban.
- 5.3. Adatok és dokumentumok gyűjtése.
- 5.4. Szakmai beszámoló készítése.

Értékelés

Könyvkeresés és könyvhasználat elemzése.

*7. RÉSZÖSSZEFOGLALÓ, ÖSSZEFOGLALÓ***Időkeret: 2–4 hét**

TERMÉSZETISMERET

5–6. évfolyam

A NAT „Ember és természet” műveltségterülete alapján

Bevezető

Alapelvek, célok

Az Ember a természetben műveltségi terület keretében zajló nevelő-oktató munka feladata, célja sokrétű:

- a diszciplináktól független általános természettudományos fogalmak, eljárások és szemléletmódok formálása;
- készségek, képességek alakítása, a személyiségjegyek pozitív formálása;
- a tudomány, a tudományos kutatás, mint társadalmi tevékenység bemutatása;
- a fizikai, kémiai és az életre vonatkozó tudásrendszerek alakítása;
- a tudományok egymásra épülését biztosító külső és belső feltételek kiemelése, a tudásrendszerek összehangolása;
- a tudomány és a technika, valamint a társadalom fejlődésének kapcsolatát érintő meggyőződések formálása;
- a tanulók rendszerben, kölcsönhatásban, kapcsolatokban történő gondolkodásának erősítése;
- az életben nélkülözhetetlen, s elsősorban a természettudományokban begyakorolható megismerési, tanulási, értelmezési technikák és módszerek azonosítása, fejlesztése (pl. megfigyelés, kísérletezés, mérés, következtetés, összehasonlítás);
- a természettudomány szerepének megismertetése a társadalmi folyamatokban, a személyes sorsok alakulásában, nevelés arra, hogy az így szerzett tudás, felelős cselekvésben nyilvánuljon meg;
- a tudomány természetére, történetére és a kiemelkedő alkotók munkásságára vonatkozó ismeretek alakítása (a magyar vonatkozások, s ezek európai kapcsolatainak kiemelésével).

Az Ember a természetben műveltségi területen folyó nevelés-oktatás a természeti folyamatok, összefüggések s az ember ezekkel való kapcsolatának tényleges megértésére épül. Az értelmes tanulás feltétele, hogy a tanulók megismeréssel kapcsolatos beállítódásait a tudás önálló, tevékeny formálásának lehetőségébe és fontosságába vetett meggyőződés határozza meg. Maga a megismerési, tanulási folyamat a tanulók aktív, értelmező tevékenysége, a tapasztalatoknak a már meglévő elképzelések keretei között történő feldolgozása, az eredmények önálló, kritikus értékelése és alkalmazása. Az értelmes tanulás során létrejövő tudásrendszereknek alkalmasnak kell lennie környezetünk jelenségeinek előrejelzésére, magyarázatára, s alkalmazhatónak kell bizonyulnia a mindennapi tevékenységek során.

Az iskolázás 1–6. évfolyamában zajló természettudományos nevelés a természeti világ elemi megismerésének lehetőségét biztosítja a 6–12 évesek számára. A tanulók elsajátíthatják a tudományos megismerés legelemibb eljárásait, a megismerési folyamatokkal kapcsolatos általános tudásrendszereket és műveleteket, mint amilyen:

- az előzetes elképzelések formába öntése, a hipotézisalkotás, a megfigyelések és a kísérletek tervezése;
- a mindennapokból ismert mennyiségek elemi szintű értelmezése, tudatos használata, mérése;
- a tapasztalatok szóban, írásban való nyelvileg helyes megfogalmazása, rajzban, grafikonon történő rögzítése, a problémamegoldás elemi műveletei;
- az ismeretszerzés, tájékozódás már kisiskolás korban elérhető és gyakorolható módszerei.

Fejlesztési feladatok

1. Tájékozódás a tudomány – technika – társadalom kölcsönhatásáról, a természettudományról, a tudomány és a tudományos megismerés.

A tudományos vizsgálódások kérdésfeltevéseinek és eredményeinek tudatos összekapcsolása a témához illeszkedő technikai és társadalmi kérdésekkel.

Az embernek mint a természet szerves részének kezelése a természeti folyamatok elemzése során. A környezetre kifejtett emberi, társadalmi hatások elemzése. Az e körben felmerülő problémák felismerése, megoldási módok keresése.

Az egyéni és a tudományos elképzelések összehasonlítása, a tudományos vizsgálódások hatékonyságának, fontosságának, fejlődésének izgalmas, kalandjellegének érzékeltetése, megláttatása.

A tudománytörténet néhány nagy alakjának élettörténetével, munkásságával, eredményeivel való ismerkedés.

A megismert természeti törvényszerűségek alkalmazása technikai eszközök működésének, folyamatok leírásának magyarázatára.

2. Természettudományos megismerés

A természeti és technikai tárgyakkal, jelenségekkel, folyamatokkal összefüggő elképzelések megfogalmazása, az ezekkel kapcsolatos megbeszélésekben való részvétel. A tanult egyszerűbb esetekben a folyamatok eredményeinek előrejelzése, s az előrejelzés eredményességének elemi értékelése. Önálló vizsgálódás, a megfigyelések irányított rögzítése. Adott olvasnivalóból meghatározott szempontok szerinti információk kigyűjtése.

Rendszeres megfigyelés, kísérletezés, mérés elvégzése vizsgálódásokhoz, modellalkotáshoz, problémamegoldásokhoz kötötten, önállóan és csoportmunkában is. Az eszközök balesetmentes használata.

Ismerethordozók (könyvek, lexikonok, enciklopédiák, térképek, táblázatgyűjtemények) használata csoportmunkában.

Bekapcsolódás a tanár által ajánlott ellenőrző kísérletek eredményeinek elemzésébe. A megfigyelések, tapasztalatok, megszerzett ismeretek és azok előzetes elképzelésekhez való viszonyának saját szavakkal történő, nyelvi helyes megfogalmazása és írásban való rögzítése. Az előzetes elképzelések, előrejelzések, valamint a megfigyelt jelenségek és a mért értékek közötti eltérések felismerése. Törekvés ezeknek az eltéréseknek a magyarázatára.

3. Tájékozódás az élő és élettelen természetről

Az anyag legfontosabb tulajdonságainak (tehetetlenség, kölcsönható képesség) kvalitatív értelmezése, az ezeket jellemző mennyiségek bemutatása. Az anyagfogalom fokozatos kiterjesztése különféle anyagfajtákra, a levegőre, majd általában a gázokra. Az anyagmegmaradás szempontjából szemléletileg kritikus jelenségek elemzése (pl. égés, kémiai átalakulások, halmazállapot-változások, gázok osszenyomása, melegítés folyamatai).

Használati tárgyak anyagainak felismerése, egyszerűbb anyagok technikai formálása, használati tárgyak készítése.

A gázoknak s köztük a levegőnek (pozitív) tömeg és súly tulajdonítása. A tömeg és súly fogalmainak elválasztása a szilárdság és keménység fogalmaitól.

Halmazállapot-változások kísérleti, jelenség szintű megfigyelése.

Oldódás és olvadás megkülönböztetése megfelelő folyamatok vizsgálatával és értelmezésével. A halmazállapot-változásokról tanult összekapcsolása időjárási jelenségekkel. Az időjárás és az éghajlat jelenségeinek értelmezése, elemzése.

Az anyag folytonosságáról alkotott kép mellett

– azzal szembeállítható módon – a részecske képkonstrukciója (egyszerű golyómodell hatékonyságának tesztelése, magyarázatok alkotása, a modell határainak keresése).

Ismerkedés a részecskékből való felépítettség konkrét példáival (kristályos anyagok, keveredési folyamatok magyarázata, összetett rendszerek összetevőinek felismerése).

Anyagok tulajdonságok szerinti csoportosítása, egyes tulajdonságok anyagszerkezeti értelmezése.

Kvalitatív energiafogalom. Ismerkedés konkrét, hétköznapi folyamatokban az energiafajtákkal, az energiahordozókkal, az energiaforrásokkal, az energia átalakulásaival.

A változások, az átalakulások esetében energiára vonatkozó, egyelőre kvalitatív megfontolások használata.

Egyszerű játékok a hang, a fény és a hő terjedésével kapcsolatban.

Annak bemutatása példák segítségével, hogy a folyamatban részt vevő testek energiái más testek energiájává, illetve másfajta energiákká alakulnak át.

Az energiahordozók jelentősége a hétköznapi életben, az energia iránti igény felismerése, e kérdéskör összekapcsolása emberi tevékenység területeivel. Az energiatakarékosság jelentősége és konkrét módzataival való ismerkedés. Energiatakarékos magatartás kialakítása.

Információközléssel kapcsolatos játékok (kódolás, dekódolás, a zaj szerepének szemléltetése stb. a fogalmak használata nélkül, konkrét játékokban).

Az ismert tér fokozatos „kitágítása”, távolságra vonatkozó becslések. Tájékozódás a lakóhelyen és annak környékén. A tájékozódási feladatokban hely, irány és távolság meghatározása, a világtájakra, a földrajzi fókuszokra, valamint a térképekre vonatkozó ismeretek használata. Magyarország elhelyezése Európában és a Földön.

Az idő egységeinek megismerése, számítások. Rövidebb távú folyamatok (évszakok, éghajlati és időjárási jelenségek, a természet rövidebb távú, néhány éves, évtizedes, évszázados változásai) áttekintése, elemzése. A mozgás általános jellegének tudatosulása. Leírások, példák megadása hely- és helyzetváltoztató, aktív és passzív mozgásokra az élővilágban. Néhány esetben kétségek megfogalmazása a mozgások köznapi (arisztotelészi) jellegű magyarázatával kapcsolatban.

A Föld egészére vonatkozó alapvető ismeretek (a földtengely ferdeségének következményei, földrajzi övezetek, kontinensek, óceánok stb.) megszerzése és használata természeti és társadalmi folyamatok magyarázatára, előrejelzésére. A felszínformák felismerése. A felszínváltozások főbb folyamatainak leírása, példák bemutatása, a változási folyamatok eredményeinek felismerése. A Földünk–környezetünk műveltségi területtel összhangban Magyarország vagy valamely kontinens földrajzi leírása.

Konkrét példákon annak demonstrálása, hogy egy rendszer egységes „viselkedést” produkál, a környezetében valamilyen funkciót tölt be, szerkezete van. Az eljárás alkalmazása elsősorban életközösségek bemutatása során (a konkrét életközösségeket a Földünk, környezetünk műveltségi terület tartalmával összhangban kell kiválasztani).

A tanult körben a természeti rendszerek (élettelen és élő), elemeik állapotainak, változásainak, a rendszerekre jellemző folyamatoknak a bemutatása, összehasonlítása (Földön tapasztalható folyamatok, Naprendszer, életközösségek, éghajlati övezetek, éghajlati és időjárási jelenségek). Az oldódásnak, a halmazállapot-változásoknak, a lassú és gyors égés folyamatainak, a hőtágulásnak, a testek folyadékban való úszásának, lebegésének, elmerülésének világos elkülönítése a gyakorlati helyzetek elemzése során. E jelenségek, folyamatok felismerése, kvalitatív leírása.

Az egység fogalmának bevezetése egyszerű mérésekkel, kísérletekkel.

A természetben, elsősorban az életközösségekben szerepet játszó néhány szabályozási folyamat részletesebb elemzése, a fogalmak meghatározása nélkül.

Az életjelenségeken alapuló élet-értelmezés használata az élővilág, a Föld folyamatainak elemzése során.

Az élővilág relatív állandóságának, valamint változásának, a hosszú időszakok alatt lezajló átalakulásnak az elfogadása, az öröklődés lehetséges szerepének felismerése.

Fokozatos ismerkedés a rendszertani egységekkel: sejtalkotó, sejt, szövet, szerv, szervrendszer, szervezet (egyed), ökológiai rendszer fogalmakkal, konkrét esetekben a hierarchikus szerveződés felvázolása. Életközösségek leírására vonatkozó módszerek elsajátítása, alkalmazása konkrét leírásokban.

Nagyobb „osztályok” nevének és egymáshoz való viszonyaiknak az alkalmazása az ismeretszerzés során a hierarchikus osztályozásra vonatkozó tudás használatával.

A növényi és az állati anyagcsere összehasonlítása. Az öröklődés és a szaporodás összekapcsolása.

Az emberi szervezet felépítésének és működésének alapszintű ismerete, a rendszerszerűség belátása. Az egyes szervrendszerek fontosabb, gyakoribb betegségeinek, a megelőzés és a gyógyítás mindenki számára elsajátítandó módozatainak ismerete.

A környezetet leggyakrabban szennyező anyagoknak és forrásainak azonosítása, a szennyezéshez vezető emberi tevékenységek felismerése a környezetben. Általános problémaérzékenység minden megismert területen. A szennyező anyagokkal való óvatos bánásmód megismerése. A természet jövőjéért, fenntarthatóságáért érzett felelősség vállalása, a környezet, s különösen a talaj, a víz, a levegő és a táj értékeinek védelme, megóvása.

Általános célok, feladatok

Az 5–6. évfolyam természetismeret tantárgyának tanítási – tanulási céljai az 1–4. évfolyam környezetismeret tantárgyára épül, azzal egységes rendszert alkot. Az ott megalapozott természettudományos megismerési módszereket fejleszti tovább, bővíti a tanulók környezetre vonatkozó ismereteit, készségeit, szokásait, a tárgy iránti érdeklődésüket, attitűdjeiket.

A kerettantervben kidolgozott tananyag főbb céljai

A tanulók a természeti jelenségeket egységükben, komplex módon értelmezzék, ezért az élő és élettelen természet biológiai, földrajzi, fizikai, kémiai alapjelenségeit – ahol erre lehetőség van – integráltan dolgozza fel.

Az 5–6. évfolyamos természetismeret tanítása-tanulása során figyelembe kell venni, hogy a tanulók gondolkodása képszerű. A megismerési folyamatban ezért döntő a sokoldalú érzéki megismerés feltételeinek megteremtése. A sokoldalú érzéki tapasztalatokkal megszerzett képzetek biztos alapot jelentenek a természeti folyamatok, elemi összefüggések, törvényszerűségek megértéséhez. A természettudományos nevelésben így biztosítjuk, hogy a tanulók a tapasztalataik birtokában képesek legyenek alapvető gondolkodási műveletek, pl. konkretizálás, elvonatkoztatás, általánosítás és ezekre alapozva egyszerűbb fogalomalkotások, ítéletek, következtetések elvégzésére.

Ebben az életkorban elvont fogalmak megalkotása nem szükséges, de fontos feladat, hogy a természettudományos gondolkodáshoz szükséges értelmi képességeket (az észlelést, megfigyelést, figyelmet, emlékezetet, képzetet) fejlesszük a tárgy tanítása során. A tanulók szerezzenek gyakorlatot a különböző természeti tárgyak, élőlények, jelenségek minőségi és mennyiségi jellemzőinek elemi szintű összehasonlításában, mérésében, csoportosításában. Ismerjék meg és használják a vizsgálódásokhoz, mérésekhez, kísérletekhez szükséges eszközöket.

A természetismeret tantervének célja továbbá a környezeti nevelés. Ebben az életkorban a hangsúly a környezet állapota iránti érzékenység kialakításán és az ökológiai szemlélet meg-alapozásán van. A tanulók váljanak nyitottá a természet szépségei, értékei és a környezeti problémák iránt. Ismerjék meg hazánk legfontosabb természeti értékeit, védett területeit, nemzeti parkjait.

Ismerjék meg, hogy a környezetünk állapota saját egészségünkre is hatással van. Igényeljék az egészséges életkörülményeket, lássák be, hogy maguk is felelősek a környezet értékeinek megőrzésében, egészséges állapotának fenntartásában. Tudatosítsuk, hogy maguk is felelősek a természet jövőjéért, ismereteik és tapasztalataik birtokában készüljenek fel a természet megővására, a környezeti problémák megelőzésére.

A kerettanterv tananyaga és követelményei motiválnak arra, hogy a tanulók a természettudományos ismereteiket megfelelő ismeretterjesztő könyvek, folyóiratok, rádió és televízió műsorok, számítógépes kapcsolatok révén is fejleszthetik.

A természetismeret fontos tanítási-tanulási célja, hogy a tanulók képesek legyenek a megszerzett ismeretek, tapasztalatok alapján – írásban és szóban – gondolataikat önállóan megfogalmazni.

5. évfolyam

Órakeret

Éves óraszám: 37 (vagy 55,5*) óra

Heti óraszám: 1 (vagy 1,5) óra

Belépő tevékenységformák

Észlelések, megfigyelések, vizsgálatok, kísérletek alapján néhány konkrét alapfogalom kialakítása.

A megfigyelt jelenségek alapján konkretizálási és általánosítási gondolkodási műveletek végzése. A megismert természeti jelenségekben az anyag változásainak alapfokú értelmezése.

Az egyszerű jelenségek okszerű magyarázata. A szöveges és képi információk értelmezése,

rendszerezése, egyszerű következtetések levonása. Mérések, kísérletek önálló elvégzése és eredményeik értelmezése. Iránymeghatározás térképen, tájékozódás, egyenes vonalú távolságmérés.

*(A tantárgyi tanterv órakerete 55,5 órára a szabadon tervezhető órákkal egészíthető ki).

A valóságos környezet megfigyelésével, vizsgálatával információnyújtás. Közvetett információnyújtás ismeretterjesztő kiadványok, képek, filmek, modellek segítségével.

Az élőlényekre vonatkozó köznapi ismeretek természettudományos szemléletű bővítése, rendszerezése.

Az érzéki megismerésen, konkrét tapasztalatokon alapuló szabatos fogalomhasználat. A megismert élőlények testfelépítése és életmódja közötti alapvető összefüggések felismerése.

Az egyes témakörökre fordított időkeret

I. Gyümölcs- és zöldségféléink	
Gyümölcs- és zöldségféléink károsítói	kb. 12 óra
II. Változások a környezetünkben	kb. 9 óra
III. Leggyakoribb háziállataink	kb. 5 óra
IV. Ház körül élő állatok	kb. 5 óra

I. GYÜMÖLCSEINK ÉS ZÖLDSÉGFÉLÉINK ÉS LEGFONTOSABB KÁROSÍTÓI

Cél

Ismerjék meg a tanulók:

- a legfontosabb gyümölcsünket, zöldségféléinket, természetük környezeti feltételeit, a gyakori kártevőiket és az ellenük való védekezés különböző formáit;
- a gyümölcsök, zöldségfélék jelentőségét az egészséges táplálkozásban.

Tartalom

A szilvafa szervezeti felépítése, gyökérzete, törzse, lombkoronája, virágja, csonthéjas termése.

A szilva kártevője a szilvamoly, az ellene való védekezés.

Az almafa főbb részei, a metszéssel alakított lombkorona jellegzetessége.

Az almatermés kialakulás és felépítése.

Az almamoly fejlődése, kártétele, az ellene való védekezés formái.

A szőlő szervezeti felépítése. A bogyótermés részei. A szőlő gombakártevői.

A paprika és a paradicsom szervezeti felépítése, a bogyótermésük jellegzetességei, főbb termesztési körzetei hazánkban.

A sárgarépa, petrezselyem, fejes káposzta, vöröshagyma és a burgonya szervezeti felépítése, a felhasználásra kerülő növényi részek jellegzetességei (főgyökér, levél, hagyma, gumó).

A legismertebb rovarkártevő a cserebogár, testfelépítése, szaporodása, kártétele.

Termesztett gyümölcsünk és zöldségféléink jelentősége az egészségmegőrzésben és az egészséges táplálkozásban.

A környezetbarát növénytermesztés főbb ismeretei.

Követelmények

Ismerjék a témakörben bemutatott zöldség- és gyümölcsfélék jellegzetes szerveinek felépítését és nevét (főgyökérzet; mellégyökérzet; lágy szár, fás szár; módosult szár; gumó; tönk; torzsa; egyszerű és összetett levél; virág; virágzat; bogyó stb.).

A főbb növényi részek alapján ismerjék fel a tanult zöldség- és gyümölcsféléket.

Tudják egyszerű vázlatrajzzal ábrázolni a tanult zöldség- és gyümölcsfélék termését és egyéb szerveit.

Ismerjék a tananyagban szereplő termesztett növények fő termesztési körzeteit, a zöldség és gyümölcsfélék igényeit az élettelen környezeti tényezőkkel szemben (talaj, tápanyagok, hőmérséklet, víz).

Legyenek képesek a megismert növényeket megadott szempontok szerint összehasonlítani, csoportosítani, az azonosságokat és különbségeket felismerni (gyökérzet, szár, levél, terméstípus, környezeti igény).

Szerezzenek tapasztalatokat az ember környezetátalakító munkájáról, a vadon élő, ősi zöldség és gyümölcsfélék és a belőlük kinemesített fajták összehasonlításával.

Tudják, hogy a tudomány fejlődésével az ember képes bizonyos növényi tulajdonságok megváltoztatására (pl. a termés nagysága, íze, alakja stb.).

Ismerjék a lakóhelyük környékén termesztett leggyakoribb zöldség- és gyümölcsféléket.

Szerezzenek gyakorlatot a növényi részek vizsgálatában és az ehhez szükséges eszközök biztonságos használatában.

Tudják a zöldség és gyümölcsféléink károsítóinak a nevét (cserebogár, almamoly, szilvamoly, káposztalepke, peronoszpóra) és kártételüket.

Ismerjék a kártevők elleni védekezés szükségességét, a vegyszeres és a környezetbarát növényvédelem különböző formáit.

Szerezzenek tapasztalatokat a környezetbarát növénytermesztés alapjairól, a biokertészet és a biológiai növényvédelem lényegéről.

Tudják a tananyagban szereplő zöldség- és gyümölcsfélék jelentőségét az egészségmegőrzésben és az egészséges táplálkozásban.

Legyenek képesek az ismeretterjesztő irodalomból (könyvek, lexikonok stb.) önállóan is információkat szerezni.

Tudják a témakörben elvégzett megfigyelések, kísérletek, eredményeit, tapasztalatait elemezni, azokat szóban, írásban saját szavaikkal kifejezni.

Koncentráció

Környezetismeret 1–4. évfolyam

Az évszakok jellemző időjárása. Természeti viszonyok a lakóhelyen.

Szennyező források a környezetünkben. A szennyezések hatása az élőlényekre.

Elemi ismeretek a növények gondozásáról.

A termesztett növények csoportosítása felhasználásuk szerint.

Élelmiszerek, táplálékaink, zöldségek, gyümölcsök.

A növények életéhez szükséges környezeti feltételek (talaj, víz, levegő, fény, hőmérséklet).

A növények tápanyagai és táplálékkészítése.

A növényi élet évszakos ritmusai.

Növények és az állatok egymásrautaltsága.

Technika és életvitel 1–4. évfolyam

Ismerkedés az anyagokkal (fa, termések, levelek, szalma, nád).

A természetes és a mesterséges környezet. Az épített környezet.

Az ember természetátalakító munkája.

A városi és a falusi élet. A nagyvárosi élet előnyeinek, hátrányainak megbeszélése.

Természetismeret 5. évfolyam

A domborzat ábrázolása a térképen.

A napsugárzás, a napfény, a hőmérséklet. A hőmérséklet évi, napi változása.

Hazánk éghajlatának jellemzői.

Az emberi tevékenység felszínformáló hatása. A szél és a folyóvíz felszínformáló munkája.

A továbbhaladás feltételei

Ismerjék a legfontosabb zöldség és gyümölcsféléink nevét, szervezeti felépítésük sajátosságait, jelentőségüket az egészséges táplálkozásban, termesztésük feltételeit.

Tudják a leggyakoribb kártevők nevét, a kártevők szaporodását és az ellenük való védekezés különböző formáit.

Mondjanak példákat a hazánk fő zöldség- és gyümölcstermesztő tájaira.

II. VÁLTOZÁSOK A KÖRNYEZETÜNKBEN

Cél

Ismerjék meg a tanulók

– a felmelegedés és lehűlés következtében végbemenő fizikai változásokat;

- tudják összekapcsolni a halmazállapotról tanultakat az időjárási jelenségekkel;
- ismerjék a levegő és a gázok alapvető tulajdonságait; a levegő nyomását;
- ismerjék az alapvető mágneses jelenségeket;
- ismerjék meg a folyadékok alapvető tulajdonságait;
- figyeljék meg a szilárd testek úszását, merülését, lebegését a folyadékban.

Tartalom

A hő érzékelése; a hőmérséklet; a hőmérséklet mérése; a folyadékos hőmérő részei, működése.

A szilárd testek, a folyadékok és a gázok hőtágulása.

A hő terjedése vezetéssel, áramlással és sugárzással. Hőszigetelés.

Halmazállapotok, halmazállapot-változások. Olvadás és fagyás, párolgás és lecsapódás, forrás.

Az időjárás és az éghajlat jelenségeinek értelmezése, ezen belül:

- a levegő és a légkör; a levegő, mint gáz-halmazállapotú anyag tulajdonságainak kísérleti vizsgálata;
- a légnyomás és kísérleti bemutatása.

Az iránytű működésének megértéséhez szükséges alapvető fizikai ismeretek, ezen belül

- mágneses jelenségek: a mágnesek között tapasztalható vonzás és taszítás;
- mágnesezhető és nem mágnesezhető anyagok;
- a Föld mágneses tulajdonságai, az iránytű működése.

A folyadékok tulajdonságainak kísérleti vizsgálata.

A folyadékba helyezett szilárd testek úszásának, merülésének és lebegésének kísérleti bemutatása; gyakorlati vonatkozások.

Követelmények

Ismerjék a folyadékos hőmérőket, azok részeit, működését.

Tudják használni a folyadékos hőmérőt.

Ismerjék a Celsius-féle hőmérsékleti skálát.

Tudják leolvasni a hőmérőket.

Legyenek képesek a hőmérsékleti változások nyomon követésére.

Ismerjék a szilárd testek, folyadékok és a gázok hőtágulásának jelenségét, és ismerjék fel ezek következményeit környezetükben.

Legyenek képesek egyszerű kísérletek elvégzésére, a kísérletekből adódó következtetések levonására.

Tudják, hogy a környezetükben magasabb hőmérsékletű testek hőforrások.

Egyszerű kísérletek segítségével ismerjék meg a hő terjedésének különböző módjait: a vezetést, az áramlást és a sugárzást, és ismerjék fel ezek hatásait környezetükben.

Egyszerű példákön keresztül ismerjék meg a hőszigetelést, megvalósulását és jelentőségét a mindennapi életben és az élővilágban.

Ismerjék meg a szilárd, a folyékony és a légnemű halmazállapotot, a víz példáján keresztül a halmazállapot-változásokat és azok körülményeit.

Ismerjék fel a környezetükben lejátszódó halmazállapot-változásokat. Tudják az időjárás és az éghajlat jelenségeit értelmezni, ezen belül:

- ismerjék a levegő tulajdonságait, fontosabb alkotórészeit;
- legyenek képesek egyszerű kísérletek elvégzésére a levegő térfogatának, összenyomhatóságának és nyomásának kísérleti igazolására;
- rendelkezzenek a légnyomással kapcsolatos legalapvetőbb ismeretekkel.

Rendelkezzenek az iránytű működésének megértéséhez szükséges alapvető fizikai ismeretekkel, ezen belül:

- egyszerű kísérletek segítségével ismerjék meg a mágnesek, illetve a mágnesek és a mágnesezhető anyagok között fellépő hatásokat;
- tudják, hogy minden mágnesnek két ellentétes pólusa van;
- tudják az anyagokat mágneses tulajdonságaik alapján csoportosítani;
- tudják, hogy a Föld is rendelkezik mágneses tulajdonságokkal;
- értsék az iránytű működését.

Legyenek képesek a folyadékok fizikai tulajdonságainak vizsgálatára szolgáló egyszerű kísérletek elvégzésére, azok magyarázatára; a folyadékok tulajdonságainak rendszerezésére, ezen belül:

- rendelkezzenek a folyadéknnyomással kapcsolatos legalapvetőbb ismeretekkel;
- ismerjék az úszás, a merülés és a lebegés jelenségét.

Koncentráció

Környezetismeret 1–4. évfolyam

A dolgok érzékelhető tulajdonságai.

Összehasonlítások az érzékeltek alapján.

Mérések, mértékegységek használata.

Az időjárás elemeinek megfigyelése, a víz különböző megjelenési formáinak felismerése.

Saját testhez viszonyított irányok.

Tájékozódás az iskolában és környékén.

Irányok meghatározása – a négy fő világtáj.

Tájékozódás (irányok meghatározása) iránytű segítségével.

Földünk–környezetünk 5. évfolyam

Az időjárás és az éghajlat elemei A település és környéke felszínének jellemző vizei.

Technika és életvitel 1–4. évfolyam

Becslés, mérés, a mérési eredmények feljegyzése.

A környezet tárgyainak anyagai.

Az anyagok érzékelhető tulajdonságai.

Az időjárásnak megfelelő öltözködés.

Épített környezet, épületek.

A balesetveszélyek felismerése és megelőzése a háztartásban.

A modern közlekedés eszközei (vízi közlekedés).

A továbbhaladás feltételei

Ismerjék a szilárd testek, a folyadékok és a gázok hőtágulásának jelenségét; ismerjék a folyadékos hőmérő részeit, működését.

Tudják, hogyan terjed a hő a különböző halmazállapotú anyagokban.

Ismerjék a halmazállapot fogalmát, változásait. Tudjanak példát mondani a természetben végbemenő halmazállapot-változásokra.

Ismerjék a levegő, mint gáz-halmazállapotú anyag legfontosabb fizikai tulajdonságait és a légnyomást.

Ismerjék a mágneses kölcsönhatás alapvető jelenségeit. Tudják, hogy a Föld mágneses tulajdonságokkal is rendelkezik, és az iránytű működésének alapelveit.

Ismerjék a folyadékok fizikai tulajdonságait.

Tudják, mi az alapvető különbség a szilárd testek úszása, lebegése és merülése között, és tudjanak azokra példákat mondani.

III. HÁZIÁLLATOK

Cél

Ismerjék meg a tanulók

- a leggyakoribb háziállataink testfelépítését, életét, tenyésztésük alapfeltételeit;
- az állattenyésztés egészségügyi, környezetvédelmi és állatvédelmi szabályait.

Tartalom

A házisertés, a szarvasmarha, a házityúk ősei, a háziasításuk folyamata.

A háziállatok őseinek élőhelye és főbb tulajdonságai.

A tananyagban szereplő háziállatok testfelépítése, életmódja (táplálkozása), szaporodása.

A háziállatok tartásának, tenyésztésének alapismeretei: tartási körülmények, takarmányozás.

Az állattenyésztéssel kapcsolatos legfontosabb állatvédelmi szabályok.

Követelmények

Ismerjék meg a tananyagban szereplő állatok testfelépítését, életmódját, szaporodását.

Ismerjék fel és nevezzék meg a háziállatokat egy-egy jellegzetes szerkezeti sajátosság alapján, (pl. koponya, fogazat, végtag).

Tudjanak a megismert háziállatok közül azonosságokat és különbségeket keresni (pl. életmód, testfelépítés, szaporodás).

Legyenek képesek a megismert háziállatok főbb tulajdonságait különböző szempontok alapján (kültakaró, mozgás, szaporodás, táplálkozás) csoportosítani.

Tudják a legfontosabb testrészek, szervek nevét (pl. végtag, fogazat stb.), és ezek alapvető működését.

Tudjanak néhány példát mondani arra, mely tulajdonságokban hasonlítanak a háziállatok az ősi fajokra.

Ismerjenek meg példákat a testfelépítés és az életmód kapcsolatára (fogazat – táplálkozás).

Legyenek képesek egyszerű vázlatrajzokkal kifejezni a legfontosabb szerkezeti sajátosságokat (pl. patás végtag, összetett gyomor, redős és gumós zápfog, kapirgáló láb, toll).

Tudják a tananyagban szereplő háziállatok jelentőségét az egészséges táplálkozásban.

Szerezzenek tapasztalatokat az ember tenyésztői munkájáról a vadon élő ősök és a belőlük kinemesített háziállatok összehasonlításával.

Ismerjék meg a lakóhelyük környékének jellegzetes háziállatait, az állattenyésztés jelentőségét lakóhelyük gazdasági életében.

Ismerjenek meg néhány ősi magyar háziállatfajtát (szürke marha, mangalica, rackajuh).

Szerezzenek ismereteket az állattartás legfontosabb állat-egészségügyi és környezetvédelmi követelményeiről.

Ismerjék meg a nagyüzemi állattartás legfontosabb szabályait és az állatok védelmére vonatkozó főbb ismereteket.

Tudják, hogy a tenyésztői munka során az ember a háziállatok fontosabb tulajdonságait megváltoztatta.

Koncentráció*Környezetismeret 1–4. évfolyam*

Az évszakok jellemző időjárása.

Környezetünk tisztasága, szennyezések forrásai, a szennyezések környezetkárosító hatásai.

A környezetünkben előforduló állatok megfigyelése.

A vadon élő és a tenyésztett állatok közötti különbségek.

Az állatok életéhez szükséges környezeti feltételek.

A környezet változásainak hatása az állatok életére.

Az állatok szaporodása és táplálkozása.

A növények és az állatok kapcsolatai, egymásrautaltságuk.

A hazai életközösségekben megismert emlősállatok (szarvas, őz, vaddisznó, róka) és madarak (tőkés réce, fehér gólya) testfelépítése, táplálkozása, szaporodása.

Hazánk felszíne: síkságok, dombságok, hegyek.

Hazánk fő folyói, tavai.

Technika és életvitel 1–4. évfolyam

A természet és az ember alkotta környezet megkülönböztetése, főbb jellemzőik.

Az ember természetátalakító munkája.

Technika és életvitel 5. évfolyam

Az ember és a természet kapcsolata.

A természetes és a mesterséges környezet jellemzői.

Az egészséges táplálkozás és az élelmiszerek alkotórészei.

Természetismeret 5. évfolyam

Az időjárás és az éghajlat elemei.

Hazánk éghajlatának jellemzői.

A továbbhaladás feltételei

Ismerjék a leggyakoribb háziállataink nevét, testfelépítését, táplálkozását és szaporodását. Tudják az állattenyésztés és az állattartás legfontosabb egészségügyi, környezetvédelmi és állatvédelmi szabályait. Tudjanak példákat mondani a háziállatok vadon élő őseire, továbbá régi magyar háziállatokra. Ismerjék azokat a ház körül élő állatokat, amelyek veszélyes betegségeket terjesztenek.

IV. HÁZ KÖRÜL ÉLŐ ÁLLATOK**Cél**

Ismerjék meg a tanulók

- a leggyakoribb ház körül élő állatok főbb jellemzőit;
- a betegségeket terjesztő, ház körül élő állatokat;
- a kedvtelésből tartott állatokat.

Tartalom

A kutya, a macska, az egér, a patkány, a füstifecske, a házi veréb testfelépítése, életmódja, szaporodása. A különböző kutya- és a macskafajták haszna a ház körül. Az ember egészségét is veszélyeztető állatok (egér, patkány, háziléggy) elleni védekezés különböző formái. A városok különböző élőhelyei és az itt megtelepedő állatok megismerése.

Követelmények

Ismerjék meg a tananyagban szereplő állatok testfelépítését, életmódját, szaporodását. Ismerjék fel a ház körül élő állatokat egy-egy sajátos testfelépítésbeli jellegük (végtagok, fogazat, kültakaró, csőr) alapján. Tudják egyszerű vázlatrajzokkal kifejezni a tanult állatok néhány sajátos vonását. Tudjanak példákat mondani a testfelépítés és az életmód közötti kapcsolatra. Legyenek képesek a megismert állatokat megadott szempontok alapján csoportosítani, összehasonlítani, azonosításokat és különbségeket felismerni testfelépítésükben, életmódjukban és a szaporodásukban. Ismerjék meg a kutya és a macska tartásának körülményeit, szabályait, a két állatcsoport igényeit a mesterséges környezettel szemben. Ismerjék meg a lakókörnyezetükben azokat az állatokat, amelyek veszélyes betegségeket is terjeszhetnek. Tudják azokat a betegségeket, amelyeket a ház körül élő állatok terjesztenek. Ismerjék a betegségterjesztő állatokkal szembeni védekezés formáit. Szerezzenek tapasztalatokat a ház körül élő madarokról, ismerjék meg a madárvédelem és a madártelepítés jelentőségét. Tudják, hogy a természetes, biológiai növényvédelemben az énekesmadaraknak fontos szerepe van. A helyi lehetőségek függvényében vegyenek részt a madarak téli etetésében és végezzenek madártelepítési tevékenységeket (etetők, odúk készítése és kihelyezése a parkokban, a lakóházak körül, gyümölcsösökben). Szerezzenek tapasztalatokat arról, hogy az emberi települések környékén számos élőhely van, ahol bizonyos növények és állatok megtalálják életfeltételeiket. Ismerjék meg a várost mint sajátos élőhelyet, és tudjanak néhány példát mondani az állatok (rozsdafarkú, fekete rigó, vörös vércse, nyest, róka stb.) alkalmazkodására a sajátos környezeti viszonyokhoz.

Koncentráció

Környezetismeret 1–4. évfolyam

Az évszakok jellemző időjárása.

A lakóhely levegőjének tisztasága, a szennyezés különböző formái.

A kedvtelésből tartott állatok viselkedése.

A környezetváltozás hatása az állatok életére.

Az állatok kültakarója, légzése, mozgása, táplálkozása, szaporodása.

A hazai életközösségekben megismert emlősállatok és madarak testfelépítése, életmódja és szaporodása.

Technika és életvitel 1–4. évfolyam

A természetes és az ember alkotta környezet megkülönböztetése, főbb jellemzőik.
Az ember természetátalakító munkája.

Technika és életvitel 5. évfolyam

Az ember és a természet kapcsolata. Az ember környezetátalakító munkája.
A természetes és az ember alkotta környezet közötti különbség.
Az állat alkalmazkodása a környezethez.
Az egészséges táplálkozás és az élelmiszerek alkotórészei.

Természetismeret 5. évfolyam

A tanult háziállatok testfelépítése, életmódja, szaporodása.
Az emlősállatok és a madarak közös tulajdonságai.
A zöldség- és gyümölcsfélék kártevői, a vegyszeres és a környezetbarát növényvédelem.
A biológiai védekezés lényege a kártevők ellen.

6. évfolyam**Órakeret**

Éves óraszám: 37 óra (vagy 55,5 óra*)

Heti óraszám: 1 óra (vagy 1,5 óra)

Belépő tevékenységformák

A tananyag feldolgozása során szerzett tapasztalatok összevetése a korábban megszerzett képzetekkel.
Az értelmi képességek fejlesztésével, a gondolkodás műveleteire támaszkodva (azonosságok és különbségek keresése, rész-egész viszonyok feltárása, oksági összefüggések keresése, következtetések levonása, ítéletek alkotása) egyszerű természettudományos fogalmak megalkotása.
A természeti folyamatok és összefüggések felismertetése, magyarázata, bizonyítása.
Az önálló és csoportos, együttműködő ismeretszerzésre való felkészítés. Feladat és problémamegoldás a különböző ismerethordozók, információforrások alkalmazásával.
Bemutatók, kísérletek, modellek alkalmazása az anyag mérhető tulajdonságainak, kölcsönhatásainak, változásainak elemi szintű értelmezésére. A szerzett tapasztalatok értékelése.
Egyszerű tájékozódási gyakorlatok térképen és a földgömbön a földrajzi fókusz segítségével.
Képi információk és szemléletes leírások felhasználásával elsődleges képzetek kialakítása a földrajzi övezetességről. Magyarország földrajzi helyzetének, nagytájainak bemutatása.
Hazánk környezeti értékeinek, védett területeinek, nemzeti parkjainak, a legjellemzőbb életközösségeinek leíró jellegű bemutatása, a képzetek gazdagítása a hazai tájakról.
A hazai tájak élővilágának jellemző társulásai, a társulásokat alkotó fajok.
A jellegzetes életközösségek ökológiai szemléletű jellemzése, a hazai élővilág sokféleségének és értékeinek bemutatása.

Az egyes témakörökre fordított időkeret

I. A hazai erdők élete.	kb. 8 óra
II. Kölcsönhatások.	kb. 12 óra
III. Kémiai alapismeretek.	
IV. A Föld bolygó.	kb. 5 óra
V. A vizek, vízpartok élete.	kb. 8 óra
VI. A füves területek élete.	kb. 8 óra

Hazánk nemzeti parkjai.

A hazai élővilág kutatóinak munkássága.

* (A tantárgyi tanterv órakerete 55,5 órára a szabadon tervezhető órákkal egészíthető ki.)

*I. A HAZAI ERDŐK ÉLETE***Cél**

Ismerjék meg a tanulók

- a hazai erdők kialakulásának környezeti feltételeit;
- az erdők jellegzetes élőlényeit;
- az erdőt, mint életközösséget;
- az erdők pusztulásának okait, védelmük szükségességét.

Tartalom

Hazánk természetes és telepített erdői. Az erdők kialakulásának környezeti feltételei.

A tölgyesek, bükkösök, fenyvesek földrajzi elhelyezkedése hazánkban.

Az uralkodó fák szervezeti felépítése (gyökérzet, törzs, lombkorona, virágzat, termés).

A tölgy, a bükk, az erdei fenyő alkalmazkodása a környezeti feltételekhez.

A gombák fő jellemzői, táplálkozásuk, jelentőségük az erdő életében.

A hazai erdők gyakori cserjéinek szervezeti sajátosságai, jelentőségük az erdő életében.

A cserjék és a gyepszint lágy szárú növényeinek alkalmazkodása a környezeti feltételekhez.

Az erdő virágtalan növényeinek (zuzmók, mohák, páfrányok) szervezeti felépítése, alkalmazkodásuk a környezethez.

A virágtalan növények jelentősége az erdők életében.

Az erdő gyakori emlősállatai közül a szarvas, a vaddisznó, a róka, a sün testfelépítése, életmódja, szaporodása.

A tananyagban szereplő emlősállatok kapcsolata az erdő állataival és az élettelen környezeti tényezőkkel.

A lombhullató és örökzöld erdőink néhány jellegzetes madarának testfelépítése, életmódja, szaporodása.

A tanult madárfajok alkalmazkodása az élő és élettelen környezeti feltételekhez (csőr- és lábtípusok, táplálkozási és fészkelési módok, költöző és állandó madarak).

A ragadozó emlősállatok és madarak jelentősége az erdő életközösségében.

Az erdő ízeltlábú állatainak testfelépítése, életmódja, szaporodása (teljes átalakulás és átalakulás nélküli fejlődés).

Az erdők talajának fő jellemzői, a természetes erdők talajának tápanyagképződése.

A hazai erdőket sújtó környezeti ártalmak. Az erdők jelentősége és védelmük fontossága.

Követelmények

Tudják a természetes és a telepített erdők közötti különbség lényegét.

Földrajzi ismereteikre támaszkodva értsék meg, hogy hazánk természetes erdői a mérsékelt övezeti lombhullató erdők zónájába tartoznak.

Ismerjék hazánk főbb erdőtípusait, a hegyvidéki és az alföldi tölgyeseket, a bükkerdőket, az őshonos fenyőerdőket, a láp- és ligeterdőket, továbbá mindezek kialakulásának környezeti feltételeit.

Tudják a tölgy, a bükk, az erdei fenyő szervezeti felépítését, a törzs, a lombkorona, a levél, a virágzat és termés jellemzőit.

Tudják a lomblevél és a tűlevél, a lombhullató és az örökzöld fogalom lényegét.

Értsék meg a gombák jelentőségét az erdők életében, tudják, hogy a gombák szervezeti felépítésükben különböznek a növényektől, állatoktól. Ismerjék a gyilkos galóca fő részeit.

Tudják a különböző gombafajok jelentőségét az anyagok lebontásában.

Ismerjék meg a gyakori cserjéink fő részeit (gyökérzet, ágak, gallyak, vesszők) és jelentőségüket az erdők életében.

Tudják néhány gyepszintben élő növény nevét és alkalmazkodásukat az élettelen környezeti tényezőkhez.

Értsék meg, hogy az élettelen környezeti tényezők közül a fény döntően meghatározza a különböző erdőtípusok szintezettségét. Tudják, hogy az egyes szintekben a növények fényigényüknek megfelelően helyezkednek el.

Értsék meg az összefüggést a lombkorona alakja, elhelyezkedése és az erdő fényviszonyai között. Ismerjék a mohák, zuzmók testfelépítését, jelentőségüket az erdők életében (táplálékbiztosítás, talajképződés, talajvédelem). Tudják, hogy a megismert virágtalan növények spórákkal szaporodnak.

Ismerjék meg az erdő gyakori emlősállatait (szarvas, vaddisznó, róka, sün) és madárfajait (feketerigó, szén-cinege, fakusz, csuszka, harkályfélék, héja, stb.). Tudják a tanult madarak és az emlősállatok sajátos testfelépítését, életmódját, szaporodását. Ismerjék a madarak és az emlősállatok közös tulajdonságait. Tudjanak példákat mondani a megismert emlősállatok és madarak közül a testfelépítés és az életmód közötti kapcsolatra.

Ismerjék meg az erdő ízeltlábú állatai közül a szarvasbogár, a koronás keresztospók, az erdei vöröshangya testfelépítését, életmódját, szaporodását.

Kísérletek, megfigyelések révén szerezzenek tapasztalatokat az erdő talajának összetevőiről, a talajképződés folyamatáról.

Értsék meg, hogy a természetes erdőkben a talaj termőképessége (tápanyagkészlete) folyamatosan megújul. A témakörben megszerzett ismereteik alapján értsék meg, hogy az erdő élőlényei önmagukban nem élhetnek meg, életközösséget alkotnak.

Tudják rajzban, írásban és szóban is kifejezni az erdőben élő élőlények testfelépítésének főbb jellegzetességeit.

Legyenek képesek néhány egyszerűbb kísérlet, terepi vizsgálat elvégzésére az erdő életének megismerésére. Tudjanak önállóan is megfigyeléseket végezni, és tapasztalataikat szóban kifejezni.

Tudjanak táplálékláncokat készíteni az erdő élőlényeiből.

Ismerjék meg a lakóhelyük környékén megtalálható természetes és telepített erdőket, tudják, mely emberi beavatkozások veszélyeztetik az erdő életét.

Szerezzenek tapasztalatokat a lakóhelyük környéki erdők környezeti állapotáról, az emberi beavatkozások különböző formáiról, a szükséges védelmi intézkedésekről.

Tekintsék fontos nemzeti kincsnek a hazai erdők életközösségeit.

Szerezzenek tapasztalatokat az erdő életével kapcsolatos ismeretterjesztő irodalom használatában. A rendelkezésre álló információkat használják fel önállóan is ismereteik bővítésére.

Koncentráció

Környezetismeret 1–4. évfolyam

A lakóhely környéki élőhelyek megfigyelése, főbb jellemzői. A hazai erdők gyakori növényeinek, állatainak főbb tulajdonságai. Megfigyelések az emberi tevékenységek hatásáról a különböző élőhelyekre. A természet védelmének fontossága, fő feladatai. A helyes viselkedés fő szabályai a természetben. A növények és az állatok életéhez szükséges környezeti feltételek.

A növények tápanyagai és táplálékkészítése. A növények szaporodása és fejlődése. A lágyszárú és a faszárú növények jellemzői.

Az állatok kültakarója, légzése, mozgása, táplálkozása, szaporodása. Az állatok viselkedésének jellegzetességei. Példák a növények és az állatok egymásrautaltságára (táplálkozás, fészkelőhely, búvóhely).

Technika és életvitel 1–4. évfolyam

A természetes és az ember alkotta környezet jellemzői. Az ember természetátalakító munkája. Az élővilág és a tárgyi környezet. Az épített környezet: épületek, utak, lakóházak, toronyházak. A nagyvárosi élet jellemzői. A környezet esztétikus kialakítása.

Természetismeret 5–6. évfolyam

A háziállatok, a ház körül élő állatok (sertés, szarvasmarha, házityúk, pulyka, kutya, macska, egér, patkány, stb.) testfelépítése, életmódja, szaporodása.

A madarak és az emlősállatok közös tulajdonságai. A megismert zöldség- és gyümölcsféléink főbb tulajdonságai. Egynyári, kétnyári, évelő növények életszakaszai.

A fa részei, a gyökérzet, törzs, lombkorona jellemzői. Hazánk nagytájai, a nagytájak leíró jellemzése. A domborzati elemek és a felszíni formák. Hazánk éghajlatának főbb jellemzői, az éghajlatot kialakító és módosító tényezők.

Technika és életvitel 5–6. évfolyam

A természetes és a mesterséges környezet fő jellemzői.

Az ember természetátalakító munkája.

A környezet szennyezése, a szennyezések elkerülésének lehetőségei.
A természeti folyamatok megfigyelése: mozgás, változás, élet, pusztulás.
Gazdálkodás a természeti erőforrásokkal.

A továbbhaladás feltételei

Ismerjék a hazai erdők, vizek, vízpartok és füves területek legjellemzőbb élőlényeinek testfelépítését, életmódját, szaporodását, a környezethez való alkalmazkodás sajátos formáit.

Tudják, mely emberi beavatkozások veszélyeztetik, a tananyagban szereplő életközösségeket.

Mondjanak példákat a hazai életközösségek pusztulásának okaira, a különböző környezet és természetvédelmi intézkedésekre.

Ismerjék hazánk nemzeti parkjainak földrajzi elhelyezkedését, a nemzeti parkok jelentőségét az élőhelyek és az élőlények védelmében.

Tudjanak táplálkozási láncokat készíteni a hazai életközösségek élőlényei közül.

II. KÖLCSÖNHATÁSOK

Cél

- az alapvető fizikai kölcsönhatások megismerése, kvalitatív értelmezése, az ezeket jellemző mennyiségek bemutatása;
- a testek fizikai tulajdonságainak csoportosítása és értelmezése a részecskeszemlélet alapján;
- az idő mérése, mértékegységeinek pontos használata;
- az energiafogalom kialakítása; a különböző energiafajták, energiahordozók, energiaforrások megismerése, kvalitatív jellemzése;
- az energiamegmaradás – egyensúlyra vezető folyamatok kvalitatív értelmezése, az egyensúly fogalmának kialakítása.

Tartalom

Az alapvető fizikai kölcsönhatások (termikus, mechanikai, elektromos, mágneses és optikai).

A testek fizikai tulajdonságai (a szilárd, a folyékony és a légnemű halmazállapot a részecskeszemlélet alapján).

A testek fizikai tulajdonságainak számszerű jellemzése (a mérés; az idő, a hosszúság és a tömeg mérése, a sűrűség kiszámítása).

Az energia (fogalma; energiafajták, energiahordozók, energiaforrások, energiaátalakulások; energiatakarékosság).

Az energiamegmaradás. Egyensúlyra vezető folyamatok.

Követelmények

Ismerjék meg a kölcsönhatás fogalmát, tudják azt alkalmazni a már megismert hőtani és mágnességtani jelenségekre.

Egyszerű kísérletek elvégzésével ismerjék meg a mechanikai kölcsönhatást; tudják annak következményeit; ismerjék a mozgás fogalmát; ismerjék fel a gravitációs kölcsönhatás következményeit.

Egyszerű kísérletek elvégzésével ismerjék meg az elektromos és az optikai kölcsönhatást.

Legyen gyakorlatuk az alaplmenyiségek (hosszúság, tömeg, idő, hőmérséklet) mérésében, a sűrűség kiszámításában).

Legyenek képesek az energia elemi szintű értelmezésére.

Ismerjék a különböző energiafajtákat.

Értsék meg az energiatakarékosság fontosságát.

Legyenek képesek az energiaváltozások felismerésére az egyszerű kísérletek elvégzése során.

Tudják az energiamegmaradás kvalitatív megfogalmazását.

Legyenek képesek a különböző változások közös jellemzőit felismerni.

Egyszerű kísérletekkel állapítsák meg a hőtani és a mechanikai kölcsönhatások közben lejárló fizikai folyamatok irányát; ismerjék meg az egyensúly fogalmát, tudjanak arra gyakorlati példákat mondani.

Koncentráció*Környezetismeret 1–4. évfolyam*

Mérések, mértékegységek használata

Matematika 5. évfolyam

Térfogatszámítás

Technika és életvitel 1–5. évfolyam

A környezet tárgyainak anyagi; szerkezeti anyagok és szerepük.

Természetismeret 5. évfolyam

A hő érzékelése; a hőmérséklet; a hőmérséklet mérése; a folyadékos hőmérő részei, működése.

A hő terjedése vezetéssel, áramlással és sugárzással. Hőszigetelés.

Halmazállapotok, halmazállapot-változások.

Olvasás és fagyás, párolgás és lecsapódás, forrás.

A folyadékok és a gázok fizikai tulajdonságai.

Az időjárás és az éghajlat elemei.

Tájékozódás – a fő világtájak kijelölése iránytű segítségével.

A továbbhaladás feltételei

Ismerjék az alapvető fizikai kölcsönhatásokat, tudjanak ezekre gyakorlati példákat mondani.

Tudják csoportosítani a különböző testeket fizikai tulajdonságaik szerint, és tudják értelmezni a fizikai tulajdonságokat a részecskeszemlélet alapján.

Tudják számszerűen jellemezni a testek fizikai tulajdonságait, tudjanak alapvető méréseket végezni és mértékegységeket helyesen használni.

Ismerjék az energia fogalmát, a különböző energiatípusokat, energiahordozókat és tudjanak azokra gyakorlati példákat mondani.

Ismerjék az energiamegmaradás fogalmát, tudják azt kvalitatívan értelmezni.

Ismerjék az egyensúly fogalmát, és tudjanak az egyensúlyra vezető folyamatokra példákat mondani.

III. KÉMIAI ALAPISMERETEK**Célok**

A látott jelenségeket képesek legyenek a tanulók megfigyelni, tanári kérdések segítségével visszaidézni, a megfelelő szinten értelmezni. Fontos hogy észrevegyék a saját mindennapi környezetükben bekövetkező természeti-kémiai változások, és a laboratóriumban modellezett kísérletek közötti összefüggéseket.

A megfelelő szinten képesek legyenek az anyagok csoportosítására.

Tudják a halmazállapot-változásokat részecskeszemlélettel is, és jelenség szinten is jellemezni, és ezekhez energiaváltozásokat rendelni. Értsék a fizikai és kémiai változások közötti alapvető különbséget.

Fejlesztési feladatok

Érteniük kell a tanulóknak, hogy a modell a valóságnak csak egy jellemző részletét, egy meghatározó tulajdonságát ábrázolja. Érzékelnük kell a modell és a valóság méretarányait is.

TÉMAKÖR	TARTALOM
<i>Bevezetés a kísérleti munkába</i>	Balesetvédelem. A laboratóriumi munka eszközei, szabályai. Veszélyességi jelek. A kémiai kísérletek megtervezése.
<i>Az anyag részecskékből épül fel</i>	Diffúzió és vizsgálata , értelmezése részecskeszemlélettel. Keverékek, elegyek. Oldás értelmezése részecskeszemlélettel. Oldat, oldószer, oldott anyag.

TÉMAKÖR	TARTALOM
<i>Anyagok csoportosítása tulajdonságaik szerint</i>	Részecske és halmaz. Fémek tulajdonságainak megfigyelése , anyagok csoportosítása megfigyelhető tulajdonságaik alapján. Részecskék modellezése (golyómodell).
<i>Halmazállapot-változások és energiaváltozások</i>	Halmazállapot-változások. Olvadás, fagyás, párolgás, forrás értelmezése részecskeszemlélettel. Olvadáspont, forráspont. Belső energia és változása. Kristályrács (itt csak mint szabályos szerkezet). Halmazállapot-változások (modellalkotás) .
<i>Fizikai változások, kémiai átalakulások Az égés</i>	Fizikai változás és kémiai változás (kémiai reakció) közötti különbség. Égés , gyors égés, lassú égés. Az égés feltételei. A tűzoltás.

Témakörök, tartalmak

A táblázat a témakörhöz tartozó, megtanítandó fogalmakat, elméleteket és jelenségeket tartalmazza. **A kísérletek, gyakorlatok vastag betűvel**, kiemelten szerepelnek.

Tanulói tevékenységek

A látott jelenség megfigyelése, kérdésekre adott válaszokkal történő felidézése.

Hasonló jelenségek, változások összehasonlítása, hasonlóságuk, különbözőségük kérdésekre adott válaszokkal történő megállapítása.

Anyagok csoportosítása.

Balesetmentes munka a kísérletezés során.

Tanulókísérlet elvégzése tanári utasításra.

A modell és a valóság közötti absztrakció megértése.

A különböző méretarányok érzékelése.

Részecske és halmaz közötti különbség megértése.

Szakmai szöveg értése (az adott szinten).

A tanult ismeretek alkalmazása az iskolán kívül (otthoni, önálló kísérletek, megfigyelések).

Részecskeszemlélet kialakulása.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló értse a fizikai és kémiai változások közötti különbségeket, ezeket kísérő energiaváltozásokat. Tudja jellemezni a halmazállapot-változásokat részecskeszemlélettel, energiaváltozással.

A tanult anyagokat megfigyelhető tulajdonságaik szerint képes legyen csoportosítani (fémek, és olyan anyagok, amelyek nem tartoznak a fémek csoportjába).

Legyen tisztában a tanult tananyag gyakorlati vonatkozásaival: a víz halmazállapot-változásai a természetben, égés, tűzoltás.

IV. A FÖLD BOLYGÓ

Cél

Ismerjék meg a tanulók

- a Föld mint égitest néhány fontos jellemzőjét (alakját, tengely körüli forgását, Nap körüli keringését);
- legyenek tisztában a tengely körüli forgás, a tengelyferdeség és a Nap körüli keringés következményeivel;
- az összefüggést a Föld alakja, tengelyferdesége, a besugárzás és az éghajlati övezetek között.

Legyen a tanulóknak egységes szemléletes képzetük a Föld éghajlati övezeteiről.

Tartalom

A föld alakja.

A kontinensek és óceánok földrajzi helyzete.

Tájékozódás a földgömbön a fókálózat segítségével.

A Föld tengely körüli forgása és annak következményei (a nappalok és éjszakák váltakozása, az égitestek kelése-nyugvása).

A Föld Nap körüli keringése, a földtengely ferdesége (az évszakok és az éghajlati övezetek kialakulása).

Az éghajlati övezetek jellemzői.

Követelmény

Ismerjék a kontinensek és óceánok elhelyezkedését a gömb alakú Földön.

Legyenek képesek elemi szinten tájékozódni a térképen és a földgömbön a fókálózat alapján.

Tudják használni a térképet egyszerű földrajzi ismeretek megszerzésére.

Tudják, hogy a Föld közelítőleg gömb alakú égitest.

Tudják, hogy a Föld forog a tengelye körül, és a tengely körüli forgás következménye a nappalok és éjszakák váltakozása, az égitestek kelése-nyugvása.

Tudják, hogy a Föld tengely körüli forgása lehetőséget ad az idő mérésére.

Tudják, hogy a Föld a Nap körül kering, és tengelye szöget zár be a keringés síkjával.

Legyenek tisztában a Nap körüli keringés és a tengelyferdeség következményeivel, az évszakok és az éghajlati övek kialakulásával.

Tudják jellemezni az egyes éghajlati övezeteket.

Koncentráció

Természetismeret 5. évfolyam

Változások a környezetünkben.

Földünk-környezetünk 5. évfolyam

Az időjárás és az éghajlat elemei.

A továbbhaladás feltételei

Ismerjék a Föld, mint égitest néhány fontos jellemzőjét (alak, tengely körüli forgás, Nap körüli keringés) valamint azok következményeit.

Tudják, milyen fizikai okok vezettek az éghajlati övek kialakulásához.

V. A VIZEK, VÍZPARTOK ÉLETKÖZÖSSÉGE**Cél**

Ismerjék meg a tanulók:

- a hazai álló- és folyóvizek jellegzetes élőhelyeit, élőlényeit, az élőlények testfelépítésének jellegzetességeit;
- a vizek, vízpartok életközösségét, az élőlények egymásra utaltságát, kapcsolatát;
- a vizes élőhelyek szennyezését, a környezetvédelem fontosságát.

Tartalom

A vizek jelentősége az élővilágban (a víz fizikai és kémiai tulajdonságai).

A vizek néhány mikroszkopikus méretű élőlényének főbb jellemzői (sejtek felépítése, alkotórészei, mozgásuk, táplálkozásuk, szaporodásuk stb.), jelentőségük a vizek életében.

A vízben és a vízpartokon élő lágy szárú növények (hínárosok, nád, sás, gyékény).

A vízpartok jellegzetes fás szárú növényei (füzek, nyárfák, égerfák), jelentőségük a vizek életében.

A vizekben, vízpartokon élő gyakori gerinctelen és gerinces állatok (orvosi pióca, folyami rák, szitakötő,

gyötröszúnyog, éti csiga, folyami kagyló, ponty, dévérkeszeg, lesőharcsa, kecskebéka, barna varangy stb.) testfelépítése, életmódja, szaporodása, alkalmazkodásuk a környezethez.

A vizek, vízpartok életközösségének főbb jellemzői, az élőlények tűrőképessége az élettelen környezeti tényezőkkel szemben.

A vizek, vízpartok szennyezése, a vizes élőhelyek védelmének fontossága.

Követelmények

Ismerjék meg az élet szempontjából a víz jelentőségét az élővilág számára.

Tudják, hogy a víz nélkülözhetetlen élettelen környezeti tényező, az élőlények fontos testépítő anyaga, továbbá, az álló- és folyóvizek fontos élőhelyek.

Értsék meg, hogy a vizek mikroszkopikus élőlényeknek fontos szerepük van a vizek öntisztulásában.

Ismerjék meg, hogy az amőba, a papucsállatka, a zöld szemes ostoros moszat egyetlen sejtből áll, az életfolyamataikat (táplálkozás, mozgás, szaporodás) a sejtalkotók végzik.

Élő anyag mikroszkopikus vizsgálatával szerezzenek tapasztalatokat a vizekben élő egysejtűek jellegzetes alakjáról, mozgásáról.

Értsék meg a vízben és a vízpartokon élő növényzet jelentőségét, tudják, hogy az állatok közvetlenül vagy közvetve a növényekre vannak utalva.

Ismerjék meg a hínárosok fontosságát, tudják néhány jellegzetes hínárféle testfelépítésének főbb jellemzőit (gyökérzet, szár, levél).

Tudjanak példákat mondani a hínárfélék környezethez való alkalmazkodására.

Tudják a nád és a gyékény szerkezeti felépítését (gyöktörzs, szár, levél, virágzat, termés).

Értsék meg a parti öv növényzetének jelentőségét a partvédelemben, és a vizek tisztaságának megőrzésében, öntisztulásában.

Ismerjék a vízpartok gyakori fáinak (fűzfa, nyárfa) szerkezeti felépítését (törzs, lombkorona, virágzat, termés).

Tudják, hogy a vízparti fák védik a partot a víz romboló munkájától, az állatok számára búvóhelyül, fészkelőhelyül és táplálékul szolgálnak, árnyékolásukkal megakadályozzák a víz felmelegedését.

Ismerjék meg a vizek, vízpartok jellegzetes gerinctelen állatai közül az orvosi pióca, a folyami rák, a szitakötő, a gyötröszúnyog, az éti csiga és a folyami kagyló testfelépítését, életmódját, szaporodását.

Tudják, mely állatok fejlődnek átalakulás nélkül, átváltozással és teljes átalakulással. Ismerjék az egyes fejlődési szakaszok jellemzőit.

Közvetlen megfigyelésekkel, vizsgálatokkal szerezzenek tapasztalatokat a gerinctelen állatok alkalmazkodásáról az élő és élettelen környezeti tényezőkhöz.

Legyenek képesek azonosságokat és különbségeket keresni a megismert gerinctelen állatok testfelépítése és a környezethez való alkalmazkodása között.

Tudják a gerinctelen állatok jelentőségét a vizek életközösségében.

Ismerjék meg a hazai vizek és vízpartok gerinces állatai közül a leggyakoribb halakat (ponty, dévérkeszeg, lesőharcsa), kétéltűeket (kecskebéka, varangy) és hüllőket (vízisikló, mocsári teknős).

Tudják a megismert halak, kétéltűek, hüllők kültakarójának, mozgásának, szaporodásának, légzésének és testhőmérsékletének jellemzőit.

Értsék meg, milyen összefüggés van a lerakott peték (ikrák), tojások száma és az állatok ivadék gondozása között.

Tudjanak azonosságokat és különbségeket megállapítani, összefüggéseket keresni, általánosításokat végezni a megismert fajok jellegzetességeiből.

Szerezzenek tapasztalatokat a megismert állatok alkalmazkodásáról az élettelen környezeti tényezőkhöz.

Tekintsék értéknek a hazai vizek őshonos halfajait, kétéltűit és hüllőit.

Ismerjék meg a hazai vizek, vízpartok madárvilága közül a fehér gólya, a tőkés réce, a barna rétihéja testfelépítését, életmódját, szaporodását.

Tudjanak a megismert madárfajok alapján példákat mondani a testfelépítés és az életmód közötti összefüggésekre (úszóhártyás végtag, gázlóláb, fogóláb, hosszú, hegyes csőr, lemezes csőr, tépőcsőr).

Ismerjék meg a madarak vonulásának okait, összefüggéseit az élettelen és az élő környezeti tényezők változásával.

Szerezzenek tapasztalatokat az élőhely (álló- és folyóvizek, mocsárrétek, láprétek) és az élőlények (gázló- és úszómadarak, ragadozó madarak, énekesmadarak) védelmének fontosságáról.

Tudják, hogy a vizek, vízpartok élőlényei is életközösséget alkotnak, azaz növények és az állatok között szoros kapcsolatok alakultak ki.

Értsék meg, hogy a vizes élőhelyek élőlényei alkalmazkodnak az élettelen környezeti tényezőkhöz (a talajhoz, vízhez, a levegőhöz, a hőmérséklethez, a fényhez).

Megszerzett ismereteik alapján tudjanak táplálkozási láncot készíteni a vizes élőhelyek élőlényeiből.

Tudják, hogy az élettelen környezeti tényezők változásait csak tűrőképességük határain belül képesek elviselni.

Szerezzenek tapasztalatokat a lakóhely környéki vizes élőhelyek környezeti állapotáról, a különböző szennyezésekről és következményeiről.

A vizek életközösségének megismerése alapján értsék meg, hogy csak bizonyos fokig képesek öntisztítással a szennyezések káros hatásait megszüntetni.

Ismerjék meg, mely emberi beavatkozások veszélyeztetik a lakóhelyük környéki vizes élőhelyeket.

Tudják a leggyakoribb szennyező forrásokat (bemosódó műtrágyák, vegyszerek, háztartási szennyvizek, ipari tevékenységekből származó szennyvizek).

Tekintsék értéknek a vizes élőhelyeket, és a hazai természetes vizek őshonos élővilágát.

Koncentráció

Környezetismeret 1–4. évfolyam

A víz megjelenési formái a természetben.

Halmazállapot-változások a mindennapi életben.

A lakóhely vizeinek tisztasága, a szennyezések formái.

A növények és az állatok életéhez szükséges környezeti feltételek.

A hazai vizes élőhelyek legjellemzőbb növényei és állatai.

Az emberi tevékenységek hatása a természetes élőhelyekre.

A természet védelmének fontossága a vizes élőhelyeken.

Technika és életvitel 1–4. évfolyam

A természetes és az ember alkotta környezet.

Az ember környezet átalakító munkája.

A biológiai élőhelyek hasznosítható anyagai.

Természetismeret 5–6. évfolyam

Az eddig megismert gerinctelen és gerinces állatok fő tulajdonságai: testfelépítés, életmód, szaporodás.

A tanult háziállatok és az erdő élete témakörben megismert növények és állatok alkalmazkodása a környezeti feltételekhez.

A fás szárú és a lágyszárú növények szerkezeti felépítése.

Hazánk nagy tájainak leíró jellemzése.

Hazánk természetes vizei.

A folyadékok tulajdonságai, a testek úszása, lebegése.

A víz körforgása a természetben.

Folyóvizek, állóvizek.

A belvizek és az árvizek.

A víz tisztítása egyszerű módszerekkel.

A hőmérséklet változásai.

Halmazállapot-változások a természetben: olvadás, fagyás, párolgás.

Technika és életvitel 5–6. évfolyam

Az állatok alkalmazkodása az élőhelyükhöz.

A mesterséges környezet jellemzői.

A természeti folyamatok megfigyelése: mozgás, változás, élet, pusztulás. Gazdálkodás a természeti erőforrásokkal.

VI. A FÜVES TERÜLETEK ÉLETE

Cél

Ismerjék meg a

- a hazai füves terület kialakulásának környezeti feltételeit;
- a legjellemzőbb növényeit, állatait, a füves területeket, mint életközösséget;
- a füves területek pusztulását, védelmének fontosságát;
- hazánk védett területeit, nemzeti parkjait;
- a hazai élővilág kutatóinak munkásságát.

Tartalom

A hazai füves területek kialakulásának környezeti feltételei.

Az őshonos füves területek földrajzi elhelyezkedése.

A rétek típusai: sziklagyepek, homokpuszták, szikes puszták, mocsárrétek, láprétek, hegyi rétek.

A másodlagos rétek.

A fűfélék közös tulajdonságai, sajátos alkalmazkodásuk a környezeti feltételekhez.

A száraz rétek gyakori növényei: angolperje, siskanád, mezei zsálya.

A nedves rétek növényei: mocsári zsurló, réti boglárka.

A füves területeken élő gerinctelen állatok közül a sáskák, szöcskék, tücskök és a fecskefarkú lepke testfelépítése, életmódja, szaporodása.

A rétek ízeltlábú állatainak alkalmazkodása a környezeti feltételekhez.

A füves területek gerinces állatai közül a fürge gyík, a vakond, a mezei nyúl, a mezei pocok a hörcsög, az egerészölyv, a vörösvércse testfelépítése, életmódja, szaporodása.

A füves területek életközössége, kapcsolatok az élőlények között, alkalmazkodás az élettelen környezeti tényezőkhez.

Táplálkozási lánc, táplálkozási piramis. A termelő, fogyasztó és a lebontó szervezetek az életközösségben.

A füves területek pusztulásának okai.

A füves területek védelme.

Védett területek hazánkban. A nemzeti parkok jelentősége a természetvédelemben.

A hazai biológiai kutatás kiemelkedő személyei.

Követelmények

Ismerjék meg a hazai őshonos füves puszták kialakulásának környezeti feltételeit.

Földrajzi ismereteiket alkalmazva, tudják megnevezni az őshonos füves puszták elhelyezkedését hazánkban.

Ismerjék meg a hazai rétek főbb típusait: hegyi rétek, sziklagyepek, homokpuszták, szikes puszták, mocsárrétek, láprétek kialakulásának környezeti feltételeit.

Tudják, hogy a másodlagos réteket az emberi tevékenység hozta létre, többnyire az erdőirtások helyén alakultak ki.

Értsék meg, hogy a füves területek növényeinek, mely környezeti hatásokhoz kell alkalmazkodni.

Tudjanak példákat felsorolni az alkalmazkodás különböző formáira (mélyen elhelyezkedő gyökérszövet, párolgató csökkentő szerkezeti sajátosságok, a talaj felszínéhez közeli rügyekből gyorsan kihajtanak).

Tudják a nedves és a száraz rétek növényei közül az angolperje, a siskanád, a mezei zsálya, a mocsári zsurló, a réti boglárka szerkezeti felépítését: a gyökérszövet, szár, levél, virág, virágzat felépítését.

Tudjanak azonosságokat és különbségeket tenni az erdei pajzsika és a mocsári zsurló szerkezeti felépítése és szaporodása között.

Ismerjék meg a rétek gazdag állatvilága közül a sáskák, szöcskék, tücskök és a fecskefarkú lepke testfelépítését, életmódját, szaporodást.

Tudják a teljes átalakulás és a kifejlés közötti különbség lényegét.

Szerezzenek tapasztalatokat a réteken élő ízeltlábú állatok környezethez való alkalmazkodásának különböző módjairól (táplálkozás formái, kültakaró színe, szaporodás, a téli időszak túlélése stb.).

Értsék meg a füves területeken élő gerinctelen állatok jelentőségét az életközösségében.

A tudják a füves területeken élő gerinces állatok közül a fürge gyík, a vakond, a mezei nyúl, a mezei pocok, a hörcsög, az egerészölyv, és a vörösvércse testfelépítésének, életmódjának és szaporodásának sajátosságait.

Tudjanak példákat mondani a megismert állatok alkalmazkodására a környezeti feltételekhez.
Korábban megszerzett ismereteikre támaszkodva tudják a tanult állatokat különböző szempontok alapján csoportosítani (pl. testhőmérséklet, kültakaró, légzés, táplálkozás, fogazat, csőr, láb típusa stb.).
Ismerjék a rágcsáló, növényevő, ragadozó, mindenevő fogazatot.
Megszerzett ismereteik alapján értsék meg, hogy a füves területek élőlényei is életközösséget alkotnak.
Tudják, hogy az életközösségben a termelő, fogyasztó, lebontó szervezetek együttesen biztosítják az életközösség anyagforgalmát.
Szerezzenek közvetlen tapasztalatokat a lakóhelyük környezetében található füves területek életéről.
Tudjanak táplálkozási láncot, táplálkozási piramist készíteni a füves területek élőlényeiből.
Ismerjenek néhány példát a ragadozó állatok zsákmányszerzésének különböző formáiról.
Értsék meg a ragadozók jelentőségét a különböző életközösségekben.
Ismerjék azokat az emberi beavatkozásokat, amelyek veszélyeztetik a füves területek életét: gyepfeltörés, vegyszeres rovar- és pocokirtás, a rétek, legelők elhanyagolása, túlzott műtrágyázás.
Értsék meg a környezetvédelem és a természetvédelem feladatait.
Tudják a védett területek csoportosítását, a nemzeti parkjaink jelentőségét a táj természetes arculatának, tájképi elemeinek, őshonos élővilágának megőrzésében.
Ismerjék meg a hazai élővilág híres kutatóinak tevékenységét.
Legyenek képesek az ismeretterjesztő irodalomból önállóan is információkat szerezni.
Tudják a megfigyelések, vizsgálatok kísérletek tapasztalatait szóban és írásban saját szavaikkal kifejezni.

FIZIKA**7– 8. évfolyam*****A NAT „Ember a természetben” műveltségterülete alapján*****A TANTERV JELLEMZŐI****Ajánlás a helyi tantervhez**

Ez a kerettanterv segítséget kíván nyújtani a kollégáknak ahhoz, hogy az iskola meglévő helyi tantervét a Kerettantervben rögzített tartalmaknak megfelelően átdolgozzák.

Alapelvek, célok

Az Ember a természetben műveltségi területen folyó nevelés-oktatás során a tanulók lehetőséget és hathatós segítséget kapnak ahhoz, hogy korszerű természettudományos műveltséget, világgépet, gondolkodás- és szemléletmódot építsenek fel magukban. Megismerkedhetnek az anyagok tulajdonságaival, a természeti környezet változásaival, kölcsönhatásaival, a jelenségekkel, a törvényszerűségekkel. Több más műveltségi területtel együttműködve tekinthetik át az embernek, az általa létrehozott társadalomnak, valamint az őt körülvevő természetnek a kölcsönhatásait. A műveltségi területen zajló nevelés-oktatás a fenntartható fejlődés és az elvárható biztonság igényeinek megfelelően formálja a tanulók gondolkodásmódját, természethez való viszonyát. A környezettudatos, a természet kincseit védő, óvó magatartás a Föld iránt érzett felelősség kialakításához járul hozzá.

A műveltségi terület arra hívja fel a tanulók figyelmét, hogy az ember része a természetnek, annak rendszereivel megbonthatatlan egységet alkot, társadalmi és egyéni cselekvései a természet folyamatainak részét képezik. Ez az összefonódás mutat rá az ember, az emberiség és az egyének sajátos felelősségére is. A műveltségi terület keretei között a természeti és technikai problémák társadalmi viszonyokat is figyelembe vevő megoldására nevelhetjük a tanulókat, aktív, viszonyaikat változtatni képes, kritikus, kreatív emberré formálva őket.

Az Ember a természetben műveltségi terület keretében zajló nevelő-oktató munka feladata, célja sokrétű:

- A diszciplínáktól független általános természettudományos fogalmak, eljárások és szemléletmódok formálása.
- Készségek, képességek alakítása, a személyiségjegyek pozitív formálása.
- A tudomány, a tudományos kutatás, mint társadalmi tevékenység bemutatása.
- A fizikai, kémiai és az életre vonatkozó tudásrendszerek alakítása.
- A tudományok egymásra épülését biztosító külső és belső feltételek kiemelése, a tudásrendszerek összehangolása.
- A tudomány és technika, valamint a társadalom fejlődésének kapcsolatát érintő meggyőződések formálása.
- A tanulók rendszerben, kölcsönhatásban, kapcsolatokban történő gondolkozásának erősítése.
- Az életben nélkülözhetetlen s elsősorban a természettudományokban begyakorolható megismerési, tanulási, értelmezési technikák és módszerek azonosítása, fejlesztése (pl. Megfigyelés, kísérletezés, mérés, következtetés, összehasonlítás).
- A természettudomány szerepének megismertetése a társadalmi folyamatokban, a személyes sorsok alakulásában, nevelés arra, hogy az így szerzett tudás felelős cselekvésben nyilvánuljon meg.
- A tudomány természetére, történetére és a kiemelkedő alkotók munkásságára vonatkozó ismeretek alakítása. (A magyar vonatkozások, s ezek európai kapcsolatainak kiemelésével.)

Az Ember a természetben műveltségi területen folyó nevelés-oktatás a természeti folyamatok, összefüggések és az ember ezekkel való kapcsolatának tényleges megértésére épül. Az értelmes tanulás feltétele, hogy a tanulók megismeréssel kapcsolatos beállítódásait a tudás önálló, tevékeny formálásának lehetőségébe és fontosságába vetett meggyőződés határozza meg. Maga a megismerési, tanulási folyamat a tanulók aktív, értelmező tevékenysége, a tapasztalatoknak a már meglévő elképzelések keretei között történő feldolgozása, az eredmények önálló, kritikus értékelése és alkalmazása. Az értelmes tanulás során létrejövő tudásrendszernek alkalmasnak kell lennie környezetünk jelenségeinek előrejelzésére, magyarázatára, s alkalmazhatónak kell bizonyulnia a mindennapi tevékenységek során.

A 7–8. évfolyamon a fizika tanítása épít az iskolázás 1–6. évfolyamában zajló természettudományos nevelés eredményeire, azaz arra, hogy a 6–12 évesek elsajátították a tudományos megismerés legelemibb eljárásait, a megismerési folyamatokkal kapcsolatos általános tudásrendszereket és műveleteket, mint amilyen:

- az előzetes elképzelések formába öntése, a hipotézisalkotás, a megfigyelések és a kísérletek tervezése;
- a mindennapokból ismert mennyiségek elemi szintű értelmezése, tudatos használata, mérése;
- a tapasztalatok szóban, írásban való nyelvileg helyes megfogalmazása, rajzban, grafikonon történő rögzítése, a problémamegoldás elemi műveletei;
- az ismeretszerzés, tájékozódás már kisiskoláskorban elérhető és gyakorolható módszerei.

A 7–12. évfolyamokon a természettudományos nevelés eredményeként kialakul a gyerekekben az általános, az élet hétköznapi folyamataiban használható tudás.

A fizikai műveltség-tartalmak feldolgozása keretében elsődlegesen azokkal a mechanikai, termodinamikai, elektromágneses, fénytani és atomfizikai, anyagszerkezeti jelenségekkel és összefüggésekkel, törvényekkel ismerkednek meg a tanulók, amelyek megalapozzák a korszerű fizikai világgépet, és segítik a többi természettudományos tantárgy tanítását, tanulását.

Figyelmet fordítunk a veszélyes anyagokra és eszközökre és azok helyes kezelésének alapelveire is.

A megfelelően megválasztott szaktárgyi koncentráció a kémiai műveltség-tartalmakkal hozzájárulhat a környezetünkkel kapcsolatos felelős magatartás kialakulásához.

A megfelelően megválasztott szaktárgyi koncentráció a biológiai és egészségügyi műveltség-tartalmakkal elősegíti az élet sajátosságainak, az élő és élettelen természet szoros kapcsolatának megismerését. Ezek az ismeretek a természet szeretetére, meggyőződésből fakadó, tudatos, aktív környezetvédelemre nevelnek. Így a fizika tanulása során megszerzett műveltség is fontos eszköze lehet annak a törekvésnek, melynek hatására a tanulók óvják környezetüket és tudatosan törekednek az egészséges életmóddal kapcsolatos szabályok betartására.

Fejlesztési feladatok

1. Tájékozódás a tudomány – technika – társadalom kölcsönhatásáról, a természettudományról, a tudomány és a tudományos megismerés természetéről

A tudomány szerepének bemutatása, értelmezése a technikai és társadalmi folyamatokban.

A természet egységére vonatkozó elképzelések formálása az egységet kifejező, átfogó tudásrendszerek (pl. *atomelmélet*), az általános fogalmak (pl. *anyag, energia, kölcsönhatás, információ*), az univerzális (pl. *megmaradási*) törvények segítségével.

A tudomány elhelyezése a megismerési folyamatban, amelyben a világról tudományos és nem tudományos modellek sokaságát alkotjuk meg. A tudományos fejlődés elméletirányítottságának érzékeltetése, láttatása sok-sok példán keresztül. Az empiria ellenőrző, a tudás adaptivitását lemérő, valamint a rejtett elképzelések megfogalmazását, felszínre hozását segítő szerepének felismerése.

Nagyobb összefüggő tudománytörténeti folyamatok megismerése, elemzése. Szerepük tanulmányozása az emberiség fejlődése szempontjából.

A technika társadalmi alkalmazásával összefüggő jelenségek, folyamatok vizsgálata a természettudományos tudás alkalmazása szempontjából (igények és kielégítésük, a modern tudományos eredmények technikai alkalmazásának folyamatai stb.).

2. Természettudományos megismerés

A tudományos ismeretszerzés iránti határozott igény kialakítása.

A tudományos ismeretek alkalmazása egyre tudatosabban a folyamatok magyarázata és eredményeik előrejelzése során.

Önálló vizsgálódás, a megfigyelések önálló rögzítése. A megfigyelés, a kísérlet és a mérés eszközként történő alkalmazása a tudományos elképzelések formálása, a modellekkel végzett munka és a problémamegoldás során. Kísérletek, megfigyelések, mérések önálló vagy csoportmunkában történő tervezése, kivitelezése és értékelése.

Önálló forráshasználat. Adott olvasnivalóból meghatározott szempontok szerinti információk kigyűjtése. A számítógépes, illetve multimédiás eszközök használata.

Az ismert területeken az előzetes tudást használó osztályozás, rendszerezés. A megfigyelések, mérések, kísérletek során nyert adatok áttekinthető rendezése, a vizsgálódások eredményeinek pontos megfogalmazása.

Az anyagok, mennyiségek jeleinek használata. A vizsgálatok, kísérletek során nyert adatok ábrázolása különféle diagramokon, grafikonokon, illetve a kész diagramok, grafikonok adatainak leolvasása, értelmezése. A művelődési anyaggal kapcsolatos egyszerűbb vázlatrajzok, sematikus ábrák, kapcsolási rajzok készítése és a kész ábrák, rajzok értelmezése.

3. Tájékozódás az élő és élettelen természetről

Az anyagok, testek, folyamatok, ezek tulajdonságai s a rájuk jellemző mennyiségek összekapcsolása.

Az anyagmegmaradás törvényének alkalmazása a természeti folyamatok elemzése során.

Érdekes és különleges tulajdonságokkal rendelkező anyagokra vonatkozó ismeretek felhasználása a modern technikai alkalmazások magyarázatára, kreatív ötletek kidolgozására.

A halmazállapotok részecskeszintű értelmezése.

A halmazállapot-változások elemzése az anyagszerkezeti kép használatával, az energia és az anyagszerkezet szempontjából. A hőmérséklet és a halmazállapot-változás közötti összefüggések tanulmányozása.

Olyan problémák megfogalmazása, melyek felvetik a golyómodell átalakításának igényét. A különböző meghaladási kísérletek tanulmányozása. Az atom- és molekulafogalom kialakítása s használata a már korábban tanult fizikai (és kémiai) folyamatok közül a fontosabbak magyarázatában.

A hétköznapokban is ismert anyagok anyagszerkezeti besorolása. Keverékek és oldatok megkülönböztetése; az oldatok fizikai tulajdonságainak megismertetése. Keverékek szétválasztásának fontosabb módszerei a gyakorlatban; oldat és oldószer szétválasztása fizikai folyamat segítségével.

Az atomok belső struktúráját leíró modellek kialakítása, korai atommodellek közül eggyel-kettővel való ismerkedés. Az elektromos folyamatok egyszerű atomszerkezeti magyarázata.

Az elektromosság alkalmazásával összefüggő technikai jelenségek és társadalmi folyamatok összekötése a fizikai ismeretekkel.

A mozgások, az elektromos, fény-, hang-, hőjelenségek, a fázisátalakulások, energiaváltozások fajtái, a folyamatok közben zajló energiaváltozások jellemzése, egyszerűbb számítások végzése.

Az erő és az energia fogalmának világos megkülönböztetése.

Az energia terjedésének kvalitatív értelmezése a fény, a hang, a hő, továbbá az elektromos, fázisátalakulási és kémiai folyamatokban.

Az energia megmaradásának megbeszélése a vizsgált konkrét esetekben. A természeti és technológiai folyamatok elemzése az energia átalakulásának fogalmával, szemben a keletkezés és eltűnés fogalmaival operáló magyarázatokkal. Az energiamegmaradás törvényének alkalmazása egyszerű problémák megoldásában, kísérletek eredményeinek értelmezésében, jelenségek leírásában.

Az ember által megvalósított energiaátalakítási folyamatok környezeti hatásainak elemzése, alternatív energiaátalakítási módok megismerése. Önálló álláspont formálása a felmerülő társadalmi, gazdasági, politikai kérdésekkel kapcsolatban.

Különböző mérőeszközök használata, a pontosság kérdéseinek vizsgálata.

A változó sebességű mozgásoknál a változások okának kvalitatív megadása. A „biológiai órával” kapcsolatos néhány érdekes jelenség tanulmányozása. Mozgásokat befolyásoló tényezők felderítése, leírása.

Egyszerű mozgások leírása egyenes arányossággal. A világ időbeli változásaival való ismerkedés (kozmikus folyamatok, a Föld története, evolúciós folyamatok időbelisége).

A tömeg és a súly fogalmának megkülönböztetése. A gravitációs vonzással összefüggő jelenségek tanulmányozása. A Föld, a Naprendszer, a Világegyetem méretbeli arányainak érzékeltetése.

Rendszer és környezet elválasztása, a határok önkényességének megértése. A zárt rendszer fogalma. Rendszer és környezet egységesülését bemutató elemzések konkrét természettudományos és technikai példákon.

A természettudományok művelése, valamint a technika alkalmazása, fejlesztése során leggyakrabban használt állapotleírások alkalmazása. A változásokra, folyamatokra vonatkozó kvalitatív és kvantitatív összefüggések, törvényszerűségek alkalmazása problémamegoldások során. A lineáris és a körfolyamatok felismerése, összehasonlítása, elemzése példákon. Az egyensúly jelentőségének felismerése a rendszerállapot megőrzésében. Egyensúlyra vezető fizikai folyamatok bemutatása. A fogalmak meghatározása, természeti, technikai jelenségekhez való hozzárendelése, az élő szervezetekben lejátszódó szabályozási folyamatok elemzése. Törekvés a fenntartható fejlődés biztosításával kapcsolatos problémák enyhítésére, megoldására, ehhez a fizika tantárgyban megszerzett ismeret, képesség felhasználása. Anyag- és energiatakarékos szemlélet kialakítása a hétköznapi életben.

A 7–8. évfolyam fizika tantárgyának általános céljai és feladatai a kerettanterv szerint

Az általános iskolai fizikatanítás az alsóbb évfolyamokon tanított környezetismeret, illetve természetismeret integrált tantárgyak anyagára épül, azok szerves folytatása. A fizikatanítás célja az általános iskolában a gyerekek érdeklődésének felkeltése a természet, ezen belül a fizikai jelenségek iránt. Ez az érdeklődés jelentheti a tanulók későbbi természettudományos műveltségének legfontosabb alapozását. Egyszerű jelenségeken, alkalmazási példákon keresztül mutassuk meg, hogy a természet jelenségei kísérletileg vizsgálhatók, megérthetők, és az így szerzett ismeretek a hétköznapi életben hasznosíthatók. Fontos cél annak tudatosítása, hogy a fizikai ismeretek a technikai fejlődésen keresztül döntő hatással vannak az ember életminőségére. Ugyanakkor a fizikai ismereteket természeti környezetünk megővésében is hasznosítani lehet.

A fizikaórák akkor válhatnak élményszerűvé, és ezáltal hatékonyá, ha a tananyag bőséges jelenségbemutatóra és sok jól kiválasztott kísérletre épül. A fogalmak bevezetésénél, a törvények megfogalmazásánál a konkrét probléma szempontjából szakszerűen, de a lehető legegyszerűbben kell fogalmaznunk. Kerülni kell azokat az absztrakt gondolatmeneteket, amelyek inkább gátolják, mint segítik a megértést. A fizikai fogalmak közül az általános iskolában azokra helyezük a hangsúlyt, amelyek konkrét kísérleti tapasztalatokkal kapcsolatosak, túlzott absztrakciót nem igényelnek.

A fizikai fogalmak bevezetését, a törvények megfogalmazását lehetőleg mindig megfigyelésre, jelenségek bemutatására, konkrét kísérletekre alapozzuk. Ennek során gondot kell fordítani arra, hogy a tanulók kellő gyakorlatot szerezzenek a látott jelenség pontos megfigyelésében, és szabatosan el is tudják mondani azt. A kísérletek közül különösen értékesek azok, amelyeket a tanulók maguk végeznek el.

A természettudományok közül a fizika már az alapképzést nyújtó iskolában is érzékeltetni tudja a gyerekekkel, hogy a természet jelenségei kvantitatív szinten, a matematika nyelvén leírhatók. A matematikai formalizmus az általános iskolában csak a legegyszerűbb összefüggésekre – egyenes és fordított arányosság – szorítkozik. Ezek esetében azonban kiemelten fontos feladat a megismert törvények egyszerű számpéldákon történő alkalmazása. A feladatmegoldás a gyakoroltatáson túl szemléletformáló hatású is lehet, ha a tanár olyan feladatokat is ad (az adatokat előre célszerűen megválasztva), melyekben a kiszámított eredmény utólag kísérletileg is ellenőrizhető legyen. Az ilyen feladatok tudatosítják a gyerekekben, hogy a fizikapélda nem csupán matematikai feladvány, hanem a természet leírása, amelynek eredménye valódi, mérhető adat. A fizikai gondolkodás fejlesztésében, a számítási feladatok mellett, a tanulók tudásszintjének megfelelő kvalitatív problémák megoldása is szükséges. Ezek a kérdések a hétköznapi életből ismert egy-egy jelenség magyarázatára vagy a helyszínen bemutatott kísérlet értelmezésére vonatkozhatnak.

Az ellenőrzés, értékelés, osztályozás alapelvei a fizika tanításában

Az ellenőrzés, értékelés során visszajelzést keresünk arról, hogy a tanulók milyen szinten sajátították el a tananyagot, hogyan teljesítették a kerettantervben részletesen kifejtett követelményeket.

Az ellenőrzés módszereinek alkalmazásakor törekedjünk arra, hogy azok legyenek változatosak és terjedjenek ki a tanulók valamennyi tanórai (esetenként tanórán kívüli) tevékenységeire. Mindez történhet a tanulók munkájának folyamatos megfigyelésével, szóbeli ellenőrzéssel (feleltetéssel), írásbeli ellenőrzéssel.

Az ellenőrzést kövesse mindig az értékelés, mely akkor objektív, ha a kerettantervben és a helyi tantervben pontosan kidolgozott és részletezett követelményeket viszonyítjuk a tanuló szóbeli, vagy írásbeli teljesítményéhez.

A tanulók munkájának értékelése történhet szóban, írásban, vagy kifejezhetjük a követelményekhez való viszonyítást érdemjegyek formájában is. A követelmények 90%-os teljesítése már ötös osztályzatnak felel meg.

A rendszeres ellenőrzés, értékelés kellően motiválhatja a tanulókat arra, hogy teljesítményüket a kitűzött követelményekhez (tanítási-tanulási célokhoz) közelítsék. A fizika tantárgy tanítása során fontos feladat az önellenőrzés, önértékelés képességének kialakítása is, amely a személyiségfejlesztés sajátos eszköze.

7. évfolyam

Éves órakeret

Évi 55 óra

Heti 1,5 óra

Témakörök

- I. Mozgások és erők.
- II. Munka és energia. Az egyszerű gépek.
- III. A nyomás. Nyugvó folyadékok és gázok tulajdonságai.
- IV. Hőtan.

I. MOZGÁSOK ÉS ERŐK

Cél

Ismerjék meg a tanulók:

- a mozgások leírásához használt legfontosabb fogalmakat;
- az egyenletes és az egyenletesen változó mozgás jellemzőit;
- a dinamika alapjait.

Tartalom

Mozgás és nyugalom (hely és mozgás viszonylagossága; vonatkoztatási rendszerek).

Az egyenes vonalú, egyenletes mozgás kísérleti vizsgálata, jellemzése.

A sebesség; a sebesség kiszámítása.

Az átlagsebesség.

Az egyenes vonalú, egyenletesen változó mozgás kísérleti vizsgálata, jellemzése. A gyorsulás.

A szabadon eső test mozgása. A mozgásállapot megváltozása; kölcsönhatás a mozgásállapot-változás során.

Az erő.

Az erő mérése, mértékegysége, az erő mértékegységének dinamikai értelmezése. Az erő ábrázolása vektorral.

Hatás-ellenhatás.

A testek tehetetlensége.

Különböző erőhatások és következményeik:

- a gravitációs kölcsönhatás;
- a súrlódás;
- a közegellenállás.

Követelmények

A tanulók ismerjék meg a mozgásállapot fogalmát, a mozgás és a nyugalom viszonylagosságát, a pálya, az út és az elmozdulás fogalmát és értsék a köztük levő különbségeket!

Legyenek képesek egyszerű út- és időmérés elvégzésére, a mérési eredmények feljegyzésére, értelmezésére, út- idő grafikon készítésére és elemzésére, az út és az idő közötti összefüggés felismerésére! Ismerjék meg a sebesség fogalmát, mértékegységeit, kiszámítását! Tudjanak egyszerű feladatokat megoldani az út és az idő kiszámítására! Ismerjék az átlagsebesség fogalmát, és tudják, hogy az átlagsebesség a mindennapi életben megvalósuló mozgások egyik fontos jellemzője!

Ismerjék meg az egyenletesen változó mozgás jellemzőit, a gyorsulás fogalmát, mértékegységét és kiszámítását; a pillanatnyi sebesség fogalmát!

Legyenek képesek az egyenletesen változó mozgás kísérleti vizsgálatára, a mérési eredmények feljegyzésére, következtetések levonására!

Ismerjék a szabadesést, tudják értelmezni a szabadesésre vonatkozó egyszerű kísérletek eredményét!

Ismerjék az erőhatás következményeit, az erő fogalmát; mértékegységét; tudják, hogy az erő vektormennyiség, tudják azt ábrázolni és írásban jelölni. Tudjanak közös hatásvonalú erőket összegezni!

Ismerjék a hatás-ellenhatás törvényét. Ismerjék meg az erő mérésére használt rugós erőmérőt és működésének alapját!

Ismerjék a súly fogalmát, mértékegységét! Ügyeljenek a súly és a tömeg megkülönböztetésére!

Ismerjék az erő és a mozgásállapot-változás összefüggését! Tudják értelmezni a tehetetlenség fogalmát, ismerjék a tehetetlenség törvényét! Tudják, hogy egy test mozgásállapota nem változik meg akkor, ha a rá ható erők kiegyenlítik egymást!

Legyenek képesek egyszerű dinamikai kísérletek elvégzésére, a mérési eredmények feljegyzésére, értelmezésére, egy adott testre ható gyorsító erő és az általa létrehozott gyorsulás közötti egyenes arányosság felismerésére!

Ismerjék meg a gravitációs kölcsönhatás főbb jellemzőit, hatásait a Föld közelében elhelyezkedő testekre, tudják és értsék a gravitációs erő és a súly közötti különbséget; tudják, mit jelent a súlytalanság!

Ismerkedjenek meg a súrlódási erő és a közegellenállási erő fogalmával, a súrlódás és a közegellenállás gyakorlati vonatkozásaival!

Ismerjék meg *Galilei*, *Newton* és *Eötvös Loránd* munkásságát!

II. MUNKA ÉS ENERGIA AZ EGYSZERŰ GÉPEK

Cél

Ismerjék meg a tanulók:

- a mechanikai munka, a teljesítmény és a hatásfok fogalmát;
- a mechanikai energia fogalmát és a mechanikai energia megmaradásának törvényét;
- az egyszerű gépeket és azok működésének fizikai alapjait!

Tartalom

A munka értelmezése és kiszámítása.

A munkavégzés néhány típusa.

Az energia értelmezése.

Az energia fajtái.

A mechanikai energia megmaradása.

A hatásfok és a teljesítmény fogalma, mértékegysége, kiszámítása.

A forgatónyomaték értelmezése; az erőkar.

Az egyszerű gépek típusai, működése, szerepe: az emelők, a csigák és a hengerkerék, a lejtő.

Munkavégzés egyszerű gépekkel.

Követelmények

A munka fizikai értelmezése, mértékegysége; a munkavégzés néhány típusának (emelési munka, gyorsítási munka) ismerete és kiszámítása; a feszítési munka kvalitatív ismerete.

A mechanikai energia fogalmának, fajtáinak (helyzeti energia, mozgási energia, rugalmas energia); az energia mértékegységének ismerete; munka és energia kapcsolatának ismerete.

Ismerjék a tanulók a mechanikai energia megmaradásának törvényét!

Ismerjék a hatásfok fogalmát, és tudják azt egyszerű példákban kiszámítani! Ismerjék a teljesítmény fogalmát, mértékegységét és kiszámításának módját!

Kísérleti bevezetés után legyenek képesek az erő forgató hatásának megértésére, a forgatónyomaték fogalmának elsajátítására; legyenek tisztában az erőkar fogalmával! Ismerjék a forgatónyomaték kiszámítását és mértékegységét!

Ismerjék meg a tengely körül forgatható merev testek egyensúlyának feltételeit!

Tudják megkülönböztetni az egy- és kétoldalú emelőt, és ismerjék azok működésének fizikai alapjait; ismerjék fel hétköznapi eszközeinkben az egy és kétoldalú emelőket!

Ismerjék meg az álló- és a mozgócsigát, valamint a hengerkeréket; ismerjék meg működésük fizikai alapjait és fontosabb alkalmazásait!

Az egyensúly feltétele lejtőn – egyszerű kísérletek elvégzése, következtetések levonása. Ismerjék a lejtő típusú egyszerű gépek néhány gyakorlati alkalmazását!

Elemezzék az egyszerű gépekkel történő munkavégzést; ismerjék fel, hogy a mechanikai energia megmaradásának törvénye az egyszerű gépekkel történő munkavégzések esetében is teljesül; tudják, hogy a hatásfok az egyszerű gépekkel történő munkavégzésnek is fontos jellemzője!

Ismerjék meg *Arkhimédész* munkásságát!

III. A NYOMÁS. NYUGVÓ FOLYADÉKOK ÉS GÁZOK TULAJDONSÁGAI**Cél**

Ismerjék meg a tanulók:

– a nyomás fogalmát;

– a nyugvó folyadékok alapvető mechanikai tulajdonságait;

– a nyugvó gázok alapvető mechanikai tulajdonságait és a légnyomást!

Tartalom

A nyomás.

A nyomás terjedése folyadékokban.

A folyadék súlyából származó nyomás.

A felhajtóerő.

Úszás, lebegés, merülés.

A nyomás terjedése gázokban. A légnyomás.

Követelmények

A tanulók tudják értelmezni egyszerű kísérletek alapján a nyomást; legyenek képesek a felismert összefüggés matematikai megfogalmazására, az összefüggés alkalmazására; ismerjék meg a nyomásnövelés és a nyomáscsökkentés néhány fontos gyakorlati példáját!

Végezzenek a Pascal-törvényre vonatkozó egyszerű kísérleteket, legyenek képesek a kísérlet eredményeiből következtetések levonására, a törvény megfogalmazására. Ismerjék meg a Pascal-törvény néhány fontos, gyakorlati alkalmazását!

Végezzék el a hidrosztatikai nyomás kísérleti vizsgálatát, a kísérlet eredményeinek segítségével határozzák meg a hidrosztatikai nyomás paramétereit! Legyenek képesek a tanult összefüggés alkalmazására; a hidrosztatikai nyomásról tanultak segítségével tudják értelmezni a közlekedőedények működését; tudják a közlekedőedények gyakorlati jelentőségét!

Végezzék el a felhajtóerő kísérleti vizsgálatát; ismerjék meg Arkhimédész törvényét!

Ismerjék meg az úszás, a lebegés és a merülés feltételeit; tudják megkülönböztetni az úszás fizikai és hétköznapi értelemben vett fogalmát!

Legyenek képesek Arkhimédész törvényére vonatkozó egyszerű feladatok megoldására; ismerjék Arkhimédész törvényének fontosabb gyakorlati vonatkozásait!

Tudják, hogy a nyomás minden irányú, egyenletes terjedése a gázokban is megfigyelhető; ismerjék meg a légnyomás fogalmát, mértékegységét és a barométerek főbb típusait; ismerjék meg néhány fontosabb, a nyomáskülönbségen alapuló eszköz működését!

*IV. HŐTAN***Cél**

Ismerjék meg a tanulók:

- a hőmérséklettel és a hőmérséklet mérésével kapcsolatos alapvető ismereteket;
- a hőtágulás jelenségét;
- a fajhő és az égéshő fogalmát;
- az energiamegmaradás érvényességét a termikus kölcsönhatás során;
- a különböző halmazállapotokat és azok változásait; a halmazállapot-változásokkal kapcsolatos energiaváltozások kiszámítását;
- a hőerőgépek működésének alapjait!

Tartalom

A hőmérséklet mérése.

A termikus kölcsönhatás.

A szilárd testek hőtágulása.

A folyadékok hőtágulása.

A gázok hőtágulása.

Energiamegmaradás a termikus kölcsönhatás során.

A hőmennyiség és a fajhő.

Olvadás és fagyás.

Párolgás és lecsapódás.

Az égéshő.

Hőerőgépek I. Gőzgépek.

Hőerőgépek II. Gázgépek.

Követelmények

A tanulók végezzenek egyszerű kísérleteket a termikus kölcsönhatás vizsgálatára; legyenek képesek a hőmérsékletmérés elvégzésére, a mérési eredmények feljegyzésére, értelmezésére, hőmérsékletidő grafikon készítésére és elemzésére! Ismerjék meg a termikus kölcsönhatás fogalmát, gyakorolják a hőmérők helyes használatát!

Végezzenek a szilárd testek hőtágulásával kapcsolatos egyszerű kísérleteket; ismerjék meg a szilárd testek hőtágulásának törvényszerűségeit és a jelenség fontosabb gyakorlati alkalmazásait!

Végezzenek a folyadékok és a gázok hőtágulásával kapcsolatos egyszerű kísérleteket; ismerjék meg a folyadékok és a gázok hőtágulásának törvényszerűségeit és a jelenségek fontosabb gyakorlati alkalmazásait!

Ismerjék meg a belső energia fogalmát, legyenek képesek a termikus kölcsönhatás során fennálló energiamegmaradás elemi szintű anyagszerkezeti magyarázatára!

Végezzenek egyszerű kísérleteket adott anyagú és tömegű test felmelegítésére, ismerjék meg a fajhő fogalmát, legyenek képesek a belsőenergia-változásra vonatkozó egyszerű feladatok megoldására!

Figyeljék meg egy szilárd anyag olvadását, illetve a folyékony halmazállapotú anyag fagyását, kövessék nyomon a hőmérséklet változásait; legyenek képesek hőmérséklet-idő grafikon készítésére, a grafikon elemzésére; ismerjék meg az olvadáshő fogalmát; legyenek képesek egyszerű feladatok megoldására az olvadás-fagyás témaköréből. Figyeljék meg különböző folyadékok párolgását, illetve az elpárolgott anyag lecsapódását; mérjék meg a párolgó anyag hőmérsékletét; tudják a belsőenergia-változásokat, a jelenség anyagszerkezeti magyarázatát! Figyeljék meg egy folyékony halmazállapotú anyag forrását, kövessék nyomon a hőmérséklet változását; legyenek képesek hőmérséklet-idő grafikon készítésére, a grafikon elemzésére! Ismerjék meg a forráshő fogalmát! Legyenek képesek egyszerű feladatok megoldására a forrás – lecsapódás témaköréből! Végezzenek egyszerű kísérletet a szublimáció vizsgálatára, ismerjék meg a szublimáció fogalmát! Ismerjék meg az égéshő fogalmát; tudják, hogy milyen energia-változások történnek az égés közben; tudják megkülönböztetni a gyors és a lassú égést, ismerjék meg az égéshő fogalmát; ismerjék az égés feltételeit, és így a tüzek eloltásának lehetőségeit is! Ismerjék meg a hőerőgépeket; azok működését, alkalmazását, hatásfokát! Ismerjék *Watt* munkásságát!

Koncentráció

Matematika 5. évfolyam

Hosszúság, hosszúságmérés, terület, területszámítás. A testek térfogata. *Természetismeret 6. évfolyam*

Időmérés, időmérő eszközök.

A Föld alakja, tengely körüli forgása; a Föld Nap körüli keringése, a földtengely ferdeségének következményei.

A Naprendszer.

A tömeg.

A térfogat.

A sűrűség.

Természetismeret 5. évfolyam

Az időjárás és az éghajlat.

A folyadékok tulajdonságai.

A gázok tulajdonságai.

A levegő és a légkör.

A hő érzékelése, a hőmérséklet mérése. Megfigyelések és egyszerű kísérletek a hőtan köréből.

Halmazállapot-változások.

Kémia 7. évfolyam

Eltérő forráspontú anyagok szétválasztása; desztilláció. Halmazállapot-változások.

Biológia 7. évfolyam

Távoli tájak életközösségei – a trópusi őserdők. Az izzadás testhőmérséklet-szabályozó szerepe.

Az élettelen környezeti tényezők.

A nyílt tengerek élővilága.

Gerincesek törzse – halak.

A levegő, a víz és a talaj szennyezése.

Technika és életvitel 5–7. évfolyam

A közlekedéssel kapcsolatos ismeretek.

Eszközigény 7. o.

Írásvetítő, diavetítő valamint a tanult anyaghoz kapcsolódó transzparenszek és diapozitívok.

Demonstrációs kísérleti eszközök.

Mechanikai és hőtani tanulókísérleti készlet.

Az Öveges-kísérletekhez szükséges hétköznapi eszközök és anyagok.

8. évfolyam

Éves órakeret

Évi 55 óra

Heti 1,5 óra

Belépő tevékenységformák

Egyszerű elektromos és fénytani jelenségek megfigyelése, a látottak elemzése, szóbeli összefoglalása.

Ok-okozati kapcsolatok felismerése egyszerű kísérletekben.

A szakszókincs bővítése, a szakkifejezések helyes használata.

A kísérletező készség fejlesztése: diákkísérlet-gyűjtemények (pl. Öveges-könyvek) tananyaghoz kapcsolódó egyszerű (elektrosztatikai, optikai) kísérleteinek összeállítása és bemutatása csoportmunkában.

Egyszerű kapcsolási rajzok olvasása, áramkörök összeállítása kapcsolási rajz alapján. Elektromos feszültség- és árammérés egyszerű áramkörökben. Az alapvető érintésvédelmi és baleset-megelőzési szabályok ismerete és betartása törpefeszültség és hálózati feszültség esetén. Tudja, mi a teendő áramütéses baleset esetén. Ismerje a villámcsapás elleni védekezés módját. Egyszerű kapcsolási rajzok olvasása, áramkörök összeállítása kapcsolási rajz alapján. A tanult elektromos alapfogalmak és a mindennapi gyakorlat jelenségeinek összekapcsolása, a tanultak alkalmazása egyszerű jelenségek magyarázatára (pl. dörzselektromos szikra, olvadó biztosíték, visszapiillantó tükör).

A gyakran használt elektromos háztartási berendezések (fogyasztók és áramforrások) feltüntetett adatainak megértése, az egyes fogyasztók teljesítményének, fogyasztásának megállapítása.

A tananyaghoz kapcsolódó kiegészítő információk (pl. nagy fizikusok életrajzi adatai, tudománytörténeti érdekességek) gyűjtése az iskolai könyvtár kézikönyveinek, ifjúsági ismeretterjesztő kiadványainak segítségével. Ismerkedés az elektronikus információhordozók, multimédia, és oktatóprogramok alapszintű használatával, tanári irányítással.

Témakörök

– Elektromosság.

– Az elektromos áram hatásai. Elektromágneses indukció.

– Fénytán.

I. ELEKTROMOSSÁG

Cél

Ismerjék meg a tanulók: az elektromos alapjelenségeket; az elektromos áramfogalmát, hatásait; az elektromos áramkör részeit, a feszültség és az áramerősség mérését; Ohm törvényét, az elektromos ellenállás fogalmát.

Tartalom

Elektromos alapjelenségek.
Az elektromos töltés.
Vezetők és szigetelők. Az elektromos áram.
Áramvezetés fémekben.
Az elektromos áramkör.
Az áramkör működése.
A feszültség mérése.
Elemek és telepek.
Az áramerősség mérése.
Az elektromos áram iránya.
Az elektromos ellenállás.
A fogyasztók kapcsolása I. A soros kapcsolás.
A fogyasztók kapcsolása II. A párhuzamos kapcsolás.

Követelmények

Egyszerű dörzselektromos kísérletek segítségével ismerjék meg a tanulók a testek elektromos állapotát, figyeljék meg az elektromos állapotú testek között fellépő erőhatásokat; tudják értelmezni azt, hogy egy test elektromosan semleges!

Ismerjék meg az elektromos töltés fogalmát; tudják értelmezni a testek elektromos állapotát a többlettöltés segítségével; ismerjék meg a dörzselektromos kísérletek anyagszerkezeti magyarázatát és az elektromos töltés mértékegységét! Ismerjék meg az elektromos vezetés magyarázatát; a vezetők és a szigetelők közötti különbségeket; az elektromos áram fogalmát, mértékegységét! Alakítsanak ki szemléletes képet a fémekben történő áramvezetés mechanizmusáról!

Ismerjék meg az elektromos áramkör fogalmát, részeit, az áramköri jeleket; tudják értelmezni az elektromos áramkör működését a folyadékmodell segítségével!

Ismerjék meg a feszültség fogalmát, mértékegységét; a voltmérő használatát!

Legyenek képesek önállóan egyszerű áramkört összeállítani, és feszültségmérést végezni a tanulókísérleti eszközök segítségével; ismerkedjenek meg a párhuzamos kapcsolás fogalmával!

Ismerkedjenek meg a galvánelem fogalmával, tudják az elem és a telep közötti különbséget; ismerkedjenek meg a zseblep felépítésével, működésével!

Legyenek képesek önállóan áramerősség-mérést végezni a tanulókísérleti eszközök segítségével! Ismerkedjenek meg a soros kapcsolás fogalmával! Tudják a fizikai és a technikai áramirányt!

Ismerjék meg az elektromos ellenállás fogalmát, anyagszerkezeti magyarázatát; ismerjék Ohm törvényét és az elektromos ellenállás mértékegységét; legyenek képesek az Ohm-törvénnyel kapcsolatos feladatok megoldására!

Legyenek képesek egyszerű, soros kapcsolású áramkört összeállítani a tanulókísérleti eszközök segítségével; ismerkedjenek meg a soros kapcsolású áramkör feszültség- és áramerősség-viszonyaival; legyenek képesek a soros kapcsolásra vonatkozó egyszerű feladatok megoldására; ismerjék a soros kapcsolás néhány gyakorlati alkalmazását!

Legyenek képesek egyszerű, párhuzamos kapcsolású áramkört összeállítani a tanulókísérleti eszközök segítségével; ismerkedjenek meg a párhuzamos kapcsolású áramkör feszültség- és áramerősség-viszonyaival;

legyenek képesek a párhuzamos kapcsolásra vonatkozó egyszerű feladatok megoldására; ismerjék a párhuzamos kapcsolat néhány gyakorlati alkalmazását!
Ismerjék *Coulomb* és *Ohm* munkásságát!

II. AZ ELEKTROMOS ÁRAM HATÁSAI

Cél

Ismerjék meg a tanulók:

- az elektromos áram hő, mágneses és kémiai hatását és az e hatásokat hasznosító legfontosabb eszközöket;
- az elektromos munka és az elektromos teljesítmény fogalmát, mértékegységeit;
- az elektromos áram élettani hatásait, az elektromos eszközök balesetmentes használatának szabályait;
- az elektromágneses indukció alapjelenségeit és az elektromágneses indukció legfontosabb gyakorlati alkalmazásait;
- a váltakozó áram fogalmát és hatásait;
- a transzformátorokat, azok működését, alkalmazását és jelentőségét; az elektromos energia szállítását; az energiatakarékosság fontosságát!

Tartalom

Az elektromos áram hőhatása.
Az elektromos munka.
Az elektromos teljesítmény. A fogyasztás.
Az izzólámpa és az olvadó biztosíték.
Az elektromos áram kémiai hatása.
Az elektromos áram élettani hatása.
Az elektromos készülékek biztonságos használata.
A mágnesség.
Az elektromos áram mágneses hatása.
Az áramjárta tekercs mágneses hatása. Az elektromágnes.
Az elektromos motor.
Az elektromágneses indukció.
Az indukált áram iránya.
A váltakozó áram.
A váltakozó áram hatásai.
Az elektromos energia előállítása és szállítása.
A transzformátor.

Követelmények

Figyeljék meg a tanulók az elektromos áram hőhatásának következményeit; az előző évfolyamon szerzett ismereteik birtokában értsék, hogy a vezető belső energiájának növekedését az elektromos munkavégzés fedezi!

Ismerjék az elektromos munka mértékegységeit; legyenek tisztában az elektromos fogyasztás fogalmával!

Legyenek képesek az elektromos munka kiszámítására vonatkozó egyszerű feladatok megoldására!

Ismerjék meg az elektromos teljesítmény fogalmát, legyenek képesek az elektromos teljesítményre vonatkozó egyszerű feladatok megoldására!

Ismerjék meg az izzólámpa és az olvadó biztosíték, működését; ismerjék meg az elektromos áram hőhatásának más, gyakorlati alkalmazásait!

Egyszerű kísérletek segítségével ismerjék meg az elektromos áram kémiai hatását; tudják, hogy hogyan tör-

ténik az áramvezetés a szabadon mozgó ionokat tartalmazó oldatokban! Ismerjék meg az elektrolízis fogalmát, és az elektromos áram kémiai hatásának néhány gyakorlati alkalmazását!

Ismerkedjenek meg az elektromos áram élettani hatásaival, az elektromos készülékek biztonságos használatának szabályaival; értsék a szigetelés és a védőföldelés szerepét, fontosságát!

Ismételjék át és bővítsék ki a mágnességről korábban szerzett ismereteiket!

Egyszerű kísérletek segítségével vizsgálják meg az elektromos áram mágneses hatását!

Kísérleti úton vizsgálják meg az áramjárta tekercs mágneses tulajdonságait; ismerjék meg a vasmagos tekercset és annak néhány gyakorlati alkalmazását!

Ismerjék meg az elektromos motor főbb részeit, működését, fontosabb felhasználási területeit!

Végezzenek egyszerű kísérleteket az elektromágneses indukció jelenségének megfigyelésre; az indukált feszültség vizsgálatára; vizsgálják meg, mitől függ az indukált áram iránya; legyenek képesek a mozgási és a nyugalmi indukció megkülönböztetésére!

Ismerjék meg a váltakozó áram fogalmát, legyenek képesek az egyenáram és a váltakozó áram összehasonlítására; tudják, hogy a hálózati áram váltakozó áram, és ismerjék a váltakozó áram hatásait!

Ismerjék az elektromos energia előállításának és szállításának módjait; ismerjék meg a transzformátort, egyszerű kísérletekkel vizsgálják annak működését; ismerjék meg a transzformátor szerepét az elektromos energia szállításában; legyenek képesek a transzformátorokkal kapcsolatos egyszerű feladatok megoldására! Ismerjék *Oersted*, *Faraday*, *Jedlik Ányos*, valamint *Déry*, *Bláthy* és *Zipernowsky* munkásságát.

III. FÉNYTAN

Cél

Ismerjék meg a tanulók:

- a fényforrásokat, a fény visszaverődésével és a fény törésével kapcsolatos alapvető jelenségeket;
- az egyszerű optikai eszközök (síktükör, homorú és domború tükör, domború és homorú lencse) által a valódi tárgyról adott képet;
- a tükrök és a lencsék alkalmazásait a közismert és gyakran használt optikai eszközökben;
- a látás fénytani alapjait;
- a spektrum keletkezését, a fehér fény összetevőit és azt, hogy miért látjuk a tárgyakat színesnek!

Tartalom

Fényforrások. A fény terjedése.

A fény visszaverődése. A síktükör.

A homorú tükör.

A domború tükör.

A fény törése. A teljes visszaverődés.

A gyűjtőlencse.

A szórólencse.

Az egyszerű nagyító.

A szem és a szemüveg.

A távcsövek.

A mikroszkóp.

A fényképezőgép.

A diavetítő és az írásvetítő.

A fehér fény felbontása. A testek színe.

Követelmények

Ismerkedjenek meg a tanulók az elsődleges és a másodlagos fényforrásokkal; az átlátszó és átlátszatlan testekkel; a fény egyenes vonalú terjedésével!

Vizsgálják meg kísérletileg a fényvisszaverődés jelenségét; a megfigyeléseik alapján megfogalmazva a visszaverődés törvényét; vizsgálják meg, milyen képet ad a síktükör a valódi tárgyról, ismerjék meg a látszólagos kép fogalmát; a síktükör fontosabb gyakorlati alkalmazásait!

Vizsgálják meg kísérletileg a homorú tükör képalkotását, ismerjék meg és értelmezzék a fókuszpont fogalmát; tudják, hogy mikor beszélünk valódi képről; ismerjék meg a homorú tükör néhány fontosabb gyakorlati alkalmazását!

Vizsgálják meg kísérletileg a domború tükör képalkotását; ismerjék meg a domború tükör néhány fontosabb gyakorlati alkalmazását!

Végezzék el a fénytörés jelenségének kísérleti vizsgálatát; a megfigyelésekből vonjanak le következtetéseket a beesési szög és a törési szög viszonyára, ha a fény levegőből vízbe (vagy plexibe) lép; vizsgálják meg kísérletileg a teljes visszaverődés jelenségét!

Ismerjék fel és tudják magyarázni a környezetükben gyakran megfigyelhető fénytani jelenségeket!

Ismerkedjenek meg a gyűjtőlencsével, annak jellemzőivel; vizsgálják meg kísérletileg a gyűjtőlencse által a valódi tárgyról adott képet!

Ismerkedjenek meg a szórólencsével, annak főbb jellemzőivel; vizsgálják meg kísérletileg a szórólencse képalkotását (valódi tárgyról)!

Vizsgálják meg az egyszerű nagyító képalkotását; ismerjék meg a látószög fogalmát; tudják, hogy a lupe a tárgy látószögét növeli meg!

Ismerkedjenek meg a látás optikai alapjaival, a szem törőközegeivel; a szem alkalmazkodásával; ismerjék a leggyakoribb szemhibákat: a közellátást és a távollátást; tudják, hogy ezek a látáshibák milyen szemüvegekkel javíthatók!

Ismerjék meg a lencses és a tükrös távcsövek főbb típusait (Kepler-féle távcső, Galilei-féle távcső; Newton-féle távcső)!

Ismerjék meg a mikroszkóp fontosabb részeit, felépítését, fontosabb gyakorlati alkalmazásait!

Ismerjék meg a fényképezőgép fontosabb részeit, felépítését; tudják a fotografiai filmben végbemenő folyamatok alapszintű magyarázatát, a negatív és a pozitív kép közötti különbséget!

Ismerjék meg a dianéző és a diavetítő fontosabb részeit, felépítését, ismerjék működésük alapszintű magyarázatát!

Végezzék el a fehér fény színekre bontását és újraegyesítését, ismerjék meg a spektrum színeit; tudják, mit jelent a kiegészítő színár kifejezés, és tudják, hogy egy test színét a róla visszavert, vagy a rajta áthaladó színek keveréke adja!

Koncentráció

Matematika

Az egyenes arányosság.

Természetismeret 5. évfolyam

Az időjárás és az éghajlat elemei.

Tájékozódás a természetben.

Természetismeret 6. évfolyam

A naprendszer.

Fizika 7. évfolyam

A hidrosztatikai nyomás; közlekedőedények. Energiamegmaradás a termikus kölcsönhatás során.

A hőmennyiség és a fajhő.

Az égéshő.

Hőerőgépek.

Kémia 7. évfolyam

Az anyag atomos szerkezete. A proton, a neutron és az elektron.

Oldódás, oldatok.

Ionok.

Biológia 7. évfolyam

A nyílt tengerek élővilága – mélytengeri élőlények.

Biológia 7. évfolyam

A látás.

Eszközigény 8. o.

Írásvetítő, diavetítő valamint a tanult anyaghoz kapcsolódó transzparenszek és diapozitívok. Demonstrációs kísérleti eszközök.

Elektromosságtani és fénytani tanulókísérleti készlet.

Az Öveges-kísérletekhez szükséges hétköznapi eszközök és anyagok.

BIOLÓGIA

7–8. évfolyam

A NAT „Ember és természet” műveltségterülete alapján

EMBER ÉS TERMÉSZET

Alapelvek, célok

Az „Ember és természet” műveltségi területen folyó nevelés-oktatás során a tanulók lehetőséget és hatékony segítséget kapnak ahhoz, hogy korszerű természettudományos műveltséget, világképet, gondolkodás- és szemléletmódot építsenek fel magukban.

Megismerkedhetnek az anyagok tulajdonságaival, a természeti környezet változásaival, kölcsönhatásaival, a jelenségekkel, törvényszerűségekkel. Több más műveltségi területtel együttműködve tekinthetik át az embernek, az általa létrehozott társadalomnak, valamint az őt körülvevő természetnek a kölcsönhatásait.

A műveltségi területen zajló nevelés-oktatás a fenntartható fejlődés és az elvárható biztonság igényeinek megfelelően formálja a tanulók gondolkodásmódját, természethez való viszonyát. A környezettudatos, a természet kincseit védő, óvó magatartás a Föld iránt érzett felelősség kialakításához járul hozzá. A műveltségi terület arra hívja fel a tanulók figyelmét, hogy az ember része a természetnek, annak rendszereivel megbonthatatlan egységet alkot, társadalmi és egyéni cselekvései a természet folyamatainak részét képezik. Ez az összefonódás mutat rá az ember, az emberiség és az egyének sajátos felelősségére is.

A műveltségi terület keretei között a természeti és technikai problémák társadalmi viszonyokat is figyelembe vevő megoldására nevelhetjük a tanulókat, aktív, viszonyaikat változtatni képes, kritikus, kreatív emberekké formálva őket.

Az „Ember és természet” műveltségi terület keretében zajló nevelő-oktató munka feladata, célja sokrétű:

- a diszciplináktól független, általános természettudományos fogalmak, eljárások és szemléletmódok formálása;
- készségek, képességek alakítása, a személyiségjegyek pozitív formálása;
- a tudomány, a tudományos kutatás mint társadalmi tevékenység bemutatása;
- a fizikai, kémiai és az életre vonatkozó tudásrendszerek alakítása;
- a tudományok egymásra épülését biztosító külső és belső feltételek kiemelése, a tudásrendszerek összehangolása;
- a tudomány és technika, valamint a társadalom fejlődésének kapcsolatát érintő meggyőződések formálása;
- a tanulók rendszerben, kölcsönhatásban, kapcsolatokban történő gondolkodásának erősítése;
- az életben nélkülözhetetlen s elsősorban a természettudományokban begyakorolható megismerési, tanulási, értelmezési technikák és módszerek azonosítása, fejlesztése (pl. megfigyelés, kísérletezés, mérés, következtetés, összehasonlítás);
- a természettudományok szerepének megismertetése a társadalmi folyamatokban, a személyes sorsok alakulásában, nevelés arra, hogy az így szerzett tudás felelős cselekvésben nyilvánuljon meg;
- a tudomány természetére, történetére és a kiemelkedő alkotók munkásságára vonatkozó ismeretek alakítása (a magyar vonatkozások és ezek európai kapcsolatainak kiemelésével).

A műveltségi területen folyó nevelés-oktatás a természeti folyamatok, összefüggések, s az ember ezekkel való kapcsolatának tényleges megértésére épül. Az értelmes tanulás feltétele, hogy a tanulók a megismeréssel kapcsolatos beállítódásait a tudás önálló, tevékeny formálásának lehetőségébe és fontosságába vetett meggyőződés határozza meg. Maga a megismerési, tanulási folyamat a tanulók aktív, értelmező tevékenység-

ge, a tapasztalatoknak a már meglévő elképzelések keretei között történő feldolgozása, az eredmények önálló, kritikus értékelése és alkalmazása. Az értelmes tanulás során létrejövő tudásrendszernek alkalmasnak kell lennie környezetünk jelenségeinek előrejelzésére, magyarázatára, s alkalmazhatónak kell bizonyulnia a mindennapi tevékenységek során.

Az iskolázás 1–6. évfolyamában zajló természettudományos nevelés a természeti világ elemi megismerésének lehetőségét biztosítja a 6–12 évesek számára. A tanulók elsajátíthatják a tudományos megismerés leg-
elemibb eljárásait, a megismerési folyamatokkal kapcsolatos általános tudásrendszereket és műveleteket, mint amilyen:

- az előzetes elképzelések formába öntése, a hipotézisalkotás, a megfigyelések és a kísérletek tervezése;
- a mindennapokból ismert mennyiségek elemi szintű értelmezése, tudatos használata, mérése;
- a tapasztalatok szóban, írásban való nyelvileg helyes megfogalmazása, rajzban, grafikonon történő rögzítése, a problémamegoldás elemi műveletei;
- az ismeretszerzés, tájékozódás már kisiskolás korban elérhető és gyakorolható módszerei.

A biológiai és egészségügyi műveltség tartalmak tanulmányozásával a tanulók megismerik az élet sajátosságait, az élő és élettelen természet szoros kapcsolatát, az élővilág egységét, fejlődését és rendszerszerű működését, az élőlények állandóságát és változékonyságát. Ezek az ismeretek a természet szeretetére, meggyőződésből fakadó, tudatos, aktív környezetvédelemre nevelhetnek. Az e területen megszerzett műveltség fontos eszköze lehet annak a törekvésnek, melynek hatására a tanulók tudatosan törekednek az egészséges életmóddal kapcsolatos szabályok betartására.

Fejlesztési feladatok

1. Tájékozódás a tudomány – technika - társadalom kölcsönhatásáról, a természettudományról, a tudomány és a tudományos megismerés természetéről.

A tudomány szerepének bemutatása, értelmezése a technikai és társadalmi folyamatokban.

A természet egységére vonatkozó elképzelések formálása az egységet kifejező, átfogó tudásrendszerek, az általános fogalmak, az univerzális törvények segítségével.

A tudomány elhelyezése a megismerési folyamatban, amelyben a világról tudományos és nem tudományos modellek sokaságát alkotjuk meg. A tudományos fejlődés elméleti irányítottságának érzékeltetése, láttatása sok-sok példán keresztül az empiria ellenőrző, a tudás adaptivitását lemérő, valamint a rejtett elképzelések megfogalmazását, felszínre hozását segítő szerepének felismerése.

Nagyobb, összefüggő tudománytörténeti folyamatok megismerése, elemzése.

Szerepük tanulmányozása az emberiség fejlődése szempontjából.

A technika társadalmi alkalmazásával összefüggő jelenségek, folyamatok vizsgálata a természettudományos tudás alkalmazása szempontjából.

2. Természettudományos megismerés

A tudományos megismerés iránti határozott igény kialakítása.

A tudományos ismeretek alkalmazása egyre tudatosabban a folyamatok magyarázata és eredményeinek előrejelzése során.

Önálló vizsgálódás, a megfigyelések önálló rögzítése. Adott olvasnivalóból meghatározott szempontok szerinti információk kigyűjtése.

A megfigyelés, a kísérlet és a mérés eszközként történő alkalmazása a tudományos elképzelések formálása, a modellekkel végzett munka és a problémamegoldás során.

Kísérletek, megfigyelések, mérések önálló vagy csoportmunkában történő tervezése, kivitelezése és értékelése.

Önálló forráshasználat. A számítógépes, illetve a multimédiás eszközök használata.

Az ismert területeken az előzetes tudást használó osztályozás, rendszerezés. A megfigyelések, mérések, kísérletek során nyert adatok áttekinthető rendszerezése, a vizsgálódások eredményeinek pontos megfogalmazása.

A vizsgálatok, kísérletek során nyert adatok ábrázolása különféle diagramokon, grafikonokon, illetve a kész diagramok, grafikonok adatainak leolvasása, értelmezése.

A művelődési anyaggal kapcsolatos egyszerűbb vázlatrajzok, sematikus ábrák, kapcsolási rajzok készítése és a kész ábrák, rajzok értelmezése.

3. Tájékozódás az élő és élettelen természetéről

Az anyagok, testek, folyamatok, ezek tulajdonságai s a rájuk jellemző mennyiségek összekapcsolása.

Az anyagmegmaradás törvényének alkalmazása a természeti folyamatok elemzése során.

Az anyagok szerves és szervetlen osztályokra bontása.

Az élő szervezetek energia-átalakító folyamatainak átfogó jellemzése.

Az erő és az energia fogalmának megkülönböztetése.

Az energia megmaradásának megbeszélése a vizsgált konkrét esetekben.

A természeti és technikai folyamatok elemzése az energia átalakulásának fogalmával.

Az ember által megvalósított energiaátalakítási folyamatok környezeti hatásainak elemzése, alternatív energiaátalakítási módok megismerése.

A biológiai információ jelentőségének felismerése példák segítségével.

A világ időbeli változásaival való ismerkedés (kozmosz folyamatok, a Föld története, evolúciós folyamatok időbelisége).

Az ökológiai rendszerek vizsgálata.

Az egyensúly jelentőségének felismerése a rendszerállapot megőrzésében.

Egyensúlyra vezethető fizikai, biológiai és kémiai folyamatok bemutatása.

Az élő szervezetekben lejátszódó szabályozási folyamatok elemzése.

Az életjelenségek mélyebb alapjainak, az élő szervezetekben zajló folyamatoknak a megismerése, ezzel az életfogalom jobb megalapozása.

A növényeknek és a fotoszintézisnek földi életfolyamatokban játszott kritikus szerepének megismerése, elemzése.

Ismerkedés az evolúciós gondolattal, s annak kapcsolódásával az élővilág rendszerezéséhez.

A lamarcki fejlődéstani elveknek megfelelő naiv elképzelések visszaszorulása.

Az öröklődés, valamint az evolúciós folyamatok értelmezésében a teológikus értelmezések visszaszorulása, az ezekkel kapcsolatos elképzelések feldolgozása, kritikája.

A szerveződési szintek közötti funkcionális kapcsolatok felismerése, ezek elemzése, az így szerzett tudással önálló ismeretszerzés a témában.

Az élővilág összes országainak megismerése. A hierarchikus rendszerezés elveinek használata a fajokkal és csoportjaikkal kapcsolatos tanulási folyamatokban, problémamegoldások során.

A rendszerezés alapjaival, fő szempontjaival kapcsolatos kérdések felvetése.

A víz, az ásványi sók, a szén-dioxid, az oxigén és a fény szerepének megértése a növényi életműködésekben, a megfelelő folyamatok elemzése.

A szexualitás szerepének elemzése az evolúció folyamatában.

Az emberi szervezetet veszélyeztető anyagok szervezetre gyakorolt hatásainak megismerése.

Az alkohol, a drogok, a gyógyszerek, a dohányzás egészségkárosító hatásainak megismerése.

Az öröklődés és egészség közti kapcsolat felismerése, öröklött kockázatok, betegségek létének tudatosulása, e tudás alkalmazása a jövőképek formálásában.

Törekvés a fenntartható fejlődés biztosításával kapcsolatos problémák enyhítésére, megoldására, ehhez az összes természettudományi tárgyban megszerzett ismeret, képesség felhasználása.

Az anyag- és energiatakarékos szemlélet kialakítása a hétköznapi életben, az iskolai lét során.

A 7–8. ÉVFOLYAMOS BIOLÓGIA KERETTANTERV JELLEMZŐI

A biológiatanítás céljai, feladatai

Az általános iskolai biológiatanítás célja, hogy a tanulók tájékozottak legyenek a földi élővilág sokféleségéről, valamint az emberek és biológiai környezetük közötti kapcsolatrendszeréről. Ezek tudatosításával növelje az élővilágban meglévő változatosság fennmaradásának és az emberek egészséges életének esélyeit. A diákok ismerjék saját testük felépítésének és működésének alapjait, az egészséges életmód szabályait, és képesek legyenek egészséges életvezetésre. A biológia tanításának – a többi tantárggyal együtt – célja, hogy kialakítsa az új ismeretek önálló megszerzésének képességét.

A fenti célokból a következő feladatok adódnak a biológiát tanító pedagógusoknak:

Az általános iskolában olyan természetszemléletet és biológiai tudatot alakítson ki, melyben a biológiai sokféleség alapvető fontosságú. Mutasson rá az élőlények és az életközösségek változatosságára, az ökológiai rendszerek dinamikus jellegére. Rendezze a hazai és a távoli tájak megismert élőlényeit a tudományos rendszer főbb kategóriáiba. Mutassa be az emberi szervezet felépítésének és működésének lényeges sajátosságait, biztosítsa az életmóddal kapcsolatos helyes alternatívák kiválasztásához szükséges tájékozottságot és segítse elő az emberek közötti, valamint az emberek és környezetük közötti együttélési szabályok megértését. Tudatosítsa, hogy Földünk globális problémáinak megoldása, a biológiai ismeretek segítségével, minden ember közös feladata.

Tanulói megfigyelések, vizsgálatok és tanulókísérletek szervezésével, vizsgálati eljárások gyakoroltatásával, ismeretterjesztő művek közös feldolgozásával alakítsa ki az önálló ismeretszerzés képességét és igényét.

A tananyag feldolgozása során a mindennapi élethez, a gyakorlathoz kapcsolódva tegye nyilvánvalóvá, hogy az elsajátítandó tudás nem elsősorban önmagáért szükséges, hanem azért, hogy megértsék, és ennek alapján tudják befolyásolni a környező világ jelenségeit.

Segítse elő csoportos tevékenységekkel az együttműködésre vonatkozó készségek kialakítását, és az iskola működésének egészébe integrálódva könnyítse meg a szocializációt, a társadalmi környezetbe történő beilleszkedést.

7. évfolyam

Éves óraszám: 55 óra*

Heti óraszám: 1,5 óra

Belépő tevékenységformák

A tananyagban szereplő fogalmak helyes használata.

A földrajzi térképek és kontúrtérképek használata az életközösségek földrajzi elhelyezkedésében.

Az éghajlat, az élőhelyek és az életközösségek jellegzetességei közötti kapcsolat felismerése.

Önálló információgyűjtés az egyes életközösségekről, élőhelyekről (könyvek, folyóiratok, elektronikus források stb.).

A megismert életközösségek önálló bemutatása, jellemzése.

A megismert növények és állatok felismerése.

A megismert élőlények tulajdonságainak összehasonlítása, azonosságok és különbségek felismerése.

Az élőlények élőhelye és életmódja közötti kapcsolat felfedezése.

A növény- és állatfelismeréshez kapcsolódó segédanyagok (határozókönyvek, atlaszok stb.) használata.

Az iskola környezetének, mint élőhelynek a megfigyelése, természet- és környezetvédelmi szempontból való jellemzése.

*A tantárgyi tanterv órakerete a szabadon tervezhető órakerettel egészíthető ki.

Tanulói kiselőadás tartása, pl. a környezetszennyezés problémáiról vagy a biológia fejlődésében fontos szerepet játszó tudósok életéről.

Az iskola és a lakóhely környezetvédelmi problémáinak megoldását, az emberek meggyőzését szolgáló programok kitalálása, irányított megvalósítása.

A megismert élőlények csoportosítása, osztályozása különböző szempontok szerint.

A megismert élőlények besorolása a főbb rendszertani kategóriákba.

Az egyes témakörökre fordított időkeret

I. Tájak és életközösségek	<i>kb. 24 óra</i>
II. A földi élővilág általános jellemzése	<i>kb. 10 óra</i>
III. Az élőlények rendszerezése	<i>kb. 20 óra</i>

I. TÉMAKÖR: TÁJAK ÉS ÉLETKÖZÖSSÉGEK

Cél

Ismerjék meg a tanulók

- a forró, a mérsékelt és a hideg éghajlati övezet környezeti feltételeit, őshonos élőlényeit, azok testfelépítését, életmódját, szaporodását;
- a magashegységek és a tengerek környezeti feltételeit, az itt élő leggyakoribb fajokat;
- a megismert életközösségeket veszélyeztető környezeti ártalmakat

Tartalom

Az esőerdők kialakulásának környezeti feltételei és elhelyezkedésük a Földön.

Az esőerdők jellegzetes növényei, színteztettsége.

A dél-amerikai esőerdők jellegzetes állatai, azok testfelépítése, életmódja, szaporodása.

Táplálkozási kapcsolatok az esőerdő állatai között.

Az esőerdők pusztulásának okai, védelmük.

A szavannák elhelyezkedése a Földön, a szavanna éghajlat jellemzői.

A szavannák növényeinek alkalmazkodása a környezeti feltételekhez.

Az afrikai szavannák állatainak testfelépítése, életmódja, szaporodása.

Táplálkozási láncok a szavannák élőlényei között.

A szavannák pusztulásának okai, az élővilág védelme.

A szubtrópusi sivatagok kialakulásának környezeti feltételei, a sivatagok elhelyezkedése a Földön.

A sivatagok jellegzetes állatainak alkalmazkodása a környezeti feltételekhez, a túlélés változatos formái.

A mediterrán tájak elhelyezkedése a Földön. Az élőlények sajátos alkalmazkodása a környezeti feltételekhez. A nyári nyugalmi állapot.

A forró övezet és a mediterrán tájak természetű növényei.

A mérsékelt éghajlati övezetben kialakult lombhullató erdők földrajzi elhelyezkedése, a környezeti tényezők jellemzői.

A lombdők jellegzetes fás szárú és lágyszárú növényei.

A legjellemzőbb gerinces és gerinctelen állatok testfelépítése, életmódja, szaporodása a lombhullató erdőkben.

Táplálkozási láncok a lombhullató erdők élőlényei között.

A lombhullató erdőket veszélyeztető környezeti tényezők.

A mérsékelt övezet gazdaságilag jelentős természetű növényei.

A mérsékelt övezet pusztáinak földrajzi elhelyezkedése, kialakulásuk környezeti feltételei.

A prérik, pampák, sztyeppék jellegzetes állatainak testfelépítése, életmódja, szaporodása.

A füves puszták életét veszélyeztető környezeti tényezők.

A tajgaerdők uralkodó fenyőféléi, a túlevelű erdőkre ható élettelen környezeti tényezők (az évszakok jellemző időjárása, a tajgaerdők talaja).

A tajgaerdők állatainak testfelépítése, életmódja, szaporodása. Táplálkozási kapcsolatok az élőlények között.

A tundra övezet elhelyezkedése, jellegzetes élőlényei alkalmazkodása a környezeti feltételekhez.

A patás állatok vonulásának okai.

Az élettelen környezeti tényezők jellemzői a közép-európai magashegységekben.

A magashegységek jellegzetes növényei, állatai. A növényzet övezetes elhelyezkedésének okai.

A sarkvidéki fagyos területek madarainak és emlősállatainak alkalmazkodása a zord viszonyokhoz.

A környezeti feltételek (fényviszonyok, a víz nyomásváltozása, sótartalma, a tengervíz, hőmérséklete stb.) a tengerekben.

A partközeli és a nyílt tengerek jellegzetes növényeinek és gerinctelen állatainak legfontosabb tulajdonságai.

Táplálkozási kapcsolatok a tenger élőlényei között.

Az óceánok, tengerek élővilágát veszélyeztető környezeti tényezők. A tengerek szennyezése.

Követelmények

Földrajzi ismereteiket alkalmazva tudják a trópusi esőerdőkre ható éghajlati tényezőket (hőmérséklet, csapadék, páratartalom stb.).

Ismerjék az esőerdők talajának fő jellemzőit.

Tudják az esőerdők elhelyezkedését a Földön.

Szerezzenek ismereteket az esőerdők növényei közül az óriásfák, a liánok, a fán lakó növények sajátos szervezeti felépítéséről.

Legyenek képesek következtetéseket levonni a környezeti tényezők hatása és az esőerdők színtettség közötti kapcsolatból.

Tudják az esőerdő színtettségét, értsék meg a fény jelentőségét és a fényért való küzdelmet. Tudjanak különbséget tenni a fán lakó növények és a liánok között.

Ismereteiket alkalmazva tudják a fő különbségeket a hazai lombhullató erdők és a trópusi esőerdők között.

A dél-amerikai esőerdők állatai közül ismerjék meg a kolibrik, a papagájok, a madárpók, a bögömajmok, a jaguár és az anakonda testfelépítését, életmódját, szaporodását.

Értsék meg az összefüggéseket a papagájok és a kolibrik csőre, sajátos mozgása és a táplálkozása között.

Tudjanak azonosságokat és különbségeket tenni a hazai életközösségekben megismert koronás keresztespók és a madárpók testfelépítése, élőhelye, táplálkozása között.

Értsék meg az összefüggést az esőerdők kínálta táplálék bőség és az állatok fajgazdagsága között. Tudják, hogy a bögömajmok csapatokban élnek és táplálkoznak, míg a jaguár magányos vadász.

Korábban megszerzett ismereteik alapján tudjanak azonosságokat és különbségeket keresni a macskafélék és a hullók testfelépítésére.

Tudjanak táplálkozási láncot készíteni az esőerdők élőlényei közül. Értsék meg a csúcsragadozók szerepét az életközösségben.

Ismeretterjesztő irodalom és egyéb elektronikus információhordozók felhasználásával szerezzenek önállóan is ismereteket az esőerdők élőlényeiről.

Ismerjék meg az esőerdők pusztulásának okait, tudják, hogy az esőerdőkkel borított területek csökkenése az egész földi életet veszélyezteti.

Földrajzi ismereteiket alkalmazva tudják a szavanna éghajlat jellemzőit, ismerjék meg a fás és füves szavannák elhelyezkedését a Földön.

Értsék meg, hogy a környezeti tényezők változása (csapadék) okozza a monszunerdők, szavannák kialakulását.

Tudják összehasonlítani a szavannák és az esőerdők környezeti feltételeit.

A hazai füves területek témakörben tanultakból kiindulva ismerjék meg a szavannák fűféléinek jellegzetességeit, a környezeti feltételekhez való alkalmazkodás formáit.

Tudják az afrikai szavannákon élő akáciák, majomkenyérfa és az ausztráliai szavannákon élő eukaliptuszok szerkezeti felépítését, a környezetükhöz való alkalmazkodás sajátos formáit.

Ismerjék meg a szavannák állatai közül a csimpánzok, antilopok, zebrák, kenguruk, oroszlánok, hiénák, krokodilok testfelépítését, életmódját, szaporodását.

Tudjanak példákat mondani a környezethez való alkalmazkodás különböző formáira.

Korábban megszerzett ismereteikre támaszkodva tudjanak azonosságokat és különbségeket keresni a testfelépítés és életmód közötti kapcsolatra.

Ismerjék meg a patás állatok alkotta csordák viselkedését, a vonulásuk okait.

Korábbi ismereteiket (párosujjú patás, növényevő, kérődző, macskaféle, kutyaféle, hulló) tudják alkalmazni az új állatfajok megismerésében.

Tudjanak táplálkozási láncokat készíteni a szavannák életközösségéből.

Ismerjék meg a szavannák pusztulásának okait, az elsivatagosodás és a legeltető állattenyésztés közötti összefüggést.

Földrajzi ismereteikre támaszkodva tudják a szubtrópusi sivatagok elhelyezkedését a Földön.

Ismerjék a sivatagok jellemző környezeti feltételeit (csapadék, hőmérsékleti adatok, szél).

Ismerjék az amerikai sivatagokban őshonos kaktuszok sajátos alkalmazkodását a környezeti feltételekhez (tövisekké módosult levél, vízraktározó szár, mély gyökérzet).

A sivatagok állatai közül szerezzenek tapasztalatokat a teve, a sivatagi róka, a szárnnyúl, a törpe puffogó vipera sajátos alkalmazkodásához a környezeti feltételekhez.

A korábban megszerzett ismereteiket tudják alkalmazni a sivatagok állatainak megismerésére.

Ismerjék meg a mediterrán területek földrajzi elhelyezkedését és a környezeti feltételek jellemzőit (csapadék, hőmérséklet, évszakok jellemző időjárása).

Tudják, hogy a nyári nyugalmi állapot az élőlények környezethez való alkalmazkodásának egyik formája.

Tudjanak azonosságokat és különbségeket keresni a lombhullató erdők, a trópusi esőerdők és a mediterrán keménylombú erdők között.

Ismerjék meg a mediterrán tájak néhány jellemző állatának testfelépítését, életmódját, szaporodását (muflon, görög teknős, közönséges kaméleon).

Ismeretterjesztő irodalom felhasználásával is szerezzenek ismereteket a mediterrán területek pusztulásának okairól, az erdőirtások következményeiről.

Ismerjék meg a forró övezet és a mediterrán tájak természetű növényei közül a gazdaságilag fontosakat: kakaó, kávé, tea, cukornád, gyapot, banán, datolya, citrom, narancs, földimogyoró.

Tudják a természetű növények legfontosabb szerkezeti sajátosságait, a termések (illetve a felhasználásra kerülő növényi részek) kialakulásának folyamatát, a természet alapismereteit.

A hazai tájak életénél tanult erdők ismereteinek felhasználásával tudják a mérsékelt éghajlati övezet lombdöinek jellegzetes erdőtípusait, azok kialakulásának környezeti feltételeit.

Tudják, hogy az erdők kialakulásának legfontosabb környezeti feltétele az éves csapadék mennyisége.

A lombhullató fák közül ismerjék a tölgy, a bükk legfontosabb szerkezeti sajátosságait.

Ismerjék a gyakori cserjék (kőkény, mogyoró, vadrózsa) és az aljnövényzet néhány lágyszárú növényének (hóvirág, gyöngyvirág, medvehagyma, ibolya) szerkezeti sajátosságait.

Szerezzenek tapasztalatokat arról, hogy a téli nyugalmi állapotot a kedvezőtlen környezeti feltételek okozzák.

Ismerjék a lombhullató erdők gyakori állatainak (szarvas, őz, vaddisznó, barnamedve, róka, farkas, vadmacska, néhány énekesmadár és rovar) a testfelépítését, életmódját, szaporodását.

Tudjanak táplálkozási láncokat készíteni a mérsékelt éghajlati övezet lombhullató erdőinek élőlényeiből.

Tudják, mely emberi tevékenységek okozzák az erdővel borított területek csökkenését.

Szerezzenek tapasztalatokat a környezetszennyezés káros hatásairól az erdők életére.

Ismerjék meg a mérsékelt éghajlati övezetben természetett szántóföldi növények szervezeti felépítését, a feldolgozásra kerülő növényi részek kialakulásának folyamatát.

Tudják a természetett szántóföldi növények (búza, kukorica, napraforgó) legfontosabb környezeti igényeit.

Tudják a mérsékelt éghajlati övezetben kialakult füves puszták földrajzi elhelyezkedését.

Ismerjék a füves puszták kialakulásának környezeti feltételeit.

Értsék meg az összefüggést a környezeti tényezők változása és a füves puszták kialakulása között.

Tudjanak azonosságokat és különbségeket keresni a füves szavannák és a mérsékelt éghajlati övezet füves pusztáinak környezeti feltételei között.

Ismerjék az észak-amerikai prérík, a dél-amerikai pampák és az eurázsiai sztyeppék legjellemzőbb állatainak (bölény, puma, láma, nandu, tatárantilop) testfelépítését, életmódját, szaporodását.

Legyenek képesek az állatokról korábban megszerzett ismereteiket a füves puszták állataira alkalmazni (patás, növényevő, kérődző, tülkös szarvú, háziasítás, fészekhagyó, ragadozó, macskaféle).

Tudják, mely emberi beavatkozások veszélyeztetik a füves puszták életközösségét.

Földrajzi ismereteikre támaszkodva tudják a tajga éghajlatát, a hőmérséklet, csapadék jellemző értékeit.

Ismerjék a tajgaerdők övezetes elhelyezkedését a Földön.

A tajgaerdők szintettségének megismerése alapján tudjanak azonosságokat és különbségeket keresni, összehasonlításokat végezni a korábban megismert erdőfélésekkel (esőerdők, keménylombú erdők, mérsékelt övezeti lombhullató erdők).

Tudják, a tajga fenyőerdőit mely fafajok alkotják (lucfenyő, vörösfenyő), ismerjék meg azok legfontosabb tulajdonságait (magasság, levél, virágzat, toboz).

A korábban megszerzett és az új ismereteik alapján tudják a nyitvatermők és a zárvatermők közötti fő különbségeket.

A tajga állatai közül ismerjék meg a siketfajd, a hiúz és a farkas testfelépítését, életmódját, szaporodását.

Korábban megszerzett ismereteiket legyenek képesek az újonnan megismert fajokra alkalmazni (kapirgáló láb, macskaféle, kutyaféle, falkában történő vadászat, magányos vadász, ragadozó, tépőfog).

Tudjanak táplálkozási láncot készíteni a tajga élőlényeiből.

Ismerjék meg a tajga élőlényeit mint életközösséget.

Ismerjék meg a tundra kialakulásának környezeti feltételeit, tudják a tundra földrajzi elhelyezkedését.

Szerezzenek tapasztalatokat a tundra növényzetének (zuzmók, mohák, évelő fűfélék, törpefák és cserjék) alkalmazkodásáról a környezeti feltételekhez.

Ismerjék meg a tundra jellegzetes állatai közül a rénszarvas, a sarki csér, a különböző lúdfajok sajátos életét, és alkalmazkodását a hosszú télhez és a rövid nyári időszakhoz.

Ismeretterjesztő irodalom felhasználásával szerezzenek önállóan is ismereteket a tundra egyéb állatairól (sarki róka, lemming, hóbagoly stb.).

Ismerjék meg a magashegységek jellemző környezeti tényezőit, a hőmérséklet változását.

Tudják a növények övezetes elhelyezkedésének környezeti okait.

Legyenek képesek a korábban megszerzett ismereteiket (lombhullató erdők, tűlevelű erdők, tundranövényzet stb.) a magashegységek növényzeti öveire alkalmazni.

Korábbi ismereteiket alkalmazva szerezzenek tapasztalatokat a barnamedve és a zerge testfelépítéséről, életmódjáról, szaporodásáról, a környezethez való alkalmazkodásáról.

Ismerjék a sarkvidéki fagyos területek környezeti feltételeit.

Tudják, hogy a sarkvidékeken csak az állandó testhőmérsékletű madarak és az emlősállatok képesek megélni.

Ismerjék meg a jegesmedve, az elefántfóka és a császárpingvin testfelépítésének, táplálkozásának, szaporodásának sajátos alkalmazkodását a környezeti feltételekhez.

Tudjanak példákat mondani a környezethez való alkalmazkodás formáira (zsíros bunda, vastag zsírréteg, úszókká módosult végtagok).

Ismerjék meg a tengerek, óceánok sajátos környezeti feltételeit. Tudják a fény, a hőmérséklet, a tengervíz nyomásának változásait.

Korábbi ismereteiket is felhasználva tudják a planktonok faji összetételét, a telepes barnamoszatok fő jellemzőit. Tudják, hogy a tengerek életközössége a növényi és állati planktonokra épül.

Ismerjék a partközeli tengerek és a nyílt tengerek eltérő környezeti feltételeit.

A gerinctelen állatok közül ismerjék meg a medúzák és a szivacsok testfelépítését, táplálkozását.

A tengerek gerinces állatai közül tudják a cápák, heringek, szardíniák testfelépítését, táplálkozását. Tudják, hogy a cápák váza porcos felépítésű.

Ismerjék meg a kékbálna szerkezeti sajátosságait (szilák, úszókká módosult végtagok, farki úszólemezt), táplálkozását, szaporodását.

Korábbi ismereteik alapján tudjanak táplálkozási láncokat készíteni a tengerek élőlényeiből.

Ismerjék meg a tengerek élővilágát veszélyeztető környezeti hatásokat, a szennyezések formáit és következményeit. Tudják, hogy a Föld oxigénkészletének nagy részét a tengerekben élő növények biztosítják.

Koncentráció

Környezetismeret 1–4. évfolyam

Az időjárás megfigyelése. Az évszakok jellemző időjárása.

A növények életének, az állatok viselkedésének változása az időjárás hatására.

A lomblevelű és az örökzöld növények jellemzői.

Az ember szerepe a növények és az állatok életében.

A növények és az életükhöz szükséges alapvető környezeti feltételek: talaj, víz, levegő, fény, hőmérséklet.

Halmazállapot-változások: oldódás, oldás, fagyás, párologás.

A lakóhely természeti környezetének jellemzői.

Szennyező források a környezetünkben, a megelőzés, védekezés lehetőségei.

A levegő, a víz, a talaj vizsgálata.

A hazai tájak jellemző növényei, állatai.

Az élőlények alkalmazkodása a környezeti feltételekhez.

Természetismeret 5–6. évfolyam

Zöldségeink és gyümölcsféléink termesztésének környezeti feltételei.

A hidegtűrő és a melegigényes zöldség- és gyümölcsféléink.

A hazai erdők, vizek-vízpartok, füves területek táplálékláncot alkotó élőlényeinek testfelépítése, élete.

A napsugárzás, a napfény, a fény vizsgálata.

Felmelegedés, hőterjedés, hőmérséklet.

A hőmérséklet változása, hőingás.

A halmazállapot-változás a természetben: olvadás, fagyás, párologás, lecsapódás. A levegő nyomása, a szél, a szél felszínformáló munkája. A csapadék keletkezése, a csapadék formái, a csapadék felszínformáló munkája.

Az időjárás és az éghajlat.

A folyadékok nyomása, a testek úszása, lebegése.

Domborzati elemek és formák.

A talaj keletkezése és védelme.

Az emberi tevékenység felszínformáló munkája.

A kontinensek, óceánok elhelyezkedése.

A Föld alakja, tengelyferdesége és az éghajlati övezetek kialakulása közötti összefüggés. Az egyes éghajlati övezetek jellemzése. Az éghajlat vízszintes és függőleges változása.

Földrajz 7. évfolyam

A kontinensek, óceánok helyzete, természeti adottságai. A természetföldrajzi övezetesség a kontinenseken.

Európa és az Európán kívüli földrészek földrajzi helyzete, felszíne, éghajlata, vízrajza, talaja, természetes élőviláguk.

Fizika 7. évfolyam

A súrlódás, a tapadási súrlódás, a gördülési és a közegellenállás.

A nyomás. A nyomás terjedése folyadékokban.

A folyadékok súlyából származó nyomás.

A felhajtóerő.

Úszás, lebegés, merülés.

A nyomás terjedése gázokban. A légnyomás.

A szilárd testek hőtágulása. A folyadékok, gázok hőtágulása.

Olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás.

Kémia 7. évfolyam

Különbség a fizikai, kémiai és biológiai változások között.

Különbség a fizikai, kémiai, biológiai tulajdonságok között.

A keverékek fajtái, szétválasztásuk. Oldódás, oldhatóság.

Az égés feltételei. Exoterm és endoterm reakció.

Sav-bázis reakció: sav, bázis, savas, semleges, lúgos, indikátor, közömbösítés, só.

II. A FÖLDI ÉLŐVILÁG ÁLTALÁNOS JELLEMZÉSE

Cél

Ismerjék meg a tanulók

- az élő és élettelen környezeti tényezőket;
- az életközösségek jellemzőit, összetevőit;
- az életközösségek veszélyeztetettségét; – a környezetvédelem fontosságát.

Tartalom

A környezet fogalma.

A legfontosabb élettelen környezeti tényezők: talaj, víz, levegő, fény, hőmérséklet.

Az élettelen környezeti tényezőkhöz való alkalmazkodás néhány példája az élővilágban.

A tűrőképesség fogalma. Tág és szűk tűrőképességű élőlények.

Az életközösségek felépítése, a termelő, fogyasztó, lebontó szervezetek.

Az életközösségek önszabályozó működése.

A természetes és mesterséges életközösségek.

Az életközösségek anyagforgalma. A táplálkozási lánc és a táplálkozási piramis.

A természetes és mesterséges életközösségek anyagforgalma.

Az emberi tevékenységek hatása a bioszférára, az élőhelyek és az élővilág pusztulásának okai.

A levegő, a víz, a talaj szennyezése és káros következményei.

Követelmények

Tudják, hogy az élővilág mai arculatát több millió éves fejlődés során érte el.

Értsék meg, hogy az élővilág fejlődésében döntő volt az alkalmazkodás a változó környezeti feltételekhez.

Ismerjék meg az élettelen környezeti tényezőket, meglévő ismereteik birtokában értsék meg a talaj, a víz, a fény, a levegő és a hőmérséklet jelentőségét az élőlények életében.

Értsék meg a tűrőképesség fogalmát.

Tudják, hogy a környezeti tényezők változásaihoz az élőlények csak tűrőképességük határain belül képesek alkalmazkodni.

Meglévő ismereteik birtokában tudjanak példákat mondani fénykedvelő, árnyékedvelő, tág és szűk hőtűrő képességű élőlényekre.

Tudják a bioszféra fogalmát és annak kiterjedését a Földön.

Korábbi ismereteik birtokában legyenek képesek meghatározni az életközösség fogalmát.

Tapasztalataik birtokában tudjanak példákat mondani az életközösségek önszabályozó működésére.

Ismerjék meg a termelő, fogyasztó, lebontó szervezetek működését és jelentőségét.

A korábban megismert életközösségekben tanultak alapján tudjanak példákat mondani a különböző életközösségek termelő, fogyasztó, lebontó szervezeteire.

Tudják, hogy a mesterséges életközösségekben az ember szabályozza az élőlények életét, az önszabályozás nem érvényesül.

Különböző ismert táplálkozási láncok alapján értsék meg, hogy az életközösségekben az anyagforgalom egyirányú, a termelő szervezetektől halad a csúcsragadozóig.

Értsék meg a lebontó szervezet (gombák, baktériumok) jelentőségét az anyagforgalomban.

Tudjanak a megismert életközösségekből táplálkozási piramisokat készíteni.

Tapasztalataik alapján használják helyesen a biomassza fogalmát.

Szerezzenek ismereteket arról, hogy a természetes életközösségekben az anyagforgalom zavartalan, a mesterséges életközösségekben az anyagforgalmat az ember szabályozza.

Történelmi tanulmányaikat felhasználva értsék meg, hogy az ember milyen mértékben alakította át saját céljainak megfelelően a környezetét.

Szerezzenek ismereteket arról, hogy az ember környezet-átalakító tevékenysége az élőhelyek megszüntetésével és az élőlények pusztulásával járt.

Tudjanak példákat mondani a Föld nagy életközösségeinek károsítására, a pusztulás mértékére (esőerdővel borított területek csökkenése, elsivatagosodás, lombhullató erdők, füves puszták területcsökkenése, tengerek szennyezése stb.).

Tapasztalataik alapján mondjanak példákat a mezőgazdasági tevékenység okozta károkra.

Ismerjék, mely emberi tevékenységek szennyezik a talajt, a vizet és a levegőt.

Tudják a szennyezések következményeit, káros hatásait a bioszférára és az ember egészségére.

Ismerjék az üvegházhatás, az ózonpajzs elvékonyodásának és a füstköd kialakulásának körülményeit.

Szerezzenek tapasztalatokat a lakóhelyük környezeti állapotáról, a leggyakoribb szennyező forrásokról és a szennyezések megszüntetésének lehetőségeiről.

Legyenek képesek tanári irányítással néhány környezetvédelmi vizsgálat, mérés, megfigyelés elvégzésére.

Koncentráció*Környezetismeret 1–4. évfolyam*

A növények és az állatok életéhez szükséges környezeti feltételek.

Az élőlények alkalmazkodása a környezeti feltételekhez.

Az időjárás megfigyelése, az évszakok jellemző időjárása.

Tapasztalatszerzés a növények, állatok életéről, főbb életműködéseikről.

- Az állatok viselkedésének változása az időjárás hatására.
- A növények alkalmazkodása a környezeti feltételekhez.
- A növények, állatok életfeltételei.
- Táplálkozási kapcsolatok az élőlények között.
- Az ember környezet-átalakító munkája.
- Szennyező források a lakóhely környékén, a lehetséges megelőzés formái.
- Tapasztalatok szerzése az ember környezet-átalakító munkájáról.

Természetismeret 5–6. évfolyam

- A hazai tájak életközösségei: a fás, füves, vizes-vízparti életközösségek jellegzetes élőlényei.
- A természetett zöldség- és gyümölcsféléink, a tenyésztett háziállataink környezeti igényei.
- A környezetbarát növénytermesztés, állattenyésztés.
- A ház körül élő állatok és a városokban megtelepedő élőlények alkalmazkodása a környezeti feltételekhez.
- A hazai füves, fás, vizes élőhelyek kialakulásának környezeti feltételei.
- A hazai életközösségek élőlényei közötti táplálkozási kapcsolatok.
- A vizek öntisztulása.
- A hazai életközösségek veszélyeztetettsége, pusztulásuk okai.
- A hazai védett területek, nemzeti parkok jelentősége, környezeti értékei.
- Az emberi tevékenységek felszínformáló hatása.
- A földtani képződmények és a táj arculatának védelme.

Biológia 7. évfolyam

- A távoli tájakon megismert élőhelyek kialakulásának környezeti feltételei.
- Az egyes élőhelyek élőlényeinek alkalmazkodása a környezeti feltételekhez.
- A megismert távoli tájak életközösségeinek védelme, az élőhelyek és az élőlények pusztulásának okai.
- A trópusi esőerdők pusztulása, az elsivatagosodás jelensége, afrikai éhségövezetek kialakulása.
- A tengerek, óceánok szennyezése.
- Táplálkozási láncok a távoli tájakon megismert élőhelyek élőlényei között.

Földrajz 7. évfolyam

- Tájékozódás a földtörténeti korok eseményeiben.
- A kontinensek felszíne, éghajlati adottságai, természetföldrajzi jellemzői, a természeti erőforrások kiaknázása.

Fizika 7. évfolyam

- Az energia. A mechanikai energia megmaradása.
- A határfok és a teljesítmény.
- A nyomás, a nyomás terjedése folyadékokban.
- A felhajtóerő. Úszás, lebegés, merülés.
- A szilárd testek, folyadékok, gázok hőtágulása.
- Olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás.

Kémia 7. évfolyam

- A természetes anyagok és a vegyipari termékek sokfélesége.
- Szerves és szervetlen anyagok.
- Változások a természetben, környezetünkben, a háztartásban, a laboratóriumban.
- Sav-bázis reakció: sav, bázis, savas, semleges, lúgos, indikátor, közömbösítés.

III. AZ ÉLŐLÉNYEK RENDSZEREZÉSE

Cél

Ismerjék meg a tanulók

- a rendszerezés alapelveit, a főbb rendszertani csoportokat;
- sejtmagvas és a sejtmag nélküli egysejtűeket; – a gombákat– a növények és az állatok rendszertani csoportjait, azok főbb tulajdonságait.

Tartalom

Az élőlények rendszerezésének főbb egységei, a faj, osztály, törzs fogalma.

A sejtmag nélküli egysejtűek, a baktériumok felépítése, alakja, működése.

A sejtmagvas egysejtűek. Az ostoros moszatok, papucsállatkák, amöbák főbb jellemzői.

A gombák szerkezeti felépítése, táplálkozása, működése.

A növények általános jellemzői. A moszatok törzsei.

A zuzmók, mohák, harasztok törzseinek főbb jellemzői, ismertebb fajai.

A nyitvatermők törzsének jellemzői, a korábban megismert fajok közös tulajdonságai.

A zárvatermők törzsének jellemzői, egyszikûek és kétszikûek osztályai. Az ismert fajok besorolása a főbb növénytörzsekbe, osztályokba.

A szivacsok, csalánozók, gyűrűsférgék törzse, a törzsekbe tartozó fajok közös tulajdonságai.

A puhatestűek törzse, a csigák, kagylók osztályának jellemzői.

Az ízeltlábúak törzsébe tartozó fajok közös tulajdonságai. A rovarok, rákok, pókszabásúak osztályai. A tanult fajok besorolása a megfelelő rendszertani egységekbe.

A gerincesek törzse. A halak, kételtűek, hüllők, madarak és az emlősállatok jellemző tulajdonságai.

A megismert gerincesek besorolása a megfelelő osztályokba.

Követelmények

Tudják, hogy a tudományos rendszerezés alapegysége a faj.

Értsék meg, hogy egy fajba tartoznak azok az élőlények, melyek közös származásúak, külsőbelső testfelépítésükben megegyeznek, egymással szaporodnak és szaporodásra képes utódaik vannak.

Korábbi ismereteik alapján értsék meg, hogy a rokon fajokat osztályokba, a közös származású osztályokat törzsekbe soroljuk.

Ismerjék meg a baktériumok alakját, méretét, a különböző baktériumok működését. Legyenek képesek a baktériumokat működésük szerint csoportosítani (betegségokozók, lebontók, erjesztők, nitrogényűjtők).

A sejtmagvas egysejtűek közül ismerjék meg a zöld szemesostoros moszat, az amöba, a papucsállatka sejtjének felépítését és alapvető működésüket.

Értsék meg a sejtmag nélküli és a sejtmagvas egysejtűek jelentőségét az életközösségekben, tudják, hogy a kedvezőtlen környezeti hatásokat hogyan vészeli át.

Tudják, hogy a gombáknak több törzsük van.

Ismerjék meg a többsejtű gombák felépítését, tudják, hogy valamennyi összetett anyagokkal táplálkozik.

Értsék meg a különböző gombafajok működését, tudjanak példákat mondani az együtt élő, lebontó, rot-hasztó működésekre. Tudják, hogy egyes gombákból fontos gyógyszerek készülnek.

Ismerjék a tanult kalapos gombák teleptestének felépítését és szaporodását.

Tudják a növények közös tulajdonságait és a fotoszintézis lényegét.

Ismerjenek példákat a növények összetett anyag képzésére (cukor, keményítő, olaj, fehérje).

A korábban megismert életközösségek táplálkozási láncai alapján következtessenek a növények jelentőségére az állatok életében.

Ismerjék meg, hogy a moszatoknak több törzse van.

Tudjanak példákat mondani a telepeket alkotó moszatokra, ismerjék a telepképződés alapjait.

Értsék meg a moszatok jelentőségét a bioszférában.

Tudják, hogy a zuzmótelepekben moszatok és gombák élnek együtt. Ismerjék a zuzmók szaporodását, jelentőségüket az életközösségekben.

Egyszerűbb vizsgálatok alapján értsék meg, hogy a mohák is telepes növények. Ábraelemzések alapján tudják a mohák szaporodásának és fejlődésének fő szakaszait.

Tudjanak példákat mondani a mohák jelentőségére az életközösségekben.

A korábban tanult erdei pajzsika és mocsári zsurló vizsgálatával ismerjék meg a harasztok közös tulajdonságait.

Tudják, hogy a harasztoknak valódi gyökerük, száruk, levelük van.

Ismerjék a harasztok szaporodását és fejlődését (spóra, előtelep, ivarszervek, ivarsejtek, megtermékenyítés, új növény).

A korábban tanult fenyőfélék közös tulajdonságai alapján értsék meg a nyitvatermők törzsének fő jellemzőit. Tudják, hogy a szaporodásuk magvakkal történik.

Egyszikû és kétszikû növények vizsgálata alapján értsék meg a zárvatermő növénytörzs jellemzőit.

Tudják az egyszikû és kétszikû osztályok fő tulajdonságait.

Legyenek képesek a korábban tanult virágos növényeket a megfelelő törzsbe és osztályba besorolni.

Tudják, hogy a szivacsok, csalánozók és gyűrűsférges törzseinek legjellemzőbb tulajdonságait.

Képek, ábrák elemzésével legyenek képesek az egyes törzsekbe tartozó állatok főbb tulajdonságainak a felsorolására.

Tudják, hogy a felvett táplálék lebontása a szivacsoknál, csalánozóknál az úrbélben történik.

Értsék meg a kétnyílású bélcsatorna jelentőségét az állatok táplálkozásában és a táplálék megemésztésében.

A korábbi ismereteik alapján tudják a puhatestűek törzsének jellemző tulajdonságait.

Tudjanak azonosságokat és különbségeket mondani a csigák és kagylók osztályába tartozó élőlények tulajdonságai közül (pl. hasláb, meszes héj alakja, táplálkozás, légzés, élőhely).

A megismert állatok alapján tudják az ízeltlábúak törzsébe tartozó állatok közös tulajdonságait. Értsék meg a különálló izmokkal történő mozgás jelentőségét.

Tudják a rákok, rovarok, pókszabásúak osztályában tartozó fajok közös tulajdonságait.

Ismerjék az egyes osztályokba tartozó gyakori fajokat, azok testfelépítését, szaporodását és a légzését.

Tudjanak példákat mondani az egyes osztályokba tartozó fajok táplálkozására, az életközösségekben betöltött szerepükre.

Tudják a gerincesek törzsének főbb jellemzőit.

A korábban tanultak alapján ismerjék fel a halak, kétéltűek, hüllők, madarak, emlősök osztályainak egyedi tulajdonságait.

Tudják az egyes osztályokba tartozó élőlények kültakaróját, mozgását, légzését, életmódját (táplálkozását), szaporodását és testhőmérsékletét.

Ismerjenek példákat az egyes osztályokba tartozó fajok sajátos alkalmazkodására a környezeti feltételekhez.

Legyenek képesek a korábban tanult növény és állatfajokat a főbb rendszertani csoportokba besorolni.

Koncentráció

Környezetismeret 1–4. évfolyam

Tapasztalatszerzés a közvetlen környezetünkben élő növényekről, állatokról.

A háziállatok és a vadon élő állatok.

A lombhullató és az örökzöld növények.

A vadon élő és a termesztett növények megkülönböztetése. A lakóhely gyakori lágy szárú és fás szárú növényei.

A lakóhely környékén élő néhány gerinctelen állat, madár és emlős testfelépítése, életmódja, szaporodása.
Természetismeret 5–6. évfolyam

A tananyagban szereplő zöldség- és gyümölcsfélék szervezeti felépítése. A háziállatok és a ház körül élő állatok testfelépítése, életmódja, szaporodása.

A hazai erdők, vizek, vízpartok, füves területek életközösségében megismert növény- és állatfajok testfelépítése, szaporodása.

Biológia 7. évfolyam

A távoli tájak életközösségeiben (esőerdők, szavannák, sivatagok, mediterrán tájak, mérsékelt övezet lombdöi, füves pusztái, tajga, tundra, magashegységek, tengerek) megismert növények főbb szervezeti sajátosságai, szaporodásuk, alkalmazkodásuk a környezethez.

A távoli tájak életközösségeiben megismert állatok főbb szervezeti sajátosságai, testfelépítésük, életmódjuk, szaporodásuk, alkalmazkodásuk a környezeti feltételekhez.

Az életközösségek felépítése.

Anyagforgalom az életközösségekben.

Földrajz 7. évfolyam

Tájékozódás az időben: a földtörténeti korbeosztás.

A földtörténeti korbeosztás alapjai. Az élővilág fejlődése az ősidőben, óidőben, középidőben, újidőben.

A továbbhaladás feltételei

Tudják a megismert életközösségek jellemző élőlények nevét, életmódját, szaporodását, a környezethez való alkalmazkodás formáit.

Legyenek képesek a megismert életközösségek élőlényeiből táplálkozási láncokat készíteni.

Tudjanak a megismert élőlények és élőhelyek között azonosságokat és különbségeket keresni, összehasonlításokat végezni.

Ismerjenek példákat a testfelépítés és az életmód közötti kapcsolatokra.

Tudjanak következtetéseket levonni az egyes élőlények testfelépítéséből az élőlények környezetére.

Megszerzett ismereteik alapján értsék meg, hogy az életközösségek védelme az egész földi élővilág számára fontos.

Tudjanak példákat mondani a bioszféra veszélyeztetettségére és a környezetszennyezések káros következményeire.

Legyenek képesek a tanult élőlényeket hasonló tulajdonságaik alapján csoportosítani, a főbb rendszertani kategóriákba besorolni.

Tudjanak önálló megfigyelésekkel, vizsgálatokkal tapasztalatokat szerezni és azokat értelmezni.

8. évfolyam**Éves óraszám: 55 óra****Heti óraszám: 1,5 óra**

I. Az emberi test szerveződése	kb. 6 óra
II. Kültakaró és a mozgás	kb. 6 óra
III. Az anyagcsere	kb. 17 óra
IV. Az ember szaporodása és egyedfejlődése	kb. 10 óra
V. Az idegi és a hormonális szabályozás	kb. 15 óra

I. AZ EMBERI TEST SZERVEZŐDÉSE**Cél**

Ismerjék meg a tanulók

- a szerveződési szinteket;
- a sejtek közös jellemzőit;
- a különböző szövetféléseket, azok felépítését és működését.

Tartalom

Az emberi test felépítése, sejtek, szövetek, szervek, szervrendszerek, szervezet.

Szervezetünk felépítéséhez szükséges anyagok (nukleinsavak, fehérjék, zsírok, cukrok, szénhidrátok, ásványi anyagok és a víz).

A vitaminok jelentősége, csoportosításuk.

Sejtjeink közös jellemzője.

Testünk fontosabb szövetei: hámszövet, kötőszövet, támasztószövet, izomszövet, idegszövet.

Követelmények

Tudják, hogy szervezetünk legkisebb működési egysége a sejt.

Ismerjék a szövetek, szervek, szervrendszerek fogalmát, tudják, hogy a szervrendszerek összehangoltan működve a szervezetet alkotják.

Tudják az emberi szervezet legfontosabb tápanyagainak nevét.

Ismerjék a nukleinsavak a fehérjék, a zsírok, cukrok, szénhidrátok, az ásványi anyagok a vitaminok és a víz jelentőségét az egészséges táplálkozásban.

Tudják, hogy melyik élelmiszerünk, ételünk milyen tápanyagokat, vitaminokat tartalmaz.

Egyszerűbb vizsgálatokkal szerezzenek tapasztalatokat a különböző tápanyagok kimutatására.

Ismerjék a sejt általános felépítését, a legfontosabb sejt szervecskék működését.

Tudják, hogy az örökítő anyag a sejtmagban helyezkedik el, a különböző tulajdonságok kialakulásáért a gének felelősek.

Ismeretterjesztő irodalom felhasználásával szerezzenek tapasztalatokat a génműködéséről, az örökítő anyag károsodásának okairól.

Tudják a szövetek fogalmát, a hámszövet, kötőszövet, támasztószövet, izomszövet, idegszövet főbb tulajdonságait, az egyes szövetfélések elhelyezkedését az ember szervezetében.

Szerezzenek tapasztalatokat a tanult szövetfélések rajzról, mikroszkópi metszetekről történő felismerésében.

Tudjanak a legfontosabb szövetféléseinkről egyszerű vázlatrajzokat készíteni.

Koncentráció

Természetismeret 5–6. évfolyam

A papucsállatka, az óriás amőba a zöld szemes ostoros moszat mozgása, táplálkozása, emésztése, szaporodása.

Biológia 7. évfolyam

A sejtmag nélküli sejtmagvas egysejtűek sejtjeinek felépítése, működése.

A harasztok, nyitvatermők, zárvatermők szervezeti felépítése.

A szivacsok, csalánozók, gyűrűsférgék szervezeti felépítése, a vázképző sejtek, vándorsejtek, csalánsejtek működése.

A gerincesek törzsén belül, a halak, kétéltűek, hüllők, madarak és emlősök testfelépítése.

A tananyagban megismert néhány jellegzetes szerv működése.

Kémia 7. évfolyam

Különbségek a kémiai, fizikai, biológiai változások és tulajdonságok között.

A keverékek és a vegyületek elkülönítése.

Sav-bázis reakció: sav, bázis, savas, semleges, lúgos, indikátor, közömbösítés.

Oldódás és oldhatóság. Az égés feltételei, oxidáció, belső energia.

Kémia 8. osztály

Életfontosságú anyagok: a nátrium-klorid, a vas, a kalcium, a magnézium, a cink szerepe.

Az emberi szervezet építőanyagai és energiahordozói: zsírok, szénhidrátok, fehérjék.

II. A KÜLTAKARÓ ÉS A MOZGÁS

Cél

Ismerjék meg a tanulók

- bőrünk felépítését, csontvázunk csontjait;
- a csontok kapcsolódási formáit;
- a csontváz és az izomzat működését;
- a mozgás szervrendszerének egészségmegőrzését,
- a gyakori mozgásszervi betegségeket.

Tartalom

Testünk kültakarója a bőr. A bőr felépítése és legfontosabb működései.

Bőrünk egészségvédelme.

A csontszövet tulajdonságai.

Az emberi szervezet legfontosabb csontjai.

A csontok felépítése.

A csontok alakja, kapcsolódásuk különböző formái.

A csontok és az izmok együttes működése a mozgás során.

A leggyakoribb mozgásszervi betegségek.

Követelmények

Ismerjék meg az ember bőrének felépítését, tudják a részeinek a nevét.

Tudják, hogy a bőrünk bizonyos védelmet biztosít a mechanikai, vegyi, fény- és hőártalmak ellen.

Ismerjék meg a testápolás főbb tudnivalóit, a bőr egészségmegőrzésének szabályait.

Tudják a mozgásszervrendszer legfontosabb csontjainak a nevét, a csontok kapcsolódásának formáit (varrat, ízület, összenövés).

Ismerjék meg a vázizmok felépítését, a hajlító és a feszítő izmok működését.

Tudják, hogy az izmok mozgásához energia szükséges. Az energia a tápanyagok elégetésével keletkezik.

Ismerjék meg a csontvázrendszer egészséges fejlődéséhez szükséges táplálkozás követelményeit.

Értsék meg a rendszeres mozgás jelentőségét a csontváz és az izomzat egészséges működésében.

Ismerjék a mozgásszegény életmód káros hatásait.

Koncentráció

Környezetismeret 1–4. évfolyam

A gyermek életműködésének főbb jellemzői.

A leggyakoribb gyermekkori betegségek.

Az egészséges életmód legfontosabb ismeretei.

A helyes táplálkozás *Természetismeret 5–6. évfolyam*

Biológia 7. évfolyam

A hazai és a távoli tájak életközösségei témakörben megismert jellegzetes állatok kultakarója, a kultakaró típusok jellemzői.

Fizika 7. évfolyam

Az erő és az erő mérése.

Erő-ellenerő.

Egyszerű gépek, az emelő.

Kémia 7. évfolyam

Különbség a kémiai, fizikai, biológiai változások, tulajdonságok között.

Az égés feltételei.

A belső energia.

Kémia 8. évfolyam

Elemek, szervesetlen vegyületek: nátrium, kálium, kalcium, kalcium-karbonát, magnézium.

Életfontosságú anyagok: nátrium-klorid, vas, kalcium, magnézium, cink.

Az emberi szervezet építőanyagai és energiahordozói.

III. AZ ANYAGCSERE

Cél

Ismerjék meg a tanulók

- az anyagcsere folyamatai közül a táplálkozás, légzés, keringés, kiválasztás szerveit;
- az anyagcsere szerveinek működését;
- az anyagcserében részt vevő szervek egészségmegőrzését.

Tartalom

A táplálkozás szervrendszere, és az emésztés folyamata.

Az egészséges táplálkozás szabályai.

Az ember légzőszerveinek felépítése, az egyes szervek működése.

A légzőszervek betegségei.

A vér összetétele, az egyes alkotórészeinek működése.

Az ember vérkeringése, a kis- és a nagyvérkör.

A vérkeringés gyakori betegségei, az egészségmegőrzés szabályai.

A kiválasztás szervrendszere, az egyes szervek működése.

A kiválasztó szervek betegségei.

Követelmény

Ismerjék az ember táplálkozási szervrendszerének főbb szakaszait: szájüreg, garat, nyelőcső, gyomor, vékonybél, vastagbél, végbél, végbélnyílás.

Tudják az ember fogtípusainak nevét, a fogak szerkezetét.

Ismerjék meg az emésztőmirigyeket és az emésztőnedveket. Tudják, hogy a különböző tápanyagok az emésztőrendszer mely szakaszain bomlanak le, és hol szívódnak fel.

Ismerjék a fogápolás szabályait.

Szerezzenek ismereteket az emésztőszervek betegségeiről (fekély, székrekedés, hasmenés, vakbélgyulladás, gyomorrontás, bélférgesség) és a megelőzés formáiról.

Tudják az ember légzőszervrendszerét alkotó szervek nevét (orrüreg, garat, gége, légcső, hörgők, hörgőcskék, lég hólyagok) és a szervek működését.

Ismerjék a gége szerepét a hangadásban.

Tudják, hogy a gázcsere a lég hólyagok felületén keresztül történik.

Értsék meg a rekeszizom működését a kilégzés és a belégzés során.

Ismerjék meg a leggyakoribb légzőszervi betegségeket (nátha, hurut, az orr- és arcüreg gyulladása, köhögés, asztma, tüdőrák), tudják a betegségek megelőzésének lehetőségeit.

Tudják, hogy a vér folyékony kötőszövet, melynek fontos alkotórészei a vérnedv, a vörösvérsejtek, a fehérvérsejtek, a vérlemezkék.

Ismerjék meg az egyes alkotórészek működését.

Tudják az emberi szív felépítését és működését, értsék meg a vérkeringés lényegét, a kis- és a nagyvérkör szakaszait.

Tudják, hogy a vér alkotórészei mely anyagok szállításában vesznek részt.

Ismerjék meg a vér és a vérkeringés betegségeit, tudják a betegségmegelőzés formáit. Tudják az egyes értípusok nevét, az egészséges vérnyomás értékeit. Tudják a kiválasztó szervrendszer szerveinek a nevét és az egyes szervek működését. Szerezzenek ismereteket a kiválasztó szervek betegségeiről és a megelőzés formáiról. Tudják rajzban is kifejezni az anyagcserében részt vevő szerveket, szervrendszereket.

Értsék meg, hogy az anyagcsere részfolyamatai (táplálkozás, légzés, keringés, emésztés, kiválasztás, anyagszállítás) egymással szoros kapcsolatban vannak.

Koncentráció

Környezetismeret 1–4. évfolyam

Az ember legfontosabb életműködései.

Gyermekkori betegségek. A betegségek megelőzése, a házi betegápolás szabályai.

Az egészséges táplálkozás és a helyes életmód.

Természetismeret 5–6. évfolyam

A zöldség- és gyümölcsfélék jelentősége az egészséges táplálkozásban.

Biológia 7. évfolyam

Az emlősállatok tesfelépítésének főbb jellemzői.

Az emlősállatok kültakarója, mozgása, légzése, táplálkozása.

Az élettelen környezeti tényezők.

A talaj, a víz, a levegő szennyezése, káros hatásai az élőlényekre.

Kémia 7–8. évfolyam

A keverékek és a vegyületek elkülönítése. Oldás és az oldhatóság. Az égés feltételei. Sav-bázis reakciók.

Az emberi szervezet építőanyagai és energia hordozói: zsírok, szénhidrátok, fehérjék.

A levegőszennyezés. Az üvegházhatás.

A szmog.

A szén-dioxid reakciója a vízzel.

Fizika 7. évfolyam

Az erő és a mozgásállapot változása. A munka értelmezése. Nyomás a folyadékokban és a gázokban. Az égéshő. A mozgási energia fogalma.

IV. AZ EMBER SZAPORODÁSA ÉS EGYEDFEJLŐDÉSE

Cél

Ismerjék meg a tanulók

- a férfi és a női nemi szervek felépítését és működését;
- a megtermékenyítés folyamatát, a terhesség kialakulását;
- a nemi szervek higiéniáját;
- a nemi úton terjedő betegségeket;
- az ember egyedfejlődésének főbb szakaszait, az egyes életkori szakaszok jellemzőit.

Tartalom

- Az ember szaporodási szervrendszere, az egyes szervek felépítése, működése.
- Az ember szaporodása, az ivarsejtképződés, a megtermékenyítés, a zigóta beágyazódása.
- A nemi hormonok jelentősége.
- Az ember életkori szakaszai.
- A szaporodás egészségtana.

Követelmények

- Ismerjék meg a férfi és a nő nemi szerveinek felépítését, a szervrendszer egyes szerveinek működését.
- Tudják, hogy a petesejt a petefészekben, a hímivarsejt a herékben képződik.
- Ismerjék a zigóta kialakulását és a beágyazódását.
- Értsék meg, hogy az ivarmirigyek működését az agyalapi mirigy hormonjai szabályozzák.
- Ismerjék a nemi hormonok termelődésének helyét és hatásait.
- Tudják a méh részeinek nevét, az egyes szervek szerepét a fejlődő magzat táplálásában, védelmében.
- Ismerjék a magzati fejlődés legfontosabb változásait.
- Tudják az ember életkori szakaszainak nevét (újszülöttkor, csecsemőkor, kisgyermekkor, óvodáskor, kölyökkor, serdülőkor, ifjúkor, felnőttkor, időskor), az egyes szakaszokra jellemző testi-lelki változásokat.
- Szerezzenek ismereteket a szaporodással kapcsolatos egészségtani tudnivalókról.

Koncentráció*Környezetismeret 1–4. évfolyam*

- Az ember életkori szakaszai, testi változások az egyes szakaszokban.
- Az állatok szaporodása és fejlődése.

*Természetismeret 5–6. évfolyam**Biológia 7. évfolyam*

- A tananyagban megismert emlősállatok szaporodása és ivadékgondozása.
- Összefüggések keresése az egyes élőlények utódainak száma és az ivadékgondozás között.

V. AZ IDEGI ÉS A HORMONÁLIS SZABÁLYOZÁS**Cél**

Ismerjék meg a tanulók

- az életfolyamatok szabályozását;
- az érzékszervek felépítését, működését;
- a reflexek működését;
- a hormonális szabályozást;
- az idegi és a hormonális szabályozás zavarait.

Tartalom

- Az életfolyamatok szabályozásának általános folyamata.
- Az agyvelő és a gerincvelő felépítése.
- Az érzékszervek jelentősége, a látás, a hallás, a szaglás, az ízlelés és a bőrérzékelés.
- A feltétlen és a feltételes reflex.
- Az idegi szabályozás zavarai.
- Az anyagcsere folyamatainak hormonális szabályozása.
- A hormonális szabályozás zavarai.

Követelmények

Értsék meg, hogy a szabályozás biztosítja a szervezet belső környezetének állandóságát.

Tudják, hogy a külső környezet változásaihoz való alkalmazkodást is a szabályozás biztosítja.

Ismerjék az agyvelő, a gerincvelő felépítését és működésének alapjelenségeit.

Tudják az ember érzékszerveinek nevét, felépítését, működését.

Ismerjék, hogy a látás, hallás, szaglás, tapintás és a bőrérzékelés szervei mely ingereket fogják fel, hol történik az inger átadása, és hol vannak az érzékszervek központjai.

Tudják az érzékszervek egészségmegőrzésének főbb szabályait.

Ismerjék az idegrendszer felépítését, fő részeit.

Tudják rajzban is kifejezni az idegsejteket.

Szerezzenek tapasztalatokat a feltételes és feltétlen reflexek működéséről, tudják, hol vannak a kétféle reflex központjai.

Tudják, hogy az agykéreg az akaratlagos működések központja.

Ismerjék a környéki idegrendszer elhelyezkedését, tudják a működésének alapjelenségeit.

Fizikai és kémiai ismereteikre támaszkodva tudják értelmezni az idegsejtek ingerületvezetését.

Ismerjék az idegrendszer egészségmegőrzésének főbb szabályait, az élvezeti és a kábítószeres káros hatásait.

Ismerjék a belső elválasztású mirigyek közül az agyalapi mirigy, a pajzsmirigy, a hasnyálmirigy szigetek és a mellékvese elhelyezkedését.

Tudják a belső elválasztású mirigyek által termelt hormonok nevét és a hormonok hatásait.

Tudjanak hormonális működés zavaraira utaló betegségeket.

Koncentráció*Fizika 8. évfolyam*

Az elektromos alapjelenségek. Az elektromos töltés.

Fényforrások, a fény egyenes vonalú terjedése.

A lencsék képalkotásának kísérleti vizsgálata.

A domború és a homorú lencsék alkalmazási lehetőségei.

A fehér fény színeire bontása. A testek színe.

Kémia 7. évfolyam

Életfontosságú anyagok: nátrium-klorid, vas, kalcium, magnézium, cink.

Kémia 8. évfolyam

Az emberi szervezet építőanyagai.

A továbbhaladás feltételei

Ismerjék az ember testét felépítő szervrendszerek és szervek nevét, azok főbb működéseit.

Tudják az egyes szervrendszerek egészséges működésének feltételeit, az egészségmegőrzés alapvető szabályait.

Tudják, hogy egészséges életmóddal, helyes táplálkozással, környezetük tisztaságával sok betegség megelőzhető.

Ismerjék az ember életkori szakaszait és azok főbb testi és lelki változásait.

Tudják, hogy az ivarszervek fejlődése nem azonos ütemben történik a többi szervrendszerével.

Értsék meg, hogy az egyes emberek egyedfejlődése nem azonos ütemben történik, az azonos életkorúak között jelentős eltérések lehetnek.

Legyenek toleránsak a fogyatékos emberekkel szemben.

Tudjanak néhány egyszerű élettani vizsgálatot elvégezni és azok eredményeit helyesen értelmezni.

Legyenek képesek az ismeretterjesztő irodalmat és az elektronikus eszközök információit önállóan is felhasználni, a megszerzett információkat értékelni.

Az ellenőrzés, értékelés, osztályozás alapelvei a biológia tanításában

Az ellenőrzés, értékelés során visszajelzést keresünk arról, hogy a tanulók milyen szinten sajátították el a tananyagot, hogyan teljesítették a kerettantervben részletesen kifejtett követelményeket.

Az ellenőrzés módszereinek alkalmazásakor törekedjünk arra, hogy azok legyenek változatosak és terjedjenek ki a tanulók valamennyi tanórai (esetenként tanórán kívüli) tevékenységeire. Mindez történhet a tanulók munkájának folyamatos megfigyelésével, szóbeli ellenőrzéssel (feleltetéssel), írásbeli ellenőrzéssel.

Az ellenőrzést kövesse mindig az értékelés, mely akkor objektív, ha a kerettantervben és a helyi tantervben pontosan kidolgozott és részletezett követelményeket viszonyítjuk a tanuló szóbeli vagy írásbeli teljesítményéhez.

A tanulók munkájának értékelése történhet szóban, írásban, vagy kifejezhetjük a követelményekhez való viszonyítást érdemjegyek formájában is. A követelmények 90 %-os teljesítése már ötös osztályzatnak felel meg.

A rendszeres ellenőrzés, értékelés kellően motiválhatja a tanulókat arra, hogy teljesítményüket a kitűzött követelményekhez (tanítási-tanulási célokhoz) közelítsék. A biológia tantárgy tanítása során fontos feladat az önellenőrzés, önértékelés képességének kialakítása is, amely a személyiségfejlesztés sajátos eszköze.

EGÉSZSÉGTAN**6. és 8. évfolyam**

A NAT „Ember és természet” műveltségterülete alapján

Ajánlás**Tantárgy**

Egészségtan tantárgy 6. évfolyamon Biológia – Egészségtan tantárgy 8. évfolyamon

Éves óraszámok

6. évfolyam: 18 óra

8. évfolyam: 18 óra

Heti óraszámok

6. évfolyamon egy félévben heti 1 óra Egészségtan

8. évfolyamon egy félévben heti 1 óra vagy egész évben 2 hetente 1 óra

„A helyi tantervnek biztosítania kell, hogy a tanulók életkorához, az egyes tantárgyak sajátosságaihoz igazodva a tanulók elsajátíthassák az egészségfejlesztéssel, a fogyasztóvédelemmel, a környezetvédelemmel, a közlekedésre neveléssel, a társadalmi bűnmegelőzéssel, az áldozattá válással, az erőszakmentes konfliktuskezelő technikákkal összefüggő ismereteket, felkészüljenek azok gyakorlati alkalmazására az infokommunikációs technológiák alkalmazásával. A helyi tantervnek biztosítania kell továbbá, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a korszerű, a XXI. századnak megfelelő természettudományos ismereteket.”

A 243/2003. (XII. 17.) Kormányrendelet 2. § 10. pontja.

Célok és feladatok az egészségtan tanításában

Az egészségtan tanításának célja, hogy a tanulók korszerű ismeretekkel és azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek az egészségük védelme érdekében. Ismerjék fel azt, hogy milyen összefüggés van az életmód, a viselkedés és az egészségi állapot között. Szerezzék meg azokat az ismereteket és azok alkalmazásához szükséges jártasságokat, amelyek segítségével képesek lesznek megelőzni az egészségügyi problémákat, illetve csökkenteni azok súlyosságát. Képesek legyenek holisztikusan szemlélni saját életműködéseiket (testi-lelki egészség) és tudatosuljon bennük az ember és az őt körülvevő környezet kölcsönhatásainak következménye.

A modul oktatása ösztönözze a diákokat arra, hogy kialakuljon bennük az önmagukkal szembeni felelősségérzet. Ismerjék fel, miért szükséges a jövő tervezése, az életút tudatos építése, s lássák be, hogy ebben meghatározó szerepet játszanak az egyéni döntések, helyzetmegoldási, megküzdési technikák. Nyújtson segítséget abban, hogy a tanulók helyesen értelmezzék azt a tényt, hogy az egészség megőrzése egyéni tetteken, választásokon, személyközi kapcsolataik minőségén is múlik.

Ismertesse meg a tanulókkal az egészségi állapot szempontjából fontos viselkedésmódok, szokások kialakulását, feltételeit, valamint az ezeket befolyásoló tényezőket. Adjon támpontokat, értelmezési kereteket az életmódbeli döntések meghozatalához, ezzel is segítve, hogy az egészséget támogató magatartásformák, megoldási módok alternatívaként jelenjenek meg mindennapi életükben.

Nyújtson segítséget a tanulóknak abban, hogy készség szintjén alkalmazzák azokat a megküzdési stratégiákat, amelyek alkalmazásával megőrizhetik, illetve újraterezhetik életük egyensúlyát. Segítse a tanulókat az egészség helyes értelmezésében, és az önmagukkal szembeni felelősségérzet kialakításában. Ismertesse meg a tanulókkal szervezetük életkori sajátosságait és készítse fel őket a változások helyes kezelésére. Ösztönözzön a helyes viselkedésmódok elsajátítására, környezet és egészségvédő szokásrendek kialakítására. Fejlessze a már kialakult higiénés ismereteket és készségeket. Nyújtson segítséget az őket veszélyeztető környezeti, társadalmi hatások felismeréséhez és adjon tanácsokat azok kivédésére, elhárítására. Tudatosítsa az önismeret, a helyes önértékelés fontosságát az egyéni döntések meghozatalában. Hangsúlyozza az empátia szerepét egy másik ember megítélésében. Sajátíttassa el azokat a technikákat, amelyek az elsősegélynyújtáshoz szükségesek. Adjon javaslatokat az egészséges életmód kialakítására, a természet adta lehetőségek kihasználására.

Fejlesztési követelmények

Az oktatás során használjuk fel a tanulók már meglévő ismereteit. A szervezettani, élettani ismereteiket fokozatosan bővítjük. Az egészség megőrzéséhez és a betegségek megelőzéséhez szükséges ismereteiket konkrét példák, események megvitatásával, a tanulói aktivitás kihasználásával, a pozitív minták megerősítésével fejlesszük.

A témakörök az egészségmegőrzés szempontjából a legkritikusabb területeket fedik le: a mozgást, a táplálkozást, a személyes higiéniát, a testi-lelki biztonságot, a környezet-egészséget, a szexuális fejlődést, a társadalmi kapcsolatokat, az élvezeti és kábítószeres hatását. A különböző témákat egymással összefüggésbe hozva, a kapcsolódó pontokra rávilágítva tárgyaljuk.

Fejleszthetjük a tanulók felelősségérzetét a tettek következményeinek továbbgondoltatásával, szituációs játékok segítségével. A meglévő életviteli szokások elemzésével, az életkorra jellemző kritikai képességek kihasználásával és fejlesztésével vezessük rá a helyes konklúzió felismerésére. A **beszélgetés**, beszélgetés során oldott légkört teremtve fejleszthetjük a tanulók kifejezőkészségét, önismeretét, önbizalmát. Csoportosan megoldandó feladatok alkalmazásával fejleszthetjük empátikus és együttműködési készségüket. Problémák felvetésével, azok alternatív megoldási lehetőségeinek mérlegelésével a döntéshozatalhoz szükséges felelősségérzet kialakulását segíthetjük elő. A mindennapi élet példáinak felhasználásával alakítsuk ki a kritikus szemléletmódot a tapasztalatok értékelésében.

Helyezzünk hangsúlyt a helyi problémák megvitatására, elemzésére és egy közös megoldási projekt kidolgozására (egészségügyi, környezetvédelmi).

Az oktatás során a tanulók jussanak közvetlen tapasztalatok birtokába lényeges fogalmak értelmezése terén, váljon érthetővé és élményszerűvé számukra az „egészséges” – „kevésbé egészséges” tevékenységformák, anyagok közötti megkülönböztetés, a pozitív életszemlélet. Értsék meg, hogy az egészség – a kiegyensúlyozott életvitel – eszköz a boldog és sikeres élet folytatásához.

A modulban foglaltak tudatosítsák a tanulóknak, hogy az egészséges életmód igen sokféle lehet: mindig az aktuális élethelyzettől, kulturális, etnikai, társadalmi csoport hova tartozásától függően mérlegelhető és értékelhető egy adott életmód, szokásrendszer minősége.

A tanulók munkájának ellenőrzése, értékelése

Az ellenőrzés során törekedjünk a módszerek sokféleségére és arra, hogy az ellenőrzések, számonkérések alkalmasak legyenek bizonyos készségek, személyiségjegyek fejlesztésére. Használjuk ki azt a témákban rejlő lehetőséget, hogy az értékelés a tanuló tanórán kívüli tevékenységére is kiterjedhet.

A tanulói tudásról, teljesítményről, tevékenységekről a következő módon juthatunk információkhoz:

1. A tanórai és a tanórán kívüli tevékenységek folyamatos figyelemmel kísérése (órai aktivitás, érdeklődés, ismeretszerzés, ismeretek alkalmazása stb.).

2. Szóbeli feleltetés, elbeszélgetés, amelynél törekedjünk az összefüggő tanulói véleménykifejtés kialakítására.
3. Írásbeli ellenőrzéssel, amely történhet teszt-feladatok megoldásával, feladatlap kitöltésével, esszéyszerű kifejtéssel, vázlatrajz készíttetésével.
4. Gyakorlati feladatok megoldása (elsősegély-nyújtás, kísérlet bemutatása).
5. Önálló tanulói kutatómunka, kiselőadás vállalása.
6. Biológia, környezet-egészségvédelmi, elsősegélynyújtási, csecsemőgondozási versenyen való részvétel.
7. Az elsajátítandó tananyaggal kapcsolatos pályázatokon való részvétel.

Az ellenőrzést mindig értékeljük! Szóbeli ellenőrzés esetén a számszerű értékelés mellett, mindig adjunk szöveges értékelést is. Ekkor is van lehetőség az elemző, kritikai készségek fejlesztésére, ha lehetőség adunk a tanulóknak véleménynyilvánításra.

6. évfolyam

Éves óraszám: 18

Belépő tevékenységformák

Megismerkedés az egészséges életvitel szempontjából kiemelten fontos viselkedésmódokkal.

A tanulók megismerkednek a személyes biztonság megőrzésének fontosságával és lehetőségeivel. Szituációs játékok segítségével megtanulják, hogy a veszélyhelyzetek felismerésében, megítélésében, elhárításában nagy szerepe van a lelki egyensúlynak, a jó közérzetnek.

A mindennapi életből vett példák alapján megismerik az étkezési, italfogyasztási szokásokat és azok kulturális, társadalmi hátterét. Megismerkedhetnek régi magyar ételekkel és az azokhoz kapcsolódó adomákkal.

Az élelmiszereket, ételeket „egészséges” és „kevésbé egészséges” vagy „egészségtelen” kategóriákba sorolják és gyakorolják az egészséges táplálkozás formáit.

Gyűjtőmunka révén megismerkednek az életmóddal, táplálkozással, egészséggel foglalkozó reklámok hatásmechanizmusával, plakátokat készítenek.

Felmérik a helyi élelmiszerbolt kínálatát és újságcikkeket, riportokat készítenek a vásárlókkal. Interjút készítenek családtagjaikkal a vásárlási szokásaikról.

Csoportmunkában készítenek felmérést a saját fizikai aktivitásukról és higiéniás szokásaikról, majd megterveznek egy egészséges napirendet.

A rendszeres mozgás, aktivitás érdekében született elhatározásokat (napi rendszeres torna, futás stb.) kisebb csoportokban is megbeszélik, egymás között versengve is gyakorolják.

Felismerik, hogy ebben az életkorban a testi változások következtében, külön figyelmet érdemel személyes higiéniájukkal való foglalkozás, amely befolyásolja önértékelésüket, általános közérzetüket és személyes kapcsolataikat.

Ismereteket szereznek az élvezeti és függőséget okozó szerekről és használatuk veszélyeiről. Megismerik a következményükként keletkező egészségkárosodásokat és társadalmi, szociális problémákat.

Felismerik azokat az élethelyzeteket, amelyekben dohányással, alkohollal vagy kábítószerrel kínálhatják őket és gyakorolják ezek elhárítását.

Ismerkednek a testi és lelki fejlődés különböző fokozataival, a serdülőkori sajátosságokkal, valamint a szexualitással, a férfi és női nemi szerepek eltérő sajátosságaival.

Megismerkednek az egészséges életvitel szempontjából kulcsfontosságú viselkedéselemekkel azok kontextusával és befolyásolási módjaikkal.

A környezeti ártalmakra vonatkozó korszerű ismeretek elsajátításán túl kiscsoportokban végzett projekt-munka révén kialakul a tanulóknak a személyes felelősség és érdekelttség szerepe környezethez való viszonyban és a környezetünk átalakítására irányuló döntésekben.

Témakörök:

- I. A biztonság megőrzése 5 óra
- II. A táplálkozás 2 óra
- III. Mozgás és személyes higiéné 2 óra
- IV. Veszélyes anyagok 5 óra
- V. A szexualitás 2 óra
- VI. Családi élet és kapcsolatok 1 óra
- VII. Környezet 3 óra

A tanórák óratípus szerinti megoszlása

Új anyag feldolgozása 12 óra

Gyakorlás, értékelés 6 óra

Témakörök	Tartalmak	Követelmények
A biztonság megőrzése	Az emberi egészséget veszélyeztető néhány tényező: a „kockázatos” és a „veszélyes” viselkedési módok (otthon, iskolában, járműveken, a természetben). Az érzelmek és a viselkedés kapcsolata. Veszélyes foglalkozások. Az életmentő technikák. Elsősegélynyújtási alapismeretek.	A tanulók a verbális és a testi kommunikációból egyaránt ismerjék fel a különböző érzelmeket és a biztonságukat veszélyeztető viselkedést. Ismerjék a tűzhely, fűtőtest, elektromos berendezések használati veszélyeit. Ismerjék az iskolai baleset- és tűzvédelmi rendszabályokat, valamint a testnevelés, a technika és életvitel tantárgyak és a szabadidős tevékenységek veszélyforrásait. Legyenek tisztában az utazás, kirándulásbiztonságos viselkedési formáival. Tudják alkalmazni a tanult elsősegélynyújtási ismereteket.
A táplálkozás	Az étrend fontossága, szerepe az egészségmegőrzésében. Javaslatok az étrend megváltoztatására. Az élelmiszerek, tápanyagok viszonya. A tápanyagok felhasználás szerinti csoportosítása (építők, fűtők, raktár- anyagok). A legfontosabb vitaminok hatása (A, B, C, D). A tápanyagok és vitaminok előfordulása. Az egészséges, változatos étrend. Az étkezés kultúrája és egészségtana. Ünnepeinkhez kötődő ételek.	A tanulók értsék meg, hogy az étrendnek meghatározó szerepe van az egészség megőrzésében. A tanulók ismerjék meg az egészséges táplálkozás alapvető kívánalmait. Tudjanak különbséget tenni az egészséges és az egészségtelen anyagok között. Készség szinten ismerjék az étkezés kultúráját és higiéniját. Ismerjék meg a mindennapi életből vett példák, a mindennapi és az ünnepi étkezés és ital fogyasztás formáit és a társadalmi szokásait. Ismerjék meg a fejlődő szervezet számára különösen fontos anyagok forrásait. Legyenek tisztában a nem megfelelő táplálkozás élettani hatásaival. Alakuljon ki bennük a reklámokkal szembeni kritikus szemlélet. Legyenek képesek bizonyos tápanyagok kimutatásával, vizsgálatával kapcsolatos egyszerű kísérletek elvégzésére. Tudjanak egyszerű számításokat végezni a táplálék energia tartalmát illetően. Tudatosuljon bennük, hogy a természethez hasonlóan étkezésünkben is a változatosság a legfontosabb. Tudjanak önálló kutatómunkával előkészített kiselőadást tartani (régie ételek).

Témakörök	Tartalmak	Követelmények
Mozgás és személyes higiéné	A mozgás mennyisége, intenzitása és az egészség. A testkép megerősítése. A külső megjelenés összetevői, jelentése és hatása. A mozgás szervezeti és élet-tani feltételei (csontok, izmok, inak, idegek, tápanyagok, oxigén). A mozgás mennyisége, intenzitása és az egészség. A sportolás testi és lelki hatásai. A mozgás, a külső megjelenés és a higiéné kapcsolata. A bőr szerepe és egészsége.	Tudatosuljon a tanulóknak, hogy a mozgás, az aktív életmód az egészséges élet záloga valamint, hogy a külső megjelenésnek, a higiénének egészség-ügyi és társadalmi vonatkozásai vannak. Ismerjék meg a tanulók a mozgásban résztvevő alapvető tényezőket. Legyenek tisztában a mozgás, a sport testi és lelki hatásaival. Legyenek tájékozottak az iskola, illetve a lakóhely nyújtotta sportolási lehetőségekről. Csoportmunkában alkalmazzák az egészséges életmód érdekében eltervezett mozgásformákat (úszás, futás, ülőgyakorlatok). Ismerjék meg a bőr szerepét a szervezet működésében. Ismerjék fel az izmok és bőr jelzéseit (izomgörcs, viszketés, kiütések). Ismerjék fel, hogy az életkorra jellemző fizikai sajátosságok következtében különös figyelmet igényel a személyes higiénével való foglalkozás. Tudják alkalmazni a tanult higiénés ismereteket (bőrápolás). Ismerjék fel a ruházkodás szerepét az egészség megőrzésében és a külső megjelenésben. Ismerjék fel a táplálkozás a mozgás és a bőr kapcsolatát (energia, allergia). Tudjanak elsősegélynyújtásban részesíteni sportbaleseteket.
Veszélyes anyagok	Az élvezeti szerek túlzott fogyasztásának (üdítők, édességek) hatásai. Az alkohol és a dohányzás egészségkárosító hatásai (emésztőszervrendszeri és idegrend szeri problémák, légzőszervi gyulladások, daganatok, vérkeringési zavarok). A legelterjedtebb kábítószeres hatásai. A szenvedélybetegségek közös vonásai. A gyógyszerek, vegyszerek használatának szabályai.	A tanulók ismerjék meg a dohányzás, alkohol, kábítószeres egészség- és környezetkárosító hatásait és azok elhárítási módjait. Értsék meg a hozzá- szokásból adódó veszélyeket. Tudjanak mértéket tartani az édesség és a szénsavas üdítőitalok fogyasztásában, tekintettel az esetleges élettani és anyagi problémákra. Ismerjék fel azokat a tár- sadalmi helyzeteket, amelyekben dohánnyal, alkohollal vagy kábítósze- rekkal kínálhatják őket. Szituációs játékokban tudják bemutat ni a kínálás elhárítását. Legyenek képesek rajzokkal, vagy egyszerű folyamatábrával szemléltetni a veszélyes anyagok hatásait és azok következményeit.

Témakörök	Tartalmak	Követelmények
		Tudjanak egyszerű számításokat végezni a károsító hatással kapcsolatban. Alkalmazzák a mérgezésekkel kapcsolatban tanultakat.
A szexualitás	Kamaszkor: a testi és érzelmi változások kora. A nemi érés tudatosulása. A nemi identitás kialakulása. Sztereotípiák a nemi szerepekben a különböző nemzedékek körében. A serdülőkor jellemző testi és lelki változásai. A nemi éréssel kapcsolatos higiénés követelmények. A nemi szerepek változása a történelem során. A nemiséggel kapcsolatos egészségügyi problémák (rejtett here, fitymaszűkület, hüvelygyulladás, érzelmi labilitás, tanulási problémák), és azok orvoslása (gyermeknőgyógyász, urológus, pszichológus).	A tanuló, ismerje meg saját szervezeteinek a serdülőkor okozta változásait. Tudja alkalmazni a nemiséggel kapcsolatos higiénés szabályokat. Alakuljon ki benne a saját, életkorának megfelelő nemi identitástudat. Tudja kezelni a változásokkal együtt járó esetleges kedélyhullámzást. Ismerje fel a nemiséggel kapcsolatos problémákat és azokat a fórumokat, ahol segítséget kérhet. Tudjon arról, hogy milyen a társadalom által is elfogadott nemi kapcsolat, s melyek azok, amelyeket nem szabad természetesnek venni (vérségi kapcsolatok, fajtalankodás). Legyen képes a veszélyhelyzetek elkerülésére.
Családi élet és kapcsolatok	A kapcsolati hálók fontossága. A barátság, mint a kapcsolati rendszer egyik alapja. Az önismeret jelentése, szerepe és fontossága. A családi, rokoni kapcsolatrendszerek. Konfliktusok kialakulása és azok kezelési módjai.	Ismerjék meg a tanulók, az önismeret jelentését, szerepét és fontosságát. Tudatosuljon bennük, hogy a barátság a kapcsolati rendszer egyik alapja. Legyen tisztában a családi, rokoni kapcsolatrendszerekkel. Legyen képes önállóan egy három generációs családfa ábrázolására. Tudjon különbséget tenni az érdekek és érzelmek között. Ismerje fel az őszinte barátság jellemzőit. Igyekezzen minél jobban megismerni önmagát. Próbáljon minél nagyobb empátiával viszonyulni másokhoz (szülők, társak). Sajtátsa el a konfliktuskezelés kulturált formáit (megbeszélés, önkritika, tévedés beismerése, egy kívülálló bevonása).

Témakörök	Tartalmak	Követelmények
A környezet	A jelen hatása a jövőre. A technológiai fejlődés káros következményei. Az ipari méretű áruterelés hatása a környezetre. Az emberiség összefogása a természet védelme érdekében.	A tanulók legyenek tisztában a technológiai fejlődés káros következményeivel, a jelen jövőbeni hatásával. Tudatosuljon bennük az emberiség összefogásának szükségessége a természet védelmében. Ismerjék meg az iparosodás következtében bekövetkezett természeti változásokat, a környezetszennyeződések és azok egészségkárosító hatásait. Tudatosuljon bennük, hogy az ember nem tud a természet nélkül élni, de a természet tud az ember nélkül létezni. Ismerjék fel a helyi környezetvédő akciók (zöldesítés, szelektív hulladékgyűjtés, madárvédelem) fontosságát. Legyenek tisztában alkotmányos jogaikkal! Ismerjék meg a jelen környezeti problémáinak jövőbeni hatását. Váljon igényükké a tiszta környezet érdekében való tenni akarás. Tudjanak különbséget tenni a csomagolóanyagok között környezetegészségügyi hatásuk szerint. Legyenek elképzeléseik egy helyi környezetvédelmi probléma kezelésére. Tudjanak egyszerű számításokat végezni a környezeti és egészségkárosító hatásokkal kapcsolatban. Plakátok készítésével hívják fel a figyelmet a környezetszennyezések csökkentésére (füstsűrő a gyárak kéményére, víztisztítók, tömegközlekedés, kerékpárutak, szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás, zöldesítés).

8. évfolyam

Éves óraszám: 18

Belépő tevékenységformák

A tanulók tovább mélyítik ismereteiket az egészséges életvitel szempontjából kulcsfontosságú viselkedéselemekkel és azok összefüggéseivel, befolyásolási módjaikkal kapcsolatban. Tovább gyakorolják az e tekintetben különösen fontos készségeket, jártasságokat.

A tanulók megvizsgálják a kortárs csoport személyes biztonságra gyakorolt hatását. Szerep- és szituációs játékok során megtanulják, hogy az érzelmek felismerése és kifejezésre juttatása, a hiteles személyközi kommunikáció személyes jóllétük fontos részét képezik, és fontos szerepet játszanak a lehetséges veszélyek és kockázatok felismerésében és kezelésében.

Tovább gyakorolják az élelmiszerek, táplálékok „egészséges” és „kevésbé egészséges” kategóriákba rendezését. Megismerkednek különböző étrendekkel, a javasolt táplálékok elkészítési módjával. Párban vagy kis csoportokban dolgozva vizsgálat tárgyává teszik saját étkezési szokásaikat, valamint annak változásait.

Összehasonlítják a dohány, az alkohol és a kábítószeres szervezetekre és személyiségre, viselkedésre gyakorolt hatását. Megismerkednek az kábítószeres használatával kapcsolatos jogi szabályozással, és következményekkel, a segítségnyújtás lehetséges formáival. Csoportmunka során elemzik a kábítószer használat hátterében meghúzódó általuk is ismert motívumokat.

Elmélyítik ismereteiket a testi és lelki fejlődés különböző aspektusaival kapcsolatban, áttekintik a bennük végbement változásokat, különös tekintettel érdeklődési körükre, családi és kortárs (pár) kapcsolataikra. Szerep- és szituációs játékok keretében gyakorolják azokat a kommunikációs megoldásokat, amelyek segítik kapcsolataik stabilizálását, a nemi szerepekhez tartozó viselkedésmódok elsajátítását. Megismerkednek a szexualitás társadalmi értelemben problematikus megnyilvánulási formáival, valamint az azokhoz kapcsolódó közösségi reakciókkal.

Témakörök

I. A környezet	3 óra
II. Mozgás és személyes higiéné	2 óra
III. A táplálkozás	2 óra
IV. Veszélyes anyagok	3 óra
V. A szexualitás	3 óra
VI. Családi élet és kapcsolatok	1 óra
VII. A biztonság megőrzése	4 óra

A tanórák óratípus szerinti megoszlása

Új anyag feldolgozása	13 óra
Gyakorlás, értékelés	5 óra

Témakörök	Tartalmak	Követelmények
A környezet	„Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan!” Marketing technikák és a környezetvédelem. Az ember és a környezet kölcsönhatása. A globális problémák. A mesterséges környezet és az ember. Természet- és környezetvédelem a mindennapokban.	A tanulóknak tudatosuljon, hogy az ember, a természetes és az általa teremtett mesterséges környezet összhangjával tud csak fennmaradni. A tanulók ismerjék meg az emberi beavatkozás természeti következményeit és azok hatását az emberi szervezetre. Legyenek képesek csoportmunkában egy-egy globális probléma bemutatására. Legyenek tisztában a mesterséges környezet egészségügyi hatásaival. Ismerjenek meg olyan lehetőségeket, amelyekkel a káros hatások kivédhetők. Ismerjék fel lakóhelyük környezeti problémáit. Tudjanak figyelemfelhívó plakátot készíteni egy környezeti probléma hatásairól (parlagfű, hulladék, zaj, légszennyezés stb.).
		Tudjanak projektet megtervezni problémák kezelésére. Legyenek képesek csoportmunkában összeállítani egy tudósítást a helyi újság számára és felméréseket, interjúkat készíteni környezetvédelmi témában.

Témakörök	Tartalmak	Követelmények
Mozgás és személyes higiéné	Rendszeres testmozgás és testápolás szerepe az egészség megtartásában. A rendszeres testmozgás megtervezése. A pihenés, a relaxáció szerepe, formái. A mozgásukban korlátozottak vagy sérültek egészségmegőrzésének lehetőségei, módjai. A rendszeres testmozgás és testápolás szerepe az egészség megőrzésében.	A tanulók számára váljon szükségletté a rendszeres testmozgás és testápolás, tudatosan alkalmazva a relaxáció különböző formáit. A tanulók legyenek képesek megmagyarázni a mozgás szervezetre gyakorolt hatásait. Ismerjék meg a mozgásszervrendszerére káros viselkedési módokat. Tudjanak megfelelő izomfejlesztő tornagyakorlatokat megtervezni. Ismerjék meg a relaxáció szerepét, formáit. Legyenek tisztában a testmozgás higiénés szabályaival. Váljon természetessé számukra a mozgáskorlátozottak, sérültek segítése. Tudjanak önálló irodalommal információkat gyűjteni az alternatív gyógymódokról (talpmasszázs, akupresszúra, akupunktúra).
A táplálkozás	A változatos táplálkozás. A különböző tájak, népek étkezési szokásai, étrendjei (pl.: mediterrán étrend). Példák az egészséges étkezésre. Mit tartalmaz az egészséges étrend? Régi magyar ételek újszerűsége. Élelmiszer-adalékok.	A tanulók ismerjék fel a kiegyensúlyozott és változatos táplálkozás alapvető jelentőségét az egészség megőrzésében. Ismerjenek meg régi magyar ételeket és a környező népek egy-egy nevezetes ételét. Tudjanak példákkal szolgálni az egészséges étrendhez. Legyenek tisztában az élelmiszerek legjellemzőbb tápanyagaival és a vitaminokkal. Tudják megítélni, hogy életkori tápanyagszükségletüket mennyi és milyen élelmiszer biztosítja.
		Tudatosuljon bennük, hogy bizonyos ételek, italok túlzott fogyasztása milyen következményekkel jár. Ismerjenek gyakoribb élelmiszer adalékokat. Válasszák a környezetbarát módon termesztett és csomagolt élelmiszereket. Legyenek képesek tápanyagtáblázatok segítségével különböző egészséges étrendek összeállítására.

Témakörök	Tartalmak	Követelmények
Veszélyes anyagok	<p>A dohány, az alkohol és a kábítószer, függőség, hozzászokás, fogalma, törvényi szabályozása. A függőség válfajai és fokozatai, társadalmi megítélésük. A „legális” és „illegális” szerek hatása (kávé, cigaretta, alkohol, gyógyszerek, kábítószer). A hozzászokás, függőség fogalma, fokozatai.</p> <p>A társadalmi megítélés.</p>	<p>A tanulók legyenek tisztában a Idohány, az alkohol és a kábítószer hatásaival és a törvényi szabályozás alapjaival. A tanulók ismerjék meg a dohány, az alkohol és a kábítószer szervezetre, személyiségre, viselkedésre kifejtett hatását. Csoportmunkában tudják összegyűjteni és elemezni a droghasználat háttérében lévő okokat.</p> <p>Tudatosuljon bennük az egyéni döntés felelőssége. Sajtáítsanak el elhárító viselkedési formákat.</p> <p>Ismerjék meg a segítségkérés, illetve segítségnyújtás lehetőségeit, módjait. Csoportmunkában tudjanak a témával kapcsolatos grafikonokat, táblázatokat elemezni, és azokból következtetéseket levonni.</p> <p>Legyenek képesek egyszerű számítá-sokkal alátámasztani a függőség okozta egészségi és anyagi károkat.</p>
A biztonság megőrzése	<p>Az egyén és a csoport viszonya a kockázatok felmérésében és kivédésében. Az ember egészségét veszélyeztető tényezők: fizikai, kémiai, biológiai, társadalmi. A szűrővizsgálatok és a védőoltások szerepe az egészség megőrzésében. A lelki egészség biztonsága.</p>	<p>A tanulók ismerjék fel azokat a veszélytényezőket, veszélyhelyzeteket, amelyek az egyén és a csoport testi-lelki biztonságát fenyegetik. Ismerjék meg azokat a lehetőségeket, amelyekkel megelőzhetők illetve leküzdhetők a veszélyek. Ismerjék meg a környezet és az ember által létrehozott eszközök fizikai hatásait és azok élettani következményeit. Legyenek tisztában bizonyos munkahelyek, foglalkozások egészségügyi hatásaival.</p>
		<p>Tudjanak arról, hogy bizonyos betegségekre való hajlam öröklődik.</p> <p>Tudjanak azokról a lehetőségekről, amelyeket kihasználva megelőzhetik az egészségügyi problémákat.</p>

Témakörök	Tartalmak	Követelmények
Családi élet és kapcsolatok	<p>Hogyan látnak minket mások? Jellemzőes kamaszkori problémák megoldási módjai, technikái. A reális énkép és a személyiség kapcsolata. Mások szemszögéből látni a dolgokat (empátia). Az empátia és a kommunikáció szerepe a konfliktusok kezelésében. A pozitív gondolkodás hatása személyiségünkre.</p>	<p>Váljon igényükké saját személyiségük alapos megismerése. Gyakorolják a konfliktusfeloldó technikákat. Tudatosuljon bennük, hogy a lelki élet problémáinak szervi megnyilvánulásai lehetnek. Ismerjék fel a kommunikáció jelentőségét a konfliktusok kezelésében. A tanulóknak alakuljon ki egy reális énkép és érezzék fontosnak a kommunikáció és az empátia szerepét a konfliktusok kezelésében.</p> <p>A tanulók tekintsék át a bennük végbement változásokat különös tekintettel érdeklődési körükre, családi és kortárs kapcsolataikra. Legyenek képesek elemezni viselkedésüket, jellembeli tulajdonságaikat. Ismerjenek meg egyszerű gyakorlatokat a pozitív gondolkodás fejlesztésére. Helyzetelemzések révén gyakorolják az empatikus viselkedésmódot.</p>
A szexualitás	<p>A biológiai nem és a kultúra. Tájékozódás szexuális kérdésekben. Az abortusz erkölcsi, kulturális és vallási vonatkozásai, az egészséget veszélyeztető hatásai. A szexualitás megnyilvánulási formái. A párkapcsolatok stabilitásának feltételei.</p> <p>Születésszabályozás, családtervezés. Az abortusz következményei. Az egészséges utódokért. A várandósgondozás jelentősége. A szülés és az újszülött gondozása.</p>	<p>A tanulók legyenek tájékozottak szexuális kérdésekben. Tudatosuljon bennük az abortusz egészségügyi, erkölcsi, kulturális és vallási vonatkozása, az egészséget veszélyeztető hatása. Ismerjék meg a biológiai nem kialakulásának hátterét.</p> <p>Ismerjék meg a biológiai nem és a kultúra kapcsolatát. Sajátítsák el a nem szerepekhez tartozó viselkedésmódokat. Ismerjék meg a szexualitás megnyilvánulási formáit.</p>
		<p>Ismerjék meg a párkapcsolatok stabilitásának feltételeit.</p> <p>Legyenek tisztában a várandósság megelőzési lehetőségeivel.</p> <p>Szembesüljenek az egyéni döntés felelősségével. Ismerjék meg azokat a feltételeket, amelyek az egészséges utódok felneveléséhez szükségesek. Legyenek tájékozottak a szülési módok és a törvényes lehetőségek vonatkozásában.</p>

A továbbhaladás feltételei

A tanulók az egészségnevelés terén szerzett ismereteik, készségeik és jártasságaik birtokában felismerik az életmód és életvitel szerepét egészségük szempontjából.

Ismerjék az egészségfejlesztéssel kapcsolatos alapfogalmakat.

Legyenek tisztában azzal, hogy az egészség nem a betegség hiánya, hanem a testi, lelki, szellemi és szociális jól-lét állapota.

Tudatosuljon bennük, hogy a mindennapi életvezetés, az életmódbeli szokások fogják döntő mértékben meghatározni későbbi egészségi állapotukat, életkilátásaikat.

Tudjanak különbséget tenni a kockázatos és veszélyes dolgok, tevékenységek között.

Ismerjék fel a testi és lelki biztonságukat veszélyeztető magatartásformákat és azok hártási lehetőségeit.

Legyenek tisztában a dohányzás, az alkohol és a kábítószer-fogyasztás egészségi, jogi és társadalmi következményeivel. Tudjanak különbséget tenni a kábítószer is tartalmazó gyógyszerek használata és visszaélészerű fogyasztása között.

Ismerjék a szexualitás társadalmi vonatkozásait, a nemi és családi szerepek jellegzetességeit. Legyenek tisztában a szexuális élet alapvető higiénéjével.

Rendelkezzenek olyan kommunikációs készségekkel, amelyek segítik őket a pozitív életérzés kialakulásában, társas kapcsolataik harmóniájában és konfliktusaik kezelésében.

Ismerjék fel a változatos, kiegyensúlyozott táplálkozás jelentőségét az egészségi állapot fenntartásában.

Legyenek tudatában az aktív életmód kínálta előnyöknek, elsősorban a rendszeres testmozgás kedvező élettani hatásaival. Lássák be az aktív életvitel fontos szerepét a személyközi kapcsolatokban és az önbecsülésben.

Éljék át a szűkebb vagy tágabb környezetért vállalt felelősség érzését, ismerjék fel egyéni lehetőségeiket a természet- és környezetvédelem területén.

KÉMIA

7–8. évfolyam

Bevezetés

A kémia tantárgy az általános iskola 7–8. évfolyamaiban elsősorban az Ember a természetben műveltségi területhez, de bizonyos vonatkozásokban a Földünk környezetünk műveltségi területhez is kapcsolódik.

Figyelembe véve a NAT ajánlását az egyes műveltségi területek százalékos arányára vonatkozóan, a kémia tantárgy 7. és 8. évfolyamon 1,5 óra/hét időben tanítható, az iskola pedagógiai programja, helyi sajátossága szerint (ez megfelel 55 tanítási órának egy tanév alatt).

Alapelvek, célok

Legfőbb cél, hogy a tanulók egészséges személyiséggel működjenek a saját életterületükben.

Legyenek kíváncsiak környezetükre, figyeljék meg a körülöttük zajló változásokat. A látott jelenségeket képesek legyenek leírni és a megfelelő szinten értelmezni. Fontos, hogy észrevegyék a saját mindennapi környezetükben bekövetkező természeti – kémiai változások, és a laboratóriumban modellezett kísérletek közötti összefüggéseket. Hasonló jelenségek megfigyelésekor észrevegyék a hasonlóságokat és a különbségeket, képesek legyenek az általánosításra. Egyszerű, mindennapi anyagokkal végzett kísérleteket képesek legyenek önállóan, leírás (recept) alapján elvégezni, értelmezni.

Ismerjék meg a környezetükben és a természetben leggyakrabban előforduló szerves anyagokat, és tudják ezeket különféle szempontok szerint csoportosítani. Legyen bépillantásuk abba, hogy az anyag szerkezete meghatározza az anyag tulajdonságát. Az anyagi világ szemlélésében legyen alapvető a részecske-szemlélet. Érzékeljék a „kézzel fogható” világunk méreteihez képest a rendkívül parányi mikrovilág méretviszonyait. Legyenek tisztában a részecskéket és a halmazt jellemző tulajdonságok közötti különbségekkel.

Értsék a fizikai és kémiai változások közötti különbségeket. A legegyszerűbb kémiai reakciókat egyenlettel is fel tudják írni, annak alapján végezzenek a mennyiségi viszonyokra vonatkozó, egyszerű számításokat.

A különféle, háztartásban is használt oldatok gyakorlati alkalmazását ismerjék meg. Végezzenek az oldatok összetételére vonatkozó számításokat, minél több gyakorlatból vett példán keresztül.

A tanulók sokféle feladattípuson keresztül ellenőrizhessék tudásukat. Legyenek képesek az önfejlesztésre, önálló tanulásra, a különböző ismeretek megtalálására, szelektálására, megértésére. Véleményalkotásukban vegyék figyelembe tudományos ismereteiket.

Kapjanak képet a vegyipar jelentőségéről, a sokféle vegyipari termék megjelenéséről a hétköznapi életünkben. Átfogó cél a tanulók környezettudatos magatartásának kialakítása. Szemléletükben váljon meghatározóvá a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére való törekvés. Szerezzenek ismereteket az emberiség közös, globális problémáiról. Ismerjék meg a veszélyes anyagok helyes kezelését, a laboratóriumi munka biztonságos követelményeit. Magatartásukban alakuljon ki és erősödjön meg a személyes biztonságra való törekvés.

A szerves anyagok közül a tanulók ismerkedjenek meg a legfontosabb energiaforrásaikkal (kőolaj, földgáz), ezek felhasználásával. Tudják, hogy élelmiszereink többsége is szerves anyag. Vizsgáljanak meg többféle élelmiszert, vonjanak le az élelmiszert felépítő szerves anyagra vonatkozóan következtetéseket. A szappanok, mosószerek, mint szerves kémiai anyagok, szintén a hétköznapi élet fontos anyagai, ismerjék meg legfőbb sajátosságaikat. Ismerkedjenek a változatos megjelenési formájú műanyagokkal, vizsgálják meg néhány tulajdonságukat. Ismerjék meg a drogokat, mint kémiai anyagokat, ezek hatását, veszélyeit. Ezek az ismeretek segítsék a tanulókat abban, hogy felnőtt korukra helyes életmódot, életvitelt alakíthassanak ki.

Ismerkedjenek meg a témához kapcsolódóan a kémia tudománytörténetével, kiemelkedő tudósok, feltalálók tevékenységével, munkásságával, kiemelve a magyar vonatkozásokat.

Fejlesztési feladatok

A kémia tantárgy nemcsak a tantárgyhoz tartozó tudományos ismereteket közvetíti, hanem alkalmat ad a tanulók képességeinek fejlesztésére, ismereteik rendszerezésére, alkalmazására, természettudományos gondolkodásmódjuk alakítására.

Fontos, hogy a tanulók képessé váljanak arra, hogy megfigyeléseiket szavakkal kifejezzék. Észre kell venniük, ha hasonló jelenségeket, változásokat látnak. Meg kell tudniuk fogalmazni saját szavaikkal a hasonlóságokat és különbségeket, és ezt táblázatba foglalni. Tudjanak levonni következtetéseket és általánosításokat. A tanult szervesanyagokban észre kell venniük a közös sajátságokat, és csoportosítaniuk kell különböző szempontok szerint.

Gyakorlatot kell szerezniük a kísérletezésben, a precíz, balesetmentes laboratóriumi munka elsajátításában. Ehhez a fokozott figyelmen és a szabálykövetésen túl, a tanulók manuális képességeire is szükség van. Ugyancsak a manuális készséget és térábrázolást fejleszti a kísérleti berendezésről készített egyszerű ábra, metszeti kép, illetve a molekulamodellek készítése. Ismereteiket az iskolán kívül is tudják alkalmazni (otthoni, önálló kísérletek, megfigyelések).

Jártasságot kell szerezniük a kémiai jelek felismerésében, alkalmazásában. A jelenségeket és magyarázatukat a tanult szakkifejezésekkel írják le. Ismerniük kell a környezetünk és a természet leggyakoribb anyagainak jellemző sajátságait. Ismerjék fel a veszélyes anyagokat környezetükben, és járjanak el körültekintően.

Tudásukat többféle feladattípus segítségével kell ellenőrizni, amelyek segítik a kreatív, asszociatív gondolkodásmódot.

Érteniük kell a tanulóknak, hogy a modell a valóságnak csak egy jellemző részletét, egy meghatározó tulajdonságát ábrázolja. Érzékelniük kell a modell és a valóság méretarányait is. A modellalkotás egyik lehetséges formája a dramatizált szerepjáték, mely szintén közelebb viheti a tanulókat a jelenségek megértéséhez.

Fejleszteni kell a szövegértést. Tudományos ismeretterjesztő szakirodalmat, szakmai szöveget (az adott szinten) érteniük kell a tanulóknak, és a szöveggel kapcsolatos kérdésekre válaszolni tudjanak. A tantárgyhoz kapcsolódó információkat a megfelelő módokon (könyvtár, Internet) képesek legyenek beszerezni, a multimédiás oktatási anyagokat pedig tudják használni.

El kell sajátítaniuk azt a képességet, hogy táblázatokat tudjanak használni, grafikonokat tudjanak értelmezni, illetve megadott adatok alapján grafikonokat tudjanak készíteni.

Gyakorlatot kell szerezniük egyszerű kémiai számítási feladatok elvégzésében. Érteniük kell a mól fogalmát, tudniuk kell számolni az Avogadro-számmal. Érzékelniük kell, hogy az a hatalmas mennyiségű részecske, amit az Avogadro-számmal kifejezünk, éppen mérhető mennyiségű anyagot jelent.

A tananyag lehetőséget ad arra, hogy folyamatosan használják a tanulók a már elsajátított szakkifejezések többségét, így elvárható, hogy hosszabb távú tudást eredményezzenek a kémiai ismeretek.

Értékelés

Szóbeli feladatok:

Az alapfogalmak lényegének és a köztük lévő összefüggések megértésének ellenőrzésére irányuló frontális beszélgetés és feleltetés.

Írásbeli számonkérés feladatlapok segítségével:

Egyszerű feleletválasztásos feladatok megoldása, rajzok részeinek felismerése, ábrák–folyamatábrák elemzése, egyszerű rajzok (pl. kísérleti berendezés) készítése, fogalmak önálló megfogalmazása, jelenségek leírása, a megszerzett ismeretek alkalmazása egyszerűbb problémák megoldására.

Rövid összefoglaló írása ismeretterjesztő cikkek és/vagy könyvek alapján.

A tanulók önálló és csoportos tevékenységének értékelése a tanulócsoporthoz bevonásával. Az értékelés alapját képezhetik a kiselőadások, a megfigyelésekről, kísérletekről készült jegyzőkönyvek és poszterek, a számítógépes prezentációk bemutatása, valamint az ismeretterjesztő irodalom alapján készített rövid esszék stb.

Követelmény

7. évfolyam

A tanulók sajátítsák el a biztonságos kísérletezés szabályait, ismerjék a vegyszerek csomagolásán található veszélyességi jelek értelmét! Lássák át a tanult kísérletek elvégzésének menetét! A jelenségeket saját szavaikkal tudják leírni, a megfigyeléseket ne keverjék össze a magyarázattal! Anyagszerkezeti ismereteik legyenek részecskeszemléletűek. Értsék, hogy az anyagok részecskékből épülnek fel, a halmazállapot-változásokat és a tanult szerkezeti változásokat le tudják írni a részecskék mozgásával, energiájával, egymáshoz viszonyított helyzetével. Értsék a modell és a valóság közötti különbséget! Legyenek ismereteik az atomok szerkezetéről, ennek alapján tudjanak tájékozódni a periódusos rendszerben: ismerjék fel a tanult kémiai elemek helyét, vegyjelét, értelmezzék a rendszám jelentését! Tudjanak különbséget tenni kémiai és fizikai változás között, tudják értelmezni a kémiai és fizikai változásokat kísérő energiaváltozásokat! Ismert anyagokból álló keveréket tudjanak fizikai módszerekkel szétválasztani! A tanult kémiai reakciókat csoportosítsák a tanult reakciótípusokba! A megismert anyagokat jellemezzék összetételük, fizikai és kémiai tulajdonságaik szerint, tudják, melyek közülük a környezetre és az élő szervezetre veszélyesek! Legyenek tisztában a környezetvédelem legégetőbb kérdéseivel! Ismerjék a légszennyező legfontosabb környezeti problémák okait, természettudományos magyarázatát! Tudatosan törekedjenek az egészséges környezet kialakítására, illetve fenntartására! Legyenek képesek munkalapok alapján egyszerű kísérletek és megfigyelések elvégzésére, az így nyert adatok áttekinthető összefoglalására (pl. táblázat, grafikon), a mérési eredmények és egyéb adatok értelmezésére és egyszerű következtetések levonására!

Értsék az anyagmennyiség jelentését, tudjanak egyszerű, arányosságon alapuló kémiai számításokat végezni! Legyenek képesek az életkoruknak megfelelő nyomtatott és elektronikus sajtótermékek, könyvek és egyéb ismerethordozók értelmes használatára: az információk megszerzésére, rendszerezésére és alkalmazására! Legyenek képesek megszerzett ismereteiket a mindennapi jelenségek magyarázatában alkalmazni! Ismereteiket a szaknyelv használatával szóban és írásban világosan, nyelvtanilag igényesen fogalmazzák meg!

8. évfolyam

A tanulók sajátítsák el a legfontosabb szerves és szervetlen anyagokkal kapcsolatos ismereteket! A megismert anyagokat jellemezzék összetételük, fizikai és kémiai tulajdonságaik szerint, tudják, melyek közülük a környezetre és az élő szervezetre veszélyesek, legyenek tisztában a gyakorlati vonatkozásokkal! Legyenek képesek munkalapok alapján egyszerű kísérletek és megfigyelések önálló elvégzésére, az így nyert adatok áttekinthető összefoglalására (pl. táblázat, grafikon), a mérési eredmények és egyéb adatok értelmezésére és egyszerű következtetések önálló levonására, jegyzőkönyv írására! Tudják alkalmazni a megszerzett kémiai ismereteiket! Legyenek képesek az életkoruknak megfelelő nyomtatott és elektronikus sajtótermékek, könyvek és egyéb ismerethordozók értelmes használatára: az információk megszerzésére, rendszerezésére és alkalmazására! Legyenek képesek megszerzett ismereteiket a mindennapi jelenségek magyarázatában alkalmazni! Ismereteiket a szaknyelv használatával szóban és írásban világosan, nyelvtanilag igényesen fogalmazzák meg!

7. évfolyam

Éves óraterv 55 óra/tanév
 1,5 óra/hét

Témakör	A témakörre javasolt órák száma
Alapismeretek – balesetvédelem, a laboratóriumi munka – az anyagok részecskékből épülnek fel – a fizikai és kémiai változások – keverékek	2 4 6 9
Anyagszerkezet az atom szerkezete	4
Kémiai kötések ionos kötés, kovalens kötés	4
Mennyiségi ismeretek anyagmennyiség	3
Kémiai változások a kémiai reakcióegyenlet és néhány reakciótypus	8
Összefoglalás, számonkérés	15

Témakörök, tartalmak

A táblázat a témakörhöz tartozó fogalmakat, jelenségeket, elméleteket tartalmazza. A **kísérletek, gyakorlatok** vastag betűvel kiemelten szerepelnek.

*-gal és dőlt betűvel vannak jelölve azok a tananyagrészek, melyeknél eldönthető, hogy az iskola a helyi tantervébe belefoglalja-e, vagy sem. Ezek a „kiegészítő” tananyagrészek két fő témakörbe sorolhatók:

- a redoxi-reakciókat tágabb értelemben elektronátmenettel tanítják-e (ha igen, akkor értelmezhető a 8. évfolyamon a fémek redukálóképességi sora;
- a sav-bázis reakciókat protonátmenettel tanítják-e (ha igen, akkor értelmezhetők olyan fogalmak, mint az oxóniumion, a hidroxidion, a 8. évfolyamon az egy- és többértékű savak).

Témakörök	Tartalom
Alapismeretek (a természetismeret-tananyag kémiai vonatkozásainak kibővítése) Balesetvédelem, a laboratóriumi munka	Balesetvédelem. A laboratóriumi munka eszközei, szabályai. A láng szerkezetének vizsgálata. Veszélyességi jelek. A kémiai kísérletek megtervezése.
Az anyagok részecskékből épülnek fel A fizikai és kémiai változások	A természet egysége. Az atommodellek (Demokritosz, Dalton). Atom, viszonyított (relatív) atomtömeg. Diffúzió és vizsgálata . Részecske és halmaz. Atom, elem, vegyjel. Kémiai elemek (fémek, nemfémek) csoportosítása a megfigyelhető tulajdonságaik alapján. Molekula, elemmolekula, vegyületmolekula, vegyület, képlet. Egyszerű anyagok, összetett anyagok, kémiailag tiszta anyagok. Modell. Molekulamodellek készítése , értelmezése. Halmazállapot-változások. Olvadás, fagyás, párolgás, forrás, szublimáció értelmezése részecskeszemlélettel. A halmazállapot változások értelmezése (modellalkotás). Olvadáspont, forráspont. Belső energia és változása. Endoterm és exoterm folyamatok. Rendszer és környezet, közöttük energiacsere. Zárt rendszer. Kristályrács (víz molekularácsa). Desztilláció, desztillált víz. Vízbontás elektromos árammal. Durranógáz. Molekulán belüli, molekulák közötti kémiai kötések. Fizikai változás, kémiai változás (kémiai reakció).

Témakörök	Tartalom
Keverékek	Keverékek, elegyek. Oldás, oldat, oldószer, oldott anyag. Vízburok (hidrátburok). Keverékek szétválasztása, szűrés, bepárlás. Egyéb szétválasztási módok. Oldatkészítés. Híg oldat, tömény oldat. Oldékonyság, zsíroltható, vízoldható anyagok. Oldhatóság és hőmérséklet függése. Gázok oldhatósága a hőmérséklet függvényében. Telített oldat. Oldhatósági grafikon. Oldatok töménysége, tömegszázalék, térfogatszázalék. Vizes oldatok kémhatása, indikátorok. Különböző oldatok kémhatásának vizsgálata. A különböző kémhatásokhoz tartozó pH-értékek. A természetes vizek. A víz körforgása a természetben. Levegő és összetételének vizsgálata. Üvegházhatás, globális felmelegedés, szmog.
Anyagszerkezet <i>Az atom szerkezete</i> <i>A periódusos rendszer</i>	Atom, elemi részecske, proton, neutron, elektron, atommag, elektronfelhő. Viszonyított (relatív) tömeg és töltés. Rendszám, tömegszám, izotóp. Deutérium, trícium. Elektronhéj, telített, telítetlen héj. Vegyértékelektronok, atomtörzs. Tudománytörténeti áttekintés. Az atomok elektronszerkezete és a periódusos rendszer. Nemesgáz elektronszerkezet. Periódus, főcsoport.
Kémiai kötések <i>Ionkötés</i>	Egyszerű ionok keletkezése. Nátrium és klór reakciója. Kation, anion. Elektronleadás, elektronfelvétel. Egyszerű ionok mérete. Ionkötés, ionkristály, ionvegyületek képlete.
<i>Kovalens kötés</i>	Kovalens kötés, kötő elektronpár. Nemkötő elektronpár. Többszörös kovalens kötések. Egyszerű molekulák szerkezeti képlete. Elektronvonzó képesség. Apoláris és poláris kovalens kötés. Egyszerű molekulák polaritása. Molekularácsos kristályok.
Mennyiségi ismeretek <i>Anyagmennyiség</i>	Avogadro-szám. Az anyagmennyiség mértékegysége a mol. Moláris tömeg. Egyszerű számítási feladatok a móllal. Kémiai jelek (vegyjel, képlet) mennyiségi értelmezése.
Kémiai változások <i>A kémiai reakcióegyenlet és néhány reakció típus</i>	Redoxireakciók. Égés. Tökéletes égés, nem tökéletes égés. Oxidok. Az égés feltételei. A tűzoltás. Oxidáció (oxigénfelvétel), redukció (oxigénleadás). *A redoxireakciók tágabb értelmezése elektronátmenettel. Egyesülés, bomlás. Egyszerű kísérletek. Reakcióegyenlet írása az eddigi kísérletek alapján. Reakcióegyenlet rendezése.
	Tömegmegmaradás törvénye. Egyszerű számítási feladatok. Sav-bázis reakciók. Közömbösítés, sósav és nátrium-hidroxid oldat összeöntése indikátor jelenlétében. Sav, lúg, só. *Sav-bázis reakciók értelmezése protonátmenettel. *Bázis. *Hidroxidion, oxóniumion.

Tanulói tevékenységek

A látott jelenség precíz megfigyelése, kérdésekre adott válaszokkal történő felidézése.

Hasonló jelenségek, változások összehasonlítása, hasonlóságuk, különbözőségük kérdésekre adott válaszokkal történő megállapítása.

Anyagok csoportosítása.

Precíz, balesetmentes munka a kísérletezés során.

Tanulókísérlet elvégzése tanári utasításra.

Egyszerű ábra készítése a kísérleti berendezésről.

Molekulamodellek készítése.

A kémiai jelek értése, alkalmazása.

A környezetünk és a természet leggyakoribb anyagainak megismerése.

A modell és a valóság közötti absztrakció megértése. A különböző méretarányok érzékelése.

Részecske és halmaz közötti különbség megértése.

Szakmai szöveg értése (az adott szinten), tudományos ismeretterjesztő szakirodalom gyűjtése, megértése.

Multimédiás oktatási anyagok használata.

Táblázatok használata, grafikonok értelmezése.

Egyszerű kémiai számítási feladatok elvégzése.

Reakcióegyenletek írása, rendezése, mennyiségi viszonyainak értése.

A tanult kémiai ismeretek alkalmazása az iskolán kívül (otthoni, önálló kísérletek, megfigyelések).

Megfelelő természettudományos szemlélet kialakulása. A veszélyes és egészségkárosító anyagoktól való tartózkodás.

Koncentráció más tantárgyakkal

Tíz hatványai: rendkívül kis mennyiségek matematikai kifejezése (matematika).

Hővezetés (fizika).

Molekulamodell készítése.

Munka gyurmával, stb. (rajz, kézimunka, természetismeret)

Energiaváltozás (fizika, természetismeret).

Grafikonok, szerkesztése (matematika)

Az energia-hőmérséklet grafikon értelmezése (fizika).

A víz tulajdonságai. Kőzetek mállása, óceánok éghajlat módosító szerepe (földrajz).

A légnyomás, nyomás.

A forráspont függése a külső nyomástól (fizika).

A forrás-lecsapódás energiadiagram értelmezése (fizika).

A fizikai és kémiai változás összehasonlítása (természetismeret).

A légkör (földrajz).

Exoterm, endoterm folyamatok (fizika).

Százalékszámítás, arányosság (matematika).

Mértékegységek és átszámításuk (fizika).

Növényi indikátorok (biológia).

Vizek védelme, a víz körforgása (biológia).

Barlangok, cseppkövek keletkezése, a víz körforgása (földrajz).

Elektromos töltések kölcsönhatása, atomszerkezet (fizika).

Izotópok, radioaktivitás (fizika).

A továbbhaladás feltételei

A tanuló értse a fizikai és kémiai változások közötti különbségeket, ezeket kísérő energiaváltozásokat. Tudja jellemezni a halmazállapot-változásokat részecskeszemlélettel.

El tudjon készíteni egy megadott tömegszázalékos oldatot. Számolja ki a bemérendő szilárd anyagot, és ismerje az oldatkészítéshez szükséges műveleteket. Egyszerű fizikai módszerekkel tudjon szétválasztani egy megadott keveréket.

Tudjon tájékozódni a periódusos rendszerben: ismerje fel a tanult elemek helyét, vegyjelét, értelmezze a rendszám jelentését.

Tudja értelmezni a tanult molekulamodelleket.

A tanult kémiai anyagokat különböző szempont szerint képes legyen csoportosítani (fémek – nemfémek, elemek vegyületek, kémiailag tiszta anyagok – keverékek)

A tanult kémiai reakciókat tudja értelmezni, reakcióegyenletekkel felírni, a reakcióegyenlet alapján az anyagmennyiséggel kapcsolatos egyszerű kémiai számításokat végezni.

Legyen tisztában a tanult tananyag gyakorlati vonatkozásaival: a víz halmazállapot-változásai a természetben, égés, tűzoltás.

8. évfolyam

Témakör	A témakörre javasolt órák száma
Év eleji ismétlés	3
Nemfémek és vegyületeik	17
Fémek	15
Környezetünk szerves anyagai	8
Összefoglalás, számonkérés	12

Éves óraterv 37 óra/tanterv 1 óra/hét* A tantárgy óraterve a szabadon tervezhető órakeret terhére egészíthető ki 55 órára figyelemmel az összefoglaló óraháló tantárgyi óraszámára.

Témakörök, tartalmak

A táblázat a témakörhöz tartozó fogalmakat, jelenségeket, elméleteket tartalmazza. A **kísérletek, gyakorlatok vastag betűvel** kiemelten szerepelnek.

*-gal és dőlt betűvel szerepelnek azok a tananyagrészek, melyeknél eldönthető, hogy az iskola a helyi tantervébe belefoglalja-e, vagy sem. Ezek a „kiegészítő” tananyagrészek két fő témakörbe sorolhatók:

- a redoxireakciókat tágabb értelemben elektron-átmenettel tanítják-e (ha igen, akkor értelmezhető a 8. évfolyamon a fémek redukálóképességi sora);
- a sav-bázis reakciókat protonátmenettel tanítják-e (ha igen, akkor értelmezhetők olyan fogalmak, mint az oxóniumion, a hidroxidion, a 8. évfolyamon az egy- és többértékű savak).

Témakör	Tartalom
Nemfémek és vegyületeik	<p>Szerves és szervetlen vegyületek elkülönítése. A tárgyalt elemek, vegyületek legjellemzőbb fizikai és kémiai tulajdonságai. Gázok sűrűsége a levegőhöz viszonyítva. Milyen tényezőktől függ egy anyag forráspontja? Oxidálószer, fehérítőszer, fertőtlenítőszer.</p> <p>A hidrogén. Durranógázpróba.</p> <p>A halogének, fluor, klór, bróm, jód. A sósav és a kloridok.</p> <p>Sósavsintézis. Savak közömbösítési reakciói.</p> <p><i>*Egyértékű sav.</i></p> <p>Az oxigén és az ozon. Egy elem módosulatai. Ózonpajzs. Ózon-barát termékek. „Ózonlyuk”.</p> <p>A hidrogén-peroxid. Katalizátor. A hidrogén-peroxid bomlásának katalízise barnakőporral.</p> <p>A kén és a kén-dioxid. Kénpor hevítése. Amorf szerkezet. Kén-dioxid vizsgálata. Savas esők. A kénsav és a szulfátok.</p> <p>Vízlevonó szer. <i>*Kétértékű sav.</i></p> <p>A nitrogén és az ammónia. Ammóniasintézis. Szalmiákszesz.</p>

Témakör	Tartalom
	<p>*A hidrogénkötés kialakulásának feltételei. A salétromsav és a nitrátok. Választóvíz.</p> <p>A foszfor. A foszforsav és a foszfátok. <i>*Háromértékű sav.</i></p> <p>Természetes vizek elalgásodása (eutrofizáció). Szennyvizek tisztítása.</p> <p>A szén és módosulatai. Ásványi szenek. A szén oxidjai. A szénsav és a karbonátok. Hidrogén-karbonátion. Széndioxid reakciója vízzel. Rétegrács, atomrács.</p> <p>A szilícium és a szilikátok. Kvarc. Üveg. Cserép.</p>
Fémek	<p>Fémrács, fémes kötés, az áramvezetés feltételei, ötvözet, könnyűfémek, nehézfémek. Korrózió. Védő oxidréteg.</p> <p>Passzíválódás. A nátrium és fontosabb vegyületei (NaCl, NaOH). Szódabikarbóna, sziksó. Lúgok karbonátosodása.</p> <p>A kalcium és a magnézium. A nátrium, kalcium és magnézium reakcióképessége a vízzel való reakciójuk alapján.</p> <p>A kalcium- és magnézium-vegyületek a természetben.</p> <p>Vizek keménysége. Vízlágyítás. Cseppkőképződés, barlangképződés.</p> <p>Kalcium-vegyületek az építőiparban. Mészégetés. Mészoltás.</p> <p>Gipszöntés. A savas esők hatása az épített környezetre.</p> <p>Az alumínium. Az alumínium „szakállasodása” (reakciója oxigénnel). Alumínium reakciója savval, vízzel.</p> <p>Az alumínium előállítása.</p> <p>Az ón és az ólom. Veszélyes hulladék. Szelektív hulladékkezelés, újrahasznosítás.</p> <p>A vas. Mágnesezhetőség. Korrózióvédelem. Vas reakciója savval.</p> <p>A vasgyártás. Acél.</p> <p>A cink, a réz és a nemesfémek. Karát. Királyvíz. A réz viselkedése savakkal szemben. <i>*Cink és réz redukálóképességének vizsgálata.</i></p> <p><i>*Fémek redukálóképességi sora.</i></p>
Környezetünk szerves anyagai	<p>Kőolaj, földgáz. Benzin, petróleum, kerozin, dízelolaj.</p> <p>Kőolaj vagy benzin égése vízen. <i>*Megújuló energiaforrások.</i></p> <p>Szénhidrátok, cukrok, keményítő. Keményítő kimutatója jóddal.</p> <p>Fehérje. Tej fehérjetartalmának kicsapása savval.</p> <p>Zsírok, olajok. Margarin. Olaj és víz,</p> <p>Ecetsav, ételecet.</p> <p>Szappanok, mosószerek. Habképződés lágy vízben.</p> <p>Kettős oldékonyságú molekulák.</p> <p>Műanyagok vizsgálata.</p> <p>Élvezeti cikkek, drogok. Etil-alkohol. A drogok hatása, veszélyei.</p>

Tanulói tevékenységek

A 7. évfolyamon elsajátított tevékenységek szükségesek a 8. évfolyamon is, de bizonyos tevékenységekben a továbblépés szükséges.

A látott jelenség precíz, önálló megfigyelése, szakkifejezésekkel történő leírása.

Hasonló jelenségek, változások önálló összehasonlítása, hasonlóságuk, különbözőségük megállapítása szavakkal. Általánosítás.

Elvégzett tanulókísérlet önálló bemutatása.

Molekulamodellek értelmezése.

A tanult szerves és szervetlen anyagok megismerése, jellemzése. Szakmai szöveg értése (az adott szinten), tudományos ismeretterjesztő szakirodalom gyűjtése, megértése, és ezek rövid tartalmának saját szavakkal történő összefoglalása.

Megadott adatok kiértékelése, grafikon rajzolása. Reakciótípusok elkülönítése.

A tanult kémiai ismeretek alkalmazása az iskolán kívül, a véleményalkotásban az ismeretek felhasználása.

Az egészséges életmódot, életvitelt célzó szemlélet kialakulása.

Az élvezeti cikkektől, drogoktól való tartózkodás.

Koncentráció más tantárgyakkal

Forráspont nagyságának meghatározói (fizika).

Só kiválás a talaj felszínén (szikesek) (földrajz, biológia).

Vulkáni kénkiválás (földrajz).

Indikátor növény (zuzmó) (biológia).

Földtörténeti korok (karbonkor) (földrajz, biológia).

Áramvezetés (fizika).

Mész kő kiválása (földrajz).

Szilikátok (földrajz).

Cseppkőképződés, barlangképződés (földrajz).

Élőlények meszes anyagai (biológia).

Meteoritvas (földrajz).

Mágnesesség (fizika).

Vas-, acél- és alumíniumgyártás (földrajz).

Kőolajfeldolgozás (földrajz).

Keményítő (biológia).

Zsírok, olajok (biológia).

Egészséges táplálkozás (biológia, egészségtan).

Drogok hatása (biológia, egészségtan).

A továbblépés feltételei

A tanuló ismerje a tanult kémiai elemeket, szervetlen és szerves vegyületeket, írja fel a vegyjelüket, képletüket, legyen tisztában legfontosabb fizikai és kémiai tulajdonságaikkal. Legyen tisztában a tanult tananyag gyakorlati vonatkozásaival:

– az építőipar anyagai, korrózió és korrózióvédelem, műanyagok tulajdonságai, mosószerek mosóhatása kemény vízben és lágy vízben, háztartási kémia.

Ismerje a tanult természetben lejátszódó folyamatokat: barlang- és cseppkőképződés, tavak elalgásodása (eutrofizációja).

Legyen tisztában a globális környezeti változásokkal: üvegházhatás, globális felmelegedés, „ózonlyuk”, környezeti kémia.

Sajátítsa el a helyes életmódra vonatkozó ismereteket: élelmiszereink anyagai, helyes táplálkozás, drogok veszélyei.

FÖLDÜNK-KÖRNYEZETÜNK

5–8. évfolyam

Célok és feladatok

A Földünk-környezetünk műveltségterület tanításának a célja a szilárd földrajzi ismeretrendszer nyújtása, és az ezen alapuló tudatos földrajzi-környezeti gondolkodás kialakítása.

Célja, hogy fokozatosan elmélyítse a korszerű természettudományos műveltséget, hozzájáruljon a természettudományos világnépek alakításához. Az életkori sajátosságoknak megfelelően egy magasabb szinten továbbfejlessze, elmélyítse és differenciálja a tanulók alapozó szakaszban megszerzett tudását és képességeit.

Célja, hogy a tanulók megértsék, hogy a természet egységes egész, a Föld egységes, de állandóan változó rendszer, amelyben az ember természeti és társadalmi lényként él, és ez megköveteli az erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodást.

Felkelteni a tanulók érdeklődését a természeti környezetben lezajló jelenségek, folyamatok megfigyelése és magyarázata iránt.

Célja, hogy ismerjék meg a tanulók a természeti környezet, a társadalom és a gazdasági élet kölcsönös kapcsolatait, a földrajzi környezet szerepét. Szerezzenek átfogó ismereteket a kontinensek természeti, társadalmi és gazdaságföldrajzi jellemzőiről, általános és regionális sajátosságairól, különbségeiről.

Ismerkedjenek a tanulók a kontinensek népeivel, a népesedési folyamatokkal, a természeti környezet és a települések, az életmód és gazdasági tevékenység összefüggéseivel.

Más népek megismertetése révén az eltérő életfelfogású, életmódú és kultúrájú emberek iránti tisztelet és megbecsülés kialakítása.

A távoli kontinensek megismerése során szerzett természeti, társadalom- és gazdaságföldrajzi ismeretek fejlesztik a földrajzi és társadalmi folyamatokban való tájékozottságot.

Cél, megismertetni a tanulókat Európa országainak, ország csoportjainak és tipikus tájainak legfontosabb természeti, társadalmi és gazdasági jellemzőivel, az országok, térségek együttműködésével. Az európai kultúra, életmód, szokások, hagyományok megismertetésével pozitív viszony kialakítása a közös európai értékekhez. Az európai kultúra, életmód, szokások, hagyományok megismertetésével alakuljon ki a diákokban pozitív viszony a közös európai értékekhez.

Hazánk természeti, társadalmi, kulturális és tudományos értékeinek megismertetésével járjon hozzá a reális alapokon nyugvó nemzettudat kialakításához, a hazához való kötődéshez.

Tovább erősödjön a tanulóknál az európai egység jelentősége, ismerjék meg annak szerepét és ellentmondásait.

Ismerjék meg a tanulók az emberi tevékenység környezetkárosító hatásait, azok megelőzésének és megszüntetésének lehetőségét. A konkrét ismereteken nyugvó környezettudatos magatartás formálása.

Megismertetni a magyar utazók, felfedezők a Föld és népeinek megismerésében vállalt szerepét.

Egyik legfontosabb feladatunk, megismertetni a tanulókkal a szűkebb és tágabb környezet természeti, társadalmi és gazdasági jellemzőit, folyamatait, azok kölcsönhatásait és következményeit.

Ismerjük meg – lehetőség szerint a gyakorlatban – a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetben való tájékozódás, eligazodás alapvető eszközeit és módszereit. A vizsgálódás középpontjában a természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok, jelenségek, valamint napjaink eseményei álljanak. Valamennyit a társadalom szemszögéből mutassunk be, a természettudományok és a társadalomtudományok vizsgálódási módszereinek alkalmazásával.

Segítsük elő, hogy reális kép alakuljon ki a tanulóknál a nemzeti értékeinkről, a magyarság világban elfoglalt helyéről, hazánk kedvező és kedvezőtlen természeti, társadalmi és gazdasági adottságairól, jellemző társadalmi és gazdasági folyamatairól, valamint európai integrációjáról.

A Földünk-környezetünk műveltségi terület tartalmainak feldolgozása során fejlesszük a tanulók földrajzi-környezeti gondolkodását, helyi, regionális és globális szemléletét. A műveltségi terület minden jelenségét és folyamatát változásában, fejlődésében mutassunk be, feltárva azok okait és lehetséges következményeit is! Így fokozatosan kialakítjuk a tanulók környezetért felelős magatartását.

Értékeljük a globalizálódó gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatokat, ezzel lehetővé válik, hogy a tanulók megismerjék az emberiség egész bolygónkra kiterjedő természetátalakító tevékenységét, valamint az ebből fakadó, szintén világméretű természeti és társadalmi problémákat. Az elsajátított ismeretek és a felismert összefüggések alapján érthetővé válnak azok az új kihívások, amelyek a 21. század elején – az új kommunikációs formák elterjedésével – átszabják a hagyományos gazdaság kereteit, és amelyek – az információáramlás szabadságának megjelenésével – érdekellentéteket okozhatnak és társadalmi változásokat gerjeszhetnek a világ egyébként elzárt térségeiben, zárt társadalmiban.

A 7. évfolyamtól – az életkori sajátosságoknak megfelelően – egy magasabb szinten továbbfejleszti, elmélyíthető és differenciálható a tanulók alapozó szakaszban megszerzett tudása.

Fejlesztési követelmények

(A NAT-ban megjelölt fejlesztési feladatoknak megfelelően.)

5–6. évfolyam

Általános fejlesztési követelmények

Ismerjék a tanulók a Kárpát-medence jellegzetes természet- és társadalom-földrajzi jellemzőit, az ott kialakult jellegzetes életmódokat!

Lássák az egyén és az egyes társadalmi közösségek (család, település, állam) szerepét a környezet értékeinek, harmóniájának megóvásában. Ismerjék fel a személyes cselekvés lehetőségeit!

Lássák, hogy a körülöttünk élő emberek emberi mivoltuk tekintetében egyenrangúak, mindössze kultúránk, értékrendjük alapján különböznek egymástól!

Legyen igényük a tudás megszerzésére, a földrajz iránti kíváncsiság felébresztése!

Alapkészségek elsajátítása. A szűkebb földrajzi környezetben és a gyakorlati életben való eligazodáshoz szükséges technikák kialakítása!

Ismeretszerzés, tanulás

Legyenek képesek kiválasztani földrajzi-környezeti tartalmú információhordozókat (könyvek, albumok, térképek, filmek, képek, ábrák, adatsorok stb.) közvetlen tanári segítséggel!

Tudjanak tanári segítséggel gyűjteményekben és az ott található információs anyagokban – pl. könyvtárban, kiállításon, múzeumban – tájékozódni és válogatni!

Tudjanak értelmezni és feldolgozni a műveltségterület tartalmaihoz kapcsolódó információkat egyéni és csoportmunkában tanári irányítással!

Tudjanak mesélni esemény, történet megfigyelése alapján és emlékezetből!

Fejtsék ki véleményüket egy-egy földrajzi-környezeti jelenséggel kapcsolatban adott példák, esetleg tapasztalatok alapján!

Ismerjék és használják helyesen – az életkornak megfelelő – legelemibb szakkifejezéseket!

Tudják egyszerűen megfogalmazni a megfigyeléseik, tapasztalataik során megszerzett ismereteket.

Képesek legyenek ezek – a korosztálynak megfelelő szintű – természettudományos magyarázatára! A projekt módszer alkalmazása az ismeretszerzés és az ismeretfeldolgozás folyamatában egy természetföldrajzi témakörrel kapcsolatban!

A mindennapi életben felhasználható földrajzi-környezeti alapismeretek elsajátítása. Igény kialakítása ezek gyarapítására!

Tájékozottság a földrajzi térben

Tudjanak tájékozódni a lakóhelyükön és annak szűkebb és tágabb környékén!

Értsék a térkép és a valóság közötti kapcsolatot! Tudják összevetni a valóságban lévő dolgok és a térképek adta információkat!

Tudjanak irányt meghatározni térképen!

Ismerjék a keresőhálózatot és a földrajzi fókuszot!

Tudják meghatározni a megadott hely pontos helyét a keresőhálózat és a földrajzi fókusz segítségével!

Tudjanak a térképen távolságot meghatározni becsléssel és méréssel, ismerjék a vonalas mérték használatát!

Legyenek képesek egyszerű térképvázlatot és vázlatrajzot készíteni lakóhelyükről és annak környékéről!

Tudjanak eligazodni különböző térképeken (domborzati, közigazgatási és tematikus), ismerjék az elemi térképi információk leolvasásának technikáját!

Ismerjék fel és nevezzék meg a közvetlen környezetben való eligazodáshoz nélkülözhetetlen topográfiai fogalmakat a térképen és a földgömbön!

Tudják felbecsülni a közvetlen környezetükben előforduló természetes és mesterséges elemek méretbeli nagyságrendjét!

Tájékozottság az időben

Érzékeljék a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségét!

Ismerjék fel a környezetben lezajló folyamatok időrendiségét, a periodikus jelenségeket!

Tudják a rövidebb távú természeti, társadalmi és környezeti folyamatokat áttekinteni hazai példák alapján!

Tájékozottság a környezet anyagaiban

Ismerjék meg a hazai gazdaságban leggyakrabban használt szerves és szervetlen anyagokat, tudják csoportosítani azokat különböző szempontok szerint!

Ismerjék meg a leggyakrabban előforduló ásványokat, kőzeteket, nyersanyagokat és energiahordozókat!

Ismerjék a háztartásokban használt energiahordozók és nyersanyagok jelentőségét!

Ismerjék fel az energia iránti igény és az energiatakarékosság fontosságát!

Érezzék át az energiatakarékos magatartás fontosságát!

Ismerjék meg a lakóhely és környékének környezetét leginkább károsító anyagokat és folyamatokat, valamint a környezetkárosítás csökkentésének lehetőségeit!

Tájékozottság a környezet kölcsönhatásaiban

Tudják a hazai tájak életközösségeinek ökológiai szemléletű jellemzését, valamint az élőhelyek földrajzi sajátosságait!

Kárpát-medencebeli példák alapján értelmezzék, elemezzék az időjárás és az éghajlat jelenségeit!

Tudják összekapcsolni a halmazállapot-változásokat az időjárási jelenségekkel!

Ismerjék fel a természeti környezet közvetlen hatásait a társadalmi-gazdasági folyamatokban (hazai példák alapján)!

Ismerjék fel a földrajzi környezetre kifejtett emberi, társadalmi hatásokat és az azokból adódó problémákat, keressenek megoldási módokat!

Ismerjék meg az ember okozta környezetkárosító folyamatokat!

Tájékozottság a hazai földrajzi-környezeti kérdésekben

Ismerjék meg a tágabb lakókörnyezet, a hazai tájak természeti és társadalmi-gazdasági értékeit a hazához való kötődés kialakítása érdekében!

Ismerjék hazánk nemzetközi hírét a jelentős személyiségek, szellemi és gazdasági termékek, hungarikumok által!

Érzékeljék a társadalmi-gazdasági élet és a természeti adottságok kapcsolatát, a lakóhelyről vagy környékéről vett példák alapján.

Tudják bemutatni az életmód és a gazdálkodás változásait a Kárpát-medencében!

Ismerjék a lakóhely természeti, társadalmi környezetének értékeit, problémáit!

Tájékozottság regionális és globális földrajzi környezeti kérdésekben

Tudjanak természetföldrajzi és gazdasági jellemzőket leolvasni a Föld különböző részeit ábrázoló térképekről!

Ismerjék fel a különböző adottságú Kárpát-medencevidéki nagytájak eltérő természetföldrajzi és társadalmi-gazdasági jellemzőit!

Ismerjék fel a magyarországi régiók földrajzi jellemzőit, valamint a hasonló és eltérő jellemzőket!

Érzékeljék a társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok kapcsolatát a lakóhelyi környezetben és Magyarországon!

Tudják, hogy különböző tájak és társadalmi csoportok eltérő mértékben járulnak hozzá a természeti környezet átalakításához és károsodásához!

Ismerjék meg a természet- és környezetvédelem alapvető céljait!

Ismerjék fel, hogy a környezet védelméért mindannyian személyesen is felelősek vagyunk!

Ismerjék fel a környezetkárosító folyamatokat a lakóhelyen és környékén!

7–8. évfolyam

Általános fejlesztési követelmények

Ismerjék fel a kontinenseken és a hazánkban jellemző földi képződmények, a főbb természet- és társadalom-földrajzi, környezeti jelenségek, folyamatok összefüggéseit!

Lássák be, mekkora szerepe van az egyénnek és az egyes társadalmi közösségeknek a környezet értékeinek, harmóniájának megóvásában és továbbadásában!

Ismerjék fel a személyes cselekvés lehetőségeit.

Legyenek tisztában azzal, hogy az emberek származásuk, kultúrájuk, értékrendjük alapján különböznek egymástól, de emberi mivoltában mindenki egyenrangú!

Alakuljon ki a tanulóknak a földrajzi-környezeti tudás folyamatos gyarapítására irányuló igény!

Rendelkezzenek a kulcskompetenciákkal kapcsolatos alapkészségekkel!

Az életkori sajátosságoknak megfelelően legyenek birtokában a földrajzi környezetben és a gyakorlati életben való eligazodás képességének!

Ismeretszerzés, tanulás

Tudjanak eligazodni, válogatni tanári segítséggel a különböző információs anyagokban és ezek gyűjteményeiben (pl. a világhálón, a könyvtárban, kiállításon és múzeumban)!

Tudjanak kiválasztani tanári irányítással a földrajzi-környezeti tartalmú, különböző céloknak megfelelő, közvetett információhordozókat (térképek, ismeretterjesztő és szépirodalmi könyvek, albumok, folyóiratok, egyszerű statisztikai kiadványok, lexikonok, szóbeli források, ábrák, képek, CD-ROM, tömegkommunikációs források, internet stb.)!

Képesek legyenek megfigyeléseket, méréseket végezni, vizsgálni, tanári irányítással csoportmunkában és önállóan!

Ismerjék a legegyszerűbb eszközök, mérőműszerek gyakorlati alkalmazását, balesetmentes használatát!

Tudjanak értelmezni és feldolgozni a műveltségterület tartalmaihoz kapcsolódó információkat egyéni és csoportmunkában tanári irányítással (lényeg kiemelésé szövegből, összehasonlítások, információk csoportosítása és rendszerezése; adatok, egyszerű adatsorok, diagramok és más ábrák elemzése, összehasonlítása; tények, szöveges információk ábrázolása különböző módon – pl. térképvázlaton, rajzon, diagramon, maketten – ; egyszerű vázlat készítése információk alapján önállóan; következtetések levonása a készen kapott és a számítással nyert adatokból, tényekből; gyűjtemény, tábló összeállítása szaktudományos szempontok alapján – pl. közetek, termények, termékek, képek; a környezetben lejátszódó események, folyamatok, helyzetek bemutatása helyzetgyakorlatokban).

Tudják értelmezni a hírekben hallott földrajzi-környezeti tartalmú információkat!

Az életkoruknak megfelelően ismerjék a szakkifejezéseket, és megfelelően tudják használni azokat!

Tudjanak leírásokat, beszámolókat készíteni megfigyelésekről, ismeretekről szóban és írásban a megfelelő segédeszközök használatával, tanári irányítással!

Legyenek aktív résztvevői a projekt módszerrel történő ismeretszerzésnek és alkalmazásnak!

Legyen igényük a hétköznapi életben felhasználható földrajzi-környezeti tudás elsajátítására!

Tájékozottság a földrajzi térben

Tudjanak tájékozódni az egyes kontinenseken!

Tudjanak keresztmetszetről és tömbszelvényről szerzett információkat azonosítani a térképi információkkal!

Legyenek birtokában a mechanikus térképolvasásnak, tanári irányítással képesek legyenek a logikai térképolvasásra is (különböző méretarányú és ábrázolású térképen)!

Tudják a földrajzi fókuszhasználatát!

Tudjanak mérni különböző méretarányú térképeken!

Ismerjék meg a fontosabb földrajzi-környezeti jelenségek, folyamatok, erőforrások, valamint környezeti problémák térbeli elhelyezkedését!

Ismerjék fel és nevezzék meg a térképen, földgömbön a földrajzi térben való eligazodáshoz nélkülözhetetlen topográfiai fogalmakat!

Tájékozottság az időben

Igazodjanak el a földtörténet időegységeiben!

Tudatosuljon a tanulóknak a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbsége!

Ismerjék fel a környezetben lejátszó folyamatok időrendiségét, a periodikus jelenségeket!

Tudják időrendbe állítani a kontinenseken megismert földrajzi-környezeti eseményeket, jelenségeket, folyamatokat!

Tájékozottság a környezet anyagaiban

Tudják rendszerezni az élő és élettelen anyagokat, valamint ismerjék fel a természeti és társadalmi életben, gazdaságban betöltött jelentőségüket!

Ismerjék fel a leggyakrabban előforduló ásványokat és közeteket, valamint nyersanyagokat, energiahordozókat, talajtípusokat!

Lássák be, hogy a földi nyersanyagok és energiahordozók készletei végesek, ez ösztönözze a tanulókat az energiatakarékos magatartás kialakítására!

Ismerjék a leggyakoribb környezetkárosító anyagokat és a legjelentősebb környezetvédő intézkedéseket!

Tájékozottság a környezet kölcsönhatásaiban

Tudják értelmezni az egyes tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőit, és azok összefüggéseit!

Ismerjék fel példákon keresztül, hogy az egyes népek természeti és gazdasági körülményei, hagyományai hogyan befolyásolhatják gazdasági fejlődésüket, gondolkodás módjukat!

Ismerjék fel a földrajzi térben zajló kölcsönhatásokat!

Ismerjék fel a természeti környezet közvetlen és közvetett hatásait a történelmi eseményekben és a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban hazai és külföldi példák alapján!

Ismerjék fel és tudják egyszerűen értelmezni a gazdasági élet jelenségeiben, folyamataiban megnyilvánuló kölcsönhatásokat!

Vegyék észre a természeti és társadalmi folyamatok hatásainak és kölcsönhatásainak eredményeképpen létrejövő környezeti változásokat!

Ismerjék fel az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító folyamatokat.

Tájékozottság hazai földrajzi-környezeti kérdésekben

Ismerjék meg részletesen Magyarországot, a hazai tájak természeti és társadalmi-gazdasági értékeit, a hazához való kötődés megerősítése érdekében!

Különböző források felhasználásával ismerjék meg a magyarság, Magyarország és a magyar gazdaság helyét, kapcsolatrendszerét a Kárpát-medencében, Közép-Európában, földrészünkön és a világban!

Aktualitások alapján ismerjék fel a hazai társadalmi-gazdasági élet földrajzi jellegzetességeit!

Ismerjék meg a magyarországi védett természeti, kulturális, néprajzi, gazdaságtörténeti értékeket!

Ismerjék fel környezetünk problémáit, azok hazai és regionális kapcsolatait!

Ismerjék meg a magyar utazók, tudósok, szakemberek szerepét a Föld felfedezésében és megismerésében!

Tájékozottság regionális és globális földrajzi-környezeti kérdésekben

Ismerjék fel a földrajzi övezetesség megnyilvánulását a természeti adottságokban a kontinensekről vett példákban!

Mutassák be a természetföldrajzi adottságok gazdaságra gyakorolt hatását kontinensrészek, tájak és országok példáján!

Ismerjék meg Európa és országai földrajzi jellemzőit, különös tekintettel a Magyarországgal szomszédos országokra és az Európai Unió tagállamaira!

Ismerjék fel a földrészek, azok nagytájai, a tipikus tájak és az országok regionális sajátosságait, valamint hasonlóságait és különbségeit!

Tudják, hogy napjainkban a társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok egy része világméretben zajlik!

Legyenek tisztában azzal, hogy az egyes országok eltérő mértékben járulnak hozzá a földrajzi környezetet pusztító folyamatokhoz!

Ismerjék a természet- és a környezetvédelem alapvető céljait, közös és sajátos feladatait!

Tudatosuljon a tanulóknak, hogy a környezet védelméért mindannyian személyesen is felelősek vagyunk!

Legyenek tisztában a legfontosabb környezeti veszélyekkel, legyen képük a társadalomra háruló felelőségről a természetes és egészséges környezet megőrzésében, regionális példák alapján!

Ellenőrzés, értékelés

Alapelvek:

Az ellenőrzés és értékelés fogja át a tanuló valamennyi tanórai és a tantárggyal kapcsolatos tanórán kívüli tevékenységét.

Mind az ellenőrzés, mind pedig az értékelés módszertanilag legyen változatos.

Az ellenőrzést mindig kövesse a konkrét teljesítmény, a topográfiai tájékozottság és a tantárgyhoz való viszony körültekintő és változatos számszerű vagy szöveges értékelése.

Törekedjünk a sokoldalú, differenciált osztályozásra (szóbeli, írásbeli számonkérés, órai munka stb.), mert csak így teljes ellenőrzési-értékelési rendszerünk.

Az ellenőrzés módjai:

- folyamatos megfigyeléssel (milyen a tanulók érdeklődése, aktivitása, figyelme, ismeretszerző képessége, ismeretalkalmazása stb.)
- szóbeli feleltetéssel (mely elsőbbséget élvez), törekedni kell arra, hogy a tanulók ismereteiket, tapasztalataikat, megfigyeléseik lényegét összefüggően el tudják mondani
- írásbeli ellenőrzéssel, azaz feladatlapokkal, mérőlapokkal, vázlatrajzok készíttetésével és topográfiai tájékozottság mérésével
- a belépő tevékenységformák között megjelölt gyakorlati feladatok, önálló kutatómunka (ábraelemzés, kiselőadás, sajtófigyelés ...) végzésével.

5. évfolyam

Éves óraterv

Évi óraszám: 37 – óra/év – 1 óra/hét

Témakör	A témakörre javasolt órák száma
<i>Tájékozódás a térképen és a természetben</i>	5
<i>Időjárás és éghajlat</i>	5
<i>Folyóvizek és a tavak</i>	5
<i>A földfelszín változása</i>	10
<i>A lakóhely megismerés</i>	4
<i>Környezetvédelmi gyakorlatok</i>	2

Az éves óraterv csak a témakörök javasolt óraszámát tartalmazza!

Témakörök és tartalmak

Témakörök	Tartalmak
<i>Tájékozódás a térképen és a természetben</i>	<p>A térképészet rövid története. Térképészeti alapismeretek. A térkép méretaránya, a vonalas mérték. A domborzat ábrázolása a térképen. Magasság meghatározása a térképen. A leggyakoribb térképjelek értelmezése. Írány és távolság meghatározása térképen. Keresőhálózat, kilométer-hálózat használata. Tájékozódás a mindennapokban használatos térképeken (települési, autós, turistatérképen). Tájékozódás a természetben iránytű nélkül és iránytűvel. A térkép betájolása. Tájékozódási gyakorlatok Magyarországi térképén. A tematikus térképek.</p>
<i>Időjárás és éghajlat</i>	<p>A levegő és a légkör. A meteorológia jelentősége a társadalmi-gazdasági életben. Az időjárás és az éghajlat. Az időjárás és az éghajlat elemei. A napsugárzás. A napsugárzás mint fontos megújuló energiaforrás. A hőmérséklet, a napi, havi és évi középhőmérséklet kiszámítása. Az évi közepes hőingás, a napi hőingás. A szél keletkezése, iránya. A szélenergia. A csapadék keletkezése. A csapadékformák. A víz körforgása. Az üvegházhatás és következményei. Az időjárás megfigyelése régen és ma. Időjárás-megfigyelési gyakorlat. A szélsőséges időjárás okozta katasztrófák. Az éghajlati elemek alakulása hazánk éghajlatában.</p>
<i>Folyóvizek és a tavak</i>	<p>A Föld felszíni vízkészletének csoportosítása. A folyóvizek. Főfolyó, mellékfolyó, vízgyűjtő terület, vízválasztó, a folyók vízjárása, esése. Hazánk legnagyobb folyója a Duna. A tavak – keletkezésük és pusztulásuk. Legnagyobb tavunk a Balaton. A vizek szennyezése és annak következménye az ember életére.</p>
<i>A földfelszín változása</i>	<p>A földfelszín állandó változása. A belső erők. A hegységek kialakulása – gyűrődés, vetődés, vulkanizmus. A földrengések. A kőzetek és a felszín formakincse. Kőzetvizsgálati gyakorlatok (a leggyakoribb hazai kőzetek). Ásványi nyersanyagok és csoportosításuk. A külső erők felszínformáló hatása. A hőingás felszínformáló hatása – aprózódás, fagyaprózódás. A szél építő és pusztító munkája. A víz felszínformáló munkája. A víz munkája a hegységek belsejében (mészkőhegységek). A jég és a felszín formakincse. A belső és a külső erők munkájának eredménye: a síkságok kialakulása. A talaj keletkezése, jellemzői. A talaj védelme. Az ember felszínformáló tevékenysége.</p>

Témakörök	Tartalmak
<i>A lakóhely megismerése</i>	Tájékozódás a lakóhely térképén. A lakóhely természeti viszonyai. Domborzati elemek és formák a lakóhely környékén. Éghajlati jellemzők – időjárás-megfigyelés évszakonként. Életközösségek a lakóhely környékén. Védelem alatt álló területek. A település és lakói. A természeti viszonyok és a gazdasági élet kapcsolata. A lakóhely múltja, híres szülöttei. Hagyományok.
<i>Környezetvédelmi gyakorlatok</i>	A lakóhely környezeti állapotának felmérése. A háztartásban használt energiahordozók és nyersanyagok. A lakóhely és környékének környezetét leginkább károsító anyagok és folyamatok. A környezetkárosítás csökkentésének lehetőségei. A levegő-, víz- és talajszennyezés vizsgálata egyszerű módszerekkel.

Belépő tevékenységformák

Tájékozódás a korosztálynak készült földrajzi tárgyú lexikonok, enciklopédiák, ismeretterjesztő könyvek körében. Használatuk megismerése.

A környezetben lejátszódó folyamat, jelenség, történet elmondása megfigyelés alapján és emlékezetből.

Leírások, beszámolók készítése megfigyelésekről, ismeretekről szóban és írásban a megfelelő segédeszközök használatával, tanári irányítással.

Az egyszerű jelenségek okszerű magyarázata.

A témakörökhöz kapcsolódó szakkifejezések megismerése és helyes használatuk gyakorlása az életkori sajátosságoknak megfelelően.

Különböző információk leolvasása domborzati, közigazgatási, tematikus térképekről a tanult jelek segítségével.

Mérések a térképen vonalas mérték segítségével.

Számítási feladatok elvégzése: éghajlati jellemzők kiszámítása (középhőmérséklet, hőingás)

Adatok, egyszerű adatsorok, grafikonok és diagramok (oszlop, szalag, kör) elemzése.

Tények, szöveges információk ábrázolása különböző módon (pl. térképvázlaton, rajzon, maketten).

Gyűjtemény, tábló összeállítása (pl. kőzetek, termények, termékek, képek).

Természetföldrajzi jelenségek terepasztali modellezése. Környezetvédelmi gyakorlatok önállóan és tanári segítséggel: a levegő-, talaj- és a vízszennyezés igazolása.

Ásvány- és kőzetvizsgálati gyakorlatok. Talajvizsgálati gyakorlatok. A természet és környezetvédelem alapvető céljainak megismerése saját tapasztalatok alapján tanulmányi séta, tanulmányi kirándulás, lehetőség szerint erdei iskola szervezése. A lakóhely közelében lévő élővíz megadott paramétereinek vizsgálata.

A lakóhely „öröm és bánattérképének” elkészítése. A témakörökhöz kapcsolódó egyszerűbb projektek kidolgozása.

A továbbhaladás feltételei

Legyenek képesek megfigyelni a környezetükben lévő felszínformákat, egyszerű jelenségeket, folyamatokat (pl. időjárás, folyóvizek), tudják rögzíteni a tapasztaltakat írásban és rajzban!

Képesek legyenek ezekről előszóban is beszámolni!

A leggyakoribb térképjelek alapján legyenek képesek az elemi térképhasználatra!

Tudjanak a vonalas mérték segítségével egyszerű méréseket végezni a térképen!
 Tudjanak információkat leolvasni a legegyszerűbb tematikus térképekről! Ismerjék az időjárás és az éghajlat elemeit, tudják jellemezni az egyes évszakokat időjárásuk szerint!
 Tudják összekapcsolni a halmazállapot változásokról tanultakat az időjárási jelenségekkel!
 Ismerjék az időjárás eseményei és a felszín változása közötti összefüggéseket!
 Ismerjék a tanult felszínformák kialakulását és tudják jellemezni azokat!
 Tudják jellemezni a megfigyelt közetmintákat!
 Találjanak összefüggést a közetanyag, a külső erők és a felszín formakincse között!
 Ismerjék fel az emberek földrajzi környezetet veszélyeztető tevékenységét!
 Váljon életformájukká a környezet állapotának a megőrzése!

Koncentráció

Ember a természetben 1–4. évfolyam

Az évszakok jellemző időjárása.
 Természeti viszonyok a lakóhelyen.
 Szennyező források a környezetünkben.
 A szennyezések hatása az élőlényekre.

Technika és életvitel 1–4. évfolyam

A természetes és a mesterséges környezet.
 Az épített környezet.
 Az ember természetátalakító munkája.
 A városi és a falusi élet. A nagyvárosi élet előnyeinek, hátrányainak megbeszélése.

Magyar nyelv és irodalom 1–4. évfolyam

Irodalmi alkotások a természetről.

Művészetek 1–4. évfolyam

Művészeti alkotások a természetről.
 Életvitel és gyakorlati ismeretek 5. évfolyam.
 Az ember és a természet kapcsolata.
 A természetes és a mesterséges környezet jellemzői.

6. évfolyam

Éves óraterv

Évi óraszám: 37 óra/év – 1 óra/hét

Témakör	A témakörre javasolt órák száma
<i>Tájékozódás a térképen és a földgömbön</i>	5
<i>A Föld éghajlata</i>	5
<i>Hazánk, Magyarország</i>	15
<i>Az ember és környezete</i>	4

Az éves óraterv csak a témakörök javasolt óraszámát tartalmazza!

Témakörök és tartalmak

Témakörök	Tartalmak
<i>Tájékozódás a térképen és a földgömbön</i>	A földgömb. Elemi tájékozódás a fókhalózat alapján – szélességi és hosszúsági körök. Kontinensek, óceánok elhelyezkedése a földgömbön. Hazánk helye a Kárpát-medencében, Európában és a Földön. Térképolvasási gyakorlatok – természetföldrajzi és gazdasági jellemzők leolvasása a Föld különböző részeit ábrázoló térképekről.
<i>A Föld éghajlata</i>	Az éghajlati övezetek kialakulása. Az éghajlati övezetek leíró jellemzése. Az éghajlatot kialakító és módosító tényezők. Az éghajlat vízszintes és függőleges változása. Az éghajlatot kialakító tényezők érvényesülése Európában. Az éghajlatot kialakító tényezők érvényesülése a Kárpát-medencében és hazánkban.
<i>Hazánk, Magyarország</i>	A Kárpát-medence leíró jellemzése és az ott élő népek. Magyarország földrajzi helyzete. Magyarország nagytájainak kialakulása. A nagytájak természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése – leíró jellemzése –, jellemző felszínformái, a táj arculata, éghajlati jellemzők, természetes vizek, természetes növényzet, környezeti értékek, települések, gazdasági jellemzők. A nagytájak életközösségeinek földrajzi jellemzése. A magyarországi régiók hasonló és eltérő földrajzi jellemzői. Budapest természeti és társadalmi-gazdasági jellemzői. Tájékozódás hazánk közigazgatási térképén.
<i>Az ember és környezete</i>	A környezet átalakítása. A természeti katasztrófák és az emberi tevékenység összefüggése. Hazánk környezeti állapota. A természet- és környezetvédelem Magyarországon – Környezetvédelem, természetvédelem, nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület. A táj arculatának a védelme. Hazánk nemzeti parkjai. Felelős magatartás embertársainkkal és környezetünkkel szemben.

Belépő tevékenységformák

Tájékozódás, válogatás tanári segítséggel az információs anyagokban és ezek gyűjteményeiben (pl. a könyvtárban, kiállításon és múzeumban).

Tájékozódás a korosztálynak készült földrajzi tárgyú lexikonok, enciklopédiák, ismeretterjesztő könyvek körében.

Lényeg kiemelése szövegből, hasonlóságok és különbségek észrevétele.

Egyszerű vázlat készítése információk alapján tanári irányítással.

Leírások, beszámolók készítése megfigyelésekről, ismeretekről szóban és írásban a megfelelő segédeszközök használatával.

A földrajzi-környezeti tartalmú információk értelmezése és feldolgozása tanári irányítással egyéni és csoportmunkában.

Természeti folyamatok és egyszerűbb összefüggések felismertetése, magyarázata, bizonyítása. Általánosítás és egyszerű elvonatkoztatás.

Ismeretszerzés és feldolgozás projekt módszerrel (pl. a lakóhely megismerése témakörben).

A témakörökhöz kapcsolódó további szakkifejezések megismerése és helyes használatuk gyakorlása az életkori sajátosságoknak megfelelően.

Különböző információk leolvasása domborzati, közigazgatási, tematikus térképekről a tanult jelek segítségével. Tájékozódási gyakorlat a térképen és a földgömbön a fókhalózat segítségével.

Számítási feladatok elvégzése: – Magyarország éghajlati jellemzőinek kiszámítása (középhőmérséklet, hőingás).

Adatok, egyszerű adatsorok, grafikonok és diagramok (oszlop, szalag, kör) elemzése hazai példák alapján. Tények, szöveges információk ábrázolása különböző módon (pl. térképvázlaton, rajzon, maketten). A környezetben lejátszódó események, folyamatok, helyzetek bemutatása egyszerű helyzetgyakorlatokban.

Gyűjtemény, tábló összeállítása hazánk természeti értékeinek bemutatására.

A továbbhaladás feltételei

Tudjanak a fókusz segítségével elemi szinten tájékozódni a térképen és a földgömbön!

Tudjanak adatokat leolvasni domborzati térképről, ezáltal tudják azt egyszerű ismeretek felhasználni!

Tudjanak egyszerű következtetéseket levonni a tematikus térképek adatainak leolvasásakor!

Tudják felsorolni a kontinenseket és óceánokat a gömb alakú Földön! Tudják meghatározni ezek földrajzi helyzetét!

Ismerjék az évszakok változásának az okait! Tudják az éghajlati övezetek kialakulásának okait!

Legyenek egyszerű képzeteik a földrajzi övezetéről!

Legyenek képesek egyszerű leíró jellemzést adni hazánk nagytájairól!

Ismerjék a magyarországi régiók földrajzi jellemzőit.

Ismerjék fel leírás alapján, álló- vagy mozgóképről Magyarország nagytájakait, a fővárost és néhány nevezetes települést!

A tananyag feldolgozásához szükséges topográfiai fogalmak

(A minimális topográfiai követelményeket *dőlt* betűvel jelöltük.)

Közép-Európa

Ausztria, Szlovákia, Ukrajna, Románia, Szerbia és Montenegró, Horvátország, Szlovénia,

Kárpát-medence.

Alföld, Dunántúli-dombság, Dunántúli-középhegység, Észak-magyarország-középhegység (Északi-középhegység), Nyugat-magyarországi-peremvidék (Alpokalja), Kisalföld.

Duna, Tisza.

Balaton, Fertő, Velencei-tó.

Debrecen, Győr, Miskolc, Pécs, Szeged.

Margit-sziget, Dunakanyar.

Rába, Körös, Sajó.

Dunántúl, Duna–Tisza köze, Tiszántúl.

Bakony, Budai-hegység, Bükk, Gellért-hegy, Kékes, Kiskunság, Mátra, Mecsek, Nagykunság, Pesti-síkság.

Nemzeti parkok: Aggteleki Nemzeti Park, Balaton-felvidéki Nemzeti Park, Bükk Nemzeti Park, Duna–Dráva Nemzeti Park, Duna–Ipoly Nemzeti Park, Fertő–Hanság Nemzeti Park, Hortobágyi Nemzeti Park, Kiskunsági Nemzeti Park, Körös–Maros Nemzeti Park, őrségi Nemzeti Park.

Dél-Alföld régió, Dél-Dunántúl régió, Észak-Alföld régió, Észak-Magyarország régió, Közép-Dunántúl régió, Közép-Magyarország régió, Nyugat-Dunántúl régió.

Koncentráció

Földünk-környezetünk 5.

A földfelszín változása, a belső és külső erők munkája.

A felszínformák kialakulása, főbb jellemzői. Tájékozódás a térképen kereső- és kilométer-hálózat segítségével. Az időjárás elemei.

Hazánk éghajlatának jellemzői. Folyóvizeink és tavaink.

Lakóhelyünk földrajza.

Környezetvédelmi gyakorlatok.

Ember a természetben

Hazai életközösségek bemutatása.

Ember és társadalom

Nemzeti-nemzetiségi, etnikai csoportok.

Magyar nyelv és irodalom

Költőink, íróink művei hazánkról

Költők, írók a természetről.

Művészetek

Művészeti alkotások a hazáról

Művészeti alkotások a természetről

7. évfolyam**Éves óraterv**

Évi óraszám: 37 óra/év – 1 óra/hét

Témakör	A témakörre javasolt órák száma
<i>Földtörténet</i>	6
<i>Az Európán kívüli földrészek</i>	28
<i>Észak-, Nyugat- és Dél-Európa természet- és társadalomföldrajza</i>	15

Az éves óraterv csak a témakörök javasolt óraszámát tartalmazza!

Témakörök, tartalmak

Témakörök	Tartalmak
<i>Földtörténet</i>	Tájékozódás az időben. A jelenségek és az idő kapcsolata. A földtörténeti események időbelisége és térbelisége. A történelmi és a földtörténeti időbeosztás nagyságrendjének eltérése. Eligazodás a földtörténeti időbeosztás főbb egységeiben. A föld felszínének alakulása a földtörténet során. A kőzetlemezek és a lemeztektonika. Az ásvány- és kőzetképződés folyamata. Az ásványi nyersanyagok jellemzői és csoportosításuk.
<i>Az Európán kívüli földrészek</i>	Az egyes kontinensek általános természet- és társadalomföldrajzi képe. Földrajzi övezetesség a kontinenseken. A kontinensek tipikus tájainak, ország csoportjainak, országainak természet- és társadalomgazdaságföldrajzi jellemzői, összefüggései. A gazdasági élet jelenségeiben, folyamataiban megnyilvánuló kölcsönhatások. Jelentősebb magyar utazók, felfedezők szerepe a Föld és népeinek megismerésében. A környezetet károsító emberi tevékenységek bemutatása. Afrika A sivatagok és oázisok mint tipikus tájak, az éhségövezet. Trópusi Afrika természeti viszonyai, társadalmi-gazdasági problémák. A földrész jellemző országai és térségei: Dél-afrikai Köztársaság, Egyiptom, az arab világ. Ausztrália és Óceánia Kiemelten: Ausztrál Államszövetség, Új-Zéland.

Témakörök	Tartalmak
	<p>Sarkvidékek Az Északi- és a Déli-sarkvidék közötti földrajzi különbségek. Életlehetőségek a sarkvidékeken.</p> <p>Amerika Észak-, Közép- és Dél-Amerika eltérő természet- és társadalom földrajzi képe. Az eltérő adottságok és az egyes országok tipikus társadalmi gazdasági fejlődése. Tipikus tájak: ültetvény, farmvidék, technológiai park, agglomerációs zóna. Kiemelt országok: Észak-Amerika – USA, Kanada; Közép-Amerika – Mexikó; Dél-Amerika – Brazília.</p> <p>Ázsia Tipikus tájak: tajga, monszunvidék, magashegység, öntözéses gazdálkodás. Kiemelt országai és térségei: Kína, India, Japán, Délnyugat Ázsia, Délkelet-Ázsia.</p>
<i>Észak-, Nyugat- és Dél-Európa természet- és társadalomföldrajza</i>	<p>Európa általános természet- és társadalomföldrajzi képe. Földrajzi övezetesség a kontinensen. A földrész tipikus tájainak, országcsoportjainak, országainak természet- és társadalom-gazdaságföldrajzi jellemzői, különös tekintettel az Európai Unió tagországaira és a hazánkkal szomszédos országokra. Az Európai Unió általános társadalmi és gazdasági jellemzői.</p> <p>Észak-Európa Svédország, Finnország, Dánia, Norvégia közös és egyedi földrajzi vonásai.</p> <p>Nyugat-Európa A történelmi múlt hatása a mai gazdasági életre. Átalakuló ipari körzetek. Kiemelt országok: Nagy-Britannia, Franciaország, Benelux Államok</p> <p>Dél-Európa Tipikus tájak: mediterrán táj, üdülőövezet, kikötői övezet Kiemelt országok: Olaszország, Spanyolország, Görögország, Horvátország, Szerbia és Montenegró.</p>

Belépő tevékenységformák

Lényeg kiemelése szövegből, összehasonlítások, információk csoportosítása és rendszerezése.

A természeti adottságok és a gazdasági élet kölcsönhatásainak bemutatása, példák alapján.

A környezetben szerzett tapasztalatok, köznapi földrajzi-környezeti ismeretek megfogalmazása.

Az egyes témákhoz kapcsolódó gyűjtőmunkák készítése könyvek és internet segítségével.

Leírások, beszámolók készítése szóban és írásban a megfelelő segédeszközök használatával, önállóan.
Irányított tanulói kiselőadás készítése megadott vagy szabadon választott témában a gyűjtőmunkák felhasználásával.

Az egyes országok, tipikus tájak, földrajzi jelenségek önálló bemutatása megadott – különböző – szempontok alapján.

Önálló tanulói beszámoló készítése a magyar utazók, földrajzi felfedezők szerepéről a Föld és népeinek megismerésében.

A hírekben hallott földrajzi-környezeti tartalmú információk értelmezése.

A különféle tanulói nézetek megfogalmazása, kifejtése esetelemzés, vita és egyszerű szerepjáték során.

Leírások, beszámolók készítése megfigyelésekről, ismeretekről szóban és írásban a megfelelő segédeszközök használatával, önállóan.

Egyszerű vázlat készítése információk alapján tanári irányítással.

A földrajzi-környezeti tartalmú információk értelmezése és feldolgozása tanári irányítással egyéni és csoportmunkában.

Példák keresése a természeti és társadalmi jellemzők kölcsönhatásaira és a természeti környezet társadalmi fejlődésre gyakorolt hatásáról.

Szemelvények gyűjtése különböző megadott és szabadon választható témában.

További szakkifejezések megismerése és helyes használatuk gyakorlása az életkori sajátosságoknak megfelelően.

Multimédiás oktatóanyagok használata.

Tájékozódás a földtörténeti időszalagon.

Folyamatábrák használata a földtörténeti események, a felszínfejlődés és következményeik feltárásához.

Adatok, egyszerű adatsorok, grafikonok és diagramok (oszlop, szalag, kör) elemzése.

Számítási feladatok elvégzése, statisztikai adatok feldolgozása.

Terméklisták készítése a tanult országok Magyarországon is kapható termékeiből.

Tablók készítése az egyes országokról, tipikus tájakról, földrajzi jelenségekről gyűjtött információkból.

Tájékozódás – tanári irányítással – űrfelvételeken, légi fotókon, a látottak elemzése megadott szempontok alapján.

Topográfiai gyakorlatok. Különböző információk leolvasása domborzati, közigazgatási, tematikus térképekről. A leolvasott információk felhasználásával összefüggések keresése a kontinensek és a tanult országcsoportok, országok természetföldrajzi és társadalmi-gazdasági megismeréséhez.

Megadott információk ábrázolása kontúrtérképeken.

A projektmódszer alkalmazása az ismeretszerzés és az ismeretek feldolgozása során.

A magyar utazók, földrajzi felfedezők életével és munkásságával kapcsolatos gyűjtőmunka.

A továbbhaladás feltételei

Ismerjék a földrészek és a világóceánok legfőbb természetföldrajzi jellemzőit!

Tudják felsorolni a természetföldrajzi övezetesség fontos elemeit, valamint tudják bemutatni annak alapvető jellegzetességeit az egyes kontinenseken!

Ismerjék, hogy a földrajzi fekvés és helyzet milyen hatással van az országok társadalmi, gazdasági életére, fejlettségére!

Tudják elemezni az egyes kontinensek, tájak, országok természeti és a társadalmi-gazdasági jellemzőit bemutató képeket, ábrákat, adatsorokat!

Ismerjék fel a tipikus tájakat képek, leírások alapján. Tudják kialakulásuk okait és legfontosabb jellemzőiket, különös tekintettel az európai országokra!

Megadott szempontok alapján tudják bemutatni az egyes kontinenseket, tipikus tájaikat, valamint legfontosabb országait!

Képesek legyenek a tanulók – tanári irányítással – alapvető összefüggések felismerésére!

Tudjanak különböző térképi információkat felhasználni az egyes kontinensek és azok tipikus tájainak, illetve országainak bemutatása során!

Meg tudják mutatni különböző méretarányú és tartalmú térképen az egyes témákhoz kapcsolódó minimális topográfiai fogalmakat!

Ismerjék az Európai Unió létrehozásának okait, társadalmi és gazdasági jellemzőit!

A tananyag feldolgozásához szükséges topográfiai fogalmak.
(A minimális topográfiai követelményeket *dőlt* betűvel jelöltük.)

Afrika

Gibraltári-szoros, Guineai-öböl, Vörös-tenger, Madagaszkár, Csád-tó, Kongó, Niger, Nílus, Szuezi-csatorna, Tanganyika-tó, Viktória-tó, Viktória-zuhatag, Zambézi, Afrikai-árokrendszer, Atlasz, Dél-afrikai-magasföld, Etióp-magasföld, Eurázsiai-hegységrendszer, Guineai-öbölpart vidéke, Kelet-afrikai-magasföld, Kilimandzsáró-csoport, Kongó-medence, Madagaszkár, *Szahara, Szudán*, Algéria, *Délafrikai Köztársaság, Egyiptom*, Elefántcsontpart, Ghána, Libéria, Kongói Demokratikus Köztársaság, Zambia, Kenya, Líbia, Nigéria, Tanzánia, Alexandria, Johannesburg, *Kairó, Pretoria*. *Ausztrália és Óceánia* Carpentaria-öböl, Nagy-ausztráliai-öböl, Nagy-korallzátony, Új-Guinea, *Melanézia, Mikronézia, Polinézia*, Tasmania, Murray, Ausztráliai-alföld, Nagy-Vízválasztó-hegység, Nyugat-ausztráliai-öböl, *Ausztrália, Új-Zéland; Canberra, Melbourne, Perth, Sydney*. *Sarkvidékek* Jeges-tenger, Grönland, Északi-sark, Északi-sarkvidék (Arktisz), Déli-sark, Déli-sarkvidék (Antarktisz), Erebus. *Amerika* Észak-Amerika, Közép-Amerika, Dél-Amerika, Latin-Amerika; Bering-szoros, Hudson-öböl, Karib(Antilla)-tenger, Mexikói-öböl, Panama-csatorna, *Alaszka*, Floridai-félsziget, *Grönland, Hawaii-szigetek*, Kaliforniai-félsziget, Labrador-félsziget, *Amazonas*, Colorado, Kanadai-öböl, *Mississippi, Nagy-tavak, Paraná, Szt. Lőrinc-folyó*, Golf-áramlás, Labrador-áramlás, *Amazonas-medence, Andok, Appalache*, Brazil-felföld, Guyanai-hegyvidék, Kanadai-öböl, Kordillerák, Mexikói fennsík, Mississippi-alföld, Orinoco-medence, *Pacifikus-hegységrendszer*, Paraná alföld, Patagónia, Préri, *Sziklás-hegység, Amerikai Egyesült Államok*, Argentína, *Brazília, Kanada*, Kuba, Mexikó, Venezuela, Florida, Kalifornia, Texas, Brazília város, *Buenos Aires, Chicago, Havana, Los Angeles, Mexikóváros, Montréal, New York, Ottawa, Rio de Janeiro, San Francisco, Sao Paulo, Toronto, Washington*.

Ázsia

Dél-Ázsia, Délkelet-Ázsia, Délnyugat-Ázsia, Észak-Ázsia, Kelet-Ázsia, Közép-(Belső)-Ázsia, Boszporusz, Dardanellák, *Fekete-tenger*, Japán-tenger, *Mariana árok*, Márvány-tenger, Perzsa (Arab)-öböl, Sárga-tenger, Arab-tenger, Bengáliöböl, Arab-félsziget, Fülöp-szigetek, Hindusztáni-félsziget, Indokínai-félsziget, Indonéz-szigetvilág (Borneo, Szumátra, Celebesz, Jáva), *Japán-szigetek*, Kamcsatka-félsziget, *Kis-Ázsia*, Koreai-félsziget, Maláj-félsziget, Aral-tó, *Bajkál-tó*, Eufrátesz, Indus, Jangce, Jenyiszej, Gangesz, *Kaszpi-tenger*, Léna, Mekong, Ob, Sárgafolyó, Tigris, Vörös-folyó, Arab-tábla, *Csomolungma (Mt. Everest)*, Dekkánfennsík, Dél-kínai-hegyvidék, Fuji, Góbi, *Himalája*, Hindusztáni-alföld, Iráni-felföld, Kaszpi-mélyföld, Kaukázus, Kínai alföld, Közép-szibériai-fennsík, *Mezopotámia*, Nyugat-szibériai-alföld, Pamír, *Szibéria, Tibet, Tien-san, Urál*, Dél-Korea, Fülöp-szigetek, *India*, Indonézia, Irak, Irán, *Izrael, Japán*, Kazahsztán, *Kína*, Malajzia, *Oroszország*, Szaúd-Arábia, Tajvan, Thaiföld, *Törökország, Vietnam, Ankara*, Ansan, Bagdad, Bombay, Calcutta, Hongkong, Isztambul, Kanton, Kobe, Mekka, Novoszibirszk, Oszaka, *Peking*, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Tiencsin, Tokió, *Újdelhi*, Vlagyivoszok, Vuhan.

Észak-, Nyugat- és Dél-Európa

Dél-Európa, Észak-Európa, Kelet Európa, Közép-Európa, Nyugat-Európa, Kelet-Közép-Európa, Adriai-tenger, Balti tenger, Botteni-öböl, Égei-tenger, Északi-tenger, Földközi-tenger, Jón-tenger, La Manche, Norvég-tenger, Oroszlán-öböl, Tírrén-tenger, Viscayai-öböl, Észak-atlanti-áramlás, Appennini-félsziget, Baleár-szigetek, Balkán-félsziget, Bretagne, Brit-szigetek, Ciprus, Izland, Kréta, Málta, Pireneusi (Ibériai)-félsziget, Skandináv-félsziget, Szicília, Comoi-tó, Ebro, Elba, Garda-tó, Lago Maggiore, Pó, Rajna, Rhöne, Szajna, Száva, Tajo, Temze, Urál folyó, Volga, Alpok, Appenninek, Balkán hegység, Balti-öböl, Dalmácia, Dinári hegység, Etna, Finn-tóvidék, Francia-középhegység (középhegyvidék), Hollandmélyföld, Kárpátok, Kelet-európai-síkság, Londoni-

medence, Lotaringia, Mezeta, Mont Blanc, Párizsi-medence, Pennine, Pindosz, Pireneusok, Pó-síkság, Riviéra, Rodope, Skandináv-hegység, Vajdaság, Vezúv, Bulgária, Dánia, Egyesült Királyság, Észak-Írország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Írország, Koszovó, Luxemburg, Macedónia, Nagy-Britannia, Norvégia, Olaszország, Portugália, Skócia, Spanyolország, Svédország, Szerbia és Montenegró (Crna Gora), Törökország, Wales, Amszterdam, Ankara, Athén, Barcelona, Belgrád, Bilbao, Birmingham, Bor, Brüsszel, Hága, Helsinki, Koppenhága, Leeds, Le Havre, Lille, Lisszabon, Liverpool, Ljubljana, London, Luxembourg, Lyon, Madrid, Manchester, Marseille, Milánó, Nápoly, Oslo, Párizs, Podgorica, Rijeka, Róma, Rotterdam, Skopje, Stockholm, Strasbourg, Szabadka, Szarajevó, Szófia, Tirana, Torino, Toulouse, Újvidék, Várna, Velence, Zágráb.

Koncentráció

Földünk-környezetünk 5–6.

A földfelszín változása, a belső és külső erők munkája.

A felszínformák kialakulása, főbb jellemzői.

Tájékozódás a térképen fokhálózat segítségével.

Az időjárás elemei.

Az éghajlatot módosító tényezők.

Az éghajlati övezetek kialakulása és jellemzése.

A vízszintes és függőleges övezetesség.

A földrajzi övezetesség.

Ember a természetben

A távoli tájak élővilága. A különböző éghajlati övezetek kultúrnövényei, háziállatai. A levegő és a természetes vizek összetétele, leggyakoribb szennyeződések, nyersanyagok, energiaforrások.

Ember és társadalom

Ókori civilizációk. Nagy földrajzi felfedezők és felfedezések.

Nemzetközi szervezetek. Az Európai Unió szervezete.

Nemzeti-nemzetiségi, etnikai csoportok.

Művészetek

A Föld népeinek művészete.

8. évfolyam

Éves óraterv

Évi óraszám: 55 óra/év – 1,5 óra/hét

Témakör	A témakörre javasolt órák száma
<i>Kelet- és Közép-Európa</i>	17
<i>A Kárpát-medence természet- és társadalomföldrajza</i>	3
<i>Magyarország természeti és társadalmi viszonyai</i>	14
<i>Magyarország tájai</i>	15

Az éves óraterv csak a témakörök javasolt óraszámát tartalmazza!

Témakörök	Tartalmak
<i>Kelet- és Közép-Európa</i>	<p>Kelet-Európa természeti viszonyai. A térség országainak jellegzetes társadalomföldrajzi vonásai, különös tekintettel az utóbbi évek változásaira. Kiemelten: Oroszország és Ukrajna. Közép-Európa általános földrajzi képe.</p> <p>A különböző típusú közép-európai tájak (alföldek, rögvídek, magashegységek) természeti adottságai és gazdasági feltételei. A közép-európai tipikus tájak bemutatása: mediterrán táj, középhegység, feltöltött alföld, bányavidék, ipari körzet, üdülőövezet, kikötői övezet. A térség országainak közös és eltérő földrajzi vonásai. Németország szerepe az európai gazdaságban. Csehország és Lengyelország. Közép-Európa magashegyvidékei: az Alpok és a Kárpátok természeti adottságai. A gazdasági fejlettség különbségei, azok okai. Az alpi országok (Ausztria, Svájc, Szlovénia) és a kárpáti országok (Szlovákia, Románia) földrajzi jellemzése.</p>
<i>A Kárpát-medence természetes társadalomföldrajza</i>	<p>A Kárpát-medence kialakulása és természetföldrajzi képe. Változások a térség társadalmi-gazdasági életében. A társadalmi-gazdasági élet mai földrajzi vonásai. A Kárpát-medence népei. A magyarság a Kárpát-medencében.</p>
<i>Magyarország természeti és társadalmi viszonyai</i>	<p>Hazánk felszínének kialakulása, legjellemzőbb közei. Az ország természeti viszonyai (felszín, éghajlat, vízrajz, természetes növényzet), természeti erőforrásaink. Hazánk társadalmi-gazdasági jellemzői. A népesség alakulása és annak magyarázata. A nemzetiségek helyzete. Településeink. Az ipar és a mezőgazdaság jellemzése, kihívásai. Magyarország vezető gazdasági ága a szolgáltatás. A gazdasági élet telepítő tényezői, általános vonásai és területi különbségei, annak okai. A gazdaság szerkezetének átalakulása. Hazánk nemzetközi kapcsolatai. Az Európai Unió és hazánk kapcsolata. Az uniós csatlakozás lehetőségei. A magyarországi védett természeti, kulturális, néprajzi, gazdaságtörténeti értékek.</p>
<i>Magyarország tájai</i>	<p>A hazai tájak földrajzi jellemzése. A hazai tájak hasonló és eltérő földrajzi jellemzői, ezek kialakulásának okai és következményei. Az egyes tájak természeti erőforrásai, természetföldrajzi, valamint társadalmi-gazdasági jellemzőik. A gazdasági élet ágazatai a tájakon. A természeti és társadalmi-gazdasági környezet kapcsolatai a tájakon. Jellemző életmódok. A tájak környezeti állapota, védelme, környezeti, idegenforgalmi értékei. Budapest földrajza, szerepe az ország életében. Régiók földrajza, különös tekintettel a saját régióra.</p>

Belépő tevékenységformák

A földrajzi-környezeti tartalmú információk értelmezése és önálló feldolgozása egyéni és csoportmunkában.

Vázlat készítése információk alapján önállóan.

Leírások, beszámolók készítése szóban és írásban a megfelelő segédeszközök használatával, önállóan.

Különböző jellegű adatok, aktuális információk gyűjtése Kelet- és Közép-Európáról.

Tanulói beszámoló készítése megadott vagy szabadon választott témában önállóan gyűjtött információk alapján.

Adatok, statisztikai adatsorok, grafikonok és diagramok elemzése, következtetések levonása, összefüggések feltárása.

A hírekben hallott földrajzi-környezeti tartalmú információk értelmezése.

A szakkifejezések körének további bővítése, és helyes használatuk gyakorlása az életkori sajátosságoknak megfelelően.

Tematikus térképek használata a természetföldrajzi adottságok megismeréséhez.

Összehasonlító elemzések tematikus térképekről leolvasott információk alapján (pl. az egyes országrészek eltérő mezőgazdaságának bemutatásánál).

Az egyes régiók gazdasági különbségeinek bemutatása tematikus térképek összehasonlító elemzésével.

Topográfiai gyakorlat – kontúrtérképes feladatok önálló megoldása.

Keresztmetszetek elemzése a tájak felszíne, illetve éghajlata, növényzete, talaja közötti összefüggések bemutatására.

A természeti adottságok és a mezőgazdaság összefüggését bemutató keresztmetszetek elemzése.

A Kárpát-medence időjárásának megismerése különböző típusú időjárás-jelentések segítségével, az adatok értelmezésével. Hazánk éghajlati jellemzőinek ábrázolása diagramokon, és következtetések levonása az adatokból.

A gazdasági élet ágazatainak, ágainak aránya, és változási tendenciáinak bemutatása statisztikai adatok feldolgozásával.

A Kárpát-medencebeli tájak eltérő földrajzi jellemzőinek bemutatása szemelvények alapján.

A Kárpát-medence népeinek és hagyományainak bemutatása könyvtári kutatómunka alapján.

A Kárpát-medence hagyományainak bemutatása tablón.

Információk gyűjtése a népesedési problémák kialakulásának okairól statisztikák, almanachok, tömegkommunikációs források felhasználásával.

Forráselemzés megadott témában (pl. az uniós csatlakozásról, hazánk környezeti állapotáról, a gazdasági ágak átalakulásáról) könyvekből, folyóiratokból és napilapokból szerzett ismeretek alapján.

Könyvtári kutatómunka hazánk és a különféle európai szervezetek kapcsolatáról.

Gyűjtőmunka készítése hazánk különböző tájainak földrajzi adottságaival kapcsolatos népszokásokról.

„Terméklistán” összeállítása Magyarország legfontosabb termékeiből és kiviteli cikkeiből.

Tabló készítése hazánk idegenforgalmi vonzerejével kapcsolatban.

Oktatófilmek elemzése tanári irányítással.

Statisztikai adatok gyűjtése hazánk gazdasági életének különböző területeiről.

Kutatás informatikai eszközök felhasználásával adott témában.

Riport (interjú) készítése az uniós csatlakozásról, a vélemények elemző értékelése tanári irányítással.

Vita tanári irányítással, előre megtervezett forgatókönyvvel az uniós csatlakozásról. A vitáról újságcikk írása.

A továbbhaladás feltételei

Ismerjék, hogy a földrajzi fekvés és helyzet milyen hatással van a szomszéd országok társadalmi, gazdasági életére, fejlettségére! Tudják elemezni Kelet- és Közép-Európa országainak természeti és a társadalmi-gazdasági jellemzőit bemutató képeket, ábrákat, adatsorokat! Megadott szempontok alapján tudják bemutatni

az egyes országokat! Ismerjék fel a témakörben szereplő tipikus tájakat képek, leírások alapján! Tudják kialakulásuk okait és legfontosabb jellemzőiket! Ismerjék hazánk földrajzi fekvését, helyzetét a Kárpát-medencében és Európában! Tudják jellemezni Magyarország földrajzi környezetét természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőit megadott szempontok alapján! Tudják bemutatni hazánk jellemző tájtypusainak (alföldi, dombosági és középhegyvidéki tájak) természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőit különböző térképi információk felhasználásával! Ismerjék fel a természeti adottságok jelentőségét az egyes vidékek gazdasági életében! Ismerjék hazánk környezeti értékeit! Tudjanak példát mondani környezetvédelmi intézkedésekre! Tudják elhelyezni kontúrtérképen az egyes témákhoz kapcsolódó minimális topográfiai fogalmakat! Tudják meghatározni ezek földrajzi fekvését, valamint tudjanak hozzá tartalmi jellemzőket kapcsolni! Tematikus térképek leolvasása.

A tananyag feldolgozásához szükséges topográfiai fogalmak:

(A minimális topográfiai követelményeket *dőlt* betűvel jelöltük.)

Közép- és Kelet-Európa

Istriai-félsziget, Krim-félsziget, Ankara, Dnyeszter, *Duna-delta*, *Elba*, Garam, Inn, Jenyiszej, Moldova (Vlatava), Morva, Nyitra, Odera, Olt, Prut, *Rajna*, *Rajna-Majna-Duna vízi út*, Sulina-ág, Száva, Szeret, Vág, Visztula, Zsil, Kazán-szoros, Vaskapu, *Genfi-tó*, *Zürichi-tó*, *Bodeni-tó*, *Alpok*, Altáj, Bécsi-medence, Biharhegység, Burgenland, Csallóköz, Cseherdő, Cseh-medence, Cseh-Morva-dombság, Donyec-medence, Morva-medence, *Déli-Kárpátok*, Érchegység, *Erdély*, *Erdélyi-középhegység*, *Erdélyi-medence*, *Északkeleti-Kárpátok*, *Északnyugati-Kárpátok*, *Fekete-erdő*, *German-alföld*,

Grazi-medence, Hargita, Havasalföld, Kaszpi-mélyföld, *Kárpátalja*, *Keleti-Alpok*, *Keleti-Kárpátok*, Kuznyeci-medence, *Lengyel-alföld*, *Lengyel-középhegység*, Magas-Tátra, Moldova, *Mura-vidék*, *Német-középhegység*, *Nyugati-Alpok*, Rajnai-palahegység, Román-alföld, *Ruhrvidék*, Sváb-bajormedence, Szaján, *Székelyföld*, Szilézia, Szlovák-érchegység, Szudéták, Triglav, *Vajdaság*, *Vereckehágó*, *Ausztria*, *Csehország*, *Észtország*, *Fehéroroszország*, *Lengyelország*, *Lettország*, *Litvánia*, *Moldova*, *Németország*, *Oroszország*, *Románia*, *Svájc*, *Szlovákia*, *Szlovénia*, *Ukrajna*, Arad, Arhangelszk, *Bécs*, *Berlin*, *Beregszász*, *Bern*, Bratszk, Brassó, Brno, *Bukarest*, *Chi^oinău*, Donyeck, Drezda, Duisburg, Eisenerz, Gala²i, Gdańsk, Graz, *Hamburg*, Irkutszk, Jéna, Karlovy Vary, Kassa, Katowice, Kijev, *Kolozsvár*, Krakkó, *Krasznojarszk*, Krivoj Rog, Kurszk, *Lendva*, Lipcse, Linz, *Ljubljana*, Łódz, Maribor, *Marosvásárhely*, Mladá Boleslav, *Minszk*, *Moszkva*, *Munkács*, Murmanszk, *München*, *Nagyvárad*, Novokuznyeck, Novoszibirszk, Odessza, Omszk, Ostrava, P ock, Ploie^oti, Plze^on, *Pozsony*, *Prága*, Resicabánya, *Riga*, Szczecin, Steyer, Stuttgart, *Székelyudvarhely*, *Szentpétervár*, Tallin, *Temesvár*, *Ungvár*, *Vajdahunyad*, *Varsó*, Vilnius, Volgograd, Zlín, *Zsolna*.

Magyarország

Balaton, *Bodrog*, *Dráva*, *Duna*, *Fertő*, *Hernád*, *Ipoly*, *Kis-Balaton*, *Körös*, *Maros*, *Mura*, *Rába*, *Sajó*, *Sió*, *Szamos*, *Tisza*, *Tisza-tó*, *Velencei-tó*, *Zagyva*, *Zala*, *Csepel-sziget*, *Mohácsi-sziget*, *Szentendrei-sziget*, *Szigetköz*, *Aggteleki-karszt*, *Alföld*, *Alpokalja*, *Badacsony*, *Bakony*, *Balaton-felvidék*, *Baradla-barlang*, *Baranyai-dombság*, *Bodrogtó*, *Borsodi-medence*, *Börzsöny*, *Budai-hegység*, *Bükk*, *Bükk-fennsík*, *Cserhát*, *Cserhát*, *Dráva menti síkság* (Dráva-mellék), *Duna-Tisza köze*, *Dunakanyar*, *Dunántúli-dombság*, *Dunántúli-középhegység* (középhegyvidék), *Dunazug-hegység*, *Északközéphegység*, (Észak-magyarországi-középhegység), *Gerecse*, *Györi-medence*, *Hajdúság*, *Hegyalja*, *Hortobágy*, *Írott-kő*, *Jászság*, *Kékes*, *Kisalföld*, *Kiskunság*, *Közegi-hegység*, *Marcaltó*, *Maros-Körös köze*, *Mátra*, *Mecsek*, *Mezőföld*, *Móri-árok*, *Nagykunság*, *Nógrádi-medence*, *Nyírség*, *Nyugat-magyarországi-peremvidék*, *Őrség*, *Pesti-síkság*, *Pilis*, *Somogyi-dombság*, *Soproni-*

hegység, Szekszárdi-dombság, Tapolcai-medence, Tihanyi-félsziget, Tiszántúl, Tokaj-Eperjesi-hegység, Tolnai-dombság, Velencei-hegység, Vértes, Villányi-hegység, Visegrádi-hegység, Zalai-dombság, Zempléni-hegység, Bács-Kiskun megye, Baranya megye, Békés megye, Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Csongrád megye, Fejér megye, Győr-Moson-Sopron megye, Hajdú-Bihar megye, Heves megye, Jász-Nagykun-Szolnok megye, Komárom-Esztergom megye, Nógrád megye, Pest megye, Somogy megye, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, Tolna megye, Vas megye, Veszprém megye, Zala megye, Budapesti agglomeráció, Ajka, Algyő, Baja, Balassagyarmat, Balatonfüred, Békéscsaba, Biharkeresztes, Budapest, Bük, Cegléd, Debrecen, Dorog, Dunaújváros, Eger, Esztergom, Galyatető, Gyöngyös, Győr, Gyula, Hajdúszoboszló, Harkány, Hatvan, Hegyeshalom, Hévíz, Hódmezővásárhely, Hollókő, Jászberény, Kalocsa, Kaposvár, Kazincbarcika (Berente), Kecskemét, Kelebia, Keszthely, Komárom, Kőszeg, Komló, Lábatlan, Letenye, Miskolc, Mohács, Mosonmagyaróvár, Nagykanizsa, Nyíregyháza, Orosháza, Ózd, Paks, Pannonhalma, Pápa, Pécs, Rábafüzes, Rajka, Salgótarján, Sáropatak, Siófok, Sopron, Százhalombatta, Szeged, Székesfehérvár, Szekszárd, Szentendre, Szentgotthárd, Szolnok, Szombathely, Tata, Tatabánya, Tihany, Tiszaújváros, Tokaj, Vác, Várpalota, Veszprém, Visegrád, Visonta, Záhony, Zalaegerszeg Zalaegerszeg. Nemzeti parkok: Aggteleki Nemzeti Park, Balaton-felvidéki Nemzeti Park, Bükk Nemzeti Park, Duna–Dráva Nemzeti Park, Duna–Ipoly Nemzeti Park, Fertő–Hanság Nemzeti Park, Hortobágyi Nemzeti Park, Kiskunsági Nemzeti Park, Körös-Maros Nemzeti Park, Őrségi Nemzeti Park. Régiók: Dél-Alföld régió, Dél-Dunántúl régió, Észak-Alföld régió, Észak-Magyarország régió, Közép-Dunántúl régió, Közép-Magyarország régió, Nyugat-Dunántúl régió.

Koncentráció

Földünk-környezetünk 5–6. évfolyam

Az egyes felszínformák kialakulása, főbb jellemzői.

Tájékozódás a térképen.

Az időjárás elemei.

Hazánk éghajlata.

Az éghajlat-módosító tényezők.

Hazánk tájai.

Földünk-környezetünk 7. évfolyam

Lemeztektonika.

A Föld felszínfejlődése.

Általános földrajzi ismeretek Európáról.

Ember a természetben

Az éghajlati övezetek jellemző élővilága.

Hazai tájaink életközösségei.

Kultúrnövények, háziállatok.

Kémia

A levegő és a természetes vizek összetétele, leggyakoribb szennyeződések, nyersanyagok, energiaforrások.

Ember és társadalom

Nemzeti-nemzetiségi, etnikai csoportok.

A 20. század történelmi eseményei.

Magyar nyelv és irodalom

Költőink, íróink művei hazánkról.

Művészetek

Művészeti alkotások a hazáról.

MŰVÉSZETEK ÉNEK-ZENE

5–8. évfolyam

Alapelvek, célok a NAT szerint

Az ének-zene tanítás célja a *zenei élmény nyújtása, a közös éneklés öröme*, a dalok, zeneművek megismerése által a zene megértésére, a zene szeretetére való nevelés, az értékes zenével való intenzív kapcsolat kialakítása.

A *zenei nevelés célja* a muzsikáló közösség- és a zeneszerető, zeneértő közönségnevelés. Ehhez szükséges a *zenei műveltség megalapozása, a nemzeti és egyetemes zenekultúra megismertetése, a művészi kifejezőkészség kibontakoztatása, az igényes zene mindennapos szükségletté válásának alakítása*.

A zenei nevelés középpontjában a *zenei élmény* áll, mely az élet minden mozzanatát tartalmassá, gazdagabbá teszi.

Kiemelten fontos a zenei ízlés formálása, a zenei ítéloképesség fejlesztése, mert ez teszi lehetővé az értékes műalkotások felismerésén keresztül azok elfogadását, a kritikai képesség kialakítását.

Az előadott, énekelt és meghallgatott zeneművek nyújtotta élmények fejlesztik, tudatosítják a zenei esztétikai érzéket és azt a meggyőződést, hogy a zene az emberi élet alapvető értéke. A zenei élmények és az ismeretszerzés eredményeként a zenei tudat állandóan alakul, formálódik a magyartól a nemzetköziig.

Az *ének-zene tanítás feladata* a magyar népzene, a zenei anyanyelv megismertetése, megszerettetése, a zenei értékek közvetítése, a tanulók értékiszemléletének hagyományörző magatartásának formálása, a befogadó- és reprodukáló képesség fejlesztése.

Az *iskolai énektanítás* zenei anyaga többségében énekes zene, így a zenei nevelés a dalok szövege révén jelentősen hozzájárul a történelmi, erkölcsi tudat fejlődéséhez is.

Az éneklés és a hangszerjáték a zenei nevelés alaptévékenységei, mivel a zene megértésére, a zeneművek befogadására elsősorban az válik képessé, aki valamilyen mértékben részt tud venni a zenei alkotótevékenységben. Az aktív muzsikálás a zenei önkifejezés lehetőségével segít kialakítani a zenéhez fűződő pozitív attitűdöket.

Az *ismeretszerzés forrásai bővülnek ebben az életkori korszakaszban*: az éneklés mellett megnő a zenehallgatásból eredő ismeretek köre, és egyre nagyobb szerepet kap az ismeretszerzésben a tankönyvek, szakkönyvek tanórai és önálló használata.

A különböző zenekultúrák sajátosságainak megismerése és elfogadása, a hazai zeneművészet alkotásai iránti érdeklődés fontos része a tanulók zenei világképének.

A *zene jelrendszerének megismerése és alkalmazása a zenei olvasás-írás tevékenységeiben nem öncélú: a zenei tartalmak, ismeretek fejlesztik a zenei fantáziát, segítik a művek zeneértő befogadását*.

A zene szeretete, a zenehallgatás szokásának kialakítása együtt jár az ízlésformálással, és elősegíti a tanórán kívüli zenei alkalmakba (énekkar, hangverseny-látogatás) való bekapcsolódást.

Éves óraterv

Évfolyam	Heti óraszám	Évi óraszám
5. évfolyam	1	37
6. évfolyam	1	37
7. évfolyam	1	37
8. évfolyam	1	37

Fejlesztési feladatok

A zenei alkotóképesség

Interpretáció

Az éneklési készség fejlesztése az 5–8. évfolyamon az élményt adó, örömet hozó, szép és kifejező éneklés formálására – mint a zenei önkifejezés egyik alapvető formájának kialakítására, továbbfejlesztésére – irányul. Fontos feladat az oldottabb metrikájú *parlando*, a szabadabb *rubato* és a feszes *giusto* lüktetéssel történő éneklés képességének kialakítása. Fejleszteni kell az ismeretszerzési, előadói képességet a magyar népdalok, a hazai nemzeti és etnikai kisebbségek, a szomszéd és más népek dalainak megismerésével, éneklésével. Fejleszteni kell dalok és a szöveg kapcsolatára épülő előadói képességet, a népdaléneklés mozgással történő összekapcsolásával (a néptánc alapelemeivel).

A dalok zeneileg igényes megszólaltatása nyújtson élményt a tanulóknak. A többszólamúság készségének fejlesztése céljából könnyű gyermekkari művek csoportos éneklése emlékezetből, a zenei mondanivaló közvetítésére felhasználva a kifejező eszközöket.

Improvizáció

A zenei alkotás fejleszti a zenei fantáziát, feltételezi a tanulói személyiség nyitottságát, kreativitását. A rögtönzési készség fejlesztésére a már megismert ritmikai, dallam-, tempó-, dinamikai és formai elemek felhasználása ad lehetőséget. A szabad- és ritmusrögtönzések segítése, a formaalkotó képesség fejlesztése.

A variációs készség fejlesztése dramatizálható zenei anyagok motorikus, táncos megjelenítésének segítségével.

Megismerő- és befogadóképességek

Zenehallgatás

A személyiség belső harmóniájának kialakításához nagyban hozzájárul az értelmi és érzelmi erőket mozgósító zenehallgatás.

A zeneértő és -érző képesség fejlesztése: a tanult zenei korszakokhoz kapcsolódó zenei formák, műfajok felismerése, illetve megkülönböztetése, továbbá a zenemű gondolati tartalmait közvetítő kifejezőeszközök – tempók, dinamika, tonalitás, karakterek, hangszerelés – átélési és értelmezési képességének fejlesztése. A meghallgatott zeneművekben előforduló hangszerek, hangszeres együttesek, zenekarok hangzásának felismerésére való képesség fejlesztése.

A más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetése, bemutatása (pl. társművészetek), az önálló ismeretszerző képesség fejlesztése (felkészülés kiselőadásra könyvtárhasználat, internet segítségével).

Zenei hallás és kottaismeret

A zenei hallásfejlesztés célja az emlékezet, a zenei képzelet, a gondolati tevékenység, a dinamikai és formaérzék fejlesztése, a viszonyítás, összehasonlítás lehetőségének felismerése, a zenei formák felismertetése, az analízis, a szintézis, a fogalomalkotás, az absztrakció képességének fejlesztése.

A *belső hallás* és a többszólamúság fejlesztése a műzene többszólamúságával, annak megfigyelésével. A *zenei memória* fejlesztése dalok és témák gyakorlásával és előadásával.

A zenei műveleti képességek alapja a hangzó zene és a kottakép megfeleltetésének kétirányú kapcsolata. Ezt a kapcsolatot a zenei olvasás-írás elemi ismeretének, a belső hallás képességének fejlesztése segíti elő.

5. évfolyam

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Interpretáció Újabb magyar dalok (régi és új stílusú) és más népek dalai. A magyar népdalstílus rétegződése. Régi stílus: sorszerkezet, ereszkedő dallamvonal, kvintválasz. Új stílus: visszatérő sorszerkezet, kupolás dallamvonal. Az ünnepkörök új dalai.</p> <p>Régi magyar dallamok a középkorból. Középkori gregorián dallamok. Reneszánsz és barokk zenei szemelvények témái. Többszólamú szemelvények: quodlibetek (kánonok, biciniumok). <i>Szózat (Himnusz).</i></p> <p>Improvizáció Dallammodellek: kvintváltó népdalok (A A AA és A B A B).</p> <p>Zenehallgatás Népdalfeldolgozások, népszokások zenéje (magyar, kisebbségi és nemzetiségi népzene). <i>Zenetörténeti korok:</i> a reneszánsz és a barokk; stílusjegyeik. Reneszánsz és barokk zenei szemelvények: <i>énekes (világi):</i> madrigál, kantáta; <i>énekes (egyházi):</i> motetta, korál, oratórium; <i>hangszeres:</i> szvit, concerto, versenymű; <i>zenei formák, szerkesztésmódok:</i> rondó, menüett, fuga; solo - tutti. <i>Együttesek:</i> barokk zenekar. <i>Hangszerek:</i> orgona, csembaló, oboa, trombita.</p>	<p>Új stílusú népdalok éneklése alkalmazkodó ritmusban.</p> <p>Jeles napok dalainak éneklése, ünnepekhez csoportosítása (karácsony, újév, regölés, farsang, húsvét, pünkösd). Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc dalai. Műzenei szemelvények éneklése az előadási jeleknek megfelelően. Gregorián dallamok éneklése. Reneszánsz és barokk zeneművek témáinak, részleteinek éneklése. Egyszerű többszólamúság (csoportos éneklés).</p> <p>Régi stílusú kvintváltó népdalforma rögtönzése (<i>megadott kezdéssel</i>).</p> <p>Éneklés a népdalfeldolgozásokban felhangzó dalok közül.</p> <p>Gregorián dallamok. Gregorián dallamok felismerése. Reneszánsz és barokk művek meghallgatása, a stílusjegyek megfigyelése.</p> <p>A barokk zenekar hangszereinek és hangszercsoportjainak megnevezése.</p>
<p><i>Zeneszerzők:</i> Lassus, Palestrina; Vivaldi, J. S. Bach, Händel. Zeneszerzők életútja, munkássága, rövid kortörténet (középkor, reneszánsz, barokk).</p> <p>Zenei hallás és kottaismeret <i>Ritmikai fogalmak, ismeretek:</i> az alkalmazkodó ritmus; a tizenhatod és kombinációi, szünetjele; a kis éles és nyújtott ritmus. <i>Dallami ismeretek:</i> a felső ré és mi hangok. Quodlibet. <i>Hangnevek:</i> ábécés hangnevek G-kulcsban.</p>	<p>Zeneszerzők élettörténetéről önálló ismeretszerzés, egyéb műveltségterületekhez tartozó kapcsolódások keresése.</p> <p>Új ritmusértékek és szüneteik olvasása-írása.</p> <p>Új dallami elemek olvasása-írása.</p> <p>Az ábécés hangok jelölése G-kulcsban (C'–C'').</p>

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p><i>Hangközök:</i> egész- és félhang távolság; a tiszta hangközök: 1, 4, 5, 8.</p> <p><i>Hangsorok:</i> hétfokúság.</p> <p><i>Tonalitás:</i> dúr-moll tonalitás.</p> <p><i>Előadási jelek:</i> tempo és dinamikai jelek a tanult dalokhoz és a meghallgatott zeneművekhez kapcsolódva.</p>	<p>A tiszta hangközök ismerete, szolmizált éneklése.</p> <p>Hétfokú dallamok gyűjtése eddig megismert dalokból.</p> <p>Dinamikai és tempójelek felismerése, alkalmazása dallam-éneklés során.</p>

Ellenőrzésre, értékelésre, mérésre vonatkozó ajánlatok

Az ellenőrzés, értékelés, mérés célja elsődlegesen a tanulók évfolyamonkénti haladásának, fejlődésének megállapítása. Az ének-zene tantárgy ellenőrzési, értékelési és mérési rendszerét az Apáczai Kiadó éves tananyaghoz kapcsolódó tanári Kézikönyve foglalja össze. Jellemzően féléves időszakot ajánl, összhangban az általánosan elfogadott értékelési rendszerrel. Ezen felül a tanulók zenei képességeinek rendszeresebb, rövidebb időszakokra eső, tájékoztató – előrejelző funkciójú mérése is ajánlott. Pl. szolmizációs készség, zeneelmélet, zenetörténet stb. A komplex értékelési rendszer funkciója, hogy a továbbhaladás feltételül megszabott „kvázi követelmények” teljesítésében hol tart a tanuló, ill. előző évfolyamról hozott, továbbá informális forrásokból szerzett képességei milyen mértékben fejlődtek, erősödtek.

A továbbhaladás feltételei

Interpretáció

További 15 – az éneklés tartalmánál felsorolt – szemelvény csoportos éneklése emlékezetből.

A *Szózat* éneklése emlékezetből.

Új stílusú népdalok éneklése alkalmazkodó ritmussal.

Improvizáció

Variációk szerkesztése 2–4 ütemes terjedelemben a tanult ritmusképletekkel. Kvintváltó dallam improvizálása (megadott formaképlet és kezdősorok alapján).

Zenehallgatás

Többször hallgatott reneszánsz és barokk művek felismerése részleteik alapján. A népi hangszerek és a népi zenekar felismerése hallás után. Reneszánsz és barokk zeneszerzők stílusba besoroló megnevezése.

Zenei hallás és kottaismeret

Az ábécés hangok megnevezése és leírása G-kulcsban (C'–C'').

Koncentráció

– Valamennyi művészeti ág leképződéseként megjelenő tantárgy (rajz és vizuális kultúra, tánc és dráma, hon- és népismeret – ezen belül a folklór);

– Magyar nyelv és irodalom

6. évfolyam

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Interpretáció Újabb magyar népdalok és népszokások dalai. Nemzeti és etnikai kisebbségek újabb dalai.</p> <p>Ünnepek dalai. Más népek dalai (újabb európai országból). <i>Történeti énekek</i> (válogatva): históriás énekek, virágénekek, kuruc dalok.</p> <p>Klasszikus műdalok. Műzenei témák (énekelhető zenehallgatási szemelvények). <i>Többszólamú szemelvények</i>: könnyű kórusművek (a már tanult zenetörténeti korokból) és népdalfeldolgozások.</p> <p>Improvizáció <i>Dallammodellek</i>: a tanult dalok és olvasógyakorlatok (ritmikai, dallami, formai elemek), kérdés-felelet elvű dallamok.</p>	<p>A műzenei feldolgozásokban meghallgatott népdalok éneklése. A nemzeti és etnikai kisebbségek dalai közül. Válogatás, a tartalomhoz kapcsolódó kifejező éneklés gyakorlása. Ünnepi alkalmak, népszokások dalainak éneklése, szerepjátás a dalok felhasználásával.</p> <p>Történeti énekek előadása. Az új hangközök és módosított hangok tanult dallamokban történő tiszta intonálása. Klasszikus műdalok és témák énekes megszólaltatása kottaképből.</p> <p>Klasszikus kánonok csoportos éneklése.</p> <p>Ritmusvariációk rögtönzése 3/8-os és 6/8-os ütemformákban. Dallamalkotás adott témára: nyitás – zárás.</p>
<p>Zenehallgatás Népzenei és népzenei ihletésű művek (a szülőföld és más földrész népzenejéből). Szemelvények a 16–18. század magyar történelmi zenéjéből. <i>Zenetörténeti kor</i>: a bécsi klasszicizmus. <i>Zeneszerzők</i>: Haydn, Mozart, Beethoven. <i>Műfajai</i>: <i>énekes</i>: dal, opera, oratórium, mise, gyászmise; <i>hangszeres</i>: szonáta, szimfónia, versenymű, szerenád, divertimento. <i>Zenei formák, szerkezetek</i>: triós forma, menüett, szonáta, rondó. A bécsi klasszicizmus alkotásai – klasszikus dalok.</p> <p>Zenei hallás és kottaismeret <i>Ritmika</i>: felütés, csonka ütem; triola. <i>Új dallami elemek</i>: ábécés hangok a kis- és egyvonalas oktávban; módosító jelek (#, b, feloldójel) és jelentésük; módosított hangok.</p>	<p>Zenei formák, műfajok, művek hallás utáni felismerése. <i>A dúr-moll</i> színezet különbségének megfigyelése. Kapcsolódások keresése a társművészetekkel. Históriás énekek éneklése. A lant hangszínének felismerése. <i>A bécsi klasszicizmus</i> műfajainak és formáinak szóbeli ismertetése.</p> <p>A zenei korszakhoz kapcsolódó alapvető stílusok, műfajok, formák és szerkezetek felismerésének gyakorlása. Önálló véleményalkotás a zenei élmény szóbeli megfogalmazásával.</p> <p>Zenei formák, műfajok, művek hallás utáni felismerése. <i>A dúr-moll</i> színezet különbségének megfigyelése.</p> <p><i>Felütés, csonka ütem, triola</i> keresése ismert dalokból, dallamokból. Tájékozódás <i>1#-es és 1b-s</i> hangnemekben. <i>Módosított hangok ábécés megnevezése</i>.</p>

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p><i>Hangközök:</i> k2, n2, k3, n3. <i>Hangsorok:</i> dúr és moll.</p> <p><i>Tonalitás:</i> dúr-moll hangnemek 1#-tól 1 b-ig.</p> <p><i>Forma:</i> periódus.</p> <p><i>Előadásmód:</i> a tanult zenei anyaghoz kapcsolódóan.</p>	<p>A <i>szekund</i> és a <i>terc</i> hangközök felismerése <i>kottaképről</i>, <i>beírása</i> a vonalrendszerbe.</p> <p>A <i>periódus</i> felismerése a tanult dallamokban.</p> <p>Az éneklés során a zenei előadásmódra vonatkozó kifejezések felismerése és alkalmazása.</p>

Ellenőrzésre, értékelésre, mérésre vonatkozó ajánlatok

Az ellenőrzés, értékelés, mérés célja elsődlegesen a tanulók évfolyamonkénti haladásának, fejlődésének megállapítása. Az ének-zene tantárgy ellenőrzési, értékelési és mérési rendszerét az Apáczai Kiadó éves tananyaghoz kapcsolódó tanári Kézikönyve foglalja össze. Jellemzően féléves időszakot ajánl, összhangban az általánosan elfogadott értékelési rendszerrel. Ezen felül a tanulók zenei képességeinek rendszeresebb, rövidebb időszakokra eső, tájékoztató – előrejelző funkciójú mérése is ajánlott. Pl.: szolmizációs készség, zeneelmélet, zenetörténet stb. A komplex értékelési rendszer funkciója, hogy a továbbhaladás feltételül megszabott “kvázi követelmények” teljesítésében hol tart a tanuló, illetve előző évfolyamról hozott, továbbá informális forrásokból szerzett képességei milyen mértékben fejlődtek, erősödtek.

A továbbhaladás feltételei

Interpretáció

Az énekes tananyag felsorolt új rétegeiből választott további 10 szemelvény átélt, kifejező előadása emlékezetből.

Improvizáció

Zenei kérdés-felelet szerkesztése (2×2 ütem terjedelemben).

Zenehallgatás

Énekes és hangszeres népdalfeldolgozások felismerése, megnevezése.

Többször meghallgatott klasszikus zeneművek felismerése témáik alapján.

A szimfonikus zenekar hangszercsoportjainak, hangszereinek megnevezése.

A bécsi klasszicizmus zeneszerzői, néhány művük felsorolása.

Zenei olvasás-írás ismeret

Dúr és *moll* hangnemek kottaképről történő azonosítása 1#-tól 1b-ig.

A módosító jelek értelmezése kottakép alapján.

Tanult dallamok éneklése betűkottáról és kottakép alapján.

Koncentráció

– Valamennyi művészeti ág leképződéseként megjelenő tantárgy (rajz és vizuális kultúra, tánc és dráma, hon- és népismeret – ezen belül a folklór);

– Magyar nyelv és irodalom.

7. évfolyam

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Interpretáció Magyar népdalok (pl. Kodály Zoltán daljátékaiból). A nemzetiségi és etnikai kisebbségek újabb népdalai. Az ünnepkörök újabb dalai, más földrészek dalai. A verbunkos. Romantikus dalok és zeneművek könnyebben énekelhető témái, részletei. Kánonok, bicíniumok, könnyű kórusművek (az évfolyam népzenei és műzenei anyagához és a korábban tanult stílusokhoz kapcsolódó anyagból).</p> <p>Improvizáció <i>Dallammodellek:</i> a tanult dalok és olvasógyakorlatok, kupolás és visszatérő sor-szerkezetű dallamok: $A \overset{5}{A} \overset{5v}{A}$ A_v; $A A B A$; $A A B A$; $A B B A$. (ritmikai, dallami, formai elemeik); az énekes és a zenehallgatási anyag tartalmi; kérdés és felelet elvű dallamok.</p> <p>Zenehallgatás Népdalfeldolgozások (meghallgatott kórus-művekből). Ünnepek zenéje. A 19. sz. magyar zenéje. <i>Zeneszerzők:</i> Liszt Ferenc, Erkel Ferenc. <i>Műfajok:</i> rapszódia, programzene, szimfonikus költemény, romantikus dal.</p>	<p>Oldottabb és kötött lüktetésű népdalok éneklése. Más földrészek dalainak éneklése. Énekelt és meghallgatott zenei szemelvények ritmikai, melodikai, szerkezeti stb. anyagához kötődő fogalmak ismétlése, gyakorlása. Az ünnepkörökhöz kapcsolódó dalok éneklése. A verbunkos zene jellegzetességeinek megfigyelése (ritmus, sorzárlat, tempo). Romantikus dalok és zeneművek könnyebben elénekelhető témáinak megszólaltatása énekelve, esetleg hangszereken. Több-szólamú kórusművek, éneklése, bemutatása.</p> <p>Új stílusú népdalforma rögtönzése <i>megadott kezdősorral</i> (kupolás visszatérő dallamok). Ritmusvariációk rögtönzése 6/8-os ütemformákban. Dallamalkotás adott témára: nyitás, zárás. Periódus rögtönzése.</p> <p>Énekes és hangszeres népdalfeldolgozások felismerése, megnevezése. Népies műdalok jellegzetességei (megfigyelési szempontok szerint). Többször meghallgatott romantikus zeneművek felismerése témáik alapján. Hangfajták, hangszerek, újonnan megismert zenei műfajok felismerése, megnevezése hangzás alapján. A nemzeti opera keletkezéséről, jellegzetességeiről kiselőadás összeállítás. Jelentős zeneszerzők, előadóművészek életrajzi történeteinek megismerése, feldolgozása önállóan vagy tanári segítséggel. Összefüggések keresése a zenei korok és a történelmi események között.</p>
<p>A nemzeti romantika Európában (pl. nemzeti operák). A 19. sz. európai zeneművészetének alkotásai. <i>Zeneszerzők:</i> Schubert, Schumann, Chopin, Brahms, Dvořák, Smetana, Csajkovszkij, Muszorgszkij, Verdi, Wagner.</p> <p>Zenei hallás és kottaismeret Az énekelt és meghallgatott zenei szemelvények ritmikai, melodikai, szerkezeti stb. anyagához kapcsolódó tartalmak.</p>	<p>A romantikus zene stílusjegyeinek és műfajainak megismerése európai zeneszerzők alkotásaiból. A romantikus nagyzenekar hangzásának elemzése (hangszerek felismerése). Más földrész népzenejének meghallgatása autentikus előadásmódban.</p> <p>Előadási és dinamikai jelek értelmezése. A <i>szeptim</i> és <i>szeptim</i> hangközök felismerése kottaképről. 2#-es 2b-s hangnemekben való tájékozódás.</p>

Ellenőrzésre, értékelésre, mérésre vonatkozó ajánlatok

Az ellenőrzés, értékelés, mérés célja elsődlegesen a tanulók évfolyamonkénti haladásának, fejlődésének megállapítása. Az ének-zene tantárgy ellenőrzési, értékelési és mérési rendszerét az Apáczai Kiadó éves tananyaghoz kapcsolódó tanári Kézikönyve foglalja össze. Jellemzően féléves időszakot ajánl, összhangban az általánosan elfogadott értékelési rendszerrel. Ezen felül a tanulók zenei képességeinek rendszeresebb, rövidebb időszakokra eső, tájékoztató – előrejelző funkciójú mérése is ajánlott. Pl. szolmizációs készség, zeneelmélet, zenetörténet stb. A komplex értékelési rendszer funkciója, hogy a továbbhaladás feltételül megszabott „kvázi követelmények” teljesítésében hol tart a tanuló, illetve előző évfolyamról hozott, továbbá informális forrásokból szerzett képességei milyen mértékben fejlődtek, erősödtek.

A továbbhaladás feltételei**Interpretáció**

Az énekes tananyag felsorolt rétegeiből választott további 13 szemelvény megszólaltatása emlékezetből, köztük: verbunkos dallam éneklése stílushű előadásban; népies műdal éneklése szöveggel, emlékezetből.

Improvizáció

Dallamalkotás a népdalok megtanult dallam- és formaalkotási törvényszerűségei alapján.

Zenehallgatás

A magyar nemzeti romantika (az évfolyamon megismert) zeneszerzőinek és műveinek vázlatos ismertetése.

A 19. századi zeneművek megnevezése (szerző, cím) többször hallott részleteik alapján.

A romantika stílusjegyeinek szóbeli megfogalmazása.

A romantika jellegzetes műfajainak felsorolása.

Zenei hallás és kottaismeret

Tájékozódás a kottában: zeneművek (témák, szólamok) követése kottából.

Dúr és moll hangnemek azonosítása kottaképről 2 #-től 2b-ig.

Koncentráció

- Valamennyi művészeti ág leképződéseként megjelenő tantárgy (rajz és vizuális kultúra);
- Magyar nyelv és irodalom.

8. évfolyam

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Improvizáció <i>Dallammodellek:</i> a tanult zenei anyag tartalmi.</p> <p>Interpretáció Magyar népdalok (minden stílusrétegből válogatva). Más földrészek újabb dalai. Egyházi énekek. Bartók, Kodály és Bárdos műveinek énekes szemelvényei. A századforduló és a 20. század zeneirodalmának énekelhető szemelvényei. Többszólamú szemelvények.</p> <p>Zenehallgatás <i>Ismétlés anyaga:</i> a magyar és európai zeneművészet századai, Bartók Béla, Bárdos Lajos, Weiner Leó és más kortárs zeneszerzők. A zenei műfajok. A 20. század zenei irányzatainak kiemelkedő alkotásai, kortársművészet. <i>Szerzők:</i> Gershwin, Debussy, Ravel, Honegger, Prokofjev, Britten, Sztravinskij, Penderecki. <i>Irányzatok:</i> impresszionizmus, neoklasszicizmus, folklorizmus. <i>A dzsessz és a könnyűzene műfajai:</i> A dzsessz és jellegzetes műfajai. A zene szórakoztató funkciói: táncok a zenetörténetben (a szvittől a rock and rollig).</p> <p>A mai könnyűzene. Beatles, Presley, Webber.</p> <p>Zenei hallás és kottaismeret <i>Atonalitás, poliritmia.</i> A tanult énekes és hangszeres szemelvények anyaga.</p>	<p>A tanult népdal- és műzenei formákban és hangkészletekben önálló rögtönzés. Egy választott témakörhöz (pl. nemzeti ünnep, iskolai ünnepség, ballagás). Az osztály által összeállított énekes műsor előadása. A zenei könyvtár használata: a tanult dalok földrajzi, korrajzi, néprajzi vonatkozásainak gyűjtése; zenei műszavak, régies-népies szavak jelentésének önálló megismerése.</p> <p>Rendszerező ismétlés (a magyar és európai zeneművészet századainak és műfajainak áttekintése jellemző zenei szemelvények segítségével). Bartók és Kodály énekkari, zenekari és színpadi műveinek felismerése és megnevezése a hangzó részletek alapján. A 20. század zenei irányzatainak felismerése meghallgatott zeneművek részletei alapján. A zenei műfajok áttekintése és összefüggések keresése a társ-művészetek és a zene között (tánc az ismert történeti tánczenékhez).</p> <p>A dzsessz műfaji ismereteinek kapcsolása a meghallgatott műzenei anyaghoz.</p> <p>Tájékozódás a könnyű műfaj megjelenési formáiban, módjaiban (mindennapi hangzó zenei környezetünk jelenségeinek megismerése, értelmezése).</p> <p><i>Atonalitás, poliritmia</i> követése kottából. Minden eddigi feladattípus gyakorlása (összegzés).</p>

Ellenőrzésre, értékelésre, mérésre vonatkozó ajánlatok

Az ellenőrzés, értékelés, mérés célja elsődlegesen a tanulók évfolyamonkénti haladásának, fejlődésének megállapítása. Az ének-zene tantárgy ellenőrzési, értékelési és mérési rendszerét az Apáczai Kiadó éves tananyaghoz kapcsolódó tanári Kézikönyve foglalja össze. Jellemzően féléves időszakot ajánl, összhangban az általánosan elfogadott értékelési rendszerrel. Ezen felül a tanulók zenei képességeinek rendszeresebb,

rövidebb időszakokra eső, tájékoztató – előrejelző funkciójú mérése is ajánlott. Pl. szolmizációs készség, zeneelmélet, zenetörténet stb. A komplex értékelési rendszer funkciója, hogy a továbbhaladás feltételül megszabott „kvázi követelmények” teljesítésében hol tart a tanuló, illetve előző évfolyamról hozott, továbbá informális forrásokból szerzett képességei milyen mértékben fejlődtek, erősödtek.

A továbbhaladás feltételei

Interpretáció

Részvétel a csoportos éneklésben, előadásban. A dalanyag bővítése 13 énekes szemelvénnel.

Improvizáció

Rögtönzési feladatok a tanult nép- és műzenei formák felhasználásával.

Zenehallgatás

Többször hallott zeneművek elhelyezése a megfelelő zenetörténeti korszakokban.

Zenei hallás és kottaismeret

A leggyakoribb tempó- és dinamikai jelek alkalmazására való képesség a csoportos és egyéni éneklés során. A nyolc év anyagának összefoglalásaként könnyű dallamok, ritmusok olvasása-írása.

Koncentráció

- Valamennyi művészeti ág leképződéseként megjelenő tantárgy (rajz és vizuális kultúra);
- Magyar nyelv és irodalom;
- Mozgóképek és médiaismeret.

Javasolt közös zenei anyag (válogatva)

5–8. évfolyam Népdalok

A citrusfa levelestül, A csitári hegyek alatt, A jó lovas katonának, AVidrócki híres nyája, Ablakomba, ablakomba, Átal mennék, Csillagok, csillagok, Erdő, erdő de magas, Erdő, erdő, erdő, marosszéki, Érik a szőlő, Felülről fúj, Hull a szilva, Két tyúkom tavali, Madárka, madárka, Megyen már a hajnalcsillag, Nagyvárad kikötőben, Ősszel érik babám, Sárgul már a, Sej, Nagyabonyban, Szépen úszik a.

Énekes szemelvények a magyar zenetörténetből

Erkel–Kölcsey: *Himnusz*, Egressy–Vörösmarty: *Szózat*, Tinódi: *Egri históriának summája*, *Csinom Palkó*, *Tyukodi nóta*, *Ellopták szívemet* (Pálóczi Horváth Ádám gyűjtéséből)

Kossuth Lajos azt üzente, *Esik eső karikára*, *Most szép lenni katonának*, *Kecskemét is kiállítja*, Szedehelyi: *Magasan repül a daru*.

Énekes műzenei szemelvények

Bach: *Már nyugosznak a völgyek* (korál)

Bach: *Üdv rád és házad népére* (Parasztkantáta)

Haydn: *Erdő mélyén* (kánon)

Mozart: *Jöjj, drága május* (dal)

Mozart: *Csengettyű ária* (a *Varázsfuvola* c. operából)

Beethoven: *Marmotte* (dal)

Schubert: *A pisztráng* (dal)

Kodály: *Háry* (daljáték) – részletek

Bárdos: *Rétre hívó* (kánon)

Erkel: *Keserű bordal* (*Bánk bán* c. operából)

Erkel: *Meghalt a cselszövő* (*Hunyadi László* c. operából)

Zenehallgatási anyag

Vivaldi: *A négy évszak – É-dúr hegedűverseny (A tavasz) – f-moll hegedűverseny (A tél)*

Bach: *Már nyugosznak a völgyek* (korálfeldolgozás vegyeskarra)

Händel: *Halleluja* (kórus a *Messias* c. oratóriumból)

Händel: *Győzelmi dal* (a *Judás Makkabeus* c. oratóriumból)

Haydn: *G-dúr (Üstdob) szimfónia*

Mozart: *Egy kis éji zene*

Mozart: *Varázsfuvola*

Beethoven: *D-dúr hegedűverseny*

Schubert: *A pizstráng* (dal)

Schubert: *A-dúr zongoraötös – IV. tétel*

Schumann: „*Álmodozás*” (a *Gyermekjelenetek* c. zongorasorozatból)

Chopin: *g-moll mazurka* (Op. 24. No. 1.)

Chopin: *Grande Valse brillante*

Liszt: *XV. magyar rapszódia*

Verdi: *Rabszolgák kórusa* (a *Nabucco* c. operából)

Verdi: *Radames románca* (az *Aida* c. opera I. felvonásából)

Verdi: *Bevonulási induló* (az *Aida* c. opera II. felvonásából)

Muszorgszkij: *Egy kiállítás képei*

Smetana: *Moldva*

Dvořák: *e-moll (Újvilág) szimfónia*

Erkel: *Keserű bordal* (a *Bánk bán* c. opera I. felvonásából)

Erkel: *Bánk áriája* (a *Bánk bán* c. operából)

Erkel: *Meghalt a cselszövő – zárókórus* a *Hunyadi László* c. opera I. felvonásából)

Erkel: *Palotás* (a *Hunyadi László* c. operából)

Debussy: *Children's corner*

Bartók–Kodály: *Magyar népdalok* (énekhangra, zongorakísérettel)

Kodály: *Mátrai képek*

Kodály: *Székelyfonó*

Kodály: *Háry* (daljáték)

Kodály: *Kállai kettős*

Kodály: *Fölszállott a páva*

Kodály: *Esti dal*

Bartók: *Magyar képek*

Bartók: *Gyermekeknek* (I/18, II/31.)

Bartók: *Divertimento*

Sravinaky: *Petruska*

Britten: *Változatok és fuga egy Purcell-témára*

Gershwin: *Klára bölcsődala és Porgy dala* (a *Porgy és Bess* c. operából)

Gershwin: *A szegény ember gazdagságáról* (a *Porgy és Bess* c. operából)

Szörényi – Bródy: *István, a király* – szabadon választott részletek.

MŰVÉSZETEK VIZUÁLIS KULTÚRA

1–8. osztály

1–4. évfolyam

Célok és feladatok

A vizuális kultúra tanításának célja, hogy a művészeti alkotások értelmezésével fejlessze a tanulók vizuális megismerő-, befogadó- és alkotóképességét. A tantárgy célja nem csupán a kézügyesség fejlesztése. A művészeti látvány észlelésén, megfigyelésén és megbeszélésén keresztül fejlődik a tanulók szókinccse, kommunikációs készsége, gondolkodása, emlékezete, logikai készsége, esztétikai érzéke, sőt érzelmi élete is gazdagodik. Ez a komplex hatás nemcsak az alkotóképességekre hat pozitívan, hanem a tanulók szellemi gazdagodását is elősegíti. Az a cél, hogy a megismert műalkotás motiváló legyen, témája, színe, stílusa, kompozíciója stb. felkeltse a tanulók érdeklődését, kíváncsiságát, hozzásegítse a tanulókat a vizuális művészeti alkotások mélyebb átéléséhez, értelmezéséhez, és ezáltal maradandó élményt hagyjon bennük. Kíváncsiságukat élménygazdag, érdekes feladatokkal kelthetjük fel, és ezeken keresztül vezethetjük be őket a művészet birodalmába. Az a cél, hogy gondolkodtató, tartalmas, de ugyanakkor élményszerű, játékos feladatokat adjunk a tanulóknak, mert így jobban fejlődik a műalkotások iránti érzékenységük, és azok a képességek, készségek, amelyek a vizuális kommunikáció magasabb szintű műveléséhez, a látható világ használatához, alakításához, a kreativitás fejlesztéséhez szükségesek. Az a cél, hogy a képességek fejlesztése ne csak a hagyományos képző- és iparművészeti ágakon keresztül történjen. Fontos, hogy a tanulók térábrázoló képessége, formaérzéke, szín- és anyagismerete mellett fejlődjön az esztétikai- ítéletalkotási képességük, az ízlésük, kreativitásuk, képi gondolkodásuk és értékrendjük. Mivel a képzőművészet, a vizuális kommunikáció, illetve a tárgy- és környezetkultúra területei a különböző életkorokban, sőt személyenként is eltérő mértékben képesek kifejteni motiváló hatásukat, és különböző képességek fejlesztését teszik lehetővé, ezért célszerű a differenciált tevékenykedtetés alkalmazása.

Mindezek együttesét a művészeti nevelés során valósítjuk meg, amelynek érték közvetítő és -teremtő, egyben személyiségformáló szerepe igen jelentős. Mi a művészeti nevelés célja? Fogékonytá teszi a lelket, majd az értelmet annak érdekében, hogy a művészet élvezete igazi élménnyé válhasson mindenki számára, és a tanulók nyitottan, átéléssel és megértéssel, esztétikai fogékonysággal álljanak a műalkotások és az élet szépségei előtt. A vizuális kultúra megfelelő szintű tanítása meghatározó ismeretszerzési és -feldolgozási eszközt biztosít a többi műveltségi terület oktatásához, és hatással van azok elsajátításának színvonalára is.

A művészetekkel való foglalkozás megszépíti, feltölti, érzelmekkel gazdagítja a lelket. Már óvodában is nagyon szeretnek a gyerekek rajzolni, festeni, egyszerű tárgyakat készíteni, és erre a meglévő tudásra alapozva lehet felépíteni – a felfelé egyre bővülő – ismeretanyagot.

Az 1–4. osztályban a vizuális nevelés célja az érzelmi nevelés, a kreativitás, az esztétikai érzékenység fejlesztése mellett a vizuális szókinccs bővítése, a megfigyelőképesség fejlesztése a spontán rácsodálkozástól, gyönyörködéstől a képolvasásig. Tudjon véleményt mondani a látványról, és tudja továbbgondolni, továbbalakítani, ezáltal a képzeletét fejleszteni!

Fejlődjön a tér-, arány- és színérzék, az idő- és mozgásábrázolás, ismerjék meg a tanulók az alkalmazott eszközök, anyagok helyes használatát!

Éves óraszám

Évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Heti óra- szám	1,5	1,5	2	1,5	1,5	1,5	1	1
Éves óra- szám	55	55*	74*	55*	55	55	37	37

* A tantárgyi tanterv óraterve ajánlatát az egyes évfolyamokhoz hozzárendelt szabadon tervezhető órakerettel van mód biztosítani.

Fejlesztési feladatok

A képességek fejlesztése három fő képzési területen folyik.

Képzőművészet: műalkotások megismerése, olvasása, beszélgetés a műről, érzések kifejezése véleményalkotással. Hangsúlyozni kell az aktív szemlélet jelentőségét, hiszen tanításunk lényege, hogy tapasztalati úton, saját alkotásain keresztül jusson el a műalkotások megértéséhez és élvezéséhez.

Vizuális kommunikáció: a vizuális megismerést szolgáló gyakorlati tevékenységek (rajz, festmény, szobor, tárgy) és a vizuális közlések elemzése. Tudjanak a tanulók képi közléseket, jeleket, ábrákat, természeti látványt, formát értelmezni, térben tájékozódni!

Tárgy- és környezetkultúra: a közvetlen környezet (lakóhely, otthon, iskola) épületeinek és tárgyainak megismerése, elemzése, környezetalakító tevékenységek végzése, használati tárgyak tervezése és készítése!

Értsék meg a kultúra és a környezetvédelem fontosságát! Tudjanak örömet szerezni másoknak egy saját maguk által készített tárgy alkotásával!

A megismerő- és a befogadóképességek fejlesztése

Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége, motoros készségek

A vizuális nevelés gyakorlati tevékenységeinek egyik célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése. Fejlődjön a tanulók esztétikai érzéke, legyenek kíváncsiak, nyitottak különböző esztétikai élményekre, fejlődjön széperzéskük, tudják megkülönböztetni az ízléset az ízléstelentől! Találják meg a látványban rejlő szépséget, alakuljon ki a látványok élvezetének képessége.

– Gyűjtsenek közvetlen tapasztalatokat különböző látványról (textúra, szín, méret, térbeli elrendezés, mozgás)! Tudatosítsák az érzékelés különböző formáinak (látás, tapintás, hallás, kinetikus stb.) kapcsolatát! Vegyenek észre a látványban minél több részletet, majd próbálják alkotásaikban megörökíteni! A megfigyelőképesség fejlesztésével párhuzamosan a manuális készség életkornak megfelelő fejlesztése is cél.

– A tapasztalatok, élmények felhasználásával alkossanak szubjektív kompozíciókat, melyek a vizuális emlékezetüket és a kreativitásukat fejlesztik!

Ismeretszerzési képességek – tanulási képességek – térbeli tájékozódás

A fejlesztés átfogó célja, segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek a nagy mennyiségű képi információt, valamint az őket érő számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten kritikusan feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, arról önálló véleményt megfogalmazni, különös tekintettel azokra a látványokra, műalkotásokra, amelyek esetében az értelmezés nem teljesen magyarázható a textuális modellje alapján.

A vizuális kultúra feladatai segítik a vizuális információk formáinak és lelőhelyeinek megismerését (újság, könyv, plakátok, internet, kiállítások stb.).

Kommunikációs képességek

A fejlesztés célja a művészi és a köznapi vizuális közlések értelmezésének segítése, a kifejezés árnyaltságának fokozása, a környezet információinak felfogása, jelek, szimbólumok jelentésének megértése és értelmezése.

- Egyre magasabb szinten alkalmazza a tanuló a vizuális „nyelv” alapelemeit (pont, vonal, folt, forma, tónus, szín stb.) a közlő, kifejező szándékú alkotásokban!
- Képes legyen a tanuló egyéni kifejezőmóddal, saját stílusban élmények, látványok feldolgozására!
- Tudja alkalmazni a megismert formákat egyéni hangvétellő alkotásaiban (formai, színbeli átírás, átalakítás, torzítás, részek összekeverése stb.)!
- Fejlődik a kompozíciós készsége (ritmikus felületek, térkitöltés, képkivágás, lényegkiemelés, szimmetria).
- A síkbeli megjelenítés mellett alkalmazza a térbeli megjelenítés módszereit (vázlatok, tanulmányrajzok készítése)!

Kreativitás

Alkotóképességek

A vizuális nevelés kiemelt fontosságú feladata a kreativitás működtetése, illetve fejlesztése. A fejlesztés célja az örömteli, élményt nyújtó, a személyes megnyilvánulásnak legnagyobb teret adó alkotótevékenység megszerettetése, ezáltal a motiváció fokozása. A tanulók alkotóképessége, kreativitása a korosztály érdeklődéséhez közel álló feladatokkal fejleszhető. Kreatívvá és sikeressé csak az a gyermek válhat, aki kipróbálhatja ötleteit, és kialakíthatja egyéni stílusát. A gyermek művészete a játék, ezért ezen keresztül lehet megszerettetni vele a műalkotásokat, és ezáltal válhat később műélvező felnőtté. A játékban utánozza a felnőtteket, játékvilágot épít fel magának, és ezzel fejleszti képzeletét. Azáltal, hogy eljátssza a dolgokat vagy megrajzolja a formákat, egyúttal életre is kelti azokat. A lelkesedéssel, örömmel végzett munka és a jó hangulat a sikeres és eredményes munka feltétele.

Problémamegoldó képesség

A spirális felépítésnek megfelelően a feladatok fokozatosan önálló megoldása bizonyos rutinok, készségek kialakításával kezdődik.

Ismerje fel a tanuló az adott vizuális problémát, tudja értelmezni, majd találékonyan, leleményesen megoldani! Tudja az adott problémát saját képzeletével kiegészíteni, alkotó módon átalakítani, eredeti alkotásokat létrehozni!

Önismeret, önértékelés, önszabályozás

A vizuális nevelés gyakorlati tevékenységének szinte mindegyike – eredeti céljától függetlenül is – személyiségfejlesztő hatású. Motiváló hatásuk mellett segítik az érzelmi gazdagodást, az empátiát, az intuícións fejlesztését, az önálló ízlés, a belső igényesség kialakulását.

Ha a vizuális kultúra tantárgy feladatai érzelmileg közel állnak a tanulóhoz, ha bátran kísérletezhet egy-egy témával, technikával, egyéni anyaghasználattal, akkor növekszik alkotóképessége és kreativitása.

Ha sikerélményhez juttatjuk, dicsérettel, szereplési lehetőségekkel, egyedi megbízásokkal, akkor növekedhet a tanuló tettrekészsége, aktivitása, kitartása, és ezáltal egyre jobb, majd kiemelkedő eredményeket érhet el.

1. évfolyam

Éves óraszám: 55 óra

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Képzőművészet	A vizuális nyelv alapelemeinek (pont, vonal, folt, forma, tónus, szín) helyének meghatározása. A formák, a vonalfajták, fő- és mellékszín megnevezése, a színárnyalatok megkülönböztetése. Kiemelés mérettel és színnel.	Történetek, versek, kitalált dolgok vizuális megjelenítése. Átélt, elképzelt vagy hallott esemény vizuális megjelenítése. Kitalált történet eljátszása közösen készített bábokkal. Az évszakok jellemző színeinek festése. Tárgyak, egyéb formák megszemélyesítése.	Műalkotások és tanulói munkák szemlélése. Beszélgetés a látott formákról, színekről, elrendezésről (képolvasás). Közös beszélgetés a látványról, formákról, színekről (rácso-dálkozás, gyönyörködés, véleményalkotás). A legjellemzőbb külső tulajdonságok kiemelése. Versek és mesék cselekményének és szereplőinek megfigyelése és jellemzése.
Vizuális kommunikáció	Pontok, vonalak, foltok játékos alkalmazása a képeken. A jelek vizuális tulajdonságai (forma- és színegyszerűsítés). Tér-idő észlelése. A formák térkitöltő szerepe, a minták elrendezése a síkon.	Érdekes felület képzése a vizuális alapelemek változatos alkalmazásával (sűrűsödés, ritkulás, fedés, rétegződés, vékony, vastag, egyenes és hullámzó vonalak). Tárgyak és élőlények ábrázolása jellegzetes vonásainak kiemelésével. Egyszerű közlő ábrák készítése. Ritmikus felületek, mintasorok tervezése (pl. csomagolópapír).	Szabadkézi rajzolás, ismétlődés, ritmikus felületek megfigyelése (formák, árnyok, színek, felületek). Jelek, ábrák gyűjtése, válogatása. A néma beszéd (testmozgások, gesztusok) szavakba foglalása. Sorrendiség, időbeliség észlelése. Elemi térviszonyok megfigyelése, megbeszélése (lent-fent, jobbra-balra, elől-hátul).
Tárgy- és környezet-kultúra	Forma- és színisméltések, ritmusok. Díszítőminták. Környezetalakító tevékenység.	Egyszerű tárgyak (pl. játékok) készítése elképzelés alapján és mintakövetéssel. Teremdekoráció az évszakokhoz, ünnepekhez kapcsolódó saját készítésű képekkel, tárgyakkal.	Tárgyak formája és rendeltetése közötti összefüggés felfedezése, megbeszélése, tudatosítása. Eszköz nélkül végzett anyagalakítás.

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások

Mezopotámiai pecsénymó formák; Szerencsét hozó kék víziló (egyiptomi szobor); Paul Klee: Parányi mese egy parányi törpéről; Paul Cézanne: Húshagyókedd; Georges Seurat: A cirkusz; Albrecht Dürer: Virágok; Czóbel Béla: Fiú labdával; Egry József: Vihar után.

Technikák, anyagok

- Ceruza, színes ceruza, filctoll, kréta.
- Vízfestés, ecsettel és ujjal.
- Vegyes technikák: kréta és festék, filctoll és színes ceruza.
- Mintázás agyagból, plasztilinből.
- Tárgykollázs, konstruálás, anyagalakítás, hajtogatás, vágás (pl. papírból, textilből).
- Nyomatkészítés: levélnyomat, krumplinyomat, frottázs.

2. évfolyam**Éves óraszám: 55 óra**

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Képzőművészet	Egyszerű vonal-, folt-, színritmusok. Fő- és mellékszínek megkülönböztetése. A formák, színek elrendezése. Egyensúly, szimmetria, képi kiemelés. Többféle vizuális minőség alkalmazása egy képen belül (színárnyalatok, vonalvastagság, szabályos és szabálytalan, kicsi és nagy forma).	A zene hangulatának kifejezése mozgással, gesztusokkal, ecsetkezeléssel és színekkel. Történetek, versek, mesék, kitalált dolgok és események vizuális megjelenítése rajzban, festményben, szoborban. Térviszonyok megfigyelése és alkalmazása, térbeliség érzékeltetése takarással.	Az alkotómunkák témáihoz, hangulatához illeszkedő műalkotások megfigyelése, legfontosabb tulajdonságainak, jellemzőinek összegyűjtése (téma, szereplők, anyag, forma, szín, felület, térhatás, hangulat). A legismertebb festészeti műtípusok (pl. portré, tájkép) megismerése. A körplasztika és a dombormű jellemzőinek összehasonlítása (azonosságok és különbségek kiemelése). Néhány festmény és szobor alkotójának és a mű címének megnevezése.

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Vizuális kommunikáció	Vonalfajták (vékony-vastag, egyenes-görbe, szabályos-szabálytalan stb.) és a különböző vonalkarakterek megjelenítése. Különböző tónusok, sötét-világos kontraszt alkalmazása a formák kiemeléséhez. A síkbeli ábrázolás elemei (pont, vonal, folt, szín). A betű mint jel. Képirás. Titkosírás.	Élőlények, tárgyak ábrázolása közvetlen szemlélet és emlékezet alapján. Valóságtól eltérő, furcsa, mesebeli formák, karikatúrafigurák tervezése. Mimi-ka, grimasz tanulmányozása, utánzása, megjelenítése, felhasználása az élményfeldolgozásban. Vers, mese főszereplőjének karakteres kifejezése forma- és színtúlzásokkal. A tulajdonságok és a színek. A sötét-világos foltok formaképző, formakiemelő szerepének alkalmazása. Egyszerű képi jelek tervezése (pl. tantárgyak jele, saját tulajdonjel).	Tárgyak, anyagok gyűjtése, megfigyelése, külső tulajdonságainak összehasonlítása megadott szempontok alapján (anyag, jellemző forma és szín, változás, átalakulás). Karakteres emberi gesztusok (testbeszéd, mimika) olvasása és értelmezése. Átélt, elképzelt vagy hallott esemény (vers, mese) vizuális megjelenítése. A hangulat és a mimika közötti összefüggés megfigyelése. Egyszerű közlő ábrák, mindennapi magyarázó rajzok, jelek értelmezése, megfejtése (pl. tankönyv ábrái).
Tárgy- és környezetkultúra	A tartalom és forma összhangja. A tárgyak funkcionális megfelelő használata. Funkcionális és díszítő formálás. Díszítőminták.	Tárgyak készítése könnyen alakítható anyagokból (papír, textil, természeti formák). Síkbábok, origami formák, karácsonyi füzérek, farsangi álarcok és díszek, gyöngyfűzés és egyedi ajándékok készítése. Csomagolás készítése mintakövetéssel.	Összefüggés keresése a köznapi és ünnepi tárgyak formája, színe, díszítése, anyaga és rendeltetése között. Tárgyak csoportosítása megadott szempontok szerint. Játékok elemzése.

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások

Kandinszkij: Panel; Würtz Ádám: Meseillusztráció; Henri Rousseau: A víg tréfamesterek; Szyksznian Wanda: Lovas kép; Vincent van Gogh: Országút éjjel, Napraforgó; Leonardo da Vinci: Anghiari csata (részlet); Picasso: Paloma arcképe; Borsos Miklós: Női portré.

Technikák, anyagok

- Ceruza, színes ceruza, golyóstoll, kréta, olaj, pasztell.
- Vízfestés és vegyes technikák.
- Formálás agyagból, plasztilinből (pl. mintázás, hurkafelrakás, formába nyomás, pecsételés).
- Origami jellegű papírhajtogatás.
- Papírvágás, ragasztás.
- Dúckészítés, nyomtatás, nyomhagyás (pl. papír, termés, levél).
- Egyszerű bábkészítési technikák (pl. síkbáb, ujjbáb, hengerbáb).
- Konstruálás talált tárgyakból (pl. termékekből, dobozokból, textilből).

3. évfolyam

Éves óraszám: 74 óra

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK		TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak		kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Képzőművészet	<p>Vonal-, folt-, forma- és színritmusok. A 12 tagú színekör megismerése és a színárnyalatok kikeverése. A színek hangulati hatása. Kompozíciós megoldások (szimmetrikus, középpontos, átlós). Az anyagok felületének kifejezése különböző pont- és vonal-sűrűséggel (textúra-faktúra). Mintázás: dombormű és körplasztika.</p>		<p>Az egyéni és közös élmények feldolgozása rajzban, festményben, plasztikában. Képalakítás csoportmunkával (pl. víz alatti város, akvárium). Térbeliséget és mozgásfázisokat bemutató tanulmányrajzok készítése (oldal-, elől-, hátulnézet). Állókép-mozgóképek. Jellegzetes mozdulat kiemelése (holtpon). Különböző vonalminőségek és tónusok kialakításával változatos felületek leutánczása grafikai eszközökkel és kitalált minta tervezése. Gipszlenyomat készítése: a pozitív és negatív forma megkülönböztetése. A képzelőerő fejlesztése a valóságos formák különös, furcsa társításával.</p>	<p>Különböző események átélése, és az élmények szóbeli megfogalmazása (a történet hangulata, helyszín, a főszereplő jellemzése, érdekes részletek stb.). Műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése. Műalkotások összehasonlítása adott szempontok szerint (pl. téma, hangulat, szín, a kiemelés módja, az ecsetkezelés módjai, műfaj, technika). Egyes képzőművészeti műfajok: festészet, szobrászat és műtípusok (tájkép, csatakép, kisplasztika) jellemzőinek megbeszélése és kiemelése. Néhány tanult műalkotás alkotójának és a mű címének ismerete. A gipszöntés technikájának megismerése. Könyvtárhasználat. Kiállítás, helytörténeti gyűjtemény megtekintése.</p>

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Vizuális kommunikáció	Egyszerű közlő ábrák értelmezése és készítése. A jellemző nézet és a forma jele. A körvonal és a folt. A forma egyszerűsítése foltra. A folt mint a felület betöltésének eszköze. A befoglaló forma. A képregény rajzolásának jellegzetességei: közelkép, távolkép, időrendiség. A térbeliség megjelenítése síkon. Tömeg-alaprajz. Tájékozódás az alaprajzon, jelek olvasása. Piktogram, felül- és oldalnézet, formaredukció	Egyszerű természeti vagy mesterséges tárgy ábrázolása látvány szerint, majd elől- és oldalnézetből (pl. játékbaba, autó). Tervezés az egyszerűsített formával. Fantáziálás: körvonalról a belső részletekig. Dekoratív díszítőfelület tervezése (papírdúc). Élmények, változások, események ábrázolása képsorokkal (képregény). Egyszerű összefüggések ábrázolása magyarázó rajzzal. Konkrét útvonal megrajzolása emlékezetből. Elképzelt tér ábrázolása felülnézetből, esetleg makettjének közös elkészítése (pl. vár alaprajza és tömege, különleges, titkos varázstérkép).	Különböző tárgyak külső jegyeinek összehasonlítása, a tárgyak vizuális jellemzőinek megállapítása (sík vagy térforma, áttört vagy tömbszerű, szögletes vagy gömbölyű stb.). A művészi átalakítás jellemzői: forma-redukció. Példák keresése a népművészetben, a képzőművészetben és a mesékben. Az esemény sorrendjének értelmezése fázisrajzok alapján. Képes történetek régebbi korokból (pl. a firenzei Paradicsomkapu). Képi információk értelmezése: egyszerűség, érthetőség, a jelek és a jelentés viszonya. Tájékozódás a lakóhelyen és környékén. Egyszerű alaprajzok és térképek olvasása, értelmezése. Az alaprajz fogalmának megismerése. A felülnézeti ábrázolás jellegzetességeinek felfedezése. Nagyítás, kicsinyítés, arányok tanulmányozása.
Tárgy- és környezetkultúra	A használati tárgyak külső megjelenése és funkciója (használata) közti összefüggés. Anyagszerűség. A tervezés eszköze a vonal. Vázolás a befoglaló formától a részletekig.	Egy elképzelt funkciónak megfelelő egyszerű tárgy tervezése (vázlatok, működés, fázisok). A tárgyalakító folyamat végigvitele az ötlettől a megvalósításig. Környezetalakító tevékenység (pl. a terem átrendezése). Ajándék készítése gyöngyből, textilből.	Formaelemzés: használati tárgyak, játékok. A játékok anyagainak megfigyelése (természetes és mesterséges). Régi és mai tárgyak képen és a valóságban. A funkcionális, használható tárgy készítésének szabályai (közös beszélgetés). Néhány tárgy készítésének lépései, a tárgyalakítás folyamatának megbeszélése vagy megnézése filmen.

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások

Ferenczy Noémi: Teremtés, Kalotaszegi világfa; Giotto: Krisztus születése; Michelangelo: Ádám teremtése, Brüggei Madonna; Fényes Adolf: Testvérek; Ferenczy Károly: Kődobáló fiúk; Glatz Oszkár: Birkózó fiúk; Picasso: Az első lépések; Leonardo: Tanulmányrajz a madár repüléséről; Limbourg testvérek: Kalendárium Berry herceg óraskönyvéből; Diósgyőri vár; Wágner Sándor: Dugovics Titusz önfeláldozása; id. Pieter Bruegel: Gyermekjátékok.

Technikák, anyagok

- Ceruza, színes ceruza, filctoll, kréta, golyóstoll.
- Festés temperával, vízfestéssel. Vegyes technika (kréta, festék). Viaszkarc.
- A mintázás újabb technológiai változatai: építés lapokból szabásminták alapján, díszítés nyomhagyással.
- Különféle tárgy- és anyagnyomatok, kollázs technikák.
- Papírtárgyak, papírmunkák (kivágások, papírmetszetek, mozaik, kollázs).
- Konstruálás különböző modellező anyagokból (textil, papír, agyag, talált tárgyak, termékek).
- Ismeretek a megismert műalkotás-technikákról (akvarell, olajfestmény, kő, agyag-, bronzszobor).

Továbbfejlesztési alapok

Az első, második és harmadik évfolyam végén a kerettanterv nem határoz meg kimeneti követelményeket.

Az első három év programjában a vizuális kultúra tanításának elsődleges célja, hogy a tanulók örömmel vegyenek részt az alkotómunkában. Érdeklődéssel, kíváncsian figyeljen környezetére és a feladatokra, törekedjen élményeit, elképzeléseit minél érdekesebben és változatosabban megörökíteni! Szívesen kísérletezzon új technikákkal! Ne végeredmény-centrikusan, hanem folyamatában értékeljük a feladatok elvégzését!

4. évfolyam

Éves óraszám: 55 óra

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Képzőművészet	Ellentétek ismerete és alkalmazása az alkotásban: színkontraszt, vonalkontraszt, tónuskontraszt. Színkeverés: derítés, tompítás. Kiemelés forma- és színminőséggel, mérettel, elhelyezéssel, kontraszttal, vonalvastagsággal. A színek hangulati hatása. Tulajdonságok kifejezése színekkel. Kompozíciós eljárások. Egyensúly és feszültség. Szimmetria és aszimmetria.	Képek, látványok, események leírása, a leírás alapján kép készítése. Élmények, emlékek, gondolatok feldolgozása közös alkotásokban (pl. utcakép). Csoportmunka: színtorony vagy színpiramis festése. Adott műalkotás vagy festmény dramatikus eljátszása közösen (megmozdul a szobor, hogyan folytatódik a kép cselekménye, mire gondol a főszereplő). Képek, tárgyak jelentésmódosítása formaátírással, átszínezéssel, meg személyesítéssel. Szokatlan forma kialakítása a különböző részletek egy képpé formálásával.	Műalkotások csoportosítása különböző szempontok alapján. Műalkotások származási helyének megkeresése térképen. Elemző beszélgetés műalkotásokról. Képzőművészeti alkotások leírása, a legfontosabb vizuális nyelvi, kompozíciós hatás értelmezése. Egyes képzőművészeti műtípusok jellemzői (tájkép, életkép, történelmi kép, illusztráció, csendélet, portré, enteriőr, lovas szobor, kispasztika). Műalkotások elemzése az adott vizuális témákhoz kapcsolódóan (motiválás, hangulatkeltés). Emberi karakterek, jellemek és magatartásformák megfigyelése a művészi ábrázolásokban. Néhány festmény, grafika és szobor szerzőjének és a mű címének ismerete.

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Vizuális kommunikáció	<p>Egyszerű közlő ábrák értelmezése, készítése. A formák és a színek kifejező elrendezése a képmezőben. A térbeliség hangsúlyozásának eszköze a formakövető tónusozó vonal. Fényárnyék megfigyelése és érzékeltetése tónusfokozatokkal.</p> <p>Formaegyszerűsítés – a forma jele.</p> <p>A sötét-világos, hideg-meleg színkontrasztok figyelemfelhívó jellege.</p> <p>Pozitív-negatív forma.</p>	<p>Tervezés a leegyszerűsített formák felhasználásával (pl. memóriajáték, virágdominó, emblémák). A színek hangulati hatásának alkalmazása az évszakok bemutatására (naptárlapok, évszaktündér tervezése). Természet utáni tanulmányok készítése természeti formákról. A modellek rálátásos ábrázolása megfigyelés alapján (szín- és tónusos megjelenítés).</p> <p>Csendélet festése. Dekoratív felület tervezése a valóságos forma egyszerűsítésével, továbbgondolásával. Érdekes faktúrák kialakítása pontok, vonalak és foltok segítségével. A jelalkotó forma: vonal és színredukciók. Tervezés a látványtól az ábráig. Egyszerű térosztásokat közlő alap- és térképvázlatok készítése. A fekete-fehér kontrasztra épülő szimmetrikus papírkivágás készítése.</p>	<p>Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása, „olvasása”, értelmezése.</p> <p>Márkajelek, emblémák viseletünkben. Térkifejezési módok: a takarás, a lejjebb-feljebb helyezés, előtér-háttér. A felülnézet. A formakarakter és a részletek megfigyelése, magyarázó rajzok, metszetek, nagyított részletek és folyamatábrák elemzése.</p> <p>Magyarázó rajzok, folyamatábrák értelmezése. Az ábra és a látvány kapcsolatának elemzése. A színismeretek összefoglaló áttekintése. Sík- és térformák jellemzői.</p>
Tárgy- és környezetkultúra	<p>Az egyéni stílus jellemzői. A rendeltetés, az anyag, a forma, a díszítés és a méret összehasonlítása, a célnak megfelelő megválasztása. Forma- és színritmus. Az épület külső kifejezőeszközei: méret, tömeg, tagoltság, anyag, hely. Homlokzat- és alaprajz. Illúzió a térábrázolásban.</p> <p>Optikai csalódások, lehetetlen, kétértelmű helyzetek.</p>	<p>Egyéni igényt kielégítő tárgyak készítése. A mintaképzés különböző lehetőségeinek megismerése és alkalmazása különböző textiltervek készítésénél (pl. kockás anyag). Emblémák, piktogramok tervezése.</p> <p>Környezetalakító tevékenység: az utcakép közízlést formáló dekorációi.</p> <p>Egyszerű tárgy, épület modellezése. Makett készítés szabásminta alapján.</p> <p>Egyszerű tömeg, az alaprajz és a homlokzat egyeztetése.</p> <p>Álomképszerű jelenet tervezése valóságos és kitalált formák összekeverésével (pl. fantáziaváros, élet egy távoli bolygón).</p>	<p>Köznapi és ünnepi tárgy elemzése, a rendeltetés, az anyag, a méret, a forma bemutatásával. A viseletdivat változásának megismerése.</p> <p>Régi korok öltözködési szokásai és a mai divat. Beszélgetés az alkalomhoz illő viseletekről. Az egyéni ízlés. Az épített környezet és egyes épülettípusok (pl. lakó- és középület) elemzése.</p> <p>A rendeltetés és a forma összefüggésének vizsgálata. A népi építészet emlékeinek megismerése. Nevezetes épületek. A helytörténeti gyűjtemények és a lakóhely múzeumainak megismerése.</p> <p>Könyvtárhasználat.</p>

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások

Giuseppe Arcimboldo: Az őszi; id. Pieter Bruegel: Babel tornya, Tél; Zórád Ernő: Hegyalja út – Fehérsas tér; Pollack Mihály: Magyar Nemzeti Múzeum; M. C. Escher: Belvedere; Frans Hals: Dada a gyermekkel; Aba-Novák Vilmos: Álarckészítő; Auguste Renoir: Krizantémcsokor; Kisalföldi mángorló (Néprajzi Múzeum); Bakonyi cifraszűr (Néprajzi Múzeum); Albrecht Dürer: Nyúl; Jan Brueghel: A Paradicsom, Perui totemoszlop.

Technikák, anyagok

- az előző években már tanult technikákon kívül;
- kollázs, fonás, madzagszövés, gyöngyfűzés;
- textil-, drót- és papírplasztikák és tárgykonstrukciók, modellek;
- művészeti technikák ismertetése a megismert műtípusok kapcsán (pl. egyedi rajz, sokszorosító grafika, olajfestés, freskó, bronzöntés, kőfaragás, fafaragás, agyagmunka).

Timeneti követelmény

Természet utáni tanulmányok készítése: felismeri és elemzi a forma jellemzőit, halvány vonalakkal felvázolja a tömeget, a térbeli helyzetet jelöli a forma lejjebb-feljebb helyezéssel és a takarásokkal. Néhány tónus alkalmazásával kifejezi a domborodást, megkülönbözteti a megvilágított és az árnyékos oldalt.

Kompozíciós feladatok: kiemeli egy hallott vagy kitalált történet főszereplőjét, az ábrázolásban tudja hangsúlyozni mérettel, színnel, elhelyezéssel. A felületalakításban változatos faktúrákat alkalmaz, többféle technikát ismer.

Színismeret: megnevezi a fő- és mellékszíneket, tudja keletkezésük módját. Ismeri a 12 tagú színek színneinek kikeverését 3 főszínből kiindulva.

Tárgykészítés: Ötletes ajándéktárgyakat készít alkalmakra. Képes az elemzett mindennapi tárgyak, eszközök formája (anyaga, mérete) és funkciója (jelentése) közötti kapcsolat felismerésére.

Műalkotás-elemzés: a képolvástól eljutott a tanuló a művészeti élmények árnyaltabb kifejezéséig. Ismeri a képzőművészet több műtípusát. Felismeri és megnevezi a tanult műalkotások közül háromnak az alkotóját és címét.

Ajánlások értékelési eljárásokra

Az értékelés nélkülözhetetlen az oktatás folyamatában, hiszen ezáltal kapnak a tanulók folyamatos visszajelzést a teljesítményük minőségéről és az elért eredményekről. Az értékelés stílusa formálja a tanuló magatartását, motivál, alakítja az önértékelést és a közösség mércéjét, tájékoztatja a szülőket az elért eredményekről.

Az értékelés stílusa akkor jó, ha elősegíti a gyermek fejlődését. A következetes, differenciált, türelmes hangnemű, pozitívumokat hangsúlyozó értékelés fejleszti a tanulók önértékelő képességét, ami az önálló munkavégzés egyik feltétele.

A jól motivált tanulók nem kötelességből, hanem a siker élményéért végzik feladatukat.

Az értékelés akkor hátrányos, ha szubjektív, a hangulattól függően következetlen, igazságtalan, ha szorongást kelt, ha nem a teljesítményre összpontosít, és ha a tanuló nem érzi és tudja a javítás lehetőségeit. Túlzottan gyakori ellenőrzés és értékelés nem szükséges, mert nem hat kedvezően a kreatív fejlődésre. Az állandó visszajelzés gátolja a szabad asszociációt, a tévedés szabadságát.

A tanári munka gyakori hibája, ha a tanulók ellenőrzése nem válik értékeléssé. A visszajelzés hiánya miatt a tanulók nem érzik tevékenységük erőnyeit és hibáit, ezért egy idő után passzívakká válhatnak.

A megerősítés, értékelés módszerei

Szóbeli értékelés

A tanulók tanórai aktivitása, a munkamorál, a munkatempó, a munka minősége javul az ösztönző, biztató tanári értékelés segítségével. Fejlesztő hatású az óra végén tartott közös értékelés, ahol a tanulók is elmondhatják véleményüket nemcsak saját, de mások munkájáról is. Az egymástól kapott ötletek, tanácsok is nagyon hasznosak. Mindenképpen pozitív értékelést kapjon az a tanuló, aki munkáját igyekezettel, szorgalommal végezte, és képességeihez mérten a legjobbat nyújtotta.

Írásbeli értékelés

Az alsó tagozaton csak a negyedik évfolyamon osztályozunk. Az alsóbb évfolyamokon a tanító szóban értékeli a tanulók teljesítményét, a szülőket pedig írásban tájékoztatja a tanulók tevékenységének erényeiről és hibáiról. Az írásbeli értékelés akkor jó, ha a szülő a segítő hozzáállást látja, és egyértelműen tájékoztatja a tanulót illetve a szülőt az elért teljesítményéről, konkrét eredményekre vonatkozik, s megjelöli a továbbhaladást segítő javaslatokat, a pozitívumok mellett a negatívumokra is felhívja a figyelmet. Az általánosító, sematikus értékelés nem eredményes, nincs fejlesztő hatása, mert a tanuló, ha nem érzi a továbbhaladáshoz szükséges feladatokat, akkor passzívvá is válhat.

Osztályozás

A negyedik évfolyamtól kezdve már osztályozással is értékeljük a tanulók teljesítményét.

Az osztályzatokat érthető, világos szöveges értékeléssel is ki kell egészíteni, hiszen a művészi munka nem mérhető számokban.

Fontos, hogy az osztályzatok mellé egyénre szabott szóbeli kritikát is kapjanak a tanulók. Érezzék a tanár segítőkész, pozitív hozzáállását, mert az elismerő értékelés többet segít, mint a korholás. Ne adjunk jegyet minden tanórán! Az elsajátítás, vázlatok, tervek készítésének időszakában csak szóbeli értékelés legyen, és csak egy-egy nagyobb tartalmi egységet átfogó időszakot zárjanak le osztályzattal a tanítók. Ez elősegíti a nyugodt alkotói légkör létrejöttét, és biztosítja a szabad kísérletezés lehetőségét. Ez egyben rajztanítás egyik legfontosabb célja, hiszen a művészi munka nem mérhető számokban.

5–8. évfolyam

Célok és feladatok

A vizuális kultúra tanításának célja, hogy a művészeti alkotások értelmezésével fejlessze a tanulók vizuális megismerő-, befogadó- és alkotóképességét. A tantárgy célja nem csupán a kézügyesség fejlesztése. A művészeti látvány észlelésén, megfigyelésén és megbeszélésén keresztül fejlődik a tanulók szókinccse, kommunikációs készsége, gondolkodása, emlékezete, logikai készsége, esztétikai érzéke, sőt értelmi élete is gazdagodik. Ez a komplex hatás nemcsak az alkotóképességekre hat pozitívan, hanem a tanulók szellemi gazdagodását is elősegíti. Cél, hogy a megismert műalkotás motiváló legyen, témája, színe, stílusa, kompozíciója stb. felkeltse a tanulók érdeklődését, kíváncsiságát, és ezáltal hozzásegítse a tanulókat a vizuális művészeti alkotások mélyebb átéléséhez, értelmezéséhez, és ezáltal maradandó élményt hagyjon bennük. Kíváncsiságukat élménygazdag, érdekes feladatokkal kelthetjük fel, és ezeken keresztül vezethetjük be a művészet birodalmába. Cél, hogy gondolkodtató, tartalmas, de ugyanakkor élményszerű, játékos feladatokat adjunk a tanulóknak, mert így jobban fejlődik a műalkotások iránti érzékenységük és azok a képességek, készségek,

amelyek a vizuális kommunikáció magasabb szintű műveléséhez, a látható világ használatához, alakításához, a kreativitás fejlesztéséhez szükségesek. Cél, hogy a képességek fejlesztése ne csak a hagyományos képző- és iparművészeti ágakon keresztül történjen. Fontos, hogy a tanulók térábrázoló képessége, formaérzéke, szín- és anyagismerete mellett fejlődjön az esztétikai ítéletalkotó képességük, az ízlésük, kreativitásuk, képi gondolkodásuk és értékrendjük. Mivel a képzőművészet, a vizuális kommunikáció, illetve a tárgy- és környezetkultúra területei a különböző életkorokban, sőt személyenként is eltérő mértékben képesek kifejteni motiváló hatásukat, és különböző képességek fejlesztését teszik lehetővé, ezért célunk a differenciált tevékenykedtetés alkalmazása.

Mindezek együttesét a művészeti nevelés során valósítjuk meg, amelynek értékközvetítő és -teremtő, egyben személyiségformáló szerepe igen jelentős. Mi a művészeti nevelés célja?

Fogékonytá teszi a lelket, majd az értelmet annak érdekében, hogy a művészet élvezete igazi élménnyé válhasson mindenki számára, és a tanulók nyitottan, átéléssel és megértéssel, esztétikai fogékonysággal álljanak a műalkotások és az élet szépségei előtt. A vizuális kultúra megfelelő szintű tanítása meghatározó ismeretszerzési és feldolgozási eszközt biztosít a többi műveltségi terület oktatásához, és hatással van azok elsajátításának színvonalára is.

A művészetekkel való foglalkozás megszépíti, feltölti, érzelmekkel gazdagítja a lelket. Már óvodában is nagyon szeretnek a gyerekek rajzolni, festeni, egyszerű tárgyakat készíteni, és erre a meglévő tudásra alapozva lehet felépíteni – a felfelé egyre bővülő – ismeretanyagot.

Az 5–8. évfolyamon a vizuális nevelés célja az esztétikai igény, az érdeklődés felkeltése a művészeti emlékek megismerése irányában. Fontos feladat az általános műveltség kibővítése mind elméleti (művészettörténeti ismeretek, fogalmak), mind gyakorlati (rajzolás, festés, szobrászati és kézműves) tevékenységek által. Törekedni kell a síkbeli, térbeli kifejezőeszközök, a térábrázolási konvenciók, a színtani ismeretek, a tervezési és elemi konstruálási eljárások szabályainak megismertetésére. Cél az egyetemes kultúrtörténet alapjainak megismertetése a tanulókkal.

Az eredményes művészeti nevelés lényege, hogy az aktív szemlélődés és kevés szóval történő elemzés után tapasztalati úton jussanak el a tanulók a műalkotások megértéséhez. Az elméleti ismeretekre épülő tevékenykedtető, kreatív gyakorlati feladatok megoldásán keresztül észrevétlenül sajátítják és mélyítik el a tanulók az elméleti ismereteket. A komplex feladatok a tantárgyi koncentráció alkotó jellegű alkalmazását teszik lehetővé. Cél a különböző tevékenységformák eredményes egymásra épülése: műelemzési gyakorlatok és szakkifejezések megismerése, alkalmazása, a megfigyelőképesség és befogadóképesség fejlesztése az összehasonlító műelemzések segítségével, majd kreatív alkotómunka a megszerzett ismeretek gyakorlati alkalmazásával. Ebben a korosztályban egyre kritikusabban nézik a tanulók nemcsak a környezetüket, hanem saját tevékenységüket és viselkedésüket is. A tantárgy célja, hogy a korábbi években meglévő spontán érdeklődés megmaradjon, és alakuljon ki a tanulóknál az alkotó szemlélet, melyhez minden szakmai ismeret (anyagérzék, formaérzék, térérzék, kompozíciós és színérzék) elsajátítható. Az egyik legfontosabb cél, hogy érdeklődéssel, kíváncsian forduljanak a művészetek és a művészettörténeti emlékek megismerése irányába, ismerjék meg a kutatás örömeit és a megismeréshez vezető módszereket (könyvek, újságok, film, múzeumok, internet).

Fejlesztési feladatok

Megismerő- és befogadóképességek

Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége, motoros készségek

A vizuális nevelés gyakorlati tevékenységeinek egyik célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés. Tudatosítani kell az érzékelés különböző formáinak (látás, tapintás, hallás stb.) kapcsolatát. Ki kell alakítani a látványok élvezetének képességét. Fejleszteni kell a kézügyességet is az életkornak megfelelő feladatokkal.

Igényeljék az esztétikai minőség jelenlétét! Legyenek igényesek munkájuk során!

Értsék meg a természeti és mesterséges formákban rejlő törvényszerűségeket, a formaszervezet – funkció összefüggéseit!

Ismeretszerzési képességek, tanulási képességek, térbeli tájékozódás

A fejlesztés átfogó célja, hogy segítse a tanulókat abban, hogy képesek legyenek nagy mennyiségű képi információt és a környezetükből érkező különböző vizuális hatást kritikusan feldolgozni. Tudják megkülönböztetni a szépet az ízléstelentől és a giccesstől! Nyitottak legyenek az új iránt, de ne fogadjanak el kritika nélkül mindent! Alakítsanak ki helyes esztétikai értékrendet, és törekedjenek a pozitív egyéni vélemény kialakítására!

Kommunikációs képességek

A fejlesztés célja a művészi és a köznapi vizuális közlések segítése, a kifejezés árnyaltságának fokozása. A vizuális nyelv alapelemeinek (pont, vonal, folt, tónus, szín, forma) tudatos alkalmazása a közlő, kifejező szándékú alkotásokban.

A cél, hogy legyenek értő használói környezetük vizuális információinak, legyenek képesek a szöveges és képi közlés összekapcsolására és együttes alkalmazására. Ismerjék a tömegkommunikáció legfontosabb formáit!

Kreativitás

Alkotóképességek

A vizuális nevelés kiemelt fontosságú feladata a kreativitás működtetése és fejlesztése. Célunk, hogy az érdekes, változatos alkotótevékenység motiválja a tanulókat, működésbe hozza alkotókedvüket és képzelőerejüket. A jól motivált tanuló eredményesebbé és sikeresebbé válik. Szeretik a szokatlan megoldásokat, ezért gyakran iktassunk be a korosztály érdeklődéséhez közel álló újszerű feladatokat! A művészeti stílusok tanítása ne csak elméleti síkon történjen! Az eredményes művészeti nevelés lényege, hogy a tanuló produktív vagy reprodukív módon kipróbálhatja a különböző stílusokat. Az aktív módon, tapasztalati úton megszerzett tudás eredményesebbé és maradandóbbá teszi az ismereteket.

Problémamegoldó képesség

A spirális felépítésnek megfelelően a feladatok fokozottan önálló megoldása rutinok, készségek kialakításával kezdődik, és egyre önállóbban végzett tevékenységekig jut el.

Önismeret, önértékelés, önszabályozás

A vizuális nevelés gyakorlati tevékenységeinek szinte mindegyike – eredeti céljától függetlenül is – személyiségfejlesztő hatású. Motiváló hatásuk mellett segítik az érzelmi gazdagodást, az aktivitást, si-

kerélményt szereznek, növelik a tudásvágyat, fejlesztik az önértékelő képességet, az ízlést, és elősegítik a belső igényesség kifejlődését. Saját munkájának másokéhoz hasonlítása során kritikai érzéke fejlődik, mely segíti a helyes én-kép kialakítását.

5. évfolyam

Éves óraszám: 55 óra

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Képzőművészet	A sík- és térbeli kifejezés, közlés, vizuális nyelvi elemek (vonal, sík, forma, szín) használata. Textúra, faktúra. A vonal térkifejező, formahatároló, figyelemvezető, kiemelő szerepe. Vonalfajták. A színek hangulati hatása, figyelemfelhívó jellege. A mozgás kifejezése (formaismétlés, mozgásfázisok, ritmus).	Felületképzés különböző anyagokkal. Faktúra. A véletlen hatások kreatív beépítése a térbeli és síkbeli kompozíciókba. A forma jellegzetes felülete. Kompozíció tervezése a különböző léptékű mintákkal. Rekonstrukciós feladatok a műalkotás-elemzéshez kapcsolódóan. Műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtése: könyvtárhasználat, múzeumok. Szabad asszociációs játékok a színek tulajdonságaiból kiindulva. Hang és kép együttes alkalmazása. Mozcásélmények megjelenítése a témának megfelelő grafikai, plasztikai eszközökkel. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Irodalmi, zenei, filmes vagy személyes élmények megjelenítése. Illusztráció. Látványok, műalkotások képi, plasztikai átrása, egyszerűsítése, átalakítása. Különböző festőtechnikák kipróbálása.	Ismerkedés a műalkotásokkal. Elemző beszélgetés műalkotásokról a különféle feladatokhoz és stíluskorszakokhoz kapcsolódva. A képzőművészeti ágak (építészet, szobrászat, festészet, grafika, iparművészet, népművészet) és a műfajok (dombormű, körplasztika) főbb jellemzői. A megfigyelt műalkotások technikájának megismerése (akvarell, olaj, mintázás, faragás), és egyes technikák alkalmazása. Művészettörténeti ismeretek: <i>őskori művészet, Egyiptom művészete, Mezopotámia művészete, Görög művészet, Római művészet.</i> Népművészeti alkotások néhány jellegzetes példája (szerszám, fafaragás, bútorok, tojásfestés). Helytörténeti múzeumok látogatása és a Szépművészeti Múzeum gyűjteményének megismerése (egyiptomi, görög és római emlékek).

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Vizuális kommunikáció	<p>A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, tájékoztató, felhívó szerepe. Vázoló és formakövető vonalak, tónusfokozatok. Ön- és vetett árnyék, bevetett árnyék. Előtér, háttér, takarások. Anyagszerű felület. Textúra, faktúra. A színek tulajdonságai. Színkompozíció. A színek tulajdonságai. Színkompozíció. A színek jellemzői (színezet, tónus, telítettség). Hideg és meleg színek. Semleges és tarka színek. A színek hangulati hatása, tulajdonságokhoz, érzelmekhez kötődő színek.</p>	<p>Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése szabadkézi rajzban. Látvány utáni és képzeletbeli rajzok készítése. Modellek térbeli helyzetének, arányainak és színviszonyainak megfigyelése és a nézőpontnak megfelelő grafikus és színes nézeti ábrázolása. Formák származtatása egyszerű geometrikus alakzatokból. Változatos felületképzés különböző faktúrák alkalmazásával. Forma- és színredukciók alkalmazása a tervezésben. Forma és szövegfolt harmonikus egysége különböző közlésekben. Képi utasítások létrehozása. Tervvázlatok készítése. Színkeverési feladatok: – térhatás elérése semleges és tiszta színek árnyalataival; – tulajdonságok kifejezése derített és tompított színárnyalatokkal; – monokróm képek; – a színek hangulati hatásának alkalmazása egy fantasztikus történet illusztrálásában.</p>	<p>Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján a célirányos figyelem fejlesztése céljából. Térbeli helyzetek meghatározása viszonyítással. Térjelölési lehetőségek síkon (lejjebb-feljebb helyezés, takarás, elől-, oldal- és felülnézetek). Térkifejező ábrázolás. A nagy rálátás. Síkszerűség, testesség. A részformák kapcsolódása. A testesség megjelenítése tónusokkal. Sötét-világos kontraszt. A közvetlen kommunikáció (testbeszéd, gesztus) és a rögzített (írás, képírás, ábrázolás) vizuális közlés köznapi és művészi formái. A tónus és színkontrasztok figyelemfelhívó szerepe. A képi közlések szabályai. Rajzos és írásos válasz szóbeli vagy írásbeli kérdésekre. Önálló kérdések megfogalmazása a tárgyalt témával kapcsolatban.</p>
Tárgy- és környezetkultúra	<p>A vizuális nyelvi elemek funkcionális és díszítő szerepe. A látványtól a jelig. Forma-redukció.</p>	<p>Egyszerű képzőművészeti használatok használata. Egy saját használatra készülő egyszerű tárgy (pl. ruha, ékszer, álarc, társasjáték, taneszköz) létrehozása. Természeti „előképek” alkalmazása a tárgytervezői feladatokban. Tervvázlatok készítése. Saját elképzelések megvalósítása.</p>	<p>Tárgyakkal kapcsolatos információk gyűjtése. A tárgy stílusa és a felhasználói igény közti kapcsolat felismerése. A tárgyalkotó művészet területei: <i>formatervezés, iparművészet, népművészet</i>. Ismerkedés egyszerű tárgykészítő technikákkal.</p>

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások

Őskor:

a Stonehenge-i megalit építmény; barlangfestmények: Altamira, Lascaux; a Willendorfi Vénusz.

Egyiptom:

az egyiptomi sírépítmények (Dzsószer lépcsős piramisa és a gizai piramisegyüttes – Kheopsz, Khephrén, Mükerinosz); Királyok Völgye (Tutanhamon sziklasírja; Tutanhamon koporsói – hatalmi jelképek és amulettek); Karnaki nagytemplom; II. Ramszesz sziklatemploma (Abu-Szimbel); falfestmények (a Halastó, A fáraó vadászata); szobrok (az Írnok, Rahotep és Nofret, Nofertiti királyné mellszobra).

Mezopotámia:

Zikkurat; Gudea szobra; vadászjelenet Assurbanipal ninivei palotájából; kapuőrző lény II. Asszurnaszirpal nimrúdi palotájából; Hammurapi törvénykönyve; Babilon (Istar-kapu).

Görög művészet:

Knósszoszi palota (Kréta); az Oroszlán-kapu; Atreusz kincsháza (Mükéné); Az athéni Akropolisz; Polükleitosz: Lándzsavívő; Müron: Diszkoszvető; Laokoón-csoport; kerámiaedények (geometrikus, feketealakos, vörösalakos).

Római művészet:

etruszk falfestmény (Tarquinia); Terrakotta szarkofág (Cerveteri); Római lakóház; Pompeji; Colosseum; Pantheon; Constantinus császár diadalíve; Marcus Aurelius császár lovas szobra.

Technikák, anyagok

- Vázolás ceruzával, filctollal, ecsettel.
- Felületképzés ponthalmazzal, vonalráccsal, ecsettel, kollázssal.
- Szabadkézi tónusos rajzok, grafitceruzával, színes ceruzával és golyóstollal.
- Grafikák: tus, diófpác, monotípiá, papírmetszet.
- Festés akvarellal, temperával, kevert eljárással (kréta + festék, festék + tus).
- Színes munkák kollázssal (grafikai kiegészítés), frottázssal, nyomhagyással. Egyszerű levonatok (monotípiá).
- Mintázás. Fazekas munkák a korong nélküli ösi eljárások alapján.
- Modellezés szabásmintával, papírtárgyak készítése hajtogatással. Papírmásé.
- Egyszerű szerkesztés körzővel, vonalzóval. Betűk kivágása. A szerkesztés egyszerű lépéseinek megismerése és betartása.

Kimeneti követelmény

Ismeri és megkülönbözteti a vizuális művészeti ágakat és műfajokat, kérdések segítségével véleményt alkot a műalkotásokról, ismeri a műelemzés néhány módszerét. Ismeri a tanult művészettörténeti korok fő stílusjegyeit. Felismer és megnevez koronként legalább három-három alkotást.

Természet utáni tanulmányokban képes megfigyelni és megörökíteni az egyszerű látványt formailag, színben és tónusban.

Képes élményeit, emlékeit megörökíteni, a történet legjellegzetesebb részleteit a kompozícióban kiemelni. Ismeri a téri helyzetek megjelenítésének néhány módját.

Ismeri a tömegkommunikáció fő jellemzőit.

Ismeri a 12 tagú színek színeinek nevét és a színek keletkezési jellemzőit.

A tanult ábrázolási technikákat többnyire önállóan alkalmazza.

6. évfolyam

Éves óraszám: 55 óra

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Képzőművészet	<p>A plasztikai kifejezés eszközei (térbeliség, tömeg, anyag, forma, felület). Építészeti hatáselemek (tömeg, szerkezet, centrális és hossz tengelyes tételrendezés). A térlefedés. Felületképzés (vonalháló, folt- és tónusvariációk, faktúrák). Jellegzetes kompozíciós megoldások (egyensúly, kiemelés, ritmus, szimmetria, aszimmetria). Színkontrasztok (hőfok, mennyiségi, minőségi színezet, tónus, szimultán komplementer). A betű. Tipográfia.</p>	<p>A térélmény. A statikus és a dinamikus elrendezés kifejező hatása a síkbeli és térbeli alkotásokban. Egyszerű téri helyzetek leírása és megjelenítése szabadkézi rajzban. Mindennapi élmények, mozgalmasság történelmi jelek képi-, plasztikai feldolgozása. Egy híres történet főszereplőjének megjelenítése. Néhány alkotás (grafika, festmény, szobor, épület, tárgy) rajzos és szóbeli elemzése, és a műalkotás továbbgondolása (képfolytatás, behelyettesítés, átalakítás, átszínezés, stílusváltás). Irodalmi, zenei és saját élmények kifejezése színekkel. Képi információk gyűjtése, elemzése, és tervezése. Betűtervezés (iniciálé, monogram, szóképek, egyedi betűk tervezése).</p>	<p>Elemző beszélgetés a műalkotásokról. Műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtése (könyvtárhasználati óra, múzeumlátogatás, a Nemzeti Múzeum, Szépművészeti Múzeum, Történelmi Múzeum). Műalkotások csoportosítása adott szempont szerint: téma, kompozíció, anyagtechnika. Azonosságok és különbségek keresése. A képzőművészeti ágak (grafika, festészet, szobrászat, építészet), műfajok (táblakép, szárnyasoltár, freskó, mozaik, kisplasztika, emlékmű, magán- és középület), műtípusok (tájkép, portré, csendélet) példái. <i>Művészettörténet:</i> A honfoglaló magyarok művészeti emlékei. Az ókeresztény művészet. Bizánci művészet. A román stílus. Gótikus stílus. A reneszánsz művészet. (A népművészet néhány példája: szövés, hímzés.) A képi közlések szabályainak megismerése (ábrák, közismert jelek, szimbólumok, betű- és szövegképek, egyszerű Mozgóképi példák elemzése). A színkontrasztok hatásának megfigyelése festményeken. A festett könyv művészete.</p>

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK		TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak		kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Vizuális kommunikáció	<p>A megformálás és a közlés tartalma és célja közötti összefüggés. A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése (mimika, gesztus). Formakarakter, forma-kontraszt, fázisrajzok. Elmozdulás, mozgás. Képsorozat. Pillanatkép. Holtpont. Távol-közel, mozgásváltozás. A vonal, a folt és a színek értelmező, jelentést hordozó szerepe a magyarázó rajzokban, közlő ábrákban. Képi utasítások. Rajzos jel (piktogram, címer, olimpiai emblémák.)</p>		<p>Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése szabadkézi rajzban. Ismert útvonal rajzának elkészítése. Tagoltabb, testes formák (tárgy, emberalak, növény) ábrázolása rajzbeli, színbeli, plasztikai tanulmányokban (arányok, belső szerkezet, tónus, szín). Valós forma módosítása megszemélyesítéssel (pl. kéz-fa, kéz-madár). Különböző mozgások vizuális rögzítése, síkbeli, térbeli megjelenítése. Rajzos vagy plasztikai tanulmány alak, tárgy mozgásáról. Mozgássor ábrázolása egy téma feldolgozása kapcsán. Eseménysor megjelenítése. Reklámgrafikai feladatok (pl. bélyeg, plakát, csomagolóanyagok, dobozok, sporteszközök tervezése). Tervezés: képi sűrítés, redukált formák, színek alkalmazása. A szóbeli információ átalakítása képi üzenetté.</p>	<p>A térélmény. A statikus és dinamikus elrendezés kifejező hatása a síkbeli és térbeli alkotásokban. Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. A cél: a figyelem fejlesztése. Érzékelhető tulajdonságok alapján az azonosságok és különbségek észrevételezése. Egyszerű téri helyzetek megfigyelése, az azonosságok és különbségek keresése és megbeszélése vagy leírása. A nézőpont szerepe a téri helyzetek megítélésében (rálátás, szemmagasság, alálátás) és ábrázolásában. A sokszorosított információ (sajtó, rádió, televízió, könyv, reprodukció, plakát, fotó film, videó) egy-egy példájának megismerése és jellemzése. A képi tartalom (információ) feltárása.</p>

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Tárgy- és környezetkultúra	A tárgyak használati és jelképes funkciójának kifejező elemei: anyag, forma, szín, felület, díszítés. A tervezés képnyelvi formái: tömegvázlat, részletrajzok, szabásrajzok.	Egy tárgy rajzos, írásos felmérése, dokumentálása a felhasználó megjelölésével. Egyszerű használati tárgy tervezése és létrehozása egy ismerős számára. Természeti előképek alkalmazása a tárgytervezői feladatokban (a forma módosítása, egyszerűsítése). Felületek dekoratív kialakítása.	Különböző tárgyak képeinek gyűjtése és csoportosítása. A tárgyakról leolvasható információk (jelentés, funkció, forma, anyag, szerkezet, technika). Kézműves és szerszámgyártásban készült tárgyak közti különbség. Összefüggés keresése a tárgy rendeltetése és formája között. Önálló kérdések és észrevételek megfogalmazása a tárgyalattal kapcsolatban.

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások

Ókeresztény művészet:

San Apollinare in Classe-bazilika

Bizánci művészet:

Hagia Szophia; Justinianus mozaik (Ravenna).

A honfoglaló magyarok művészeti emlékei:

Galgóci és bezdédi tarsolylemezek.

Román stílus:

Pisai dóm, keresztelőkápolna és harangtorony; a Jáki templom; a belpátfalvi apátsági templom; az Apostolok csoportja; oltárkép; a bayeux-i szőnyeg; a magyar koronázási jelvények (korona, jogar, országalm, kard); I. István király palástja.

Gótikus művészet:

Notre Dame (Párizs); a chartres-i székesegyház; a reims-i dóm; Limbourg fivérek: Január hónapja Berry herceg óráskönyvéből; a toporci Madonna, (festett szobor hársfából); Kolozsvári Márton: Szent Lászlóherma; M. S. Mester: Mária és Erzsébet találkozása; Lőcsey Pál főoltára a lőcsei Szt. Jakab-templomból; Kolozsvári testvérek: Szent György szobra.

Reneszánsz művészet:

ifj. Hans Holbein: VIII. Henrik arcképe; Pitti palota, Firenze; Bakócz-kápolna; Andrea Mantegna: Piétá; Giotto: Szent Ferenc kiűzi az ördögöket Arezzóból; Jan van Eyck: Az Arnolfini házaspár; Botticelli: Vénusz születése; Leonardo: Mona Lisa, Szent Anna harmadmagával; Raffaello: Athéni iskola; Dürer: Az apokalipszis lovasai; Michelangelo: a Sixtus-kápolna freskói, Dávid, Mózes; id. Pieter Bruegel: Parasztlakodalom.

Technikák, anyagok

Az alapvető technikák leírása az 5. évfolyamnál található.

Továbbá: lavírozás, faktúraképzés, szerkesztés körzővel, vonalzóval.

Szövegírás. Szöveg- és képösszeállítás (gyűjtött reprodukciókkal, képekkel, betűkkel).

Vegyes technikák (fénymásolat, rajz, fotó és fénymásolás).

Kézműves technikák (pl. testfestés a törzsi művészetben, agyagmunkák, dombormű, falfestés) kipróbálása.

Kimeneti követelmény

Ismeri a tanult művészettörténeti korok legjellemzőbb stílusjegyeit, alkotásait, alkotóit. Felismer és megnevez stílusonként legalább három-három műalkotást. Segítséggel alkalmazza a műelemzési módszereket, észreveszi a méretben, színben, tónusban, felületi különbözőségben rejlő kiemelési lehetőségeket.

Ismeri a természet utáni tanulmányok készítésének folyamatát, a tér illúzióját keltő módszereket (megfigyelés, vázolás, viszonyító vonalak, a tónusozás többféle módszere, ön- és vetett árnyékok). Törekszik az anyagszerű felületképzésre. Textúra, faktúra. Ismeri és alkalmazza az absztrahálás módjait. Egyéni megoldásokat, ötleteket alkalmaz a dekoratív felületek tervezésekor.

Ismeri és érti a színkontrasztok alkalmazásának jelentőségét.

Érti a funkció szerepének fontosságát a tárgytervezésben, ismeri a készítés menetét a tervezéstől a sokszorosításig (pl. bélyeg).

7. évfolyam

Éves óraszám: 37 óra

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Képzőművészet	Jellegzetes kompozíciós megoldások: szimmetrikus, aszimmetrikus, centrális, horizontális, vertikális. Építészeti hatáselemek (tömeg, anyag, szerkezet, méret, arány, tagoltság, felület, fényviszonyok, kiemelések, ritmusok). A plasztikai kifejezés eszközei (térbeli, a kiterjedés mértéke, irányok, anyag, formatömeg, tagoltság, méret, felület). A síkbeli kifejezés eszközei (téri hatás vagy sík jelleg, redukált, átírt formák, színek). Átírás, fokozás, átalakítás. Érzelemábrázolás (mimika és a színek). A karikatúra. A mozaikkép.	Gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezése a művészet képi, plasztikai műfajaiból a tanult kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával. Pl. Időutazás: divattervek készítése régi korok stílusában; a képzeletbeli riport készítése a festmény egyik szereplőjével. Ember- vagy állatfigurákról tanulmányrajzok vagy plasztikák készítése a jellegzetes karakter hangsúlyozásával. Mozgások megfigyelése és megjelölése. Érzelmek, hangulatok megfogalmazása egyéni színvilág érvényesítésével és a plasztika műfajaiból tanult kifejezőeszközök, módszerek alkalmazásával. Elképzelt forma megrajzolása leírás alapján.	A művészettörténeti korok stílusjegyeinek vizsgálata. A barokk, a klasszicizmus, a romantika, a realizmus, az impresszionizmus, a posztimpresszionizmus. A Magyar Nemzeti Galéria kép- és szoborgyűjteményének megismerése. A Magyar Néprajzi Múzeum népművészeti tárgyai. A vizuális művészetek szerepe a megismert korokban és kultúrákban. Műelemzés a formai jegyek alapján. Formák helyes arányviszonyainak elemzése, megítélése. Látványok, jelenségek kapcsán a célirányos megfigyelés szempontjainak önálló kiválasztása. Mozgások megfigyelése, jellemzése.

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Vizuális kommunikáció	<p>Geometrikus alapformák. A nézőpont. A fény-árnyék, a tónusok és színek szerepe a térhatás kifejezésében. Ábrázolási rendszerek: a Monge-féle vetületi ábrázolás. Képsíkrendszer. Egy- és kétméretű axonometrikus ábrázolás. Az érthető, pontos rajz, az egyértelmű rendezettség és a közmegegyezés (konvenció) szerepe a képi közlőnyelvben.</p> <p>Látványok, képek jellemzése, elemzése rajzban, szóban, írásban. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.</p>	<p>Megfigyelt és elképzelt térbeli helyzetek ábrázolása. Szabadkézi rajzvázlatok készítése mesterséges formákról.</p> <p>Szögletes formák távlati ábrázolása. A megismert formák átalakítása csonkolással vagy a részek összevonásával, nagyítással stb. Axonometrikus ábrák szerkesztése térbeli látvány alapján.</p> <p>Térbeli helyzet olvasása vetületi vázlatokról. Rekonstrukciós vázlatok készítése vetület alapján (szabadkézi vázlatok és szerkesztések). A kifejezés, közlés különböző rajzi technikáinak használata. A többértelmű térábrázolás értelmezése színekkel.</p>	<p>Tárgyak megadott szempontok alapján történő rajzos felmérése, elemzése, értelmezése. A szabadkézi rajz és a szerkesztett geometrikus ábrázolás összehasonlítása. Időbeni folyamatok képi tagolása, értelmezhető megjelenítése. Műszaki rajzok alkalmazási területei, szükségességének indoklása. A műszaki ábrák készítésének hagyományos és új megoldásai (a számítógépes rajzolás jelentősége). Reklámok képi eszközeinek elemzése. Lehetetlen ábrák, többértelműség, optikai csalódás.</p>

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Tárgy-és környezetkultúra	A tervezés vizuális nyelvi eszközei: – vázlatok, – részletrajzok, – megjelenítő ábrák, tömegvázlatok, – szabásrajzok, – makettkészítés. A használati tárgyak stílusa és az egyéni ízlés.	Használati tárgy (pl. öltözék, öv) tervezése adott funkcióra és stílusban. A tervezési folyamat bemutatása látszati és vetületi rajzban szín- és anyagmintával. Bútortervek készítése egy elképzelt személy számára. Egy tárgy más funkcióra történő átalakítása: különleges ülőbútorok tervezése. Kézműves technikák munkafolyamatainak kipróbálása. Napjaink tárgyainak megjelenítése régi művészeti korszakok stílusában (pl. barokk vasaló, gótikus kávéda-ráló).	A forma és a funkció kapcsolatának vizsgálata régi, ismeretlen, érdekes tárgyak megfigyelésével. A használati tárgyak és az életmód közötti összefüggés vizsgálata. Tárgyak gyűjtése: funkció és formaelemzés (pl. az ülőbútorok különböző változatai, anyaga, a felhasználás területei). Faragott, festett népművészeti bútorok tanulmányozása.

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások

Barokk stílus:

a Vignola: Il Gesu, a Versailles-i palota, a fertői Esterházy-kastély, a Szent Péter-templom és tér (Róma); Bernini: Szent Teréz extázisa; Andrea Pozzo: A római Szent Ignác-templom mennyezetfreskója; Velazquez: Breda átadása; Rembrandt: Éjjeli őrjárat; Mányoki Ádám: II. Rákóczi Ferenc portréja.

Klasszicizmus:

Pollack Mihály: Magyar Nemzeti Múzeum; Hild József: Főszékesegyház (Esztergom); Ferenczy István: Pásztorlányka; L. David: Horatiusok esküje; id. Markó Károly: Visegrád.

Romantika:

J. Paxton: Kristálypalota; Steindl Imre: Parlament; Delacroix: A szabadság génusza diadalra viszi a népet; Székely Bertalan: Egri nők; Benczúr Gyula: Hunyadi László búcsúja; Madarász Viktor: Hunyadi László siratása; Székely Bertalan: II. Lajos holttestének megtalálása; Rude: Marseillaise; Izsó Miklós: Táncoló paraszt.

Realizmus:

Corot: Mortefontaine-i emlékek; Millet: Kalászszedők; Goya: 1808. május 3.; Daumier: A mosónő; Munkácsy Mihály: Köpülő asszony; Munkácsy Mihály: Siralomház.

Impresszionizmus:

C. Monet: A roueni székesegyház; Szinyei Merse Pál: Majális; Degas: A tánc csillaga.

Posztimpresszionizmus:

Cézanne: A Saint Victoire-hegy; Gauguin: Tahiti nők; Vincent van Gogh: Az auvers-i templom. Önarcképek.

Technikák, anyagok

Az előző évfolyamokon megismert technikákból válogatva, valamint: síkbeli kompozíciók, festmények készítése, körplasztikák mintázása, a megismert grafikai eljárások alkalmazása.

Grafikus megoldások (vázolás, tónusmegjelenítés vonallal).

Szerkesztés körzővel, vonalzókkal, vonalkezelési pontosság.

Képi közlések, ábrák, reprodukciók gyűjtése és felhasználása a különböző ábrázolásmódok elemzéséhez.

Papírmakettek és modellek készítése.

Kimeneti követelmény

Ismeri a tanult művészettörténeti korok legjellemzőbb stílusjegyeit, alkotásait, alkotóit. Felismer és megnevez stílusonként legalább három-három műalkotást. Alkalmazza a megismert elemzési módszereket, ismeri a művészi kiemelés módjait és kérdések, adott szempontok segítségével képes műalkotásokat összehasonlítani, le tudja olvasni a műalkotások tartalmi és formai jegyeit.

Ismeri a különböző korok térábrázolási konvencióit.

Képes néhány jellegzetes műalkotás kompozíciós vázlatának elkészítésére.

Érti a tanuló a természeti formák és a mesterséges tárgyak törvényszerűségeit, a forma – szerkezet – funkció összefüggéseit. Felismeri a célszerű és az esztétikus, ízléses formákat környezetük tárgyaiban.

Alkalmazza a tónusfokozatokat a termélység kifejezésében. Önárnyék, vetett árnyék, reflex, telefény, ellenfény.

Ismeri a főszíneket, a mellékszíneket, a kiegészítő színeket, a színreflex fogalmát, a szíkontrasztokat. Ismeri a kivonó színkeverés lényegét.

Képes mozdulatsort néhány fázisban megörökíteni.

Ismeri és alkalmazni tudja a geometriai testek természet utáni ábrázolása során a befoglaló formát, a nem látható éleket, az irány- és arányméréseket.

Ismeri a Monge-vetület és axonometrikus ábrázolás alapjait és a szerkesztés lépéseit.

Ismeri a tárgykészítés útját a tervezéstől a sokszorosításig, ismeri néhány egyszerű anyagból készíthető tárgy előállítási módját. Alkalmazza a tárgytervezés elemi szabályait.

Képes eligazodni vizuális információkban.

Igényli az esztétikai minőség jelenlétét, munkájában igényes.

Fontos az önálló munkavégzés és az önellenőrzés képességének kialakítása.

8. évfolyam

Éves óraszám: 37 óra

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Képzőművészet	<p>A szórt, vonalas, sűrített, ritkított elrendezés térben és síkban. Jellegzetes kompozíciós megoldások:</p> <ul style="list-style-type: none"> – szimmetrikus, – aszimmetrikus, – centrális, – horizontális, – vertikális, – diagonális. <p>Egyensúly, nyugalom, mozgalmasság, feszültség, a figyelem vezetése (formák, színek, kontrasztok, vonalritmusok, fényárnyék, tömegek). Építészeti hatáselemek (tömeg, anyag, szerkezet, méret, arány, tagoltság, felület, fényviszonyok, kiemelések, ritmusok). Pl. a funkcionalizmus és az organikus építészet jellemzői. A plasztikai kifejezés eszközei (térbeli, a kiterjedés értéke, irányok, anyag, formatömeg, tagoltság, méret, felület). A síkbeli kifejezés eszközei (téri hatás vagy sík jelleg, redukált, átírt formák, színek). Átírás, fokozás, átalakítás.</p>	<p>Adott témákhoz kapcsolódó élmény, hangulat feldolgozása síkban és térben. Például a mai kor Ádámjának és Évájának megjelenítése színes technikával. Színek és érzelmek összefüggései (önjellek tervezése festéssel). Személyes témák, érzelmek, gondolatok plasztikai vagy síkbeli kifejezése választott mérettel, technikával álmképek festése. Beszédés képkeretek (gondolatok, érzelmek képpé formálása). Festés zenére. A Kapcsolat című kép megjelenítése. Tanulmány festése, színbeli bontása, rajzolása. Például drapériatanulmányok rajzolása, festése. Redukálás a látvány analízise alapján (pl. állatformák redukálása, a forma jelle egyszerűsítése). Emberábrázolás (rajzos, illetve plasztikus formában). Vizuális illúziókra, érzéki csalódásokra épülő feladatok megoldása művészeti példák nyomán.</p>	<p>A képzőművészeti alkotások leírása, a legfontosabb vizuális, nyelvi, kompozíciós, tematikai és a mű típusaiból adódó hatás értelmezése. Az alkotások szerzője, címe, műfaja, technikája. Műelemzések a feladatokhoz és történelmi korokhoz kapcsolva. A művészet funkciói, a korstílus és az egyéni stílus (kompozíció, vizuális nyelvi megoldások anyag-forma-tartalom összefüggései) különböző korokból származó alkotásokon. A művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek vizsgálata. A szecesszió, a fauvizmus, a kubizmus, a kubizmus magyarországi hatása, a futurizmus, az expresszionizmus, a konstruktivizmus, az absztrakt expresszionizmus, a magyar avantgard kezdetei, a dadaizmus, a szürrealizmus, az op-art. A modern építészet és szobrászat jellegzetességei. Tájékozódás a Magyar Nemzeti Galéria anyagáról. A népművészet kiemelkedő példáinak megismerése (pl. a népi szöttek). Egy közeli művészeti gyűjtemény, kiállítás meglátogatása. Műelemzés a formai jegyek alapján, összehasonlító műelemzés (pl. Medgyessy Ferenc Anyaság, ill. Borsos Miklós Anyaság című szobrainak összehasonlítása). A mozgás és az idő megjelenítése álló- és mozgóképen.</p>

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Vizuális kommunikáció	<p>Az értelmező ábrák nyelvi elemei: geometrikus formák, vonalminőségek, értelmező színek, formaelemek térbeli összefüggései, arányviszonyok, faktúrák. Az eddig tanult ábrázolási rendszerek (Monge-féle vetületi ábrázolás, egy- és kétméretű axonometrikus ábrázolás) kialakulásának története, rendszere. Az érthető, pontos rajz, az egyértelmű rendezettség és a közmegegyezés (konvenció) szerepe a képi közlőnyelvben. A vázoló és a szerkesztett vonal. Látványok, képek jellemzése, elemzése rajzban, szóban, írásban. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.</p>	<p>Megfigyelt és elképzelt térbeli helyzetek ábrázolása. Rekonstrukciók vetületi és axonometrikus rajzok alapján. Épített téri egység (épület, utcarészlet) megfigyelése, vázlatos tapasztalati perspektív ábrázolása. A perspektivikus kép szerkesztési szabályai. Összetett mértani test vagy épület ábrázolása. A perspektivikus ábrázolás fajtái. Egy vagy két irányponos perspektív kép szerkesztése. Tanulmány: összetettebb természeti forma részletesebb analízise (pl. értelmező vázlat, részekre bontás, kiegészítés vagy fázisrajzok, szintvonalak, hossz- és keresztmetszetek) felhasználása szemléltető ábrák készítéséhez. Fotómontázs, képes történet összeállítása (esetleg animációs filmvázlat készítése). Grafikonok, diagramok és feliratok tervezése. A többértelmű térábrázolás értelmezése.</p>	<p>A tér illúzióját keltő ábrázolás tapasztalati alapon: látszati rövidülések, méretváltozások, nézőpont. Vonaltásvlat, szintásvlat. Térábrázolási módok, kevert nézőpontú ábrázolásmód a különböző korokban, kultúrákban. A szabadkézi rajz és a szerkesztett geometrikus ábrázolás összehasonlítása. Színismeretek: színritmus, színharmónia, kontrasztok. A valódi épületet kicsinyítve megjelenítő makett tömegviszonyai, részarányai, redukált formái. Újabb médiumok képírási formái (pl. fotó, film, televízió, videó, digitális kép, fiktív terek, térillúzió a mai számítógépes játékokban, filmekben). A középületek tájékoztató rendszerre (feliratok, logotípiák, emblémák, jelek). Szöveg és ábra kommunikációs egysége. Lehetetlen ábrák, többértelműség, optikai csalódás.</p>

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Tárgy- és környezetkultúra	Egy valódi épületet kicsinyítve megjelenítő makett tömegviszonyai, részarányai, redukált formái. A tervezés vizuális nyelvi eszközei: – vázlatok; – részletrajzok, – megjelenítő ábrák, tömegvázlatok; – szabásrajzok; – makettkészítés. A használati tárgyak stílusa és az egyéni ízlés.	Rajzos-írásos dokumentáció készítése különböző korosztályok életmódot reprezentáló környezetéről (lakószobák, lakberendezési tárgyak). Adott méretű tér megtervezése megbeszél stílusban. Tárgytervezési feladatok szabadon választott funkcióra és stílusban (pl. ékszerek tervezése, a terv három dimenziós kivitelezése). Papírmásé álarc készítése. Ajándékdobozok készítése. Modellezés geometrikus formákból. Szobabelső berendezésének megtervezése konkrét személy számára.	Az épület és a környezet formai kapcsolata (pl. külső tér, a kert). Az építészeti tér és stílus, az épület, az életmód és a hely összefüggése. A természeti környezet védelme, gazdagítása: a környezettudatosság. Az anyag, a forma és a funkció összefüggéseinek vizsgálata. A használati tárgyak és az életmód közti összefüggés vizsgálata.

Megismerésre, elemzésre ajánlott műalkotások

Gustave Eiffel: Eiffel-torony; Lechner Ödön: Iparművészeti Múzeum, Posta Takarékpénztár; Rippl-Rónai József: Cserépváza, a Japán kávéház üveglablaka, Lazanne és Anella, Apám és Piacsek bácsi vörösbor mellett; Csontváry Kosztká Tivadar: Magányos cédrus; Antoni Gaudí: Sagrada Familia templom, Griell-park padjai, épületei, Casa Batlló, Casa Milá villa; Gustav Klimt: A csók; Toulouse-Lautrec: Moulin Rouge, Divan Japonais; Deim Pál: Ádám és Éva; Hollósy Simon: Rákóczi-induló (vázlat); Barcsay Jenő: Dombos táj, Festőállvány; Kondor Béla: Emberpár, Darázskirály; André Derain: Estague, Henri Matisse archipe; Maurice de Vlaminck: Bargival; Ziffer Sándor: Tájrészlet kerítéssel; Henri Matisse: Madame Matisse, Önarckép, A kék ablak, Kreol táncosnő, Ölelés; Pablo Picasso: Avignoni kisasszonyok, Gyümölcsöstál és kenyér, Guernica, Bika-sorozat, Női akt, Gitár, Las Meninas, Vasaló nő, Síró nő; George Braque: Gyertyatartó, Gitáros csendélet; Robert Delaunay: Az Eiffel-torony; Juan Gris: A majom ánizsos üvege; Marcel Duchamp: Lépcsőn lemenő akt, Szökőkút, Palackszárító; Tihanyi Lajos: Tristan Tzara arcképe, Fülep Lajos arcképe; Giacomo Balla: Kutya pórázon, Erkélyen szaladó kislány; Umberto Boccioni: Rugalmasság, Az utca erői, Izmok sebességben; Gino Severini: Formák dinamizmusa, fény a térben; Ernst Ludwig Kirchner: Utcai jelenet, Franzi faragott szék előtt, Híd a Rajnán; Janes Ensor: Intrika; Edvard Munch: A sikoly; Emil Nolde: Tánc az aranyborjú előtt; Franz Marc: Kis sárga tavak, Kék ló, Harcoló formák; Mattis Teutsch János: Tájkép; Vaszilij kandinszkij: Festmény No. 199, Vonal, Sárga, vörös és kék; Paul Klee: Fiala erdő, Táncoló úr; Piet Mondrian: Kompozíció vörössel, sárgával és kékkel, Rombuszfestmény; Moholy Nagy László: Kompozíció Z VIII.; Walter Gropius: A Bauhaus épülete; Le Corbusier: Nagy lakóház, Rochampi kápolna; Frank Lloyd Wright: Guggenheim Múzeum; Auguste Rodin: Isten keze, Gondolkodó, Csók; Constantin Brancusi: Alvó múzsa, Női fej; Medgyessy Ferenc: Anyaság; Borsos Miklós: Anyaság; Vilt Tibor: Anatómia; Kazimir Malevics: Fekete Négyzet, Fehér a fehéren, Szuprematista kompozíció; Vlagyimir Tatlin:

III. Internacionálé emlékmű-terve; Jackson Pol-lack: Nyáridő No. 9 A; perspektivikus ábrák, szerkesztések; William Hogart: Abszurd Perspektíva;

M. C. Escher: Másik világ II., Fent és lent; Salva-dor Dali: Szellemarc és gyümölcskehely a tengerparton, A gyöngy, A vágy rejtélye, Az emlékezet állandósága, Emberpár felhővel teli fejjel, Az égő zsiráf, Álom egy gránátalmafa körül..., Homártelefon, A fiókos milói Vénusz, A polgárháború előérzete; Francis Picabia:

Szerelmi paradé; Kurt Schwitters: Forgás, Cím nélkül; Bálint Endre: Vonattal ki a világból; Otto Dix: Kártyázó hadirokkantak; George Grossz: A társadalom oszlopai; Joan Miró: Segítetek Spanyolországnak, Holland belső II., Hajnalcsillag; Andy Warhol: Marilyn Monroe; George de Chirico: Hektor és Andromakhé, Múzsák; Meret Oppenheim: Az én házvezetőnőm, Reggeli bőrben; Marc Chagall: Én és a falu, A kakast hallgatva, A zöld hegedűs, Önarckép 7 ujjal; Korniss Dezső: Tücsöklakodalom; Victor Vasarely: Boo, Toroni-Nagy, Zebrák, Alakzat III.; Bridget Riely: Zuhanás; Egry József: Visszhang, Napfelkelte; Szőnyi István: Zebegény, Zebegényi temetés

Technikák, anyagok

A megismert grafikai, festői, szobrászati és egyéb technikák önálló megválasztása, igényes kivitelezés. Szabadkézi rajzok és szerkesztések. Szerkesztőeszközök (körző, vonalzó) alkalmazása. Grafitceruza, színes ceruza, filctoll, olajpasztell, tus, viaszkar. Vízfestés temperával, akvarellal.

Nyomatkészítés (frottázs).

Kollázs, papír és fotómontázs készítése. Technikai kísérletek.

Makettezés papírból. Origami technika alkalmazása.

Vegyes technikák: kréta és festék, filctoll és színes ceruza.

Mintázás agyagból és plasztikból. Papírmasé készítése.

Kimeneti követelmény

Az általános iskola befejezésekor a tanuló – a tantárgyi munkára fordítható idő függvényében – személyiségének megfelelő szinten rendelkezzen a vizuális intelligencia és ítéloképesség alapjaival, többé-kevésbé önálló ábrázoló és kifejező alapképesség birtokában legyen!

Alkotó képzeletét érvényesítse a szabad alakító, tervező feladatokban!

Befogadóképességének intuitív megnyilvánulása mellett törekedjen esztétikai élményei tudatos átélésére!

Adott szempontokat követve alkalmazza a tanult tapasztalati és összehasonlító műelemzési módszerek valamelyikét!

Ismerje a tanult művészettörténeti korszakok jellemzőbb stílusjegyeit, koronként és áganként legalább három-három műalkotást, alkotót ismerjen fel és nevezzen meg!

Legyen jártas a téri, formai, színbeli tanulmányok készítésében, értse, hogy ezek a látható jelenségek megértésének az eszközei! A megértés és közlés céljával alkalmazza a téri, formai, színbeli analízis és redukció tanult eljárásait!

Redelkezzen az ábrázolási konvenciókhoz szükséges térszemléleti alapokkal, legyen képes egyszerű vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrákat szerkeszteni!

Tudja, hogy a vizuális kommunikáció a dolgok elvont jeleit, képeit, szimbólumait használó vizuális nyelv által működik, értse a közhasznú, a tudományos, a műszaki és a művészi, a tömegkommunikáció funkcióját, ismerje fel különbségeiket!

Legyenek ismeretei a tárgy- és térformálás, az építészet tanult alapkérdéseiről, törekedjen betartani a kulturált, környezettudatos, az emberi alkotást és művészetet tiszteletben tartó magatartás szabályait!

Legyen tájékozott a vizuális megjelenítés hagyományosabb és újabb (technikai) formáiban!

Ajánlások értékelési eljárásokra

Az értékeléskor a tanuló tevékenységét viszonyítjuk a tantervben rögzített célokhoz és követelményekhez. A minősítésnek többféle formáját lehet alkalmazni: szóbeli és írásbeli értékelést, valamint az osztályozást.

A tanulók órai aktivitását, munkatempóját figyelő és a teljesítményt következetesen és differenciáltan értékelő tanár kedvet teremt a további munkához. A legnagyobb hatékonysággal az a tanár dolgozik, aki rámutat a teljesítmény pozitív és negatív oldalára is úgy, hogy a javítás módját is megjelöli. Az igyekvő, de kevésbé ügyes tanuló munkája még akkor is jó osztályzatot érdemel, ha a végeredmény kevésbé látványos és sikeres. Nem szabad csak a végső teljesítményre figyelni, és a tanuló pozitív viszonyulásának, igyekezetének figyelembevétele nélkül értékelni.

Szóbeli értékeléskor nagy hangsúlyt adjunk az aktivitásnak, a szabad kísérletező kedvnek és az ötletességnek! Emeljük ki, hogy a jó ötletek elmélyült munkavégzés és gondolkodás közben születnek! Nagyon fontos, hogy az értékeléshez jó munkaléghőz teremtünk az osztályban, jó kapcsolatot és egészséges rivalizációt a tanulók között. Túl gyakori ellenőrzésre és értékelésre nincs szükség, mert gátolja a szabad asszociációt és a tévedés szabadságát. Részfeladatokat szóban értékeljünk, és csak feladatsorokra, időigényesebb munkákra adjunk osztályzatot! A munkavégzéskor feltétlenül ismerjék a követelményszintet, mely alapján a tőlük telhető legjobb megoldást és minőséget tűzhetik ki maguk elé.

Lehetőséget kell adni a rosszul sikerült munkák javítására, mert ha érzik, hogy a tévedés korrigálható, akkor nem vesztik el az alkotó kedvüket! Adjunk differenciáltan feladatokat a különböző képességű tanulóknak! Az egyszerűbb feladatokat a gyengébben rajzolók is sikeresen oldhatják meg, és ha értékeléskor dicséretet kapnak érte, az a későbbiekben még jobb teljesítményre fogja ösztönözni őket.

Vigyázzunk azonban arra, hogy ne állítsuk túl alacsonyra a követelményszintet, mert a tartósan kisebb erőfeszítéssel is elvégezhető feladat érdektelenné teszi a tanulót. Az értékelés helyes stílusa pozitív irányba formálja a tanuló magatartását, motivál és fejleszti az önértékelést. Nem elég csupán az osztályzat értékét közölni a tanulóval, mert sok esetben nem tudja, hogy a kapott érdemjegy milyen minőségű teljesítményt jelent. Szükséges az érthető szöveges értékelés is, melyben érezhető a tanár segítőkész hozzáállása.

MOZGÓKÉPKULTÚRA ÉS MÉDIAISMERET**8. évfolyam*****A NAT „Művészetek” műveltségterülete alapján*****Célok, feladatok**

A „Művészetek” műveltségi részterülete a Mozgóképkultúra és médiaismeret. Önálló művészeti ágazat, melynek azonban számos rokon vonása van az ide tartozó többi műveltségi részterülettel (az ének-zenével, a vizuális kultúrával és a dráma és tánccal), bár kialakulásuk, kifejezőmódjuk és az adott korban betöltött szerepük rendkívül különböző. A mozgóképkultúra és médiaismeret oktatása során a tanulók felkészültséget szereznek a különböző médiaszövegekkel kapcsolatban az önálló és kritikus attitűd kialakítására, és olyan módszereket sajátítanak el, amelyek segítik őket abban, hogy nyitott szemlélettel használják a hagyományos és az új médiumokat.

Az ismeretszerzésben az írott szöveg dominanciája megszűnt. Kutatások kimutatták, hogy a médium nagy hatással van a társadalom működésére, a társadalom tagjainak befolyásolására. Nem véletlen tehát, hogy az iskolai tantárgyak közé is bekerült a mozgóképi ismeretszerzés.

A Mozgóképkultúra és médiaismeret a mozgóképi szövegértés fejlesztését és a média társadalmi szerepének, valamint működésének feltárását célozza. Ez az audiovizuális írás-, olvasástudás alapjainak az elsajátítását és a kritikai médiatudatosság fejlesztését jelenti. A médianevelés olyan képesség- és személyiségfejlesztő eszközrendszer, amely szükséges ahhoz, hogy az állampolgárok az információrobbanás és a modern piacgazdaság korában ténylegesen tudjanak tájékozódni és választani. Mivel a média erősen meghatározza, hogyan gondolkodjunk a világ dolgairól, és hatása vetekszik a hagyományos szocializáció ágenseivel – a családdal és az iskolával –, a mozgóképi és médiaoktatás a demokráciára nevelésnek és olyan értékek elsajátításának az iskolája, mint a másság elfogadása, a kritikai gondolkodás vagy a tudatos választás képességének a fejlesztése. A mozgóképkultúra és médiaismeret oktatása során a tanulók felkészültséget szereznek a különböző médiaszövegekkel kapcsolatban az önálló és kritikus attitűd kialakítására, és olyan módszereket sajátítanak el, amelyek segítik őket abban, hogy nyitott szemlélettel használják a hagyományos és az új médiumokat.

Fő cél kiválogatni a tanulókkal azokat az információkat, melyeket

- megértenek, gondolkodásukban felhasználják;
- szükségük van rá;
- gazdagítja érzelemlátásukat;
- fejleszti esztétikai igényüket;
- fejleszti kritikai érzéküket;
- minimálisra szorítja a káros befolyásolást.

A célokhoz tartozó feladatok a tantervben részletezett tartalmak (fejlesztési feladatok) megvalósításával oldhatók meg.

Ehhez szükséges **feladatok:**

- a közvetlen emberi kommunikáció megértése, változatos formáinak ismertetése;
- a különböző médiumok által közvetített tartalmak megértetése;
- a tömegkommunikáció hatásainak elemzése
- a képekbe kódolt adatok, tartalmak, érzelmek megértetése;
- film, televízió, videó, komputerjáték, web által közvetített anyagok kritikai elemzése.

A tanterv órakerete: 8. évfolyam: 18,5 óra*Kerettanterv 8. évfolyam Mozgóképkultúra és médiaismeret***A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZRENDSZERE**

Munkaformák	Fejlesztési feladatok	A tudatosítást irányító kérdések
Megfigyelés	A közönség médiafogyasztási szokásainak tanulmányozása megadott szempontok alapján, az eredmények lejegyzése. Az emberek viselkedésének megfigyelése a valóságban és a filmekben, illetve a televíziós műsorokban megadott, majd a tanulók által önállóan javasolt szempontok alapján. Azonosságok, eltérések regisztrálása, azok lejegyzése. Helyszín- és időviszonylatok, illetve karakter- és konfliktusviszonylatok felismerése, megfigyelése a médiaszövegekben. Lényeges információk, tények azonosítása.	Mi a televízió (mozi, rádió, újság) szerepe az életemben és mások életében? Mit tekinthetünk médiumnak? Befolyásolja-e (és hogyan) a média használata a napirendemet (és másokét)? Mi a szerepe az ember életében a számítógépes játékoknak? Melyek a legkölcsonzótebb CD-k, DVD-k, kazetták a közleledben levő VIDEOTÉKÁ-ban? Melyek a legkedvesebb filmjeid, elektronikus játékaid?
Ismeretszerzés	Mozgóképi szövegek felidézése (elmesélése, illetve lejegyzése), a mozgóképi memória működtetése. Ismeretszerzés személyes beszélgetésekből, tanári előadásokból, statisztikai táblázatokból, lexikonból, könyvtárból, Internetről.	Miféle médium az, amelyik egyszerre ábrázol és reprodukál? Vajon miért képes erre? Mit jelent a nyilvánosság az életünkben? Hogyan alakulhatott ki a mai nyilvánosság? Miért és hogyan lesz valamiből hír a médiában?
Kommunikáció	Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerése, mozgóképolvasás. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok alkalmazása, mozgóképipírás. Egyszerű (időben és térben egybefüggő) cselekmények képsorozatokkal történő megjelenítése, tagolása. Átélt, elképzelt vagy hallott esemény mozgóképi megjelenítésének megtervezése az életkornak megfelelő szinten (story-board, animáció, interjú, képregény, bábfilm).	Miért élt az ember mindig is a közvetett kommunikáció (pl. a képiség) eszközeivel? Miben különbözik egymástól a személyes (közvetlen) kommunikáció és a médiumokon keresztül történő (közvetett) kommunikáció?

Munkaformák	Fejlesztési feladatok	A tudatosítást irányító kérdések
Értelmezés, elemzés, tolerancia	<p>Mozgóképi szövegekörnyezetben megfigyelt emberi kommunikáció értelmezése, kifejtése előszóban és írásban. Sztereotípiák és konvenciók azonosítása a mozgóképi szövegekörnyezetben. Mozgóképi szövegekörnyezetben megfigyelt egyszerű (teret és időt formáló) képkapcsolatok értelmezése előszóban és írásban. Mozgóképi szövegekörnyezetben megfigyelt kép-hang kapcsolatok értelmezése előszóban.</p> <p>Vita a média használatával kapcsolatos megfigyelések alapján a média társadalmi szerepéről, működésmódjáról.</p>	<p>Miért van annyi reklám a világban? Milyen szempontok szerint különböztethetőek meg a mozgóképi szövegek egymástól? Milyen eszközökkel tereli a mozgóképi szöveg szerzője a figyelmünket? Vajon miért érdemes ennek utánajárnunk? Milyen igazságtartalma van a reklámoknak? Hogyan befolyásolja a fogyasztásainkat a média?</p>
Kritikai gondolkodás, problémaérzékenység	<p>Önálló kérdések megfogalmazása a tárgyalt témával kapcsolatban. A lényeg kiemelése írott, látott és hallott szövegekből.</p> <p>Mozgóképi szövegek értelmezése alapján feltevések, állítások megfogalmazása a szöveg keletkezésének háttéréről, a közlő (szerző, médiainstítmény) szándékairól. Érvek gyűjtése a feltevések mellett és ellen.</p>	<p>Kinek az érdeke, hogy sok csatorna sokféle műsort közvetítsen? Hogyan vizsgálhatjuk valamely korban és társadalomban a nyilvánosságot? Mi köze van a valóságnak a médiában megjelenő világhoz, miféle világot jelenít meg a média? Vajon mit lehet, és mit nem lehet reklámozni? Milyen szempontok szerint, milyen módon elemezhető egy reklámfilm?</p>
Önismeret, együttműködés, választás, tolerancia, alkotásra való beállítódás	<p>Saját médiahasználati szokások kritikus megfigyelésére alapozó tudatos mű- és műsorválasztás. A művekben, műsorokban megjelenő konfliktusok, viselkedési módok és megoldások tudatos kritikai elemzésén, illetve a valóságismereten alapuló szerepjátékok, szövegtévesztési gyakorlatok.</p> <p>Egyszerű mozgóképi szövegek létrehozásának előkészítése és azok kivitelezése.</p>	<p>Miért akarja magát az ember minél inkább természetűen megörökíteni? Hol tartunk ebben most? Hogyan értékeled a tv sorozatait? Ki a sztárok közül a példaképed?</p>

Követelmények

A tanulók a megfelelő mozgóképi alkotások tanulmányozása útján lehetőséget kapjanak saját személyiségük jobb megismerésére, történelmi, társadalmi és kulturális összefüggések felismerésére.

Tudatosítani kell:

- mozgóképi közlés módja miatt és miképpen alkalmas a tapasztalati világ reprodukálására és egyúttal a személyes közlésre;
- szórakoztatóipar miatt és miképpen veszélyezteti az értelmes kultúrát és egyúttal a személyiség autonómiáját.
- Az audiovizuális szövegek szövegértési képességének fejlesztése során törekedni kell:
- hogy a tanulók ismerjék fel a médiaszövegekben megjelenő kulturális mintákat;
- médiaszövegek befolyásoló, gyakran rejtett érték- és érdekrendszerének megértésére;
- a tömegkommunikációs eszközök kritikus ésszerű használatára.

Az értékelés eljárásai

Az értékelés a kezdeményezések meglétére, önálló véleményalkotásra épül fel. Ügyeljünk arra, hogy a munkában minden tanuló valamiképpen vegyen részt, és ez már elégséges feltétele legyen a továbbhaladásnak, az elégséges szintnek.

Több téma feldolgozása munkacsoportok szervezését igényli. Itt értékeljük az együttműködő készséget, egymás segítségét.

Érdemjeggyel is értékelhetjük az alábbi önként vállalt feladatokat:

- kiselőadás tartása;
- beszámoló készítése;
- rajz, újság, látványtervezés;
- interjúkészítés;
- videózás.

A lezáró érdemjegy kialakításakor a meglévő érdemjegyeket és az év közben adott szöveges értékeléseket vegyük figyelembe.

TECHNIKA ÉS ÉLETVITEL TANTERV**5–10. évfolyam****A NAT „Életvitel és gyakorlati ismeretek” műveltségi terület alapján****Bevezető**

A Kormány elfogadta A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 243/2003. (XII. 17.) Korm. Rendeletet. Jelen *kerettanterv* a fenti rendeletben megfogalmazott pedagógiai elvek és az érvényes szakmai dokumentumok figyelembevételével készült. A tanterv célja, hogy az *Életvitel és gyakorlati ismeretek műveltségterület kerettantervét* olyan gyakorlatias tantervvé formálja, amely közvetlenül felhasználható *iskolai-helyi tantervként* és alapul szolgálhat a műveltségterülethez illeszkedő tankönyvek kifejlesztéséhez.

A Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar Technika Tanszékén (illetve jogelődjénél) 1985 óta olyan kutató- és szervezőmunka folyik, melynek legfőbb célkitűzése a közoktatás *technika és életvitel* oktatásának és a technika szakos tanárképzésnek a korszerűsítése. Közoktatási tantervfejlesztéssel a tanszék kutatócsoportja 1991 óta foglalkozik.

Jelen tanterv elkészítésekor felhasználtuk mindazokat a tapasztalatokat, amelyeket a NAT *Életvitel és gyakorlati ismeretek* műveltségterületre készített *Technika, háztartástan* és *pályaorientáció* tanterv és a *kerettanterven* alapuló *Technika és életvitel* tanterv készítésekor és a tantervek használata-alkalmazása során szereztünk.

A mellékelt tanterv kiemelten figyel arra, hogy az iskolák oktatási feltételei és adottságai különbözőek, így a kerettantervi ajánlás lehetőséget nyújt rugalmas helyi tantervi adaptálásához is.

A kerettanterv főbb alapelvei

– A tanterv a NAT modernizációját megfogalmazó *Életvitel és gyakorlati ismeretek* c. műveltségterületet teljes egészében feldolgozza.

– A tanterv az 5–6. osztályokra vonatkozóan heti *1,5 óra* tervezésével készült, mely az *optimális* programot tartalmazza (az ajánlott 4–9%-os órakeret átlagának figyelembe vételével), de a keret felső határa alapján számított *heti 2 óra* anyagát is tartalmazza *kiegészítő* anyag jelleggel.

– A tanterv a 7–8. osztályokra vonatkozóan heti *1,5 óra* tervezésével készült, mely az *optimális* programot tartalmazza (az ajánlott 5–10%-os órakeret átlagának figyelembe vételével), de a keret felső határa alapján számított *heti 2,5 óra* anyagát is tartalmazza *kiegészítő* anyag jelleggel.

– A tanterv a 9–10. osztályokra vonatkozóan heti *1,5 óra* tervezésével készült, mely az *optimális* programot tartalmazza (az ajánlott 5–10%-os órakeret átlagának figyelembe vételével), de a keret felső határa alapján számított *heti 2,5 óra* anyagát is tartalmazza *kiegészítő* anyag jelleggel.

– A tanterv jellege, témamegfogalmazása, tartalom- és követelményszintje olyan, hogy az a *modernizált Nemzeti alaptanterv* műveltségterületének maradéktalanul megfelel, így az iskolák közötti átjárhatóság biztosított.

– A tanterv összehangolja a modernizált NAT alapelveit és a célokat az iskola (várható) cél- és értékrendszerét.

– A tanterv olyan témafeldolgozást javasol, mely szakít a modulos, szétszabdalt, gyakran össze-függés nélküli feldolgozási menettel. A témacsoportok az épített környezetre, a tanulói közvetlen környezetre támaszkodva dolgozzák fel a modernizált NAT főbb témaköreit, melyek:

Munkakultúra

Közlekedéskultúra

Termelési kultúra

Gazdálkodáskultúra

Háztartáskultúra

Egészségkultúra

Környezetkultúra	Információs kultúra
Fogyasztói kultúra	Pályaorientáció
Szabadidő-kultúra	

A tanterv messzemenően figyelembe veszi az előírt/ajánlott *fejlesztési feladatokat*, így:

- A munka, a technika szerepét, hasznát, veszélyét és kölcsönhatását a fenntartható fejlődéssel;
- Az alkotás folyamatát, a probléma-felismerés – tervezés – szervezés – kivitelezés – értékelés láncolatán át;
- A munkavégzés és a tanulás szokásait.
- A tantervi feldolgozás „közös szervezője”, irányító gondolata a *lakókörnyezet* és ennek körkörös bővítése.
 - A feldolgozás témacsoportjai integráló, szintetizáló szemléletűek, míg a közbenső témák és tartalmi tervek analízis, a kreativitásra építő jelleget hordoznak.
 - A tanterv figyelembe veszi a feltételezett helyi adottságokat, javaslatot ad esetleges szabadon tervezhető órák tartalmi kitöltéséhez is (lásd kiegészítő anyagrészt: ~ 0,5 óra/hét).
 - A tanterv javaslatot tesz (az iskolai tapasztalatok alapján) a „technikaórák” maximális tanulói létszámára. Ez nagy létszámú osztályok esetén csoportbontást jelent. Ezt a szerszámok és eszközök használatából eredő balesetveszély és a feltételrendszer indokolja.
 - A tanterv tartalmazza a (fenti jogszabályi háttér alapján) a 25%-os bővítés anyagát is. – A tanterv olyan alternatívát kínál, melyet a tanár életszerűen, egységben tud feldolgozni. – A tanulás–tevékenység eredményeként minden tanuló képes a lakókörnyezetében jól eligazodni, és jövőjéért cselekvően tenni.
 - A tanterv ajánlást tartalmaz a tantárgy:
 - témaköreire,
 - a témakörök tartalmára,
 - a tantárgy évfolyamonkénti követelményeire,
 - a követelmények teljesítésére rendelkezésre álló időkeretre,
 - az egészségfejlesztéssel, fogyasztóvédelemmel és környezetvédelemmel összefüggő feladatok végrehajtására.
 - Az iskolák speciális feltételrendszereit (iskolakertek, tankonyhák, közlekedési tereppályák stb.) és a kötelező (minimális) eszköz- és felszerelés jegyzékét figyelembe veszi a tanterv, ezek tudatos alkalmazására épít.

A Nemzeti alaptanterv általános szabályozásából eredő feladatok

- Nemzeti és európai értékek közvetítése.
- Az interdiszciplinitás elvének megvalósítása.
- A tanulás, a játék és a munka harmonikus kapcsolatának biztosítása.
- A nemzeti kultúra értékeinek ismerete (feltalálók, ...) a hagyományok megismerése és folytatása.
- Az egyetemes emberi civilizáció értékeinek megismerése és megbecsülése.
- A kommunikációs és informatikai kultúra elemeinek elsajátítása.
- Az eredményes tanulás módszereinek hatékony alkalmazása.
- Az egészséges életmód igényének kialakítása (háztartás, közlekedés, ...).
- A foglalkozások megismerése, pályaorientáció kifejlesztése.
- A komplex foglalkozások szervezése: projekt-oktatás, kiállításokhoz, múzeumokhoz kapcsolódó foglalkozás, üzemek-intézmények látogatása, ...
- Speciális tanórai foglalkozások szervezése: érdeklődés, projekt, helyi lehetőségek, ... szerint.

A tanterv szelleméhez igazodó lényeges módszertani elvek

- a problémacentrikus oktatás;
- a modellezés elveinek alkalmazása;
- a technikatörténet felhasználása;
- a rendszerszemléletű tevékenység; –a környezetgazdálkodási szemléletű tanulás;
- környezetkímélő rendszerek alkalmazása (intelligens konyha/ház/ stb.);
- a tervszemléletű tanítás–tanulás;
- holisztikus elvek alkalmazása a technikai környezet alakításában (egész–rész; hatások összegzése; összefüggések);
- speciális eszközök megismerése (egészségügyi, technikai), hatásrendszerük, elfogadásuk (pace maker, hallókészülék stb.);
- a használati-fogyasztói, esztétikai, formai és etikai szempontok érvényesítése;
- a műszaki kommunikáció eljárásainak alkalmazása;
- a kreativitás fejlesztése (kéz, gondolkodás stb.);
- az alkotó és cselekvő munkára ösztönzés, a pályaválasztás segítése, életpályák megismerése, elemzése.

Jelen tantervet mindazoknak az iskoláknak és pedagógusoknak ajánljuk, akik fontosnak tartják a komplex szemléletű, „gyakorlati” életre való nevelést abban a szellemben, hogy gyermekeinknek a *legkorszerűbbet*, a *legérdekesebbet* és további életükben a lehető *legjobban hasznosítható* információkat, gyakorlati tudnivalókat, praktikus készségeket nyújtsuk. A környezettel való harmonikus kapcsolat, a technikai környezettel való együttélés megvalósítása lehetséges alternatíva.

A tanterv tananyaga valamennyi iskolában megvalósítható – a korábbi feltételek fenntartása vagy részleges fejlesztése mellett.

A tantárgy elnevezése: **technika és életvitel** – amely tükrözi egyrészt a felsőoktatási képzés irányát, másrészt a hagyományokon alapszik.

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK 5–10.**TECHNIKA ÉS ÉLETVITEL****Célok**

Rendszerszemléletű gondolkodásmód kialakítása.

A technikai környezet és kapcsolatrendszerének megismerése.

Olyan képességek, készségek, beállítódások kialakítása, melyek segítik a technikai környezetben való eligazodást; a személyiség komplex fejlesztése.

A környezeti problémák bemutatása, technikai megelőzési lehetőségek feltárása, a környezet-gazdálkodás elveinek megismerése.

A lakókörnyezet, a háztartás megismerése.

Kertgazdálkodási alapok elsajátítása.

Az egészséges életmód felismerése.

A közlekedésben való önálló részvétel kifejlesztése.

A technikai és életviteli problémák megismerése, tervező, modellező, kivitelező és értékelő tevékenységek végzése.

Feladatok

A technikai rendszer fogalomkörének megismerése.

A technikai fejlesztés folyamatának jellemzése; a fejlesztésben szerepet játszó egyéniségek és munkáik megismerése technikatörténeti érdekességeken keresztül.

Az anyag, az energia és az információ átalakítás jellemzőinek és összefüggéseinek ismerete.

A technika társadalmi és természeti környezetre és rendszerekre kifejtett hatásainak vizsgálata konkrét esetekben; az innováció szerepe.

Az építészet és lakberendezés jellegzetességeinek elemzése.

Közlekedési rendszer megismerése, a fontosabb közlekedési szabályok elsajátítása; helyes közlekedési magatartás kialakítása.

A nemzeti és egyetemes kultúra fontos életmódbeli és technikai elemeinek elsajátítása; a városi és falusi élet, valamint azok feltételeinek megismerése.

Az egészséges életmód jellemzőinek megismerése, az öltözködés, a táplálkozás, a háztartás-gazdálkodás tudatos szervezése, a lakás és a tágabb lakókörnyezet fejlesztése.

A kreativitás, a kezűgyesség fejlesztése és fejlesztési eljárásainak megismerése; a pályaválasztáshoz szükséges információk elsajátítása, szakmák, szakterületek, foglalkozások megismerése.

Önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése.

Kooperációs készség fejlesztése.

Saját és mások munkájának felelősségteljes értékelése.

Speciális feladatok

Egészségfejlesztést segítő életmód kialakítása.

A fogyasztói társadalom jellemzőinek megismerése, fogyasztóvédelmi elvek megismerése.

Környezettudatos életmód és életvitel kialakítása.

Követelmények

A technika, a gazdaság világában, a környezetben kreatív módon tudjanak élni.

Problémamegoldó, elemző és rendszerező képességük a technikai tevékenység során fejlődjön.

Térszemléletük, képolvasási-rajzoló, tervezési, szervezési, modellezési, kivitelezési, esztétikai érzékük, döntési képességük, kezűgyességük fejlődjön.

Értékelő és elemző készségük, beszéd- és kifejezőkészségük fejlődjön a tervező és kivitelező munka során.

Az elemi munkaszokásokat, algoritmusokat, a kulturált magatartást és életvitelt sajátítsák el.

Tartalom

Az életvitel és gyakorlati ismeretek műveltségterület tervszerű elsajátításához speciális szakmai feltételrendszer szükséges. A hagyományos technika-szaktantermek kisebb átalakításokkal és bővítésekkel alkalmassá tehetők a tanterv teljesítéséhez. Ideális feltételek esetén műhelyterem, tankonyha, közlekedési tanudvar, számítógépes szoba és kertészeti sarok (vagy kert) áll rendelkezésre. Üzem és múzeumi látogatásokkal és tanulmányi sétákkal is segíthetjük a képzést. Az órai munkák jellemző módszere a kiscsoportos vagy párokban végzett és a projekt módszereket igénylő munka. A „technikaórákat” az elmélet és a gyakorlat egysége, a tevékenység, a gazdag szemléltető anyag használata jellemzi.

Értékelés

Az ismeretek, a tapasztalatok, a tevékenységek és a munkafolyamatok rendszerezése, az eredményeinek folyamatos és záró értékelése alapvető fontosságú. Az értékelés és az ellenőrzés mindenkor előre megadott szempontok alapján történik.

5. évfolyam

Jellemzők

Időkeret:	37 hét: 1/1,5/2 óra/hét (rugalmasan átalakítható)
Otthoni:	1 óra/hét

Cél

A tanulók 1–4. osztályban tanult technikai és háztartástani ismereteinek felelevenítése.

A technika főbb ismeretköreinek: az anyagátalakítás, a tervezés-építés, a modellezés, a közlekedés és a háztartástan ismeretanyagának bővítése.

A háztartástan főbb ismeretköreinek – az egészség, a táplálkozás, a gazdálkodás, a ruházkodás és a lakó-
lakóköznyezet – bővítése.

Tudjanak otthonosan tájékozódni közvetlen környezetük technikai világában, kreatív módon
gondolkodjanak környezetükről.

Kézügyességük, térszemléletük, esztétikai érzékük fejlődjön.

Tudjanak önállóan és biztonságosan közlekedni.

Ismerjék a háztartási tevékenységeket és eszközöket, legyenek képesek részt venni a családi
munkamegosztásban.

Követelmény

Ismerjék a mesterséges környezet egyszerű rendszereinek funkcióit, szerkezetét és működését.

Képesek legyenek ok és okozati összefüggések felismerésére.

Tudják az alapvető tervezési ismereteket – képzelet, lényegkiemelés, térérzékelés, méretbecs-lés,
rajzolás –, és legyenek képesek ezeket tudatosan alkalmazni.

Legyenek képesek egyszerű tárgyak, modellek megtervezésére, szakszerű kivitelezésére.

Sajátítsák el az elemi munkafolyamatokat és algoritmusokat.

Ismerjék a legfontosabb közlekedési szabályokat és a helyes magatartás formák szerint közlekedjenek.

Ismerjék fel a munkamegosztás jelentőségét és e szerint tevékenykedjenek a családban.

Ismerjék és alkalmazzák a kommunikáció eszközeit.

Speciális feladatok

Eszközök, szerszámok balesetmentes használata; kezelési utasítások megismerése és figyelembevétele;
tisztá környezet kialakítása.

Felhasznált anyagok szavatosságának ellenőrzése, összetételek, hatóanyagok megismerése.

Tevékenységünk környezeti hatásainak megfigyelése, törekvés a kedvezőtlen hatások mérséklésére.

Tartalom

1. Az ember átalakítja környezetét.
2. Anyagok és alkalmazásuk.
3. Települések kialakítása és fejlesztése.
4. Kommunikáció és technika.
5. Megmunkálás és eszközei.
6. Élet a településeken.
7. Kertkedvelőknek, kertészkedőknek.
8. Részösszefoglaló, összefoglaló.

Értékelés

Tevékenység megfigyelése és szóbeli megbeszélése;
tervek, modellek, munkadarabok stb. szóbeli értékelése előre megadott szempontok alapján;
szóbeli felelet; tervek, rajzok, modellek osztályzása;
feladatlapok kiértékelése.

Feltételek

Tanulók száma legfeljebb: 16 fő

1. AZ EMBER ÁTALAKÍTTJA KÖRNYEZETÉT**Időkeret: 2 hét****Cél**

A környezet bemutatása, a természeti, társadalmi és technikai környezet történeti elemzése. Az életfeltételt jelentő szükségletek áttekintése.

Követelmény

A környezet alapfogalmainak megismerése. Tájékozódás a környezetben. A mesterséges környezetben való helyes viselkedés. A rendszerfogalom megértése. Az ember legfontosabb szükségleteinek ismerete.

Függőség

Mértékegységek, mérési módok ismerete.

Az 1–4. osztályos technikai ismeretek: tájékozódás a közvetlen környezetben.

Tartalom

A természeti környezet kialakulása. Az ember megjelenése és hatása a környezetre. Eszközhasználat. A mesterséges (technikai) környezet.

Az ember alapvető szükségletei. Az ember környezetátalakító tevékenysége a szükségletek kielégítése érdekében. A szakképzettség szerepének és jelentőségének felismerése.

2. ANYAGOK ÉS ALKALMAZÁSUK**Időkeret: 14 hét****Cél**

A természetes és feldolgozott anyagok főbb csoportjai. Az anyagok megmunkálhatóságának és tulajdonságainak ismerete. A tervezés és a modellezés szerepének felismerése. A lakás kialakulás történetiségének megismerése.

Az anyag, forma, funkció, esztétikum és gazdaságosság összefüggéseinek felismerése az öltözködéskultúrában. A ruházatkódás történetének feldolgozásán keresztül megismerni a ruházat jelentőségét, a vele szemben támasztott követelményeket, a divat szerepét.

Az egyes korok, illetve országok étkezéskultúrájának (a magyar konyhának) áttekintése. Tápanyagok és az egészséges táplálkozás kapcsolata, étrendkészítés, ételkészítési eljárások megismerése.

Követelmény

Ismerje a lakás és részeinek funkcióit, szerkezeti felépítését. Igazodjon el a hagyományos építőanyagok között. Érzékelje a lakóépület pereme és az áramok közötti összefüggést. Olvassa az egyszerű alap- és homlokzati rajzokat. Kreatív módon modellezzen.

Ismerje a természetes és mesterséges szálak anyagok közti különbségeket. Szerezzen jártasságot egyszerű öltözködési tervek összeállításában és a ruhaneműk tisztításában.

Ismerje az egészséges tápanyagokat, az értékmegőrző konyhatechnikai eljárásokat. Tudjon egyszerűbb ételeket készíteni, tárolni és esztétikusan teríteni.

Függőség

Hosszmérések biztos és mm-pontos végzése.

Az 1–4. osztályos technikai ismeretek.

Az emberi szervezet életműködéseinek ismerete; természetismeret. Esztétikai és ergonómiai értékítélet. Dokumentumok használata a technikai környezet jobb megismerése érdekében.

Tartalom**2.1. Lakás és anyagai (5)**

Lakás funkciói, szerkezete.

Hagyományos építőanyagok forrásai, szerkezetei, tulajdonságai és alkalmazásuk.

Épített lakószervezetek viselkedése külső behatásokra.

Lakószervezeti modellek; megmunkáló kéziszerszámok és műveletek.

2.2. Ruházkodás és anyagai (4)

Az éghajlat változása és a ruházkodás; a divat.

Ruházattal szemben támasztott követelmények.

Öltözködési tervek készítése.

Ruházati alapanyagok. Szerkezeti és tulajdonságvizsgálatok.

Egyszerű fonal és textilmunkák tervezése, kivitelezése.

2.3. Táplálkozás anyagai (5)

Táplálkozás különböző korokban. Magyar táplálkozási szokások.

Élelmiszerek összetétele, szerkezete és tulajdonságai.

A konyha. Étefeldolgozó eljárások.

Az ételkészítés szabályai. Egyszerű ételek készítése receptek alapján.

Étrendek. A családi asztal.

Értékelés

A végzett tevékenység értékelő megbeszélése.

Makettek, modellek, munkadarabok értékelése megadott szempontok szerint.

3. TELEPÜLÉSEK KIALAKÍTÁSA ÉS FEJLESZTÉSE

Időkeret: 13 hét

Cél

A település kialakulás történetiségének megismerése. A városiasodás folyamatának felismerése, a településen való eligazodás alapjainak elsajátítása.

A lakókörnyezet esztétikus kialakítási igényeinek felismerése. A zöldnövényzet szerepének, a növényápolás alapjainak megismerése.

A közlekedéstörténet megismerése. Készítsenek járműmodellt, fejlődjék tervezői készségük, munkakultúrájuk. A gyalogos és a kerékpáros közlekedés alapszabályainak ismerete. A tömegközlekedés főbb sajátosságainak, jellegzetes közlekedési eszközeinek bemutatása. A járműhasználattal járó veszélyhelyzetek felismerése, a balesetek megelőzési lehetőségeinek megismerése.

Követelmény

Ismerje a települések kialakulásának történetét, a legfontosabb településtípusokat. Legyen tájékozott a városi fejlődésben. Ismerje a város funkcionális egységeit, szerkezeti megoldásait. Legyen képes településrészletről egyszerűsített helyszínrajzokat és maketteket készíteni.

Ismerje a zöld növények szerepét, a haszonkertek és a díszkertek közötti különbségeket. Tudja a környezetében található haszon- és dísznövényeket szakszerűen gondozni.

Legyen jártas a biztonságos gyalogos és kerékpáros közlekedésben, a legbiztonságosabb közlekedési útvonal kiválasztásában. Legyen tájékozott a városi közlekedés, a tömegközlekedés történetében, főbb sajátosságaiban.

Ismerje a tervezés, kivitelezés folyamatát. A munkadarab-, a makett- és a modellkészítés szerszámain, munkafogásait és a kapcsolódó műveleteket.

Függőség

Az ember fejlődésének, a települések életének ismerete.

A növények felépítésének és az élettelen környezettel való kapcsolatának ismerete.

Jártasság a közlekedés alapvető szabályaiban; önálló közlekedési képesség megléte.

Tervbemutató szóban.

Tartalom

3.1. Településtípusok és -szerkezetek (4)

Településtörténet.

A városiasodás.

Településfunkciók és -szerkezetek.

Települési modellek.

3.2. Zöldterületek (2)

A zöldnövényzet szerepe környezetünkben.

Növények ápolása.

3.3. Közlekedés a településeken (7)

A közlekedés történetéből.

Közlekedési eszközök modellezése. (2)

A közlekedés rendszere.

Gyalogosan – kerékpárral.

Tömegközlekedés.

Kerékpáros közlekedés.

Értékelés

Az elkészített tervek és modellek osztályzattal való értékelése.

Rendszerezés, elemzés szóbeli értékelése.

4. KOMMUNIKÁCIÓ ÉS TECHNIKA**Időkeret: 4 hét****Cél**

A kommunikáció és az információ életünkben betöltött szerepének felismerése. Egyszerű informatikai eszközök tudatos használatára törekvés kialakítása.

A műszaki kommunikáció fontosságának megismerése. Műszaki rajzi alapok elsajátítása. Térszemlélet fejlesztése.

Követelmény

Biztosan használja az egyszerű információhordozókat. Legyen tájékozott az informatikai fejlődés irányairól.

Egyszerű testekről tudjon vetületi képeket készíteni. Ismerje a vonalvastagságok és a vonalfajták jelentését, a méretarányt tudja értelmezni. Ismerje és használja a méretezés szabályait. Összetett testek és vetületei között ismerje fel a kapcsolatot.

Függőség

Az 14. osztályos technikai ismeretek megfelelő szinten való alkalmazása.

Helyes és tudatos kommunikáció. Ok-okozati összefüggések felismerése. Alapvető környezeti technikai eszközök ismerete.

A családban használatos informatikai eszközök használata.

Tartalom

A kommunikáció.

Az információ technikai eszközei.

Műszaki kommunikáció.

Érdekességek az információtechnika történetéből.

Értékelés

Egyszerű műszaki rajzok szóbeli értékelése.

Elemzések szóbeli értékelése.

5. MEGMUNKÁLÁS ÉS ESZKÖZEI**Időkeret: 0–3 hét****Cél**

A szerszámok balesetmentes és szakszerű használatának kialakítása. A gazdálkodás és az életmód összefüggéseinek felismerése.

Követelmény

Tudja önmagát és környezetét az igényeknek megfelelő szinten tartani. Képes legyen a probléma felismerésére és környezetének tudatosan alakítására.

Függőség

A háztartásban megtalálható egyszerű szerszámok és eszközök funkciója és használata. Az alkotás örömeinek átélése.

Tartalom

Szerszámok és műveletek.

Értékelés

Elemzések szóbeli értékelése.

6. ÉLET A TELEPÜLÉSEKEN**Időkeret: 2 hét****Cél**

Az egészséges életmód feltételeinek megismerése. A gazdálkodás és az életmód összefüggéseinek felismerése.

Követelmény

Tudja önmagát és környezetét az igényeknek megfelelő szinten tartani. Képes legyen környezetét tudatosan alakítani.

Legyen tájékozott a szakképzettség szerepéről, jelentőségéről, jövedelmekről és a felhasználásukról. Értse a gazdaságosság és a takarékoság követelményét.

Függőség

Az 1–4. osztályos háztartástani ismeretek.

Az ember higiéniai igényeinek ismerete.

A család gazdálkodásában való részvétel.

Tartalom

Egészségünk fejlesztése.

Gazdálkodási teendők.

Értékelés

Elemzések szóbeli értékelése.

7. KERTKEDVELŐKNEK, KERTÉSZKEDŐKNEK**Időkeret: 0–4 hét****Cél**

Az iskolakerttel vagy növényсарokkal rendelkező iskolákban egységes kiegészítő ismeret-anyagot sajátítsanak el a gyerekek.

A talaj kialakulásának, fejlődésének, összefüggéseinek megismerése. A talajok tulajdonságainak, a tápanyag-utánpótlási módoknak a felismerése. A tápelemek szerepének tudatosítása.

Ismerje a haszonkertben termesztett növényeket. Tervezzen kertrészletet.

Követelmény

Tudja, hogy milyen életfeltételeket kell biztosítani a zöldségfélék megfelelő fejlődéséhez.

Ismerje a főbb talajtípusokat, a talaj alkotórészeit és tulajdonságait. Ismerje fel a vetőmag-vizsgálat gyakorlati hasznát. Legyen képes önállóan elvégezni a talaj- és vetőmagvizsgálatokat. Vizsgálati eredményeit szakszerűen fogalmazza meg. Ismerje fel a haszonkertben termesztett zöldségféléket.

Függőség

Szobai és kerti növények és hasznosságuk ismerete.

Tartalom

A növények életfeltételei.

Egyszerű talajvizsgálatok.

Egyszerű vetőmagvizsgálatok.

Kerti növények.

Értékelés

Elemzések szóbeli értékelése.

8. RÉSZÖSSZEFOGLALÓ, ÖSSZEFOGLALÓ

Időkeret: 13 hét

6. évfolyam

Jellemzők

Időkeret: 37 hét: 1/1,5/2 óra/hét
(rugalmasan átalakítható)

Otthoni: 1 óra/hét

Cél

A tanulók 5. osztályban tanult, technikával és életvitellel kapcsolatos ismereteinek felelevenítése és rendszerezése.

A fogyasztás és a fejlődés összefüggéseinek felismerése.

A korszerű anyagok tudatos alkalmazása.

A lakáskialakítás és -fejlesztés összefüggéseinek megismerése.

Ismerjék az egészséges életvitel feltételeit, az egyéni sajátosságok szerepét.

A gazdálkodói, vállalkozói szemlélet megértése. A gazdaságosság fontosságának elismerése.

Tudják a közlekedés főbb szabályait, és képesek legyenek alkalmazni azokat.

Követelmény

Ismerjék a környezetalakítás irányait és következményeit.

Képesek legyenek a problémák felismerésére és a feladatok megtervezésére, kivitelezésére.

Tudják terveiket szakszerűen, balesetmentesen kivitelezni, produktumukat reálisan értékelni.

Ismerjék az anyag összetételének, szerkezetének, tulajdonságainak és felhasználási funkcióinak összefüggéseit.

Tudjanak tájékozódni a szakmai dokumentumokban, szakirodalmakban.

Ismerjék a gazdaságos és hatékony munkavégzés jellemzőit.

Tanúsítsanak felelős alkotói és befogadói magatartást.

Függőség

Az 5. osztály technika és életvitel tananyagban megfelelő szintű tájékozódás.

Tartalom

1. Az ember átalakítja környezetét.
2. Épített tér és alakítása.
3. Mindennapjaink.
4. Kommunikáció és technika.
5. Technikai rendszerek.
6. Közlekedés új módon.
7. Kertkedvelőknek, kertészkedőknek.
8. Részösszefoglaló, összefoglaló.

Értékelés

Tevékenység, modell, produktum, ... szóbeli megbeszélése és értékelése előre rögzített szempontok alapján.

Szóbeli felelet.

Gyűjtőmunka szóbeli értékelése.

Feltételek

Tanulók száma legfeljebb: 16 fő

1. AZ EMBER ÁTALAKÍTTJA KÖRNYEZETÉT**Időkeret: 2 hét****Cél**

A fejlődés értelmezése. A környezetalakítás elveinek megismerése. A növekedés és határainak értelmezése. A fogyasztói társadalom jellegzetességeinek megértése.

Követelmény

A fejlődés és fogyasztás alapfogalmainak megismerése. Tájékozódás a jelen és jövő környezeti problémáiban.

Függőség

Környezetünk gazdasági fejlődésének ismerete.

Az új életmód jellemzőinek ismerete: reklám, fogyasztás stb.

Tartalom

A fejlődés irányai. A környezetalakítás elvei. A növekedés határai.
Növekvő és változó emberi szükségletek.

Értékelés

Anyaggyűjtés szóbeli elemzése.
Reklámgyűjtemény értékelése előre megadott szempontok alapján.

2. ÉPÍTETT TÉR ÉS ALAKÍTÁSA**Időkeret: 14 hét****Cél**

A lakások és lakóházak építési eljárásainak és anyagainak megismerése. A lakóépületek tervrajzainak értelmezése, a kivitelezés folyamatának megértése.

A lakás anyag-, energia- és információáramainak megismerése. A kellemes közérzet fontosságának felismerése.

A lakberendezés esztétikai szerepének tudatosítása. A berendezési tárgyak funkcionális és formai szempontok szerinti megválasztása. A berendezési tárgyak lényegi paramétereinek felismerése és alkalmazása. A háztartási textíliák kiválasztási szempontjainak, karbantartásának, kezelésének elemzése.

A lakásokban elhelyezhető dísznövények megismerése, néhány jellegzetes növény felismerése. A növények talaj- és tápanyagigényeinek és fontos ökológiai tényezőinek ismerete.

Követelmény

Ismerje a lakásépítés menetét, az építkezési hatóság szerepét. Értelmezni tudja a házak és lakások alap- és homlokzati rajzait.

Ismerje a lakás peremének tulajdonságait, az anyag-, energia- és információáramokat. Ismerje a kellemes közérzet tényezőit, a komfortfokozatok jellemzőit.

Legyen tájékozott a lakás berendezésének alapelveiben. Képes legyen egy helyiség alaprajza alapján berendezési tervet készíteni. Ismerje a bútorok funkcióit, a népművészeti bútorok kialakulásának körülményeit. Ismerje a díszítő textíliák alkalmazásait, kezelésüket. Sajatítson el néhány textilkészítési módot, ismerje a megmunkálás eszközeit.

Ismerje a lakás tájolásának kérdéseit a növények elhelyezése szempontjából. Növénytartó edények tulajdonságainak ismerete. Önálló elképzelés alapján díszítsen virágtartó edényeket.

Ismerje a lakásépítéshez és lakberendezéshez kapcsolódó foglalkozásokat.

Függőség

Az anyagok főbb tulajdonságainak ismerete.

A lakáshelyiségek funkcióinak ismerete.

A tárgyak síkbeli leképzésének ismerete.

A fény, a levegő szerepének figyelembevétele a növények elhelyezésénél.

Tartalom

2.1. Lakások és lakóházak építése (4)

Építkezés hagyományos és korszerű anyagokkal.

Tervezéstől a kivitelezésig.

A lakás tervrajzai.

Szakipari munkák a lakásban.

2.2. A lakás mint technikai rendszer (2)

A lakás pereme, áramok.

Közérzet és komfort a lakásban.

2.3. Lakberendezés (6)

A lakás beosztása, berendezése.

Funkciószemlélet a lakás berendezésében.

Bútortörténet.

Rendezzük be a szobánkat.

Textil a lakásban.

Egy kis népművészet.

2.4. Növények a lakásban (2)

Szobai dísznövények a lakásban.

Növénytartó edények.

Értékelés

Lakberendezési terv szóbeli értékelése. Munkadarabok értékelése megadott szempontok alapján; önértékelés.

3. MINDENNAPJAINK

Időkeret: 8 hét

Cél

A konyha és a konyhatechnikai berendezések változásának történeti elemzésén keresztül a mai konyha és eszközeinek bemutatása. A higiénia fontosságának elemzése. A rendszeres étkezés igényének kialakítása.

Az egyéni higiénia és a környezet tisztántartása iránti igény, szokások elmélyítése, hibák javítása, fertőzési lehetőségek kiemelése.

A fogyasztási cikkek beszerzésével kapcsolatos ismeretek felelevenítése, bevásárlási szokások és élelmiszerekkel kapcsolatos higiéniai követelmények összegyűjtése.

Követelmény

Ismerje a tanuló a konyha és eszközeinek funkcióját, balesetmentes kezelését. Képes legyen a konyhában higiénikus munkavégzésre, egyszerűbb étel készítésére, ízléses terítésre, tálalására.

Képes legyen a tanuló önmaga és környezete tisztántartására, ismerje a tisztálkodás módjait és korszerű eszközeit.

Legyen jártas a tanuló az élelmiszerek bevásárlásában, ismerje a gyakoribb fertőzési lehetőségeket, és tudjon egyszerű vásárlási naplót készíteni.

Függőség

A konyhai munka alapvető szabályainak ismerete.
Bevásárlási tapasztalatok.

Tartalom

3.1. A korszerű konyha (6)

Otthoni munkahelyeink.
Konyha története. A konyha mint munkahely.
Egyszerű ételek gyorsan, ízletesen.
Asztalok terítése.
Konyha és ételhygiéna követelményei.
Élelmiszereink és egészségünk.

3.2. Egészségünk fejlesztése (1)

A megjelenés előfeltételei.

3.3. Gazdálkodási teendők (1)

Szolgáltatások igénybevétele.

Értékelés

A gyakran fogyasztott élelmiszerek tulajdonságainak ismerete. Elkészített ételek kóstolás utáni szóbeli értékelése.

4. KOMMUNIKÁCIÓ ÉS TECHNIKA

Időkeret: 5 hét

Cél

Betekintés az információátadás történetébe. Az információátadás folyamatának ismerete. Az elektromosság technikai alapfogalmainak megismerése. Logikai áramkörök működésének megismerése. Alapáramkörök szakszerű és balesetmentes szerelése.

Számítógép főbb egységeinek megismerése. Kommunikáció a számítógéppel.

Szabványok szerepének felismerése. Fontosabb műszaki rajz szabványok ismerete. Műszaki rajz készítési algoritmus begyakorlása.

Követelmény

Ismerje az információ átadásának történetét (beszéd, füstjel, rovásírás, fényjel, könyv, telefon, távíró, telex, rádió, televízió, telefax, mobiltelefon, számítógép, fénymásoló, internet hálózat). Legyen tájékozott az információátadás folyamatában.

Ismerje a számítógép fő egységeit. Tudjon üzembe helyezni egy számítógépet. Egyszerű és logikai áramkört tudjon építeni és elemezni. Tudjon önállóan egyszerű axonometrikus és vetületi rajzokat készíteni és olvasni.

Függőség

Informatikai eszközök ismerete és használata. Számítógép használati lehetőségeinek ismerete.

Tartalom

Az információ átadásának története.
A számítógép fejlesztésének története.
Kommunikáció a számítógéppel.
Logikai áramköri modellek.
Műszaki kommunikáció.

Értékelés

Egyszerű és logikai áramköri kapcsolások kivitelének osztályozása.

5. TECHNIKAI RENDSZEREK**Időkeret: 5 hét****Cél**

A technikai rendszerek elemzéséhez szükséges alapok elsajátítása.
Anyagtechnológiák megismerése. Az anyagok tulajdonságainak megismerése vizsgálatokkal.
A gépek funkciójának, működésének és kialakításának felismerése. A gépek beillesztése a technikai rendszerek körébe.

Követelmény

Tudja egyszerű technikai rendszerek funkcióit, szerkezetét, folyamatait elemezni.
Ismerje fel a gépek funkcióit, és tájékozódni tudjon a főbb szerkezeti egységek között. Tudjon tájékozódni egyszerű gépek részfolyamataiban. Ismerje a jelentős találmányokat.
Ismerje az anyagkiválasztás szempontjait.

Függőség

Jártasság a környezetünkben lévő kisgépek biztonságos működtetésében.

Tartalom

Környezetünk rendszerei.
Anyagtechnológiákról.
Gépesítés.
A gép és anyagfejlődés kölcsönhatásai.
Anyagvizsgálat és biztonság.

Értékelés

Szerelési munka szóbeli értékelése.

6. KÖZLEKEDÉS ÚJ MÓDON**Időkeret: 2–3 hét****Cél**

A tömegközlekedés eszközeinek, sajátosságainak, igénybevételének bemutatása. A korszerű kerékpárok szolgáltatásainak megismerése és tudatos alkalmazása.

Követelmény

Ismerje a tömegközlekedés (költség, környezetvédelem, gyorsaság, kényelem) sajátosságait. Ismerje a kerékpár biztonsági berendezéseit és követelményeit, vizsgálatát, karbantartását. Válgjon készséggé a kerékpározás, a rá vonatkozó szabályismeret, a döntéshozatal.

Függőség

A balesetmegelőző magatartás ismerete.

A tömegközlekedés eszközeinek ismerete. Biztos kerékpározási tudás.

Tartalom

Tömegközlekedésről. Utazás gépjárművel.

A kerékpár reneszánsza.

Értékelés

A kerékpáros közlekedési szabályok betartásának elemzése.

7. KERTKEDVELŐKNEK, KERTÉSZKEDŐKNEK**Időkeret: 0–6 hét****Cél**

Az iskolakerttel vagy növényсарokkal rendelkező iskolákban egységes kiegészítő ismeretanyagot sajátítsanak el a gyerekek.

Szobanövény-szaporítás és -ápolás gyakorlati tudnivalóinak ismerete.

A virágok lakásdíszítő szerepének felismerése.

Követelmény

A növények téralakító, esztétikai és mikrokozmoszi hatásainak ismerete. Önállóan képes legyen szobanövényeket nevelni.

Függőség

Dísznövények ismerete.

Tartalom

Szobanövények ápolása.

Szobai dísznövények szaporítása.

Vágott virágok a lakásban.

Értékelés

Elemzések szóbeli értékelése. Szaporítási munkák elemzése, osztályozása.

8. RÉSZÖSSZEFOGLALÓ, ÖSSZEFOGLALÓ**Időkeret: 1–2 hét****7. évfolyam****Jellemzők**

Időkeret: 37 hét: 1,5/2/2,5 óra/hét
(rugalmasan átalakítható)

Otthoni: 1 óra/hét

Cél

A környezetbarát technika jelentőségének megértetése.

A környezet átalakításába való aktív, felelős bekapcsolódás.

Tudjanak lakókörnyezetük rendszereiben otthonosan tájékozódni, legyenek képesek a problémák megfogalmazására és megoldására.

Tervezési képességeik fejlődjenek.

Legyenek képesek a közlekedési helyzetek helyes és gyors felmérésére.

Testüket, ruházatukat igényesen ápolják.

Tudatosan és helyesen táplálkozzanak.

Követelmény

Ismerjék a technikatörténet főbb korszakait, a lényeges találmányokat.

Ismerjék fel a szükségletek és a lehetőségek közötti összefüggéseket.

Ismerjék a pályaválasztási lehetőségeket.

Ismerjék fel az információs rendszerek egységeit.

Legyenek gyakorlottak a műszaki ábrázolás alapjaiban.

Tudjanak gyártási folyamatokat elemezni.

Ismerjék az energiaforrások főbb jellemzőit.

Tudják az egyszerű szerszámokat és eszközöket kiválasztani, szakszerűen és balesetmentesen használni, karbantartani.

A közlekedésben kulturált magatartást tanúsítsanak.

Függőség

Az 5–6. osztályok technika és életvitel ismereteinek megfelelő szinten tájékozódás a közvetlen környezetben.

Összefüggések keresésének képessége.

Tartalom

1. Anyagi javak előállítása.
2. Korszerű rendszerek.
3. Lakókörnyezetünk rendszerei.
4. Élet a településeken.
5. Kertkedvelőknek, kertészkedőknek.
6. Részösszefoglaló, összefoglaló.

Értékelés

Tervezési, rajzolósi feladat értékelése.
Modellek, munkadarabok osztályozása.
Szóbeli felelet.
Feladatlapok értékelése.
A munkavégzés algoritmusának elemzése.

Feltételek

Tanulók száma legfeljebb: 16 fő

1. ANYAGI JAVAK ELŐÁLLÍTÁSA**Időkeret: 3 hét****Cél**

A fogyasztás és a termelés jellemzőinek megismerése. Környezetünk gazdasági egységeinek megismerése. A rendszerszemléletű gondolkodás kialakítása. Környezettudatos magatartás és gazdasági szemlélet fejlesztése. A hulladékprobléma megértése. A technika szerepének felismerése a természeti környezet rehabilitációjában.

Követelmény

Ismerje a fogyasztás és a termelés jellemzőit (ráfordítás, eredmény, haszon stb.). Legyen tájékozott a fontosabb technológiai vertikumokban. Ismerje a szakmacsoportokat.

Képes legyen a környezet tárgyait, jelenségeit különböző szempontok szerint rendszerezni. Ismerje a technológiák környezettel való kapcsolatát, a hulladékprobléma különböző megoldásait. Tudjon egyszerű esettanulmányt készíteni.

Függőség

A település néhány üzemének, intézményének ismerete.
Egy átlagos család reális igényeinek ismerete.
Jártasság a különböző tárgyak tulajdonságainak felismerésében.

Tartalom

Fogyasztás és termelés.
Termelési centrumok környezetünkben.
Hulladékok környezetünkben. Újrahasznosítás.

Értékelés

Esettanulmány megbeszélése.

2. KORSZERŰ RENDSZEREK

Időkeret: 1–2 hét

Cél

Az energia jelentőségének felismerése. Az energiaforrások ismerete. A takarékos energia-felhasználás ismérveinek elsajátítása.

Az információátadás folyamatának ismerete. A folyamat főbb alkotóinak elkülönítése.

A technikai környezetünkben használt anyagok csoportosításának ismerete. A vas-, acél- és alumíniumgyártás folyamatának, a fémmegmunkáló technológiáknak az ismerete. Műanyagok és kompozit anyagok alkalmazásainak felismerése. Tájékozódás az anyag vizsgálatában, egyszerű használati tárgyak tervezésében és kivitelezésében.

A géprendszerek szerkezetének (erőgép - közlőmű - munkagép) és a részrendszerek funkciójának megismerése. Az egyszerűbb gépelemek vetületi ábrázolásának ismerete. A rajzok olvasása. A metszeti ábrázolás értelmezése.

Funkcionális / szerkezeti / működési modellek tervezése és építése.

Követelmény

Ismerje az energia átalakításának problémáit. Legyen tájékozott az energiaátalakítások környezeti hatásaiban. Ismerje az energiafelhasználás új útjait, a megújuló energiaforrások használatának előnyeit és korlátait.

Legyen jól tájékozott az információátadás folyamatában.

Ismerje az anyagok csoportosításának fő szempontjait, példákkal illusztrálja azokat. Ismerje a leggyakrabban használt fémek gyártástechnológiájának elveit. Legyen jártas az egyszerű fémmegmunkálás folyamatában (hajlítás, vágás, harapás, lyukasztás, fűrészelés). Biztos ismeretei legyenek az elemi anyagvizsgálatok elvégzésében. Legyen jártas a méretek pontos leolvasásában, rajzi méretmegadásból a méretek rekonstruálásában.

Ismerje a géprendszerek szerkezetét. Legyen jártas egyszerűbb alkatrészek vetületi, nézeti, metszeti ábrázolásában.

Függőség

Történelmi és technikatörténelmi ismeretek. Lakókörnyezetünk technikai rendszereinek felhasználói ismerete.

Természettudományi, történelmi előismereteik alapján legyenek képesek különböző folyamatok összehasonlítására, párhuzamba állítására.

Tartalom

2.1. Energia előállítása és felhasználása (3)

Energiafelhasználás különböző korokban.

Ásványi energiahordozók.

Megújuló energiaforrások.

2.2. Informatikai rendszerek (2)

Az információátadás folyamata.

A számítógép mint információtovábbító és -átalakító rendszer.

2.3. Korszerű anyagokat előállító rendszerek (3)

Az anyagok csoportosítása.

Fémes anyagok és megmunkálásuk.

Műanyagok és kompozit anyagok.

Egyszerű használati tárgyak tervezése és kivitelezése.

2.4. A gép (4)

Géprendszerek szerkezete.

Gépelemek és ábrázolásuk.

Egyszerű mechanizmusok modellezése.

Belső égésű motorok.

Értékelés

Energiafelhasználási fénykép értékelése előre megadott szempontok szerint.

Technikatörténeti gyűjtemény értékelő megbeszélése.

Elkészített munkadarabok és modellek önértékelése megadott szempontok alapján.

3. LAKÓKÖRNYEZETÜNK RENDSZEREI

Időkeret: 1–2 hét

Cél

A növények szerepének felismerése. A kertek kialakításának és típusainak megismerése. A hasznokertek szerepének ismerete. A díszkert növényeinek megismerése, a szaporítási és ápolási módok ismerete. A növények és tereptárgyak harmonikus elhelyezése.

A kellemes közérzet feltételeinek megismerése. Az energiatakarékos fűtési és szellőzési rendszerek működésének és szerkezetének ismerete. Alternatív energiaforrások ismerete. A napházak alkalmazásának felismerése.

A konyhatechnikai eszközök működésének vizsgálata, takarékosági lehetőségek kiemelése. Az eszközhasználatot előtérbe helyező gyakorló feladatok végzése.

Követelmény

Tudja a kerti (vagy szoba-) növényeket gondozni.

Képes legyen fűtési rendszert energiatakarékosan és környezetkímélő módon üzemeltetni. Ismerje a korszerű fűtési és szellőzési rendszerek alapelveit. Tudjon egyszerű energetikai számításokat végezni.

Jártas legyen a konyhatechnikai eszközök balesetmentes használatában. Képes legyen az egyszerű ételkészítési eljárásokat alkalmazni, napi étrendet készíteni.

Függőség

Ismerje az alapvető kerti munkákat.

Legyen előismerete a hagyományos fűtésekről.

Legyen tisztában a szellőzés egészségügyi szerepével.

Legyen tájékozott a konyhai berendezések körében.

Tartalom

3.1. Növények lakókörnyezetünkben (4)

Szobai dísnövényeinkről.

A hagyományos díszkert jellegzetes növényei.

Haszonkerti termelés.

Környezetbarát kertművelés.

3.2. Lakóházak és lakások fűtési-szellőzési rendszerei (2)

A kellemes közérzet biztosítása.

Fűtés és szellőzés.

3.3. Konyhatechnikai rendszerek és működtetésük (6)

Korszerű konyhatechnikai rendszerek.

Konyhatechnikai kisgépek.

A hűtőgép és helyes használata.

Takarékosság a konyhában.

Egyszerű konyhatechnikai eszközök készítése.

Mélyhűtött félkész ételek a konyhában.

Értékelés

Kerttervek szóbeli elemzése.

Energiafelhasználási számítások megbeszélése.

Alkalmazott konyhai technológiák összehasonlító elemzése, a különbségek értékelése előre megadott szempontok szerint.

4. ÉLET A TELEPÜLÉSEKEN

Időkeret: 8 hét

Cél

Az ízléses és higiénikus öltözködés igényének kialakítása.

Az egyéniségnek megfelelő, korszerű, ízléses ruházat megválasztására, karbantartására, egyszerűbb javítások elvégzésére vonatkozó ismeretek elsajátíttatása.

A különböző foglalkozások megismerése és a munka megbecsülése.

A vasúti, vízi, légi közlekedés technikai eszközeinek, a feltalálók munkásságának megismerése. A segédmotoros kerékpár sajátosságainak, főbb szerkezeti egységeinek, üzemeltetésének és a használat szabályainak megismerése. Közlekedés és a környezet kapcsolatának megismerése.

Követelmény

Legyen jártas ruházatának ízléses, praktikus, alkalomhoz illő kiválasztásában, tisztántartásában. Meg tudja határozni ruházódásának időszakos, illetve alkalmi költségeit.

Ismerje a munkahelyek feltételrendszereit, jellegzetességeit. Legyen tájékozott a foglalkozások körében. Legyenek pályaválasztási elképzelései.

Legyen ismerete a vasúti, vízi, légi, közúti közlekedés eszközeinek történetéről, a feltalálókról, kiemelve a hazai mérnököket. Ismerje a segédmotoros kerékpár működését, szerkezeti egységeit, üzemeltetési sajátosságait. Ismerje a gépjárművek üzemanyagait, az üzemelés környezeti hatásait. Tudjon udvariasan viselkedni gyalogosként, járművezetőként, utasként egyaránt. Rendelkezzen ismeretekkel a segédmotoros kerékpár vezetésére vonatkozó KRESZ-szabályokról.

Függőség

A ruházat funkcióinak ismerete.

A fontosabb foglalkozások körében képes legyen eligazodni.

Önállóan, balesetmentesen és szabályosan közlekedjen.

Tartalom*4.1. Egészségünk fejlesztése (2)*

Kellemes megjelenés, ízléses öltözet.

Divat.

Ruházatunk, ruházati üzletek és szolgáltatások.

4.2. Közlekedés gépjárművel (3)

Gépjárművek típusai, jellemzői.

A személygépkocsi üzeme.

A kulturált közlekedés.

4.3. A munkahely (3)

Munka és munkahelyek.

Foglalkozások és jellemzőik.

Pályaválasztás.

Értékelés

A mindennapi ruházatok elemzése előre megadott szempontok szerint.

A pályaválasztással kapcsolatos elképzelések értékelő elemzése az egészséges önkritika szerepének figyelembevételével.

5. KERTKEDVELŐKNEK, KERTÉSZKEDŐKNEK**Időkeret: 14 hét****Cél**

Az iskolakerttel vagy növényсарokkal rendelkező iskolákban egységes kiegészítő ismeretanyagot sajátítsanak el a gyerekek.

Ismerje a kertek történetét és a fejlesztések irányait.

Tudja a díszkert növényeit ápolni.

Követelmény

Ismerje a díszkert tervezésének alapjait.

Tudjon a forma és színharmónia figyelembevételével növényeket, kerti bútorokat és dísz tárgyakat kiválasztani, elhelyezni.

Legyen képes önállóan kiültetni és gondozni a dísznövényeket.

Függőség

Dísznövények ismerete.

Tartalom

A kertek története.
A hagyományos díszkert ápolási munkái.
Kerti bútorok és térelválasztók.
Kertművelés eszközei.

Értékelés

Elemzések szóbeli értékelése.
Ápolási munkák elemzése, osztályozása.

6. RÉSZÖSSZEFOGLALÓ, ÖSSZEFOGLALÓ**Időkeret: 1–2 hét****8. évfolyam****Jellemzők**

Időkeret: 37 hét: 1,5/2/2,5 óra/hét
(rugalmasan átalakítható)
Otthoni: 1 óra/hét

Cél

A kulturáltan használt technika előnyeinek és szükségességének felismerése.
A modellezés fontosságának megértése.
Tudja a környezet tárgyait egyértelműen ábrázolni.
Alakuljon az algoritmizálás képessége.
Tudja a szakmai könyvtárakat tudatosan használni.
Ismerje a közlekedés szabályait, és jól alkalmazza a gyakorlatban.
Tudja ruházatát gondozni, javítani.
Legyen tisztában a megjelenés és az életmód közötti összefüggéssel.

Követelmény

Képesek legyenek környezetbarát rendszerekben gondolkodni.
Legyenek képesek a technikai újdonságok befogadására.
Tudják a rendszerek irányításának alapjait.
Ismerjék a gépek funkcionális és szerkezeti elemzési eljárását.
Ismerjék a számítógépek fejlődéstörténetét és felépítését.
Tudják használni a számítógépet.
Ismerjék környezetük munkahelyeit és a foglalkozásokat.

Függőség

Algebrai műveletek, a kettes számrendszer ismerete.
A számítógépek különböző típusainak ismerete.
Elektromos alapáramkörök ismerete.

Tartalom

Az ember átalakítja környezetét.
Korszerű rendszerek.
Élet a településeken.
A megjelenés higiénája.
Kertkedvelőknek, kertészkedőknek.
Részösszefoglaló, összefoglaló.

Értékelés

Tevékenységek megfigyelése és szóbeli megbeszélése.
Modellek, munkadarabok, gyűjtemények, szerelések, kísérletek stb. értékelése előre megadott szempontok alapján.

Feltételek

Tanulók száma legfeljebb: 16 fő

1. AZ EMBER ÁTALAKÍTTJA KÖRNYEZETÉT**Időkeret: 16 hét****Cél**

A környezetbarát rendszer fogalomkörének bemutatása.
A víz körforgásának ismerete.
A szelektív hulladékgyűjtés fontosságának megértése, az újrahasznosítási törekvések ismerete.
A rendszerek irányítási problémáinak felismerése. Az irányítástechnikai folyamatok és műveletek ismerete. A logikai alapműveletek alkalmazása. A környezetünkben működő információ-technikai és irányítástechnikai eszközök felismerése és alkalmazása.
A számítógép-fejlesztés történetének ismerete. Híres magyar származású tudósok munkásságának ismerete a számítógép kifejlesztésében.
Tájékozottság a számítógép felépítésében, a szoftverek csoportosításában.
Tájékozottság a szoftverek felosztásában.
A számítógéppel való kommunikáció eszközeinek alkalmazása.
Az üzemeltetés legfontosabb jogi és etikai szabályainak tiszteltetben tartása.

Követelmény

Ismerje a modern építészet szerkezeti megoldásait, jellegzetes anyagait. Keressen interneten modern épületeket.

Ismerje a víz útját a forrástól a befogadóig.

Ismerje a hulladék fogalmát, típusait, a háztartási hulladék gyűjtésének és feldolgozásának módjait.

Tájékozott legyen az energiafélések között. Ismerje és alkalmazza az energialánc fogalmát. Képes legyen energiatakarékosságra javaslatokat megfogalmazni. Ismerje a villamos energia felhasználásának főbb jellemzőit. Szerezzen jártasságot a világítástechnika történetében.

Ismerje a fontosabb informatikai rendszerek történetét.

Képes legyen az irányítási feladatok rendszerezésére.

Ismerje a folyamatokba való beavatkozás helyeit. Tudja a vezérlés és a szabályozás közötti különbséget, a visszacsatolás fogalmát. Ismerje a kétállapotú eszközök jelentőségét. Tudja az informatikai eszközök alapvető kezelését.

Ismerje a számítógépes folyamatirányítás néhány alkalmazását (webkamera, robotok, CNC, CAD-CAM rendszerek).

Függőség

Lakókörnyezetünk vízellátási és hulladékgyűjtési rendszereinek ismerete.
Legyen előismerete a számítógép felhasználási területeiről.
Halmazalgebrai fogalmak alkalmazása.
Technikatörténeti ismeretek.
Elektromos áramkörüi alapismeretek.

Tartalom*1.1. Környezetbarát építkezés (2)*

Hagyományos és modern irányzatok az építészetben.
Épületek és építmények környezeti kapcsolatai.

1.2. Közműrendszerek létrehozása és működtetése (4)

A víz útja.
Korszerű vízellátás-csatornázás.
Vízellátó rendszer.
A háztartási hulladék kezelése korszerű módon, az újrahasznosítás lehetőségei.

1.3. Energiaellátó rendszerek (4)

Elsődleges és átalakított energiák.
Villamos energia előállítása és hasznosítása.
A világítás fejlődése.
Környezetbarát energiarendszerek.

1.4. Kommunikációs rendszerek (3)

Információtechnikai rendszerek környezetünkben, otthoni intranet.
Információs hálózatok.
Műszaki kommunikáció.

1.5. Rendszerek irányítása (3)

Irányítási problémák és feladatok.
Vezérléstől a szabályozásig.
Számítógép a technikai folyamatok irányításában.

Értékelés

Vízfelhasználási számítások szóbeli elemzése.
Irányítási vázlatok elemzése.
Számítógépen végzett munka megfigyelése és szóbeli elemzése.

2. KORSZERŰ RENDSZEREK

Időkeret: 10–12 hét

Cél

A gépjárműrendszer, részrendszer ismerete. A járműfékezés folyamatának, a hatásos fékezés feltételeinek ismerete. A gyorsajtás mint veszélyforrás áttekintése. A gépjármű közlekedés környezeti hatásainak megismerése.

Számítógép alkalmazásainak megismerése közvetlen és tágabb környezetünkben.

Konyhatechnikai eljárások alkalmazása a modern konyhában.

Követelmény

Rendelkezzen biztos ismeretekkel a géprendszerek szerkezetéről, jártassággal egyszerűbb alkatrészek vetületi, nézeti, metszeti ábrázolásában. Legyen jártas a gépjármű rendszerszemléletű értelmezésében. Ismerje a féktávolságot befolyásoló tényezőket. Ismerje a gyorsajtás és a figyelmetlen közlekedés veszélyeit, a gépjármű-közlekedés környezeti hatásait. Tudjon a környezetkímélő gépjármű-üzemeltetés technikájáról.

Jártas legyen a lakásban és az iskolában megtalálható informatikai eszközök használatában. Ismerje az etikus használat szabályait és ezeket alkalmazza.

Tudja a konyhát szakszerűen berendezni, és a legfontosabb, legkorszerűbb konyhatechnikai eszközöket balesetmentesen üzemeltetni. Ismerje a főbb konyhatechnikai eljárásokat, különös tekintettel a tápértéket megtartó módokra.

Függőség

A gépjármű közlekedésben betöltött szerepének ismerete.

Kommunikációs és háztartási eszközök kezelése.

A konyha funkcionális egységeinek ismerete.

Tartalom

2.1. A gépjármű mint rendszer (4)

A gépjármű üzeme.

Gépjármű és környezet.

Korszerű berendezések a gépjárműben.

Új irányzatok a gépjárműtechnikában.

2.2. Informatikai rendszerek környezetünkben (4)

Logikai áramköri modellek.

Korszerű informatikai rendszerek.

Számítógép a lakásban.

A hardver és a szoftver.

Egyszerű felhasználói programok.

2.3. A modern konyha (3)

Csúcstechnika a konyhában.

Értékmegőrző ételkészítés.

Értékelés

Munka értékelése előre megadott szempontok szerint.

Adatgyűjtemény megbeszélése.

Egyszerű szerelési feladatok elemzése, kivitelezés értékelése.

3. ÉLET A TELEPÜLÉSEKEN

Időkeret: 7 hét

Cél

A környezetszennyezés formáinak megismerése. A környezetszennyezés hatásainak felismerése. A megelőzés tudatosítása.

A gazdasági élet szereplőinek megismerése. A termelés és a fogyasztás kapcsolatának megértése.

A karbantartás jelentőségének felismerése. A közlekedési szabályok (gyalogos, kerékpáros, segédmotoros kerékpár) ismerete, a kulturált közlekedési magatartás kialakítása.

Követelmény

Ismerje a levegő-, a víz- és a talajszennyeződések egészségre való hatásait. Legyen tájékozott a járványok, az ételmérgezések, a fertőzések megelőzésében.

Ismerje a foglalkozások elnevezéseit, a munkakörök társadalmi hasznosságát. Tudja a vállalkozásokat elemezni, a gazdálkodást értékelni. Ismerje a családi gazdálkodás főbb szempontjait; vegyen részt a családi munkamegosztásban.

Ismerje a gépjármű-karbantartást és annak fontosságát. Tudja a gyalogos, kerékpáros közlekedési szabályokat, tájékozott legyen a segédmotor-kerékpáros KRESZ-ről. Kulturáltan, udvariasan közlekedjen.

Függőség

Gyakori betegségek ismerete.

Munkahelyek és foglalkozások ismerete.

Térinformatikai jelrendszerek ismerete.

Tartalom

3.1. Környezetszennyezés és egészségünk (2)

A környezet hatása egészségünkre I.

A környezet hatása egészségünkre II.

3.2. Munkahelyek környezetünkben (2)

A gazdasági élet szereplői.

Termelés és fogyasztás.

3.3. Közlekedés járművel (3)

Karbantartás és baleset-megelőzés.

Útitervek összeállítása.

Térinformatika környezetünkben.

Értékelés

Irodalomban való tájékozódás szóbeli értékelése. Foglalkozási tesztek kitöltése és elemzése. Útitervek elemzése.

4. A MEGJELENÉS HIGIÉNIÁJA

Időkeret: 3 hét

Cél

A ruházat és kiegészítőinek alkalomhoz, időjárási viszonyokhoz, egyéniséghez illő megválasztása az alapanyag tulajdonságainak figyelembevételével. A textil anyagától függő tisztítási eljárások, eszközök helyes megválasztása. Tisztítási eljárások és módszerek fejlődéstörténetének megismerése.

Követelmény

Tudja megválasztani, ápolni, tisztán tartani ruházatát. Ismerje a textíliák karbantartásának eszközeit, balesetmentes kezelésüket. Ismerje a személyi higiénia be nem tartásának következményeit, a környezetkímélő mosószerek alkalmazásának fontosságát.

Az életmódnak a megjelenésre gyakorolt hatását építse be a mindennapjaiba.

Függőség

Az ápolószerek használata.

Tartalom

Egyéni ruhatervek.

Ruhanemű tisztántartása.

Kozmetikumok használata.

Értékelés

Technikatörténeti kutatómunka szóbeli értékelése.

Egyéni ruhatervek elemzése és értékelése előre megadott szempontok alapján.

5. KERTKEDVELŐKNEK, KERTÉSZKEDŐKNEK

Időkeret: 0–3 hét

Cél

Az intenzív növénytermesztés alapjainak megismerése. Az üvegház és fóliaház rendszerének ismerete. A víz- és energiatakarékos rendszerek alkalmazása. Korszerű eljárások megismerése.

Követelmény

Ismerje a hajtatasos termesztés hagyományos és számítógéppel vezérelt típusait.

Függőség

A kertek művelési technológiáinak ismerete.

Tartalom

Hajtatásos termesztés a kiskertben.
Hajtató berendezések gazdaságos működtetése.
Növények tápoldatos termesztése.

Értékelés

A kerti munka értékelése előre megadott szempontok szerint.

6. RÉSZÖSSZEFOGLALÓ, ÖSSZEFOGLALÓ

Időkeret: 1–2 hét

9. évfolyam**Jellemzők**

Időkeret: 37 hét: 1,5/2/2,5 óra/hét
(rugalmasan átalakítható)
Otthoni: 1 óra/hét

Cél

A környezet átalakításában való aktív részvétel, felelősségvállalás.
A környezeti és technikai problémák felismerése és a megoldás keresés igényének kialakulása.
Az anyag, az energia és az információ átalakítás alapfogalmainak értése.
A megoldások szakszerű, szabatos megfogalmazása szóban és a műszaki ábrázolás segítségével.
Térszemlélet fejlesztése.
Algoritmusok következetes alkalmazása technikai produktumok kivitelezésében.
Szerszámok és eszközök szakszerű alkalmazása.
A közlekedési rendszerek működésének megértése.

Követelmény

Képesek legyenek környezetbarát rendszerekben gondolkodni.
Tudják a rendszerek irányításának alapjait.
Ismerjék a gépek funkcionális és szerkezeti elemzési eljárását.
Ismerjék a számítógépek és a tömegkommunikációs eszközök fejlődéstörténetét és felépítését.
Tudják használni környezetük modern technikai eszközeit.
Ismerjék környezetük munkahelyeit és a foglalkozásokat, a munkaerőpiaci igényeket.

Függőség

A 6–8. osztályok életvitel ismereteinek megfelelő szinten tájékozódás a közvetlen környezetben.
A rendszerek közötti összefüggések felismerése.

Tartalom

1. Az ember átalakítja környezetét.
2. Összetett rendszerek.
3. Termelő-ellátó rendszerek.
4. Élet a településeken.
5. Részösszefoglaló, összefoglaló.

Értékelés

Tervezési, rajzolósi, szerkesztési feladatok megoldásának osztályozása.
Elkészített munkák, modellek osztályozása.
Feladatlapok, gyűjtőmunkák, kísérletek kiértékelése.

Feltételek

Tanulók száma legfeljebb: 16 fő

Ajánlott irodalom:

Horányi G. – Pivárcsi I.: Magyar tudósok kalandjai. Palatinus, 2001.

Dési I. (szerk.): Környezet-egészségtan. JGYF Kiadó, Szeged, 2003.

1. AZ EMBER ÁTALAKÍTTJA KÖRNYEZETÉT**Időkeret: 7 hét****Cél**

Anyag- és energiaátalakítás kapcsolatrendszer.

Az energetikai kölcsönhatások megismerése, extenzív és intenzív mennyiségek tulajdonságainak megismerése.

Az ember energiafelhasználásának megismerése.

A rendszerszemléletű és energiatakarékos gondolkodás kialakítása.

A technikai rendszerek létrehozási algoritmusának megértése.

A környezeti szempontok figyelembevétele új rendszerek létrehozásánál.

Követelmény

Ismerje az anyag és energiaforrások csoportjait. Legyen tájékozott a megújuló és a nem megújuló energia felhasználási technológiáiban. Ismerje az energia átalakítások környezeti hatásait.

Ismerje fel a rendszerek funkcióit. Tudjon egyszerű rendszerelemzést megfogalmazni működő rendszerekről.

Függőség

A villamos energia előállítási folyamatának ismerete. A rendszerek ki- és bemeneteinek felismerése.

Tartalom**1.1. Anyagtechnológiák (2)**

Anyagtechnológiák és jellemzésük transzfer jellemzőkkel. Korszerű anyagtechnológiák elemzése (autógyártás, chipgyártás, napelem gyártás stb.).

1.2. Energetikai rendszerek (2)

Energiaforrások csoportosítása.

Energiatermelés-energiafelhasználás.

1.3. Rendszerek létrehozásának elvei (3)

Alapelvek.

Működő rendszerek elemzése.

Rendszerek és környezeti hatásaik.

Értékelés

Anyagtechnológia folyamatábrájának elemzése megadott szempontok alapján. Rendszerelemzés értékelése előre megadott szempontok szerint.

2. ÖSSZETETT RENDSZEREK

Időkeret: 10–13 hét

Cél

A közlekedés hierarchia rendszerének megértése. A közlekedéssel kapcsolatos foglalkozások ismerete. Közlekedési társaságok munkájának megismerése. Erőművek rendszerszervezetének megismerése. Ismerjék az erőművek folyamatait. Ismerjék a hagyományos és korszerű informatikai rendszerek funkcióit és működési elveit.

Tekintsék át a hardverrel szemben támasztott követelményeket és a hardver optimális kihasználását biztosító szoftvereket.

Ismerjék a közlekedésbiztonsági rendszereket (központi zár, blokkolásgátló, fedélzeti számítógép).

Követelmény

Ismerjék a közlekedési rendszereket. Tudják elemezni az egyszerű és összetett közlekedési rendszereket. Ismerjék a közlekedéssel kapcsolatos foglalkozások követelményeit. Ismerjék az erőművi energiaátalakítás folyamatát. Tudják reálisan értékelni az erőművek környezeti hatásait. Ismerjék fel a legfontosabb mikroelektronikai elemeket. Értsék a korszerű kommunikációs és információátviteli rendszerek, működését. Tudják kezelni a mindennapi életben használatos rendszereket. Ismerjék a korszerű elektronikus készülékek paramétereit.

Függőség

Fontosabb történeti események ismerete. Matematikai, fizikai alapok (mértékegységek, prefixumok, kettes számrendszer) ismerete. Számítástechnikai alapismeretek.

Tartalom

2.1. Közlekedési rendszerek (4)

Nagyvárosi és városi közlekedési rendszerek, logisztikai központok.

Közlekedési rendszerek földrészek között. Utazást szervező hálózatok, társaságok.

Közlekedéssel kapcsolatos foglalkozások.

Közlekedéstörténeti tabló készítése.

2.2. Erőművi rendszerek (3)

Erőműtörténet.

Erőművek környezetünkben.

Erőművek üzemeltetésének felelőssége.

2.3 Információtechnikai rendszerek (3)

Információszerzés és -feldolgozás. Mikroelektronika története.

Köznapi informatikai rendszerek (mobiltelefon, e-mail levelezés, gépkocsi riasztók, GPS). Jelentősebb információtechnikai rendszerek működési elvei (telefon, közlekedési irányítók).

2.4. Műszaki ábrázolás, térszemlélet fejlesztés (3)

Szerkezetek és rendszerek ábrázolási módjai.

Vetületi ábrázolás fontosabb szabályai.

Jelképes ábrázolás fontosabb szabályai.

Műszaki rajzok készítése számítógépi programokkal.

Értékelés

Üzemlátogatási napló értékelése.

Önállóan elkészített egyszerű mikroelektronikai áramkör értékelése előre megadott szempontok alapján.

Műszaki rajz hibáinak jelölése.

3. TERMELŐ-ELLÁTÓ RENDSZEREK

Időkeret: 9–11 hét

Cél

A gyümölcs vertikum ismeretkörének bővítése. A szakszerű gondozási ismeretek elsajátítása. A környezetvédelmi és munkavédelmi követelmények ismerete. A kiskerti munkavégzésben gyakorlat szerzése.

A települések lakásállományainak, a rekonstrukció és rehabilitáció fogalmainak ismerete. A lakás felértékelési szempontjainak és üzemeltetési költségeinek ismerete. Infrastruktúra értékelés készítése.

Követelmény

Ismerje a korszerű gyümölcsfajtákat és jellemzőiket. Telepítési és gondozási műveleteket ismerje és képes legyen önállóan alkalmazni. Legyen jártas a házi tartósítás és feldolgozás technológiájában.

Képes legyen a lakás üzemeltetési költségeinek kiszámítására. Ismerje az infrastruktúra alapelemeit és értékrendjét.

Függőség

A hazai gyümölcsfajták ismerete.

A talajművelési munkák ismerete.

A település vonalas hálózatainak értékelésében való jártasság.

Tartalom

3.1. Gyümölcs termesztése és feldolgozása (6)

Gyümölcsfák telepítésének feltételei.

Telepítés és gondozás műveletei.

Talajerő-utánpótlás, vegyszeres és környezetbarát gondozás.

Termésbetakarítás és -tárolás.

Gyümölcsstartósítás és -feldolgozás otthoni lehetőségei.

3.2. Település infrastruktúra (5)

Település funkcionális egységei és szerveződésük.

Lakásállomány értékelése.

Vonalas hálózatok.

Lakás(ház) felértékelése, üzemeltetési költségei.

Település működtetésével kapcsolatos foglalkozások.

Értékelés

Irodalomban való tájékozódás szóbeli értékelése. Számítási gyakorlatok értékelése megadott szempontok alapján. Csoportmunkában készített tablók (település) értékelése előre megadott szempontok alapján.

4. ÉLET A TELEPÜLÉSEN

Időkeret: 10 hét

Cél

Felelősségtudat kialakítása önmaga és környezete egészségének megóvására, a káros szenvedélyek megelőzésére.

A családvállalás szépségének, nehézségeinek bemutatása. A környezeti állapot felismerése és az állapot javítására való tudatos irányultság kialakítása.

Eligazodni a háztartási gépek, fogyasztási eszközök piaci kínálatában és figyelembe venni ezek praktikus, energiatakarékos, környezetkímélő voltát.

Örömet találjon a munkavégzésben és mások munkáját megbecsülje. Válassza ki azt a szakterületet, amelyet életpályájának tekint.

Követelmény

Ismerje a családalapítás problémáit, előfeltételeit, az egészségmegőrzés lehetőségeit.

Ismerje a káros szenvedélyek egészségkárosító hatását és az egészségügyi infrastruktúrát.

Ismerje az emisszió és az immisszió fogalmát, az egészségügyi határértékek betartásának jelentőségét.

Ismerje a háztartásban használt elektromos készülékek funkcióját, energiaigényeit és költségeit. Tudjon az energiaigények figyelembevételével egyszerű takarékosági számítást végezni és ezt a vásárlásnál alkalmazni.

Ismerje egy konkrét üzem felépítését, a gyártástechnológiát és az értékesítés folyamatát.

Függőség

Gyakori betegségek tüneteinek ismerete.

A gépek jellemző adatainak ismerete.

Környezete gazdálkodó egységeinek ismerete.

Tartalom*4.1. Egészségünk fejlesztése (3)*

Egészségügyi infrastruktúra.

Egészségmegőrzés a családban.

Gyermekvállalás, -nevelés.

4.2. Környezeti állapot fenntartása, javítása (4)

Az egészséges települési környezet.

Ház – lakás – háztartás környezeti hatásai.

Gépeink környezeti hatásai. Környezettudatos gépesítés.

4.3. Munkahelyek környezetünkben (3)

Életpálya és foglalkozási viszonyok.

Álláskeresés folyamata és technikája.

Egy üzem környezetünkben.

Értékelés

Számítások megbeszélése, elemzése.

Üzemlátogatási feladatlapok értékelése.

5. RÉSZÖSSZEFOGLALÓ, ÖSSZEFOGLALÓ**Időkeret: 1–2 hét****10. évfolyam****Jellemzők**

Időkeret: 37 hét: 1,5/2/2,5 óra/hét
(rugalmasan átalakítható)

Otthoni: 1 óra/hét

Cél

Az emberi igények és lehetőségek ismerete.

A problémamegoldó gondolkodás alkalmazása technikai-környezeti témákban.

A modellalkotó képesség fejlesztése.

Tervezési és műveleti algoritmusok következetes használata.

A környezetbarát, az energiatakarékos és hulladékszegény technológiák megértése és alkalmazása.

Az életmentés és az elsősegélynyújtás teendőinek ismerete.

A munkaerőpiacon való tájékozódás képességének kialakítása, előkészület a hivatásválasztásra.

Követelmény

Ismerjék a technika történetének kiemelkedő produktumait.

Ismerjék a technikai objektumok tartalmának és formájának összefüggéseit.

Tudják az ipari és kereskedelmi objektumokat, szervezeteket elemezni.

Ismerjék a termelő és ellátó rendszerek jellemzőit.

Képesek legyenek egészségük tudatos óvására, a családi élet szervezésére.

Képesek legyenek munkamenet, időbeosztás tervezésére, felelősségteljes munkavégzésre.

Függőség

Saját pályaválasztási esélyeit ismerje.

Pályaválasztási dokumentumokat értelmezni tudja.

Ismerje környezete főbb eszközeit és rendszereit.

Tartalom

1. Az ember átalakítja környezetét.

2. Összetett rendszerek.

3. Termelő-ellátó rendszerek.

4. Élet a településeken.

5. Részösszefoglaló, összefoglaló.

Értékelés

Tervezési, rajzolási, szerkesztési feladatok megoldásának osztályozása.

Szóbeli felelés.

Számolási és gazdasági elemzési feladatok értékelése. Gyűjtőmunkák, kísérletek kiértékelése.

Feltételek

Tanulók száma legfeljebb: 16 fő

1. AZ EMBER ÁTALAKÍTTJA KÖRNYEZETÉT

Időkeret: 8 hét

Cél

A technikatörténet kiemelkedő eseményeinek és eredményeinek megismerése. A technika-történeti szemléletű gondolkodás kialakítása. A technikai produktumok formai hatásrendszerének megismerése. A használati tárgyak tartalmi és formai elemzése.

Követelmény

Ismerje a társadalomtörténet és a technikatörténet összefüggéseit. Legyen tájékozott a technika történetében. Ismerje a technika meghatározó korszakait és neves személyiségeit.

Ismerje a technikai innováció fogalmát, képes legyen ily módon gondolkodni.

Ismerje fel a használati tárgyak tartalmi és formai sajátosságait. Tudja az arány, a kompozíció, a harmónia és a színhatás szempontjából elemezni az egyszerű tárgyakat, produktumokat.

Függőség

Tájházak, skanzenek, technikai múzeumok látogatása.

Szép és csúnya termékek ismerete. Szubjektív és objektív elemzés szempontrendszer.

Tartalom*1.1. Az emberiség kiemelkedő technikai produktumai (4)*

A technikatörténeti korszakok.

Tárgyak kormeghatározási módszerei.

Az építészet csodái.

Technikai érdekességek. Jelentős találmányok.

1.2. Tárgyak formarendszere (4)

Tartalom és forma.

Gyártmány- és gyártástervezés korszerű módon.

Egyedi- és tömeggyártás kapcsolata a tárgyak formarendszerével.

Használati tárgyak formatervezése és hatásai.

Értékelés

Technikatörténeti gyűjtemények és kiselőadások értékelése megadott szempontok szerint.

Tárgy- és képgyűjtemények összehasonlító elemzése.

2. ÖSSZETETT RENDSZEREK**Időkeret: 7 hét****Cél**

Az ipar szerkezeti felépítésének megértése.

Anyag- és energiaszállítási hálózatok megismerése.

A húzóágazatok jellemzése.

Logisztikai alapok ismerete.

A régió főbb üzemének és intézményeinek megismerése.

A korszerű települési infrastruktúrával szemben támasztott követelmények ismerete.

A települési élet intézményrendszerének megismerése.

Követelmény

Ismerje az ipari és kereskedelmi központok jellemzőit és képes legyen ezek környezeti hatásait értékelni. Tájékozott legyen a hazai ipar struktúrájában és eredményeiben.

Ismerje a városok funkcionális egységeit és elrendezésüket. Tudjon tájékozódni a város szerkezeti rendszerében. Ismerje lakóterületének történelmét és a település szerkezetét.

Ismerje a hazai gazdaság EU - ban betöltött szerepét.

Függőség

Az ipar felépítésének ismerete.

A nemzetközi és belföldi kereskedelem felépítésének ismerete.

A hazai városok jellegzetességeinek ismerete.

Tartalom*2.1. Ipari – kereskedelmi területek (4)*

Terület elhelyezési elvek és a gyakorlat.

Ipari centrumok és a környezet. Ipari parkok.

Kereskedelmi hálózatok és centrumok, logisztikai központok.

A régió főbb üzemei, vállalkozásai.

2.2. A város (3)

Városszerkezet. A korszerű városi infrastruktúra.

A város életének szervezése.

Városi intézményrendszer és elhelyezése.

Értékelés

Élmények, tapasztalatok előadásának szóbeli értékelése.

3. TERMELŐ-ELLÁTÓ RENDSZEREK**Időkeret: 11 hét****Cél**

A kertek, parkok, kertészetek feladatköreinek és jellemzőinek ismerete.

A hagyományos és a korszerű hajtatasos növénytermesztés elvének és eszközrendszerének ismerete.

Egyszerű növényápolási munkákban gyakorlottság kialakítása.

A gazdálkodó egységek ismerete, működési szabályozóikban való tájékozódás.

Követelmény

Ismerje a települési zöldterületek funkcióit. Legyen jártas a növények és fák telepítésében és gondozásában. Ismerje a parkok, kertek növényeit, óvja, védje a természetet. Képes legyen egyszerű gazdasági számítások elvégzésére.

Ismerje a gazdasági élet szereplőit és kapcsolatrendszerüket. Tájékozott legyen a gazdálkodás fontosabb nemzeti és nemzetközi szabályzóiban.

Ismerjen felhasználói szinten kerttervező programokat.

Függőség

Dísznövény-, virág- és fafajták ismerete.

A növényápolási munkák ismerete.

A gazdálkodás alapfogalmainak ismerete.

Tartalom*3.1. Kertek a városban és a városkörnyéken (7)*

Települések zöldterületei és tervezésük.

Díszkertek és parkok.

Városkörnyék kertjei.

Haszonkertek. Hajtatasos termesztés eszközrendszere.

Új módszerek a kertészetben, kerttervezésben.

Termények értékesítése. Gazdaságossági számítások.

3.2. A gazdálkodó egység (4)

A gazdasági élet szereplői.

Termelő és kereskedelmi egységek irányítása.

Marketing tevékenység; fogyasztóvédelem.

A gazdálkodás főbb szabályozói.

Értékelés

Számítási feladatok értékelése előre megadott szempontok alapján.

Egyszerű kerttervek értékelése előre megadott szempontok alapján.

4. ÉLET A TELEPÜLÉSEN

Időkeret: 10 hét

Cél

A gyógynövények szerepének kihangsúlyozása mellett a „házi patika” és az orvosi ellátás szükségességének kiemelése. Életmentés-elsősegély fontosságának előtérbe helyezése.

Az élet értékének kiemelésével, a családi életszakaszok bemutatása, generációs kapcsolatok, tradíciók elemzése. A szabadidő kulturált eltöltésének és az ünnepek jelentőségének ki-emelése. A holisztikus szemlélet alapelveinek megismerése.

A korszerű étrend összeállítása gazdaságossági (költség-, energia-, időigény) és tápértékre vonatkozó számításokkal.

A továbbtanulás és a munkakezdés lehetőségeinek felmérése. Felkészülés a felvételi interjúra és önéletrajz írására.

Követelmény

Tudja, hogy felelősségteljes életvitel mellett is nélkülözhetetlenek az orvosi és gyógyszerári szolgáltatások. Legyen fogalma a természetes gyógymódok lehetséges előnyeiről, hátrányairól. Ismerje az elsősegély olykor életmentő szerepét.

Legyen képes új környezetbe beilleszkedni. Ismerje a család generációs kapcsolatrendszerét, gazdálkodását, a közösen eltöltött szabadidő jelentőségét, az ünnepek szerepét. Magatartását segítőkészség, környezettudatosság jellemezze.

Tudjon megadott szempontok szerint heti étrendet összeállítani alapvető gazdaságossági számítások elvégzése után.

Képes legyen beilleszkedni egy új közösségbe. Együttműködés és tolerancia jellemezze.

Függőség

Az egészséges életmód követelményeinek ismerete.

A családi ünnepek és hagyományok ismerete.

Egyszerű ételek elkészítésében való jártasság.

Tartalom

4.1. Egészségfejlesztés (2)

Egészségügyi szolgáltatások rendszere.

Életmentés és elsősegélynyújtás.

4.2. A családi élet (4)

A család szerepe a társadalomban; családi gazdálkodás.
Családi ünnepek és hagyományok.
Gyermek-szülő kapcsolat.
Szabadidő kulturált eltöltése.

4.3. Családi étkezés (2)

Étrendek összeállítása.
Ételek anyagszükséglete, energiatartalma és költsége; időmérleg.

4.4. Munkahelyek környezetünkben (2)

Továbbtanulás – pályakezdés.
Pályatervezés; önértékelés, önéletrajz, önmenedzselés.

Értékelés

Szerepjátékok elemzése.

Önéletrajzok és pályázatok szóbeli elemzése.

Önálló és csoportmunkák megbeszélése, elemzése.

Elsősegély-nyújtási gyakorlatok értékelése megadott szempontok szerint.

5. RÉSZÖSSZEFOGLALÓ, ÖSSZEFOGLALÓ

Időkeret: 12 hét

TESTNEVELÉS**1– 8. évfolyam****Bevezető**

A kerettanterv a NAT alapján készült, tartalmaz többletananyagot, a „normál” osztályhoz viszonyítva magasabb szintű követelményt.

A **magasabb szintű tartalmakat, követelményt, célt vastag**, a *minimálisat, a továbbhaladás feltételéül megjelölt szövegrészeket dőlt betűvel* jelöltük.

Az értékelés alapelve is a tanuló önmagához mért fejlődése, akarása, szorgalma, együttműködése.

Az elsajátítandó tananyagra a teljes évi óraszám 80%-a biztosított, a további 20% az egyes osztályokban kiemelten kezelendő mozgásanyagra, az iskolában hagyományos sportágra, vagy a nehezebben elsajátítható tananyag gyakorlására szolgál.

Óraszámok: 1–4. osztály heti 3 óra

5–8. osztály heti 2,5 óra

(4) A Kt. 52. §-ának (9) bekezdése a következő hetedik-tizedik mondattal egészül ki:

Az **iskolai sportköri foglalkozások megszervezéséhez** – sportágak és tevékenységi formák szerint létrehozott iskolai csoportonként – (a továbbiakban: sportcsoport) **hetente legalább kétszer negyvenöt percet biztosítani kell, a nem kötelező tanórai foglalkozások megszervezésére rendelkezésre álló, a** (7) bekezdés alapján számított időkeretből. Az iskolai sportkör kezdeményezésére a (7) bekezdés alapján az egész iskolára számított nem kötelező tanórai foglalkozásokra rendelkezésre álló **időkeret legalább húsz százalékát** (a továbbiakban: minimális időkeret) **az iskolai sportkör foglalkozásainak a megszervezéséhez kell biztosítani**, ha az iskolában a sportcsoportok száma eléri az egész iskolára számított nem kötelező tanórai foglalkozások számának tíz százalékát. A minimális időkeret arányosan csökkenthető, ha a sportcsoportok száma kevesebb a nem kötelező tanórai foglalkozásra rendelkezésre álló időkeret tíz százalékánál. **A sportköri foglalkozásokat testnevelő végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező tanár vezeti.**

(5) A Kt. 52. §-ának (10) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(10) **Az általános iskolai első–negyedik évfolyamán biztosítani kell a mindennapos testmozgást.** A mindennapos testmozgás a helyi tantervben meghatározott **legalább heti három testnevelési óra, és a játékos testmozgás keretében valósul meg.** Az általános iskola első–negyedik évfolyamain minden olyan tanítási napon, az iskolaotthonos nevelés és oktatás esetén minden olyan délelőtti tanítási időszakban, amelyben nincs testnevelési óra, meg kell szervezni a – tanuló életkorához, és fejlettségéhez igazodó – játékos, egészségfejlesztő testmozgást. A játékos, egészségfejlesztő testmozgás ideje **naponként legalább harminc perc**, amelyet több, legalább tizenöt perces foglalkozás keretében is meg lehet tartani. A játékos, egészségfejlesztő testmozgást a tanítási órák részeként és szükség szerint legfeljebb egy óraközi szünet ideje legfeljebb ötven százalékának felhasználásával lehet megszervezni.”

(2) A Kt. 48. §-a a következő (2)–(4) bekezdéssel egészül ki, és az eredeti (2)–(5) bekezdés számozása (5)–(8) bekezdésre változik:

„(2) Az iskola első–negyedik évfolyamán a helyi tantervbe évfolyamonként legalább heti három, a többi évfolyamán heti átlagban két és fél testnevelési órát be kell építeni. A helyi tantervbe – a nem kötelező tanórai foglalkozások időkeretének terhére – további egy vagy több testnevelési óra is beépíthető. A többlet testnevelési órákkal az e törvény 52. §-ának (3) bekezdésében meghatározott tanulói kötelező tanórai foglalkozások száma megnövelhető, ha az iskolában iskolaotthonos nevelés

és oktatás folyik, a helyi tantervbe minden tanítási napra – a délelőtti vagy a délutáni tanítási időszakra – be kell építeni a testnevelési órát. A többlet testnevelési órákat az első–negyedik évfolyamon – az e törvény 17. §-ának (8) bekezdésében meghatározott feltételeknek megfelelő – testnevelés végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező tanár is taníthatja.

1– 4. évfolyam

Célok és feladatok

Az iskolai testnevelés és sport az iskola egységes nevelő-oktató munkájának szerves részeként a testkultúra eszközeinek (testgyakorlatok, mozgásos játékok, sportági tevékenységek és az ezekhez kapcsolódó intellektuális ismeretek), valamint a természet egészségfejlesztő tényezőinek integrált hatásaként hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók életigenlő, az egészséget saját értékrendjükben kiemelt helyen kezelő személyiséggé váljanak. Ennek feltétele, hogy ismerjék motorikus képességeik szintjét, a motorikus képességek fejlesztésének és/vagy fenntartásának módját, legyen személyes és társas élményük a mozgásos játék, a versengés öröme. A testnevelés és a sport hozzájárul ahhoz, hogy a diákok megbecsüljék társaik teljesítményét, motorikusan képzetek, mozgásuk kulturált, felismerik a testnevelés és a sport egészségügyi és prevenció értékkeit. Cél, hogy a rendszeres fizikai aktivitás váljon magatartásuk részévé.

Az alsó tagozatos testnevelés a testkultúra elemeiből nyert értékekből olyan testi műveltséggel (ismeretekkel, jártasságokkal, készségekkel, képességekkel) ruhazza fel a kisiskolásokat, amely későbbi cselekvési biztonságukat, rendszeres fizikai aktivitásukat megalapozza. Ez teszi alkalmassá őket arra, hogy a későbbiekben képesek legyenek sportági feladatok és mozgásrendszerek eredményes elsajátítására, motorikus képességeik hatékony fejlesztésére. Sajátos módszereivel, elsősorban mozgásos játékokkal és versengésekkel segíti a zökkenőmentes átmenetet a kötetlenebb óvodai élet és az önálló munkát követelő iskolai élet között, kötődést jelentő élményeket nyújt mozgásvágyuk fenntartásához.

Az egészséggel kapcsolatos feladatok: a testi fejlődés, érés támogatása; a higiéniai szokások kialakítása, erősítése; az ellenálló képesség, edzettség fejlesztése; a biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, automatizálása és fenntartása; megfelelő felkészítés keringési és légzőrendszeri megbetegedések megelőzésére, a károsodás csökkentése; a prevenció lényegének és a relaxációs eljárásoknak a megismerése, megértése.

A mozgáskultúra fejlesztése: az alapvető mozgáskészségek megfelelő szintű kialakítása, fejlesztése; az úszás elsajátítása; a kondicionális és a koordinációs képességeknek az életkorhoz és az egyéni adottságokhoz igazított fejlesztése; sokoldalú mozgástapasztalat és jól alkalmazható mozgáskészség készlet megszerzése; a feladatmegoldáshoz, készségfejlesztéshez és a játékhoz, sporttevékenységhez, azok károsodás nélküli végzéséhez kapcsolódó ismeretek (szabályok, történeti vonatkozások, mechanikai-biomechanikai törvényszerűségek, feladatmegoldó sémák, egészségügyi megfontolások) megszerzése; mozgáskommunikáció.

Tanulási, játék- és sportolási élmények nyújtása: elsajátítás, teljesítmény, kollektív siker, a tevékenység öröme.

Értékes személyiségvonások fejlesztése: a félelem leküzdése, a szabályok betartása, összpontosítás, céltartás, a nehézségek leküzdése, kudarc tűrése, a természet szeretete, környezetkímélő magatartás.

Fejlesztési követelmények

Az egészséges testi fejlődés segítése

A tanulók életkorának megfelelően fejlődjön keringési, légzési és mozgatórendszerük. Rendszeresen végezzenek mozgástevékenységet.

Aktív és egyre tudatosabb testmozgással előzzék meg a tartási rendellenességek kialakulását, kerüljék a gerincet károsító helyzeteket és mozgásokat. Alakuljon ki a testtartásért felelős izmok izomegyensúlyának és a medence középállásának automatizálása.

A foglalkoztatás hatására szilárduljon egészségük, váljanak ellenállóvá a megbetegedésekkel szemben.

A mozgáskultúra fejlesztése

Tudjanak gyorsan, illetve kitartóan futni, igyekezzenek iramukat a távhoz és terephez igazítani, futás közben akadályokat leküzdeni. Sajátítsanak el ugrás-, dobás- (hajítás-, lökés-, vetés-) technikákat, ezzel is gazdagítva alapvető készségkészletüket.

Sajátítsanak el egyszerű, torna jellegű támasz- és függéshelyzeteket, legyenek képesek egyszerű hely- és helyzetváltoztatásokra támaszban és függésben.

Jellemezze tevékenységüket a kreativitás a legváltozatosabb feladathelyzetekben. Elemi szintű játékkészség birtokában szívesen vegyenek részt egyszerűsített sportjátékokban.

Váljanak vízbiztossá, sajátítsanak el egy úszásnemet.

Sajátítsanak el viselkedési mintákat a fenyegetettség elkerülésére.

Fejlődő tendencia jellemezze kondicionális és koordinációs képességszintjüket, mozgásos cselekvési biztonságukat.

Életkoruknak megfelelően fejlett izomzattal legyenek képesek uralni testtömegüket a különböző feladatmegoldások során.

Legyenek képesek összerendezetten mozogni.

Ismerjék a játékok elemi szabályait. Értsék a feladatmegoldások elemi logikáját.

Értékelés

Az értékelés, osztályozás összetevői

Tanórán kívüli komponensek

- tanórán kívül egyéb sportos tevékenységek (reakciók stb.),
- sportági eredmények (igazolt sportolók),
- „paraversenyeken” nyújtott teljesítmény (könnyített, gyógytestnevelésen résztvevők),
- tanórán kívüli iskolai testnevelés (iskolai sportkör).

Tanórai komponensek

- játék-, versenyszabály-, sportszer- és létesítményismeret,
- szervezési ismeretek, aktivitás,
- taktika (játékban, versengésben),
- technikai ismeretek,
- egészséges sport- és versenyszellem,
- aktivitás az órán (hozzáállás)
- effektív teljesítmény,
- önmagához viszonyított fejlődés.

A taneszköz igény a testnevelés és sport kerettanterv anyagának feldolgozásához

A tantárgy sajátosságaiból adódó előzetes megfontolások.

1. A taneszköz (sportszer, sporteszköz) létesítmény függősége:

Noha a tornaterem csak áttételesen tekinthető taneszköznek, meglete nem csak a fedett gyakorlóhely funkcióját látja el. Bizonyos, a tantervi anyag feldolgozásához elengedhetetlenül szükséges sportszerek

(bordásfal, függőszer-tartó, mászókötéll, mászórúd, gyűrűhinta, kosárlabda palánk) eleve rögzített formában jelennek meg a teremben. Ugyancsak további szerek (tornapad, zsámoly, ugrószekrény, ugródeszka, falinyújtó, korlát, felemáskorlát, gerenda, talajszőnyeg, korlátkocsi, KTK) tárolása is a tornateremben oldható meg, ha nincs csatlakozó szertár.

2. A taneszközök jelentős része nem kötődik iskolatípushoz és/vagy iskolafokhoz. Azok valamennyi évfolyam testnevelésében felhasználhatók.

3. A fizikai fejlettség és fejlesztés szempontjából nem különböztethetünk meg azonos életkorú, de eltérő iskolatípusba járó tanulót. Ebből adódik, hogy a kerettantervben sem látunk lényeges eltérést sem tananyagban, sem követelményekben a középfokú nevelés-oktatás egyes területein. Így taneszközök tekintetében sem indokolt a differenciálás.

4. Tantárgyi sajátosság az is, hogy a sportruházat kivételével a szükséges sporteszközöket az iskolának kell biztosítania, amelyeket a tornateremben, illetve a szertárban kell elhelyeznie.

5. A tevékenységek fejlesztésének hatékonyságát alapvetően meghatározza a rendelkezésre álló szerek, eszközök száma. E tekintetben ma még óriási az eltérés az egyes iskolák között. Befolyásolja az eredményességet a rendelkezésre álló létesítmények és sporteszközök mellett a tanulócsoportok száma és az egy tanulócsoportba tartozó tanulók létszáma is.

6. A foglalkoztatottak szinte kivétel nélkül koedukált osztályba járnak. A nemenkénti megoszlás a legtöbb esetben aránytalan, ami további létszámproblémát okoz valamelyik nem hátrányára. A szertári állománynak legtöbbször egyidejűleg kell kielégíteni kettő, esetleg három azonos időben dolgozó tanár, illetve tanulócsoport igényét. Ez is növeli az eszközigényt, amelyet az egyes tornaszerek beszerzésekor figyelembe kell venni.

7. A tantárgy sajátosságából adódóan a demonstrációt elsősorban az egyes tornaszerekkel, illetve tornaszereken végzett gyakorlatok bemutatása jelenti, amit a pedagógus vagy valamelyik arra alkalmas tanuló végez. A demonstrációt és a tevékenykedtetést segítő eszközök ezért sok esetben nem különíthetők el.

Valamennyi iskolatípusban és évfolyamon szükséges eszközök

Témakör	Minimális
Eszközök a motoros próbák ellenőrzéséhez	Értékelő táblázatok Mérőszalag (10, 30, 50 m) Stopperóra Testmagasságmérő Személymérleg Súlypontemelkedés-mérő Szorítóerő-mérő (gyermek, serdülő és felnőtt)

Testnevelés és sport

Alapfokú nevelés–oktatás 1– 4. évfolyam

Témakör	Minimális		Ajánlott	
	Demonstrációs	Tevékenykedtető	Demonstrációs	Tevékenykedtető
Rendgyakorlatok	–	–	–	–
Előkészítés és prevenció	Oktatótáblák az alapvető testhelyzetekről és kártartásokról	Bordásfal Tornapad Zsámoly Ugrókötel Karika Tornabot Kézisúlyzó Tömöttlabda Babzsák	Oktatótáblák egyszerű 2-4 ütemű gimnasztikai gyakorlatokról	A minimális felszerelésnél megnevezett eszközökből az igényeknek és a lehetőségeknek megfelelően több darab
Járások, futások, szökdelések és ugrások, valamint dobások Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	Mozgássorozat ábrák: – az állórajt fázisai – helyből távolugrás – kislabdahajítás	Tornapad Zsámoly Ugrókötel Kislabda Jelzőszalag Magasugró mérce Magasugró lécz	Mozgássorozat ábrák és videofilmek a magasugrás átlépő technikával és a nekifutással távolugrás szemléltetésére	A minimális felszerelésnél megnevezett eszközökből az igényeknek és a lehetőségeknek megfelelően több darab
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	Mozgássorozat ábrák a gurulóátfordulás, a zsugorfejenállás és a fejenállás szemléltetésére	Bordásfal Tornapad Tornaszőnyeg (2 és 4 m) Gyűrűhinta Mászókötel Mászórúd Gyűrűhinta Kiegészítő torna-készlet Gerenda Ugrószekrény Ugródeszka	Videofilmek és mozgássorozat ábrák a kötélmászás, a kézenállás szemléltetésére	A minimális felszerelésnél megnevezett eszközökből az igényeknek és a lehetőségeknek megfelelően több darab

Témakör	Minimális		Ajánlott	
	Demonstrációs	Tevékenykedtető	Demonstrációs	Tevékenykedtető
Labdás gyakorlatok	Képsorozatok: – a labda átadása és elfogás – labdavezetés kézzel és lábbal	Műanyag labda Futball-labda Kézilabda Kosárlabda (mini) Röplabda Pingpongasztal Pingpongütő Pingponglabda Tollaslabda Tollaslabdaütő	Képsorozat: – a labda rúgása belsővel	A minimális felszerelésnél megnevezett eszközökből az igényeknek és a lehetőségeknek megfelelően több darab
Küzdő feladatok	Mozgássorozat ábrák	Talajszőnyeg Húzókötel	Tematikusan összeállított videofilm a különböző küzdősportok bemutatására	A minimális felszerelésnél megnevezett eszközökből az igényeknek és a lehetőségeknek megfelelően több darab
Szabadidős sporttevékenységek	Kerékpár Görkorcsolya Szánkó		Montain-bike Gördeszka Szánkó	
Úszás	Képsorozatok Videofilmek	Úszólap		

Testnevelés és sport

Összesített taneszköz igény 1–4. évfolyam

Tornatermi és szabadtéri felszerelések	Atlétikai szerek, eszközök	Tornaszerek, eszközök	Sportjátékszerek és eszközök	Egyéb felszerelések és eszközök
1. Bordásfal 2. Tornapad 3. Zsámoly 4. Tornaszőnyeg 5. Gyűrűhinta 6. Mászókötel 7. Mászórúd 8. KTK 9. Gerenda 10. Ugrószekevény 11. Ugródeszka 12. Röplabdaháló és állvány 13. Kosárlabda-palánk 14. Kézilabdakapu	1. Magasugró mérce 2. Kislabda 3. Váltóbot	1. Ugrókötel 2. Karika 3. Tornabot 4. Tömöttlabda 5. Babzsák	1. Jelzőszalag 2. Műanyag labda 3. Futball-labda 4. Kézilabda 5. Kosárlabda 6. Röplabda 7. Pingpongasztal 8. Pingpongütő 9. Pingponglabda 10. Tollaslabda 11. Tollaslabdaütő	1. Húzókötel 2. Kerékpár 3. Mountain-bike 4. Görkorcsolya 5. Szánkó 6. Úszólap 7. Gördeszka 8. Korcsolya 9. Stopperóra 10. Mérőszalag 11. Személmérleg 12. Testmagasságmérő 13. Szorítóerőmérő 14. Súlypontemelkedés-mérő 15. Oktatótáblák, faliképek az alapvető testhelyzetekről 16. Mozcássorozat ábrák: járás, futás, ugrás, támasz, függes, egyensúly gyakorlatokról küzdő feladatokról 17. Képsorozatok: labdajátékok, küzdő feladatok, úszás 18. Videofilmek különféle mozgásformákról, technikákról, az úszásról

Feltételek

Testnevelési kézikönyv 1–2. évfolyam
Testnevelési kézikönyv 5–6. évfolyam
Tanári kézikönyv 5–6. évfolyam
Tanári kézikönyv 7–8. évfolyam
Játékgyűjtemény 1–6. évfolyam

1–2. évfolyam**Évi óraszám: 111****Belépő tevékenységformák**

Alakzatok gyors felvétele és változtatása. Az öltözők és a gyakorlólé hely rendjének kialakítása.

Játékos és határozott formájú szabad-, társas és kéziszer gyakorlatok végrehajtása.

Gyors indulás különféle testhelyzetekből. Az ütközések elkerülése a fogójátékokban és a futás-feladatokban, térdnyerés a fogóval szemben. Tartós futás 4–8 percig pihenő nélkül, illetve kisebb séták beiktatásával. Futómozgást tartalmazó feladatok (játékok) végzése. Szökdelések és ugrások megfelelő ritmusban. Távolba és célba dobás egy és két kézzel.

Egyszerű támasz-, függő- és egyensúlygyakorlatok biztonságos végrehajtása.

Labdás feladatok. Néhány egyszerű, az évszaknak megfelelő a szabadban végezhető játék. Barátkozás a vízzel, vízbiztonság szerzése. 8–10 m távolság átúszása lábletétel nélkül.

RENDSZERGYAKORLATOK, GIMNASZTIKA, PREVENCIÓS FELADATOK

Egyszerű 1–4 ütemű alapgimnasztika.

Rövid távú gyors futás, futás saját tempóban külső kényszer nélkül.

Cél

Célunk, hogy

- a tanulók alakzathoz kötött mozgását kialakítsuk,
- a tanulók mozgását célszerűen és gyorsan valósítsuk meg,
- megismertessük az egyszerű szervezési formákat, a tanuláshoz, gyakorláshoz használt szerek, eszközök nevét (pl. babzsák, karika stb.), valamint az alkalmazott gyakorlatok, szakkifejezések nevét (pl. alapállás, zártállás stb.),
- megismertessük az egyszerű szabad- és kéziszer gyakorlatokat.

Követelmény

Sajátítsa el az alaki formákat, sorakozó, oszlop-, vonalalakzat, vigyázz! - pihenj! állást. Tér és térköz betartása.

Ismerjék meg az egyszerű szabad- és kéziszer gyakorlatokat. Tanulják meg az alapvető testhelyzeteket, ujjtartásokat, fogásmódokat, kartartásokat. Ismerjenek néhány kar-, nyak-, törzsgyakorlatot, lábgyakorlatot.

Tartalom

Sorakozás: vonalban, oszlopban, tér és térköz.

Egyenes, feszes állás. Alapállás, vigyázz- és pihenj állás. Testfordulatok. Köralakítás kézfogással. Menet megindítása és megállítása. Járás, lépéstartással. Ritmikus feladatok énekre, zenére. Fejlődések. Gimnasztikai alapgyakorlatok: nyak, kar, törzs, lábgyakorlatok. A biomechanikailag helyes testtartást tudatosító, kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzése (valamint légzőgyakorlatok) a gimnasztika részeként, testtájanként végighaladva a testtartásért felelős valamennyi izomcsoport erősítését és nyújtását szolgáló mozgásanyagban, a tanév során ismételve, a kiindulási és véghelyzetek pontos megtartására, valamint a lassú és pontos kivitelezésére ügyelve, a hibás kivitelezés javításával, valamint a korosztály jellemzőinek megfelelő illesztéssel a testnevelési óra többi eleméhez. Kéziszer, pad, bordásfal és társas gyakorlatok. Játékok (mozdulatlanság, szobor).

Értékelés

A gyakorláshoz használt szerek, eszközök nevének ismerete.

A szakkifejezések megértése, gyakorlatok neveinek ismerete (pl. terpesz-, zsugor-, nyújtottülés vagy csípőre, mellhez, tarkóra).

JÁRÁSOK, FUTÁSOK

Futások irányváltoztatással.

Egyszerű szabályokon alapuló fogójátékok.

Cél

- a biztonságos járás kialakítása zárt és szabad térben,
- járás közben feladatok végeztetése,
- a szép, harmonikus járás elsajátítása,
- a kötetlen, tartós futás megismertetése,
- a tanulók futógyorsaságának fejlesztése,
- reakció- és cselekvésgyorsaság kialakítása.

A játékok: fogójátékok ismerete.

A futásgyakorlatok játék közben való végzése.

Követelmény

Tudjanak járásgyakorlatokat végezni

- hullámvonalban, kézfogással, guggolásban, térdemeléssel,
- külső talpélen, lábujjon, sarkon,
- csukott szemmel, továbbá ütemre, iram- és irányváltoztatással.

Tudjanak egyenletes iramban (gyengébbeknek kisebb séta beiktatásával) 4-6 percig futni, vagy 6-8 percig tartó fogó- és futójátékban részt venni.

Fejlődjön futógyorsaságuk

- gyors indulások különböző testhelyzetekből,
- gyorsfutás 20–30 m-en (versengés). Fejlődjön reakció- és cselekvésgyorsaságuk. Tudjanak átfutni alacsony akadályok felett a futómozgás folyamatosságának megtartásával.

Tartalom

Járásgyakorlatok.

Utánzó járások: „hegymászó”, „golya”, „óriás”, „törpe”, „majom” stb.

Járás dalra, zenére: „Kis kacska fürdik...”, „Tekeredik a kígyó...”, „A gazda rétre megy...”, „Megy a gőzös...” stb.

Futások:

- kötetlen, tartós futás,
- futás különböző akadályok leküzdésével,
- egyéni versenyek rövid távon,
- gyorsfutás párokban,
- futás szerek fölött,
- reagálás különböző jelekre,
- gyorsfutás cikcakkban.
- Játékok: „Nappal és éjszaka”, „Kecskézés”, „Utolsó pár előre fuss”.

Sportversenyek: „Tűz, víz, repülő”, „Házatlan mókus”, „Örbácsi”, „Kézfogás a ház” stb.

Értékelés

A tanult játékok nevének, szabályinak ismerete.

Önmagukhoz mért fejlődés a járásban, tartós, gyorsfutásban (dicséret, elismerés, piros pont stb.).

SZÖKDELÉSEK, UGRÁSOK

Rövid idejű, kis erő kifejtésű szökdelések és ugrások.

Cél

- *Koordinációs képességek fejlesztése* összetett feladatokkal.
- Futás közben végeztetett szökdelések, ugrások megtorpanás nélkül a biztonságos mozgás érdekében.
- Ugrókészség fejlesztése: sorozatugrásokkal, ügyelve a folyamatosságra, rugalmas talajra érkezésre.
- *Alapvető ugrásformák elsajátítása játékos formában.*

Követelmény

- A gyakorláshoz felhasznált szerek, eszközök nevének ismerete.
- A játékok, gyakorlatok nevének, szabályainak ismerete.
- *Oly mértékben fejlődjön a gyerekek dinamikus koordinációs képessége, hogy a feladatot a legcélszerűbben tudják teljesíteni.*

Tudják a testnevelési órán tanított, kidolgozott mozgásformákat és gyakorlatokat önállóan bemutatni, fel- és leugrani, egy és páros lábról egyensúlyvesztés nélkül, rugalmasan talajra érkezni.

Tanulják meg az ugrókötel áthajtását.

Tartalom

Szökdelések

- páros és egy lábon helyben, haladással, előre, hátra, oldal irányban,
- páros és egy lábon vonalak, ugrókötelek fölött,
- különböző feladatokkal. Ugrókötel áthajtási kísérletek.

Ugrások

- helyből, páros lábról,
- fel- és elugrások egy és páros lábról, futásból,
- akadályok fölött,
- felfutás tornaszerekre, leugrás,
- dalra, zenére: „Mackó, mackó” stb.

Játékok: „Pám-pám paripám”, „Koszorú, koszorú”, (békaugrás, nyúlugrás, galopp).

Értékelés

Az ugrásban, szökdelésben, játékfeladatokban nyújtott mozgásügyesség javulása alapján egyéni és csoportos értékelés.

DOBÁSOK

Egy- és kétkézes dobások, hajítások kis súllyal (marok-, teniszlabda, könnyű gumilabdák).

Cél

- Az alapvető fogásbiztonság fejlesztése.
- A különféle feldobásokban, elkapásokban jártasság kialakítása.
- A pontosságra törekvés a célba dobásokban,
- A dobásoknál az erőközlés mértékének érzékelése (távolságbecslés, téri tájékozódóképesség).
- Eredményre törekvés a kislabdahajításban és dobásokban!
- Öntevékeny és kreatív feladatmegoldások.

Követelmény

- A gyakorláshoz használt szerek, eszközök nevének ismerete!
- Szakkifejezések megértése: hajítás, lendítés, lökés stb.!
- Egy- és kétkézes dobások ismerete! Tudjanak célba dobni **4-5 m-es távolságra**, 30%-os biztonsággal!
Ismerjék az alapvető biztonsági rendszabályokat és tartásuk be!

Tartalom

Dobások különböző méretű és súlyú szerekkel távolba és célba (különböző testhelyzetekből).

Babzsák feldobása, elkapása helyben, járás közben.

Célba dobás 4-5 m-re lévő vízszintes, és függőleges célba.

Játékok: „Célba dobó verseny babzsákkal”, „Dobáló örbácsi”.

Értékelés

Értékeljük és jutalmazzuk (piros pont, társai megtapsolják) a labda feldobásában, elkapásában, továbbá a találat pontosságában elért javulásukat.

Pontozzuk az elért fejlődésüket a kislabdadobásban.

TÁMASZ-, FÜGGÉS- ÉS EGYENSÚLYGYAKORLATOK

Kúszások, mászások, statikus jellegű egyensúlygyakorlatok, egyéb természetes mozgások.
A rúd- és a kötélmászás technikája.

Cél

Támaszhelyzetben való haladás a test súlyának kézre helyezésével.

Mászási kísérleteknél kitartás az erőfeszítésben.

Mászás fölfelé és lefelé folyamatos fogással mászókán, bordásfalon, kötélben vagy rúdon.

Ügyesség és általános erőfejlesztés lejtős padon, támaszfeladatok végzésénél.

Egyensúlyérzék fejlesztése hely- és helyzetváltozásokkal.

Bizonytalan egyensúlyi helyzetben és függésben korrekciós mozgások.

Követelmény

A gyakorlatokhoz használt szerek, eszközök nevének ismerete: bordásfal, mászórúd, mászóka stb.

Szakkifejezések megértése: kúszás, mászás, átbújás, átcúszás, mászókulcsolás stb.

Oly mértékben fejlődjön a dinamikus koordinációs képesség, hogy a **feladatokat biztonságosan, pontosan tudja teljesíteni: tovahaladás a szereken támaszban, függésben.**

Legyen képes a kézzel, lábbal történő hely- és helyzetváltozások, **egyszerű mozgásformák**, továbbá azok **elemi korrekcióinak** önálló végrehajtására: kúszás, mászás, függés, támasz, egyensúlyozás stb.

Tartalom

- haladás utánzó járásokkal (kutyafutás, pókjárás, sánta róka),
- csúszás, átbújás, kúszás, átmászás,
- gurulóátfordulások előre guggolótámaszból,
- tarkóállás,
- „kiscsikó”,
- felugrás szármolyra, szekrényre, és leugrások,

Játékok: sor- és váltóversenyek „Sánta róka”, „Pókjárás”, „Kúszó örbácsi” stb.

- játékos függésgyakorlatok természetes akadályokon, tornaszereken,
- feladatok bordásfalon, mászókötélen, mászókán.

Játékok: „Kötélhúzás”, „Függőfolyosó”, „Lajhármaszás” stb.

- állás egy lábon (sarkon, lábujjon),
- egyensúlyozó járás vonalon és padon, padmrevítő gerendáján előre, hátra és oldalra.

Játékok: gépkocsik kéz és lábtámaszban, sor és váltóversenyek utánzó járással.

Értékelés

Az „ügyességben” bekövetkezett változást kísérjük figyelemmel és ismerjük el: gurulások, tarkóállás, „kiscsikó”, utánzó járások, kötélmászás, ugrókötel áthajtása.

LABDÁS GYAKORLATOK

A labdavezetés alapjai (gurítás, elkapás, dobás, labdavezetés kézzel, lábbal, célzás álló és mozgó tárgyra).

Cél

Ismerkedés a labda sajátosságaival.

A hajító mozdulat elsajátítása.

Egyszerű labdakezelési módokkal a dobás- és fogásbiztonság fejlesztése.

A labdatovábbítások, elkapások ismerete.

Labdajátékok elsajátítása.

Követelmény

A gyakorlatokhoz használt szerek, eszközök nevének ismerete: terpeszállás, harántterpesz, térdelőtámasz stb.

Szakkifejezések megértése, a játékok neveinek, szabályinak ismerete.

Ismerjék

- a labdafogást **egy és két kézzel,**
- a labdagurítást, **labdaterelgetést,**
- a labdaadogatást, **labdapofozást,**
- a labda leejtését és feldobását,
- **átadásokat, labdapattintást!**

Labdajátékok ismerete!

Tartalom, labdás ügyességfejlesztés

- A labda fogása, gurítása, terelgetése kézzel, lábbal, gurítás társhoz oda-vissza terpeszülésben,
- Labdaadogatás, feldobott labda elfogása,
- Labdapattogtatás,
- Labdadobás távolba, célba (gumilabdával).

Játékok: „Labdacica”, „Dobáló örbácsi”, „Vigyázz a labdára”, „Váltóverseny labdával” stb.

Értékelés

Értékeljük a dobás irányának, távolságának, erőközlésének összhangját, a labdaérintést, „birtoklást”, labdatovábbítást kézzel, lábbal.

KÜZDŐ FELADATOK ÉS JÁTÉKOK**Cél**

- Az *akarati tulajdonságok fejlesztése*, a szabályok megtartására nevelés,
- Együttműködés a közös tevékenységben,
- Pontos feladat-végrehajtás,
- Biztonságos mozgás kialakítása a küzdőfeladatok végzésekor,
- A balesetveszély elhárítása,
- A fegyelem fenntartása a feladatok végzése közben.

Követelmény

Alakuljon ki saját teljesítményével kapcsolatos egészséges becsvágy.

Önellenőrzés a feladat végrehajtása közben.

Biztonságos mozgás a páros gyakorlatok végzésében.

Tartalom

- Állásban húzások-tolások párokban (Húzd-told el a párodot!),
 - A társ áttolása (háttal ülve egymásnak),
 - Lábrálépés,
 - Kakasviadal.
- Játékok: „Lovascsa”, „Körszakítás” stb.

Értékelés

Értékeljük az egyes feladatok pontos végrehajtását, a szabályok betartását, a sportszerű küzdelmet.

SZABADIDŐS SPORTTEVÉKENYSÉGEK

Az 1–4. osztályban változatos tartalommal az alábbi cél és követelmények figyelembevételével tervezzük a szabadtéri foglalkozásokat.

Cél

- Tervezzük és végezzük mind a négy évszagnak megfelelő foglalkozást a szabadban.
- Legyen örömszerzés forrása a szabadban eltöltött óra, ennek érdekében célunk és feladatunk*
- A szabadtéri órákat előre tervezzük meg és a tanulókat tájékoztatjuk a megfelelő ruha és cipő kiválasztásáról, a felszerelésről történő gondoskodásról,
 - Törekedjünk az érdekes, változatos óravezetésre (kellő bemelegítés, sok játék stb.),
 - Gyakorlás közben folyamatosan figyeljük a gyerekek állapotát, reagálását,
 - Fokozottan ügyelünk a sérülések megelőzésére.

Követelmény

- *Végezzenek rendszeres mozgásos tevékenységek a szabadban!*
- Viseljék az időjárás kellemetlen hatásait!
- Készüljenek fel a szabadtéri foglalkozásra (ruházat, felszerelés)!
- Váljék szokássá az évszagnak megfelelő mozgás (játék) űzése a szabadban!

Ismerjék meg a speciális szabadtéri játékokat: ugróiskola, labdaiskola, labdajátékok, mezei futás stb.

Tartalom

- Görkorcsolyázás, gördeszkázás
 - Duatlon, (triathlon)
 - Csúszkálás, korcsolyázás, szánkózás
 - Hógolyózás.
- Játékok:
- a jégen,
 - hóember építése,
 - távdobás, célbadobás hógolyóval, hógolyó-csata,
 - szánkó húzó-toló verseny,
 - lesiklóverseny szánkóval.

Értékelés

Értékeljük a növendékek szervezési készségét, aktivitását, egészséges versenyszellemét.

ÚSZÁS

Vízhez szoktatás, az úszás technikai alapjai.

Cél

Az úszástanítással, -tanulással kapcsolatos célkitűzés a ráfordítható időkeret miatt behatárolt. A legtöbb iskolában az 1–2. osztályban, valamint a 3–4. osztályban legfeljebb 2x16-26 órás tanfolyamszerű oktatásra kerülhet sor.

Olyan mértékű haladás érhető és várható el, mely szerint az 1–2. osztályban a tanuló képes legyen fennmaradni a vízben és 6-10 m-t levegővétellel (vagy anélkül) leúszni (háton, illetve hason),

- az alapmozgások elsajátítása,
- az alapvető tapasztalatok megszerzése (szárazon, vízben),
- az egyes mozgásformák megtanítása,
- a precíz végrehajtás és folyamatos gyakorlás,
- segédeszközök felhasználásával az oktatáshatékonyságának növelése,
- siklási kísérletek,
- kar és lábtempó összehangolása,
- fogójáték, halacska, hajóvontatás.

Követelmény

Ne féljen a derékig, mellig érő vízben!

Abban önállóan tudjon járni, futni, haladni, labdázni!

Ne okozzon félelmet az arcra, szembe kerülő víz!

Tudjon:

- szárazon szabályosan ki- és belégzést végezni,
- víz alá bukni és kb. 3-5 számolásig ott maradni,
- levegőt víz alatt kifújni,
- **3-6 foglalkozás után háton, hason lebegést, siklást végezni,**
- a víz hátán az egyensúlyt megtartani,
- kéz- és lábtempót végezni!

A jobbak tudjanak levegővétellel 6–8 m-t leúszni!

Tartalom

- Vízhez szoktatás
- Víz alatti tartózkodás-, merülés
- Légzés-lebegés
- „Felhajtóerő”, haladás, siklás
- Vízfekvés- és siklási gyakorlatok
- Segédeszközök használata a siklásnál
- Lábmunka bevezetése levegővétel nélkül, majd levegővétellel
- A kéz- és lábmunka összekapcsolása levegővétel nélkül, majd levegővétellel

A továbbfejlesztés alapjai

Alakzatok felvétele és változtatása az utasításnak megfelelően. A gimnasztikai feladatok teljesítése utánzással. Az alapvető mozgáskészségek (járás, futás, ugrás, dobás, kúszás, mászás stb.) elfogadható végrehajtása. Félelem nélküli részvétel a vízben végzett feladatok során.

3–4. évfolyam**Évi óraszám: 111****Belépő tevékenységformák**

A rendgyakorlatoknál az egyöntetű végrehajtás fokozatos kialakítása, az utasítások késlekedés nélküli végrehajtása.

Az alapvető gimnasztikai alapformák pontos végrehajtása.

Rajtolás jelre, gyorsfutás 20-30 m-en versenyszerűen. Tartós futás 8-10 percen keresztül. Ugrások változatos formában, megfelelő szabályozottsággal végrehajtva. A hajító mozdulat lehetőleg nyújtott karhelyzetből indítva. Dobóterpeszből (a hajító karral ellentétes láb van elől) célba dobás a dobásbiztonságot növelve. Futó-, ugró- és dobóügyesség fejlesztése változatos feltételek között.

A torna (jellegű) gyakorlatok kis segítséggel biztonságosan és biomechanikailag helyes testtartással történő végrehajtása.

Együttműködés a társakkal a labdás játékokban.

Sportszerű test-test elleni küzdelem. Néhány egyszerű, az évszaknak megfelelő és szabadban végezhető játék. Megadott távolság átúszása.

RENDGYAKORLATOK, GIMNASZTIKA PREVENCIÓS FELADATOK

Egyszerű alapformájú 1–8 ütemű gimnasztika, esetleg rövidebb gyakorlatsorrá kapcsolva, statikus egyensúlyviszonyok gyakoroltatása talajon és szereken.

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, automatizálása és fenntartása.

Tanulási, testgyakorlási-edzési anyag ágyazása játékokba, gyermektáncokba, sportágakat előkészítő, egyszerűsített szabályú játékok.

Egyszerűbb sportági technikai elemek tanítása (szertorna, RG, atlétikai jellegű technikai elemek).

Eszközhasználatú sportági technikák tanulása (labda, karika, szalag, kislabda stb.) a gyermek méreteihez és erejéhez igazodó szersúly kiválasztásával; sportágat előkészítő játékok tanulása.

Rövidebb, egyszerű mozgásrendszerű koreográfiák betanulása.

Higiéniai ismeretek növelése, szoktatás az alkalmazásukra.

Cél

- Az alkalmazott szervezési szakkifejezések el-sajátítása
- Az alapvető személyi és mentálhigiéniai szokások kialakítása
- A sportöltözet, sportfelszerelés használatának tudatosítása
- A felelősök munkájának megszervezése
- A tanult gimnasztikai alapformák szép kivitelezése, pontos bemutatása
- A gimnasztikai alapformák összekapcsolása
- Gimnasztikai gyakorlatok összeállítása.

Követelmény

Ismerjék a szervezési szakkifejezéseket: igazodás, takarás, oszolj, nyitódás, ütemtartás, szakadozás stb.!

Vállaljanak tervezési feladatokat!

Segítsék egymást önzetlenül!

Legyenek képesek

– a tanult szabad- és kéziszer gyakorlatok alkalmazására, önálló kombinálására tanórán (tanórán kívül is).

– **Az egyszerű láb, nyak, kar és váll, has, hát, törzs egyensúlyozó és ügyességi, nehéz lábgyakorlatok pontos végrehajtására!**

(Mozgásukat jellemezze a biomechanikailag helyes testtartás!)

Tartalom

Az eddig tanultak gyakorlása.

Kétsoros vonal, kettős oszlop alakítása.

Megindulás, megállás két ütemben.

Fejlődések, szakadozások járás közben.

Vonulások lépéstartással.

Nyitódás, zárkózás tér- és távköz felvétele.

Statikus és dinamikus alapformájú szabadgyakorlatok.

A biomechanikailag helyes testtartást tudatosító, kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzése (valamint légzőgyakorlatok) a gimnasztika részeként, testtájanként végighaladva a testtartásért felelős valamennyi izomcsoport erősítését és nyújtását szolgáló mozgásanyagon, a tanév során ismételve, a kiindulási és véghelyzetek pontos megtartására, valamint a lassú és pontos kivitelezésére ügyelve, a hibás kivitelezés javításával, valamint a korosztály jellemzőinek megfelelő illesztéssel a testnevelési óra többi eleméhez.

Páros gyakorlatok. Pad, bordásfal, labdagyakorlatok.

Ugrókötél-gyakorlatok.

Előkészítő, képességfejlesztést szolgáló testnevelési játékok (fogójátékok, versengések kettős körben, kakasviadal stb.).

Értékelés

A tanult gyakorlatok bemutatása, illetve az önállóan összeállított gyakorlatsor bemutatása alapján.

JÁRÁSOK ÉS FUTÁSOK

Rövid távú vágtafutások, gyors futások irányváltoztatással.

Hosszú távú futások saját tempóban.

Fogójátékok, különböző sor- és váltóversenyek, fokozatosan nehezedő szabályokkal.

Cél

Fejlesszük:

– a jelzésekre történő gyors reagálást,

– a járásvariációkat (pl. utánlépéssel történő járás),

– az árnyékmozgást!

Végeztessünk változatos feladatokat járás közben!

Valósítsuk meg a rendszeres futás lehetőségét tanítványaink számára, ezáltal az egészséges életmódra nevelést, az ellenálló képesség növelését a szabadtéri órákon!

Alakítsuk ki tanulóink gyors indulását a különböző jelre végzett feladatokban, futás közben a feladatok pontos végrehajtását!

Követelmény

- Az akadálypályák útmutatással történő felépítése, változtatása, megszüntetése.
- *Törekedjenek egyéni teljesítményük növelésére!*
- *Tudjanak egyenletes iramban 7-9 percig (12 perc) futni, vagy minimum 10-12 percig tartó futómozgást tartalmazó tevékenységet végezni (fogó-, futó játék)!*
- *Törekedjenek a maximális sebesség elérésére 30-40 m-en!*

Tartalom

Járások, mint előbb, valamint hátrafelé, ütem és lépéshossz szabályozással, oldalirányú keresztlépéssel, magas térdemeléssel.

Futási álló képesség fejlesztése

- tartós futással,
- játékos formában,
- iram és irányváltatással,
- végtelenített akadálypályán.

A futógyorsaság fejlesztése

- változatos feladatok végzése futás közben, fokozófutás.

Reakció- és a cselekvésgyorsaság fejlesztése

- rajtversenyek, indulások különböző testhelyzetekből. Állórajt és guggolórajt.

Játékok: „Szalagos fogó”, „Szalagszerző”, „Négykézláb fogó”, „Félperces fogó”, „Páros fogó”, „Fészek fogó”, „Nyúl a bokorban”. Futóversenyek.

Értékelés

A gyorsfutásban, a gyorsindulásokban, a tartósfutásban nyújtott fejlődésük alapján.

SZÖKDELÉSEK ÉS UGRÁSOK

Rövid idejű, fokozatosan növekvő erőszükséglet jellegű szökdelések, ugrások saját erőbeosztással.

Cél

- Fejlesszük a tanulók öntevékenységet a szerek elhelyezésében
- Cél a különböző mozgásformák összekapcsolása
- A sorozatugrásoknál: emelkedő elugrás, gördülékeny talajra érkezés
- Összetett feladatokkal a koordinációs képesség fejlesztése
- *Növeljük a tanulók ugróerejét, ugrási állóképességét!*

Követelmény

A tanult játékok és gyakorlatok neveinek, szabályinak ismerete.

Tudjanak szökdelni

- **páros lábon karkörzésekkel,**
- **negyed-, félfordulattal, térdkulcsolással,**
- **ugrókötéllel, hátra, helyben, mozgás közben,**
- **társak által hajtott lengőkötéllel páros és egy lábon!**

Tudják az egyszerű gyakorlatok lényegi hibáit korrigálni!

Mutassanak be jártasságszinten különféle szökdelési variációkat, fel-, le- és átugrásokat!

Biztonsággal végezzék a sorozatugrásokat, szerekre való mozgást, futással, ugrással.

Jártasságszinten tudjanak néhány lépés nekifutással távolba ugrani.

Tartalom

Szökdelések

- páros és egy lábon, különböző kartartásokkal (továbbá váltott lábos is),
- ugrókötéssel előre, hátrahajtással, helyben, guggolásban (egyidejű koordinációs képesség fejlesztés),
- szökdelés cikcakkban,
- futás, szökdelés összekapcsolása,
- szökdelések zenére, taps ritmusát követve. Ugrások.
- futó-, ugrás gyakorlatok akadályok fölött,
- átugrás szereken (zsugorkanyarlati ugrás),
- ugródeszkáról történő felugrás (bukfenc szekrényen),
- ugrás távolba (nekifutással egy lábról, páros lábra),
- ugrási kísérletek (magasba),
- sorozatugrások.

Játékok: „Jöjj velem”, „Kenguru fogó”, „Kecskézés”, „Akadályváltó”.

Értékelés

Szökdeléseknél a koordinációs képesség (szökdelési variációk nehezített feltételek mellett is) alapján.

Továbbá futásból az ugrásba történő átmenet, hangsúlyozott elrugaskodással egy lábról távolba, érkezés páros lábra.

DOBÁSOK

Egy- és kétkezes dobások, hajítások, vetések kis súllyal (gyorsító fejlesztése).

Célzás álló és mozgó tárgy(ak)ra, vízszintes és függőleges célirányokat képezve, a céltárgy mozgásának bonyolítása, a mozgás sebességviszonyainak variálása, a kiszámíthatatlansági tényezők növelése.

Cél

- *dobókészség fejlesztése* a dobás szabályozásával kapcsolatos feladatokkal,
- távolba dobáskor felgyorsuló, erőteljes hajító mozdulat,
- célunk, hogy a tanulók a dobásoknál eredményesen alkalmazkodjanak a labda súlyához, és a dobás távolságához (célba dobásoknál) megfelelő módosítás,
- a tanult dobásmód pontos kivitelezése,
- teljesítményre törekvés (vízszintes, függőleges cél, és a távolság növelése terén),
- általános erősítés.

Követelmény

Ismerjék a gyakorláshoz használt különböző méretű, súlyú, és anyagú labdák tulajdonságait, nevét!

Értsék a használt szakkifejezéseket (pl. célkeret stb.)!

Ismerjék az egy- és kétkezes dobások biztonsági rendszabályait!

Tudjanak

- *állásból, járásból fekvő és függő karikába, vagy számolyba célba dobni,*
- *kislabdával távolba dobni!*

Tartalom

Dobások – hajítások

- különböző szerekekkel egy és két kézzel,
- távolba és célba (helyből, járva, társra),

- mozgásból,
 - kislabdahajtás néhány lépés nekifutással távolba.
- Játékok: „Labdacica dobással”, „Célbadobó versenyek”, „Döngető”, „Fogyasztó”.

Értékelés

A célba dobásnál a találatarány javulását (a távolság növelésével), valamint távolba kislabdával a fejlődést értékeljük.

TÁMASZ-, FÜGGÉS- ÉS EGYENSÚLYGYAKORLAT

Kúszások, mászások, statikus és dinamikus egyensúlygyakorlatok, egyéb természetes gyakorlatok.
Rúd-, kötélmászás fokozódó gyorsasággal; mászóversenyek.

Cél

- *biztonságos haladás függésben,*
- gyors haladás az akadályra fel- és lemászásban, az utánzó járásokban,
- koordinációs képesség fejlesztése összetett feladatokkal,
- váll- és izomzat erősítése, a teherbíró képesség növelése,
- akarati tulajdonságok fejlesztése: kitartás az erőfejlesztésben, figyelemben,
- pontos kitartó munkára nevelés.

Követelmény

Vállaljanak szervezési feladatokat, önzetlenül segítsék egymást.

A tanult játékok, gyakorlatok neveinek, szabályinak ismerete.

– *A tanulók váljanak képessé növekvő erő kifejtésekre a függés gyakorlatokban, függeszkedésben és a kézlábtámással (pók-, rákjárás) végzett haladásban.*

Legyenek lépések a tanított mozgásformák és gyakorlatok lényegi hibáinak önálló korrekciójára (függések, támaszok).

Tartalom

- Utánzó járások
- Csúszás- kúszásgyakorlatok
- Gurulóátfordulások, előre és hátra guggolótámaszból, terpeszállásból, sorozat gurulóátfordulások előre
- Haránt-, oldalspárga kísérletek,
- Zsugorfejállás, fejállás és kézállási kísérletek
- Lépegetés kézállásban
- Cigánykerék
- Zsugorkanyarlati és bátor ugrás
- Mászási kísérletek kötélen. Vízszintes függeszkedés bordásfalon
- Lajhármászás rézsutosan elhelyezett szereken
- Gyûrûn húzódkodás
- Függésben térd-, lábemelés, lengés, lengetés
- Egyensúlygyakorlatok különböző testhelyzetek változtatásával, akadályok leküzdésével (tornapad, létra, mászóka stb.)

Játékok: „Mozdulatlanság”, „Pókfoci”, „Csöszjáték”, „Talicskaverseny”. Sor- és váltóversenyek utánzó járással.

Értékelés

Értékeljük:

- a játékszabályok tudatos alkalmazását, betartását,
- a feladatok gyakorlatok célszerű gazdaságos végrehajtását,
- az egyszerű gyakorlatok lényegi hibáinak önálló korrekcióját!

LABDÁS GYAKORLATOK

Cél

- A labdás ügyesség fejlesztése a labda mozgásával,
- Javítsuk az irányítás pontosságát a dobásokban, átadásokban,
- Folyamatos haladás labdavezetéssel tárgykerüléssel,
- Egymás segítése a feladatok jó megoldásában, együttműködés a labdagyakorlatokban.

Követelmény

A tanított mozgásformák, labdagyakorlatok önálló gyakorlása.

A labda továbbításában, elfogásában adódó lényegi hibák önálló korrekciója.

A tanulók **helyezkedjenek a labda várható érkezési irányába, figyelembe véve a labda sebességét is.**

Jól mozogjanak.

Legyen összhang a labdával együtt mozgó társukkal.

Ismerjék a labda birtokba vételének, továbbításának módját, vezetését kézzel, lábbal, mozgás közben is.

Tudjanak elhajolni, elugrani a labda elől játék közben.

Tartalom

Labdás ügyességfejlesztés

- labdapattogtatása, váltott kézzel, különböző testhelyzetekben és tovahaladással, egy lábon, szökdeléssel, szlalomozva,
- labda gurítása, vezetése helyben, mozgásközben feladatokkal,
- átadások: egy-, kétkezes, felső, pattintott stb.,
- dobások, hajítások távolba, célba,
- rúgások távolba, célba, labdavezetés lábbal meghatározott útvonalon, valamint kis területen az ütközések elkerülésével,
- labda visszafejelése.

Játékok: „Pontszerző”, „Labdahajtsza”, „Fogyasztó körben”, „Fogyasztó szétszórtan”, „Vándorlabda”,

Labdás váltóversenyek.

Értékelés

A labdás-ügyesség terén valamint a játékban nyújtott fejlődésük, teljesítményük figyelembevételével végezzük a tanulók értékelését, osztályozását.

KÜZDŐ FELADATOK ÉS JÁTÉKOK

A testnevelési órák előkészítő, fő vagy befejező részében ajánlatos 5 perces időkeretben lehetőséget biztosítani a küzdő feladatok elvégzésére.

Cél

- *A mozdulatlanság fejlesztése*
- Az ellenfél megbecsülése,
- Az akarat tulajdonságok fejlesztése: kitartás az erőfelfejtésben,
- A társ mozgásához igazodás,
- Az önellenőrzés mozgás közben, tudatos feladatmegoldás,
- *A balesetveszély elhárítása.*

Követelmény

Tartsa be a játék- és magatartási szabályokat és másokkal is tartassa be.

Javuljon helyzetfelismerése a védekező és támadó helyzetben.

Váljon képesség a mozgásban előforduló hibák felismerésére, ezek kijavítására. Kerülje a szándékos durvaságot. Teljesítmény: **szabályok ismeretében betartásával – mögékerülés – grundbirkózás.**

Tartalom

- Grundbirkózás.
- Mögékerülés, kiemelés.
- Vívás két kézzel.
- Kézráütés mellső fekvőtámaszban.

Értékelés

Értékeljük a szabályos, sportszerű küzdelmet, marasztaljuk el a szándékos durvaságokat.

SZABADIDŐS SPORTTEVÉKENYSÉGEK

Az 1–4. osztályban változatos tartalommal az alábbi cél és követelmények figyelembevételével tervezzük a szabadtéri foglalkozásokat.

Cél

- Tervezzük és végezzük mind a négy évszagnak megfelelő foglalkozást a szabadban!
- Legyen örömszerzés forrása a szabadban eltöltött óra, ennek érdekében célunk és feladatunk:
- A szabadtéri órákat előre tervezzük meg és a tanulókat idejében tájékoztassuk a megfelelő ruha, cipő kiválasztását, a felszerelésről történő gondoskodást illetően,
- Törekedjünk az érdekes, változatos óravezetésre (kellő bemelegítés, sok játék stb.),
- Gyakorlás közben folyamatosan figyeljük a gyerek állapotát, reagálását,
- Fokozatosan figyeljünk a sérülések megelőzésére!

Követelmény

- *Végezzenek rendszeres mozgásos tevékenységet a szabadban,*
- Viseljék el az időjárás kellemetlen hatásait,
- Készüljenek fel a szabadtéri foglalkozásokra (ruházat, felszerelés).

Válják szokássá:

- **Az évszagnak megfelelő mozgás (játék) űzése a szabadban,**

Ismerjék meg a speciális szabadtéri játékokat: ugróiskola, labdaiskola, labdajátékok, mezei futás stb.

Tartalom

- számháború (a lehetőségek függvényében),
- járőrversenyek (tájékoztató feladatokkal),
- duatlon, (triathlon),
- csúszkálás, korcsolyázás, szánkózás,
- hógolyózás.

Játékok:

- a jégen,
- hóember építése,
- távdobás, célbadobás hógolyóval, hógolyó-csata,
- szánkó húzó-toló verseny,
- lesikló verseny szánkóval.

Értékelés

Értékeljük a gyerekek szervezési készségét, aktivitásukat, egészséges versenyszellemüket.

ÚSZÁS

Az úszás technikája, egy biztonságot nyújtó úszásnem megtanulása.

Az 1–2. évfolyam tananyagának bővített és nehezített formába történő továbbvitele.

Az eddig tanult úszásnem gyakorlása, megfelelő elsajátítása.

Vízbeugrás.

Játékok: alagút bújás, Búvár Kund, dugattyú.

A továbbfejlesztés alapjai, 3. évfolyam

Vezényszavak ismerete, a rendgyakorlatok végrehajtása. Az alapvető gimnasztikai alakformák követése. Elfogadható mozgásminta reprodukálása a rajtolás, futás, ugrás és dobás végrehajtás során. Megfelelő kísérletek a kúszás, mászás, támasz és függés feladatainak teljesítésére. Örömmel vegyen részt a testnevelési játékokban. A test-test elleni küzdelem elfogadása. Biztonságos viselkedés mellmagas vízben.

A továbbhaladás feltételei, 4. évfolyam

Az órászervezés szempontjából fontos rendgyakorlatok fegyelmezett végrehajtása. Részvétel a közös gimnasztikában. Mászás kötél 2-3 fogással. A futás, az ugrás és a dobás feladatok elfogadható végrehajtása. A támasz-, függő-és egyensúlygyakorlatok teljesítése. Részvétel a testnevelési és sportjátékokban. Biztató kísérletek a tanult úszásnemből.

5–8. évfolyam

Célok és feladatok

Az iskolai testnevelés célja, hogy az iskola egységes nevelő-oktató munkájának szerves részeként a testkultúra eszközeinek (testgyakorlatok, mozgásos játékok, sportági tevékenységek és az ezekhez kapcsolódó intellektuális ismeretek), valamint a természet egészségfejlesztő tényezőinek integrált hatásaként járuljon hozzá, hogy a tanulók életigenlő, az egészséget saját értékrendjükben kiemelt helyen kezelő személyiséggé váljanak, akik ismerik motorikus képességeik szintjét, fejlesztésének és/vagy fenntartásának módját, a mozgásos játék, a versengés örömet, és igénylik is azt. Megbecsülik társaik teljesítményét, felismerik a testnevelés és sport egészségügyi és prevenciós értékeit, a rendszeres fizikai aktivitás magatartásuk részévé válik.

A testnevelés célja továbbá az 5–8. évfolyamon, hogy – szoros összefüggésben az alsó tagozat számára megfogalmazott célokkal, figyelembe véve az élettani, valamint az azokkal összefüggő lélektani változásokat, amelyek ezt az életszakaszt jellemzik – támogassa a tanulók egészséges testi fejlődését, az alapvető mozgáskészségben esetlegesen még mutatkozó hiányok felszámolását, ragadja meg a koordinációs alapképességek fejlesztési lehetőségének utolsó éveit, az élettani és az előképzettségből adódó lehetőségek figyelembevételével fejlessze tovább a tanulók kondicionális képességeit. Az alsó tagozat megalapozó jellegére építve, gazdagítsa tovább a tanulók sportági mozgáskészségét, fejlessze motorikus cselekvési biztonságukat, mozgás és sportolás iránti igényüket. A kötelező tanórák és a sportórák lehetőségeinek igénybevételével sajátítsák el legalább két sportági rendszer technikáját olyan szinten, hogy az élmény és siker forrása legyen számukra. Ismerjék meg a motorikus feladatmegoldásokban érvényesülő törvényszerűségeket, és tanuljanak meg feladatmegoldó sémákat, transzferálható cselekvési elveket.

Az egészséggel kapcsolatos feladatok: a testi fejlődés-érés támogatása; a higiéniai szokások kialakítása, erősítése; az ellenálló képesség, edzettség fejlesztése; a biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, automatizálása és fenntartása; megfelelő felkészítés a keringési és légzőrendszeri megbetegedések megelőzésére, a károsodások csökkentésére; a tanulók értsék és ismerjék a prevenció lényegét, ismerjenek relaxációs eljárásokat.

A mozgáskultúra fejlesztése: az alapvető mozgáskészségek megfelelő szintű kialakítása, fejlesztése; az úszás elsajátítása; a kondicionális képességeknek az életkorhoz és az egyéni adottságokhoz igazított fejlesztése; sokoldalú mozgástapasztalat és jól alkalmazható mozgáskészség megszerzése; a feladatmegoldáshoz, a képességfejlesztéshez és a játék-sporttevékenységhez, azok károsodás nélküli végzéséhez kapcsolódó ismeretek (szabályok, történeti vonatkozások, mechanikai, biomechanikai törvényszerűségek, feladatmegoldó sémák, egészségügyi megfontolás) megszerzése; mozgáskommunikáció.

Tanulási, játék- és sportolási élmények nyújtása: az elsajátítás, a teljesítmény, a kollektív siker és a tevékenység öröme.

Értékes személyiségvonások fejlesztése: a félelem leküzdése, a szabályok betartása, összpontosítás, céltartás, a nehézségek leküzdése, empátia, kudarcátűrés, a természet szeretete és környezetkímélő magatartás.

Fejlesztési követelmények

Az egészséges testi fejlődés segítése

A tanulók tudatosan vegyenek részt testük fejlesztésében. Alkati adottságaiknak megfelelően, károsodástól mentesen következzenek be a prepubertás és a pubertás kori fejlődés változásai. Rendszeresen végezzenek mozgástevékenységet, hogy megfelelően fejlődjön keringési, légzési és mozgató rendszerük.

Előzzék meg a testtartási rendellenességek kialakulását, kerüljék a gerincet károsító helyzeteket, mozgásokat.

Egészségük szilárduljon. Váljanak ellenállóvá a terhelésekkel és a megbetegedésekkel szemben.

Ismerjék a mozgástevékenységnek és a sportolásnak az egészséges életmódban betöltött szerepét, és alkalmazzák azt.

A mozgáskultúra fejlesztése

Teljesítményképes tudás szintjén birtokolják az atlétikában tanult technikákat. Sajátítsanak el egyszerűbb torna jellegű elemeket, elemkapcsolatokat. A tanult elemekből legyenek képesek összefüggő gyakorlatot végrehajtani. Tudjanak játszani két sportjátékot. Ismerjék azok szabályait, és alkalmazzák a játéknak megfelelő támadási és védekezési megoldásokat.

Továbbfejleszthető szinten tudják két úszásnem alapttechnikáját.

Sajátítsanak el önvédelmi fogásokat. Ismerjenek meg és tudatosan alkalmazzanak cselekvési elveket, törvényszerűségeket, a rokon szerkezetű és funkciójú tevékenységekben érvényesíthető feladatmegoldó sémákat.

Fejlődjenek erőben, gyorsasági erőben, állóképességben.

Motorikus képességeiket fejlesszék, ez mutakozzon meg atlétikai, torna-, sportjáték-, úszás- és küzdősportbeli teljesítményeikben. Ismerjenek meg és alkalmazzanak egyszerűbb képességfejlesztő eljárásokat.

Fejlődjön izomérzékelésük, ritmuskészségük, reakció-, térbeli tájékozódási képességük, labilis egyensúlyi helyzetben is biztonsággal uralják testüket.

A mozgásigény fenntartás

Igényeljék a testnevelési és sportfoglalkozásokat. Jellemezze a tanulókat motorikus cselekvési biztonság, életvitelüket a rendszeres fizikai aktivitás.

Valamennyi iskolatípusban és évfolyamon szükséges eszközök

Témakör	Minimális
Eszközök a motoros próbák ellenőrzéséhez	Értékelő táblázatok Mérőszalag (10,30, 50 m) Stopperóra Testmagasságmérő Személmérleg Súlypontemelkedés-mérő Szorító-mérő (gyermek, serdülő és felnőtt)

Testnevelés és sport

Alapfokú nevelés –oktatás 5–8. évfolyam

Témakör	Minimális		Ajánlott	
	Demonstrációs	Tevékenykedtető	Demonstrációs	Tevékenykedtető
Rendgyakorlatok	–	–	–	–
Előkészítés, alapozás, prevenció	Oktatótáblák: gimnasztikai gyakorlatsorok	Bordásfal Tornapad Zsámoly Ugrókötel Gumikötél Karika Tornabot Kézisúlyzó Tömöttlabda (1, 2, 3, 4 kg) Mászókötel	Oktatótáblák: tartásjavító és relaxációs gyakorlatok	A minimális fel- szerelésnél megne- vezett eszközökből az igényeknek és a lehetőségeknek megfelelően több darab Mászórúd
Atlétikai jellegű fel- adatmegoldások	Mozgássorozat ábrák Videofilm A térdelőrajt fázisai A lökés helyes végrehajtása	Rajttámla Váltóbot Kislabda Magasugró mérce Magasugró lécs (műanyag) Tömöttlabda	Mozgássorozat ábrák Távolugrás gug- goló technikával	A minimális fel- szerelésnél megne- vezett eszközökből az igényeknek és a lehetőségeknek megfelelően több darab
Torna jellegű feladat- megoldások	Falitóbla Videofilm Oktatótábla: kézenátfordulás oldalt, és a gug- goló átugrás szemléltetése	Pad Gerenda Kiegészítő tornakészlet Ugrószőnyeg (2 m) Talajszőnyeg (4 m) Bordásfal Ugrószekrény Ugródeszka Mászórúd Mászókötel Gyűrűhinta Karika (R.G.)	Falitóbla Videofilm Oktatótábla: sportgimnasztikai elemek bemu- tatása.	A minimális fel- szerelésnél megne- vezett eszközökből az igényeknek és a lehetőségeknek megfelelően több darab

Témakör	Minimális		Ajánlott	
	Demonstrációs	Tevékenykedtető	Demonstrációs	Tevékenykedtető
Testnevelési és sportjátékok	Oktatótábla és videofilm a játékok bemutatására Játékszabályok leírása	Műanyag labda Futball-labda Kézilabda Kosárlabda Röplabda Pingpongasztal Pingpongütő Pingponglabda Tollaslabda Tollaslabdaütő		A minimális felszerelésnél megnevezett eszközökből az igényeknek és a lehetőségeknek megfelelően több darab
Szabadidős sporttevékenység	Oktatótábla, videofilm a különböző tevékenységek bemutatására	Kerékpár Görkorcsolya Gördeszka Szánkó Síléc Sícipő		A minimális felszerelésnél megnevezett eszközökből az igényeknek és a lehetőségeknek megfelelően több darab Mountain bike Korcsolya
Önvédelmi sportok	Oktatótábla, falikép, videofilm az önvédelmi sportok bemutatására	Talajszőnyeg Tatami		Dzsúdó kabát
Úszás	Képsorozatok Videofilmek	Úszólap		

Testnevelés és sport

Összesített taneszköz igény 5–8. évfolyamon

Tornatermi és szabadtéri felszerelések	Atlétikai szerek, eszközök	Tornaszerek, eszközök	Sportjátékszerek és eszközök	Egyéb felszerelések és eszközök
1. Bordásfal 2. Tornapad 3. Zsámoly 4. Tornaszőnyeg 5. Gyűrűhinta 6. Mászókötel 7. Mászórúd 8. KTK 9. Gerenda 10. Ugrószekevény	1. Magasugró mérce 2. Kislabda 3. Rajttámla 4. Váltóbot 5. Súlygolyó	1. Ugrókötel 2. Karika 3. Tornabot 4. Kézisúlyzó 5. Tömöttlabda	1. Jelzőszalag 2. Műanyag labda 3. Futball-labda 4. Kézilabda 5. Kosárlabda 6. Röplabda 7. Pingpongasztal 8. Pingpongütő 9. Pingponglabda 10. Tollaslabda	1. Húzókötel 2. Kerékpár 3. Mountain bike 4. Görkorcsolya 5. Szánkó 6. Úszólap 7. Gördeszka 8. Korcsolya 9. Dzsúdó kabát 10. Tatami

Tornatermi és szabadtéri felszerelések	Atlétikai szerek, eszközök	Tornaszerek, eszközök	Sportjátékszerek és eszközök	Egyéb felszerelések és eszközök
11. Ugródeszka 12. Röplabdaháló és állvány 13. Kosárlabda palánk 14. Kézilabda kapu			11. Tollaslabdaütő	11. Síléc 12. Sícipő 13. Térképek 14. Tájéoló 15. Stopperóra 16. Mérőszalag 17. Személmérleg 18. Testmagasságmérő 19. Szorítóerő-mérő 20. Súlypontemelkedés mérő 21. Oktatótáblák, faliképek gimnasztikai gyakorlat-sorokról, egyes technikákról, torna-elemekről 22. Mozgássorozat ábrák 23. Videofilmek az egyes sport- és szabadidős tevékenységek bemutatására

5–6. évfolyam

Évi óraszám: 92,5

Belépő tevékenységformák

A rendgyakorlatoknál a kijelölt hely késlekedés nélküli megtalálása, az együttes mozgások vezényszavakhoz igazodó, pontos végrehajtása.

Bemelegítésre alkalmas, valamint a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, automatizálását és fenntartását szolgáló gyakorlatok gimnasztikai gyakorlatok ismerete és a pedagógus utasításainak megfelelő végzése.

Gyorsfutások versenyszerűen. Kötetlen tartós futás 8-10 percig az egyéni képességeknek megfelelő szinten. Az ugrások legfontosabb mozzanatainak (fázisainak) – elugrás, légmunka, talajra érkezés – ismerete, a felugrás hangsúlyosabbá tétele. A hajítás legjellegzetesebb mozdulatának, az ívképzésnek az elsajátítása.

A tanult **talajgyakorlat**-elemek, illetve azok kapcsolatának biztonságos végrehajtása; a saját testtömeg feletti uralom a támasz- és függésgyakorlatokban. Támaszugrásoknál a nekifutás és a támaszvétel zökkenőmentes összekapcsolása.

A **labdatovábbítás** és -birtoklás biztonságának növelése, labdaátvétellel helyezkedés üres helyre futással. Aktív bekapcsolódás a választott sportjátékba. Sportszerű test-test elleni küzdelem. A vízbiztonság

továbbfejlesztése, legalább egy úszásnem technikájának elmélyült ismerete (amennyiben az úszásoktatásban az alapképzés az 1–4. évfolyamon megtörtént). **A szabadban végzett mozgásos tevékenységek (játékok) végzése.**

RENDGYAKORLATOK, ELŐKÉSZÍTÉS, ALAPOZÁS ÉS PREVENCIÓ

Alaki képzés (egy és többoszlopos, egy- és többsoros vonal kialakítása, haladás az alaki szabályoknak megfelelően egy- és többsoros alakzatban, különböző téralakzatok kialakítása, fordulatok helyben és mozgásban együttes osztályfoglalkoztatások tartásához).

Hosszabb alapgimnasztika – sorok egyszerűbb alapformákból.

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, automatizálását és fenntartását szolgáló gyakorlatok egész tanéven át történő rendszeres végzése.

Testkultúra-történeti ismeretek alapozása, higiéniai ismeretek növelése, alkalmazásuk ellenőrzötten.

Cél

A rendszergyakorlatok minden osztály visszatérő anyagét képezik, ezért elsajátítása nevelő – oktatómunkánk alapvető célja.

Ennek érdekében feladatunk:

- a tanulók szabályhoz és alakzathoz kötött mozgásának kialakítása,
- az alaki formaságok megismertetése, begyakoroltatása, elsősorban rendgyakorlati órarészek keretében.

Minden órán következetesen (minden osztályban) használjuk és alkalmazzuk az egységes vezényszavakat.

Gimnasztikai feladatok végeztetésével célunk a kitartó, figyelemösszpontosításra nevelés, illetve a pontos végrehajtás.

Páros, társas gyakorlatok végzésekor az együttműködés, segítőkészség érzésének formálása.

Követelmény

- ismerjék meg az alaki formaságokat, s a többszöri előfordulás alapján gyakorolják be,
 - a végrehajtást elrendelő vezényszóval együttselekedjenek,
 - a rendgyakorlatok szolgálják és járuljanak hozzá fegyelmük kialakításához!
- Gimnasztikai gyakorlatok végzésénél törekedjenek a pontos, szép kivitelezésre!*
Tudják a gyakorlatokat zenére, vezényszó nélkül végezni!

Tudjanak 6-8 gyakorlatot (4 ütemű) önállóan összeállítani és bemutatni!

Legyenek képesek 10-12 percen át folyamatosan (állandó mozgással) gimnasztikai gyakorlatot végezni!

Tartalom

- sorakozzanak egyes és kettes oszlopban, vonalban, hármas, négyes oszlop,
- igazodás, takarás, oszolja,
- vigyázz-, pihenj állás, térköz, távköz,
- jelentésadás,
- testfordulatok,
- nyitódás és záródás, fejlődés,
- megindulás, megállás, menet lépéstartással, vonulások zárt rendben.

Gimnasztika: önállóan szabadon végezhető vagy játékos és határozott formájú szabad-, páros-, társasgyakorlatok. A biomechanikailag helyes testtartást tudatosító, kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzése (valamint légzőgyakorlatok) a gimnasztika részeként, testtájanként végighaladva a testtartásért felelős valamennyi izomcsoport erősítését és nyújtását szolgáló

mozgásanyagban, a tanév során ismételve, a kiindulási és véghelyzetek pontos megtartására, valamint a lassú és pontos kivitelezésére ügyelve, a hibás kivitelezés javításával, valamint a korosztály jellemzőinek megfelelő illesztéssel a testnevelési óra többi eleméhez

Kéziszer gyakorlatok:

- Botgyakorlat.
- Kézisúlyzó-gyakorlat.
- Labda- és nagylabda-gyakorlatok.
- Ugrókötélgyakorlatok.
- Karikagyakorlatok.

Értékelés

Értékeljük a fegyelmezett, pontos, szép kivitelezést a tanult mozgás feladatoknál, valamint a tanulók a gyakorlatok önálló összeállításában nyújtott teljesítményét!

ATLÉTIKA JELLEGŰ FELADATMEGOLDÁSOK

Rövid távú vágtafutások, gyors futások irányváltoztatással.

Aerobic jellegű kitartó futás.

Rajtólási versenyek különböző jelekre, szituációkra.

Szökdelések, ugrások (maga, távol, folyamatos munkavégzésben).

Dobások, lökések, hajítások kis súllyal távolba, kornak megfelelő méretű és súlyú szerrel, a technika fejlesztése, a végrehajtás gyorsaságát célozva.

Cél

- Motorikus, ezen belül elsősorban atlétikus mozgáskészségek alapjainak elsajátítása.
- A munkabíró képesség kialakítása.
- A futó-, ugró-, dobókészség fejlesztésében a sokoldalú képzés biztosítása.
- *A helyes futótechnika kialakítása.*
- Ismertessük meg az állórajtából indulást az elöl és hátul lévő láb indulásával.
- Rövid nekifutással jussanak át a tanulók a különféle akadályok fölött.
- Erőteljes láblendítés és felugrás a magasugrásnál.
- Alakítsuk ki a távolugrás guggoló technikáját.
- A dobás helyes technikáját.

Követelmény

Sajátítsa el:

- *a magas- és távolugrás alapvető fázisainak, a nekifutásnak és az ugrásnak lényeges elemeit!*
- *a hajítás legjellegzetesebb mozzanatát, az ívképzést!*

Tudják megválasztani a futás távjának megfelelő iramot!

Ismerjék a légmunka legegyszerűbb szabályait!

Sajátítsák el a hajításnál a kar és a váll mozgásának összhangját!

FUTÁSOK, SZÖKDELÉSEK, UGRÁSOK, DOBÁSOK

- Rajtok (indulások jelre különböző kiinduló helyzetből megkötés nélkül; állórajt)
- Gyorsfutás,
- Iramfutás,
- Ktartó futás,
- Váltófutás, futás feladatokkal,
- Helyből távol, magas, ötös ugrása,
- Szökdelések feladatokkal,
- Távolugrás (guggoló technika) ugrósorból, magasugrás megkötés nélkül és átlépő technikával,
- Hajítások, lökések, vetések célba és távolba helyből és 3-4 lépéssel, lendületből egy és két kézzel,
- Kislabdahajítás helyből, nekifutással,
- Testnevelési játékok futással, szökdeléssel és dobással kombinálva.

Értékelés

A teljesítménypróbákban az egyéni teljesítmény javulása alapján, továbbá a mozgás-, mozgulatügyességben mutatott fejlődés alapján.

TORNAJELLEGŰ FELADATMEGOLDÁSOK

Mászási-függeszkedési kísérletek rúdra-kötélre, mászóversenyek, mászó váltóversenyek.
Szertorna összefüggő gyakorlatok.

Cél

Győzödjünk meg a tanulók tornászos előképzettségéről! (A fejlettebbek akár több oktatási fokozatot is átléphetnek.) Az oktatás során biztosítsuk a differenciált haladást!

A torna mozgásanyaga járuljon hozzá a tanulók biomechanikailag helyes testtartásának kialakításához!
Ismertessük meg és gyakoroltassuk a kúszással, mászással, csúszással járó feladatokat talajon, szereken!
Ismertessük meg és fejlesszük:

- az előkészítő célgimnasztikai feladatokat,
- a rávezető gyakorlatokat,
- a mászást, függeszkedést,
- fekvőtámaszban a karhajlítást és nyújtást,
- a gurulóátfordulásokat,
- a tarkóállást, a mérlegállást, (segítséggel) a kézállást,
- a mérleget, a hidat, a cigánykereket,
- szereken a tartalomban felsorolt gyakorlatokat.

Követelmény

Alakítsa helyesen részmozdulataiban az egyes talajelemeket!

Érezze támaszhelyzetét biztonságosnak nem szokványos testhelyzetben, átfordulásokban!

Támaszugrásoknál a nekifutás, elugrás, támaszvétel legyen lendületes, folyamatos!

Függésben tudja végrehajtani az egyes tanult elemeket!

Alakuljon ki biztonságérzete függéshelyzetben.

Tudjon bemutatni három tanult talajelemből önállóan összeállított gyakorlatot!

TÁMASZHELYZETEK, KÚSZÁS, MÁSZÁS, EGYENSÚLYOZÁS, AEROBIK

- Célgimnasztikai-, rávezető-, képességfejlesztő gyakorlatok,
 - Gurulóátfordulások előre, hátra,
 - Tarkóállás (nyújtott testtel) feladatokkal,
 - Mérlegállás, híd, zsugorfejállás (fejállás),
 - Fellendülés kézállásba segítséggel (önállóan) kézenátfordulás oldalra,
 - Összefüggő talajgyakorlat,
 - Ugrás a szekrényre: függőleges repülés: gurulóátfordulás; „gyertya” ugrás, „huszár” ugrás, bátorugrás, zsugorkanyarlat, vetődési átugrás
 - Gyűrűn lendületek előre, hátra, bordásfalon lendületek oldalra,
 - Kúszás, mászás, egyensúly gyakorlatok gerendán, vízszintes és ferde padon, járások előre, hátra, oldalra, haladások térdelőtámaszban, hason,
 - Kötél- és rúdmászás
- Aerobic:
- Alapjárás, karemelések és lendítések (csak lányoknak) lábemelések- és lendítések érintőjárás.

Értékelés

A tanulónak a tornagyakorlatokban nyújtott (biomechanikailag helyes testtartás, hajlékonyság, erő, bátorság, ügyesség) teljesítménye, fejlődése alapján.

TESTNEVELÉSI ÉS SPORTJÁTÉKOK

Mozgásban lévő társakkal mozgásból történő labdakezelés.

Előző években tanultak módszeres képességfejlesztést célzó alkalmazása, cselezés, cselsorok, sportági technikai elemek kapcsolásának variálása, nehezítése.

A tanult sportági technikai-taktikai elemek játék-, versenyszerű helyzetbe állítása.

Sportági alaptaktikák (egyszerű mechanikus szinten).

Az iskola feltételei, a tanár irányultsága és a tanulók érdeklődése függvényében két sportjáték játékelemeinek: támadás és védekezés megismertetése.

Cél*Kézilabda*

Képezzük és fejlesszük tanulóink:

- sokoldalú mozgásismereteit,
- koordinációs képességeit,
- labda és gondolkodási ügyességét!

A mozgásrendszerből adódó feladatokkal a terhelés, munkabíró képesség, az erő, a gyorsaság és az állóképesség fejlesztése.

Segítse a kreatív gondolkodást, önmegvalósítást.

Kosárlabda

- a kosárlabdázás sokoldalú megalapozása a futó-, ugró- és dobókészség kialakításával,
- a koordinált együttes tevékenység fejlesztése,
- a csapattárs és az ellenfél teljesítményének, eredményeinek tisztelete,

- a megállás, irányválttatás, sarkazás ismerete,
- a védekezés alapjainak elsajátítása,
- a könnyített szabályokkal történő játék.

Labdarúgás

Megjegyzés: A tanulók egyre kevésbé képzetten jönnek az 5. osztályokba, ezért indokolt (új feladatként, esetleg ismétlésként) a motorikus, az ügyesség fejlesztését célzó játékelemek oktatása (taktikai jellegű feladatok megvalósításához elengedhetetlen).

Technikai tudás gyarapítása terén:

- belsővel való rúgások (a támasztó- és rúgóláb helyzete),
- a labda megállítása,
- labdavezetés belsővel,
- átadás mozgás közben. Taktika:
- a védekező és támadójáték alapmozgásai.

Követelmény

Kézilabda

- *tegyen szert fogásbiztonságra a fej- és térdmagasság között, a szemből és oldalról érkező labdák helyben történő megfogásában és a labdaátadásban,*
- **tudjon 3-5 m-es távolságra pontos átadásokat végrehajtani,**
- **labdavételre való helyezkedésben törekedjen a védőtől elszakadni.**

Kosárlabda

- **rendelkezzen fogás- és dobásbiztonsággal, mozgás közben a társakkal végzett labdaado-
gatásban,**
- **labdaátvételre való helyezkedésben törekedjen a védőtől elszakadni, üres helyre futni.**

Labdarúgás

- *szerezzen biztonságot az álló és szemből lassan guruló labda rúgásában, eltalálásában* **a labda megállításában, labdavezetésben belsővel,**
- **védekezésben, a támadó fedezésében,**
- **támadásban a védőtől való elszakadásban, üres helyre helyezkedésben.**

Tartalom

Kézilabda

- alapállás, alapmozgás, indulás, megállás, **irányválttatás labda nélkül**
- a labda fogása,
- különböző magasságból érkező labda elfogása,
- egykezes felső átadás, labda átvétel helyben, majd tovahaladással,
- labdavezetés,
- **felugrós dobás**
- kapura lövés,
- **kapus játék** (kapus kiválasztása),
- a védő mozgása,
- szabályok ismerete.

Kosárlabda

- alapállás, sarkazás, indulás (hosszú és rövidindulás), megállás labda nélkül és labdával,
- kétkezes labdafogás mellmagasságban,
- kétkezes mellső átadás,
- labdavezetés állásban, járás és futás közben,
- kosárra dobás helyből, fektetett dobás,
- labda nélküli játékos helyezkedése,
- egyéni védekezés,
- szabályok ismerete, játék egyszerűsített szabályokkal.

Labdarúgás

technikai:

- belsővel, belső csüddel való rúgások,
- a labda megállítása,
- labdaátvétel,
- labdavezetés belsővel,
- átadás mozgás közben, kapura lövés belsővel taktikai:
- szabadulás a labdától (lábbal)
- a támadó lefogása,
- üres helyre helyezkedés.

Labdás testnevelési játékok.

Értékelés

A labda nélküli mozgásokban (taktikai elemek, védő, támadó) valamint a labdával végzett feladatoknál: a fogásbiztonság, labdaátvétel, dobásbiztonság, valamint az átadásban mutatott tanulói szorgalmat, teljesítményt értékeljük, osztályozzuk.

SZABADIDŐS SPORTTEVÉKENYSÉGEK

Korcsolyázás, sízés. Görkorcsolyázás, gördeszkázás alapjai, technikája.

Cél

Elsődleges cél és feladat, hogy a gyerekek a szabad levegőn tartózkodva szokják azt, váljanak ellenállóbbá az időjárással szemben, növekedjen edzettségi szintjük!

Az időjárás változásainak megfelelően, (a lazább keretek ellenére) aprólékosan szervezzük meg a foglalkozásokat (sérülés, télen megfázás, fagyás elkerülése érdekében). A szabadban végzett mozgásokra készítjük fel tanítványainkat (öltözet, felszerelés)!

A szánkóval, sível stb. történő foglalkozások lebonyolításához gondosan válasszuk ki a terepet, mely megfelel a tanulók tudásának, felkészültségének!

A szabadban eltöltött képességfejlesztő órákon (játékok, futások, versenyek) biztosítsuk a fokozatosan növekvő terhelést!

Követelmény

- megfelelő öltözéssel, felszereléssel készüljenek a szabadban végzett mozgásokra.
- **ismerjék meg a téli foglalkozások örömet és veszélyeit,**
- *vállalják a szabadtéri tevékenységet,*
- **alkalmazkodjanak a növekvő terhelés elviseléséhez,**
- a szabadban végzett futás váljék számukra tudatos, örömet adó tevékenységgé.

Tartalom

- valósuljanak meg az évszakok változásaitól függetlenül a szabadtéri tanórák,
- képezzék a tananyagot a téli sportok, (korcsolyázás, síelés, szánkózás, hócsaták), túrakerékpározás, BMX, görkorcsolya, gördeszka, változatos akadálypályák!

Értékelés

A szabadtéri órákra való felkészülés, az ott eltöltött idő hatékonysága, aktív, intenzív hozzáállás alapján értékeljük tanítványaink munkavégzését.

ÖNVÉDELMI SPORTOK, KÜZDŐJÁTÉKOK

Esések, gurulások, vetődések minden formája sportág előkészítő egészségmegőrző jelleggel.

Küzdősportok alapjai (elsősorban fiúk, kisebb küzdőjellegű versengések), esztétikai sportok alapjai (lányok).

Tartalom

- húzások-tolások párokban, (húzd át a határon told át a határon – kéz, lábívás)
- csoportban (kötélhúzás, ki a legény a csárdában)
- mögékerülések – kiemelési kísérletek
- gurulósés előre, hátra.

ÚSZÁS

Tanult úszástechnikák fejlesztése, folyamatos úszás távolságnövelő céllal, kisebb versenyek már jónak nevezhető technikai tudásszint elérése esetén.

Tartalom

- játék a vízben,
- a választott úszásnem technikájának tökéletesítése, teljesítménynövelés.

A továbbhaladás feltételei

A tanult rendgyakorlatok végrehajtása az utasításoknak megfelelően. Aktív részvétel a sokoldalú előkészítő és gimnasztikai gyakorlatok végzésében. Alapvető jártasság az atlétikai és tornamozgásokban, a saját test feletti uralom a támasz- és függésgyakorlatokban. Aktív bekapcsolódás a választott sportjátékba. A test-test elleni küzdelem vállalása. A vízbiztonság megszerzése.

7–8. évfolyam**Évi óraszám: 92,5**

Az előző évfolyamokon tanult rendgyakorlatok pontos és gyors végrehajtása, az utasítások fegyelmezett követése. Versenyek, mérkőzések szervezői és rendezői feladatainak ellátása.

A sokoldalú előkészítésre és a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, automatizálását és fenntartását szolgáló gyakorlatok ismerete és pontos végzése, az ismétlésszám és az intenzitás növelésével azok határfokának emelése, **az alapvető fizikai képességek önmagukhoz mért optimális fejlesztése.**

Az atlétikai mozgások *helyes technikai végrehajtása*, görcsös erőlködés nélkül vágtafutás, valamint kitarító futás 10-12 percig, a futás távját fokozatosan növelve. Energikus elugrás, térnyerő légmunka az ugrásoknál. A **hajításnál és a lökésnél a lendületszerzés és a kidobás harmonikus összekapcsolása**. Tornában a talajon, illetve a függőszeren, biztonságos talajra érkezéssel végrehajtott támaszugrások végzése. Lányoknál a **sportgimnasztikai gyakorlatoknak a ritmushoz igazodó végzése**.

Labdajátékokban a legáltalánosabb támadási és védekezési megoldások ismeretének birtokában a **választott játék(ok) aktív és élményszerű játszása**.

Sportszerű küzdelem az oktató sportág (önvédelmi, illetve küzdősport) szabályainak betartásával. Az előző évfolyamokon tanultakra építve: két úszásnemben teljesítményképes technika kialakítása. A szabadban végzett mozgásos tevékenységek (játékok) végzése.

RENDGYAKORLATOK, GIMNASZTIKA ELŐKÉSZÍTŐ, PREVENCIÓ

Az 1–6. évfolyamokon alaki kiképzésként tanult tanórai alkalmazása.

Gimnasztika kéziszeres felhasználásával, zenére bemutatott összefüggő gimnasztikai sorok kialakítása.

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, automatizálását és fenntartását szolgáló gyakorlatok egész tanéven át történő rendszeres végzése.

A mozgásműveltséget fejlesztő képzés elméleti hátterének folyamatos átadása, történetiséget és globális felhasználhatóságot érzékeltető módon.

Cél

A rendgyakorlatok alaki formásaiban előtérbe kerülnek a menet közben történő alakzatváltozások, fejlődések, szakadozások. Ezen alakváltozásoknak a megtanítása fontos mind zárt, mind a nyitott oszlopok sorainak többszörösére növelésével az órát előkészítő gimnasztikai anyaghoz, illetve a sportnapon, sportünnepélyek alakzatainak kialakításához.

További célunk

- Fejlesszük a tanulókat a sportöltözet, sportfelszerelés használatában, a személyi higiénia szükségességének tudatosításában, betartásában!
- Gyakorlatsorok, gyakorlatfüzetek összeállítása tanári segítséggel (zenére is).

Követelmény

A pedagógus számára:

- A rendgyakorlatok büntetésként való felhasználása a pedagógiai tehetetlenség jele.

A tanulók:

- Igényeljék a külső rendet, tudatosuljon ennek hasznossága és a rend szépsége!

Értsék meg az alaki formások fontosságát, az együttes mozgásban rejlő harmóniát, rendet!

Gimnasztika terén:

Következetesen követeljük meg tanulóinktól

- a pontos kiinduló és befejező helyzeteket,
- a mozgások kiterjedésének csorbítatlan megvalósítását,
- a törekvést az esztétikus, pontos végrehajtásra a gimnasztikai gyakorlatok végzésénél!
- a dinamikai elképzelések visszaadását,
- a mozgásütemnek a zenei ütemhez kapcsolását.

Tartalom

A rendgyakorlatok, gimnasztika 5– 6. osztályos anyaga, továbbá:

- a fejlődés, szakadozások a nyitott oszlopok sorainak többszörösére növelésével,
- menetsebesség és lépéshossz változtatása,
- a menet irányának megváltoztatása egyes oszlopban járás közben, egyszerű ellenvonulások, fejlődések, szakadozások ellenvonulásban.

Gimnasztika:

- 2-4-8 ütemű szabadgyakorlatok és szabadgyakorlati alapformájú társas, kéziszeres- és egyszerű szabadgyakorlatok.
- A biomechanikailag helyes testtartást tudatosító, kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzése (valamint légzőgyakorlatok) a gimnasztika részeként, testtájanként végighaladva a testtartásért felelős valamennyi izomcsoport erősítését és nyújtását szolgáló mozgásanyagon, a tanév során ismételve, a kiindulási és véghelyzetek pontos megtartására, valamint a lassú és pontos kivitelezésére ügyelve, a hibás kivitelezés javításával, valamint a korosztály jellemzőinek megfelelő illesztéssel a testnevelési óra többi eleméhez.

Értékelés

A tanuló mozgáskultúrájában, higiéniai szokásainak változásában, fegyelmezett, kitartó munkavégzésében történt pozitív vagy negatív változás alapján.

ATLÉTIKA JELLEGŰ FELADATMEGOLDÁSOK

Dobások, hajítások, vetések, lökések, szökdelések sportágnak és életkornak megfelelő eszközzel, kis súllyal, nehezezzel.

Aerobic jellegű futások a sebesség növelésével.

Rövid távú vágtafutások, gyorsfutások versenyszerűen.

Cél

5. osztály szerint, továbbá:

Célgimnasztikai, valamint rávezető gyakorlatokkal, feladathelyzetekkel készítjük elő az atlétikai mozgások oktatását.

- *futás egyéni ütemre a táv növelésével,*
- akadályfutás 3-4 akadállyal, 100-110 cm-es sáv átugrásával,
- térdelőrajtnál: indulás fokozatosan növekvő, és gyorsuló lépésekkel,
- váltófutásnál a váltóhatárt kisegítő vonal alkalmazásával,
- szökdelések, ugrások változatosan összeállított szereken,
- a **guggoló** távolugró-technika csiszolása,
- a dobásnál hátulról történő indítások tudatosítása.

Követelmény

- *Fokozzák teljesítményüket a kitartó, iram, fokozó és akadályfutásban!*
- Mutassanak saját teljesítményükhöz képest fejlődést a gyorsfutásban, 30- 60-100 m-en!
- Rendelkezzenek a nekifutás sebessége, a kitérés és a lendítés közötti összefüggésre vonatkozó tapasztalatokkal az ugrásokban!

- Ismerjék meg a számukra optimális nekifutási sebességet a magas- és távolugrásban!
- Legyen kifejezetten gyorsuló a kidobás mozdulata súlylökésben és kislabdahajításban!

FUTÁSOK, UGRÁSOK, SZÖKDELÉSEK, DOBÁSOK

Futásokat, ugrásokat, dobásokat speciálisan előkészítő és célgyakorlatok. Állórajt, indulás elől és hátul lévő lábbal. Térdelőrajt helyes technikai végrehajtás, vezényszavak ismerete. Gyorsfutások 60, 100 m-en. Vágtafutások. Iramfutás 1000 m-es. Tartós futás iramnehezítéssel. Kitartó futás 10-12 percig. Futás akadályok felett. Váltófutás két- és egykezes váltással. Távolugrás guggoló technikával. Magasugrás lépő, vagy (ugródomb esetén *flop*) (**guruló** technika) *átlépő technikával*. Kislabdahajítás távolságra, célra. Súlylökés helyből (3 kg). Lökések tömöttlabdával helyből egy- és két kézzel. Játékok: Egyéni-páros, csapat-, sor-, és váltóversenyek futó, ugró és dobó feladatokkal.

Értékelés

Az atlétikai számokban (az egyéni stílus kialakítása, s ebben) eredményességre törekvés, valamint a kitartó munkavégzésben nyújtott teljesítmény alapján.

TORNA JELLEGŰ FELADATMEGOLDÁSOK

Húzóerő, gyorsító, erő-állóképesség fejlesztése kisebb súlyokkal.
Mászás, függeszkedési kísérletek (lányok), függeszkedés (fiúk).

Cél

- A torna mozgásanyagának hatékony, intenzív feldolgozásához vegyük figyelembe:
- azonos szerigényű anyagok oktatásának, a különböző osztályokban azonos időszakra ütemezését,
 - a foglalkoztatási formák helyes megválasztását (együttes osztály stb.)
 - a fokozott tanulói segítségadás bevonását,
 - a minél jobb bemutatás érdekében a tanulók aktív részvételével minél több versenyszerű helyzet kialakítását,
 - a haladás ütemének fokozása érdekében a feladatoknak a tanulók képességeihez történő igazítását!

Követelmény

A támasz- és függőszereken tanult gyakorlatelemek. Jellegzetes kulcsmozzanatait hajtsák végre helyesen, készség szinten:

- talajon az alapelemeket,
- támaszugrásoknál az alapugrást, ellökést,
- gyűrűn az alaplendületeket,
- gerendán a hely- és helyzetváltoztatásokat.

Tudjanak bemutatni összekötő elemeket is tartalmazó 2-3 (3-4) elemből álló önálló talajgyakorlatot.
Legyen jellemző mozgásukra a határozottság, könnyedség.

Biztonsággal tudjanak mászni (függeszkedni).

Tartalom

Támaszhelyzetek, támaszugrások, függéshelyzetek, gerenda

A feldolgozandó témát előkészítő:

- célgimnasztikai, rávezető, képességfejlesztő gyakorlatok,
- repülő gurulóátfordulás nekifutással,
- fejjállás különböző kiinduló helyzetekből,
- kézenátfordulás oldalt,
- **csúsztatás, vetődés,**
- **fellendülés kézállásba (kísérletek)**
- **mérlegállás, híd, spárga, tarkóbillenés, fejbillenés (kísérlet)**
- összefüggő talajgyakorlat,
- **terpeszáttugrás ugrószekevényen (3-4 rész) hosszában, bakugrás,**
- guggolóátugrás ugrószekevényen (3-4 rész) szélteben (segítséggel)
- gerendán futólépés, érintőjárás, hármaslépés, karkörzések,
- gyűrűn: *alaplendület, zsugorlefuggés, nyújtott lefuggés, lebegőfuggés, lefuggés, hátsó függés, homorított leugrás hátra lendületből.*

Értékelés

A sportgimnasztikában tanult elemek. Homorított leugrás. Gurulásokkal és gördülésekkel kapcsolatos testnevelési játékok (kígyóvedlés, „hármass fonás”, „ördögsekér”).

A követelmények között felsorolt tevékenységekben, továbbá a teljesítménypróbákban nyújtott eredményesség alapján a tanulók fejlődését értékeljük.

TESTNEVELÉSI ÉS SPORTJÁTÉKOK

Minden sportág (a helyi lehetőségektől függően) a hozzátartozó technikai és taktikai repertoárral, versenyszabályoknak megfelelő keretek kialakításával történő gyakorlása.

Cél

Kézilabda

A kézilabdajáték célja lényegét tekintve megegyezik az 5–6. osztályban megfogalmazottakkal, de magasabb szinten realizálódik. A gyermek fejlődési sajátosságaiból fakadóan előtérbe kerül:

- az értelmi képességek,
- a felelősség, csapatszellem,
- az ésszerűsége alapuló helyzetfelismerés képessége,
- a sportszerűség betartása,
- az önfegyelem sajátosságainak formálása.

Kosárlabda

Az 5–6. osztályban kitűzött célok itt is követendők magasabb szintű megfogalmazással. A kosárlabdázás továbbra is képezze és fejlessze a tanulóink:

- **sokoldalú mozgásismeretét,**
- **koordinatív és kombinatív képességeit,**
- labdás ügyességét és kreatív gondolkodását,
- csapatjátékból adódóan a társsal, a csapattal szembeni pozitív elvárások érvényre jutását.

Labdarúgás

Lényegi eltérés nincs, de az elvárások magasabb szinten kell, hogy realizálódjanak, mint az 5–6. osztályban.

Célunk:

- a technikai tudás fejlesztése a labda le- és átvételében, a csüddel történő rúgásban, a fejelésben, alapszerelésben, labdavezetésben,
- taktikai megoldásoknál: összjáték a támadásokban, védőjátékosok mozgása, helyezkedése, szerelése,
- kapusképzés,
- szabályok ismerete.

Követelmény

Kézilabda készség szinten:

- végezze a rövid és változó irányú adogatást élénk ritmusban,
- a védők helyezkedésének megzavarása,
- sajátítsa el a mozgásból végrehajtott kapura lövést!

Tudjanak a védekezés során a kapu előtérrel előtt szétszórtnak, de egymáshoz igazodva helyezkedni úgy, hogy a támadó betörését megakadályozzák.

Az egyén szereplésének mérése:

- **egyéni védekezés,**
- **támadásból a védekezésbe való gyors visszarendeződés,**
- **résekre helyezkedés,**
- **gyors átadás, bejátszás,**
- **esések, bevetődések,**
- **kapura lövés, kapus játéka,**
- szabályismeret.

Kosárlabda

- *a tanulók támadásban állandó mozgással szakadjanak el védőiktől a labdaátvitelre, a kosárra dobáshoz,*
- *kellő időben adja át a játékos a labdát a legkedvezőbb helyzetben lévő társnak,*
- **tudjon futás közben labdát kezelni, egy leütés után fektetett dobást végrehajtani, sarkazni,**
- **tudjon egy lépés után megállni két ütemben, páros lábról felugrani a lehető legmagasabbra, az ugrás „holtpontján” taposni, labdával célba dobni.**

Védekezésben tudja a labdát birtokló ellenfélhez legközelebb álló védő a támadó játékost kizárni.

A tanuló szereplésének a mérése:

1. Megállás futásból, labda nélkül.
2. Irányválttatás, cselezés labda nélkül.
3. Az egyéni védekezés lábmunkája.
4. Megállás két leütéssel, megállás labdavezetéssel.
5. Kétkezes mellső átadás futás közben.
6. Támadás kettő egy ellen.

Labdarúgás

- **fejlődjön technikai tudásuk a labda birtoklásában: átvétel, labdatovábbítás, labdavezetés,**
- **tudják a tanulók az elmozduló társnak a labdát pontosan továbbítani,**
- **labdaátvitelre helyezkedjenek üres helyre,**
- védekezésben a védő azonnal fedezze le a támadót, zavarja a labdatovábbításban, a kapura lövésben.

A tanuló teljesítményének mérése:

1. Álló és mozgó labda rúgása belsővel.
2. Labdavezetés belsővel.
3. Labdaátvétel lábbal.
4. Kapura lövés 9 m-ről kézilabda kapura.

Tartalom

Speciálisan előkészítő, a labdás ügyességet fejlesztő feladatok és testnevelési játékok.

Kézilabda

- egyéni védekezés,
- a gólveszélyes terület védelme,
- a kapura törő játékos sáncolása,
- támadásból védekezésbe való gyors visszarendeződés,
- résekre helyezkedés,
- labda átvétele helyből indulva, mozgásból,
- kapura lövés, gyors átadások, bejátszások,
- esések, **bevetődések**,
- védekezés egy zavaró játékosal (5+1),
- támadás felállt védelem (5+1) ellen.

Kosárlabda

- átadás futás közben párokban,
- labdavezetés irányváltoztatással,
- fektetett dobás labdavezetéssel,
- **összetett technikai feladatok: sarkazás – megindulás – labdavezetés – megállás - sarkazás:** előredobott labdával megállás, sarkazás, egy leütés után fektetett dobás,
- büntetődobás,
- egyéni védekezés lábmunka,
- bejátszás befutó játékosnak,
- **szerezés, emberfogásos védekezés a labdát birtokló játékos helyzetének megfelelően,**
- ötletjáték könnyített szabályokkal.

Labdarúgás

- álló és mozgó labda rúgása belső csüddel, álló és mozgó célba,
- labdaátvétel talppal,
- **levegőből érkező labda átvétele belsővel,**
- fejelés állva, mozgás közben,
- alapszerelés,
- labdavezetés, elhúzó csel,
- **kapus: magas lábak fogása; kirúgás; kidobás,**
- játék: kétudvaros futball, cicajáték, kispályás játék.

Röplabda

Támadás és védekezés alapvető megoldásai.

Értékelés

A tanulót az egyes labdajátékok labda nélküli és labdás feladatokban mutatott alapmozgásokban, technikában, valamint a játékban a taktikai megoldásokban nyújtott teljesítmény alapján értékeljük, osztályozzuk (a tanév során mutatott fejlődése legyen az irányadó)!

ÖNVÉDELEM, KÜZDŐSPORTOK

Küzdősportok (fiúk), esztétikai sportok (lányok) gyakorlása, technikai fejlesztése.

Ajánlás

A dzsúdó nem önvédelmi gyakorlatokat tartalmaz. AIKIDO dzsúdóhoz kapcsolt önvédelmi mozgásanyag.

Együttes alkalmazásuk aláhúzza a rokon eredetet. Ősalapjukat ugyanis egyaránt olyan keleti harci játékok képezik, amelyeket sok száz, sőt több ezer éves tapasztalati úton csiszolták. Innen ered a rokonság.

Cél

Tudatosítsuk tanítványainkban: az önvédelmi sporttól túlzott elvárást ne tanúsítsanak (a sportág ismerete nem teszi őket legyőzhetetlenné).

- A speciális előkészítő gyakorlatok megismertetése,
- az esések, zuhanások, gurulások leghétköznapibb, leginkább alkalmazható fajtáinak megtanítása,
- fogások, lefogások ismerete,
- a fej védelme,
- a kéz leérkezést tompító hatásainak kiiktatása,
- a helyes gördüléssel a gerincoszlop védelmének biztosítása,
- a tömeges izmokon való átgördülés (esés) elsajátítása,
- számtalan esésből eredő sérülés megelőzése a helyes eséstechnika elsajátítása révén.

Követelmény

Eséseknél tanulja meg a helyes eséstechnikát:

- a nagy izomcsoportokra érkezen,
- a fej sohasem érintheti a talajt,
- óvja a kezét, könyököt, térdet.

Gurulásoknál a háton átlós vonalú gördüléssel védje gerincoszlopát.

Váljon szokássá: az óvatosság, a bátor kiállás, a józan helyzetmegítélés. Küzdje le önmagában az elbizakodottságot, vigyázatlanságot, félelmet.

Ha van elég kitartása, becsvágya, űzze ezt a sportot.

Tartalom

1. Speciális előkészítő gyakorlatok:

- alap kézgyakorlatok,
- húzó-taszító kézgyakorlatok,
- hajító-feszítő kézgyakorlatok,
- lenyomó-emelő kézgyakorlatok,
- forgató-csavaró kézgyakorlatok.

2. Botgyakorlatok.

3. Esések, zuhanások.

4. Gurulások, csípődobás.

5. Leszorítások.

6. Szabadulás a fogságból, lefogásból. Küzdő játékok: „Ne lépj ki a körből”, „Vedd el a botot”, „Bottal körben”. A birkózás egyszerűbb elemei (grundbirkózás).

Értékelés

Értékeljük a küzdősportban elsajátított alaptechnikák végrehajtását, tanítványaink magatartásbeli megnyilvánulásait.

TERMÉSZETBEN ŰZHETŐ SPORTOK

Cél

Az iskolai környezet és az időjárás figyelembe véve a tanórákat lehetőleg a szabad téren valósítsuk meg. A változó hőmérséklethez igazodva fokozzuk tanítványaink tűrőképességét, edzettségét, fizikai teljesítményüket. A szabadidősportágakat nagyobb arányban ismertetjük meg tanulóinkkal, mert ha megszeretik valamelyiket, valószínű meghatározóvá válik a szabadidejük eltöltésében. Biztosítsunk széles kínálatot, hogy mindenki találjon számára megfelelő sportágat. A foglalkozásokat a lazább keretek ellenére aprólékosan szervezzük (tervezzük), gondosan határozzuk meg a játékszabályokat, ezzel is biztosítva a sérülések elkerülését.

Követelmény

A szabadban végzett testedzés (az évszaktól függetlenül) váljék számára megszokott tevékenységgé. Ismerje a szabadtéri testedzés (testnevelési óra) legfontosabb egészségi és balesetvédelmi rendszabályait. Rendszeresen végezzen szabadtéri sporttevékenységet. **Egy szabadtéri sportágban nyújtson elfogadható (jó) teljesítményt.**

Tartalom

- túrázási formák, gyalog-, kerékpártúra (duatlon) a helyi tantervben pontosan meghatározott időpontban, szép élményt adó helyszínen,
- különböző helyváltoztató eszközök: BMX, görkorcsolya, gördeszka, futball stb.
- téli sportok: szánkózás, sélés, korcsolyázás, (jégkorong),
- vízi sportok: evezés, kajak, kenu, (hétvégi program - tábor keretében, szünidőben),
- asztalitenisz, tollaslabda (tenisz a testnevelési órán a legalapvetőbb technikai elemek, elsősorban a sportág megismertetése lehetséges, főleg az órán kívüli keretekben végezhető).
- futással, dobással, ütéssel kombinált népi játékok (várméta stb.).

Értékelés

Tanórán kívüli egyéb „sportos” tevékenység (rekreáció). Tanórán kívüli iskolai testnevelés (iskolai sportkör). Munkamorál, munkafegyelem.

ÚSZÁS

Aerobic jellegű különböző távú úszások a jó technikai szint szilárdítása céljával, rövidebb távú versenyek, versengések.

Tartalom

- Játékok és gimnasztika a vízben.
- A választott úszásnem technikájának csiszolása, gyakorlása.
- Teljesítmény növelése.

A továbbhaladás feltételei

A rendgyakorlatoknál törekvés a társakhoz igazodó, egyöntetű végrehajtásra. Néhány alapvető gimnasztikai gyakorlat végzése. az atlétikai mozgások megközelítően helyes technikai végrehajtása. A torna gyakorlatelemek összekötésének biztonsága. Labdajátékokban a csapattársakkal való együttműködésre törekvés. Küzdeni tudás és sportszerűség. Teljesítményre törekvés a tanult úszásnem(ek)ben.

Az emberi motorikum fejlesztése, fejlesztetősége

Az emberi mozgásteljesítmények biofizikai, fiziológiai és pszichológiai jellemzői különböző megjelenési formákban mérhetők, ezért a mozgásfejlődés törvényszerűségeit több szakterület kutatói vizsgálják (orvosok, pszichológusok, biológusok, a testnevelés és a sport szakemberei stb). A testnevelés és sport saját modelljében a különböző életkori és teljesítményszakaszokban a motorikus fejlettség szintjére keresi a választ.

A hazai és külföldi szakemberek a motorikus képességek fejlődésének tanulmányozásához legfőbb faktorként:

- a kondicionális képességek, és
- a koordináció vizsgálatát jelölik meg.

A motorikus képességek fejlődését, fejlesztését befolyásoló legfőbb tényezők:

- a biológiai fejlődés/érés és
- a sokoldalú általános és speciális fizikai képzés.

A motorikus képességek színvonala függ:

- az adottságtól (öröklött fiziológiai, biológiai, testi adottságok) és
- a gyakorlástól.

A motoros képességek, tehát adottságokra épülnek és tevékenység közben, gyakorlás folyamán fejlődnek. A biológiai érés során a szervrendszerek eltérő ütemű fejlődést mutatnak, s ennek következtében az egyes életkorokban a képzésben, a sportbeli felkészítésben más és más képesség, vagy tulajdonság fejlődés/fejlesztési lehetősége kerül előtérbe. Azokat a testnevelés és sport szempontjából legfogékonyabb időszakokat, amikor a szervrendszeri funkciók különösen érzékenyen válaszolnak a külső ingerekre a „fejlesztési optimum” szakaszának, vagy az ún. szenzitív időszaknak nevezzük.

A teljes érettség elérésével – a felnőtt kor kezdetén, amikor a kronológiai és biológiai életkor között a legkisebb az eltérés – a motorikus fejlettség (a koordinációs és kondicionális képességek) színvonala eléri az egyénre jellemző felnőttkori szintet. Ezért olyan lényeges az egész nemzet számára, hogy az általános politika szerves részeként egy preventív szemléletű iskolai testnevelés és sport keretén belül fiataljaink fizikai állapotának tervszerű, tudatos fejlesztése kiemelt feladat legyen a közoktatás minden szintjén.

Az eddigi vizsgálataink azt bizonyítják, hogy az oktatásban eltöltött évek alatt – a „pillanatnyi” fizikai állapotának megfelelő, képesség szerinti differenciált terheléssel – még a leggyengébb testi – biológiai - fiziológiai adottságú fiatal általános fizikai teherbíró-képessége is fejleszhető arra a szintre, hogy gyenge fizikum miatt „egészségileg hátrányos” helyzetét megszüntetve, azonos eséllyel lépjen ki a „nagybetűs életbe”.

A motoros tesztek és végzésük ajánlott sorrendje (a motoros tesztek végzésekor a gerinc- és ízületek védelme szabályait be kell tartani.)

1. Egyensúlyi teszt (ha használják a tesztet, ennek kell lennie az elsőnek)
2. Végtagmozgás gyorsaságát mérő teszt: lapérintés
3. Hajlékonysági teszt: ülésben előrenyúlás (kötelező)
4. Dinamikus láberőt mérő teszt: helyből távolugrás (kötelező)

5. Statikus erőt mérő teszt: kézi szorítóerő
6. Törzsérőt mérő teszt: sit-up teszt, felülések (kötelező)
7. Funkcionális karerőt mérő teszt: függés hajlított karral (kötelező)
8. Futási sebességet, fürgeséget mérő teszt: 10x5 m ingafutás
9. Kardio - respiratorikus állóképességi teszt:
 - a) 20 m-es ingafutás (mindig utolsónak kell elvégezni)
 - b) 6 perces futás Cooper-tesztszerűen (csak 5 évesek számára)
 - c) 12 perces futás – Cooper-teszt

Az általános fizikai teherbíró képesség mérésének fő célja

Az oktatás területén

Az iskolai testnevelés és sport egészségmegőrző hatásának növelése, egészségmegőrző szerepének népszerűsítése, és tudatosítása az iskoláskorú fiatalok körében.

– Minőségellenőrzés

(Az általános fizikai teherbíró-képesség egységes mérése, értékelése és minősítése)

– Minőségbiztosítás

(Minden fiatal – képessége szerinti differenciált terheléssel, szükség esetén felzárkóztató program biztosításával – úgy jusson el a felnőtté válásig, hogy az egészséges létezéshez szükséges fizikai fitness szint „megkívántság”, vagy „kell” értékét elérje és megtartsa.)

– Az oktatásban eltöltött évek alatt a rendszeres testedzés egészségmegtartó, egészségjavító szerepének tudatosítása.

(A fizikai fitness méréséhez, önálló tudatos alkalmazásához szükséges edzésméleti, humánbiológiai és sportági elméleti ismeretek folyamatos népszerűsítése, készség szintjéig gyakoroltatása.)

Az egészségügy területén

Az iskolaorvosok és védőnők vizsgálati módszereinek, illetve adatainak kibővítése, hogy a testnevelők által, mért adatok ismeretében az egészségügyiek felvilágosítást kapjanak a tanulók funkcionális állapotáról, az egészség szempontjából lényegesebb kondicionális képességek alapján, segítve ezzel a gyógyítást és a betegségek megelőzését. (kardiorespiratórikus állóképesség, általános testi izomerő, vagy gyengeség). A népbetegségnek számító gerinc-porc kopás megelőzése érdekében a testnevelő a tanulókkal rendszeresen végezteti a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatsort. Ennek során feltűnhet neki, ha valamely gyermek rendszeresen képtelen a gyakorlatok helyes kivitelezésére (ez a gyermek testtartásáért felelős izmainak gyengeségét és/vagy zsugorodott voltát jelenti). Erről a felismeréséről a testnevelő tájékoztatja az iskolaorvost, aki további vizsgálattal megállapíthatja, hogy csak tartáshibáról van-e szó, vagy valódi gerincbetegség gyanúja áll-e fenn. Ha a testnevelő pontosabb képet kíván kapni a gyermekek testtartásért felelős izmainak az állapotáról (a kellő erő és nyújthatóság meglétéről vagy hiányáról), akkor erre egy 12 gyakorlatból álló teszt áll rendelkezésére (l. www.gerinces.hu honlap). Amennyiben a testnevelő ezeket az izomteszteket elvégzi a tanulókkal, s ily módon ellenőrzi a testtartásért felelős izmok erejét és nyújthatóságát helyreállító tartásjavító torna eredményességét, erről tájékoztathatja a gyermekeken kívül az iskolaorvost és a szülőket is.

A primér prevenció alapján: a közvetlen kapcsolattartásra épített szoros orvos-pedagógus együttműködés.

Az általános fizikai teherbíró-képesség mérésének gyakorlati haszna

1. A terhelhetőség/egészség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek mérésének kifejlesztett mérési és értékelési útmutató alapján elvégzett vizsgálatok lehetővé teszik az egyén, a közösség, a

társadalom egészségének, vagy bizonyos rétegeinek egészség szempontú fizikai állapotának számszerűen is kifejezhető megbecslését, a mért adatok egészséggel összefüggő értelmezését, elemzését.

2. A teljesítmény-élettani paraméterek különbözőségének felfedése lehetőséget ad az egyénre szabott optimális edzésintenzitás szakszerű megválasztásához.

3. Biztosítja a pillanatnyi fizikai állapottal való szembesülést, a megadott követelményértékekhez viszonyítást.

4. Felfedi az egészség, a terhelhetőség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek területén mutakozó esetleges hiányosságokat, ezáltal lehetővé teszi azok mielőbbi tudatos felszámolását.

5. Objektíven és megbízhatóan tükrözi társadalmi és helyi szinten egy-egy programcsomag, egyéni vagy csoportos foglalkozások hatására bekövetkező változást.

6. A rendszeres időszakos ellenőrzés, folyamatos visszacsatolás jelent a hibák kiküszöböléséhez.

7. Egy-egy edzésprogram befejezése után az elért teljesítmény értelmezése és elemzése:

– a kitűzött cél elérése (vagy el nemérése),

– az egyén fizikai állapotában bekövetkezett változás értelmezése pszichikai hatása miatt nagymértékben fejleszti az akaratot, a fegyelmet, az önfegyelmet, az önismeretet, az önbecsülést.

8. Összehasonlítási, viszonyítási lehetőséget ad az azonos módszerrel, de pl. különböző földrajzi területen élő, tevékenykedő (dolgozó), különféle sportágakat űző egyének teljesítményeihez.

9. A fitness vizsgálata során a tanár egészség- és test-kulturális alapismereteket ad át, ezen ismeretek elsajátítása a rendszeres, tudatos testedzésre mozgósít, így nagymértékben hozzájárul, hogy fiataljaink mind nagyobb hányada felismerje, megtapasztalja, hogy a rendszeres fizikai aktivitásra szánt idő és anyagi ráfordítás többszörösen megtérül, ha az egészség, a cselekvőképesség és a jó közérzet egész életünk folyamán megmarad.

A testnevelő által elvégzendő feladatok

Egységes minőségellenőrzés

Az országosan egységes adatszolgáltatáshoz tanév elején és a tanév végén meg kell mérni a fizikai állapot minősítéséhez szükséges motorikus próbákban elért teljesítményt, és a mért eredmények, pontértékei alapján kell az értékelést és a minősítést elvégezni. A testnevelő pedagógus ismerje meg azon gerinc és izületvédelmi szabályokat, amelyeket a fizikai teherbíró-képesség mérésekor alkalmaznia kell (lásd fizikai teherbíró-képesség mérésről 2001-ben kiadott OM tájékoztatót). A testnevelő részére létezik olyan izomteszt sorozat is (információ a www.gerinces.hu honlapon), amellyel a tanulók testtartásért felelős izmainak erejét és nyújthatóságát mérheti fel, és ezzel növelheti a tanulók érdeklődését a

Egységes minőségbiztosítás

Fel kell tárnai az egészség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek területén mutakozó esetleges hiányosságokat, és képesség szerinti differenciált terheléssel törekedni kell azok mielőbbi felszámolására. Rendszeres testedzési lehetőség biztosításával – a tanárnak, a tanulónak és a szülőnek – törekedni kell az egészséges létezés stabilabb megtartását elősegítő „kell szint” megtartására.

Folyamatos visszacsatolás

A tanulók aktív közreműködésével, a megtervezett foglalkozások keretében végzett rendszeres testedzés hatásának elemzése. Az elért változás nyomon követésének biztosítása: a tanár, a diák és a szülő számára. A pillanatnyi fizikai állapottal való szembesülés során a fiatalok önismeretének, tárgyilagos önértékelésének, akaratának és önbecsülésének fejlesztése.

Az adatok nyilvántartása

Az oktatásban

Az „Egyéni adatlapokat” osztályonkénti bontásban a vizsgálatot elvégző tanár kezeli. *Osztályonkénti adatlapot* a vizsgálatot végző tanár vezeti.

Intézményi osztályonkénti összesített adatlapot a vezető testnevelő (vagy az iskolatitkár) állítja össze a tanév végén mért eredmények alapján, majd az intézmény vezetőjének aláírásával hitelesítve továbbítja az iskola-egészségügy felé.

MŰVÉSZETEK**DRÁMA ÉS TÁNC****1–8. osztály****Alapelvek, célok****1. évfolyam**

A tantárgy célja a felszabadult örömet nyújtó játéklehetőség megteremtése, mely során a gyakorlatok és játékok keretében lehetőséget kell biztosítani a tanulók saját teljesítményükhöz képesti optimális haladáshoz. Az egész osztályos és a kiscsoportos játékok és gyakorlatok sora mind az egyén különféle megnyilvánulását igényli, mely az iskolába lépő gyermekek önbizalmának növelését eredményezheti.

2. évfolyam

A játékelmény megteremtésén túl a második évfolyamon már a játékokban és gyakorlatokban való tudatosabb részvétel, azaz a játék egy magasabb szintű befogadása, és az ennek megfelelő tanulói megnyilatkozás a cél. Ennek érdekében új gyakorlattípus kerül be a témakörök közé: amely a koncentráció, a figyelem-összpontosítás fejlesztésére irányul, valamint a színházi formanyelv elemeinek bevezetése is megjelenik, mint a tárgy egyik legfontosabb fejlesztési területe.

3. évfolyam

A tevékenységközpontúság mellett a harmadik évfolyamon már fontos cél az ismeretek megszerzése is – versek, novellák, népi játékok szabályai, szövegei, dallamai –, még akkor is, ha mindez játékokon és gyakorlatokon keresztül történik.

4. évfolyam

A tárgy célja ezen az évfolyamon a korábbi ismeretek, tevékenységek szintetizálása, azaz újrateremtés egy magasabb szinten. A játékok szabályai gyarapodnak és bonyolultabbá válnak, ugyanakkor az ismeretek is bővülnek, és még az alkalmazási feltételek is nehezebbek. Itt már gyakori a páros tevékenység, ami elmélyültebb munkát tesz lehetővé, és mint megnyilatkozási, bemutatkozási lehetőség, még nagyobb kihívást jelent, mint a korábbi formák.

5. évfolyam

Ezen az évfolyamon valamennyi gyakorlat kapcsán a színház és színházi kifejezéssel való közvetlen kapcsolat kimutatása és ennek tudatosítása a cél, ugyanakkor még mindig fontos a játékelmény maga, és a játékban való közreműködés alapján a reális önértékelés feltételeinek megteremtése, valamint a magasabb óraszám adta lehetőséggel az intenzívebb fejlesztési hatás elérése.

6. évfolyam

Itt vesznek részt először a tanulók komplex drámaórán, melynek célja egy olyan jellegű együttműködés, melyben a tanulók érzelmi, szellemi és fizikai értelemben is megtapasztalhatják a nagyon intenzív részvétel – jelenlét – élményét, mely minden dramatikus megnyilatkozás egyik legfontosabb eleme.

7. évfolyam

A tantárgy célja a gyakorlatokban, játékokban való élményt nyújtó, koncentrált és proaktív részvételen túl az önálló és csoportos alkotási folyamatban való részvétel adta fejlesztési lehetőség megteremtése.

8. évfolyam

Ezen az évfolyamon a komplexitás adta lehetőség kihasználása a cél. Ugyanis a tanulók már rendelkeznek az ehhez szükséges színházi, dramaturgiai ismeretek alapjaival, a színházi mozgás több elemével, a különféle megnyilatkozások formai és stílári különbségeinek ismeretével, elemzési képességgel.

Ajánlás a tanterv felhasználására

A művészetek műveltségi területen belül a Dráma és Tánchoz önálló tantárgyat nem rendel a tanterv. A tantervi modul egységét, komplexitását és sokszínűségét javasolja megőrizni úgy, hogy ajánlja a tartalom évfolyamonkénti, a művészetek műveltségi területbe sorolt tantárgyak tanóráinak rendjébe beépíteni.

Így 1–4. évfolyamon elsősorban a magyar nyelv és irodalom és az ének-zene, 5–8. évfolyamon ugyancsak a magyar nyelv és irodalom, az ének-zene és kisebb arányban, 8. osztályban a média tantárgy keretébe is.

A tantárgyi anyag felhasználásának főbb céljai:

- a gyermekkori társas kapcsolatok megismerése, azokban való eligazodás és az együttműködés képességének kialakítása fejlesztése,
- a társas kapcsolatok gyakorlása különböző élethelyzetekben,
- az ember érzelemléleke megismerésének elősegítése, az érzelmek kifejezés különböző módjainak gyakorlása, ismert és spontán helyzetekben egyaránt,
- a szöveg mögötti vagy szöveg nélküli kommunikációs lehetőségek, formák meg- és felismerése, megértése, megtanulása (pl. testbeszéd, egyéb metakommunikációs jelrendszer stb.),
- művészeti alkotások (pl. színházi darab), táncformák, táncfajták megismerése, jelentéshordozó és érzelmkövetítő szerepük megértése, elfogadása stb.

Ajánljuk a tartalom és a tananyag egyes fentiekben jelzett tantárgyak tanmenetébe történő beépítését a megjelölt órakeret rugalmas alkalmazásával.

1. évfolyam**Alapelvek, célok**

Éves óraszám: 10 óra

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
Állatmozgások, hangok, mozgástempók, cirkuszi foglalkozások utánzása. (2 óra)	Állatmozgások, állathangok utánzása az egész osztály által, valamint kis csoportokban különböző hangulatú állatseregek megjelenítése (dühödt oroszlánok, békésen kapirgáló tyúk, menekülő őzek, lustán pihengető majmok stb.). Mozgástempók megjelenítése az egész osztállyal (sétálás, ballagás, botorkálás, sietés, rohanás, kocogás, szaladás, futás stb.). Foglalkozások megjelenítése, kis csoportokban cirkusz bemutatása (a bohóc, a légtornász, a bűvész, a zsonglőr, a kötél-táncos, az idomár stb. mozgásának utánzásával).
Fantáziajátékok kislabdával. (1 óra)	A kislabda nem labdaként történő használata az egész osztállyal, a gyerekek ötletei alapján, improvizációra épülve. (Miként kellene kézbe venni és használni, ha a labda nem labda, hanem kavics, hógolyó, szilvásgombóc stb. lenne?)

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
Stílus- és ritmusjáték közösen ismert gyer- mekdalra. (2 óra)	Közösen ismert gyermekdal éneklése az egész osztállyal különféle stílusban (mint egy gyerekkórus, mint egy operakórus, mint egy kuruttyoló békasereg stb.). Az egész osztály közös éneklése, hozzá tapssal a ritmus követése, majd ritmusra járás (pl.:mindenki előrelép, majd hátralép négyet, vagy egyet jobbra, egyet balra stb.). Kis csoportokban a már megjelenített stílusok megismérlése, ritmikus mozgással (koreográfiával) összekapcsolva és bemutatva.
Egyszerű magatartás- formák felismerése, megjelenítése. (1 óra)	Tamkó Sirató Károly <i>Pávián</i> című versének megismerése. Ennek alapján a Terembura nevű pávián magatartásának, jellemének meghatározása az egész osztály által. A pávián elképzelése és megjelenítése kis csoportokban hétköz- napi helyzetekben. (Hogyan játszik a testvérével? Hogy viselkedik a buszon? Mit csinál az órák közötti szünetben?) Vajon mitől lett ilyen ez a pávián? Kis- csoportos jelenetek kitalálása és bemutatása.
Tablók, jelenetek impro- vizálása. (2 óra)	Közösen állóképek (tablók) bemutatása különféle címekkel. (Elmarad a nyári szünet! Új fiú jön az osztályba.) Kiscsoportos tablók bemutatása különféle címekkel. (Vidáman labdázó gyerekek. A labdát elvette egy nagy fiú és kilyukasztotta.) Kiscsoportos rögtönzéses jelenet egy-egy szereplő lecserélésével. (Pl.: Egy család tagjai a jelenet szereplői: apa, anya, nagyfiú, középső fiú, kislány. Reggel otthon, ébredés után, vasárnap. A jelenetet a tanító időnként megállítja, és lecserél egy-egy szereplőt, helyette más folytatja tovább a játé- kot.)
Szerepjáték és dramati- zálás gyümölcsök, zöldségek használatával. A kezdet és a vég időbeli fogalma. (2 óra)	Gyümölcsök és zöldségek használatával történetek kitalálása és bemutatása kis csoportok által, valamint megbeszélése az egész osztály által. (Kik ők? Mi a nevük? Hol vannak? Mi történik velük? Mit mondanak egymásnak? Milyen a hangulatuk? Mivel kezdődik a jelenet? Mi a vége?) Mindezek pontosítása után a jelenetek újra eljátszása, reprodukálva, de az esetleges hiányosságok, pontatlanságok kiküszöbölésével.

A továbbfejlesztés alapjai

- Aktív, kreatív részvétel a közös játékban.

2. évfolyam

Alapelvek, célok

Éves óraszám: 12 óra

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
Memória- és koncentrációfejlesztés kiszámoló tanulásával, illetve népi játékok megismerése és azok újratereztése. (3 óra)	Kiszámoló megismerése (pl.: <i>Antanténusz</i> vagy <i>Lementem a pincébe</i> stb. népköltések) közösen. A megismert kiszámoló kísérése tapsal közösen (pl.: taps minden második szótagra vagy taps minden szó első szótagjára stb.). A megismert kiszámoló közös elmondása különféle szabályokkal (pl. minden <i>a</i> hang helyett dobbantás, minden <i>e</i> hang helyett csettintés stb.). Közösen ismert népi gyermekjátékok eljátszása (pl. <i>Lánc, lánc, eszterlánc</i> vagy <i>Bújj bújj, zöld ág</i> , vagy <i>Elvesztettem zsebkendőmet</i> , vagy <i>Ne nézz hátra jön a farkas.</i>)
A főhős és a szereplők megkülönböztetése egy mese alapján. (3 óra)	Új szabály kitalálása és annak alapján a játék újrajátszása. A mese közös megismerése (pl. <i>A csillagszemű juhász</i> – népmese). A mese helyszíneinek sorba vétele közösen. A mese szereplőinek sorba vétele közösen. A mese főhősének kiválasztása és a választás indoklása, azaz mi különbözteti meg a főhőst a többi szereplőtől? Kiscsoportos jelenetek kitalálása és bemutatása arról, vajon a juhászlegény miért nem volt hajlandó azt mondani a királynak: „Adj Isten egészségére!”
Síkbáb készítése sablonok alapján, bábjele- netek improvizálása. (1 óra)	Síkbábok készítése különböző sablonok (figurák) alapján az egész osztály részvételével. Kiscsoportok által rövid jelenetek kitalálása és bemutatása a bábok használatával. Páros jelenetek kitalálása és bemutatása a bábok használatával.
Vers befogadását segítő játékok, gyakorlatok, és az érzékelés fejlesztése. (3 óra)	A vers közös megismerése (pl. József Attila: <i>Altató</i>) Közös megbeszélés. (Ki a vers hőse? Ki kérleli versszakonként, hogy aludjon el? Miért? Mi mindennel gyözködi?) Fantáziajáték az egész osztály által. (Lehunytja mindenki a szemét néhány percre, majd a hallott hangok, zörejek felidézése. Lehunytja mindenki a szemét néhány percre, majd azon hangok, illatok, anyagok felidézése, ami ki-ki esti elalvását jellemzi.) Egyéni beszámolók különös álmokról. Kiscsoportos jelenet kitalálása és megjelenítése egy-egy álomról.
A színházi előadás. (2 óra)	Gyermekeknek szóló színházi, bábszínházi előadás közös megtekintése. Beszélgetés az előadásról (pl.: cím és történet kapcsolata, szereplők, helyszín, történet, kellékek, díszlet, jelmez, indítás, befejezés, legemlékezetesebb pillanat stb.).

A továbbfejlesztés alapjai

- Aktív, kreatív részvétel.
- Kiszámolók, népi játékok ismerete.
- A főhős és a szereplő közötti különbség meghatározása.
- Az elsajátított színházi formanyelvek alkalmazása.

3. évfolyam

Alapelvek, célok

Éves óraszám: 14 óra

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
Tájékozódás a térben emberi hangok és tárgyak által adott hangok alapján. (2 óra)	Tájékozódás bekötött szemmel a társak hangjának segítségével. (<i>Erre csörög a dió.</i>) Tájékozódás bekötött szemmel egy társ hangjának a segítségével. (Egy bekötött szemű játékos megkeresi társát, aki egy-két hangot ad neki segítségül.) Tájékozódás bekötött szemmel bármilyen hang segítségével. (Előző forma, de a keresést egy papír zörgése, egy tollkupak leesése, egy dobütés, azaz egy tárgy által előidézett hang segíti.) Társ felismerése bekötött szemmel tapintás segítségével. Testrészek megérintése párokban, egymással szemben állva, bekötött szemmel. (Fül, orr, haj, váll stb.)
Népi gyermekjátékok, táncos alaplépések. (3 óra)	Népi játékok és táncos alaplépések közös megismerése. (<i>Szőlőpásztor, Kerek a káposzta, Fuss a házba, Labdaütögető, Sótörés</i> vagy <i>Harangozó-játék.</i>)
Ritmus-, hang- és beszédgyakorlatok koncentráció- és memóriafejlesztő gyakorlatokkal kombinálva. (3 óra)	Közös verstanulás. (Pl. Weöres Sándor: <i>Éren-nádon</i> , Szabó Lőrinc: <i>Nyár</i> , Kányádi Sándor: <i>Somvirággal, kakukkfűvel.</i>) A vers elmondása úgy, hogy egy-egy szót egy-egy játékos mond a ritmus megtartásával. A vers elmondása kánonban. A vers elmondása némán – ki nem ejtett – és hangosan kiejtett szavak váltakozásával. A vers elmondása tapssal kísérvé. A vers elmondása hangosan kimondott sorok és ki nem mondott, de tapssal végigkövetett sorokkal. A vers elmondása légzőgyakorlatként.
Közösen ismert történet dramatizálása, és néhány színházi formai elem megfigyeltetése tudatosítása és alkalmazása. (4 óra)	Novella vagy mese közös megismerése. (Pl. Janikovszky Éva: <i>Velem mindig történik valami</i> című novellája.) Közös megbeszélés: Kik a szereplők? Hol történik a cselekmény? Mi történik? Közös megbeszélés arról, hogy melyik az öt pillanat, amelyik a legfontosabb a történetben, majd ezen pillanatok megmutatása állóképben; egy-egy képen szereplő figura gondolatának megszólaltatása. Közös megbeszélés arról, hogy mi az a szituáció, ami kiváltotta magát a történetet. (A Janikovszky-novella példáján: Miért mondta a tanító néni azt, hogy „eleven fiú”? Ez mit jelenthet?) Kis csoportok által kitalált és bemutatott jelenet, amiben bemutatnak a résztvevők egy-egy olyan helyzetet, ami azt bizonyítja, hogy egy fiú „eleven”, és amelyben egy-egy kelléket használhatnak (füzet, toll, könyv, labda, táska stb.). Közös megbeszélés a jelenetekről. (Hogyan kezdődött? Mi volt a vége? Kik voltak a szereplői? Hol játszódott a történet? Miről szólt a történet? Mi volt a csúcspontja vagy fordulópontja?)
A színházi előadás. (2 óra)	Gyermekeknek szóló színházi, bábszínházi előadás közös megtekintése. Beszélgetés az előadásról (pl. cím és történet kapcsolata, szereplők, helyszín, történet, kellékek, díszlet, jelmez, indítás, befejezés, a legemlékezetesebb pillanat stb.).

A továbbfejlesztés alapjai

- Aktív, kreatív részvétel, együttműködési képesség.
- Népi játékok ismerete.
- A közösen megtanult versek ismerete.
- Közösen dramatizált novella vagy mese cselekményének ismerete.
- Az elsajátított színházi formanyelvek alkalmazása.

4. évfolyam**Alapelvek, célok****Éves óraszám: 15 óra**

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>Improvizációs gyakorlatok egész osztály, kis csoportok, párok és egyedüli szereplők bemutatásával. (4 óra)</p>	<p>Sportjátékok a képzeletben az osztály közreműködésével (labdarúgás, kézilabda, kosárlabda stb.). Sportjátékok a képzeletben, kis csoportokban (úszás, kocogás, távgyaloglás, váltófutás stb.). Sportjátékok a képzeletben, párokban (tollaslabda, tenisz, pingpong, sakk stb.). Forró homokon, mély hóban, csúszós jégen való járás megmutatása, egyenként, némán. Forró homokon, mély hóban, csúszós jégen való járás megmutatása párban úgy, hogy a pár egyik tagja némán bemutatja, miként megy végig (pl. a csúszós jégen), míg a pár másik tagja egyes szám első személyben, mintha ő csúszkálna a jégen, elmondja, mi mindent gondolhat a csúszkáló társa. Közös megbeszélés a látott rögtönzésekről.</p>
<p>Fantáziafejlesztő gyakorlatok mozgással összekapcsolva. Elképzelt tárgyak. (2 óra)</p>	<p>Közös mozgásgyakorlat zenére, melyben a résztvevők a tenyerükön tartva nyújtott karral egy-egy lapot állandóan mozgásban tartanak, szabadon irányítva a térben (pl. valamilyen gyors vagy váltakozó tempójú klasszikus zene). Közös mozgásgyakorlat zenére, melyben a résztvevők az előző gyakorlathoz hasonlóan szabadon mozognak a térben, de már csak egy lap használatával, amit folyton átadnak a szembejövőknek. Közös mozgásgyakorlat, melyben a játszóknál nincs lap, de elképzelik, mintha lenne, és vinnék a tenyerükön. Közös mozgásgyakorlat, melyben a résztvevők elképzelik, hogy csak egy lap van, melyet átadnak a szembejövőknek. Közös mozgásgyakorlat, melyben a résztvevők azt képzelik el, hogy a képzeletbeli lap nem csak egy lap, hanem egy nagyon fontos levél, amelyben örömhírről értesítenek valakit, és azt gyorsan kézbesíteni kell. Közös mozgásgyakorlat, melyben a résztvevők azt képzelik el, hogy a képzeletbeli lap nem csak egy lap, hanem egy nagyon fontos levél, amelyben hadüzenet van, és azt gyorsan kézbesíteni kell, de kézbesítő ezt nem szívesen teszi (stb.). Páros néma és kellék nélküli jelenetek, amelyben a szereplők bemutatják, mivel ajándékoznák meg egymást.</p>

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
Ritmus-, hang- és beszédgyakorlatok koncentráció- és memóriafejlesztő gyakorlatokkal kombinálva. (3 óra)	Közös szósorozatok teremtése (pl. 6 szín; 6 gyümölcsnév, 6 állatnév stb.). A szósorozat elmondása úgy, hogy egy-egy szót egy-egy játékos mond a ritmus megtartásával. Aki téveszt, kiesik. A szósorozat elmondása többszólamú kánonban. A szósorozat elmondása némán – ki nem ejtett – és hangosan kiejtett szavak váltakozásával. A szósorozat elmondása légzőgyakorlatként. A szósorozat elmondása szavanként, mindig egy-egy új stílusban.
Húsvéti népszokások, hagyományok. (1 óra)	Néhány locsolóvers közös megtanulása. Közös megbeszélés keretében húsvéti szokások felelevenítése. Szokások régen és ma, összehasonlítás. Kiscsoportos jelenetek, melyek arról szólnak, hogy a Földre érkezik egy úrlény, aki éppen egy magyar faluban ér földet, ahol azt látja, hogy fiatalok a domboldalon tojásokat gurítanak, a legények vízzel teli vödörrel locsolják a leányokat, az idősek sonkával, tojással, kaláccsal kínálják őket. A jelenetekben az úrlénynek el kell mondani, mindez miért történik.
Közösen ismert történet dramatizálása, és néhány színházi formai elem megfigyeltetése, tudatosítása és alkalmazása. (3 óra)	Novella vagy mese közös megismerése (pl. <i>Mátyás király meg az igazmondó juhász</i>). Közös megbeszélés: Kik a szereplők? Hol történik a cselekmény? Mi történik? Közös megbeszélés arról, hogy melyik az öt pillanat, amelyik a legfontosabb a történetben, majd ezen pillanatok megmutatása állóképben, egy-egy képen szereplő figura gondolatának megszólaltatása. Közös megbeszélés arról, hogy mi az a szituáció, helyzet, ami kiváltotta magát a történetet. Kis csoportos jelenetek kitalálása arról, hogy a játszóknak életében milyen hasonló helyzetek fordulhattak elő a hazugság bevallásáról, és azok bemutatása. Közös megbeszélés a jelenetekről. (Hogyan kezdődött? Mi volt a vége? Kik voltak a szereplői? Hol játszódott a történet? Miről szólt a történet? Mi volt a csúcspontja vagy fordulópontja?)
A színházi előadás. (2 óra)	Gyermekeknek szóló színházi, bábszínházi előadás közös megtekintése. Beszélgetés az előadásról (pl. cím és történet kapcsolata, szereplők, helyszín, történet, kellékek, díszlet, jelmez, indítás, befejezés, a legemlékezetesebb pillanat, a szereplők jelleme, viszonyuk egymáshoz stb.).

A továbbhaladás feltételei

- Aktív, kreatív részvétel, együttműködési képesség.
- A húsvéti népszokások felelevenítése, egy-két locsolóvers ismerete.
- A közösen dramatizált novella vagy mese cselekményének ismerete.
- Az elsajátított színházi formanyelvek tudatos alkalmazása.

5. évfolyam

Alapelvek, célok

Éves óraszám: 15 óra

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
Beszédkézség, kommunikációs képesség és a koncentráció fejlesztése. (3 óra)	Közös számsorolás 1–100. a ritmus és különböző szabályok megtartása mellett. (Pl. Minden ötösre végződő és öttel osztható szám helyett taps.) Légzőgyakorlat számsorral. Páros jelenetek, melyben a párok összevesznek egymással úgy, hogy csak számokat mondanak egymásnak 1–20. Páros jelenetek előre megadott címmel, ismét számok kiejtésével. (Pl. Te felelsz! Megtanítalak horgászni!)
A bizalom fejlesztése, a társismeret mélyítése. (2 óra)	Arccal a társ tenyerének követése kb. 10 cm-nyi távolság megtartásával. Tekintet-tartás mozgás közben, párokban. Vállérintő játék. Tükörjáték párokban. Sziámi ikerként való folyamatos mozgás párokban. Szinkronjáték párokban. Kis csoportokban (10-12 fő) szoros kör alkotása, melyben a középen csukott szemmel álló játékost döntögetik.
A görög mitológiai történetek feldolgozási lehetőségei dramatikus formákkal. (1 óra)	Kis csoportos tablók készítése egy-egy ismert görög mítosz fontos pillanatáról, melyből hiányzik a főhős. Az előbbi jelenetek hősei közül egyhez szertartás (ima, tánc, fohász) kitalálása és bemutatása kis csoportokban. Kis csoportokban új isten kitalálása és bemutatása. Az előbb kitalált istenek közül egy kiválasztása és részletes bemutatása kis csoportokban (múltja, csodatétele, papjai, papnői).
Mozgássor létrehozása alapvető mozgáselemekkel. (2 óra)	Felemelő fogó az egész osztály bevonásával. A felsőtest részeinek lassú leolvadása, elernyesztése. Kinyújtóztatott testről a karok, majd a lábak váratlan, rövid elernyesztése. A kar részeinek külön-külön mozgatása. Mellkasvezetéses futás, karvezetéses futás, futás tartáskiemeléssel. Fázismozgások.
A János vitéz dramatikus feldolgozási lehetősége. (1 óra)	Kiscsoportos tablók komponálása János vitéz tulajdonságairól. Kiscsoportos képregény alkotása a mű leglényegesebb mozzanatairól. Kiscsoportos stílusjáték a francia udvarban történekről.
Maszkos játékok (2 óra)	Maszk készítése előre elkészített sablonok alapján. Páros jelenetek megtervezése és előadása maszkban, a már ismert és az újonnan bevezetendő színházi fogalmak alkalmazásával (feszültség, szándék, konfliktus).
Improvizáció a színházi jelenet ismérveinek alkalmazásával. (2 óra)	Hangulatokat ábrázoló gesztusok improvizációja és utánzása közösen. Hangulatvers megteremtése szavanként adott címre (pl. Nyár, Magány, Sötétség, Hajnal) közösen. Páros, néma jelenetek rögtönzése a társak által megadott hangulatok kifejezésével, a jelenetek elemző megbeszélése.
A színházi előadás. (2 óra)	Ifjúsági színházi, bábszínházi előadás közös megtekintése. Beszélgetés az előadásról (pl. cím és történet kapcsolata, szereplők, főszereplő, helyszín, történet, kellékek, díszlet, jelmez, fény- és hanghatások, indítás, befejezés, a legemlékezetesebb pillanat, a szereplők jelleme, a szereplők szándékai, viszonyuk egymáshoz, konfliktus, fordulópont, feszültségfokozási eszközök stb.).

A továbbhaladás feltételei:

- Koncentrált, aktív és kreatív részvétel, együttműködési képesség.
- A felelevenített görög mítoszok és a János vitéz cselekményének ismerete.
- A maszkos játék és a maszk nélküli játék néhány alapvető különbségének meghatározása.
- A rögtönzött és a megtervezett jelenet bemutatása közötti különbségek meghatározása.
- Az elsajátított színházi formanyelvek tudatos alkalmazása.

6. évfolyam

Alapelvek, célok

Éves óraszám: 15 óra

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
Beszédkézség, kommunikációs képesség és a koncentráció fejlesztése (3 óra)	Légzőgyakorlat közösen ismert versekkel. Tilos hangok (pl. a hét napjainak) közös felsorolásakor. (Pl. Tilos az sz! Helyette dobbantás, vagy tapsolás.) Szóláncgyakorlatok. Stílusgyakorlatok. (Pl. Egy szó vagy verssor kiválasztása, amit mindenki másként mond.) Felelgetős játék párokban. (Gyere ide! – Nem megyek!, Te voltál! – Nem én voltam! stb.) Artikulációs gyakorlatok ismert versekkel.
Jeles napok szokásai. (3 óra)	Néhány ismertebb szokás megismerése (regölés, lucázás, betlehemezés). Az egész osztály által és a felolvasó színházi szabályoknak megfelelő előadása.
Gárdonyi Géza <i>Egri csillagok</i> című regényének feldolgozása a komplex dráma eszközeivel. (2 óra)	Közös megbeszélés egy középkori végvári vitéz jelleméről, életmódjáról, tulajdonságairól. Az egri vár alaprajzának közös megrajzolása, a katonák szálláshelyének, étkezőhelyének, őrhelyének, harcoló helyének stb. pontos bejelölésével. Kiscsoportos jelenetek, melyben a résztvevők bemutatják a középkori katonaelet előnyeit és hátrányait. Egész csoportos tabló, amely azt ábrázolja, hogy a környékbeli emberek miként fogadták a katonákat, mikor ki-kijártak portyázni. Egész csoportos improvizáció a katonák toborzásáról. Egész csoportos lassított jelenet, melyben a résztvevők megmutatják, miről álmodik egy katona a közelgő török elleni csata előtt. Egész csoportos improvizáció arról, mikor Dobó kapitány és tisztjei megtudják, hogy egy áruló miatt a szomszéd vár elesett. Egész osztályos tablókészítés a törökök és magyarok szembenállásáról. Fórumszínház, melyben három nap kemény csata után a vár feladásáról vagy végsőkéig való védelméről döntenek.
Énekes táncos játékok, néptáncok (2 óra)	Fogyó, gyarapodó, kapuzós, vonulós játékok közös megismerése. Néptánc alaplépések megismerése (ugrós, karikázó, botos vagy üveges táncok, szatmári csárdás).
Mozgássor létrehozása alapvető mozgáselemekkel. (2 óra)	Támasztások, ereszkedések. Páros vezetékes gyakorlatok. Keresztező nyolcas. Térkitöltés.
Arany János <i>Toldi</i> című művének dramatikus feldolgozási lehetősége. (1 óra)	Kiscsoportos jelenet, filmajánló reklámfilm tervezése és bemutatása a <i>Toldi</i> című filmhez. Kiscsoportos tablók komponálása Toldi tulajdonságairól. Kiscsoportos jelenetek Toldi mindennapjaiból. A mű cselekményének megbeszélése, a mindennapokról szóló jelenetek átalakítása a cselekmény figyelembevételével.
A színházi előadás. (3 óra)	Ifjúsági színházi, bábszínházi előadás közös megtekintése. Beszélgetés az előadásról (pl. cím és történet kapcsolata, szereplők, főszereplő, helyszín, történet, kellékek, díszlet, jelmez, fény- és hanghatások, indítás, befejezés, legemlékezetesebb pillanat, szereplők jelleme, szereplők szándékai, viszonyuk egymáshoz, konfliktus, fordulópont, feszültségfokozási eszközök stb.).

A továbbhaladás feltételei

- Koncentrált, aktív és kreatív részvétel, együttműködési képesség.
- A közösen megtanult versek ismerete.
- A jeles napok szokásainak ismerete.
- Az *Egri csillagok* és *Toldi* cselekményének ismerete.
- Alapvető mozgáselemek ismerete.
- Az elsajátított színházi formanyelvek tudatos alkalmazása.

7. évfolyam

Alapelvek, célok

Éves óraszám: 12 óra

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
Beszédképesség, kommunikációs képesség és a koncentráció fejlesztése. (3 óra)	Nyelvtörök megismerése (Pl. Vidor Miklós: <i>Nyelvgyötrök</i> , Babits Mihály: <i>Theosophikus ének</i> stb.) Ellentétes közérzetek megjelenítése párokban, kifejező gesztusokkal, mimikával, kiejtéssel. (Pl. Jól érzem magam! – Rosszul vagyok!, Éhes vagyok! – Teleettem magam! stb.) Stílusok utánzása szavak vagy verssorok adogatásával, és azok egyenként történő utánzásával. Hangzóváltoztatás. (Pók. – Nem pók, hanem pék. – Nem pék, hanem szék. – Nem szék, hanem szép. stb.) Rövid szövegek kifejező felolvasása felkészülés után, egyenként.
Népszokások. (2 óra)	Farsangi szokások régen. Eltérő hagyományok. Mai szokások. Közös megbeszélés forráskutatás és ismertetés alapján.
A <i>Kömüves Kelemen</i> című ballada feldolgozása a komplex dráma eszközeivel. (2 óra)	A mű megismerése. Szobor formálása, a címe: A sikeres ember! Egész osztályban történő megbeszélés arról, hogy mit jelent a siker. Kiscsoportos jelenetek megtervezése és bemutatása, miként vélekednek mások <i>Kömüves Kelemen</i> ről. Páros jelenetek arról, hogy <i>Kömüves Kelemen</i> nem csak jó szakember, hanem vezető egyéniség is. Egész csoportos improvizáció állókép megalkotásával, arról a pillanatról, mikor <i>Kömüves Kelemen</i> nek megszületik a gyermeke. Kiscsoportos jelenetek, melyekből kiderül, hogy a kömüvesek mit álmodtak akkor, mikor megtudták, hogy ők építhetik magas fizetésért Déva várát. Naplórészletek, melyekben a kömüvesek megörökítik, hogy már többször is leomlott a várfal. Tablók, melyek a feleség befalazásának eldöntését követő pillanatokat ábrázolják. Fórumszínház: <i>Kömüves Kelemen</i> és az apósa közti beszélgetés. Sírfelirat, melyet <i>Kömüves Kelemen</i> írt és szegezett ki arra a helyre, ahol a feleségét befalazták.
Csoportos együttműködést és páros bizalom kialakítását segítő gyakorlatok. (1 óra)	Kacsintós gyilkos játék. Vakvezetési gyakorlatok egész osztály részvételével, és párokban. Kincs (pl. egy kulcs) a szék alatt, melyet egy bekötött szemű játékos a széken ülve őriz. Ha valaki meg tudja szerezni úgy, hogy az őrző nem tudja őt megérinteni, ő lesz az új őrző.
Jelenetek alkotása felkészüléssel és rögtönzéssel. (1 óra)	Kis csoportokban jelenetek bemutatása, amelyben minden csoport ugyan azt az egy mondatot mondhatja el. (Pl. Na ugye!, Te tudtad?) Kis csoportokban jelenet bemutatása, amelyben csak egy-egy mondat hangozhat el. (Pl. Tudtam, hogy ez lesz!, Már megint!) Kis csoportokban jelenet bemutatása, amelyben lesz egy kulcsmondat, amelynek mindenképpen el kell hangoznia, de ezen kívül bármi elhangozhat.
A színházi előadás. (3 óra)	Színházi előadás közös megtekintése. Beszélgetés az előadásról (pl. cím és történet kapcsolata, szereplők, főszereplő, helyszín, történet, kellékek, díszlet, jelmez, fény- és hanghatások, indítás, befejezés, a legemlékezetesebb pillanat, a szereplők jelleme, a szereplők szándékai, viszonyuk egymáshoz, konfliktus, fordulópont, feszültségfokozási eszközök, felvonások, jelenetek, színek stb.).

A továbbhaladás feltételei

- Koncentrált, aktív és kreatív részvétel, együttműködési képesség.
- A közösen megtanult versek és nyelvtörök ismerete.
- A farsangi népszokások ismerete.
- A *Kömüves Kelemen* című ballada cselekményének ismerete.
- A rögtönzött és a megtervezett jelenet elemzési lehetőségeinek különbsége.
- Az elsajátított színházi formanyelvek tudatos alkalmazása.

8. évfolyam

Alapelvek, célok

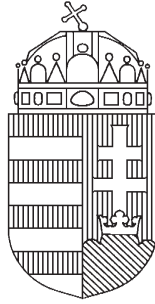
Éves óraszám: 12 óra

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
Beszédkészség, kommunikációs képesség és a koncentráció fejlesztése. (2 óra)	Halandzsajátékok. Mindenki által jól ismert versből valamennyi mással hangzó lecserélése egyre. (Pl. Még nyílnak a völgyben a... / mé-mi-ma-a-mö-me-a-má-mi-mi-má-mo) Légzőgyakorlatok a hét napjaival (pl. több sorozat egy levegővétellel, visszafelé több sorozat egy levegővétellel stb.). Párbeszédes versek megismerése (pl. Zelk Zoltán: <i>Párbeszéd</i>), azok megjelenítése különféle stílusokban. (Pl. Mondjátok úgy, mintha bejelentenétek az édesanyátoknak, hogy félévkor három tantárgyból megbuktatok.)
Táncismeretek, a társas érintkezés alapjai. (3 óra)	A palotás megismerése – eredete, szerepe – videó segítségével (pl. régi magyar filmekből.) A viselet, a forma, a tartás megfigyelése, elemzése. Néhány lépés megtanulása, ennek alapján közös koreográfia tervezése. Néhány társastánc alaplépéseinek elsajátítása (keringő, tangó, szamba stb.). Illemszabályok régen és ma.
Jelenetek alkotása felkészüléssel és rögtönzéssel, mozgással és hanghatásokkal. (1 óra)	Kiscsoportos jelenetalkotások azonos címmel (pl. Találkozás, Elbúcsúzás, Vásár), amelyben alkalmazni kell tanult mozgáselemeket és / vagy hanghatásokat, tapsot, dobogást, kopogást, bármit, ami erősíti a hatást. Páros jelenetek alkotása, amelyben előre meghatározott mondatok hangozhatnak el. A mondatokat közösen találja ki az osztály. Az előző jelenetek ismételt bemutatása valaminek az eltűlésével.
Mozgássor létrehozása alapvető mozgáselemekkel. (2 óra)	Fogó segédekkel. Folyamatos séta valamilyen járásmód utánzásával. (Járj úgy, mint egy nagy medve, mint egy pici gyermek stb.). A középmagasság elemeinek megismerése, elsajátítása.
Közös dramatizálás társművészeti alkotás (fotó) alapján. (1 óra)	Egy portré közös megtekintése, majd egyeztető megbeszélés, mely során a játékosok kitalálják, hogy kit ábrázol a kép, milyen családban él, hogyan él, mi a foglalkozása stb. Kiscsoportos jelenet, amely rövid momentumokat ábrázol a képen látható ember életéből. Újabb kép megtekintése, mely alapján újabb jelenetek megalkotása, amely azt a pillanatot folytatja, melyet a kép éppen megörökít.
A színházi előadás. (3 óra)	Színházi előadás közös megtekintése. Beszélgetés az előadásról (pl. cím és történet kapcsolata, szereplők, főszereplő, helyszín, történet, kellékek, díszlet, jelmez, fény- és hanghatások, indítás, befejezés, a legemlékezetesebb pillanat, a szereplők jelleme, a szereplők szándékai, viszonyuk egymáshoz, konfliktus, fordulópont, feszültségfokozási eszközök, felvonások, jelenetek, színek stb.).

A továbbhaladás feltételei

- koncentrált, aktív és kreatív részvétel, együttműködési képesség.
- a közösen megtanult versek ismerete.
- a közösen megtanult táncok, illemszabályok ismerete.
- a zárt és nyitott végű jelenetek közötti különbségek meghatározása.
- rövid történet dramatizálásának képessége.
- az elsajátított színházi formanyelvek tudatos alkalmazása.

MAGYAR

KÖZLÖNY

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG HIVATALOS LAPJA

Budapest,

2004. szeptember 16.,

csütörtök

130. szám
II/3. kötet

II/1–3. ára: 36 386,- Ft

TARTALOMJEGYZÉK

26/2004. (IX. 16.) OM r.

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről, valamint egyes oktatási jogszabályok módosításáról szóló 17/2004. (V. 20.) OM rendelet módosításáról

**Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola,
Készségfejlesztő Speciális Szakiskola
és Pedagógiai Szakszolgálat**

1082 Budapest, Üllői út 76.

TANTERV

ÁLTALÁNOS ISKOLA

2004.

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető

Magyar nyelv és irodalom

Beszédfejlesztés

Olvasás-írás előkészítése

Olvasás-írás

Matematika

Számolás-mérés előkészítése

Számolás-mérés

Ember és társadalom

Játékra nevelés

Társadalmi ismeretek és gyakorlatok

Ember a természetben – Földünk – környezetünk

Környezet és egészségvédelem

Életvitel és gyakorlati ismeretek

Önkiszolgálás

Életvitel és gondozási ismeretek

Testnevelés és sport

Mozgásnevelés

Testnevelés

Művészetek

Ének-zene

Ábrázolás-alakítás

Tánc- és drámajáték

Informatika

Számítástechnika

BEVEZETŐ

ÉRTELMILEG AKADÁLYOZOTT TANULÓK ISKOLAI TANTERVE**Tantervi koncepció**

Ez a tanterv az általános iskola 1-8. évfolyamaira készült. A Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola és Pedagógiai Szakszolgálat 2003. szeptember 1. óta rendelkezik olyan személyi és tárgyi feltételekkel, amelyek lehetővé teszik értelmi akadályozottságuk mellett halmozottan sérült tanulók nevelését-oktatását is. Ezért az iskola tantervi céljaiban és az elvárt teljesítményekben figyelembe veszi a társuló fogyatékoságok jellemzőit.

A tanterv készítői több évtizedes szakmai munka során szerzett tapasztalataikat kamatoztatták, szakterületük kiváló ismerői, olyan szakmai műhely tagjai, amely egyesíti a hosszú időn át megszerzett gyakorlatot, a legújabb kutatások eredményeit, a fiatalok újjátani vágyását és az igényt a minél eredményesebb, hatékonyabb pedagógiai módszerek alkalmazására. A tanterv összeállítása során az értelmileg akadályozott tanulók általános iskoláiban hagyományosan megfogalmazott értékek mellett beépítettük a tantestület olyan tapasztalatait is, amelyek új lehetőséget teremtenek ezen iskolatípus képzési struktúrájában.

E sajátos nevelési igényű tanulók iskolai tantervének legfontosabb alapvetése

Az életkori csoportok megtartása mellett a tanulók egyéni haladási üteméhez igazodó, önmagához mért fejlődést értékelő, sikerélményt biztosító, a reális életlehetőségeket folyamatosan szem előtt tartó oktatás és nevelés megvalósítása.

Célok

Az iskolai képzés teljes időtartama alatt arra kell törekedni, hogy az értelmileg akadályozott tanuló személyisége a képzés végére minél harmonikusabban és teljesebben kibontakozzon, képes legyen a társadalom által elfogadott normák szerint, saját igényeit megvalósítva kiegyensúlyozott, boldog életet élni.

A tanköteles korú értelmileg akadályozott tanulók képzésének során a legfontosabb figyelembe veendő szempontok:

- az értelmi, a testi és érzelmi fejlődés megváltozása,
- sajátos tanulási képességek,
- egyéni szükségletek,
- a felnőttkori élet behatárolt lehetőségei.

Az iskolai képzés során elérni kívánt célok az egyéni bánásmód elvét alkalmazva

- biztosítani a személyiség harmonikus fejlődését,
- megvalósítani hiányosan működő képességek korrekcióját,
- csökkenteni egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazásával a hátrányokat.

Az általános iskolai képzés feladatai

- Az épen maradt részképességek feltárása és fejlesztése,
- a tanulói aktivitás serkentése, folyamatos motiváció,
- a gyakorlatorientált képzés megvalósítása,
- a szocializációs képességek kiemelt fejlesztése,
- az életvezetési technikák elsajátítása, gyakorlása,
- az személyiség gazdagítása önfogadással, mások elfogadásával, toleráns magatartással,
- az eredményes társadalmi integráció feltételeinek megteremtése.

A képzés során el kell sajátítani minden olyan tevékenységet, amellyel tanulóink az iskolai oktatás után találkozhatnak (a készségfejlesztő speciális szakiskola gyakorlati évfolyamain, napközi otthonokban, családban, lakóotthonokban, védő- vagy integrált munkahelyeken stb.)

Mindehhez olyan iskolai légkört kell teremteni, amelyben mind a tanuló, mind a felnőtt jól érzi magát, ahol az emberi és társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol minden tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát, a másságot is elfogadva.

Az iskolába kerülés előzményei, feltételei

Az értelmileg akadályozott tanulók a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság javaslata alapján kerülnek felvételre az általános iskolába, ebben az értelemben az iskola bemenet-szabályozott.

Az értelmileg akadályozott gyermek iskolai teljesítményét az időben elkezdett, szakszerű korai fejlesztés, óvodai nevelés és iskolai életmódra történő felkészítés jól megalapozza.

A gyermek iskolába történő felvételének időpontjára el kell érni, hogy:

- beszéddel, vagy non verbális jelekkel kapcsolatot lehessen vele teremteni,
- a kommunikációs készség jelei minimálisan felfedezhetők legyenek nála,
- szociabilitása, alkalmazkodása alapján csoportos foglalkoztatásban képes legyen részt venni, csoporttársa közelségét elviselje, ne legyen ön- és közveszélyes magatartása,
- játéktevékenységbe bevonható legyen,
- önkiszolgálásban legyen együttműködő,
- csoporttársai ne jelentsenek rá veszélyt társuló betegsége miatt (pl.: retinaleválás veszélye, súlyos, gyógyszeresen nem jól beállított epilepszia stb.)
- a szervi eredetű okból megmaradó esetleges inkontinencia esetén a teendőkben együttműködő legyen.

Elvárt teljesítmények

Jelen tanterv a Nemzeti Alaptanterv szellemének megfelelően épül fel. A Nemzeti Alaptantervben megfogalmazott műveltségi anyagot nem lehet átvenni, de az iskolai oktatás-nevelés kötődik minden olyan emberi értékhez, amelyet a Nemzeti Alaptanterv is kijelöl. A tanterv utalást tesz a NAT műveltségi területeire, de minden műveltségi terület a játék és szociális beilleszkedés alapvető céljait szolgálja.

A tanulócsoporthoz alakításánál mindig figyelembe kell venni a korosztályi csoportok megtartását. A következő évfolyamra lépés legfontosabb alapelve, hogy a közösségbe a tanuló beilleszkedjen, elfogadja az iskolai munka szabályait, rendszerét. A tantárgyi rendszerben az elvárt teljesítmények nem tökéletes teljesítése esetén is marad a tanuló megszokott társaival, hiszen személyiségfejlődése szempontjából a hasonló korúak társasága döntő jelentőségű. Minden lemaradást egyéni és kiscsoportos fejlesztés keretében kell csökkenteni.

Általánosan elvárt teljesítmények a képzési idő végére:

- legyen a tanuló közreműködő önmaga ellátásában, lehetőség szerinti minél nagyobb önállósággal,
- ismerje környezetét, tudjon abban képességeihez képest tájékozódni,
- legyen képes szociális kapcsolatokat kialakítani és fenntartani,
- ismerje és fogadja el az alapvető emberi értékeket,
- tapasztalja meg saját személyét, kapcsolódjon be társas foglalkozásokba,
- integrált körülmények között képes legyen adekvát viselkedésre,
- legyen igénye környezete és saját személye esztétikusabbá tételére,
- lehetőségeihez mérten próbálja kompenzálni a társfogyatékoságok és/vagy párhuzamos sérülések okozta hátrányait,
- a személyiségében rejlő pozitív értékeket tudja megjeleníteni a társadalom felé,
- a különböző mértékben elsajátított kultúrtechnikai ismereteket tudja alkalmazni praktikus helyzetekben a szükséges mennyiségű segítség mellett,
- legyen képes az egyéni sajátosságok figyelembevételével felnőtt irányítása mellett egyszerű munkafolyamatok elsajátítására, gyakorlatban alkalmazására.

A tantárgyi rendszer és a fejlesztési területek kapcsolata

A tananyag kiválasztásának és elrendezésének szempontjai

A foglalkozások célja lépésről lépésre a károsodásokból eredő lemaradások csökkentése a meglévő képességekre építve tanórai keretek között, figyelembe véve a harmonikus személyiségfejlődés igényeit.

Nagy hangsúlyt kell helyezni a folyamatos ismétlésre, gyakorlásra. Nagy szerepe van a tevékenységek életközegben való alkalmazásának, a cselekvésbe ágyazott ismeretszerzésnek.

A tantárgyak tananyagánál a fő hangsúly nem a műveltségátadáson van, hanem a képességek, készségek kialakításán, amelyek elősegítik az alapvető célok megvalósítását.

A pedagógiai munka során nagy hangsúlyt kell helyezni a gyógypedagógiai nevelésben, fejlesztésben kiemelkedő jelentőségű érzelmi motivációnak, játékoságnak. A nevelési és oktatási módszereket mindig a tanulók életkorának és személyiségjegyeinek megfelelően kell megválasztani.

A tanterv a kultúrtechnikai tantárgyak tanítása során, a magasabb évfolyamokon sem javasol képesség szerinti differenciált csoportokat. A differenciálást a tananyagban, módszerekben a tanítási órán kell megvalósítani, mert sok éves gyakorlati pedagógiai tapasztalat azt mutatja, hogy minden tanuló képes valamilyen szinten fiatal felnőtt koráig, a szakiskola befejezéséig ezen a téren továbbfejlődésre. A kamaszkor és annak befejeződése után is szeretik a tanulók ezt a tevékenységet, ebben is szeretnének hasonlítani az őket körülvevő társadalom más tagjaihoz.

Tanulásszervezési elvek

Az egyénre szabott nevelés és oktatás mellett is mutatkoznak - az adott csoporton belül - leszakadó, lemaradó tanulók. A lemaradás oka a súlyos akadályozottságban, hosszantartó betegségben, a képesség, tudás elsajátításához rendelkezésre álló időkeret szűkösségében keresendő. Tanórai keretben a figyelemfelkeltés, a cselekedtetés, az ismeretek közvetítése és megerősítése differenciált formában, képesség szerinti kiscsoportok kialakításával, esetenként egyéni bánásmóddal történik. Ebben a munkában a legfontosabb segítők a pedagógiai asszisztensek és a gyermekfelügyelők.

A tanulás szervezésénél döntő az állandó ösztönzés megvalósítása, a cselekedtetés, a különböző tantárgyaknál megjelenő azonos tananyag különböző szempontú megközelítése.

Az iskola tanulásszervezése a napközi otthoni foglalkozásokkal együtt egész napos. A tanulók házi feladatot csak saját kérésre kapnak, minden kötelező tanulási tevékenység az iskolában történik.

A tanulási képességek terén mutatkozó nagyfokú eltérések miatt fontos a differenciált foglalkoztatás, egyéni és kiscsoportos fejlesztés.

Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs tanórai foglalkozások szervezésének szempontjai

A foglalkozások célja csökkenteni a károsodásból eredő nagyfokú lemaradásokat, a meglévő képességelönyökre építve az eredményes személyiségfejlesztés megvalósítása tanórai keretek között egyéni és kiscsoportos formában.

A fejlesztés célja nem a tanórai tananyag átisméltése, hanem a képességek, készségek terápiás fejlesztése.

- érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, koncentráció, grafomotoros koordináció, tájékozódás;
- bazális stimuláció, logopédia, szociális és kommunikációs tevékenység segítése,
- művészeti foglalkozások, zene, rajz, stb.;
- mozgásállapot javítása, sporttevékenység;

Egyéni és kiscsoportos foglalkoztatás

Fő hangsúly az épen maradt részképességek fejlesztésén és tehetséggondozáson van.

Nem kötelező, választható tanórai foglalkoztatás

Ez az időkeret elsősorban érdeklődési körök alapján szerveződik. Legfontosabb feladata a szabadidő hasznos eltöltésére nevelés, művészetekkel, az egészséges életmóddal és környezettudatos magatartással összefüggő tevékenységek.

Iskolai egészségfejlesztési feladatok végrehajtása

Az iskolai egészségfejlesztés feladatai közül a mindennapos testedzésre a kötelező óraszámokban megtalálható heti 3 mozgásnevelés, illetve testnevelés tanóra, a napközis foglalkoztatás, a sportkörök működése, és a szinte minden tanuló számára szükséges gyógytestnevelés ad lehetőséget.

Az egészséges életmódra és táplálkozásra nevelés, a helyes szokások kialakítása, a betegségek megelőzése, a gyógykezelések, az egészséget károsító hatások, káros szenvedélyek kivédése, baleset-megelőzés témakörei minden tantárgy tanítása során meg kell hogy jelenjenek. Minden pedagógiai helyzetet fel kell használni ezen ismeretek átadására.

Az egészséges táplálkozásra nevelés szempontjait figyelembe véve szükséges az iskolai étkezés kínálatát irányítani. A lehetőségek keretein belül a szervezett intézményi étkezés figyeljen oda a kívánatos kalória- és vitamintartalmú étrend összeállítására. Fontos odafigyelni a különböző betegségekből eredő esetleges diétaigény kielégítésére is.

Önálló témakörként megjelenik a Környezet és egészségvédelem, Önkiszolgálás, Életvitel és gondozási ismeretek, Beszédfejlesztés, Játékra nevelés, Társadalmi ismeretek és gyakorlatok, Mozgásfejlesztés és Testnevelés tantárgyakban.

Környezetvédelemmel és fogyasztóvédelemmel összefüggő feladatok megvalósítása

A **környezetvédelem** tekintetében hosszú távú cél a tanulók környezettudatos magatartásának kialakítása. Ennek érdekében a tanulóknál ki kell alakítani:

- környezetkímélő, takarékos magatartást,
- a természeti és épített környezet szeretetét és megóvásának igényét.

Önálló tananyagként megjelenik a Beszédfejlesztés, Játékra nevelés, Társadalmi ismeretek és gyakorlatok, Környezet- és egészségvédelem, Önkiszolgálás, Életvitel és gondozási ismeretek tantárgyak tananyagánál.

A **fogyasztóvédelem** tekintetében minden nevelési helyzetben fontos az egészségfejlesztési és környezetvédelmi szempontok figyelembe vétele.

Önálló tananyagként megjelenik a Beszédfejlesztés és a Társadalmi ismeretek és gyakorlatok tantárgyaknál. Az ismeretek elsősorban a tantárgyak gyakorlati részeinél jelennek meg (tankönyv, vásárlás, üzletek stb.).

Értékelés

Az értelmileg akadályozott gyermek iskolai értékelése során a tanuló tudását, attitűdjét, magatartását figyeljük meg, az egyénre szabott elvárt teljesítményekhez viszonyítunk és önmagukhoz mért fejlődésük alapján teszünk megállapításokat.

Az értékelés fontos funkciója ebben az iskolatípusban a készségek és képességek folyamatos és diagnosztikus felmérése, ennek alapján a tanuló jellemzőihez igazodó legmegfelelőbb fejlesztési eljárás és terápia kiválasztása. Ezért az értékelés nem lehet pusztán minősítés, hanem a kitűzött célokhoz, feladatokhoz a kiválasztott eszközöknek és terápiáknak a tanulói teljesítményre gyakorolt hatásának vizsgálata történik.

Az értelmileg akadályozott gyermeknél jelentkező sajátos nevelési igény miatt fontos, hogy az értékelés ösztönző hatású legyen, segítse a pozitív személyiségjegyek továbbfejlődését.

Mit értékeljük?

- szociális képességek, magatartási és viselkedési szokások alakulását;
- tanuláshoz és munkához való hozzáállást;
- cselekvőképességet és pszichomotoros fejlődést;
- tanult ismeretek alkalmazásának képességét;
- tantárgyi követelmények teljesítését az egyéni fejlesztési tervekkel összhangban;
- a tanuló iskolai követelményeken túli tudását, más területeken megmutatkozó képességeit;
- a tanuló foglalkozásokon nyújtott érdeklődését, aktivitását, kooperációját.

Hogyan értékeljük?

Alkalmazott értékelési formák:

- Szóbeli értékelés: lehetőség szerint a pozitív teljesítményt kell értékelni, fontos a gyakori, ösztönző hatású megerősítés. (Helyeslés, dicséret.)
- Különböző szimbólumok, tárgyjutalmak: például pontozás, csillag, dicsérő kártyák, stb.
- Szöveges értékelés:
Évente P.A.C. és tanulmányi eredmény alapján szöveges értékelés.
Félévente a szülővel történő személyes megbeszélés keretében értékeljük a gyermek haladását.

Alkalmazott ellenőrzési formák

Az ellenőrzés során az értékelés szempontjából lényeges adatokat gyűjtünk a tanuló fejlődéséről, viselkedéséről, teljesítményéről.

- Folyamatos megfigyelés játékban, tanulásban, mindennapos élethelyzetben, spontán megnyilvánulásokban;
- Értelmi teljesítőképesség mérése egyszerű feladatlappal;
- Képességmérés (iskolakészültség, önkiszolgálás szintje, neveltségi szint, finommotorika, pszichikus funkciók mérése, tanévenként P.A.C. I. illetve P.A.C. II.);
- Irányelvek által meghatározott iskolai fejlesztési szakaszhatárokon a pedagógiai hozzáadott érték mérése,
- Tevékenységvizsgálatok mérése, munkavégzés pontossága, sorrendje, munkatempó, kitartás;
- Személyiség fejlődésének megfigyelése.

A képzési feladatok kivitelezésének személyi feltételei

Az oktatási-nevelési célok eléréséhez legalább a Köznevelési Törvényben előírt személyi feltételekkel kell rendelkezni.

Útmutató a tanterv felhasználóinak az értelmileg akadályozott tanulók speciális intézményeiben történő képzése esetén

- Jelen tanterv megfelel a köznevelésről szóló 1993. évi LXXIX. törvény, az Irányelvek és a Nemzeti Alaptanterv alapelveinek. A tantárgyak vonatkozásában megfelel a kötelező órakeret előírásainak, a NAT fejlesztésközpontú szemléletének.
- A tantárgyak részletezésénél táblázatba foglalva szerepel a tananyag, a tanulói tevékenység, az elvárt és javasolt fogalmak és az elvárt teljesítmény.
- Az elvárt és javasolt fogalmak tipográfiai megkülönböztetésének jelentése a következő: az álló alak azt jelenti, hogy az adott fogalom érthető a gyenge, vagy átlagos képességű tanulók számára, tehát számon kérhető. A jobb képességű tanulók számára a dőlt betűvel szedett fogalmak elsajátítása is javasolt. Ahol nincs tipográfiai különbség, ott valamennyi fogalom elvárt, még akkor is, ha a gyengébb képességű tanulónak csak passzív szókincsében szerepel.
- Az elvárt teljesítményeknél, ahol szerepelnek a következő kiegészítések: önállóan, irányítással, segítséggel, ott vagy a fokozatos elsajátítás, vagy a tanulói képességek differenciáltsága hangsúlyos.
- Az olvasás tantárgy javasolt fogalmainál megjelenő kérdések a tanulóinktól elvárható konkrét tapasztalatokra épülő ismeretek megfogalmazását igénylik. Miután értelmileg akadályozott tanulóink absztrakt fogalmakkal nem rendelkeznek, ezeknek konkrét megfelelőit, tapasztalatainak felhasználásával, cselekvésein keresztül építhetjük be viselkedés repertoárjába.
- A tanterv tanévi szakaszolást tartalmaz, ugyanakkor fő mérési pontnak tekintendő az Irányelvekben meghatározott iskolai fejlesztési szakaszhatárok.

Útmutató a tanterv felhasználóinak értelmileg akadályozott tanulók integráltan történő oktatásához

Az általános iskolai integráció értelmileg akadályozott tanulók esetében is megvalósítható a megfelelő személyi, tárgyi, módszerbeli feltételek megteremtésével. Erre sok esetben hangsúlyosan törekedni is kell speciális intézmény nagy távolsága miatt, valamint tekintettel az 1998. évi XXVI. törvényre.

- Alapfeltétel a fogadó közeg, a tanulók, a szülők és pedagógusok elfogadó, megértő, segítő hozzáállásának kialakítása.
- Fontos a fogadó intézmény számára az Alapító Okirat módosítása, az integrált oktatás feladatként történő rögzítése.
- Jelen tantervben a célok és az elvárt teljesítmények az értelmileg akadályozott tanulók képességeihez igazodnak, tehát reális célok és elvárások, ezért átvehetők. A tanterv utalást tesz a NAT műveltségi területeire, ez megkönnyíti a tantárgyak rendszerének átvételét.
- Az integrált képzésben részt vevő tanuló értékelésénél az elért eredmény megállapításakor figyelembe kell venni a tantárgy elsajátításának mértékét és a tanuló önmagához képest elért eredményességét. A fejlődés mérésére átvehető a P.A.C. mérőeszköz.
- Személyi feltételként szükséges a megfelelő diplomával, szakkal rendelkező fejlesztő pedagógus alkalmazása, aki egyéni foglalkozás keretében, a szükséges módszerek és eszközök ismeretével biztosítani tudja a képzés sikerességét.

Tankönyvek és taneszközök kiválasztásának szempontjai

Az évenként megjelenő tankönyvkínálatból a következő szempontok alapján kell a tankönyveket kiválasztani:

- ☒ A tankönyv legyen igényes, vonzó külsejű, figyelemfelhívó, jó minőségű papírból és kötésben, kívánatos a kapcsolós, lapokra szedhető megoldás.
- ☒ A tankönyv tartalmában, információiban, az ábrák kivitelezésében, a szöveg tartalmi megfogalmazásában igazodjon a tanulók sajátos igényeihez.

- ☒ Az egyes tantárgyak tankönyvei egymásra épüljenek.
- ☒ Fontos a tankönyvhöz kapcsolódó feladatlap.
- ☒ A tankönyv ne legyen zsúfolt, legyen áttekinthető, jól olvasható betűtípussal szedve.
- ☒ A tanulást segítő kézikönyvek, és kötelező olvasmányok sok képpel, törekedjenek a megfigyelés segítésére, a folyamatok és történések megértésére.
- ☒ Lehetőség szerint elektronikus adathordozón rögzített hang- és képanyag is álljon rendelkezésre.

A tankönyvcsomagban legyenek az iskola helyi sajátosságait tükröző kiadványok.

A tankönyvválasztást a nevelőtestület tanévenként felülvizsgálja és az iskolaszék szülői tagozatával egyeztetve hoz döntést, minden szakmai és pénzügyi lehetőséget figyelembe véve.

Az iskola tankönyveit az iskolai könyvtárban, illetve a tanulócsoportokban kell őrizni a helyi tanulás-szervezési sajátosságok miatt.

A speciális igényű tanulók számára lehetőleg olyan füzetet kell használni, amely a figyelem, a koncentráció és az esetleges észlelési zavarok kompenzációs igényét kielégíti.

A taneszközök legyenek lényegyet mutatóak, színesek, figyelem felhívóak, jól tisztíthatóak, igényes kivitelűek.

A konkrét eszközválasztást rá kell bízni a gyermekcsoportot legjobban ismerő pedagógusra.

Nagy szerepe van a pedagógus kreativitását tükröző saját készítésű szemléltető eszközöknek.

A nagyfokú fejlődésben lemaradás és a konkrétumokhoz való kötődés indokolja, hogy az iskolában speciális taneszközök a játéktárgyak, valamint a mindennapi élet használati tárgyai is.

Műveltségi területek tantárgyi óraszámjai

Műveltségi terület	Tantárgy	Osztály							
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	Beszédfejlesztés	4	4	4	4	4	4	-	-
	Olvasás-írás előkészítése	2	2	-	-	-	-	-	-
	Olvasás-írás	-	-	3	4	3	3	3	3
Matematika	Számolás-mérés előkészítése	2	2	-	-	-	-	-	-
	Számolás-mérés	-	-	1	4	3	3	2	2
Ember és társadalom	Játékra nevelés	2	2	2	-	-	-	-	-
	Társadalmi ismeretek és gyakorlatok	-	-	-	-	-	-	2	2
Ember a természetben Földünk - környezetünk	Környezet- és egészségvédelem	-	-	-	-	2	2	2	2
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Önkiszolgálás	2	2	2	-	-	-	-	-
	Életvitel és gondozási ismeretek	-	-	-	2,5	2,5	2,5	6	6
Testnevelés és sport	Mozgásnevelés	3	3	3	3	3	3	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	3	3
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás	2+1☐	2+1☐	2+1☐	2	2	2	3	3
	Tánc- és drámajáték	-	-	-	1☐	1☐	1☐	1☐	1☐
Informatika	Számítástechnika	-	-	-	-	-	-	1☐	1☐
Összesen		20	20	20	22,5	22,5	22,5	25	25

☐ Szabadon tervezhető.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM**Beszédfejlesztés****Évfolyam: 1-6.****Cél**

Kialakítani olyan fejlesztő, inger gazdag beszédkörnyezetet, melyben a sérült gyermek számára lehetővé válik a verbális és nem verbális kommunikáció alapelemeinek elsajátítása.

Fejleszteni a beszéd kapcsolatteremtő, közlő, informáló funkcióját.

A beszédmegértést és beszédkészséget eljuttatni a készség és képesség szintjére.

Feladatok

- A megközelítően tiszta és helyes hangképzés, a beszédkészség fejlesztése, a köznyelvben használatos egyszerű nyelvi formák használata. Kívánságait szóban fejezze ki, kérdésekre válaszoljon, az utasításokat értse meg, és ennek megfelelően cselekedjen. Az elemi szintű összefüggések felismerése és a következtetések levonása.
- A természeti és társadalmi környezetéből tapasztalatokat és ismereteket szerezhessen a helyzetének, fejlettségének megfelelő, biztonságos tájékozódáshoz, eligazodáshoz.
- A kulturált élet szokásai, a természethez és a társadalmi környezethez való fogékonyság, a helyes érzelmi és erkölcsi viszony kialakítása. A passzív és aktív szókinccs gazdagítása. (megfigyelőképesség, képzelet, gondolkodás, beszédkészség, tisztább hanglejtés -hangképzés, egyszerű nyelvi formák) Egyszerű összefüggések felfedezése, következtetések levonása.
- A beszéd és a megismert jelek használata elemi szintű kommunikációjában.
- Tájékozódás közvetlen környezetében, térben és időben.
- A megfelelő viselkedési szint betartása utcán, iskolában, otthon és a megismert közintézményekben.
- Igény felkeltése önmaga és környezete tisztán tartására.
- A kulturált étkezési formák betartása.
- Megfelelő viselkedés elsajátítása családi és társadalmi ünnepek alkalmával.
- A tanult növények és állatok ismerete és azok elhelyezése természetes környezetükben.
- Főfogalmi csoportosítások elvégzése adott szempontok szerint.
- A tanult versek és mondókák egyéni képességeinek megfelelő előadása.

Elvárt teljesítmény

Tudjon önállóan kapcsolatot teremteni.

Bővítse folyamatosan aktív és passzív szókinccsét.

Törekedjen a helyes, tiszta beszédre. (logopédiai foglalkozás).

Használjon helyesen grammatikailag egyszerű mondatokat.

Ismerje és alkalmazza az alapvető viselkedési normákat.

Jusson el a térbeli és időbeli tájékozódás elemi szintjére.

Önállóan tájékozódjon szűkebb környezetében.

Értékelés

Folyamatos megfigyelés és szóbeli értékelés élethelyzetekben, beszédében, kommunikatív megnyilvánulásokban.

Félévkor szóbeli értékelő tájékoztató. Év végén szöveges minősítés.

P.A.C. felmérés évenként.

A tanterv teljesítéséhez javasolt órakeret

Évfolyamok	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Heti óraszám	4	4	4	4	4	4
Éves óraszám	148	148	148	148	148	148

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör	Évfolyamok					
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. Beszédfejlesztési gyakorlatok	21	20	16	16	14	10
2. Testünk ápolása	10	10	10	10	15	15
3. Ruházat	10	8	10	10	8	8
4. Család	10	10	10	10	10	10
5. Étkezés	10	10	8	8	8	8
6. Iskolánk	10	8	10	6	7	6
7. Növények	10	10	10	10	8	8
8. Állatok	10	10	10	10	8	8
9. Lakás	10	8	6	6	10	10
10. Utca, közlekedés	11	10	10	10	14	15
11. Üzletek, vásárlás	13	15	15	15	13	16
12. Foglalkozások	-	8	10	12	12	10
13. Ünnepek	5	5	6	5	10	5
14. Időbeli tájékozódás	8	6	8	8	5	4
15. Intézmények, középületek	-	-	-	-	-	7
16. Társadalmi érintkezés	10	10	9	12	6	8

Évfolyam: 1.

Cél: Fejleszteni a hangképző szerveket és az utánzókézséget játékos tevékenységek során. Ismereteket szerezni a szűkebb környezet tárgyaival, személyeivel kapcsolatban. Kellően motiválni egyes kifejezési formák megnyilvánulása érdekében.

Feladat: A helyes testtartás, feszítés, lazítás, légzés megismerése. Beszédfunkciók fejlődését, korrekcióját segítő gyakorlatok végzése. Környezetének ingereiből a számára fontos hallási és vizuális információk felfedezése. Egyszerű utasítások végrehajtása. A foglalkozások során használt tárgyak felismerése. Egyszerű kérdésekre cselekvéssel, vagy szóban válaszadás. Egyszerű, ritmikus mondókák, dalok előadása önállóan vagy társaival együtt.

Elvárt teljesítmény: Érzékelje és figyelje meg a közvetlen környezetéből érkező ingereket, és beszédállapotának megfelelően reagáljon azokra. Ismerje fel a mindennapi környezetében előforduló személyeket, tárgyakat. Érzékelje a változásokat, amelyek térben és időben személyéhez kapcsolódnak. Ne zavarja társait. Képes legyen rövid ideig egy tárggyal egy helyen foglalkozni.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés és szóbeli értékelés élethelyzetekben, beszédében, kommunikatív megnyilvánulásokban. Évente P.A.C. felmérés. Félévkor szóbeli értékelő tájékoztató. Év végén szöveges minősítés.

Évfolyam: 1.

1. Témakör: Beszédfejlesztési gyakorlatok		Óraszám: 21	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Légző-fújó gyakorlatok. Ajak, -rágó, -nyelv- gyakorlatok. Állathangok utánzása. Szókincsbővítés. Tárgyak megnevezése. Mondókák játékos utánzómozgásokkal. Versek mondása közösen.	Gyertyaláng, tollpihe, pingpong labda fújása, mozgatása kilégző fúvással. Állatfigurák kézbevitelével állathangok utánzása. A tanterem tárgyai (5-6) megérintése, tapintása, ugyanaz képeken is. Rámutatás a megnevezés alapján. A mondókák figyelemmel kísérése. Versek hallgatása.	gyertya láng hangos - halk bent, <i>belül</i> érintés, tapintás ablak, ajtó, függöny polc, tanári asztal szekrény mosdó tanulói asztal	Tudja fúvásban a száját csücsöríteni. Rövid ideig erős levegőfúvást produkáljon. Képes legyen a megnevezett tárgyat megfogni, letenni. Legyen figyelme rövid ideig fenntartható.

Évfolyam: 1.

2. Témakör: Testünk ápolása		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Testrészek megmutatása együttműködéssel (fej, törzs, végtagok). Érzékszervekkel végzett gyakorlatok. Kézmosás. Zsebkendő és WC használatának gyakorlása. Téri tájékozódás.</p>	<p>Mozgásos gyakorlatok keretében a test megtapasztalása. A testrészek érintése, mozgatása-megnevezése, ill. megmutatása. Térben történő eligazodás. Tornaórán, látás-nézés, hallgatás, tapintás. A WC higiénés használata. A kézmosás pontos menete.</p>	<p>itt-ott fent-lent <i>jobbra-balra</i> fej, törzs <i>végtagok</i> lábak, kezek előre – elől, hátra-hátul néz, hall <i>tapint</i> (érint) <i>alaposan</i> (nagyon)</p>	<p>Nevezze meg, ill. mutassa testrészeit. Értse meg a sor eleje, vége kifejezéseket. Értse meg és kövesse a le-fel utasítást. Hall, lát, szagol, érint szót tudja a megfelelő érzékszervhez kapcsolni. Váljék szokásává a mosdói higiéné betartása.</p>

Évfolyam: 1.

3. Témakör: Ruházat		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Ruhadarabok megismerése, felismerése, megmutatása együttműködéssel. Cipő, váltócipő, tornazsák személyhez rendelése.</p>	<p>Öltözködés, vetkőzés gyakorlása. Ruhadarabok megismerése, megmutatása képen is. Baba öltöztetése. Saját fogas (jel), kabát, nadrág, tornazsák, cipő helye. Társak jelének megismerése. Rendre szoktatás.</p>	<p><i>ruházat</i> öltözés vetkőzés <i>felrak</i> levesz tisztá piszkos</p>	<p>Tudjon egyre önállóbban kabátot, sapkát fel- és levenni, helyére tenni. Tudjon egyre önállóbban cipőt húzni, kötést, kapcsolást próbálgatni, ill. megoldani. Saját holmiját ismerje fel.</p>

Évfolyam: 1.

4. Témakör: <i>Család</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Anya neve. Apa neve. Testvérek. Nagyszülők.	Fényképen megmutatja apját, anyját, testvéreit. Analógiás gyakorlattal képekről az anya-gyerek, apa-gyerek kapcsolat megmutatása.	<i>család</i> apa (férfi) anya (nő) testvér (lány, fiú) nagy (férfi) magas, kisebb, alacsonyabb (nő) felnőtt – gyerek	Tudja megmutatni fényképen szüleit, testvéreit. Tudja szituációhoz kötni apját, anyját, testvéreit.

Évfolyam: 1.

5. Témakör: <i>Étkezés</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Néhány étel felismerése, megnevezése segítséggel. Alap ízek megismerése, megnevezése. Édes, sós, savanyú. Alap illatok (szagok) érzékelése, megnevezése. Illatos, büdös. Terítési kellékek.	A reggeli ételek megnevezése, azonosítása. Az ebéd fogásainak ismétlése, ill. önálló megnevezése. Szívó-rágó gyakorlatok. Terítéshez használt eszközök. Képekről is az ételek italok felismerése, megmutatása.	reggeli ebéd <i>uzsonna</i> <i>folyadék</i> <i>kérem</i> <i>köszönöm</i> kés, kanál villa	Tudjon illedelmesen kérni, megköszönni, helyet foglalni. Tudja az ételeket megnevezni, illetve megmutatni. Tudja a megfelelő evőeszközt kiválasztani az ételekhez. Játék közben etesse babáját.

Évfolyam: 1.

6. Témakör: <i>Iskolánk</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Saját név. Társak neve. Saját jel. Társak jele. Nevelő neve. Köszönési formák. Berendezési tárgyak, játékok, eszközök felismerése, megmutatása segítséggel. Az iskola helyiségei az ott folyó tevékenységek megismerése.	Bemutatkozás gyakorlása. Társak nevének gyakorlása, tanár nevén szólítása. Köszönés különböző formáinak gyakorlása. Az osztály berendezési tárgyainak rámutató megnevezése. Az iskola helyiségeinek többszöri bejárása, funkcióinak megnevezése, az ott folyó cselekvések lejátszása.	nevünk, osztálytárs jel-jelzés, tanár-nevelő <i>üdvözlés</i> , köszönés <i>helyiség</i> , tanterem tanulóasztal, szék szomszéd tanuló <i>előttem - mögöttem</i> polc, fogas iskola – osztály, ebédlő – étkezés, műhely, tornaterem, tornaruha WC – mosdó	Reagáljon nevére. Mondja jelét (ha képes rá). Ismerje fel személyes tárgyait. A használt jeleket a tanulópartnerekhez rendelje. Szólítsa tanárát nevén. Mozogjon otthonosan a tantermi berendezések között. Mondja meg (vagy mutassa) melyik helyiségben mit teszünk.

Évfolyam: 1.

7. Témakör: <i>Növények</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Fű, fa, virág megfigyelése együttműködéssel, megismertetése, megnevezése. Mese a növényekről. A témával kapcsolatos énekek, versek tanulása.	Környezetében lévő növények tapintása, megszagolása. Gyümölcsök, zöldségek megnevezése. Cserepes virág, udvari dísnövények. Élő virágok. Maketten ill. képeken a növények, virágok nevének elsajátítása. Énekek, versek együtt mondása. Virág, növény ültetése, magok elvetése, a növények fejlődésének figyelemmel kísérése, gondozásuk segítséggel.	növények virágok illat <i>érzés</i> <i>élővilág</i> íz, <i>zamat</i> szín (alapszín) <i>gondozás</i> locsolás <i>ültetés</i> napfény	Forduljon érdeklődéssel a környezetében lévő élőlények felé. Legyen türelme, a vizsgálódásra. Ismerjen fel néhány növényt, virágot, gyümölcsöt élőben és képről, nevezze meg, ill. mutasson rá.

Évfolyam: 1.

8. Témakör: Állatok		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Háziállatok megfigyelése, felismerése együttműködéssel. Hangutánzó gyakorlatok. Állatmesék. Bábozás – állatfigurákkal. Szituációs játékok. Szerepjátékok.	Élő állatok megfigyelése állatkertben. Háziállatok és vadállatok megfigyelése képen. Felismerésük, megnevezésük ill. megmutatásuk. Mesében szereplő állatok kiválogatása. Szerepjátékok hangutánzással.	élő háziállat vadállat élelem táplálkozás ól, istálló, búvóhely gondozó, gondozás	Vegyen részt aktívan a megfigyelő, válogató, keresgélő munkában. Ismerjen fel előben és képen (báb) háziállatokat. Legyen képes az állatok hangjának utánzására rövid ciklizálással is.

Évfolyam: 1.

9. Témakör: Lakás		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A konyha, szoba berendezési tárgya. Használati tárgyak felismerése (megnevezése). Gyakorlatok képről is. Tárgy – kép egyeztetése.	Tankonyhában, illetve szobában ismerkedés a bútorokkal, rámutatás, megtapintás. Terítőt terít. Ajtókat nyitja, csukja. Edények rendezése, helyük a lakásban. Képeken megmutatja (megnevezi) az említett bútorokat, eszközöket.	Konyha szoba bútor edény evőeszköz „Bele” és „rá” fogalmak használatának gyakorlása.	A fogalmak ismétlése, utánmondással, illetve rámutatással. Segítséggel széket hozzon, vigyen, igazítson. Szekrényajtót nyisson, csukjon. A tárgyakat nevezze meg, illetve mutassa meg.

Évfolyam: 1.

10. Témakör: Utca, közlekedés		Óraszám: 11	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Közlekedési eszközök felismerése együttműködéssel. Az utca részei: járda, úttest. A helyes, balesetmentes közlekedés legfontosabb szabályai.	Séta alkalmával megnevezi, illetve megmutatja a villamost, autóbust, autót, kerékpárt. Hangutánzás. Képről is (játékokkal) megmutatja (megnevezi) repülő, vonat, hajó kiegészítésével. A járdán közlekedik, úttestre figyelemmel lép le.	<i>járművek</i> úttest járda hangos gyors <i>játékjárművek</i> <i>igazi járművek</i>	Figyelmét tudja irányítani az utasításoknak megfelelően. Ismerje fel, illetve nevezze meg a kért tárgyat. Ismerje az alapvető illemet a közlekedési eszközökön. Rendeljen a járművekhez megfelelő hangutánzást.

Évfolyam: 1.

11. Témakör: Üzletek, vásárlás		Óraszám: 13	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kirakatok nézegetése. Piac. Közös vásárlás. A konvencionális beszédformák alkalmazásának kialakítása.	Csoportban történő utcai séta, kirakatok előtti beszélgetés, az árak megnevezése. Piacon: nézelődés, áruk megnevezése, megmutatása. Köszönés, kérés, megköszönés gyakorlása.	<i>kirakat</i> áru piac gyümölcs, zöldség hús Jó reggelt! Jó napot! Köszönöm! Viszontlátásra!	Érdeklődéssel vegyen részt a nézelődős sétákon. Köszönjön az eladónak. Önállóan kérjen valamit, köszönje meg. Elemi szinten búcsúzzon el gesztusokkal vagy a megfelelő köszönéssel.

Évfolyam: 1.

13. Témakör: Ünnepek		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Családi ünnepek: névnap, születésnap. Karácsony. Húsvét. Anyák napja. Társadalmi ünnepek: Március 15.	Társait gesztusokkal vagy szóval köszönti, ajándékot ad át -segítséggel. Köszöntő vers tanulása az adott alkalmakra. Díszek, díszítés dekoráció készítése elemi szinten. Süteménykínálás, italtöltés- gyakorlása.	névnap <i>születésnap</i> köszöntés- <i>gratuláció</i> , ajándék kedvesség, öröm, édesség köszönet <i>várakozás</i> <i>hamarosan, nemsokára</i>	Vegyen részt az osztályszinten rendezett ünnepélyeken. Járuljon hozzá dallal, verssel a közös élményhez. Tudjon társaihoz kedvesen közeledni. Viselkedésével ne zavarja az ünnepek rendjét.

Évfolyam: 1.

14. Témakör: Időbeli tájékozódás		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Évszakok. Időjárással kapcsolatos megfigyelések aktív együttműködéssel. Napszakok: reggel este. Megfigyelési gyakorlatok.	Séták alkalmával az évszak tudatosítása, összehasonlítása egyéb évszakkal. Hideg-meleg idő közötti különbség kiemelése, érzékeltetése az öltözködés segítségével. Játékokban a jellemző tulajdonságok kiemelése.	eső szél havazás hideg meleg világos sötét	Tudja megkülönböztetni a téli-nyári időjárási elemeket. Képről ismerje fel a két ellentétes évszakot. Ruhái közül tudjon kiválasztani télit és nyárit. Segítséggel tudjon elmondani, vagy lejátszani téli-nyári éneket, verset.

Évfolyam: 1.

16. Témakör: Társadalmi érintkezési formák			Óraszám: 10
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A köszönés formáinak megtanulása és gyakorlása. Egymás megismerése, tulajdonságok felismerése, azonosítás hang, ruha, tapintás útján. Bizalom játék.	Szituációs játékokban a tanultak alkalmazása.	én, <i>enyém</i> , <i>várj</i> , <i>majd</i> , <i>nemsokára</i>	Megfelelő módon köszönjön. Várja meg, amíg sorra kerül. Kerülje az agresszivitást.

Évfolyam: 2.

Cél: A szűkebb környezet tárgyait, személyeit megismerni. Kellő motivációt nyújtani az egyes kifejezési formák megnyilvánulásaira.

Feladat: Az aktív szókincs fejlesztése és használata szűkebb környezetében.

Elvárt teljesítmény: Az artikulációs mozgások akaratlagos utánzása. Köszönjön szóval vagy gesztusokkal tanárainak, társainak. Képes legyen rövid ideig egy tárggyal, egy helyen játszani. Társait ne zavarja. A felszólításokat, utasításokat értse meg és teljesítse azt. Aktív szókincese 20 – 30 szó legyen. (Ha nem tud beszélni, beszédmegértése érje el a kívánt szintet.) Néhány mondóka, ének előadásakor kapcsolódjon be, próbálkozzon. Tudjon figyelemmel kísérni 10–15 perces foglalkozást.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés és szóbeli értékelés élethelyzetekben, beszédében, kommunikatív megnyilvánulásokban. Évente P.A.C. felmérés. Félévkor szóbeli értékelő tájékoztató. Év végén szöveges minősítés.

Évfolyam: 2.

1. Témakör: <i>Beszédfejlesztési gyakorlatok</i>		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Légző, fújó, ajak- és nyelvgyakorlatok végzése segítséggel. Állathangok utánzása, hangdifferencia. Szókincsfejlesztés, Tárgyak megnevezése után mondással, mondókák versek együtt mondással.	Előmutatás alapján artikulációs mozgások lekövetése, Fúvás- lehelés-szívás gyakorlatok. Hívóképek alapján hangutánzások. Zörejek, hangszerek hangjának felismerése, hangkeltés. Mondókák ritmizálása, tapsolása.	<i>szájtér</i> fent, lent kívül, belül <i>kerekítés</i> <i>résesítés</i> <i>zöngé</i> , -hangos halk	Figyelmét 5-10 percig képes legyen a tanár mozgásaira összpontosítani. Igyekezzen pontosan követni a mozgásokat. Tudjon fújni-szívni, nyelvét emelni, magánhangzókat tisztán ejteni. Tudjon hangokat eszközökhöz rendelni.

Évfolyam: 2.

2. Témakör: <i>Testünk ápolása</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Érzékszervekkel végzett gyakorlatok. Tisztálkodás, fésülködés segítségével. A test részei. Testrészek megnevezése. Utána mondással. A fej részei.	Testét, tükörben szemlélve mutasson rá fejére, törzsére, végtagjaira. Kezeit, lábait mozgásos gyakorlatok során érintse. Jobb-bal oldalát differenciálja segítségével. A test tisztítása, kézmosás arcmosás gyakorlása. Fésülködés.(saját fésűvel) Fürdőmozgások játékos utánzása. Babán a tisztálkodási mozgások bemutatása.	test, törzs <i>végtagok</i> <i>tisztálkodás</i> <i>arcápolás</i> (arcmosás) <i>fogápolás</i> (fogmosás) <i>felsőtest</i> <i>alsó test</i> has, hát karok, lábak	Tudja testén a megfelelő testrészt megmutatni. Tisztálkodási szokásait konzekvensen hajtsa végre. Önállóan is tudja kezét, fogát megmosni, haját megigazítani. Babán a tisztálkodás mozdulatait tudja bemutatni, a szavakat megfelelően használja.

Évfolyam: 2

3 Témakör: <i>Ruházat</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Saját ruhadarab felismerése segítségével. Társak ruháinak megkülönböztetése, személyhez rendelése. Alapruházat megnevezése. Ruhadarabokon gomb, cipzár, gallér felismerése.	Nap mint nap elmondja mit vett fel reggel, mit vesz le, mire cseréli. Fogasát és saját ruháit rendezzi, megnevezi. Mások ruháit kiválogatja. Macit, babát öltöztet segítségével. Kabát, sapka, sál önálló felvétele. Gombolás gyakorlása.	<i>ruhaneműk</i> <i>felsőruházat</i> <i>alsó ruházat</i> meleg, könnyű belebújni, levetni enyém, <i>másé (nem az enyém)</i> helyére, kivinni, behozni begombolni kigombolni, tessék, kérem	Saját kabátját, sapkáját, sálját ismerje meg, tegye helyére. Önállóan vegye fel, le felsőruháit. 8-10 ruhadarabot nevezzen meg, ill. mutasson meg felszólításra. Társai kabátját tudja személyhez rendelni. Segítséggel igazodjon el a jelek és fogások között.

Évfolyam: 2.

4. Témakör: <i>Család</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Családi ünnepek. Ünnepi készülődés - zenehallgatás - versek - mondókák együttmondással. Iskolai ünnepek. Történetek rövid mesék képekkel különböző ünnepekről.	Ünnepi készülődés: ajándékkészítés színezés, ragasztás, vágás segítséggel. Versek, dalok tanulása. Társak, szülők köszöntése megfelelő gesztusokkal, szavakkal. Ünnepi díszítés gyakorlása. Ünnepi asztal terítése. Az ünnep játékos megjelenítése.	<i>ünnep</i> <i>szép, kellemes</i> <i>díszes</i> <i>ritmus</i> öröm ajándékozás köszöntés születésnap névnap	Vegyen részt megfelelő viselkedéssel a családi ünnepeken. A készülődés folyamatába kapcsolódjon be, egyszerű cselekvésekkel. Néhány rövid mondókát, verset, éneket segítséggel adjon elő. Ismerje fel képekről az említett ünnepeket, nevezze meg és mutassa meg őket.

Évfolyam: 2.

5. Témakör: <i>Étkezés</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Edények, evőeszközök megismerése, csoportosítása. Tányér, pohár, bögre, csésze megkülönböztetése. Étel-evőeszköz egymáshoz rendelése. Szokásos ételeink. Kulturált étkezés. Ünnepi ételeink. Alkalmi terítés.	Napi étkezések alkalmával a megfelelő étkezési szokások gyakorlása. Egymás kínálása, a „kérem szépen” kérés gyakori ismétlése. Ételek csoportosítása játékos formában. Édességek, levesek, főzelékek megnevezése, húsok válogatása. Kínálás, evés imitálása.	edények <i>evőeszközök</i> italok, ételek főzelékek levesek meleg étel hideg étel <i>tálalás, terítés, kínálás</i>	Ismerje az alapvető higiénés étkezési szokásokat: - mosson kezet, - terítsen szalvétát, - tudja kirakni a tányérokat, poharakat. Kedvesen segítsen társainak. Tudja főfogalom alá rendelni az ételeket képek alapján.

Évfolyam: 2.

6. Témakör: <i>Iskolánk</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Teljes név, osztályfok, társak, tanárok neve. Berendezési és használati tárgyak, játékok, eszközök megnevezése, egyeztetése. Az iskola helyiségei, az ott dolgozók és az általuk végzett tevékenységek megnevezése, megértése.</p>	<p>Bemutatkozás (teljes név) ill. teljes nevére történő reagálás. Társak, tanárok nevét használja. Környezetének bejárása, a tárgyak nevének használata, ill. a megnevezés alapján annak megmutatása. A konyhai dolgozók nevét és munkáját ismerje. A karbantartót, az adminisztrátorokat köszöntse.</p>	<p><i>bemutatkozás</i> tanterem <i>mûhely</i> konyha iroda szerelés javítás főzés <i>melegítés</i></p>	<p>Teljes nevét tudja, illetve értse, tanárát, társait nevével nevezze, velük kommunikáljon elemi szinten. Tudjon tájékozódni az iskola helyiségei között. Köszöntse az ott dolgozókat. Tudja az iskolában történő eseményeket, cselekvéseket a megfelelő személyhez kötni.</p>

Évfolyam: 2.

7. Témakör: <i>Növények</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Környezetünkben lévő virágok, növények megfigyeltetése, felismertetése. Legjellemzőbb gyümölcsök, zöldségek bemutatása megnevezési gyakorlatok segítségével. Mesék növényekről.</p>	<p>Virágokat, növényeket tanárával, társaival megfigyel, gondoz. Évszaknak megfelelő gyümölcsöket, zöldségeket megnevez. A virágok növények tulajdonságait érzékeli, tapintja, szagolja, megnevezi. Képekkel, játékkal növényeket, gyümölcsöket csoportosít, rendez. Játékos kertészkedés, szituációs gyakorlatok.</p>	<p>virágok, növények, gyümölcsök <i>gondozás</i>, ültetés, <i>növekedés</i> elszárad, <i>elpusztul</i>, kibújik édes, savanyú, finom, <i>ízes</i></p>	<p>Szívesen és aktívan vegyen részt a foglalkozásokon. Legyen rendszeres feladata a locsolás. Ismerje fel a tanult növényeket, gyümölcsöket, zöldségeket, tudja azokat elemi szinten csoportosítani. Utánzó mozdulatokkal játékosan kertészkedjen.</p>

Évfolyam. 2.

8. Témakör: <i>Állatok</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Háziállatok jellemző jegyeinek felismerése, hangutánzási gyakorlatok. Háziállatok megnevezése élő és képes környezetben. Élő állatok megfigyelése. Ló, disznó, nyúl, kacsa látható tulajdonságai. Állatok tápláléka. Hangutánzás. Állatok „lakóhelye” Állatmesék.	Ismerkedés lehetőség szerint élő háziállatokkal. Simogatás (állatkert). Képeken, mesékben állatfigurák kikeresése, sorba rendezése. Hangutánzás gyakorlása. Háziállatok tápláléka. Játékos helyzetben bábokkal vagy szerepjátékkal gondozás, etetés.	háziállat vadállat <i>mező</i> <i>baromfiudvar</i> ól, istálló <i>alom</i> , széna kukorica szőr, toll szelíd	Tanúsítson érdeklődést a megfigyelések során. Tudja felidézni a tanultakat. Tudja megnevezni a tanult háziállatokat, ill. megmutatni képen. Tudja a táplálékokat a megfelelő háziállatokhoz rendelni, hangutánzással az állathangot utánozni.

Évfolyam: 2.

9. Témakör: <i>Lakás</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szoba, konyha, fürdőszoba, berendezési tárgyai, hozzájuk kapcsolódó cselekvések megnevezése, vagy gesztusokkal történő megmutatása. A lakás egyéb helyiségei és tartozékai. Ház – lakás.	Maketten egy ház, illetve lakás helyiségeinek tárgyainak megmutatása, megnevezése, megfigyelése. Cselekvések helyiségekhez rendelése. Cselekvések személyekhez történő rendelése esemény-képek alapján. Saját vagy tanulótlárs, tanár lakásának megtekintése kis vendéglátással.	<i>családi ház</i> lakás, szoba, konyha, kamra <i>pihenés</i> , munka, takarítás nagy, kicsi mosás, mosogatás kerti munkák udvar, kapu	Tudjon tájékozódni otthonában a helyiségek között, azok megnevezését konzekvensen használja, illetve azt megnevezésre azonosítani tudja. A helyiségek berendezési tárgyait tudja helyiségekhez rendelni, főfogalom alá rendezni.

Évfolyam: 2.

10. Témakör: <i>Utca, közlekedés</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Megfigyelések az utcán. Közlekedési eszközök felismerése együttműködéssel. Gyalogátkelő, jelzőlámpák felismerése, alapvető gyalogos közlekedési szabályok gyakorlása, utazás járművel. Az utazás közbeni alapvető viselkedési szabályok kialakítása.	Mutassák meg és nevezzék meg a közlekedési eszközöket. Gyakorolják a zebrán történő áthaladást. Lámpánál a jelzésnek megfelelően viselkedjenek. Utazáskor játékos formában tanulják a járművek nevét, hangutánzó gyakorlatokkal és hallás után is azonosítsák azokat.	séta, utazás <i>közlekedés</i> zebra jelzőlámpa gyors-lassú hangos-csendes, <i>udvariasság</i> nagy-kicsi <i>tömeg, zsúfoltság</i> indulás-megállás <i>várakozás</i>	Megfelelő magatartást tanúsítson az utcán. Szabálytisztelő legyen gyalogos ill. járművön történő utazás alkalmával. Ismerje a lámpa jelzéseit. Udvaron játékos formában gyakorolja a közlekedési szabályok betartását (indulás, megállás, várakozás).

Évfolyam: 2.

11. Témakör: <i>Üzletek, vásárlás</i>		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Élelmiszerbolt látogatása, vásárlás együttműködéssel. Az ott dolgozók munkájának megfigyelése. Vásárlási szokások, vásárlási kellékek (pénz, szatyor stb.). Viselkedésformák megfigyeltetése.	Élelmiszerbolt pultjainál a különböző árucikkek megfigyelése. Szaglás, tapintás, ízlelés. Eladó köszöntése, kérdeztetés, kérés, megköszönés gyakorlása. Pultok, polcok, árak, csomagolóanyagok megfigyeltetése. Pénztáros, pénztárgép, pénz megfigyeltetése. Vásárlás (szerepjáték).	<i>élelmiszer</i> édesség <i>konzerváru</i> húsáru eladó, <i>pultos</i> pénztáros, vásárló, fizetés <i>kiszolgálás</i> <i>udvariasság</i> kérés, megköszönés	Köszönjön illedelmesen, ha üzletbe lép. Mondja el kívánságait, vagy gesztusaival jelezze azt. Képen mutassa meg az eladót, pénztárost, árut és a vásárlót. Tudja megmutatni a mindennapos bevásárlás kellékeit, kosarat, pénztárcát.

Évfolyam: 2.

12. Témakör: <i>Foglalkozások</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A tanuló szűkebb környezetében előforduló foglalkozások szereplői, munkájuk, eszközeik bemutatása, megfigyelése. Szerepjátékokkal a szakmák foglalkozások megjelenítése.	Tanulmányi séta: ismerkedés a - zöldséggel, - hentesel - cukrásszal - asztalossal - sorőrrel, -rendőrrel, stb. Köszönés-elköszönés gyakorlása. Szerepjátékokkal a megismert foglalkozások megjelenítése az eszközök, tárgyak megfelelő szakmához rendelésével.	eladó édesség <i>jelzés</i> <i>gyalulás</i> fűrés <i>ismerkedés</i> köszöntés <i>búcsúzás</i> kérem, tessék, nem kérem <i>bocsánatkérés a társaktól</i>	A valós életben és képekről tudjon analógiát vonni a mesterségek és a hozzájuk tartozó tárgyak, eszközök között. Legyen barátságos, tudjon kapcsolatot teremteni a környezetében dolgozó szakemberekkel. Merjen kérdezni, kérni, kipróbálni, segítséggel.

Évfolyam: 2.

13. Témakör: <i>Ünnep</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Nemzeti ünnep. A zászló színei. Hagyományos ünnepek Mikulás. Karácsony. Farsang. Húsvét. Anyák napja. Az ünnepekhez kapcsolódó események életszerű és játékos tanulása, megismerése.	Az ünnepeken megfelelő viselkedéssel vesz részt. Készül valamilyen jelképpel, segítséggel, pl. zászlót, kokárdát készít. Karácsonyi díszeket készít segítséggel. A tárgyakat megnevezi, megmutatja. Húsvéti tojás készítése segítséggel. Versek, dalok tanulása anyák napjára. Szívecske, ajándék készítése. Versek, dalok, mondókák előadása.	ünnepe, zászló <i>hangulat,</i> <i>felvonulás</i> ajándékozás locsolás köszöntés öröm gyertya díszek ünnepi öltözet	Szívesen és érdeklődéssel vegyen részt az ünnepi készülődésben, illetve megfelelő magatartással és viselkedésmódokkal alkalmazkodjon az eseményekhez. Ismerjen néhány mondókát, verset, amivel részt tud vállalni az ünnepek műsoraiban.

Évfolyam: 2.

14. Témakör: Időbeli tájékozódás		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Időjárási jelenségek felismerése segítségével. Évszakok, napszakok (reggel-dél-este) jellegzetességeinek és a hozzájuk kapcsolódó cselekvések megfigyeltetése. Szituációs játékokban a tanultak gyakorlására.	Nap, mint nap ismétlik az időjárási viszonyokat. A hideget, meleget, jelzi. Az esőt jelzi. Képekről az időjárási elemeket felismeri. Az időjárás és az öltözködés összefüggéseit megfogalmazza, megmutatja.	időjárás szél, eső, napsütés borús ég hideg, meleg, szeles tavasz, nyár, ősz, tél <i>napszak</i> reggel – este nappal – éjszaka	Értse a tanult fogalmakat, azoknak megfelelő képet mutasson fel. Tudjon összefüggést találni az évszakok és jellemző jegyeik között. Tudjon megfelelő ruhákat párosítani a jelzett időjáráshoz. Tájékozódjon a napszakokról.

Évfolyam: 2.

16. Témakör: Társadalmi érintkezés		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Az egymás közötti viselkedés legyen konfliktuskerülő. A megköszönés gyakorlása. Étkezések alkalmával használatos szabályok gyakorlása. Az utcai közlekedés során tartsák be a közösen elfogadott szabályokat. Kerüljék a lökdösődést, bámészkodást.	Beszélje meg, ki melyik játékot választja stb., várjon a sorára türelmesen. Gyakorolja az udvarias viselkedést. Köszönje meg, ha valamit kap. Séták alkalmával alkalmazza a tanultakat.	<i>választás</i> <i>sorra kerül</i> tessék kérem	Kerülje az erőszakot. Felszólítás nélkül köszönjön. Viselkedjen fegyelmezetten az iskolán kívüli programokon is.

Évfolyam: 3.

Cél: A környezet jelenségeit elemi szinten megismerni. A hangképzés, az akusztikus és verbális emlékezetet fejleszteni.

A tanult nemverbális jelzéseket értelmezni.

Feladat: Az aktív szókinccs és kifejező képesség fejlesztése.

Elvárt teljesítmény: Törekedjen a tiszta hangképzésre.

Jusson el passzív és aktív szókinccse birtokában a kapcsolatteremtés elemi szintjére.

Legyen együttműködő szociális kapcsolataiban.

Tájékozódjon az intézmény területén. A közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket tudja rendeltetésszerűen használni.

Ismerje közvetlen családi viszonyait.

Ismerje fel az évszakok változásait, az idő múlását napszakok viszonylatában érzékelje eseményhez kötöten.

Nevezze meg, azonosítsa a környezetében leggyakrabban előforduló állatokat, növényeket, legfontosabb jellemzőikkel együtt.

Tudjon elvégezni alapvető csoportosításokat.

Legyen aktív részese a családi és iskolai ünnepeknek.

Ismerjen verseket, mondókákat, dalokat, és azokat mozgással, ritmussal tudja kíséni.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés és szóbeli értékelés élethelyzetekben, beszédében, kommunikatív megnyilvánulásokban. Évente P.A.C. felmérés.

Félévkor szóbeli értékelő tájékoztató. Év végén szöveges minősítés.

Évfolyam: 3.

1. Témakör: Beszédfejlesztési gyakorlatok		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tárgyak megnevezése segítséggel. Mondatalkotás képről kérdőszó segítségével. Analog mondatok alkotása segítséggel. Hangleválasztó, hangfejlesztő gyakorlatok. Mondókák, versek ritmuskísérettel.	Képsorok olvasása balról jobbra haladással. A megnevezett kép kiválasztása. Eseményképről rövid mondat alkotása, (alany, állítmány) illetve a mondat helyességének v. hibás megfogalmazásának jelzése. Szó eleji hangleválasztás. A leválasztott hang fejlesztése. Mondókák, versek.	sor, <i>soralkotás képsor</i> <i>azonos (olyan)</i> <i>különböző (más)</i> ügyes hibás eleje (szó), vége (sor) alá, fölé, mellé	Képekről tudjon sort alkotni (balról jobbra kirakással). Megnevezett képet tudja megmutatni, ill. önállóan megnevezni. Képes legyen tárgyat kiválasztani, tárgyak képét azonosítani. Analog mondatok képzése, mondása. Artikulációs mozgásokat tudjon követni.

Évfolyam: 3.

2. Témakör: Testünk ápolása		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Testrészek megnevezése, megmutatása. Kézmosás, fogmosás, WC-használat helyes sorrendjének megnevezése képek segítségével. A tisztaság és egészség kapcsolata. Betegség, egészség jellemzőinek megfigyeltetése. Játékos helyzetekben gyakorlás.	Tanórán szemléltető eszközökön, saját magán, társán megmutatja, ill. megnevezi testrészeit. A testrészeket és funkcióit egymáshoz rendeli. Érzékszerveit megnevezi. A test tisztítását megnevezi, folyamatát bemutatja. Fésülködés, helyes fogmosás körömápolás gyakorlása. Higiéniás szokások gyakorlása.	test tisztaság tisztá piszkos <i>egészséges</i> <i>egészségtelen</i> betegség beteg <i>körömápolás</i> <i>fogápolás</i> <i>hajápolás</i>	Önállóan mutassa meg a megnevezett testrészt babán és saját magán. Érzékszerveit megmutatva azok szerepét nevezze meg, imitálja. Rutinszerűen végezze el az iskolában szokássá vált kéz és fogmosást. A WC-t kevés segítséggel megfelelően használja.

Évfolyam: 3.

3. Témakör: Ruházat		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Az öltözködés sorrendje. Irányítás mellett a ruhadarabok megnevezése. Évszakoknak megfelelő öltözködés. Ruházat részeinek megnevezése. Öltözés-vetkőzés gyakorlása játékhelyzetekben (verseny). Baba öltöztetése.	Az öltözködés menetét mondja el, illetve mutassa meg a ruhadarabokat. Az alsó ruhák, majd a felsők önálló kiválasztásával öltözzön fel. Cipzárt felhúz, gombol. Gallért, zsebeket igazít. A ruhát megpróbálja összehajtani, helyére rakni.	öltözködés, gombolás, <i>igazítás</i> cipzár, gombok, <i>zsinórok</i> zokni, alsóruhák, <i>kapucni</i> meleg, hideg / <i>hűvös</i> / rendes - rendetlen vastag - vékony <i>szellős</i> - szoros tisztá - piszkos	Igyekezzen önállóan otthon és az iskolában az alsóruhát felhúzni. WC-használata után tudja betűrni ingét, begombolni pulóverét, nadrágját. Saját holmiját tudja megkülönböztetni, ill. hasonlóságokat fedezzen fel más ruháival. Gondosan, rendszeren öltözzön, vetkőzzön.

Évfolyam: 3.

4. Témakör: <i>Család</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szülők neve, családtagok tevékenysége. Cselekvések megnevezése segítséggel. Testvérek neve, száma segítséggel. Nagyszülő megmutatása fényképről.	Élő szituációban apa, anya szólítása, névvel azonosítása. Fényképen anya, apa, testvérek, nagyszülők megmutatása. Mit csinál? Hol van? kérdésre szóval, egyszerű mondattal, gesztusokkal válaszol. Szerepjátékokban utánozza a szülők cselekvéseit. Bábokkal lejátszsa az egyszerűbb helyzeteket.	család, szülők <i>nagyszülők</i> , testvérek <i>foglalkozások</i> itt - ott <i>messze - közel</i> szeret - nem szeret <i>gondoz</i>	Örömmel és figyelemmel mutassa képen a családját. Önállóan nevezze meg őket. Keresztnevet hallás alapján kösse az illető személyhez. Gesztusokkal vagy képről tudja megmutatni, szülei munkáját. A „hol” „mit csinál” kérdéseket értse, a maga módján válaszoljon azokra.

Évfolyam: 3.

5. Témakör: <i>Étkezés</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Főétkezések. Terítés. Néhány étel megnevezése. Az étkezésnél használt eszközök megnevezése segítséggel. Étkezési előkészületek gyakorlása, kézmosás. Reggeli, ebéd, uzsonna szituációs játékok.	Nap, mint nap közösen és egyenként is, mint napos gyakorolja az étkezéssel kapcsolatos teendőket és a kulturált étkezést. Higiénés szokások, a tisztaság az asztalrend megteremtése megtartása. Dél-ebéd, reggel-reggeli, este-vacsora Szokásos ételek megnevezése.	nap, <i>napszak</i> reggel dél, este délután, délelőtt terítés, <i>étkezés</i> , éhség jó étvágyat köszönöm mosogatás	Megfelelő viselkedést tanúsítson a közös étkezések alkalmával. Rutinszerűen végezze el önállóan (felszólításra) a kézmosást, sorakozást. Tudja megnevezni, megmutatni a fő étkezéseket. Tudjon felsorolni néhány jellemző ételt napszakhoz rendelve.

Évfolyam: 3.

6. Témakör: Iskolánk		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Udvar, játszótér, sportpálya megismerése a játék- és sport eszközök megnevezése segítségével.</p> <p>Alaposabb tájékozódás a terem tárgyai, tartozékai terén.</p> <p>A „hol van”? és a „hova való”? megértése.</p> <p>Helyviszonyok gyakorlása.</p>	<p>Tanórákon és tanórán kívül is a neki kedves helyiségekben figyelmesen tájékozódik az eszközök, tárgyak között.</p> <p>Kapcsolatot keres más helyiségek, különbözőségét azonosságait illetően.</p> <p>Sporteszközök, játszótéri elemek alaposabb megfigyelése, a tapasztaltak megfogalmazása, helyes, balesetmentes használatuk.</p>	<p>kedves</p> <p><i>pálya</i></p> <p>mozgás, testnevelés</p> <p>gurulás</p> <p>világítás</p> <p>ugrás</p> <p>világos, sötét</p> <p><i>egészséges, egészségtelen</i></p> <p><i>veszélyes, biztonságos</i></p> <p>erős, gyenge</p>	<p>Biztonsággal és bátran lépjen az iskola különböző helyiségeibe.</p> <p>Ismerje a villanykapcsolók helyes működését.</p> <p>Ismerje a játékok, sporteszközök helyét és felhasználási módját.</p> <p>Ne veszélyeztesse társai biztonságát.</p> <p>Kérésre tudja kiválasztani a kívánt eszközöket.</p> <p>Figyelmeztetésre hallgasson el.</p>

Évfolyam: 3.

7. Témakör: Növények		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Virágok felismerése, egyeztetési gyakorlatok segítségével.</p> <p>Gyümölcsök zöltségek megfigyelése, megnevezése csoportosítása.</p> <p>Növények megfigyelése azonosságaik, különbözőségük, részeik vizsgálata.</p> <p>A pálmaház, fűvészkert, liget, erdő, parkok megtekintése.</p>	<p>Élő virágokat azonosít a képen láthatókkal.</p> <p>Megfigyeli az osztályban, folyosón, udvaron található virágokat, növényeket. Hajtásokat ültet, növényt locsol.</p> <p>Gyümölcsök felsorolását és képhez rendelését végzi.</p> <p>A vázában a vizet cserél.</p> <p>Zöltségeket megnevez, ízüket felismeri.</p>	<p>élő, <i>mûanyag</i></p> <p>illat, íz, <i>zamatos</i>, ízes</p> <p>édes-savanyú</p> <p>nagy-kicsi</p> <p>gömbölyû</p> <p><i>hosszúkás, növekedés,</i></p> <p><i>hervadás</i></p> <p>elpusztul</p> <p><i>kihajt</i></p> <p><i>hajtás, ág</i></p>	<p>Szeresse a természetet, érdeklődéssel figyelje a magyarázatokat, tudjon összehasonlítani, megkülönböztetni, fő fogalom alá rendezni.</p> <p>Emlékezetből tudja felsorolni a látott dolgokat.</p> <p>Nevezzen meg néhány növényt, virágot, zöltséget kép alapján.</p> <p>Lásson el növénygondozási feladatokat.</p>

Évfolyam: 3.

8. Témakör: Állatok		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Baromfiudvar fogalma. Lakóinak felismerése, megnevezése, jellemző külső tulajdonságaik megnevezése segítséggel, táplálékuk, lakhelyük megismerése. Mesék az állatokról. Állatkerti séta állatsimogatás, Háziállatok. Vadállatok. Kedvenceink.	Oktatófilmen vagy vidéki látogatáson megnézi a baromfiudvart. Megismerkedik a haszonállatokkal, szárnyasokkal, emlősökkel. Megfigyeli a jellemzőiket, hangjukat, mozgásukat. Állatok és kicsinyeik. Lakóhelyük. Állatok etetése, táplálékuk megnevezése segítséggel.	<i>baromfiudvar</i> <i>szárnyasok-emlősök</i> tollas-szőrös nagy-kicsi lakóhely ól-istálló-tyúkól <i>gondozás</i> <i>táplálék</i> mozgás vad-szelíd, <i>hasznos</i>	Szeresse az állatokat, ismerje fel azokat, tudja megnevezni őket. Tudja csoportosítani, összehasonlítani, tulajdonságaikat megnevezni, hangjukat utánozni. Otthon segítséggel tudjon háziállatokat gondozni. Tudjon szerepjátékokban egyszerű mozgásokat és hangokat utánozni.

Évfolyam: 3.

9. Témakör: Lakás		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A lakás részeinek, berendezése funkciójának ismerete. A lakás, a szobák, a konyha, a fürdőszoba részletesebb megfigyeltetése, cselekvések helyigényhez rendelése. Játékos gyakorlás.	Maketten, illetve képen mutatja meg a lakás egységeit (szoba, konyha, fürdőszoba) a szobát részleteiben, gyerekszobát, hálószobát, nappalit. Ki hol szeret a legjobban tartózkodni? Ki, hol alszik? A konyha bútorait és jellemző eszközeit megnevezi, megmutatja.	lakás, bútorok pihenés házimunka edények tisztálkodás sötét - világos, tisztá - piszkos száraz - vizes emelet	Tudja maketten vagy képen megmutatni a lakás részeit. Keressen összefüggéseket szokások, események és a helyiségek között. Helyesen használja a lakás helyiségeit. Szituációs játékokban konyhai és fürdőszobai cselekvéseket utánozzon.

Évfolyam: 3.

10. Témakör: <i>Utca - Közlekedés</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Az utcák jellemzői. Gyalogos és járműforgalom. Jelzőlámpák, jelzőtáblák. Közlekedési eszközök bővítése. Közlekedési szabályok, viselkedési normák. Az iskolába jutás során igénybe vett járművek megnevezése, utcanévek megemlékezésével, segítséggel.</p>	<p>Az utca megfigyeltetése, hangok, zajok megnevezése. Jelzőlámpák utasításának betartása. Zebra használata. Közlekedési eszközök színeit, méreteit megfigyeli - összehasonlítja. Rendőrös-közlekedéses játékban maketten vagy tanpályán gyakorolja a tanultakat, elmeséli, hogy jön iskolába.</p>	<p><i>zsúfolt</i> <i>forgalmas</i> hangos <i>figyelem</i> <i>szabály</i> piros-sárga-zöld nagy-kicsi, gyors-lassú <i>szigorú</i>-kedves <i>udvarias-udvariatlan</i>, utas - vezető</p>	<p>Felszólítás nélkül rutinszerűen tartsa be a közlekedési szabályokat. (lámpa, zebra, körülnézés) Ismerje fel könyvből, képről is a valóságban tapasztaltakat. Tudja megnevezni a közlekedési eszközöket, a villamos, trolis, metró, busz utasterét, vezetőfülkéjét.</p>

Évfolyam: 3.

11. Témakör: <i>Üzletek, vásárlás</i>		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Közös vásárlás, áruféleségek megnevezése segítséggel. A környék különböző üzletei. Ruházati bolt. Cipőbolt. Papírbolt. Élelmiszerbolt. Pizzériák. Cukrászdák.</p>	<p>Séta alkalmával a különböző üzletek kirakatainak megfigyelése az áruféleségek felsorolása. Az üzletben köszönti az eladót, néhány árut kér, megköszön, fizet. Az áruk nézegetése, megnevezése, megmutatása csoportosítása, főfogalom alá rendezése.</p>	<p>üzlet, élelmiszer, <i>papíráru</i> <i>cukrásztermék</i> ruháüzlet-ruhanemű eladó - vásárló - <i>érdeklődő</i> kirakat, <i>kirakatrendező</i> <i>dekoráció</i> - díszítés édességek, húsfélék</p>	<p>Érdeklődő legyen a környezetében lévő üzletekkel kapcsolatban. Állapítsa meg a termékek tulajdonságait. Emlékezetből tudjon néhány jellemző dolgot felsorolni a termékekből. Tudja megnevezni, vagy megmutatni mi hova tartozik.</p>

Évfolyam: 3.

12. Témakör: Foglalkozások		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A tanuló tágabb környezetében előforduló különböző foglalkozású emberek munkájának megismertetése, eszközeik bemutatása, csoportosítása. Az iskolán belül karbantartó, takarító, konyhás irodai dolgozók munkájának megismerése. Szerepjátékok.	Köszön az iskola dolgozóinak. Érdeklődik munkájuk iránt. Benéz a műhelybe, részfeladatokat megnéz, szerszámokat kipróbál. A környéken lévő asztalosműhely, cukrászda, varroda, üzletek, megtekintése. Egy-egy részfeladatot megfigyel szerepjátékokkal rögzíti, hosszabb távon emlékezik rá.	<i>foglalkozások</i> <i>szakma</i> <i>titkárnő</i> <i>adminisztrátor</i> <i>gondnok</i> <i>karbantartó</i> <i>varrónő</i> <i>műhely</i> <i>iroda</i> <i>feladat</i>	Egyre érdeklődőbb legyen a körülötte élő emberek dolgai iránt. Köszönjön, kérdezzen. Türelemmel figyeljen, ha a mesterember megmutat, vagy magyaráz valamit. Tudja elemi szinten egymáshoz rendelni a munkaeszközöket és a különböző foglalkozásokat.

Évfolyam: 3.

13. Témakör: Ünnepek		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Verstanulás. Az ünnepségeken való szereplés, alkalomhoz illő ruházat, viselkedés kialakítása, gyakorlása. Dalok tanulása. Ünnepi szokások gyakorlása. Családi, iskolai, társadalmi ünnepek. Az ünnepek hangulatának átélése.	Készülődés az ünnepre. Verstanulás, énekek gyakorlása. Önálló feladat végrehajtása. Ajándék v. jelkép készítése. Tanulótárs, tanár, szülő felköszöntése. Képekről az ünnepek felismerése, azonosítása szóban. Udvariassági szokások gyakorlása.	ünnepe zászló <i>felvonulás</i> köszöntés öröm, <i>boldogság</i> <i>ajándékozás</i> , díszítés csomagolás	Szívesen és aktívan készüljön az ünneplésre. Rövid egyszerû dalt, verset tudjon az ünnephez kapcsolni, vagy a közös feladatot pontosan, fegyelmezetten hajtsa végre. Viselkedésével ne zavarja az ünneplést. Figyelje meg az események szereplőit, kellékeit és tudja azokat visszaidézni, elmesélni, megmutatni.

Évfolyam: 3.

14. Témakör: Időbeli tájékozódás		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Évszakok, időjárási jelenségek megnevezése segítséggel. Napirend összeállítása. Évszakok jellemzőinek megfigyeltetése. A négy évszak jellemzése. Nevük megtanítása, képről történő azonosítás. Mesék az évszakokról.	Séták, udvari játék alkalmával gyűjti az időjárással kapcsolatos ismereteket, megfigyeléseket. Télen a téli sportok, nyáron a fürdőzés emlékeit őrizve iskolában képekről felidézi azokat, kiegészítve egyéb történésekkel. Képeket gyűjt, szortíroz. Téli-nyári ruhákat válogat, közös halmazba teszi a köztes (is-is) ruhadarabokat v. képeket.	évszakok, <i>időjárás</i> tél, tavasz, nyár, ősz hideg, meleg sportok napsütés, szél téli ruhák, nyári ruhák szeles <i>viharos</i> hófehér jég	Ismerje az évszakok jellemző jegyeit, sorolja fel, nevezze meg. Végezzen összehasonlításokat. Jelenjenek meg beszédében a melléknevek, határozószók, igék. Szerepjátékokban használja fel meglévő ismereteit. Tudjon társára figyelni, vele beszélgetni, segíteni munkájukat. Kövesse és teljesítse a pedagógus kéréseit.

Évfolyam: 3.

16. Témakör: Társadalmi érintkezés		Óraszám: 9	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kitartóan foglalkozzon a kapott feladattal, ha nehézségei támadnak, tudjon segítséget kérni. Vigyázzon saját öltözkékre, ha hiányosságot tapasztal, jelezze azt. Az otthon, az iskola és a tanterem rendje, tisztasága legyen természetes és fontos számára.	A segítség kérésének módjai. Gyakorlás szituációs játékok segítségével. Vegye észre a nem megfelelő rendetlen környezetet, hívja fel rá a figyelmet, próbálja meg kijavítani.	<i>kérem</i> <i>nem tudom megtenni</i> elromlott <i>hibás</i> <i>javítható</i> <i>segítség</i>	Próbálkozzon a feladat megoldásával több formában, türelmesen. Tegyen rendet maga körül munkája befejezése után.

Évfolyam: 4.

Cél: Fejleszteni a fogalmi gondolkodást a környezet tér és időbeli fogalmainak megismerésével. Fejleszteni az aktív szókincset készség szintre metakommunikatív jelzésekkel kísérve.

Feladat: Az artikuláció és a beszédszervek ügyesítése. Egyszerű analóg mondatok alkotása, kérdésekre válasz adása mondatokban.

Elvart teljesítmény: Legyen egyre pontosabb az artikulációja. Bővítse, és egyre pontosabban használja meglévő szókincset a témakörök kapcsán. Használja egyre biztosabban a beszéd közlő, kérő funkcióját. Hiányos mondatokat tudjon kiegészíteni. Tudjon főfogalmi csoportosításokat végezni tárgyi cselekvéses szinten. A tanult tér- és időbeli fogalmakat tudja cselekedeteiben segítséggel használni. Ismerje és mutassa meg testrészeit, érzékszerveit. Használja egyre gyakrabban a viszonzyszavakat és a melléknév fokozást. Hallgasson szívesen verseket, meséket, dalokat, vegyen részt azok előadásában.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés és szóbeli értékelés élethelyzetekben, beszédében, kommunikatív megnyilvánulásokban. Évenként P.A.C. felmérés. Félévkor szóbeli értékelő tájékoztató. Év végén szöveges minősítés.

Évfolyam: 4.

1. Témakör: Beszédfejlesztési gyakorlatok		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvart és javasolt fogalmak	Elvart teljesítmény
Tárgymegnevezés segítséggel. Mondatbővítés kérdőszó segítségével, tárgy, melléknév, helyhatározó alkalmazásával. Mondókák, versek tanulása. Hangfejlesztés, hangleválasztás, hangoztatás. Játszódás a beszéd és zenei hangokkal.	Tárgyak, képek sokaságával soralkotás. Főnevet tárgyraggal megnevez. Melléknév használatát a tárgy, vagy kép milyenségét megfigyeli, megnevezi. Diák kér képet, megkérdezi milyen, majd a tanár kéri a képet és kérdez. Artikulációs mozgásokat lekövet, zöngét hangoztat, zenei hangokkal játszik.	tárgy kép sor sok-kevés <i>figyelem</i> jó-rossz kérdés, ruha, étel gyümölcs bútor	Használja mondataiban a bővítést. Ismerje a gyűjtő fogalmakat. Tudjon képről néhány mondatot mondani. Mutassa meg testrészeit, érzékszerveit Tájékozódjon térben és időben. Ügyeljen önmaga és környezete tisztaságára. Jól használja a metakommunikációs jeleket. Mimikát, gesztusokat jól utánozzon.

Évfolyam: 4.

2. Témakör: <i>Testünk ápolása</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Köröm, haj, szempilla megnevezése, ápolása. Az ápoláshoz használt eszközök megnevezése. Fodrász, kozmetikus, manikűrös műhelyének látogatása, a munka és eszközök megfigyeltetése.	Tisztasági felelős tisztség vállalásával tanulótársai haját, körmét nap mint nap megnézi, jelzi mit tapasztal. Saját haját rendben tartja, megfésüli. Hajmosástól, szárítástól, fodrásztól nem fél. Körömkefével tisztítja körmeit. Képről megállapítja a pozitív és negatív tulajdonságokat.	<i>körömápolás</i> <i>arcápolás</i> <i>hajápolás</i> tisztá piszkos <i>ápolt-ápolatlan</i> <i>egészséges-beteg</i> <i>kezelés</i>	Tudja megkülönböztetni az ápolat és ápolatlan haját. Látja a tiszta és piszkos közötti különbséget és tegyen meg minden tőle telhetőt saját és társai gondozott külsejéért. Ismerje, nevezze meg a testrészek apróbb részleteit, illetve az azok ápolásához szükséges kellékeket, eszközöket.

Évfolyam: 4.

3. Témakör: <i>Ruházat</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Alsó- és felsőruházat csoportosítása képekkel és a valóságban. Kopott és új ruhák különbségei és hasonlóságai. Divatos és régimódi ruhák válogatása.	Nap mint nap ismétli felsőruházata nevét. Elmeséli milyen sorrendben öltözött reggel. Tudatosan differenciálja az alsó-felső fogalmát. Megfigyeli a ruhák tulajdonságait. Babák öltöztetése. Papírbabák ruháinak összeválogatása.	alsó ruházat, felsőruházat <i>kopott, új, divatos</i> <i>elavult/régimódi</i> , felsőtest alsótest felső végtag, alsó végtag sovány, -kövér, szűk, bő nagy méret, kis méret reggel, este	Vegye fel egyedül alsó és felső ruháit. Tudja megállapítani, ha ruhája gombhiányos, jelezni szüleinek, tanárainak. Igénye van a szép iránt. Nevezze meg önállóan a ruhák színét, egyéb jellemzőit, tudja azt megfogalmazni. Használjon időhatározókat és mellékneveket.

Évfolyam: 4.

4. Témakör: <i>Család</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Nagyszülők felismerés, megnevezése irányítással. Munkanap, pihenőnap különbségének megfigyeltetése, képes napirend összeállítása. Személyi adatok ismételése. Apa-anya neve, saját név. Nagymama-nagypapa neve. A hét napjainak tanítása. Hétféle napok.	Képek nézegetésekor a nagyszülőkkel kapcsolatos élmények megbeszélése. Tulajdonságaik megnevezése kérdések alapján. A hét napjainak sorolása, automatizálása. A hétféle napok kiemelése, jelölése jellemző képpel. Heti program összeállítása képes formában egyszerű jelképekkel. Képről a saját heti elfoglaltságát mutatja, elmondja.	nagyszülők nagyapa nagyanya, <i>munkanap</i> <i>hétféle, pihenőnap</i> <i>program</i> <i>nap, felkelő nap, lenyugvó nap</i> reggel, dél, délután, este hét eleje hét vége	Mondja el a napszakokat és a napszakokhoz kapcsolódó eseményeket kérdésre válaszolva. Sorolja automatikusan a hét napjait, a hét végi napokat kérdésre tudja kiválasztani. Saját szakköri programjait tudja naphoz, napszakhoz rendelni. Érdeklődjön, tájékozódjon, gyakoroljon segítséggel naptáron is.

Évfolyam: 4.

5. Témakör: <i>Étkezés</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tízórai, uzsonna napszakhoz rendelése. Ételféleségek, eszközök, csoportosítása. Nyers és főtt ételek. A hetes, napos munkája. Ünnepi szokások kialakítása. Ünnepi étkezés, ünnepi ételek és meleg ételek.	A felügyelő, illetve tanár segítségével összegyűjti és előkészíti az étkezéshez szükséges kellékeket. Terít, elpakol. Az ételeket megnevezi. A hetes, illetve napos teendőinek megnevezése, feladatainak bemutatása. Az ünnepi étkezés jellemző kellékeit képek alapján kiválogatja.	tízórai, uzsonna ételek, <i>evőeszközök</i> hetes, napos <i>feladat, terítés, leszedés</i> finom <i>folyékony</i> <i>illatos</i> kemény, puha éhség, szomjúság	Ismerje az étkezéseket megelőző előkészületek sorrendiségét, kellékeit és azok megfelelő használatát. Váljék szokásává a tiszta, rendes étkezés, az elpakolás. Gyakorolja és tudatosan használja a konvencionális beszédformákat. „Jó étvágyat!”, „Kérem szépen.” „Köszönöm szépen.”

Évfolyam: 4.

6. Témakör: Iskolánk		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A padlás, pince megismerése, funkciójának megnevezése irányítással. Falusi padlások, pincék előben és olvasmányokból. Képek alapján az ismeretek elmélyítése. Raktárak. Az iskola környéke.	Tanári irányítással padlás megtekintése, régi dolgok megfigyelése. Kosár, ládák tapintása, tulajdonságok megnevezése. Falusi padlás régiségeinek tisztogatása, pince eszközeinek megfigyelése, megnevezése. Képek alapján az emlékek felidézése, megnevezéssel, főfogalom alá rendeléssel.	padlás, pince <i>raktár</i> fönt, lent piszkos rég, új magas <i>hideg/hűvös</i> <i>nedves</i> <i>hordó</i> , kosár, <i>prés</i> sötét, világos	Érdeklődéssel figyelje a számára új dolgok bemutatását. Vegyen részt a felfedező munkában, képes legyen emlékezni, összehasonlítani. Tudja főfogalom alá rendezni az újonnan tanult fogalmakat.

Évfolyam: 4.

7. Témakör: Növények		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Növény részeinek bemutatása, megnevezése. Konyhakert fogalmának kialakítása. Konyhakerti növények felismerése, megnevezése. Zöldségfélék. Kertek, virágok. Virágoskert virágainak felismerése, megnevezése. Kertészkedés.	A növénycsoportok megfigyelése, tapintása, szaglása, ízlelése. Egy-egy növény részeire bontása, a részek megfigyelése, megnevezése. Konyhakert növényei, nevük, színük, ízük. Virágoskerti illatok, színek, formák. Képeken a tanultak alkalmazása. Csoportosítás, főfogalmak.	<i>rész-egész</i> gyökér, szár, levél, virág, termés konyhakert zöldség félék virágok szín forma <i>íz, illat</i> , ehető-nem ehető	Tudjon egyre hosszabban megfigyelni, összpontosítani. Értse a rész- egész viszonyát. Tudjon főfogalom alá rendezni színt, formát. Egyeztessen, fogalmazzon meg kérdéseket. Kérdésre válaszoljon. Jelenjen meg beszédében az elemi kíváncsiság.

Évfolyam: 4.

8. Témakör: <i>Állatok</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Háziállatok és kicsinyeik, megnevezése. Gazdasági udvar fogalmának kialakítása. Néhány erdei állat bemutatása. Mesék az állatokról.	Élő környezetben megfigyeli a legismertebb állatok jellemzőit, kicsinyeiket. Megnevezi őket. Összehasonlít, megkülönböztet. Tanórán könyvek, képek alapján felidézi a látottakat. Tulajdonságok alapján főfogalom alá rendezése. Mesék dramatizálása során állathangok utánzása. Állatok mozgásának lekövetése, tulajdonságaik megnevezése. Állatos versek dalok tanulása.	<i>gazdasági udvar</i> háziállatok kölyök ellés, <i>vemhesség</i> nagy-kicsi szelíd, harapós karmolás, <i>dorombol</i> baromfi, szárnyasok, <i>emlősök</i> lassú-gyors- <i>fürge</i> <i>veszélyes</i> vad erős-gyenge	Érdeklődéssel szemlélje a körülötte lévő élővilág létezését. Kérdezzen, érdeklődjön. Fogalmazza meg gondolatait, élményeit mondatokban. Felkiáltó mondat, hangsúlyos beszéd jelenjen meg közléseiben. Bővítsék szókincsét a határozószók, igék.

Évfolyam: 4.

9. Témakör: <i>Lakás</i>		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A lakás további helyiségei, illetve a fő helyiségek alaposabb megfigyelése. Eszközök és azok funkciói. Háló, nappali, konyha, gyerekszobák, fürdő, kamra jellemzői. Mit hol találunk, mit teszünk vele, milyen tulajdonságai vannak.	Maketten vagy képeken rendez be lakást, emlékezve ill. felhasználva saját lakóhelye példáját. Összeválogatja a helyiségek berendezését, tárgyait és a megfelelő helyre helyezi őket. A konyhai eszközöket szortírozva azokat megfelelő helyre teszi el. Szituációs játékokban főzést, takarítást jelenít meg.	helyiségek <i>eszközök</i> <i>főzőeszközök-evőeszközök</i> sötétítés, világítás takarítás <i>felújítás</i> pihenés, éjszaka, ágyazás érkezés, indulás bejárat, kijárat helyre tesz, rend, rendetlenség	Tudja mondataiban használni a bővítményeket. Ismerje a gyűjtő fogalmakat. Beszédkészségének megfelelően tudjon egy-két mondatot mondani. Tudja a lakás helyiségeit, berendezési tárgyait több jellemzőjével bővítve elmondani, megmutatni. Tájékozódjon az időben és a térben. Ügyeljen környezeté tisztaságára.

Évfolyam: 4.

10. Témakör: <i>Utca, közlekedés</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Megkülönböztető jelzések megismerése, felismerése. Közlekedési és utazási szabályok betartása. Balesetek megelőzésének feltételei. Mentő, tűzoltó, rendőrségi autók jellemzői. Sorompó, fénySOROMPÓ.	Utcai séta alkalmával spontán megfigyelés. Szervezett látogatás formájában mentőállomás, tűzoltóság, rendőrség jellemzőinek megfigyelése. Emlékezetből tanórán képek alapján azonosítja a látottakat. Főfogalmak alá rendezi, megnevezi a tanult, látott eszközöket. Játékos formában alkalmazza, megjeleníti a látottakat.	közlekedés <i>szabályok</i> tilos átkelőhely <i>megkülönböztető jelzés</i> sziréna, tűzoltóság, rendőrség mentők tűz baleset	Egyre biztonságosabban és biztosabban közlekedjen a megszokott útvonalakon. Köszönjön a vezetőnek, jelezze szándékát. Ismerje fel a megkülönböztetett járműveket, azok jelzéseit értse, nevezze meg. Tudja az iskola utcájának nevét. Használjon mellékeveket, határozószókat. Kérdezzen, hangsúlyozzon.

Évfolyam: 4.

11. Témakör: <i>Üzletek, vásárlás</i>		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Vásárlás önkiszolgáló boltban, viselkedési szabályok betartása. Az üzlet különböző pontjainak megfigyelése. Áruféleségek vásárlása, csoportosítása. Az áruk hasonlósága különbözősége. A fizetés módja. A csomagolás. Gyűjtő fogalmak kialakítása.	Szervezett közértilátogatás alkalmával önállóan összeválogatott árukat kosárba gyűjti, és a pénztárhoz viszi. Tanár kérésére megkeres bizonyos árucikkeket, megnevez, megmutat, tapint, tapasztal. Az emberi érintkezési formákat gyakorolja. Köszön, kér, megköszön. Szituációs játékokban megjeleníti a tanultakat.	<i>bevásárló központ</i> <i>nagyáruház, tejtermékek</i> zöldség-gyümölcs tésztafélék húsfélék <i>vegyi áruk</i> pékáruk konzervek <i>papíráru</i> , italok, édességek	Ismerje és használja a napszakok szerinti üdvözlési módokat. Tudja megnevezni, megmutatni a látottakat. Ismerje fel a jellemző jegyeket, a megismert tárgyakkal, képekkel végezzen csoportosításokat. Szerepeljenek beszédében mellékevek, határozószók, igekötős igék.

Évfolyam: 4.

12. Témakör: <i>Foglalkozások</i>		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Iparosok munkájának megismerése, eszközeik csoportosítása.</p> <ul style="list-style-type: none"> - asztalos - villanyszerelő - kőműves - vízvezeték szerelő - TV-rádió szerelő, - pék, - cukrász - fodrász, - szabó - orvos, nővér, - gyógyszerész. <p>Iparosok bemutatása élőben és képekről.</p>	<p>Tanári felügyelettel illedelmesen, az udvariassági szokásokat betartva megfigyeli a mesteremberek műhelyeit, eszközeit, munkamozdulatait.</p> <p>Kérdez, kér, megköszön, kipróbál.</p> <p>Megismerkedik a tárgyak tulajdonságaival és néhány munkafolyamat kezdő és végső állapotával.</p>	<p><i>iparos</i> <i>faanyag</i> <i>kábelek, zsinórok</i> áram, <i>veszélyes</i> forró éles hosszú, rövid nedves, száraz nehéz, könnyű <i>megrendel</i> <i>ráfizet</i>, nyers, sült</p>	<p>A tanár utasításait betartva érdeklődéssel figyelje a különböző szakmák jellemzőit.</p> <p>Tudjon kommunikálni a mesteremberekkel.</p> <p>Tudja egyeztetni a tanórán képek alapján a látott dolgokat.</p> <p>Legyen az összehasonlítás alkalmával gyors és pontos. Tudja a látott eszközök közül a legjellemzőbbeket megnevezni, megmutatni.</p> <p>Szerepjátékban gesztusokkal tudja kifejezni magát.</p>

Évfolyam: 4.

13. Témakör: <i>Ünnep</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Ünnepi szokások, a hozzájuk kapcsolódó versek dalok segítségével.</p> <p>Társadalmi, iskolai, családi ünnepek, névnapok további megünneplése.</p> <p>Közös ajándék készítése.</p> <p>Terem dekorációjához díszek készítése, a felhasznált anyagok megnevezése, jellemzése.</p>	<p>Tanulótársaival közösen és egyénileg is verseket, énekeket tanul.</p> <p>Ünnepségen tevékenyen részt vesz.</p> <p>Kézimunkával hozzájárul a kellékek elkészítéséhez.</p> <p>Az ünnepekkel kapcsolatos fogalmakat gyakorolja, ismereteit csoportosítja.</p> <p>A különböző ünnepekhez tartozó eseményképeket összehasonlítja, megkülönbözteti.</p>	<p>ünnepek névnap születésnap <i>fegyelmezett</i> vidám-szomorú <i>boldog</i> <i>hatalmas</i> <i>díszes</i> ajándék szeretet</p>	<p>Egyre aktívabban kapcsolódjon be egyénileg is az ünnepi készülődés folyamatába. Vállaljon rövid szereplést, feladatot a műsorból. Ismerjen verset, dalt valamennyi ünnepről.</p> <p>Társait biztassa, együtt örüljön örömeiknek, sikereiknek.</p> <p>Képekről ismerje fel az ünnepeket.</p> <p>Nevezze meg, sorolja fel jellemzőiket.</p>

Évfolyam: 4.

14. Témakör: Időbeli tájékozódás		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Évszakok változásainak megfigyelése. A hét napjainak felsorolása. Napszakok. Tegnap, ma, holnap fogalmának kialakítása. Képes órarend készítése. Képes napirend készítése. Reggel-dél-délután-este a kapcsolódó rutinszerű tevékenységekkel.	Az évszakok jellemzőit természetes módon, valamint képekről felismeri, megnevezi. Téli-nyári sportokat megnevez. A hét napjait jó sorrendiséggel felsorolja, saját életének eseményeit hozzárendeli. A napszakoknak megfelelő tevékenységeket ismer.	<i>évszak</i> tavasz, nyár, ősz, tél fürdőzés, napozás sielés, szánkózás havazás dér, jég <i>tegnap</i> , ma, holnap elmúlt lesz	Ismerje fel képekről biztonsággal az évszakokat, az évszakokhoz a jellemző képeket válassza ki, rendezze össze. Tudja elhelyezni napszakokat illetően a különböző cselekvéseket, történéseket. Használja a ma, tegnap, holnap fogalmát. Meséljen napi élményeiről. Használjon beszédében ragokat, határozószavakat, igeekötőket.

Évfolyam: 4.

16. Témakör: Társadalmi érintkezési formák		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A köszönés formáinak megtanulása és gyakorlása. A beszélgetés, egymás türelmes meghallgatása legyen természetes a mindennapi kommunikációjukban. Szabadidős tevékenységükben jelenjen meg a szabályjáték, ne csaljanak, viseljék el a vereséget. Örüljenek egymás sikerének. Mozi, cirkusz és színházlátogatások alkalmával legyenek érdeklődők, ne zavarják egymást és a többi nézőt.	Szituációs játékokban a tanultak alkalmazása. Az elkövetett hibák felismerése, javítása legyen természetes. Kis csoportokban vegyen részt kulturális és sporteseményeken, ott viselkedjen megfelelő módon.	<i>szabadidő</i> <i>szabály</i> <i>csalás</i> győzelem, <i>vereség</i> csend <i>figyelem</i> <i>előadás</i> szünet taps tetszett <i>érdekes</i> <i>unalmas</i> szeretnék kimenni	Felszólítás nélkül megfelelő módon köszönjön. Iskolán kívüli alkalmakon viselkedjen az elvárt módon. Fegyelmezze magát. tudjon sorba állni ruhatárnál, pénztárnál.

Évfolyam: 5.

Cél: A kapcsolatteremtő készség tájékozódó képességét fejleszteni közvetlen környezetében. A jól artikulált beszédet kialakítani, a bővített mondatokat megjelentetni a beszédében.

Feladat: Kívánságait tudja közölni környezetével, társaival alakítson ki jó kapcsolatot.

Elvárt teljesítmény: Aktív szókinccse bővüljön a tanult témakörökben.

Fejezze ki magát bővített mondatokkal. Jelenjenek meg a hangulati elemek beszédében.

Jelenjenek meg melléknevek, határozószók, igekötők spontán beszédében.

Jelezzé észrevételeit, szükségleteit, tudjon segítséget kérni, megköszönni.

Ismerjen fel és fogalmazzon meg tulajdonságokat.

Étkezésnél kiránduláskor magatartása megfelelő legyen. A témakörök fő fogalmait beszédében megfelelően használja.

Tudjon főfogalom alá rendezni az állat és növényvilág témakörökben különböző tulajdonságok alapján.

Használjon mondatbővítmenyeket és múlt időt.

Legyen tisztában a legfontosabb ünnepek jelentőségével. Közös ünnepeken alkalmanként legyen közreműködő.

Ismerje legfontosabb személyi adatait. (név, cím) Ismerje fel, mutassa meg érzékszerveit és tudja azok funkcióit.

Ismerje fel természeti kincseinket, néhánynak ismerje meg hasznát, jelentőségét.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés és szóbeli élethelyzetekben, beszédében, kommunikatív megnyilvánulásokban. Évenként P.A.C. mérés.

Félévkor szóbeli értékelő tájékoztató. Év végén szöveges minősítés.

Évfolyam: 5.

1. Témakör: Beszédfejlesztési gyakorlatok		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Beszédmotoros gyakorlatok. Beszédtechnikai gyakorlatok. Artikuláció tisztítása, javítása. Légző gyakorlatok. Tárgymegnevezés, mondatalkotás. Mondatbővítés kérdőszó segítségével. Hely-, idő-, cél-, eszközhatározó alkalmazásával. Verbális emlékezet fejlesztése.	Hang ciklizálása a ritmusos beszéd érdekében. Környezeti tárgyak megnevezése egyre bővülő körrel. Mi ez? Ki ez? Miért? Hogyan? Ki? Hová? Kérdőszavakat használja. A téri relációkat kezdje el beszédében használni. A határozók tegyék nyitottabbá, gazdagabbá szókinccsét, kommunikációját.	hol, <i>hová</i> <i>miért, mikor</i> ki <i>mivel</i> <i>kit, mit</i> hangos, halk hosszú, rövid <i>soralkotás, rámutatás</i>	Vegyen részt egyre élénkebben a kommunikációban. Kérdezzen, érdeklődjön a körülötte zajló eseményekről. Utasítások végrehajtásakor értse a határozószók jelentését. Beszéde legyen hangsúlyos, jó ritmusú, megfelelő hangerejű. Rendezzen tárgyakat, képeket gyűjtőfogalom alá. Tudjon segítséggel bemutatni 4-5 verset, mondókát, éneket.

Évfolyam: 5.

2. Témakör: <i>Testünk ápolása</i>		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Ízületek megnevezése (könyök, térd, boka), helye és funkciója. Egészségügyi ismeretek bővítése (fiú – lány közötti eltérés észrevétele). Testápolás. Fertőzések kivédése. Kórházi tartózkodás fontossága. Az ismertebb betegségek és jellemző tüneteik. A gyógyulás módja. Néhány kezelési mód és kellékeik.</p>	<p>Tanári segítséggel önmagán és társai testen megmutatja és megnevezi a váll, a könyök a térd, a csukló és a boka testrészeket. A testen tájékozódik téri fogalmakat gyakorolva. Az orvosi szobában megnézi a főbb kellékeket. Ismeri a testápolás módjait. Fertőző betegségeket megnevez, a tüneteiket felsorolja. A fertőzések elkerülésének, megelőzésének módjai.</p>	<p>test - <i>testrész</i> <i>ízület</i> felül - alul jobb oldali - bal oldali <i>bedagadás</i> fájdalom láz betegség <i>kezelés</i> orvosság <i>kenőcs</i> gyógyítás <i>recept</i> <i>türelem</i></p>	<p>Mutassa meg kérésre a megnevezett testrészt (ízületeket). Nevezzen meg gyakori betegségeket. Mutasson meg képen a fogalomnak megfelelő testrészt. Önállóan hajtsa végre a testrész térben történő utasítás szerinti mozdítását. Rendezze a megismert fogalmakat főfogalom alá, és szókincsébe beépítve használja. Jelezzé problémáit és kérjen segítséget. Tartsa be a kapott utasításokat a gyógyulás érdekében.</p>

Évfolyam: 5.

3. Témakör: <i>Ruházat</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Évszaknak és alkalomnak megfelelő ruházat kiválasztása irányítással. Mesék más népek szokásairól. Divatlapok nézegetése a színek formák megfigyelése.</p>	<p>Képek segítségével csoportosítja az évszaknak megfelelő ruházatot. Közös halmazokba rendezi a minden évszakhhoz tartozó darabokat. Újságokból, katalógusokból különlegességeket kivág, gyűjt, füzetbe rendez. Egyre önállóbban fogalmazza meg gondolatait melléknevek segítségével. Önállóan öltözik, vetkőzik.</p>	<p><i>évszak</i> <i>megfelelő</i> <i>illő</i> <i>divatos</i> <i>kellemes</i> puha <i>kellemetlen</i> kemény őszi, téli, tavaszi, nyári <i>garbó</i> <i>zakó</i></p>	<p>Tudja a ruházatot szezonálisan csoportosítani, és azok minőségi jellemzőit saját szavaival elmondani. sorolja fel a saját ruházata színeit, egyéb jellemzőit. Vegye észre ruházatán hiányosságokat, rendetlenséget. Újságokban látható ruhákról önálló véleménye legyen a „tetszik”, „nem tetszik” érzelmi megnyilvánulás kifejezésével.</p>

Évfolyam: 5.

4. Témakör: <i>Család</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Születési hely, idő. Kórház, kórházi alkalmazottak. Kórházi élmények. Az anya leánykori neve. Az anya tulajdonságainak megfigyeltetése, megfogalmazása. Élmények, érzelmi benyomások megfogalmazása.	Tanári segítséggel személyi adatait ismétli, önállóan elmondja. Édesanyja nevét megtanulja. Édesanyja külső tulajdonságait segítséggel megfigyeli, megnevezi. Név, születési hely, idő automatizált megtanulása. Születésnap, névnap számontartása, felköszöntés. A kórházhoz kapcsolódó élmények (látogatás, vagy vele kapcsolatos betegség emléke) megfogalmazása, vagy megmutatása. Érzelmeket kifejezi szóban és gesztusaiban, mások érzelmi megnyilvánulásait észreveszi, és tiszteletben tartja.	születés kórház orvos nővér betegség <i>laboratórium</i> vizsgálat személyi adatok magas vékony kövér alacsony kedves, mérges szigorú szeretet harag, szomorúság	Tudja megmondani kérdésre saját nevét, születési helyét és idejét. Tudjon a kórházról néhány mondatot önállóan elmondani. Tudja édesanyja nevét. (legalább keresztnévét) Kérdésre tudja kiválasztani édesanyja külső és belső tulajdonságait. Tudja szerepjátékokban felidézni és megjeleníteni ismereteit, élményeit.

Évfolyam: 5.

5. Témakör: <i>Étkezés</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Konzervek, mirelit, megismerése, felhasználása. Az ételféleségek körében szerzett ismeretek bővítése. Salátafélék különféle édességei. Az étkezés kulturált viselkedésformái. Egészséges táplálkozás.	Közértben a többi áruféleség megfigyelése mellett alaposabban tájékozódik a mirelit-árak és a konzervek pultjánál. Segítséggel megnevez különböző mirelit árukat, konzerveket. Elkészítési módjukról ismertetőt hallgat, és bemutatót néz meg. Beszámol ismereteiről emlékezetből és eseményképek segítségével.	<i>konzerv</i> <i>mirelit</i> felolvad felmelegít fagyasztás <i>tárolás, szállítás</i> hűtőház, tartósítás <i>tömörítés, csomagolás</i> <i>ízletes</i> hideg, forralás <i>félkész</i>	Önállóan csoportosítsa és rendezze főfogalom alá a látott ételféleségeket tulajdonságaik alapján. Nevezze meg az árut, tudjon felhasználási módjáról egyszerű mondatokkal beszélni, tudását a tankonyhán bemutatni. Nevezze meg az ételeket ill. áruféleségeket a csomagolás segítségével.

Évfolyam: 5.

6. Témakör: Iskolánk		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Műhelyek, raktárak, szakköri szobák, megismerése, funkciójuk megfigyelése. A műhelyek eszközeinek megfigyelése, kipróbálása, tulajdonságaik megfogalmazása. Az ott dolgozók nevének megtanulása és használata. Elemi szintű kommunikáció gyakorlása.	Figyelmesen hallgatja és kéri a tanár, illetve szakember bemutatóját. Kérdez, megfogja és megfigyeli a számára új tárgyakat. Megfigyeli a helyiség jellemzőit, tanári segítséggel megfogalmazza a látottakat. Tornateremben, kerámia műhelyben, tanári szobában, irodában, raktárban konyhában szerez új ismereteket. Ismereteit szavakban, mondatokban fogalmazza meg.	műhely raktár szakkör agyagozás irodai munka edzés, erősítés tárolás javítás, szerelés vezeték fűtés gyúrás kenés formázás, díszítés rend	A műhelylátogatások során magatartásával ne zavarja a foglalkozást. Illedelmesen kérdezzen. Óvatosan használja új eszközét. Emlékezetből tudjon később visszatérni a tanultakra. Rendezzen főfogalom alá. Gazdagítsa spontán beszédét melléknevek, viszonyszók használatával bővített kommunikációval. Tudjon segítséget kérni, ha szükséges. Ne hagyja félbe megkezdett munkáját.

Évfolyam: 5.

7. Témakör: Növények		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Az élő környezet. A növények hatása életünkre (Jó levegő, vitamin). A növények fejlődése, a fejlődés feltételei. A fa részeinek bemutatása. Zöldségek, gyümölcsök szedése, tárolása, tartósítása. Gabonafélék megismertetése felhasználása.	Természetben megfigyeli a fát, érinti, tapintja, megnevezi részeit. Filmen, vagy a természetben megfigyeli a zöldségek, gyümölcsök betakarítási módját, cselekvően részt vesz a munkálatokban. A fagyasztás hűtés és tartósítást képekről vagy üzemlátogatás során megfigyeli. Filmről, képről, gyártási felhasználási módjait is megismeri.	lomb szár, törzs, gyökér levél zöldségek leveles-gumós, bogyós egészséges, finom savanyú, keserű, édes, zamatos hasznos gabona, malom-örlés, dagasztás, tárolás	Kapcsolódjon be tevékenyen a tanórákba. Gyűjt, rendszerez, megfogalmaz. Élményeit szívesen meséli, mutatja. Felsorol, összehasonlít. Igeközös igéket használjon. Önállóan próbálja megfogalmazni a termények évszakhoz történő rendelését és analógiákat.

Évfolyam: 5.

8. Témakör: <i>Állatok</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Háziállatok fogalmának bővítése. Hobbyállatok. Ház körül élő állatok csoportosítása (hasznos, káros). Mesék, dalok, versek az állatokról. A felsorolt állatok tápláléka, életmódja, haszna.	Séta vagy kirándulás alkalmával közelről ismerkedik az állatokkal. Megnevezi, megfogja őket. Eteti, itatja, gondozza őket otléte alatt. Megnézi az állatokkal kapcsolatos tárgyak eszközök sokaságát. Ház körüli állatokról, filmből, könyvből szerez ismereteket. Párhuzamot von háziállatok és élelmiszerek között. Meséket, verseket, dalokat tanul.	háziállat <i>haszonállat</i> <i>rágcsáló, kártevő</i> szaporodás gondozás <i>feldolgozás</i> , hasznosítás hobby kedves, félnék, vad <i>sérülékeny</i> szorgalmas, lusta <i>gondoskodó</i>	Vegyen részt eddigi ismereteire támaszkodva az új helyzetben. Emlékezzen, találjon analógiákat a régi és új ismeretek között. Gondolatait világos mondatokkal fejezze ki. Saját élményeit ossza meg társaival. Tudjon egyre jobban tájékozódni az őt körülvevő természeti világban.

Évfolyam: 5.

9. Témakör: <i>Lakás</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kézi és elektromos háztartási gépek megfigyelése, megismerése, megnevezése, balesetmentes használata segítségével. Lakóházak típusai. Egyéb épületek a környéken. Jellemző jegyek megfigyelése.	Közvetlen környezetében lévő elektromos háztartási gépeket megfigyel, segítséggel kipróbál. Porszívó, robotgép, gyümölcscentrifuga, kávédaráló, turmix, kenyérszeletelő, mikrohullámú sütő, kenyérpírtó működésének jellemzőit megfigyeli és megfogalmazza. A gépek és az ételféleségek összekapcsolása. (Mit, mivel, miért, hogyan?)	kézi szerszámok elektromos áram konnektor zsinór hangos halk, gyors lassú veszélyes üres, tele keverés melegít aprít	Érdeklődéssel és bátran próbálja ki az irányítás mellett kezébe adott gépeket. Tudja megfogalmazni tapasztalatait. Kérdésre ígéket, határozókat, mellékneveket használva válaszoljon. Ismerje a társasház, családi ház fogalmát. Óvja szűkebb és tágabb környezetét.

Évfolyam: 5.

10. Témakör: <i>Utca, közlekedés</i>		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Helyi és távolsági, valamint a tömegközlekedés fogalmának kialakítása. Járművekkel kapcsolatos mesék, versek tanulása. Utak, sztrádák, sínek, alagutak, aluljárók felismerése, megnevezése, balesetmentes használata. Tágabb környezetükről térképet készítenek, azon tájékozódnak. Balesetmentes, figyelmes közlekedés.	Szervezett formában helyi és távolsági buszok állomásaira látogat. Megnézi a repülőteret. Megfigyeli a különbségeket (szín, felirat stb.). A hangosbemondó szavait értelmezi segítséggel. Térképen nézheti meg segítséggel az útvonalat. A metróállomások és a vasúti közlekedés jellemzőit összegyűjti. Hajókirándulás alkalmával a vízi közlekedésről szerez új ismereteket.	<i>helyi - távolsági</i> kilométer <i>útvonal</i> úti cél vidék közel - messze gyors hajóállomás jegypénztár kapitány <i>tömeg</i> vészfék indulás, érkezés	Ne zavarja viselkedésével a tanulmányi séták rendjét. Érdeklődéssel vegyen részt a bemutatókon, kérdezzen. Önállóan rendezze csoportokba a különböző közlekedési eszközöket, azok állomásait és egyéb jellemzőit. Saját élményeit mondatokban fogalmazza meg. Találjon összefüggést a szituációk és a közlekedés fajtái között. Játékokban elevenítse fel élményeit, tapasztalatait.

Évfolyam: 5.

11. Témakör: <i>Üzletek, vásárlás</i>		Óraszám: 13	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Áruház látogatása, áruféleségek megnevezése, konvencionális kifejezések gyakorlása, irányítással. Piaclátogatás, vásári áruk, utcai árusok. A pénz értéke. A költségek megelőzése, felesleges – szükséges mérlegelése.	Szervezett formában részt vesz üzletközpont megtekintésén. Az üzletközpont különböző részeit számba veszi. Hasonlóságokat és különbségeket keres a különböző helyek (áruház, piac, utcai árusok) között. Gondolatait megfogalmazza. Szerepjátékot végez.	<i>üzletközpont</i> piac, butik trafik, folyosó emelet - földszint <i>dekoráció</i> <i>árubőség</i> <i>fizetőeszköz</i> udvariasság, <i>figyelmesség</i> lopás	Egyre több áruféleséget nevezzen meg, rendezze főfogalom alá önállóan is. Saját véleményét fejezze ki a látottakkal kapcsolatban. Tudjon szerepjátékban azonosulni vevővel és eladóval. Használjon egyre inkább igeidőket, határozókat, mellékneveket.

Évfolyam: 5.

12. Témakör: <i>Foglalkozások</i>		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
További iparosok munkájának megismerése, eszközeik csoportosítása. TV-rádió szerelő, varrónő, ács, villanyszerelő, hangszerjavító, cipész.	Szervezett formában látogatja meg a különböző szakmák képviselőit. Megfigyeli munkájukat és eszközeiket. Kipróbál, megtapasztal mozdulatokat. Kér, kérdez, megnevezi a látottakat. Képeken egyezteteti, és főfogalom alá rendezi a megismert fogalmakat, tárgyakat.	szerelő varroda <i>ácsmunka</i> , villanyszerelés javítás-készítés, <i>talpalás</i> , bőr tégla kábel, áram háztető, <i>gerenda</i> magas veszélyes nehéz-, könnyű munka	Tegyen eleget a nevelő kéréseinek. Használja a múlt és jelen időt kifejező szavakat. Tartsa be üzletbe lépéskor a tanult udvariassági formákat, rendszabályokat. Kérdezzen, és bővített mondatban válaszoljon. A látottakat önállóan tudja emlékezte alapján rendszerezni.

Évfolyam: 5.

13. Témakör: <i>Ünnepek</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Nemzeti, társadalmi, családi ünnepekre készülődés irányítással. Az ünnepek eredete, történetének ismertetése. Augusztus 20., Március 15. Nemzeti ünnep, Petőfi Sándor, Szent István, nevükhöz és az eseményekhez kapcsolódó történetek. Mikulás, ajándékozási szokás. Karácsony, Jézus születése.	Figyelmesen hallgatja a történeteket. Képeket gyűjt és rendszerez az ünnepekkel kapcsolatban. Az aktuális ünnepnek megfelelő kellékeket, ajándékokat készít segítséggel. Verseket, dalokat tanul és előad csoportban vagy önállóan. Versenyekre, vetélkedőkre készül.	<i>nemzet</i> család <i>házasszeretet</i> ünnepélyes Himnusz csend felvonulás király <i>megváltó</i> költő, <i>költemény</i> , előadás múzeum tűzijáték	Szívesen vegyen részt az ünnepi készülődésben. Vállaljon önálló feladatot. Verseket, dalokat örömmel mutasson be az iskolában és otthon. Örüljön társai sikereinek. Az ünnepekkel kapcsolatos fogalmakat helyesen értelmezze, tudja a megfelelő eseményekhez kapcsolni. Játékosan tudjon utánozni néhány jellegzetes ünnepi eseményt. Himnusz hallgatása alatt álljon vigyázz állásban.

Évfolyam: 5

14. Témakör: <i>Időbeli tájékozódás</i>		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Évszakok, hónapok neveinek sorrendbe, cselekvésekhez, napszakokhoz rendelése. Múlt jelen és a jövő történéseinek megfogalmazása.	Tanári irányítással, képek segítségével elmélyítik az évszakok ismerveit. A hónapok neveit versek, dalok segítségével automatizálja, eseményekhez rendeli (születésnap, ünnepek). Naptár használata. Mikor lesz? Már elmúlt. stb. Régi korok meséiből, tárgyaiból segítséggel következtetéseket von le. Filmekből látott jövőmotívumokat tanári segítséggel feldolgoz. Ne féljen a sci-fit tartalmazó képektől, történetektől. Válassza el a valóságot a mesétől, kitalált történetektől.	év évszak hetek hónapok napok kellemes <i>kellemetlen</i> rövid hosszú múlt jelen <i>jövő</i> nyugalom félelem	Önállóan automatikusan sorolja fel az évszakokat, napszakokat. Kapcsolatot találjon helyzetek, történések és évszakok, hónapok, napszakok között. Úgyesen tájékozódjon már az ismétlődő évi események és azok dátumai között. Válogassa ki a múlt, jelenre, jövőre jellemző tárgyakat, képeket.

Évfolyam: 5.

16. Témakör: <i>Társadalmi érintkezési</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Előzékeny, udvarias magatartás kialakítása. Óvja saját és társai dolgait (ruhanemű, szemüveg stb.). Vállaljon és teljesítsen megbízásokat. Tanulja meg a kulturált étkezés szabályait. Viselkedjen és étkezzen feltűnés nélkül (cukrászdában, gyorsétteremben). Az étel kiválasztása és elfogyasztása.	Ajtónál a felnőttek és a lányok előre engedése. Leesett, ottfelejtett tárgyak megőrzése, elrakása. Teljesítsen kisebb, nagyobb megbízásokat. Nyilvános helyen kulturáltan étkezzen.	tessék szabad enyém <i>tied</i>	A mindennapi tevékenységében próbálja meg az előzékeny, udvarias viselkedést. Pontosan teljesítse a kapott megbízásokat. Étkezése legyen kulturált. Ruházatát tartsa rendben, vegye észre, ha cserére szorul, cipőjét törölje le.

Évfolyam: 6.

Cél: A szocializációs képességet fejleszteni.

Feladat: A személyes adatok ismerete.

Összehasonlítások, csoportosítások elvégzése. A mondatalkotási képesség fejlesztése, bővítmények használata.

Elvárt teljesítmény: Tudja mondanivalóját kérdések segítségével bővített mondatokkal is megfogalmazni. Legyen képes felhívó jellegű kommunikációs megnyilvánulásokra.

Tudjon együttműködni a helyes viselkedési és magatartási szabályok tudatos betartásában.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés élethelyzetekben, beszédében, kommunikatív megnyilvánulásokban. Évenként P.A.C. felmérés.

Szóbeli értékelés. Félévkor szóbeli értékelő tájékoztató. Év végén szöveges minősítés.

Évfolyam: 6.

1. Témakör: Beszédfejlesztési gyakorlatok		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Beszédmotoros gyakorlatok. Tárgyak megnevezése, mondatalkotás mondatbővítés. A metakommunikáció játékos gyakorlása. A hangsúlyos beszéd gyakorlása. A ritmus és mozgás. Beszédritmus-mozgás összekapcsolása. Tudjon telefonálni.	Artikulációs mozgásokat pontosan utánoz. A direkt hangfejlesztéssel kapcsolatos utasításokat megérti - kivitelezzi. Tárgyakat, képeket sorba rendez, megnevez. A viszonzyszavakat játékaiban, foglalkozásokon önállóan használja. Érzelmi, hangulati elemeket lekövet, bemutat. Telefonon hívja fel barátait, rokonait. Beszédét ritmikus gyakorlatokkal javítja. Mondókákat, dalokat mozgásosan megjelenít.	pontos mögé fölé előre-hátra <i>szájtér</i> légzés arkifejezés mimika szomorú vidám kíváncsi mérgecs ritmus halk-hangos gyors-lassú	Aktivizálja szókincsét. Megnevezései egyre pontosabbak legyenek. Használjon kérdő és felkiáltó mondatokat. Élményeit összefüggő mondatokkal fejezze ki. Használjon múlt, jövő időt. Viszonzyszavakat, következtetéseket építsen beszédébe. Tudjon emlékezetből sok verset, dalt. Találjon ki rajzaihoz magyarázatot, mesét.

Évfolyam: 6.

2. Témakör: <i>Testünk ápolása</i>		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Testrészek fogalmának kialakítása.</p> <p>Testrészek, érzékszervek.</p> <p>Fiú – lány eltérő fejlődése.</p> <p>Hasonló és eltérő testrészek.</p> <p>Tisztálkodás. Fiú és lány testápolásának, tisztálkodásának jellegzetességei (izzadság, testszag, stb.).</p> <p>Az egészségmegőrzés témakörében tanultak gyakorlása.</p> <p>Az egészséges táplálkozás alapelvei.</p> <p>A testmozgás/sport szerepe az egészségmegőrzésben.</p>	<p>Önmaguk, társaik vagy baba, maci testén egészen aprólékosan figyeli meg testük részeit.</p> <p>A jobb-bal, fent, lent és a többi viszonyozót önállóan használja.</p> <p>A testrészek érzékelő funkciót megnevezi, bemutatja.</p> <p>A rendszeres és alapos tisztálkodási műveleteket rutinszerűen gyakorolja.</p> <p>Az egészséges táplálkozásról képeket gyűjt és étrendjét tudatosan eszerint állítja össze.</p> <p>Figyel testsúlyára.</p> <p>Sporttal kapcsolatos ismereteket szerez, és kedvenc sportot választ, amit rendszeresen gyakorol.</p>	<p>test</p> <p>testhelyzet</p> <p><i>testtájak</i></p> <p>különböző nemű</p> <p><i>nemi jellegzetességek</i></p> <p>érzékelés</p> <p>tisztaság</p> <p>egészség</p> <p>betegség</p> <p>táplálkozás</p> <p>testnevelés</p> <p>diéta</p> <p>napirend</p> <p>étrend</p> <p><i>sportos életmód</i></p>	<p>Tájékozódjon nagy biztonsággal saját testén vagy maketten.</p> <p>Értse a testtel kapcsolatos fogalmakat, szavakat, relációkat, beszédében mondatba építve használja.</p> <p>Értse az egészség, betegség témakörben a legfontosabb fogalmakat.</p> <p>Értse az ok-okozati összefüggéseket és meg tudja azokat fogalmazni.</p>

Évfolyam: 6.

3. Témakör: <i>Ruhák</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Ruhadarabok kiválasztása, csoportosítása különböző szempontok szerint.</p> <p>Divatlapok nézegetése, válogatás, vágás, ragasztás.</p> <p>Öltöztetés, vetkőztetés.</p> <p>Jelmeztervezés játékosan segítségével.</p> <p>A ruhanemű megkímélése, gondozása.</p> <p>A szekrények rendje.</p>	<p>Évszakok, színek, anyag szerinti ruha válogatása.</p> <p>Divatos, régimódi szempont szerinti válogatás.</p> <p>Fiú, lány ruhák kiválasztása</p> <p>Felsőruházat, alsó ruházat külön választása.</p> <p>Saját ízlés szerinti válogatás újságokból, divatlapokból. Önálló „ruhagyűjtemény” készítése.</p>	<p>évszakok</p> <p><i>anyagféleségek</i></p> <p>puha - szúrós</p> <p>divatos</p> <p><i>ósdí, régimódi</i></p> <p>fiús - lányos</p> <p>ízlés</p> <p>gyűjtemény /<i>kollekció</i>/</p> <p>divatbemutató</p> <p>jelmez, álarc</p>	<p>Nagy jártassággal tudja a különböző szempontoknak megfelelően össze ill. szétválogatni ruhákat.</p> <p>Legyen saját ízlése, adjon annak hangot. Vigyázzon ruháira.</p> <p>Az öltözködéssel kapcsolatos fogalmakat ismerje, és beszédében adekvátan használja.</p> <p>Jelmezbálon szívesen vállaljon szereplést.</p>

Évfolyam: 6.

4. Témakör: <i>Család</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Személyi adatok. Szülők, társak, tanárok nevének, tulajdonságainak leírása. A családtagok tisztelete és szeretete nagyon fontos része életünknek. Az önzés rossz tulajdonság. Az alkalmazkodás fontossága. Az iskola tanulóinak, dolgozóinak neve. Példaképek fontossága.</p>	<p>Adatait automatizálja. Tanárait, társait nevén szólítja. Az iskola diákjai körül is sokakat megnevez, jellemez. Tágabb családja tagjait felsorolja, nevüket megmondja. Beszélgetés keretében színészeket, énekeseket, híres embereket személyesen, képről felismer, megnevez, véleményét elmondja róluk.</p>	<p>személyi adatok vezetéknév - keresztnév előnév - utónév becenév kedves, <i>undok</i> szigorú, vidám személyi igazolvány rendőrség <i>igazoltatás</i> viselkedés, bemutatkozás <i>híres</i>, <i>gazdag</i></p>	<p>Tudjon bemutatkozni megfelelő gesztusokkal, kéznyújtással. Használja és értse a személyi adataival kapcsolatos fogalmakat. Személyekről tulajdonságaik alapján mesélni tudjon. Önállóan is tudjon játékfiguráknak nevet adni.</p>

Évfolyam: 6.

5. Témakör: <i>Étkezés</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Hagyományos és ünnepi ételek. Főzési, sütési kellékek, alapanyagok előkészítő műveletek. Az ételekről, étkezésekről meglévő ismeretek rendszerezése.</p>	<p>Képek alapján összeállít ünnepi és hagyományos menüt. Mennyiségi és minőségi különbségeket állapítson meg. Tankonyhán készít névnap szendvicseket, salátákat, turmixokat. Megnevezi és használja a szükséges alapanyagokat, kellékeket. Megnevezi a munkaműveleteket Sorolja a műveleti sorrendet.</p>	<p><i>hagyományos</i>, ünnepi könnyű, gyors egyszerű, bonyolult édességek, savanyúság, főétel, előétel turmix <i>pástétom</i>, gyors <i>hosszadalmas</i> kellékek, tisztaság egészséges táplálkozás</p>	<p>Egyre önállóbban rendszerezzen, válogasson. Legyen elképzelése egy-egy ünnep ételeiről. Az ételeket nevezze meg. Ismerje a menük sorrendiségét. Tudjon egyszerű terítési és főzési műveletet elvégezni, azt szavakkal, mondatokkal magyarázni, indokolni.</p>

Évfolyam: 6.

6. Témakör: <i>Iskolánk</i>		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A tanterem makettjének elkészítése. Környező utcák nevezetességeinek megismerése. Alaprajz készítése az iskoláról, tájékozódás az alaprajzon. Környék iskolái. Néhány gimnázium, egyetem nevének említése. Környező iskolák megfigyelése, összehasonlítása saját iskolával	Tanári segítséggel alaprajzot készít, melyre színekkel differenciáltan az osztályok helyét kijelöli. Megállapítja a valóságos és az elkészített makett különbségeit. Más általános iskolákat is látogat társaival. Filmen vagy könyvekben régi, híres iskolát nézeget.	<i>makett</i> <i>tervrajz</i> alaprajz emelt földszint pince előtér díszítés <i>gimnázium</i> <i>egyetem</i>	Tevékenyen vegyen részt a makett elkészítésében. Legyen önálló elképzelése a megvalósításról. Magatartása a séták, látogatások alkalmával megfelelő legyen. Összehasonlításokat tegyen, vegyen észre különbségeket, azt tudja közölni Örüljön az együttes alkotás eredményének, azt ne rongálja.

Évfolyam: 6.

7. Témakör: <i>Növények</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szobanövények ápolása. Lombos, tűlevelű, lombhullató, örökzöld fa fogalmának kialakítása. Gyümölcsök, zöldségek, gabonafélék felhasználása, tárolása, tartósítása. Az eddig tanultak elmélyítése. Földünkön élő változatos növényvilág. A növények létfontosságú tulajdonságai (oxigéntermelés).	Környezetében lévő virágokat megnevezi, részeit felsorolja, gondozza azokat. Erdei sétán megfigyeli, tapintja a fák részeit. Összehasonlít, különbségeket állapít meg. Tanórán tapasztalatai, emlékei szerint főfogalom alá rendez, csoportosít. Fogalomhoz megfelelő képet rendel. Zöldségeket, gyümölcsöket, gabonaféléket megnevez, csoportosít.	szobanövények pálmafélék kényes, <i>igényes</i> elszárad-kivirul lombos tűlevelű, örökzöld, lombhullató őserdő, sivatag <i>szezonális</i> , zöldségfélék fonnyadt, friss ízes, <i>zamatos</i> kenyérgabonák, aratás, örlés	Ismerje és gondozza a környezetében lévő növényeket. Figyelmesen, hosszan tudjon egy-egy dologra figyelni. Tegye fel kérdéseit bővített mondatokkal. Ismerje fel a már tanult jellemzőket. Tudja felsorolni a növények fő jellemzőit összefüggően. Különböző szempontok szerint osztályozza, csoportosítsa a növények fajtáit.

Évfolyam: 6.

8. Témakör: <i>Állatok</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Vadon élő állatok, erdei, mezei, víziállatok, ragadozók. Csoportosítás kültakaró, táplálkozás, szaporodás élőhely szerint. Mesék az állatokról. Állatfarsang, jelmezkészítés, szerepjátékok, mesék dramatizálása. Más földrészek állatai.	Állatkerti séta alkalmával megfigyeli az állatok tulajdonságait, nevüket megtanulja. Filmen, könyvekben azonosítja az élő állattal. Megtanulja élőhelyeiket, táplálkozási szokásaikat. Hozzárendel, differenciál csoportosít.	vadon-vad mezei, erdei vízi állat, ragadozó kültakaró, szaporodás, <i>élőhely</i> barlang, odú <i>marcangolás</i> , támadó, félnék gondozás veszélyes, szelíd, lassú, nyugodt, támadó	Legyenek ismeretei az állatkert állatairól, ismerje fel könyvekből, filmben. Fő jellemzőit sorolja fel jegyeik, tulajdonságaik alapján. Végezzen csoportosítást. Állatjelmezben tudja a tulajdonságokat megjeleníteni, hangokat utánozni. Számoljon be a kedvenc háziállatról.

Évfolyam: 6.

9. Témakör: <i>Lakás</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A lakás helyiségei, berendezései, funkciói, azok rendeltetészerű használata. A lakás megóvása, gondozása, díszítése. Lakóházak típusok szerinti csoportosítása. Képekről, diákról szép épületek megtekintése, a különlegességek megfigyeltetése, megfogalmazása.	Beszámol, mesél saját lakása jellemzőiről. Melyik szobában mit csinál. Melyik helyiségben milyen bútorok vannak. Fűtés, világítás, azok működését megfigyeli. Megkülönböztet családi házat, társasházat, lakótelepi panellakást. Képeken, diákon figyeli meg egyéb régi szép házak típusait, jellemzőit. Kulturált viselkedés színházban, múzeumban, az épület szépségeinek felfedezése.	ház, lakás berendezés fűtés, világítás konvektor, radiátor vezetékek izzók nappali, háló magas nagy emeletes, kertés <i>díszes</i> egyszerű	Beszéljen saját lakásáról nagy biztonsággal, bővített mondatokkal. Részletezze minden helyiség tartozékait és azok funkcióit. Képeken tudjon differenciálni különböző típusú lakóházakat. Tudja melléknevek használatával a különböző jegyeket felsorolni. Legyen saját véleménye az épületekről.

Évfolyam: 6.

10. Témakör: Utca, közlekedés		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Járművek szinterek csoportosítása. A gyalogos közlekedés szabályainak betartása. Helyi, távolsági közlekedés. Felkészülés az önálló közlekedésre. A legfontosabb szabályokat rendszeresen gyakorolja szóban és gyakorlatban.	Megfigyeli és szavakkal megfogalmazza a városi közlekedés járműveinek nevét, szintereit. Differenciálja és megfogalmazza az út, sín, vezeték fogalmát. Séták alkalmával bővíti, elmélyíti ismereteit. Ismeri és betartja a gyalogos közlekedés szabályait. Szervezett látogatás során ismerkedik a hajó-, repülő-, vonat és autóbusz közlekedés jellemzőivel. Játékos módon ezeket megjeleníti, csoportosítja. Rendszeresen gyakorolja a helyes közlekedést párban és önállóan.	járművek közlekedés jelzés Indulás, érkezés jegykezelés állomás, pályaudvar repülőtér járatok nemzetközi, helyi gyors <i>hangár</i> <i>remíz</i> <i>karbantartás</i> BKV önállóan <i>körültekintően</i>	Vegyen részt megbízhatóan mindennapjain a közlekedésben. Figyelje nyitottan és érdeklődve az új élményeket. Összehasonlítsa. Fogalmazza meg gondolatait bővített mondatokban. Értelmezze helyesen a közlekedéssel kapcsolatos fogalmakat, rendszerezéskor pontosan főfogalom alá rendezzen. Igyekezzen élményeit rajzokkal is feldolgozni. Szeresse a közlekedéssel kapcsolatos könyveket nézegetni.

Évfolyam: 6.

11. Témakör: Üzletek, vásárlás		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Üzletekről, vásárlásról tanultak rendszerezése. Piacok, üzletközpontok, Közértek, kiskereskedések hasonlósága, különbözősége. Rendszeres vásárlás gyakorlása az apróbb megbízatások teljesítésével. Az önállóság fokozatos növelésével: az áru kiválasztása, vásárlás, fizetés. Megfelel-e az áru minősége? (csere)	Szervezett keretek között csoportjával ellátogat a különböző vásárló helyekre. Megfigyel, összehasonlít, tapint. Tanári kérés szerint vásárol, fizet. Gyakorolja a tanult kommunikációs formákat. Szerepjátékokban megjeleníti a tanultakat. Üzleteket, áruféleségeket rendszerez, csoportosít, minőségi kifogást megfogalmaz.	áru, árucikk üzletközpont forgalom, tömeg <i>kínálat</i> <i>pultrendszer</i> drága, olcsó, <i>luxus</i> <i>zsúfolt</i> , kényelmes friss, romlott udvarias, udvariatlan, nem megfelelő	Tudja a tanultakat készség szintjén a gyakorlatban alkalmazni. Türelemmel, érdeklődéssel és megfelelő magatartással vegyen részt a látogatásokon. Szókincse, mondatai tükrözzék a beépült és rögzült ismereteket. Önállóan tudjon kérni, megköszönni, elköszönni, kifogást megfogalmazni.

Évfolyam: 6.

12. Témakör: <i>Foglalkozások</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Iskola, üzletek intézmények dolgozói. Szolgáltatások egymáshoz rendelése, irányítással. Szülők, testvérek munkája, foglalkozása. Minden munkában van szépség és hasznosság. Mesealakok foglalkozása. Összehasonlítás jellemzők megfigyeltetése.	Az iskolai dolgozók foglalkozásának megnevezése, feladataik megfigyelése. Mindennapos életében jelenlévő ügyintézők munkája, eszközeik. Orvos, asszisztens, titkárnő, jegyeladó, buszvezető, cukrász, eladók munkájának megfigyelése. Szituációs játékokban a szerepek gyakorlása.	hivatal, üzlet műhelyek, <i>szolgáltatás</i> <i>tisztviselő</i> pénztáros, kiszolgálás vezetés gépelés számlázás feladat fizetés fárasztó, könnyű munkaidő	Ismerje a körülötte zajló események szereplőit, tudjon munkájukról néhány szóval, mondattal beszélni. Tudja a különböző foglalkozásokhoz kiválasztani a cselekvési formákat, jellemző jegyeket, mozgásos szerepjátékokban jelenítse meg azokat. Legyen saját véleménye a foglalkozásokról (jó, rossz, nehéz, könnyű).

Évfolyam: 6.

13. Témakör: <i>Ünnepek</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Nemzeti, családi, egyházi, társadalmi ünnepek csoportosítása. Az ünnepekhez tartozó történetek ismertetése. Mesék, olvasmányok. Történelmi tárgyak megtekintése, múzeumlátogatások az ünnepekhez kapcsolódóan. Az ünnephez tartozó formai elemeket ismerje meg és tartsa be.	Az ünnepek megnevezését és eredetét sokféle helyről helyzetből hallgatja, nézi (könyvek, mesék, múzeumok, tárgyak, emlékek). Tevékenyen részt vesz jelképek (zászlók, díszek) készítésében. Tanári segítséggel értelmezi a helyzeteket, tárgyakat.	ünnep <i>egyház, társadalom</i> nemzet történet király, papság kép, <i>jelkép</i> korona, szent <i>vallások, templom</i> szeretet, gyűlölet hangulat ünnepélyesség	Egyre biztosabban igazodjon el a különböző ünnepek időpontja, jellege, eredetisége tekintetében. Ezzel kapcsolatos tárgyismerete, fogalmak használata a beszédében gazdagodjon. Legyen megfelelő a magatartása, részvétele. Készüljön önálló feladattal az ünnepre. Működjön együtt társaival.

Évfolyam: 6.

14. Témakör: Időbeli tájékozódás		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Napok, hetek, hónapok, évszakok. Éjszaka, nappal. Tavaszi, nyári, őszi, téli hónapok. Szerepjátékokban évszakok megjelenítése. Szünet-nyaralás. Az óra, perc fogalmának megismerése. Az idő múlása, és az elmúlás kapcsolata. Fiatal, öreg. Születés, halál fogalom említése.	Megfigyeli az idő múlását. Megtanulja az aktuális évszámot, a hónapok nevét. Csoportokat alkot és jellemző képek alapján csoportosítja a különböző évszakokat. A hetek napjait számlálja, napszakokat megnevezi, sorrendiségét begyakorolja. Programjait, iskolai szakköreit naphoz köti. Nyári szünet hónapjait megtanulja. Szerepjátékokban évszakokat jelenít meg.	korán későn tegnap, holnap soká hónap, nap, év <i>évszázad</i> <i>évezred</i> tavasz, nyár, ősz, tél szeles, havas, ködös, hideg, jeges szünetidő, <i>szorgalmi idő</i> születés, halál	Igazodjon el az idő fogalmi között. Tudja az aktuális dátumot megmondani vagy tábláról leolvasni. Hetesi teendői között sorolja fel, a dátumot, a hőmérsékleti jellemzőket. Tudja mely hónapok a szünet hónapjai. Naptárból tudja sorolni a napokat kötve a dátumokhoz. Különítse el, nevezze meg a napszakokat.

Évfolyam: 6.

15. Témakör: Intézmények, középület		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Közintézmények főfogalmának kialakítása. Csoportosítási gyakorlatok. Mozi, színház, művelődési ház, múzeum, rendelőintézet, kórház-gyógyszertár, posta tűzoltóság, rendőrség, mentőállomás, repülőtér tevékenységének megismerése.	Szervezett kirándulás alkalmával megnézi a közintézményeket. Megfigyeli az épületek jellegzetességeit, meghallgatja az intézmény tevékenységével kapcsolatos információkat. Élete során benyomásokat szerez az egészségügyvel kapcsolatos intézményekről, ismereteit összegzi, rendezi, eszközeit, tárgyait megnevezi. Az intézmények funkciójáról összefüggően mesél.	<i>közintézmény</i> előadás nézőtér, jegy színészek <i>rendezvény</i> betegellátás, <i>ambulancia</i> <i>gyorssegély</i> fogászat, szemészet laboratórium vizsgálat recept riadó, sziréna <i>menetrend, járat</i> külföld, útlevél	Tudja megszerezni eddigi tapasztalatai alapján az ismereteit. Különböző hivatkozásokhoz tudja rendelni az intézménytípusokat. Helyesen használja minden intézmény jellegzetes fogalmait. Jelenítse meg szerepjátékokban a foglalkozáshoz kapcsolódó tulajdonságokat. Szívesen térjen vissza a már látogatott helyekre, magatartása és kommunikációja legyen megfelelő.

Évfolyam: 6.

16. Témakör: Társadalmi érintkezés		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>A kialakult szokások további erősítése. Vigyázzon kisebb, gyengébb társaira, segítse az arra rászorulókat. Kulturált viselkedés vendégségben és vendégek fogadásakor. Vállalt feladatait kitartóan végezze el. A foglalkozásokon legyen aktív, véleményét bátran mondja meg, de ne vágjon társai szavába.</p>	<p>Vendégségben, vendégfogadásnál legyen udvarias. Közös megbeszélés alapján vállaljon feladatot, a végzett munkáról számoljon be, hallgassa meg a bírálatot, fogadja el a kritikát. Hallgasson meg rövid történeteket, nézzen meg filmrészleteket, és a látottak alapján foglaljon állást, indokolja meg álláspontját, bátran vitatkozzon.</p>	<p>igazság-igazságos igazságtalan biztos-biztosan bizonytalan-talán vélemény vita türelem-türelmes türelmetlen udvarias <i>előzékeny</i> rendszeretet</p>	<p>Legyen udvarias társaival és a felnőttekkel szemben is. Alakuljon ki igénye a szabadidő kulturált eltöltésére.</p>

Olvasás-írás előkészítése**Évfolyam: 1-2.****Cél**

Az olvasás-írás elsajátításához szükséges alapkészségek fejlesztése; érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodási és kommunikációs készség fejlesztés.

Feladatok

A környezet iránti érdeklődés felkeltése, fenntartása. Egyszerű utasítások megértésének, követésének megalapozása. A harmonikus személyiségfejlődés feltételeinek megteremtése. A csoportba való beilleszkedés elősegítése, megfelelő motiválással az együttműködés biztosítása. A viselkedés elemi normáinak elfogadtatása, a feladatokhoz való pozitív hozzáállás, feladattudat kialakítása.

Elvárt teljesítmény

Tartsa be a viselkedés elemi normáit. Aktívan vegyen részt közös tevékenységekben, feladatokban. A felnőtt irányítását fogadja el. Alakuljon ki elemi szintű feladattudata, az alapkészségek fejlődésében mutasson pozitív tendenciát.

Értékelés

Folyamatos értékelés a tevékenységek végzése során. Szöveges értékelés és minősítés a tanuló egyéni képességeinek, hozzáállásának, a fejlődési tendenciájának és a P.A.C. mérőeszközzel mért teljesítménynek figyelembevételével

A tanterv teljesítéséhez javasolt órakeret

Évfolyam	1.	2.
Heti óraszám	2	2
Éves óraszám	74	74

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör	1.	2.
1. Beszédfejlesztés megalapozása	12	12
2. Térorientációs gyakorlatok	12	12
3. Vonalvezetési gyakorlatok, íráskészség megalapozása	12	12
4. Finommozgások fejlesztése	14	12
5. Szem-kéz koordináció fejlesztése	12	12
6. Emlékezet-, gondolkodás- és figyelemfejlesztés	12	14

Évfolyam: 1.

Cél: Az olvasás-íráshoz szükséges alapkészségek (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás kifejezőkészség) fejlesztése.

Feladatok: A tantárgy elsajátításához szükséges alapkészségek kialakítása, a környezet iránt érdeklődés felkeltése.

Egyszerű utasítások megértésének, követésének kialakítása.

A harmonikus személyiségfejlődés feltételeinek megteremtése, a csoportba való beilleszkedés elősegítése. Megfelelő motiválással az együttműködés biztosítása.

A közösségben való viselkedés alapvető normáinak elfogadtatása, a feladatokhoz való pozitív hozzáállás, feladattudat kialakítása.

Elvárt teljesítmény: Elemi szinten illeszkedjen a csoportba, ismerje és nevezze meg társait és a vele foglalkozó felnőtteket.

Környezete iránt legyen érdeklődő, alakuljon ki alapvető kommunikációs készsége (közeledésre adekvát reakció, részvétel közös tevékenységben (passzív is), elemi szükségletek, igények jelzése).

Eszközök (kanál, pohár, játékszerek, írószerek) rendeltetését ismerje, azokat segítséggel használja.

A feladathelyzetet fogadja el, legyen együttműködő, motiválható,

Figyelmét képes legyen néhány percig a feladatra irányítani.

Értékelés: A szöveges értékelés szempontjai: a közösségbe való beilleszkedés, az alapvető viselkedési szabályok betartása, együttműködő készség, az egyéni adottságaihoz mért intellektuális teljesítmény, a fejlődésében mutatkozó tendencia és a P.A.C. mérőeszközzel mért teljesítmény

Tankönyv, taneszköz: A tanterem berendezési tárgyai, játékszerek, képeskönyvek, írószerek.

Évfolyam: 1.

1. Témakör: <i>Beszédfejlesztés megalapozása</i>		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Beszédtechnika fejlesztése	Légzőgyakorlatok, hangképző szervek használatának tudatosítása, gyakorlása Hangok artikulálása, szájról olvasás, állathangok utánzása	Fontosabb hangképző szervek nevei, kilégzés, belégzés	Képes legyen szabályos légzésre, a levegő megfelelő beosztására. Alakuljon ki megfelelő utánzókézsége. Ajkait, nyelvét, fogait a beszéd során tudatosan használja.
Hallásfigyelem fejlesztés	Hangforrások felismerése, differenciálása. Állathangok felismerése, utánzása, ismert dallamok felismerése	<i>Némán, halkan, hangosan</i>	Különböztesse meg környezet alapvető hangjait, ismerje fel a hangforrások irányát. Spontán beszéd során használjon megfelelő hangerőt.
Ritmusfejlesztés	Dalok, mondókák ritmuskíséréssel, nagymozgások két ütemben. Szavak letapsolása. Egyenletes ütés két „hangszeren” váltakozva	A mozgásokban részt vevő testrészek megnevezése <i>Lassú, gyors, egyenletes</i>	Képes legyen a megadott járás közben a ritmust tartani. Két ütemű gyakorlat utánzással végezzen.
Szókincsbővítés	Környezet tárgyainak megnevezése, képolvasás, tevékenységek megnevezése, játékos utasítások végrehajtása. Versek, dalok szövegének értelmezése	Kérdés, felelet, ki? mi? hol? miért? mikor? kérdések értelmezése Látható testrészei, azok funkciói	Ismerje környezetének tárgyainak, azok rendeltetését. Tanult versek, mondókák közös elmondásában vegyen részt. Rákérdezésre adekvát válaszokat adjon.
Kommunikációs készségfejlesztés	Köszönés, megszólítás, Irányított közös játék társakkal Szerepjátékok	Alapvető érintkezési formulák <i>Rokon, barát, idegen</i> Munka, játék	Felnőttekkel, társakkal legyen együttműködő, az alapvető viselkedési szabályokat tartsa be.

Évfolyam: 1.

2. Témakör: Térorientációs gyakorlatok		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Téri relációk felismerése, létrehozása	Tárgyak helyének meghatározása Egymáshoz viszonyítása Cselekvések tárgyakkal	Elöl, hátul, <i>középen, oda, vissza,</i>	A relációs fogalmakat értse meg és alkalmazza helyesen a cselekvés során.
Relációs fogalmak	Tárgyak, tárgyképek egyeztetése, „megkeresése”	Alatt, fölött, mellett, alá, fölé, mellé, ki, be, fel, le stb.	A téri relációk segítségével fogalmazza meg.
Írányok	Térirányok nagymozgásokkal Téri relációk felismerése síkban (feladatlapon), Soralkotás tárgyakkal, képekkel, rajzzal	Balra, jobbra, középen	A balról jobbra haladás váljon számára automatikussá a spontán soralkotásnál

Évfolyam: 1.

3. Témakör: Vonalvezetési gyakorlat, íráskészség megalapozása		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Formák differenciálása, egyeztetése	Tárgyak megfigyelése, összehasonlítása Tárgyak felismerése tapintás útján.	Kerek, <i>szögletes, Széles, keskeny,</i> rövid, hosszú	Különböztesse meg a környezet tárgyai közül a gömbölyű és szögletes tárgyakat.
Formák megfigyelése, körüljárása	Egyenes és görbe vonal követése Kör, négyzet, háromszög körüljárása.	Egyszerű formák nevei ugyanolyan	Alap-formákat biztosan differenciáljon, ismerje fel azokat a környezet tárgyain.
Formák kirakása, átrajzolása	Szögletes és kerek formák kirakása, átrajzolása homokba bottal, papírra ujjal, ecsettel, ceruzával.	Az összehasonlítás szavai	Segítséggel hozzon létre felismerhető formákat különböző eszközökkel.
Könyv, füzet használata	Könyv lapozgatása, előre-hátra lapozás. Képek keresése, füzet lapozása, sorok teleírása, kihagyása, szóköz.	A könyvben való tájékozódás szavai, üres sor, tele sor, ujjnyi köz, vastag vonal	Tanszereit rendeltetésszerűen, kímélve használja, a vonalközt vegye figyelembe.

Évfolyam: 1.

4. Témakör: Finommozgások fejlesztése		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ujjak irányított mozgatása	Kéz ujjai (mondókák), ujjak „számlálása”, „zongorázás”	Ujjak nevei, <i>egyenes-, behajlított ujj</i>	Képes legyen hüvelyk-, és mutatóujjának egyenkénti önálló mozgatására.
Tevékenység apró tárgyakkal	Gyöngy felszedése, Pötyi játék használata, papír tépkedése, mozaik ragasztása, baba etetése, öltöztetése	Kicsi, nagy, egy db.	Tudjon tárgyakat két- ill. három ujjal megfogni, edénybe belerakni, puha papírból kis darabokat lecsipkedni.
Kéz izomzatának fejlesztése	Gyurma, agyag gyúrása, nyomkodása, lapítása, gömbölyítése, pálcika beleszurkálása, drót hajlítása	Kerek, lapos, egyenes, <i>görbe</i> , erősen, gyengén	Alakítson gyurmát megfelelő nyomatékkal, tenyérrel, ujjal és pálcikával.
Ceruzafogás elsajátítása, gyakorlása	Vonalak húzása megfelelő nyomatékkal és ceruzafogással	<i>Álló-, fekvő egyenes kör-, kapu- és csésze-vonal</i>	A ceruzát helyesen fogja, és tudatosan irányítsa.
Megfelelő nyomaték gyakorlása	Színezés, spontán rajzolgatás	Sötét, <i>halvány</i>	Tudatosan alkalmazza a ceruza megfelelő nyomatékát.

Évfolyam: 1.

5. Témakör: Szem-kéz koordináció fejlesztése		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Célzott gurítás, dobás	Labda dobása, autó gurítása egymásnak, „kapuba”, célba	<i>Gurítás-dobás differenciálása, cél</i>	Labda dobást, -gurítást célirányosan végezzen, tegyen kísérletet az elkapásra.
Építés kockával, dominóval	Kockák egymásra rakása, építés párhuzamosan, minta szerint Dominó élére állítása	<i>Illesztés, igazítás, pontosság</i>	Hozzon létre viszonylag pontos illesztéssel stabil építményt.
Fűzés	Fűzőtábla használata nagy gyöngyök fűzése hurkapálcára, drótra, spárgára, ritmikus sor két színnel.	Gyöngysor, <i>hosszabb, rövidebb</i> , eleje, vége, <i>középe</i>	Megfelelő mozdulatokkal néhány percig kitartó munkát végezzen.

5. Témakör: <i>Szem-kéz koordináció fejlesztése</i>		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Határok betartása	Mozaik kirakás, nyomdázás meghatározott helyre, rajzolás során keret tisztán hagyása, autó végigvezetése „úton”	<i>Betöltés, kihagyás</i>	A szabályt értse meg, és képességei szerint tartsa be.
Pontok összekötése	Pontok közé ceruza, pálcika beillesztése, pontok összekötése ujjal, ecsettel, ceruzával	Kösd össze!	A feladatot értse meg, és kevés segítséggel végezze.

Évfolyam: 1.

6. Témakör: <i>Emlékezet-, gondolkodás- és figyelemfejlesztés</i>		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Rövid szavak után mondása	Szavak felidézése, utánmondása játékos formában	Ugyanaz, <i>még egyszer</i>	Képes legyen rövid szavakat utána mondani, ismételni, néhány percnyi szünet után felidézni.
Tárgyak megfigyelése, változás észlelése	Tárgyak sorából „mi tűnt el? Mi változott?”	Ugyanolyan, <i>hasonló (részben ugyanolyan)</i>	Változásokat észleljen, jelezzen.
Összefüggések felismerése	Eseményképek feldolgozása, egyszerű összefüggések felismerése	Miért? Kérdésre adekvát válasz	Egyszerű összefüggéseket ismerjen fel, jelzés szinten fogalmazzon meg.
Csoportosítás	Környezet tárgyainak, személyeinek csoportosítása (felnőttgyerek, fiú lány, „ennivaló-nem ennivaló” szinten)	Alapfogalmak körének bővítése (étel, ruhanemű, jármű stb.)	Halmazból egy-egy meghatározott tárgyat válasszon ki. Elütő tárgyakat képes legyen kétfelé válogatni (babaruhák-kockák).
Mondókák együtt mondással	Mondókák, versek, kiválasztása tartalom alapján, rákérdezéssel Tartalmuk elmondása	Versek, mondókák szavainak értelmezése	Versek, mondókák értő elmondásába (együttmondással) kapcsolódjon be.

Évfolyam: 2.

Cél: Az olvasás-írás elsajátításához szükséges alapvető készségek elsajátítása, a közös munka feltételeinek kialakítása.

Feladatok: Az együttműködés feltételeinek – társakkal és felnőttekkel jó kapcsolat kialakításának – megteremtése.

Logopédiai gyakorlatokkal a beszédszervek tudatos használatának kialakítása.

Az olvasás-írás szempontjából alapvető téri relációk (balról jobbra, fentről le) begyakorlása.

A megfelelő érdeklődés felkeltésével az örömteli feladatvégzés esélyének megteremtése.

Elvárt teljesítmény: A beszédszervi gyakorlatok végzése során legyen együttműködő.

Ismerje fel környezete hangjait, zörejeit, társai és a vele foglalkozó felnőttek hangját.

Irányított csoportos tevékenységbe be lehessen vonni.

Törekedjen a feladatok elvégzésére, szabályok betartására.

Ismerje fel a soralkotás (két elemből álló) ritmusát, próbálja meg azt (segítséggel) utánozni.

Ismerkedjen az irányokkal: fentről le, balról jobbra, utánzással alkalmazza azokat.

A téri relációkat – megnevezésre – segítséggel alkalmazza.

Alkalmazza a különböző íróeszközöket (segítséggel), gyakorolja a ceruzafogást.

Legyen képes a tanult verseket, dalokat, mondókákat társaival csoportosan elmondani.

Értékelés: A szóbeli értékelés szempontjai: a közösségbe való beilleszkedés, az irányíthatóság, együttműködő készség, a kommunikáció, valamint az eszközhasználat szintje a fogyatékoság mértékének figyelembevételével, P.A.C. mérőeszkővel mért teljesítmény alapján.

Tankönyv, taneszköz: Környezet tárgyai, személyei, mesekönyv, kazetta, játékszerek, feladatlapok kevés információt hordozó, egyértelmű, esztétikus ábrákkal.

Évfolyam: 2.

1. Témakör: Beszédfejlesztés megalapozása		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Beszédtechnika fejlesztése	Légzéstechnika fejlesztése. Ajak- és nyelvgyakorlatok. Artikulációs gyakorlatok. Szavak ejtése, szótagolás	<i>Kedélyállapot</i> kifejezésére szolgáló szavak	Képes legyen a környezetre vonatkozó önálló megállapítások megtételére, interaktív kapcsolat kialakítására.
Hallásfigyelem fejlesztése	Hangok, hangforrások és azok irányának felismerése, differenciálása	<i>Térirány</i> -meghatározások	Környezete hangjait ismerje fel, differenciálja, jelezze.
Ritmusfejlesztés	Szavak letapsolása, versek, dalok ritmus- és mozgással kísérvé	Versek, dalok szövegének értelmezése	3-4 hangból álló ritmust utánzással tapsoljon le.
Szókincs-bővítés	Új szavak utánmondása, ismétlése, alkalmazása párbeszédben	Kérdés, válasz	Szót tárggyal, képpel egyeztessen.

1. Témakör: <i>Beszédfejlesztés megalapozása</i>		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kommunikációs készség fejlesztése	Szerepjátékok, szituációs játékok Összeillő képek keresése, jelölése.	<i>Környezet</i> szereplői	Képes legyen környezetének szereplői csoportba sorolni nemük, koruk, tevékenységük stb. alapján

Évfolyam: 2.

2. Témakör: <i>Térorientációs gyakorlatok</i>		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Eligazodás nagyobb térben (tanterem)	Eldugott tárgyak keresése, helymeghatározások	<i>Irány-határozók</i> (bele, fölé, mögé stb.)	Szűkebb környezetében megfelelően igazodjon el.
Bal-jobb differenciálása	Menetelés, utánzó tevékenységek bal, ill. jobb kézzel	Bal, jobb, <i>középső, szemben, háttal</i>	Jelölés segítségével differenciálja a bal ill. jobb oldal, ill. irányt.
Relációs fogalmak	Helyszínek bejárása, meghatározása. Soralkotás (állj mellé, mögé stb.)	Könnyen érzékelhető <i>ellentét-párok</i> (hideg-meleg, sötét-világos stb.)	Hely-meghatározásokat segítséggel végezzen.
Eligazodás 2 dimenzióban (könyv, feladatlap)	Relációs fogalmak megállapítása képen	Felnőtt, gyerek, öreg, fiatal, férfi, nő képen és valóságban	Képes legyen a könyv kíméletes használatára, előre, hátra egyesével lapozására.
Írányjelző nyilak használata	Nyilak elhelyezése, megfigyelése padokon, táblán, feladatlapon	Ki? Mi? Kérdőszó értelmezése Tárgyak, személyek megkülönböztetése	Rákérdezésre egy-szavas adekvát választ adjon („hol...?, mi van a..?”)

Évfolyam: 2.

3. Témakör: Vonalvezetési gyakorlatok, íráskészség megalapozása		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Irányok követése	Vonal rajzolása le, fel, jobbra, balra	<i>Ugyanúgy, ugyanarra, ugyanoda</i>	Alakuljon ki igénye az instrukciók pontos követése iránt.
Irányított vonal húzása	Ábrák, pontok összekötése homokban, táblán, feladatlapon	Kösd össze! <i>Kerüld ki!</i>	A feladatot értse meg, akár többszörös próbálkozással törekedjen a helyes megoldásra.
Átírás	Egyenes, kör, csigavonal, egyszerű szögletes formák átírása, másolása áttetsző papírra	Egyenes-, <i>görbe</i> kör- és <i>csigavonal</i>	Egyenes és görbe vonalakat tudatosan alkalmazzon.
Helyes testtartás, ceruzafogás gyakorlása	A folyamatos munka idejének fokozatos növelése	Egyenes, <i>görbe testtartás, közel, távol</i>	Az íráshoz szükséges körülményeket szokja meg, igényelje a megfelelő feltételeket.
Határok betartásának gyakorlása	Ábrák kiegészítése, egyszerű formák rajzolása meghatározott helyre, széles vonalközbe	Helymeghatározások	Vegye észre a hibákat, alakuljon ki benne, elkerülésük, javításuk igénye.

Évfolyam: 2.

4. Témakör: Finommozgások fejlesztése		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Érzékelési gyakorlatok tapintással	Tárgyak felismerése, kiválasztása tapintással	Sima, <i>érdes</i> , puha, kemény	Ismerjen fel tapintással ismert tárgyakat.
Ujjak mozgatásának finomítása	Játékos gyakorlatok „zongorázás”, kopogás, integetés	Kopogás alul, felül, kívül, belül, elöl, hátul	Képes legyen ujjai egyenkénti, akaratlagos mozgatására.
Kéz, ujjak erősítése	Gyúrás, nyomkodás agyaggal, drót hajlítása	Gömbölyű, lapos, hosszú, rövid, vastag, vékony	Keményebb agyagot, vastagabb drótot igyekezzen megmunkálni.
Eszközök, szerszámok fogása	„Szerelés” fogóval, anyacsavarral stb.	Szerszámok nevei, baleset óvatosság	A szerszámokat utánzással rendeltetésszerűen használja.
Mozdulatok utánzása	Mozdulatok alapján mindennapi tevékenység felismerése, utánzása	Dolgozik, játszik	Két elemes mozdulatsort megfigyelés után, idézzen fel, utánozzon.

Évfolyam: 2.

5. Témakör: <i>Szem-kéz koordináció fejlesztése</i>		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szemtorna	Mozgó tárgy követése szemmel, tájékozódás fél szemmel	<i>A helyválttatás szinonimái</i>	Képes legyen tekintetét tudatosan irányítani, fixálni.
Formák összehasonlítása	Logikai játék, hasonló formák keresése, egyeztetés feladatlapon	Méret, szín, forma, ugyanolyan, hasonló	Fedezzen fel feltűnő hasonlóságot különböző tárgyakon.
Formák illesztése	Építés kockából, dominózás, puzzle	Hosszában, keresztben, fordítva	Viszonylag pontos illesztéssel, hiba észlelésével, javításával építsen különböző eszközökkel.
Gombolás	Baba- és saját ruha gombolása,	Ruhadarabok neve	Nagyobb gombok begombolását kitartóan gyakorolja, a próbálkozások során a sikertelenséget viselje el.
Célbadobás, -gurítás	Célzás táblára, szék alá, kapuba, egymásnak, Nagy gyöngy fűzése	Bele, mellé, <i>találat</i> , <i>alapszínnek</i> , <i>sötét</i> , <i>világos</i> , hosszabb rövidebb,	A cél irányában indítson, a becsült távolság befolyásolja a dobás erejét!

Évfolyam: 2.

6. Témakör: <i>Emlékezet-, gondolkodás- és figyelemfejlesztés</i>		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szavak utánmondása	Egyes szavak, képről alkotott mondatok azonnali és késleltetett utánmondása.	Képen látható cselekvések	Szavakat, ismert tartalmú tömondatokat azonnali és késleltetett utánmondással ismétljen.
Versek, dalok mondókák tanulása	Közösen mondott memoriterek csökkenő segítségével.	Szöveg értelmezése, új szavak ismertetése, rögzítése.	Vegyen részt közös ének- és versmondásban
Figyelemfejlesztő játékok	Mi tűnt el? Mi változott a tárgyalmazban? Lefordított képek megtalálása, képes lottó, puzzle-k.	Játékok, bútorok, edények	Érzékelje, jelezze egy-egy ismert tárgy hiányát, feltűnő változását.

6. Témakör: Emlékezet-, gondolkodás- és figyelemfejlesztés		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tapasztalatszerzés az utcán	Meghatározott szempontok szerinti megfigyelések Összefüggések felismerése	Közlekedéssel kapcsolatos kifejezések, fogalmak	Képes legyen ismert tárgyakat ismert fogalmak alá rendelni.
Képolvasás	Tematikus kép szereplői, tevékenységük felidézése emlékezetből, kérdések segítségével	Járművek, funkciójuk	Kérdések segítségével idézze fel, mondja el egy eseménykép tartalmát.

Olvasás-írás**Évfolyam: 3-8.*****Cél***

A környezet iránti érdeklődés felkeltése, az ismeretek megszerzésére irányuló spontán törekvés kialakítása. Az olvasás-írás elsajátításához szükséges készségek és képességek folyamatos fejlesztése. Az analízis-szintetizáló készség fejlesztésével az értő olvasás képességének megszerzése. Az olvasás-írás technikájának alkalmazásával képes legyen az információk elemi szintű megszerzésére, átadására.

Feladat

Hallás- és látás-figyelem fejlesztése, hang- és betűfelismerés, betűk írása. Szavak másolása, analízisa, írása diktálás után. Szavak értelmezése, mondatalkotás, -kiegészítés megfogalmazása, önálló írása. Személyes adatok ismerete, önálló írása, hivatalos iratok ismerete, űrlapok kitöltése segítséggel. Olvasás és íráskészség felhasználása a szabadidő-tevékenység során (újság lapozgatása, egyszerű rejtvény megfejtése).

Elvárt teljesítmény

Képes legyen alapvető tájékozódásra térben és vízszintes síkban. Rendelkezzen a környezeti elvárásoknak megfelelő alapvető kommunikációs készséggel. A betűk megismerésével, összeolvasás illetve szóképfelismerés segítségével képes legyen rövid szöveg önálló elolvasására, értelmezésére. Képes legyen az olvasás-írás készségének, mint szabadidő-tevékenységnek, és mint információs eszköznek elemi szintű spontán alkalmazására.

Értékelés

Folyamatos szóbeli értékelés, évente állapotfelmérés P.A.C. mérőeszközzel. A félévi érdemjegy és az év végi osztályzat kiegészítése szóbeli tájékoztatással. Az értékelés a tanuló teljesítménye alapján a fogyatékoság mértékének és a fejlődés tendenciájának figyelembe vételével történik. 1-5 érdemjeggyel és szöveges értékeléssel.

A tanterv teljesítéséhez javasolt órakeret

Évfolyam	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	3	4	3	3	3	3
Éves óraszám	111	148	111	111	111	111

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör/Évfolyam	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1. Beszédfejlesztés	10	20	26	20	20	20
2. Térorientációs gyakorlatok	10	20	15	15	15	15
3. Finommozgások előkészítése íráshoz	16	-	-	-	-	-
4. Szem-kéz koordinációjának fejlesztése	20	-	-	-	-	-
5. Íráselemek tanítása	5	-	-	-	-	-
6. Betűtanítás	16	36	25	20	20	20
7. Olvasás	16	36	25	20	20	20
8. Írás	18	36	20	20	20	16
9. Értő olvasás	-	-	-	16	16	20

Évfolyam: 3.

Cél: Az olvasás-íráshoz szükséges alapkészségek (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás kifejezőkészség) fejlesztése.

Feladatok: A tantárgy elsajátításához szükséges alapkészségek kialakítása, a környezet iránt érdeklődés felkeltése.

Egyszerű utasítások megértésének, követésének kialakítása.

A harmonikus személyiségfejlődés feltételeinek megteremtése, a csoportba való beilleszkedés elősegítése.

Megfelelő motiválással az együttműködés biztosítása.

A közösségben való viselkedés alapvető normáinak elfogadtatása, a feladatokhoz való pozitív hozzáállás, feladattudat kialakítása.

Elvárt teljesítmény: Elemi szinten illeszkedjen a csoportba, társait, a vele foglalkozó felnőtteket ismerje, nevezze meg, a legfontosabb viselkedési szabályokat tartsa be.

Érdeklődjön környezete iránt, elemi szintű kommunikációs készsége (közeledésre adekvát reakció, részvétel közös tevékenységben /passzív is/, alapvető szükségletek, igények jelzése) alakuljon ki.

Az eszközöket (kanál, pohár, játékszerek, ceruza, azok rendeltetését alapvetően ismerje, egyre kevesebb segítséggel használja.

Feladathelyzetben legyen együttműködő, motiválható, figyelmét néhány percre képes legyen a feladatra irányítani.

Értékelés: A szöveges értékelés szempontjai: a közösségbe való beilleszkedés, az alapvető viselkedési szabályok betartása, együttműködő készség, az egyéni adottságaihoz mért intellektuális teljesítmény, a fejlődésében mutatkozó tendencia és a P.A.C. mérőeszközzel mért teljesítmény.

Tankönyv, taneszköz: A tanterem berendezési tárgyai, játékszerek, képeskönyvek, írószerek.

Évfolyam: 3.

1. Témakör: Beszédfejlesztés		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Beszédtechnika fejlesztése	Logopédiai gyakorlatok	<i>Különböző kedélyállapotok kifejezése</i>	Törekedjen az érthető beszédre, figyelmeztetés után a hibák javítására.
Hang kiemelése	Szavak letapsolása, szótagolás, Kezdőhang leválasztása	Hangok önálló ejtése Zöngés hangok ejtésének kikapintása	Kezdőhang alapján szavakat differenciáljon.
Ritmusfejlesztés	Szótagolás, rövid és hosszú szótagok, szavak ritmikus letapsolása	Hang, szó, mondat leegyszerűsített megkülönböztetése	Beszéde váljék tudatosabbá, árnyaltabbá.
Szókincs-bővítés	Versek mondókák dalszövegek értelmezéssel	Új szavak értelmezése mondatalkotással	Az új szavak épüljenek be szókincsébe
Irodalmi élmények	Mesehallgatás, segítséggel visszamondás, dramatizálás	<i>Rokon értelmű szavak</i>	Rövid mesét végighallgatás után rákérdezésre felidézzen, visszamondjon.

Évfolyam: 3.

2. Témakör: Térorientációs gyakorlatok		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Laterális gyakorlása	Bal-jobb megállapítása, jelölése.	Páros testrészek	Emlékeztető segítségével képes legyen a bal-jobb oldal, illetve irány differenciálására.
Soralkotások	Sorok átrendezése, új tagok beillesztése (gyerekek, játékok)	Sor eleje, vége, közepe, <i>utolsó előtti</i>	A balról jobbra haladás rögzüljön, soralkotás alkalmával azt alkalmazza spontán módon is.
Téri relációk gyakorlása	Cselekvés alapján a kapott utasítás „megfejtése”	<i>Téri relációk megfogalmazása</i>	A tanult téri relációkat a gyakorlatban megfelelően alkalmazza.
Hely meghatározása eseményképen, rajzban	Képolvasás, kép kiegészítése meghatározott helyeken (rajz, nyomda).	Téri relációk mondatba helyezése. <i>Hibás helymeghatározás javítása!</i>	A téri relációk kifejezéseit a spontán beszéd során is helyesen használja.

Évfolyam: 3.

3. Témakör: Finommozgások előkészítése íráshoz		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ujjgyakorlatok	Zongorázás, kopogás, tevékenységek apró tárgyakkal, tépésmozaik készítés	Tevékenység megfogalmazása (csipegetés, sodrás, csavarás...)	Szabályos ceruzafogással, megfelelő nyomatékkal használja az íróeszközöket.
Írányok megkülönböztetése síkban	Eseménykép figurái a középponthoz, ill. egymáshoz viszonyítva	<i>Fokozás alkalmazása (még feljebb, legszélén...)</i>	Értse meg, és kövesse az irányokra vonatkozó utasításokat.
Vonalvezetési gyakorlatok	Ceruzával haladás ábrák, párhuzamosok között	Íráselemek, egyszerű alakzatok nevei	Egyszerű ábrákat másoljon a tábláról.
Íránymozgás	„Kockás” papíron kisebb-nagyobb négyzetek, lépcső rajzolása	Kösd össze!, Karikázd be!, Húzd alá!, Húzd át! utasítások megértése	Szabad kézzel felismerhető ábrát rajzoljon.
Íráskészség megalapozása	Színezés, határok betartása, Nyomaték változtatása	Forma betöltése, kihagyása, <i>Színezés sötétre, halványra</i>	Tudatos vonalvezetéssel megfelelő ceruzafogással és nyomatékkal végezze a feladatokat.

Évfolyam: 3.

4. Témakör: Szem-kéz koordinációjának fejlesztése		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Célbadobás	Táblai ábrák célzása babzsákkal, papírrepülővel	<i>Cél, irány</i> , közelebb, távolabb, alsó dobás, felső dobás	Tudatosan próbálkozzon a megfelelő helyről és erővel, jó irányban való dobással.
Csomókötés	Babaruhára, fűző-játékra, saját cipőre csomó kötése	Vastag, vékony <i>zsinór</i> , <i>Laza</i> , szoros csomó	Képes legyen szimpla csomó kötésére, meghúzására, segítséggel próbálgassa a masnikötést.
Építés	Építés önállóan és minta után. Építőelemek pontos illesztése	Fal, kerítés, oszlop, torony, <i>vízszintes</i> , <i>függőleges</i> elhelyezés	Minta után, hozzon létre stabil építményt különböző építőelemekből.
Soralkotások	Kártyák, dominó sorba rendezése vízszintes és függőleges irányban	Sorok, oszlopok, szomszédok, következő	Helymeghatározás alapján képes legyen a megfelelő elem kiválasztására.
Kép összeillesztése	Szétvágott kép, mesekocka elemeinek összeillesztése	Kép széle, kerete, <i>fejfelé lefelé</i>	Két elemet önállóan illesszen össze, az esetleges hibákat észlelje, javítsa.

Évfolyam: 3.

5. Témakör: <i>Íráselemek tanítása</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Álló, fekvő egyenes	Ritmikus sor 3-4 elemből (11 – 11 – 11)	Egyenesekből kirakható jelek (+, –, relációs jel), kirakása, használata	Differenciálja és megfelelően alkalmazza az álló, fekvő és ferde vonalakat.
Kör-, kapu- és csészevonal	Betűelemek felismerése ábrákban. Ábrák kiegészítése, betűelemekkel	<i>Kezdőpont, nyitott és zárt forma differenciálása</i>	Rajzoljon felismerhetően egyszerű formákat, a sikertelen próbálkozások ne szegjék kedvét!
Hurok- és horogvonalak	Hurok- és horog-vonal átírása, másolása. Rajz kiegészítése	Egyező irány, <i>ellenkező irány fogalma</i>	Betűelemeket differenciáljon, felismerhetően másoljon.
Íráselemek írása sorközbe	Azonos írásjelek felismerése, jelölése, sor folytatása	Sorköz, határvonal figyelembe vétele, kisebb, nagyobb, befér, kilóg	Írás során kövesse a helyes irányt, a szó- és sorközöket tartsa be.
Íráselemek írása vonalrendszerbe	Ismerkedés a vonalrendszerrel, vastag vonal megállapítása, megkezdett sor folytatása	<i>Vonalrendszerbe írás szabályai</i>	Az íráselemek helyének figyelembe vételével alkosson önállóan sort a vonalrendszerbe.

Évfolyam: 3.

6. Témakör: <i>Betűtanítás (a, i, í, o, ó, m, l)</i>		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Hangkihallási gyakorlatok	Játékos hallásfigyelem fejlesztő gyakorlatok. Hang kihallása szó elején, végén, közepén	Hangosan, halkán, suttogva, <i>némán</i>	Ismerje fel egy-egy hang jelenlétét ill. hiányát erősen artikulált ismert szavakban.
Magánhangzók felismerése ajakállásról	Szájról olvasás (nevek, ismert szavak), ajakállások utánzása	<i>Személyek, tárgyak meghatározása</i> „Ki? Mi?” kérdések segítségével	Legyen együttműködő, törekedjen a minél tisztább kiejtésre.
Kezdőhang leválasztása	Szavak szótagolása letapsolása. Kezdőhang kiemelése, önálló hangoztatása hosszan, röviden	Lassú, gyors tapsolás, <i>hosszú, rövid hangok</i>	Hallja ki a kihangsúlyozott kezdőhangot ismert szavakban. Hangsúlyozott kezdőhang kihallása ismert szóból.
Szógyűjtés	Tematikus szógyűjtés Szavak felismerése körülírás alapján	Mondatalkotás a gyűjtött szavakkal	Képes legyen különböző szempontok (tartalom, kezdőhang stb.) szerint szavak differenciálására.
Hang-betű egyeztetés	Ismert betű kiválasztása betűsorból, felismerése nevekben, ismert szavakban	Ismert szavak jelentésének magyarázata (mire való a...)	Tudjon betűhöz megfelelő hangot, hanghoz betűt társítani.

Évfolyam: 3.

7. Témakör: Olvasás		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Betűfelismerés	Ismert betűk keresése könyvben, újságban, utcai feliratokon	Ellentétes szópárok	Ismerje fel a tanult betűt hallott és látott szóban.
Két betű összeolvasása	Szavak felismerése magánhangzóik alapján	Felismert szavak értelmezése	Képes legyen a betűket megfelelő sorrendben kirakni, másolni.
Szógyűjtés kezdő szótaggal	Azonos kezdőhangú szavak közül azonos két betűvel kezdődőek kiválasztása, elemzése	Szavak alakja, jelentése, írása, kiejtése	Vegyen részt aktívan a közös munkában.
Tárgykép-szó egyeztetés ismert betűk alapján	Szavak felismerése körülírás és kezdőhang alapján	<i>Mondat befejezése odaillo szóval</i>	Egyeztessen szóképeket tárgyakkal, tárgyképekkel.
Versek, mondókák tanulása	Versek, mondókák közös elmondása	Versek, mondókák új szavainak értelmezése	Iskolai rendezvényen közös szereplésben vegyen részt.

Évfolyam: 3.

8. Témakör: Írás		Óraszám: 18	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Betűforma vázolása	Betűalakítás padon, táblán, írólapon	Írólap tartása, betű helye, mérete	Az írás során helyezze a betűt megfelelő méretben a megfelelő helyre.
Írás sorközbe távolságtartással	Betű írása egyesével,	<i>Hosszú, rövid hangok, jelölésük</i>	Tartsa be a sorokat, sorközöket és a haladási irányt.
Kétbetűs szavak másolása	Másolás előírásról, tábláról	Kezdőhang – első betű	A megfelelő betűt és hangot megbízhatóan kapcsolja össze.
Írás diktálás után	Szógyűjtés azonos magánhangzókkal, a magánhangzók leírása	<i>Szavak értelmezése; hasonló, különböző ellentétes értelmű szavak</i>	2 betűs szót önállóan, annál hosszabb szót segítséggel írjon.

Évfolyam: 4.

Cél: A betűk növekvő számával egyre több értelmes szó leírása, a betű, mint információs eszköz értelmezése.

Az írás- és beszédképesség folyamatos fejlesztése.

Feladatok: Betűk keresése, felismerése „semleges” területeken (utcán, újságban), szavak értelmezése.

A betűk felismerése, kiolvasása, másolása, betűformák alakítása, javítása.

Betű és hang kapcsolatának folyamatos gyakorlása. Állandó harc a logopédiai problémákkal.

A tanult betűk felismerése, hangoztatása, új betűk tanítása gyakorlása.

Az egész ismert betű-készlet állandó felszínen tartása.

Elvárt teljesítmény: A tanult betűket ismerje fel, és saját manuális szintjén írja le.

Megadott kezdőbetűvel gyűjtsön szavakat. Tudjon betűt, hangot írott és kimondott szavakban felismerni.

Differenciáljon szóképeket néhány tanult betű alapján.

Írja a betűket, szótagokat diktálás után. Képes legyen szógyűjtésre tartalom illetve alaki kritériumok alapján.

Értékelés: Az elbírálásnak tükröznie kell a tanuló elért eredményeit a térbeli tájékozódás, a tanult betűk felismerése, írása, szavak önálló olvasása, írása terén figyelembe véve a P.A.C. mérőeszközzel mért objektív eredményeket. Az értékelés 1-5-ig érdemjeggyel történik.

Tankönyv, taneszköz: Esztétikus tankönyv nagy szókézzel, egyértelmű ábrákkal, írólap, füzet, írószerek, betűkártyák, betűsín, puzzle.

Évfolyam: 4.

1. Témakör: <i>Beszédfejlesztés</i>		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Beszédtechnika további fejlesztése	Logopédiai gyakorlatok.	Megszólítások, köszönések	Vegye figyelembe az érintkezés szabályait
Hangok kiejtésének javítása	Artikulációs gyakorlatok Hangok önálló ejtése hosszan, röviden.	<i>Megfelelő hangerő, megfelelő hanghordozás</i>	A hibás ejtést észlelje, javítására törekedjen.
Hangok kihallása szó elején, közben, végén	Látott-hallott szavak analizálása, magánhangzók kiemelése.	Magánhangzó, <i>mássalhangzó</i>	Értse meg a kimondott és leírt szó kapcsolatát.
Ritmusfejlesztés	Dalok, mondókák ritmuskísérettel	Dalokban, mondókákban előforduló új kifejezések	Vállaljon a csoport előtt önálló „fellépést” ismert dallal, verssel.
Szókincs-bővítés	Képes újság nézegetése, Személyes élmények felidézése.	Mesék, igaz történetek, <i>pletykák</i>	Élményeit kevés szóval mondja el.

Évfolyam: 4.

2. Témakör: Térorientációs gyakorlatok		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Lépegetés társasjáték-táblán	Közös társasjáték	Előre lép, hátra lép, még egyszer dob	Kis segítséggel képes legyen bábujaival megfelelő számú és irányú lépésre.
Játékos feladatok	Tárgyak eldugása, megkeresése.	<i>Pontos helymeghatározások</i>	Kövesse a megadott instrukciókat, társaival legyen türelmes.
Képolvasás	A kép szereplőinek helyzete emlékezetből.	Külső és belső tulajdonságok (Szógyűjtés „milyen a...?” kérdésre)	Adjon adekvát, egyszavas választ ki?, mit csinál?, milyen? stb. kérdésekre.
Tájékozódási gyakorlat 3x3-as négyzethálón	Adott sor és oszlop („emelet, lakás”) jelölése bábuval, rajzzal.	Alsó, felső, <i>jobb- és bal oldali</i> szomszédok	Ismerje fel önállóan a felső, alsó, szélső és középső sorokat.
Ismerkedés a tanterem alaprajzával	Saját-, társai- és berendezési tárgyak helyének bejelölése.	<i>Térkép, irányok</i>	Ismerje fel az alaprajz és a valóság közti összefüggést.

Évfolyam: 4.

6. Témakör: Betűtanítás (e, v, u, ú, t, á, s, p)		Óraszám: 36	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ismerkedés az új betűvel	Kezdőhang leválasztása, hang-betű egyeztetése	Szó, <i>szóköz</i>	A tanult betűt ismerje fel és egyeztesse a megfelelő hanggal, hallott és látott szóban.
A mondat	Képolvasás, két-három szavas mondatok alkotása	A „mondat” egyszerű meghatározása, Kezdőbetű, írásjel.	Kérdésre megadott szóval alkosson mondatot.
Szó-kép egyeztetés	Ismert betűk alapján szó felismerése, képpel egyeztetése	Embert jelölő szavak (válaszok „ki?” kérdésre)	Ismert szót képpel, képet szóval egyeztessen.
Betű felismerése szövegben	Aktuális betű keresése újságban, utcai feliratokon	Újságcímek, utcai feliratok értelmezése	Saját nevét ismerje fel.

Évfolyam: 4.

7. Témakör: <i>Olvasás</i>		Óraszám: 36	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szó kirakása	Megadott betűkből szó kirakása.	Betű, szótag, szó, mondat	3 betűs szót (minta után vagy diktálásra) önállóan rakjon ki.
Szó analizálása	Letakart szó kitalálása 1, 2, 3 felfedett betű alapján.	Hasonlóság, különbség konkrét példákon	A betűk sorrendjét tartsa be, a hibákat jelezze, segítséggel javítsa.
Tárgy-kép-szó egyeztetése	Kép alapján hiányos szó megfejtése, hiányzó betű pótlása.	Kösd össze!, Karikázd be!, Húzd alá! stb. utasítások	A különböző jelöléseket tudatosan alkalmazza.
Tömondatok olvasása	Két szavas mondatok olvasása. Alanyok illetve állítmányok cseréje.	<i>Kérdőszavak, válaszok párosítása</i>	Értse meg az önállóan olvasott rövid mondat tartalmát
Versek, mondókák tanulása	Leírt versekben szavak keresése jelölése	Versek értelmezése, sorok, <i>rímek</i> , tartalom	Verset értelmesen hangsúlyozva mondjon.

Évfolyam: 4.

8. Témakör: <i>Írás</i>		Óraszám: 36	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Betűk írása sorközbe	Betűk írása egyenként, szóközzel	Megadott kezdőbetűvel tematikus szógyűjtés.	A betűket, hangokat biztosan ismerje fel és egyeztesse.
Kétbetűs szavak írása	Kétbetűs szavak gyűjtése, írása Szó kiegészítése igekötővel	<i>Igekötő alkalmazása szó jelentés-változásának megfigyelése.</i>	Mondanivalóját segítséggel pontosan fogalmazza meg a spontán beszédben
Betűk, szótagok, szavak másolása	Három betűs szavak keresése nyomtatott szövegben. Másolás. Szótaghalmazból megadott elemek másolása (csak a 3 betűsek, csak az m-mel kezdődők stb.)	szó, szótag, különböző szempontok	Pontosan, figyelmesen másoljon, az esetleges hibákat segítséggel javítsa.
Betűk, kétbetűs szavak írása diktálásra	Két betűs szavak kirakása, betűk megfordítása a (le-el, Be-eb, lé-él)	Szavak, szótagok, egy szótagú szavak	Képes legyen önálló munkavégzésre, (5-6 szó leírása) utána közös ellenőrzésre, javításra.

Évfolyam: 5.

Cél: Érdeklődés felkeltése a környezetében található olvasnivalók iránt.

Az értő olvasás alapjainak lerakása, az összeolvasás technikájának fejlesztése, a tempó gyorsítása.

Az analízáló-szintetizáló készség fejlesztésével az önálló írás megalapozása.

Az írás külalakjának állandó javítása (általános rendezettség, sor, szóköz betartása, betű alakítása).

Feladatok: Verbális kommunikáció folyamatos fejlesztése, mondatok megfogalmazása.

Szavak diktálás utáni írása, a mondatalkotás szabályainak betartása, rövid mondatok írása szavanként diktálással.

A 9 magánhangzó és 11 mássalhangzó betűkártyáival szavak önálló alkotása, leírása.

A hangok helyes kiejtésének folyamatos gyakorlása, a kiejtett hang és a megfelelő betű közötti kapcsolat állandó megerősítése.

Elvárt teljesítmény: A tanult betűket ismerje fel, mondja ki, alkotson szótagokat és írja le azokat diktálás után is. Alakuljon ki alapvető íráskészsége. Az írás irányát és helyét a vonalközben automatikusan alkalmazza.

Képes legyen szavak elemzésére, betűkártyával való kirakására, másolására, hiányzó betűk pótlására.

Értékelés: 1-5 érdemjeggyel, és szöveges értékeléssel, figyelembe véve a munkához való hozzáállást, a tanuló beszédészervi hátrányait. Évenként P.A.C. felmérés.

Tankönyvek, taneszközök: Olvasás-írás tankönyv, feladatlapok, mágnes tábla, betűkártyák, könyvek, újságok.

Évfolyam: 5.

1. Témakör: <i>Beszédfejlesztés</i>		Óraszám: 26	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Helyes artikuláció gyakorlása.	Logopédiai gyakorlatok.	Különböző kedélyállapotok megállapítása képről	Törekedjen érthető beszédre, hibák spontán javítására.
Hanglejtés, hangerő, stílus.	Versek, mondókák hangsúlyozása.	Családi és nemzeti ünnepek	Kapcsolódjon be egyéni és csoportos fellépésekbe az iskolai ünnepélyeken.
Mondatalkotás megadott szóval.	Tematikus szógyűjtés, mondatalkotás adott szavakból.	Régen, most, <i>majd</i> (igeidők használatának tudatosítása)	Beszéde váljék tudatosabbá, tartalmilag pontosabbá.
Szókincsbővítés.	TV-nézés, látottak megbeszélése.	Országok, népek	Alakuljon ki alapvető fogalma Magyarország és „külföld” különbségéről.
Szógyűjtés, mondatalkotás képről.	Eseményképhez történet közös kitalálása, elmondása.	Családi események	Átélt eseményekről érthetően számoljon be.

Évfolyam: 5.

2. Témakör: Térorientációs gyakorlatok		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Térbeli tájékozódás gyakorlása.	„Üzenetek” eljuttatása az iskola különböző részeire.	Le-fel, jobbra-balra (közlekedés az iskolán belül önállóan).	Teljesítse a személyére szabott feladatot.
Téri helyzetek transzformálása síkra.	Tájékozódás az iskola alaprajzán. Útvonal együttes bejárása, berajzolása.	Különböző helyiségek, rendeltetésük, ott dolgozó felnőttek, munkájuk.	Fokozódjon önállósága, megbízhatósága, feladattudata.
Puzzle kirakása.	Elem helyének megkeresése, forgatás, illesztés.	<i>Türelem, kitartás.</i>	A szintjének megfelelő játékot tudatosan (nem próba-szerencse alapon) rakja ki!
Távolság becslése, ellenőrzése.	Tárgyak elhelyezése közelebb, távolabb.	Közel, távolabb, <i>innen, túl...</i>	Értse meg és alkalmazza az árnyaltabb hely-meghatározásokat.

Évfolyam: 5.

6. Témakör: Betűtanítás (ö, ő, c, é, k, ü, ú, f, b, z)		Óraszám: 25	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Új betű ismertetése.	Betű kiemelése szóból.	Szókincs-bővítés, szómagyarázat szükség szerint a betűkészlet növeléséből adódóan.	Az új betűt ismerje fel, írja, és olvassa össze a korábban tanultakkal.
Szótagok, szavak kirakása.	Szavak kirakása közösen, minta után, diktálásra, önállóan.	Kezdő szótag, végződés.	Képes legyen szavak analizálására, betűk kapcsolására, összeolvasására.
Hiányzó betűk, szótagok pótlása.	Hiányzó betűk, szótagok felfedezése, pótlása. Szavak kiegészítése raggal, jellel. Szavak értelmének megváltoztatása 1-1 betű vagy szótag cseréjével.	szavak tartalma, alakja <i>Azonos alakú szavak, rokon értelmű szavak</i>	Segítséggel munkáját ellenőrizze, hibáit fedezze fel, és megfelelően javítsa.
Két szótagú szavak írása.	Szavak másolása, diktálás után írása, hibák észrevétele, javítása.	Szavak módosítása igeekötővel.	Észlelje, és próbálja megfogalmazni a szavak jelentés-módosulásait.
Nevek, mondatkezdő betűk jelölése.	Újságban, könyvben nagy betűk keresése.	<i>Szabály meghatározása (mit írának nagybetűvel?).</i>	Értse meg a tulajdonnevek és köznevek különbségét.
Mondatvégi írásjel.	Írásjelek megfigyelése. Kérdő mondatok alkotása.	Mondat meghatározása, fajtái.	Az írásjeleket írás és olvasás során tudatosan használja.

Évfolyam: 5.

7. Témakör: Olvasás		Óraszám: 25	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Hangok és betűk egyeztetése.	Hangok alapján betűk kirakása.	Hang - betű	3-4 betűs szót hallás után rakjon ki, írjon le.
Szavak olvasása, szóképek és tárgyak egyeztetése.	Szavak, tárgyak és képek egyeztetése.	Kösd össze! Karikázd be! Utasítások.	A megfelelő jelöléseket tudatosan alkalmazza.
Tömondatok olvasása.	Kétszavas mondatok olvasása, alkotása, értelmezése.	Szó, mondat, pont, nagybetű.	Tömondatokat – szükség esetén segítséggel – olvasson.
Versek, mondókák tanulása.	Hallás után tanult vers írott formájában betűk, szavak keresése.	Vers, mondóka, ének.	Verseket, mondókákat önállóan mondjon el.

Évfolyam: 5.

8. Témakör: Írás		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Betűk írása sorközbe.	Önálló munka, önálló ellenőrzés.	Névelő fogalma, keresése leírt szövegben	Mutasson fejlődést a figyelme, önállóság és koncentrációkészség terén a betűk írása során.
Szavak másolása.	Meghat. szó keresése könyvből. Másolás, ellenőrzés, javítás.	Szó jelentésének körülírása, rokon értelmű szavak gyűjtése	Összetett feladatokat fokozódó önállósággal oldjon meg.
Írás diktálás után.	Mondat diktálása szavanként, visszaolvasása mondatként.	Mondat fajtái. ? . ! <i>alkalmazásai példamondatok alkotása.</i>	Tevékenysége, munkája váljon rendezettebbé, tudatosabbá.
Rövid mondatok másolása.	Másolás tábláról, megjelölt mondat másolása könyvből. Hiányos mondat kiegészítése szóban.	Mondat szabályai. Szóban, írásban	Munkája során fokozódjék feladattudata, kitartása.

Évfolyam: 6.

Cél: Beszédfejlesztés, szókincs-bővítés, a kiejtés, beszédtempó és hanghordozás folyamatos korrekciója. A bővülő betű-készlettel egyre hosszabb szavak, mondatok írása olvasása értelmezése.

Feladatok: Logopédiai és kommunikációs gyakorlatok, új betűk tanítása, hang-betű egyeztetések. Szavak, rövid mondatok önálló írása, elemzése, kiegészítése, értelmének megváltoztatása. A mondatalkotás szabályainak betartásával önálló feladatok megoldása (kérdés, válasz, kiegészítés). Spontaneitásra törekvés az írás és olvasás és olvasás alkalmazására a mindennapi életben. A hangok kihallásával, szóelemzéssel önálló írás gyakorlása egyre magasabb szinten.

Elvárt teljesítmény: A tanult betűket ismerje fel, rövid szavakat önállóan írjon le szavakat, rövid mondatokat önállóan olvasson ki.

A mondatalkotás szabályainak betartásával alkosson rövid mondatokat és írja le azokat.

Érdeklődjön a környezetében fellelhető írásos információk iránt.

Rövid mondatokat önállóan fogalmazzon meg és írjon le.

Értékelés: 1-5 érdemjeggyel és szöveges értékeléssel az olvasás-írás terén mutatott érdeklődés, önállóság és a képességeihez, a saját és a csoport teljesítményéhez mért egyéni fejlődés figyelembevételével, a P.A.C. mérőeszközzel mért objektív eredmények alapján.

Tankönyv, taneszköz: Tankönyvek, újságok, tv-műsorok, könyvek, albumok, diafilmek, füzet.

Évfolyam: 6.

1. Témakör: <i>Beszédfejlesztés</i>		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Beszédtechnika további fejlesztése.	Légzőgyakorlatok. Szappanbuborék fújása.	<i>Levegő benntartása, beosztása</i>	Folyamatosan, nyugodtan, érthetően beszéljen.
Személyi adatok gyakorlása.	Teljes nevének, lakcímének másolása.	A napló. Személyi adatok	Ismerje legfontosabb adatait.
Mondat bővítése újabb és újabb bővítésmintákkal.	Mondat bővítése újabb és újabb bővítésmintákkal.	<i>Kérdő névmások használata</i>	Mondanivalóját pontosan fejezze ki.
Mondat befejezése, kiegészítése.	Mondat többféle befejezése.	Kérdezés és felelés, <i>társalgás szabályai</i>	A kérdezés és felelés formai és tartalmi követelményeit tartsa be.

Évfolyam: 6.

2. Témakör: Térorientációs gyakorlatok		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Játékos feladatok.	Tűz-víz játék.	A megtalálás helyének pontos meghatározása.	Téri relációkat többféleképpen fogalmazzon meg.
Helymeghatározások.	Tárgy elrejtése, megtalálása.	Csere, helycsere alkalmazása.	Helymeghatározásokat különböző pontokhoz viszonyítva végezzen.
Tájékozódás 4x4-es táblázatban.	Egyszerű ábrák rajzolása a megfelelő helyre.	Oszlopok, sorok számozása, önálló munka, önálló, ellenőrzés.	A szabályt értse meg, a „táblázatot” önállóan töltsse ki!
Megfigyelések az utcán.	Térbeli helyzetek megfigyelése, megfogalmazása.	<i>Vízszintes és függőleges feliratok</i>	Függőlegesen írt feliratot ismerjen fel, olvasson össze.

Évfolyam: 6.

6. Témakör: Betűtanítás (d, j, n, h, sz, r, g, ny)		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Új betű ismertetése.	Betű kiemelése, hangoztatása, írása, olvasása, kapcsolása.	Kétjegyű mássalhangzó	Ismerje fel és készségszinten alkalmazza a tanult betűket.
Játék a betűkkel.	Anagramma kirakása (retek, teker keret stb..) valamennyi változat leírása emlékezetből.	Törd a fejed! Ki tud többet? vetélkedő	A gondolkodás, a fejtörők megoldása, szabadidő-tevékenységként épüljön be a tevékenységei közé.
Szótagok, szavak kirakása.	Szógyűjtés az új szavakkal, kirakásuk, másolásuk.	Azonos szótaggal kezdődő szavak gyűjtése, értelmezése	A gyakorlás során fejlődjön kitartása, önfegyelme, feladattartása.
Hiányzó betűk, szótagok pótlása.	Hiányzó betűk pótlása, beillesztése, betűk cseréje.	Hiány, pótlás, csere, kihagyás	Munkájában, teljesítményében legyen igényes.
Nevek, mondatkezdő betűk jelölése.	Nagybetűk keresése újságban, könyvben. Városok nevének gyűjtése a térképről.	<i>Tulajdonnevek írásának szabályai</i>	Érdeklődjön környezetére iránt, tegyen önálló „felfedezéseket” a térképen!
Mondatvégi írásjel: !	Felkiáltójel alkalmazása, írása.	Különböző érzelmek megfigyelése képen. „Miért?” (szomorú, sír, vidám, nevet stb.)	Képes legyen konkrét kérdésre egy szavas adekvát választ adni.

Évfolyam: 6.

7. Témakör: Olvasás		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Rövid mondatok olvasása, értelmezése.	Kérdések feltevése egymásnak az olvasmánnyal kapcsolatban.	Múlt-, jelen- és jövő-idejű cselekvések.	Rövid mondat önállóan olvasson, értelmezzen.
Eseményképek sorba rendezése, magyarázása.	Cselekvések megnevezése, időrendjük megállapítása.	Előbb, később.	Képsorról összefüggő mondatokat alkosson.
Tárgy-kép-szó egymáshoz rendelése.	Egyeztetések a tanterem tárgyaival, tárgy- és szóképekkel.	Hely, helyszín (Válaszok „hol?” kérdésre, helymeghatározások szóvégződések (helyragok).	Képes legyen önálló munkára, reális önértékelésre.
Összetett mondatok befejezése „pedig”, „de”, „mert”, kötőszavak után.	Hibás állítások javítása félmondatok értelmes összeillesztése.	<i>Ok, előzmény, következmény.</i>	Ismerjen fel összefüggéseket, ok-okozati viszonyt.
Feliratok olvasása az utcán.	Ismert utcanevek, üzletek, középületek nevének olvasása.	<i>Középületek, funkciójuk nyitás-zárás időpontjai.</i>	Ismerje fel a rendőrség, az orvosi rendelő épületét.

Évfolyam: 6.

8. Témakör: Írás		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Betűírás vonalrendszerbe.	Betűformák gyakorlása.	Betűk, szavak, sorok távolsága	Törekedjen rendezett füzetre, javuló betűformákkal.
Puzzle kirakása.	Elemek egyenkénti megfigyelése, beillesztése önállóan.	<i>Szabályos, szabálytalan formák</i>	Feladatmegoldás során legyen türelmes, kitartó.
Mondatkezdő betűk jelölése.	Mondat hangsúlyozása megfelelő írásjel alkalmazása.	Mondat eleje, vége jelölésének szabályai	Képes legyen rövid szövegből egy-egy mondat kiemelésére, értelmezésére.
Rövid mondatok másolása.	Könyvben bejelölt mondat kikeresése, másolása.	Se több, se kevesebb!	Az utasításokat pontosan kövesse. Néhány mondatot másoljon hiba nélkül.
Rövid olvasmány olvasása, értelmezése.	Több mondatos olvasmány váltott olvasása.	Tartalom, szereplők	Kérdések segítségével mondja el az olvasmány tartalmát.

Évfolyam: 6.

9. Témakör: Értő olvasás		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Rövid történet olvasása, értelmezése.	Történet olvasása, értelmezése mondatonként és egészében.	Rákérdezésre részletek felidézése. (Miért? Hogyan? Mikor? stb.)	Az események összefüggéseit értse meg, saját szavaival adja vissza.
Utcai feliratok, eligazító táblák.	Séta közben feliratok, plakátok, hirdetések olvasása.	<i>Termékek, események, időpontok.</i>	A feliratokat kis segítséggel értelmezze.
Információk, hirdetések.	Árukatalógus nézegetése, olvasgatása termékek csoportosítása. Árak összehasonlítása.	Olcsó, drága.	Árufajták értékét hasonlítsa össze segítséggel.
Ételreceptek.	Zacskós leves készítése a leírt útmutató alapján, az útmutatóban leírtak betartása.	Főzési idő, forrás, keverés, lassú tűzön.	Receptből alapanyagokat, mennyiségeket rákérdezésre emeljen ki, nevezzen meg.

Évfolyam: 7.

Cél: Az olvasás és írás minden területén az önállóság fokozása.

Az olvasás, mint információs eszköz spontán felhasználása a gyakorlatban.

Önálló eligazodás írásos anyagokban (telefonkönyv, tv-újág, naptár stb.).

Feladatok: A betűkészlet további növelése, a helyes kihallás, kiejtés és leírás folyamatos gyakorlása.

Rövid mondatok önálló olvasása, értelmezése.

Nyelvi játékok, rejtvények, személyre szabott feladatok a tanulók különböző szintjének megfelelően.

A kulturált kommunikáció minden formájának gyakorlása különböző élethelyzetekben.

A rendezett külalakú, olvasható írás tempójának folyamatos gyorsítása.

Elvárt teljesítmény: Az összes betűt ismerje fel, rövid mondatokat olvasson ki, értelmezzen.

Írásban feltett kérdésekre önálló, adekvát választ adjon írásban.

A különböző betűalakokat, írásmódokat, rövidítéseket, közismert idegen helyesírású szavakat ismerje fel és megfelelően használja.

A helyesírás elemi szabályait tartsa be.

Értékelés: 1-5 érdemjeggyel a kommunikációs készség, a környezet felé irányuló érdeklődés, a szövegértés, és az íráskészség terén megmutatkozó jártasság és a P.A.C. mérőeszkővel mért objektív eredmények alapján.

Tankönyvek, taneszközök: Tankönyvek, könyvek, munkafüzetek, rejtvényfüzetek, a környezetben fellelhető reklám- és tájékoztató kiadványok.

Évfolyam: 7.

1. Témakör: Beszédfejlesztés		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Beszédtechnika javítása.	Udvariassági formulák gyakorlása.	<i>Üdvözlés, búcsúzás, megszólítás, kérés.</i>	Az udvariassági formulák épüljenek be spontán beszédébe.
Mesefilm nézése videóról.	Történet felidézése, néhány mondatos összefoglalása írásban.	<i>Vázlat, lényeges, mellékes részek.</i>	A történet elmondásakor az időrendiséget tartsa be.
Mondatok tartalmi bővítése.	Tömondat bővítése jelzőkkel, határozókkal. A megnövekedett mondat visszamondása.	Ellentétes értelmű jelző-párok, mondatalkotás.	Képes legyen kérdéseket feltenni, párbeszédben aktívan részt venni.
Személyi adatok gyakorlása.	Űrlapra személyi adatok beírása.	Űrlap kérdései.	Személyes adatait önállóan mondja el, segítséggel írja le.

Évfolyam: 7.

2. Témakör: Térorientációs gyakorlatok		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Térbeli relációk szóban, írásban.	Írásban közölt utasítás követése.	Levél, feladó, címzett.	Képes legyen írásbeli feladat néma olvasására, megértésére, teljesítésére.
Olvasás föntről lefelé.	Függőleges feliratok keresése, olvasása az utcán.	Üzletek, <i>árúkeszletük.</i>	Képes legyen szavakat, feliratokat felismerni olvasni függőleges irányban is.
ABC sorrend.	Lapozgatás a telefonkönyvben.	Információk a telefonkönyvben.	Neveket az abc sorrend figyelembevételével, tudatosan keressen ki a telefonkönyvből.
Különböző testhelyzetek szóbeli utasításra (bemutatás nélkül).	Testrészek megnevezése, utasításra különböző testhelyzetek felvétele.	Orvosi vizsgálat, panaszok, néhány gyakori betegség neve.	Külső-belső testrészeit ismerje, panaszait képes legyen megfogalmazni, előadni.

Évfolyam: 7.

6. Témakör: Betűtanítás (cs, gy, zs, ty, ly, x, y, w)		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Új betű ismertetése, kapcsolása.	Betű leválasztása, hangoztatása, írásának gyakorlása. Összeolvasás.	Betűk helye a teljes ABC-ben	Tudjon három nevet önállóan ABC sorrendbe rakni.
Hiányzó betűk pótlása.	Hiányzó kettős betűk szó elején, közepén, végén.	Különböző betűtípusok, írásmódok.	Képes legyen egyszerű szavak analizálására, betű hiányának érzékelésére, pótlására.
Szavak kirakása, másolása.	Tematikus szógyűjtés az új betűkkel.	Szókincs-bővítés különböző témákban.	Fedezze fel a hibát hibásan kirakott szóban.
Játék a betűkkel.	Szólánc (cipő/ősz/száj/játék/kanál stb.) leírása közösen.	Gyűjtőfogalmak, alárendelt fogalmak párosítása.	Önállóan írjon szavakat szókezdő kettős betűvel is.

Évfolyam: 7.

7. Témakör: Olvasás		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Olvasmány olvasása tankönyvből.	Olvasmány folyamatos végigolvasása.	Írásjelek figyelembevétele, hangsúlyozás, kiejtés.	Egyszerű szöveget gördülékenyen olvasson.
Nehéz szavak kiolvasása.	Hosszú, összetett, mássalhangzó-torlódásos és ismeretlen szavak kiolvasása, elemzése.	Szótagolás, elemzés, összetett szó elemei, ismeretlen szavak magyarázata.	Hosszabb szó egészét pontosan olvassa ki.
Néma olvasás.	Szavak néma olvasása, megjegyzése.	Felsorolásból meghatározott elemek hangos olvasása (pl. állatok közül csak a négylábúak).	A feladat értse meg, az olvasási tevékenység váljon számára megszokottá.
Versek, énekek tanulása.	Versek, énekek olvasása megtanulása írott szövegből.	Vers, rím, ritmus,	Verseket, dalokat pontosan, értelmesen hangsúlyozva adjon elő.

Évfolyam: 7.

8. Témakör: Írás		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Betűírás füzetbe, vonalközbe.	Új betűk írása szóköz betartásával, elhelyezésük segédvonal nélküli vonalközbe.	Betűméret, -típus	Állandóan törekedjen betűformáinak, füzete rendezett külalakjának javítására.
Hosszú mássalhangzók.	Kettőzött mássalhangzós szavak gyűjtése, írása.	Kettőzött mássalhangzó, helyesírás, elválasztás	A kihangsúlyozott hosszú mássalhangzós szavakat spontán helyesen írja le.
Kettős betűk gyakorlása.	Meghatározott kettős betűt tartalmazó szavak keresése, másolása hosszabb szövegből.	Új szavak magyarázata, mondatokba foglalása	Egyben lediktált rövid mondatot önállóan írjon le.
Üdvözlőlap írása.	Üdvözlőlapok nézegetése, saját üdvözlőlap tervezése.	Üdvözlőlap szövege különböző alkalmakra	Üdvözlőlapot kiválasztott minta alapján önállóan írjon meg.
zs és sz differenciálása.	Diktált szavak írása „zs” és „sz” oszlopba.	<i>Idegen eredetű szavak</i>	A kettős betűket biztos alkalmazza.

Évfolyam: 7.

9. Témakör: Értő olvasás		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Rövid hírek, események olvasása újságból.	Olvasottak megbeszélése.	<i>Ok, okozat, előzmény, következmény, eredmény</i>	Képaláírásokat önállóan olvasson, értelmezzen.
Hiányzó betűk pótlása szavakban.	Hiányos szavakba különböző betűk beillesztése.	Szavak értelmének megváltoztatása 1-1 betű cseréjével.	Értse meg a pontosság jelentőségét az olvasás és írása során.
Igék keresése szövegben, igeidők értelmezése.	Igék átírása múlt, jelen és jövő időbe.	<i>Mondatok áttevése múlt-, jelen és jövő időbe.</i>	Gondolatát, véleményét meghatározott témában segítség nélkül írja le.
Feladatok írásban.	Írásbeli utasítások néma teljesítése.	Kérés, utasítás, parancs.	Képes legyen az írást, mint kommunikációs eszközt értelmezni, alkalmazni.

Évfolyam: 8.

Cél: Érdeklődés, az ismeretek megszerzésére irányuló spontán törekvés kialakítása, elősegítése.
Értő olvasás készségének megszerzése, tovább fejlesztése, spontán alkalmazása a mindennapi életben.
Az olvasás és az írás, mint információs eszköz beépítése a tanuló eszköztárába.
Az íráskészség spontán alkalmazása.

Feladatok: Néma olvasás, szöveg értelmezése, tartalom megfogalmazása, lényeg kiemelése, elmondása.
A kommunikációs készség fejlesztése a beszédkészség, az írás és az olvasás terén.
Szó- és betűrejtvények, szórakoztató feladatok, keresztrejtvény megfejtése.
Írásban adott utasítások elvégzése, írásbeli kérdésekre válaszok önálló megfogalmazása, leírása, önálló levélírás, űrlap kitöltése személyi adatokkal.

Elvárt teljesítmény: Legyen képes a mindennapi életben adódó olvasási feladatok önálló megoldására.
Néhány mondatos levelet – értékelhető tartalommal – önállóan írjon meg.
A helyesírás elemi szabályait tartsa be, az írásjeleket helyes használja, törekedjen a rendezett külalakra.
Az olvasás épüljön be a spontán szabadidő-tevékenységek sorába.

Értékelés: Az egyéni adottságok figyelembe vételével az értő olvasás, és az olvasható és értelmezhető, önálló írás terén nyújtott teljesítmény, és a P.A.C. mérőeszkővel mért objektív eredmények alapján 1-5 érdemjeggyel.

Tankönyv, tananyag: Tankönyvek, munkafüzetek, rejtvényújságok, albumok, könyvek és a környezetben fellelhető minden írásos anyag.

Évfolyam: 8.

1. Témakör: <i>Beszédfejlesztés</i>		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Beszédtechnika javítása.	Spontán beszélgetés aktuális témákról.	Viselkedési szabályok megfogalmazása.	Az alapvető erkölcsi szabályokat megértve és belátva tartsa be.
Személyi adatok gyakorlása.	Űrlap kitöltése személyi adatokkal. Személyi okmányok rendeltetése, megóvása.	<i>Csalás, hamisítás.</i>	Legfontosabb személyi adatait ismerje, űrlapra megfelelő helyre segítséggel írja be.
Mondatok tartalmi bővítése.	Mondatalkotás, mondatok bővítése. Megfelelő egyszavas válasz a mondatból Mikor? Hogyan? Kivel? Miért? stb. kérdésekre.	Mondatrész, jelentés, kérdés, válasz.	Spontán beszéde legyen tudatos, a lényeges és lényegtelen elemeket különböztesse meg.
TV-nézés.	Magazin-jellegű műsor megnézése, megbeszélése.	<i>A látottak felidézése, ok-okozati összefüggések feltárása.</i>	A megbeszélésen aktívan vegyen részt, alkosson ítéletet a műsor szereplőivel kapcsolatban.

Évfolyam: 8.

2. Témakör: Térorientációs gyakorlatok		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tanult téri helyzetek gyakorlása.	Játékos feladatok: egyidejűleg több tárgy elrejtése különböző helyekre, üzenet eljuttatása az iskola teljes területén.	Üzenet, feladó, címzett, kézbesítés.	Fokozott önállóságot mutasson a téri helyzetek alkalmazása során.
Tájékozódás alaprajzon nagy léptékű térképen (az iskola környéke). Magyarország térkép, tájegységek megnevezése.	Iskola alaprajza, bejárása, környező utcák térképen. Időjárás jelentés megfigyelése a tv-ben.	Útvonal, tömegközlekedés. <i>Égtájak</i> , tájegységek szomszédos országok.	Alaprajzba rajzolt és valóságos útvonalat egyeztessen, tudatosítson. Magyarország főbb tájait mutassa meg a térképen.
Földgömb tanulmányozása.	Földgömb nézegetése, olvasgatása.	Óceánok, tengerek, földrészek, országok.	Találja meg Magyarországot, nevezze meg szomszédait Európa térképén.
Videózás: egzotikus tájak, országok.	Különböző országok zászlóinak rajzolása.	<i>Jelképek</i> (zászló, címer) szerepe. Nemzeti ünnepek.	„Mit tudsz Magyarországról?” A megszerzett ismereteket néhány mondatban önállóan fogalmazza meg.

Évfolyam: 8.

6. Témakör: Betûtanítás (nagybetûk tanítása)		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Nagybetûk ismertetése, egyeztetése kicsikkel.	Nagybetûk, írása vonalközbe.	Tulajdonnevek, köznevek.	Gyakrabban használt tulajdonneveket spontán helyesen (nagybetûvel) írja.
Nagybetûk gyakorlása.	Írás számítógépbén.	Fontosabb billentyûk.	A számítógépet fegyelmekkel, figyelmesen és kímélõen használja.
Tulajdonnevek írása, olvasása.	Város- személy- utca- és intézmény-nevek másolása térképrõl, telefonkönyv-bõl.	Tájegységek, <i>megye</i> , város, község, hegy, tó, folyó.	Nagyobb, nevezetesebb helyeket kevés segítséggel találjon meg a térképen.
Játék a betûkkel.	„szópóker”(4. betû: á, az 1.:k, a 2.:a, a3.:b, az 5.:t. stb.) közös fejtörõ játék.	Törd a fejed! Rejtvények, találós kérdések.	1-2 próbajáték után képes legyen versenyben részt venni a szabályok megértésével, betartásával.

Évfolyam: 8.

7. Témakör: Olvasás		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mondatok olvasása, értelmezése.	Hiányos mondatok olvasása, befejezése kép alapján.	Kérdőszavak a hiányzó mondatrészekre.	Képes legyen kérdő mondat önálló megfogalmazására.
Néma olvasás.	Némán elolvasott kérdésre hangos válasz.	Válasz alapján következtetés a kérdésre.	Aktívan vegyen részt közös feladatmegoldásban.
Tájékoztató szöveg olvasása.	Élelmiszerek csomagolásán olvasható szöveg elolvasása, értelmezése.	Friss, romlandó, <i>szavatossági idő</i> .	Az olvasott információt értse meg, a felhasználás során tudatosan alkalmazza.
Eligazodás a gyermeklexikonban.	Ablak-zsiráf címszavainak olvasása, megbeszélése.	Miből készült? Mire való? (Ismert tárgy címszó-szerű leírása.)	Fogalmazzon meg önállóan kérdéseket.

Évfolyam: 8.

8. Témakör: Írás		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Nagybetűk írása sorközbe.	Kicsihez megfelelő nagybetű párosítása.	Mondat, cím, kezdőbetű.	Kis- és nagybetűket egyeztessen.
Nevek másolása naptárból.	Kinek van névnapja... ? (dátumok alapján név keresése, másolása).	Naptár beosztása, tavaly, idén, jövőre.	Képes legyen eligazodni a naptárban és a megfelelő nevet helyesen leírni.
Szó kiemelése nagybetűvel.	Plakát készítése, egyes szavak csupa nagybetűs írása.	<i>Lényeges-lényegtelen</i> esemény, időpont, színhely.	Tervezzen plakátot, ismerje fel és emelje ki (nagybetűvel) a fontos információkat.
Nagybetűs feliratok megfigyelése utcán.	Nagybetűs információs táblák készítése (KIJÁRAT, ZÁRVA, 8.CSOPORT stb.).	Utcai feliratok, információk „megfejtése”.	Az olvasott információt önállóan olvassa, értelmezze, alkalmazza.
Tulajdonnevek felismerése, nagybetűs írása.	Diktált szavak között illetve szövegben tulajdonnév önálló felismerése, írása.	Nagybetűvel írandó szavak köre.	A tulajdonneveket spontán ismerje fel, írja nagybetűvel tollbamondás során.

Évfolyam: 8.

9. Témakör: Értő olvasás		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Meseolvasás.	Mese közös olvasása, dramatizálása.	Szereplők, külső és <i>belső tulajdonságok</i> .	Aktívan vegyen részt dramatizált mese egybefüggő eljátszásában.
Újságotlás.	Rövid híradások, értelmezésük.	Külföldi, belföldi hírek, közlemények.	Rövid híreket mondjon el néhány szóban.
Tv híradó megnézése. Látottak visszakerdezése.	A hírek végighallgatása csendben, felidézése, ellenörzés, kiegészítés videóval.	Az ország tájai.	Képes legyen a híreket és személyes élményeit összekapcsolni hasonló helyszín, események, illetve körülmények felidézésével.
Közkeletű idegen szavak kiolvasása.	Idegen nyelvű műsorok nézése a TV-ben. Idegen szavak keresése, magyarázata (Pepsi Cola, HBO, Corvin stb.).	Magyar, külföldi, anyanyelv, idegen nyelv.	Közkeletű idegen szavakat ismerjen fel, helyesen ejtsen ki.

MATEMATIKA**Számolás-mérés előkészítése****Évfolyam: 1-2.****Cél**

A számolás és mérés elsajátításához szükséges alapkészségek fejlesztése; érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodási készség fejlesztése, a környezet megismerése során tudatos tevékenységek végzése.

Feladatok

A környezet iránti érdeklődés felkeltése, fenntartása. Egyszerű utasítások megértésének, követésének megalapozása. A harmonikus személyiségfejlődés feltételeinek megteremtése. A csoportba való beilleszkedés elősegítése, megfelelő motiválással az együttműködés biztosítása. A viselkedés elemi normáinak elfogadása, a feladatokhoz való pozitív hozzáállás, feladattudat kialakítása.

Elvárt teljesítmény

A viselkedés elemi normáit tartsa be. Aktívan vegyen részt a közös tevékenységekben, feladatokban. A felnőtt irányítását fogadja el, az elvárásoknak igyekezzon megfelelni. Alakuljon ki elemi szintű feladattudata. Mutasson pozitív tendenciát az alapkészségek fejlődésében.

Értékelés

Folyamatos értékelés a tevékenységek végzése során.

Szöveges értékelés és minősítés a tanuló egyéni képességeinek, hozzáállásának, a fejlődési tendenciájának és a P.A.C. mérőeszközzel mért teljesítménynek figyelembevételével.

A tanterv teljesítéséhez javasolt órakeret

Évfolyam	1.	2.
Heti óraszám	2	2
Éves óraszám	74	74

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	1.	2.
1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	25	25
2. Tájékozódás térben és időben	25	25
3. Mennyiségek felismerése, viszonyítások	24	24

Évfolyam: 1.

Cél: A számolás-méréshez szükséges alapkészségek (érzékelés, észlelés, figyelem, gondolkodás) fejlesztése. A közös munka feltételeinek (az irányítás elfogadása, együttműködés tanárral, társakkal) megteremtése.

Feladat: A tantárgy elsajátításához szükséges alapkészségek kialakítása, érdeklődés felkeltése. Egyszerű utasítások megértésének, követésének, a feladatokhoz való pozitív hozzáállásának kialakítása. A csoportba való beilleszkedés elősegítése, a közösségben való viselkedés alapvető normáinak elfogadtatása. Megfelelő motiválással az együttműködés biztosítása.

Elvárt teljesítmény: A foglalkozás során legyen együttműködő, érdeklődő, irányított csoportos tevékenységbe bevonható.

Ismerje az alapvető tér- és időbeli relációkat, és azokat (segítséggel) helyesen alkalmazza.

Ismerje meg a tárgyak alapvető mennyiségi és formai tulajdonságait.

A megszerzett tapasztalatokat, ismereteket képes legyen (segítséggel) használni.

Értékelés: Szóbeli értékelés az egyéni képességek figyelembevételével a hozzáállás, együttműködő készség és a P.A.C. mérőeszközzel mért teljesítmény alapján.

Évfolyam: 1.

1. Témakör: <i>Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól</i>		Óraszám: 25	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tárgyak kiterjedése	Tárgyak méretének megtapasztalása végigsimítás (szekrény), kézbe vétele (labda) tenyérbe tartása (apróbb játéktárgy) segítségével	Minden tevékenység beszéddel kísérve nagy-kicsi hosszú-rövid <i>magas-alacsony</i>	A foglalkozásokon aktívan vegyen részt.
Formai tulajdonságaik	Tapasztalatok szerzése hosszú és rövid, magas és alacsony stb. tulajdonságokat illetően Hasonló tárgyak keresése válogatott készletből (könyv, autó, baba stb.) tárgyak felismerése, párosítása tárgyképekkel (kocka, labda, maci)	könyv, autó, baba, kocka, maci gurítsd! dobd! kérem! tessék!	közös tevékenység során fogadja el az irányítást.
Érzékelési gyakorlatok	Jellegzetes tárgyak kitapogatása zsákban Labda gurítása, kocka csúsztatása Vegyes halmazból minta alapján egy-egy tárgy kiválasztása Gyors és lassú járás, mozdulatok utánzása Kemény-puha, meleg-hideg tárgyak kitapintása, azonosítása igen – nem jelzése szóval, vagy fejmozdulattal	gyors, lassú, kemény, kemény, puha, hideg, meleg	A foglalkozásokon legyen együttműködő, kommunikatív.

Évfolyam: 1.

2. Témakör: <i>Tájékozódás térben és időben</i>		Óraszám: 25	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Térorientációs gyakorlatok	Tanterem, folyosó, előtér bejárása kézen fogva Beszéddel kísérvé (előre megyünk, befordulunk, megkerüljük a...) Járás, futás, mászás meghatározott irányba Átmászás padon, asztal alatt, asztalok között Hozd ide...! Vidd oda...! Tedd bele...	Erre, arra Ide, oda Előre, hátra, <i>oldalra</i> Felfelé, lefelé	Megfelelő irányítással, segítségnyújtással igyekezzen a feladatokat végrehajtani.
Időbeli tájékozódás	Mozdulatok utánzása beszéddel kísérvé (felemeljük, előrenyújtjuk, hátrateszük a kezünket Mondókák, dalok mozdulatokkal kísérvé Labda gurítása, dobása meghatározott irányba Ritmikus mondókák, dalok tapssal kísérvé Ritmikus dobolás lábbal, kézzel, „hangszerrel” Jövő – jelen - múlt érzékeltetése cselekvésekkel (várat fogunk építeni, egymásra fogjuk rakni a kockákat. – Várat építünk...- Kész a vár, megépítettük . Éjszaka – nappal tevékenységek valóságban és képekkel illusztrálva. Reggeli, ebéd, vacsora, „a baba egy napja” (napirend nagy vonalakban)	Lépés, ütés, taps Várj! Most! Majd! <i>Kész!</i> Éjszaka, nappal Reggeli, ebéd, vacsora	Közös foglalkozásokon, aktívan vegyen részt, figyeljen társaira is.

Évfolyam: 1.

3. Témakör: <i>Mennyiségek felismerése, viszonyítások</i>		Óraszám: 24	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Cselekvések mennyiségekkel Halmazok létrehozása, megváltoztatása	Sok elemet tartalmazó halmazok érzékelése dobozban, ládában, kosárban, kiborítása, sok a földön, semmi a kosárban. Visszarakása után semmi a földön, sok a kosárban. Egyforma edényekben „sok”, „kevés” és „semmi” létrehozása, hangoztatás, együtt mondás, ismétlés, kiválasztás, átrakás, újra kiválasztás, hangoztatás sok, kevés, és semmi halmazok létrehozása különböző tárgyakkal, pohárban szörppel, telefirkált, majdnem üres és üres lappal stb. sok-kevés - semmi halmazok létrehozása segítséggel, majd önállóan. „Tegyél bele sokat!,...keveset!, Ne legyen benne semmi!” Egyenként csökkentve a halmazt sokból kevés lesz, majd semmi és fordítva negyedik edény beállításával a „nagyon sok”, a „legtöbb” halmaz létrehozása. Különböző halmazok létrehozása táblai firkával, papíron rajzzal, ujjfestéssel, nyomdázással.	Sok, kevés, semmi, Tegyél bele! Vegyél ki! Önts ki mindet! <i>Még, több</i> <i>Elég!</i> Válaszd ki! <i>Üres, teli</i> Nagyon sok <i>Legtöbb</i>	Képes legyen közös, egyirányú cselekvés tanárral, társakkal. Bemutatás, közös kezdés után a feladatot önállóan végezze. Saját szintjén szívesen firkáljon a táblán, papíron. Az egyszerű utasításokat értse meg, tartsa be. Figyelmét néhány percig irányítani tudja a feladatra.

Évfolyam: 2.

Cél: A számolás-méréshez szükséges alapkészségek, az észlelés, figyelem, utánzókézség fejlesztésével, a személyi és tárgyi környezet egyre alaposabb megismerése.

Feladat: A közösségbe való beilleszkedés, a csoportmunkában való aktív részvétel elősegítése.
A tárgyak alapvető méretbeli és formai tulajdonságainak bemutatása, megismertetése.
Alapvető mennyiségfogalom kialakítása, a különbségek, változások érzékeltetése.
Az irányított, tudatos cselekvés, feladattudat alapjainak lerakása.

Elvárt teljesítmény: A foglalkozás során legyen együttműködő, érdeklődő, csoportos tevékenységben aktívan vegyen részt.
Érzékelje a tárgyak alapvető formai tulajdonságait, szín, forma és méret szerint (segítséggel) differenciáljon.
Az alapvető tér-, időbeli és mennyiségi relációkat növekvő önállósággal alkalmazza.
Az irányított, közös megismerő tevékenység során társait magatartásával ne zavarja.

Értékelés: Szóbeli értékelés egyéni adottságok figyelembevételével a közösségbe való beilleszkedés, együttműködés.
A közös munkában való aktív részvétel és a P.A.C mérőeszkővel mért teljesítmény alapján.

Évfolyam: 2.

1. Témakör: <i>Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól</i>		Óraszám: 25	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kicsi, kisebb nagy, nagyobb, ugyanakkora	Azonos jellegű tárgyakból sor kirakása kicsi-nagyobb, legnagyobb; nagy- kisebb-legkisebb sor kirakása önállóan, kifejezések hangoztatása. Ugyanakkora keresése, összehasonlítása „Add oda x-nek a legkisebbet, ... a legnagyobbat!” Táblai rajzon, képen legkisebb, legnagyobb kiválasztása. Sok kockából nagy várat építünk, kevésből kicsit. Stb.	kicsi-nagy <i>kisebb-nagyobb</i> <i>legkisebb-legnagyobb</i> <i>ugyanakkora</i>	Segítséggel differenciáljon 3 méret között
Kerek, szögletes	Kerek- és szögletes tárgyak szétválogatása, megfigyelése, kézbe véve, a különbség érzékelése. (gurul, mert kerek, nem gurul, mert szögletes)	kerek, <i>szögletes</i>	Irányítással válogasson szét kerek és szögletes tárgyakat
Piros-kék-sárga zöld-fehér-fekete	Színek megnevezése egyenként, hasonló színű tárgyak keresése, külön padokon gyűjtése „tedd a pirosak közé! hozd ide egy kék ceruzát!” „Kin van piros póló, kék zokni” stb. Naponta más-más színnel firkálás, rajzolás, színezés.	színek nevei	
Érzékelési gyakorlatok	Zsákból kicsi, nagy, szögletes, kerek tárgyak kiválasztása. Énekek, mondókák gyorsan és lassan, hangosan és halkán, piros jelzésre fölállni!, zöldre leülni! Nagymozgások utánzása egyidejűleg, utólag.	gyors, lassú hangos, halk	Közös énekben, játékban aktívan vegyen részt

Évfolyam: 2.

2. Témakör: <i>Tájékozódás térben és időben</i>		Óraszám: 25	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Térorientációs gyakorlatok mellett, előtt, mögött, rá, alá	<p>Soralkotás egymás mellett, egymás előtt (mögött) Add tovább a macit! „Cseréljen helyet x y-nal!. Tedd a macit az asztal alá, a székre!” stb. „Utánozd a képet!”(maci az asztal alatt) táblára rajzolt asztalnál a mágneses maci elhelyezése Ugyanaz feladatlapon, önállóan. Rajzolás csak a papírra rajzolt asztal alá!</p> <p>Tapsolás, kopogás lassan, gyorsan. Mondókák, dalok ritmuskísérettel. Ritmusra lépés. Mozgásos feladatok késleltetett indulással (feladat bemutatása, majd: várj! vigyázz, kész, rajt! - ra indulás.)</p>	<p>sorban, mellett, előtt, mögött</p> <p>alatt, alá</p> <p>lassan, gyorsan egyszerre</p> <p>most, majd utána, előtte</p>	<p>Értse meg és végezze (segítséggel) a sorbaállási-helycserés- és helyváltoztatásos feladatokat,</p> <p>Értse meg, és alkalmazkodjon a „várj!, majd!, most!” vezényszavakhoz.</p>
Időbeli tájékozódás	<p>Igeidők gyakorlása; reggeliztünk, átöltöztünk, most játszunk, majd ebédelünk, hazamegyünk stb. iskolai napirend vázlatos összeállítása: reggeli után játék, utána ebéd, utána pihenés, utána játék, utána indulás haza.</p>		<p>Egyszerű, konkrét kérdésekre válaszolva használja helyesen az igeidőket.</p>

Évfolyam: 2.

3. Témakör: <i>Mennyiségek felismerése, viszonyítások</i>		Óraszám: 24	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Cselekvések mennyiségekkel	Halmazok létrehozása különböző szempontok szerint (fajta, szín, méret stb.) nagyon különböző elem-számú halmazok összehasonlítása sok-kevés. A „sok” csökkentése részletekben, „már kevesebb...már csak kevés...elfogyott, már nincs”. Táblán 2 almafára sok alma rajzolása, egyikről az almák letörlése egyenként (egyre kevesebb) „melyik almafán van több?...melyiken kevesebb?” Ismerkedés a relációs jellel (a kiskacsa jobbra-balra fordul, mindig a több felé) 3-3-nál leállunk merre forduljon?” almák párosítása. (Minden tevékenység kommentárral kísérve!)	sok, kevés <i>több, kevesebb, elfogyott</i>	Egyszerű feladatok során végezzen önálló, célirányos tevékenységet. Feladattudat csírái jelenjenek meg tevékenysége során Legyen képes többet, kevesebbet önállóan, ugyanannyit segítséggel felismerni, jelezni.
Mennyiségek összehasonlítása	Ugyanannyi megállapítása, hangoztatása Tapsolj ugyanennyit (max. 3-at) különálló két lapon almafára sok, illetve kevés alma rajzolása, a kettő összehasonlítása 2-2 számkép-kártyán több-kevesebb megállapítása, hangoztatása „emeld fel, amelyiken több van, tedd a padba, amelyiken kevesebb van, tedd a hátad mögé, amelyiken több van!” stb.	<i>ugyanannyi</i>	

Számolás-mérés**Évfolyam: 3-8.****Cél**

A környezet iránti érdeklődést felkelteni, az ismeretek megszerzésére irányuló spontán törekvést kialakítani. Alapvető tájékozódást kifejleszteni térben és időben.

Mennyiség- és számfogalmat kialakítani, alapműveleteket végeztetni fejben és írásban.

A gondolkodási funkciókat fejleszteni, logikai összefüggések felismerése révén az ismereteket gyakorlatban alkalmazni.

Feladat

Tér- és időbeli tájékozódás kialakítása, gyakorlása.

Mennyiségfogalom, számfogalom kialakítása, mennyiségek, számjegyek felismerése, összehasonlítása, megváltoztatása, műveletek végzése.

Szöveges feladatok értelmezése, a lépések felállítása, logikai összefüggésének felismerése.

Mérések különböző mértékegységekkel, fajtáik, léptékük, gyakorlati alkalmazásuk megismerése.

A pénzzel kapcsolatos elemi ismeretek megszerzése, pénzermék, bankjegyek felismerése, értékük, nagyságrendbeli különbségek felismerése, a mindennapi életben történő alkalmazásának gyakorlása segítséggel.

Elvárt teljesítmény

Szerezze meg képességei szerint a megfelelő tér- és időbeli tájékozottságot, kompetenciát.

Legyen képes mennyiségek becslésére, mérésére, összehasonlítására, alapműveletek elvégzésére, ellenőrzésére számok kiolvasására, értékük megállapítására.

100-as körben ismerje a pénzt, végezzen váltásokat segítséggel. Vásároljon önállóan hozzávetőleg kiszámolt összeggel.

Legyen tisztában különböző jövedelmek, áruk árának nagyságrendjével, végezzen összehasonlításokat, becsléseket segítséggel.

Értékelés

Folyamatos szóbeli értékelés, évente állapotfelmérés P.A.C. mérőeszközzel. A félévi érdemjegy és az év végi osztályzat (1-5) kiegészítése szóbeli tájékoztatással.

Az értékelés a tanuló teljesítménye alapján a fogyatékoság mértékének és a fejlődés tendenciájának figyelembe vételével történik.

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraterv

Évfolyam	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	1	4	3	3	2	2
Éves óraszám	37	148	111	111	74	74

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1. Elemi tapasztalatok a tárgyak kiterjedéséről, formai tulajdonságairól	5	25	5	10	-	-
2. Térbeli tájékozódás	5	25	5	5	5	5
3. Időbeli tájékozódás	5	5	10	20	5	5
4. Mennyiségek felismerése, viszonyítások mennyiségekkel végzett műveletek	17	75	51	41	24	24
5. Mértékegységek, méretek, pénz	-	-	10	10	25	25
6. Problémamegoldás	5	18	30	25	15	15

Évfolyam: 3.

Cél: A számolás-méréshez szükséges alapkészségek (érzékelés, észlelés, figyelem, gondolkodás) fejlesztése. A közös munka feltételeinek megteremtése (az irányítás elfogadása, együttműködés tanárral, társakkal).

Feladat: A tantárgy elsajátításához szükséges alapkészségek kialakítása, érdeklődés felkeltése. Egyszerű utasítások megértésének, követésének, a feladatokhoz való pozitív hozzáállásának kialakítása. A csoportba való beilleszkedés elősegítése, a közösségben való viselkedés alapvető normáinak elfogadtatása. Megfelelő motiválással az együttműködés biztosítása.

Elvárt teljesítmény: A foglalkozás során legyen együttműködő, érdeklődő, irányított csoportos tevékenységbe bevonható.

Ismerje az alapvető tér- és időbeli relációkat, és azokat (segítséggel) helyesen alkalmazza.

Ismerje meg a tárgyak alapvető mennyiségi és formai tulajdonságait.

A megszerzett tapasztalatokat, ismereteket képes legyen (segítséggel) használni.

Értékelés: Szóbeli értékelés az egyéni képességek figyelembevételével a hozzáállás, együttműködő készség és a P.A.C. mérőeszkővel mért teljesítmény alapján.

Évfolyam: 3.

1. Témakör: <i>Elemi tapasztalatok a tárgyak kiterjedéséről, formai tulajdonságairól</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kicsi, nagy, Ugyanakkora	Tárgyak összehasonlítása, megkülönböztetése, tárgyképek válogatása, rendezése, párosítása.	kisebb, nagyobb, ugyanakkora	Végezzen megkülönböztetéseket méret alapján.
Rövid, hosszú Egyforma, hosszú	Megfigyelések, összehasonlítások, egyenlővé tétel kiegészítéssel, lerövidítéssel.	rövid, hosszú, rövidebb-hosszabb	Végezzen megkülönböztetéseket hosszúság alapján
Vékony, vastag	Megfigyelések tárgyakon, (látás, tapintás) egyeztetés, sorba rakás.	vékonyabb, vastagabb, válogatás, kiválasztás	Különbözőségeket észleljen, fogalmazzon meg (1-1 jellemző különbözősége esetén)
Kerek, Szögletes, Kocka, gömb Tevékenységek Logikai játékkal	Válogatás tárgyak között, különböző formák összehasonlítása, tapintás, gurítás, egyeztetés tárgyképpel. Elemek válogatása különböző szempontok szerint. Formaegyeztetés, különbségek, egyezések megfogalmazása. Minta után egyszerű alakzatok kirakása előrajzolt sablonokba a megfelelő elem illesztése.	gömb, gömbölyű, kerek, szögletes méret, szín, forma fogalma	Ismerjen fel hasonlóságot, azonosságot, különbözőséget. Megadott 3 jellemző alapján találja meg a megfelelő elemet

Évfolyam: 3.

2. Témakör: <i>Térbeli tájékozódás</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Alatta, fölötte, előtte, mellette, mögötte	Játékos gyakorlatok, helyzetek létrehozása, megváltoztatása, egyéni feladatok a tanterem tárgyaival.	hely- és irány meghatározások (alá, elé, fölé stb.)	Játékos szituációban térbeli viszonyokat ismerjen fel, fogalmazzon meg.
Közel, távol, fokozatokkal	Nagymozgásos feladatok a szabadban, gurítás, dobás távolságának összehasonlítása.	<i>okozatok távol, távolabb, legtávolabb</i> stb.	A tanult fogalmakat önállóan alkalmazza.
Elöl, hátul, középen	Soralkotás tanulókkal, játékokkal, változtatás utasítás szerint.	előre, hátra, <i>középre</i>	Helymeghatározásokat értsen meg, és érthetően fogalmazzon meg.
Eleje, közepe, vége	Fogalmak gyakorlása tárgyakon (könyv, kifli, gyöngysor jelölés feladatlapon).	közép meghatározása <i>hosszában, széltében</i>	Különböző típusú „hibákat” fedezzen fel, jelezzen és javítson feladatlapon.

Évfolyam: 3.

3. Témakör: <i>Időbeli tájékozódás</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Volt, van, lesz	Spontán beszélgetés, élmények, tervek megfogalmazása múlt, jelen és jövő idejű igékkel.	<i>volt, van, lesz, most, majd</i>	Helyes igeidőket tudatosan használjon spontán beszéde során.
Napirend	Napi tevékenységek felsorolása segítséggel eseményképek helyes sorrendbe rakása.	<i>napszakok</i> nevei	Képes legyen különböző napszakokhoz jellemző tevékenységeket rendelni.
Életkor fogalma	Tevékenységek elhelyezése időben (fogmosás, kézmosás, átöltözés stb.).	előtte, utána, közben	Viszonyításokat helyesen, tudatosan alkalmazzon.
Évszakok	Képek nézegetése (különböző életkorú szereplők) öregek, fiatalok, gyerekek a családban. Élmények felidézése képek segítségével különböző évszakokból. Évszakok váltakozásáról tábló készítése	<i>nagyon régen, nagyon soká</i> időjárással kapcsolatos szavak, kifejezések (<i>fagy, hőség, vihar, köd</i> stb.)	Alapvető fogalmakat értsen meg, tegyen fel spontán kérdéseket a beszélgetés során. Az évszakok körforgását értse meg, szóban és szimbólumokkal rendezze sorba.

Évfolyam: 3.

4. Témakör: <i>Mennyiségek felismerése, viszonyítások műveletek mennyiségekkel, számjegyek írása</i>		Óraszám: 17	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Sok, kevés, semmi Több, kevesebb, Ugyanannyi 1, 2, 3 számjegy ismertetése, írása Mennyiségek létrehozása	Halmazok létrehozása, tárgyak csoportosítása különböző szempontok szerint. Relációs jelek alkalmazása, mennyiségek átalakítása, azonos halmazok létrehozása mechanikus számlálás ötös körben. Számlálási gyakorlatok, pótlás, hozzáadás, elvétel, tárgyakkal, feladatlapon, mennyiségek kirakása, számjegy hozzárendelése, vázolása, írása, gyakorlása. Számok gyakorlati alkalmazása, számlálás személyekkel, tárgyakkal, meghatározott számú cselekvés (taps, ugrás, lépés stb.). Mennyiségek kiegészítése tárgyakkal, rajzzal, számjegyek sorba rakása, számjegyek keresése a környezetben. Önálló írásos feladatmegoldások 3-as körben.	sok, több, kevés, <i>kevesebb</i> , semmi, <i>egyenlő</i> „Tegyél hozzá!”, „Vegyél el!” „Tedd egyenlővé!”, 1 és egyes, 2 és kettes stb. különbsége <i>növekvő, csökkenő sor,</i> <i>számkép, számjegy</i> <i>hármassor, kettes sor,</i> <i>ritmikus sor</i>	Feladatait figyelmesen, pontosan hajtja végre. Értse meg a hozzáadás- elvétel, bővítés - csökkentés logikáját. Ismerje fel, és felismerhetően írja a tanult számjegyeket. Képes legyen az 1 2 3 számjegy, számkép és mennyiség felismerésére, egyeztetésére.
Mennyiség, szám- kép, számjegy egyeztetés		<i>kettesével, párosával,</i> <i>hármassával,</i> <i>sorszámnevek</i>	Egyszerűbb feladatok során ismereteit önállóan alkalmazza.

Évfolyam: 3.

6. Témakör: <i>Probléma megoldás</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Figyelem fejlesztő gyakorlatok	Soralkotás játékokkal, „mi tûnt el?”, „mi változott?” Melyik a „kakukktójás?” Tárgyak felismerése körülrás alapján Hasonló ábrákon különbségek felfedezése	<i>különbözõ, hasonló, ugyanolyan</i>	A feladatok megoldása során tanúsítson igyekezetet, önállóságot, kitartó figyelmet.
Emlékezet fejlesztő játékok	Különbözõ ábrákon azonos elemek felfedezése	<i>hiba, hibátlan, sorrend</i>	Egyénre szabott (2-5 elembõl álló) feladatot pontosan hajtson végre.
Ok-okozati összefüggések	Meghatározott játék kikapogtatása zsákban Egyénre szabott összetett feladatok végrehajtása	<i>hasonló-, ellentétes jelentésû szavak</i>	Egyszerû összefüggéseket ismerjen fel, fogalmazzon meg.
Növekvõ, csökkenõ számú halmazok	Cselekvések, késleltetett utánzása Képolvasás során megfigyelt kép utólagos felelevenítése Ellentét-párok gyûjtése (kicsi, sötét, hideg, stb.) Válaszok egyszerû „miért...?”, „mit csinálunk, ha ..?” kérdésekre Elmesélt történetben „hibák” felfedezése Mitõl lesz több (kevesebb) gyerek az osztályban? víz a pohárban?, pénz az erszényben?...stb.	<i>sok, rengeteg, kevés, alig</i>	A növekedés és csökkenés fogalmát értse meg, spontán beszédében megfelelően alkalmazza.

Évfolyam: 4.

Cél: A tárgyak kiterjedéséről, formai tulajdonságairól szerzett ismeretek bővítése.
Az időfogalmak és azzal kapcsolatos kifejezések bővítése helyes használatuk.
A balról jobbra haladási irány automatizmusának kialakítása.
Mennyiségek megváltoztatása, (növelés, csökkentés) logikájának megértése.

Feladat: Tárgyak összehasonlítása különböző jellemzőik alapján (méret, szín, forma).
A tárgyak formájára, helyére vonatkozó viszonyszavak körének bővítése.
Napirend összeállítása, az események egymásutániségének időbeli sorrendjének érzékelése.
Térorientációs gyakorlatok a teremben, iskolában és iskolán kívül.
Számjegy-számkép-tárgykép azonosítások a számfogalom megerősítésére.

Elvárt teljesítmény: Alakuljon ki biztos számfogalma, tárgyakat megbízhatóan számláljon meg 5-ös körben.
Eseményképek segítségével állítson össze (kommentárral) napirendet.
Alkosson sort különböző tárgyakkal (balról jobbra), jelölje a sor elejét, végét, közepét.
Mennyiségi átalakításokat 5-ös körben önállóan végezzen.

Értékelés: Szóbeli értékelés és 1-5-ig érdemjeggyel a munkához való hozzáállás, a képességekhez mért eredmény és a P.A.C. mérőeszközzel mért teljesítmény alapján. Tankönyvek, feladatlapok, taneszközök, játékszerek, logikai készlet.

Évfolyam: 4.

1. Témakör: <i>Elemi tapasztalatok a tárgyak kiterjedéséről, formai tulajdonságairól</i>		Óraszám: 25	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kicsi, nagy ugyanakkora	Tárgyak, képek egyeztetése, differenciálása, egyeztetése egyre kisebb különbségekkel.	<i>méret-meghatározások</i> ici - pici-től az óriási - ig	Nagyság szerinti képes legyen önállóan differenciálni.
Rövid- hosszú egyenlő hosszú	Becslés, ellenőrzés a környezet tárgyain Pontok összekötése feladatlapon, gyöngyfűzés. Távolságok „lemérése” pálcikával	<i>viszonylagosság a tárgyak kiterjedésében, távolságában,</i>	A méret alapján történő differenciálás eredményét önállóan fogalmazza meg.
Vékony, vastag egyenlő vastagságú	Megfigyelések tárgyakon (ceruza, ruha, fonal, fatörzs, cipőtalp stb.) differenciálás feladatlapon, ábrázolás rajzban, gyurmával.	ellentét meghatározása ellentétes fogalmak	Ellentét-párokat ismerjen fel, felismeréseit a beszéd során alkalmazza helyesen.
Keskeny, széles egyenlő szélességű	Környezeti példák keresése (szalag, csík, út, keréknyom stb.) ábrázolás rajzzal, festéssel, vágással.	hasonló és egyforma közti különbség	A tanult kifejezések, fogalmak épüljenek be szókincsébe. Tárgyakat jellemezzon

1. Témakör: <i>Elemi tapasztalatok a tárgyak kiterjedéséről, formai tulajdonságairól</i>		Óraszám: 25	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Méret összetevői	Méret megállapítása különböző összetevők alapján. rizs töltögetése különböző formájú edényekbe (hosszú, vékony, lapos, széles stb. edényekbe, dobozokba).	<i>mérés, méret</i>	minél több adattal (rövid, vastag világossárga ceruza).

Évfolyam: 4.

2. Témakör: <i>Térbeli tájékozódás</i>		Óraszám: 25	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Alá, fölé, mellé elé, mögé térben és vízszintes síkban	Cselekvések helyváltoztatással, tárgyakkal, utasítások követése, megfogalmazása, egymás hibáinak észlelése, javítása feladatlapon megadott helyek megjelölése kép kiegészítése rajzzal, beragasztott ábrával	alá, fölé, elé, mögé, közé stb.	A viszony-szavakat helyesen alkalmazza a spontán beszédben.
Fenn-lenn, fel-le	Írányok gyakorlása nagymozgásokkal, teremben végzett cselekvésekkel, átültetése vízszintes síkba, feladatlapon meghatározott helyek megtalálása	<i>nyíl, irány</i>	A balról jobbra és fentről le irány váljon számára automatikussá a különböző tevékenységek során.
Bal-jobb, balra-jobbra	Bal-jobb gyakorlása nagymozgásokkal, táblánál végzett feladatokkal, eligazodás feladatlapon nyíllal jelölt irányok megértése, betartása	<i>balról jobbra, bal, jobb tikörkép</i>	Soralkotás, írás során a balról jobbra irányt spontán alkalmazza.
Hely- meghatározások	Eligazodás 3x3-as négyzethálóban meghat. (bal felső, jobb középső stb.) hely megtalálása, ill. jelölt hely megnevezése Írányjelző nyilak megfigyelése az utcán	<i>függőleges, vízszintes, sor, oszlop</i>	A négy fő irányt értse meg, megbízhatóan, spontán alkalmazza.

Évfolyam: 4

3. Témakör: <i>Időbeli tájékozódás</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Múlt, jelen, jövő	Közös iskolai élmények elhelyezése az időben beszélgetés, fényképek nézegetése.	<i>tavaly, tavaly előtt</i>	Egy-egy régebbi eseményt önállóan fogalmazzon meg, meséljen el.
Napirend	Napi események közös felidézése, eseményképek önálló sorba rakása, egy-egy „eltűnt” kép megnevezése.	<i>alatt, közben (időhatározói értelemben)</i>	Rendszeres napi tevékenységeket képes legyen elhelyezni az időben.
Napszakok	Maci egy napja. Egész napi tevékenységek lejátszása, időpontok megnevezése.	<i>hajnal, éjszaka, kora délután</i> aktuális köszönések	A napszakok neveit alkalmazza helyesen a spontán beszédben.
Hét napjai	Napok sorrendjének gyakorlása, munkanapok, pihenőnapok megnevezése, naptárban piros betűs napok keresése.	<i>hétköznap, munkanap, pihenőnap ünnepnap hétvége, vakáció, tábor, időjárás</i>	Az aktuális napot, a tegnapi és holnapi napot kis segítséggel határozza meg.
Évszakok, hónapok	Naptár nézegetése, tabló készítése évszakokkal, hónapokkal. Ünnepek, születésnapok elhelyezése időben. Beszélgetés az évszakokról, jellemzőikről jellegzetes képek nézegetése, válogatása.	időegységek nevei <i>másodperctől az évtizedig</i>	Az évszakok sorrendjét, jellemzőit ismerje, a hónapokat segítséggel sorolja el.

Évfolyam: 4.

4. Témakör: Mennyiségek felismerése, viszonyítások mennyiségekkel végzett műveletek		Óraszám: 75	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Sok, kevés, semmi több, kevesebb ugyanannyi	Összehasonlítás, viszonyítás, növelés, elvétel, becslés gyakorlása határozatlan halmazokkal apró sütemény, drázsé stb. „igazságos” elosztása Poharakba azonos mennyiségek töltése, tévesztések kiigazítása.	<i>körülbelül, pontosan annyi</i>	Képes legyen hozzávetőleg helyes becslésre, mennyiségek reális megítélésére
Számkör bővítés 5-ig	Mechanikus számlálással halmazok létrehozása (5 elemig) Számképre meghatározott mennyiségű korong helyezése (hiány, felesleg jelzése, a megfelelő mennyiség megállapítása. Meghatározott mennyiség létrehozása elvétellel, hozzáadással. Számjegy írása, keresése, nyomtatványokban. Számjegy, számkép, mennyiség azonosítása.	<i>emelkedő sorrend szám-szomszédok</i>	Alakuljon ki számfogalma
Műveletek 5-ös körben	5 bontása tárgyakkal, 5 ujjal, kétféle színezéssel, részbeni elrejtéssel, 5 létrehozása pótlással, hozzáadással.	<i>páros, páratlan számok</i>	Mennyiséget mechanikusan számláljon 5-ig.
0 fogalma, írása	0 fogalma, létrehozása tárgyakkal, cselekvésekkel illetve cselekvések hiányával.	<i>nulla, semmi, volt, nincs fogy, elfogy, üres</i>	Értse meg a 0 fogalmát, építse be szókincsébe.

Évfolyam: 4.

6. Témakör: <i>Probléma megoldás</i>		Óraszám: 18	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Figyelem fejlesztő gyakorlatok	Felsorolásból (számsor, napok) kihagyott illetve „becsempészett” idegen elem észlelése, jelzése Vegyes halmazban (játékok, képek) kisebb-nagyobb változtatások, hiányok észlelése Vegyes halmaz elemeinek csoportosítása különböző szempontok szerint Hasonló képek között kisebb eltérések észlelése. Memória-játék	<i>Gyűjtőfogalmak:</i> edények, írószerek, tisztaságszerek	Hibákat, hiányokat észlelje, jelezze. Jól ismert környezeti tárgyakat képes legyen fogalom alá rendelni.
Tevékenységek logikai játékkal	Elemek táblázatba helyezése színek (oszlopok) és formák (sorok) szerint Gyorsasági verseny: a három jellemző közül (méret, szín vagy forma), <u>csak</u> a kért adat közlése Logikai hibák felfedezése rövid történetben hibák megbeszélése, javítása	oszlop, sor, <i>bal-, jobb-, felső- és alsó szomszéd</i>	Elemeket képes legyen a megfelelő oszlop és sor által kijelölt helyre helyezni.
Gondolkodásfejlesztő gyakorlatok	Igen eltérő jellegű „villámkérdések”-re gyors egyszavas válaszok (milyen színű a fű? Hány lába van a gólyának? Miből isszuk a kávé? stb.)	méret, szín, forma	Képes legyen gyorsan váltani a különböző témakörök között.

Évfolyam: 5.

Cél: Tárgyak, síkidomok differenciálása, összehasonlítása, különbségek megfogalmazása. Időfogalmakkal kapcsolatos kifejezések bővítése. Számkörbővítés 10-ig. Műveleti jelek használata fokozódó önállósággal. Mennyiségekkel végzett tevékenységek során a logikai összefüggések megértése.

Feladatok: Tárgyak, síkidomok összehasonlítása, a különbségek megfogalmazása. Időfogalmak, körének bővítése, használatának gyakorlása. Mennyiségekkel végzett tudatos tevékenységek, megfogalmazásuk, példák felírása, Számjegy-számkép-mennyiség azonosítása, számfogalom megerősítése.

Elvárt teljesítmény: Alakuljon ki biztos számfogalma, megbízhatóan számláljon 10-es körben. Eseményképeket (ötnél többet) rendezzen sorba, számozzon be, néhány szóval kommentáljon. Biztosan igazodjon el sorok és vonalak között.

Értékelés: Szóbeli értékeléssel kiegészített érdemjegy illetve osztályzat a munkához való hozzáállás, a képességekhez mért eredmény és a P.A.C. mérőeszközzel mért teljesítmény alapján.

Tankönyvek, taneszközök: A környezet személyei, tárgyai, számolási segédeszközök, számkártyák, feladatlapok, munkafüzet, tankönyvek.

Évfolyam: 5.

1. Témakör: <i>Elemi tapasztalatok a tárgyak kiterjedéséről, formai tulajdonságairól</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Formai tulajdonságok bővítése	Nagy-kicsi, vékony-vastag, lapos - mély-magas stb. fokozatai, összehasonlítások, párosítások, sorozatok létrehozása, különbségek érzékelhető ábrázolása rajzban, vágásban, gyurmázásban	<i>alap- közép- és felső- fokú melléknevek</i>	Különbségeket észleljen, megfelelő kifejezéssel jellemezze a tárgyakat.
Síkidomok körének bővítése	Bonyolultabb formák egyeztetése, jellemzőik, felismerésük körülírás alapján, felismerhető másolásuk ábrában „rejtett” formák felfedezése	<i>szabályos, szabálytalan, félkör, körcikk körív csillag, kereszt</i>	Minta után formákat felismerhetően másoljon.
Mértani testek körének bővítése	Kocka, gömb, téglatest, henger, kúp megfigyelése Jellemzőik megfogalmazása. Felismerésük tapintással, hasonló formák keresése a környezetben	<i>kúp, henger, téglatest</i>	Tanult formákat ismerjen fel, differenciáljon, nevezzen meg.

Évfolyam: 5.

2 Témakör: <i>Térbeli tájékozódás</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tárgyak pontos helymeghatározása	Helyzetek felismerése, létrehozása, egyeztetése megfogalmazása. Utasítások pontos követése, valós helyzet felismerése, ábrázolása síkban. Egyénre szabott feladatsorok önálló végrehajtása egymás teljesítményének ellenőrzése, javítása.	lenn, fenn, <i>közel, távol</i> stb. és fokozott alakjai	A feladatokat pontosan, tudatosan hajtsa végre.
Tájékozódás a tanterem alaprajzán	Tanterem bejárása, követése alaprajzon. Berendezési tárgyak egyeztetése. Valóságos helyek jelölése alaprajzon és viszont.	<i>alaprajz, felülnézet</i>	Értse meg az alaprajz lényegét, saját helyét találja meg a tanterem alaprajzán.
Ismerkedés a térképpel	Megfigyelések az iskola környékének térképén séták alkalmával látottak felidézése. Környező utcák, terek megkeresése a térképen.	<i>térkép, méret, arány, kicsinyítés, nagyítás, irány</i>	Ismerje meg a térkép lényegét, funkcióját.

Évfolyam: 5.

3. Témakör: <i>Időbeli tájékozódás</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Eligazodás a naptárban	Egy lapos naptáron hónapok megszámlálása. Hetek, napok sokaságának érzékelése. Évszakok bejelölése, hónapok besorolása. Napok változásában a 7-es ritmus megfigyelése. Hónapok sorrendje, nevezetes dátumok megkeresése. Ünnepek neve, jellege, szimbólumai.	<i>1 hét, 1 hónap, 1 év múlva 1 héttel ez előtt</i>	Legyen tisztában a naptár funkciójával, beosztásával, „haladási irányával” (tárgynaphoz viszonyított múlt és jövő).
Életkor	Saját életkor, kisebb, nagyobb testvérek, szülők nagyszülők életkora. Képen szereplők életkorának becslése. Óvodások, szakiskolások tevékenységének megfigyelése, összehasonlítása.	ünnepi köszönések, köszöntések életkorok megnevezése újszülöttől idős korig	Találja meg a nagyobb ünnepeket a naptárban segítséggel Ismerje saját életkorát. Az életkorral kapcsolatos fogalmakat, kifejezéseket adekvátan alkalmazza.
Óra	Óra számlapjának tanulmányozása, kis- és nagy- mutató funkciója, járásának iránya Fél-, negyed óra érzékeltetése, mutatók állásai különböző óraállások berajzolása „számlapra” 1 nap=2x12 óra érzékelése reggeli, esti időpontok, digitális óra számlapjának jelzései.	<i>negyed óra, fél óra x perc múlva, x perccel múlt</i>	Ismerje az óra járásának irányát. Biztosan különböztessen meg dél előtti és dél utáni időpontokat.

Évfolyam: 5.

4. Témakör: <i>Mennyiségek felismerése, viszonyítások, mennyiségekkel végzett műveletek</i>		Óraszám: 51	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mennyiségek meghatározása összehasonlítása	Számlálás hozzáadással és elvétellel oda-vissza Mennyiségek összehasonlítása. Relációs jelek Mennyiségek kisebbités, növelése, bontása koronggal, áthelyezéssel, elrejtéssel.	<i>Növekedés, csökkenés</i>	Megbízhatóan ismerje a számsort, (0-10), értse meg a növelés és csökkentés folyamatát, eredményét.
Számkör bővítés 10-ig számjegyek írása	Mennyiségek növelése egyesével, tárgyakkal, korongokkal, feladatlapon. Számkép kirakása számjegyek ismertetése egyeztetése számképpel Mennyiséggel, számjegyek írása, sorba rakása számegyenes készítése, beszámozása 10-ig.	<i>Számjegy és mennyiség összefüggése</i>	A számjegyeket megbízhatóan ismerje fel, és felismerhetően írja.
Műveletek	Műveleti jelek ismertetése, gyakorlása, összeadások, kivonások, pótlások, bontások Műveletek végzése segédeszközökkel és fejben egyszerű szöveges feladatokkal (volt 3 cukrom, 1-et megettem, mennyi maradt?) A művelet megtervezésének, leírásának, kiszámolásának és az eredmény megfogalmazásának gyakorlása Műveletek írása diktálás után	<i>meg, plusz ból, mínusz összeg marad eredmény</i>	Irányítással, segédeszközökkel egyszerű műveleteket végezzen el, írásban elvégzett műveleteket olvasson fel.

Évfolyam: 5.

5. Témakör: <i>Mértékegységek, méretek, pénz</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Hosszúság mérése	Vonalzó beosztása, cm fogalma, mérések a környezet tárgyait. Meghatározott méretű vonalak rajzolása. Egyenes beosztása 2, 3 stb. cm-enként, hossz becslése, ellenőrzése. Méter - cm aránya. Becslés, mérés mérőszalaggal a teremben.	<i>méter, cm. Fél, másfél hosszúság, szélesség, mélység, magasság</i>	Értse meg a nagyságrendbeli különbséget m és cm között. Végezzen hozzávetőleg reális becslést 10 cm-en belül
Súly mérése	Kg fogalma, kg-os csomagolású élelmiszerek súlyának érzékelése, feliratuk elolvasása, mérés hozzáadással (1, 2, 3, 4, 5 kg). dkg, g. a megemlítés szintjén, nagyságrendi különbség. érezkelése (liszt, fűszer, gyógyszer mérése). Vásárlás zöldségboltban, közértben. Árjegyzékben kg keresése. Saját súly mérése személymérlegen, becslés, összehasonlítás.	<i>kiló, fél kiló, negyed kiló, kilogramm, deka, gramm</i>	Értse meg a dkg és kg közti nagyságrendbeli különbséget Differenciáljon nehezebb, ill. könnyebb súlyt (min. 1/2 kg-os különbség esetén)
Pénz	Pénzermék (1, 2, 5, 10 forintos) értéke, értékük egymáshoz viszonyítása, pénzermék váltása, meghatározott összeg kiszámolása 10-es körben.	1 forintos, kettes, ötös, tízes. <i>Darabszám és érték fogalmának, viszonyának tisztázása</i>	Értse meg a pénzermék egymáshoz viszonyított értékét, a darabszám és az érték különbözőségét.

Évfolyam: 5.

6. Témakör: <i>Probléma megoldás</i>		Óraszám: 30	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Gondolkodás-fejlesztés	Szétszórt számjegyek összekötése növekvő illetve csökkenő sorrendben. Körök kiegészítése kör alakú tárgyakká önálló ötletek alapján. 8, 9 és 10 négyzetből álló különböző formájú alakzatok méretének összehasonlítása, ellenőrzése	<i>növekvő, csökkenő sorrend,</i>	Feladatait végezze egyre nagyobb önállósággal.
Figyelem fejlesztő játékok	Rajzos és szóbeli „kakukktojás” feladatok Puzzle kirakása, lottószelvény 90 száma közül minden 3., 4., vagy x. szám jelölése Társasjátékok dobókockával, dominózás.	<i>tő- és sorszámnevek fogalmának tisztázása</i>	Tudja figyelmét néhány percen keresztül a feladatra összpontosítani.
Logikai feladatok	Ok-okozati összefüggések felismerése, megfogalmazása eseményképpel kapcsolatban. Mi történik, ha...(túl sokat eszel?, nem kötöd be a cipőfűződet stb.) „Mit csinál a gép?” jellegű feladatok (minden számhoz hozzáad 2-t, vagy elvesz 1-et stb.), szabály megállapítása. Gondoltam egy számot...	<i>véletlen szabály</i>	Ismerjen fel direkt összefüggéseket. Rávezetéssel állapítsa meg a sorozat szabályát.

Évfolyam: 6.

Cél: Időfogalmak további bővítése, kifejezések pontosítása.
Térbeli tájékozódás kiterjesztése; alaprajz, térkép fogalmának megismertetése.
Műveletek egyre önállóbb végzése egyre kevesebb segédeszközzel.

Feladatok: Időbeli fogalmak összehasonlítása, tájékozódás a naptárban.
Alaprajz, térkép használatának gyakorlása közvetlen tapasztalatok segítségével.
Elemi számolási feladatok gyakorlása.
Számjegyek pontos írása, feladatok önálló írása, műveleti jelek értelmezése, használata.
Szöveges feladatok felállításának logikájának megértése, gyakorlása.

Elvárt teljesítmény: Az időbeli fogalmakat alkalmazza helyes a spontán beszédben.
Ismerje fel Budapest és Magyarország térképét, az irányokat, égtájakat határozza meg.
Műveleteket önállóan végezzen 10-es körön belül.
Logikus gondolkodást igénylő feladatok iránt érdeklődő, pozitív hozzáállást mutasson.

Értékelés: 1-5 érdemjeggyel, illetve osztályzattal és szóbeli értékeléssel a tanuló képességeihez viszonyított eredmény, és a P.A.C. mérőeszközzel mért teljesítmény alapján.

Tankönyvek, taneszközök: A környezet személyei, tárgyai, számolási segédeszközök, számkártyák, feladatlapok, munkafüzet, tankönyvek.

Évfolyam: 6.

1. Témakör: <i>Elemi tapasztalatok a tárgyak kiterjedéséről, formai tulajdonságairól</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Méret, arányok	Hibás rajzon aránytalanságok felfedezése, javítása. Ember rajzolása 3 méretben Különböző méretű körök egymásra ragasztása csökkenő sorrendben	<u>túl</u> sok, <u>túl</u> rövid stb.	Munkavégzés során legyen figyelmes, érzékelje és fogalmazza meg az aránytalanságokat.
Tevékenységek logikai játék elemeivel	Talpán és csúcsán álló háromszögekből ritmikus sor kirakása ragasztása, rajzolása Elemek formájának és méretének megállapítása tapintással. Logikai játék sorozatban 1 + elem észlelése	<i>oldalak, csúcsok, egyenes és görbe vonalak</i>	Megfigyelései legyenek pontosak, feladatát végezze önállóan.
Különböző formák létrehozása	Négyzet alakú papírból egyre kisebb háromszögek, téglalapok hajtogatása minta után Gyurmából kerek és szögletes formák alakítása, gyurmába lenyomatok készítése	<i>lenyomat, az eredeti tárgy fordítottja</i>	Tevékenységét végezze tudatosan, pontosan, a méreteket, formákat egyeztesse.

Évfolyam: 6.

2. Témakör: <i>Térbeli tájékozódás</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tédirányok	Bal- jobb gyakorlása egymás mögött és egymással szemben. Tükrözés ábrázolása rajzban	bal, jobb, <i>tükörkép</i>	A bal és jobb irányt készség-szinten különböztesse meg.
Tédirányok megfigyelése az utcán	Helymeghatározások 5x5-ös négyzethálón (ház) sorok (emelet) és oszlopok (lakás) alapján Megfigyelések az utcán jobbra, balra kanyarodás haladási irány, jobbra tartás, innenső oldal, túloldal	<i>emelet, földszint, sor, oszlop, középső, utolsó előtti innenső- és túloldal, haladási irány,</i> <i>külső, belső kerületek, főútvonalak, mellékutcák, terek</i>	Képes legyen oszlopok és sorok egyidejű figyelembevételére Figyelmesen közlekedjen az utcán, fedezze fel a tanult ismeretek gyakorlati előfordulását.
Ismerkedés Budapest térképével	A Duna, a budai és pesti oldal, az ismert főútvonalak „bejárása” a térképen A Duna folyásiránya, jobb- és bal part, belváros, külső kerületek		Ismerje fel a hasonlóságot az alaprajz és a térkép között.

Évfolyam: 6.

3. Témakör: <i>Időbeli tájékozódás</i>		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Események Időbeli sorrendje	Személyes élmény mozzanatainak időrendi sorrendbe állítása (vásárlás, kirándulás, orvosi vizsgálat stb.) hibás sorrend javítása, indoklása eseménykép sorrendbe állítása	<i>előbb, később, után, közben, alatt</i>	Tartson élménybeszámolót 5-6 helyes sorrendben elmondott eseménnyel
Az óra	Az óra számlapjának tanulmányozása. A kis- és nagymutató járása. Számok kiolvasása Az óramutatók állása egész órákor.	<i>másodperc rövidítés ó. p. mp.</i>	A bepontosított számlapra írja be helyesen a számokat. Ismerje fel az egész órákat Saját életkorát,

3. Témakör: Időbeli tájékozódás		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Naptár	<p>Nevezetes időpontok (tanítás kezdete, reggeli, ebéd, szakkör stb.) beállítása az órán másodpercmutató megfigyelése, egy percig tartó cselekvés (kar felemelése)</p> <p>Naptár beosztása, hónapok nevei, sorrendjük, számozásuk. Születési dátumok életkor, legidősebb, legfiatalabb a csoportban</p>	nemzeti ünnepek családi ünnepek iskolai szünetek	születésnapját pontosan nevezze meg.

Évfolyam: 6.

4. Témakör: Mennyiségek felismerése, viszonyítások, mennyiségekkel végzett műveletek		Óraszám: 41	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mennyiségek meghatározása, átalakítása	Számlálás 10-es körben tárgyakon, ujjakon, számegyenesen, fejben oda-vissza egyesével, kettesével nagy számú elemből 3, 4, stb. elemből álló részhalmazok létrehozása. 10 bontása segédeszközökkel és fejben. Összeadások, kivonások segédeszközzel és anélkül, feladatok írása diktálásra, önállóan.	<i>aláhúzás, bekarikázás, áthúzás, jelölés, javítás</i>	A feladatok végrehajtása során egyre kevesebb segítséget igényeljen.
Páros és páratlan számok	Páros számok fogalma, halmaz felezése, harmadolása. Maradék fogalma.	páros, páratlan, maradék	Ismerje fel a páros és páratlan mennyiségeket
Sorszámnevek	Sorszámnevek jelölése. Feladatok sorszámnevek alkalmazásával tárgyakon (hozd ide az ötödiket!) és feladatlapon (karikázd be a 4.-et, húzd alá a 7.-et, stb.).	előlről, hátulról, középről, két <i>széléről</i>	A sorszámneveket helyesen alkalmazza spontán tevékenysége során.

Évfolyam: 6.

5. Témakör: <i>Mértékegységek, mérések, pénz</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Hosszmértékek bővítése	Mérések a teremben (cm) és a folyosón (m) becslés, ellenőrzés. Km fogalma, nagyságrendjének érzékelése (séta). Összeadások, kivonások hosszsmértékekkel.	hosszúság, magasság, távolság	Legyen képes a mértékegységek nagyságrendjének helyes megválasztására, pontos mérésre (cm).
Súly mérés mértékegységek bővítése	g, dkg, kg nagyságrendjének érzékelése élelmiszerek mérésével. Csomagolt áruk súlyának leolvasása, ellenőrzése.	<i>g, dkg, kg. rövidítés súly, tömeg</i>	Értse meg a nagyságrendbeli különbséget a mértékegységek között.
Térfogat mérése, mértékegységei	l, dl nagyságrendjének érzékelése. Élelmiszerek csomagolásán l, dl felirat értelmezése. Mérések folyadékokkal. Számolási feladatok különböző mértékegységekkel.	<i>liter, deciliter, deci fél liter</i>	
Hőmérséklet	Hőmérséklet fogalma, mérése, hőmérő működése, leolvasása.	<i>0 fok, negatív hőmérséklet fagypon</i>	Értelmezze a hallott meteorológiai jelentéseket.
A pénz	Pénzermék felismerése, értékük viszonyítása. Számolási feladatok pénzermék felhasználásával. Szöveges feladatok.	érme, bankjegy, érték	Képes legyen a számtani műveleteket a pénz területén alkalmazni.

Évfolyam: 6.

6. Témakör: <i>Probléma megoldás</i>		Óraszám: 25	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Számok a mindennapi életben	Mértékegységek helyes használat, hibás alkalmazás javítása. Vásárlás közértben, zöldségesnél különböző tevékenységek időtartamának becslése, ellenőrzése (ebéd, séta stb.)	különböző mértékegységek	Segítséggel igazodjon el a leggyakoribb mértékegységek használatában.
Megfigyelések az utcán	Házaszámok növekedése, csökkenése, páros és páratlan oldal. Jelzőtáblák, útbaigazító jelzések kirakatnézés, árak, (akciós ár, negatív szám).	páros oldal, páratlan oldal <i>olcsó, drága, akció</i>	Érdeklődő hozzáállással, kérdések spontán megfogalmazásával tudatosan gyűjtsön információkat a séták során.
Logikai játékok	Tetrisz elemekkel négyzet kitöltése ritmikus sor folytatása rajzban. Növekvő, csökkenő számsor folytatása Egyszerű kérdésekre (ki? hol? mikor? miért?... egy szavas adekvát válaszok.	<i>személy, helyszín, időpont és kérdőszavai</i>	Képes legyen viszonylag tartós figyelemkoncentrációra, kitartó feladatvégzésre.
Figyelemfejlesztő játékok	Memória játék, puzzle, pótlások ritmikus sorban, Számsorban, egyénre szabott feladatsor végzése, ellenőrzése, javítása.	<i>oda illik, sorrend</i>	Megfelelő önfegyessel, toleranciával viszonyuljon társai sikereihez, saját (esetleges) kudarcaihoz.

Évfolyam: 7.

Cél: Időbeli tájékozódás további fejlesztése, időegységek megismerése, összehasonlítása (órától az évig).
Térbeli tájékozódás fokozása, önálló eligazodás térképen.
Számkör bővítés 20-ig. Többlépcsős műveletek megértése, felállítása, összefüggések megértése.
Szöveges feladatok során logikai összefüggések önálló felismerése.

Feladatok: Naptárban, újságban időpontok keresése, összehasonlítása.
Térképen ismert útvonalak, helyszínek megkeresése.
Műveletek végzése 10-es átlépéssel, helyiérték fogalmának megértése, gyakorlása.

Elvárt teljesítmény: A logikai gondolkodás elvárható szintjén az összefüggéseket keresse, ismerje fel, fogalmazza meg.
Idő- és térbeli tájékozódási készségét spontán alkalmazza a gyakorlatban.
Elemi számolási feladatokat egyre magasabb szinten, egyre nagyobb önállósággal oldjon meg.

Értékelés: 1-5 érdemjeggyel, illetve osztályzattal a képességekhez mért eredmény és a P.A.C. mérőeszközzel mért teljesítmény alapján.

Tankönyvek, taneszközök: A környezet személyei, tárgyai, számolási segédeszközök, számkártyák, feladatlapok, munkafüzet, tankönyvek.

Évfolyam: 7.

2. Témakör: Térbeli tájékozódás		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tájékozódás a közvetlen környezetben	Az iskolaépület leírása, (méret, szintek, ablakok, bejáratok). Táblára rajzolt vázlatba az emeleti helyiségek bejelölése. Az általunk használt helyiségek megközelítési útvonala. „Levelek” eljuttatása iskolán belül a megadott helyiségekbe. Környező utcák, középületek, parkok, séták tapasztalatainak felidézése. Budapest térképének nézegetése, iskolánk, lakóhelyünk megkeresése. Az otthon és az iskola közti útvonal „bejárása”	<i>alagsor, földszint, emelet, padlás, jobbra, balra, szemben. hátunk mögött, kanyar, előtér, aula</i>	Tudjon lényeges információkat megfigyelni, összegyűjteni és összefüggően elmondani.
Ismerkedés tágabb környezetünkkel	Magyarország térképének tanulmányozása. A négy égtáj megnevezése, felírása, gyakorlása. Földgömb nézegetése,	<i>tömegközlekedés autó, parkoló Budapest - vidék, határ</i> <i>Magyarország, magyar zászló H-Hungária, magyar címer</i>	Tájékozódjon az iskolán belül, ismert személyeket, helyiségeket önállóan keressen fel. (Felkérésre!) Ismerje fel Magyarország térképét nagyobb tájegységeit.

2. Témakör: <i>Térbeli tájékozódás</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
	kisebb, nagyobb országok. Európa fogalma, határai, Magyarország elhelyezkedése. Könyvek nézegetése Magyarországról		

Évfolyam: 7.

3. Témakör: <i>Időbeli tájékozódás</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Eligazodás a naptárban	Az év lebontása egyre kisebb időegységekre. Az év, a hónap, a hét, a nap, az óra és a perc időtartamának érzékeltetése különböző eseményekkel.	<i>az időegységek nevei, időtartamuk</i>	Értse meg az időegységek különböző nagyságrendjét.
A hét napjainak gyakorlása	A hét napjainak felsorolása oda és vissza 3 nap múlva, két napja stb., időpontok kiszámolása. Egy hetes időtartam (keddtől keddig, péntektől péntekig stb.).	<i>Jövő hét, múlt hónap, tegnap előtt, holnap után</i>	A megfelelő időegységeket helyesen használja a spontán beszédben.
Az óra	Az óra beosztása, a nap 24 órája, nappali és éjszakai időpontok. Eligazodás az óra számlapján. Fél, negyed, háromnegyed óra. A digitális órák számlapja. Óra, perc, másodperc. Délutáni időpontok átszámítása (14ó= 2ó...). Különböző időpontok beállítása játék órán. Időpontok berajzolása óra számlapjába. Egész órák önálló beállítása	<i>munkaidő üzletek nyitva tartása éjjel-nappal</i>	Ismerje fel az egész-, fél- és negyed órákat hagyományos órán, olvassa a digitális óra jelzését.

Évfolyam: 7.

4. Témakör: <i>Mennyiségek felismerése, viszonyítások, mennyiségekkel végzett műveletek.</i>		Óraszám: 24	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Műveletek gyakorlása	Összeadás, kivonás, pótlás, bontás 10-es körben	ismétlés, gyakorlás	Összeadást, kivonást önállóan végezzen.
Számkör bővítése 20-ig	Halmazok számlálása, bővítése egyesével Számok leírása összehasonlítása Számjegy mennyiség egyeztetése, szám írása Számegyenes bővítése a 20-as számig	számok nevei, <i>kétjegyű szám, helyiérték</i>	Számokat 20-as körben érték szerint rakjon sorba.
Műveletek 20-as körben	Bontások, pótlások 10 és 20 között 10 bontása korongokkal, újabb korongok hozzáadásával 10 átlépése, 10 és 20 közötti mennyiségek létrehozása 9, 8, 7 stb. egyre kisebb tagokból kiindulva. Kivonások 10 átlépéssel tárgyak, korongok, számegyenes segítségével több tényezős összeadások egymás mellé és egymás alá írva. Azonos tagok összeadásai során szorzás megemléztetése	<i>összeg, maradék, kivonás, összeadás</i>	Végezzen műveleteket önállóan segédeszközökkel kis hiba százalékkal
Számológép használata	Ismerkedés a számológéppel, billentyűkkel, jelekkel. Számolás menete, eredmény leolvasása, nagyságrend becslése, ellenőrzés	<i>számológép billentyűi körülbelül, becslés</i>	Ismerje a számológép funkcióját, használatának alapjait.

Évfolyam: 7.

5. Témakör: <i>Mértékegységek, mérések, pénz</i>		Óraszám: 25	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Hosszmértékek	Mérések mérőszalaggal, hozzáadás, levonás. Térbeli tárgyak 3 adatának lemérése. Meghatározott hosszúságok bejelölése. Km-es távolságok autóstérképen.	hosszúság, szélesség, <i>átmérő, terület távolság, sebesség</i>	Tudjon a környezetében levő tárgyakon pontos mérést végezni.
Űrmértékek	Mérések a tankonyhán recept adatainak lemérése.	liter, deciliter, <i>késhegynyi evőkanálnyi, kiskanálnyi</i>	Az előírásokat pontosan tartsa be.
Súlymértékek	Súly növekedésének, csökkenésének megfigyelése. hozzáadáskor, elvételtől háztartási mérlegen.	különböző mennyiség-meghatározások	Megfelelő mennyiséget tudjon „kidekázni” hozzáadással, elvétellel, önállóan. A feladatokat pontosan, minél kevesebb segítséggel hajtsa végre.
A pénz	1, 2, 5, 10, 20 pénzermék felismerése, értékük. Meghatározott összeg kiszámolása többféleképpen. Vásárlás, visszaadás tízesből, húszasból. Három pénzermé értékének összeadása, értékek összehasonlítása. Összegek leírása diktálás után. Egyszerű szöveges feladatok. felállítása, megoldása, megválaszolása. Pénzermék lerajzolása, felismerése méret alapján.	forint, Ft. <i>rövidítés meg,ből, plusz, mínusz, összeg, maradék, olcsó, drága</i>	
Az óra	Időpontok megállapítása, leírása, kiolvasása. Lapozgatás TV újságban dátumok, időpontok olvasása.	óra, perc, de., du., este	Kis segítséggel tájékozódjon az időpontok között

Évfolyam: 7.

6. Témakör: <i>Probléma megoldás</i>		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Figyelem- fejlesztő gyakorlatok	„Lottószelvény” kitöltése (16 melletti, 13 alatti, 23 fölötti, stb. számokkal). Négyzethálón leszámolható egyszerű ábra tükrözése oldalra és lefelé.	<i>munka – fizetés szerencse – nyereség tükrözés, bal-jobb oldal</i>	Legyen figyelmes, kitartó a munkavégzés során.
Gondolkodásfejlesztő gyakorlatok	Logikai hiba felfedezése történetben, rajzban. Végrehajtás alapján következtetés az utasításra (mit súgtam a fülébe?) „Milyen szabály alapján válogattam szét a számokat?” (10-nél kisebb ill. nagyobb, páros ill. páratlan stb.). Pontszerzési verseny villámkérdésekkel váltott témákban.	<i>fejtörő, vetélkedő pontverseny, győztes</i>	Fedezze fel és fogalmazza meg a logikai hibákat. A feladatok megoldása során gondolkodjon logikusan, rugalmasan.
Szöveges feladatok	Hány napos a 3-7-ig tartó tábor? Milyen hosszú a 7-1/2 9-ig tartó film? Mennyibe került a harmadik csoki, ha az drágább 23, az olcsóbb 21 Ft volt? Melyik út hosszabb: reggel otthonról az iskolába, vagy délután az iskolából haza? Két ceruzát vettem 20 Ft-ért az egyik 8 Ft-ba került, mennyi volt a másik? stb. Szöveg értelmezése, megfelelő művelet kiválasztása.	<i>időtartam olcsóbb – drágább irány, távolság</i>	Tudjon váltani a különböző típusú feladatok között. Képes legyen feladat önálló megértésére, megtervezésére, kiszámolására megválaszolására.

Évfolyam: 8.

Cél: Fokozódó önállósággal eligazodás a mindennapi élet idő- és térbeli viszonyai terén.
Számkör-bővítés 100-ig. Mérések, mérőeszközök megfelelő használata a tevékenységek szintjén.
Önállóság fokozása a szöveges feladatok végzése terén.
Elemi ismeretek a pénzről, értékéről, használatáról, elméletben és gyakorlatban.

Feladatok: Gyakorlatok a tér- és időbeli összefüggésekkel kapcsolatban (időpontok, kor- és időtartam meghatározások).
Becslések, mérések, ellenőrzések a tanult mértékegységekkel.
Számolási feladatok 100-as körben, ellenőrzés, javítás önállóan.
Differenciált szöveges feladatok egyre magasabb szintű elvégzése, ellenőrzése, önálló javítása.

Elvart teljesítmény: Fokozódjon önállósága a tér- és időbeli viszonylatok felismerésében, megfogalmazásában.
Képes legyen logikus gondolkodásra a feladatok megtervezése, elvégzése során.
A tanult mértékegységeket alkalmazza a gyakorlás során önállóan, a gyakorlatban segítséggel.
Rendelkezzon elemi ismeretekkel a pénzzel kapcsolatban, (értékek összehasonlítása, nagyságrendbeli megkülönböztetése).
Használja (segítséggel) a pénzt a gyakorlatban.

Értékelés: 1-5 érdemjeggyel, illetve osztályzattal a képességekhez mért eredmény és a munkához való hozzáállás, valamint a P.A.C. mérőeszkővel mért teljesítmény alapján.

Tankönyvek, taneszközök: A környezet személyei, tárgyai, számolási segédeszközök, számkártyák, feladatlapok, munkafüzet, tankönyvek.

Évfolyam: 8.

2. Témakör: <i>Térbeli tájékozódás</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Irányok gyakorlása	Útvonal „bejárása” táblán, majd önállóan kockás lapon (2 lépés előre, 3 jobbra, 1 fölfelé, stb.). Feladatlapon bal kéz –bal láb, bal fül stb. . jelölése szemben és háttal álló emberen.	irányjelző szavak bal, jobb, <i>menetirány szerint</i>	Tudja az irányokat és a lépések számát együttesen figyelembe venni.
Tájékozódás az iskola területén	Különböző helyiségek helyének meghatározása, elérési útvonala. elméletben és gyakorlatban. Helyiségek megtalálása emelet és ajtószám alapján. Tanterem alaprajzának lerajzolása.	<i>tanterem, műhelyek irodák, kiszolgáló helyiségek</i>	Képes legyen biztosan eligazodni, üzeneteket, küldeményeket megbízhatóan átadni az iskolán belül.
A térkép	Fénykép nézegetése különböző nagyságokban. Részletek összehasonlítása, arányok megfigyelése. Földgömb, Mo., Bp. térkép méretének összehasonlítása . Arányok, lépték Égtájak megnevezése. Távolságok mérése, összehasonlítása.	<i>méretarány, lépték égtájak, rövidítések, ÉK, DNy stb.</i>	Ismerje fel Mo. és Bp. térképét legyenek alapvető ismeretei az égtájakról.

Évfolyam: 8.

3. Témakör: <i>Időbeli tájékozódás</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Napirend	Rendszeres napi tevékenységek elhelyezése az időben, elsorolásuk önállóan. Heti rendszerességgel ismétlődő különórák, szakkörök időpontjainak számontartása.	munka, pihenés, szórakozás, <i>hobby</i>	Megbízhatóan tájékozódjon a mindennapi tevékenységek szintjén.
Óra	Tájékozódás napon, órán belüli időegységekben. Időmérések, számítások, különböző tevékenységek mérése („két perced van a következő feladatra”) Időpontok átszámításának gyakorlása ($13.30=1/2 \cdot 2$).	1 órája, 1 óráig, <i>1 órán keresztül</i> <i>1 óra múlva</i>	A feladatvégzés időtartamának növelésével nőjön önfegyelme, kitartása.
Tájékozódás a naptárban	Hónapok nevének felsorolása, évszakokhoz rendelése, hiány, hibás sorrend javítása. Nevezetes dátumok módszeres megkeresése. Időegységek periodikus változásainak megértése.	egy hete, <i>két hónapja időbeli távolságok</i>	Megbízhatóan tájékozódjon a naptárban, meghatározott időpontokat rövid idő alatt találjon meg.
Életkor	Saját- és környezetből ismert személyek életkora. Beszélgetés emlékekről, jelenről, tervekről. Különböző életszakaszok nevei.	tanuló, dolgozó, nyugdíjas	A jövőre vonatkozóan legyenek reális tervei, elképzelései.

Évfolyam: 8.

4. Témakör: <i>Mennyiségek felismerése, viszonyítások, mennyiségekkel végzett műveletek</i>		Óraszám: 24	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Számkör bővítése 100-ig	10-et tartalmazó halmazok létrehozása, ezekből a halmazokból 10-enkénti bővítéssel 100 kirakása, a mennyiség érzékelése. Műveletek kerek tízesekkel, kétjegyű számok növelése, csökkentése 10-esekkel. 1-100-ig táblázatban sorok, oszlopok értelmezése, összeadások, kivonások követése sor- és oszlop-szomszédok. Tíz-es átlépés (új sor).	számjegyek nevei 10-es, 100-as helyiértéke	Kétjegyű számokat ismerjen fel, mondjon ki, diktálásra írjon le, egymáshoz viszonyított értéküket állapítsa meg.
Műveletek 100-as körben	Az eddig tanult műveletek gyakorlása magasabb szinten. Helyi érték jelentése! Egy, két és háromjegyű számok egymás alá írása. Írásbeli összeadás menete, maradék fogalma, Tagok (szám-oszlop) növelése. Írásbeli kivonás menete, Szorzás, osztás fogalma, próbálgatása, szorzótábla.	helyiérték, maradék	Kétjegyű számokat tetszőleges segítséggel adjon össze. Képes legyen írásbeli összeadásra (2 tag) írásbeli kivonásra (10-es átlépés nélkül).
A számológép	Kétjegyű számok beütése műveleti jelek használata Négy alpművelet lényege, területei, műveletek végzése, eredmények értelmezése.	szorzás, osztás	Számológépen a 4 alpműveletet végezze el, az eredményt ellenőrizze becsléssel.

Évfolyam: 8.

5. Témakör: <i>Mértékegységek, mérések, pénz</i>		Óraszám: 25	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mérési gyakorlatok	Hosszúság, súly, térfogat becslése, mérése, növelése, csökkentése, összehasonlítása, váltása, műveletek mértékegységekkel. Receptekhez megadott mennyiségek kimérése.	m értékegységek és használati területük	Rendelkezzen alapvető jártassággal a tanult mértékegységek terén Irányítással végezzen pontos mérést
A pénz	Pénzermék felismerése, egymáshoz viszonyított értékük, váltásuk gyakorlása Meghatározott összeg kirakása különböző érmékkel. Műveletek pénzösszegekkel, vásárlások eljátszása. Fizetés, visszaadás vásárlás Közértben, áruk megfigyelése, leírása, pénztárblokk alapján áruk egyeztetése Aruházi katalógusok olvasgatása. Árak kiolvasása összehasonlítása. Mit tudnál venni 20, 50, 100 Ft-ból? Papírpénzek felismerése, nagyságrendjük	vásárlás, áruk, pénztárblokk, fizetés, visszajáró pénz vásár, <i>akció</i> <i>árleszállítás</i>	Vásárlás eljátszásakor 20 Ft alatti, ill. 20 Ft-ból visszajáró összeget számolja ki. Képes legyen az árakat nagyságrendileg differenciálni (200 Ft alatti, 1000 Ft feletti /4 jegyű/ összegek),
Jövedelem	Fizetés, nyugdíj, járadék, segély, rendszeres- és alkalmi jövedelem	<i>különböző jövedelemforrások és fizetni valók</i>	Tanulja meg a pénz gondos megőrzését, megbecsülését,

Évfolyam: 8.

6. Témakör: <i>Probléma megoldás</i>		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Figyelem fejlesztő játékok	Társasjátékok, vetélkedők, pontozásos versenyek. Melyik a könyv 6.o, 12.sor 8.betűje? Memória-játék, puzzle. Gondoltam egy számot. Történetben hibák felfedezése (irreális időpont, mértékegység, életkor stb.) Ábra kiszámolása, másolása négyzethálón. Egybefüggő sziluett kirakása mértani formákból	szabály, sorrend mértékegységek, mérőeszközök nevei létszám, mennyiség, méret, <i>időtartam</i> fogalmak megfogalmazása	Felnőtt irányítása nélkül tudjon közös játékban részt venni a szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével. Feladatát kitartóan végezze, legyen igényes a teljesítményben.
Szöveges feladatok	1 feladathoz több szituáció (12-ből 4 hazament, elolvadt, kiürült stb.) ill. 1 szituációhoz több feladat (hazament 12-ből 4, 5, 7 stb.) megfogalmazása. Több lépcsős feladatok megoldási terve a lépések végrehajtása, rész-eredmények értelmezése. Az elvégzendő műveletek helyes megválasztása. Logikai következtetések (a pénzem felét félretettem, a másik feléből 18 és 22 Ft-ért vásároltam és 10 Ft-om maradt. Mennyi pénzem volt?	<i>részeredmények ellentétes műveletek</i> (+,-)	Képes legyen logikai úton eljutni a feladat megtervezéséhez, a számolás után az eredmény értelmezéséhez. Vonjon le egyszerű logikai következtetéseket.

EMBER ÉS TÁRSADALOM**Játékra nevelés****Évfolyam: 1-3.****Cél**

A személyiség kibontakozása, az alkalmazkodóképesség fejlődése pozitív érzelmi légkörű, játékos szituációkon keresztül.

A játék folyamán környezetének, a tárgyaknak, jelenségeknek egyre jobb megismerése, társaival és a felnőttekkel kapcsolat építése, a kommunikációs készség fejlődése.

A játéktárgyak adekvát használata (vigyázzon rájuk és tartsa rendben azokat).

Az osztályközösséghez való alkalmazkodás megtanulása, az osztályközösség szabályainak elfogadása.

A tantárgyak során kialakított készségek és képességek erősítése és elmélyítése.

Fejlődési zavarait a legfontosabb tevékenységi forma: a játék segítségével igyekezzen leküzdeni.

Különböző játékfajták feladata

Gyakorló játék: Az adott tárgyakból (pl. kockák, labda) való közvetlen tevékenységen keresztül ismerje meg a tárgyak rendeltetését (pl. kockából építeni lehet), tulajdonságait. Ezek a tapasztalatok nagymértékben fejlesztik a szenzormotoros funkciókat.

Fajtai:

Hang és beszéd játékos gyakorlása.

Mozgást gyakorló játékok.

Játékszerek, eszközök rakosgatása.

Játék különböző anyagokkal.

Az a játéktevékenység, amelyen keresztül különböző képességeit gyakorolja.

Konstruációs játék: A manipulációs gyakorlójátékok spontán folytatása.

A szerepjáték egyik fajtája.

Az egyik olyan játéktevékenységi forma, amelyben a gyermek a felnőttek szerepét, tevékenységét sajátos játékkörülmények között: általánosított formában, képzelete segítségével, felnőttek által használt tárgyak helyettesítésére szolgáló játékeszközökkel újra alkotja.

Feladata:

- a tárgyak használata közben tovább fejlődjenek érzékszervei,
- minél pontosabban figyel meg a környező világot, annál pontosabb a „konstruálás”, fontos feladat, a lehető legpontosabb megfigyelgetés,
- képzelet fejlesztése,
- gondolkodás fejlesztése,
- manuális készség fejlesztése.

Szerepjáték: A témát különböző életszakaszokban más, és más hordozza: első életszakasz: a cselekvés, később a tárgy, legkifejlettebb formájában pedig a szerep.

Feladata:

- a különböző élmények legösszetettebb formában való lejátszása,
- képzelet fejlesztése,
- közösségi kapcsolatok fejlődése (együttjátás),
- megfigyelések pontosítása,
- gondolkodás fejlesztése,
- beszédkészség fejlesztése,
- érzelmek egészséges elrendezése,
- játékokkal való adekvát bánásmód,
- esztétikai érzékek fejlesztése.

Didaktikus játék

Módszer az ismeretek, tapasztalatok bővítésére.

Oktatási célok szolgálatába állíthatók.

Sérült gyerek nevelését ellátó iskolában a didaktikus játék a különböző tantárgyak tanításában a játékoságot segíti elő (pl. számolás-mérés) tárgyban páratlan-páros tanításánál játékos párosítások.

Feladata:

- a tárgyak egymással kapcsolatba hozása,
- ismeretek pontosítása, bővítése,
- gondolkodás fejlesztése,
- térbeli elhelyezkedés megismertetése,
- időfogalom fejlesztése,
- szocializációs készség fejlesztése.

Spontán játék

Szabadon választott játékkal való játék szünetekben, délután.

Feladata:

- Ugyanaz, ami a többi játékfajtánál, mindent a gyerek határoz meg, ő kezdeményez, választ játékot stb.

Szabályjáték

Különböző szabályok betartásán alapuló játék. A szabály meghatározza játék kezdetét, befolyását, befejezését.

Kifejezetten közösségi játékforma.

Feladata:

- figyelemfejlesztés,
- fegyelmezettségre nevelés,
- testi fejlesztés, nagy mozgások koordinálása,
- szocializáció fejlődésének segítése,
- értelmi fejlesztés (gondolkodás, figyelem, emlékezet),
- ismeretek, felidézések készsége (pl. Mi változott meg?).

Szabadban játszható játékok

Minden játékfajta játszható a szabadban.

Feladata:

- a külső környezet megismerése a játékon keresztül.

Gyakorló játék: A játék lényege az utánoszthatóság, az aránylag hosszú játékidő, az ismétlődés, ritmikusság, ezek együttese, és a biztonság keresése alakítja ki a kinezetikus észlelést (saját mozgás észlelése).

Elvárt teljesítmény

Ismerkedjen játékon keresztül az anyagok, tárgyak alapvető tulajdonságaival.

Figyeljen az akusztikus, vizuális, kinezetikus ingerekre.

Segítse a téri orientációs képesség alakulását, ismerje a sorrendiség alapjait.

Tudjon fogni, emelni, letenni, összeilleszteni, dobni, gurítani, nyitni, csukni.

Utánzással tudjon egyszerű játékos gyakorlatokat elvégezni. Legyen képes együtt játszani társaival, és egyszerű játékszabályok betartására.

Értékelés:

Megfigyelés a módszer a következő szempontok szerint:

- Milyen játékfajta játszik a gyerek
megfelel-e a fejlettségének,
megfelel-e a korának,
megfelel-e értelmi képességének..
- Milyen a játék örömszínezete
mennyire képes pozitív élményeit kinyilvánítani.
- Mennyire elmélyült a játéka.
- Közös játékban milyen a vezető és a vezetettek viszonya,
mennyire deklarált a hierarchia,
ugyanaz-e a vezető általában,
van-e, aki soha nem vezető.
- Milyen a szabálytartása az egyes gyerekeknek.
- Milyen a fantáziaszint az egyes gyerekek játékában.
- Milyen a gyerekek, illetve az egyes gyerek
verbális képességei a játék közben,
metakommunikációs képességei a játék közben.
- Milyen a szimbolizálás módja
eszközzel szimbolizál-e,
kommunikációval szimbolizál-e,
teret, időt szimbolizál-e.
- Az egyes gyerekek – egyedül játszanak-e,
véletlen, hogy kivel játszanak,
mindig ugyanazzal játszanak.
- Mennyire kezdeményező a gyerek, hoz-e ötleteket, ha igen, milyen gyakorisággal.
- Napirendi körülmények mennyire befolyásolják – mikor a legfelszabadultabb.
- Milyen az indulatszint – mennyire nyugalmas, derűs, illetve zaklatott, ideges a gyerek játéka.
- Milyen gyakori az egyes gyerekeknél a
negatív tartalmú játék, illetve az,
agresszív játék.
- Képes-e kivárni társait, pl. a szabályjátékoknál.
- Milyen a különböző játékok közben az érdeklődése, ha jó, milyen az érdeklődés tartóssága.
- Didaktikus játékoknál van-e az egyes gyerekeknek feladattudata, illetve tartása, milyen az emlékezete, annak iránya és tartóssága.
- Konstruktív játékoknál milyen a képzelete, fantáziája, kreativitása.

A fenti megfigyelési szempontok alapján folyamatos szóbeli értékelés.
Félévkor szóbeli tájékoztatás, év végén szöveges értékelés, minősítéssel.
Évente P.A.C. felmérés.

A tanterv teljesítéséhez javasolt órakeret

Évfolyamok	1.	2.	3.
Heti óraszám	2	2	2
Éves óraszám	74	74	74

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	1.	2.	3.
1. Gyakorló játék	16	14	14
2. Konstruktív játék	6	10	10
3. Szerepjáték	6	10	10
4. Didaktikus játék	16	10	10
5. Szabályjáték	6	10	10
6. Spontán játék	8	10	10
7. Szabadban játszható játék	16	10	10

Évfolyam: 1.

Cél: A játékban kellő motivációval a játékszerek iránti érdeklődést felkelteni.

Feladat: A tárgyak (játékeszközök) használata közben érzékszerveit intenzíven fejleszteni. Figyelmét, képzeletét, gondolkodását, manuális készségét fejleszteni.

Elvárt teljesítmény: Kapcsolódjon be egyszerű mozgásos, játékos tevékenységbe.

Legyen képes együttműködni társaival

Adekváтан használjon játékszereket a gyakorló játékok szintjén.

Legyen képes együtt játszani társaival.

Egyszerű szabályokat értsen meg.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés az egyszerű mozgásformák elvégzésénél, a finommotorika, a megismerő tevékenységek végzésénél.

Folyamatos szóbeli értékelés.

Félévkor szóbeli tájékoztatás, év végén szóveges értékelés, minősítéssel.

Évente P.A.C. felmérés.

Évfolyam: 1.

1. Témakör: Gyakorló játék		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Gyakorló játék</p> <p>Hallásfejlesztés.</p> <p>Beszédfejlesztés.</p> <p>Artikulációs gyakorlatok.</p> <p>Játékos utánzási gyakorlatok.</p> <p>Énekes, játékos mondókák megismerése utánzó mozgással.</p> <p>Kéz és ujj játékok.</p> <p>Játékos mozgásgyakorlatok.</p> <p>Húzások, labdagyakorlatok</p> <p>Kúszás, mászás, ugrálás.</p> <p>Forgások, forgatások.</p> <p>Egyensúly gyakorlatok.</p> <p>Feltérdelés, felülés.</p> <p>Fel-, lemászás. Lejtőn mászás.</p> <p>Páros lábon ugrálás játék közben.</p> <p>Fogások – látás- fogás koordináció kialakítása.</p>	<p>Hang forrásának megfigyelése.</p> <p>Hangok gyakorlása, pl. állathangok, harang, stb. utánzása, játékokkal való ismerkedéskor, autó hangjának utánzása tologatás közben.</p> <p>Ajak, arc, nyelv játékok. Integetés gyakorlása mondókával.</p> <p>Hintáztatás eleinte felnőtt térdén.</p> <p>Húzogatások, tologatások gördeszken pl. Csip-csip csóka, Ez elment vadászni stáb.</p> <p>Tárgyak rakosgatása, kockák egymás mellé, fölé rakása.</p> <p>Összefonódhat a szabadban játszható játékokkal, homok töltése egyik vödörből a másikba, kavicsok rakosgatása.</p> <p>Gyöngyfűzés szabadon, nagyobb méretű gyönggyel.</p>	<p>kiabálás, <i>suttogás</i>, hangos, halk, ének, beszéd</p> <p>tolás, gurítás, húzás</p> <p>gurulás, kúszás, mászás, ugrás, <i>térdelés</i></p> <p>kocka homok <i>kavics</i> gyöngy</p> <p><i>fűzés</i>, golyó</p>	<p>Ismerje fel különböző tárgyak hangját, majd a hangot adó tárgyat mutassa meg.</p> <p>Ismerje fel és utánozza néhány állat hangját.</p> <p>Kapcsolódjon be a játékos utánzó gyakorlatokba.</p> <p>Együttműködés, odafigyelés különböző járások közben a társakra.</p> <p>Tudja a labdát gurítgatni, eldobni.</p> <p>Tudjon a földön kúszó-mászó gyakorlatokat végezni, alacsonyabb lejtőn fel – lemászni.</p> <p>Kapcsolódjon be kéz- és ujj játékokba.</p> <p>Játsszon rövidebb ideig elmélyülten kockákkal, Montessori- eszközökkel.</p> <p>Tudjon nagyobb gyöngyöt felfűzni bőrszalagra, damilra.</p> <p>Végezzen tárggyal többféle mozgást. (hüvelyk- és mutatóujj együttes mozgásának differenciáltsága)</p>

Évfolyam: 1.

1. Témakör: Konstruktív játék manipulációs gyakorlójáték spontán folytatása eredményt szerepjátékban felhasználhatja		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Építőkockából egyszerű konstrukció készítése.	Fakocka rakosgatása, építkezés vízszintes irányban, – egyenes vonal végigrakása kockával a szőnyegen.	kocka	Foglalja el magát fakockával rövidebb ideig, elmélyülten rakosgasson eleinte vízszintes irányban.
Összeilleszthető síkidomok használata.	Összeilleszthető síkidomokból térbeli konstrukció építése 2-3 elem felhasználásával, pl. repülő.		Összeilleszthető síkidomokból tudjon kisebb építményeket készíteni, használjon 2-3 elemet.
Golyók, pálcák használata. Előregyártott elemek használata.	Golyók, és pálcák összeillesztése – pálca 2 végére golyóillesztés. Előre gyártott elemekből könnyebb építmények készítése, pl. híd.	golyó ház, vonat híd	Vegye észre, hogy a golyó és a pálca összeilleszthető, illessze össze (1 pálca, 2 golyó).
Játékszerszámok használata.	Játékszerszámok próbálgatása, pl.: kalapács, seprű, stáb.	kalapács, seprű	Próbálgassa a játékszerszámokat, 2-3-ról tudja mire való.
Ismerkedés Lego, Duplo-val.	Lego, Duplo játékokból egyszerű összeillesztések		Lego, Duplo játékot illesszen össze

Évfolyam: 1.

3. Témakör: Szerepjáték		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Természeti és társadalmi környezet hatásainak eljátszása. (Családi élet eseményei Családtagok egymáshoz való viszonya Családtagok munkája). Gyerekekhez közel álló felnőttek munkája, tevékenységei (környezethez kapcsolódik!). Váratlan események a környezetében, pl.: esküvő volt a családban, erre utaló szerepjáték játszása. Spontán bábozás.</p>	<p>Napi tevékenységek eljátszása, pl.: készülődés az iskolába, ebéd, stáb. „papás-mamás” játék kezdetleges formájának eljátszása. Szülők munkájának, illetve otthoni tevékenységének eljátszása, pl.: orvos játék, szerelés, főzőcske, stáb. környezet témakörhöz kapcsolódóan (is). Különböző szakmák eljátszása, pl.: eladó, fodrász, sofőr, postás. Kirakott, illetve barkácsolt bábokkal bábozás.</p>	<p>otthon iskola reggeli, ebéd, vacsora anya, apa 2-3 <i>foglalkozás</i> megnevezése, pl.: orvos, tanító, stb. kanál pohár fésű autó baba telefon</p>	<p>Foglalja el magát szabadidőben a rendelkezésre álló eszközöket felhasználva. Játssza el a környezetében zajló eseményeket kezdetleges szinten.</p> <p>Foglalja el magát a meglévő, illetve készített bábokkal.</p>

Évfolyam: 1.

1. Témakör: <i>Didaktikus játék</i>		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt fogalmak</i>	Elvárt teljesítmény
<p>A megismerő tevékenység fejlesztését szolgáló didaktikai játékok.</p> <p>ÉRZÉKELÉST fejlesztő játékok.</p> <p>Tapintás fejlesztése.</p> <p>Hallási figyelem, diszkrimináció fejlesztése.</p> <p>Ízlelés, szaglás fejlesztése.</p> <p>FIGYELEM, EMLÉKEZET fejlesztése.</p> <p>Figyelem tartósságának, terjedelmének fejlesztése.</p> <p>Tanulás tartósságának biztosítása.</p> <p>A gondolkodás fejlesztését szolgáló didaktikai játékok.</p> <p>ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ képesség.</p> <p>LOGIKAI MŰVELETEK játékos formái.</p> <p>IDŐFOGALOM fejlesztése.</p> <p>Beszédfejlesztő didaktikai játékok.</p> <p>BESZÉDMEGÉRTÉST fejlesztő játékok.</p> <p>Játékos ARTIKULÁCIÓS gyakorlatok.</p> <p>SZÓKINCS fejlesztés.</p> <p>Kultúrtechnikák tanításával kapcsolatos didaktikai játékok.</p> <p>SZÁMOLÁS-MÉRÉS elemei foglalkozáson alkalmazható didaktikai játékok.</p> <p>OLVASÁS-ÍRÁS elemei foglalkozáson alkalmazható didaktikai játékok.</p>	<p>Tapintás-párosítások tapintással, lekötött szemmel ízlelése, szaglása, majd megmutatása, melyik volt, amit értékelték.</p> <p>Saját hang felismerése magnóról. Zörgetéssel egyforma dobozokban lévő tárgyak hangjainak differenciálása.</p> <p>Funkcionálisan összefüggő képek egyeztetése, hiányok pótlása.</p> <p>Rövid mesék képeinek sorba rendezése.</p> <p>1 információt tartalmazó kérések végrehajtására utaló játékok játsszása.</p> <p>Pár mondatos mese lejátszása instrukciók alapján.</p> <p>Kirakott tárgyakból egy adott tárgy kiválasztása /szókincsbővítés/.</p> <p>Barkóba játék játsszása.</p> <p>Játékos színegyeztetések.</p> <p>Párosítások, válogatások.</p> <p>Ritmikus sorok alkotása 2 elemből.</p> <p>Játékos összehasonlítások.</p> <p>Különböző vonalak, minták kilépegetése, kirakása játékokkal stáb.</p>	<p>Környezet tárgyból tanult ízek, szagok megnevezése játék közben</p> <p><i>Különböző környezetben lévő hangok megnevezése</i></p> <p>Alapvető formák megnevezése: kocka, tojás, tégl, stáb.</p> <p><i>A különböző foglalkozásokon tanult fogalmak felhasználása a didaktikai játékok során</i></p> <p>Számolás-mérés elemei, illetve olvasás-írás elemei foglalkozásokon tanult fogalmak felhasználása</p>	<p>Kapcsolódjon be a didaktikai játékokba, kövesse azok szabályait.</p> <p>Differenciáljon 2-3 féle hangot a hang differenciáló játék során.</p> <p>2-3 formát egyeztessen feltűnőbb azonosságokat és különbségeket vegyen észre.</p> <p>2 részből álló képet szedjen szét, később tudja összerakni.</p> <p>Rendezze sorba pár mondatos mese képeit.</p> <p>Hajtson végre egy információt tartalmazó kérést.</p> <p>(több információt tartalmazó kérést)</p> <p>Válassza ki több tárgyból, képből a megnevezettet.</p> <p>Egyeztessen színeket.</p> <p>Tudjon 2 elemből ritmikus sort alkotni.</p>

Évfolyam: 1.

5. Témakör: <i>Szabályjáték</i>		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mozgásos szabályjáték.	<p>Gyakorló és szerepjátékok játszása, amelyekben a műveletek mozzanatai megadott sorrendben követik egymást.</p> <p>Páros játékok játszása először felnőttel, majd egy társsal, pl.: Csip-csip csóka.</p> <p>Egyszerűbb csoportos mozdulatjátékok – körjátékok, pár választók játszása, pl.: Nyuszi ül a fűben, Bújj-bújj zöld ág.</p> <p>Érzékelést fejlesztő játékok játszása, pl.: Szembekötős válogató versenyek 2-3 kitalálendő tárggyal.</p> <p>Megfigyelést fejlesztő játékok játszása, pl.: Mi változott meg? – játék 3 tárggyal.</p>	<p>sor</p> <p>kör</p> <p>vonat</p> <p>pár</p>	<p>Kapcsolódjon be, működjön együtt az egyszerűbb szabályjátékokba.</p> <p>Ismerjen 3-4 körjátékot, pár választót.</p>
Értelemfejlesztő szabályjátékok.	<p>Figyelmet fejlesztő szabályjátékok 3 tárggyal - a figyelem tartósságának, terjedelmének növelése különböző játékok játszásával.</p>		<p>Tartsa be a szabályt egyszerűbb értelemfejlesztő szabályjátékokban, 5-10 percig leköthető legyen a játékkal.</p>

Évfolyam: 1.

6. Témakör: Spontán játék		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Spontán játék szabadon választott játéktárgyakkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett.	Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társal. A felkínált lehetőségek (a már megismert játéktárgyak szabadpolcos elhelyezésével) közül választás segítségével.	Elérhető játéktárgyak nevei.	Tudjon segítséggel választani a felkínált játéklehetőségek közül, játsszon adekvátan a játéktárgyakkal.

Évfolyam: 1.

7. Témakör: Szabadban játszható játékok		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A szabadtéri foglalkozási eszközök kipróbálása. Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható.	Hintázás segítséggel. Mászókázás segítséggel. Homokozóban építkezés, egyszerűbb, nagyobb formák megtöltése, kiborítása. Kavicsok rakosgatása. Csúszdázás segítséggel.	hinta mászóka homok „torta”, „süti”, „vár” kő	Foglalja el magát az udvaron, segítségnyújtás mellett ismerkedjen a szabadtéri játékokkal.

Évfolyam: 2.

Cél: A téri orientációs képességet és a környezetben való tájékozódást fejleszteni.
Egy-egy játékeszközzel foglalkozni hosszabb ideig, és rendeltetésszerűen játszani a játékokkal.

Feladat: Részt venni szívesen és aktívan a mozgásos játékokban. Játékos mozgásos gyakorlatokban próbálja követni az egyenletes löktetést.
Segítséggel tudjon tájékozódni a játékok és játékszerek között.
Néhány játékszer adekvát használatát.
Csoportosítások segítséggel a játékszerek között.
Rövid mesék figyelmes meghallgatása, segítséggel 2-3 képpel a történet sorrendjét próbálja meg követni.
Egyszerű szabályjátékokban a szabályokat próbálja egyre pontosabban betartani.
Konstrukciós játékok összeillesztése.

Elvárt teljesítmény: Önálló játékában jelenjenek meg a szerepjáték elemei.
Foglalkozzon kitartóan konstrukciós játékok elemeivel, próbáljon utánzással és önállóan alkotni.
Tudjon társaival hosszabb ideig játszani.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés az egyszerű mozgásformák elvégzésénél, a finommotorika, a megismerő tevékenységek végzésénél.
Folyamatos szóbeli értékelés.
Félévkor szóbeli tájékoztatás, év végén szöveges értékelés, minősítéssel.
Évente P.A.C. felmérés.

Évfolyam: 2.

1. Témakör: <i>Gyakorló játék</i>		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Hang és beszéd játékos gyakorlása: hangforrások megfigyelése.	Hangfelismerés, hallásfejlesztés kockákkal, csörgőkkel, haranggal a gyerek kelt hangot.	kocka, csörgő, <i>üveg</i> , doboz, labda	Ismerje fel különböző tárgyak hangját bekötött szemmel, majd mutassa meg, illetve nevezze meg.
Énekes, játékos mondókák mozgással kísérvé, a szöveget egyéni szintnek megfelelően együtt mondás a pedagógussal.	Szappanbuborék fújás, pingpong labda fújása, stb. Játékos utánzási gyakorlatok mondókák mutogatással kísérvé képek alapján arckifejezések utánzása, illetve az arckifejezés megnevezése (pl. szomorú, vidám, sír stb.).	fújás, szívás, <i>mosolygás</i> , sírás, nevet, <i>szomorú</i>	Kapcsolódjon be a játékos beszédgyakorlatokba. Kísérje mozgással a tanult mondókákat, utánozzon arckifejezéseket, nevezzen meg 3-4 féle arckifejezést.
Mozgást gyakorló játékok. Nagymozgás fejlesztése.	Hintázás játszótéren, udvaron. Különböző járások előre felrajzolt vonalon, kirakott tárgyak mentén. Közös játékok labdával egymásnak gurítás, átadás. Kúszások, mászások padon, vonalon. Meredekebb lejtőn négykézláb mászás, alacsonyabb lejtőn járás. Különböző egyensúlyozó gyakorlatok habzsákokon járás, vékony vonalon járás, stb.	hinta dobás, gurítás, elkapás	Járja végig önállóan a felrajzolt, illetve kirakott vonalat. Működjön együtt, figyeljen társára labdajátékokban.
Manipulációs, explorációs játékok. Kéz- és ujj játékok bővítése, mondóka együtt mondása a pedagógussal.	Tárgyak rakosgatása kockákból felfele építkezés, kezdetleges terv megvalósítása.	torony	Tudjon padon kúszni, mászni, lejtőn mászásnál, járásnál, egyensúlyozzon. Váljon rendezetté a két kéz együttműködése.

Évfolyam: 2.

2. Témakör: Konstruktív játék		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Építőkockából konstrukció készítése.	Fakockából építés függőleges irányban is, előre megtervezett egyszerűbb konstrukció létrehozása, pl.: torony.	kocka	Építkezzen fakockával elmélyülten, 5-10 percig, hozzon létre előre megtervezett, könnyebben elkészíthető építményeket.
Összeilleszthető síkidomok használata.	Építés összeilleszthető síkidomokból, majd a kialakult konstrukció megnevezése (utólag), pl.: golya.	torony vár híd vonat	Legyen képes különböző építőjátékokkal elmélyülten elfoglalni magát, az ismert eszközöket adekvát módon használja.
Golyók, pálcikák használata. Előregyártott elemekből konstrukció.	Kisebb térszerkezet építése golyókból, pálcikákból. Könnyebb elgondolások megvalósítása, pl.: Tüsből, illetve az építmény utólagos megnevezése.	golyó	Legyen képes kisebb elgondolásokat létrehozni, illetve a véletlenszerűen épített konstrukciókat utólag nevezze meg. 3-4 játékszámot ismerjen meg, használja rendeltetéseinak megfelelően.
Játékszámok használata.	Tevékenykedés játékszámokkal a teremben + az udvaron.		
Lego, Duplo használata.	Könnyebb konstrukciók létrehozása Lego-ból, Duplo-ból.		

Évfolyam: 2.

3. Témakör: Szerepjáték		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Természeti és társadalmi környezet hatásainak eljátszása – folyamatos bővítés. Családi élet eseményei. Családtagok egymáshoz való viszonya. Családtagok munkája. Gyerekekhez közel álló felnőttek tevékenységei, munkái. Váratlan események a környezetében, pl.: reggel ellenőrral találkoztak a metrón, ennek eljátszása. Bábozás. Mese-dramatizálása.	Napi programok eljátszása, sorrendiség bizonyos fokú betartásával, pl.: reggelizés. Fogmosás. Játék baba gondozása, pl.: etetés, fürdetés. Szülöktől látott tevékenységek eljátszása, pl.: telefonálás, főzőcske, takarítás. Bábokkal rövidebb eseménysorok eljátszása, pl.: macik erdőben sétálnak, málnát szednek, stáb. Mese feldolgozása 1-2 szereplős mesék dramatizálása.	reggel este reggeli ebéd vacsora szappan, törülköző telefon 2-3 gyümölcs, illetve zöldség neve <i>tanult mesék szereplői</i>	Alakuljon ki a közös szerepjáték, legalább 2 gyerek között. Játssza el a környezetében zajló eseményeket. Vegye figyelembe, hogy van, aki más tevékenységet folytat a teremben – ne zavarja. Kapcsolódjon be kisebb dramatizálásokba. Foglalja el magát bábokkal, és adekvát módon használja a bábokat.

Évfolyam: 2.

4. Témakör: Didaktikus játék		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>A megismerő tevékenység fejlesztését szolgáló didaktikai játékok. ÉRZÉKELÉST fejlesztő játékok. Tapintás fejlesztése. Hallási figyelem, diszkrimináció fejlesztése Ízlelés, szaglás fejlesztése. FIGYELEM, EMLÉKEZET fejlesztése. Akaratlagos, szelektív figyelmi funkciók játékos fejlesztése. Időbeli tájékozódás fejlesztése. A gondolkodás fejlesztését szolgáló didaktikai játékok. ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ képesség fejlesztése. LOGIKAI MŰVELETEK játékos formái. IDŐFOGALOM fejlesztése. BESZÉDFEJLESZTŐ didaktikai játékok. BESZÉDMEGÉRTÉST fejlesztő játékok. Játékos ARTIKULÁCIÓS gyakorlatok. SZÓKINCS bővítés. Kulturtechnikák tanításával kapcsolatos didaktikai játékok. SZÁMOLÁS-MÉRÉS elemei foglalkozáson alkalmazható didaktikai játékok. OLVASÁS-ÍRÁS elemei foglalkozáson alkalmazható didaktikai játékok.</p>	<p>Zsákbamacska” játék játszása, a kitapintott tárgy utólagos megmutatása. Az akaratlagos figyelem, illetve szelektív figyelem fejlesztése: különböző szempontok szerint képek, tárgyak válogatása. „Mi tűnt el?” játék játszása. Különböző hiányok pótlása, pl.: testrészek, autó kereke, stáb. Egyszerűbb szimmetriák felfedezése. Napirendi pontok eljátszása. Eseményképek sorba rendeltetése a képeken, pl.: lufit elkezdi fújni egy gyerek, nő a lufi, kidurran. 2 információt tartalmazó játékos kérések végrehajtása. Játékos instrukciók követése analógiás sorok kirakása – több dologból több egyforma kiválasztása, kép-tárgy egyeztetése, szín, forma egyeztetése. Mennyiségek játékos összehasonlítása, összemérése. Olvasás-írás elemeinek játékos egyeztetése.</p>	<p>Különböző játékok során használt tárgyak, ízek, szagok megnevezése. Környezetünkben lévő hangok körül néhány megnevezése. „Mi tűnt el?” játék során használt tárgyak, képek nevének megnevezése testrészek megnevezése. Reggel, dél, este Néhány szín megnevezése. Sok, kevés. Kicsi, nagy. A számolás-mérés elemei, illetve olvasás-írás elemei foglalkozásokon elsajátított fogalmak.</p>	<p>Kapcsolódjon be a didaktikai játékokba, kövesse a szabályokat. 3-5 féle hangot differenciáljon a játékok során. Egyeztessen 3-5 formát, néhányat nevezzen is meg. Rakjon össze 3-4 részből álló képet. Pótoljon különböző hiányokat, pl.: arcon az érzékszerveket. Ismerje a főbb napirendi pontokat, 3-4 képből álló esemény képsort rakjon össze. Ismerjen fel és nevezzen meg 2-3 színt. Alkosson 2-3 elemből ritmikus sort Egyeztessen formákat.</p>

Évfolyam: 2.

5. Témakör: <i>Szabályjáték</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mozgásos szabályjátékok. Értelemfejlesztő szabályjátékok.	Páros játékok játssza egymással, irányítás mellett. Csoportos mozdulatjátékok játssza – mozgásnevelés tárgy, illetve énekóra keretében is. Különböző körjátékok, párválasztók játssza. Egyszerűbb labdajátékok játssza – célba dobások, adogatások. Gyors érzékelést fejlesztő játékok játssza – hallást, látást, tapintást, szaglást, ízlelést fejlesztő játékok. Megfigyelést fejlesztő játékok játssza, pl.: Mi változott meg? 5-6 tárggyal. Figyelmet fejlesztő szabályjátékok játssza, az akaratlagos, figyelmi funkciók kialakítása, fejlesztése.	pár kör sor vonal labda	Kapcsolódjon be a páros, illetve csoportos mozgásos játékba, kövesse a szabályjátékokat, figyeljen társaira. Kövesse a szabályokat labdajátékokban is. Legyen képes 10-20 percig labdával kapcsolatos játékokban részt venni. Kövesse a szabályokat értelemfejlesztő szabályjátékokban, 10-20 percig leköthető legyen egy játékkal.

Évfolyam: 2.

6. Témakör: <i>Spontán játék</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Spontán játék szabadon választott játéktárgyakkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett.	Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társal. A felkínált lehetőségek (a már megismert játéktárgyak szabadpolcos elhelyezésével) közül választás segítséggel.	Elérhető játéktárgyak nevei.	Tudjon segítséggel választani a felkínált játéklehetőségek közül, játsszon adekvátan a játéktárgyakkal.

Évfolyam: 2.

7. Témakör: Szabadban játszható játékok		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Játék a szabadtéri foglalkozási eszközökkel Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható.	Hintázás. Mászókázás. Homokozóban „főzés”, illetve építkezés – forma megtöltése, kiborítása. Vár, gödör építése. Csúszdázás. Segítség mellett futó-, fogójátékok játszása.	hinta mászóka homok sár vár gödör csúszda <i>fogó</i> futás	Foglalja el magát a szabadban, találjon magának tetsző játékot. Figyeljen játék közben társaira (pl. homokban ne szórja a homokot, stáb.). Futó-, fogójátékokba kapcsolódjon be.

Évfolyam: 3.

Cél: Didaktikus játékok segítségével a kognitív funkciókat fejleszteni.
Az elemi konstrukciós játék során a finommotorikát fejleszteni.

Feladat: A beszédkészség és a szókinccs fejlesztése.
A játékeszközök helyes használata, a rongálások elkerülése. A képzelet és az esztétikai érzék fejlesztése.

Elvárt teljesítmény: Tartsa be az egyszerű játékszabályokat, engedje társait is játszani.
Használja a játékszereket megfelelően és növekvő időtartamban.
Segítséggel hozzon létre térbeli konstrukciókat.
Kövesse az egyenletes ritmust a mozgásos játékokban.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés az egyszerű mozgásformák elvégzésénél, a finommotorika, a megismerő tevékenységek végzésénél.
Folyamatos szóbeli értékelés.
Félévkor szóbeli tájékoztatás, év végén szóveges értékelés, minősítéssel.
Évente P.A.C. felmérés.

Évfolyam: 3.

1. Témakör: Gyakorló játék		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Hang és beszéd játékos gyakorlása. Hang forrásának megfigyelése, a tárgy megnevezése – hangfelismerő emlékezet fejlesztő játékok 6-8 tárggyal.</p> <p>Énekes játékos mondókák éneklése, mondása kísérő mutogatással (10-15 játékos mondóka ismerése, éneklése, mozgással kísérve). Játékos utánzó gyakorlatok, állatok mozgásának utánzása, arckifejezések alkalmazása. Játékok labdával – közös játékok párban, illetve együtt, dobások, elkapások, célba dobások.</p> <p>Gyöngyfűzés megadott szempont alapján (2 szempont, később 3 szempont).</p> <p>Mozgást gyakorló játékok.</p> <p>Manipulációs, explorációs játékok.</p>	<p>Hangfelismerés, hallásfejlesztés különböző tárgyakkal hang keltése, a hangot adó tárgy felismerése, megnevezése. Beszéd játékos gyakorlása korosztálynak megfelelő logopédiai játékok, artikulációs gyakorlatok játékos formában.</p> <p>Önálló hintázás felügyelet mellett. Különböző járások olvasás-írás tantárggyal + számolás-méréssel összefonódva betűelemek, magánhangzók, számok kilépése, felrajzolt ábrák végigmászása stb. Kúszások, mászások padon, lejtőn megadott formában.</p> <p>Különböző egyensúlyozó gyakorlatok vonalon járás, ugrálás. Kéz- és ujj játékok bővítés (írás előtt fontos) mondókák önálló mondogatása.</p> <p>Tárgyak rakosgatása kockából, Lego-ból stb. elképzelt terv alapján építés.</p>	<p>kocka csörgő harang labda</p> <p>homok</p> <p>gyöngy, lánc</p> <p>környezet foglalkozásokon megismert állatok nevei</p> <p>hinta</p> <p>járás, lépés</p> <p>cél</p>	<p>Ismerje fel és nevezze meg különböző tárgyakat hang alapján. (különböző anyagokat is, pl.: fakockák ütogetése, zacskó zörgése, üveg csörömpölése stáb.)</p> <p>Ismerjen fel mozgás után állatokat, 6-8 arckifejezést nevezzen meg és utánozza. Várja ki a sorát, figyeljen, kövesse az utasítást különböző játékok közben.</p> <p>Kapcsolódjon be labdajátékokba, figyeljen társaira.</p> <p>Legyen fellelhető a funkcionális cselekvés a tárgyak használatában. Önállóan találjon ki tevékenységet, tárgyakat képes legyen helyettesíteni mással.</p> <p>Szabályokat fogadjon el, kövessen és alkosson tárgyakkal folytatott tevékenység közben. Mozgása legyen koordináltabb, a megadott mozgást, aki tudja, nehezítse önmagának.</p>

Évfolyam: 3.

2. Témakör: Konstruktív játékok		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Építőközből konstrukció készítése.	Függőleges és vízszintes irányt változtatva fakockából, előre elgondolt terv megvalósítása, pl.: vonat + híd.	kocka vonat híd ház torony	Építkezzen függőleges, illetve vízszintes irányban fakockából, 15-20- percig próbálkozzon előre elgondolt tervek megvalósításán.
Összeilleszthető síkidomok használata.	Önállóan építés a síkidomokból, az építmény esetleges felhasználása a szerepjátékban, pl.: telefon.	<i>magas</i> <i>alacsony</i> hosszú rövid	Foglalja el magát különböző építőjátékokkal, használja azokat adekvát módon.
Golyók, pálcikák használata.	Térszerkezetek építése 8-10 golyó felhasználásával.	golyó pálcika	Könnyebb terveket valósítsa meg, illetve készítményeit, esetleg használja szerepjátékban.
Előregyártott elemekből konstrukció.	Elképzelések megvalósítása, szerepjátékban felhasználásával.		
Játékszerszámok használata.	Aktív tevékenykedés a játékszerszámokkal teremben, illetve udvaron, pl.: locsolás.		Ismerjen 6-8 játékszerszámot, használja rendeltetésének megfelelően.
Lego, Duplo használata.	Elgondolás alapján elmélyült konstruálás.		Elmélyülten tevékenykedjen Lego-val, Duplo-val, türelmesen illessze össze az elemeket, próbálkozzon elgondolásait megvalósítani.

Évfolyam: 3.

3. Témakör: Szerepjáték		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Természeti és társadalmi környezet hatásainak eljátszása. Családi élet eseményei. Családtagok egymáshoz való viszonya, munkájuk. Gyerekekhez közel álló felnőttek tevékenységei, munkái. Váratlan események a környezetében. Bábozás. Dramatizálás.	Napi programok eljátszása, időbeliség figyelembevételével. Játék baba gondozása. Családi kapcsolatok eljátszása, pl.: anya, nagymama, testvér. Különböző munkák eljátszása, pl.: mosogatás, seprés, stb. Különböző foglalkozások eljátszása, pl. boltos, fodrász, orvos, stb. többször hallott és bábozott mese bábozása, a szöveg hallgatása közben. 2-5 szereplős mesék dramatizálása.	reggel-reggeli dél-ebéd este-vacsora testrészek néhány konyhai, illetve fürdőszobai eszköz neve néhány élelmiszer, gyümölcs, zöldség neve <i>tanult mesék új fogalmai</i>	Alakuljon ki szerepjáték 3-4 gyerek között. Fogadják el egymás „szabályait”. Adja vissza a környezetében zajló eseményeket játékában. Bábokkal foglalja el magát, játsszon rövidebb eseménysorokat. Kapcsolódjon be a dramatizálásba, vállaljon szintjének megfelelő szerepet.

Évfolyam: 3.

4. Témakör: Didaktikus játék		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A megismerő tevékenység fejlesztése hallási figyelem, diszkrimináció fejlesztése. Ízlelés, szaglás, fejlesztés. FIGYELEM, EMLÉKEZET, MEGFIGYELÉS Időbeli tájékozódás fejlesztése. A gondolkodás fejlesztését szolgáló didaktikai játékok. ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ képesség fejlesztése. LOGIKAI MŰVELETEK játékos formái. IDŐFOGALOM fejlesztése. Beszédfejlesztő didaktikai játékok.	„Zsákbamacska” játék játszása, a kitapintott tárgy utólagos megnevezése. Magas-mély differenciálása. Halk-hangos differenciálása különböző játékok során. Tárgyak megfigyelése, pl.: kirakott tárgyak figyelése, majd letakarás után a megfigyelt tárgyak felsorolása. ÉRZÉKELÉST fejlesztő játékok – arcon érzékszervek, házon ablak, 5-6 képből álló eseménysor sorba rendezése, pl.: virág növekedése.	Megismert illatok, ízek, hangok megnevezése „Mi tűnt el?” játék során használt tárgyak, képek megnevezése testrészek megnevezése <i>érzékszervek megnevezése</i> <i>Napszakok:</i> reggel délelőtt dél délután este éjszaka <i>Alapszínek</i> Sok, kevés, ugyanannyi kicsi, nagy	Differenciáljon 6-8 féle hangot. Nevezze meg az alapszíneket. Ismerje testrészeit, érzékszerveit. Ismerje a napszakokat, képek alapján 6-8 képből álló eseménysor képeit rakjon sorba. Alkosson 3 elemből ritmikus sorokat, betűkből, számjegyekből is (tanult). Ismerje a sok-kevés, kicsi-nagy fogalmakat, használja ezeket. Tanult formákat nevezze meg.

4. Témakör: <i>Didaktikus játék</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>BESZÉDMEGÉRTÉST fejlesztő játékok. Játékos ARTIKULÁCIÓS gyakorlatok. Játékos SZÓKINCS bővítés. Kulturtechnikák tanításával kapcsolatos didaktikai játékok. SZÁMOLÁS-MÉRÉS elemei foglalkozáson alkalmazott didaktikai játékok. OLVASÁS-ÍRÁS elemei foglalkozáson alkalmazható didaktikai játékok. „Gondoltam valamire” játék. Különböző szín, forma, magánhangzó, számjegy egyeztetések, magánhangzók, számjegyek válogatása, játékkal kirakása, kilépése.</p>	<p>3 információt tartalmazó játékos artikulációs gyakorlatok játszása, pl.: különböző arckifejezések utánzása – sírás, nevetés, stb. Analógiás sorok kirakása – több tárgyból, illetve képből több hasonló kiválasztása. Azonos fogalom, eltérő ábra egyeztetése. Logikailag, funkcionálisan összefüggő képek egyeztetése.</p>	<p>„Gondoltam valamire” játék során szóba kerülő tárgyak, állatok stb. nevei</p>	<p>Magánhangzókat, számjegyeket egyeztesse, lépje ki, rakja végig a játékok során. Ismerje a kerek-szögletes fogalmát. Kövesse a szabályokat a didaktikai játékok során.</p>

Évfolyam: 3.

5. Témakör: Szabályjáték		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mozgásos szabályjátékok.	Csoportos mozdulatjátékok játssza, különböző körjátékokban, párválasztókban részvétel. Labdajátékok játssza – célba dobások – gurítások, dobás, stb. Csoportos ügyességi játékok, pl.: kötélhúzás, kosárba dobás, futójátékok. Könnyebb versenyjátékok játssza – egyéni, illetve csoportos versengésekben részvétel. Gyors érzékelést fejlesztő játékok játssza.	pár sor kör vonal labda dobás gurítás futás	Kapcsolódjon be, aktívan vegyen részt a mozgásos szabályjátékokban. Kövesse a szabályokat, figyeljen társaira. Próbálja elviselni a vereséget is.
Értelemfejlesztő szabályjátékok.	Megfigyelést fejlesztő játékok játssza, pl.: Mi változott meg? 6-8 tárgygal. Figyelmet fejlesztő játékok játssza szelektív figyelmi funkciók fejlesztése, pl.: méret-formaérzékelő játékok bekötött szemmel. Társasjátékok játssza közösen, illetve párban egyszerűbb társasjátékok, pl.: színegyeztetésen alapuló lépegetés.		Kövesse a szabályokat értelemfejlesztő szabályjátékokban, 20-30 percig képes legyen odafigyelni egy-egy ilyen játék menetére. Türelmesen várja ki társait.

Évfolyam: 3.

6. Témakör: Spontán játék		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Spontán játék szabadon választott játéktárgyakkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett.	Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társsal. A felkínált lehetőségek (a már megismert játéktárgyak szabadpolcos elhelyezésével) közül választás segítséggel.	Elérhető játéktárgyak nevei.	Tudjon segítséggel választani a felkínált játéklehetőségek közül, játsszon adekvátan a játéktárgyakkal.

Évfolyam: 3.

7. Témakör: Szabadban játszható játékok		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Játék a szabadtéri foglalkozási eszközökkel. Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható. Játék a természet kínálta játékokkal. Téli: hógolyózás, szánkózás, hóember építés.	Hintázás, mászókézés. Csúszdázás. Homokozóban építkezés, formatöltés-kiöntés, vár, gödör, alagút építése. Fára mászás. Kavicsokkal sorkirakás, válogatás. Futó-, fogójátékok játssza. Hógolyózás szánkózás segítséggel.	Hinta, mászóka, homok, víz sár, vár, <i>gödör</i> , <i>alagút</i> , fa, ág kavics, kő <i>fogó</i> , futás hó hógolyó hóember szánkó	Tartsa be a balesetvédelmi szabályokat játék közben.

Társadalmi ismeretek és gyakorlatok

Évfolyam: 7-8.

Cél

Ismereteket bővíteni, a társadalmi környezetet jobban megismerni. Gyakorlati ismereteket, a szűkebb és tágabb környezet, valamint a társadalmi elvárásoknak megfelelő szociális készségeket elsajátítani.

Feladat

A saját és az állampolgárok jogainak és kötelességeinek elemi szintű megismerése. Az értelmében akadályozott tanuló képességeinek teljesebb mértékű kibontakoztatása teljes emberi élet eléréséért.

Elvárt teljesítmény

Legyen képes arra, hogy egyszerű élethelyzetekben helyesen cselekedjen, egyszerű oksági összefüggéseket alkosson.

Elemi szinten fejlődjön ki feladattudata, felelősségérzete.

Ismerje fel a konfliktushelyzetet az egyes helyzetekben, a begyakorolt konfliktuskezelési minták segítsék a megoldásban.

Segítséggel tudja használni a szolgáltató és közintézményeket.

Megfelelően alkalmazza a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben.

Ismerje az alapvető közlekedési szabályokat, tartsa be azokat.

Tudja saját és családtagjai személyi adatait.

Ellenőrzés

A tanítási-tanulási folyamat ellenőrzése az értelmében akadályozott tanulók esetében az „elfogadva követel” elv szerint valósuljon meg.

El kell fogadni, hogy lassabban halad, hogy többszöri ismétlésre van szüksége.

Az ellenőrzés a folyamatos megfigyelésből, a tapintatosan korrigáló megjegyzésekből, figyelmeztetésből, minden esetben konkrét segítségnyújtásból álljon.

Értékelés

Folyamatos megfigyelés élethelyzetekben, tevékenységekben, szóbeli értékeléssel.

Félévkor szóbeli tájékoztatás, év végén érdemjegy, szóveges értékeléssel.

Évente P.A.C. felmérés.

A tanterv teljesítéséhez javasolt órakeret

Évfolyamok	7.	8.
Heti óraszám	2	2
Éves óraszám	74	74

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör	Évfolyam	
	7.	8.
1. Személyi adatok	4	4
2. Közlekedés	12	12
3. Társas kapcsolatok	10	8
4. Lakóhelyismeret	13	10
5. Szociális és társadalmi szituációs gyakorlatok	7	10
6. Vásárlási gyakorlat	12	12
7. Ünnepek	10	10
8. Előkészület a felnőtt életre	6	8

Évfolyam: 7.

Cél: A beszédfejlesztés tantárgy témakörein belül tanult ismereteket alkalmazni fokozódó önállósággal. Látókörét kibővíteni, tágabb környezetét pontosabban megismerni.

Feladat: Megszerzett ismereteit az élet különböző színterein a gyakorlatban alkalmazhassa.

Elvárt teljesítmény: Tudja legfontosabb személyi adatait, lakóhelye, iskolája címét. Bővüljenek ismeretei a legfontosabb szolgáltató és közintézményekről. Ismerje a gyalogos közlekedés főbb szabályait, segítséggel használja a tömegközlekedési járműveket. Ismerje a legfontosabb ünnepeket, és azok jelentőségét. Legyenek ismeretei arról milyen módon töltheti hasznosan szabadidejét. Legyen együttműködő a helyes önismeret kialakításában. Legyen egyre valósabb az önmagáról alkotott képe. Elemi szinten legyen képes egyszerű következtetéseket levonni tevékenysége során. Legyenek ismeretei a térkép használatával kapcsolatban.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés élethelyzetekben, tevékenységekben, szóbeli értékeléssel. Félévkor szóbeli tájékoztatás, év végén érdemjegy, szöveges értékeléssel. Évente P.A.C. felmérés.

Évfolyam: 7.

1. Témakör: Személyi adatok		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Saját név, családtagok neve (apa, anya, testvérek). Szülők foglalkozása. Lakcím. A személyes adatok igazolás.	Naplóból névsor olvasása. Rajzolás (önarckép, családi kép) A szülők foglalkozására vonatkozó eszközök, képek stb. Napló, igazolványok megismerése, használata. (közlekedési bérlet, diákigazolvány).	Vezetéknév, keresztnév, <i>leánykori név</i> , foglalkozás, munkahely, lakcím	Ismerje személyes adatait.

Évfolyam: 7.

2. Témakör: Közlekedés		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A közlekedési szabályok átismétlése, kiegészítése. A közlekedési lámpák. A közlekedési rendőr. A közlekedési táblák. Közlekedési eszközök- (szárazföldi, vízi, légi). Jegyváltás. Veszélyforrás, balesetek.	Megfigyelés, beszélgetés, Szerepjáték, társasjáték használata. Rajzolás, színezés, Tanulmányi séta, szituációs játék, Csoportosítás, válogatás. Könyvek, képek nézegetése, képgyűjtés folyóiratokból stb.	Közlekedés Zebra, gyalogos, átkelő Írányok Közlekedési eszközök Jármű Jegy <i>Veszély</i> , baleset	Ismerje a közlekedés elemi szabályait. Ismerje az irányokat. Rendszerezze ismereteit a járművekkel kapcsolatosan.

Évfolyam: 7.

3. Témakör: Társas kapcsolatok		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Önismeret. Énkép. Milyen vagyok én? Tulajdonságok. Viselkedés különböző élethelyzetekben. Vásárlás, Önkontroll. Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése. Önfegyelem. Uralkodás a vágyak felett. (Csak azt vegyél, amit eltervezted, és amire szükséged van!) Segítés másokon. Empátia. Viselkedés sorban állás közben. Viselkedés a - családban - osztályban, - munkahelyen - szórakozás közben. Általános társasági viselkedési szabályok.</p>	<p>Beszélgetés, Megfigyelés, Képek, filmek megtekintése, tanulmányi séta 2-3 fős csoportokban. Szituációs játék, eltérő szerepekben.</p>	<p>Önismeret Én, <i>énkép</i>, tulajdonság <i>Önellenőrzés</i> <i>Önfegyelem</i> <i>Önbizalom</i> <i>Önértékelés</i> <i>Empátia</i> <i>Tolerancia</i></p>	<p>Tudjon külső és belső tulajdonságokat megnevezni és felismerni. Tudja kontrollálni viselkedését. Vegy észre, ha segíteni tud, tudjon segítséget kérni. Legyen tisztában az alapvető viselkedési szabályokkal, figyelmeztetésre tudja azokat használni.</p>

Évfolyam: 7.

4. Témakör: Lakóhelyismeret		Óraszám: 13	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>A szűkebb lakóhely jellemzői. Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői. Tágabb lakóhely: Magyarország jellemzői. Európa (országok nevei). Földrészek: Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália. Felszíni formák – színük a térképen. Vizek föld alatti: forrás, termálvíz. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó, Édes vizek – ivóvíz. Sós vizek – tenger, óceán.</p>	<p>Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Kép, térkép könyvek, albumok nézegetés. Külföldi országok megnevezése, voltál ott, képek más országokról. Földgömb, térkép, képek használata. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a térképen. Képek folyókról, tengerről.</p>	<p>Főváros, falu, város Ország Külföld, országhatár, útlevel, <i>nyelvek</i>, <i>világrész</i>, földrész, óceán, szárazföld <i>felszíni formák</i>: hegy, völgy stb. térkép színjelzései Forrás, <i>termálvíz</i>, <i>gyógyvíz</i>,</p>	<p>Tudja megnevezni lakóhelyét falu, város közötti különbség. Tudja hol található Európa. Tájékozódjon a földgömbön. Tudja a térkép színeit használni, leolvasni. Ismerje a jelentősebb folyóink nevét.</p>

Évfolyam: 7.

5. Témakör: Szociális és társadalmi szituációs gyakorlatok		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>A szabadidő eltöltésének módjai. Mozi – helyes viselkedés. Művelődési ház – programok. Múzeum – szabadtéri, épületben.</p> <p>A posta – funkciója. Rendőrség – feladata.</p>	<p>Beszélgetés, felsorolás. Programfüzet, műsor.</p> <p>A múzeum feladata, katalógusok, képek nézegetése. Tanulmányi séta. A posta megtekintése, levél, pénz feladása. Szituációs játék.</p>	<p>Szabadidő Előadás, szünet, Műsor, szereplő, <i>előadó</i>, Kiállítási tárgy, <i>tárló</i>,</p> <p>Bélyeg, <i>utalvány</i>, <i>kézbesítő</i>,</p>	<p>Ismerjen szabadidős programokat. Ismerje a helyes viselkedést moziban, múzeumban. Tudjon felsorolni néhány postai funkciót.</p> <p>Ismerje a rendőrség feladatát, fogalmazza meg kérdését.</p>

Évfolyam: 7.

6. Témakör: Vásárlási gyakorlatok		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Szaküzletek megnevezése, árucikk mellérendelése (élelmiszer, cipő, háztartási, zöldség, hús). A piac. Vásárlási helyzetek gyakorlása.</p>	<p>Áruk megnevezése, képekről és a valóságban. Üzletek megnevezése. Áru – szaküzlet csoportosítása. Katalógusok nézegetése, vágás, ragasztás, csoportosítás. Tanulmányi séták.</p>	<p>Áru – bolt – üzlet – áruház</p> <p>Pénz, ár, fizetés,</p>	<p>Tudja megnevezni a szaküzleteket. Ismerje fel az árut és az árát keresse meg. Legyen tisztában a vásárlás feltételeivel. (Pénz kell hozzá!)</p>

Évfolyam: 7.

7. Témakör: Ünnepek		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A közösségi együttlét alkalmi: ünnepek. Nemzeti – családi ünnepek. Ünnepek az évszakhoz kapcsolódóan: téli – Mikulás, Karácsony, újév, Farsang Tavaszi: Húsvét, Pünkösd, Anyák napja. Nemzeti ünnepek: október 23., március 15., május 1, augusztus 20.	Beszélgetés, képek nézegetése. Tárgyak, rajzok készítése az ünnepre. Műsor összeállítása az ünneppel kapcsolatban. Versek, dalok tanulása.	Ünnep, nemzet, család, ajándék, <i>meglepetés</i> . <i>Zászlódísz</i> , <i>szokások</i> .	Tudja elmondani az ünnepeket, ismerje a nemzeti ünnep fogalmát. Készüljön az ünnepre és külső megjelenése is ahhoz igazodjon. Viselkedjen az ünnephez méltóan. Ismerje a hagyományokat, népszokásokat.

Évfolyam: 7.

8. Témakör: Előkészület a felnőtt életre		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A család – tagjai. Munkamegosztás a családban Viselkedés egymással. A szülők szerepe. A nagyszülők, rokonok.	Beszélgetés, képek válogatása. Saját kép nézegetése kis kori, mostani, az idő múlása. Szerepjáték konfliktushelyzetek a családban.	Szülők, rokonok, szeretet. <i>Munkamegosztás</i> . <i>Családfenntartó</i> , munkahely, fizetés, segítség. <i>Vita</i> , veszekedés, kibékülés, <i>bocsánat</i> .	Ismerje a családi viszonyokat.

Évfolyam: 8.

Cél: Kifejezőkészséget és szókinccset fejleszteni. A szociális kapcsolatokat gazdagítani.

Feladat: A megszerzett ismeretek gyakorlati alkalmazása.

Elvart teljesítmény: Biztosan tudja legfontosabb személyi adatait.

Segítséggel ismerje fel a szolgáltató és közintézményeket. Ismerje szerepüket, szolgáltatásaikat, az ott dolgozók munkáját.

Bővüljenek ismeretei a szárazföldi, vízi és légi közlekedésről. Segítséggel tudja a menetjegyváltás helyét és módját.

Ismerje meg az ünnepeinkhez kapcsolódó szokásokat, és szerezzen tapasztalatokat a vendéglátás terén.

Szerezzen széleskörű ismereteket a konfliktuskezelési technikák körében, néhányat segítséggel alkalmazzon.

Váljon egyre biztosabbá énképe.

A megismert tulajdonságok figyelembe vételével alakuljon saját kapcsolatrendszere.

Tudja mi a munka. Alakuljon pozitív irányba a munkához való viszonya.

Legyenek elemi ismeretei Magyarország földrajzáról.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés élethelyzetekben, tevékenységekben, szóbeli értékeléssel.

Félévkor szóbeli tájékoztatás, év végén érdemjegy, szöveges értékeléssel.

Évente P.A.C. felmérés.

Évfolyam: 8.

1. Témakör: Személyi adatok		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvart és javasolt fogalmak	Elvart teljesítmény
A család tagjainak keresztnév- és vezetékneve. Szülők foglalkozása, munkahelye. Az iskola címe, a tanárok neve.	Születési anyakönyvi kivonat, diák igazolvány, személyi igazolvány nézegetése. Szituációs játékok az adatok gyakorlására.	<i>Születési anyakönyvi kivonat.</i> <i>Személyi igazolvány, személyes adatok.</i>	Ismerje a közeli hozzátartozók adatait (nevek, címek). Tudja az iskola nevét, címét.

Évfolyam: 8.

2. Témakör: Előkészület a felnőtt életre		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvart és javasolt fogalmak	Elvart teljesítmény
A közlekedési szabályok átisméltése. Pontos ismerete. A kerékpárosokra vonatkozó szabályokat ismerje és gyakorolja a közlekedési parkban. Próbálkozzon az önálló közlekedéssel, egyre távolabbi ponttól. A tömeg közlekedés feltételei, jegyváltás. A főbb közlekedési csomópontok ismeret.	Tanulmányi séta. Szituációs gyakorlatok. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Térképen a szokásos közlekedési útvonalak áttekintése. Alternatív közlekedési lehetőségek. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.	Közlekedési szabály. Segítség kérése.	Ismerje a közlekedés legfontosabb szabályait. Legyen körültekintő. Ismerje a közlekedési csomópontok jellemzőit. Ismerje az útvonalat és járműveket, mellyel az iskolába jár.

Évfolyam: 8.

3. Témakör: Társas kapcsolatok		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mi jellemző rám? Önismeret, jellemzés, jó- és rossz tulajdonságok. Családi kapcsolatok. Viták. Iskolai kapcsolatok, osztálytársak, barátok. Közlekedés, vásárlás közbeni kommunikáció, és viselkedés.	Beszélgetés, csoportosítás. Szituációs játék. Képek, könyvek, videó filmek megtekintése. Videó felvétel készítése helyzetgyakorlatokról, a felvételek megtekintése és megbeszélése.	<i>Jellemzés.</i> Tulajdonság. Viselkedés. <i>Bírálat.</i> Dicséret.	Ismerjen és soroljon fel jellemző tulajdonságokat. Ismerje fel a jó és rossz tulajdonságokat. Ismerje a helyes viselkedés formáit, fordulatait.

Évfolyam: 8.

4. Témakör: Lakóhelyismeret		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Városunk – országunk. Tájékozódás a térképen. Szomszédos országok. Helyünk Európában és a világban. Földrajz és gazdaság összefüggése. Gazdasági tevékenységek jelzése a térképen.	Térkép használata, terepasztal használata, filmek megtekintése és megvitatása. Tanulmányi séta.	Lakóhely, haza, <i>hazaszeretet</i> , gazdaság, gazdasági lehetőség, <i>jövedelem</i> , munka.	Találja meg a térképen lakóhelyét. Ismerje a térkép jelzéseit, tudja azt alkalmazni. Ismerjen budapesti nevezetességeket. Emlékezzen vissza: hol látta. Gondolatait tudja néhány mondatban elmondani.

Évfolyam: 8.

5. Témakör: Szociális és társadalmi szituációs gyakorlatok		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szabadidő programok kiválasztása tetszés szerint. A leggyakoribb helyzetek gyakorlása vásárlás, közlekedés, orvosi vizsgálat közben. Veszélyforrások felismerése és elkerülése.	Választás programból tetszés szerint. Műsorújságból program kikeresése, az időpont megjegyzése. Tanulmányi séta. Szituációs játék.	Műsor újság. Viselkedés. <i>Káros anyag</i> , Udvariasság, udvariatlanság.	Kívánságát tudja közölni, tudjon választani. Ismerje az udvarias kommunikáció szabályait. A segítségkérés formáival ismerkedjen meg.

Évfolyam: 8.

6. Témakör: Vásárlási gyakorlatok		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Vásárlási helyzetgyakorlatok fokozódó önállósággal. Vásárlás, megbízatások teljesítése. A vásárlás helyének megtervezése. Vásárlási lista készítése. Emlékezetből néhány árucikk megvásárlása. Pénz szükséglet megtervezése.	Szerepjáték. Megfigyelés, képek rendezése, csoportosítása. Pénz használatának gyakorlása. Vásárlás valós helyzetekben.	Áru, pénz, igény, szükséglet.	Egyre önállóbban vegyen részt a vásárlásban. Tervezze meg vásárlását, egy-két cikket tartson meg fejben, és azt vásárolja is meg.

Évfolyam: 8.

7. Témakör: Ünnepek		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Hazánk jelképei és ünnepei. Nemzeti ünnepek. Készülés az ünnepre: külsőségek, az ünnep tartalma. Kulturált viselkedés ünnepélyen. A Himnusz és Szózat ismerete. Családi ünnepek. Készülődés, meglepetés, ajándék, vendégvárás.	Beszélgetés, képek nézegetése. Szituációs játék. Videó filmek megtekintése és megbeszélése. Ünnepi műsoron aktív részvétel. Vers és ének tanulása.	Haza, <i>nemzeti jelkép</i> , zászló, címer. Himnusz, Szózat Vendég, köszöntés.	Ismerje az ünnepekhez kapcsolódó legfontosabb tudnivalókat. Tudja a helyes viselkedés szabályait. Tartsa számon saját ünnepeit és a családtagok jeles napjait. Készüljön az ünnepekre. Tartsa számon az anyák napját, készítsen meglepetést.

Évfolyam: 8.

7. Témakör: <i>Előkészület a felnőtt életre</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Az iskoláskor utáni tervek. Munka, munkahely.</p> <p>Viselkedés, elvárások a munkahelyeken.</p> <p>Az önálló közlekedés gyakorlása.</p> <p>A balesetek elkerülése.</p> <p>Kulturált megjelenés, ápoltság</p> <p>A pénz szükségessége, beosztása.</p>	<p>Beszélgetés, szituációs játék, képek nézegetése, csoportosítása.</p> <p>Videófilm megtekintése, megbeszélése, helyes, nem helyes felismerése.</p> <p>A pénz értékének tudatosítása.</p>	<p><i>Munkafegyelem</i>, baleset, figyelem.</p> <p><i>Létfeltétel</i>, táplálkozás, lakás, ruházkodás.</p> <p>A pénz értéke.</p>	<p>Értse meg mi a munkafegyelem.</p> <p>Ismerje az általános balesetvédelmi szabályokat.</p> <p>Tudjon különbséget tenni fontos és nem fontos között.</p> <p>Tudjon fontossági sorrendet felállítani.</p>

EMBER A TERMÉSZETBEN FÖLDÜNK–KÖRNYEZETÜNK

Környezet- és egészségvédelem

Évfolyam: 5-8.

Cél

Bővíteni a tanuló meglévő ismereteit a környezetünk élő és élettelen jelenségeiről.

Igényt kialakítani a természetvédelemre.

Kialakítani olyan alapvető egészségügyi ismereteket, készségeket és szokásokat, amelyek hozzájárulnak teste megismeréséhez, ápolásához, az egészség védelméhez.

Egészségügyi ismereteket bővíteni és olyan szokások, készségeket kialakítani, melyek segítségével az egészséges életmód és tiszta környezete iránti igénye kifejlődik.

Feladat

Saját testének, érzékszerveinek és azok működésének megismerése. Folyamatos gyakorlási lehetőség testének, ruházatának és környezetének tisztán tartásához.

Az egészséges életmód feltételeinek és annak fontosságának tudatosítása.

Az élőlények és környezetük kölcsönhatásainak megismerésén keresztül tegye lehetővé a tanuló környezetkímélő és természetvédő szemléletének kialakulását.

Elvárt teljesítmény

Legyen ismerete a környezetben élő élőlényekről, élőhelyeikről, testfelépítésük legjellemzőbb vonatkozásairól.

Legyen elemi ismerete a környezet hatásai és az élőlények életmódja közötti összefüggésekről.

Tudja mi a környezetszennyezés. Legyen ismerete a környezetet károsító anyagok hatásairól. Utasítsa el a természetet romboló, szennyező magatartását.

Tudjon egyszerű környezetmegővő tevékenységet végezni. Ismerje fel, mutassa meg testrészeit, érzékszerveit, azok elemi funkcióit. Tudja testét ápolni, tisztán tartani, ruházatát gondozni.

Legyen képes a tanult egészségvédő-óvó szokások alkalmazására.

Ismerjen életkorának és értelmi fejlettségének megfelelően néhány elsősegély-nyújtási szabályt.

Igényelje a mozgást, a szabad levegőn tartózkodást.

Legyen elemi ismerete teste biológiai működéséről, hatásairól.

Értékelés

Folyamatos megfigyelés élethelyzetekben, tanulásban. Szóbeli értékeléssel a pozitívumok folyamatos megerősítése.

Egyszerű feladatlapok megoldása a szükséges segítségnyújtás mellett.

Félévkor szóbeli tájékoztatás, év végén osztályzat, szöveges értékeléssel kiegészítve.

Évente P.A.C. felmérés.

A tanterv teljesítéséhez javasolt órakeret

Évfolyamok	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	2	2	2	2
Éves óraszám	74	74	74	74

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör	Évfolyamok			
	5.	6.	7.	8.
1. Az emberi test	10	10	14	14
2. Egészséges életmód és veszélyek	10	12	12	14
3. Öltözködés	10	8	6	4
4. Balesetek, elsősegélynyújtás	6	8	8	10
5. Egészségügyi intézmények	8	10	8	6
6. Az élőlények	18	10	8	8
7. A környezet főbb összetevői, ártalmai	6	8	8	8
8. Földrajzi ismeretek	6	8	10	10

Évfolyam: 5.

Cél: A környezet igényessé, szépé, tisztábbá formálni, gondozni. Az egészséges életmódra nevelést megalapozni.

Feladat: Tájékozódás a természeti környezetben.

A közvetlen környezetében megtalálható élőlények és tulajdonságaik megismerése.

Az időjárás környezetre gyakorolt hatásai, azok megfigyelése. Az emberi testtel és érzékszervekkel kapcsolatos ismeretek szerzése. A baleset megelőzéssel, és az orvosi ellátással kapcsolatos ismeretek bővítése.

Elvárt teljesítmény: Ismerje fel, mutassa meg testrészeit, érzékszerveit, segítséggel tudja testét ápolni.

Öltözködésénél irányítással vegye észre az adott évszakra jellemző ruhadarabokat.

Szerezzen ismereteket a közvetlen környezetéből eredő veszélyforrásokról.

Segítséggel végezzen főfogalmi csoportosításokat az állat és növényvilág körében.

Segítséggel tartson rendet közvetlen környezetében.

Szívesen tartózkodjon, mozogjon a szabadban.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés élethelyzetekben, tanulásban. Szóbeli értékeléssel, a pozitívumok folyamatos megerősítése.

Egyszerű feladatlapok megoldása s szükséges segítségnyújtás mellett.

Félévkor szóbeli tájékoztatás, év végén osztályzat, szóveges értékeléssel kiegészítve.

Évente P.A.C. felmérés.

Évfolyam: 5.

1. Témakör: Az emberi test		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Testrészek, érzékszervek megmutatása, megnevezése, funkciójuk. Az egészség fogalma, a betegségek tünetei. Betegségek: megfázás.</p> <p>Fájdalom jelzése, a fájdalom helye. Gyógyszer elfogadása.</p>	<p>Tükörképen ismerkedés saját testünkkel</p> <p>Egymás testrészeinek megmutatása, megnevezése.</p> <p>Az érzékszervek funkcióinak tapasztalat közbeni megismerése (szembekötösdí: hallás, szaglás, ízlelés, tapintás)</p> <p>Szerepjáték: doktoros.</p> <p>A köhögés mérséklése, zsebkeendő használata.</p> <p>Öltözködés jelentősége. Szerepjáték. Az orvosi rendelőben.</p> <p>A gyógyszerárban.</p>	<p><i>A birtokos ragok használata.</i></p> <p>Fő testrészek és szervek megnevezése.</p> <p>Fáj, <i>hányinger</i>, gyógyszer, <i>diéta</i>.</p> <p>Köptető, gyógyszer, borogatás, láz.</p>	<p>Ismerje a testrészek nevét, funkcióját.</p> <p>Tudja megfogalmazni röviden panaszait, tartsa be az utasításokat.</p> <p>Csak felnőttől fogadjon el gyógyszert!</p>

Évfolyam: 5.

2. Témakör: Egészséges életmód és veszélyek		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Az alapvető tisztálkodási eszközök, anyagok használatának megismerése.</p> <p>Az egészség fogalma, a betegségek tünetei. A mozgásszegény életmód veszélyeinek megismerése.</p> <p>A környezeti ártalom fogalmának bevezetése, megfigyelése (kipufogógáz, szemét, füst).</p> <p>A vitaminforrások megismerése.</p>	<p>Eszközök, anyagok megnevezése, használatuk.</p> <p>Szerepjáték: doktoros</p> <p>Rövid frissítő és pihentető tornagyakorlatok végzése.</p> <p>Tanulmányi séta, megfigyelési szempontok szerint.</p> <p>A vitamint tartalmazó élelmiszerek megismerése.</p>	<p>Tiszta – piszkos (és használt) tisztálkodási eszközök és anyagok neve, funkciója.</p> <p>Fáj, <i>hányinger</i>, gyógyszer, <i>diéta</i>.</p> <p>Testmozgás, <i>testedzés</i>, sportolás.</p> <p><i>Levegőszennyezés</i>, káros, <i>ártalmas</i>, füst, bűz, szemét, kipufogógáz.</p> <p>Vitamin, egészség.</p>	<p>Legyen önálló kézmosás és arcmosás alkalmával.</p> <p>Tudjon fogat mosni.</p> <p>Fogalmazza meg panaszát röviden. Végezzen rendszeresen önállóan mozgásos gyakorlatokat.</p> <p>Ismerje fel a légszennyezés jellegzetes szagát.</p>

Évfolyam: 5.

3. Témakör: Öltözködés		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ruhadarabok válogatása, csoportosítása. Fiú és lány ruhák megkülönböztetése.	Önálló öltözködés gyakorlása. Ismerd fel saját ruhádat.	Gomb, gomblyuk, tépőzár, húzózár, kapocs, patent.	Öltözködjön önállóan az utasításnak megfelelően.

Évfolyam: 5.

4. Témakör: Balesetek, elsősegélynyújtás			Óraszám: 6
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Az iskolában, az utcán és játék közben előforduló balesetek.	Diafilmen, videón, képeken történetek, események megtekintése, megbeszélése.	Óvatosság, figyelmesség. Nézz körül.	Legyen figyelmes a játékban és a közlekedésben.

Évfolyam: 5.

5. Témakör: Egészségügyi intézmények		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Az iskolások orvosi vizsgálata. Az orvosi vizsgálatok helye az iskolában, funkciójuk.	Aktív együttműködés a vizsgálatokon. Önálló közlekedés az iskolán belül az orvosi rendelőbe.	Lázmérő, sóhajtás, száj kitévése (miért?) <i>hallgató</i> , gyógyszer, védőoltás.	Kövesse az orvos utasításait.

Évfolyam: 5.

6. Témakör: Élőlények		Óraszám: 18	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Az élő természet nagy csoportjai: növény, állat, ember. Az élőlények fejlődésének megfigyelése a környezetben.	Tanulmányi séta (állatkert, falusi udvar, piac, városi utca). Képek összerakása, válogatása, csoportosítása.	Élőlény, élettelen. Születés, növekedés, <i>elmúlás</i> .	Legyenek biztos ismeretei a téma körében. Tudjon eseményeket időrendbe rendezni.

Évfolyam: 5.

7. Témakör: A környezet főbb összetevői, ártalmak		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ismerkedés az élet alapvető feltételeivel. Levegő, víz napfény összetevői, ártalmak. Fény, talaj.	Lehetőség szerint sokoldalú tapasztalatszerzés.	Levegő, <i>láthatatlan</i> . Gőz, pára. Jég, olvadás.	Ismerje fel és nevezze meg a halmazállapotokat.

Évfolyam: 5.

8. Témakör: Földrajzi ismeretek		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A víz halmazállapot változásainak megfigyelése (víz, jég, hó, pára).	Kísérletek a víz halmazállapot változására. Jég olvasztása, víz fagyasztása, víz párologtatása forralással, gőz megfigyelése, felfogása üveglapon.	Megfagy. Elolvad. Párolog. Gőzölög.	Legyen aktív az órákon.

Évfolyam: 6.

Cél: A helyes egészségügyi szokásokat elsajátíttatni. Az egészséges és kulturált életmódra nevelés, a tiszta, rendezett környezet, a személyi higiénia igényét kialakítani.

Feladat: Ismeretek saját teste és annak működésének megismeréséhez. A leggyakrabban előforduló betegségek tüneteinek és a gyógyulást elősegítő terápiák megismerése, az orvos és a gyógyszerek szerepének tudatosítása.

Összefüggés keresése a természeti környezet és az élőlények életmódja között.

Az élő és élettelen környezet megfigyelése alapján vonjon le következtetéseket, tapasztalatait a későbbiekben a természet megóvása érdekében hasznosítsa.

Elvárt teljesítmény: Önállóan ismerje fel és mutassa meg testének részeit, legyen ismerete azok működéséről.

Legyen ismerete az egészséges életmódról, ismerje fel a környezetét károsító hatásokat (szemét, füst).

Ismerje fel segítséggel, és jelezze, ha beteg. Igyekezzen betartani az orvos utasításait.

Ismerjen néhány balesetvédelmi szabályt.

Tudjon tájékozódni környezete élővilágában, segítséggel ismerje fel a lehetőségeihez mérten, óvja azokat.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés élethelyzetekben, tanulásban. Szóbeli értékeléssel a pozitívumok folyamatos megerősítése.

Egyszerű feladatlapok megoldása, a szükséges segítségnyújtás mellett.

Félévkor szóbeli tájékoztatás, év végén osztályzat, szöveges értékeléssel kiegészítve.

Évente P.A.C. felmérés.

Évfolyam: 6.

1. Témakör: <i>Az emberi test</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Meglévő ismeretek rendszerezése. Az érzékszervek funkciója, védelmük. Ismerkedés a segédeszközökkel. Betegségek körének bővítése. A gyomorrontás, influenza és a fertőző betegségek.	Képösszerakás, csoportosítás. Szem: Ne hajolj közel a könyvhöz! Fül: Zajártalom kerülése. A szemüveg használata, kezelése, tisztán tartása. A hallókészülék használata.	Látás romlása. Hallás romlása. <i>Diéta</i> , gyomorrontás, hányinger, <i>fertőző</i> , <i>fertőzés</i> .	Ismerje a testrészeket. Kímélje és óvja érzékszerveit. Vigyázzon saját és társai szemüvegére, hallókészülékére! Jelezze rossz közérzetét. Tartsa be az orvosi utasításokat.

Évfolyam: 6.

2. Témakör: Egészséges életmód és veszélyek		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A test tisztán tartása. Hajápolás, hajvágás, a haj ellenőrzése (a tetűirtás). Körömápolás. Rendszeres körömvágás, tisztítás, a körömrágás. A test edzése. Veszélyforrások (a Nap káros hatása).	A megfelelő tisztálkodási szerek megnevezése, kiválasztása. Önálló mosdás, fogmosás, hajmosás. A testedzés elemeinek gyakorlása, rendszerességének bevezetése. A tavaszi és nyári napozás szabályai, rendszeresség, fokozatosság, időtartam, napozószerek.	A használt szerek megnevezése. A különböző haj típusok mosószerei (száraz, zsíros). Sampon, <i>balzsam</i> . Körömmolló, reszelő. Vitamindús, tápláló. <i>Zsírsegény, rendszeres</i> . Diéta. Naptej. Napolaj, balzsam.	Emelje az önállóság fokát. Használja a kondicionáló gépeket szakszerűen és rendszeresen. Használja a napozószereket és bőrápoló szereket önállóan szükség szerint.

Évfolyam: 6.

3. Témakör: Öltözködés		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Az évszaknak, időjárásnak megfelelő esztétikus öltözködés gyakorlása.	A megfelelő ruhadarab önálló kiválasztása. A választás indoklása. Az önálló öltözködés gyakorlása.	<i>Divatos</i> . Megfelelő.	Emelje önállósági szintjét az öltözködésében.

Évfolyam: 6.

4. Témakör: Balesetek, elsősegélynyújtás		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Sportolás, fürdőzés közben és a háztartásban történő balesetek megelőzése. Ismerkedés a mentőláda tartalmával. A felnőttek értesítésének módja baleset esetén.	Képek, filmek, könyvek nézegetése. A mentőláda tartalmának megismerése. A benne lévő eszközök és szerek használatának megismerése. Telefon használata.	Óvatos, figyelmes. <i>Segítőkész</i> . Veszélyes. <i>Steril</i> , géz, kötszer. Sebhintőpor, ragtapasz. Fertőtlenítés.	Legyen óvatos, figyeljen társaira. Használja a megfelelő módon a megismert eszközöket és szereket egyszerűbb esetekben.

Évfolyam: 6.

5. Témakör: Egészségügyi intézmények		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Orvosi rendelő funkciója.	Tanulmányi séta. Iskolaorvosi rendelő. Családi orvosi rendelő. Szakorvosi rendelő. Fogorvosi rendelő.	Vizsgálat, lázmérés. <i>Vérvétel, vizeletvizsgálat.</i> <i>Lelet</i> , beutaló. Fúró, fogtömés, fogkő, <i>röntgen</i> , foghúzás.	Tartsa be az udvariassági szabályokat, viselkedjen helyesen. Alakuljon ki önfegyelme.

Évfolyam: 6.

6. Témakör: Élőlények		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A növények, az állatok, az emberek témakörének bővítése. Megfigyelések végzése séta során. A környezet hatása az élőlényekre. A tűz és víz, mint éltető elem (öntözés, főzés, fűtés).	A tanult élőlények tulajdonságainak kiegészítése. Csoportosítások újabb szempontok szerint. Megfigyelések. A különböző időjárási (pl. fénytelenység) hatása a különböző élőlényekre. Képek, filmek nézegetése, a helyzet megértése (tűzvész, árvíz stb.).	Hasznos. Káros. <i>Életfeltétel.</i> Pusztulás. <i>Szaporítás.</i> Áradás. Árvíz. Gát, <i>menekülés</i> , <i>életveszély.</i>	Alkalmazza önállóan a megszerzett ismereteket. Legyen óvatos a tűz használata közben (gyufa, öngyújtó, gyertya, gáz). Győződjön meg kísérletek során, hogy a víz nélkülözhetetlen a növények életéhez is.

Évfolyam: 6.

7. Témakör: A környezet főbb összetevői, ártalmak		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tiszta víz. Levegő. Napfény.	A meglévő ismeretek alapján tudatos törekvés az értékek óvására. Tanulmányi séta, kísérletek.	<i>Egészségre ártalmas anyag.</i>	Ismerjen fel és fogalmazzon meg egyszerű összefüggéseket.

Évfolyam: 6.

8. Témakör: Földrajzi ismeretek		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Az élő és élettelen természet megfigyelése. Csapadékfajták megfigyelése (pára, köd, dér, zúzmara, harmat). Bővebben a víz, a harmat, a pára jellemzői, megfigyelése. A felszíni vízfolyások (forrás, patak, folyó, tó).	Élő és élettelen differenciálása. Az élet feltételei. Felismerés képekről. Megfigyelés, emlékek felidézése. Élmények, képek a magas Dunáról. Térkép, földgömb nézegetése, a víz jelzése (kék szín keresése).	Csapadék, pára. Köd, dér. Zúzmara, harmat. Térkép, földgömb, atlasz, Híd. Mentés, menekülés.	Legyenek biztos ismeretei. Tudja a víz értékét, ismerje változatos megjelenését.

Évfolyam: 7.

Cél: A betegségeket megelőzni. A baleset-megelőzés egyszerűbb szabályait ismerni. Szocializációs szintet fejleszteni.

Feladat: Az egészség megőrzése, és megtartásának fontossága.

A helyes táplálkozás és az egészséges életmód megismerése.

Személyi higiénijában és öltözködésében az igényesség megjelenése.

A balesetvédelmi szabályok betartása és a tennivalók váratlan események alkalmával. Önálló telefonhasználat adott helyzetekben.

Elvárt teljesítmény: Legyen elemi ismerete teste biológiai működéséről.

Tudja ruházatát ízlésesen kiválogatni, gondozni, tisztán tartani.

Fejlődjön a testi higiénia iránti igénye, igényelje a mozgást és a szabad levegőn való tartózkodást.

Legyen ismerete a helyes és helytelen táplálkozásról.

Ismerje fel és kerülje a balesetveszélyt, tudja azt elkerülni, életkorának és értelmi szintjének megfelelően tudjon segítséget kérni és nyújtani.

Legyen elemi ismerete a környezeti hatásokról és azok következményeiről, ismerje fel az élőlények és a környezetük kölcsönhatását.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés élethelyzetekben, tanulásban, szóbeli értékeléssel. A pozitívumok folyamatos megerősítése.

Egyszerű feladatlapok megoldása a szükséges segítségnyújtás mellett.

Félévkor szóbeli tájékoztatás, év végén osztályzat, szöveges értékeléssel kiegészítve.

Évente P.A.C. felmérés.

Évfolyam: 7.

1. Témakör: Az emberi test		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Testrészek, érzékszervek, érzékelés, funkciójuk, védelmük. Segédeszközök védelme és fontossága. Betegség témakör bővítése: torokgyulladás középfülgyulladás bárányhimlő herpesz, bőrbetegségek.</p>	<p>Testrészek megnevezése, megmutatása. Könyvben és maketten a csontváz és belső szervek nézegetése, felismerése. Szemüveg használata, tisztítása, tárolása.</p> <p>Saját tapasztalat alapján az említett betegségek tünetei és az alkalmazott terápia.</p>	<p>Csontváz. <i>Izomzat</i>, hasüreg, mellkas, <i>bélrendszer</i>. Éles a látásom, homályosan látok.</p> <p>Fekvő beteg, láz. Kórházi kezelés, <i>fertőzés</i>, <i>megelőzés</i>, <i>kiütés</i>.</p>	<p>Ismerje biztosan saját testrészeit.</p> <p>Fogalmazza meg érzéseit, tapasztalatait.</p> <p>Legyen együtt érző a betegekkel.</p> <p>Tudja, hogy a kapcsolattartás és látogatás fontos a hosszú betegség alatt.</p>

Évfolyam: 7.

2. Témakör: Egészséges életmód és veszélyek		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>A test tisztán tartása. A test edzése, a mozgáshiány ártalmai. Elhízás elkerülése. Fogyás. Ideális súly. Helyes, helytelen táplálkozás. Kerülendő élelmiszerek és üdítők. Veszélyforrások (dohányzás, szeszes italok, a napozás káros hatásai).</p>	<p>Önálló mosdás, fürdés, hajmosás, hajszárítás.</p> <p>Rendszeres mozgás, testedzés. A súlyfelesleg káros hatásai.</p> <p>Egészségtelen, veszélyes (válogatás, csoportosítás).</p>	<p><i>Súlyfelesleg</i>, <i>önfegyelem</i>.</p> <p>Magasság és súly közötti <i>helyes arány</i>.</p>	<p>Legyen önálló. Ismerje az egészséges életmód fontosságát.</p>

Évfolyam: 7.

3. Témakör: Öltözködés		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Az évszaknak, időjárásnak, alkalomnak megfelelő esztétikus öltözködés gyakorlása. Az ízlés fogalmának bevezetése.	A megfelelő ruhadarab önálló kiválasztása. A választás indoklása. Az önálló öltözködés gyakorlása	<i>Esztétikus.</i> Jól áll. <i>Előnyös, hátrányos.</i> <i>Ízléses, ízléstelen.</i> Szép, csúnya.	Legyen biztos és gyors az öltözködésben. Válasszon önállóan ruhát és cipőt adott helyzetekben (más-más alkalomra).

Évfolyam: 7.

4. Témakör: Balesetek, elsősegélynyújtás		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Iskola, háztartási balesetek. Utcai balesetek. Balesetek játék, fürdőzés, sportolás közben. Balesetek megelőzésének lehetőségei Baleset estén felnőtt értesítése, mentő hívása. A mentőláda szerepe. A gyógyszerek beszédése.	Eseményképek, filmek elemzése. Mi történt, miért történt, hogyan történt? Megelőzhetted volna, ha... Az értesítés módja, szerepjáték, telefonálás gyakorlása. Gyakorlás, kisebb sebek ellátása.	<i>Körütekintő</i> , nyugodt, figyelmes. Tárcsázás, foglalt, kicseng.	Ismerje és tartsa be a szabályokat. Használja a telefont. Tanuljon meg néhány fontos telefonszámot.

Évfolyam: 7.

5. Témakör: Egészségügyi intézmények		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szakorvosi rendelő szerepe az egészségünk megóvásában. Az orvosi vizsgálathoz szükséges dokumentáció. Mentők munkájának megismerése.	Tanulmányi séta rendelőkben. Telefon használatának gyakorlása.	Vizsgálat, lázmérés. Vérvétel, vizeletvizsgálat. Lelet, beutaló. Fúró, fogtömés, fogkő, röntgen, foghúzás. Személyes adat, igazolvány. <i>TB kártya</i> , Telefonszám.	Tájékozódjon az adott intézményben. Legyen udvarias. (kérdésekre, válaszoljon kérdésekre) Fogalmazza meg panaszát. Működjön együtt a vizsgálatnál.

Évfolyam: 7.

6. Témakör: Élőlények		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A növények, az állatok, az emberek témakörének fokozatos bővítése. Ismerkedés a gyógynövényekkel. Megfigyelés: a környezet hatása az élőlényekre. Tájvédelmi terület megtekintése. A védett növények és állatok fogalmának megismerése. A tűz és víz, mint éltető elem (halászat, tűzrakás a szabadban). A védett növények és állatok kímélése. Ne tépd le a vadvirágot!	Csoportosítás, válogatás. Gyógytea készítése. Borogatás készítése és alkalmazása. Tanulmányi kirándulás. Védett növények felismerése.	Földrészek. <i>Világrészek.</i> Térkép. Gyógytea. <i>Védett, kipusztul.</i>	Alkalmazza önállóan a tanult ismereteket. Ismerje a baleset-megelőzés módját, legyen óvatos a vízparton, tűz mellett.

Évfolyam: 7.

7. Témakör: A környezet főbb összetevői, ártalmak		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tiszta víz, levegő, napfény. Egészséges talaj, ismerkedés a talajfajtákkal.	Tudatos törekvés az értékek óvására. Tanulmányi séta, kísérletek. Talajművelés, növény ültetése, virágládába, cserépbe.	<i>Egészségre ártalmas anyag.</i> Talaj, termőtalaj, táptalaj.	Törekedjen a tiszta környezet megtartására.

Évfolyam: 7.

8. Témakör: Földrajzi ismeretek		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Az élő és élettelen természet megfigyelése.</p> <p>Csapadékfajták megfigyelése.</p> <p>A víz körforgása.</p> <p>A felszíni vízfolyások (forrás, patak, folyó, tó).</p> <p>A felszíni formák (hegy, síkság).</p>	<p>Csoportosítás,</p> <p>Térkép nézegetése.</p> <p>Térképjelek megismerése.</p> <p>Térkép színezése.</p>	<p>Térkép, földgömb, <i>atlasz</i>.</p> <p>Híd.</p> <p>Jelzés, síkság, hegy, folyó, tenger, óceán.</p>	<p>Alkalmazza a tanult ismereteket.</p>

Évfolyam: 8.

Cél: A szocializációs szintet emelni. Az egészséges életmódot veszélyeztető anyagokat, azok káros hatásait és a megelőzés módját ismerni.

Feladat: A jelenségek közötti összefüggések megfigyelése. Következtetések levonása. Saját vélemény megfogalmazása a felmerülő témákban.

A nemek közötti különbségek ismerete, a nemi szerepek megismerése.

A higiénia fontosságának ismerete, és szokásait e szerint alakítsa.

Az egészséges környezet legfontosabb tényezőinek megismerése.

Elvárt teljesítmény: Legyen elemi ismerete teste biológiai működéséről.

Tudja ruházatát kiválóatni, gondozni, tisztán tartani.

Fejlődjön a testi higiénia iránti igénye, igényelje a mozgást és a szabad levegőn való tartózkodást.

Legyen ismerete a helyes és a helytelen táplálkozásról.

Tudja, hogy betegség esetén hova kell fordulni, ismerje az egészségügyi intézmények funkcióját.

Ismerje fel a balesetveszélyt, tudja azt elkerülni, életkorának és értelmi szintjének megfelelően tudjon segítséget kérni és nyújtani.

Legyen elemi ismerete a növény- és állatvilágról, azok élőhelyeiről, hasznokról, károkról.

Legyen elemi ismerete a környezeti hatásokról és azok következményeiről, ismerje fel az élőlények és a környezetük kölcsönhatásait.

Ismerkedjen meg a környezetszennyezés fogalmával, a környezetet károsító anyagokkal.

Ismerkedjen a természetvédelem fogalmával, ismerjen néhány védett növényt, állatot.

Fejlettségi szintjének megfelelően alakuljon ki környezetvédő szemlélete.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés élethelyzetekben, tanulásban, szóbeli értékeléssel. A pozitívumok folyamatos megerősítése.

Egyszerű feladatlapok megoldása a szükséges segítségnyújtás mellett.

Félévkor szóbeli tájékoztatás, év végén osztályzat, szöveges értékeléssel kiegészítve.

Évente P.A.C. felmérés.

Évfolyam: 8.

1. Témakör: Az emberi test		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Testrészek, érzékszervek, érzékelés, funkciójuk, védelmük, az önállóság fokozása.</p> <p>Segédeszközök védelme és fontossága.</p> <p>Betegség témakör bővítése: Tüdőgyulladás, mumpsz, vesebetegségek, májgyulladás stb. A betegségek megelőzéséhez szükséges védőoltások szükségessége.</p>	<p>Tájékozódás saját és társai testén.</p> <p>Könyvben és maketten a csontváz és belső szervek nézegetése, felismerése, magyarázata.</p> <p>Szemüveg használata, tisztítása, tárolása.</p> <p>Saját tapasztalat alapján az említett betegségek tünetei.</p>	<p>Csontváz.</p> <p><i>Izomzat</i>, hasüreg, mellkas.</p> <p>Bélrendszer</p> <p>Éles a látásom, homályosan látok. Fekvő beteg, láz.</p> <p>Kórházi kezelés, fertőzés, megelőzés, kiütés.</p>	<p>Legyenek biztos ismeretei saját testrészeiről, érzékszerveiről.</p> <p>Fogalmazza meg érzéseit, tapasztalatait.</p> <p>Legyen együtt érző a betegekkel.</p> <p>Tudja a látogatás és kapcsolattartás fontosságát hosszú betegség alatt.</p>

Évfolyam: 8.

2. Témakör: Egészséges életmód és veszélyek		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>A test tisztán tartása.</p> <p>A serdülőkor jellemzői.</p> <p>A test edzése, a mozgáshiány ártalmai. Elhízás elkerülése. Fogyás. Ideális súly. Helyes, helytelen táplálkozás. Kerülendő élelmiszerek és üdítők.</p> <p>Veszélyforrások (dohányzás, szeszes italok, AIDS, a napozás káros hatásai).</p>	<p>Önálló mosdás, fürdés, hajmosás, hajszárítás.</p> <p>Rendszeres mozgás, testedzés. A súlyfelesleg káros hatásai.</p> <p>Egészségtelen, veszélyes (válogatás, csoportosítás).</p>	<p><i>Serdülés, nemi jellemzők</i>, súlyfelesleg, <i>önfegyelem</i>,</p> <p>Magasság és súly közötti helyes arány.</p>	<p>Legyen önállósága magas szintű.</p>

Évfolyam: 8.

3. Témakör: Öltözködés		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Az évszaknak, időjárásnak, alkalomnak megfelelő esztétikus öltözködés gyakorlása. Az ízlés formálása.	A megfelelő ruhadarab önálló kiválasztása. A választás indoklása. Az önálló öltözködés gyakorlása	<i>Esztétikus.</i> Jól áll. Előnyös, hátrányos. Ízléses, ízléstelen. Szép, csúnya.	Alakuljon ki önállósága.

Évfolyam: 8.

4. Témakör: Balesetek, elsősegélynyújtás		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Az elsősegélynyújtás elemeinek gyakorlása szituációs helyzetgyakorlatokban. Az orvos vagy felnőtt értesítésének módja. Telefonálás gyakorlása.	Szerepjáték. Telefonszám kikeresése. Telefonálás önállóan.	Tárcsázás, foglalt, kicseng, segítségkérés, segítségadás Ijedtség, <i>kapkodás</i> , félelem	Alakuljon ki a helyzet-felismerési képessége. Törekedjen a kapkodás, pánik elkerülésére.

Évfolyam: 8.

5. Témakör: Egészségügyi intézmények		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Az ügyeleti rendszer bemutatása, szükségessége.	Tanulmányi séta. Helyzetgyakorlatok, szerepjáték, Telefon használatának gyakorlása.	<i>Ügyelet.</i> Orvosi ügyelet. Ügyeletes gyógyszerár.	Alakuljon ki a jó helyzet-felismerési képessége. Tudja kívánságait megfogalmazni.

Évfolyam: 8.

6. Témakör: Élőlények		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Növények, állatok, emberek. Ismerkedés a gyógynövényekkel (kamilla, hársvirág)</p> <p>Megfigyelés: a környezet hatása az élőlényekre, összefüggések felfedezése.</p> <p>Tájvédelmi terület megtekintése. A védett növények és állatok fogalmának megismerése.</p> <p>A tűz és víz, mint éltető elem. Csatornázás.</p> <p>A fűszernövények megismerése, használatuk (köménymag, babér, majoránna, fokhagyma stb.).</p>	<p>Tápláléklánc összeállítása. Csoportosítás, válogatás. Gyógytea készítése, borogatás.</p> <p>Tájak és jellegzetes élőlények. (összefüggés az éghajlat és növény-állatvilág között)</p> <p>Tanulmányi kirándulás. Védett növényfelismerése. Vigyázz környezeted élővilágára!</p> <p>Óvatosság a tűzzel, és a tűzzel kapcsolatban.</p> <p>A fűszernövények megismerése és kipróbálása az ételek készítésénél.</p>	<p><i>Tápláléklánc</i>, kamilla, hársfa, <i>bodza</i>, stb.</p> <p>Táj védelem</p> <p>Tűzoltóság értesítése veszély esetén. Teendők csörepedés, ill. dugulás esetén.</p> <p>Bors, fahéj, szegfűszeg, vanília, kakaó, csokoládé</p>	<p>Tájékozódjon a tanult ismeretek alapján kis segítséggel a térképen, ill. könyvekben. Tudjon gyógyteát készíteni szükség esetén.</p> <p>Ismerje a tűzoltók telefonszámát, tudjon telefonálni.</p> <p>Ismerje fel a fűszereket illatukról.</p>

Évfolyam: 8.

7. Témakör: A környezet főbb összetevői, ártalmak		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Víz. Levegő. Talaj védelme.</p>	<p>Tanulmányi séta, kísérletek. Könyv és videó megtekintése.</p>	<p><i>Környezeti ártalom</i>, <i>környezetvédelem</i>.</p>	<p>Legyen elemi tájékozottsága saját területen. Alakuljon ki a rend és tisztaság iránti igénye.</p>

Évfolyam: 8.

8. Témakör: Földrajzi ismeretek		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A víz körforgása. A felszíni vízfolyások (forrás, patak, folyó, tó). A felszíni formák (hegy, tûzhányó, síkság). Tájékozódás a térképen. Ismerkedés Magyarország domborzati térképével.	Csoportosítás, térkép nézegetése. Térképjelek megismerése. Térkép színezése.	Térkép, földgömb, atlasz. Tûzhányó, <i>vulkán</i> . <i>Földrengés</i> .	Tudjon beszámolni saját megfigyeléseiről. Legyen aktív kísérletek végzésekor.

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK

Önkiszolgálás

Évfolyam: 1 – 3.

Cél

Tevékenységeken keresztül elérni a teljes vagy részbeni önállóságot önkiszolgálásában.
Az egészséges életmód szokásait kialakítani.
A rendszeretetet megalapozni.

Feladat

Célirányos tevékenységek gyakorlásával elemi önellátási szokások (testápolás, étkezés, öltözködés stb.) kialakítása, begyakorlása, alkalmazása.
A tevékenységek rutinszerű elvégzése.

Követelmény

Tudjon minimális segítséggel levetkőzni, felöltözni, ruházarakat kezelni.
Tudja cipőjét irányítással befűzni.
A WC és mosdó használatával kapcsolatos teendőket tudja önállóan elvégezni (személyi higiénia).
Tudja az evőeszközöket (kanalat, villát) helyesen használni, kancsóból tölteni, szalvétát rendeltetésszerűen használni.
Étkezése legyen kulturált, tiszta.
Ismerje a foglalkozások eszközeit, tárgyait, azok használatát, helyét és rendjét. Használat után tudja azokat önállóan helyükre tenni.

Értékelés

A tevékenységek végzése közben folyamatos szóbeli értékelés.
Félévkor szóbeli tájékoztatás, év végén részletes írásbeli értékelés minősítéssel.
(Fejlődése egyenletes: önkiszolgálás irányítottan önálló.
Fejlődése kielégítő: önkiszolgálása kevés segítséget igényel.
Fejlődése egyenetlen: önkiszolgálása változó segítségnyújtással valósul meg.
Fejlődése lassú: önkiszolgálása sok segítséget igényel).
Évente P.A.C. felmérés.

A tanterv teljesítéséhez javasolt órakeret

Évfolyamok	1.	2.	3.
Heti óraszám	2	2	2
Éves óraszám	74	74	74

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakörök	Évfolyamok		
	1.	2.	3.
1. Öltözködés	20	20	20
2. Személyi higiénia (testápolás)	20	15	15
3. Étkezés	20	15	15
4. Környezetrendezés, környezetmegóvás	14	14	14
5. Gondozási tevékenység	-	10	10

Évfolyam: 1.

Cél: Az iskoláskor előtti nevelési tapasztalatokra építve kialakítani és fejleszteni a tanuló kompetenciáját és alapvető szociális képességeit.

Nagy mozgásokat célirányossá tenni a segítséggel végzendő önellátás érdekében.

A rendszereteket megalapozni.

Feladat: Célirányos tevékenységekkel, gyakorlással elemi önellátási szokások (testápolás, étkezés, öltözködés stb.) kialakítása, begyakorlása, alkalmazása.

Terápiás fejlesztések: Nagy mozgások, megfigyelő-képességek, szem-, kézkoordináció, motoros képesség, laterális kialakítása, fejlesztése. Testrészek fogalmának meghatározása, megnevezése. Tér- és időbeli fogalmak megnevezései. A használati tárgyak, eszközök neveinek elsajátítása, felismerése.

Elvárt teljesítmény: Legyen együttműködő öltözéskor, vetkőzésnél. Jelezze szükségletét. Segítséggel képes legyen WC használatára, mossa meg a kezét, az arcát, használjon zsebkezdőt. Tudjon kanállal enni, pohárból inni, szalvétát használni. Játéktárgyait, eszközeit tartsa rendben.

Értékelés: Folyamatos szóbeli értékelés.

Évente egyszer P.A.C. felmérés alapján állapotfelmérés.

Félévkor és év végén szóveges minősítés és rövid értékelő tájékoztatás.

Évfolyam: 1.

1. Témakör: Öltözködés		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Vetkőzés.	Felsőruházat és alsó ruházat levétele együttműködéssel. (cipő, csizma, sapka, sál, kesztyű, kabát, pulóver, nadrág stb.).	Ruhadarabok neveinek megtanulása.	Legyen együttműködő az öltözködés során.
Felöltözés.	Alsó-és felsőruházat felvétele együttműködéssel.	Ruhadarabok csoportosítása: - alsó ruházat. - felsőruházat. - <i>ruházarak</i> .	
Ruházarak kezelése.	Gombolás, húzózár, patent csat - használata segítséggel.		

Évfolyam: 1.

2. Témakör: Testápolás (személyi higiénia)		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Segítséggel kézmosás, arcmosás.	Kéz - és arcmosás megtanulása.	Piszkos - tiszta fogalmak felismerése	Tudja helyesen alkalmazni kis segítséggel a tisztálkodó eszközöket.
Mosakodás.	Mosakodás begyakorlása kis segítséggel.	Tisztálkodási eszközök: szappan, törölköző, körömkefe, vízcsap, mosdókagyló	
WC használata.	Szükséglet jelzése, vetkőzés, öltözés, WC lehúzása, kézmosás.	WC papír	
Fogápolás.	Tükör előtt a helyes fogmosási technikai begyakorlása.	Fogkefe, fogkrém	
Zsebkendő használata.	Orrfújás helyesen.	Zsebkendő	

Évfolyam: 1.

3. Témakör: Étkezés		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Evőeszközök használata.	Kanál, tányér, pohár, szalvéta használatának megtanulása.	Avőeszközök nevei.	Ismerje fel, használja önállóan a megismert eszközöket.
A terítés.	Terítési sorrend alkalmazása: abrosz, tányér, pohár, kanál, szalvéta. Mit hova teszünk? (evőeszközöket, poharat stb.).	A kulturált étkezéshez szükséges kifejezések használata: Jó étvágyat kívánok! Egészségetekre! Kérem szépen. Köszönöm szépen.	
Felelősi teendők ellátása.	Szalvéta helyes fogása, kulturált étkezés betartása.		

Évfolyam: 1.

4. Témakör: <i>Környezetrendezés-- Környezetmegóvás</i>		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Játékok elővétele, elrakása.	Eszközök, játékok rendeltetésszerű használata.	Játékok nevei.	Tudjon segítséggel rendet rakni. Tudja a szemetet a megfelelő helyre dobni.
Taneszközök használata.	Taneszközök épségének, tisztaságának megőrzése.	Taneszközök nevei.	
Polcok, szekrények használata. Rendrakás.	Rendrakás a foglalkozások végén, hulladék helyének megtalálása.	Könyvespolc, játékpolt, tanulói asztal szekrény szemetesvödör (<i>hulladékgyűjtő</i>), <i>partvis</i> , lapát	

Évfolyam: 2.

Cél: A szociális szokásrendszer kialakításával és alkalmazásával fejleszteni a tanuló praktikus képességeit, alkalmazkodni tudását, önkiszolgálási, önellátási és önállósági szintjét.

Kismozgásokat célirányosan fejleszteni, ami lehetővé teszi az egyre önállóbb öltözést, tisztálkodást.

Feladat: A személyi higiénia iránti igény kialakítása, a tanulók képzése az ehhez kapcsolódó eszközök alkalmazására.

Önellátási szokások jártassági szintjének kialakítása.

Terápiás fejlesztések:

- kismozgások célirányos fejlesztése,
- megfigyelőképesség fejlesztése,
- célirányos lateraritás,
- tájékozódási, tér- és időbeli alapfogalmak rögzítése,
- testrészek pontos megnevezés,
- öltözködési ismeretek elsajátítása,
- időjárásnak megfelelő öltözködés,
- tárgyak, eszközök pontos megnevezése, helyes használata.

Elvárt teljesítmény: Tudjon kis segítséggel öltözni: nagy gombot, húzózárat, csatot használni. Szükségletét kis segítséggel végezze el. Irányítással tudjon arcot, fogat mosni, zsebkendőt használni. Tudjon rendet rakni, vigyázni környezete tisztaságára. Tájékozódjon közvetlen környezetében. Használja az evőeszközöket rendeltetésszerűen, önállóan.

Értékelés: Folyamatos szóbeli értékelés.

Évente egyszer P.A.C. felmérés alapján állapotfelmérés.

Félévkor és év végén szöveges minősítés és rövid értékelő tájékoztatás.

Évfolyam: 2.

1. Témakör: Öltözködés		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Alsó- és felsőruházat fel- és levétele.	Kis segítséggel az öltözködés begyakorlása, megtanulása.	Ruhaneműk neveinek megtanulása: kabát, sapka, sál, kesztyű, cipő, nadrág, zokni, ing, blúz, pulóver stb.	Tanuljon meg kis segítséggel öltözni, vetkőzni.
Gombolás, húzózár felhúzása.	Nagy gombok gombolása cipzár, csat patent használata.		
Évszaknak megfelelő öltözködés.	Az évszaknak megfelelő ruhaneműk kiválasztása.	Időjárás - évszakok kapcsolata: tél-hideg, nyár-meleg. Ruhaneműk: eső-esőkabát, hó-csizma.	Helyesen válassza ki az időjárásnak megfelelő ruhadarabokat.

Évfolyam: 2.

2. Témakör: Testápolás (személyi higiénia)		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mosakodás.	A ruha ujjának felhajtása, az arc, kéz megmosása, megtörlése, körömkefe használata.	Tisztálkodási eszközök pontos nevei. Törölköző, szappan, szappantartó, körömkefe, víz, vízcsap, hideg víz, meleg víz.	Irányítással tisztálkodjon önállóan. Tanulja meg a szárazra törölközést.
Fogmosás.	Fogkefe, fogkrém használata, vízcsap használata.		
WC használata.	WC helyes használata, WC papír rendeltetésszerű használata.		
Zsebkendő használat.	Zsebkendőhasználat idejének felismerése.		

Évfolyam: 2.

3. Témakör: Étkezés		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Étkezés kanállal, villával.	Kulturált étkezés az evőeszközökkel.	kanál, villa pohár	Tanulja meg az evőeszközöket rendeltetésszerűen használni.
Merőkanál használata.	Segítséggel leves szedése.	merőkanál szalvéta levesestál	
Terítés.	Terítés tizóraihoz, ebédhez, uzsonnához.	<i>abrosz</i> mélytányér, lapostányér, kistányér	Tartsa be a kulturált étkezés szabályait.
Felelősi teendők ellátása.	Kézmosás étkezés előtt. Szükséges eszközök előkészítése a terítéshez, asztal leszedése.	ételek nevei mit mivel eszünk	Tudjon önállóan étkezni.

Évfolyam: 2.

4. Témakör: Környezetrendezés – Környezetmegóvás		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Taneszközök, játékok elővétele, elrakása.	Játéktér rendberakása, a játékok eltevése.	játékok, taneszközök nevei	Tudjon maga körül rendet tartani kis segítséggel, illetve irányítással.
Polcok, szekrények használata.	Foglalkozások után taneszközök elrakása.	osztályban található tárgya nevei <i>asztaltörlő</i> , partvis lapát szemetesvödör	
Rendrakás.	Étkezések, foglalkozások befejezése után rendcsinálás, hulladékmentesítés.	fogalmak: <i>hulladék</i> rendcsinálás melyik eszközt mire használjuk	

Évfolyam: 2.

5. Témakör: Gondozási tevékenység		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ruhák hajtogatása, fogas, vállfa használata.	Ruhák gondos elhelyezése fogason, vállfán, polcon.	<i>vállfa</i> fogas	Kapcsolódjon be felnőtt segítségével alapvető gondozási munkába képességeihez mérten.
Lábbelik ápolása.	Cipő törlése, lábtörlő használata.	lábtörlő, cipőtisztítás, cipőtisztító kefe	
Virágápolás.	Virágöntözés.	locsoló kanna	

Évfolyam: 3.

Cél: Az önkiszolgálási készségek kialakításával az egészséges életmódot megalapozni, a helyes magatartást és az elemi munkakészség szokásait kialakítani.

Feladat: Olyan önkiszolgálási, önellátási képességek, valamint szociális motívumok kialakítása, amelyek képessé teszik magasabb szintű gondolkodási-, életviteli- és gyakorlati ismeretek befogadására. A kulturált étkezés szabályainak betartása és a gyakorlottság szintjén alkalmazása.

Terápiás fejlesztések

- finommotorika fejlesztése,
- koordinált, logikus gondolkodás, mozgás kialakítása, alkalmaztatása,
- helyes tárgy- és eszközhasználat,
- tér- és időbeli fogalmak megfelelő használat,
- jobb, bal oldal tudatosítása.

Elvárt teljesítmény: Tudjon önállóan levetkőzni, felöltözni és irányítás mellett cipőt fűzni. Tudjon az évszaknak megfelelő ruházatot kiválasztani, legyen igényes az öltözködésben. Fokozódó önállósággal végezzen gondozási tevékenységet. Alkalmazza az evőeszközök helyes használatát. Irányítással tartsa be a kulturált étkezés szokásrendjét. Tudjon tájékozódni közvetlen környezetében, ismerje fel a mikrokörnyezetben található tárgyak foglalkozási eszközök helyét, tudja azokat önállóan a helyükre rakni.

Értékelés: Folyamatos szóbeli értékelés.

Évente egyszer P.A.C. felmérés alapján állapotfelmérés.

Félévkor és év végén szöveges minősítés és rövid értékelő tájékoztatás.

Évfolyam: 3.

1. Témakör: Öltözködés		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Vetkőzés. Felöltözés. Ruházarak kezelése.	Alsó- és felsőruházat fel- és levétele önállóan. Az időjárásnak megfelelő ruhadarabok kiválasztása. Cipőzsinór megkötése.	ruhadarabok megnevezései alkalomszerű használatuk ünneplőruha cipőfűző	Szerezzen jártasságot az önálló öltözködés szintjén.

Évfolyam: 3.

2. Témakör: Testápolás (személyi higiénia)		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mosakodás. Fogápolás. WC használat. Zsebkendő használat.	Önálló mosakodás. Fogmosás technikájának gyakorlása. WC, WC-papír önálló használata. Zsebkendő használatának felismerése.	tiszta-piszkos betegség megelőzési tudnivalók: - kézmosás - fogápolás - zsebkendő használat, mosdó, WC tisztán tartása	Önállóan tudjon mosdani. Alakuljon ki a testápolási szokások iránti rendszeresség.

Évfolyam: 3.

3. Témakör: Étkezés		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kulturált étkezés. Terítés.	Kanál, villa, kés használata, merőkanállal szedés, kancsóból öntés. Asztal megterítése. Evés csukott szájjal. Kenyér törése.	evőeszközök nevei ételek nevei, csoportosítása napszakhoz kapcsolódó étkezések nevei, <i>ünnepi asztal</i>	Használja az étkezéshez szükséges eszközöket (kivétel - kés használata segítségével).

Évfolyam: 3.

4. Témakör: Környezetmegóvás, környezetrendezés		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Taneszközök, játékok elrakása. Közvetlen környezet tisztán tartása. Rendrakás.	Eszközök, játékok helye, ezek visszarakása, hulladék helyének megtalálása. Étkezések, foglalkozások befejezésével rendrakás.	eszközök, játékok nevei tisztá-piszkos, rend- <i>rendetlenség</i> <i>hulladék</i> <i>rendeltetésszerű használat</i>	Ismerje fel a környezetében található tárgyak, eszközök helyét, azokat önállóan tudja a helyükre tenni.

Évfolyam: 3.

5. Témakör: Gondozási tevékenység		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ruhagondozás. Cipőápolás. Teremgondozás.	Vállfa, fogas használata. Ruhák hajtogatása. Lábtörölő használata, cipő letörlése portól, homoktól, sártól. Virágöntözés, szemétszedés, táblatörlés, tanulóasztalok letörlése partvis, lapát használata.	<i>gyűrött</i> - nem gyűrött piszkos- tiszta poros- nem poros, rend- <i>rendetlenség</i> partvis, szemetes lapát, törölgető ruha (asztaltörölő) táblatörölő szivacs	Végezzen el gondozási tevékenységeket kis segítséggel.

Életvitel és gondozási ismeretek

Évfolyam: 4-8.

Cél

Kialakítani olyan ismereteket, szokásokat, készségeket és képességeket, amelyekkel a mindennapi életben előforduló egyszerű önellátó, konyhai, takarítási és gondozási feladatok elvégzésére kisebb irányítással képessé válik.

Fejleszteni a tanuló manuális képességeit, finommotorikáját és mozgáskoordinációját, kialakítani az elemi munkavégző képességét.

A tanult ismereteket egyre nagyobb önállósággal alkalmazza a belső készlet, az önkifejezés érdekében.

Feladat

A textilek alapanyagaival, általános tulajdonságaival, valamint azok megmunkálhatóságával, kezelésével kapcsolatos általános tudnivalók megismerése.

A varráshoz használatos cérnák, díszítőöltések, gyöngyfűzéshez használatos fonalak, eszközök, balesetvédelmi előírások megismerése.

Az alkalmazandó technikák megismerése és elsajátítása.

A konyhai műveletek során az egyszerű alapanyagok, azok tárolása, felhasználhatósága, a munkafolyamatok elvégzése, a szükséges eszközök, azok használata, valamint a tevékenységhez szükséges munkamenet megismerése és gyakorlati alkalmazása.

A takarítás, mosogatás eszközei, azok használata, mosogató- konyhai tisztítószeres leggyakrabban használatos típusai, azok balesetmentes használata, mely a balesetvédelmi előírásoknak megfelel.

A vásárlással kapcsolatos teendők gyakorlása (az áruk megfelelő minőségének ellenőrzése, minőségi kifogások jelzése, teendők a kifogások felmerülése esetén), az árukon meglévő piktogramok ismerete, azok figyelembe vétele vásárlás során, valamint az ide vonatkozó elemi viselkedési szokások. A közlekedésben a fokozódó önállóság, a szabályok elsajátítása és betartása.

Önkiszolgálás – ruhagondozás terén, ismerje meg, gyakorolja és alkalmazza a textíliáknál tanult ismereteket, mosási, vasalási utasításokat (piktogramokat).

Minden területen biztosítsa a tanulók képességeihez igazodó megfelelő gyakorlást, megerősítést, alkalmazást annak érdekében, hogy ezeket a tevékenységeket, be tudja építeni önálló életvitelébe, otthoni környezetébe.

A megtanult munkafolyamatok gyakorlása és alkalmazása lehetővé váljon az e témát érintő tantárgyak oktató-nevelő tevékenysége során.

Az otthoni életben is tudja gyakorolni és alkalmazni ismereteit, hozzájárulva környezetének gondozásához.

Elvárt teljesítmény

Tudja a háztartási eszközöket balesetmentesen és egyre nagyobb önállósággal kezelni.

Tudjon egyszerű ételeket kevés segítséggel elkészíteni.

Egyre nagyobb önállósággal legyen képes tevékenységei után környezetében rendet rakni.

Legyen igénye önmaga és környezete tisztaságára.

Legyen képes a takarítási és gondozási munkákhoz, az adott munkadarabok elkészítéséhez szükséges anyagok és eszközök egyre önállóbb kiválasztására. Tudja kívánságát közölni vásárlás során.

Tudja ismereteit alkalmazni a különböző természetes anyagok megmunkálásakor.

Felnőtt irányítással legyen képes munkadarabokat elkészíteni.

Tevékenységei során a piktogramokat tudja eszközként használni.

Értékelés

Folyamatos szóbeli értékelés tevékenységek végzése közben.

Félévkor tájékoztató értékelés arról, mely tevékenységekben mutat nagyobb önállóságot, illetve lemaradást.

Év végén osztályzat kiegészítve rövid szöveges értékeléssel.

Évente P.A.C. felmérés.

Balesetvédelem

Minden munkatevékenység során szükséges balesetvédelmi ismeretek, valamint a munkavédelmi szabályok betartása.

A tanterv teljesítéséhez javasolt órakeret

Évfolyamok	4.	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	2,5	2,5	2,5	6	6
Éves óraszám	92,5	92,5	92,5	222	222

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör	Évfolyam				
	4.	5.	6.	7.	8.
1. Textilmunkák	30	24	24	74	74
2. Konyhai munkák	30	30	30	74	74
3. Takarítás	16	10	10	10	10
4. Önkiszolgálás ruhagondozás	16,5	6	6	10	10
5. Vásárlás	-	10	10	20	20
6. Piktogramok értelmezése	-	-	-	10	10
7. Természetes anyagok és alakításuk	-	12,5	12,5	24	24

Évfolyam: 4.

Cél: A konyhai, takarítási, önkiszolgálási munkák műveleti elemeinek megfigyeltetése után egyes részfolyamatok végzésére felkészíteni.

Kialakítani a varrás elemi szintű technikáját.

Feladat: A különböző textilek tulajdonságainak megismerése, ezzel kapcsolatos egyszerű feladatok elvégzése irányítással (vágás, tűbe fűzés, csomózás, fonalgombolyítás).

Az egyszerű háztartási munkák végzése (mosogatás, terítés, takarítás) folyamatosan növekedő önállósággal.

Elvárt teljesítmény: Segítséggel tudjon tűbe fűzni, textilt felválni, gombolyítani.

Tudja megnevezni a konyha berendezését, edényeket, eszközöket.

Segítséggel próbálja meg a rendrakást.

Tudja megnevezni a takarítás eszközeit.

Tudja használni a tépőzárát önállóan, ismerje fel a ruházatkodás alapvető darabjait.

Értékelés: Folyamatos szóbeli értékelés tevékenységek végzése közben.

Félévkor tájékoztató értékelés arról, mely tevékenységekben mutat nagyobb önállóságot, illetve lemaradást.

Év végén osztályzat kiegészítve rövid szöveges értékeléssel.

Évente P.A.C. felmérés.

Évfolyam: 4.

1. Témakör: <i>Textilmunkák</i>		Óraszám: 30	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalatszerzés útján: alapanyagok, azok tulajdonságai, felhasználhatóságuk. Tűbefűzés, anyag szálkihúzása, szálbehúzás, csomókötés. előrajzolt tárgyi formák kivarrása, előöltések segítségével, textil felvágása, gombolyítása, szalagkötés.	A textil tulajdonságai: nyírható, gyűrhető, rugalmas. Tűbefűzés, csomózás gyakorlása. Előöltéssel varrás gyakorlása. Vágás, gombolyítás. Szálbehúzás technikájának megismerése.	Textil. Növényi, állati eredet. <i>Szintetikus anyag.</i> Nyírhatóság gyűrhetőség, <i>rugalmasság.</i> Befűzés, csomózás, előöltés, varrás, vágás, gombolyítás, <i>szálbehúzás.</i>	Ismerje meg az alapanyagokat és azok tulajdonságait. Tudjon kivarni kis segítséggel előrajzolt tárgyi formát.

Évfolyam: 4.

2. Témakör: <i>Konyhai munkák</i>		Óraszám: 30	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A konyha berendezése, azok rendeltetése. Főzőedények, étkezési edények, evőeszközök megnevezése, helye a konyhában. Irányítással terítés, mosogatás, törölgetés, rendrakás.	A berendezési tárgyak, konyhai eszközök nevének, helyének megtanulása. A terítés – rendrakás fázisainak megismerése.	Bútorok, fontosabb eszközök, főző, tálaló, terítési eszközök neve.	Ismerje a konyha berendezését, annak rendeltetését, nevezze meg a használatos edényeket, evőeszközöket. Irányítással tudjon rendet rakni.

Évfolyam: 4.

3. Témakör: <i>Takarítás</i>		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Konyha és terem egyszerű takarítása. Seprű, lapát használata irányítással felmosás.	Az egyszerű seprési, és felmosási művelet megismerése és gyakorlása.	Egyszerű takarítóeszközök: seprű, lapát, szemetes edény. Felmosóvödör felmosóruha. <i>Tisztítószer.</i>	Ismerje az egyszerű takarító eszközöket, azokat tudja irányítással használni.

Évfolyam: 4.

4. Témakör: <i>Önkiszolgálás, ruhagondozás</i>		Óraszám: 16,5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Segítséggel cipőfűzés, cipőfűző kötése. Tépzár használata önállóan. Irányítással felsőruházat, fehérnemű, lábbeli fogalmának alkalmazása. Fokozódó önállósággal saját ruházat felismerése, megnevezése, használata. Önállóan lábbelik párosítása ruhák hajtogatása, vállfa, fogas használata.	Cipőfűzés, cipőkötés, tépzár használatának gyakorlása. Felső-, alsó ruházat darabjainak megismerése, öltözés, vetkőzés, gyakorlása, ruhák hajtogatásának gyakorlása, cipők párosításának gyakorlása.	Ruházat: felső, alsó ruházat, <i>öltözék kiegészítői.</i> Gondozáshoz: <i>tisztítószerek,</i> eszközök.	Segítséggel fűzzön cipőt. Irányítással különböztesse meg a felsőruházatot az alsóneműtől, nevezze meg saját ruházatát, párosítson önállóan cipőt.

Évfolyam: 5.

Cél: Elsajátítani újabb varrási technikákat.

Elvégezni a pszichomotoros funkciók célzott fejlesztésével 2-3 elemből álló műveletsort.

Kialakítani a pontosságot és rendszeret.

Feladat: Egyszerű varrási fogások önálló elvégzése (gomb felvarrása), újabb öltéstechnikák elsajátítása.

Ruházattrendben tartása, az esetleges hiányosságok megtalálása és javítása.

A háztartási munkákban egyre nagyobb önállósággal kapcsolódjon be, egyes részmunkákat végezzen önállóan.

Elvárt teljesítmény: Ismerje fel a használatos anyagokat, eszközöket, segítséggel tudjon néhány munkafolyamatot elvégezni.

Segítséggel tudjon rendet tartani, teríteni, vegyen részt a mosogatásban, törölgetésben.

Próbálkozzon meg a kenyér megkenésével.

Segítséggel vegyen részt a takarítás egyes fázisaiban.
 Segítséggel tudja használni a ruházati zárószerkezeteket.
 Ismerje néhány alapvető árucikk beszerzési helyét.
 Tudjon segítséggel egyszerű ajándékot készíteni síkban.

Értékelés: Folyamatos szóbeli értékelés tevékenységek végzése közben.

Félévkor tájékoztató értékelés arról, mely tevékenységekben mutat nagyobb önállóságot, illetve lemaradást.

Év végén osztályzat kiegészítve rövid szöveges értékeléssel.

Évente P.A.C. felmérés.

Évfolyam: 5.

1. Témakör: <i>Textilmunkák</i>		Óraszám: 24	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalatszerzés útján: megmunkálhatóság. Irányítással textil felvágása, nyírása, segítséggel, gombolyít- tása. Fokozódó önállósággal szalagkötés, önállóan szálkihúzás. Önállóan előöltés gyakorlása, segítséggel szálöltés elsajátítása – tűbefűzés, csomózás differenciáltan Ismerkedés a szegőöltéssel, pontvarrással.	Textiltélék alapanyaga, azok elemi szálainak megismerése. Vágás, gombolyítás, szalagkötés gyakorlása, szálbehúzás, varrási alapismeretek gyakorlása. Új öltésforma megismerése a tűbefűzés, csomózás gyakorlásával. Anyag és gomb kapcsolata, gombvarrási gyakorlatok.	Szál, <i>szádirány</i> , <i>anyagnyúlás</i> . Vágás-gombolyítás, <i>előöltés, szálöltés</i> , <i>szegőöltés</i> , elvarrás.	Ismerje fel tapasztalatai alapján az anyag megmunkálhatóságát. Irányítással tudjon textilt felválni, gombolyítani. Segítséggel gyakorolja a szálöltést, önállóan gyakorolja a szálkihúzást és az előöltést.

Évfolyam: 5.

2. Témakör: <i>Konyhai munkák előkészítése</i>		Óraszám: 30	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Önállóan konyhai eszközök helyrerakása, rendrakás. irányítással terítés, mosogatás, törölgetés. Kenyérkenés.	A helyrerakás, terítés, mosogatás, törölgetés gyakorlása. A kenyérkenés módjának megtanulása.	A helyrerakás, terítés, mosogatás, törölgetésnél alkalmazott fogalmak. Kenyérkenés fogalma.	Tudjon önállóan rendet rakni, irányítással teríteni, mosogatni törölgetni, kenyeret megkenni.

Évfolyam: 5.

4. Témakör: Önkiszolgálás-ruhagondozás		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Segítséggel ruhanemű kezelése, húzózár használata. Irányítással cipőfűzés-kötés. A ruházat évszaknak és időjárásnak megfelelő kiválasztása.	Húzózár használatának gyakorlása cipőfűzés, cipőkötés gyakorlása. Ruházat adekvát kiválasztásának gyakorlása.	Eddigi fogalmak használata, gyakorlása. Ruházattal kapcsolatos fogalmak bővítése.	Tudja használni a húzózárakat, csatoljon, patentoljon, kapcsoljon önállóan.

Évfolyam: 5.

5. Témakör: Vásárlás		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Alapvető árucikkek beszerzési helyeinek ismerete. Különböző boltok, áruházak, piac látogatása.	Vásárlás céljának, menetének megismerése. Beszámoló a vásárlás folyamatáról, eredményéről.	Célzott vásárlás helye, ott kapható áruk neve. Vásárlási folyamatnál használt fogalmak. Közlekedéshez kapcsolódó fogalmak.	Tudja, hogy az alapvető árucikkeket, mely üzletekben lehet beszerezni.

Évfolyam: 5.

7. Témakör: Természetes anyagok és alakíthatóságuk		Óraszám: 12,5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Papírból, fonalból, textilből egyszerű munkadarabok készítése. Ajándékok, elemi kompozíciók létrehozása.	A munkadarab kiválasztás alapján történő technológiai folyamatok elvégzése segítséggel.	Papír, fonal, textilmunkák megmunkálása, elkészítése, során használt fogalmak kibővítése a felhasználhatóságot célzó fogalmakkal.	Tudjon egyszerű ajándékot, elemi kompozíciót létrehozni az alapanyagokból. (Síktárgy.)

Évfolyam: 6.

Cél: Segíteni a korábbi évfolyamokon elsajátított tevékenységek gyakorlásával a pszichomotoros funkciók érését, valamint az önálló munkavégző képesség kialakulását.
Fejlesztani esztétikai érzéket, a pontosságot, a rendszeretetet.

Feladat: A biztonságos eszközhasználat megalapozása a baleset megelőzése.
A háztartási munkák egyre önállóbb elvégzése.

Elvárt teljesítmény: Ismerje az anyagokat, eszközöket, azok használatát, tudjon segítséggel egyszerű munkafolyamatokat elvégezni, pl. gombolyítás. Ismerje az eszközöket azok közül az egyszerűbbek használatát. Segítséggel tudjon teríteni, mosogatni, törölgetni. Segítséggel alkalmazza az eszközök használatát. Tudja megnevezni az eszközöket, ismerje fel, melyiket mire lehet használni. Tudjon segítséggel vásárolni egy tételt. Ismerje az alapanyagokat, tudjon segítséggel egyszerű tárgyat készíteni térben.

Értékelés: Folyamatos szóbeli értékelés tevékenységek végzése közben.

Félévkor tájékoztató értékelés arról, mely tevékenységekben mutat nagyobb önállóságot, illetve lemaradást.
Év végén osztályzat kiegészítve rövid szöveges értékeléssel.
Évente P.A.C. felmérés.

Évfolyam: 6.

1. Témakör: <i>Textilmunkák, varrási alapismeretek</i>		Óraszám: 24	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Irányítással textil nyírása, összevarrása, textilcsík gombolyítása.</p> <p>Önállóan szalagkötés. segítséggel szálöltés gyakorlása, szegőöltések közül pelenkaöltés megtanulása, varrások eldolgozása, csomókötés gyakorlása előkészítésére.</p> <p>Gombfelvarrás nehezebb esetei.</p> <p>A szövés előkészítése.</p>	<p>Eddigi tevékenységek folyamatos gyakorlása.</p> <p>Szegőöltések közül pelenkaöltés technikájának megismerése.</p> <p>Szövés előkészítése.</p>	<p>Eddigi fogalmak folyamatos használatán túl új fogalmak: <i>pelenkaöltés.</i></p>	<p>Irányítással tudjon textilcsíkot összevarrni, gombolyítani.</p> <p>Tudja a szálöltést önállóan gyakorolni, alkalmazza a nehezebb gombvarrási technikát.</p>

Évfolyam: 6.

2. Témakör: <i>Konyhai munkák</i>		Óraszám: 30	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Segítséggel étkezések előkészítése:</p> <p>kenyérszeletelés, kenyérpirítás, konzervbontás.</p> <p>A főzés jellegének megfelelő edények és eszközök kiválasztása.</p> <p>Gyümölcs, zöldség tisztítás.</p> <p>Segítséggel egyszerű, főzést nem igénylő ételek elkészítése.</p> <p>Önálló terítés, mosogatás, rendrakás.</p>	<p>Előkészítő folyamatok közül a kenyérszeletelés, kenyérpirítás konzervbontás megismerése.</p> <p>Tisztítási, hámozási folyamatok megismerése. Megfelelő eszközök és edények kiválogatásának gyakorlása egyszerű ételek elkészítésének megismerése, gyakorlása. Eddigiek alkalmazása: terítés stb..</p>	<p>Előkészítéshez kapcsolódó fogalmak: tisztítás, <i>hámozás</i>, szeletelés, konzervnyitás, pirítás</p> <p>Egyszerű ételek nevei, az elkészítés folyamatában használt fogalmak az anyagokra eszközökre, technológiára vonatkozóan.</p>	<p>Önállóan tudjon teríteni, mosogatni, törölgetni, rendet rakni.</p>

Évfolyam: 6.

3. Témakör: <i>Takarítás</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Seprű, lapát használata önállóan. Portörítés, felmosás, játékok lemosása, szőnyeg porszívózása önállóan.</p> <p>Ellenőrzés mellett tisztító és fertőtlenítőszer használata.</p>	<p>Eddigi tevékenységek gyakorlása. Porszívózás gyakorlása.</p> <p>Tisztító és fertőtlenítőszer adagolásának megismerése, használatának gyakorlása ellenőrzés mellett.</p>	<p>Eddig használt fogalmak. fogalmak bővítése: tisztítószer, <i>fertőtlenítőszer</i>, azok közül a legismertebb.</p>	<p>Önállóan alkalmazza a tanult eszközök használatát.</p>

Évfolyam: 6.

4. Témakör: Önkiszolgálás -- ruhagondozás		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Cipőfűzés önállóan. Cipőkötés irányítás mellett. Mosás: gépi mosás eszközei, használata. Teregetés, ruhanemű hajtogatása. Egyszerű vasalás, vasaló használata.	Cipőfűzés alkalmazása szükség szerint. Cipőkötés adódó alkalmanként irányítással. Mosás megismerése, kézi-gépi mosás eszközei, azok használata.	Eddigi fogalmak használata. Fogalombővítés: mosással, vasalással kapcsolatos fogalmak.	Önállóan tudjon cipőt fűzni. Ismerje fel és nevezze meg a mosás és vasalás eszközeit, ismerje azok használatát.

Évfolyam: 6.

5. Témakör: Vásárlás		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Felügyelet mellett alapvető, egyszerű árucikkek beszerzési helyének megismerése, egy tétel vásárlása. Fizetés módja.	Vásárlás folyamatának gyakorlása. Beszerzési helyek látogatása, a fizetés módjának gyakorlása.	Vásárlási folyamatnál és fizetésnél használatos fogalmak. Közlekedéshez, viselkedéshez kapcsolódó fogalmak folyamatos bővítése.	Tudjon egyféle árucikket vásárolni önállóan.

Évfolyam: 6.

7. Témakör: Természetes anyagok és alakíthatóságuk		Óraszám: 12,5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Papírból, fonalból és textilből egyszerű tárgyak készítése irányítással.	A munkadarab kiválasztása alapján történő technológiai folyamatok elvégzése irányítással.	Eddig használt fogalmak használata, kibővítése a munkadarab használhatóságára vonatkozóan.	Készítsen egyszerű tárgyat a megadott alapanyagokból. (Térbeli tárgy: pl. összevarrt doboz.)

Évfolyam: 7.

Cél: Munkavégzése legyen egyre magabiztosabb és gördülékenyebb.

Új technikákat megtanulni és a munkát segítő munkaeszközök, háztartási és konyhai kisgépek használatát megismerni.

Feladat: Újabb varrási technikák és textilkezeléssel kapcsolatos munkafolyamatok megismerése (kefélés, mosás, folttisztítás, vasalás).

Vásárlásoknál több szempont mérlegelése és a célszerű választás gyakorlása (nézze meg a piktogramok, ár, szavatosság, minőség).

Takarítási, mosási munkák végzéséhez szükséges tisztítószerek fajtái és azok gazdaságos használata.

Elvárt teljesítmény: Ismerje az alapvető munkafolyamatokat, néhányat segítséggel tudjon végezni.

Ismerje az edényeket, eszközöket, egyszerű konyhai gépeket. Segítséggel vegyen részt a konyhai munkákban.

Megadott helyiségek takarításának részmunkáit tudja elvégezni segítséggel.

Ismerje az alapanyagokat, azok elemi tulajdonságait, ismerje a vasaló használatát.

Tudjon tájékozódni az üzletben, segítséggel tudjon egy tételt vásárolni.

Tudja, hol találhatóak a piktogramok.

Ismerje az anyag megmunkálásának különböző módjait.

Értékelés: Folyamatos szóbeli értékelés tevékenységek végzése közben.

Félévkor tájékoztató értékelés arról, mely tevékenységekben mutat nagyobb önállóságot, illetve lemaradást.

Év végén osztályzat kiegészítve rövid szöveges értékeléssel.

Évente P.A.C. mérés.

Évfolyam: 7.

1. Témakör: <i>Textilmunkák</i>		Óraszám: 74	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Önállóan textil nyírása, vágása csíkra, összevarrása, textilcsík gombolyítása, rojtozás.	Eddigi tevékenységek folyamatos gyakorlása, egyes esetekben alkalmazása önállóan.	Eddigi fogalmak használata.	Tudjon önállóan fonalat gombolyítani, tûbe fûzni, csomót kötni, varrást eldolgozni.
Segítséggel láncöltés elsajátítása. Irányítással a tanult öltésformák gyakorlása.	Láncöltés technikájának megismerése.	Új fogalom: <i>láncöltés</i> , szövessel kapcsolatos fogalmak bővítése.	Alkalmazza önállóan a fércelő-öltést textilen.
Önállóan tûbefûzés, csomókötés, varrások eldolgozása.			
Szövés előkészítése segítséggel szövés kartonon, egyszerű rámán. Rossz harisnyák felvágása, összecsomózása, szőnyeghorgolás, önállóan fércelőöltés textilen.	Szövés előkészítésének gyakorlása. Eddig elsajátított gyakorolt tevékenységek önálló alkalmazása.		

Évfolyam: 7.

2. Témakör: <i>Konyhai munkák</i>		Óraszám: 74	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Önállóan élelmiszerek szeletelése, nyersanyagok, főzőedények, eszközök, kiválasztása.</p> <p>Egyszerű étel elkészítése irányítással.</p> <p>Egyszerű konyhai gépek eszközök használata.</p>	<p>Egyszerű kezelést igénylő konyhai gépek és azok használatának megismerése.</p> <p>Egyszerű étel elkészítési folyamata irányítással.</p> <p>Önállóan eddigiek gyakorló alkalmazása.</p>	<p>Eddig használt fogalmak mellé belépnek az egyszerű kezelést igénylő gépek megnevezése, azok használatához szükséges fogalmak.</p>	<p>Tudjon önállóan szeletelni kenyeret, felvágottat.</p> <p>Tudjon kiválasztani nyersanyagokat, eszközöket és edényeket.</p>

Évfolyam: 7.

3. Témakör: <i>Takarítás</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Önállóan az előző évfolyamokon gyakorolt tevékenységek alkalmazása.</p>	<p>Tanításai tevékenységek alkalmazása különböző helyiségekben (konyha stb.).</p>	<p>Eddig használt fogalmak differenciált használata a különböző helyiségekre vonatkoztatva.</p>	<p>Megadott helyiséget önállóan takarítson.</p>

Évfolyam: 7.

4. Témakör: <i>Önkiszolgálás-ruhagondozás</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>A textilanyagok alapanyagainak és tulajdonságainak ismeretében különböző anyagok vasalása irányítás mellett (a ruházaton található piktogramok irányító jellegének felhasználásával).</p>	<p>Különböző anyagok vasalásának gyakorlása irányítással.</p>	<p>A textilanyagok alapanyagainak tulajdonságaival, vasalásával kapcsolatos fogalmak.</p>	<p>Ismerje a textilanyagok alapanyagait és azok tulajdonságait, vasaljon irányítás mellett.</p>

Évfolyam: 7.

5. Témakör: Vásárlás		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Segítséggel alapanyagok vásárlása a konyhai munkához (néhány tétel).	Konyhai munkához szükséges alapanyagok megválasztása, azok beszerzése.	Az alapanyagok kiválasztásához szükséges fogalmak beszerzési források megnevezése, vásárlással, fizetéssel kapcsolatos fogalmak. Kiegészítve közlekedés viselkedéskultúra ide vonatkozó fogalmaival.	Tudjon egyféle alapanyagot vásárolni önállóan, segítséggel néhány tételt.

Évfolyam: 7.

6. Témakör: Piktogramok értelmezése		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ismerkedés az élelmiszereken, tisztítószereken, ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelekkel.	Jelek megismerése, értelmezése, egyeztetése.	<i>Piktogramokkal</i> és azok értelmezésével kapcsolatos fogalmak.	Ismerjen fel néhány piktogramot.

Évfolyam: 7.

7. Témakör: Természetes anyagok és alakításuk		Óraszám: 24	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Agyagozás: segítséggel alapanyag előkészítése, egyszerű alakíthatóságuk, anyag megmunkálási technikák síkban, mélyített, karcolt minták. Irányítással a környezetben található termésekből kompozíciók készítése.	Agyag előkészítése, ismerkedés a technológiai folyamatokkal (gömbölyítés, hengerítés, lapítás, formára ütögetés stb.). Kiválasztott technológiai folyamattal kompozíció készítése irányítással.	Az anyag eredetére, előkészítésére, feldolgozására használt fogalmak. Kiegészítve a belőlük készíthető munkadarabok használhatóságával összefüggő fogalmakkal.	Tudjon készíteni a tanult technikákkal irányítás mellett egyszerű síktárgyat.

Évfolyam: 8.

Cél: Felfedeztetni az alkotómunka örömét, a kreativitást fejleszteni új ötletek gazdagításával. Sikertelenség esetén a kudarcot elviselni, és újra és újra próbálkozni az eredmények érdekében.

Feladat: Kisebb segítséggel a korábban elsajátított technikák alkalmazása a komplex alkotó tevékenységben.

Balesetmentes és megbízható eszközhasználat elsajátítása.

A mindennapi háztartási munkák végzésénél legyen kreatív, figyelme terjedjen ki a piktogramok, használati utasítások, szakácskönyvek alkalmazására is.

Elvárt teljesítmény: Ismerje fel a tanult textilműveket, a tanult öltésformák közül néhányat segítséggel tudja alkalmazni. Tudjon egyszerű gombot varrni.

Ismerje egy hideg vagy meleg étel elkészítési módját, vegyen részt a konyhai munkafolyamatok végzésében.

Vegyen részt az eddig tanult és begyakorolt munkatevékenységekben.

Tudja megkülönböztetni a fehér és tarka ruhát, ismerje a mosás, vasalás eszközeit.

Segítséggel tudjon néhány tételt kiválasztani a vásárlás során.

Ismerjen fel néhány egyszerű piktogramot.

A tanult technikák alapján elemi figura készítésében vegyen részt.

Értékelés: Folyamatos szóbeli értékelés tevékenységek végzése közben.

Félévkor tájékoztató értékelés arról, mely tevékenységekben mutat nagyobb önállóságot, illetve lemaradást.

Év végén osztályzat kiegészítve rövid szöveges értékeléssel.

Évente P.A.C. felmérés.

Évfolyam: 8.

1. Témakör: Textilművek		Óraszám: 74	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Textilművek megkülönböztetése önállóan, szálikihúzás, fonás. Varrás: segítséggel lapos öltés elsajátítása. Önállóan tanult öltésformák alkalmazása, szegése kézzel. Gombfelvarrás irányítással. Szönyegszövés rámán.	Lapos öltés elsajátítása segítséggel. Irányítással szönyegszövés rámán. Eddigi tevékenységek önálló gyakorlása.	Eddig használt fogalmak. Új fogalom: lapos öltés és annak alkalmazására vonatkozó fogalmak. Szövés fogalomkörének bővítése <i>felhasználhatóság díszítésre vonatkozóan.</i>	Tudja megkülönböztetni a tanult textilműveket, alkalmazza önállóan a tanult öltésformákat. Tudjon két anyagot összevarrni, beszegni, valamint gombot varrni.

Évfolyam: 8.

2. Témakör: <i>Konyhai munkák</i>		Óraszám: 74	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Segítséggel gyümölcsök konyhai feldolgozása (saláták). Felnőtt irányítása mellett - önállóságra törekvéssel konyhai, háztartási gépek használata. Önállóan egyszerű hideg és meleg ételek elkészítése. Terítés, tálalás, mosogatás, rendrakás.	Gyümölcssaláta elkészítése segítséggel, eddigi tevékenységek gyakorlása. Egy hideg és meleg étel elkészítési technológiája önálló alkalmazásával.	Eddigi fogalmak használata. Bővítés: gyümölcssaláták, ételek neve, elkészítéséhez szükséges fogalmak. <i>Receptek gyűjtése.</i>	Tudjon önállóan elkészíteni egy-egy hideg, illetve egyszerű meleg ételt. Tudja alkalmazni az eddigi munkafolyamatokat.

Évfolyam: 8.

3. Témakör: <i>Takarítás</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A nagytakarítás műveletinek megismerése segítséggel alkalmazása önállóan az előző évfolyamokban gyakorolt tevékenységek alkalmazása.	Nagytakarítás műveleteinek gyakorlása, alkalmazása segítséggel. Eddig begyakorolt tevékenységek önálló alkalmazása.	Ide vonatkozó eszközök, munkafolyamatok, használt tisztítószerre vonatkozó fogalmak folyamatos bővítése.	Tudja önállóan alkalmazni az eddig tanult és gyakorolt munkatevékenységeket.

Évfolyam: 8.

4. Témakör: <i>Önkiszolgálás-ruhagondozás</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Előző évfolyam anyaga alapján és a piktogramok értelmezése alapján ruhaválogatással mosás előkészítése, kézi és gépi mosás önállóan, szárítási és teregetési lehetőségek. Vasalás önállóan.	Ruhaválogatás alapján mosás előkészítése. Mosás-teregetés, vasalás fázisai önállóan.	A tanulói tevékenységhez szükséges fogalmak, azok folyamatos bővítése.	A piktogramok alapján tudjon ruhát válogatni, mosni, teregetni és vasalni segítséggel.

Évfolyam: 8.

5. Témakör: Vásárlás		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Írányítással alapanyagok vásárlása a konyhai tevékenységhez.</p> <p>Saját célra ruha vásárlása (méret, minőség legyen megfelelő).</p>	<p>Tanulók által tervezett recept alapján készülő ételhez alapanyagok beszerzése (vásárlási-fizetési tevékenység) azok tárolási lehetőségének megismerése.</p>	<p>Eddigi fogalmak, azok bővítése az anyagok eltarthatóságát, tárolását illetően.</p>	<p>Tudjon egyféle tételt vásárolni, irányítással, néhány tételt.</p> <p>Tudja kívánságát és kifogásait megfogalmazni.</p>

Évfolyam: 8.

6. Témakör: Piktogramok értelmezése		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Ráismerési, felismerési szint alapján élelmiszereken, tisztítószereken ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelek megmutatása.</p>	<p>Megismert jelek megmutatása, értelmezése, egyeztetése, válogatása.</p>	<p>Piktogramok jelzéseivel, használati útmutatóival kapcsolatos fogalmak.</p>	<p>Ismerje fel a tanult piktogramokat.</p>

Évfolyam: 8.

7. Témakör: Természetes anyagok és alakíthatóságuk		Óraszám: 24	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Agyagozás segítségével különböző mértani formák, elemi figurák készítése (gyümölcsök).</p>	<p>Eddigiek alapján a megismert technológiai eljárások alkalmazásával elemi figurák készítése segítségével.</p>	<p>A megmunkálás során eddig használt fogalmak bővítése a felhasználhatóságra a díszítő elemként használatra vonatkozóan.</p>	<p>Tudjon önállóan elemi figurát készíteni – gyümölcs.</p>

TESTNEVELÉS ÉS SPORT**Mozgásnevelés****Évfolyam: 1-6.****Cél**

Olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket, képességeket kialakítani, amely a későbbi mozgásos cselekvési biztonságukat, rendszeres fizikai aktivitásukat megalapozza, motorikus képességeiket hatékonyan fejleszti.

Sajátos módszereivel, versenyekkel, mozgásos játékokkal segíteni mozgásvágyuk fenntartását a későbbi évekre, valamint kötődést jelentő élményeket nyújtani.

A megtanult begyakorolt testhelyzetek, gimnasztikai gyakorlatok, elemi mozgássorok reprodukálását segíteni.

A mozgáskedvet felkelteni.

Az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai, szociális képességek kialakítását, a tanulók társadalmi mobilizációját elősegíteni.

Feladat

A gimnasztikai alapformájú gyakorlatok rögzítése. Alapmozgások (futás, ugrás, dobás) gyakoroltatása. Térbeli irányok, viszonyfogalmak használata. Ciklikus mozgássorok elsajátítása. A tornaszerek adekvát, egyre önállóbb használata. Mozdulás emlékezet fejlesztése. Testi fejlődés zavarának korrekciója a helyi lehetőségekhez igazodó terápiás eljárások alkalmazásával.

Elvárt teljesítmény

Tudjon mozdulatsort folyamatosan végezni. Tudja saját testéhez viszonyítva tájékozódni. Ismerje az általa használt tornaszerek nevét. Aktívan kapcsolódjon be a versenyjátékokba. Tudjon csapatához alkalmazkodni, törekedjen a játékszabályok betartására. Mozdulását tudja összerendezni és irányítani, ügyeljen a helyes testtartásra.

Értékelés

Folyamatos megfigyelés és szóbeli értékelés a koordinált mozgásformák kivitelezésében, az emlékezet, a feladatmegértés terén, az akaratlagosan kivitelezett feladatokban.

Félévkor tájékoztatás. Év végén szöveges minősítés, értékelő tájékoztatással.

Évente P.A.C. felmérés.

A tanterv teljesítéséhez javasolt órakeret

Évfolyamok	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Heti óraszám	3	3	3	3	3	3
Éves óraszám	111	111	111	111	111	111

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. Rendgyakorlatok téri tájékozódás	21	21	21	21	21	21
2. Alapmozgások	18	18	18	18	18	18
3. Alapvető testhelyzetek, szabad és kéziszer-gyakorlatok	26	26	26	26	26	26
4. Légző-gyakorlatok	11	11	11	11	11	11
5. Dobások, labdás gyakorlatok	21	21	21	21	21	21
6. Játékos versenyek	14	14	14	14	14	14

Évfolyam: 1.

Cél: Az értelmileg akadályozott kisgyermek mozgáskultúráját kialakítani, mozgás összerendezettségét javítani.

A játékot az örömforrás, a kapcsolatteremtés eszközévé tenni.

A mozgást a testtartási hibák, motorikus fejletlenségek, testtartási rendellenességek korrekciójának eszközévé tenni. Az ügyességet, gyorsaságot, edzettséget fejleszteni. A pozitív személyiségjegyeket erősíteni (akarat, kitartás).

Feladat: A gyermek természetes mozgásainak fejlesztése. Az alapmozgások gyakorolása (csúszás, kúszás, mászás, járás, futás).

Az egyszerű szabályok betartása.

A tér és időbeli képzetek alapjainak lerakása, a feladattudat kezdeti kialakítása.

Elvárt teljesítmény: Tudjon egyhelyben állni.

Tudjon ülésben és állásban egyszerű gyakorlatokat végezni.

Tudjon kúszni, mászni.

Tanúsítson együttműködési hajlamot a közös foglalkozásokon.

Kapcsolódjon be egyszerű mozgásos tevékenységekbe.

Tanuljon meg együtt játszani társaival.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés és szóbeli értékelés a koordinált mozgásformák kivitelezésében, az emlékezet, a feladatmegértés terén, az akaratlagosan kivitelezett feladatokban.

Félévkor tájékoztatás. Év végén szóveges minősítés, értékelő tájékoztatással.

Évente P.A.C. felmérés.

Eszközök: bordásfal, zsámoly, különböző méretű labdák, babzsák, karika.

Évfolyam: 1.

1. Témakör: Rendgyakorlatok, téri tájékozódás		Óraszám: 21	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Alakzatok.	Segítséggel álljanak körbe, oszlopba, vonalba sík talajon.	kör, <i>oszlop</i> , vonal fogalmának tisztázása	Segítséggel tudjon körben állni, járni és oszlopban, vonalban sorakozni.
Térbeli tájékozódás.	Az előtte, mellette, mögötte utasítások alkalmazása.		
Helyzetgyakorlatok.	Futás, kúszás, mászás, csúszás, gurulás.	járás, futás, kúszás bemutatása	Egyszerű mozgásos tevékenységekbe kapcsolódjon be.

Évfolyam: 1.

2. Témakör: Alapmozgások		Óraszám: 18	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Lépcsőn járás.	Segítséggel. Kapaszkodás nélkül. Lépcsőn járás utánlépéssel.	fent lent láb, talp, sarok	Tudjon lépcsőn segítség és kapaszkodás nélkül járni.
Járások.	Talpon, sarkon, lábujjhegyen járás ütemtartás nélkül.		Tudjon irányítással, futkározni.
Szökdelés.	Szökdelés páros lábon.		
Függeszkedés.	Függeszkedés bordás falon.		
Futás.	Irányítással: futkározás. Törekvés a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzésére, az ezt elősegítő testhelyzetek alkalmazására		

Évfolyam: 1.

3. Témakör: Alapvető testhelyzetek, szabad és kéziszer gyakorlatok		Óraszám: 26	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Statikus helyzetek.	Segítséggel statikus helyzetek felvétele utánzás alapján, ülés, állás, fekvés, guggolás.	ülni, állni, feküdni fogalmak tisztázása, bemutatása	Vegyen részt különféle mozgásszituációkban.
Testrészek.	Testkép: fej, törzs, végtagok. Testrészek mozgatása utánzás alapján.		Utánzással végezzen különböző gyakorlatokat.
Páros gyakorlatok.	Harangozás, fűrészelés.	mondókák: húzz, koma	

Évfolyam: 1.

4. Témakör: Légzőgyakorlatok		Óraszám: 11	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Álló helyzetben ki-be légzés.	Utánzással ki-be légzéskor fel-, leengedés.	ki, befújni, szívni száj nyitva, csukva	Utánzással végezzen gyakorlatokat.

Évfolyam: 1.

5. Témakör: Dobások, labdás gyakorlatok		Óraszám: 21	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Labdagyakorlatok.	Segítséggel labda elkapása, dobása, forgatása. Ülő helyzetben gurítás, dobás megadott irányban.	gömbölyű, gurul	Segítséggel tudja a labdát dobni, elkapni, gurítani.

Évfolyam: 1.

6. Témakör: Játékos versenyek		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Konstruktív játékok.	Várépítés.		Játsszon irányítással egyszerű szabályjátékokat.
Gyakorló játékok.	Ugrálás kötélén. Hintázás.		
Szerep játékok.	A környezethez kapcsolódó cselekvések eljátszása.		
Szabály játékok.	Akadályversenyek, székfoglaló.	<i>verseny</i>	
Versenyek.	Sorversenyek: kötélhúzás.	Ki a győztes?	

Évfolyam: 2.

Cél: Az értelmileg akadályozott kisgyermek mozgáskultúráját kialakítani, mozgás összerendezettségét javítani.

A játékot az örömforrás, a kapcsolatteremtés eszközévé tenni.

A mozgást a testtartási hibák, motorikus fejletlenségek, testtartási rendellenességek korrekciójának eszközévé tenni. Az ügyességet, gyorsaságot, edzettséget fejleszteni. A pozitív személyiségjegyeket erősíteni (akarat, kitartás).

Feladat: A gyermek természetes mozgásainak fejlesztése. Az alapmozgások gyakorolása (csúszás, kúszás, mászás, járás, futás).

Az egyszerű szabályok betartása.

A tér és időbeli képzetek alapjainak lerakása, a feladattudat kezdeti kialakítása.

Elvárt teljesítmény: Tudjon egyhelyben állni.

Tudjon ülésben és állásban egyszerű gyakorlatokat végezni.

Tudjon kúszni, mászni.

Tanúsítson együttműködési hajlamot a közös foglalkozásokon.

Kapcsolódjon be egyszerű mozgásos tevékenységekbe.

Tanuljon meg együtt játszani társaival.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés és szóbeli értékelés a koordinált mozgásformák kivitelezésében, az emlékezet, a feladatmegértés terén, az akaratlagosan kivitelezett feladatokban.

Félévkor tájékoztatás. Év végén szóveges minősítés, értékelő tájékoztatással.

Évente P.A.C. felmérés.

Eszközök: bordásfal, zsámoly, különböző méretű labdák, babzsák, karika

Évfolyam: 2.

1. Témakör: Rendgyakorlatok		Óraszám: 21	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Térbeli tájékozódás.	Segítséggel mögötte, eleje, vége fogalmak használata, a fogalmak bővítése: fent, lent.	elől hátral fent lent <i>előtte</i> <i>alatta</i>	Irányítással tudjon egyszerű cselekvéseket végrehajtani.
Egyszerű utasítások végrehajtása.	Irányítással: menj az ablakhoz, ülj le a padra utasítások végrehajtása.		

Évfolyam: 2.

2. Témakör: <i>Alapmozgások</i>		Óraszám: 18	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Statikus helyzetek. Járás. Gurulás. Kúszás. Függeszkedés. Szökdelés.	Járás zenére, egyensúlyozó járás padon. Gurulás körtengely körül. Akadály alatt kúszás. Bordásfalon lógás. Karikába ki-be ugrálás. Zsámolyról fel- leszökdelés. Törekvés a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzésére, az ezt elősegítő testhelyzetek alkalmazására	tornaszerek neve: <i>bordásfal</i> pad <i>zsámoly</i>	Kapcsolódjon be az egyszerű mozgásos tevékenységekbe.

Évfolyam: 2.

3. Témakör: <i>Alapvető testhelyzetek, szabad és kéziszer gyakorlatok</i>		Óraszám: 26	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Statikus helyzetek.	Írányítással: fekvések, ülések, állások utánzása. Testkép: fej, has, láb, kéz. Fej: szem, fül, orr, száj.	testrészek, érzékszervek megmutatása, <i>megnevezése</i>	Legyen képes saját és társának testrészeit megmutatni, megnevezni.

Évfolyam: 2.

4. Témakör: <i>Légzőgyakorlatok</i>		Óraszám: 11	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ki-be légzés.	Különböző testhelyzetek. Fújások ki-be légzéskor. Fel-le emelések.	<i>fújni, szívni</i>	Gyakorolja a helyes légzést.

Évfolyam: 2.

5. Témakör: Dobások, labdás gyakorlatok		Óraszám: 21	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Labdagyakorlatok.	Irányítással: labda gurítás, ütögetés, elkapás. Egy-két kezes alsó dobás meghatározott irányba.	gömbölyű <i>pattog</i> pöttyös	Legyen képes labdát dobni, gurítani, birtokba venni.
Páros gyakorlatok.	Labdagurítás egymásnak.		

Évfolyam: 2.

6. Témakör: Játékos versenyek		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Gyakorló játékok. Konstrukciós játékok. Szerepjátékok.	Hintázás, ki-be pakolás, építés. A környezetismerethez kapcsolódó cselekvések eljátszása, mese dramatizálása.	ki, be magas alacsony	Ismerjen fel egyszerű szabályokat, lehetőség szerint kapcsolódjon be a játékba.
Szabályjátékok.	Tűz-víz játékok.		
Sorverseny.	Pad-karika-sorverseny.		

Évfolyam: 3.

Cél: A mindennapi élethez szükséges összerendezett mozgáskészségeket kialakítani. Az ügyességet, állóképességet, gyorsaságot, bátorságot, edzettséget fejleszteni. A tanulók érdeklődését felkelteni a saját és társai mozgása iránt.

Feladat: Mozgáskészség fejlesztése.

Mozgászavarok csökkentése, javítása.

Mozgásigény kielégítése. Az alapmozgások fejlesztése: csúszás, mászás, ugrás, dobás.

Egyszerű szabályokat betartása.

A tér és időbeli képzetek alapjainak lerakása, a feladattudat kezdeti kialakulása.

Elvárt teljesítmény: Segítséggel tájékozódjon alapvető téri helyzetben.

Értsen meg egyszerű utasításokat.

Tudjon szóbeli utasításra utánnézéssel egyszerű alapmozgásokat, elemi szabadgyakorlatokat végrehajtani.

Egyszerű mozgásos tevékenységekbe kapcsolódjon be.

Tudja adott jelre mozgását elindítani, megállítani.

Tudjon labdát dobni, elkapni.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés és szóbeli értékelés a koordinált mozgásformák kivitelezésében, az emlékezet, a feladatmegértés terén, az akaratlagosan kivitelezett feladatokban. Félévkor tájékoztatás. Év végén szöveges minősítés, értékelő tájékoztatással. Évente P.A.C. felmérés.

Eszközök: Kéziszerk, labdák, zsámoly, pad, tornaszőnyeg, babzsák, bordásfal.

Évfolyam: 3.

1. Témakör: <i>Rendgyakorlatok téri tájékozódás</i>		Óraszám: 21	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tornasor kialakítása. Testfordulatok. Térérzékelés. Egyszerű alakzatok kialakítása.	Segítséggel sorakozó magasság szint alapján Hol a helyem a tornasorban? Ki mellett álltam? Fordulás jelre: jobbra-balra. Rövid utasítások végrehajtása.	alacsony magas <i>jobb-bal</i>	Segítséggel alkalmazza a térbeli irányokat.

Évfolyam: 3.

2. Témakör: <i>Alapmozgások</i>		Óraszám: 18	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Egyensúlyozó gyakorlatok. Gurulás. Statikus helyzetek. Lépcsőn járás.	Segítséggel járás tornapadon, lépcsőn. Járási külső-belső talp-élen. Gurulás hossz tengely körül. Törökülés, nyújtott ülés. Lefelé járás lépcsőn folyamatosan utánlépéssel. Törekvés a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzésére, az ezt elősegítő testhelyzetek alkalmazására	pad <i>billeg, egyensúly</i>	Tudjon a lépcsőn lefelé kapaszkodással, felfelé utánlépéssel járni.

Évfolyam: 3.

3. Témakör: Alapvető testhelyzetek, szabad és kéziszer gyakorlatok		Óraszám: 26	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szabadgyakorlatok.	Segítséggel: testrészek mozgatása, ütemre fej, kar, láb, törzs.	<i>testséma</i>	Tudjon két elemből álló mozdulatsort bemutatás után visszaadni.
Mozgáskontroll.	Tükör előtt végzett gyakorlatok: döntések, hajlítások, kar, lábemelések.		

Évfolyam: 3.

4. Témakör: Légzőgyakorlatok		Óraszám: 11	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Hasi légzés.	Ki-be légzés körmozgással ülésben, állásban.	légzés	Tudja a levegővételt és kifújást jelre végrehajtani.

Évfolyam: 3.

5. Témakör: Dobások: labdás gyakorlatok		Óraszám: 21	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Alsó, felső dobás.	Segítséggel: egy- és kétkezes alsó és felső dobás társnak, megadott célba, levegőbe.	alul felül	Tudjon labdát fogni, elkapni, célba dobni.
Páros labdagurítás.	Labdagurítás társnak ülő és álló helyzetben.		

Évfolyam: 3.

6. Témakör: Játékos versenyek		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Alapmozgások alkalmazása.	Irányítással: járások, mászások, kúszások, ugrások.		Ismerjen fel és tartson be egyszerű szabályokat.
Szabályjátékok. Versenyjátékok.	Bújócska, fogócska, kötélhúzás, versenyfutás.	<i>Cél, célba érés</i> győztes	

Évfolyam: 4.

Cél: A mindennapi élethez szükséges összerendezett mozgáskészségeket kialakítani. Az ügyességet, állóképességet, gyorsaságot, bátorságot, edzettséget fejleszteni. A tanulók érdeklődését felkelteni a saját és társai mozgása iránt.

Feladat: Mozgáskészség fejlesztése.

Mozgászavarok csökkentése, javítása.

Mozgásigény kielégítése. Az alapmozgások fejlesztése: csúszás, mászás, ugrás, dobás.

Egyszerű szabályokat betartása.

A tér és időbeli képzetek alapjainak lerakása, a feladattudat kezdeti kialakulása.

Elvárt teljesítmény: Segítséggel tájékozódjon alapvető téri helyzetben.

Értsen meg egyszerű utasításokat.

Tudjon szóbeli utasításra utánnézéssel egyszerű alapmozgásokat, elemi szabadgyakorlatokat végrehajtani.

Egyszerű mozgásos tevékenységekbe kapcsolódjon be.

Tudja adott jelre mozgását elindítani, megállítani.

Tudjon labdát dobni, elkapni.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés és szóbeli értékelés a koordinált mozgásformák kivitelezésében, az emlékezet, a feladatmegértés terén, az akaratlagosan kivitelezett feladatokban.

Félévkor tájékoztatás. Év végén szóveges minősítés, értékelő tájékoztatással.

Évente P.A.C. felmérés.

Eszközök: Kéziszerrek, labdák, zsámoly, pad, tornaszőnyeg, babzsák, bordásfal.

Évfolyam: 4.

1. Témakör: Rendgyakorlatok, téri tájékozódás		Óraszám: 21	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Sorakozó.	Segítséggel: sorakozás magasság szerint: oszlop, vonal.	oszlop vonal	Tudjon együtt szaladni társaival.
Testfordulatok.	Megadott irányba ugrás jelre, vezényszóra előre, hátra. Járás ütemezéssel, tapssal énekszóra, mondókára.	alacsony magas kicsi, nagy <i>jobb, bal</i>	Helyesen használja az irányokat.
Írányok alkalmazása.	Jobb, bal fordulatok végzése.		

Évfolyam: 4.

2. Témakör: Alapmozgások		Óraszám: 18	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Statikus helyzetek.	Segítséggel: kéz és lábtámaszok.		Tudjon járás közben tárgyakat átlépni.
Járások.	Járás magas térdeléssel. Járás emelkedőn, lejtőn, előre hátra, lépcsőn járás folyamatosan, egyensúlyozó járás padon, tárgyak átlépése.	előre hátra	Ismerje fel az egyes járásmódokat, egyszerű alapmozgásokat, bemutatás alapján tudja reprodukálni.
Függeszkedés.	Bordásfalon (térdfelhúzással).		
Gurulás.	Guruló átfordulás előre, guggolásba érkezés. Guruló átfordulás előre, guggolásba érkezés.		
Kúszás, mászás, szökdelés.	Akadályok alatt. Folyamatosan szökdelés előre hátra. Törekvés a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzésére, az ezt elősegítő testhelyzetek alkalmazására	<i>emelkedő lejtő</i>	

Évfolyam: 4.

3. Témakör: Alapvető testhelyzetek, szabad és kéziszer gyakorlatok		Óraszám: 26	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Testrészekkel végezhető gyakorlatok.	Segítséggel szabad és kéziszer gyakorlatok. Két egyszerû mozgáselem összekapcsolása: ugrás terpeszbe, taps fej fölött.	<i>ütem</i> <i>egyenletes lüktetés</i>	Tudjon két elemből álló mozdulatsort bemutatás után visszaadni.

Évfolyam: 4.

4. Témakör: Légzőgyakorlatok		Óraszám: 11	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ki-be légzés összhangja. Fúvógyakorlatok.	Segítséggel ülés, állás, járás körben végzett levegőgyakorlatok. Önállóan: pingpong labda fújása. Pihefújás versenyszerűen.	<i>fújni</i> <i>szívni</i>	Törekedjen a helyes légzésre.

Évfolyam: 4.

5. Témakör: Dobások labdás gyakorlaton		Óraszám: 21	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Labdagyakorlatok. Labdadobás.	Segítséggel labdapattogatás, labda elkapás. Labda célba dobása. Egykezes alsó és felső dobás. Álló labda elrúgása.	<i>cél</i> <i>alsó dobás</i> <i>felső dobás</i>	Tudja a labdát kezelni.

Évfolyam: 4.

6. Témakör: Játékos versenyek		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Versenyjátékok.	Labdával végezhető váltóversenyek. Futó versenyek. Sorváltó békaugrással. Sorverseny talicskázással.	<i>Sorverseny</i>	Tudják az egyszerű játékszabályokat betartani.
Fogójátékok.	Karikafogó. Sapkafogó. Kutyafogó. Bújj bújj, itt megyek..	fogócska, fogó	
Mozgásos népi játékok.	Lipem - lopom..., Héja, héja...		

Évfolyam: 5.

Cél: Mozgást megszerettetni.

Mozgásigényt kielégíteni.

Túlmozgásos vagy mozgásszegény állapotot megszüntetni.

Állóképességet fokozni.

Közösségi szellemet kialakítani. A féltékenységet, szorongást leküzdeni. A magabiztosságot fejleszteni.

Feladat: Egyszerű testhelyzetek leutánozása, kar-, lábtartások.

Egyszerű lépéskombinációk elvégzése.

Labda dobása, alsó, felső, kétkezes dobás.

Ütemtartás (dob, síp, egyéb hangszer).

Négyütemű kar, láb, törzsgyakorlatok bemutatás utáni végrehajtása segítségével.

Elvárt teljesítmény: Tartson be egyszerű szabályokat.

Ismerje fel és reprodukálja az egyszerű alapmozgásokat, járásmódokat. Utánozza a legegyszerűbb testhelyzeteket.

Tudjon két elemből álló mozdulatsort bemutatás után visszaadni.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés és szóbeli értékelés az emlékezet, feladatmegértés terén, a célszerűen, akaratlagosan kivitelezett feladatokban.

Félévkor tájékoztatás. Év végén szóveges minősítés, értékelő tájékoztatással.

Évente P.A.C. felmérés.

Eszközök: Különböző méretű labdák, medicinlabda, zsámoly, pad, tornaszőnyeg, karika, kislabda (bőr), bordásfal, szalag, bot.

Évfolyam: 5.

1. Témakör: Rendgyakorlatok, téri tájékozódás		Óraszám: 21	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Sorakozások.	Segítséggel: egyes, kettes oszlop és vonal kialakítása, nyitódás kartávolságra, záródás, sorakozó magasság szerint elhelyezkedés szóbeli utasításra.	nyit zár <i>kartávolság</i>	Tudjon nagyság szerint sorakozni.
Testfordulatok.	Testfordulatok vezényszóra.		Tudja az utasítást végrehajtani.

Évfolyam: 5.

2. Témakör: Alapmozgások		Óraszám: 18	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Támaszok.	Térdelő támasz. Fekvőtámasz.		Tudjon utánzással különféle gyakorlatokat végezni.
Járások.	Rákjárás. Pókjárás.	rák pók	
Szökdelések.	Előre, hátra, akadályon átszökdelés.		
Gurulások.	Nyújtott ülésből guruló átfordulás hátra, oldalra gurulás.		
Járások.	Irányítással: járás ütemezéssel, tapssal, énekkel, zenével.	<i>ütem</i> taps ritmus	
Mászások.	Bordásfalra fel-lemászás.		
Függeszkedés.	Függeszkedés bordásfalon. térdfelhúzással, lábemelgetéssel.		
Gurulás.	Önállóan: járás közben akadályok átlépése guggoló átfordulás előre. Törekvés a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzésére, az ezt elősegítő testhelyzetek alkalmazására		

Évfolyam: 5.

3. Témakör: Alapvető testhelyzetek, szabad és kéziszer gyakorlatok		Óraszám: 26	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kéziszer gyakorlatok.	Irányítással: labdával, babzsákkal, bottal, szalaggal két ütemre végezhető gyakorlatok.	<i>Kézi szerek neve funkciója</i>	Tudja a gimnasztikai gyakorlatokat leutánozni.
Szabadgyakorlatok.	Zenére két mozgáselem összekapcsolása: - karkörzés, karhúzás - karfordulatok: oldalsó, mellső, magas.		
Légzőgyakorlatok.	Irányítással: levegő benntartása, kifújása, légzés ütemezéssel.	<i>tüdő</i> ki-be légzés	Törekedjen a helyes légzésre.
Versenyfeladatok.	Önállóan: léggömbfújás, pingpong labdafújás.		

Évfolyam: 5.

4. Témakör: Légzőgyakorlatok			Óraszám: 11
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Légzéstechnika.	Irányítással levegővétel, benntartás, kifújás ütemezéssel. Hasi légzés, mellkasi légzés.	has mellkas	Törekedjen a helyes levegővételre, a helyes légzésre.

Évfolyam: 5.

5. Témakör: Dobások, labdás gyakorlatok		Óraszám: 21	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Labdagyakorlatok.	Önállóan: labdapattogatás, egykezes alsó, felső dobás, nagylabda dobás, elkapás, labda elkapása járás közben, célbadobás mozgó társra (kidobós) páros labdagyakorlatok.	gurul cél	Tudjon egykezes alsó és felső dobással célba dobni.

Évfolyam: 5.

6. Témakör: Játékos versenyek		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Küzdőjátékok elemeinek alkalmazása.	Irányítással: sor-, futó-, váltóversenyek. Mozgásos népi játékok (Héjja, héjja...). Társsal végezhető versenyek: talicskázás, labdaviadal. Békaugrás akadály megkerülésével.	játékszabályok	Tudjon csapatához alkalmazkodni, örüljön mások sikerének.

Évfolyam: 6.

Cél: Mozgást megszerettetni.

Mozgásigényt kielégíteni.

Túlmozgásos vagy mozgásszegény állapotot megszüntetni.

Állóképességet fokozni.

Közösségi szellemet kialakítani. A féltékenységet, szorongást leküzdeni. A magabiztosságot fejleszteni.

Feladat: Egyszerű testhelyzetek leutánozása, kar, lábtartások.

Egyszerű lépéskombinációk elvégzése.

Labda dobása, -alsó, felső, kétkezes dobás.

Ütemtartás (dob, síp, egyéb hangszer).

Négyütemű kar, láb, törzsgyakorlatok bemutatás utáni végrehajtása segítséggel.

Elvárt teljesítmény: Tartson be egyszerű szabályokat.

Ismerje fel és reprodukálja az egyszerű alapmozgásokat, járásmódokat. Utánozza a legegyszerűbb testhelyzeteket.

Tudjon két elemből álló mozdulatsort bemutatás után visszaadni.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés és szóbeli értékelés az emlékezet, feladatmegértés terén, a célszerűen, akaratlagosan kivitelezett feladatokban.

Félévkor tájékoztatás. Év végén szöveges minősítés, értékelő tájékoztatással.

Évente P.A.C. felmérés.

Eszközök: Különböző méretű labdák, medicinlabda, zsámoly, pad, tornaszőnyeg, karika, kis labda (bőr), bordásfal, szalag, bot.

Évfolyam: 6.

1. Témakör: <i>Rendgyakorlatok, téri tájékozódás</i>		Óraszám: 21	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Térérzékelés.	Segítséggel: a téren való elhelyezkedés szóbeli utasításra, -bordásfal mellé szekrény elé, -zsámolyra. Sorakozó magasság szerint sípszóra, nyitódás, záródás, kartávolság.	tornaszekrény nyit zár <i>kartávolság</i>	Tudjon vezényszóra különböző sorakozási gyakorlatokat elvégezni.
Testfordulatok.	Testfordulatok vezényszóra.		

Évfolyam: 6.

2. Témakör: <i>Alapmozgások</i>		Óraszám: 18	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Járás.	Segítséggel: egyensúlyozó járás megfordított padon, lépés ritmusának változtatása, lépcsőnjárás kapaszkodás nélkül.		
Mászás.	Bordásfalra felmászás fok kihagyással. Függeszkedés térdemeléssel.		Segítséggel tudjon bordásfalon függeszkedni.
Távolugrás.	Helyből távolugrás.		
Gurulás.	Guruló átfordulás hátra ülésből. Törekvés a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzésére, az ezt elősegítő testhelyzetek alkalmazására	nyújtott ülés	

Évfolyam: 6.

3. Témakör: Alapvető testhelyzetek, szabad és kéziszer gyakorlatok		Óraszám: 26	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Összetett gyakorlatok.	Segítséggel: négyütemű kar, törzs lábgyakorlatok végzése.	<i>négy ütem</i>	Segítséggel, utánzással hajtson végre négyütemű gyakorlatokat.
Testhelyzetek.	Szóbeli utasításra kar és lábtartások.		
Szabad és kéziszer gyakorlatok.	Önállóan: kétütemű szabad és kéziszer gyakorlatok. Szabadgyakorlatok zenére.		

Évfolyam: 6.

4. Témakör: Légzőgyakorlatok		Óraszám: 11	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Légzéstechnika.	Segítséggel: levegővétel, kifújás ütemezéssel, számlálással. Levegő benntartása.	számlálás: 1, 2, 3, 4, 5	Gyakorolja a helyes légzéstechnikát.

Évfolyam: 6.

5. Témakör: Dobások labdás gyakorlatok		Óraszám: 21	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Labdagyakorlatok.	Önállóan: labdavezetés folyamatosan, célba dobás, kosárra dobás, mozgó labda elrúgása.	kosárlabda	Tudjon egykezes alsó felső dobással célba dobni.

Évfolyam: 6.

6. Témakör: Játékos versenyek		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Versenyjátékok.	Váltóversenyek: futás labdahordással, labdaadogató. Fogójátékok: - kutyafogó - sóbálvány. Ügyességi játékok: babzsák-fogyasztó tolvajlépés.	szabályok <i>váltóverseny</i>	Alakuljon ki a versenyszellem.

Testnevelés**Évfolyam: 7-8.****Cél**

A rendszeres mozgás, testedzés, és az egészséges életmód iránti igényt kialakítani. Az egészséges testi fejlődést biztosítani.

A mozgásnevelés tantárgy tanítása során kialakított és begyakorolt mozgáselemeket rögzíteni.

A sportjátékokhoz szükséges elemi és tájékozódási képességet (figyelem) fejleszteni.

Az ügyességet, erőt, állóképességet, kitartást, edzettséget, bátorságot, akaratot fejleszteni.

Feladat

A sportjátékok alapvető játékelemeinek megismerése.

Gimnasztikai alapformájú gyakorlatok rögzítése.

Térbeli irányok viszonyfogalmak használata.

Alapmozgások gyakorlása.

Testi fejlődés zavarainak korrekciója.

Labda-biztonság növelése.

Növekvő elem és ütemszámú mozgássorok elsajátítása.

Elvárt teljesítmény

Irányítással végezzen összetett utánzó gyakorlatokat, törekedjen az ütemtartásra.

Próbálkozzon hosszabb labdavezetéssel. Tudjon alsó és felső dobással célba dobni.

Végezzen izomerősítő gyakorlatokat mind hosszabb időtartamban.

Ismerje az általa használt tornaszerek nevét, azok balesetmentes használatát.

Aktívan kapcsolódjon be a versenyjátékokba, tudjon csapatához alkalmazkodni.

Értékelés

Folyamatos megfigyelés és szóbeli értékelés a versenyzésekben, sportjátékokban, a szocializáció terén a küzdés, kitartás képességének kialakulásában. Félévkor szóbeli tájékoztatás. Év végén minősítés osztályzattal, kiegészítve részletes írásbeli tájékoztatással.

Évenként P.A.C. felmérés.

A tanterv teljesítéséhez javasolt órakeret

Évfolyamok	7.	8.
Heti óraszám	3	3
Éves óraszám	111	111

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	7.	8.
1. Rendgyakorlat téri tájékozódás	22	22
2. Gimnasztikai gyakorlatok	19	19
3. Képességfejlesztő gyakorlatok játékos feladatok	27	27
4. Labdás gyakorlatok	22	22
5. Sportjátékok elemei	21	21

Évfolyam: 7.

Cél: A rendszeres mozgás, testedzés, és az egészséges életmód iránti igényt kialakítani. Az egészséges testi fejlődést biztosítani.

A mozgásnevelés tantárgy tanítása során kialakított és begyakorolt mozgáselemeket rögzíteni.

A sportjátékokhoz szükséges elemi és tájékozódási képességet (figyelem) fejleszteni.

Ügyességet, erőt, állóképességet, kitartást, edzettséget, bátorságot, akaratot fejleszteni.

Feladat: A sportjátékok alapvető játékelemeinek megismerése.

Gimnasztikai alapformájú gyakorlatok rögzítése.

Térbeli irányok viszonyfogalmak használata.

Alapmozgások gyakorlása.

Testi fejlődés zavarainak korrekciója.

Labda- biztonság növelése.

Növekvő elem és ütemszámú mozgássorok elsajátítása.

Elvárt teljesítmény: Irányítással végezzen összetett utánzó gyakorlatokat, törekedjen az ütemtartásra.

Próbálkozzon hosszabb labdavezetéssel. Tudjon alsó és felső dobással célba dobni.

Mind hosszabb időtartamban végezze az izomerősítő gyakorlatokat.

Ismerje az általa használt tornaszerek nevét, azok balesetmentes használatát.

Aktívan kapcsolódjon be a versenyjátékokba, tudjon csapatához alkalmazkodni.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés és szóbeli értékelés a versenyekben, sportjátékokban, a szocializáció terén a küzdés, kitartás képességének kialakulásában. Félévkor szóbeli tájékoztatás. Év végén minősítés osztályzattal, kiegészítve részletes írásbeli tájékoztatással.

Évenként P.A.C. felmérés.

Eszközök: Karika, labda, zsámoly, bot, szalag, bordásfal, kötél, rúd, tornaszőnyeg, magnó, kézi szerek.

Évfolyam: 7.

1. Témakör: Rendgyakorlatok, téri tájékozódás		Óraszám: 22	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Sorakozás. Menetelés. Testfordulatok.	Segítséggel: sorakozó magasság szerint, járás egysoros, kétsoros, háromsoros oszlopban. Nyitódás, záródás, helyben járás, jelre elindulás, megállás, járás lábujjhegyen. Sarkon jobbra, balra fordulatok vezényszóra.	nyit zár jobb bal	Tudjon önállóan sorakozni, ismerje az irányokat.

Évfolyam: 7.

2. Témakör: Gimnasztikai gyakorlatok		Óraszám: 19	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mozgáselemek összekapcsolása. Kéziszer és szabadgyakorlatok.	Begyakorolt mozgáselemek összekapcsolása. Helybenfutás magas térdemeléssel, terpezállás, törzshajlítás, bokaérintés. Szalag, babzsák, labda, súlyzó használata. Négyütemű gyakorlatok. Törekvés a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzésére, az ezt elősegítő testhelyzetek alkalmazására	négy ütem	Értsen meg egyszerű utasításokat. Használja megfelelően a kézi szereket.

Évfolyam: 7.

3. Témakör: Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok		Óraszám: 27	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Guggolás. Kúszás. Függeszkedés. Távolugrás. Guruló átfordulás. Állórajt.	Segítséggel: guggoló járás. Kúszás padok között. Bordásfal gyakorlatok. Egy lábról elrugaszkodás, távolugrás nekifutásból. Sorozatban guruló átfordulások. Álló rajtból-versenyfutás.	<i>sorozat</i> <i>állórajt</i>	A szóbeli utasításokat értse meg.

Évfolyam: 7.

4. Témakör: Labdás gyakorlatok		Óraszám: 22	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kislabda-dobás előkészítése. Átadások. Labdavezetés.	Kislabda dobása álló helyzetből. Célba dobás. Egykezes, kékezes mellső átadások, különböző feladathelyzetekben. Váltott kézzel járás körben akadályok megkerülése, labdavezetések.	<i>váltott kéz</i>	Értse meg és tartsa be a szabályokat.

Évfolyam: 7.

5. Témakör: Sportjátékok elemei		Óraszám: 21	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kosárlabda. Pingpong. Tollaslabda.	Segítséggel: Alapállás – megindulás– megállás, labdavezetés kosárra dobás, védekezés, kapura lövés. Pingpongozás, átütés, szerválás. Szivacslabda ütögetése.	<i>kosárpalánk</i> <i>kapu</i> <i>gól</i> <i>szerva</i>	Igyekezzen betartani a sportjátékok elemei szabályait.

Évfolyam: 8.

Cél: A rendszeres mozgás, testedzés és az egészséges életmód iránti igényt kialakítani. Az egészséges testi fejlődést biztosítani.

A mozgásnevelés tantárgy tanítása során kialakított és begyakorolt mozgáselemeket rögzíteni.

A sportjátékokhoz szükséges elemi és tájékozódási képességet (figyelem) fejleszteni.

Ügyességet, erőt, állóképességet, kitartást, edzettséget, bátorságot, akaratot fejleszteni.

Feladat: A sportjátékok alapvető játékelemeinek megismerése.

Gimnasztikai alapformájú gyakorlatok rögzítése.

Térbeli irányok viszonyfogalmak használata.

Alapmozgások gyakorlása.

Testi fejlődés zavarainak korrekciója.

Labda-biztonság növelése.

Növekvő elem és ütemszámú mozgássorok elsajátítása.

Elvárt teljesítmény: Irányítással végezzen összetett utánzó gyakorlatokat, törekedjen az ütemtartásra.

Próbálkozzon hosszabb labdavezetéssel. Tudjon alsó és felső dobással célba dobni.

Mind hosszabb időtartamban végezze az izomerősítő gyakorlatokat.

Ismerje az általa használt tornaszerek nevét, azok balesetmentes használatát.

Aktívan kapcsolódjon be a versenyjátékokba, tudjon csapatához alkalmazkodni.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés és szóbeli értékelés a versenyekben, sportjátékokban, a szocializáció terén a küzdés, kitartás képességének kialakulásában. Félévkor szóbeli tájékoztatás. Év végén minősítés osztályzattal, kiegészítve részletes írásbeli tájékoztatással.

Évenként P.A.C. felmérés.

Eszközök: Karika, labda, zsámoly, bot, szalag, bordásfal, kötél, rúd, tornaszőnyeg, magnó, kézi szerek.

Évfolyam: 8.

1. Témakör: <i>Rendgyakorlatok, téri tájékozódás</i>		Óraszám: 22	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Járások.	Irányítással: menetelés helyben járással, igazodás, sorbontás, jobb, baloldal érzékelése.	jobb bal	Törekedjen a gyakorlatok egyre pontosabb végrehajtására.
Sorakozó.	Magasság szerint sorakozó, jelentés vezényszavak.	magas, alacsony	

Évfolyam: 8.

2. Témakör: Gimnasztikai alapformák		Óraszám: 19	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Két-három mozgáselem összekapcsolása. Szakkifejezések alkalmazása.	Négy ütemre végzett gyakorlatok pl. alapállás, ugrás terpeszbe, kar- oldalsó középtartásba, taps fej fölött, vissza alapállásba, mellső középtartás, oldalsó középtartás, terpesz. Törekvés a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzésére, az ezt elősegítő testhelyzetek alkalmazására	terpeszállás oldalsó középtartás mellső középtartás magas tartás	Tudja huzamosabb ideig az alapgyakorlatokat végezni.

Évfolyam: 8.

3. Témakör: Képességfejlesztő gyakorlatok		Óraszám: 27	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Távolugrás. Függeszkedés. Gurulóátfordulás. Kúszás. Mászás. Futás. Egyensúlyozó járás.	Segítséggel: helyben rugózásból elrugaszkodás. Függeszkedés kötélén vagy bordásfalán. Guruló átfordulás hátra. Irányítással: kúszás akadályok között mászás akadályon át. 30-60 m-es versenyfutás állórajtból. Pad merevítőjén egyensúlyozás.	méter	Működjön együtt egyre hosszabb ideig a tartásjavító és izomerősítő gyakorlatokban.

Évfolyam: 8.

4. Témakör: Labdás gyakorlatok		Óraszám: 22	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kislabda dobás.	Irányítással: dobóterpeszből kidobás, célba dobás, alsó, felső dobás.	<i>labdavezetés</i>	Tudjon egyre biztosabban labdát vezetni.
Labdavezetés.	Lassú futás közben labdavezetés az ügyesebb kézzel.		

Évfolyam: 8.

5. Témakör: Sportjátékok elemei		Óraszám: 21	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kosárlabda.	Irányítással: alapállás, megindulás, megállás labdavezetés, átadás kosárra dobás.	<i>kétkezes mellső átadás</i>	Tartsa be minél pontosabban a szabályokat.
Labdarúgás.	Kapura lövés.		
Tollaslabda.	Szivacs labda ütögetése.	<i>szerválás</i>	
Pingpong.	Pingpongozás, átütés az asztal másik oldalára.		

MŰVÉSZETEK

Ének-zene

Évfolyam: 1-8

Cél

A tanulót sikerélményhez juttatni a megismerési folyamatok során.
 Játékos, felszabadult légkör biztosításával nyújtani segítséget a harmonikus személyiségfejlesztéshez, a félénkség, a szorongás, a gátlás leküzdéséhez.
 A személyiség egészére fejlesztő hatású élményeket nyújtani. A tanuló esztétikai érzékét fejleszteni, érzelmei életét gazdagítani. A nemzeti öntudat kialakulását segíteni.
 Az együtt éneklés örömeivel segíteni a foglalkozások jó hangulatának kialakulását.
 Az ének-zenével, mint közös nyelvvel segíteni, összekapcsolni a sérült és ép embereket.

Feladat

Az egyenletes lüktetés megérezése, átvétele.
 Mondókák, dalok, körjátékok megismertetése, bővítése.
 Gyakorlatok végzése a tempó, a dinamika figyelembevételével.
 Éneklés közösen és egyénileg. Mozgásos-táncos feladatok végzése.

Elvárt teljesítmény

Tanuljon hallás után egyszerű népdalokat, gyermekdalokat. Alkalmazza játékos gyakorlatok során az egyszerű táncos, bábos kifejezési formákat.
 Tudjon rövid verseket, meséket dramatizálva egyszerűen előadni.
 Vegyen részt csoporton belüli szereplésekben.

Értékelés

Folyamatos megfigyelés és értékelés élethelyzetekben, bármilyen kommunikatív megnyilvánulásban, játékban.
 Félévkor rövid tájékoztatás, év végén szöveges minősítés és értékelő tájékoztató.

A tanterv teljesítéséhez javasolt órakeret

Évfolyamok	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	2	2	2	2	2	2	2	2
Éves óraszám	74	74	74	74	74	74	74	74

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt órakeret

Témakörök / Évfolyamok	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1. Gyermekjátékok	18	14	8	-	-	-	-	-
2. Gyermekversek	14	14	16	14	10	10	-	-
3. Gyermekdalok	14	16	18	18	12	10	-	-
4. Népdalok	-	-	-	12	8	10	18	21
5. Ünnepekörök dalai	14	14	14	14	15	14	24	16
6. Tánc és drámajáték	-	-	-	-	8	14	12	16
7. Ritmus és hallásfejlesztés	14	16	18	16	21	16	20	21

Évfolyam: 1.

Cél: Játékos, felszabadult légkör biztosításával segítséget nyújtani a harmonikus személyiségfejlesztéshez, a féltékenység, a gátlás, a szorongás leküzdéséhez.

Feladat: Néhány soros egyszerű dalok mozgással kísért előadása közösen.
Hallásfejlesztés. Jól elkülöníthető zörejek, hangok felismerése, néhány hangszer hangjának megkülönböztetése.

Elvárt teljesítmény: Együttműködéssel legyen bevonható a nevelő által kezdeményezett páros játékokba. A páros játékok adjanak alkalmat a gyermekkel való kontaktus megteremtésére. Tudjon néhány mondókát, gyermekdalt együttműködéssel elmondani, elénekelni. Együttműködéssel, segítséggel érzékelje a mérő lüktetését járás közben.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés élethelyzetekben, bármilyen kommunikatív megnyilvánulásban, játékban.
Félévkor rövid tájékoztatás, év végén szöveges minősítés és értékelő tájékoztató.

Évfolyam: 1.

1. Témakör: <i>Gyermekjátékok</i>		Óraszám: 18	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Altatók.	Dallam dúdolásával, éneklésével baba ringatása.	alszik, ébren van	Próbálja meg leutánozni a mozgást, dúdolja a dallamot.
Tenyérvjátékok.	Mondóka, dal ütemére tapsolás, tenyér körkörös simogatása, csiklandozása.	kar, kéz, tenyér taps, tenyér, simogatás, csiklandozás	Legyen együttműködő.
Simogatók.	Mondókák ritmusára testrészek, tárgyak megérintése, simogatása.	fej, nyak, törzs, kéz, láb	Mutassa meg főbb testrészeit.
Ujj- játékok.	Egyszerűbb ujj-kiszámoló, mondókákra tenyér ökölbe szorítása, majd az ujjak egyenkénti, nyitása, csukása, rázása.	ujjak, ököl, jobb, bal, előre, hátra	Próbálja meg leutánozni a mozdulatokat. Próbálja meg leutánozni a mozgást.
Hintáztatók.	Ritmusra test, törzs, láb hintáztatása jobbra, balra.		
Lovagoltatók.	Rövid mondókákra lovagoltatás ritmusának megéreztetése térden.	ló, lovaglás, ugrik, szalad, vágat	Legyen együttműködő.
Sétáltatók.	Énekek, mondókák ütemére léptetés, egyenes vonalon, körben.	egyenes vonal, kör, guggolás, megáll, elindul	Együttműködéssel tudjon egyenes vonalon, körben iránytartással lépegetni.
Utánzó játékok.	Állatok hangjának, mozgásának utánzása.	kutya, macska, ló, tehén, disznó, kecske, liba, kacska, egér	Kapcsolódjon be a közös játékba.

Évfolyam: 1.

2. Témakör: <i>Gyermekversek</i>		Óraszám: 18	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mondókák.	Néhány soros egyszerű mondóka mozgással kísért előadása.	A mondókákban található ismeretlen szavak	Utánozza a mozgást.
Kiszámolók.	Hangsúlyozott ritmussal kísért kiszámolók.	A kiszámolókból található ismeretlen szavak A versekben található ismeretlen szavak	Kapcsolódjon be a játékba.
Versek.	Rövid versek évszakokról, ismert állatokról, dallamosságuk érzékeltetése bábozottsággal.	tavaszi, nyári, őszi, téli	Szívesen hallgasson zenét.

Évfolyam: 1.

3. Témakör: <i>Gyermekdalok</i>		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Dalok.	Néhány soros egyszerű dal mozgással kísért előadása.	A dalokban található ismeretlen szavak	Örömmel vegyen részt a közös éneklésben.
Fogócskák.	Fogócskák játsszása egyszerű, érthető szabály szerint.	Szalad, megáll, <i>fogó</i> , „ház”	Vegyen részt a játékban, legyen együttműködő.
Körjátékok.	Körjátékok játsszása egyszerű szabályok betartásával.	Kör, guggolás, <i>kapu</i> , <i>híd</i> , kézfogás, átbújás	Vegyen részt a játékban, legyen együttműködő.
Felelgetős játékok.	Néhány rövid párbeszédű felelgetős játék mondogatása.	A párbeszédekben található idegen szavak	Vegyen részt a játékban, ismételgesse a mondatokat.

Évfolyam: 1.

5. Témakör: <i>Ünnepkörök dalai</i>		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Családi ünnepek dalai.	Születésnapra, karácsonyra, húsvétra, anyák napjára rövid dalok, versek tanulása.	születésnap, karácsony, húsvét, anyák napja	Kapcsolódjon be a közös éneklésbe.

Évfolyam: 1.

7. Témakör: Ritmus- és hallásfejlesztés		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ritmikai és dinamikai gyakorlatok.	Mozgás közben ritmus tapsolása, hangok ritmizálása.	ritmus, taps, kopogás, dobbantás	Próbálja meg tapsolni a ritmust.
Fékező és ingerlő gyakorlatok.	Dallamok, mondókák kíséretével gyorsító-lassító mozgások érzékelése.	dalok, mondókák	Utánozza a mozgásokat.
Tempóérzékeltető gyakorlatok.	Gyors és lassú mozgás közötti különbség érzékelése.	gyors, lassú, halk, hangos	Ismerje fel a gyors és lassú mozgásokat.
Hang- és hallásfejlesztés.	Állathangok megkülönböztetése egymástól. Jól elkülöníthető zörejek, hangok felismerése. Ritmushangszerek felismerése.	dob, <i>triangulum</i> , cintányér	Legyen együttműködő.

Évfolyam: 2.

Cél: A nagymozgásokat fejleszteni, a ritmusérzéklet javítani. A koordinált mozgást és az egyensúly érzéklet fejleszteni.

Feladat: A zenei élmény segítségével az emlékezet, a megfigyelő képesség fejlesztése.

Elvárt teljesítmény: Érzékelje a mérő löktetését.

Tudjon társaival is kontaktust teremteni játék közben.

Ismerjen 8-10 mondókát, verset, gyermekdalt, segítséggel elő tudja adni.

Kísérelje meg a dal ritmusát együttműködéssel, segítséggel tapsolni, kopogni.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés élethelyzetekben, bármilyen kommunikatív megnyilvánulásban, játékban.

Félévkor rövid tájékoztatás, év végén szöveges minősítés és értékelő tájékoztató.

Évfolyam: 2.

1. Témakör: <i>Gyermekjátékok</i>		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Altatók.	Altató éneklése, baba ringatása, ringató mozdulat imitálása.	alszik, ébren van, kar, kéz, tenyér, jobbra, balra	Érezze az egyenletes löktetést, énekét hangolja össze mozgásával.
Tenyérjátékok. Simogatók.	Mondóka, dal ütemére tapsolás, tenyér körkörös simogatása, csiklandozása, kifordítása, befordítása. Mondókák ritmusára testrészek, tárgyak megérintése, simogatása, megnevezése.	taps, tenyér, simogatás, csiklandozás, egyenes vonal, kör, <i>csigavonal</i> , <i>kifordítás</i> , <i>befordítás</i> testrészek nevei	Segítséggel utánozza le mozgásokat. Segítséggel nevezze meg, mutassa meg testrészeit.
Ujj- játékok.	Ujj-kiszámolók: ujjak léptetése egyenként, majd lecsúsztatása (fől-le), ujj-ujjhoz párosítása.	ujjak nevei Jobb, bal, előre, hátra	Segítséggel tudja elmondani ujjai nevét, utánozza a mozdulatokat.
Hintáztatók.	Mondóka, dal ritmusára test, törzs, láb hintáztatása jobbra-balra, előre-hátra.		
Lovagoltatók.	Mondóka ütemére lovagló mozgás utánpótlása széken ülve.	ló, lovaglás, ugrik, szalad, vágat, sarok	Mondóka, dal ritmusával hangolja össze mozgását segítséggel.
Sétáltatók.	Széken ülve sarok magasra emelése, lerakása ütemes koppantgatással.	egyenes vonal, kör, guggolás, megáll, elindul	
Utánzó játékok.	Dalok, mondókák ritmusára léptetés sorban egyenes vonalon, körben, csigavonalon.	kutya, macska ló, tehén, disznó, kakas, egér, medve, liba, kacsa	Segítséggel tudja a mozgást végrehajtani.
	Állathangok, egyszerű tevékenységek, mozdulatok utánpótlása.	ugat, nyávog, nyerít, bőg, rőfög, hápog, kukorékol, cincog, brummog, gágog	Segítséggel tudjon sorban, egyenes vonalon, körben haladni, guggolni. Segítséggel tudjon hangot, mozgást utánozni.

Évfolyam: 2.

2. Témakör: Gyermekversek		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mondókák.	Néhány soros egyszerű mondóka mozgással kísért előadása.	A mondókákban található ismeretlen szavak	Utánozza a mozgást.
Kiszámolók.	Hangsúlyozott ritmussal kísért kiszámolók.	A kiszámolókból található ismeretlen szavak.	Kapcsolódjon be a játékba.
Versek.	Rövid versek évszakokról, ismert állatokról, dallamosságuk érzékeltetése bábok segítségével.	A versekben található ismeretlen szavak tavasz, nyár, ősz, tél	Szívesen hallgasson zenét.

Évfolyam: 2.

3. Témakör: Gyermekdalok		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Dalok.	Rövid dalok mozgással kísért előadása. (taps, kopogás)	<i>karlendítés, törzshajlítás</i>	Tudjon elénekelni 5-6 dalt.
Fogócskák.	Fogócskák játssza egyszerű, érthető szabály szerint.	szalad, megáll, elkap	Vegyen részt a játékban, legyen együttműködő.
Körjátékok.	Körjátékok egyszerű szabályok betartásával.	kör, guggolás, kapu, híd, kézfogás, átbújás	Vegyen részt a játékban, legyen együttműködő, érezze az egyenletes löktetést.
Felelgetős játékok.	Néhány rövid párbeszédű felelgetős játék megtanulása. „Volt nekem egy kecském”	kérdez, válaszol	Segítséggel tudjon rövid párbeszédet előadni.

Évfolyam: 2.

5. Témakör: Ünnepek dalai		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. Fékező és ingerlő gyakorlatok. Tempóérzékeltető gyakorlatok. Hang- és hallásfejlesztés.	Születésnapra, karácsonyra, húsvétra, anyák napjára, pünkösdre rövid dalok tanulása.	születésnap, karácsony, húsvét, anyák napja, <i>pünkösd</i> értelmezése	Kapcsolódjon be a közös éneklésbe.

Évfolyam: 2.

7. Témakör: Ritmus- és hallásfejlesztés		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ritmikai és dinamikai gyakorlatok.	Járás közben dobbantás, tapsolás.	tapsolás, kopogás, dobbantás	Utánozza a mozgást.
Fékező és ingerlő gyakorlatok.	Dallamok, mondókák előadása közben gyorsító-lassító mozgások érzékelése.	karlendítés, ujjmozgatás	Utánozza a mozgást.
Tempóérezkeltető gyakorlatok.	Játék közben mozgás gyorsaságának, lassúságának érzékelés.	tempó, ritmus, gyors, lassú	Játék eljátszása önálló tempótartással.
Hang- és hallásfejlesztés.	Magasabb és mélyebb hangok közötti különbség érzékelése hangszerjátékok bemutatásával.	magas, mély, dob, cintányér, <i>triangulum</i>	Utánozza és ismerje fel a hangokat.
Zenehallgatás.	Tanult, ismert gyermekdalok meghallgatása.	szomorú, vidám, halk, gyors	Hallgasson szívesen zenét.

Évfolyam: 3.

Cél: A nagymozgásokat aktivizálni és a finommotorikát fejleszteni

Feladat: A zenei élmény segítségével az emlékezet, a megfigyelő képesség fejlesztése. A hallási figyelem fejlesztése.

Elvárt teljesítmény: Érzékelje és kövesse az egyenletes lüktetést. Tudjon társaival is kontaktust teremteni játék közben. Ismerjen 10-15 verset, gyermekdalt, segítséggel elő tudja adni. Kísérlet meg a dal ritmusát együttműködéssel, segítséggel tapsolni, kopogni. Keltse fel a figyelmét a zenehallgatás.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés élethelyzetekben, bármilyen kommunikatív megnyilvánulásban, játékban. Félévkor rövid tájékoztatás, év végén szöveges minősítés és értékelő tájékoztató.

Évfolyam: 3.

1. Témakör: Gyermekjátékok		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Altatók.	Játéktevékenységben altató éneklésével baba, társak altatása, ringatása.	alszik, ébren van, jobbra, balra, előre, hátra, kar, kéz, tenyér, babakocsi, <i>bölcső</i>	Irányítással használja fel a tanultakat játék közben.
Tenyérvjátékok.	Mondóka, dal ütemére párban ismert tenyérvjátékok játszása.	taps, tenyér, simogatás, csiklandozás, egyenes vonal, kör, csigavonal, kifordítás, befordítás	Teremtsen társaival játék közben kontaktust.
Simogatók.	Mondókák ritmusára párban egymás testrészeinek érintése, simogatása, megnevezése.	testrészek nevei ujjak nevei	Teremtsen játék közben társaival kontaktust.
Ujj-játékok.	Párban ujjak egymáshoz érintése, csukása, nyitása, párosítása, léptetése.	előre-hátra, fel-le, jobbal	Játékában használja fel a tanultakat.
Hintáztatók.	Mondóka, dal ritmusára hintázás, mérleghintázás.	ló, lovaglás, ugrik, szalad, vágat, sarok	Irányítással utánozza a lovagló mozgást, ritmust.
Lovagoltatók.	Mondókára lovagló mozgás utánzása széken ülve.		
Sétáltatók.	Sarok magasra emelésével, leengedésével ütemes koppantgatás. Dalok, mondókák ritmusára léptetés párban egyenes vonalon, körben csigavonalon.	egyenes vonal, kör, csigavonal, guggolás, megállás, elindulás	Irányítással tudjon egyenes vonalon, csigavonalon, körben folyamatosan haladni.
Utánzó játékok.	Állathangok, egyszerű mozdulatok utánzása.	házi állatok	Utánozzon hangot, mozgást.

Évfolyam: 3.

Témakör: <i>Gyermekversek</i>		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mondókák.	Mondókák mozgással kísért előadása.	A mondókákban található ismeretlen szavak magyarázata	Tudjon 8-10 mondókát mozgással kísérve előadni segítséggel.
Kiszámolók.	Hangsúlyozott ritmussal kiszámoló mondókák mondogatása.	A kiszámolóban található ismeretlen szavak	Ismerjen és tudjon elmondani 3-4 mondókát.
Versek.	Rövid, jól ritmizálható versek előadása.	A versekben található ismeretlen szavak	Segítséggel tudjon 5-6 rövid verset előadni.

Évfolyam: 3.

3. Témakör: <i>Gyermekdalok</i>		Óraszám: 18	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Dalok.	Rövid dalok mozgással kísért előadása.	A dalokban található ismeretlen fogalmak	Vegyen részt az éneklésben. Ismerjen 15-20 gyermekdalt.
Fogócskák.	Fogócska megtanulása egyszerű szabály szerint.	Szalad, <i>elkap</i> , megáll, „ház”	Segítséggel tudjon fogócskát játszani, egyszerű szabályt betartani.
Körjátékok.	Körjátékok tanulása.	kör, guggolás, kapu, híd, átbújás, kézfogás	Vegyen részt a játékban, utánozza a mozgást.
Felelgetős játék.	Néhány rövid párbeszédű felelgetős játék előadása.	kérdez, válaszol	Segítséggel tudjon rövid felelgetős játékot előadni.

Évfolyam: 3.

5. Témakör: <i>Ünnepkörök dalai</i>		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Családi ünnepek dalai.	Karácsonyra, húsvétra, anyák napjára, születésnapra, pünkösdre dalok tanulása, éneklése.	karácsony, húsvét, anyák napja, pünkösd, születésnap	Tudjon az adott ünnepnek megfelelő rövid dalt segítséggel énekelni.

Évfolyam: 3.

7. Témakör: Ritmus- és hallásfejlesztés		Óraszám: 18	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ritmikai és dinamikai gyakorlatok.	Hangsúlykiemelés gyakorlása járás közben dobbantással, tapssal. Térformák kialakítása.	csigavonal, hullámvonal, lábütögetés taps, koppantás, erős lépés, lábütögetés	Érezze az egyenletes löktetést.
Fékező és ingerlő gyakorlatok.	Dallamok, mondókák kíséretével gyorsító-lassító mozgások érzékelése.	<i>kivár, újraindít, tempót tart</i>	Érezze az egyenletes löktetés folyamatoságát.
Tempóérzékeltető gyakorlatok.	Játék eljátszása önálló tempótartással.		Tudjon önállóan dalt kezdeni és tempót tartani.
Hang- és hallásfejlesztés.	Társak és felnőttek hangjának felismerése és elkülönítése magnóról. Ritmushangszerek megszólaltatása, felismerése.	gyerek, felnőtt, magas, mély	Tudja érzékelni a magasabb és mélyebb hangokat. kéz fel- és leemelésével.
Zenehallgatás.	Ünnepekhez, évszakokhoz kötődő zenék hallgatása.	ünnepek, évszakok	Ismerje fel az adott ünnepnek megfelelő dalt.

Évfolyam: 4.

Cél: A hallás, észlelés, figyelem, emlékezet képességeit fejleszteni. A zene és ének hallgatásával számára esztétikai élményt szerezni.

Feladat: A zenei élmény segítségével az emlékezet, az ének, a megfigyelő képesség fejlesztése.

Elvárt teljesítmény: Érzékelje a mérő löktetését.

Tudjon társaival is kontaktust teremteni játék közben.

Ismerjen 3-4 kiszámolót.

Irányítással vegyen részt körjátékokban, párbeszédben.

Kísérelje meg a dal ritmusát együttműködéssel, segítséggel tapsolni, kopogni.

Ismerjen meg hangszereket, alakuljon ki a hangos, halk fogalma, és tudja differenciálni.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés élethelyzetekben, bármilyen kommunikatív megnyilvánulásban, játékban.

Félévkor rövid tájékoztatás, év végén szöveges minősítés és értékelő tájékoztató.

Évfolyam: 4.

2. Témakör: <i>Gyermekversek</i>		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mondókák.	Mondókák mozgással kísért előadása.	A szövegben található ismeretlen szavak	Ismerjen 6-8 mondókát.
Kiszámolók.	Kiszámoló mondókák megtanulása.	A kiszámolóban található ismeretlen szavak	Ismerjen kiszámolókat, játékokban irányítással használja fel azokat.
Versek.	Rövid, jól hangsúlyozható, évszakokról, ünnepekről, állatokról szóló versek előadása.	A versekben előforduló ismeretlen szavak	Segítséggel tudjon rövid verseket előadni.

Évfolyam: 4.

3. Témakör: <i>Gyermekdalok</i>		Óraszám: 18	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Dalok.	Évszakokról, ünnepekről, állatokról, virágokról szóló dalok tanulása.	A dalok szövegében található ismeretlen szavak	Tudjon 8-10 dalt irányítással előadni.
Fogócskák.	Egyszerű szabályokon alapuló fogócskák eljátszása.	szalad, elkap, megfog, megáll	Egyszerű szabályt játékokban tartson be.
Körjátékok.	Körjátékok gyakorlása Fehér liliomszál...	ugrás, megtámasztás, utánzás	Tudja a dal szövegét mozgással összekötni.
Felelgetős játék.	Hol jártál báránykám... Hová mégy te kis nyulacska?	kérdés, felelet	Tudjon szerepjátékot játszani együttműködéssel.

Évfolyam: 4.

4. Témakör: <i>Népdalok</i>		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Magyar dalok.	Egyszerű dallamvezetésű rövid dalok ritmikus előadása.	Ütemezve éneklés	Tudjon lá – lá - val énekelni.
Táncok.	Rida jobbra-balra utánzással. Zárt rida: kis térdhajlítással előre. Keresztbe lépés és féltalpon oldalt lépés.	<i>keresztbe</i> , oldalt, jobbra, balra	Együttműködéssel utánozza a lépéseket.

Évfolyam: 4.

5. Témakör: Ünnepek dala		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvart és javasolt fogalmak	Elvart teljesítmény
Családi ünnepek dala.	Karácsonyra, húsvétra, pünkösdre, anyák napjára, születésnapra énekek, versek tanulása.	Karácsonyfa, <i>gyertyagyújtás</i> , <i>locsolkodás</i> , piros tojás, kertek, mezők, köszöntés	Tudjon a megfelelő ünnepeken énekelni, szavalni.

Évfolyam: 4.

7. Témakör: Ritmus- és hallásfejlesztés		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvart és javasolt fogalmak	Elvart teljesítmény
Ritmikai és dinamikai gyakorlatok.	Egyenletes lüktetés és ritmus összekapcsolása.	<i>dalritmus</i> egyforma, <i>egyenletes ritmus</i>	Legyen képes a mozgás és a dalritmus együttes megszólaltatására.
Fékező és ingerlő gyakorlatok.	Lassú-gyors járás kísérése tapssal, dobolással.	kivárás, újraindítás	Tudjon önállóan előtapsolni a csoportnak.
Tempóérzékeltető gyakorlatok.	Tempótartás játékos mozdulatokkal.	halk, hangos, <i>tompa</i> , éles, fa, fényes, csengő	
Hang- és hallásfejlesztés.	Egymástól eltérő zörejek, hangok felismerése.	fából, fémből készült hangszerek	Tudjon játékot elindítani tempó megadásával.
Ritmushangszerek használata.	Ritmushangszerek megszólaltatása. Dob, cintányér, triangulum megszólaltatása.	dal, ritmus, zene, vers	Hangzás alapján tudjon hangszert felismerni. Ismerje fel a hangszerek hangjainak különbözőségét.
Zenehallgatás.	Megzenésített gyerekversek hallgatása.		Szokja meg a zene hallgatásához szükséges figyelmet és fegyelmet.

Évfolyam: 5.

Cél: Dalok és dramatikus játékokon keresztül fejleszteni térben való tájékozódását, erősíteni szabálytudatát.

Feladat: A zenei élmény segítségével az emlékezet, az ének a megfigyelő képesség fejlesztése. A hangos, halk fogalmának kialakulása, tudja azt felismerni és differenciálni. Egyre bátrabban és szívesen szerepeljen.

Elvart teljesítmény: Érzékelje a mérő lüktetését. Tudjon társaival is kontaktust teremteni játék közben. Ismerjen 3-4 kiszámolót. Irányítással vegyen részt körjátékokban, párbeszédben. Kísérelje meg a dal ritmusát együttműködéssel, segítséggel tapsolni, kopogni.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés élethelyzetekben, bármilyen kommunikatív megnyilvánulásban, játékban.

Félévkor rövid tájékoztatás, év végén szöveges minősítés és értékelő tájékoztató.

Évfolyam: 5.

2. Témakör: Gyermekversek		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mondókák.	Tanult mondókák felismerése, mozgással kísért előadása.	Mondókákban található ismeretlen szavak	Tudjon mozgással kísérve 8-10 mondókát előadni.
Kiszámolók.	Kiszámolók tanulása.	A kiszámolókból található ismeretlen szavak	Tudjon elmondani 4-5 kiszámolót.
Versek.	Jól hangsúlyozható, évszakokról, ünnepekről, állatokról, virágokról szóló versek tanulása.	A versekben található ismeretlen szavak	Tudjon 8-10 verset előadni.

Évfolyam: 5.

3. Témakör: Gyermekdalok		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Dalok.	Ünnepekről, állatokról, növényekről szóló dalok tanulása hallás után.	A dalok szövegében található ismeretlen szavak	Tudjon az állatokról, növényekről néhány dalt elénekelni.
Fogócskák.	Összetettebb szabályokon alapuló fogócskák eljátszása.	<i>párosával, szomszéd melletti pár, kiugrik</i>	Játékában tartsa be a szabályokat.
Körjátékok.	Párválasztók, kifordulós körjátékok.	forgás, kifordulás, befordulás	Szívesen játsszon körjátékot.
Felelgetős játék.	Rövid szituációs gyakorlatok előadása.	A szövegben található ismeretlen szavak	Vállaljon szerepet szituációs és felelgetős játékban.

Évfolyam: 5.

4. Témakör: Népdalok		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Magyar népdalok.	Egyszerűbb dallamvezetésű, rövid népdalok előadása.	A népdalokban található ismeretlen szavak	Tudjon néhány népdalt elénekelni.
Magyar táncok.	Egylépéses csárdás: oldalt lépés + fél súllyal zárás, ismétlés ellenkező lábbal.	csárdás	Tudjon önállóan egyet balra, egyet jobbra lépni.

Évfolyam: 5.

5. Témakör: Ünnepek dalai		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Családi ünnepek dalai.	Karácsonyra, húsvétra, pünkösdre, anyák napjára, születésnapra dal, vers tanulása.	Hagyomány, szokás, ünneplés, megemlékezés	Tudjon az ünnepnek megfelelő dalt, verset kiválasztani, előadni.
Nemzeti ünnepek dalai.	Toborzó dalok megtanulása, a nemzeti himnusz dallamának megismerése.	<i>Katonadalok, megzenésített költemény</i>	Vegyen részt a közös ének tanulásában.

Évfolyam: 5.

6. Témakör: Tánc és dramatikus játékok		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Gyermektáncok.	Párválasztó, kanyargós táncok.	<i>Összefogódzás, kanyarodás</i>	Próbálja a mozgásokat utánozni.
Népi játékok.	Szarkatánc. Mozgásos népi játékok. Fogó-bújó játékok.	<i>szökkenés érintés, fogás, futás, bot, kendő</i>	Vegyen részt a játékokban.

Évfolyam: 5.

7. Témakör: Ritmus- és hallásfejlesztés		Óraszám: 21	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ritmikai és dinamikai gyakorlatok.	Egyenletes lüktetés ritmus összekapcsolása. Kettes lüktetés érzékelése.	megfigyelés, összehasonlítás, együtt hangoztatás	Tudjon ütemkezdő hangsúlyokat kiemelni.
Fékező és ingerlő gyakorlatok.	Leülés-felállás, séta-futás váltakozása megadott jelre.		Tudjon hangsúlyos és hangsúlytalan részeket mozgással kifejezni.
Tempóérezkeltető gyakorlatok.	Önálló dalkezdés, tempótartás. Halk és hangos közti különbség.	<i>hangsúlyos és hangsúlytalan lépés belép, megáll, tempót tart</i>	Tudjon megadott hangra dalt elkezdni és végigénekelni.
Hang- és hallásfejlesztés.	Magas és mély hang érzékelése.	<i>magas és mély beszéd, emelkedő, süllyedő dallamvonal</i>	
Ritmushangszerek használata.	Belső hallás fejlesztése.	ütőhangszerek, fém, fa	Különböztesse meg a halk, hangos, magas, mély beszédet.
Zenehallgatás.	Egyszerű hangszerek ismerete, hangszíne, használata. Gyermekkari mű meghallgatása.	hangszerek, szereplők	Ismerje fel, nevezze meg és használja az adott hangszereket. Szívesen hallgasson zenét.

Évfolyam: 6.

Cél: Kibontakoztatni a tanuló harmonikus személyiségét és képességeit.

A zenehallgatás során az esztétikai értékrendjét fejleszteni, élményeivel világképét tágítani.

Feladat: A zenei élmény segítségével az emlékezet, az ének, a megfigyelő képesség fejlesztése.

Ismerjen meg hangszereket. A hangos, halk fogalmát tudja differenciálni.

Egyre bátrabban és szívesen vállaljon szereplést.

Elvárt teljesítmény: Érzékelje a mérő lüktetését.

Tudjon társaival is kontaktust teremteni játék közben.

Ismerjen 3-4 kiszámolót.

Írányítással vegyen részt körjátékokban, párbeszédben.

Kísérlelje meg a dal ritmusát együttműködéssel, segítséggel tapsolni, kopogni.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés élethelyzetekben, bármilyen kommunikatív megnyilvánulásban, játékban.

Félévkor rövid tájékoztatás, év végén szöveges minősítés és értékelő tájékoztató.

Évfolyam: 6.

2. Témakör: Gyermekversek		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mondókák.	Tanult mondókák felidézése, mozgással kísért előadása.	A tanult fogalmak pontosítása	Tudjon előadni 8-10 mondókát mozgással kísérve.
Kiszámolók.	Kiszámolók játékos formában való előadása.	Kiszámolókból előforduló szavak	Tudjon önállóan kiszámolót elmondani.
Versek.	Tanult versek felidézése, hangsúlyozott előadása.	Ismeretlen szavak értelmezése	Tudjon önállóan szavalni.

Évfolyam: 6.

3. Témakör: Gyermekdalok		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Dalok.	Tanult dalok csoportos és egyéni éneklése.	elkezd, megáll, <i>halkít</i> , <i>erősít</i> , gyorsít, lassít	Vegyen részt csoportos éneklésben, legyen bátor egyéni szerepléskor.
Fogócskák.	Önálló szerepvállalás fogócskákban.	kapd el, engedd el, fuss	Szabályok betartásával játsszon.
Körjátékok.	Ki- és beforduló körjáték.	<i>körív</i> , <i>kifordul</i> , <i>befordul</i>	Tudjon körvonalat tartani, és egyszerre lépni a kör tagjaival.
Felelgetős játék.	Dallam és ritmushangszer kérdés-felelet játék.	<i>dallam</i> , <i>ritmus</i> , <i>üktetés</i> , <i>hangerő</i> , <i>hangszín</i>	Tudjon megfelelő időben váltani.

Évfolyam: 6.

4. Témakör: Népdalok		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Magyar népdalok.	Egyszerű dallamvezetésű népdalok ritmikus előadása.	<i>Motívum</i> , ritmus, dallam	Ismerjen legalább 6 népdalt, és tudja elénekelni.
Magyar táncok.	Kétlépéses csárdás megtanulása.	<i>oldalt lépés</i> , <i>mellé lépés</i>	Ismerje az egyes mozdulatfázisokat.
Határainkon túli népdalok.	Egyszerű népdalok megismerése.	különböző népek nevei	

Évfolyam: 6.

5. Témakör: Ünnepek dalai		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Családi ünnepek dalai. Nemzeti ünnepek dalai.	Jeles napok, születésnap. Toborzó dalok előadása. Himnusz, Szózat megismerése.	Karácsony, újév, vízkereszt, húsvét, <i>pünkösöd</i> Március 15. Nemzeti ünnep (augusztus 20., október 23.), Himnusz, Szózat	Tudjon a megfelelő ünnepek megfelelő dalt kiválasztani. Vegyen részt a közös ünneplésben, éneklésben.

Évfolyam: 6.

6. Témakör: Tánc- és dramatikus játékok		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Gyermektáncok. Népi játékok.	Egyszerű táncelemek megtanulása. A népi játékok egyes témáinak megismerése.	lépegetés, jobbra, forgás, guggolás, ugrás <i>regölés, lucázás, lakodalmas, locsolkodás, szüreti játékok</i>	Néhány táncelemet tudjon elsajátítani. Szívesen vegyen részt a játékokban.

Évfolyam: 6.

7. Témakör: Ritmus- és hallásfejlesztés		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ritmikai és dinamikai gyakorlatok.	Egyenletes lüktetés és ritmus összekapcsolása.	<i>kettes lüktetés, ütemhangsúly</i>	Tudjon pontos ritmussal, tempóval dalt elénekelni.
Fékező és ingerlő gyakorlatok.	Hangerő szabályozása.	hangos, <i>lágú, zümmögő éneklés</i>	Tudja érzékeltetni a halk, hangos éneklést.
Tempóérzékeltető gyakorlatok.	Dalok gyorsabban, lassabban történő eléneklése, hangszerjátékokra tempó változtatása.	dallamok ritmusa, <i>mérőütés ritmusa, kettes ütem</i>	Tudjon gyorsan, lassan hangszerkísérettel tempót tartani.
Hang- és hallásfejlesztés.	Belső hallásfejlesztés, dallambújtatás.	erősítés, halkítás	Tudjon közösen énekelni dalt adott jelre hangosan vagy halkán folytatni.
Ritmushangszerek használata.	Fúvós, húros, és ütőhangszerek megnevezése.	A hangszerek nevei	Tudjon néhány hangszert megszólaltatni.
Zenehallgatás.	Gyermekkórus, felnőtt kórus meghallgatása.	<i>szólóének, kánon</i>	Ismerje fel a kórus szereplőit, hangszereit.

Évfolyam: 7.

Cél: Versek, népdalok, népi játékok megismerésével segíteni a nemzeti identitás kialakulását. Kibontakoztatni a tanuló harmonikus személyiségét és képességét. A zenehallgatás során fejleszteni esztétikai értékrendjét.

Feladat: A zenei élmény segítségével az emlékezet, az ének a megfigyelő képesség fejlesztése. Hangszerek megismerése. Alakuljon ki a hangos, halk fogalma, és tudja azt differenciálni. Előadása legyen egyre bátrabb, vállaljon szívesen szereplést. A Himnusz és Szózat megismerése és a helyes viselkedéskialakítása elhangzásuk során.

Elvárt teljesítmény: Irányítás mellett huzamosabb ideig hallgasson értelmi képességének megfelelő zenét. Irányítás mellett tudjon egyszerű ritmust utánozni hangszeres kísérettel. Segítséggel tudjon énekelni 8-10 egyszerű népdalt, tudjon eljátszani 1-2 gyermek táncot. Ismerje a Himnusz és Szózatot. Viselkedjen megfelelően.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés élethelyzetekben, bármilyen kommunikatív megnyilvánulásban, játékban. Félévkor rövid tájékoztatás, év végén szöveges minősítés és értékelő tájékoztató.

Évfolyam: 7.

4. Témakör: Népdalok		Óraszám: 18	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Magyar népdalok.	Egyszerű dallamvezetésű népdalok ritmikái előadása.	<i>párosító, vidám, tréfálkozó</i>	Ismerjen és tudjon elénekelni legalább 10 népdalt.
Magyar táncok.	Kétlépéses csárdás.		Vegyen részt a közös táncban.
Más népek dalai.	Ismerje meg és énekelje más népek dalait.	oldalt lépés, mellé lépés <i>francia, olasz, lengyel, román</i>	Ismerjen más népek dalaiból egy-egy jellegzetes népdalt.

Évfolyam: 7.

5. Témakör: Ünnepek dalai		Óraszám: 24	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Családi ünnepek dalai.	Jeles napok dalai, születésnap, névnap köszöntők.	szokások, vers, dal	Tudjon megfelelő dalt énekelni az ünnepek alkalmából.
Nemzeti ünnepek dalai.	Toborzó dalok. Erkel Ferenc: Himnusz, Egressy Béni: Szózat megtanulása.	<i>egynemű kar, vegyes kar, férfikar</i>	Vegyen részt a közös éneklésben.

Évfolyam: 7.

6. Témakör: Tánc- és dramatikus játékok		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Gyermektáncok. Népi játékok.	Egyszerű táncelemek előadása. A népi játékkör egyes témáinak megismerése. Regölés, lakodalmás.	<i>kör- és füzértánc</i> <i>hangkeltő eszközök</i> <i>lángos bot, köcsögduda,</i> <i>csengő</i>	Vegyen részt a közös táncban. Ismerjen népi játékokat.

Évfolyam: 7.

7. Témakör: Ritmus- és hallásfejlesztés		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ritmikai és dinamikai gyakorlatok.	Kotta olvasása ritmusképlettel.	<i>kopogós, tá – ti - ti ritmus</i>	Tudjon hallás után énekelni, két kezes kopogóst előadni.
Fékező és ingerlő gyakorlatok.	Hangerő szabályozása. Fokozatos halkítás, erősítés időtartama.	<i>hangmagasság, halk,</i> <i>hangos</i>	Tudjon egy dallamon belül hangerőt szabályozni.
Tempóérzékeltető gyakorlatok.	Hangszerek egymás utáni belépése.	belépés, megállás fa, cserép, üveg, fém	Tudjon hangszerrel erősíteni, halkítani.
Hang- és hallásfejlesztés.	Hangszín, hangerő, belső hallás fejlesztése.	<i>dallambújtatás, kezdés,</i> <i>befejezés</i>	Alakuljon ki a belső hallása.
Ritmushangszerek használata.	Fafúvós, rézfúvós, vonós hangszerek hangjának felismerése.	<i>fuvola, oboa, klarinét</i> <i>trombita, kürt, harsona,</i> <i>hegedű, brácsa, gordonka</i>	Ismerje fel a különböző hangszerek hangjait.
Zenehallgatás.	Kodály: Esti dal meghallgatása–gyermekkari feldolgozásban.	Szólamok, szoprán, alt	Ismerje fel megszólaltatás után a hangszereket. Ismerje fel a szólamokat.

Évfolyam: 8.

Cél: A gyermek akarati szféráját fejleszteni.

A zenehallgatás során esztétikai értékrendjét fejleszteni. Zenei élményeivel világvilágát alakítani.

Feladat: Alakuljon zenei ízlése, legyen kedvenc zeneszáma.

Ismerjen hangszereket, alakuljon ki a hangos, halk fogalma, tudja azt differenciálni.

Előadása legyen egyre bátrabb, vállaljon szívesen szereplést.

A Himnuszt és Szózatot ismerje és tudja a helyes viselkedést hallgatásukkor.

Elvárt teljesítmény: Irányítás mellett huzamosabb ideig hallgasson értelmi képességének megfelelő zenét. Irányítás mellett tudjon egyszerű ritmust utánozni hangszeres kísérettel. Segítséggel tudjon énekelni 8-10 egyszerű népdalt, tudjon eljátszani 1-2 gyermek táncot. Ismerje meg a Himnusz és Szózat és azok jelentőségét.

Értékelés: Folyamatos megfigyelés élethelyzetekben, bármilyen kommunikatív megnyilvánulásban, játékban.
Félévkor rövid tájékoztatás, év végén szöveges minősítés és értékelő tájékoztató.

Évfolyam: 8.

4. Témakör: Népdalok		Óraszám: 21	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Magyar népdalok.	Ütempáros dallamok, gyermekjáték és népszokás dallamai.	emelkedő, ereszkedő dallamvonal, kötetlen, kötött ritmus	Tudjon önállóan népdalokat énekelni.
Magyar táncok.	Kétlépéses csárdás táncolása.	vonós, fúvós, pengető hangszerek	Vegyen részt a közös táncban.
Más népek dalai.	Ismerkedjen meg más népek dalaival.	<i>cseh, román, palóc, francia, kánon</i>	Tudjon énekelni más népek dalaiból egyet-egyét.

Évfolyam: 8.

5. Témakör: Ünnepek dalai		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Családi ünnepek dalai.	Jeles napok dalainak ismerete. Családi élet ünnepeihez kapcsolódó dalok tanulása.	Karácsony, húsvét, pünkösd, anyák napja, születésnap, <i>keresztelő, lakodalom</i>	Ismerjen az ünnepeknek megfelelő dalokat, verseket.
Nemzeti ünnepek dalai.	A Himnusz és a Szózat éneklése.	<i>Nemzeti érzés, magyarság, ünnep</i>	Érezze át az ünnep jelentőségét.

Évfolyam: 8.

6. Témakör: <i>Tánc- és dramatikus játékok</i>		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Gyermektáncok.	Egyszerű táncelemek előadása.	körtáncok, <i>fűzértáncok</i>	Vegyen részt a közös táncban. Tudjon önállóan páros táncot táncolni.
Népi játékok.	Népi játékok megismerése.	népszokások	Ismerjen népi játékokat.

Évfolyam: 8.

7. Témakör: <i>Ritmikus- és hallásfejlesztés</i>		Óraszám: 21	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ritmikai és dinamikai gyakorlatok.	Magas és mély hang után-éneklése.	<i>alkalmazás, kirakás koronggal</i>	Hangmagasság-különbségek észlelése.
Fékező és ingerlő gyakorlatok.	Tá-ti-ti grafikus lejegyzése. Serkentő, nyugtató hatású zene hallgatása.	<i>feszített ritmus, lassú tempó</i>	Vegyen észre különbséget a lassú és gyors zene között.
Tempóérzékeltető gyakorlatok.	Tempókülönbség kifejezése.	<i>kottavonal, ritmus kotta, ritmusképlet</i>	Tudjon ritmusképletet lejegyezni és visszaolvasni.
Hang- és hallásfejlesztés.	Dallambújtatás. Daltöredékből dal felismerése.		Hallás után ismerje fel a dalokat és énekelje el.
Ritmushangszerek használata.	Falusi emberek által készített hangszerek ismerete.	<i>nádsíp, furulya, doromb, duda Lassú ének, gyors furulya dallam</i>	Ismerje fel a hangszereket és szólaltassa meg.
Zenehallgatás.	Este a székelyeknél c. Bartók mű meghallgatása.		Vegye észre az ének és a hangszer közötti változatást.

Ábrázolás-alkítás

Évfolyam: 1-8.

Cél

Az alkotóképesség megalapozása a különböző ábrázoló- alakító tevékenységekben rejlő funkcióról motivációs háttérrel.

A kreatív önkifejezés igényének kialakulása a vizuális művészetek eszköztárának felhasználásával.

A felfedezés, a siker örömeivel a tanuló pozitív énképének kialakulása, önismeretének fejlődése.

A tantárgy szemléletformáló hatása által a tanuló esztétikai érzékének fejlődése.

Feladat

Figyelem, feladattudat, észlelés és finommotorika fejlesztése.

Tantárgy-specifikus jártasságok, készségek fejlesztése.

Tantárgyi ismeretek bővítése, ismerkedés műalkotásokkal.

Elvárt teljesítmény

A tanuló képességeihez mérten igyekezzon elsajátítani a különböző ábrázoló- alakító technikákat.

A környezet vizuális és taktilis tulajdonságainak megfigyelése.

Az ábrázolás-alkítás eszközeinek és anyagainak megismerése, használata.

Tantárgy-specifikus jártasságok, készségek elsajátítása.

Képzőművészeti és népművészeti alkotások megtekintése.

Fejlesztési (terápiás) feladatok

Készségek: Koordinált mozgáskészség (szem-kéz koordináció), és alakítási készségek fejlesztése.

Képességek, attitűdök: Formaalkotási képességek, kompozíciós képesség.

Vizuális ritmus képzése, tárgykészítés képessége.

Képzeteket felidéző ábrázolási képesség.

Képolvasás, képi közlés képessége.

Plasztikus formaalakítás. Finommozgás fejlesztése.

Pszichikus funkció: Vizuális, taktikus percepció. Figyelemfejlesztés.

Érzelmi fejlesztés: motiváció, örömmérség keltése alkotó tevékenység révén.

Emlékezet, alkotó képzelet, forma- és térészlelés, gondolkodás fejlesztése.

Gondolkodási műveletek: Megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás.

Variálás, kombinálás. Analízis-szintézis.

Asszociáció, általánosítás, absztrakció, következtetés, ítéletalkotás.

Gondolkodás fajták: Perceptív, cselekvéses, analógiás, asszociatív, algoritmikus, kreatív, logikus.

Értékelés

A tanulók teljesítményét mindig önmagukhoz viszonyítva értékeljük. Elsődleges szempont az alkotótevékenységhez fűződő viszony. A tanulók értékelésénél leginkább a feladat végrehajtására irányuló törekvést, a figyelem tartósságát és a kreatív megnyilvánulások gyakoriságát tartjuk szem előtt. A visuomotoros-koordináció fejlődése meghatározza az alkotóképesség fejlődését, ezért kövessük figyelemmel a P.A.C. teszt segítségével.

A tanterv teljesítéséhez javasolt órakeret

Évfolyamok	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	2	2	2	2	2	2	3	3
Éves óraszám	74	74	74	74	74	74	111	111

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1. Formázás különböző anyagokból	24	24	24	24	-	-	-	-
2. Építés	15	15	15	15	-	-	-	-
3. Papír formálása, alakítása	15	15	15	15	-	-	-	-
4. Vizuális ábrázolás	20	20	20	20	34	34	40	40
5. Komplex alakító tevékenység	-	-	-	-	40	40	40	40
6. Népünk művészete	-	-	-	-	-	-	15	15
7. Elemi ismeretek művészeti alkotásokról	-	-	-	-	-	-	16	16

Évfolyam: 1.

Cél: Az alkotóképesség megalapozása a különböző ábrázoló - alakító tevékenységekben rejlő funkcióöröm motivációs hátterével.

Feladat: Figyelem, feladattudat, észlelés és finommotorika fejlesztése.

Kooperabilitás fejlesztése.

A tantárgyhoz, tananyaghoz kapcsolódó eszközök használatának megismerése.

Tapasztalatgyűjtés vizuális és taktilis ingerek alapján.

Elvárt teljesítmény: A tanuló igyekezzon együttműködéssel tevékenykedni.

Értékelés: Folyamatos szóbeli értékelés, félévenként szóbeli tájékoztatás, tanév végén írásbeli tájékoztatás minősítéssel. P.A.C. felmérés.

Tankönyv, taneszköz: Képeskönyvek, fotóalbumok.

A tananyaghoz kapcsolódó eszközök és alapanyagok.

Évfolyam: 1.

1. Témakör: Formázások különböző anyagokból		Óraszám: 24	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Anyagvizsgálat	A tanuló környezetében található tárgyak megfigyeltetése manipulációval.	A tárgyak felületének és szilárdságának tapintással megfigyelhető tulajdonságaira vonatkoztatva Pl.: kemény-puha, sima-érdes.	Együttműködéssel manipuláljon különböző tárgyakkal. Figyelje meg jellegzetességeiket.
Homok formázása	Vízhordás, sárkészítés. Edények megtöltése, kiöntése. Dombkészítés, gödörösás. Taposás, nyomhagyás.	Eszközök megnevezése (pl.: vödör, lapát). Cselekvés megnevezése, pl.: beletesz, kiönt.	Együttműködéssel próbálja meg végrehajtani a tevékenységet.
Hó formázása	Hógolyó, hóbucka-készítés.	Hó megnevezése. Tulajdonságai: hideg, vizes.	Együttműködéssel próbálja meg végrehajtani a tevékenységet.
Gyurmázás (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag)	Gyúrás, puhítás. Gömbölyítés, lapítás, hengerítés, mélyítés, kicsípés. Új formák képzése a felsorolt módon, különböző nagyságban.	<i>Tevékenység megnevezése.</i> Elkészült tárgyak megnevezése, pl.: alma, palacsinta, hurka stb.	Együttműködéssel igyekezzen a különböző formák kialakításához szükséges mozgásokat végrehajtani.

Évfolyam: 1.

2. Témakör: Építés		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kirakás	Különböző tárgyak egymás mellé helyezésével új formák létrehozása. Előrajzolt formák kirakása pálcikával, terményekkel. Toronyépítés kockából.	A kirakáshoz felhasznált tárgyak megnevezése. Cselekvés megnevezése. <i>Alá, fölé, mellé.</i>	A tanuló képes legyen segítséggel tárgyakat csoportosítani.
Fűzés	Nagyméretű gyöngyök felfűzése pálcikára rendszer nélkül.	Gyöngy, pálcika, fűzés.	Segítséggel hajtsa végre a tevékenységet.
Nyomótechnikák	Nyomhagyás agyagban, gyurmában különböző tárgyak segítségével. Nyomdázás.	Eszközök megnevezése, cselekvés megnevezése. (belenyom)	Segítséggel hajtsa végre a tevékenységet.
Szúrójátékok	Gyöngymozaik rendszer nélküli kirakása.	tesz, nyom, szúr	Segítséggel hajtsa végre a tevékenységet.

Évfolyam: 1.

3. Témakör: <i>Papír formálása, alakítása</i>		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Gyűrész-simítás	Különböző papírfélékből labda gyűrése. Az összegyűrt papír kisimítása	Anyag, tevékenység és elkészített tárgy megnevezése(papír, gyűr, labda).	Segítséggel hajtsa végre.
Tépés	Szabálytalan formák tépése, csíktépés.	Anyag, tevékenység. A tépott papírdarabkák formájának utólagos megnevezése hasonlóság alapján.	Igyekezzen segítséggel végrehajtani.
Hajtogatás	Egyszerű ráhajítás élképéssel (könyv, újság lapozás, pillangószárny hajítás).	Anyag, tevékenység (papír, könyv, füzet, hajt)	Segítséggel hajtsa végre.

Évfolyam: 1.

4. Témakör: <i>Vizuális ábrázolás</i>		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Festés	Festékes kéz-, és ujjnyom hagyás. Nagy, sima felületek vízfestékekkel történő betöltése szivaccsal, vastag ecsettel.	Eszközök megnevezése (szivacs, ecset) Tevékenység megnevezése. (<i>törlés, kenés, festés</i>) főbb színek.	Segítséggel végre tudja hajtani a kívánt mozgást. Papírhátart igyekezzen betartani. Az ecsetet megfelelően használja. Differenciálja a színeket.
Rajzolás	Álló, fekvő egyenesek, egyszerű formák, kör, hullámvonal rajzolása pálcikával homokba krétával aszfalton és táblán. Zsírkrétával csomagolópapírra, vastag ceruzával rajzlapra. Szabadfirka, átrajzolás, rárajzolás, körülrajzolás. Egyszerű formák színezése	<i>Eszközök megnevezése.</i> Vonal, egyenes, kör. főbb színek.	Segítséggel végre tudja hajtani a tevékenységhez szükséges mozgást. Megfelelően használja rajzolás eszközeit. Színezésnél igyekezzen a vonalhatárt betartani.

Évfolyam: 2.

Cél: Az alkotóképesség megalapozása a különböző ábrázoló- alakító tevékenységekben rejlő funkcióöröm motivációs hátterével.

Feladat: Figyelem, feladattudat, észlelés és finommotorika fejlesztése.
Vizuális és taktilis ingerek alapján tapasztalatgyűjtés.
A tantárgyhoz, tananyaghoz kapcsolódó eszközök használatának megismerése.
Egyszerű vizuális jelek megértése és alkalmazása.
Kooperabilitás fejlesztése.

Elvárt teljesítmény: A tanulók igyekezzenek együttműködéssel tevékenykedni.

Értékelés: Folyamatos szóbeli értékelés, félévenként szóbeli tájékoztatás, tanév végén írásbeli tájékoztatás minősítéssel. P.A.C. felmérés.

Tankönyv, taneszköz: Képeskönyvek, fotóalbumok.
A tananyaghoz kapcsolódó eszközök és alapanyagok.

Évfolyam: 2.

1. Témakör: <i>Formázások különböző anyagokból</i>		Óraszám: 24	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Anyagvizsgálat	A tanuló környezetében található tárgyak tulajdonságainak megfigyeltetése manipulációval.	A megfigyelt tárgyak megnevezése. Felületi jellemzők, szilárdság, hőmérséklet alapján: puha, kemény, sima, szúrós, hideg, meleg...	Együttműködéssel manipuláljon különböző tárgyakkal, tulajdonságaikat figyelje meg.
Homok formázása	Dombkészítés, gödörásás kézzel, lapáttal. Formázás nedves homokból (labda, gombóc) Homokozóformák használata	Eszközök megnevezése. Térbeli tulajdonság alapján: domb, gödör, forma alapján: gombóc, kocka	Együttműködéssel hajtsa végre a tevékenységhez szükséges cselekvéssort. Eszközöket válassza ki, és megfelelően használja.
Hó formázása	Hógolyó, hóbucka, hóember-készítés.	Anyag tulajdonságai: fehér, hideg Hóember részei (feje, orra, szája, szeme, keze, kalapja, stb.)	Együttműködéssel hajtsa végre a tevékenységet.
Gyurmázás	Gyúrás, puhítás, gömbölyítés, lapítás, hengerítés, mélyítés. Új formák képzése különböző méretben. (golyó, hurka, tányér, csiga, stb.)	Tevékenység megnevezése. <i>Formák megnevezése</i> hasonlóság alapján. (labda, alma, kígyó, hurka, tányér, stb.) Kicsi-nagy megkülönböztetése.	Együttműködéssel alakítsa ki különböző formákat.
Gipszmunka	Benyomkodott agyagba, öntőformába folyékony gipsz öntése. Száradás után kiborítása.	Anyag tulajdonságai: fehér, folyik, <i>folyékony</i> , <i>száraz</i> , Tevékenység: keverés, öntés, kiborítás	Együttműködéssel végezze a tevékenységet.

Évfolyam: 2.

2. Témakör: <i>Építés</i>		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kirakás	Válogatás forma, szín, nagyság szerint. Építőkockák egymásra és egymás mellé helyezésével különböző térbeli alakzatok létrehozása (torony, kapu, alagút, híd) Tagoltabb forma kirakása előrajzolás után. Forma kitöltése különböző anyagokkal.	A kirakáshoz felhasznált tárgyak megnevezése. <i>Fölé, alá, mellé, felett, alatt, mellett.</i> Tevékenység megnevezése: épít, tesz, rak, vesz.	Képes legyen megadott tulajdonságok alapján (szín, forma, nagyság) tárgyakat csoportosítani segítséggel.
Fűzés	Gyöngyfűzés kicsi-nagy váltogatással, 2 szín váltogatásával.	Gyöngy, sor, kicsi, nagy. Színek. egyik, másik	Segítséggel próbálja meg ritmikusan váltogatni a gyöngyöket.
Nyomótechnikák	Pecseteléssel, nyomdázással ritmikus sor képzése: formák, kör négyzet) színek (2 szín), vagy nagyság váltogatásával.	Sor kicsi-nagy színek, pl.: piros-kék egyik-másik	Segítséggel próbáljon ritmikus sort képezni.
Szúrójátékok	Sorképzés és formaképzés azonos színű elemekből. Ritmikus sor képzése két szín váltogatásával. (gyöngyözők, pötyi).	Sor kicsi-nagy színek, pl.: piros-kék egyik-másik	Segítséggel próbáljon ritmikus sort képezni.

Évfolyam: 2.

3. Témakör: <i>Papír formálása, alakítása</i>		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Gyûrés-simítás	Különbözô papírfajták gyûrése, simítása. (labdák, gyümölcsök, hópehely stb.).	Tevékenység megnevezése. A papírfélék jellegzetes tulajdonságai: puha, kemény. A felhasznált papír színe. Elkészült tárgy, pl.: labda, alma.	Segítséggel alakítsa ki és nevezze meg a különbözô tárgyakat.
Tépés	Csíktépés, papír-„csipetelés”.	<i>Csík, csipet témától függô elnevezése: esô, hó, stb.</i>	Segítséggel hajtsa végre a tevékenységet.
Hajtogatás	Egyszerû ráhajítás, átlóshajítás, élképzéssel.	Tevékenység: hajítás, hajtogatás	Segítséggel igyekezzen a pontos illesztésre.
Nyírás	Szabálytalan formák nyírása. Csíkvágás.	Eszköz: olló Tevékenység: nyírás, vágás	Együttmûködéssel használja az ollót.
Ragasztás	A felsorolt módon kialakított papírdarabok egymás mellé helyezése ragasztás felületen.	<i>ragasztó, ragasztás</i>	Segítséggel egymás mellé helyezze kívánt módon a papírdarabkákat.

Évfolyam: 2.

4. Témakör: <i>Vizuális ábrázolás</i>		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Festés	Nagy formák festése színes foltokkal. Elôrajzolt formák kitöltése egy színnel, majd két színt használva. Színhasználat szabadon, majd kijelölt színekkel.	Eszközök: ecset, tál. Fôbb színek: piros, kék, sárga, zöld	Segítséggel használni tudja a festés eszközeit. Megnevezésre felismerje a fôbb színeket
Rajzolás	Vízszintes, függôleges vonalvezetés. Körökbôl és vonalokból különbözô állatfigurák, virág, ember ábrázolása, átrajzolás, rárajzolás, körülrajzolás beiktatásával. Homokrajz, aszfalt-rajz krétával. Zsírkréta papíron. Ceruzafogás gyakorlása.	Egyenes, kör és ezekbôl képzett egyszerű figurák felismerése, megnevezése. A rajzolás eszközei.	Segítséggel használni tudja a rajzolás eszközeit. Próbáljon meg egyszerű ember, állat, növény-ábrázolásokat létrehozni.

Évfolyam: 3.

Cél: Az alkotóképesség megalapozása a különböző ábrázoló- alakító tevékenységekben rejlő funkcióöröm motivációs hátterével.

A kreatív önkifejezés igényének kialakulása a vizuális művészetek eszköztárának felhasználásával.

Feladat: Figyelem, feladattudat, észlelés és finommotorika fejlesztése.

A környezet látható és tapintható tulajdonságainak megfigyeltetése, tapasztalatgyűjtés.

A tantárgyhoz, tananyaghoz kapcsolódó eszközök megismerése és használata növekvő önállósággal.

Tantárgy-specifikus ismeretek, jártasságok elsajátítása.

Elvárt teljesítmény: A tanuló képességeihez mérten igyekezzon elsajátítani a különböző ábrázoló-alakító technikákat.

Értékelés: Folyamatos szóbeli értékelés, félévenként szóbeli tájékoztatás, tanév végén írásbeli tájékoztatás minősítéssel. P.A.C. felmérés.

Tankönyv, taneszköz: Képeskönyvek, fotóalbumok.

A tananyaghoz kapcsolódó eszközök és alapanyagok

Évfolyam: 3.

1. Témakör: <i>Formázások különböző anyagokból</i>		Óraszám: 24	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Anyagvizsgálat érezkszervi tapasztalás útján	A tanuló környezetében található tárgyak tulajdonságainak megfigyelése manipuláció útján. Természeti képződmények megfigyeltetése séta alkalmával.	A természetben, és mesterséges környezetben található tárgyak formájának hasonlóságát kiemelve: gesztenye – labda - gömbölyű, faág- ceruza - hosszúkás, stb.	Segítséggel figyelje meg a természetes és mesterséges formák hasonlóságait.
Homok formázása	Vizes homokból formák készítése homokozó formák felhasználásával. Homokvár készítése	Homokozó eszközök és kialakított formák megnevezése. Tevékenységek: ás, szór, önt, stb.	Segítséggel végezze a tevékenységet.
Hó formázása	Hógolyó, hóember készítése.	A hóemberen megfigyelhető testrészek.	Segítséggel végezze a tevékenységet.
Gyurmázás (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag formázása)	Gyúrás, puhítás, gömbölyítés, lapítás, hengerítés, mélyítés. Kúpos nyújtás. Elemek egymáshoz illesztése, emberalak.	Alakítás módjának megnevezése: gyúr, lapít, gömbölyít, stb. Fő testrészek	Segítséggel egyszerű emberalakot készítsen.
Gipszmunka	Benyomkodott agyagba, és különböző gipszformákba gipsz öntése. Száradás után kiborítás.	Tevékenység: kever, önt, borít. Anyagtulajdonságok: folyik – szárad – kemény <i>folyékony</i>	Segítséggel végezze a tevékenységet.

Évfolyam: 3.

2. Témakör: <i>Építés</i>		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt fogalmak</i>	Elvárt teljesítmény
Kirakás	Válogatás forma, szín, nagyság szerint. Építőelemek egymás mellé, és egymásra helyezésével különböző térbeli alakzatok létrehozása (ház). Előrajzolt forma kirakása, kitöltése különböző anyagokkal. Pálcikák fektetése színváltogatással, formaképzéssel.	Főbb színek. Egyszerű formák: (kocka, gömb, tégl) kicsi-nagy.	Irányítással kockából építsen tornyot, házat. Vonalhatárt tartva töltsse ki az előrajzolt formát.
Fűzés	Gyöngyök felfűzése Váltogatás forma, szín, nagyság szerint. Két, majd három tényező együttes felhasználásával karkötő, nyaklánc készítése.	Színek, formák, nagyság fogalmai. Elkészítendő tárgyak megnevezése, <i>ékszerek megnevezése.</i> Tevékenység megnevezése.	Irányítással ritmikus sor képzése.
Nyomótechnikák	Pecsételek, nyomdázás során ritmikus sor képzése forma, szín, vagy nagyság válogatásával. 2, majd 3 változó tényezővel. Így agyagkép, csomagolópapír készítése.	Színek, formák, nagyság fogalmai. Elkészítendő tárgyak megnevezése. Tevékenység megnevezése.	Irányítással ritmikus sor képzése.
Szűrőjátékok	Sor- és formaképzés a játék elemeiből. Ritmikus sor képzése 2, majd 3 változó elemmel. Alapformák kirakásával labda, virág, házikó, stb. kirakása.	Színek, formák, nagyság fogalmai. Elkészítendő tárgyak megnevezése. Tevékenység megnevezése. <i>változó, váltakozó</i>	Irányítással ritmikus sor képzése.

Évfolyam: 3.

3. Témakör: <i>Papír formálása, alakítása</i>		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Gyűrés-simítás	Különböző papírfajták gyűrése, simítása különböző méretben.	Papírfajták tulajdonságai, elkészített tárgy, és tevékenység megnevezése.	Irányítással végezze a tevékenységet.
Tépés	Előrajzolt formák tépése különböző méretben.	Nagyságra, formára vonatkozó fogalmak: csík, kör, kisebb, nagyobb, stb. <i>differentiáltabb formák</i>	Segítséggel tépjen egyszerű formákat.
Hajtogatás	Felező- és átlóshajtás gyakorlása, élképzés.	Alapformák megnevezése.	Segítséggel, pontos illesztéssel hajtson.
Nyírás	Alapformák kivágása különböző méretben, és színben.	Kisebb, nagyobb. Eszköz, tevékenység megnevezése.	Segítséggel vágjon ki egyszerű formákat.
Ragasztás	A fenti technikákkal kialakított elemek illesztése, rögzítése. Ember, állat-, növényábrázolás.	Eszköz, tevékenység megnevezése. Ember, állat, növény részei.	Segítséggel illesse a papírkép elemeit.

Évfolyam: 3.

4. Témakör: <i>Vizuális ábrázolás</i>		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Festés	Csökkenő nagyságú felületen különböző irányú egyenesek, körök festése. Egyenesek és körök segítségével egyszerű ábrázolások: ember, állat, növény. Ezek kifestése kijelölt színekkel. Festési gyakorlatok beiktatása tetszőleges színhasználattal fröcskölés, mázolás. Csomagolópapíron – közös munka. Beszélgetés az így készült képről.	Egyenesek irányára vonatkoztatva: álló, fekvő, egyszerű figurák megnevezése. Színek felismerése, megnevezése. Eszközök megnevezése. <i>A festék felvitelének módjára vonatkozó fogalmak. (fröcskölés, kenés, vagy mázolás, csorgatás, stb.).</i>	Segítséggel megfelelően használja a festés eszközeit. Képes legyen körök és egyenesek segítségével különböző élőlények, és tárgyak ábrázolására és megnevezésére. Kifestésnél igyekezzon a vonalhatár betartására. Próbáljon együttműködni közös alkotás elkészítésénél.
Rajzolás	Álló, fekvő egyenes, kör, félkör, hullámvonal csökkenő nagyságú felületen. Egyenesekből és körökből állatok, emberek, növények, tárgyak rajzolása, színezése.	Pont, vonal, egyenes, hullámvonal megnevezése. Egyenesek iránya szerint (fekvő, álló) alapformák megnevezése (kör, háromszög, négyzet). Ezekből képzett figurák (ember, virág, ház, stb.) megnevezése. Eszközök megnevezése. Színek megnevezése.	Segítséggel képes legyen megfelelő ceruzafogással egyenesek és körök rajzolására, ezáltal egyszerű figurák kialakítására. Színezésnél a vonalhatárt tartsa be.

Évfolyam: 4.

Cél: Az alkotóképesség fejlődése a különböző ábrázoló- alakító tevékenységekben rejlő funkciórövid motivációs háttérével.

A kreatív önkifejezés igényének kialakulása a vizuális művészetek eszköztárának felhasználásával.

Feladat: Figyelem, feladattudat, észlelés és finommotorika fejlesztése.

A környezet látható és tapintható tulajdonságainak megfigyelése, tapasztalatok gyűjtése.

A tantárgyhoz, tananyaghoz kapcsolódó eszközök megismerése és használata növekvő önállósággal.

Tantárgy-specifikus ismeretek, jártasságok elsajátítása.

Elvárt teljesítmény: A tanuló képességeihez mérten igyekezzon elsajátítani a különböző ábrázoló-alakító technikákat.

Értékelés: Folyamatos szóbeli értékelés, félévenként szóbeli tájékoztatás, tanév végén írásbeli tájékoztatás minősítéssel. P.A.C. felmérés.

Tankönyv, taneszköz: Képeskönyvek, fotóalbumok.

A tananyaghoz kapcsolódó eszközök és alapanyagok.

Évfolyam: 4.

1. Témakör: Formázások különböző anyagokból		Óraszám: 24	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Anyagvizsgálat érezkszervi tapasztalás útján	A természetes és mesterséges környezet tárgyainak összehasonlítása. Felület, szilárdság, forma, méret alapján.	Felületre (sima-érdes), szilárdságra (kemény-puha), formára (kerek, hosszúkás), méretre (kicsi, nagy) vonatkozó fogalmak.	Irányítással hasonlítsa össze a természetes, és mesterséges tárgyakat.
Homok formázása	Homokvár építés. Homokozóformák használata.	Tevékenység: hoz, visz, tesz, önt, borít, szór, ás, stb. <i>Építmény részei:</i> fal, ablak, ajtó	Irányítással építsen homokvárat.
Hó formázása	Hóember készítése.	Emberi testrészek	Irányítással építsen hóembert.
Gyurmázás (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag formázása)	Alapelemek összeillesztésével emberalak készítés. Állatalakok ábrázolása jellegzetes jegyeik alapján. Gyümölcsöstál készítés.	Ember, állat, növény részei	Irányítással jellemző jegyeik alapján felismerhető ember, állat, növényábrázolásokat készítsen.
Gipszmunka	Bekarcolt, benyomkodott agyaglapra gipsz öntése. Száradás után agyag eltávolítása.	Tevékenység, <i>anyagtulajdonság</i> , elkészült munka jellegzetességei.	Irányítással végezze a tevékenységet.

Évfolyam: 4.

2. Témakör: Építés		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kirakás	Egymásba helyezhető építőelemek használatával különböző térbeli építmények létrehozása. (Babaváros építés) Előrajzolt forma kitöltése különböző színű anyagokkal.	Építmények megnevezése (ház, garázs, híd, stb.) <i>építmények részei,</i> Térbeli relációk (alá, mellék, fölé, stb.)	Önállóan építsen különféle építőjátékokból tagolt építményeket.
Fűzés	Gyöngyfűzés alak, szín, nagyság variálásával.	Forma, szín, nagyság	Önállóan tudjon ritmikus sort képezni.
Nyomótechnikák	Pecsetelés, nyomdázás, forma, szín, nagyság változtatásával. Szabad kompozíció, pl.: agyagkép.	Forma, szín, nagyság	Önállóan tudjon ritmikus sort képezni.
Szűrőjátékok	Sor, és formaképzés a játék elemeiből. Ritmikus sor képzése.	Forma, szín, nagyság	Önállóan tudjon ritmikus sort képezni.

Évfolyam: 4.

3. Témakör: Papír formálása, alakítása		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Gyûrés-simítás	Különböző papírfajták gyûrése, és kisimítása (labda, golyó, hópihe, virágszirom)	Papírfajták tulajdonságai, elkészített tárgy, és tevékenység megnevezése.	Irányítással végezze a tevékenységet.
Tépés	Csíktépés. Egyszerű előrajzolt formák tépése. Megközelítőleg egyforma nagyságú papír darabkák kicsipkedése mozaikkészítés céljából.	Nagyságra, formára vonatkozó fogalmak. Tevékenység megnevezése. Kisebb, nagyobb, egyforma.	Önállóan tépjen megközelítőleg egyforma nagyságú papírdarabkákat.
Hajtogatás	Felező, átlóshajtás gyakorlása. Harmonika hajtás.	Elkészítendő tárgy megnevezése (csákó, hajó, stb.) Irányok, térbeli relációk. Tevékenység megnevezése.	Irányítással végezze a tevékenységet.
Nyírás	Alapformák kivágása különböző méretben. Papírkép készítés céljából	Formára, méretre vonatkozó fogalmak. Eszköz, tevékenység megnevezése. Kisebb, nagyobb, egyforma.	Önállóan, vagy segítséggel vágjon ki egyszerű formákat.

3. Témakör: <i>Papír formálása, alakítása</i>		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ragasztás	A fent említett technikákkal kialakított elemek illesztése, és rögzítése. (tépett-gyûrt mozaik gyûmölcs, tépett, vágott alapformákból figurák kialakítása).	Eszköz, tevékenység megnevezése. <i>Illesztéssel kapcsolatos fogalmak.</i>	Önállóan, vagy segítséggel illessze a papírkép elemeit.

Évfolyam: 4.

4. Témakör: <i>Vizuális ábrázolás</i>		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Festés	Körökből, egyenesekből ember, állat, növényábrázolások megfelelő színhasználattal. Egyszerű figurális kompozíció készítése megadott témában. (őszi erdő, téli táj, virágos rét, család, stb.) Szabad festési gyakorlatok tetszőleges színhasználattal csomagolópapíron – közös munka.	Ábrázolt élőlények, tárgyak megnevezése, <i>részeik megnevezése.</i> Színek.	Segítséggel képes legyen a különböző élőlények, és tárgyak jellemző tulajdonságai alapján rájuk emlékeztető vizuális leképezésére alapformákból, egyenesekből. Együttműködjön közös alkotásnál.
Rajzolás	Ember, állat, növény, tárgy rajzolás, színezés. A figurák kompozícióba illesztése. (pl.: meseillusztráció, családrajz tájkép) színezés.	Ábrázolt élőlények, tárgyak megnevezése, <i>részeik megnevezése.</i> Színek.	Segítséggel törekedjen különböző élőlények, és tárgyak jellemző tulajdonságai alapján rájuk emlékeztető vizuális leképezésre. Színezésnél igyekezzen vonalhatárt tartani.

Évfolyam: 5.

Cél: Az alkotó- és befogadóképesség fejlődése.

A kreatív önkifejezés igényének kialakulása a vizuális művészetek eszköztárának felhasználásával.

A felfedezés, a siker örömeivel a tanuló pozitív énképének kialakulása, önismeretének fejlődése.

A tantárgy szemléletformáló hatása által a tanuló esztétikai érzékének fejlődése.

Feladat: Tárgyak, élőlények, jelenségek alapos megfigyelése.

A tantárgyhoz, tananyaghoz kapcsolódó eszközök megismerése és használata növekvő önállósággal.

Tantárgy-specifikus ismeretek, jártasságok elsajátítása.

Az önálló alkotótevékenység iránti igény kialakítása.

Elvárt teljesítmény: A tanuló képességeihez mérten igyekezzon elsajátítani a különböző ábrázoló- alakító technikákat.

Törekedjen az ábrázolás- alakítás eszközeinek és anyagainak adekvát használatára.

Értékelés: Folyamatos szóbeli értékelés, félévenként szóbeli tájékoztatás. Tanév végén írásbeli tájékoztatás minősítéssel. P.A.C. felmérés.

Tankönyv, taneszköz: Képeskönyvek, fotóalbumok, művészeti albumok.

A tananyaghoz kapcsolódó eszközök és alapanyagok.

Évfolyam: 5.

1. Témakör: <i>Vizuális ábrázolás</i>		Óraszám: 34	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Festés	Élőlények ábrázolásának gyakorlása, pontosítása jellemző jegyeik kiemelésével. Vízszintes és függőleges vonalvezetés összekapcsolásának gyakorlása csökkenő felületen. Szabad festési gyakorlatok.	Egyenesek iránya. Testrészek <i>Ábrázolt tárgyak részei.</i> Színek	Irányítással pontosan összekapcsolja a vízszintes és függőleges egyeneseket. A különböző élőlények rajza jellemző jegyeik alapján felismerhető legyen.
Rajzolás-színezés	Szögletes formák megjelenése – vízszintes és függőleges vonalvezetés pontos összekapcsolása. (pl.: ház, szánkó) Ember, állat és növényábrázolások gyakorlása. Rajzok természethű színezése.	Egyenesek iránya. Testrészek Lerajzolt tárgyak részei. Színek	Irányítással pontosan összekapcsolja a vízszintes és függőleges egyeneseket. A különböző élőlények rajza jellemző jegyeik alapján felismerhető legyen.

Évfolyam: 5.

2. Témakör: Komplex alakító tevékenység		Óraszám: 40	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tárgyak (játékok, képek) készítése jellemző jegyeik alapján)	Papírfűzés, szimmetrikus vágások. Színes papír kompozíció. Gyufásdobozból játékok, bútorok készítése. Műanyag flakonból játéktárgyak készítése. Mozaikkép készítés különböző anyagokból. Tálak, tányérok, vázák készítése agyagból. Só-liszt gyurma ékszerek készítése. Egyszerű ünnepi dekorációk különböző anyagokból. (karton: Mikulás csizma, színes papír: nemzeti zászló, fonal, papír: farsangi álarc, Krepp-papír: kokárda)	Eszközök, anyagok megnevezése. Elkészítés <i>részfolyamatainak</i> megnevezése. Az anyag tulajdonságaira vonatkozó fogalmak. Az elkészült tárgy megnevezése és <i>funkciójára vonatkozó fogalmak</i> .	Együttműködéssel próbáljon meg egyszerű tárgyakat készíteni.

Évfolyam: 6.

Cél: Az alkotó- és befogadóképesség fejlődése.

A kreatív önkifejezés igényének kialakulása a vizuális művészetek eszköztárának felhasználásával.

A felfedezés, a siker örömeivel a tanuló pozitív énképének kialakulása, önismeretének fejlődése.

A tantárgy szemléletformáló hatása által a tanuló esztétikai érzékének fejlődése.

Feladat:

A környezet megfigyelésén, megismerésén keresztül a vizuális jelek megértése és kreatív használata.

A tantárgyhoz, tananyaghoz kapcsolódó eszközök megismerése és használata növekvő önállósággal.

Tantárgy-specifikus ismeretek, jártasságok elsajátítása.

Az önálló alkotótevékenység iránti igény kialakítása.

Elvárt teljesítmény: A tanuló képességeihez mérten igyekezzon elsajátítani a különböző ábrázoló- alakító technikákat.

Törekedjen az ábrázolás- alakítás eszközeinek és anyagainak adekvát használatára.

Értékelés: Folyamatos szóbeli értékelés, félévenként szóbeli tájékoztatás. Tanév végén írásbeli tájékoztatás minősítéssel. P.A.C. felmérés.

Tankönyv, taneszköz: Képeskönyvek, fotóalbumok, művészeti albumok.

A tananyaghoz kapcsolódó eszközök és alapanyagok.

Évfolyam: 6.

1. Témakör: Vizuális ábrázolás		Óraszám: 34	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Festés	Természeti környezetünk ábrázolása a színek kifejezőerejének hangsúlyozásával. (ősz: levélhullás, eső tél: havazás, stb.) Szabad festési gyakorlatok különböző festékviteli módok, egyéni és közös munka.	Évszakok, <i>természeti jelenségek</i> , színek, hangulatok.	Irányítással megfelelően használja a színeket.
Rajzolás-színezés	Ember és állatábrázolások gyakorlása. Fej, test, végtagok feltüntetése. Iránykülönbségek érzékeltetése. Virágok ábrázolása sematikusan. Színezés különböző technikákkal. Tematikus ábrázolások gyakorlása.	Élőlények testrészeinek megnevezése. Térbeli elrendeződésre vonatkozó fogalmak.	Irányítással próbáljon tematikus ábrát készíteni.

Évfolyam: 6.

2. Témakör: Komplex alakító tevékenységek		Óraszám: 40	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tárgyak (játékok, képek) készítése jellemző jegyeik alapján	Természeti anyagok felhasználásával (levelek, ágak, termények, stb.) kompozíció készítése ragasztással. Papírfüzér készítés. Színes papír kompozíció. Krumpli-nyomda készítés és felhasználás dekorációs célra (csomagolópapír, díszszalvéta) Tojásdíszítés különböző technikával. Agyag és só-liszt edények készítése, díszítése különböző technikákkal. (Pecsételés, karcolás rátett díszítés, festés). Agyagbaba készítés. Agyagállatok készítése.	Eszközök, anyagok megnevezése. <i>Elkészítés részfolyamatainak megnevezése.</i> Az anyag tulajdonságaira vonatkozó fogalmak. Az elkészült tárgy megnevezése és funkciójára vonatkozó fogalmak.	Együttműködéssel készítsen egyszerű tárgyakat.

Évfolyam: 7.

Cél: Az alkotó- és befogadóképesség fejlődése.

A kreatív önkifejezés igényének kialakulása a vizuális művészetek eszköztárának felhasználásával.

A felfedezés, a siker örömeivel a tanuló pozitív énképének kialakulása, önismeretének fejlődése.

A tantárgy szemléletformáló hatása által a tanuló esztétikai érzékének fejlődése.

Feladat: A környezet megfigyelésén, megismerésén keresztül a vizuális jelek megértése és kreatív használata.

A tantárgyhoz, tananyaghoz kapcsolódó eszközök megismerése és használata növekvő önállósággal.

Tantárgy-specifikus készségek fejlesztése.

Az önálló alkotótevékenység iránti igény kialakítása.

Elvárt teljesítmény: A tanuló képességeihez mérten igyekezzon elsajátítani a különböző ábrázoló-alakító technikákat.

Törekedjen az ábrázolás- alakítás eszközeinek és anyagainak adekvát használatára.

Értékelés: Folyamatos szóbeli értékelés, félévenként szóbeli tájékoztatás. Tanév végén írásbeli tájékoztatás minősítéssel. P.A.C. felmérés.

Tankönyv, taneszköz: Képeskönyvek, fotóalbumok, művészeti albumok, műtárgy reprodukciók, fotók, folyóiratok, tanári segédletek.

A tananyaghoz kapcsolódó eszközök és alapanyagok.

Évfolyam: 7.

1. Témakör: <i>Vizuális ábrázolás</i>		Óraszám: 40	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Festés	Természeti képződmények és jelenségek ábrázolása. Színek kifejezőerejének hangsúlyozása. Színek tanulmányozása hangulat és érzelmkifejező szempontból. Szabad festési gyakorlatok egyéni és közös munka.	Természeti jelenségekkel kapcsolatos fogalmak bővítése. <i>Érzelmekkel, hangulatokkal kapcsolatos fogalmak körének bővítése.</i>	Irányítással felfedezze az összefüggést a színek és érzelmek között.
Rajzolás-színezés	Környezetünk tárgyainak lerajzolása, színezése. Egy-egy élmény megörökítése emberalakkal, tárgyakkal megfelelő térbeli elrendezéssel. Élőlények differenciáltabb ábrázolása.	A tárgyi környezet elemeinek megnevezése. <i>Élőlények testfelépítésével kapcsolatos fogalmak körének bővítése.</i>	Irányítással saját élményeit próbálja meg rajzos formában megjeleníteni.

Évfolyam: 7.

2. Témakör: Komplex alakító tevékenységek		Óraszám: 40	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Komplex alakító tevékenységek	Szárított növények festése mártással, csokorrendezés. Gyümölcsnyomda (félbevágott alma, körte, textilfestékekbe mártva.) Díszpárna-varrás, kitömés festett textíliából. Agyagedények készítése, festése. Só-liszt falí díszek évszakra jellemző motívumokkal és színekkel. Farsangi álarc készítés, díszítés. Préselt virág kompozíció.	Anyagok, eszközök. Elkészítendő tárgy. Elkészítés <i>részfolyamatai</i> . Évszakok jellemzői. <i>Ünnepi jellegzetességek</i> .	Irányítással készítsen egyszerű tárgyakat.

Évfolyam: 7.

3. Témakör: Népünk művészete		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Népművészeti alkotások szemlélése	Látogatás a Néprajzi Múzeumba (Budapest), a Szabadtéri Néprajzi Múzeumba (Szentendre) Néprajzi, népművészeti albumok szemlélése.	Hímzés, faragás, szövés, fazekasság	Irányítással ismerkedjen meg néhány népművészeti alkotással.

Évfolyam: 7.

4. Témakör: Elemi ismeretek művészeti alkotásokról		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Művészeti alkotások szemlélése	Múzeumlátogatás művészeti kiadványok, albumok nézegetése, beszélgetés az alkotásokról.	Festészet, szobrászat. Egyszerű esztétikai fogalmak.	Irányítással szemléljen művészeti alkotásokat.

Évfolyam: 8.

Cél: Az alkotó- és befogadóképesség fejlődése.

A kreatív önkifejezés igényének kialakulása a vizuális művészetek eszköztárának felhasználásával.

A felfedezés, a siker örömeivel a tanuló pozitív énképének kialakulása, önismeretének fejlődése.

A tantárgy szemléletformáló hatása által esztétikai érzékének fejlődése.

Feladat: A környezet megfigyelésén, megismerésén keresztül a vizuális jelek megértése és kreatív használata.

A tantárgyhoz, tananyaghoz kapcsolódó eszközök megismerése és használata növekvő önállósággal.

Tantárgy-specifikus készségek fejlesztése.

Az önálló alkotótevékenység iránti igény kialakítása.

Elvárt teljesítmény: A tanuló képességeihez mérten igyekezzon elsajátítani a különböző ábrázoló-alakító technikákat.

Törekedjen az ábrázolás-alakítás eszközeinek és anyagainak adekvát használatára.

Értékelés: Folyamatos szóbeli értékelés, félévenként szóbeli tájékoztatás. Tanév végén írásbeli tájékoztatás minősítéssel. P.A.C. felmérés.

Tankönyv, taneszköz: Képeskönyvek, fotóalbumok, művészeti albumok, műtárgy reprodukciók, fotók, folyóiratok, tanári segédletek.

A tananyaghoz kapcsolódó eszközök és alapanyagok

Évfolyam: 8.

1. Témakör: <i>Vizuális ábrázolás</i>		Óraszám: 40	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt fogalmak</i>	Elvárt teljesítmény
Festés	Természeti képződmények, jelenségek ábrázolása. Jelentős események (pl.: ünnepek), Személyes élmények (család, hétfégi program) megörökítése. Szabad festési gyakorlatok. Színkeverés: piros-kék, piros-sárga, kék-sárga.	Természeti környezettel kapcsolatos <i>fogalmak körének bővítése.</i> Ünnepi szimbólumok.	Növekvő önállósággal végezze el a feladatokat.
Rajzolás-színezés	Az élővilág és tárgyi környezet elemeinek differenciáltabb ábrázolása tematikusan élmények alapján, többféle technikával.	Természeti és tárgyi környezettel kapcsolatos fogalmak körének fokozatos bővítése.	Növekvő önállósággal végezze el a feladatokat.

Évfolyam: 8.

2. Témakör: Komplex alakító tevékenységek		Óraszám: 40	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Anyagvizsgálat	Anyagok válogatása anyagfajták és használhatóság szerint.	Az anyagok tulajdonságaira vonatkozó <i>fogalmak körének bővítése.</i>	Irányítással ismerje fel és válogassa szét a különböző anyagfajtákat.
Tárgyak (játékok, képek) készítése	Őszi falevél kompozíció. Gesztenyebábok. Terménymozaik. Agyagedények készítése. Babaház készítés kartondobozból. Bababútor különböző dobozokból. Fonalbábu készítés. Ujjbáb pingpong labdából.	Anyagok, <i>részfolyamatok</i> , elkészült tárgy és rendeltetése.	Irányítással készítsen egyszerű tárgyakat.

Évfolyam: 8.

3. Témakör: Népiünk művészete		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Népművészeti alkotások szemlélése	Látogatás a Néprajzi Múzeumba (Budapest), a Szabadtéri Múzeumba (Szentendre), és egyéb népművészeti gyűjtemények helyszínén. Néprajzi, népművészeti albumok nézegetése.	Hímzés, faragás, fazekasság, szövés, fonás, mézesbáb. Népi mesterségek megnevezése, <i>alapanyagai.</i>	Irányítással szemléljen népművészeti alkotásokat.

Évfolyam: 8.

4. Témakör: Elemi ismeretek művészeti alkotásokról		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Művészeti alkotások szemlélése	Múzeumlátogatás, képzőművészeti albumok nézegetése, beszélgetés az alkotásokról.	Festészet, szobrászat, építészet <i>jellegetességei.</i>	Irányítással szemléljen művészeti alkotásokat.

Tánc- és drámajáték

Évfolyam: 4-8.

Cél

Sikerélményhez juttatni a tanulót a megismerési folyamatok során. Kibontakoztatni együttműködő képességét az önfegyelemre, fegyelmezett viselkedésre nevelés közben. Fejlesztani esztétikai érzékét, gazdagítani érzelmeit. Olyan élményeket nyújtani, melyek a személyiség egészére fejlesztő hatásúak. Segíteni a kapcsolat kiépítését a sérült és ép emberek között.

Feladat

Az értelmileg akadályozott gyermekek tanulási, fejlesztési programjainak elkészítésénél figyelembe kell venni, hogy a tanulók fejlődését nagymértékben befolyásolja az idegrendszer veleszületett, illetve szerzett károsodása. Mivel a mozgásfejlesztéssel közvetett módon elősegíthető az emocionális és a kognitív funkciók kibontakoztatása, a fejlesztő munkában ennek kiemelten fontos szerepe van.

A tánc- és drámajáték tantárgy keretén belül lehetőség nyílik a komplex fejlesztésre. Mint minden oktatási területen, itt is a fokozatosság és a részletesség elve érvényesül, ezért a tantárgy témakörei nagyon kiterjedtek.

A megfelelő megalapozás és a fokozatos fejlesztés érdekében:

- a mozgás nem tornagyakorlatokkal,
- a zene nem énekléssel és tánccal,
- a drámapedagógia nem dramatikus játékokkal kezdődik.

Terápiás feladatok

A mozgásgyakorlatokat a helyes testtartás, egyensúly, koordináció megtanulása előzi meg, amelyre kisebb módosításokkal az Alexander-módszer kínálkozott megfelelőnek. A módszer feltalálója Frederick Matthias Alexander ugyanis azt állítja, hogy a helytelen testtartásból származó észrevétlen feszültségek az évek során folyamatosan épülnek föl, majd később fájdalomban és deformációban jelentkeznek. Ahogy a levegőbe nem lehet várat építeni, úgy a helytelen testtartásra sem alapozhatjuk a mozgásnevelést. A módszer gyakorlatai végig jelen vannak a tanulók fejlesztésének éveiben, hogy olyan technikát sajátíthassanak el, amellyel a szükséges legkevesebb feszültséggel járhat a mozgásuk. A helytelen testtartást kiváltó okok közül néhány, mint a túl sok üléssel eltöltött óra, vagy a sikerélmény hiánya hatványozottan érvényes az értelmileg akadályozott gyerekekre.

A zene és a mozgás közötti kapcsolat a ritmus, amely megteremti a ritmikus mozgás alapjait, s ez nemcsak zenei szempontból lényeges, hanem visszahat a mozgáskoordinációra is. A zene, mint a motoros képességek fejlesztésének, érzelmi feszültségek szabályozásának, agresszív és autoagresszív hajlamok csökkentésének eszköze, képes érzelmi kvalitásokat is áthangolni, így a viselkedésre is hatni. A zenei témák között megkülönböztetve szerepelnek az „aktív” és a „passzív” terápiák. Az előbbi esetben a gyermek maga csinálja a zenét, az utóbbinál pedig befogadóként a művek hallgatása hat rá. A zenén keresztül kifejezheti ki nem mondott élményeit, a tánc során eljuthat az önkifejezés egész magas fokához.

A drámapedagógia keretén belül a kezdeti időszakban sokféle mozgásos játékra, pihentető lazító gyakorlatra van szükség, hiszen a gyerekek csak rövid időre tudnak a feladatra koncentrálni. A drámajátékok megvalósulásához a helyes légzés-, beszéd-, érzékelés-fejlesztő gyakorlatok kezdetben az egyszerűbb, majd az egyre bonyolultabb formáin keresztül vezet az út.

A tanuló a hétköznapi helyzeteken kívül az ünnep, a hagyomány megszokottól eltérő tilalmi és előírási rituáléit is megismeri. Az ünnepekhez kapcsolódó népszokások többnyire összetettek, szövegből, énekből, táncból, gesztusból, szokáscselekményből állnak. A népi játékokon keresztül a tanulók gyakorolhatják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei jobb megismeréséhez vezetnek, segítenek a harmonikus kapcsolat kialakítását a természettel és az őket körülvevő világgal. A tananyag összeállítása során a fő szempont, hogy olyan hagyományokat ismerjenek meg, amelyek évszázadok során közel álltak a gyerekek életéhez. Ehhez szorosan kapcsolódnak a múzeum-, színház-, mozi-, kiállításlátogatások is.

A tánc- és drámajáték tantárgy lehetősége, hogy a mozgást, a táncot és a drámajátékot nem csupán a fejlesztés, hanem az önkifejezés, az önmegvalósítás eszközének is tekinti. Általa a tanulók egy olyan kommunikációs közeg birtokába jutnak, melynek segítségével párbeszédet folytathatnak a világgal. Erre a legmegfelelőbb bizonyítékot a sikerélményt nyújtó szereplések jelentik.

Elvárt teljesítmény

Ismerje meg saját testét, mozgásproblémáit segítséggel igyekezzon korrigálni.

Vegyen részt csoporton belüli szereplésekben, tanuljon meg verseket, dramatizált meséket, történeteket, vegyen részt azok előadásáiban, az előadások előkészítésében. Rendszeresen tekintsen meg színházi előadásokat.

Értékelés

Folyamatos szóbeli értékelés.

Félévkor szóbeli tájékoztatás, év végén szöveges értékelés.

Az értékelés jellemzi a gyermekek önállóságát a feladatok elvégzésében, a tanult dalok ismeretét, a mozgásos feladatok elvégzésének kivitelezését, mozgáskoordináltságuk mértékét.

A tanterv teljesítéséhez javasolt órakeret

Évfolyamok	4.	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	1	1	1	1	1
Éves óraszám	37	37	37	37	37

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	4.	5.	6.	7.	8.
1. Zenés fejlesztés	12	12	10	9	9
2. Mozgásfejlesztés	12	12	10	8	8
3. Dramatikus játékok	13	13	17	20	20

Évfolyam: 4.

Cél: Elsajátítani egyszerűbb zenés-mozgásos gyakorlatokat, táncokat.

Feltárni a tanulók testtartási, mozgási anomáliáit, ezt javító gyakorlatokat végezni.

Feladat: A negyedik csoportban egy olyan új tantárggyal ismerkednek meg, amely az addig ének és testnevelés tantárgy keretein belül tanult ismereteket bővíti és foglalja össze oly módon, hogy a mozgást és a zenét összehangolja, továbbá a drámapedagógia alapvető elemeit alkalmazza, ezáltal, mint művészeti nevelés komplex mozgás és kommunikáció fejlesztést valósít meg.

Elvárt teljesítmény: Tegyen különbséget a zene és a tánc között.

Egyszerűbb, ritmusos mozgásokat tudjon elvégezni.

Ismerje meg saját testét, mozgásproblémáit segítséggel igyekezzon korrigálni.

Tudjon részt venni játék improvizációkban.

Értékelés: Folyamatos szóbeli értékelés.

Félévkor szóbeli tájékoztatás, év végén szöveges értékelés

Évfolyam: 4.

1. Témakör: Zenés fejlesztés		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Táncos gyermek zenedarabok. Pl. Ég a gyertya.	A tánc megfigyelése, utánzása.	Ritmus Zene, tánc	Sajátítson el egyszerűbb lépéseket.
Zenehallgatás: Péter és a farkas.	A történet megfigyelése.	Zenekar, hangszerek	Segítséggel játsszon el történetet.
Ritmusfejlesztés.	Ritmus megfigyelése.	Ritmus, egyenletes lüktetés	Adja vissza a ritmust tapssal, stb.
Énektanulás ismétlés.	Ég a gyertya... Ti csak esztek...Katalinka... Esik az eső...Én kis kertem..., stb.	A dalok szövegeiben előforduló új szavak	Tanuljon új dalokat.
Zenehallgatás. Musicales. Népdalok, komolyzene.	A gyerekek meghallgatják: Vivaldi, Rossini. Hair. Kaláka együttes felvételeit.	<i>Szólam: alt, mezzo, szoprán</i> Zenekar <i>Musical</i>	Tudjon különbséget tenni a műfajok, hangszínek, hangszerek között Ismerjék fel a zenedarabokat.

Évfolyam: 4.

2. Témakör: Mozgásfejlesztés		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A testséma megtanulása. (Alexander-módszer).	A test megfigyelése.	A testrészek: fej, nyak, váll, kar, stb.	Nevezze meg a test részeit. Utasításra vegyen fel helyes testhelyzetet.
Testhelyzetek.	A testhelyzetek gyakorlása.	Testhelyzetek: ülés, állás, járás, futás	
Légző gyakorlatok.	A helyes légzés gyakorlása. A légzőszervek megismerése.	Tüdő, has, levegő Belégzés, kilégzés	Figyelje meg és gyakorolja a helyes légzést.
Rendgyakorlatok.	Rendgyakorlatok gyakorlása. Utasításra feladat végrehajtása.	Sorakozás, vigyázzállás Köralakítás, futás	Tanulja meg a rendgyakorlatokat.

2. Témakör: Mozgásfejlesztés		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Utánzó mozgások.	Utánzó mozgások pontos visszaadása. Koordinációs, egyensúlygyakorlatok.	Óriás, törpe, gólya, kutya Cica, mackó	Tanulja meg az utánzó mozgásokat.
Gimnasztikai gyakorlatok.	Kartartások. Állások. Ülések. Fekvések. Kéz- és lábtámaszok.	Mellső középtartás, mélytartás Oldalsó középtartás, hajlított tartás Alapállás, vigyázzállás, guggolás Nyújtott ülés törökülés, térdelés Hanyatt-, hason fekvés, támasz	Végezze el pontosan a gimnasztikai gyakorlatokat.

Évfolyam: 4.

3. Témakör: Dramatikus játékok		Óraszám: 13	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szituációs játékok. Ismerkedő, kapcsolatteremtő játékok.	A gyermekek a legalapvetőbb információkat közlik magukról.	Név, cím születési idő	Tudjon alapvető adatokat közölni magáról.
Beszédkésztség fejlesztő játékok.	A gyerekek felelgetős énekeket tanulnak: pl. Hol jártál...?	A mondóka szavai	Adjon elő önállóan mondókákat.
Mozgáskoordinációs játékok.	Lépkedjünk úgy, mint az óriások, törpék, nyulak, békák, gólyák, stb.	Óriás, törpe, nyúl, béka, gólya	Hajtson végre mozgáskoordinációs feladatokat.

Évfolyam: 5.

Cél: A zenei megismerést elmélyíteni.

Egyszerű hangszereket: dob, csörgőt, triangulumot megismerni.

A testet tudatosan használni.

A szép mozgás iránti igényt felkelteni.

Dramajátékokat tanulni.

Ismerkedni a nagyobb ünnepekkel.

Feladat: Érzékelő, ritmus és fantáziagyakorlatok végzése.

Mozgással egybekötött beszéd és ritmusgyakorlatok végzése önállóan.

A koncentráció intenzitásának fokozatos növelése.

Hangszerek használata.

Harmonikus mozgás a térben.

Elvart teljesítmény: Önként, aktívan vegyen részt a készségfejlesztő gyakorlatokban, közös tánc- és szituációs játékokban.

Legyen képes kapcsolatot tartani társaival.

Vegye észre a metakommunikáció jelzéseit.

Egyszerű utasításokat hajtson végre.

Értékelés: Folyamatos szóbeli értékelés.

Félévkor szóbeli tájékoztatás, év végén szöveges értékelés.

Évfolyam: 5.

1. Témakör: Zenés fejlesztés		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvart és javasolt fogalmak	Elvart teljesítmény
Ritmusfejlesztés. Ritmikai gyakorlatok, tempóérzékelés.	Ritmus felismerése, visszaadása.	Ritmus, dobogás Taps, csettintés	Tudja a ritmust tapsolni ismert dalokban.
Hangszerek megismerése.	A dob, csörgő és a triangulum használata.	Dob Csörgő <i>Triangulum</i>	Utasításra használjon hangszereket. Zenéljen közösen társaival.
Zenehallgatás.	Könnyűzene, komolyzene hallgatása.	Zene, dal Zenekar, együttes	Tudjon különbséget tenni a hallott zene között.
Énektanulás.	Új dalok tanulása: Mély erdőn... Cifra palota... Iglíce... Gólya, gólya... Katalinka... Szegény legény...	A dalok szövegében előforduló új szavak	Énekelje önállóan a tanult dalokat.

Évfolyam: 5.

2. Témakör: Mozgásfejlesztés		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A testséma ismerete. (Alexander-módszer).	Kéz-, láb-, fejgyakorlatok. Törzsgyakorlatok	Testrészek nevei	Végezze pontosan a gyakorlatokat.
Egyensúlygyakorlatok.	Gyakorlatok babzsákkal padon és bordásfalon.	Babzsák Pad, bordásfal	Ügyeljen a pontosságra.
Mozgáskoordinációs játékok.	Szembekötödsdi. Érzékelő játékok sötétben.	Puha, kemény Ragadós, sima, <i>bökös</i>	Tudjon tájékozódni ismert térben.
Gimnasztikai gyakorlatok.	Törzs-, váll-, csípő gyakorlatok.	Törzs Váll, csípő	Lendületesen végezze a gyakorlatokat.
Utánzó mozgások.	Pontos utánzó mozgások.	Utánzás, lehajolás Nyújtózkodás, érintés	Ügyeljen a pontosságra.
Aerobik.	Koncentrációs gyakorlatok.	Törzs, láb, kar Fej	Figyeljen, hogy a mozgása a zenével összhangban legyen.
Rendgyakorlatok.	Megfigyelés. Önálló tevékenység végrehajtása.	Sorakozó Állj, pihenj, oszolj, séta	Utasításra hajtsa végre a gyakorlatot.

Évfolyam: 5.

3. Témakör: Dramatikus játékok		Óraszám: 13	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Készségfejlesztő gyakorlatok. Dramatikus improvizációk.	Helyzetek elemzése. Mozgáselemek megtanulása.	Forgás Lépés Lendítés	Önállóan kombinálja az egyszerűbb tánclépéseket.
Beszédképesség – kommunikáció fejlesztése.	Saját egyszerű élmények elmondása, megjelenítése.	Az élményekkel összefüggő új szavak	Tudjon a maga szintjén információkat közölni.
Tánc improvizáció. Mozgás zenére. Tánclépések.	Tánc zenére. Önálló ötletek bemutatása.	Utánzás, egyedül Lépés, forgás	Segítség nélkül mutassa be a tanultakat.
Szituációs játékok.	Helyzetek elemzése.	Az adott helyzet szavai	Tudjon egyszerű szavakkal helyzeteket elemezni.

3. Témakör: <i>Dramatikus játékok</i>		Óraszám: 13	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Néptáncok egyszerű lépései.	Egyszerű táncelemek kombinációja.	Kettőt jobbra, kettőt balra Guggolás, ugrás, forgás	A tanult tánclépéseket önállóan mutassa be.
Ünnepkörök: Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét.	Az ünnepek lényege. Az ünneplés módja.	Mikulás, Télapó, Karácsony – Jézus, Farsang, bál, Húsvét, nyúl, tojás és ami a szokásokkal összefügg	Tudjon különbséget tenni az ünnepek között.
Táncos gyermek zenedarabok.	A gyermekjátékok megfigyelése, utánzása. Pl.: Gyertek haza ludaim, Elvesztettem...	Gyermekjátékokban előforduló fogalmak	Tudjon együtt énekelni, táncolni társaival.

Évfolyam: 6.

Cél: A gyermek és művészet kapcsolatát megalapozni.

Fejleszteni az érzékszervi, mozgáskoordinációs, pszichikus, fiziológiai képességeket egyéni sajátosságokhoz igazodva.

A játék-, mozgás-, ritmus- és társas együttlétet, szereplési vágyat kielégíteni.

Feladat: A fejlesztési és terápiás követelmények megvalósítása: Zenei képesség fejlesztése. Mozgáskultúra fejlesztése.

Dramatikus képesség fejlesztése. Az aktivitás fejlesztése. Aktív részvétel a játékokban.

Beszédgyakorlatok végzése. Koncentráció és lazítás.

Elvárt teljesítmény: Beszédgyakorlatok végzése. Utasítás szerint koncentráció és lazítás. Alakuljon ki a helyes tartása.

Adjon elő egyszerűbb mozdulatokat, táncokat. Segítséggel oldjon meg feladatokat.

Vegyen részt a közös munkában. Játsszon el szituációs játékokat. Legyen képes kommunikációra szóban és zenével.

Értékelés: Folyamatos szóbeli értékelés.

Félévkor szóbeli tájékoztatás, év végén szöveges értékelés.

Évfolyam: 6.

1. Témakör: Zenés fejlesztés		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ritmusfejlesztés. Tempó érzékeltető gyakorlatok. Táncos feladatok zenére.	Bonyolultabb ritmus felismerése, visszaadása. A tánc megfigyelése, eltáncolása.	<i>Mérőütés</i> <i>Ritmustaps</i> Jobb, bal Dobbant, koppant Fordul, ugrik	Ismerje fel a dalok ritmusát. Vállaljon szereplést a tanultak alapján.
Zenehallgatás.	Musicales (Macskák, Hair). Komolyzene.	Mély-magas, Vidám-szomorú Lassú-gyors	Figyelje meg a zene hangulatát.
Hangszeres feladatok.	Zenélés hangszerekkel.	<i>Cintányér, Ritmusfa</i>	Vegyen részt a közös produkciókban.
Érzékelésfejlesztő gyakorlatok.	Hangok megkülönböztetése. Hallásfejlesztés.	Halk-hangos <i>Nesz-zörej-robaj</i> Nyávog-nyikorog, stb.	Hallás után állapítsa meg, hogy mit hallott.
Énektanulás.	Új meghallgatása: – Cickom, cickom – A part alatt – Elszaladt a kemence.	<i>Ritmustaps</i> <i>Dallambújtatás</i>	Adja vissza pontosan a ritmust és a szöveget.

Évfolyam: 6.

2. Témakör: Mozgásfejlesztés		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Rendgyakorlatok.	A gyerekek elvégzik a gyakorlatformákat.	Sorakozás, köralakítás Alapállás, járás, futás	Legyen a foglalkozásokon rend, szervezettség és fegyelem.
Gimnasztikai gyakorlatok.	Ülések, fekvések. Törzsgyakorlatok. Függésgyakorlatok.	Törökülés, nyújtott ülés <i>Zsugorülés</i> , nyújtózás Láblendítés	Hajtsa pontosan végre a gyakorlatokat.
Tartásgyakorlatok.	Kartartások.	Mellső középtartás, magas tartás Mélytartás	Alakuljon ki rendszeresség a munka során.
Ügyességi játékok.	Célba dobás. Kidobó, ugráló játék.	Zsámoly, kosár Karika	Vegyen aktívan részt a játékokban.

2. Témakör: Mozgásfejlesztés		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Helyes testtartási gyakorlatok. (Alexander-módszer.)	Helyes testtartás: – ülve, – állva, – séta közben, – futás közben.	Ül, áll, sétál, fut	Hajtsa végre pontosan a feladatokat.
Egyensúlygyakorlatok.	Egyensúlygyakorlatok tornaszerekkel és kellékekkel.	Pad, karika, zsámoly, bordásfal Babzsák, labda	Igyekezzen egyensúlyát megőrizni a gyakorlatok közben.
Aerobik.	Utánzás. Táncos gimnasztika.	<i>Combgyakorlatok</i> <i>Hasizomgyakorlatok</i> <i>Hátizom gyakorlatok</i>	A feladatot pontosan hajtsa végre.

Évfolyam: 6.

3. Témakör: Dramatikus játékok		Óraszám: 17	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Népi játékok.	Egyszerű tánclépések megtanulása, variálása. A történetek ismerete.	Vásári szokások Pl.: Én elmentem...	Vegyen részt közös táncban. Játsszon el történetet önállóan.
Táncos feladatok zenére.	A tánc megfigyelése, eltáncolása.	Jobb, bal Dobbant, koppant Fordul, ugrik	Vállaljon fellépést, szereplést a tanultak alapján.
Improvizáció.	Mozgáselemek megtanulása.	Ugrás, guggolás, csúszás Lábujjhegyre állás, forgás	Adjon elő önállóan produkciót.
Szituációs játékok.	Egyszerű hétköznapi helyzetek moziban.	Helyzetekkel kapcsolatos új szavak: jegy, jegyszedő, sor ülés, vászon	Tudja előadni a vele történeteket érthetően.
Készségfejlesztő gyakorlatok.	Helyzetek elemzése. Mozgáselemek megtanulása.	<i>Pörgés, forgás</i> Kísérés	Tudja a tánclépéseket kombinálva előadni.
Beszédképesség, kommunikáció fejlesztése.	Saját élmények elmondása.	A felmerülő új fogalmak tisztázása	Tudjon elmondani egy egyszerűbb történetet.
Jeles ünnepek.	A történetek érzékeltetése.	Újév, <i>Vízkereszt</i>	Vegyen részt közös produkcióban.
Néptánc.	Tánclemek kombinációja.	Táncos, táncosnő Lépés, forgás, pörgés	Élje át a tánc örömét.

Évfolyam: 7.

Cél: Megismerni táncokon, irodalmi alkotásokon keresztül a világot, segítséggel tudjon eligazodni abban.

Feladat: Beszédkészség fejlesztése.

Mozgáskészség fejlesztése.

Táncok tanulása.

Az ünnepek értelmezése.

Elvárt teljesítmény: Vegyen részt önként a csoportos produkciókban.

Legyen képes az együttműködésre, szabályok betartására.

Tudjon eligazodni a valós helyzetekben szituációs gyakorlatok, minták alapján.

Tudjon eltáncolni egyszerű tanult táncokat.

Tudjon eljátszani szituációs játékokat.

Vegyen részt az előadásokon, ahol felléphet a megtanult táncokkal.

Értékelés: Folyamatos szóbeli értékelés.

Félévkor szóbeli tájékoztatás, év végén szöveges értékelés.

Évfolyam: 7.

1. Témakör: Zenés fejlesztés		Óraszám: 9	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tempóérzékelő gyakorlatok.	Dalok, szövegek ritmusának visszaadása. Ütőhangszerek használata.	Ti-ti, tá Gyors-lassú	Kísérjen egyszerű dalokat, szövegeket hangszerrel.
Zenehallgatás.	Saint Saens: Az állatok farsangjának meghallgatása.	Elefánt, <i>Vadszamar</i> Oroszlán, Hattyú, Medve Tyúkok, Kakasok, Teknősök <i>Finálé, Zongoristák</i> <i>Madárház, Akvárium</i>	Tudja élményként, saját szavaival is visszaadni a zenei és mesebeli élményeket.
Énektanulás.	Énekek meghallgatása: Pl.: Szélről lejeljtek... Kő sziklán... Két szál pünkösdi rózsza...	Új szavak a dalokban	Tudja visszaénekelni a tanultakat.
Hangszeres feladatok.	Csengő, síp megszólaltatása.	Csilingel Síp Hosszú-rövid	Szólaltassa meg a hangszereket.

Évfolyam: 7.

2. Témakör: Mozgásfejlesztés		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Aerobik.	Törzsgyakorlatok.	Törzsfordítás Hajlás-nyújtás	Törekedjen a mozgás szép kivitelezésére.
Rendgyakorlatok.	A gyakorlatok: – leülés – felállás – sorba állás – párba állás gyakorlása.	Sorba állás Párba állás Kézgyakorlatok	Értse meg és teljesítse az utasításokat.
Gimnasztika.	A gyakorlatok megfigyelése, utánzása.	Guggoló támasz, térdelő támasz Előre-hátra lendítés, döntés	Törekedjen, hogy minél tökéletesebben végezze el a gyakorlatokat.
Mozgáskoordinációs játékok.	Nehezített pad-, bordásfal, labda gyakorlatok. Vonatozás, körhinta, labdagurító.	Fordítva <i>Ellenkező irányba</i> Megkerülni	Törekedjen a szép, harmonikus mozgásra.
Helyes testtartás. (Alexander-módszer.)	A helyes testtartás bemutatása, gyakorlása.	Belégzés Kilégzés Hátrahúzás <i>Egyensúly</i> Irány <i>Stop</i>	Törekedjen a harmonikus mozgásra.

Évfolyam: 7.

3. Témakör: Dramatikus játékok		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Népi gyermekjátékok.	A négy évszak ünnepei. Pl. Tavaszköszöntő meghallgatása.	Bárány Fecske Növény, virág, tavasz	Tudja eljátszania tanult játékokat. Tanuljon meg verseket, mondókákat.
Egyszerű népi táncok énekeire és zenéire.	Pl. Bújj, bújj zöld ág meghallgatása. A tánc megfigyelése.	Locsolás Húsvét <i>Pünkösöd</i>	Tanulja meg és játssza el a szokásjátékok dalait.
Szituációs játékok.	Kapcsolatteremtő játékok. Szemkontaktus.	Feszítés – lazítás Könnyű – nehéz Fel – le – oldalra	Fejezze ki érzelmeit mozgással és mimikával.

3. Témakör: <i>Dramatikus játékok</i>		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Improvizáció zenére.	Megadott zenére önálló táncolás. (Kalácsa, Halász Judit, Grillusz Vilmos).	Lassú – gyors Magas – alacsony Nyújtózás – guggolás Forgás	Fejlődjön ki önértékelése, önértékelése. Alakuljon ki önkifejezési képessége.
Beszéd-készség fejlesztő gyakorlatok.	Nyelvtörők, mondókák meghallgatása: Pl.: Az ipafai papnak... Mit sütsz...	A mondókákban előforduló új fogalmak: <i>Szûcs, Sütsz</i> <i>Fapipa, Cserép</i> Csengõ	Adja elõ a tanult mondókákat a képességeihez mérten a legtisztábban.
Ünnepeink.	Az esztendõ jeles napjainak, szertartásainak megismerése.	Ünnep, Ünnepi étel, Ajándék Szokások, Ünneplõ	Tudjon közösségben, a társaival együtt szerepelni.

Évfolyam: 8.

Cél: Fejleszteni a mozgáskészséget, a mozgásigényt kielégíteni. A kóros mozgásformákat enyhíteni. Az értelmi tevékenységet fejleszteni. Mozgáskultúrája járuljon hozzá önbizalma fejlesztéséhez.

Feladat: Mozgáskészség fejlesztése.
Kommunikáció és improvizációs készség fejlesztése.

Elvárt teljesítmény: Adja elõ önállóan az egyszerűbb gyakorlatokat, verseket, mondókákat, táncokat. Segítséggel adja elõ a bonyolultabb, vagy egyénileg változóan nehezebb feladatokat. Kísérje végig figyelemmel a színházi előadásokat, mozifilmeket. Törekedjen a helyes mozgásra a különböző élethelyzetekben és tánc közben. Tanulja meg és reprodukálja a tanult verseket, mondókákat, szituációs játékokat, történeteket képességeihez mérten.

Értékelés: Folyamatos szóbeli értékelés.
Félévkor szóbeli tájékoztatás, év végén szöveges értékelés.

Évfolyam: 8.

1. Témakör: Zenés fejlesztés		Óraszám: 9	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Zenehallgatás.	Gyermekdalok. Musicales.	A dalokban előforduló új szavak	Tudja, hogy miről szólnak a dalok.
Énektanulás.	Az eddig tanult dalok ismerete. Új dalok: Még azt mondják... Kis kece lányom... Érik a szőlő...	A dalokban szereplő új fogalmak	Dallambújtatással tudja elénekelni a dalokat.
Érzékelés fejlesztő játékok.	Ízek felismerése kóstolással.	Édes, sós keserű, savanyú	Ismerje fel az alapvető ételeket az íz alapján.
Hangszerek használata.	Az eddig tanult hangszerek: Cintányér, ritmusfa, csengő, síp. Új hangszer: xilofon.	Magas – mély Vastag – vékony Kicsi – nagy	A hangszerek segítségével tudja az ismert dalok, zenék ritmusát kísérni.

Évfolyam: 8.

2. Témakör: Mozgásfejlesztés		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Aerobik.	A gimnasztika elemeinek ötvözése zenével. Zenés torna bemutatása. Fej-, kargyakorlatok.	Emel – leenged ritmusra <i>Hajlít – feszít</i> Egyvonalban előre – hátra Forgás	Hajtsa végre a gyakorlatot szabályosan. Koncentráljon a zenére.
Rendgyakorlatok.	Az eddig tanult rendgyakorlatok elmélyítése. Sorakozás, köralakítás. Alapállás, terpeszállás. Vigyázzállás, járás, futás.	<i>Rend</i> Fegyelem, sor, kör Terpesz Vigyázzállás	Ismerje a rendgyakorlatokat és fegyelmezetten hajtsa végre.
Gimnasztika.	Az aerobik gyakorlatokkal megegyező függések. Kéz-, lábtámaszok, fekvés.	Nyújtott Hajlított Vegyes	Hajtsa végre pontosan a gyakorlatokat.
Beszédképesség fejlesztő gyakorlatok.	Egyenletes járás mondókára. Pl.: Ecc, pecc...	Lassú – gyors Ritmus Halk–hangos	Beszéde alkalmazkodjon pontosan a ritmushoz.

2. Témakör: <i>Mozgásfejlesztés</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Helyes testtartás. (Alexander-módszer.)	Helyes testtartás alaphelyzetben. A gerinc pihentetése.	Fej, <i>görnyedt</i> Egyenes, <i>púpos</i> , egyforma	Hajtsa végre segítséggel a gyakorlatokat.

Évfolyam: 8.

3. Témakör: <i>Dramatikus játékok</i>		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Népi gyermekjátékok.	A gyermekjáték megismerése. Pl.: Csalimese, Füllentős játék. Megkötöm lovamat.	Szomorú Mulatságos	Különböztessen meg érzelmeket és hangulatokat.
Szituációs játékok.	A szituáció eljátszása: vásárlás, nyaralás. Az orvosnál. Közlekedés.	A helyzetek fogalmai: Pénz, áru, eladó, pénztár Csomagolás, pihenés, víz, úszás Váróterem, vizsgáló, gyógyszer, injekció, kötés, ragtapasz Metró, villamos, busz, jegy, bérlet, ellenőr	Igazodjon el a különböző helyzetekben.
Tánc, improvizáció zenére.	Improvizáció az eddig megismert és új számokra. Könnyűzene (pl.: Hevia).	Bánat Öröm	Fejezze ki érzelmeit mozgással.
Beszédképesség fejlesztő gyakorlatok.	Egyenletes járás mondókára. Pl.: Ecc, pecc...	Lassú – gyors Ritmus Halk – hangos	Pontosan a ritmus szerint szólaljon meg.
Ünnepeink.	A hagyományos ünnepeken kívül: Október 23. Halottak napja megismerése.	Katonák Béke Temető, Sír, Nyugszik	Rendszerezze saját tapasztalatait az ünnepekkel kapcsolatban.
Népi játékok.	Négy évszak ünnepei: Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét, Pünkösdőlő.	<i>Lakodalmas menet</i> <i>Májuskirály</i> <i>Pünkösdi királyné</i>	Sajátítsa el az ünnepek rituáléját. Segítséggel ismerje meg szülőföldjét és a helyi szokásokat.

INFORMATIKA**A számítástechnika és irodatechnika alapjai****Évfolyam: 7-8.****Cél**

Felkelteni az értelmileg akadályozott tanuló érdeklődését a számítógépek és az irodatechnikai eszközök iránt. Bemutatni azok sokszínűségét, gyakorlati alkalmazhatóságát a tanulásban, a játékban és a szórakozásban. Ismerni a számítógép üzemeltetési rendjét, egészségügyi és balesetvédelmi szabályait.

Használni az irodai munkában előforduló eszközöket

Önálló munkára nevelés és tehetséggondozás: a számítógép lehetőséget teremt az egyéni ütemű tanulásra, az utasítások pontos végrehajtására.

Feladat

A számítógép részeinek, működésének megismerése. Grafikával, szöveggel kapcsolatos feladatok értelmezése, megoldása. Különböző típusú játékprogramok használatának elsajátítása egyéni szintekhez mért nehézségi fokon.

Irodatechnikai készülékek működésének megismerése.

Elvárt teljesítmény

Ismerje a számítógép tartozékainak és az irodatechnikai eszközök neveit. Legyen tisztában azzal, hogy mire használható. Tudja elemi szinten kezelni az egeret, billentyűket, a telefont, a fénymásolót és a spirálozógépet. A számítógéppel és programokkal kapcsolatos egyszerű szóbeli utasításokat értse meg és hajtsa végre.

Értékelés

Szöveges tájékoztató.

Tankönyv, taneszköz

Személyi számítógép, nyomtató, szkennel, fénymásoló, magnetofon, lemezjátszó, fényképezőgép, videólejátszó, videó-kamera, CD, DVD, fax, telefon. A tantárgyhoz kapcsolódó speciális igényeket kielégítő tankönyv nincs.

A tanterv teljesítéséhez javasolt órakeret

Évfolyamok	7.	8.
Heti óraszám	1	1
Éves óraszám	37	37

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	7.	8.
1. Számítógép-kezelés	13	15
2. Irodatechnikai készülékek	5	5
3. Dokumentumkészítés	4	2
4. Játékprogramok	15	15

Évfolyam: 7.

Cél: Felkelteni az értelmileg akadályozott tanuló érdeklődését a számítógépek és az irodatechnikai eszközök iránt. Bemutatni azok sokszínűségét, gyakorlati alkalmazhatóságát a tanulásban és a játékban, a szórakozásban.

Feladat: A számítógép részeinek, működésének megismerése. Grafikával, szöveggel kapcsolatos feladatok értelmezése, megoldása.

Irodatechnikai készülékek megismerése.

Elvárt teljesítmény: Ismerje a számítógép tartozékainak és az irodatechnikai eszközök neveit. Legyen tisztában azzal, hogy melyik eszköz mire használható. Tudja elemi szinten kezelni az egeret, a billentyűket és a telefont.

Értékelés: Szöveges tájékoztató.

Tankönyv, taneszköz: Személyi számítógép, nyomtató, telefon. A tantárgyhoz kapcsolódó speciális igényeket kielégítő tankönyv nincs.

Évfolyam: 7.

1. Témakör: Számítógép-kezelés		Óraszám: 13	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Barátkozás a számítógéppel. Ismerkedés a monitorral, billentyűzettel, egerrel.	Alkotómunka megfelelő szoftverekkel. Megfigyelés, gyakorlás az eszközökkel.	Néhány, az alkalmazott programokhoz kapcsolódó fogalom (pl.: jel), monitor, billentyűzet, eger.	Tudja, hogy a számítógépet csak felnőtt jelenlétében működtetheti. Ismerje a számítógép tartozékait.

Évfolyam: 7.

2. Témakör: Irodatechnika		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Telefon működése és használata.	Telefon használata.	Vonal, kicseng, foglalt jelzés.	Használja adekvátan a telefont.

Évfolyam: 7.

3. Témakör: Dokumentumkészítés		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Oktatási célú programok használata.	A programoktól függően olvasás-írás vagy számolás.	betű szám	Próbálkozzon, segédkezzon abban, hogy a képernyőn változásokat idézzon elő.

Évfolyam: 7.

4. Témakör: Játékprogramok		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Memóriajáték.	Képek, összekapcsolódó ábrák párosítása.	Valaminek a párja (össz tartozik).	Értse meg a feladatot és próbálja azt végrehajtani.

Évfolyam: 8.

Cél: Megismerni a számítógép üzemeltetési rendjét, az egészségügyi és balesetvédelmi szabályokat. Tudja használni a megismert, irodai munkában előforduló eszközöket.

Teremtsen lehetőséget a számítógép használatára, az egyéni ütemű tanulásra, az utasítások pontos végrehajtására.

Feladat: A számítógép részeinek, működésének megismerése. Grafikával, szöveggel kapcsolatos feladatok értelmezése, megoldása. Különböző típusú játékprogramok használatának elsajátítása, egyéni szintekhez mért nehézségi fokon.

A megismert irodatechnikai készülékek működtetése.

Elvárt teljesítmény: Ismerje a számítógép tartozékainak és a megismert irodatechnikai eszközök nevét. Legyenek tisztában azzal, hogy mi mire használható. Tudja elemi szinten kezelni az egeret, billentyűket, a telefont, a fénymásolót. A számítógéppel és programokkal kapcsolatos egyszerű szóbeli utasításokat értse meg és hajtsa végre.

Értékelés: Szöveges tájékoztató.

Tankönyv, taneszköz: Személyi számítógép, nyomtató, fénymásoló, telefon, fax. A tantárgyhoz kapcsolódó speciális igényeket kielégítő tankönyv nincs.

Évfolyam: 8.

1. Témakör: Számítógép-kezelés		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A számítógéppel való foglalkozások rendje, a legfontosabb biztonsági tudnivalók.	A számítógép kezelése, a programokkal való tevékenység megadott lehetőségek szerint.	billentyűzet egér monitor	Ismerje a számítógépes környezetben való viselkedés szabályait.

Évfolyam: 8.

2. Témakör: Irodatechnika		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Telefon, fax.	Telefonos szolgáltatások lekérése (pl. pontos idő, faxhang stb.).	kézipeszlő, telefonzsinór fax	Ismerje meg a kulturált telefonálási szokásokat.
Fénymásoló.	A másoló használata.	fénymásolópapír, festék	Készítsen segítséggel fénymásolatot.

Évfolyam: 8.

3. Témakör: Dokumentumkészítés		Óraszám: 2	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Készségfejlesztő, didaktikai célú szoftverek.	Tanulás, gyakorlás (Egyénileg vagy választott társsal).	szóköz sorváltás	Vegyen részt aktívan a programok kezelésében.

Évfolyam: 8.

4. Témakör: Játékprogramok		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Játék-, illetve tantárgyi alkalmazásokhoz kapcsolódó programok.	Gyakorlás tanári segítséggel.	képernyő, kép színek	Legyen képes az általa használt játékprogramot megnevezni.

**Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola,
Készségfejlesztő Speciális Szakiskola
és Pedagógiai Szakszolgálat**

1082 Budapest, Üllői út 76.

TANTERV

KÉSZSÉGFEJLESZTŐ SPECIÁLIS SZAKISKOLA

2004.

ÉRTELMILEG AKADÁLYOZOTT TANULÓK KÖZÉPFOKÚ OKTATÁSÁNAK TANTERVE

Készségfejlesztő Speciális Szakiskola:

9-10. évfolyam Szakiskolai előkészítés

*Gyakorlati évfolyamok: Szakma 1. Önálló életkezdésre felkészítés
Szakma 2. Mézeskalács-készítés*

A szakiskolába kerülés előzményei, feltételei

A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság javaslata alapján (8. évfolyam végén) kerülnek az értelmileg akadályozott tanulók középfokú oktatásba. A 9-10. évfolyam tanterve az értelmileg akadályozott és halmozottan sérült tanulókat oktató-nevelő általános iskola 1-8. évfolyamának készült tanterv koncepcionális és tartalmi folytatása. A 9-10. évfolyamot azért tekintjük a szakképzés előkészítésének, mert általános műveltségi és praktikus ismereteket közvetítő tartalmán túl, súlypontosan veszi figyelembe a gyakorlati évfolyamokra való felkészítést. Azok a fiatalok, akik eredményesen befejezték a 10. évfolyamot, tanulmányaikat a szakiskola gyakorlati évfolyamain folytatják. A tanterv két szakma oktatásának módszerét tartalmazza.

Megkülönböztetésképpen:

- Szakma: 1. Önálló életkezdésre felkészítés – szakképzés 2 évfolyam,
- Szakma: 2. Mézeskalács-készítés – másodképzés 2 évfolyam.

A szakma tanítása mellett, megváltozott arányban folytatódik a műveltségi és gyakorlati ismereteket közvetítő képzés. (Kerettantervi rendelet alapján 6 közismereti óra.) A szakiskola elvégzése után másodképzésre jelentkező tanulók felvételéről az intézmény dönt. A döntés kimenetelét befolyásolja a tanuló képessége és a szocializációban elért fejlettségi szintje. A másodképzés 2 évfolyamán még egy szakma megtanulására nyílik lehetőségük, és alkalmasságuk függvényében különböző munkahelyi gyakorlatokon vesznek részt.

A szakképzés célja

- a) Felkészíteni a sikeres társadalmi integrációra.
- b) A szakmát megtanítani.

A szakképzés feladata

- a) A tanulók felkészítése majdani felnőttkori lehetőségeikre. (Értelmi fogyatékosok Napközi Otthonaiban, második munkapiacra történő elhelyezkedés, esetleg integrált munkavégzés).
- b) Az értelmileg akadályozott fiatal felnőtt oktatása-nevelése:
 - a legáltalánosabb élethelyzetekben történő eligazodásra,
 - helyes cselekvésre,
 - a szükséges segítség igénylésére és elfogadására,
 - társas kapcsolatok kialakítására és fenntartására,
 - egyszerű munkavégzésben siker elérésére,
 - reális vágyak és célok kitűzésére.

Ezeket a feladatokat a következő alapelvek alkalmazásával kell teljesíteni:

- A tanulási képesség sajátossága állandó, ezért a speciális nevelés során, az egyéni bánásmód és egyéni haladás elvét szükséges alkalmazni.
- Elsősorban praktikus ismereteket kell oktatni.
- A kommunikációs és szociális képességeket folyamatosan kell fejleszteni.

Elvárt teljesítmény

A szakiskolai képzés végére az általánosan elvárt teljesítmények a következők:

- A tanulók képességeikhez mérten sajátítsák el a tanult szakmákat, a kiemelkedően jó képességűek tegyenek szakmai vizsgát.
- Legyenek képesek egyéni szükségleteikhez mért differenciált támogatással viszonylag önálló életet élni, (napközbeni foglalkoztatással, illetve védőmunkahelyi, vagy részmunkaidőben integrált munkában)
- Legyenek képesek egyszerű, betanítást igénylő munkákat ellátni. Jussanak el az önkiszolgálás minél magasabb fokára, lakhatási lehetőségüknek függvényében lakóközösségükbe, lakóközösségükbe történő integrálódásra.
- Legyen igényük és képességük kapcsolatok létesítésére és fenntartására, a kulturális javak fogyasztására, egészséges életmódra, környezetük megóvására.

Értékelés

Az értékelés célja a tanulók fejlesztése. Ennek érdekében az értékelés alapjának tekintjük a tanuló önmagához képest történő fejlődésének a mértékét.

Az értékelés tárgya

A tantárgyi ismeretek elsajátításának mértéke, az ismeretek alkalmazásának foka, és a munkához, feladatvégzéshez való hozzáállás.

Értékelés formái

A pozitív személyiségfejlődés érdekében a szakképzésben szerepet kapnak a motiváló hatású értékelési formák: szóbeli (dicséret, figyelmeztetés, kedves programon való részvétellel történő jutalmazás stb.) és írásbeli értékelés továbbá az érdemjeggyel történő értékelés.

- Félévente szóveges írásbeli értékelés, tájékoztatásul a szülőknek.
- Év végén osztályzattal. (Bizonyítvány.)
- Évente a tanulók fejlődésének mérése a P.A.C. I. és a P.A.C. II mérőeszközzel. (Értelmileg akadályozott tanulók fejlődését mérő eszköz alkalmas a pedagógiai hozzáadott érték mérésére.)
- A havonkénti vagy hetenkénti érdemjeggyel történő értékelés lehetősége a csoportban tanítóknak szabad választása.
- A szakiskolát elvégző tanulóinak az intézmény tanúsítványt ad arról, hogy milyen szakmát tanultak. Ez a tanúsítvány szakmai vizsga letételét nem tartalmazza.
- A legjobb képességű tanulók egyéni felkészítés után szakmai vizsgát tehetnek az arra kijelölt helyen.

A tantárgyi rendszer kialakítása, a törvényeknek és a szakképzés céljának történő megfelelés

A Nemzeti Alaptantervben megfogalmazott műveltségi anyagot közvetlenül nem lehetséges átvenni a készségfejlesztő speciális szakiskola tantervébe, de a „kiemelt fejlesztési feladatokkal” és a megnevezett kulcskompetenciákkal és képességekkel, valamint az ajánlott műveltségi területek százalékos arányaival helyi tantervünk korrelál, természetesen tartalmi változtatásokkal és főleg egyszerűsítésekkel.

A tantárgyi rendszer és óratervezés kialakításánál a közoktatási törvényben előírt feltételeket, az intézmény típusára vonatkozó szabályokat és irányelveket követtük, tekintettel voltunk a NAT ajánlására, a műveltségi területek százalékos arányaira.

A 9-10. évfolyamon a kötelező óraszám tartalmazza a kötött és a szabadon tervezhető órákat, ezek belső tartalma kerül a műveltségi területek alá. Mikor a területek százalékos arányaira tett ajánlás összehasonlításra kerül a helyi tantervben lévő százalékos arányokkal, fontos megállapítani: ezen a két évfolyamon a műveltségi területek a helyi tantervben tartalmi átalakítást, és főleg tartalmi egyszerűsítést jelentenek. A *Szakmai előkészítő ismeretek, Szociális munkatevékenységek és az Életvitel és gondozási ismeretek elnevezésű tantárgyakban szakmai előkészítés, szakmai alapozó oktatás történik.* Tulajdonképpen itt kezdődik el az értelmileg akadályozott tanuló középfokú képzése, noha ezen a két évfolyamon tanított ismeretek és gyakorlatok teljes kontinuitást jelentenek az általános iskolai tantervvel. A 9. és 10. évfolyam rehabilitációs órákat és egyéni fejlesztést kap a törvényben előírt százalékos arányban, a tanulók egyéni szükségleteinek megfelelő tartalommal. (Logopédia, gyógytestnevelés, úszás, egyéni korrekciók.) A kötelező délutáni foglalkozások után, szakköri foglalkozások keretében, vagy a délután folytatásaként sport, zenei, művészeti, számítógépes és egyéb foglalkozásokra nyílik lehetőség.

A készségfejlesztő speciális szakiskolában a gyakorlati évfolyamokon jelenik meg karakteresen az eltérés a NAT műveltségi területeinek százalékos aránya, belső tartalma és a helyi tanterv között. A rehabilitációs órák adják a Művészetek elnevezésű műveltségi területet, ezt indokolja a tanulók szükséglete, képessége és az intézmény lehetősége. (Műhelyek, kemencék kerámiához, tűzzománchoz, kendőfestéshez, zeneterem, mozgásterem stb.) Az elméleti órák is praktikus ismereteket közvetítenek, szükség szerint cselekvésbe ágyazottan. A gyakorlati tantárgyak pedig a tanított szakmákat és a számítástechnika oktatását jelentik. *A pályaorientációs feladat végső teljesítése:* a tehetséges tanulók különböző külső munkahelyeket kipróbálva dolgozni járnak a habilitációs munkavégzés tantárgy keretében.

A 9-10. évfolyam Szakiskolai Előkészítő óraterve			A NAT ajánlása a műveltségi területek százalékos arányaira és az évfolyamok százalékos arányai			
Tantárgy / Évfolyam	9.	10.	Műveltségi terület / Tantárgy	NAT	9.	10.
Anyanyelv	4	4	Magyar nyelv és irodalom	10-15		
Számolás-mérés	3	3	Anyanyelv		14,5	14,5
Társadalmi ismeretek és gyakorlatok	2	2	Matematika	10-15		
Szakmai előkészítő ismeretek	3	3	Számolás-mérés		10,9	10,9
Szociális munkatevékenység	2	2	Ember és társadalom	10-15		
Életvitel és gondozási ismeretek	4,5	4,5	Társadalmi ismeretek és gyakorlatok		7,3	7,3
Környezet- és egészségvédelem	2	2	Szakmai előkészítő ismeretek		10,9	10,9
Ábrázolás-alakítás	2	2	Szociális munkatevékenység		7,3	7,3
Ének-zene	1	1	Ember a természetben	15-20		
Testnevelés	2	2	Földünk – környezetünk	4-8*		
Kötött óraszám	25,5	25,5	Környezet- és egészségvédelem		7,3	7,3
<i>Szabadon tervezhető</i>			Életvitel és gyakorlati ismeretek	5-10		
Tánc- és drámajáték	1	1	Életvitel és gondozási ismeretek		16,4	16,4
Információs eszközök használata	1	1	Művészet	9-15		

A 9-10. évfolyam Szakiskolai Előkészítő óraterve			A NAT ajánlása a műveltségi területek százalékos arányaira és az évfolyamok százalékos arányai			
Tantárgy / Évfolyam	9.	10.	Műveltségi terület / Tantárgy	NAT	9.	10.
Kötelező óraszám	27,5	27,5	Ének-zene		3,6	3,6

<i>Rehabilitációs órák (15%)</i>			Ábrázolás-alakítás		7,3	7,3
	4,125	4,125	Tánc- és drámajáték		3,6	3,6
Csoport összóraszám	31,6	31,6	<i>Informatika</i>	6-10		
<i>Egyéni fejlesztés (45%)</i>			Információs eszközök használata		,6	,6
	12,37	12,37	<i>Testnevelés és sport</i>	9-15		
Össztanóraszám	44	44	Testnevelés		7,9**	7,9**
Napközi	15	15	*A terület tartalma intézményspec. részben az életvitel és szakmai előkészítésben. ** + szakkör, úszás, hidrotp., gyógyt. tanulónként			
Teljes összóraszám	59	59				

Szakképzés 1. 2. évfolyam, másodképzés 1. 2. évfolyam					A NAT ajánlása a műveltségi területek százalékos arányaira és az évfolyamok százalékos arányai						
Tantárgy / Évfolyam	Szk. 1.	Szk. 2.	Mk. 1.	Mk. 2.	Műveltségi terület / Tantárgy	NAT	Szk. 1.	Szk. 2.	Mk. 1.	Mk. 2.	
Anyanyelv	1	1	1	1	<i>Magyar nyelv és irodalom</i>	10					
Számolás-mérés	1	1	1	1	Anyanyelv		3,2	3,2	3,2	3,2	
Társadalmi ismeretek és gyakorlatok	1	1			<i>Matematika</i>	10					
Életvitel és gondozási ismeretek	1	1	2	2	Számolás-mérés		3,2	3,2	3,2	3,2	
Testnevelés és sport	2	2	2	2	<i>Ember és társadalom</i>	9					
Háztartástan – életvitel elmélet	2	2			Társadalmi ismeretek és gyakorlatok		3,2	3,2			
Háztartástan – életvitel gyakorlat	8	8			Munkavállalói ism. és gyakorlatok*				12,7	12,7	
Szönyegszövés elmélet	2	2			Habilitációs célú munkavégzés*				12,7	12,7	
Szönyegszövés gyakorlat	8	8			<i>Ember a természetben</i>	10					
Mézeskalács-készítés			12	12	<i>Földünk – környezetünk</i>	-					
Munkavállalói ismeretek és gyakorlatok			4	4	<i>Életvitel és gyakorlati ismeretek</i>	-					

Szakképzés 1. 2. évfolyam, másodképzés 1. 2. évfolyam					A NAT ajánlása a műveltségi területek százalékos arányaira és az évfolyamok százalékos arányai					
Tantárgy / Évfolyam	Szk. 1.	Szk. 2.	Mk. 1.	Mk. 2.	Műveltségi terület / Tantárgy	NAT	Sz.k. 1.	Sz.k. 2.	Mk. 1.	Mk. 2.
Habilitációs célú munkavégzés			4	4	Életvitel és gondozási ismeretek		3,2	3,2	6,3	6,3
Információs eszközök használata	1,5	1,5	1,5	1,5	Háztartástan – életvitel elmélet **		6,3	6,3		
Kötelező óraszám	27,5	27,5	27,5	27,5	Háztartástan – életvitel gyakorlat **		25,4	25,4		
<i>Rehabilitációs órák (15%)</i>					Szönyegszövés elmélet **		6,3	6,3		
Ábrázolás	2	2	2	2	Szönyegszövés gyakorlat **		25,4	25,4		
Ének-zene	1	1	1	1	Mézeskalács-készítés **				38	38
Tánc- és drámajáték	1	1	1	1	<i>Informatika</i>	5				
Csoport összóraszám	31,5	31,5	31,5	31,5	Informatikai eszközök használata **		4,8	4,8	4,8	4,8
<i>Egyéni fejlesztés (5%) logopédia</i>	1,5	1,5	1,5	1,5	<i>Testnevelés és sport</i>	8				
Össztanóraszám	33	33	33	33	Testnevelés ***		6,3	6,3	6,3	6,3
Napközi	15	15	15	15	* Munkahelyi gyakorlat ** Gyakorlati tárgyak, szakmák *** + úszás,					
Teljes összóraszám	48	48	48	48	gyógytestnevelés, sportszakkör egyéni szükségleteknek megfelelően					

A tantárgyi rendszer és az egészségfejlesztés, fogyasztóvédelem, környezetvédelem kapcsolata

Az egészségfejlesztéshez tartozó feladatok, mint a betegségmegelőzés, gyógykezelés, egészséget károsító hatások, káros szenvedélyek kivédése, lelki problémák megelőzése, baleset megelőzés tanítása kötelező tananyag a 9-10. évfolyamon a következő tantárgyak témaköreiként: Környezet- és egészségvédelem, Társadalmi ismeretek és gyakorlatok. A gyakorlati évfolyamokon a Társadalmi ismeretek és gyakorlatok, Életvitel és gondozási ismeretek és a Háztartási ismeretek, az Életvitel és gondozási ismeretek, Habilitációs célú munkavégzés, Munkavállalói ismeretek és gyakorlatok tantárgyban. Valamennyi évfolyamon, minden tanórán kívüli iskolai tevékenység során oktatási-nevelési feladat a helyes életmód és szokások kialakítása, a mozgás igénylése és szeretete.

A fogyasztóvédelemmel kapcsolatos feladatok a Szakmai előkészítő ismeretek tantárgyban és az egészségfejlesztésnél leírt tantárgyak témaköreiben (elsősorban ezeknek a gyakorlati részében: vásárlás, tankönyv, üzletek felkeresése stb.) jelenik meg.

A környezetre vonatkozó ismeretek és a környezetvédelem a Környezet- és egészségvédelem és a Társadalmi ismeretek és gyakorlatok tantárgyakban kerülnek oktatásra, a gyakorlatban pedig a szűkebb intézményi környezet megóvására, szépítésére történő következetes nevelésében és elvárásokban.

Tankönyvek és taneszközök kiválasztásának szempontjai

Az évenként megjelenő tankönyvkínálatból a választás szempontjai:

- A speciális igényű tanulók számára olyan tankönyveket, feladatlapokat, füzeteket és egyéb szemléltető eszközt szükséges választani, melyek a figyelem és érzékelés zavarait részben kompenzálják.
- Kivitelezésük szépsége, minősége hatékony eszköze a motivációnak.
- Tartalmuk, megfogalmazásuk illeszkedjen a tanulók értelmi és érzelmi sajátosságához.
- A pedagógus kreativitását, szakmai tudását magukba foglaló saját készítésű szemléltető eszközök, feladatlapok nélkülözhetetlenek a képzés sikeréhez.

A képzési feladatok kivitelezésének feltételei

A közoktatási törvényben előírt és a tanuló speciális igényeiknek is megfelelő erőforrásokkal kell rendelkezni a szakképzést megvalósító intézménynek.

Útmutató a tanterv felhasználóinak az értelmileg akadályozott tanuló speciális intézményben történő képzése esetén

- A jelen tanterv a KT 1993. évi LXXIX. törvényben és az 1993. évi LXXVI. szakképzésről írt törvényben a közismereti tárgyak vonatkozásában előírt kötelező órakeret előírásainak megfelel, és követi a 23/1997 MKM rendelet fogyatékos tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelveit a tantárgyak vonatkozásában. A tanterv időbeli tagolása, időkerete, szakértői vélemény alapján „példásan megoldott”.
- A tantárgyaknál táblázatba foglalva szerepel a tananyag, a tanulói tevékenység, az elvárt és javasolt fogalmak és az elvárt teljesítmény. Az elvárt és javasolt fogalmak tipográfiai megkülönböztetésének jelentése a következő: a normál formátum azt jelenti, hogy az adott fogalom érthető a gyenge, vagy átlagos képességű tanulók számára, tehát számon kérhető (elvárható), a dőltbetűs forma a jobb képességű tanulók számára javasolt. Ahol nincs tipográfiai különbségtétel, ott valamennyi fogalom elvárt, még akkor is, ha alsó határeset tanuló nem képes felfogni, vagy csak passzív szókincsében szerepel. Az elvárt teljesítményeknél, ahol szerepelnek a következő kiegészítések: önállóan, irányítással, segítséggel, ott a fokozatos elsajátítás, vagy a tanulói képességek differenciáltsága hangsúlyos.

Útmutató a tanterv felhasználóinak értelmileg akadályozott tanuló integráltan történő képzéséhez

Készségfejlesztő speciális szakiskolánál lényegesen több speciális szakiskola működik az országban. Ezekben megfelelő feltételek biztosítása esetén a jó gyakorlati képességgel rendelkező értelmileg akadályozott tanuló integrált oktatása-nevelése megvalósítható, különös tekintettel az 1998. évi XXVI. törvény 13. §-ára.

- Alapfeltétel, a fogadó közeg (speciális szakiskola tanulói és gyakorlati oktatói) elfogadó, megértő, segítő hozzáállásának kialakítása illetve a nevelés eszközeivel történő biztosítása.
- Fontos a fogadó speciális szakiskola tantervén és tanmenetein alapuló, és ahhoz illeszkedő redukált elméleti ismereteket tartalmazó tanmenet készítése, amelyhez orientációként használható az alábbi tanterv több eleme.
 1. Az Anyanyelv, Számolás-mérés, Társadalmi ismeretek és gyakorlatok, Életvitel és gondozási ismeretek, Testnevelés, Információs eszközök használata elnevezésű tantárgyak tananyagának átvétele és integrálása az intézmény tantervében szereplő tantárgyakba.
 2. A jelen tantervben a célok és az elvárt teljesítmények az értelmileg akadályozott tanulók képességeihez igazodnak, vagyis reális célok és elvárások, ezért átvehetők.
 3. Az integrált képzésben résztvevő tanuló értékelésénél a tantárgyban elért eredmény megállapításakor egyaránt figyelembe kell venni a tantárgy elsajátításának mértékét és a tanuló önmagához képest elért eredményességét. A fejlődés mérésére átvehető a P.A.C. II. mérőeszköz.
- Személyi feltételként szükséges a megfelelő diplomával (szakkal) rendelkező fejlesztő pedagógus alkalmazása, aki egyéni foglalkozás (fejlesztés illetve korrekció) keretében, a szükséges módszerek ismeretével, a rendelkezésre álló többlet idővel biztosítani tudja a képzés sikerét.

ANYANYELV**Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9-10.****Szakképzés 1-2.****Másodképzés 1-2.**

A kiemelt fejlesztési feladatok közül elsősorban az Információs és Kommunikációs kultúrát valósítja meg. A kulcskompetenciák, képességek közül a kommunikációt és problémamegoldást erősíti.

Cél

Kompenzálni az értelmi akadályozottságból adódó nyelvi fejlődési zavart, fejleszteni a meglévő nyelvi képességeket, készségeket.

Megközelíteni a köznyelvi beszédet, az olvasás-írást eszközként használni, a hétköznapi kommunikációban a kommunikációs helyzet körülményeinek megfelelő beszédstílust elérni.

Feladat

A tanuló képességeihez mérten elsajátított olvasás-írás, a megtanult ismeretek praktikus feladatok megoldásával történő gyakoroltatása.

Elvárt teljesítmények

Közelítse meg a mindennapi társas érintkezésben a kommunikációs normákat.

Tudjon a különböző beszédhelyzetekhez alkalmazkodni. Legyen képes egyszerű, rövid szövegek összefoglalására.

Tudjon hangos és néma olvasással viszonylagos folyamatossággal olvasni, az olvasottak megértését bizonyítani.

Írása tiszta és olvasható legyen.

Másolás, tollbamondás, önálló írás során képességeinek megfelelő írásmódot használjon.

Egyszerű nyomtatványokat segítséggel tudjon kitölteni.

Legyen képességeinek megfelelő szóbeli és írásbeli kifejezőkészsége.

Ismerje meg a tömegkommunikáció néhány jellegzetes módszerét.

Tudjon képességeinek megfelelően értelmezni és véleményt alkotni az információk területén.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatással, évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraszámok

Évfolyam	Ek. 9.	Ek. 10.
Heti óraszám	4	4
Éves óraszám	148	148

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	Ek. 9.	Ek. 10.
1. Beszédfejlesztés	25	30
2. Térorientációs gyakorlatok	20	28
3. Írás	40	30
4. Olvasás	30	30
5. Értő olvasás	33	30

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9.**Cél**

Eszközsinten alkalmazni az olvasás-írást a különféle élethelyzetekben.

Fejleszteni a kommunikációs képességet.

Megismerni a tömegkommunikáció néhány jellegzetes formáit.

Felhasználni a kulturtechnikában szerzett ismereteket az információszerzés terén és a megszerzett ismereteket egyre inkább önállóan hasznosítani.

Feladatok

Az egyéni képességek és egyéni szintek figyelembevételével, a megtanult ismeretek praktikus feladatok megoldásával történő gyakorlása.

Az olvasás- és íráskészség folyamatos fejlesztése.

A megszerzett ismeretek segítsék a környezetben való eligazodást, az önálló döntések és a segítségkérés szükségességének felmérését, lehetőségeinek alkalmazását.

Az olvasás és írás, mint információszerzés és átadás, természetes módon jelenjen meg a tanuló mindennapi tevékenységei során.

Elvárt teljesítmény

Fejlődjön fogalmi gondolkodása, analízis-szintézis, akarat, belátási- és döntésképesége. Legyen képes beszédének formai és alaki összehangolására.

Rövid szövegről tudjon beszámolni szóban és írásban.

A kommunikációs helyzetekben tartsa be a normákat, illemszabályokat.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatással. Évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Tankönyv, taneszköz

Tankönyvek, mesekönyvek, Kincskereső kisködmön, feladatlapok, újságok, fényképek, térkép, piktogramok, rádió, TV, audiovizuális eszközök, diavetítő, videó.

Évfolyam: Ek. 9.

1. Témakör: Beszédfejlesztés		Óraszám: 25	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Beszédtechnika javítása.	Beszélgetés aktuális témákról.	A felmerülő kérdések függvényében.	Tudjon folyamatosan, megfelelő szókinccsel beszélni.
Hangsúlyozott, értelmes felolvasás.	Újságcikk alkohorról, drogról.	Droggal kapcsolatos kifejezések.	Értse meg a szenvedélybetegségek veszélyeit.
Társalgás barátokkal, idegenekkel.	Vendégség más csoportoknál, iskolai rendezvények.	tolakodás, félénkség, udvariasság	Legyen képes saját és mások viselkedését helyesen megítélni.
Telefonálás.	Tárcsázás, üdvözlés, beszélgetés ismerőssel.	nyilvános telefon, telefonkártya, telefonszám	Röviden, lényegre törően, jól artikuláltan telefonáljon.
Tapasztalatszerzés az utcán.	Kirakatnézés.	szükséges holmik, <i>luxus</i> -cikk	Feltűnés nélkül viselkedjen nyilvános helyen.

Évfolyam: Ek. 9.

2. Témakör: Térorientációs gyakorlatok		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Budapest térképe.	Budapest térképének tanulmányozása, ismerős helyek keresése.	nevezetes helyek (Vár, Parlament stb.)	Ismerje fel a nevezetes épületeket és ismerje azok funkcióját.
Az iskola környékéről térkép készítése.	Helyek bejárása, útvonal megrajzolása.	útkereszteződés, főút, mellékutca, járdasziget, egyirányú utca	Igazodjon el a környező utcák térképén
Lakás alaprajza, helyiségek.	Berendezés megfigyelése különböző látószögekből.	vizes helyiségek, lakószobák, mellékhelyiségek	Írja és rajzolja le saját lakását segítséggel.
Használati tárgyak helye a lakásban.	Tárgyak csoportosítása, funkciójuk.	szerszámok, eszközök, háztartási gépek, dísz tárgyak	Tárgyak ésszerű elrendezése a lakásban.

Évfolyam: Ek. 9.

3. Témakör: <i>Írás</i>		Óraszám: 40	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Személyi adatok.	Űrlap kitöltése személyi adatokkal.	igazolvány, <i>személyi szám</i> , állampolgárság, <i>aláírás felelőssége</i>	Tudjon az űrlap kérdéseire megfelelő válaszokat beírni.
Levél írása.	Levél közös megfogalmazása hiányzó osztálytársnak.	lakcím, kerület, irányítószám, bélyeg	Tudjon borítékot megcímezni önállóan vagy segítséggel.
Kérdőív kitöltése.	Személyére vonatkozó kérdések elolvasása, helyes válasz 1-1 szóban.	életkor, kedvenc étel, legjobb barát,	Törekedjen a feladat önálló megoldására.
Napirend leírása.	Megadott időpontokhoz tevékenységek írása.	legkedvesebb időtöltés munka, pihenés, szórakozás, elfoglaltság	Tudja az időpontokhoz a megfelelő tevékenységet hozzárendelni.
Írás gyakorlása.	Másolás, írás diktálás után.	betűforma, sorköz, szóköz, kihagyás, javítás	Esztétikai szempontokat vegye figyelembe.

Évfolyam: Ek. 9.

4. Témakör: <i>Olvásás</i>		Óraszám: 30	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Újságotlás.	Programfüzet átnézése.	mozi, színház, koncert, múzeumok, szabadtéri programok, stb.	Tudjon reálisan programot tervezni és egyeztetni.
János vitéz.	A tartalom meghallgatása, szemelvények (1-1 versszak) önálló olvasása.	<i>régi és népies kifejezések</i>	A szereplőket önállóan jellemezze, a történetet kérdések segítségével tudja elmondani.
Tesztlap kitöltése.	Általános tájékozódásra irányuló kérdésekre a helyes válasz jelölése.	különböző témakörök	A feladat és a kérdések megértése, a helyes válasz jelölése (x).
Tv-nézés (Magyar Népmesék).	Mese megnézése, megbeszélése.	mesebeli lények	Történet megértése, erkölcsi ítéletalkotás.

Évfolyam: Ek. 9.

5. Témakör: Értő olvasás		Óraszám: 33	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Játék a betűkkel.	Keresztrejtvény közös megfejtése.	meghatározások, szó kiegészítése, folytatása, rokon értelmű szavak	Értse meg a feladatot és a kérdéseket, a betűszám és értelem alapján írja be a szavakat.
Játékos feladatok írásban.	Levélben kapott feladat néma elolvasása, elvégzése.	címzett, feladó, néző	A többiek feladata: következtessen a levél tartalmára.
TV-műsor átnézése, állandó műsorok időpontja.	Tv-újság olvasgatása, adott műsorok keresése időpont és cím alapján.	tv-csatornák, játék- és ismeretterjesztő filmek, vetélkedők	Tudjon eligazodni a tv-újságban és a műsorok között.
Történelmi regék, mondák.	Olvasmányok közös olvasása, megvitatása.	régi korok, történelmünk nagyjai	Legyenek elemi ismeretei a történelmi korokról.

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 10.**Cél**

Eszközsinten alkalmazni az olvasás-írást a különféle élethelyzetek megoldásában.

Fejleszteni a kommunikációs képességet.

Megismerni a tömegkommunikáció néhány jellegzetes formáit.

Felhasználni a kultúrtechnikákban szerzett ismereteit az információszerzés terén, és a megszerzett ismereteket egyre önállóbban hasznosítani.

Feladatok

Az egyéni képességek és egyéni szintek figyelembevételével, a megtanult ismeretek praktikus feladatok megoldásával történő gyakorlása.

Az olvasás- és íráskészség folyamatos fejlesztése.

A megszerzett ismeretek segítségével a környezetben való eligazodás, az önálló döntések és a segítség kérés lehetőségeinek alkalmazása.

Az olvasás és írás, mint információszerzés és -átadás, természetes módon jelenjen meg a tanuló mindennapi tevékenységei során.

Elvárt teljesítmény

Fejlődjön fogalmi gondolkodása, analízáló-szintetizáló, akarati, belátási, döntési képessége.

Legyen képes beszédének formai és alaki összehangolására.

Tudjon rövid szövegről beszámolni szóban és írásban.

A kommunikációs helyzetekben tartsa be a normákat, illemszabályokat.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatással, évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Tankönyv, taneszköz

Tankönyvek, mesekönyvek, Kincskereső kisködmön, feladatlapok, újságok, fényképek, térkép, piktogramok, rádió, TV, audiovizuális eszközök, diavetítő, videó.

Évfolyam: Ek. 10.

1. Témakör: Beszédfejlesztés		Óraszám: 30	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Spontán beszélgetés.	Újságot olvasás, hírek, közlemények, minket érintő események.	mezőgazdaság, bér, nyugdíj, <i>árváltozás</i>	Érdeklődjön a világban történő események iránt.
Múzeumlátogatás.	Történelmi kiállítás.	<i>életmód, technika, divat</i> régen és most	Legyen képes fogalomalkotásra a történelmi korokról.
Barkochba-játék.	Barkochba-játék, megfelelő kérdések, válaszok és következtetések.	tárgy, személy, fogalom méret, szín stb.	Tudjon helyesen gondolkodni, következtetni, és kérdést feltenni.
Vendégség.	Másik csoport meghívása, vendégül látása.	vendég, házigazda, illemszabályok	Viselkedjen az illemszabályoknak megfelelően.

Évfolyam: Ek. 10.

2. Témakör: Térorientációs gyakorlatok		Óraszám: 28	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Utcai közlekedés.	Tömegközlekedési eszközök útvonalainak megfigyelése térképen és valóságban.	jegyek különböző járművekre, átszállás, útvonal, végállomás, közlekedési baleset	Ismerje a kulturált közlekedés szabályait, és ismerje fel a balesetveszélyes helyzeteket.
Téri helyzetek olvasása, alkalmazása.	Kép kiegészítése a téri helyzetekre vonatkozó instrukciók alapján.	irány- és helyhatározók megkülönböztetése	Törekedjen önálló, pontos munkára és reális értékelésre.
Játék a szavakkal.	Kalapból kihúzott szókétyákból tréfás mondatok kirakása (ki? kivel? hol? mikor? mit csinál?).	személy, társ, helyszín, időpont, tevékenység	Tudjon nyelvtanilag helyes mondatokat kirakni az adott szókétyákból.
Olvasás különböző irányokból.	A Fülesből ismert „szókereső” rejtvény, illetve személyre szabott változatai.	fel-le, oda-vissza, átlósan	Ismerje fel a szavakat a betűhalmazban.

Évfolyam: Ek. 10.

3. Témakör: Írás		Óraszám: 30	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Írás tempójának fokozása. Önálló fogalmazvány írása. Képeslap önálló megírása, megcímzése. Hallott szövegből szavak gyűjtése, írása.	Szavak írása másolással, tollbamondással időre. Egy nap eseményeinek önálló leírása néhány mondatban. Rövid üdvözllet küldése osztálytársnak. Ételrecept felolvasása, hozzávalók kigyűjtése a szöveg alapján.	perc, másodperc, idő, gyorsaság napló, beszámoló megszólítás, tartalom, aláírás, címzés, bélyeg főzés, sütés, párolás,	Törekedjen a pontos és tempós munkára. Fogalmazzon meg néhány mondatot valós eseményekkel. Tudja a feladatot önállóan megoldani a lap vásárlásától a feladásig. Tudjon csoportosítani, és azokat leírni.

Évfolyam: Ek. 10.

4. Témakör: Olvasás		Óraszám: 30	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Egymás kézírásának olvasása. Újságot olvasás. Kincskereső kisködmön. Tv-nézés.	Különböző mondatok másolása, egymás írásának elolvasása, értékelése. Hírek az ország különböző tájairól. Történetek olvasása, meghallgatása kazettáról. Teletextről műsor kiválasztása, megkeresése.	külalak, betűformák, lényeges és lényegtelen hibák megye, város, község, falu, tanya, országhatár ismeretlen szavak magyarázata, irigy, jószívű, segítőkész a teletext címszavai	Legyen képes a saját véleményét udvariasan megfogalmazni. Ismerje a térképolvasást, a nagyvárosokat tudja betájolni. Legyen képes a cselekedetek erkölcsi megítélésére. Igazodjon el a teletext információi között.

Évfolyam: Ek. 10.

5. Témakör: Értő olvasás		Óraszám: 30	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mondat értelmezése.	Egybeírt mondat szavakra bontása.	mondat, szóköz, írásjelek	Tudja a mondatot kijavítani, és helyesen leírni.
Klasszikus költőink verseinek hallgatása, olvasása.	Versek hallgatása. A füstbe ment terv című vers közös elolvasása.	vers, rím, ritmus, ismeretlen kifejezések magyarázata	Érzelmileg hangolódjon rá a versekre.
Hiányos mondatok kiegészítése.	Hosszabb, bővített mondatba megfelelő állítmány kiválasztása, beírása.	rokon értelmű szavak, múlt, jelen és jövő idő,	A megfelelő szavakat önállóan találja meg, és írja be.
Himnusz.	Végighallgatása, az 1. szakasz pontos megtanulása, éneklése.	A Himnusz szavainak értelmezése, megbeszélése.	Értse meg a Himnusz jelentőségét, tudja pontosan elmondani és énekelni.

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraszámok

Évfolyamok	Szk. 1.	Szk. 2.	Mk. 1.	Mk. 2.
Heti óraszám	1	1	1	1
Éves óraszám	37	37	37	37

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	Szk. 1.	Szk. 2.	Mk. 1.	Mk. 2.
1. Beszédfejlesztés	10	10	12	12
2. Írás-olvasás gyakorlása	15	15	15	15
3. Nem verbális információk értelmezése	7	7	5	5
4. Médiaismeret	5	5	5	5

Évfolyam: Szakképzés 1.**Cél**

Betartani a felnőttekre vonatkozó viselkedési normákat, a feladatokat pontosan, felelősségteljesen elvégezni. Fejlesztani a beszéd- és szövegértést a külvilággal való kapcsolatok javítása érdekében.

Magasabb szintre emelni az önkifejezés képességét.

Elmélyíteni a környezetben való tájékozódást gyakorlati feladatok megoldásával, szükség esetén segítséget kérni a megfelelő személytől.

Feladatok

Figyelemfelkeltés a környezetből származó feldolgozható információk felismerésére.

A társas nyelvi magatartás megtanítása.

A megszerzett ismeretek gyakorlása az egyéni képességek és készségek figyelembevételével.

A szándék és akarati megnyilvánulásoknak megfelelő kommunikálásra való képesség kialakítása.

Elvárt teljesítmény

Tudjon a különféle élethelyzeteknek megfelelően kommunikálni.

Fejlessze tovább a nyelvi ismereteit.

Sajátítsa el a társalgási stílust (udvariasság, tolerancia és határai).

Ismerje a napi aktuális eseményeket, arról tudjon beszámolni és véleményt alkotni a média alapján (következtetés, ítéletalkotás).

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatással. Évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Tankönyv, taneszköz

Tankönyvek, ismeretterjesztő művek, újságok, térkép, feladatlapok, videófilmek, diafilmek, audiovizuális eszközök, TV, videó, rádió.

Évfolyam: Szk. 1.

1. Témakör: Beszédfejlesztés		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Beszédgyakorlatok (hangsúly, mondat és szövegfonetika).	Beszélgetés, felolvasás, művek előadása.	<i>hangsúly, monoton beszéd, artikuláció, szerző, vers, próza</i>	Nyelvi fejlettségének megfelelően tudjon verset, prózát mondani.
Kommunikáció: mindennapi társas érintkezés, kulturált vita, konfliktushelyzetek megoldása.	Játékok, szituációs gyakorlatok, beszélgetés, dramatizálás.	az adott szituációhoz kapcsolódó fogalmak	A helyzeteknek megfelelően tudja alkalmazni az illemszabályokat. Legyen képes más véleményét elfogadni.
Mondatalkotás képek segítségével, megadott szavakkal.	Szókincsbővítés, csoportosítás, beszélgetés.	szó, mondatfajták, mondat	Tudjon összefüggően mondatot alkotni.

Évfolyam: Szk. 1.

2. Témakör: Írás-olvasás gyakorlása		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Olvasástechnika és az olvasásértés fejlesztése. Nyomtatvány kitöltése. Írásgyakorlás. Történelmi regék, mondák. Szókereső. Mondatban elrejtett szavak felismerése, szótagolás segítségével.	Újságot olvasás, programfüzet átnézése. Olvasás, írás, közös értelmezés. Másolás. Írás diktálás után. Olvasmányok közös olvasása, megtárgyalása. Olvasás, megfigyelés, gondolkodás, írás	mozi, színház, koncert, múzeumok lakcím, név, aláírás betűforma, sorköz, szőköz, kihagyás, javítás <i>régi korok, történelmünk nagyjai</i> az adott mondat szavai	Tudjon reálisan programokat tervezni. Tudjon segítséggel nyomtatványt kitölteni. Vegye figyelembe az esztétikai szempontokat. Legyenek elemi ismeretei a történelmi korokból. Legyen képes az önálló gondolkodásra és következtetésre.

Évfolyam: Szk. 1.

3. Témakör: Nem verbális információk értelmezése		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Piktogramok. Logók.	Felismerés, azonosítás, megfigyelés, gyűjtés.	piktogram, logó	Ismerje fel a köznapi jeleket és értelmezze azokat.
A közlekedés jelei.	Séta, megfigyelés, beszélgetés, gyűjtés.	<i>KRESZ táblák</i> , veszély	Ismerje a KRESZ táblákat és a baleseteveszély elkerülésének lehetőségeit.
Tájékoztatót adó jelek a Postán.	Levél, telefonszámla feladása.	számlák, pénz, befizető ablakok, postai jelek	Legyen képes a feladat önálló, vagy segítséggel való megoldására.

Évfolyam: Szk. 1.

4. Témakör: Médiaismeret		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
TV, rádió műsor átnézése, állandó műsorok időpontja.	TV újság olvasása, adott műsorok keresése időpont és cím alapján.	TV csatornák, játék- és ismeretterjesztő filmek, vetélkedők, rádió	Tudjon eligazodni a TV újságban és válogatni a műsorok között.

Évfolyam: Szakképzés 2.**Cél**

Betartani a felnőttekre vonatkozó viselkedési normákat, a feladatokat pontosan, felelősségteljesen elvégezni. Fejlesztani a beszéd- és szövegértést a külvilággal való kapcsolatok javítása érdekében. Magasabb szintre emelni az önkifejezés képességét. Elmélyíteni a környezetben való tájékozódást gyakorlati feladatok megoldásával, szükség esetén segítséget kérni a megfelelő személytől.

Feladatok

Figyelemfelkeltés a környezetből származó feldolgozható információk felismerésére.
A társas nyelvi magatartás megtanítása.
A megszerzett ismeretek gyakorlása az egyéni képességek és készségek figyelembevételével.
A szándék és akarati megnyilvánulásoknak megfelelő kommunikálásra való képesség kialakítása.

Elvárt teljesítmény

Tudjon a különféle élethelyzeteknek megfelelően kommunikálni.
Fejlessze tovább a nyelvi ismereteit.
Sajátítsa el a társalgási stílust (udvariasság, tolerancia és határai).
Ismerje a napi aktuális eseményeket, arról tudjon beszámolni, véleményt alkotni a média alapján (következtetés, ítéletalkotás).

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatással. Évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Tankönyv, taneszköz

Tankönyvek, ismeretterjesztő művek, újságok, térkép, feladatlapok, videófilmek, diafilmek, audiovizuális eszközök, TV, videó, rádió.

Évfolyam: Szk. 2.

1. Témakör: <i>Beszédfejlesztés</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Barkochba-játék.	Játék, megfelelő kérdések, válaszok és következtetések.	tárgy, személy, fogalom, méret, szín	Tudjon gondolkodni, következtetni, és megfelelő kérdést feltenni.
Gondolataink, érzelmeink kifejezése dramatikus gyakorlatokban. Könyvtárhasználat.	Szókinszbővítés, helyzetgyakorlatok. Kölcsönzés.	gondolat, érzelmek könyvtár, olvasójegy, kölcsönzés	Fejlődő empátiás képesség. Ismerje a kulturált viselkedés szabályait.
Spontán beszélgetés.	Újságotolvasás, hírek, közlemények.	<i>természeti katasztrófák</i>	Érdeklődjön a világban történő események iránt.

Évfolyam: Szk. 2.

2. Témakör: Olvasás-írás gyakorlása		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Olvasástechnika fejlesztése, az írásjeleknek megfelelő hangsúlyozás. Versek hangulatának megfigyeltetése (Szabó Lőrinc, Arany János). Órarend leírása.	Hangos és néma olvasás. Verstanulás és mondás. Az adott időponthoz tevékenység írása.	hangszín, hangsúly, szünettartás hangszín, testbeszéd tanulás, pihenés, szakkör, elfoglaltság	A tartalomnak megfelelő hangsúllyal tudjon olvasni. Tudjon verset mondni. A vers hangulatát tudja átérezni. Tudja az időpontokhoz a megfelelő tevékenységet hozzárendelni.
Közösköltség csekkjének kitöltése. Törd a fejed! Adott meghatározásból fogalom, élőlény vagy tárgy megnevezése.	Beszélgetés, írás, megfigyelés, feladás. Olvasás, gondolkodás, írás, magyarázat.	lakcím, név, irányítószám, bank Az adott találós kérdések szavai.	Írása legyen olvasható és pontos. Próbálkozzon a helyes megoldás megtalálásával.

Évfolyam: Szk. 2.

3. Témakör: Nem verbális információk értelmezése		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Budapest közlekedési térképe. A metróvonalak megkeresése.	Térkép nézegetés, olvasás, keresés, megnevezés.	metró, közlekedés, csomópont	Ismerje és nevezze meg a metró vonalakat, és ismerje tömegközlekedési funkciójukat.
A tankonyhai munkafolyamatok jelzései szimbolizált ábrákon.	Az ábrák értelmezése, magyarázata.	sütés, főzés, vágás, darabolás, gyúrás, keverés stb.	Az ábrák alapján tudja a helyes sorrendet felállítani.
A környezetünkben fellelhető szimbolikus ábrázolások (zászlók, Európai Unió).	Megfigyelés, gyűjtés, magyarázat.	béke, Európai Unió, zászlók	Ismerjen fel és magyarázzon meg néhány szimbólumot.

Évfolyam: Szk. 2.

4. Témakör: Médiaismeret		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Filmnézés.	Mozilátogatás, élmények megbeszélése.	mozi, film, rendező, színészek	Tudja a film történetét elmesélni és véleményezni.
Rádióműsor kiválasztása (vers, mese).	Meghallgatása, tartalmának megbeszélése	vers, mese, szavalás, prózamondás	A tartalomnak megfelelően tudjon érzelmileg ráhangolódni a kiválasztott műsorra.
Információt adó jellegzetes műsorok: időjárás jelentés, közlekedési hírek.	A műsor meghallgatása, beszámolás, véleményezés	időjárás, csúszós út, vihar, szél, közlekedési dugó, baleset, terelő út	Tudja a megfelelő csatornát kiválasztani és véleményt alkotni a hallottakról.

Évfolyam: Másodképzés 1.**Cél**

Szinten tartani a megszerzett olvasási-írási készségeket és elősegíteni a gyakorlatban történő alkalmazását. Felhasználni a kultúrtechnikákban szerzett ismereteket az információszerzés terén, és a megszerzett ismereteket egyre önállóbban hasznosítani.

Az olvasást, mint szabadidős tevékenységet beépíteni a mindennapi elfoglaltságok közé legalább a képes magazinok, program füzetek átnézése szintjén.

Magasabb szintre emelni az önkifejezés képességét.

Feladatok

A környezetből származó feldolgozható információk felismerése.

Az olvasás, játékos feladatmegoldások (rejtvényfejtés), TV-műsorok értő megnézése, megbeszélése, szabadidő eltöltés hasznos és kellemes módjainak kialakítása.

A megszerzett ismeretek gyakorlása az egyéni képességek és készségek figyelembevételével.

A szándék és akaratú megnyilvánulásoknak megfelelő kommunikációjára való képesség kialakítása.

Elvárt teljesítmény

Tudjon kulturáltan viselkedni és beszélni. Legyen feladattudata, alakuljon ki a feladattartás megfelelő szintje.

Tudja az olvasást, mint információ-szerzési technikát tudatosan alkalmazni.

Legyen hozzáállása pozitív, legyen együttműködő a munka és a kulturált szabadidőtevékenységek terén.

Az elért olvasási szinttől függetlenül az olvasmányokat, aktuális híradásokat és irodalmi szemelvényeket értse meg, legyen és alakuljon ki helyes erkölcsi, érzelmi beállítottsága.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatóással. Évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Tankönyv, taneszköz

Tankönyvek, ismeretterjesztő művek, újságok, térkép, feladatlapok, videófilmek, diafilmek, audiovizuális eszközök, TV, videó, rádió.

Évfolyam: Mk. 1.

1. Témakör: Beszédfejlesztés		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Párkapcsolatok: milyen az igazi barát.	Beszélgetés, filmek nézése.	barátság, barát	Vegyen részt a társalgásban.
Szerelem: mikor van itt a testi szerelem ideje.	Beszélgetés, újságok, könyvek nézegetése.	szerelem, társ, partner	Tudjon véleményt alkotni. Ismerje fel vágyait, érzelmeit.
Munkahelyi viselkedési szokások és problémák: elaludt, elkésik, beteg, szabadság.	Beszélgetés, videóról filmrészlet megbeszélése.	elalvás, késés, betegség, szabadság	Önkontrollját fejlessze. Értse meg a helyes, helytelen szituációkat.
Társasági viselkedés: bemutatkozás, bemutatás, köszönési módok, tegezés, magázás, kézfogás.	Beszélgetés, szerepjáték.	tegezés, magázás, megszólítás	Tudja alkalmazni a különféle köszönési módokat.

Évfolyam: Mk. 1.

2. Témakör: Olvasás-írás gyakorlása		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ismeretterjesztő könyvek olvasása (állatokról, földrészekről).	Olvasás, felismerés, térképen megkeresés.	a földrészek állatai	Ismerje fel és nevezze meg a földrészek állatait.
Néma olvasás ütemének fejlesztése a szövegértés mélyítésével.	Ellenőrzés hangos olvasással.	hangos olvasás, néma olvasás	Tudjon néhány mondatnyi szöveget néma olvasással elolvasni, kérdésekre válaszolni.
Keresztrejtvény formájában szófejtő (hat betűből álló szó megfejtése).	Olvasás, gondolkozás, írás, egyeztetés, magyarázat.	a keresztrejtvényben előforduló szavak	Tudja a feladatot önállóan megoldani.
Írás gyakorlása.	Másolás, tollbamondás.	betűforma, sorköz, szóköz, kihagyás, javítás	Törekedjen az olvasható írásra.

Évfolyam: Mk. 1.

3. Témakör: Nem verbális információk		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Veszély jelzése (tűz, áram, mérgező stb.).	Beszélgetés, felismerés, gyűjtés, magyarázat.	<i>robbanásveszély, magasfeszültség, mérgező anyagok</i>	Legyenek elemi ismeretei a veszélyes anyagokról, ismerje fel jelzésüket.
Térképhasználás. Budapest nevezetességei.	Térképismeret, egyeztetés.	Budapest főbb nevezetességei	Tudja a térképet megfelelően használni.

Évfolyam: Mk. 1.

4. Témakör: Médiaismeret		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
TV műsorok kiválasztása: mit érdemes megnézni és miért, mennyi időt töltsünk a TV előtt.	Beszélgetés, vélemények, olvasás, film kiválasztása.	az adott műsorok szavai, kifejezései	Tudjon véleményt alkotni: miért jó illetve rossz egy műsor.
Mozilátogatás.	Beszélgetés, javaslatok, választás.	mesefilm, kosztümös film, <i>horror film</i> stb.	Tudjon választani és azt elmagyarázni, hogy miért.

Évfolyam: Másodképzés 2.**Cél**

Szinten tartani a megszerzett olvasási-írási készségeket és elősegíteni a gyakorlatban történő alkalmazását. Felhasználni a kultúrtechnikákban szerzett ismereteket az információszerzés terén, és a megszerzett ismereteket egyre önállóbban hasznosítani.

Az olvasást, mint szabadidő-tevékenységet beépíteni a mindennapi elfoglaltságok közé legalább a képes magazinok, program füzetek átnézése szintjén.

Magasabb szintre emelni az önkifejezés képességét.

Feladatok

A környezetből származó feldolgozható információk felismerése.

Az olvasás, játékos feladatmegoldások (rejtvényfejtés), TV-műsorok értő megnézése, megbeszélése, szabadidő eltöltés hasznos és kellemes módjainak kialakítása.

A megszerzett ismeretek gyakorlása az egyéni képességek és készségek figyelembevételével.

A szándék és akaratú megnyilvánulások megfelelő kommunikálásra való képesség kialakítása.

Elvárt teljesítmény

Tudjon kulturáltan viselkedni és beszéni. Legyen feladattudata, alakuljon ki a feladattartás megfelelő szintje. Tudja az olvasást, mint információ-szerzési technikát tudatosan alkalmazni.

Legyen a hozzáállása pozitív, legyen együttműködő a munka és a kulturált szabadidőtevékenységek terén.

Az elért olvasási szinttől függetlenül az olvasmányokat, aktuális híradásokat és irodalmi szemelvényeket értse meg hallás után. Alakuljon ki helyes erkölcsi, érzelmi beállítottsága.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatással. Évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Tankönyv, taneszköz

Tankönyvek, ismeretterjesztő művek, újságok, térkép, feladatlapok, videófilmek, diafilmek, audiovizuális eszközök, TV, videó, rádió.

Évfolyam: Mk. 2.

1. Témakör: Beszédfejlesztés		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Házasság, gyermek. Fogamzástáplálás. A család. Empátiás képesség fejlesztése: arc-mimika észrevételével grimaszok, lelkiállapot kitalálása.	Beszélgetés, véleményalkotás, könyvek nézegetése. Beszélgetés, fényképek nézegetése. Képek, filmek nézése, megbeszélése, eljátszása.	házasság, gyermeknevelés, fogamzástáplálás család, rokonság, összetartozás arckifejezés, grimasz	Értse meg a felelősségvállalás fontosságát. Ismerje fel a család szerepének fontosságát. Vegye észre a különböző érzelmi megnyilvánulásokat.

Évfolyam: Mk. 2.

2. Témakör: Olvasás-írás gyakorlása		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kertészeti könyv nézegetése. Szerepek szerinti olvasás. Új betű - új szó (pl. vaj – zaj). Megfelelő nehézségű nyelvi fejtörők.	Fák, növények keresése, olvasás, csoportosítás, írás. Felolvasás, szerepek kiosztása, változtatása, előadása. Olvasás, gondolkodás, szómagyarázat, írás. Olvasás, írás, betűk sorrendbe állítása, szó értelmezése, rajzolás.	fa, növény, bokor, virág főszereplő, mellékszereplő, mesélő új szavak jelentése új szó jelentése	Tudjon csoportosítani az adott szempontok alapján. Ismerje a gyűjtőfogalmakat. Tudjanak egymásra figyelni. Tudja a feladatot önállóan, vagy kis segítséggel megoldani. Tudjon önállóan dolgozni.

Évfolyam: Mk. 2.

3. Témakör: <i>Nem verbális kommunikáció</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tájékoztatót adó jelek a környezetünkben (múzeum stb.).	Gyűjtés, magyarázat	múzeum, étterem, szálloda stb.	Ismerjen fel pár tájékoztató jelet.
Térképhasználat (Magyarország folyói, tavai).	Keresés, egyeztetés	folyó, tó, Duna, Tisza, Balaton, Fertő-tó, Velencei-tó	A fő folyókat nevezze meg és mutassa meg a térképen.

Évfolyam: Mk. 2.

4. Témakör: <i>Médiaismeret</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Színházlátogatás.	Programfüzetből választás, javaslatok.	<i>az adott darab története és szereplői</i>	Az alkalomnak megfelelően viselkedjen és öltözködjön.
Mit vegyünk komolyan, mi az ami játék a TV-ben, rádióban.	Újságból műsorok kikeresése megadott szempontok alapján.	játék, valóság-show, sorozat, szappanoperák	Tudjon különbséget tenni a játék és a valóság között.

SZÁMOLÁS-MÉRÉS**Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9-10.****Szakképzés 1-2.****Másodképzés 1-2.**

A Számolás-mérés a kiemelt fejlesztési feladatok közül a – Tanulás – Felkészülés a felnőtt lét szerepeire – elnevezésű területet, a kulcskompetenciák közül a problémamegoldó, kritikai képességeket fejleszti elsősorban.

Cél

Segíteni a fogalmi gondolkodás fejlődését, a műveletek gyakorlása révén, és azoknak az ismereteknek és képességeknek megszerzését, melyekre a gyakorlati életben szükség van. Felkészíteni a számolási, mérési ismeretek oktatásával a készségfejlesztő speciális szakiskolai képzésre.

Feladat

A szakma tanításánál szükséges számolási - mérési területek súlypontos fejlesztése.

Elvárt teljesítmény

Képességeinek megfelelő mértékben alakuljon ki időbeli tájékozódása.

Képességének megfelelő mértékben tudja használni mérési ismereteit, különös tekintettel a hosszúság és tömeg mérésére.

Képességeinek megfelelő mértékben végezzen elemi műveleteket fejben és számológépen.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szóbeli tájékoztatással, évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraszámok

Évfolyam	Ek. 9.	Ek. 10.	Szk. 1.	Szk. 2.	Mk. 1.	Mk. 2.
Heti óraszám	3	3	1	1	1	1
Éves óraszám	111	111	37	37	37	37

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	Ek. 9.	Ek. 10.	Szk. 1.	Szk. 2.	Mk. 1.	Mk. 2.
1. Térbeli tájékozódás	16	16	10	10	10	10
2. Időbeli tájékozódás	15	15	10	10	10	10
3. Műveletek	40	40	8	8	8	8
4. Mértékegységek, méretek, pénz	40	40	9	9	9	9

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9.**Cél**

Alkalmassá tenni a tanulókat a készségfejlesztő speciális szakiskolában történő eredményes tanulásra.

Feladatok

A készségfejlesztő speciális szakiskolában szükséges számolási, mérési tudás minél jobb kialakítása.

A térbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése.

Elemi pénzhasználat elsajátíttatása.

Elvárt teljesítmény

Ismerje az otthon és az iskola közötti útvonalat, intézményen belül önállóan közlekedjen.

Ismerje meg a digitális kijelzésű órát, képességének megfelelő mértékben használjon műsorújságot.

Képességeinek megfelelő mértékben végezzen műveleteket, fejlődjön becslési, önellenőrzési képessége.

Hosszúság és tömegmérést minél gyakorlottabban végezzen.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szóveges tájékoztatással, évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Tankönyv, eszközhasználat

Tankönyvek, feladatlapok, hétköznapi tárgyak, egyéb mérő és szemléltető eszközök.

Évfolyam: Ek. 9.

1. Témakör: Térbeli tájékozódás		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tájékozódás az iskola területén	Az iskola összes helyiségének, dolgozójának, munkájuknak, munkahelyeiknek megismerése, szükség esetén felkeresése, megbízatások önálló teljesítése.	helyiségek, munkakörök	Mozogjon otthonosan és felelősségteljesen az iskola területén.
Tájékozódás az iskola környékén	Az iskola címének elmondása, leírása. Környező utcák bejárása, nevei. Legközelebbi tömegközlekedési eszközök. Az otthon-iskola útvonal ismerete, elmondása, megmutatása a térképen.	kerület, utca, házsám, középületek, lakóépületek <i>közterületek</i>	Ismerje az otthon-iskola útvonalát, igazodjon el a környező utcákban.
Alapvető földrajzi ismeretek	A földgömb, Magyarország és Budapest térképének tanulmányozása, piktogramok értelmezése. Híradások, események	égtájak, földrészek, országok természeti képződmények	Legyen alapvető térképismerete (égtájak, földrészek és néhány ország megmutatása).

1. Témakör: <i>Térbeli tájékozódás</i>		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
	helyszínének megkeresése. Albumok nézegetése a Föld különböző tájairól. Lapozgatás, oldalszámok sorrendje meghatározott oldalak fellapozása.		

Évfolyam: Ek. 9.

2. Témakör: <i>Időbeli tájékozódás</i>		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Az óra	Időegységek, időtartamok becslése, mérése, időpontok fontossága (nyitva tartások, menetrend, TV-műsor stb.). Digitális és hagyományos óra jelzéseinek egyeztetése.	Időpontok meghatározása többféle módon. (fél 8, 7.30., 19.30) másodperc	Határozzon meg pontosan időpontot kétféle óra alapján.
Napirend, heti beosztás	Napi tevékenységek időtartamai. Napirend készítése a tevékenységekre fordított időtartamokkal (összesen 24 óra).	munkaidő, szabadidő szabadidős tevékenységek	Tudja az időt jól kihasználni, és hasznosan eltölteni.
Év, évszakok, hónapok	Egy éves időtartam érzékelése (tavaly ilyenkoról mostanáig). Naptári év, tanév meghatározása évszakok periodikus váltakozása. Születési év és jelen év különbségéből az életkor kiszámítása.	1 évvel ezelőtt, 1 év óta 1 év múlva stb. kifejezések értelmezése.	Tájékozódjon tágabb időhatárokon belül.
Történelmi időszakok	Beszélgetés régi korokról, régi épületek, bútorok, ruhák, szerszámok megfigyelése. Múzeumlátogatások. Történelmi évszámok, értelmezésük.	régi, <i>ócska</i> , <i>antik</i> , műemlék	Érdeklődjön a történelmi események, személyek iránt.

Évfolyam: Ek. 9.

3. Témakör: <i>Műveletek</i>		Óraszám: 40	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Műveletek 100-as körben	A tanult műveletek végzése saját színvonalukon önálló számolás, közös ellenőrzés, önálló javítás helyiérték gyakorlása, számjegyek egymás alá írása, nagyságrendek megállapítása.	egyesekek, tízesek, százások helye, maradék hozzáadása	Becsülje meg, számítsa ki és ellenőrizze a műveletek eredményét.
Számkörbővítés	Nagy számok kiolvasása, nagyságrendjük érzékelése. Árak nézegetése árjegyzékekben a túró rúditól az Audiig. Számok kiolvasása, nagyságrendek összehasonlítása. Alaki- és helyi érték differenciálása Telefonszám lejegyzése, kiolvasása.	számok nevei tízezertől olcsó, drága, akció, leértékelés	Egyéni képességek szerint olvassa ki a számokat és különböztesse meg reálisan nagyságrendjüket.
Számológép használata	Szorzás, osztás fogalma, előfordulása a mindennapi életben. Szorzás a számológéppel, ellenőrzése összeadásokkal, osztással ellentétes műveletek fogalma.	sorrend, ellenőrzés becslés, kitörlés, javítás	Üsse be pontosan az eredményeket, ezeket ellenőrizze becsléssel.
Szöveges példák	Szöveges feladatok megbeszélése, szükséges műveletek megállapítása, elvégzése, ellenőrzése.	kérdés tisztázása, megválaszolása szóban	Tudja a feladatot logikusan átgondolni és a megfelelő művelet kiválasztani.

Évfolyam: Ek. 9.

4. Témakör: <i>Mértékegységek, mérések, a pénz</i>		Óraszám: 40	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mérési gyakorlatok	Különböző típusú mérésekhez megfelelő eszköz, mértékegység meghatározása. Mérőeszközök helyes használata, Mennyiségek növelése, csökkentése, értékek önálló megállapítása. Leírása.	személy- és konyhai mérleg, mérőszalag, vonalzó	Válassza ki a megfelelő mérőeszközt és mérjen pontosan.
A pénz	Papírpénzek, érmék megnevezése, értékük összehasonlítása. Összegek kiszámolása, váltások. Különböző jövedelemforrások számbavétele. Jövedelmek, megélhetési költségek, „rezsi”, villany-, gáz-, telefon-, ebéd-befizetés, BKV-bérlet nagyságrendje, összehasonlítása. Üzletekben, katalógusokban árak megfigyelése. Vásárlások. Hirdetésekből, plakátokon összegek keresése. Különböző szolgáltatások árai.	bank, bankkártya, <i>csekk</i> , készpénz jövedelem, adósság, hitel kölcsön, részletfizetés takarékoság	Érezze a pénz fontosságát (becsülje meg) és vigyázzon rá. Tudja differenciálni a szükséges és a luxuscikkeket.

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 10.**Cél**

Alkalmassá tenni a tanulókat a készségfejlesztő speciális szakiskolában történő eredményes tanulásra.

Feladatok

A készségfejlesztő speciális szakiskolában szükséges számolási, mérési tudás minél jobb kialakítása.

A térbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése.

Elemi pénzhasználat elsajátítása.

Elvárt teljesítmény

Ismerje az otthon és az iskola útvonalát, intézményen belül önállóan közlekedjen.

Ismerje meg a digitális kijelzésű órát, képességének megfelelő mértékben használjon műsorújságot.

Képességeinek megfelelő mértékben végezzen műveleteket, fejlődjön becslési, önellenőrzési képessége.

Hosszúság és tömeg mérést minél gyakorlottabban végezzen.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szóveges tájékoztatással, évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Tankönyv, eszközhasználat

Tankönyvek, feladatlapok, hétköznapi tárgyak, egyéb mérő és szemléltető eszközök.

Évfolyam: Ek. 10.

1. Témakör: Térbeli tájékozódás		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tájékozódás az otthon és az iskola környékén	Lakóhely, iskola megmutatása Budapest térképén. Járművek, útvonalak tanulmányozása BKV térképén, egyes útvonalak bejárása, felidézése a térképén saját lakcím leírása, bejelölése a térképén, egymás „meglátogatása” (útvonal meghatározása).	BKV, tömegközlekedés, átszállás, közlekedési csomópont	Tudjon eligazodni az iskola és otthona környékén.
Magyarország térképe	Égtájak nevei, értelmezésük (Budapesttől északra stb.). Távolságok becslése, lemérése, átszámítása. Autóutak, vasútvonalak „bejárása”. Piktogramok értelmezése.	távolsági és tömegközlekedési eszközök	Tudjon eligazodni Magyarország térképén.
Alapvető földrajzi ismeretek	Látogatás a Planetáriumban, csillagok, bolygók, a Nap, a Föld fogalma, a földgömb	Északi sark, Déli sark, Egyenlítő, földrészek, országok nevei	Értelmezze helyesen a mindennapi életben használt földrajzi kifejezéseket.

1. Témakör: <i>Térbeli tájékozódás</i>		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
	tanulmányozása, tengerek, óceánok, földrészek helyének meghatározása. Albumok, képes újságok lapozgatása, helyszínek megkeresése.		

Évfolyam: Ek. 10.

2. Témakör: <i>Időbeli tájékozódás</i>		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Időegységek	Időegységek a másodperctől az évszázadig Eseményekhez megfelelő időegység megválasztása, időegységek adekvát használata Jelenlegi időpont helyes megállapítása Időtartamok kiszámítása a kezdési és befejezési időpontból Téli és nyári időszámítás	időegységek nevei időtartam	Használja helyesen a tanultakat a spontán beszédben. Számítsa ki a szünidő hosszát (utolsó és első tanítási nap alapján).
Időegységek a naptól az évig	Az év felosztása egy oldalas naptárban nap, hét, hónap, évszak év váltása minden variációban tevékenységek időtartamának meghatározása (mennyi ideig tart az iskolaév, a tavaszi szünet, az ebéd, egy mondat leírása, egy fogmosás, stb.)	tanév, naptári év, <i>évad</i> , <i>szezon</i> , tanítási szünet, szünidő	Értse meg az időbeliség, időtartamok közti nagyságrendbeli különbségeket.
Ismerkedés régmúlt korokkal	Múzeumlátogatások, feliratok, magyarázatok olvasása, értelmezése Ilyen témájú albumok, könyvek lapozgatása, megbeszélése	honfoglalás, király, szabadságharc, háborúk	Érdeklődjön a történelmi események, személyek iránt.

Évfolyam: Ek. 10.

3. Témakör: <i>Műveletek</i>		Óraszám: 40	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Műveletek 100-as körben	A tanult műveletek végzése egyre nagyobb önállósággal egy- és kétjegyű számokkal. Összetett, több műveletet tartalmazó feladatok végzése. Tagok felcserélése összeadásnál Összeadás és kivonás – ellentétes műveletek összefüggéseinek felismerése	plusz és mínusz jelentése a számolásnál és a mindennapi életben	Ismerje fel az ellentétes műveletek összefüggéseit.
Számkör bővítése	Nagy számok kiolvasása, ezres, 10-és 100 ezres számjegyeinek megszámlálása, nagyságrendjük megállapítása, teljes számok kiolvasása. Helyi értékek megállapítása. 0-t tartalmazó számok kiolvasása, 1, 2, 3, és négyjegyű számok kiolvasása, írása diktálás után	tízezer, százezer, millió szám, számjegy sorszám fogalmak különbsége	Ismerje fel a számok nagyságrendjét, alakí és helyi értékek különbségét értse meg.
Számológép használata	Számok, műveleti jelek hibátlan beütése, az eredmény ellenőrzése fordított művelettel	számológép-számítógép különbsége	Alkalmazza megbízhatóan a számológépet.
Szöveges feladatok	Több művelettel végezhető szöveges feladatok megértése, tervezés, műveletek elvégzése, válasz megfogalmazása szóban	tervezés, végrehajtás, válasz	Tervezze és számolja ki helyesen a feladatot.

Évfolyam: Ek. 10.

4. Témakör: <i>Mértékegységek, mérések, a pénz</i>		Óraszám: 40	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mérési gyakorlatok	Mérőeszközök használatának megfigyelése különböző üzletekben Egymás testmagasságának mérése, összehasonlítása Egymás testsúlyának becslése, mérése Adatok feljegyzése Mérések megismétlése fél év után, változás kiszámolása Súly- és térfogat-mérések a tankonyhán	több, kevesebb, pontosan annyi nőtt, hízott, fogyott	Válassza ki és alkalmazza helyesen a mérő eszközt.
A pénz	Papírpénzek, pénzermék felismerése, értékük „Mit vehetnél ennyi pénzből?” becslés, javítás Hasonló áruk keresése több katalógusban „Melyik olcsóbb?” Árak és mennyiségek összefüggése. Akciós áruk, az eredeti és a leszállított ár különbségének kiszámítása Termékek árainak becslése, ellenőrzése „mennyit tévedtél?” Pénz beosztása. Szükséges és szükségtelen áruk Számlák befizetésének, pénz feladásának megfigyelése	papírpénzek felismerése, címletükről és színükről bank, posta, csekk, bankkártya, ellenőrző szelvény	Tudja a pénz gondos kezelését, megőrzését, felelősségteljesen gondolkodjon a pénzzel kapcsolatban.

Évfolyam: Szakképzés 1.***Cél***

Elérni, hogy a készségfejlesztő speciális szakiskola elvégzése után legyen gyakorlati kompetenciája a hétköznapi időbeli, térbeli tájékozódásban, vásárlásban. A jövedelem segítséggel történő beosztásában, egyszerű számtani műveleteket végezzen fejben és számológép segítségével.

Feladat

Térbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése, naptárismeret, naptárhasználat kialakítása.

Képességeinek mértékében a százasokkal, ezresekkel, tízezresekkel történő egyszerű műveletek elvégzésének megtanítása.

Mérések gyakorlása, fejlesztése.

Elvárt teljesítmény

Környezetében önállóan tájékozódjon.

Képes legyen napját megtervezni, időbeosztást készíteni.

Képességeinek mértékében értse a pénzhasználatot.

Tudjon, hosszúságot, tömeget mérni, olvassa le és értse a hőmérőt, lázmérőt.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatással, évente P.A. C. mérőeszközös méréssel.

Tankönyv, eszközhasználat

Tankönyvek, feladatlapok, mérőeszközök, pénz, számológép, egyéb hétköznapi tárgyak.

Évfolyam: Szk. 1.

1. Témakör: Térbeli tájékozódás		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tájékozódás közvetlen környezetben	Beszélgetés a munkahelyről Személyek, helyiségek, berendezési tárgyak, funkciójuk Munkahely címe, megközelítési útvonalának felidézése	munkahely, munkaidő, munkavédelem	Alakuljon ki pozitív hozzáállása munkához, munkahelyhez.
Lakóhelyismeret	Budapest térképének tanulmányozása Nevezetes helyek (Parlament, Gellérthegy, Állatkert, Fővárosi Nagycirkusz) megkeresése	nevezetes épületek nevei, funkciójuk	Ismerje fel Budapest nevezetességeit és nevezze meg.
Alapvető földrajzi ismeretek	Természeti tájak, földrajzi képződmények megfigyelése videón, albumokban (sivatag, őserdő, tenger, stb.). Magyarország tájegységei, megyéinek, nagyobb városainak bemutatása a térképen. Újságcikkek, híradások helyszíneinek megkeresése.	mélység, magasság, sík-, domb- és hegyvidék	Nevezze meg megfelelően a földrajzi képződményeket (hegy, völgy, folyó, tó, tenger stb.)

Évfolyam: Szk. 1.

2. Témakör: <i>Időbeli tájékozódás</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Az óra	Időpontok keresése különböző kiadványokban Kezdés, nyitvatartás, menetrend stb. Időpontok beállítása játék órán, felírása többféleképpen	korán, későn, időben	Értse meg a meghatározott időpontok jelentőségét. Legyen pontos.
Napirend, heti beosztás	Beszélgetés a munkaidő, túlóra, szabadság, betegállomány, munkanélküli segély, nyugdíj időbeli vonatkozásairól	munkaviszonnal kapcsolatos fogalmak	Gondolkodjon felelősségteljesen a munkáról, munkahelyről.
Év, évszakok, hónapok	Az élet különböző szakaszainak időtartama években újszülött kortól nyugdíjas korig	csecsemő- gyerek- ifjú- stb. életkorok fogalma	Becsülje reálisan az életkorokat és alkalmazzon megfelelő kifejezéseket.
Történelmi időszakok	Mondák, regék, olvasása, megbeszélése, magyarázata illusztrációkkal	király, uralkodó, köztársaság., parlament	Ismerjen alapvető fogalmakat a régi és mai társadalmi berendezkedéstől.

Évfolyam: Szk. 1.

3. Témakör: <i>Műveletek</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Műveletek gyakorlása	Tanult műveletek gyakorlása, az önállóság fokozásával, a hibaszázalék csökkentésével Azonos tagok összeadásából kiindulva a szorzás műveletének értelmezése A szorzás jele. Szorzás egyjegyű szorzóval írásban Szorzás alkalmazása a mindennapi életben Szorzás számológéppel Szorzás-osztás összefüggése Szorzótábla kifüggesztése, tanulmányozása	<i>szorzás, x-szeres összeg</i>	Végezzen műveleteket egyre nagyobb önállósággal, pontossággal.
Számok a környezetben	Utcán, médiában stb. előforduló legkülönbözőbb számok értelmezése (árak, statisztikai adatok, sporteredmények stb.)	<i>statisztikai adatok, felmérések eredmény, teljesítmény</i>	Értelmezze megfelelően a számokat, adatokat, legyenek spontán kérdésfelvetései.
Szöveges feladatok	Szöveges feladatok logikai felállítására önállóan (Milyen messze van a Balaton, ha Budapest–Érd távolsága 22 km, Érd–Székesfehérvár 46 km. Székesfehérvár–Balaton 32 km. Négy gyerekes anya minden gyerekének vesz egy kiflit 15 Ft-ért, és egy pohár kakaót 25 Ft-ért. Mennyit költött? stb.)	<i>összeg, szorzás, részeredmény, végeredmény</i>	Értse meg az összefüggéseket (logikus gondolkodás).

Évfolyam: Szk. 1.

4. Témakör: <i>Mértékegységek, méretek, pénz</i>		Óraszám: 9	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mérési gyakorlatok	Mérések, becslések, összehasonlítások a környezetben Mértékegységek fajtájának, nagyságrendjének helyes megválasztása Pontos mérés, mennyiségek megváltoztatása	Különböző mérőeszközök: patikamérleg, méterrúd, mérőszalag, mérőedény	Tájékozódjon biztosan a mértékegységek terén.
A pénz	Bankjegyek, pénzermék felismerése, váltása oda-vissza, árak becslése, ellenőrzése, tévedések javítása, összegek kiszámolása. „Mire telik...?” Árjegyzékek nézegetése, árak összehasonlítása Áruk sorba rakása érték szerint Azonos rendeltetésű termékek árainak összehasonlítása olcsóbb – drágább Az árak összefüggése mennyiséggel, minőséggel	Banki- és postai szolgáltatások: betét, kivét, átutalás	Ítélje meg reálisan az árakat és az igényekhez és lehetőségekhez reálisan közelítsen. Fogadjon el szülői, tanári segítséget.

Évfolyam: Szakképzés 2.**Cél**

Elérni, hogy a készségfejlesztő speciális szakiskola elvégzése után legyen gyakorlati kompetenciája a hétköznapi időbeli, térbeli tájékozódásban, vásárlásban. A jövedelem segítséggel történő beosztásában, egyszerű számtani műveleteket végezzen fejben és számológép segítségével.

Feladat

Térbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése, naptárismeret, naptárhasználat kialakítása.
Képességeinek mértékében megtanítani százasokkal, ezresekkel, tízezresekkel egyszerű műveleteket elvégezni.
Mérések gyakorlása, fejlesztése.

Elvárt teljesítmény

Környezetében önállóan tájékozódjon.
Képes legyen napját megtervezni, időbeosztást készíteni.
Képességeinek mértékében értsen a pénzhasználatához.
Tudjon, hosszúságot, tömeget mérni, olvassa le és értse a hőmérőt, lázmérőt.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatással, P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Tankönyv, eszközhasználat

Tankönyvek, feladatlapok, mérőeszközök, pénz, számológép, egyéb hétköznapi tárgyak.

Évfolyam: Szk. 2.

1. Témakör: <i>Térbeli tájékozódás</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tájékozódás a közvetlen környezetben	Az iskola helyiségei, funkciójuk Az iskola alaprajzába a megfelelő helyiségek nevének beírása szintenként A tanterem méretarányos alaprajza, berendezési tárgyak lemérése, arányos berajzolása	<i>méretarány 1:100</i> (1 méter = 1 cm)	Értse meg az arány fogalmát. Észlelje, javítsa az aránytalanságokat.
Lakóhelyismeret	Utazás metróon végállomástól végállomásig Állomások, nevének feljegyzése, megkeresése a térképen	biztonsági sáv, balesetveszély	Ismerje fel a térkép és a valóság összefüggéseit.
Alapvető földrajzi ismeretek	Világtérkép tanulmányozása Különböző országok nevének kiolvasása Beszélgetés idegen országok lakóiról, nyelvéről, szokásairól, öltözetéről, az EU-ról	<i>idegen szavak írása, „olvasása” Cola, chips stb.</i>	Legyen alapvető földrajzi jártassága, érdeklődő hozzáállása.

Évfolyam: Szk. 2.

2. Témakör: <i>Időbeli tájékozódás</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Az óra	Különböző időtartamok kiszámítása a kezdés és befejezés időpontja alapján Megfelelő időegység kiválasztása a fogmosás, nyári tábor, tornaóra stb. időtartamának kifejezéséhez digitális és hagyományos óra átszámítása	különböző időegységek	Használja helyesen a különböző időegységeket a spontán beszédben.
Napirend, heti beosztás	Hosszabb távú feladatok (felkészülés ünnepélyre, versenyre, kiállításra) Heti rendszerességgel végzett tevékenységek számontartása	határidő, felkészülési idő, próba, főpróba	Alakuljon ki kompetencia a környezetében zajló eseményekben.
Év, évszakok, hónapok	Hónapok hosszának érzékeltetése (napok, hetek) Havi rendszerességgel ismétlődő események számontartása (fizetés, nyugdíj, ebéd-befizetés, BKV-bérlet)	rendszeres és alkalmi juttatások és kötelezettségek	Alakuljon ki felelősségtudat, odafigyelés a környezetre.
Történelmi időszakok	Beszélgetés a bankjegyeken szereplő történelmi személyekről, korukról	király, fejedelem politikus, miniszter	Becsülje történelmünk nagy alakjait.

Évfolyam: Szk. 2.

3. Témakör: <i>Műveletek</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Műveletek gyakorlása	Összeg „elköltése” egyenkénti kivonásokkal, ill. az áruk értékének összeadásával, majd együttes kivonásával A logikai összefüggés felismerése Azonos áruk értékének összeszorzása Számsor alkotása kettesével, hármassal stb. Oda- és visszafelé	<i>Ugyanazon feladat kétféle megoldása.</i>	Ismerje fel a logikai összefüggéseket.
Számok a környezetben	Sorszámnevek, könyv oldalai, mozi székcsorai stb. Telefonkönyv használata, telefonszámok pontos feljegyzése	<i>Telefonkönyv adatai, telefonszámok kiolvasása különböző csoportosításokban.</i>	Kezelje megbízhatóan a telefont.
Szöveges feladatok	Gondoltam egy számot láncszámolási feladatok fejben. Egyszerű számolási feladatok különböző megfogalmazásokban (a felét megettem, egy elgurult, kaptam hozzá ugyanannyit, hármat elajándékoztam) Szöveges feladatok önálló felállítása, megoldása magyarázat nélkül	<i>Különböző kifejezések a mennyiségek megváltoztatására.</i>	Értse meg a feladatokat, válassza ki a megfelelő műveleteket.

Évfolyam: Szk. 2.

4. Témakör: Mértékegységek, méretek, a pénz		Óraszám: 9	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mérési gyakorlatok	Mérések önállóan, mérőeszközök megválasztása, használata, mértékegységek alkalmazása, váltása Egyszerű mértani formák rajzolása megadott méretben Mérések a tankonyhán Mennyiségek becslése, mérése szakácskönyv szerint	átló, átmérő	Próbálja meg figyelemét megosztani, Végezze pontosan a munkát.
A pénz	Bankjegyek, pénzermék váltása oda-vissza Jövedelmek, levonások, adó, fizetnivalók, banki elszámolások tanulmányozása valódi csekkekből, papírokból Az összegek nagyságrendjének megállapítása, összehasonlítása Vásárlások, üzletlátogatások, árak megfigyelése, összehasonlítása	kifejezések értelmezése hivatalos papírokon	Becsülje meg a pénzt, legyen takarékos, beosztó, ítélje meg reálisan az áruk értékét.

Évfolyam: Másodképzés 1.**Cél**

Elérni, hogy a készségfejlesztő speciális szakiskola elvégzése után legyen gyakorlati kompetenciája a hétköznapi időbeli, térbeli tájékozódásban, vásárlásban. A jövedelem segítséggel történő beosztásában, egyszerű számtani műveleteket végezzen fejben és számológép segítségével.

Feladat

Térbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése, naptárismeret, naptárhasználat kialakítása.

Képességeinek mértékében megtanítani százasokkal, ezresekkel, tízezresekkel egyszerű műveleteket elvégezni.

Mérések gyakorlása, fejlesztése.

Elvárt teljesítmény

Környezetében önállóan tájékozódjon.

Képes legyen napját megtervezni, időbeosztást készíteni.

Képességeinek mértékében értsen a pénzhasználatához.

Tudjon hosszúságot, tömeget mérni, olvassa le és értse a hőmérőt, lázmérőt.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatással, évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Tankönyv, eszközhasználat

Tankönyvek, feladatlapok, mérőeszközök, pénz, számológép, egyéb hétköznapi tárgyak.

Évfolyam: Mk. 1.

1. Témakör: Térbeli tájékozódás		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tájékozódás közvetlen környezetben	Séta az iskola környékén előre megbeszélte terv szerint tanulók vezetésével iskolánk bemutatása „egy idegennek” az alagsortól a padlásig	tervezés, útvonal, úti cél	Legyen tartós a figyelme, legyen önálló és viselkedjen kulturáltan.
Lakóhelyismeret	Utazás a 6-os villamoson. Megálló, átszállóhelyek, útkereszteződések csomópontok, nevezetes épületek Belváros-külváros fogalma. Séta Pest kertvárosi részén Megfigyelések, összehasonlítások	főútvonal, mellékutca, átszállás, csomópont	Ismerje fel a nevezetes épületeket.
Alapvető földrajzi ismeretek	Balatoni táborozás felidézése, a Balaton „körüljárása” a térképen, üdülőhelyek nevének elolvasása Északi- és déli part megállapítása utak Vasútvonal megfigyelés	folyó, tó, sziget, félsziget város, község, falu üdülőhely	Ismerje az alapvető földrajzi fogalmakat.

Évfolyam: Mk. 1.

2. Témakör: <i>Időbeli tájékozódás</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Az óra	Másodpercmutató járásának megfigyelése, másodpercek becslése Gyorsasági verseny időmérése stopperórával világbajnoki, és saját teljesítmény összehasonlítása 100 m-en Időpont-meghatározások többféleképpen	másodperc, stopperóra világbajnok, európabajnok	Értse meg a távolság és idő összefüggéseit.
Tájékozódás naptárban	Lapozgatás a naptárban, „Milyen napra esik...?” Nevezetes dátumok keresése Régi újságok sorba rendezése dátum szerint „Mennyi ideje volt...?” visszalapozás közös élményekre	emlékek, tervek közel múlt, régmúlt, közeljövő, távoli jövő	Használja tudatosan, célszerűen a naptárat.
Történelmi időszakok	Mondák, mesék történelmi alakokról Könyv tanulmányozása a királyokról Tárgyi emlékek megtekintése múzeumokban	a királyi palota lakói a hercegtől a lovászig	Alakuljon ki érdeklődés a régi korok ismert nevű alakjai iránt.

Évfolyam: Mk. 1.

3. Témakör: <i>Műveletek</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Műveletek gyakorlása	Tanult műveletek önálló, kitarató végzése fejből, írásban és számológéppel	tervezés, végrehajtás, ellenőrzés	Végezzen pontosan, önállóan feladatokat.
Számok a környezetben	Személyes adatokban szereplő számok pontos ismerete (dátumok, lakcím), illetve pontos másolása (bérlet-szelvény-, TAJ-kártya, személyi szám)	okirat, személyes adatok	Legyen figyelme koncentrált. Értse meg a pontos adatok fontosságát.
Szöveges feladatok	3 testvér az összegyűjtött pénzből virágot vett az anyukájának. Egyiküknek 20 Ft-ja volt, a másikkal 2 Ft-tal több, a harmadikkal csak feleannyi. Mennyi pénzt költöttek a virágra? Az iskolában egy hét alatt eltöltött idő kiszámítása (minden munkanapon 8-4-ig)	<i>rész-távolság</i> <i>rész-összeg</i> <i>rész-egész viszonya</i>	Tervezzen feladatokat logikai alapon (rávezetéssel).

Évfolyam: Mk. 1.

4. Témakör: <i>Mértékegységek, méretek, pénz</i>		Óraszám: 9	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mérési gyakorlatok	Mérőeszközök különböző jelzései, beosztásai Függőleges skálabeosztás szintmérő, lázmérő, hőmérő, negatív hőmérsékletek Digitális kijelzések Digitális számok „írása” 3×7-es négyzethálóba Testméretek mérése (súly, magasság, lábméret) Ruha- és cipő méretek megfigyelése saját holmin és üzletben Becslés, mérés összehasonlítás	hőmérsékletemelkedés, süllyedés, fagypont, testhőmérséklet, láz	Igazodjon el a különböző mérőeszközök és mértékegységek között. Ismerje saját lábméretét, testmagasságát, testsúlyát.
A pénz	Önálló cselekvések pénzzel (váltás oda-vissza, összegek kiszámolása, visszaadás egyéni képességek szerint 10-ből, 100-ból, 1000-ból) Önálló vásárlás kisebb üzletekben Idegen országok pénzei, különbözőségük kinézésre és értékükben	ár, érték, visszajáró összeg, aprópénz	Ossza be, őrizze meg kezelje felelősségteljesen a pénzt.

Évfolyam: Másodképzés 2.**Cél**

Elérni, hogy a készségfejlesztő speciális szakiskola elvégzése után legyen gyakorlati kompetenciája a hétköznapi időbeli, térbeli tájékozódásban, vásárlásban, a jövedelem segítséggel történő beosztásában, egyszerű számtani műveleteket végezzen fejben és számológép segítségével.

Feladat

Térbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése, naptárismeret, naptárhasználat kialakítása.
Képességeinek mértékében megtanítani százasokkal, ezresekkel, tízezresekkel egyszerű műveleteket elvégezni.
Mérések gyakorlása, fejlesztése.

Elvárt teljesítmény

Környezetében önállóan tájékozódjon.
Képes legyen napját megtervezni, időbeosztást készíteni.
Képességeinek mértékében értsen a pénzhasználathoz.
Tudjon hosszúságot, tömeget mérni, olvassa le és értse a hőmérőt, lázmérőt.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szóveges tájékoztatással, évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Tankönyv, eszközhasználat

Tankönyvek, feladatlapok, mérőeszközök, pénz, számológép, egyéb hétköznapi tárgyak.

Évfolyam: Mk. 2.

1. Témakör: Térbeli tájékozódás		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tájékozódás a közvetlen környezetben	Tanműhely, tankönyv alaprajzának önálló elkészítése berendezési tárgyak berajzolása az arányok figyelembe vételével	méretarány	Tegyen szert minél nagyobb önállóságra, az egymáshoz viszonyított méretek, helyzetek megrajzolásában.
Lakóhelyismeret	Képek Budapestről, albumok, újságok, könyvek nézegetése. Kirándulás a Gellérthegyre, Budapest panorámája, ismert helyek megkeresése, a hidak megnevezése	panoráma, látkép középületek	Ismerje a budapesti Duna-hidak neveit.
Alapvető földrajzi ismeretek	Eligazodás a földgömbön, földrészek, óceánok megnevezése, Magyarország megmutatása, Jellegetes éghajlati viszonyok a Föld különböző pontjain, Hosszúsági- és szélességi fokok, időzónák modellezése	földrész, kontinens, éghajlat	Legyenek elemi ismeretei a Föld forgásáról, az éjszakák és nappalok, valamint az évszakok váltakozásának okairól.

Évfolyam: Mk. 2.

2. Témakör: <i>Időbeli tájékozódás</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Az óra	Különböző idő-meghatározások átváltása, időpontok sorba rendezése, időtartamok átszámítása (80 perc, 35 perc, 30 óra stb.)	napszakokkal kapcsolatos kifejezések bővítése (alkonyat, szürkület, hajnal stb.).	Alkalmazza helyesen a kifejezéseket.
Napirend, heti beosztás	Eligazodás a TV újságban Heti TV műsor lapozgatása, fontos műsorok időpontjainak kigyűjtése Pesti műsor tanulmányozása, dátumok, időpontok kikeresése a naptárban Újságok megjelenésének dátumai	dátum, időpont, pontos idő napilap, hetilap, folyóirat	Igazodjon el önállóan a dátumok, időpontok között.
Év, évszakok, hónapok	Születési sorrend megállapítása, téli-nyári időszámítás, napkelte, napnyugta eltolódásának megfigyelése a meteorológiai jelentésekből	meteorológia téli-nyári napforduló	Ismerje fel a születési idő és az életkor összefüggéseit.
Történelmi időszakok	Évszázad, évezred fogalma Albumok nézegetése az ősembertől napjainkig. Évszámok megfigyelése, kiolvasása Múzeumlátogatások	<i>évezred, évszázad, évtized</i> <i>20., 21. század</i>	Legyen érdeklődő és legyen fogalma a történelmi léptékű időegységekről.

Évfolyam: Mk. 2.

3. Témakör: Műveletek		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Műveletek gyakorlása	Műveletek végzése fejből, írásban, számológéppel, ellenőrzés, javítás önállóan	ellenőrzés ellentétes művelettel	Legyen önálló, pontos feladatvégzése.
Számok a környezetben	Hivatalos iratokban szereplő adatok Űrlap önálló kitöltése Nagy számok kiolvasása, írása diktálás után Eligazodás könyvben tartalomjegyzék alapján	Személyi igazolvány, BKV bérlet TAJ kártya	Másoljon figyelmesen, pontosan.
Szöveges feladatok	Egyszerű műveletekkel szöveges feladatok összeállítása (rávezetéssel: $12-3=?$; 12 gyerek volt a szobában Folytasd!”, „Kérdezz!” „Számítsd ki!”, „Válaszolj!” Több lépcsős feladat megoldása önállóan terv készítésétől a válaszadásig /anyu egyik szatyrában 5 kg gyümölcs volt, a másikban 2 kg-mal kevesebb. Mennyi gyümölcsöt vitt haza?	változás, tervezés, kérdés, válasz	Tudja a feladat logikáját megérteni, összefüggéseket felismerni tervet készíteni, válaszadáskor visszatérni az eredeti kérdéshez.

Évfolyam: Mk. 2.

4. Témakör: <i>Mértékegységek, méretek, pénz</i>		Óraszám: 9	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mérési gyakorlatok	Összetett feladatok (1 kg só + 20 dkg párizsi + ½kg kenyér stb.) megoldási terv készítése, részfeladatok megoldása, összeadás Mértékegységek átváltása Különböző kiserelésű folyadékok vásárlása, azonos nagyságú edényekbe töltve a különbség érzékelése Fél fogalma, felezés almával, kiflivel stb. Felezés poharakba Liter, fél liter, 2 deci 2,5 deci	kg–kilogramm, kiló dkg–dekagramm, deka dl–deciliter, deci	Legyen kompetens a megfelelő mérőeszközök, mértékegységek, mérések területén.
A pénz	Pénzkezelési gyakorlatok Áru kiválasztása, ár leolvasása, összeg kiszámolása, visszajáró pénz átszámolása, hiba esetén reklamáció. Pénz gondos elrakása. (játék) Vásárlás valódi élethelyzetekben	ár, árcédula, pénztár reklamáció	Válassza ki tudatosan az árut, tudjon vásárolni meghatározott összeghatáron belül.

TÁRSADALMI ISMERETEK ÉS GYAKORLATOK**Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9-10.****Szakképzés 1-2.**

A Társadalmi ismeretek és gyakorlatok tantárgy a kiemelt fejlesztési feladatok közül az – Énkép, önismeret – Hon- és népismeret – Tanulás – Felkészülés a felnőtt lét szerepeire elnevezésű területeket fejleszti elsősorban, a kulcskompetenciák és képességek közül pedig a kommunikációt, szabálykövetést, életvezetést.

Cél

A fiatal felnőtt az oktatásból kikerülve megfelelő ismeretekkel és gyakorlati tapasztalatokkal rendelkezzen a sikeres társadalmi beilleszkedéshez. Megtanítani a társadalom elvárásaira, normáira, és arra, hogy érezze szükségét ezek betartásának. Olyan ismereteket közvetíteni, hogy ne érezze idegennek az őt körülvevő világot, kapcsolatokat tudjon létesíteni, tudjon segítségért folyamodni, és kerülje el, tudjon védekezni a lehetséges veszélyekkel szemben.

Feladat

A társadalmi integrációt biztosító ismeretek és gyakorlati tapasztalatok oktatása a tantárgy témaköreiben meglévő tartalmaknak megfelelően.

Elvárt teljesítmény

A tanuló képességeinek megfelelő mértékben legyen kompetens és önálló a következő ismeretek és gyakorlatok terén:

Személyes adatok ismerete, használata.

Közlekedésben, napi élelmiszervásárlásban jártasság.

Hétköznapi és ünnepek természetét, lelkiségét értse meg, vegye ki részét a feladatokból és az ünneplésből.

Legyen igénye az egészséges életmódra, a szabadidő eltöltéséhez rendelkezzen megfelelő ismeretekkel és gyakorlattal, ne unatkozzon.

Ismerje a közintézményekhez kötődő ügyeit, ismerje azok szolgáltatását, tudjon kihez és hova segítségért fordulni, ismerje meg a segítségnyújtó szervezeteket. Képességeinek megfelelő közösséghez tartozzon, és ebbe örömmel járjon. (ÉNO, munkahely, klub, gyülekezet).

Rendelkezzen általános földrajzi, honismereti, kulturális, ismeretekkel.

Baráti, munkatársi, párkapcsolataiban viselkedjen megfelelően, legyen közösségi ember. Legyen ismerete a helyes szexuális életről.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szóveges tájékoztatással, évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraszámok

Évfolyamok	Ek. 9.	Ek. 10.	Szk. 1.	Szk. 2.
Heti óraszám	2	2	1	1
Éves óraszám	74	74	37	37

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	Ek. 9.	Ek. 10.	Szk. 1.	Szk. 2.
1. Személyi adatok	10	16	5	8
2. Vásárlási gyakorlatok	10	6	5	3
3. Közlekedés	8	6	4	3
4. Ünnepek	6	4	3	2
5. Szociális és társadalmi szituációs gyakorlatok	8	6	4	3
6. Társas kapcsolatok	8	8	4	4
7. Előkészület a felnőtt életre	8	12	4	6
8. Lakóhelyismeret	16	16	8	8

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9.**Cél**

Bővíteni azokat az ismereteket és biztosítani azokat a gyakorlatokat, melyek a társadalomba történő beilleszkedést segítik. A tanult képességeinek függvényében felkészíteni a felnőtt életre. Kialakítani reális elképzeléseket, vágyakat, jövőjét illetően és ezekhez biztosítani a megfelelő tudást, gyakorlati kompetenciát.

Feladat

A megadott témakörökben egyéni haladás biztosítása. Minél több látogatás szervezése szolgáltató- és közintézményekben, célszervezetek és egyéb védő munkahelyek, ÉNO-k felkeresése. Segítő szervezetek meglátogatása, helyzetgyakorlatokban, szituációs játékokban, a viselkedéskultúra és önismeret megtanítása, kialakítása.

Elvárt teljesítmény

Ismerje és tanulja meg a fontosabb személyi adatokat, kulturált közlekedés, viselkedés, vásárláskor legalább hasznos közreműködés, reális elképzelés jövőbeni életéről, lehetőségeiről, tudjon segítséget kérni. Találjon elfoglaltságot magának, és ne unatkozzon, ismerje és készüljön az ünnepekre, vegye ki részét a környezetében előforduló munkában. A jobb képességű tanuló tananyaga 9-12 évfolyamon keresztül a témaköröknek megfelelő tartalommal bővül és az elvárt teljesítmény oszlopban található meg.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatással, évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Tankönyv, taneszköz

Tankönyv, feladatlapok, filmek, gyakorlatok helyszínei és az ott beszerezhető úrlapok.

Évfolyam: Ek. 9.

1. Témakör: Személyi adatok		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A személyi adatok körének folyamatos, bővítése, gyakorlása. Rokonsági fokok megismerése	Másolás, írás, adatlapokkal való ismerkedés, memorizálás. Irányított, beszélgetés, rajzolás.	családi és utónév, <i>állampolgárság</i> , anyja neve, születési hely, idő, foglalkozás, <i>személyi igazolvány száma</i> , telefonszám, <i>TAJ kártya</i>	Tanulja meg, és írja le vagy másolja le nevét, legfontosabb személyi adatait. (Képességek függvényében önállóan, segítséggel.)

Évfolyam: Ek. 9.

2. Témakör: Vásárlási gyakorlatok		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A napi fogyasztásban fellelhető áru, szaküzlethez történő hozzárendelése. Bevásárló központ megismerése.	Tankönyvhasználat, feladatlapok kitöltése, segítséggel vásárlási gyakorlatok.	bolt, szaküzlet, bevásárlóközpont, áruház, forgalomban lévő pénzek, <i>élelmiszer árak</i> , <i>ruházati cikkek ára</i> , <i>műszaki cikkek ára</i> , <i>kocsi, lakás ára és a fizetés viszonya</i>	Tudja tapasztalatból, mit jelent a bolt, szaküzlet, szupermarket, bevásárló központ. Segítséggel merjen vásárolni.

Évfolyam: Ek. 9.

3. Témakör: Közlekedés		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A különféle közlekedési járműveken az utazás feltételeinek megismerése, az utazás megvalósítása segítséggel. Az utazással kapcsolatos piktogramok megismerése.	Tankönyvhasználat, feladatlapok kitöltése, utazás különféle járműveken.	érvényes jegy, érvényes bérlet, megállók, állomások, pályaudvarok, információ, piktogramok	Értse meg, hogy a jegy, bérlet nélküli utazást büntetik, tartsa be viselkedési normát. Értse a piktogramokat, ismerje meg a megállót, állomást jelentő táblát.

Évfolyam: Ek. 9.

4. Témakör: Ünnepek		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ünnepek csoportosítása. Szokások normák. (pl. öltözködés, terítés). Történelmi naptárismeret.	Könyvek, feladatlapok használata. Irányított beszélgetés. Aktív részvétel ünnepeken.	egyházi, nemzeti , állami, családi, társadalmi, ünnepek, <i>történelem, nemzet, haza, vallás, összetartozás emlékezet, hagyomány</i>	Külsőségében és tartalmában ismerje ünnepeinket, legyen lelkes, készüljön ezekre.

Évfolyam: Ek. 9.

5. Témakör: Szociális és társadalmi szituációs gyakorlatok		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A szabadidő és munkaidő, feladat, kötelesség, szórakozás, pihenés elhelyezése térben és időben évszaknak megfelelően. Az ellazulás és kiengedés helyes formái, szemben a káros szenvedélyekkel.	Tankönyvhasználat, feladatlapok, kitöltése, filmek megtekintése, irányított beszélgetés. Programokon való részvétel.	munkaidő, reggeli, ebédszünet, munkanap, ebédszünet, vakáció, szabadság, <i>életmód, szórakozás-kicsapongás, mértékletesség-túlzás, unalom-elfoglaltság, mozgásszegény, sportos, káros szenvedélyek</i>	Legyen tisztában külső és belső tulajdonságaival, lehetőségeivel, vágyaival. Alakuljon ki benne törekvés az egészséges életmódra, képesség a szabadidő eltöltésére, élvezésére.

Évfolyam: Ek. 9.

6. Témakör: Társas kapcsolatok		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Önismeret, az "Én" kapcsolódása: barátság, szerelem, párkapcsolat, házastársi viszony, szexualitás csoporttárs, munkatárs vonatkozásaiban, ezek megkülönböztetése, normáknak, elvárások megismerése.	Tankönyvhasználat, irányított beszélgetések, szituációs játékok, egyéb drámapedagógiában szokásos módszerekben való aktív részvétel. Film megtekintése.	barát <i>-haver-</i> ismerős – <i>bizalom</i> szeretet- szerelem-tetszés- <i>vágy</i> megismerkedés, udvarlás, járás, <i>együttlét</i> , eljegyzés, esküvő, <i>közös háztartás, szexualitás, védekezés kölcsönösség, féltékenység, hűség</i> főnök, beosztott, csoport, <i>csapat</i>	Törekedjen a helyes, kontrolált viselkedésre, érzelmei megfelelő kifejezésére. Próbálja megfogalmazni, és helyesen azonosítani a külső és belső tulajdonságokat.

Évfolyam: Ek. 9.

7. Témakör: Előkészület a felnőtt életre		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ismerje meg gyakorlatban a védő munkahelyeket, célszervezeteket a segítő szervezeteket és azok munkáját, a számára fontos támogatásaikat.	Intézmények látogatása. Munkavégzés kipróbálása. Irányított beszélgetés. Feladatlapok kitöltése.	ÉNO, munkahelyek, munkaidő, <i>munkabér</i> , <i>munkaszünet</i> , <i>felvétel</i> , <i>alkalmasság</i> , <i>szereződés</i> , igazgató, főnök, beosztott, munkatárs. Segítő szervezetek és személyek.	Vegyen részt minél több intézménylátogatáson. Tegyen szert gyakorlati tapasztalatokra.

Évfolyam: Ek. 9.

8. Témakör: Lakóhelyismeret		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A főváros és lakóhely nevezetességeinek, földrajzi jellemzőinek, élővilágának megismerése, térképismeret kialakítása, fejlesztése.	Idegenforgalmi kiadványok, fotóalbumok, nézegetése, atlasz, feladatlap, tankönyvhasználat. Munka homokasztalon, színes gyurmával, tanulmányi kirándulás.	ország, haza, főváros, nagyváros, lakóhely, <i>domborzati</i> , <i>gazdasági</i> , <i>utca térkép</i> , nevezetesség, turista, <i>idegenforgalom</i> , <i>külföld</i> , <i>belföld</i> , <i>nemzeti büszkeség</i>	Értsen a domborzati térkép szín és jelrendszerét. Honismeretében fejlődjön, legyen minél több konkrét ismerete. Képekről ismerje fel a nevezetességeket.

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 10.**Cél**

Bővíteni azokat az ismereteket és biztosítani azokat a gyakorlatokat, melyek a társadalomba történő beilleszkedést segítik. A tanulót képességeinek függvényében felkészíteni a felnőtt életre. Kialakítani reális elképzeléseket, vágyakat, jövőjét illetően és ezekhez biztosítani a megfelelő tudást, gyakorlati kompetenciát.

Feladat

A megadott témakörökben képességeinek megfelelő egyéni haladás biztosítása. Minél több látogatás szervezése szolgáltató és közintézményekben, célszervezetek és egyéb védő munkahelyek, ÉNO-k felkeresése. Segítő szervezetek meglátogatása, helyzetgyakorlatokban, szituációs játékokban a viselkedéskultúra és önismeret megtanítása.

Elvárt teljesítmény

Ismerje meg és tanulja meg a fontosabb személyi adatokat. A kulturált közlekedés, viselkedés, vásárláskor legalább hasznos közreműködés, reális elképzelés a jövőbeni életéről, lehetőségeiről, tudjon segítséget kérni, találjon elfoglaltságot magának és ne unatkozzon, ismerje és készüljön az ünnepekre, vegye ki részét a környezetében előforduló munkában. A jobb képességű tanuló tananyaga 9-12 évfolyamon keresztül a témaköröknek megfelelő tartalommal bővül és az elvárt teljesítmény oszlopban található meg.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatóval, évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Tankönyv, taneszköz

Tankönyv, feladatlapok, filmek, gyakorlatok helyszínei és az ott beszerezhető űrlapok.

Évfolyam: Ek. 10.

1. Témakör: Személyi adatok		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Nyomtatványok, kitöltésének aláírásnak folyamatos gyakorlása.	Másolás, írás, adatlapok kitöltése. Memorizálás.	<i>segélykérő lapok, lakcím változáshoz űrlap, közgyógy ellátáshoz űrlap, személyi, lakcím igazolvány, diák igazolvány, TAJ-kártya</i>	Értse meg az adatok ismeretének fontosságát, funkcióját, próbálja kitölteni a nyomtatványokat. (Egyéni képesség függvényében segítséggel, önállóan, irányítással.)
Rokonsági kapcsolatok ismerete.	Családfa készítése.		

Évfolyam: Ek. 10.

2. Témakör: Vásárlási gyakorlatok		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A fogyasztási cikkek árainak nagyságrendi különbségeinek megismerése, üzlet típusok megismerése. Árak viszonya az átlagfizetéshez.	Vásárlási gyakorlat boltban, szaküzletben, bevásárló központban, tankönyv feladatlapok kitöltése.	<i>fizetés, bevétel, rezsi, kiadás, napi élés, nagy értékű vásárlás, szükséglet, vágyak, fizetés beosztása, spórolás, kölcsönkérés, hitel, részletre vásárlás, kamat</i>	Tudja mit, hol lehet vásárolni, segítséggel, tervezze, hogy mire van szüksége és mire elég a pénze. Legyen fogalma az áruk értékéről viszonyítva az átlagos jövedelemhez.

Évfolyam: Ek. 10.

3. Témakör: Közlekedés		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A járművekhez tartozó menetrendek tanulmányozása. Utazás gyakorlása, segítség, felvilágosítás kérésének megtanulása.	Séta az utcán, pályaudvarokon, utazás gyakorlása. Menetrendek megfigyelése.	<i>pályaudvar, vágány, kocsállás, megálló, információ, menetrend piktogramok</i>	Tudja, hogy más menetrend van munkanapokon és szünnapokon. Tudjon utazás közben segítséget felvilágosítást kérni.

Évfolyam: Ek. 10.

4. Témakör: Ünnepek		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ünnepek csoportosítása. Szokások normák (pl. öltözködés, terítés). Történelmi naptárismeret.	Könyvek, feladatlapok használata. Irányított beszélgetés. Aktív részvétel ünnepeken.	egyházi, nemzeti, állami, családi, társadalmi, ünnepek, történelem, nemzet, haza, vallás, összetartozás <i>emlékezet, hagyomány</i>	Tudja elmondani, hogy mikor mit, miért, és hogyan ünnepelünk. Legyen fontos külsőségeiben és lelkiségében az ünnep.

Évfolyam: Ek. 10.

5. Témakör: Szociális és társadalmi szituációs gyakorlatok		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A szabadidő és munkaidő, feladat, kötelesség, szórakozás pihenés elhelyezése térben és időben évszaknak megfelelően. Az ellazulás és kiengedés helyes formái, szemben a káros szenvedélyekkel.	Tankönyvhasználat, feladatlapok, kitöltése, filmek megtekintése, irányított beszélgetés, drámapedagógiai módszerek. Programokon való részvétel.	munkaidő, reggeli, ebédszünet, munkanap, ebédszünet, vakáció, szabadság, életmód, szórakozás- <i>kicsapongás, mértékletesség-túlzás</i> , unalom-elfoglaltság, mozgásszegény, sportos, káros szenvedélyek	Alakuljon ki megfelelő önismerte, igénye a szabadidő tartalmas eltöltésére, egészséges életmódra. Tudja magát önállóan elfoglalni, legyenek kedvtelése. Ismerje a társas szórakozások külső színtereit

Évfolyam: Ek. 10.

6. Témakör: Társas kapcsolatok		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Önismertet, az „Én” kapcsolódása: barátság, szerelem, párkapcsolat, házastársi viszony, szexualitás csoporttárs, munkatárs vonatkozásaiban, ezek megkülönböztetése, normáknak, elvárások megismerése.	Tankönyvhasználat, irányított beszélgetések, szituációs játékok, egyéb drámapedagógiában szokásos módszerekben való aktív részvétel. Film megtekintése.	barát-haver-ismerős-bizalom szeretet-szerelem-tetszés-vágy megismerkedés, udvarlás, járás, együttlét, eljegyzés, esküvő, közös háztartás, szexualitás, <i>védekezés</i> kölcsönösség, féltékenység, hűség főnök, beosztott, csoport, <i>csapat</i>	Tudja magát és társait jellemezni, tudja felsorolni kapcsolatait, vonzalmait és nevezze meg, jellemezze azok típusát. Tudja megfogalmazni a kapcsolatokra vonatkozó igényét.

Évfolyam: Ek. 10.

7. Témakör: Előkészület a felnőtt életre		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ismerje meg gyakorlatban a védő munkahelyeket, célszervezeteket a segítő szervezeteket és azok munkáját, a fizetés vagy zsebpénz ésszerű beosztását.	Intézmények látogatása. Munkavégzés kipróbálása. Irányított beszélgetés. Feladatlapok kitöltése	Polgármesteri Hivatal <i>segély</i> , <i>gyógyaszertámogatás</i> , étkezés, lakás, napközbeni ellátás <i>munkavállalás</i> . segítő: szervezetek, segítő	Tegyén szert minél több gyakorlati tapasztalatra. Gyakorolja zsebpénze, fizetése ésszerű beosztását.

Évfolyam: Ek. 10.

8. Témakör: Lakóhelyismeret		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Magyarország tájegységeit, nagyvárosait, és a szomszédos országokat ismerje meg.	Tankönyv, térkép használat, fotóalbumok, filmek megtekintése.	<i>világörökség</i> , nemzeti park, nemzeti jelképek, <i>Észak-, Közép- Dél-Európa</i>	Használja a gazdasági, domborzati térképet. Honismerete bővüljön konkrétumokkal.

Évfolyam: Szakképzés 1.**Cél**

Bővíteni azokat az ismereteket és biztosítani azokat a gyakorlatokat, melyek a társadalomba történő beilleszkedést segítik. A tanulót képességeinek függvényében felkészíteni a felnőtt életre. Kialakítani reális elképzeléseket, vágyakat, jövőjét illetően és ezekhez adjon megfelelő tudást, gyakorlati kompetenciát.

Feladat

Önismeret fejlesztése, megtanítani segítséget kérni, problémát, félelmet okozó szituációban. A megadott témakörökben biztosítsa a tanulónak a képességeinek megfelelő egyéni haladást. Minél több látogatás szervezése szolgáltató- és közintézményekben, célszervezetekben és egyéb védő munkahelyeken. Szituációs játékokban a viselkedéskultúra és az önismeret megtanítása. Megfelelő mennyiségű és kiterjedtségű ismeret biztosítása a környezetükről és a világról.

Elvárt teljesítmény

Tudjon segítséget kérni. Ismerje a fontosabb személyi adatokat. A kulturált közlekedés, viselkedés, vásárláskor legalább hasznos közreműködés, reális elképzelés a jövőbeli életéről, lehetőségeiről, tudjon segítséget kérni, találjon elfoglaltságot magának és ne unatkozzon. Ismerje és készüljön az ünnepekre, vegye ki részét a környezetében előforduló munkában. A jobb képességű tanuló tananyaga 9-12 évfolyamon keresztül a témaköröknek megfelelő tartalommal bővül és az elvárt teljesítmény oszlopban található meg.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatással, évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Tankönyv, taneszköz

Tankönyv, feladatlapok, filmek, gyakorlatok helyszínei és az ott beszerezhető úrlapok.

Évfolyam: Szk. 1.

1. Témakör: Személyi adatok		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Aláírás, nyomtatványok kitöltésének gyakorlása. Rokonsági fokok ismerete.	Másolás, írás, nyomtatvány kitöltése, aláírás gyakorlása. Irányított beszélgetés.	családi, utónév, állampolgárság, anyja neve, születési hely, idő, foglalkozás, személyi igazolvány száma, telefonszám, TAJ-kártya	Képességének függvényében (segítséggel, önállóan) tudja elmondani, leírni legfontosabb személyi adatait.

Évfolyam: Szk. 1.

2. Témakör: Vásárlási gyakorlatok		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Pénzismeret, pénzhasználat, áruk értéke, vásárlás gyakorlása.	Feladatlapok kitöltése, műveletek gyakorlása pénzzel. Vásárlás.	szükséglet-vágy, rendelkezésre álló pénz, lista, árak, mennyiség-súly-kosár, tárcába a pénz elrendezése	Tervezze meg vásárlását és merjen vásárolni, fizetni (irányítással).

Évfolyam: Szk. 1.

3. Témakör: Közlekedés		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Utazás, közlekedés, jegyváltás, segítségkérés gyakorlása.	Gyakorlás a városban.	táblák, jelzőlámpák, forgalmi, közlekedési szabályok, jegy, bérlet, eltévedés, lekésés	Képességeihez mérten legyen önálló (pl. Jegyvásárlás). Tudjon segítséget kérni.

Évfolyam: Szk. 1.

4. Témakör: Ünnepek		Óraszám: 3	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Gondolja át, hogy az adott ünnepen hogyan fog ünnepelni, segítséggel tervezze meg a készülődést.	Irányított beszélgetés, tervezés, készülődés.	Közös, egyéni készülődés, feladat-megosztás, titok-meglepetés, teendők listázása, <i>naptári bejegyzések</i>	Tanulja meg megtervezni az ünnepre való készülődést (irányítással).

Évfolyam: Szk. 1.

5. Témakör: Szociális és társadalmi szituációs gyakorlatok		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szórakozás, pihenés színterei, ezekre való eljutási lehetőség. Vágyak, realitások. hobbi.	Könyvek, plakátok, meghívók, műsorfüzetek nézegetése. Szituációs játékok. Programokon való részvétel.	vágyak, igények, lehetőségek, kísérők, <i>klubtagság, spórolás</i> pl.: belépőjegyre, hobbi	Tanulja meg igényeit megfelelően előadni a környezetének, kérje segítségüket, társaságukat vágyai megvalósításához.

Évfolyam: Szk. 1.

6. Témakör: Társas kapcsolatok		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Baráti, szerelmi, munkatársi kapcsolatok kialakításakor és fenntartásában a viselkedési normák megismerése, gyakorlása.	Szituációs játékokban részvétel, folyóiratok képeinek elemzése, film megtekintése, elemzése.	megismerkedés, udvarlás, járás, kedvesség, <i>tolakodás, zaklatás</i> , kölcsönösség, féltékenység, szexualitás, <i>védekezés</i>	Tudjon, legyen bátorsága kapcsolatot, létesíteni, fenntartani, megszüntetni, az íratlan szabályoknak megfelelően.

Évfolyam: Szk. 1.

7. Témakör: Előkészület a felnőtt életre		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Intézménylátogatások, munkavégzés kipróbálása, segítő szervezetek munkájának megismerése, fizetés beosztásának gyakorlása.	Intézménylátogatások, munkavégzés, irányított beszélgetés.	ÉFOÉSZ, Polgármesteri Hivatal, Családsegítő szolgálat, ÉNO, <i>Vöröskereszt, Máltai Szeretetszolgálat</i> , Egyház, Rendőrség <i>az ügyintézés</i> , segítség kérés és nyújtás színterei	Akarjon, tanuljon meg, tudjon tanácsot, segítséget kérni a zsebpénz, fizetés elköltésével kapcsolatos döntéseihez. Ismerje meg, mit lehet intézni a segítő szervezetekben.

Évfolyam: Szk. 1.

8. Témakör: Lakóhelyismeret		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ismerje meg Európa országait, éghajlatát, néhány fővárost és fő nevezetességét, országunk irányítását, minisztériumok nevét és fő feladatát.	Tankönyv, térkép használat, képek, filmek megtekintése. Feladatlapok kitöltése.	<i>kül- és belkereskedelem, gazdasági, kulturális, politikai kapcsolat, országgyűlés, választás, minisztériumok, önkormányzatok, rendőrségek</i>	Értse meg az országok közötti kapcsolatokat pl. kereskedelem, tudja, hogy körülötte, minden szervezeten történik.

Évfolyam: Szakképzés 2.**Cél**

Bővíteni azokat az ismereteket és biztosítani azokat a gyakorlatokat, melyek a társadalomba történő beilleszkedést segítik. A tanulót képességeinek függvényében felkészíteni a felnőtt életre. Kialakítani reális elképzeléseket, vágyakat, jövőjét illetően és ezekhez megfelelő tudást, gyakorlati kompetenciát biztosítani.

Feladat

Önismeret fejlesztése, sikerélményt biztosító feladathelyzetek, önbizalom növelése érdekében. A megadott témakörökben a képességeinek megfelelő egyéni haladás biztosítása. Minél több látogatás szervezése szolgáltató- és közintézményekben, célszervezetekben és egyéb védő munkahelyeken, ÉNO-ban. Helyzetgyakorlatokban, szituációs játékokban a viselkedéskultúra és az önismeret megtanítása. megfelelő mennyiségű és kiterjedtségű ismeret közlése a szorongások, az ismeretlentől való félelmek elkerülése érdekében.

Elvárt teljesítmény

Ismerje és tanulja meg a fontosabb személyi adatokat. A kulturált közlekedés, viselkedés, vásárláskor legalább hasznos közreműködés, reális elképzelés a jövőbeni életéről, lehetőségeiről, tudjon segítséget kérni, találjon elfoglaltságot magának, és ne unatkozzon, ismerje és készüljön az ünnepekre, vegye ki részét a környezetében előforduló munkában. A jobb képességű tanuló tananyaga 9-12 évfolyamon keresztül a témaköröknek megfelelő tartalommal bővül és az elvárt teljesítmény oszlopban található meg.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatással, évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Tankönyv, taneszköz

Tankönyv, feladatlapok, filmek, gyakorlatok helyszínei és az a ott beszerezhető úrlapok.

Évfolyam: Szk. 2.

1. Témakör: Személyi adatok		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Személyi adatok gyakorlása munkavállalással kapcsolatos nyomtatványokon.	Másolás, írás, memorizálás, adatlapok kitöltése.	<i>munkavállalói szerződés, alkalmassági vizsgálat, személyi, lakcím igazolvány, anyakönyv TAJ-kártya, adó kártya</i>	Képességének függvényében tudjon aláírni, kitölteni nyomtatványt, vagy tudjon segítséget kérni.

Évfolyam: Szk. 2.

2. Témakör: Vásárlási gyakorlatok		Óraszám: 3	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Pénz ismerete, használata. Vásárlás tervezése és kivitelezése.	Vásárlás, tervezése, gyakorlása.	szükséglet-vágy, rendelkezésre álló pénz, lista, árak, mennyiség-súly kosár, tárcába a pénz elrendezése	Képesség függvényében minél nagyobb önállóság a vásárlásban. Tudja, mire elég a jövedelme.

Évfolyam: Szk. 2.

3. Témakör: Közlekedés		Óraszám: 3	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Utazás, közlekedés, jegyváltás, segítségkérés gyakorlása.	Gyakorlás a városban.	forgalom, szabályok, óvatosság, biztonság, büntetés, udvariasság, tolakodás, lekésés, pontosság	Képességéhez mérten legyen önálló, tudjon segítséget kérni. Viselkedjen megfelelően.

Évfolyam: Szk. 2.

4. Témakör: Ünnepek		Óraszám: 2	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Gondolja át, hogy az adott ünnepen hogyan fog ünnepelni, tervezze meg a készülődést.	Írányított beszélgetés, tervezés, készülődés.	feladatmegosztás, emlékeztető lista, <i>naptárhasználat, naptári bejegyzések</i>	Tanulja meg megtervezni az ünnepre való készülődést.

Évfolyam: Szk. 2.

5. Témakör: Szociális és társadalmi szituációs gyakorlatok		Óraszám: 3	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A szórakozás, szabadidő eltöltésének színtereit ismerje, és azokat a veszélyeket is, melyek érhetik. Ismerje a helyes magatartást csábító idegenekkel szemben.	Viselkedési, szituációs gyakorlatok. Filmek megtekintése. Programokon való részvétel.	ígérgetés, becsapás, csábítás, telefonszám, címcseré, tanácskérés, segítő személy, bizalmas kapcsolat, tartózkodás, elutasítás, mások zavarása, önálló elfoglaltság, hobbi.	Ismerje korlátait, tudja magát önállóan elfoglalni, legyen igénye a szabadidő tartalmas eltöltésére, egészséges életmódra, ezeket közölje környezetével és kérje segítségüket a megvalósításhoz.

Évfolyam: Szk. 2.

6. Témakör: Társas kapcsolatok		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ismerkedjen meg a munkatársi kapcsolatokban a hasznos és jó, a káros és rossz tulajdonságokkal, viselkedési stratégiákkal.	Tankönyvhasználat, irányított beszélgetés, tapasztalatszerzés munkahelyen.	igazgató, főnök, munkavezető, beosztott, munkatárs, tulajdonságok, pl.: együttműködő, pontatlan, szorgalmas, hanyag	Érezze meg, segítséggel fogalmazza meg a munkahelyeken meglévő szocializációs normákat.

Évfolyam: Szk. 2.

7. Témakör: Előkészület a felnőtt életre		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Intézménylátogatások, munkavégzés kipróbálása, segítő szervezetek munkájának megismerése, fizetés beosztásának gyakorlása.	Intézménylátogatások, munkavégzés, irányított beszélgetés.	<i>munkahelyi jogok, kötelességek, munkavállalás, szerződés, segítő személyek, segítő szervezetek, napirend az ÉNO-ban és a munkahelyeken</i>	Értse meg, hogy vannak jogai és kötelességei, amelyek érvényesítésében segítségre van szüksége. Tudja felkeresni a segítő embereket és szervezeteket.

Évfolyam:Szk. 2.

8. Témakör: Lakóhelyismeret		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kontinensek és éghajlati övek megismerése, jellemző élővilága, földünk a naprendszerben, a nap jelentősége. Város, utcatérkép használata.	Tankönyv, térkép használat, képek, filmek megtekintése. Feladatlapok kitöltése.	kontinens, egyenlítő, sarkvidék, éghajlati övek, <i>évszakváltás és napjárás kapcsolata, (napforduló, napéjegyenlőség),</i> bolygók, csillagok, naprendszer	Tegyen szert egyszerű átfogó földrajzi ismeretre, honismerete, lakóhelyismerete mélyüljön. Lakóhelyét találja meg utcatérképen.

SZAKMAI ELŐKÉSZÍTŐ ISMERETEK**Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9-10.**

A Szakmai előkészítő ismeretek tantárgy a kiemelt fejlesztési feladatok közül elsősorban az – Énkép, önismeret – Hon- és népismeret – Testi és lelki egészség – Felkészülés a felnőtt lét szerepeire – elnevezésű területeket fejleszti súlypontosan. A kulcskompetenciák és képességek közül elsősorban a kommunikációs, együttműködési, kritikai, életvezetési, szabálykövető képességet érinti.

Cél

Hozzásegíteni a tanulót várható jövője szempontjából reális elképzelésekhez. Olyan feladat- és munkavégzéshez szükséges képességeket, tulajdonságokat erősíteni, melyeket a szakképzésen, vagy az intézmény elhagyása után leginkább tud hasznosítani. Figyelmét, érdeklődését az elsajátítandó szakmákra irányítani, ezekhez az eddig tanult ismereteket rendszerezni. A gyakorlati tevékenységekben javítani a feladatvégzés minőségét, a feladatvégzés közbeni kitartást, munkatempót.

Feladat

A szakma tanulását segítő praktikus és szociális képességek rendszerezése, bővítése, a gyakorlati tevékenységek folyamatos gyakoroltatása.

Elvárt teljesítmény

Igazodjon el szűkebb és tágabb környezetében, kövesse a társadalmilag elvárt normákat.

Tegyen szert elfogadható viselkedési kultúrára, önismeretre, általános ismeretekre.

Alakuljon ki feladattudat, munkavégzéshez szükséges hozzáállás, a közös munkavégzésre való képesség.

Tegyen szert jártasságra azokban a tevékenységekben, melyek a szakmatanuláshoz szükségesek.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szóveges tájékoztatással. Évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraszámok

Évfolyamok	Ek. 9.	Ek. 10.
Heti óraszám	3	3
Éves óraszám	111	111

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	Ek. 9.	Ek. 10.
1. Anyag- és eszközismeret	71	71
2. Kamaszok, fiatal felnőttek	10	10
3. Tanulás, tehetség, pályaválasztás, a munka világa	20	20
4. Családi, baráti, munkatársi kapcsolatok	10	10

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9.**Célok**

Az alapfokú képzés során kialakított kognitív, motoros és érzelmi funkciókat továbbfejleszteni. Motiválni tanulót a következő évek szakmatanulására, megértetni vele, hogy a felnőtté válás folyamatában sikeressége, megelégedettsége, függ szorgalmas munkájától.

Fejleszteni a manuális tevékenységekben az eszközhasználatot, a feladatok végrehajtásában az igényességet. Bővíteni és mélyíteni környezetéről tárgyi és fogalmi ismereteit.

Feladatok

Együttműködési, szociális készség, énkép, önismeret fejlesztése.

Verbális kommunikáció, információ szerző és továbbító képesség fejlesztése.

Eszközhasználat színvonalának emelése.

A szakmatanulás szempontjából lényeges folyadék, tömeg, hosszúságmérés tökéletesítése.

A környező tárgyi, természeti világ és az emberek közötti kapcsolatok rendszerezett ismeretének kialakítása.

Elvárt teljesítmény

Alakuljon ki az órát és a társakat nem zavaró viselkedés, motivált feladatvégzés.

Tegyen szert tehetsége függvényében anyag és eszközismeretre, a gyakorlati alkalmazásban jártasságra.

Váljon alkalmassá társaival közös tevékenységre, feladatvégzésre.

Ismerje fel azokat a személyeket, akikben megbízhat, tudjon segítséget kérni.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szóveges tájékoztatással. Évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Tankönyv, taneszköz

Tankönyvek, könyvtárból, szertárból kölcsönözhető könyvek, segédeszközök, feladatlapok, újságok fényképek, videó. Konyhai gépek, eszközök.

Évfolyam: Ek. 9.

1. Témakör: Anyag- és eszközismeret		Óraszám: 71	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Alapanyagok gyűjtése.	Gyűjtés, csoportosítás feldolgozás. Alakítás, ábrázolás, formázás, vágás, festés, ragasztás.	növényi rész, termés szárazföldi, vízi lelőhely népi játékkészítés, <i>dekoráció, dekoratív</i> népi motívumalkotás	Tudja megkülönböztetni a vadon termő és termesztett növények termését. Ismerje fel a népművészeti motívumokat. Alkosson örömmel.
Motívumok megismerése, tervezése.	Megismerés, másolás, kitalálás.		
Fonással, fonallal készült kézimunkák.	Fonások megismerése, az egyszerűek kipróbálása. Körmönfonás kipróbálása. Sodrás kipróbálása.	fonás alapanyagai, <i>története</i> , fonott népi eszközök, tárgyak funkciója régen és ma	Tanuljon meg sodorni egy szállal. Tudjon zsinórt készíteni. Ismerje a háromszálas fonást. Tudjon övet, hajpántot készíteni körmönfonással.

1. Témakör: <i>Anyag- és eszközismeret</i>		Óraszám: 71	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szövések előkészítése.	Motring, gombolyag megismerése, gombolyítás. Kisméretű szövevényen, szövések tanulása.	Szövések alapanyagainak, eszközeinek elnevezése, megismerése. Használati tárgyak <i>szövése régen és ma.</i>	Készítsen gombolyagot, szövevény terítőt, tarisznyát.

Évfolyam: Ek. 9.

2. Témakör: <i>Kamaszok, fiatal felnőttek</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Önismeret a személyiség fizikai síkján. Önismeret a személyiség érzelmi, szellemi síkján.	A csoport tanulói külső és belső tulajdonságainak összegyűjtése. Csoportosítás, példaképek keresése.	állandóság, maradandó, változás, változó, fejlődés, fejlesztés szükséges, önkéntes	Alakuljon ki az adott lehetőségeknek megfelelő önismeret. Legyen törekvés a pozitív változásokra.
Az életkorral együtt járó vágyak, igények. Az életkorral együtt járó veszélyek megismerése.	Drámapedagógiai módszerek, alkalmazása: apró történetek, szituációs, szerepjátékok.	lehetőség, lehetetlen szabadság, korlát szorgalom, kitartás, <i>elengedtség</i> , szemtelenség, csábítás, jóakarát	Jöjjön létre egy reális életfeladatra vonatkozó jövőkép, a tanuló lehetőségeinek függvényében.

Évfolyam: Ek. 9.

3. Témakör: <i>Tanulás, tehetség, pályaválasztás, a munka világa</i>		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A tanulás és munka közötti hasonlóság és különbség. Az érdemjegy, bizonyítvány és fizetés értelme, jelentése.	Felnőttek és tanulók hétköznapijainak feldolgozása, beszélgetés, szerepjáték keretében.	hétköznapi, munkanapi, munkaszüneti nap, ünnepnap fizetés, <i>munkabér</i> , <i>bevételek</i> , <i>jövedelem</i> , <i>kiadás</i> jutalom, oklevél, <i>kitüntetés</i> , bizonyítvány	Értse meg, hogy a feladat és a munkavégzés természetes és fontos örömforrás, az életkor növekedésével a felnőtté válás során.

3. Témakör: Tanulás, tehetség, pályaválasztás, a munka világa		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A feladatvégzés, munkatevékenység hosszának növelése.	Valamilyen, a csoportnak és a jövőbeni szakmatanulásnak megfelelő gyakorlati tevékenység, pl. szöveg, gyöngyfűzés, kézimunka.	<i>minőség, mennyiség</i> tempó hibás, hibátlan gondos, összecsapott sikeres, sikertelen, hanyag, lelkiismeretes	Javuljon a feladat - munkavégzés minősége, idejének hossza, tempója az egyéni képességeknek megfelelő mértékben.
A feladat, munka minőségének javítása.	Önértékelő feladatlapon kitöltése, megbeszélése.		Legyen a munkavégzés sikerélmény.

Évfolyam: Ek. 9.

4. Témakör: Családi, baráti, munkatársi kapcsolatok		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Emberek közötti kapcsolatok fajtái. Üdvözlési, társalkodási normák.	Szerepjáték formájában üdvözlések, társalkodás gyakorlása.	rokonság, barátság szeretet, szerelem <i>szolidaritás</i> , ellenfél, <i>vetélytárs</i> , ismerős, idegen <i>haver</i> , csoporttárs, munkatárs rokon és ellenszenv	Tudatosítsa az emberek közötti kötélekek típusait. Tudja rangsorolni, jellemezni ezeket, fontosságuknak erejüknek, megfelelően.
Példakép. Önállóság, segítség, segítségkérés.	Kérdés-felelet formájában történő beszélgetés. Eljátszott szituációkban (pl. vásárlás) segítségkérés gyakorlása.	hasonlítás, különbözőség elérhető, elérhetetlen bizalom, bátorság tétováság, <i>mulyaság</i> , talpraesettség	Legyen képes segítséget kérni, amikor tanácstalan, vagy önállóan nem boldogul, vagy fél, megijed. (pl. elromlik a busz, amin utazik.)

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 10.**Célok**

A 9. évfolyamon tanultakat bővíteni, elmélyíteni az ismereteket rendszerezni.

Motiválni a következő évek szakmatanulását, és megértetni, hogy a felnőtté válás folyamatában a sikeresség, megelégedettség, függ a szorgalmas munkától.

Fejlesztani a manuális tevékenységekben az eszközhasználatot, a feladatok végrehajtásában az igényességet. Bővüljön és mélyüljön környezetéről tárgyi és fogalmi ismerete.

Feladatok

Együttműködési, szociális készség, énkép, önismeret fejlesztése.

Verbális kommunikáció, információszerező és -továbbító képesség fejlesztése.

Eszközhasználat színvonalának emelése.

A szakmatanulás szempontjából lényeges folyadék, tömeg, hosszúságmérés tökéletesítése.

A környező tárgyi, természeti világ és az emberek közötti kapcsolatok rendszerezett ismeretének kialakítása.

Elvárt teljesítmény

Alakuljon ki az órát és a társakat nem zavaró viselkedés, a motivált feladatvégzés.

Tegyen szert tehetség függvényében anyag és eszközismeretre, a gyakorlati alkalmazásban jártasságra.

Váljon alkalmassá társaival közös tevékenységre, feladatvégzésre.

Ismerje fel azokat a személyeket akiben megbízhat, tudjon segítséget kérni.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szóveges értékéléssel. Évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Tankönyv, taneszköz

Tankönyvek, könyvtárból, szertárból kölcsönözhető könyvek, segédeszközök, feladatlapok, újságok fényképek, videó. Konyhai gépek, eszközök.

Évfolyam: Ek. 10.

1. Témakör: Anyag- és eszközismeret		Óraszám: 71	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tárgyaink alapanyagai, tulajdonságaik, megmunkálhatóságuk. A megmunkálás eszközei.	Felismerés, csoportosítás. Tulajdonság és funkció összekapcsolása. Eszközhasználat gyakorlása.	Alapanyag megmunkálás, feldolgozás, tulajdonság, <i>funkció</i> munkaeszköz	Tehetség függvényében fejlődjön eszközhasználata és mélyüljön ismerete tárgyi környezetéről.
Színelmélet. Elemi sík és test formák. Formák, színek variábilis kombinálása.	Megnevezés, csoportosítás. Felismerés, megnevezés. Kompozíciók készítése	kevert-, hideg-, meleg színek, gömbölyded, szögletes <i>organikus, mértani testek</i> kör, téglalapok fő fajtái, háromszögek	Értse meg a mértani síkidomok és testek egymás közötti összefüggését. Szeressen formákkal, színekkel alkotni.
Élelmiszerek alapanyagai, fűszerek, ízek. Hétköznapi, ünnepi ételek. A konyha.	Felismerés, ételhez helyes hozzárendelés. Csoportosítás. Eszközök kézbevétele megnevezése.	ételalapanyag és fűszer ünnepek és a magyar konyha jellegzetes ételei	Ismerje meg, és nevezze meg az ételek elkészítéséhez szükséges élelmiszereket, fűszereket, és a konyha felszerelését.

1. Témakör: Anyag- és eszközismeret		Óraszám: 71	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mérés, tárgyak készítése, konyhai tevékenység.	Mérés gyakorlása.	hosszúság, szélesség, magasság, súlyosság, illesztés centiméter, méter dekagramm, kilogramm deciliter, liter	Tehetsége függvényében minél jobban tanuljon meg mérni.

Évfolyam: Ek. 10.

2. Témakör: Kamaszok, fiatal felnőttek		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kamaszok és fiatal felnőttek közötti életviteli eltérések: fizikai szempontból, kötelezettségek, szórakozás kapcsolatok mélysége terén.	Tankönyv leckéinek feldolgozása kérdés-felelet típusú beszélgetés súlypontos alkalmazásával.	testi fejlettség, fizikai erőnlét, egészséges életmód, tanulás, munka, szabadidő, kapcsolatok, kötődések váltakozása, tartóssága	Értse meg a tananyagot.
Kamaszok és fiatal felnőttek érzelmi világa és személyisége közötti eltérések. Út a felelős gondolkodásig, a jövőbeni életfeladat függvényében.	Drámapedagógiai módszer alkalmazása: apró történetek, életszerű szituációk eljátszása (szerepjátékok).	egoizmus kérdése jól-, rosszul esik én és a másik sértődés, megbocsátás összeveszés, kibékülés egymás szabadsága.	Élvezze, vegyen aktívan részt a szerepjátékokban. Legyen véleménye, helyes és helytelen viselkedésről.
Kamaszok és felnőttek irreális és reális vágyai és céljai. Képességbeli korlátok felismerése elfogadása.	Képes folyóiratok, áru katalógusok stb. nézegetése közben csoportos beszélgetés.	Önismeret a megvalósítható cél és a sikerélmény összefüggése emberek szerethetősége nem függ gazdagságtól, tehetségüktől.	Fejlődjön önismerete, fogadja el önmagát és társait gyengeségeivel együtt.

Évfolyam: Ek. 10.

3. Témakör: <i>Tanulás, tehetség, pályaválasztás, a munka világa</i>		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tanulás és munka, képességek és pályaválasztás közötti összefüggés. Tehetség, lehetőség, szorgalom, kitartás kérdése.	Tankönyv leckéinek feldolgozása, kérdés, felelet típusú beszélgetés keretében.	figyelem, pontosság, igényesség, szorgalom, kitartás siker, hibázás, <i>tökéletlenség</i> egyéni különbözőségek, adottságok	Értse meg, hogy jó dolog szorgalmasnak, törekvőnek lenni. Mindenki jó valamiben, nem baj, ha valamire nem vagyunk képesek.
Nemek közötti fizikai és életfeladatbeli különbségek viszonya a pályaválasztáshoz. Nemek – foglalkozások.	Tankönyv leckéinek feldolgozása, „Amerikából jöttem“ pantomim játék alkalmazása.	nemekre jellemző feladatok, foglalkozások életfeladatok	Rendezetten lássa a munka világát. Mondja el a leggyakoribb foglalkozásokban magát a tevékenységet (ki mit csinál).
Munka nehézsége és öröme. Fizetés és pihenés.	Családról hozott fényképek nézegetése és beszélgetés a családtagok feladatairól.	kifáradás, pihenés nyugalom önálló elfoglaltság segítség megelégedettség	Értse meg, hogy szükségük van pihenésre szüleinek is. Önállóan foglalja el magát.

Évfolyam: Ek. 10

4. Témakör: <i>Családi, baráti, munkatársi kapcsolatok</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A rokoni, baráti, szerelmi, munkatársi kapcsolatok, jellemzői. Normák, elvárások, életkori különbségek ezekben a kapcsolatokban.	Sorolja fel és csoportosítsa azokat az embereket, akiket jól ismer, a hozzájuk fűződő kapcsolata szerint (fényképek segítségével).	rokonság barátság, szerelem, munkatárs (kolléga), osztálytárs, osztályközösség, társaság, szurkolók, rajongók	Értse meg, és tudja megfogalmazni a különféle kapcsolatokban a legfontosabb társadalmi elvárásokat, normákat.
Saját reális elvárások, vágyak megvalósulásához szükséges aktív tevékenységek rendszerezése.	Képek gyűjtése, ragasztása, megbeszélése. Ismerkedés gyakorlása (szerepjáték).	társasági ember, magányos ember, buli, ismerkedés színterei, rokonszenv, ellenszenv, idegen különféle csábításai, bizalom	Rögzüljön, hogy rokonai között kell egy bizalmasának lenni, akinek elmondja titkait, féltelmeit, akinek kikéri tanácsát.

SZOCIÁLIS MUNKATEVÉKENYSÉG

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9-10.

A szociális munkatevékenység tantárgy a kiemelt fejlesztési területek közül hangsúlyosan a „Felkészülés a felnőtt lét szerepeire” és a „Hon- és népismeret” területeket fejleszti, a kulcskompetenciák közül pedig a szabálykövető, életvezetési, együttműködési képességeket.

Cél

Az alapképzésre építve bővíteni azokat az ismereteket és kialakítani azokat a tulajdonságokat, melyek elvezetnek a folyamatos és kitartó munkavégzéshez, munkahelyi beilleszkedéshez, az egyszerű munkák teljesítéséhez. Kialakítani a következő szociális készségeket: feladattudat, együttműködés, kitartás, tolerancia, alkalmazkodás, önellenőrzés.

Szoros kapcsolatban a Szakmai előkészítő ismeretek elnevezésű tantárggyal, olyan kompetenciákat létrehozni, amire az intézményi háttér, a tanuló továbbtanulási lehetősége (képességfejlesztő speciális szakiskola gyakorlati évfolyamai), valamint, amit az oktatásból kikerülve elhelyezkedése megkövetel.

Feladat

A kitartás és a minőség fejlesztése a feladat- és munkavégzésben.

Tantárgyi követelmény

Legyen képes a közösségben történő feladat- és munkavégzésre, fogadja el az irányítást és motiváltan hajtsa végre a feladatot, törekedjen hibátlan munkára, a hibát vegye észre, javítsa ki, vagy kérjen segítséget.

Ismerje munkája elvégzéséhez szükséges, eszközeit, készítse elő azokat, tanulja meg pontosan a munkafolyamat, illetve részfolyamatok sorrendiségét, a munka elvégzése után tegye rendbe munkaterületét, eszközeit.

A balesetvédelmi rendszabályokat tartsa be.

Társaival legyen jó kapcsolata, legyen segítőkész.

Tantárgyi értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatással, évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraszámok

Évfolyamok	Ek. 9.	Ek. 10.
Heti óraszám	2	2
Éves óraszám	74	74

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyamok	Ek. 9.	Ek. 10.
1. Elemi jellegű munkatevékenységek	22	22
2. Kézművesség, kismesterség alapjai	22	22
3. Szolgáltató jellegű tevékenységek	22	22
4. Balesetmegelőzés, balesetvédelem	8	8

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9.***Cél***

Kialakítani az igényes, kitartó munkavégzést, motiváló, örömet nyújtó feladatokon keresztül. Megtalálni és megtanítani a tanuló képességeinek megfelelő feladatot, munkatevékenységet. Folyamatos gyakorlással kialakítani a felelős feladatvégzést, a munkához való megfelelő hozzáállást, viselkedési normákat.

Feladat

A hibafelismerés, hibajavítás vagy a segítség kérés megtanítása. A képességeknek megfelelő munkatevékenység megtalálása.

A feladat és munkavégzésben való kitartás, figyelem és tempó növelése.

Az önellenőrzés megtanítása.

Sikerélmény biztosítása, ahány területen csak lehetséges.

Az állóképesség, kézügyesség fejlesztése.

A munkába történő belépés előkészítése.

Elvárt teljesítmény

Irányítás mellett kitartóan végezzen feladatot, munkát.

Sorrendben tanulja meg a munkatevékenység fázisait, a hozzátartozó eszközöket találja meg, készítse elő, rakja el.

A balesetvédelmi szabályokat tartsa be, ismerje fel a veszélyforrásokat.

Harmonikusan illeszkedjen be illetve ne zavarja a csoportot munka közben.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatással, évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Tankönyv , taneszköz

Könyvtári könyvek, vásárolt, gyűjtött anyagok, csoport saját eszközei, műhelyek, konyhák eszközei, szerszámai.

Évfolyam: Ek. 9.

1. Témakör: <i>Elemi jellegű munkatevékenységek</i>		Óraszám: 22	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Sorozatgyártott papírmunkák – papírjátékok (pl. forgók, könyvjelzők).	Szükséges eszközök előkészítése, konkrét munkatevékenység, rendrakás.	figyelem, pontosság, <i>fantázia</i> , kitartás, <i>színvilág</i> , pasztell, élénk	Képességeihez mérten 2-5-ig készítsen egyforma formájú és méretű tárgyakat (szín változik).
Növényi termékekből – sorozatgyártott dísz tárgyak.	Termények gyűjtése, eszközök előkészítése, munkatevékenység, rendrakás.	növényi termés, díszítés, díszítő elemek, (motívumok), sorozat, lakásdísz, asztali dísz	Tudja többször egymás után megismételni ugyanazokat a motívumokat.
Sorozatgyártott textilmunkák Pl. bábok, faliképek.	Szükséges anyagok, eszközök kiválasztása, előkészítése, munkatevékenység, rendrakás.	textilfajták: pamut, selyem, vászon, frottír, flanel, természetes, műszálás	Tudja megnevezni az anyagokat, tapasztalja meg tulajdonságaikat, készítsen két egyforma tárgyat.
Sorozatgyártott famunkák Pl. edényalátétek, szalvétatartó, játékok.	Munkaterület, eszközök előkészítése, munkatevékenység, rendrakás.	kemény, puha, sima, göcsörtös, szerszámok nevei, szögelés, enyvezés	Segítséggel dolgozzon fával, képességeihez mérten használjon szerszámot önállóan, vagy fessen fára motívumokat.
Műanyagokból játékok készítése.	Alapanyagok gyűjtése, tervezés, eszközök előkészítése, munkatevékenység, rendrakás	mesterséges, műanyag, <i>rideg</i> , kemény, <i>lágy</i> , puha, merev, rugalmas	Gyűjtse az alapanyagot és akarjon belőle valamit készíteni, legalább két egyformát.

Évfolyam: Ek. 9.

2. Témakör: <i>Kézművesség, kismesterség alapjai</i>		Óraszám: 22	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Gyöngyfűzés Gyöngyből ékszerek és tárgyak (figurák készítése).	Gyöngyfűzés technikájának megismerése, gyakorlása, gyöngyök tárolásának megtanulása, gyöngyök válogatása.	gyöngy, damil, kapocs, a használt gyöngyfajta neve, minta, motívum, sor másolás, pontos, kitartó	Segítséggel vagy önállóan készítsen egyszerű tárgyat, képességének megfelelő méretű, anyagú gyöngyből.
Üvegfestés. Síküvegre, üvegtárgyra, csempére, motívumok festése.	Festés, kontúrozás, hígító, tervezés, minta másolása, ecsetek tisztítása, eszközök előkészítése, rendrakás.	<i>kontúr, motívum, figuratív, nem figuratív (absztrakt), geometrikus, organikus</i> , lakás-, asztali dísz	Segítséggel vagy önállóan gyakorolja a figyelmes, pontos, aprólékos, kitartó tevékenységet. Fejlődjön esztétikai érzéke.
Kézi szövés. Tanulókereten szőjenek terítőt, tarisznyát.	Gombolyítás, tervezés, szövés, előkészítés, rendrakás.	a kézi szövésnél használt eszközök neve, a fonálfajta neve, minta neve	Tanulja meg a kézi szövést, tanuló kereten, vegye észre a hibát, javítsa ki, vagy kérjen segítséget.
Hímzés. Egyszerű öltésfajták megtanulása (könyvjelző, zsebkendő, terítő készítése).	Hímzés tanulása, tervezése előkészítés, rendrakás.	öltésfajták, alapanyagok neve	Képességeihez mérten kézimunkázzon (segítséggel, önállóan) tanuljon tervezni, mintát másolni.

Évfolyam: Ek. 9.

3. Témakör: Szolgáltató jellegű tevékenységek		Óraszám: 22	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Takarítás Az intézmény különböző funkciójú helységeinek egyszerű, hétköznapi takarítása.	Takarítás irányítással, takarítás felügyelettel, irányítás nélkül.	takarítószeres, eszközök, műveletek neve, munkamegosztás, sorrend, időbeosztás	Valamennyi tanuló próbáljon meg minden műveletet elsajátítani a halmozottan sérültek kivételével.
Terítés Hétköznapi étkezés fajtákhöz kötődő terítés az ebédlőben, ünnepi terítés megismerése tankonyhában, tanteremben.	Hétköznapi terítés gyakorlása, különféle ünnepi terítések megismerése, megtanulása.	otthoni, iskolai hétköznapi, éttermi, ünnepi terítés és eszközei	Tanuljon meg teríteni, ismerje fel különböző ünnepi, éttermi terítések különbségeit, jellemző tárgyait.
Felszolgálás Szolgálják fel a reggelit és az ebédet az intézményben. Kínálás, üvegnytás, maradékok, használt edények eltávolítása.	Felszolgálás, eltakarítás megtanulása, gyakorlása, egyéni megoldási lehetőségek. Házigazda szerepkör gyakorlása, kínálás, szerepjátékok.	házigazda, felelős, ünnepekt, illemszabályok, pincér, felszolgáló, összeszedő	Tegyen szert olyan gyakorlati tudásra, mely lehetővé teszi számára a baleset- és törésmentes felszolgálási feladat vállalását.
Mosogatás Végezzék el a gyermekfelügyelők által végzett napi mosogatási feladatokat a csoportjukban. Tankonyhában mosogassanak.	Mosogatás, önellenőrzés, lecsurgatás, törölgetés elrámolás gyakorlása.	kézi mosogatás, gépi mosogatás, mosogatószerek, <i>koncentrátum</i>	A súlyos halmozottan sérült kivételével tanuljon meg mosogatni, vegye észre a nem tökéletes munkát, végezzen önellenőrzést.

Évfolyam: Ek. 9.

4. Témakör: Balesetmegelőzés, balesetvédelem		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Eszközök, szerszámok, vegyi anyagok rendeltetésszerű használata, tárolása, oktató irányításának elfogadása.	Szerszámok, ragasztók, hígítók veszélyes tulajdonságainak megismerése, tárolásuk megtanulása. Megkülönböztetés gyakorlása.	veszély, balesetveszély, életveszély, mérge, tilos, szabad	Ismerje fel a vegyszeres dobozokat, üvegeket, ne keverje össze mással, mindent a helyén tároljon. Felügyelettel használjon veszélyes szerszámot.
Csapok, háztartási gépek, mikró, rendeltetésszerű használata, Meghibásodás esetén segítségkérés megtanulása.	Tanulja meg a rendeltetésszerű használatot, ami tilos számára, ahhoz ne nyúljon.	tilos, szabad, veszélyes, figyelem	Pontosan tudja, hogy melyik háztartási gépet szabad tetszés szerint használni, felügyelet nélkül.
Elsősegély, segítségkérés sebkötözés megtanulása, Tűzvédelmi gyakorlatok.	Tűzriadókon részvétel, gyakorlás. Segítségkérés, sebkötözés gyakorlása, szerepjátékok.	vonulási útvonal rend, nyugalom segélykérő telefonszámok, segítséget nyújtó személyek	Tűzriadón többször vegyen részt, pontosan ismerje a vonulási útvonalakat és sorrendet.

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 10.**Cél**

Kialakítani az igényes, kitartó munkavégzést, motiváló, örömet nyújtó feladatokon keresztül. Megtalálni és megtanítani a tanuló képességeinek megfelelő feladat és munkatevékenységet. Folyamatos gyakorlással kialakítani a felelős feladatvégzést, a munkához való megfelelő hozzáállást, viselkedési normákat.

Feladat

A hibafelismerés, hibajavítás, vagy segítség kérés kialakítása.

A feladat-, munkavégzésben való kitartás, figyelem és tempó növelése.

A képességekhez illeszkedő konkrét gyakorlati kompetencia biztosítása. Az önellenőrzés megtanítása.

Sikerélmény biztosítása, ahány területen csak lehetséges.

Az állóképesség, kez ügyesség fejlesztése.

A munkába történő belépés előkészítése.

Elvárt teljesítmény

Irányítás mellett kitartóan végezzen feladatot, munkát.

Sorrendben tanulja meg a munkatevékenység fázisait, a hozzátartozó eszközöket találja meg, készítse elő, rakja el.

A balesetvédelmi szabályokat tartsa be, tudja, mi az , amihez tilos nyúlni, használni.

Harmonikusan illeszkedjen be illetve ne zavarja a csoportot munka közben.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szóveges tájékoztatással, évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Tankönyv, taneszköz

Könyvtári könyvek, vásárolt, gyűjtött anyagok, csoport saját eszközei, műhelyek, konyhák eszközei, szerszámjai.

Évfolyam: Ek. 10.

1. Témakör: <i>Elemi jellegű munkatevékenységek</i>		Óraszám: 22	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Sorozatgyártott papírmunkák Pl. játékok, ajándék, csomagoláshoz díszdoboz	Szükséges eszközök előkészítése, konkrét munkatevékenység, rendrakás.	hibás, elrontott, javítás, igazítás, ragasztott, tűzött, fűzött figyelmes, pontos, kitartó	Képességeihez mérten készítsen minél több egyforma méretű, formájú tárgyat (színváltozatok). Jegyezze meg a munka fázisait.
Növényi termékekből sorozat gyártott dísz tárgyak	Termények gyűjtése, eszközök előkészítése, munkatevékenység, rendrakás.	termények nevei és a tárgy készítésénél az eljárás neve, díszítő motívum, <i>népi, absztrakt...</i>	Többször ismételjen meg azonos motívumot, a hozzávalókat számolja le és készítse elő.
Sorozatgyártott textilmunkák (pl. faliképek, terítők, játékok, szalvétakarika)	Szükséges anyagok, eszközök kiválasztása, előkészítése, munkatevékenység, rendrakás.	anyagok, eszközök neve és az készítés során alkalmazott eljárások neve	Készítsen több egyforma tárgyat. Tudja elmondani, mivel, milyen sorrendben mit kellett tenni.
Sorozatgyártott famunkák pl. karó virágokhoz, játékok, fatojás festése	Munkaterület, eszközök előkészítése, munkatevékenység, rendrakás	a fa tulajdonságai, eszközök nevei és a tevékenység során alkalmazott eljárások nevei	Segítséggel dolgozzon fával, képességeihez mérten használjon szerszámot önállóan, vagy fessen fára motívumokat.
Műanyagokból játékok készítése	Alapanyagok gyűjtése, tervezés, eszközök előkészítése, munkatevékenység, rendrakás	műanyagok tulajdonságai, tervezés, alkotás	Gyűjtsön alapanyagot és akarjon belőle valamit készíteni, legalább két egyformát.

Évfolyam: Ek. 10.

2. Témakör: <i>Kézművesség, kismesterség alapjai</i>		Óraszám: 22	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Gyöngyfűzés Gyöngyből ékszerek és tárgyak (figurák készítése).	Gyöngyfűzés technikájának megismerése, gyakorlása, gyöngyök tárolásának megtanulása, gyöngyök válogatása.	gyöngy, damil, kapocs, <i>a használt</i> gyöngyfajta neve, minta, motívum, sor... másolás, pontos, kitartó	Segítséggel vagy önállóan készítsen egyszerű tárgyat, képességének megfelelő méretű, anyagú gyöngyből.
Üvegfestés Síküvegre, üvegtárgyra, csempére, motívumok festése.	Festés, kontúrozás, hígító, tervezés, minta másolása, ecsetek tisztítása, eszközök előkészítése, rendrakás.	<i>kontúr, motívum, figuratív, nem figuratív (absztrakt), geometrikus, organikus</i> , lakás-, asztali dísz	Segítséggel, vagy önállóan gyakorolja a figyelmes, pontos, aprólékos, kitartó tevékenységet. Fejlődjön esztétikai érzéke.
Kézi szövés Tanulókereten szőjenek tarisznyát.	Gombolyítás, tervezés, szövés, előkészítés, rendrakás.	a kézi szövésnél használt eszközök neve, a fonálfajta neve, minta neve	Vegy-e észre a hibát, javítsa ki, vagy kérjen segítséget. A felvetésen kívül lehetőleg minden műveletet tanuljon meg önállóan végezni.
Hímzés Egyszerű öltésfajták gyakorlása. A leghíresebb (tájegység) népi hímzések, motívumok megismerése.	Hímzés tanulása, tervezése előkészítés, rendrakás.	népművészet, híres népi hímzések, motívumok neve	Képességeihez mérten kézimunkázzon. Ismerje a híres tájegységekhez tartozó hímzéseinket.

Évfolyam: Ek. 10.

3. Témakör: Szolgáltató jellegű tevékenységek		Óraszám: 22	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvart és javasolt fogalmak	Elvart teljesítmény
Takarítás Nagytakarítás megtanulása. Rendszeres takarítás osztályban, tankonyhában.	Takarítás gyakorlása, nagytakarítás megtanulása.	hétköznapi és nagytakarítás jellemzői, különbségei, eszközei	Képességei mértékében minél több takarítási tevékenységet tanuljon meg.
Terítés Hétköznapi étkezés fajtákhöz kötődő terítés az ebédlőben, ünnepi, terítés megismerése tankonyhában, tanteremben.	Hétköznapi terítés gyakorlása, különféle ünnepi terítések megismerése, megtanulása.	otthoni, iskolai hétköznapi, éttermi, ünnepi terítés és eszközei	Tanuljon meg teríteni, ismerje fel különböző ünnepi, éttermi terítések különbségeit, jellemző tárgyait.
Felszolgálat Gyorsétteremben összeszedés megfigyelése. Reggeli, ebéd felszolgálása az intézményben.	Felszolgálat, eltakarítás megtanulása, gyakorlása, egyéni megoldási lehetőségek.	gyorsétterem, hulladékátrolók, gyorsaság, pontosság, otffelejítés	Figyelje meg egy gyorsétteremben az összeszedés folyamatát. Legyen olyan gyakorlati tudása, amely lehetővé teszi a baleset és törésmentes felszolgálási feladat vállalását.
Mosogatás Az alkalmasak tanulják meg a mosogatógép használatát. Kézi mosogatásgyakorlása.	Mosogatás, önellenőrzés, lecsurgatás, törölgetés elrámolás gyakorlása.	gépi mosogatás, mosogatószer, vízlágyító, koncentrátum	Tanuljon meg mosogatni. Sokszor figyelje meg a mosogatógép használatát, tanulja meg a sorrendiséget, próbálja ki.

Évfolyam: Ek. 10.

4. Témakör: Balesetmegelőzés, balesetvédelem		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Eszközök, szerszámok, vegyi anyagok rendeltetésszerű használata, tárolása, oktató irányításának elfogadása.	Szerszámok, ragasztók, hígítók veszélyes tulajdonságainak megismerése, tárolásuk megtanulása. Megkülönböztetés gyakorlása.	veszély, balesetveszély, életveszély, mérgező, tilos, szabad	Ismerje fel a vegyszeres dobozokat, üvegeket, ne keverje össze mással, mindent a helyén tároljon. Felügyelettel használjon veszélyes szerszámot.
Csapok, háztartási gépek, mikrohullámú sütő rendeltetésszerű használata. Meghibásodás esetén segítségkérés megtanulása.	Tanulja meg a rendeltetésszerű használatot, ami tilos számára, ahhoz ne nyúljon.	tilos, szabad, veszélyes, figyelem	Pontosan tudja, hogy melyik háztartási gépet szabad tetszés szerint használni, felügyelet nélkül.
Elsősegély, segítségkérés, sebkötözés megtanulása, Tűzvédelmi gyakorlatok.	Tűzriadókon részvétel, gyakorlás. Segítségkérés, sebkötözés gyakorlása, szerepjátékok.	vonulási útvonal, rend, nyugalom segélykérő telefonszámok, segítséget nyújtó személyek	Tűzriadón többször vegyen részt, pontosan ismerje a vonulási útvonalakat és sorrendet.

HABILITÁCIÓS CÉLÚ MUNKAVÉGZÉS I.**Évfolyam: Másodképzés 1-2.****Integrált munkavégzésre képes tanulók részére****Cél**

Differenciáltan felkészíteni az értelmileg akadályozott tanulót az iskola elvégzése utáni munkavégzésre. Kiemelten lényeges, hogy a fiatal esetenként a nyílt munkaerő piacon (a normál munkahelyeken is) – egyéni megsegítés mellett – felnőttként munkát vállalhasson.

Cél segíteni abban, hogy a tanuló gyakorlati, tapasztalati úton, saját élményen keresztül tudja kialakítani magában a munka értékének, a munkavégzés értelmének, funkciójának szerepét. E tárgyon keresztül könnyebben elfogadja, hogy a munkavégzés a felnőtt élet nélkülözhetetlen része.

Megismertetni a fiatallal néhány adekvát foglalkozásfajtát.

Cél, hogy a tanuló az iskolai környezetben nem közvetíthető, ismereteket szerezzon, illetve munkafolyamatokat gyakoroljon, mind önállóan.

Erősíteni a felelősségtudatot, fejleszteni az alkalmazkodóképességet, kialakítani a segítőkész magatartást.

Cél a tanuló felkészítése arra, hogy mint munkavállalónak, milyen elvárásoknak, szabályoknak kell megfelelnie.

Feladat

Külső munkahelyeken gyakorlat, képességek kipróbálása. Az éves órakeret 92%-át adja a külső munkahelyeken történő gyakorlat.

Elvárt teljesítmény

Ismeretek a fogadó munkahelyekről:

- a) Általános. Tudja behelyezni az adott munkahelyet a gazdasági rendszerbe.
- b) Helyi. A konkrét munkakörök, munkafolyamatok megismerése.

Munkahelyi szabályok, elvárások: Elfogadása, betartása (pl.: munkaidő, jelenléti ív, balesetvédelmi szabály, felelősségvállalás, feladattudat, munkatartás, munkafegyelem).

Munkahelyi viselkedéskultúra: Kommunikációs képesség. A munkatársi kapcsolatok értelmezése (pl.: alá-fölérendeltség).

Közlekedési ismeretek: Tájékozódás, a helyi közlekedés ismerete.

Értékelés

Szöveges értékelés. Megfigyelési szempontok szerint:

1. Külső jegyek;
2. Fizikai képességek;
3. Munkakészség megfigyelése;
4. Munkatársi kapcsolatok;
5. Javaslatok;
6. Egyéb megjegyzések, észrevételek.

A Gyakorlati Napló nyomon követése (dátum, munkahely, tanuló, feladat, megjegyzés, balesetvédelmi oktatáson való részvétel).

Lekérdezések. Kérdőívek. (Iskolai, Szülői, Munkahelyi, Tanulói.)

A tanterv követelményinek teljesítéséhez javasolt óraszámok

Évfolyam	Mk. 1.	Mk. 2.
Heti óraszám	4	4
Éves óraszám	148	148

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	Mk. 1.	Mk. 2.
1. Elmélet az iskolában: Tanórai keretben a gyakorlat előkészítése	2	2
2. Elmélet: A négy munkahelyen a munka megkezdésekor	4x2	4x2
3. Értékelés: A végzett munka értékelése	2	2
4. Gyakorlat: Konkrét munkával töltött idő	136	136

Évfolyam: Másodképzés 1.**Cél**

Segítséget nyújtani a tantárgy tanításával, hogy a tanuló gyakorlati, tapasztalati úton, saját élményen keresztül tudja kialakítani a munka értékének, a munkavégzés értelmének, funkciójának szerepét. Megismertetni a fiatalnak néhány adekvát foglalkozásfajtaát a gyakorlati munkavégzés során.

Feladat

Az iskolai és munkahelyi elvárások közötti különbséghez való hozzászoktatás.

A meglévő ismeretek gyakorlati alkalmazása.

Az elsajátítandó ismeretek folyamatos átadása a gyakorlat végzése közben.

A balesetveszély és a balesetek kivédési lehetőségének tudatosítása. A balesetvédelem oktatása.

Elvárt teljesítmény

Ismerje a fogadó munkahelyeket, a konkrét munkaköröket, munkafolyamatokat.

Ismerje a munkahely elérési útvonalát és a közlekedési szabályokat.

Értékelés

Szöveges értékelés. Megfigyelési szempontok szerint:

1. Külső jegyek;
2. Fizikai képességek;
3. Munkakészség megfigyelése;
4. Munkatársi kapcsolatok;
5. Javaslatok;
6. Egyéb megjegyzések, észrevételek.

A Gyakorlati Napló nyomon követése (dátum, munkahely, tanuló, feladat, megjegyzés, balesetvédelmi oktatáson való részvétel).

Lekérdezések. Kérdőívek. (Iskolai, Szülői, Munkahelyi, Tanulói.)

Tankönyv, taneszköz

Konkrét gyakorlati munkahelyek a anyagai, eszközei. Tanulói értékelő kérdőívek.

Évfolyam: Mk. 1.

1. Témakör: Elmélet az iskolában: Tanórai keretben a gyakorlat előkészítése		Óraszám: 2	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
A munkahelyi gyakorlat tanórai keretben történő előkészítése. Általános tájékoztatás, a gyakorlati céllal való ismerkedés.	Kép a fogadó munkahelyről. Megismerkedés az adott helyen folyó munkafolyamatokkal. Tanulópárok kialakítása.	Általános kép a munkahelyekről. Munkafolyamatok értelmezése, lehetőség szerinti gyakorlása. Szituációs játék tanulópárokkal.	Magyarázat Cselekedtetés

Évfolyam: Mk. 1.

2. Témakör: Elmélet: A négy munkahelyen a munka megkezdésekor		Óraszám: 4x2	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
Az adott vállalat, cég, üzem helyi követelményeinek a megismerése. Adott munkafeladatok bemutatása. Az új munkatársak bemutatása. Munkavezető megismertetése, utasítás elfogadás és értékelés személyhez kötése, balesetvédelmi szabályok ismertetése.	Az aktuális munkahelyről részletes tájékoztatás. Közlekedési lehetőségek, megközelítés, belső tájékozódás.	A mindenkori gyakorlati munkahellyel való szemléletes ismerkedés. Közlekedési gyakorlatok. Balesetvédelmi oktatás és gyakorlati alkalmazás.	Megbeszélés Összehasonlítás Cselekedtetés

Évfolyam: Mk. 1.

3. Témakör: Értékelés: A végzett munka értékelése		Óraszám: 2	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
A mindenkori helyszíneken végzett munka értékelése meghatározott megfigyelési szempontok szerint történik az iskolában.	A végzett munka, értékelése személyre szabott. Az értékelésbe bevonjuk a tanulókat is.	A Gyakorlati Napló vezetése, ellenőrzése. Az iskola, a munkahelyek, a szülők és a tanulók részéről folyamatos elégedettség mérés.	Összehasonlítás Megbeszélés Szóbeli értékelés Írásbeli értékelés

Évfolyam: Mk. 1.

4. Témakör: Gyakorlat: Konkrét munkával töltött idő		Óraszám: 136	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
A gyakorlatot a tanuló az adott munkahelyeken a konkrét munkával tölti el. Hetente egy alkalommal minimum négy órában.	A tanuló a gyakorlat ideje alatt elsajátítja a munkafolyamatokat. A személyes megtapasztalás fontosságának elfogadása, ismertetése.	A munkavállalói ismereteket a konkrét helyzetekből kiindulva indirekt módon közvetítjük és gyakoroltatjuk.	Szóbeli magyarázattal is kísért cselekedtetés.

Évfolyam: Másodképzés 2.**Cél**

Lehetőség szerint megtalálni a képességeknek és érdeklődésének leginkább megfelelő gyakorlati munkatevékenységet.

Feladat

A végzett munkafolyamatok ismerete és gyakorlati elvégzése (motiváltság, kitartás, pontosság).
A munkafolyamatokhoz, illetve a munkahelyi-szociális kapcsolatokhoz, kommunikációhoz köthető szabályok, viselkedési normák megtanulása, betartása.

Elvárt teljesítmény

Tegyen eleget a munkahelyi elvárásoknak, viselkedési szabályokat tartsa be (munkaidő, jelenléti ív, balesetvédelmi szabály, felelősség vállalás, feladattudat, munkafegyelem).
Legyen megfelelő viselkedési kultúrája, kommunikációs képessége a munkahelyen, fogadja el a munkatársi kapcsolatokat (alá-fölérendeltség).

Értékelés

Szöveges értékelés. Megfigyelési szempontok szerint:

1. Külső jegyek;
2. Fizikai képességek;
3. Munkakészség megfigyelése;
4. Munkatársi kapcsolatok;
5. Javaslatok;
6. Egyéb megjegyzések, észrevételek.

A Gyakorlati Napló nyomon követése (dátum, munkahely, tanuló, feladat, megjegyzés, balesetvédelmi oktatáson való részvétel).

Lekérdezések. Kérdőívek. (Iskolai, Szülői, Munkahelyi, Tanulói.)

Tankönyv, taneszköz

Konkrét gyakorlati munkahelyek anyagai, eszközei. Tanulói, értékelő kérdőívek.

Évfolyam: Mk. 2.

1. Témakör: Elmélet az iskolában: Tanórai keretben a gyakorlat előkészítése		Óraszám: 2	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
A munkahelyi gyakorlat tanórai keretben történő előkészítése. Általános tájékoztatás. A gyakorlati céllal való ismerkedés.	Kép a fogadó munkahelyről. Megismerkedés az adott helyen folyó munkafolyamatokkal. Tanulópárok kialakítása.	Általános kép a munkahelyekről. Munkafolyamatok értelmezése, lehetőség szerinti gyakorlása. Szituációs játék tanulópárokkal.	Magyarázat Cselekedtetés

Évfolyam: Mk. 2.

2. Témakör: Elmélet: A négy munkahelyen a munka megkezdésekor		Óraszám: 4x2	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
Az adott vállalat, cég, üzem helyi követelményeinek a megismerése. Adott munkafeladatok bemutatása. Az új munkatársak bemutatása. Munkahelyi hierarchia megismerése. Balesetmegelőzési és balesetvédelmi szabályok.	Az aktuális munkahelyről részletes tájékoztatás. Közlekedési lehetőségek megismertetése. Tájékozódás külső és belső környezetben.	A mindenkori gyakorlati munkahellyel való szemléletes ismerkedés. Közlekedési és tájékozódási gyakorlatok. Balesetvédelmi gyakorlatok.	Megbeszélés Összehasonlítás Cselekedtetés

Évfolyam: Mk. 2.

3. Témakör: Értékelés: A végzett munka értékelése		Óraszám: 2	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
A mindenkori helyszíneken végzett munka értékelése meghatározott megfigyelési szempontok szerint történik az iskolában.	A végzett munka, értékelése személyre szabott. Az értékelésbe bevonjuk a tanulókat is.	A Gyakorlati Napló vezetése, ellenőrzése. Az iskola, a munkahelyek, a szülők és a tanulókról részéről folyamatos elégedettség mérés.	Összehasonlítás Megbeszélés Szóbeli értékelés Írásbeli értékelés

Évfolyam: Mk. 2.

4. Témakör: Gyakorlat: Konkrét munkával töltött idő		Óraszám: 136	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
A gyakorlatot a tanuló az adott munkahelyeken a konkrét munkával tölti el. Hetente egy alkalommal minimum négy órában.	A tanuló a gyakorlat ideje alatt elsajátítja a munkafolyamatokat. A személyes megtapasztalás fontosságának elfogadása, ismertetése.	A munkavállalói ismereteket a konkrét helyzetekből kiindulva indirekt módon közvetítjük és gyakoroltatjuk.	Szóbeli magyarázattal is kísért cselekedtetés.

HABILITÁCIÓS CÉLÚ MUNKAVÉGZÉS II.**Évfolyam: Másodképzés 1-2.****Integrált munkavégzésre nem képes tanulók számára****Cél**

Megértetni a felnőtté válás és a munkavégzés „törvény- és életszerű” kapcsolatát.

A tanulót lehetőségeinek függvényében „érlelni” az elmélyült, kitartó feladatvégzésre.

Megismertetni a „munka világával”, illetve a saját munkalehetőségeivel, adottságaival, tehetségével.

Fejlesztani a manuális tevékenységekben az eszközhasználatot és a feladatok végrehajtásában az igényességet.

Fontos cél a rehabilitációs munkavégzés című tantárgy tanításakor a már meglévő kognitív, érzelmi és motoros funkciókra építeni, illetve azokat fejleszteni.

Feladat

Belső műhelyekben végzett munka közben a képességek és a személyiség korrekciója.

Balesetvédelmi szabályok betartása. Reális önértékelés kiépítése.

Elvárt teljesítmény

Tegyen szert jártasságra – tehetsége függvényében – anyag- és eszközismeretének gyakorlati alkalmazásában.

Váljon alkalmassá a társakkal történő közös tevékenykedésre, illetve feladatvégzésre.

Ne zavarja társait feladatvégzés közben.

Legyen belülről motivált és kitartó a feladatvégzése.

Ismerje fel azokat a személyeket, akikben megbízhat, és akiktől segítséget kérhet és kaphat. Tudjon segítséget kérni, esetleg adni.

Tartsa be a munka- és balesetvédelmi szabályokat.

Értékelés

Év végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztató, évente P.A.C. mérőeszközzel.

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraszámok

Évfolyamok	Mk. 1.	Mk. 2.
Heti óraszám	4	4
Éves óraszám	148	148

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret.

Témakör / Évfolyam	Mk. 1.	Mk. 2.
1. A munka világa. Tanulás, tehetség. Pályaválasztás.	10	-
2. A munkafolyamatokhoz tartozó anyag- és eszközismeretek.	20	10
3. Gyakorlati munkavégzés.	118	138

Évfolyam: Másodképzés 1.**Cél**

Megértetni, hogy a felnőttkori pozitív életérzést, a hasznosságtudatot jelentősen meghatározza a munkavégző képesség.

Kialakítani az igényt a pontos munkára.

Elérni, hogy a környezetről kialakult tárgyi és fogalmi ismeretkör szilárd alapokon álljon.

Feladat

A koncentráció, a kitartás, a figyelem, a céltudat, a munkavégzés fontosságának tudatosítása.

A verbális kommunikáció és az információ szerző képesség fejlesztése.

Elvárt teljesítmény

A képességek függvényében elvégezhető munkákban alakuljon ki jártasság.

Értékelés

Év végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztató, évente P.A.C. mérőeszközzel.

Évfolyam: Mk. 1.

1. Témakör: <i>A munka világa. Tanulás, tehetség. Pályaválasztás</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
Miért van szükség a munkára. Milyen foglalkozásokat ismersz. Mit tudsz, mit szeretsz dolgozni. Mi kell a munkavégzéshez.	Foglalkozásfajták. Milyen munkát végezhetek. Segítségkérés, pihenés. Munkaidő betartása. Szabályok. Munkahelyi konfliktuskezelés.	Szituációs helyzetgyakorlatok. A munkába állás előkészítése. Reális munkába állás előkészítése. Intézménylátogatások. Beszélgetés a munkavégzés ellenértékéről a „munkadíjról”. Akarat, kitartás megoldási módok.	Magyarázat Beszélgetés Megbeszélés Elemzés

Évfolyam: Mk. 1.

2. Témakör: <i>A munkafolyamatokhoz tartozó anyag- és eszközismeretek</i>		Óraszám: 20	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
Életviteli gyakorlatok. Háztartási ismeretek. Mézeskalács készítés.	Konyhai eszközök, alapanyagok. Takarítóeszközök. Mézeskalács készítés eszközei, anyagai.	Terítés, mosogatás. Főzés alapjai. Takarítás alapjai.	Szemléltetés Megbeszélés Csoportosítás

Évfolyam: Mk. 1.

3. Témakör: Gyakorlati munkavégzés. Felkészülés a lehetséges munkahelyi gyakorlatokra		Óraszám: 118	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
Ebédlői munkálatok. Takarítási munkálatok. Intézményfüggő műhelygyakorlatok.	A konkrét munkafolyamatok megbeszélése, probléma feloldások.	A konkrét munkafolyamatok kivitelezése.	Cselekedtetés Értékelés

Évfolyam: Másodképzés 2.**Cél**

Kialakítani a lehetőségekhez mérten elmélyült kitartó feladatvégzést.

Megismertetni a tanulót a munka világával.

Kialakítani reális elképzeléseket a jövőbeni munkalehetőségekről, életmódról.

Bővíteni a tárgyi, fogalmi ismeretkört.

Feladat

Az eszközhasználat színvonalának emelkedése.

A környező tárgyi, természeti világ és az emberek közti kapcsolatok rendszerezett ismeretének kialakítása.

Az együttműködési, a szociális készség, valamint az énkép és az önismeret fejlesztése (másokra figyelés, alkalmazkodás).

Elvárt teljesítmény

Legyen alkalmas a társakkal történő közös tevékenykedésre, illetve feladatvégzésre.

Ismerje fel azokat a személyeket, akikben megbízhat, és akiktől segítségre számíthat.

Tudjon segítséget kérni és adni.

Legyen belülről motivált és kitartó a feladatvégzése.

Értékelés

Év végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztató. Évente P.A.C. mérőeszközös mérés.

Évfolyam: Mk. 2.

2. Témakör: A munkafolyamatokhoz tartozó anyag- és eszközismeretek		Óraszám: 10	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
Tankönyhai eszközök, anyagok. Irodai eszközök anyagok. Házi könyvtári eszközök és anyagok.	A tankönyha eszközeinek és a felhasznált anyagok megismerése. Irodai illetve könyvtári eszközökkel és anyagokkal való ismerkedés.	A három iskolai munkahelyszín előforduló anyagaink és eszközeinek gyakorlatban való használata.	Magyarázat Bemutató Értelmezés

Évfolyam: Mk. 2.

3. Témakör: Gyakorlati munkavégzés		Óraszám: 138	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
Az iskolán belül felelhető munkahelyekkel való további gyakorlati ismerkedés. Védőmunkahelyek megismerése.	Iskolai munkahelyen zajló munkákról való beszélgetés.	A munkafolyamatok (terítés, másolás, katalógizálás) konkrét kivitelezése.	Magyarázat Cselekedtetés Értékelés

MUNKAVÁLLALÓI ISMERETEK ÉS GYAKORLATOK

Évfolyam: Másodképzés 1-2.

Cél

Megismertetni a munkába álláshoz köthető jogokat és köteleességeket.
Megismertetni a dolgozói, alkalmazotti státussal együtt járó jogi terminusokat.
Fejlesztetni a verbális kommunikációt és az információszerző képességet.

Feladat

Munkaviszonnal kapcsolatos kifejezések és tartalmak megismerése.
Az iskolai és munkahelyi elvárások közötti különbségekhez való alkalmazkodás.
Az elvégzendő munka folyamatos megújításának képessége.
Balesetveszély elkerülése. Balesetvédelmi oktatás ismereteinek betartása.
Munkarend, munkahelyi hierarchia megismertetése. A munkabér és a végzett munka összefüggéseinek tudatosítása.

Elvárt teljesítmény

Legyen tisztában a munkaviszony fontosságával, ismerje saját adottságait, ismerje a számára elérhető munkalehetőségeket.
Munkahelyi szabályok és szokások betartása elfogadása. Munkahelyi viselkedéskultúra: kommunikációs képesség, munkatársi kapcsolatok értelmezése (alá- és fölérendeltség).

Értékelés

Év végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztató, évente P.A.C. mérőeszközös mérés.

Tananyagok

Személyes dokumentumok, űrlapok, ismertető, prospektusok, a mindennapi élet adminisztrációs kellékei.

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraszámok

Évfolyamok	Mk. 1.	Mk. 2.
Heti óraszám	4	4
Éves óraszám	148	148

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	Mk. 1.	Mk. 2.
1. Közlekedési ismeretek	20	16
2. Személyhez kapcsolódó okmányok köre	20	20
3. Munkával kapcsolatos jogi ismeretek	28	20
4. Munkavégzéshez kapcsolódó ismeretek	24	24
5. Munkahelyi beilleszkedés	24	12
6. Munkabér beosztása	16	20

Témakör / Évfolyam	Mk. 1.	Mk. 2.
7. Munkahely keresés	8	28
8. Káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése	8	8

Évfolyam: Másodképzés 1.

Cél

Megismertetni a munkába álláshoz köthető jogokat és kötelességeket.
Fejleszteni a verbális kommunikációt és információszerző képességet.

Feladat

A koncentráció, a kitartás, a figyelem, a céltudat, a munkavégzés fontosságának tudatosítása.
A verbális kommunikáció és az információ szerző képesség fejlesztése.
A munkahelyi kapcsolatok megismerése és a helyi szokások betartása.

Elvárt teljesítmény

Legyen tisztában a munka és munkaviszony fontosságával.
Munkahelyi viselkedéskultúra: kommunikációs képesség, munkatársi kapcsolatok értelmezése (alá- és fölérendeltség).

Értékelés

Év végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztató, évente P.A.C. mérőeszközös mérés.

Tananyag

Személyes dokumentumok, úrlapok, ismertető, prospektusok, a mindennapi élet adminisztrációs kellékei.

Évfolyam: Mk. 1.

1. Témakör: Közlekedési ismeretek		Óraszám: 20	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
Bérlet, vonaljegy. Munkába járás megszervezése, kellő idő biztosítása az utazásra – a késés elkerülése. Felkészülés váratlan helyzetekre.	Közlekedési eszközök, szabályok, útvonalak. Segítségkérés, pihenés. Munkaidő betartása. Szabályok.	Szituációs helyzetgyakorlatok. Alternatív közlekedési útvonalak megismerése. Pánik elkerülése. Segítségkérés gépjárművezetőtől, utastársaktól.	Magyarázat Beszélgetés Megbeszélés Elemzés

Évfolyam: Mk. 1.

2. Témakör: Személyhez kapcsolódó okmányok		Óraszám: 20	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
Személyi adatok, személyi iratok. Hivatalos ügyintézés.	Születési anyakönyvi kivonat, személyi igazolvány, lakcímgazoló kártya, TB-kártya, adókártya, nyugdíjpénztár, bizonyítvány. Bankkártya, bankszámlaszám	Űrlapok kitöltése. Dokumentumkezelés (megóvás sérüléstől, pótlás). Aláírási jog fontossága Helyszíni ügyintézés: önkormányzat, rendőrség, APEH, bank, stb.	Szemléltetés Megbeszélés Csoportosítás Értékelés

Évfolyam: Mk. 1.

3. Témakör: Munkával kapcsolatos jogi ismeretek		Óraszám: 28	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
Munkaviszony létesítése, fenntartása, megszüntetése. Munkanélküliség.	Munkaszerződés, próbaidő, kinevezés, szabadság, munkaidő, étkezési utalvány, munkaruha. Érdekvédelmi szervezetek. Kollektív szerződés.	Önéletrajz írása, bemutatkozás. Szituációs játék. Külső megjelenés formái. Számlakérés. Látogatás érdekvédelmi szervezeteknél.	Beszélgetés Cselekedtetés Értékelés

Évfolyam: Mk. 1.

4. Témakör: Munkavégzéshez kapcsolódó ismeretek		Óraszám: 24	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
Munkaidő, teljesítmény. Munkakör.	Munkaidő betartása, késés, túlóra, jelenléti ív, betegállomány. Teljesítmény értékelése. Munkavezető, munkatárs.	Szituációs játékok. Űrlapok kitöltése. Külső megjelenés a munkahelyen.	Beszélgetés Cselekedtetés Értékelés

Évfolyam: Mk. 1.

5. Témakör: <i>Munkahelyi beilleszkedés</i>		Óraszám: 24	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
Munkahelyi viselkedés. Konfliktuskezelés. Teherbíró képesség.	Konkrét teendők napi munkába lépéskor, pontos megjelenés, ruhaváltás, munkaidő megfelelő kihasználása, munkatársi kapcsolatok, feladatkérés, teljesítmény ellenőrzésének kérése. Munkaszünet tartalmas kitöltése. Távozás előtt rendrakás.	Szituációs gyakorlatok. Úrlapkitöltés. Önkiszolgálás szintjének teljes önállósítása. Kritikai érzék fejlesztése. Takarékoskodás az energiával.	Beszélgetés Cselekedtetés Értékelés

Évfolyam: Mk. 1.

6. Témakör: <i>Munkabér beosztása</i>		Óraszám: 16	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
Kiadások és bevételek közötti összefüggés.	Bevételek összesítés, várható kiadások, költségvetés. Lakhatás, háztartás, ruházat, közlekedés. Hitelfelvétel, hiteltörlesztés, takarékoskodás.	Havi munkabér próbabeosztása. Felesleges és szükséges kiadások tudatosítása. Banki műveletek végzése, bankkártya automata használata, csekk kitöltése, feladása.	Beszélgetés Cselekedtetés Magyarázat Szemléltetés Bemutató

Évfolyam: Mk. 1.

7. Témakör: <i>Munkahelykeresés</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
Lakóhelyhez közeli munkahelyek feltérképezése.	Igények és lehetőségek összehangolás munkahelyválasztásnál.	Látogatás munkaügyi központnál. Apróhirdetés olvasása és feladása.	Beszélgetés Megbeszélés Bemutató Cselekedtetés

Évfolyam: Mk. 1.

8. Témakör: Káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése		Óraszám: 8	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
Dohányzás, alkoholfogyasztás, kábítószer használat veszélyei.	Egészséges életmód, testedzés, egészséges étkezés Rossz szokások elkerülése.	Szituációs játékok. Videofilmek megtekintése. Tájékoztatók, előadások a témával kapcsolatban.	Beszélgetés Bemutató Megbeszélés

Évfolyam: Másodképzés 2.**Cél**

Megismertetni a munkába álláshoz köthető jogokat és köteleességeket.

Megismertetni a dolgozói, alkalmazotti státusszal együtt járó jogi terminusokkal.

Fejleszteni a verbális kommunikációt és az információszerző képességet.

Feladat

A koncentráció, a kitartás, a figyelem, a céltudat, a munkavégzés fontosságának tudatosítása.

A verbális kommunikáció és az információ szerző képesség fejlesztése.

A munkahelyi kapcsolatok megismerése és a helyi szokások betartása. Munkarend, munkahelyi hierarchia megismertetése.

Balesetveszély elkerülése, balesetvédelmi oktatás ismereteinek betartása.. Munkabér és a végzett munka összefüggéseinek tudatosítása.

Az elsajátított ismeretek folyamatos megújítására való képesség fejlesztése.

Elvárt teljesítmény

Legyen tisztában a munka és munkaviszony fontosságával.

Munkahelyi viselkedéskultúra: kommunikációs képesség, munkatársi kapcsolatok értelmezése (alá- és fölérendeltség).

Ismerje a számára elérhető munkalehetőségeket.

Fogadja el és tartsa be a munkahelyi szabályokat.

Értékelés

Év végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztató, évente P.A.C. mérőeszközös mérés.

Tananyagok

Személyes dokumentumok, űrlapok, prospektusok, ismertető, a mindennapi élet adminisztrációs kellékei.

Évfolyam: Mk. 2.

1. Témakör: Közlekedési ismeretek		Óraszám: 16	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
Bérlet, vonaljegy. Munkába járás megszervezése, kellő idő biztosítása az utazásra – a késés elkerülése. Felkészülés váratlan helyzetekre.	Közlekedési eszközök, szabályok, útvonalak. Segítségkérés, pihenés. Munkaidő betartása. Szabályok.	Szituációs helyzetgyakorlatok. Alternatív közlekedési útvonalak megismerése. Pánik elkerülése. Segítségkérés gépjárművezetőtől, utastársaktól.	Magyarázat Beszélgetés Megbeszélés Elemzés

Évfolyam: Mk. 2.

2. Témakör: Személyhez kapcsolódó okmányok		Óraszám: 20	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
Személyi adatok, személyi iratok Hivatalos ügyintézés.	Születési anyakönyvi kivonat, személyi igazolvány, lakcímgigazoló kártya, TB-kártya, adókártya, nyugdíjpénztár, bizonyítvány. Bankkártya, bankszámlaszám.	Űrlapok kitöltése. Dokumentumkezelés (megóvás sérüléstől, pótlás). Alírási jog fontossága. Helyszíni ügyintézés: önkormányzat, rendőrség, APEH, bank, stb.	Szemléltetés Megbeszélés Csoportosítás Értékelés

Évfolyam: Mk. 2.

3. Témakör: Munkával kapcsolatos jogi ismeretek		Óraszám: 20	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
Munkaviszony létesítése, fenntartása, megszüntetése. Munkanélküliség.	Munkaszerződés, próbaidő, kinevezés, szabadság, munkaidő, étkezési utalvány, munkaruha. Érdekvédelmi szervezetek. Kollektív szerződés.	Önéletrajz írása, bemutatkozás. Szituációs játék. Külső megjelenés formái. Számlakérés. Látogatás érdekvédelmi szervezeteknél.	Beszélgetés Cselekedtetés Értékelés

Évfolyam: Mk. 2.

4. Témakör: Munkavégzéshez kapcsolódó ismeretek		Óraszám: 24	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
Munkaidő, teljesítmény. Munkakör.	Munkaidő betartása, késés, túlóra, jelenléti ív, betegállomány. Teljesítmény értékelése. Munkavezető, munkatárs.	Szituációs játékok. Űrlapok kitöltése. Külső megjelenés a munkahelyen.	Beszélgetés Cselekedtetés Értékelés

Évfolyam: Mk. 2.

5. Témakör: Munkahelyi beilleszkedés		Óraszám: 12	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
Munkahelyi viselkedés. Konfliktuskezelés. Teherbíró képesség.	Konkrét teendők napi munkába lépéskor, pontos megjelenés, ruhaváltás, munkaidő megfelelő kihasználása, munkatársi kapcsolatok, feladatkérs, teljesítmény ellenőrzésének kérése. Munkaszünet tartalmas kitöltése. Távozás előtt rendrakás.	Szituációs gyakorlatok. Űrlapkitöltés. Önkiszolgálás szintjének teljes önállósítása. Kritikai érzék fejlesztése. Takarékoskodás az energiával.	Beszélgetés Cselekedtetés Értékelés

Évfolyam: Mk. 2.

6. Témakör: Munkabér beosztása		Óraszám: 20	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
Kiadások és bevételek közötti összefüggés.	Bevételek összesítése, várható kiadások, költségvetés. Lakhatás, háztartás, ruházat, közlekedés. Hitelfelvétel, hiteltörlesztés, takarékoság.	Havi munkabér próba beosztása. Felesleges és szükséges kiadások tudatosítása. Banki műveletek végzése, bankkártya automata használata, csekk kitöltése, feladása.	Beszélgetés Cselekedtetés Magyarázat Szemléltetés Bemutató

Évfolyam: Mk. 2.

7. Témakör: <i>Munkahelykeresés</i>		Óraszám: 28	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
Lakóhelyhez közeli munkahelyek feltérképezése.	Igények és lehetőségek összehangolás munkahelyválasztásnál.	Látogatás munkaügyi központnál. Apróhirdetés olvasása és feladása.	Beszélgetés Megbeszélése Bemutató Cselekedtetés

Évfolyam: Mk. 2.

8. Témakör: <i>Káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Elméleti feldolgozás	Gyakorlati alkalmazás	Módszerek
Dohányzás, alkoholfogyasztás, kábítószer használat veszélyei.	Egészséges életmód, testedzés, egészséges étkezés. Rossz szokások elkerülése.	Szituációs játékok. Videofilmek megtekintése. Tájékoztatók, előadások a témával kapcsolatban.	Beszélgetés Bemutató Megbeszélés

KÖRNYEZET- ÉS EGÉSZSÉGVÉDELEM

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9-10.

A környezet és egészségvédelem tantárgy a kiemelt fejlesztési feladatok közül a – Testi és lelki egészség – Környezeti nevelés – Hon- és népismeret – elnevezésű területeket fejleszt súlypontosan, a kulcskompetenciák közül a kommunikációs, szabálykövető, életvezetési képességeket.

Cél

A tantárgy tanításával bővíteni és elmélyíteni a természeti környezetről és egészségügyi ismeretekről meglévő korábbi ismereteket.

Jártasságokat, készségeket, képességeket kialakítani, melyek hozzásegítenek egészséges életmód folytatásához.

A környezetvédelmet tanítani, hogy a környezet tisztaságának megóvása váljon szokássá.

Szélesebb körű ismeretet nyújtani, hogy ezek segítsenek az ismeretlentől való félelem a kompetencia hiányból eredő szorongástól való megszabadulásban.

Feladat

A világról, természetről meglévő ismeretek bővítése a környezet és az egészséges életmód iránti felelősség kialakítása.

Elvárt teljesítmény

Egyéni képességeikhez mérten ismerjék meg testüket, vegyék észre szervezetük betegségekre utaló jelzéseit, tudják, hogy mi a teendőjük betegség esetén, vagy kitől kérjenek segítséget, ismerjék a betegség lefolyása alatti, a gyors gyógyulást elősegítő tennivalójukat.

Ismerjék az egészségügy intézményrendszerét.

Egyéni igényeiknek megfelelő mértékben, ismerjék meg a nemiséghez tartozó természetes folyamatokat, szerezzenek ismereteket a szexuális életről.

Ismerkedjenek meg a természet erőivel, ember és környezete viszonyával, a környezetvédelemmel.

Konkrét tudásuk legyen arról, hogy ők mire képesek környezetüknek és annak tisztaságának megóvása érdekében.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatással, évente P.A.C. mérőeszközös mérés.

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraszámok

Évfolyamok	Ek. 9.	Ek. 10.
Heti óraszám	2	2
Éves óraszám	74	74

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	Ek. 9.	Ek. 10.
1. Az emberi test	20	20
2. Öltözködés	6	6
3. Serdülőkor	3	3
4. Egészséges életmód és veszélyek	15	15
5. Egészségügyi intézmények	4	4
6. Balesetek, elsősegélynyújtás	6	6
7. Az élőlények	6	6
8. Környezet főbb összetevői, ártalmai	8	8
9. Természeti ismeretek	6	6

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9.

Cél

A tantárgy tanításával rendezetté tenni és bővíteni a természeti környezetről és az egészségügyről meglévő ismereteket. Tegye őket alkalmassá a környezetükről szóló információk egyéni képességhez mérten történő megértéséhez, saját testük, szervezetük jelzéseit is értsék meg. Igényt kialakítani, és szokássá tenni a környezettel való törődést és az egészséges életmódot.

Feladat

A természeti környezetről az ismeretek bővítése, összefüggésben az ember és környezete viszonyával. Az emberi testről, betegségmegelőzésről, életmódról, baleset, betegség esetén a tennivalókról eddig meglévő ismeretek bővítése.

Konkrét ismeretek közlése, a lehetséges aktív környezetvédelemhez.

Felkészítés a fiatal felnőttek életére, az ehhez tartozó lelki és testi jelenségek, szexuális ismeretek igényhez mérten történő biztosítása.

A természet erőinek és az ember lehetőségeinek megismertetése.

Elvárt teljesítmény

Egyéni szintjükhez mérten legyenek önállóak egészségügyi ismereteik alkalmazásában, vagy tudjanak segítséget kérni.

Vegyék észre testük betegségekre utaló jelzéseit, forduljanak orvoshoz, vagy kérjenek segítséget.

Ismerjék meg a nemek közti különbségeket, vonzalmaikat illő módon fejezzék ki.

Legyen igényük az egészséges életmódra, környezetükkel való törődésre.

Legyen fogalmuk ez ember környezet alakító tevékenységéről, környezetvédelemről.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szóveges tájékoztatás, P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Tankönyv, taneszköz

Tankönyv, atlasz, feladatlap, ismeretterjesztő filmek, iskolaszertár, múzeumlátogatás, kirándulás.

Évfolyam: Ek. 9.

1. Témakör: <i>Az emberi test</i>		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Testrészeink	Három fő testrész megnevezése, bemutatása. A csontváz, izom, tüdő, szív, gyomor felismerése.	fej, törzs, végtagok, tüdő, szív, gyomor, belek, végbél	Ismerje fel magán a testrészeket, segítséggel tudja a 8. csoportban tanult belső szerveket.
Testünk vázrendszere	Csontvázon a koponya, gerincoszlop, bordák, és végtagcsontok bemutatása.	koponya, gerincoszlop, <i>arckoponya</i> , <i>agykoponya</i> borda, végtagcsontok	Tudja kérdésre kiválasztani és megnevezni a kért csontot.
Testünk izomrendszere	A 8. csoportban tanult főbb izmok megmutatása először szemléltetőeszközön, majd saját magán.	izom	Mutassa meg magán a főbb izmokat (arc-, has-, kar-, combizom).
Belső szerveink A szív	A szív helyének bemutatása magán, pulzuszám, a vérnyomásmérő bemutatása.	szív, vérkeringés, <i>alacsony- és magas vérnyomás</i>	Mutassa meg magán a szívét, ismerje fel a vérnyomásmérőt.
Belső szerveink A tüdő	A tüdő helyének megmutatása, beszélgetés a levegő útvjáról.	tüdő, légzés	Tudja, hogy a tüdő a mellkasban foglal helyet.
Belső szerveink Az emésztőrendszer	Beszélgetés a táplálék útvjáról és az emésztésről.	táplálkozás, <i>emésztés</i>	Tudja segítséggel feleleveníteni a táplálék útvját.
Belső szerveink A kiválasztás	A vesék és a húgyhólyag bemutatása szemléltető figurán (ábrán).	vesék, húgyhólyag, vízelet, <i>méregtelenítés</i>	Segítséggel, ismerje fel a vesét és a húgyhólyagot.
Belső szerveink Az agy a gondolkodás szerve	Az agy helyének megbeszélése a koponyában, beszélgetés az agyról (gondolkodás szerve).	agy	Tudja, hogy az agy a koponyában van.
Belső szerveink A gerinc	A gerinc megkeresése a csontvázon, egy csigolya megmutatása külön.	gerinc, csigolya	Tudja, hogy a gerince hol van, tudja, hogy vigyázni kell rá.

1. Témakör: <i>Az emberi test</i>		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Érzékszerveink és védelmük	Beszélgetés az 5 érzékszervről és azok védelméről. Játékos gyakorlatok a fül, ill. szem kiiktatásával.	szem (látás) – szemüveg, fül (hallás) – hallókészülék, orr (szaglás) – veszélyhelyzetek (füst stb.). fertőzés, tünet	Nevezze meg és mutassa meg érzékszerveit, tudja, hogy ezeket védeni kell.
A fertőző betegségek tünetei	Beszélgetés az eddig tanult fertőző betegségekről s azok tüneteiről (láz, kiütés, hányás).		Tudja, hogy a fertőző betegségek bizonyos tünetekkel járhatnak.
Serdülőkori változások: pattanásos bőr, hajzsírosodás	Beszélgetés a serdülőkorban megfigyelhető változásokról bőrünk, hajunk megfigyelése, figyelemfelhívás az ápolásra.	pattanás, bőrápolás, arcszesz, sampon	Tudja, hogy a serdülőkor természetes velejárója a bőrelváltozás és hajzsírosodás.
Serdülőkori változások Havi ciklus	Beszélgetés a női és férfi test különbségéről, hormonális változásokról.	menstruáció	Tudja, hogy a menstruáció természetes folyamat és ilyenkor még nagyobb gondot kell fordítani a tisztálkodásra.

Évfolyam: Ek. 9.

2. Témakör: <i>Öltözködés</i>		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ruhaválogatás az évszaknak megfelelően	Megadott szempontok alapján fel kell sorolnia ruhadarabokat.	ruházat, meleg, hideg	Helyesen válassza ki az évszaknak megfelelő ruhát.
Divat	Beszélgetés a divatról. Milyen divatos ruhadarabok alkotják a mai fiatalok ruhatárát.	divat	Tudjon segítséggel különbséget tenni a szükséges és a divatos holmik között.
A divat változásai	Beszélgetés a divat változásairól. Régi és mai fényképek nézegetése, az ott látott alakok öltözetének megbeszélése.	divattervezés, divatbemutató	Rakja helyes időrendi sorrendbe az öltözködés változását illusztráló fényképeket.

2. Témakör: Öltözködés		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Jó megjelenés, ápoltság	Beszélgetés a jó megjelenésű, jól öltözött emberről, képi szemléltetés.	ápoltság, jó megjelenés	Sorolja fel a jó megjelenés eléréséhez szükséges tennivalókat.

Évfolyam: Ek. 9.

3. Témakör: Serdülőkor		Óraszám: 3	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Kötelező és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Nemek közti különbségek	Beszélgetés a felnőtt korról, testünk változásairól.	női nem, hím nem,	Tudja, hogy a testi tulajdonságok változása természetes dolog.
Lelki változások	Fényképek válogatása. Beszélgetés az érzékenységről, sértődékenységről, hirtelen támadt haragról.	<i>érzékenység</i> , sértődés, harag, öröm	Tanulja meg a bocsánatkérés, kiengesztelés szokásos formáit.
Testi higiénia	Szerepjáték. Serdülőkori, kamaszkori tisztálkodási szokások felsorolása. Testápoló szerek felismerése, kiválasztása.	tisztálkodás, kozmetikumok	Tegyen különbséget a tisztasághoz nélkülözhetetlen és a kevésbé fontos kozmetikumok között.

Évfolyam: Ek. 9.

4. Témakör: Egészséges életmód és veszélyei		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A serdülőkorral, kamaszkorral járó változások	Beszélgetés arról, hogy mi a testi és az érzelmi életben a különbség a gyerekkor és a serdülőkor és a kamaszkor között. Fényképek válogatása. Családi fényképek elemzése.	serdülőkor, kamaszkor, fiatal felnőtt kor	Tegyen különbséget külső és belső tulajdonságok között, jellemezze magát és csoporttársait.

4. Témakör: <i>Egészséges életmód és veszélyei</i>		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Nemek közti különbség	Ábrán egy férfi és egy női test bemutatása, a különbségek áttekintése.	külső nemi jelleg	Ismerje a női és a férfi test jellemzőit.
Testápolás	Látogatás egy kozmetikai szaküzletben.	tisztálkodás, kozmetikumok	Ismerje fel a legszükségesebb kozmetikumokat és tanulja meg helyesen használni.
Fog- és hajápolás	Az ápolts külső feltétele az ápolts fogazats, a frissen mosott, szépen megfésült haj.	fogkefe (krém), sampon, fodrász, fésű, kefe	Tudja, hogy az ápolts külsőhöz hozzátartozik a haj, a fogak és a köröm tisztán tartása.
Körömápolás – a körömvágás veszélyei	Beszélgetés az ápolts kéz és ujjakról, figyelemfelhívás arra, hogy a körömrágás nemcsak csúnya de veszélyes is.	köröm	Vegye észre, hogy rendezetlen a körme és kérjen segítséget körme levágásához.
Táplálkozási szokások	Az eddig tanultak átismétlése, étrend készítése.	étrend, zsírszegény táplálkozás, édesség	Tudja, hogy a jó étrend a „mindenből egy keveset” elven alapul.
Káros szenvedélyek	Beszélgetés a dohányzás, alkohol, kábítószer hatásairól és azok következményeiről.	dohányzás, alkoholfogyasztás	Tudja, hogy a szenvedélybetegség nemcsak saját magukat a betegeket, hanem a környezetét is tönkre teszi.
Küzdjünk az elhízás ellen diétával és testmozgással	Az elhízás elleni gyógymódok felsorolása.	elhízás, konditerem, testmozgás, <i>diéta</i>	Tudja, hogy a kövérség egészségtelen és küzdjön ellene.
Gyógyszerek hatása	Beszélgetés a betegség-gyógyulás folyamatáról, a gyógyszeres kezelésről	gyógyszer, recept, gyógyszertár, patika	Tudja, hogy a gyógyszer megfelelő mennyiségben és csak az orvos ellenőrzésével szedhető.
Gyógyszerszedés előnyei	Beszélgetés arról, hogy régen gyógyszerek hiányában sok beteg ember halt meg.	gyógyítható, gyógyíthatatlan	Alakuljon ki tisztelet az orvoslás iránt.
Túlzott gyógyszerfogyasztás hátrányai	Beszélgetés arról, hogy a túlzott gyógyszereszedés károsítja a szervezetet és gyengíti az immunrendszert.	gyógyszermérgezés, gyógyszerallergia	Tudja, hogy a meg nem engedett gyógyszereszedés veszélyes.

Évfolyam: Ek. 9.

5. Témakör: <i>Egészségügyi intézmények</i>		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Kötelező és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Betegszoba	Beszélgetés a betegszobáról és az orvos munkájáról. Látogatás az iskolai orvosi szobában, a felszerelés megtekintése.	betegszoba, orvosi szoba, orvos, ápolónő	Tudja, hogy az orvosi szoba az iskolában, legyen tisztában a betegszoba fogalmával.
Betegség, gyógyítás, gyógyszer	Beszélgetés: a betegségtől a gyógyulásig mi történik az emberrel.	orvos, orvosi vizsgálat, gyógyszer	Tudja nagy vonalakban a gyógyulás folyamatát.
Gyógyszertár	Látogatás egy gyógyszertárban és az ott látottak megbeszélése.	gyógyszertár, gyógyszerész, gyógyszer	Tudja, hogy a gyógyuláshoz nélkülözhetetlen orvosságokat a gyógyszertárban lehet kapni.
Gyógyszer tárolása	Beszélgetés a gyógyszerekről általában és a gyógyszerek tárolásáról.	gyógyszer (tabletta, kapszula, injekció, kúp)	Tudja, hogy a gyógyszert csak orvosi felügyelettel lehet szedni, és csak felnőtt adhatja be.

Évfolyam: Ek. 9.

6. Témakör: <i>Balesetek, elsősegélynyújtás</i>		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A mentőkocsi felszerelése	Egy mentőautó megtekintése szemléltető ábra segítségével.	mentőkocsi, hordágy, orvosi műszerek	Tudja, hogy a mentőben lévő felszerelések lehetővé teszik a gyors elsősegélynyújtást és orvosi beavatkozást.
A mentőorvos munkája	A mentőorvos munkájának bemutatása szituációs játékok és helyzetgyakorlatokon keresztül.	mentőorvos	Alapszinten rendelkezzen információval a mentőorvos munkájáról.
Egy utcai baleset eljátszása	Szerepgyakorlatok a mentő munkájának bemutatására.	baleset, mentő	Alapszinten legyen tisztában, hogy a súlyos utcai balesetnél a mentőket kell értesíteni. Tanulja meg a telefonszámot.
Sebkötözés	A mentőláda használata, sebkötözés és fertőtlenítés.	sebtapasz, fertőtlenítő	Tudjon gyors tapasszal bekötni egy sebet.

6. Témakör: Balesetek, elsősegélynyújtás		Óraszám: 6	
A mentő és az ügyeletes orvos, kórház feladatai	Beszélgetés az ügyelet, a mentő munkájáról.	mentő, <i>ügyeletes orvos</i> , kórház, éjszakai ügyelet	Legyen elemi szinten tisztában a mentők, ügyeletes orvos munkájával.

Évfolyam: Ek. 9.

7. Témakör: Élőlények		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szárazföldi növények	Beszélgetés a szárazföldi életmódról, növények felsorolása amelyek a szárazföldön élnek.	szárazföld, <i>kontinens</i>	Tudja, hogy vannak növények, melyek a szárazföldi és vannak, melyek a vízi életmódhoz alkalmazkodtak.
Vízi növények	Vízi, vízparti növények bemutatása szemléltető ábrák, illusztrációk segítségével.	víz, vízi növény, <i>mocsár</i>	Ismerje fel és nevezze meg a vízpart növényvilágához tartozó legismertebb növényeket.
Szárazföldi állatok	Szárazföldi életmód, szárazföldi állatok felsorolása.	szárazföldi állatok	Tudja, hogy vannak szárazföldi és vízi életmódhoz alkalmazkodó állatok.
Vízi állatok	Vízben élő állatok megtekintése szemléltető ábrák felhasználásával	vízi állat, „hal”, <i>kétéltű</i> , hüllő, ikra <i>ebihal</i> , rovar	Ismerje fel és nevezze meg hazai vizeink leggyakoribb állatait, halait.
Óceánok, tengerek	A föld bemutatása földgömb segítségével, az óceánok és tengerek megmutatása, beszélgetés a tengerekről.	tenger, tengeri állatok, tengeri növények, édesvíz, sós víz	Tudja, hogy a Föld nagy részét víz borítja. Különböztesse meg az édes és sós vizeket.

Évfolyam: Ek. 9.

8. Témakör: A környezet főbb összetevői, ártalmai		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tiszta víz	Tankönyvi ábrák segítségével a tiszta víz kritériumainak megállapítása.	tiszta (íható) víz, ásványvíz, esővíz, <i>ipari víz</i> , <i>szennyvíz</i>	Tanulja meg felismerni az ivóvíz és a nem ivóvizet jelző feliratokat.
Tiszta levegő	Tankönyvi ábrák segítségével a tiszta levegő ismérveinek felsorolása.	tiszta levegő, friss és használt levegő, szellőztetés, <i>légkondicionálás</i>	Vegye észre az elhasználódott levegőt és tanuljon meg szellőztetni.
Tiszta környezetünk	Tankönyvi ábrák feldolgozása.	környezetvédelem	Vigyázzon a tisztaságra, tanulja meg környezetének védelmét, szépítését.
Szelektív hulladék	Beszélgetés a szelektív hulladékgyűjtés fontosságáról. Hulladékok csoportosítása.	hulladékok csoportosítása	Tudjon a szelektív hulladék szabályairól.
Hulladék újrahasznosítás	Néhány példa említése az újra felhasznált hulladék feldolgozására.	hulladékfeldolgozás	Tudja, hogy pl. az újságpapírt azért gyűjtjük, mert azt újra fel fogjuk használni.

Évfolyam: Ek. 9.

9. Témakör: Természeti ismeretek		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A természet erői – víz	Beszélgetés a víz körforgásáról és a víz pusztító erejéről.	víz, árvíz	Tudja, hogy a víz fontos elem, de az áradásnak pusztító hatásai vannak.
A természet erői – szél	Beszélgetés a szellő-szél-orkán-szélvész különbségeiről.	szellő, szél, <i>orkán</i> , <i>szélvész</i>	Tudja, hogy a szélnek különböző fokozatai vannak.
A természet erői – földrengés	Beszélgetés a természeti katasztrófákról, a földrengés lényegének alapszintű bemutatása.	katasztrófa, <i>földrengésszelző</i> , földrengés	Tudja, hogy vannak a világnak olyan pontjai, ahol gyakoriak a földrengések.
A természet erői – vulkánok	Egy tűzhányó bemutatása képről, elemi szintű magyarázattal kísérvé.	vulkán, láva, tűzhányó	Tudjon róla, hogy vannak a világon tűzhányók.

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 10.***Cél***

A tantárgy tanítása során megszerezni és bővíteni a természeti környezetről és az egészségügyről meglévő ismereteket. Segíteni környezetről szóló információk egyéni képességhez mért megértését. Csoportosítani a saját szervezet jelzéseit. Kialakítani igényt rendezett környezetre, egészséges életmódra.

Feladat

A természeti környezetről meglévő ismeretek bővítése, összefüggésben ember és környezete viszonyával. Az emberi testről, betegségmegelőzésről, életmódról, baleset, betegség esetén a tennivalókról eddig meglévő ismeretek bővítése.

Konkrét ismeretet nyújtása, a számukra lehetséges aktív környezetvédelemhez, takarékosághoz.

A fiatal felnőttek életére való felkészítés és az ehhez tartozó lelki és testi jelenségek, szexuális ismeretek igényhez mért biztosítása.

A természet erőinek és az ember lehetőségeinek megismertetése.

Elvárt teljesítmény

Egyéni szintjükhöz mérten legyenek önállóak egészségügyi ismereteik alkalmazásában, vagy tudjanak segítséget kérni.

Vegyék észre testük betegségekre utaló jelzéseit, forduljanak orvoshoz, vagy kérjenek segítséget.

Ismerjék meg a nemek közti különbségeket, vonzalmaikat illő módon fejezzék ki.

Legyen igényük az egészséges életmódra, környezetükkel való törődésre.

Legyen fogalmuk ez ember környezet alakító tevékenységéről, környezetvédelemről.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatóval, P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Tankönyv, taneszköz

Tankönyv, atlasz, feladatlap, ismeretterjesztő filmek, iskolaszertár, múzeumi látogatás, kirándulás.

Évfolyam: Ek. 10.

1. Témakör: <i>Az emberi test</i>		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Gyermekkorai fertőző betegségek	Beszélgetés a leggyakrabban előforduló gyermekkorai fertőző betegségekről, a védőoltás mennyiben segít, ezek elkerülésében. Kötelező oltások.	<i>bárányhimlő, skarlát, mumpsz</i>	Tudja, hogy a védőoltásokat bizonyos gyermekbetegségek elkerülése érdekében kapja.
Bőrkiütések	Az eddig tanult bőrelváltozások átismétlése, beszélgetés a bőrápolásról és védelméről.	bőr, napfény, napolaj, pattanás, korpa <i>szeplő, ránc</i>	Sorolja fel a bőrápoláshoz szükséges tevékenységeket és kozmetikumokat.
Serdülőkori, kamaszkori változások	A serdülőkor, kamaszkor változásainak megbeszélése, menstruáció, szakállnövekedés, szőrösödés, pattanások.	serdülőkor, menstruáció	Fogadja el önmagát és tudjon segítséget kérni problémáihoz.
Halálos betegségek AIDS, daganatos megbetegedések	Beszélgetés a gyógyíthatatlan betegségekről, kórházi ápolásról, fájdalomcsillapításról, az infúzió használatáról.	gyógyíthatatlan betegség, <i>AIDS, rák</i>	Tudja, hogy bizonyos betegségek esetében a fájdalmat csak enyhíteni, de meggyógyítani nem lehet.
Testrészeink	A három fő testtáj megnevezése, bemutatása csoporttárson és saját magán. A főbb belső szervek megemlézése.	fej, törzs, végtagok, tüdő, szív, gyomor, belek, vese, agy	Mutassa meg és mondja el belső szerveinek helyét és alapvető funkciójukat.
Testünk váz- és izomrendszere	Egy csontvázon a gerincoszlop, koponya, bordák, végtagok és főbb izmaink bemutatása. Beszélgetés a csontok védelméről, a csontok egészségéhez szükséges táplálkozásról.	csontváz, koponya gerinc, borda, <i>arckoponya, agykoponya</i>	El tudja mondani, hogy hogyan lehet megelőzni a csonttörést.
Központi idegrendszer Az agy és a gerincoszlop	Az agy és a gerincoszlopról tanultak vázlatos felelevenítése.	agy, koponya, gerincoszlop, csigolyák	Mutassa meg az agyat és a gerincoszlopot saját testén és a társán.

1. Témakör: <i>Az emberi test</i>		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Belső szerveink A táplálék útja	A táplálék útjának felelevenítése, az eddig tanultak alapján.	szájüreg, nyelv, nyelőcső, gyomor, belek, végbél	Tudja segítséggel megnevezni a táplálék emésztésében résztvevő szerveket és indokolja meg az alapos rágás fontosságát.
Belső szerveink A kiválasztás és méregtelenítés	Beszélgetés a szervezetünkben felhalmozódott mérgekről és a méregtelenítésben résztvevő szervekről.	vese, húgyhólyag, máj, <i>izzadátságmirigyek</i>	Tudja, hogy szervezetünk méregtelenítésében több szerv is részt vesz. Soroljon fel egészséges táplálékokat.
Érzékszerveink védelme	Beszélgetés az érzékszervekről és azok védelméről. Érzékelési gyakorlatok.	érezkszervek, <i>szemüreg</i> , hallókészülék	Sorolja fel hogyan kell vigyázni az érzékszervek egészségére.
Egészség-betegség	Beszélgetés az eddig tanult fogalmakról (betegállapot – egészség).	betegség-egészség	Mondja el betegség esetén a gyógyuláshoz szükséges tennivalókat.
Baleset	Beszélgetés a balesetveszélyről az iskolában, otthon, az utcán, értesítendők köréről: orvos, mentő.	balesetveszély	Mondja el, hogy mit tud tenni a balesetek megelőzése érdekében.

Évfolyam: Ek. 10.

2. Témakör: <i>Öltözködés</i>		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ruhaválogatás az évszaknak megfelelően	Megadott szempontok alapján fel kell sorolnia ruhadarabokat	fehérenemű, felsőruházat, alsónemű, strandruha stb.	Tudjon ruhát hajtogatni.
Divat	Beszélgetés a divatról. Milyen divatos ruhadarabok alkotják a mai fiatalok ruhatárát.	divat, modell, divattervező, <i>márka</i>	Alakuljon ki reális, megvalósítható igény az öltözködéssel kapcsolatban.

2. Témakör: Öltözködés		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A divat változásai Jó megjelenés, ápoltság	Beszélgetés a divat változásairól. Régi és mai fényképek nézegetése, az ott látott alakok öltözetének megbeszélése. Beszélgetés a jó megjelenésű, jól öltözött emberről. Sminkelés. Képek csoportosítása	korosztályok, korszakok smink és ápoltság, borotválkozás	Fejlődjön kultúrtörténeti ismerete. Tudja, hogy az ápoltság, jó megjelenésért mit kell tenni.

Évfolyam: Ek. 10.

3. Témakör: Serdülőkor		Óraszám: 3	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Nemi szerepek Szerelem, szexualitás Fogamzásgátlás	A nő és a férfi szerepe a családban Beszélgetés az ellentétes nemű emberek vonzalmáról, családalapításról. Beszélgetés a gyerekszületésről, a fogantatásról, fogamzásgátlásról.	női szerep, férfi szerep udvarlás, randevú, jegyesség, esküvő, anyakönyvvezető, pap, házasság, <i>családalapítás</i> fogamzás, fogamzásgátló	Sorolja fel családjában, lakókörnyezetében feladatmegosztás során kialakult teendőket. Tudja vonzalmait társadalmilag elfogadott módon megélni. Legyenek ismeretei a helyes szexuális magatartásról.

Évfolyam: Ek. 10.

4. Témakör: Egészséges életmód és veszélyei		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Táplálkozás Zöldség- és gyümölcsfogyasztás	Látogatás egy csarnokban, piacon.	zöldség-gyümölcs, piac, csarnok, zöldséges, főzelék, nyers, párolt, süttő, főzött, vitamin	Irányítással állítson össze egy heti ebéd-étrendet.

4. Témakör: <i>Egészséges életmód és veszélyei</i>		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Táplálkozás, tejtermékek	Tejtermékek felismerése és megnevezése gyakorlatban egy árusító helyen.	tej, túró, vaj, kefir, joghurt, margarin, friss tej, tartós tej	Irányítással állítson össze egy heti reggeli étrendet.
Táplálkozás Húsfogyasztás	Húsárak felsorolása (miből készül, húsfeldolgozás, konyhai elkészítés).	hús, felvágott, nyers főtt, sült, <i>füstölt</i>	Irányítással állítson össze egy heti vacsorai étrendet.
Táplálkozás Édességek	beszélgetés az édességek fajtáiról, előnyeikről, hátrányaikról.	cukor, csokoládé, sütemény, torta, fagylalt stb. elhízás, <i>cukorbetegség</i> , örömforrás, mértékletesség	Ismerje az édességek fajtáit, és tudja elmondani alkalmanként mennyit szabad belőlük fogyasztani.
Elhízás – diéta	Beszélgetés az elhízásról, gyomorrontásról.	étvágy, étvágytalanság, diéta, <i>hízásra való hajlam</i> , helyes táplálkozás, megelőzés	Jellemezze magát és csoporttársait testalkat szempontjából foglalja össze táplálkozással kapcsolatos teendőit.
Élelmiszerekben lévő tartósítószer	Beszélgetés a tartósítószerrel, mint veszélyforrásról. Tartósítószer–allergia	tartósítószer, konzerv allergia, <i>természetes tartósító anyagok</i> , <i>természetes konzerválás</i>	Soroljon fel egészséges ételeket.
Testedzés	A testmozgásra alkalmas lehetőségek számbavétele, a test edzettségének biztosításának módjai.	séta, kocogás, futás, torna, úszás, labdajátékok stb.	Sorolja fel saját lehetőségeit sportolásra, mozgásra.
Egészségünkre veszélyes anyagok	Beszélgetés az alkoholról, dohányzásról, túlzott gyógyszerfogyasztásról, kábítószerekről.	alkohol, dohányzás, gyógyszer, kábítószer	Tudja, hogy vannak szervezetünkre veszélyes anyagok, amik fogyasztásáról nehéz leszokni.
Testünk változásai	A serdülőkorral, kamaszokkal együtt járó változások testi és lelki vonatkozásában (érzékenység, sértődékenység). Helyzetgyakorlatok, szerepjátékok.	serdülőkor, kamaszkor	Tudja, hogy a testében és lelkében végbemenő változások életkorának velejárói. Sorolja fel az igazi barát tulajdonságait, cselekedeteit.
A férfi szerepe a családban	Beszélgetés az apa otthoni és munkahelyi feladatairól,	apa, férfi	Tudja, hogy minden családtagnak megvan a maga feladata, szerepe a családban.

4. Témakör: Egészséges életmód és veszélyei		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A nő szerepe a családban	Beszélgetés az anya otthoni és munkahelyi feladatairól.	anya, nő	Sorolja fel, mi az amiben tudna segíteni édesanyjának, nevelőjének.
A gyerek szerepe a családban	Beszélgetés a gyermek otthoni és iskolai feladatiról.	<i>munkamegosztás</i> , feladat, kiváltságok	Tudja elmondani feladatait.
Szexuális ösztön	Beszélgetés a gyermekvállalás feltételeiről, a párkapcsolatról, fogamzásgátlásról.	terhesség, <i>fogamzásgátlás</i>	Tudja, hogy hogyan születik egy kisbaba.
Testünk ápolása	Beszélgetés az ápoltságról az eddig tanultak alapján.	fogkefe, fogmosás, sampon, szappan, körömvágó olló, fésű, kefe stb., borotválkozó eszközök.	Tudja, hogy testét ápolnia kell.

Évfolyam: Ek. 10.

5. Témakör: Egészségügyi intézmények		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Egészségügyi intézmények	Beszélgetés arról, hogy hová mehetünk, ha betegek vagyunk (házi orvos, szakorvos, kórház).	házi orvos, szakorvos, kórház, iskola orvos	Tudja, hogy a különböző egészségügyi intézményekben orvosok és ápolók dolgoznak.
A kórházak munkája	Egy kórház megtekintése képek, szemléltető anyag segítségével.	kórház, fekvőbeteg	Tudja, hogy a súlyos hosszán tartó betegségeket kórházban kezelik.
A betegbiztosító	Beszélgetés a betegbiztosításról.	biztosítás	Tudjon róla alapszinten, hogy a betegbiztosító fizet a betegségek után.
TB-kártya	TB-kártya bemutatása, használata.	TB-kártya, <i>TAJ szám</i>	Tudjon róla, hogy van Tbkártyája.

Évfolyam: Ek. 10.

6. Témakör: <i>Balesetek, elsősegélynyújtás</i>		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Balesetek az iskolában	Iskolai balesetek, veszélyforrások megbeszélése.	baleset, elsősegélynyújtás	Tudja, hogy a könnyebb baleseteknél a felnőtt, a súlyosabb baleseteknél orvost vagy mentőt kell hívni.
Baleset otthon	Beszélgetés a háztartási balesetekről	áramütés, égési sérülés, leesés, konyhai balesetek	Tudja, hogy mihez tilos hozzányúlania, és mivel kell óvatosan bánni.
Baleset az utcán	Beszélgetés a közúti és utcai balesetekről.	karambol, gyorsajtás, útkereszteződés, rendőr	Ismerje a balesetet megelőző szabályokat.
Baleset sportolás közben	Beszélgetés a sportolás közben bekövetkező balesetekről.	sportbaleset	Ismerje a figyelem fontosságát.
Mentőláda használata	A mentőláda tartalmának nézegetése, használatuk megbeszélése. Egyszerű sebellátás gyakorlása.	mentőláda, géz, sebhintőpor, gyorstapasz	Tanuljon meg sebet ellátni (képesség szerint önállóan, segítséggel).
Segítségkérés, mentő hívása	Segítségkérés a felnőtt és a mentő értesítése.	104, mentő	Tudja, hogy a mentő csak súlyos balesetnél hívható.
Balesetekről általában	A balesetekről 6 éven át tanultak átismétlése.	balesetmegelőzés	Elemi szinten tudja, hogy a balesetek, nagy része megelőzhető, de ha bekövetkezett a felnőttet kell elsősorban értesíteni.

Évfolyam: Ek. 10.

7. Témakör: <i>Élőlények</i>		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szárazföldi növények	Beszélgetés a szárazföldi életmódról, növények felsorolása amelyek a szárazföldön élnek.	szárazföld, kontinens	Tudja, hogy vannak növények, melyek a szárazföldi és vannak, melyek a vízi életmódhoz alkalmazkodtak.

7. Témakör: Élőlények		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Vízi növények	Vízi, vízparti növények bemutatása szemléltető ábrák, illusztrációk segítségével.	víz, vízi növény, <i>társulások</i> , mocsár, mocsaras	Ismerje és nevezze meg a vízparti társulás gyakori növényeit.
Szárazföldi állatok	Szárazföldi életmód, szárazföldi állatok felsorolása.	szárazföldi állatok, kontinensek jellemző állatai	Tudjon kontinensenként három jellemző állatot felsorolni.
Vízi állatok	Vízben élő állatok megtekintése szemléltető ábrák felhasználásával.	vízi állat, „hal”, patak, folyó, tó, tenger, óceán	Tudjon elmondani három hazai halfajtát, Képről ismerje fel és nevezze meg a különböző vizeket.
Óceánok, tengerek	A Föld bemutatása földgömb segítségével, az óceánok és tengerek megmutatása, beszélgetés a tengerekről.	tenger, tengeri állatok, növények	Tudja, hogy a Föld nagy részét víz borítja. Ismerjen legalább három tengeri halfajtát, tudja a különböző vizekről, hogy azok édesek vagy sósak.

Évfolyam: Ek. 10.

8. Témakör: A környezet főbb összetevői, ártalma		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tiszta víz	Tankönyv használata mellett beszélgetés a vízről, ivóvízről.	tiszta (íható) víz, szennyvíz, esővíz, locsolásra alkalmas víz	Ismerje az íható és nem íható vízre vonatkozó feliratokat, ábrázolásokat.
Tiszta levegő	A tankönyv használata mellett beszélgetés a levegőről.	tiszta levegő, légszennyeződés, gőz, gáz, pára, szellőztetés	Tanuljon meg szellőztetni. Ismerjen levegőzésre alkalmas helyeket lakóhelyén, ill. a közelben lévő kirándulóhelyeket .
Tiszta környezetünk	Beszélgetés a környezetünk tisztábbá tételéről. Gyakorlati megfigyelés az iskolában. Szemétszedés.	környezetvédelem, zöldek, <i>aktivisták</i> , tüntetés	Tanuljon meg tisztaságot, rendet tartani.

8. Témakör: <i>A környezet főbb összetevői, ártalma</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szelektív hulladék	Beszélgetés a szelektív hulladékgyűjtés fontosságáról. Hulladékok csoportosítása.	hulladékok csoportosítása, veszélyes hulladékok	Tudjon a szelektív hulladékgyűjtésről és annak fontosságáról.
Hulladék újrahasznosítás	Beszélgetés keretében. Példák ismertetése az újra felhasznált hulladék feldolgozására.	hulladék, újrahasznosítás, papír, fém, műanyag stb. alapú hulladékok	Tudja, hogy pl. az újságpapírt azért gyűjtjük, mert azt újra fel fogjuk használni.

Évfolyam: Ek. 10.

9. Témakör: <i>Természeti ismeretek</i>		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A víz	Beszélgetés képek alapján a víz szerepéről, veszélyeiről életünkben. (Körforgás-rajzos feladatlap kitöltése).	víz, mezőgazdaság, aszály, öntözés, árvíz, hóolvadás, jégeső	Alapszinten ismerje a víz szerepét a háztartásokban és az élet egyéb területein. Tudja elmondani a víz éltető és romboló hatásait.
A tűz	Felolvasás vagy beszélgetés kapcsán a tűz kultúrtörténeti vonatkozásainak meghallgatása. Tankönyv képeinek értelmezése.	tűz, ősemlék, kemence, kályha, tábortűz, tűzvész, tűzoltás, tűzvédelem, karácsonyfa tűz, elektromos tűz	Tudja elmondani, hogy milyen szabályokat kell betartani a háztartásban keletkező tűz megelőzésére.
Természeti katasztrófák	Beszélgetés a természeti és az ember által okozott katasztrófákról. A tankönyv képeinek értelmezése.	Természeti katasztrófák: földrengés, árvíz, <i>tornádó</i> , <i>tájfún</i> , lavina, erdőtűz, <i>ciklon</i> , szélvihar, villámcsapás, aszály, éhínség	Tudja, hogy vannak elemi csapások, amikkel szemben tehetetlen az ember, és vannak olyanok, aminek saját maga az okozója.
Küzdelem a természet erői ellen	Biztonsági intézkedések a természeti katasztrófák elkerülése érdekében.	Ember által okozott: vegyi katasztrófa, atom katasztrófa, tűzvészek természeti katasztrófák, óvintézkedések	Néhány elővigyázatossági lépésről tudjon alapszinten, amivel előre jelezhetőek a természeti katasztrófák.

ÉLETVITEL ÉS GONDOZÁSI ISMERETEK

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9-10.

Szakképzés 1-2.

Másodképzés 1-2.

Az életvitel és gondozási ismeretek tantárgy a kiemelt fejlesztésű feladatok közül a Testi és lelki egészség – Felkészülés a felnőtt lét szerepeire elnevezésű területet fejlesztí súlypontosan a kulcskompetenciák és képességek közül az életvezetést és az együttműködést.

Cél

Kialakítani a tanulóknál olyan ismereteket és szokásokat, készségeket és képességeket, amelyekkel a mindennapi életben előforduló egyszerű önellátó, konyhai, takarítási és gondozási feladatok elvégzésére kisebb irányítással képessé válnak.

A tanulók manuális képességeinek, finommotorikájának és mozgáskoordinációjának fejlesztésével segíteni az elemi munkavégző képesség kialakulását.

Növelni a belső késztetést az önkifejezésre, a tanult ismeretek egyre nagyobb önállósággal való alkalmazására.

Rögzíteni olyan szociális motívumokat, képességeket és szokásrendszereket, amelyek a tanulók viselkedésében, magatartásában mérhetőek.

Feladat

A meglévő praktikus ismereteket bővíteni és gyakorlással fejleszteni.

A meglévő praktikus ismeretek bővítése és fejlesztése.

Elvárt teljesítmény

Sajátítsa el képességeinek mértékében az önkiszolgálást, és minél több háztartási ismeretet.

Tanulja meg a szocializált viselkedést, a szabályok, normák betartását.

Betegség esetén önmagának és a környezetében élőknek is elemi szinten tudjon segíteni.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatással, évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraszámok

Évfolyamok	Ek. 9.	Ek. 10.
Heti óraszám	4,5	4,5
Éves óraszám	166,5	166,5

A tantárgy feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	Ek. 9.	Ek. 10.
1. Textilmunkák	55,5	55,5
2. Konyhai munkák	64	64
3. Takarítás	5	5
4. Önkiszolgálás–ruhagondozás	5	5
5. Vásárlás	10	10
6. Piktogramok	5	5
7. Természetes anyagok és alakításuk	22	22

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9.**Célok**

Az alapkú képzés során kialakított kognitív, motoros és érzelmi funkciókat folyamatosan továbbfejleszteni. A megtanított életviteli és gondozási fogalmak, ismeretek és technikák rögzítésével az általános képességek, gyakorlati alkalmazásával a tanulók szocializációs szintjét növelni.

A társadalmi és természeti környezethez való többtű kapcsolódás alapján alkalmazkodó képességet javítani.

Rögzíteni a szociális motívumokat, képességeket és szokásrendszereket, melyek a tanulók attitűdjében mérhetőek.

Az alkalmazkodó képességet javítani a társadalmi és természeti környezethez való többtű kapcsolódás alapján.

Feladatok

A tárgy tanítása során nem csupán a munka- és az eszközfogásokat alakítjuk ki a tanulónál, hanem lehetővé tesszük a kognitív folyamatok kibontakozását is.

Az adott foglalkozási keretben a korábbi ismeretek szinten tartása mellett a praktikus tevékenységek végzése, életviteli és gyakorlati ismeretek elsajátítására is kell törekedni.

Elsajátított ismerete, kialakult fogalma, begyakorolt munkatevékenységei alapján legyen igénye a lehetőségeinek, fejlettségének megfelelően szabadideje hasznos kitöltésére.

A munka- és eszközfogások kialakítása és a kognitív folyamatok kibontakoztatása.

A korábbi ismeretek szinten tartása mellett a praktikus tevékenységek végzése, életviteli és gyakorlati ismeretek elsajátítása.

Igény kialakítása a hasznos, fejlettségének megfelelő szabadidőprogramokra.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatás, évente P.A.C. mérőeszközös mérés.

Elvárt teljesítmény

Tudjon fűzni egysoros gyöngysort, vegyen részt egyszerű kompozíciók készítésében.

Minden eddig tanult munkafolyamatban tudjon részt venni elemi szinten.

Tudjon részt venni az eddig tanult konyhai folyamatokban.

Tudjon részt venni minden eddig megismert munkafolyamatban.

Ismerje az eszközöket, gépeket, tudjon részt venni minden munkafolyamatban.

Egyéni szint alapján tudjon részt venni a vásárlásban és a beszerzett anyagok tárolásában.

Ismerje a piktogramok alkalmazásának jelentőségét.

Tudjon részt venni egy-egy kisebb falikép, hasznos tárgy elkészítésében.

Tankönyv, taneszköz

Tankönyv, feladatlapok, prospektusok, plakátok, tankönyha és felszerelése, nyersanyagok, takarítóeszközök és szerek, mosószer, porszívó stb., mintakönyvek, hímzés, gyöngyfűzés, termések, szövés, szakácskönyv.

Évfolyam: Ek. 9.

1. Témakör: <i>Textilmunkák</i>		Óraszám: 55,5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Különböző textiltípusok válogatása, csoportosítása. Az alapfokú oktatás során megismert textilmegmunkálási technikák alkalmazása irányítás mellett.</p> <p>Fokozódó önállósággal a tanult öltéskészítést gyakorlása, alkalmazása munkadarab készítésénél.</p> <p>Önállóan hímzések elemi szinten, szőnyegszövés alapkereten. Segítséggel horgolás.</p>	<p>Eddig tanult tevékenységek gyakorlása, alkalmazása irányítás mellett. Az eddig tanult öltéskészítést alkalmazása hímzések elemi szinten.</p> <p>Segítséggel a horgolás és a szövés alapkereten történő gyakorlása.</p>	<p>Eddig használt fogalmak, azok bővítése.</p> <p><i>tájjellegű hímzések, színei, sajátosságai,</i> horgolás fogalmi, szövésnél használatos további fogalmak.</p>	<p>Tudjon textiltípusokat csoportosítani alapanyaguk, tulajdonságaik szerint.</p> <p>Önállóan készítsen hímzést, elemi szinten, tudjon alapkereten szőni.</p>

Évfolyam: Ek. 9.

2. Témakör: <i>Konyhai munkák</i>		Óraszám: 64	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Irányítással eszközök, konyhai gépek kiválasztása. Egyszerű édességek, sütemények készítése.</p> <p>Ünnepi ételek készítése, ünnepi terítés –vendégfogadás.</p> <p>Gyümölcsök feldolgozása – befőzés előkészítése. Fokozódó önállósággal konyhai gépek használata. Mikrohullámú készülék használata: ételmelegítés.</p>	<p>Eddigi tevékenységek gyakorlása, szükség szerinti elemi alkalmazása. Ismerkedés a befőzéssel, mikrohullámú sütővel.</p> <p>Tevékenység során eddig tanult gépek használata fokozott önállósággal.</p>	<p>Eddigi fogalmak használata, bővítése: eltevéssel, befőzéssel kapcsolatban.</p> <p>Mikrohullámú sütővel kapcsolatos fogalmak.</p>	<p>Tudja kiválasztani a megfelelő eszközöket és gépeket.</p> <p>Önállóan terítsen, mosogasson, törölgessen, rakjon rendet ismerje a mikrohullámú készülék funkcióját.</p>

Évfolyam: Ek. 9.

3. Témakör: <i>Takarítás</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Irányítással a terem, konyha, műhely kitakarítása a nagytakarítás műveleteinek alkalmazásával. Eszközhasználat.	Eddig tanult tevékenységek alapján a különböző helyiségek nagytakarításához szükséges munkafolyamatok gyakorlása. Alkalmazása.	Az eddig használt fogalmak bővítése a nagytakarításra vonatkozóan.	Tudja alkalmazni a nagytakarítás műveleteit.

Évfolyam: Ek. 9.

4. Témakör: <i>Önkiszolgálás–ruhagondozás</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Irányítással a mosás előkészítése, mosóporok hatása, öblítés fázisai.	Irányítással mosás, vasalás.	Eddigi fogalmak, kibővítése a nagymosáshoz kapcsolódó fogalmakkal.	Tudja irányítással előkészíteni a mosást, ismerje a mosószerek hatásait az öblítés fázisait.

Évfolyam: Ek. 9.

5. Témakör: <i>Vásárlás</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A konyhai tevékenységekhez szükséges áruk megvásárlása, fokozódó önállósággal. Viselkedési formák alkalmazása, közlekedés.	Ismert üzletben egyéni vásárlás megbeszélés alapján lehetőleg önállóan. Tárolás hűtőszekrényben.	A vásárlással, fizetéssel, viselkedéssel, közlekedéssel kapcsolatos fogalmak további bővítése. Tárolási fogalmak bővítése.	Egyéni szint alapján tudjon egy vagy néhány dolgot önállóan vásárolni.

Évfolyam: Ek. 9.

6. Témakör: Piktogramok értelmezése		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Élelmiszereken, tisztítószeren, ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelek értelmezése és alkalmazása segítségével.	A felismert és értelmezett piktogramok kiválasztása, egyeztetése, csoportosítása.	Eddigi fogalmak ritkábban használt egyedi piktogramok.	Segítséggel tudja alkalmazni a piktogramokat.

Évfolyam: Ek. 9.

7. Témakör: Természetes anyagok alakítása		Óraszám: 22	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kagylók, magok, kavics, gallyak stb. felhasználásával só-liszt kerámiából készült kompozíciók készítése, gyöngyfűzés.	A gyöngyfűzés technikájának megismerése, alkalmazása díszítőelemként. Só-liszt kerámia technológiájának ismerete alapján egyszerű, egyéni kompozíció készítése.	A használatos technológiákhoz szükséges fogalmak, felhasználható fogalmak. A díszítéssel, felhasználással kapcsolatos fogalmak bővítésével.	Tudjon gyöngysort, nyakláncot fűzni. Önállóan tudjon készíteni egyszerű kompozíciót.

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 10.**Célok**

Az alapfokú képzés során kialakított kognitív, motoros és érzelmi funkciókat fejleszteni.

A megtanított életviteli és gondozási fogalmak, ismeretek és technikák rögzítésével az általános képességek gyakorlati alkalmazásával a tanulók szocializáltsági szintjét növelni.

A társadalmi és természeti környezethez való többretnű kapcsolódás alapján azokhoz való alkalmazkodó-képességet javítani.

Rögzíteni olyan szociális motívumokat, képességeket és szokásrendszereket, melyek a tanulók attitűdjében mérhetőek.

A munkavégző és szociális képességek gyakorlásával, gyakoroltatásával növelje a tanulók esélyegyenlőségét, valamint védett munkahelyen történő elhelyezkedési lehetőségét. Az alkalmazkodó-képességet javítani a társadalmi és természeti környezethez való többretnű kapcsolódás alapján.

Feladatok

A tárgy tanítása során nem csupán a munka- és az eszközfogásokat alakítjuk ki a tanulóknál, hanem lehetővé tesszük a kognitív folyamatok kibontakozását is.

Az adott foglalkozási keretben a korábbi ismeretek szinten tartása mellett a praktikus tevékenységek végzése, életviteli és gyakorlati ismeretek elsajátítására is kell törekedni.

Olyan képességek kialakítása is kiemelkedő feladat, amelyek elősegítik, hogy a tanulók az iskoláskort követően önmagukat minél jobban el tudják látni, környezetükben képesek legyenek tájékozódni és tevékenykedni, szociális, kommunikációs képességeik fejlődjenek. Azokat megfelelően feltudják használni, bizonyos önállóságra tehetnek szert és dönteni is tudjanak.

Elsajátított ismereteik, kialakult fogalmaik, begyakorolt munkatevékenységeik alapján legyen igényük a lehetőségeiknek, fejlettségüknek megfelelően szabadidejük hasznos kitöltésére.

A munka- és eszközfogások kialakítása és a kognitív folyamatok kibontakoztatása.

A korábbi ismeretek szinten tartása mellett a praktikus tevékenységek végzése, életviteli és gyakorlati ismeretek elsajátítása.

Igény kialakítása a hasznos, fejlettségének megfelelő szabadidőprogramokra.

Olyan képesség kialakítása, mely az iskoláskor utáni életben az önállóságot és döntésképeséget segítik.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatás, évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Elvárt teljesítmény

Lépcségeihez mérten tanuljon gyöngyfűzést.

Minden eddig tanult munkafolyamatban tudjon részt venni elemi szinten.

Tudjon részt venni az eddig tanult konyhai folyamatokban.

Tudjon részt venni minden eddig megismert munkafolyamatban.

Ismerje az eszközöket, gépeket.

Egyéni szint alapján tudjon részt venni a vásárlásban és a beszerzett anyagok tárolásában.

Ismerje a piktogramok alkalmazásának jelentőségét.

Évfolyam: Ek. 10.

1. Témakör: <i>Textilmunkák alkalmazása (önállóan)</i>		Óraszám: 55,5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Az eddig megszerzett kézimunkázási ismeretek és begyakorolt tevékenységek alkalmazása önállóan. Irányítással hímzés, horgolás, segítséggel szövés szövőszéken. Varrás önállóan. Egy-egy munkadarab elkészítése.	Az eddig tanult tevékenységek további gyakorlása. Szövés szövőszéken segítséggel. Hímzés, horgolás irányítással. Varrás önállóan.	Eddig tanult fogalmak bővítése a hasznossággal, esztétikummal kapcsolatos fogalmakkal (tartósság, <i>ízlésesség</i>).	Tudja alkalmazni önállóan munkadarabon a tanult varrási hímzési technikákat. Segítséggel tudjon szőni szövőszéken.

Évfolyam: Ek. 10.

2. Témakör: <i>Konyhai munkák</i>		Óraszám:64	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Segítséggel befőzés fázisai. Fokozódó önállósággal konyhai gépek és eszközök kiválasztása, használata, vendégfogadás, alkalomhoz illő terítés.</p> <p>Önállóan egyszerű hideg és meleg ételek, irányítás mellett sütemények, édességek készítése. Mosogatás, rendrakás önálló végzése.</p>	<p>Minden eddig megismert tevékenység gyakorlásával, alkalmazásával, minél nagyobb önállósággal, különböző, alapvető konyhai munkák végzése. (Tervezés, előkészítés – sütés – főzés – terítés – tálalás – rendrakás önálló munkafolyamatának elvégzése.)</p>	<p>Eddig használt fogalmak, azok bővítése: vendégvárás, éttermi étkezés alapvető fogalmaival.</p>	<p>Tudjon önállóan egy vagy néhány egyszerű hideg-meleg ételt készíteni, irányítással tudjon édességet készíteni. Önállóan alkalmazza az eddig begyakorolt munkafolyamatokat.</p>

Évfolyam: Ek. 10.

3. Témakör: <i>Takarítás</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Nagytakarításnál részmozzanatok begyakorlása, összekapcsolása, megfelelő sorrend betartása.</p> <p>Önállóan a takarítószeres és eszközök a tevékenységhez igazodó kiválasztása, szakszerű használata.</p>	<p>A takarítás folyamatának önálló elvégzése, annak irányítással történő összekapcsolása a nagytakarítással. Különböző helyiségek önálló takarítása.</p>	<p>Eddigi fogalmak kibővítése: higiénés elvárások, szakszerű munka, egységes rendkép vonatkozásában.</p>	<p>Ismerje a nagytakarítás munkafolyamatát, önállóan és szakszerűen tudjon kisebb helyiséget kitararítani.</p>

Évfolyam: Ek. 10.

4. Témakör: <i>Önkiszolgálás</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Mosási fázisok ismerete, folyamattá kapcsolása önállóan. Teregetés, szárítás, vasalás önállóan. (Konyharuhák, törölközők rendszeres mosása.)</p>	<p>A megismert és begyakorolt, valamint már eddig alkalmazott ismeretek alapján a mosás, teregetés, vasalás önálló végzése.</p>	<p>Eddig tanult fogalmak, azok bővítése; a vegytisztításhoz és nagyüzemi mosáshoz kapcsolódó fogalmakkal.</p>	<p>Önállóan tudjon konyharuhát, törölközőt géppel mosni, teregetni, vasalni.</p>

Évfolyam: Ek. 10.

5. Témakör: Vásárlás		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A konyhai tevékenységekhez kapcsolódó anyagok beszerzése (piac – csarnok) tárolása a felhasználásig. Viselkedés – közlekedés.	A begyakorolt tevékenységek alapján különböző beszerzési helyeken történő vásárlás minél nagyobb önállósággal, fizetés, tárolás módja.	Eddigi fogalmak. Beszerzési forrásokkal kapcsolatos fogalmak (üzlet, áruház, piac, csarnok, <i>szupermarket</i>) <i>nagybani piac</i> .	Tudjon részt venni önállóan a konyhai tevékenységekhez szükséges anyagok beszerzésében és tárolásában.

Évfolyam: Ek. 10.

6. Témakör: Piktogramok értelmezése		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Élelmiszereken, tisztítószereken, ruhaneműn, kezelési útmutatójánál található jelek értelmezése, és alkalmazása irányítással.	A felismert, csoportosított piktogramok alkalmazása a különböző megjelölt felhasználási területek vonatkozásában.	Piktogramok megnevezése, értelmezéséhez, alkalmazásához szükséges fogalmak.	Irányítva, illetve önállóan tudja alkalmazni a piktogramokat.

Évfolyam: Ek. 10.

7. Témakör: Természetes anyagok és alakításuk		Óraszám: 32	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Textilből és filcből applikált díszítő faliképek készítése. Textilből, filcből apró, hasznos tárgyak készítése a tanult varrási és díszítő öltések technológiájának alkalmazásával.	Az eddig tanult technikák gyakorlása, alkalmazása. Apró hasznos munkadarab elkészítése az eddig tanult tevékenységek felhasználásával, alkalmazásával.	Eddig tanult fogalmak. További bővítés a felhasználhatóság, tartósság, esztétikumhoz tartozó fogalmak terén. Továbbá: kézművesség, annak területei. Ide vonatkozó alapvető fogalmak.	Tudjon egy-egy kisebb faliképet, hasznos tárgyat elkészíteni varrással, önállóan alkalmazott díszítő öltésekkel.

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraszámok

Évfolyamok	Szk. 1.	Szk. 2.	Mk.1.	Mk. 2.
Heti óraszám	1	1	2	2
Éves óraszám	37	37	74	74

A tantárgy feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	Szk. 1.	Szk. 2.	Mk. 1.	Mk. 2.
1. Önkiszolgálás - ruhagondozás	8	8	10	10
2. Betegápolás	10	10	15	15
3. Vásárlás	10	10	20	20
4. Piktogramok értelmezése	3	3	4	4
5. Viselkedéskultúra	6	6	25	25

Évfolyam: Szakképzés 1.**Cél**

Az eddigi képzés során kialakított kognitív, motoros és érzelmi funkciókat továbbfejleszteni. A megtanított életviteli és gondozási ismeretek rögzítésével az általános képességek gyakorlati alkalmazásával a tanulók szocializációs szintjét növelni.

A szocializációs, kapcsolatteremtő képességet fejleszteni.

Feladatok

A megszerzett ismeretek gyakoroltatásával az önállóság elérése az életviteli, gondozási, háztartási tevékenységekben.

Olyan tanulói jellemvonások kialakítása, megerősítése és rögzítése, mint a pontosság, a rendszeret, az embertársak megbecsülése.

A megszerzett és begyakorolt ismeretek alkalmazása (takarítás, rendrakás). Képesé tenni a tanulókat saját és mások betegségének felismerésére és a segítségnyújtásra.

Elvárt teljesítmény

A viselkedési normákat tartsa be.

Betegápolással kapcsolatos alapvető segítségnyújtásra, gondozásra legyen képes.

Alakuljon ki a ház körüli teendőkben való részvételhez szükséges képesség és feladattudat

Ismerje fel a pénz szerepét, legyenek beszerzési ismeretei.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szóveges tájékoztatás, évenként P.A.C. mérőeszközös mérés.

Tankönyv, taneszköz

Egészségügyi felvilágosító szórólapok, elsősegély felszerelés. Nagy háztartástankönyv, KRESZ könyv, térképek, plakátok, videó-filmek, diafilmek, piktogramos kártyák, szakácskönyv, vasaló stb.

Évfolyam: Szk. 1.

1. Témakör: Önkiszolgálás – ruhagondozás		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Saját ruhanemű gondozása, ruhajavítás	Fehérnemű, zokni, zsebkendő kézi mosása, gombvarrás	áztatás, mosás, öblítés, teregetés, gomb, tű, cérna, olló	Egyszerű esetben legyen képes önmagát ellátni, legyen képes önálló feladatmegoldásra.
Önkiszolgálás (terítés, tálalás)	Tevékenységek gyakorlása	figyelmesség, udvariasság	Legyen képes önmagát és másokat is kiszolgálni egyszerűbb esetekben.
Személyes környezete gondozása	Rendrakás, takarítás	tanulóhely, osztályterem	Közvetlen környezetének önálló rendben tartása.

Évfolyam: Szk. 1.

2. Témakör: Betegápolás		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Egészség, betegség Betegségmegelőzés	Beszélgetés, filmek megtekintése	egészséges napirend, alvás, pihenés, munka, sport	Sorolja fel a betegségmegelőzéshez szükséges tennivalókat.
Betegápolás	Szituációs gyakorlat	lázcsillapítás, folyadékpótlás, nyugalom,	Legyen képes családjában beteget ápolni könnyebb betegség esetén. Mondjon el cselekvéssorokat, melyek a betegápolásnál előfordulnak.
Teendők hirtelen rosszullet esetén (hányás, ájulás, vérzés, epilepsziás roham)	Megbeszélés, szituációs gyakorlatok, könyvek átnézése.	ájulás, görcs, roham	Ismerje az elemi segítségnyújtás módjait.

Évfolyam: Szk. 1.

3. Témakör: Vásárlás		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Vásárlási szokások a családban	Beszélgetés, véleménycsere	fizetés, rezsiköltség, nagy bevásárlás, napi bevásárlás	Legyen fogalma a nagyobb családi kiadásokról.
Élelmiszer vásárlás az iskola környékén	Beszélgetés, írás, vásárlás	pénz, fizetés	Legyen fogalma az árak nagyságrendjéről a vásárolt áruk függvényében.
Papírbolt	Megbeszélés, vásárlás	ceruza, füzet, ragasztó	Tudja, hogy mi kapható a papírboltban.

Évfolyam: Szk. 1.

4. Témakör: Piktogramok értelmezése		Óraszám: 3	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Élelmiszereken található jelek	Értelmezés, alkalmazás, gyűjtés, főzés.	leves, levespor	Önálló feladatvégzés, egyszerű rajzos feladatlap megoldása.
Tisztítószereken található jelek	Értelmezés, magyarázat, csoportosítás.	fém, üveg, kerámia, tűzhely stb.	Tudjon megfelelően csoportosítani.

Évfolyam: Szk. 1.

5. Témakör: Viselkedéskultúra		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Közlekedési illemszabályok (helyátadás, lökdösődés, hangos beszéd)	Beszélgetés, feladatlap kitöltése.	figyelem, udvariasság	Tudjon különbséget tenni a helyes és helytelen viselkedés között.
Étkezési kultúra (halk beszélgetés, csámcsogás, szalvéta használata)	Beszélgetés, vélemény alkotás.	terítés, csámcsogás, szürcsölés	Tanuljon meg teríteni hétköznapra és ünnepnapra.
Múzeumlátogatás	Megbeszélés, közlekedés.	múzeum, képek, festmények	Legyen véleménye és tudjon beszámolni a látottakról.

Évfolyam: Szakképzés 2.**Cél**

Az eddigi képzés során kialakított kognitív, motoros és érzelmi funkciókat továbbfejleszteni. A megtanított életviteli és gondozási ismeretek rögzítésével az általános képességek gyakorlati alkalmazásával a tanulók szocializációs szintjét növelni.

A szocializációs, kapcsolatteremtő képességet fejleszteni.

Feladatok

A megszerzett ismeretek gyakoroltatása. Hozzájárulás, olyan tanulói jellemvonások megerősítéséhez, rögzítéséhez, mint a pontosság, a rendszeret, embertársainak megbecsülése. A megszerzett ismeretek alkalmazása, folyamatos gyakoroltatása, annak érdekében, hogy képes legyen saját, lakó- és munkakörnyezete rendben tartására. Folyamatos ismételt tanítás a saját és mások betegségének felismerésére és a segítségnyújtásra.

Saját jövőjével kapcsolatos reális elképzelések kialakítása.

Elvárt teljesítmény

Viselkedési normákat tartson be. Tudjon beteget ápolni, vagy csecsemőt, kisgyereket gondozni segítséggel, ill. irányítással. Segítsen a lakásban, a ház körül. Tudjon képességeinek megfelelő mértékben (önállóan, irányítással, segítséggel) vásárolni, vásárlást megtervezni.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatás, évenként P.A.C. mérőeszközös mérés.

Tankönyv, taneszköz

Egészségügyi felvilágosító szórólapok, elsősegély felszerelés, Nagy háztartástankönyv, KRESZ könyv, térképek, plakátok, videó-filmek, diafilmek, piktogramos kártyák, szakácskönyv, vasaló stb.

Évfolyam: Szk. 2.

1. Témakör: <i>Önkiszolgálás - ruhagondozás</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Személyes holmik gondozása	Ruhanemű hajtogatása, elrakása.	rend, rendrakás	Önálló feladatvégzés.
Öltözködés, önkiszolgálás	Beszélgetés, tesztlapok.	évszakok, időjárás	Tudja az időjárásnak megfelelő ruhákat kiválasztani.
Saját környezetének gondozása	Beszélgetés, videórészlet megnézése.	tisztaság, rendszeret	Legyen igénye saját környezetének rendben tartására.

Évfolyam: Szk. 2.

2. Témakör: <i>Betegápolás</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Csecsemő- és kisgyermekgondozás	Beszélgetés, film nézése	gyermekvállalás, gondozás, etetés, testápolás, szeretetadás	Ismerje a csecsemőgondozás alapvető feladatait és szokásait.
Fertőző betegségek	Könyvek nézése, megbeszélés	fertőzés, gyermek- és felnőttkori fertőző betegségek	Elemi ismeretei legyenek az adott témában.

Évfolyam: Szk. 2.

3. Témakör: <i>Vásárlás</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Illatszerbolt	Beszélgetés, kiválasztás, olvasás	testápoló, sampon, szappan	Önálló döntés alapján vásároljon
Piac megtekintése	Nézegetés, csoportosítás, megnevezése	zöldség, gyümölcs, hús	Gyümölcsöt önállóan vásároljon.
Rövidáru bolt	Beszélgetés, csoportosítás	cérna, tû, zsinórok, gumik, gombok	Ismerje meg a bolt áruválasztékát.

Évfolyam: Szk. 2.

4. Témakör: <i>Piktogramok értelmezése</i>		Óraszám: 3	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Konyhai gépek és szórakoztató elektronikai eszközök kezelési útmutatóján található jelek értelmezése és alkalmazása irányítással	A felismert és értelmezett piktogramok kiválasztása, egyeztetése, csoportosítása.	Eddigi fogalmak ritkábban használt egyedi piktogramok.	Segítséggel tudja alkalmazni a piktogramokat.

Évfolyam: Szk. 2.

5. Témakör: <i>Viselkedéskultúra</i>		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szabadidőben végzett tevékenységek: sportolás, kirándulás, nyaralás stb.	Beszélgetés, videó részlet megnézése, véleményalkotás.	udvariasság, figyelmesség, segítőkészség, másokra figyelés	Legyen másokra is figyelő kulturált a viselkedése.

Évfolyam: Másodképzés 1.**Cél**

Az eddigi képzés során kialakított kognitív, motoros és érzelmi funkciókat továbbfejleszteni. A megtanított életviteli és gondozási ismereteket rögzíteni, az általános képességek gyakorlati alkalmazásával a tanulók szocializáltsági szintjét növelni.

Szocializációs, kapcsolatteremtő képesség fejlesztése.

Feladatok

A jogok és köteleességek elfogadtatása.

A megszerzett ismeretek gyakoroltatásával az önállóság elérése az életviteli, gondozási, háztartási tevékenységekben.

Hozzájárulás olyan tanulói jellemvonások megerősítéséhez, rögzítéséhez, mint a pontosság, a rendszeret, embertársainak megbecsülése.

A megszerzett és begyakorolt ismeretek folyamatos gyakoroltatása (virágápolás, rendrakás, takarítás, ház körüli munkák stb.). A saját és mások betegségének felismerésére és a segítségnyújtásra vonatkozó tanítás.

Elvárt teljesítmény

Javuljon viselkedési kultúrája. Legyen képes gondozásra, segítségnyújtásra.

Alakuljon ki feladattudata, igénye a háztartásban előforduló munkák ellátására, saját tárgyainak, ruháinak gondozására.

Tudjon képességeinek függvényében (önállóan, irányítással, segítséggel) fizetni, a pénzre odafigyelni.

Értékelés

Év végén 1-5. osztályzattal, félévben szóveges tájékoztató, évente P.A.C. mérőeszközzel.

Tankönyv, taneszköz

Egészségügyi felvilágosító szórólapok, elsősegély felszerelés, Nagy háztartástankönyv, Kresz könyv, térképek, plakátok, videó-filmek, diafilmek, piktogramos kártyák, szakácskönyv, vasaló stb.

Évfolyam: Mk. 1.

1. Témakör: <i>Önkiszolgálás és ruhagondozás</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A ruhanemű javítása, átalakítása. Cipő tisztítása Rend és tisztaság munka közben és után	Varrás, tisztítás, takarítás	fércelés, fércöltés, varrás, cipőkrém, cipőkefe, rend, tisztaság, munkafegyelem, pontos munka	Tudjon kézzel varni az egyszerű öltésfajták alkalmazásával. Közvetlen környezetének önálló rendben tartása.

Évfolyam: Mk. 1.

2. Témakör: Betegápolás		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Iskolaorvosi, háziorvosi, szakorvosi rendelés Rendelőintézet Az orvosi utasítások betartásának fontossága, receptírás Idősek gondozása, ápolása Segítség idősek otthonában, a látogatások fontossága	Beszélgetés, rendelőintézeti látogatás Látogatás idősek otthonában	különböző szakrendelések szavai, fogalmai orvosi utasítás, recept tisztelet, idősek otthona, kapcsolattartás	Ismerje a háziorvosát, az egészségügyi dolgozók munkáját. Tudja, hogy mikor és miért kell a rendelőintézetbe menni Az orvosi utasítások betartása Legyen képes idős családtagjait ellátni egyszerűbb esetekben A látogatás, a kapcsolattartás fontosságát értse meg

Évfolyam: Mk. 1.

3. Témakör: Vásárlás		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Vásárlás áruházban, gyógyszerárban, háztartási boltban	Vásárlás megbeszélés alapján	édesség, ropi, recept, villanykörte stb.	Saját szintjének megfelelő vásárlás, fizetés Megfelelő viselkedési forma alkalmazása. Közlekedési szabályok betartása

Évfolyam: Mk. 1.

4. Témakör: Piktogramok értelmezése		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Festékek, lakkok figyelmeztető jelzései	Megfigyelés, csoportosítás, értelmezés, feladatlap	mérgező anyagok, védőkesztyű, védőszemüveg, szellőztetés stb.	Ismerje fel az egészségre káros és veszélyes anyagok jelzéseit

Évfolyam: Mk. 1.

5. Témakör: <i>Viselkedéskultúra</i>		Óraszám: 25	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Múzeum, könyvtár, mozi, színházlátogatás, koncert	Beszélgetés, alkalmazkodás, figyelem	alkalmazkodás, türelem	Az adott helynek megfelelő viselkedés, alkalomhoz illő öltözködés, esztétikai igénye fejlődjön.

Évfolyam: Másodképzés 2.***Cél***

Az eddigi képzés során kialakított kognitív, motoros és érzelmi funkciókat továbbfejleszteni. A megtanított életviteli és gondozási ismereteket rögzíteni, az általános képességek gyakorlati alkalmazásával a tanulók szocializációs szintjét növelni.

A szocializációs, kapcsolatteremtő képességeket fejleszteni.

Feladatok

Önbizalom kialakítása.

A megszerzett ismeretek gyakoroltatása az önállóság elérése az életviteli, gondozási, háztartási tevékenységekben történő jártasság elérésének érdekében.

Folyamatosan szokatni a rendre, tisztaságra, igényességre és a munka szeretetére, mások megbecsülésére.

Elvárt teljesítmény

Viselkedési normákat tartson be.

Önként vállaljon feladatokat, lelje örömét saját önállóságában, tudjon segíteni önállóan, vagy irányítással egyszerű gondozási, ápolási feladatok ellátásában.

Vigyázzon a mások és saját maga által elkészített munkákra.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szóveges tájékoztatás, évente P.A.C. mérőeszközös mérés.

Tankönyv, taneszköz

Egészségügyi felvilágosító szórólapok, elsősegély felszerelés, Nagy háztartástankönyv, Kresz könyv, térképek, plakátok, videó-filmek, diafilmek, piktogramos kártyák, szakácskönyv, vasaló stb.

Évfolyam: Mk. 2.

1. Témakör: Önkiszolgálás – ruhagondozás		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Vasalás, hajtogatás, tárolás, ruhák szellőztetése, személyi higiénia (hajmosás, borotválkozás).	Vasalás, hajtogatás, válogatás, rendszerezés, szellőztetés. Beszélgetés, könyvek nézegetése, videó részlet megnézése	vasalás, rendszerezés, higiénia	Feladat önálló elvégzése. Legyen igénye az ápolt, tiszta megjelenésre.

Évfolyam: Mk. 2.

2. Témakör: Betegápolás		Óraszám: 15	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Segítségkérés különböző helyszíneken (otthon, iskolában, közlekedésben, utcán) Betegbiztosítás, TB-kártya Kórházi ellátás Egészségkárosító szokások Oltási könyv	Beszélgetés, könyvek nézegetése, videó részletek, Beszélgetés, bemutatása, használata Beszélgetés, véleményalkotás, filmek jeleneteinek megbeszélése	segítségkérés, telefon, rendőr, mentő TB-kártya kávét, cigaretta, alkohol, drog	Tudjon segítséget kérni. Ismerje és ha kell használja is a kártyát. Ismerje az egészségkárosító szokások következményeit és elkerülésük módját.

Évfolyam: Mk. 2.

3. Témakör: Vásárlás		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Vásárlás ruházati boltban, kertészeti boltban, nagy bevásárlóközpont meglátogatása	Beszélgetés, csoportosítás, szórólapok átnézése	szakboltok, bevásárlóközpont, TESCO, akció	Tudjon különbséget tenni a szakboltok és a bevásárlóközpontok árukészlete között, és legyen fogalma arról, hogy mit jelent az akció, árleszállítás.

Évfolyam: Mk. 2.

4. Témakör: Piktogramok jelentése		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mérgező anyagok	Beszélgetés, videórészlet megnézése, megbeszélése	benzin, gáz, tűzveszély, robbanásveszély, kiütések	Ismerje fel, és kerülje el a környezetében ilyen jelekkel ellátott területeket.

Évfolyam: Mk. 2.

5. Témakör: Viselkedéskultúra		Óraszám: 25	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Vendégségben, munkahelyen, baráti körben, kórházban (mint beteg, mint látogató) a viselkedés normái, a mobiltelefon használata	Beszélgetés, szituációs játék, videó részletek nézése, megbeszélése, látogatás	udvariasság, hangoskodás, mobiltelefon	Tudjon az adott helyszínhez alkalmazkodni, és annak megfelelően viselkedni.

HÁZTARTÁSTAN – ÉLETVITEL ELMÉLET**Évfolyam: Szakképzés 1-2.**

A kiemelt fejlesztési feladatok közül-felkészülés a felnőtt lét szerepeire-elnevezésű területet, fejleszti súlypontosan, a kulcskompetenciák közül pedig az életvezetési, együttműködési képességeket.

Cél

A munkavégző és szociális képességek gyakoroltatásával növelni a fiatalok esélyegyenlőségét a társadalmi élet minden területén.

Feladat

Kompetencia kialakítása a hétköznapi (lakás, házkörüli munkaterület) feladatok elvégzésében.

Elvárt teljesítmény

Érjen el képességeihez mérten megfelelő önállóságot az életviteli, háztartási tevékenységekben.

Tartsa rendbe saját lakó és munkakörnyezetét.

Fejlődjön esztétikai érzéke.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szóveges tájékoztató, évente P.A.C. mérőeszközös mérés.

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraszámok

Évfolyam	Szk. 1.	Szk. 2.
Heti óraszám	2	2
Éves óraszám	74	74

A tantárgy feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	Szk. 1.	Szk. 2.
1. Konyhatechnika	32	32
2. Takarítás	10	10
3. Mosás	4	4
4. Vasalás	4	4
5. Varrás	16	16
6. Virágápolás	4	4
7. Lakáskultúra	4	4

Évfolyam: Szakképzés 1.**Cél**

Képesé tenni önmaga és környezete alapvető szükségleteinek ellátására.

Jártasságot kialakítani saját maga és környezete tisztán tartásában (konyhai, takarítási, mosási, vasalási feladatok), ismerje a kulturális viselkedési formákat.

Kialakítani belső igényt az alapvető higiéniai szabályok betartására.

Feladatok

Az alapfokú oktatás során megszerzett ismeretek gyakoroltatásával az önállóság elérése a háztartási, életviteli tevékenységekben.

Konkrét helyzetekben a házimunkában való folyamatos részvétel gyakoroltatása. Folyamatosan csökkenő irányítás mellett egyszerű ételek elkészítése, az önellátáshoz való hozzájárulás.

A megszerzett és begyakorolt ismeretek alkalmazása a tanulók saját, lakó- és munkakörnyezetének rendben tartatása.

A megismerő tevékenységben, fejlesztésben a konyhai műveletek napszakhoz, évszakhoz kötött tevékenységi rendjének kialakítása.

Kialakítása, megerősítése az olyan tanulói jellemvonásoknak, mint rendszeretet, egymás iránti megbecsülés. A higiénés szokások alkalmazásának biztosítása a háztartásban és életvitel ismeretekben.

Elvárt teljesítmény

Alakuljon ki a ház körüli teendőkben való részvételhez szükséges alapvető készségek, feladattudat.

Ismerje az alapvető házimunkákat (mosás, vasalás, takarítás).

Készítsen egyszerű ételeket.

Tudjon és figyeljen a lakáskultúra alapvető elemeire, berendezésére, színek harmóniájára, növények ápolására.

Tudja a vendéglátással kapcsolatos alapismereteket.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szóveges tájékoztatás, évente P.A.C. mérőeszközös mérés.

Tankönyv, taneszköz

Tankönyvek, munkafüzetek, feladatlapok, videofilmek, képek, segédeszközök.

Évfolyam: Szk. 1.

1. Témakör: Konyhatechnika		Óraszám: 32	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A konyha felszerelése, berendezése.	Különböző konyhák megtekintése.	konyhai eszközök, gépek, bútorok	Tanulja meg a konyhai berendezéseket, eszközöket használni.
Sütési, főzési eljárások.	Tankönyv, feladatlap használata, kitöltése.	sütés, főzés	Tanulja meg a munkafolyamatok sorrendjét, részfeladatot önállóan végezzen.
Terítési típusok, felszolgálás, rendrakás.	Megismerés, megtanulás, gyakorlás.	terítés, hétköznapi, ünnepi, éttermi.	Tudja a terítéstípusok közötti különbséget.

Évfolyam: Szk. 1.

2. Témakör: <i>Takarítás</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Takarító eszközök, gépek Takarítás csoportosítása (napi, heti, nagytakarítás)	Beszélgetés, videofilm, tankönyv, feladatlap használata. Beszélgetés, felismerés, csoportosítás, feladatlap kitöltése.	takarító eszközök, söprű, lapát, partvis, porszívó takarítás, napi, heti nagytakarítás	Tanulja meg használni a takarító eszközöket. Tudja a takarítási típusok közötti különbséget, a munkafolyamat sorrendjét. Részfeladatokat önállóan végezzen.

Évfolyam: Szk. 1.

3. Témakör: <i>Mosás</i>		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mosás, mosás eszközei. Kézi mosás, gépi mosás. Csoportosítás	Beszélgetés, tankönyv, képek, feladatlap kitöltése. Mosás, ruhák csoportosítása, kézi- és gépi mosás szerint.	mosógépek, mosóedény, tárcsás mosógép, centrifuga mosási technológiák: válogatás, áztatás, mosás, centrifugálás, teregetés	Ismerje fel a mosáshoz szükséges eszközöket. Tudja a munkafolyamatok sorrendjét, részfeladatokat végezzen el képességei függvényében önállóan, irányítással, segítséggel önállóságra törekedve. Tartsa be a balesetvédelmi szabályokat.

Évfolyam: Szk. 1.

4. Témakör: <i>Vasalás</i>		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Vasalás eszközei Vasalás	Tisztítószalon, mosoda megtekintése. Szemléltető eszközök, oktató táblák, fotók.	vasalódeszka, permetező, gőzölős vasaló langyos, meleg, forró	Tanulja meg a vasaláshoz szükséges eszközöket és a munkafolyamatot. Tudja és ismerje a vasalási fokozatokat.

Évfolyam: Szk. 1

5. Témakör: Varrás		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Varrás: varrás eszközei ruhajavítások Öltésfajták	Varroda megtekintése. Képek, videofilm, megtekintése, tankönyv használata. Megismerés, megtanulás, begyakorlás.	varrás eszközei: tű, cérna, olló gombvarrás, öltés, stoppolás, szegés, felvarrás öltésfajták: szár-, lánc-, pelenkaöltés, laposöltés, keresztzemes öltés	Tanulja meg a varrás eszközeit és használatukat. Tudja a munkafolyamatok sorrendjét. Tudja az öltéstípusokat és a köztük lévő különbséget.

Évfolyam: Szk. 1.

6. Témakör: Virágápolás		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Virágültetés, ápolás, eszközök Száras cserepes és vágott virágokról ismeretek.	Virágbolt megtekintése. Beszélgetés, képek, videók megtekintése, feladatlap kitöltése.	cserepes virágok, szobanövények cserép, föld, lapát, öntözőkanna száras, vágott virág, váza	Tudja a virágültetéshez szükséges eszközöket és az ültetés folyamatának sorrendjét. Tudja ápolni, gondozni a vágott-, a száras- és a cserepes virágokat.

Évfolyam: Szk. 1.

7. Témakör: Lakáskultúra		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Lakás helyiségei Lakás berendezési tárgyai, kiegészítők	Különböző lakások megtekintése. Tankönyv használata, feladatlap kitöltése.	lakás helyiségei: konyha, szoba, fürdőszoba, WC, nappali, gyerekszoba bútorok, szék, asztal, ágy, szekrény, szőnyeg, függöny	Tudja a lakás helyiségeit és funkciójukat. Tudja a bútorokat funkciójuknak megfelelően a lakásban megfelelő helyre elhelyezni.

Évfolyam: Szakképzés 2.**Cél**

Megtanítani az alapvető szükségleteik önálló ellátására. Elérni, hogy jártasságot szerezzen saját maga és környezete tisztán tartásában (konyhai, takarítási, mosási, vasalási feladatok), megismertetni a kulturált, adekvát viselkedési normákkal.

Kialakítani az alapvető higiéniai szabályokat és saját higiénés szokásokat.

Feladatok

Az alapfokú oktatás során megszerzett ismeretek gyakoroltatásával az önállóság elérése a háztartási, életviteli tevékenységekben.

Konkrét helyzetekben gyakorolhassák a házimunkában való folyamatos részvételt.

Csökkenő irányítással gyakoroltatni az egyszerű ételek készítését.

A megszerzett és begyakorolt ismeretek folyamatos alkalmazása a saját, lakó- és munkakörnyezete rendben tartásában.

A megismerő tevékenységben, fejlesztésben alakítsa ki a konyhai műveletek napszakhoz, évszakhoz kötött tevékenységi rendjét.

Megerősítése az olyan tanulói jellemvonásoknak, mint rendszeretet, egymás iránti megbecsülés.

Biztosítása, gyakoroltatása a higiénés szokásoknak a háztartásban és életvitel ismeretekben.

Elvárt teljesítmény

Alakuljon ki a ház körüli teendőkben való részvételhez szükséges alapvető készség és feladattudat.

Ismerje és tudja elvégezni az alapvető házimunkák részterületeit (mosás, vasalás), tudjon takarítani. Készítsen egyszerű ételeket.

Ismerje a lakáskultúra alapvető elemeit, berendezéseket, színek harmóniáját, növények ápolását.

Tudjon a normáknak megfelelően viselkedni.

Tanuljon meg vendégeket fogadni és tudja elvégezni a vendéglátással kapcsolatos teendőket.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szóveges tájékoztatás, évente P.A.C. mérőeszközös mérés.

Tankönyv, taneszköz

Tankönyvek, munkafüzetek, feladatlapok, videofilmek, képek, segédeszközök.

Évfolyam: Szk. 2.

1. Témakör: Konyhatechnika		Óraszám: 32	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A konyha felszerelése, berendezése.	Látogatás konyhákban.	kézi-gépi eszközök	Tudja a konyhai eszközök, gépek, technológia szerinti kiválasztását önállóan.
Sütési, főzési eljárások.	Receptek értelmezése, tankönyv, feladatlap használata, szerepjáték.	főzéstechnológiai fogások, recept	Tudja a munkafolyamatokat önállóan, segítséggel elvégezni.
Terítési típusok, felszolgálás, rendrakás.		házigazda szerepkör	Terítsen önállóan.

Évfolyam: Szk. 2.

2. Témakör: <i>Takarítás</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Takarító eszközök, gépek. Takarítás csoportosítása (napi, heti, nagytakarítás).	Látogatás tisztító szalonba. Takarítási feladatok értelmezése, tankönyv, feladatlap használata.	kézi-gépi eszközök, porszívó, szőnyegtisztító gép. takarítási technológiák: törlés, tisztítás, felmosás	Tudja takarító eszközök, gépek, technológia szerinti kiválasztani önállóan. Végezzen munkafolyamatokat önállóan. Tudjon takarítani.

Évfolyam: Szk. 2.

3. Témakör: <i>Mosás</i>		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mosás, mosás eszközei. Kézi mosás, gépi mosás. Csoportosítás.	Mosoda, tisztítószalon látogatása. Mosás, tankönyv, feladatlap.	automata mosógép, szárítógép vegytisztítás, szolgáltatás	Válassza ki a mosás eszközeit, gépeit, mosási típusokat. Mosson önállóan. Ismerje a baleset-megelőzés szabályait.

Évfolyam: Szk. 2.

4. Témakör: <i>Vasalás</i>		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Vasalás eszközei Vasalás	Ruhatisztító szalon látogatása Képek, film, könyv, feladatlap használata	vegytisztítás ruhán lévő címkék	Vasaljon önállóan, ha képességei engedik. Tudjon ruhát hajtogatni. Tudja a piktogramok jelentését.

Évfolyam: Szk. 2.

5. Témakör: Varrás		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Varrás, varrás eszközei, Ruhajavítások. Öltésfajták.	Varroda látogatása. Ruhajavítások értelmezése, felismerése, öltések felismerése, tankönyv, feladatlap használata.	kézi-gépi varrás, varrógép mechanikai hajtású villanymeghajtású varrógép, ruhajavítás hímzés	Tudjon, ha képes rá varrni, javítást végezni, hímezni önállóan. Vegyé észre a javításra szoruló ruhadarabot, tudjon segítséget kérni.

Évfolyam: Szk. 2.

6. Témakör: Virágápolás		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Virágültetés, ápolás, eszközök. Száras és vágott virágok.	Látogatás virág kertészetben. Virágok felismerése, képekről, feladatlap használata.	virág gondozási munkák: ültetés, öntözés, portalanítás szárazvirágok, kompozíció, ikebana	Önállóan tudjon virágot ültetni, gondozni. Készítsen kompozíciót önállóan.

Évfolyam: Szk. 2.

7. Témakör: Lakáskultúra		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Lakás helyiségei. Lakás berendezési tárgyai, kiegészítők.	Bútorbolt látogatása. Tankönyv, szemléltető táblák, videofilm, feladatlap használata.	makett díszítés, esztétika	Ismerje lakás helyiségeinek berendezését, rendezzen be maketten önállóan. Díszítsen önállóan.

HÁZTARTÁSTAN – ÉLETVITEL GYAKORLAT

Évfolyam: Szakképzés 1-2.

A kiemelt fejlesztési feladatok közül-felkészülés a felnőtt lét szerepeire-elnevezésű területet, fejleszti súlypontosan, a kulcskompetenciák közül pedig az életvezetési, együttműködési képességeket.

Cél

Növelni a munkavégző és szociális képességek gyakoroltatásával a fiatalok esélyegyenlőségét a társadalmi élet minden területén.

Feladat

Képességei függvényében a háztartási munkák minél önállóbb ellátásának megtanítása.

Elvárt teljesítmény

Képességeihez mérten legyen önálló az életviteli és háztartási tevékenységekben.
Folyamatosan tartsa rendbe saját lakó- és munkakörnyezetét.
Eszétikái érzék fejlődése.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szóveges tájékoztatás, évente P.A.C. mérőeszközös mérés.

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraszámok

Évfolyam	Szk. 1.	Szk. 2.
Heti óraszám	8	8
Éves óraszám	296	296

A tantárgy feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	Szk. 1.	Szk. 2.
1. Konyhatechnika	128	128
2. Takarítás	40	40
3. Mosás	16	16
4. Vasalás	16	16
5. Varrás	64	64
6. Virágápolás	16	16
7. Lakáskultúra	16	16

Évfolyam: Szakképzés 1.**Cél**

Elérni, hogy balesetmentesen végezze munkáit, feladatait, szabályokat.

Jártasságot kialakítani saját maga és környezete tisztán tartásában (konyhai, takarítási és gondozási feladatok).

Ismerje a kulturált viselkedési formákat.

Biztosítani az önállóság növekedését és az ismeretek bővülését.

Feladatok

Háztartási berendezések, eszközök mindennapi használatának biztosítása.

Gyakorlás biztosítása a leggyakrabban használt anyagok felhasználására, tárolására vonatkozóan.

Takarítási, mosási, vasalási, varrási, virágápolási, bevásárlási, konyhai feladatok gyakoroltatása.

Balesetvédelem, higiéniai teendők betartatása feladatvégzés során.

Elvárt teljesítmény

Tudjon házi, ház körüli munkákat elvégezni.

Tudjon vásárolni.

Készítsen el egyszerű ételeket.

Balesetmentesen végezze feladatait.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szóveges tájékoztatás, évente P.A.C. mérőeszközös mérés.

Tankönyv, taneszköz

Tankönyvek iskolai könyvtárból, szertárból kölcsönözhető könyvek, segédeszközök, feladatlapok, videofilmek, konyhai gépek, eszközök.

Évfolyam: Szk. 1.

1. Témakör: Konyhatechnika		Óraszám: 128	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Konyhai eszközök kiválasztása, megnevezése Konyhai munkák: főzés, sütés, étkezés, mosogatás, rendrakás Egyszerű ételek: szendvics, tea, lágy tojás készítése, szeletelés, kenés Vásárlás Étkezés: reggeli, ebéd, vacsora Terítés: hétköznapi, ünnepi, vendégvárás	Az eszközök csoportosítása. Tevékenységek gyakorlása A megismert tevékenység gyakorlása, alkalmazása, minél nagyobb önállósággal végezze a feladatot. A vásárlásnál az élelmiszerek megnevezése. Aktuális étkezési gyakorlat, a tanuló által kiválasztott egyszerű étel elkészítése. Hétköznapi és alkalmi terítés gyakorlása.	evőeszköz, étkezés, lábas, fazék megkülönböztetése szendvics díszítése alkalomszerűen, eddig használt fogalmak és azok bővítése, vendégvárás, étkezés, alapvető fogalmaival	Tudja kiválasztani a megfelelő konyhai eszközöket és gépeket. Önállóan terítsen, mosogasson, rakjon rendet.

Évfolyam: Szk. 1.

2. Témakör: <i>Takarítás</i>		Óraszám: 40	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>A takarítás rendszere, a mindennapi hetenkénti egyszerű takarítási teendők.</p> <p>Nagytakarítás: a konyha, szobák, WC, fürdőszoba, az egész lakás takarítása.</p> <p>Nagytakarítás, részmozzanatok begyakoroltatása, megfelelő sorrend betartása.</p> <p>Takarítógépek és kölcsönzése.</p> <p>Konyhai gépek és eszközök takarítása.</p> <p>Szelektív hulladékgyűjtés.</p>	<p>A napi takarítási teendők elvégzése a tankonyhában, osztályteremben, illetve az otthoni lakás tisztán tartása.</p> <p>A nagytakarítás folyamatának önálló elvégzése, annak irányítással történő összekapcsolása a nagytakarításban.</p> <p>Mosogatógép helyes használata.</p> <p>Hulladékok elkülönítése.</p>	<p>takarító eszközök és takarító szerek higiénés elvárások.</p> <p>kölcsönzés</p> <p>robotgép, mikrohullámú sütő, mosogatógép</p> <p>szelektálás</p>	<p>Legyen tájékozott a napi, heti és nagytakarításban.</p> <p>Igénye legyen a tisztaságra és a rendre.</p> <p>Tudja a takarítószerek helyes használatát és adagolásukat.</p> <p>Ismerje a háztartási gépek tisztán tartását és balesetvédelmi szabályait.</p> <p>Tudja elkülöníteni a különböző hulladékokat.</p>

Évfolyam: Szk. 1.

3. Témakör: <i>Mosás</i>		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
<p>Mosás, mosás eszközei.</p> <p>Mosószeresek fajtái alkalmazásának szempontjai, adagolás.</p> <p>Kézi mosás, gépi mosás.</p> <p>Teregetés, szárítás mosóprogramok beállítása.</p> <p>Balesetvédelem gépi és kézi mosás esetén.</p>	<p>Mosógépek fajtáival ismerkedés.</p> <p>Mosószeresek választékának áttekintése.</p> <p>Az ismeretek alapján a mosás, teregetés önálló elvégzése felügyelet mellett.</p> <p>Látogatás, műszaki cikkek szaküzletében.</p>	<p>mosógépek, centrifugák, elektromos szárítógépek, <i>energiatakarékos</i> mosógépek.</p> <p>áztatás, előmosás, mosás, öblítés.</p>	<p>Tudja felsorolni a mosás eszközeit.</p> <p>Tudja csoportosítani a mosnivalót.</p> <p>Ismerje a mosószeresek adagolását, öblítés fázisait.</p>

Évfolyam: Szk. 1.

4. Témakör: Vasalás		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Vasalás A vasalás eszközei, vasalási technikák. Vasalás, ruhák, ingek, nadrágok vasalása. Balesetvédelem	Vasalás, gőzölős vasaló használata, konyharuha, terítő vasalása felügyelet mellett. A begyakorolt vasalás helyes alkalmazása.	vasalódeszka, gőzölős vasaló vegytisztítás	Vasaljon önállóan, (erre képes tanuló), hajtogasson ruhát. Legyen képes sima ruhadarabokat vasalni.

Évfolyam: Szk. 1.

5. Témakör: Varrás		Óraszám: 64	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Varrás varrás eszközei ruhajavítások kézi-, gépi varrás öltésfajták	Tű, cérna használata. Leszakadt gomb felvarrása, rojtos szél beszegése, akasztó felvarrása. Látogatás egy varrodába. Fércöltés, gépöltés. Boszorkányöltés, pelenkaöltés alkalmazása.	A varrással kapcsolatos fogalmak bővítése, ismétlése.	Tudjon önállóan ruhát javítani (tű, cérna alkalmazása, gomb felvarrása, akasztó felvarrása, szegés).

Évfolyam: Szk. 1.

6. Témakör: Virágápolás		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Írányítással cserepes virágok ültetése, gondozása. Vágott virágok gondozása.	Virágültetés, palántázás, gondozás. Vágott virág vázába tétele, gondozása.	Eddigi fogalmak ismétlése, kibővítése, a virágültetéssel kapcsolatban.	Legyen igénye a szobanövények tartására, ismerje szakszerű gondozásukat.

Évfolyam: Szk. 1.

7. Témakör: Lakáskultúra		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A lakás helyiségei és berendezési tárgyai. A lakás beosztása.	A különböző helyiségek és tárgyainak felsorolása. A lakás lerajzolása és beosztása. Kiegészítők ismerete.	Az eddigi fogalmak ismétlése, bővítése.	Ismerje fel a lakás különböző helyiségeit és azok berendezési tárgyait, tudja helyüket, funkciójukat.

Évfolyam: Szakképzés 2.**Cél**

Elérni, hogy balesetmentesen végezze munkáit, feladatait, tartsa be a szabályokat, sorrendeket. Jártasságot kialakítani saját maga és környezete tisztán tartásában (konyhai, takarítási és gondozási feladatok).

Ismerje a kulturált viselkedési formákat.

Biztosítani az önállóság növekedését és az ismeretek bővülését.

Feladatok

Háztartási berendezések, eszközök mindennapi használatának biztosítása.

Gyakorlás biztosítása a leggyakrabban használt anyagok felhasználására, tárolására vonatkozóan.

Takarítási, mosási, vasalási, varrási, virágápolási, bevásárlási, konyhai feladatok gyakoroltatása.

Balesetvédelem, higiéniai teendők betartatása feladatvégzés során

Elvárt teljesítmény

Tudjon házi, ház körüli munkákat elvégezni.

Tudjon vásárolni.

Készítsen el egyszerű ételeket.

Balesetmentesen végezze feladatait.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szóveges tájékoztatás, évente P.A.C. mérőeszközös mérés.

Tankönyv, taneszköz

Tankönyvek iskolai könyvtárból, szertárból kölcsönözhető könyvek, segédeszközök, feladatlapok, videofilmek, konyhai gépek, eszközök.

Évfolyam: Szk. 2.

1. Témakör: <i>Konyhatechnika</i>		Óraszám: 128	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Élelmiszerek ismerete Ételkészítési munkák: vásárlás, tisztítás, adagolás, csomagolás, tárolás, mosogatás. Önállóan egyszerű hideg, meleg ételek készítése Ételmelegítés, tűzhelyben, sütőben, mikrohullámú sütőben Balesetveszély	Élelmiszerek megnevezése, csoportosítása. A tanuló által választott egyszerű étel elkészítése, elfogyasztása. Az étel tárolásának módjai, beszélgetés. Önálló ételkészítés, mosogatás. Rendrakás Étrend készítése Ételek melegítése	Az eddig használt fogalmak bővítése, helyes használatuk. A hétköznapi és ünnepi ételek megkülönböztetése étrend mikrohullámú sütő	Ismerje az élelmiszereket, tudja csoportosításukat. Önálló étrend készítése, ételkészítés, sütő, tűzhely, mikrohullámú sütő ismerete.

Évfolyam: Szk. 2.

2. Témakör: <i>Takarítás</i>		Óraszám: 40	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A lakás és lakókörnyezet gondozása. Őszi takarítás, ablak, ajtó lemosás, bútortisztítás. Udvar, kert rendberakása. Tavaszi nagytakarítás. Gépek kölcsönzésének gazdaságossága és szabályai. Szőnyegtisztító-gép	A takarítási munkák megszervezése. Tevékenységek gyakorlása. Önálló munka. Porszívózás szőnyegtisztítás	szűkebb és tágabb lakókörnyezet. ablak és bútorápoló szerek. porszívó szőnyegtisztító gép	Önállóan, de felügyelet mellett, vegyen részt a lakókörnyezet és lakásgondozási műveletekben. Tudja a porszívó és szőnyegtisztító-gép balesetmentes használatát.

Évfolyam: Szk. 2.

3. Témakör: Mosás		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Különleges mosási problémák, gallérok, kötöttárúk. Ruhatisztítás: mosás, vegytisztítás Saját holmi tisztán tartása.	Mosószeres áttekintése, használati utasítás és adagolás áttekintése. Látogatás ruhatisztító szalonba. Tisztasági szabályok gyakorlása.	fehérítés, keményítés. vegytisztítás, szolgáltatás.	Ismerje a kezelési utasítások jeleit. Váljék szokásává a személyes ruházatának a tisztán tartása.

Évfolyam: Szk. 2.

4. Témakör: Vasalás		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ágynemű vasalása Vegytisztítás, vasalás	A begyakorolt mozdulatokkal önálló sima vasalás. Vegytisztító látogatása, a vasalógép megismerése.	Az eddig megismert fogalmak használata. Vasalógép	Ismerje a vasalás fázisait és a műveletek sorrendjét.

Évfolyam: Szk. 2.

5. Témakör: Varrás		Óraszám: 64	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Öltésfajták gyakorlása és alkalmazása. Hímzés Terítőkészítés előnyomott mintával, mintatervezés önállóan.	Az eddig tanult öltésfajták gyakorlása és alkalmazása. Hímzési előkészületek, megtervezése, öltésfajta kiválasztása.	Az eddig tanult fogalmak bővítése az esztétikummal kapcsolatos fogalmakkal.	Tudja alkalmazni önállóan munkadarabon a tanult hímzési technikákat.

Évfolyam: Szk. 2.

6. Témakör: Virágápolás		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Virágfajták ismerete Virágvásárlás Alkalmi virágok	Ismerje fel a szobanövényeket, vágott virágokat és mezei virágokat. Virágbolt látogatása. Készítsen virágcsokrokat, szárazvirág kompozíciót.	Az eddig megismert fogalmak kibővítése, kompozíció, szárazvirág <i>ikebana</i> .	Igénye legyen az esztétikus szép virágkompozíció elkészítésére.

Évfolyam: Szk. 2.

7. Témakör: Lakáskultúra		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Babaház készítése	Irányítással készítsen babaházat és rendezze be a már megismert berendezési tárgyakkal.	A már megismert fogalmak.	Ismerje a lakás beosztását és a lakóhelyiségek berendezési tárgyait és a lakás díszítését.

SZÖNYEGSZÖVÉS

Évfolyam: Szakképzés 1-2.

A kiemelt fejlesztési feladatok közül a – Hon és népismeret – Környezeti nevelés – Európai azonosságtudat-egyetemes kultúra – Felkészülés a felnőtt lét szerepeire – elnevezésű területeket fejleszt súlypontosan, a kulcskompetenciák közül pedig a narratív, szabálykövető képességeket.

Cél

A szönyegszövés szakmai képzés célja, hogy alkalmassá váljon és mint betanított munkás közreműködjön a szőnyeg és egyéb használati termékek (terítő, tarisznya, párna) előállításában.

Feladat

A képességek függvényében a szakma minél teljesebb megtanítása.

Elvárt teljesítmény

A tanuló képességéhez mérten sajátítsa el az elméleti és a gyakorlati szakmai ismereteket.

A vizsgára képes tanuló tudjon önállóan szőni a gyengébb képességük minél több részfolyamatot tudjon segítség nélkül elvégezni.

Alakuljon ki ízlése a színválasztáskor, és egyszerű mintát tervezzen.

Képességeihez mérten bővüljön nép- és honismerete.

Szeresse szakmáját.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatás.

Szakma tanulásáról tanúsítványt az oktató intézmény ad.

Szakmai vizsgát az arra alkalmasak a kijelölt helyen tehetnek.

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraszámok

Évfolyamok	Szakmai elmélet		Szakmai gyakorlat	
	Szk. 1.	Szk. 2.	Szk. 1.	Szk. 2.
Heti óraszám	2	2	8	8
Éves óraszám	74	74	296	296

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	Szk. 1.	Szk. 2.
1. Anyagismeret	24	10
2. Szakmai ismeret	30	30
3. Tervezés	10	14

Témakör / Évfolyam	Szk. 1.	Szk. 2.
4. Népművészeti alapismeretek	10	-
5. Esztétika, néprajz	-	20
6. Szakmai gyakorlat	296	296

Évfolyam: Szakképzés 1.

Célok

A szakmai elméleti ismeretek elsajátításában olyan ismeretanyag nyújtása, megtanítása, amelyek nélkülözhetetlenek a szönyegszövés gyakorlati munkafolyamatai során, az adott feladatok közvetlen elvégzéséhez. Az átfogó elméleti szakismeretek olyan szintű megismertetése, amelyek alapot jelentenek a különböző karakterű, funkciójú és szövéstechnikájú szönyegek gyakorlati megoldásaihoz.

Feladatok

A tanuló egyéni képességeihez mérten a szönyegszövőszakma minél teljesebb elméleti és gyakorlati megismertetése. Az előírt szakmai követelmények megfelelő gyakorlati alkalmazása.

Korszerű szakmai alapképesség és hasznosítható szaktudás elsajátítása és megalapozása, ami az életvitelüket jobbá teszi és szabadidejük hasznos eltöltését növeli.

Szakmaszeretetre, hivatástudatra, és minél nagyobb önállóságra nevelés.

Esztétikai érzékének és a népművészet iránti érdeklődésének fejlesztése.

Minimális követelmények

Ismerje fel a szövésben szükséges nyersanyagfajtákat, az anyag színeit, milyenségét.

Ismerje a fonásmódokat.

Ismerje meg a szövőszékek fajtáit, a szövőszék részeit, működésüket és a felvetés módját.

Ismerje és alkalmazza a szövésmintákat. Tudjon harmonikus szín és mintaválasztásokat készíteni.

Tanuljon meg önállóan szőni, használati termékeket készíteni. Ismerje meg a szövésterméket, és annak alkalmazási módját.

Sajátítsa el az alapvető népművészeti ismereteket.

Legyen tudatában az alapvető higiéniai és balesetvédelmi előírásoknak.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatás.

Szakma tanulásáról tanúsítványt az oktató intézmény ad.

Szakmai vizsgát az arra alkalmasak a kijelölt helyen tehetnek.

Tankönyv, taneszköz

Landgráf Katalin–Sittner Andrea: Kéziszövés Budapest, 1982. NPI

Csókos Varga Györgyi: Szövés Múzsák kiadó, Bp.1978.

Csókos Varga Györgyi: Festés, szövés Calibra kiadó, Bp. 1995.

Petrás Anna: Szövőiskola Bp. 1990. BMK

Tarján Gábor: Mindennapi hagyomány Móra Kiadó, Bp. 1988.

Ortutay Gyula: Magyar néprajz Corvina Kiadó, Bp. 1982.

László Gyula: Árpád népe Helikon kiadó, Bp.1988.

Kósa László–Szemerkényi Ágnes: Apáról fiúra, Móra kiadó, Bp 1973.

Audiovizuális eszközök

Diavetítő

Videó lejátszó

Magnetofon vagy CD-lejátszó

Tananyagok

Szövevények, szövevények, szövevények, tartozékok, vetítő, leverő villa

Ollók

Felvetőfonalak

Szövevények

Maradék fonalak, varrocérna

Kartonok

Színes kivágó papírok

Zsírkéreg készlet

Ragasztó, vonalzó

Nagyító lencse, tű, mérőszalag

Műszaki rajzlapok

Szemléltető eszközök

Textilminta gyűjtemény, fonalgűjtemény

Különböző összetételű anyagvágatok

Oktatótáblák

Szakkönyvek, tankönyvek, szaklapok

Szönyegfotók

Diafilmek

Videokazetták

Követelmények**Elméleti követelmények**

ANYAGISMERET: a tanulónak ismernie és tudnia kell:

- megszerezni a textilipari nyersanyagok fajtáit, megkülönböztetni eredetüket;
- az állati és a növényi szálas anyagok tulajdonságait, előállításuk módját, és felhasználási területüket;
- a fonalkészítés legfontosabb műveleteit;
- alapvető színezési eljárásokat, a festőnövények és a pácolás jelentőségét, a természetes gyapjúfestési eljárásokat.

SZÖNYEGSZÖVÉS SZAKMAI ISMERETÉNÉL a tanulónak ismernie kell:

- a kéziszővés hagyományos módjait, technikáit;
- szövevénytörténeti alapismereteket;
- különböző fonási, felvetési, szövevényi technikákat;
- a fonal-előkészítés műveletét;
- a szövevények fajtáit: szádfa; karmantyúfa; szövevény: váltó nélküli, váltós, asztali váltós, állókeret; szövevények; parasztszővevények;
- a szövevény szerkezeti felépítését;
- a tartozékokat;
- a mintázásban résztvevő szerkezeteket és a mintázás lehetőségeit;
- alapkötések fajtáit, jellemzőit (alapszinten);
- a legegyszerűbb szönyegszövevényi technikákat;
- tervezésben: alapvető tervezési ismereteket;

- a szőnyegtervezés legegyszerűbb, legalapvetőbb szempontjait;
- a tervezett szőnyeg rajzi technikáit, formáit a legegyszerűbb módon;
- szín és színekompozíciós ismereteket.

ESZTÉTIKA, NÉPRAJZI, NÉPMŰVÉSZETI ALAPISMERETEK tanulása során a tanulónak tudnia kell

- az esztétika fogalmát, jelentőségét a szőnyegszövésben;
- néprajzi motívumok ismeretét;
- alapvető népművészeti ismereteket;
- különböző tájak, korok jellegzetes mintakincseit.

Gyakorlati követelményeknél a tanulónak ismernie és tudnia kell

- különböző fonásmódokat (kettes, hármás, négyes fonás, körmönfonás);
- különböző szövési módokat;
 - szádfára való szövést;
 - széklábra való szövést;
 - karmantyúfára (baba) való szövést;
 - szövökereten való szövést (asztali);
 - nagy szövőszéken való szövést (álló, billenő, parasztszövőszék);
- kiválasztani a kézi szövésű szőnyegek előállításához szükséges fonalfajtákat;
- kiszolgálni a kézi szövőszéket, és alkalmazni a szükséges eszközöket;
- szakszerűen elvégezni a szükséges fonal és szövő előkészítő műveleteket;
- különböző szövésminták ismerete (sima, csíkos, létrás, rozsmaring, szedetttes);
- sima, csíkos, szedetttes szövés elsajátítása;
- mintázási lehetőséget kihasználva változatos termékek kivitelezése, szövéstermékek létrehozása: terítő, tarisznya, falvédő, párna, szőnyeg;
- megfelelő technika kiválasztása a tervek elkészítése után;
- munkafolyamatok helyes sorrendjének kialakítása;
- a szövőszék szakszerű működtetése;
- a befejező műveletek szakszerű elvégzése;
- a szövött anyag hibáinak megelőzése, ezek felismerése, szükség esetén kijavítása;
- a különféle szövési műveletek elvégzésére, a tervekben előírt méretek megfelelő arányú minták betartása.

ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁSI ALAPISMERETEK

- szúrás, vágás kezelése;
- kézizserszám okozta sérülés kezelése;
- mentőláda ismerete, helyes használata.

Értékelés

Anyagismeretből fontos a feladat megértése, pontossága, amit szóbeli feleléssel értékelünk. Egy-egy nagyobb egység, témakör számonkérése feleléssel történik.

Szőnyegszövés során leggyakrabban alkalmazott nyersanyagok, fonalféleségek szóbeli összefoglalása. A fonal szakszerű megnevezése tapintás útján (pl. gyapjú) a fonalgűjteményből.

Szakmai ismeretknél az alapfogalmak egyszerű, tömör megfogalmazása. Külön értékelni kell a tanuló önálló gondolkodását, kezdeményezését a tanult ismeretek gyakorlati alkalmazására

Gyakorlati munkájának értékelési alapjai az elkészített konkrét munkadarabok (terítő, tarisznya, párna, szőnyeg) minősége, a kivitelezés színvonala.

Önállóan is lehet értékelni egy konkrét részfolyamatot, egyes munkafázist

Egyes részműveletek is osztályozhatók.

Hiányosságok, hibák esetén szóbeli korrigálás történik.

A szóbeli értékelés tartalmazza a gyakorlati munka megítélését. A minél több elismerés, dicséret hangoztatása ösztönzőleg hat. Ha a tanuló a mintadarabokból többet készít, ezt feltétlenül értékelni kell. A néprajzi és népművészeti ismeret témaköréből célszerű rendszeres szóbeli feleltetés, vagy feladatlapon számonkérés.

Évfolyam: Szk. 1.

1. Témakör: <i>Anyagismeret</i>		Óraszám: 24	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Anyagismeret Szálas anyagok csoportosítása	Fonalgyűjtemény megtekintése. Ismerkedés a textilipari alapanyagokkal Kereskedelmi forgalomban lévő fonalak megismerése. Vásárlás egy fonal üzletben. Motring, gombolyag szétválogatása. Gombolyítás gyakorlása. Szálas anyagok felismerése égetési próbával.	Szálas anyagok csoportosítása: 1. Természetes szálas anyagok: állati eredetűek, növényi eredetűek 2. Mesterséges szálas anyagok. A természetes szálas anyagok felhasználási módjai. A fonalgyártás műveletei, sodrás.	Tudjon megfigyelni, összehasonlítani, csoportosítani. Ismerje a természetes szálas anyagokat. Ismerje az állati és növényi eredetű fonalak tulajdonságait, felhasználási módjait. Tudja a motringot a gombolyagtól megkülönböztetni. Tudjon gombolyítani.
Festőnövények Természetes eredetű fonalak kikészítési eljárásai, színezése	Festőnövények gyűjtése. Sárgítás pongyola-pityanggal. Sárgítás hagymahéjjal. Barnítás diófalevéllel. Csoportosítás, rendezés	festőnövények színezés, festhetőség régi festési módok <i>pác szerepe</i> A festés eszközei és mennyiségei.	Ismerje fel és gyűjtse az alapvető festőnövényeket. Tudjon természetes eredetű fonalakat segítséggel festeni (sárgítás).

Évfolyam: Szk. 1.

2. Témakör: <i>Szakmai ismeret</i>		Óraszám: 30	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Fonás története és eszközeinek fejlődése	Fonás eszközeinek megismerése, időrendi sorrendje. Néprajzi Múzeum megtekintése. Skanzen megtekintése.	A fonás ősi eszközei: <i>guzsaly, gyalogorsó, szárnyas orsó</i> , működési elvük. Élet a fonóban. Kész fonal mérése (<i>motolla</i>). A fonás tárgyi örökségei. Fonás a hagyományok tükrében.	Ismerje a fonás eszközeit. Ismerje meg a régebbi korok életmódját, hagyományait, népszokásait (Élet a fonóban.)

2. Témakör: Szakmai ismeret		Óraszám: 30	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szövések előkészítése	A szövések előkészítő műveleteinek bemutatása: láncfonal, vetülékfonal, vetőfa, szövokeret (közepes, váltós) felvetése segítséggel. Tervkészítés: megfelelő mintaelem kiválasztása: egyszerűbb csíkminták, sorminták lemérése papírra, megfelelő két színnel való kiszínezése.	Szövések előkészítő műveletei. A felvetés technikája, a „felvetőfonal”. A tervkészítés módja. Anyagkiválasztás: Szín – mennyiség – minőség szerint. Sorminták fajtái. Csíkos vászonszövény.	Ismerje meg a szövésekhez szükséges eszközöket. Tudja a funkcióknak megfelelő anyagokat kiválasztani. Ismerje a szövésekhez szükséges eszközöket.
Szövések eszközei	Megfigyelés: álló szövokeret felvetésének bemutatása, keret részeinek bemutatása, tanulmányozása.	szövokeret, szövőszék <u>Szövokeret</u> részei: hengerek, nyüstfa, fémvetelő pálca, talp, tartókeret.	Ismerje a szövések egyszerű alapfogalmait.
Szövésekkel kapcsolatos alapfogalmak		Szövésekhez használt kézi eszközök: vetélők, leverő villa, láncfonal, vetülékfonal, kötés, kötéspont, minta.	

Évfolyam: Szk. 1.

3. Témakör: Tervezés		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Színek Színelmélet	Színek csoportosítása - alapszínek - kevert színek. Füzetbe színkeverés temperával. Papírragasztás a színskála szerint. Színkontraszt készítése festékkel. Játék a színekkel festéssel, színezéssel. Kompozíció készítése hideg színekkel, majd meleg színekkel. Terítő tervezése meleg színekkel (papír vágás, ragasztás).	szín alap és mintázó színek színkeverés színkör színkontraszt színek tónusai: - hideg színek - meleg színek A színek hangulati szerepe, térhatása. Színárnyalatok, tónusok egymáshoz való viszonya, színvariációk	Tudja a színeket csoportosítani alap- és kevert színek szerint. Ismerje a színek tónusait - meleg színek - hideg színek. Tudjon kevert színeket előállítani festékkel: narancs – zöld – lila – barna

3. Témakör: <i>Tervezés</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
	Terítő tervezése hideg színekkel (festéssel).		Tudjon terítőt tervezni: - meleg színekkel - hideg színekkel (papírmunka).

Évfolyam: Szk. 1.

4. Témakör. <i>Népművészeti alapismeretek</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
„Népszokások”		Népszokások néhány jellemző motívumainak megismertetése: népi játékok, népviselet, népdalok.	Ismerje az egyes népszokások jellemzőit (pl. Farsangolás).
Népi kismesterségek	„Népművészet” könyv nézegetése. „Népi kismesterségek” diafilmek megtekintése.	Népi kismesterségek: népi faragóművészet, bőrmunka, hímzés, a csipke, a mézesbábosság, a hímes tojás, a fonás, szövés.	Ismerje meg a népi kismesterségek jellemző vonásait.
Népművészeti alapismeretek	Népművészeti könyvek megtekintése. „A népszokások” – diafilmvetítés.	Népszokások jellemző momentumainak megismerése: Húsvéti népszokások, Farsangi népszokások, Karácsonyi népszokások.	Ismerje meg a legjellemzőbb, legismertebb népszokásokat (pl. Húsvétkor a tojásfestés).

Évfolyam: Szk. 1.

6. Témakör: <i>Szakmai gyakorlat</i>		Óraszám: 296	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Fonás műveletei és eszközei Kézi szövés Vetülék nélküli szövés Szövés egyszerű eszközökkel	A fonás előkészítése – elrendezése – Sodrás, fonás. Körmönfonás, kötélsodrás. Zsinórkészítés szarvacskával, macskafarokfán. Szövés széklábán, szádfán, karmantyúval.	Fonás 2, 3 szállal, sodrás. Körmönfonás <i>folyton folyvást szedés</i> A szövés kezdetei.	Tudjon 2 szállal sodorni, 3 szállal fonni, két szállal körmönfonni (hajpánt), hét szállal körmönfonni (öv), zsinórt készíteni szarvacskával, szőni szádfán, szalagot szőni karmantyúbabát készíteni.
Szövés előkészítő műveletei Szövés vakkereten	A felvetés és a csomózási technikák gyakorlása. Szövés helyes elkezdése, előszövés. Egyenletes, spontán szövés, tömörítés, feszítés, váltás kis kereten. Szövés alapkötése. Vetülék felületű szövés.	Láncfonal, vetülékfonal tulajdonságai. <i>Kettős csomó, halászcsonló, takácscsomó bemutatása.</i> Munkavédelmi ismeretek: szövés eszközei, szövőkeret részei, szövés közben használt eszközök: leverő villa, vetélő szerepe. Szövés alapkötései: <i>vászón, sávoly, atlasz, leverővilla, vetőfa.</i>	Ismerje a láncfonalat és a vetülékfonalat. Ismerje a szövés eszközeit. Tudja az egyenletes spontán szövést váltós kis kereten. Tudja a széleket helyesen eldolgolni.
Terítő szövése Futó Tarisznnya szövése	Terítő szövése vászonkötéssel. Szövés befejezésének megismerése. Szövés, kapuvonal helyes tartásával. Szövés 2 színnel, 2 vetélővel. Szélek párhuzamos és egyenletes tartása. Szélek eldolgolozása, összevarrása, zsinórkészítés eldolgolozása fonással, összevarrás, Zsinór készítése.	A kezdő és a végszálak helyes behúzása. Szövés befejező műveletei. Felvető befejezése: <i>makramé, fonás, sodrás.</i>	Tudjon terítőt szőni spontán szövéssel, terítőt levágni, eldolgolni, egyszerű csíkos ritmusú tarisznnyát szőni, egyedi tervezéssel, szőni és mintázni 2 színű fonallal, 2 vetélő bottal, tarisznnyát összevarrni: körmönfonással (2 szál), zsinórt készíteni.

Évfolyam: Szakképzés 2.**Célok**

A szakmai elméleti ismeretek elsajátításában olyan ismeretanyag nyújtása, megtanítása, amelyek nélkülözhetetlenek a szönyegszövés gyakorlati munkafolyamatai során, az adott feladatok közvetlen elvégzéséhez. Az átfogó elméleti szakismeretek olyan szintű megismertetése, amelyek alapot jelentenek a különböző karakterű, funkciójú és szövéstechnikájú szönyegek gyakorlati megoldásaihoz.

Feladatok

A tanuló egyéni képességeihez mérten a szönyegszövőszakma minél teljesebb elméleti és gyakorlati megismertetése. Az előírt szakmai követelmények megfelelő gyakorlat alkalmazása.

Korszerű szakmai alpműveltség és hasznosítható szaktudás elsajátítása és megalapozása, ami az életvitelüket jobbra teszi és szabadidejük hasznos eltöltését növeli.

Szakmaszeretetre, hivatástudatra, és minél nagyobb önállóságra nevelés.

Esztétikai érzékének és a népművészet iránti érdeklődésének fejlesztése.

Minimális követelmények

Ismerje fel a szövésben szükséges nyersanyagfajtákat, az anyag színeit, milyenségét.

Ismerje a fonásmódokat.

Ismerje meg a szövőszékek fajtáit, a szövőszék részeit, működésüket és a felvetés módját.

Ismerje és alkalmazza a szövésmintákat. Tudjon harmonikus szín- és minta választásokat készíteni.

Tanuljon meg önállóan szőni, használati termékeket készíteni. Ismerje meg a szövésterméket, és annak alkalmazási módját.

Sajátítsa el az alapvető népművészeti ismereteket.

Legyen tudatában az alapvető higiéniai és balesetvédelmi előírásoknak.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatás.

Szakma tanulásáról tanúsítványt az oktató intézmény ad.

Szakmai vizsgát az arra alkalmasak a kijelölt helyen tehetnek.

Évfolyam: Szk. 2.

1. Témakör: Anyagismeret		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Anyagismeret	Fonal nagyüzemi előállításának megtekintése. Szálal anyagok felismerése égetési próbával az eddig tanultak alapján. Szálal anyagok tulajdonsága és csoportosítása (ismétlés). Elemi szál hosszúságának vizsgálata nagyítón keresztül.	Fonalak viselkedése hő hatására (<i>égetés</i>). Fonalak nedvszívó tulajdonsága. Elemi szál, hosszúság.	Ismerje a természetes szálas anyagokat. Ismerje fel a fonalakat: - gyapjú - pamut - kender - műszál

Évfolyam: Szk. 2.

2. Témakör: <i>Szakmai ismeret</i>		Óraszám: 30	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szövéstörténeti áttekintés Fonás és szövés története	„Szövéstörténet” videofilm megtekintése. „Népművészet” diafilm megtekintése.	Fonás, szövés története az őskortól. <i>Legősibb szövött textíliák eredete.</i> Fonás, szövés kialakulásának folyamata, <i>kezdleges eszközök tárgyi örökségek</i> Eredetiség a hagyomány tükrében. Szövés közben használt eszközök korszerűsödése. A megszöött anyagok felhasználási lehetőségei.	Ismerje a fonás és a szövés rövid történetét. Ismerje meg az ősi eszközöket: rokka, orsó, agyagsúlyok. Ismerje a vízszintes szövőszék szerepét.
A szövés történeti áttekintése (ismétlés)	Népművészeti munkafüzet nézegetése.	Fonás, szövés története az őskortól. <i>Legősibb szövött textíliák eredete.</i> Fonás, szövés kialakulásának folyamata, <i>kezdleges eszközök tárgyi örökségek</i> Eredetiség a hagyomány tükrében. Szövés közben használt eszközök korszerűsödése. A megszöött anyagok felhasználási lehetőségei.	
Szövés története Magyarországon és a Kárpát-medencében	Nemezelés: - anyaga és eszközei - nemeztárgyak: baba, labda.	<i>A Honfoglalás kora.</i> „hun lányok nemezelése” Nemezelés technikája.	Tudjon nemezlabdát, nemezbabát, nemezterítőt készíteni.

Évfolyam: Szk. 2.

3. Témakör: <i>Tervezés</i>		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tervezés	Mérőeszközök csoportosítása, használata. Irányok adekvát alkalmazása. Ritmusok: folyamatos, zárt. Szimmetrikus kompozíciók tervezése. Kompozícióon belüli arányok. Térkitöltés. Mintaelemek alkalmazása.	A „cm” helyes használata mérőszalag segítségével. Csíkritmus - páros csíkritmus - páratlan csíkritmus	Tudja a mérőszalagot használni (1 cm, 5 cm, 10 cm). Tudjon páros csíkritmusban és páratlan csíkritmusban tervezni.

Évfolyam: Szk. 2.

5. Témakör: <i>Esztétika, néprajz</i>		Óraszám: 20	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Esztétika, néprajz	Szakmai kirándulások, múzeumlátogatások a népi kultúra tükrében.	„Művészet és mesterség” – díszítés és hagyomány. Kézművesség jelentősége és szerepe a jelen korban. Ünnepkörökhöz, népszokásokhoz kapcsolódó tárgyak. Magyarország ünnepi hagyományai, népszokásai, jellemző évfordulói. Ünnepekkel kapcsolatos tárgykultúra.	Ismerjen néhány magyarországi hagyományt és népszokást.
Népi szövés a Kárpát-medencében Népi hagyományok	„Szöttes gyűjtemény” megismerése, csoportosítása. Térkép használata. „Népi szöttesek” – diafilm nézése.	Népcsoportok jellemző díszítő elemei. <i>Szöttesek karaktere.</i> Motívumok elemzése. <i>Székely festékes szőnyegek.</i> <i>Moldvai csángó, széki, palóc, sárközi, mezőségi, kalotaszegi, sokác szöttesek.</i> <i>szöttes motívumok</i> Hagyományörzés jelentősége.	Ismerje fel a székely festékes szőnyeget és motívumait. Ismerje a mintaelemeket: virág, hal, grádics, fésűfog.

Évfolyam: Szk. 2.

6. Témakör: <i>Szakmai gyakorlat</i>		Óraszám: 296	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Párna szövése adott terv szerint Geometrikus minták kialakítása különböző kötésmódokkal	Lánc és vetülékfonalak előkészítése, kiválasztása, felvetés segítségével. Kötésmódok bemutatása: likatos (torontáli), egy szálon forduló, két szál közti (svéd). Szövés, szélek eldolgozása, szövés levágása, eldolgozása csomózással. Szövött anyag oldalainak összevarrása. Párna kitömése, eldolgozása.	Szövés előkészítő műveleteinek helyes sorrendje. Szövő eszközök megfelelő használata. Balesetvédelem. Elsősegély nyújtási ismeretek. Mentőláda használata.	Tudjon megadott terv szerint párnát szőni: „csíkos szövés” - likatos - egy szálon forduló.
Szőnyegszövés egyszerű csíkmintával	Alapanyagok kiválasztása. Szükséges fonalmennyiség kiszámítása. Színek meghatározása, mintaterv	Párna összeillesztése, összeállítása. Kivitelezés színvonala.	Legyen képes az alapanyagok kiválasztására: szín, mennyiség, minőség szerint. Ismerje a kötésmódokat. Ismerje a csíkritmus szerepének a fontosságát a tervekészítésben.
Szövőszékek, szövő eszközök karbantartása	Szövés: előszövés, vetelő helyes használata, kötésmódok megbeszélése csíkritmusok: egyenletes, páros, hármas csoportos ritmusok egyenletes szövés, szélek párhuzamos és egyenletes tartása eldolgozása, befejezése szőnyeg levágása, eldolgozása, tisztázása.	Alapkötések: vászon, sávoly, atlasz <i>szedetttes</i> , „ <i>borzas</i> ” szövése. <i>likatos</i> , <i>egyszálon fordulós</i> technikák leverő villa kezdő és végszálak <i>Gyapjú szőnyegek kezelése</i> , balesetvédelem szőnyeghibák, Szőnyegek kezelése, karbantartása. Balesetvédelem	Értse meg és gyakorolja a szedetttes technikát. Készítsen szőnyeget egyszerű csíkmintával.

MÉZESKALÁCS-KÉSZÍTÉS

Évfolyam: Másodképzés 1-2.

A kiemelt fejlesztési feladatok közül a – Hon- és népismeret – Felkészülés a felnőtt lét szerepeire – elnevezésű területeket fejleszti súlypontosan, a kulcskompetenciák és képességek közül pedig a szabálykövetést és az életvezetést. A jó képességű tanulók képesek legyenek a vizsga letételére.

Cél

Kialakítani az eddigi képzések során elsajátított ismeretekre építve a megismerő funkciók továbbfejlesztésével, a rendszeres, folyamatos és kitartó munkavégzéshez, egyszerű munkaműveletek teljesítéséhez szükséges szociális készségeket és képességeket.

Feladat

A képességek függvényében a szakma minél teljesebb megtanítása.

Elvárt teljesítmény

Alakuljon ki a kitartó munkavégzéshez szükséges monotónia tűrés.

Jártasság szintjén ismerje és alkalmazza az egyes részfolyamatok munkavégzésének mozdulatait, eszközeit.

A jó képességű tanuló süssön önállóan mézeskalácsot.

A gyakorlatok során fejlődjön manipulációs készsége, kreativitása és esztétikai érzéke.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatás, a szakiskola befejezése után az intézmény tanúsítványt ad arról, hogy a mézeskalács-készítő szakmát tanulták.

A jó képességű tanulók egyéni megsegítéssel a kijelölt helyen vizsgát tehetnek.

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraszámok

Évfolyamok	Mk. 1.	Mk. 2.
Heti óraszám	12	12
Éves óraszám	444	444

A tantárgy feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	Mk. 1.	Mk. 2.
1. Anyag- és eszközismeret	48	-
2. Mézeskalács-készítés technikája	210	-
3. Mézesbábok készítése	186	-
4. Ütőfás mézeskalács-készítése	-	140
5. Mézespusedlik, mézescsemegék,	-	60
6. Térbeli mézeskalács tervezése, elkészítése	-	244

Évfolyam: Másodképzés 1.**Cél**

A mézeskalács-készítés tanítása során az anyagokat, eszközöket és technikákat és alkalmazásukat megismertetni és az önálló munkatevékenységet begyakoroltatni.

Feladatok

A mézeskalács-készítés anyagainak, eszközeinek megtanítása.

A mézeskalács-készítésénél a műveleti sorrend megtanítása.

Jártasság kialakítása a díszítési technikák alkalmazásában.

A sütő berendezés üzemeltetésének megismertetése.

A késztermékek csomagolásának, technikáinak megtanítása.

A munkavédelmi és higiéniai követelmények megtanítása.

Az esztétikai érzék fejlesztése.

Elvárt teljesítmény

Tanulja meg a mézeskalács-készítés során a tevékenységhez szükséges alapanyagokat, felhasználási lehetőségeket.

Tudja mézeskalács-készítés műveleti sorrendjét, szakaszait (előkészítés, gyúrás, pihentetés, sodrás, szaggatás, sütés, díszítés).

Alkalmazza az ízesítőket.

Képességeihez mérten (önállóan, irányítással, segítséggel) tanulja meg a sütés technikáját és a hűtés és műveletét.

A kész mézeskalácsot, mézesbábót tudja csomagolni, tárolni.

Tanulja meg és tartsa be a munkavédelmi és higiéniai szabályokat.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatás. A szakiskola befejezése után az intézmény tanúsítványt ad arról, hogy mézeskalács-készítő szakmát tanultak. A jó képességű tanulók a kijelölt helyen vizsgát tehetnek.

Tankönyv, taneszköz

Az iskolai könyvtárból kölcsönözhető könyvek, tankönyvek, mintagyűjtemények

Évfolyam: Mk. 1.

1. Témakör: Anyag- és eszközismeret		Óraszám: 48	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Kötelező és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mézeskalács-készítő mesterség története	Hagyományokhoz, ünnepekhez illő mézeskalács formák megismerése.	Alapvető fogalmak, a háztartásban tanultak kibővítése újakkal.	Biztosítsa a higiénit a konyhában, mézesműhelyben.
Méz és mézeskalácsosság	A méhek, méz és termékeinek ismerete.	<i>esztétikai, szimbólum, folklór</i> , kiszúrás, lazítás, cukortészta	
Anyagok, eszközök	A mézestészta készítéséhez szükséges anyagok és eszközök megismerése, megtanulása, kiválasztása, csoportosítása. Mintagyűjtemény megtekintése.		Csoportosítsa az anyagokat és az eszközöket. Tudjon rendet rakni, mosogatni, takarítani. Tudja a baleset-megelőzés szabályait.

Évfolyam: Mk. 1.

2. Témakör: A mézeskalács-készítés technikája		Óraszám: 210	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Kötelező és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mézeskalácstészta összeállítása	Az anyagok és eszközök kiválasztása után, mézestészta készítése: anyagok mérlegen való kimérése, tojás fertőtlenítése, szétválasztása mézestészta összeállítása segítségével, gyúrás.	mérleg használata: gramm, dekagramm, kilogramm fogalma gyúrás, pihentetés, járulékos anyagok fogalma, mennyiség, recept, fertőtlenítés	Tudja kiválasztani az anyagokat, eszközöket, ismerje a mérleg használatát. Mézestészta állítsa össze. (önállóan, segítséggel)
Sodrás művelete	Mézestésztaból sodrási eljárással mézesfigurák készítése, gyakorlása.	sodrás, kenés, csiga, kígyó gyúrótábla, sodrófa, nyújtófa, kiszúrás, lisztezés	Készítsen mézes figurákat egyszerű csigavonal követésével, ecset használatával.
Nyújtás, kiszúrás	A pihentetett mézestészta újragyúrása, nyújtása és formával való kiszúrása.		Kiszúró formákat tudja csoportosítani alkalmaknak, ünnepeknek megfelelően.
Díszítés magokkal	A kiszúrt mézestészta olajos magvakkal való díszítése, a megadott minta szerint.	díszítés fogalma, olajos magvak: lenmag, szezám, napraforgómag, tökmag, dió, mogyoró, mandula rátéttészta fogalma	Ismerje fel az olajos magvakat. Használjon tojást, ecsetet.
Díszítés rátéttel	Egyszerű minta készítése, gyakorlása.		

2. Témakör: A mézeskalács-készítés technikája		Óraszám: 210	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Kötelező és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Díszítés magvakkal és rátéttel együtt	Rátéttészta készítése: az összeállított, pihentetett mézestészta kinyújtása nyújtófával, lisztezett gyúrotáblán, formával való kiszúrása, bekenése tojással, sodrása, majd a mézestészta díszítése. A kinyújtott és kigyúrt mézestészta díszítése magokkal és rátéttel kombinálva.	A kombináció fogalmával ismeretek kombináció: összeállítás, csoportosítás sütési idő, perc fogalma	Rátéttészta készítésénél, tudja a különbséget a sima mézestészta és a rátéttészta között Alkalmazza a sodrási technikát.
Sütés	A már megismert mézeskalács-készítés technikája után (sodrás, kiszúrás, díszítés), a mézestészta kisütése önállóan felügyelet mellett.	Írókázás, írókamáz, fogalma, díszítés írókazacskó, fóliahegesztő, szárítás	Ismerje az olajos magvakat és a sodrás műveletét. Fokozott elővigyázatosság és felügyelet mellett önállóan süsse meg a mézeskalács tésztát Ismerje, tudja a sütési időt és tartsa be. Ismerje a próbasütést és a sütő-berendezést.
Írókázás	Írókamáz készítése fertőtlenített tojásfehérjéből és többször átszítált porcukorból. Íróka zacskó készítése. Írókázás gyakorlása papíron: pötty, vonal. Gyakorlás után a kész mézeskalács díszítése írókamázzal, minta szerint.	Hibajavítás fogalma, állag, képlékenység	Ismerje és tudja a tojásfehérje és porcukor mennyiségét, ismeretei szerint készítsen írókamázot. Sajátítsa el a fóliahegesztő és az olló balesetmentes használatát
Hibajavítás	A nem megfelelő állagú mézestészta hibájának kijavítása önállóan, segítséggel.	Csomagoló anyagok és elnevezésük: celofán, folpack, kötözőszalag, cellux, termék fogalma, ízlés, esztétika	Ismerje fel a mézestészta hibáit (túl kemény, túl laza) és tudja a javítási eljárásokat.
Csomagolás	A kész mézeskalács csomagolása.		Ismerje fel a csomagolóanyagokat. A mézeskalácsot ízléseken, szépen tudja becsomagolni.

Évfolyam: Mk. 1.

3. Témakör: Mézesbábok készítése		Óraszám: 186	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Kötelező és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Baba, huszár, szív, tányér készítése mézeskalács tésztából.	Sablon készítése, forma lerajzolása kartonra, ollóval kivágása. Mézestészta készítése, pihentetése, kinyújtása, sablon tésztára tétele és késsel való kivágása. Mézesbáb díszítése a megismert és megtanult írókázással. Sütés, szárítás, csomagolás, gyakorlása. Sablon készítése.	sablon fogalma	Tudja a mézestészta anyagait és mennyiségének összeállítását. Készítsen írómázat és írókazacskót Gyakorlás után írókázza meg a mézesbábot. Használja szakszerűen az ollót és a kést. Legyen elővigyázatos a sütésnél.
Baba, huszár, szív, tányér készítése cukortésztával.	Cukortészta készítése: cukorból, vízből szalakálból, lisztből főzéssel. Hűtés, összekeverés, nyújtás, sablon körbevágása, sütés. Ételfestékekkel való befestése.	cukortészta fogalma hűtés ételfesték, zselatin	Cukortésztát készítsen a megadott recept szerint önállóan, felügyelet mellett. Tudja a balesetet megelőzni.
Festés.	Szárítás, írókázás, szárítás, csomagolás.		

Évfolyam: Másodképzés 2.**Cél**

Megtanítani második évfolyamon az önálló munkavégzést.

Feladatok

A mézeskalács-készítésének anyagainak, eszközeinek megtanítása.

A mézeskalács-készítésének műveleti sorrendjének megtanítása és begyakoroltatása.

A díszítési technikák alkalmazásának megtanítása.

Tanulja meg a sütő-berendezés üzemeltetését.

A csomagolástechnikáinak megtanítása.

A munkavédelmi és higiéniai követelmények betartatása.

Az esztétikai érzék és az ízlés fejlesztése.

Elvárt teljesítmény

Tanulja meg a mézeskalács-képzés során a tevékenységhez szükséges alapanyagok ismeretét és felhasználási lehetőségeit.

Tanulja meg a mézeskalács-készítés műveleti sorrendjét, szakaszait (előkészítés, gyúrás, pihentetés, sodrás, szaggatás, sütés, díszítés).

Alkalmazza az ízesítőket.

Tanuljon meg sütni, hűteni.

Tanuljon meg mézeskalácsot, mézesbábót csomagolni, tárolni.

Tartsa be a munkavédelmi szabályokat és a személyes higiénéiára vonatkozó előírásokat.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatás. A szakiskola befejezése után az intézmény tanúsítványt ad arról, hogy a mézeskalács-készítő szakmát tanulták. A jó képességű tanulók a kijelölt helyen vizsgát tehetnek.

Tankönyv, taneszköz

Az iskolai könyvtárból kölcsönözhető könyvek, tankönyvek, mintagyűjtemények.

Évfolyam: Mk. 2.

4. Témakör: Ütőfás mézeskalács-készítése		Óraszám: 140	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Kötelező és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ütőfás mézeskalács-készítése	Készítsen ütőfás mézestésztát, pihentetés után nyújtsa ki. Az ütőfának megfelelő méretre vágja ki, mintázza, nyomkodja, tegye sütőlemezre és süsse meg. Csomagolás, gyakorlás.	A mézeskalács-készítés során megtanult fogalmak ismerete és helyes használata, sorrendje. ütőfák fogalma.	Tudjon a már megismert és megtanult módon mézestésztát készíteni. Tudja a sima mézestészták közötti különbséget. Tudjon irányítással önállóan dolgozni.

Évfolyam: Mk. 2.

5. Témakör: Mézespusedlik, mézes csemegék		Óraszám: 60	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Kötelező és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mézespusedlik készítése	A recept szerint a mézestészta-pusedli készítése, formázása, sütése, bevonása.	Az ismert fogalmak mellett a mézespusedli, mézes csemege és bevonás fogalma.	A recept szerint készítse el a pusedlit. Ismerje fel a megmaradt mézeskalács felhasználását és abból új ízletes csemegét készítsen.
Mézes csemegék készítése	A megmaradt mézeskalácshoz ízesítők hozzákeverésével mézes csemege készítése.		
Makron	Makron recept alapján történő elkészítése.		

Évfolyam: Mk. 2.

6. Témakör: <i>Térbeli mézeskalács tervezése, elkészítése</i>		Óraszám: 244	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Kötelező és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Térbeli mézeskalács tervezése, elkészítése	Papíron a térbeli mézeskalács megtervezése (forma, minta szerint). Mézestészta készítése, kivágása sablonnal (díszítés magokkal) sütés, írókázás, összeállítás, szárítás, csomagolás, minta alapján. Gyakorlás önállóan.	Tervezés fogalma	Tudja, a már megismert és megtanult alaptészta készítésének műveleteit, ügyelve az esetleges hibákra. Tudjon sablont készíteni és használni. Alkalmazza a megismert díszítési technikákat (tetszőlegesen a tanuló ízlésének megfelelően). Ismerje a sütést, tűzhelyet. Ismerje a csomagoló anyagokat. Balesetmentes, önálló munkavégzéshez, rendelkezzen megfelelő tudással.

TESTNEVELÉS**Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9-10.****Szakképzés 1-2.****Másodképzés 1-2.*****Cél***

A rendszeres mozgás, testedzés, az egészséges életmód iránti igényt kialakítani.

A tanuló egészséges testi fejlődését biztosítani.

A tanuló azon ismereteit, jártasságait, képességeit kialakítani, fejleszteni, melyek a későbbi mozgásos cselekvési biztonságát, rendszeres fizikai aktivitását megalapozzák.

Feladat

A fizikai képességek, testi adottságok, állóképesség és a mozgásharmonizáció fejlesztése.

A mozgásnevelés tantárgy tanítása során kialakított és begyakorolt mozgáselemek rögzítése.

Elvárt teljesítmény

Irányítással végezzen összetett utánzó gyakorlatokat, törekedjen az ütemtartásra.

Próbálkozzon mind hosszabb labdavezetéssel. Tudjon alsó és felső dobással célba dobni.

Mind hosszabb időtartamban végezze az izomerősítő gyakorlatokat.

Ismerje az általa használt tornaszerek nevét, azok balesetmentes használatát.

Aktívan kapcsolódjon be a versenyjátékokba, tudjon csapatához alkalmazkodni.

Értékelés

Folyamatos megfigyelés és szóbeli értékelés a versenyzésekben, sportjátékokban, a szocializáció terén a küzdés, kitartás képességének kialakulásában.

Félévkor szóbeli tájékoztatás. Év végén minősítés osztályzattal, kiegészítve részletes írásbeli tájékoztatással.

Évenként P.A.C. felmérés.

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraszámok

Évfolyamok	Ek. 9.	Ek. 10.
Heti óraszám	2	2
Éves óraszám	74	74

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	Ek. 9.	Ek. 10.
1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	14	14
2. Gimnasztikai gyakorlatok	14	14
3. Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok	16	16
4. Labdás gyakorlatok	14	14
5. Sportjátékok elemei	16	16

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9.**Célok**

A rendszeres mozgás, testedzés, az egészséges életmód iránti igény kialakulása.
A tanuló egészséges testi fejlődésének biztosítása.

Feladatok

A sportjátékokhoz szükséges elemi tájékozódási képesség fejlesztése.
Ügyesség, erő, állóképesség, kitartás, edzettség, bátorság, akarat fejlesztése.
Sportjátékok alapvető játékelemek megismertetése.
Gimnasztikai alapformájú gyakorlatok rögzítése.
Térbeli irányok, viszonyfogalmak használata.
Alapmozgások gyakorlása.
Labda biztonságos követése.
Növekvő elem és ütemszám ciklikus mozgássorok elsajátítása.

Elvárt teljesítmény

Saját testéhez képest tudjon a térben tájékozódni.
Egyre hosszabb időtartamban végezzen izomerősítő gyakorlatokat.
Figyeljen a helyes testtartásra.
Törekedjen mozgásának ütemét, dinamikáját szabályozni.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatás, évente P.A.C. mérőeszközös mérés. Az értékelésnél a saját magához mért fejlődésváltozásokat kell alapul venni.

Tanesszközök

Kézi szerek, labda, karika, kosárlabda, pingpong, tollasütők, zsámoly, medicinlabda, bordásfal, ugrószőnyeg, pad.

Évfolyam: Ek. 9.

1. Témakör: Rendgyakorlatok, téri tájékozódás		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Sorakozás Menetelés Testfordulatok	Segítséggel: sorakozó magasság szerint, járás egysoros, kétsoros, háromsoros oszlopban nyitódás, záródás, helyben járás, jelre elindulás, megállás, járás lábujjhegyen, sarkon jobbra, balra fordulatok vezényszóra.	nyit zár jobb bal	Tudjon önállóan sorakozni, ismerje az irányokat.

Évfolyam: Ek. 9.

2. Témakör: Gimnasztikai gyakorlatok		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mozgáselemek összekapcsolása Kéziszer- és szabadgyakorlatok	Begyakorolt mozgáselemek összekapcsolása, helyben futás magas térdemelés, terpeszállás törzshajlítás, bokaérintés. Szalag, babzsák, labda, súlyzó négyütemű gyakorlatok. Törekvés a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzésére, az ezt elősegítő testhelyzetek alkalmazására	<i>négyütemű</i> gyakorlat kéziszerek megnevezése	Egyszerű utasításokat értse meg. Kéziszerek megfelelő használata.

Évfolyam: Ek. 9.

3. Témakör: <i>Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok</i>		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Guggolás Kúszás Függeszkedés Távolugrás Guruló átfordulás Álló rajt	Segítséggel: guggoló járás, kúszás padok között, bordásfal gyakorlatok, egy lábról elrugaszkodás távolugrás nekifutásból, sorozatban guruló átfordulások, álló rajtból-versenyfutás.	gyakorlatok megnevezése <i>sorozat</i> <i>állórajt</i>	Szóbeli utasítások megértése.

Évfolyam: Ek. 9.

4. Témakör: <i>Labdás gyakorlatok</i>		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kislabdadobás Átadások Labdavezetés	Kislabdadobás álló helyzetből, célbadobás, egykezes, kétkezes mellső átadások, különböző feladathelyzetekben, váltott kézzel járás körben akadályok megkerülése, labdavezetések,	gyakorlatok megnevezése <i>váltott kéz</i>	Szabályok megértése, betartása.

Évfolyam: Ek. 9.

5. Témakör: <i>Sportjátékok elemei</i>		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kosárlabda Pingpong Labdarúgás Tollaslabda	Segítséggel: Alapállás – megindulás – megállás, labdavezetés kosárra dobás, védekezés, pingpongozás, átütés, szerválás, kapura lövés, szivacs labda, ütögetés	sportágak megnevezése, <i>kosárpalánk</i> , kosár, kosárlabda, <i>szerva</i> , kapu, gól	Igyekezzen betartani a sportjátékok elemei szabályait.

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 10.**Célok**

A rendszeres mozgás, testedzés, az egészséges életmód iránti igényt kialakítani.
A tanulók egészséges testi fejlődését biztosítani.

Feladatok

Fizikai képességek és testi adottságok fejlesztése.
Sportjátékok alapvető játékelemek megismertetése.
Gimnasztikai alapformájú gyakorlatok rögzítése.
Térbeli irányok, viszonyfogalmak használata.
Alapmozgások gyakorlása.
Labda biztonság követése.
Növekvő elem és ütemszám ciklikus mozgássorok elsajátítása.

Elvárt teljesítmény

Saját testéhez képest tudjon a térben tájékozódni.
Egyre hosszabb időtartamban végezzen izomerősítő gyakorlatokat.
Figyeljen a helyes testtartásra.
Törekedjen mozgásának ütemét, dinamikáját szabályozni.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szóveges értékelés, évente P.A.C. mérőeszközös mérés. A saját magához mért fejlődésváltozásokat kell alapul venni.

Tanesszközök

Kéziszerkek, labda, karika, kosárlabda, pingpong, tollasütők, zsámoly, medicinlabda, bordásfal, ugrószőnyeg, pad.

Évfolyam: Ek. 10.

1. Témakör: <i>Rendgyakorlatok, téri tájékozódás</i>		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Járások	Irányítással: menetelés helyben járással, igazodás, sorbontás jobb, bal oldal érzékelése,	jobb, bal, <i>igazodás, sorbontás,</i>	Törekedjen a gyakorlatok egyre pontosabb végrehajtására.
Sorakozó	magasság szerint sorakozó, jelentés vezényszavak.	magas, alacsony	

Évfolyam: Ek. 10.

2. Témakör: Gimnasztikai alapformák		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Két-három mozgáselem összekapcsolása Szakkifejezések alkalmazása	Négy ütemre végzett gyakorlatok: pl. alapállás, ugrás terpeszbe, kar oldalsó középtartásba, taps fej fölött, vissza alapállásba, mellső középtartásba, oldalsó középtartásba, terpesz Törekvés a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzésére, az ezt elősegítő testhelyzetek alkalmazására	<i>négyütemű gyakorlat</i> , terpeszállás, oldalsó középtartás, mellső középtartás, magastartás	Az alapgyakorlatokat huzamosabb ideig tudják végezni.

Évfolyam: Ek. 10.

3. Témakör: Képességfejlesztő gyakorlatok		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Távolugrás Függeszkedés Gurulóátfordulás Kúszás Mászás Futás Egyensúlyozó járás	Segítséggel: helyben rugózásból elrugaszzkodás, kötélen vagy bordásfalon, háttal sorozatban guruló átfordulás, hátra. Irányítással: kúszás akadályok között, mászás akadályon át, 30-60 m-es versenyfutás állórajtból, pad merevítőjén egyensúlyozás.	tevékenységek megnevezése méter	Egyre hosszabb ideig működjön együtt a tartásjavító és izomerősítő gyakorlatokban.

Évfolyam: Ek. 10.

4. Témakör: Labdás gyakorlatok		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kislabdadobás Labdavezetés	Irányítással: dobóterpeszből kidobás, célbadobás, alsó felső dobás lassú futás közben labdavezetés az ügyesebb kézzel.	<i>dobóterpesz,</i> labdavezetés	Egyre biztosabban tudjon labdát vezetni.

Évfolyam: Ek. 10.

5. Témakör: Sportjátékok elemei		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kosárlabda Labdarúgás Tollaslabda Pingpong	Irányítással: alapállás, megindulás, megállás, labdavezetés, átadás kosárra dobás, kapura lövés, szivacs labda ütögetés, pingpongozás átütés az asztal másik oldalára.	tevékenységek megnevezése, <i>kétkezes mellső átadás,</i> szerválás	A szabályok minél pontosabb betartása.

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraszámok

Évfolyamok	Szk. 1.	Szk. 2.
Heti óraszám	2	2
Éves óraszám	74	74

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakörök / Évfolyam	Szk. 1.	Szk. 2.
1. Rendgyakorlatok	14	14
2. Gimnasztikai gyakorlatok	14	14
3. Képességfejlesztő gyakorlatok játékos feladatok	16	16

Témakörök / Évfolyam	Szk. 1.	Szk. 2.
4. Labdás gyakorlatok	14	14
5. Sportjátékok elemei	16	16

Évfolyam: Szakképzés 1.

Célok

A rendszeres mozgás, testedzés, az egészséges életmód iránti igény kialakulása.
A tanuló egészséges testi fejlődésének biztosítása.

Feladatok

Egyszerű mozgássorok reprodukálása.
Ügyesség, bátorság, akarat fejlesztése.
Fizikai képességek, testi adottságok fejlesztése.
Sportjátékokhoz szükséges tájékozódási képesség, téri orientáció fejlesztése.
Lateralitás rögzítése.
Tornaszerek egyre önállóbb, adekvát használatának fejlesztése.

Elvárt teljesítmény

Irányítással végezzen utánzó gyakorlatokat.
Saját testéhez képest tudjon a térben tájékozódni.
Próbálkozzon minél hosszabb idejű labdavezetéssel.
A siker fölötti őszinte öröm.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatás, évente P.A.C. mérőeszközös mérés. Az értékelésnél a saját magához mért fejlődésváltozásokat kell alapul venni.
A saját magához mért fejlődésváltozásokat kell alapul venni.

Taneszközök

Kéziszerkek, különböző méretű labdák, karika, kosárlabda, pingpong, bot, zsámoly, tornaszőnyeg, bordásfal.

Évfolyam: Szk. 1.

1. Témakör: <i>Rendgyakorlatok</i>		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Sorakozás Testfordulatok Menetelés	Önállóan: sorakozás magasság szerint, járás lábujjhegyen sorba, elindulás megállás jobbra-balra, fordulatok vezényszóra, ütemtartás, irányítással: menetelés kétsoros, hámsoros oszlopban.	jobb, bal	Tudjon önállóan magasság szerint sorba állni, ismerje az irányokat.

Évfolyam: Szk. 1.

2. Témakör: <i>Gimnasztikai gyakorlatok</i>		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kéziszer- és szabadgyakorlatok Mozgáselemek összekapcsolása	Szalag, babzsák gyakorlat négy ütemre, helyben futás magas térdemeléssel, terpeszállás törzshajlítás bokaérintés, súlyzó, labdagyakorlat. Törekvés a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzésére, az ezt elősegítő testhelyzetek alkalmazására	Kéziszerek és tevékenységek megnevezése.	Az eszközök, kéziszerek rendeltetésszerű használata, utasítások megértése.

Évfolyam: Szk. 1.

3. Témakör: <i>Képességfejlesztő gyakorlat játékos feladatok</i>		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Függeszkedés Távolugrás Magasugrás Súlypontemelkedés Gurulóátfordulás Állórajt	Bordásfalgyakorlatok, egy lábról elrugaszkodás, megkötés nélkül és átlépő technikával, bukfenc előre-hátra versenyfutás.	perc, másodperc közel, távol sorozat <i>állórajt</i>	Szóbeli utasítások megértése.

Évfolyam: Szk. 1.

4. Témakör: <i>Labdás gyakorlatok</i>		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kislabdadobás célba Labdadobás, elkapás-átadás Labdavezetés	Álló helyzetből célbadobás, egykezes, kétkezes mellső átadás, váltott kézzel járás körben, akadályok kerülgetésével, szlalom pályán.	váltott kéz, <i>szlalom</i>	Szabályok megértése, szabályok betartása.

Évfolyam: Szk. 1.

5. Témakör: Sportjátékok elemei		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kosárlabda	Alapállás, elindulás, megállás, labdavezetés, kosárra dobás, ziccer	Kosárpalánk, <i>ziccer</i> ,	A sportjátékok elemi szabályainak betartása.
Labdarúgás	védekezés, kapura lövés	kapu, gól,	
Pingpong	átütés, szerválás	<i>szerva</i> ,	
Tollaslabda	háló fölött ütögetés	adogatás	

Évfolyam: Szakképzés 2.**Célok**

A rendszeres mozgás, testedzés, az egészséges életmód iránti igényt kialakítani.
A tanuló egészséges testi fejlődését biztosítani.

Feladatok

Egyszerű mozgássorok reprodukálása.
Ügyesség, bátorság, akarat fejlesztése.
Fizikai képességek, testi adottságok fejlesztése.
Sportjátékokhoz szükséges tájékozódási képesség, téri orientáció fejlesztése.
Lateralitás rögzítése.
Tornaszerek egyre önállóbb, adekvát használatának fejlesztése.

Elvárt teljesítmény

Irányítással végezzen utánzó gyakorlatokat.
Saját testéhez képest tudjon a térben tájékozódni.
Próbálkozzon minél hosszabb idejű labdavezetéssel.
A siker fölötti őszinte öröm.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szóveges tájékoztatás, évente P.A.C. mérőeszközös mérés. Az értékelésnél a saját magához mért fejlődésváltozásokat kell alapul venni.
A saját magához mért fejlődésváltozásokat kell alapul venni.

Taneszközök

Kéziszerk, különböző méretű labdák, karika, kosárlabda, pingpong, bot, zsámoly, tornaszőnyeg, bordásfal.

Évfolyam: Szk. 2.

1. Témakör: Rendgyakorlatok téri tájékozódás		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Sorakozás Alapállás Testfordulatok Járások Futások Szökdelések	Tornasorba nagyság szerint: alapállás, pihenj, állj, helyben járással jobbra, balra, három, négyes oszlopban, hosszú, rövid léptek, futás akadályokon át, szerek felett, futás párokban, átfutás kötél alatt, szökdelések egy váltott páros lábon helyben.	jobb, bal oszlop hosszú, rövid <i>akadályfutás</i>	Önfegyelem, térbeli tájékozódás, kéz láb helyes koordinációja.

Évfolyam: Szk. 2.

2. Témakör: Gimnasztikai gyakorlatok		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kéziszergyakorlatok Szer nélküli gyakorlatok	1-2-4 ütemű utánzással végrehajtható gyakorlatok. A legjellegzetesebb testhelyzetek elsajátítása. Törekvés a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzésére, az ezt elősegítő testhelyzetek alkalmazására.	ütemek	Megfelelő eszközhasználat.

Évfolyam: Szk. 2.

3. Témakör: <i>Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok</i>		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szökdelések Ugrások Futás, kúszások, mászások	Vonal közé érkezve helyben továbbhaladva, taps ritmusát követve, helyből ugrás, távolugrás, magasugrás, átbújás, kerülés, átfutás lehelyezett tárgyak felett (bot) futás irányváltoztatásokkal.	tevékenységek megnevezése közel-távol alacsony-magas gyors-hosszú	Érezze a ritmust. Feladat megértése, betartása,

Évfolyam: Szk. 2.

4. Témakör: <i>Labdás gyakorlatok</i>		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Labdavezetés Átadás Görgetés Gurítás	Jobb-bal kézzel helyben és továbbhaladással, társnak és vissza, kétkezes mellső átadó, egy kézzel test körül felemelt lábak alatt, társhoz és vissza saját eldobott labda elfogása utánafutással.	mellső átadás	Térbeli viszonyok ismerete. A labda viselkedésének tanulmányozása.

Évfolyam: Szk. 2.

5. Témakör: Sportjátékok elemei		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Labdarúgás	Labdavezetés lábbal, kapura lövés, rúgás falra, visszapattanó labda megállítása,	kapu, gól,	Alapvető sportjáték elemeinek elsajátítása.
Kosárlabda	kosárra dobás álló helyzetből, földdobott labda elkapása, védekezés-támadás,	kosárpalánk,	
Pingpong	adogatás-szerva, a pingpong labda és a tollaslabda levegőben tartása ütögetéssel.	szerva	

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraszámok

Évfolyamok	Mk. 1.	Mk. 2.
Heti óraszám	2	2
Éves óraszám	74	74

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakörök / Évfolyam	Mk. 1.	Mk. 2.
1. Rendgyakorlatok téri tájékozódás	14	14
2. Gimnasztikai gyakorlatok	14	14
3. Képességfejlesztő gyakorlatok játékos feladatok	16	16
4. Labdás gyakorlatok	14	14
5. Sportjátékok elemei	16	16

Évfolyam: Másodképzés 1.**Célok**

A rendszeres mozgás, testedzés, az egészséges életmód iránti igény kialakulása.

A tanuló egészséges testi fejlődésének biztosítása.

A tanuló azon ismereteinek, jártasságainak, képességeinek kialakulása, fejlődése, melyek a későbbi mozgásos cselekvési biztonságát, rendszeres fizikai aktivitását megalapozzák.

Feladatok

Az alapvető mozgáskészségek továbbfejlesztése, esetleges pótlása.

Koordinációs képességek kialakítása.

Állandó élményszerzés a játékokon, versenyen keresztül.

Értékes személyiségvonások megerősítése.

Az egészséges testi fejlődés segítése.

A tornaszerek egyre önállóbb adekvát használatának fejlesztése.

Elvárt teljesítmény

Tudjon saját testéhez képest tájékozódni a térben.

Figyeljen a helyes testtartásra.

Tartsa be a sportjátékok szabályait.

A tornaszereket önállóan, rendeltetésszerűen használja.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szóveges tájékoztatás, évente P.A.C. mérőeszközös mérés. Az értékelésnél a saját magához mért fejlődésváltozásokat kell alapul venni.

Tanesszközök

Bordásfal, zsámoly, labdák, kapu, kosárpalánk, kéziszerk, kötél, bot, súlyzó

Évfolyam: Mk. 1.

1. Témakör: Rendgyakorlatok téri tájékozódás		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Sorakozás	Alapállás, egysoros vonalba, pihenj állás, köralakítás, nyitódás, záródás, járás ütemtartással, fejlődés kettes, hármas, négyes oszlopba, majd szakadozás,	Tevékenységek megnevezése. nyitódás, záródás	Ismerje az irányokat, tudja tartani az ütemet.
Testfordulatok Menetelés	testfordulatok sarkon, talpon, vonulós lépéstartással.		

Évfolyam: Mk. 1.

2. Témakör: <i>Gimnasztikai gyakorlatok</i>		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kéziszer- és szabadgyakorlatok Mozgáselemek összekapcsolása	Változatos előkészítő gyakorlatok, határozott formájú szabad és kéziszer gyakorlatok végzése, súlyzó, labda, szalag négyütemű gyakorlatok. Törekvés a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzésére, az ezt elősegítő testhelyzetek alkalmazására.	Tevékenységek és sportszerek megnevezése.	Az eszközök helyes használata.

Évfolyam: Mk. 1.

3. Témakör: <i>Képességfejlesztő gyakorlatok játékos feladatok</i>		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Távolugrás Magasugrás Súlypontemelkedés Függeszkedés Egyensúlyozás	Elrugaskodás egy lábról, érkezés páros lábra, magasugrás megkötés nélküli és átlépő technikával, bordásfal gyakorlatokat, rézsútos padon továbbhaladással labdával egyensúlyozás, feladatok rollerrel.	Tevékenységek és eszközök megnevezése.	Tudjon a térben tájékozódni.

Évfolyam: Mk. 1.

4. Témakör: Labdás gyakorlatok		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kislabda dobások Átadások Labdavezetés	Megfogás, felemelés, földre helyezés, átadások labdagurítás, labdagörgetés, labdavezetés jobb-bal kézzel, pad mellett haladva, labdavezetés „ugróiskolázás”, labdagurulás társnak kapura dobás, rúgás, labdavezető sor- és váltóversenyek.	Tevékenységek és sportszerek megnevezése.	Tudjon labdával alapvető ügyességi feladatokat végrehajtani, szabályokat tartsa be.

Évfolyam: Mk. 1.

5. Témakör: Sportjátékok elemei		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Labdarúgás Kosárlabda Pingpong Tollaslabda	Alapvető labdakezelési gyakorlatok, kapura rúgás, labdavezetési gyakorlatok, kosárra dobás, adogatás, szerválás.	Tevékenységek és sportszerek megnevezése.	Egyszerűsített szabályok elsajátítása, betartása

Évfolyam: Másodképzés 2.**Célok**

A rendszeres mozgás, testedzés, az egészséges életmód iránti igény kialakulása.

A tanulók egészséges testi fejlődésének biztosítása.

A tanuló azon ismereteinek, jártasságainak, képességeinek kialakulása, fejlődése, melyek a későbbi mozgásos cselekvési biztonságát, rendszeres fizikai aktivitását megalapozzák.

Feladatok

Az alapvető mozgáskészségek továbbfejlesztése, esetleges pótlása.

Koordinációs képességek kialakítása.

Állandó élményszerzés a játékokon, versenyen keresztül.

Értékes személyiségvonások megerősítése.

Az egészséges testi fejlődés segítése.

A tornaszerek egyre önállóbb adekvát használatának fejlesztése.

Elvárt teljesítmény

Tudjon saját testéhez képest tájékozódni a térben.

Figyeljen a helyes testtartásra.

Tartsa be a sportjátékok szabályait.

A tornaszereket önállóan, rendeltetésszerűen használja.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatás, évente P.A.C. mérőeszközös mérés. Az értékelésnél a saját magához mért fejlődésváltozásokat kell alapul venni.

Taneszközök

Bordásfal, zsámoly, labdák, kapu, kosárpalánk, kéziszer, kötél, bot, súlyzó.

Évfolyam: Mk. 2.

1. Témakör: <i>Rendgyakorlatok téri tájékozódás</i>		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Sorakozás	Tornasor kialakítása, kettes, hármas, négyes oszlop kialakítása kétsoros vonalban, köralakítás	Sorakozás, kör	Tudatos, gyors végrehajtás.
Testfordulatok	sarkon, talpon vonulás lépéstartással	jobbra-balra	
Menetelés	elhelyezkedés, sorakozás kijelölt társ mögött		

Évfolyam: Mk. 2.

2. Témakör: <i>Gimnasztikai gyakorlatok</i>		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kéziszer- és szabadgyakorlatok	Változatos előkészítő gyakorlatok	Kéziszerek és tevékenységek megnevezése.	Az eszközök helyes használata.
Mozgáselemek összekapcsolása	határozott formájú szabad és kéziszer gyakorlatok végzése súlyzó, labda, szalag négyütemű gyakorlatok Törekvés a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzésére, az ezt elősegítő testhelyzetek alkalmazására		

Évfolyam: Mk. 2.

3. Témakör: <i>Képességfejlesztő gyakorlatok játékos feladatok</i>		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kúszások Mászások Függeszkedés Gurulóátfordulás Állórajt Távolugrás Magasugrás	Átbújás társ terpesztett lába alatt, mászás rézsútos létrán felle, bordásfalgyakorlatok, előre-hátra bukfcnc, versenyfutás, egy lábról elrugaszkodás, megkötés nélkül és átlépő technikával.	Tevékenységek és eszközök megnevezése.	Szóbeli utasítás megértése.

Évfolyam: Mk. 2.

4. Témakör: <i>Labdás gyakorlatok</i>		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kislabda dobás Labdavezetés Átadások	Kis labdahajítás 2 m magas zsinór felett célba dobás, labdavezetés kézzel, lábbal kötetlenül, majd meghatározott pályán ívelt átadás, egykezes felső átadás.	Tevékenységek megnevezése.	Egyre biztosabban tudjon labdát vezetni.

Évfolyam: Mk. 2.

5. Témakör: <i>Sportjátékok elemei</i>		Óraszám: 16	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Labdarúgás Kosárlabda Pingpong Tollaslabda	Labdavezetés lábbal, átadások, gól és pontszerzés, labdavezetés kézzel, kosárra dobás, adogatás, szerva, a pingpong labda és a tollaslabda levegőben tartása ütőgetéssel.	Tevékenységek, sportágak és sportszerek megnevezése.	Szabályok minél pontosabb betartása.

ÁBRÁZOLÁS–ALAKÍTÁS**Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9-10.****Szakképzés 1-2.****Másodképzés 1-2.**

Az Ábrázolás–alakítás tantárgy a kiemelt fejlesztési feladatok közül az – Énkép, önismeret – Hon- és népismeret – Információs és kommunikációs kultúra – Testi és lelki egészség – Felkészülés a felnőtt lét szerepére – elnevezésű területeket fejleszt súlypontosan, a kulcskompetenciák és képességek közül pedig a kommunikációt, életvezetési, együttműködési komplex információk kezelését.

Cél

A kreatív önkifejezés igényének kialakítása és ápolása a vizuális művészetek eszköztárának felhasználásával. A tanuló érdeklődésének felkeltése a különböző művészeti ágak és műalkotások iránt. Sikerélmény, kompetencia élmény biztosításával pozitív önértékelés kialakulásának elősegítése. A feszültség-feldolgozás folyamatának elősegítése.

Feladat

Az alkotóképesség kialakulását és ápolását szolgáló képesség- és készségfejlesztés.
A csoportos együttműködés élményével a kooperabilitás fejlesztése.
A vizuális kommunikáció, a vizuális jelek ismeretének és használatának fejlesztése.

Elvart teljesítmény

A tanuló képességeihez mérten igyekezzon elsajátítani a különböző ábrázoló – alakító technikákat. Növekvő önállósággal alkalmazza ismereteit, jártasságait. Csoportmunkában társaival együttműködve tevékenykedjen. Ismerjen fel és alkalmazzon egyszerű vizuális jeleket.

Értékelés

Folyamatos szóbeli értékelés. Tanév végén érdemjeggyel, évente P.A.C. mérőeszközös mérés. Terápiás fejlesztés

Terápiás fejlesztés**Készségek**

Koordinált mozgáskészség (szem-kéz koordináció), és alakítási készségek fejlesztése.

Képességek, attitűdök

Formaalkotási képességek, kompozíciós képesség.
Vizuális ritmus képzése, tárgykészítés képessége.
Képzeteket felidéző ábrázolási képesség.
Képolvasás, képi közlés képessége.
Plasztikus formaalakítás. Finommozgás fejlesztése.

Pszichikus funkció

Vizuális, taktikus percepció. Figyelemfejlesztés.
Érzelmi fejlesztés: motiváció, örömezés keltése alkotó tevékenység révén.
Emlékezet, alkotó képzelet, forma- és térészlelés, gondolkodás fejlesztése.

Gondolkodási műveletek

Megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás.

Variálás, kombinálás. Analízis-szintézis.

Asszociáció, általánosítás, absztrakció, következtetés, ítéletalkotás.

Gondolkodás fajták

Perceptív, cselekvéses, analógiás, asszociatív, algoritmikus, kreatív, logikus.

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraszámok

Évfolyamok	Ek. 9-10.	Szk. 1-2.	Mk. 1-2.
Heti óraszám	2	2	2
Éves óraszám	74	74	74

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	Ek. 9-10.	Szk. 1-2.	Mk. 1-2.
1. Vizuális ábrázolás	24	24	24
2. Komplex alakító tevékenységek	30	30	30
3. Népünk művészete	10	10	10
4. Elemi ismeretek művészeti alkotásokról	10	10	10

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9.**Cél**

Önkifejezés igényének kialakítása és ápolása a vizuális művészetek eszköztárának felhasználásával.

Érdeklődés felkeltése különböző művészeti ágak és műalkotások iránt.

Sikerélmény biztosításával a pozitív önértékelés elősegítése.

Feladatok

Az általános iskolai fejlesztés során szerzett tantárgyi ismeretek bővítése.

Figyelem, feladattudat, észlelés és finommotorika fejlesztése.

A tantárgyspecifikus jártasságok, készségek fejlesztése.

Ismerkedés műalkotásokkal.

Kreativitás fejlesztése.

Elvárt teljesítmény

A tanuló képességeihez mérten igyekezzon elsajátítani a különböző ábrázoló–alakító technikákat.

Adekvát eszközhasználatra törekedjen.

Ismerje meg az egyszerű vizuális jeleket.

Csoportmunkában, munkamegosztásban való részvétel.

Értékelés

Folyamatos szóbeli, tanév végén érdemjeggyel, évente P.A.C. mérőeszközös mérés.

Tankönyv, taneszköz

Művészeti albumok, képeskönyvek, műtárgy reprodukciók, plakátok, tanári segédletek, folyóiratok.

A különböző ábrázoló–alakító technikák alapanyagai és eszközei.

Évfolyam: Ek. 9.

1. Témakör: Vizuális ábrázolás		Óraszám: 24	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Festés	A színkeverés (kék-sárga, piros-sárga, kék-piros). A komplementer színek egymásra gyakorolt hatásának megfigyelése alkotásokon. Saját élmények megörökítése színek hangulati kifejezőerejének alkalmazásával. Ünnepi dekoráció készítése (közös munka).	Színek. <i>Színek egymásra gyakorolt hatásával kapcsolatos fogalmak, pl.: erősítés, tompítás, kiemelés stb.</i> Ünnepek szimbólumainak ismerete (pl.: Mikulás-csizma, Március 15. kokárda stb.)	Önállóan használja a festés eszközeit. Segítséggel megfigyelje a színek egymásra gyakorolt hatását. Irányítással igyekezzen a színkeverés alapjainak elsajátítására. Közös tevékenységben együttműködjön.
Rajzolás-színezés	Illusztráció készítés különböző irodalmi alkotásokhoz (vers, mese). Saját élmény (pl.: hétvége) megörökítése. Közös élmények (pl.: tábor, kirándulás) megörökítése – csoportmunka.	Az illusztrált mű, vagy esemény témája alapján.	Önállóan használja a rajzolás eszközeit. Illusztráció készítésénél megfigyelhető legyen a szöveg és kép közötti összefüggés. Törekedjen saját élményeinek felismerhető megörökítésére. Közös tevékenységben együttműködjön.

Évfolyam: Ek. 9.

2. Témakör: Komplex alakító tevékenységek		Óraszám: 30	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Anyagvizsgálat	Anyagok válogatása anyagfajták és használhatóság szerint.	Természetes anyagok (<i>természetben megtalálható formában és feldolgozott állapotban, pl.: kéreg, termés, papír, lécs). Mesterséges anyagok (műanyagok).</i>	Irányítással ismerje fel a különböző anyagfajtákat. Nevezze meg jellemző tulajdonságaikat.
	Terménybáb készítés.	Az elkészítés	Irányítással igyekezzen

2. Témakör: <i>Komplex alakító tevékenységek</i>		Óraszám: 30	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tárgyak (játékok, képek) készítése	Kéreg-termény kompozíció. Marionett baba készítése (agyagfej és végtagok, textil test). Agyagtálak, poharak készítése, díszítése. Fonalkompozíció ragasztással. Különböző műanyag flakonokból babaház, madáretető, stb. kialakítása kivágással. Gombmozaik készítés. Só-liszt plakettek készítése, festése, kisütése. Ünnepi papírdekoráció.	részfolyamataival kapcsolatos fogalmak. Az elkészített tárgy megnevezése, funkciója.	elkészíteni a különböző tárgyakat.

Évfolyam: Ek. 9.

3. Témakör: <i>Népünk művészete</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Népművészeti alkotások szemlélése	Népművészeti albumok és gyűjtemények megtekintése. Alkotók megfigyelése munka közben.	Hímzés, faragás, fazekasság, szövés, fonás, mézeskalács, bőrmívesség.	Irányítással szemléljen népművészeti alkotásokat.
Ismerkedés népszokásainkkal	Nevezetes ünnepek. Különleges magyar szokások. Régi falusi hétköznapiak.	<i>Néphagyományokhoz kapcsolódó fogalmak.</i>	Irányítással ismerkedjen meg népszokásainkkal.

Évfolyam: Ek. 9.

4. Témakör: <i>Elemi ismeretek művészeti alkotásokról</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Művészeti alkotások szemlélése	Múzeumlátogatás. Albumok, kiadványok szemlélése. Lehetőség szerint: művészek megfigyelése alkotás közben.	Egyszerű esztétikai fogalmak. <i>Művészeti tevékenységekhez kapcsolódó fogalmak.</i>	Irányítással szemléljen művészeti alkotásokat.

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 10.***Cél***

Önkifejezés igényének kialakítása és ápolása.
Érdeklődés felkeltése különböző művészeti ágak és műalkotások iránt.
Sikerélmény biztosításával a pozitív önértékelés elősegítése.

Feladatok

Az általános iskolai fejlesztés során szerzett tantárgyi ismeretek bővítése.
Figyelem, feladattudat, észlelés és finommotorika fejlesztése.
A tantárgyspecifikus jártasságok, készségek fejlesztése.
Ismerkedés műalkotásokkal.
Kreativitás fejlesztése.

Elvárt teljesítmény

A tanuló képességeihez mérten igyekezzon elsajátítani a különböző ábrázoló–alakító technikákat.
Adekvát eszközhasználatra törekedjen.
Ismerje meg az egyszerű vizuális jeleket.
Csoportmunkában, munkamegosztásban való részvétel.

Értékelés

Folyamatos szóbeli, tanév végén érdemjeggyel, évente P.A.C. mérőeszközös mérés.

Tankönyv, taneszköz

Művészeti albumok, képek, képeskönyvek, műtárgy reprodukciók, plakátok, tanári segédletek, folyóiratok.
A különböző ábrázoló–alakító technikák alapanyagai és eszközei.

Évfolyam: Ek. 10.

1. Témakör: <i>Vizuális ábrázolás</i>		Óraszám: 24	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Festés	Festés zenére. Szabadon – a hangok és színek kifejezőerejének (nagy méretű papíron) hangsúlyozásával. Ünnepi dekoráció közös elkészítése. Saját élmények megörökítése.	Színek, <i>tónusok</i> . Érzések, érzelmek, hangulatok. Ritmus, hangerő, hangmagasság. Ünnepek szimbólumai.	Önállóan használja a festés eszközeit. Képes legyen élményeit vizuálisan adekvát színhasználattal megörökíteni. Közös tevékenységben együttműködni.
Rajzolás	A látható valóság rajzolásának tökéletesítése rajzolás modell után: - gyümölcsök, virágok, - tájábrázolások, - arcportré, - emberalak, - mozdulatok pontos megfigyelése és lerajzolása illusztráció készítés irodalmi alkotásokhoz.	Az ábrázolandó élőlények, tárgyak, stb. részeinek megnevezése. <i>Arányokkal kapcsolatos fogalmak.</i> <i>Térbeli elrendezéssel kapcsolatos fogalmak.</i>	Önállóan használja a rajzolás eszközeit. Megfigyeléseit igyekezzon visszaadni rajzos formában. Törekedjen a valósághű ábrázolásra. Illusztráció készítésnél megfigyelhető legyen a szöveg, és a kép közötti összefüggés.

Évfolyam: Ek. 10.

2. Témakör: <i>Komplex alakító tevékenységek</i>		Óraszám: 30	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Anyagvizsgálat	Anyagok válogatása anyagfajták és használhatóság szerint.	A különböző anyagfajták megnevezése. Jellemző tulajdonságaikra vonatkozó fogalmak. (üveg, fa, fém, műanyag, textil stb.) <i>Gyakori felhasználási területeik.</i>	Irányítással ismerje fel a különböző anyagfajtákat. Ismerje jellemző tulajdonságaikat.
Tárgyak készítése	Szárított növény festése mártással, ebből ikebana készítés háncs, kéreg felhasználásával (asztaldísz, kép). Ünnepi asztaldekoráció készítés: gyertyatartó, váza, szalvétatartó agyagból. Díszszalvéta pecsételéssel, nyomdázással. Díszterítő festés sablonnal, vagy	Az elkészítés részfolyamataival kapcsolatos fogalmak. Az elkészített tárgy megnevezése, funkciója.	Irányítással készítse el a különböző tárgyakat.

2. Témakör: <i>Komplex alakító tevékenységek</i>		Óraszám: 30	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
	nyomómintával. Edényalátét készítés: festett csempe. Poháralátét készítés, vágás, ragasztás, vagy festés. Papírhajtogatás: díszboríték. Papírkompozíció: üdvözlő kártya.		

Évfolyam: Ek. 10.

3. Témakör: <i>Népünk művészete</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Népművészeti alkotások szemlélése	Népművészeti gyűjtemények és albumok megtekintése. Alkotók megfigyelése munka közben.	Hímzés, faragás, fazekasság, szövés, fonás, mézeskalács, bőrművesség.	Irányítással szemléljen népművészeti alkotásokat.
Ismerkedés népszokásainkkal	Nevezetes ünnepek „Jeles napok”. Jellegzetes magyar népszokások.	<i>Népszokásainkkal kapcsolatos fogalmak.</i>	Irányítással ismerkedjen meg népszokásainkkal.

Évfolyam: Ek. 10.

4. Témakör: <i>Elemi ismeretek művészeti alkotásokról</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Művészeti alkotások szemlélése	Múzeumlátogatás. Albumok, kiadványok szemlélése. Művészek megfigyelése alkotás közben.	Egyszerű esztétikai fogalmak. <i>Művészeti tevékenységekhez kapcsolódó fogalmak.</i>	Irányítással szemléljen művészeti alkotásokat.

Évfolyam: Szakképzés 1.***Cél***

A kreatív önkifejezés igényének kialakítása és ápolása a vizuális művészetek eszköztárának segítségével.
A különböző művészeti ágak és műalkotások iránti érdeklődés felkeltése, ismeretek bővítése.
Sikerélmény, kompetenciaélmény biztosításával a pozitív önértékelés elősegítése.
A feszültség-feldolgozás folyamatának elősegítése.
Az alkotótevékenységek készségi szintű elsajátításával, a szabadidő tartalmas eltöltésének biztosítása.

Feladatok

A tantárgyi ismeretek, művészeti alkotó- és befogadóképesség fejlesztése.
Tantárgyspecifikus jártasságok, készségek, fejlesztése.
Gondolkodási műveletek, forma- és térészlelés, figyelem, emlékezet, finommotorika, alkotó képzelet fejlesztése.
Motiváció fejlesztése az önálló tevékenység iránt.
A csoportmunka, az együttműködés összehangolásának megtapasztalása.

Elvárt teljesítmény

A tanuló képességeihez mérten igyekezzon elsajátítani a különböző ábrázoló–alakító technikákat.
Adekvát eszközhasználatra törekedjen.
Ismerje meg az egyszerű vizuális jeleket.
Csoportmunkában, munkamegosztásban tevékenykedjen.

Értékelés

Folyamatos szóbeli, tanév végén érdemjeggyel, évente P.A.C. mérőeszközös mérés.

Tankönyv, taneszköz

Művészeti albumok, képeskönyvek, műtárgy reprodukciók, plakátok, tanári segédletek, folyóiratok.
A különböző ábrázoló–alakító technikák alapanyagai és eszközei.

Évfolyam: Szk. 1.

1. Témakör: Vizuális ábrázolás		Óraszám: 24	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Festés	Festés zenére, szabadon – a hangok és színek kifejezőerejének hangsúlyozásával. Saját élmények megörökítése. Évszakok, időjárási jelenségek jellemzőinek kiemelése. Ünnepek hangulata, szimbólumai.	Eszköz, anyag, technika, színek, <i>kompozíció</i> . Az ábrázolt események, jelenségek által megkívánt fogalmak. Élőlények tulajdonságai.	Önállóan használja a festés eszközeit. Képes legyen élményeit vizuálisan adekvát színhasználattal megörökíteni. Közös tevékenységben együttműködni.
Rajzolás	Különböző grafikai eszközök és technikák alkalmazásával látvány hű és stilizált ábrázolások készítése. Tájkép, lakóhely, ember és állat ábrázolások.	Eszköz, anyag, technika, színek, <i>kompozíció</i> . Az ábrázolt események, jelenségek által megkívánt fogalmak. Élőlények tulajdonságai.	Önállóan használja a rajzolás eszközeit. Megfigyeléseit igyekezzon visszaadni rajzos formában. Illusztráció készítésnél megfigyelhető legyen a szöveg, és a kép közötti összefüggés.

Évfolyam: Szk. 1.

2. Témakör: Komplex alakító tevékenységek		Óraszám: 30	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Anyagvizsgálat	Anyagok válogatása anyagfajták, és használhatóság szerint.	Eszköz, anyag, technika megnevezése. Az elkészítés <i>részfolyamataival</i> kapcsolatos fogalmak.	Irányítással ismerje fel a különböző anyagfajtákat. Ismerje jellemző tulajdonságaikat.
Kézművesség	Agyagművesség, batikolás, nemezelés, fonás és egyéb fonalmunkák, gyöngyfűzés. Dísz- és használati tárgyak készítése különféle papírokból.	Az elkészített tárgy megnevezése, funkciója.	Irányítással készítse el a különböző tárgyakat.

Évfolyam: Szk. 1.

3. Témakör: Népiünk művészete		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Népművészeti alkotások szemlélése	Népművészeti gyűjtemények és albumok megtekintése. Alkotók megfigyelése munka közben.	Hímzés, faragás, fazekasság, szövés, fonás, mézeskalács, bőrmívesség. A népi mesterségek megnevezése.	Irányítással szemléljen népművészeti alkotásokat.
Ismerkedés népszokásainkkal	Nevezetes ünnepek „Jeles napok”. Jellegzetes magyar népszokások.	<i>Népi hagyományokhoz fűződő fogalmak.</i>	Irányítással ismerkedjen meg népszokásainkkal.

Évfolyam: Szk. 1.

4. Témakör: Elemi ismeretek művészeti alkotásokról		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Művészeti alkotások szemlélése	Múzeumlátogatás. Albumok, kiadványok szemlélése. Lehetőség szerint: művészek megfigyelése alkotás közben. Festészet, grafika, szobrászat stb.	Művészeti tevékenységek és egyszerű esztétikai fogalmak. <i>Neves alkotók, jellegzetes alkotások.</i>	Irányítással szemléljen művészeti alkotásokat.

Évfolyam: Szakképzés 2.**Cél**

A kreatív önkifejezés igényének kialakítása és ápolása a vizuális művészetek eszköztárának segítségével.
A különböző művészeti ágak és műalkotások iránti érdeklődés felkeltése, ismeretek bővítése.
Sikerélmény, kompetenciaélmény biztosításával a pozitív önértékelés elősegítése.
A feszültség-feldolgozás folyamatának elősegítése.
Az alkotótevékenységek készségi szintű elsajátításával, a szabadidő tartalmas eltöltésének biztosítása.

Feladatok

A tantárgyi ismeretek, művészeti alkotó- és befogadóképesség fejlesztése.
Tantárgyspecifikus jártasságok, készségek, fejlesztése.
Gondolkodási műveletek, forma- és térészlelés, figyelem, emlékezet, finommotorika, alkotó képzelet fejlesztése.
Motiváció fejlesztése az önálló tevékenység iránt.
A csoportmunka, az együttműködés összehangolásának megtapasztalása.

Elvárt teljesítmény

A tanuló képességeihez mérten igyekezzen elsajátítani a különböző ábrázoló–alakító technikákat.
Adekvát eszközhasználatra törekedjen.
Ismerje meg az egyszerű vizuális jeleket.
Csoportmunkában, munkamegosztásban tevékenykedjen.

Értékelés

Folyamatos szóbeli, tanév végén érdemjeggyel, évente P.A.C. mérőeszközös mérés.

Tankönyv, taneszköz

Művészeti albumok, képeskönyvek, műtárgy reprodukciók, plakátok, tanári segédletek, folyóiratok.
A különböző ábrázoló–alakító technikák alapanyagai és eszközei.

Évfolyam: Szk. 2.

1. Témakör: <i>Vizuális ábrázolás</i>		Óraszám: 24	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Festés	Különböző festészeti technikák (akvarell, tempera, olaj, selyemfestés) alkalmazása spontán és vázlattal tervezett módon a tanulók élményei alapján. Közös és egyéni alkotások.	Eszköz, anyag, technika, színek, <i>kompozíció</i> . Térbeli elrendezéssel kapcsolatos fogalmak. <i>Fény- árnyék jelenséggel kapcsolatos fogalmak.</i>	Önállóan használja a festés eszközeit. Képes legyen élményeit vizuálisan megörökíteni. Közös tevékenységben együttműködni.
Rajzolás	Különböző grafikai technikák alkalmazásával látvány hû és stilizált ábrázolások készítése. Ismerkedés a sokszorosító grafikával. A fényhatások érzékeltetése.		Önállóan használja a rajzolás eszközeit. Megfigyeléseit igyekezzen visszaadni rajzos formában.

Évfolyam: Szk. 2.

2. Témakör: <i>Komplex alakító tevékenységek</i>		Óraszám: 30	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Anyagvizsgálat	Anyagok válogatása anyagfajták és használhatóság szerint.	Eszköz, anyag, technika megnevezése. Az elkészítés <i>részfolyamataival</i> kapcsolatos fogalmak.	Irányítással ismerje fel a különböző anyagfajtákat. Ismerje az anyagok jellemző tulajdonságait.
Kézművesség	Agyagművesség, batikolás, nemezelés, fonás és egyéb fonalmunkák, gyöngyfűzés. Dísz- és használati tárgyak készítése különféle papírokból. Vegyes technikával báb készítése.	Az elkészített tárgy megnevezése, funkciója.	Irányítással készítse el a különböző tárgyakat.

Évfolyam: Szk. 2.

3. Témakör: <i>Népünk művészete</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Népművészeti alkotások szemlélése	Népművészeti gyűjtemények és albumok megtekintése. Alkotók megfigyelése munka közben.	Hímzés, faragás, fazekasság, szövés, fonás, mézeskalács, bőrművesség. A népi mesterségek megnevezése.	Irányítással szemléljen népművészeti alkotásokat.
Ismerkedés népszokásainkkal	Nevezetes ünnepek „Jeles napok”. Jellegzetes magyar népszokások. A tárgykultúra és néphagyomány összefüggései.	<i>Népi hagyományokhoz fűződő fogalmak.</i>	Irányítással ismerkedjen meg népszokásainkkal.

Évfolyam: Szk. 2.

4. Témakör: <i>Elemi ismeretek művészeti alkotásokról</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Művészeti alkotások szemlélése	Múzeumlátogatás. Albumok, kiadványok szemlélése. Lehetőség szerint: művészek megfigyelése alkotás közben. Az építészet. Nevezetes épületek megtekintése.	Művészeti tevékenységek és egyszerű esztétikai fogalmak. <i>Neves alkotók, jellegzetes alkotások.</i>	Irányítással szemléljen művészeti alkotásokat. Műalkotások differenciálása művészeti ágak szerint.

Évfolyam: Másodképzés 1.***Cél***

A kreatív önkifejezés igényének kialakítása és ápolása a vizuális művészetek eszköztárának segítségével.
A különböző művészeti ágak és műalkotások iránti érdeklődés felkeltése, ismeretek bővítése.
Sikerélmény, kompetenciaélmény biztosításával a pozitív önértékelés elősegítése.
A feszültség-feldolgozás folyamatának elősegítése.
Az alkotótevékenységek készségszintű elsajátításával, a szabadidő tartalmas eltöltésének biztosítása.

Feladatok

A tantárgyi ismeretek, művészeti alkotó- és befogadóképesség fejlesztése.
Tantárgyspecifikus jártasságok, készségek, fejlesztése.
Gondolkodási műveletek, forma- és térészlelés, figyelem, emlékezet, finommotorika, alkotó képzelet fejlesztése.
Motiváció fejlesztése az önálló tevékenység iránt.
A csoportmunka, az együttműködés összehangolásának megtapasztalása.

Elvárt teljesítmény

A tanuló képességeihez mérten igyekezzon elsajátítani a különböző ábrázoló–alakító technikákat.
Adekvát eszközhasználatra törekedjen.
Ismerje meg az egyszerű vizuális jeleket.
Csoportmunkában, munkamegosztásban tevékenykedjen.

Értékelés

Folyamatos szóbeli, tanév végén érdemjeggyel, évente P.A.C. mérőeszközös mérés.

Tankönyv, taneszköz

Művészeti albumok, képeskönyvek, műtárgy reprodukciók, plakátok, tanári segédletek, folyóiratok.
A különböző ábrázoló–alakító technikák alapanyagai és eszközei.

Évfolyam: Mk. 1.

1. Témakör: <i>Vizuális ábrázolás</i>		Óraszám: 24	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt fogalmak</i>	Elvárt teljesítmény
Festés	Festés zenére, szabadon – a hangok és színek kifejezőerejének hangsúlyozásával. Különböző festészeti technikák (akvarell, tempera, olaj, selyemfestés) alkalmazásai spontán és vázlattal tervezett módon a tanulók élményei alapján. Közös és egyéni alkotások.	Eszköz, anyag, technika, színek, <i>kompozíció. Arányokkal kapcsolatos fogalmak.</i> Térbeli elrendezéssel kapcsolatos fogalmak.	Önállóan használja a festés eszközeit. Képes legyen élményeit vizuálisan megörökíteni. Közös tevékenységben együttműködjön.
Rajzolás	Különböző grafikai technikák alkalmazásával látvány hû és stilizált ábrázolások készítése. Ismerkedés a sokszorosító grafikával. Perspektíva egyszerű érzékeltetése.		Önállóan használja a rajzolás eszközeit. Megfigyeléseit igyekezzen visszaadni rajzos formában. Illusztráció készítésnél megfigyelhető legyen a szöveg, és a kép közötti összefüggés.

Évfolyam: Mk. 1.

2. Témakör: Komplex alakító tevékenységek		Óraszám: 30	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Anyagvizsgálat	Anyagok válogatása anyagfajták és használhatóság szerint.	A különböző anyagfajták megnevezése. Jellemző tulajdonságaikra vonatkozó fogalmak.	Irányítással ismerje fel a különböző anyagfajtákat. Ismerje jellemző tulajdonságaikat.
Tárgyak készítése	Agyagművesség, batikolás, nemezelés, fonás és egyéb fonalmunkák, gyöngyfűzés. Dísz- és használati tárgyak készítése különféle papírokból. Üvegfestés. Tűzománc ékszerkészítés. Virágrendezés, asztali díszkészítés. Vegyes technikával dísz tárgyak készítése.	Az elkészítés <i>részfolyamataival</i> kapcsolatos fogalmak. Az elkészített tárgy megnevezése, funkciója.	Irányítással készítse el a különböző tárgyakat.

Évfolyam: Mk. 1.

3. Témakör: Népiünk művészete		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Népművészeti alkotások szemlélése	Népművészeti gyűjtemények és albumok megtekintése. Alkotók megfigyelése munka közben.	Hímzés, faragás, fazekasság, szövés, fonás, mézeskalács, bőrművesség. <i>Népi mesterségek jellemző alapanyagai.</i>	Irányítással szemléljen népművészeti alkotásokat.
Ismerkedés népszokásainkkal	Tájegységeinkre jellemző díszítőmotívumok rajzolása. A néphagyomány és tárgykultúra összefüggései.	<i>Jellegzetes tájegységeink megnevezése.</i> Hagyományok, népművészeti tárgyak megnevezése és funkciója.	Irányítással ismerkedjen meg népszokásainkkal. Differenciálja a népművészet tárgykultúráját anyag és funkció szerint.

Évfolyam: Mk. 1.

4. Témakör: <i>Elemi ismeretek művészeti alkotásokról</i>		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Művészeti alkotások szemlélése	Múzeumlátogatás. Albumok, kiadványok szemlélése. Lehetőség szerint: művészek megfigyelése alkotás közben. Az emberábrázolás változásai különböző korszakokban.	Művészeti tevékenységek és egyszerű esztétikai fogalmak. <i>Neves alkotók, jellegzetes alkotások.</i>	Irányítással szemléljen művészeti alkotásokat. Műalkotások differenciálása művészeti ágak szerint.

Évfolyam: Másodképzés 2.**Cél**

A kreatív önkifejezés igényének kialakítása és ápolása a vizuális művészetek eszköztárának segítségével.
A különböző művészeti ágak és műalkotások iránti érdeklődés felkeltése, ismeretek bővítése.
Sikerélmény, kompetenciaélmény biztosításával a pozitív önértékelés elősegítése.
A feszültség-feldolgozás folyamatának elősegítése.
Az alkotótevékenységek készségi szintű elsajátításával, a szabadidő tartalmas eltöltésének biztosítása.

Feladatok

A tantárgyi ismeretek, művészeti alkotó- és befogadóképesség fejlesztése.
Tantárgyspecifikus jártasságok, készségek, fejlesztése.
Gondolkodási műveletek, forma- és térészlelés, figyelem, emlékezet, finommotorika, alkotó képzelet fejlesztése.
Motiváció fejlesztése az önálló tevékenység iránt.
A csoportmunka, az együttműködés összehangolásának megtapasztalása.

Elvárt teljesítmény

A tanuló képességeihez mérten igyekezzon elsajátítani a különböző ábrázoló- alakító technikákat.
Adekvát eszközhasználatra törekedjen.
Ismerje meg az egyszerű vizuális jeleket.
Csoportmunkában, munkamegosztásban tevékenykedjen.

Értékelés

Folyamatos szóbeli, tanév végén érdemjeggyel, évente P.A.C. mérőeszközös mérés.

Tankönyv, taneszköz

Művészeti albumok, képek, könyvek, műtárgy reprodukciók, plakátok, tanári segédletek, folyóiratok.
A különböző ábrázoló- alakító technikák alapanyagai és eszközei.

Évfolyam: Mk. 2.

1. Témakör: Vizuális ábrázolás		Óraszám: 24	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Festés	Különböző festészeti technikák (akvarell, tempera, olaj, selyemfestés) alkalmazása spontán és vázlattal tervezett módon a tanulók élményei alapján. Közös és egyéni alkotások.	Eszköz, anyag, technika, színek, <i>kompozíció, fény-árnyék viszonyok, térbeliségre, perspektívára vonatkozó fogalmak.</i>	Önállóan használja a festés eszközeit. Képes legyen élményeit vizuálisan megörökíteni. Közös tevékenységben együttműködjön.
Rajzolás	Különböző grafikai technikák alkalmazásával látvány hû és stilizált ábrázolások készítése. Ismerkedés a sokszorosító grafikával. Perspektíva egyszerű érzékeltetése.		Önállóan használja a rajzolás eszközeit. Megfigyeléseit igyekezzen visszaadni rajzos formában.

Évfolyam: Mk. 2.

2. Témakör: Komplex alakító tevékenységek		Óraszám: 30	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Anyagvizsgálat	Anyagok válogatása anyagfajták és használhatóság szerint.	A különböző anyagfajták megnevezése. Jellemző tulajdonságaikra vonatkozó fogalmak.	Önállóan ismerje fel a különböző anyagfajtákat. Ismerje jellemző tulajdonságaikat.
Tárgyak készítése	Agyagművesség, batikolás, nemezelés, fonás és egyéb fonalmunkák, gyöngyfüzés. Dísz- és használati tárgyak készítése különféle papírokból. Üvegfestés, tûzzománc. Vegyes technikájú évszakokhoz és ünnepekhez illeszkedő	Az elkészítés részfolyamataival kapcsolatos fogalmak. Az elkészített tárgy megnevezése, funkciója. Kompozíciós alapfogalmak.	Önállóságra törekedve készítse el a különböző tárgyakat.

2. Témakör: Komplex alakító tevékenységek		Óraszám: 30	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
	kompozíciók készítése. (virágkötés) Harmonizáló tárgyak összerendezésével ünnepi díszítés. Kiállítás rendezés.		

Évfolyam: Mk. 2.

3. Témakör: Népiünk művészete		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Népművészeti alkotások szemlélése	Népművészeti gyűjtemények és albumok megtekintése. Alkotók megfigyelése munka közben.	Hímzés, faragás, fazekasság, szövés, fonás, mézeskalács, bőrmívesség. <i>Népi mesterségek jellemző alapanyagainak és eszközeinek megnevezése.</i>	Önállóan szemléljen népművészeti alkotásokat.
Ismerkedés népszokásainkkal	Tájegységeinkre jellemző díszítőmotívumok rajzolása. A néphagyomány és tárgykultúra összefüggései.	Jellegzetes tájegységeink megnevezése. Hagyományok, népművészeti tárgyak megnevezése és funkciója.	Irányítással ismerkedjen meg népszokásainkkal. Differenciálja a népművészet tárgykultúráját anyag és funkció szerint.

Évfolyam: Mk. 2.

4. Témakör: Elemi ismeretek művészeti alkotásokról		Óraszám: 10	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Művészeti alkotások szemlélése	Múzeumlátogatás. Albumok, kiadványok szemlélése. Lehetőség szerint: művészek megfigyelése alkotás közben. Különböző művészeti ágak jellemző alapanyagainak, munkaeszközeinek és technikáinak megfigyelése.	Művészeti tevékenységek és egyszerű esztétikai fogalmak. <i>Neves alkotók, jellegzetes alkotások.</i>	Önállóan szemléljen művészeti alkotásokat. Műalkotások differenciálása művészeti ágak szerint.

ÉNEK-ZENE**Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9-10.****Szakképzés 1-2.****Másodképzés 1-2.*****Cél***

A tanuló esztétikai érzékének, érzelemvilágának gazdagítása zenei élmények segítségével.
Motiváció fenntartása a sokszínű zenei élmények befogadására, rendezvényeken való aktív szereplésre, részvételre, az örömteli közös éneklésre.

Feladat

Az eddig elsajátított zenei ismeretek gyakorlati használata, továbbfejlesztése, bővítése.
Zenei képességek fejlesztése: ritmikai biztonság, dinamikai alapok, adottságokhoz igazodó intonációs pontosság kialakítása.
A hangszerek világában való tájékozódás, megszólaltatásuk módjai.

Elvárt teljesítmény

Vegyen részt a közös éneklésben, daltanulásban, az iskolai rendezvények, ünnepek zenei programjaiban.
Tudjon képességeihez mérten minél több éneket, dalt elénekelni, eldúdolni, felismerni.
Tudjon ritmushangszereket megszólaltatni.
Hangzás alapján ismerje fel a leggyakoribb hangszereket.
Hallgasson figyelemmel zenét.
Legyenek kedvenc dalai, dallamai, zeneszerzői.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatás.

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraszámok

Évfolyamok	Ek. 9.	Ek. 10.	Szk. 1.	Szk. 2.	Mk. 1.	Mk. 2.
Heti óraszám	1	1	1	1	1	1
Éves óraszám	37	37	37	37	37	37

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	Ek. 9.	Ek. 10.	Szk. 1.	Szk. 2.	Mk. 1.	Mk. 2.
1. Népdalok	7	7	7	7	7	7
2. Ünnepekörök dalai	7	7	7	7	7	7
3. Tánc- és dramatikus játékok	7	7	-	-	-	-
4. Ritmus- és hallásfejlesztés	8	8	8	8	8	8
5. Zenehallgatás	8	8	8	8	8	8
6. Zenetörténeti alapok	-	-	7	7	7	7

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9.**Cél**

A közös zenélés, éneklés és zenehallgatás élményének biztosításával, a tanuló személyiségének fejlődése, harmonizálódása.

Feladat

Ének-zenei ismeretek növelése (dalkincs bővítése, zeneművek megismerése).

Hallás és ritmusérzék fejlesztése.

Táncstudás fejlesztése.

Közös zenélés.

Elvárt teljesítmény

Képességeihez mértén legyen dalkincse.

Helyesen társítsa a dalokat az ünnepekhez.

Tudjon lassú és gyors között különbséget tenni, tempót tartani.

Alakuljon ki kultúrája a zenehallgatáshoz.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatással.

Tankönyv, taneszköz

Ütőhangszerek, dobok, billentyűsök, zenei hangfelvételek, daloskönyvek.

Évfolyam: Ek. 9.

1. Témakör: <i>Népdalok</i>		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Magyar dalok	Dalok tanulása	Az adott dalban található ismeretlen szavak, szófordulatok.	Legyen együttműködő a daltanulásban.
Magyar táncok	Kétlépéses csárdás, galopp táncolása.	csárdás, galopp,	Vegyen részt a táncban, utánozza a lépéseket.
Más népek dalai	Daltanulás: ismerkedés más népek dalaival.	nép, ország, nemzet, nyelv, <i>cseh, szlovák, angol, francia, orosz, ír, német, lengyel.</i>	

Évfolyam: Ek. 9.

2. Témakör: <i>Ünnepkörök dalai</i>		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Családi, egyházi, társadalmi ünnepek dalai	Jeles ünnepekről dalok tanulása.	Karácsony, Újév, Húsvét, Pünkösd, Anyák napja, születésnap, névnap, évfordulók.	Tudjon a megfelelő ünnepen dalt előadni.
Nemzeti ünnepek dalai	Nemzeti ünnepekről megemlékezés, toborzók himnusz, szózat éneklése.	Március 15. Petőfi Sándor, Kossuth Lajos, nemzeti színű szalag, kokárda, Magyarság, ünnep, Himnusz, Szózat. <i>Történelmi eseményekkel kapcsolatos fogalmak.</i>	Ismerje fel és énekelje a Himnuszt és a Szózatot. Érezze az ünnep jelentőségét.

Évfolyam: Ek. 9.

3. Témakör: <i>Tánc- és dramatikus játékok</i>		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Népi játékok	Mozgásos népi játékok, csoportos labdajátékok tanulása.	futás, érintés, bújás, bot, kendő	Érezze a játék jelentőségét, szabályait, tudjon veszíteni.
Táncok	Egyszerű táncok előadása, ének, lépés ritmusának összehangolása.	körtánc, pörgés, forgás, kifordulás, guggolás	Vegyen részt a közös táncban, érezze a ritmust.

Évfolyam: Ek. 9.

4. Témakör: Ritmus- és hallásfejlesztés		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ritmikai és dinamikai gyakorlatok	A szép éneklés gyakorlása a dinamikai változások figyelembevételével.	Halkan, erősen, közép erősen, nagyon erősen.	Tudjon dalokat a tempó és dinamika pontos visszaadásával énekelni
Tempóérzékeltető gyakorlatok	Szöveg, dallam, ritmus egységének érzékeltetése.	szöveg, dallam, ritmus	tudják a dalokat pontos ritmusban, helyes dallammal, érthető szöveggel énekelni.
Hang- és hallásfejlesztés	Hangmagasság differenciálása.	hangszín, hangerő, skálázás.	Vegyé észre a dalokban a hangmagasság különbségeket.
Ritmushangszerek használata	Ritmushangszerek megszólaltatása, megnevezése.	Cintányér, dobok, triangulum, csörgődob. <i>Maracas, agogo, bongó.</i>	Ismerje és használja a ritmushangszereket.

Évfolyam: Ek. 9.

5. Témakör: Zenehallgatás		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Népdal	Népdalok hallgatása, csokorba gyűjtése.	Dalban szereplő népies kifejezések magyarázata.	Hallgasson figyelmesen zenét.
Műdal	Műdal hallgatása.	<i>A dalban szereplő ismeretlen szavak, szófordulatok.</i>	
Tánczene hallgatása más-más feldolgozásban	Táncdal hallgatása.	táncdal, tánczenekar, szólóének	
Dallamok, dallamrészletek feldolgozások	Dallamok meghallgatása, feldolgozások összehasonlítása.	dallam, <i>feldolgozás</i> , részlet	

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 10.**Cél**

A közös zenélés, éneklés és zenehallgatás élményének biztosításával, a tanuló személyiségének fejlődése, harmonizálódása.

Feladat

Ének-zenei ismeretek bővítése (dalkincs bővítése, zeneművek megismerése).
Hallás és ritmusérzék fejlesztése.
Táncstudás fejlesztése.
Közös zenélés.

Elvárt teljesítmény

Képességeihez mérten bővüljön dalkincse.
Helyesen társítsa a dalokat az ünnepekhez.
Tudjon lassú és gyors között különbséget tenni, tempót tartani.
Alakuljon ki kultúrája a zenehallgatáshoz.
Ismerjen fel hallás után klasszikus zeneműveket, jellemző részleteiről.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatással.

Tankönyv, taneszköz

Útőhangszerek, dobok, billentyűsök, zenei hangfelvételek, daloskönyvek.

Évfolyam: Ek. 10

1. Témakör: <i>Népdalok</i>		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Magyar dalok	Dalok tanulása.	A dalban található ismeretlen szavak, szófordulatok.	Legyen együttműködő a daltanulásban.
Magyar táncok	Üveges tánc, kétlépéses csárdás.	üveges tánc, csárdás	Vegyen részt a táncban, utánozza a lépéseket.
Más népek dalai	Daltanulás.	nép, ország, nemzet, nyelv, <i>cseh, angol, francia, orosz, ír, német, lengyel</i>	Legyen együttműködő a daltanulásban.

Évfolyam: Ek. 10.

2. Témakör: Ünnepek dalai		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Családi, egyházi, társadalmi ünnepek dalai	Jeles ünnepekről dalok megtanulása.	Karácsony, Újév, Húsvét, Pünkösd, Anyák napja, születésnap, névnap, évfordulók	Tudjon a megfelelő ünnepen dalt előadni.
Nemzeti ünnepek dalai	Nemzeti ünnepekről megemlékezés, Himnusz, Szózat toborzók éneklése.	Március 15. Petőfi Sándor, nemzeti színű szalag, kokárda, Október 23. Magyarság, ünnep, Himnusz, Szózat, <i>megzenésített költemény</i>	Ismerje Nemzeti ünnepeinket, ismerje fel és énekelje a Himnuszt, a Szózatot, a toborzó dalokat, érezze az ünnep jelentőségét.

Évfolyam: Ek. 10.

3. Témakör: Tánc- és dramatikus játék		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Népi játékok	Sportszerű népi játékok (botos, pástorjátékok) eljátszása.	<i>futóméta</i> , ütő, kislabda	Tanuljon meg szabálykövetően játszani, tudjon veszíteni.
Táncok	Fiúk tánca, lányok tánca, kalocsai gyermeklakodalmas táncolása.	<i>menyasszony</i> , <i>vőlegény</i> , <i>keszkenő</i> , <i>vőfélybot</i> , ág, kalap, bot	Vegyen részt a táncban, utánozza a mozdulatokat, mozgást.

Évfolyam: Ek. 10.

4. Témakör: Ritmus- és hallásfejlesztés		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ritmikai és dinamikai gyakorlatok	Ritmus alapján dal felismerése.		Tudjon képességeihez mértén pontosan, szépen énekelni.
Tempóérzékeltető gyakorlatok	Dallam és tempó követése.	halk, lágy, zümmögő, hangos, élénken, lassan, gyorsan	Tudjon dallamosan, helyes ritmusban énekelni.

4. Témakör: <i>Ritmus- és hallásfejlesztés</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ritmushangszerek használata	Ritmushangszerek megszólaltatása, megkülönböztetése.	cintányér, dobok, triangulum, <i>maracas, agogo, bongó</i>	Kísérje az ismert dalok dallamát ritmushangszerrel.
Hang- és hallásfejlesztés	Dalok összekapcsolása dal, szöveg, zene, ritmus szerint.		Tudjon pontosan, szépen átélten, kifejezően énekelni.

Évfolyam: Ek. 10.

5. Témakör: <i>Zenehallgatás</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Népdal	Népdalgyűjtemény meghallgatása.	népi zenekar, cimbalom, hegedű, népdalénekes,	Ismerje fel a már tanult népdalokat.
Műdal	Műdal hallgatása.	énekes, <i>énekszólam, hangszerkíséret</i>	Ismerje fel a már tanult műdalokat.
Tánczene hallgatása	Tánczene hallgatása különböző feldolgozásban.	ritmus, tánc, hangzás, szólóének,	Ismerje fel a különböző feldolgozásokban az azonosságot.
Dallamok, dallamrészletek felismerése	Dalok, dallamok hallgatása.	magasabb, mélyebb <i>dallamjárás</i>	Ismerje fel a dallamrészleteket.

Évfolyam: Szakképzés 1.**Cél**

A zene és a közös éneklés zenélés szeretete és gyakorlati alkalmazása, megfelelő élethelyzetekben. Képesség a klasszikus zene befogadására, kulturált viselkedés zenehallgatás alatt.

Feladat

Ének-zenei ismeretek fejlesztése (dalkincs bővítése, zeneművek megismerése).
Hallás és ritmusérzék fejlesztése.
Táncstudás fejlesztése.
Közös zenélés.

Elvárt teljesítmény

Képességeihez mérten bővüljön tovább dalkincse.
Helyesen társítsa a dalokat az ünnepekhez.

Tudjon egyszerû ritmusokat visszaadni.
Alakuljon ki kultúrája a zenehallgatáshoz.
Ismerjen fel klasszikus zenemûveket, jellemzõ részleteirõl.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatással.

Tankönyv, taneszköz

Ütõhangszerek, dobok, billentyûsök, zenei hangfelvételek, daloskönyvek.

Évfolyam: Szk. 1.

1. Témakör: <i>Népdalok</i>		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Magyar dalok	Dalok tanulása.	Az adott dalban található ismeretlen szavak, szófordulatok.	Legyen együttműködő a daltanulásban.
Magyar táncok	Kétlépéses csárdás, galopp.	csárdás, galopp,	Mozgását hangolja össze a zenével, utánozza a lépéseket.
Más népek dalai	Dalok tanulása.	nép, ország, nemzet, nyelv, <i>cseh, angol, francia, orosz, ír, német, lengyel.</i>	Legyen együttműködő a daltanulásban.

Évfolyam: Szk. 1.

2. Témakör: <i>Ünnepkörök dalai</i>		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Családi, egyházi, társadalmi ünnepek dalai	Jeles ünnepekrõl dalok tanulása.	Karácsony, Újév, Húsvét, Pünkösd, Anyák napja, születésnap, névnap, évfordulók.	Tudjon az adott ünnephez dalt kapcsolni, elõadni.
Nemzeti ünnepek dalai	Nemzeti ünnepekrõl megemlékezés Himnusz, Szózat, toborzók, Kossuth-nóták éneklése.	Március 15. Petõfi Sándor, nemzeti színû szalag, kokárda, Kossuth Lajos, Október 23. magyarság, ünnep, Himnusz, Szózat, <i>megzenésített költemény.</i>	Tudjon az adott ünnephez dalt kapcsolni, elõadni.

Évfolyam: Szk. 1.

3. Témakör: Hallás- és ritmusfejlesztés		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ritmikai és dinamikai gyakorlatok	Egyszerű ritmus visszatapsolása.		Törekedjen a pontosságra.
Hang-és hallásfejlesztés	Magasabb és mélyebb hangok közötti különbség érzékelése hangszerjátékok bemutatásával.		Utánozza és érezze, ismerje fel a hangok közti különbséget.
Ritmushangszerek használata	Ritmushangszerek megszólaltatása.	cintányér, dobok, triangulum. <i>maracas, agogo, bongó, konga.</i>	Ismerje és használja a ritmushangszereket.

Évfolyam: Szk. 1.

4. Témakör: Zenehallgatás		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Népdal	Népdalok hallgatása.	népi zenekar, cimbalom, hegedű, köcsögduda, népdalénekes,	Ismerje fel és énekelje a már tanult népdalokat.
Műdal	Műdalok hallgatása.	énekes, énekszólam, hangszerkíséret, szerző,	Ismerje fel a már tanult dalokat.
Tánczene hallgatása	Tánczene hallgatása különböző feldolgozásban.	ritmus, tánc, hangzás, szólóénekes, <i>neves szerzők, népszerű zeneművek,</i>	Ismerje fel a különböző feldolgozásokban az azonosságot.
Dallamok, dallamrészletek felismerése	Dalok, dallam részletek hallgatása.	magasabb, mélyebb <i>dallamjárás</i>	Ismerje fel a dallamrészleteket.

Évfolyam: Szk. 1.

5. Témakör: Zenei történeti alapok		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Zenei történeti alapok	Természeti jelenségek hangjainak megfigyelése, utánzása.	zúg, zeng, dörög, dübörög	Utánozza a természeti jelenségek hangjait, nevezze meg őket.

Évfolyam: Szakképzés 2.**Cél**

A zene és a közös éneklés, zenélés szeretete és gyakorlati alkalmazása, megfelelő élethelyzetekben.
Képesség a klasszikus zene befogadására, kulturált viselkedés zenehallgatás alatt.

Feladat

Ének-zenei ismeretek fejlesztése (dalkincs bővítése, zeneművek megismerése).
Hallás és ritmusérzék fejlesztése.
Táncstudás fejlesztése.
Közös zenélés.

Elvárt teljesítmény

Képességeihez mérten legyen dalkincse.
Helyesen társítsa a dalokat az ünnepekhez.
Tudjon egyszerű ritmusokat visszaadni.
Alakuljon ki kultúrája a zenehallgatáshoz.
Ismerje fel a hangszereket, jellemző részleteiről a klasszikus zeneműveket.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatással.

Tankönyv, taneszköz

Útőhangszerek, dobok, billentyűsök, zenei hangfelvételek, daloskönyvek.

Évfolyam: Szk. 2.

1. Témakör: <i>Népdalok</i>		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Magyar dalok	Dalok tanulása.	Az adott dalban található ismeretlen szavak, szófordulatok.	Meghatározott témáról tudjon dalsokrot összeállítani a tanult dalokból.
Magyar táncok	Kétlépéses csárdás, galopp.	csárdás, galopp,	Ismerjen egyszerű tánclépéseket.
Más népek dalai	Dalok tanulása.	nép, ország, nemzet, nyelv, <i>cseh, angol, francia, orosz, ír, német, lengyel</i>	Tudjon szomszédos népekhez dalt rendelni.

Évfolyam: Szk. 2.

2. Témakör: Ünnepek dalai		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Családi, egyházi, társadalmi ünnepek dalai	Jeles ünnepekről dalok tanulása.	Karácsony, Újév, Húsvét, Pünkösd, Anyák napja, születésnap, névnap, évfordulók.	Tudjon az adott ünnephez megfelelő dalokat válogatni, azokat előadni.
Nemzeti ünnepek dalai	Nemzeti ünnepekről megemlékezés Himnusz, Szózat, Toborzók, Kossuth-nóták éneklése.	Március 15. Petőfi Sándor, nemzeti színű szalag, kokárda, Kossuth Lajos, Október 23. magyarság, ünnep, Himnusz, Szózat, <i>megzenésített költemény.</i>	Tudjon az adott ünnephez megfelelő dalokat válogatni, azokat előadni.

Évfolyam: Szk. 2.

3. Témakör: Hallás- és ritmusfejlesztés		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ritmikai és dinamikai gyakorlatok	Egyszerű ritmusok visszakapcsolása.	A korábban tanultak gyakorlása, elmélyítése.	Igyekezzen a pontos utánzásra.
Tempóérzékeltető gyakorlatok	Dallam és tempó érzékeltetése.		Tudják a dalokat helyes dallammal, tempóban énekelni.
Hang-és hallásfejlesztés	Hangszerek hangjának felismerése.		Tudjon hallás alapján hangszereket megnevezni.
Ritmushangszerek használata	Ének ritmushangszerekkel történő kísérése.		Használjon ritmushangszereket.

Évfolyam: Szk. 2.

4. Témakör: Zenehallgatás		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Népdal	Népdalok meghallgatása.	népi zenekar, cimbalom, hegedű, köcsögduda, népdalénekes,	Ismerje fel és énekelje a hallott népdalokat.
Mûdal	Mûdalok hallgatása.	énekes, énekszólam, hangszerkíséret, szerző,	Ismerje fel és énekelje a hallott dalokat.
Tánczene hallgatása	Tánczenék meghallgatása különböző feldolgozásban	<i>neves szerzők, népszerű zeneműve,</i> ritmus, tánc, hangzás, szólóénekes, kórus,	Énekelje a különböző feldolgozásokat.
Dallamok, dallamrészletek felismerése	Dalok, dallamrészletek hallgatása.	magasabb, mélyebb dallamjárás	Ismerjen magyar zeneszerzők műveiből néhányat.

Évfolyam: Szk. 2.

5. Témakör: Zenetörténeti alapok		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Zenetörténeti alapok, a zene kialakulása	Természeti jelenségek hangjainak megfigyelése, utánzása tárgyakkal „zajkeltés”, hangadás. Természeti népek zenéje.	zúg, zeng, dörög, dübörög, kopog	Utánozza a természeti jelenségek hangjait, nevezze meg őket. Próbáljon meg minél több tárggyal hangot kelteni.

Évfolyam: Másodképzés 1.**Cél**

A zene és a közös éneklés zenélés szeretete és gyakorlati alkalmazása, megfelelő élethelyzetekben.
Képesség a klasszikus zene befogadására, kulturált viselkedés zenehallgatás alatt.

Feladat

Zenei ismeretek fejlesztése (dalkincs bővítése, zeneművek megismerése).
Hallás és ritmusérzék fejlesztése.
Táncstudás fejlesztése.
Közös zenélés.

Elvárt teljesítmény

Képességeihez mérten bővüljön dalkincse.
 Helyesen társítsa a dalokat az ünnepekhez.
 Tudjon egyszerű ritmusokat visszaadni.
 Alakuljon ki kultúrája a zenehallgatáshoz.
 Ismerjen fel klasszikus zeneműveket, jellemző részleteiről.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatással.

Tankönyv, taneszköz

Ütőhangszerek, dobok, billentyűsök, zenei hangfelvételek, daloskönyvek.

Évfolyam: Mk. 1.

1. Témakör: <i>Népdalok</i>		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Magyar dalok	Daltanulás	A dalokban található ismeretlen szavak, szófordulatok.	Legyen együttműködő a daltanulásban, ismerjen 15-20 magyar dalt.
Magyar táncok	Verbunkos, karikázó, üveges tánc -zene-mozgás megfigyelése.	<i>verbunkos</i> , toborzó, karikázó, üveges tánc	Próbálja meg utánozni a mozgást.
Más népek dalai	Daltanulás	nép, ország, nemzet, nyelv, <i>cseh, angol, francia, orosz, ír, német, lengyel, ukrán</i> .	Legyen együttműködő a daltanulásban, tudjon szomszédos népekhez dalt rendelni.

Évfolyam: Mk. 1.

2. Témakör: <i>Ünnepkörök dalai</i>		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Családi, egyházi, társadalmi ünnepek dalai	Jeles ünnepekről dalok tanulása.	Karácsony, Újév, Húsvét, Pünkösöd, Anyák napja, születésnap, névnap, évfordulók,	Tudjon az adott ünnephez megfelelő dalokat válogatni, azokat előadni.
Nemzeti ünnepek dalai	Nemzeti ünnepekről megemlékezés, Himnusz, Szózat, toborzók, Kossuth-nóták éneklése.	Március 15. Petőfi Sándor, nemzeti színű szalag, kokárda, Kossuth Lajos, Október 23. magyarság, ünnep, Himnusz, Szózat, <i>megzenésített költemény</i> .	Tudjon az adott ünnephez megfelelő dalokat válogatni, azokat előadni.

Évfolyam: Mk. 1.

3. Témakör: Hallás- és ritmusfejlesztés		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ritmikai és dinamikai gyakorlatok	Ritmuskopogás	A korábbi fogalmak elmélyítése.	Ritmust tudjon visszaadni.
Tempóérzékeltető gyakorlatok	Szöveg, dallam, ritmus, egységének érzékeltetése.		Tudja a dalokat pontos ritmusban helyes dallammal, érthető szöveggel énekelni.
Hang- és hallásfejlesztés	Dalok összekapcsolása dal, szöveg, zene, ritmus szerint.		Tudjon pontosan, szépen, kifejezően énekelni.
Ritmushangszerek használata	Ének ritmushangszerekkel történő kísérése.		Legyen képes ismert dalok dallamát, ritmusát hangszerrel kísérni

Évfolyam: Mk. 1.

4. Témakör: Zenehallgatás		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Népdal	Népdalok meghallgatása.	népi zenekar, cimbalom, hegedű köcsögduda, népdalénekes	Ismerje fel és énekelje a hallott népdalokat.
Mûdal	Mûdalok hallgatása.	énekes, énekszólam, hangszerkíséret, szerző	Ismerje fel és énekelje a hallott dalokat.
Tánczene hallgatása	Tánczenék meghallgatása különböző feldolgozásban.	ritmus, tánc, hangzás, szólóének. <i>neves szerzők, népszerű dallamok</i>	Énekeljen együtt az előadóval, utánozza mozgását, stílusát.
Klasszikus dallamok, dallamrészletek felismerése	Dalok, dallamrészletek hallgatása.	magasabb, mélyebb dallamjárás	Ismerjen magyar és külföldi zeneszerzők művei közül 5-10 dallamot.

Évfolyam: Mk. 1.

5. Témakör: Zenetörténeti alapok		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Zenetörténeti alapok	Emberi érzelmek kifejezése a zene nyelvén.	Az aktuális dalokban szereplő ismeretlen szavak, szófordulatok, népies kifejezőmódok.	Ismerjen szomorúságot, bánatot, örömet, vidámságot, kifejező énekeket, ezeket tudja a hangulatnak megfelelő módon elénekelni.

Évfolyam: Másodképzés 2.**Cél**

A zene és a közös éneklés zenélés szeretete és gyakorlati alkalmazása, megfelelő élethelyzetekben. Képesség a klasszikus zene befogadására, kulturált viselkedés zenehallgatás alatt.

Feladat

Zenei ismeretek fejlesztése (dalkincs bővítése, zeneművek megismerése).

Hallás és ritmusérzék fejlesztése.

Táncstudás fejlesztése.

Közös zenélés.

Elvárt teljesítmény

Képességeihez mértén bővüljön dalkincse.

Helyesen társítsa a dalokat az ünnepekhez.

Tudjon egyszerű ritmusokat visszaadni.

Alakuljon ki kultúrája a zenehallgatáshoz.

Ismerjen fel klasszikus zeneműveket, jellemző részleteiről.

Értékelés

Tanév végén érdemjeggyel, félévente szöveges tájékoztatással.

Tankönyv, taneszköz:

Ütőhangszerek, dobok, billentyűsök, zenei hangfelvételek, daloskönyvek.

Évfolyam: Mk. 2.

1. Témakör: Népdalok		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Magyar dalok	Daltanulás	A dalokban található ismeretlen szavak, szófordulatok.	Ismerjen 15-20 magyar népdalt, ezeket tudja előadni.
Magyar táncok	Verbunkos, karikázó, üveges tánc.	<i>verbunk</i> , toborzó, karikázó, üveges tánc	Ismerjen jellemző magyar táncokat, ezeket tudja előadni segítséggel.

1. Témakör: <i>Népdalok</i>		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Más népek dalai	Daltanulás	nép, ország, nemzet, nyelv, <i>cseh, angol, francia, orosz, ír, német, lengyel, ukrán</i>	Tudjon más népekhez rájuk jellemző dalt rendelni, énekelni.

Évfolyam: Mk. 2.

2. Témakör: <i>Ünnepkörök dalai</i>		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Családi, egyházi, társadalmi ünnepek dalai	Jeles ünnepekről dalok tanulása.	Karácsony, Újév, Húsvét, Pünkösd, Anyák napja, születésnap, névnap, évfordulók,	Tudjon az adott ünnephez megfelelő dalokat válogatni, azokat előadni.
Nemzeti ünnepek dalai	Nemzeti ünnepekről megemlékezés Himnusz, Szózat, Toborzók, Kossuth-nóták éneklése.	Március 15. Petőfi Sándor, nemzeti színű szalag, kokárda, Kossuth Lajos, Október 23. magyarság, ünnep, Himnusz, Szózat, <i>megzenésített költemény</i>	Tudjon az adott ünnephez megfelelő dalokat válogatni, azokat előadni.

Évfolyam: Mk. 2.

3. Témakör: <i>Hallás-és ritmusfejlesztés</i>		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Ritmikai és dinamikai gyakorlatok	Ritmizálás	A korábbi fogalmak elmélyítése.	Ritmust tudjon visszaadni önállóan.
Tempóérzékeltető gyakorlatok	Szöveg, dallam, ritmus, egységének érzékeltetése.		Tudja a dalokat pontos ritmusban helyes dallammal, érthető szöveggel énekelni.
Hang-és hallásfejlesztés	Hangmagasság-különbség észrevése.		Vegye észre a dalokban a hangmagasság különbségeket.
Ritmushangszerek használata	Ének ritmushangszerekkel történő kísérése.		Dal kísérése ritmushangszerekkel.

Évfolyam: Mk. 2.

4. Témakör: Zenehallgatás		Óraszám: 8	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Népdal	Népdalok meghallgatása.	Népi zenekar, cimbalom, hegedű köcsögduda, népdalénekes.	Ismerje fel és énekelje a hallott népdalokat, legyen kedvence.
Műdal	Műdalok hallgatása különböző feldolgozásban.	énekes, énekszólám, hangszerkíséret, szerző. <i>Neves szerzők, népszerű zeneművek.</i>	Ismerje fel és énekelje a hallott műdalokat.
Tánczene hallgatása	Tánczenék meghallgatása.	magasabb, mélyebb <i>dallamjárás.</i>	Legyen kedvence, énekeljen együtt az előadóval, utánozza mozgását, stílusát:
Dallamok, dallamrészletek felismerése	Dalok, dallam részletek hallgatása.		Ismerjen magyar és külföldi zeneszerzők művei közül 10-15 dallamot.

Évfolyam: Mk. 2.

5. Témakör: Zenetörténeti alapok		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Zenetörténeti alapok	Élethelyzetek kifejezése a zene nyelvén	A dalokban szereplő ismeretlen szavak, szófordulatok, <i>népies kifejezésmódok.</i>	Adott élethelyzethez kapcsoljon népdalokat, táncokat, törekedjen a pontos kifejezésre

TÁNC- ÉS DRÁMAJÁTÉK

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9-10.

Szakképzés 1-2.

Másodképzés 1-2.

A tánc- és drámajáték a kiemelt fejlesztési feladatok közül – az Énkép és önismeret – Hon- és népismeret – Európai azonosságtudat-egyetemes kultúra – Testi és lelki egészség – elnevezésű területeket fejleszt. A kulcskompetenciák és képességek közül a narratív, a kommunikációs és a szabálykövető képességet.

Cél

Komplex zenei, mozgásos, dramatikus eszközökkel a tanuló emocionális és kognitív funkcióinak kibontakoztatása.

Az önkifejezés, pozitív önértékelés elősegítése sikerélményt nyújtó szereplések által.

Feladat

Észlelés, figyelem, gondolkodás fejlesztése.

Általános mozgásállapot, zenei képességek fejlesztése.

Tantárgyspecifikus ismeretek bővítése.

A különböző élethelyzeteket reprodukáló dramatikus képességek fejlesztése.

Elvárt teljesítmény

Fejlődjön mozgáskultúrája és harmonikusabbá váljon személyisége.

Alakuljon ki közösségi érzés, felelősség a csoportért, produkcióért.

A tanuló képességeihez mértén, szerezzen ismereteket és élje át a hazai és az európai kultúra múltját, jelenét.

Értékelés

Folyamatos szóbeli értékelés.

Tanév végén érdemjeggyel.

P.A.C. mérőeszkővel.

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraszámok

Évfolyamok	Ek. 9.	Ek. 10.	Szk. 1.	Szk. 2.	Mk. 1.	Mk. 2.
Heti óraszám	1	1	1	1	1	1
Éves óraszám	37	37	37	37	37	37

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	Ek. 9.	Ek. 10.	Szk. 1.	Szk. 2.	Mk. 1.	Mk. 2.
1. Szituációs gyakorlatok	9	7	7	6	6	5
2. Drámajáték	4	6	6	7	7	9
3. Tánc	9	9	9	9	9	9
4. Ének	6	6	6	6	6	5
5. Zenehallgatás	9	9	9	9	9	9

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9.***Célok***

Komplex zenei, mozgásos, dramatikus eszközökkel a tanuló emocionális és kognitív funkcióinak kibontakoztatása.

Az önkifejezés, pozitív önértékelés elősegítése sikerélményt nyújtó szereplések által.

Feladatok

Általános mozgásállapot, zenei képességek fejlesztése.

Tantárgyspecifikus ismeretek bővítése.

A különböző élethelyzeteket reprodukáló dramatikus képességek fejlesztése.

Elvárt teljesítmény

A tanuló tudjon eligazodni valós helyzetekben szituációs gyakorlatok, minták alapján.

Ügyeljen mozgására. Vegye észre és értékelje, ami szép és esztétikus.

Önismerete, kapcsolatai épüljenek.

Vegyen részt önként csoportos produkcióban, legyen képes az együttműködésre, szabályok betartására.

Értékelés

Folyamatos szóbeli értékelés.

Tanév végén érdemjeggyel.

Évente P.A.C. mérőeszkővel.

Tankönyv, taneszköz

Tankönyvek, iskolai könyvtárból kölcsönözhető könyvek, segédeszközök, feladatlapok, újságok fényképek, szemléltető képek, zenei felvételek, videokazetták.

Évfolyam: Ek. 9.

1. Témakör: <i>Szituációs gyakorlatok</i>		Óraszám: 9	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szituációs játékok	Szituációk eljátszása: - Otthon, - Étterem, - Szórakozás.	Helyiségek nevei, tárgyak a lakásban, tárgyak az étteremben. <i>A szórakozóhelyekhez kapcsolódó fogalmak.</i>	Eligazodás és megfelelő viselkedés a különböző helyzetekben.
Beszédképesség fejlesztő gyakorlatok	Találkozás, bemutatkozás, köszönés gyakorlása.	Név Napszaknak megfelelő köszönések. Érdeklődés a másik ember iránt: „Hogy vagy?” „Mit csinálsz?” <i>Ritkábban előforduló fordulatok: pl. „Adjon Isten !”</i>	Tudjon magáról alapvető információkat közölni.
Helyes testtartás (Alexander-módszer)	A helyes testtartás mindennapi élethelyzetekben A gerincpihentető gyakorlat elsajátítása	jobbra – balra, középre, oldalt, kívül – belül.	A gyakorlatok segítségével történő elvégzése.
Ünnepeink	Névnap, születésnap, családi ünnepek megismerése.	névnap, születésnap, virág , torta, ajándék, ünnepi asztal, ünnepi öltözet.	Értse meg az ünnepek személyes jellegét.
Mozi látogatás Színházlátogatás Múzeumlátogatás	A látottak megbeszélése	A látottakkal kapcsolatban felmerülő fogalmak. A látottak közös értelmezése.	Tudjon elmerülni az események szemlélésében.

Évfolyam: Ek. 9.

2. Témakör: <i>Dramajáték</i>		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Népi gyermekjátékok	A gyermekjáték megismerése: Pl.: Mély kútba tekinték...	távolság, mélység, kút, <i>népies kifejezések</i>	A tanult dal és játék ismerete.

2. Témakör: <i>Drámajáték</i>		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Népi játékok	A tanult ünnepek: Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét ismétlése. Új ünnep: A regölés megismerése	köszöntő, párválasztás, jókívánság, regölés <i>Népies kifejezések köznyelvi értelmezése.</i>	Regölő rigmusok. A regölés megtanulása. Érezze a hétköznapi és az ünnepek váltakozását.

Évfolyam: Ek. 9.

3. Témakör: <i>Tánc</i>		Óraszám: 9	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tánc és improvizáció zenére	Musical-ek meghallgatása: Hair, Macskák, Ütőegyüttes.	lendület, pihenés, lassú-gyors, fönt-lent, ugrik-megáll	Tanulja meg a táncokat, és tudja előadni. Önálló mozgásokat, táncot adjon elő zenére.
Aerobik	Csípő-, lábgyakorlatok megtanulása.	fordít, emel, hajlít, nyújt, rúg	Koncentráljon a zenére. Hajtsa végre a gyakorlatokat.

Évfolyam: Ek. 9.

4. Témakör: <i>Ének</i>		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Énektanulás	Az eddig tanult dalok ismétlése. Új dalok: Hull a szilva..., Erdő, erdő..., Csillagok, csillagok..., Összegyűltek...	A dalokban szereplő új fogalmak. <i>A dalok hátterében elképzelt szituációkhoz kapcsolódó fogalmak.</i>	Ritmus tapssal, dallambújtatással. Énekeljék el a dalokat.
Hangszerek	Eddig megismert hangszerekről tanultak ismétlése. Ismerkedés új hangszerrel, a zongorával.	zongora, billentyűk, fekete, fehér, <i>pianínó, szintetizátor</i>	A hangszerek összehangolt megszólaltatása segítséggel.

Évfolyam: Ek. 9.

5. Témakör: Zenehallgatás		Óraszám: 9	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Zenei figyelem fejlesztése	Komolyzene: Vivaldi, Mozart, Rossini, Prokofjev	Zenekar, karmester, hangszerek:, zongora, hegedű, dob, orgona, hárfa, <i>zeneművek és szerzőik</i>	A hangszerek felismerése.

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 10.**Célok**

Komplex zenei, mozgásos, dramatikus eszközökkel a tanuló emocionális és kognitív funkcióinak kibontakoztatása.

Az önkifejezés, pozitív önértékelés elősegítése sikerélményt nyújtó szereplések által.

Feladatok

Általános mozgásállapot, zenei képességek fejlesztése.

Tantárgyspecifikus ismeretek bővítése.

A különböző élethelyzeteket reprodukáló dramatikus képességek fejlesztése.

Elvárt teljesítmény

A tanuló tudjon eligazodni valós helyzetekben szituációs gyakorlatok, minták alapján.

Ügyeljen mozgására. Vegye észre és értékelje, ami szép és esztétikus.

Önismerete, kapcsolatai épüljenek.

Vegyen részt önként csoportos produkcióban, legyen képes az együttműködésre, szabályok betartására.

Értékelés

Folyamatos szóbeli értékelés.

Tanév végén érdemjeggyel.

Évente P.A.C. mérőeszkővel.

Tankönyv, taneszköz

tankönyvek, iskolai könyvtárból kölcsönözhető könyvek, segédeszközök, feladatlapok, újságok fényképek, szemléltető képek; zenei felvételek, videokazetták.

Évfolyam: Ek. 10.

1. Témakör: Szituációs gyakorlatok		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szituációs játékok	A szituációk eljátszása: - barátság, - családban, - munkahelyen	hűség, bizalom, segítség, szeretet, házimunka, munkaidő, dolgozni, <i>pontosság, megbízhatóság, kitartás</i>	Tudja, hogy mit jelent a barátság. Tudja, hogy milyen íratlan szabályok érvényesülnek a családban. Tudja, hogy hogyan kell viselkedni a munkahelyen.
Beszédképesség fejlesztő gyakorlatok	Párbeszéd helyzetek a hétköznapiakból.	A párbeszédokban felbukkanó új szavak.	Hétköznapi helyzetekben találja fel magát.
Helyes testtartás (Alexander-módszer)	Az eddig tanultak alkalmazása.	Új <i>szinonimák</i> a mozgásra: Lépés-csoszogás, Járás-ballagás,	Szabaduljon meg a feszültségtől. Pozitív élményeket éljen át mozgás közben.
Ünnepeink	Vízkereszt ünnepeinek megismerése	Vízkereszt, vízszentelés, házszentelés, keresztelő, Három királyok, Bölcsek <i>Egyéb, az ünnep kapcsán felmerülő fogalmak.</i>	Ismerje az ünnep lényegét.

Évfolyam: Ek. 10.

2. Témakör: Drámajáték		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Gyermekjátékok	A gyermekjáték megismerése: Lúdanyó meséi, Legénycsúfolók, A rút kiskacsa.	<i>szép és szinonimái,</i> <i>rút és szinonimái,</i> királylány, boszorka, szépség, szörnyeteg	Részvétel a játékban.
Népi játékok	Betlehemezés megismerése	A történetben szereplő személyek nevei, cselekedetei. <i>Népies kifejezések köznyelvi szinonimái.</i>	A történet elsajátítása segítséggel. Élje át a hagyományos ünneplést.

Évfolyam: Ek. 10.

3. Témakör: Tánc		Óraszám: 9	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tánc és improvizáció zenére	A zenedarabok meghallgatása: Rossini, Vivaldi, Mozart, Prokofjev.	Hangulatok megfogalmazása: Szomorú-vidám, derűs-bús, Sírós-nevetős <i>Hangulatok differenciáltabb leírása.</i>	Tudjon önállóan táncolni Saját elképzelései alapján rögtönözzön.
Aerobik	Az eddig tanult gyakorlatok elvégzése.	Emel-leenged, Nyújt-lazít, Feszít-ernyed	A zene határozza meg a mozdulatok ritmusát.

Évfolyam: Ek. 10.

4. Témakör: Ének		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Énektanulás	Új dalok: Zöld erdőben... Jól van dolga... Édes rózsám, szívem kedvese... Házasodik a tücsök... Elesett a lúd a jégen...	Az új dalokban előforduló fogalmak.	A dalok kifejező éneklése.
Hangszerek	Új hangszer, a furulya megszólaltatása.	furulya, fújni, halk-hangos, szünet, rövid-hosszú, magas-mély, <i>lágyan-erősen</i>	Rögtönzött zenekart tudjanak létrehozni a hangszerek megszólaltatásával.

Évfolyam: Ek. 10.

5. Témakör: <i>Zenehallgatás</i>		Óraszám: 9	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt fogalmak</i>	Elvárt teljesítmény
Zenei figyelem fejlesztése	Az eddig tanultak ismétlése. Új darabok kívánság szerint.	Az előadásmód: szóló, zenekar, kórus, <i>egyszólam, többszólamúság</i>	Tudjon önfeledten elmerülni a zenei élményben.

Évfolyam: Szakképzés 1.**Célok**

Komplex zenei, mozgásos, dramatikus eszközökkel a tanuló emocionális és kognitív funkcióinak kibontakoztatása.

Az önkifejezés, pozitív önértékelés elősegítése sikerélményt nyújtó szereplések által.

Feladatok

Általános mozgásállapot, zenei képességek fejlesztése.

Tantárgyspecifikus ismeretek bővítése.

A különböző élethelyzeteket reprodukáló dramatikus képességek fejlesztése.

Elvárt teljesítmény

A tanuló tudjon eligazodni valós helyzetekben szituációs gyakorlatok, minták alapján.

Ügyeljen mozgására. Vegye észre és értékelje, ami szép és esztétikus.

Önismerte, kapcsolatai épüljenek.

Vegyen részt önként csoportos produkcióban, legyen képes az együttműködésre, szabályok betartására.

Értékelés

Folyamatos szóbeli értékelés.

Tanév végén érdemjeggyel.

Évente P.A.C. mérőeszkővel.

Tankönyv, taneszköz

tankönyvek, iskolai könyvtárból kölcsönözhető könyvek, segédeszközök, feladatlapok, újságok fényképek, szemléltető képek; zenei felvételek, videokazetták.

Évfolyam: Szk. 1.

1. Témakör: <i>Szituációs gyakorlatok</i>		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt fogalmak</i>	Elvárt teljesítmény
Szituációs játékok	Téma: viselkedés a különböző munkahelyeken.	munka, munkahely, munkaeszközök, egészségügyi szabályok	Eligazodás és megfelelő viselkedés az ismerős helyzetekben.

Évfolyam: Szk. 1.

2. Témakör: Drámajáték		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Drámajáték Népi játékok	A drámajáték megismerése. Lúdanyó meséi, Legénycsúfolók, A rút kiskacsa	népszokás, mese, csúfolódó	A drámajáték megtanulása, az összefüggések megértése.

Évfolyam: Szk. 1.

3. Témakör: Tánc		Óraszám: 9	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tánc és improvizáció zenére	Társastáncok Népek zenéje: Írország, Skócia	lassú-gyors, forog, forgás, <i>skót duda</i>	Táncok pontos megtanulása.

Évfolyam: Szk. 1.

4. Témakör: Ének		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Énektanulás	Dalok ünnepeinkre: Csordapásztorok, Ünnepélyre, Nemzeti dal, Nemzetördal, Béke, Ó felvirradt a szép óra...	pásztorok, csorda, angyalok, béke, bojtár, nemzet, katona <i>Az ünnepekhez kapcsolódó történelmi háttér, hagyományok felelevenítése.</i>	A tanult dalok ismerete. A dal közös produkciót jelentsen.

Évfolyam: Szk. 1.

5. Témakör: Zenehallgatás		Óraszám: 9	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Zenei figyelem fejlesztése	Zeneművek fúvós hangszerekre: Mozart: Varázsfuvola, Rossini, Bartók, Kodály.	oboa, furulya, kürt, trombita, harsona <i>neves szerzők</i>	Fúvós hangszerek felismerése.

Évfolyam: Szakképzés 2.**Célok**

Komplex zenei, mozgásos, dramatikus eszközökkel a tanuló emocionális és kognitív funkcióinak kibontakoztatása.

Az önkifejezés, pozitív önértékelés elősegítése sikerélményt nyújtó szereplések által.

Feladatok

Általános mozgásállapot, zenei képességek fejlesztése.

Tantárgyspecifikus ismeretek bővítése.

A különböző élethelyzeteket reprodukáló dramatikus képességek fejlesztése.

Elvárt teljesítmény

A tanuló tudjon eligazodni valós helyzetekben szituációs gyakorlatok, minták alapján.

Ügyeljen mozgására. Vegye észre és értékelje, ami szép és esztétikus.

Önismereite, kapcsolatai épüljenek.

Vegyen részt önként csoportos produkcióban, legyen képes az együttműködésre, szabályok betartására.

Értékelés

Folyamatos szóbeli értékelés.

Tanév végén érdemjeggyel.

Évente P.A.C. mérőeszkővel.

Tankönyv, taneszköz

Tankönyvek, iskolai könyvtárból kölcsönözhető könyvek, segédeszközök, feladatlapok, újságok fényképek, szemléltető képek; zenei felvételek, videokazetták.

Évfolyam: Szk. 2.

1. Témakör: Szituációs gyakorlatok		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szituációs játékok	Téma: Viselkedés utazáskor, kiránduláskor, nyaraláskor. Családi ünnepek.	közlekedési eszközök, földrajzi helyek, ünnepfajták	Eligazodás és megfelelő viselkedés az ismerős helyzetekben

Évfolyam: Szk. 2.

2. Témakör: Drámajáték		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Drámajáték Népi játékok	A drámajáték megismerése: Bábjátékok	paraván, báb, nézőtér, függöny, <i>színpadi kellékek</i>	Összefüggések megértése Figyeljen a többi szereplőre is.

Évfolyam: Szk. 2.

3. Témakör: Tánc		Óraszám: 9	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tánc és improvizáció zenére.	Társastáncok Népek zenéje	dobbant, ugrik, keresztlépés	A tánc, mint örömforrás.

Évfolyam: Szk. 2.

4. Témakör: Ének		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Énektanulás	Népdalaink: Éva szívem Éva, Száraz dió, Mély a Tiszának a széle, Vendégség, Fülemüleszó, Aki szép lányt...	kerülget, által, szűr, babám, fülemile, koma, harmat, kőkény <i>népies kifejezések</i>	A tanult dalok ismerete. Az éneklés, mint örömforrás.

Évfolyam: Szk. 2.

5. Témakör: Zenehallgatás		Óraszám: 9	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Zenei figyelem fejlesztése	Vonós hangszerek Vivaldi: Négy évszak Paganini: hegedűverseny, Könnyűzene	hegedű, cselló, brácsa, bögő <i>neves szerzők</i>	Vonós hangszerek felismerése.

Évfolyam: Másodképzés 1.**Célok**

Komplex zenei, mozgásos, dramatikus eszközökkel a tanuló emocionális és kognitív funkcióinak kibontakoztatása.

Az önkifejezés, pozitív önértékelés elősegítése sikerélményt nyújtó szereplések által.

Feladatok

Általános mozgásállapot, zenei képességek fejlesztése.

Tantárgyspecifikus ismeretek bővítése.

A különböző élethelyzeteket reprodukáló dramatikus képességek fejlesztése.

Elvárt teljesítmény

A tanuló tudjon eligazodni valós helyzetekben szituációs gyakorlatok, minták alapján.

Ügyeljen mozgására. Vegye észre és értékelje, ami szép és esztétikus.

Önismerte, kapcsolatai épüljenek.

Vegyen részt önként csoportos produkcióban, legyen képes az együttműködésre, szabályok betartására.

Értékelés

Folyamatos szóbeli értékelés.

Tanév végén érdemjeggyel.

Évente P.A.C. mérőeszkővel.

Tankönyv, taneszköz

Tankönyvek, iskolai könyvtárból kölcsönözhető könyvek, segédeszközök, feladatlapok, újságok fényképek, szemléltető képek; zenei felvételek, videokazetták.

Évfolyam: Mk. 1.

1. Témakör: <i>Szituációs gyakorlatok</i>		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szituációs játékok	Téma: szeretet, szerelem, kapcsolatok	szerelem, ölelés, kapcsolat, barátság, <i>bizalom</i>	Eligazodás és megfelelő viselkedés az ismerős helyzetekben.

Évfolyam: Mk. 1.

2. Témakör: <i>Drámajáték</i>		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Drámajáték Népi játékok	A drámajáték megismerése: Lúdas Matyi	bíró, szegény ember <i>bosszú, furfang</i>	Az összefüggések megértése. Játék átéléssel.

Évfolyam: Mk. 1.

3. Témakör: Tánc		Óraszám: 9	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tánc és improvizáció zenére	Társastáncok Népek zenéje: spanyol zene	ritmustaps, kopogás, <i>flamenco</i>	A csoportszellem érvényesülése a táncban.

Évfolyam: Mk. 1.

4. Témakör: Ének		Óraszám: 6	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Énektanulás	Szép május elseje, Csipkerózska, Téli tábortűz, Old Black Joe, Szegény ember gazdagságáról, Nyári kánon	májusfa, Csipkerózska, csalogány, búsul, gally, lobban, <i>kapzsi,</i> <i>bűntudat</i>	A tanult dalok ismerete. Éneklés átéléssel.

Évfolyam: Mk. 1.

5. Témakör: Zenehallgatás		Óraszám: 9	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Zenehallgatás	A dzsessz: Gershwin Porgy és Bess Kortársaink zenéje: Penderecki Kurtág György Szimfonikus zenekari művek	ritmus, ütőhangszerek, dob, üstdob, cintányér <i>A szimfonikus zenekar hangszerei.</i>	Ismerje fel a szimfonikus zenekar hangszereit. A zenehallgatás örömet jelentsen.

Évfolyam: Másodképzés 2.**Célok**

Komplex zenei, mozgásos, dramatikus eszközökkel a tanuló emocionális és kognitív funkcióinak kibontakoztatása.

Az önkifejezés, pozitív önértékelés elősegítése sikerélményt nyújtó szereplések által.

Feladatok

Általános mozgásállapot, zenei képességek fejlesztése.

Tantárgy-specifikus ismeretek bővítése.

A különböző élethelyzeteket reprodukáló dramatikus képességek fejlesztése.

Elvárt teljesítmény

A tanuló tudjon eligazodni valós helyzetekben szituációs gyakorlatok, minták alapján.

Ügyeljen mozgására. Vegye észre és értékelje, ami szép és esztétikus.

Önismerete, kapcsolatai épüljenek.

Vegyen részt önként csoportos produkcióban, legyen képes az együttműködésre, szabályok betartására.

Értékelés

Folyamatos szóbeli értékelés.

Tanév végén érdemjeggyel.

Évente P.A.C. mérőeszkővel.

Tankönyv, taneszköz

Tankönyvek, iskolai könyvtárból kölcsönözhető könyvek, segédeszközök, feladatlapok, újságok fényképek, szemléltető képek; zenei felvételek, videokazetták.

Évfolyam: Mk. 2.

1. Témakör: <i>Szituációs gyakorlatok</i>		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szituációs játékok	Téma: A felnőtt élet szerepei: foglalkozások, napi tevékenységek. Életmód: káros szenvedélyek, egészséges élet.	Különböző foglalkozások nevei. <i>dohányzás, alkohol, kábítószer</i>	Eligazodás és megfelelő viselkedés az ismerős helyzetekben

Évfolyam: Mk. 2.

2. Témakör: <i>Drámajáték</i>		Óraszám: 9	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Drámajáték Népi játékok	A drámajáték megismerése: Betlehemes játék	Jászol, Háromkirályok, Kisjézus Mária, József	Az összefüggések megértése. Játék átéléssel.

Évfolyam: Mk. 2.

3. Témakör: <i>Tánc</i>		Óraszám: 9	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és <i>javasolt</i> fogalmak	Elvárt teljesítmény
Tánc és improvizáció zenére	Társas táncok, musicalek. Rögtönzések afrikai zene hatására.	Dallam, harmónia <i>rögtönzés</i>	A tánc jelenjen meg, mint önkifejezés.

Évfolyam: Mk. 2.

4. Témakör: Ének		Óraszám: 5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Énektanulás	Évszázadok muzsikája: Kicsi kertben Mint hárfa zsong Falusi jókedv Gaudeamus igitur Örömóda Nevető kánon	Hárfa, Örömóda, vadgalamb, zsong, fátyol, tündököl	Az éneklés az összetartozás élményévé váljon.

Évfolyam: Mk. 2.

5. Témakör: Zenehallgatás		Óraszám: 9	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Zenei figyelem fejlesztése	Zongoraművek: Csajkovszkij, Chopin Népszerű operarészletek: Verdi: Traviata Rossini: Sevilla-i borbély	Zongora, orgona, harmonika, opera, Operaház, <i>neves szerzők és zeneművek</i>	Ismerje fel a billentyűs hangszereket, népszerű operarészleteket.

A SZÁMÍTÁSTECHNIKA ÉS IRODATECHNIKA ALAPJAI

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9-10.

Szakképzés 1-2.

Másodképzés 1-2.

A kulcskompetenciák, képességek közül a szabálykövető, a problémamegoldást és a komplex információk kezelését követi.

A kiemelt fejlesztési feladatok közül súlypontosan az információs és kommunikációs kultúrát valósítja meg.

Cél

Megismertetni alapszinten a számítástechnikai és az irodatechnikai eszközökkel. Elérni, hogy jártasságot szerezzen azok kezelésében.

Megtanítani annyira kezelni az eszközöket, hogy a legegyszerűbb feladatok megvalósítására képesek legyenek. Megtanítani gyakorlati alkalmazásukat, elérni, hogy bátran használják az eszközöket a mindennapi életben, a világban való eligazodásban, a kommunikációban.

Feladat

A számítástechnikai és az irodatechnikai eszközök részeinek, működésének alapszintű megismertetése. A velük kapcsolatos feladatok értelmezése és végrehajtása. Különböző típusú, de ugyanazon célt szolgáló eszközök biztonságos beazonosítása és megfelelő használata.

Elvárt teljesítmény

Ismerje fel a különböző számítástechnikai és irodatechnikai eszközöket. Tudja megmondani, hogy melyik eszközt mikor és hogyan kell használni. Tartsa be az eszközök használatakor a biztonsági előírásokat. Alapszinten minden eszközzel egyszerű feladatokat végre tudjon hajtani. Ismereteit alkalmazza szabadidejének hasznos eltöltésére.

Értékelés

Szöveges tájékoztató.

A tanterv teljesítéséhez javasolt órakeret

Évfolyamok	Ek. 9.	Ek. 10.	Szk. 1.	Szk. 2.	Mk. 1.	Mk. 2.
Heti óraszám	1	1	1,5	1,5	1,5	1,5
Éves óraszám	37	37	55,5	55,5	55,5	55,5

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	Ek. 9.	Ek. 10.	Szk. 1.	Szk. 2.	Mk. 1.	Mk. 2.
1. Számítógép-kezelés	13	13	12	12	12	12
2. Irodatechnikai készülékek	7	7	14	14	14	14
3. Dokumentumkészítés	4	4	11,5	11,5	11,5	11,5
4. Játékprogramok	13	13	18	18	18	18

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 9.**Cél**

Megismertetni a számítógépes és az irodatechnikai környezetet, a számítógép és az irodatechnikai eszközök üzemeltetési rendjét, egészségügyi és balesetvédelmi szabályait. Megtanítani a számítógépek és az irodatechnikai eszközök gyakorlati alkalmazhatóságát a tanulásban, a játékban és a szabadidő eltöltésében. Elérni, hogy a megszerzett ismereteket legyen képes felhasználni a hétköznapi életben.

Feladat

A számítástechnikai és az irodatechnikai eszközök részeinek, működésének alapszintű megismertetése. A velük kapcsolatos feladatok értelmezése és teljesítése. A különböző megismert eszközök szakszerű és biztonságos gyakoroltatásával szerezzen jártasságot azok használatában.

Elvárt teljesítmény

Ismerje fel a különböző számítástechnikai és irodatechnikai eszközök tartozékait. Tudja megmondani, hogy melyik eszközt mikor és hogyan kell használni. Tartsa be az eszközök használatakor a biztonsági előírásokat. Alapszinten tudja kezelni a számítógépet, a telefont, a faxot, a fénymásolót, a magnót és a lemezjátszót.

Értékelés

Szöveges tájékoztató.

Tankönyv, taneszköz

Személyi számítógép, nyomtató, telefon, fax, fénymásoló, magnetofon, lemezjátszó.

Évfolyam: Ek. 9.

1. Témakör: Számítógép-kezelés		Óraszám: 13	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Gyermeki szerkesztőprogramok Vonalhúzás az egér segítségével.	Ügyeskedés az egérrel és a billentyűkkel. A betűk és számok helyének megkeresése a billentyűzeten.	betű, szám, vonal, képernyő	Fokozódó önállósággal kezelje a számítógépet.

Évfolyam: Ek. 9.

2. Témakör: Irodatechnika		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Kazettás magnetofon és lemezjátszó működési elve és használata.	Magnószalag elhelyezése a magnóban, indítás-megállítás, előre-hátratekerés. Lemezjátszón hanglemezek cseréje.	magnószalag, hanglemez, <i>elektromos hálózat</i> , elem, halk – hangos	Tudja a magnót ki- és bekapcsolni. Vigyázzon a hanglemezre, mert sérülékeny.

Évfolyam: Ek. 9.

3. Témakör: Dokumentumkészítés		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Egyéni alkotás készítése. Színválasztás, színezés, törlés, tiszta lap kérése.	Rövid nevek, szavak bepötyögése a billentyűzeten. Képes-rajzos-szöveges alkotások készítése előre megbeszélt témában.	betű- és számbillentyű	Mutasson érdeklődést, legyenek ötletei a rajzkészítésben.

Évfolyam: Ek. 9.

4. Témakör: Játékprogramok		Óraszám: 13	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Labirintus játék, mászkálós játék.	Navigálás az egérrel és 2 billentyűvel.	irányok (fel, le, jobbra, balra)	Legyen képes megfelelő elmozdulásokat előidézni a képernyőn.

Évfolyam: Szakiskolai előkészítés 10.**Cél**

Megismertetni a számítógép és az irodatechnikai eszközök üzemeltetési rendjét, egészségügyi és balesetvédelmi szabályait. Megtanítani a számítógépek és az irodatechnikai eszközök gyakorlati alkalmazhatóságát a tanulásban, a játékban és a szabadidő eltöltésében. Elérni, hogy a megszerzett ismereteket legyen képes felhasználni a hétköznapi életben, legyen képes a számítógéppel interaktív kapcsolatot tartani és segítséggel oktatási célú programokkal tevékenykedni. Bővíteni ismeretét a CD lejátszó és a fényképezőgép megismerésével.

Feladat

A számítástechnikai és a már megismert irodatechnikai eszközök részeinek, működésének alapszintű megismertetése, a velük kapcsolatos feladatok értelmezése és teljesítése. A különböző megismert eszközök szakszerű és biztonságos gyakoroltatása annak érdekében, hogy szerezzen jártasságot azok használatában.

Elvárt teljesítmény

Ismerje fel a különböző számítástechnikai és irodatechnikai eszközök tartozékait. Tudja megmondani, hogy melyik eszközt mikor és hogyan kell használni. Tartsa be az eszközök használatakor a biztonsági előírásokat. Alapszinten tudja kezelni a számítógépet, a telefont, a faxot, a fénymásolót, a magnót, a lemezjátszót, a CD-lejátszót és a fényképezőgépet.

Értékelés

Szöveges tájékoztató.

Tankönyv, taneszköz

Személyi számítógép, nyomtató, telefon, fax, fénymásoló, magnetofon, lemezjátszó, CD-lejátszó, fényképezőgép.

Évfolyam: Ek. 10.

1. Témakör: Számítógép-kezelés		Óraszám: 13	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Az előző években használt oktatási célú szoftverek elmélyültebb megismerése.	Az egér használatának gyakorlása: vonalhúzás, kattintások.	egér, billentyű, kattintás	Ismerjen egy-két jellegzetes jelet, ami a számítógép képernyőjén megjelenik.

Évfolyam: Ek. 10.

2. Témakör: Irodatechnika		Óraszám: 7	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
CD-lejátszó kezelése, Hagyományos fényképezőgép használata.	CD-lemezek kiválasztása, lejátszása. Fényképkészítés gyakorlása természetes fényben és vakuval.	CD-lemez, kiad, betesz. Film, filmbefűzés, vaku.	A CD-lemezt a szélénél fogja meg. Legyen képes a fényképezőgép keresőjét és exponáló-gombját használni.

Évfolyam: Ek. 10.

3. Témakör: Dokumentumkészítés		Óraszám: 4	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Egyéni alkotások készítése egyszerű rajzprogrammal, nagyméretű betűkkel dolgozó szövegíró programmal.	Egyszerű rajzok, ábrák, szövegrészletek alkotása a számítógéppel. Színezés gyakorlása.	rajzlap, vonal, ecset, színek	A tanuló legyen képes segítséggel egy egyszerű számítógépes rajzot készíteni. Legyenek ötletei, tervei újabb alkotások készítésére.

Évfolyam: Ek. 10.

4. Témakör: Játékprogramok		Óraszám: 13	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Képek kiegészítése.	Hiányzó részletek pótlása, megfelelő helyre igazítása.	rész, egész	A játék végén tudja újraindítani a játékprogramot.

Évfolyam: Szakképzés 1.**Cél**

Bővíteni a tanuló ismeretét a számítógép perifériális eszközeivel, ezek funkcióival, valamint a videó lejátszó működésével. Megismertetni a számítógép és az irodatechnikai eszközök üzemeltetési rendjét, egészségügyi és balesetvédelmi szabályait. Elérni, hogy ismerje a számítógépek és az irodatechnikai eszközök gyakorlati alkalmazhatóságát a tanulásban, a játékban és a szabadidő eltöltésében, és a megszerzett ismereteket legyen képes felhasználni a hétköznapi életben.

Feladat

A számítástechnikai és a már megismert irodatechnikai eszközök részeinek, működésének alapszintű megismertetése, a velük kapcsolatos feladatokat értelmeztetése és teljesítése. A különböző megismert eszközök szakszerű és biztonságos gyakoroltatásával szerezzen jártasságot azok használatában.

Elvárt teljesítmény

Ismerje fel a különböző számítástechnikai és irodatechnikai eszközök tartozékait. Tudja megmondani, hogy melyik eszközt mikor és hogyan kell használni. Tartsa be az eszközök használatakor a biztonsági előírásokat. Alapszinten tudja kezelni a számítógépet, a telefont, a faxot, a fénymásolót, a magnót, a lemezjátszót, a CD-lejátszót, a fényképezőgépet és a videó lejátszót.

Értékelés

Szöveges tájékoztató.

Tankönyv, taneszköz

Személyi számítógép, nyomtató, telefon, fax, fénymásoló, magnetofon, lemezjátszó, CD-lejátszó, fényképezőgép, videó lejátszó.

Évfolyam: Szak. 1.

1. Témakör: Számítógép-kezelés		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Egy rajzolóprogram alapvető funkcióinak megismerése, kipróbálása.	Alkotás a számítógéppel, a billentyűzet és az egér kezelésével.	Néhány speciális billentyű neve, ha a programkezeléshez szükséges.	Mesélje el néhány mondattal, hogy mit alkotott.

Évfolyam: Szak. 1.

2. Témakör: Irodatechnika		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Videokészülék működtetése, a kezelőgombok alapszintű megismerése.	Videokazetta megfelelő behelyezése, lejátszása. TV-ből felvétel készítése.	Előre, hátra tekerni, pause, távirányító	Ismerje meg a videokazetta részeit. Ismerje fel a lejátszó kezelőgombjainak a jeleit.

Évfolyam: Szk. 1.

3. Témakör: Dokumentumkészítés		Óraszám: 11,5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Mesék vagy mindennapi történetek illusztrációinak elkészítése.	Rajzkészítés megadott témában. Rövid szövegek írása a rajzlapra vagy üres képernyő oldalra.	színek, vonalvastagság, kurzor	A tanuló segítségével készítsen rajzot a számítógéppel.

Évfolyam: Szk. 1.

4. Témakör: Játékprogramok		Óraszám: 18	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
3-4 billentyűvel irányítható játékok használata.	Billentyűkombinációkkal előidézett változások alkalmazása a játékokban.	gyorsan, egyszerre, egymás után	Tudjon több lépésből álló feladatsorokat végrehajtani.

Évfolyam: Szakképzés 2.**Cél**

Megismertetni a számítógép és az irodatechnikai eszközök üzemeltetési rendjét, egészségügyi és balesetvédelmi szabályait és a számítógépek és az irodatechnikai eszközök gyakorlati alkalmazhatóságát a tanulásban, a játékban és a szabadidő eltöltésében. Elérni, hogy a megszerzett ismereteket legyen képes felhasználni a hétköznapi életben. Tudatosítani, hogy a mindennapjainkban használt tárgyaknál nagyobb értékekkel találkozunk. Megismertetni a zene, a fénykép és a videó hagyományos és informatikai rögzítésnek módjait és eszközeit.

Feladat

A számítástechnikai és a már megismert irodatechnikai eszközök részeinek, működésének alapszintű megismerése, a velük kapcsolatos feladatok értelmezése és teljesítése. A különböző megismert eszközök alkalmazásának szakszerű és biztonságos gyakoroltatásával jártasság kialakítása azok használatában.

Elvárt teljesítmény

Ismerje fel a különböző számítástechnikai és irodatechnikai eszközök tartozékait. Tudja megmondani, hogy melyik eszközt mikor és hogyan kell használni. Tartsa be az eszközök használatakor a biztonsági előírásokat. Alapszinten tudja kezelni a számítógépet, a telefont, a faxot, a fénymásolót, a magnót, a lemezjátszót, a CD-lejátszót, a fényképezőgépet, videó lejátszót, digitális fényképezőgépet és a webkamerát.

Értékelés

Szöveges tájékoztató.

Tankönyv, taneszköz

Személyi számítógép, nyomtató, telefon, fax, fénymásoló, magnetofon, lemezjátszó, CD-lejátszó, fényképezőgép, videó lejátszó, digitális fényképezőgép, webkamera.

Évfolyam: Szk. 2.

1. Témakör: Számítógép-kezelés		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A billentyűzet kezelése. A munkák elmentése és behívása (a pedagógus segítségével).	A több tanórán készült alkotás elmentésének és későbbi beolvasásának megfigyelése. További ismerkedés a betűk billentyűzeten való elhelyezkedésével.	betűk, számok, írásjelek a billentyűzeten	A tanuló lássa meg a számítógéppel történő szöveg- és rajzalkotás előnyét és esetleges hátrányát.

Évfolyam: Szk. 2.

2. Témakör: Irodatechnika		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Digitális fényképezőgép megismerése, kezelése. Web-kamera használata.	A fényképezőgép működésbe helyezése, a kép beállítása, exponálása. Gyakorlatok Web-kamerával.	memóriakártya, élesség, fény, világos-sötét	Olyan fényképet készítsen, amin nagyjából az van, amit szeretnénk.

Évfolyam: Szk. 2.

3. Témakör: Dokumentumkészítés		Óraszám: 11,5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Rajz és szöveg együttes kezelése. Egyszerű dokumentum készítése.	Számítógépes dokumentum készítése segítséggel (pl. néhány szavas meghívó, név és osztály felirata, stb.).	szöveg, ábra, kurzor, a dokumentum neve	Figyelje meg, hogy alkotása „megőrizhető”: elmenthető és újra előhívható.

Évfolyam: Szk. 2.

4. Témakör: Játékprogramok		Óraszám: 18	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Autóversenyző játékok.	Egyénileg, esetleg párosan végigvezetni egy autót a versenypályán.	gyorsan, lassan, előzés	Gyakorlottan kezelje a billentyűzetet és az egeret.

Évfolyam: Másodképzés 1.**Cél**

Megismertetni a számítógép és az irodatechnikai eszközök üzemeltetési rendjét, egészségügyi és balesetvédelmi szabályait, és a számítógépek és az irodatechnikai eszközök gyakorlati alkalmazhatóságát a tanulásban, a játékban és a szabadidő eltöltésében. Elérni, hogy a megszerzett ismereteket legyen képes felhasználni a hétköznapi életben. Megismertetni a mindennapi életben használatos kommunikációs eszközöket.

Feladat

A számítástechnikai és a már megismert irodatechnikai eszközök részeinek, működésének alapszintű megismertetése, és a velük kapcsolatos feladatokat értelmezése és teljesítése. Elérni, hogy a különböző megismert eszközök szakszerű és biztonságos gyakoroltatásával szerezzon jártasságot azok használatában. Hozzásegíteni a készségfejlesztő és oktatóprogramok futtatásához, és ezek képi és magyar nyelvű üzeneteinek megértéséhez.

Elvárt teljesítmény

Ismerje fel a különböző számítástechnikai és irodatechnikai eszközök tartozékait. Tudja megmondani, hogy melyik eszközt mikor és hogyan kell használni. Tartsa be az eszközök használatakor a biztonsági előírásokat. Alapszinten tudja kezelni a számítógépet, a telefont, a faxot, a fénymásolót, a magnót, a lemezjátszót, a CD-lejátszót, a fényképezőgépet, videó lejátszót, digitális fényképezőgépet, a webkamerát, a videokamerát és a DVD lejátszót.

Értékelés

Szöveges tájékoztató.

Tankönyv, taneszköz

Személyi számítógép, nyomtató, telefon, fax, fénymásoló, magnetofon, lemezjátszó, CD-lejátszó, fényképezőgép, videó lejátszó, digitális fényképezőgép, webkamera, videokamera, DVD-lejátszó.

Évfolyam: Mk. 1.

1. Témakör: Számítógép-kezelés		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Betűméret, betűtípus beállítása. Versek, rövid prózai szövegek másolása.	Számítógépes alkotás együttes elkészítése (szöveg, kiegészítő grafika).	<i>számítógépes grafika</i>	A tanuló ismerje fel a szövegszerkesztő program használatának fontosságát, lássa meg néhány előnyét (pl. könnyű javítás, esztétikus külalak, elmenthetőség).

Évfolyam: Mk. 1.

2. Témakör: Irodatechnika		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Videokamera kipróbálása, DVD-film felhasználásának megismerése.	Egymásról felvétel készítése videokamerával, DVD beállítása számítógépen.	mikrofon, <i>akkumulátor</i> , <i>DVD-lemez</i>	A videofelvétel alatt ne „rángassa” a kamerát.

Évfolyam: Mk. 1.

3. Témakör: Dokumentumkészítés		Óraszám: 11,5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Grafikák és szövegek gépi megvalósítása, kinyomtatása.	Rajzkészítés próbálgatása a számítógép segítségével. Gyakorlás egy könnyű szöveges munkával.	betűtípus, betűméret.	Alkosson egy számítógépes rajzot szövegekkel, lehetőleg több funkció alkalmazásával.

Évfolyam: Mk. 1.

4. Témakör: Játékprogramok		Óraszám: 18	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Egyszerűbb kalandjáték.	Különböző pályák végigjátszása a lehetséges eszközök felhasználásával.	szint, pálya, eredmény	Válassza ki és indítsa el a játékprogramot.

Évfolyam: Másodképzés 2.**Cél**

Megismertetni a számítógép és az irodatechnikai eszközök üzemeltetési rendjét, egészségügyi és balesetvédelmi szabályait, és a számítógépek és az irodatechnikai eszközök gyakorlati alkalmazhatóságát a tanulásban, a játékban és a szabadidő eltöltésében. Elérni, hogy a megszerzett ismereteket legyen képes felhasználni a hétköznapi életben. Fokozni önállóságát a számítógép használatában. Megtanítani a magyar menürendszert. Elérni, hogy tudjon többszemélyes játékokkal versenyezni.

Feladat

A számítástechnikai és a már megismert irodatechnikai eszközök részeinek, működésének alapszintű megismertetése. A velük kapcsolatos feladatok értelmezése és teljesítése. A különböző megismert eszközök szakszerű és biztonságos gyakoroltatásával szerezzen jártasságot azok használatában. Társakkal együtt a versenyzést a számítógépes játékokkal gyakoroltatni.

Elvárt teljesítmény

Ismerje fel a különböző számítástechnikai és irodatechnikai eszközök tartozékait. Tudja megmondani, hogy melyik eszközt mikor és hogyan kell használni. Tartsa be az eszközök használatakor a biztonsági előírásokat. Alapszinten tudja kezelni a számítógépet, a telefont, a faxot, a fénymásolót, a magnót, a lemezjátszót, a CD-lejátszót, a fényképezőgépet, videó lejátszót, digitális fényképezőgépet, a webkamerát, a videokamerát, a DVD lejátszót. Tudjon a társaival együtt versenyjátékokat játszani.

Értékelés

Szöveges tájékoztató.

Tankönyv, taneszköz

Személyi számítógép, nyomtató, telefon, fax, fénymásoló, magnetofon, lemezjátszó, CD-lejátszó, fényképezőgép, videó lejátszó, digitális fényképezőgép, webkamera, videokamera, DVD lejátszó.

Évfolyam: Mk. 2.

1. Témakör: Számítógép-kezelés		Óraszám: 12	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Szöveg formázása	Cím középre helyezése, kiemelése. Első sor beállítása. Dátum, aláírás megfelelő helyre igazítása	szélre, középre helyezés betűforma: félkövér, dőlt, aláhúzott	A tanuló alapszinten tudjon levelet írni.

Évfolyam: Mk. 2.

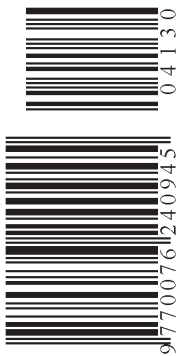
2. Témakör: Irodatechnika		Óraszám: 14	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
A megismert irodatechnikai eszközök használatának gyakorlása.	A megismert eszközök közül kiválasztani a megfelelőt (pl. fax, elküldéséhez a faxot).	Az ismert információs eszközök megnevezése.	Alapszinten tudja használni a megismert eszközöket.

Évfolyam: Mk. 2.

3. Témakör: Dokumentumkészítés		Óraszám: 11,5	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Önállóan egy dokumentum elkészítése, mely tartalmaz szöveget és grafikát.	Formázott dokumentum elkészítése.	dokumentumkészítés formázás	Egyszerű dokumentum elkészítése, mely a szövegen kívül grafikát is tartalmaz.

Évfolyam: Mk. 2.

4. Témakör: Játékprogramok		Óraszám: 18	
Tananyag	Tanulói tevékenység	Elvárt és javasolt fogalmak	Elvárt teljesítmény
Több személy által játszható játékprogramok (pl. autóverseny)	Több tanuló játsszon együtt a programokkal.	versenyezni helyezettek: első, második, harmadik	Fogadja el az eredményt.

Szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal, a Szerkesztőbizottság közreműködésével.
A Szerkesztőbizottság elnöke: dr. Pulay Gyula. A szerkesztésért felelős: dr. Müller György. Budapest V., Kossuth tér 1–3.
Kiadja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó. Felelős kiadó: dr. Kodela László elnök-vezérigazgató.
Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. Telefon: 266-9290.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadónál
Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62. Pf. 357, vagy faxon 318-6668.
Előfizetésben terjeszti a Magyar Hivatalos Közlönykiadó a FÁMA Rt. közreműködésével. Telefon/fax: 266-6567.
Információ: tel./fax: 317-9999, 266-9290/245, 357 mellék.
Példányonként megvásárolható a kiadó Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. (tel./fax: 267-2780) szám alatti közlönyboltjában, illetve megrendelhető a www.mhk.hu/kozlonybolt internetcímen.
2004. évi éves előfizetési díj: 73 140 Ft. Egy példány ára: 161 Ft 16 oldal terjedelemben, utána +8 oldalanként +161 Ft.
A kiadó az előfizetési díj évközbeleni emelésének jogát fenntartja.

HU ISSN 0076—2407

04.2397 — Nyomja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert.